

Compendium historiarum

ΣΥΝΟΨΙΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ, ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑ ΠΑΡΑ ΚΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΔΡΗΝΟΥ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοθέων ἀνδρῶν καὶ φιλιστόρων τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἱστορίας ἐπραγματεύσαντο· ὃ τε γὰρ μοναχὸς Γεώργιος καὶ σύγκελλος ἀπὸ καταβολῆς ἀρξάμενος κόσμου εἰς Μαξιμιανὸν καὶ Μαξιμῖνον τοὺς τυράννους κατέληξε, καὶ ὁ ὁμολογῆ 1.4 τῆς Θεοφάνης τὸ ἐκείνου τέλος ἀρχὴν ποιησάμενος οἰκείαν ἄχρι τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικοῦ κατήντησε. μετὰ δὲ τοῦ τον καὶ ἄλλοι ἐπεχείρησαν, οἷον ὁ Σικελιώτης καὶ ὁ ὑπέρτιμος Ψελλὸς καὶ ἕτεροι σὺν τούτοις. ἀλλὰ τῆς ἀκριβείας ἀποπεπτῶ κασιν, ἀπαρίθμησιν μόνην ποιησάμενοι τῶν βασιλέων καὶ διδά ξαντες τίς μετὰ τίνα γέγονεν ἐγκρατής, καὶ πλέον οὐδέν. ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγῶν, καὶ οἱ λοιποὶ Βυζάντιοι, Νικηφόρος τε διάκονος ὁ Φρύξ, Λέων ὁ Καρίας, Θεόδωρος ὁ Σίδης, καὶ ὁ τούτου ὁμώνυμος Σεβαστείας, καὶ ὁ Κυζίκου Δημήτριος, καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης, οἰκείαν ἕκαστος 1.5 ὑπόθεσιν προσησάμενοι, ὁ μὲν ἔπαινον φέρε εἰπεῖν βασιλέως, ὁ δὲ φόγον πατριάρχου, ἄτερος δὲ φίλου ἐγκώμιον, πόρρω τῆς τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν διανοίας ἀποπεπτῶ κασι καὶ πρὸς ἀλλήλους δι ηνέχθησαν. ὁ δὲ πρωτοβεστιάριος Ἰωάννης ὁ Θρακῆσιος τὸ ἐπώνυμον, συντομωτέραν ἐνδιδόναι κατάληψιν τῶν ἐν διαφόροις συμβεβηκότων καιροῖς, τὰς τῶν ἄνωθεν λεχθέντων συγγραφέων ἱστορίας ἀναλεξάμενος καὶ ἐγκατάσκευον ποιησάμενος τὴν γραφὴν ἀπὸ τοῦ τέλους ἤρξατο τοῦ ἀπὸ γενικῶν Νικηφόρου, καὶ τὰ ἐμ παθῶς ἢ καὶ πρὸς χάριν λεχθέντα ἀποδιοπόμπησε, γυμνὴν τὴν ἱστορίαν παραδέδωκεν. ἡμεῖς δὲ τὰς τούτων ἐπελθόντες βίβλους 1.6 τὰ εἰκότα συνελέξαμεν, προσθέντες καὶ ὅσα ἀγράφως ἐκ παλαιῶν ἀνδρῶν ἐδιδάχθημεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τῆς λεπτῆς Γενέσεως οὐκ ὀλίγα συλλέξαντες καὶ ἀπὸ ἐκκλησιαστικῶν ἱστοριῶν καὶ ἀφ' ἑτέρων βιβλίων, καὶ ὑφ' ἐν ἐπιδρομάδην συνθέμενοι, τοῖς μετὰ γενεστέροις καταλελοίπαμεν τροφήν ἀπαλὴν καὶ ἀληθεσμένην, ἴν' οἱ μὲν τὰς τῶν ῥηθέντων ἱστορικῶν βίβλους ἐπελθόντες ἔχοιεν ὑπομνήματα (οἶδε γὰρ ἡ ἀνάγνωσις ἀνάμνησιν ἐμποιεῖν, ἢ δ' ἀνάμνησις τρέφειν καὶ μεγαλύνειν τὴν μνήμην, ὥσπερ τούναντίον ἡ ἀμέλεια καὶ ῥαστώνη ἐπιφέρειν ἀμνησίαν, ἢ τινὶ πάντως ἔπειται λήθη, ἀμαυροῦσα καὶ συγχέουσα τὴν μνήμην τῶν πεπραγμένων), οἱ δὲ μήπω ἐντετυχηκότες ταῖς ἱστορίαις ὁδηγὸν ἔχοιεν τήνδε τὴν ἐπιτομὴν.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. παχυ μερῶς εἰπὼν τὰ συνεκτικώτατα τῶν στοιχείων, μετὰ ταῦτα λεπτο μερῶς ἐξηγεῖται τὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως, λέγων "καὶ εἶπεν ὁ θεός, γενηθήτω φῶς." ἰστέον οὖν ὅτι πᾶν ὃ ἦν πρὸ τῆς τοῦ κόσμου τούτου συστάσεως, ἐν φωτὶ ἦν· οὔτε γὰρ αἱ τῶν ἀγγέλων χορεῖαι ἐν σκότει διήγον οὔτε πᾶσαι αἱ ἐπουράνιοι στρατιαί, ἀλλ' ἐν τῷ φωτὶ καὶ πάση εὐφροσύνῃ πνευματικῇ τὴν πρέπουσαν αὐταῖς λειτουργίαν ἐκπληροῦσαι. τὸ γὰρ σκότος ἐκ τῆς τοῦ οὐρανοῦ ἔφα πλώσεως καὶ τὰ ὑπὸ τούτου σκεπόμενα γέγονεν. ἐπὶ τούτων τοῖ νυν εἶπεν ὁ θεός γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· ἐχωρίσθη γὰρ 1.7 ἀπὸ τῶν σκότους, καὶ ἡμέρα ὠνομάσθη παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. ἡ πρώτη ἐστὶ τοῦ παρ' Ἑβραίοις λεγομένου Νισάν τοῦ πρώτου μηνός, εἰκοστὴ δὲ πεμπτὴ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις Μαρτίου μηνός, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις ζ' Φαμενώ τοῦ κθ' καλουμένου παρ' αὐτοῖς μηνός. ἐν ταύτῃ καὶ Γαβριὴλ τὸν ἀσπασμὸν ἐπὶ τῇ θείᾳ συλλήψει τοῦ

σωτήρος ἡμῶν θεοῦ τῆ παναχράντῳ θεοτόκῳ ἐφθέγγατο. ἐν ταύτῃ καὶ ὁ μονογενῆς υἱὸς τοῦ πατρὸς μετὰ τὴν ἕξ αὐτῆς ἄρρητον γέννησιν πᾶσαν πληρώσας οἰκονομίαν ἐκ νεκρῶν ἀνέστη· ἦνπερ καὶ κυριακὸν πάσχα οἱ ἅγιοι πατέρες ὠνόμασαν, ἀρχὴν λαβόντες κατὰ τὴν αὐτὴν ἀγίαν τῆς ζωηφόρου ἀναστάσεως ἡμέραν τοῦ πεντακισχιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἐννάτου ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου. καὶ τινὲς δὲ τῶν ἀγίων θεοφόρων πατέρων ἐν τῇ αὐτῇ ἔφασαν τῇ ἡμέρᾳ, δηλονότι τοῦ Μαρτίου μηνός, καὶ τὴν ἐπὶ γῆς δευτέραν τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν γενήσεσθαι παρουσίαν, ἐν ἣ κρινεῖ πᾶσαν πνοήν, ὡς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀπ' αὐτῆς πάλιν τὴν ἀρχὴν λαμβάνοντος. ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἣτις ἦν κυριακή, ἦγον τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, πνεῦμα καὶ φῶς καὶ νυχθήμερον καὶ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τὸ σκότος, ὁμοῦ ἔργα ἑπτὰ. ὁ δὲ Ἀφρικανὸς τὴν πρώτην ἡμέραν νοητὴν λέγει διὰ τὸ ἀδιάνγνωστον εἶναι τέως τὸ πρωτόκτιστον φῶς καὶ κεχυμένον. ἐν 1.8 τῷ δευτέρῳ δὲ νυχθημέρῳ ἐγένετο στερέωμα, ἔργον ἔν. στερέωμα δὲ ἐκλήθη τὸ δημιουργημὰ διὰ τὸ τὴν φύσιν τῶν ὑπερκειμένων ἢ ὑποκειμένων λεπτὴν εἶναι καὶ ἀραιάν, οὐρανὸς δὲ διὰ τὸ καθορᾶσθαι τρόπον δέρρεως ὑπὲρ κεφαλῆς ἠπλωμένος. ἐν τῷ τρίτῳ νυχθημέρῳ φανέρωσις γῆς καὶ ἀναξήρασις, παράδεισος, δένδρα παντοῖα, βοτάναι καὶ σπέρματα, ἔργα τέσσαρα. ξηρὰ δὲ ἔπε κλήθη ἡ γῆ, ἐπειδὴ καὶ ἴδιον αὐτῆς ἐστὶ κατὰ φύσιν τὸ πρόσρημα· τὸ γὰρ κυρίως ξηρὸν γῆ ἐστίν. ἐπειδὴ ὡσπερ τι βάρος ἀπέθετο τὰ ἐπικείμενα αὐτῇ ὕδατα, λοιπὸν βλαστάνειν προσετάχθη. ψυχὴν δὲ ζῶσαν ἐξαγαγεῖν ἐκελεύσθη, ἴν' ἐκ τούτου γινώσκῃται τῆς τε ἀλόγου ψυχῆς ἢ διαφορὰ καὶ τῆς ἀνθρωπείας· ἐκ γὰρ γῆς ἐφύη τῶν ἀλόγων ἢ ψυχῆ, ἢ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ θείου ἐμφυσῆματος συνέστη. καὶ ὅτι γεηρὰ ἐστὶ τῶν ἀλόγων ἢ ψυχῆ, ἐξ αὐτῆς ἐστὶ γινῶναι πάλιν τῆς γραφῆς· εἴρηται γάρ, ψυχὴ παντὸς κτήνους τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐστίν. αἷμα δὲ πηγνύμενον εἰς σάρκα μεταβάλλεται, σὰρξ δὲ φθειρομένη εἰς γῆν ἀναλύεται. εἰκότως οὖν γεώδης ἢ τῶν ἀλόγων ψυχῆ. τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, ἔργα τρία. τῶν φωστήρων γενομένων πολυμερὲς τῷ παντὶ παρεσχέθη ὄφελος, ἕκ τε τοῦ φαίνειν καὶ ταῖς οἰκείαις λαμπηδόσι καταυγάζειν τὸν κόσμον πλουσίως, ἕκ τε τοῦ ἀνίσχειν καὶ καταδύεσθαι τὴν τῶν χρόνων ἀπαρίθμησιν γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ τῶν σημείων, οἷά ἐστι διὰ τῆς σελήνης φαίνεσθαι. λεπτὴ γὰρ οὖσα ταῖς κεραίαις καὶ καθαρὰ 1.9 περὶ τὴν ἡμέραν σταθηρὰν εὐδίαν κατεπαγγέλλεται, παχεῖα δὲ ταῖς κεραίαις καὶ ὑπέρυθρος φαινομένη ἢ ὕδωρ λάβρον ἀπὸ νεφῶν ἢ χειμῶνα ἔσεσθαι μηνύει. ὡσαύτως καὶ ὁ ἥλιος ἀνθρακώδης γενόμενος καὶ ὕφαιμος ταῖς ἀκτίσιν ἢ τὸ ἀπαύγασμα βιαίαν κίνησιν δηλοῖ ἐπιγενέσθαι. καὶ μάρτυρες τούτων πλωτῆρες καὶ γεωργοὶ καὶ ὄδοιπόροι. τῇ ε' ἡμέρᾳ τὰ ἔρπετά, τὰ νηκτὰ πάντα, κήτη ἰχθύες καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι, ἔτι τε καὶ πετεινά, ἔργα τρία. τῇ ς' ἡμέρᾳ τὰ τετράποδα, τὰ ἔρπετά τῆς γῆς, τὰ θηρία καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἔργα τέσσαρα. ὁμοῦ πάντα τὰ ἔργα εἰκοσιδύο, ἰσάριθμα τοῖς Ἑβραϊκοῖς γράμμασι καὶ ταῖς εἰκοσιδύο αὐτῶν βίβλοις καὶ ταῖς ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Ἰακώβ εἰκοσιδύο γενεαρχίαις, ὡς ἐν Λεπτῇ φέρεται Γενέσει, ἣν καὶ Μωσέως εἶναι φασὶ τινες ἀποκάλυψιν. αὕτη τὰς οὐρανίους δυνάμεις τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ λέγει ἐκτίσθαι. τίνος δὲ χάριν τὴν ζ' ἡμέραν εὐλόγησεν ὁ θεός, καὶ οὐ πάσας; φασὶ τινες. λέγομεν οὖν ὅτι ἐκάστη τῶν ἄλλων ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας ἔσχε τὴν εὐλογίαν· ἐπειδὴ δὲ ἔμελλεν αὕτη μόνη μένειν ἀγέραστος, μηδεμιᾶς ἐν αὐτῇ γενομένης δημιουργίας, τούτου χάριν ἠυλογήθη καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἡγιασθη, καὶ σάββατον ὡς καταπαύσιμος προσηγορεύθη, καὶ ὡς τύπος τῆς ἐβδόμης χιλιοετηρίδος καὶ τῆς τῶν ἁμαρτωλῶν συντελείας, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ καὶ ἡ Λεπτὴ Γένεσις.

Τὰ θηρία καὶ τὰ τετράποδα καὶ τὰ ἔρπετα ὁμόφωνα ἦσαν 1.10 πρὸ τῆς παραβάσεως τῷ ἀνθρώπῳ, διότι, φησὶν, ὁ ὄφιν ἀνθρῶ πίνη φωνῆ ἐλάλησε τῇ Εὐᾶ. πᾶσα δὲ λογικὴ φύσις κατ' εἰκόνα θεοῦ, ταῦτα δὲ οὐκ εἰσὶ κατὰ εἰκόνα θεοῦ· τὸν γὰρ ὄφιν ὁμοιοῦμεν λελαληκέναι τῇ Εὐᾶ, στόμα γενόμενον τῷ νοητῷ ὄφει, ἐν ᾧ ἐνεργήσας ὡς συνήθει ὄντι τῷ ἀνθρώπῳ παρὰ τὰ λοιπὰ θηρία δι' αὐτοῦ ἠπάτησε τοὺς προπάτορας, ὁ μετὰ τοῦτο καὶ ἐν ἀψύχοις εἰδώλοις λαλήσας τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δελεασθεῖσι πολυτρόπως εἰδωλολάτραις. τὸ δὲ εἶναι τὸν ὄφιν τετράπουν τὸ πρὶν καὶ μετὰ τὴν πονηρὰν εἰσήγησιν ἔρπυστικόν, καὶ ἰὸν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν ἐντεθῆναι, οὐκ ἀπιστοῦμεν. φρόνιμος δὲ ὁ ὄφιν ἐκλήθη, ὅτι τὸ λογικὸν ζῶον τὸν ἀνθρῶπον, καὶ τῶν ἄλλων ἀγγινοῖα διαφέρειν, ἐξαπατᾶν ἔμελλεν. ἄλλοι δὲ φασιν ὅτι οὐ τῷ κατὰ προφορὰν λόγῳ ὁ ὄφιν ἐχρήσατο· ἀλλ' οἱ πρωτόπλαστοι, ἅτε κακίας ὄντες ἀμὶ γεῖς, ἀκριβεστάτας εἶχον τὰς αἰσθήσεις καὶ πολὺ τῶν ἡμετέρων διαλλαττούσας, ὥστε τὴν ἀκοὴν αὐτῶν πάσης ὑπάρχειν φωνῆς ἀκουστικὴν. ἐπειδὴ γὰρ βασιλεὺς ὡσπερ προήχθη ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ἀνθρῶπος, εἰκότως κατ' εἰκόνα θεοῦ γεγέννηται· ἔδει γὰρ τὸν μέλλοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων ὡσπερ τινὰ εἰκόνα εἶναι ἔμψυχον τῆς τοῦ παμβασιλέως ὁμοιότητος, οὐκ ἐν πορφυρίδι καὶ σκίπτρω καὶ διαδήματι τὴν ἀξίαν ἐμφαίνοντα, ἐπεὶ μηδὲ τὸ ἀρχέτυπον ἐν τούτοις ἐστίν, ἀλλ' ἐν τῷ κεκοσμηθῆσθαι τῇ ἀφθαρσίᾳ καὶ ἀθανασίᾳ καὶ ἀρετῇ· τούτοις γὰρ τιμηθεὶς ὁ ἀνθρῶπος τὴν πρὸς τὸ πρῶτό 1.11 τυπὸν εἰκόνα καὶ ὁμοιότητα διασώζει. ἔτι δὲ καὶ ἡ αὐτεξουσιότης τὸ βασιλικὸν καὶ ἐπηρμένον τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸς τὴν θείαν εἰκόνα ἐμφορὴς προφανέστατα δείκνυσι. κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ χειρῶν θεοῦ ἔργον ὁ ἀνθρῶπος διὰ τὴν τιμὴν τῆς κατασκευῆς· καὶ γὰρ βουλή ἐνέργεια τὸ πᾶν. τὸ "ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν" διὰ τὸ μέλλον τῆς παιδογονίας λέγει· συνεργεῖ γὰρ τὸ θῆλυ τῷ ἀνδρὶ πρὸς τὴν τοῦ γένους αὐξήσιν τε καὶ διαμονήν. πλασθείσης δὲ τῆς γυναικός, ὡς ἑώρα αὐτὴν ὁ Ἀδάμ, οὐχ ὡς γυναῖκα θεώμενος ἔπασχεν, ἀλλ' ὡς ἑαυτὸν ὁρῶν πνευματικῶς ἠυφραίνετο, τὴν ὁμοίαν βλέπων καὶ ταύτην ἔχουσαν κατασκευήν. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ ὁρῶσα τὸν ἄνδρα μεγάλως ἠγάλλετο, κατ' αὐτὸν οὖσαν ἑαυτὴν ἐννοοῦσα. τὸ δὲ "θανάτῳ ἀποθανεῖσθε" θνητοὶ ἔσεσθε σημαίνει, ὡς καὶ ὁ Σύμμαχος ἠρμήνευσεν. ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν σημαίνει, ἐργάζεσθαι μὲν τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὴν αἴνεσιν τῷ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν παροχεῖ, φυλάσσειν δὲ καὶ τηρεῖν, μὴ πως ἀπονοηθεὶς καὶ λήθην τοῦ εὐεργέτου λαβὼν τῆς ἐν χερσὶν ἀποπέση μακαριότητος καὶ εὐζωΐας. Ἀδάμ δὲ ἐρμηνεύεται γήϊνος, Εὐᾶ δὲ ζωή· καὶ γὰρ αὐτοὶ τῆς γῆϊνης καὶ σαρκικῆς ζωῆς ἀρχηγοὶ καὶ πατέρες τῷ ὄντι χρηματίζουσιν, ὡσπερ τῆς οὐρανιας καὶ πνευματικῆς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ὁ νέος Ἀδάμ, καὶ ἡ ἀπειράνδρος αὐτὸν τεκοῦσα, ἀπαρχὴ καὶ αἰτία τοῖς πᾶσι τοῦ θεοῦ τέκνοις εἰσίν.

1.12 Ὅτι τινὲς ἐκ παραδόσεως ἑκατὸν ἔτη τὸν Ἀδάμ ἐν τῷ παραδείσῳ φασὶ πεποικέναι. ἄλλοι δὲ τρίτην μὲν ὥραν πεπλάσθαι, ἕκτην δὲ παραβῆναι, ἐνάτην δὲ ἐκβεβλήσθαι, τὸ ἐν ἕκτη μὲν ὥρᾳ ἐσταυρωθῆναι τὸν Ἰησοῦν, ἐνάτη δὲ τοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανεῖν τεκμήριον τιθέμενοι. ἴσως δέ, ὅτι καὶ τὸ δειλινὸν ἦλθεν ὁ κύριος πρὸς αὐτούς, εἰς ταύτην ὑπενεχθῆναι τὴν ὑπόνοιαν. στενὸν δὲ κομιδῇ τὸ τρίωρον τῆς ἐν παραδείσῳ διατριβῆς τοῦ προπάτορος διάστημα, καὶ λίαν ἀπίθανον ὡς τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ τὰ πάντα δυσθεωρήτοις σοφίας κρίμασιν οἰκονομοῦντος ἀνάξιον. πότε γὰρ ἐν τρισὶν ὥραις χερσαίοις τε καὶ πτηνοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλεῖν εἶχε καιρόν; πότε δὲ τῶν ἄλλων ἐν τῷ παραδείσῳ καρπῶν μετασχόντων, καὶ τῆς αὐτῶν μεταλήψεως κόρον λαβόντων, εἰς ἐπιθυμίαν τῆς τοῦ ἀπηγορευμένου ξύλου γεύσεως ἐλήλυθεν; ἴνα μὴ λέγω τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βασκανίας καὶ τῆς τοῦ ὄφειος πρὸς τὴν γυναῖκα προσβολῆς καὶ συμβουλίας· καὶ γὰρ αὐτὴ πλείονος ἐδεῖτο τῆς τοῦ χρόνου

τριβῆς. διὰ τοῦτο μὲν ἐν ἕκτη ἡμέρᾳ καὶ ἐν ἕκτη ὥρᾳ τετολμῆ σθαι τὴν παράβασιν, ἐννάτῃ δὲ ὥρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας τοῦ παραδείσου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς τοὺς ἀθετήσαντας ἐκπεσεῖν σφόδρα πιθανὸν καὶ πιστόν, δι' ἐτῶν δὲ ἑπτὰ τοῦτο γενέσθαι, ὡς τῶν πρεσβυτέρων τινὲς ἀπεφήναντο. ὁ δὲ γε μέγας ἐν διδασκάλοις Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐν τῇ ἔρμηνείᾳ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου εὐαγγελίου, τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ τῆς πρώτης ἑβδομάδος, τουτέ 1.13 στι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς πλάσεως αὐτοῦ, λέγει τὸν Ἀδὰμ ἐκβληθῆναι τοῦ παραδείσου καὶ τὴν Εὐάν· ὧ καὶ ἡμεῖς πειθόμεθα. καὶ οὐ χρὴ ζητεῖν περαιτέρω τὰ τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος σεσηγημένα, ἵνα μὴ ἀντὶ κέρδους μικροῦ μεγάλην ἐπι σπασώμεθα ζημίαν.

Τὸ δὲ εἰρημένον ὅτι Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, οὐχ ὡς δι' ἀπειθείας ἐπὶ κακίαν προκόψαντος, ἀλλὰ διὰ τὸ εἰρηκεναί "κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν." ἀλλὰ μὴ τις ὑπολάβῃ ὅτι τὸ ξύλον τοιαύτης ἦν φύσεως ὡς γινώσιν παρέχειν καλοῦ καὶ κακοῦ. οὐ γὰρ ἦν τι βλαβερόν ἐν παραδείσῳ, ὅρος δὲ ἐτέθη ἐπὶ τῷ φυτῷ πρὸς γυμνασίαν τῆς ἐλευθεριότητος. καὶ ὅτι οὐ τὸ ξύλον αἴτιον γνώσεως τῷ Ἀδὰμ γέγονε, δῆλον· ἡ γὰρ ἐντολὴ ὡς πρὸς εἰδότα ἄμφω ἐδόθη, τό τε καλὸν καὶ πονηρόν, τὴν τε ὑπακοὴν καὶ τὴν παρακοὴν, ὥστε ἡ γνώσις προύλαβε τὴν ἐντολήν. δέδοται δὲ αὕτη διὰ τό, ὡς εἴρηται, αὐτεξουσίῳ βουλήματι κινούμενον τὸν ἄνθρωπον, ἐπ' ἀδείας τε ἔχοντα ἀπὸ πάντων μεταλαμβάνειν τῶν ἄλλων δένδρων, ἐνὸς δὲ μόνου νόμου προσταττόμενον ἀπέχεσθαι, καὶ γινώσκειν ὡς ὑπὸ δεσπότην ἐστὶ τὸν καὶ τὴν ἐντολήν δεδωκότα. τὸ δὲ "διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί" οὐχ ὡς τότε βλεψάντων τῶν πρωτοπλάστων εἴρηται (δείκνυνται γὰρ καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὀρώντες ἐκ τοῦ λέγεσθαι "καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν καὶ ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν"). ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ παραβάσεως, ὃ καὶ τὴν 1.14 γύμνωσιν ἀδιάφορον παρέσχεν, ἐρρήθη ὅτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ἅπας ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει· σύνεσιν γὰρ καθ' ἑαυτὸν αὐτὸς οὐκ ἔχει. ὥστε πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης τυφλοῦ δίκην παρερχόμεθα ἐνίοτε καὶ τὸν πάνυ γνώριμον, καὶ ἐπειδὴν ἐγκληθῶμεν, τῇ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέμεντες ἀπολογούμεθα. οὕτως οὖν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐά τῇ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηγέρθησαν. τὸ γὰρ "ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν" ἀποκάλυψιν σημαίνει τὴν ἐγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν. λεχθήσεται δὲ κάκεῖνο, ὅτι πρὸ τῆς ἀπειθείας, ἐπειδὴ καιρὸν οὐκ εἶχε τὰ τῆς παιδοποιίας, οὐκ ἐδέδοτο παρὰ θεοῦ ἡ παρατήρησις τῆς γυμνώσεως, ἀλλὰ διετέλουν ὡς ἄσαρκοι, σαρκικῆς διαθέσεως οὐπω καιρὸν ἔχοντες. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπειθία ἐπισυμβᾶσα τὸ θνητὸν ἐπηγάγετο, εἰκότως λοιπὸν ἐνεδόθη τούτοις ἡ πρὸς ἀλλήλους αἰδώς· καὶ νενοήκασιν ὕστερον τῶν σχημάτων τὴν διαφορὰν, προθεωρηθεῖσαν τῷ πλάσματι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τῆς τοῦ γένους διαδοχῆς. ἐκ φύλλων δὲ συκῆς ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα, αἰνιττομένων διὰ τοῦ ξύλου τὸν τρόπον τῆς κακοπραγίας· ὡς γὰρ ἡδὺς ὁ καρπὸς τῆς συκῆς, τραχὺ δὲ καὶ πικρὸν τὸ φύλλον, οὕτω πᾶσα ἁμαρτία ἐν μὲν τῇ πράξει δείκνυται ἡδεῖα, μετὰ δὲ ταῦτα ὀδύνην παρέχει τῷ πεπραχότι. περὶ δὲ τῶν δερματίνων χιτῶνων φησὶν ὁ θεολόγος Γρηγόριος ὅτι θνητὸν αὐτὸν ἀπεφήνατο ὁ θεὸς νεκρότητι περιβάλλον. τοῦτο γὰρ οἱ δερ 1.15 μάτινοι χιτῶνες σημαίνει ἀπὸ τοῦ λόγου τῆς τῶν ζώων νεκρότητος, ὅπως διὰ τῆς λύσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς ὄψεως ἡ ἁμαρτία πᾶσα αὐτόπρεμος διαφθαρή. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τοῦ παραδείσου ἐκβάλλεται, ἵνα μὴ τῇ αὐτεξουσιότητι κεκρημένος λάβῃ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ γένηται τὸ κακὸν ἀθάνατον. Ὅτι ὁ Σατανᾶς κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν ἀποστάτης λέγεται καὶ ἀντικείμενος, διάβολος δὲ ὡς τὸν θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντήσας εἴρηται. Ὅτι ὁ Κάϊν ἐν ἀνθρώποις πρῶτος φονεὺς ἐγένετο, δεύτερος

δὲ ὁ Λάμεχ, δύο γυναῖκας λαβών, καὶ δύο φόνους ἐτέλεσε. οὓς δὲ ἀνεῖλεν, ἄνδρα καὶ νεανίσκον, ἀδελφοὶ ἦσαν τοῦ Ἐνώχ, ὃς καὶ πίστει προσευξάμενος τοῦ μὴ ἰδεῖν ἔτι τοιοῦτον θάνατον, ἀκουσθεὶς μετετέθη.

Ὅτι Ἄβελ δικαιοσύνης ἐφρόντιζε· διὸ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ φασὶν ἀφανὲς γεγονέναι, τοῖς μετέπειτα δικαίοις ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑποφαίνον. ὁ δὲ Κάϊν πρῶτος ἄροτρον εὔρε, καὶ πόλιν ἔκτισε ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνών. καὶ ὅτι μετὰ τὴν καταδί κην ἄρπαξ καὶ πλεονέκτης ἐγένετο, μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ ὄρους γῆς πρῶτος ἐπινοήσας, καὶ τοὺς οἰκείους εἰς ἓν συναγαγὼν ἐν πο λέμοις ἀσχολεῖσθαι ἐδίδασκεν. οὗτος χθαμαλὸς ἦν ἀπὸ τῆς κατὰ ρας τοῦ θεοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐξ αὐτοῦ γενόμενοι. ὥκει δὲ τὴν γῆν, ἣτις ἐστὶ τρέμουσα, χθαμαλὴν οὔσαν, κεχωρισμένος ὑπάρχων ἀπὸ 1.16 τῆς τοῦ Σὴθ γενεᾶς κατὰ πρόσταξιν τοῦ Ἀδάμ. οὗτος ὁ Κάϊν, ὡς ἡ λεπτὴ Μωσέως Γένεσις φησὶν, τῆς οἰκείας πεσοῦσης ἐπ' αὐτὸν τελευτᾷ· λίθοις γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἄβελ ἀπέκτεινε, καὶ λίθοις ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἀπεκτάνθη.

Ὅτι ὁ Σὴθ τρίτος υἱὸς ἀναγέγραπται Ἀδάμ· ὃς τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Ἀσουὰμ καλουμένην γήμας ἐγέννησε τὸν Ἐνώς, σημαίνει δὲ Σὴθ ἐξανάστασιν. ὠνομάσθη δὲ καὶ θεὸς διὰ τὴν λάμψιν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἦν ἔσχεν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ζωῇ. ταύτην δὲ τὴν χάριν καὶ Μωσῆς ἔχων, τὸ κάλυμμα τιθεὶς ὠμίλει τοῖς Ἰουδαίοις. * * ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα, τοῖς τε ἑπτὰ πλανήταις ὀνόματα τεθεικῶς, καὶ τὴν τῶν οὐρανίων κινήσεων σοφίαν ἐπενόησε. καὶ στήλας δύο, λιθίνην τε καὶ πλινθίνην, κατασκευάσας ἐκεῖ ταῦτα ἔγραψεν, εἰδὼς τὴν τοῦ παντὸς φθοράν, καὶ ὡς εἰ μὲν ἐξ ὕδατος γένηται, τὴν λιθίνην σώζεσθαι, εἰ δὲ διὰ πυρός, τὴν πλινθίνην· ἣτις σώζεται, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ, εἰς τὸ Σίριδον ὄρος ἕως καὶ νῦν. οὗτος καὶ τὰ Ἑβραϊκὰ γράμματα συνεγράψατο. τῷ γὰρ διακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδάμ ἐγεννήθη ὁ Σὴθ, καὶ γε νόμενος ἐτῶν δώδεκα ἀπεγαλακτίσθη· καὶ τῷ διακοσιοστῷ ἔβδο μηκοστῷ ἔτει τοῦ Ἀδάμ ὁ Σὴθ ἄρπαγεις ὑπὸ ἀγγέλου ἐμυθήθη τὰ περὶ τῆς παραβάσεως μέλλοντα ἔσεσθαι τῶν υἱῶν αὐτοῦ (ἦτοι τῶν Ἑγρηγόρων, οἵτινες καὶ υἱοὶ θεοῦ ἐλέγοντο) καὶ τὰ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς παρουσίας τοῦ σωτῆρος. ἡμέρα δὲ τεσσα ρακοστῇ ἄφαντος γεγονῶς, ἐλθὼν διηγήσατο τοῖς πρωτοπλάστοις 1.17 ὅσα ἐμυθήθη διὰ τοῦ ἀγγέλου. εὐειδῆς δὲ ἦν καὶ εὐδιάπλαστος σφόδρα αὐτός τε καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενοι, Ἑγρήγορες καὶ υἱοὶ θεοῦ διὰ τὴν λάμψιν τοῦ προσώπου τοῦ Σὴθ λεγόμενοι· καὶ τὴν ὑψηλοτέραν γῆν τῆς Ἐδέμ ὥκουν, πλησίον τοῦ παραδείσου ἀγγε λικῶς βιοῦντες, ἕως τοῦ χιλιοστοῦ κοσμικοῦ ἔτους. τούτων τὴν ἐνάρετον πολιτείαν μὴ φέρων ὁ ἀρχέκακος βλέπειν, εἰς τὴν ὠραιότητα τῶν θυγατέρων τῶν ἀνθρώπων ἦτοι τοῦ Κάϊν αὐτοὺς ἔτρωσεν.

Ὅτι τὸ "Ἐνώς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ πρῶτος" προσαγορεύεσθαι ὀνόματι θεοῦ ἐστίν. Ἐνώς γὰρ ἐρμηνεύεται ἄνθρωπος κατὰ τὸν Ἑβραϊκὸν νοῦν· οὕτως ὁ σωτὴρ υἱὸς ὄντως ἀνθρώπου, κατὰ τὸν φυσικὸν λόγον Ἀφρικανοῦ. Ἐνώς δὲ γεννᾷ τὸν Μαλελεήλ, ὁ δὲ τὸν Ἰάρεδ, ἐξ οὗ Ἐνώχ. οὗτος πρῶτος γράμματα μανθάνει καὶ διδάσκει, καὶ θείων μυστηρίων ἀποκαλύψεως ἀξιοῦται. καὶ πρώτη περίοδος τῶν πεντακοσίων τριάκοντα δύο ἐτῶν πληροῦται· ἦν δὲ χρόνος τοῦ μὲν Σὴθ τρια κόσιοι δύο, τοῦ δὲ Ἐνώχ ἐννενηκονταοκτώ.

Ὅτι Ἀδάμ τῷ ἑξακοσιοστῷ ἔτει μετανοήσας ἔγνω δι' ἀπο καλύψεως τὰ περὶ τῶν Ἑγρηγόρων καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τὰ περὶ μετανοίας καὶ τῆς θείας σαρκώσεως, καὶ περὶ τῶν καθ' ἑκά στην ὥραν ἡμερινὴν καὶ νυκτερινὴν ἀναπεμπομένων εὐχῶν τῷ θεῷ ἀπὸ πάντων τῶν κτισμάτων δι' Οὐριήλ τοῦ ἐπὶ τῆς μετα νοίας ἀρχαγγέλου, οὕτως. ὥρα πρώτη ἡμερινῇ πρώτη εὐχὴ ἐπὶ 1.18 τελεῖται ἐν τῷ οὐρανῷ, δεύτερα εὐχὴ ἀγγέλων, τρίτη εὐχὴ πτηνῶν, τετάρτη εὐχὴ κτηνῶν, πέμπτη εὐχὴ θηρίων, ἕκτη ἀγγέλων παρά στασις καὶ διάκρισις πάσης κτίσεως,

ἑβδόμη ἀγγέλων εἴσοδος πρὸς θεὸν καὶ ἕξοδος ἀγγέλων, ὀγδὴ αἴνεσις καὶ θυσίαι ἀγγέλων, ἐν νάτῃ δέησις καὶ λατρεία ἀνθρώπου, δεκάτη ἐπισκοπαὶ ὑδάτων καὶ δεήσεις οὐρανίων καὶ ἐπιγείων, ἑνδεκάτη ἀνθομολόγησις καὶ ἀγαλλίασις πάντων, δωδεκάτη ἔντευξις ἀνθρώπων εἰς εὐδοκίας. τῷ δὲ ἑννακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει Ἄδὰμ ἐκοιμήθη κατ' αὐτὴν τῆς παραβάσεως ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη ἀπῆλθε, κατα λείψας ἄρρενας υἱοὺς λγ' καὶ θυγατέρας κζ'. οὗτος ἡγεμόνευσε τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς. ἡ δὲ ταφή αὐτοῦ κατὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων γέγονε γῆν, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Κάϊν ἀπέθανε, πεσόντος ἐπ' αὐτὸν τοῦ οἰκήματος, μετ' ἑνιαυτὸν ἕνα τῆς τοῦ Ἄδὰμ τελευτῆς. Σῆθ μετὰ Ἄδὰμ ἡγεμόνευσε τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἐκ γένους αὐτοῦ Ἑγρήγορες διακοσιοστῷ χιλιοστῷ τῆς κοσμογενείας ἔτει, τεσσαρακοστοῦ δὲ ὄντος τοῦ Ἰάρεδ, αὐτοῦ δὲ τοῦ Σῆθ ἑπτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ, πλανηθέντες κατέβησαν, καὶ ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἡγουν τοῦ Κάϊν, καὶ ἐγέννησαν τοὺς γίγαντας τοὺς ὀνομαστούς. οἱ δὲ γίγαντες οὗτοι διὰ μὲν τὸν δίκαιον Σῆθ ἐγένοντο ἰσχυροὶ καὶ μέγιστοι καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ὑπερμήκεις, τερατώδεις τε 1.19 καὶ ἀπευκτοὶ (ὄθεν καὶ τὴν προσωυμίαν ἐσχίκασι), διὰ δὲ τὸν βέβηλον Κάϊν ἄλκιμοι καὶ κραταιότατοι καὶ στερροὶ καὶ τὴν ἀλκὴν, τὸν δὲ τρόπον φονικώτατοι καὶ ἀσεβέστατοι καὶ ἀσελγέστατοι· οὓς καὶ δρακοντόποδας τινες προσηγόρευσαν, ἢ ὡς τεθηριωμένους ταῖς γνώμας καὶ μηδὲν ἀγαθὸν λογιζομένους, ἢ ὡς τινες ἱστοροῦσιν, ὅτι πόλεμον ἔχοντες μετὰ τινῶν οἰκούντων ἐν ὑψηλοῖς, εἶτα χερσὶ καὶ ποσὶ καὶ κοιλίαις ὡς δράκοντες ἀνέρποντες κατ' αὐτῶν, ὑψῶν καὶ πολλοὶ πολλάκις ἄνωθεν ἀνηροῦντο βαλλόμενοι, δρακοντόποδες ἐκέκληντο. τούτων οὐκ ὀλίγους μὲν σφαίραις πυρὸς ἦτοι κεραυνοῖς οὐρανόθεν ὁ ὕψιστος ἐξανάλωσεν βαλὼν· ἀνεπαισθήτους δὲ τοὺς περιλοίπους καὶ ἀδιορθώτους ἐπιμένοντας κατακλυσμῷ μετὰ ταῦτα τοὺς πάντας ἐξανάλωσεν ὁ θεός. οὗτοι ὤμοσαν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἑρμονιεῖμ ἐκλέξασθαι γυναῖκας ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἡγουν τῆς τοῦ Κάϊν γενεᾶς, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄρος Ἑρμών, καθότι ὤμοσαν καὶ ἀνεθεμάτισαν ἀλλήλους ἐν αὐτῷ. οὗτοι διδάσκουσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν φαρμακείας καὶ ἐπαιδίας. καὶ πρῶτος Ἀζαήλ ὁ δέκατος ἄρχων αὐτῶν (καὶ γὰρ οἱ ἄρχοντες τῶν κατελθόντων διακόσιοι ἦσαν) ἐδίδαξεν αὐτοὺς ποιεῖν μαχαίρας καὶ θώρακας καὶ πᾶν σκεῦος πολεμικόν, καὶ τὰ ἐκ τῶν μετάλλων τῆς γῆς, οἷον χρυσίον ἀργύριον καὶ τὰ λοιπὰ. καὶ ἕκαστος ὁμοίως, ὁ μὲν καλλωπισμὸν σώματος, ὁ δὲ ἐκλεκτοὺς λίθους καὶ τὰ βαφικά, ὁ δὲ ῥίζας βοτανῶν, ὁ δὲ σοφίαν καὶ ἐπαιδῶν λυτήρια, ὁ δὲ ἀστρονομίαν καὶ ἀστροσκοπίαν, ἄλλος 1.20 ἀστρολογίαν, ὁ δὲ ἀεροσκοπίαν, ὁ δὲ σημεία γῆς, ἄλλος ἡλίου καὶ σελήνης. ὥστε οὐδὲ Βαβυλωνίων ἦν οὐδὲ Χαλδαίων βασιλεία, ὡς τῷ Βηροσσῷ καὶ τοῖς ἐπομένοις δοκεῖ πρὸς ἀνατροπὴν τῶν θείων γραφῶν, οὔτε Αἰγυπτίων δυναστεία, ὡς τῷ Μανέθῳ ψευδομένῳ καὶ μεγαλύνοντι τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἔθνος· ἡ γὰρ ἀρχὴ τῆς τῶν Βαβυλωνίων βασιλείας ἦτοι Χαλδαίων ἀπὸ Νεβρώθ τοῦ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν εἰς ἔτη ἑξακόσια τριάκοντα ἀκμάσαντος γέγονεν. οἵτινες δὲ ἄλλως περὶ τούτων μυθικώτερον γεγράφασιν, ἀπὸ τῶν θεοπνεύστων ἡμῶν γραφῶν κλέψαντες γεγράφασιν ἴδιο ποιησάμενοι· δι' ὧν οἱ ἀπλούστεροι καὶ τοῖς λοιποῖς τούτων ληρὴ μᾶσι προσέχοντες εὐχερῶς βλάπτονται. Ὅτι τῷ αὐτῷ ἔτει τοῦ κόσμου Ἐνώχ μετετέθη ἐν τῷ παραδεῖσῳ, τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε χρόνων γενόμενος. εὐηρέστησε τῷ θεῷ· καὶ οὐχ ἠύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. Ὅτι κατὰ τοὺς λεγομένους γεωμέτρας, ἐστὶ τὸ ἡμισυ τῆς κατοικουμένης τῆς εἰς τὸ μῆκος μίλια χιλιάδες δώδεκα, εἰς δὲ τὸ πλάτος μίλια χιλιάδες δέκα ἕξ. Ὅτι τὰ ὄρη Ἀραράτ ἴσμεν ἐν Παρθίᾳ τῆς Ἀρμενίας εἶναι· τινὲς δὲ φασιν, ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας.

Ὅτι ἐπὶ ἑκατὸν χρόνοις ἐσκευάζετο ἡ κιβωτός, ἐπληρώθη δὲ τῷ φρσθ' ἔτει τῆς ζωῆς τοῦ Νῶε, μηνὶ τινὶ Μαΐῳ κς', ἡμέρα πρώτη· ὁ πῆχυς δὲ τῆς κιβωτοῦ ὄργυια μεγίστη ἐστὶ κατ' Αἴγυ 1.21 πτίους. μ' δὲ ἡμέρας κατήρχετο ὁ ὑετὸς καὶ μ' νύκτας. Ἀπριλ λῖω δὲ μηνί, ἡμέρα πρώτη τῆς ἐβδομάδος, ἐξῆλθε Νῶε ἐκ τῆς κιβωτοῦ. τινὲς δέ, καθ' ἣν ἡμέραν ἐκλείσθη πρῶτον ἡ κιβωτός, κατ' αὐτὴν τῷ ἐπιόντι καιρῷ ἀνοιγῆναί φασιν, ἐν τῷ δισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως. καὶ θυσίας προσάγων τῷ θεῷ ἵκετεύει μηκέτι ποιεῖν κατακλυσμόν. ἀποδεξάμενος οὖν ὁ θεὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν ὑπέσχετο τοῦτο, σημεῖον ἐπιθεῖς τὸ τόξον τῆς ἴριδος.

Ὅτι ὁ Νῶε εἰσοῦθος παρὰ Χαλδαίοις ἐλέγετο.

Ὅτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ οὔτε ἔθνος ἦν οὔτε βασιλεία· ἐτῶν δὲ περίοδος ἦν. περιέχεται δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποκρῦφων Ἐνώχ ὅτι Οὐριήλ ὁ ἄγγελος ἐμήνυσε τῷ Ἐνώχ, τί ἐστὶ μὴν καὶ τροπὴ καὶ ἐνιαυτός, καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἔχειν νβ' ἐβδομάδας.

Ὅτι ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τοῦ Μεστρέμ τοῦ δευτέρου υἱοῦ Χάμ κατὰ τὴν γραφὴν, θείου δὲ τοῦ Νεβρώδ, υἱοῦ Χοῦς, υἱοῦ Χάμ τοῦ πρώτου, οἰκισθεῖσα καὶ βασιλευθεῖσα ἕως τοῦδε παρ' Ἑβραίοις καὶ Σύροις καὶ Ἄραψι Μεστραία καλεῖται.

Ὅτι τῷ δισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ ἔτει Νῶε ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα ἐν ὄρει Λουβάν τῆς Ἀρμενίας, θύσας τε τῷ θεῷ καὶ πίων οἶνον ἐγυμνώθη.

Ὅτι ἡγεμονεύοντος Νεβρώδ ἐκτίσθη ἡ Βαβυλὼν καὶ ὁ πύργος ἐπὶ χρόνοις τεσσαράκοντα τρισίν. ἦν δὲ Νεβρώδ υἱὸς μὲν τοῦ Χάμ, ἕκγονος δὲ Ἐνώχ. ἐκαλεῖτο δὲ ὁ Νεβρώδ καὶ Εὐήχιος. 1.22 ἦσαν δὲ τὰ πάντα τῶν οἰκοδομούντων ἔθνη ἑβδομήκοντα, φωνὴ δὲ αὐτοῖς πᾶσιν ὑπῆρχε μία. Νεβρώδ δὲ αὐτοῖς ὁ γίγας, ὁ τοῦ Αἰθίοπος Χοῦς υἱός, εἰς βρῶσιν ἀγρεύων ἐχορήγει ζῶα. ὁ δὲ τοῦ Σάλα υἱὸς Ἐβερ ἐγκεχειρίστο τὴν οἰκοδομὴν ἔτει γ'. εἶτα τῶν γλωσσῶν συγχυθέντων ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ πάντων διασκορπισθέντων, αὐτὸς ὁ Νεβρώδ ἐκεῖ κατῴκει μὴ ἀφιστάμενος τοῦ πύργου, μερικῶς τινὸς πλήθους βασιλεύων· ἐφ' ὃν ὁ πύργος ἀνέμω βιαίῳ, ὡς ἱστοροῦσιν τινες καὶ αὐτὸς Ἰώσηπος, καταπεσὼν συνετρίβη, καὶ θεῖα κρίσει τοῦτον ἐπάταξεν. αὕτη πρώτη βασιλεία ἐπὶ τῆς γῆς, ἀφ' οὗ ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, γέγονεν· οἱ δὲ λέγοντες καὶ ἄλλα γεγοῦναι ψεύδονται. ἐκ τούτου γεννᾶται Ἀσσούρ, ὃς οἰκοδομεῖ τὴν Νινεὺν καὶ τὴν Ῥοβῶθ καὶ τὴν Χαλαχ τὰς πόλεις. καὶ φανερόν ἐστιν ὅτι μετὰ χλ' ἔτη τοῦ κατακλυσμοῦ γέγονεν ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας Χαλδαίων ἢτοι Βαβυλωνίων διὰ Νεβρώδ. φασὶ δὲ ὅτι μόνος ὁ Ἐβερ ὁ τοῦ Φάλεκ πατὴρ οὐ συνέθετο τῇ πράξει τῆς πυργοποιίας· διὸ καὶ τῆς τῶν ἄλλων φωνῆς συγχεθείσης ἡ τοῦ Ἐβερ οὐκ ἀπώλετο. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ καὶ Ἀδάμ ἐλάλει· καὶ ταύτην οἱ τοῦτον διαδεξάμενοι ἀπόγονοι πατρωνυμικῶς ἑαυτοὺς Ἑβραίους προσηγόρευσαν καὶ Ἑβραῖδα τὴν φωνὴν ἐκάλεσαν. τεκμήριον δὲ ταύτην εἶναι τὴν πρὸ τῆς συγχύσεως φωνὴν τὰ τῶν παλαιῶν ὀνόματα· ἐφ' ὧν γὰρ κατ' οὐδεμίαν γλῶσσαν ἔστι τὸ σημαινόμενον ἐπιλύσασθαι, κατ' αὐτὴν τὸ ζητούμενον ἐρμηνεύεται· οἶον Ἀδάμ καθ' ἑτέραν μὲν οὐδεμίαν φωνὴν τὸ δηλούμενον εὐρίσκεται, κατὰ 1.23 δὲ ταύτην ἄνθρωπος ἐρμηνεύεται· καὶ ἡ τοῦ Νῶε προσηγορία δι' καιοσύνην σημαίνει, καὶ Χοῦς Αἰθίοψ, καὶ Μεστρέμ Αἴγυπτος, καὶ Φάλεκ μερισμός, καὶ Βαβυλὼν σύγχυσις.

Ὅτι μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἕως τῆς διασπορᾶς μόνοι οἱ τρεῖς ἡγήσαντο τῶν πολλῶν εὐσεβῶς, Νῶε Σὴμ καὶ Ἀρφαξὰδ ὁ υἱὸς τοῦ Σὴμ, ἔτη φλδ'. τοῦ δὲ κόσμου ἔτος ἦν βψοζ'. τῷ γὰρ #22βφϜ' ἔτει καὶ Νῶε ὁ δίκαιος ἐκοιμήθη, ὧν ἐτῶν ἐννακοσίων πεντήκοντα. τῶν δὲ φλδ' χρόνων ὁ ἀριθμὸς οὗτος· Νῶε τὰ μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἔτη τν', Σὴμ ἔτη ρν', καὶ Ἀρφαξὰδ ἔτη λγ'. ὁμοῦ ἔτη φλγ', τῆς ἀρχῆς τῶν ἄλλων ἐν τῷ τετάρτῳ χρόνῳ λαμβανομένης. συγγραφεῖς δὲ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων οὗτοι, Μάνεθος ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ποιησάμενος συγγραφὴν, Βηροσοδός

ὁ τὰ Χαλ δαΐκὰ συναγαγών, Μῶχός τε καὶ Ἐστιαῖος, καὶ πρὸς τούτοις Αἰγύπτιος Ἱερώνυμος. οἱ δὲ τὰ Φοινικὰ συγγραψάμενοι Ἡσίοδόσ τε καὶ Ἐκαταῖος, Ἑλλάνικος καὶ ὁ Ἀκουσίλαος, Ἐφορός τε καὶ Νικόλαος.

Τῷ #22βφοβ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἐνακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει τοῦ Νῶε, κατὰ θεῖον δηλονότι χρησμὸν ἐμέρισε Νῶε τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ τὴν γῆν οὕτω. Σῆμ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν πρῶτον, ἔδωκεν ἀπὸ Περσίδος καὶ Βάκτρων ἕως Ἰνδικῆς μῆκος, πλάτος δὲ ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως Ῥινκουρούρων τῆς Αἰγύπτου, ἦτοι τὰ ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως μέρους τῆς μεσημβρίας, τὴν τε Συρίαν, ἣ καὶ Ἰουδαῖα λέγεται (καὶ γὰρ καὶ οἱ παλαιοὶ Σύρους τοὺς Παλαιστηνοὺς ὠνόμαζον), καὶ Μηδίαν, 1.24 καὶ ποταμὸν δισρίζοντα αὐτοῦ τὰ ὄρια τὸν Εὐφράτην. Χάμ δὲ τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος υζ', ἔδωκε τὴν πρὸς νότον καὶ λίβαν καὶ μέρος τῆς δύσεως ἀπὸ Ῥινοκουρούρων τῆς Αἰγύπτου, Αἰθιοπίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην, Ἀφρικὴν καὶ Μαυριτανίαν, ἕως Ἡρακλείων στηλῶν ἦτοι ἕως τοῦ δυτικοῦ καὶ Λιβυκοῦ ὠκεανοῦ, ποταμὸν δὲ διορίζοντα τὸν Νεῖλον, ὃς καὶ Γεῶν καὶ Χρυσορροῆας λέγεται. Ἰάφεθ δὲ τῷ τρίτῳ αὐτοῦ υἱῷ, ἄγοντι ἔτος κκε', ἀπὸ Μηδίας τὰ πρὸς ἄρκτον καὶ δυσμὰς ἕως Γαδεύρων καὶ Βρεττανικῶν νήσων, Ἀρμενίαν Ἰβηρίαν Πόντον Κόλχους καὶ τὰσκατ' Ἰόπην χώρας καὶ νήσους ἕως Ἰταλίας καὶ Γαλλῶν Ἰσπανίας τε καὶ Κελτιβηρίας καὶ Λυσιτανῶν. οὕτω μερίσας καὶ ἐγγράφως διαθέμενος, ὡς φασιν, ἐπαναγνοὺς τε αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐσφραγίσαστο, παρ' ἑαυτῷ κατασχὼν ἕως τοῦ #22βφβ' ἔτους ἀπὸ Ἀδάμ, ἐν ᾧ καὶ ἐκοιμήθη. μέλλων δὲ τελευτᾶν ἐνετείλατο τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ μηδένα ἐπελθεῖν τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ ὀρίοις καὶ ἀτάκτως ἐνεχθῆναι πρὸς τὸν ἕτερον, ὡς τούτου γενησομένου αἰτίου στάσεως αὐτοῖς καὶ πολέμων τῶν πρὸς ἀλλήλους. τὴν δὲ διαθήκην αὐτοῦ δέδωκε τῷ Σῆμ ὡς πρωτοτόκῳ υἱῷ καὶ θεοφιλε στέρῳ, ὃς καὶ τὴν ἡγεμονίαν διεδέξατο μετ' αὐτὸν καὶ τὰς ἕξαι ρέτους τῶν παρ' αὐτοῦ εὐλογιῶν ἐκκληρώσαστο, ὡς καὶ ἐν τῇ Γενέσει φέρεται. καὶ ἐκοιμήθη ἐν ὄρει Λούβαρ.

Ἐν δὲ τῷ #22βψζα' ἔτει τοῦ κόσμου, ἦτοι μετὰ διακόσια ἔτη τῆς τελευτῆς Νῶε, νεωτερίσας ὁ τοῦ Χάμ υἱὸς Χαναὰν ἐπέβη τοῖς 1.25 ὀρίοις τοῦ Σῆμ καὶ κατώκησεν ἐκεῖ, παραβὰς τὴν ἐντολὴν Νῶε, σὺν τοῖς ἐξ αὐτοῦ γενομένοις ἔθνεσιν ἑπτὰ, Ἀμορραίοις Φερεζαίοις Εὐαίοις Γεργεσαίοις Ἰεβουζαίοις καὶ Χανααίοις· οὗς διὰ Μωσέως καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐξωλόθρευσεν ὁ θεός, καὶ μετὰ τινὰς καιροὺς διὰ τῶν κριτῶν ἀπέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὴν πατρῶαν γῆν, δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ φανείς ὁ θεός, ὡς ἐκ τοῦ Σῆμ καταγομένοις διὰ γενεῶν λη'. ἐτῶν χιλίων ἑξακοσίων ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἕως Μαστουσίας τῆς κατὰ Ἴλιον. αἱ χῶραι δὲ αὐτῶν Μηδία, Ἀλβανία, Ἀρμενία μικρὰ καὶ μεγάλη, Ἀμαζονίς, Παφλαγονία, Καππαδοκία, Γαλατία, Κολχίς, Βοσπορηνοί, Μαιῶτις, Δέρρις, Σαρματία, Ταυριανοί, Βακτριανοί, Σκυθία, Θράκη, Μακεδονία, Ἑλλάς, Θετταλία, Βοιωτίς, Λοκρία, Αἰτωλία, Ἀχαΐα, Πελοπόννησος, Ἀκαρνανία, Ἠπειρῶται, Ἰλλυρίς, Λυχνῖται, Ἀδρική, ἀφ' ἧς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ἐκλήθη, Καλαβρία, Ἰταλία, Γαλλία, Θουσκηνή, Λυσιτανία, Κελτική, Μασσαλία, Κελτο γαλλία, Ἰβηρία, Ἰσπανία ἢ μεγάλη καὶ μικρά. ἐνταῦθα καταλήγει τὰ ὄρια τοῦ Ἰάφεθ, ἕως Βρεττανικῶν νήσων τὰ πρὸς βορρᾶν βλέποντα. ἔχει δὲ νήσους Βρεττανίαν, Σικελίαν, Εὐβοίαν, Ῥόδον, Χίον, Λέσβον, Κύθηραν, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην, καὶ τὰς Κυκλάδας, καὶ μέρος τῆς Ἀσίας τὴν Ἰωνίαν καλουμένην, ποταμὸν δὲ Τίγριν, διορίζοντα μεταξὺ Μηδίας καὶ Βαβυλωνίας. ἐν τούτοις οὖν πληροῦται τὰ τοῦ Ἰάφεθ ὄρια διὰ τὸ εἶρη 1.26 κέναι τὴν γραφὴν "πλατύναι ὁ θεὸς τῷ Ἰάφεθ" τὴν πᾶσαν γὰρ Εὐρώπην καὶ μέρος οὐ μικρὸν τῆς μεγάλης Ἀσίας ἀπηνέγκατο· διὸ καὶ εἴρηται "καὶ κατασκηνώσαι ἐν τοῖς σκηνώμασι τοῦ Σῆμ." οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ κατὰ ἀναγωγικὸν τρόπον, ὅτι πᾶσα ἡ μερίς τοῦ

Ἰάφεθ σχεδὸν τῷ βαπτίσματι καὶ τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσ ετέθη, ἅτινά ἐστι σκηνώματα τοῦ Σῆμ, ἐπεὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Ἀβραάμ καὶ οἱ πατριάρχαι, ἐξ ὧν καὶ αἱ λοιπαὶ γενεαρχαὶ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου σαφῶς γενεαλογοῦνται. τοῦ δὲ Χάμ πλεῖστα μέχρι καὶ νῦν ἔθνη ἐστὶν ἐν ἀποστασίᾳ, κατὰ γε τὰς Ἰνδίας καὶ Αἰθιοπίας καὶ Μαυριτανίας· ἐν οἷς καὶ αἱ Ἀραβίαι καὶ Ἰδουμαῖα κατὰ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ θρασύνονται, τῇ τοῦ Χάμ καὶ τοῦ Χαναάν κατάρα καθυποβεβλημένοι· διὸ καὶ παῖδα οἰκὲ την τὸν Χάμ τοῦ Σῆμ καὶ τοῦ Ἰάφεθ ἢ γραφῇ ἀπεφήνατο, διὰ τοῦ Χαναάν τοῦ υἱοῦ καὶ αὐτὸν σημαίνουσα.

Ἵτι δύο κατακλυσμοὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γῆν διαβεβοημένοι γεγόνασι, πρῶτος μὲν ἐπὶ Ὠγύγου ἐν τῇ Ἀττικῇ, χρόνις δὲ ὕστερον σμῆ ἐν Θετταλίᾳ ἐπὶ Δευκαλίωνος βασιλεύοντος Ἀθήνησι, δευτέρου Κραναοῦ αὐτόχθονος. τούτου τοῦ κατακλυσμοῦ, τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος δηλονότι, δοκοῦσι μεμνησθαι καὶ Αἰγύπτιοι, φάσκοντες τὴν χώραν αὐτῶν μὴ κατακεκλῦσθαι. καὶ δικαίως φιλονεικοῦσι μὴ κατακεκλῦσθαι τότε τὴν Αἴγυπτον· τοπικὸς γὰρ γέγονεν οὗτος ὁ κατακλυσμός. τὸν γὰρ πρότερον ἦτοι τὸν καθολικὸν κατακλυσμὸν οὐδὲ γινώσκουσιν· οὐπω γὰρ ἦν ὁ πατριάρχης 1.27 αὐτῶν γεννηθεὶς. Χάμ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε πατὴρ ἦν Μεστρέμ, ἀφ' οὗ Αἰγύπτιοι.

Ἵτι τὸν Νεβρώδ ἀποθεώσαντες οἱ Ἀσσύριοι ἐν τοῖς ἄστροις τοῦ οὐρανοῦ ἔταξαν, καὶ καλοῦσιν Ὠρίωνα. οὗτος κατέδειξε τὴν κυνηγετικὴν· διὸ καὶ τὸν καλούμενον κύνα ἄστρον τῷ Ὠρίωνι συνῆψαν. τοῦτον καλοῦσιν καὶ Κρόνον εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πλάνητος.

Ἵτι διαμερισθέντων τῶν ἐθνῶν ἀνεφάνη τις ἀνὴρ Ἰνδός, ἐκ τοῦ γένους Ἀρφαξάδ, τοῦνομα Ἀνδουβάριος, ὃς παρέδωκε τοῖς Ἰνδοῖς ἀστρονομίαν.

Ἵτι τῷ δισχιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ε' ἔτει διο δεύων Καϊνᾶν ἐν τῷ πεδίῳ εὔρε τὴν γραφὴν τῶν γιγάντων καὶ ἔκρυψε παρ' ἑαυτῷ, καὶ αὐτὸς μὲν ἐν αὐτοῖς ἐξημάρτανε, καὶ τοὺς ἄλλους τὴν αὐτὴν ἀτοπίαν ἐξεπαίδευσεν. οἱ δὲ τὸν Σάλα φασὶ ταύτην εὑρηκέναι.

Ἵτι ἐν τῷ ὄρει τοῦ Λιβάνου ἰχθύες θαλάσσης εὑρέθησαν, ἐν κοίλοις τόποις ὑδάτων, τὴν τοῦ κατακλυσμοῦ πιστούμενοι πανωλεθρίαν.

Ἵτι πρῶτος Λάμεχ πρὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς τελευτᾷ, ἡγουν τοῦ Μαθουσαλά.

Ἵτι ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ, κατὰ τοὺς ἑβδο μήκοντα, ἔτη #22βσμβ', οἷς καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπιμαρτυρεῖ καὶ αἱ ἀνέ καθεν πάσαις ταῖς ἐκκλησιαῖς ἐπικρατήσασαι παραδόσεις, ἐπὶ δὲ 1.28 τὸ πρῶτον ἔτος Ἀβραάμ ἔτη γτιβ'. καὶ μετὰ ἕτερα οε' ἔτη ἐξῆλθεν ἐκ Χαρράν, παροικήσας εἰς γῆν Χαναάν τὴν νῦν Παλαιστίνην λεγομένην.

Ἵτι ὁ Φάλεκ πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἐβερ τελευτᾷ, συνάγεται δὲ τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἐπὶ τὴν τοῦ Φάλεκ τελευτὴν ἔτη τρισχίλια. ἔνθεν ἀρχὴν τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν λαμβάνουσι τὰ ὀνόματα. Ἐγεννήθη δὲ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Σῆμ ἀνὴρ ὄνομα Χοῦς Αἰθίοψ, ὃς ἐγέννησε τὸν Νεβρώδ τὸν τὴν Βαβυλῶνα κτίσαντα, τὸν καὶ Ὠρίωνα ἐπικληθέντα. οὗτος δυνατὸς γενόμενος ἐβασίλευσε πρῶτος ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις· ὃς καὶ ὠνομάσθη Κρόνος εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πλάνητος. οὗτος ἔσχε γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς, καλουμένην Σεμίραμιν. αὕτη τοῖς ποταμοῖς περιέβαλε στόμια, καὶ τὰς καλουμένας πυραμίδας ἀνήγειρε. ταύτην καὶ Ῥεάν ὠνόμασαν ὡς ἐν δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ καὶ ὑπερβάλλοντι φόβῳ τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσαν. αὕτη ἢ Σεμίραμις ἔσχεν υἱὸν οὗ τὸ ὄνομα Πίκος, ὃς καὶ μετωνομάσθη Ζεὺς· καὶ ἄλλους δὲ ἔσχεν υἱοὺς Βῆλόν τε καὶ Νῖνον, καὶ θυγατέρα τὴν Ἥραν. καὶ ὁ μὲν Νῖνος, ὃς καὶ τὴν Νινευὶ τὴν μεγάλην ἔκτισε, τὴν ἰδίαν μητέρα Σεμίραμιν ἔσχε γυναῖκα. ὡς δὲ Ἀφρικανός φησι, καὶ ἕτερον υἱὸν ἔσχεν ὁ Κρόνος τὸν Ἄφρον, ἐξ οὗ Ἄφροι· ὃς γήμας Ἀστυνόμην ἐποίησε θυγατέρα τὴν Ἀφροδίτην. ὁ δὲ Κρόνος

ἐξωσθεὶς τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ ἰδίου υἱοῦ Διός, κατελθὼν ἐν τῇ δύσει κρατεῖ τῆς Ἰταλίας, εἶτα ὁ Ζεὺς ὑποχωρήσας τῶν Ἀσσυρίων 1.29 παραγίνεται πρὸς τὸν πατέρα· ὁ δὲ παραχωρεῖ αὐτῷ βασιλεύειν τῆς Ἰταλίας. καὶ πολλοῖς ἔτεσι βασιλεύσας, εἶτα τελευτήσας κατατίθεται ἐν τῇ Κρήτῃ. μετὰ δὲ Νῆνον ἐβασίλευσε τῶν Ἀσσυρίων Θεῦρος ὁ καὶ Ἄρης κληθεὶς ὡς πολεμικώτατος, τοῦτον οἱ Ἀσσύριοι Βάαλ θεὸν ἦτοι Βῆλ μετονομάσαντες καὶ ἀναστηλῶσαντες σέβονται. μετὰ δὲ τὴν τοῦ Διὸς τελευτὴν Φαῦνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν, ὃς μετωνομάσθη Ἐρμῆς· ἦν γὰρ λογικώτατος πάντων καὶ μαθηματικός· ὃς καὶ τοῦ χρυσοῦ τὴν φύσιν ἐξεῦρεν ἐκ μετάλλων ἀνθρώποις. ἡ μέντοι Ἀφροδίτῃ λογικὴ καὶ ποικίλῃ λεγομένη ἐγαμήθη τῷ Ἀδώνιδι τῷ υἱῷ τοῦ Κινύρου, φιλοσόφῳ ὄντι καὶ αὐτῷ· οὗς καὶ ἄχρι θανάτου φιλοσοφούντας σὺν ἀλλήλοις βιώσαι ἱστοροῦσι. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι Ἀσσυρίων Πῖκον τὸν καὶ Δία ἔτη τριάκοντα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βῆλον ὀνομαζόμενον καὶ Ἦραν τὴν γυναῖκα τὴν καὶ ἀδελφὴν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταλιπὼν πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα Κρόνον παραγίνεται, ἥδη γεγηρακότα καὶ ταλαιπωρήσαντα· ὧ καὶ παραχωρεῖ τῆς βασιλείας εὐθύς, καὶ οὗτος δυνατὸς ὢν ἄλλα ἔτη ἐξήκοντα δύο κατὰ τὴν Ἰταλίαν βασιλεῦσαι λέγεται. Βῆλος δὲ ὁ υἱὸς διὰ τὸ ὀξυκίνητος εἶναι οὕτως ἐκλήθη, καὶ δύο ἔτη βεβασιλευκῶς Ἀσσυρίων τελευτᾷ. Νῆνος δὲ ὁ τούτου θεῖος ἐγκρατὴς γενόμενος τῆς ἀρχῆς νβ' ἔτη τῶν Ἀσσυρίων ἐβασίλευσεν. ἐκ τοῦ γένους οὖν αὐτοῦ καὶ Ζωροάστρης ὁ περιβόητος ἀστρονόμος ἐν Πέρσῃσι γενόμενος ἠΰξαστο ὑπὸ πυρὸς ἀερίου κεραυνωθῆναι καὶ ἀναλωθῆναι, ἐντειλάμενος τοῖς Πέρσῃσι 1.30 τὰ ὅσα αὐτοῦ μετὰ τὴν καῦσιν ἀναλαβεῖν καὶ φυλάττειν αὐτοὺς καὶ τιμᾶν· καὶ ἕως οὗ, φησί, σώσεσθε ταῦτα, τὸ βασίλειον τῆς ὑμῶν χώρας οὐκ ἐκλείψει. οὕτως οὖν τούτου πυρὶ οὐρανίῳ τε φρωθέντος τὰ λείψανα αὐτοῦ διὰ τιμῆς εἶχον οἱ Πέρσαι, ἕως τούτου καταφρονήσαντες καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσον. τοίνυν μετὰ Νῆνον τὸν τοῦ Διὸς ἀδελφὸν Θεῦρος τῶν Ἀσσυρίων βασιλεύει. τοῦτον ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζάμις, ὃς ἦν τῆς Ἰρέας ἀδελφός, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πλάνητος ἀστέρος Ἄρεα ἐκάλεσεν. ἦν δὲ ὁ Ἄρης οὗτος πικρὸς καὶ ἄγαν δυσκαταγώνιστος πολεμιστής, ὃς Καυκάσῳ τινὶ ἀνδρὶ γιγαντογενεῖ δυνατῷ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ ὠρμημένῳ, ἐπελθὼν καὶ καταπολεμήσας καὶ ἀνελὼν παρέλαβε τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν Θράκην ἐλθὼν καὶ τελευτήσας ἐκεῖ θάπτεται. τούτῳ τῷ Ἄρει πρώτην στήλην ἀνέστησαν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ ὡς θεὸν προσκυνοῦσι, Βάαλ ὀνομάζοντες, ὃ ἐρμηνεύεται Ἄρης πολέμων θεός. μετὰ τοῦτον Λάμις τῶν Ἀσσυρίων ἐβασίλευσεν, εἶτα Σαρδανάπαλος ὁ μέγας, ὃν καὶ ὁ Διὸς καὶ Δανάης υἱὸς Περσεὺς ἀποκτείνας, καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος, εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα Πέρσας μετωνόμασεν αὐτούς, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν ἔτη νγ'. Μὴ λανθανέτω δὲ μηδένα ἀνθρώπων τῶν ἀληθείας ἀντιποιουμένων, ὅτι Πῖκος οὗτος ὁ Ζεὺς πάντων ἀνθρώπων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἐξεγηγερμένων πλάνων, γοήτων, φαντασιαστῶν, μάγων δεινῶν, μυσαρῶν, τελεστῶν ἐκτόπων, αὐτὸς ἦν μυσαρώτερος καὶ 1.31 δραστικώτερος καὶ βδελυρώτερος, μοιχείαις καὶ ἀνδρομανίαις καὶ ἀρρητοποιίαις τε πάσαις καὶ μιαιρίαις καὶ ἀκαθαρσίαις καὶ πάσαις ἀθεμιτοῦργίαις καὶ αἰσχροῦργίαις ἐναγεστάταις ἐκ νηπίου ἕως ἑκατὸν εἴκοσι χρόνων τῆς ζωῆς αὐτοῦ (τοσαῦτα γὰρ φασιν αὐτὸν ζῆσαι) ἐσχολακῶς, πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ἀθεμίτους ὑπερβάλων. πνεῦμα γὰρ θεομάχον καὶ ἀκαθαρτότατον πάντων πνευμάτων πονηρῶν ἦν ἐπ' αὐτῷ, ὃς ἐπὶ πλείους χρόνους τῆς Ἰταλίας βασιλεύσας δι' ὑπερβολὴν τοῦ ὑψίστου καὶ μόνου θεοῦ μακροθυμίας, καὶ πάσας κόρας ὠραίας, ὅσας λίχνοις εἶδεν ὀφθαλμοῖς, διαφθείρας, εἰς ὅσον ποσομένης, καὶ ταῖς πολλαῖς αὐτῶν μετὰ φαντασιῶν ἀρρήτων καὶ μυστικῶν συναπτόμενος, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ταῖς πλείοσι τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, θεὸν φημίζεσθαι τοῦτον καὶ ἀνακηρύττεσθαι τοῖς πολλοῖς ἀνέπεισε. καὶ τὸ δὴ χειρόν ἐστι τοῦτου καὶ ἀτοπώτερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν

αὐτοῦ τελευτὴν καὶ ταφὴν τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ, κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ, οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ ναὸν καὶ μνημεῖον οἰκοδομήσαντες κατέθαψαν, ὧ καὶ οὕτως ἐπέγραψαν "ἐνθάδε κεῖται θανῶν Πῖκος ὁ καὶ Ζεὺς." καὶ μετὰ ταῦτα ἡ τοῦ θεομισοῦς αὐτοῦ καὶ ὑπερηφανοῦ πνεύματος ὁσμὴ τὴν οἰκουμένην διατρέχουσα, βασιλέων τε καὶ ἀρχόντων καὶ λαῶν ἀσυνέτων καὶ ἔθνων καρδίας πληρώσασα, ἕως τῆς τοῦ λόγου θεοῦ σαρκώσεως καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη δι' ἀποστόλων ἀγίων καὶ μαρτύρων ἀναδείξεως πᾶσαν ψυχὴν ἀγνοία καὶ ἀσεβεία κρατουμένην εἰς λατρείαν καὶ προσκύνησιν τοῦ ψευδωνύμου θεοῦ τούτου τοῦ Διὸς προετρέπετο 1.32 καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ δαιμόνων καὶ συγγενῶν. εἶναι δὲ τὴν τούτου μητέρα Σεμίραμιν καὶ αὐτὸν τὸν Δία καὶ τὴν γενεάν αὐτοῦ κατὰ τοὺς χρόνους ἱστοροῦσι τοῦ Ἀβραάμ· ἔπρεπε γὰρ τοῦ διαβόλου εἰς λύμην πολλῶν τὴν κατὰ τὸν ἔχθιστον τοῦτον Δία γενεὰν ἐκλεξαμένου, τότε καὶ τὸν θεὸν τὸν ἀληθῆ εἰς πολλῶν σωτηρίαν τὸν δίκαιον καλέσαι Ἀβραάμ. οὗτος ὁ Ζεὺς πρὸς τοῖς ἄλλοις υἱοῖς ἔσχε καὶ Φαῦνον καὶ Περσέα καὶ Ἀπόλλωνα· ἀλλὰ τὸν μὲν Φαῦνον ἐπ' ὀνόματι τοῦ πλάνητος ἀστέρος ἐκάλεσεν Ἑρμῆν, ὃς καὶ μετὰ τὴν Διὸς τελευτὴν ἐβασίλευσε τῆς Ἰταλίας ἔτη τριάκοντα πέντε, ἦν δὲ πανοῦργος ἀνὴρ καὶ μαθηματικὸς καὶ λογιώτατος. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἐπεβουλεύθη (αὐτὸς γὰρ Μαιάδος γυναικὸς ἦν υἱός, ἦν πρώτην ἔσχεν ὁ Ζεὺς ἐν Ἰταλίᾳ, Ἀλκμήνην δὲ τὴν Θηβαίαν μετ' αὐτήν, ἐξ ἧς τὸν τριέσπερον ἔσχεν Ἑρακλέα), πολὺν χρυσὸν ἐγκολπωσάμενος εἰς Αἴγυπτον ἦλθε, καὶ τῇ τούτου ἐπιδόσει καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ μαντεία καὶ τοῖς χρησιμωδῆμασιν ἀγαπηθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀποθεωθεὶς, Μέστρεμ τοῦ υἱοῦ Χάμ τοῦ ἐκεῖ βασιλεύοντος ἀποθανόντος εὐθύς ἀναγορεύεται, καὶ ἐν ὑπερηφανία καὶ τῶν μελλόντων προρρήσει ὡς θεὸς κλειζόμενος ἐπὶ λθ' ἔτη Αἰγύπτου βασιλεύει. ὁ δὲ Ἀπόλλων πνεύματι Πύθωνος ἐκ νεότητος κάτοχος ὢν ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, οὐδὲ μετὰ τελευτῆς αὐτοῦ τῆς φληναφείας ἐπαύσατο ὁ πονηρός· ἔστι γὰρ τοῦτο εἶδος πνεύματος μαντικώτατον, πολλὰ μὲν ἀληθῆ, τὰ δὲ πλεῖστα 1.33 λέγον ἀμφίβολα καὶ ἀμφιρρεπῆ διὰ τὴν ἀγνοίαν. ὁ δὲ Ἑρακλῆς πρῶτος κατέδειξε φιλοσοφεῖν ἐν τοῖς ἑσπερίοις μέρεσι. τοῦτον ἀπεθέωσαν οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν, καὶ ἐκάλεσαν ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστέρα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ. ὄντινα Ἑρακλέα ἐγγράφουσιν ἀντὶ χιτῶνος δорὰν λέοντος ἡμφιεσμένον καὶ ρόπαλον φέροντα καὶ τρία μῆλα κρατοῦντα, ἅπερ ἀφελέσθαι αὐτὸν ἐμυθολόγησαν τῷ ροπάλῳ φονεύσαντα τὸν δράκοντα, τουτέστι νικήσαντα τὸν πονηρὸν καὶ ποικίλον τῆς ἐπιθυμίας λογισμὸν διὰ τοῦ ροπάλου ἦτοι τῆς φιλοσοφίας, ἔχοντα περιβόλαιον γενναῖον φρόνημα ὡς δорὰν λέοντος, καὶ οὕτως ἀφελόμενον τὰ τρία μῆλα, ὅπερ ἐστὶ τὰς τρεῖς ἀρετάς, τὸ μὴ ὀργίζεσθαι, τὸ μὴ φιληδονεῖν, τὸ μὴ φιλαργυρεῖν. διὰ γὰρ τοῦ ροπάλου, τῆς καρτερικῆς ψυχῆς, καὶ τῆς δорᾶς, τουτέστι τοῦ σώφρονος λογισμοῦ, ἐνίκησε τὸν γῆινον τῆς φαύλης ἐπιθυμίας ἀγῶνα, φιλοσοφήσας ἄχρι θανάτου, καθὼς Ἑρόδοτος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο, ὃς καὶ ἄλλους Ἑρακλεῖς ἱστόρησε γενέσθαι ἐπτά. Ὁ γοῦν Ἑρμῆς γνοὺς τὴν κατ' αὐτοῦ συσκευὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὡς εἴπομεν (περὶ ποῦ γὰρ τοὺς ὁ ὑπῆρχον ἀπὸ διαφόρων γυναικῶν γεννηθέντες τῷ Δίῳ), ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον πρὸς τὴν φυλὴν τοῦ Χάμ υἱοῦ Νῶε, οἵτινες ἐδέξαντο αὐτὸν ἐν τιμῇ· ὃς καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὑπερηφανῶν πάντας καὶ φορῶν χρυσὴν στολήν. καὶ ἐφιλοσόφει παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, λέγων αὐτοῖς μαντείας· λογικὸς γὰρ ἦν φύσει. καὶ προσεκύουν αὐτὸν Ἑρμῆν 1.34 ὡς λέγοντα τὰ μέλλοντα καὶ διακονοῦντα αὐτοῖς τὴν τῶν μελλόντων ἐκ τοῦ θεοῦ δῆθεν ἀπόκρισιν καὶ παρέχοντα αὐτοῖς χρήματα· ὃν καὶ πλουτοδότην ἐκάλουν ὡς τοῦ χρυσοῦ θεὸν νομίζοντες.

Ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα δὲ χρόνοις, ἐπὶ τῆς βασιλείας Φοῖνικος, ἦν Ἑρακλῆς ὁ φιλόσοφος ὁ λεγόμενος Τύριος, ὅστις ἐφεῦρε τὴν κογχύλην. μετεωριζόμενος γὰρ εἰς

τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου εἶδε ποιμενικὸν κύνα ἐσθίοντα τὴν λεγομένην κογχύλην, καὶ ποιμένα νομίζοντα αἰμάσσειν τὸν κύνα, ἀπὸ τῶν προβάτων πόκον ἐρέας λαβόντα καταμάσσειν τὰ καταφερόμενα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κυνός. ὁ δὲ Ἑρακλῆς προσεσηκῶς καὶ ἰδὼν αὐτὸ βάμμα τι ἐξαίσιον ἐθαύμασε· καὶ γνοὺς ὅτι ἐκ τῆς κογχύλης ἐστίν, εἰληφῶς τὸν πόκον ὡς μέγα δῶρον προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ τῆς Τύρου Φοί νικί, ὃς καὶ ἐκπλαγεῖς ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ βάμματος ἐκέλευσεν ἐξ αὐτοῦ βαφῆναι ἐρέαν καὶ γενέσθαι αὐτῷ βασιλικὸν περιβόλαιον, ὃ περιβαλόμενος αὐτὸς πρῶτος ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· πρὸ τοῦ του γὰρ οὐκ ἤδεισαν οἱ ἄνθρωποι βάπτειν χροιάς. μετὰ γοῦν χρόνους πολλοὺς οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Φοινίκων χώραν κατασχόντες τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀληθινὸν ἐκ τῆς κογχύλης σχῆμα βασιλικὸν ἐφόρεσαν. μετὰ δὲ Ῥέμον καὶ Ῥωμύλον Νουμάς βασιλεύσας Ῥωμαίων, καὶ δεξάμενος πρεσβευτὰς ἐκ τῆς χώρας τῶν λεγομένων Πελασγῶν φοροῦντας χλαμύδας ἐχούσας ταβλία ρούσια καθάπερ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰσαυρίας χώρας, καὶ τερφθεὶς τῷ σχήματι, ἐπενόησε πρῶτος ἐν τῇ Ῥώμῃ χλαμύδας φορεῖσθαι τὰς μὲν βασιλικὰς πορφύρας, ἐχοῦ 1.35 σας ταβλία χρύσεια, τὰς δὲ τῶν συγκλητικῶν καὶ τὰς τῶν ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις χλαμύδας ἐχούσας σήμαντρα τῆς βασιλικῆς φορεσίας, ταβλία πορφυρᾶ δηλοῦντα ἀξίαν Ῥωμαϊκὴν πολιτείας καὶ ὑποταγὴν διαγωγὴν, κελεύσας μηδένα εἰς τὸ αὐτοῦ παλάτιον εἰσελθεῖν συγχωρεῖσθαι ἄνευ τοῦ σχήματος τῆς τοιαύτης χλαμύδος. Φοῖνιξ δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος ἀνὴρ ἐγένετο σοφός, ὃς συνεγράψατο Φοινικοῖς γράμμασι τὴν ἀριθμητικὴν φιλοσοφίαν, ὑπεξέθετο δὲ καὶ ἀσωμάτων ἀρχάς, καὶ σώματα δὲ μεταβάλλεσθαι, καὶ τὰς ψυχὰς εἰς ἀλλογενεὴ ζῶα εἰσιέναι. οὗτος πρῶτος ἐξέθετο ταῦτα, ὡς Κλήμης συνεγράψατο ὁ σοφώτατος. Μετὰ δὲ τὴν Ἑρμοῦ τελευτὴν ὁ Ἥφαιστος ἐπὶ τέσσαρα ἡμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ἦν δέ, φασί, πολεμιστής, ὃν συμπεσόντα τῷ ἵππῳ πληγῆναι τὸν πόδα καὶ χωλεύοντα ἄχρι τέλους διαρκέσαι. ἀπεθεώθη δὲ ὁ Ἥφαιστος ὑπὸ Αἰγυπτίων διὰ τὸ νομοθετῆσαι μονανδρεῖν καὶ σωφρόνως βιοῦν τὰς γυναῖκας τῶν Αἰγυπτίων, τὰς δὲ μοιχευομένας τιμωρεῖσθαι, ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς ὁ Πλάτων, πολεμικῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων τὴν ἐκ σιδήρου κατασκευὴν αὐτοῖς ὑποδείξαντα· λίθοις γὰρ καὶ ῥοπάλοις ἐπολέμουν πρὸ αὐτοῦ, τοῦτον δὲ φασὶ διὰ μυστικῆς εὐχῆς τὴν ὀξύλα βην δεξάμενον ἐκ τοῦ ἀέρος, οὕτω τὴν χαλκευτικὴν Αἰγυπτίους παραδοῦναι. 1.36 Μετὰ δὲ Ἥφαιστον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἥλιος καλούμενος ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἡμισυ ἔτη τῆς Αἰγύπτου ἐβασίλευσε, καὶ μετ' αὐτὸν Σῶσις, εἶτα Ὅσιρις, μεθ' ὃν Ὄρος, καὶ μετ' αὐτὸν Θούλης, ὃς καὶ ἕως τοῦ Ὀκεανοῦ πᾶσαν τὴν γῆν παρείληφεν. ἐπὶ δὲ τὴν Ἀφρικὴν ὑποστρέφων εἰς τὸ μαντεῖον ἐπυνθάνετο τίς πρὸ αὐτοῦ καὶ τίς μετ' αὐτὸν οὕτω δυνήσεται· ἀκοῦσαι δὲ τοῦ χρησμοῦ οὕτως "πρῶτα θεός, μετέπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς· σύμφυτα δὲ εἰσι τάδε, ὧν κράτος αἰώνιον. ὠκέσι ποσὶ βιάδιζε, θνητέ, ἄδηλον διανύων βίον." τοῦτον εὐθὺς τοῦ μαντείου ἐξεληλυθότα οἱ ἴδιοι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀφρικῇ κατέσφαξαν. μετὰ δὲ τοῦτον Σέσωστρις τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐβασίλευσεν. οὗτος Ἀσσυρίους καὶ Χαλδαίους καὶ Πέρσας ἕως Βαβυλῶνος ὑπέταξε, καὶ τὴν Ἀσίαν Εὐρώπην καὶ Μυσίαν καὶ Σκυθίαν. ὑποστρέφων δὲ δεκαπέντε χιλιάδας ἀνδρῶν νεανίσκων, Σκυθῶν μαχιμωτάτων ἐπιλέκτων, ἐν τῇ Περσικῇ γῇ κατώκισεν. ἐπὶ τούτου Ἑρμῆν φασὶν ἐν Αἰγύπτῳ θαυμαστὸν ἄνδρα γνωσθῆναι καὶ φοβερὸν ἐπὶ σοφίᾳ· ὃς ἔφρασε τρεῖς μεγίστας εἶναι δυνάμεις τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων θεοῦ, μίαν θεότητα εἶναι εἶπε· διὸ καὶ τρισμέγιστος Ἑρμῆς κατωνόμασται. ὃς οὕτω πρὸς τινὰ Ἀσκληπιὸν αὐτοῖς ῥήμασιν ἔφη "ἦν φῶς νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ, καὶ ἦν αἰετοῦ νοῦ αἴτιον, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ ἡ τούτου ἐνότης. αἰεὶ ἐν αὐτῷ ὧν αἰετῶ ἑαυτοῦ νοῦ 1.37 καὶ φωτὶ καὶ πνεύματι πάντα περιέχει. ἐκτὸς τούτου οὐ θεός, οὐκ ἄγγελος, οὐ δαίμων, οὐκ οὐσία τις ἄλλη· πάντων γὰρ κύριος καὶ θεὸς καὶ πατήρ· καὶ

πάντα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ὁ γὰρ λόγος αὐτοῦ προελθὼν παντέλειος καὶ γόνιμος καὶ δημιουργός, ἐν γονίμῳ φύσει πεσὼν, ἐν γονίμῳ ὕδατι, ἔγκυον τὸ ὕδωρ ἐποίησεν." οὕτως εἰπὼν ὁ Ἑρμῆς ἠΰξατο "ὀρκίζω σε, οὐρανοῦ μεγάλου ἐργάτα, ὀρκίζω σε, φωνὴ πατρός, ἦν ἐφθέγγετο πρώτην τὸν μονογενῆ λόγον αὐτοῦ, ἴλεως ἔσο." τῶν φωνῶν τούτων καὶ ὁ ἱερός Κύριλλος ἐμνήσθη εἰπὼν ὅτι καὶ ὁ τρισμέγιστος Ἑρμῆς τριάδα ὠμολόγει. ὁ δὲ Σέσωστρις μετὰ τὴν νίκην τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν τελευτᾷ. ἀνέστη δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεὺς ἐπ' Αἴγυπτον Φαραὼ ὁ καὶ Ναρεχὼ καλούμενος, κρα τήσας ἔτη, ὡς φασί, πεντήκοντα· ἐκ τούτου οἱ ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ καταγόμενοι βασιλεῖς Φαραὼ προσαγορεύονται. ἕως ὧδε αἱ τῶν Αἴγυπτίων βασιλεῖαι. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Πίκου τοῦ καὶ Διὸς ἀνεφάνη τις ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰαφῆθ ἐν χώρᾳ τῶν Ἀργείων, Ἴναχος λεγόμενος. ὃσκαὶ ἐν αὐτῇ βασιλεύσας κτίζει πόλιν Ἰῶ, καὶ Ἰώπολιν ἐκάλεσε ταύτην εἰς ὄνομα τῆς σελήνης· οἱ γὰρ Ἀργεῖοι τὴν σελήνην Ἰῶ καλοῦσιν. ἔσχε δὲ καὶ θυγατέρα Ἰῶ· ἐκ ταύτης ὁ Ζεὺς θυγατέρα ἔσχε τὴν Λιβύην. αὕτη ἡ Ἰῶ ἐπεὶ ἐμίγη τῷ Διί, αἰσχυνθεῖσα τὸν πατέρα φεύγει εἰς Αἴγυπτον, ἐκεῖσε δὲ τὸν Ἑρμῆν βασιλέα εὐροῦσα ἐπὶ τὸ Σίλπιον ὄρος τῆς Συρίας μεταβαίνει, ὅπου Σέλευ 1.38 κος ὁ Μακεδὼν ὕστερον εἰς ὄνομα τοῦ ἰδίου υἱοῦ τὴν μεγάλην Ἀντιόχειαν ὠκοδόμησεν. ἐκεῖ οὖν ἡ Ἰῶ τελευτᾷ. Ἴναχος δὲ ὀταύτης πατὴρ πολλοὺς εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς πεπομφώς, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς, παρήγγειλεν, εἰ μὴ αὐτὴν ἀγάγοιεν, μηδὲ αὐτοὺς ἐπανελθεῖν. οἱ δὲ τὴν Αἴγυπτον διαβάντες καὶ πρὸς Συρίαν ἐλθόντες ὄναρ θεωροῦσι δάμαλιν ἀνθρωπίνη φωνῇ χρηματίζουσαν οὕτως "ἐνθάδε εἰμι ἐγὼ ἡ Ἰῶ." διυπνισθέντες οὖν ἐκεῖ ἱερὸν καὶ πόλιν, ἦν καὶ Ἰώπολιν ὠνόμασαν, οἴκο δομήσαντες ἔμειναν, μὴ τολμῶντες πρὸς Ἴναχον ἐπανελθεῖν. Λι βύη δὲ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἦν ἐκ Διὸς ἔσχεν, ἐγαμήθη Ποσειδῶνι τῷ Κρόνου μὲν υἱῷ ἀδελφῷ δὲ Διός. τούτοις τρεῖς παῖδες, Ἀγῆνωρ καὶ Βέλος καὶ Ἐνυάλιος ἐτέχθησαν. ὧν ὁ Βέλος μὲν τὴν Σίδα γεγάμηκεν, ἀφ' ἧς Αἴγυπτον καὶ Δαναὸν ἔσχεν υἱούς, ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα Αἴγυπτος κέκληται· ὁ Ἀγῆνωρ δὲ ἐπὶ τὴν Φοῖ νίκην ἐλθὼν ἠγάγετο τὴν Τυρῶ, ἐξ ἧς Κάδμος ἐγεννήθη καὶ Φοῖνιξ καὶ Σύρος καὶ Κίλιξ καὶ θυγάτηρ Εὐρώπη καλουμένη. κτίζει δὲ Ἀγῆνωρ τὴν Τύρον, ἐπ' ὀνόματι Τυροῦς τῆς αὐτοῦ γα μητῆς, βασιλεύει δὲ τῶν μερῶν ἐκείνων ἔτη ζγ'. φασὶ δὲ τὸν Ταῦρον τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῆς Κρήτης βασιλεύοντα, ναυμαχία κατὰ τῆς Τύρου ἐπιθέμενον τοῦ Ἀγῆνορος ἀλλαχοῦ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως πόλεμον ποιουμένου, πρὸς ἐσπέραν τὴν Τύρον ἐλεῖν, ἄλλους τε πολλοὺς αἰχμαλώτους καὶ δὴ καὶ τὴν Εὐρώπην θυγατέρα Ἀγῆνορος, ἦν καὶ γυναῖκα ποιησάμενος πᾶσαν τὴν γῆν 1.39 Ἰάφεθ Εὐρώπην ὠνόμασεν, ὡσπερ Λιβύην ὁ Ποσειδῶν τὴν τοῦ Χάμ γῆν διὰ Λιβύην τὴν αὐτοῦ γαμετήν. ἐντεῦθεν ὠμολόγησαν οἱ ποιηταὶ ὡς ὁ Ζεὺς ταύρω ὀμοιωθεὶς Εὐρώπην ἤρπασεν. οὗτος ὁ Ταῦρος καὶ Γόρτυναν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τῆς αὐτοῦ μητέρος ὠκοδόμησεν ἐν Κρήτη, καὶ υἱὸν ἔσχεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ὄν Μίνω προσηγόρευσεν. ὁ Ἀγῆνωρ δὲ τελευτᾷ μέλλων χρήματα πολλὰ ἐν Κρήτη διὰ τοῦ υἱοῦ Κάδμου πρὸς τὴν θυγατέρα Εὐρώπην ἀποστέλλει. τοῖς υἱοῖς δὲ αὐτοῦ τὴν ὑποτεταγμένην αὐτῷ γῆν καταμερίζων, Φοῖνικι μὲν Τύρον καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς ἀπονείμας Φοινί κην τὴν ὑπ' αὐτὸν ὠνόμασε γῆν. ὁμοίως δὲ καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν τὰς ἐπιλαχούσας τοῖς υἱοῖς Σύρω καὶ Κίλικι χώρας προσωνόμασεν. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ Φοῖνικος καὶ Ἡρακλῆν φασὶ τὸν φιλόσοφον, τὸν λεγόμενον Τύριον, τὴν οὕτω καλουμένην κογχύλην ἐξευρεῖν, ὡς εἴρηται.

Ὁ μὲντοι Ζεὺς πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ τοῦ ἐξ Ἀργείων καταγομένου Ἀκρισίου θυγατέρα Δανάην, εὐπρεπῆ πάνυ οὔσαν καὶ ἐν κουβουκλείῳ πρὸς θάλασσαν φυλαττομένην, πολλῶ χρυσῷ τοὺς τηροῦντας πείσας καὶ ταύτην ἀρπάσας καὶ φθειράς ἔσχεν ἐξ αὐτῆς παῖδα Περσέα ὀνόματι. ἔνθεν οἱ μυθολόγοι τὸν Δία φασὶ χρυ

σὸν γενόμενον ῥυῆναι διὰ τοῦ στέγους εἰς τὸν θάλαμον καὶ Δανάην διαφθεῖραι. τοῦτον τὸν Περσέα καὶ πτερωτὸν εἶναι ἔφασκον ὡς ὀξύτατον ὄντα παιδόθεν καὶ τῇ φύσει γοργότατον καὶ ἐντρεχέστατον. ὧ καὶ Ζεὺς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὰς κρυφίους καὶ μυστικὰς καὶ 1.40 μυστὰς πάσας μαγείας καὶ μαγγανίας ἐδίδαξε, νικᾶν τοὺς πολεμίους ἐν τούτοις παρεγγυῶν. τοίνυν εἰς ἡλικίαν ἀνδρὸς ἐλθὼν φεύγει τοὺς υἱοὺς Νίνου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ πρὸς Ἀσσυρίους ἔρχεται. πρὸς δὲ Λιβύην διαβαίνοντι παρθένος κόρη χωριτικὴ, ἀπηγριωμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς τρίχας, κατὰ πρόσωπον συναντᾷ. ἦν καὶ στήσας τὸ αὐτῆς ὄνομα ἠρώτα. ἡ δὲ "Μέδουσα" ἔφη "λέγομαι." καὶ αὐτίκα τὴν κάραν αὐτῆς ἀποτέμνει· καὶ ταύτην ταριχεύσας κατὰ τὰς ἀρρήτους καὶ μιὰς ὑποθήκας Διὸς τοῦ πατέρος αὐτοῦ, ταῖς χερσὶ κρατῶν καὶ ταῖς μαγείαις θαρρῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐχώρει. Γοργόνα δὲ τὴν κάραν ἐκάλει διὰ τὸ τῆς γοητείας ἐνεργῆς καὶ ὀξύ. ἐκεῖθεν πρὸς Αἰθιοπίαν διαβάς ὑπὸ Κηφέως τότε βασιλευσμένην, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ἀνδρομέδαν καλουμένην καὶ ἰέρειαν οὔσαν ἀρπάσας, κατέπλευσε διὰ Συρίας πρὸς Λυκαονίαν. οἱ δὲ Λυκάονες τούτῳ ἐναντιωθέντες τῇ τῆς Γοργόνος πρώτῃ βοήθειᾳ κατενικήθησαν. ἐκεῖ καὶ πόλιν κτίσας Περσίδα τῷ ἰδίῳ κέκληκεν ὀνόματι. στήλην δὲ ἔξω τῆς πόλεως στήσας, καὶ τὸ ἀπεικόνισμα τῆς Γοργόνος ἐπιθείς, Εἰκόσιον ταύτην ἐπωνόμασεν. ἐκεῖθεν ἐπὶ Ἰσαυρίαν καὶ Κιλικίαν διαβάς, χρησμὸν λαβὼν ὅτι ἔνθα ἐκ τοῦ ἵππου ἀποβάς τὸν ταρσὸν ὀδυνηθῆς τοῦ ποδός, νίκην λάβης καὶ πόλιν οἰκοδομήσης, τὴν Ταρσὸν κτίζει καὶ κατὰ τῶν Ἀσσυρίων ὄρμα, τούτους τε νικήσας καὶ τὸν Σαρδανάπαλον καὶ τοὺς τοῦ γένους αὐτοῦ ἀπεκτονῶς εἰς τέλος αὐτοὺς ὑποτάσσει. καὶ Ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν ἀφελόμενος ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι Πέρσας αὐτὸν 1.41 τοὺς ἐκάλεισε, βασιλεύσας ἐπ' αὐτοὺς ἔτη γγ'. οὗτος καὶ τὴν καλουμένην Περσέαν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι εἰς πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ κατεφύτευσε γῆν, καὶ τὴν τοῦ μισσαροῦ σκύφου τῆς Μεδούσης οὐς ἡγάπα τῶν Περσῶν ἐν μυστηρίῳ μυσταγωγῆσας μαγείαις Μήδους αὐτοὺς καὶ Μηδῖαν τὴν χώραν αὐτῶν μετωνόμασεν. εἶτα εἰς τὸ Σίλπιον ὄρος ἐλθὼν εὔρε τοὺς ἀπὸ Ἄργους Ἰωνίτας, ὑφ' ὧν καὶ ἐδέχθη ὡς ὁμόφυλος. χειμῶνος δὲ πολλοῦ πεσόντος καὶ τοῦ προσπαρακειμένου ποταμοῦ τοῖς Ἰωπολίταις Ὀρόντου καθ' ὑπερβολὴν πλημμυροῦντος, ἐπεὶ ἠῤῥατο, ἄφνω κεραυνὸς ὡς σφαῖρα πυρὸς οὐρανόθεν κατηνέχθη, καὶ οὕτως ὅ τε χειμῶν ἐπεσχέθη καὶ τὰ ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ ἀνείθη. καὶ γοῦν τοῦ πυρὸς ἐκείνου πῦρ ἀνάψας ὁ Περσεὺς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ βαστάζων, εἷς τε τὰ ἴδια βασίλεια ἀγαγὼν καὶ ἱερὸν τοῦ πυρὸς κατασκευάσας καὶ ἱερεῖς εὐλαβεῖς ἄνδρας ἐπιστησάμενος· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν Ἰωπόλει καὶ ἐν πάσῃ τῇ ὑπ' αὐτὸν γῆ καὶ ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθέντα θεὸν σέβασθαι τὸ πῦρ ἐκεῖνο θεοπίστας ἐδίδαξε πυρσολατρεῖν, μάγους τοὺς τοῦ πυρὸς ἱερεῖς καλέσας. ἔρχεται οὖν πρὸς αὐτὸν ἐν πολέμῳ ὁ τῆς Ἀνδρομέδας πατὴρ ὁ Κηφεύς. καὶ ἐπεὶ ὁ Περσεὺς ἐξελθὼν τὴν τῆς Γοργόνος κεφαλὴν ἐπεδείκνυε, Κηφεύς δὲ ὑπὸ τοῦ γήρωσ ἀμβλυωπῶν, ὡς ἔφιππος κατ' αὐτοῦ ἐπέβαινε ὁ Περσεύς, ἀγνοῶν ἀμβλυωπεῖν τὸν Κηφέα, ἐλογίσατο μὴ ἐνεργεῖν ἔτι ἢν κατεῖχε τῆς Γοργόνος κεφαλὴν, καὶ στρέψας ταύτην πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἐμβλέψας ἀτενῶς παραυτὰ τυφλωθεὶς ἀνηρέθη. καὶ λοιπὸν 1.42 πὸν προβάλλεται ὑπὸ Κηφέως βασιλεὺς Περσῶν Μέρως ὁ Περσέως καὶ Ἀνδρομέδας υἱός. Κηφεύς δὲ τὴν τῆς Γοργόνος κεφαλὴν καύσας ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. Ἀγῆνορα δὲ τὸν ἀπὸ Φοινίκης ὁ πατὴρ εἰς ἀναζήτησιν τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς Εὐρώπης ἀποστείλας, μαθὼν ὁ Κάδμος ὡς αὐτὴ σὺν Ταύρῳ τῷ ἀρπάσαντι ταύτην τῆς Κρήτης βασιλεύει, ὥρμησεν εἰς Βοιωτίαν καὶ αὐτοὺς ἀγνοοῦντας τὰ Φοινίκων γράμματα ἐδίδαξε, καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ' αὐτοῖς ἔτη ξβ'. καὶ γυναῖκα ἡγάγετο τὴν Ἀρμονίαν καλουμένην, ἣτις αὐτῷ ἔξ τίκτει θυγατέρας, Ἰνώ Ἀγαύην Σεμέλην Εὐρυνόμην Κλεανθὴν καὶ Εὐρυδίκην. αὗται ἐλέγοντο Καδμίδες. οὗτος ὁ Κάδμος καὶ πόλιν τὴν

μεγάλην τὴν Καδμείαν ἐκεῖ κτίζει. ὃς καὶ τὸν Τειρεσίαν Βοιωτῶν ὄντα φιλό σοφον, τὸν αὐτομάτως φέρεσθαι τὰ πάντα καὶ ἀπρονόητον εἶναι τὸν κόσμον δογματίσαντα καὶ εἰς τὸ τοῦ Δαφναίου Ἀπόλλωνος ἱερὸν διὰ ταῦτα ἐξόριστον γενόμενον, ἀνεκαλέσατο. τοῦτον τὸν Τειρεσίαν μυθολογοῦσιν, ὡς ἑωρακότα Παλλάδα λουομένην, εἰς γυναικὸς αὐτίκα μεταβληθῆναι φύσιν, καὶ πολυπραγμονεῖν αὐτῇ πῶς γυνὴ μετὰ ἄνδρὸς συλλαμβάνει, καὶ πῶς ἡ μία φύσις τοῦ αἵματος εἰς ὄστᾶ καὶ φλέβας καὶ σάρκας καὶ τὰ λοιπὰ μερίζεται, καὶ βρέφος ζωογονούμενον τίκτεται, καὶ τοῦ δημιουργοῦ τὴν σοφίαν μὴ δυνηθέντα καταλαβεῖν εἰς αὐτοματισμὸν ἐξολισθῆσαι· διὸ καὶ παίζοντες αὐτὸν εἰς γυναικῶν φύσιν ἔφρασαν μεταβληθῆναι. οὗτος ὁ Κάδμος ὁ τῆς Βοιωτίας βασιλεὺς Ἀγαυὴν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα 1.43 Ἐχίονι δούς γυναῖκα εἰς Χίον ἀποστέλλει. γεννᾶται οὖν ἐξ αὐτῆς ἄνῆρ φρόνιμος καὶ συνετός ὁ Πενθεύς· ᾧ καὶ τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας ὕστερον παρεχώρησε Κάδμος, ὡς αὐτοῦ μετὰ Τειρεσίου ἐπὶ τὸ Κιθαιρώνειον ὄρος τὸν βίον διατελέσαντος. τὴν δὲ Σεμέλην Πολυμήδων ὁ υἱὸς τοῦ Αἰθερίωνος γήμας, ἐκ τοῦ γένους ὦν τοῦ Διός, ἀπὸ Σεμέλης ἑπταμηνιαῖον γεννᾷ βρέφος διὰ τὸ ὑπὸ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν ἐξαίσιων τὴν μητέρα ἀποθανεῖν. τοῦτο τὸ βρέφος εἰς Νυσίαν τὴν χώραν ὁ Κάδμος ἐκτραφῆναι ἔπεμψεν, ὃ καὶ Νύσειον ὠνομάσθη. μυθολογοῦσι δὲ ὅτι τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐν τῷ ἰδίῳ κόλπῳ ἐπὶ δευτέρῳ μηνὶ ἐφύλασσε, διότι μέρος ζωῆς ἔσχε πρὸς τοῦ θεοῦ παρὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον ἐκτρωθεῖς. ἄλλοι δὲ τοῦτον ὡς ἐξ ἡλιακῶν εὐχῶν μυστικά τινα καὶ θαυμαστὰ δρῶντα καὶ ὡς περὶ ἀμπελικὴν γεωργίαν ἐκτιθέμενον ἀπεθέωσάν τε καὶ Διόνυσον μετεκάλεσαν, ὡς ἐκ γένους ὄντα Διός. τοῦτον εἰς Πέρσας φασὶν ἀπελθεῖν, καὶ φαντασίας τινὰς θαυμασίων ἔργων καὶ πολέμων ἐν αὐτοῖς ἐπιδείξασθαι. μετὰ ταῦτα ἐπὶ Πενθέα σὺν ὄχλῳ βαρεῖ ἔρχεται, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας σκιρτοὺς ἐκάλεσε διὰ τὸ ἄλλεσθαι καὶ πηδᾶν, τὰς δὲ γυναῖκας βάρκχας. τὴν τε τῶν Βοιωτῶν βασιλείαν σφετεριζόμενος μετὰ Πενθέως πόλεμον συμβαλὼν χειροῦται, ὑπὸ δὲ Ἀγαυῆς τῆς Πενθέως μητρὸς ὡς θείας οὔσης Διονύσου λυτροῦται τῶν δεσμῶν. μετὰ ταῦτα ἐνεδρεύσας ἀποκτείνει Πενθέα. τῶν δὲ Βοιωτῶν αὐτὸν βασιλέα μὴ παραδεχομένων εἰς Δελφοὺς ἀπέρχεται καὶ θανῶν θάπτεται. μετὰ Κάδμον ἐβασίλευσε τῆς Βοιωτίας Νυκτεὺς. τούτου τὴν θυγατέρα 1.44 Ἀντιόπην, ἰέρειαν οὔσαν τοῦ Ἥλιου, Θεόβοιος ὁ υἱὸς Βράτωνος, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Διὸς καταγόμενος, ἀδελφὸς δὲ τοῦ Νυκτέως, μιγείς γεννᾷ δίδυμα, Ἀμφίωνά τε καὶ Ζῆθον, οὓς τῇ κελεύσει τοῦ ἀδελφοῦ ῥίπτουσι πλησίον τοῦ Κιθαιρωνείου ὄρους. Ὅρδιον δέ τις γεωργὸς ἄπαις ὦν ἀνελάβετο καὶ ἀνεθρέψατο αὐτά. τῆς δὲ Ἀντιόπης παρὰ τῇ Δίρκῃ φυλαττομένης ἐπὶ τὸ τιμωρηθῆναι διὰ τὸ παρανομήσαι, ἐπεὶ πόλεμος ἐν τῇ Ἀργείων ἐκινήθη χώρα, τοῦ Λύκου χρονίζοντος ἐκεῖσε, ἡ Δίρκη τὸν Νυκτέα θωπευτικῶς ἠρώτα ἀπολῦσαι Ἀντιόπην. ὁ δὲ μᾶλλον προσέταξε ταύρῳ ἀγρίῳ ταύτην προσδεθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, ὡς τὴν παρθενίαν βεβηλώσασαν. ἀκούσαντες δὲ τοῦτο Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, καὶ παρὰ τοῦ ἀναθρεψαμένου τούτους μαθόντες ὡς αὕτη ἐστὶν ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀντιόπη, ἅμα πλείοσιν ἀγροίκοις ἐπεισπεσόντες τοὺς μὲν στρατιώτας κατακτείνουσι, Δίρκην δὲ τῷ ταύρῳ προσδεσμοῦσι καὶ φονεύουσι. σὺν τῇ μητρὶ δὲ Ἀντιόπη εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐλθόντες, ἐπεὶ ὁ Νυκτεὺς τέθνηκεν, οἱ μουσικοὶ Ζῆθος καὶ Ἀμφίων τῶν Βοιωτῶν ἔτη πολλὰ βασιλεύουσι. κτίζουσι δὲ πόλιν μεγάλην εἰς ὄνομα τοῦ πατέρος, ἣν καὶ Θεοβοίου Θήβας ὠνόμασαν. ὁ μὲν Εὐριπίδης τῷ ἔθει τῶν ποιητῶν μυθολογῶν τὸν Δία φησὶν εἰς Σάτυρον μεταβληθέντα τὴν Ἀντιόπην φθεῖραι; ἐξ ἧς Ἀμφίων καὶ Ζῆθος οἱ μουσικοὶ. τοῦτο δέ, φασὶν, εἶπεν ὡς καταχθέντος Θεοβοίου ἐκ τοῦ Πίκου τοῦ καὶ Ζηνὸς κατὰ μετεμψυχώσεως μετάστασιν· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ σάτυρος ὄνομα κατὰ τὴν τῶν Βοιωτῶν 1.45 τῶν γλῶσσαν, τὸ εἰς ἄλλο σῶμα χωρήσειν εὐτελέστερον. μετὰ τούτους τοὺς μουσικοὺς οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν

ἔβασίλευον Θηβαίων ἕως Οἰδίποδος υἱοῦ Ἰοκάστης καὶ Λαΐου. οὗτος γὰρ ὁ Λαΐος βασιλεὺς ὢν Θηβαίων μετὰ Ἰοκάστης ἔσχεν υἱὸν πρῶτον Ἰοκᾶν· χρησμὸν δὲ λαβὼν περὶ αὐτοῦ ὡς τῇ ἰδίᾳ μητρὶ συναφθὴ σεται, ἐν ζύλῳ τοὺς πόδας καθηλώσας, ὃ δὴ καὶ κοῦσπος λέγεται, εἰς ἀπώλειαν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔρριψεν. ἄγροικος δὲ τις ὄνοματι Μελίβιος τοῦτον εὐρὼν ἀνεθρέψατο, Οἰδίποδα μετονομάσας διὰ τὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ζύλῳ διωδηκότας ὀγκωθῆναι. μετὰ ταῦτα γυνὴ τις ὄνοματι Σφίγγξ, δυσειδής, κατάμαστος, χωριτικὴ, μετὰ πλήθους ἀγροίκων εἰς κορυφὴν μίαν μόνην εἴσοδον καὶ ταύτην στενωτάτην ἔχουσαν καθίσασα, ληστικῶς τοὺς παρά γοντας δι' ἐκείνης ἀνήρει καὶ τὰς αὐτῶν ὑπάρξεις ἀφηρεῖτο, ὡς ἀποστενοῦσθαι τὰς Θήβας δι' αὐτῆς μήτε στρατοῦ μήτ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Λαΐου ἰσχύοντος κατ' αὐτῆς διὰ τὸ δύσβατον τοῦ ὄρους καὶ ὀχυρόν. ταῦτ' οὖν Οἰδίπους ἀκούσας σοφόν τι καὶ γενναῖον ποιεῖ καὶ ὀλίγους ἐπιλεξάμενος καὶ τὴν Σφίγγα ἐλθὼν ἠτεῖτο σὺν αὐτῇ εἶναι καὶ συλληστρεύειν αὐτῇ. ἡ δὲ τῇ ὥρᾳ καὶ γενναιότητι τούτου τερφθεῖσα αὐτὸν εἰσδέχεται. ὁ δὲ καιρὸν ἐσχηκῶς αὐτὴν μὲν λόγῃ ἀναιρεῖ καὶ πολλοὺς τῶν μετ' αὐτῆς, λαβὼν δὲ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅσα χρήματα εὔρε πρὸς Λαΐον εἰς Θήβας ἤνεγκε, μισθὸν τῆς ἀνδραγαθίας κομιούμενος. Θηβαῖοι δὲ τοῦ 1.46 τον ὡς βασιλέα ἀνύμνουν. ἀλλ' οὐκ ἤρесе ταῦτα τῷ Λαΐῳ, ἀλλὰ στρατὸν ἐφοπλίσας κατ' αὐτοῦ ἐξῆι, καὶ πληγεῖς τελευτᾶ. ἡ τοίνυν Ἰοκάστη τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν οὐ θέλουσα, καὶ ὡς υἱὸς αὐτῆς ἐστὶν ὁ Οἰδίπους οὐκ εἰδυῖα, ἅμα δὲ καὶ πρὸς θεραπείαν τῆς πόλεως σπουδάζουσα, προσκαλεῖται τοῦτον· ἐξ οὗ καὶ ποιεῖ δύο υἱούς, τὸν Ἐτεοκλέα καὶ τὸν Πολυνεΐκην, καὶ θυγατέρας δύο, Ἰσμήνην καὶ Ἀντιγόνην. καὶ οὕτως ἐπὶ ἔτη 14 τῶν Θηβῶν ἔβασίλευσαν, ἀγνοοῦντες ἑαυτούς. μετὰ ταῦτα τῆς Ἰοκάστης τὴν πατρίδα καὶ τὸ γένος πυθομένης, ἐπεὶ Μελίβιος αὐτὸν ἀνεθρέψατο ἤκουσε, παρ' αὐτοῦ τε ἔμαθε τὸν τρόπον τῆς αὐτοῦ ἀνευ ρέσεως καὶ βεβαιωθεῖσα ἀνεβόησε. Οἰδίπους δὲ πληροφορηθεὶς ὡς καὶ μήτηρ Ἰοκάστη καὶ γυνὴ τυγχάνει, τοῖς μὲν υἱοῖς Ἐτεοκλεῖ καὶ Πολυνεΐκει ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν βασιλεύειν ἐκέλευσε τῶν Θηβῶν, αὐτὸς δὲ παραυτὰ δύο ἡλους κατὰ τῶν ἰδίων ἐμπήξας ὀφθαλμῶν τελευτᾶ. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἑκάτερος τῆς βασιλείας ἀντιποιοῦμενοι εἰς πόλεμον ἤλθον μονομαχήσαντες, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἄμφω κατελύθησαν. καὶ οὕτως ἡ τῶν Θηβῶν ἦτοι Βοιωτῶν κατελύθη βασιλεία, διαρκέσασα ἔτη τριακόσια ἐξηκονταεννέα. Ἀναγκαῖον οὖν ἐστὶ λοιπὸν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὸ προκείμενον. καταλήξαντες δὲ ἐπὶ τὴν ἐκ Φαλέκ τοῦ Ῥαγᾶβ γέννησιν ἀρξώμεθα ἀπ' αὐτοῦ.

1.47 Ῥαγᾶβ γενόμενος ἑκατὸν τριακονταδύο ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Σερούχ. ἐπὶ τούτου οἱ ἄνθρωποι τὸν κατ' ἀλλήλων αὐξήσαντες τῦφον στρατηγούς τε ἑαυτοῖς κατεστήσαντο καὶ βασιλεῖς. καὶ τότε πρῶτως πολεμικὰ κατασκευάσαντες ὄργανα πολεμεῖν ἀλλήλοις ἐνήρξαντο. καὶ εὐθύς οἱ ἀπὸ Χαναὰν ἠττῶνται καὶ πρῶτοι τῆς δουλείας ὑποκύπτουσι τῷ ζυγῷ, κατὰ τὴν τοῦ Νῶε κατάραν. Σερούχ γενόμενος ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Ναχώρ. ζῶκει δὲ ὁ Σερούχ ἐν τῇ Χαλδαίων, ἐν πόλει Ὠρ. αὐξὴ θέντα δὲ τὸν Ναχώρ ἐδίδαξεν ὁ πατὴρ πάντων ἐπίλυσιν οἰωνῶν, τῶν τε ἐν οὐρανῷ σημείων διακρίσεις καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ἀπάντων, καὶ πᾶσαν Χαλδαϊκὴν μαντείαν. Ναχώρ δὲ γενόμενος οθ' ἐτῶν ἐγέννησε τὸν Θάρρα. Νίνου δὲ τοῦ πρώτου βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων τεσσαρακοστὸν τρίτον ἄγοντος ἔτος τῆς βασιλείας γεννᾶται Ἀβραάμ. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους παρ' Αἰγυπτίοις ἐξκαὶ δεκάτη δυναστεία, καθ' ἣν ἔβασίλευον Θηβαῖοι. Θάρρα δὲ γενόμενος ἐτῶν ὁ ἐγέννησεν ἐκ γυναικὸς Ἐδνας, θυγατρὸς Ἀβραάμ πατραδέλφου αὐτοῦ, τὸν Ἀβραάμ, ὄντινα ἡ μήτηρ ἐκάλεσεν ἐπ' ὄνοματι τοῦ ἑαυτῆς πατρός· ἔφθη γὰρ ἐκεῖνος πρὸ τῆς τούτου γεννήσεως τετελευτηκέναι. ἐγέννησε δὲ ἔτι ὁ Θάρρα τὸν Ἀράμ καὶ τὸν Ναχώρ. ὁ δὲ Ἀβραάμ λαμβάνει παρὰ τοῦ πατρὸς γυναῖκα τὴν Σάρραν. οὗτος μόνος,

τῶν ἀπανταχοῦ τὴν ἐπὶ τὰ εἰδῶλα πλάνην νοσοῦντων, τὸν ἀληθῆ θεὸν ἐπέγνω καὶ δημιουργὸν τῶν ὅλων ἀνεκήρυξε. καὶ πρῶτος τὸ θυσιαστήριον κλάδοις φοινίκων 1.48 καὶ ἔλαιῶν ἐκύκλου, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ πρῶτως ὠνόμασται ἄγγελος ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ παρ' αὐτοῦ Αἰγύπτιοι τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν καὶ ποιήσιν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἐπιστήμην ἔμαθον. Ὅτι τῷ κδ' ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Ἀβραὰμ ἐπιγνοὺς τὸν τῶν ὅλων θεὸν προσεκύνει. ἄγγελος δὲ κυρίου ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν Ἐβραϊδα γλῶσσαν, καθὼς αὐτὸς ὁ ἄγγελος τῷ Μωϋσῆ εἶπεν, ὡς ἐπὶ τῇ λεπτῇ κείται Γενέσει. καὶ ὁ Ἀρὰμ δὲ ἀγόμενος γυναῖκα ἐγέννησε τὸν Λῶτ, θυγατέρα δὲ Μελχάν. ταύτην ὁ Ναχώρ λαμ βάνει γυναῖκα. Ἦδη δὲ ἐξηκοστὸν ἔτος ἄγων ὁ Ἀβραὰμ, ὡς οὐκ ἐδόκει τὸν πατέρα πείθειν καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους τῆς περὶ τὰ εἰδῶλα ἀπο σχέσθαι δεισιδαιμονίας, λανθάνει νυκτὸς τῶν εἰδώλων ἐμπρήσας τὸν οἶκον. αὐτῶν δὲ ἐξαναλουμένων οἱ ἀδελφοὶ νοήσαντες ἀνα πηδῶσι, βουλόμενοι ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ἐξελέσθαι τὰ εἰδῶλα. φιλοτιμότερον δὲ ὁ Ἀρὰμ τῷ πράγματι προσφερόμενος ἐν μέσῳ διαφθείρεται τοῦ πυρὸς. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ ἀγαλαματοποιὸς πατὴρ ἐν Ὠρ τῇ πόλει Χαλδαίων μετανίσταται καὶ εἰς Χάρραν τῆς Μεσοποταμίας ἔρχεται. ἔνθα ὁ Ἀβραὰμ δεκαπέντε ἔτη τῷ πατρὶ συνοικήσας ἐννοεῖ ποτὲ νυκτὸς ἐκ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως τοῦ ἐπιόντος καιροῦ κατασκέψασθαι τὴν ποιότητα· ἦν γὰρ οὐ μετρίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἄπασαν τὴν τοιαύτην ἐξασκηθεὶς ἐπιστή μιν. καὶ δὴ μετὰ τὴν ἐκάστου τῶν ζητούμενων διάγνωσιν, συνήσιν περιττὴν ἄπασαν εἶναι τὴν τοιαύτην περιεργίαν· δύνασθαι γὰρ 1.49 αὐθις τὸν θεόν, εἰ βούλοιο, μετασκευάσαι πρὸς τὸ οἰκεῖον βούλημα 1.49 τὰ προεγνωσμένα. πᾶσιν οὖν τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐξ ὅλης ἀπο ταξάμενος ψυχῆς καὶ σπουδῆς, καὶ τελείαν τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας δούς τὴν ἀπόδειξιν, ἀκούει παρὰ τοῦ θεοῦ "Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου." καὶ ἐξελθὼν ἅμα τῇ γυναικὶ Σάρρα καὶ Λῶτ τῷ ἀδελφιδῶ μετοικίζεται εἰς τὴν Ἀρφαζὰδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μερίδα, ἦν οἱ Χανααναῖοι κατασχόντες γῆν Χαναανίων προσηγόρευσαν, ὧν ἑτῶν οε' τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος τρισχιλιοστὸν τριακοσιοστὸν ὀγδοηκοστὸν ἔβδομον. ἐλθὼν δὲ Ἀβραὰμ εἰς Συχέμ κατὰ θεῖον χρησμὸν ὠκοδόμησε θυσιαστήριον ἀνὰ μέσον Βαιθήλ καὶ Ἀγγαί. διαπεράσας δὲ τὸν Εὐφράτην τὴν προσωρυμίαν ἔλαβεν· Ἐβραῖοι γὰρ περᾶται λέγονται. οἱ δὲ ἀπὸ Ἑβερ λέγουσιν αὐτοὺς καλεῖσθαι Ἐβραῖους. καὶ τῷ πα' ἔτει αὐτοῦ, ἦτοι τῷ ζ' ἔτει τῆς αὐτοῦ παροικίας, κατήλθεν εἰς Αἴγυπτον μετὰ Σάρρας. Τούτοις τοῖς χρόνοις ἤκμασε Μελχισεδέκ, παρθένος ἱερεὺς ἀγενεαλόγητος, ἐν ἄρτω καὶ οἴνω προτυπῶν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν. υἱὸς δὲ ἦν ὁ Μελχισεδέκ Σίδου βασιλέως, υἱοῦ Αἰγύπτου, ὃς καὶ κτίζει Σιδῶνα πόλιν. ἀπάτωρ δὲ καὶ ἀμήτωρ καὶ ἀγενεαλόγητος λέγεται διὰ τὸ μὴ ἐξ Ἰουδαϊκῆς γενεᾶς κατάγεσθαι καὶ διὰ τὸ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ πονηροὺς ὄντας μὴ ἀριθμεῖσθαι μετὰ ὁσίων. καὶ ὅτι τῶν Χαναανίων ἄρχων τῆς Ἱερουσαλήμ ἐβασίλευε· μελχὶ γὰρ βασιλεὺς ἐρμηνεύεται, σεδὲκ δὲ δικαιοσύνη. Ἱερουσαλήμ δὲ καὶ ἡ πόλις ὠνομάσθη, πρῶτην 1.50 Ἰεβοῦς λεγομένη διὰ τὸ Ἰεβουσαίους οἰκεῖν ἐν αὐτῇ. τὸ γὰρ Ἰεβοῦς κατὰ τροπὴν τοῦ β εἰς ρ γίνεται Ἱερού· τὸ δὲ σαλήμ προστιθέμενον Ἱερουσαλήμ ὄνομα ἀποτελεῖ. σαλήμ γὰρ εἰρήνην σημαίνει. τοῦτο δὲ ὠνομάσθη ἢ διὰ τὸν Μελχισεδέκ ἱερατεύειν θεῷ ἐν αὐτῇ, ἢ διὰ τὸ ἱερὸν εἶναι τοῦ θεοῦ κατὰ τόπον. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου γέγονε· δύο γὰρ ποταμοὶ ὃ τε Ἰὸρ καὶ ὁ Δὰν μινύμενοι καὶ ἕνα ποταμὸν ἀποτελοῦντες καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἤνωσαν. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ ἀλλοτρίου ἔθνους καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ ὁ Μελχισεδέκ κατάγεται, οὐκ ἐγράφη δὲ πότε ἐγεννήθη καὶ ἀπὸ ποίου πατρὸς καὶ μητρὸς ἢ πότε ἀπέθανε, δικαίως ἂν λέγοιτο μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχειν αὐτόν· οὐ γὰρ ἠδύνατο γενεαλογηθῆναι, ἐκ τῶν παραλειφθέντων ἔθνων καταγόμενος. Τῷ δὲ πς' ἔτει τοῦ Ἀβραὰμ ἔτεκεν Ἄγαρ τὸν Ἰσμαήλ· τοῦ δὲ

κόσμου ἦν ἔτος #22γτῆ'. καὶ πῦρ κατὰ τῆς Πενταπόλεως ὑετίζει θεός, καὶ ἀναλίσκει μὲν ἐξ αὐτῆς ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, διαφθείρει δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἀνάστημα τῆς γῆς, καὶ τῆς προκειμένης θαλάσσης νεκροῦται τὰ ὕδατα. μετὰ ταῦτα τῆς κατὰ Μαβρῆ δρυὸς ἀπαναστὰς ὁ Ἀβραὰμ ἐπὶ τὸ φρέαρ κατασκηνοῖ τοῦ ὄρκου. ἑαυτῷ δὲ ἰδία καὶ τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ κατὰ συγγενείας πηξάμενος σκηνάς, τότε πρῶτον Ἀβραὰμ τῆς σκηνοπηγίας ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐπιτελεῖ τὴν ἑορτήν, ἣν εἰσέτι καὶ νῦν ὁ Ἰουδαῖος ἑορτάζει σκηνοπηγῶν. ἐκ γοῦν τοῦ Ἰσμαῆλ Ἰσμαηλίται οἱ Σαρακηνοὶ ὀνομάζονται. Σαρακηνοὺς δὲ ἑαυτοὺς μετωνόμασαν, ἀπαξιοῦντες καλεῖσθαι δουλικῶς Ἀγαρηνοί· οἱ δὲ φασιν ὅτι Σάρρα τὴν Ἄγαρ 1.51 κενὴν ἐξαπέστειλε κληρονομίας. παροικήσας δὲ ἐν Γεράροις, τὴν νῦν Ἀσκάλωνα λεγομένην, μετὰ τὴν τῆς Σάρρας τελευτὴν ἔλαβε τὴν Χεττοῦραν εἰς γυναῖκα, ἐν τῷ γήρα αὐτοῦ· ἀφ' ἧς ἔσχεν υἱοὺς πέντε, Ζεμβριάν Ἰεζάν Μαδάμ Μαδιάμ Ἰεσβών. Ὅτι ὁ Ὡτ χωρισθεὶς τοῦ Ἀβραὰμ κατώκησεν εἰς Σόδομα δι' ἀρετὴν καὶ κάλλος τῆς γῆς, ἐχούσης πέντε πόλεις, Σόδομα Γόμορρα Ἄδαμα Σεβόιν καὶ Σηγώρ, καὶ τοσοῦτους βασιλεῖς. τούτοις οἱ πλησιόχωροι τέσσαρες βασιλεῖς Σύρων ἐπολέμησαν, ὧν ἠγεῖτο Χοδολλογομὸρ βασιλεὺς ὁ Ἰλάμ. συνέβαλον δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τὴν ἀλικήν. καὶ καλεῖται νῦν θάλασσα νεκρά, πλεῖ στα θαυμάσια ἔχουσα, ἃ ἐγὼ ἔθεασάμην. ζῶν τε γὰρ οὐδὲν ἐκεῖνο φέρει τὸ ὕδωρ, καὶ νεκρὰ μὲν σώματα ὑποβρύχια γίνεται, ζῶν δὲ τις οὐδ' ἂν ῥαδίως βαπτίσαιτο. καὶ λύχνοι μὲν καιόμενοι ἐπιφέρονται, σβεννύμενοι δὲ καταδύουσιν. ἐνταῦθα εἰσιν αἱ τῆς ἀσφάλτου πηγαί. φέρει δὲ στυπτηρίαν καὶ ἄλλας ὀλίγον τι τῶν ἄλλων διαφέροντα· πικρά τε γὰρ εἰσι καὶ διαυγῆ. ἔνθα δ' ἂν καρπὸς εὐρεθῆ, καπνοῦ πλέον εὐρίσκεται οὐδέν. τὸ δὲ ὕδωρ ἰᾶται τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λήγει τε παντὶ ὕδατι πάσχον τὰ ἐναντία. εἰ δὲ μὴ Ἰορδάνην εἶχεν ὁ τόπος τροφήν ὡς πορφύραν διατρέχοντα καὶ ἐπὶ πολὺ ἀντέχοντα, ἔληξεν ἂν θᾶττον ἢ φαίνεται. ἔστι δὲ παρ' αὐτῆς ἀμπόλου τὸ βαλσάμου φυτόν. ὑπονοεῖται δὲ ἀνατετράφθαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν τῶν περιοικούντων ἀσέβειαν.

1.52 Ὅτι ὁ Ἰσαὰκ γέλως μεθ' ἡδονῆς ἐρμηνεύεται· διὰ γὰρ τὸ ἐπιμειδιᾶσαι τὴν Σάρραν τῇ θεῖα τοῦ ἐν γήρα τοκετοῦ ἐπαγγελία κέκληται οὕτω κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον. γεννηθέντος Ἰσαὰκ ἔτος ἦν κόσμου #22γυιγ'. Κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἐν οἷς Ἰσαὰκ ἐγεννήθη, ἐν Κρήτῃ ἄρξαι Κρόνον καὶ Ῥεάν Ἑλληνας ἱστοροῦσι. τοῖς δὲ τὸν Ἀτλάντιον κόλπον οἰκοῦσι τοῦ ὠκεανοῦ πρῶτον Οὐρανὸν τοῦνομα βασιλεῦσαι, γήμαντα Τιτάν, ἀφ' οὗ Τιτᾶνας ὀνομασθῆναι. τοῦ τον λέγουσι γενόμενον ἐπιμελῆ παρατηρητὴν τῶν ἀστρῶν πολλοῖς· προλέγειν τὰ κατὰ κόσμον. Τῷ δὲ πέ' ἔτει Ἀβραὰμ λιμοῦ γενομένου κατέβη αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. ἐν τούτῳ τῷ ἔτει τῆς Κρήτης βασιλεύει Ζεὺς ὁ τοῦ Κρόνου υἱὸς καὶ Ἥρα. γίνεται δὲ καὶ ὁ Τιτάνων πρὸς Δία πόλεμος. καὶ Διόνυσος, οὐχ ὁ τῆς Σεμέλης ἄλλ' ἄλλος τούτου πολὺ ἀρχαιότερος, τὸν οἶνον ἐξεῦρε καὶ ἐν τοῖς ληνοῖς ἀπέθλιψεν, ἀφ' ὧν καὶ Ληναῖος ὠνομάσθη. ὡς καὶ Δήμητρα λέγεται ἔφευρεῖν τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθήν. αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ παρ' Αἰγυπτίοις τιμωμένη Ἴσις. ὁ δὲ Διόνυσος παρ' Αἰγυπτίοις Ὅσιρις λέγεται. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ Μαρσύου τοῦ Φρυγὸς ἔρις κατὰ τοὺς μύθους πρὸς Ἀπόλλωνα διὰ τὴν κιθάραν· ἐλθεῖν πρὸς Διόνυσον εἰς Νύσσαν, κάκεῖ τὸν Μαρσύαν ἠττηθέντα ἐκδαρῆναι ζῶντα παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τὴν ὀργήν, τὰς τε χορδὰς ἐκρῆξαι καὶ τὴν 1.53 εὐρημένην ἀρμονίαν ἀφανίσει. ὕστερον δὲ Μούσας καὶ Ὀρφέα ταύτην ἀνευρεῖν Λίνῳ. Τότε καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Οὐρανοῦ ἀκμάσαι, ὧν τὸν μὲν Ἄτλαντα ἐπιφανέστατον γενόμενον λαχεῖν τοὺς παρὰ τὸν ὠκεανὸν τόπους. καὶ πρῶτόν φασι τὴν ἀστρολογίαν ἐξακριβῶσαι καὶ τὸν σφαιρικὸν λόγον ἐξενεγκεῖν, ἀφ' ἧς αἰτίας δόξαι τὸν κόσμον ἐπὶ τῶν Ἄτλαντος ὤμων ὀχεῖσθαι. Ἐν τῇ λεπτῇ Γενέσει κεῖται ὅτι Μαστιφὰτ ὁ ἄρχων τῶν δαιμονίων προσελθὼν τῷ θεῷ εἶπεν "εἰ

ἀγαπᾷ σε Ἀβραάμ, θυσάτω σοι τὸν υἱὸν αὐτοῦ." τῷ κε' ἔτει τοῦ Ἰσαὰκ προσήνεγκεν αὐτὸν Ἀβραάμ εἰς θυσίαν ἐν τῷ ὄρει Σιών· εἰς ἐκεῖνον γὰρ τὸν τόπον τὸ θυσιαστήριον ᾠκοδόμησεν Ἀβραάμ, ἔνθα ὕστερον ὁ Δαβὶδ τὸ ἱερὸν ἰδρύσατο. τύπος δὲ τῆς μὲν θεότητος ὁ Ἰσαὰκ, τῆς δὲ ἀνθρωπότητος ὁ κριός. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ χρόνος ἰσάριθμος· τρεῖς γὰρ ἡμέραι καὶ τρεῖς νύκτες ἐνταῦθα κάκει. Ὅτι πρὸ τῶν προφητῶν τῷ Ἀβραάμ ὁ τοῦ θεοῦ λόγος φαίνεται ἐν ἀνθρώπου σχήματι τὴν τῶν ἐθνῶν κλησὶν θεσπίζει, ἦν καθ' ἡμᾶς ὁ τοῦ θεοῦ λόγος εἰς πέρας ἤγαγεν διὰ τῆς εἰς πάντα τὰ ἔθνη εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. καθὼς δὲ φησὶν ὁ Ἰώσηπος, πρῶτος Ἀβραάμ δημιουργὸν τὸν θεὸν ἐκήρυξε, καὶ πρῶτος κατελθὼν εἰς Αἴγυπτον ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν Αἰγυπτίους ἐδίδαξε· κἀντεῦθεν ἐπέραστος καὶ παγγέραστος γενόμενος, ἠξίωσεν ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ αὐτοῦ γυμνασθῆναι τὰ περὶ ἀστρολογίαν καὶ μα 1.54 γείαν ἄτε πολυπεύρου καὶ Χαλδαίου τυγχάνοντος. ἀστρολογία γὰρ καὶ μαγεία ἀπὸ Μαγουσαίων ἦτοι Περσῶν ἤρξατο· οἱ γὰρ τοὶ Πέρσαι Μαγῶν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὀνομάζονται. καὶ δὴ τῶν ἀστρολόγων καὶ μάγων συναθροισθέντων ὁ βασιλεὺς ἅμα τῷ Ἀβραάμ καὶ τοῖς συνήθεσιν ἐκαθέσθη, καὶ ἡσυχίας γενομένης ὁ Ἀβραάμ ἔφη "μαθεῖν βούλομαι παρ' ὑμῶν τῶν σοφῶν, εἰ δὴ νῆσται γένεσις καὶ μαγεία βλάψαι τινὰ ἢ ὠφελῆσαι κατὰ τὴν ὑμετέραν δόξαν." ἀφ' ὧν ἀποκριθεὶς ἀστρολόγος εἶπεν ἀδύνατον εἶναι ἀνθρώπον παρὰ γένεσιν τελευτῆσαι. ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀβραάμ κραταιῶς ἐξελεγομένων τῶν ἀστρολόγων κελεύει ὁ βασιλεὺς ἀχθῆναι τινὰ δέσμιον, ὑποβαλόντος Ἀβραάμ, προκαταδικασθέντα πυρόκαυστον γενέσθαι. ἀχθέντος δὲ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν αὐτοῦ γένεσιν ἀκριβῶς ἐξερευνησαμένους τὸν τρόπον ζητῆσαι τοῦ θανάτου. τῶν δὲ συνεχῶς διασκεψαμένων, καὶ εἰπόντων ὅτι πυρποληθεὶς πάντως ἀποθανεῖται, τῆς γενέσεως μάλα σαφῶς τοῦτο διαγορευούσης, ἀλλ' οὐ νῦν, ἔχει γὰρ ἔτι χρόνους ζωῆς, καὶ οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. καὶ ὁ βασιλεὺς "ἐγὼ σήμερον τοῦτον" φήσας "ἀπαλλάξω τοῦ διὰ πυρὸς θανάτου, τῷ ὕδατι ἀνελών," καὶ οὕτω παρατὰ ποιήσας, ἔργῳ παρέστη σεν ὅτι δύνатаί τι παρὰ γένεσιν γενέσθαι. ἡσυχασάντων δὲ πάντων φησὶν ὁ Ἀβραάμ "οὐ μόνον οἱ ἀνθρώποι ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλογα ζῶα ὑπόκεινται γενέσει. ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνθρώποι μὲν ἔχουσι τὸ ἐλευθέριον ἐν ἑαυτοῖς, μὴ ὑποκείμενοι γενέσει, καθότι τῆς γενέσεως ἐκείνου πρεσβύτερον, ὅπερ ἐστὶν ἔννοια καὶ αὐτεξουσιότης, ἐκ θεοῦ δηλαδὴ δεδωρημένη. ὅθεν τῶν ἀλόγων κρείττους ὄντες ἡμεῖς μὲν κατ' ἐξουσίαν ἀναιρεῖν αὐτὰ πεφύκαμεν. ἡμῶν δὲ ὡς κρείττωνων τῶν ἀλόγων σὺ πάλιν ὡς βασιλεὺς κρείττων ἡμῶν ὑπάρχεις, κατ' ἐξουσίαν ὑπερέχων. ὡς οὖν ἡμεῖς κατὰ τὸ λογικὸν τῶν ἀλόγων ζῶων, οὕτω σὺ ὡς βασιλεὺς κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον ἐξουσιάζεις ἡμῶν, ὡσπερ δὴ καὶ σοῦ πάλιν κρείττων ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς, θεὸς δὲ ἀόρατος καὶ πάντων δεσπότης καὶ ποιητής, παρ' οὗ καὶ τὸ συμφέρον αἰτεῖσθαι καὶ προσεύχεσθαι δεῖ." φασὶ δὲ καὶ τούσδε τοὺς λόγους τὸν Ἀβραάμ εἰπεῖν, πολλὴν εἶναι μεταξὺ ἀληθείας καὶ συνηθείας τὴν διαφορὰν. καὶ γὰρ ἡ ἀλήθεια μὲν γνησίως καὶ ζητούμενη μόλις εὐρίσκεται· τὸ ἔθος δὲ, ὅποῖον ἂν ᾖ, εἴτε ἀληθὲς εἴτε ψευδές, ἀκρίτως ὑφ' ἑαυτοῦ κρατύνεται. καὶ οὐτε ἀληθεῖ ὄντι ἠδέεται ὁ πατρόθεν αὐτὸ παραδεξάμενος, οὐτε ψευδεῖ ἄχθεται, ὅτι οὐ κρίσει ψυχῆς ἰδίᾳ ἀλλὰ προλήψει πιστεύει καὶ γνώμη τῶν πρὸ αὐτοῦ. ἐπ' ἀδήλω δὲ τύχη τὴν ἰδίαν ἐπιδεδωκῶς ἐλπίδα, οὐ ῥαδίως ἔχει τὴν πάτριον ἀποδύσασθαι περιβολήν, κἂν πάνυ μωρὰ τούτῳ καὶ καταγέλαστος οὕσα σαφῶς ἀποδείκνυται. οἱ μὲν οὖν πολλοὺς καὶ παντοπαθεῖς εἰσηγούμενοι θεοὺς, τὰ ὅμοια δὲ αὐτοῖς καταπραττόμενοι, οὐδὲ αἰδοῦνται τῷ τῆς κακίας παραδείγματι ἐπερειδόμενοι. οἱ εἰμαρμένῳ δὲ ἀναπλάττοντες καὶ γένεσιν, μηδὲν οὔτε ποιεῖν οὔτε πάσχειν 1.56 δύνασθαι παρὰ ταύτας τερατολογούντες, ἀδεῶς ἀμαρτάνουσιν, οὐκ εὐλαβούμενοι, ὡς ὑπὸ γενέσεως ταῦτα ποιεῖν ἀναγκαζόμενοι·

είμαρμένην γὰρ ἀναγκαστικὴν εἶναί τινα δύναμιν καὶ τῆς ὕλης φασὶ κινητικὴν. οἱ δὲ πάλιν ἀπρονόητον φορὰν καὶ ἄθεον ἢ τυ χαίαν εἰσηγούμενοι ὡς αὐτομάτως τῶν πάντων φερομένων (τύχην γὰρ αἰτίαν κατὰ συμβεβηκὸς καὶ σύμπτωμα φύσεως ἢ προαιρέσεως εἶναι λέγουσι), καὶ οὗτοι πάλιν τοῖς ἴσοις περιπίπτοντες εἰς ἐσχάτους βυθοὺς ἀπωλείας καὶ βάραθρα ἄδου καταντῶσιν. Ἰδὼν οὖν ὁ προειρημένος βασιλεὺς Γεράρων Ἀβιμέλεχ ἐν παντὶ ἔργῳ εὐοδοούμενον τὸν Ἀβραάμ, Ὁχοζὰδ τὸν νυμφαγωγὸν καὶ Φίλοχ τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ παραλαβὼν ἦκε πρὸς Ἀβραάμ, φιλίαν ἐπικυρῶν κραταιοτέραν, καὶ ὄρκον ἀπαιτῶν μὴ ἀδικήσῃν μήτ' αὐτὸν μήτε τὸ σπέρμα αὐτοῦ. καθὼς ἐγὼ ἐποίησα μετὰ σοῦ δικαιοσύνην ἐν ταύτῃ τῇ γῆ ἢ παρῶκησας, οὕτω καὶ σὺ μετ' ἐμοῦ καὶ τοῦ σπέρματός μου, ὅταν βασιλεύσεις ταύτης τῆς γῆς. δεινοὶ γὰρ οἱ βασιλεῖς τὸν μέλλοντα τούτους διαδέχεσθαι παντοδαποῖς τεκμαίρεσθαι συμβόλοις· καὶ γὰρ ἔμελλε διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ γεννωμένων ἐκείνης τῆς γῆς βασιλεύειν Ἀβραάμ. προσωνεΐδισε δὲ τὸν Ἀβιμέλεχ περὶ τῶν ἀφηρημένων φρεάτων ὑπὸ τῶν αὐτοῦ παίδων. ἐκεῖ οὖν παρὰ τὸ φρέαρ γενόμενοι, καὶ πρόβατα καὶ μόσχους τεθυκότες, διαθήκην εἰρήνης ἀμφοτέροι διέθεντο, ἐν ἑπτὰ δὲ ἀμνάσιν ἐτέραις τὸν ὀρκισμόν κατ' ἔθος ποιήσαντες εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὤρυξεν αὐτός, διὸ καὶ φρέαρ ὄρκου ὠνόμασται.

1.57 Καὶ οὕτως ἐκεῖσε εἰρηνικὰς διαθέμενοι, Ἀβιμέλεχ μὲν μετὰ τῶν οἰκείων οἴκαδε ἐπανῆλθεν, Ἀβραάμ δὲ ἄρουραν ἢ λειμῶνα ἐπὶ τῷ τοῦ ὄρκου φρέατι φυτεύσας τὸ ὄνομα ἐπικέκληκε κυρίου, θεοῦ αἰώνιος. εἰς βαθὺ οὖν γῆρας ἐλάσας Ἀβραάμ, καὶ γενόμενος ἐτῶν ροζ', μετέστη πρὸς τὸν θεόν. τοῦτον Ἰσαὰκ καὶ Ἰσμαὴλ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τῷ διπλῷ σπηλαίῳ μετὰ Σάρρας κατέθεντο. Μετὰ ταῦτα ἀνδρωθέντος Ἰσαὰκ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῆ αὐτῶν. κωλύεται δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ εἰς Αἴγυπτον κατελθεῖν, πανοικὶ δὲ εἰς Γέραρα πρὸς Ἀβιμέλεχ ἔρχεται τὸν βασιλέα Φιλιστιεῖμ. φησὶ δὲ καὶ αὐτὸς περὶ Ῥεβέκκας ὡς Ἀβραάμ περὶ Σάρρας, ὅτι ἀδελφή μου ἐστίν· ἦν γὰρ ὠραία σφόδρα. ἐκ δὲ τῆς παιδείας γνοὺς Ἀβιμέλεχ γυναῖκα αὐτοῦ εἶναι, αὐτὸν μὲν μέμφεται ὡς τάληθὲς ἀποκρυψάμενον, ἀποφαίνεται δὲ πάντα τὸν ἀπτόμενον Ἰσαὰκ καὶ Ῥεβέκκας ἐνέχεσθαι θανάτῳ. οὕτως εὐλόγησε κύριος τὸν Ἰσαὰκ ἕως τέλους ὥστε ζηλῶσαι τοῦτον τοὺς Φιλιστιεῖμ, καὶ πάντα τὰ φρέατα ἃ ὤρυξεν Ἀβραάμ ἐμφράξαι. μετὰ τοῦτο ἐν τῇ φάραγγι Γεράρων μεταβεβηκῶς ἀνεκάθηρε τὰ πατρικὰ φρέατα. ὤρυξε δὲ καὶ αὐτὸς φρέατα τρία, ὧν τὸ μὲν ἀδικίαν, τὸ δὲ ἔχθραν, τὸ δὲ τρίτον εὐρυχωρίαν ὠνόμασεν. ἐντεῦθεν ἀνέβη ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου Ἰσαὰκ, καὶ ὤφθη αὐτῷ κύριος ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς λέγων "ἐγὼ εἶμι ὁ θεὸς τοῦ πατρός σου Ἀβραάμ, καὶ ἐγὼ εἶμι μετὰ σου, καὶ εὐλογήσω σε, καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, δι' Ἀβραάμ τὸν 1.58 πατέρα σου." ἐκεῖ οὖν ὁ Ἰσαὰκ θυσιαστήριον δειμάμενος θυσίαν τῷ κυρίῳ ἀνέπεμψε, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ κατέπηξεν. ὥσπερ δὲ πρὸς Ἀβραάμ πρότερον, οὕτω καὶ πρὸς Ἰσαὰκ μετὰ ταῦτα αὐτὸς τε Ἀβιμέλεχ ὁ Γεράρων βασιλεὺς καὶ Ὁχοζὰδ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ καὶ Φίλοχ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι κύριος ἦν μετ' αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες διαθήκην εἰρήνης πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο, καὶ πρῶτ' ἀναστάντες καὶ ὁμόσαντες ἀπώχοντο μετὰ σωτηρίας ἀπ' αὐτοῦ. Γίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ διαμερισμοῦ τῆς συγχύσεως, ἕως οὗ ἦλθεν Ἀβραάμ ἐκ Μεσοποταμίας ἐκ πόλεως Χαρρὰν καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός αὐτοῦ κατὰ κέλευσιν θεοῦ εἰς γῆν Χαναάν, ἣ ἐστὶ Παλαιστίνη, ἔτη χιζ'. ὑπῆρχε δὲ τότε ἐτῶν οε'. διατρίψας δὲ εἰς Χαναάν ἔτη κ' ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔζησεν ἔτη οε', καὶ ἀπέθανε ζήσας τὰ πάντα ἔτη ροζ'. ὅς καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ Μελχισεδέκ τοῦ θεσπεσίου βασιλέως Σαλήμ ἐδέξατο, ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν γὰρ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὡς προείρηται. Τοῦ Ἰσαὰκ ὄντος χρόνων λβ' τελευτᾷ Σάρρα, ἐτῶν οὔσα ἑκατὸν ὀκτώ. καὶ θάπτεται ἐν Χεβρών,

ἥτις νῦν Ἐλευθερόπολις καλεῖται, ἐν τῷ σπηλαίῳ ὃ ὠνήσατο ὁ Ἀβραάμ παρὰ Ἐφρών τοῦ Χετταίου τετρακοσίων δραχμῶν, ἐπὶ μαρτυρία τῶν υἱῶν Χέτ' ἄφ' οὗ καὶ τὰ δια γραμμάτων συμβόλαια οἱ Ἕλληνες ὁμολογοῦσι παρεληφέναι. Ἰσαάκ δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν γενόμενος ἔλαβε 1.59 τὴν Ῥεβέκκαν, θυγατέρα Βαθουήλ, ὃς υἱὸς Ναχώρ ἦν ὄγδοος καὶ τελευταῖος· ὀκτώ γὰρ ἦσαν ἀπὸ Μελχᾶς αὐτῷ παῖδες. Ναχώρ δὲ ὁ πατὴρ Βαθουήλ ἦν ἀδελφὸς Ἀβραάμ. τούτου ἔσχατος υἱὸς Βαθουήλ πατὴρ ἦν Ῥεβέκκας καὶ Λάβαν τοῦ πενθεροῦ Ἰακώβ. τούτου νέμει τὰ πρόβατα ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν εἴκοσι. Ῥεβέκκα δὲ στεῖρα οὖσα μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἐγέννησε δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ υἱοῦς, τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ, ἐν τῷ ξ' ἔτει Ἰσαάκ. τοῦ δὲ κόσμου ἦν ἔτος #22γυοβ'. Ὅτι κολλυρίδα ποιήσασα Ῥεβέκκα δέδωκε τῷ Ἰακώβ, καὶ εἰσήγαγε μεθ' ἐτέρων δώρων διὰ Ἰσαάκ πρὸς Ἀβραάμ· ὃν κατέχων ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, εὐλογῶν πολυτρόπως, ἐτελεύτησεν ἀφυ πνώσας ὁ Ἀβραάμ, τῷ ιε' ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ. Τῷ δὲ με' ἔτει τῆς ζωῆς Ἰακώβ ὁ Ἡσαῦ καὶ αὐτὸς ὁμόχρονος ὢν αὐτῷ ἔλαβε δύο γυναῖκας, Ἰουδιθ τὴν θυγατέρα Βειρ τοῦ Χετταίου καὶ τὴν Μασεμάθ θυγατέρα Ἐλῶν Ἐβαίου. Ἰακώβ δὲ ἐτῶν ὑπάρχων ἐξήκοντα τριῶν οὐκ ἔγνω ὄλως γυναῖκα, ὡς αὐτὸς ἐξεῖπε τῇ μητρὶ Ῥεβέκκα. τῷ δὲ ογ' ἔτει αὐτοῦ, τοῦ δὲ κόσμου ἔτει #22γφμε' κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον, ἀπέδρασεν Ἰακώβ ἀπὸ προσώπου Ἡσαῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ δουλεύσας ἔτη ζ' ἔλαβε τὴν Λεῖαν, καὶ μετὰ ἕτερα ἑπτὰ ἔλαβε τὴν Ῥαχήλ. ἕκ μὲν οὖν τῆς Λεῖας ἐγέννησε τὸν Ῥουβεῖμ, τὸν Συμεών, τὸν Λευί, τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἰσαχάρ, τὸν Ζαβουλὼν καὶ τὴν Δίναν, ἕκ δὲ τῆς Ῥαχήλ τὸν Ἰωσήφ, ἕκ δὲ τῆς παιδίσκης Βάλας τὸν Δὰν καὶ 1.60 τὸν Νεφθαλίμ, ἕκ δὲ τῆς Δελφᾶς τὸν Γὰδ καὶ τὸν Ἀσήρ. εἰκο στὸν τοίνυν ἔτος διατρίψας μετὰ τοῦ Λαβὰν ἀπέδρα ἐξ αὐτοῦ, ὄντος τοῦ Ἰωσήφ χρόνων τριῶν. διαβαίνων δὲ τὸν Ἰορδάνην ἐπευλογήθη καὶ μετεκλήθη Ἰσραήλ. ὁ δὲ Ἰακώβ τῆς ὀράσεως ὑπομνησθεὶς ἦν ἐθεάσατο κατὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Μεσοποταμίαν, ἀνέρχεται εἰς Βαιθήλ. ἔνθα κατακοιμηθεὶς εἶδε τὸ ὄραμα. καὶ πάντα ἀποδεκατώσας ἃ ἐκέκτητο, τελευταῖον ὑποβάλλει κλήρῳ τοὺς παῖδας, καὶ τὸν Λευὶ τῷ θεῷ ἀφιεροῖ, ἐτῶν ὑπάρχοντα ιη', καὶ ἀρχιερέα ἀναδείκνυσι, δέκατον ὄντα ἀπὸ ἐσχάτου κατὰ τὸν τῆς ἀστρολογίας. Ῥουβεῖμ γὰρ διὰ τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς ἐστερήθη τῆς βασιλείας καὶ τῆς ἱερωσύνης, πρωτότοκος ὢν. ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰακώβ πλησίον Σικίμων εἰς πόλιν Σαλήμ, ὑφί σταται ὑπὸ Σιχέμ τὴν βίαν ἢ Δίνα· καὶ ἐκδικεῖται παρὰ Συμεῶν καὶ Λευί, παντὶ τρόπῳ διαχρησαμένων τοὺς περὶ τὸν Σιχέμ. ἔτι δὲ τίκτει ἡ Ῥαχήλ τῷ Ἰακώβ τὸν Βενιαμίν, καὶ τελευτήσασα θάπτεται ἐν τῷ Εὐφρανθᾷ, ἔνθα νῦν ἐστὶν ἡ Βηθλεέμ· μεταξὺ γὰρ τῆς Βηθλεέμ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὸν ἰππόδρομον, ἡ λάρναξ ἐστὶ τῆς Ῥαχήλ, ὑπερκειμένη τῆς γῆς. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐκ Λευὶ γένος ἐπὶ Ἀαρὼν κατατρέχει καὶ Μωϋσῆν, ὧν ὁ μὲν ἱερατεύει ὁ δὲ στρατηγεῖ τῷ λαῷ, εἰκότως ἐξ αὐτῶν λαμβάνεται ἡ ἐκ τοῦ Ἰακώβ γενεαλογία. Ῥεβέκκα δέ, ὡς φησὶν Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ, ἠξίωσε τὸν Ἰσαάκ ἀγαγεῖν Ἡσαῦ καὶ Ἰακώβ καὶ διαλ 1.61 λάξαι αὐτούς. ὁ δὲ καὶ ποιήσας, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς ἅμα, καὶ ἐνορκίσας εἰρήνην ἄγειν πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς πνευματικῆς οἰκειότητος ἀσπάζεσθαι τὴν διάθεσιν, προεῖπε τῷ Ἡσαῦ ὅτι ἐὰν ἐπαναστῆς τῷ Ἰακώβ, ἐμπεσῆ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰσαάκ οἱ υἱοὶ Ἡσαῦ παρώξυναν τὸν πατέρα αὐτῶν κατὰ Ἰακώβ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ καθοπλι σθεὶς μετὰ ἔθνων ἦλθε πρὸς πόλεμον. Ἰακώβ δὲ ἀποκλείσας τῆς πόλεως τὰς πύλας παρεκάλει τὸν Ἡσαῦ μνησθῆναι τῶν προγονι κῶν ἐντολῶν καὶ παραινήσεων. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχομένου ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑβρίζοντος, τοῦ Ἰούδα παρακαλέσαντος ἐνέτεινε τὸ τόξον Ἰακώβ, καὶ πλήξας κατὰ τοῦ δεξιοῦ μαζοῦ τὸν Ἡσαῦ κατέβαλε· καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐξῆλθον τῆς πόλεως οἱ υἱοὶ Ἰακώβ, καὶ πάντας σχεδὸν ἀνεῖλον. τελευτῶσι δὲ πρότερον μὲν ἡ Ῥεβέκκα, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Ἰσαάκ, τῷ Ἰακώβ τῆς πρωτοτοκίας

καταλιπόντες τὰ γέρα. Ὅτι ὁ Ἰσαὰκ ἑκατὸν ἐτῶν ἦν, ὅτε τὰς εὐλογίας τοῦ Ἡσαῦ Ἰακώβ ἔκλεψεν.

Ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ πολυσωμάτους ἀνθρώπους Αἰγύπτιοι ἱστοροῦσι γενέσθαι, τοὺς ὑπὸ Ἑλλήνων Γί γαντας ὀνομαζομένους, τοὺς καὶ δρακοντόποδας. τότε δὲ καὶ τοὺς Κουρήτας λέγουσι γενέσθαι. οἱ δὲ ἀπογόνους τῶν Ἰδαίων, 1.62 οἱ ἐλέγοντο παρ' Ἑλλησιν εἶναι· καὶ Ἡρακλῆς εἷς τῶν Ἰδαίωνδακτύλων. Ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἀπὸ τοῦ Σῆμ κατάγονται, ἐξ ὧν ὁ Ἀβραὰμ. Ὅτι δεκαεπτὰ ἐτῶν ὁ Ἰωσήφ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐπράθη, μετὰ πέμπτον ἔτος τῆς τελευτῆς Ῥαχὴλ, χρυσῶν ὀκτώ. Ὅτι τῷ ρκ' ἔτει τοῦ Ἰακώβ Ἰωσήφ ἤρξε τῆς βασιλείας Αἰγύπτου, τριακονταετῆς ὧν. καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει τελευτᾷ Ἰσαὰκ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ζήσας ἔτη ρ' ὀγδοήκοντα· καὶ ἐτάφη ὑπὸ Ἰακώβ καὶ Ἡσαῦ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. τῷ δὲ λη' ἔτει τοῦ Ἰωσήφ ἤρξατο ὁ λιμός· οὐ γὰρ ἀνέβη ὁ Νεῖλος ἐν ὅλοις τοῖς ἑπτὰ ἔτεσι τοῦ λιμοῦ, ὡς Ἰώσηπος μαρτυρεῖ. μετὰ δὲ δύο ἔτη κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον ἐν οὐ ψυχαῖς, ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν ὧν, ὁ δὲ Ἰωσήφ τεσσαράκοντα. τελευτᾷ δὲ Ἰακώβ ἑκατὸν τεσσαρακονταεπτὰ ἐτῶν, καὶ θάπτεται ὑπὸ Ἰωσήφ ἐν Χεβρών. Γεσαῖμ δὲ ἡ πρὸς Αἴγυπτον Ἀραβία ἐστίν. μετὰ γὰρ ὁ χρόνος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ καθόδου Ἰακώβ, ἐτελεύτησεν Ἰωσήφ ἑκατὸν δέκα ἐτῶν. Μετὰ γοῦν τὸν θάνατον Ἰωσήφ δουλεύουσιν Ἑβραῖοι τοῖς Αἰγυπτίοις ἔτη ρμδ'. τὰ πάντα τοίνυν τῆς τῶν Ἑβραίων ἐν Αἰγύπτῳ διατριβῆς ἔτη σιέ'. λαμβάνουσι δὲ τὴν εὐλογίαν τῶν πρῶτων τοτοκιῶν ἀντὶ τοῦ Ῥουβεῖμ οἱ υἱοὶ Ἰωσήφ διὰ τὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν σῶφρον, καθὼς ὁ μὲν Ῥουβεῖμ τῇ παλλακῇ συνῆλθε τοῦ πα 1.63 τρός, ὁ δὲ Ἰωσήφ τῇ Αἰγυπτίᾳ οὐ συνεφθάρη. ἀλλὰ καὶ δεκατριῶν ἀδελφῶν ὄντων εἰς δώδεκα ἐμερίσθη ἡ γῆ διὰ τὸ τὸν Λευὶ ἀποδεκατοῦν τοὺς λοιποὺς πάντας. Ὅτι Ἰωσήφ κομιδῇ νέος ὧν ἔτι πρόβατα τοῦ πατρὸς ποιμαίνων ἦν, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἠγαπᾶτο τῷ πατρί. διὸ καὶ οἱ ἀδελφοὶ διαφθονούμενοι οὐδὲν πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὸν ἐλάλουν. προσετίθουν δὲ καὶ μῖσος τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ ἀκούοντες. καὶ γὰρ ἔφη "δράγματα δεσμευόντων ἡμῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὤμην μὲν ἀνορθωθῆναι τὸ ἐμόν, τὰ δὲ ὑμέτερα περιστραφέντα προσκυνεῖν αὐτῷ." τούτου γοῦν ἀκούσαντες, καὶ ὡς βασιλεύσει ἐπ' αὐτοὺς ὀρθῶς ἐπικρίναντες, λίαν ἐπέτειναν τὸ μῖσος. προσθεὶς δὲ "αὐθις ἐνυπνισάμην" ἔφη, "καὶ γε ὤμην τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ ἕνδεκα ἀστέρας προσκυνοῦντάς με καθορᾶν." διαπαίζων δὲ τὸ ὄραμα Ἰακώβ ἔφη "ἄρα ἐγὼ ὁ πατὴρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἤξομεν προσκυνῆσαί σοι ἐπὶ τῆς γῆς;" καὶ ἐπιτιμῆ σας παρήνει σιγᾶν. οὕτω μὲν οὖν τὰ ὄραματα ἀμυδρὰ τῆς ἀληθείας προτύπως ἦν· καὶ γὰρ τοῦτο προφητείας εἶδος, καὶ ἐν πολλοῖς ἐθεωρήθη πολλάκις δι' ὀνειρῶν ἢ τοῦ μέλλοντος προδήλωσις, ἐν οἷς διὰ κρείττονος γίνεται κατοχῆς, ὡς περ ἐν τῷ Φαραὼ καὶ τῷ Ναβουχοδοноσορ καὶ ἄλλοις πλείστοις. Ἄξιον δὲ εἶδέναι τὰς διαφορὰς τῶν προφητειῶν. ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ πνευματικὴ καὶ ἀληθὴς πάντη, ὡς ἡ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων, 1.64 ἐν καιρῷ τῷ ἰδίῳ τὸ πέρασ τῶν προφητευομένων ἐπιφέρουσα. ἄλλη δὲ δαιμονικὴ, ἐν τοῖς τῶν δαιμόνων θεραπευταῖς ἐνεργουμένη· πολύτροπος δὲ αὕτη, οἷα ἢ τῶν ἀλευρομαντῶν καὶ κριθομαντῶν λεγομένη, οἷα ἢ Πυθία καὶ ἢ διὰ τῆς Δωδωναίας ληροῦσα δρυός, ἢ διὰ τῶν σπλάγχων μαντεία καὶ ἢ δι' ὀρνέων πτήσεως, καὶ ἢ διὰ κλαγγῶν καὶ πταρμῶν συμβολικῆ· οἷα ἢ διὰ βροντῆς, μυῶν, γαλῆς, τρισμοῦ ξύλων, ὠτὸς ἤχων, παλμῶν σώματος, συμβολικῆ καὶ οἰωνιστικῆ λεγομένη. ἥς τὸ μὲν ἐστὶν ὀρνεοσκοπικόν, τὸ δὲ παλμωτικόν, τὸ δὲ οἰωνοσκοπικόν, τὸ δὲ χειροσκοπικόν, τὸ δὲ ἐνόδιον ἢ κληδονιστικόν, οἷον ὅταν ἐκ τοῦ παρατυχόντος εἰρημένου τεκμαίρηται τις τὸ ἐσόμενον, καὶ ὅταν δι' ὀνομάτων νεκρῶν ἐπικλήσεως, καὶ ὅταν δι' ἄστρων καὶ ὑδάτων ἢ ὀνειρῶν ματαίων, οἷοι καθ' ἑκάστην πᾶσι προσπίπτουσι· σπάνιοι γὰρ λίαν οἱ ἄνωθεν ἤκοντες. οὗτοι δὲ πάντες δαιμονιώδεις οἱ τρόποι τῆς προφητείας καὶ

στοχαστικοί, οἱ κατὰ συμβεβηκὸς ἀληθεύοντες ἔν τισιν ἐν τοῖς πλείστοις ἀμαρτάνουσιν. ἄλλη δὲ προφητεία φυσική, ὡς ἡ διὰ τῶν ἀλόγων· χελιδόνες γὰρ καὶ μύρμηκες καὶ γέρανοι ἐχίνοί τε καὶ ἀλκυόνες χειμῶνος ἐπιόντος φυσικῶς ἐπαισθάνονται. ἄλλη δὲ τεχνητή, ὡς ἡ παρ' ἰατροῖς καὶ κυβερνήταις ὀρωμένη, ἣτις στοχασμὸς μᾶλλον ἢ προφητεία μετωνόμασται. καὶ παρὰ ταύτας ἡ δημῶδης τε καὶ κοινή, ὡς ὅταν εἴπη τις ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔσται χειμῶν, ὅτι ἐκ φιλο 1.65 νεικίας ψυχῆς πολλάκις μῖσος ἐγείρεται, ἐκ τοῦ μίσους δὲ ἔριδος ἀνισταμένης καὶ κρατυνομένης ζῆλος ἐγένετο πικρός, ἐκ δὲ τοῦ φθόνου ἐνέσκηψε κρυπτός, ἐκ δὲ τοῦ ὀ θυμὸς ἀνήπται δεινός, ἐκ τοῦ θυμοῦ δὲ θάνατος ἀνακύπτει πονηρός, εἰ μὴ κρείττοσι δηλονότι προνοίαις ἀνακόπτοιο. Ἐν τῷ πραθῆναι τὸν Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ Πετεφρῆ εὐνούχῳ τῷ ἀρχιμαγεύῳ Φαραῶ, καὶ ἐν δεσμωτηρίῳ ἐγκλεισθῆναι, συνέβη τὸν ἀρχισιτοποιὸν καὶ τὸν ἀρχιοινοχόον, τοὺς εὐνούχους Φαραῶ, ἐγκλεισθῆναι ἐν τῷ αὐτῷ δεσμωτηρίῳ ἔνθα καὶ Ἰωσήφ. ἡμερῶν δὲ διελθουσῶν ἀμφοτέρωθεν εἶδον ἐνύπνια. ὁ μὲν ἀρχιοινοχόος ἄμπελον εἶδε θάλλουσαν βλαστοῖς καὶ πεπεῖρους βότρυας σταφυλῆς προβάλλουσαν, τρεῖς δὲ ταύτην ὑπέχουσαν κάτωθεν πυθμένας. "ἐγὼ δέ" φησὶν "ὥμην τῷ ποτηρίῳ τὴν σταφυλὴν ἐκθλίβων εἰς τὴν χεῖρα διδόναι Φαραῶ." καὶ ὁ Ἰωσήφ τοὺς τρεῖς πυθμένας ἔτι τρεῖς ἡμέρας ἔσεσθαι φησὶ, καὶ τῆς ἀρχῆς σου μεμνήσεται ὁ Φαραῶ, καὶ ἀποκαταστήσει σε εἰς τὴν προτέραν ἀρχιοινοχοΐαν. ἀλλὰ μνήσθητι κάμοῦ, ὅταν εὖ σοι γένηται, ὅτι μάτην διαβληθεὶς τῷ ὀχυρώματι τούτῳ κατακέκριμαι. ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς ἔφη "τρία κανᾶ χονδριτῶν σιτοποιοῦ, ἐξ ὧν ἔργων ὁ βασιλεὺς ἐσθίει, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἔχειν ὑπελάμβανον· καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιόντα κατήσθιεν αὐτά." καὶ ὁ Ἰωσήφ "ἔτι τρεῖς ἡμέραι" ἔφη, "καὶ ἀφελεῖται Φαραῶ τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ σου, καὶ ἐπὶ ξύλον κρεμάμενον τὰ ὄρνεά σε καταθοινήσονται. 1.66 κατὰ τὴν κρίσιν οὖν τοῦ Ἰωσήφ οὕτω καὶ ἐγένετο. μετὰ ταῦτα δύο ἐτῶν παρωχημένων αὐτὸς ἐνύπνιον εἶδε Φαραῶ. ἑπτὰ βόας καλὰς τῷ εἶδει καὶ ταῖς σαρξὶ λιπαράς, ἀναβαινούσας ἐκ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν τῷ ἄχιν νεμομένας ὤρετο ὄραν, ἄλλας δὲ ἑπτὰ βόας ἐπομένας ταῖς πρώταις, αἰσχροὺς τῷ εἶδει καὶ λεπτάς, αἱ καὶ κατέφαγον τὰς λιπαράς καὶ ἐκλεκτάς. εἶτα ἐγερθεὶς καὶ αὐθις δευτέρωθεν ἐνυπνισθεὶς ὁ βασιλεὺς ὄραν ἐδόκει ἑπτὰ στάχους ἐν ἐνὶ πυθμένι ἀνιέναι, καλοὺς καὶ ἐκλεκτούς, καὶ μετ' αὐτοὺς ἄλλους ἑπτὰ ἀναφύεσθαι ἀνεμοφθόρους καὶ λεπτούς, οἱ τοὺς ἐκλεκτούς καὶ πλήρεις κατέπιον. ταῦτα ἰδὼν Φαραῶ ἐταράχθη, καὶ ὁ ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὴν σύγκρισιν οὐκ ἦν. ἀναμιμνήσκειται οὖν ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ Ἰωσήφ, ὃς καὶ παραστὰς τὰς μὲν ἑπτὰ βόας τὰς καλὰς καὶ τοὺς ἑπτὰ στάχους τοὺς καλοὺς ἑπτὰ ἔτη εὐθηνίας εἶναι φησὶ, τὰς δὲ ἑπτὰ βόας τὰς ἰσχνὰς καὶ τοὺς ἑπτὰ στάχους τοὺς λεπτοὺς καὶ κενούς, ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ ἰσχυροῦ ἐπακολουθήσει, ἅπερ ἐξαναλώσει πάντα τὰ ἀγαθὰ τῶν ἐτῶν τῆς εὐθηνίας. τὸ δὲ δευτερώσαι τὸ ἐνύπνιον, ἀληθές ἐστι δηλοῖ. τὸ δὲ καὶ διὰ τῶν ἀσταχύων δευτερωθῆναι τὸ διὰ τῶν γεωργημάτων τῆς γῆς σημαίνει· ὅπερ καὶ ταχυνεῖ τοῦ ποιῆσαι ὁ θεός. ἦν μὲν οὖν ἐτῶν τρία κοντα ὁ Ἰωσήφ, ὅτε παρέστη τῷ Φαραῶ· ὧ καὶ γυναῖκα τὴν Ἀσενῆθ ἐδίδου, θυγατέρα τοῦ ἱερέως Πετεφρῆ, μεθ' ἧς καὶ δύο υἱοὺς ἐτετόκει, Μανασσῆν καὶ Ἐφραΐμ. τοῦ λιμοῦ δὲ ἐπὶ ἑπταετία 1.67 γενομένου πάντα μὲν χρυσὸν καὶ κτήνη καὶ γῆν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἀνδράποδα τῷ οἴκῳ Φαραῶ εἰσεποιήσατο· ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ ἐνιαυτῷ σπέρματα δὸς πάση τῇ γῇ Αἰγύπτου, τὸ πέμπτον μέρος ἀποκληροῦν ἐποίησε τοῖς βασιλείοις. ὅπερ καὶ μέχρι τῆς νῦν κρατεῖ ἐν Αἰγύπτῳ, μόνων τῶν ἱερέων ὑπεξηρημένων· τὴν ἱερατικὴν γὰρ γῆν ἀτελῆ καταλέλοιπε μόνην. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι σωτηρίαν μεγίστην καὶ εὐεργεσίαν τοῦτο ἠγησάμενοι, ἄχρι τοῦ δεῦρο ἀποπεμπτοῦν παρελήφασιν τῷ Φαραῶ πάντας τοὺς καρποὺς τῆς γῆς αὐτῶν. Ἐπτακαίδεκα μὲν ἔτη ὁ Ἰακώβ ἐπέζησεν ἐν

Αἰγύπτῳ τῷ Ἰωσήφ, τῆς ζωῆς δὲ αὐτῷ αἱ πᾶσαι ἡμέραι εἰς ρμζ' ἔτη ἔξεμε τρήθησαν. ἤγγιζε μὲν οὖν ἡ ἡμέρα τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, αὐτὸς δὲ τὸν Ἰωσήφ προσκαλούμενος θεῖναι τὴν χεῖρα ὑπὸ τὸν μηρόν, ὡς ἔθος, καὶ ὁμῶσαι αὐτῷ κατεδυσώπει μὴ θάψαι αὐτὸν ἐν Αἰ γύπτῳ, ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἀναγαγεῖν. αὐτοῦ δὲ καταθεμένου καὶ ὁμωμοκότος εὐθὺς προσκυνῆσαι τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου Ἰωσήφ. μετὰ ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰωσήφ ὅτι ἐνοχλεῖται ὁ πατήρ, τοὺς δύο υἱοὺς Μανασσῆν καὶ Ἐφραΐμ ἀναλαβόμενος ἦκεν εἰς ἐπίσκεψιν. Ἰσραὴλ δὲ ἀνεκάθισε, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα τῶν εὐλογιῶν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν, ὧν αὐτῷ ἐν γῆ Χαναὰν χρηματίζων ἐπήγγελται, ὑπομιμνήσκει. ἴδιο ποιεῖται δὲ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τοὺς γενομένους αὐτῷ ἐν γῆ 1.68 Αἰγύπτου, Ἐφραΐμ λέγω καὶ Μανασσῆν, εἰπὼν "ὡς Ῥουβεὶμ καὶ Συμεὼν οὗτοί μοι ἔσονται, τὰ δέ γε ἔκγονα τούτων σοὶ ἔσονται." ὅτι γὰρ ἔμελλεν ὡσπερ τᾶλλα οὕτω καὶ τοὺς υἱοὺς τῷ θεῷ ἀποδεκατοῦν ὁ Ἰσραὴλ (καὶ γὰρ ὁ Λευὶ εἰς κληρὸν ἀφώρι σται μετὰ ταῦτα τῷ θεῷ), ἵνα μὴ ὁ τῶν δώδεκα φυλῶν ἀριθμὸς ἐλαττωθῆ, τούτου χάριν οἶμαι ὁ Ἰσραὴλ τὸν Ἰωσήφ ἀντὶ δύο υἱῶν ἠγησάμενος τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς φυλὰς διετάξατο δύο, Ἐφραΐμ δηλαδὴ καὶ Μανασσῆν. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἰσραὴλ βαρυωποῦντες ἀπὸ τοῦ γήρωσ ἦσαν, ἀμυδρὰ δὲ ὀρῶντες ὀρῶσι τοὺς υἱοὺς Ἰωσήφ, καὶ ἐπυνθάνετο τίνες ἂν εἶεν. οὐς καὶ προσεγγίσαντας περιέλαβε καὶ κατεφίλησεν, καὶ φησὶ πρὸς Ἰωσήφ "ἰδοὺ τοῦ προσώπου σου οὐκ ἐστέρησέ με ὁ θεός, ἀλλ' ἔδειξέ μοι καὶ τὸ σπέρμα σου." ἔξαγαγὼν δὲ Ἰωσήφ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν γο νάτων Ἰσραὴλ τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ, εἶτα τὸν Μανασσῆν μὲν ἐν τῇ δεξιᾷ ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὸν Ἐφραΐμ, αὐτὸς τὰς χεῖρας ἀμείβων τὴν μὲν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ νεωτέρου τὴν ἀριστερὰν δὲ ἐπὶ τοῦ πρεσβυτέρου τὴν κεφαλὴν τιθεὶς, εἰς μυστήριον σταυρικοῦ τύπου, οὗ τως εὐλόγησεν αὐτοὺς ὥστε πληθυνθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὥστε αὐτοὺς ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων αὐτοῦ. βαρὺ δὲ κατεφάνη τοῦτο τῷ Ἰωσήφ, καὶ τῆς πατρικῆς δεξιᾶς ἀντελάβετο, ἀφελεῖν βουλόμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς Ἐφραΐμ καὶ ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Μανασσῆ, "οὗτός ἐστι, πάτερ," εἰ 1.69 πῶν, "ὁ πρεσβύτερος, καὶ τούτῳ ἐπίθες, ὡς καθήκει, τὴν δεξιάν." αὐτὸς δὲ "οἶδα, τέκνον, οἶδα" ἀπεκρίθη. "αὐτὸς ἔσται εἰς λαὸν καὶ ὑψωθήσεται, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος μείζων αὐτοῦ ἔσται," καθάπερ ὁ νέος καὶ ἐν πνεύματι Ἰσραὴλ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ ὁμολογουμένως μείζων ἔστί. μετὰ ταῦτα τοὺς πάντας υἱοὺς ὁ Ἰσραὴλ συγκαλούμενος διετίθετο αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἐσχάτου, οἷς μὲν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις διέλεγξιν καὶ μέμψιν, οἷς δὲ προφητεῖαν τοῦ μέλλοντος καὶ τῶν ἐσομένων δήλωσιν, οἷς δὲ εὐλογίαν καὶ ἔπαινον· καὶ καθὼς ἐδίδου τὸ πνεῦμα, ἐκάστῳ τὸ δέον ἐπιφθεγξάμενος ὁ μακάριος οὕτως ἐτελεύτα. καὶ πρώτην μὲν ῥῆσιν, οὐκ εὐλογίας ἀλλὰ μέμψεως καὶ ἐλέγξεως, τῷ πρωτοτόκῳ Ῥουβεὶμ ἐπιφωνεῖ, ἰσχὺν μὲν αὐτὸν καὶ τῶν τέκνων ἀρχὴν ἀποκαλῶν, σκληρῶς δὲ καὶ ἀυθαδῶς φερόμενον ὑβρίζειν ἐν τε ἄλλοις πλείστοις καὶ ἐν τῷ ἐπὶ τὴν κοίτην ἀναβαίνειν καὶ μιαίνειν τοῦ πατρὸς τὴν στρωμνὴν μετὰ Βάλας τῆς αὐτοῦ παλλακῆς. παραγγέλλει τοῖνυν μηκέτι ὡς ὕδωρ ἐκζέσαι τοῦτον ἀσελγεῖ πόθῳ καὶ ἐπ' ἀνομία προσθεῖναι ἀνομίαν. δεύτερον δὲ τὸν θυμὸν Συμεὼν καὶ Λευὶ καὶ τὴν μῆνιν ἐπικαταρᾶται, ὡς αὐθαδῆ τε καὶ σκληρὰν τὴν εἰς τοὺς Σιχιμίτας μαιφονίαν καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν κατὰ ἀθῶων ὑβριν διασύρων, καὶ τὴν ἀδικίαν τῆς αὐτῶν προαιρέσεως, ὡσπερ καὶ ἦν διὰ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Δίναν ἀναιτίως ἐπήγαγον, μήποτε ἐπερεῖσαι τὰ σπλάγχνα ἤτοι συναινέσαι τῇ βουλῇ αὐτῶν ἐπευχόμενος. τῷ Ἰούδα δὲ σαφῶς, διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ μέλλοντα βλαστάνειν Χρὶ 1.70 στόν, αἴνεσιν καὶ προσκύνησιν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ πάντων εὐαγγελίζεται· ὃν καὶ ὡς σκύμνον λέοντος διὰ τὸ φύσει βασιλικὸν τοῦ μονογενοῦς, ὡς ἐκ βλαστοῦ δὲ αὐτοῦ ἀναβῆναι διὰ τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν ἢ

σάρκωσιν, καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον ἀνα πεσόντα κοιμηθῆναι καὶ ἐγερθῆναι διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀριδῆλως ὁ θεὸς ἐκεῖ πρῶτος προηγόρευσεν Ἰσραὴλ. μὴ ἐκλείψειν δὲ ἄρχοντα ἐξ Ἰουδα ἢ ἡγούμενον, ἕως ἄν, φησὶν, ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, τουτέστιν ὁ Χριστός, ὃς ἐστὶν ὃν τως προσδοκία τῶν ἐθνῶν· ὃς τὸ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ ἡγεμονίᾳ καὶ ἀρχικῇ ἐξουσίᾳ πάση γαυρίαμα ἀφελόμενος τῶν Ἰουδαίων, καὶ εἰς ἑαυτὸν πᾶν τὸ κράτος τῶν ὄλων ὡς παντοκράτωρ ἀναρτησάμενος, οἷς βούλεται τοῦτο καὶ χαρίζεται. οὗτος πρὸς τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, ἢ ἐστὶν ἐκ περιτομῆς τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν, τὸν πῶλον τῆς ὄνου, τὰς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἔλικι τῆς ἀμπέλου ἦτοι τῷ πνεύματι τῆς ἀγάπης προσεδέσμευσεν. οὗτος τὴν αὐτοῦ στολὴν καὶ τοῦ σώματος τὴν περιβολήν, ὡς ἐν οἴνῳ τῷ αἵματι τῆς σταφυλῆς βεβαμμένην, ἐν τῷ οἰκείῳ αἵματι πλυνεῖ, ὃ ἐστὶν, ἐκ τῆς φυσικῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν μεταβαλεῖ, ἐν σταυρῷ αἵματός μενος καὶ ἐκ νεκρῶν ἀμίαντος καὶ ἄφθαρτος ἀνιστάμενος. τοῦ του καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ χαροποί, ὡς ἀπὸ οἴνου τοῦ πνεύματος πεπληρωμένοι τοῦ ἀγίου, οἱ ὀδόντες δὲ ὑπὲρ τὸ γάλα λευκοί, τὸ ὑπερφυῶς φωτοειδέστατον τῶν αὐτοῦ λόγων καὶ καθαρῶτατον ἐμφαίνοντες. Ζαβουλῶν παράλιον πρὸς ὄρμον πλοίων προελόμει 1.71 νος κατοικεῖν ἕως Σιδῶνος τῆς πόλεως τὴν αὐτοῦ κατοίκησιν παρατενεῖ. ὁ Ἰσσαχάρ δὲ τὴν ἐν μέσῳ τῶν κλήρων ἰδὼν γῆν, ὅτι πῖον, ὅτι εὐκαρπος καὶ καλή, φιλοπονεῖν αἰρετίσεται καὶ ἀνήρ γεωργὸς ἔσται. καὶ Δὰν μὲν τὸν λαὸν αὐτοῦ, φησὶ, κρινεῖ, ὡσεὶ καὶ μία φυλὴ ἐν Ἰσραὴλ, ὡς ἡ βασιλικὴ τοῦ Ἰουδα φυλῆ, καθάπερ πάλαι ὁ Σαμψὼν καὶ ὕστερον ὁ τῆς ἀνομίας υἱός, ὡσπερ τις ὄφις ἐφ' ὁδοῦ τοῦδε λανθανόντως τοῦ βίου λοχῶν, καὶ πτέρναν ἵππου, τοῦ ἀπερισκέπτως τὸν βίον τουτονὶ τρέχοντος τὴν ὁδόν, διαστρέψας. τοῦτον γὰρ δάκνων καὶ λοιπὸν πανούργως ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὑποσκελίσας, πεσεῖται χαμαὶ ὁ ἱππεύς, πιστὸς καὶ εὐσεβὴς ἄνθρωπος, μετανοῶν καὶ τὴν ἐκ θεοῦ σωτηρίαν αὐτῆς ἀνακαλοῦ μενος. τὸν Γὰδ δὲ πειρατήριον, φησὶ, πειρατεύει, οἷα πολλὰ κατὰ τοὺς πολλοὺς καιροὺς πειρατήρια τῷ Γὰδ μὲν ἀπὸ τῶν πλησιοχώρων συνέπεσεν ἐχθρῶν, αὐτοῖς δὲ αὐτῆς ὁ Γὰδ πειρατήριον κατὰ πόδας ἐπενήνεκται. καὶ Ἀσήρ μὲν οὕτως τῷ ἄρτῳ περισσεύει ὡς καὶ τοῖς ἄρχουσι διδόναι τροφήν, Νεφθαλεὶμ δὲ στελέχει φυτοῦ ἀνειμένῳ παρεικασθήσεται, ἐπιδιδούς εἰς πλῆθος καὶ κάλλος δυνάμει ὡς γεννήματα πληθῆς καρπῶν. τοῖς μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα προφητεύων ἐπέλεγεν ὁ Ἰσραὴλ. σφόδρα δὲ τὸν Ἰωσήφ ὡς λίαν ἡγαπημένον εὐλογῶν "υἱὸς ἠδξήμενος καὶ δεδοξασμένος, ὡς ζηλωτὸς ἢ ἐπίζηλος καὶ μακάριός μου ὁ υἱὸς ὁ νεώτερος. Ἰωσήφ, πρὸς με ἀνάστρεψον, πρὸς με τὸν πατέρα τὸν σόν. ὅρα 1.72 λοιπὸν μὴ πρὸς Φαραῶ, μὴ πρὸς Αἰγυπτίους ἀσεβεῖς, ἀλλὰ πρὸς ἐμέ, φησὶ, καὶ τὴν εὐσεβίαν τῶν πατέρων ἐπιστρέφου τῶν σῶν. καὶ γὰρ κατὰ σου διαβουλεύόμενοι ἐλοιδοροῦντο καὶ ἐνεῖχον τοξόται, τρώσαι θέλοντες καὶ ἀποκτεῖναι· ἢ ὡσπερ οἱ ἀδελφοὶ διαφθορούμενοι πρότερον, καὶ ἄλλοι τοῦτο δράσουσι μετέπειτα εἰς ἐκγόνους τοὺς σοὺς. ἀλλὰ διὰ χειρὸς δυνάστου τοῦ ἐμοῦ θεοῦ τοῦ κατισχύσαντος Ἰσραὴλ συνετρίβη τὰ τόξα αὐτῶν, καὶ τὰ νεῦρα τῶν βραχιόνων αὐτῶν ἐξελύθη. καὶ εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς ὁ ἐμὸς εὐλογίαν οὐρανοῦ καὶ γῆς, οὐρανίοις χαρίσμασιν ἀγαθῶν ἀρετῶν καὶ ἐπιγείοις καταπλουτίσας ἀγαθοῖς πᾶσι. καὶ διὰ τὰς ἀπὸ μαστῶν καὶ μήτρας τῆς μητρὸς σου εὐλογίας καὶ διὰ τὰς τοῦ πατρὸς σου ἐκ νηπίου ἐπιθυμίας καὶ ἀγαπήσεις ὑπερίσχυσας καὶ ἐδυνάσθης ὑπὲρ εὐλογίας ὀρέων μονίμων, ἦτοι βασιλέων πολυχρονίων, καὶ ἐπιθυμίας θινῶν αἰωνίων, ἦτοι βουνῶν καὶ ἀρχόντων μακροβίωτον διευθυνουμένων πάντων ὑπερέσχες. αὗται γοῦν, φησὶν, αἱ εὐλογίαι εἶψαν ἐπὶ κεφαλὴν Ἰωσήφ καὶ ἐπὶ κορυφὴν ὧν αὐτὸς ἡγεῖται ἀδελφῶν. Βενιαμὴν δὲ λύκος ἄρπαξ· τὸ πρωϊκὸν αὐτὸς ἔδεται, καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας διαδώσει τροφήν. τοιοῦτον γοῦν τι πέπονθεν ἢ τούτου φυλῆ.

Είδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐάν τις ἐκ παρατάσεως ἀμαρτάνει πειράζων τὸν θεὸν ὡς μὴ ἐπεξιόντα τοῖς πονηροῖς, ὁ τοιοῦτος οὔτε μετα νοίας ἀξιοῦται οὔτε ἀφέσεως, ὡσπερ γε καὶ ἄλλοι πλείους καὶ οὗ τος Φαραώ. κὰν λέγη τις παρ' ἑαυτῶ, ὅσιά μοι γένοιτο, ὅτι 1.73 πορεύσομαι ἐν τῇ ἀναστροφῇ τῆς καρδίας μου τῆς πονηρᾶς, καὶ ὁψέ ποτε μετανοήσω, ὡσπερ Ἀμὼς ὁ τοῦ Μανασσῆ. διὸ καὶ τὸ τάχος ἐξωλόθρευεν αὐτὸν ὁ θεός. Ὅτι γεωμετρίαν μὲν Αἰγύπτιοι πρῶτοι ἐξεῦρον, ἀστρολο γίαν δὲ καὶ γενεθλιαλογίαν Χαλδαῖοι, Ἄραβες καὶ Φρύγες οἶωνο σκοπίαν, θεοὶς δὲ θύειν Χαλδαῖοι εἴτ' οὖν Κύπριοι (διφοροῦνται γάρ, ἔθνος Περσικὸν ὄντες), ἀστρονομίαν δὲ Βαβυλώνιοι διὰ Ζωροάστρου, ἐξ ὧν παρέλαβον Αἰγύπτιοι, μαγείαν δὲ καὶ γοητείαν καὶ φαρμακείαν Μῆδοι καὶ Πέρσαι. ἔστι δὲ μαγεία μὲν ἐπίκλησις δαιμόνων ἀγαθοποιῶν δῆθεν πρὸς ἀγαθοῦ τινὸς σύστα σιν, ὡσπερ τὰ τοῦ Τυανέως Ἀπολλωνίου· γοητεία δὲ καλεῖται ἀπὸ τῶν γόνων καὶ θρήνων τῶν περὶ τοὺς τάφους τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπι τηδεύουσι γινομένων· φαρμακεία δέ, ὅταν συσκευασία θανατη φόρος ἢ πρὸς φίλτρον δοθεῖσά τινη διὰ τοῦ στόματος. Ἰστέον ὅτι τὸ Φαραώ κοινὸν ὄνομα πάντων τῶν Αἰγύπτου βασιλέων ἐστίν, ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραώ, ὡσπερ καὶ Πτολεμαῖοι ὕστερον, καὶ Αὔγουστοι οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων ἀπὸ τοῦ Αὐγού στου ἐκαλοῦντο. ἰδίῳ δὲ ὀνόματι ἕκαστος ἐχρήτο, ὡσπερ καὶ ὁ σκληροκάρδιος οὗτος Φαραώ Πετισσώνιος, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ παλαιοί, ἰδίῳ ὀνόμαστο ὀνόματι, ὃς ὑπὸ τῶν θεηλάτων πληγῶν περιστατούμενος, εἰς τὸ περιβόητον ἐν Μέμφει μαντεῖον γενόμενος καὶ θυσιάσας, ἐπύθετο παρὰ τῆς Πυθίας οὕτω φάσκων 1.74 "σαφήνισόν μοι, τίς ἐστὶ πρῶτος ὑμῶν καὶ μέγας θεὸς τοῦ Ἰσραήλ." καὶ εὐθὺς ἀπεφθέγγετο χρησμολογοῦν οὕτω τὸ πνεῦμα "ἔστι κατ' οὐρανοῦ μεγάλοιο βεβηκός, φλογὸς ὑπερβάλλον, αἴθριον ἀέναον ἀθάνατον πῦρ, ὃ τρέμει πᾶν, οὐρανὸς γαῖά τε καὶ θάλασσα, ταρτάριοι βύθιοι τε δαίμονες ἐρρίγησαν. οὗτος θεὸς ἀπάτωρ, αὐτοπάτωρ, πατὴρ υἱὸς αὐτὸς ἑαυτοῦ τρισόλβιος. εἰς μικρὸν δὲ μέρος ἀγγέλων ὑμεῖς. μαθῶν ἅπιθι σιγῶν." οὕτως ἀκούσας Φαραώ αὐτίκα πλακὶ λιθίνῃ γραφῆναι ταῦτα κελεύει τὰ ῥήματα· καὶ ἔστιν ἐκεῖ γεγλυμμένα ἐν τῷ ἱερῷ ἐν Μέμφει. ἐκεῖθεν καταβάς ἀπέλυσε παραχρῆμα τὸν λαόν. Ὅτι ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Ἰωσήφ γενεαὶ κγ', ἔτη #22γχοβ'. Ὅτι Μωϋσῆς καὶ Ἄδμωσις καὶ Τέθμωσις ὀνομάζετο, υἱὸς Ἀβραάμ, ἕγγονος Καγάθ υἱοῦ Λευί· ὁ γὰρ Λευὶ ἐγέννησε τὸν Καγαθάθ, ὁ δὲ τὸν Ἀβραάμ. ὁ δὲ τὴν Ἰοχαβέδ τοῦ ἀδελφοῦτοῦ πατρὸς αὐτοῦ λαβὼν γυναῖκα ἐγέννησε πρῶτον τὸν Ἀαρών, εἴτα Μωϋσῆν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Μαριάμ. ἐκ φυλῆς δὲ Λευὶ ἦν Μωϋσῆς, καὶ διὰ τοῦτο οὐ γενεαλογεῖται μετὰ Ἰωσήφ. ξέ' δὲ ἔτη εἰσὶν ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ ἕως γεννήσεως Μωϋσέως. καὶ πληροῦται τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ οὐ' ἔτους Ἀβραάμ ἕως τοῦ πρώτου ἔτους Μωϋσέως. εἰ δὲ τετρακό 1.75 σια μόνον ζητεῖς, ἀπὸ τοῦ ἑκατοστοῦ ἔτους Ἀβραάμ ἀριθμῆσας εὐρήσεις. ἀριθμοῦνται γὰρ παρά τινων τὰ τῆς δουλείας ἔτη ρμ' ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰωσήφ ἕως πα' ἔτους Μωϋσέως. λέγουσι δὲ ὡς τοῦ Μωϋσέως γεννηθέντος Μελχίαν παρὰ τοῦ πατρὸς κληθῆναι, ὅπερ ἐστὶ βασιλεύς. τὸ δὲ καλεῖσθαι Μωϋσέα, ἐξ ὑδάτων τοῦτο ἐτέθη ὕστερον, προϊστοροῦν τὰ ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς δι' αὐτοῦ γενόμενα θαύματα. θεοφιλὴς δὲ ὢν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐχρηματίσθη τὰ κατ' αὐτὸν ἅπαντα. ἀναιρεῖσθαι δὲ προσέταξε Φαραώ τὰ τῶν Ἑβραίων ἄρρενα δεινοῦ τινὸς ἱερογραμματέως ἀκούσας πρόρρησιν, εἰπόντος ὅτι τὸ γενόμενον παιδίον τούτῳ τῷ καιρῷ τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν καταλύσει. Μούθιδις δὲ ἡ θυγάτηρ Φαραώ, ἡ καὶ Φαρηίς, βασιλὶς οὖσα, τοῦτον ἀνελομένη τοῦ ὕδατος, ταῖς συμπορευομέναις γυναιξὶ τοῦτον θηλάζειν ἐπέτρεψεν. αὐτὸς δὲ πάσας ἀπεστράφη. Μαρία δὲ ἡ τούτου ἀδελφὴ τῇ Μούθιδι συνοῦσα, ἣτις καὶ ῥιφέντος Μωϋσέως ἐσκόπει τὸ ἐκβησόμενον, τὴν ἰδίαν μητέρα Ἰοχαβέτην λεγομένην καλεῖ ὡς ἀλλοτρίαν, καὶ μισθοὺς ὑποσχεθέντας αὐτῇ τῆς τιθείας ἀνατρέφειν δοῦσα, μετὰ τὴν

πρώτην ηλικίαν ἀνδρωθέντα Μωϋσέα ὀνομάζει· ἐκ τοῦ ὕδατος γάρ, φησίν, αὐτὸν ἀνειλόμην. ὠραιότατον δὲ ὄντα υἱοποιήσατο. τούτου τοῦ κάλλους καὶ θαρβῆ μετὰ ταῦτα, ἡ θυγάτηρ βασιλέως Αἰθιοπῶν, ἐπιθυμήσασα, τὴν Σαββά μητρόπολιν Αἰθιοπίας προὔδωκεν· ἦν χρόνιος ὕστερον Καμβύσης ἐλὼν ὁ Κύρου Μερὸν εἰς ὄνομα τῆς ἀδελφῆς ἐκάλεσε. φασὶ δὲ ὅτι ποτὲ τοῦ 1.76 τον ἡ θετὴ μήτηρ Φαρία τῷ Φαραῶ προσαγαγοῦσα, ἐκεῖνος τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον αὐτοῦ τὸν βασιλικὸν ἀφελὼν περιέθηκε τῷ Μωϋσῆ νηπιάζοντι· ὁ δὲ τοῦτον ρίψας κατεπάτησεν. Ὅτι Μωϋσῆς ἐν τοῖς χρόνοις Ἰνάχου ἦν ἀκμάζων τοῦ κατὰ Πελοπόννησον. ἐν ἄλλοις δὲ εὔρηται ὅτι κατὰ μὲν Ἰναχὸν τὸν πρώτως βασιλεύσαντα Ἄργους Ἰσραὴλ γενόμενος, ἐξ οὗ τὸ δωδεκάφυλον τοῦ Ἰουδαίων ἔθνος τῆς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπωνυμίας ἤξιώθη, κατὰ δὲ τὴν Σεμίραμιν τὸν Ἀβραάμ. Μωϋσέα δὲ τοῦ των μὲν νεώτερον, τῶν δὲ παρ' Ἑλλησιν ἀρχαιολογουμένων ἀπάν των πρεσβύτατον, Ὀμήρου λέγω καὶ Ἡσιόδου καὶ αὐτῶν τῶν Τρωϊκῶν, καὶ ἔτι Διοσκούρων Ἀσκληπιοῦ Διονύσου ἡρώων τε πάντων, Ἑρμοῦ τε καὶ Ἀπόλλωνος τῶν τε λοιπῶν παρ' Ἑλλησιθεῶν μυστηρίων τε καὶ τελετῶν, Διὸς τε αὐτοῦ καὶ τῶν παρ' Ἑλλησι μνημονευομένων πράξεων. τούτων γὰρ ἀπάντων τὴν ἱστορίαν νεωτέραν καὶ τῆς Κέκροπος ηλικίας Ἑλλήνων παῖδες παραδιδόασι, Μωϋσέα δὲ ἡ παροῦσα συνεχέτασις κατὰ Κέκροπα τὸν διφυῆ γενέσθαι δείκνυσιν, ὃς πρώτος, ὡς φασι, τῆς Ἄττι κῆς ἐβασίλευσε, πρὸ τῶν ἐτῶν τοῦ Ἰλίου. Ὅτι ἐκ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Χεττούρας γεννᾶται Ἰεζάν, ἐκ τούτου Δαδάμ, ἐκ τούτου Ῥαγουήλ καὶ Ἰοθὼρ ὁ καὶ Ἰοβάβ, ἐκ δὲ Ἰοθὼρ Σεπφόρα, ἦν ἔγημε Μωϋσῆς, καθὼς ἱστορεῖ Δημήτριος, ὡς φάσκει καὶ Εὐσέβιος ἐν τῷ χρονικῷ. καὶ Μωϋσῆς μὲν ἀπὸ Ἀβραάμ ἔβδομος, ἡ δὲ Σεπφόρα ἕκτη. ὡς δὲ λέγει ὁ 1.77 Ἀφρικανός, ὅτι ἐκ τοῦ Ἡσαῦ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ῥαγουήλ γεννᾶται, ἀφ' οὗ Ζαρέθ, ἐξ οὗ Ἰώβ, ὃς κατὰ συγχώρησιν θεοῦ ὑπὸ διαβόλου ἐπειράσθη καὶ ἐνίκησε τὸν πειράζοντα. ὁ δὲ γε θεῖος Ἀβραάμ ἐγέννησε πάλιν υἱοὺς ἐκ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ γυναικὸς Χεττούρας πέντε, ἀφ' ὧν ἐστὶ Μαδιάμ, ἐξ οὗ Μαδιανῖται, καὶ Ἄφαρ, ἐξ οὗ Ἀφρικὴ, ἐν ἣ παρῶκησεν, ἡ χώρα προσηγορεύθη παρωνύμως, ὡσπερ Αὐσίτις ἡ χώρα ἐκ τοῦ Ἡσαῦ, ἐν ἣ ἀνεβλάστησεν ὁ μακάριος καὶ πολύτλας καὶ διαβόητος Ἰώβ· ὃν ἐγκωμιάζων ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει "ἄνθρωπος τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι," κηρύττων αὐτὸν καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς χώρας, ἴν' ὡσπερ ἀκούσας αὐτὸν ἄνθρωπον θαυμάζεις ὅτι ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐπολιτεύσατο, οὕτω μαθὼν καὶ τὴν χώραν ἐξ ἧς ὁ τοιοῦτος καρπὸς ἦνθησεν, ἐκπλαγῆς ὁποῖον ῥόδον ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν ἐβλάστησεν. ἐπίγονος γάρ ἐστι τοῦ διαβαλλομένου Ἡσαῦ, καθὼς ἡ γραφὴ πέμπτον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ λέγει. Ἀβραάμ γάρ, φησίν, ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ τὸν Ἡσαῦ· Ἡσαῦ δὲ τὸν Ῥαγουήλ καὶ τὸν Ζάρα, Ζάρα δὲ τὸν Ἰώβ, ὃς ἐγένετο ἄνθρωπος σώφρων καὶ σεμνός, λέγων οὕτως "εἰ δὲ καὶ ἐπηκολούθησεν ὁ ὀφθαλμὸς μου γυναικὶ ἄλλοτρίᾳ, καὶ διαθήκην διεθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου." οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν οἰκείων τέκνων θυσίας προσῆγε καθ' ἡμέραν, φάσκων "μήποτε κακὰ ἐνενόησαν πρὸς τὸν θεόν." εἰκότως οὖν ἔφη "καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄμεμπτος δίκαιος θεοσεβής" καὶ τὰ ἐξῆς. οἱ μὲν γὰρ ἔξω φιλόσοφοι τὸν ὄρον δηλοῦντες τοῦ ἀνθρώπου φασίν· 1.78 ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικὸν θνητόν, ἡ δὲ θεία γραφὴ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἄνθρωπος ἐστὶ θεοσεβής, ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, ὡς ὄγε τούτοις μὴ μεμαρτυρημένος οὐδὲ ἄνθρωπος ἀλλὰ κτήνος ἐστίν. ἐὰν γὰρ ἔχη τὸν χαρακτῆρα τῆς φύσεως ὑβρίζῃ δὲ αὐτὸν τῇ κακίᾳ τῆς προαιρέσεως, ἀκούσεται παρὰ τοῦ προφήτου λέγοντος "ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς." ὡσπερ τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀποστέλλοντες υἱὸν ἢ οἰκέτην ἐπὶ τινὰ πράξιν λέγομεν "ὡς ἄνθρωπος ἄψαι τῆς πράξεως" καὶ τὸ κοινὸν ποιούμεθα ἴδιον, οὕτως εἰ καὶ πάντες ἄνθρωποι λέγονται, μόνος ἐκεῖνος ἀληθῶς

ἔστιν ὁ τὴν εἰκόνα σώζων καὶ τὸ πρωτότυπον μὴ ἀφανίζων. εἶπεν οὖν τὸν Ἰώβ ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τῆς Αὐσίτιδος χώρας, ὅπως ἐκ τῆς κομώσης γῆς τὴν ἀσέ βειαν τὸν καρπὸν ἀνυμνήσεις. ὃν ὁ ἀρχέκακος ὄρων, καὶ φθόνῳ βαλλόμενος, αἰτεῖται παρὰ θεοῦ τὸν κατὰ τοῦ δικαίου πειρασμόν, ἵνα σὺ θάρσος λάβῃς, καὶ μάθῃς ὅπως οὐκ ἔχει ἔξουσίαν δαίμων κατὰ θεοσεβοῦς καὶ ὄντως Χριστιανοῦ καὶ φοβουμένου τὸν θεόν, ἔαν μὴ ἐπιτροπὴ ἄνωθεν γένηται ἢ διὰ παιδείαν ἢ διὰ συγχώρησιν. ὅταν γὰρ ἐπάγη ὁ θεὸς παιδευτήρια, ἢ δίκας ἀπαιτεῖ τῶν ἀμαρτημάτων ἢ τὴν ἀρετὴν γυμνάζει τῶν θείων κατορθωμάτων. οὐ γὰρ ἠδυνήθη πολεμῆσαι τῷ Ἰώβ, ἕως ἐπετράπη. καὶ μὴ θαυμάσης· οὐδὲ γὰρ κατὰ χοίρων ἔξουσίαν ἔχει, καθὼς ἐν τοῖς 1.79 εὐαγγελίοις ἤκουσας. οἱ μὲν οὖν θεῖοι ἄγγελοι διακονοῦσι ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων σωτηρίαις· πάντες γὰρ φησι λειτουργικὰ πνεύματα εἰσίν, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν· οἱ δὲ πονηροὶ δαίμονες ταῖς κατὰ τῶν ἀμαρτωλῶν τιμωρίαις· ἔξαπέστειλε γὰρ φησιν εἰς αὐτοὺς ὄργην θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὄργην καὶ θλίψιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. οἱ τοίνυν δαίμονες, εἰ καὶ ἀφηνίασαν τῇ προθέσει, ἀλλ' ὑπὸ ζυγὸν κεῖνται τῆς δουλείας, καὶ κελεύονται πρᾶξαι ὡς δήμιοί τινες τὰ προσταττόμενα παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων. καὶ δηλοῖ Παῦλος περὶ τῶν Κορινθίων λέγων "οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν." ἵνα γὰρ μὴ νομισθῶσιν οἱ δαίμονες ὅτι πάντα κατ' αὐθεντίαν πράττουσι, κελεύονται καὶ ἄκοντες ποιεῖν τὰ προσταττόμενα. καὶ τοῖς μὲν ἁγίοις ἀποστέλλει ὁ θεὸς διακόνους ἁγίους ἀγγέλους εἰς σωτηρίαν, τοῖς δὲ ἀμαρτωλοῖς ἐπιτρέπει δαίμονας εἰς τιμωρίαν. καὶ γὰρ ὅτε κατὰ τοῦ Ἀχαάβ ὁ θεὸς ἀπεφῆνατο λέγων "τίς πορεύσεται καὶ ἀπατήσῃ τὸν Ἀχαάβ, καὶ πεσεῖται;" ἀπεκρίθη πνεῦμα πονηρὸν "ἴδου ἐγώ," πάντως γινώσκον ὡς εἰς τοῦτο τέτακται. καὶ ἀποστέλλονται μὲν εἰδικῶς εἰσπράξασθαι τιμωρίαν παρὰ τῶν πονηρῶν, ἀποστέλλονται δὲ καὶ πρὸς δικαίους, οὐχ ἵνα τιμωρήσωνται ἀλλ' ἵνα πειράσωσιν· ἐπειδὴ γὰρ ἄγγελος ἅγιος ὑπουργῆσαι τῇ πείρᾳ οὐ κελεύεται (οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς κελεύει τὸ ἀπρεπὲς ἀγ γέλωθ θείῳ), διὰ τοῦτο δαίμονες ταύτην ἐπιτρέπονται τὴν πείραν. καὶ μὴ θαυμάσης εἰ πρὸς δικαίους δαίμονες ἀποστέλλονται· 1.80 ἀνήχθη γὰρ ὁ πάντων δεσπότης ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὴν ἔρημον πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. εἰ τοίνυν τὸν τοῦ παντὸς κύριον ὁ διάβολος ἐπείρασε, τί θαυμάζεις εἰ καὶ τοῖς δικαίοις εἰς γυμνάσιον ὑπομονῆς δαίμων ἀποστέλλεται; ἀποστέλλεται δὲ οὐ θεοῦ κελεύοντος αὐτῷ, ἀλλὰ παραχωροῦντος· σχηματίζει γὰρ τὸν λόγον ἢ γραφὴ ὡς ἐν προσωποποιίᾳ, ὡς ὅταν λέγει "τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός." καὶ ὁ μέγας δὲ Κύριλλος ἔφη "μετροῦνται δὲ τῶν ἀνά πάσαν τὴν γῆν ἀνθρώπων τὰ κατὰ καιροὺς πλημμελήματα, ἃ καὶ μέχρι ποσότητός τινος ἐκδήλου τῆς ἀμαρτίας ἡμῶν ἠκούσης, ἐπάγει δὴ τῆνικαῦτα λοιπὸν τὰς δίκας λελυπημένος ὁ νομοθέτης καὶ κύριος, διακαρτερεῖ δὲ ἐξ ἐμφύτου φιλανθρωπίας ἕσθ' ὅτε, καὶ πλημμελούντων ἀνέχεται, οὐκ εἰσάπαν ἀγανακτῶν· καὶ γὰρ ἔφη πρὸς τὸν Ἀβραάμ «οὕτω ἀναπεπλήρωνται αἱ ἅμαρτίαι τῶν Ἀμοραίων ἕως τοῦ νῦν,» πρὸς δὲ γε τοὺς Φαρισαίους ἀκαθέκτως λελυπηκότας φησὶ «καὶ ὑμεῖς ἀνεπληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.» οὐκοῦν εἰ βούλοιτό τις διαβιῶναι μὲν ὀρθῶς, εὐβουλοτάτας δὲ καὶ ἐπιεικεστάτας ἐν τῷδε τῷ βίῳ ποιεῖσθαι τὰς διατριβάς, ὀρθοποδίσαι τε καὶ διανήξασθαι τὰ δεινὰ γνώμης ἐχόμενος ὀρθῆς καὶ ἀδιαστρόφου, καρποῦται τὸ μὴ ἐναλῶναι κακοῖς. καὶ ἀτρεκῆς ὁ λόγος, ἐφ' ἡμῖν γὰρ ἔστι τὸ ἐπ' ἄμφω βλέπειν, πρὸς τε τὰγαθόν, φημί, καὶ τούναντίον. καὶ οἱ μὲν ἐν λόγῳ πεποιημένοι τὸ θαυμάζεσθαι πεφυκὸς ἐν καλῷ γενήσονται 1.81 τῆς ἀρετῆς· οἱ δ' ἀποκλίναντες εἰς τούναντίον καὶ τῶν ἀμεινόνων προθέντες τὸ ἀδικοῦν τὴν οἰκείαν καταφθείραντες ζωὴν ἀλοῖεν ἄν, αὐθένται καὶ ὀλετήρες δεινοὶ κατὰ τῆς σφῶν αὐτῶν κεφαλῆς ἕξε ληλεγμένοι. ταύτη τοι καὶ ὁ

ιερός Ἰσίδωρος φησιν· ἡ τῶν ἁμαρτημάτων ἐπίτασις ἀναγκάζει ὡσπερ τὴν θεϊαν καὶ ἀπαθὴ φύσιν ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀγαθότητος εἰς τὴν παρὰ φύσιν ὀργὴν χωρεῖν. ὅθεν καὶ Ἰουδαίοις ἔφη Χριστός· ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἐπειδὴ γάρ, φησὶν, οὐ δέχεσθε τὴν φιλανθρωπίαν, ἐπιγνώσεσθε τὴν ἔξουσίαν τῆς τιμωρίας. ὅταν γὰρ ἴδῃ ὁ θεὸς εἰς ἄκρον κακίας ἐκκλίναντα τὸν ἄνθρωπον, ἐπαίρει τὴν ἑαυτοῦ χάριν ἐξ αὐτοῦ· ἥς ὁ ἄνθρωπος στερούμενος ἐπὶ πλεῖον τραχύνεται ἐκ τοῦ διαβόλου, καὶ μὴ ἔχων τὸν θεὸν ἐν ἑαυτῷ καταλαμβάνει αὐτὸν ἢ ὀργὴ τοῦ θεοῦ. Ἐν δὲ τοῖς ἀνωτέρω προγεγραμμένοις χρόνοις ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ ἐγεννήθη Σερούχ, ὅστις πρῶτος ἤρξατο τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ δόγματος τῆς εἰδωλολατρίας, καθὼς Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου συνεγράψατο· αὐτὸς γὰρ ὁ Σερούχ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοὺς πάλαι γενομένους ἢ πολεμιστὰς ἢ ἡγεμόνας καὶ τι πράξαντας ἀνδρίας ἢ ἀρετῆς ἄξιον ἐν τῷ βίῳ τοῦ μνημονεύεσθαι, καὶ ὡς ὄντας αὐτῶν προπάτορας, ἀνδριᾶσι στηλῶν ἐτίμησαν, καὶ ὡς θεοὺς προσεκύνουν αὐτοὺς καὶ ἐθυσίαζον. οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἄνθρωποι ἀγνοοῦντες τὴν τῶν προγόνων γνώμην, ὅτι ὡς προπάτορας καὶ ἀγαθῶν εὐρετὰς ἐτίμησαν μνήμαις μόναις, ὡς θεοὺς 1.82 ἐπουρανίους ἐτίμων καὶ ἐθυσίαζον αὐτοῖς. ἦν δὲ τὸ τῆς ἀποθεώσεως σχῆμα τοιοῦτον. ἐν ταῖς ἱερατικαῖς αὐτῶν βίβλοις ἐτάσσοντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν μετὰ τελευτῆν, καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἑορτὴν αὐτῷ ἐπετέλουν, λέγοντες τὰς αὐτῶν ψυχὰς εἰς τὰς τῶν μακάρων νήσους εἶναι καὶ μηκέτι κρίνεσθαι ἢ καίεσθαι πυρί. καὶ διέμειναν ἕως τῶν χρόνων Θάρρα τοῦ πατρὸς Ἀβραὰμ ταῦτα. ἀλλὰ καὶ ὁ σοφώτατος Σοφοκλῆς ἐν τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἐξέθετο ταῦτα· εἰς ταῖς ἀληθείαισιν, εἰς ἐστὶν θεός, ὃς οὐρανὸν τέτευχε καὶ γαίαν μακρὰν πόντου τε χαροπὸν οἶδμα κἀνέμων βίας. θνητοὶ δὲ πολλοὶ καρδίᾳ πλανώμενοι ἰδρυσάμεσθα πημάτων παραψυχὴν θεῶν ἀγάλματ' ἐκ λίθων τε καὶ ξύλων ἢ χρυσοτεύκτων ἢ ἐλεφαντίνων τύπους, θυσίας τε τούτοις καὶ καλὰς πανηγύρεις τεύχοντες ἡμεῖς εὐσεβεῖν νομίζομεν. μοναρχίαν γὰρ ἔδοξε δοξάζειν ὁ αὐτὸς Σοφοκλῆς. Ἴωνες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἰοῦς, τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγοὶ γεγονότες, τοῖς ξοάνοις προσεκύνουν, οἷστισι μέμφεται ὁ Χερρονήσιος Πλοῦ ταρχος ὡς πλάνην ἀγαλμάτων τινῶν εἰσάγουσι, τοὺς κατ' οὐρανὸν φωστῆρας θεοποιούμενοι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὡς ἡ τῶν 1.83 Αἰγυπτίων θεογονία περιέχει. αὐτοὺς γὰρ λέγει τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν καὶ τρέφειν, ἀξάνοντας τὰ πάντα τῇ τριμερεῖ κινήσει τῶν πέντε πλανήτων καὶ τῆς λοιπῆς ἀστροθεσίας κατὰ γενέσεις καὶ ἀστέρας. Ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἐρεχθεύς, Αἰγυπτίων δὲ ἐβασίλευσε Πετισώνιος ὁ καὶ Φαραῶ, ὅστις εἶχε μάγους τὸν Ἰαννῆν καὶ Ἰαμβρῆν. ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τούτου ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ τὸ τῶν Ἑβραίων γένος. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἦν πεπαιδευμένος πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἑβραίους ὡς γενομένους πολλοὺς, καὶ ἐκάκουν αὐτοὺς τῇ πλινθείᾳ καὶ τῷ πηλῷ, ἐπιστήσαντες αὐτοῖς ἐπιστάτας βαρεῖς, καὶ ἐστέναζον θλιβόμενοι. καὶ προσέσχε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τῷ στεναγμῷ αὐτῶν, καὶ ἠῤῥξαντο τῷ θεῷ, ὃς καὶ ἐκέλευσε τῷ Μωϋσεῖ εἰσελθεῖν πρὸς Φαραῶ, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἀπολύσαι τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, λατρεῦσαι κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν. καὶ εἰσελθὼν Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς Φαραῶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὴν τοῦ θεοῦ κέλευσιν. ὁ δὲ Φαραῶ λέγει αὐτοῖς "εἰ ἀληθεύεις ὅτι ὁ θεός σου ταῦτα ἐκέλευσεν, ἰδοὺ, εἰσὶν Αἰγύπτιοι σὺν ἐμοὶ ποιοῦντες θαύματα· ἐὰν νικήσῃς αὐτοὺς διὰ τοῦ θεοῦ σου, παρέξω σοὶ ἅπερ ἐκέλευσε." καὶ ἔστησεν ἐναντίον ἀλλήλων τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν καὶ τὸν Μωϋσέα καὶ Ἀαρὼν. καὶ ἐποίησαν οἱ μάγοι διὰ γοητείας τὰς ράβδους αὐτῶν ὄφεις· καὶ ρίψας Μωϋσῆς τὴν ράβδον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐγένετο ὄφις μέγας καὶ κατέπιε 1.84 τοὺς ὑπὸ τῶν μάγων γενομένους ὄφεις. καὶ κατίσχυσεν ἡ καρδίᾳ Φαραῶ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησεν αὐτοῖς κύριος ὁ θεός. καὶ εἶπε κύριος

πρὸς Μωϋσῆν "βάδισον πρὸς Φαραώ, καὶ ἐξελεύσεται μετὰ σου εἰς τὸν ποταμόν, καὶ τύψον τῇ ράβδῳ σου τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, καὶ μεταβαλεῖς αὐτὰ εἰς αἷμα." καὶ τούτου γενομένου μετεβλήθη πάντα τὰ ὕδατα εἰς αἷμα, καὶ ἀπέθανον οἱ ἐν τῷ ποταμῷ ἰχθύες, καὶ οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι πάντα τὰ ὕδατα μετεστράφη εἰς αἷμα. ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἔπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως· ἐσκληρύνθη δὲ ἡ καρδία Φαραώ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν. καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας παρακληθεὶς Μωϋσῆς ὑπὸ τοῦ Φαραώ προσηύξατο, καὶ πάλιν ἐγένετο τὰ ὕδατα καθαρὰ. καὶ λέγει Μωϋσῆς τῷ Φαραώ "ἰδοὺ, εἶδες τὴν τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ δύναμιν· ἀπόλυσον τὸν λαόν, ἵνα λατρεύσωμεν τῷ θεῷ." ὁ δὲ Φαραώ συντασσόμενος ἀνεβάλλετο. καὶ ἤρξατο Μωϋσῆς πρὸς τὸν θεὸν πέμψαι πληγὰς τοῖς Αἰγυπτίοις, ἵνα ἀναγκασθῇ Φαραώ ἀπολῦσαι τὸν Ἰσραὴλ. καὶ ἔπεμψε κύριος ὁ θεὸς τοῖς Αἰγυπτίοις τὴν δεκάπληγον ὄργην, ὥστε παρακαλέσαι τὸν Μωϋσέα καὶ εἰπεῖν αὐτῷ "εὗξαι τῷ θεῷ σου, ἵνα ῥυσθῇ ἡ χώρα αὕτη τῶν τοσούτων των κακῶν· καὶ ζῆ κύριος ὁ θεὸς σου, οὐ κωλύσω σε λαβεῖν τὸν λαόν σου τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸ λατρεύσαι ὑμᾶς αὐτῷ." ὁ δὲ Φαραώ ἀπελθὼν ἐν Μέμφει εἰς τὸ περιβόητον μαντεῖον, καὶ λαβὼν τὸν προρρηθέντα χρησμὸν καὶ ὑποστρέψας εὐθέως ἀπέλυσε τὸν 1.85 Ἰσραὴλ μετὰ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών. ἔλαβε δὲ ὁ λαὸς ἐν χρήσει ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμὸν πολύν. καὶ μετὰ τὸ ἐξελεῖν αὐτοὺς μετεμελήθη Φαραώ, καὶ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν μετὰ τῶν ἀρμάτων αὐτοῦ, καὶ κατέλαβεν αὐτοὺς παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. οὓς θεασάμενοι οἱ Ἰσραηλῖται ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ Μωϋσῆς ἐπληξε τὴν θάλασσαν ράβδῳ, καὶ διηρέθη τὰ ὕδατα, καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς ὡς διὰ ξηρᾶς. ὅπισθεν δὲ τούτου εἰσῆλθον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι πάντες ἅμα τῷ Φαραώ μετὰ τῶν ἀρμάτων αὐτῶν. ἰδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Ἰσραηλῖται διερχομένους φόβῳ συνεσχέθησαν ἀπίρῳ. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐκτείνας τὴν ράβδον αὐτοῦ ἐπὶ στρεπτικῶς ἀποκατέστησε τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. καὶ ἔφυγον πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τὸ ὕδωρ, μηδενὸς ὑπολειφθέντος. ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἰσραηλῖται τὸν ῥυσάμενον αὐτοὺς θεὸν ἔδοξο λόγουν, προηγουμένων τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών, καὶ λεγόντων "ἄσωμεν τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται," ἐφεπομένης τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν Μαρίας μετὰ τῶν γυναικῶν, καὶ ἀνακρουομένης τὸ τύμπανον. Ὅτι ἐν τῇ λεπτῇ γενέσει κεῖται μόνους δέκα μῆνας ῥιφήναι τὰ βρέφη τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῷ ποταμῷ, ἕως οὗ ἀνελήφθη Μωϋσῆς ὑπὸ τῆς βασιλείας· διὰ τοῦτο δέκα πληγαὶ ἐδόθησαν ἐν δέκα μηνὶ τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τέλος ἐν τῇ θαλάσῃ κατεστράφησαν ὄν τρόπον τὰ βρέφη τῶν Ἑβραίων ἐν τῷ ποταμῷ ἀπέπνιγον, χιλίων ἀνδρῶν ἀποπνιγόντων ἰσχυρῶν Αἰγυπτίων ἀνθ' ἑνὸς 1.86 βρέφους Ἰσραηλιτικοῦ. αὐτὸν δὲ τὸν Μωϋσῆν εἰς τὸ βασιλικὸν γένος εἰσεποιήσατο ἡ θυγάτηρ Φαραώ, οὐ μέντοι ἀνήκε τῆς ἐπιταγῆς ἐργασίας τοῦ Ἰσραηλίτου. ἀνδρωθέντος δὲ τοῦ Μωϋσέως ὑπερβάντες Αἰθίοπες τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν δεινῶς τὴν Αἴγυπτον ἐληίζοντο, ὡς τὰς πόλεις σχεδὸν πάσας ἀνατρέψαι καὶ τὸν στρατὸν αὐτῆς ἀφανίσει καὶ τοὺς στρατηγούς ἀποσφάξαι. ἔμειναν οὖν Αἰγυπτίους πολεμοῦντες ἐπὶ ἔτη πέντε. ἐν ἀπορίᾳ γοῦν πολλῇ καταστάντες Αἰγύπτιοι χρησιμεύονται ὡς τῷ Μωϋσῆϊ τὴν στρατηγίαν· ἡ δ' ὠνείδιζεν αὐτοὺς καὶ κακοὺς ἀπέφαινε σὺν τοῖς ἱερογραμματεῦσιν εἰς θάνατον ἐπιβουλεύσαι τῷ παιδί βουλή θέντας· ὅμως ὡς ὑπὲρ πατρίδος πολέμησαντα ἐξαπέστειλεν, ἄσμε νέστατα τοῦ παιδὸς δεξαμένου τὴν ἐπιταγὴν καὶ μηδὲν ἀγωνιάσαντος. ἠύξθη γὰρ πάσῃ ἀρετῇ κοσμηθεὶς καὶ παιδευθεὶς πᾶσαν σοφίαν Αἰγυπτίων, ὡς βασιλέως υἱὸς καὶ φύσιν ἔχων δεξιάν, ἀνδρείος τε ἐν τοῖς πολέμοις. ὃς τριακοντούτης τυγχάνων τοιοῦτον πόλεμον ἀνεδέξατο· καὶ ἐπὶ δέκα ἔτη ἐσχάτως τοὺς Αἰθίοπας πολέμησας καὶ Αἰθιοπίαν πᾶσαν ἀφανίσας, τὴν τε Σαβὰ

μητρό πολιν βασιλεύουσαν Αιθιοπίων παραλαβών, τὴν Αἴγυπτον ἔλευθε ροῖ πάσης πολεμικῆς ἐπιβουλῆς. ἐντεῦθεν ἄρχεται αὐτῷ ὁ φθόνος παρ' Αἰγυπτίοις, ἐξαιρέτως δὲ αὐτῷ παρὰ τῷ Χενεφρῆ· ἐν τούτοις γὰρ τετελευτήκει ὁ Παλμανώθης καὶ ἡ Θέρμουθις. καὶ τοῖς 1.87 νυν ἐπιβουλεύεται αὐτῷ ποικίλως βασκαίνων, Χαναθῶθι δὲ ἐπιτρέπει τὴν τοῦ Μωϋσέως σφαγὴν· ἦν γνούς Μωϋσῆς ἀναιρεῖ αὐτόν, καὶ οὕτω φεύγει διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν Ἀραβίαν πρὸς Ἰοθόρι τὸν καὶ Ῥαγουήλ, καὶ ἔλαβεν αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, ἐξ ἧς ἐπαιδοποίησε τὸν Ἰηρσάμ καὶ τὸν Ἐλεάζαρ. Μωϋσῆς δὲ ὢν ἐν Αἰγύπτῳ κτίζει πόλεις δύο ἐπὶ ὀνόματι τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῆς βασιλείσεως

. Ὅτι Εὐπόλεμός φησι τὸν Μωϋσέα πρῶτον σοφὸν γενέσθαι, καὶ γράμματα παραδοῦναι Ἰουδαίοις πρῶτον, παρὰ δὲ Ἰουδαίων Φοίνικας παραλαβεῖν, Ἕλληνας δὲ παρὰ Φοινίκων νόμους δὲ πρῶτον Μωϋσῆς γράφει τοῖς Ἰουδαίοις. καταλιπὼν δὲ Μωϋσῆς τὰς κατ' Αἴγυπτον διατριβὰς εἰς τὴν ἔρημον ἐφιλοσόφει, διδάσκόμενος παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ τὰ περὶ τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ τῶν μετ' ἐκείνων, καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῆς συγχύσεως καὶ ποικιλίας τῶν γλωσσῶν, καὶ τῶν περὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, καὶ τῶν μέχρις αὐτοῦ χρόνων, καὶ περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς μελλούσης παρ' αὐτοῦ δίδοσθαι τῷ Ἰουδαίῳ ἔθνει, καὶ τὰς τῶν ἄστρον θέσεις καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ ἀριθμητικὴν καὶ γεωμετρίαν καὶ πᾶσαν σοφίαν, ὡς ἐν τῇ λεπτῇ Γενέσει κεῖται. καὶ ὅτι ἐν ῥηδ' ἔτει τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας ἤρξαντο Αἰγύπτιοι δέχεσθαι τὴν δεκάπληγον. ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ τὰ ὕδατα εἰς αἶμα μετεβλήθη, Ἰουλίῳ βάτραχοι, Αὐγουστῶ σκνῖπες, Σεπτεμβρίῳ κυνόμυια, Ὀκτωβρίῳ κτηνῶν πτώσις, Νοεμβρίῳ 1.88 φλυκτίδες καὶ ἔλκη, Δεκεμβρίῳ χάλαζα, Ἰανουαρίῳ ἀκρίς, Φεβρουαρίῳ σκότος ἡμέρας τρεῖς, Μαρτίῳ τὰ πρωτότοκα. τῇ ἰδ' τούτου τοῦ μηνὸς σκυλεύσαντες τοὺς Αἰγυπτίους ἐξήλθον, προστάξει θεοῦ τοῦτο πεπονηκότες. μετὰ δὲ τὴν ἐξοδὸν Ἰοθὸρ ὁ πενθερὸς Μωϋσέως, λαβὼν Σεπφόραν τὴν γυναῖκα Μωϋσέως καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, κατέλαβε πρὸς Μωϋσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτι πολεμοῦντα τὸν Ἀμαλήκ. καὶ ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τὰ ἐν τῷ Σιναίῳ ὄρει νομοθετεῖται, καὶ ἡ δεκάλογος δίδεται Μωϋσῆ καὶ Ἀαρὼν καὶ παντὶ τῷ λαῷ. καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν κελεύεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ Μωϋσῆς μετὰ Ἰησοῦ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει καὶ λαβεῖν τὰ πυξία γεγραμμένα, ἃ προενομοθέτησεν ὁ θεός. τότε καὶ τὸν τύπον τῆς σκηνῆς θεωρεῖ καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πάντα. μοσχοποιεῖ δὲ ὁ λαός, καὶ συντρίβει Μωϋσῆς τὰς θεοῦ γηθείσας πλάκας. εἶτα πάλιν κελεύεται λαξεῦσαι πλάκας καὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἰδοὺ ἡ δεκάλογος παρὰ θεοῦ τρίτον παραδέδοται, πρῶτον ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἡνίκα αἱ σάλπιγγες καὶ ὁ γνόφος, δεύτερον ἡνίκα τὸ παράδοξον τῆς σκηνῆς καὶ τὰ περὶ τὴν σκηνὴν, τρίτον μετὰ τὴν μοσχοποιίαν. καὶ τότε γὰρ τεσσαράκοντα ἡμέρας διέτριψεν ἐν τῷ ὄρει, ἄρτον μὴ φαγὼν μηδὲ ὕδωρ πίων· ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα τοῦ προσώπου αὐτοῦ τότε ἐξέλαμψεν εἰς τὸν λαόν. Καὶ ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κελευσθεῖς Μωϋσῆς ἐξαριθμῆσαι τὸν λαὸν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω τοὺς ἐξεληθόντας ἐξ Αἰγύπτου, χωρὶς γυναικῶν παιδίων καὶ 1.89 τῆς Λευιτικῆς φυλῆς, εὗρε μυριάδας ἐξήκοντα καὶ τρισχιλίους πεντακοσίους πενήκοντα, ἀπὸ τῶν εἰσεληθόντων εἰς Αἴγυπτον οὐ ψυχῶν, εἰς ἔτη σιέ'. πάντες δὲ οὗτοι ἐν τῇ ἐρήμῳ διεφθάρησαν ποικίλως, οἱ μὲν διὰ βλασφημίαν, οἱ δὲ δι' εἰδωλολατρείαν, οἱ δὲ δι' ἀπιστίαν, ἐκτὸς Ἰησοῦ καὶ Χάλεβ. ἔζησε δὲ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἔτη ἑκατὸν δέκα, ὁ δὲ τοῦ Ἰεφονῆ Χάλεβ ἔτη ἑκατὸν ἐξήκοντα. Ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξαριθμῆσει, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἐλεάζαρ ἠρίθμησαν τὸν λαόν, οὐχ εὐρέθη ἄνθρωπος ἐκ τῆς πρώτης ἀριθμήσεως, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρίθμησαν τὸν λαόν. γέγονε δὲ ἡ πρώτη ἀριθμῆσις περὶ τὸ Σίναϊον, ἡ δὲ δευτέρα παρὰ τὸν Ἰορδάνην. Ὅτι δεῖσεις μεγάλας ποιησάμενος πρὸς

τὸν θεὸν εἰς τὸ δια βῆναι τὸν Ἰορδάνην καὶ ἰδεῖν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας οὐχ ὑπηκούσθη, ἀλλ' εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς "ἱκανούσθω σοι, ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν Ἰορδάνην." καὶ ἐτελεύτησε Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ ἑτῶν ἑκατὸν δέκα. καὶ ἠγεῖται τοῦ λαοῦ Ἰησοῦς ἔτη κζ', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ἑκατὸν δέκα. Ἀλλὰ δέον ἠγησάμην σαφέστερον τὰ περὶ τοῦ μακαρίου Μωϋσέως διεξελθεῖν. μέλλων γὰρ ὁ θεσπέσιος οὗτος τὸν δευτέρου νόμον δέχεσθαι ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ κατέβη κύριος ἐν νε 1.90 φέλι, καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖνος ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα· ἄρτον οὐκ ἔφαγε καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιε. καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ρήματα τῆς διαθήκης, τοὺς δέκα λόγους. καὶ λαβὼν τὰς πλάκας καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ ὄρους δεδοξασμένος, εἶδεν Ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον Μωϋσέως, καὶ ἦν δεδοξασμένον, καὶ ἐφοβήθη αὐτῷ προσεγγίσει· καὶ διὰ τοῦτο κάλυμμα ἐπετίθει, ἠνίκα πρὸς αὐτοὺς ὠμίλει. μετὰ γὰρ ἡμέρας τεσσαράκοντα κατελθὼν, καὶ διὰ τὴν μοσχοποιίαν θυμωθεὶς, εὐθέως τὰς πλάκας συνέτριψε καὶ αὐτίκα προσέταξεν ἠβη δὸν πάντας τοὺς παρατυχόντας ἀναιρεθῆναι. καὶ τὸν μόσχον ἔξαφανίσας, καὶ τρισχιλίους αἰσχίστους ἄνδρας ἐξολοθρεύσας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, τῇ ἐπιούσῃ θάττον ἀνήλθεν εἰς τὸ ὄρος πρὸς κύριον, δυσωπήσων αὐτόν. καὶ ἄκουσον τί φησιν ἡ γραφή. καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὖριον, εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαόν "ὑμεῖς ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην· καὶ νῦν ἀναβήσομαι πρὸς τὸν θεόν, ἵνα ἐξὶ λάσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν." καὶ ἐπέστρεψε Μωϋσῆς πρὸς κύριον, καὶ εἶπε "δέομαι, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν με γάλην καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς θεοὺς. καὶ νῦν, εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες, εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας." καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν "εἴ τις ἡμαρτεν ἐνώπιόν μου, ἐξαλείψω αὐτόν ἐκ τῆς βίβλου μου. νυνὶ δὲ βιάδιζε, καὶ ὀδήγησον τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον ὃν εἶρηκά σοι, καὶ ἴδου ὁ ἄγγελός μου προπορεύεται ἔμπροσθέν σου· ἢ δ' ἂν 1.91 ἡμέρα ἐπισκέπτωμαι, ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν." ὥστε λοιπὸν ἀναμφήριστόν ἐστιν ὡς ὀγδοηκονθήμερον ἐφεξῆς ἀπὸ σιτος ἔφυ θεοφορούμενος ὁ θεσπέσιος Μωϋσῆς, θείῳ λόγῳ τρεφόμενος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν. ἠνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο Μωϋσῆς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, εἰστήκει πᾶς ὁ λαὸς σκοπεύοντες. ὡς δ' ἂν εἰσῆλθε Μωϋσῆς ἐν τῇ σκηνῇ, κατέβαιναν ὁ στῦλος τῆς νεφέλης καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν σκηνήν. ὁ δὲ λαὸς ἑώρα τὸν στῦλον τῆς νεφέλης, καὶ προσεκύνουν ἕκαστος ἐκ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἐλάλει κύριος μετὰ Μωϋσέως ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. καὶ τὸν μὲν λαὸν ἐκ τῆς ὀργῆς κυρίου διαφόρως ἐπαγωνιζόμενος ἐξελέσθαι, τοσοῦτον ἠλόγησε τῆς οἰκείας σωτηρίας ὡς καὶ ἐν τῇ θραύσει τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν Δαβὶδ στήναι. οἱ δὲ ἀχάριστοι ὄντες μᾶλλον κατεξανίσταντο τοῦ προφήτου. ὅσοι δὲ κατεξανέστησαν αὐτοῦ, οἱ μὲν κατεπτώθησαν εἰς γῆν ζῶντες, οἱ δὲ θείου πυρὸς γεγόνασι παρανάλωμα. φησὶ γάρ "καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ θραύσει χιλιάδες δεκατέσσαρες καὶ ἑπτακόσιοι, χωρὶς τῶν τεθνηκότων ἕνεκεν Κορέ." Καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐλοιδόρει ὁ λαὸς τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν. καὶ καταβοήσαντες, εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν "λάβε τὴν ράβδον ταύτην, καὶ ἐκκλησίασαι τὴν συναγωγὴν σὺ καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν πέτραν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς." καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὴν ἀπέναντι κυρίου ράβδον, καὶ ἐξεκκλησίασε τὴν συναγωγὴν ἀπέναντι τῆς πέτρας. καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτούς "ἀκούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς. μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξωμαι ὑμῖν ὕδωρ;" καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ πατάξας τὴν πέτραν δις τῇ ράβδῳ, ἐξῆλθεν ὕδωρ πολὺ, καὶ ἔπιεν ἡ συναγωγὴ καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν "ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπιστεύσατε ἀγίασαι με ἐναντίον τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐτοῖς. διὸ προστεθήτω Ἀαρὼν πρὸς τὸν

λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποθανέτω, διότι παρωξύνάτε με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλο γίας." καὶ ἀνεβίβασε Μωϋσῆς τὸν Ἀαρὼν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐξ ἔδυσεν αὐτὸν τὰ ἱερατικὰ ἱμάτια, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανεν Ἀαρὼν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ζήσας ἔτη ρκγ'. καὶ ἔκλαυσεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἡμέρας τριάκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν "ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος Ναβᾶν, καὶ ἴδε τὴν γῆν ἣν δίδωμι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ τελευτά ἐκεῖ ὄν τρόπον ἀπέθανεν Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, διότι ἠπειθήσατε τῷ ῥήματί μου ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλο γίας Κάδδης." τοῦ δὲ Μωϋσέως πολλὰ καὶ πολλὰκις δεηθέντος τοῦ θεοῦ περὶ τούτου, καὶ λέγοντος "διαβὰς οὖν, ὦ κύριε, τὸν Ἰορδάνην ὄψομαι τὴν ἀγαθὴν γῆν ἐκείνην," εἶπε κύριος πρὸς αὐτὸν "ἱκανούσθω σοι. ὅρα μὴ προσέλθῃς μοι ἔτι περὶ τούτου λα λῆσαι, ἀλλ' ἰδὼν τὴν ἀγαθὴν γῆν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τελεύτα." καὶ γράψας ἐκ προστάγματος κυρίου τὴν μεγάλην ὥδην, καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπὶ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ εἰς τὸ διαδέξασθαι αὐτόν, 1.93 ἐτελεύτησεν ἐκεῖ διὰ ῥήματος κυρίου, ζήσας ἔτη ρκ'. καὶ θάψας αὐτὸν ὁ λαὸς καὶ κλαύσας ἡμέρας μ', οὐδεὶς εἶδε τὴν ταφὴν αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς. ἐκ τότε οὖν καὶ μέχρι τοῦ νῦν φωτοειδῆς νεφέλη ἐπισκιάζει τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἀμαυροῦσα καὶ ἀποτεριχίζουσα τὰς ὄψεις τῶν ὁρώντων, ἵνα μὴ γινώσκουσιν αὐτοῦ τὸν τάφον εἰς τὸν αἰῶνα. Μετὰ δὲ Μωϋσέα διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ περάσας τὸν Ἰορδάνην, καὶ ποιήσας ἐν τῇ γῆ τῆς ἐπαγγελίας ἔτη λβ' πολεμῶν καὶ κατακληροδοτῶν αὐτὴν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἀπέθανε ζήσας ἔτη ρι'. καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς πατάξας τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμοραίων καὶ τὸν Ὠγ βασιλέα τῆς Βασάν, ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων, κατοικῶν ἐν τῷ Ῥαφαῖν ἐν Ἀσταρώθ, ἀπόγονον ὄντα τοῦ Ῥαφαῖν, οὗ καὶ ἡ κλίνη σιδηρᾶ, τὸ μῆκος ἔχουσα πῆχεις ἑννέα, τὸ πλάτος τέσσαρας, ἀφείλετο πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς χειρῶσάμενος πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν καὶ τοὺς Χαναναίους καὶ Φερεζαίους καὶ Γεργεσαίους καὶ Χετταίους καὶ Ἰεβουσαίους καὶ Ἀμοραίους καὶ Εὐαίους καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς βασιλεῖς, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τριακονταδύο, πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν δέδωκε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. ἐν δὲ τῷ φεύγειν αὐτούς, φησὶν, ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ κύριος ἐπέριψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρα στρατηγούντος Ἰησοῦ.

1.94 Ὁ γε μὴν μέγας καὶ τερατουργὸς καὶ θεοφιλὴς πάνυ οὗτος ἀναδειχθεὶς οὐκ ἄμοιρος λύπης καὶ πειρασμῶν διαφόρων ἐγένετο. περὶ οὗ καὶ ὁ θεορρήμων Χρυσόστομος ἔφη "ἐννόησον ὅσον ἐστὶ δίκαιος ἄνθρωπος. εἶπεν Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ «στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαυαὼδ καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγμα Ἐλώμ.» καὶ ἐγένετο· φησὶ γάρ «καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς, καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη πρότερον καὶ ἔμπροσθεν, ὥστε ὑπακοῦσαι θεὸν ἀνθρώπου.» τοῦτο τοῦ Μωϋσέως μεῖζον. ἀλλὰ γε δὴ καὶ οὗτος ὁ θαυμαστὸς καὶ μέγας καὶ τερατουργός, διαδεξάμενος τὸν Μωϋσῆν, συναπήλαυσεν αὐτῷ πάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν ἀνιαρῶν. οὐ γὰρ ἔτι μόνον ὅτε ἔζη Μωϋσῆς, τὰ ἱμάτια διέρρηξε καὶ σποδὸν κατεπάσατο, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντος πάλιν εἰς μεῖζονα ταύτης κατέστη ἀνάγκη δι' ὅλης ἡμέρας πρηνῆς κείμενος διὰ τὴν ἀμαρτίαν Ἄχαν καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ἦτταν. φησὶ γάρ «καὶ διέρρηξεν Ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐναντίον κυρίου ἕως ἑσπέρας, αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ. καὶ ἐπέβαλον χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ εἶπεν Ἰησοῦς· δέομαι, κύριε, ἵνα τί διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν τοῦτον τὸν Ἰορδάνην, παραδοῦναι αὐτὸν τῷ Ἀμοραίῳ ἀπολέσαι ἡμᾶς; καὶ τί ἐρῶ, ἐπεὶ μετέβαλεν Ἰσραὴλ τὸν ἀχένα ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ; καὶ ἀκούσας ὁ Χαναναῖος καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν περικυκλώσουσιν ἡμᾶς

καὶ ἐκτρίψουσιν ἀπὸ τῆς γῆς.» ὁρᾷς ὅπως καὶ οὗτος οὐχ ἦττον Μωϋσέως ἀδημονεῖ καὶ 1.95 θορυβεῖται; καὶ που τάχα καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὴν ζωὴν ἐξ ἀπορίας ἀπελέγετο. ἐὼ λέγειν τοὺς διαφόρους πολέμους καὶ τὰς μάχας καὶ τὰς φροντίδας καὶ τῶν Γαυαωνιτῶν τὴν ἀπάτην. καὶ μέντοι καὶ ἡ τῶν κληρῶν διανομὴ πολὺν μὲν τὸν πόνον πολλὰς δὲ παρ εἶχεν αὐτῷ τὰς δυσκολίας καὶ θλίψεις. οὕτω τοίνυν ἅπαντες ὅσοι τῷ θεῷ μεγάλως εὐηρέστησαν, διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν δοκιμασθέντες καὶ δόκιμοι ἀναφανέντες τῆς πρὸς θεὸν ἀγάπης καὶ παρρησίας ἐπέτυχον, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὧν πολὺς παρὰ τῷ θεῷ λόγος, θλίψεων ἐκτός, κἂν ἡμεῖς ἀγνοῶμεν τοῦτο καὶ τὰ τοῦ θεοῦ περὶ αὐτῶν κρίματα." Μετὰ δὲ γε Ἰησοῦν διὰ τῶν κριτῶν ὁ θεὸς ἔσωζε τὸν λαόν, θλιβόμενον ὑπὸ τῶν περιλειφθέντων ἄλλοφύλων. ἐν οἷς ὑπήρξε πρῶτιστος Ἰούδας καλούμενος, καὶ ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη ζ', χειρῶν σάμενος καὶ τὸν Ἀδωνιζεβὲκ βασιλέα τῶν ἄλλοφύλων, καὶ ἄκρω τηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας. εἶπε δὲ Ἀδωνιζεβὲκ "ἐβδομή κοντα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι ἦσαν, συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου. καθὼς οὖν ἐποίησα, οὕτω καὶ ἀνταπέδωκέ μοι ὁ κύριος," μετὰ δὲ Ἰούδαν γέγονε κριτῆς Γοθονιήλ καὶ μετὰ τοῦτον Ἀώδ. μετὰ δὲ γε Ἀώδ γέγονε κριτῆς Σαμέγαρ ἔτη ἐπτὰ, πατάξας καὶ ἐκ τῶν ἄλλοφύλων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν τῷ τοῦ ἀρότρου ποδὶ τῶν βοῶν ἄνδρας ἐξακοσίους. μετὰ Σαμέγαρ γέγονε κριτῆς Βαράκ, μεθ' οὗ καὶ Δεβόρρα ἡ προφήτις. ἐφ' ὧν Προμηθεὺς καὶ Ὀρφεὺς ὁ Θραξ 1.96 οἱ σοφώτατοι παρ' Ἑλλήσι, καὶ Ἀσκληπιὸς ὁ ἰατρός, καὶ Λυκοῦργος ὁ Σπαρτιάτης καὶ νομοθέτης τῶν Ἑλλήνων ἐγνωρίζοντο. μετὰ δὲ Βαράκ γέγονε κριτῆς Γεδεών, ὁ καὶ Ἱεροβάαλ, ἔτη μ'. πατάξας τὸν Μαδιάμ μετὰ τῶν λαψάντων τριακοσίων, ὡς λελέξεται, καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἠλόησεν ἐν ταῖς ἀκάνθαις. μετὰ Γεδεών γέγονε κριτῆς Ἀβιμέλεχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη τρία, πατάξας δὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐλευθέρων ἄνδρας ὅ ἐπὶ λίθον ἓνα, ἐξ ὧν οὐκ ἀπελείφθη πλὴν Ἰωάθαν τοῦ νεωτέρου· ὃς καὶ ἀνελθὼν ἐν τῷ ὄρει εἶπε τοῖς Σικιμίταις τὴν παραβολὴν τῶν δένδρων, τῆς τε ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ῥάμνου, καθ' ἣν καὶ συνέβη αὐτοῖς. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κριτῶν εὐρήσεις ἔμπροσθεν. Ἰστέον οὖν, φησὶν ὁ ἀοίδιμος Χρυσόστομος, ὡς πολυσὴ μαντόν ἐστὶ τὸ ὄνομα τῆς παραβολῆς. ἔστι γὰρ παραβολὴ λάλημα καὶ ὑπόδειγμα καὶ ὄνειδισμός, ὡς ὅταν λέγει Δαυὶδ "ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς." ἔτι δὲ παραβολὴ αἰνιγματώδης λόγος, ὃ πολλοὶ λέγουσι ζήτημα, ἐκφαίνον μέντοι, οὐκ αὐτόθεν δὲ πάντως δῆλον ὄν ἀπὸ τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἔχον ἐντὸς κεκρυμμένην διάνοιαν, ὡς ὅταν ὁ Σαμψὼν ἔλεγεν "ἐξῆλθεν ἀπὸ στόματος ἔσθοντος βρῶσις καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ." καὶ Σολομῶν ἔφη "τότε νοήσεις παραβολὴν καὶ σκοτεῖ νὸν λόγον." λέγεται δὲ παραβολὴ καὶ ὁμοίωσις· ἄλλην γὰρ φησι 1.97 παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων "ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπων σπεύροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ." καὶ παραβολὴ λέγεται ἡ τροπολογία, οἷον ἐστὶ τὸ "υἱὲ ἀνθρώπου, εἶπον αὐτοῖς τὴν παραβολὴν ταύτην, ὃ ἀετὸς ὁ μεγαλοπτερυγός," ἀετὸν λέγων τὸν βασιλέα. παραβολὴ λέγεται καὶ ὁ τύπος καὶ ἡ εἰκὼν, ὡς καὶ ὁ μέγας Παῦλος ἔφη "πίστει προσενήνοχεν ὁ Ἀβραάμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερον ὁ τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενος, ὅθεν καὶ ἐν παραβολῇ τοῦτον ἐκομίσατο," τουτέστιν ἐν τύπῳ καὶ εἰκόνι. καὶ παραβολὴ ἐστὶ λόγος παραβάλλων τὰ νοητὰ τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ παριστῶν ἐκ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὁρατῶν τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἀόρατα. πρόβλημα δὲ ἐστὶ λόγος συνεσκιασμένος καὶ αἰνιγματώδης, κατὰ τὸ εἰρημένον "κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοιξῶ ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου." πρόβλημα ἐστὶ θεώρημα συντεῖνον πρὸς θεωρίαν καὶ γνῶσιν. παράδειγμα δὲ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ καθ' ἕκαστον ἄγον ἐπὶ τὸ καθόλου, ἢ δεῖξις πιστουμένη τὸ μερικὸν διὰ μερικῶν καὶ ὁμοίου. παροιμία δ' ἐστὶ

λόγος ἀπόκρυφος δι' ἑτέρου προδήλου σημαινόμενος. ἀλληγορία δ' ἐστὶν ἢ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, οἷον ὀρέων καὶ βουνῶν, δένδρων καὶ λοιπῶν. τροπολογία δ' ἐστὶν ἢ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων μελῶν, οἷον κεφαλῆς ὀφθαλμῶν καὶ τῶν λοιπῶν· τροπολογία δὲ ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι λέγεται. ἐντεῦθεν ὄρα μοι τὰς πράξεις τῶν κριτῶν. 1.98 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμεθα καὶ περὶ τῆς τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ πράξεως ἐν βραχεῖ ἐπισημῆνασθαι, ἵνα τοὺς μὲν εἰδότας εἰς ἀνάμνησιν ἀναγάγωμεν, τοῖς δὲ ἀγνοοῦσι μικράν τινα εἴδησιν ἐντεῦθεν παράσχωμεν. Μετὰ τελευτὴν Ἰησοῦ κατελείφθησαν ἔθνη πρὸς τὸ πειράσαι τὸν Ἰσραὴλ· θεία γὰρ προγνώσει ὁ θεὸς ἤδη τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν, ὅτι προστεθήσονται τοῖς εἰδώλοις, καὶ ἐξέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν καταλειφθέντων, καὶ ἔταπείνωσαν καὶ ἐφορολόγουν αὐτούς. κατῆλθε δὲ ἄγγελος κυρίου εἰς τὴν κοιλάδα καὶ πᾶς Ἰσραὴλ· καὶ ἤλεγξεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος περὶ τῆς ἀποστασίας αὐτῶν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο παρεδόθησαν τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός, μνησθέντες τῶν εὐεργεσιῶν κυρίου καὶ τῆς ἐνισταμένης κακώσεως αὐτῶν. ὅθεν ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος κοιλάς κλαυθμῶνος· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐξολοθρευθῆσαι τὸν Ἰσραὴλ τὰ ἔθνη ἃ εἶπε κύριος αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ μαθεῖν τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ μιγῆναι αὐτοῖς καὶ δουλεῦσαι τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, διὰ τοῦτο παρεδόθησαν εἰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων. τῇ οἰκείᾳ δὲ φιλανθρωπία κινούμενος ὁ θεὸς ὤκτειρησε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἀνέστησεν αὐτῷ πρῶτον κριτὴν τὸν Γοθονιήλ, γαμβρὸν ὄντα τοῦ Χάλεβ, ὅστις Χάλεβ ζήσας ἔτη ρζ' ἐν δυνάμει ὡς νεανίας εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ ἐνίσχυσε κύριος τὸν Γοθονιήλ, καὶ τὸν βασιλέα Συρίας ἐπάταξε. καὶ εἰρήνευσεν ἡ γῆ ἕως τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη μ'. καὶ πάλιν ἀπέστη Ἰσραὴλ ἀπὸ κυρίου, καὶ ἐπήγειρεν αὐτῷ 1.99 τοῖς κύριος τὸν Ἐκλῶμ βασιλέα Μωάβ, καὶ ἐδουλώσατο τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ιη'. καὶ ἐβόησεν πάλιν ὁ λαὸς πρὸς κύριον, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κριτὴν τὸν Ἀῶδ ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον, ὃς τολμήσας ἀνείλεν Ἐκλῶμ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ δόλω, καὶ φυγῶν διεσώθη. καὶ παρευθὺς λαμβάνει τὸν Ἰσραὴλ, καὶ πατάσσει τὴν Μωάβ παταγμὸν μέγαν, καὶ ἡσυχάζει ἡ γῆ ἔτη ὀγδοήκοντα. καὶ μετὰ τελευτῆς αὐτοῦ ἀπέστη πάλιν ὁ λαός, καὶ ἔταπείνωσεν αὐτοὺς ὁ Σισάρρα ὁ δυνάστης, βασιλεὺς Ἰαβὴν, ἔτη η'. καὶ προσκαλεῖται Δεβόρρα ἡ προφήτις τὸν Βαράκ (ἦν γὰρ αὕτη τότε κρίνουσα τὸν λαόν), καὶ συμπορεύεται μετ' αὐτοῦ ἐπὶ Θαβῶρ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ δῆλους ὅτι αὕτη ἡμέρα ἐν ἧ ὀσώσει κύριος τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς Μαδιάμ. κατεδίωξε δὲ Βαράκ τὸν Σισάρρα, καὶ συνέτριψε τὰ ἄρματα αὐτοῦ. κατέβη δὲ Σισάρρα ἐκ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἔφυγε μόνος, ἕως εἶδεν αὐτὸν Ἰαήλ γυνὴ ἄστεία, καὶ προσεκαλέσατο αὐτὸν λέγουσα "ἔκκλινον κύριε πρὸς με, μὴ φοβοῦ." καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἐπότισεν αὐτὸν γάλα διὰ τὸ δίψος, καὶ κοιμίσασα πασσάλῳ ἀπέκτεινεν αὐτόν. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Βαράκ ἔτη μ'. αὐτῆς δὲ Ἰσραὴλ ἐπέθετο τοῖς εἰδώλοις, καὶ γεγόνασιν ἐν χειρὶ Μαδιάμ ἔτη ζ'. τότε ὤφθη ἄγγελος κυρίου τῷ Γεδεῶν, λέγων "ἐν τῇ χειρὶ σου κύριος παραδίδωσι τὴν Μαδιάμ." ἤτησε δὲ Γεδεῶν γενέσθαι θυσίαν τῷ κυρίῳ, καὶ ἤφατο ὁ ἄγγελος τῷ ἄκρῳ τῆς ράβδου αὐτοῦ τῆς θυσίας, καὶ ἐξῆλθε πῦρ καὶ κατέκαυσεν αὐτήν. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἄγγελος.

Τότε ἔγνω 1.100 Γεδεῶν ὅτι ἄγγελος συνελάλει, καὶ ἐφοβήθη. εἶτα αἰτεῖ τὴν δισσὴν αἴτησιν περὶ τοῦ πόκου, καὶ τυγχάνει τῆς αἰτήσεως. εἶτα καταστρέφει τὸν βωμὸν ἐν ᾧ ἐθεράπευσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸν Βαάλ, καὶ ποιεῖ ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ θύει τῷ θεῷ δάμαλιν. εἶτα προκαλεῖται τὸν λαόν καὶ ἀποστρέφει τοὺς δεδιότας, εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας. εἶτα παραλαμβάνει τὰς ἀπολειφθείσας δέκα χιλιάδας, καὶ προστάζει θεοῦ κάτεισιν ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ τοὺς λάψαντας τῇ γλώσσει τριακοσίους κατέχει, ἀποπέμπει δὲ τοὺς λοιποὺς. ὡς δὲ ἐναγώνιος ἐγένετο τῇ βραχύτητι τῶν συμμάχων, ἐπὶ τρέπεται παρὰ θεοῦ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ κατελθεῖν ἐν τῇ παρεμβολῇ Μαδιάμ μόνος μετὰ παιδαρίου. κατελθὼν δὲ ἤκουσεν ἐν τῇ παρεμβολῇ λεγόντων

μαγίδα κριθινήν ἐν ὕπνῳ τεθεᾶσθαι τὸν λέγοντα ἐν τῇ παρεμβολῇ Μαδιάμ, ἣτις ἀνακυλιομένη ἐν παντὶ τῷ λαῷ ἔφθασεν ἕως τῆς σκηνῆς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπάταξεν ἡ μαγὶς τὴν σκηνήν, καὶ ἔπεσε. καὶ εἶπον οἱ ἀκούοντες "οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἡ ἡ ῥομφαία τοῦ Γεδεών· παραδώσει γὰρ ὁ κύριος τὴν παρ εμβολὴν ταύτην ἐν χειρὶ αὐτοῦ." καὶ ἤκουσε Γεδεών καὶ ἐνίσχυσε. καὶ ἀνῆλθεν ἐν τῇ ἐκείνῃ νυκτὶ πρὸς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἐνίσχυσε τοὺς τριακοσίους ἄνδρας τοὺς μετ' αὐτοῦ, δέδωκε δὲ αὐτοῖς ἅμ φορεῖς καὶ λαμπάδας καὶ σάλπιγγας. καὶ κατελθὼν πεποίηκεν ὡς γέγραπται. ἦν δὲ Μαδιάμ μυριάδες τριακόσiai δώδεκα, ὡσεὶ ἀκρὶς ἐν πεδίῳ κεχυμένη, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἢ τῶν καμήλων αὐτῶν. καὶ ἐπεὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς ὁ θεός, κατεδίωξε Γεδεών ὀπίσω αὐτῶν. γνόντες δὲ οἱ ἐπίλοιποι προκατέλα 1.101 βον τὰς διαβάσεις τῶν ὑδάτων ἕως τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνέλαβον φεύγοντας τοὺς δυνάστας Μαδιάμ Ὁρήβ καὶ Ζήβ, καὶ τεμόντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν προσήνεγκαν τῷ Γεδεών. διαβάς δὲ τὸν Ἰορδάνην ὁ Γεδεών ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν Μαδιάμ, καὶ ἐξέφυγον οἱ βασιλεῖς Μαδιάμ Ζεβεὲ καὶ Σαλμανᾶ ἐκ τῆς παρεμβολῆς. καὶ κατεδίωξε Γεδεών ὀπισθεν αὐτῶν, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς. ἔλαβε δὲ τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ ἐκ τῶν σκύλων, καὶ ἐποίησεν ἐφοῦδ, καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐν Ἐφραθᾶ, εἰς τὴν κληρονομίαν Μανασσῆ. καὶ ἐξεπόρνευσε πᾶς Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτῷ, καὶ γέγονε σκάνδαλον τῷ λαῷ. καὶ ἠσύχασεν ἡ γῆ ἐπὶ Γεδεών, ὃς καὶ Ἱεροβάαλ ἐλέγετο, ἐπὶ ἔτη μ'. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τοῦ Γεδεών ἦν Ὀρφεὺς ὁ Θραξ ὁ λυρικὸς ὁ Βρυώσιος, ὁ σοφώτατος καὶ περιβόητος ποιητής, ὅστις ἐξέθετο θεογονίας καὶ κόσμου κτίσιν καὶ ἀνθρώπων πλαστουργίαν, εἰρηκῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ συντάγματος αὐτοῦ ὅτι ἐκ ἰδίας ἐνθυμήσεως οὐκ ἐξέθετό τι περὶ θεοῦ ἢ τῆς κοσμικῆς κτίσεως, ἀλλ' αἰτησαμένου αὐτοῦ μαθεῖν παρὰ τοῦ Φοίβου Τιτᾶνος ἡλίου τὴν θεογονίαν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κτίσιν, καὶ τίς ἐποίησεν αὐτήν. ἐκφέρεται γὰρ ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει διὰ ποιητικῶν στίχων οὕτως. ὦ ἄνα Λητοῦς υἱέ, ἐκατηβόλε, Φοῖβε, κραταίε. ὦ δέσποτα ἡμέρας υἱέ, ὃ τὰ πάντα πόρρωθεν ἐν ταῖς ἀκτῖσί σου τοξεύων, ἀμίαντε καὶ δυνατέ. πάνδερες, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσω, ὃ τὰ πάντα ἐπιβλέπων, θνητῶν καὶ ἀθανάτων βασιλεύων. 1.102 ἠέλιε χρυσεοῖσιν ἀειρόμενε πτερύγεσσιν. ἦλιε τιμίαις εἰς τὸν ἀέρα ὑψούμενε πτέρυξι. δωδεκάτην δὴ τήνδε περί σου ἔκλυον ὀμφήν, σεῖο φαμένου. σὲ δ' αὐτὸν ἐκηβόλε μάρτυρα θεῖον. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς περὶ τούτων εἶπε στίχους ὁ αὐτὸς Ὀρφεύς. ἔφρασε δὲ ἐκ τῶν προειρημένων στίχων ὅτι ὡς ἐκ τῆς εὐχῆς ἀκούσας περὶ θεογονίας καὶ κτίσεως κόσμου συνεγράψατο. παρείθησαν δὲ διὰ τὸ πλῆθος. λέγει δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἀνεδείχθη τῷ κόσμῳ ὁ αἰθὴρ ὑπὸ τοῦ θεοῦ δημιουργηθεὶς, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐντεῦθεν τοῦ αἰθέρος ἦν χάος καὶ νύξ ζοφερά, πάντα δ' ἐκάλυπτε τὰ ὑπὸ τὸν αἰθέρα, σημαίνων τὴν νύκτα προτερεῖν, εἰρηκῶς ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει ἀκατάληπτόν τινα καὶ πᾶν τῶν ὑπέρτατον εἶναι, προγενέστερόν τε καὶ δημιουργὸν ἀπάντων, καὶ αὐτοῦ τοῦ αἰθέρος καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτὸν τὸν αἰθέρα. τὴν δὲ γῆν εἶπεν ὑπὸ τοῦ σκότους ἀόρατον οὔσαν. ἔφρασε δὲ ὅτι τὸ φῶς ῥῆξαν τὸν αἰθέρα ἐφώτισε πᾶσαν τὴν κτίσιν, εἰπὼν ἐκεῖνο εἶναι τὸ φῶς τὸ ῥῆξαν τὸν αἰθέρα τὸ προειρημένον τὸ ὑπέρτατον πάντων. οὗ ὄνομα ὁ αὐτὸς Ὀρφεύς ἀκούσας ἐκ τῆς μαντείας ἐξ εἶπε μῆτις, ὅπερ ἐρμηνεύεται βουλή, φῶς, ζωοδοτήρ. εἶπεν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐκθέσει ταύτας τὰς τρεῖς θείας τῶν ὀνομάτων δυνάμεις μίαν εἶναι δύναμιν, καὶ κράτος τούτων θεὸν ὃν οὐδεὶς ὀρᾶ· ἦς τινὸς δυνάμεως οὐδεὶς δύναται γνῶναι ἰδέαν ἢ φύσιν. ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς δυνάμεως τὰ πάντα γεγενῆσθαι, ἀρχὰς ἀσωμάτων καὶ 1.103 ἡλίον καὶ σελήνην καὶ ἐξουσίαν καὶ ἄστρα πάντα, γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ τὰ ὀρώμενα ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ τὰ ἀόρατα. τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος εἶπεν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ πλασθὲν ἐκ γῆς καὶ ψυχὴν ὑπ' αὐτοῦ λαβεῖν λογικὴν, καθὼς Μωϋσῆς ἐξέθετο. ὁ δὲ αὐτὸς Ὀρφεύς ἐν τῇ

αὐτοῦ βίβλω συνέταξεν ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν τριῶν ὀνομάτων μιᾶς θεότητος τὰ πάντα ἐγένετο καὶ αὐτός ἐστι τὰ πάντα. περὶ δὲ τοῦ ταλαιπώρου γένους τῶν ἀνθρώπων ὁ αὐτὸς Ὁρφεὺς ἐξέθετο ποιητικῶς στίχους πολλούς, ἀφ' ὧν εἰσὶν οὗτοι. θῆρες τ' οἰωνοί τε βροτῶν τ' ἀλητώσια φύλα, θηρία, ὄρνεα, τῶν ἀνθρώπων τὰ καταναλισκόμενα ἔθνη, ἄχθεα γῆς, εἶδωλα τετυγμένα, εἰδότες οὔτε κακοῖο προσερχομένοιο νοῆσαι· φράδμονες οὔτε ποῖον μάλ' ἀποστρέψαι κακότητος, οὐδ' ἀγαθοῦ παρεόντος ἐπιστρέψαι καὶ ἔρξαι, ἀλλὰ μάτην ἀδαίμονες ἀπρονόητοι. καὶ ἄλλους δὲ πολλούς περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐξέθετο στίχους ὁ αὐτὸς σοφώτατος Ὁρφεύς. ταῦτα Τιμόθεος συνεγράψατο ὁ χρονογράφος, λέγων τὸν Ὁρφέα πρὸ τοσοῦτων χρόνων εἰπόντα τριάδα ὁμοούσιον δημιουργῆσαι τὰ πάντα. Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἐκτίσθη τὸ Ἴλιον ὑπὸ τοῦ Ἴλου· μετὰ δὲ λδ' ἔτη τοῦ κτισθῆναι τὸ Ἴλιον ἐκτίσθη Κύζικος, μητρό 1.104 πολίς Ἑλλησπόντου καὶ Ἀσίας ὑπὸ Κυζίκου. ἐκτίσθη δὲ καὶ Τύρος πρὸ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ ἔτεσι τριακοσίοις καὶ πεντήκοντα πρὸς τῷ ἐνί. Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν ἐγνωρίζετο καὶ Ἡρακλῆς ὁ ἥρωος καὶ οἱ Ἀργωναῦται οἱ περὶ τὸν Ἰάσονα τὸν Θετταλόν, οἵτινες ἀνιόντες τὸν ἀνάπλου τῆς Ποντικῆς θαλάσσης ἐπολεμήθησαν ὑπὸ Κυζίκου τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλησπόντου ἐξαίφνης. καὶ συμβαλόντες ἀλλήλοις ναυμαχίᾳ ἀπέκτειναν τὸν Κύζικον, καὶ παρέλαβον τὴν πόλιν αὐτοῦ τὴν Κύζικον. μεμαθηκότες δὲ ὅτι Κύζικος ὁ σφαγεὶς ὑπ' αὐτῶν συγγενῆς αὐτῶν ὑπῆρχεν, ἤτουν συγγνώμην τῆς ἀγνοίας αὐτῶν, καὶ ἀποθεραπεύοντες τὸ θεῖον ἔκτισαν ἐν αὐτῇ τῇ Κυζίκῳ ἱερόν, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν, περὶ τε τοῦ δοθέντος αὐτοῖς χρησμοῦ ἀπὸ τῶν Πυθίων θερμῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Ὅτι οὐκ ἐν θεοῖς ἑτέροις ἀνέθηκε Γεδεὼν τὸ ἐφούδ, ἀλλὰ τῷ ὄντι θεῷ. ἀλλ' ἐπεὶ τοῦ νενομισμένου τόπου καὶ τοῦ νόμου ἀλλότριον πέπραχε καὶ σκάνδαλον γέγονε τῷ Ἰσραήλ, συνέβη γε νέσθαι ἐξολόθρευσιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ. οὗτος γὰρ ὁ Γεδεὼν ὁ υἱὸς ἔσχε, πολλαῖς γυναιξὶ καὶ παλλακαῖς μιγνύμενος. ἐκ μιᾶς δὲ τούτων ἐτέχθη αὐτῷ Ἀβιμέλεχ, ὃς ἀπέσφαξε τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ λίθον ἓνα, ἐνὸς καὶ μόνου διαφυγόντος Ἰωάθαμ, θωπεῖα δὲ ἀπεπλάνησε τὸν λαὸν καὶ ἐβασίλευσεν αὐτῶν. Ἰωάθαμ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐφ' ἐν τῶν ὀρέων ἀνελθὼν προσεφώνει τοῖς Σικιμίταις τὰς εὐεργεσίας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἰπὼν αὐτοῖς περὶ τῆς ἐλαίας καὶ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ῥάμνου 1.105 παραβολήν. καὶ κατὰ ταύτην τὴν παραβολὴν συνέβη αὐτοῖς· πνεῦμα γὰρ κυρίου συνετάραξε τοὺς βασιλεύσαντας αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία Ἀβιμέλεχ ἐνεργοῦσα κατ' αὐτῶν, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτῶν κατ' αὐτοῦ. καὶ ἐτυράννησεν Ἀβιμέλεχ ἔτη τρία, καὶ καθεῖλε πόλεις Σικιμιτῶν. ἔτι δὲ μίαν τῶν πόλεων πολιορκῶν πλησιάσας τῷ τείχει, κλάσματι μύλου ἔβαλεν αὐτὸν ἄνωθεν γυνή, καὶ συνέτριψε τὸ κρανίον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ Ἀβιμέλεχ ἀνέστη Θόλα, καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσι τρία ἔτη. καὶ μετ' αὐτὸν Ἰαεὶρ ὁ Γαλααδίτης ἔτη εἴκοσι δύο, ὃς εἶχε τριάκοντα [δύο] υἱοὺς. καὶ μετὰ τοῦτον ἐξήμαρτεν Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ, καὶ ἐδούλευσε τοῖς γλυπτοῖς τῶν ἐθνῶν. καὶ ἐταπείνωσεν αὐτὸν βασιλεὺς Μωάβ καὶ Ἀμὼν καὶ πάντα τὰ περὶ κύκλω αὐτοῦ ἔθνη ἔτη ιη'. εἶτα ἐπέστρεψε πρὸς τὸν θεόν, καὶ περιῆρε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους. καὶ ἀνέστησεν αὐτοῖς κριτὴν τὸν Ἰεφθάε τὸν Γαλααδίτην, υἱὸν γυναικὸς πόρνης, ὃς ἦν ἐπηρμένος ἐν δυνάμει, καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα Μωάβ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ κραταιῶς. οὗτος ἐπλήρωσε τὴν ἰδίαν εὐχὴν οὐκ εὐὰ γῶς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ. ἔκρινε δὲ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ ἔτη ἕξ καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἑσσεβὼν ἔτη ἑπτὰ καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἐλγὼν ὁ Ζαβουλωνίτης ἔτη δέκα καὶ ἀπέθανεν. εἶτα κρίνει αὐτὸν Ἀβδὼν ὁ Φαραθωνίτης ἔτη ὀκτώ· ὃς ἔσχεν υἱοὺς τεσσαράκοντα, καὶ τριάκοντα υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ. εἶτα ἐκπορνεύει ὁ λαὸς ἐν τοῖς εἰδώλοις, καὶ παραδίδωσιν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ Φιλιστειῶν ἔτη τεσσαράκοντα. τότε ὤφθη

ἄγγελος κυρίου 1.106 στερηθῆναι τῆς γυναικὸς Μανωῆ, καὶ ἐπαγγέλλεται αὐτῇ τὴν σὺλ ληψιν Σαμψών. ἀνδρωθέντος δὲ Σαμψών, ἔθετο τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς ἄλλοφύλου. ἐκώλυε δὲ αὐτὸν Μανωῆ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μὴ εἰδότες ὡς γνώμη θεοῦ γέγονεν αὐτῷ τοῦτο ἐπὶ ἀφανισμῶ τῶν ἄλλοφύλων. χλευασθεὶς δὲ Σαμψών ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἐν τῷ προβλήματι ὃ εἶπεν, "ἐκ στόματος ἔσθοντος ἐξήλθε βρῶσις καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ," ἀπέστη ἀπ' αὐτῆς εἰπούσης "τί ἰσχυρότερον λέοντος, καὶ τί γλυκύτερον μέλι τοῦ;" καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐξέδοτο αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ. καὶ διὰ τοῦτο ὀργίζεται Σαμψών μᾶλλον τοῖς ἄλλοφύλοις, καὶ ἐμπιπρᾷ τὰς χώρας αὐτῶν διὰ τῶν χιλίων ἀλωπέκων. οἱ δὲ ἄλλοφυλοι κατέκαυσαν τὴν γυναῖκα Σαμψών καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν ἐξωλόθρευσαν ἐν πυρὶ, ὅτι δι' αὐτοὺς τοιαῦτα συνέβη αὐτοῖς. εἶτα συνέβη αὐτῷ τὰ περὶ τὴν γυναῖκα τὴν οὖσαν ἐν τῇ πόλει τῶν ἄλλοφύλων, ὅτε καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀνήνεγκεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῷ ὄρει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν Δαλιδᾶν. κρίνει δὲ τὸν λαὸν ἔτη εἴκοσι. καὶ μετὰ τὸ ξυρηθῆναι ὑπὸ τῶν ἄλλοφύλων καὶ ἐκτυφλωθῆναι, ἀναφυσῶν αὐθις τῶν τριχῶν αὐτοῦ, κατέσεισε τὴν τῶν ἄλλοφύλων πόλιν, καταστρέψας αὐτήν, ἐν ἧ καὶ αὐτὸς συναπέθανε, τότε φονεύσας πλείους ἄλλοφύλους ἢ ἔτι ζῶν. καὶ μετὰ τοῦτον Μιχὰ ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἐφραΐμ τοὺς ῥλ' ἀργυρίου σταθμοὺς δέδωκε τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἡ δὲ ἠγίασε τὸ ἀργύριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐποίησε γλυπτὸν 1.107 καὶ χωνευτόν, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ οἴκῳ Μιχὰ, καὶ ὁ οἶκος Μιχὰ ὡς οἶκος θεοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ ἐφοῦδ καὶ σεραφίμ, καὶ προσεκαλέσατο Λευίτην εἰς ἱερέα, καὶ ἦν πρᾶττων ἐπὶ ὀνόματι τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ πρόσταγμα αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἦν τότε βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἀρεστόν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει. ἔστι δὲ τὸ ἐφοῦδ καὶ τὸ σεραφίμ ἔνδυμα καὶ μορφώματα. λέγει δὲ πεποιοῦσθαι ὑπὸ τοῦ Μιχὰ ἐπωμίδα καὶ πρόσωπον, ἔνδυμα ἱερατικὸν καὶ εἶδωλα. κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν συνέβη τὰ περὶ τὸν Λευὶ καὶ τὴν παλλακὴν αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐξετρίβη ἡ φυλὴ Βενιαμίν. Μετὰ δὲ Σαμψών ἠγήσατο τοῦ λαοῦ Σαμανῆ ἔτος ἕν. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις τῆς ἱεραρχίας εἰρήνην ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους ἔτη λ'. καὶ μετὰ τοῦτο ἤρξε τοῦ λαοῦ Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς ἔτη κ'. λιμοῦ δὲ γενομένου πολλοὶ τῶν Ἐβραίων μετανάσται γε γόνασι· μεθ' ὧν καὶ Ἐλιμέλεχ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ Νοεμὶν ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῶν. καὶ κατῆλθον εἰς τὰς πόλεις Μωάβ, καὶ ἔλαβον τοῖς υἱοῖς αὐτῶν γυναῖκας Μωαβίτιδας ἄλλοφύλους. ἐτελεύτησε δὲ ἐκεῖ Ἐλιμέλεχ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατελείφθη Νοεμὶν σὺν ταῖς νύμφαις αὐτῆς. ἠνίκα δὲ ἐξῆρε κύριος τὸν λιμὸν ἐξ Ἰσραὴλ, ἀνῆλθε Νοεμὶν πρὸς τὴν φυλὴν αὐτῆς, οὐ κατέλιπε δὲ αὐτὴν Ῥοῦθ ἡ νύμφη αὐτῆς· καὶ συνεργία θεοῦ καὶ παραινέσει Νοεμὶν συνάπτεται Ῥοῦθ τῷ Βοὸζ ὡς ἀγχι στεύοντι τῷ Ἐλιμέλεχ. ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν τὸν Ὠβήδ, οὗ υἱὸς Ἰεσσαὶ ὁ πατὴρ Δαυίδ. κατάγεται δὲ Βοὸζ ἐξ Ἰούδα καὶ Θάμαρ 1.108 τῆς ἄλλοφύλου, ἐξ ὧν Φαρὲς καὶ καθεξῆς, ὡς ἡ γενεαλογία φέρει. Ὅτι ἐν τῷ ἔτει Σαμψών * ἔβδομος ἀρχιερεὺς κατέστη ὁ Ἡλεὶ, ὃς καὶ ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ πενήκοντα ἔτων γενόμενος ἕτερα ἔτη μ'. ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἱερατείας Ἡλεὶ ἐγεννήθη ὁ προφήτης Σαμουήλ, καὶ τῷ ὀγδόῳ ἔτει ἐδόθη ἐν τῷ ναῷ, καὶ τῷ λη' ἔτει ἤρξατο κρίνειν τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τῷ ο' ἐτελεύτησεν, ἱερατεύσας λέ' ἔτη. Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς τῶν κριτῶν βίβλου, ὡς ἐν παρόδῳ κατ' ἐπιτομὴν ἐσημειώσαμεθα. ἔδοξε δέ μοι καὶ τὰς ἀναγκαιοτέρας ὑποθέσεις τῶν τε βασιλειῶν καὶ τῶν παραλειπομένων ἐν ἐπιτόμῳ ἀνατάξαι εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐντυγχανόντων ταύτῃ τῇ βίβλῳ. Ὁ Ἐλκανᾶς καὶ Ἄννα καὶ Φενάννα αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἀνῆρχοντο ἐν Σηλὼμ θύειν κυρίῳ. καὶ τῇ Ἄννῃ οὐκ ἦν τέκνον. καὶ ἠτήσατο Ἄννα κατωδύνως κυρίῳ τοῦ ἀνοιγῆναι αὐτῆς τὴν μήτραν καὶ τὸ τεχθὲν δοτὸν γενέσθαι αὐτῷ. καὶ ἔτεκε τὸν Σαμουήλ, καὶ προσήνεγκεν αὐτὸν τῇ σκηνῇ τοῦ θεοῦ. καὶ πάλιν ἠῤῥατο Ἡλεὶ ὑπὲρ αὐτῆς δοθῆναι αὐτῇ ἀντὶ Σαμουήλ τέκνα, καὶ ἔτεκεν

υιούς τρεῖς καὶ θυγατέρας δύο. Ὁφνει δὲ καὶ Φινεές οἱ υἱοὶ Ἥλει οὐκ ἐν ταῖς θυσίαις μόνον ἐξημάρτανον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς γυναιξίν ἐξεπόρνευον ταῖς παρεστηκυῖαις ἐν ταῖς πύλαις τοῦ ναοῦ κυρίου. ἱστορεῖ τοίνυν ἡ πρώτη τῶν βασιλειῶν πόλεμον συστήναι τοῖς ἀλ 1.109 λοφύλοις πρὸς τὸν Ἰσραήλ. καὶ νικήσαντες οἱ ἀλλόφυλοι αἴρουν τὴν κιβωτὸν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ἀκούσας Ἥλει ὁ ἱερεὺς πεσὼν ἀπέθανε. προσφέρουσι δὲ οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν δῶρον τῷ θεῷ αὐτῶν Δαγῶν εἰς Ἄζωτον, καὶ ἰστώσιν αὐτὴν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ εἰδώλου. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ πίπτει ὁ θεὸς αὐτῶν Δαγῶν, καὶ ὀρθρίσαντες εὗρον αὐτὸν πεπτωκότα ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ. ἀνέστησάν τε αὐτόν, καὶ τῇ ἐτέρᾳ νυκτὶ πάλιν ἔπεσε Δαγῶν καὶ συνετριβή, καὶ οὐκέτι ὁ ναὸς αὐτοῦ ἐσεβάσθη. καὶ ἐπατάχθησαν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς τὰς ἔδρας αὐτῶν καὶ οἱ ἐν παντὶ ὀρίῳ τῆς πενταπόλεως αὐτῶν, Ἀζώτου Γάζης Ἀσκάλωνος Γέθ Ἀκκάρων· καὶ ἐγένετο σύγχυσις μεγάλη θανάτου ἐν αὐταῖς, καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐξ ἔβραζε μῦς. καὶ μετὰ ἑπτὰ μῆνας (ὡς δὲ Ἰώσηπος, μῆνας δύο μόνους ποιῆσαι τὴν κιβωτὸν παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις, οἳ καὶ Παλαιστῆνοὶ νῦν καλοῦνται) ἐξέπεμψαν τὴν κιβωτὸν μετὰ δώρων καὶ θυσιῶν, ἐπιθήσαντες αὐτὴν ἐφ' ἅμαξαν καινὴν, ζεύξαντες βόας ἐκλεκτοὺς ἀσκύλτους, καὶ ἠϋθυναν οἱ βόες ἀφ' ἑαυτῶν. καὶ ἦλθεν Ἰσραὴλ εἰς τιμὴν. ἰδόντες δὲ οἱ ἀλλόφυλοι ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ ἔμεινεν ἡ κιβωτὸς εἰς οἶκον Ἀμιναδάμ ἔτη κ'. πρὸ τούτου δὲ κατήντησεν ἡ κιβωτὸς ἐν Βεθσαμοῖς εἰς οἶκον Ὡσηέ, ὃς τὴν μὲν ἅμαξαν διασχίσας καὶ ἀνάψας ἐν πυρὶ, τοὺς δὲ βόας ἐν αὐτῇ ἀνενεγκῶν προσήνεγκε θυσίαν κυρίῳ τῷ θεῷ. οἱ δὲ υἱοὶ Ἰεχωνίου ἀναξίως προσήγγισαν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ὁ ἄνδρες, οἵτινες ὑπῆρχον δυσσεβεῖς καὶ εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ 1.110 καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἐν Βεθσαμοῖς, ὥστε καὶ πνιγῆναι ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πενήκοντα χιλιάδας. αὐθις δὲ πάλιν ἀποπέμπουσι καὶ οὗτοι τὴν κιβωτὸν εἰς Καριαθιαρείμ· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ ἄσμενοι ἀπεδέξαντο τὴν κιβωτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Ἀμιναδάμ τὸν ἐν τῷ βουνῷ, καὶ ἠγίασεν Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. ἐποίησε δὲ ἡ κιβωτὸς ἐκεῖσε ἔτη κ', καὶ ὁ λαὸς ἄρτι ἐπορεύθη ὀπισθεν κυρίου. καὶ συνάγει Σαμουὴλ πάντας εἰς Μασιφᾶ, καὶ παραινέει περιελθεῖν αὐτοὺς πάντα τὰ εἰδωλα, καὶ ἐποίησαν οὕτως. οἱ δὲ ἀλλόφυλοι παμπληθεὶ παρενέβαλον ἐπ' αὐτούς. καὶ ἠϋξάτο ὑπὲρ αὐτῶν Σαμουὴλ, καὶ ἐβρόντησε κύριος, κινεῖται δὲ πᾶς Ἰσραὴλ κατὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐπάταξεν αὐτούς κύριος διὰ χειρὸς Ἰσραὴλ πληγὴν μεγάλην. καὶ μετὰ τοῦτο συνάγεται πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Σαμουὴλ λέγοντες "ἐπειδὴ οἱ υἱοὶ σου Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά οὐ κατὰ τὰς σὰς πορεύονται ὁδοὺς, ἀλλὰ δώροις ἐκκλίνουσι τὸ δὶ καιὸν, ποιήσον ἡμῖν βασιλέα, ὃς κρινεῖ ἡμᾶς." πονηρὸν δὲ τοῦτο ἐφάνη τῷ Σαμουὴλ. ὅμως εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς ὑπακοῦσαι τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν ἀλλ' ἐμὲ τῷ μὴ θέλῃν βασιλεύεσθαι ὑπ' ἐμοῦ· κατὰ ταῦτα πεποιήκασιν οἱ πατέρες αὐτῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτούς ἐξ Αἰγύπτου. ἔχρισεν οὖν αὐ τοῖς Σαμουὴλ βασιλέα τὸν Σαούλ, ἄνδρα Βενιαμίτην. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀμανιτῶν Ναᾶς ἐπανέστη τῇ Γαλαάδ. οἱ δὲ ἠθέλον ἐπὶ 1.111 σωτηρίᾳ δουλεύειν αὐτῷ. καὶ εἶπε Ναᾶς "οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔσται ὑμῖν ἡ σωτηρία ἐν τῷ ἐξορύξαι με παντὸς ἀνδρὸς ὀφθαλμὸν δεξιὸν εἰς ὄνειδος Ἰσραὴλ." καὶ ἐθρήνησαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Γαλαάδ. ἤκουσε δὲ Σαούλ, καὶ προσκαλεῖται πάντα Ἰσραὴλ, καὶ ἐξαριθμεῖται αὐτὸν εἰς χο' χιλιάδας. ποιήσας δὲ αὐτούς εἰς τρεῖς ἀρχὰς ἐπέθετο τοῖς Ἀμανίταις καὶ ὠλόθρευσε αὐτούς. ὁ δὲ Σαμουὴλ λαμβάνει τὸν λαὸν καὶ Σαούλ, καὶ κατέρχεται εἰς Γάλαγαλα, καὶ ἐγκαινίζει τὴν βασιλείαν Σαούλ, καὶ ἄπεισιν εἰς Ἄρμα θαῖμ. συναθροίζεται δὲ πλῆθος ἀλλοφύλων ἐν Γαλαγαλαίς, καὶ οὐχ εὐρέθησαν μετὰ Σαούλ εἰ μὴ ἐξακόσιοι ἄνδρες, καὶ οὐδὲ τούτοις ἦν ὄπλα. Σαούλ δὲ διαπορηθεὶς καὶ ἐγκρατευσάμενος ἀνὴρ νεγκεν θυσίαν τῷ κυρίῳ. καὶ ἰδοὺ

παραγίνεται Σαμουήλ πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ "τί τοῦτο ἐποίησας;" ὁ δὲ τὴν ἀπορίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ προβάλλεται.

Σαμουήλ δὲ ἀραῖς αὐτὸν ἀπειλήσας τὴν βασιλείαν ἐτέρῳ τῷ ὑπὲρ αὐτὸν κρείττονι δοθήσεσθαι προφητεύει, καὶ ἄπεισιν. Ἰωανᾶθαν δὲ μόνος μετὰ τοῦ αἵροντος τὰ σκευὴ αὐτοῦ παραβιασάμενος κατήλθεν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἄλλοφύλων, καὶ σύμβολον δούς τῷ αἵροντι τὰ σκευὴ αὐτοῦ ἐπέθετο τοῖς προφυλάσσοις, καὶ ἐπάταξεν ὡσεὶ κ' ἄνδρας. καὶ ἐπήνεγκε κύριος ἕκστασιν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἄλλοφύλων ἐν τῷ ἐωρακέναι μακρόθεν τὴν φυγὴν τῶν προφυλασσόντων. οἱ δὲ ἐν τῷ βουνῷ ὄντες μετὰ Σαούλ, ἰδόντες τὴν σύγχυσιν τῆς παρεμβολῆς τῶν ἄλλοφύλων, δηλοποιοῦσι τῷ Σαούλ. ἦν δὲ ἱερεὺς ἐκεῖ Ἀχίας Λευίτης, αἵρων ἐφούδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ 1.112 ἐπερωτήσαι ἐν κυρίῳ. ὡς δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον συνεκόπητο ἢ παρεμβολῇ τῶν ἄλλοφύλων ὑφ' ἑαυτῶν (ἐπανέστησαν γὰρ οἱ ἐπίμικτοι καὶ δοῦλοι οἱ μετὰ τῶν ἄλλοφύλων καθ' ἑαυτῶν, καὶ ἐπάτασσαν αὐτοὺς ῥομφαίαις), εἶπε Σαούλ τῷ Ἀχίᾳ συστῆλαι τὰς χεῖρας, καὶ ἐπέθετο αὐτὸς τοῖς ἄλλοφύλοις σὺν τοῖς ἑξακοσίοις. ἐξῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαϊς κρυπτόμενοι τῶν Ἑβραίων, καὶ γεγόνασι μετὰ Σαούλ ὡσεὶ χιλιάδες δέκα. τότε ἠγγόνησεν ἄγνοιαν Σαούλ, καὶ ἠράσατο μὴ ἀπογεύσασθαι βρώσεως τὸν λαὸν ἕως συντελέσει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἠρίστα. εἶτα συμβαίνει τὰ περὶ Ἰωανᾶθαν ἐν τῇ ἐν ἀγνοίᾳ βρώσει τοῦ μέλιτος. ἐξαιρεῖται δὲ αὐτὸν ὁ λαὸς τοῦ θανάτου. καὶ Σαούλ κατεπολέμησε πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, ἰσχύων κατ' αὐτῶν. πάλιν δὲ ἀνέρχεται πρὸς αὐτὸν Σαμουήλ ὁ προφήτης, καὶ λέγει αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν Ἀμαλήκ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἐντολήν, ἣν ἔλαβεν ἐκ θεοῦ, τοῦ μὴ περιποιήσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἀπὸ νηπίου καὶ θηλάζοντος ἕως πρεσβύτου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὄλον τὸ θῆλυ γένος ὀλέσαι καὶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν διαφθεῖραι, ὅτι κακὰ ἐνεδείξαντο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανόδῳ. Σαούλ δὲ τῆς μὲν νίκης ἐπιτυχῶν καὶ ἐκτρίψας τὸν Ἀμαλήκ περιποιήσατο Ἄγαθ τὸν βασιλέα αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς διήρπασε ποίμνια καὶ βουκόλια καὶ ἀποσκευὴν ἱκανήν. καὶ ἰδοὺ παραγίνεται Σαμουήλ ἐν Γαλαάλοις, καὶ λέγει πρὸς Σαούλ ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός, τὴν τε 1.113 τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν καὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ λαοῦ, ὃς διέρρηξε τὸ πτερύγιον τῆς διπλοῖδος αὐτοῦ. παραβιάζεται δὲ Σαούλ τὸν Σαμουήλ ὑποστρέψαι μετ' αὐτοῦ, καὶ χερσὶν ἰδίαις ὁ προφήτης ἀποσφάζει Ἄγαθ τὸν βασιλέα Ἀμαλήκ. διὰ ταύτην τὴν παρακοὴν Σαούλ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς Σαμουήλ "μεταμεμέλημαι ὅτι ἔχρισα τὸν Σαούλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπέστη ἀπὸ ὀπισθέν μου καὶ οὐκ ἐφύλαξε τὰ ῥήματά μου." πολλὰ δὲ κατωενίδισε τὸν Σαούλ Σαμουήλ ἐπὶ τῇ παρακοῇ ταύτῃ. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ τοῦ θῆσαι τὰ θρέμματα τῷ θεῷ ἐπήνεγκε. καὶ εἶπε Σαμουήλ πρὸς Σαούλ "εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίαι ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀκοὴ ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθή, καὶ ἡ ἐπακρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ὅτι ἁμαρτία οἰώνισμα ἐστὶ, ὀδύνην καὶ πόνον θεραφιμ ἐπάγουσιν. ὅτι ἐξουθενώσας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουθενώσῃ σε κύριος, μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ." καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ Σαμουήλ, καὶ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι. γνώμη δὲ θεοῦ κατακολουθήσας Σαμουήλ ἄπεισιν εἰς Βηθλεέμ, καὶ ἐκεῖ ἔχρισε τὸν ὄγδοον υἱὸν Ἰεσσαὶ Δαβὶδ εἰς βασιλέα, καὶ δίδεται πνεῦμα θεοῦ. καὶ τότε ἐπήλθεν ἐπὶ Σαούλ πνεῦμα πονηρὸν, καὶ ἔπνιγεν αὐτόν. καὶ εἶπον οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ τὰ περὶ Δαβὶδ πρὸς αὐτόν, ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἄδει ψάλλων ἐν κιννύρα καὶ ψαλτηρίῳ καὶ ναύλῃ. καὶ ἀπέστειλε Σαούλ πρὸς Ἰεσσαί, καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ψάλλειν καὶ διώκειν πνεῦμα τὸ 1.114 πνῖγον αὐτόν. καὶ ἀπέστη τὸ πνεῦμα ἀπὸ Σαούλ, καὶ πεποίηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ αἶρειν τὰ σκευὴ αὐτοῦ τὰ πολεμικά. ἀγαπητὸς δὲ γέγονε Δαβὶδ τῷ Σαούλ. τότε ἐξῆλθον οἱ ἄλλοφυλοι ἐν δυνάμει βαρεῖα, καὶ γέγονε τὰ περὶ

Δαβίδ καὶ Γολιάθ, ὃν ἀνείλε μονο μαχήσας ὕψος ἔχοντα πόδας ὀκτώ, ὧν ἐτῶν λγ'. ᾧ ὑπήντησαν αἱ χορεύουσαι λέγουσαι "ἐπάταξε Σαούλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ καὶ Δαβίδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ." καὶ γίνεται φθόνος Σαούλ ἐπὶ Δαβίδ διὰ τὸ αὐτῷ μὲν δοθῆναι τὰς χιλιάδας, ἐκείνῳ δὲ τὰς μυριάδας. καὶ ἐπέπεσε παρὰ θεοῦ πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαούλ, καὶ προεφή τευσεν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καὶ Δαβίδ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ὡς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δορὺ ἐν τῇ χειρὶ Σαούλ, καὶ εἶπε πατάξαι ἐν Δαβίδ, καὶ ἐκκλίνας Δαβίδ, ἐπάταξεν ἐν τῷ τοίχῳ. τοῦτο δις πεποίηκε Σαούλ. γνοὺς δὲ Σαούλ συμμαχεῖν θεὸν τῷ Δαβίδ, ἐποίησεν αὐτὸν χιλίαρχον, ἐξαποστείλας αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ εἰσέρχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, εἰπὼν "ἔστω ἡ χεὶρ τῶν ἀλλοφύλων κατ' αὐτοῦ ἢ ἡ χεὶρ μου," καὶ δέδωκεν αὐτῷ Μελχὸλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα. ἀπο δρὰς δὲ Δαβίδ ἀπὸ προσώπου Σαούλ ἀπήλθε πρὸς Σαμουήλ ἐν πόλει Ἀρμαθαΐμ, καὶ εὔρε χορὸν προφητῶν μετὰ Σαμουήλ. καὶ ἀπέστειλε Σαούλ ἄπαξ καὶ δις καὶ τρίς ἀγγέλους συλλαβέσθαι τὸν Δαβίδ· καὶ προφητεύοντες διέμενον. θυμωθεὶς δὲ Σαούλ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἐπορεύθη συλλαβέσθαι αὐτόν· καὶ ἐξέστη, καὶ ἦν προφητεύων καὶ αὐτός, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔκειτο 1.115 δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς γυμνός. καὶ μετὰ ταῦτα τελείως ἀφίσταται Δαβίδ ἀπὸ Σαούλ, κτησάμενος χεῖρα τετρακοσίων ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ μετὰ τοῦτο θνήσκει Σαμουήλ, καὶ θάπτεται ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Ἀρμαθαΐμ. Σαούλ δὲ ἔτι διώκων ἦν τὸν Δαβίδ. Ἀβεσσᾶ δὲ καὶ Ἰωάβ κατήλθον ἐν τῇ παρεμβολῇ Σαούλ νυκτὸς μετὰ Δαβίδ, καὶ ἔλαβον τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος. ἀποδιδράσκει δὲ Δαβίδ πρὸς Ἀγχοῦς βασιλέα Γέθ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πόλιν Σικελάκ, καὶ παροικεῖ ἐκεῖ μῆνας τέσσαρας· ὅπου στήλην ὁ πατραλοίας Ἀβεσαλὼμ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἔστησε, παρανομήσας κἀν τούτῳ. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ λιθόλευστος γέγονεν Ἰεβοσθὲ ὁ Χαναναῖος, ὃς ἐπὶ ἐννακοσίοις τραυματίαις ἐσπᾶτο ῥομφαίαν εἰσάπαξ. οὗτος οὐκ ἦν τῶν τριῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς τρεῖς δυνατός. εἶτα Ἀδίνων, καὶ οὗτος ἐσπᾶτο ῥομφαίαν ἐπὶ ὀκτακοσίοις τραυματίαις. Ἐλεάζαρ, καὶ τρίτος Σαμῆας· οὗτοι οἱ τρεῖς διέρρηξαν τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἤνεγκαν ἐκ Βηθλεὲμ πιεῖν τῷ Δαβίδ αἰτήσαντι ὕδωρ. Ἀβεσσᾶ δὲ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ καὶ Ἀσσαήλ ἐσπᾶσαντο τὴν ῥομφαίαν αὐτῶν ἐπὶ τῷ τραυματίᾳ. ἤρχε δὲ τῶν τριῶν οὐχ ὡς ὑπὲρ αὐτοὺς ἢ ὡς αὐτοὶ ἰσχύων, ἀλλ' ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως· ἡ γὰρ δύναμις αὐτοῦ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦλθεν. ἀλλὰ καὶ Βανέας υἱὸς Ἰωάβ, ἀδελφοῦ τοῦ Δαβίδ, δυνατὸς ὧν παρεβάλλετο τοῖς τρισίν, οὐ μόντοι γέγονε τῆς ἰσχύος αὐτῶν. ἦσαν δὲ ὀνομαστοὶ καὶ δυνατοὶ 1.116 ἕτεροι λζ', ὧν ἦρχεν Ἀσσαήλ. ῥομφαία δὲ ἡ σπάθη ἐστὶ, καὶ οὐ τὸ δόρυ, ὡς τινες οἴονται, καθὼς Δαβίδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον λέγει "σὺ ἔρχη πρὸς με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι, κἀγὼ πορεύσομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ Σαβαώθ." ὁ δὲ ἐτῶν ὁ τελευταῖος Δαβίδ, ἑπτὰ ἔτη βασιλεύσας τοῦ Ἰούδα καὶ μῆνας ἕξ, τριάκοντα δύο δὲ καὶ μῆνας ἕξ ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν. ἦν δέ, ὅτε ἐβασίλευσεν, ἐτῶν τριάκοντα. Ὅτι Σολομῶν καὶ πρὸ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτὸν τὸν ναὸν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἐθυμία, καὶ πᾶς ὁ λαός. τὰ δὲ μέγιστα τῶν παραπτωμάτων αὐτοῦ μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ γέγονεν.

Ὅτι ἐποίησε τὸν βασιλεῖον θρόνον αὐτοῦ ἐλεφάντινον, ἐκ μὲν τῶν ὀπισθεν ἔχοντα προτομὰς δύο μόσχων, καὶ δύο λεόντων εἰς τὰ παρ' ἐκάτερα πλησίον τοῦ θρόνου. ἐποίησε δὲ καὶ βαθμοὺς ἕξ, εἰς ὕψος ἐξαίροντας τὸν θρόνον, καὶ ἐν ἐκάστῳ βαθμῷ ὡσαύτως λέοντας ἐστηλωμένους, ὥστε εἶναι τοὺς πάντας λέοντας τῶν μὲν ἀναβάθμων δώδεκα, τοὺς δὲ πλησίον τοῦ θρόνου δύο. λέγει δὲ Ἰώσηπος καὶ ἐν τούτῳ ἀνομῆσαι αὐτὸν καὶ παραβῆναι τοὺς ὑπὸ θεοῦ δοθέντας τῷ Μωϋσῆ καὶ τῷ λαῷ νόμους· οὐδὲ γὰρ ὄψεως ἕνεκεν ἐπετράπησαν ζωοπλαστεῖν ἢ σκιαγραφίαις προσέχειν. διὰ τὸ ἀσεβῆσαι δὲ Σολομῶντα λαμβάνει Ἱεροβοάμ τὰς δέκα φυλάς.

Ῥοβοὰμ δὲ τῷ υἱῷ Σολομῶντος καταλιμπάνονται φυλαὶ δύο, ἡ 1.117 τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ τοῦ Βενιαμίν· ἡ γὰρ Ἱερουσαλήμ ἐν τῇ κληρουχίᾳ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς κεῖται, καὶ διὰ τοῦτο συνήφθη τῇ φυλῇ Ἰούδα. Ὅτι τὰ πρῶτα παραπτώματα ἱστορεῖ ἡ γραφὴ Σολομῶντος καὶ τὰ κατορθώματα, ἀλλ' οὐχ ὡς παραπτώματα, ἐπεὶ φαίνεται καὶ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ καὶ μετὰ τὴν κτίσιν, ἔτι νέος ὢν, ἐν τοῖς ὑψηλοῖς θύων καὶ θυμιῶν καὶ γυναικας ἀλλοφύλους ἔχων παρανόμως. τέως δὲ ἐν πρώτοις ἡ ἱστορία τῆς γραφῆς οὐκ ἐγκα λειῖ αὐτῷ, οὐχ ὡς μὴ πράξαντος κακῶς τὰ πράγματα διηγουμένη. καὶ αὐθις οὐ πάντα τὰ ἐν τῷ ναῷ εὐαγῶς ἔπλασεν. Ὅτι δις ὤφθη ὁ θεὸς τῷ Σολομῶντι, κατ' ἐπίτασιν ἀσφα λιζόμενος αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν παρανόμων. ὁ δὲ Ἰώσηπος καὶ διὰ τοῦτο ἀκλεῶς τεθνάναι αὐτὸν λέγει, διὰ τὸ καὶ λέοντας καὶ βόας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνομημάτων εἰς ὑψηλὴν θεωρίαν ἀναπλάσαι αὐτόν. ὁ γὰρ θεὸς οὐδὲ ὄψεως ἔνεκεν καὶ θεωρίας παραχωρεῖ ταῦτα διὰ τοῦ νόμου γίνεσθαι. Ὅτι Ἀθίας ὁ Σιλωνίτης προφήτης ὢν, συναντήσας Ἱεροβοὰμ τῷ δούλῳ Σολομῶντος, ὃ ἐφόρει καινὸν ἱμάτιον διαρρήξας εἰς φάρση δώδεκα δέδωκεν αὐτῷ δέκα ῥήγματα, εἰπὼν "σοὶ δίδωσιν ὁ θεὸς τὰς δέκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὰς ἀνομίας Σολομῶντος· ὅμως μετὰ θάνατον αὐτοῦ λήψη αὐτάς." 1.118 Ὅτι Σολομῶν ἐζήτησε τὸν Ἱεροβοὰμ ἀποκτεῖναι ὑπονοήσας αὐτόν. ὁ δὲ γνοὺς ἀνεχώρησε πρὸς Σουσακεὶμ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ Σολομῶντος. ἔλαβε δὲ τὴν θυγατέρα Σουσακεὶμ ἑαυτῷ γυναῖκα. Ὅτι ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς τέσσαρας εἶχε περιβόλους, καὶ εἰς μὲν τὸν ἐξωτάτῳ εἰσελθεῖν ἐπετέτραπτο πᾶσι καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις, γυναιξὶ δὲ ἐμμηνίοις μόναις ἀπείρητο παριέναι. εἰς δὲ τὸν δεῦτερον Ἰουδαῖοι πάντες εἰσήεσαν, καὶ αἱ τούτων γυναῖκες καθαρὰ ἀπὸ παντὸς μιάσματος. εἰς δὲ τὸν τρίτον οἱ ἄρρενες τῶν Ἰουδαίων, εἰς δὲ τὸν τέταρτον οἱ ἱερεῖς μόνοι. εἰς δὲ τὸν ναὸν καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν οἱ ἄωμοι ἱερεῖς, στολὰς ἱερατικὰς ἐνδεδυμένοι. εἰς δὲ τὸ ἄδυτον ὁ ἀρχιερεὺς μόνος, τὴν οἰκείαν στολὴν περιβεβλημένος, ἄπαξ τοῦ ἑνιαυτοῦ. Ὅτι ἐν γήρᾳ αὐτοῦ Σολομῶν ἐξώκειλεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, τῶν γυναικῶν αὐτοῦ εἰδῶλα ἀνατιθουσῶν· ὁ γὰρ ἐτέρων ἀνατιθέντων ἐφίεις αὐτὸς ἰδρῦεται δυνάμει. καὶ διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτῷ Σατὰν ὁ Ἄδερ. Ὅτι Ἱεροβοὰμ δούλος ἦν Σολομῶντος, υἱὸς γυναικὸς πόρνης, ἐβασίλευσε δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ. καὶ συμβαλὼν πόλεμον τῷ Ἀβία ἠττήθη, καὶ ἔπεσον τοῦ Ἰσραὴλ χιλιάδες φ'. Ὅτι ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Γοθολίας Ἰηοῦ ἀνείλε τὸν Ἰοράμ καὶ τὸν Ὀχοζιαν καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀχαάβ καὶ τὴν Ἰζάβελ. 1.119 Ὅτι Ἀχαζ υἱὸς Ὀζίου, πατὴρ δὲ Ἐζεκιῦ, βασιλεὺς Ἰουδου συνέκοψε τὰ συγκλείσματα τῶν μεχονῶθ. ἦσαν δὲ λέοντες καὶ βόες καὶ Χερουβίμ. ἔστι δὲ ὁ μεχονῶθ λουτήρ. τοὺς βόας τοὺς χαλκοῦς τοὺς βαστάζοντας τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν, οὓς παρανόμως ἀνεπλάσατο Σολομῶν. καὶ ἔθηκε τὴν θάλασσαν ἐπὶ βάσει λιθίνῃ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐγράφησαν ἔμπροσθεν. Καὶ ἐκ τῶν Παραλειπομένων τινά. αἱ Παραλειπούμεναι τὰ λείποντα πολλάκις λέγουσι καὶ τὰ ὄντα παραλιμπάνουσι, πολλάκις δὲ καὶ ὄλην ἔννοϊαν ἀλλοιοῦσιν. ἐν γὰρ τῷ λέγειν ὅτι Ἀσᾶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου ὡς Δαβὶδ καὶ Σολομῶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀλλοιοῖ τὸν νοῦν· τὰ γὰρ περὶ τοῦ Σολομῶντος πεφανέρωται. ἐπάταξε δὲ ἐν Ἰσραὴλ καὶ Ἱεροβοὰμ Ἀσᾶ μετὰ φυλῆς Βενιαμίν καὶ Ἰούδα πεντακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν πολεμιστῶν. καὶ οὐκέτι ἦρε κεφαλὴν κατὰ Ἰούδα Ἱεροβοὰμ υἱὸς Ναβάτ. Ὅτι ἀδελφαὶ Δαβὶδ Σαρουῖα καὶ Ἀβιγαία, καὶ τῇ μὲν Σαρουῖα υἱοὶ Ἀβεσᾶ καὶ Ἰωάβ καὶ Ἀσσαήλ, τῇ δὲ Ἀβιγαία υἱὸς Ἀμεσᾶ. οὗτος οὐκ ἔφθασε πρὸς τοὺς τρεῖς δυνάστας τοῦ Δαβίδ. Ὅτι ὁ Ῥουβεὶμ πρωτότοκος ὢν ἐξέπεσε τῆς εὐλογίας καὶ τοῦ ἀριθμεῖσθαι ὡς πρωτότοκος, ἐπειδὴ ἀνέβη εἰς κοίτην πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰακώβ ὁ πατὴρ αὐτοῦ δέδωκε τῷ Ἰωσήφ, τὰ δὲ πρωτοτόκια δέδωκε τῷ Ἰούδα. 1.120 Ὅτι λέγει ἡ δευτέρα τῶν Παραλειπομένων μὴ εἶναι ἐν τῇ σκηνῇ εἰ μὴ τὰς πλάκας μόνον. Ὅτι Ἰωδαὲ ὁ

ἀρχιερεὺς ὁ συνετός, τοῦ Δαβιδικοῦ σπέρμα τος ὄλλυμένου ὑπὸ Γοθολίας, κατέκρυψε τὸν ἔσχατον υἱὸν Ὁχο ζίου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὸν Ἰωᾶς, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰούδα, ἐτῶν ὄντα ἑπτὰ, καὶ ἀπέκτεινε Γοθολίαν τὴν ἄνομον τὴν ἐκ γέ νους Ἀχαάβ. ζῆ δὲ ὁ αὐτὸς Ἰωδαὲ ἔτη ρλ', καὶ ἐτάφη ἐν τάφοις τῶν βασιλέων, διότι ἀνεκτῆσατο τὸ Δαβιδικὸν γένος. βασιλεύει δὲ Γοθολία ἔτη ζ', καὶ κατακρύπτεται Ἰωᾶς ὑπὸ Ἰωδαὲ μηνιαῖος. Ὅτι οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἀρχόντων Βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς Ἐζεκιάν τοῦ πυθέσθαι περὶ τοῦ τέρατος τοῦ γεγονότος ἐν τῷ οὐρανῷ ἐν τῇ ἀναστροφῇ τοῦ ἡλίου. ὁ δὲ τοῦτο παραλιπὼν θησαυροὺς καὶ πλοῦτον καὶ βασιλείαν αὐτοῖς ὑπεδείκνυεν. ὠργίσθη δὲ κύριος ὁ θεός, καὶ ἠπέιλησε τῷ Ἐζεκίᾳ· ὅμως μετήνεγκε τὴν ὀργὴν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Ὅτι διὰ τὰς ἀσεβείας αὐτοῦ Μανασσῆς αἰχμάλωτος γίνεται ὑπὸ Ἀσσύρ, καὶ ἐξομολογεῖται τῷ κυρίῳ ἐν μετανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέφει αὐτὸν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου. Ὅτι ἐν τῇ διαθήκῃ Ἐζεκιῶ βασιλέως Ἰούδα λέγει Ἡσαΐας προφήτης κρατῆσαι τὸν Ἀντίχριστον ἔτη γ' καὶ μῆνας ἑπτὰ, γι 1.121 νόμενα ἡμέρας αςζ'. καὶ μετὰ τὸ τὸν Ἀντίχριστον βληθῆναι ἐν τῷ Ταρτάρῳ ἐλθεῖν τὸν δεσπότην τῶν ὄλων, Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν, γενέσθαι δὲ καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν καλῶν τε καὶ κακῶν. περὶ τῶν αὐτῶν δὲ καὶ ὁ προφήτης Δανιὴλ ἐν τῇ ὄψασίᾳ λέγει ἐωρακέναι, καὶ φησὶν "εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδίν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἕως πότε τὸ πέρασ τῶν θαυμασιῶν ὧν εἶρηκας; καὶ ὕψωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ. καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ συνῆκα καὶ εἶπον «καὶ τί τὰ ἔσχατα τούτου;» καὶ εἶπεν «ἀπὸ καιροῦ παραλλά ξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, καὶ δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως ἡμέρας αςζ'. καὶ μακάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας ἡμέρας ατλέ'."

Ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀμῶς βασιλέως Ἰούδα τὰ περὶ τῆς Νιναῖ προφητευθέντα κατὰ τοὺς χρόνους τούτους πέρασ ἔσχεν. ἱστορεῖ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ θ' τῆς ἀρχαιολογίας τὸν Ἰωνᾶν καταποθέντα ὑπὸ τοῦ κήτους μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐκ βρασθῆναι ζῶντα ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ. Ἀπὸ τοῦ γ' βιβλίου τῆς ἀρχαιολογίας Ἰωσήπου, ὅτι ἂν τις ὑπονοήσῃ τῶν Ἑβραίων μεμοιχεῦσθαι αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κομίζει κριθῶν ἀλεύρου ἀσσάρωνα, καὶ μίαν αὐτῆς δράκα ἐπιβαλόντες τῷ θεῷ τὸ λοιπὸν τοῖς ἱερεῦσι διδῶσιν εἰς τροφήν. τὴν δὲ γυναικᾶ στήσας ὁ ἱερεὺς κατὰ τὰς πύλας πρὸς τὸν νεῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς γυμνῶσας, ἐπιγράφει τοῦ θεοῦ τὴν προσηγορίαν 1.122 διφθέρα. κελεύει δὲ ὀμνύειν μηδὲν ἠδικηκέναι περὶ τὸν ἄνδρα. παραβᾶσαν δὲ τὸ σῶφρον, τοῦ δεξιοῦ σκέλους τὸ ἄρθρον ἕξαρθρον γενέσθαι, καὶ τὴν γαστέρα πρισθεῖσαν οὕτως ἀποθανεῖν. ἐὰν δὲ ὑπὸ πολλοῦ ἔρωτος καὶ τῆς τούτου ζηλοτυπίας προπετῶς ὁ ἀνὴρ διὰ τὴν ὑπόνοιαν εἶη κεκινημένος, μηνὶ δεκάτῳ γενέσθαι παιδίον ἄρρεν αὐτῆ. τῶν δὲ ὄρκων τελειωθέντων, τῆς διφθέρας ἀπαλείψας τὸ ὄνομα, εἰς φιάλην ἐκπιέζει. προσκομίσας δὲ ἐκ τῆς τοῦ ἱεροῦ γῆς εἴ τι προστύχοι, καὶ καταπάσας, ἐκπιεῖν δίδωσιν. ἢ δὲ εἰ μὲν ἀδίκως ἐνεκλήθη, ἐγκύμων τε γίνεται καὶ τελεσφορεῖται κατὰ τὴν γαστέρα. ψευσαμένη δὲ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τοῖς γάμοις καὶ τὸν θεὸν ἐπὶ τοῖς ὄρκοις μετ' αἰσχύνῃς καταστρέφει τὸν βίον, τοῦ τε σκέλους ἐκπεσόντος αὐτῆς καὶ τὴν κοιλίαν ὑδέρου καταλαβόντος. Ἀπὸ βιβλίου τετάρτου τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἀπὸ ἀμυγδαλῆς οὐσῆς τῆς ράβδου Ἀαρῶν ἀμύγδαλα καὶ οἱ καρποὶ ὠράθησαν. Ὅτι ὅσοι ἂν ἑαυτοὺς καθιερώσιν εὐχὴν πεποιημένοι, Ναζι ραῖοι οὗτοι καλοῦνται, κομῶντες καὶ οἶνον μὴ προσφερόμενοι. τούτους δέ, ὅταν τὰς τρίχας ἀφιερῶσιν ἐπὶ θυσίᾳ τε δρῶσι τὰς κουράς, νέμεσθαι πρὸς τοὺς ἱερέας. καὶ οἱ κορβὰν αὐτοὺς ὄνο μᾶσαντες τῷ θεῷ (δῶρον δὲ τοῦτο σημαίνει) βουλόμενοι ἀφίεσθαι τῆς λειτουργίας, τοῖς ἱερεῦσι καταβαλεῖν τὸ ἀργύριον, γυναικὸς μὲν

τριάκοντα σίκλους, ἀνδρὸς δὲ πεντήκοντα. Ὅτι Βαλαὰκ πεσὼν ἐπὶ στόμα τὰ πάθη προύλεγεν, ὅσα τε βασιλεῦσιν ἔσται καὶ ὅσα πόλεσι ταῖς ἀξιολογωτάταις, ὧν ἐνιαίς 1.123 οὐδὲ οἰκείσθαι πως συνέβαινε τὴν ἀρχήν. ὑπέθετο δὲ καὶ τὸν τῶν Μαδιανιτῶν καὶ τὸν τῶν Μωαβιτίδων γυναικῶν δόλον. Ἀπὸ βιβλίου ε' τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐχ ὡς ἡ γραφή ἔχει, οὕτως ἐξηγεῖται Ἰώσηπος τὰ περὶ Σαμψών. ὅτι μὲν γὰρ ὄνου σιαγόνι χιλίους ἀπέκτεινε, λέγει, ὅτι δὲ ἐξ αὐτῆς ὕδωρ ἔβλυσεν, οὐ λέγει, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τοῦ τόπου ἀνωνύμου ὄντος, ἐκ τοῦ συμβάντος ἐπικληθῆναι ὁ σιαγών. ἐξ αὐτοῦ δὲ πηγὴν ἀναδοθεῖσαν κατὰ τινος πέτρας, ἠδεῖαν καὶ πολλὴν πόσιν διδοῦσαν κορέσαι τὸν Σαμψών, καὶ οὕτω μέχρι τοῦ δεῦρο καλεῖσθαι τὸ χωρίον. Βιβλίον ζ' τοῦ αὐτοῦ, ὅτι Δαβὶδ ἐκλαθόμενος τῶν Μωϋσέως ἐντολῶν, ὃς προεῖπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθῆ τὸ πλῆθος, ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς αὐτῶ τῷ θεῷ τελέσειεν ἡμίσικλον, προσέταξεν Ἰωάβ πορευθέντι πάντα τὸν ὄχλον ἐξαριθμῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο ἀπώλοντο χιλιάδες ἑβδομήκοντα τοῦ λαοῦ, ἕως οὗ θυσίας εἰρηνὶ κας ἐπενέγκας Δαβὶδ κατεπράυνε τὸ θεῖον. συνέβη δὲ ἐπ' ἐκεῖνον τὸν τόπον τελεσθῆναι τὰς θυσίας, ἐν ᾧ καὶ Ἀβραάμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰσαὰκ ἀνήνεγκεν εἰς ὀλοκάρπωσιν. Ὅτι τὰ περὶ τὸν ναὸν Δαβὶδ ἠτοίμασεν ἅπαντα, ἐκωλύθη δὲ κτίσαι αὐτὸν διὰ τὸ μεμιάνθαι τῇ δεξιᾷ χειρὶ τῷ συχνοτέρῳ τῶν ἐχθρῶν φόνῳ. τρισχίλια δὲ τάλαντα χρυσοῦ κατέλιπεν εἰς τὴν τοῦ ναοῦ κτίσιν τῷ Σολομῶντι. Ὅτι συνετάξατο Σολομῶν βιβλία περὶ ὧδων καὶ μελῶν πεντακισχίλια, καὶ παραβολῶν καὶ εἰκόνων βίβλους τρισχιλίας· καθ' 1.124 ἕκαστον γὰρ εἶδος δένδρου παραβολὴν εἶπε, καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν ἐπιγεῖων ζῶων ἀπάντων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἀερίων. παρέσχε δὲ αὐτῷ μαθεῖν ὁ θεὸς καὶ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ συντάξαι ἐν αἷς παρηγορεῖται τὰ νοσήματα. καὶ τρόπους ἐξορκώσεων κατέλιπεν, οἷς ἐν δούμενα τὰ δαιμόνια, ὡς μηκέτι ἐπανελθεῖν, ἐκδιώκονται. καὶ αὕτη παρ' ἡμῖν νῦν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει. ἰστόρησα γάρ, φησὶν Ἰώσηπος, Ἐλεάζαρόν τινα, τῶν ὁμοφύλων Οὐεσπασιανοῦ, παρόντων καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων καὶ ἄλλου στρατιωτικοῦ πλήθους, τοὺς ὑπὸ δαιμόνων λαμβανομένους ἀπολύοντα τούτοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς θεραπείας τοιοῦτος ἦν· προσφέρων ταῖς ῥίσι τοῦ δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ἐπὶ τὴν σφραγίδα ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομῶν, ἔπειτα ἐξῆλθεν ὀσφραϊνόμενον διὰ τῶν ῥινῶν τὸ δαιμόνιον. καὶ πεσόντος εὐθύς τοῦ ἀνθρώπου μηκέτι εἰς αὐτὸν ὑποστρέφειν, ὄρκους Σολομῶντος μεμνημένον καὶ τὰς ἐπὶ ὧδὰς ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος ἐπιλέγων. λέγει δὲ Ἰώσηπος ὅτι ἔτη ἔζησεν ὁ Σολομῶν, ἐβασίλευσε δὲ ἔτη π'. Ἀπὸ βιβλίου δεκάτου τοῦ αὐτοῦ, ὅτι Ἡσαΐας ὁ προφήτης προλέγει τῷ βασιλεῖ Ἐζεκία πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ εἰς Βαβυλῶνα μετατεθήσεσθαι, καὶ τοὺς ἐγγόνους εὐνουχισθησομένους, καὶ ἀπολέσαντας τὸ ἄνδρας εἶναι τῷ Βαβυλωνίων δουλεῦσαι βασιλεῖ· καὶ ταῦτα προλέγειν τὸν θεόν. Ἐπεσημνήαμεθα δὲ καὶ τὴν τοῦ μακαρίτου Ἰωβ βίβλον ἐν ἐπιτόμῳ, τὰς πραγματείας αὐτῆς ὡς οἷόν τε διὰ βραχέων ἐγκατα 1.125 λέξαντες εἰς ἀνάμνησιν τῶν εἰδότην ταύτης τὸν νοῦν. ὡς ἐν δρᾷ ματι ἡ βίβλος τοῦ μακαρίου Ἰωβ περιέχει πρόσωπα ἕξ, πρῶτον αὐτὸν τὸν δίκαιον Ἰωβ, δεύτερον Ἐλιφάζ τὸν Θαιμανίτην, τρίτον Βαλδὰδ τὸν Σαυχίτην, τέταρτον Σοφάρ τὸν Μιναῖον, πέμπτον Ἐλιοῦς τὸν Βουζίτην, ἕκτον τὸν δεσπότην θεόν. γίνονται δὲ μετὰ αὐτῶν διάλογοι κγ'. πρωτολογεῖ δὲ Ἰωβ, πρὸς ἕκαστον τῶν τριῶν φίλων αὐτοῦ λέγων ὅτι ἔτρωσέ με ὁ ἰσχυρὸς βέλει· οἱ δὲ οὐκ ἀδίκως τὸν ἰσχυρὸν καὶ αἰώνιον τιτρώσκειν εἶπον. καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσῃ γίνονται διάλογοι ἕξ. εἶτα πάλιν πρωτολογεῖ Ἰωβ πρὸς αὐτούς, λέγων ἐκούσια παραπτώματα ἑαυτῷ μὴ γινώσκειν· οἱ δὲ ἀλαζονεῖαν αὐτοῦ καταψηφίζονται. καὶ γίνονται ἐν τῇ δευτέρᾳ ζητήσῃ διάλογοι ἕξ ἕτεροι. καὶ πάλιν πρωτολογεῖ Ἰωβ λέγων πολὺν τῶν ἀσεβῶν εὐθηνεῖν ἐν τῷ βίῳ· καὶ οὐχ ὑπέστησαν αὐτῷ οἱ φίλοι ἐν

τούτῳ ἀλλ' εἰσίγησαν, ὥστε γίνεσθαι ἕως ᾧδε διαλόγους ιζ'. οὐ γὰρ ἀποκρίνεται ὁ Σοφάρ, ἀλλὰ σιγᾶ. εἶτα Ἐλιοῦς ὁ Βουζίτης ὀργίζεται πρὸς Ἰώβ καὶ τοὺς τρεῖς φίλους αὐτοῦ, ὅτι οὐ κατεδίκασαν αὐτὸν ἐν ἀμαρτίαις, καὶ ποιεῖται διάλογον ὀκτωκαὶ δέκατον. εἶτα ἰθ' ὁ θεός, διὰ λαίλαπος καὶ νέφους λέγων τῷ Ἰώβ "τίς οὗτος ὁ κρύπτων με βουλήν," καὶ τὰ τῆς δόξης καὶ ἰσχύος καὶ μεγαλωσύνης αὐτοῦ. εἶτα εἰκοστὸν πάλιν Ἰώβ, λέγων τό "ἄπαξ ἐλάλησα, ἐπὶ δὲ τὸ δεύτερον οὐ προσθήσω." εἶτα πρῶτον καὶ εἰκοστὸν πάλιν ὁ θεὸς ἐπιτιμᾷ τῷ Ἰώβ λέγων "μή, ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου." καὶ ὑποσημαίνει αὐτῷ τὴν 1.126 οἴησιν τῆς δυνάμεως τοῦ πονηροῦ, καὶ ὡς βοήθεια αὐτὸν ἐκνικᾷ θεία, καὶ ὅτι ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος. εἶτα δεύτερον εἰκοστὸν πάλιν Ἰώβ λέγων ὅτι πρότερον μὲν ἀκοῇ ὡτὸς ἤκουόν σου, νυνὶ δὲ μᾶλλον ἐνωτισθεῖς σου τοὺς λόγους ἤγημαι ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν. εἶτα τρίτον καὶ εἰκοστόν, ἐπιτιμία τοῦ δεσπότη θεοῦ πρὸς τοὺς τρεῖς φίλους Ἰώβ, κελεύουσα αὐτοὺς θῦσαι τῷ θεῷ ὑπὲρ ἀνομίας αὐτῶν καὶ ἐξαιτήσασθαι περὶ τῆς ἀνομίας αὐτῶν εὐχὴν καὶ συγχώρησιν παρὰ Ἰώβ. ἦν δὲ Ἰώβ πεμπτός ἀπὸ Ἀβραάμ, ἐκ γένους Ἡσαῦ, συγγενῆς Ἰοθὼρ πενθεροῦ Μωϋσέως· ἡ δὲ πέμπτη γενεαλογία λαμβάνεται οὕτως, Ἀβραάμ Ἡσαῦ Ῥαγουήλ Ζαρὲ Ἰώβ. Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλέων Αἰγύπτου τῶν προγεγραμμέων ἐφάνη τις ἐν τῇ Καρία χώρᾳ γιγαντογενῆς φιλόσοφος, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰάφεθ, ὀνόματι Ἐνδυμίον, ὅστις μυστικὰς εὐχὰς λέγων ἐν τῇ σελήνῃ ἦται αὐτὴν μαθεῖν παρ' αὐτῆς τὸ θεῖον ὄνομα ἐν ὀράματι. καὶ ἐν τῷ αὐτὸν εὐχεσθαι ὑπνώσει, καὶ ἤκουσε τὸ θεῖον ὄνομα ἐν ὀράματι. καὶ οὐκέτι ἀνέστη, ἀλλὰ ἔστι τὸ λείψανον αὐτοῦ ἕως τοῦ νῦν ἐν τῇ Καρία νεκρὸν δονούμενον· καὶ κατ' ἔτος ἀνοίγουσι τὴν αὐτοῦ σορὸν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὀρῶσιν αὐτοῦ τὸ λείψανον δονούμενον νεκρὸν, ὡς λέγουσι. περὶ οὗ φασι τὴν σελήνην φιλεῖν τὸν Ἐνδυμίονα. Ὅτι ἐν Ἀσιρῶθ καταγογγύζει Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ κατὰ Μωϋσέως. ἔχει δὲ αὐταῖς λέξεσιν ᾧδε. καὶ ἐλάλησε Μαριάμ 1.127 καὶ Ἀαρὼν κατὰ Μωϋσῆ ἕνεκεν τῆς γυναικὸς τῆς Αἰθιοπίσης, ἣν ἔλαβε Μωϋσῆς, ὅτι γυναῖκα Αἰθιοπίσαν ἔλαβε. καὶ εἶπον «μὴ Μωϋσῆ μόνῳ ἐλάλησεν ὁ κύριος; οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησε;» καὶ ἤκουσε κύριος, καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωϋσῆς πράως σφόδρα παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπε κύριος παρὰ ραχρήμα πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ «ἐξέλθετε ὑμεῖς οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου.» καὶ ἐξῆλθον οἱ τρεῖς ἐκεῖσε. καὶ κατέβη κύριος ἐν στύλῳ νεφέλης, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐκλήθη Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν, καὶ ἐξῆλθον ἀμφοτέρω, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς «ἀκούσατε τὸν λόγον μου. ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῖν κυρίῳ, ἐν ὀράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι καὶ ἐν ὑπνῷ λαλήσω αὐτῷ. οὐχ οὕτως ὡς θεράπων μου Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστι. στόμα πρὸς στόμα λαλήσω αὐτῷ, ἐν εἴδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων, καὶ τὴν δόξαν κυρίου εἶδε. καὶ διατί οὐκ ἐφοβήθητε καταλαλήσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου Μωϋσῆ;» καὶ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπ' αὐτοὺς. καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καὶ ἰδοὺ Μαρίαμ λεπρῶσα ὡσεὶ χιών. καὶ ἐπέβλεψεν Ἀαρὼν πρὸς Μαριάμ, καὶ ἰδοὺ λεπρῶσα. καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῆν «δέομαι, κύριε, μὴ συνεπιτεθῆ ἡμῖν ἡ ἀμαρτία, διότι ἠγνοήσαμεν καθότι ἡμάρτομεν. μὴ γένηται ὡς ἴσον θανάτου, ὡσεὶ ἔκτρομα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρὸς, καὶ κατεσθίη τὸ ἥμισυ τῶν σαρκῶν αὐτῆς.» καὶ ἐβόησε Μωϋσῆς πρὸς κύριον, λέγων «ὁ θεός, δέομαί σου, ἴασαι αὐτήν.» καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωϋσῆν «εἰ ὁ πατήρ 1.128 αὐτῆς πτύων ἐνέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, οὐκ ἐντραπήσεται; ἑπτὰ ἡμέρας ἀφορισθῆτω ἕξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται.» καὶ ἀφωρίσθη Μαριάμ ἕξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἐξῆρεν ἕως ἐκαθαρίσθη Μαριάμ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆρεν ὁ λαὸς ἐξ Ἀσιρῶθ, καὶ παρενέβαλεν ἐν τῇ ἐρήμῳ Φαράν. ἠνίκα δὲ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος, τελευτᾷ Μαριάμ ἡ ἀδελφὴ Μωϋσέως. εἶτα παρευθὺ

γίνεται γογγυσμός τοῦ λαοῦ διὰ τὸ δίψος, καὶ παρώξυνε Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν τὸν θεὸν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας. καὶ ὀργισθεὶς κύριος· εἶπεν «ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδοξάσατέ με ἐνώπιον Ἰσραὴλ, οὐκ εἰσάξετε τὸν λαὸν ὑμεῖς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.» τελευτᾷ δὲ Ἀαρὼν ἀνελθὼν εἰς τὸ ὄρος Ὦρ, ἐπιτιμίαν θανάτου δεξιόμενος διὰ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. μετὰ δὲ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας κατ' ἔρχεται ὁ λαὸς εἰς Ἐδώμ, καὶ καταγογγύζει θεοῦ καὶ Μωϋσέως. καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τοὺς ὄφεις, καὶ ἐθανάτουσαν τὸν λαόν. καὶ λοιπὸν γίνεται τὸ χαλκούργημα τοῦ ὄφεως προστάζει θεοῦ. Ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξαριθμῆσει, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἐλεά ζαρ ἠρίθμησαν τὸν λαόν, οὐχ εὐρέθη ἄνθρωπος ἐκ τῆς πρώτης ἀριθμήσεως, ἡνίκα Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἠρίθμησαν τοὺς ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα, ὅτι εἶπε κύριος αὐτοῖς «θανάτω ἀποθα νεῖσθε διὰ τοὺς γογγυσμούς ὑμῶν.» οἱ γὰρ περὶ τὸν Μωϋσέα καὶ Ἐλεάζαρ, ὡς Λευῖται, οὐδὲ τὸ παλαιὸν συνηριθμήθησαν ταῖς λοιπαῖς φυλαῖς, ὁ δὲ Ἰησοῦς Βενιαμίτης ἦν, ὁ δὲ Χάλεβ ἐκ τῆς 1.129 τοῦ Ἰούδα. σημείωσαι δὲ ὅτι καὶ οἱ κατὰ ὕφειν τῶν εἴκοσιν ἐτῶν οὐκ ἐστερήθησαν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, οὐδὲ οἱ φθάσαντες ζῆν τῶν Λευιτῶν. ἐνταῦθα δὲ κελεύεται Μωϋσῆς ἀνελθεῖν εἰς τὸ ὄρος Ναβάν, καὶ ἐλέγχεται καὶ αὐτός, ὡς ἀδελφὸς αὐτοῦ, διὰ τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας. διὸ καὶ τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας ἐστέρηται, καὶ τελευτᾷ ἐκεῖ ἐτῶν ἑκατὸν εἴκοσιν. Ὅτι τοῦ Σηὼν βασιλέως τῶν Ἀμορραίων καὶ τοῦ Ὦγ βασιλέως τῆς Βασάν τὰς πόλεις καὶ πᾶσαν τὴν χώραν τῶν δύο βασιλέων πέραν τοῦ Ἰορδάνου δέδωκε Μωϋσῆς εἰς κατάσχεσιν τῷ Ῥουβεὶμ καὶ Δάν καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς Μανασσῆ, μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν ἀπόφασιν ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει καὶ τελευτῆσαι. Ὅτι παρερχόμενοι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τοῦ ὄρους Σιὴρ προστάσσονται ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἄρτον καὶ ὕδωρ πρίασθαι παρὰ τῶν Ἰδουμαίων τῶν υἱῶν Ἡσαῦ, διότι εἶπεν αὐτοῖς ὁ θεός "οὐ κληρονομήσετε ἐκ τῆς γῆς τῶν Ἡσαῦ οὐδὲ βῆμα ποδός, ὅτι ἀδελφοὶ ὑμῶν εἰσίν." ἀποτρέπονται δὲ ὑπὸ θεοῦ ἐκ τῆς γῆς τῶν Μωαβιτῶν καὶ τῶν πόλεων αὐτῶν διὰ Λὼτ τὸν προπάτορα αὐτῶν. Ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ νομοθεσίᾳ λέγει Μωϋσῆς "τὰ ἅγια δέκα ῥήματα ταῦτα ὑμεῖς ἀκούσατε ἐκ μέσου τοῦ πυρός," ὥστε καὶ πρὸ τοῦ γραφῆναι αὐτὰ ἐν πλαξίν ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς θείας φωτὸς νῆς. οὐ γὰρ φωνὴν ἄσημον ἀλλ' ἔναρθρον ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐκ μέσου τοῦ πυρός ἐν Σινᾷ, καθὼς γέγραπται "καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν 1.130 τοῦ ἤκουσεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός." ταῦτα δὲ εἰσὶ τὰ ἅγια ῥήματα τοῦ νόμου, ἃ ὕστερον ἐνεχάραξεν ἐν πλαξίν. Ὅτι Μωϋσῆς π' ἐτῶν ὧν ἡγεῖται τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας τοῦ Ἑβραίων ἔθνος, συνῆν τε αὐτοῖς νομοθετῶν ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἔτη μ'. Ἀπὸ β' βιβλίου Ἰωσήπου τῆς ἀρχαιολογίας, ὅτι Φαραὼ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐθεάσατο καὶ τὰς τῶν ἐνυπνίων ὄψεις καὶ τὰς ἐξηγήσεις αὐτῶν. ἀλλὰ τῶν ἐξηγήσεων ἐπιλαθόμενος τὸν ταῦτα ἀναμνήσοντα ἐζήτει. ὅτι ἐν τοῖς ἑπτὰ τῆς εὐθηνίας ἔτεσιν οὐ προήσθησαν Αἰγύπτιοι τὸν ἑπταετῆ λιμόν. ὅτι τῶν ἱερογραμματέων τις ἀναγγέλλει τῷ βασιλεῖ Φαραὼ τεχθήσεσθαι τινα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραηλίταις, ὃς ταπεινώσει μὲν τὴν Αἰγυπτίων ἡγεμονίαν, αὐξήσει δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας τραφεῖς. διὸ καὶ γνώμη αὐτοῦ κελεύει πᾶν τὸ γεννηθὲν ἄρσεν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὸν ποταμὸν ρίπτεσθαι. ἀλλὰ κρατήσῃ δ' ἂν οὐδεὶς τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης, οὐδ' ὁ μυρίας τέχνας ἐπὶ τούτῳ μηχανησάμενος. ὅτι ὁ πατὴρ Μωϋσέως κατὰ τοὺς ὕπνους πάντα τὰ κατὰ Μωϋσέα καὶ Ἀαρὼν συμβησόμενα ἐκ θεοῦ προιδάσκειται καὶ τῇ αὐτοῦ γυναικὶ Ἰοχάβεδ φανεροῖ. ὅτι Θέρμουθις ἢ θυγάτηρ Φαραὼ ἀνελομένη Μωϋσέα κελεύει γύναιον ἀχθῆναι καὶ θηλὴν τῷ παιδίῳ παρασχεῖν· πολλῶν δὲ ἀχθεισῶν μὴ προσιεμένου Μωϋσέως παρεστῶσα Μαριάμ εἶπεν "εἰ τῶν ὁμοφύλων αὐτῷ γυναικῶν Ἑβραίδων ποιήσῃς ἀχθῆναι, τάχα ἂν προσίεται θηλὴν." διὸ καὶ κελευ 1.131 σθεῖσα ἄγει τὴν αὐτοῦ μητέρα, καὶ τὸ παιδίον ἀσμένως προσφύεται τῇ θηλῇ. ὅτι φιλοφρονούμενος Φαραὼ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἐπιτίθησι Μωϋσῆ τὸ διάδημα, ὁ δὲ διὰ

νηπιότητα καταφέρει αὐτὸ εἰς γῆν καὶ τοῖς ποσὶν ἐπιβαίνει. τοῦ δὲ προδηλωθέντος ἱερογραμ ματέως τοῦτο θεασαμένου καὶ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντος ἡ Θέρμουθις ἐξαρπάσασα διεσώσατο. ὅτι χειροῖθεις οὔσαι αἱ ἴβεις πρὸς μόνον τὸ τῶν ὄφρων γένος ἀγρίως ἔχουσι, καὶ δεινῶς ἀναρπαζόμεναι κατεσθίουσιν ἐλάφων μᾶλλον. ὅτι φθειρῶν ἄπειρόν τι πλῆθος τοῖς Αἰγυπτίοις ἐξήνησεν, ἔνδοθεν ἀναδιδόμενον καὶ κακῶς δια φθειρόν αὐτούς καὶ ὑπὸ μηδενὸς διαφθειρόμενον φαρμάκου. ὅτι ἐξελθόντες οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ Αἰγύπτου πεφυρμένοις ἀλεύροις καὶ πεπηγῶσιν ἐπὶ λ' ἡμέραις διετράφησαν σπανίως· ὅθεν καὶ εἰς μὴν μην τῆς τότε ἐνδείας ἐορτὴν ἄγουσιν ἐφ' ἡμέρας ὀκτῶ τὴν τῶν ἀζύμων λεγομένην· ἐξῆλθον δὲ μετὰ ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. ὅτι τὸ τῶν ὀρτύγων γένος τρεφόμενον πλῆθος εἰς τὸν Ἀράβιον κόλπον ἐπίπταται, τὴν μεταξὺ θάλασσαν ὑπερελθόν, καὶ ὑπὸ κό που τε ἅμα τῆς πτήσεως καὶ πρόσγειον μᾶλλον τῶν ἄλλων ὃν κατεφέρετο εἰς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι τὸ μάννα παρήγγελο ἐξ ἴσου πᾶσιν ἀσάρωνα (τοῦτο δὲ ἐστὶ μέτρον) εἰς ἐκάστην ἡμέραν συλ λέγειν, ὡς οὐκ ἐπιλείψοντος αὐτοῖς βρώματος, ἵνα μὴ τοῖς ἀδυνατοῖς ἄπορον ἦ τὸ λαμβάνειν δι' ἀλκὴν τῶν δυνατωτέρων πλεονε κτούντων περὶ τὴν ἀναίρεσιν.

1.132 Ὅτι ἐπὶ σταθηρᾷ μεσημβρία τῆς ἐπὶ τῆς βάτου θεοφανείας ἀξιοῦται Μωϋσῆς, καὶ τῶν ὁμοφύλων τὴν ἡγεμονίαν καὶ μὴ θέλων ἐγχειρίζεται, σημείοις τε καὶ τέρασι καθοπλισθεῖς, καταλιπὼν Ἰοθὼρ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ ἢ γαμβρὸν (δισσῶς γὰρ καλεῖται) εἰς Αἴγυπτον ἅμα δυοῖ παισὶ Γηρσᾶμ καὶ Ἑλιέζερ, καὶ γυναικὶ τῇ Σεπφόρα, ἣ καὶ ἐπιστὰς ἄγγελος θάνατον ἠπειλήσεν. ἀλλὰ τοῦ τον ἰλεώσατο καίπερ ἀλλόφυλος οὔσα ἡ γυνὴ τῷ τῆς περιτομῆς τοῦ παιδὸς αἵματι. συναντᾷ δὲ αὐτῷ καὶ Ἀαρὼν θεόθεν σταλείς, καὶ τὴν τῶν σημείων ἐπιβεβαιοῦται δύναμιν. ὅθεν καὶ τῷ Φαραῶ μετὰ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐπαιδῶν ἀνθισταμένοις πρώτην πληγὴν ἐπήνεγκε, πᾶν ὕδωρ εἰς αἷμα ποιήσας· Μωϋσεὶ δὲ καὶ Ἀαρὼν καὶ τοῖς Ἑβραίοις καθαρὸν ἦν καὶ πινόμενον. ἔνθεν γὰρ καὶ τοῖς γόησιν ἀντεσοφίσθη τὸ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις εὐρισκόμενον ὕδωρ αἷμα δοκεῖν φαίνεσθαι. τὸ δὲ αὐτὸ νοεῖται καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας πληγῆς τῶν βατράχων, Αἰγυπτίους μὲν πάντας τῷ πάθει μαστί ζεσθαι, μόνην δὲ τὴν γῆν τῶν Ἑβραίων καθαρεύειν τοῦ πάθους. τρίτη πληγὴ ἡ τῶν σκνιπῶν, τετάρτη ἡ τῆς κυνομίας, πέμπτη θάνατος κτηνῶν, ἕκτη ὁ αἰθαλώδης κονιορτός, ἑβδόμη αἰφλυ κτίδες τῆς χαλάζης, ὀγδόη ἡ ἀκρίς, ἐνάτη τὸ ψηλαφητὸν σκότος, δεκάτη θάνατος τῶν πρωτοτόκων. Ἡ δεκάλογος. α'. ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς σου, ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου. β'. οὐκ ἔσσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ· οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα. γ'. οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἐπὶ κενῷ· οὐ γὰρ μὴ καθαρῖσει κύριος 1.133 τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ. δ'. μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. ε'. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς. ς'. οὐ μοιχεύσεις. ζ'. οὐ φονεύσεις. η'. οὐ κλέψεις. θ'. οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου. ι'. οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου ἢ τὴν οἰκίαν ἢ τὸν ἀγρὸν ἢ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἢ τὴν παιδίσκην ἢ τὸν βοῦν ἢ τὸ ὑποζύγιον αὐτοῦ ἢ πᾶν κτήνος αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τοῦ πλησίον σου ἐστίν. Αὕτη δὲ ἡ δεκάλογος τῶν γενικῶν ἐντολῶν ἐστὶν ἡ διάταξις. ταῦτα τὰ θεῖα διδάγματα φοβερᾷ τινὶ καὶ ἐνάρθρω φωνῇ διατέτακται, ὀρῶντος τοῦ λαοῦ καὶ ἀκούοντος· ἦς τὸ καταπληκτικὸν καὶ ἀκοαῖς δυσάντητον μὴ φέροντες ἤτησαν διὰ Μωϋσέως τὰ λοιπὰ τῶν ἐφεξῆς εἰδικῶς αὐτοῖς ἐν πενήκοντα κεφαλαίοις νομοθετηθέντα λαληθῆναι· ἦσαν δὲ περὶ τε οἰκετῶν καὶ φόνων ἔκουσίων καὶ ἀκουσίων, ἀτιμίας γονέων καὶ κακολογίας, κλοπῆς, πατάξεως ἐν μάχαις πρὸς θάνατον ἢ ζωὴν, ἐλεύθερος πρὸς ἐλεύθερον καὶ δεσπότης πρὸς δούλον, καὶ ἀνδρὸς πρὸς ἔγκυον γυναῖκα, ἐκβολῆς ὀφθαλμῶν δούλου καὶ δούλης, κεραισμοῦ

ταύρου πρὸς ταῦρον, κλοπῆς μόσχου, καὶ θανῆς κλέπτου ἐν τῷ διορύγματι, κατὰ ἐμπρησμοῦ βοσκημάτων καὶ ἄλωνος, κατὰ παρακαταθήκης ἀργυρίου ἢ χρυσίου, καὶ ὑποζυγίων καὶ παντοίων κτηνῶν χρήσεως παρὰ τοῦ πλησίον, φθορᾶς παρθένων καὶ θανάτου φαρμάκων, κτηνοβασίας καὶ θυσίας εἰδώλων, κακώσεως προσηλύτου καὶ ὄρ 1.134 φανῶν καὶ χηρῶν δανειζομένων, κακολογίας εἰς θεὸν καὶ ἄρχοντα τοῦ λαοῦ, ἀπαρχῶν ἄλωνος καὶ ληνοῦ, πρωτοτόκων υἰῶν μόσχων τε καὶ προβάτων καὶ ὑποζυγίων, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἄνδρας ἀγίους τῷ θεῷ, κρέας θηριάλωτον μὴ ἐσθίειν ἀλλὰ κυσὶν ἀπορρίπτειν, μὴ παραδέχεσθαι ἀκοὴν ματαίαν, μὴ συμμαρτυρεῖν ἀδίκῳ, μὴ συνεῖναι πολλοῖς ἐπὶ κακίᾳ, μὴ ἐκκλῖναι μετὰ πολλῶν κρίσιν, μὴ ἐλεῆσαι πτωχὸν ἐν κρίσει, ἀποστρέφειν καὶ ἀποδιδόναι τὸν βουὴν καὶ τὸ ὑποζύγιον τοῦ ἐχθροῦ πλανώμενον τὸν εὐρίσκοντα, καὶ πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον συνεγείρειν, μὴ διαστρέφειν κρίσιν πένη τὸς δικαίαν, ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀφίστασθαι, μὴ ἀναιρεῖν ἀθῶον καὶ δίκαιον, μὴ δικαιοῦν τὸν ἀσεβῆ, δῶρα μὴ λαμβάνειν ὡς ἐκτυφλοῦντα τοὺς βλέποντας καὶ τὸ δίκαιον λυμαινόμενα, προσήλυτον εὖ ποιεῖν, ἕξ ἔτη σπεῖρειν τὴν γῆν, τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἄφεισιν παρέχειν αὐτῇ εἰς ἀπόλαυσιν πτωχῶν ἢ θηρίων, ὁμοίως καὶ τὸν ἀμπελῶνα καὶ τὸν ἐλαιῶνα, φιλανθρωπίαν ἐκπαίδευσιν αὐτούς. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ ἔτος καὶ ἄφεισις ὀφλημάτων ἐγένετο, καὶ τῶν δουλευόντων Ἑβραίων ἐλευθερία, καὶ τὸν ἰωβηλαῖον ἀργεῖν ἐνομοθέτησεν. ἐλευθερίαν δὲ καὶ ἄφεισιν σημαίνει τὸ ὄνομα. ἰωβηλαῖον δὲ τὸ πεντηκοστὸν προσαγορεύουσιν ἔτος, ἐν ᾧ κελεύει καὶ τὸν ἀγρὸν ἀναλαμβάνειν τὸν πεπρακότα καὶ τὰς ἐν αὐτῷ οἰκίας, καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς καὶ παίδων ὠνητῶν ἐλευθερίας. ἕξ ἡμέρας ἐργάζεσθαι τὴν ἐβδομάδα, τῇ δὲ ἐβδόμῃ ἀναπαύεσθαι. ὀνόματι θεοῦ ἀλλοτρίου μὴ ὀμνύειν, μήτε προφέρειν διὰ στόματος. τρεῖς καιροὺς τοῦ ἔτους ἑορτάζειν, τὴν ἑορτὴν 1.135 τῶν ἀζύμων πρῶτην ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μηνὶ τῷ νέῳ ἦτοι κατὰ τὴν πρῶτην πανσέληνον τοῦ ἔαρος, δευτέραν ἑορτὴν θερισμοῦ πρωτογεννημάτων, καὶ τρίτην συναγωγὴν ἔργων τοῦ ἀγροῦ συντελείας ἀπὸ ἐξόδων ἐνιαυτοῦ, ἀναμνησκῶν αὐτοὺς διὰ τοῦ μὲν πάσχα τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐξόδου, διὰ δὲ τῆς πεντηκοστῆς τῆς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου, διὰ δὲ τῆς σκηνοπηγίας τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ διαγωγῆς· ἐν σκηναῖς γὰρ οἰκοῦντες τεσσαράκοντα διετέλεσαν ἔτη. μὴ ὀφθῆναι κενὸν ἐναντίον κυρίου, καὶ πᾶν ἀρσενικὸν ὀπτάνεσθαι ἐνώπιον κυρίου κατὰ τὰς τρεῖς ἑορτάς ταύτας. μὴ θύειν ἐπὶ ζύμῃ αἶμα θυσιάσματος κυρίου, ἀλλ' ἐπ' ἀζύμοις. μὴ μένειν ἕως πρωῆς στέαρ τῆς ἑορτῆς. καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρώτων γεννημάτων τῆς γῆς εἰσάγειν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐφ' ἅπασιν. μὴ ἔψιν ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ. ταῦτα τὰ δικαιώματα τοῦ θεοῦ Μωϋσῆς ἐλθὼν ἀπήγγειλε τῷ λαῷ μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν θείων παραινέσεων. καὶ ἀπεκρίθη μὶα φωνῇ πᾶς ὁ λαός, καὶ εἶπε "πάντας τοὺς λόγους κυρίου ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα," καὶ ἐγράφη ταῦτα πάντα. Ὅτι Μωϋσῆς λαβὼν παρὰ θεοῦ δόξαν, ἐν τῷ προσώπῳ κάλυμμα τιθεὶς ἐπὶ τεσσαράκοντα χρόνοις διελέγετο τοῖς Ἰουδαίοις· οὐ γὰρ ἠδύναντο ἀτενίζειν εἰς αὐτόν. εἰσιόντος δὲ πρὸς κύριον περιηρεῖτο τὸ κάλυμμα, ὡς περ καὶ τοῖς κατὰ σάρκα μὲν τὸν νόμον ἀναγινώσκουσι κάλυμμα πωρώσεως ἐπίκειται τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ, τοῖς δὲ διὰ τοῦ πνεύματος 1.136 εἰσιούσι τὸ κάλυμμα τῆς ἀγνοίας ἀφαιρεῖται. ἀληθῶς δὲ τὰ ὀπίσθια τοῦ θεοῦ, τὴν σάρκωσιν τοῦ μονογενοῦς, ἐπὶ τοῦ Θαβωρίου εἶδε Μωϋσῆς ὡς ἐπὶ πέτρα τεθεὶς καὶ σκεπασθεὶς τῷ Χριστῷ· παρερχόμενον δὲ ἐν δόξῃ εἶδεν οὐ γυμνὸν ἀλλὰ σεσαρκωμένον θεόν. Ὅτι αἱ μὲν πρῶται πλάκες χειρὶ θεοῦ λελάξενται καὶ γε γράφονται, αἱ συντριβῆναι συγκεχώρηται, ὅτι τύπος ἦσαν αὐταὶ τοῦ πρώτου καὶ κατὰ τὸ γράμμα νόμου, ὡς περ αἱ δευτεραὶ ὡς Μωϋσῆς ἐλάξευσε καὶ ἔγραψε, τύπος ἦσαν σαφῆς τοῦ δευτέρου καὶ κατὰ πνεῦμα νόμου. ὡς περ καὶ λαὸς ὁ πρῶτος ὁ μοσχοποιήσας τὸν πρῶτον ἐτύπου

Ἰσραήλ, διὸ καὶ ἐν ὀργῇ θεοῦ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ πρὸς αὐτὸν παλαιὸς διεσκεδάσθη νόμος. ὁ λαὸς δὲ ὁ δεῦτερος τὸν νέον καὶ κατὰ Χριστὸν εἰκόνιζεν Ἰσραήλ, διὸ καὶ ἐν δόξῃ τοῦ προσώπου Μωϋσέως τὰς δευτέρας εὐλαβῶς ὑπεδέδεκτο πλάκας, καὶ ταύτας ἀφάρτους ἐν τῇ τοῦ μαρτυρίου ἀποθέμενος ἐφύλαξε κιβωτῶ. Ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν κτηνῶν ὁ βοῦς καὶ τὸ πρόβατον καὶ τὸ αἰγίδιον, ὡς ἡμερᾶ καὶ καθαρὰ καὶ εἰκόνα τῶν τοῦ Χριστοῦ τυποῦντα προβάτων, εἰς θυσίαν καὶ ὀλοκαύτως τῶ νόμῳ παρείληπται, ἀπὸ δὲ τῶν πτηνῶν μόνα τρυγῶν καὶ περιστερὰ, τὸ μὲν ὡς φίλαγον καὶ φιλήσυχον, τὸ δὲ ὡς φιλάλληλον καὶ φιλόανθρωπον, καὶ ἄμφω ὡς καθαρὰ καὶ ἀκέραια καὶ ἀγιῶν ψυχῶν ἰδιότητάς χαρακτηρίζοντα, εἰς θυσίαν καὶ ὀλοκαύτως τῶ νόμῳ ἐξεῖλεκται καὶ παρείληπται.

1.137 Ὅτι τὴν ἐρυθρὰν οἱ μὲν εἰς δώδεκα τομὰς λέγουσι κοπήναι, καθὼς καὶ ὁ μέγας Χρυσόστομος ἐκάστη φυλῆ λέγει δίοδον ἰδίαν παρεχομένην, οἱ δὲ εἰς μίαν διὰ τὸ μίαν πληγὴν τὸν Μωϋσῆν τῇ θαλάσῃ δεδωκέναι. ὅτι τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς θαλάσσης ἐξεληθόντων τοὺς Αἰγυπτίους ἡ θάλασσα ἐκβράσασα νεκροὺς αὐτοῖς παραδίδωσιν· οὗς καὶ σκυλεύσαντες βουνοὺς πεποιήκασιν, καὶ ἡ γῆ χάνασα τούτους κατέπιε, κατὰ τὸ εἰρημένον "ἐξέτεινας τὴν δεξιάν σου, κατέπιεν αὐτοὺς γῆ." ἔλθόντες δὲ εἰς Ἑλὴμ εὖρον δεκαδύο πηγὰς ὑδάτων καὶ ἑβδομήκοντα στελέχη φοινίκων, οἵτινες ἦσαν τύποι τῶν Χριστοῦ μαθητῶν, αἱ μὲν δώδεκα πηγαὶ τῶν δεκαδύο κορυφαίων, οἱ δὲ ἑβδομήκοντα φοίνικες τῶν τούτων φοιτητῶν, μεθ' ὧν τὴν οἰκουμένην ποτίσαντες τὴν γλυκεῖαν καὶ στερεὰν τροφήν τῆς θεογνωσίας τῶ κόσμῳ ἐπώμβησαν. τὸ δὲ μάννα αὐτοῖς δοθὲν πᾶσιν ἴσον συνήγετο, καὶ δυνατῶ καὶ ἀσθενεῖ· ὅποσον γὰρ τῶ ἰσχυρῶ προεθυμήθη συναχθῆναι, γομὸρ συνήγετο, ὅπερ ἐστὶν οὕγγιαι τριακονταδύο ἡμισυ, καὶ τῶ καταρραθυμήσαντι γομὸρ συνήγετο. καὶ εἰ εἰς τὴν αὖριον ἐφυλάχθη, διὰ σκωληκῶν ἐφθείρετο, ἐκτὸς τῶν σαββάτων· τὸ γὰρ τῆ παρασκευῆ συναγόμενον καὶ τῶ σαββάτῳ διεφυλάττετο ἀβλαβές. τύπος δὲ ἦν τοῦτο τὸ ἀδιάφθορον δηλῶν τοῦ δεσποτικοῦ σώματος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ταφῆς, σταυρῶ μὲν καὶ ἡλίου καὶ λόγῃ φυσικῶς πεπονθὸς ὁμοίῳ παθῶς ἡμῖν, διαφθορὰς δὲ καὶ διάλυσιν μηδ' ὅλως ὑπομεμενη 1.138 κός. προτυποῖ δὲ τὸ μάννα καὶ τὴν πάναγον θεομήτορα καὶ τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. τοῦτο τὸ μάννα ἔφαγον Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ γὰρ ἡ πᾶσα ὁδὸς τῆς ἀπὸ Αἰγύπτου ἐξελεύσεως τῶν Ἑβραίων, ἀπὸ Κάδδης βαρνή ἕως φάραγγος Σαρέθ, μὴ οὔσα πλέον τῶν πενήκοντα ἡμερῶν, αὐτοῖς καταρεμβομένοις ὑπὸ θεοῦ, ἐν ληΐ χρόνοις διήνυσται. Ὅτι πολεμούντων τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν Ἀμαλήκ διὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὃς πρὸ τούτου Ναύσης ἐκαλεῖτο, Μωϋσῆς τὰς χεῖρας σταυροειδῶς ἐξέτεινε, καὶ ἐκράτησεν ὁ Ἰσραήλ τοῦ Ἀμαλήκ. ἐπὶ δὲ ἀτονήσας καθῆκεν αὐτάς, ἐκράτει ὁ Ἀμαλήκ. τότε Ἀαρὼν καὶ Ὠρ ὑποθέντες ταῖς χερσὶν αὐτοῦ πέτρας ἐφύλαξαν αὐτὸν ἕως δύσεως ἡλίου. ὅθεν καὶ κατετροπώσατο Ἰησοῦς τὸν Ἀμαλήκ, ἀποκτείνας αὐτὸν μαχαίρᾳ. Ὅτι Φορωνεὺς ὁ παῖς Ἰνάχου καὶ Νιόβης πρῶτος λέγεται παρ' Ἑλλησι νόμους καὶ κριτήρια θέσθαι. ἡ δὲ Κρήτη ἀπὸ Κρητὸς τινος ἄρξαντος ἐκέϊσε ὠνόμασται. Ὅτι ἡ Σκυθόπολις Βασάν ἐλέγετο πρότερον. Ἔως ὧδε ἡ πεντάβιβλος περιέχει ἱστορίαν τε καὶ πρᾶξιν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἐτῶν τρισχιλίων ὀκτακοσίων ἐξηκονταεπτὰ. Ὅτι ἀπὸ τοῦ νέου σίτου προφέρει ἡ ἀγία πόλις τὸ ἅγιον πάσχα, τὴν προσφορὰν ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ. Ὅτι τὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ πᾶσαν καὶ τὴν στολὴν τοῦ ἱερέως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων, τῆς τε πόρπης, ἣτις ἐστὶ φύλλα 1.139 ἡ περόνη, καὶ τοῦ λογείου, ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἄρ χιερέως διὰ δώδεκα λίθων, σημαινόντων διὰ μὲν τῆς αὐγῆς τὰ χρηστὰ διὰ δὲ τῆς ἐπισκοτώσεως τὰ δεινὰ, εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος ὀφθαλμοφανῶς ἐθεάσατο Μωϋσῆς, καὶ κατὰ ταῦτα ὠκοδόμησεν τὴν κιβωτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. τότε καὶ τὰς πλάκας τὰς πρώτας ἔλαβε, καὶ τοῦ θεοῦ ἤκουσεν ὀργιζομένου καὶ λέγοντος "ἕασόν

με έκτριψαι αὐτούς, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ ἰσχυρόν." αὐτὸς δὲ δεηθεὶς ἐξιλιάσατο τὸν θεόν, καὶ κατελθὼν τὸν μὲν μόσχον κατέκαυσε πυρὶ, καὶ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὰ καὶ ἔσπειρεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπότισε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. καὶ ἐμφυλίῳ πολέμῳ τὸν θεὸν ἰλεωσάμενος, πάλιν ἐτέρας τεσσαράκοντα ἡμέρας νηστεύσας, ἄνεισιν εἰς τὸ ὄρος καὶ τὰς δευτέρας πλάκας λαμβάνει. τότε εἶδε καὶ τὴν δόξαν κυρίου παρὰ τῇ ὀπῇ τῆς πέτρας καθίσας, καὶ ἐδοξάσθη τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ὀπίσθια δὲ θεοῦ χρῆ νοεῖν τὰς θείας οἰκονομίας καὶ ἐνεργείας, πέτραν δὲ τῆς πίστεως τὸ στερρόν καὶ ἀκράδαντον, ὀπῆν δὲ τῆς πέτρας τὸν τῆς πίστεως ὀφθαλμόν (διὰ τοῦτο γὰρ οἱ κατὰ Μωϋσέα θεωροῦσι τὰ ἀνέφικτα καὶ ἀθέατα), κάλυμμα δὲ τὴν ἀπιστίαν· ἡνίκα γὰρ ἄνθρωπος πιστεύσῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος. τότε κατασκευάζει καὶ τὴν κιβωτὸν διὰ Βεζελεὴλ υἱοῦ Μαρίας τῆς ἀδελφῆς Μωϋσέως, καὶ Ὄρ τοῦ συνόντος καὶ Ἀαρών, ὅτε τὰς χεῖρας ἀνεῖχον Μωϋσέως κατὰ τοῦ Ἀμαλήκ. ἐτελειώθη δὲ τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς ἐν ἑπτὰ μηνί, καὶ τῇ 1.140 πρώτῃ ἡμέρᾳ τοῦ πρώτου μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐξόδου ἔστη· ὅπερ καὶ ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Λευιτικῶν. τῷ δὲ δευτέρῳ μηνὶ ἐγένετο ἡ ἐξαρίθμησις τοῦ λαοῦ, καὶ εὐρέθη ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, καθὼς ἡ τετάρτη βίβλος τῶν ἀριθμῶν λέγει, μυριάδες ἐξήκοντα καὶ #22γφν', χωρὶς τῶν Λευιτῶν· οἱ δὲ Λευῖται ἀριθμηθέντες εὐρέθησαν χιλιάδες κβ'. τῷ τεσσαρᾷ κοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου Ἀαρών ἐτελεύτησεν ρκγ' ἐτῶν, καὶ Μωϋσῆς προχειρίζεται Ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν Ἀαρών. Μωϋσῆς δὲ τῷ ἰα' μηνὶ τοῦ μ' ἔτους τῆς ἐξόδου, ἑκατοστῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εὐλογήσας πάντα τὸν λαόν, ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος Ναβὰν ἦτοι Ἀμβρεῖμ, κείμενον ἐν τῇ Μωαβίτιδι πέραν τοῦ Ἰορδάνου κατὰ πρόσωπον Ἰεριχώ, καὶ κατοπτεύσας τὴν γῆν τὴν ἐπηγγελμένην αὐτῷ τῷ Ἰσραὴλ, ἐτελεύτησε, καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεὶς τὸν τάφον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χεῖλη αὐτοῦ. ἐπέιραζε δὲ αὐτὸν ὁ διάβολος ὡς ἡμᾶρ τηκότα τῷ θεῷ συνελκύσαι μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν. ἀλλ' ἀρχαγ γελικῇ διεκρούσθη χειρὶ ὡς προπετῆς καὶ θρασὺς καὶ τῶν τοῦ θεοῦ φίλων δυσμενῆς. ἐγένετο δὲ νεφέλη καὶ σκότος κατὰ τὸν τόπον, ὡς μὴ ἰδεῖν τινὰ ποῦ ἐτάφη Μωϋσῆς, καθὼς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. Ἰστέον ὅτι τὰ πέντε βιβλία τῆς ἀρχαιολογίας ὁ μακαριώτατος ἐν ἀγίῳ πνεύματι Μωϋσῆς ἀνετάξατο κατὰ τὴν Ἑβραϊδα γλῶσσαν· ἥτις μετὰ ταῦτα, ὡς καὶ αἱ λοιπαί, εἰς Ἑλληνικὴν μετ' 1.141 ἐβλήθη διάλεκτον ὑπὸ τῶν ἐβδομήκοντα ἐρμηνευθεῖσα ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. καὶ ἡ μὲν Γένεσις ἄνωθεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν κοσμογένειαν τὴν τε τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν, τὸν κατακλυσμόν, τὴν τῶν Σοδομιτῶν ἀπώλειαν, τὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῶν πατέρων Ἀβραάμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ βίωσιν καὶ τελείωσιν, τοὺς χρηματισμοὺς καὶ τὴν τοῦ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ βασιλείαν περιέχει. ἡ δὲ Ἔξοδος τὴν τοῦ Ἰσραὴλ περιέχει κάκωσιν, καὶ τὴν διὰ Μωϋσέως ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς διάβασιν, καὶ τὴν ἐν ἐρήμῳ διατριβήν, καὶ ὅσα νομοθετούμενος ἐπέιρασε τὸν θεόν, καὶ τὴν τῆς σκηνῆς κατασκευήν. τὸ Λευιτικὸν τὴν τῶν θυσιῶν ποικίλην παρὰ δόσιν καὶ τὴν τῶν ἱερέων διακόσμησιν. οἱ Ἀριθμοὶ τὴν διὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἶτ' οὖν ἀπαρίθμησιν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ περιέχει, τὴν μὲν πρώτην ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών μετὰ τὴν ἔξοδον εὐθὺς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ γενομένην, τὴν δὲ δευτέραν ἐπὶ Μωϋσέως καὶ Ἐλεάζαρ, μετὰ τὴν ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσιν πανωλεθρίαν τῶν πρώτων διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, γενομένην ἐν Ἀραβαῶθ Μωάβ ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ τὴν Ἰεριχώ. τὸ δὲ Δευτερονόμιον πάσας τὰς ἐξ ἀρχῆς μεγαλοουργίας τοῦ θεοῦ μέχρι καὶ τῆς τοῦ Μωϋσέως τελευτῆς γενομένης εἰς αὐτοὺς περιέχει, ἀλλὰ μὴ καὶ τὴν δευτέραν ὠδὴν πᾶσαν, καὶ τοὺς φυλάρχους οἱ καὶ ἔμελλον κατακληρονομεῖν τὴν τῆς ἐπαγγελίας γῆν. Διελθόντος δὲ τοῦ Ἰσραὴλ τὸν Ἰορδάνην, περιέτεμεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τὸν λαὸν μαχαίραις πετρίναις· τὰ γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη οὐδεὶς

περιετμήθη, καὶ οἱ πλείστοι τῶν μαχί 1.142 μων ἀπερίτμητοι ἦσαν· τὸ δὲ αἷτιον, ὅτι παντὸς ἀλλογενοῦς κε χωρισμένοι χρεῖαν τῆς περιτομῆς οὐκ εἶχον. καλῶς ἄρα εἴρηται τῷ θεῖῳ ἀποστόλῳ ὅτι οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν. καὶ φαγόντος ἐκ τοῦ νέου σίτου τοῦ λαοῦ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐξέλιπε τὸ μάννα. τότε καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ εἶδεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ εἰς Ἱεριχώ, δι' οὗ καὶ παρεδόθη αὐτῷ ἡ Ἱεριχώ· μετὰ γὰρ ἡμέρας ζ' περιστοιχισάντων αὐτὴν μετὰ τῆς κιβωτοῦ, ἐπεὶ ἐσάλπισαν καὶ ἐβόησαν ὁ λαός, ἔπεσον αὐτόματα τὰ τεῖχη, καὶ εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ Ἰσραὴλ, καὶ ἐσφάγη πᾶς ὁ λαὸς τῆς Ἱεριχώ καὶ πᾶν ζῶον, πλὴν Ῥάαβ τῆς πόρνῆς καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς. ἐκεῖ καὶ Ἄχα ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσραὴλ σὺν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ διὰ τὸ ἀποκρῦσαι χρήματα. τότε καὶ Γαβαὼ νῖται καὶ οἱ τοῦ Εὐαίου καὶ οἱ λοιποί, ὡς μακρόθεν οἰκοῦντες, πρὸς Ἰησοῦν σπονδὰς ποιοῦνται· οὓς ἐπιγνοὺς ὕστερον πλησιοχώρους ὑπάρχειν τῆς μὲν αἰχμαλωσίας συνεχώρησε, διακονεῖν δὲ καὶ ξυλοφορεῖν τῷ λαῷ προσέταξε. τοὺς δὲ Ἀμορραίους πολεμῶν ἔστησε τὸν ἥλιον κατὰ Γαβαῶ, καὶ κατὰ φάραγγα Ἐλὼμ τὴν σε λήνην, ἕως ἐξεπολέμησε τοὺς ἐχθρούς. πᾶσαι δὲ ἅς παρέλαβεν Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ βασιλείας εἰκοσιεννέα ἦσαν, ἐπαρχίαι δὲ ἑπτὰ, παρέξ τῶν τῆς Ἱεριχώ καὶ τῆς Γέθ. τὴν δὲ Ἱεριχώ πόλιν καὶ Φοινίκων πόλιν ὀνομάζει, Κιρναίους δὲ τοὺς ἀπογόνους Ἰοθὼρ. οὗτος τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας τῶν Ἰουδαίων ἔθνεϊ διανέμει εἰς κλῆρον. τελευτᾷ δὲ ζήσας ἔτη ἑκατὸν δέκα, κρατήσας τοῦ Ἰσραὴλ 1.143 ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν Θαμναθσαράχ, ἐν τῷ ὄρει Ἐφραΐμ, συνθάψαντες αὐτῷ καὶ τὰς πετρίνας μαχαίρας.

Ὅτι τῶν Ἀργείων μετὰ Ἰναχον ἐβασίλευσε Φορωνεύς, καὶ ἄλλοι δὲ πλείους μετ' αὐτὸν ἕως τοῦ Λυγκέως, ὃς Δαναῶν πολεμήσας τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῦτον ἀποκτείνας, τὴν τε βασιλείαν αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα Κλυταιμνήστραν εἰς γυναῖκα παρέλαβε. μετὰ τοῦτον Μεριόπας πέντε μόνους χρόνους βεβασιλευκῶς αὐτὸς καταλύεται, καὶ ἡ βασιλεία τῶν Ἀργείων ἐπὶ φμθ' ἔτη διαρκέσασα εἰς Σικυωνίτας τοὺς Ἑλλαδικοὺς μεταπεπτῶκει. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Μωϋσέως γέγονε τις ἀνὴρ μέγας, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰάφεθ, ὃς αὐτόχθων ὢν ἐβασίλευσε τῆς Ἀττικῆς ἔτη λβ'. ὄνομα τῷ ἀνδρὶ Γύγης. ἐπ' αὐτοῦ γέγονε κατακλυσμός ἐν τῇ Ἀττικῇ μόνῃ· αὐτὸς τε ἀπώλετο καὶ ἡ χώρα πᾶσα, καὶ ἕως ἐτῶν διακοσίων ἔρημος ἔμεινεν. Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῆς τῶν Μολοσσῶν χώρας αὐτόχθων τις, Αἴδης ὄνομα, βεβασιλευκῶς μετὰ Μελινδίας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχε θυγατέρα τὴν Περσεφόνην, ἧς Πειρίθους ὁ αὐτοῦ συγκλητικὸς ἐρασθεὶς κατὰ σύνταξιν αὐτῆς ἀρπάσαι ταύτην νυκτὸς ἐβουλήθη. τοῦτο γνοὺς Αἴδης, ὃν εἶχε κύνα μέγιστον καὶ ἄγριον, Τρικέρβερρον ἐπονομαζόμενον, ἔξω τῆς θύρας ἔστησε Περσεφόνης ἀγνοούσης. τοῦ δὲ Πειρίθου πρὸς αὐτὴν παραγενομένου νυκτὸς, ἐφορμήσας ὁ κύων ἀνείλεν 1.144 αὐτόν. ἐξελθοῦσα δὲ πρὸς τὴν ταραχὴν ἡ κόρη διεσπάρακται καὶ αὐτὴ τῷ κυνί. ἐντεῦθεν ἐρρήθη ὅτι ὁ Πλούτων, τὸ τοῦ ἀνδρὸς εὐπορον σημαίνων, τὴν κόρην Περσεφόνην ἀρπάσας ἐς ἄδην ὤχετο. Ὅτι ὁ Αἰγιαλεὺς πρῶτος Σικυωνιτῶν πεντήκοντα δύο ἔτη ἤρξε· μεθ' ὃν ἄλλοι κζ' ἕως τοῦ καλουμένου Ζευξίππου, ὃς ἔτος ἕν καὶ τριάκοντα ἐβασίλευσεν ἐν αὐτοῖς. καὶ κατέσχευεν αὐτῶν ἡ βασιλεία ἔτη ἐννακόσια ὀγδοήκοντα. Τὰ δὲ δυτικὰ καὶ τὰ κατὰ Ἰταλίαν μέρη ὑπὸ τῶν υἱῶν Πίκου τοῦ καὶ Διὸς ἐτοπαρχοῦντο. ἐν δὲ τοῖς Ἑλλησιν ὁ Προμηθεὺς καὶ Ἐπιμηθεὺς Ἄτλας τε καὶ ὁ πανόπτης Ἄργος ἐγνωρίζοντο, ὃν καὶ ἑκατοντόφθαλμον διὰ τὸ ὄξυωπέστατον καὶ περὶ βλέπτον εἶναι τὴν διάνοιαν ἐκάλουν. καὶ ὁ μὲν Ἄτλας ἀστρονομικὴν μετῆει ἐπιστήμην, διὸ καὶ τὸν οὐρανὸν βαστάζειν αὐτὸν ἐμυθεύσαντο, Προμηθεὺς δὲ γραμματικὴν, ὡς φασιν, ἐξεῦρεν. οἱ δὲ Ἀναξαγόρειοι ἐρμηνεύουσι νοῦν μὲν τὸν Δία, τὴν δὲ Ἀθηνᾶν τέχνην. ὅθεν καὶ τὸ "χειρῶν

ὄλλυμένων ἔρρει πολύμητιν Ἀθήνην." τὸν δὲ Προμηθεΐα νοῦν ἔλεγον· προμήθεια γάρ ἐστιν ἀνθρώποις ὁ νοῦς. διὸ καὶ μυθεύονται τοὺς ἀνθρώπους μετα πεπλάσθαι, δηλονότι ἀπὸ ἰδιωτείας εἰς γνῶσιν. Ἐπιμηθεὺς δὲ τὴν μουσικὴν ἐξεῦρε, καὶ Δευκαλίων τὰ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς Ἀττικῆς ἀνετάξατο. ὁ Κέκροψ δὲ διφυῆς ὠνομάσθη, ἢ 1.145 διὰ μῆκος σώματος, ἢ ὅτι Αἰγύπτιος ὦν τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατο. οὗτος μετὰ τὸν κατακλυσμόν τῆς Ἀττικῆς Ἀθηνῶν ἐβασίλευσε χρόνους ν', καὶ ἀπὸ τῆς Ἀθηναῖς τὴν πόλιν Ἀθήνας ὠνόμασεν. ἐπὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐλαία πρῶτως ἐφύη. ἀπὸ τούτου Κεκροπία ἢ χώρα πρῶτον ἐκλήθη. οὗτος πρῶτος βοῦν ἐθαύμασε καὶ Ζῆνα προσηγόρευσε. ἐπὶ τούτου τὸ ἐν Δήλῳ ἱερὸν Ἀπόλλωνος Δηλίου ὑπὸ Ἐριχθονίου υἱοῦ Κέκροπος ἰδρύνθη. οὗτος νομοθετεῖ τὰς γυναῖκας ἔτι παρθένους οὔσας ἐνὶ ἀνδρὶ τῷ βουλομένῳ γαμεῖσθαι, καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ἕως θανάτου προσανέχειν· ἕως γὰρ αὐτοῦ ἀδιαφόρως ἔζων, πρὸς καιρὸν μιγνύμενοι καὶ αὐθις ὅτε βούλονται διαχωριζόμενοι, ὡς ἄδηλον εἶναι τίς ἂν εἶη τούτου πατήρ, κτηνῶν τρόπον νοθευομένου τοῦ γένους τῇ ἐπιμιξίᾳ. ἔλεγε γὰρ αὐτὸ αἴτιον εἶναι τοῦ κατακλυσμοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν Κραναὸς ἐβασίλευσε ἔτη ἑννέα, ὅτι καὶ Σαπφῶ ἢ καὶ πρώτη Μουσῶν ἀνη γόρευτο. εἶτα Φορνεὺς καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν ἕως Κόδρου βασιλεύσαντος αὐτῶν ἔτη κ'. ἐκράτει οὖν ἡ Ἀθηναίων βασιλεία ἔτη υφβ'. κάντεῦθεν ἄρχοντας δώδεκα προεβάλλοντο, δι' ὧν ἢ κατ' αὐτοὺς διωκονομεῖτο πολιτεία. ἐν τούτοις τοῖς ἄρχουσιν ἐνομοθετεῖ Ἀθηναίων πρῶτος Δράκων ὀνόματι. μετ' αὐτὸν δὲ Σόλων τοῦ Δράκοντος τοὺς νόμους ἠθέτει. εἶτα Θάλης ὁ Μιλήσιος ἐθεσμοθετεῖ, καὶ πάλιν Αἰσχύλος τυραννήσας ἔτος ἐν καὶ μῆνας ζ'. μεθ' ὃν Ἀλκιβιάδης ἔτη δύο, εἶτα ἄλλοι ιη', καὶ αὐθις ἡ τούτων 1.146 κατελύθη βασιλεία. ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς καὶ οἱ κριταὶ ἤρχον ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ. τῶν κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἐπανάληψις διὰ τὰς τῶν Ἑλλήνων ἱστορίας. Μετὰ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ ἐκ τῆς Ἰούδα καὶ Συμεῶν φυλῆς τοῖς ἀλλήλων σχοινίσμασι ἀνά μέρος βοηθούτων πρῶτος ἄρξαι τοῦ λαοῦ λέγεται Χάλεβ ἔτη λ'. μετὰ τοῦτο ὁ λαὸς εἰδῶλοις λατρεύσας ἐκδίδοται δουλεύειν τῷ Χουσαρθῶμ βασιλεῖ Συρίας τῆς Μεσοποταμίας ἔτη ιη'. ἐπιστρέψαντος τοίνυν τοῦ λαοῦ πρὸς θεὸν ἀνίστησι τὸν Γοθονιὴλ πρῶτον κριτὴν, ἀδελφὸν νεώτερον τοῦ Χάλεβ, ὃς ἔκρινε τὸν λαὸν ἔτη μ'. ἐπὶ τούτου γέγονεν ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμός ἐν τῇ Ἑλλάδι. καὶ πάλιν τὸ πονηρὸν ποιήσας ὁ Ἰσραὴλ παρεδόθη Ἑγλῶν βασιλεῖ Μωαβιτῶν ἐν τῷ #22γ.Δμβ' ἔτει, καὶ ἐδούλευσε ἔτη ιη'. πάλιν δὲ αὐτοὺς ἐπὶ στρέψαντας ἐξαιρεῖται διὰ τοῦ ἀμφοτεροδεξιοῦ Ἀῶδ, ὃς ἔσχε τὸ ἐπώνυμον τοῦτο διὰ τὸ ὁμοίως ἐν παντὶ πράγματι τῇ εὐωνύμῳ χρῆσθαι χειρὶ καθάπερ καὶ τῇ δεξιᾷ. οὗτος ἠγήσατο τοῦ λαοῦ ἔτη π'. τούτου τῷ κζ' ἔτει ἐβασίλευσε τῆς Ἀττικῆς ὁ Κέκροψ, ἐν δὲ τῷ οζ' ἔτει γέγονε κατακλυσμός ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Αἰθιοπία. πάλιν εἰδωλομανοῦντα τὸν Ἰσραὴλ παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ Ἰαβεὶμ βασιλέως Χαναὰν ἔτη κ'. μετὰ ταῦτα Δεβόρρα προφήτις, γυνὴ Ἀφειδῶθ φυλῆς Ἐφραΐμ, ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ. διὰ ταύτης ἠγήσατο Βαράκ, υἱὸς Ἀβινοεὶμ ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, τῆς κατὰ 1.147 Σισάρρα μάχης τοῦ ἀρχιστρατήγου Ἰαβεὶμ, καὶ ἐκράτησε πάσης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ὁ Σισάρρα τοῖς ποσὶ διαφυγὼν ὑπὸ Ἰαήλ γυναικὸς Χάμερ τοῦ Κινναίου ἀναιρεῖται, πασσάλῳ κατὰ τῆς γνάθου διαπαρεῖς. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Κάδμος ἐν Θήβαις ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὴν Δεβόρρας τελευτὴν ἐξήμαρτε πάλιν ὁ λαός, καὶ παρεδόθη τοῖς Μαδιθηναίοις ἔτη ζ'. Γεδεῶν δὲ αὐτοῖς ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, θείοις σημείοις τῆς νίκης κομισάμενος τὴν πίστιν, ἐπανίσταται, καὶ ἐν τοῖς ἀνδράσι τοῖς λάψαι καθὼς κύων τῶν ἰβ' μυριάδας διαχειρισάμενος ἤρξε τοῦ λαοῦ ἔτη μ'. Ἀβιμέλεχ τούτου υἱὸς ἔτη γ', Θόλα ἔτη κγ', Ἰαεὶρ ὁ Γαλααδίτης ἔτη κβ'. μετὰ τοῦτο ἐξήμαρτεν ὁ λαός, καὶ παρεδόθη τοῖς Ἀμανίταις ἔτη ιη'. ἔπειτα τὴν πρὸς θεὸν ποιησάμενος ἐπάνοδον σώζονται διὰ τοῦ Ἰεφθάε τοῦ Γαλααδίτου ἔτη ζ'.

μετὰ τοῦτον Ἐσσεβῶν ἔτη ζ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τὸ Ἴλιον ἐκτίσθη καὶ ἡ Τροία, καὶ Ἀσκληπίδης τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην μετήει. Ἐγλῶν ὁ Βαβυλωνίτης ἔτη ι'. Ἀβδῶν υἱὸς Σελεῖμ ὁ Μαραθωνίτης, ὃς ἦν πατὴρ παίδων μ' καὶ ἐκγόνων λ', ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ ἔτη η'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ὀρφεὺς ὁ Θραξ ὁ λυρικός καὶ ποιητῶν ἀπάντων ἐπισημότατος παρ' Ἑλλήσιν ἐγνώριζετο, ὃς ἐν ποιητικοῖς στίχοις περὶ στοιχείων ποιήσεως καὶ ἀνθρώπου γενέσεως, καὶ φωτὸς ἐξ αἰθέρος ἔλλαμψιν φιλοσοφῶν, 1.148 ἀρχὰς τε ἀσωμάτων καὶ ἐξουσίας, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα πάντα, γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ὁρατὰ τε καὶ ἀόρατα πάντα ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων γενέσθαι, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ πλασθῆναι ἐκ γῆς καὶ ψυχὴν ὑπ' αὐτοῦ λογικὴν λαβεῖν, εἰς μίαν δὲ δύναμιν καὶ ἐν κράτος θεότητος ἀνάγεσθαι τὰ πάντα θεολογεῖ, ὃς ἐστὶν ὁ ὢν θεός, ὃν οὐδεὶς ὁρᾷ. τρία δέ, φησὶν, ὀνόματα, βουλή φῶς ζωὴ, ἐν αὐτῷ, ὀλίγου δεῖν συμφώνως τῇ ἀληθείᾳ τῇ καθ' ἡμᾶς περὶ τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὁ σοφώτατος ἀποφθεγγόμενος Ὀρφεὺς. λυρῶδός δὲ καὶ κιθαρωδὸς ὑμνεῖται, πᾶσαν κατακλιῶν καὶ θέλγων ψυχὴν. καὶ τὰ λοιπὰ προεγράφησαν. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Μαρσύαν φιλόσοφον λέγουσι γενέσθαι, ὃς ἐξεῦρε διὰ μουσικῆς αὐλοῦς ἀπὸ καλάμων, καὶ ἀπενοεῖτο ἀπὸ θεῶν ἑαυτὸν καὶ λέγων ἀνθρώποις εὐρηκέναι διὰ τοῦ μέλους τῶν καλάμων τροφήν. τοῦτον παραφρονήσαντα ῥῖψαι λέγεται ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμόν, ὅθεν καὶ ὁ ποταμὸς Μαρσύας ὠνομάσθη· ἀπὸ Κολχίδος δὲ οὗτος ὤρμητο. Πάλιν ὁ λαὸς προσπταίσας ἐκδέδοται ἀλλοφύλοις ἔτη μ'. ἐπιστρέψαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς θεὸν ἀνίστησι τὸν Σαμψῶν τὸν τοῦ Μανωὲ υἱόν, ἐκ φυλῆς Δάν, ὅστις καταπολεμήσας τοὺς ἄλλοφύλους ἄρχει ἔτη κ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ἡρακλῆς ἐγνώριζετο ὁ τοὺς δεκαδύο ἄθλους διανύσας. Σαμανῆ ἠγήσατο τοῦ λαοῦ ἔτος α'. ἀναρχίας γεγонуίας κατὰ τὰς Ἑβραϊκὰς παραδόσεις, καὶ ἔπραττεν ἕκαστος ὅπερ ἠβούλετο, οἷα εἰκὸς ἐν ἀναρχίᾳ γίνεσθαι, ἔτη μ', εἰρήνην ἔσχεν ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους ἔτη λ' Σαμανῆ ἠγουμένου. καὶ Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς ἤρξε τοῦ λαοῦ ἔτη κ'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ὁ Ἰλιακὸς πόλεμος ἐγένετο ἔτη δέκα, καὶ τὸ Ἴλιον ἦλω. Σαμουήλ διαδεξάμενος τοῦ Ἡλεὶ τὴν ἱερατείαν καὶ τὴν ἠγεμονίαν κρατεῖ τοῦ λαοῦ. φασὶ δὲ αὐτὸν δεκαδύο ἐτῶν εἶναι, ὅτε πρῶτον αὐτῷ ἐφάνη λαλήσας ὁ θεός· οἷς ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ Ἀμιναδάμ οἴκῳ διέτριψε. καὶ βασιλέως χρισθέντος ἦν ἀντιλαμβανόμενος ὁ Ἡλεὶ ἔτη ο'. γίνεται τοῖνυν ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ ἐπὶ τὴν τελευτὴν Σαμουήλ ἔτη χ', ἀπὸ δὲ Νῶε καὶ τοῦ κατακλισμοῦ ἔτη βρκ', ἀπὸ Ἀδάμ ἔτη δτπβ'. ὁ μὲν Σαμουήλ ἤδη γεγηρακῶς καὶ τοῦ λαοῦ ὀκνηροτέρως ποιούμενος τὴν ἐποψίαν, τῶν τε παίδων αὐτοῦ δώροις ἀεὶ τὸ δίκαιον προῖε μένων, χρεῖ βασιλέα, τοῦ λαοῦ μὲν καταναγκάζοντος, τοῦ θεοῦ δὲ συγχωρήσαντος, τὸν Σαούλ υἱὸν Κίς, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν. οὗτος συνεπισχύοντος τοῦ Σαμουήλ βασιλεύει ἔτη κ', ἐφ' ἑαυτοῦ δὲ ἔτη κ'. προεφήτευσεν δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἅμα καὶ ἱεράτευσε Σαμουήλ. Ἀβεννήρ δὲ ὁ τοῦ Νήρ τῆς στρατιᾶς ἀφηγεῖτο. τοῦ δὲ Σαούλ προσπταίσαντος τῷ θεῷ πολλάκις, μειζόνως δὲ διὰ τὴν παράβασιν τῆς αὐτοῦ προστάξεως, περιποιησαμένου τὸν Ἄγαγ βασιλέα 1.150 Ἀμαληκίτων, ἤκουσε παρὰ τοῦ προφήτου "μεματαίωταί σοι, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολὴν ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος, ἠτοίμασε γὰρ ἂν τὴν βασιλείαν σου ἕως αἰῶνος ἐπὶ Ἰσραὴλ. καὶ νῦν οὐ στήσεται ἡ βασιλεία σου, ἀλλὰ ζητήσῃ κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ." μετὰ δὲ ταῦτα χρίσαντος τὸν Δαβὶδ τοῦ Σαμουήλ, εἶτα γηράσαντος καὶ τελευτήσαντος, προσέθετο μᾶλλον ὁ Σαούλ παροργίζειν τὸν κύριον. ὅθεν καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν. οὗ χάριν καὶ ὁ Δαβὶδ ἄγεται πρὸς αὐτόν, εἰς παρηγορίαν ψάλλων διὰ τῆς κιννύρας, καὶ ἀφίσταται ἀπ' αὐτοῦ τὸ πονηρὸν πνεῦμα. ἀλλ' οὗν γε πατάξας ὁ Δαβὶδ τὸν ἀλλόφυλον Γολιάθ, ὃς ἦν ἡλικία πηχῶν τεσσάρων καὶ σπιθαμῆς τὸ ὕψος, καὶ

περικεφαλαίαν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἀλυσιδωτὸν πέντε χιλιάδων σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καὶ κνημίδας χαλκᾶς ἐπὶ τὰ σκέλη αὐτοῦ, καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων, καὶ ἡ ἐπ' αὐτὸ λόγχη ἕξα κοσίων σίκλων σιδήρου, καὶ ἀσπίς χαλκῆ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐπιγαμβρευθεὶς τῷ Σαούλ, καὶ φθονηθεὶς προφάσει τῶν χορευτριῶν, ἀποδιδράσκει ἀπ' αὐτοῦ, ὅτε καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προσθέσεως ἔφαγε, καὶ τοὺς τριακοσίους πεντήκοντα ἱερεῖς ἀνείλε Σαούλ, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐπάταξε Νομβᾶν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἐξ αὐ 1.151 τῶν εἰ μὴ Ἀβιάθαρ υἱὸς Ἀβιμέλεχ, φυγὼν πρὸς Δαβίδ. αὕτη τοῦ Σαούλ ἡ μαιφονία πάντων τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων δυσσε βεστέρα. καὶ τὸν μὲν Ἄγαθ διέσωσε, καὶ πάντα ὅσα ἦν ἀξίό κτητα· τοῦ δὲ θυμοῦ κεκινηκός τοὺς τριακοσίους πεντήκοντα ἱερεῖς καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν αὐτανδρον διέφθειρε. πολλάκις δὲ καταδιώκων τὸν πραότατον Δαβίδ ὁ ἀπανθρωπότατος Σαούλ εἰς χεῖρας Δαβίδ ἄπαξ καὶ δις ἐμπέπτωκε. μὴ ἀνταποδιδούς δὲ ὁ Δαβίδ αὐτῷ κακὸν ἀντὶ κακοῦ μᾶλλον ἔλεγε πρὸς αὐτόν "ἴνα τί καταδιώκεις βασιλεῦ λαβεῖν τὴν ψυχὴν μου; δικάσαι κύριος μέσον ἡμῶν." καὶ ὁ μὲν οἶκος Δαβίδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ οἶκος Σαούλ ἐπορεύετο καὶ ἡσθένει. καὶ ἀπέθανε Σαούλ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ, τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν ἄλλοφύλων εἰς τὰ ὑποχόνδρια· καὶ μὴ ἀποθνήσκων αὐτὸς γέγονεν αὐτοφονευτής, ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, μὴ πως ἐμπαίξωσιν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι.

Μετὰ δὲ Σαούλ ἐβασίλευσε Δαβίδ ἔτη τεσσαράκοντα, ὃς ἐποίησε τὰ θελήματα τοῦ θεοῦ πάντα, κατὰ τὸ εἰρημένον "εὗρον τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ Δαβίδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου." καὶ ἐπορεύετο Δαβίδ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ. εἶχε δὲ καὶ δυνατοὺς ἄνδρας τριακονταεπτὰ τοιούτους ὥστε τὸν μικρὸν αὐτῶν ποιεῖν πρὸς ἑκατόν, τὸν δὲ μέγαν πρὸς χιλίους. ἐξ ὧν ἐστὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα. Σεβοχᾶ· οὗτος ἐπάταξε τὸν Σέφ τὸν τοῦ Ῥαφᾶ, ἀπόγονον τῶν γιγάντων. Ἐλεανᾶν· οὗτος ἀνείλεν ἄνδρα δυνατὸν Χετταῖον, οὗ ἦν τὸ ξύλον τοῦ δόρατος ὡς ἀντίον 1.152 ὑφαινόντων. Ἰωανάθαν· οὗτος ἐφόνευσεν ἄνδρα δυνατὸν καὶ παμμεγέθη, ἔχοντα ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶν ἀνὰ δακτύλους ἕξ. Ἀδίνων· οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίων στρατιωτῶν εἰς μίαν παρεμβολήν. Ἰεσεβαδᾶ· οὗτος ἐσπάσατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐν καιρῷ ἐνὶ ἐπὶ τραυματιῶν τριακοσίων. Μαρά· οὗτος τῶν ἄλλοφύλων ἐπελθόντων καὶ βουλομένων ἀρπάσαι τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ πλήρη οὔσαν φακῆς, καὶ τοῦ λαοῦ φυγόντος, μόνος ἔστη, καὶ τοὺς μὲν ἄλλοφύλους ἐδίωξε, τὴν δὲ μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἐφύλαξεν. Ἐλεάζαρ· οὗτος μερίδος οὔσης κριθῶν, καὶ τῶν ἄλλοφύλων ἐπελθόντων, καὶ τοῦ λαοῦ φυγόντος, μόνος ἐστηλώθη, καὶ τοὺς μὲν ἄλλοφύλους ἔτρεψε, τὴν δὲ κριθὴν διέσωσε· τοσοῦτους γὰρ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἄλλοφύλοις, ἕως ἡ χεὶρ αὐτοῦ κοπιάσασα προσεκολλήθη τῇ μαχαίρᾳ, καὶ ὁ λαὸς ἐπέστρεψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν. Μαναίας· οὗτος πολλὰ μὲν ἐποίησεν ἔργα, ἐπάταξε δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ἀριήλ τοῦ Μωάβ, καὶ καταβάς ἐν ἡμέραις χιόνος εἰς λάκκον ἐφόνευσεν λέοντα. ἀνείλε δὲ καὶ ἄνδρα Αἰγύπτιον ἐπάτηχυν, ἔχοντα ξύλον διαβάθρας ὡς δόρυ· ἀρπάσας γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ξύλον ἐν αὐτῷ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Ἀβεσαῖ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάβ· οὗτος ἐπάταξεν ἄνδρας ἑξακοσίους καὶ τὸν Ἰεσβᾶν θέλοντα φονεῦσαι τὸν Δαβίδ (ἦν δὲ ὁ Ἰεσβᾶν ἕκγονος τοῦ Ῥαφάν), δόρυ ἔχοντασταθμοῦ σίκλων τριακοσίων. ἠνίκα δὲ ἔτρεχεν ὁ Ἀβεσαῖ, ἦν ὡς δορκὰς ἐν τοῖς ὄρεσι. τρεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν δυνατοί, περὶ κυκλωσάντων ποτὲ τῶν ἄλλοφύλων τὴν Βηθλεὲμ καὶ τοῦ Δαβίδ 1.153 ἐπιθυμήσαντος πιεῖν ἐκ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ φρέατος, διέρρηξαν οἱ τρεῖς τὴν παρεμβολήν τῶν ἄλλοφύλων καὶ ἠνεγκαν τῷ Δαβίδ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ φρέατος. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν οὐκ ἔπιδε τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ,

λέγων "Ἰλεώς μοι, κύριε, εἰ αἷμα ἀνθρώπων πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πῶμαι." ὁμοίως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ αὐτῶν ὑπῆρχον ἄνδρες ἀκατ ἀγώνιστοι καὶ φοβερῶτατοι τοῖς ἐναντίοις, θυρεοὺς ἔχοντες καὶ δόρατα μέγιστα, καὶ κοῦφοι τοῖς ποσὶν ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα λεόντων. τῶν δὲ γε πολεμιστῶν τοῦ κοινοῦ λαοῦ οὐς εἶχεν ὁ Δαβίδ, ἦν ἀριθμὸς μυριάδες σλδ', καθὼς ἠριθμήθησαν ὑπὸ Ἰωάβ τοῦ ἀρχιστρατήγου. φησὶ γάρ "καὶ προσέθετο ὀργῇ κύριος ἐκκαῆναι ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαβίδ ἐν αὐτοῖς λέγων «πορεύθητι καὶ ἀρίθμησον τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδαν.» καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωάβ τὸν ἄρχοντα τῆς ἰσχύος τὸν μετ' αὐτοῦ «ἐπίσκεψαι τὸν λαόν, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ.» καὶ εἶπεν Ἰωάβ «προσθεῖη κύριος ὁ θεὸς πρὸς τὸν λαόν σου· καὶ ἵνα τί ὁ κύριός μου βούλεται ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ;» καὶ ὑπερίσχυσε ὁ λόγος τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπῆλθεν Ἰωάβ καὶ ἐπεσκέψατο τὸν λαόν. καὶ ἦν πᾶς Ἰσραὴλ χίλια χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων ῥομφαίαν, καὶ Ἰούδας χιλιάδες τετρακόσαιο ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν ἐσπασμένων μάχαιραν. τὸν δὲ Λευὶ καὶ τὸν Βενιαμὶν οὐκ ἠρίθμησεν, ὅτι προσώχθισεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως τὸν Ἰωάβ, καὶ πονηρὸν ἐφάνη 1.154 ἐναντίον τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπάταξε καρδίᾳ Δαβίδ αὐτὸν ἐν τῷ ἀριθμῆσαι τὸν λαόν· καὶ ἀπέστειλε κύριος Γὰδ τὸν προφήτην πρὸς Δαβίδ, καὶ εἶπε «τάδε λέγει κύριος· ἔκλεξαι σεαυτῷ γενέσθαι σοι ἢ τρία ἔτη λιμὸν ἐν τῇ γῆ σου, ἢ μῆνας τρεῖς φεύγειν σε ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἔμπροσθεν, ἢ τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῆ σου.» καὶ εἶπε Δαβίδ πρὸς Γὰδ «στενά μοι σφόδρα πάντοθεν ἐστί· πλὴν ἐμπεσοῦμαι εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ. εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω.» καὶ ἐξελέξατο Δαβίδ τὸν θάνατον. καὶ ἡμέρα θέρους πυρῶν, καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἀρίστου, καὶ ἀπέθανον ἐκ τοῦ λαοῦ χιλιάδες ἑβδομήκοντα. καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος θεοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ τοῦ διαφθεῖραι ἐν αὐτῇ. καὶ εἶπεν Δαβίδ πρὸς τὸν θεόν «ἰδοὺ ἐγὼ ἡμάρτηκα, καὶ ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ κακοποιήσας, καὶ τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν; γενέσθω δὲ ἡ χεὶρ σου ἐν ἐμοί, κύριε, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.» καὶ παρακληθεὶς ὁ κύριος εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον «ἄνες τὴν χεῖρά σου.» καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ Δαβίδ θυσιαστήριον, καὶ ἀνήγαγεν εὐθύς ὀλοκαυτώσεις. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος, καὶ συνεσχέθη ἡ θραῦσις τοῦ λαοῦ." ταῦτα δέ, φησὶ Θεοδώρητος, οὐκ ἀπεικὸς συμβέβηκεν, ἀλλ' οἰκείας παρανομίας ἔτισε δίκας ὁ λαὸς διὰ προφάσεως· καταλιπὼν γὰρ τὸν εὐσεβῆ καὶ θεῖον βασιλέα τυράννω καὶ πατραλοῖα παιδὶ συνεστράτευσε. οὕτω δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ Σαοὺλ εἰς τοὺς Γαβαωνίτας ἀναίρεσιν ἐπαιδεύθησαν διὰ λιμοῦ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν. ὁ μὲν γὰρ λαὸς ἅπας καὶ Ἰησοῦς ὁ 1.155 τοῦ Ναυῆ πεποίηκε τὰς πρὸς τοὺς Γαβαωνίτας συνθήκας, ἐκοι νώνησε δὲ τῶν ὄρκων καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἀρχιερεὺς. ἔδει τοίνυν τοὺς ἀπογόνους τῶν ὁμωμοκότων μὴ παραβῆναι τὸν ὄρκον. φησὶ γὰρ πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς μετὰ τὴν φανέρωσιν τῆς πανουργίας αὐτῶν "καὶ νῦν ἐπικατάρατοι ἔστε. οὐ μὴ ἐκλείψῃ ἐξ ὑμῶν δοῦλος, οὐδὲ ξυλοκόπος καὶ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ θεῷ μου. διὰ τοῦτο ἐγὲ νοντο ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ καὶ πάσῃ τῇ συναγωγῇ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης." ἐπεὶ οὖν ταῦτα παρελογίσαντο, διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν ὑπέστησαν τὴν διὰ τοῦ λιμοῦ παιδείαν. διδάσκει γοῦν ἡμᾶς ὁ λόγος μὴ παραβαίνειν τὰς μεθ' ὄρκων συνθήκας ἐπὶ θεοῦ γινομένας, κἂν εἰς ἄλλων ὠφέλειαν ἢ παράβασις γίνηται. ἀγνοῶν δὲ τὴν αἰτίαν ὁ Δαβίδ τῆς θεηλάτου πληγῆς τοῦ λιμοῦ τὸν θεὸν ἀνηρώτα. καὶ μαθὼν ὡς ἔνεκα τῆς τῶν Γαβαωνιτῶν ἀδίκου ἀναιρέσεως εὐθύνας εἰσπράττονται, αὐτοῖς ἐκείνοις ἐχρήσατο κριταῖς τοῖς ἡδικημένοις, λέγων "τί ποιήσω ὑμῖν, καὶ ἐν τίνι ἐξιλιάσομαι;" καὶ φασὶν "οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον μετὰ Σαοὺλ, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν θανατῶσαι ἄνδρα ἐκ παντὸς Ἰσραὴλ· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὁ διώξας

καὶ συντελέσας ἡμᾶς, ὥσπερ ἐλογίσατο ἡμᾶς ἐξολοθρεῦσαι, ἀφανί σωμεν αὐτὸν τοῦ μὴ ἀντικαθίστασθαι παντὶ ὀρίῳ Ἰσραήλ. καὶ δοθήτωσαν ἡμῖν ἄνδρες ἑπτὰ ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξίλασόμεθα ἐν αὐτοῖς κυρίῳ ἐν τῷ βουνῷ Σαούλ." ἐκ ἐκείνῳ τοίνυν τῷ χωρίῳ ἀνεσκολόπισαν τοὺς ἄνδρας, ἐν ᾧ τὰς παρανόμους ἐτόλμησεν ἐκεῖνος μαιφονίας. οὗτοι δὲ ἦσαν τοῦ Σαούλ δύο μὲν υἱοὶ νό 1.156 θοι, πέντε δὲ τῶν ὑστέρων υἱῶν αὐτοῦ. τῆς οὖν τιμωρίας γεγενημένης ἴλεως ὁ δεσπότης ἐγένετο καὶ ἡ γῆ τὸν ἐξ ἔθους ἔδωκε καρπὸν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ δειλῆς ἀνέστη Δαβὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τῶν βασιλέων, καὶ εἶδε γυναῖκα λουομένην ἀπὸ τοῦ δώματος, καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα. καὶ ἰδὼν τὸ γύναιον λουόμενον οὐκ ἔφυγε τὴν θέαν ὡς ὀλεθρίαν, ἀλλὰ καταθελχθεὶς τῷ τῆς ὥρας δελέατι τὸ τῆς ἀμαρτίας κατέπιεν ἄγκιστρον. καὶ ἐτέρου τάχα πάθους χείρονος, τῆς ἐπάρσεως δηλονότι, γέγονεν ἴαμα. ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸς ὑποφαίνων ἔλεγεν "ὕψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην. καὶ ἐγὼ μὲν εἶπον ἐν τῇ εὐθηνία μου, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγεννήθην τεταραγμένος. ἀλλ' ἀγαθὸν μοι ὅτι ἐταπεινώσας με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου." διὰ γὰρ τῆς τοῦ υἱοῦ ἐπα ναστάσεως δίκας ἐναργεῖς ἔτισε τοῦ τε φόνου καὶ τῆς μοιχείας κατὰ τὴν θεῖαν πρόρρησιν. φησὶ γάρ "τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐγειρῶ κακὰ ἐπὶ σε ἐκ τοῦ οἴκου σου" καὶ τὰ ἐξῆς. ὅσον τοίνυν θλίψις ὀνίνησι καὶ συμφορὰ καὶ μέριμνα, καὶ ἐκ ταύτης τῆς ἱστορίας μανθάνομεν. διωκόμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ Σαούλ ὁ θεὸς Δαβὶδ πᾶσαν κατώρθου φιλοσοφίαν, καὶ παραταττόμενος καὶ ταῖς φροντίσι τῶν πολέμων ἐνασχολῶν τὴν διάνοιαν κατὰ τοὺς ἰε ροὺς ἐπολιτεύετο νόμους. ἀνακωχῆς δὲ τυχὼν ὀλίγης τὸν ὄλισθον 1.157 ἐκεῖνον ὑπέμεινε. τοῦ δὲ προφήτου πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντος, καὶ τὸν ἔλεγχον αὐτοῦ ὑπομείναντος καὶ τὴν ἐξομολόγησιν ποιησαμέ νου καὶ "ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ μου" φήσαντος, φησὶν ὁ προφήτης "οὐ μὴ ἀποθάνῃς, πλὴν παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς ὑπεναντίοις τὸν κύριον." καὶ πρῶτον μέντοι τὸ μοιχαλίδιον παι δίον ἐπάταξεν ὁ θεός, ἔπειτα καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπανάστασιν κατ' αὐτοῦ παραδηλῶν φησὶ "καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου." εἰκότως οὖν ἔλεγε "παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με." καὶ γὰρ παντοδαπαῖς αὐτόν, οἷα δὴ πάνσοφος ἰατρός, παιδείαις ὑπέβαλεν ὁ θεὸς μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀμαρτίας. ὁ οὖν μακάριος Δαβὶδ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ καλέσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα εἶπεν αὐτῷ "Σολομῶν τέκνον μου, ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ ψυχὴν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον κυρίῳ τῷ θεῷ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐπ' ἐμοί, λέγων «αἴμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας καὶ πολέμους ἐποίησας μεγάλους. οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου. ἰδοὺ υἱὸς τίκτεταί σοι, καὶ ἀναπάσσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ὅτι Σολομῶν ὄνομα αὐτῷ. οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου.» καὶ νῦν ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχείαν μου ἠτοίμασα εἰς οἶκον κυρίου χρυσίου τάλαντα χιλιάδας ἑκατὸν καὶ ἀργυρίου τάλαντα χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον οὗ οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· καὶ πρὸς ταῦτα πρόσθετος εἰς οἰκοδομὴν ναοῦ 1.158 κυρίου." καὶ Δαβὶδ πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν, καὶ βασι λεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶντα πάλιν εἶπεν αὐτῷ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ "ἰδοὺ ἠτοίμασα εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ μου χρυσίον ἀργύριον χαλκὸν σίδηρον καὶ πάντα λίθον τίμιον καὶ λίθους τιμίους πολυ τελεῖς καὶ ποικίλους. καὶ πρὸς τούτοις δίδωμι, ἐκτὸς ὧν ἠτοί μασα εἰς οἶκον τὸν ἅγιον, χρυσίου τοῦ ἐξ Ὠφείρ τάλαντα τρισχί λια, καὶ ἑπτακισχίλια τάλαντα ἀργυρίου δοκίμου, τοῦ ἐξαιεῖ φθῆναι ἐν αὐτοῖς τοῖς τοίχοις τοῦ ἱεροῦ." οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν υἱῶν Ἰσραήλ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ χρυσίου τάλαντα ἑπτακισχίλια καὶ ἀργύριον καὶ λίθους τιμίους καὶ χαλκὸν ἄπειρον. καὶ εὐλογήσας τὸν λαὸν ὁ Δαβὶδ καὶ

τὸν αἰῶνα· καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά μου πά σας τὰς ἡμέρας. καὶ σὺ ἂν πορευθῆς ἐνώπιόν μου καθὼς ἔπο ρεύθη Δαβὶδ ὁ πατήρ σου ἐν ὁσιότητι καὶ εὐθύτητι καρδίας, τοῦ 1.164 ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ, καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξεις, ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καθὼς ἐλάλησα τῷ πατρί σου λέγων «οὐκ ἔξαρθήσεται ἀνὴρ ἠγούμενος ἐν Ἰσραὴλ.» ἂν δὲ ἀποστραφέντες ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου, καὶ πορευθῆτε καὶ δουλεύετε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς, ἔξαρθῶ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἠγάπησα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω ἐκ προσώπου μου· καὶ ἔσται Ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς λάλημα εἰς τὰ ἔθνη πάντα. καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλὸς καὶ μέγας, ἔσται πᾶς ὁ διαπορευόμενος δι' αὐτοῦ καὶ συριεῖ. καὶ ἐροῦσιν, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ ἀντελάβοντο θεὸν ἄλλότριον, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε κύριος τὴν κακίαν ταύτην." Τὴν δὲ πόλιν μεγίστην καὶ περικαλλῆ καταρτίσας, καὶ τὸ περίμετρον αὐτῆς ποιήσας στάδια τεσσαράκοντα, γινόμενα μίλια ἕξ ἥμισυ, δυσάλωτον πάντοθεν ταύτην κατεσκεύασε. περικλείει σὰς γὰρ αὐτὴν τρισὶ τείχεσι καὶ φάραγγιν ἀπερρωγυῖαις, κατὰ ρυτον ὕδασι ὅλην ἐποίησεν, ὥστε ἐκ τῆς ἀπορροίας τοῦς κήπους αὐτῶν ἀρδεύεσθαι. σὺν τούτοις ἐποίησε θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατοῦς ὀκτακοσίους μεγάλους καὶ δόρατα τριακόσια καὶ ἕτερα ὄπλα χρυσαῖα πλεῖστα. καὶ μέντοι καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ οἱ λουτήρες χρυσαῖα πάντα ὑπῆρχον, καὶ οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ. ὅτι ναῦς αὐτοῦ ἐπορεύετο εἰς Θαρσεῖς καὶ διὰ χρόνων 1.165 τριῶν ἦρχετο, φέρουσα χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον καὶ λίθους τορευτοῦς καὶ ὀδόντας ἐλεφάντων καὶ πιθήκους. καὶ ἔδωκε Σο λομῶν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν Ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ὡς συκαμίλους εἰς πλῆθος. τὸ δὲ γε ἄριστον αὐτοῦ ἦν καθ' ἡμέραν κόροι σεμιδάλεως λ' (ὁ δὲ κόρος ἐποίει μόδια λ') καὶ κόροι ἀλεύρου κεκοπανισμένου ζ', μόσχοι ἐκλεκτοὶ δέκα, βόες νομάδες ὀκτώ καὶ πρόβατα ἑκατόν, ἐκτὸς ἐλάφων καὶ ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ σιτευτῶν. περὶ δὲ γε τῆς πολλῆς φρονήσεως αὐτοῦ καὶ σοφίας, ἧς εἴληφε παρὰ θεοῦ τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ δὶς, ἄκουσον τί πάλιν ὁ θεὸς φησὶ πρὸς αὐτόν "ἰδοῦ, δέδωκά σοι καρδίαν φρονίμην καὶ σοφὴν· ὡς σὺ, οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σε οὐκ ἀναστήσεται ὅμοιός σοι. καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν καὶ χρήματα δώσω σοι." καὶ τοῦτο δηλοῦσα ἡ γραφὴ ἐπάγει λέγουσα "ἔδωκε κύριος φρόνησιν τῷ Σολομῶντι, καὶ σοφίαν πολὴν σφόδρα, καὶ χύμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν." εἰκότως οὖν ἐκ παραλλήλου καὶ τῶν πάλαι γεγενημένων ἀρίστων σοφῶν ἐμνήσθη, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους προστέθεικεν ὡς δοκοῦντας παρὰ πᾶσιν εἶναι σοφοὺς τε καὶ φρονίμους. καὶ γὰρ ὡς Ἕλληνες ἱστοροῦσι, καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος καὶ Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος καὶ Πλάτων ὁ Ἀθηναῖος πρὸς τούτους ἐξεδήμησαν, θεολογίαν καὶ φυσιολογίαν ἀκριβεστέραν μαθήσεσθαι παρ' αὐτῶν ἐλπίσαντες. καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ Μωϋσέως διεξιὼν ὁ θεῖος λόγος ἔφη ὅτι ἐπαιδεύθη ἐν πάσῃ σοφίᾳ 1.166 Αἰγυπτίων. τούτους, φησὶν, ἅπαντας ὁ Σολομῶν ἀπέκρυψεν ἅτε θεόθεν τῆς σοφίας τὸ δῶρον δεξάμενος. ὅθεν ἐπήγαγε "καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, καὶ ἐλάλησε τρισχιλίας παραβολάς, καὶ ἦσαν αἱ ὥδαι αὐτοῦ πεντακισχίλια, καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν ξύλων τῶν ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ ἕως τῆς ὑσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου, καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἔρπετων καὶ τῶν πετεινῶν καὶ περὶ τῶν ἰχθύων." ἀφ' ὧν οἱ τῶν Ἑλλήνων ἰατροσοφισταὶ σφετερισάμενοι καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες τὰς οἰκείας συνεστήσαντο τέχνας. ταύτας ἀφανεῖς ἐποίησεν Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, ἐπειδὴ τὰς θεραπείας τῶν νοσημάτων ἔνθεν κομιζόμενος ὁ λαὸς περιώρα τὰς ἰάσεις αἰτεῖν παρὰ θεοῦ. καὶ ἐμεγαλύνθη

Σολομῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλούτῳ καὶ φρονήσει· καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς ἐζήτουν ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ παρεγίνοντο φέροντες ἕκαστος κατ' ἐνιαυτὸν τὰ δῶρα αὐτῶν, σκεύη χρυσᾶ καὶ ἱματισμὸν καὶ ἡδύσματα καὶ ἵππους καὶ ἡμίονους. καὶ ἦσαν αὐτοῦ χίλια τετρακόσια ἄρματα, καὶ ἵπποι θῆ λειαι τοκάδες χιλιάδες τεσσαράκοντα, καὶ ἵπποι εἰς ἄρματα χιλιάδες δώδεκα. καὶ ἦν ἠγούμενος τῶν βασιλέων πάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου ἕως γῆς ἄλλοφύλων καὶ ἕως τῶν ὀρίων Αἰ γύπτου. Καὶ βασιλίσσα Σαβᾶ, ἣτις ἐλέγετο Σίβυλλα παρ' Ἑλλησιν, ἀκούσασα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ πειράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγματι, καὶ κάμηλοι αἴρουσαι ἡδύσματα πολλὰ καὶ ἐξαίρετα 1.167 καὶ χρυσὸν πολὺν καὶ λίθους τιμίους, καὶ ἐν δυνάμει βαρεῖα σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς αὐτόν, καὶ λαλήσασα αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ πάντα διέλυσεν αὐτῇ ἐν συντάξει λόγων καὶ ἑρμηνείᾳ λεπτοτάτῃ. ἡ δὲ προσέθετο τοῦ πειράσαι αὐτὸν καὶ ἐν τούτῳ. εὐόπτους γὰρ παῖδας ἄρρενάς τε καὶ θηλείας ὁμοιοτρόπῳ στολῇ καὶ κουρᾷ τῇ αὐτῇ περικαλλωπίσασα παρέστησεν αὐτῷ, ζητοῦσα ἑκατέρου γένους διάκρισιν ποιήσασθαι· ἦν γὰρ καὶ αὐτῇ ἡ Σίβυλλα πάνυ ἐπ' ἀγχινοία τε καὶ σοφία καὶ πολυπειρία διαβόητος. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς νίψασθαι τούτοις προσέταξε τὸ πρόσωπον, τὴν φύσιν ἑκατέρων διέγνωκε, τῶν μὲν ἀρρένων εὐτόνως καὶ ἀνδρικῶς τὰς ὄψεις καταψυχόντων, τῶν δὲ θηλειῶν ἀπαλῶς καὶ ἀπειρημένως. ὡς τὴν βασιλίссαν καταπλαγεῖσαν πάνυ ἔκτε τῶν αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτόν καὶ ἐξ ἑαυτῆς γενομένων εἶπεῖν "ἀληθὴς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου, καὶ οὐκ ἔστι τὸ ἡμισυ καθὼς ἀπηγγέλη μοι· πλείονα γὰρ ἐώρακα ὑπὲρ ἃ ἤκουσα. μακάριαι γοῦν αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες σου, οἱ παρεστηκότες οὗτοι ἐνώπιόν σου καὶ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς φρονήσεώς σου." καὶ δοῦσα αὐτῷ χρυσίου τάλαντα ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἡδύσματα πολλὰ καὶ λίθους τιμίους καὶ δὴ καὶ τὴν τοῦ ὄπο βαλσάμου ρίζαν, ἀφ' οὗ ἡ Παλαιστίνη τοῦτο γεώργιον ἔσχεν, ὡς φησὶν Ἰώσηπος, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς ὑπερεκπληττομένη λίαν. περὶ ἧς καὶ ὁ κύριος ἔφη "βασιλίσσα νότου ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἰδεῖν τὴν σοφίαν Σολομῶντος." πρὸς 1.168 ὃν μέντοι καὶ Σιράχ ὁ σοφώτατος ἔλεγε "Σολομῶν, ἐσοφίσθης ἐν νεότητί σου, καὶ ἐνεπλήσθης ὡς ποταμὸς συνέσεως. γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ σοφία σου, καὶ ἐνέπλησας ἐν παραβολαῖς αἰνιγμάτων. εἰς νήσους πόρρω καὶ μακρὰς χώρας ἀφίκετό σου τὸ μνημόσυνον, καὶ ἠγαπήθης ἐν τῇ εἰρήνῃ σου, ἣν κατέπαυσεν ὁ θεὸς κυκλόθεν. καὶ ὠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ παραβολαῖς ἐθαυμαστώθης. καὶ συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ χρυσίον, καὶ ὡς μόλιβδον ἐπλήθυσας ἄργυρον. ἀλλὰ παρέκλινας τὰς λαγόνας σου γυναίξιν, καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώματί σου, καὶ ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπαγαγεῖν ὄργην ἐπὶ τὰ τέκνα σου." οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ σαφέστατα περὶ τῆς ἰδίας σοφίας καὶ τοῦ πλούτου φησὶν "ἐμοὶ δὲ δώη ὁ θεὸς κατὰ γνώμην εἶπεῖν καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν λεγομένων, ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος καὶ τῆς σοφίας ὁδηγὸς ἐστὶ καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν. αὐτὸς γὰρ μοι δέδωκε τῶν ὄντων τὴν γνώσιν ἀψευδῶς, εἰδέναι σύστασιν τοῦ κόσμου καὶ ἐνεργείας στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων, ἐνιαυτῶν κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις, φύσεις ζῶων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ριζῶν, ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνω. ὁ γὰρ πάντων τεχνίτης ἐδίδαξέ με σοφίαν. καὶ ἐγὼ ἐκκλησιαστῆς ἐγενόμην βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ κατὰ 1.169 τασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ τῶν γενομένων πάντων ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐμεγαλύνθη, καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ καρδίαν μου εἶδε πολλά, σοφίαν καὶ γνώσιν, καὶ ἔγνω παραβολὰς καὶ ἐπιστήματα,

καὶ ἐμεγάλυνα τὰ ποιήματά μου, ὠκοδόμησά μοι οἴκους καὶ ἐφύτευσά μοι ἀμπελώνας καὶ ἐποίησά μοι κήπους καὶ παρα δείσους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πάγκαρπον. ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν δρυμῶνα βλαστόντα ξύλα. ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι, καὶ γε κτήσεις βουκολίου καὶ ποιμνίου ἐγένοντό μοι πολλά, ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ. καὶ γε σοφία μου ἐστάθη μοι. καὶ πᾶν ὃ ἂν ἤτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, οὐκ ἀφείλον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης." καὶ γὰρ πολλῆς εἰρήνης καὶ πολυὸς βίας ἀδείας τε καὶ τρυφῆς ἀπέλαυσεν· ἀλλ' ὕστερον εἰς πικρίαν ἢ σπατάλη καὶ ἡ ἡδονὴ γέγονεν αὐτῷ, καὶ ὑπόθεσις ἀκολασίας. ὅθεν φησὶν "ἐμίσησα σύμπασαν τὴν ζωὴν μου καὶ πάντα τὸν μόχθον μου, ὅτι πάντα ματαιότης. εὗρον γὰρ πικρότερον ὑπὲρ τὸν θάνατον τὴν γυναῖκα, ἣτις ἐστὶ θήρευμα καὶ σαγήνη καρ δίας." ταῦτά τοί φησι "καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομῶν ἦν φιλόγυ ναιος, καὶ ἦσαν αὐτῷ ἄρχουσαι ἐπτακόσiai καὶ παλλακαὶ τρια κόσiai. καὶ ἔλαβε γυναῖκας Μωαβίτιδας καὶ Ἀμανίτιδας, Σύρας καὶ Ἰδουμαίας, Χετταίας καὶ Ἀμορραίας, ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπεῖπε κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρως 1.170 αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία μετὰ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ καθὼς καὶ ἡ καρδία Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξέκλιναν αἱ ἀλλότριαι γυναῖκες τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν. καὶ τότε ὠκο δόμησε Σολομῶν ναὸν τῷ Χαμῶς εἰδώλῳ Μωάβ, καὶ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδονίων, καὶ τῷ Μελχῶμ προσοχθίσματι υἱῶν Ἀμῶν." ἡ μὲν οὖν Ἀστάρτη ἐστὶν ἡ παρ' Ἑλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη, ὁδὲ Χαμῶς θεὸς ἦν Τυρίων. "καὶ οὕτως ἐποίησε ταῖς ἀλλοφύλοις αὐτοῦ γυναιξὶ πάσαις, αἵτινες ἐθυμίων καὶ ἔθυσον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. καὶ ἐποίησε Σολομῶν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς Δαβὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. καὶ ὠργί σθη κύριος ἐπὶ Σολομῶν, ὅτι ἐξέκλινεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ δις καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ μὴ πορεύεσθαι ὀπίσω θεῶν ἐτέρων τὸ παράπαν. καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν "ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφύλαξάς μου τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ προστάγματα ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρρήσων διαρρήξω τὴν βασι λείαν ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου· πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σοῦ τοῦτο οὐ ποιήσω, διὰ Δαβὶδ τὸν δούλόν μου καὶ πατέρα σου, καὶ διὰ Ἱερουσαλήμ τὴν πόλιν μου, ἣν ἐξελεξά μην. καὶ ἤγειρε κύριος τῷ Σολομῶντι Σατὰν Ἄδερ τὸν Ἰδουμαῖον καὶ τὸν Ἐδραζάρ βασιλέα Σουβᾶ, καὶ ἦσαν τῷ Ἰσραήλ Σατὰν πάσας τὰς ἡμέρας Σολομῶντος. καὶ ἀπέθανε Σολομῶν ἐτῶν ογ', καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ." ἐφ' οὗ ἦν Ὅμη ρος καὶ Ἡσίοδος.

1.171 Θαυμάσειε δ' ἂν τις καὶ μάλα εἰκότως, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ θειοτάτου Μωϋσέως, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦδε τοῦ σοφωτάτου Σολο μῶντος, πῶς ἑκάτερος αὐτῶν τσαύτης πάλαι θείας δόξης καὶ προμηθείας ἀξιωθεὶς ὕστερον ὁ μὲν εἰς ἀγανάκτησιν καὶ λύπην τὸν θεὸν κινήσας τῆς ἐπαγγελίας ἐξέπεσεν, ὁ δὲ εἰς ὀργὴν καὶ θυ μὸν ἐγείρας αὐτόν τούς τε προειργασμένους ἀρίστους πόνους ἄρ δην ἐζημίωτο καὶ τὴν ψυχὴν προσάπλωσε. ποῦ γὰρ ἡ τοιαύτη πρὸς θεὸν οἰκειώσις καὶ παρρησία καὶ οἱ τοσοῦτοι καὶ τηλικούτοι πόνοι καὶ κόποι καὶ ἀγῶνες τοῦ θεσπεσίου Μωϋσέως; οἵτινες διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας ἀμαρτίαν παρωράθησαν, καὶ τῆς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσόδου ἀθρόως ὁ δίκαιος καὶ ἀσυγχωρήτως ἀπεστέρητο, καθὼς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται. ποῦ δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Σολομῶντα θεία φιλοστοργία καὶ ἡ τσαύτη χάρις τε καὶ σοφία, καὶ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς πολλῆς ἐκείνης φρονή σεως καὶ συνέσεως, καὶ ἡ προλαβοῦσα τοιαύτη νηφαλιωτάτη ἔννοια καὶ θεολογία καὶ φυσιολογία, ἔσχατον ἐκ γυναικομανίας εἰς εἰδωλομανίαν ἐκπεπτωκότος, ὡς σαφῶς δεδηλῶται. τῷ ὄντι γὰρ οὐδὲν ὄφελος, ἐναρξάμενον πνεύματι σαρκὶ ἐπιτελέσαι. ἔως μὲν γὰρ ἀπήλαυε Σολομῶν τῆς ἄνωθεν προμηθείας, ἐν εἰρήνῃ καὶ γαλήνῃ διῆγε,

Ἱεροβοὰμ Σαμάρεια ἡ μητρόπολις, ὁ δὲ τῆς βασιλείας οἶκος ἐν Θαρσαῶ ὄνομα δὲ τῶ ὑπ' αὐτὸν λαῶ Ἰσραὴλ διὰ τὸ πλῆθος καὶ Ἐφραΐμ διὰ τὴν τῆς βασιλείας φυλὴν. Κατὰ δὲ τὸν ὄγδοον μῆνα, ἐν τῇ πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός, ἀνέβη Ἱεροβοὰμ ἐν Βεθὴλ εἰς τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησε τοῦ θύειν ταῖς δαμάλεσιν αἷς ἐχώνευσε, καὶ παρέστησε τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν, οὓς αὐτὸς κατέστησεν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ παρεγένετο ἐν Βεθὴλ, ἐν λόγῳ κυρίου ἐξ Ἰούδα· καὶ Ἱεροβοὰμ εἰστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ τοῦ θύσαι. καὶ εἶπεν 1.175 ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐν λόγῳ κυρίου «θυσιαστήριον, θυσιαστήριον, τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται ἐν τῷ οἴκῳ Δαβίδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῶ. καὶ θύσει ἐπὶ σε τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τῶν θυόντων εἰς σε, καὶ ὅσα ἀνθρώπων καύσει ἐπὶ σε.» καὶ ἔδωκεν εὐθὺς τέρας, λέγων «ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυται, καὶ ἐκχυθήσεται ἡ πιότης ἡ οὖσα ἐπ' αὐτῶ.» καὶ ὡς ἤκουσεν Ἱεροβοὰμ, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ συλλαβέσθαι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἡ πιότης αὐτοῦ ἐξεχύθη. καὶ εἶπεν Ἱεροβοὰμ «δεήθητι τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἐπιστρεψάτω ἡ χεὶρ μου πρὸς με.» καὶ ἐδεήθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιής. καὶ ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἀπὸ προσώπου Ἱεροβοὰμ. ἦν δὲ τις ἄλλος ψευδοπροφήτης, κατοικῶν ἐν Βεθὴλ, πρεσβύτης· καὶ μαθὼν ὅσα ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εὗρεν αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ δρυῶν, καὶ εἶπεν αὐτῶ «δεῦρο μετ' ἐμοῦ, καὶ φάγε ἄρτον.» καὶ εἶπεν «οὐ φάγωμαι ἄρτον οὐδὲ πίνωμαι ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι κύριος ἐνετείλατό μοι οὕτως.» καὶ εἶπε «κἀγὼ προφήτης εἰμὶ καθὼς σύ, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐλάλησέ μοι τοῦ ἐπιστρέψαι σε καὶ φαγεῖν ἄρτον.» καὶ ἠπάτησεν αὐτόν, καὶ ὑπέστρεψε καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε. γίνεται οὖν λόγος κυρίου πρὸς τὸν ψευδοπροφήτην τὸν ἀποστρέψαντα αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ «τάδε λέγει κύριος· ἀνθ' ὧν παρέβης τὸν νόμον κυρίου καὶ ὑπέστρεψας καὶ ἔφαγες καὶ 1.176 ἔπιες ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, οὐ μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου.» ἐξεληθόντα δὲ λεῶν συναντήσας ἔθα νάτωσεν αὐτόν. Ἱεροβοὰμ δὲ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ. Τῶ λη' ἔτει τοῦ Ἀσα βασιλέως Ἰούδα, ἐβασίλευσεν Ἀχαάβ πάντων βασιλέων πονηρότατος ἐν Ἰσραὴλ, ὃς θυσιαστήριον ἔστησεν τῷ Βάαλ. οὗτος εἶχε γυναῖκα τὴν Ἰεζάβελ. ἐπὶ τούτου Ἀχιὴλ ὁ Βεθελίτης ὠκοδόμησε τὴν Ἱεριχώ· ἐν τῷ Ἀχιᾶ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἔθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐν Σεγούβ τῷ νεωτέρῳ ἐπέστησε τὰς θύρας αὐτῆς, κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ Ναυῆ. τότε καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας εἶπε πρὸς Ἀχαάβ «ζῆ κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, ὃ παρέστη ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος ἢ ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ διὰ στόματός μου.» καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὴν ἀνατολήν ἐν λόγῳ κυρίου, καὶ ἐκρύβη ἐν τῷ χειμάρρῳ Χοράθ τῶ ἐπὶ πρόσωπον τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐκεῖθεν· καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῶ κρέας πρωῖ, καὶ τὸ δείλης ἄρτον. τοῦ χειμάρρου δὲ τῇ ἀνομβρίᾳ ξηρανθέντος διὰ λόγου κυρίου ἔρχεται εἰς Σαρεφθαῖ. καὶ χήρα γυναικὶ ἐπιξενωθεὶς ἤσθιεν αὐτὸς τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ ἡ δραξ τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλιπεν, οὐδὲ ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου ἠλαττονήθη, ἕως οὗ διελύθη ὁ λιμός. ταύτης καὶ τὸν υἱὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ὃν φασὶν τινες εἶναι Ἰωνᾶν τὸν 1.177 προφήτην. τότε καὶ τὴν θυσιάν ἐποίησεν, ἐν ἣ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν κατέκαυσε τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς. ἐκεῖ καὶ τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βηλ καὶ τοὺς προφήτας ἔσφαξεν ὡν', καὶ ὑετὸν κατήνεγκεν. Ἰεζάβελ δὲ τοῦτο μαθοῦσα προσηπέλιθησεν αὐτῶ, καὶ ἔφυγεν Ἡλίας ἀπὸ προσώπου Ἰεζάβελ ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαράκοντα. μόνος δὲ Ἀβδιὸν ἐκ νέας ἡλικίας προφήτης γέγονε δι' εὐσέβειαν, ἀπὸ προφητῶν μὴ γενεαλογουμένων. ἦν δὲ τοῦ Ἀχαάβ οἰκονόμος, ἐν κρυπτῶ σεβόμενος τὸν θεὸν Ἰσραὴλ. οὗτος καὶ ἕκατον προφήτας ἐν δυσὶ σπηλαίοις κρύψας διὰ τὸν φόβον Ἰεζάβελ (ἀπέκτεινε γὰρ αὐτούς)

ἄρτω καὶ ὕδατι ἔθρεψεν, ἕως ἐλύθη ὁ λιμός. τότε καὶ Ἡλίας ἐν λόγῳ κυρίου χρεὶ Ἑλισαιῆ εἰς προφήτην· εὐρίσκει γὰρ αὐτὸν ἄρο τριῶντα ἐν δώδεκα ζεύγεσι βοῶν. καὶ εὐθύς θύει μὲν τοὺς βόας, ἐν δὲ τοῖς σκεύεσιν ἀνάπτει πῦρ, καὶ ἐψήσας δίδωσι τῷ λαῷ φαγεῖν. καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν ὀπίσω Ἡλίου, καὶ διηκόνει αὐτῷ. Ἀχαάβ κρατήσας τὸν υἱὸν Ἄδερ τῆς Συρίας ἀπέλυσεν αὐτὸν μετὰ δώρων. καὶ ἄνθρωπός τις ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν, Μιχαίας ὄνομα, εἶπε πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐν λόγῳ κυρίου «πάταξόν με.» καὶ οὐκ ἠθέλησε. καὶ εἶπεν αὐτῷ «ἀνθ' ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἔξω, καὶ πα τάξει σε λέων· ὅπερ καὶ γέγονε. καὶ εἶπε πρὸς ἄλλον, καὶ ἐπά ταξεν αὐτόν, καὶ συνετρίβη. καὶ καταδησάμενος ὁ προφήτης 1.178 τελαμῶνι τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ παρεπορεύετο, καὶ αὐτὸς ἐβόα «ὁ δοῦλός σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν στρατιάν τοῦ πολέμου, καὶ ἀνὴρ εἰσήγεν ἄνδρα πρὸς με λέγων φύλαξόν μοι τὸν ἄνδρα τοῦτον. ἐὰν δὲ ἀποφύγῃ, ἡ ψυχὴ σου ἔσται ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ τάλαντα ἀργυρίου στήσεις. καὶ ἐγένετο, ὡς περιεβλέπετο ὁ δοῦλός σου ὧδε καὶ ὧδε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν.» καὶ εἶπεν Ἀχαάβ «ἰδοὺ δικαστὴς σύ, καὶ τὰ ἔνεδρα παρ' ἐμοί. ἐφόνευσας.» καὶ σπεύσας ὁ προφήτης ἀφεῖλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγνώσθη ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν ἐστὶν οὗτος, καὶ εἶπε «τάδε λέγει κύριος· διότι ἐξήγαγες σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ χειρός μου, ἰδοὺ ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.» καὶ ἀπῆλθεν Ἀχαάβ ἐκκελυμένος καὶ κλαίων. Ἀμπελῶν εἷς ἦν Ναβουθαὶ τῷ Ἰσραηλίτῃ παρὰ τὴν ἄλω τοῦ Ἀχαάβ, ὃν ἐζήτει λαβεῖν Ἀχαάβ καὶ δοῦναι ἢ ἕτερον ἀμπελῶνα ἢ τὴν τιμὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπε «μὴ γένοιτό μοι δοῦναί τινι τὴν κληρονομίαν μου.» λυπηθέντος δὲ Ἀχαάβ, ὡς ἤκουσεν Ἰεζάβελ, γράφει πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοὺς ἐν τῇ πόλει διὰ προφάσεως ἀποκτεῖναι αὐτόν. οἱ δὲ συκοφαντοῦσιν αὐτόν ὡς κατηράσατο τοῦ βασιλέως, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν, καὶ κληρονομεῖ Ἀχαάβ τὸν ἀμπελῶνα. καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἡλιοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ 1.179 «τάδε λέγει κύριος· ὡς σὺ ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας, διὰ τοῦτο ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἔλειξαν οἱ ὕες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα Ναβουθαί, ἐκεῖ λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά σου, καὶ αἱ πόρνοι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου· καὶ τὴν Ἰεζάβελ καταφάγονται οἱ κύνες ἐν τῷ προτειχίσματι Ἰσραὴλ.» ὅπερ καὶ γέγονε. ἐξελθὼν γὰρ μετὰ βασιλέως Ἰούδα Ἴωσαφάτ πολεμήσαι τὸν βασιλέα Συρίας, τοξεύεται κατὰ τοῦ ἥπατος, καὶ ὑποστρέφει πρὸς Σαμαρείαν, αὐτὸς δὲ τελευτᾷ· τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἀπονίπτουσιν ἐπὶ τῆς κρήνης Σαμαρείας, καὶ ἐξέλειξαν οἱ ὕες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα αὐτοῦ. μικρὸν δὲ κάτωθεν αἱ πόρνοι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. καὶ Ἰεζάβελ ἀπὸ τοῦ τείχους πεσοῦσα τοῖς κυσὶ καταβρωμα γέγονε κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

Ὁχοζίας υἱὸς Ἀχαάβ κρατεῖ τοῦ Ἰσραὴλ ἔτη δύο. οὗτος ἠρρώσθη, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ μυριάων θεῶν Ἀκκάρων, εἰ ζήσεται ἐκ τῆς ἀρρωστίας αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἡλίας συνήντησεν αὐτοῖς. καὶ ἀποστραφέντες εἶπον τῷ Ὁχοζίᾳ «ἀνὴρ δασὺς συνήντησεν ἡμῖν, καὶ ζῶνὴ δερματίνη ἐπὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, ἀποστράφητε πρὸς τὸν ἀποστείλαντά ὑμᾶς, καὶ εἶπατε αὐτῷ· τάδε λέγει κύριος· διὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν Ἰσραὴλ, σὺ πορεύῃ ἐπερωτῆσαι ἐν τῇ Βάαλ. οὐχ οὕτως. ἡ κλίνη ἐν ἧ ἀνέβης, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς.» καὶ εἶπεν «Ἡλιοῦ ὁ Θισβίτης ἐστί.» καὶ ἀπέστειλεν ἠγούμενον πεντηκοντάρχη καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. καὶ Ἡλιοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ εἶπεν ὁ πεντηκοντάρχης πρὸς αὐτόν «ἂν 1.180 θρωπε τοῦ θεοῦ, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε· κατάβηθι.» πρὸς ὃν Ἡλίας «εἰ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐγώ, καταβήσεται πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ καταφάγεται σε καὶ τοὺς πεντήκοντά σου.» καὶ κατέβη πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτόν καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ. οὕτως ἐγένετο καὶ τοῖς δευτέροις. ὁ δὲ τρίτος πεντηκοντάρχης ἐλθὼν, πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἐδέηθη καὶ εἶπεν «ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ἐντιμωθήτω δὴ ἡ

ψυχή μου καὶ ἡ ψυχή τῶν παιδίων σου τούτων ἐν ὀφθαλμοῖς σου.» καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς Ἡλιοῦ, καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπε κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ ἔμπροσθεν «ἀνθ' ὧν ἐξαπέστειλας ἐπερωτᾶν τὴν μυῖαν, ἀποστὰς ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἀποθανῆ σὺ καὶ οὐ ζήσῃ.» καὶ ἀπέθανεν Ὁχοζίας κατὰ τὸ ῥῆμα Ἡλιοῦ, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῷ σπηλαίῳ Μωϋσέως. ἐπὶ τούτου τοῦ Ὁχοζίου λιμῶξαντες οἱ κατ' ἐκείνην τὴν περίχωρον, τὰ ἴδια σφάζαντες τέκνα κατέφαγον· ἐν κόπρῳ γὰρ περιστερῶν ἀντὶ ἀλὸς βάπτοντες ἐχρῶντο. Ἐν δὲ τῷ τετρακισχιλιοστῷ ἐξακοσιοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἀνε λήφθη Ἡλίας. ἐντεῦθεν ὑποστρέφων Ἐλισαιὲ εἰς Ἱεριχὼ θεραπεύει τὰ πονηρὰ ὕδατα διὰ ἀλῶν. ἀναβαίνοντος δὲ εἰς Βεθὴλ ἐξῆλθον παιδάρια μικρὰ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐλίθαζον αὐτὸν καὶ κατέπαιζον αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον «ἀνάβαινε φαλακρέ, ἀνάβαινε.» ὁ δὲ κατηράσατο αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθον δύο ἄρκτοι ἐκ τοῦ δρυμοῦ, καὶ διέρρηξαν ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο παῖδας, κάκειθεν ὑπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν. ταύτην τὴν Σαμάρειαν ὁ πέμπτος βασιλεὺς Ἰσραὴλ κτίζει εἰς πόλιν (αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ νῦν 1.181 καλουμένη Σεβαστή), ἐπωνόμασε δὲ αὐτὴν Σεβήρ, εἰς ὄνομα Σεβάρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους. τότε καὶ τὸ θαῦμα τοῦ ἐλαίου εἰς πληθυσμὸν τῆ γυναικὶ δέδωκεν Ἐλισαιὸς, καὶ τὰ χρέα αὐτῆς δι' αὐτοῦ τοῦ ἐλαίου ἐπλήρωσε, καὶ τῆς Σωμανίτιδος τὸν υἱὸν ἀνέ στησε. τότε καὶ ἡ τολύπη τοῖς ἀνθρώποις φάρμακον ὃν ἐδόθη, καὶ δι' ἀλεύρου ἐθεραπεύθη. καὶ οἱ κρίθινοι κ' ἄρτοι καὶ αἱ πέντε παλάθαι τῶν ἰσχάδων ἐν τοῖς ἑκατὸν ἀνδράσιν ἐπερίσσειον. καὶ τοῦ Νεεμᾶν ἡ λέπρα ἐθεραπεύθη, Γηεζὴ δὲ ἔλαβεν ἱμάτια καὶ ἀργύρια καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ λέπραν. ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν ἀξίνην ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου ἀνήγαγε, καὶ τὰ ἔνεδρα τοῦ βασι λέως Συρίας ἀνήγγειλε τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ. καὶ τοῦ βασιλέως Συρίας κυκλώσαντος αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος ἐπὶ τῷ κρατῆσαι, ὡς εἶδεν ὁ λειτουργὸς Ἐλισαιὲ τὰ ἄρματα καὶ τὴν δύναμιν, ἐφοβήθη, καὶ εἶπε «κύριε, τί ποιήσομεν;» ὁ δὲ εἶπε «μὴ φοβοῦ, ὅτι πλείους οἱ μεθ' ἡμᾶς ὑπὲρ τοὺς μετ' αὐτῶν.» καὶ προσηύξατο, καὶ ἠνοιξεν ὁ θεὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδαρίου, καὶ εἶδε τὸ ὄρος ὅλον πληρὲς ἵππων καὶ ἄρμα πυρὸς περικύκλω Ἐλισαιέ. κατα βάντων δὲ πρὸς αὐτόν, ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος ἀορασίᾳ. καὶ εἶπεν «Ἐλισαιὲ δεῦτε ὀπίσω μου.» καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς Σα μάρειαν, καὶ ἠνοίγησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐν μέσῳ Σαμαρείας. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Σαμαρείας «εἰ πατάξω, πάτερ;» καὶ εἶπεν «οὐ πατάξεις. παράθες αὐτοῖς ἄρ 1.182 τὸν καὶ ὕδωρ.» καὶ φαγόντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν, καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι οἱ μονόζωνοι Συρίας τοῦ ἔλθειν εἰς τὸν Ἰσραὴλ. Μετὰ δὲ Ὁχοζίαν ἐβασίλευσεν Ἰωρὰμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐσφάγη ὑπὸ Ἰηοῦ, βασιλεύσας ἔτη δεκαδύο· ὃς ὑποτάξας τὸν Μασά βασιλέα Μωάβ ἦν λαμβάνων ἐξ αὐτοῦ φόρον κατ' ἐνιαυτόν, ἀρνούς χιλιάδας ἑκατὸν καὶ κριοὺς χιλιάδας ἑκατόν. ἐφ' οὗ ἀνελήφθη ὁ μέγας Ἡλίας. καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Συρίας καὶ περιεκάθισεν ἐπὶ Σα μάρειαν, καὶ γέγονε λιμὸς μέγας ὥστε πραθῆναι κεφαλὴν ὄνου ἀργυρίων τριάκοντα. καὶ ἦν Ἰωρὰμ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ τεί χους. καὶ γυνὴ τις ἐβόησε πρὸς αὐτόν «σῶσον κύριε βασιλεῦ.» καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε «μὴ σῶσαι σὲ κύριος; πόθεν σῶσω σε; μὴ ἀπὸ τῆς ἄλωνος ἢ ἀπὸ τῆς ληνοῦ;» καὶ φησιν ἡ γυνὴ «οὐχί, βασιλεῦ. ἀλλ' ἡ γυνὴ αὕτη εἶπέ μοι, δὸς τὸν υἱόν σου, φαγώμεθα αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν υἱόν μου αὔριον· καὶ ἐψήσαντες αὐτὸν χθὲς ἐφάγομεν, καὶ σήμερον ἔκρυψε τὸν υἱόν αὐτῆς.» ὅπερ ἀκούσας βασιλεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ εἶδεν ὁ λαὸς τὸν σάκκον ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσθωθεν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε «τάδε ποιήσει μοι ὁ θεός, καὶ τάδε προσθήη, εἰ στήσεται ἡ κεφαλὴ Ἐλισαιίου σήμερον ἐπ' αὐτῷ.» καὶ ἀπέστειλε τὸν τριστάτην, ἐφ' ὃν ἐπανεπαύετο. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ προφήτης «τάδε λέγει 1.183 κύριος. αὔριον, ὡς ἡ ὥρα αὕτη, μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δίμετρον κριθῆς σίκλου ἐν ταῖς πύλαις Σαμαρείας.» καὶ εἶπεν ὁ τριστάτης «εἰ ἀνοίξει κύριος τοὺς

καταρράκτας τοῦ οὐρανοῦ, οὐ μὴ ἔσται τοῦτο.» ὁ δὲ Ἐλισαῖος φησὶν «ἰδοὺ ὄψει τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖθεν οὐ μὴ φάγη.» καὶ ἄνδρες λεπροὶ τέσσαρες παρὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως καθήμενοι, καὶ τὸν λιμὸν μὴ φέροντες, ἐβουλεύσαντο πρὸς τοὺς ἐναντίους αὐτομολῆσαι. καὶ διαναστάντες ἐν τῷ σκοτεινῷ εἰσῆλθον εἰς τὴν παρεμβολὴν Συρίας, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐκεῖ, ὅτι κύριος ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν παρεμβολὴν Συρίας φωνὴν ἀρμάτων καὶ ἵππων καὶ δυνάμεως μεγάλης. καὶ ἀπέδρασαν ἐν τῷ σκοτεινῷ πάντες, καταλείψαντες ἅπαντα. καὶ τῶν λεπρῶν διασαφισάντων ἐν τῇ πόλει, ἀπέστη λεν ὁ βασιλεὺς γινῶναι εἰ ἀληθὴς ὁ λόγος. καὶ πορευθέντες ὀπίσω τοῦ βασιλέως Συρίας ἕως τοῦ Ἰορδάνου, ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματίων καὶ σκευῶν ὧν ἔρριψεν ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτούς. καὶ ὑποστρεψάντων τῶν ἀπεσταλμένων, ἐξῆλθεν ὁ λαὸς τῆς πόλεως καὶ διήρπασε τὴν παρεμβολὴν Συρίας, καὶ ἐγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δίμετρον κριθῆς σίκλου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου. τοῦ δὲ βασιλέως καταστήσαντος τὸν τριστάτην ἐπὶ τῆς πύλης, συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς (καὶ ἀπέθανε) μὴ φαγόντα ἐκ τοῦ σίτου κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ προφήτου. Καὶ μέντοι καὶ τὸ Ἰεριχὸν ἕδωρ δι' εὐχῆς ἰάσατο. πικρὸν γὰρ ἦν φύσει καὶ δύσποτον καὶ πρὸς τεκνογονίαν ἐμπόδιον 1.184 τε καὶ θανατηφόρον, ἔσθ' ὅτε καὶ πρὸς ἀρδείαν ἀνεπιτήδειον· ὅπερ εἰς εὐχρησίαν ἀνθρώποις καὶ κτήνεσι μεταβληθὲν εὐκαρπίας μάλιστα πολλῆς καὶ σωτηρίας ὑπῆρχε τῇ χώρᾳ πρόξενον. ἄχρι γὰρ δεῦρο πλημμυροῦν μεγίστην πιαίνει πεδιάδα, καὶ τρέφει παρὰ τοὺς ἀρούρης καὶ φοινίκων γένη διάφορα μελιτοφόρα, ὧν οἱ πλεῖστοι πατούμενοι καὶ ἀποθλιβόμενοι μέλι πολὺ ἐκχέουσιν. ἔστι γὰρ μελιτοφόρος καὶ ἀρωματοφόρος ἡ χώρα πάνυ, φέρουσα κίτρον καὶ μυροβάλανον καὶ ὀποβάλαμον ὅτι πλεῖστον· ἥτις δι' ὀλίγων καρπῶν καὶ ἀνθρώποις ἐπιθυμητῶν εὖ μάλα τῷ παραδείσῳ πως παρεικάζεται. Μετὰ δὲ Ἰωρὰμ ἐβασίλευσεν Ἰηοῦ υἱὸς Ναμεσίου. τούτου εἰσερχομένου ἐν τῇ πόλει Σαμαρείας παρέκυψεν Ἰεζάβελ διὰ τῆς θυρίδος περικεκαλλωπισμένη· ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξε τοῖς εὐνοῦχοις αὐτῆς κατακρημνίσαι αὐτήν. τούτου δὲ γεγονότος Ἰεζάβελ κατεπατήθη ὑπὸ τῶν ἵππων καὶ κατεβρώθη ὑπὸ τῶν κυνῶν. ἐπὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα υἱοὺς Ἀχαάβ καὶ τοὺς περιλειφθέντας αὐτοῦ πάντας ἐν Σαμαρείᾳ κατὰ τὸ ῥῆμα Ἡλιοῦ. συναθροίσας δὲ ἅπαν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἔφη πρὸς αὐτούς μετὰ πανουργίας «Ἀχαάβ μὲν ἐδούλευσε τῷ Βάαλ ὀλίγα, Ἰηοῦ δὲ πολλὰ δουλεύσει αὐτῷ. καὶ νῦν πάντας καλέσατε πρὸς με τοὺς προφῆτας καὶ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, ὅτι μεγάλη μοι θυσία τῷ Βάαλ· πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἀπολείψῃ, οὐ ζήσεται.» συναθροισθέντων οὖν πάντων, καὶ τοῦ εἰδωλείου πλησθέντος, στόμα πρὸς στόμα φησὶν 1.185 ὁ βασιλεὺς τοῖς δούλοις τοῦ Βάαλ «ἐρευνήσατε ἀκριβῶς εἰ ἔστι μεθ' ὑμῶν τις τῶν δούλων κυρίου.» καὶ μηδενὸς εὐρεθέντος ἐκέλευσε τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν πάντας ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ τὸν Βάαλ καὶ τὰ αὐτοῦ πάντα ἐνέπρησε. πλὴν οὐκ ἐφύλαξεν εἰς τέλος τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι δύο. Μετὰ δὲ Ἰηοῦ ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη κζ'. μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωὰς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη ιδ'. ἐφ' οὗ Ἐλισαῖος ἐτελεύτησε, προφητεύσας τῷ Ἰωὰς τὴν προτέραν διὰ συμβόλων κατὰ Συρίας νίκην, ἐπιτρέψας αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν τοξεῦσαι πεντάκις· καὶ τὸ μὲν τρίτον εὐστόχως ἔρριψε, τὸ δὲ τέταρτον ἠστόχησε, καὶ προφητεύει αὐτῷ ἕως τρίτης συμβολῆς νικῆσαι τοὺς Σύρους, τὰς δὲ ἑτέρας ἠττηθῆναι. εἰ γὰρ ἄχρι τῶν πέντε τὰ βέλη εὐστόχως ἐβεβλήκει, πεντάκις ἂν παραταξάμενος τὴν Σύρων ἀρχὴν κατέβαλε. Γίνονται οὖν ὁμοῦ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλευσάντων ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου ἔτη υἡ'. οἱ δὲ βασιλεῖς ὑπῆρχον τὸν ἀριθμὸν κβ', πάντες δὲ ἐξ ἐνὸς ἐγένοντο γένους τοῦ Δαβὶδ. ἐφ' ὧν ἦσαν προφήται,

ἐπὶ μὲν Σαοὺλ Δαβίδ καὶ Σαμουήλ, ἐπὶ δὲ Δαβίδ αὐτὸς ὁ Δαβίδ, Γάδ, Νάθαν, Ἀσάφ, ἐπὶ Σολομῶντος καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Μιχαίας ὁ Σιλωνίτης, Σαμέας ὁ Ἀδών. ἐπὶ δὲ Ἴω 1.186 σάφατ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν Μιχαίας, Ἥλίας, Ἐλισαῖος, Ἀβδίου. ἐπὶ δὲ Ἰηοῦ Ὁζιήλ, Ἐλεάζαρ, Ἀζαρίας. ἐπὶ δὲ Ἐζεκιου κατῶν μετ' αὐτὸν Ὡσηέ, Ἀμώς, Ἡσαΐας, Ἴωνᾶς. ἐπὶ δὲ Ἴωσικάι τῶν μετ' αὐτὸν Ἱερεμίας, Σοφονίας, Ὀλδά, Βαρούχ. ἐπὶ Σεδεκιου Ἱερεμίας, Ἀβακούμ. μετὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπὶ Ἰησοῦ Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας. Δανιήλ καὶ Ἰεζεκιήλ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἐν Βαβυλῶνι προεφήτευσαν. Ἰωσάφατ ὑπὸ Ἐλισαίου χρισθεὶς εἰς βασιλέα ἐπὶ Σαμαρείας πάντα τοῦ Ἀχαάβ τὸν οἶκον ἐτιμωρήσατο. αὐτὸν μὲν γὰρ τὸν βασιλέα Ἰωράμ κατατοξεύσας ἀναιρεῖ, κρημνῶ δὲ Ἰεζάβελ τὴν τούτου διαχειρίζεται μητέρα. καὶ ὁ τοῦ Ἀχαάβ υἱὸς διαχειρισάμενος προὔθηκεν αὐτῶν ἐπὶ τὰς διεξόδους τὰς κεφαλὰς. ἔπειτα συναγαγὼν πάντας τοὺς τοῦ Βάαλ προφήτας καὶ ἱερεῖς, δημοτελῆ θυσίαν ἐπιτελεῖν προσποιησάμενος, πάντας ὑφ' ἐν ἀποσφάττει, καὶ τὸ εἶδωλεῖον κατασκάπτει καὶ καθιστᾷ λύτρωμα. ἐβασίλευσε δὲ ἔτη κη'. Ἰωᾶς υἱὸς Ὀχοζίου βασιλεύει μετ' αὐτὸν ἔτη ις'. οὗτος τὴν Γοθολιαν ἀνεῖλεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευεν Ἰωδαέ, ζήσας ἔτη ρλ'. σημειωτέον ὅτι τοῦτον οὗτος φαίνεται μόνος. βιώσας τὸν χρόνον μετὰ Μωϋσῆν. Τῷ #22δχμη' ἔτει τοῦ κόσμου προφήτης Ἐλισαῖος τελευτᾷ, καὶ θάπτουσιν αὐτόν. μετ' οὐ πολὺ δὲ μονόζωνοι Μωᾶβ ἦλθον 1.187 ἐν τῇ γῆ, καὶ ἔθαψαν ἄνθρωπον ἐν τῷ μνημείῳ Ἐλισαίε. ὡς οὖν προσήγγισεν ἐκεῖνος τοῖς ὀστέοις τοῦ προφήτου, ἀνέζησε καὶ ἔστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἱεροβοὰμ ὁ υἱὸς Ἰωᾶς ἐβασίλευσεν ἔτη μα'. ἐπὶ τούτου προεφήτευσεν Ἴωνᾶς καὶ Ἀμώς. Ζαχαρίας υἱὸς αὐτοῦ μῆνας ἕξ. Σελούμ τὸν Ζαχαρίαν ἀνελὼν ἐβασίλευσε μῆνας δέκα. Μαναεῖμ τῷ Σελούμ ἐπαναστὰς ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα. οὗτος μὴ δεξαμένων αὐτὸν τῶν ἐν Θερσᾷ χειρωσάμενος ἀναιρεῖ, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας διαρρήσσει. Φαλκίας τοῦ Μαναεῖμ υἱὸς τὸν πατέρα διαδεξάμενος ἐβασίλευσεν ἔτη δύο. Φακεέ ὁ τοῦ Ῥωμελίου τὸν Φαλκίαν ἀνελὼν ἐβασίλευσεν ἔτη η'. ἐπὶ τούτου Θεγλαφαλασσάρ ὁ Ἀσσυρίων βασιλεὺς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπιστρατεύσας τὰ πλεῖστα τῆς γῆς αὐτῶν σφετερίζεται. Ὡσηέ μετὰ τὸν Φακεέ, ὁ τοῦ Ἰλαῖ, βασιλεύει ἔτη θ'. ἐπὶ τούτου Σαλμανασσάρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπιστὰς τῇ Σαμαρείᾳ αὐτόν τε ἄγει αἰχμάλωτον καὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ σὺν αὐτῷ, καὶ κατοικίζει αὐτοὺς ἐν Ἀλαῆρ καὶ Ἀβῶρ, Μηδικαῖς πόλεσι, καὶ ἐπὶ ποταμῶν Γοζᾶν, ἔνθα τῆς εἰς θεὸν παραβάσεως δίκας ἐκτινύουσι κακουχούμενοι. ὁ δὲ Ἀσσύριος Βαβυλωνίους ἐν Σαμαρείᾳ πέμψας αἰσχροῦς καὶ ἀνόμους βεβιωκότας, οἰκεῖν αὐτόθι ἐκέλευσε. τούτους ὁ θεὸς λέοντας ἐξαποστέλλων διέφθειρε. πυθόμενος δὲ ὁ βάρβαρος καὶ συνιείς δέον ἔκρι νεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης τῆς κατὰ νόμον θεῷ λατρείας ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἕνα τῶν ἱερέων ἐξαποστείλας τὸν Ἐσδραν τὰ νομιζόμενα αὐτόθι ποιεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ καταμένων ἐν Βεθῆλ τὸν νόμον αὐτὸν 1.188 τοὺς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸν θεὸν σέβασθαι αὐτοὺς ἐδίδασκε. καὶ οὕτως ἐξ ἐκείνου συμβαίνει ἐκ τῶν λεόντων τὴν γῆν ἠρεμῆσαι. τούτους εἰσέτι Σαμαρείας ἀπὸ τῆς χώρας προσαγορεύουσι· διὸ καὶ ἀλλόκοτοι τὰς προαιρέσεις, διὰ δὲ τὴν τοῦ νόμου διδασκαλίαν βραχεῖαν ἔχουσι θεοσεβείας ἔμφασιν· οὐδὲ γὰρ τῆς δεκαλόγου πλεῖον παραλαβεῖν ἠξιώθησαν. Ἐνταῦθα τῆς Ἰσραηλιτικῆς βασιλείας οἱ χρόνοι κατέληξαν εἰς ἔτη τριακόσια τρία καὶ μῆνας ἑπτὰ, ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ Ἱεροβοὰμ τοῦ Ναβάτ, καταλήξαντες δὲ εἰς Ὡσηέ τὸν τοῦ Ἰλαῖ καὶ τὴν ὑπὸ Σαλμανασσάρ τοῦ Ἰσραὴλ μετοικεσίαν ἀπὸ Σαμαρείας εἰς Μήδους. ἤκμαζε δὲ καὶ ἡ προκειμένη τῶν ἐκ Δαβίδ βασιλεία, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ δεκάτου τῆς τοῦ Σαοὺλ ἔχουσα μοναρχίας, καταλήξασα δὲ ἐπὶ τὸν Ῥοβοὰμ τὸν τοῦ Σολομῶντος. Ἀβία διαδεξάμενος τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν βασιλεύει ἔτη τρία ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀσᾶ ἔτη μα'. οὗτος ἤδη γηραιὸς ὢν ἀρθριτικῶς τοὺς πόδας ἤλγησε πάθει. Ἰωσάφατ μετὰ τοῦτον ἔτη κέ'. ἐπὶ τούτου

προε φήτευσε Μιχαίας και Ἀβδίας και Ἐλεάζαρ και Ἀνανίας. Ἰωράτων πατέρα Ἰωσάφατ διαδεξάμενος ἔτη η΄.

Ἐν Σαμαρεία Γοθολία ἡ θυγάτηρ Ζαμβρῆ τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ ἔτη η΄. αὕτη πασῶν ἀσεβεστάτη γενομένη γυναικῶν πάντας ἀναιρεῖ τοὺς Ὀχοζίου παῖδας, Ἀχαάβ τῷ Ἰσραηλίτῃ βασιλεῖτιμωρουμένη· ἐδόκει γὰρ ἐκ τοῦ γένους εἶναι τούτου. Ἰωσαβὶδ δὲ ἡ τοῦ Ὀζίου ἀδελφή, γυνὴ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαέ, κλέψασα Ἰωὰς τὸν Ὀχοζίου υἱὸν ὀκταετῆ τυγχάνοντα Ἰωδαέ προσήγαγεν. 1.189 αὐτὸς δὲ χρίσας ἀνέδειξε βασιλέα, Γοθολίαν ἀνελὼν. εὐσεβῆς δὲ κατ' ἀρχὰς γενόμενος πάντα καθαιρεῖ τὰ εἰδῶλα, πλὴν τῶν μετεώρων. εἰδωλολατρεῖ δὲ ἐπὶ τῷ τέλει Ἰωὰς, καὶ Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Ἰωδαέ υἱὸν τὸν προφήτην, αἰτιώμενον τὴν ἐκτροπὴν, καταλεύσας ἀναιρεῖ. βασιλεὺς δὲ ἔτη μ΄. Ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κθ΄. ἐπὶ τούτου Σίβυλλα ἡ Κυμαία ἐγνωρίζετο. Ὀζίας ὁ καὶ Ζαχαρίας, υἱὸς Ἀμεσίου, ἔτη νβ΄. οὗτος θεοσεβῆς ἀνὴρ ἦν· ὕστερον δὲ τῶν ἁγίων ἐπιβῆναι πειρασθεὶς λεπρούται, καὶ ἐδίκαι ζεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ ἀρχιερεὺς Ἀζαρίας, προφήτης δὲ Ἀμὼς καὶ Ἡσαΐας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ὡσηὲ καὶ Ἰωνᾶς, κατατούτους τοὺς χρόνους Λυκοῦργος Λακεδαιμονίων ἐνομοθέτει. Ἰωάθαμ ὁ υἱὸς Ὀζίου ἔτη ιζ΄. ἐπὶ τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει Ἴφιτος τὰς Ὀλυμπιάδας ἐνέστησεν, ὃ ἐστὶ τετραετηρικὸς χρόνος. παρ' Αἰγυπτίοις δὲ κυρίως Ὀλυμπιάς ἡ σελήνη καλεῖται διὰ τὸ κατὰ μῆνα περιπολεῖν τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ὃν οἱ παλαιοὶ Ὀλυμπον ἐκάλουν. ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ Ὀλυμπιάδι Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος ἐγεννήθησαν, οἵτινες ἐν τῇ ζ΄ Ὀλυμπιάδι τὴν Ῥώμην ἤρξαντο κτίζειν. τούτων τὴν διήγησιν πλατύτερον ἐν τῇ τάξει τῶν βασιλέων εὐρήσεις. Ἐζεκίας τὸν Ἀχάζ διαδεξάμενος ὁ υἱὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κθ΄. ἐν τῷ ζ΄ ἔτει τούτου μετωκίσθη ὑπὸ Σαλμανασάρ τοῦ καὶ Ναβουνασάρου, βασιλέως Ἀσσυρίων, Σαμάρεια αἰχμαλωτισθεῖσα. 1.190 αὕτη πρώτη ἡ αἰχμαλωσία Ἰσραὴλ. οὗτος δὲ καὶ Σαρδανάπαλος ἐλέγετο, ἦν δὲ πατὴρ τοῦ Ναβουχοδονόσορ. ἀναγκαῖον δὲ ζητῆσαι περὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων βασιλείας, πῶς ταύτης πρὸ ζς' ἐτῶν καθαιρεθείσης ὑπὸ Ἀρβάκου τοῦ Μήδου, τοῦ ταύτην εἰς Μήδους μετενέγκαντος, ἢ γραφῆ τὸν Σαλμανασάρ βασιλέα Ἀσσυρίων καλεῖ. καὶ * φησὶν ὅτι Μήδων μὲν γένος κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ Ἀρβάκου ἐβασίλευσεν, ἢ δὲ βασιλεία καὶ Ἀσσυρίων ἐλέγετο διὰ τὸ εὐγενὲς καὶ παλαιὸν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ τῆς χώρας ὄνομα· ὁ γὰρ τῶν Ἀσσυρίων οὗτος βασιλεὺς ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν Μήδων ὡς Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστη. ὁ τοίνυν Ἐζεκίας τῷ ιε' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ νοσήσας πρὸς θάνατον προσθήκην ζωῆς ἔλαβε διὰ Ἡσαΐου ἐτῶν ιε'. καὶ πιστοῦται ταῦτα διὰ τοῦ παραδόξου σημείου τῆς ἐπανόδου ἡλίου, τῆς φυσικῆς κινήσεως δέκα βαθμοὺς ἀναποδισάσης ἡγουν δέκα ὥρας καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὡς εἶναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην μόνην χωρὶς τῆς ἰδίας νυκτὸς ὥρων κβ'. οὗτος καὶ σωφροσύνην ἀσκῶν ἀπὸ τῆς νόσου ἀναστὰς ἠῤῥατο παιδοποιῆσαι. οὗτος τὸν ὄφιν ὃν ἐκρέμασε Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθεῖλε καὶ ἐχώννευσεν, ὅτι αὐτῷ ἐθυμία ὁ λαός. ἀλλὰ καὶ βίβλιον Σολομώντος, ἰαματήριον παντὸς πάθους ἐγκεκολαμμένον, ἐξέκαυσε καὶ ἠφάνισε, τὰς τε περὶ τῶν παραβολῶν καὶ ὧδων, ἐν αἷς περὶ τῶν φυτῶν καὶ παντοίων ζῶων φυσιολογία, χερσαίων πετεινῶν τε καὶ νηκτῶν, καὶ ἰαμάτων πάθους παντός, γραφείσας αὐτῷ, ἀφ' ὧν καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων ἰατροσοφισταὶ σφετερισάμε 1.191 νοὶ καὶ τὰς ἀφορμὰς εἰληφότες τὰς ἰδίας συνεστήσαντο τέχνας. ταῦτα τοίνυν τὰ βιβλία Ἐζεκίας κατακαύσας ἀφανῆ ἐποίησεν, ὡς λέλεκται, ἐπειδὴ τὰς θεραπείας τῶν νοσημάτων ἐνθεν κομιζόμενος ὁ λαὸς περιώρα τὰς ἰάσεις αἰτεῖν παρὰ θεοῦ. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις τοῦ Ἐζεκίου ἀνέβη Συναχηρεῖμ ὁ διάδοχος Σαλμανασάρ· καὶ πλεῖστα μεγαλορρημονήσαντος κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, παρεκλήθη ὁ διασκεδάζων βουλάς ἐθνῶν καὶ ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ βουλάς ἀρχόντων, καὶ ἀποστείλας ἄγγελον ἀνεῖλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν Ἀσσυρίων χιλιάδας ρπε'. καὶ οὕτω μετ' αἰσχύνης καὶ λύσεως ὁ

Σεναχηρείμ ἀναζεύξας εἰς Νι νευὶ δεινῶς ἀνήρει τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ὑπὸ Σαλμανασάρ ἀπὸ Σαμαρείας τοῦ Ἰσραήλ. ὃν αὐτίκα θεία δίκη μετελθοῦσα, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεθέντος, ἐπαύθη τῆς αἰχμαλωσίας ἢ ἄδικος σφαγῆ διὰ τῆς ἐνδίκου ἀναιρέσεως. Ἐν ταύτῃ τῇ αἰχμαλωσίᾳ ὑπῆρχέ τις ἐλεήμων ἄνθρωπος τοῦνομα Τωβίητ, καὶ πολλὴν ἔχων σπουδὴν εἰς τὸ θάπτειν τοὺς ἀποθνήσκοντας τῶν Ἰουδαίων. περὶ ᾧ καὶ διαβληθεὶς τῷ βασιλεῖ καὶ φυγὼν ἐκοιμήθη ἔξω τοῦ τείχους· καὶ ὡς εἶωθε πολλάκις γίνεσθαι, κοιμώμενος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠνεωγμένους ἔχων, καὶ στρουθίων ἀφοδουσάντων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, λευκῶ ματα πεποίηκεν. ἦν δὲ καὶ ἐν Ἐκβατάνοις κόρη συγγενῆς αὐτοῦ, ἣτις ἐπτὰ ἄνδρας λαβοῦσα, καὶ πάντων ὑπὸ δαίμονος ἀναιρουμέ 1.192 νων πρὸ τοῦ γνῶναι ταύτην, ἠΰξαστο. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῇ βοῆ θὸν ὁ θεὸς τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ. ὁ οὖν Τωβίητ παραγγείλας τῷ υἱῷ αὐτοῦ Τοβία μὴ λαβεῖν ἀλλαχόθεν γυναῖκα εἰ μὴ ἐκ τῆς φυλῆς καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, δίδωσιν αὐτῷ χειρὸ γραφον περὶ ταλάντων δέκα χρυσοῦ ἃ καὶ παρέθετο ἐν τῇ Μηδίᾳ, πρὸς τὸ ἀπελθεῖν καὶ λαβεῖν αὐτὰ διὰ τάχους. τοῦ δὲ παιδὸς ζητοῦντος συνοδοιπόρον ὡς τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντος, εὐρίσκει θεοῦ προνοία τὸν ἄγγελον Ῥαφαήλ ὡς ἄνθρωπον ἐστῶτα. ὃν μισθω σάμενος, εἰδέναι τὴν ὁδὸν λέγοντα καὶ Ἀζαρίαν ὀνομαζόμενον, συνοδεύει τούτῳ. καὶ διελθόντων αὐτῶν εἰς τὸν ποταμὸν Τίγριν, καὶ τοῦ παιδὸς εἰσελθόντος λούσασθαι, καὶ ἰχθύος αὐτῷ μεγάλου ἐπιπηδήσαντος, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος ἐπιλαβέσθαι τοῦ ἰχθύος καὶ τεμεῖν αὐτοῦ τὴν γαστέρα, καὶ λαβεῖν τὸ τε ἦπαρ καὶ τὴν καρδίαν καὶ τὴν χολήν, καὶ φυλάττειν. τοῦ δὲ πυνθανομένου τὸ χρήσιμον αὐτῶν "τὸ μὲν ἦπαρ" φησὶ "καὶ ἡ καρδία θυμιώμενα διώκει δαίμονας, ἡ δὲ χολὴ καθαρίζει λευκώματα." εἶτα ὁ μὲν παῖς λαμβάνει τὴν ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ προλεχθεῖσαν κόρην εἰς γυναῖκα, τῇ συμβουλία καὶ συνεργία τοῦ ἀγγέλου διωχθέντος τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐν τῷ θυμιάματι τούτῳ. καὶ ὑποστρέφει μετὰ τοῦ παιδὸς καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα Τωβίητ· οὗ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ παῖς τῇ χολῇ τοῦ ἰχθύος ἐπιχρίσας, καὶ παρευθὺ Τωβίητ ἀναβλέψαντος ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν ὁ ἄγγελος, ὅτι οὐκ ἄνθρωπός ἐστιν, ἀλλὰ παρὰ θεοῦ ἀπεστάλη πρὸς βοήθειαν αὐτοῖς τε καὶ τῇ κόρῃ Σάρρα διὰ τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν, λέγων πρὸς αὐτὸν 1.193 τούς «μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ κυρίου ἀνυμνεῖν ἐνδόξως.» Ἐπὶ τούτου καὶ ἄνθρωπός τις ἐγνωρίζετο ἐν τῷ Ἰσραήλ πλούσιος καὶ ἀνελεήμων, ὃς ἐλθὼν πρὸς τινὰ τῶν διδασκάλων καὶ ἀναπτύξας τὴν σοφίαν Σολομώντος εὗρεν εὐθύς "ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖζει θεῷ." καὶ εἰς ἑαυτὸν γενόμενος καὶ καταφυγὴς ἀπελθὼν πέπρακε πάντα καὶ διένειμε πτωχοῖς, μηδὲν ἑαυτῷ καταλείψας πλὴν νομισμάτων δύο. καὶ πτωχεύσας πάνυ καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἐκ θείας δοκιμασίας ἐλεούμενος ὕστερον ἐν ἑαυτῷ λέγει μικροψυχῆ σας "ἀπελεύσομαι ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ διακρινοῦμαι τῷ θεῷ μου ὅτι ἐπλάνησέ με διασκορπίσαι τὰ ὑπάρχοντά μου.» πορευομένου δὲ αὐτοῦ, εἶδεν ἄνδρας δύο μαχομένους πρὸς ἀλλήλους, εὐρόντας λίθον τίμιον. καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς "ἴνα τί, ἀδελφοί, μάχεσθε; δότε μοι αὐτόν, καὶ λάβετε νομίσματα δύο." τῶν δὲ μετὰ χαρᾶς τοῦτον παρασχόντων (οὐ γὰρ ἤδεσαν τοῦ λίθου τὸ ὑπερτίμιον) ἀπήλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, τὸν λίθον ἐπιφερόμενος. καὶ δεῖξας αὐτόν χρυσοχόω, παραχρῆμα τὸν λίθον ἐκεῖνος ἰδὼν ἀναστάς προσεκύνησε, καὶ ἔκθαμβος γενόμενος ἐπυνθάνετο, "ποῦ τὸν πολύτιμον" λέγων "καὶ θεῖον λίθον τοῦτον εὔρες; ἰδοὺ γὰρ ἔτη τρία σήμερον Ἱερουσαλήμ δονεῖται καὶ ἀκαταστατεῖ διὰ τὸν περιβόητον λίθον τοῦτον. καὶ ἀπελθὼν δὸς αὐτόν τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ σφόδρα πλουτήσεις." τοῦ δὲ ἀπερχομένου ἄγγελος κυρίου εἶπε πρὸς τὸν ἀρχιερέα "νῦν ἐλεύσεται ἄνθρωπος πρὸς σε, τὸν ἀπολε 1.194 σθέντα πολυθρύλητον λίθον ἐκ τῆς διπλοῖδος Ἀαρὼν τοῦ ἀρχιερέως ἔχων. λαβὼν αὐτόν δὸς τῷ ἐνέγκαντι αὐτόν χρυσίον πολὺ καὶ ἀργύριον. ἅμα δὲ καὶ

ραπίσας μετρίως εἶπέ, μὴ δίσταζε ἐν τῇ καρδίᾳ σου, μηδὲ ἀπίστει τῷ διὰ τῆς γραφῆς λέγοντι «ὁ ἔλεων πτωχὸν δανεῖζει θεῷ.» ἰδοὺ γάρ, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἐξεπλήρωσά σοι πολλαπλασίονα ὑπὲρ ὧν ἐδάνεισάς μοι. καὶ εἰ πιστεύεις, λήψη καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πλοῦτον ἀνυπέμβλητον." καὶ ὁ μὲν ἀρχιερεὺς τὰ διατεταγμένα πάντα πεποίηκε πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ λελάλη κεν· ὁ δὲ ἀκούσας καὶ ἔντρομος γενόμενος, πάντα ἔασας ἐν τῷ ναῷ ἐξῆλθεν, εὐχαριστῶν καὶ πιστεύων κυρίῳ καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ διηγορευμένα. Μετὰ Ἐζεκίαν ἐβασίλευσε Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέθανε βασιλεύσας ἔτη νε΄ ὅς παρανομώτατος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν βασιλεῖς ὑπάρχων ἐπὶ εἰδωλομανίᾳ τε καὶ αἱματεκχυσίᾳ, καὶ τὸν μέγαν Ἡσαΐαν πρὶ σὰς ξυλίνῳ πριόνι καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ αἱμάτων ἀδίκων πληρώσας, οὐχ ἦττον εἰδωλολάτρησε τῶν Ἀμορραίων. καὶ τὸν οἶκον κυρίου καταμολύνας, καὶ τετραπρόσωπον εἰδῶλον τοῦ Διὸς ἐν αὐτῷ στήσας, οὐ διέλιπεν οἰωνιζόμενος καὶ φαρμακεύων καὶ αἰσχροουργῶν. διὸ καὶ κατὰ θεῖαν ὀργὴν δέσμιος εἰς Νινευὶ ἀπήχθη ὑπὸ Μαρο δὲχ βασιλέως· καὶ χαλκοῖς δεσμοῖς ὑποβληθεὶς, δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας δεθηεὶς τοῦ θεοῦ, τὸν βασιλέα ἠγάθυνε, καὶ εἰς Ἱερουσαλήμ αὐτὸν ἐξέπεμψεν. ὅς ἐπανελθὼν πᾶσαν μὲν κατέστρεψεν 1.195 εἰδωλικὴν σκηνήν, τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ θεοῦ ἠγνίσε καὶ τὸν νόμον ἐφύλαξε καὶ εὐσεβῶς ἐβίωσεν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ ἄχρι τελευταίας ἀναπνοῆς αὐτοῦ. Μετὰ δὲ Μανασσῆν ἐβασίλευσεν Ἀμὼς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δύο. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Μίδας ὁ Φρυγίας βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ὄντινα ἔλεγον ὦτα ἔχειν ὄνου. Ἰωσίας τὸν πατέρα Ἀμὼς διαδεξάμενος ὀκταετῆς ἀντιλαμ βάνεται τῆς ἀρχῆς, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα ἔν. καὶ ἐτελεύτησε τοξευθεὶς ἐν πολέμῳ. ὁ γὰρ Νεχευῶ βασιλεύσας Αἰγύπτου κατὰ τῶν Ἀσσυρίων ἐστράτευσεν, ἐπικουρήσαι δὲ τοῖς Ἀσσυρίοις οὗτος ἐσπούδαζεν. ὅθεν φησὶν Ἐσδρας "καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου πρὸς Ἰωσίαν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, βασιλεῦ τῆς Ἰουδαίας; οὐχὶ πρὸς σὲ ἐξαπέσταλμαι παρὰ κυρίου θεοῦ ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. καὶ νῦν κύριος μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ἀπόστηθι, καὶ μὴ ἐναντιούτω τῷ κυρίῳ." καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ Ἰωσίας, ἀλλὰ συνεστήσατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον ἐν τῷ πεδίῳ παρὰ γνώμην θεοῦ. καὶ τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ "ἐξαγάγετέ με, ὅτι σφόδρα ὀδυνῶμαι." καὶ εὐθέως ἀποστρέψαντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν βίον μεταλλάξαντος ἐγένετο πένθος μέγα κατὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μᾶλλον Ἱερεμίας ἐθρήνησε ὑπὲρ Ἰωσίου. ἐν τῷ ἠ' τούτου ἔτει εὐρῶν ὁ ἱερεὺς Χελκίας ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίον (ὅς ἦν πατὴρ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου) προσκομίζει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εὐλαβὴς ὢν καὶ δικαιοτάτος ὑπὲρ τοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλεῖς οὐκ ἠθέλησεν 1.196 ἀναγνῶναι αὐτό. ἀνέγνω τοίνυν αὐτὸ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός. ὁ δὲ ἱερεὺς ἅμα τῷ τούτῳ ἀναγνῶναι διαπεφώνηκεν. ὁ δὲ βασιλεὺς λίαν ἀθυμήσας, εἰδὼς ἐν τοσοῦτοις ἔτεσι καταπατοῦ μενον τὸν νόμον κυρίου, τὰ ἱμάτια διαρρήξας καὶ ἔμφοβος γενόμενος ἀπέστειλε πρὸς Ὀλδὰν τὴν προφήτιν, πυνθανόμενος τί βούλεται κύριος περὶ αὐτοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. ἡ δὲ φησὶ "τάδε λέγει κύριος· ἀνθ' ὧν ἠπαλύνθη σου ἡ καρδία καὶ ἐνετράπη ἀπὸ προσώπου μου, ὡς ἤκουσας ὅτι ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτόν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς κατάραν, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, ἰδοὺ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψει πᾶσι τοῖς κακοῖς οἷς ἐπάξω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτόν, τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν." ὅθεν ζήλω θείῳ κινούμενος οὐ μόνον τὰ πανταχοῦ εἰδωλά τε καὶ σεβάσματα κατέστρεψεν ἐκ βάθρων. ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰδωλολάτρας τοὺς μὲν ἔτι ζῶντας ὠλόθρευσε, τοὺς δὲ ἤδη τεθνηκότας ἐν τοῖς τάφοις κατέκαυσε. καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ εἶπε «τί τὸ σκόπελον ἐκεῖνο, ὃ ἐγὼ βλέπω;" καὶ φασὶν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως "ὁ

ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὁ προφητεύσας τοὺς λόγους τούτους ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον Βεθλῆλ." καὶ εἶπεν "ἄφετε αὐτόν· μηδεὶς κινήσῃ τὰ ὀστέα αὐτοῦ." καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἐγ γαστριμύθους καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ πᾶν βδέλυγμα καὶ προσόχθισμα ἐν Ἱερουσαλήμ ἐξήρῃ· καὶ ἐπέστρεψε πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ἰσχύϊ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον 1.197 Μωϋσέως. διὸ δὴ καὶ τὸ πάσχα τοιοῦτον ἐποίησεν οἶον οὐ γέγονεν ἀπὸ χρόνων Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ Σαμουήλ· ἐν ᾧ βόας μὲν ἔθυσσε χιλιάδας ἰβ', πρόβατα χιλιάδας λη'. καὶ κατωρθώθη, φησί, τὰ ἔργα Ἰωσίου ἐναντίον κυρίου, ἐν καρδίᾳ πλήρει εὐσεβείας· καὶ γὰρ ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγεννήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνέστη ὅμοιος αὐτοῦ. πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κύριος ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, οὗ ἔθυμώθη ἐν τῷ Ἰούδα, ἐπὶ τοὺς παροργισμοὺς οὓς παρέώργισεν αὐτὸν Μανασσῆς. ἐφ' ὧν χρόνων καὶ τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζου βασιλέως τῆς Θράκης ἐκτίσθη, ὡς δέ τινες, ὑπὸ Μεγαρέων. ἐφ' ὧν καὶ Σίβυλλα ἢ Σαμωναία ἐγνωρίζετο. Μετὰ δὲ Ἰωσίαν ἐβασίλευσεν Ἰωάχαζ υἱὸς αὐτοῦ, ὃς ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Νεχαὼβ βασιλέως Αἰγύπτου ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, ἐν ἧ καὶ ἀπέθανε, βασιλεύσας μῆνας τρεῖς. ἐφ' οὗ οἱ Ἰσραηλίται, καθὼς φησὶν Ἰώσηπος, ἐκ τοῦ κρατῆσαι τὴν τοῦ Ἰούδα φυλὴν καὶ κατοικῆσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, οὗτοι μὲν ἐκλήθησαν Ἰουδαῖοι, ἡ δὲ πόλις ἢ καὶ Σιών Ἰουδαία, ἣτις πάλαι μὲν Ἰεβούς ἐλέγετο διὰ τὸν Ἰεβουσσαῖον κατοικῆσαι τὸν τόπον ἐκεῖνον. Δαβὶδ δὲ Ἱερουσαλήμ προσηγόρευσε, ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τεχνησάμενος τὸ ὄνομα· ἐν ὄρει γὰρ ἐστὶν ὑψηλοτάτῳ κατωκοδομημένη, ἐν ᾧ κύριος ὤφθη τῷ Δαβὶδ ἐν ἀλῶνι Ὀρνᾶ τοῦ Ἰεβουσσαίου, ἐν τῇ θραύσει τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἄλογον ἐπαρίθμησιν. καὶ τὸ μὲν ὄρος Ἑβραϊδὶ φωνῇ λέγεται Ἄρ, ἡ δὲ πόλις Σαλήμ. ὁ οὖν Δαβὶδ νέον τόπον εἰς βα 1.198 σίλειον κατασκευάζων Ἀρσαλήμ ὠνόμασεν, ὃ ἐστὶ τόπος εἰρήνης. Ἱερουσαλήμ δὲ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν παρενηνεγμένη κέκληται διὰ τὴν καλλιφωνίαν. Μετὰ δὲ Ἰωάχαζ ἐβασίλευσεν Ἰωακείμ καὶ Ἐλιακείμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐλθὼν Ναβουχοδονόσορ ὁ διάδοχος Μαροδάχ, καὶ πολιορκήσας τὴν Ἰουδαίαν, ὑπόφορον αὐτὴν ἐποίησεν. ἀθετήσαντος δὲ τὴν φορολογίαν Ἰωακείμ ἦλθε πάλιν εἰς Ἱερουσαλήμ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τοῦτον χειρωσάμενος καὶ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας ἄταφον ἐπὶ πολὺν κατέλιπε χρόνον, βασιλεύσαντα ἔτη ἕνδεκα. περὶ οὗ φησὶν Ἱερεμίας "τάδε λέγει κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ υἱὸν Ἰωσίου· οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ μὴ κόψονται αὐτόν, ὡ ἀδελφέ, οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν, οἱ μοι, κύριε, καὶ οἱ μοι, ἀδελφέ· ἀλλὰ ταφὴν ὄνου ταφήσεται, καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ." τότε καὶ Δανιήλ ἀπήχθη καὶ οἱ τρεῖς παῖδες καὶ ἄλλοι τοῦ λαοῦ πλεῖστοι καὶ μέρος τῶν σκευῶν κυρίου εἰς Βαβυλῶνα. οἱ δὲ ἅγιοι τρεῖς παῖδες υἱοὶ Ἐζεκίου εἰσίν. ἐν γὰρ τῷ ἀναστῆναι αὐτόν ἀπὸ τῆς νόσου, ἀποστῆλαι δὲ πρὸς αὐτόν Μαροδάχ υἱὸς Βαλαδὰν βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπιστολὴν καὶ δῶρα (ἤκουσε γὰρ ὅτι ἠρρώστησε, καὶ ἀνέστη), ὑπέδειξεν αὐτὸς τοῖς ἀγγέλοις Μαροδάχ πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ. πρὸς ὃν λυπούμενος εἶπεν Ἠσαΐας ὁ προφήτης "ἄκουσον λόγον κυρίου. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ 1.199 ληφθήσονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ εἰς Βαβυλῶνα ἀπενεχθήσονται. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν σου τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ σοῦ λήψονται καὶ ποιήσουσι σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος." τῷ δὲ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, τετρακισχιλιοστῷ δὲ καὶ ἐνενηκοστῷ τετάρτῳ τοῦ κόσμου, διεσάφησε τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ ὁ Δανιήλ. τῷ δὲ τετρακισχιλιοστῷ ἑκατοστῷ δεκάτῳ ἔτει τὰ κατὰ τὴν κάμινον τῶν ἁγίων τριῶν παίδων ἐπράχθησαν. τοῦ γὰρ Βαλτάσαρ, ὃς καὶ Ῥινιγλίσαρος ἐλέγετο, πίνοντας ἐν τοῖς ἱεροῖς σκεύεσιν οἴκου κυρίου σὺν τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ καὶ ταῖς παλλακαῖς ἐν δείπνῳ, εἶδεν ἀνθρώπου

δακτύλους γράφοντας ἐν τῷ τοίχῳ· ὧν τὴν γραφὴν μόνος Δανιὴλ ἠρμήνευε σεν. ἔχει δὲ οὕτως, μανί· ὁ ἔστιν, ἐμέτρησεν ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ ἐπλήρωσεν αὐτήν. θεκέλ· καὶ ἐστάθμησεν ἐν ζυγῷ καὶ εὐρέθη ὑστεροῦσα. φαρές· διήρηται ἡ βασιλεία σου καὶ ἐδόθη Μήδοις καὶ Πέρσαις, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀναιρεῖται Βαλτάσαρ. Αἰχμαλωτισθείσης τῆς Ἱερουσαλήμ Ἱερεμίας, καίτοι πολλὰ παρὰ τῶν Χαλδαίων ἀναγκασθεῖς, ἠρετίσατο μᾶλλον μετὰ τῶν καταλειφθέντων πενήτων ἐναπομεῖναι. καὶ ὡς αὐτὸν εἰς τὸν βόρβορον ἔβαλλον, πολύστιχον βιβλίον συνέταξε. κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ Ἰεζεκιὴλ ὁ θειότατος αἰχμάλωτος ἀπαχθεῖς, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ λαχῶν τοῦ Χοβάρ, διανοιγόντων αὐτῷ τῶν οὐρανῶν εἶδε δόξαν θεοῦ, πνεῦμα ἐρχόμενον ἀπὸ βορρᾶ καὶ νεφέλην ἐν αὐτῷ καὶ 1.200 φέγγος κύκλοθεν, τὴν τριάδα φανταζόμενος. ἐκεῖ καὶ τῶν χειρῶν εἶδεν ὑποτύπωσιν, ἐν προσώπῳ ἀνθρώπου καὶ μόσχου καὶ λέοντος καὶ ἀετοῦ ὑποτυπούμενην. ὑπεράνω δὲ τούτων, ὡς εἶδος ἀνθρώπου, τὸν θεὸν ἀνθρωπὸν ὁρῶν δι' αὐτοῦ προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ κατέστη, καὶ τῶν ἐσομένων τὴν γνῶσιν ἐντεῦθεν μεμυστα γώγηται. Μετὰ δὲ Ἰωακείμ ἐβασίλευσεν Ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Ἰωακείμ, διὰ προστάγματος Ναβουχοδονόσορ. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ περὶ τοὺς φόρους ἀγνωμονήσαντος αὐτοῦ ἦλθεν αὐθις Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν. πρὸς ὃν Ἰεχονίας ἐξῆλθε σὺν μητρὶ καὶ τέκνοις καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθον οἱ μεγιστᾶνες Ναβουχοδονόσορ εἰς τὴν πόλιν; καὶ ἐξήνεγκαν τοὺς θησαυροὺς κυρίου καὶ τοῦ βασιλέως καὶ τὰ χρυσᾶ σκευῆ ἃ ἐποίησε Σολομῶν ἐν ναῷ κυρίου. τὸν δὲ Σεδεκίαν ἀντὶ Ἰεχονίου καταστήσας, ἀπὸ κισεν Ἰεχονίαν εἰς Βαβυλῶνα καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, βασιλεύσαντα μῆνας τρεῖς. περὶ οὗ πάλιν Ἱερεμίας ἔλεγεν "ἠτιμώθη Ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ οὐκ ἔστιν χρεια, ὅτι ἀπερρίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν, ἣν οὐκ ἤδει, λέγει κύριος. γῆ, γῆ, ἄκουσον λόγον κυρίου, γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον, ὅτι οὐ μὴ αὐξηθῆ ἕκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαβὶδ, ἄρχων ἔτι ἐν τῷ Ἰούδα." μετὰ δὲ Ἰεχονίαν ἐβασίλευσεν Σεδεκίας, πατράδελφος αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν 1.201 ῥὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ περὶ τὴν φορολογίαν ὡσαύτως παρασπονδήσαντος αὐτοῦ ἦλθε πάλιν Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν ἔτη δύο. καὶ προφητεύσας Ἱερεμίας τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως δέσμιος ἐβλήθη ὑπὸ Σεδεκίου ἐν λάκκῳ. μετὰ δὲ τὸ λυθῆναι αὐτὸν τοῦ δεσμοῦ, λαβὼν τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὴν λυχνίαν ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν λόγῳ κυρίου, μέλλουσαν τὴν πόλιν ἤδη παραλαμβάνεσθαι, κατέκρυψε ἐν ἀδήλῳ τόπῳ· καὶ οὐχ εὐρέθησαν ἔτι, ὡς ἡ τῶν Μακαβαίων βίβλος λέγει. ὁ δὲ γε Ναβουχοδονόσορ παραλαβὼν τὴν πόλιν ἐνέπρησε πᾶσαν. τὸν δὲ Σεδεκίαν χειρωσάμενος τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ κατ' ὀφθαλμοὺς ἀνεῖλεν, αὐτὸν δὲ ἐκτυφλώσας καὶ δεσμοῖς κρατήσας εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτον ἀνήγαγε, βασιλεύσαντα ἔτη τρία, καὶ τὸ πλῆθος ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον ἐπὶ ἔτη ὅ. τούτῳ τῷ Σεδεκίᾳ εἶπέ τις προφήτης πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαχθῆναι εἰς Βαβυλῶνα. καὶ ἄλλος εἶπεν αὐτῷ "μὴ φοβοῦ· οὐ γὰρ ἴδης Βαβυλῶνα." καὶ ἀμφοτέρω ἠλήθευσαν· κατῆλθε γάρ, οὐ μὴν ἐθεάσατο αὐτήν· τυφλὸς γὰρ ἦν. περὶ οὗ Ἱερεμίας αὐθις ἔφη "οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ Σεδεκίαν· ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ πατάξει αὐτόν, καὶ λήψονται ἐπ' αὐτόν κατάραν λέγοντες ποιῆσαι σε κύριος ὡς Σεδεκίαν καὶ ὡς Ἀχιάβ, οὓς ἀπετηγάνισε βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρὶ, δι' ἣν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγον ἐχρημάτισαν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ὃν οὐ προσέταξα αὐτοῖς, λέγει κύριος."

1.202 Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας ἀπέστειλε Ναβουχοδονόσορ τὸν Ναβουζαρδὰν ἀρχιμάγειρον αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν μὲν οἶκον κυρίου καὶ τὸν

οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν οἰκοδομήσαντας πάντας οἴκους ἐνέπρησε, διαρκέσαντα τὸν θεῖον οἶκον ἀπὸ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς ἕτεσι υμβ', τοὺς δὲ χαλκοὺς δύο μεγάλους στύλους καὶ τὴν χαλκὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ὑποκάτω αὐτῆς δώδεκα μόσχους καὶ τὰ ὑποστηρίγματα καὶ πάντα τὸν ἐν ναῶ κυρίου χαλκὸν συντρίψας ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ μέντοι καὶ τὰς χρυσαῖς φιάλας καὶ τὰς ἀργυρᾶς καὶ τὰς χαλκᾶς. καὶ οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ τῶν σκευῶν πάντων ὧν ἔλαβε ὁ ἀρχιμάγειρος. τῶν δὲ ἐπιλοίπων Ἰουδαίων τοὺς ἐπισήμους ἀπαγαγὼν πρὸς Ναβουχοδονόσορ τοὺς μὲν ἐθανάτωσε τοὺς δὲ δούλους παρέδωκε. τὸν δὲ Σεδεκίαν ἐπὶ σκοτεινῆς καθίσας μωλωθρεῖν κατεδίκασεν. ἐφ' οὗ ἡ παντελής καὶ πρώτη ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ γέγονεν, οὐκέτι βασιλευθείσης ὑπὸ Ἰουδαίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Χαλδαίων κρατηθείσης. τοιγαροῦν τρίτον Ναβουχοδονόσορ ἐπόρθησε τὴν Ἱερουσαλήμ, πρῶτον μὲν ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει Ἐλιακίμ ἀνῆλθε καὶ ἔλαβε σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀγίους τρεῖς παῖδας καὶ Δανιήλ, ἕτος ἄγων τῆς βασιλείας πρῶτον, δεύτερον δὲ ὅτε ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ Ἰεχονίου τοῦ καὶ Ἰωακείμ, ὅτε ἔλαβεν αὐτόν τε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ Ἰεζεκιήλ τὸν προφήτην, ἕτος ἄγων αὐτὸς τῆς βασιλείας ὄγδοον, καὶ τρίτον ὅτε ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τοῦ Σεδεκίου τὸν ναὸν ἐνέπρησε καὶ τὸν Σεδεκίαν ἐξετύφλωσε καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξε καὶ τὸ πλῆθος ἀπήγαγε αἰχμάλωτον 1.203 ἐπὶ ἕτη ἑβδομήκοντα, ἕτος ἄγων τῆς βασιλείας ἑνεακαίδεκατον. Μετὰ καὶ τοὺς προειρημένους τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖς ἐβασίλευσεν, ὡς εἴρηται, Ναβουχοδονόσορ ἕτη κδ', ὃς καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐκράτησεν ἕτη ἐπτά, καὶ πόλιν μεγίστην εἰς Βαβυλῶνα ἔκτισεν, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ λίθων λελαξευμένων, ἐχόντων ἀνὰ τρεῖς πήχεις τὸ πλάτος, καὶ μῆκος ἀνὰ πήχεις ἕξ. τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς ἐποίησε στάδια μ', γινόμενα μίλια ζυ', τὸ δὲ ὕψος τοῦ τείχους πήχεις π' καὶ τὸ πλάτος πήχεις λ', τὸ δὲ ὕψος τῶν πύργων πηχέων ρ' καὶ τὸ πλάτος ζ'. τῶν δὲ πυλῶν χαλκῶν οὐ σῶν τὸ ὕψος ἦν πηχέων ν', τὸ δὲ πλάτος πηχέων κ'. ἔγγιστα δὲ τῆς πόλεως ὤρυξε κινστέρναν, καὶ περιετείχισεν ἀξιολόγως· τὸ βάθος αὐτῆς ὄργυιαί μ', τὸ δὲ περίμετρον αὐτῆς στάδια μ'. ὑπερθεὶν δὲ αὐτῆς κατεφύτευσε δένδρα παντοδαπά, ὡς παρομοιοῦσθαι δασυτάτοις ὄρεσιν· ὃ καὶ κρεμαστὸν παράδεισον ὠνόμασεν· ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ περιπολῶν, καὶ τοὺς κάτω καθορῶν ἐξ ἀπόπτου, ὑπ' οὐδενὸς τῶν κάτωθεν ὠρᾶτο. ἐκεῖσε διαπορευόμενος στόματι ὑπερηφάνῳ εἶπεν "οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου ᾠκοδόμησα;" καὶ ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ὄντος φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γέγονε "σοὶ λέγεται Ναβουχοδονόσορ· ἡ βασιλεία σου παρήλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ ἀνθρώπων ἐκδιώξουσί σε, καὶ μετὰ θηρίων ἡ κατοίκησίς σου, καὶ 1.204 χόρτον ὡς βοῦν ψωμιούσῃ σε, καὶ ἐπτά καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπὶ σε, ἕως οὗ γνῶς ὅτι κυριεύει ὁ ὑψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἂν δόξη δώσει αὐτήν." καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ ἐν ἐρήμοις ηὐλίσθη καὶ ὄρεσι· γέγονε γὰρ τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σὺν τῇ κεφαλῇ ὡς βοῦς, καὶ οἱ πόδες σὺν τοῖς ὀπισθίοις ὡς λέων. ἀπεκαλύφθη δὲ τῷ ἀγίῳ Δανιήλ περὶ τούτου, ὅτι διὰ τὴν ἄλογον αὐτοῦ φιληδονίαν καὶ σκληροκαρδίαν ὑπὸ ζυγὸν ὡς βοῦς ἐγένετο τῷ Βελιάρ, λέων δὲ διὰ τὸν τυραννικὸν καὶ ἀρπακτικὸν καὶ θηριωδέστατον αὐτοῦ τρόπον· οἱ γὰρ δυνάσται ταύτην ἔχουσι τὴν ἀρχήν, ἐπὶ τέλει δὲ ὡς θῆρες ἀρπάζουσιν ὀλοθρεύοντες καὶ ἀναιροῦντες. καὶ ὡς βοῦς ἦσθιε χόρτον, καὶ αἱ τρίχες αὐτοῦ ηὐξήθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες ἐγένοντο ὡς ὄρνέου, καὶ ἡ σὰρξ ἐν ἐπτά καιροῖς ἐπαχύνθη καὶ ἐμελανώθη τῇ κακοπαθείᾳ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἤρθη τοῦ μὴ λαλεῖν. καὶ νοῶν εὐθύς ἐδάκρυε, καὶ ἀπὸ τοῦ κλαίειν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ὡς κρέας. καὶ πολλοὶ ἐξιώντες οὐχ ἐώρων αὐτὸν πλὴν τοῦ ὀπίου Δανιήλ· οὗτος γὰρ πάντα τὸν χρόνον τῆς ἀλωσέως

αὐτοῦ ἐν προσευχαῖς ἦν περὶ αὐτοῦ. καὶ μετὰ τὸ ἄλλα γῆναι τοὺς ἑπτὰ καιροὺς ἀποκατέστη εἰς ἑαυτόν, καὶ ἐποίησε ἕξ ἡμισυ χρόνους ὑποπίπτων καὶ ἔξομολογούμενος τῷ κυρίῳ, μήτε ἄρτον φαγῶν μήτε οἶνον πίων, ἀλλ' ἐν ὄσπριοις βρεκτοῖς καὶ λα χάνοις διαζῶν κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Δανιήλ προσδάλησιν, καὶ τὸν κύριον ἐξιλεούμενος πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ. μετὰ 1.205 δὲ ταῦτα πάλιν φησὶν ὁ αὐτὸς περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀποκαταστάσεως "ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ εἰς τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστρεψεν ἐπ' ἐμέ, καὶ οἱ τύραννοί μου καὶ οἱ μεγιστᾶνες μου ἐζήτουν με, καὶ περὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθην, καὶ μεγαλωσύνη περισσοτέρα ἐτέθη μοι. νῦν οὖν ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ αἰνῶ καὶ ὑπερυψῶ καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀληθινὰ καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρίσεις, καὶ πάντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ δύναται ταπεινῶσαι." τὴν τοίνυν ἐκ θεοῦ δοθεῖσαν πολυολβίαν ῥώμην τε καὶ περιφάνειαν ὁ θεῖος λόγος ὑπ' ἐμφαίνων διὰ Ἱερεμίου φάσκει "τάδε λέγει κύριος· ἰδοὺ δέδωκα πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ. καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἂν μὴ ἐμβάλωσι τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ σκέψομαι αὐτούς, ἕως ἂν ἐκλείψωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ." καὶ "ἴταμόν ἐστι, καὶ οὐκ ἐλεήσει. φωνὴ αὐτοῦ ὡς θάλασσα κυμαίνουσα. ἐφ' ἵπποις πολλοῖς καὶ ἄρμασι παρατάζεται ὡς πῦρ, εἰς πόλεμον ἐπὶ σέ, θύγατερ Σιών." καὶ "ἀπὸ φωνῆς ὀρμῆς αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ὄπλων τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἀρμάτων καὶ ἤχου τροχῶν αὐτοῦ οὐκ ἐπιστραφήσονται πατέρες ἐπὶ υἱοὺς αὐτῶν, ἀπὸ ἐκλήσεως χειρῶν αὐτῶν." καὶ "ἐκ Δὰν ἀκουσθήσεται φωνὴ ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ." καὶ διὰ Ἱεζεκιήλ οὕτως λέγει "ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ Σὸρ Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος, ὅς ἐστι βασιλεὺς βα 1.206 σιλέων, μεθ' ἵππων καὶ ἀρμάτων καὶ συναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν σφόδρα καὶ περιβαλεῖ σοι τάφρον, καὶ οἰκοδομήσει σε κύκλῳ χάρακα καὶ περίστασιν ὄπλων, καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ ἀπέναντί σου δώσει. τὰ τεῖχη σου καὶ τοὺς πύργους σου καθελεῖ ἐν τοῖς ὄπλοις αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ καλύψει σε κονιορτὸς αὐτῶν." καὶ πάλιν "τάδε λέγει Ἄδωναῖ κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τῷ Ναβουχοδονόσορ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκύλα αὐτῆς, καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς. ἀντὶ τῆς λειτουργίας ἧς ἐδούλευσεν ἐπὶ Τύρον δέδωκα αὐτῷ τὴν γῆν Αἰγύπτου, καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος Αἰγυπτίων δι' αὐτοῦ." εἰκότως οὖν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν Δανιήλ "σὺ βασιλεὺς βασιλέων, ὃ ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυράν τε καὶ κραταιὰν ἔδωκεν, ἔντιμον ἐν παντὶ τόπῳ ὅπου κατοικοῦσιν υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. θηρία τε τοῦ ἀγροῦ καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν ἐν τῇ χειρὶ σου, καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων. καὶ σὺ εἶ ἡ χρυσοῦ κεφαλὴ τῆς εἰκόνης, καὶ τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυθὲν, οὗ τὸ ὕψος ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ κατώκουν τὰ θηρία, ὅτι ἐμεγαλύνθησας καὶ ὑπερίσχυσας, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς." Μετὰ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἐβασίλευσεν Οὐλεμαροδάχ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἕ, ὃς τὸν Ἰεχονίαν λύσας τῶν δεσμῶν ἐποίησε συνεστιάτορα αὐτοῦ. περὶ οὗ καὶ ἡ τῶν βασιλειῶν ἱστορία καὶ ὁ θεῖος Ἱερεμίας ἔφη "καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει ἀποικί 1.207 σθέντος τοῦ Ἰωακείμ βασιλέως Ἰούδα, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἔλαβεν Εὐελάδ Οὐλεμαροδάχ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ᾧ ἐβασίλευσε, τὴν κεφαλὴν βασιλέως Ἰούδα Ἰωακείμ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴκου οὗ ἐφυλάττετο, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστά, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸν δίφρον ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ἥλλαξε τὴν στολὴν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ,

καὶ ἦσθιε διὰ παντὸς ἄρτον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἔζησεν." Ἰὼα κεῖμ δὲ οὗτος ἐστὶ καὶ Ἰεχονίας· Ἰωακεῖμ γὰρ τὸν τούτου πατέρα, ἐφ' οὗ καὶ Δανιήλ ἠχηλωτίσθη, Ναβουχοδονόσορ ἀνελὼν ἐν Ἰε ρουσαλήμ ἔρριψεν ἔξω τοῦ τείχους. Μετὰ δὲ Οὐλεμαροδὰχ ἐβασίλευσε Βαλτάσαρ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη τρία· ὃς μιάνας τὰ ἱερατικά σκεύη τοῦ θεοῦ ἐν τῷ συμποσίῳ, ἅπερ ἦγαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐξ Ἰε ρουσαλήμ, ἀνηρέθη κατὰ θείαν ὀργήν. φησὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν τηνικαῦτα Δανιήλ "ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν μεγα λωσύνην ἔδωκε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρί σου, καὶ ἀπὸ τῆς μεγα λωσύνης αὐτοῦ πάντες οἱ λαοὶ φυλαὶ γλωσσαι ἦσαν τρέμοντες, καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ οὐς ἐβούλετο ἀνῆρει, καὶ οὐς ἤθελεν ἔσωζε. καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδιά αὐτοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεύεσθαι, κατησχύνθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἀφηρέθη ἀπ' αὐ τοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ μετὰ τῶν θηρίων 1.208 ἐδόθη, καὶ μετὰ τῶν ὀνάγων ἢ κατοικήσις αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ἐψώμιζον αὐτόν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ᾧ ἂν δόξη, δώσει αὐτήν. καὶ σὺ οὖν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ οὐκ ἔταπείνωσας τὴν καρδίαν σου, καὶ οἱ μεγάλοι στᾶνες καὶ οἱ παράκοιτοι καὶ αἱ παλλακαὶ σου οἶνον ἐπίνετε ἐν τοῖς ἀγίοις σκεύεσι." διὰ τοῦτο ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρὸς ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ τὴν γραφὴν αὐτοῦ ἐνέταξεν, ὡς προε γράφη. Καὶ μετὰ τὸ ἀναιρεθῆναι Βαλτάσαρ Δαρεῖος παρέλαβε τὴν βασιλείαν ὁ Μῆδος, ὁ καὶ Ἀρταξέρξης καὶ Ἀστυάγης, ἔτη ιζ'. ὃς ἔσχε γυναῖκα τὴν τοῦ Μαρδοχ' Ἐσθήρ, ἐπιλεχθεῖσαν διὰ κάλλος ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν νεανίδων· ἥτις καὶ τὸν ἴδιον λαὸν τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀναιρεῖσθαι μέλλοντα ἐξ ἐπιβουλῆς Ἀμάν τοῦ ἀρχιστρατῆ γου λυτρωσαμένη, παρεσκεύασεν ἐκεῖνον ἀνασκολοπισθῆναι εἰς ὅπερ ξύλον ἐβουλεύσατο Μαρδοχαῖον τὸν ἑαυτῆς ἀνασκολοπίσαι θεῖον, μὴ τιμῶντα αὐτόν καὶ προσκυνοῦντα. φησὶ γὰρ τις τῶν μεγιστάνων "ἰδοὺ ξύλον ἔστησεν Ἀμάν τῷ Μαρδοχαίῳ πηχῶν ν'." καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς "σταυρωθῆτω Ἀμάν ἐκεῖ." καὶ ἐγένετο οὗ τως κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου. εἰκότως οὖν πεπλήρωται ἡ γραφὴ ἢ λέγουσα "ὁ ποιῶν πονηρὰ εἰς αὐτὰ ἐγκυ λισθήσεται, καὶ ὃς δ' ἂν ἐκκαύση κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς. καὶ ὃς παρασκευάζεται δίκτυον ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλησίον, περι βαλεῖ αὐτὸ τοῖς ἑαυτοῦ ποσί. καὶ ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον 1.209 εἰς αὐτόν ἐμπεσεῖται." καὶ "δι' ὧν τις ἀμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ κολάζεται." ἐφ' οὗ Ἀρταξέρξου, τοῦ καὶ Ἀστυάγου, καὶ τῷ Δανιήλ ὠράθησαν αἱ διὰ τοῦ ἀρχαγγέλου ὀπτασίαι, καὶ ὁ χρόνος ἐδηλώθη τῆς Χριστοῦ παρουσίας. ὅστις καὶ φθονηθεὶς ὑπὸ τῶν μεγιστάνων διὰ τὸ μεγάλως τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐβλήθη ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων· ὃς καὶ ἀβλαβῆς διετηρήθη τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσε Κῦρος ὁ Πέρσης ἔτη λβ', ὃς ἀνελὼν Δαρεῖον πάσης γῆς ἐκράτησεν. Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν καὶ οἱ Ἀργωναῦται οἱ περὶ Ἰάσονα τὸν Θεσσαλονικέα καὶ Πολυδεύκην καὶ Ὑλαν καὶ Τελαμῶνα καὶ τοὺς λοιποὺς πρὸς τὴν Κολχίδα ἐκπλέοντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνά πλου πρὸς τὴν Ποντικὴν θάλασσαν διαβῆναι θέλοντες, ἀντιστάν τος αὐτοῖς Κυζίκου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ τοπαρχοῦντος ἐν ναυμαχίᾳ, τὸν μὲν ἐφόνευσαν, τὴν δὲ Κύζικον ἔλαβον, μητρόπολιν οὖσαν Ἑλλησπόντου. καὶ μαθόντες ὅτι Κύζικος ὁ σφαγεὶς παρ' αὐτῶν συγγενῆς ἦν αὐτοῖς, συγγνώμην ἤτοῦντο, καὶ κτίζουσιν ἱερὸν θαυ μάσιον οἶον. πρὸς δὲ τὸ τῶν θερμῶν μαντεῖον γενόμενοι καὶ θυσάμενοι ἐπύθοντο "προφήτευσον ἡμῖν, Φοῖβ' Ἀπολλον, τίνος ἂν εἴη δόμος οὗτος;" καὶ ἀκούουσιν "ὅσα μὲν πρὸς ἀρετὴν καὶ κόσμον ὄρωρε, ποιεῖτε. ἐγὼ δὲ ἐφετμέω τρεῖν ἕνα μοῦνον ὑψι μέδοντα θεόν, οὗ λόγος ἀφθιτος ἐν ἀδαεὶ κούρη ἔγκυος ἔσται. 1.210 οὗτος ὡσπερ τόξον πυριφόρον

μέσον διαδραμῶν ἅπαντα κόσμον, ζωγρήσας πατρὶ προσάξει δῶρον. αὐτῆς ἔσται δόμος οὗτος· Μαρία δὲ τοῦνομα αὐτῆς." τοῦτον τὸν χρησμὸν ἐν λίθῳ μαρμαρίνῳ χαλκίοις γράμμασι γράψαντες εἰς τὸ τοῦ ναοῦ ὑπέρθυρον ἀνέθεσαν, τότε μὲν καλέσαντες τὸν οἶκον Ῥέας μητρὸς θεῶν, ὕστερον δὲ ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βασιλέως ναὸς τῆς ἁγίας θεοτόκου μετωνόμασται. ἐκεῖθεν τοίνυν οἱ Ἀργωναῦται ἐξορμήσαντες, καὶ διὰ τοῦ ἀνάπλου βουλόμενοι παρελθεῖν, ἐκωλύοντο ὑπὸ Ἀμύκου στρατευομένου κατ' αὐτῶν. δεδιότες οὖν κόλπῳ τινὶ ἀγρίῳ καὶ ἄλσῳδει προσίσχουσι. κάκει ὀπτασίαν θείαν ἐξ οὐρανοῦ αὐτοῖς ἐπιφανεῖσαν ἐν ἀνδρὸς φοβεροῦ εἶδει, πτέρυγας ὡς ἀετοῦ περικειμένον, θεασάμενοι, τούτῳ καταθαρήσαντες εἰς πόλεμον τῷ Ἀμύκῳ συμβάλλουσι. καὶ ἀποκτείναντες αὐτὸν ἔκτισαν ἐν τῷ τῆς ὀπτασίας τόπῳ ἱερὸν. καὶ δι' εἰκόνας τῆς αὐτοῖς ὀραθείσης μορφῆς τὸ ἐκτύπωμα ἀναστηλώσαντες Σωσθέσιον τὸ ἱερὸν ὠνόμασαν διὰ τὸ ἐν τούτῳ αὐτοὺς σωθῆναι. τοῦτο τὸ ἱερὸν ὕστερον ὁ μέγας ἐν βασιλευσὶ Κωνσταντῖνος κατ' ὄναρ χρηματισθεὶς μετεποίησε, καὶ τὸ μὲν θυσιαστήριον πρὸς ἀνατολὰς ὄραν ἐτύπωσε, τὸν δὲ ναὸν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐκάλεσε, πᾶσαν καλλιεργίαν καὶ καρποφορίαν ἐν αὐτῷ τυπώσας. μετὰ δὲ τὴν νίκην Ἀμύκου οἱ Ἀργωναῦται μεθ' Ἑρακλέους ἐπὶ τὴν Ποντικὴν θάλασσαν ἐκπλεύσαντες πόλιν ἐδείμαντο ἐπὶ τῷ τοῦ Ἑρακλέους ὀνόματι. εἶτα διὰ τὸ χρυσοῦν δέρας ἐπὶ τὴν Κολχίδα διαπεράσαντες αὐτό τε καὶ 1.211 Μήδειαν τὴν τοῦ βασιλέως Κολχίδος θυγατέρα, Ἰάσονος ἐρασθεῖσαν, ἀνελόμενοι ὑπέστρεψαν. τότε καὶ Τρῶς τῆς Φρυγῶν χώρας ἦρχεν, ὁ Ἴλου καὶ Γανυμήδους πατήρ. οὗτος δύο πόλεις Τροίαν καὶ Ἴλιον ὠκοδόμησε, καὶ τοὺς ἀστυγείτονας εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῶν πόλεων προσκαλεσάμενος τοῦ Μυκηναίων ἀνάσσοντος Ταντάλου ἐπελάθετο· ὃς καὶ εἰς ἔχθραν αὐτῷ διὰ τοῦτο ἀντεκατέστη. ἦν δὲ ὁ Τρῶς πρὸ τῆς τῶν πόλεων οἰκοδομῆς εὐξάμενος εὐχὴν τῷ Δίῳ, θυσίας καὶ δῶρα πέμπων εἰς Εὐρώπην. καὶ ἐπεὶ αἱ πόλεις ἐτελέσθησαν, τὸν Γανυμήδην σὺν ἀνδράσι πεντήκοντα δῶρά τε καὶ θυσίας πρὸς τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν ἐκπέμπει. Τάνταλος δὲ δόλον οἶηθεὶς, δύνάμιν ἀποστείλας ἤρπασε Γανυμήδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, οἳ καὶ ἔλεγον θυσίας κομίζεσθαι τῷ Εὐρωπαϊῷ Δίῳ. ὁ δὲ Γανυμήδης διὰ τὴν αἰσχύνην ἄμα καὶ τὸν φόβον ἀρρωστεῖ, καὶ συγγνώμης τυγχάνει, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τελευτᾷ. καὶ τὰ μὲν δῶρα τοῦ Ταντάλου κελεύσαντος τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς ἀπεδόθη, τὸ δὲ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἔνδον ἀπετέθη. ἐντεῦθεν ἐμυθεύσαντο τὸν Δία γενόμενον ἀετόν, διὰ τὸ τῆς ἀρπαγῆς ὄξύ, τὸν Γανυμήδην ἀναλαβεῖν εἰς τὸ οἶνοχοεῖν αὐτῷ. Ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις τῶν κριτῶν ἐβασίλευσε τῆς Εὐρώπης ὁ Λάπαθος, ἔσχε δὲ δύο υἱοὺς Ἀχαιὸν καὶ Λάκωνα. τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς εἰς δύο κατεμερίσθη ἡ ἀρχή. ὁ τοίνυν Λάκων τὴν ἡμίσειαν χώραν λαχὼν Λακωνικὴν ἐκάλεσεν· ἥς τριάκοντα τρεῖς χρόνους βασιλεύσας ἔκτισε πόλιν παράλιον τὴν Γαθυνίαν. 1.212 καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι τινὲς ἦρξαν ἕως Θεστίου, ὃς παρὰ τὸν Εὐρώταν ποταμὸν πόλιν οἰκοδομεῖ τὴν Θεσίαν. οὗτος ὁ Θεστίος τῶν Λακῶνων βασιλεύσας τίκτει θυγατέρας τρεῖς εἰς ὑπερβολὴν εὐπρεπεῖς, Λήδαν καὶ Κλυτίαν καὶ Μελίππην, αἱ καὶ Λακωνίδες ἐκαλοῦντο. τὴν μὲντοι Λήδαν Τυνδάρεως λαβὼν εἰς γυναῖκα, ὃς καὶ μετὰ Θεστίον τῆς τῶν Λακῶνων χώρας ἐπεκράτησεν, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὴν Κλυταιμνήστραν, ἦν μετὰ ταῦτα Ἀγαμέμνων ἠγάγετο γυναῖκα, τῶν Μυκηναίων ὁ βασιλεύς. ἡ μὲντοι Λήδα ἐν προαστείῳ παρὰ τὸν Εὐρώταν ὠραιζομένη, ἐπεὶ Τυνδάρεως μὴ παρὼν ἦν, μοιχευθεῖσα ὑπὸ νεωτέρου τινὸς Κύκνου καλουμένου, υἱοῦ Ἐδερῖωνος βασιλέως Ἀχαιῶν, τίκτει βρέφη τρία ἐν ἐνὶ τοκετῷ, Κάστορα Πολυδεύκην καὶ Ἑλένην. ἦν δὲ ἡ Ἑλένη ὠραιότατη, ἦν ὁ Τυνδάρεως Μενελάῳ ἀδελφῷ Ἀγαμέμνονος, βασιλεύοντι τότε τῶν Ἀργείων, εἰς γυναῖκα ἐξέδοτο. εἰκῆ οὖν τὸν Δία κύκνον γενέσθαι καὶ τῇ Λήδᾳ συνελθεῖν μεμυθολογήκασιν οἱ ποιηταί. Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ κριτοῦ Σαμψῶν

Δάρδανος μὲν υἱὸς Ἴλου τῶν Φρυγῶν, Ἑλλήνων δὲ καὶ τῆς Ἑλλάδος Ἄβαντος ἔτη κγῆβασίλευσε. Προΐτος δὲ μετ' αὐτὸν ἔτη ιζ'. τούτου ἡ γυνὴ Σθενέβοια ἢ καὶ Ἄντεια Βελλεροφόντου ἐρῶσα, ὃν Προΐτος εὐρῶν χαμαιριφῆ καὶ ἀναθρεψάμενος καὶ τιμῆς ἠξιωκῶς ὁμοδίαιτον εἶχε, τοῦ του μανικῶς ἐρῶσα ἢ Ἄντεια, πολλάκις τε προαγωγὸς πεπομφυῖα, καὶ ἀποκρουσθεῖσα δι' ἀρετὴν τοῦ νέου καὶ πίστιν τὴν πρὸς τὸν εὐεργέτην, πρὸς τὸν ἄνδρα Προΐτον διαβάλλει. ὁ δὲ μὴ 1.213 εἶναι νόμον ἔφη τῶ ἄλων κοινῶν μετασχόντι εἰς ψυχὴν ἐπιβουλεύσαι· ἀλλὰ τῶ σῶ πατρὶ Ἰοβάτη γράψας αὐτὸν ἀποστελῶ, μεθ' οὗ οὐδέποτε ἔφαγεν ἄρτον, καὶ αὐτὸς τοῦτον ἀναιρήσει. γράψας οὖν καὶ σφραγίδι σφραγίσας βασιλικῆ τὸ γράμμα ἀποστέλλει. ἀπῆει δὲ οὗτος μὴδὲν ὑφορώμενος κακόν. εὕρισκε οὖν αὐτὸν ἐν τῶ ἀρίστῳ, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ ἀπεσταλμένον ὁμοτράπεζον ἐποίησε. μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγνοὺς τὸ γράμμα οὔτε φονεύειν διὰ τὸν τῆς συνεστίασεως νόμον εὐχερῶς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ συκοφαντίαν τὸ πρᾶγμα ἐκ τεκμηρίων πλειόνων καταμαθὼν ἐφείσατο αὐτοῦ. οὕτως οἶδεν ἀρετὴν τὸν κεκτημένον ἀπολυτροῦσθαι κακῶν. μετὰ δὲ Προΐτον ὁ δεῦτερος Ἀκρίσιος ἐβασίλευσεν ἔτη λα'. μεθ' ὃν Πέλοψ ἔτη λβ', ὃς καὶ πόλιν κτίσας Πελοπόννησον ταύτην ὠνόμασεν· ἐξ οὗ καὶ Πελοποννήσιοι οἱ Ἑλλαδικοὶ λέγονται. Τότε καὶ Δημόκριτος ἐγνωρίζετο φιλόσοφος, ὃς ἐδίδασκε πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι δεῖ τὸν φιλοσοφεῖν ἐθέλοντα πάντων ἀπέχεσθαι κακῶν, σωφροσύνην ἀσκεῖν, καὶ πάντα ὀρθῶς νοεῖν καὶ πράττειν, καὶ οὕτως ἔστι τὸ ἐννεαγράμματον μαθεῖν· καὶ οὕτως, φησὶν, ὄψει τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ λόγον, τὸν ἀπαθῆ, παθητὸν νεοφανῆ. Τούτῳ συνήκμαζε καὶ Ἰπποκράτης φιλοσοφῶν καὶ ἰατρικὴν ὡς ἄριστα κατορθούμενος. ὃς ἦν ἀδελφὸς Σώσανδρος ὀνομαζόμενος καὶ τὴν ἰππιατρικὴν, ἅμα δὲ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τέχνην 1.214 μετερχόμενος· πρὸς ὃν φασιν εἰρηκέναι τὸν Ἰπποκράτην "ἢ τὸ ὄνομα μετέβαλε ἢ τὴν τέχνην μετέμαθε." Μετὰ Πέλοπα ἐβασίλευσεν Ἀτρεὺς ἔτη κ', εἶτα Θυέστης ἔτη ιβ', μεθ' ὃν Ἀγαμέμνων ἔτη ιη', εἶτα Αἰγισθος ἔτη ζ'. κατέσχευεν οὖν ἡ βασιλεία Ἑλλήνων ἤτοι Πελοποννησίων ἔτη ἑκατὸν ἐξήκοντα τέσσαρα. Ἐν τοῖς ἀνωτέρω τῶν εἰρημένων χρόνοις Μίνως τῆς Κρήτης, ὁ υἱὸς τῆς Εὐρώπης, ἐβασίλευσε, καὶ θαλασσοκρατῶν Ἀθηναίους ἐπολέμει καὶ νόμους ἐξετίθει. τότε καὶ Δαίδαλος καὶ ὁ Ἴκαρος καὶ ὁ Ταῦρος ἔνεκεν τῆς Πασιφάης τῆς Μίνως ἐθρυλοῦντο γυναικός. ἐκ τοῦ Ταύρου μὲν οὖν νοταρίου αὐτῆς ὄντος μοιχευθεῖσα ἔτεκεν υἱόν, ὃς Μινώταυρος ἐκλήθη. ἡ δὲ Πασιφάη ὑπὸ Μίνως μετὰ δύο δουλίδων κλεισθεῖσα ἐν οἰκίῳ νόσω τελευτᾷ. Ἴκαρος δὲ τῆς εἰρκτῆς ὑπαλύξας, ὡς ἔπλει, ἐποντίσθη. Δαίδαλος δὲ ἐσφάγη. Ἡρακλῆς δὲ καὶ αὐτός, ὁ τοῖς ἄθλοις πολυθρύλητος, μετὰ τὴν ἀπὸ Κολχίδος μετὰ τῶν Ἀργωναυτῶν ὑποστροφὴν ἐν Λιβύῃ γενόμενος καὶ Ἀνταίῳ συμβαλὼν δαιμονιώδη τινὰ καὶ μυσαρὰ φάσματα τελοῦντι, καὶ νικήσας αὐτόν, νόσω λοιμῶδει περιπίπτει, καὶ μανεῖς εἰς πῦρ ἑαυτὸν ῥίψας τελευτᾷ. Μετὰ Μίνωα Μινώταυρος ὁ Πασιφάης καὶ Ταύρου βασιλεύει. ὕβριν δὲ οἱ συγκλητικοὶ τὸ ὑπὸ μοιχογεννήτου βασιλεύει 1.215 σθαι ἠγοούμενοι, Θησεῖα προτρέπονται τὸν υἱὸν Αἰγέως βασιλέως Θεσσαλίας εἰς πόλεμον κατ' αὐτοῦ διαπερᾶν. ὑπισχνοῦνται δὲ αὐτῷ αὐτόν τε προδοῦναι Μινώταυρον καὶ Ἀριάδην τὴν Μίνως καὶ Πασιφάης καὶ πᾶσαν Κρήτην. διαπερᾶ γοῦν εἰς τὴν Κρήτην ἐξ αἰφνης ὁ Θησεύς. ὁ γοῦν στρατηγὸς καὶ πάντες τὸν Μινώταυρον ἐν Γορτύνῃ ἀφέντες σχῆμα φυγῆς ἐποίησαντο. γνοὺς δὲ αὐτὸς τὴν προδοσίαν φεύγει εἰς τὴν Λαβυρίνθων χώραν, καὶ ἐν σπηλαίῳ λανθάνει κρυβείς, ἕως ὑπὸ τινος τῶ Θησεῖ μηνυθεὶς ἐσφάγη. ὁ δὲ Θησεύς εἰς Γορτύνην εἰσελθὼν ἐθριάμβευσεν. Αἰγεὺς δὲ ὁ τούτου πατήρ τὴν φυγὴν ἀκούσας τῶν Κρητῶν, καὶ ὡς δόλω ὑπονοήσας ἀπώλετο Θησεύς, λύπη καταποθεὶς ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεπνίγη· ὅθεν καὶ Αἰγαῖον τὸ πέλαγος ὠνόμασται. ὁ δὲ Θησεύς τὴν Κρήτην ἐάσας, καταφρονήσας δὲ καὶ Ἀριάδνης, ἥτις ἐν τῶ ἱερῷ τοῦ Διὸς

παρεδρεύουσα παρθένος, ὡς φασι, τε λευτᾶ, τῆς Θεσσαλίας βασιλεύσας ἡγάγετο γυναῖκα Φαίδραν. ἢ καὶ ἔσυκοφαντήθη ὡς Ἴππολύτῳ, υἱῷ μὲν Θησέως ἐκ παλλακῆς αὐτῆς δὲ προγονῶ, πορνικῶς μιγεῖσα. ὁ μὲν οὖν Ἴππόλυτος ἔφιπ πρὸς σύαγρον διώκων τοῦ ἵππου ἐξετινάχθη, τοῦ δὲ λώρου τοῦ χαλινοῦ περιελιχθέντος τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ ἐσύρη ὑπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ τελευτᾶ. ἐφ' ᾧ ὁ Θησεὺς σφοδρῶς ἀνιαθεῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν Φαίδραν καίτοι πολλὰ ἐξομνυμένην λαιδορήσας ἀπὸ ὄψεως ἐποίησεν. αὐτὴ δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῆς θλίψεως δεινοπαθὴ σασα ἔτεθνήκει. τότε καὶ Εὐρυσθεὺς ἐκράτει τῶν Λακεδαιμονίων 1.216 ἔτη μβ' καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν ἦ. τὰ δὲ πάντα ἔτη κατέσχεν ἡ αὐτῶν ἀρχὴ τκέ'.

Ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις Σαοῦλ πρῶτον ἀγῶνα οἱ Πισαῖοι ἐν Ὀλυμπίᾳ κατεβάλλοντο καὶ Διὶ Ὀλυμπίῳ κοσμικὴν πρώτην ἐπετέλεσαν ἑορτὴν. ἐντεῦθεν κατὰ τέσσαρα ἔτη τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἑορτὴν ἐπιτελοῦντες, Ὀλυμπιάδας τὰς τετραετηρίδας καθεξῆς ἠρίθμουν. ἐν οἷς χρόνοις καὶ Κορίνθιοι μετὰ τοὺς Λακεδαιμονίους τοπαρχοῦντες Ἑλλήνων ἐβασίλευσαν τὰ πάντα ἔτη τη'. καὶ μετὰ Δάρδανον τὸν Ἴλου υἱὸν καὶ τὸν Δαρδάνου υἱὸν Λαομέδοντα Πρίαμος ὁ Λαομέδοντος τῆς Φρυγῶν χώρας ἀνηγορεύετο βασιλεὺς. τότε καὶ τὸ Δάρδανον καὶ τὸ Ἴλιον καὶ ἡ Τροία καὶ ἡ πᾶσα χώρα Φρυγίας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἐκπεπολιόρκηται Πριάμου. ἡ δὲ αἰτία τῆς καταδηώσεως Ἀλέξανδρος ὁ καὶ Πάρις. τούτου γὰρ γεννηθέντος ὑπὸ Πριάμου χρησμὸς αὐτῷ ἀναδέδοται τοιοῦτος "ἔτέχθη σοι Πάρις δύσπαρις· τριακοντούτης γὰρ γενόμενος ὀλέσει βασιλείαν Φρυγῶν." εὐθύς οὖν ὁ Πρίαμος Ἀλέξανδρον μετονομάσας ἔπεμψεν εἰς ἀγρόν, Μανδρῶ λεγόμενον, γαλακτοτροφῆθῆναι καὶ αὐξηθῆναι παρὰ γηπόνῳ τινί, ἄχρις οὗ τὰ τριάκοντα ἔτη τοῦ χρησμοῦ παρέλθῃ. ἐποίησε δὲ καὶ τεῖχος μέγα ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃ καὶ Πάριον ὠνόμασεν. ἐκεῖ ὁ Πάρις διάγων, εὐμαθὴς τε περὶ τὰ γράμματα γενόμενος καὶ παιδείας οὐ τῆς τυχούσης μετασχών, ἐγκωμιαστικὸν λόγον καὶ ὕμνον εἰς τὴν Ἀφροδίτην διετάξατο, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν λέγων εἶναι ἐξ ἧς καὶ τέκνα καὶ 1.217 σοφίαν καὶ τέχνας ἐν λογικοῖς καὶ ἀλόγοις ἀποτίκτεσθαι, καὶ αὐτὴν ἐν συγκρίσει τὴν Ἀφροδίτην Παλλάδος προέκρινε καὶ Ἦρας. διὸ καὶ ἐμυθεύσαντο τοῦτον κριτὴν τῶν τριῶν γενόμενον τῇ Ἀφροδίτῃ τὸ μῆλον ἦγουν τὴν νίκην ὡς τῶν ἄλλων κρείττονι βραβεῦσαι. μετὰ δὲ τοὺς τριάκοντα χρόνους λογισάμενος ὁ Πρίαμος τὸν περὶ αὐτοῦ χρησμὸν παρελθεῖν, καταφρονήσας προσηγάγετο αὐτόν. γράμματά τε καὶ δῶρα καὶ θυσίας ἐπίδους μετὰ καὶ ἑκατὸν νεανίσκων Φρυγῶν πρὸς τοὺς τοπάρχας Εὐρώπης διαβῆναι κελεύει καὶ τῷ Δαφναίῳ Ἀπόλλωνι θῦσαι, καὶ πρῶτον ἐν τῇ Σπάρτῃ πόλει τῆς Ἑλλάδος ἐλθεῖν, ὑπὸ Μενελάῳ τότε βασιλευομένῃ, ὃς υἱὸς μὲν Πλεισθένης ἦν ἀληθῶς, ὑπὸ δὲ Ἀτρεΐ βασιλεῖ τῶν Ἀργείων ἅμα τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀγαμέμνονι ἀνατραφεῖς Ἀτρεΐδης ἐλέγετο καὶ σύγγονος Ἀγαμέμνονος. οὗτος φιλοφρόνως ἄγαν τὸν Πάριν προσδεξάμενος παντοδαπὴν θεραπείαν τοῦτον ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἔθεράπευσεν, ἀναπαυθῆναι ἐντειλάμενος ὅσον καὶ βούλοιο, καὶ οὐ τως ἐπὶ τὴν θυσίαν ἀπελθεῖν. αὐτὸς δὲ ὁ Μενέλαος ἅμα τοῖς συγγενέσιν εὐθύς ἐπὶ Κρήτην ἀπέπλει ὡς Ἀστερίῳ Διὶ ἐν Γορτύνη πόλει θυσιάσων. ἐν μιᾷ τοίνυν ὁ Πάρις εἰς τὸν τῆς Ἑλένης παρὰ δεισον ἐγκύψας ὄρᾳ αὐτὴν τῷ κάλλει ἀμήχανον οὔσαν· ἦν γὰρ εὖστολος εὖμαστος λευκὴ ὡσεὶ χιών, εὖοφρος εὖρινος οὐλόθριξ ὑπόξανθος ὀφθαλμοὺς ἔχουσα μεγάλους. καὶ τρωθεῖς τῷ ταύτης ἔρωτι διὰ τῆς Αἴθρας, ἧτις ἦν συγγενὴς Μενελάου, ὑπονοθεύσας τὴν Ἑλένην ἤρπασεν αὐτὴν μετὰ καὶ πλούτου πολλοῦ 1.218 καὶ κόσμου καὶ πέντε δουλίδων κορασίων. καὶ τῶν θυσιῶν, δι' ἃς καὶ παρῆν, ἡμεληκῶς εἰς Σιδῶνα πρὸς Πρωτέαν τὸν Αἰγύπτου βασιλέα διεπέρασεν. οἱ δὲ τὸν οἶκον Μενελάου φυλάσσειν τεταγμένοι, τὴν ἄρπαγὴν τῆς Ἑλένης ἰδόντες, εὐθύς ἅπαντα ἐν τῇ Κρήτῃ αὐτῷ μηνύουσι. ἐφ' οἷς ὁ Μενέλαος δεινοπαθῶν καταπλέει μὲν

εἰς τὴν Σπάρτην εὐθύς, πέμπει δὲ εἰς ἀναζήτησιν τῆς Ἑλένης πανταχοῦ. μετὰ δὲ χρόνον ἦκεν ὁ Πάρις ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου σωθεὶς, ὃν Πρίαμος καὶ Ἑκάβη ἀποδεδεγμένοι, ἰδόντες τὴν Ἑλένην, ἐξέστησαν, καὶ τίς ἂν εἶη καὶ πόθεν ἐπυνθάνοντο. ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου ἔφη εἶναι συγγενῆς, καὶ αὐτῷ μᾶλλον Πριάμῳ καὶ τῇ Ἑκάβῃ καὶ οὐ τῷ Πλεισθένους υἱῷ προσήκειν Μενελάῳ. ἐκ τῆς Δαναοῦ γὰρ θυγατρὸς Πλησιόνης Δάρδανον καὶ Τρῶα κατ' ἀγεσθαι καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ βασιλεῖς· Ἀγήνορος δὲ τοῦ πατρὸς δέλφου Δαναοῦ ἀπόγονος Δύμας βασιλεὺς ὁ Ἑκάβης πατήρ· ἐκ γένους δὲ τοῦ Δύμα καὶ Λήδα ἐστὶ μήτηρ ἡ ἐμὴ. ταῦτα Ἑλένη εἰποῦσα, καὶ ἅμα διομνυμένη μηδὲν τῶν Μενελάου λαβεῖν, καὶ ὄρκον δὲ ἀπαιτήσασα μὴ προδοθῆναι, ἔμεινεν ἀγαπωμένη πρὸς αὐτῶν. τοῦτο μαθόντες οἱ περὶ Ἀγαμέμνονα πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τοῦ πολέμου, αὐτόν τε Μενέλαον καὶ Ὀδυσσεά, καὶ γράμματα Κλυταιμνήστρας γυναικὸς Ἀγαμέμνονος, ἀδελφῆς Ἑλένης, ἀξιούντες ἀποδοθῆναι Μενελάῳ τὴν γυναῖκα. οἱ καὶ ἀποπέμπονται ἄπρακτοι. διὸ καὶ τοὺς τοπαρχοῦντας τῆς Εὐρώπης ἅπαντας, καὶ τὸν Θέτιδος καὶ Πηλέως Ἀχιλλεὺς μετὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ 1.219 τῶν Μυρμιδόνων στίφος, καὶ Νέστορα τὸν Ἥλειον καὶ τὸν Ἴθακήσιον Ὀδυσσεά καὶ τοὺς δύο Αἴαντας Διομήδην τε καὶ Ἴδομενέα καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ γενναίους σὺν ναυσὶ χιλίαις ἑκατὸν ἐνεῖη κοντα ὀκτῶ ἐκστρατεύσαντες ἀποπλεύουσι. καὶ παρὰ Αὐλίδι οὕτω καλουμένῳ χωρίῳ παραχειμάσαντες κατὰ Ἰλίου ἐστρατοπεδεύοντο. τοῦ χειμῶνος δὲ ἀντικειμένου αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ Κάλχας ὁ μάντις θυσίαν ὀφείλειν τὸν Ἀγαμέμνονα εἶπε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῇ Ἀρτέμιδι παρασχεῖν, θεᾶ τῆς χώρας οὔση· ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν. ἀλλὰ μὴν καὶ γυνὴ συνῶδὰ τῷ Κάλχαντι προφητεύουσα εἶπεν ὡς εἰ μὴ τὴν πρώτην Ἀγαμέμνονος θυγατέρα τῇ Ἀρτέμιδι προσάγωσιν, ὁ χειμῶν οὐ λυθήσεται. οἱ δὲ οὐ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτο φασὶ συμβῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ αἶγα μεγίστην παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος τοξεῦσαι καὶ ἀνελεῖν τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον λοιμικὴν νόσον γενέσθαι. καὶ διστάσεως γενομένης καθαιρεῖται μὲν Ἀγαμέμνων τῆς βασιλείας, Παλαμήδης δὲ ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται. ἐφ' οἷς Ὀδυσσεὺς δεινῶς διατεθεὶς προσποιεῖται μὲν πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀποπλεῖν, παραγίνεται δὲ πρὸς Κλυταιμνήστραν τὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος γυναῖκα εἰς τὸ Ἄργος, καὶ πλαστοῖς γράμμασι τὴν Ἰφιγένειαν λαβὼν (αὕτη γὰρ ἦν πρώτη τῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος θυγατέρων) ὡς Ἀχιλλεῖ κατὰ τὸ στρατόπεδον ἀριστεύοντι δοθησομένην γυναῖκα ὑποστρέφει μετὰ ἔδνων, καὶ παραδίδωσι ταύτην τοῖς ἱερεῦσι πρὸς ἰλασμόν τῆς Ἀρτέμιδος. ὡς οὖν ἔμελλον εἰς θυσίαν ταύτην προσάγειν, ἔλαφος ἀντ' αὐτῆς εὐρέθη προσισταμένη τῷ βωμῷ, ἣτις καὶ προσηνέχθη θυσία ἀντὶ 1.220 τῆς παρθένου. καὶ ταύτης διασωθείσης καὶ ἀποδοθείσης τῷ πατρὶ ζώσης, ἰέριαν αὐτὴν παραυτὰ τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος Ἀγαμέμνων ἀφιέρωσε· καὶ Ὀδυσσεὺς ἀποδοθῆναι αὐτὴν τὴν βασιλείαν τῷ Ἀγαμέμνονι παρεσκεύασε. Παλαμήδην δὲ μετ' ὀλίγον Ὀδυσσεὺς, πλαστοῖς γράμμασι καὶ μάρτυσι χρησάμενος, αἰτίαν προδότου τίθησιν, καὶ παρασκευάζει τὸν στρατὸν λιθοβολῆσαι αὐτόν, καὶ τὸ λείψανον τεφρώσαντας Ναυπλίῳ τῷ αὐτοῦ πατρὶ παραπέμψαι. οὗτός ἐστι Παλαμήδης ὁ καὶ τὴν τάβλαν ἐφευρὼν πρὸς μετεωρισμὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ σύνθεσιν σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ καταστήσας. ὥρισε γὰρ εἶναι τὴν τάβλαν τὸν γήινον κόσμον, τοὺς δὲ δώδεκα κάσους τὸν ζωδιακὸν ἀριθμὸν, τὸ δὲ ψηφόβολον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κοκκία τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῶν πλανήτων, τὸν δὲ πύργον τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἀνταποδίδεται πᾶσι καλὰ ἢ κακὰ. ὁ αὐτὸς εὗρε καὶ τὰ ἰζ' γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ ς τ υ. προσέθηκε δὲ αὐτοῖς Κάδμος ὁ Μιλήσιος ἕτερα γράμματα τρία, θ φ χ. διὸ καὶ πολλῶν τῷ χρόνῳ τοῖς ἰθ' ἐχρῶντο· ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι μὴ ἔχοντες τὸ ψ τὴν ψαλίδα παλίδα ἔλεγον, καὶ ἄλλα πολλὰ ῥήματα ἄλλως ἐξεφώνουν καὶ ἔλεγον καὶ ἔγραφον. πρὸς ταῦτα Σιμωνίδης ὁ

Χῖος προσέθηκε δύο, η και ω, Ἐπίχαρμος δὲ ὁ Συρακούσιος τρία, ζ ξ ψ, καὶ οὕτως ἐπληρώθησαν τὰ κδ' στοιχεῖα. Παρεμβalόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων σὺν ταῖς ναυσὶ κατὰ τῆς Τροίας οὐ συνεχώρουν οἱ Τρῶες προσορμίσαι. πολέμου δὲ συρ 1.221 ραγέντος ἰσχυροῦ, καὶ πολλῶν ἐξ ἑκατέρων ἀνηρημένων σὺν Πρωτεσίλαω προμάχῳ Δαναῶν, νυκτὸς ἐπιγενομένης Τρῶες μὲν εἰς τὴν πόλιν εἰσιόντες ἀσφαλῶς συνεκλείσθησαν, οἱ δὲ τὰ πλοῖα τῆ παραλίῳ τῆς Τροίας ἀκτῆ κατασφαισάμενοι ἔμμενον τὴν ἕω. περὶ μέσας δὲ νύκτας Κύκνος τις ὄνομα, συγγενῆς ὦν Πριάμου ἄρχων δὲ πόλεως Νεάνδρου, μετὰ πολλοῦ πλήθους πολεμικοῦ τολμήσας ἐπέθετο κατ' αὐτῶν· συμβολῆς δὲ γενομένης αὐτὸς τε Κύκνος ὑπὸ Ἀχιλλέως καὶ οἱ πλείους τῶν μετ' αὐτοῦ ἀνηρέθησαν. ἡμέρας δὲ γενομένης βουλευ... τὰς κύκλω πόλεις Ἰλίου καὶ Τροίας τῷ Πριάμῳ συμμαχούσας παρεστήσαντο. καὶ ὁ μὲν τοῦ Τυδέως υἱὸς Διομήδης τὴν τοῦ εἰρημένου Κύκνου πόλιν Νεάνδρον καὶ τοὺς υἱοὺς καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν προνομέσας καὶ καταδηώσας εἰς τὸ μέσον ἤγαγε τοῦ στρατοῦ, Ἀχιλλεὺς δὲ κατὰ Λέσβου καὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν χώρας μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἐκστρατεύει, καὶ Φόρβαντα μὲν τὸν τοπάρχην αὐτῶν συγγενῆ Πριάμου ὄντα ἀναιρεῖ, τὴν αὐτοῦ δὲ θυγατέρα Διομήδην καὶ πᾶσαν τὴν χώραν λαφυραγωγῆσας ἤνεγκεν εἰς τὸν στρατόν. αὐθις δὲ πρὸς τὴν Λυρνησὸν ὀρμήσας καὶ τὴν πόλιν ἑλών, καὶ Ἡετίωνα τὸν αὐτῆς πολιοῦχον ἀνελὼν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀστυνόμην τὴν καὶ Χρυσήϊδα, θυγατέρα Χρύσου ἱερέως Ἀπόλλωνος, ἑλών, καὶ πάντα τὸν πλοῦτον ἐνεγκῶν εἰς τὸ μέσον τέθεικε τοῦ στρατοῦ. ἐντεῦθεν ἐφορμήσας κατὰ τῆς λεγομένης Λεγοπόλεως τοῖς παισὶ Βρίσου θυγατέρα Ἴπποδάμειαν, γυναῖκα οὖσαν Ἀμύντου βασιλέως ἐκείνης τῆς πόλεως, ὃς οὐ παρῆν τότε. μετὰ ταῦτα δὲ Λυκίους καὶ Λυκάονας κατὰ 1.222 τῶν Ἑλλήνων εἰς συμμαχίαν ἐπικαλεσάμενος, ἐπειδὴ ἦκε σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ θυμῷ βαρεῖ, τῷ Ἀχιλλεῖ συμβαλὼν οὐ μόνον τὴν θυγατέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν οὐδὲν ὦνησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πάντες ἔργον πολέμου γεγόνασιν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα τῷ στρατῷ ἐμερίσθη, τὴν δὲ Χρυσήϊδα ὁ Ἀγαμέμνων, Ἴπποδάμειαν δὲ τὴν καὶ Βρισηΐδα ὁ Ἀχιλλεὺς λόγῳ ἐκράτησαν παλλακῶν. λοιμῶδους δὲ νόσου ἐνσκηψάσης τῷ στρατῷ, τῆ τοῦ Κάλχαντος μαντεία Χρυσῆς τῷ πατρὶ ἀποδίδοται, Βρισηΐδα δὲ τὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀφαιρεῖται Ἀγαμέμνων ἄχρι καιροῦ. ἐντεῦθεν χολωθεὶς Ἀχιλλεὺς ἀπέσχετο μετὰ τῶν Μυρμιδόνων τοῦ τοῖς Τρωσὶ πολεμεῖν, ἕως ἰσχυροῖς πολέμοις ὕστερον οἱ περὶ τὸν Ἀγαμέμνονα κατανικώμενοι δῶροις πολλοῖς καὶ παρακλήσεσιν ἐδυσώπησαν αὐτὸν ἐξελθεῖν μετ' αὐτῶν. Αἴας δὲ ὁ Τελαμώνιος πρὸς τοὺς ἐν Χερρονήσῳ Θρᾶκας γενόμενος ἐπολιόρκει· ὃν Πολυμήστῳ ὁ τούτων βασιλεὺς φοβηθεὶς χρυσὸν ἐδίδου πολύν, καὶ σῖτον τοσοῦτον ὅσον τῷ Ἀχαιῶν στρατῷ εἰς ἐνιαυτὸν ἐξαρκέσαι. εἶχε δὲ ἐκεῖ Πολύδωρον τὸν πάντων τῶν Πριάμου υἱῶν μικρότερον, ὃν παρέθετο Πολυμήστορι Πριάμος ἀνατραφεῖν· ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸν ἔκδοτον τῷ Αἴαντι δεδωκώς, καὶ ἐγγράφους συνθήκας πεποιηκῶς μηδέποτε ὑπερμαχήσειν Πριάμου, ἀπέστειλεν αὐτόν. ὁ Αἴας δὲ ἐκεῖθεν ὀρμήσας πρὸς Τεύθραντα ἤλθε τοπάρχην· ὃν ἀνελὼν, καὶ τὴν αὐτοῦ πόλιν ἐκπολιορκήσας καὶ τὴν θυγατέρα Τέκμησαν αἰχμαλωτίσας ἤγαγε πάντα τὸν πλοῦτον νυκτὸς ἐπὶ τὸν στρατόν. τῆ γοῦν ἐξῆς ἰστώσι κατέναντι τοῦ τείχους 1.223 τὸν Πολύδωρον, καὶ τῷ Πριάμῳ δηλοῦσι πέμψαι τὴν Ἑλένην καὶ λαβεῖν αὐτόν· καὶ εἰρήνης κυρωθείσης ἀπαίρομεν ἐντεῦθεν. τούτου δὲ μὴ γινομένου, βλέπόντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, τὸν Πολύδωρον ἀνεῖλον ξίφει. Ἰδομενέως τοῦ προμάχου τῶν Ἑλλήνων ὑπογραφεὺς ἦν ὁ Δίκτυς, ἀνὴρ ἀξιόλογος καὶ συνετός, ὃς ἀπὸ τῆς Κρήτης τοῖς ἐπὶ Ἴλιον ἦκουσι συνεστρατεύετο. οὗτος τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πάντα συνὼν τῷ Ἰδομενεῖ τὰ παρακολουθήσαντα πάντα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους μετὰ ἀληθείας συνέγραψε, καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν προμάχων, ὡς πάντας

έωρακώς, υπέγραψε και ακριβώς υπεμνημάτισε. τούς δὲ χρόνους και τόπους και τρόπους και τὰ ἐκείνου τοῦ πολέμου διασαφῶν, μετὰ ἀκριβείας ἱστοριογραφῶν, και καθ' ἓνα τῶν ἀρχόντων μεθ' ὅσων νηῶν παρεγένετο συνέταξε. τοῦτο δὲ και ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς Ἰλιάδος ῥαψῶδιᾳ παρ' Ὀμήρῳ δηλοῦται. τοῦ δὲ Ἑκτορος τὰ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδα συνελαύνοντος και πολλοὺς ἀναιροῦντος ἠναγκάσθησαν πρὸς Ἀχιλ λέα διακηρυκεύσασθαι. μόλις οὖν εἶξας Πάτροκλον αὐτοῖς τὸν φίλτατον ἑταῖρον μετὰ τῶν Μυρμιδόνων ἀποστέλλει· και ὃς ἐξελθὼν πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ τῶν βαρβάρων, τούς δὲ διώκει, πρὸς αὐταῖς δὲ πύλαις τῆς πόλεως ὑπὸ Ἑκτορος· κτείνεται μαχόμενος. τοῦτο μαθὼν Ἀχιλλεύς, και γνοὺς ὅτι βουλή ἐστὶ τῷ Ἑκτορι νυκτὸς τῇ βασιλίδι Πενθεσίλειᾳ ἀπαντῆσαι, λάθρα προφθάσας ἅμα τῷ ἰδίῳ στρατῷ και ἀποκρύψας ἑαυτὸν τὸν ποταμὸν περῶντα Ἑκτορα κτείνει, οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ και πάντας τούς ἐπομένους 1.224 αὐτῷ, πλὴν ἑνὸς ὃν χειροκοπήσας ἄγγελον ἔπεμψε Πριάμῳ· αὐτὸς δὲ τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος δίφρου ἐξηρητικῶς μηδενὸς τῶν Ἑλλήνων γνόντος εἰς τὴν αὐτοῦ σκηνὴν ἄγει πρὸ ἡμέρας καταικι σθέν. ὁ δὲ Πρίαμος τῇ ἐξῆς σχῆμα πένθιμον περιθέμενος, χρυσὸν τε και ἄργυρον και ἐσθῆτα πολυτελῆ λαβὼν, λαβὼν δὲ και τὴν θυγατέρα Πολυξένην εὐειδῆ παρθένον και Ἀνδρομάχην γυναῖκα Ἀστυάνακτά τε και Λαομέδοντα νηπίους αὐτῆς παῖδας, ἦκε τολμήσας εἰς μέσον τῶν ἡγεμόνων τῶν Ἑλλήνων, και πάντας ἰκέτευε προκυλινδούμενος ἰκέτας σὺν αὐτῷ πρὸς Ἀχιλλέα γενέσθαι τοῦ ἀπολυτρώσασθαι τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος. και γε ὠκτείρησαν ἐκ πλαγῆντες τὴν τόλμαν τοῦ γέροντος Νέστωρ και Ἰδομενεύς· οἱ και προεσελθόντες Πριάμου εἰς τὴν σκηνὴν ἐδυσώπησαν και Πριάμον εἰσελθεῖν. ὃς κόνιν κατὰ κεφαλῆς ἔχων ἅμα Ἀνδρομάχῃ και τοῖς παισίν, ἐπὶ πρόσωπον πεσόντες εἰς τοῦδαφος, μεγάλας κατεβῶν οἰκτειρηθῆναι φωναῖς. Πολυξένη δὲ τοῖς Ἀχιλλέως περιπλακεῖσα ποσὶ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἑκτορος διωλύγιον ἰκέτευε κεκραγυῖα, μένειν τε σὺν αὐτῷ και δουλεύειν ἐπαγγελλομένη, εἰ ἀποδῶ τὸν νεκρὸν. οἱ δὲ περὶ τὸν Νέστορα, οἰκτεῖραι τὸ γῆρας ἠξίουσαν και ἐλεεῖν. και πολλῶν ἐξ ἀμφοτέρων κινήθωντων λόγων ὅμως ἐπένευσε λύτρα λαβεῖν και τὸν νεκρὸν τοῖς ἰδίῳις παραχωρεῖν. τὸν χρυσοῦν οὖν και τὸν ἄργυρον και τοῦ ἱματισμοῦ μέρος λαβὼν τᾶλλα χαρίζεται τῇ Πολυξένη. Πρίαμος δὲ και αὐτὴν παρ' αὐτῷ κατελιπάρει λιπεῖν· ὁ δὲ εἰς ἄλλον τοῦτο δρᾶν ὑπέσχετο καιρόν. ὁ δὲ 1.225 γε Πρίαμος και τὸν νεκρὸν και τούς σὺν αὐτῷ πάντας ἐπανήει λαχῶν, ὃν ἀποχρῶντως πενήσαντες και ὡς θέμις τεφρώσαντες ἔξω τοῦ τείχους καταθάπτουσιν. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἑκτορα διωκονόμεται, και ἰδοὺ ἡ Ἀμαζών Πενθεσίλεια ἐκ Χερρονήσου τῆς ἀντιπέρας πλήθη γενναίων ἀνδρῶν και Ἀμαζονίδων ἦκεν ἐπαγομένη. γνοῦσα δὲ τὰ κατὰ τὸν Ἑκτορα ὑποστρέφειν ἐπειρᾶτο. Πάρις δὲ ταύτην πολλῷ χρυσῷ μεῖναι πείθει. ἢ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὀπλισαμένη ἐπὶ τὸ πολεμικὸν δάπεδον εἰσῆει. διχῆ δὲ τὸν αὐτῆς διελοῦσα στρατόν, και ἐν δεξιᾷ μὲν αὐτῆς τούς τοξότας, τῷ λοιπῷ δὲ μερεῖ τούς ὀπλίτας πεζούς, πλείους τῶν ἰπέων ὄντας, ἐκτάξασα ἢ Πενθεσίλεια μέσον τῶν ἰπέων ἦν ἐν τῷ σίγῳ· και πολέμου λοιπὸν κροτηθέντος ἄλλοι μὲν ἄλλους ἀπεκτίννουν, Ἀχιλ λεὺς δὲ τὴν Πενθεσίλειαν δόρατι πικρῶς μαχομένην κρούσας τοῦ ἵππου καταβάλλει· ἦν τῆς κόμης ἐλκύσαντες τῷ Σκαμάνδρῳ ἐναπ ἐπνιξαν ποταμῷ. τούς πολίτας δ' αὖ ἔτρεψαν οἱ Αἴαντες· και εἰσελθόντες ἔκλεισαν τὰς πύλας. οἱ λοιποὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων τούς περιλειφθέντας περὶ τὸ τεῖχος ἀπεκτίννυσαν ἐπιδιώκοντες· τῶν Ἀμαζόνων δὲ ἀποσχόμενοι, μετὰ τὸν πόλεμον ὁ στρατὸς ταύτας δεσμεύσας ἐμερίσατο. μετὰ ταῦτα Ἴνδοι πολλοὶ ἔφιπποι και πεζοὶ και Φοίνικες μαχιμώτατοι μετὰ τῶν βασιλέων αὐτῶν ἐν ναυτικῷ στόλῳ παρεγένοντο, ὑπὸ Πριάμου προσκληθέντες εἰς συμμαχίαν. και τοσοῦτοι τὰ πλήθη ἦσαν ὡς μήτε τὸ Ἴλιον μήθ' ὅλον τὸ δάπεδον αὐτοὺς χωρεῖν. πάντες δὲ ὑπὸ Μένονος τοῦ τῶν Ἰνδῶν βασιλέως, ὡς δυνατωτάτου και

πολεμικωτάτου, οἷ τε Πριαμίδαι καὶ 1.226 Τρῶες, καὶ πᾶς ὁ στρατὸς ὑπ' αὐτοῦ διαταττόμενος ἐφ' ἄρματος λαμπρῶς ὄχουμένου εἰς τὸ δάπεδον ἐξήεσαν. ἐξέστησαν δὲ Ἑλλη νες, ξίφη καὶ ὄπλα φοβερὰ καὶ σφενδόνας καὶ ἀσπίδας τετραγῶ νους καὶ Αἰθίοπας πολλοὺς κατ' αὐτῶν ὀρώντες ὀρμώντας φοβεροὺς καὶ φρικτούς. καὶ οἱ Τρῶες δὲ σὺν βοῇ πολλῇ καὶ ἄλμασιν ἐπιτιθέμενοι πλείστους ἀνήρουν καὶ αὐτοὶ τῶν Ἀχαιῶν. οἱ ἤγε μόνες δὲ τὴν βίαν τοῦ πλήθους οὐ φέροντες ὑπεχώρουν πρὸς τὰς ναῦς, ἅς καὶ αὐτὰς οἱ βάρβαροι κατέκαυσαν ἄν, εἰ μὴ νύξ ἐπι οὔσα τὴν αὐτῶν κατέσχευε ὀρμήν. ἐπιγενομένης οὖν τῆς νυκτὸς τὰ τῶν ἀνηρημένων τεφρώσαντες σώματα καὶ τῶν τραυματιῶν ἐπιμελησάμενοι, ὡς εἰκός, οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ἐβουλεύσαντο τίς ἂν τολμήσῃ κατὰ τοῦ Μέμνονος βαλεῖν, τῶν ἄλλων περὶ ἄλλους ἀσχολουμένων. κληροῦται τοίνυν Αἴας ὁ Τελαμώνιος. καὶ πρὶν ἥλιον ἀνελθεῖν ὀπλισάμενοι ἐξήεσαν, Ἑλληνες μὲν πρῶτοι, εὐθύς δὲ καὶ ὁ Μέμνων καὶ πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν στρατιῶται. ἄλλοι μὲν οὖν πρὸς ἄλλους, ὁ Αἴας δὲ Ἀχιλλέως αὐτοῦ ἐκ τῶν ὄπι σθεν συνεπισχύοντος κατὰ τοῦ Μέμνονος ὀρμᾶ. Μέμνων δὲ τοῦ ἄρματος καταβὰς τῷ δόρατι ἐπέιραζεν Αἴαντα. Αἴας δὲ πρῶτος τὴν αὐτοῦ ἀναστρέψας ἀσπίδα ἐπέθετο βαρέως αὐτῷ· πάντων δὲ τῶν σὺν αὐτῷ Ἴνδῶν προσεχόντων τῷ Αἴαντι, τὸ δόρυ βαλὼν εἰς τὸν Μέμνονος τράχηλον γυμνωθέντα κτείνει τοῦτον ὑπὲρ ἐλπίδα πᾶσαν ὁ Ἀχιλλεύς. κάντεῦθεν βαρβάρων μὲν κατὰ κράτος φυγὴ καὶ φόνος καὶ οἰμωγή, Ἑλλήνων δὲ ἀλαλαγμὸς καὶ νίκη ἀναμφή ριστος καὶ λαμπρά, ὅτε καὶ Πολυδάμας ὁ τῶν Φοινίκων ἀλκιμῷ 1.227 τatos βασιλεὺς τῷ Αἴαντος δόρατι τὸν βουβῶνα κεντηθεὶς πίπτει. Αἰθίοπων τε καὶ βαρβάρων ἀμύθητος ἐσμός ἐκεῖ θνήσκει, ὡς πλησθῆναι τὸ δάπεδον νεκρῶν, ὑπὸ τῶν ἰπέων δεινῶς τῶν πεζῶν συμπατουμένων καὶ ἀναιρουμένων. μετὰ ταῦτα τοὺς Τρῶας Ἀχιλλέως εἰς πόλεμον προσκαλουμένου, ἄρχοντες ἐξῆλθον ὁ Πάρις καὶ Δηϊφοβος υἱοὶ Πριάμου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τούτου Τρωΐλος καὶ Λυκάων, σὺν τῷ λοιπῷ παντὶ τῶν Τρώων στρατῷ· οὐς Ἀχιλλεύς μετὰ τῶν συνασπιζομένων αὐτῷ Ἀχαιῶν καταδιώξας τοὺς μὲν ζῶντας εἶλε, τοὺς δὲ εἰς τὸν Σκάμανδρον ποταμὸν ἐναπέπνιξε, Τρωΐλον δὲ καὶ Λυκάονα ἀνεῖλε. μετὰ ταῦτα ἀνέστη ἡ τῶν ἀναθημάτων ἑορτή, ἀνοχὴν φέρουσα πολέμου, ὅτε δὴ πάντων ἐν εἰρήνῃ θυόντων τῷ Θυμβραίῳ Ἀπόλλωνι, Δαναῶν καὶ Τρώων, ἐν τῷ ἀπὸ μικροῦ τῆς πόλεως ἄλσει, ἐξεληούσης Πολυξένης μετὰ τῆς μητρὸς Ἐκάβης εἰς τὸ ἱερὸν ὁ Ἀχιλλεύς ταύτην ἐθαύμασεν ἰδὼν. ἐωρακῶς δὲ ὁ Πρίαμος τὸν Ἀχιλλέα, πέμπει τὸν Ἰδαῖον πρὸς αὐτὸν ἐν ἄλσει φέροντα λόγους περὶ Πολυξένης. τοῦτον ἰδιαζόντως ὁμιλοῦντα τῷ Ἀχιλλεῖ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἄριστοι ἰδόντες, καὶ θορυβηθέντες, Αἴαντα καὶ Διομήδη καὶ Ὀδυσσεά πέμπουσι, μὴ ἐπι διδόναι παρεγγυῶντες τοῖς βαρβάροις, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν τοῖς ἐχθροῖς. καὶ αὐτοὶ ἔμμενον ἕξω τοῦ ἄλσεως, ἐκδεχόμενοι τὸν Ἀχιλλέα, ὥστε κατ' ἰδίαν παραγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ δ' ἦν ὑποσχόμενος τῷ Ἰδαίῳ πρὸς γάμον τὴν Πολυξένην λαβεῖν· διὸ καὶ προσέμενε ἐν τῷ ἄλσει ἀναπατῶν. μετὰ βραχὺ δὲ ὁ Πάρις καὶ ὁ Δηϊφοβος ἦκον, παρακαλοῦντες αὐτὸν δῆθεν περὶ τοῦ γάμου. ὁ δὲ 1.228 φαῦλον μηδὲν ὑπονοῶν, ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐστῶς ἱερῷ κατεδέξατο αὐτούς. καὶ ὁ μὲν Πάρις ὄρκω τὰ μεταξὺ ἀμφοτέρων λεγόμενα βεβαιῶν παρὰ τὸν βωμὸν ἴστατο, περιπλεκομένου δὲ Δηϊφῶ βου τὸν Ἀχιλλέα καὶ καταφιλοῦντος ἐβάπτισεν ὃ ἐπεφέρετο ξίφος κατὰ τῶν αὐτοῦ σπλάγχχνων· καὶ ἔτι κρατοῦντος αὐτοῦ δευτέραν εὐθύς ὁ Πάρις ἐπάγει κατ' αὐτοῦ πληγὴν. καὶ ὅς ἔκλυτος γεγὼς νῶς πίπτει. ἐκεῖνοι δὲ ἀνυπόπτως δι' ἄλλης τοῦ ἄλσεως ἐξεληθόντες, ὡς μικρὸν ἀπέιχον, δρόμῳ πολλῷ χρησάμενοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. οἱ περὶ τὸν Ὀδυσσεά δὲ ἰδόντες αὐτοὺς τρέχοντας, εἰσδραμόντες εὐρίσκουσι τὸν Ἀχιλλέα ἡμαγμένον κείμενον παρὰ τὸν βωμὸν. πρὸς ὃν ὁ Αἴας "ἄρ' ἦν ἄνθρωπος δυνάμενος κτεῖναί σε; ἀλλ' ἡ σὴ προπέτεια μόνῃ σε ἀπώλεσε." πρὸς ὃν ὁ Ἀχιλλεύς

ἔσχατα πνέων "δὸλῳ εἰργάσαντό με" φησί "Πάρις καὶ Δηΐφοβος διὰ Πολυξένην." ὀξύτατα οὖν ἐπ' ὤμων ἀρπάσαντες τὸ σῶμα καὶ ἐπὶ τὰς σκηνάς ἀγαγόντες καὶ τεφρώσαντες θάπτουσι γῆ. μετὰ τὸν θάνατον Ἀχιλλέως πολέμου γενομένου, καὶ πολλῶν ἐξ ἑκατέρων πεσόντων, εἰς μονομαχίαν ὁ Φιλοκτήτης καὶ ὁ Πάρις ἔρχονται. καὶ πρῶτος λαχὼν ὁ Πάρις βάλλει κατὰ Φίλοκτιτου, ἀστοχεῖ δέ. ὁ δὲ ἀντιτοξεύσας τὴν ἀριστερὰν χεῖρα Πάριδος διαπεῖρει, καὶ δευτέρως τὸν δεξιὸν αὐτοῦ ἐπήρωσεν ὀφθαλμόν, καὶ τρίτον βαλὼν ἐπὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ σφυρὰ ρίπτει Πάριν εἰς γῆν. ὃν ἀρπάσαντες ἠμιθανῆ εἰς τὴν Ἴλιον εἰσήλθον. καὶ αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς Ἑλένης υἱοὺς τρεῖς, Βούνυμον Κορυθαῖον 1.229 καὶ Ἰδαῖον, μικροὺς αὐτῷ παραστάντας ἰδὼν ἄφωνος ἔμεινε, καὶ διὰ μέσης ἐξέπνει νυκτός. ἡ δὲ προτέρα αὐτοῦ γυνὴ Οἰνῶνη ἔαυτῇ ἀπεχρήσατο ἀγχόνη. Ἑλένην δὲ γυναῖκα Δηΐφοβος ἠγάγετο παραυτά, ὃν ὁ Μενέλαος ὕστερον ἠκρωτηρίασε δι' αὐτήν.

Ὅτι τὸ Παλλάδιον λεγόμενον ξύλινον ὑπῆρχεν εἶδωλον τῆς Παλλάδος. τοῦτο ἔλεγον τετελεσμένον εἶναι ἀρρήτοις τισὶ καὶ δαιμονιώδεσι τελεστηρίοις, ἥτοι μουσαροῖς μυστηρίοις ἐστοιχειωμένον, νικηφόρον, ὃ φασι, καὶ ἀνάλωτον διατηροῦν τὴν πόλιν ἐν ἣ ἀπόκειται. τοῦτο τὸ ζῶδιον τὴν πόλιν Ἴλιον μέλλοντι κτίζειν Τρωῖ τῷ τῶν Τρώων βασιλεῖ φιλόσοφος τις καὶ ἀρρήτων γοητειῶν τελεστής, Ἄσιος ὄνομα, φέρων ἐχαρίσατο· ὃ ἀντιχαριζόμενος ὁ Τρῶς τὴν ὑπ' αὐτὸν χώραν πᾶσαν, Ἐπίρροπον πρῶτον καλοῦ μένην, εἰς τὸ ἐκείνου ὄνομα Ἀσίαν ἐπωνόμασε. τοῦτο οὖν τὸ βρέτας, ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες ὡς οὐκ ἂν δύναιντο τὴν πόλιν ἐλεῖν ἕως ἂν ἐν αὐτῇ ἀποκείμενον ἦ, κλέψαι ἴσχυσαν, Ὀδυσσέως καὶ Διομήδους κρυφῆ εἰσελθόντων καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Παλλάδος ἐν ἡμέραις τῶν ἑορτῶν παραμενόντων· καὶ γνώμη τοῦ Ἀντήνορος ἐξάρχου τῶν Τρώων ὄντος, διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Θεανοῦς ἰερείας τῆς Ἀθηναῖς οὔσης, τοῦτο νυκτὸς ἀφελόμενοι ἐξῆλθον, ὅτε καὶ τὰ συμβάντα τοῖς Τρωσὶ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἔλεεινὰ σύμβολα καὶ ἀπαίσια κατεθεῶντο καὶ πρῶτ' ἐξελθόντες τοῖς Ἕλλησιν ἀπήγγειλον. φασι γὰρ ὅτι τῶν Τρώων ἐπὶ τὸν βωμόν τοῦ Ἀπόλλωνος θυσιάζειν ἀγωνιζομένων τὰ ξύλα μὲν καὶ τὰ κρέα καθὸ 1.230 θέμις ἐπετίθετο, πῦρ δὲ τοῖς ξύλοις ἐπιβαλλόμενον οὐχ ἦπτεν, ἐσβέννυτο δέ. πολλάκις δὲ τοῦ πυρὸς ἐνεχθέντος καὶ μὴ καιομένου, πίπτει τὰ ἐν τῷ βωμῷ πάντα εἰς τοῦδαφος. οἱ Τρῶες δὲ οὐκ ἀγαθὸν αὐτοῖς εἶναι οἰωνὸν ταῦτα τεκμηράμενοι, ὃ τε Πρίαμος καὶ οἱ λοιποὶ τὸν Ἀντήνορα πρεσβεῦσαι πρὸς Δαναοὺς ἀποστέλλουσιν, ὥστε λύτρα λαβόντας ὅσα ἂν ἐθέλωσι λῦσαι τὸν πόλεμον. καὶ ὁ Ἀντήνωρ πρεσβεύων ἔφη πρὸς Ἀχαιοὺς "πάντα ἐπάθομεν ὅσα τοὺς ἡμαρτηκότας παθεῖν ἐχρήν. ἀνθ' ὧν Μενέλαον ὁ Πάρις ἠδίκησε, δίκας ἔδωκεν· ἀνθ' ὧν τὸ Ἴλιον, μαρτυροῦσιν οἱ τάφοι τῶν ἀνηρημένων. νῦν οὖν οἱ περιλειφθέντες ἡμεῖς λύτρα φέρομεν ὑμῖν. ὑπὲρ θεῶν, ὑπὲρ πατρίδος, ὑπὲρ τέκνων, Ἕλληνες ὄντες, τοὺς πρὶν ἀπειθεῖς, νῦν ἰκέτας σώσατε." ἐπὶ τούτοις πεισθέντες οἱ Ἕλληνες Ὀδυσσεῶα καὶ Διομήδην ἀποστέλλουσι τὴν τῶν χρημάτων ποσότητα τυπῶσαι. καὶ γε ἐτύπωσαν χρυσοῦ τάλαντα δισχίλια καὶ ἀργύρου τάλαντα δισχίλια, καὶ τὰ δόξαντα πάντα κοιμισάμενοι καὶ ἀφορμηθέντες τῆς πόλεως ὑπέστρεψαν εἰς τὸν στρατόν. μετὰ ταῦτα θυσιαζόντων τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀποπλεῦσαι βουλομένων, πάντας ἐνώρκωσεν Ὀδυσσεὺς ἐν ταῖς θυσίαις μὴ ἀποπλεῦσαι τῆς Ἰλίου πρὶν ἢ τὸν δούρειον ἵππον κατασκευασθῆναι. ἔνθεν τοὶ καὶ ξύλοις τοῖς ἀρμοδιωτάτοις συμπήξαντες καὶ εὐφυῶς κατακοσμήσαντες, καὶ ταῖς Ἐπειοῦ τεχνουργίαις θαυμαστὸν αὐτὸν ὑπερφυῶς κατασκευασάμενοι πάσαις μηχανορραφίαις, ὥστε καὶ στρατὸν εἰκοσιτεσσάρων ὀπλιτῶν ἔνδον κρύβοντα 1.231 ἀβίαστα διὰ τροχιλίσκων ἐλκόμενον τῆς φορβειᾶς ἀκολουθεῖν, καὶ τοῦτον οὕτω τεκτηνάμενοι, τὰς σκηνάς τε κατακαύσαντες καὶ ἀποπλεύσαντες καὶ εἰς Τένεδον ὑποθήκαις Ὀδυσσεῶα ἀποκρυβέντες τὴν νῆσον, ἕνα τινὰ γενναῖον ἄνδρα

καταικισάμενοι, καὶ μετρίως αὐτὸν ἀκρωτηριάσαντες ἐθέλοντα καὶ χαίροντα τῷ ἐπαίνῳ καὶ τῷ μισθῷ, προδότην ἀφιαῖσιν αὐτόν· ὃς διαπυρρανομένοις τοῖς βαρβάροις τί ἂν εἶη τὸ προκείμενον ἔργον τουτί καὶ πρὸς τί φέροιτο, ἀπεκρίνατο λέγων "τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἀνατιθέασι Δαναοὶ τοῦτο, ὁμοῦ μὲν ἀπολογία ὑπὲρ ὧν εἰς τὴν πόλιν αὐτῆς ἠδίκησαν, ὁμοῦ δὲ καὶ δῶρον τοῦτο ὑπὲρ τῆς εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας σωτηρίας καὶ εἰς μνήμην αὐτῶν ἀφιερῶν κεκρίκασι δεῖν." οἱ τοίνυν Τρῶες πειθήνιοι τούτοις γενόμενοι, λαβόντες σὺν εὐθυ μίᾳ καὶ χαρμονῇ τὸν δούρειον ἵππον, μᾶλλον δὲ τὸν ἴδιον ὄλεθρον, καὶ καλωδίους ἀνέλκοντες καὶ εὐάζοντες, τὸ τῆς πύλης ὑπέρθυρον ἄραντες τοῖς τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἀδύτοις μετὰ τῶν ἐχθρῶν εἰσήγαγον. ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ οἱ ἐν τῷ ἵππῳ λοχῶντες ἐπὶ σχολῆς ἐκπεπηδηκότες, αὐτόν τε τὸν Πρίαμον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀνελόντες, τὸν τε Δηϊφῶβον ἀκρωτηριάσαντες, τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀποκτείναντες, πυρσοῖς μάλα λαμπροῖς καὶ συχοῖς τοῖς ἐκ τοῦ τείχους τὸν τῶν Δαναῶν στόλον πρὸς ἑαυτοὺς ἐπέστρεψαν. ἡμέρας δὲ ἤδη διαγελώσης καὶ αὐτοὶ παραστάντες τοὺς ὑπολειφθέντας πάντας ἀπέκτειναν· τὰς δὲ γυναῖκας αἰχμαλώτους καὶ τὴν Ἑκάβην καὶ τὰ κτήνη λαβόντες, τὰ τε σκεύη καὶ εἶδη καταμερισάμενοι, 1.232 τὴν τε Ἑλένην τῷ Μενελάῳ ἀποδόντες καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἐμπρήσαντες καὶ καταστρεψάμενοι ἐπαλινόστουν. Μετὰ τὸ ἀλῶναι τὸ Ἴλιον Αἴας ὁ Τελαμώνιος καὶ Ὀδυσσεὺς τοῦ ζωδίου Παλλάδος ἑκάτερος ἀντεποιοῦντο, ὡς αὐτῷ διαφέροντος καὶ τῇ ἰδίᾳ πόλει ἕξειν αὐτὸ φυλακτήριον, ὡς πάντων ἐπίπροσθεν ἀγωνιζόμενον. πολλὰ δὲ στρατηγήματα ἐξ ἀμφοτέρων ῥηθέντα, ὅμως ἐν παραθήκῃ δίδοται τὸ Παλλάδιον ἕως πρῶτῃ τῷ Διομήδει. διὰ μέντοι νυκτὸς ἀδήλως σφάζεται Αἴας. πρῶτῃ δὲ γενομένης ὡς εὐρέθη νεκρός, πολλῆς στάσεως γενομένης εἰς ὑπόληψιν ἦλθε τῆς πράξεως Ὀδυσσεύς· ὅθεν καὶ εἰς ἐμφύλιον ἀναπτομένου τοῦ πράγματος πόλεμον, πρῶτος Ὀδυσσεὺς ἐλκύσας τὰ ἑαυτοῦ πλοῖα ἀφώρμησε τῆς Τροίας, καὶ μετ' ἐκείνον ἅπαντες, καὶ τοῦτο ἀρχὴ γέγονε τῆς τῶν Ἑλλήνων ὑποχωρήσεως. τὴν δὲ Ἑκάβην καταρωμένην τῷ στρατῷ οἱ μετὰ Ὀδυσσεὺς λίθοις βάλλουσι καὶ τῇ θαλάσῃ ρίπτουσιν εἰς χώραν λεγομένην Μαρώ νειαν, ἣν καὶ κυνὸς σῆμα ὠνόμασαν. Ἐκεῖθεν ἐμπίπτει ἐν Σικελίᾳ Κύκλωπι, οὐχὶ ἐνὶ ὀφθαλμῷ κατὰ τὰς μυθολογίας Ὀμήρου κεκρημένῳ· ἀλλ' ἄνθρωπος μὲν ἦν τὴν φύσιν ὡς πάντες ἄνθρωποι καὶ οἱ λοιποὶ Κύκλωπες, οἱ καὶ τὸ εἶδος ἦσαν μεγάλοι καὶ ἀπηγριωμένοι καὶ ἀπευκτοί, τὴν προαίρεσιν παγχάλεποι καὶ μισανθρωπότατοι καὶ φονικώτατοι. εἶτα εἰς τὰς Αἰολίας νήσους εἰς Κίρκην καὶ Καλυψὼ τὰς θυγατέρας Ἄτλαντος ἀφ' ἧς Κίρκης καὶ υἱὸν ἔσχε τὸν Τηλέγονον. εἶτα εἰς λίμνην 1.233 τὴν καλουμένην Νεκύοπον, ἐν ἣ ἡ διὰ φαντασμάτων ἔγνω τὰ μέλλοντα συμβαίνειν αὐτῷ. ἐκεῖθεν εἰς τὰς Σειρήνας ἐκρίπτεται πέτρας καὶ τὴν καλουμένην Χάρυβδιν καὶ Σκύλλαν, ἣτις ἐν στενῷ τόπῳ διακειμένη ὑποδέχεται τὰ τοῦ Ὠκεανοῦ ρεύματα καὶ τοὺς παραπλέοντας βυθίζει. ἐν ᾧ τὰ πλοῖα πάντα μετὰ καὶ τῶν ἐταίρων ἀποβαλόντων, αὐτὸς κρατήσας σανίδος ἐν τοῖς ρεύμασι τῶν ὑδάτων ἐφέρετο. τοῦτον Φοίνικες πλέοντα λαβόντες εἰς Κρήτην πρὸς Ἰδομενέα γυμνὸν ἤγαγον. καὶ αὐτὸς πέμπει τοῦτον εἰς Φαίαν κίαν τὴν νῦν λεγομένην Κέρκυραν πρὸς Ἀλκίνοον, δεδωκὼς αὐτῷ ναῦς δύο καὶ ἄνδρας ἐπιλέκτους ν'. ὁ Ἀλκίνοος τοίνυν μετὰ τοῦ Ὀδυσσεὺς πλείονας στρατιώτας ἀναλαβόμενος καταλαμβάνει τὴν Ἰθάκην. καὶ τοὺς μνηστῆρας ἀποκτείνας, καθάρας τε τὸν οἶκον ἀπὸ τῶν ἐπιβουλεύοντων αὐτῷ, ἀνακτᾶται τὴν βασιλείαν. βιώσας οὖν ὁ Ὀδυσσεὺς πολλοὺς χρόνους ὑπὸ τοῦ ἰδίου παιδὸς τοῦ ἀπὸ τῆς Κίρκης αὐτῷ γεγεννημένου τοῦ Τηλεγόνου τὸν βίον καταλύει. τὸν γὰρ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ θάνατον ἔκ τινων μαντευμάτων ὑφορώμενος τὸν Τηλέμαχον ἐφυλάττετο καὶ συνεῖναι αὐτῷ παρητεῖτο. τοῦ οὖν Τηλεγόνου τὴν Ἰθάκην καταλαβόντος καὶ ἑαυτὸν τῷ πατρὶ καταμηνύσαντος, μὴ προσδεχομένου παρὰ τῶν φυλάκων, νυκτὸς τε οὔσης

καὶ κραυγῆς γενομένης νομίσας Ὀδυσσεὺς τὸν Τηλέμαχον εἶναι ἀνίσταται μετὰ ξίφους, καὶ συμπεσὼν Τηλεγόνῳ πλήττεται ὑπ' αὐτοῦ κέντρῳ τρυγόνος, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τελευτᾷ. Ἀγαμέμνων ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πατρίδα μετὰ Κασάνδρας ἀποπλεύσας εὔρε Κλυταιμνήστραν μοιχευομένην Αἰγίσθῳ. αὕτη 1.234 γὰρ ἀκούσασα ὡς Ἀγαμέμνων τὴν Κασάνδραν ἔσχεν ἐν Τροίᾳ, θάνατον καταψηφίζεται τῷ ἀνδρὶ τοιοῦτον. ἐνδύσασα γὰρ αὐτὸν ἐπανελθόντα χιτῶνα πανταχόθεν ὑφασμένον, παρασκευάζει τοῦ τον ὑπὸ Αἰγίσθου σφαγῆναι, καὶ λαμβάνει τὸν Αἰγίσθον. ὁ γοῦν τοῦ Ἀγαμέμνονος υἱὸς Ὀρέστης, ὃς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐν τῇ πρὸς Ἴλιον ἐκστρατεία νέος ὢν πρὸς Σχοινέα ἀπεστάλη ἀνατραφῆναι, τοῦτο μαθὼν ἦλθε, καὶ ἀνελὼν Αἰγίσθον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀναλαμβάνει τὴν βασιλείαν. Μενέλαος δὲ σὺν τῇ Ἑλένῃ εἰς Αἴγυπτον ἀπορριφεῖς, καὶ μόλις εἰς Λακεδαίμονα καταχθεῖς, τὰ κατὰ τὸν Ἀγαμέμνονα μαθὼν μετὰ πολλοῦ δέους ἐβίου. Αἴας δὲ ὁ τοῦ Ὀϊλέως υἱὸς μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἐποντίσθη. Διομήδης δὲ ὁ τοῦ Τυδέως υἱὸς εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν καταπλεύσας οὐκ ἐδέχθη, ἀλλὰ διωχθεὶς ὑπὸ Αἰγιαλείας τῆς αὐτοῦ γυναικὸς καὶ τῶν πολιτῶν κατέφυγεν εἰς Καλαβρίαν. κτίζει οὖν πόλιν ἐκεῖ, ἣν ἐκάλεσεν Ἀργυρίππην, τὴν μετονομασθεῖσαν Μαλεβέντον, εἶτα καὶ Βενεβέντον, καὶ ἐν αὐτῇ οἰκεῖ ἔχων καὶ τὸ Παλλάδιον, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ Τροίας.

Ὅτι Ὀρέστης μετὰ τὴν μητροκτονίαν εἰς μανίαν περιέπεσε λυσσωδῆ, καὶ ποτὲ μὲν ἐν ἀνέσει διῆγε, ποτὲ δὲ τὰ ἐξόχων ἐπετέλει. ἀγαπώντων δὲ αὐτὸν τῶν πολιτῶν εἰς Δελφοὺς ἀπέρχεται, καὶ δέχεται χρησμόν τοιοῦτον "Ὀρέστα, οὐκ ἄλλως σε δεῖ ἄργα λέης νόσου μανίην ἀποθέσθαι, εἰ μὴ περάσας Πόντου κύματα 1.235 Σκυθίας γαῖαν καταλάβῃς Αὐλίδος τε χώραν. ἐν ἱερῷ Ἀρτέμιδος ληφθεὶς σωθήσῃ ἐκ τῶν βωμῶν. κάκειθεν ἐκφυγὼν ἀπὸ χθονὸς βαρβάρων χθόνα περάσας καταλάβῃς Συρίας γαῖαν. αὐλῶνος Σιλπίου ὄρους ἄντικρυ εὐρήσεις Μελάντιον τοῦνομα ἔχον ὄρος, ἔνθα μέγας ἐστὶ ναὸς Ἑστίας. ἐκεῖ λυσσωδῆ μανίαν ἀποτίθει. θάττον οἴχνηι. ταῦτ' ἔφην ἃ γίνεται." ταῦτα σημειωσάμενος Ὀρέστης, εὐθέως ἀναπλεύσας ἅμα τῷ Πυλάδῃ, ἔφθασαν ἐπὶ τὴν Αὐλίδα χώραν τῆς Σκυθίας. τὴν Ποντικὴν τοίνυν θάλασσαν διαπεράσαντες, καὶ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο τῆς ἡπείρου πεζεύσαντες, ὀρῶσιν ὡς μέλαθρα θεᾶς καὶ ἔξωθεν ἀνθρώπων ὅστέα ἐρριμμένα, ἃ καὶ Κρουστέμια ἐγχώριος καλεῖ γλῶσσα. καὶ τί δράσαιεν ἐβουλεύοντο. τρέχουσι βουκόλοι πρὸς τὴν Ἴφιγένειαν, "ἦκουσι" φάσκοντες "δύο νεανίσκοι παρὰ τὴν κυανέαν." ἐκείνη δέ, τίνες καὶ ποταποί, καὶ τίνα τούτοις ὀνόματα, πρῶτον ἐρωτῶσα τοὺς ξένους, καὶ περὶ Ἀγαμέμνονος τοῦ πατρὸς καὶ περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἐξήταζεν. εἶτα δεσμοῦνται τοῦ θύεσθαι. καὶ τὸν μὲν Ὀρέστην εἰς τὴν ἐξῆς, Πυλάδην δὲ τῷ βωμῷ τῆς Ἀρτέμιδος παρεστήσατο. καὶ ἡ Ἴφιγένεια ποίας ἂν εἴη χώρας ἐπύθετο καὶ ποίας πόλεως. "χώρας μὲν Ἑλλάδος" ἔφη, "Μυκῆνης δὲ πόλεως ἄθλιος πάριμι." ἡ δὲ τὴν πόλιν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀκούσασα ἐδάκρυσεν, ὑποπτεύσασα δὲ ὑπὸ τῶν βουκόλων αὐτὸν ἀκοῦσαι τὰ περὶ αὐτῆς "τίς" ἔφη "βασιλεὺς Μυκῆνης; τίς δὲ ἡ τούτου γυνή; 1.236 τίνα δὲ τέκνα;" "Ἀγαμέμνων" εἶπε "πρῶην, γυνὴ δὲ Κλυταιμνήστρα, τέκνα δὲ οἱ Ὀρέστης καὶ Ἥλέκτρα καὶ Ἴφιγένεια, ἠὼς λέγουσι θυσία Ἀρτέμιδι προσήχθη, ῥυσθεῖσα δὲ ὑπὸ τῆς θεοῦ ἕως ἄρτι ποῦ ἐστὶν οὐκ ἐγνώσθη· ἔσχε δὲ καὶ Χρυσόθεμιν καὶ Λαοδίκην θυγατέρας." ἡ δὲ ἀκούσασα κελεύει τοῦτον αὐτίκα λυθῆναι τῶν δεσμῶν. καὶ γράψασα δίπτυχον ἐπιδέδωκεν αὐτῷ, εἰπούσα "ἰδὸν τὸ ζῆν σοι ἡ θεὸς δωρεῖται δι' ἐμοῦ. ἐπόμνυθί μοι κατ' αὐτῆς ὅτι τὸ δίπτυχον τοῦτο ἐπιδίδως τῷ Ὀρέστη, καὶ κομίζεις μοι παρ' αὐτοῦ γράμματα." ὁ δὲ ἐπώμνυτο καὶ τὸ γράμμα διδόναι αὐτῷ εἰς χεῖρας καὶ αὐτὸν ἄγειν Ὀρέστην πρὸς αὐτήν. εἰληφὼς δὲ τὸ δίπτυχον ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐλθὼν ὅπου Ὀρέστης ἐφρουρεῖτο ἠτήσατο τοὺς φρουροὺς Σκύθας, καὶ εἰσελθὼν ἐπεδίδου τὴν πυκτὴν οὕτως εἰπὼν "ἴθι τὸ τάχος πρὸς Ἴφιγένειαν τὴν σὴν

ἀδελφὴν." ἔμενον οὖν ἔννεοι οἱ Σκύθαι πρὸς τὸ συμβάν. καὶ δὴ αὐτίκα πρὸς Ἴφιγένειαν εἰσηλθὼν ἀμφοτέροι, καὶ ὁ Πυλάδης "ἴδε" ἔφη "Ὁρέστης ὁ σοὶ ἀδελφός," ἢ δὲ οὐκ ἐγνώρισεν αὐτόν, ἕως τὸ Πελόπειον τοῦ γένους σήμαντρον τὴν ἑλαίαν εἶδεν ἔχοντα ἐν τῷ ὤμῳ δεξιῷ. περιπτυξαμένη τε αὐτὸν ἐκέλευσεν ἔλκυσθῆναι τὰ πλοῖα αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ ὄλον αὐτοὺς μῆναι τὸν χειμῶνα παρ' αὐτῇ. θέρους δὲ γενομένου λάθρα Ὁρέστης καὶ Πυλάδης τὸ ὀλόχρυσον ἄγαλμα Ἀρτέμιδος καὶ αὐτὴν ἀνελόμενοι τὴν Ἴφιγένειαν ἀπέδρασαν μεθ' ὧν ἀπῆλθον πλοίων. καὶ τὴν Διαβηνὴν περάσαντες ἦλθον πρὸς ἀνατολὴν ἐπὶ 1.237 τὸ Σαρακηνικὸν Ἔμετ, κάκειθεν ἐπὶ Τρίκωμιν τῆς Παλαιστίνης. καὶ δὴ Ὁρέστου μανέντος οἱ Τρικωμίται ἱερὸν μέγα τῇ Ἀρτέμιδι κτίσαντες ἤξιον τὴν Ἴφιγένειαν, ὡς ἰέρειαν τιμώντες αὐτήν, θυσιάσαι κόρην παρθένον τῇ θεῷ. καὶ δὴ ἄγουσι νέαν, Νύσσαν ὀνόματι, ἣν καὶ ἐθυσίασεν Ἴφιγένεια. καὶ στήλην χαλκὴν στήσαντες Νύσσαν τὸν τόπον ὠνόμασαν. τοῦ γοῦν Ὁρέστου τὰς φρένας ἀναλαβόντος ἢ Ἴφιγένεια ὄναρ εἶδεν, ἔλαφον λέγουσαν αὐτῇ "φύγε ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης." εὐθὺς οὖν φυγόντες τὴν παράλιον καταλαμβάνουσι Παλαιστίνην, κάκειθεν εἰς Συρίαν καὶ τὸ Μελάντιον ὄρος. καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἐστίας κατὰ τὸν χρησμὸν εὐρηκῶς Ὁρέστης καὶ θυσιάσας τῆς χαλεπῆς ἀπήλλακται μανίας. εἶτα τὸν Ὁρόντην περάσας ἐπὶ τὸ Σίλπιον ὄρος ἦλθε, καὶ τοὺς Ἀργεῖους Ἴωνίτας ὡς συγγενεῖς ἀσπασάμενος δι' αὐτῶν εἰς τὸ παράλιον τῆς Παλαιοπόλεως πρῶην λεγομένης, νῦν δὲ Σελευκείας, παρεπέμφθη. κάκειθεν ναῦν εὐρηκῶς ἕως Ἑλλάδος διέβη. καὶ τὴν ἀδελφὴν Ἠλέκτραν εἰς γάμον τῷ Πυλάδῃ ζεύξας, ἕως θανάτου τῆς τῶν Μυκηνῶν βασιλεύει χώρας. θόας δὲ τότε τοπάρχης ὦν Σκυθίας εἰς καταδίωξιν Ἴφιγενείας διὰ τὸ ἄγαλμα Σκύθας πλείστους ἀπέστειλεν· ἐπεὶ δὲ εἰς Τρίκωμιν ἐλθόντες ἔμαθον ἀπο πλεῦσαι τοὺς διωκομένους, ἐκεῖ ἔμειναν, καὶ πόλιν τὴν λεγομένην Σκυθόπολιν οἰκοδομήσαντες οὐκέτι ὑπέστρεψαν. Αἰνείας παρὰ Διομήδους ἐν Καλαβρίᾳ ξενωθεὶς, ἐπεὶ ἀπο φοιτᾶν ἔμελλεν, ἠτέιτο λαβεῖν τὸ Παλλάδιον παρ' αὐτοῦ. πρὸς 1.238 ὃν ἐκεῖνος "ἔξ οὔ" φησὶ "τὴν ἀρχὴν τοῦτο μετὰ Ὀδυσσέως τῆς Ἰλίου ἀφειλόμην, οὔτε ἐμοὶ οὔτε τῷ ὑπ' ἐμὲ στρατῷ θλίψεις ἐπέλιπον ἕως ἄρτι καὶ συμφοραί. διὸ καὶ ἐπυθόμην τῆς Πυθίας περὶ αὐτοῦ, ἢ καὶ ἀνεῖλεν ἀποδοῦναι αὐτὸ τοῖς Τρωσίν." ταῦτα Διομήδης εἰπὼν, καὶ θυσάμενος τῷ θεῷ, ἐκβαλὼν εὐθὺς τὸ Παλλάδιον τῷ Αἰνεΐᾳ δωρεῖται. τοῦτο λαβὼν Αἰνείας πρὸς τὸν τότε τοπαρχοῦντα Ἰταλίας Λατίνον ἐφορμᾷ, καὶ κατὰ τῶν Ῥουτύλων σὺν αὐτῷ ἐκστρατεύει. ἐν ᾧ πολέμῳ Λατίνος ὁ Τηλέφου υἱὸς ἀναιρεῖται. Αἰνείας δὲ στρατὸν συναγερκῶς κατὰ τῶν Ῥουτύλων πολεμεῖ, καὶ τούτους τρεψάμενος, τὴν θυγατέρα Λατίνου Ἀλβανίαν καὶ τὴν βασιλείαν λαβὼν, πόλιν κτίζει μεγάλην, Ἀλβανίαν καλέσας· ἐν αὐτῇ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο. καὶ αὐτὸς μετὰ Λατίνον ἰθ' ἔτη βασιλεύσας τελευτᾷ. Μετ' αὐτὸν δὲ Ἀσκάνιος Ἰοῦλος, υἱὸς Αἰνείου ἀπὸ Κρεούσης Τρωάδος, τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, ἔτη λε' ὅς καὶ τὴν Λαβινίαν κτίσας πόλιν, αὐτόσε τὸ βασιλεῖον καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπὸ τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν Λαβινίαν μετέθηκε τὴν κτισθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ. Λαβινίας δὲ ἤρξεν Ἄλβας ὁ υἱὸς Ἀσκανίου ἔτη λε' ὅς καὶ κτίζει τὴν πόλιν Σίλβαν, ἔξ οὔ καὶ οἱ βασιλεῖς Σίλβιοι ἐκαλοῦντο. οὗτος δὲ πάλιν ὁ Ἄλβας τὸ Παλλάδιον ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ πόλει Σίλβῃ ἐκ τῆς Λαβινίας μετήγαγε πόλεως. ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐκεῖ βασιλεύουσι κατὰ διαδοχὴν οἱ Αἰνειάδαι ἔτη τλα'. Εὐάνδρος δὲ καὶ Πάλας οἱ τοῦ Αἰνείου υἱοί, τὴν καλουμένην Βαλέντα ἔπαρ 1.239 χίαν ἰθύνοντες, οἶκον οἰκοδομοῦσι πάνυ μέγαν καὶ θαυμαστὸν καὶ τοιοῦτον, ἔξ ἐκείνου πάντα βασιλεῖον οἶκον παλάτιον ὀνομάζεσθαι. Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τρία διαιροῦσι τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας, εἰς καλάνδας, εἰς νόνας καὶ εἰς εἰδοῦς. καὶ αἱ μὲν καλάνδαι εἰσὶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνὸς μέχρι τῆς θ' ἡμέρας, αἱ δὲ ἀπ' αὐτῆς νόνναι μέχρι τῆς ιε' ἡμέρας, εἰδοὶ δὲ αἱ μέχρι τῆς λ' ἡμέρας καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ μηνός, ἦτις

καλεῖται ἔνη καὶ νέα παρὰ τῷ κωμικῷ Ἀριστοφάνη καὶ Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς λοιποῖς. εἶδοι δὲ καλοῦνται αἱ μέχρι τῆς λ', ὅτι τηνικαῦτα ἀρχομένη τῆς ις' εἰδοποιεῖται παντελῶς ἡ σελήνη, εἶτα φθίνει.

Μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀρδέως ἐβασίλευσαν Λυδῶν ἕτεροι ἢ ἕως Κροῖσου τοῦ ὑπερηφάνου καὶ Κύρου βασιλέως Ἀσσυρίων. ἐβασίλευσε δὲ ὁ αὐτὸς Κροῖσος ἕτη ιε'. κατέσχευεν οὖν ἡ βασιλεία Λυδῶν τὰ ὅλα ἕτη σλβ'. Κροῖσος δὲ ὑπέταξε πάσας τὰς πλησίον αὐτοῦ βασιλείας, καὶ τὰ πόρρωθεν αὐτοῦ λαμβάνει. ἐμήνυσε δὲ καὶ Κύρῳ ἕῃσαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ἀναχωρῆσαι, ἢ δέξασθαι τὴν παρουσίαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ πολεμοῦσαν. ὁ δὲ Κύρος ἀντεῖπεν αὐτῷ διὰ τῶν πρεσβέων "τί γὰρ ἠδίκηται παρ' ἐμοῦ ὁ Κροῖσος, τοσαύτην γῆν ἀφροσθηκῶς ἀπ' ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν βασιλείων;" καὶ ἀδημονῶν ἐβουλεύσατο φυγεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν χώραν, δεδοικῶς τὴν εὐτυχίαν Κροῖσου. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ οὕτως ἀθυμοῦντα καὶ ἐπερωτήσασα, καὶ μαθοῦσα παρ' αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, λέγει αὐτῷ ὡς ἐπὶ Δαρείου τοῦ πρώτου μου 1.240 ἄνδρος ἦν τις ἀνὴρ Ἑβραῖος προφήτης, σοφίαν ἔχων θεοῦ, ὀνόματι Δανιήλ, ὄντινα ἐν πολλῇ τιμῇ εἶχε Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς, οὗ χωρὶς οὐδὲν ἔπραττεν ἐν τοῖς πολεμίοις· ὅστις μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκείνου πλούσιος ὢν καὶ γεγηρακῶς ἰδίαζεν εἰς τὴν Μαραβίτιδα χώραν. ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας ταῦτα ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, ὅπως μετὰ τιμῆς ἀγάγῳσιν αὐτόν. ὁ δὲ Κροῖσος βασιλεὺς Λυδῶν ἐπιλεξάμενός τινας τῶν οἰκείων αὐτοῦ, δούς αὐτοῖς δῶρα εὐτελεῖ καὶ ἄλλα δῶρα βασιλικά, ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐν Δελφοῖς εἰς τὸ Ἀπόλλωνος μαντεῖον, εἰρηκῶς αὐτοῖς "ἀλλάξατε τὰ σχήματα, καὶ ἀνέλθετε εἰς τὸ μαντεῖον, καὶ ἐπίδοτε εὐτελεῖ δῶρα τῷ ἱερεῖ, λέγοντες ὅτι Αἰγύπτιοί ἐσμεν, καὶ ἤλθομεν ἐπερωτῆσαι τὴν Πυθίαν, καὶ ἐκ τοῦ τῆς ὁδοῦ μήκους ἐληθαργήσαμεν τί ἤλθομεν αἰτῆσαι ἢ ἐπερωτῆσαι. ἀλλ' εὗξαι, καὶ ἐπερώτησον τὸν θεὸν διὰ τί ἤλθομεν. καὶ εἰ μὲν εἶπη ὑμῖν διὰ τί ἤλθετε, δότε καὶ τὰ παρ' ἐμοῦ βασιλικά δῶρα, καὶ εἶπατε τῷ ἱερεῖ εἰ νικῶ τὸν βασιλέα Περσῶν τὸν Κύρον. οἱ δὲ ποιήσαντες οὕτως ἐπηρώτησαν τὸν ἱερέα· ὃς εὐξάμενος ἔλαβε τὴν ἀπόκρισιν ταύτην παρὰ τῆς Πυθίας "οἶδα ψαμμῶν ἀριθμὸν θαλάσσης τε μέτρα, οὐ λαλέοντος δ' ἀκούω καὶ κωφοῦ ξυνίημι. παίξῃς δέ με πειρᾶται Κροῖσος βασιλεὺς καὶ οἱ τούτου Λυδοί." καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεὺς εἶπεν αὐτοῖς "οὐκ ἔστε Αἰγύπτιοι ἀλλὰ Λυδοί, καὶ οὐκ ἔληθαργήσατε, ἀλλὰ παίξοντες τὰ θεῖα εἶπατε." καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ 1.241 τοῖς τὸν χρησμὸν γράψας ἐν διπτύχῳ. οἱ δὲ ἐκπλαγέντες ἐπέδωκαν καὶ τᾶλλα βασιλικά δῶρα τῷ ἱερεῖ, εἰπόντες αὐτῷ ὅτι Κροῖσος ὁ βασιλεὺς ἔπεμψεν ἡμᾶς, ἐπειδὴ πόλεμον ἔχει πρὸς Κύρον τὸν βασιλέα Περσῶν, καὶ μάθε εἰ νικᾷ αὐτόν." εἰσελθὼν οὖν πάλιν ὁ ἱερεὺς καὶ εὐξάμενος ἔλαβε τὸν χρησμὸν τοῦτον "Κροῖσος ὁ βασιλεὺς ἄλυν ποταμὸν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει." καὶ γράψας τὸν χρησμὸν τοῦτον ἐν διπτύχῳ ἀπέλυσε πρὸς Κροῖσον. ὁ δὲ προφήτης Δανιήλ ἤλθε πρὸς τὸν βασιλέα Κύρον, καὶ λέγει αὐτῷ Κύρος "εἶπέ μοι εἰ νικῶ Κροῖσον τὸν βασιλέα Λυδῶν." ὁ δὲ Δανιήλ ἀνεβάλλετο τοῦ εἰπεῖν. καὶ ἀγανακτήσας κατ' αὐτοῦ Κύρος ἔβαλεν αὐτόν καὶ οὗτος εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ μὴ τι πεπονθότα ὑπ' αὐτῶν ἀνήγαγεν αὐτόν. καὶ προσέπεσεν αὐτῷ ὁ Κύρος λέγων "ἡμαρτον εἰς σέ, ἀλλ' εὗξαι τῷ θεῷ καὶ εἶπέ μοι εἰ δύναμαι πολεμῆσαι τῷ ἄρπαγι τούτῳ καὶ ὑπερηφάνῳ Κροῖσῳ, ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν ὑπέταξε καὶ οὐ κορέννυται." καὶ ὁ Δανιήλ εὐξάμενος εἶπεν αὐτῷ "καὶ νικᾷς τὸν Κροῖσον καὶ λαμβάνεις αὐτόν αἰχμάλωτον· περὶ σοῦ γὰρ εἶπεν ὁ θεὸς ὁ ποιήσας πάντα τὰ ὀρώμενα ταῦτα, διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω· ἀνοιξῶ ἔμπροσθεν αὐτῷ, πορεύσομαι καὶ ὄμα λιῶ, καὶ θύρας χαλκᾶς συντρίψω, καὶ μοχλοὺς σιδηροὺς συνθλάσω, καὶ θησαυροὺς ἀοράτους ἀνοιξῶ σοι, ἵνα γνῶς ὅτι ἐγὼ 1.242 κύριος ὁ θεός.

ἐγὼ ἐγερῶ αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης· πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι. οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἀποστρέψει, οὐ μετὰ λύτρων, οὐ μετὰ δώρων. εἶπε κύριος Σαβαώθ." ὁ δὲ βασιλεὺς Κύρος ἀκούσας ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δανιήλ, λέγων "ζῆ κύριος ὁ θεὸς σου, ἐγὼ ἀπολύσω ἐκ τῆς γῆς μου τὸν Ἰσραήλ, ἵνα λατρεύσῃσι τῷ θεῷ αὐτῶν ἐν Ἱεροσολύμοις," καὶ ὀπλισάμενος παρετάξατο τῷ Κροίσῳ. ὁ δὲ Κροῖσος ἀκούσας τὴν τοῦ χρηστοῦ ἀπόκρισιν ἐξήλθε κατὰ Κύρου μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ παρελθὼν τὸν Ἄλυν ποταμὸν τῆς Καππαδοκίας συνέκρουσε τῷ Κύρῳ, χειμῶνος ὄντος πολλοῦ. καὶ ἠττηθεὶς ἠθέλησε φυγεῖν, πλημμυρήσαντος δὲ τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἠδυνήθη καὶ ἐλήφθη αἰχμάλωτος. καὶ ἀπώλετο τὰ πλήθη αὐτοῦ, χιλιάδες τετρακόσiai. τοὺς δὲ ὑπολειφθέντας ἅμα τῷ Κροίσῳ ἔλαβεν αἰχμαλώτους ὁ Κύρος. καὶ στήσας αὐτὸν ἐν ξυλίνῳ τρίποδι, ἐν ὕψει δεδεμένον, ἐθριάμβευσε αὐτὸν καὶ κατῆ γαγεν ἐν Περσίδι. ὁ αὐτὸς Κύρος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν Ἰσραήλ ἀπέλυσε πάντας ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ Ζοροβάβελ, καθὼς προῖων ὁ λόγος δηλώσει. οὐκ ἠθέλησαν δὲ ἐξελεῖν οἱ Ἰουδαῖοι πάντες μετὰ Ζοροβάβελ, εἰ μὴ σκῆπτρα δύο ἡμισυ μόνον, ὡσεὶ χιλιάδες πενήκοντα. ἔμειναν δὲ εἰς τὰ Περσικὰ ἴδια προαιρέσει σκῆπτρα ἑννέα ἡμισυ, φοβηθέντες τὰ ἔθνη τὰ περὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς χώρας. ἀπέλυσε δὲ αὐτοὺς τοῦ Δανιήλ αἴτησα μένου. Μετὰ δὲ τὸ ἀπολέσθαι τὴν βασιλείαν Λυδῶν οἱ Σάμιοι 1.243 θαλασσοκρατοῦντες ἐβασίλευσαν τῶν μερῶν ἐκείνων. καὶ ἀκούσας μετὰ χρόνον ὁ Κύρος ἐπεστράτευσε κατ' αὐτῶν. καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ναυμαχίᾳ ἠττήθη καὶ ἔφυγε, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐσφάγη. περὶ οὗ πολέμου Κύρου καὶ Σαμίῳν Πυθαγόρας ὁ Σάμιος συνεγράψατο· ὃς καὶ εἶπεν αὐτὸν ἐκεῖ τεθνάναι εἰς τὸν πόλεμον. Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν Κύρου ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δαρείος ὁ καὶ Καμβύσης καὶ οἱ λοιποὶ ἐβασίλευσαν Ἀσσυρίων. ἐπὶ τῶν χρόνων οὗν τῆς βασιλείας τοῦ τοιοῦτου Δαρείου ἐφιλοσόφει παρ' Ἑλλήσιν Ἀναξίμανδρος, ὃς καὶ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς ἐξέθετο. ἀλλὰ καὶ Πυθαγόρας τὴν ἀριθμητικὴν συνεγράψατο, καὶ δόγμα παρεισήγαγεν Ἑλλήσιν ἀσωμάτων εἶναι ἀρχάς. ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ Δαρείου υἱοῦ Κύρου πόλεμος ἐκινήθη ἀπὸ τῶν Αἰθιοπίων κατ' αὐτοῦ, οἵτινες κακῶς αὐτὸν ἔφερον. ὅπερ γνόντες οἱ ἐν τῇ Μηδιανῇ χώρᾳ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἀφέντες κατέλαβον τὴν Ἱερουσαλήμ· ἦν δὲ πλῆθος πολὺ τῶν Ἰουδαίων. καὶ μαθὼν τοῦτο Δαρείος ὁ Κύρου ἀπέστειλε στρατηγὸν αὐτοῦ, ὀνόματι Ὀλοφέρνην, μετὰ δυνάμεως πολλῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ Ἰουδαίων· καὶ ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ. καὶ συνέβη τι φοβερὸν τότε γενέσθαι. Ἰουδιθ γὰρ Ἑβραία ἐμηχανήσατο κατὰ τοῦ Πέρσου Ὀλοφέρνου προσποιητῶς ὡς τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων θέλουσα προδοῦναι· ἥτις καὶ παρεγένετο κρυπτομένη πρὸς Ὀλοφέρνην, ὃς ἑωρακῶς τὴν εὐμορφίαν αὐτῆς εἰς ἔρωτα ἔπεσεν αὐτῆς. ἡ δὲ λέγει αὐτῷ "μηδένα ἐάσης ἐνταῦθα ἔγγιστά σου εἶναι δι' ἐμέ· ἐπέρχονται γὰρ μοι, 1.244 πορνεῦσαί με βουλόμενοι." καὶ πεισθεὶς μόνος διῆγε μετ' αὐτῆς. τρεῖς δ' ἐκεῖ αὕτη προσκαρτερήσασα ἡμέρας, ὡς καθεύδει, ἰσχύσασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀφείλετο, καὶ νυκτὸς κατὰ τὸ εἰωθός, δι' οὗ ἀπήρχετο πρὸς αὐτὸν παραπυλίου, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς ελθοῦσα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπήγαγε· πλησίον γὰρ τοῦ τείχους δι' αὐτὴν τὸν παπυλεῶνα αὐτοῦ ἔστησε. λαβόντες οὖν οἱ Ἰουδαῖοι παρ' αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀλοφέρνου εἰς κοντὸν ἄνω τοῦ τείχους ἔπηξαν, ἐπιδεικνύντες αὐτὴν τῷ στρατῷ αὐτοῦ. πρωΐας δὲ γενομένης ἑωρακότες τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνου κοντευθεῖσαν ἔφυγον ἅπαντες, καὶ διελύθη ὁ πόλεμος, καὶ ἔλαβον τὴν νίκην οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τῶν Περσῶν. Μετὰ δὲ Δαρεῖον ἐβασίλευσεν Ἀσσυρίων Ἀρταξέρξης. καὶ Νεεμίας Ἰουδαῖος ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβίδ, ὃς παρρησίαν ἔχων πρὸς αὐτόν (ἡγάπα γὰρ αὐτόν, ὅτι καὶ ἀρχὴν εὐνούχων οὗτος ἐποίησεν), ἐδυσώπησεν αὐτόν· καὶ λαβὼν χρήματα πολλὰ ἔπεισεν αὐτόν ἀπελθεῖν καὶ κτίσαι τὴν Ἱερουσαλήμ πορθηθεῖσαν· πρώτη γὰρ αὕτη τῆς Ἱερουσαλήμ ἄλωσις

ἦν καὶ τοῦ ἱεροῦ καταστροφή. ὁ δὲ Νεεμίας ἀπολυθεὶς ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἀνήγειρεν αὐτὴν· ἔκειτο γὰρ ἔρημος ἔτη ὀ. ὁ δὲ αὐτὸς Ἀρταξέρξης παρακληθεὶς ὑπὸ τινων τῶν τῆς συγκλήτου αὐτοῦ καὶ τοὺς ὑπολοίπους Ἰουδαίους ἀπέλυσε. καὶ ὃς ἂν ἐβουλήθη τότε ἀνελθεῖν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀνήλθε μετὰ Ἔσδρα τοῦ προφήτου καὶ ἡγουμένου, ᾧ τινὶ καὶ τὰ ἱερατικά σκεύη ἀνέθετο καὶ τὰς βίβλους τὰς ἱερατικὰς 1.245 καὶ τὰς εὐρεθείσας. ὁ δὲ αὐτὸς Ἔσδρας τῶν μὴ εὐρεθέντων βιβλίων ἐξ ὑπομνήσεως αὐτοῦ γράφασθαι ἐποίησε τὴν δύναμιν. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τούτοις ἐβασίλευσεν ἡ Μακεδονία χώρα, ἐν ἧᾗ πρῶτος ἐβασίλευσε Κραναὸς ἔτη κη', καὶ λοιποὶ ἄλλοι βασιλεῖς κς' ἕως Φιλίππου τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου. ἦσαν δὲ τότε Ἑλλήνων διδάσκαλοι καὶ ποιηταὶ Σοφοκλῆς, Ἡράκλειτος, Εὐριπίδης, Ἡρόδοτος, Σωκράτης καὶ ὁ μέγας Πυθαγόρας. ἦν δὲ ὁ Ἡρακλῆς γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἀνωτέρω προειρημένοις χρόνοις, ἐν τῇ Λάτῳ τῆς Θήβης, ἐκ τοῦ γένους τῆς Ἀλκμήνης ὑπάρχων καὶ τοῦ Πίκου Διός· ὃς ἀνετράφη ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ χώρᾳ, καὶ ἀνδρείος γενόμενος ἦν τότε ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν φυγὼν, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ ἔτη λη'. ὅστις ἔλαβε γυναῖκα τὴν Λύτβην τὴν Ἀτλέτου βασιλέως θυγατέρα· ὅθεν καὶ στήλας αὐτῷ χρυσοσφυρήτους ἀνέστησαν οἱ Ἰταλοὶ βασιλεῖς εἴτ' οὖν ῥήγες ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, αἵτινες στήλαι μέχρι τοῦ παρόντος ἴστανται. τῆς δὲ Ἰταλίας ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Αὐγῆς, Τελέφος, καὶ μετ' αὐτὸν υἱὸς αὐτοῦ Λατῖνος ἔτη ιη', ὃς τοὺς Κητταίους ἐπὶ νόμασε Λατίνους. Τότε Αἰνεΐας ὁ τοῦ Ἀγχίσου, ὁ Φρύξ, φεύγων ἐκ τῆς πορθήσεως τῆς Ἰλίου ἀνήλθεν ἐν τῇ Λιβύῃ πρὸς τὴν Φοίνισσαν Διδῶ τὴν καὶ Ἑλισσαν. καὶ ἐνδιατρίψας ἐκεῖ, λάθρα ἑάσας αὐτήν, φοβηθεὶς τὸν Ἰάρβαν βασιλέα τῆς Ἀφρικῆς ἔφυγεν. ἦν δὲ ἡ Διδῶ ἐκ μικρᾶς πόλεως Χαρτικῆς, τῆς Φοινίκης παραλίας οὔσης, 1.246 μεταξὺ τῶν ὀρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος· ἣτις Διδῶ ἦν πλουσιωτάτη, ἔχουσα ἄνδρα Σιχαῖον, ὃν ἐφόρευσεν ἐν κυνηγεσίῳ ὁ ἀδελφὸς τῆς Διδῶς ὁ Πυγμαλίον, διαφθονούμενος αὐτῷ ὡς πολυεὺς πόρῳ καὶ δυνάστη. καταδιώκοντες γὰρ σύαγρον ἔφιπποι, ἤλασεν ἐκ τῶν ὄπισθεν κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ καὶ ἀπέκτεινε, καὶ λαβὼν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔρριψε κατὰ τοῦ κρημνοῦ. καὶ ὑποστρέψας εἶπε τοῖς διαφέρουσιν αὐτῷ ὅτι ἐκρημνίσθη διώκων τὸν σύαγρον. ἐβούλετο δὲ ὁ αὐτὸς Πυγμαλίον καὶ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν διαχειρίσασθαι καὶ λαβεῖν τὰ χρήματα αὐτῆς· ἢ τινὶ Διδοῖ ἐφάνη ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Σιχαῖος ἐν ὄραματι, καὶ εἶπεν ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἐφόρευσέ με, δεῖ ξας αὐτῇ καὶ τὸν τόπον τῆς πληγῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ "φύγε, μὴ καὶ σὲ φονεύσῃ." καὶ λοιπὸν ἡ αὐτῇ Διδῶ λαθοῦσα τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἀνελάβετο πάντα χρήματα αὐτῆς, καὶ ἐμβᾶσα εἰς πλοῖον ἀπέπλευσεν ἐκ τῆς Φοινίκης, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λιβύην, καὶ κτίσει τὴν Χαρτάγαιναν, ἣτις ἐστὶ Νεάπολις· καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ, καὶ τελευτᾶ σωφρόνως ζήσασα. Ὁ δὲ Διομήδης ὑπῆρχεν ἐξ Αἰτωλίας, φέρων τὸ γένος ἐκ τοῦ Οἰνέως, ὅστις Οἰνεὺς μετὰ τελευτὴν Ἐριβοίας ἠγάγετο τὴν Ἀλθαίαν, ἐξ ἧς ἔσχε τὸν Μελέαγρον καὶ τὴν Δηϊάνειραν, ἣντινα ἠρμόσατο Ἀχελῶος ὁ υἱὸς Ποσειδωνίου συγκλητικοῦ. ὁ γοῦν Ἀχελῶος πρὸ τοῦ γάμου ἔφθειρε τὴν Δηϊάνειραν λάθρα, καὶ μετὰ ταῦτα λέγει τῷ Οἰνεῖ βασιλεῖ "οὐκ ἄλλως παραλαμβάνω ταύτην, εἰ μὴ παραχωρήσεις μοι διοικεῖν τὴν βασιλείαν σου." ὁ δὲ οὐκ ἐπέισθη. καὶ λοιπὸν σὺν τῷ ἰδίῳ πατρὶ ἀντήρην ὁ Ἀχελῶος ὁ 1.247 υἱὸς Ποσειδωνίου τῷ Οἰνεῖ καὶ ἐπολέμησεν αὐτῷ. καὶ ἀναγκασθεὶς ὁ Οἰνεὺς προετρέψατο ἐκ τῆς Φθίας χώρας στρατηγὸν γενναῖον Ἡρακλέα τὸν λεγόμενον Πολύφημον, συνταξάμενος δοῦναι αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Δηϊάνειραν· ὃς ἐλθὼν μετὰ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς συνέβαλε πόλεμον μετὰ Ποσειδωνίου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀχελῶου, καὶ εἰς τὴν συμβολὴν ἀνείλε ξίφει ὁ Πολύφημος Ποσειδώνιον τὸν Ἀχελῶου πατέρα. διὰ τοῦτο ἐξέθεντο οἱ ποιηταὶ ὅτι τὸ κέρας τοῦ Ἀχελῶου ἀπέσπασεν ὁ Ἡρακλῆς, ὅπερ ἐστὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ δύναμιν. ἐωρακῶς οὖν τὴν

πτῶσιν τοῦ ἰδίου πατρὸς ὁ Ἀχελῷος φεύγει ἔφιππος· διὸ καὶ γράφουσιν αὐτὸν ἵποκένταυρον. καὶ ἐν τῷ καταδιώκειν αὐτὸν τὸν Πολύφημον Ἡρακλέα ἐπιτραφεὶς τοξεύει αὐτὸν ὁ Ἀχελῷος κατὰ τοῦ μαστοῦ. καὶ εὐθέως ὡς εἶχεν ὁ Ἡρακλῆς, ἀντετόξευσε τὸν Ἀχελῷον πλησίον τοῦ ποταμοῦ Εὐήνου. ὁ δὲ Ἀχελῷος ἐνήκεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ ἵππου εἰς τὰ ρεῖθρα τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπόλετο· καὶ ἐξ ἐκείνου μετεκλήθη ὁ ποταμὸς Ἀχελῷος. ὁ δὲ Πολύφημος Ἡρακλῆς ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ μαστοῦ αὐτοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τελευτᾷ. Μελέαγρος δὲ ὁ υἱὸς Οἰνέως, ἀδελφὸς τοῦ Τυδέως καὶ Δηϊανείρας, ἐποίησεν ἄθλον μέγαν, φονεύσας κάπρον ὃς ἐλυμαίνετο τὴν χώραν ἐκείνην πᾶσαν, τῆς κυνηγέτιδος Ἀταλάντης προβαλούσης τόξῳ τὸν σύαγρον. καὶ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ θηρὸς τὸ δέρμα αὐτοῦ τῇ Ἀταλάντῃ Μελέαγρος ἐχαρίσατο, εἰς ἔρωτα ταύτης βληθεὶς. ἀπελθὼν δὲ ὁ Μελέαγρος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Οἰνέα ἀπητεῖτο παρ' αὐτοῦ τὰ νικητήρια τοῦ θηρὸς, καὶ μαθὼν 1.248 ὅτι τῇ Ἀταλάντῃ τὸ δέρμα ἐχαρίσατο, ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ ἔλαβεν ὃν ἐφύλαττε θαλλὸν τῆς ἐλαίας ἢ Ἀλθαία, ὄντινα θαλλὸν τῆς ἐλαίας ἔγκυος οὕσα ἢ Ἀλθαία ἐπιθυμήσασα ἔφαγε, καὶ καταπιούσα τὸ φύλλον τῆς ἐλαίας εὐθέως συνέτεκε τὸ τῆς ἐλαίας φύλλον τῷ Μελεάγρῳ. περὶ οὗ χρησμὸς ἐδόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ Οἰνεῖ, τοσοῦτον χρόνον ζῆσαι τὸν Μελέαγρον ὅσον χρόνον φυλάττεται τὸ φύλλον τῆς ἐλαίας τὸ συγγενηθὲν αὐτῷ. ὅπερ φύλλον ἔκαυσεν ὁ Οἰνεὺς ἀγανακτήσας κατὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτα. καὶ ὁ Εὐριπίδης δὲ δρᾶμα περὶ Μελεάγρου ἐξέθετο. Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν τοῦ Οἰνέως ἐβασίλευσε τῆς Αἰτωλίας χώρας ὁ ἕτερος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τυδεύς, ὁ πατὴρ Διομήδους, ὃς μετὰ τελευτὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσε τῆς τῶν Ἀργείων χώρας, ἀγαγόμενος ἐκ τοῦ Ἄργους γυναῖκα ὀνόματι Αἰγιάλεια. καὶ ἀπονοηθεὶς κατέλυσε πολέμῳ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν καὶ βασιλείαν, ποιήσας αὐτὴν ὑπὸ τὴν τῶν Ἀργείων βασιλείαν· καὶ εὐθέως ἐξώρμησε μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸ Ἴλιον. καὶ ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Τροίας ἐπὶ τὸ ἴδιον βασίλειον οὐκ ἐδέχθη ὑπὸ τῶν αὐτοῦ. μαθὼν δὲ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αἰγιάλεια κατασκευάζει αὐτῷ δόλον ὡς πορνευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κόμητος τοῦ συγκλητικοῦ αὐτῆς, ὅστις καὶ ἀνθίστατο αὐτῷ κραταιῶς ἅμα τῷ υἱῷ Ναυπλίου τῷ Αἶακι τὰ ὅμοια φωραθέντι, οἱ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα πολλῶν σθένει ἀντεμάχουν αὐτῷ, ἰδὼν δὲ τούτους καὶ πᾶσαν τὴν Ἀργεῖαν χώραν ἀνθισταμένην αὐτῷ, καὶ μηδὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν τὴν Αἰτωλίαν δυνάμενος ἀνελθεῖν, ἀνεχώρησεν ἀποπλεύσας ἐπὶ τὴν Καλαβρίαν 1.249 χώραν, καὶ κτίζει πόλιν ἐκεῖ παράλιον, ἣν ὠνόμασεν Ἀργυρίππην, τὴν νυνὶ Βενεβεντόν. Ὅτι ὁ Μῆδος Δαρεῖος καὶ Ἀρταξέρξης καὶ Ἀστυάγης καὶ Ναβογιάδος ἐλέγετο. φασὶ δὲ αὐτὸν ὄνου ἔχειν ὤτα· πάππος δὲ ἦν Κύρου. οὗτος ἐζεύχθη τῇ Ἑσθῆρ διακάλλος, καὶ τὸν Δανιὴλ ἐν μεγιστᾶσι κατέστησε. συσκευῆς δὲ ὑπὸ τῶν μεγιστάνων κατὰ Δανιὴλ γενομένης ἐν τῷ λάκκῳ αὐτὸν τῶν λεόντων ἐνέβαλεν· οὐ διασωθέντος ἐκείνοι τροφὴ τοῖς λέουσιν ἐμβληθέντες γεγόνασι. τοῦτον τὸν Δαρεῖον Κύρος ὁ Πέρσης ἀνελὼν τριάκοντα δύο ἔτη Βαβυλῶνος ἐκράτησεν. ἐφ' οὗ Κροῖσος ὁ Λυδὸς τῷ τε πολλῷ χρυσίῳ καὶ ταῖς νίκαις ἐπαρθεὶς δηλοῖ τῷ Κύρῳ ἢ παραχωρῆσαι τούτῳ τῆς βασιλείας Περσῶν, ἢ προσδέχεσθαι τοῦτον εἰς πόλεμον. Κύρος δὲ τὸν Δανιὴλ εἰσκαλεσάμενος ἤκουσε παρεγγυῶντος θαρρεῖν, ὅτι καὶ Κροῖσον κατὰ κράτος νικήσεις καὶ εἰς Ἱερουσαλήμ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ἀποστρέψεις. ἐπὶ αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν Μαρδοχαῖον καὶ Ἀμάν καὶ ἡ διὰ τῆς Ἑσθῆρ ἀπολύτρωσις τῶν Ἑβραίων. ἐπὶ αὐτοῦ Δανιὴλ τὰς διὰ τοῦ Γαβριὴλ ὀπτασίας εἶδε, καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἔμαθε. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ Σίβυλλα ἐν Σάμῳ ἐγνωρίζετο.

Κύρου τὸ πρῶτον ἔτος κόσμου ἦν #228Δνβ'. Οὗτος ὁ Κύρος αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς βασιλεῖς καὶ ἔχων αὐτοὺς ἐν φυλακῇ προσέταξε κατὰ ἑορτὴν τοῖς ὤμοις αὐτῶν σύρειν τὸ τετράϊπον ἄρμα, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπωχεῖτο. εἷς δὲ ἐκ τῶν βασιλέων

ἐπιστρεφό 1.250 μενος συχνῶς ἑώρα τοὺς τροχοὺς ἀναβαίνοντας. ὄν θεασάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς ἤρετο τίνος χάριν πυκνῶς στρεφόμενος οὐκ ἔα τὸ ἄρμα κατ' εὐθείαν τρέχειν. ὅσπερ μετὰ φόβου ἀπελο γήσατο "τοὺς τροχοὺς ὀρῶν ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐν νοῶ τὸ ἄστατον τοῦ βίου, πῶς τὰ κάτω ἄνω γίνονται καὶ τὰ ἄνω κάτω." ὅπερ ἀκούσας ὁ Κῦρος καὶ αἰσθόμενος ἔλυσεν αὐτόν, καὶ τιμήσας φιλοφρόνως ἀνεβίβασεν ἐν τῷ ἄρματι, καὶ ἐλευθερίας ἠξίωσεν οὐ μόνον αὐτόν ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιπούς. οὗτος ὁ Κῦρος Περσῶν καὶ Μήδων Χαλδαίων τε καὶ Ἀσσυρίων, Συρίας καὶ Λυδῶν ἐκράτησεν. Οὗτος τὸν Κροῖσον αἰχμαλωτίζει. καὶ θελήσας αὐτὸν πυρὶ κατακαῦσαι διὰ Σόλωνα ἐφείσατο τρόπῳ τοιῶδε. ἀπερχόμενος ὁ Κροῖσος καῖναι ἀνέκραξεν "ὦ Σόλων, ὦ Σόλων." τοῦτο ἀκούσας ὁ Κῦρος ἐπύθετο τίνος χάριν ὀνομάζει τὸν Σόλωνα, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀκούει ὅτι ὅτε αἰχμαλωτεύσας τὸν Σόλωνα ἠνεγκα αὐτόν, καυχώμενος ἐν τῇ δόξῃ μου καὶ ἐν τῷ πλούτῳ τῆς βασιλείας μου εἶπον αὐτῷ "δύνασαι εὐρεῖν ὦ Σόλων εὐδαιμονέστερόν μου;" καὶ εἶρηκέ μοι ὅτι Διογένης ὁ κυνικὸς εὐδαιμονέστερός σου ἐστὶ καὶ ἄλλοι πολλοί. ὄν ἀποπεμψάμενος ὡς ἔζηχον, ἀρτίως ἠσθόμην ὅτι πάντα τοῦ κόσμου οὐδέν εἰσιν. ἴδε γὰρ ὅτι οὐδὲν ὠφελήθη ἐκ τοῦ πλούτου τῆς βασιλείας μου. τῆνικαῦτα αἰσθόμενος ὁ Κῦρος οὐ μόνον αὐτὸν ἀτιμώρητον εἶασεν, ἀλλὰ καὶ τιμήσας σύμ βουλον προσήκατο καὶ παιδαγωγὸν τοῦ παιδὸς Καμβύσου. οὗτος 1.251 ὁ Κροῖσος βουλόμενος τῷ Κύρῳ μαχέσασθαι ἤτησε χρησμόν, καὶ λαμβάνει τοιοῦτον "Κροῖσος Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει." ὄν μὴ νοηθεὶς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἀπώλεσε. Κῦρος τοίνυν τὸν Κροῖσον ὑποτάξας, τὸν Δανιήλ συμβιω τὴν διὰ τὴν προφητείαν εἶχε καὶ ὁμοέστιον. καὶ τῷ λαῷ δὲ τὴν ἐπάνοδον μετὰ λαμπροῦ τοῦ κηρύγματος ἐθέσπισε. τότε καὶ ὁ Βῆλ ταῖς αὐτοῦ συμβουλίαις κατεστράφη, καὶ ὁ δράκων τῇ τοῦ Δανιήλ ἀντανήρηται συνέσει, καὶ οἱ τούτου θεραπευταὶ ἀπώλοντο, καὶ αὐτὸς τὸ δεύτερον τῆς τῶν λεόντων ὠμότητος ἐρρύσθη, καὶ οἱ τοῦτον διαβαλόντες ἐν αὐτοῖς ἀντανηροῦντο. οὗτος Κῦρος μὲν Ἑλληνιστὶ ἐκαλεῖτο, Ἀρταξέρξης δὲ καὶ Ἀρθασασθᾶς Περσιστὶ. τοῦτον τὸν Κῦρον κτείνει ἡ βασιλὶς Μασσαγετῶν· προσποιησα μένη γὰρ διὰ μηνυμάτων εἶναι αὐτοῦ δούλη, ἔπεμψεν αὐτῷ δῶρα καὶ πρόβατα καὶ οἶνον πολὺν μετὰ ἀσκῶν, καὶ μεθυσάντων τῶν περὶ τὸν Κῦρον ἐξελθοῦσα σχεδὸν πάντας ἀπέκτεινε, καὶ λαβο μένη τοῦ Κύρου ἔβαλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς ἀσκόν, λέγουσα "κορέσθητι, ἀκόρεστε Κῦρε." Μετὰ Βαλτάσαρ τὸν υἱὸν Ναβουχοδονόσορ ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς Δαρείος ὁ Ἀστυάγης ἔτη ιζ'· ἐφ' οὗ Δανιήλ τὸν ἑβδομη κονταετῆ τῆς μετοικεσίας χρόνον διαγινώσκει, καὶ τῶν ἑπτὰ ἑβδο μάδων αὐτῷ τὸ μυστήριον ἀποκαλύπτεται. καὶ εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάσαι βουλευθῆ τὸν λόγον καὶ διαριθμήσασθαι τοὺς χρόνους, ἀρξάμενος ἀπὸ ἐξόδου λόγων κατὰ τὸν προφήτην τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ, τουτέστιν ἀπὸ Νεεμίου υἱοῦ Ἀχελῆ τοῦ ἀρχιοῦ 1.252 νοχοῦ Ἀρταξέρξου, ὃς ἀξιωθεὶς καὶ ἐπιτραπεῖς ἄνεισιν οἰκοδο μῆσαι τὰ Ἱεροσόλυμα, εὐρήσει τὰς ὁ συμπεραιομένας ἑβδομάδας, ἔτη υζ', ἐπὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὅτε παλαιοῦται τὸ παράπτωμα καὶ συντελεῖται ἡ ἁμαρτία καὶ σφραγίζεται ὄραμα καὶ προφητεύει καὶ χρίεται ἅγιος ἄγιων, τουτέστιν ἐπὶ τὴν Χριστοῦ παρουσίαν καὶ τὴν λοιπὴν πραγματείαν. Κῦρος ὁ Πέρσης καταλύσας τὴν Μήδων καὶ Ἀσσυρίων δυναστείαν, κρατήσας δὲ τῆς Ἀσίας ἀπάσης ἐβασίλευσεν ἔτη λα'. τούτου τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ ἑβδομηκονταετῆς χρόνος τῆς μετοικεσίας συμπληροῦται. ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει συγχωρεῖ τοὺς δυναμένους τῶν Ἑβραίων οἰκίζειν ἀνελθόντας εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. τῆς δὲ ἐπανόδου ἡγοῦντο Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ μεγάλου ἱερέως καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιήλ, καὶ προφήτης Ἀγγαῖος, καὶ Ζαχαρίας ὁ τοῦ Ἀδδώ. καταθέμενοι δὲ οἱ περὶ Ἰησοῦν τοῦ ναοῦ τὴν ἔδραν ἐφ' ὅλοις τεσσαράκοντα καὶ δύο ἔτεσι τὸ ἔργον ἐκωλύοντο συμπεραιοῦσαι, μέχρις οὗ Δαρείος ὁ

Ἰστασπου, δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τοὺς ἐμποδίζον τας ἀναστείλας τελείαν ἐπιτρέπει τοῦ ναοῦ τὴν κατασκευὴν. καὶ συμπληροῦται ἐν ἄλλοις τέτρασιν ἔτεσιν, ὥστε συντελεσθῆναι αὐτὸν ἐν ὅλοις ἔτεσι μζ'. Καμβύσης ὁ καὶ Ἄρταξέρξης ἐβασίλευσεν ἔτη η', Σφενδάνης καὶ Κιμέρδιος ἀδελφοὶ μάγοι μῆνας ζ'. Δαρείος ὁ Κύρου ἀπὸ γονοῦ, Ἰστασπου δὲ υἱός, τοῖς μάγοις ἐπιθέμενος καὶ κρατῆ 1.253 σας ἐβασίλευσε μέχρι συμπληρώσεως Ἱερουσαλήμ ἔτη ἕξ, καὶ 1.253 πρὸς τούτοις ἕτερα λ'. ἐπὶ τούτου Ἱπποκράτης ὁ ἰατρὸς ἐγνωρίζετο. Ξέρξης ὁ Δαρείου υἱὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κ', Ἄρτάβανος μῆνας ζ', Ἄρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἔτη μ'. ἐπὶ τούτου τὰ κατὰ Ἑσθήρ καὶ Μαρδοχαῖον καὶ Ἀμᾶν ἐπράχθη. ἐπὶ τούτου ὠκοδομήθη Ἱερουσαλήμ, ὅπλοις τοὺς ἐνεργοῦντας περιτειχίσαντος. ἀπὸ τοῦ ὀγδοῦ ἔτους τούτου ἀριθμῆσθαι δεῖ τὰς ἑβδομῆ κοντα ἑβδομάδας τῆς τοῦ Δανιήλ ὀπτασίας μέχρι τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας. Ἔδει δὲ τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην προταχθῆναι τούτων ὡς ἀρ χαιότερα, ἀλλὰ διὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἀκολουθίας ὑπερετέθησαν, καὶ τεθήσονται καθεξῆς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τῶν Ἀσσυρίων βασιλείας καὶ τῆς τῶν Ἑβραίων αἰχμαλωσίας. Ξέρξης ὁ Ἄρταξέρξου, ἐπικληθεὶς Νόθος, ἀνελὼν Σογδα νὸν ἐβασίλευσεν ἔτη ιθ'. Δαρείος ὁ Ἰστασπου καὶ Παρυσάτιδος ἔτη λζ', κόσμου ἔτη #22δΛϜ'. οὗτος ἔτι ἰδιωτεύων ἠῤῥατο τῷ θεῷ, εἰ βασιλεύσει Περσῶν, ἀνεγείραι τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ πάντα τὰ Ἰουδαίων ἀποδοῦναι ἱερά συν τοῖς αἰχμαλώτοις καὶ πατρώοις ἔθεσι. τούτων τῶν εὐχῶν καὶ Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιήλ ἀκουστῆς καὶ σύμβουλος γεγωνὼς ὕστερον ἀνέμνησε, συνήθης ὢν. καὶ γὰρ ἀπεστάλη μὲν καὶ πρῶτον ὁ λαός, καὶ τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ ὑποβληθέντων ἐπαύθη ἡ οἰκοδομὴ ἐκ διαβολῆς 1.254 τῶν προσοίκων Σαμαρειτῶν. καὶ ἦσαν ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι χρόνους μ' ἕως τοῦ δευτέρου ἔτους Δαρείου. εἶτα πληροῦται ὁ ναὸς ἐπὶ ἕξ χρόνοις δι' ὑπομνήσεως καὶ χειρῶν Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ, ἡγουν ἐν μζ' ὅλοις ἐνιαυτοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους Κύρου. διὸ καὶ εἴρηται παρὰ τῶν Ἰουδαίων πρὸς τὸν κύριον "ἐν μζ' ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;" ὁ γὰρ Σολομῶν ἐν ἑπτὰ ἔτεσι κατεσκεύασεν αὐτόν. ἦσαν δὲ οἱ ὑποστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος χιλιάδες κδ' καὶ τζ', δοῦλοι δὲ ἑπτακισχίλιοι λζ'. Ἡ δὲ τοῦ Ζοροβάβελ ὑπόμνησις τοιαύτη ἦν. τρεῖς σωμα τοφύλακες τοῦ βασιλέως εἰς ἑαυτοὺς διαλεχθέντες εἶπον "λαλήσω μὲν τῷ βασιλεῖ ζητήματα, ἕκαστος περὶ τοῦ τί ἐστὶν ἰσχυρότερον ἐν τῷ κόσμῳ, ὃ νικᾷ πάντα· καὶ οἷος ἂν εὕρεθῆ νικήσας, τιμῆ θήσεται παρὰ τοῦ βασιλέως." ὁ πρῶτος εἶπεν "ἰσχυρότερος ὁ οἶνος, καὶ νικᾷ πάντα." ὁ δεῦτερος εἶπε "νικᾷ ὁ βασιλεύς, τὸ βούλεσθαι ἔχων τῆ δυνάμει σύνδρομον." ὁ τρίτος ὁ καὶ Ζοροβάβελ εἶπε "νικᾷ ἡ γυνή, καὶ ὑπὲρ πάντα ἡ ἀλήθεια." ὃς ἐπηνέθη, καὶ ἐδόθη αὐτῷ αἴτησις. ὁ δὲ ὑπέμνησε τὸν βασιλέα τῆς εὐχῆς, καὶ ἀπέλυσε τὸν λαὸν πάντα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ὠκοδόμησεν. Ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Μακκαβαϊκῶν ἐπιστολῶν τοῖς κατ' Αἴγυπτον Ἰουδαίοις γέγραπται περὶ Νεεμίου, ὅτι ἀνοικοδομήσας τὸ ἱερὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ μέλλων θυσίαν ἀναφέρειν ἔπεμψε 1.255 τοὺς ἐγγόνους τῶν ἱερέων ἐπὶ τὸ φρέαρ, ἐν ᾧ κατέκρυψαν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας λαβόντες ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς Ἱερεμίας φησὶ, τοῦ ἀγαγεῖν πῦρ ἐξ αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐχ εὗρον πῦρ, ἀλλ' ὕδωρ παχύ. ἐκέλευσε δὲ Νεεμίας ἀγαγεῖν ἐκ τούτου, καὶ ἐπιρρᾶναι τοῖς ξύλοις τοῖς ὑποκειμένοις τῇ θυσίᾳ. τοῦ δὲ ἡλίου ἀπὸ νέφους λάμπαντος ἀνήφθη πυρὰ μεγάλη κατὰ τῶν θυσιῶν καὶ ἐδαπάνησεν αὐτάς, ὥστε θανατῶσαι πάντας καὶ δοξάσαι τὸν θεὸν μετ' εὐχῆς. Ὅτι ὁ Ξέρξης οὗτος Αἴγυπτον παραλαβὼν καὶ εἰς Ἀθήνας ἐλθὼν, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνέπρησεν αὐτάς. ἐν δὲ Ῥώμῃ Πορτίλα τις παρθένος ἐπὶ διαφθορᾷ καταγνωσθεῖσα ζῶσα κατωρύγη. καὶ νόμοι ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ Ἑλλάδος διὰ δώδεκα βιβλίων ἐπέμφθησαν. ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἐρράγη ἐν Σικελίᾳ τὸ Αἰτναῖον ὄρος καὶ ἐξῆλθε πῦρ. καὶ

σεισμῶν γενομένων ἢ πρὸς Λόκροις Ἀταλάντη σχισθεῖσα νῆσος ἐγένετο. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς κδ' Ἑλληνικοῖς γράμμασιν ἐχρήσαντο, μόνον ἰζ' ὄντα πρότερον. καὶ Σωκράτης ἐξ ἀνοίας τῶν Ἀθηναίων τὸ κώνειον πιῶν ἐτελεύτα. Ἐλίκη καὶ ἡ Βοῦρα, πόλεις Ἀχαΐας, μεγάλοις σειμοῖς κατεπτώθησαν· ὧν ἔτι κατὰ θάλασσαν τὰ ἴχνη φαίνονται τοῖς πλέουσιν ἀπὸ Πατρῶν ἐπὶ Κόρινθον δεξιᾷ. Ὅτι Σκηπίων Ἀφρικανὸς Ῥωμαῖος δικτάτωρ, πορθήσας Καρχηδόνα, Ἀφρικὴν τὴν χώραν μετωνόμασεν.

1.256 Ὅτι Γαλάται καὶ Κελτοὶ Ῥώμης ἐκράτουν πλὴν τοῦ Καπιτωλίου. Ἀριστοτέλης τῷ Πλάτῳ μαθητεύει ἀπὸ δεκαεπτὰ χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ Διονύσιος ἐτυράννει τῶν Σικελῶν, καθ' ὃν ὁ Πλάτων ἀποδημήσας ἱστορίας ἔνεκα τῶν λεγομένων Αἰτναίων κρατήρων τοῦ πυρὸς τῷ τυράννῳ γινώσκειται. ὃς καὶ ἐπερωτᾷ Πλάτωνα τίς εὐδαίμων ἐν ἀνθρώποις, ἐλπίζων ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ φιλοσόφου ὅτι σύ. ὁ δὲ εἶπε "Σωκράτης ἀπάντων, καὶ οἱ κατ' ἐκείνον ζῶντες φιλόσοφοι." καὶ αὐθις ἠρώτα τί ἔργον πολιτικόν, ποθῶν ἀκοῦσαι τὸ ὀρθῶς δικάζειν· ἠϋχει γὰρ ἐπὶ τούτῳ Διονύσιος. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο "τὸ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ποιεῖν τοὺς πολίτας." εἰτά φησι "τὸ ὀρθῶς δικάζειν τίνοσ ἔργον σοι δοκεῖ;" "μόριόν τι μικρὸν πολιτικοῦ τὸ δικάζειν ὀρθῶς· ἀκεσταῖς γὰρ εἰκόσασιν τοῖς τὰ διερωγῶτα ἰμάτια ἀνυφαίνουσιν." καὶ τρίτον αὐτὸν ἐπανήρητο ὅτι τύραννον εἶναι, φάσκων, ποταπὸν σοι φαίνεται; πρὸς ὃν ἀντέφησε Πλάτων "σφόδρα δεινόν, ὅπου γε καὶ τὰ κουρευτικὰ μαχαίρια φοβεῖται." Ἀρταξέρξης ὁ ἐπικληθεὶς Ὀχρος ἔτη κζ', Ἄρσης Ὀχρος ἔτη β', Δαρεῖος Ἀρσάμου ἔτη ζ'. Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ Μακεδόνοσ, περὶ οὗ ἐν ταῖς βασιλείαις εἰρήσεται πλατύτερον, Πέρσαις ἐπικειμένου Δαρεῖον οἱ περὶ τὸν Βῆσσον ἀναιροῦσιν ἐν Βάκτροις. καὶ καταλύεται ἡ Περσῶν βασιλεία, ἐφ' ὅλοις παρατείνασα ἔτεσι 1.257 τριακοσίοις, ὧν τὰ μὲν τῆς μετοικεσίας ὁ, τὰ δὲ ἐξῆς σλ'. κόσμου ἔτη #22δψμγ'. Ῥωμύλος καὶ Ῥῶμος. οἱ αὐτάδελφοι οὗτοι ὑπὸ Ἰουλίας θυγατρὸς Ἀμουλίου, ἱερείας τοῦ Ἄρεος οὔσης καὶ ὑπὸ τινος στρατιώτου πορνευθείσης, δίδυμα ἐγεννήθη. ὁ τοίνυν πάππος Ἀμούλιος διὰ τὴν πορνείαν παροξυνθεὶς εἰς τὰς ὕλας αὐτοῦ ἐξέθετο· οὗς εὐροῦσα γυνὴ πρόβατα νέμουσα ἐν τῷ ὄρει ἀνεθρέψατο. εἴθιστο δὲ τοῖς ἐγχωρίοις λυκαίνας τὰς τοιαύτας καλεῖν γυναῖκας διὰ τὸ ἐπίπαν ἐν τοῖς ὄρεσι μετὰ λύκων διατρίβειν· διὸ καὶ τούτους ὑπὸ λυκαίνης ἀνατραφῆναι μυθολογεῖται. οὗτος ὁ Ῥωμύλος Ῥώμην κατεσκεύασε, τῇ οἰκείᾳ προσηγορίᾳ ταύτην καλέσας. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἐχέφρονας ἐπιλεξάμενος ἑκατὸν πατρικίους αὐτοῦ καὶ προέδρους τῶν κοινῶν ἀπέφηνε πραγμάτων, καὶ σενάτορας καὶ βουλευτὰς διὰ τὴν ἡλικίαν τοὺς ἄνδρας ὠνόμασεν. ἐκ τούτων δὲ δέκα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος πατρικίους ἐκάλεσεν ἐκ μεταφορᾶς τῶν πατέρων. τριακοσίους δὲ ἵππεῖς καὶ τρισχιλίους πεζοὺς πρὸς τὴν τῆς πόλεως φρουρὰν ἀπεγράψατο στρατιώτας. εἰς φυλὰς δὲ τέσσαρας τὸ τοῦ δήμου διένειμε πλῆθος. τῷ δὲ Διὶ Πίκῳ μέγαν ναὸν ὠκοδόμησε, καὶ εὐρηκῶς τὰ τοῦ Ἡρακλέους ὄπλα τοῦ ἐκ Πίκου Διὸς γενομένου ἐκεῖ ταῦτα ἀπέθετο. ἀνενέωσε δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Πάλαντος καλούμενον παλάτιον. τῷ δὲ Ἄρει ὠκοδόμησε ναὸν, ὃν ἐγκαινίζοντες ἐν μηνὶ τῷ παρ' αὐτοῖς πρῶτον πρίμῳ καλουμένῳ, Μάρτιον μετωνόμασε τὸν μῆνα, ὃ ἐρμηνεύεται Ἄρης. ἐν ᾧ καὶ τὸ Παλλάδιον ἀπέθετο τὸ 1.258 ἀπὸ Τροίας. Ῥῶμος ἐπαναστὰς Ῥωμύλῳ πεφόνευται. οὗ γενομένου οὐ διέλιπον ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι σειμοὶ καὶ θόρυβοι καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι, ἄχρις οὗ ἐκ τοῦ μαντείου τῆς Πυθίας ἔμαθεν ὅτι διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ σου ταῦτα γίνεται, καὶ οὐ παύσονται εἰ μὴ συγκαθεσθῆ σοι ἐν τῇ βασιλείᾳ. ποιήσας οὖν στήλην χρυσοῦν ἐκτυποῦσαν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, παρεσκεύασε τίθεσθαι αὐτὴν ἔνθα ἂν αὐτὸς ἦν. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ τοῦτο ποιεῖν· καὶ εἴ τι ἂν προσέταξεν, ὡς ἀπὸ τῶν δύο ἀπέφαιναν, οἷον ἐκελεύσαμεν, ἐθεσπίσαμεν,

ἐπετρέψαμεν. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ σεισμοὶ καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς πόλεως ἐπαύσαντο. οὗτος κτίζει πρῶτον ἱππικὸν ἐν πόλει Ῥώμῃ, ὃ κερκέσιον Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἡλίου, διελὼν τὴν Ῥώμην εἰς μέρη τέσσαρα, εἰς τιμὴν τῶν τεσσάρων στοιχείων, γῆς θαλάσσης ἀέρος καὶ πυρός. τυποῖ δὲ τὰς μὲν δώδεκα θύρας τοὺς δώδεκα οἴκους τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, τὸ δὲ πέλαμα τὴν γῆν πᾶσαν εἶναι, τὸν εὐρίπον τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς γῆς μεσαζομένην, τὸν δὲ ἐπὶ τὰς θύρας καμπτὸν τὴν ἀνατολήν, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ σφενδόνῃ τὴν δύσιν, τὰ δὲ ἑπτὰ σπάτια τὸν δρόμον τῶν ἑπτὰ πλανήτων, τὸν δὲ ἀέρα οὐρανόν. καὶ ἐπέθηκε τοῖς μέρεσι τὰ ὀνόματα ταῦτα, τῇ γῇ τὸ πράσινον, ὃ ἐστὶ χλοῶδες, τῇ θαλάσσῃ τὸ βένετον, καθὸ εἰσι τὰ ὕδατα κυανᾶ, τῷ πυρὶ τὸ ρούσιον καὶ τῷ ἀέρι τὸ λευκόν. τὸ δὲ πράσινον ἐκάλεσε ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ πρεσέντου διὰ τὸ εἶναι παράμονον· ἴδιον γὰρ τῆς γῆς τὸ χλοῶδες διὰ παντός. τὸ δὲ βένετον ἀπὸ τῆς Βενετίας, καὶ προσεκόλλησε τῇ γῇ 1.259 τὸ λευκόν, τουτέστι τὸν ἀέρα, διότι ἐκάτερα τῆς ἀλλήλων συγκράσεως δέονται. ὁμοίως καὶ τὸ ρούσιον τῷ κυανῷ ὑπέταξε, διότι τὸ πῦρ ὑπόκειται τῷ ὕδατι. ἐπετέλεσε δὲ καὶ τὰ καλούμενα βρου μάλια, καθάπερ οἱ γεωργοὶ μετὰ τὴν γηπονίαν ἀναπαυόμενοι ἄμοι βαδὸν ἑαυτοὺς ἀπέτρεφον πανηγυρίζοντες καὶ ἀγραυλοῦντες ἐπὶ τοῖς ἀλλήλων ὀνόμασι. ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥώμην λαοῦ ἐνέπλησε, πολιτῶν τὸ πρῶτον σπανίζουσαν. καὶ νόμον τίθησι τοὺς παῖδας ἐν οἰκετῶν μοίρᾳ τοῖς πατράσιν ὑπέικειν· ὃς μέχρι τοῦ παρόντος παρὰ Ῥωμαῖοις κρατύνεται. αὐταρχήσας δὲ λζ' ἔτη Ῥωμύλος καταλύει τὸν βίον. οὗτος μετωνόμασε τὴν πόλιν καὶ τὸ ἔθνος τῷ ἰδίῳ ὀνόματι Ῥωμαῖους, πρότερον λεγομένους Λατίνους, πρὸ δὲ τούτου Ἀβοριγίνας. Νουμᾶς Πομπήλιος Σαβῖνος μετὰ Ῥωμύλον ἐβασίλευσε. πόλεμον μὲν οὐδένα πώποτε διωκήσατο, τὰ δὲ κατὰ πόλιν εἰς τὸ ὠφελιμώτερον διεκόσμη, νόμους ὅτε καθιστὰς πολιτικούς καὶ ἡμέρους, δι' ὧν ἀστεῖους τε καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας ἀπειργάζετο. ἐνιαυτὸν τε πρῶτος εὔρατο, ἱερά τε πλεῖστα καὶ τεμένη θεῶν ἰδρύσατο. καὶ τὰς Ἑστιάδας παρθένους τοῦ πυρός καὶ ὕδατος τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν ἐπέτρεψε, αἱ δὲ διὰ τοῦ βίου τὴν παρθενίαν ἐφύλαττον· εἰ δὲ μὴ, λίθοις κατεχώννυντο. καὶ τὸ Καπιτώλιον, ὅπερ κεφαλὴν πόλεως σημαίνει, ἐκ θεμελίων ὦκο δόμησε. καὶ τῷ ἐνιαυτῷ δύο μῆνας προσέθηκε, τὸν Ἰανουάριον καὶ τὸν Σεξιτίλιον, δεκαμηνιαίου τοῦ ἐνιαυτοῦ πρὸ τούτου χρημα 1.260 τίζοντος. οὗτος ἐκ τῶν Ἰσαύρων τὴν τῆς χλαμύδος στολὴν φορεῖν ἐφεύρατο. καὶ ἀσάρια δὲ ἀπὸ ἀσήμου καὶ χαλκοῦ πεποημένα πρῶτος Ῥωμαῖοις ἐχαρίσατο, πρὶν διὰ σκυτίνων καὶ ξυλίνων καὶ ὄστρακίνων τὴν χρεῖαν πληρῶντων· ἄπερ ἐκ τοῦ ἰδίου ὀνόματος νουμία ἐκάλεσεν. οὕτως μὲν οὖν ἐξ ἀμφοτέρων καὶ ἰσχυρὰ ταχέως καὶ εὐκοσμος ἢ πόλις ἐγένετο, τοῦ μὲν τὰ πολιτικὰ καὶ εἰρηνικὰ ἐκτυπώσαντος, τοῦ δὲ Ῥωμύλου τὰ πολεμικά. δυναστεύσας δὲ Νουμᾶς τῆς Ῥώμης ἔτη μζ' νόσω τελευτᾶ. Τοῦλλος Ὀστίλιος ἔτη λβ'. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης πόλισμα εὐρύτερον κατασκευάζει, λιμένα τε καὶ γέφυραν ποιήσας. κεραυνῶ βληθεὶς αὐτοῖς ἅμα τοῖς βασιλείοις καταναλίσκεται. Ἄγκος Μαρκίων ἔτη κδ' βασιλεύει Ῥώμης, ὃς ἐκ θυγατρὸς Νουμᾶ Πομπήλιου γέγονεν. οὗτος τὸ τῆς Ῥώμης τεῖχος πρὸς τοῖς εἰρημένοις πλατύνας, καὶ τὸν ποταμὸν Τίβεριν πρὸς ταῖς ἐκ βολαῖς τειχίσας, ἐπ' αὐτῆς τῆς ραχίας ἀνίστησι πόλιν, ἣν Ὀστίαν ἀπὸ τῆς θέσεως προσηγόρευσε, ὃ σημαίνει θύραν, ἐκκαίδεκά που σημείοις ἀπέχουσαν Ῥώμης. οὗτος νόσω τελευτᾶ. Πρίσκος Ταρκύνιος Ῥώμης ἐβασίλευσε μετὰ τοῦτον, ὃς τὴν Ῥώμην τεῖχει μεγάλῳ ὠχύρωσε, περιγραφὴν τινα μόνην τοῦ προτέρου ἐπισημήνας. καὶ τὰς ὑπονόμους τάφρους δι' ὧν ἐπὶ τὸν Τίβεριν τὸ ἐκ τῶν στενωπῶν ὕδωρ ὀχετεύεται, ἔργον ἐς τὰ μάλιστα τῇ πόλει χρήσιμον, κατεσκεύασεν. οὗτος λθ' ἔτη τῆς ἀρ 1.261 χῆς κρατήσας ὑπὸ τῶν Μαρκίου παίδων, τοῦ πρότερον δυναστεύοντος τῆς Ῥώμης, ἀναιρεῖται. Σέρβιος Τοῦλλιος τὴν ἡγεμονίαν ἐκδέχεται, τεχθεὶς ἐκ γυναικὸς εὐγενοῦς μὲν

αίχμαλώτου δὲ καὶ δούλης κατὰ τὴν συμφορὰν νενομισμένης, ἣτις εἰς Ῥώμην ἄχθεισα ἔγκυος, μικρὸν ὕστερον τεκοῦσα, Σέρβιον τὸ τεχθὲν ἐπωνόμασεν, ὡς ἂν εἰ εἴποιμεν δούλειον. οὗτος ἔτι προσέθηκε τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ τάφρον ὅτι μεγίστην περὶ τὸ τεῖχος ἤλασε. καὶ πρῶτος ἀπάντων τὸ τῶν Ῥωμαίων πλῆθος ἀριθμηθεὶς εὗρεν ὀκτὼ μυριάδας πολιτῶν οὖσας σὺν τρισχιλίοις ἀνδράσι, πρὸς τοῖς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν δαιτωμένοις. οὗς εἰς λόχους καταλείψας, καὶ ταῖς οὐσίαις ἐκάστου τιμήματα πρὸς λόγον τῆς δυνάμεως ἐπιθείς, δικαιοτάτον ἀπάντων πολίτευμα καὶ πολυωφελέστατον εἰσηγάγετο. ταύτη γὰρ τῇ διακοσμήσει τὰς τε τῶν στρατιωτῶν καταγραφὰς καὶ τὰς τῶν εἰσφορῶν συντάξεις καὶ τὰ τιμήματα τῶν βίων ἐποιεῖτο· τέσσαρα γὰρ οὗτος τὰ τιμωρημάτων ἐφεῦρεν ὄργανα. καὶ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς ἀρχῆς κρατήσας διαφθείρεται, δολοφονηθεὶς ὑπὸ Ταρκυνίου Σουπέρβου. Ταρκύνιος Σούπερβος. οὗτος εὐθὺς πάντας ἐκίνησεν ἐπὶ τὸ ἀυθαδέστερον, καὶ βαρυτέραν τὴν πολιτείαν ἀπέφηνε, τοὺς τε νόμους μεταθείς καὶ ἄρχοντας προβαλλόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τὸν δῆμον δεσμοῖς παντοίοις καὶ μεγάλοις καὶ κολάσεσι καὶ ἐξορίαις 1.262 αἰκίζόμενος· αὐτὸς γὰρ ἐξεῦρε δεσμά, μάλιστα, ξύλα, εἰρκτάς, φυλακάς, κλοιούς, πέδας, ἀλύσεις, ἐξορίας, μέταλλα καὶ εἴ τι ἄλλο κακόν. φιλοπόλεμός τε εἰ καὶ τις ἄλλος πώποτε γέγονεν, ὑπερόπτης τε καὶ ἀλαζών. ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἀπὸ νέγκατο· σουπέρβους γὰρ τοὺς ὑπερηφάνους Ῥωμαῖοι ὀνομάζουσιν. οὗτος παρὰ Ῥωμαίοις μισηθεὶς διὰ τε τὰλλα καὶ διὰ τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Ταρκύνιον, ὃς καὶ γυναῖκα Λατίνου Λουκρητίαν λεγομένην εὐγενῆ παρὰ Ῥωμαίοις νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου πορευθεὶς πρὸς βίαν ἤσχυεν. ἡ δὲ τὸ περὶ αὐτὴν ἀδίκημα τῷ τε ἀνδρὶ μικρὸν ὕστερον ἐπανελθόντι καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ λοιπῇ κατεμήνυσε συγγενείᾳ· καὶ ἐπαρασαμένη πολλὰ τοῖς ἐφ' αἵματος, εἰ τὴν συμφορὰν αὐτῆς καταλίποιν ἀτιμώρητον, ξίφος σπασαμένη ὅπερ ὑπὸ τοῖς κόλποις ἀφανῶς ἔφερεν, ἑαυτὴν ἐν ὄψει τῶν παρόντων κατειργάσατο. τοῦτο πᾶσαν τὴν πόλιν εἰς ὄργην ἀνήψεν, ἀλλὰ καὶ Βροῦτον προσήκοντα μὲν κατὰ γένος ἐκείνῃ, ἄνδρα δὲ δημοτικόν τε καὶ μισοτύραννον, ὃς μάλιστα τὸ πλῆθος εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἠγειρεν ἀποστασίαν. ἀφείλετό τε τῆς ἐξουσίας πάσης Ταρκύνιος· ἅμα γὰρ τῇ κατὰ τὴν πόλιν ἐπαναστάσει, καὶ ἡ πρὸς Ἀρδέαν οὖσα στρατιὰ Ῥωμαίων ἀπολιποῦσα τὸν τύραννον ὤχετο, οὐδὲν οὔτε ἀνακαλοῦντος οὐδὲ μένειν δεομένου πεφροντικυῖα. Ταρκύνιος δὲ τοῖς παροῦσιν ἀμηχανῶν ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὡς παύσων τῇ παρόδῳ τὴν ταραχὴν καὶ τὴν δυναστείαν μετὰ πειθοῦς ἀναληψόμενος· ἀπεωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν 1.263 ἀπεχώρει σὺν τοῖς οἰκείοις, βασιλεύσας ἔτη κδ'. καθ' ὃν δὴ χρόνον ἡ πόλις ἀπελύθη τῆς τυραννίδος. Δημοκρατία δὲ τὴν Ῥώμην ἐπὶ χρόνους τεσσαράκοντα τρεῖς δυοῖς στρατηγούσι ἐναυσιαίαν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν ἐφύλαττεν, οὗς κόν σούλους οἶα δὴ στρατηγούς καὶ προβούλους καὶ προηγόρους ὠνόμαζον· ὑπάτους δὲ τούτους οἱ Ἕλληνες λέγουσιν. ἐπὶ ταύτης τῆς δημοκρατίας οἱ Γάλλοι τυραννήσαντες κατὰ Ῥωμαίων ἔρχονται. καὶ Μάλιον στρατηγὸν οἱ Ῥωμαῖοι κατ' αὐτῶν στέλλουσιν, ὃς καὶ τροπώσας αὐτοὺς ὑπέστρεψεν. ἦν δὲ τις ἐκ τοῦ μέρους τῶν Γάλλων καταγόμενος συγκλητικός, Φεβρουάριος ὀνομαζόμενος. οὗτος Μάλιου τοῦ καὶ Καπιτωλίνου ἐν Κομέντῳ ποτὲ εἰσελθόντος καὶ ἀγαθὰ συμβουλεύσαντος, ὁ Φεβρουάριος πικρῶς ὠνείδισε Μάλιον ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντος. διὸ καὶ ἀποδοκιμάζεται Μάλιος καὶ τῆς ὑπάρξεως διήρηται. μετὰ ταῦτα τῶν Γάλλων νυκτὸς τὴν Ῥώμην καταδραμόντων ἐν χειμῶνι καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτείναντων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως πάντας ἀναιρούντων, τῶν δὲ δυναμένων εἰς τὸ Καπιτώλιον φυγόντων, Μάλιος ὁ καὶ Καπιτωλῖνος τοῦτο διεγνώκως οὐ τοῖς λελυπηκόσιν ἐνεκότησεν, ἀλλ' ὅσους ἠδυνήθη τῶν πολιτῶν καὶ ἐγχωρίων συλλέξας, καὶ ἀπροόπτως τοῖς Γάλλοις ἐπιπεσών, πάντας μετὰ τοῦ ῥηγὸς

Βρίσου απέκτεινε καὶ τὴν πόλιν τῆς συμφορᾶς ἐλυτρώσατο. διὸ καὶ Μάλιος μόνος ἐψηφίσθη τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖν. καὶ εὐθύς τὸν ἐχθρὸν Φεβρουάριον κατασχών, δι' ὃν καὶ ἐπεφυγάδευτο, καὶ ἐκβαλὼν 1.264 ἔξω τῆς πόλεως γυμνόν, ψιάθῳ θρυίνῳ περιβεβλημένον καὶ σχοινίῳ τὴν ὄσφυν περιεζωσμένον ὡς παίγνιον, καὶ ῥάβδοις τυπτόμενον, τοῖς καταχθονίοις αὐτὸν θεοῖς δοθῆναι θυσίαν προσέταξε. Σεξτίλιος ἦν τότε μὴν, ὃν ὡς κολοβὸν ὁ Μάλιος Φεβρουάριον ἐπωνόμασεν. ὅθεν καὶ κατ' ἔτος ψίαθον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς προτιθέντες Ῥωμαῖοι τύπτουσι ῥάβδοις, ἐπιφωνοῦντες "ἔξελθε Φεβρουάριε τῆς πόλεως."

Ἐπὶ τοῖς τῆς δημοκρατίας χρόνοις ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου Νεκτεναβῶ μὴ φέρων τὴν ἔφοδον τοῦ Ἄρταξέρξου, παραλαβόντος τότε τὴν Αἴγυπτον, κειράμενος τὴν κόμην καὶ τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας ἀμείψας κατέλαβε τὴν Πέλλην, πόλιν Μακεδονίας ἀγχοῦ Θεσσαλονίκης κειμένην, φαντασίας τινὰς καὶ μαγείας Αἰγυπτιακὰς ἐνδεικνύμενος καὶ προαγορεύων τὰ μέλλοντα. γνώριμός τε ἐντεῦθεν Φιλίππῳ καὶ Ὀλυμπιάδι γενόμενος ἐθρυλλήθη ὡς διὰ τινος μαγγανείας τῇ Ὀλυμπιάδι ἐμίγνυτο καὶ υἱὸν ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ἀλέξανδρον. Διόδωρος δὲ φησιν ὅτι Ἀλέξανδρος ἐξ Ἡρακλέος τὸ πρὸς πατρὸς εἶλκε γένος, πρὸς μητρὸς δὲ Αἰακιδῶν. ἔνιοι δὲ τοῦτον ὑπὸ Ἄμμωνος τοῦ Διὸς συλληφθῆναι μυθεύονται. τότε καὶ ἡ Ῥόδος ὑπὸ σεισμοῦ κατηνέχθη καὶ ἡ στήλη τοῦ κολοσσοῦ. Φίλιππος δὲ τῆς Μακεδονίας βασιλεύσας χρόνους κα', πολὴν τῆς Ἑλλάδος καταστρεψάμενος μοῖραν, ἐπὶ τοῦ πρὸς Ἀθηναίους καὶ τὸν Δημοσθένην πολέμου τὸν δεξιὸν τῶν ὀφθαλμῶν 1.265 ἐκκοπέει, ὑπὸ Πausανίου τοῦ ἰδίου ὑπασπιστοῦ διαφθείρεται. καὶ μένει ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τετραετίαν γυμνή. Ἄρτι δὲ τοῦ Φιλίππου [τοῦ] παιδὸς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας προελθόντος, οἱ πρῶτοι τῶν Μακεδόνων αὐτὸν αἰροῦνται εἰς βασιλέα. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν προῆλθεν Ἀλέξανδρος, κατ' ἀμφοῖν τὸ γένος ἐσέμνυνεν. οὐδὲ γὰρ ἔστιν εὐρεῖν ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἄνδρα τοσοῦτοις κατορθώμασι πλεονεκτοῦντα. ὡς γὰρ Δέξιππος ἱστορεῖ, πᾶσαν ἄσκησιν ἡσκήθη σωματικὴν, Ἀριστοτέλους γνησιώτατος γεγονὼς φοιτητῆς, εἷς τε λόγους ἄρι στος καὶ εἰς ἔργα ἐπαινούμενος εὐρέθη. τὰ δὲ πολεμικὰ θαυμάσιως ὑπελθὼν πειθοῦς ἄξια διεπράξατο. βασιλεύσας γὰρ χρόνους ὀκτώ τοὺς Μακεδόνας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Θρακὰς ὑπέταξε, τὴν Ἑλλάδα κατέστρεψε, καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς φονέας τιμωρῆσάμενος καὶ τοὺς Παίονας ὑποτάξας ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαπερᾶ. καὶ τὴν Πριάμου πόλιν καὶ τὰς ἐν Λυδία Σάρδεις ὑποτάξας ἐπὶ Κίλι κίαν ἀφικνεῖται, καὶ τὸν Δαρεῖον καταπολεμήσας καὶ ἠττήσας ἀμύθητον φόνον ἐργάζεται. τὰς παραλίους Φοινίκης παραλαμβάνει πόλεις. ἔνθα καὶ Σάτυρον βλέπει καθ' ὕπνου, ἐν τῇ πορθῆσει Τύρου, φήσαντος αὐτῷ τοῦ ὄνειροκρίτου "σὸ Τύρος, Ἀλέξανδρε." ἦν ἅμα Σιδῶνι δηώσας, ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν καὶ ταύτην ἐλὼν, ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἀδδῶ τιμηθεὶς, θύσας τῷ θεῷ ὡς παρ' αὐτοῦ τὴν οἰκουμένην προσειληφώς, Ἀνδρόμαχον τῶν τόπων ἐπιμελητὴν κατέστησεν· ὃν ὕστερον Σαμαρεῖται ἀποκτείναντες δίκας ἔτισαν. ἐπὶ τούτοις Γάζαν καὶ Κυρήνην καὶ τὴν 1.266 Γαλιλαίαν ἐλὼν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀφίκετο. ἔνθα τὴν τε ἄνυδρον χώραν καὶ τὴν πικροτάτην λίμνην τό τε ἱερὸν Ἄμμωνος καὶ ὅσα παρ' Αἴγυπτον μυθεύεται θεασάμενος, καὶ ἱεροῖς ἀναθήμασι τιμήσας, πρὸς τῷ τῆς θαλάσσης στόματι πόλιν ἐπώνυμον ἑαυτῷ τὴν Ἀλεξάνδρειαν κτίζει, τῷ ἐβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ διὰ τῆς τοῦ Νείλου διώρυγος ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσυρίων γῆν ἔρχεται, καὶ πολεμήσας Δαρεῖον ἑκατὸν λ' χιλιάδας Ἀσσυρίων διαφθείρει. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος φεύγων ὑπὸ ἰδίου σατράπου (ὄνομα τούτῳ Βέσος) τὴν κεφαλὴν ἀφαιρεθεὶς τελευτᾷ. ἀλλ' ὁ μὲν σατραπὴς δίκας ἔτισε, τὸ δὲ Δαρείου σῶμα ἐντίμως κηδεύεται. τὴν τε Περσέπολιν διαβάς, ἔνθα τὰ Περσῶν βασίλεια, αὐτὴν τε εἶλε καὶ Σοῦσαν καὶ τὰς Δαρείου θυγατέρας ἅμα τῇ μητρὶ καὶ μάμμῃ. καὶ καταλύσας τὴν Περσῶν ἀρχὴν

διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου ἔτη σδ', τὰς τε πόλεις πυρπολήσας καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ἀφελόμενος πλοῦτον, πρὸς Μάρδους καὶ Κεδρουσίους καὶ Ὑρκανοὺς καὶ τοὺς λεγομένους Ἀριμασπούς, ἐξ ὧν Θαλευτὴν τὴν Ἀμαζόνα σύμμαχον ἐδέξατο, Παραπανίταις τε καὶ τοῖς περὶ τὸν Θερμώδοντα καὶ τὴν λεγομένην ἄορνον πέτραν ἐπεφοίτησε, πρὸς τε τὴν Ἰνδῶν χώραν, ἣς Πῶρος ἐβασίλευσεν, ἀνὴρ εἶδει τε καὶ ἔργῳ μέγιστος, ὃς καὶ εἰς χεῖρας ἐλθὼν Ἀλεξάνδρου, πολλοὺς τε τῶν Ἰνδῶν ζημιωθεὶς καὶ τρωθεὶς τὸν ἀγκῶνα, σὺν τῷ ἐλέφαντι κατέπεσε, πολλῆς τε θεραπείας τυχὼν σύμμαχος Ἀλεξάνδρου γέγονεν. ἐκεῖθεν τε διαβὰς εἰς τὰ πρόσω τῆς Ἰνδίας μέρη καὶ τὴν βασιλείαν Κανδάκης τῆς χήρας, ὑπ' αὐτῆς συνελήφθη τρόπῳ τοιῷδε. ἕθος ἦν 1.267 Ἀλεξάνδρῳ ἀλλάσσειν τὸ βασιλικὸν σχῆμα τὰς πρεσβείας ποιεῖσθαι ἅμα τοῖς ἰδίοις ἐξάρχουσιν καὶ καταμανθάνειν τὰ εἶδη καὶ ἔθη καὶ τρόπους τῶν ἐν ταῖς χώραις βαρβάρων. ὅπερ ἀκούσασα ἡ Κανδάκη, καὶ σημεῖα τοῦ προσώπου λαβοῦσα, συνέσχεν αὐτὸν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ εἶπεν "Ἀλέξανδρε βασιλεῦ, τὸν κόσμον παρέλαβες, καὶ γυνὴ σε ἐκράτησεν." ὁ δὲ καταπλαγεὶς ἐπὶ τῇ ταύτης φρονήσει εἰρήνην πρὸς αὐτὴν ἐποίησεν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς καὶ τὴν χώραν ἀβλαβῆ διεφύλαξεν. ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Ἄφασιν καὶ Γάδειρα καὶ τὰ Βρεττανήσια ἔθνη γενόμενος, χιλίας τε ὀκτάδας κατασκευασάμενος, αὐτὸς μὲν τὸ δεξιὸν τοῦ Ἰνδικοῦ ποταμοῦ διέπλει μέρος, Ἡφαιστίωνι δὲ τὸ ἕτερον ἐγχειρίσας ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν ἀνήλθε. τῷ δὲ βασιλεῖ Ξανδάμη πολεμήσας καὶ τοῦτον τροπώσάμενος πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας ἀφίκετο, ὧν καὶ τὸν θαυμάσιον καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον βίον καὶ τὴν εἰς τὸν πάντων θεὸν εὐσέβειάν τε καὶ λατρείαν μεμαθηκῶς κατεπλάγη πάνυ, καὶ ἠράσθη τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων φιλοσοφίαν. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ στήλην στήσας ἐπέγραψεν "ἐγὼ μέγας Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἔφθασα μέχρι τούτου." ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ νήσῳ κατοικοῦσιν οἱ λεγόμενοι μακρόβιοι. ζῶσι γὰρ οἱ πλείους αὐτῶν περὶ τὰ ἑκατὸν πενήκοντα ἔτη διὰ πολλὴν καθαρότητα καὶ εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος. οὐδέποτε γὰρ ἐν αὐτῇ λείπει ὀπώρα παντοῖα τὸν ὅλον χρόνον· ἐν ταύτῃ γὰρ ἢ μὲν ἀνθεῖ, ἢ δὲ ὀμφακίζει, ἢ δὲ τρυγᾶται. καί γε καὶ τὰ μέγιστα Ἰνδικὰ γίνονται κάρυα καὶ τὰ δυσπόριστα ἡμῖν καὶ πανεπέραστα ἀρώματα καὶ ἡ μαγνήτις λίθος. 1.268 Οἱ τοίνυν Βραχμᾶνες ἔθνος εἰσὶν εὐσεβέστατον, βίον ἀκτὴ μὴ σφόδρα κεκτημένοι, καὶ γυμνῶς διαζῶντες αἰεὶ τὸν θεὸν δοξάζουσι. παρ' οἷς οὐ τετράποδον ἔστιν, οὐ γεώργιον, οὐ σίδηρος, οὐκ οἰκοδομή, οὐ πῦρ, οὐ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐκ ἄρτος, οὐκ οἶνος, οὐχ ἱμάτιον, οὐ κρεωφαγία, οὐκ ἄλλο τι τῶν εἰς ἐργασίαν συντελούντων ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν συντεινόντων· ἀλλὰ τὸν ὑγρὸν καὶ γλυκὺν καὶ εὐκρατον ἄγαν καὶ κάλλιστον ἀέρα καὶ πάσης ἀρρωστίας καὶ φθορᾶς ἀπηλλαγμένον σπῶντες, καὶ μικρὰς ὀπώρας καὶ διειδεστάτου ὕδατος ἀπολαύοντες, σέβονται γνησίως τὸν θεὸν καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχονται. καὶ οἱ μὲν ἄνδρες εἰς τὸ τοῦ Ὠκεανοῦ μέρος παροικοῦσιν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ Γάγγου τοῦ παραρρέοντος εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἐπὶ τὸ τῆς Ἰνδίας μέρος. οἱ γοῦν ἄνδρες περῶσι πρὸς τὰς γυναῖκας Ἰουλίῳ καὶ Αὐγούστῳ μηνί, παρ' οἷς ὑπάρχουσι ψυχρότεροι, τοῦ ἡλίου πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς βορρᾶν ὑψωθέντος· οἱ γε καὶ εὐκρατότεροι γινόμενοι πρὸς οἴστρον αὐτοὺς κινεῖν λέγουσιν, ὥσπερ δὴ καὶ τὸν Νεῖλόν φασι οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις πλημυρεῖν καὶ ρεῖν ποταμοῖς, ἀλλὰ καὶ μεσοῦντος τοῦ θέρους ἐπικλύζειν τὴν Αἴγυπτον, ὡς τοῦ γε πάντως ἡλίου τὴν βορειοτέραν διαθέοντος ζώνην καὶ τοῖς ἄλλοις παρενοχλοῦντος ποταμοῖς καὶ σμικρύνοντος, τούτου δὲ πλεῖστον ἀπέχοντος. καὶ ποιήσαντες μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἡμέρας μ' ἄλλιν ἀντιπερῶσι. τῆς δὲ γυναικὸς δύο παιδιά γεννησάσης οὐκέτι ὁ ἀνὴρ ἀντιπερᾶ πρὸς αὐτήν, 1.269 οὔτε μὴν ἐκείνη πλησιάζει ἐτέρῳ ἀνδρὶ διὰ πολλὴν εὐλάβειαν. εἰ δὲ συμβῆ στείραν ἐν αὐταῖς εὐρεθῆναι, μέχρι πενταετίας διαπερῶν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ συγγινόμενος αὐτῇ, ἐὰν οὐ

τέκη, οὐκέτι προσεγ γίζει αὐτῆ. διὰ τοῦτο οὐδὲ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ χώρα αὐτῶν, διὰ τε τὴν ὀλιγοδείαν καὶ τὴν φυσικὴν ἐγκράτειαν. τὸν δὲ ποτα μόν φασὶ δυσπερατότατον εἶναι διὰ τὸν λεγόμενον ὀδοτύραννον. ζῶον γάρ ἐστιν ἀμφίβιον, μέγιστον λίαν, ἐν τῷ ποταμῷ διαιτώμενον καὶ δυνάμενον ἐλέφαντα καταπιεῖν ὀλόκληρον· ὃ ἐν ταῖς μὲν ἡμέραις τῆς περαιώσεως τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀφανὲς γίνεται κατὰ θείαν πρόσταξιν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ δράκοντες εἰσιν ἐν τοῖς ἐρημοτέροις τόποις ἐκείνοις μέγιστοι σφόδρα, πηχῶν ὅ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος πολὺ καὶ φρικωδέστατον, καὶ τὴν σοφίαν τοῦ δημιουργοῦ καὶ δόξαν φαινόμενοι προφανῶς ἐκδιηγοῦνται. καὶ οἱ μὲν σκορπίοι πάλιν εὐρίσκονται πηχυαῖοι, οἱ δὲ μύρμηκες παλαιστιαῖοι. διὸ καὶ δυσδιόδευτοί εἰσιν οἱ ἐρημικοὶ τόποι ἐκείνοι καὶ ἀοίκητοι διὰ τὰ φοβερώτατα θηρία τε καὶ ἰοβόλα. ἐλέφαντες δὲ γίνονται κατὰ τὰς χώρας ἐκείνας πλεῖστοι, ὡς καὶ ἀγεληδὸν παραπορευόμενοι βόσκεισθαι. Ἀμέλει γέ τοι καὶ ὁ μέγας Καισάριος, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Γρηγορίου, διαφόρων ἐθνῶν καὶ ἠθῶν καὶ τρόπον τε καὶ νόμον ἐξηγούμενος ἐν ἐπιτομῇ τοιάδε φάσκει "ἐν γὰρ ἐκάστη χώρα καὶ ἔθνεσιν, ἐν τοῖς μὲν ἔγγραφος νόμος ἐστὶν ἐν τοῖς δὲ ἡ συνήθεια· νόμος γὰρ ἀνόμοις τὰ πάτρια δοκεῖ. ὧν πρῶτοι Σῆρες, 1.270 τὸ ἄκρον τῆς γῆς οἰκοῦντες, νόμον ἔχουσι τὸ πατρῶον ἔθος, μὴ πορνεύειν ἢ μοιχεύειν ἢ κλέπτειν ἢ λοιδορεῖν ἢ φονεῦειν ἢ κακοῦρ γεῖν τὸ σύνολον. νόμος δὲ παρὰ Βακτριανοῖς ἦτο Βραχμάναις ἢ ἐκ προγόνων παιδεία καὶ εὐσέβεια, μὴ κρεωφαγεῖν ἢ οἰνοποτεῖν ἢ λαγνεύειν ἢ παντοίαν κακίαν διαπράττεσθαι διὰ πολὺν φόβον θεοῦ καὶ πίστιν, καίτοι γε τῶν παρακειμένων αὐτοῖς Ἰνδῶν τάναντία διαπραττομένων ἀδεῶς, ἐν δὲ τοῖς ἐνδοτέροις μέρεσι τούτων ἀνθρωποβοροῦντες καὶ τοὺς ἐπιξενουμένους ἀναιροῦντες κατ' ἐσθίουσιν, ὡς Κάβες. ἑτέροις νόμος Χαλδαίοις καὶ Βαβυλωνίοις ἀσελγείας ἀνάμεστος καὶ αἰσχροουργίας. ἄλλος δὲ παρὰ Γηλαίοις νόμος, γυναῖκας γεωργεῖν καὶ οἰκοδομεῖν καὶ τὰ ἀνδρῶν πράττειν, ἀλλὰ καὶ πορνεύειν ὡς ἂν βούλωνται, μὴ κωλυομένας παντελῶς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν. ἐν αἷς ὑπάρχουσι καὶ πολεμικώταται καὶ θηρῶσαι τὰ μὴ λίαν ἰσχυρότατα τῶν θηρίων, ἄρχουσι δὲ τῶν οἰκείων ἀνδρῶν καὶ κυριεύουσιν. ἐν Βρεττανίᾳ δὲ πλεῖστοι ἄνδρες μιᾶ συγκαθεύδουσι γυναικὶ καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἐνὶ ἑταιρίζονται ἀνδρὶ. Ἀμαζόνες δὲ ἄνδρας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἅπαξ τοῦ ἔτους περὶ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ὑπερόριοι γίνονται, καὶ μιγνύμεναι τοῖς γειτνιῶσιν ἀνδράσιν ὡς πανήγυριν τινα καὶ μεγάλην ἐορτὴν τὸν καιρὸν ἐκείνον ἡγοῦνται· ἐξ ὧν καὶ κατὰ γαστρὸς συλλαβοῦσαι παλινδρομοῦσιν οἴκαδε πᾶσαι. τῷ δὲ καιρῷ τῆς ἀποκυήσεως τὸ μὲν ἄρρεν φθείρουσι, τὸ δὲ θῆλυ ζωογονοῦσι καὶ τιθηνοῦσιν ἐπιμελῶς καὶ ἐκτρέφουσιν." Ὁ μὲντοι γε Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἀπὸ Βραχμάνων ὑπὸ 1.271 στροφὴν καταλαβὼν τὴν Αἴγυπτον κτίζει τὴν μεγάλην Ἀλεξάνδρειαν εἰς ἴδιον ὄνομα, πάλαι Ῥακάστην λεγομένην. * ἧς ἐπεθύμησε τὴν λίμνην θεάσασθαι διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μυθευόμενα. πολλὰ μὲν οὖν τέρατα καὶ ὄνειρατα παρεκρούσατο, τῆς τε τῶν Χαλδαίων γνώσεως κατεφρόνησε, καὶ σὺν ὀλίγαις ναυσὶν ἐπὶ τὴν εἰρὴν μένην λίμνην διαβάς τό τε τῆς κεφαλῆς διάδημα ἀπέβαλεν, ὅμ βρου καὶ λαίλαπος καταραγέντος πολλοῦ, καὶ μόλις ἐπὶ τὴν γῆν διενήξατο. καὶ παραχρῆμα ὑπὸ Κασάνδρου τοῦ ἰδίου στρατηγοῦ φάρμακον δεξάμενος ἐσπαράχθη. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοσοῦτοις κατορθώμασι τὸν βίον μετέλλαξε, δυσὶ καὶ δέκα χρόνοις πρὸς μῆσιν ἕξ τῆς ἀρχῆς ἀπολαύσας, βιώσας δὲ τὰ πάντα ἔτη δύο καὶ τριάκοντα. Ἀνερχόμενος δὲ ποτε ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Περσίδα ἔλαβέ τινας τῶν Ἰουδαίων πρὸς συμμαχίαν, ἐν οἷς ἦν τις ὑπερέχων, ὀνόματι Μοσόμαχος, κατὰ ψυχὴν μὲν ἄριστος τοξότης δὲ εὐστοχώτατος· ὃς διιόντων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ὁδόν, καὶ μάντεώς τινος ὀρνιθευομένου καὶ πάντας ἐπέχοντος, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς παραμονῆς τοῦ λαοῦ. καὶ ὁ ὀρνεοσκόπος

ὑποδεικνὺς τὸν ὄρνιν ἔφη "ἂν μὲν ἀσάλευτος μένη, προσμένειν συμφέρον πᾶσιν, ἂν δ' ἀναστὰς εἰς τοῦμπροσθεν πέταται, προάγειν, εἰ δ' ὀπισθεν, ἀναχωρεῖν αὐθις." καὶ ταῦτα ἀκούσας Μοσόμαχος παρὰ τοῦ μάντεως, καὶ λάθρα τόξον ἐλκύσας, βάλλει τὸν ὄρνιν. ἔφ' οἷς τοῦ μάντεως χαλεπήναντος καὶ πάντων τῶν τῆ πλάνη δεδουλωμένων, λαβὼν εἰς χεῖρας τὸν ὄρνιν Μοσόμαχος ἔφη "τί μοι μέμ 1.272 φεσθε, κακοδαίμονες; πῶς γὰρ οὗτος, μὴ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προγινώσκων, τὸ ἡμέτερον συμφέρον προανήγγειλεν; εἰ γὰρ ἡδύ νατο προειδέναι τὸ μέλλον, οὐκ ἂν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἦλθε." καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ κατησχύνθησαν σφόδρα. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα μυρία τρόπαια καὶ δυσδιήγητα καὶ λόγον ὑπερβαίνοντα εἰργάσατο. καὶ διὰ τοῦτο πτηνὴν πᾶρ δαλιν ὁ προφήτης αὐτὸν προβλέπει, τὸ ταχὺ καὶ σφοδρὸν καὶ πυρῶδες καὶ τὸ ἄφνω διαπτήναι τὴν οἰκουμένην μετὰ τροπαίων καὶ νίκης προὔποφαίνων. ἤκουσε δὲ καὶ τινος φιλοσόφου εἰπόντος ὅτι ἄπειροι κόσμοι εἰσὶ, καὶ μεγάλα στενάξας ἔφη "εἴτ' ἀπείρων ὄντων μὴδ' ἑνὸς ἐγὼ κεκράτηκα." οὕτως ἦν μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος καὶ σώφρων· Ἀριστοτέλει γὰρ μαθητευθεὶς πᾶσαν λογικὴν ἐπιστήμην εἰς ἄκρον ἐπαιδευθῆ. φασὶ δὲ τινες ὅτι μετὰ τὴν νίκην Δαρείου διαφθαρεῖς τὸν νοῦν πρὸς τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς διώλισθεν ὁ μὴδ' ἀνασχόμενος πρότερον τὰς Δαρείου θυγατέρας θεάσασθαι, Περσικὴν τε στολὴν ἐνδυσάμενος μυριοῖς νέοις ἐδορυφορεῖτο καὶ τριακοσίαις παλλακαῖς ἐχρήτο, ὡς τὴν Μακεδονικὴν πᾶσαν τῶν βασιλέων συνήθειαν εἰς Περσικὴν μετέλθειν. ὅθεν καὶ ἐξάρχους ἄνδρας τῶν Μακεδονικῶν ταγμάτων πλείστους ἀνείλε. Μετὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν εἰς πολλὰς ἀρχὰς ἡ βασιλεία αὐτοῦ διηρέθη, καὶ Περδίκκας μὲν τὴν Μακεδονίαν ἐκλήρωσατο βασιλείαν, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου Αἰγύπτου καὶ Ἀλε 1.273 Ξανδρείας, Σέλευκος ὁ καὶ Νικάνωρ διὰ τὸ ἀναβῆναι εἰς Βαβυλῶνα καὶ κρατῆσαι τῶν βαρβάρων Συρίας καὶ Βαβυλῶνος, Ἀντίγονος τῆς πρὸς τῷ Ταύρῳ Κιλικίας, Φίλων Μηδίας, Πύθων Φρυγίας καὶ Λυδίας, Μελέαγρος Παφλαγονίας, Εὐμένης Καππαδοκίας, Κάσανδρος Λυκίας καὶ Ἑλλησπόντου, Λυσίμαχος Θράκης, Ἀντίπατρος Ποντικῆς, Ὁξυάρτης Βακτρικῆς, Φίλιππος Δραγαίνης, Πῶρος Ἰνδίας, Φραταφέρνης Παρθίας καὶ Ὑρκανίας, Τριπόλεμος Περσίδος, καὶ Μεσοποταμίας Ἀρκεσίλαος. καὶ οὐ διέλιπον αἰεὶ κατ' ἀλλήλων ἐπανιστάμενοι, ἕως ἢ Ῥωμαίων ἀρχὴ τὰς τοπαρχίας πάσας κατέλυσε. Ὁ μὲντοι Κάσανδρος Θεσσαλονικὴν τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου θυγατέρα ποιησάμενος γυναῖκα εἰς ὄνομα ταύτης κτίζει πόλιν Θεσσαλονικὴν. οἱ δὲ Αἰνεῖαν ταύτην κτίσαι μετὰ τὸ ἀποφυγεῖν τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὅθεν καὶ ἡ χώρα λέγεται Αἰνεά. οἱ δὲ φασὶ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου εἶναι θυγατέρα τὴν Θεσσαλονικὴν· τὸ δὲ ἐν τῇ Παλλήνῃ φρούριον παρ' αὐτοῦ τοῦ Αἰνείου οἰκοδομούμενον, ἐπεὶ παρὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀκήκοε γεγενῆσθαι αὐτῷ θυγατέρα καὶ Κασάνδραν ὀνομασθῆναι, καὶ αὐτὸς αὐτὸν τὸν τόπον Κασάνδρειαν ὠνόμασε, καὶ στήλην λιθίνην γυναικὸς σχῆμα ἔχουσαν καὶ πρὸς Τροίαν βλέπουσαν ἐπάνω τοῦ τείχους ἔστησε. Τότε καὶ Αἴσωπος ὁ μυθογράφος ἤκμαζε, καὶ Ἀναξίμανδρος, ὃς εἶπε τὴν γῆν μέσην εἶναι τοῦ παντὸς κόσμου, καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττω τῆς γῆς, ἀρχὴν τε πάντων τὸν αἰθέρα, καὶ 1.274 πάντα ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν ἀναλύεσθαι. ἐξέθετο δὲ καὶ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰς τροπὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ, καθὼς ἔμπροσθεν λέξομεν. Πυθαγόρας δὲ ὁ Σάμιος τὴν ἀριθμητικὴν ἔγραψε καὶ ἄσωμάτους δυνάμεις καὶ ἀρχὰς ἐδόξαζεν. οὗτος καὶ τὰ χρυσᾶ ἔπη ἔγραψεν, ἅτινα ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν διαγορεύουσι τάδε. πρῶτα μὲν προτρέπει τὸ θεῖον τιμᾶν ὡς χρή, δεύτερον τοὺς κατὰ δύναμιν ὁμοιωθέντας αὐτῷ, τρίτον τῶν σωματικῶν δυνάμεων ὑπερέχειν, τέταρτον ἑαυτὸν αἰδεῖσθαι πανταχοῦ, πέμπτον δικαιοσύνης ἐπιμελεῖσθαι πανταχοῦ, ἕκτον τὸν ἀπὸ τῆς θείας κρίσεως ἀπονεμηθέντα κληρὸν ἀσπάζεσθαι, ἕβδομον πρὸς τὸ βέλτιον αἰετὴν τὴν γνώμην μεθιστάνειν, ὄγδοον ἀνεξαπόσπαστον εἶναι καὶ ἀδούλωτον διόλου πρὸς τὴν

τῆς ἀρετῆς τήρησιν, ἕνατον εὐβουλία πρὸ τῶν ἔργων χρῆσθαι, ἐξ ἧς τὸ ἀμεταμέλητον ἐν τοῖς ἔργοις παραγί νεται, δέκατον οἰήσεως καθαρεύειν, ἐνδέκατον πρᾶους καὶ ἀοργή τους καὶ ἀνεκτικούς πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας εἶναι, δωδέκατον τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐκτὸς πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς συνεργίαν μεταρρυθμί ζειν. "ταῦτα" φησί "πόνει, ταῦτ' ἐκμελέτα, τούτων χρῆ ἔραν σε· ταῦτά σε τῆς θείας ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει." ἀντὶ τοῦ ταῦτα πάντα εἰς τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν ἐνάξει καὶ εἰς τὴν θεωρητικὴν ἐπιστήμην ἦτοι τὴν κατὰ νοῦν ἐνέργειαν, νοοῦντα τὰ νοητά, καὶ ἀρχή σοι πάνυ καλλίστη γενήσεται, καὶ ὁμοιωθήσῃ θεῶ διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐργασίας. διὸ καὶ βουλόμενος τὸν ἀκροατὴν 1.275 ὀλοσχερῶς πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐργασίαν διαναστῆσαι ὄρκω τὰ λεχθέντα πιστοῦται, λέγων οὕτως "ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα ψυχᾶ παραδόντα τετρακτύν, παγὰν ἀνάου φύσεως." ὁ δὲ ὄρκος γί νεται αὐτοῖς καὶ δόγμα. οὗτος ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν ἐδογματίζεν· ἦν θέλων κυρῶσαι ἔλεγεν ἑαυτὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίδην γεγονέναι, ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβον, μετὰ δὲ ταῦτα Ἑρμότιμον Σάμιον, μεθ' ὃν Πύρρον Δήλιον καὶ πέμπτον Πυθαγόραν. Πρὸ τούτου δὲ γέγονε Θαλῆς, ὃς ἐπικεχείρηκε φιλοσοφίαν φυσικὴν, ἀρχὴν τοῦ παντὸς καὶ τέλος τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι φήσας, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ πάντα συνίστασθαι· ἀφ' ὧν καὶ τοὺς σεισμούς καὶ πνευμάτων συστροφὰς καὶ ἄστρων κινήσεις γίνε σθαι. Ὅτι πρῶτος ὁ Θαλῆς τὸ τοῦ σοφοῦ ἔσχεν ὄνομα, καὶ πρῶ τος τὴν ψυχὴν εἶπεν ἀθάνατον, ἐκλείψεις τε καὶ ἰσημερίας κατεῖ ληφε. καὶ ἀποφθέγματα πλεῖστα κατέλιπε, καὶ τὸ θρυλούμενον "γνώθι σεαυτόν." τὸ γάρ "ἐγγύα, πάρα δ' ἄτη" Χίλωνος μᾶλλον ἐστίν, ἰδιοποιησαμένου αὐτὸ καὶ τὸ "μηδὲν ἄγαν."

Τρίτος φιλόσοφος Ἐμπεδοκλῆς. οὗτος μετὰ πολλὰς τερα τολογίας ἐδογματίσε καὶ ταῦτα, τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖκος καὶ φιλίαν λέγων, καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν θεόν, καὶ ὅτι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνίσταται καὶ εἰς πῦρ αὐθις ἀναλύεται, ᾧ 1.276 σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται, ἐκπύρωσιν προσδοκῶντες. οὗτος εἰς πάντα τὰ ζῶα τὴν ψυχὴν μεταλλάττειν εἶρηκε, τῷ Πυθαγόρου δόγματι κατακολουθῶν. "χαίρετε" γάρ φησιν, "ἐγὼ ὄδ' εἰμὶ θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός. ἦτοι μὲν πρῶτα κοῦρος ἐγενόμην κόρη τε καὶ θῆρ καὶ θάμνος καὶ ἐξ ἄλὸς ἔμπνοος ἰχθύς καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ βοῦς." Τέταρτος Ἡράκλειτος, καὶ αὐτὸς σχεδὸν σύμφωνα τῷ Πυθαγόρα φθεγξάμενος. ἔφη δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι πάντῃ τοῦ σώματος χρεῶν ὀλιγωρεῖν καὶ νομίζειν αὐτὸ κοπρίων ἐκβλητότερον, καὶ ἐκ τοῦ ῥάστου πληροῦν αὐτοῦ τὰς θεραπείας, ἕως ἂν ὁ θεὸς ὡσπερ ὀργάνῳ τῷ σώματι χρῆσθαι ἐπιτάτῃ. οὗτος ἦν ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου. ἐγένοντο δὲ καὶ ἕτεροι φυσικὰς δόξας καὶ αὐτοὶ γράψαντες, μηδὲν ἀπεμφαινούσας τῶν προειρημένων, ἃς οὐκ ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα γραφῇ παραδοῦναι. Πέμπτος Ἀναξίμανδρος. οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου, ἀφ' ἧς γενέσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς κόσμον· ταύτην δ' αἶδιον εἶναι καὶ ἀγήρω, καὶ πάντας περιέχειν τοὺς κόσμους. οὗτος καὶ τὴν γῆν εἶρηκε μετέωρον εἶναι, ὑπὸ μηδενὸς κρατουμένην, μένουσαν δὲ διὰ τὴν ὁμοίαν πάντων ἀνάστασιν. καὶ κεῖσθαι ταύτην μὲν μεσαιτάτῳ, τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς ὑγρόν, στρογγύλον, χιονῶδες, λίθῳ παραπλήσιον. πρῶτος δὲ αὐτὸς καὶ ἰσημερίαν εὔρε καὶ τροπὰς καὶ ὠρολογίας γνῶμονά τε εἰσήγαγεν, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς ἡλιοτρόποις πηγνύμενον, 1.277 καὶ ὅλως γεωμετρίας ὑποτύπωσιν ἔδειξε. τὰ δὲ ἄστρα φησὶ γενέσθαι κύκλον πυρός, περιληφθέντα δὲ ὑπὸ ἀέρος. ἐκπνοὰς δὲ εἶναι πόρους τινὰς αὐρώδεις, καθ' οὓς φαίνονται τὰ ἄστρα· διὸ φησὶ καὶ ἐπιφρασομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν φαίνεσθαι πληρουμένην ποτὲ δὲ μειουμένην παρὰ τὴν τῶν πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἄνοιξιν. εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἐπτακαικισπλασίονα τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτῳ μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατωτάτῳ δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους.

τὰ δὲ ζώδια γίνεσθαι ἐξατμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀνέμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτοτάτων ἀτμῶν ἐκ τοῦ ἀέρος ἀποκρι νομένων καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων, ὑετοὺς δὲ ἐκ τῆς ἀτμίδος τῆς ἐκ τῶν ὑφ' ἡλίον ἀναδιδουμένης, ἀστραπὰς δὲ, ὅταν ἄνεμος ἐκπίπτων διίστησι τὰς νεφέλας. τὸν δὲ ἄνθρωπον κατ' ἀρχὰς ἰχθυΐ παραπλήσιον γενέσθαι. Ἐκτος Ἀναξιμένης. οὗτος ἀέρα ἄπειρον τὴν ἀρχὴν ἔφη εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμενα καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι. τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν ἐπ' ἀέρα ὀχουμένην. ὁμοίως δὲ ἡλίον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα πάντα πύρινα ὄντα ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι διὰ τὸ πλάτος. γέγονε δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι· εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων, συμπεριφερομένας ἐκείνοις. οὗτος ἤκμασε κατὰ τοὺς χρόνους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα, οὗ τινὸς καὶ διδάσκαλος γέγονεν. 1.278 Ἐβδομος Ἀναξαγόρας, ὃς ἐκαλεῖτο Νοῦς, ἐπειδὴ ὕλην καὶ νοῦν πάντων ἀρχὴν καὶ φρουρὸν εἶπε, καὶ τὸν μὲν νοῦν ποιοῦντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. ὄντων γὰρ πάντων ὁμοφυῶν ὁ νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν. οὗτός ἐστιν ὃς τὸν ἡλίον εἶπε μύδρον διάπυρον, τουτέστι πύρινον λίθον· μύδρος δ' ἐστὶ σίδηρος ἀργὸς πεπυρακτωμένος. τὸ δ' ἔπος ἡέλιον πυρόντα μύδρον ποτὲ φάσκειν ὑπάρχειν καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν Ἀναξαγόρας. ὅτι καὶ μείζω τῆς Πελοποννήσου τὸν ἡλίον ἔλεγεν. οὗτος Κλαζο μένιος ὢν ἀγέλαις τε καὶ καμήλοις τὰ ἑαυτοῦ ἀνῆκε. περὶ τούτου ἔφη Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς προβάτοις μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις φιλοσοφῆσαι. ὁ δὲ Θηβαῖος Κράτης κατεπόντωσε τὴν οὐσίαν, οὔτε προβάτοις ποιήσας ἐπιτήδεια οὔτε ἀνθρώποις. οὗτος ἤκμασε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πη' Ὀλυμπιάδος· καθ' ὃν καὶ Πλάτων λέγεται γεγενῆσθαι. Ὀγδοὸς Ἀρχέλαος. οὗτος ἔφη τὴν μίξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρα, καὶ τὰς ἀρχὰς ὡσαύτως. φησὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ζῶων ὅτι θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγετο, ἀναφανῆναι τὰ τε ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἢ ἐξ ἀλλήλων γένεσις ἐπηκολούθησεν. ἤκμαζε δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τοὺς χρόνους Ἀναξαγόρα, συνέταξε δὲ καὶ φυσιολογίαν. Ἐννατος Πλάτων, μαθητὴς Σωκράτους· ὁ δὲ Σωκράτης 1.279 μαθητὴς Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ· ἔσχε δὲ πάντων τῶν μαθητῶν ἰκανώτερον τὸν Πλάτωνα. οὗτος ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα, ὃ καὶ ἔννοιαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰδέαν καλεῖ, οἷον εἰκότισμά τι, ᾧ προσέχων, φησὶν, ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐδημιούργησε. καὶ τὸν μὲν θεὸν ἀσώματον καὶ ἀνεῖδον καὶ ἄφθαρτον καὶ μόνους σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτόν, θεὸν μὲν λέγων τὸν ποιήσαντα καὶ διακοσμήσαντα τότε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον αὐτοῦ, ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, ἣν τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, ὡς ἐν τοῖς Νόμοις λέγει "ὁ μὲν δὴ θεός, ὡς περὶ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτήν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων ἔχων, εὐθεῖαν περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος. τῷ δὲ αἰεὶ ξυνέπεται Δίκη, τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρός. ἧς ὁ μὲν εὐδαιμονήσῃν μέλλων ἐχόμενος ξυνέπεται ταπεινῶς καὶ κεκοσμημένως· εἰ δὲ τις ἐξαρθεῖς ὑπὸ μεγαλαυχίας ἢ χρήμασιν ἐπαιρόμενος μεθ' ὕβρεως πορεύεται, ἔρημος οὗτος θεῶ καταλείπεται." τὴν δὲ ὕλην σύγχρονον τῷ θεῷ καὶ τὸν κόσμον ἀγέννητον λέγει· ἐκ γὰρ τῆς ὕλης συνεστάναι φησὶν αὐτόν. τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖ πάντως καὶ τὸ ἀφθαρτόν. ὁ αὐτὸς ἀποφαίνεται καὶ ἄλλους ἀορίστους θεοὺς, ὅταν λέγει "θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ." ἐνίοτε δὲ καὶ ὠρισμένους, φάσκων "ὁ μὲν δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἄρμα ἐλαύνων," καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς οὐρανοῦ παῖδας καὶ γῆς. συστήσας δὲ 1.280 τὸν ἕνα θεὸν εἰσάγει καὶ θεοὺς γεννητούς, καὶ διὰ μὲν τοῦ γεγενῆσθαι αὐτοὺς πάντως ἀνάγκην ἔχειν καὶ φθαρῆναι, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ ἀθανάτους πάλιν εἶναι. ὁ αὐτὸς καὶ τὸν τοῦ παντὸς δημιουργὸν δείκνυσι

κηδεμόνα καὶ μακρόθυμον ἐπὶ τινων ἀδίκων, καὶ τὴν ἐντεῦθεν αὐτοῖς προσγινομένην βλάβην καὶ τὴν ἐσύτερον τούτοις ἐπιφερομένην πανωλεθρίαν, καὶ ὅτι εἰ καὶ δοκεῖ τισὶν εἶναι πρὸς μικρὸν ὁ ἀδικός, ἀλλ' οὖν μετὰ τινα χρόνον ἕαυ τόν τε καὶ οἶκον καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ποιεῖ. ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Φαίδωνι φησὶν "ὁ μὲν ἀτέλεστος καὶ ἀκάθαρτος εἰς ἄδου ἀφι κόμενος, ἐκεῖ μεταχωρήσας, μετὰ θεοῦ οἰκήσει." καὶ αὖθις "τὸν μὲν γὰρ δικαίως τὸν βίον διεληλυθότα καὶ ὁσίως, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, καὶ κῶν ἐκτός, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως εἰς τὸ τῆς κρίσεως τε καὶ δίκης δεσμοτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσι, καὶ εἰς τὸν Ἄχέροντα καὶ Κωκυτὸν ἰέναι." ὁ αὐτὸς παραδέχεται καὶ φύσεις δαιμόνων, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀγαθοὺς εἶναι τοὺς δὲ φαύλους· καὶ τὴν ψυχὴν ποτὲ μὲν ἄφθαρτον καὶ ἀγέννητον, ὅταν λέγῃ "ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀεικίνητον καὶ ἀθάνατον," ποτὲ δὲ γεννητὴν καὶ ἄφθαρτον διὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἄλλοτε σύνθετον καὶ γεννητὴν καὶ φθαρτὴν καὶ πάλιν ἀθάνατον. καὶ κρίσιν φησὶν εἶναι μετὰ τὴν τελευτὴν καὶ ἐν ἄδου δικαστήριον, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς τῶν ἀκολούθων δικῶν. ὁ αὐτὸς καὶ μετενσωμάτωσιν ψυχῶν 1.281 δογματίζει, καὶ μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἀξίαν ἐκάστης, καὶ κατὰ τινὰς περιόδους ὠρισμένας ἀναπέμπεσθαι πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, πεῖραν παρεξομένης τῆς ἑαυτῶν προαιρέσεως, καὶ ὅτι μετὰ Διὸς τινὰς εἶναι τῶν ψυχῶν, καὶ ἄλλας μετὰ τῶν ἄλλων θεῶν. εἰμαρμένην δὲ φησὶν εἶναι, οὐ μὲντοι πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι. ὁ μὲν οὖν Πλάτων συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, φυσιολογικὴν ἠθικὴν καὶ λογικὴν, οὕτως ἐδογματίσεν. Πλάτων δὲ ἐπὶ μᾶσθῃ διὰ τὸ πλατὺς εἶναι τὸ στέρνον. ἄλλοι δὲ ὡς πλατὺν ἐν λόγοις Πλάτωνα κληθῆναι. οὗτος ἐβίω ἔτη πβ'. Δέκατος Ἀριστοτέλης. οὗτος ἀκροατὴς γενόμενος τοῦ Πλάτωνος εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγε καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος, οἷον τὴν οὐσίαν καὶ τὸ συμβεβηκός, τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τοῖς πᾶσιν ὑποκειμένην, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐννέα, καὶ τὴν μὲν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι οἷον θεὸν καὶ ἄνθρωπον καὶ ζῶον, περὶ ἃ καὶ τὰ συμβεβηκότα θεωρεῖται, τὸ μὲν ποιὸν οἷον λευκὸν μέλαν, τὸ δὲ ποσὸν οἷον δίπηχυ τρίπηχυ καὶ διπλάσιον καὶ ἡμισυ καὶ μείζον, τὸ δὲ πρὸς τι οἷον πατὴρ υἱός, τὸ δὲ ποῦ οἷον Ἀθήνησι Μεγάροις, ἐν οἰκίᾳ, ἐν ἀγορᾷ, τὸ δὲ ποτὲ οἷον χθὲς πέρυσιν, ἐπὶ τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος, τὸ δὲ ποιεῖν οἷον γράφειν τέμνειν καίειν καὶ ὅλως ἐνεργεῖν τι, τὸ δὲ πάσχειν οἷον τέμνεσθαι καίεσθαι τύπτεσθαι, τὸ δὲ ἔχειν οἷον κεκτῆσθαι ὠπλίσθαι, τὸ δὲ κεῖσθαι οἷον κατάκειται ἀνάκειται 1.282 κἀθηται δέχεται. ὁ αὐτὸς Ἀριστοτέλης σχεδὸν τὰ πλεῖστα συμφωνεῖ τῷ Πλάτωνι, πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. ἐπιδιαμένειν γὰρ φησὶ, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὴν συναφανίζεσθαι τῷ πέμπτῳ σώματι· ὑποτίθεται γὰρ οὗτος καὶ πέμπτον σῶμα μετὰ τῶν ἄλλων σωμάτων τῶν τεσσάρων, οἷον πνεῦμα· τὴν γὰρ ψυχὴν ὅλου τοῦ κόσμου φησὶν ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον αἰδίων, τὴν δὲ καθ' ἕκαστον, ὡς προείπομεν, ἀφανίζεσθαι. "Ὅτι ἐπὶ Ἀρταξέρξου τοῦ Ὠχοῦ ἦν ὁ Ἀριστοτέλης, ἐτελεύτησε δὲ βιώσας ἔτη ο'. ἐκλήθησαν δὲ οἱ μὲν ἀπὸ Ζήνωνος ἀπὸ τῆς ποικίλης στοᾶς Στωϊκοί, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ ἔργου Περιπατητικοί· περιπατοῦντες γὰρ ἐν τῷ Λυκείῳ ἐποιοῦντο τὰς ζητήσεις. Ἐνδεκάτη αἵρεσις τῶν Στωϊκῶν. καὶ οὗτοι ὑπέθεντο ἀρχὴν μὲν τῶν πάντων θεόν, καὶ τὸ καθ' εἰμαρμένην τὰ πάντα διεβεβαιώσαντο. τὴν σελήνην λέγουσιν ἀθάνατον εἶναι. σῶμα δὲ λέγουσι γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος· διὸ καὶ ψυχὴν αὐτὴν καλοῦσιν. ὁμολογοῦσι καὶ μετενσωμάτωσιν, ὠρισμένων οὐσῶν τῶν ψυχῶν. Δωδέκατος Ἐπίκουρος. οὗτος σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσιν δόξαν ἔθετο. ἀρχὰς μὲν τῶν ὄλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν, κενὸν μὲν οἷον τὸν τόπον τῶν ἐσομένων, ἀτόμους τὴν ὕλην ἐξ ἧς τὰ πάντα. ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων

συνελθουσῶν γενέσθαι καὶ τὸν θεὸν καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὡς μηδὲν μήτε γενέσθαι 1.283 μήτε ἐστάναι εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων ἦν. ἀτόμους δὲ λέγουσι τὸ λεπτομερέστερον, καὶ μεθ' ὧν οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον ἢ σημεῖον οὐδέν, οὐδὲ διαίρεσις οὐδεμία. τὸν δὲ θεὸν αἰδίον καὶ ἄφθαρτον ὄντα μηδ' ὄλως τινὸς προνοεῖν. καὶ ὄλως πρόνοια, φησὶν, οὐκ ἔστιν, οὐδὲ εἰμαρμένη, ἀλλ' αὐτοματισμῶ πάντα γίνεσθαι. τὸ δὲ οἰκητήριον τοῦ θεοῦ ἔξω τοῦ κόσμου εἶναι λέγει, ἐν τοῖς μετακοσμίοις οὕτω καλουμένοις τόποις· ἡσυχάζων γὰρ ἤδεται ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφροσύνῃ, καὶ οὔτε αὐτὸς βούλεται πράγματα ἔχειν οὔτε ἄλλω παρέχειν.

Τέλος δὲ τῶν ἀγαθῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν τὴν ἡδονὴν εἶναι φησιν, εἴτε τὴν κατὰ τὰς θνητὰς ἐπιθυμίας εἴτε τὴν κατ' ἀρετὴν. αἷμα δὲ καὶ τὰς ψυχὰς εἶναι, καὶ συνδιαλύεσθαι τοῖς σώμασιν ὡσπερ καὶ συγγενῶνται. κρίσιν φησὶ μὴ εἶναι μήτε δικαστήρια, ἀλλ' ἀνευθύνους εἶναι παντελῶς τοὺς τὰ ἄθεσμα δράσαντας. Τρισκαίδεκατος Σέξτος καὶ Πύρρωνες, ὁ μὲν μὴ εἶναι πάντῃ γνωστὸν καὶ καταληπτὸν ὁ Σέξτος δογματίζων, ἐπέχων καὶ ἐν ἰστάμενος· οὗτος καὶ πρὸς πᾶσαν ἀντεῖπε τέχνην καὶ ἐπιστήμην. ὁ δὲ Πύρρων φιλόσοφος ὢν ἐφεκτικὸς ἐκαλεῖτο, ἐνιστάμενος κατὰ τοῦ ἐξεναντίας, φιλοσόφου καὶ τούτου ὄντος. οὗτος πάντα γνωστὰ καὶ καταληπτὰ ἔφασκεν εἶναι, καὶ οὕτω τὰ ἀλλήλων λογομαχοῦντες ἀνήρουν. Ἀκαδημαῖκοι καὶ Πυρρώνειοι ἄλλη αἵρεσις φιλοσόφων. ἐκλήθησαν δὲ Ἀκαδημαῖκοι διὰ τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς 1.284 αὐτοὺς ποιεῖσθαι. ὢν ἄρξας ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ Πυρρώνειοι ἐπεκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταληψίαν ἀπάντων πρῶτος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαίνεσθαι μηδέν· οὐδὲν γὰρ εἶναι ἔλεγε οὔτε νοητὸν οὔτε αἰσθητὸν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. Οὗτοι μὲν οὖν πάντες ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως τε καὶ γενέσεως ταύτης, καθὼς ἐξεθέμεθα, ἐξεῖπον τῇ αὐτῶν δόξῃ. κάτω δὲ τοῦ θεοῦ πάντες χωρήσαντες περὶ τῶν γινομένων οὐσίαν ἡσυχολήθησαν, τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέντες καὶ αὐτὰ τὸ θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς κτίσεως προκρίναντες, τὸν τούτων θεὸν καὶ δημιουργὸν οὐκ ἐπέγνωσαν. ἡμεῖς δὲ τῶν ἐφεξῆς ἱστοριῶν πάλιν τὴν τάξιν ἀναλαμβάνοντες τοῦ λόγου ἐχώμεθα. Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐβασίλευσεν Αἰγύπτου ἔτη τεσσαρὰ κοντα (ἐπὶ τούτου Ἐπίκουρος ὁ φιλόσοφος ἐγνωρίζετο) μετὰ Δαρεῖον Ἀρσάμου, ὃν διὰ τοὺς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς παρελίπομεν, βασιλεύσαντα ἔτη 5' ὃν καὶ ἀνείλεν Ἀλέξανδρος, καταλύσας τὴν βασιλείαν Περσῶν διαρκέσασαν ἔτη 31'. αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος πάσης γῆς σχεδὸν κυριεύσας ἐν Βαβυλῶνι τελευτᾷ. διαιροῦνται δὲ τὴν βασιλείαν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ βασιλεύουσι Πτολεμαῖος μὲν ὁ Λάγου Αἰγύπτου καὶ καθεξῆς Πτολεμαῖοι ἰγ' ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονυσίου, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτει, τῆς δὲ Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλῶνος καὶ Παλαιστίνης 1.285 Σέλευκος ἐκράτει ὁ Νικάνωρ. μετὰ δὲ Σέλευκον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἄλλοι ἑ'. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ ἐπὶ φανῆς, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος· ὅφ' οὗ γέγονεν ἡ δευτέρα ἄλωσις Ἰερουσαλήμ, καὶ τὰ Μακκαβαίων ἐπράχθη, καὶ τὸ ἱερὸν ἐμολύνθη κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόρρησιν. ἐπὶ γὰρ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐπληθύνθη ἐν τῇ γῇ τὰ κακά, ἀφ' ὧν ἐξήλθε ρίζα ἀμαρτωλῶς Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανῆς, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος. ὃς ὑπάρχων δεινὸς ἀνὴρ καὶ πλεονέκτης, καὶ πολλὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας ποιήσας, συνήγαγεν ἀργύριον καὶ χρυσίον ποθητόν, καὶ ἐκ πολλῆς οἰστρηλασίας καὶ ἀκολασίας εἰς τοὺς μίμους καθεῖς ἑαυτὸν ἐν ὄψει πάντων ἀναιδῶς ταῖς γυναιξὶν ἐπεμαίνετο. ὃς κατὰ πρόσωπον τῆς βασιλείας χωρούσης, ἠβουλήθη μίαν βασιλείαν ποιῆσαι τὴν τε Ἀντιόχειαν καὶ τὴν Αἴγυπτον. καὶ δὴ τὴν Αἴγυπτον καταλαβὼν ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ ἐν ἄρμασι καὶ ἐλέφασιν καὶ στόλῳ μεγάλῳ, συνάπτει πόλεμον πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα Αἰγύπτου· ὃν καὶ τρέψας κατεκράτησε τὰς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεις,

καὶ πάσας ἐσκόλευσε. Τῆς δὲ ἀγίας πόλεως κατοικουμένης μετὰ πάσης εἰρήνης διὰ τὴν τοῦ ἀρχιερέως Ὀνίου μισοπονηρίαν τε καὶ εὐσέβειαν, συνέβη καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδὸν ἐφ' ἡμέραις μ' φαίνεσθαι διὰ τοῦ ἀέρος ἵππεῖς τρέχοντας ἐνόπλους, διαχρύσους στολὰς ἔχοντας, καὶ προσβολὰς ἑκατέρων γινομένας καὶ ὄπλων κινήσεις καὶ χρυσέων κόσμων ἐκλάμπεις παντοίοις εἴδεσιν ἀμφιάσεων τεθωρακισμένους. διὸ πάντες ἠξίουσαν ἐπ' ἀγαθῶ γενέσθαι τὴν ἐπιφάνειαν. ἦτις καὶ 1.286 προεδήλου τὴν πονηρὰν ἔφοδον Ἀντιόχου· ἀναζεύξας γὰρ μετὰ νίκης πολλῆς καὶ τεθριωμένος τὴν ψυχὴν παρέλαβε τὴν πόλιν δορυάλωτον, εἶτα προστάξαντος τοὺς στρατιώτας ἀφειδῶς κόπτειν τοὺς παρατυγχάνοντας ἀνηρέθησαν χιλιάδες ρπ'. κατατολμήσας οὖν καὶ εἰς τὸ ἀγίασμα εἰσελθὼν ἐν ὑπερηφανίᾳ πολλῇ, καὶ στήσας βωμὸν καὶ εἶδωλον βδέλυγμα ἐρημώσεως, καὶ τὸν ναὸν μιάνας δι' ἀκαθάρτων θυσιῶν, ἱερὸν Διὸς Ὀλυμπίου προσαγορεύσας, καὶ ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου καθίσας, ἐκέλευσε τοῖς δορυφόροις ἕνα ἕκαστον Ἑβραῖον καὶ κρεῶν χοιρείων καὶ εἰδωλοθύτων ἀπογεύεσθαι ἀναγκάζειν, εἰ δέ τινες μὴ θέλοιν, τούτους ἀναιρεῖσθαι. πολλῶν δὲ συναρπασθέντων, ἐξ ὧν Ἐλεάζαρ τις τῶν πρωτεύόντων γραμματέων, ἤδη προβεβηκῶς τὴν ἡλικίαν, ἠναγκάζετο μιὰ ροφαγῆσαι· ὁ δὲ τὸν μετ' εὐκλείας θάνατον μᾶλλον ἢ τὸν μετὰ μύσους βίον ἀναδεξάμενος αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ τύμπανον προσήγετο, καὶ οὕτω μετὰ πολλῶν πρότερον αἰκισμῶν καὶ μαστίγων ὑπαλλάξας τὸν βίον οὐ μόνον τοῖς νέοις ἀλλὰ καὶ τοῖς προβεβηκόσι τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος καὶ ἀρετῆς κατέλιπε. μεθ' ὃν καὶ ἄλλοι τινὲς ἐπτὰ ἀδελφοὶ μετὰ μητρὸς διαφόρως βασανισθέντες τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἐνδόξως ἀνεδήσαντο. ὑφ' ὧν ὁ τύραννος καταισχυνηθεὶς καὶ μᾶλλον ἐκμανεῖς, τὰ ἱερὰ πάντα σκευὴ λαβῶν, χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον ἄπειρον, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν λαφυραγωγῆσας καὶ τὰ κτήνη κρεουργῆσας καὶ πολλὴν φονοκτονίαν ποιήσας καὶ μεγαλορρημονήσας ἀνεχώρησεν εἰς Ἄν 1.287 τιόχειαν. καὶ μετὰ δύο ἔτη κατὰ Περσῶν ἐπιστρατεύσας ἀπέστειλεν ἄρχοντα φορολογῆσαι τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, ὃς παραγενόμενος μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ λαλήσας εἰρηνικοὺς λόγους μετὰ δόλου πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ εἰσελθὼν ἐπάταξεν αὐτὴν πληγῇ μεγάλη καὶ καθελὼν τὰ τεῖχη πᾶσαν ἐνέπρησε, καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μιαρῶν θυσιῶν ἐνέπλησε, τοὺς δὲ μὴ προαιρουμένους τῶν Ἰουδαίων ἐλληνίσαι ἀφειδῶς κατέκτεινε. πολλοὺς οὖν ἀνελὼν ἀπῆλθεν, ἄρχοντα καταλιπὼν εἰς τὸ βασανίζειν τοὺς Ἰουδαίους. Μαθθίας δὲ τις ἱερεὺς ἔχων υἱοὺς πέντε, ἀφ' ὧν Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος ἐτύγχανε, ζήλου πλησθεὶς καὶ ὀρμήσας κατὰ τοῦ ἄρχοντος ἀνείλεν αὐτόν. καὶ συναγαγὼν ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν ἀπέρχεται καὶ κατασκάπτει τοὺς ἀκαθάρτους βωμοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς ἀποστάντας τοῦ νόμου ἀναιρεῖ. ὁ δὲ γε Ἀντίοχος ἀκόσμως τε καὶ ἠττημένος ἐκ τῆς Περσίδος τὴν ὑποστροφὴν ποιούμενος, ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ἀρρωστήσας ἔφη πρὸς τοὺς οἰκείους ἑαυτοῦ "ἀφίσταται ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ συμπέπτωκα ἀπὸ τῆς μερίμνης. νῦν οὖν μιμνήσκομαι τῶν κακῶν ὧν ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλήμ. ἔγνωσα ὅτι χάριν τούτων εὗρον τὰ κακὰ ταῦτα, καὶ ἰδοὺ ἀπόλλυμαι ἐν γῆ ἄλλοτρίᾳ." καὶ συνέταξε τὸν ἀρματηλάτην αὐτοῦ ἐλαύνειν ἀνευδότως, ἐπαιθανόμενος ἐναργῶς τῆς ἄνωθεν κρίσεως τὴν τιμωρίαν. συνέσχε γὰρ αὐτὸν ἀνήκεστος ἀλγηδὼν τῶν σπλάγχχνων· συνέβη δὲ πεσεῖν αὐτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρματος ροίζῳ φερόμενον, καὶ δυσχερεῖ πτώματι περιπεσεῖν, καὶ πάντα τοῦ σώματος ἀποστρεβλοῦσθαι τὰ μέλη, ὥστε καὶ σκώλη 1.288 κας ἐκβράσαι καὶ ἐν ὀδύναϊς μεγίσταις καταπίπτειν αὐτοῦ τὰς σάρκας. καὶ οὕτως αἰσχίστω μὸρῳ τὸν βίον ἐπὶ ξένης κατέστρεψε. Μετὰ δὲ Ἀντίοχον ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ. υἱὸς αὐτοῦ, ἐφ' οὗ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος τοὺς φρουράρχας Ἀντιόχου τροπώσάμενος ἐπελθεῖν καθ' αὐτοῦ Ἀντιόχον παρεσκεύασε μετὰ χιλιάδων ἵππεων εἴκοσι καὶ πεζῶν χιλιάδων ἑκατὸν καὶ ἀρμάτων τριακοσίων καὶ ἐλεφάντων

νέ' γεγυμνασμένων πρὸς πόλεμον. ὃς καὶ διελὼν τοὺς ἐλέφαντας εἰς τὰς φάλαγγας παρέστησεν ἑκάστῳ ἐλέφαντι ἄνδρας χιλίους τεθωρακισμένους ἐν ἄλῳ σειδωτοῖς, καὶ περικεφαλαῖα χαλκαῖ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἵππεῖς ἐκλεκτοὶ πεντακόσιοι διατεταγμένοι ἑκάστῳ θηρίῳ, καὶ πύργοι ξύλινοι ἐφ' ἑκάστῳ θηρίῳ διὰ μηχανῆς, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ἄνδρες δυνάμειος ἔνοπλοι τριακονταδύο. ὡς δὲ κατέλαμπεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς χρυσαῖς ἀσπίδας καὶ τὰ ἄρματα, ἔστιλβε τὰ ὄρη ἀπ' αὐτῶν· ἦν γὰρ ἡ παρεμβολὴ μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ λίαν. καὶ ὡς ἐπέτεινεν ἡ μάχη, θεασάμενος Ἐλεάζαρ ὁ ἀδελφὸς Ἰούδα πεπυρωμένους τοὺς ἐλέφαντας καὶ τοξότας ἐπ' αὐτῶν φερομένους, ἕνα δ' ἰδὼν ὑψηλότερον τῶν ἄλλων καὶ βασιλικοῖς θώραξι καθωπλισμένον, καὶ νομίσας ἐπ' αὐτὸν φέρεσθαι τὸν βασιλέα, ἐκπηδήσας τῆς παρατάξεως ἐμπλέκεται τῷ τῶν πολεμίων ἀθροίσματι, καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὑπέδου, καὶ πατάξας εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἐλέφαντα ἐπικαθίσει καὶ συντρίψαι αὐτὸν τὸ θηρίον ἐποίησεν. ὅπερ Ἰούδας θεασάμενος καὶ κραταιότερον τὸν πόλεμον αἰσθόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ ἔφυγε. 1.289 καὶ ἐπιδιώξας Ἀντίοχος ἐπολιόρκει ταύτην. εἶτα λόγους εἰρηνικοὺς μεθ' ὄρκων ποιησαμένου, δέχεται αὐτὸν Ἰούδας ἔνδον τῆς πόλεως. ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τὸν ὄρκον παρασπονδήσας καὶ τὸ τεῖχος τέλεον καταστρέψας καὶ τοὺς οἰκήτορας σκυλεύσας εἰς Ἀντιόχειαν ὑπέστρεψε. μετὰ δὲ ταῦτα Ἰούδας τρισὶν ἔτεσι τὴν θρησκείαν ὀλιγωρηθεῖσαν τὴν πάτριον ἀνεκτέησεν, καὶ πολέμους πολλοὺς ἐπιδειξάμενος καὶ τρόπαια μεγάλα στησάμενος καὶ τῆς χώρας ἅπαντας ἀπελάσας τοῦ Ἀντιόχου καὶ τὸν ναὸν ἐκκαθάρας γνώμη παντὸς τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀρχιερωσύνην παρέλαβε. τὰ δὲ Ῥωμαίων πράγματα διωκεῖτο πρῶην ὑπὸ ὑπάτων ἐπὶ ἔτη τξδ' ἕως Ἰουλίου Καίσαρος τοῦ μὴ γεννηθέντος· τῆς γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῷ θ' μηνί, ταύτην ἀνασχίσαντες ἐξέβαλον αὐτόν, ὅθεν καὶ λέγεται Καῖσαρ, ὅ ἐστιν ἀνατομή. ἀφ' οὗ Καίσαρες καὶ οἱ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς προσηγορεύθησαν. τῷ δὲ εἰς αὐτὸν τοῦ κόσμου Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ φιλαδέλφος ἐβασίλευσεν ἔτη λη', ὃς καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν θείων γραφῶν καὶ λοιπῶν Ἑλληνικῶν Χαλδαϊκῶν Αἰγυπτίων καὶ Ῥωμαϊκῶν εἰς δέκα μυριάδας ἀριθμουμένων βιβλίων, πασῶν τε ἀλλογλώσσω οὐσῶν, εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μετεποίησε διὰ τῶν ὀσφωτάτων Ἑβραίων· ἃς καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν βιβλιοθήκαις αὐτοῦ ἐναπέθετο. γέγονε δὲ ἡ μεταβολὴ πᾶσα τῶν Ἑβραϊκῶν βιβλίων ἐν ὄλαις ἡμέραις οβ'. ἐπὶ τῷ 1.290 κάλλει τοίνυν τῶν θείων γραφῶν ἐκπλαγέντος τοῦ βασιλέως καὶ πάντων τῶν ἐν τέλει, παρόντος καὶ Μενεδήμου φιλοσόφου καὶ Δημητρίου Φαληρέως ἡρώτα ὁ βασιλεὺς ὅτι πῶς τοιοῦτων ὄντων τῶν θείων λόγων, οὐδεὶς ἱστορικῶν ἢ ποιητῶν ἐμνήσθη αὐτῶν. καὶ ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος ὅτι οὐδεὶς ποτε ἐτόλμησε τούτων ἄψασθαι διὰ τὸ καὶ Θεόπομπον θελήσαντα ἱστορῆσαι περὶ αὐτῶν παραφροσύνην κρατηθῆναι καὶ ὄναρ ἰδεῖν, ὅτι διὰ τοῦτο αὐτῷ συνέβη περιειργασμένῳ τὰ θεῖα. καὶ Θεόδεκτον τὸν τῶν τραγῶν διῶν ποιητὴν ἐν ἐνὶ δράματι μνησθέντα τῶν ἱερῶν βιβλίων τούτων τυφλωθῆναι. ἑκατέρους δὲ ἀποσχομένους τοῦ τολμήματος καὶ τὸ θεῖον ἐξευμενισαμένους ὑγιεῖς γενέσθαι. Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης, ὁ φιλαδέλφου καὶ Ἀρσινόης, ἔτη κς'. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιρὰχ ὁ τὴν Σοφίαν συγγράψας παρ' Ἑβραίοις ἐγνωρίζετο. Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ, ὁ τοῦ εὐεργέτου υἱός, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'. ἐπὶ τούτου ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων αἰχμάλωτος ἐν Αἰγύπτῳ ἀπαχθεὶς τοιοῦτόν τι ἔπαθεν. οὗτος προσέταξε τοῖς αὐτοῦ ὑπάσπισταῖς ἐλέφαντας φ', οὓς εἶχε, ποτίσαι οἶνον λιβανωτόν, ὅπως ἅπαντας τοὺς Ἰουδαίους δι' αὐτῶν

ἀπολέση· εὐξα μένων δὲ ἐκείνων οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἰδίους στρατιώτας καὶ δὴ μους ἐμπηδήσαντες πολλὸν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιεχούσῃ μανίᾳ κατέσφαξαν· καὶ οὕτω σωθέντες μετ' εὐχαριστίας ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια.

1.291 Πτολεμαῖος ὁ ἐπιφανής, ὁ τοῦ φιλοπάτορος υἱός, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'. Πτολεμαῖος ὁ φιλομήτωρ, ὁ τοῦ ἐπιφανοῦς υἱός, ἔτη λε'. ἐπὶ τούτου Ἀντίοχος τοὺς Μακκαβαίους μὴ βουλομένους μιαιοφαγεῖν ἐκόλαζεν. ἐπὶ τούτου ἱεράτευσεν Ἰούδας Ὑρκανὸς καὶ Ἀριστόβουλος. καὶ ἕως αὐτοῦ τοίνυν τοῦ Ὑρκανοῦ ἡ βασιλεία τοῦ Ἰσραὴλ ἦν. καὶ λαμβάνει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Ἡρώδης ὁ ἀλλόφυλος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὃς καὶ πλησιάζει τῇ Χριστοῦ παρουσίᾳ. καὶ Ὑρκανῶ μὲν συνεμάχει τὸ δημοτικόν, Ἀριστοβούλῳ δὲ οἱ ἱερεῖς. ἦν δὲ τις Ὀνίας ὀνόματι εὐσεβῆς καὶ δίκαιος, καὶ ἐκ τῶν ἱερέων, ὃς καὶ ἀνομβρίαν ἔλυσέ ποτε εὐξάμενος· τοῦ τον ἠνάγκασεν εὐξασθαι περὶ νίκης. ὁ δὲ ἠῤῥατο λέγων "θεὲ κύριε δεσπότης, μήτε τῷ δήμῳ κατὰ τῶν ἱερέων σου μήτε τοῖς ἱερεῦσι κατὰ τοῦ δήμου βοηθήσης." τοῦτον δὲ εὐθέως οἱ ὠμοὶ καὶ ἀσεβεῖς ἐλίθασαν. καὶ παρευθὺς τῆς θείας δίκης τούτους μετελθούσης ἦλθε κατ' αὐτῶν Πομπήϊος Ῥωμαίων στρατηγὸς καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθησε. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων δι' εὐσεβείας οὐδενὸς τῶν ἱερῶν σκευῶν ἤψατο, καίπερ πολλῶν χρημάτων ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀνακαθᾶραι τὸ ἱερόν καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν προσέταξεν. ἔπεμψε δὲ Ἀριστόβουλος δῶρον Πομπηΐῳ ἄμπελον χρυσοῦν διακοσίων ταλάντων. Πτολεμαῖος ὁ δευτέρος εὐεργέτης ἔτη κθ'. Πτολεμαῖος ὁ φύσκων δι' ὄγκον τοῦ σώματος ἐπικληθεὶς ἔτη ιζ' μῆνας ς'. Πτολεμαῖος Ἀλεξᾶς ἔτη ι'. Πτολεμαῖος ὁ δευτέρος σωτήρ, ὁ 1.292 υἱὸς τοῦ δευτέρου εὐεργέτου, ἔτη κθ'. Κλεοπάτρα ἔτη η'. Πτολεμαῖος ὁ νέος Διόνυσος ἐβασίλευσεν ἔτη λ'. Κλεοπάτρα ἡ τοῦ νέου Διονύσου θυγάτηρ τελευτήσαντα διαδέχεται πατέρα, καὶ συμβασιλεύει αὐτῇ Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφός· τοῦτον διενεχθέντα πρὸς αὐτὴν ἀνελοῦσα μόνη κατέσχε τὴν ἀρχήν, καὶ βασιλεύει ἔτη κβ'. ὅτι ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν χρόνων δ' μόνον ἔτη τῆς βασιλείας αὐτῆς δεῖ ἀριθμεῖν. Τῆς Ἀσίας πρῶτος βασιλεὺς Ἀντίγονος γενόμενος Ἀντιγονίαν ἔκτισε τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντη ποταμῷ. ταύτην Σέλευκος ἐπικτίσας ὁ Ἀντιόχου πατὴρ Ἀντιόχειαν ὠνόμασεν· ἡ δὲ ἐστὶν ἡ μεγάλη Ἀντιόχεια. οὗτος ὁ Σέλευκος καὶ Λαοδίκειαν ἔκτισε καὶ Σελεύκειαν, Ἀπάμειαν, Ἐδεσαν, Βέρροϊαν, Πέλλαν καὶ Βαβυλῶνα παρεστήσατο. καὶ ἐν ταῖς νέαις πόλεσι Ἰουδαίους συνώκισεν Ἕλλησι. Ὅτι ὁ διαφανὴς λεγόμενος Ἐρασίστρατος ἰατρὸς διέγνω Ἀντίοχον τὸν Σελεύκου παῖδα δεινῶς νοσοῦντα διὰ τὸν πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς γαμετὴν ἔρωτα, θυγατέρα Δημητρίου· ὅθεν Σέλευκος τῷ πάθει περιαληγῆσας παραχωρεῖ τῷ παιδί Ἀντιόχῳ τῆς γαμετῆς. οὗτος Ἀντίοχος ὁ λεγόμενος σωτήρ ἔσχεν ἐκ τῆς θυγατρὸς Δημητρίου, γαμετῆς δὲ Σελεύκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Στρατονίκης ἄρσενά υἱὸν τὸν ἐπικληθέντα θεόν, ὃς καὶ ἐβασίλευσεν μετ' αὐτὸν Συρίας καὶ Ἀσίας ἔτη ιε'. Ἐν τῷ #22εσπᾶ ἔτει τοῦ κόσμου Νικομήδης βασιλεὺς Βιθυνῶν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τὴν Νικομήδειαν ἔκτισε, πρῶτην καλουμένην 1.293 νην Ἀστακόν. Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανὴς βασιλεὺς Συρίας τὴν Ἱερουσαλὴμ πορθήσας καὶ τὸν ναὸν βεβηλώσας Διὸς Ὀλυμπίου βδέλυγμα ἐν αὐτῷ ἀνεστήλωσε κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, ἡγουν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. Ὅτι ῥο' ἔτη ἐτελεσφόρου Ῥωμαίοις Ἰουδαῖοι ἀπὸ Σελεύκου. Ἰούλιος Καῖσαρ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας Κλεοπάτρας ὑπὸ Ῥωμαίων ἀναρρηθεὶς ὑπάτος, εἰς τὴν ἀνατολήν σὺν πολλῇ ἀνελθὼν δυνάμει καὶ πολλοὺς τῶν αὐτόθι τροπώσαντες καὶ ὑποφόρους καταστήσας, ἰδίους τῶν τόπων καθίστησιν ἐπιμελητάς. Ἀντίπατρον μὲν οὖν τὸν Ἀσκαλωνίτην Παλαιστίνης κατέστησε διοικητήν. υἱὸς δὲ ἦν Ἀντίπατρος Ἡρώδου τινός, τῶν ἐν νεωκόροις ἀριθμουμένων καὶ τῶν αὐτόθι τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροδούλων. παῖδα δὲ ὄντα ποτὲ τὸν Ἀντίπατρον ληστὰὶ ἀναρπάσαντες Ἰδουμαῖοι κατεῖχον, λύτρα ὑπὲρ αὐτοῦ

κομείσθαι ὑπερλήφότες· τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ εἰς ἕσχατον πενίας ἐληλακότες ἔμεινε παρὰ τοῖς ἀρπάσσασι δουλεύων καὶ τοῖς ἐκείνων ἔθεσι τρεφόμενος. Ἀναιρεθέντος δὲ τοῦ Ἀντιπάτρου φαρμάκῳ βασκανίᾳ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας ὑπὸ Βαλίου τινὸς Ἰουδαίου, διαδέχονται οἱ παῖδες αὐτοῦ τὴν ἀρχήν, Ἡρώδης καὶ Φασάιλος. καὶ ὁ μὲν τὴν Ἰδουμαίαν καὶ τὴν Ἱεροσολύμων ἐκκληρώσατο γῆν, τὴν δὲ Ἰουδαίαν καὶ Γαλιλαίαν ὁ Ἡρώδης. γνοὺς δὲ ὡς Ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς τὸν τοῦ Δαβὶδ τάφον ἀνοίξας τρισχίλια ἔλαβε τάλαντα, ἤνοιξε καὶ αὐτός, καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὔρε, κόσμον 1.294 δὲ χρύσειον καὶ κειμήλια πολλὰ ἀνείλετο. πειραθέντος δὲ αὐτοῦ ἐνδοτέρω χωρεῖν, οὗ τὰ σώματα Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος ἐτέθησαν, πῦρ ἐξεληθὸν δύο τῶν δορυφόρων κατέφθειρε. Γενόμενος δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἰούλιος τῆς Κλεοπάτρας κρατύνει τὴν ἀρχήν, τῶν ἐπιτιθεμένων ἀναστείλας τὰς ἐπιβουλάς. καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ἅπαντα διοικησάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην μοναρχήσας. Ὅτι ὁ Ἰούλιος μὲν Κυντίλιος ἐλέγετο, μετωνομάσθη δὲ παρὰ Ἀντωνίου διὰ τὸ γεννηθῆναι αὐτῷ Γαίον Ἰούλιον. ὁ δὲ Σεξτίλιος ἀπὸ Αὐγούστου Αὐγούστος, ὃ ἐστὶ σεβαστός. Ὅτι κάρμινά παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται τὰ ἔπη καὶ καρμεντία ἢ μαντεία. Ὅτι τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ῥωμαῖοι καλάνδας καλοῦσι· νόννας δὲ καὶ εἰδοῦς ἐπὶ μὲν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου Ἀπριλλίου τε καὶ Ἰουνίου καὶ Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου καὶ Νοεβρίου τὰς μὲν νόννας λέγουσι ἐ τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἰδοῦς ἰγ' τοῦ μηνός, ἐπὶ δὲ Μαρτίου καὶ Μαΐου καὶ Ἰουλίου καὶ Δεκεμβρίου τὰς μὲν νόννας τὴν ζ' τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἰδοῦς τὴν ιε' τοῦ μηνός. καλάνδας τοίνυν Ἰανουαρίου εὐρίσκων τὴν α' Ἰανουαρίου νομίσεις. ἔτι δὲ πρὸ τριῶν τὴν τρίτην καὶ πρὸ μιᾶς νοννῶν Ἰανουαρίων τὴν δ', διὰ τὸ τὴν ε', ὡς ἔφημεν, νόνναν καλεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν ε' εἴποις ἂν πρὸ ἠ' εἰδῶν Ἰανουαρίων, ἤγουν τῆ ζ' 1.295 τούτου, καὶ πρὸ ἑπτὰ πάλιν τῆ ζ', καὶ ἐξῆς ὁμοίως, διὰ τὸ τὴν ἰγ' Ἰανουαρίου εἰδοῦς Ἰανουαρίου λέγεσθαι. τὴν δὲ ιδ' τούτου εἴποις ἂν πρὸ ιθ' καλανδῶν Φεβρουαρίου, τὴν δὲ ιε' πρὸ ιη', καὶ ἐξῆς κατὰ τὸν τρόπον μέχρι τῆς πρώτης Φεβρουαρίου· εἶτα ἔρεῖς καλάνδας Φεβρουαρίου. ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μηνῶν ὁμοίως.

Ὅτι Ῥωμαῖοι κίβους τὴν τροφήν ἐκάλουν· ἐξ οὗ καὶ Ἰανὸν Κιβούλλιον διὰ τὸ εὐωχιαστικὸν καὶ Ἰανὸν Κυρίνον ὡσανεὶ πρόμαχον, καὶ Κονσαῖον ἀντὶ τοῦ ὀδαῖον καὶ πατρικίον αὐτόχθονα. Δίων ὁ Ῥωμαῖος ἀρχαῖόν τινα ἤρωα Ἰανὸν λέγει, διὰ τὴν τοῦ Κρόνου ξένισιν λαβόντα τὴν γνῶσιν τῶν μελλόντων καὶ τῶν προῦπ ἀρχόντων, καὶ διὰ τοῦτο διπρόσωπον ὑπὸ Ῥωμαίων πλάττεσθαι· ἐξ οὗ τὸν τε μῆνα κληθῆναι Ἰανουάριον, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μηνός γίνεσθαι. Φέβρουαν θεάν τινα καθαρτικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἀνύσιος δὲ ἐν τῷ περὶ μηνῶν φεβρουῶν τὸν καταχθόνιον τῆ Θούσκων φωνῆ λέγει. ὁ δὲ Λαβέων ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν Φεβρουάριον· φέβρους γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται. κατ' αὐτὸν δὲ τοὺς κατοικομένους ἐτίμων, καὶ φεβρουᾶραι τὸ καθᾶραι. Ὅτι τὸν Μάρτεμ οἱ Ῥωμαῖοι μόντεμ ἐκάλουν οἶονεὶ θάνατον, ἢ κινητὴν τῶν τεχνῶν, ἢ τὸν παρ' ἀρρένων καὶ μόνων τιμῶμενον, ἢ ἐκ τοῦ μάρνασθαι, κατὰ Φιλόξενον. καλεῖται δὲ Αἰγυπτιαστὶ Ἐρτωσί· τοῦτο δὲ σημαίνει παντὸς γένους ζωογονίαν 1.296 καὶ πάσης οὐσίας καὶ ὕλης, κατὰ φύσιν καὶ δύνάμιν διατακτικὴν ζωογονικὴν. Ὅτι κέρδος ἢ ἐπίκαιρος δόσις λέγεται, μιλιάρια δὲ ἀπὸ τῆς μιλιτίας ἤγουν στρατείας· ὁ γὰρ Σκιπίων δι' ἔνδειαν χρυσίου τοῖς στρατιώταις τὰ μιλιάρια κατασκευάσας ἐπιδέδωκεν, Ἀντίβου τοῖς πράγμασιν ἐπικειμένου. Ὅτι δηλάτορας τοὺς διαβόλους καὶ συκοφάντας καλοῦσι Ῥωμαῖοι. Ὅτι σπαθάριος ὁ σωματοφύλαξ ἐστίν, ὀρατίων ἢ προσφῶνησις, καὶ φαυρικήσιοι οἱ τῶν ὄπλων δημιουργοί. Ὅτι Ῥωμαῖοι τὰς σώφρονας γυναῖκας ματρῶνας ἐκάλουν, οἱ δὲ Ἕλληνες οἰκοδεσποίνας. αἱ τοσοῦτον τῆς αἰδοῦς ἐφρόντιζον ὡς μηδὲ ταῖς πολλαῖς

τῶν γυναικῶν ὀμιλεῖν, ἀλλὰ τόπους τινὰς ἡσυχίους ἐν τοῖς βαλανείοις ἔξω τοῦ πλήθους ἑαυταῖς ἀφορίζειν, οὓς ἔτι καὶ νῦν ματρωνίγια καλοῦσιν. Ὅτι σῶφρονες Ἑλλήνων οὗτοι, Βελλεροφόντης Σθενεβοίας καὶ Τέλης Ἀλφειβοίας καὶ Πηλεὺς Ἀστυδαμείας καὶ Ἴππόλυτος Φαίδρας. Ὅτι ἡ ἀὼ παρὰ Χαλδαίοις ἐρμηνεύεται φῶς νοητὸν τῆ Φοι νίκων γλώσση· καὶ Σαβαῶθ δὲ ὁ ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ πόλους, τουτέστιν ὁ δημιουργὸς θεός. Ὅτι νέα ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς παρὰ Ἀττικοῖς, ἔννη δὲ ἡ τελευταία. καλάνδη ἡ νεομηνία, ἀπὸ τοῦ καλεῖν ἐν αὐτῇ τὸν ἱερέα 1.297 τὸν δῆμον καὶ κηρύττειν τὴν ἡμέραν τῆς νόννας, ἐξ ἧς ἐδηλοῦτο ἡ μεσομηνία, ἦν αὐτοὶ πατρίως εἰδοῦς προσαγορεύουσιν. ἰστέον ὅτι Μάρτιος καὶ Μάϊος καὶ Ἰούλιος καὶ Ὀκτώβριος ἐβδομαίαις ἔχουσι τὰς νόννας καὶ πεντεκαιδεκαταίας τὰς εἰδοῦς, οἱ δὲ λοιποὶ πεμπταίας τὰς νόννας, καὶ τρισκαιδεκαταίας τὰς εἰδοῦς. Φουρτούνα παρὰ Ῥωμαίοις ἡ εὐδαιμονία. Ὅτι ἡ δεκάς δεχὰς προσαγορεύεται ὡς δεκτικὴ τοῦ ἀπέιρου. ἡ αὐτὴ καὶ κλαδοῦχος, διότι ἐξ αὐτῆς οἱ ἀριθμοὶ πάντες ὡς κλάδοι τινὲς φύονται. Σπόρτα παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἡ σπυρίς, ἡ καὶ φύσκος καλεῖται· κἂν διαφέρωσι τῷ φύσκον μὲν καλεῖσθαι τὴν ῥαβδωτὴν πλεκτὰ νην, σπόρταν δὲ τὴν φλοιώδη. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα κατασκευὴ σπυρίδος, ἀντὶ πύλου τῆ κεφαλῇ τιθεμένη· καλεῖται δὲ παρ' Ἰταλοῖς κάμελα, ἐξ οὗ καὶ καμελαύκια. Μαππάριον τοῖς Ῥωμαίοις ἔδοξε καλεῖν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ἔθος ἦν τοῖς ὑπάτοις ἐπὶ τῶν θεάτρων εὐωχεῖσθαι. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῆς εὐωχίας τὸ ἐν χεροῖν ἐκμαγεῖον, ὃ καὶ μάππαν πατρίως καλοῦσιν, ἐξ οὗ καὶ μανδύλια, ἔρριπτον· ὅπερ ὑποδε χόμενος ὁ λεγόμενος μαππάριος τὸν ἀγῶνα παρεσκεύασεν. οὐ πλέον δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων, οὓς σπάτια οἰοῦναι στάδια καὶ μίσους ἀντὶ τοῦ ἄθλου, περὶ τὴν πυραμίδα, ἦν νῦν ὀβελὸν καλοῦσι, διεπληκτίζοντο οἱ ἀγωνισταὶ διὰ τὸ τοσοῦτους εἶναι τοὺς τῶν πλα 1.298 νήτων πόλους, οὓς Χαλδαῖοι στερεώματα καλοῦσιν, ἄνευ τοῦ σεληνιακοῦ διὰ τὸ μέχρις αὐτῆς διήκειν τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κατὰ τὸ λόγιον. Ὅτι βιξιλατίωνες οἱ Ῥωμαίων ἱππεῖς, καὶ βίξιλα παραπετάσματα ἐκ πορφύρας καὶ χρυσοῦ εἰς τετράγωνον σχῆμα πεποιημένα· ταῦτα ἐξαρτῶντες ἐπὶ μακρῶν δοράτων, κύκλω παραπορευόμενοι τῶν βασιλέων κατασκέπτουσιν αὐτούς. εἶεν δ' ἂν τὰ λεγόμενα φλάμουλα. Ἡ παρ' Ἑλλησιν ὀπτὴ πλίνθος λατέρκουλον παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται. ἦν δὲ πλίνθος δημοσία, ἐφ' οὗ τὰ τε τῶν βουλευτῶν καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων ὀνόματα ἀπεγράφετο, καὶ ἐγράφετο ἐπὶ τείχους εἰς τετράγωνον σχῆμα τύπος τις καὶ γραμμὴ πλίνθος. τίτλον καὶ αὐτὴν τινες ὀνομάζουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς τίτλος κυρίως ἢ προσγραφή τῶν ἀξιωματῶν λέγεται, οὐ μὴν ἢ τετράγωνος γραμμὴ. λέγεται παρὰ Ῥωμαίοις ματρίκιον τὸ πλατὺ ξύλον καὶ παχύ· οἱ γὰρ ἀρχαῖοι ξύλοις καὶ φλοιοῖς καὶ φιλυρίνοις πίναξι προσγράφοις ἐκέχρητο. ἔστι δὲ καὶ σανὶς φιλυρίνη, ἐφ' ἧς τὰ ῥήματα τῆς ἐλευθερίας εἴωθε γράφεσθαι. τιλία δὲ παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἢ φιλύρα τὸ ξύλον· ὅθεν κῶδιξ τὸ βιβλίον. κῶδιξ δὲ κυρίως ὁ φιτρὸς παρ' αὐτοῖς καλεῖται, καὶ λίβερ τὸ βιβλίον. λίβερ δὲ ὁ φλοιός ἐστι κυρίως· ταῦτα καὶ ματρίκιον. καὶ ματρι καρίους τοὺς ξυλοουργοὺς καλοῦσι. Τρισώματον τὸν Γηρυόνην φασὶν οὐχ ὅτι τοσοῦτοις ἐχρή 1.299 σατο σώμασιν, ἀλλ' ὅτι τρεῖς νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ κείμεναι συνεμάχουν αὐτῷ. Ὅτι Ῥωμαῖοι τὰ δίζυγα ἄρματα βίγας ἐκάλουν, ἐξ ὧν καὶ βιγάριοι. Λατίνους τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραικοὺς δὲ τοὺς ἐλληνίζοντας καλοῦσιν. δεκανοὺς τοὺς ῥαβδούχους. Ὅτι τὰ λεγόμενα ἑπτὰ θεάματα ἐστὶ ταῦτα· κενὸν φρύαγμα τῶν πάλαι πυραμίδες, Αἴγυπτος ἄσπερ εἶχε κόμπον ἢ πλάνος, καὶ πύργος ἄστροις ἐξισούμενος Φάρου. μέγας κολοσσὸς ὁ θρυλούμενος Ῥόδου, καὶ τύμβος ἐξάκουστος ὁ τοῦ Μασώλου, καὶ Κυζίκου φέριστος ἀρραγῆς δόμος. τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας δόμος, τὸν ὄνπερ ἐξήγειρεν Ἀρτεμισία ἢ Μασώλου τάλαινα σύζυγος πάλαι. καὶ τὸ θέατρον Λυκίας τῆς τῶν Μύρων, ὅπερ κατεσπάραξεν Ἰσμαὴλ γόνος. καὶ Ῥουφίνιον ἄλσος ἐν

τῷ Περγάμῳ, οὐπερ τὸ κάλλος πᾶσαν ἔδραμε χθόνα. Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔβασίλευσεν ἔτη δ' ἡμῶν ζ'. Καῖσαρ δὲ ἐπεκλήθη, ὃ λέγεται ἀνατομή, ὅτι θανούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἐννάτῳ μηνὶ ταύτην ἀνατεμόντες ἐξήγαγον αὐτόν.

Οὗτος 1.300 καὶ δικτάτωρ ἐκλήθη, ὃ ἐστὶ μονάρχης· δικτάτωρ δὲ ἐστὶν ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος. τούτῳ ἐτέχθη ἵππος ἀντὶ ὀπλῆς χηλᾶς ἔχων καὶ μηδένα ἕτερον ἀναβάτην δεχόμενος ἢ αὐτόν, ὡς Βουκέφαλος τὸν Ἀλέξανδρον. οὗτος νέος ὢν ἔδοξεν ἐν τοῖς ὑπνοῖς συνουσιάζειν τῇ ἰδίᾳ μητρὶ. Ὅτι αὐτὸς Ἰούλιος, ὡς φησι Πλούταρχος, μεγίστοις ἀγῶσι Γερμανοὺς καὶ Γάλλους καὶ Βρεττανοὺς χειρωσάμενος, ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις πεντακοσίας πόλεις οἰκουμένης κατεστήσατο. Ὅτι ἢ γαμετὴ αὐτοῦ ἐν τῇ νυκτὶ μεθ' ἣν ἐσφάγη, ἔδοξεν ὄραν τὴν οἰκίαν Καίσαρος συμπεπτωκέναι, καὶ αὐτὸν κατατετρωμένον καὶ αἵματι περιρρέομενον ἐμπεσεῖν τοῖς κόλποις αὐτῆς. τούτῳ μέλλοντι τὴν αὐλίον ἐξελθεῖν θύραν ἀπερχομένων ἐπὶ τὸ βουλευτήριον εἰκὼν αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἐφροσώσα τῷ προθύρῳ αὐτομάτως κατέπεσε. καὶ πρὸς τούτοις χάρτην αὐτῷ τις ἐπιδέδωκε πᾶσαν τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ἔχοντα. καὶ νομίσας ἄλλο τι εἶναι οὐκ ἐνέτυχεν, ἀλλὰ δεδωκὼς ἐτέρῳ φυλάττειν ἐσφάγη ὑπὸ Βρούτου καὶ Κασίου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, χρόνων ὑπάρχων ν'. κληρονόμον δὲ καὶ θετὸν υἱὸν κατέλιπεν Ὀκτάβιον τὸν υἱὸν Ἰουλίας τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ἔτος ἄγοντα ι'. Ὀκτάβιος Αὐγούστος Καῖσαρ, ὁ ἀνεψιὸς Ἰουλίας, ἔβασίλευσεν ἔτη ν'. ἀφ' οὗ Αὐγούστοι οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς καὶ ὁ μὴν Αὐγούστος ἐκλήθη, ὃ ἐστὶ σεβαστός, Σεξτίλιος πρὶν ὄνομα 1.301 ζόμενος. ἐν τῇ νυκτὶ δὲ ἣ ἐγεννήθη, εἶδεν αὐτοῦ ὁ πατήρ καθ' ὑπνους ἐκ τῶν κόλπων τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ εἶδεν ὡς τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ἐξαρπαγέντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνεφέρετο. καὶ ὅτι Νιγίδιος βουλευτὴς ἀστρολόγος βραδὺ προελθόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν, ὃ δὲ ἔφη υἱὸν αὐτῷ τετέχθαι, κάκεινος ἀνεβόησεν "ὦ τί ἐποίησας; δεσπότην ἡμῖν ἐγέννησας." ὅτι τρεφομένου αὐτοῦ ἐν ἀγρῷ κατὰ τὰς ἀετὸς τὸν ἄρτον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀφείλετο, καὶ ἐπανελθὼν πάλιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦτον κατέθετο. ὅτι ἐν παισὶν αὐτοῦ τελοῦντος Κικέρων αὐτὸν [ὁ Ὀκτάβιος] ἐν ὀνείροις ἐθεάσατο χρυσοῦ ἀλύσει δεδεμένον καὶ μάστιγα κρατοῦντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ χαλασθῆναι εἰς τὸ Καπιτώλιον. ὅτι ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ κεραυνὸς εἰς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐμπεσὼν τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἠφάνισεν, ὡς τοὺς μάντις εἰπεῖν ὅτι τεθνήσκει. συγκαλέσας δὲ τοὺς βουλευτὰς εἶπε "πηλίνην παραλαβὼν τὴν Ῥώμην λιθίνην ὑμῖν αὐτὴν καταλέλοιπα" διὰ τὸ περιὸν τῆς δυνάμεως. ἐν τῷ Σεξτιλίῳ δὲ μηνὶ γενόμενος ὑπάτος καὶ πολλὰς νίκας νικήσας, ἐν τούτῳ καὶ τελευτᾷ· διὸ καὶ Σεξτίλιος αὐτὸς πάλιν ἐλέγετο διὰ τὸν Σεξτίλιον μῆνα ἐπονομασθῆναι Αὐγούστον. ἠγαπᾶτο δὲ ὑπ' αὐτοῦ Μαικήνας ἀνὴρ σοφός, ὃς καὶ πρῶτος τὰ σημεῖα ἐφεῦρεν. ὃς ποτε δικάζοντας τοῦ Καίσαρος καὶ πολλῶν θάνατον καταψηφισαμένου, μὴ δυνάμενος διὰ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ... αὐτοῦ, ἔγραψεν "ἀνάστα δήμιε," καὶ σημηνάμενος 1.302 ἔρριψεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ· ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ Καῖσαρ ἀνέστη, κελεύσας ἀργῆσαι τὰ κριθέντα παρ' αὐτοῦ. ὅτι πάντῃ ἦν τῶν φίλων θεραπευτικός. τινὸς γὰρ τῶν συστρατευομένων αὐτῷ δεθέντος τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον αὐτοῦ παρουσίας, εἰπεῖν αὐτὸν μὲν ἀσχολεῖσθαι, ἐπιτρέψαι δὲ τινὶ τῶν φίλων παραγενέσθαι καὶ τὴν χρεῖαν πληρῶσαι. ὃς ὀργισθεὶς ἔφη "ἐγὼ ὁσάκις τῆς ἐμῆς ἐπικουρίας ἐδεήθης, οὐκ ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ ἔπεμψα." καὶ ἐρυθρίασας ὁ Καῖσαρ καὶ συναπῆλθε καὶ συνέπραξεν. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Αὐγούστου Καίσαρος εἰσῆλθε πλοῖον ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν πόρταν Ῥώμης, ἐπιφερόμενον σίτου μοδίων χιλιάδας υ', ἐπιβάτας ας', ναύτας ζ', πέπερι, ὀθόνας, χάρτην, ὑέλια, καὶ τὸν μέγαν ὀβελίσκον μετὰ τοῦ βασιλέως, αὐτὸν τε ἐστῶτα ἐν τῷ μεγάλῳ ἵππικῷ, ἔχοντα ὕψος πόδας πζ' ἡμισυν. Εἶχε δὲ καὶ Ἀθηνόδωρον τὸν

Ἀλεξανδρέα σοφώτατον πάνυ. ἦν δὲ Καῖσαρ μανιώδης αἰεὶ περὶ τὰς τῶν ἀλλοτρίων γυναῖκας, ὡς καὶ αὐτοὺς ἐξυπηρετεῖν τῷ μιάσματι. ἠνίκα γὰρ ἤρχετο τις τῶν βουλευτῶν πρὸς αὐτὸν ὠραίαν ἔχων γυναῖκα, ἔπεμπε πρὸς τοῦτον τὸν οἰκεῖον δακτύλιον, καὶ ἠξίου ἐμβαλεῖν τὴν γαμετὴν ἐν καταστέγῳ φορεῖῳ καὶ κατασημάνασθαι, καὶ αὖθις τὸν δακτύλιον ἀντιπέμψασθαι· καὶ οὕτω δεχόμενος τὴν γυναῖκα ἐν τῷ φορεῖῳ ἀσελγαίνων ἐσφράγιζε καὶ ἀνταπέστρεφεν. ὅπερ γέγονέ τι, ὃς 1.303 μὴ τολμήσας ἀντειπεῖν ἀπωδύρετο τὸ δυστύχημα. οἷς ἐπιστὰς Ἀθηνόδωρος κλαίουσι, καὶ τὴν αἰτίαν μαθὼν, ἑαυτὸν ἤτησεν ἐμβαλεῖν τῷ φορεῖῳ καὶ κατασημνημένους ἀποστεῖλαι, γυμνὸν ξίφος ἐπιφερόμενον. οὗ ἀπαχθέντος ἐδόκει Καῖσαρ τὴν γυναῖκα εἶναι τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ ἀνοίξαντος τὰς θύρας ἐξέθορε ξιφῆρης Ἀθηνόδωρος καὶ πάνυ κατέπτηξε τῷ ἀθρόῳ τὸν Καῖσαρα. καὶ δεδιότα αὐτὸν ἀνεκτῆσατο, καὶ τοῖς μεγίστοις κατέδωκεν ὄρκους μηδέποτε τοῦτο πράξαι. ὃν τοσοῦτον ἀπεδέξατο ὡς τὴν σύγκλητον συναγαγὼν πολλὰ τὸν Ἀθηνόδωρον ἐγκωμιάσαι, προσθεῖναι δὲ καὶ τοῦτο, ὡς κακὸν βίον ἐσχηκὼς ὑπὸ Ἀθηνόδωρου ἐπανωρ θώθη. γηράσας δὲ ὁ Ἀθηνόδωρος ἤτησεν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα· ἔλεγε γὰρ ὡς τέλειος εἶη ὁ Καῖσαρ κατὰ πᾶσαν φιλοσοφίαν καὶ πράξιν. ὁ δὲ μόλις ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἀναχώρησιν. ὡς δὲ μέλλων ἀπαίρειν ἠσπάζετο αὐτόν, καὶ ἐπικύψας εἰς τὸ οὐς παρεκάλει ἴν' ὁσάκις ὀργισθῆ, μὴ πρότερον κελεύσῃ τὸ πρακτέον, πρὶν ἂν καθ' ἑαυτὸν ἀριθμήσῃ τὰ κδ' στοιχεῖα· ἦδει γὰρ αὐτοῦ τὸ ὀξύθυμον καὶ εὐμετάβλητον. ὁ δὲ Καῖσαρ αἰσθόμενος ἔφη "εὖγε, ὑπέμνησάς με ὡς ἀτελής εἰμι καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας δεόμενος. διὰ τοῦτο οὐ συγχωρήσω σοι τῆς ἐνεγκαμένης τέως ἐπιβῆναι." Τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει αἱ ἴνδικτοι ἐπενοήθησαν καὶ τὸ βίσεξτον, καὶ νόμους ἐξέθετο πολιτικούς. καὶ Βιργίλιος παρὰ Ῥωμαίοις ἐγνωρίζετο ποιητής. ἐπὶ τούτου καὶ Ἰούδαν τὸν Γαλι 1.304 λαῖον τὸν ἐν ταῖς πράξεσιν ἐμφορόμενον ἱστοροῦσιν ἐγγεράθαι, καὶ Ἀντίπατρον τὸν Ἡρώδου πατέρα τῆς Ἰουδαίας βασιλέα καταστήναι ὑπὸ Ῥωμαίων.

Ἀντώνιος δὲ ὁ στρατηγὸς καὶ ὑπάτος Ῥωμαίων, ὡς φησι Δίων ὁ Κόκκειος, ἀνελὼν Βρούττον καὶ Κάσιον τοὺς φονευτὰς Ἰουλίου Καίσαρος, τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν ἦλθεν ἐν Συρίᾳ. ἔρωτι δὲ βληθεὶς Κλεοπάτρας ἀντήρην Αὐγούστῳ Καίσαρι· ὅθεν ἐπανελθεῖν εἰς Ῥώμην οὐκ ἐγνώκει ὡς λόγον ἀποδώσων. οὗτος ὁ Ἀντώνιος μετὰ Κλεοπάτρας Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ἀνταρσίαν βουλευσάμενος προσέχωσε τὸν Ἀλεξανδρείας τῆς πόλεως καὶ Φάρου τῆς νήσου μεταξὺ διακείμενον θαλάσσιον πορθμὸν, ὡσεὶ τέσσαρα μίλια ἔχοντα διάστημα. τοῦτον οὖν τὸν πορθμὸν χειρὶ πολλῇ καὶ σπουδῇ καὶ δαπάνῃ, Δεξιοφάνους μηχανικοῦ τοῦ ἔργου προηγουμένου, συντελέσαντες ἤπειρον καὶ βατὸν εἶναι παρεσκεύασαν ἄβατον ὄντα τὸ πρότερον, καὶ ἀκωλύτως ἐξεῖναι πρὸς τὴν Φάρον διαβαίνειν. Τούτου τῷ ἰδ' ἔτει Αὐγούστου δὲ Καίσαρος μβ' ἔτει τῆς μοναρχίας αὐτοῦ, τίκεται Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν. ἔτος τοῦτο κτίσεως κόσμου κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας ἀναγραφὰς #22εφ', μὴν Δεκεμβρίῳ κέ', ἡμέρᾳ δ'. κύκλος ἡλίου ὀκτωκαιδέκατος, καὶ σε λήνης κύκλος ιε'. εἶτα γινῶναι τὴν ἡμέραν βουλόμενοι καθ' ἣν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν, τίθεμεν τὰς κατὰ τὸ παρὸν ἔτος δ' ἐπακτὰς τοῦ ἡλίου, καὶ ταύταις προστίθεμεν τὰς ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας, Ἀπριλλίου λ', Μαΐου λα', 1.305 Ἰουνίου λ', Ἰουλίου λα', Αὐγούστου λα', Σεπτεμβρίου λ', Ὀκτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεκεμβρίου κέ', ὁμοῦ ς α'. ταύτας ὕφειλε ἐπὶ τῶν ἑπτὰ οὕτως· ἐπτάκις μ' σπ' ια' ζ' λοιπαὶ δ'. ἐγνώμεν οὖν ὡς καθ' ἣν ἡμέραν ἐδημιούργησε τοὺς φωστῆρας, κατ' αὐτὴν ἐτέχθη Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν ὡς ὑπάρχων ἡλῖος δικαιοσύνης. Τῷ ιε' ἔτει Τιβερίου Καίσαρος βαπτίζεται ὑπὸ Ἰωάννου, ἰνδικτιῶνι πρώτη, ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, τῇ ιγ' ἡμέρᾳ τοῦ λα' ἔτους αὐτοῦ, ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. ἐν τῷ #22εφ'

ἔτει τοίνυν τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἐγεννήθη Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν. ἐν δὲ τῷ παρόντι #22εφλ' ἔτει ἐβαπτίσθη, καθὼς λέλεκται. μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, ἧ' φησὶ τὰ ἱερά λόγια, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἐγένετο ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ περιστερᾶν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνῆν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν "σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν σοὶ ἠδὲ δόκησα." εἶτα γινῶναι βουλό μενοι καὶ ποία ἦν τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα ὅτε ὁ κύριος ἐβαπτίσθη, τίθεμεν τὰ #22εφλ' ἔτη. τούτοις προστίθεμεν τὸ τέταρτον, καὶ γίνονται #22 κ'. ταῦτα ὑφείλομεν παρὰ τὸ ἐπτάϊ, λέγοντες, ἐπτάϊ ' τ', ἐπτάϊ π' φξ', ἐπτάϊ ἦ ν'. λοιπαὶ δ' ἑπακταί. ταύταις προσάπτομεν τὰς ἀπὸ τοῦ πρώτου μηνὸς ἡμέρας ἕως αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐν ἧ' ὁ κύριος ἐβαπτίσθη. οὕτως ἔχεις ἑπακτὰς δ'. 1.306 Ἀπριλλίου λ', Μαΐου λα', Ἰουνίου λ', Ἰουλίου λα', Αὐγούστου λα', Σεπτεμβρίου λ', Ὀκτωβρίου λα', Νοεμβρίου λ', Δεκεμβρίου λα', Ἰανουαρίου λ', ὁμοῦ σπε'. ταύτας ὑφέλε ἐπὶ τῶν ἐπτά, λέγων ἐπτάϊ μ' σπ', λοιπαὶ ε'. ἔγνωμεν οὖν ὡς ἐν ε' τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα ἐβαπτίσθη ὁ κύριος. καθ' ἣν ἡμέραν αὐτὸς ὁ κύριος προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, αὐτὸς ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ἐβαπτίσθη καὶ ἡγίασε τὸ ὕδωρ καὶ ζωοποιὸν ἡμῖν ἀπειργάσατο. Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, καὶ πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ νικῆσαι τὸν πειράζοντα, παρεγένετο εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ κελεύσας τοὺς μαθητὰς πιστεύσαντας καὶ δεξαμένους τὸ κήρυγμα τῆς εὐσεβείας ἀνελεθεῖν μετ' αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐορτάσαι τὸ νομικὸν πάσχα. εἶτα θέλοντες γινῶναι ποστῆ τοῦ μηνὸς ἔφθασε κατὰ τὸ παρὸν #22εφλζ' ἔτους, ἀρχὴν εἰληφυῖα ἀπὸ κα' τοῦ Μαρτίου μηνός, ἢ ἰδ' τοῦ πρώτου μηνός τῆς σελήνης, τὰ #22εφλ' ὑφείλομεν ἐπὶ τῶν ἰθ'. λοιπαὶ ζ'. ταύτας ἑνδεκαπλασιάζοντες, γίνονται οζ'. ἔκβαλε τριακάδας δύο, λέγων δις λ' ξ'. λοιπαὶ ιζ'. πρόσβαλε ταύταις τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, πρὸ σελήνης ζ', καὶ ζ' τὰς ἀπὸ κα', καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρτίου μηνός. ὁμοῦ μδ'. ὑφέλε λ'. λοιπαὶ ἰδ'. καὶ ἔφθασεν ἢ ἰδ' τοῦ πρώτου μηνός τῆς σελήνης τῆ κζ' τοῦ Μαρτίου μηνός. εἶτα θέλοντες γινῶναι καὶ ποία ἡμέρα ἔφθασεν ἢ αὐτῆ ἰδ' τοῖς #22εφλ', προστίθεμεν τὸ τέταρτον, #22ατπδ', 1.307 καὶ γίνονται #22 κ'. ταῦτα ὑφέλε εἰς τὰ ζ', λέγων ζ' τ', ζπ' φξ', ζῆ ν'. λοιπαὶ δ' ἑπακταί. ταύταις πρόσβαλε τρεῖς τὰς πρὸ τῶν φωστήρων, καὶ ζ' τὰς ἀπὸ κα', καὶ αὐτῆς τοῦ Μαρτίου μηνός. ὁμοῦ ἰδ'. καὶ ὑφέλε ζ'. λοιπαὶ ζ'. καὶ ἦν σάββατον.

Τῷ δὲ ἰθ' ἔτει Τιβερίου Καίσαρος ὁ κύριος ἐπὶ τὸ πάθος παρῆν. ἔτος τοῦτο #22εφλθ', μηνὶ Μαρτίῳ κγ', ἡμέρα γ'. ἀνέστη δὲ τῆς κε' τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου μηνός, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη, ἡμέρα α'. ὅθεν καὶ τὸ κύριον πάσχα ἐορτάζειν ἢ ἐκκλησία παρὲν ληφε τῆς κε' τοῦ Μαρτίου μηνός. ἐν ᾧ χρόνῳ ἐτελέσθη τὸ Ἰουδαϊκὸν πάσχα, μηνὶ Μαρτίῳ κδ', ἡμέρα ζ'. κύκλος ἡλίου κγ' καὶ σελήνης ι', ἀρχὴν εἰληφῶτα τὴν κα' τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς ἐνεστώσης δ' ἰνδικτιῶνος. καὶ ἰα' ἔτος τῆς κατὰ φύσιν ἑννεακαὶ δεκαετηρίδος τῆς σελήνης, καὶ κ' τῆς κατὰ φύσιν ὀκτωκαιεικοσαετηρίδος τοῦ ἡλίου. τοῦτο δὲ τὸ τέταρτον πάσχα ἐστὶν ἐν ᾧ πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον, τὸ "καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσηλθὸν εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα ἀκωλύτως τῆ ἐξῆς ἡμέρα φάγωσι τὸ πάσχα." καὶ αὐθις "οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν γὰρ μεγάλη ἢ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν." ἐν ᾧ οὖν καιρῷ κατὰ σάρκα ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ κύριος, τὸ κατὰ νόμ. 1.308 μὴ οὐκ ἔφαγε πάσχα, ἀλλ' αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη. ὅτι δὲ οὐ κατὰ τὴν ἰδ' ἐπετέλεσε τὸ πάσχα, ἀλλὰ πρὸ τούτου τὸ μυστικὸν ἐτέλεσε δεῖπνον, ὅτε καὶ ὁ ἀγιασμὸς τῶν ἀζύμων καὶ ἡ προετοιμασία τῆς ἐορτῆς ἐγένετο, εὐρίσκεται τοῖς μαθηταῖς

μεταδιδούς οὐ θύματος οὐδὲ ἀζύμων, ἀλλ' ἄρτου καὶ ποτηρίου. Οἱ δὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἀναγράφοντες εἰς τὸ #22εφ' ἔτος καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ #22εφλγ' σφάλλουσι, μὴ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἔτους ἐπιστάμενοι.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐνσάρκου ἐπιδημίας Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἦν τις τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης, ὀνόματι Αὔγαρος. διαδοθείσης οὖν πανταχοῦ τῆς τῶν θαυμασίων φήμης Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἀκούσας καὶ αὐτὸς ὁ ῥηθεὶς τοπάρχης ἐξίστατο ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπόθει ἰδεῖν τὸν Χριστόν. οὐκ ἠδύνατο δὲ διὰ τὸ ἀνιάτως νοσεῖν. γράφει τοίνυν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, ἣν ἀπέστειλε δι' Ἀνανίου τῶν αὐτοῦ ταχυδρόμων, ὃς ἐν πείρᾳ ἐτύγχανε καὶ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ Αὔγαρος λαβεῖν ἐν σανίδι τὸ ὁμοίωμα τῆς τοῦ Χριστοῦ ιδέας. ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Αὔγαρου κατὰ ῥῆμα διέξεισι τάδε. "Αὔγαρος τοπάρχης πόλεως Ἐδέσσης Ἰησοῦ σωτῆρι ἀγαθῷ, ἀναφανέντι ἐν πόλει Ἱεροσολύμων, χαίρειν. ἤκουσταί μοι τὰ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν ἰαμάτων ὡς ἄνευ φαρμάκων ὑπὸ σου γινομένων· ὡς γὰρ λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς, χωλοὺς περιπατεῖν, λεπροὺς καθαρῖζεις, καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα λόγῳ ἀπελαύνεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις καὶ νεκροὺς ἐγείρεις. 1.309 ταῦτα πάντα ἀκούσας περὶ σου κατὰ νοῦν ἐθέμην ὅτι θεὸς εἶ καὶ καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα ποιεῖς, ἢ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, ποιῶν ταῦτα. διὰ ταῦτα τοίνυν γράψας ἐδέηθην τῆς σῆς ἰσχύος καὶ ἀγαθότητος σκυλῆναι καὶ ἔλθεῖν πρὸς με, ἵνα τὸ πάθος ὃ ἔχω θεραπεύσης. καὶ γὰρ ἤκουσα ὅτι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καταγογγύζουσί σου καὶ βούλονται κακῶσαί σε. πόλις δέ μοί ἐστι μικροτάτη, ἣτις ἐξαρκέσει ἀμφοτέροις ἡμῖν. ἔρρωσο." ὁ δὲ ταχυδρόμος ἀπελθὼν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ δὸς τῷ κυρίῳ τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἐπιμελῶς ἀτενίζων αὐτῷ, μὴ δυνάμενος δὲ πλησίον αὐτοῦ στήναι διὰ τὸ συρρεῦσαν πλῆθος, ἐπὶ τινα πέτραν μικρὸν τῆς γῆς ἀνεστηκυῖαν ἀναβὰς ἐκαθέσθη, καὶ εὐθὺς ἐκείνῳ μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ δὲ χάρτη τὴν χεῖρα προσήρειδε, καὶ τὴν τοῦ φαινομένου μετέγραφεν ὁμοίότητα. καὶ οὐδαμῶς ἠδύνατο αὐτόν κατὰ λαβεῖν διὰ τὸ ἑτέρα καὶ ἑτέρα ὄψει φαίνεσθαι. ὁ δὲ κύριος, ὡς ἄτε κρυφίων γνώσεων καὶ καρδιῶν ἐξεταστής, γνοὺς τὴν ἐν θύμῃσιν αὐτοῦ μετεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ζητήσας νίψασθαι ἔπε δόθη αὐτῷ ῥάκος τετράδιπλον μετὰ τὸ νίψασθαι, ἐν ᾧ καὶ ἀπεμάξατο τὴν ἄχραντον καὶ θεῖαν αὐτοῦ ὄψιν. καὶ ὡς τοῦ θαύματος, παρευθὺς ἐνετυπώθη τῆς αὐτοῦ μορφῆς τὸ ἀπεικόνισμα ἐν τῇ σινδόνι, ἣν καὶ ἀπέδωκε τῷ Ἀνανίᾳ εἰπὼν "ἄπελθε, καὶ ἀπόδος αὐτὴν τῷ ἀποστείλαντί σε." ἀντέγραψε δὲ ὁ κύριος καὶ ἐπὶ στολὴν πρὸς τὸν Αὔγαρον, ἐπὶ λέξεως ἔχουσαν οὕτως "μακάριος εἶ, Αὔγαρε, πιστεύσας ἐν ἐμοὶ μὴ ἑωρακῶς με. γέγραπται γὰρ περὶ ἐμοῦ, τοὺς ἑωρακότας με μὴ πιστεύειν ἐν ἐμοί· οἱ δὲ μὴ 1.310 ἑωρακότες με αὐτοὶ πιστεύουσι καὶ ζήσονται. περὶ δὲ οὗ ἔγραψάς μοι ἔλθεῖν πρὸς σε, δέον ἐστὶ πάντα πληρῶσαί με δι' ἃ ἀπεστάλην, καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ἀναληφθῆναι με πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με πατέρα. ἐπειδὴν δὲ ἀναληφθῶ, ἀποστείλω σοι ἕνα τῶν μαθητῶν μου, ὀνόματι Θαδδαῖον, ὅστις καὶ τὸ πάθος σου θεραπεύσει καὶ ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰρήνην σοι παράσχη, καὶ τῇ πόλει σου γενήσεται τὸ ἱκανὸν πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἐχθρῶν κατισχυῖσαι αὐτῆς." ἐπιθεὶς ἐν τῷ τέλει καὶ σφραγίδα γράμμασιν Ἑβραϊκοῖς ἐνσημανθεῖσαν ἑπτὰ, ἃ τινὰ μεθερμηνευόμενα ταῦτα δηλοῦσι, θεοῦ θεαθὲν θαῦμα θεῖον. ὁ δὲ τοπάρχης Αὔγαρος δεξάμενος περιχαρῶς τὸν Ἀνανίαν, πεσὼν προσεκύνησε τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ ἄχραντον τοῦ κυρίου πίστευσε καὶ πόθῳ πολλῷ, καὶ παρὰ ραχρῆμα ἰάθη ἀπὸ τῶν νόσων αὐτοῦ, μικροῦ τινὸς λειψάνου ὑπολειφθέντος ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἦν γὰρ ὁ Αὔγαρος δυσὶ νοσῆμασι ταλαιπωρούμενος, ἐνὶ μὲν ἀρθρίτιδι χρονία, ἑτέρα δὲ λέπρα μελαίνη, ἐκδαπανώση τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὃς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἄρθρων ὀδύνας συνέιχετο καὶ τοῖς τῆς λέπρας ἑταλαιπωρεῖτο κακοῖς, ἀπ' ἧς ἐγένετο αὐτῷ ἡ τῆς ἀμορφίας αἰσχύνη, δι' ἣν οὐδὲ θεα

τὸς ἦν σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις. Μετὰ δέ γε τὸ τοῦ Χριστοῦ πάθος καὶ τὴν εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ ἄνοδον καταλαβὼν ὁ ἀπόστολος Θαδδαῖος τὴν Ἔδεσσαν, προσήγαγε τῇ κολυμβήθρᾳ τὸν Αὔγαρον, καὶ πάντας τοὺς αὐτοῦ ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ ἐξῆλθε τοῦ ὕδατος καθαρὸς καὶ ὑγιής, ἀπαλει φθέντος καὶ τοῦ μικροῦ λειψάνου τῆς λέπρας τοῦ ὑπολειφθέντος 1.311 ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ. ἔκτοτε δὲ παντοίως ἐσέβετο καὶ ἐτίμα τὸ σεβάσμιον ἐκτύπωμα τῆς τοῦ κυρίου μορφῆς, προσθεὶς καὶ τοῦτο ὁ τοπάρχης τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ καλοῖς. ἔκπαλαι τῶν καιρῶν πρὸ τῆς δημοσίας πύλης τῆς πόλεως Ἐδέσσης ἄγαλμά τι τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν ὑπερθεν ἀνεστήλωτο, ὃ πάντα τὸν ἐντὸς τῆς πόλεως βουλόμενον εἰσιέναι ἀνάγκη ἦν προσκυνεῖν καὶ εὐχὰς ἀποδιδόναι, καὶ οὕτως εἰσέρχεσθαι ἐν τῇ πόλει. τοῦτο οὖν τὸ ἀκάθαρτον καὶ δαιμονιώδες ἄγαλμα καθελὼν καὶ τελείῳ παραδοὺς ἀφανὶ σμῶ, εἰς τὸν ἐκείνου τόπον τὴν ἀχειροποίητον ταύτην εἰκόνα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἐπὶ σανίδος κολλήσας καὶ καλλωπίσας ἀνέστησεν, ἐπιγράψας ἐν αὐτῇ ταῦτα τὰ ῥήματα "Χριστὲ ὁ θεός, ὁ εἰς σὲ ἐλπίζων οὐκ ἀποτυγχάνει." καὶ λοιπὸν ἐθέσπισε πάντα τὸν διὰ τῆς πύλης ἐκείνης εἰσέρχεσθαι μέλλοντα τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πολυθαυμάστῳ καὶ θαυματουργῷ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνι, καὶ οὕτως εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεσθαι. καὶ διετηρήθη τὸ τοιοῦτον τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβὲς θέσπισμα μέχρι τῆς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ παροικίας καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ δὲ τούτου ἔκγονος τῆς παπῶας ἀρχῆς διάδοχος γεγωνὺς ἀπελάκτισε τὴν εὐσεβίαν καὶ πρὸς τὰ εἰδῶλα ἠυτομόλησε, καὶ πάλιν ἠβουλήθη ἀναστηλῶσαι δαιμονικὴν στήλην, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καθελεῖν. τοῦτο γνοὺς ὁ ἐπίσκοπος Ἐδέσσης διὰ θείας ἀποκαλύψεως τὴν ἐνδεχομένην ἔθετο πρόνοιαν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τόπος ὑπῆρχε κυλινδροειδῆς, θρυαλλίδα πρὸ τῆς θείας εἰκόνας ἀνάψας καὶ κέραμον ἐπιθείς, εἶτα ἔξωθεν τιτάνῳ καὶ πλίνθοις ἀποφράξας τὸ ἐμβαδόν, εἰς ὀμαλὴν ἐπιφάνειαν τὸ τεῖχος ἀπηύθυνε, καὶ ἐν 1.312 τῷ μὴ ὀραῖσθαι τὴν φθονουμένην μορφήν ἀπέστη τῆς ἐγχειρήσεως ὁ δυσσεβής. ἔρρει τοίνυν διὰ μέσου χρόνος πολὺς, καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων μνήμης ἀπερρῦη ἢ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνας ἀπόκρυψις. ὁ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης τὰς τῆς Ἀσίας πόλεις πορθῶν καὶ καταστρεφόμενος κατέλαβε καὶ Ἔδεσσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας, καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινήσας πρὸ τῶν ἄλλων τῆς πόλεως, οἷον βελῶν ἀφέσεις, κατασεΐσης τειχῶν, διαθραύσεις πυλῶν, εἰς φόβον καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλε τοὺς τῆς πόλεως. οἱ ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπογνώσει καταστάντες πρὸς τὸν θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ' ὀδύνης καρδίας καὶ δακρῶν ἐζήτουν αὐτόν, διὸ καὶ εὖρον· ἐγγὺς γὰρ κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν ἐν ἀληθείᾳ, κατὰ τὸν θεῖον Δαβίδ. φαίνεται γὰρ εἶναι διὰ τῆς νυκτὸς Εὐλαλίῳ τῷ ἐπισκόπῳ γυνὴ τις εὐσταλῆς καὶ κοσμία, κρεῖττων ἢ κατὰ ἄνθρωπον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ καὶ λέγουσα ὅτι ἐπάνω τῆς πύλης τῆς πόλεως, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, διὰ τόνδε τὸν τρόπον, ἢ τιμία εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ἀποκέκρυπται, ἦν ἀναζητήσας καὶ λαβὼν πάντα αἰσίως πράξεις. ὁ δ' ἐπίσκοπος χαρᾶς ἀφάτου πλησθεὶς καὶ τὸν τόπον καταλαβὼν καὶ τοῦτον διαρρήξας, ὡς τοῦ θαύματος, εὗρε τὴν θεῖαν εἰκόνα ἀδιαλώβητον καὶ κεχαραγμένην καὶ τὴν θρυαλὴν λίδα ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ μὴ ἀποσβεσθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρὸς φυλακὴν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεραμῷ ἐκτυπωθὲν ἕτερον ὁμοίωμα ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. τοῦτο λαβὼν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ χαρᾶς ἀμέτρου, καὶ λιτανεύσας καὶ εὐχαριστήσας, κατὰ 1.313 ἔλαβε τὸν τόπον καθ' ὃν οἱ Πέρσαι διώρυκτον. ὡς δὲ πλησίον ἀλλήλων ἐγένοντο ἐν τῷ ὀρύγματι, ἀπὸ τῆς λυχνίας ἐκείνης ἐλαίου ἐπιστάξαντες εἰς τὸ ἠὺρεπισμένον πῦρ πάντας ἀπώλεσαν ἄρδην. ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξωθεν ἀναφθεῖσαν πυρὰν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν ἔνδον, ἦν ἄπειρος ὕλη ὑπέτρεφεν, ὡς πλησίον αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τοῦ θεοῦ ἐκτυπώματος, ἐξαίφνης βίαιος ἄνεμος ἐγερθεὶς κατὰ τῶν ἀναφλεγόντων ταύτην

ἀντέστρεψεν, οὐς καὶ ἐμπυρίζουσα ἀπέστρεψε. ταῦτα παθόντες μᾶλλον ἢ δράσαντες οἱ Πέρσαι, οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ δις καὶ πολλάκις, μετ' αἰσχύνης ἀπείρου ὑπεχώρησαν ἄπρακτοι. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων πανταχόθεν συνερρῆ τὰ ἀγιώτατα καὶ κάλλιστα, ἦν δὲ ἄρα θεῖον βούλημα καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην καὶ θεῖαν εἰκόνα μετὰ τῶν ἄλλων ἀποθη σαυρισθῆναι καλῶν, ὁ τῶν Ῥωμαίων κυριαρχῶν Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς σπούδασμα ποιεῖται κατευμοιρῆσαι ταύτης καὶ καταπλουτίσαι τὴν βασιλεύουσαν. καὶ δὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἔξαπ ἔστειλε πρὸς τὴν Ἑδεσσαν μηδὲν ἀνύσας. ὁ μὲν γὰρ ἐπέκειτο αὐτῶν, οἱ δὲ ἀνέδυνον καὶ παρεκρούοντο. καὶ τελευταῖον πεισθέντες ἐπένευσαν· ὁ γὰρ ἄναξ Ῥωμαίων τῇ ἐφέσει τοῦ τοιοῦτου καλοῦ πρὸς πάντα ὑπέιξας τὰ παρ' αὐτῶν προβαλλόμενα, καὶ δούς αὐτοῖς διακοσίους Σαρακηνοὺς καὶ ἀργύρου ἐπισήμου χιλιάδας δώδεκα, καὶ ἀσφαλισάμενος διὰ σφραγίδος χρυσοῦ τοῦ μὴ πολεμῶν ἐπέρχεσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα κατὰ τῶν τεσσάρων πόλεων ἐκείνων, μηδὲ ληϊζέσθαι ταύτας, ἐπέτυχεν τῆς αἰτήσεως. ἐπεὶ γὰρ συνεχωρεῖτο γενέσθαι καὶ παρεχώρησεν ὁ ἀμηνῶν, 1.314 λαβόντες οἱ ἐπίσκοποι, ὅτε Σαμοσατῶν καὶ ὁ τῆς Ἑδέσσης, καὶ ἕτεροὶ τινες τῶν εὐλαβῶν τὸ ἅγιον ἐκεῖνο ἀπεικόνισμα καὶ τὸ χρυσὸν εἰκόνα ἐπιστολίδιον εἶχοντο τῆς ὁδοῦ· καὶ πάλιν ἄπειρα ἔτε λεῖτο θαύματα. ὡς δὲ κατήνησαν ἐν τῷ τῶν ὀπτιμάτων θέματι, ἐν τῷ τῆς θεοτόκου ναῶ τῷ Εὐσεβίου λεγομένῳ, πολλοὶ προσελθόντες μετὰ πίστεως ἀπὸ ποικίλων νόσων ἰάθησαν. ἔνθα καὶ τις προσῆλθεν ὑπὸ δαίμονος ἐνοχλούμενος, καὶ τάδε οἶονεῖ ἀπεφοῖβας· "ἀπόλαβε, Κωνσταντινούπολις, δόξαν καὶ χαράν, καὶ σὺ πορφυρογέννητε τὴν βασιλείαν σου." καὶ παρατὰ ἰάθη ὁ ἄνθρωπος. τῇ δὲ ἐ' τοῦ Αὐγούστου μηνός, κατὰ τὸ #22 ὑνβ' ἔτος τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, κατέλαβον τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου οἱ τὸ ἅγιον διακομιζόμενοι, ὁ καὶ σεβασμῶς καὶ περιχαρῶς ὑπεδέχθη καὶ προσεκυνήθη παρά τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. τῇ δὲ ἐπαύριον μετὰ τὸν ἄσπασμόν καὶ τὴν προσκύνησιν ἀράμενοι τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα ἐπὶ τῶν ὤμων ὅτε ἀρχιερεὺς Θεοφύλακτος καὶ οἱ νεάζοντες βασιλεῖς (ὁ γὰρ γέροντος δι' ἀσθένειαν ἀπελείπετο), ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς γερουσίας ἅπαντες μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος, τῇ προσηκούσῃ δορυφορίᾳ παρέπεμπον μέχρι τῆς χρυσοῦς πόρτης. κάκειθεν πάλιν ἀναλαβόμενοι ὁμοίως μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων κατέλαβον τὸν περιώνυμον μέγιστον ναὸν τῆς ἀγίας σοφίας. εἶτα ἀνῆλθον εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἐν τῷ θεομητρὸς ναῶ Φάρῳ κατέθεντο τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ἐκτύπωμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 1.315 εἰς φυλακτήριον μέγιστον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως, πάλιν δὲ τῆς τῶν ἱστορικῶν ἀκολουθίας ἐξόμεθα. Τοῦ δὲ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα τεχθέντος εὐθύς Αὐγούστος Καῖσαρ ἐκράτησε πάντων, καὶ τὰς ἐθναρχίας πάσας καὶ μερικὰς βασιλείας καταλύσας τοῖς Ῥωμαίων οἴαξι πάντα ὑπέταξε, καὶ βαθεῖα εἰρήνη πανταχοῦ γέγονε· τῆς γὰρ θεῖας βοηθείας ἐπιφανείσης νῶτα δεδώκασιν οἱ πολέμιοι, καὶ αἱ πάλαι τάναντία φρονοῦσαι βασιλείαι ὑπέκλιναν τὸν αὐχένα καὶ τὸν σωτήριον ζυγὸν ὑπεδέξαντο. τῇ γὰρ ἀληθείᾳ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων μαρτυρίᾳ οἷόν τι φωνῆ χρησάμενος ὁ θεὸς τὸ οἰκεῖον ὕψος ὑπέδειξε. προειδὼς τοίνυν ὁ θεὸς τὴν Ἰουδαίων ἀπόνοιαν ἔφη διὰ τοῦ προφήτου "σκολάσατε, καὶ γινώτε ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ θεός· ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῆ." ἡμῖν δὲ παραδηλῶν τις οὕτως ἔστι, καὶ ὡς περὶ συνευφραίνεσθαι ἐπάγει "κύριος τῶν δυνάμεων μετ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς Ἰακώβ." τοῦ δὲ Ἰακώβ τὴν μνήμην οὐχ ἀπλῶς ἐποίησατο· ἀλλ' ἐπειδὴ πρῶτος ἐκεῖνος τὴν τῶν ἐθνῶν προεθέσπισε κλήσιν ("οὐκ ἐκλείψει" γάρ φησιν "ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθοι ὁ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν"), τὴν μεταβολὴν τῶν ἐθνῶν κἀνταῦθα προθεσπίζων, εἰκότως τὸν τοῦ Ἰακώβ θεὸν

τοῦ ταῦτα προειρηκότος ἔφη κατωρθωκέναι. τοιγαροῦν ἐν τῷ μβ' τῆς Αὐγούστου βασιλείας, ἐν τῷ #22εφ' ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἤρχθη ὁ κατὰ Ἀντιόχειαν τῶν ἐτῶν ἀριθμός. καὶ Ἡρώ 1.316 δὴς μὲν ἐξ ἐθνῶν ἤδη βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀνηγορευμένος, καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννηθέντος, καὶ τοῦ Ἡρώδου κακῶς τὸν βίον διαλλάξαντος, πεπλήρωται τὸ "οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός." ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀλλόφυλος ὢν περιτμηθεὶς ἤρξε τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀρχιερέα κατέστησεν ἀλλογενῆ τὸν Ἀνάβιλον, εὐθύς ἐπαύθη κατὰ τὴν θείαν πρόρρησιν ἢ ἐξ Ἰούδα ἀρχὴ μέχρι τότε κρατήσασα. οἱ γὰρ ἱερεῖς προειστήκεισαν τῶν πραγμάτων, ἄχρις οὗ Πομπήϊος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπιστὰς τὴν μὲν Ἱερουσαλήμ κατὰ κράτος πολιορκεῖ, μιαίνει δὲ τὰ ἅγια, τὸν δὲ ἐκ τῆς προγόνων διαδοχῆς μέχρις ἐκείνου τοῦ καιροῦ διαρκέσαντα βασιλέα τε ὁμοῦ καὶ ἀρχιερέα Ἀριστόβουλον δέσμιον ἐπὶ Ῥώμην ἐκπέμψας τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἔθνος Ῥωμαίοις ὑπόφορονκατέστησε. καὶ οὕτω πρῶτος ἀλλόφυλος Ἡρώδης, ὡς ἔφην, τὸ Ἰουδαῖον ἔθνος ἐγχειρίζεται. καθ' ὃν καιρὸν ἐναργῶς τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἐνστάσης ἐξέλιπον οἱ τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεῖς καὶ ἡγούμενοι. Γεννηθεὶς τοίνυν ὁ Χριστὸς οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ θρόνου Δαβὶδ ἐκάθισεν, ἀλλὰ θρόνον λέγει Δαβὶδ τὴν ἀκαθαίρετον καὶ αἰώνιον βασιλείαν. αὐτὸς γὰρ ἐστὶ προσδοκία ἐθνῶν, οὐχὶ τοῦ ἐλαχίστου μέρους τῆς οἰκουμένης. "ἔσται" γὰρ φησὶν "ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσι." καὶ "τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν." 1.317 καὶ "θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ." οὗτος οὖν καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς διέμεινεν, εἰ καὶ μὴ τὰ σκῆπτρα τῆς Ἰουδαίας παρέλαβε, καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ἐστὶν ὁ θεός. καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἰακώβ ἐβιβρατώθη, καὶ ἐνευλογήθησαν ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσι τὸν Χριστόν.

Ἵνα δὲ σαφέστερον γένηται πῶς ἡ ἱερατικὴ φυλὴ ἐμίγη τῇ βασιλικῇ, λέξομεν οὕτως. ὁ μὲν Ἰούδας ἐγέννησε τὸν Φαρές, ὁ δὲ Φαρές τὸν Ἑσρώμ, ὁ δὲ Ἑσρώμ τὸν Ἀράμ, ὁ δὲ Ἀράμ τὸν Ἀμιναδάμ, ὁ δὲ Ἀμιναδάμ τὸν Ναασσών, ὁ δὲ Ναασσών τὸν Σαλμών, ὁ δὲ Σαλμών τὸν Βόοζ, Βόοζ δὲ τὸν Ὠβήδ, Ὠβήδ δὲ τὸν Ἰεσσαὶ, ὁ δὲ Ἰεσσαὶ Δαβὶδ τὸν βασιλέα. ἐπεὶ οὖν ὁ Ναασσών υἱὸς ἦν τοῦ Ἀμιναδάμ, τούτου τὴν ἀδελφὴν Ἐλισάβετ ἠγάγετο γυναῖκα ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Ἀαρών, ἀδελφὸς Μωϋσέως, ἐκ φυλῆς ὑπάρχων τοῦ Λευῖ. καὶ μέντοι καὶ ὁ θεσπέσιος ἱεράρχης Ἰωδαέ, φυλῆς ὢν τῆς Λευιτικῆς, ἠγάγετο γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν Ὀχοζίου, φυλῆς οὖσαν τοῦ Ἰούδα. κἀντεῦθεν λοιπὸν τῆς βασιλικῆς φυλῆς συμμιγείσης τῇ Λευιτικῇ, μάλα γε εἰκότως ὁ κύριος ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ κατὰ σάρκα μητρὸς αὐτοῦ γενεαλογούμενος οὕτω βασιλεὺς καὶ ἱερεὺς εἰς τὰ πρὸς θεόν, ὡς ἔφην, ἂν θρώποις ἀναδέδεικται, καὶ προδήλως κηρύττεται βασιλεὺς αἰώνιος καὶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. 1.318 Ἐντεῦθεν τοίνυν ἄρχεται ἡ τετάρτη βασιλεία, ἣν ὁ Δανιήλ ἐν τῇ τῶν τεσσάρων θηρίων ὄπτασίᾳ τέταρτον θηρίον διαφέρον τῶν ἄλλων τροπικῶς ὀνομάζει, ἐφ' οὗ καὶ ὁ τῶν πρώτων τεσσάρων στοιχείων δημιουργὸς καὶ τὸν τετραπέρατον κόσμον συνδήσας ἐν τούτοις Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσαρκώθη διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. ὅθεν εἰκότως μέγας βασιλεὺς καὶ ἐπίσημος ὑπὲρ πάντας ὁ Αὐγουστος καὶ δυνατὸς γενόμενος ὑπέταξε τὰς μερικὰς βασιλείας πάσας, διὰ τὸν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ βασιλέα τοῦ παντὸς καὶ κύριον τεχθέντα, κατὰ τὴν Ἡσαΐου προφητείαν· φησὶ γὰρ "καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων. καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ἤξουσιν ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πορεύσονται λαοὶ πολλοί, καὶ ἐροῦσι δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ. καὶ ἀναγγελεῖ

ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. καὶ κρινεῖ ἀνά μέσον ἐθνῶν πολλῶν, καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν. καὶ συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα. καὶ οὐ λήψεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν." ὅτι δὲ τὸν μετὰ τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν προσημαίνονται ταῦτα καιρὸν, τὰ πράγματα σαφῶς μαρτυροῦσι. πρὸ μὲν γὰρ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας συχνὰ τῶν ἐθνῶν κατ' ἀλλήλων ἐπα ναστάσεις ἐγίνοντο, ἅτε δὴ καθ' ἕκαστον ἔθνος τῆς βασιλείας με μερισμένης· πάσης δὲ ἡγεμονίας εἰς Ῥωμαίους μετατεθείσης εἰ 1.319 ῤήνη βαθεῖα κατέσχε τὴν οἰκουμένην, ὡς μηκέτι ἔθνος κατ' ἔθνος ἐπιστρατεύειν ἀλλὰ τῇ γεωργίᾳ προσέχειν. οὐκοῦν μάλα δείκνυται σαφῶς τὸ τῆς προρρήσεως τέλος. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων "καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομησαί Ἱερουσαλήμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδας ζ' καὶ ἑβδομάδας ξβ'." αἱ συμπληροῦσιν ἔτη υπγ', ὅσα τὰ τῆς ἀρχῆς ὑπάρχει τῶν Χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευταίου Ὑρκανοῦ ὑπὸ Πάρθων αἰχμαλωτισθέντος Ἡρώδης ἀπὸ Αὐγούστου παραλαμβάνει τὴν βασιλείαν, μεθ' ὃν οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. οὐκέτι γὰρ ἐκ διαδοχῆς τοῦ ἀρχιερατικοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἀσαμονέων ἦτοι Μακκαβαίων, ὡς φησὶν Ἰώσηπος, ἱερῶνται τῷ θεῷ, ἀλλ' ἄσημοί τινες, οἱ μὲν ἐνιαύσιοι οἱ δὲ ἐπὶ λόγῳ, παρὰ τῶν Ῥωμαίων τὴν ἱερωσύνην ὠνούμενοι. διὸ καὶ Δανιὴλ προφητεύει λέγων "καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ καὶ ἐξήκοντα δύο ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα καὶ κρῖμα οὐκ ἔσται" καὶ τὰ ἐξῆς. διέλης δὲ τὰς ξθ' ἑβδομάδας οὕτως, τὰς μὲν ἑπτὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς αἰχμαλωσίας ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ, τὰς δὲ ξβ' συν ἀπτομένας ταῖς ζ' εἰς τὸν χρόνον ὃν κατέσχον οἱ χριστοὶ ἡγούμενοι, τὴν δὲ μίαν ἑβδομάδα, καθ' ἣν ὁ κύριος ἐκήρυξε τὴν καινὴν διαθήκην, ἧς ἑβδομάδος ἐν τῷ ἡμίσει ἦλθεν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος, καὶ ἦρθη ἐκ μέσου ἢ διὰ Μωϋσέως παραδεδομένη διαθήκη. καὶ αὐθις "καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία, καὶ ἐν τῷ 1.320 ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή. καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντελεῖα δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν Ἱερουσαλήμ." καὶ τὰ λοιπὰ εὐρήσεις ἐν τῇ βασιλείᾳ Τίτου. Ὁ γοῦν Αὐγούστος τὴν ἐξ Ἰταλίας συναθροίσας δύναμιν κάτεισιν ἐπὶ Ἀντώνιον. καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττᾶται Ἀντώνιος, καὶ φεύγει μετὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Αἴγυπτον. καὶ ὁ μὲν Ἀντώνιος ἑαυτὸν διεχειρίσατο, ἡ δὲ Κλεοπάτρα εὐλαβουμένη τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ θρίαμβον συσχεθεῖσα, ἀσπίδι τῷ θηρίῳ ἑαυτὴν προσενεγκαμένη τελευτᾷ. Ἡλῖος δὲ καὶ Σελήνη τὰ τέκνα αὐτῶν συσχεθέντα προσήχθησαν τῷ θρίαμβῷ Ῥώμης. Ἐπὶ τούτου τοῦ Αὐγούστου, ὡς φησὶν Εὐσέβιος τοῦ Παμφίλου, ἀρχὴν ἢ τετάρτη λαμβάνει βασιλεία, ἣν ὁ Δανιὴλ ἐν τῶν τεσσάρων θηρίων ὄπτασίᾳ τέταρτον θηρίον φοβερόν ὀνομάζει. τότε πρῶτον ἐπὶ τῆς δ' βασιλείας ἐμονάρχησεν Αὐγούστος, ὅτε καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἐκ γυναικὸς ἀειπαρθένου γέννησιν δι' ἡμᾶς κατεδέξατο. ὁ δὲ αὐτὸς φησὶν Εὐσέβιος ὅτι οὗτος ὁ Αὐγούστος ἀπελθὼν εἰς Δελφούς ἠρώτησε τίς μετ' αὐτὸν βασιλεύσει· τοῦ δὲ Πυθίου μηδὲν ἀποκρινομένου, καὶ τοῦ Αὐγούστου πάλιν ἐρωτήσαντος διὰ τί σιγᾷ τὸ μαντεῖον, ἔφη ἡ Πυθία ταῦτα "παῖς Ἑβραῖος κέλεται με, θεὸς μακάρεσσιν ἀνάσσει, τόνδε δόμον προλιπεῖν καὶ ὁδὸν αὐθις ἰκέσθαι. ἄπιθι λοιπὸν ἐκ δόμων ἡμετέρων."

1.321 Τῷ δὲ #22εφ' ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μβ' δὲ Αὐγούστου ἐξῆλθε δόγμα παρ' αὐτοῦ ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ἐν ᾧ ἔτει καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη, Ἡρώδου βασιλεύοντος τῆς Ἰουδαίας, ὃν ὁ Καῖσαρ Αὐγούστος προεχειρίσατο. οὗτος ὁ Καῖσαρ τὸν κόσμον ἑαυτῷ ἅπαντα καθυποτάξας, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ ὄντα ἀποβιῶναι, παρηγγύησε τοὺς ἐν τέλει πάντας ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ χεῖρας κροτῆσαι καὶ γελάσαι ὡς ἐπὶ μίμου τελευτῆς. τοῦτο δὲ

ποιῆσαι διωρίσατο ἀποσκώπτων εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον ὡς γέλωτος ἄξιον. Ὅτι Ἡρώδης οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντας ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Χριστοῦ μανίᾳ παῖδας παιδοκτόνος ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς ἰδίους τρεῖς υἱοὺς ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν μητέρα τούτοις ἐπισφάξει, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν ἐτέρους τε πολλοὺς τῶν οἰκείων καὶ πλῆθος οὐκ ὀλίγων Ἰουδαίων ἀποκτεῖναι ἐν τῇ αὐτοῦ τελευτῇ. Ἰστέον δὲ ὅτι τρεῖς ἔσχεν ὁ μέγας Ἡρώδης υἱοὺς, Ἡρώδην τὸν καὶ Ἀντίπαν, τὸν ἀποτεμόντα τὸν πρόδρομον, ἐφ' οὗ καὶ ὁ κύριος ἐσταυρώθη ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος, Ἡρώδην τὸν καὶ Φίλιππον, ὃν πρῶτως Ἡρωδιάς ἐγαμήθη, ἐξ ἧς ἔσχε θυγατέρα Σαλώμην τὴν καὶ ὀρχησαμένην, καὶ Ἡρώδην τὸν καὶ Ἀγρίππαν, τὸν ἀνελόντα τὸν Ζεβεδαίου Ἰάκωβον. Ὅτι Ἡρώδης ὁ μέγας τέθνηκεν ἑβδομήκοντα ἔτη ζήσας, ἐξ ὧν ἐβασίλευσε τῆς Ἰουδαίας ἔτη λζ' παρανόμως. ἐπὶ αὐτοῦ γὰρ ἡ πρόρρησις τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ἐπληρώθη ἢ λέγουσα "οὐκ ἐκλείψει 1.322 ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται," ἦτοι ὁ Χριστός. πρῶτος γὰρ ἀλλόφυλος Ἡρώδης Ἰουδαίων ἤρξεν, Ἄραψ ὢν Ἰδουμαῖος, καὶ πρῶτος ἀλλόφυλον ἀρχιερέα κατέστησε, τὸν Ἀνάνιον, ὡς Ἰώσηπος λέγει. Ὅτι Ἡρώδης ὁ μαιφόνος πρὸς ταῖς πολλαῖς τῶν συγγενῶν φονοκτονίαις ἀναιρεῖ καὶ Ὑρκανὸν τὸν πάλαι ἀρχιερέα καὶ τὸν τούτου υἱὸν καὶ τὴν τούτου ἀδελφὴν, ἑαυτοῦ δὲ γυναῖκα, τοὺς δύο οἰκείους υἱοὺς εἰς ἄνδρας τελοῦντας, καὶ τὴν πενθεράν, ἔτι δὲ Σαλώμης τῆς ἰδίας ἀδελφῆς τὸν ἄνδρα· γήμαντος δὲ αὐτὴν ἐτέρου καὶ τούτου προστίθησι, πρὸς δὲ καὶ τοὺς ὑψηλτάς τῶν ἱερῶν νόμων, καὶ τοὺς τῶν πατρίων ζηλωτάς. θεηλάτῳ δὲ πληγῇ καὶ ὕδρωπι συσχεθεὶς σκώληκας ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξέβρασε, καὶ οὐ τως δεινῶς ὀδυνώμενος τέθνηκεν. Ὅτι πενταετὴς ὁ Χριστὸς ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχεται. Ὅτι Αὐγούστος Ἀρχέλαον μὲν υἱὸν Ἡρώδου Ἰουδαίων ἐθνάρχην κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἀδελφοὺς αὐτοῦ τέσσαρας ὄντας, Ἡρώδην ὁμώνυμον τῷ πατρὶ καὶ Ἀντίπατρον τῷ πάπῳ Λυσανίαν τε καὶ Φίλιππον, εἰς τέσσαρα μέρη διατεμῶν τὴν χώραν ἐκάστῳ διένειμε καὶ τετράρχας αὐτοὺς ὠνόμασε. τότε καὶ λιμὸς ἐν Ῥώμῃ γέγονεν ὡς πραθῆναι τὸν μόδιον χρυσίνων κζ'. Ὅτι τῷ #22εφιθ' τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ἔτει ιγ' Ἰουδαίων τρίτος Ἡρώδης ἐκράτησεν, ὃς καὶ Ἀγρίππας ἔλε 1.323 γετο, ἀλλόφυλος ὢν, υἱὸς Ἡρώδου, ἀδελφὸς Ἀρχελάου, ἔτη κδ'· ὁ γὰρ Ἀρχέλαος μετὰ θ' τῆς ἀρχῆς ἔτη εἰς Βίενναν πόλιν τῆς Γαλλίας ὑπὸ Ῥωμαίων ἐξωρίσθη. οὗτος Ἡρώδης, ὁ καὶ Ἀγρίππας, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν ἀνείλε τῷ ιγ' μὲν ἔτει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, λβ' δὲ τῆς τοῦ κυρίου σαρκώσεως· ἐφ' οὗ καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκουσίως δι' ἡμᾶς τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος. ὑπὸ τούτου ἡ Πανοσοῦς Καισάρεια Φιλίππου μετωνομάσθη διὰ τὸ ἀνακτισθῆναι παρὰ τοῦ τετράρχου Φιλίππου. οὗτος τὴν Τιβεριάδα πόλιν διὰ Τιβέριον Καίσαρα ἔκτισε, καὶ τὴν τῶν Γαβινίων πόλιν τὴν ποτε Σαμάρειαν ἐπικτίσας Σεβαστὴν αὐτὴν προσηγόρευσε, τὸ δὲ ἐπίνειον αὐτῆς, τὸν Στράτωνος πύργον πολίσας, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Καίσαρος Καισάρειαν ἐκάλεσεν· ὕστερον δὲ καὶ Ἀντιπατρίδα κτίζει. καὶ Πανεῖον εἰδωλεῖον κατεσκεύασεν ἐν Πανεάδι τῷ Πανί, ἐν τῇ νῦν λεγομένη Καισαρεία τῆς Παλαιστίνης· καὶ τὸν ναὸν Ἱεροσολύμων διπλοῦν ἀνωκοδόμησεν. οὗτος ἐξορισθεὶς ἐν Λουγδούνη τῆς Γαλλίας ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ σὺν τῇ μοιχαλίδι Ἡρωδιάδι θνήσκει. τὴν δὲ ὀρχησαμένην κόρην ἐπὶ τῇ ἀποτομῇ τοῦ προδρόμου ζῶσαν κατέπιεν ἡ γῆ· οἱ δὲ φασιν ὅτι εἰς πάγον παίζουσα ἐπάνω λίμνης διαρραγέντος κατῆλθε κάτω, καὶ τῆς κεφαλῆς ἀποσφηνωθείσης τὸ μὲν σῶμα ἅπαν εἰς τὸν βυθὸν κατῆλθεν, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπάνω τοῦ πάγου ὑπελείφθη. Ὅτι ἐπὶ Ἡρώδου πεπλήρωται ἡ προφητεία Δανιήλ. μέχρι γὰρ Ἡρώδου χριστοὶ ἡγούμενοι ἦσαν οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, 1.324 ἀρξάμενοι μὲν ἀπὸ τῆς κατὰ Δαρεῖον ἀνανεώσεως τοῦ ἱεροῦ, λήξαντες δὲ ἐπὶ Ὑρκανὸν τὸν ἀρχιερέα, ὃς διὰ τὸ ὑποτάξει Ὑρκανοὺς οὕτως ὠνομάσθη. ἔτη υπγ' τὰ μεταξὺ τούτων, ὀπόσα καὶ ἡ τοῦ

Δανιήλ προφητεία θεσπίζει λέγουσα "καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ, ἕως χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδας ἑπτὰ καὶ ἑβδομάδας ἑβδ'." αὗται αἱ ἑβδ' ἑβδομάδες συμπληροῦσι χρόνους ἐτῶν υπγ', ὅποσα ἔτη τυγχάνει τῆς ἀρχῆς τῶν χριστῶν ἡγουμένων, ὧν τελευταῖον τοῦ Ὑρκανοῦ ὑπὸ Πάρθων αἰχμαλωτισθέντος Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων, μηδὲν προσήκουσαν αὐτῷ, ὑπὸ Αὐγούστου καὶ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων παραλαμβά νει, κάπειτα οἱ τούτου παῖδες μέχρι τῆς ὑστάτης Ἱεροσολύμων πολιορκίας. οὗτος δὲ ἦν Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου τοῦ Ἀσκαλωνίτου παῖς καὶ μητρὸς Κύπριδος Ἀραβίσης. καθ' ὃν καιρὸν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως πλησιαζούσης ἢ ἐκ προγόνων διαδοχὴ ἀρχιερωσύνη τε καὶ ἀρχὴ τῶν Ἰουδαίων κατελύθη, συμπληρουμένης τῆς προφητείας Ἰακώβ. Ἐξῆς δὲ ὁ Δανιήλ προφητεύει λέγων "καὶ μετὰ τὰς ἐξήκοντα δύο ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρισμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου, καὶ κοπήσονται ἐν κατακλισμῷ πολέμου." καὶ ἐξῆς φησὶ "καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται περὶ τὴν ἐρήμωσιν." τὸ δὲ ἐξολοθρευθῆσθαι χρισμα καὶ κρίμα μὴ εἶναι ἐν αὐτῷ τὴν τε 1.325 πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθαρήσθαι δηλοῖ. δύναται δὲ νοηθῆναι τοῦτο ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ· ἐλθόντος γὰρ αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ἔθνους σωτηρίαν, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν παρανομίαν καὶ ὕβριν ἢ τε ἱερωσύνη αὐτοῖς καθόλου καὶ ὁ ἀγιασμός καὶ ἡ πόλις ἀντανήρηται. μιᾶς δὲ οὔσης ἑβδομάδος πρὸς τὴν τῶν ὁ συμπλήρωσιν, τὸ ἡμισυ μὲν αὐτῆς ὁ τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελίου νενοήσθω χρόνος. τρισὶ γὰρ ἔτεσι καὶ ἡμίσει τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς πεπληρωκὸς ὁ μονογενὴς ἀνελήφθη. πνεύματι δὲ ἀγίῳ τοὺς ἀγίους ἐμπλήσας μαθητὰς ἐπ' ἄλλοις τρισὶν ἔτεσιν καὶ ἡμίσει εἰς Ἱερουσαλήμ παρακατ εἶχεν αὐτούς, ὁμοῦ μὲν πρὸς τὸν μέγιστον ἄθλον καὶ τὸν τῶν ἐθνῶν τούτους ἀγῶνα παρασκευαζόμενος, ὁμοῦ δὲ καὶ τοὺς εἰς ζωὴν τεταγμένους ἐκ τοῦ ἔθνους διὰ πίστεως προσλαμβανόμενος, καὶ τῶν σκιῶν καὶ τῶν τύπων τῆς παλαιᾶς διαθήκης ἀφιστῶν, καὶ τῆ ἀληθείᾳ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς καινῆς διαθήκης προσαγόμενος. διὸ καὶ ὁ ἱερός φησὶ λόγος "καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία," διὰ τῶν εἰρημένων δηλονότι ἑπτὰ ἐτῶν τοῖς πιστεύουσι τῷ Χριστῷ.

Ὅτι τῷ #22εφ' τοῦ κόσμου ἔτει, τοῦ δὲ Αὐγούστου Καίσαρος μβ', Ἡρώδου δὲ λβ', ἑβδόμῳ μηνὶ καθ' Ἑβραίους δεκάτῳ, ἢτοι Σεπτεμβρίου κγ', Ζαχαρίας θυμῶν εἰς τὸ ἅγιασμα κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ εἶδε τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ τὴν τοῦ μεγάλου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου σύλληψιν εὐαγγελιζόμενον αὐτῷ. 1.326 Ὅτι Ἰωακείμ ἔτει π' τελευτᾶ, ἢ δὲ Ἄννα οθ'. ἢ θεοτόκος δὲ ὑπ' αὐτῶν τριετίζουσα εἰσῆχθη εἰς τὸν ναὸν κυρίου, ἔνδεκα δὲ γενομένη ἐτῶν ἀπωφανίσθη. οὐδ' ὅλως δὲ ἐξῆι τοῦ ναοῦ, ἀλλ' εἰ καὶ χρεῖαν εἶχε τις, εἰς μόνην ἀπήει τὴν Ἐλισαβὲτ ὡς συγγενίδα καὶ πλησίον τοῦ ναοῦ οἰκοῦσαν. τὰ μέντοι Ἑβραϊκὰ γράμματα ἔτι ζῶντος τοῦ Ἰωακείμ ἔμαθεν. ἀφωρισμένος δὲ ἦν τόπος ἐν τῷ ναῷ πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἔνθα μόναι ἴσταντο αἱ παρθένοι· καὶ αἱ μὲν ἄλλαι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπήεσαν πρὸς τοὺς ἰδίους, ἢ δὲ παρθένος προσεκαρτέρει τῷ ναῷ ὑπ' ἀγγέλου τρεφομένη. ἦν δὲ τῆ ἡλικία μέση, σιτόχρους, ξανθόθριξ, ξανθόματος, εὐόφθαλμος, μεγαλόφρυς, μεσόρριν, μακρόχειρ, μακροδάκτυλος, ἱμάτια αὐτόχροια ἀγαπῶσα. ἡνίκα δὲ γέγονεν ἐτῶν δώδεκα, ἐν μεσονυκτίῳ προσευχομένη ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῇ θεόθεν "τέζη τὸν υἱόν μου." οὐδενὶ δὲ τοῦτο ἀπήγγειλεν, ἕως ὁ Χριστὸς εἰς οὐρανοὺς ἀνελήφθη. γενομένης δὲ αὐτῆς ἐτῶν ιδ', καὶ δοκούντων τῶν Ἰουδαίων ὅτι μέλλει γενέσθαι αὐτῇ ἢ συνήθεια τῆς γυναικείας ἀσθενείας, λοιπὸν οὐ συνεχωρεῖτο εἶναι ἐν τῷ ναῷ. ἔστησαν δὲ οἱ ἱερεῖς εἰς προσευχὰς περὶ αὐτῆς· καὶ Ζαχαρίας ὁ ἀρχιερεὺς ὁ τοῦ βαπτιστοῦ πατὴρ ἔλαβε δώδεκα ῥάβδους γερόντων

συγγενῶν αὐτῆς, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ λέγων "δεῖξον, κύριε, τίνος ἔσται ἡ παρθένος." καὶ ἐβλάστησεν ἡ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ τέκτονος ῥάβδος, καὶ ἡρμόσαντο τούτῳ αὐτήν, ὄντι ἐτῶν π'. καὶ κατήγαγεν αὐτήν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ διῆγε 1.327 νηστεύουσα καὶ ἀπρόϊτος σὺν ταῖς δυοῖς θυγατράσιν αὐτοῦ. καὶ μετὰ μῆνας ἕξ ὥφθη αὐτῇ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, εὐαγγελιζόμενος τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν. οὐδενὶ δὲ ἀπήγγειλεν, ἕως οὗ ἔτε κεν. ἐγένετο δὲ ταῦτα τῷ πρώτῳ μηνὶ ἡγῶν Μαρτίῳ, τῇ κε', τῇ α' τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα καὶ α' τῆς σελήνης· αὐτὸς γάρ ἐστι καὶ ἔκτος μὴν τῆς συλλήψεως Ἰωάννου. ἡ δὲ θεοτόκος, ἠνίκα ἀπεχώρησεν ὁ ἀρχάγγελος, ἦλθεν εἰς τὴν ὄρεινὴν ἣτοι τὴν Βηθ λεὲμ (ὑψηλότερος γὰρ τῆς Ναζαρέτ οὗτος ὁ τόπος) καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισαβέτ, ἑξαδέλφην αὐτῆς οὖσαν, καὶ ἐγνώρισεν αὐτῇ τὴν ὄπτασίαν τοῦ ἀγγέλου, καὶ ὅτι ἄρρεν ἔσχε, καὶ ὅτι Ζαχαρίας ὄπτασίαν ἐώρακεν· οὐ γὰρ ἐγίνωσκεν Ἐλισαβέτ τοῦ Ζαχαρίου σι γήσαντος. καὶ μετὰ μῆνας τρεῖς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἰωσήφ τοίνυν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας ἐπανελθὼν, καὶ εὐρῶν τὴν παρθένον ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, καὶ θορυβηθεὶς ἐβουλήθη λάθρα ἀπο λῦσαι αὐτήν· ἀλλὰ τῇ ὄπτασίᾳ τοῦ ἀγγέλου θαρρήσας κατέσχευεν αὐτήν. εἶτα διαβαλλομένων αὐτὸν καὶ πικρῶς λοιδορουμένων τῶν ὁμορούντων, ὡς οὐκ ἐπὶ γάμῳ ἀλλ' ἐπὶ φυλακῇ τὴν παρθένον ἐκ τοῦ ἱεροῦ λαβόντα καὶ κλεψιγαμήσαντα, τὸ ὕδωρ τῆς ἐλέγξεως ἀμφοτέροι πίνουσι καὶ εἰς τὴν ὄρεινὴν πέμπονται. μετὰ ταῦτα ὡς εἶδον αὐτοὺς ὑποστρέψαντας καὶ μηδὲν παθόντας πονηρόν, ἀπέλυσαν αὐτούς. τῆς ἀπογραφῆς δὲ γενομένης ἀνήχθη σὺν τῷ Ἰωσήφ εἰς τὴν Ἰουδαίαν· μὴ φθάσαντες δὲ κατέλυσαν εἰς προάστειον τῆς Βηθλεὲμ, ὃ ἦν κτῆμα Σαλώμης τῆς μαίας, τῆς ἑξαδέλφης τῆς θεοτόκου. κάκεισε ἔτεκε τὸν Ἐμμανουήλ, καὶ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ 1.328 περιέτεμε τὸ παιδίον. καὶ μετὰ μ' ἡμέρας ἀνήγαγεν αὐτὸ εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὸν νόμον, καὶ ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ δικαίου Συμεῶν. οὗτος γὰρ ὁ θεοδόχος Συμεὼν Ἰουδαῖος ὢν εἷς ὑπῆρχε τῶν ὁ τῶν καὶ Ἑβραϊκῶς συντεθειμένην τὴν παλαιὰν θεῖαν γραφὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μεταβαλόντων ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου βασιλέως Αἰγύπτου, πρὸ χρόνου τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὡς ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐν τῇ ἑξαήμερῳ λέγει. ὃς ἐντυχὼν τῷ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου ῥητῷ τῷ λέγοντι "ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ" διηπίστησε τούτῳ, ἀδύνατον εἶναι λέγων, ὅσον ἐπ' ἀνθρωπίνῃ φύσει, τὸ παρθένον τεκεῖν. οὕτως οὖν ἔχων ἀποκαλύψεως ἔτυχε θείας, ἕως τότε τῷ βίῳ περιεῖναι ἕως ἂν τελεσθῇ τὸ θεῖον τοῦ προφήτου ῥητόν· ὃ δὲ καὶ τὸ θεῖον ἡμᾶς διδάσκει σαφῶς εὐαγγέλιον, λέγον "πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἰδεῖν τὸν χριστὸν κυρίου." ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ βρέφος τεσσαρακονθήμερον, καὶ δεξιόμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εἰπὼν "νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ" πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησε χαίρων. εἶτα ἐχρηματίσθη Ἰωσήφ φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον. Μετὰ δὲ δύο ἔτη ἐποίησε τὴν βρεφοκτονίαν Ἡρώδης, καὶ τὸν Ζαχαρίαν ἔσωθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἀνεῖλε λειτουργοῦντα. ἡ δὲ Ἐλισαβέτ λαβοῦσα τὸν Ἰωάννην ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐκρύβη ἐν σπηλαίῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ 1.329 Ἰωάννης ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου καὶ ἐν αὐτῇ ἀνατραφεὶς ἔμεινεν ἕως τῆς τοῦ κυρίου ἀναδείξεως.

Μετὰ δὲ πενταετῆ χρόνον ὑπέστρεψεν Ἰωσήφ εἰς Ναζαρέτ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἔλαβε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν Κλεόπας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμοπάτριος καὶ ὁμομήτριος, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Συμεὼν, ὃς μετὰ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου ἐπίσκοπος γέγονεν Ἱεροσολύμων καὶ ἐπὶ Δομετιανοῦ μαρτυρήσας ἐσταυρώθη. Ἰούδας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐγέννησε δύο υἱούς, Ζωκτῆρα καὶ Ἰάκωβον.

Ἦν δὲ Ἰωάννης λα΄ χρόνου, ὅτε ἐξῆλθε τῆς ἐρήμου. καὶ κηρύσσοντι ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, ἐν οἷς ἦν καὶ Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης. καὶ τῶν μὲν λεγόντων ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶ τῶν δὲ ὅτι προφήτης, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἦλθον πολλοὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν χώρᾳ Βηθαβαρᾶ, καὶ ἐβαπτίζοντο. ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, εἶπεν "Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ." καὶ ἀκούσας Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. μετὰ δὲ τὸ ὑποστρέψαι αὐτὸν εἰς Ναζαρέτ ἐτελεύτησεν Ἰωσήφ ἐτῶν ρί'. τελευτήσαντος δὲ καὶ Ζεβεδαίου ἤγαγεν Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος τὴν μητέρα αὐτῶν, καὶ συνῆν τῇ θεοτόκῳ· τὴν δὲ κτήσιν αὐτῶν πωλήσαντες Καϊάφα ἠγόρασαν τὴν Σιών, ἔνθα τὸ μυστικὸν πάσχα ὁ Χριστὸς ἐποίησε καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων εἰσῆλθε. μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἡ θεοτόκος ἐν Σιών διέτριβεν ἕως τῆς τελευτῆς αὐτῆς. πρὸ δὲ ἡμερῶν ιε΄ ἔγνω τὴν ἔξοδον αὐτῆς. πρὸ δὲ 1.330 τριῶν ἡμερῶν ὁ ἀρχάγγελος παρεγένετο πρὸς αὐτήν, τὸ βραβεῖον κομίζων. παρέδωκε δὲ τὴν ἀγίαν αὐτῆς ψυχὴν τῷ κυρίῳ καὶ υἱῷ τῷ θεῷ αὐτῆς ἐτῶν οὔσα οβ΄, οἱ δὲ φασὶ νη΄, ὥστε μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ εἰκοσιτέσσαρας χρόνους ἐπεβίωσεν. Ὅτι ἐν τῷ ια΄ ἔτει Ἡρώδου τοῦ τετράρχου ὁ ἀρχιερεὺς Ἄνανος ἐτελεύτησε· μεθ' ὃν ἐνιαυσιαῖοι ἀρχιερεῖς καθίστανται, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. καὶ τὰ θεῖα εὐαγγέλια αὐτῷ μαρτυρεῖ ἀληθεύοντι ἐν οἷς περὶ τοῦ Καϊάφα λέγει. τοῦτο δὲ ἄφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλ' ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν. Ὅτι τῆς παραδόξου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀναστάσεως τε καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως τοῖς πλείστοις ἤδη περιβοήτου καθεστῶσης, Πιλᾶτος ἀγωνιάσας ὡς μὴ ἀνενέγκας τῷ βασιλεῖ τοιαῦτα γενόμενα θαύματα, τέλος ἀναγκασθεὶς, ὡς μὴ λάθῃ, ἀνεκοινώσατο τῷ βασιλεῖ Τιβερίῳ τὰ περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰς τε ἄλλας τερατουργίας αὐτοῦ, καὶ ὡς ὅτι μετὰ θάνατον ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς θεὸς ἤδη παρὰ πολλοῖς εἶναι πιστεύεται. Τιβέριος οὖν, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα εἰς τὸν κόσμον εἰσελήλυθεν, μαθὼν τῇ συγκλήτῳ ἀνεκοινώσατο, δηλὸς ὢν ἐκεῖνος ὡς τῷ δόγματι ἀρέσκοιτο. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐπεὶ οὐκ αὐτὴ δεδοκιμάκει, ἀπώσατο, τῇ δὲ ἀληθείᾳ, ὅτι μηδὲ τῆς ἐξ ἀνθρώπων ἐπικρίσεως τε καὶ συστάσεως ἢ σωτῆρος τοῦ θείου κηρύγματος ἐδεῖτο διδασκαλία. ταῦτά φησι Τερτυ 1.331 λιανός. οὗτος ὁ Τιβέριος θάνατον ἠπέλιψε τοῖς Χριστιανῶν κατηγοροῖς. Ὅτι ἐν τῷ ιθ΄ ἔτει Τιβερίου Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοῦ νέου Ἡρώδου καὶ Κλεοπάτρας διὰ Ἡρωδιάδα, καθὼς ἱστορεῖ Ἰώσηπος ἐν τῷ ιη΄ τῆς ἀρχαιολογίας. ἔνθα καὶ πόλεμος αἴρεται πρὸς τὸν Ἀρέταν, ὡς ἀτιμασθείσης αὐτῷ τῆς θυγατρὸς· ἐν ᾧ πολέμῳ πάντα φησὶ τὸν Ἡρώδου στρατὸν διαφθαρῆναι διὰ τὸν Ἰωάννου θάνατον. Ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας ἐπὶ τὸ πάθος προῆει ἔτους ιθ΄ τῆς Τιβερίου βασιλείας. καθ' ὃν καιρὸν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν Ἑλληνικοῖς ὑπομνήμασιν εὔρο μὲν ἱστορούμενα ταῦτα κατὰ λέξιν. ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον, καὶ νύξ ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας ἐγένετο ὡς καὶ ἀστέρας ἐν οὐρανῷ φανῆναι, σεισμός τε μέγας κατὰ Βιθυνίαν γενόμενος τὰ πολλὰ τῆς Νικαίας κατεστρέψατο. ταῦτα Φλέγων φησὶ. καὶ Ἀφρικανὸς δὲ ἱστορεῖ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ πάθους σκότος καθ' ὅλου τοῦ κόσμου φοβερῶτατον γενέσθαι. σεισμῶν τε αἰ πέτραι διερρήγνυντο, καὶ πολλὰ τῆς γῆς κατερρίφη. τοῦτο τὸ σκότος ἔκλειψιν ἡλίου οἱ Ἰουδαῖοι καλοῦσιν, ἀλόγως, ὡς ἐμοὶ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ· Ἑβραῖοι γὰρ ἄγουσι τὸ πάσχα κατὰ σελήνην, πρὸ δὲ τῆς μιᾶς τοῦ πάσχα τὰ περὶ τὸν σωτῆρα συνέβη, ἔκλειψις δὲ ἡλίου τῆς σελήνης αὐτὸν ὑπελθούσης γίνεται, ἀδύνατον δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ πλὴν ἐν τῷ μεταξὺ νομηνίας καὶ τῆς 1.332 πρὸ αὐτῆς κατὰ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἀποβῆναι· πῶς οὖν ἔκλειψις νομισθεῖη κατὰ διάμετρον σχεδὸν ὑπαρχούσης τῆς σελήνης ἡλίῳ; ἔστω δὲ συναρμύζον πολλοῖς τὸ γεγενημένον, καὶ κοσμικὸν τέρας ἡλίου ἔκλειψις ὑπονοεῖσθω ἕκ γε τῆς κατὰ τὴν

ὄψιν πλάνης. τίς δὲ ἡ κοινωνία σεισμῶ καὶ ἐκλείπει πέτραις τε ρηγνυμέναις καὶ ἀναστάσει νεκρῶν, τοσαύτη τε κίνησις κοσμική; ἐν γοῦν τῷ μακρῷ χρόνῳ τοιοῦτόν τι συμβάν οὐ μέμνηταί τις. ἀλλ' ἦν σκότος θεοποιήτων, διότι τῆδε τῆ ἡμέρα τὸν κύριον συνέβη παθεῖν. καὶ ὁ λόγος ἀληθέστατος, καὶ ὁ χρόνος τοῦ σωτηρίου πάθους παρὰ Ῥωμαίοις μᾶλλον σεσημείωται· ἐν γὰρ τῇ Γεμίνου ὑπατεία πεπονθέναι αὐτὸν ἐσημειώσαντο, ἥτις γέγονεν ἐν τῷ ἀ' τῆς σβ' Ὀλυμπίδος, τεκμήριον δ' ἂν γένοιτο τοῦ κατὰ τόδε τὸ ἔτος πεπονθέναι τὸν σωτήρα ἡμῶν ἢ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου μαρτυρία, ἥτις μετὰ τὸ ἰε' ἔτος Τιβερίου τριετῆ χρόνον τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ διαγενέσθαι μαρτυρεῖ. Ὅτι ἐν τῷ λγ' ἔτει Ἡρώδου Κυρήνιος ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπογραφὰς ἐποίησατο τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν οἰκητόρων. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας γεννᾶται. Ὁμοῦ συνάγεται ἀπὸ Ἀβραὰμ ἐπὶ τὴν Χριστοῦ γέννησιν ἔτη βρε'. Ὅτι Ἡρώδης ὕδρωπι δεινῶ πιεσθεὶς σκώληκάς τε ἐκβράσας 1.333 ἀπὸ τοῦ σώματος καταστρέφει τὸν βίον. Αὐγουστος δὲ μετὰ θάνατον Ἡρώδου Ἀρχέλαον μὲν τὸν υἱὸν Ἡρώδου Ἰουδαίω ἐθνάρχην κατέστησε, δούς αὐτῷ τὰ περὶ Ἱεροσόλυμα ὄρια καὶ Σαμαρέων τὸ ἔθνος καὶ Σεβαστὴν καὶ Καισάρειαν καὶ Ἰόππην καὶ Ἀντιπατρίδα καὶ Λύδαν καὶ τὸ πεδῖον, Φιλίππῳ δὲ τὰ περὶ τὴν νῦν Πανεάδα καὶ Βαταναίαν καὶ Τράχωνα καὶ τὴν Ἀκραβατίνην καὶ Γαυλαντίνην καὶ Γάλαθα, ἔνθα ἦν Γαμάλα πόλις, Ἡρώδῃ δὲ τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὸ ὑπὸ τὴν Πάρναν πεδῖον καὶ Νάρβαθον καὶ τὴν Περαιάν. οὗτος ἔκτισε Τιβεριάδα. τῷ δὲ Λυσανία τὴν Ἰδουμαίαν καὶ Ζιφηνὴν καὶ τὰ ταύτης χωρία καὶ Ἀβιληνήν. Γίνονται οὖν ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη δισχίλια σμβ', καὶ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιίας ἔτη φλη', καὶ ἀπὸ τοῦ Φάλεκ καὶ τῆς πυργοποιίας ἕως ἧλθεν Ἀβραὰμ εἰς γῆν Χαναὰν ἔτη χι', καὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ ἔτη φκ', καὶ ἀπὸ τῆς τελευτῆς Ἰησοῦ ἕως παρέλαβε Δαβὶδ τὴν βασιλείαν τῆς Ἰουδαίας ἔτη υπ', καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Σεδεκίου υἱοῦ Ἰεχονίου καὶ τῆς ἐκ Βαβυλῶνος μετοικεσίας ἔτη υμη', καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας ἕως Ζοροβάβελ, ἐπὶ πρώτου ἔτους Κύρου βασιλέως Περσῶν, ἔτη ο', καὶ ἀπὸ τοῦ ἀ' ἔτους Κύρου ἕως Αὐγούστου Καίσαρος, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐγεννήθη ὁ κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς Ἰησοῦς Χριστός, ἔτη φ β'. ὁμοῦ ἔτη #22εφ'. Μετὰ δὲ Αὐγουστον ἐβασίλευσε Τιβέριος ἔτη κγ', ὃς ἔκτισε πόλιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ Τιβεριάδα. καὶ ἐν μὲν τῷ ἰε' ἔτει τῆς αὐτοῦ 1.334 βασιλείας ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐβαπτίσθη καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἀπήρξατο, ἐν δὲ τῷ ιη' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐσταυρώθη ὁ κύριος. ἀνίσταται δὲ τῇ κε' Μαρτίου ἐπὶ φωσκούση κυριακῇ, ἥτις ἐστὶ μία καὶ πρώτη, ἢ αὐτὴ καὶ πάσχα κυριακόν· ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ θεὸς τὸ φῶς ἐδημιούργησε καὶ ἐν ταύτῃ τὸ ἀληθινὸν φῶς ὁ Χριστὸς ἐκ τάφου ἀνέτειλεν. ὃς καὶ ἐπεσκηά γισε τὴν τοῦ Δανιὴλ προφητείαν, μέσον τῆς ἑβδομάδος τῶν χρόνων ἐλθὼν ἐπὶ τὸ σωτήριον πάθος. φησὶ γὰρ "καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρημώσεως συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ ἑβδομάδι διαθήκη δέδοται καινὴ τοῖς πιστεύουσι, καὶ δυνάμει ἀπάσης αὐτοῦ ἐπλήρωσεν, ἐπεὶ μεσοῦσης τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἢ κατὰ νόμον ἦρθη θυσία, τῆς τε ἀληθινῆς προσφερομένης θυσίας. σημεῖα δὲ τῆς ἐρημώσεως προὔπεφηνε λέγων ὁ κύριος "ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ προφήτου, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς." καὶ ἵνα μὴ νομίσωσι οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν, ἐπάγει "καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἕως γὰρ, φησὶ, τῆς τοῦ κόσμου συντελείας ἢ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχομένη. τοῦτο καὶ Δαβὶδ ἔφη "ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι· καὶ γινώσκονται ὅτι δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς." καὶ τότε μᾶλλον γινώσκονται, ὅταν ἴδωσι τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ

οὐρανῶ. ὥσπερ γὰρ διὰ ξύλου εἰσηλθεν ὁ θάνατος, καὶ διὰ ξύλου ἡ ζωὴ, ἐπειδὴ ἑπτὰκις νεκρῶν ἀνάστασιν εὖ ρομεν ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ, καὶ μετὰ τοὺς ἑπτὰ ὄγδοος ἐκ νεκρῶν ἀνέστη ὁ κύριος ὁ ἐγείρας τοὺς ἑπτὰ. πρὸ γὰρ τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως ἑπτὰ μόναι ἀναστάσεις νεκρῶν ἐγένοντο, πρώτη μὲν [ἡ] ἐν τῇ παλαιᾷ ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας τῆς Σαραφθίας, ὃν ἤγειρεν Ἡλίας, δευτέρα ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς Σωμανίτιδος, ὃν Ἐλισαῖος ἤγειρε, τρίτη ἢ τοῦ στρατιώτου ὃν ἐγγὺς Ἐλισαίου θάψαντες, ὡς ἀπὸ πυρὸς ἐξεπήδησε, τετάρτη δὲ ἐν τῇ καινῇ ἢ τοῦ ἀρχισυναγωγοῦ τῆς θυγατρὸς, πέμπτη ἢ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ἕκτη ἢ τοῦ Λαζάρου, ἑβδόμη ὅτι πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἀνέστη, καὶ ὀγδόη ἢ τοῦ κυρίου ἀνάστασις μετὰ τὸ σωτήριον πάθος. καθ' ὃν καιρὸν τοῦ πάθους γενομένου σεισμοῦ ἐν πολλοῖς εὐρέθη Ἑλλη νικοῖς ὑπομνήμασιν ὅτι σεισμός ἐγένετο μέγας καὶ σκότος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὥστε καὶ ἀστέρας φανῆναι. ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἰώσηπος χρησμόν τινα ἐν ἱεροῖς γράμμασιν εὐρεθῆναι, περιέχοντα ὡς κατὰ καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς αὐτῶν χώρας ἄρξει τις ἄνθρωπος τῆς οἰκουμένης πάσης, ὃν αὐτὸς μὲν ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ ἐξείληφε πεπληρῶσθαι, διήμαρτε δὲ τῆς ἐρμηνείας ἐκ διαμέτρου· οὐ γὰρ πάσης οὗτος ἦρξε. λείπεται δὲ οὖν ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τοῦτο πληροῦσθαι, πρὸς ὃν φησιν ὁ πατήρ "αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς." ὅθεν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν 1.336 ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν ἱερῶν ἀποστόλων αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ θεὸς τὴν κτίσιν ἐδημιούργησε, καὶ μαρτυρεῖ τῶν δένδρων ἢ βλάστησις, διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἠλευθέρωσε τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας, καὶ τῇ παρθένῳ Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος εὐηγγελίσατο. εἰκότως οὖν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Χριστὸς ὑπέμεινε τὸ σωτήριον πάθος.

Ὁ τοίνυν Πιλάτος μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ σταύρωσιν εἰκόνας τοῦ Καίσαρος εἰς τὸ ἱερὸν νύκτωρ ἀνέθηκεν. ὀρθροῦ δὲ γενομένου οἱ Ἰουδαῖοι θεασάμενοι τοσοῦτον ἑταράχθησαν ὥστε Πιλάτος ἐκδειματωθεὶς ἀλλαχοῦ ταύτας μετέθηκε. Τιβέριος δὲ λίαν τοῦ δικαίου φροντίζων ἔγραφε τοῖς ἄρχουσι τῶν πόλεων, ἐάν τι γράφη παρὰ τοὺς νόμους προστάσων γίνεσθαι, μὴ προσέχειν ὡς ἡγνοη κότι. διὸ καὶ Πιλάτος εἰδὼς αὐτοῦ τὸ φιλάληθες καὶ φιλοδίκαιον, τὰ τεράστια Χριστοῦ πάντα καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα αὐτῷ δι' ἐπιτομῆς ἀνεκοινώσατο, καθὼς ἱστορεῖ Τερτυλιανὸς ἐν τῇ ὑπὲρ Χριστιανῶν ἀπολογία, καὶ ὅτι μετὰ θάνατον ἀνεβίωσε καὶ ἤδη παρὰ πᾶσι θεὸς εἶναι πιστεύεται. καὶ ὅτι Τιβέριος καταπλαγεὶς ἀνήγγειλε πάντα τῇ συγκλήτῳ. ἢ δὲ οὐ προσήκατο, πειθαρχεῖν νόμῳ παλαιῷ λέγουσα, μὴ πρότερον θεοποιῆσαι τινα, εἰ μὴ ψήφῳ καὶ δόγματι παρ' αὐτοῖς κριθεῖη. ὁ δὲ τὸν μὲν νόμον τοῦτον ἐδέξατο, ἐκέλευσε δὲ μηδένα ἐμποδίζειν τῷ Χριστοῦ κηρύγματι· 1.337 καὶ μέντοι καὶ θάνατον προσηπέιλσε τοῖς κατηγορεῖν τολμῶσι τοῦ κηρύγματος. Ὁ δὲ γε Πιλάτος μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν τὸν καλούμενον κορβανᾶν διέφθειρε καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. ἔμιξε δὲ καὶ τινῶν ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Καίσαρος τὸ αἷμα τῶν θυσιῶν, τρόπῳ τοιῶδε. οἱ Γαλιλαῖοι τοῖς δόγμασιν ἐξακολουθήσαντες Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, οὗ καὶ Λουκάς ἐν τοῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων μέμνηται, κενοφωνίαν καὶ πλάνην ἔμαθον ἐξ αὐτοῦ, καθὼς ἔφη Ἰώσηπος. προφάσει γὰρ εὐσεβείας δῆθεν κύριον μηδὲ μέχρι στόματος ἔφασκε δεῖν τινα λέγειν, μήτε κατὰ τιμὴν μήτε φιλοφροσύνην, καὶ τὴν θεῶ μόνῳ πρέπουσαν τιμὴν τε καὶ δόξαν ἀνθρώποις ἀπονέμειν. ὅθεν καὶ πολλοὶ αὐτῶν περὶ τοῦ μὴ εἰπεῖν Καίσαρα κύριον καὶ δεσπότην χαλεπὰς αἰκίας ὑπέστησαν. οἵτινες λοιπὸν ἐδίδασκον μηδὲν παρὰ τὰς διατεταγμένας ἐν τῷ Μωσέως νόμῳ θυσίας ἀναφέρεσθαι τῷ θεῷ. κάντεῦθεν τοῖς νυν κωλύοντες τὰς ὑπὸ τῆς γερουσίας τοῦ λαοῦ παραδιδόμενας γίνεσθαι περὶ τῆς τοῦ

βασιλέως σωτηρίας καὶ τοῦ Ῥωμαίων ἔθνος θυσίας, εἰκότως ἐπὶ τούτοις ἀγανακτεῖ πρὸς Γαλιλαίους Πιλάτος, καὶ κελεύει παρὰ ταῖς θυσίαις ἅς ἐδόκουν κατὰ νόμον προσφέρειν ἀναιρεθῆναι, ὥστε ἀναμιχθῆναι ταῖς προσφερομέναις θυσίαις τὸ αἷμα τῶν προσφερόντων. Ὁ γοῦν Τιβέριος τοιοῦτος ὑπάρχων ἐν νεότητι ἄριστος καὶ λόγοις φιλοσόφοις καὶ ῥητορικοῖς καὶ βελτίστοις τρόποις καὶ ἔργοις 1.338 κομῶν ὁ γεννάδας, πρὸς γῆρας ἐλθὼν αἰφνίδιον εἰς τὴν χεῖρονα μετεβλήθη γνώμην, ὥστε καὶ παραφρονεῖν αὐτὸν νομισθῆναι καὶ ὡς ὑπὸ δαίμονος ἐλαύνεσθαι πρὸς πᾶσαν ἀνοσιουργίαν καὶ μὴ φονίαν τε καὶ οἰστρηλασίαν. καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν ἑαυτὸν ἐβεβήλωσε καθ' ὑπερβολὴν, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἀδικίᾳ καὶ τυραννίδι. οὕτως οὖν τὴν ἀρχὴν διοικήσας καὶ ἐξ ἀγαθοεργίας εἰς κακοεργίαν κατενεχθεὶς φοβερᾶ μὲν ὠμότητι μυσαρᾶ δὲ πλεονεξία καὶ αἰσχροεργία καταστρέφει τὸν βίον, μὴ δὲν ἐκ τῆς προλαβούσης καλοκαγαθίας καὶ ἀριστείας ὠφεληθεὶς, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπὸ πάντων μισηθεὶς ὡς ἐν τῷ τέλει τὸ πᾶν ἐξυβρίσας καὶ διαφθείρας, καὶ εἰς αἰώνιον κόλασιν μετὰ τῶν αὐτοῦ ὁμοίων ἀσεβῶν ἀπενεχθεὶς· τοὺς γὰρ ἐγκρίνοντας εἰς τὰς στραγ. γαλίας ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. εἰκότως οὖν ὁ μὲν ἀπόστολος ἔλεγεν "ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει." ὁ δὲ κύριος φησὶν "ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται." Ὁ τοίνυν πολυμαθὴς καὶ πολυῖστωρ Εὐσέβιος, ἐν τοῖς χρο. νικοῖς κανόσι περὶ τῶν Ἀντιόχων καὶ Σελεύκων καὶ Πτολεμαίων καὶ τῶν μετὰ τὴν ἐκ τῆς Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καθηγησαμένων ἀρχιερέων διεξιὼν ἐν ἐπιτομῇ, τάδε φησὶν. ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἔκτονος ἔτος ἄγων τῆς βασιλείας, Δαρεῖον τὸν Ἀρσάμου χειρωσάμενος, καθεῖλε τὴν Περσῶν δυναστείαν 1.339 διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου ἔτη σλ'. τῆς δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλείας κατασχούσης ἀπὸ Κραναοῦ ἕως Ἀλεξάνδρου ἔτη φηί καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλῶνι διαδέχονται τὴν ἀρχὴν τῆς μὲν Μακεδονίας Φίλιππος, τῆς δὲ Ἀσίας Ἀντίγονος, τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, τῆς δὲ Συρίας Σέλευκος ὁ Νικάνωρ· ὃς καὶ πόλεις δύο ἔκτισεν εἰς τὰ μέρη Κιλικίας καὶ ἐτέραν εἰς Συρίαν, καὶ τὴν μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσεν εἰς τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν εἰς τὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν δὲ Λαοδίκειαν εἰς τὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οὗτοι, Σέλευκος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος ὁ ἐπικληθεὶς σωτῆρ, Ἀντίοχος ὁ νόθος, Σέλευκος ὁ καλλίνικος, Ἀλέξανδρος Ἀντίοχος, Σέλευκος ὁ φιλοπάτωρ, Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανής, ὃς Ὀνίαν τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων παύσας τῆς ἱερωσύνης ὠρμήθη μεταστῆσαι τὸ πᾶν ἔθνος τῆς πατρώας θρησκείας. καὶ τὸ μὲν ἱερὸν μιάνας Ὀλυμπίου Διὸς ναὸν προσηγόρευσε, τῷ δὲ ἔθνει κολάσεις ἀνηκέστους ἐπάγων ἐλληνίζειν ἠνάγκαζεν. ἐφ' οὗ καὶ οἱ Μακκαβαῖοι ἐμαρτύρησαν. τὸ δὲ ἱερὸν ἔτεσι τρισὶν ἐρημωθὲν Ἰούδας ὁ ἐπικληθεὶς Μακκαβαῖος καθάρας τῶν ἀσεβειῶν, τὴν χώραν ἀνενεώσατο. εἶτα ἐβασίλευσεν Ἀντίοχος ὁ εὐπάτωρ, Δημήτριος Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλῆ, Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος ὁ Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀντίοχος ὁ Σιδίτης, Δημήτριος, Ἀντίοχος ὁ γρυπός, Ἀντίοχος ὁ Κυζικηνός, Σέλευκος ὁ τοῦ γρυποῦ, ἐφ' οὗ Ἀντιόχεια ὑπὸ Ῥωμαίων ἤλω καὶ ἡ Συρία ἀρχὴ κατελύθη διαρκέσασα ἔτη σν'. 1.340 Οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οἶδε, Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἐφ' οὗ Μένανδρος ὁ κωμωδοποιὸς ἐγνωρίζετο καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος, Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος, ἐφ' οὗ οἱ Ἑβραίων σοφοὶ τὸν νόμον ἠρμήνευσαν, Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης, ἐφ' οὗ τὴν πανάρετον σοφίαν συντάξας Ἑβραίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιραχ ἐγνωρίζετο, Πτολεμαῖος ὁ φιλοπάτωρ, ἐφ' οὗ ὁ τῶν Ἑβραίων λαὸς αἰχμάλωτος ἀχθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ τοιοῦτόν τι πέπονθε. προσέταξε γὰρ οὗτος τοῖς αὐτοῦ ὑπασπισταῖς ἐλέφαντας φ' εὐτρεπίσαι, καὶ τούτους μεθύσαι οἴνω λιβανωτῶ, ἵνα ἀποκτείνωσι τοὺς Ἰουδαίους. τῶν Ἰουδαίων δὲ

εὐξαμένων οἱ ἐλέφαντες εἰς τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας τε καὶ δῆμους ἐξορμήσαντες πολὺν αὐτῶν ὄχλον ἐν τῇ περιεχοῦσῃ μανίᾳ διέφθειραν. καὶ οὕτω παραδόξως οἱ Ἰουδαῖοι περισωθέντες ἀβλαβεῖς ἀπελύθησαν εἰς τὰ ἴδια, τῷ εὐεργέτῃ θεῷ εὐχαριστοῦντες. εἶτα βασιλεύει Πτολεμαῖος ὁ ἐπικληθεὶς σωτὴρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Διονύσιος, Κλεοπάτρα ἡ τούτου θυγάτηρ· ἦν Αὐγουστος ἀνελὼν ἐν τῷ ἰδ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων διαρκέσασαν ἐν ἔτει διακοσίαις.

Οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καθηγησάμενοι ἀρχιερεῖς εἰσὶν οὗτοι, Ἰησοῦς, Ἴωσεδὲκ ἅμα Ζοροβάβελ, Ἰάκωβος υἱὸς Ἰησοῦ, Ἰλιάσιμος Ἰακίμου, Ἴωδαὲ Ἰωσήβου, Ἴωνης ὁ τοῦ Ἴωδαέ, Ἰαδοῦς, ἐφ' οὗ Ἀλέξανδρος ἐν Ἱερουσαλὴμ 1.341 τῷ θεῷ προσεκύνησε. καταπλαγεῖς γὰρ ἐπὶ τῇ ξένη θεᾷ τῆς στολῆς τοῦ ἀρχιερέως, ἀπὸ τοῦ ἄρματος καταβάς μόνος προσεκύνησε τὸ θεῖον ὄνομα καὶ τὸν ἀρχιερέα ἠσπάσατο· ὃν πάντες Ἰουδαῖοι μιᾷ φωνῇ σὺν τῷ ἀρχιερεῖ γνησίως ἀντησπάσαντο. τῶν δὲ γε τῆς Συρίας βασιλέων καὶ τῶν λοιπῶν καταπλαγέντων καὶ διεφθάρθαι τὴν διάνοιαν Ἀλεξάνδρου ὑπειληφόντων, καὶ Παρμενίωνος τοῦ στρατηγοῦ μᾶλλον θαυμάσαντος, διότι καθάπερ τις τῶν ὑπηκόων πεσῶν προσεκύνησεν, εἶπεν Ἀλέξανδρος "οὐ τὸν ἀρχιερέα προσεκύνησα, ἀλλὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ τιμώμενον θεόν, κάμοι τὴν βοήθειαν κατὰ τῶν ἐναντίων ὑποσχόμενον. ἡνίκα γὰρ τὴν κατὰ Περσῶν διενοοῦμην στρατείαν καὶ ἐδεδίειν τὸ μέγεθος τῆς δυναστείας αὐτῶν, ὥφθη μοι κατ' ὄναρ κατὰ τὸ σχῆμα τοῦδε τοῦ ἀρχιερέως ὁ θεός, καὶ θαρρεῖν μοι παρεκελεύσατο καὶ τῆς προθυμίας σπουδαίως ἔχουσθαι, λέγων «εἰς σὲ γὰρ καταλήξω τὴν Περσῶν δυναστείαν.» διὸ τοῦτον θεασάμενος ἐν τοιαύτῃ στολῇ, καὶ τῆς κατὰ τοὺς ὑπνοὺς ὑπομνησθεὶς ὄψεως, εἰκότως προσεκύνησα." ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν ἀρχιερέα δεξιωσάμενος, τῶν ἱερῶν παρεπομένων, εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ παραγίνεται. οἱ δὲ γραμματεῖς τὴν βίβλον τοῦ Δανιήλ προσκομίσαντες τὴν προφητείαν αὐτῷ διηρμήνευον, ὡς δεῖν τινὰ τῶν Μακεδόνων τὴν βασιλείαν Περσῶν χειρῶσασθαι. ὃς ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἠσθεὶς καὶ περιχαρὴς γενόμενος, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν, θύει μὲν τῷ θεῷ κατὰ τὴν τοῦ ἀρχιερέως ὑφήγησιν, αὐτὸν δὲ τὸν ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς 1.342 ἀξιοπρεπῶς τιμήσας καὶ λαμπροῖς καὶ μεγίστοις ἀναθήμασι τὸν ναὸν διακοσμήσας κατὰ τῶν Περσῶν ἐχώρησε. μετὰ δὲ Ἰαδοῦν Ἰωνίας Ἰαδοῦν, Ἐλεάζαρος, Ἰωνιάς, Σίμων, Ἰωναὰς Σίμων Ἰανῆς ὁ καὶ Ὑρκανός, Ἀριστόβουλος, ὃς καὶ πρῶτος ἐπέθετοδιάδημα βασιλικὸν πρὸς τῇ ἀρχιερωσύνῃ, Ἰανέας ὁ καὶ Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς. μέχρι τούτου οἱ ἀπὸ Κύρου χριστοὶ ἡγούμενοι, διαρκέσαντες ἔτη υπγ', ἃ εἰσὶν ἑβδομάδες ἐτῶν ξθ', καθὼς ἔφη καὶ Δανιήλ τό "καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ξβ'." ἃ τινὰ εἰσὶν ἔτη υπγ'. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνην ἔτη εἰσὶ τδ'. εἶτα διδάσκει ἡμᾶς πόθεν ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου, ἀλλ' ἀπὸ ἐξόδου λόγων ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλὴμ. οὐκ ἐπὶ Κύρου δὲ ὠκοδομήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μακρόχειρος Ἀρταξέρξου. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον ἐπανῆλθε Καμβύσης, εἶτα οἱ μάγοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρείος ὁ Ὑστάσπου, μεθ' ὃν Ξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης. εἶτα Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος. ἐν δὲ τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέστησε, καθὼς Ἔσδρας διηγήσατο. ἐντεῦθεν υπγ' ἔτη γεγόνασιν ἕως τῆς κατασκαφῆς τῆς πόλεως, καθὼς Ἰώσηπος ὁ Ἑβραῖος μαρτυρεῖ. 1.343 Ἰώσηπος ἱστορεῖ ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς τοῦ κυρίου σταυρώσεως κτύπους τοῦ ἱεροῦ ἀντιλαμβάνεσθαι πρῶτον,

ἔπειτα φωνῆς ἀθρόας ἔνδοθεν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ ἐσωτάτου ἱεροῦ "μετα βαίνομεν ἐντεῦθεν." Ὅτι ὁ Πόντιος Πιλάτος ἐπὶ Γαΐου Καίσαρος ποικίλαις περιπεσιών συμφοραῖς, ὡς φασιν οἱ τὰ Ῥωμαίων συγγραψάμενοι, αὐτοφονευτῆς ἑαυτοῦ ἐγένετο. οἱ δὲ Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν λέγουσι κατ' αὐτοῦ τῷ Καίσαρι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ προσελθεῖν, ὃς δέρματι βοεῖω νεοδάρτῳ τοῦτον μετὰ ἀλέκτορος καὶ ἐχίδνης καὶ πιθήκου, ὡς ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις, ἐγκλείσας καὶ εἰς καῦσιν ἡλίου θείας ἀπέκτεινεν. οἱ δὲ ὡς ἀσκὸν μᾶλλον αὐτὸν λέγουσι ἐκδαρῆναι καὶ οὕτως ἀποθανεῖν. Ὅτι ἡ τῶν ἀλλοφύλων ἐπὶ Ἰουδαίαν βασιλεία ἕως τοῦ μι κροῦ Ἀγρίππα ἐκράτει χρόνους ἑκατὸν οὕτως. Ἡρώδης πρῶτος ὁ τὰ νήπια ἀνελὼν ἔτη λζ', Ἀρχέλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ θ', Ἡρώδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κδ', Ἡρώδης ὁ καὶ Ἀγρίππας, ὁ σκωληκόβρωτος, ἑπτὰ, Ἀγρίππας υἱὸς αὐτοῦ ὁ μικρὸς ἔτη κζ'. Ὅτι τῶν Ἑβραίων σεληνιακῶς τὸν μῆνα ψηφιζόντων, ἦτοι κθ' καὶ ἡμίσιους ἡμέρας, καὶ τοῦ κυκλικοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ καθ' ἡλίον ὑπάρχοντος ἡμερῶν τξέ' δ', τὴν κατὰ σελήνην δωδεκάμηνον παραλλάσσειν ἡμέρας ια' δ'. διὰ τοῦτο Ἰουδαῖοι τρεῖς μῆνας ἐμβολίμους ἐν ἔτεσιν ὀκτώ παρεμβάλλουσιν· ὀκτάκις γὰρ τὰ ια' καὶ ἡ δ' ποιοῦσι τρίμηνον. 1.344 Τιβέριος ὁ υἱὸς τοῦ Καίσαρος ὁ προμνημονευθεὶς, οὗτος ἔσχε Γαῖον ἀνεψιόν. ἀστρολόγου δὲ τοῦ Θρασύλου γέγονε Τιβέριος φοιτητής, ὃς τοσοῦτος ἦν τὴν τέχνην ὡς ἀγανακτήσαντός ποτε τοῦ Τιβερίου κατ' αὐτοῦ, καὶ βουληθέντος ἄφνω διὰ τοῦ τείχους αὐτὸν ὠθήσασαι, σκυθρωπάσαι φασὶ τὸν Θρασύλον παρευθῦ. ἔρω τήσαντος δὲ Τιβερίου τὴν αἰτίαν ἔφη αἰσθάνεσθαι κλιμακτῆρα ἐγγὺς αὐτοῦ μέγιστον ταύτη τῇ ὥρᾳ. καὶ τοῦ Τιβερίου θαυμάσαντος, ἔᾶσαι αὐτὸν φησὶ Πλούταρχος. Ὅτι Τιβέριος τοῖς τῶν πόλεων ἄρχουσι ἔγραφεν ὡς εἶτι παρὰ τοὺς νόμους γράψει, μὴ προσέχειν φησὶν ὡς ἀγνοήσαντι. οὗτος καὶ βραδέως τοὺς ἄρχοντας διεδέχετο φειδοῖ τῶν ὑπηκόων. ἔρω τῆθεις δὲ τὴν αἰτίαν εἶπε τὴν παροιμίαν τῶν ἐπικαθημένων μυιῶν τῷ τραυματίᾳ καὶ τοῦ θελήσαντος ἀποσοβῆσαι ταύτας καὶ κωλυθέντος ὑπὸ τοῦ τραυματίου εἰπόντος, ἵνα μὴ ἄλλαι πεινώσαι αἶματος ἐπέλθοιεν. Φησὶ δὲ Εὐσέβιος ὅτι τῷ ιε' ἔτει Τιβερίου βαπτίζεται ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, συνωδᾷ τῷ εὐαγγελίῳ, καὶ ἐν τῷ ιη' τὸ σωτήριον ὑπέστη πάθος, ἐν ἔτει τοῦ κόσμου #22εφλθ'. γράφει δὲ καὶ Ἰώσηπος περὶ μὲν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ταῦτα "τισὶ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει διολωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ θεοῦ καὶ μάλα δικαίαν τιννυμένου δίκην διὰ ποινὴν Ἰωάννου τοῦ καλοῦ μένου βαπτιστοῦ. τοῦτον γὰρ Ἡρώδης κτείνει ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκεῖν καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους 1.345 δικαιοσύνη καὶ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβεῖα χρῆσθαι καὶ συνιέναι βαπτισμόν." περὶ δὲ τοῦ Χριστοῦ πάλιν ὁ αὐτὸς φησὶν ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Ἰησοῦς ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἦν, εἶγε ἄνδρα λέγειν αὐτὸν ἐχρῆν· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητῆς καὶ διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἐν ἡδονῇ τάληθῆ δεχομένων· πολλοὺς γὰρ καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων ἠγάγετο Χριστός. ὃν Πιλάτου σταυρώσαντος οὐκ ἐπαύσαντο κηρύσσοντες περὶ αὐτοῦ οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες μαθηταί. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἡμέραν ἔχων πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μαρτυρησάντων περὶ αὐτοῦ θαυμάσια καὶ εἰρηκότων. οὗτος ὁ Τιβέριος ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ θαύματα ἠβουλήθη διὰ βασιλικοῦ τύπου ἀναγορεῦσαι αὐτὸν θεόν· ἀλλ' ἀντεπράχθη τούτῳ παρὰ τῆς συγκλήτου, καθὼς οὖν Εὐσέβιος λέγει. Ὅτι ἐπὶ Τιβερίου, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Μαθθίας ἀντὶ τοῦ προδότου. ὅστις Ἰούδας μετὰ τὴν ἀγχόνην, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παρακαλούμενος καὶ νουθετούμενος πρὸς μετάνοιαν ἔλθειν, καὶ μὴ πεισθεὶς, ἐπεὶ ἀνελήθη ὁ Χριστός, ὡς ἤκουσεν, εὐθὺς ὀγκωθεὶς ἐλάκησε μέσος καὶ ἀπώλετο. εἰ γὰρ εἰς μετάνοιαν ἦλθεν, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀπώσατο ὁ πάντας θέλων σωθῆναι. Τιβέριος δὲ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ γνώμῃ ἀπηνῆς ἦν καὶ οἴνου ἐλάττων. διὸ καὶ

ἐμπεβάριον αὐτὸν Ῥωμαῖοι ἐκάλου, ὃ σημαίνει 1.346 παρ' αὐτοῖς τὸν οἰνοπότην. τοῦτον Γάϊος ὁ ἀδελφιδοῦς ἐν τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἱμάτια πολλὰ περιθεὶς ἀπέπνιξεν. Ἐκράτησε δὲ Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ ἔτη ζ'. οὗτος ἦν μοι χικώτατος πάνυ· ὃς περιῶν ποτε τὴν ἀγορὰν καὶ ἰδὼν πηλὸν ἐν τῇ ὁδῷ ἤγαγε Φλάβιον Οὐεσπασιανόν, ἀγορανόμον τότε ὄντα, τὸν μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα, καὶ ὡς ἀμελοῦντα τῶν κοινῶν τὸν πηλὸν εἰς τὴν ἐσθῆτα βληθῆναι ἐκέλευσεν· ὅπερ ἐσήμανε τὰ κοινὰ τεταραγμένα αὐτὸν παραλήψεσθαι. ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ αὐτοῦ Γαίου βασιλείας Ἀγρίππας βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας καὶ Σίμων ὁμάγος βαπτίζεται ὑπὸ Φιλίππου, ἐνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων. Γάϊος δὲ ὑπὸ Κλαυδίου σφάζεται. ἐπὶ τούτου Κορνήλιος πρῶτος ἐξ ἐθνῶν βαπτίζεται ὑπὸ Πέτρου, καὶ Παῦλος, τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος, δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος ἀνα δεικνυται. Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ' μῆνας θ'. οὗτος δειλὸς ὢν πάντας τοὺς προσιόντας αὐτῷ ἐποίει ἐρευνᾶσθαι, μὴ τι ξιφί διον ἔχῃ. καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις ὠπλισμένοι εἰς φυλακὴν παρὶ στήκεισαν αὐτῷ· ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς βασιλεῖς εἴθιστο γίνεσθαι τοῦτο. ἐπὶ τούτου καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς ἦν, φίλος σοφὸς Πυθαγόρειος, στοιχειωματικός, οὗτος ἐν Βυζαντίῳ ἐλθὼν, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ἐστοιχείωσεν ὄφεις μὲν καὶ σκορπίους μὴ πλήσσειν, κώνωπας μὴδὲ παρεῖναι, ἵππους μὴ κατωφρυῶσθαι μήτε μὴν ἀγριαίνεσθαι κατ' ἀλλήλων ἢ καὶ κατὰ τινος. καὶ 1.347 Λύκον δὲ τὸν ποταμὸν ἐστοιχείωσεν ὥστε μὴ πλημμυρήσαντα τὸ Βυζάντιον καταλυμῆνασθαι. Τότε Αἰγύπτιος ληστής ἐξήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς σικαρίους, οὓς μετήλθε Φήλιξ ὁ ἡγεμὼν. σικαρίους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν ἀπὸ τῶν σικαρίων, ἃ ἔστι μαχαίρια μικρά, ἃ ἐπεφέροντο κρυφῆ εἰς τὸ λαθραίως τοὺς παρατυγχάνοντας πλήττειν. καθ' ὃν καιρὸν μεταξὺ Θήρας καὶ Θηρασίας νῆσος ἀνεφυσήθη στάδια λ'. Οὗτος πόλιν ἔκτισεν, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καλέσας αὐτὴν Κλαυδίου πόλιν, καὶ Ἰουδαίους τῆς Ῥώμης ἀπήλασεν. ἐπὶ τούτου κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα συγχύσεως γενομένης ἐν Ἱεροσολύμοις μόνοι πατηθέντες καὶ ἀποθανόντες εὐρέθησαν τρισμῦριοι. οὗτος οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐτυράννει, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους ἀναιρῶν ἐλάμβανεν αὐτῶν τὰς οὐσίας. πρὸς τούτοις καὶ δουλοκρατίαν νομοθετήσας ἐπέτρεψε κατηγορεῖν τῶν δεσποτῶν, εἴ τι συνίδοιεν αὐτοῖς πλημμέλημα. κἀντεῦθεν δεινὴ συμφορὰ κατελήφει τὴν οἰκουμένην πᾶσαν, τῶν οἰκετῶν μεγάλας τιμωρίας ὑποβαλλόντων τοὺς δεσπότας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς μανίαν ἐκτραπείας ἄθεσμά τινα διεπράττετο. φονεύσας δὲ τοὺς φονεῖς Γαίου ἀνηρέθη ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς φαρμάκῳ.

Ἐπὶ τούτου Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαίου ἐμαρτύρησε, καὶ Μάρκος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον προτροπῇ Πέτρου συνεγράψατο, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ σταλεῖς ὑπ' αὐτοῦ, πρῶτος ἐκ 1.348 κλησίαν πηξάμενος, πολλὰ μοναστήρια συνεστήσατο, ἅπερ σε μνεῖα τότε προσηγορεύθησαν, καθὼς φησιν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ὅτι Μάρκον πρῶτον ἴσμεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ εὐαγγέλιον συγγεγραφέναι καὶ ἐκκλησίαν πρῶτον ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας συστήσασθαι. τοσαύτη δὲ τῶν αὐτόθι πεπιστευκότων πληθὺς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς συνέστη δι' ἀσκήσεως φιλοσοφωτάτης καὶ σφοδροτάτης, ὡς καὶ συγγραφῆς ἀξιῶσαι τὰς διατριβὰς τε καὶ συνελεύσεις καὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ ἀρίστου βίου διαγωγὴν Φίλων τὸν σοφώτατον, ὡς καὶ αὐτόπτην τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ αὐτήκοον καὶ συνόμιλον ἐν Ῥώμῃ γενόμενον. τῶν γὰρ παρ' ἡμῶν ἀσκητῶν ἀποδεχόμενος τὸν βίον, ἐκθειάζει σφόδρα καὶ σε μνύει τοὺς κατ' αὐτὸν ἀποστολικούς ἀνδρας, ἐξ Ἑβραίων, ὡς ἔοικε, γεγονότας καὶ τῶν Ἑσσηίων τὴν ἄσκησιν καὶ πολιτείαν εὖ μάλα προακουτισθέντων, ἥτις γε τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων τὴν δικαιοσύνην ἐξ ἐπιμέτρου διενέστηκεν. ἀπὸ γὰρ Ἰωναδάμ υἱοῦ Ῥιχὰβ καταγόμενοι οὗτοι τὴν

πανάρεστον ἀκτημοσύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ σκληραγωγίαν ἐπέτειναν, καθὼς φησι καὶ Ἰώσηπος περὶ αὐτῶν ὅτι Ἑσσαῖοι Ἰουδαῖοι μὲν εἰσι τὸ γένος, φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐλαβεῖς πλέον, οἱ τὴν μὲν ἡδονὴν ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμος μὲν παρ' αὐτοῖς ὑπεροραῖται, τοὺς δὲ ἄλλοτρίους παῖδας νέους ἔτι 1.349 προσλαμβάνόμενοι καὶ διδάσκοντες ὡς συγγενεῖς ἡγοῦνται καὶ τοῖς ἡθεσιν ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. καὶ τὸν μὲν ἔννομον καὶ σώφρονα γάμον καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν ἀποδέχονται, τὰς δὲ πονηρὰς καὶ θεοστρυγεῖς μίξεις καὶ ἀσελγείας τέλεον ἀποστρέφονται καὶ ἀποβάλλονται. καταφρονεῖται δὲ παρ' αὐτοῖς πλοῦτος καὶ πολυκτησία, τὴν δὲ ἀκτημοσύνην ὡς ἀπερίσπαστον καὶ ἐνάρετον ἀσπάζονται. καὶ πρὶν μὲν ἀνίσχειν τὸν ἥλιον οὐδὲν ἀργὸν φθέγγονται, προσευχὰς δὲ καὶ ψαλμωδίας ἐκ μέσης νυκτὸς μέχρις αὐγῆς πρὸς τὸν θεὸν ἀναφέρουσι μετ' εὐλαβείας καὶ σεμνότητος. καὶ οὕτω πρὸς ἡν ἕκαστος ἔχει τέχνην, ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀποστέλλεται. καὶ μέχρις ὥρας ἕκτης μετὰ νήψεως καὶ θεολογίας, οὕτως ἐπὶ τὸ δειπνητήριον συναθροίζονται μετ' εὐλαβείας καὶ ἡσυχίας πολλῆς. καὶ ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθεισιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἐξ ἐνὸς ἐδέσματος πάντοτε προσάγει. καὶ προκατεύχεται δὲ τῆς τροφῆς ἀγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς ὁ ἱερεὺς· ἀθέμιτον γὰρ πρὸ τῆς εὐχῆς ἡγοῦνται γεύσασθαι τι. καὶ πάλιν ἀριστησάντων ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται. καὶ ἀπλῶς ἀρχόμενοί τε καὶ παυόμενοι γεραίρουσι τὸν θεὸν ἀδιαλείπτως. καὶ αὐθις ἐπ' ἔργα μέχρις ἑσπέρας διακαρτερήσαντες, καὶ δειπνήσαντες μετὰ τῆς συνήθους σιωπῆς καὶ σεμνοπρεποῦς καταστάσεως, ἐπ' εὐχὰς πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχονται, τοὺς βραχυτάτους ὕπνους καὶ κουφοτάτους ἐκτιναξάμενοι. οὐπὲρ ἐστὶν αἴτιον ἢ διηνεκῆς νῆψις καὶ τὸ με 1.350 τρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ πόσιν λιτὴν καὶ ἀπερίεργον καὶ σπανίζουσαν· οὐδεὶς γὰρ παρ' αὐτοῖς κόρος καὶ χορτασία κοιλίας, ἀλλ' ἐνδεια πολλὴ καὶ ὀλιγοδεία. τὸν δὲ προσερχόμενον ζηλωσαὶ τὸν βίον οὐκ εὐθὺς ἀδοκιμάστως καὶ ἀγυμνάστως παραδέχονται, ἀλλ' ἐνιαυτὸν ἕξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν καὶ κατάστασιν, ἀξινάριόν τε καὶ περιζώμα δόντες καὶ πενιχρὸν ἱμάτιον γυμνάζουσι ἐπ' ἔργοις ἀρίστοις καὶ λόγοις. εἶτα μετὰ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν δυσὶν ἄλλοις ἔτεσιν τὸ ἦθος καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ὑπήκοον δοκιμάζεται, καὶ φανεῖς ἄξιος καὶ δόκιμος οὕτως εἰς τὸν ἱερὸν ὄμιλον ἐγκρίνεται. πρὸ γε οὖν πάντων ὄρκους φρικώδεις ἀπαιτοῦσι, πρῶτον μὲν εὐσεβεῖν καὶ θεραπεύειν ἐξ ὅλης καὶ καθαρᾶς ψυχῆς καὶ σώματος τὸ θεῖον, ἔπειτα δὲ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάττειν ἅπαντα καὶ ἀπροσωπόληπτα, καὶ μὴ κατὰ γνώμην βλάψαι τινά, μήγε μὴν συγκοινωνεῖν ἀδίκους, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τοῦ δικαίου καὶ φροντίζειν καὶ βιάζεσθαι πάντως καὶ τὸν ἐνήδονον καὶ περιττὸν καὶ ὑγρὸν ἀποστρέφασθαι βίον μέχρι θανάτου. πρὸς δὲ τούτοις ὀμνύουσι πάλιν μηδενὶ μὲν τὸ παράπαν μεταδοῦναι τῶν δογμάτων καὶ τῶν ἀγιοπρεπῶν τούτων ἐπιτηδεύματων ἢ ὡς ἀκριβῶς αὐτὸς παρέλαβεν, ἀφέξεσθαι δὲ πάσης ἐναντίας δόξης καὶ λατρείας, καὶ ταύτη μόνῃ προσανέχειν τῇ θεῷ μέχρις αἵματος θρησκείας καὶ καταστάσεως. ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ἀσκήσεως καὶ καθαρότητος πολλοὶ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν ἐκ 1.351 θεῖας ἐπιπνοίας καὶ χάριτος, ἀκαταπαύστῳ μελέτῃ προφητῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν λογίων καὶ προσευχῆ ἐμπαιδοτριβούμενοι. Ταύτην οὖν ὁ Ἰώσηπος ἄκρως ἀσκήσας τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ μείζονι προκόπτειν ἔσπευσεν. ἀκούσας γὰρ τινὰ διαφερόντως ἀσκοῦντα κατὰ τὴν ἔρημον Ἀββᾶν ὀνομαζόμενον, ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων καλυπτόμενον τροφῆ δὲ αὐτομάτως φουομένη χρώμενον, καὶ τὴν ἄκραν ἀσκησιν αὐτοῦ ζηλώσας πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο, καὶ τρεῖς παρ' αὐτῷ ποιήσας ἐνιαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψε καὶ τῇ τῶν Φαρισαίων ἐπολιτεύετο δικαιοσύνην. Ὁ δὲ γε Φίλων, ὡς εἴρηται, περὶ τῶν ἐξ

Ἐβραίων ἡμετέρων ἀσκητῶν ἀναφανέντων μέμνηται σαφῶς ἐν τῷ λόγῳ ἐν ᾧ ἐπέγραψε περὶ θεωρητικοῦ βίου. οὐς θεραπευτὰς καὶ τὰς ὁμοιοσχίμους καὶ ὁμοτρόπους γυναικῆς θεραπεύτιδας ὠνόμασε. καὶ θεραπευταὶ μὲν, φησὶν, ἐκέκληντο ἢ παρὰ τὸ τὰς ψυχὰς τῶν προσίων τῶν αὐτοῖς ἀπὸ κακίας παθῶν ἰατρῶν δίκην ἀπαλλάττοντας θεραπεύειν, ἢ τῆς περὶ τὸ θεῖον καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς θεραπείας καὶ θρησκείας ἔνεκα. εἶτα φησί· πρῶτα μὲν ἀρχόμενοι φιλοσοφεῖν ἐξίστανται τῶν προσηκόντων καὶ τῶν ὑπαρχόντων, ἔπειτα δὲ πάσαις ἀποταξάμενοι ταῖς τοῦ βίου φροντίσι καὶ ἕξω τειχῶν προελθόντες ἐν μονάγροις καὶ κήποις καὶ ὄρεσι τὰς διατριβὰς ποιοῦνται, τὰς ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἐπιμιξίας ἀλυσιτελεῖς τε καὶ βλαβεράς εἰδότες, τὸν προφητικὸν ζηλοῦσι καὶ ἀσκοῦσι βίον. οὕτω 1.352 πολλαχοῦ μὲν τῆς οἰκουμένης ἐστὶ τὸ γένος (ἔδει γὰρ ἀγαθοῦ τε λείου μετασχεῖν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βάρβαρον), ἐν Αἰγύπτῳ δὲ πλεονάζει, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καὶ ἐν ἐκάστη συμμορίᾳ οἴκημά ἐστιν ἱερόν, ὃ καλοῦσι σεμνεῖον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται, μηδεὶς μηδὲν κομίζοντας, μὴ ποτόν, μὴ σίτον, μηδέ τι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς τὴν τοῦ σώματος χρείαν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ νόμους καὶ λόγια θεοπισθέντα διὰ προφητῶν καὶ ὕμνων καὶ τᾶλλα οἷς ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια συναύξονται καὶ τελειοῦνται. τὸ δὲ ἐξ ἑωθινοῦ μέχρις ἑσπέρας διάστημα σύμπαν αὐτοῖς ἐστὶν ἄσκησις· ἐντυγχάνοντες γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι φιλοσοφοῦσι τὴν πατρίαν φιλοσοφίαν. ἐγκράτειαν δὲ ὥσπερ τινὰ θεμέλιον προκαταβαλλόμενοι τῇ ψυχῇ τὰς ἄλλας ἐποικοδομοῦσιν ἀρετάς· σίτιον γὰρ ἢ ποτόν οὐδεὶς αὐτῶν προσενέγκοιτο πρὸ ἡλίου δύσεως, ἐπειδήπερ τὸ μὲν φιλοσοφεῖν ἄξιον φωτὸς κρίνουσι, σκότους δὲ τὰς τοῦ σώματος ἀνάγκας. ἔνιοι δὲ καὶ δι' ἡμερῶν τριῶν ὑπομιμνήσκονται τροφῆς, οἷς πλέον ὁ πόθος τῆς ἐπιστήμης ἐνίδρυται. τινὲς δὲ οὕτως ἐνευφραίνονται καὶ τρυφῶσιν ὑπὸ σοφίας ἐστιώμενοι πλουσίως καὶ ἀφθόνως τὰ δόγματα χορηγούσης, ὡς καὶ πρὸς διπλασίονα χρόνον ἀντέχειν, μόγις δι' ἡμερῶν ἕξ ἀπογεύεσθαι τροφῆς ἐθισθέντες. αἱ δὲ ἕξη γήσεις τῶν ἱερῶν λογίων γίνονται αὐτοῖς δι' ὑπονοιῶν ἐν ἀλληγορίαις. πᾶσα γὰρ ἡ νομοθεσία δοκεῖ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ζῶν ἐοικέναι, καὶ σῶμα μὲν ἔχειν τὰς ῥητὰς διαλέξεις, ψυχὴν δὲ τὸν 1.353 ἀποκείμενον ταῖς λέξεσιν ἀόρατον νοῦν. ὡσαύτως δὲ τῆς αὐτῆς εἰσὶν ἱερᾶς πολιτείας καὶ καταστάσεως καὶ γυναικῆς, ὧν αἱ πλεῖστα γηραλέαι τυγχάνουσι καὶ παρθένου, καὶ τὴν ἀγνείαν οὐκ ἀνάγκη, καθάπερ ἔνια τῶν παρ' Ἑλλήσιν ἱερειῶν, φυλάττειν διὰ πρόσκαιρον ἔπαινον, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως ἀγαθῆς ὀρεχθεῖσαι τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ καὶ αἰώνια.

Ὅτι δὲ τοὺς πρῶτους κήρυκας τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διδασκαλίας τὰ τε ἀρχῆθεν πρὸς τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα ἔθη καταλαβὼν ὁ Φίλων ἔγραψε ταῦτα, παντὶ που δήλον, ὡς καὶ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ταῦτα λέγει. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Μαρτίνον ταῦτά φησιν. ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος φησὶ· δύο γὰρ ὁδῶν καὶ πολιτειῶν οὐσῶν ἐν τῷ βίῳ, μιᾶς μὲν μετριωτέρας καὶ βιωτικῆς, τοῦ γάμου λέγω, ἑτέρας δὲ ἀγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς καὶ ἀνυπερβλήτου, τῆς παρθενίας ἣτοι τῆς μοναδικῆς πολιτείας, εἰ μὲν τις τὴν κοσμικὴν τουτέστι τὸν γάμον ἔλοιτο, μέμψιν οὐκ ἔχει, τσαῦτα δὲ χαρίσματα οὐ λήψεται· λήψεται γὰρ, ἐπειδὴ φέρει καὶ αὐτὸς καρπὸν τὸν τριάκοντα. εἰ δὲ τὴν ἀγνήν καὶ ὑπερκόσμιον ἀσπάσοιτό τις, εἰ καὶ τραχεῖα παρὰ τὴν ἀρετὴν μάλιστα καὶ δυσκατόρθωτος φαίνεται, ἀλλ' ἔχει μετὰ τὴν ἔννομον ἄθλησιν καὶ καρτερίαν χαρίσματα θαυμασιώτερα καὶ ἀξιάγαστα· τὸν γὰρ τέλειον καὶ πληρέστατον καρπὸν, τὴν ἑκατοντάδα λέγω, φαιδρὸν καὶ ἀγιοπρεπῆ πάντως ἐγκατέστη σεν. οὐκοῦν ὥσπερ ὁ παλαιὸς νόμος εἰς δύο βίους ἦν διηρημένος, 1.354 εἷς τε τὸν Φαρισαϊκὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ εἰς τὸν ὑποδεέστερον καὶ κοσμικόν, οὕτω δὴ καὶ ὁ κατὰ χριστιανισμὸν νέος θεσμὸς εἰς

μο ναδικόν ὑπερφερῆ καὶ βιωτικόν. Φαρισαῖοι τοίνυν, ἔρμηνευόμενοι ἀφωρισμένοι καὶ μεμερι σμένοι, παρὰ τὸ μερίζειν καὶ ἀφορίζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ἀπάν των ἐλέγοντο εἷς τε τὸ καθαρώτατον τοῦ βίου καὶ ἀκριβέστατον καὶ εἰς τὰ τοῦ νόμου ἐντάλματα. τὸν δὲ αὐτὸν βίον μετέρχονται καὶ οἱ γραμματεῖς, παρ' οἷς καὶ πολιτεία ἢ αὐτὴ ἐγκράτειά τε καὶ παρθενία, νηστεία δις τοῦ σαββάτου, ξεστῶν καὶ πινάκων καὶ ποτηρίων καθαρισμοί, ἀποδεκατώσεις τε καὶ ἀπαρχαὶ καὶ ἐν δελεχεῖς εὐχαὶ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ὑπεξαυρουμένων δηλονότι τῶν θαυμασίων Ἑσσαιῶν ὡς ὑπερτέρων σφόδρα καὶ λίαν ὑπερκειμέ νων. ἦν δὴ Φαρισαϊκὴν ὡς ἄριστον πολιτείαν ὁ Παῦλος ζηλώ σας εὖ μάλα σεμνύνεται, φάσκων "Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος." ὅθεν εἰκότως καὶ ὁ κύριος ἡμῶν τὸν τελειό τερον καὶ ἀγγελικὸν ὑποτιθέμενος ἐναργῶς βίον ἔφασκε πρὸς τοὺς ἑραστάς τῆς οὐρανοῦ κληρουχίας "ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἢ δικαιο σὺνη ὑμῶν πλεον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλ θητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν." ἔνθεν γέ τοι καὶ ὁ ἀπο στολικὸς Διονύσιος ἀποσεμνύνων τὴν ἱερὰν τῶν μοναχῶν τάξιν οὕτω φησὶν "ἢ δὲ τῶν τελουμένων ἀπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις ἢ τῶν μοναχῶν ἐστὶν ἱερὰ διακόσμησις, πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένη κάθαρσιν ὀλκῆ δυνάμει καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἀγνό τητι, ἔνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες ἡμῶν ἐπωνύμων ἑαυτοὺς ἱερῶν 1.355 ἠξίωσαν, οἱ μὲν θεραπευτὰς οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας." Ταῦτα ἐκ πολλῶν ἐρανισάμενος ὀλίγα ἀναγκαίως οἶμαι συν τέθεικα διὰ τοὺς ἐπαποροῦντας πότε καὶ πόθεν ἢ τῶν μοναχῶν ἤρξατο διαγωγή τε καὶ ἄσκησις καὶ τάξις. ποῦ τοίνυν εἰσὶν οἱ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλη σίας θείων παραδόσεων τε καὶ θεσμῶν εἰκονομάχοι δυσσεβῶς καὶ ἀνοήτως ἀποβαλλόμενοι καὶ διαπτύοντες, ἀρτιφανεῖς Ἰουδαῖοι, καὶ κατὰ τὸν ἀσεβῆ καὶ θεοστυγῆ μυσταγωγὸν αὐτῶν Κοπρώνυμον νέαν καὶ πρόσφατον ταύτην δογματίζοντες ἐξ ἄκρας μανίας τε καὶ ἀπονοίας καὶ ἀβελτηρίας, μὴ νοοῦντες μήτε ἄ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται; ἡμεῖς δὲ ταῖς διδασκαλίαις τῶν ἀγίων πατέ ρων ἐπόμενοι καὶ ἀρχαίαν ταύτην καὶ παλαιὰν πιστεύομεν ὑπάρ χειν. Ἄλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος περὶ ὑποταγῆς καὶ μοναδικῆς πολιτείας ἐξίῶν οὕτως ἔφη "διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλόανθρωπος κύριος, κηδόμενος ἡμῶν τῆς σωτηρίας, εἰς δύο βίους διεῖλε τὰ τῶν ἀνθρώ πων, συζυγίαν καὶ παρθενίαν, ἵνα ὁ μὴ δυνάμενος ὑπενεγκεῖν τὸν τῆς παρθενίας καὶ ἀσκήσεως ἄθλον ἔλθῃ εἰς συνοίκησιν γυναικός, ἐκεῖνο εἰδὼς ὡς ἀπαιτηθῆσεται λόγον σωφροσύνης καὶ ἀγιασμοῦ καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐν συζυγίαις καὶ τεκνοτροφίαις ἀγίους ὁμοίωσιν, τοὺς τε ἐν τῇ παλαιᾷ καὶ τῇ νέᾳ. πάντες γὰρ ἄνθρωποι ἀπαιτη θησόμεθα τὴν πρὸς τὸ εὐαγγέλιον ὑπακοήν, μοναχοί τε καὶ οἱ ἐν συζυγίαις. ἀρκέσει γὰρ τῷ ἐπὶ γάμον ἐλθόντι εἰς συγγνώμην τὸ 1.356 τῆς ἀκрасίας καὶ τῆς πρὸς τὸ θῆλυ ἐπιθυμίας καὶ συνουσίας. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐντολῶν πᾶσιν ὁμοίως νενομοθετημένα οὐκ ἀκίν δυνα τοῖς παραβαίνουσι, καθὼς φησὶν ὁ κύριος πρὸς τοὺς ἑαυ τοῦ μαθητάς «ἄ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω.»" ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι πλεῖστοι τῶν θείων καὶ μακαρίων πατέρων ἐν διαφόροις αὐ τῶν λόγοις διαβεβαιοῦνται ἀρχαίαν καὶ ἀποστολικὴν εἶναι τὴν τοῦ μονήρους βίου παράδοσιν. εἰ δὲ καὶ τινες τῶν θύραθεν εἰς ταύ την τὴν μαρτυρίαν παράξομεν, μηδεὶς μεμφέσθω ἡμῖν. εἰκότως οὖν ὁ Πλάτων ὑπεμφαίνων τῶν τελείων τὸ σπάνιον ἔφασκεν "οὐ μοι δοκεῖ δυνατόν ἀνθρώποις μακαρίους τε καὶ εὐδαίμοσι γενέ σθαι, πλὴν ὀλίγων. μέχρι περ ἂν ζῶμεν, τοῦτο διορίζομεν· ναρθηκοφόροι μὲν γὰρ πολλοί, φιλόσοφοι δὲ σπάνιοι καὶ ὀλίγοι. καλὴ δὲ πρᾶξις καὶ πίστις τελευτήσαντα τυχεῖν ἀπάντων." ὅθεν ἐπήγαγεν ἄνδρα ἀπλοῦν καὶ γενναῖον κατ' Αἰσχύλον. ἔσονται αὐτῷ τιμαὶ καὶ δωρεαὶ δοκοῦντι τοιοῦτω εἶναι. ἄδηλον οὖν

εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε τῶν δωρεῶν καὶ τιμῶν ἕνεκα τοιοῦτός ἐστι. γυ μνωτέος δὴ πάντων πλὴν δικαιοσύνης, καὶ ποιητέος ἐναντίως δια κείμενος τῷ προτέρῳ. μηδὲν γὰρ ἔχων δόξαν ἐχέτω μεγίστης ἀδικίας, ἵνα βεβασανισμένος ἢ εἰς δικαιοσύνην, τὸ μὴ τίτεσθαι ὑπὸ κακοδοξίας ἢ φιλοδοξίας καὶ ὑπ' αὐτῆς γινομένων, ἀλλ' ἔστω μετὰστατος μέχρι θανάτου δοκῶν ἄδικος εἶναι διὰ βίου." καὶ δὴ καὶ Σωκράτης ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν οὕτως ἔφη· 1.357 πότερον τὴν τῶν πολλῶν δόξαν δεῖ ἡμᾶς πείθεσθαι καὶ φοβεῖσθαι ἢ τὴν τοῦ ἑνός, εἴ τις ἔστιν ἐπαῖων οὐ δεῖ, καὶ φοβεῖσθαι καὶ αἰσχύνεσθαι μᾶλλον ἢ ζύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, δεινῶς λωβησόμεθα. οὐκ ἄρα γε, ᾧ βέλτιστε, φροντιστέον ἡμῖν τί ἐροῦσιν ἡμῖν οἱ πολλοί, ἀλλὰ τί τὸ ἐπαῖον τῷ δι καίῳ καὶ ἀδίκῳ, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ταῦτα δὲ φανερώς ἐοῖ κασι τοῖς ἡμετέροις μᾶλλον ἱεροῖς καὶ ἀποστολικοῖς λόγοις, ἐν οἷς φησὶν ὁ μέγας Παῦλος "διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ ἀθυμίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινώσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι" καὶ τὰ ἐξῆς, τοιαύτην οὖν περὶ δικαιοσύνης καὶ θεαρέστου πολιτείας πάνυ Σωκράτης καὶ Πλάτων διδασκαλίαν ἐποίησαντο, θαυμαστὴν ὄντως καὶ ἀξιέπαινον ἀληθῶς τῇ λογικῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων συμβαίνουσαν. τὰ γὰρ ἠθικὰ μαθήματα πάντας ἀνθρώπους ἢ φύσις ἐπαίδευσε. διαπλάσας γὰρ τοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ὁ θεὸς ἐντέθεικε τῇ φύσει τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων τὴν διάγνωσιν, ὁ καὶ παιδεύων ἔθνη καὶ διδάσκων ἀνθρώπων γινώσκων. διόπερ οὐ μόνον Σωκράτης καὶ Πλάτων καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄδικον ἐβδελύξαντο βίον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων. καὶ γὰρ τοὺς ὑπερβορέους μὲν οἰκεῖν ὑπὲρ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη φασίν, ἀσκεῖν δὲ δικαιοσύνην μὴ κρεωφαγούντας ἀλλ' ἀκροδρύοις καὶ ὕδασι χρωμένους, καὶ τοὺς 1.358 Βραχμᾶνας ἐν ταῖς ὕλαις διάγειν, φύλλοις τὸ σῶμα καλύπτοντας καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀσκοῦντας. καὶ Ἀνάχαρσιν δὲ τὸν Σκύθην φιλόσοφον γεγενῆσθαι λέγουσι, καὶ οὕτως αὐτὸν ὁ τῆς φιλοσοφίας ἕως ἐπύρωσεν ὡς ὀνομαστότατον διὰ πολλὴν ἄσκησιν καὶ σωφροσύνην γενέσθαι. οὐ γὰρ μόνον γρηγορῶν πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς ἡγωνίζετο πάθησιωπῶν καὶ ἡσυχάζων, ἀλλὰ καὶ καθεύδων τὰ τῆς σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας ἐδήλου σημεῖα. εἰώθει γὰρ τῇ μὲν λαίᾳ χειρὶ τὰ αἰδοῖα κατέχειν, τῇ δεξιᾷ δὲ τὰ χεῖλη συνέχειν, ὑπεμφαίνων ὡς πολλῶ μείζον ἐστὶν ἡ ἀγωνία τῆς γλώττης καὶ πλείονος ἐπικουρίας εἰς ἀσφάλειαν δεῖται. καὶ τὸν Χείρωνα δὲ Κένταυρον ἱστοροῦσιν Ἑλληνας δικαιοσύνης καὶ ἀγνείας γενέσθαι διδάσκαλον, ὡς καὶ Ὀμηρος μαρτυρεῖ τοῦτον δικαιοτάτον πεφηνέναι Κενταύρων, διὰ πολλὴν δῆπουθεν καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν καὶ σώματος δουλαγωγίαν καὶ σύμμετρον ἐπιμέλειαν. ὅθεν δὴ Πλάτων ἐναργῶς αὐθις ἐκδιδάσκων φησὶν "ἐπιμελεῖσθαι δὲ σώματος ψυχῆς ἕνεκα ἀρμονίας," δι' οὗ βιοῦν τε ἔστι καὶ ὀρθῶς βιοῦν, καὶ καταγγέλλειν τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα. τοῦτο καὶ ὁ θεὸς ἔφη Παῦλος, "ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ," τουτέστι πρὸς ἄσκησιν καὶ σύστασιν αὐτὸ μετ' ἐπιστήμης καὶ φρονήσεως γυμνάζω, καὶ πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων συνεργίαν, οὐ πρὸς ἀσέλγειαν προνοούμενος. συμπεφώνηκε τοίνυν καὶ τούτοις ὁ Πλάτων εὖ μάλα τοῖς ἡμετέροις, τὴν ἀναγκαίαν καὶ δέουσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι παρεγγυήσας τοῦ σώματος. ὑπέδειξέ τε πάλιν 1.359 καὶ διεσάφησεν ὅπως ἄρχεται καὶ αὐξεται τῆς φαύλης ἐπιθυμίας καὶ κακίστης συνηθείας τὸ πάθος, φάσκων οὕτως "ἀρχὴ μὲν ἕρωτος ὄρασις, αὖξει δὲ τὸ πάθος ἐλπίς, τρέφει δὲ μνήμη, τηρεῖ δὲ συνήθεια." διὸ καὶ Σωκράτης τὰ βλέμματα καὶ τὰ φιλήματα τῶν εὐμόρφων ὡς χαλεπώτερον σκορπίων καὶ ὄφειων ἰὸν ἐνιέναι πεφυκότα ἀποφεύγειν ἐδίδασκεν. ὅθεν ἰδὼν τινα νέον φιλήσαντα εὐόπτον "οὗτος" ἔφη "ῥαδίως ἂν καὶ εἰς μαχαίρας κυβιστήσῃ καὶ εἰς πῦρ ἐμπέσῃ," ὁ τοσαύτην

δηλονότι πυρὰν ἐν ἑαυτῷ κατα τολμήσας ἀνάψαι. Διογένης δὲ θεασάμενος μειράκιον ἀσελγέ στερον ἢ κατ' ἄνδρα κεκοσμημένον εἶπεν "εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας, ἀτυχεῖς, εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς." θηρῶσι διὰ τοῦ καλῶς λωπισμοῦ οἱ μὲν ἄνδρες τὰς γυναῖκας, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες δρόγυνοι τοὺς ἄνδρας. καὶ μέντοι καὶ Ἀγησίλαος εὐμόρφου ἦρα παιδός, καὶ βουλόμενος αὐτὸν φιλήσαι διεκώλυεν ἑαυτὸν, φεύγων τὴν βλάβην. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδὲ ἰδεῖν τὰς Δαρείου θυγατέρας εὐειδεῖς ἄγαν καὶ παρθένους οὔσας ἠνέσχετο παντελῶς, αἰσχρὸν νομίσας τὸν ἄνδρα ἐλόντα ὑπὸ γυναικῶν ἠττηθῆναι. οὕτω δὲ καὶ Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὐδὲ θεάσασθαι κόρην τινὰ θαυμάσιαν ἀφορισθεῖσαν αὐτῷ καὶ ἀμήχανον κάλλος ἔχειν μαρτυροῦ μένην κατεδέξατο, ἀλλὰ γε καὶ τῷ ὄρωντι συνεχῶς καὶ μηδὲν ἐκ τούτου δεινὸν πάσχειν λέγοντι παρήνει μήτε λέγειν τοῦτο μήτε πράττειν. "τὸ μὲν γὰρ πῦρ" φησὶ "τοὺς πλησίον πάντη ἐστῶτας καίει, τὸ δὲ κάλλος καὶ τοὺς πόρρωθεν ἐστῶτας." ἐπεὶ οὖν τὸ ἔρᾶν ἐκ τοῦ ὄρᾶν τίκτεται καὶ ἐκ τοῦ ἔρᾶν ἡ συγκατάθεσις γίνεται 1.360 καὶ ἐκ τῆς συγκαταθέσεως ἡ πράξις ἐπιτελεῖται, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὸν ἀκολάστως ἐστιῶντα τὰς ὄψεις μοιχὸν ἔκρινεν, οὐ τὴν πράξιν μόνην ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν προαναπέλλων. καὶ ὁ Σωκράτης δὲ πάλιν φυλάττεσθαι σφόδρα καὶ παρατηρεῖσθαι τὴν ἀκρασίαν διδάσκων ἔφη μὴ πεινῶντας λίαν μὴ ἐσθίειν, μηδὲ διψῶντας πολλὰ μὴ πίνειν· καὶ γὰρ ὁ κύριος ἐμακάρισε τοὺς τοιοῦτους ἐν τοῖς μακαρισμοῖς.

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ἰδ'. περὶ οὗ λόγιον ἦν "ἔσχατος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει." κατήγετο γὰρ ἐκ τῆς γενεᾶς Αἰνείου καὶ Ῥωμύλου καὶ Αὐγούστου. οὗτος κραταιουμένης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς εἰς ἀνοσίους πράξεις ἐξῶ κειλε καὶ ἀλλότρια τῆς βασιλείας ἐπετήδευε πράγματα, κιθαρίζων καὶ τραγωδῶν καὶ ὀρχούμενος ἐπὶ τῶν θεάτρων. καὶ πρὸς τούτοις ἐν πάσαις αὐτοῦ ἀθεμιτοῦσιν καὶ τὸ τῆς θεομαχίας προσέθηκε μύσος, διώκτης πρῶτος γενόμενος τοῦ θεοῦ λόγου. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιβουλῆς κατ' αὐτοῦ μνησθείσης αὐτῷ, εἰς ἄκρον μανίας ἐλθὼν ἀνεῖλε τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας καὶ τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐπισήμους, τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπανάστασιν ὑφορώμενος. Μετὰ δὲ τὸ ἀνελεῖν τὴν γυναῖκα ἔγημεν εὐνοῦχον. οὗτος ἀνεῖλε τοὺς κορυφαίους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ πολλοὺς ἑτέρους μάρτυρας. ἐφ' οὗ καὶ Ἰουδαῖοι τὸν ἀδελφόθεον Ἰάκωβον ἀπέκτειναν, ὃς ἀγνὸς ὑπάρχων ἐκ κοιλίας μητρὸς οἶνον καὶ σίκερα 1.361 οὐκ ἔπιεν, ἔμψυχον οὐκ ἔφαγε πώποτε, ξυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οὐκ ἀνέβη, ἐλαίῳ οὐκ ἠλείψατο, βαλανεῖῳ οὐκ ἐχρήσατο. οὗτος ἐπὶ τοῦ κυρίου ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας κατέστη, τὰ δὲ γόνατα αὐτοῦ ἦσαν ἀπεσκληκτότα ὡς καμήλου ἐκ τοῦ ἀεὶ κάμπτεν ἑαυτὸν καὶ τῷ θεῷ προσκυνεῖν. ὅθεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ θαυμαστῆς πολιτείας ἕκα λεῖτο δίκαιος καὶ ὀβλίας, ὃ ἐστὶ περιοχὴ λαοῦ καὶ δικαιοσύνη. ἐπεὶ οὖν αἰδέσιμος καὶ σεβάσιμος καὶ σφόδρα περιβόητος ὑπῆρχεν ὁ ἰσάγγελος Ἰάκωβος, ἐορτῆς γενομένης τοῦ πάσχα καὶ πολλῶν μυριάδων συνελθόντων τῶν Ἰουδαίων τοῦτον ἀνενέγκαντες οἱ γραμματεῖς καὶ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, διασκεδάσαι βουλόμενοι τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, εἶπον μεγάλη τῇ φωνῇ "ἀξιούμεν σέ, δίκαιε, εἰπεῖν τῷ λαῷ, ἵνα μὴ πλανῶνται ὀπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ. σοὶ γὰρ πάντες πειθόμεθα, γινώσκον τέσσεσι δίκαιον καὶ ἀπροσωπόληπτον. εἰπέ ἡμῖν τίς ἐστὶν ἡ θύρα τοῦ Ἰησοῦ." ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη "τί με ἐπερωτᾶτε περὶ τοῦ Χριστοῦ; καὶ αὐτὸς καθέζεται ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸς μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ." πολλοὶ γοῦν πληροὶ φορηθέντες ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Ἰακώβου ἔκραξαν λέγοντες "ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ." ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ παράνομοι ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἔκραξαν "ὦ ὦ, καὶ ὁ δίκαιος πεπλάνη

ται," καὶ μανέντες ἔρριψαν αὐτὸν κάτω. πεσὼν δὲ οὐκ ἀπέθανε, 1.362 καὶ ἤρξαντο λιθάζειν αὐτόν· ὁ δὲ θεὸς τὰ γόνατα προσηύχετο λέγων "παρακαλῶ σε, θεὸ πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί πράττουσιν." εἷς δὲ τῶν υἱῶν Ῥιχὰβ ἔκραξε λέγων "παύσασθε, τί ποιεῖτε; ὁ δίκαιος μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν εὔχεται." καὶ δραμῶν τις κναφεὺς ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ ξύλου κναφικοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. θάψαντες δὲ αὐτὸν περὶ τῷ ναῶ ἀνήγειραν τὴν στήλην αὐτοῦ. μετὰ δὲ μαρτύριον αὐτοῦ παρὰ πόδας πολιορκεῖται Ἱερουσαλήμ· φησὶ γὰρ Ἰώσηπος "ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδὴ περ δικαιοτάτον ὄντα Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν." Ἐπὶ τούτου τοῦ Νέρωνος Σίμων ὁ μάγος ἐλθὼν ἐν Ῥώμῃ, καὶ πολλὰ σημεῖα διὰ γοητείας ἐπιτελῶν, ἑαυτὸν θεὸν ὠνόμαζε. τοῦ μεγάλου δὲ ἀποστόλου Πέτρου τότε τὴν Ῥώμην καταλαβόντος καὶ πρὸς τὸν μάγον ἀπελθόντος, εὔρε κύνα παμμεγέθη δεδεμένον ἀλύσει ἐν τῷ πυλῶνι, ὃν ὁ Σίμων δεσμήσας δι' αὐτοῦ ἐκώλυε πάντας οὓς οὐκ ἤθελε πρὸς αὐτὸν εἰσιέναι· καὶ τοῦτο ἦν πρῶτον θαῦμα τῷ μέλλοντι πρὸς Σίμωνα εἰσερχεσθαι. ὁ δὲ Πέτρος ἰδὼν τὸν κύνα οὕτω μέγαν καὶ ἀπηγριωμένον, καὶ μαθὼν ὅτι πολλοὺς ἀνεῖλεν ἐπιχειρήσαντας εἰσελθεῖν πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σίμωνος, κρατήσας ἔλυσεν αὐτὸν λέγων "εἴσελθε πρὸς Σίμωνα, καὶ εἰπέ αὐτῷ ἀνθρωπίνη φωνῇ, Πέτρος ὁ δοῦλος Χριστοῦ εἰσελθεῖν πρὸς σὲ θέλει." καὶ τοῦ κυνὸς εὐθὺς δρόμῳ εἰσελθόντος καὶ οὕτω 1.363 λαλήσαντος κατεπλάγησαν οἱ μετὰ Σίμωνος, λέγοντες "τίς ἐστὶ Πέτρος, καὶ τίς ἡ τοσαύτη δύναμις αὐτοῦ;" πρὸς οὓς φησιν ὁ Σίμων "τοῦτο ὑμᾶς μὴ ξενίζετω, ὅπερ κἀγὼ ποιήσω." καὶ προσέταξε τῷ κυνὶ ἀνθρωπίνη φωνῇ εἰπεῖν τῷ Πέτρῳ εἰσελθεῖν. καὶ τοῦτο ποιήσαντος πάλιν τοῦ κυνὸς εἰσηλθε Πέτρος πρὸς Σίμωνα, καὶ συμβαλὼν μετὰ τοῦ Σίμωνος εἰς θαυματουργίαν ἐνίκησε Πέτρος ἰάσεις ποιῶν, καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσθησαν. καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ταραχὴ πολλή καὶ σύγχυσις ἔναντι Πέτρου καὶ Σίμωνος, ὅτι κατέναντι ἀλλήλων ἐποιοῦν θαύματα. ἄπερ ἀνήνεγκεν ὁ ἑπαρχὸς τῷ Νέρωνι. οὓς κελεύσας ὁ Νέρων ἀχθῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ λέγει πρὸς Σίμωνα "σὺ εἶ ὃν λέγουσι Χριστόν;" ὁ δὲ φησιν "ἐγὼ εἰμι." ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πέτρον ἐπερωτήσαντος εἰ ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ἀπεκρίθη Πέτρος "οὐκ ἔστιν οὗτος· μὴ γένοιτο. ἐγὼ γὰρ ἐκείνου εἰμι μαθητῆς τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναληφθέντος." ὁ δὲ Νέρων ὡς τερατολόγους καὶ ἀμφοτέρους ἐκ προσώπου αὐτοῦ θάττον ἐξήλασεν. οἱ καὶ διάγοντες ἐν Ῥώμῃ ἐποιοῦν θαύματα κατέναντι ἀλλήλων. μιᾶ γοῦν τῶν ἡμερῶν προστάξαντος τοῦ Σίμωνος ἀχθῆναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη ἐλάλησεν εἰς τὸ οὓς αὐτοῦ, καὶ παρευθὺ τέθνηκεν ὁ ταῦρος. ὁ δὲ Πέτρος εὐξάμενος ἤγειρεν αὐτόν. οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες ἐθαύμασαν λέγοντες "ἀληθῶς τὸ ζωογονῆσαι ὑπὲρ τὸ θανατῶσαι μείζον θαῦμα ἐστὶ." καὶ μέντοι καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησαν πολλά, οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πρότερον, ἅτινα Κλήμης ὁ 1.364 Ῥωμαῖος καὶ πάνσοφος μαθητῆς Πέτρου καὶ συνέκδημος διηγήσατο, ἀφ' ὧν ὀλίγα συντάξομεν ἐνταῦθα. Τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου διδάσκοντος τὸν λαὸν σέβεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων μόνον ἀληθινὸν θεόν, ὁ Σίμων ἔξω τοῦ ὄχλου ἐστῶς ἐβόησε "τί ψευδόμενος ἀπατᾶν θέλεις τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτοὺς θεοὺς μήτε νομίζειν μήτε εἶναι, καίπερ τῶν παρ' Ἑβραίοις βιβλίων λεγόντων πολλοὺς θεοὺς εἶναι; πλὴν οὖν περὶ οὗ ἔφησθε θεοῦ, εἰ δεῖξω ἐγὼ μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνωτάτω καὶ παντοδύναμον θεόν, καθὸ ἀπρόγνωστός ἐστι καὶ ἀτελής καὶ ἐνδεής καὶ οὐκ ἀγαθὸς καὶ πολλοῖς ὑποκείμενος πάθει κατὰ τὴν ὑμετέραν γραφήν, ἕτερος πάντως περιλείπεται προγνωστικὸς τέλειος ἀνευδής ἀγαθὸς καὶ παντὸς πάθους ἀπηλλαγμένος· ὃν δὲ σὺ φῆς δημιουργὸν καὶ ὑπέρθεον, τοῖς ἐναντίοις ἀντικείμενος ὑπάρχει. αὐτίκα γοῦν ὁ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ γεγονὼς Ἀδὰμ καὶ τυφλὸς κτίζεται καὶ

γνώσιν ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ μὴ ἔχων, παραβάτης εὐρίσκεται, καὶ τοῦ παραδείσου ἐκβάλλεται, καὶ θανάτῳ καταδικάζεται. ὁμοίως τε ὁ πλάσας αὐτόν, ἐπειδὴ μὴ πανταχοῦ βλέπει, ἐπὶ τῆ τῶν Σοδόμων καταστροφῆ λέγει «καταβάς ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται· εἰ δὲ μὴ, ἵνα γνῶ» καὶ ἑαυτὸν ἀγνοοῦντα δείκνυσι. καὶ τὸ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδάμ «ἐκβάλωμεν αὐτόν, μήποτε ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἄψηται τοῦ ξύλου τῆς 1.365 ζωῆς, καὶ φαγὼν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα» ἀγνοοῦντος καὶ φθο νοῦντός ἐστι σύμβολον. ὡσπερ καὶ τὸ «ἐνεθυμήθη ὁ θεὸς ὅτι ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον» μεταμελείας ἐστὶ καὶ ἀγνοίας τεκμήριον τῶν μελλόντων. καὶ τὸ «ὡσφράνθη κύριος ὁσμὴν εὐωδίας» ἐν δεοῦς ἐστὶ σημεῖον, ὡς καὶ τὸ πειράζειν τὸν Ἀβραάμ καὶ ἄλλους οὐκ ἀγαθοῦ ἐστὶν ἀπόδειξις καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς προεὶ δότος." ὁ δὲ Πέτρος ἔφη πρὸς τὸν Σίμωνα "εἰ τυφλὸς ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, ὡς λέγεις, πῶς ἐντελλόμενος αὐτῷ ὁ θεὸς ἔλεγε δεικνύων, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκων καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε;" καὶ ὁ Σίμων φησὶ "τυφλὸς ἦν ὁ νοῦς αὐτοῦ." καὶ ὁ Πέτρος εἶπε "πῶς καὶ τὸν νοῦν τυφλὸς ἦν ὁ πρὸ τοῦ γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ προσφόρως πᾶσι τοῖς ζώοις ἐπιθεῖς ὀνόματα; ὅτι γὰρ καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς εἶχον ἀνεωγμένους καὶ βλέποντες ἦσαν ὁ τε Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ, δῆλον ἐντεῦθεν· «εἶδε» γὰρ φησὶν «ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν καὶ ἄρε στὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὠραῖον τοῦ κατανοῆσαι, καὶ λαβοῦσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.» εἰ γοῦν καλὸν θεασάμενοι τὸ δένδρον καὶ τὸν καρπὸν ἔφαγον, εὖ δῆλον ὅτι καὶ πρὸ τῆς τοῦ καρποῦ βρώσεως γνῶσιν μὲν εἶχον καλοῦ τε καὶ κακοῦ, ὅψιν τε ὀξυδερκεστάτην ὁρᾶν ἕκαστα δυναμέ νην. οὐκοῦν οὐχ ὡς μετὰ τὴν βρώσιν καὶ τὴν παράβασιν ἀναβλεψάντων εἴρηται τὸ διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί (δεῖ κνυνται γὰρ καὶ πρὸ τῆς βρώσεως ὀρώντες, ὡς ἔφη); ἀλλ' ὡς τὸ ἀπειρόκακον ἀποθεμένων διὰ τῆς παραβάσεως, ὁ καὶ τὴν 1.366 γνῶσιν ἀδιάφορον παρέσχεν, ἐρρήθη ὅτι διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. πέφυκε γὰρ ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἃ βλέπει, διότι σύνεσιν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἔχει, κἀντεῦθεν πολλάκις πρὸς ἕτερα τῆς διανοίας ἀσχολουμένης τυφλοῦ δίκην ἔσθ' ὅτε παρερχόμεθα καὶ τὸν πάνυ γνώριμον, καὶ ἐπειδὴν ἐγκληθῶμεν, τῆ ἀσχολίᾳ τοῦ λογισμοῦ τὸ αἴτιον ἀνατιθέμενοι ἀπολογούμεθα. οὕτω καὶ ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ τῆ αἰσθήσει τοῦ νοῦ πρὸς τὴν ὄψιν διηγέρθησαν. τὸ γὰρ «διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί» καὶ «ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν» ἀποκάλυψιν δηλοῖ τὴν ἐγγενομένην τῷ λογισμῷ, οὐκ ἀνάβλεψιν ὀφθαλμῶν, ὡστε τὴν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν αἰσθήσιν οὕτω κέκληκεν ἡ γραφή· παρευθὺ γὰρ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τὸ συνειδὸς πλήττεται." καὶ ὁ Σίμων φησὶν "εἰ πρόγνωσιν εἶχεν ὁ Ἀδάμ, διὰ τί οὐ προέγνω τὴν διὰ τοῦ ὄψεως καὶ τῆς γυναικὸς ἀπάτην;" καὶ ὁ Πέτρος "εἰ πρόγνωσιν οὐκ εἶχε, πῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐσομένας πράξεις, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, ἐπέθηκεν ὀνόματα; τὸν γὰρ πρωτότοκον ὠνόμασε Κάϊν, ὁ ἐστὶ ζῆλος· ὃς καὶ ζηλώσας ἀνείλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀβελ, ὃ ἐρμηνεύεται πένθος· ἐπ' αὐτῷ γὰρ πρώτῳ φονευθέντι ἐπέθηκεσαν οἱ γονεῖς. εἰ δὲ Ἀδάμ ἔργον θεοῦ καὶ ποίημα πρόγνωσιν εἶχε, πολλῶ μᾶλλον ὁ δημιουργήσας αὐτόν θεός. ὅτι γὰρ ὄντως προγινώσκει ὁ θεός, φησὶ πρὸς τὸν Ἀβραάμ «γινώσκων γνώση ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ ἄλλοτρίᾳ, καὶ δουλώ 1.367 σουσιν αὐτὸ ἔτη ὑ'. τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς· σὺ δὲ ἐπελεύση πρὸς τοὺς πατέρας σου, μετ' εἰρήνης τραφείς ἐν γῆρῳ καλῷ. τετάρτη δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε.» τί δέ; οὐχὶ Μωϋσῆς καὶ οἱ λοιποὶ προφηταὶ τὰ ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὴν ἀπειθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν εἰς τὰ ἔθνη διασπορὰν αὐτοῦ προεδήλωσαν; εἰ δὲ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι προφηταὶ ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος τὰ μέλλοντα προεγίνωσκον, πῶς αὐτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς λαλήσας θεὸς οὐ

προγινώσκει τὰ ἐσόμενα; ὥστε οὖν οἰκονομικῶς εἴρηται τὸ ἐνεθυμήθη, τουτέστι μετεμελήθη, καὶ τὸ καταβάς ὄψομαι. καὶ μὲν γε τὸ ἐπείραζε τὸν Ἀβραάμ, καὶ ὡσφράνθη κύριος, καὶ ὅσα τοιαῦτα, συγκαταβατικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν λέλεκται, ἐπεὶ ὅτι γε θυσιῶν οὐκ ὀρέγεται, διὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ ὑπεμφαίνει λέγων «μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι.» ὅθεν ὁ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τεχθεὶς ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὡσπερ διερμη νεύων τοῖς ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ θεὸς καὶ πατὴρ πάντα προγινώσκει, ἔλεγεν «οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων, πρὶν αὐτὸν αἰτῆσαι ὑμᾶς.» καὶ τοῖς νομίζουσιν ὅτι μὴ πάντα βλέπει ἔφασκε «προσεύχεσθε ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ἐν τῷ φανερωῷ.» καὶ τοῖς οἰομένοις αὐτὸν μὴ ἀγαθὸν εἶναι ἐπέπληττε λέγων «εἰ οὖν 1.368 ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;» καὶ τοῖς δοκοῦσιν αὐτὸν θυσιῶν ὀρέγεσθαι διηγόρευσεν «ὁ θεὸς ἔλεος θέλει καὶ οὐ θυσίας.» καὶ τοῖς ὑπολαμβάνουσι κακὸν αὐτὸν εἶναι παραινῶν ἐβόα «γίνεσθε οἰκτίρμονες ὡς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος.» διὰ δὲ τοὺς ἀπατωμένους πολλοὺς θεοὺς ὑπάρχειν ἔφη «ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν,» καὶ «ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.» καὶ μέντοι πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα γραμματέα ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολῶν, ἀπεκρίθη «ἄκουε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς σου κύριος εἷς ἐστὶ.»"

Ὁ δὲ Σίμων συνιδὼν ὅτι ὁ Πέτρος αὐτὸν συνάγει ταῖς γραφαῖς εἰς τὸν περὶ θεοῦ λόγον, ἐξετασμὸν γενέσθαι μὴ θελήσας ἀνεχώρησε μετὰ πολλῆς αἰσχύνης καὶ ἡττης. ἦν γὰρ ὁ ἐξάγιστος πολυπείρος μὲν ἐν ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργεῖαις, ἄπειρος δὲ ἐν ταῖς πνευματικαῖς διδασκαλίαις. καὶ γὰρ οὕτως ἐξησκημένος ἦν ἐν ταῖς μαγείαις καὶ μεθοδείαις τοῦ Σαταῦν ὡς οὐκ ἄλλος τις τῶν πρὸ αὐτοῦ σχεδὸν περὶ ταῖς διαβολικαῖς ἐπινοίαις καὶ κακουργίαις διαβεβοημένων. ἀνδριάντας γὰρ ἐποίει περιπατεῖν, εἰς πῦρ κυλιόμενος οὐκ ἐκαίετο, εἰς ἀέρα ἵπτατο, ἐκ λίθων ἄρτους ἐποίει, δράκων ἐγίνετο, εἰς χρυσὸν μετεβάλλετο, καὶ εἰς ὄφεις καὶ ἕτερα ζῶα μετεμορφοῦτο, διπρόσωπος ἐγίνετο, θύρας κεκλεισμένας καὶ μεμοχλευμένας ἤνοιγε, σιδηρὰ δεσμὰ διέλυεν, ἐν δειπνοῖς εἶδωλα 1.369 παντοδαπῶν ἰδεῶν παρίστα, τὰ ἐν οἰκίᾳ σκευὴ αὐτομάτως φέρεσθαι πρὸς ὑπηρεσίαν ἐποίει τῶν φερόντων οὐχ ὀρωμένων, σκιάς πολλὰς προηγῆσθαι αὐτοῦ παρεσκεύαζεν, ἄσπερ ψυχὰς τῶν τεθνεώτων ἔφασκεν εἶναι. πολλῶν δὲ γόητα καὶ πλάνον αὐτὸν ἐλέγχειν πειρωμένων, διαλλάξας πρὸς ἑαυτόν, ἔπειτα προφάσει εὐωχίας βοῶν θύσας καὶ ἐστιάσας αὐτοὺς διαφόρως δυσιάτοις νόσοις καὶ δαίμοσιν ὑπέβαλε. καὶ ἄλλα πλεῖστα εἰργάσατο καθυποουργούντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων. καὶ γοῦν ποτὲ ζητούμενος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὡς πλάνος ἀπέδρα, τὴν μορφήν αὐτοῦ περιθεὶς Φαύστῳ μαθητῇ Πέτρου. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν πρὸς τὸν Πέτρον ἐδίωκετο ὑπὸ πάντων διὰ τὴν ἀνόσιον ἰδέαν ἣν περιέκειτο. ἐμβλέψας δὲ ὁ Πέτρος εἰς αὐτόν, καὶ ἰδὼν λυπούμενον καὶ δακρύνοντα, ἔφη "ὑπὸ Σίμωνος, ὦ Φαῦστε, τοῦ μάγου ἢ παραλλαγῆ τῆς μορφῆς σου γέγονε· ζητούμενος γὰρ ὑπὸ Καίσαρος φοβηθεὶς ἔφυγε, τὴν ἑαυτοῦ μορφήν περιθεὶς, ἵνα σοῦ συσχεθέντος καὶ ἀναιρεθέντος λύπην μεγάλην καὶ θλίψιν ἡμῖν προξενήσῃ. ἀλλ' ὁ θεὸς τῆς τοῦ λαοπλάνου καὶ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας Σίμωνος ἀπαλλάξας σε μορφῆς τὴν προτέραν καὶ ἰδίαν σοι παρέξει τάχιον." ὅπερ δὴ καὶ σὺν τῷ λόγῳ γέγονε, πάντων ἡμῶν θεωρούντων. ταῦτα μέντοι καὶ ἕτερα τοιαῦτα γεγράφηκεν, ὡς ἔφην, Κλήμης λεχθῆναι καὶ πραχθῆναι ἐν Συρίᾳ. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ, μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου Νέρωνος, ὡς

προείρηται, εἶπε Σίμων τῷ Πέτρῳ "ἔφης ὅτι 1.370 Χριστὸς ὁ θεὸς σου ἀνελήφθη· ἰδοὺ κἀγὼ ἀναλαμβάνομαι." καὶ ἰδὼν αὐτὸν Πέτρος κουφιζόμενον διὰ τῆς μαγείας εἰς τὸν ἀέρα ἐν μέσῳ τῆς πόλεως Ῥώμης, ἠύξατο, καὶ εὐθύς πεσὼν ὁ Σίμων καὶ συντριβεῖς ἀπέθανεν. ὁ δὲ τόπος ἔκτοτε, ὁ δεξάμενος αὐτοῦ τὸ βέβηλον καὶ παμμίαιρον σῶμα, ἐκλήθη Σιμώνιον. περὶ οὗ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ μέγας ἀπόστολος Πέτρος οὕτω φάσκει "ἡ δὲ καταρχὴ τῶν νέων αἱρέσεων γέγονεν ἀπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου, ὃς καὶ ἐν Συρίᾳ πολλὰ διαπραξάμενος ἄτοπα καὶ ἐν Ῥώμῃ γενόμενος πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἔσκυλε διὰ μαγείας καὶ διαβολικῆς ἐνεργείας καὶ ἐμπειρίας. ἐν μὲν γὰρ Καισαρείᾳ τῇ Στράτωνος ἐμοὶ Πέτρῳ συντυχὼν ἐπειράτο διαστρέφειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, συμπρόντων μοι τῶν ἱερῶν τέκνων, Ζακχαρίου τοῦ ποτὲ τελῶνου καὶ Βαρνάβα, καὶ Ἀκύλα ἀδελφοῦ Κλήμεντος τοῦ Ῥωμαίου, μαθητεύσαντος δὲ καὶ Παύλῳ τῷ συναποστόλῳ ἡμῶν καὶ συνέργῳ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· καὶ τρίτον ἐπ' αὐτῶν διαλεχθεὶς αὐτῷ ἐκ τῶν διὰ τῶν προφητῶν λόγων καὶ περὶ θεοῦ μοναρχίας, ἤτησα αὐτὸν δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς ἀφωνίαν κατέβαλον, φυγάδα τε αὐτὸν εἰς Ἰταλίαν κατέστησα. γενόμενος δέ, ὡς ἔφην, ἐν Ῥώμῃ πολὺ τὴν ἐκκλησίαν ἐτάραξε, πολλὰ ἀνατρέπων καὶ ἑαυτῷ περιποιούμενος, τὰ δὲ ἔθνη ἐξιστάνων μαγικῇ τέχνῃ καὶ δαιμόνων ἐνεργείᾳ. ὃς καὶ ποτε μεσοῦσης ἡμέρας προελθὼν εἰς τὸ θέατρον ἐπηγγείλατο δι' ἀέρος ἀναπτῆναι, πάντων θαυμαζόντων ἐπὶ τούτῳ. ἐγὼ δὲ Πέτρος καθ' ἑαυτὸν ἠυχόμενος. 1.371 καὶ δὴ μετεωρισθεὶς ὑπὸ δαιμόνων ἵπτατο μετάρσιος εἰς τὸν ἀέρα, λέγων εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνιέναι κάκειθεν τοῖς λαοῖς τὰ ἀγαθὰ ἐπιχορηγήσειν. τῶν δὲ δαιμόνων ἐπευφημούντων αὐτὸν ὡς θεόν, ἐκτείνας ἐγὼ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἰκέτευον τὸν θεὸν καταρράξαι τὸν λυμεῶνα. ἀτενίσας οὖν εἶπον τῷ Σίμωνι «εἰ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμὶ ἐγώ, καὶ οὐχὶ πλάνος ὡσπερ σὺ Σίμων, προστάσσω ταῖς πονηραῖς δυνάμεσιν ἀφείναι σε τῆς κρατήσεως.» καὶ ταῦτα εἰπόντος μου κατηνέχθη μετ' ἡχοῦ πολλοῦ καὶ συνετρίβη· καὶ τοῦ ὄχλου βοήσαντος «εἷς θεὸς ὃν Πέτρος καταγγέλλει,» οὕτως ἡ πρώτη κατελύθη τῶν Σιμωνιανῶν αἵρεσις ἐν Ῥώμῃ, καὶ τέλεον ἀπέσβη. διὸ δὴ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνου τοῦ σαββάτου ἐπίσημον ἄγουσι Ῥωμαῖοι."

Ὁ μέντοι Νέρων ἀκούσας ὅτι πεφόνευται Σίμων ὑπὸ τοῦ Πέτρου, καὶ ἀγανακτήσας, ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ Πέτρος παρακαλέσας τὸν ἔπαρχον ἵνα μὴ σταυρωθῇ ὀρθίως ὡς ὁ κύριος, κατὰ κεφαλῆς ἐσταυρώθη. μετὰ δὲ γε τὴν Πέτρου τελευτήν, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, Παῦλος ὁ ἀπόστολος κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας δέσμιος, ἀπολογησάμενος Νέρωνι ἐπὶ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἐστάλη. κἀν τεῦθεν, ὡς ἔοικε, τὰς τῶν ἀποστόλων πράξεις ἐπ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Λουκᾶς ἔγραψε, μέχρις ὅτε συνῆν τῷ Παύλῳ· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, οὐ συμπάρῃν αὐτῷ, τοῦ ἀποστόλου σαφῶς τοῦτο λέγοντος ὅτι οὐδεὶς μοι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ συμ 1.372 παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον, μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν. τὴν δὲ πρὸς Τιμόθεον δευτέραν ἐπιστολὴν κατεχόμενος ἔγραψεν, ὁμοῦ σημαίνων τὴν τε προτέραν αὐτοῦ ἀπολογίαν πρὸς Νέρωνα. ὃν καὶ λέοντα διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ θηριῶδες τοῦ τρόπου καλῶς ὠνόμασε. καὶ τὴν παρὰ πόδας τελείωσιν ἐπάγει φάσκων "ἔρρῦσθην ἐκ στόματος λέοντος· ἀλλὰ καὶ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον," ὑπεμφαίνων τὸ παραυτίκα μαρτύριον, ὃ καὶ σαφέστερον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ προσαγορεύει λέγων "ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν." ἀπολογησάμενος τοίνυν τὴν πρώτην ἀπολογίαν καὶ αὐθις ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν στείλαμενος, εἶτα πάλιν τὸ δευτερον ἐπιβὰς τῇ Ῥώμῃ δέσμιος καὶ ὡσαύτως Νέρωνι παραδοθεὶς τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο, μηνὶ Ἰουνίῳ κθ', καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Πέτρος

έσταυρώθη, μετὰ περίοδον χρόνου ενός, καθά περ καὶ Μάρκος καὶ Λουκάς οἱ εὐαγγελισταὶ καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφός, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. ὁ οὖν μακάριος Λουκάς ἐπὶ ἐλαίας καρποφόρου ἑσταυρώθη, μὴ εὕρισκομένου ξύλου ξηροῦ ἐν τῷ τόπῳ πρὸς τὸ γενέσθαι σταυρόν. καὶ λαβὼν τις τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ μεταξὺ πολλῶν μνημείων θάψας ἄδηλον ἐποίησε τὸν τάφον. τῶν δὲ μαθητῶν ἀναζητούντων μετέπειτα καὶ μὴ εὕρι σκόντων αὐτοῦ τὸν τάφον διὰ τὸ πλῆθος τῶν μνημάτων, προσεὺ 1.373 ξαμένων αὐτῶν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ κολούρια ἔβρεξεν ὁ θεὸς ἰατρικὰ ἐπάνω τοῦ τάφου τοῦ ἀποστόλου, σύμβολα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτων ἐγένετο γνώριμος ὁ τάφος. οὗ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον ἀνακομισθὲν ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διὰ τοῦ ἀγίου Ἀρτεμίου, ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, ὑποκάτω τῆς ἀγίας τραπέζης, μετ' Ἀνδρέου καὶ Τιμοθέου τῶν ἀγίων ἀποστόλων. Οἱ τοίνυν Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἀπολέηται διεμείναν ἔτη μ', μετανόιας αὐτοῖς καιρὸν τῆς μακροθυμίας ἀπεκτεινούσης τοῦ θεοῦ, ἵνα γνωσιμαχίσαντες τὴν ἰδίαν ἀνακαλέσωνται πλημμέλειαν. οἱ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον νεύσαντες τῷ φθόνῳ καὶ τοὺς ἀγίους ἀνήρουν, Στέφανον, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόν, καὶ λοιπούς. διὸ καὶ ἀξίως ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν θεήλατον ἐπεσπασάντο πανωλεθρίαν. ὅθεν αὐτοῖς φοβερὰ σημεῖα καὶ ἐναργῆ ἐπεδείκνυντο, τὴν μέλλουσαν καταλαμβάνειν αὐτοὺς ἄλωσιν προμηνύοντα. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀζύμων ἑορτῇ, περὶ ὥραν θ' τῆς νυκτός, τοσοῦτον φῶς τὸν ναὸν περιέλαμψε καὶ τὸν βωμὸν περὶ ὥραν μίαν ὡς δοκεῖν ἡμέραν γενέσθαι. ἔπειτα ἀστήρ ὑπερθεν τῆς πόλεως ῥομφαία παρόμοιος ὠπτάνετο. ἄλλοτε ἡ ἀνατολικὴ πύλη χαλκῆ τῆς πόλεως, σηδηροδέτοις κλειομένη μοχλοῖς καὶ μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν λ' ἀνοιγομένη, ὥφθη περὶ ὥραν η' τῆς νυκτός ἀνεωγμένη. πάλιν ὠράθησαν πρὸ ἡλίου δύο σεως ὡσεὶ ἄρματα μετέωρα καὶ στρατόπεδα ἔνοπλα περὶ τὸν ἀέρα 1.374 διατρέχοντα καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας φοβερῶς περιστοιχίζοντα. πρὸ ἐτῶν δὲ τεσσάρων τῆς ἀλώσεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκηνοπηγίας, ἔτι τῆς πόλεως εἰρηνευούσης, ἀνθρωπὸς τις Ἰησοῦς ὀνόματι ἐξαίφνης ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ παρελθὼν ἐβόα "φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δυσμῶν, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ πάντα τὸν λαόν." καὶ ταῦτα ἐπὶ πολὺ λαῖς ἡμέραις περιερχόμενος ὄλην τὴν πόλιν ἀνενδότως ἐβόα. διὸ καὶ τινες τῶν δημοτῶν ἀγανακτήσαντες μάστιξιν αὐτὸν ἠκίζοντο. ὁ δὲ πρὸς ἑκάστην τῶν πληγῶν ἔκραζεν "οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις." κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν βοῦς ἀχθεῖσα πρὸς θυσίαν παραδόξως ἔτεκεν ἄρνα ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ· ἦτις, οἶμαι, σαφῶς ἐνέφαινε τὴν γενησομένην αὐτοῖς ἄρδην πανωλεθρίαν.

Τῶν οὖν Ἰουδαίων τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴν ἠθετηκότων ἀπέστειλε Νέρων Οὐεσπασιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ Τίτον τὸν ἔκγονον αὐτοῦ, οἱ καὶ ἐπόρθησαν αὐτὴν, πάντων τῶν Χριστιανῶν δι' ἀποκαλύψεως θείας τῶν Ἱεροσολύμων ἐξεληθόντων, μόνον δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐκ πάσης τῆς χώρας ἐν τῇ τοῦ πάσχα ἑορτῇ ὡσπερ ἐν εἰρκτῇ τοῖς Ἱεροσολύμοις συγκλεισθέντων, ὡς ἀμφὶ τὰς τριακοσίας μυριάδας τὸ πλῆθος ἀριθμεῖσθαι. καὶ πάντες τὸν ἐπηρτημένον αὐτοῖς ὄλεθρον πρὸς θεοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν τολμηθεῖσαν αὐτοῖς θεομαχίαν καὶ μαιοφροσύνην ἐνδίκως κατεδέξαντο. Οὐεσπασιανὸς γὰρ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ μετὰ θάνατον Νέρωνος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ 1.375 πρὸς Ῥώμην ἀπῆλθε, Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταλείψας ἐκεῖσε. ὁ δὲ ἐλεπόλεις καὶ πύργους παντοίους τεκτινάμενος διχῶς τὰ τεῖχη Ἱεροσολύμων κατεπολέμει. ἐξελαύνει γοῦν τοῦ ἔξω τείχους τοὺς Ἰουδαίους. πρὸς δὲ τὸ δευτέρον καταφυγόντας κάκειθεν σφόδρα βιαίους πολέμους ἀναγκάσας ἐπὶ τὸ ἐνδότερον καὶ τρίτον συνώθει χωρεῖν, ὅπου καὶ καρτερᾶς διαμάχης γενομένης ἐξ ἑκατέρας παρὰ τῆς πλειστοῦ

ὄσοι ἀνηροῦντο. λιμοῦ δὲ τότε τὴν πόλιν ἀφο ρήτου κατακρατοῦντος, ἦν ἰδεῖν πολλῶ χεῖρω τῶν πολεμίων τοὺς ἔνδον δρῶντας στασιαστάς· εἴ που γὰρ θύραν εἶδον κεκλεισμένην, κατακλῶντες εἰσεπήδων καὶ ἐκ τῶν φαρυγγῶν διηρπάζοντο τὸν ψωμόν. τούτου δὴ ἔνεκα καὶ γέροντας ἐβασάνιζον καὶ γυναῖα ἐσπάραττον καὶ νήπια ἤρασσον εἰς γῆν. ὀρόβοις δὲ τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων ἐμφράττοντες, καὶ ῥάβδοις ὀξείαις τὰς ἔδρας τῶν ἀθλίων διαπερονῶντες, οὕτως ἠνάγκαζον δράκα μίαν ἀλφίτου μηνῦσαι κεκρυμμένην. καὶ χόρτου μὲν σπαράγματα διεμασῶντο, μητέρες δὲ τῶν νηπίων ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ τῷ λιμῷ μαραινομένων ὑπερεῶρων, καὶ τῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν θνησκόντων καὶ τῇ ἐνδείᾳ καταφθειρομένων παρελογίζοντο. πᾶσα δὲ οἰκία νεκρῶν πληρουμένη καὶ ἐπόζουσα ἀργαλέον ἐνέσκηψε λοιμόν. καὶ πλείους ὁ λιμὸς ἢ ὁ πόλεμος ἀνάλωσε· τί γὰρ παρελείφθη μὴ βρωθέν; τότε καὶ γυνὴ τις εὐγενῆς καὶ πλουσία, τοῦνομα Μαρία, ἐκ τῆς χώρας καταφυγοῦσα πρὸς τὴν πόλιν, ἐπειδὴ πᾶσαν αὐτῆς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀφηρέθη τὴν περιουσίαν, ὑπομάζιον ἔχουσα τέκνον τοῦτο καταθύει· καὶ ὀπτήσασα τὸ ἥμισυ μὲν ἔφαγε, τὸ 1.376 ἥμισυ δὲ καταλείψασα ἐτήρει. οἱ δὲ τῆς κνίσσης αἰσθόμενοι καὶ εἰσπηδήσαντες ἀνελεῖν ἠπεῖλουν, εἰ μὴ ἐπιδείξειε τὸ μέρος. ἢ δὲ τοῦ παιδαρίου τὰ λείψανα προαγαγοῦσα "τοῦτο" ἔφη "τὸ ἐμόν ποτε γνήσιον τέκνον, νῦν δὲ πανάθλιον, φάγετε καὶ ὑμεῖς, ὅτι κἀγὼ βέβρωκα, καὶ μὴ γένησθε ἐμοῦ τῆς αὐτὸ γεννησαμένης συμπαθέστεροι· εἰ δὲ ἀποστρέφεσθε, τὸ λοιπὸν ἐμοὶ καταλείψατε." οἱ δὲ οὕτως ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες, τὰς αὐτῶν ὄψεις τύψαντες, τρέμοντες ἐξῆλθον. οὕτω τὸ καλῶς ἐκ κοιλίας ἐξεληθὸν βρέφος εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν κακῶς ὑπέστρεψε γαστέρα. καὶ τοῦτο δὲ τῆς θεηλάτου ὀργῆς σημεῖον ἰστόρηται. καὶ γὰρ πολέμου ἐπὶ τῇ περιοχῇ σφοδρῶς συρρηγνυμένου ἐξάπινα θύελλα σφόδρα μεταξὺ τῶν δύο μερῶν παρεμπεσοῦσα τὰ παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν ἀφιέμενα βέλη εὐστόχως ἴθυεν ἐπ' αὐτούς, τὰ παρὰ Ἰουδαίων δὲ πρὸς αὐτούς πεμπόμενα πλάγια παρέσυρεν. ὅθεν τὰς ὄψεις αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς θυέλλης ἀμαυρουμένης θεασάμενοι λαθραίως τε ἐπανέβαινον καὶ ἐκτόνως κατέκτεινον αὐτούς. Ἐπὶ δυσὶ δὲ ἔτεσιν ὁ Τίτος τὴν Ἰερουσαλήμ παραλαβὼν πᾶσαν αὐτὴν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν κατηθάλωσεν ἐν πυρὶ. τότε ἀληθῶς ἐξωλοθρεύθη χρίσμα καὶ κρῖμα, καὶ ἐν συντελείᾳ ἢ ἐρήμωσις αὐτῆς ἐδόθη, τουτέστι συντελεσμένην ἀπώλειαν καὶ πληρῆσταν ἐρήμωσιν τῆς ἀπειθείας αὐτῶν ἐτρύγησαν καρπὸν. καὶ τί μοι τὰ πολλὰ λέγειν; Ἰώσηπος ὁ ἐκεῖνος, φιλαλήθης ὢν, ἱστορεῖ περὶ τούτου τῷ τε πολέμῳ καὶ τῇ ἀλώσει ἐκείσε συνών. τούτω τις ἐντυχῶν εἴσεται σαφέστερον. ὃς τὸν μὲν λαὸν εἰς τριακοσίας μυ 1.377 ριάδας ἠριθμησθῆναι φησι σὺν νηπίοις καὶ γυναιξίν, ἄνδρας δὲ ἑκατὸν δέκα μυριάδας ἐν τῷ λιμῷ καὶ τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐν τῷ συγκλεισμῷ ὧ ἑαυτοὺς ἐκουσίως ἐν ὑπογαίῃς τόποις συνέκλεισαν καὶ κατέκτειναν, διεφθορέναι συνεγράψατο. καὶ τοὺς μὲν ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ σώματος κάλλει διαφέροντας τῷ θριάμβῳ Ῥώμης ἀχθῆναι εἰς θηριομαχίαν, τοῦ ἄλλου δὲ πλήθους τοὺς μὲν ὑπὲρ τὰ ἰζ' ἔτη τοὺς μὲν δεσμίους εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα παραπέμπεσθαι, τοὺς πλείστους δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπερορίζεσθαι φθαρησομένους ἐν θεάτροις καὶ σιδήροις καὶ θηρίοις· τοὺς ἐντὸς δὲ τῶν ἰζ' ἐτῶν αἰχμαλώτους ἀπάγεσθαι πρᾶθη σομένους διετάξατο· τούτων δὲ μόνων τὸν ἀριθμὸν εἰς θ' μυριάδας ἀνδρῶν συνθεωρεῖσθαι. Τότε δὴ καὶ λιμὸν κατὰ τὴν Ῥώμην φασὶ γενέσθαι τοιοῦτον ὡς ὑπὲρ μυρίους ἐφ' ἡμέραις πλείοσι καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκειν. τότε καὶ κολοσσὸν φασὶ τοὺς Ῥοδίους ἀναστήσαι στήλην ἐκ χαλκοῦ τῷ Δίῳ, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ποδῶν. Μετὰ τὴν τῆς Ἰερουσαλήμ ἄλωσιν Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπα τὸν θρόνον Ἰεροσολύμων διαδέχεται. Οὗτος ὁ Νέρων μανίας ἀλόγου πλησθεὶς ἀνείλε μὲν τὴν αὐτῷ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς ἐκ γένους αὐτῷ προσήκοντας πάντας καὶ τῶν ἐπισημοτάτων Ῥωμαίων πλείστους.

τῷ καὶ διὰ τὸν αἰσχροὺν καὶ ἀσελγῆ βίον αὐτοῦ τῆς τραπέζης κεραυνὸς ἐπιπίπτει, καὶ εὐθὺς ἐπιτίθενται αὐτῷ τινὲς τῶν 1.378 ἐν τέλει ἀναιρήσοντες. ὁ δὲ παρεκάλει τοὺς συνόντας αὐτῷ ἀνελεῖν αὐτόν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἠνέσχετο τοῦτο πράξαι, "ἐγὼ μόνος" ἔφη "οὔτε φίλον ἔχω τὸν σώζοντα οὔτε ἐχθρὸν τὸν ἀναιροῦντά με. ἀποθανεῖν θέλει ἢ ψυχὴ, καὶ ἡ χεὶρ οὐχ ὑπηρετεῖ." καὶ τελευτᾶν ἐπιπέπων "ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης κιθαρωδὸς ἀπόλλυται" ἑαυτὸν ἀνείλεν. ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ τινὲς πιλία ὡς ἔλευθε ρούμενοι ἐφόρεσαν. περὶ οὗ καὶ Βάλβιος, περὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως, ὡς οἰκεῖος αὐτοῦ ὢν ἐρωτηθεὶς παρὰ Νέρωνος, ὡς καὶ αὐτὸς εἶπε κατ' ἐμοῦ; ἔφη "ἐφίλησά σε παντὸς μᾶλλον καὶ ἐμίσησα. ἐφίλησα ἐλπίσας ἀγαθὸν αὐτοκράτορα ἔσεσθαί σε, μισῶ δὲ ὅτι ταῦτα ποιεῖς· οὔτε γὰρ ἀρματηλάτη οὔτε κυνηγῶ οὔτε κιθαρωδῶ δουλεύειν δύναμαι."

Ἐπὶ Νέρωνος ἐν Ῥώμῃ ὑπατος Λεύκιος Κούιντος Κικιννάτος ἄριστος ἐδείχθη. τοῦτον ἡ βουλή ἔπεμψε τοὺς παραληψομένους ἐπὶ τὴν ἀρχήν. ἔτυχε δὲ τῆνικαῦτα ἄρουραν ἐργαζόμενος εἰς σποράν, καὶ ἀκολουθῶν τοῖς βουσίην ἀχίτων, περιζωμάτιον ἔχων καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πῖλον. προδραμόντος δὲ τινος καὶ κελεύσαντος ἐπὶ τὸ κοσμιώτερον ἑαυτὸν ποιῆσαι, παρελθὼν εἰς τὴν καλὴν βῆν καὶ ἀμφιασάμενος προῆλθεν. οἱ δὲ ἠσπασάντο τε αὐτόν ὡς ὑπατον καὶ τὴν περιπόρφυρον ἐσθῆτα περιέθεσαν. ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχὼν καὶ δακρύσας "ἄσπορον ἄρα μοι" ἔφη "τὸ χωρίον ἔσται τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν, καὶ κινδυνεύσομεν οὐχ ἕξειν πόθεν διατραφῆναι;" Ὅτι ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἐνιαυσιαίου κύκλου, ἡ μὲν Ῥωμαῖζουσα 1.379 φωνὴ τὸ μήνυμα σημαίνει· μηνύει γὰρ ἡ ἀρχὴ τὴν περίοδον, καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ ἰνδικτιῶν. ἡ δὲ Ἑλλάς φερωνύμως ἔθηκε τὴν ἐπιπένησιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπαράβατον καὶ ὠρισμένον βῆρος τὸ παλαιὸν οἱ φόροι τοῖς ὑπηκόοις ἐτάττοντο, ἀλλ' ἡ τῶν καρπῶν γένησις τὴν σύνταξιν αὐτοῖς ἐφιλανθρωπεύσατο· σπανίζουσαν γὰρ ἠλάφρυνεν, εὐθηνούσαν δὲ οὐκ ἐβάρυνε, καὶ διένειμεν ἀλύπως τοῖς φορολογουμένοις τὸ ἀνάλογον, καὶ τότε ὅτε χρειαῖ ἐκάλει. μηδενὸς δὲ ὄντος τοῦ φορολογουμένου οὐδ' ὅλως ὁ φόρος ἐπράττετο, ἀλλ' ἐγένετο κέρδος ὁ πόνος ὅλος τοῖς γεωργήσασιν. Γάββας ἐβασίλευσε μῆνας θ' ἡμέραις ἰγ', ἦν δὲ τῶν εὐπατριδῶν, ὃς εἶχε παραδυναστεύοντα τὸν Ὄθωνα. ὃς καὶ ἰδὼν τὸν Γάββαν Λούκιον εἰς υἰοθεσίαν παραλαβόντα, φθονήσας καὶ τὸ στράτευμα κατ' αὐτοῦ κινήσας ἀπέκτεινε αὐτόν. ἀπαιτούμενος δὲ ὁ Ὄθων χρήματα παρὰ τῶν στρατιωτῶν, ἃ ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἔφη "οὐ δεῖ αὐτοκράτορα ἀναγκάζεσθαι." Ὄθων ἐβασίλευσε μῆνας τρεῖς ἡμέρας ἡ', ἦν δὲ γένους ἀσῆμου. θύων δὲ ποτε ἐν τῷ ἱερῷ τὰ τῆς Ἀφροδίτης ἄσματα τοῖς ἱεροῖς παρέμιξε, καὶ διὰ τοῦτο Οὐτέλιος αὐτῷ ἐπαναστάντος ξιφιδίῳ ἑαυτὸν διεχειρίσατο εἰπὼν "τί γὰρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς ἄδειν καὶ αὐλεῖν;" Οὐτέλιος ἦ Βιτέλιος ἔτος ἕν, γένους ἐπιφανοῦς ὢν. οὗτος ἀστρολόγους καὶ ἀστρονόμους καὶ γόητας ἐντὸς ῥητῆς ἡμέρας πάντας ἐκχωρήσας τῆς Ἰταλίας προσέταξεν. οἱ καὶ πρόγραμμα 1.380 ἔρριψαν, προαγγέλλοντες ἐντὸς ἡμέρας ῥητῆς ἀπαλλαγῆσθαι αὐτὸν τοῦ βίου. ὁ δὲ καὶ γέγονεν· ἐσφάγη γὰρ ὑπὸ στρατιωτῶν.

Οὐεσπασιανὸς υἱὸς Νέρωνος ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα ἡμέρας ἡ'. αὐτοκράτωρ δὲ γέγονεν ἐν Παλαιστίνῃ, ἔτι τὰς πόλεις τῶν Ἰουδαίων πολιορκῶν. ὅστις καὶ Ἰώσηπον τὸν συγγραφέα ὑποχείριον ἐποίησατο. ἀνήχθη δὲ ἐν Ῥώμῃ ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεύς, καταλιπὼν Τίτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὴν Παλαιστίνην πολιορκεῖν. τῷ πρώτῳ ἔτει Οὐεσπασιανοῦ ὁ ναὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐνεπρήσθη, καὶ τῷ ε' ἔτει οἰκοδομῆσθαι παρ' αὐτοῦ ἤρξατο. Μετ' Οὐεσπασιανὸν Τίτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία. οὗτος πολιορκεῖ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐμπιπρᾷ, καθὼς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. οὗτος ἀπειλαῖς καὶ οὐ τιμωρίαις τοὺς ὑπευθύνους ἐφόβει. βασιλεύοντος γὰρ αὐτοῦ οὐ παρήλθεν ἡμέρα ἐν ἧ ἡ δῶρόν τι τῶν ὑπηκόων

τινὶ ἢ εὐεργεσίαν οὐ παρέσχευεν. ἔλεγε γὰρ βασιλέως εἶναι γνώμην τὸ εὐεργετεῖν καὶ ἐν ταῖς αἰτήσεσιν εὐεπήκοον εἶναι. πάντας δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτῷ αἰτουμένους τι συνετίθετο ὃ τι καὶ βούλοιντο. καὶ τινος τῶν συνήθων ἐρωτήσαντος "ὄτου χάριν τοῦτο ποιεῖς, πολλάκις μὴ ἐκπληρῶν τὰς ὑποσχέσεις;" "οὐδένα" εἶπεν ὁ Τίτος "ἀπὸ βασιλέως δεῖ σκυθρωπὸν ἀποπέμπεσθαι." οὗτος ὁ Τίτος ὥρα θέρους πανήμερον ὄδοιπορήσας καὶ αἱμορραγήσας διὰ τῶν μυκτῆρων, ὑπὸ ἡλίου τε φλεχθεὶς καὶ πάνυ λειποθυμήσας, ἔτι ἐμπνέοντος 1.381 αὐτοῦ ἐνέβαλεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δομετιανὸς εἰς λάρνακα ξυλίνην χιόνος γέμουσαν ὡς δῆθεν θεραπεύσων, καὶ ἀπέκτεινεν. ὁ γοῦν θαυμάσιος Τίτος φιλοσοφώτατος καὶ εὐγλωττότατος καὶ πολεμικώτατος καὶ μέτριος ἄγαν ὑπάρχων, καὶ ἀγαθοεργία πολλῇ καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ φρονήσει κοσμούμενος, ἐκδηλοῦν τέραν ἅπασιν πεποίηκε τὴν ἑαυτοῦ συμπάθειαν ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Ἱερουσαλήμ. σφόδρα γὰρ ἐπένθησε τοὺς θεηλάτους Ἰουδαίους τότε, καὶ μᾶλλον τὸν θεῖον ναὸν πυρπολούμενον ὀρῶν ἐδάκρυσε, καὶ τὸν θεὸν ἐδυσώπησε τυχεῖν ἐλέους καὶ συγγνώμης, δι' οὗ οὐ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ταῦτα γεγονόσιν ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων θεοστυγῆ δυστροπίαν. ὅθεν δὴ μετὰ τὴν ἄλωσιν πρὸς τοὺς ἀνα κηρύττοντας αὐτὸν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον διωθεῖτο τὰς ἀναρρῆσεις, ὡς οὐκ αὐτὸς εἰργάσθαι ταῦτα φήσας, ἀλλὰ θεηλάτῳ καὶ θεία ὀργῇ καθυπουργῆσαι καὶ τὰς χεῖρας ἐπίδεδωκέναι. κἀντεῦθεν τοίνυν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ ταπεινοφροσύνην παγγέρα στος καὶ πανεπέραστος γενόμενος οὕτως ἐτελεύτησε. τοσοῦτος δὲ θρῆνος ἐπὶ τῇ τελευτῇ αὐτοῦ κατέσχε τὴν Ῥώμην ὡς ἐν χρόνῳ πολλῷ τοῦτον ἀπομνημονεύοντες καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἀναλογιζόμενοι δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους κλαίειν, ὡσπερ οἰκίῳ πάθει κατεχόμενος ἕκαστος. τῷ δευτέρῳ ἔτει τούτου μέγας ἐμπρησμός ἐν Ῥώμῃ ἐγένετο. καὶ τῆς συγκλήτου ψηφισαμένης Τίτος θεὸς ἀνηγορεύθη. οὗτος ὁ Τίτος ἐν δυσὶν ἔτεσιν παραλαβὼν τὴν Ἱερουσαλήμ πᾶσαν ἐνέ 1.382 πρησε καὶ ἠφάνισε, καθὼς εἴρηται, καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε κατὰ τὴν τοῦ κυρίου προαγόρευσιν. εἰπόντων γὰρ τῶν μαθητῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, ἔφη "ταῦτα πάντα ἂν θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθῆσεται λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην τὴν Ἱερουσαλήμ ὑπὸ στρατοπέδων, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη. καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. καὶ ἔσται θλίψις τοιαύτη οἷα οὐ γέγονε πώποτε, οὐδ' οὐ μὴ ἔσται." ταῦτα δὲ πάντα πεπόνθησιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν Ἰουδαῖοι, κυριευθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἀπώσαμενοι Χριστὸν τὸν βασιλέα τοῦ παντός καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν δυσσεβῶς ἐπισπασάμενοι, κράζοντες "οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα" καὶ "τὸ αἶμα Χριστοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν." διὸ καὶ μέχρι τῆς συντελείας τὴν εἰς τὰ ἔθνη πάντα διασπορὰν καὶ ταλαιπωρίαν ἔξουσιν αὐτῶν τὰ τέκνα, καθά περ τινὲς δραπεταὶ μαστιγῆται, μηδὲν τῶν νομίμων ἐπιτελεῖν δυνάμενοι. ὑποφόρους γὰρ ἔχοντες αὐτοὺς Ῥωμαῖοι οὐκ ἔωσι τοῖς ἰδίοις κεχρηῆσθαι δικαιώμασιν, ἐπειδήπερ ἔκουσίως ἐπεσπάσαντο τὴν δουλείαν, εἰπόντες "οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα" καὶ "ἐὰν μὴ ἀποκτείνωμεν τὸν Χριστὸν, πάντες εἰς αὐτὸν πιστεύσουσι, 1.383 καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος." οἱ γὰρ καὶ ἄκοντες προεφήτευσαν. καὶ γὰρ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὰ ἔθνη, καὶ αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ Ῥωμαίων ἀφῆρέθησαν καὶ τὴν λατρείαν, κεκωλυμένοι δὲ εἰσι καὶ ἀναιρεῖν οὐς θέλουσι καὶ θύειν ὅτε βούλονται. διὸ καὶ ἐπικατάρατοί εἰσι, μὴ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ διατεταγμένα· "ἐπικατάρατος" γὰρ φησι "πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις

ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά." ἀδύνατον δέ ἐστιν ἐν διασπορᾷ μεταξὺ ἔθνους ὄντας πάντως ἐπιτελεῖν αὐτοὺς τὰ τοῦ νόμου καὶ τὴν λατρείαν ἐν ἐνὶ τόπῳ περιγεγραμμένην, ὡς ἐν λόγῳ κυρίου Μωϋσῆς διετάξατο. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φατέ, ὦ Ἰουδαῖοι; καὶ τί τὸ αἴτιον τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ὑμᾶς κατελιηφότων κακῶν; ἄρα γε συνήκατε ὅτι οὐκ εἰς ὁμόδουλον ἀλλ' εἰς θεὸν προσκεκρουκότες εἰκότως ταῦτα πεπόνθατε καὶ ἀσύγγνωστα πάσχετε; Ἡσαΐας γὰρ περὶ ὑμῶν ἐκ προσώπου θεοῦ φησὶν "υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. καὶ τί ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ; διότι ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ σταφυλήν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας. καὶ ἔμεινα ἵνα ποιήσῃ κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν, καὶ οὐ δικαιοσύνην ἀλλὰ κραυγὴν." ποίας δὲ ἀκάνθας λέγει καὶ ποίαν ἀνομίαν καὶ κραυγὴν; ἢ δηλονότι, αἵσπερ ἐστεφανώσατε αὐτὸν ἀνόμως ἐπὶ τοῦ πάθους, κράζοντες "ἄρον, ἄρον, σταύρω 1.384 σον αὐτόν." ὡς καὶ ἐπὶ Ἰερεμίου "ἐγένετο ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ. ἔδωκεν ἐπ' ἐμέ τὴν φωνὴν αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν." καὶ Σολομῶν λέγει "ἐξέλθετε, θυγατέρες Σιών, καὶ ἴδετε ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ." μητέρα μὲν αὐτοῦ κατὰ σάρκα λέγει τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν· "σάρξ μου" γάρ φησιν "ἐξ αὐτῶν." ἡμέρα δὲ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καθ' ἣν τὴν ἐξ ἔθνῶν ἐνυμφεύσατο ἐκκλησίαν. ἡ δὲ ματαιόφρων ἐκείνη συναγωγὴ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ θεῖσα ἐμπαίξουσα αὐτῷ ἔλεγε "χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων." πρὸς οὓς ἀποτεινόμενος Ἡσαΐας ἐπιπληκτικώτερον ἔφη "ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε; καὶ ἐπὶ τίνι ἐχαλάσατε τὴν γλῶτταν ὑμῶν, τέκνα ἀπωλείας καὶ σπέρμα ἄνομον;" ὅθεν αὐτὸς ὁ κύριος δι' Ὡσηὲ τοῦ προφήτου σχελιαστικῶς εἶπεν "οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ. δείλαιοί εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ καὶ πονηρὰ εἰς ἐμέ ἐλογίσαντο. καὶ διὰ τοῦτο κατεπόθη Ἰσραὴλ καὶ εἰς οὐθὲν ἐγένετο, καὶ ὅτι ὡσπερ σκευὸς ἄχρηστον ἐν τοῖς ἔθνεσιν." καὶ διὰ Ἰερεμίου πάλιν φησὶ "παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σου, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε, καὶ γνώση ὅτι πικρὸν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ." ὁ δὲ γε θεὸς Δαβίδ, ὡσπερ διαπρίομενος καθ' ὑμῶν, ἐπαρᾶται πρὸς τὸν παροινηθέντα κύριον λέγων "σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον. ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργὴν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου 1.385 καταλάβῃ αὐτούς. πρόσθετος ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου. ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάβαλε αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστὴς μου κύριε. καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. καὶ γνώσονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς." ἐφ' οἷς δήπουθεν διασπαρέντες ἐνδίκως ἐπιγνώσονται πάντως ὅτι θεὸς ἐστὶν ὁ Χριστὸς τοῦ πατρὸς αὐτῶν Ἰακώβ. οὕτω γὰρ μὴν καὶ ὁ θεόπτης Μωϋσῆς στηλιτεύων ὑμᾶς ὡς βδελυροὺς καὶ ἄφρονας καὶ ἀγνώμονας ἔφη "τέκνα μωμητὰ, γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ταῦτα κυρίως ἀνταποδίδετε; οὗτος λαὸς μωρὸς καὶ οὐχὶ σοφός. οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατήρ ἐκτήσατό σε καὶ ἐποίησέ σε καὶ ἔπλασέ σε;" κἀντεῦθεν εἰκότως φησὶν ὁ θεός "εἶπον, διασπερῶ αὐτούς, παύσω δὴ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν." καὶ μέντοι καὶ ὁ κλεινὸς Ἰερεμίας μάλα σαφηνίζων τίς οὗτός ἐστιν ὁ ταῦτα πεπονθὼς ὑφ' ὑμῶν, λέγει "πνεῦμα πρὸ προσώπου ὑμῶν Χριστὸς κύριος συνελήφθη ἐν ταῖς διαφοραῖς ὑμῶν, οὗ εἶπομεν, ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι." τοιαῦτα γοῦν καὶ ὁ Σολομῶν αὐθις ἐκ προσώπου ὑμῶν τῶν θεομάχων διαρρήδην προαγορεύει, φάσκων "ἐνεδρεύσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστὶ καὶ ἕναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν καὶ ὀνειδίζει ἡμᾶς ἀμαρτίας νόμῳ καὶ ἐπαγγέλλεται γνώσιν ἔχειν θεοῦ καὶ παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει.

1.386 ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν, καὶ βαρὺς ἐστὶν ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμιός ἐστι τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ καὶ ἐξηλ λαγμένα αἱ τρίβοι αὐτοῦ. ὡς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν. μακαρίζει δὲ ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα θεόν. ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ εἰσὶν ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ· εἰ γὰρ ἐστὶ δίκαιος καὶ υἱὸς θεοῦ, ἀντιλήψεται αὐτοῦ καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἀνθεστηκότων. ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐτάσωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξι κακίαν αὐτοῦ. θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν αὐτόν, καὶ ἴδωμεν εἰ ἔσται αὐτῷ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ." ὣν τὴν παρά νοιάν τε καὶ δυσμένειαν εὖ μάλα κερτομῶν ἐπήγαγε "ταῦτα ἐλογί σαντο καὶ ἐπλανήθησαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐ τῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ." οὐς δὴ καὶ ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας θρηνῶν συναδόντως λέγει "οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι ἐβουλεύσαντο βουλήν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν, εἰπόντες δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστί." δέδεικται τοίνυν ἕναρ γέστατα ἡ αἰτία τῆς ὑμῶν ἀπὸ θεοῦ ἀλλοτριώσεως καὶ ἐγκαταλεί ψεως καὶ τῆς διηνεκοῦς καὶ ἀπεράντου ταλαιπωρίας, εἴπερ βούλε σθε ἀκούοντες ἐπιγνῶναι. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμα λωσίας ὑμῶν ὠρισμένον χρόνον εἶπον οἱ προφήται, καὶ μέντοι γε καὶ τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως προκατήγγειλαν. ἀκούσατε γὰρ Ἱερεμίου πρὸς ὑμᾶς λέγοντος "διὰ τὰς ἀμαρτίας 1.387 ἃς ἡμαρτήκατε κατεναντίον τοῦ θεοῦ, ἀχθήσεσθε εἰς Βαβυλῶνα αἰχμάλωτοι ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος. εἰσελ θόντες οὖν εἰς Βαβυλῶνα ἔσεσθε ἐκεῖ ἔτη ὄ. μετὰ δὲ τοῦτο ἐξάξω ὑμᾶς ἐκεῖθεν μετ' εἰρήνης, λέγει κύριος." καὶ πάλιν "καὶ δου λεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔτη ὄ, καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ὄ ἔτη ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, λέγει κύριος." καὶ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς πόλεως Ἡσαΐας ἔφη "οὕτω λέγει κύριος τῷ χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη. αὐτὸς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει." περὶ ἧς οἰκοδομῆς καὶ Ἀγγαῖος φάσκει "τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου ἐλάλησε κύριος πρὸς με, λέγων εἶπον δὴ πρὸς Ζοροβάβελ καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν ἱερέα καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, λέγων τίς ἐξ ὑμῶν ὃς οἶδε τὸν οἶκον τούτου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν; καὶ πῶς νῦν βλέπετε αὐτὸν ὡς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ νῦν κατίσχυε, Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ καὶ πᾶς ὁ λαός, καὶ οἰκοδο μήσατε τὸν οἶκον. καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει κύριος." ὥσπερ τοίνυν Σολομῶν τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ γέγονε δομήτωρ, οὕτω Ζοροβάβελ τῆς δευτέρας καὶ ἐσχάτης. φησὶ γὰρ Ζαχαρίας "αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τούτου, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτόν." εἰ μὲν οὖν ἔμελλε πάλιν ἀναστήσε σθαι, εἶπεν ἂν ὁ προφήτης, καὶ ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν. τῷ δὲ εἰπεῖν "ὑπὲρ τὴν πρώτην" 1.388 τὴν δευτέραν ἐσχάτην ὑπέφηνε καὶ τελευταίαν. ὡς γὰρ οὐκ ἔστι τῆς πρώτης προτέρα, οὕτως οὐδὲ τῆς ἐσχάτης ἐσχατωτέρα. ὥστε οὖν εἰ μὲν εἶπεν "ἡ δευτέρα ὑπὲρ τὴν πρώτην," εἰκὸς ἦν καὶ τρί την οἰκοδομὴν προσδοκᾶν· εἰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσχάτην ἐκάλεσε, τελευταίαν ἐκείνην οἰκοδομὴν προφανῶς τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ παρεδήλωσε. καὶ μάτην ἀπατάσθε, ὧ Ἰουδαῖοι, τὴν πα λιγγενεσίαν τούτων μετὰ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου καθαίρεσιν ἀποκαταδοκούντες. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ ἱεροψάλτης Δαβὶδ πρὸ τού των ἐκ προσώπου τῆς αἰχμαλώσεως φησιν "ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βα βυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τὴν Σιών, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς ὕμνους." καὶ ἐπάγει ἐτέρωθεν ἐπὶ τῆς πόλεως λέγων "οἴκο δομῶν Ἱερουσαλήμ ὁ κύριος τὰς διασπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυνάξει." καὶ πάλιν ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ φάσκει "ἐν τῷ ἐπιστρέ

ψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀγαλλιάσεται Ἰακώβ καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραήλ." οὐκοῦν ὑμεῖς πολὺ πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μήτε τὴν ἐν αὐταῖς μυστικὴν καὶ θεόπνευστον πρόρρησιν. περὶ δὲ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλωσίας ταύτης οὔτε χρόνον ὥρισεν ὁ θεὸς οὔτε ἀποκατάστασιν ἐδήλωσεν ὁ προφήτης, ἀλλὰ τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν τῆς βασιλείας ὑμῶν κατάπαυσιν καὶ τὴν τῆς πόλεως ἐρήμωσιν πάντες οἱ προφηταὶ προανήγγειλαν, τὴν δὲ ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀνόρθωσιν οὐδαμῶς, πλην μόνον τὸν παντελεῖ ταύτης ἀφανισμόν καὶ τὸν ὄλεθρον ὑμῶν καὶ τὴν 1.389 διηνεκῆ τιμωρίαν καὶ διασπορὰν εἰς πάντα τὰ ἔθνη. φησὶ γὰρ ὁ ἀρχάγγελος πρὸς τὸν Δανιήλ "ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐπερχομένῳ, καὶ ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἀρθήσεται θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα ἐρη μώσεως συντέλεια δοθήσεται." διὰ μὲν γὰρ τοῦ χρίματος τὴν ἱερωσύνην ἐδήλωσε, διὰ δὲ τοῦ κρίματος τὴν βασιλικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τὴν ἀναίρεσιν ὑπέφηνε, διὰ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐκκοπῆς καὶ τῆς συντελείας τὴν ἄρδην ἐκπτώσιν καὶ πανωλεθρίαν ἐσήμανεν. ὅταν οὖν ἀκούεις, ὦ Ἰουδαῖε τυφλέ, συντέλειαν, τί λοιπὸν ἕτερον προσδοκᾷς; εἰ δὲ ἀναγινώσκων οὐκ ἐπιγινώσκεις, ὡσπερ οὖν οὐδὲ ἐπιγινώσκεις ὄντως, περὶ τῆς ἀπροσδοκῆτου σου ἀνακλήσεως, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀπομαχόμενος οὐ νοεῖς, ἄκουσον ἐν παρεκβάσει τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν, καὶ παῦσαι τοῦ λοιποῦ φιλονεικῶν καὶ ἀνοηταίνων. ὁ προφήτης Ὡσηὲ οὕτως λέγει "καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου Ἰσραήλ, καὶ οὐ μὴ προσθῶ ἔτι τοῦ ἐλεῆσαι τὸν οἶκον Ἰσραήλ, ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ, λέγει κύριος. καὶ ἐμίσησα αὐτοὺς διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτούς, καὶ οὐ προσθήσω τοῦ ἀγαπήσαι αὐτούς, λέγει κύριος. ἐπόνεσεν Ἐφραΐμ τὰς ρίζας αὐτοῦ καὶ ἐξηράνθη, καὶ καρπὸν οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἐνέγκη. καὶ ἀπώσεται αὐτοὺς ὁ θεός, ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν." ἔφη γοῦν καὶ Μαλαχίας "οὐκ ἔστι 1.390 μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ. διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἡμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτό, διὰ τοῦτο δώσω ὑμᾶς ἐξουθενή μενούς καὶ παρειμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἄνθ' ὧν οὐκ ἐφυλάξατε τὰς ἐντολάς μου." διὸ φησιν Ἱερεμίας "τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ. ἰδοὺ ὧμοσα τῷ ὀνόματί μου τῷ μεγάλῳ, εἰ ἔσται τοίνυν τοῦ λοιποῦ ὀνομαζόμενον τὸ ὄνομά μου ἐν παντὶ στόματι Ἰούδα." εἰ δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔφη περιαιρήσειν ἀπὸ Ἰουδαίων, εὐδὴλον ὅτι καὶ τὸν νόμον καὶ τὰς θυσίας. οὐ τοίνυν προηγου μένωσιν κατὰ θεῖαν γνώμην ἢ περὶ τῶν θυσιῶν ἐδόθη νομοθεσία· κἀντεῦθεν μὲν ταῦτα διὰ τῶν προφητῶν ἔφη "τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν σου;" καὶ "μὴ εὐχαὶ καὶ κρέατα ἀφαιροῦσι τὰς ἀμαρτίας σου; καὶ μὴ σφάγιον καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη μ';" καὶ "ἵνα τί μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρεις καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν;" διὸ, φησὶ, "θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας." καὶ "μὴ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας θέλει ὁ θεός, ἢ τὸ ὑπακούειν αὐτοῦ;" καὶ "ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν." καὶ "εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν." καὶ "ὄλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις." καὶ διὸ καὶ τὰς ἐορτὰς ἐκβαλὼν 1.391 ἐπάγει λέγων "μεμίσηκα καὶ ἀπώσμαι τὰς ἐορτὰς ὑμῶν. καὶ ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ὠδῶν σου, καὶ ψαλμὸν ὀργάνων οὐκ ἀκούσομαι, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι, καὶ νηστείαν καὶ ἀργίαν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ οὐ τοιαύτην νηστείαν ἐξελεξάμην." καὶ "δώσω ὑμῖν προστάγματα οὐ καλὰ, ἐν οἷς οὐ ζήσεσθε ἐν αὐτοῖς." ὥστε οὖν κατὰ τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀγαθότητα δέδωκεν ὑμῖν ἐκεῖνα τὰ

προστάγματα πάντως, καὶ ἀλλοίωσις οὐκ ἔστιν. ἐπεὶ οὖν ἀγνώμων καὶ λίαν ἀχάριστος ὁ Ἰσραὴλ ἔκπαλαι γενόμενος, καὶ καταλείψας τὸν ὄντως ὄντα καὶ προόντα θεόν, τὸν ποιήσαντα καὶ εὐεργετήσαντα αὐτὸν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως, καὶ τέλεον ἀποστάς ἀπὸ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ ἔθυσσε τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ τοῖς δαιμονίοις, καὶ λατρεύσας καὶ προσκυνήσας τῇ κτίσει περὶ τὸν κτίσαντα, λέγων τῷ ξύλῳ καὶ τῷ λίθῳ "θεὸς μου εἶ, σὺ μὲ γεγέννηκας," οὐκ ἔφριξεν ὁ τάλας καὶ ἀπόπληκτος ἀπαρνήσασθαι τὸν γεννήσαντα αὐτὸν θεὸν ζῶντα καὶ ἀληθινὸν καὶ ἐπιλαθέσθαι τοῦ τρέφοντος αὐτὸν θεοῦ. διὸ δὴ λοιπὸν ὡς ἄχρηστον προσώχθισεν αὐτῷ ὁ θεός, καὶ ἀπεστράφη παντελῶς, διὰ τοῦ μὲν Δαβὶδ φάσκων "καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι, καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πορεύεσθαι." ὡσαύτως καὶ διὰ Ζαχαρίου φησί "καὶ εἶπον, οὐ ποιμανῶ αὐτούς, ἀλλὰ τὸ ἀποθνήσκον ἀποθνησκέτω καὶ τὸ ἀπολλύμενον ἀπολλυέσθω" καὶ τὰ λοιπά. κατεσθιέτω ἕκαστος 1.392 τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ. καὶ οὕτω μισητὸν καὶ διεφθαρ μένον καὶ εἰς ἅπαν ἐβδελυγμένον διὰ τῶν αἰσχίστων καὶ θεοστου γῶν ἐπιτηδευμάτων ἑαυτὸν ἀποφήνας εἰκότως εὖ μάλα δικαίως εἰς τέλος κατεβλήθη καὶ ἀπελείφθη, καθὼς πάλιν ὁ θεῖος Μαλαχίας φησὶν "ἔπεσεν Ἰσραὴλ, καὶ οὐ μὴ προσθήσει τοῦ ἀναστήναι." οὕτω καὶ ὁ Ἡσαΐας φάσκει "τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ Ἰσραὴλ, ἢ τίς ἀνακάμψει σε εἰς εἰρήνην; λέγει κύριος. ὀπίσω πορεύση, καὶ ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου, καὶ διασπερῶ σε, καὶ διασπερῶ σε, καὶ οὐκέτι ἀνήσω σε. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω καὶ ράσσω ὑμᾶς καὶ τὴν πόλιν ἣν ἔδωκα ὑμῖν, καὶ δώσω ὑμῖν ὄνειδισμὸν αἰώνιον καὶ ἀτιμίαν αἰώνιον, ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσεται." τῆς τοίνυν ἐσχάτης ἀλώσεως ταύτης καὶ τελευταίας τὰ δεινὰ καὶ φοβερὰ προδιαγορεύοντες ὁ τε μέγας καὶ θεωρητῶν πάλιν Μωϋσῆς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν θεηγόροι Ἰεζεκιήλ καὶ Ἰερεμίας, εὐκρινῆ λίαν καὶ σφόδρα δῆλα τοῖς πᾶσι καὶ τοῖς ἄγαν ἰδιώταις αὐτὰ πεποιήται. ὁ μὲν γὰρ Μωϋσῆς ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φησί "καὶ ἐπάξει κύριος ἔθνη ἐπὶ σε μακρόθεν, ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, ὡσεὶ ὄρμημα ἀετοῦ, καὶ ἔθνος ἀναιδὲς προσώπῳ, καὶ ἐκτρίψει σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου, ἕως ἂν καθαιρεθῶσι τὰ τεῖχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ ὄχυρά, ἐν οἷς σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτοῖς. καὶ φάγη τὰ ἔγγονα τῆς κοιλίας σου, κρέα υἱῶν καὶ θυγατέρων σου, διὰ τὸ μὴ καταλελειφθαι ὑμῖν μηδὲν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ καὶ θλίψει, ἢ ἂν θλίψη σε ὁ ἐχθρός σου ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου. καὶ ἡ ἀπαλὴ ἐν ὑμῖν καὶ ἡ τρυφερὰ γυνὴ τὸ ἐξελθὼν διὰ τῶν μηρῶν αὐτῆς καὶ τὸ τέκνον ὃ ἂν τέκη 1.393 καταφάγεται κρυφῆ διὰ τὴν ἔνδειαν πάντων ἐν τῇ στενοχωρίᾳ ἐκείνῃ καὶ θλίψει. καὶ ἔση ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ καὶ ἐν διηγήματι πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγη σε κύριος, ἕως ἂν ἐξολοθρεύση σε· καὶ καταλειφθήσεσθε ἐν ἀριθμῷ βραχεῖς, ἀνθ' ὧν ὅτι ἦτε ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν. καὶ ἔσται ὃν τρόπον εὐφράνθη κύριος ἐφ' ὑμῖν, ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς, καὶ ἐξαρθήσεσθε ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς ἐκείνης, καὶ διασπερεῖ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς καὶ ἕως ἄκρου τῆς γῆς. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσει σε, οὐδὲ μὴ γένηται στάσις τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν σου. καὶ δώσει σοὶ κύριος ὁ θεὸς ἐκεῖ καρδίαν ἀθυμοῦσαν καὶ ἐκλείποντας ὀφθαλμοὺς καὶ τηκομένην ψυχὴν, καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ ἔρεῖς τὸ πρῶτ' ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς καρδίας σου, πῶς ἂν γένοιτο ἔσπερα; καὶ τὸ ἔσπερας ἔρεῖς, πῶς ἂν γένοιτο τὸ πρῶτ';" ὁ δὲ γε Ἰεζεκιήλ ἔφη "τάδε λέγει Ἄδωναϊ κύριος. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, Ἱερουσαλήμ, καὶ ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρῖμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποίηκα, καὶ οὐ μὴ ποιήσω ὅμοια αὐτῶν. ἔτι διὰ τὰ βδελύγματά σου πάντα, διὰ τοῦτο πατέρες φάγονται τέκνα αὐτῶν ἐν μέσῳ σου, καὶ πατέρας φάγονται τέκνα αὐτῶν. καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρῖματα, καὶ διασπερῶ πάντας τοὺς καταλοίπους εἰς πάντα ἄνεμον, ἀνθ' ὧν τὰ ἁγία μου ἐμίανας

ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθίσμασί σου. κἀγὼ ἀπώσομαί σε, καὶ οὐ μὴ ἐλείψω σε ἔτι. τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται, 1.394 καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῶ συντελεσθήσεται ἐνώπιόν σου, ἐν μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται κύκλῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον διασκορπιῶ. καὶ ὁ μὲν πόλεμος καὶ ἡ ῥομφαία ἔξωθεν, ὁ δὲ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν ὀλοθρεύσει. οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνασωζόμενοι ἀναλαλωθήσονται. καὶ ὑπολείψομαι ἐξ αὐτῶν ἐκ ῥομφαίας καὶ λιμοῦ καὶ θανάτου, ὅπως ἂν ἐκδιηγῶνται τὰς ἀνομίας αὐτῶν πάσας ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ γνῶσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ τύπτων." διὰ δὴ τοῦτο φησι καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος "οὐκ ἀναιρεῖ πάντας ἄρδην, ἀλλὰ σκορ πίζει. τοῦτο γὰρ προὔπεμφαίνων ὁ θεῖος Δαβὶδ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν «μὴ ἀποκτείνης αὐτούς,» ἦτοι πάντας, «ἀλλὰ διασκορπίσον,» ἐξ αὐτῶν δήπουθεν, «ἐν τῇ δυνάμει σου.» περὶ δὲ γε τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἐλεύσεως καὶ φανερώσεως καὶ πολλῆς καὶ ἀπαραμυθίου θλίψεως αὐτῶν εἶπε Ζαχαρίας «τότε ἦξει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔσται κοπετὸς μέγας ἐν Ἱερουσαλήμ. ὄψονται γὰρ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.» ἀλλ' εἰς ὃν ἐξεκέντησαν; τί δὲ ἔστι τὸ εἰς ὃν; σταυρὸς ἦν εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. πρὸ γὰρ τῆς φοβεραῆς παρουσίας τοῦ κυρίου, καθάπερ βασιλικὸν σημεῖον, τὸ λεγόμενον σίγγον κατὰ κοινήν συνήθειαν προτρέχει τῆς Χριστοῦ παρουσίας, ὑπὸ τῶν ἀγγέλων δοξαζόμενον καὶ προευαγγελιζόμενον. καὶ φανήσεται ὁ σταυρὸς ἀπὸ τῆς γῆς ἀποκρύπτων τὸν ἥλιον καὶ ἀμβλύων τὴν σελήνην, ὡς φησὶν ὁ κύριος «τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ.» καὶ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥῆμα Ζαχαρίου, τὴν λέξιν αὐτὴν μετήγαγεν ὁ Χριστὸς λαβὼν εἰς ἀλήθειαν, λέγων 1.395 "τότε ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν." ὁ δὲ γε Ἱερεμίας ὁμοίως φάσκει "τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ. ἰδοὺ ἐπάγω ἐγὼ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακά, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἠχήσει ἀμφὸ τετρατὰ ὦτα αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἀπηλλοτριώσαν τὸν τόπον τοῦτον. καὶ σφάξω τὴν βουλήν Ἰουδα καὶ τὴν βουλήν Ἰσραὴλ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καταβαλῶ αὐτούς ἐν τῇ μαχαίρᾳ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. καὶ τάξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς συριγμὸν αἰώνιον, ἵνα πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς ἐκστήσωνται καὶ σκυθρῶ πάσωσι καὶ κινήσωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐπὶ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῶν. καὶ ὡς ἄνεμον καὶ καύσωνα διασπερῶ αὐτούς κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ δείξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας. καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ τῶν θυγατέρων, καὶ ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδεται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἢ πολιορκήσουσιν αὐτούς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον, ὃ οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι. οὕτω ποιήσω, λέγει κύριος, τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ, τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαπίπτουσαν, καὶ δώσω αὐτὴν εἰς διασκορπισμὸν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, καὶ ἔσονται εἰς ὄνειδισμόν καὶ εἰς παραβολὴν καὶ εἰς μῖσος καὶ εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἂν ἐξώσω αὐτούς ἐκεῖ." τί οὖν λοιπὸν τῶν θείων ῥημάτων τούτων ἐκφαντικώτερον ἢ ἀληθέστερον γένοιτ' ἂν; ὅρα οὖν, ἀνόητε καὶ ἀλόγιστε Ἰουδαῖε, εἰ μὴ πεπλή 1.396 ρωνται ταῦτα πάντα ἀπαραλείπτως κατὰ τὰς ἱεράς προρρήσεις εἰς ὑμᾶς.

Καὶ μέντοι καὶ τὰ ὑπὸ Χριστοῦ προκατηγγελεμένα καὶ προηπειλημένα. φησὶ γὰρ περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ "οὐ μὴ μείνη λίθος ἐπὶ λίθου." ἄρα μεμένηκεν; οὐδαμῶς. καὶ "ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος." ἄρα οὐκ ἠρήμωται; καὶ σφόδρα γε. καὶ "ἔσται θλίψις οἷα οὐ γέγονεν." ἄρα οὐκ ἐγένετο; ἀνάγνωθι τὴν ἱστορίαν Ἰωσήπου, ἀνδρὸς Ἰουδαίου καὶ φιλαλήθους· καὶ οὐδὲ ἀναπνεῦσαι λοιπὸν δυνήση, ἀκούων μόνον ἄπερ ἔπαθον οἱ ἄθλιοι τηνικαῦτα Ἰουδαῖοι διὰ τὴν κατὰ

Χριστοῦ μανίαν καὶ λύσσαν. ἵνα γὰρ μηδεὶς τῶν Ἰουδαίων ἀπιστήσῃ, οὐκ ἀλλόφυλόν τινα ἀλλ' ὁμόφυλον καὶ ὁμόπιστον καὶ ζηλωτὴν παρεσκεύασεν ἢ ἀλήθεια τὰ ἔλεεινὰ ἐκεῖνα καὶ δυσεξήγητα ἔκτρα γωδῆσαι πάθη. τοιαύτην γὰρ θεήλατον ὑπέστησαν ἄλλωσιν οἶαν οὐδ' ὁ σύμπας οἶδε χρόνος, ἀφ' οὗ γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος. καὶ εἰκότως· ἕως μὲν γὰρ εἰς τοὺς ὁμοδούλους ἡμάρτανον, συγγνώμης ἐτύγχανον, ἡνίκα δὲ εἰς τὸν καινὸν δεσπότην ἐξήμαρτον, ἀσυγγνώστως ἐκολάσθησαν. ὅτι δὲ ὁ Χριστὸς αὐτοῖς πεποίηκε ταῦτα, ἄκουσον αὐτοῦ πάλιν καὶ διὰ παραβολῆς φάσκοντος "τοὺς δὲ μὴ βουλευθέντας με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάζατε." διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν "ἀρτήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρπούς αὐτῆς." καὶ πρὸς μὲν τὴν Ἱερουσαλήμ φησὶν "ἤξουσιν 1.397 ἐπὶ σε ἡμέραι, καὶ περιβαλοῦσί σοι οἱ ἐχθροὶ σου χάρακα, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσι τὰ τέκνα σου ἐν σοί." πρὸς δὲ τοὺς ἀπειθεῖς Ἰουδαίους ἐπάγει λέγων "ἴδου ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος." ὅπερ οὖν καὶ ὁ θεῖος Δανιὴλ προδηλῶν λέγει "καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ" τουτέστιν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ πάντων Ἰουδαίων τὰ σεμνὰ καὶ περίβλεπτα ἀνατρέψει. ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς ὁ Χριστός, ὁ παρ' αὐτῶν ὡς λυτρωτῆς προσδοκώμενος καὶ σωτὴρ. οὐ γὰρ εἶπε "διαφθαρήσεται ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς σὺν τῷ ἡγουμένῳ," καθὼς ἀλόγως οἴονται τινες, ἀλλὰ "διαφθερεῖ ὁ πατὴρ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν," συμπράττοντος δηλονότι καὶ τοῦ παροινηθέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγουμένου. περὶ οὗ φησὶν ὁ Ἰακώβ πρὸς τὴν Βηθλεέμ "ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγούμενος" καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοὺς ἀποστόλους οὕτω διηγόρευεν "ὅταν ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω." ὁ δὲ καὶ πεπλήρωται, πρῶτον μὲν κατὰ καιρὸν τῆς ἀλώσεως καὶ ἐρημώσεως εἷς τε τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὴν πόλιν ἔλδον κατὰ τὴν ἐρήμωσιν, ὡς τινες τὸ ῥηθὲν βδέλυγμα οὕτως ἐξειλίφασιν· ἀποτρόπαιοι γὰρ καὶ βδελυκτοὶ κατὰ τὸν νόμον ὑπάρχοντες εἰκότως προεῖρηνται βδέλυγμα ἐρημώσεως. ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ὅπερ ἔστησεν Ἀδριανὸς ὁ βασιλεὺς εἰδῶλον αὐτοῦ καὶ τὴν πόλιν τέλεον ἠρήμωσεν. ὁ δὲ Θεοδώρητος αὐθὶς φησὶν εἰς τὸν Δανιὴλ "ἀρτήσεται θυσία καὶ σπονδὴ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἐβδομάδος, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα 1.398 ἐρημώσεως, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν," εἰκόνες τινὲς τοῦ Καίσαρος, ἀπηγορευμέναι τῷ νόμῳ, εἰς τὸν ναὸν εἰσκομιζόμεναι παρὰ τοῦ Πιλάτου. καὶ ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν ἀπολήψεσθαι τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν, ἐπήγαγεν ὁ προφήτης "καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν." ἕως γὰρ φησὶ τῆς τοῦ κόσμου συντελείας ἢ τῆς ἐρημώσεως συντέλεια μένει, μεταβολὴν οὐ δεχομένη. τοῦτο καὶ Δαβὶδ ἔφη "ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι· καὶ γινώσκονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς." περὶ ταύτης γὰρ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλωσίας τῶν ταλαιπῶρων Ἰουδαίων καὶ ἡ θεολόγος ἔφη γλῶττα· φησὶ γὰρ "τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην αὐτοὺς ἐλαύνοντος ἀπόνοιαν, ἦν κατὰ τοῦ σωτῆρος καὶ θεοῦ ὑμῶν ἐπενοήθησαν, τὸν ἐν ἄνθρωπῳ θεὸν ἀγνοήσαντες, καὶ τὴν ράβδον τὴν σιδηρᾶν πόρρωθεν ἀπειλουμένην αὐτοῖς ἐφ' ἑαυτοὺς εἴλκυσαν, τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν ἀρχὴν λέγω καὶ βασιλείαν, καὶ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἀπαγωγὴν καὶ μετανάστασιν, καὶ τὸν νῦν ἐπικείμενον αὐτοῖς τῆς δουλείας ζυγόν, καὶ τὴν περιβόητον ὑπὸ Ῥωμαίοις ταπεινώσιν καὶ διασποράν, ἣν τε νῦν ἔχουσι καὶ ἦν ἐπὶ πλεῖστον ἔξουσι. περὶ θομαὶ γὰρ ταῖς περὶ αὐτῶν προρρήσεσι· τίς θρηνήσῃ πρὸς ἀξίαν τῶν θρήνων γραφείν εἰδόντων καὶ λόγους ἐξισοῦν πάθει; ποῖα βίβλοι ταῦτα χωροῦσι; μία στήλη τούτοις τῆς συμφορᾶς ἢ οἴκου μένη πᾶσα, καθ' ἣν ἐσπάρησαν, καὶ ἡ λατρεία πεπαυμένη, καὶ αὐτῆς τῆς Ἱερουσαλήμ τὸ ἔδαφος μόλις γινωσκόμενον." ὁ οὖν 1.399 Ἰώσηπος ἐν

Ἰερουσαλήμ παρῶν τῷ πολέμῳ συνέγραψε μυριάδας τ' ἀπολεσθῆναι τῶν Ἰουδαίων. περὶ δὲ τούτων ἐν τῇ τοῦ Νέρω νος βασιλείᾳ ἐξηγησάμεθα. Ὁ δὲ γε θεῖος Χρυσόστομος τὴν τούτων ἄνοιαν διελέγχων πρὸς πλείοσιν ἄλλοις καὶ ταῦτα φάσκει. "εἰ δὲ φιλονεικεῖς, ὦ Ἰουδαῖε, περὶ τοῦ τέλους, ἀπὸ τῶν φθασάντων μάνθανε καὶ τὰ παρόντα. σκόπει γάρ. κατέβης εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐγένοντο ἔτη ὕ', καὶ ταχέως σε τῆς δουλείας ἐκείνης ὁ θεὸς ἀπήλλαξε, καίπερ ἀσεβοῦντα καὶ πορνεύοντα πορνεῖαν τὴν χαλεπωτάτην. ἀπηλλάγης Αἰγύπτου καὶ προσεκύνησας μόσχῳ, ἔθυσας τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας σου τῷ Βεελφεγῶρ καὶ τοῖς δαιμονίοις, τὸν ναὸν ἐμόλυνας, τὴν φύσιν ἠγνόησας. τὰ ὄρη, τὰς νάπας, τοὺς βουνούς, τὰς πηγὰς, τοὺς ποταμούς, τοὺς κήπους τῶν μυσαρῶν θυσιῶν ἐπλήρωσας. προφήτας ἔσφαξας, θυσιαστήρια κατέσκαψας, πᾶν εἶδος κακίας ἐπήλθες καὶ πᾶσαν ὑπερβολὴν ἐπεδείξω πονηρίας καὶ ἀσεβείας. ἀλλ' ὅμως ἐβδομήκοντα ἔτη σε παραδοὺς Βαβυλωνίοις πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήγαγεν ἔλευθερίαν, καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸν ναὸν ἀπέδωκε καὶ τὸ πάλαι τῆς προφητείας χάρισμα, καὶ πάλιν προφήται καὶ πνεύματος ἁγίου χάρις. μᾶλλον δὲ οὐδ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας ἐγκατελείφθης, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ Δανιήλ καὶ Ἰεζεχιήλ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἰερεμίας, καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ μετ' ἐκεῖνα πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήλθες καὶ κίαν, καὶ ἔξεβακχεύθης, καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μετετάξω πο 1.400 λιτεῖαν ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς Ἀντιόχου. ἀλλὰ γε καὶ τότε παραδοθέντες Ἀντιόχῳ ἔτη τρία, τὰ λαμπρὰ διὰ τῶν Μακκαβαίων αὐθις ἐστήσατε τρόπαια. ἀλλὰ νῦν τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ τούναντίον ἅπαν γέγονεν. ὁ καὶ μάλιστα ἔστι θαυμάσαι, ὅτι τὰ μὲν τῆς κακίας ἔληξε, τὰ δὲ τῆς τιμωρίας ἐπιτέταται καὶ οὐδ' ἐλπίδα τινὰ μεταβολῆς ἔχει. οὐ γὰρ ὅ ἔτη παρήλθε μόνον ἀλλὰ καὶ πολλῶν πλείονα, καὶ οὐδὲ ἐλπίδος σκιὰν ἔστιν εὑρεῖν, καὶ ταῦτα οὐδὲ εἰδωλολατρῶν ὑμῶν, οὔτε ἄλλο τι ποιούντων ἄπερ ἔμ προσθεν ἐτολμάτε." "Ἰνα δὲ σαφέστερον καὶ διεξοδικώτερον τὰ περὶ τούτων εἶπω μὲν, ἄνωθεν πάλιν ἀρξώμεθα. τρεῖς δουλείας ὑπέστησαν οἱ Ἰουδαῖοι χαλεπωτάτας, καὶ οὐδὲ μίαν χωρὶς προρρήσεως αὐτοῖς ἐπήγαγεν ἡ θεία δίκη, ἀλλὰ προλεχθῆναι παρεσκεύασεν αὐτοῖς καὶ τόπον καὶ χρόνον καὶ τρόπον καὶ κάκωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον καὶ τᾶλλα πάντα μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πρώτης διαλεγόμενος ὁ θεὸς οὕτως ἔφη τῷ Ἀβραάμ "γινώσκων γινῶθι ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῆ ἄλλο τρία, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια, τε τάρτη δὲ γενεᾷ ἐλεύσονται ὧδε." περὶ δὲ τῆς δευτέρας εἶπεν Ἰερεμίας "οὕτως εἶπε κύριος. ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι τῇ Βαβυλωνίᾳ ὅ ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς, καὶ ἐπιστήσω ἐφ' ὑμᾶς τοὺς ἀγαθοὺς λόγους μου τοῦ ἀποστρέψαι εἰς τὸν τόπον ὑμῶν, καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν πάντων καὶ ἐκ τῶν τόπων ὑμῶν πάντων, οὗ δῖεσπειρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ κύριος. καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς τὸν τόπον ὅθεν 1.401 ἀπώκισα ὑμᾶς ἐκεῖθεν." δύο μὲν τοιαύτας δουλείας ὁ λόγος διὰ συντόμου ἀπέδειξε, μετὰ προφητείας ἐπελθούσας αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ ἀπροσδοκῆτως. λείπεται οὖν δὴ λοιπὸν τὴν τρίτην ἐπαγαγεῖν. εἶτα καὶ περὶ τῆς νῦν τετάρτης κατεχούσης αὐ τοὺς εἰπεῖν δεῖ, καὶ δεῖξαι σαφῶς ὅπως οὐδὲ εἷς προφήτης ἐπηγείλατο λύσιν ἔσεσθαι τινὰ τῶν κατεχόντων αὐτοὺς κακῶν οὔτε μὴν ἀπαλλαγὴν τὸ σύνολον. τίς οὖν ἐστὶν ἡ τρίτη; ἢ ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς. ἐπειδὴ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Δαρεῖον καθελὼν εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν ἀρχήν, τελευτήσαντος τούτου πολλοὶ μετ' ἐκείνων ἐγένοντο βασιλεῖς, ἀφ' ὧν εἷς καὶ οὗτος ὁ Ἀντιόχος μετὰ πολὺν ὕστερον χρόνον τό τε ἱερὸν ἐνέπρησε, τὰ τε ἅγια τῶν ἁγίων ἠρήμωσε, τὰς τε θυσίας καθεῖλε, τοὺς τε Ἰουδαίους ὑπέταξε, καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν κατέλυσε πᾶσαν. καὶ ταῦτα πάντα μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης καὶ μέχρι μιᾶς ἡμέρας προηγόρευτο παρὰ τοῦ Δανιήλ, καὶ πότε ἔσται καὶ πῶς

καὶ παρὰ τίνι καὶ τίνι τρόπῳ, καὶ ποῦ τελευτήσῃ, καὶ τίνα λήψεται μεταβολήν. εἴσεσθε σαφέστερον αὐτῆς ἀκούσαντες τῆς ὀράσεως, ἃ διὰ παραβολῆς ὑμῖν ὁ προφήτης ἀνήγγειλε. κριὸν μὲν καλεῖ τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα Δαρεῖον, τράγον δὲ τὸν τῶν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρον, βασιλέα τῶν Μακεδόνων. τέσσαρα δὲ κέρατα λέγει τοὺς μετ' ἐκεῖνον ἀναστάντας, ἀφ' ὧν ὕστερον κέρας αὐτὸς ὁ Ἀντίοχος ἔφυ. φησὶ γάρ "εἶδον ἐν ὀράματι, καὶ ἰδοὺ κριὸς ἐστηκώς, καὶ αὐτῷ κέρατα ὑψηλά, καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου. καὶ τὸ ὑψηλὸν 1.402 λὸν ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτων. καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ νότον, καὶ τὰ θηρία πάντα οὐ στήσεται ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἐμεγαλύνθη." τὴν δύναμιν λέγει τὴν Περσικὴν, ἣ πᾶσαν ἐπέδραμε τὴν γῆν. εἶτα περὶ τοῦ Μακεδόνα Ἀλεξάνδρου διαλεγόμενός φησι "καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ Λιβῶς καὶ ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἦν ἀπτόμενος τῆς γῆς. καὶ τῷ τράγῳ ἐκείνῳ κέρας ἔθεωρεῖτο ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ." εἶτα λέγων τὴν πρὸς Δαρεῖον προσβολὴν καὶ συμβολὴν αὐτοῦ γενομένην καὶ τὴν κατὰ κράτος νίκην, "ἦλθε" φησὶν "ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, καὶ ἠγριώθη, καὶ ἔπαισε τὸν κριόν, καὶ συνέτριψεν ἀμφοτέρω τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ." ἔπειτα διηγούμενος τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν καὶ τὴν τῶν τεσσάρων βασιλέων διαδοχὴν, ἐπάγει λέγων "καὶ ἐν τῷ ἰσχυροῦ αὐτὸν συνετρίβη τὸ κέρας τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη κέρατα τέσσαρα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ." ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου βασιλείαν ἐλθὼν, καὶ δεικνὺς ὅτι ἐξ ἐνὸς ἐκείνων τῶν τεσσάρων ἐστὶ, πάλιν φησὶ "καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἐνὸς ἰσχυρόν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατολήν." καὶ σημαίνων ὅτι τὴν Ἰουδαϊκὴν πολιτείαν καθελεῖ, φάσκει "καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτώματι, καὶ ἐγενήθη καὶ κατευωδῶθη αὐτό. καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται, 1.403 καὶ γενήσεται περὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία." τοῦ γὰρ βωμοῦ καθαιρεθέντος καὶ τῶν ἁγίων καταπατηθέντων εἰδῶλον ἔστησεν ἕνδον, καὶ θυσίαν ἐπετέλει τοῖς δαίμοσι παρανόμως. ὅθεν φησὶν "ἐρρίφη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε, καὶ εὐωδῶθη." εἶτα πάλιν ἐκ δευτέρου τὴν αὐτὴν βασιλείαν Ἀντιόχου ἐπιφανοῦς λέγων καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ἄλωσιν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ ἱεροῦ, προστίθησι καὶ τὸν χρόνον. ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου βασιλείας, αὐτὸς πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου καὶ τὰ μεταξὺ πάντα διηγησάμενος ὅσα οἱ Πτολεμαῖοι καὶ οἱ Σέλευκοι συρραγέντες ἀλλήλοις ἐποίησαν καὶ οἱ στρατηγοὶ τούτων εἰργάσαντο, τοὺς δόλους τὰς νίκας τὰς στρατείας τὰς μάχας τὰς ναυμαχίας τὰς πεζομαχίας, προῖων εἰς Ἀντιόχον τελευτᾶ πάλιν, καὶ φησὶ "βραχίονες ἐξ αὐτοῦ στήσονται, καὶ βεβηλώσουσι τὸ ἅγιασμα, καὶ μετὰ στήσουσι τὸν ἐνδελεχισμόν," τὰς συνήθεις λέγων θυσίας καὶ καθημερινάς, "καὶ δώσουσιν εἰς αὐτὸν βδέλυγμα, καὶ τοὺς ἀνομούντας διαθήκην" τούτεστι τοὺς παραβαίνοντας τῶν Ἰουδαίων "ἀπάξουσιν ἐν ὀλισθήμασι μεθ' ἑαυτῶν καὶ μεταστήσουσι, καὶ λαὸς γινώσκων τὸν θεὸν αὐτοῦ κατισχύσουσι" τὰ ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων λέγων καὶ τὰ ἐπὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος καὶ Ἰωάννου, "καὶ οἱ συνετοὶ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλὰ. καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν φλογί" τὸν ἐμπρησμόν τῆς πόλεως ἐξηγούμενος πάλιν "καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν· καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοὺς βοηθήσονται βοήθειαν μικράν" ἐμφαίνων ὅτι μεταξὺ τῶν κακῶν ἐκείνων δυνήσονται ἀναπνεῦσαι καὶ ἀνενεγκεῖν ἐκ τῶν 1.404 κατειληφόντων αὐτοὺς δεινῶν, "καὶ προστεθήσονται πρὸς αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασι, καὶ ἀπὸ τῶν συνιόντων ἀσθενήσουσι" δεικνὺς ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἐστῶτων πεσοῦνται. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν συνεχώρησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν τοσοῦτοις κακοῖς γίνεσθαι. τίς δὲ αὕτη; "τοῦ πυρῶσαι" φησὶν "ἐν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐκλέξασθαι καὶ τοῦ ἐκλευκᾶναι ἕως καιροῦ πέρας." ταῦτα γὰρ φησὶν ὁ θεὸς

συνεχώρησεν ὥστε αὐτοὺς ἐκκαθᾶραι καὶ δεῖξαι τοὺς ἐν αὐτοῖς δοκίμους. εἶτα διηγούμενος αὐτοῦ ἐκείνου τὴν δύναμιν ἔφη "καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ὑψωθήσεται καὶ μεγαλυνθήσεται." καὶ μέντοι καὶ τὴν βλάσφημον αὐτοῦ γνώμην λέγων προσέθηκεν ὅτι ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν λαλήσει ὑπέρογκα καὶ κατευθυνεῖ μέχρι συντελεσθῆναι τὴν ὄργην, δεικνύς ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς οἰκείας γνώμης ἀλλὰ διὰ τὴν ὄργην τοῦ θεοῦ τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων οὕτως ἐκείνος ἐκράτει καὶ ἴσχυεν. εἰπὼν οὖν δι' ἐτέρων πλειόνων ὅσα κακὰ ἐργάσεται τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Παλαιστίνην, καὶ πῶς ἐπανήξει καὶ τίνος καλοῦντος καὶ ποίας αἰτίας καταναγκαζούσης, λέγει λοιπὸν καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων τούτων, καὶ ὅτι δίκην δόντες οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τούτων ἀπάντων τῶν τεύξονται τινος ἀντιλήψεως, ἀγγέλου πεμφθέντος εἰς τὴν ἐκείνων βοήθειαν· "ἐν τῷ καιρῷ" γὰρ φησὶν "ἐκείνῳ ἀναστήσει ται Μιχαὴλ ὁ μέγας ἄρχων, ὁ ἐφεστηκώς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου. καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως οἷος οὐ γέγονεν ἀφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου. καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθήσεται λαὸς πολὺς ὁ γεγραμμένος ἐν τῇ βίβλῳ," 1.405 τουτέστιν οἱ σωτηρίας ὄντες ἄξιοι. ἀλλὰ τὸ ζητούμενον οὕτω καὶ νῦν ἀποδέδεικται. τί δὴ τοῦτό ἐστιν; ὅτι καὶ χρόνους ὥρισεν ἐν τοῖς κακοῖς τούτοις, ὡς περ ἐκεῖ ἔτη τετρακόσια καὶ μετὰ ταῦτα ἑβδομήκοντα. ἴδωμεν τοίνυν καὶ ἐνταῦθα εἴ τινα χρόνον ὀρίζει. ποῦ δὴ τοῦτο ἔστιν εὐρεῖν; ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα λεχθησομένοις. ἐπειδὴ γὰρ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἤκουσε κακὰ, τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως, τὴν ἀνατροπὴν τοῦ νόμου, τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐπὶ θυμῷ λοιπὸν τὸ τέλος αὐτῶν μαθεῖν, καὶ εἴ τις ἔσται τῶν συμφορῶν τούτων μεταβολή. καὶ διερωτῶν ἔλεγεν οὕτως "κύριε, τί τὰ ἔσχατα τούτων; καὶ εἶπε· δεῦρο Δανιήλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι εἰσὶν οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρας," τὸ ἀσαφές τῶν εἰρημένων αἰνιττόμενος. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συγχωρήσεως τῶν κακῶν· "ἕως ἂν ἐκλεγῶσι καὶ ἐκλευκανθῶσι καὶ πυρωθῶσι πολλοί, καὶ ἀνομήσουσιν ἄνομοι, καὶ οὐ συνήσουσι πάντες ἀσεβεῖς, καὶ νοήμονες νοήσωσιν." εἶτα τὸν καιρὸν προλέγων ὅσον μέλλει κατέχειν αὐτοὺς τὰ δεινὰ, φησὶν "ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως ἐνδεδελεχισμοῦ." ἐνδεδελεχισμὸς δὲ ἐκαλεῖτο ἡ καθημερινὴ θυσία· τὸ γὰρ ἐνδεδελεχὲς τὸ πυκνὸν καὶ συνεχές ἐστιν. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ἐν πρώτῃ καὶ ἐν ἑσπέρᾳ καὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῷ θεῷ θύειν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ θυσία ἐκείνη ἐνδεδελεχισμὸς ἐλέγετο. "καὶ ἥλλαξε." διὰ τοῦτο φησὶν ὁ ἄγγελος ὅτι ἀπὸ καιροῦ τῆς ἀλλάξεως τοῦ ἐνδεδελεχισμοῦ, τουτέστιν ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς θυσίας, εἰσὶ δὲ ἡμέραι ας', ὅπερ ἐστὶν ἔτη τρία ἡμισυ. εἶτα δηλῶν ὅτι καὶ λύσις τῶν κακῶν τούτων ἔσται καὶ ἀπαλλαγὴ, ἐπήγαγε "μακά 1.406 ριος ὁ ὑπομείνας καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας #22ατλε'," ταῖς #22ασλ' μὲ προθείς, ἐπειδὴ ἐν μηνὶ καὶ ἡμισυ μηνὸς τὴν συμβολὴν συνέβη γενέσθαι, ἐν ἧ ἔγενε καθαρὰ ἡ νίκη καὶ ἡ παντελής τῶν ἐπικειμένων κακῶν ἀπαλλαγὴ. εἰπὼν γὰρ "μακάριος ὁ ὑπομείνας καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας #22ατλε'" τὴν ἀπαλλαγὴν ἐδήλωσε. καὶ οὐχ ἀπλῶς εἶπεν "ὁ φθάσας." ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀσεβησάντων εἶδον τὴν μεταβολὴν, οὐκ ἐκείνους μακαρίζει, ἀλλὰ τοὺς ἐν τοῖς καιροῖς τῶν κακῶν ὑπομείναντας καὶ μὴ προδόντας τὴν εὐσέβειαν καὶ τῆς ἀνέσεως τυχόντας. ἄρα τι τούτων σαφέστερον γένοιτ' ἂν; Ὡρα δὲ λοιπὸν ἐπὶ τὸ ζητούμενον ἐλθεῖν καὶ τὴν παροῦσαν αἰχμαλωσίαν καὶ δουλείαν, δι' ἣν καὶ πάντα κεκινήκαμεν ταῦτα. ὅτι μὲν οὖν αἱ τρεῖς προαναηγορεύθησαν αἰχμαλωσίαι, ἡ μὲν ἔτη ἔχουσα ὕ', ἡ δὲ ὀ', ἡ δὲ τρία ἡμισυ, ἰκανῶς ἐντεῦθεν ἡμῖν, ὡς οἶόν τε, ἀποδέδεικται. φέρε δὲ λοιπὸν καὶ περὶ ταύτης εἴπωμεν. ὅτι γὰρ καὶ περὶ τῆς ἐσχάτης τετάρτης καὶ τελευταίας προανεφώνησεν ὁ προφήτης οὗτος, αὐτὸν παρέξομεν τὸν Ἰώσηπον μάρτυρα, τὸν τὰ ἐκείνων φρονοῦντα. ἐπειδὴ γὰρ εἶπε τὰ περὶ τῆς Ἀντώχου αἰχμαλωσίας καὶ μάρτυρα τὸν προφήτην παρήγαγεν, ἐπάγει καὶ περὶ ταύτης, καὶ

φησί "τὸν αὐτόν γέ τοι τρόπον Δανιήλ καὶ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν ἐρημωθῆσεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται." σὺ δέ μοι σκόπει τὸ φιλάληθες τοῦ ἀνδρός, ὃς εἶ καὶ Ἰουδαῖος ἦν, ἀλλ' οὐκ 1.407 ἠνέσχετο ζηλῶσαι τὴν Ἰουδαϊκὴν φιλονεικίαν τε καὶ ψευδηγορίαν. εἰπὼν γὰρ ὅτι ἐρημωθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς καταλυθήσεται, ἔγραψεν, ὅτι δὲ στήσεται πού τὰ τῆς ἐρημώσεως οὐκέτι προσέθηκεν, ἐπειδὴ μηδὲ τὸν προφήτην εὔρε τοιοῦτόν τι προσθέντα. ποῦ τοίνυν εἶπε Δανιήλ ὅτι ὁ ναὸς ἐρημωθήσεται; ἄκουσον. ἐπειδὴ γὰρ τὴν προσευχὴν ἐκείνην τὴν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ ἐποιήσατο, ἦλθε Γαβριήλ πρὸς αὐτόν, καὶ φησὶν "ἔβδο μῆκοντα ἑβδομάδες συνετημήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν." ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα χρόνος εἴρηται οὐ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλὰ μεθ' ὅσον χρόνον ἔμελλεν ἡ αἰχμαλωσία ἀπαντῆσθαι. εἶτα πάλιν φησὶν ἀκριβέστερον "καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδας ζ' καὶ ἑβδομάδας ξβ'." ἐνταῦθά μοι νουνεχῶς πρόσχε· τὸ γὰρ πᾶν ἐνταῦθά ἐστὶ τὸ ζητούμενον. ἑβδομάδες οὖν ζ' καὶ ἑβδομάδες ξβ' ὑπ' ἔτη εἰσὶν. ἑβδομάδας γὰρ οὐχ ἡμερῶν ἐνταῦθα λέγει, οὐδὲ μηνῶν, ἀλλ' ἑβδομάδας ἐνιαυτῶν. ἀπὸ δὲ Κύρου ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐκείνην ἔτη εἰσὶ τ δ'.

Εἶτα διδάσκων ἡμᾶς πόθεν ἀριθμεῖν δεῖ, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπανόδου ἀλλ' ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ. οὐκ ἐπὶ Κύρῳ δὲ ὠκοδομήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ μακρόχειρος. μετὰ γὰρ τὴν κάθοδον ἐπανῆλθε Καμβύσης, εἶτα οἱ Μάγοι, καὶ μετ' ἐκείνους Δαρεῖος Ὑστάσπου, μεθ' ὃν Ξέρξης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρταβάνης. εἶτα Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ 1.408 ἐβασίλευσε τῆς Περσίδος· ἐν τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Νεεμίας ἀνελθὼν τὴν πόλιν ἀνέστησεν, ἅπερ ὁ Ἑσδρας ἀκριβῶς ἡμῖν διηγήσατο. ἂν τοίνυν ἐντεῦθεν τετρακόσια ὀγδοήκοντα τρία θῶμεν ἔτη, ἥξομεν πάντως ἐπὶ τὴν κατασκαφὴν ταύτης, ὡς καὶ Ἰώσηπος αὐθις μαρτυρεῖ λέγων "τὴν δὲ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἐρήμωσιν συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δανιήλ προφητείαν, πρὸ ὧ καὶ ἡ γενομένην ἔτων." διὰ τοῦτό φησιν, οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα καὶ περίτειχος. ἐπειδὴ οὖν ἀναστῆ καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπολάβῃ σχῆμα, ἀπ' ἐκείνου τὰς ὀκτὸ ἑβδομάδας ἀριθμεῖ. μετὰ δὲ τὰς ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ, καθὼς προεῖρηται. μετὰ γὰρ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου γενομένην ἐρήμωσιν ἐπὶ Ἀδριανοῦ συστάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν προτέραν πολιτείαν ἐπανελθεῖν οἱ μάταιοι θεομαχοῦντες. χειρωσάμενος δὴ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν καταστρέψας καὶ τὰ λείψανα ἀφανίσας πάντα, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὴν ἀνεγείρας, Αἰλίαν αὐτὴν προσηγόρευσε κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπωνυμίαν. ὅθεν ὁ Χριστὸς μετὰ Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ παραγενόμενος, καὶ προαναφωνῶν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι αἰχμαλωσίαν, καὶ δεικνύς ὅτι ὁ Δανιήλ περὶ αὐτῆς προεῖπε, φησὶν "ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιήλ προφήτου, ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω." ἐπειδὴ γὰρ ἅπαν εἶδωλον καὶ πᾶν ἐκτύπωμα ἀνθρώπου βδέλυγμα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐκαλεῖτο, αἰνιγματωδῶς ἐμφαίνων τὸν ἀνδριάντα ἐκεῖνον, ὁμοῦ καὶ πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἔσται ἡ αἰχμαλωσία προανήγ 1.409 γελεν. ὅτι δὲ περὶ τῶν Ῥωμαίων εἴρηται ταῦτα, καὶ Ἰώσηπος μαρτυρεῖ, καθὼς προέφημεν. τίς οὖν αὐτοῖς ὑπολείπεται λοιπὸν λόγος; ὅταν τὰς μὲν αἰχμαλωσίας οἱ προφητῶν φαίνονται μετὰ διωρισμένων χρόνων εἰπόντες, ταύτη δὲ μηδένα χρόνον ὀρίσαντες, ἀλλὰ τούναντίον εἰπόντες ὅτι μέχρι συντελείας ἔσται ἡ ἐρήμωσις. ὅτι μὲν εἰ τέλος ἡ παροῦσα ἔμελλε δουλεία λήψεσθαι, καὶ τοῦτο ἂν προεῖπον οἱ προφητῶν καὶ οὐκ ἐσίγησαν, ἱκανῶς ἀπεδείξαμεν, τὰς αἰχμαλωσίας ἀπάσας μετὰ προρρήσεως δεῖξαντες ἐπενεχθείσας αὐτοῖς· ἐκάστης γὰρ τούτων καὶ τρόπους καὶ χρόνους προανακη

ρυχθέντας διὰ τῶν θείων γραφῶν ἀπεδείξαμεν. τῇ παρουσίᾳ δὲ οὐδεὶς προφήτης ὥρισε χρόνον, ἀλλ' ὅτι μὲν ἴξει καὶ ἐρημώσει πάντα καὶ μεταστήσει τὴν πολιτείαν, καὶ μετὰ πόσον χρόνον τῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου συμβήσεται, προεῖπεν ὁ Δανιήλ, ὅτι δὲ τέλος ἔξει καὶ στήσεται πού τὰ κακὰ ταῦτα, οὐτ' ἐκεῖνος ἐδήλω σεν οὐτ' ἄλλος τις προφήτης, ἀλλὰ καὶ τούναντίον, ὡς εἴρηται, προεῖπον ὅτι ἕως συντελείας καθέξει αὐτοὺς ἡ ταλαιπωρία αὕτη. καὶ μάλα εἰκότως· καὶ γὰρ μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις ὁ τοσοῦτος διαγενόμενος χρόνος καὶ οὔτε ἵχνος οὔτε προοίμιον χρηστῆς μεταβολῆς ἐνδειξάμενος, καὶ ταῦτα πολλάκις ἐπιχειρησάντων αὐτῶν ἀναστήσαι τὸν ναόν, ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ διακωλυθέντων πρῶτον μὲν ὑπὸ στρατιωτῶν, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ παραβάτου πυρὸς τῶν θεμελίων ἐκπηδήσαντος καὶ κατασχόντος αὐτοὺς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας τε καὶ παραβάσεως. 1.410 ὅθεν τοίνυν λεγέτωσαν ἡμῖν, τίνος ἕνεκα ἐν Αἰγύπτῳ μὲν τοσοῦτον διατρίψαντες χρόνον ἐν κακουχίᾳ ἐλέους ἔτυχον, καὶ εἰς Βαβυλῶνα πάλιν ἀπενεχθέντες ἐπανήλθον εἰς τὰ ἴδια, καὶ ὑπ' Ἀντιόχου τοσαῦτα κακὰ παθόντες αὐθις πρὸς τὸ πρότερον ἐπανήλθον ἀξίωμα, νῦν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον γεγένηται, ἀλλὰ πεντακοσίων ἐτῶν, νῦν δὲ χιλίων ἐξ ἐκείνου διελθόντων οὐδὲ αἴνιγμα τοιαύτης μεταβολῆς ὀρώμεν φαινόμενον οἷον τὸ πρότερον. εἰ δὲ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν προβάλοιντο, καὶ εἴποιεν, ἐπεὶ ἡμάρτομεν τῷ θεῷ, διὰ τοῦτο οὐκ ἀπολαμβάνομεν τὴν οἰκείαν χώραν, πάλιν δ' ἂν εἰκότως αὐτοὺς ἐρήσομαι· διὰ τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν, ὧ Ἰουδαῖοι, ἔξω τῆς Ἱερουσαλήμ διατρίβετε χρόνον τοσοῦτον; καὶ τί τὸ καινὸν καὶ παράδοξον; μὴ γὰρ νῦν ἐν ἀμαρτίαις ζῆτε μόνον, παρὰ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κατορθώμασιν; οὐκ ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς συνανετράφητε παρανομίαις; οὐχὶ τῆς θαλάσσης σχιζομένης καὶ τῶν πετρῶν ῥηγνυμένων καὶ τοσοῦτων θαυμάτων γινομένων περὶ τῆς ἐρήμου προσεκυνήσατε μόσχῳ; οὐ τὸν Μωϋσέα λίθοις βάλλοντες καὶ ἑτέροις μυρίοις τρόποις ἀνελεῖν ἐπεχειρήσατε πολλάκις, καὶ τὸν θεὸν παρωργίζετε βλασφημοῦντες; οὐ τῷ Βεελφεγῶρ ἐτελέσθητε; οὐ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἐθύσατε τοῖς δαιμονίοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις θεοῖς ἐθεραπεύσατε; οὐ πᾶν εἶδος ἀμαρτίας καὶ κακίας ἐπεδείξασθε; πῶς οὖν ὑμᾶς οὐκ ἀπεστράφη τότε ὁ θεός, ἀλλὰ μετὰ τὰς παιδοκτονίας καὶ τὰς εἰδωλολατρίας, μετὰ τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύνην, καὶ προφήτας ἀφῆκε παρ' ὑμῖν εἶναι διαφόρους, καὶ σημεῖα εἰργάζοντο καὶ θαύματα παράδοξα; τίνος οὖν ἕνεκεν πάλαι μὲν ἀσεβοῦντες καὶ μυρία διαπραττόμενοι δεινὰ τοσαύτης εὐνοίας ἀπηλαύσατε παρὰ θεοῦ καὶ προστασίας καὶ προμηθείας, νῦν δὲ οὔτε εἰδωλολατροῦντες οὔτε παιδοκτονοῦντες ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ταλαιπωρίᾳ διάγετε; μὴ γὰρ ἕτερος ἦν θεὸς τότε καὶ ἕτερος νῦν; οὐκ αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἐκεῖνα οἰκονομῶν καὶ ταῦτα νῦν ἐργαζόμενος; διὰ τί, ὅτε μείζω μὲν ἦν τὰ ἀμαρτήματα, πολλὴ δόξα ὑμῖν ἦν παρὰ θεοῦ, ὅτε δὲ ἐλάττονα πλημμελεῖτε νῦν, παντελῶς ὑμᾶς ἀπεστράφη καὶ ἀτιμία παρέδωκεν ἀπεράντων; ἀλλὰ κἂν ὑμεῖς σιγήσητε, οἱ λίθοι κεκράξονται. ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τοῦ δεσπότη τὰς χεῖρας ἐξετείνετε, διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται ὑμῖν διόρθωσις οὐδὲ συγγνώμη λοιπὸν οὐδὲ ἀπολογία. τότε μὲν γὰρ εἰς δούλους ἦν τὰ τολμώμενα, νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ σαφῶς ἀπεκρύψατε διὰ τῆς εἰς τὸν κοινὸν δεσπότην Χριστὸν μανίας. ὅθεν καὶ μειζόνως κολάζεσθε, καὶ οὐδ' οὕτως ἀπέχεσθε τῆς πατρικῆς ἐμβροντησίας τε καὶ λύσεως, πλάνον αὐτὸν καὶ παράνομον ἀποκαλοῦντες. εἰ γοῦν πλάνος ἦν ὁ Χριστός, ὡς φατέ, καὶ παράνομος, ἐχρῆν μᾶλλον ὑμᾶς εὐδοκιμῆσαι, ὅτι αὐτὸν ἀπεκτείνετε. εἰ γὰρ Φινεὲς ἕνα τινὰ παρανομοῦντα ἀνελὼν ὀλόκληρον τὴν κατὰ τοῦ ἔθνους ὀργὴν κατέπαυ σεν (ἔστη γὰρ Φινεὲς καὶ ἐξιλίασεν, καὶ ἐκόπασεν ἢ θραῦσις, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην), πολλῶ μᾶλλον ἐφ' ὑμῶν ἔδει τοῦτο γενέσθαι, εἴ γε παράνομος ἦν ὁ ὑφ' ὑμῶν σταυρωθεὶς.

1.412 καὶ πόθεν δῆλον, φησίν, ὅτι τέλεον ἀπεστράφη ὑμᾶς ὁ θεός; τῶν πραγμάτων αὐτῶν βωόντων καὶ σάλπιγγος λαμπροτέραν ἀφιέντων φωνὴν διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως, διὰ τῆς ἐρημώσεως τοῦ ναοῦ, διὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἀλλ' ἄνθρωποι, φησίν, ἐπήγαγον, οὐχ ὁ θεός. εἰ γοῦν ἀνθρώπων ἔργα ταῦτα καὶ οὐχὶ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ, ἔδει μέχρι τῆς ἀλώσεως τὰ ὑμέτερα στῆναι καὶ μὴ περαιτέρω προελθεῖν ὑμῖν τὴν ἀτιμίαν καὶ κάκωσιν. πλὴν ἔστω κατὰ τὸν ὑμέτερον λόγον, ὅτι τὰ τείχη κατέστρεψαν ἄνθρωποι καὶ τὴν πόλιν καθεῖλον καὶ τὸν βωμὸν ἀνέστρεψαν. μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἄνθρωποι κατέπαυσαν; μὴ καὶ τὴν τοῦ πνεύματος χάριν καὶ τᾶλλα τὰ σεμνὰ τὰ παρ' ὑμῖν αὐτὰ κατέλυσαν, οἷον τὸ φωνὴν ἐκ τοῦ ἰλαστηρίου φέρεσθαι, τὴν ἐπὶ τῷ χρίσματι γενομένην ἐνέργειαν, τὴν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦ ἱερέως δῆλωσιν; καὶ γὰρ ἡ Ἰουδαϊκὴ πολιτεία οὐχὶ κάτωθεν εἶχε τὰς ἀρχὰς ἀπάσας, ἀλλὰ τὰς πλείους καὶ σεμνοτέρας ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανόων. οἷον τί λέγω; θυσίας γίνεσθαι συγχωρήσας, ὁ μὲν βωμὸς ἦν κάτω καὶ τὰ ξύλα καὶ ἡ μάχαιρα καὶ ὁ ἱερεὺς, τὸ δὲ πῦρ τὸ μέλλον ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῖς ἐκείνοις ἵεναι καὶ δαπανᾶν τὰς θυσίας ἄνωθεν τὴν ἀρχὴν εἶχεν· οὐ γὰρ ἄνθρωπος εἰς τὸν ναὸν εἰσήγε πῦρ, ἀλλὰ φλόξ ἄνωθεν κατενεχθεῖσα τὴν ἐπὶ τῆς διακονίας ἐπλήρου θυσίαν. πάλιν εἴ ποτε ἔδει τιμαθεῖν, ἀναμέσον τῶν Χερουβὶμ καὶ τοῦ ἰλαστηρίου φωνή τις ἐφέρετο καὶ τὰ μέλλοντα προέλεγεν. ὡσαύτως ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἁγίου χιερέως, ὅπερ ἐκάλουν δῆλωσιν, ἐγένετό τις ἔλλαμψις, καὶ τὰ 1.413 μέλλοντα προεσήμαινεν. ὁμοίως ἠνίκα χρίεσθαι ἔδει τινά, πνεύματος ἐφίπτατο χάρις καὶ τὸ ἔλαιον ἀνεπήδα. καὶ προφητῶν διηκόνουν τοῖς πράγμασι τούτοις, καὶ νεφέλη πολλάκις καὶ καπνὸς τὰ ἄδυστα κατελάμβανεν. ἵνα τοίνυν μὴ ἀναισχυνητῆτε μηδὲ ἀνθρώποις λογίζησθε τὴν ἐρήμωσιν αὐτῶν, οὐχὶ τὴν πόλιν μόνην ἀφήκε πεσεῖν καὶ τὸν ναὸν ἐρημωθῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα, ἅπερ ἐκ τῶν οὐρανῶν τὰς ἀρχὰς εἶχεν, ἐκποδῶν γενέσθαι πεποίηκε. τίνας οὖν ἔνεκεν οὐκ ἔχετε νῦν προφήτας οὐδέ τι τῶν λοιπῶν ἐκείνων θεῶν; οὐκ εὐδῆλον ὅτι τοῦ θεοῦ τὰ καθ' ὑμᾶς ἀποστραφέντος; καὶ πόθεν, φησὶ, τοῦτο δῆλον; ἀφ' ὧν πρὸ τούτου μὲν ἀσεβοῦντες ἐτυγχάνετε πάντως, νῦν δὲ δοκοῦντες ἐπιεικότερον ζῆν μετὰ τὸν σταυρὸν μείζονα τιμωρίαν ὑπομένετε καὶ οὐδενὸς ἀπολαύετε τῶν προτέρων, οὔτε μὴν ἀπολήψεσθε, καθὼς αἱ θεῖαι προρρήσεις ἐναργῶς δηλοῦσιν. εἰ δὲ βούλεσθε, καὶ ἑτέρους προφήτας ἐφοπλίσομεν λέγοντας φανερώς ὅτι τὰ μὲν ὑμέτερα τέλος λήψεται, τὰ δὲ ἡμέτερα ἀνθήσει, καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκταθήσεται τὸ κήρυγμα, καὶ θυσίας ἑτέρας προσενεχθήσεται τρόπος, ἐκείνων τῶν παρ' ὑμῖν καταλυθεισῶν. οὐδὲ γὰρ Ἡσαΐαν παράγω τέως μάρτυρα οὔτε Ἰερεμίαν οὔτε τοὺς ἄλλους πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἵνα μὴ λέγητε ὅτι τὰ δεινὰ ἐκεῖνα ἃ ἔλεγον περὶ τῆς αἰχμαλώσεως ἐξέβη, ἀλλὰ Μαλαχίαν τὸν μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως ἀποκατάστασιν σαφῶς περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῶν προφητεύσαντα. ἐπειδὴ γὰρ ἐπανήλθον καὶ τὴν πόλιν ἀπέλαβον καὶ τὸν ναὸν ὠκοδόμησαν καὶ 1.414 τὰς θυσίας ἐπετέλουν, τὴν μέλλουσαν παντελεῖ ταύτην καὶ τελευταίαν ἐρήμωσιν καὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν θυσιῶν προλέγων φησὶν "εἰ λήψομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν θυσίαν, λέγει κύριος παντοκράτωρ. ὅτι ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ μέχρι δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ. ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτήν." πότε οὖν ταῦτα πεπλήρωται, ὧ Ἰουδαῖοι, καὶ πότε ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσηνέχθη τῷ θεῷ καὶ θυσία καθαρά; οὐκ ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ' ἢ τοῦτον τὸν μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν. ὡς εἰ μὴ τοῦτον προλέγει τὸν καιρὸν, μηδὲ τὴν ἡμετέραν θυσίαν ἀλλὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν, παράνομός ἐστιν ἢ προφητεία. εἰ γὰρ τοῦ Μωϋσέως κελεύοντος εἰς μηδένα τόπον ἀνάγεσθε θυσίαν ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἐξελέξατο κύριος ὁ θεός, καὶ εἰς ἓν χωρίον ἐν Ἱερουσαλήμ

συγκλείοντος τὰς θυσίας ἐκείνας, ὁ προφήτης λέγων ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα μέλλειν προσάγεσθαι καὶ θυσίαν καθαρὰν, ἐναντιοῦται καὶ μάχεται τῷ Μωϋσῆ. ἀλλὰ μὴ γένοιτο· περὶ γὰρ ἐτέρας ἐκεῖνος εἶπε θυσίας καὶ περὶ ἐτέρας οὗτος. ἀκούσατε δὴ Σοφωνίου φωνοῦντος τὰ αὐτὰ καὶ λέγοντος "ἐπιφανήσεται κύριος ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ." καίτοι γε τοῦτο οὐκ ἐφεῖτο, ἀλλ' εἰς ἓνα τόπον ἐθέσπισε Μωϋσῆς λατρεύειν. ὅταν οὖν ἀκούσῃτε τῶν προφητῶν προλεγοντῶν καὶ προαναφωνούντων ὅτι οὐκέτι εἰς μίαν πόλιν οὐδὲ εἰς ἓνα τόπον ἀναγκασθήσονται ἄνθρωποι 1.415 πάντοτε συνάγεσθαι, ἀλλ' οἴκοι καθήμενος ἕκαστος θεραπεύσει τὸ θεῖον, τίνα ἂν ἔχοιτε εἰπεῖν ἕτερον καιρὸν ἀλλ' ἢ τὸν παρόντα τοῦτον, καθ' ὃν τὰ μὲν ἡμέτερα διαλάμπουσι κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τὰ δὲ ὑμέτερα κατεσβέσθη καὶ ἐν σκότει διαπορεύεσθε κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην; ὅτι δὲ πάλιν οὐ παρὰ τὴν ἀρχὴν ὑμῖν δοῦναι τὰς τοιαύτας ἐβούλετο θυσίας, ἀκούσατε τί φησιν Ἡσαΐας. "τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; λέγει κύριος. καὶ τίς ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν;" εἰ δὲ ταῦτα παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐζήτηι, καὶ τοὺς παλαιοὺς πάντας τοὺς παρ' ὑμῖν λάμψαντας πρώτους ἂν εἰς τὴν πολιτείαν ἤγαγε ταύτην. πῶς οὖν ταῦτα, φησὶν, ἐπέτρεψε; τῇ ὑμετέρᾳ συγκαταβαίνων ἀσθενείᾳ. καὶ καθάπερ ἰατρὸς πυρέττοντα ἰδὼν ἄνθρωπον δυσάρεστον τε καὶ ἀκαρτέρητον, ἐπιθυμοῦντα ψυχροποσίας καὶ ἀπειλοῦντα εἰ μὴ λάβοι ἑαυτὸν ἀναιρήσειν, βουλόμενος τὸ μείζον κωλύσαι κακὸν τὸ ἔλαττον δίδωσι πρὸς ἀλλαγὴν τελευτῆς βιαίας, οὕτω δὴ καὶ ὁ θεὸς ἐποίησεν. ἐπειδὴ γὰρ εἶδε μαινομένους, ἀγχομένους, ἐπιθυμοῦντας θυσιῶν, καὶ παρεσκευασμένους εἰ μὴ λάβοιεν αὐτομο λήσειν πρὸς τὰ εἶδωλα, μᾶλλον δὲ οὐ παρεσκευασμένους ἀλλὰ καὶ αὐτομολήσαντας ἤδη, ἐπέτρεψε τὰς θυσίας. καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία, δῆλον ἐντεῦθεν· μετὰ γὰρ τὴν μουσάρην ἑορτὴν ἣν ἐπετέλεσαν τοῖς δαιμονίοις μοσχοποιήσαντες, τότε τὰς θυσίας ἐπέτρεψε, μονονουχὶ λέγων "μαίνεσθε καὶ βούλεσθε θύειν; οὐκοῦν ἐμοὶ θύετε." ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ἐπιτρέψας οὐ μέχρι τέλους 1.416 ἀφήκεν, ἀλλὰ διὰ σοφωτάτης μεθόδου πάλιν ἀνήγαγε. καὶ ὡσπερ ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος συγχωρήσας τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ κάμνοντος, εἶτα φιάλην οἴκοθεν κομίσας κελεύσει ταύτην μόνη τῆς ψυχροποσίας μεταλαβεῖν, καὶ τοῦ κάμνοντος πεισθέντος λάθρα τοῖς ἐπιτηδείοις ἐπιτάξειε συντριῖψαι τὴν φιάλην αὐτήν, ἵνα λανθανόντως καὶ ἀνυπόπτως αὐτὸν ἀπαγάγῃ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς, οὕτω καὶ ὁ θεὸς ἐποίησε· θύειν ἐπιτρέψας ἐν οὐδενὶ τόπῳ τῆς οἰκουμένης εἶασε τοῦτο γενέσθαι ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ μόνον. ὅθεν φησὶν ὁ Δαβὶδ "σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν Σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλήμ." εἶτα ἐπειδὴ χρόνους τινὰς ἔθυσαν, καθεῖλε τὴν πόλιν. ὡσπερ ὁ ἰατρὸς διὰ τῆς τοῦ σκεύους συντριβῆς, οὕτως καὶ ὁ θεὸς διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἀπήγαγε τοῦ πράγματος. ἐπεὶ γὰρ εἶφαν ῥῶς εἶπεν ἀπόστητε, οὐκ ἂν ἠνέσχοντο ῥαδίως, διὰ τῆς κατὰ τὸν τόπον ἀνάγκης λανθανόντως αὐτοὺς ἀπήγαγε τῆς περὶ τὸ πρᾶγμα μανίας. ἔστω τοίνυν ὁ μὲν ἰατρὸς ὁ θεός, ἡ δὲ φιάλη ἡ πόλις, ὁ δὲ νοσῶν ὁ δυσάρεστος δῆμος τῶν Ἰουδαίων, ἡ δὲ ψυχροποσία ἡ τῶν θυσιῶν ἐπιτροπὴ καὶ ἐξουσία. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἠβούλετο κατασκευάσαι, τίνος ἕνεκεν εἰς τόπον ἓνα συνέκλεισε τὴν τοιαύτην θυσίαν ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν; τίνος χάριν τὴν μὲν λατρείαν εἰς θυσίας, τὰς δὲ θυσίας εἰς τόπον, τὸν δὲ τόπον εἰς καιρὸν, τὸν δὲ καιρὸν εἰς μίαν πόλιν συναγαγὼν αὐτὴν πάλιν ἐκείνην κατέστρεψε τὴν πόλιν; καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν καὶ παρά 1.417 δοξόν, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ οἰκουμένη τοῖς Ἰουδαίοις ἀνεῖται, ἔνθα οὐκ ἔξεστι θύειν, μόνη δὲ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ καὶ μόνον ἐξῆν, ἄβατος καὶ ἔρημος γέγονε. περὶ ὧν μέντοι κἀν ταῖς ἀποστολῇ καὶ διατάξεσιν φησὶν ὁ θεὸς λόγος. ἤδη δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἐναργῶς ὁ θεὸς εὖ μάλα παρητεῖτο τὰς τῶν Ἰουδαίων

θυσίας, ἐξαμαρτανόντων εἰς αὐτὸν πολλάκις, καὶ οἰομένων διὰ θυσίας ἄλλ' οὐ διὰ μετανοίας αὐτὸν ἐξευμενίζεσθαι. φησὶ γὰρ διὰ τῶν προφητῶν "ἵνα τί μοι φέρετε λίβανον ἐκ Σαβᾶ καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ ἔστι δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐχ ἡδυνάν μοι. καὶ συναγάγετε τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ φάγετε τὰ κρέα, ὅτι οὐκ ἐνετειλάμην ὑμῖν, ἡνίκα ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, περὶ θυσιῶν καὶ ὀλοκαυτωμάτων." καὶ "τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; πλήρης εἰμι ὀλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχεσθε ὀφθῆναί μοι. τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσετε ἔτι. ἐὰν φέρητε μοι σεμίδαλιν, μάταιον· θυμίαμα βδέλυγμά μοι ἔστι. τὰς νεομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι. νηστείαν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου. ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονήν." καὶ "ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ ἦχον ὧδῶν σου, καὶ ψαλμοῦ ὀργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι." καὶ "οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ 1.418 οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους. ἐμὴ γὰρ ἔστιν οἰοικουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, μὴ φάγωμαι κρέατα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίωμαι; θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως." καὶ "θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον." καὶ ἀπλῶς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς ὁμοίως τὰς θυσίας ἀπαναίνεται διὰ τὸ ἐξαμαρτάνειν αὐτοὺς εἰς αὐτὸν ἐξ ἄκρας κακίας τε καὶ ἀπειθείας καὶ σκληροκαρδίας. θυσίαι γὰρ ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίως· καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς, καὶ θυσίαι αὐτῶν ὡς ἄρτος πένθους αὐτοῖς, καὶ πάντες οἱ ἐσθίοντες αὐτάς μολυνθῆ σονται. διὸ δὴ καὶ τῷ Σαοὺλ ὁ θεῖος Σαμουὴλ ἔλεγεν "ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν, καὶ ἀκρόαμα ὑπὲρ στέαρ κριῶν. ἴδου γὰρ θέλει κύριος θυσίαν ὡς τὸ εἰσακούειν αὐτοῦ." εἰ τοίνυν καὶ πρὸ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ θυσίαν καρδίαν καθαρὰν ἐπεζήτη καὶ πνεῦμα συντετριμμένον, πολλῶ μᾶλλον ἐλθὼν ἔπαυσε τὰς δι' αἰμάτων θυσίας, οὐδὲ πάλοι δεόμενος αὐτῶν, ὡς εἴρηται, ἀλλ' εἰ βουληθῶσι συγχωρῶν, καὶ εἰ ἀπὸ γνώμης ὀρθῆς προσοίσουσιν. εἰ θύειν ἐπιθυμεῖς, οὐ δεομένῳ μοι θύε. ὁπότε δὲ τούτου ἀμνήμονες ἐγένοντο, καὶ μόσχον ἀντὶ θεοῦ θεὸν ἐπεκαλέσαντο, καὶ τούτῳ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξ Αἰγύπτου πορείας ἐπεγράψαντο, λέγοντες "οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραὴλ, οἱ ἐξαγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου," καὶ ἀπαρνησάμενοι θεὸν τὸν διὰ Μωϋσέως ἐπισκεψάμενον αὐτοὺς ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, τὸν τὰ σημεῖα περὶ χειρὸς καὶ ράβδου ποιησάμενον, τὸν Αἰγυπτίους δεκαπλήγῳ πατάξαντα, τὸν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις διελόντα καὶ διαγαγόντα 1.419 αὐτοὺς ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος ὡς διὰ ξηρᾶς, τὸν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν βυθίσαντα, τὸν Μερρὰν τὴν πηγὴν τὴν πικρὰν γλυκάναντα, τὸν ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ εἰς πλησμονὴν ἀναβλύσαντα, τὸν στύλῳ νεφέλης καὶ στύλῳ πυρὸς σκιάζοντα αὐτοὺς διὰ θάλπος ἄμετρον, καὶ φωτίζοντα καὶ ὀδηγοῦντα τοὺς οὐκ εἰδότας ὅπου πορευθῶσι, τὸν ἐξ οὐρανοῦ μαννοδοτήσαντα αὐτοῖς καὶ ἐκ θαλάσσης κρεωδοτήσαντα ὀρτυγομήτραν, τὸν ἐν τῷ ὄρει νομοθετήσαντα αὐτοῖς, οὗ τῆς θείας καὶ βροντοφώνου φωνῆς ἠξιώθησαν ἀκοῦσαι. τοῦτον ἀπηνήσαντο, εἰπόντες τῷ Ἄαρῳ "ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν," καὶ ἐμοσχοποίησαν χωνευτόν, καὶ ἔθυσαν τῷ εἰδώλῳ. κἀντεῦθεν οὖν ὀργισθεὶς ὁ μακρόθυμος θεός, ἅτε δὴ ἀχαρισθηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἔδησεν αὐτοὺς δεσμοῖς ἀλύτοις, στιβάσι φορτισμοῦ καὶ σκληρότητι κλοιοῦ· καὶ οὐκέτι εἶπεν, ἐὰν ποιήσης, ὡς πρὸ τῆς μοσχοποιίας εἴρηκεν, ἀλλὰ ποίησον θυσιαστήριον καὶ θύε διηνεκῶς· ἐπιλήσιμων γὰρ ὑπάρχεις καὶ ἀχάριστος, ἵνα συνεχῶς ἐπιμιμνήσκῃ μου. ἐπεὶ οὖν τῇ ἐξουσίᾳ κακῶς ἐχρήσαντο οἱ τάλανες καὶ ἀγνώμονες, ἀνάγκην ἐπέθηκε λοιπὸν θύειν καὶ βρωμάτων ἀπέχεσθαι τινῶν, καὶ ζῶων διαφορὰς καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων διέστειλε, καίτοι παντὸς ζώου καθαροῦ τυγχάνοντος· πάντα γὰρ ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς καλὰ λίαν. καὶ δὴ καὶ

ἀφορισμούς προσέταξε καὶ καθαρισμούς καὶ βαπτισμούς καὶ δεκατισμούς καὶ ἀγνείας καὶ ἀργίας διαφόρους, ὧν παρακούοντι τιμωρίαν ὠρίσατο, ἵνα πιεζόμενοι 1.420 καὶ ὑπὸ τοῦ κλοιοῦ ἀγχόμενοι τῆς πολυθέου πλάνης ἐκστήσονται. οὐκοῦν διὰ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν ἐπέδησεν αὐτούς, ὅπως διὰ τοῦ θύειν καὶ ἀργεῖν καὶ ἀγνίζεσθαι καὶ τὰ τοιάδε παρατηρεῖσθαι εἰς ἔννοιαν ἔρχονται θεοῦ τοῦ ταῦτα διαταξαμένους αὐτοῖς καὶ νομοθετήσαντος, οἷγε μοχθηρῶς τρόπου καὶ γνώμης ἀγνώμονος οὐ διελίμπανον ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, καὶ παρατρεπόμενοι προσεκύνουν ἀντὶ τοῦ κτίστου τὴν κτίσιν, καὶ ποτὲ μὲν, ὡς εἴρηται, μοσχοποιήσαντες, ποτὲ δὲ τῷ Βεελφεγῶρ προσκυνήσαντες, ἄλλοτε δὲ τῷ Βάαλ καὶ τῷ Χαμῶς καὶ τῇ Σιδωνίᾳ Ἀστάρτῃ καὶ τῷ Μολχώμ, καὶ ποτὲ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ καὶ τοῖς ἄστροις, ἃ ὁ θεὸς εἰς φαῦσιν ἀνθρώποις ἐποίησε καὶ οὐκ εἰς προσκύνησιν· ποτὲ δὲ καὶ ἄλογα ζῶα ἐτίμων, ὡς παρ' Αἰγυπτίοις τὸν Ἰαπὶν βούν καὶ τὸν Μενδήσιον τράγον, καὶ θεοὺς ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς, ὡς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ταύτη τοι προδήλως ἀπειλῶν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἔλεγε διὰ τοῦ προφήτου· "μὴ μικρὸν τοῦτο τῷ οἴκῳ Ἰούδα, ποιεῖν τὰ βδελύγματα ταῦτα ἃ ἐποίησαν; ὅτι ἔπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας τοῦ παροργίσει με." διὸ τοίνυν εἰκότως ἐξωλοθρεύθησαν ὡς τὸν θεὸν παροργίζοντες καὶ τὴν ἁγίαν γῆν ἐκείνην καταμαίνοντες ἀπ' ἀρχῆς ἕως τῆς ἐσχάτης καὶ τελευταίας ταύτης ἀλώσεως ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου. καὶ γὰρ διαφόρων ταύτην ἐλόντων καὶ καθελόντων, φησὶ Θεοδώρητος, πάλιν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατέστησαν ἀξίωμα τε καὶ σχῆμα· ἀλλὰ νῦν οὐκέτι. πρῶτος μὲν γὰρ Θελαφάλασαρ δορυάλωτον ἔλαβε τῶν δέκα φυλῶν τὸ πλεῖστον, δεῦτερος δὲ Σα 1.421 λαμανασάρ τὴν Σαμάρειαν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἐξηνδραπόδισε πόλεις, τρίτος δὲ ὁ Σεναχηρείμ τὰς μὲν ἄλλας τῆς Ἰουδαίας ἐπολιόρησεν πόλεις καὶ πολλοὺς μετώκισεν αἰχμαλώτους, ἐπιστρατεύσας δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀλαζονικῶς τε καὶ δυσσεβῶς ἐκομίσατο δι καίως τῆς βλασφημίας τὰ ἐπίχειρα· θηηλάτῳ πληγῇ τὴν στρατιάν ἀπολέσας, καὶ μετ' αἰσχύνης ἀναζεύξας, ὑπὸ τῶν ἰδίων τέκνων ἀναιρεῖται. μετὰ δὲ τοῦτον Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰωακείμ τοῦ υἱοῦ Ἰωσίου μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, καὶ πολλὰ τάλαντα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου λαβὼν καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους αἰχμαλώτους πολλοὺς καὶ μέγας ἕκ τῶν ἱερῶν σκευῶν, ὑπέστρεψε δασμὸν ἐπιθείς. καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ μὲν Ἰωακείμ τὸν φόρον ἠθέτησεν, ὁ δὲ Ναβουχοδονόσορ τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς τούτου βασιλείας, ὀγδὼ δὲ τῆς οἰκείας ἡγεμονίας πάλιν ἐκστρατεύει τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ τὸν μὲν Ἰωακείμ ἀνελὼν καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφῆναι κελεύσας ἅτα φον ἐπὶ τινὰ χρόνον κατέλιπε, περὶ οὗ καὶ Ἱερεμίας φησὶ "τάδε λέγει κύριος ἐπὶ Ἰωακείμ υἱὸν Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα. οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον. οὐ μὴ κόψονται αὐτόν, ὧ ἀδελφέ, οὐδ' οὐ μὴ κλαύσονται αὐτόν, οἴμοι κύριε καὶ οἴμοι ἀδελφέ· ἀλλὰ ταφήν ὄνου ταφήσεται, καὶ συμψηφισθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ," τοὺς δὲ ἐν τέλει πάντας αἰχμαλώτους λαβὼν, καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσι χειροτονήσας βασιλέα Ἰεχονίαν υἱὸν Ἐλιακείμ, ἀπῆρεν εἰς Βαβυλώνα. εἶτα καὶ τοῦτον μαθὼν στα 1.422 σιάσαντα μετὰ μῆνας τρεῖς πάλιν ἔρχεται, καὶ τοῦτον πεδήσας μετὰ πολλῶν νεωτέρων δοριάλωτον ἄγει, καταστήσας ἀντ' αὐτοῦ βασιλεύειν τῶν ὑπολοίπων Σεδεκίαν πατράδελφον αὐτοῦ, ὅρκους κατὰ τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ μὴ ἀποστῆναι καταδεσμήσας. ἀλλὰ καὶ τούτου παραβάντος τοὺς ὅρκους καὶ μήτε τὸν δασμὸν ἀποδοῦναι θελήσαντος μήτε μὴν εὔνοιαν φυλάξαντος ἀλλ' Αἰγυπτίοις προσφυγόντος, αὐθις παρεγένετο, καὶ τὸν μὲν Σεδεκίαν χειρὸς σάμενος καὶ ἐκτυφλώσας, καὶ τὴν πόλιν αὐτανδρον εἰληφώς, τὰ τε βασιλεία καὶ τὸν θεῖον ναὸν καὶ πᾶσαν ἐμπρήσας οἰκίαν, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε τοὺς διασωθέντας ἐκ τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ πολέμου καὶ τὰ διαφέροντα σκευὴ τοῦ ναοῦ κυρίου. τὸ πλῆθος τοίνυν τῶν συμφορῶν αὐτῶν καὶ Ἰωὴλ διηγούμενος πρῶτον μὲν

ἐπελεύσεσθαι κάμπην λέγει, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῆς μὴ ἀναλωθέντα ὑπὸ ἀκρίδος ἀναλωθήσεσθαι, ὅσα δὲ ταύτην διαφεύξεται, δαπανή σιν τὸν βροῦχον, ἔσχατον δὲ τὴν ἐρυσίβην ἐπαχθεῖσαν μηδὲν παντελῶς καταλείψειν ἀλώβητον. φησὶ γὰρ "τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος καταφάγεται ὁ βροῦχος" καὶ τὰ ἐξῆς. ταῦτα γὰρ τροπικῶς εἰς τὸν Ἀσσύριον καὶ Βαβυλώνιον ἐκληπτέον, κάμπην μὲν τὸν Θελαφάλασαρ ὀνομάζοντας, ἀκρίδα δὲ τὸν Σαλαμανασάρ, βροῦχον δὲ τὸν Σεναχηρείμ, ἐρυσίβην δὲ τὸν Ναβουχοδονόσορ, τελευταῖον ἐπιστρατεύσαντα καὶ τὴν Ἰουδαίαν δηώσαντα καὶ τοὺς τὸν θάνατον διαφυγόντας αἰχμαλωτίσαντα, καθὼς εἴρηται. πλεὶς στάκις μὲν οὖν πάλιν συμβέβηκεν ἀλῶναι τὴν Ἰουδαίαν, ὡς φησὶ πάλιν ὁ μέγας Κύριλλος, ὑπὸ τε Ἀσσυρίων καὶ Αἰγυπτίων Σύρων 1.423 τε καὶ Μωαβιτῶν, Ἰδουμαίων καὶ τῶν λεγομένων Φυλιστιεῖμ, τουτέστι Παλαιστηνῶν· ἀλλ' ὀλίγα παθοῦσαν καὶ συμμέτροις ἔσθ' ὅτε περιπεσοῦσαν συμφοραῖς πάλιν ἀνήκεν, ἐπαμύναντος θεοῦ τοῦ καὶ παιδεύσαντος. ἀπόλωλε δὲ νῦν ὄλοσχερῶς μετὰ τὴν τοῦ κυρίου σταύρωσιν. Ὡσπερ τοίνυν ἢ μὲν τῶν Ἀσσυρίων βασιλεία κατελύθη ὑπὸ Βαβυλωνίων, ἢ δὲ Βαβυλωνίων ὑπὸ Περσῶν, ἢ δὲ Περσῶν ὑπὸ Μακεδόνων, ἢ δὲ Μακεδόνων ὑπὸ Ῥωμαίων, οὕτως ἢ τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου καταλυθήσεται καὶ ἢ τοῦ Ἀντιχρίστου ὑπὸ Χριστοῦ διαφθαρήσεται. διὰ μὲν οὖν τῶν τεσσάρων ἀνέμων τὰς μεγάλας τέσσαρας βασιλείας ὁ μέγας διδάσκει Ζαχαρίας, τὴν Χαλδαίων, τὴν Περσῶν καὶ τὴν Μακεδόνων καὶ τὴν Ῥωμαίων. τὰ δὲ δύο ὄρη τὰ δύο κλίματα τὸν οἰκουμένης φησὶν· εἰς δύο γὰρ τέμνεται, εἷς τε Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. καὶ οἱ μὲν πυρροὶ ἵπποι τὸ μαιφόνον τῶν Χαλδαίων σημαίνουσιν, οἱ δὲ μέλανες τὸν ἔπε νεχθέντα παρὰ Περσῶν καὶ Μήδων τοῖς Βαβυλωνίοις θάνατον, οἱ δὲ λευκοὶ τὸ σαφὲς τῆς δόξης τῶν Μακεδόνων· οὐ γὰρ ὡσπερ αἱ ἄλλαι βασιλείαι, καὶ αὗται. οἱ δὲ ψαροὶ καὶ ποικίλοι τὸ ἰσχυρὸν καὶ εὐτόνον τῆς Ῥωμαίων βασιλείας δηλοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ κατεστρατεύοντο Μῆδοι καὶ Πέρσαι κατὰ Βαβυλωνίων, τούτου χάριν πορευόμενοι καὶ δὴ καὶ ἀναπαῦσαι λέγονται τὸν θυμὸν κυρίου· ἐπειδὴ γὰρ σκληροὶ γεγόνασι κατὰ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ, διὰ τοῦτο παρεδόθησαν εἰς χεῖρας Κύρου τοῦ Πέρσου. τὸ δὲ καὶ τοὺς λευκοὺς ἵππους, τουτέστι τοὺς Μακεδόνας, κατόπισθεν τῶν 1.424 μελάνων πορεύεσθαι σημαίνει ὡς καὶ οἱ Μακεδόνες τὴν Περσῶν βασιλείαν χειρώσονται. τὸ δὲ τοὺς ψαροὺς ἐπὶ νότον ἔρχεσθαι δηλοῖ ὡς ἔμελλον Ῥωμαῖοι στρατεύειν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ· ἐν γὰρ τῷ νότῳ κεῖται ἡ πόλις. τὸ δὲ προσταχθέντας αὐτοὺς περιοδεῦσαι τὴν γῆν διδάσκει πάλιν ὡς διὰ τοῦ θεοῦ πᾶσα βασιλεία συνίσταται. Γίνονται οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τῆς ἐσχάτης ἀλώσεως Ἱερουσαλήμ ἔτη #22εσξβ', ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς τοῦ Σολομῶν τείνου ναοῦ καὶ τῆς πόλεως ἔτη #22απ', ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας οἰκοδομῆς ἔτη φ', ἀπὸ δὲ τῆς κατὰ Ἀντίοχον πολιορκίας σμ', ἀπὸ δὲ τῆς ἀναλήψεως Χριστοῦ ἕως τῆς ὑπὸ Τίτου ἀλώσεως ἔτη μβ'.

Τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τίτου υἱοῦ Οὐεσπασιανοῦ τὸ Βέσβιον ὄρος ἐν τῇ δύσει κατὰ κορυφῆς ῥαγὲν ἐξεφύσησε πῦρ τοσοῦτον ὡς καταφλέξει τὴν παρακειμένην χώραν καὶ τὰς πόλεις. ὅπερ θεασάμενοι οἱ Ἕλληνες, καὶ σφόδρα καταπλαγέντες, ἠρώτων τινὰς τῶν ἐλλογίμων Χριστιανῶν πῶς καὶ πόθεν ἐξῆλθε τὸ πῦρ ἐκ τῶν μυχαιτάτων τῆς γῆς. οἱ δὲ φασιν, ἐκ τῆς ἠτοιμασμένης τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἀμαρτωλοῖς καὶ ἀσεβέσιν ἀνθρώποις γεέννης ἀνεδόθη πρὸς σωφρονισμόν καὶ ἐπίγνωσιν τῶν ἀμαρτανόντων. καὶ δήλον ἐξ ὧν καὶ ὁ περιβόητος ὑμῶν διδάσκαλος Πλάτων ἔφη, διεξερχόμενος ἐν τῷ Φαίδωνι περὶ τῶν λήξεων καὶ ἀποπληρώσεων τῶν ψυχῶν, ὅτι οἱ κακῶς βεβιωκότες κολάζονται ἐν τῷ Κωκυτῷ καὶ ἐν τῷ Πυριφλεγέθοντι 1.425 καὶ ἐν τῷ Ταρτάρῳ, ἅτινά εἰσιν ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς. καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ διαποροῦντας Ἕλληνας. ὁ δὲ θεῖος Πατρίκιος καὶ τῆς Προύσης ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς πρὸς τὸν δικαστὴν

ἀνθύπατον, ἐρωτηθεὶς ἐπὶ λαοῦ καὶ δήμου περὶ τῶν αὐτοφυῶν πόθεν ἐξέρχεται, οὕτως ἀπεκρίθη. ὁ κτίσας θεὸς πῦρ καὶ ὕδωρ ἐξ οὐκ ὄντων οὐσιῶν, καὶ ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς φῶς καὶ ἥλιον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας κατασκευάσας λόγῳ, προσέταξεν αὐτοῖς ἡμέραν καὶ νύκτα δαδουχεῖν· τοσαύτη γὰρ αὐτοῦ ἡ δύναμις ὅσον καὶ τὸ θέλημα. ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ συμπήξας, καὶ γῆν ἐπάνω τῶν ὑδάτων ἐδράσας, ἐποίησε τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα προγνωστικῆ ἐνεργείᾳ, ἵνα ὁ μέλλων παρ' αὐτοῦ πλασθῆσθαι ἄνθρωπος μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων καὶ συμφερόντων εἰς χρῆσιν ἐνδεῖται. ἐν οἷς δύο τόπους εὐτρεπίσας πάλιν αἰδίου, τὸν μὲν φωτὶ καταλάμπεσθαι καὶ ἀπεράντων ἀγαθῶν ἔμπλεων κατεσκεύασε, τὸν δὲ σκοτούς καὶ κολαστηρίου πυρὸς αἰωνίου πεποίηκεν, ὅπως οἱ μὲν εὐαρεστήσαντες αὐτῷ καὶ πρὸς τὴν τοῦ διαβόλου μὴ κατολισθήσαντες ἀπάτην τὸν τῶν φωσφόρων ἀγαθῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπολαβόντες τόπον αἰωνίως αὐτῷ συμβασιλεύσωσιν, οἱ δὲ παροργίσαντες αὐτὸν καὶ τῷ κοινῷ ἐχθρῷ ἐξακολουθήσαντες σὺν αὐτῷ καὶ τὸν τῶν σκοτεινοφόρων κολαστηρίων ἀπειληφότες χῶρον ἀτελευτήτως ἀποκλαύσωσι. διαχωρίσας δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ὡς περὶ τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, κατεκερμάτισε ταῦτα κατὰ πάσης αὐτοῦ τῆς κτίσεως, καὶ ἔστιν ὕδωρ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, ὃ ἔστιν αἰθήρ, καὶ ἔστιν ὕδωρ 1.426 καὶ πῦρ ὑποκάτω τῆς γῆς. καὶ τὸ μὲν ἐπάνω τῆς γῆς ὕδωρ συν αχθὲν εἰς συναγωγὴν μίαν θάλασσα προσηγορεύθη, τὸ δὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀπομείναν ἄβυσσος ἐκλήθη, ἐξ οὗ καθάπερ σίφωνές τινες ἀναπέμπονται πρὸς ζωὴν ἡμῶν καὶ παντὸς ζώου αἰπηγαί. ἀφ' οὗ καὶ τὰ θερμὰ ἀνάγονται. καὶ τὰ μὲν πορρωτέρω τοῦ κάτω πυρὸς ἀπέχοντα προνοία θεοῦ ἀναδίδονται ψυχρότερα, τὰ δὲ πλησίον τοῦ πυρὸς ἐκεῖθεν ἐκπυρούμενα ζέοντα λίαν ἀναφέρονται, ὅσα δὲ οὐ πολὺ πλησιάζουσι, χλιαρὰ ἀναδίδονται. καὶ τὸ μὲν ὑποκάτω τῆς γῆς πῦρ κολαστήριον ἔστι δαιμόνων καὶ ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ κατωτάτω ὕδωρ, ψυχρότερον ὂν καὶ εἰς βῶλους κρυστάλλου πεπηγός, ὃ καὶ Τάρταρος λέγεται, βασανιστήριον ἔστιν ὡσαύτως καὶ τοῦτο τῶν μὴ φυλαζάντων τὰς ἐντολάς τοῦ κυρίου. ὅτι δὲ πῦρ ἔστιν ὑποκάτω τῆς γῆς, πειθέτω σε τὸ ἐν Σικελίᾳ καὶ ἐν Λυκίᾳ προφανῶς ἀναδιδόμενον καὶ μέντοι καὶ ἐν ἄλλοις διαφόροις τόποις ὁμοίως παραδεικνύμενον πῦρ, εἰς τὴν φοβερὰν γέενναν προδήλως πάντας κατακαῖον ὅσοι τὰ τοῦ πυρὸς ἔργα πεπράχασι. περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Μωϋσῆς ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ φησὶν ὅτι πῦρ ἐκκέκαται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου, καυθήσεται ἕως ἄδου κατωτάτου, καταφάγεται γῆν καὶ τὰ γεννήματα αὐτῆς, φλέξει θεμέλια ὀρέων. οὕτως δὲ καὶ Ἡσαΐας διαρρήδη προφαίνων τοῖς ἀμαρτωλοῖς τὴν ἐσομένην καὶ ἡτοιμασμένην αὐτοῖς διὰ τοῦ ἀσβέστου πυρὸς κόλασιν ἐκβοᾷ "τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν ὅτι πῦρ καίεται, καὶ τίς ἀπαγγελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον; πορεύε 1.427 σθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ἧ ἐξεκαύσατε. καὶ ἐξελεύσονται καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί, λέγει κύριος. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν πάσης σαρκί." καὶ δὴ καὶ ὁ θεηγόρος Χρυσόστομος φησὶν· ὄρα παράδοξον αὐθις ἕτερον, ἐναντίας φύσεις συνιούσας. οὔτε γὰρ ἀστραπῆς τι πυρῶδες οὔτε ὕδατος ψυχρότερον, ἀλλ' ὅμως ἀναμίγνυται, καὶ οὐ συγχεῖται οὐδὲ κεράννυται, ἀλλὰ τοὺς οἱ κείους ἕκαστον διατηρεῖ ὄρους. τὸ πῦρ ἐν τῷ ὕδατι καὶ τὸ ὕδωρ ἐν τῷ πυρί, καὶ οὔτε τοῦτο ἐξήρανε ἐκεῖνο οὔτε ἐκεῖνο κατέσβεσε τοῦτο. καίτοι ἀστραπὴ τοῦ ἡλιακοῦ πυρὸς ὀξύτερον καὶ φανότερον. καὶ μαρτυροῦσιν αἱ ὄψεις αἱ ταῖς ἀκτίσι διηνεκῶς καταλαμπόμεναι, ἐκείνης δὲ τὴν φορὰν οὐδὲ πρὸς βραχὺ δυνάμεναι ἐνεγκεῖν. καὶ ὁ μὲν ἥλιος διὰ πάσης ἡμέρας διατρέχει τὸν οὐρανόν, αὐτὴ δὲ ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, ὡς καὶ Χριστὸς μαρτυρεῖ λέγων "ὡς περὶ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἐξ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν." εἶτα φησὶν "ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν." αὕτη πάλιν

έτέρα φύσις, οὐ μικρὰν ἡμῖν παρέχουσα χρεῖαν, ἀλλὰ τοσαύτην ὥστε εἰς τὸ πολὺ τῆς ζωῆς ἡμῖν συντελεῖν, κεκμηκότα ἀνακτᾶσθαι τὰ σώματα. τοῦτο γὰρ ἔργον ἀνέμων, ἀναρριπίζειν τὸν ἀέρα, ὥστε μὴ ἀκίνητον ὄντα διαφθεῖρεσθαι, πεπαίνειν δὲ τοὺς καρπούς καὶ τρέφειν τὰ σώματα. τί ἂν τις εἴποι τὰς ἐν ναυτιλίᾳ χρεῖας αὐτῶν, καὶ τοὺς καιροὺς οἷς τεταγμένως ἐφίστανται καὶ παραχωροῦσιν ἀλλήλοις, χορεύοντες ἐν τῷ πελάγει 1.428 καὶ τοὺς πλωτῆρας διαβιβάζοντες; καὶ ὁ μὲν παρέπεμψεν, ὁ δὲ διεδέξατο. καὶ ἐναντίας ὁδευόντων ὁδοὺς καὶ διακονούντων ἢ μάχη αὐτῶν πάλιν τῷ βίῳ γίνεται χρήσιμος. καὶ μυρία ἂν τις εἴποι τῶν ἀνέμων ἔργα. ἀλλ' ὅμως πάντα ταῦτα παραδραμῶν ὁ προφήτης καὶ καταλιπὼν ἀναλέγεσθαι, αὐτὸ μόνον τὴν εὐκολίαν τῆς δημιουργίας παρέστησε. τὸ γὰρ εἰπεῖν «ἐκ θησαυρῶν αὐτῶν» οὐ τοῦτο δηλοῦντός ἐστιν, ὅτι θησαυροὶ τινές εἰσιν ἀνέμων, ἀλλὰ τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐπιτάττοντος καὶ τὸ ἔτοιμον τῆς βουλήs καὶ παρεσκευασμένον. ὥσπερ γὰρ ὁ ἔχων ἐν θησαυρῷ μετὰ ἀδείας ἐξάγει πάντα, καὶ ὅτε βούλεται πάλιν εἰσάγει, οὕτως ὁ τοῦ παντὸς δημιουργὸς πάντα εὐκόλως ἐποίησε καὶ τῇ φύσει παρέδωκεν. εἶδες καὶ πόση ἐν ἀέρι διαφορὰ, καθάπερ καὶ ἐν πυρὶ καὶ ἐν ὕδατι πολλαὶ ἐναλλαγαί. καὶ γὰρ τοῦ ὕδατος τὸ μὲν ἐστὶ πηγαῖον, τὸ δὲ θαλάττιον, τὸ δὲ ἀέριον, τὸ δὲ ἐν νεφέλαις, τὸ δὲ ὑπερουράνιον, τὸ δὲ ὑπεράνω τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ ὑπόγειον, ἀφ' οὗ καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα ἐν διαφόροις τόποις ἀνάγονται, διὰ τοῦ ὑπογείου πυρὸς θερμανθέντα παραδόξως. καὶ τοῦ πυρὸς τὸ μὲν ἐστὶν ἐν ἡλίῳ, τὸ δὲ ἐν σελήνῃ, τὸ δὲ ἐν ἀστραπαῖς, τὸ δὲ ἐναέριον, τὸ δὲ ἀπὸ ξύλων, τὸ περὶ ἡμᾶς καὶ τὸ λυχναῖον, τὸ δὲ ἀπὸ γῆς (καὶ γὰρ ἔστι πολλαχού τὸ τοιοῦτο ἀπὸ γῆς ἀναδιδόμενον ἰδεῖν, ὥσπερ αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων), τὸ δὲ ἐν λίθοις παρατριβομένοις, τὸ δὲ ἐν κόμαις δένδρων καὶ αὐτῶν παρατριβομένων, τὸ δὲ ἐν κεραυνοῖς ἐκ τοῦ αἰθέρος, τὸ δὲ ἐξ ὑδάτων καὶ ὑέλων διαυγεστάτων καὶ καθὰ 1.429 ρωτάτων ἐξάλλεσθαι πέφυκεν. οὕτω δὲ καὶ ἐν ἀέρι πάλιν ὁ μὲν ἐστὶ παχύτερος ὁ περὶ ἡμᾶς καὶ φθοροποιὸς καὶ νόσων ποικίλων ἐπικινδύνων αἴτιος, ὁ δὲ λεπτότερος καὶ σωμάτων εὐκρασίας καὶ εὐρωστίας πρόξενος, ὁ δὲ αὐότερος καὶ πυρωδέστερος. ὥσπερ καὶ τῶν ἀνέμων πολλαὶ διαφοραί· ὁ μὲν γὰρ ἐστὶ λεπτότερος ὁ δὲ παχύτερος, ὁ μὲν ψυχρότερος ὁ δὲ ξηρότερος, ὁ μὲν ὑγρότερος ὁ δὲ θερμότερος. ὅθεν οὖν ὁ προφήτης ἐμπεσὼν εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν εὐεργετημάτων τούτων καὶ τῶν τοιούτων, ἐν οἷς ἢ τοῦ θεοῦ δύναμις καὶ σοφία δείκνυται, καὶ ἰδὼν τὸ πέλαγος ἀχανές, ἀπεπήδησε μέγα βοήσας ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, καὶ σοφίας ἐνέπλησας τὰ τε ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα.

Μετὰ δὲ Τίτον ἐβασίλευσε Δομετιανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη ἰε΄ μῆνας ἰα΄, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ ναῶ Ῥώμης κατ' ἐπιβουλήν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. διάδοχος γὰρ γενόμενος τοῦ ἀδελφοῦ οὐ τὴν πατρικὴν τε καὶ ἀδελφικὴν ἐζήλωσεν ἀριστοπολιτείαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Τιβερίου καὶ Νέρωνος ἀνοσιεργίαν ἐκ διαμέτρου. καὶ δὴ πᾶν εἶδος κακίας ἐπελθὼν, μαιφονίας τε καὶ γυναικομανίας ἅμα καὶ ἀνδρομανίας ἀνάπλεως γενόμενος, ἑαυτὸν ὁ ἄθεος τελευταῖον ἀπεθέωσε. κἀντεῦθεν ἔχθιστον ἅπασι καὶ ἀπόβλητον διὰ τὸ φονικόν τε καὶ θηριῶδες τῆς μιαρᾶς γνώμης ἑαυτὸν ὁ τάλας ἀποφήνας, εἰκότως μάλα τὰ ἐπίχειρα τῆς οἰκείας δυσμενείας κομισάμενος αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν μουσαρὸν καὶ βέβηλον καταστρέφει βίον, 1.430 ὡς εἴρηται. οὗτος τὰς γενέσεις τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης ἐρευνῶν, οὐκ ὀλίγους εὐρίσκων ἐν δυνάμει ἔσσεσθαι ἀνήρει διὰ προφάσεως. οὗτος διέταξεν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀμπέλους μὴ φυτεύειν. οὗτος τοὺς ἀπὸ γένους Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ ἀναιρεῖσθαι προσέταξεν· ἐδεδίει γὰρ τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου ὡς καὶ Ἡρώδης ὁ παιδοκτόνος. τοῦ κηρύγματος δὲ ἤδη δύναμιν λαμβάνοντος ἤγαγον συγγενεῖς τοῦ κυρίου πρὸς Δομετιανόν. οὓς καὶ ἐπηρώτησεν εἰ ἐκ Δαβὶδ καὶ Χριστοῦ εἰσι. καὶ ὠμολόγησαν. καὶ πόσων, ἔφη,

χρημάτων κυριεύετε; έννεά, φασί, δηναρίων οί πάντες, και πλέθρων γής όλίγων, έξών τούς φόρους άναφέρομεν. και τας χεϊρας σκληράς έκ τής έργασίας έπεδείκνυον. ό δέ, και όποία τίς έστιν ή τοϋ Χριστοϋ βασιλεία, και πότε φανησομένη; ώς οϋ κοσμική οϋδέ έπίγειος, έφασαν, έπουράνιος δέ και έπί συντελεία τών αίωνων έν δόξη έρχομένη κρϊναι ζώντας και νεκρούς. έφ' οίς αύτός τούτων καταφρονήσας έλευθέρους μέν αύτούς άφεϊναι έκέλευσε, τόν δέ τής εκκλησίας διωγμόν καταπαϋσαι. οϋτος ό Δομετιανός Νερούαν τινά ύπεϋθυνον έκέλευσε ζώντα βληθῆναι εις πϋρ. τών δέ άστρο νόμων ειπόντων ύπό κυνός τοϋτον άναλωθήσεσθαι, εύθϋς ύετός κατενεχθείς πολϋς τήν πυρκαϊάν έσβεσε, και δεδεμένον έτι τώ χεϊρε κύνες άφεθέντες τοϋτον κατέφαγον. Λάργιος δέ άστρονόμος ειπεν εις όψιν τώ Δομετιανώ τεθνήξεσθαι ήμέρα τῆδε. ό δέ έκέλευσεν αύτόν φυλαχθῆναι έν δεσμοίς, ώς άν τής ήμέρας διελ 1.431 θούσης τῆ επαύριον άναιρήση. αλλά σφαγέντος αύτοϋ ύπό Στε φάνου άπελευθέρου αύτοϋ άπελύθη άβλαβής. οϋτος Άπολλώνιον τόν Τυανέα άπέκειρε και δέσμιον εις δικαστήριον ήγαγε. τότε φασί και τó πολυθρύλητον έπος εκείνο τόν Άπολλώνιον ειπεϊν "οϋ μάν με κτανέεις, έπει οϋ τοι μόρσιμός ειμι," και άφαντον γενέσθαι παραχρήμα, κατ' αύτήν δέ τήν ώραν εύρεθῆναι εις Ποτιόλους ήμερών τριών διάστημα. ός εύρών εκείσε τόν μαθη τήν αύτοϋ Δάμαντα άνήγγειλεν αύτῷ τὰ κατ' αύτόν, καθά Φιλό στρατος ιστορεϊ. και τῷ μετὰ Δομετιανόν μέλλοντι βασιλεϋσαι Νέρουα τήν τελευτήν γράμμασιν οικείοις προεσήμανεν. έφ' οϋ Τιμόθεος ό άπόστολος και Όνήσιμος έμαρτύρησαν, και Κλήμης ύπερ Χριστοϋ άναιρείται, και Ίωάννης εύαγγελιστής έν Πάτμω τῆ νήσω ώς ύπεϋθυνος έξορίζεται. Ό δέ Άπολλώνιος από Ρώμης έλθών εις τó Βυζάντιον, και παρακληθείς ύπό τών έντοπίων, έποίησε ταϋτα, φυγαδεύσας τó πληθος τών όφρων και σκορπίων έκ τής πόλεως, ώστε μη άδικεϊσθαι ύπ' αύτών τούς άνθρώπους, και τών ίππων τήν άταξίαν χαλινώσας έν ταίς συνελεύσεσι τών άρχόντων. ώσαύτως και εις Άντιόχειαν παραγενόμενος δυσωπηθείς έποίησε. τυραννουμένων γάρ τών Άντιοχέων ύπό τών σκορπίων και κωνώπων, ποιήσας χαλκόν σκορπίον και χώσας αύτόν έν τῆ γῆ και μικρόν έπιστήσας επάνω κίονα, βαστάζειν προσέταξε καλάμους τῷ λαῷ, και περιερχομένους έν τῆ πόλει κράζειν τούς καλάμους έπισείοντας άκώ 1.432 νωπα τῆ πόλει. και οϋτως έξηφανίσθησαν έκ τής πόλεως οί τε σκορπίοι και οί κώνωπες. αίτηθείς δέ και περι τών έπικειμένων αύτῆ σεισμῶν, στενάξας έγραψεν έν διπτύχῳ ταϋτα "οϋαί σοι τά λαινα πόλις, ότι σεισμοίσι πολλοίς και πυρσοίς κατενεχθήση. κλαύσεται δέ σε και ό παρ' αϊγιαλοίς Όρόντης." περι οϋ μέντοι και ό μέγας Άναστάσιος Θεουπόλεώς φησιν "Άπολλωνίου δέ μέχρι νϋν έν τισι τόποις ένεργοϋσι τὰ άποτελέσματα ιστάμενα, τὰ μέν εις άποτροπήν ζώνων τετραπόδων και πετεινών βλάπτειν δυνα μένων άνθρώπους, τὰ δέ εις έποχήν ρευμάτων ποταμοϋ άτάκτως φερομένου, και άλλα εις έτερα επί φθορα και βλάβη άνθρώπων ύπάρχοντα άποτρόπαια ιστανται. και οϋ μόνον έν τῆ ζωῆ αύτοϋ ταϋτα και τὰ τοιαϋτα ειργάσαντο οί δαίμονες δι' αύτοϋ, αλλά γε και μετὰ τήν τελευτήν αύτοϋ παραμένοντες τῷ μνήματι αύτοϋ σημεϊά τινα έξ όνόματος αύτοϋ έπετέλεσαν προς άπάτην τών έλεει νών άνθρώπων, τών ραδίως ύποκλεπτομένων εις τὰ τοιαϋτα ύπό τοϋ διαβόλου. τί άν τις ειπεί περι τών κατὰ Μανέθωνα μαγικῶν έργων; ός τοιοϋτος άκρος γεγονε τῆ μαγικῆ άπάτη ώστε άει έσκωπτε προδήλως τόν Άπολλώνιον ώς μη άκριβῆ τήν κατ' αύτούς φιλοσοφικήν έμπειρίαν έσχηκότα. έδει γάρ αύτόν, φησίν, ώσπερ έγώ, λόγω μόνω ποιεϊν άπερ έβούλετο, και μη άποτελέσμασιν επιτρέπειν τὰ παρ' αύτοϋ πραττόμενα. ταϋτα δέ πάντα συγχω ρήσει τοϋ θεοϋ και ένεργεία δαιμόνων γίνονται προς τó δια τών τοι οϋτων πραγμάτων δοκιμάζεσθαι τήν ήμετέραν όρθόδοξον πίστιν, ει έδραία έστι και παγία προσμένουσα τῷ κυρίῳ, και μη

ὑποσυρο 1.433 μένη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῶν φαντασιωδῶν τεράτων καὶ σατανικῶν ἔργων τῶν πραττομένων ὑπὸ τῶν δούλων καὶ ὑπηρετῶν τῆς κακίας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου προεφήτευσάν τινες, ὡς Βαλαὰμ Σαυλὸς καὶ Καϊάφας, καὶ δαιμόνια πάλιν ἐξέβαλον, ὡς Ἰούδας καὶ οἱ υἱοὶ Σκεῦα. οὐκοῦν καὶ εἰς ἀναξίους ἢ χάρις ἐνεργεῖ πολλάκις, ἴν' ἑτέρους εὐεργετήσῃ. καὶ γὰρ Βαλαὰμ ἀμφοτέρων ἀλλότριος ἦν, βίου ἀρίστου καὶ πίστεως· ἀλλ' ὅμως ἐνήργησεν εἰς αὐτὸν ἢ χάρις διὰ τὴν ἑτέρων οἰκονομίαν. καὶ Φαραὼ τοιοῦτος ἦν, ἀλλὰ κάκειν' τὰ μέλλοντα προέδειξε. καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ παρανομώτατος, ἀλλὰ γε καὶ τούτῳ τὰ μετὰ πολλὰς ὕστερον ἐσόμενα γενεὰς ἀπεκάλυψεν. ὅθεν δῆλον ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν ἐναντίον ἐχόντων φρόνημα ἐπὶ τῷ προσήματι τοῦ Χριστοῦ τεράστια ποιοῦσιν ἑτέρα τέχνη τινὶ πρὸς ἀπάτην ἀνθρώπων ἀπειροκάλων, οἷος ἐγένετο Σίμων ὁ μάγος καὶ Μέναν δρος μετ' ἐκεῖνον καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, δι' οὓς εἰκότως ἔφη μὴ θαύμασιν ἀπατάσθαι προσήκειν μήτε μὴν ἐπαγγελίᾳ ψιλῇ, δοκιμάζειν δὲ τῶν λεγομένων τὴν ἀλήθειαν. ἐκ τῶν καρπῶν γάρ, φησὶν ὁ κύριος, αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

Νέρουας ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν μῆνας δ' ἡμέρας θ', σῶφρων ὢν καὶ ἐπιεικῆς. ἐκ Παιονίας δὲ ἀγγελία ἐπινικίων ἐλθοῦσα παρὰ Τραϊανοῦ, ἀνελθὼν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ λιβανωτὸν ἐπιθύσας, στὰς ἐπὶ βήματος, μεγάλα βοῶν τῆς τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν 1.434 Ῥωμαίων παρόντων ἔφη "ἀγαθῇ τύχῃ Νέρουας Τραϊανὸν υἱὸ ποιοῦμαι." οὗτος ἀπηγόρευσε τοῦ ἐκτέμνειν τινῶν τὰ αἰδοῖα ἐν Ῥώμῃ. νόσω δὲ τελευτᾷ. οὗτος ὁ Νέρουας ἀνεκαλέσατο τὸν θεολόγον Ἰωάννην ἐκ τῆς ἐξορίας, καὶ ἀπέλυσεν οἰκεῖν ἐν Ἐφέσῳ, μόνον τότε περιόντα τῷ βίῳ ἐκ τῶν ἑβ' μαθητῶν· ὃς συγγραψάμενος τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο. περὶ οὗ καὶ ὁ πολυῖστωρ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φησὶ "Θωμᾶς δὲ τὴν Παρθίαν εἴληγεν, Ἰωάννης δὲ τὴν Ἀσίαν, πρὸς ἣν καὶ διατρίψας ἐτελεύτησεν ἐν Ἐφέσῳ." καὶ πάλιν "ἐπὶ τούτοις οὖν καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας τελευτᾷ, καὶθάπτεται πρὸς τῶν αὐτόθι πιστῶν." ὁμοίως δὲ καὶ Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων ἐν Ἱεραπόλει τελειοῦται, καὶ θάπτεται μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ. περὶ ὧν καὶ Πολυκράτης ὁ τῆς ἐν Ἐφέσῳ παροικίας ἐπίσκοπος, Οὐίκτορι τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης γράφων, οὕτως φησὶ "καὶ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμηται, ἅτινα καὶ ἀναστήσονται τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου, Ἰωάννης ὁ ἐπιστήθιος Χριστοῦ, ὃς καὶ τὸ πέταλον πεφορηκῶς καὶ διδάσκαλος ἐν Ἐφέσῳ γενόμενος κεκοίμηται, καὶ Φίλιππος ὁ ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων ἐν Ἱεραπόλει τελευτᾷ. οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν εὐνοῦχον βαπτίσας καὶ τὸν Σίμωνα κατηχήσας." οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἰππόλυτος Ῥώμης περὶ τοῦ θείου κηρύγματος καὶ τῆς τελειώσεως τῶν ἀποστόλων διεξιὼν ἔφη "Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου κηρύσσει ἐν τῇ Ἀσίᾳ τὸν λόγον ἐξωρίσθη ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐπὶ Δομετιανοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ 1.435 κεῖθεν πάλιν εἰς Ἐφεσον ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακληθεὶς ὑπὸ Νέρουα, καὶ τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον συγγραψάμενος, ἔνθα καὶ τὴν ἀποκάλυψιν θεασάμενος, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἑκατὸν ἑξ· οὗ τὸ λείψανον ζητηθὲν οὐχ εὐρέθη." ὁ δὲ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ἀδελφὸς Καισάριος ἐπίσε ... ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου οὕτως ἀπεκρίνατο λέγων "αὐτὸς Ἰωάννης ἐν τῷ κατ' αὐτὸν εὐαγγελίῳ πρὸς τῷ τέλει διεσάφησε τοῦτο φάσκων «καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ» (τουτέστι τῷ Πέτρῳ) «ἀκολούθει μοι. ἐπὶ στραφεῖς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, καὶ φησὶ· κύριε, οὗτος δὲ τί; καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν, ἕως ἔρχωμαι, τί πρὸς σέ;» ἐπεὶ οὖν ἀλιεύοντας αὐτοὺς κατείληφε, τῷ Πέτρῳ μόνῳ προσέταξεν ἔπεσθαι αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰωάννην συμπορεύεσθαι βουλόμενος ἔφη «κύριε, οὗτος δὲ τί;» ὃν θεσπίσας ὁ Ἰησοῦς προσμένειν ἐπὶ τῆς ἀλείας φησὶν «ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἐνταῦθα καὶ ἀλιεύειν ἕως

ἂν ὑποστρέψας ἔρχωμαι πάλιν ὧδε, τί πρὸς σέ;» ὥστε οὖν ἄρι στα διορθούμενος τὴν ἐσφαλμένην αὐτῶν ὑπόνοιαν, εἰκότως ἔφη «καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει.» καὶ γὰρ ἐν πολλοῖς πολλάκις ἐσφάλλοντο πρὸς τὰς πεύσεις Χριστοῦ καὶ τὰς ἀποκρίσεις, καὶ ἤκουον ἀσύνετοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ, ἕως ἔλθόν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν κατὰ τὸν τοῦ κυρίου λόγον. εἰ δέ τις ἐριστικῶς καὶ προπετῶς ἀποκρινόμενος τὰς ἱεράς ταύτας φωνὰς καὶ μαρτυρίας ἀκαίρως δῆθεν συλλογιζόμενος εἶπη «πρὸς τὸ καταγγεῖλαι τὴν δευ 1.436 τέραν Χριστοῦ παρουσίαν κατελείφθη ζῶν ἐν σαρκὶ μετὰ Ἐνῶχ καὶ Ἥλῖα,» ἀκουέτω ὅτι περ μόνους διὰ τῆς ἀποκαλύψεως αὐτὸς οὗτος ἐκείνους ἐκ προσώπου λέγει κυρίου τοὺς δύο μάρτυρας γενῆ σέσθαι, Ἐνῶχ καὶ Ἥλῖαν, τοιάδε φάσκων «καὶ δώσω τοῖς δυοῖν μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας #22αζζ', περιβεβλημένοι σάκκου.» οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι. πῦρ ἐκπορεύεται τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, ποιήσει τὸ ἀναβαῖνον θηρίον ἐκ τῆς ἀβύσσου πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει καὶ ἀποκτείνει αὐτούς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς μεγάλης πόλεως ἔσσονται ἡμέρας τρεῖς ἡμισυ ἄταφα, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. μάτην οὖν παραληροῦσί τινες, φάσκοντες αὐτὸν ζῆν ἔτι ἐν σαρκί, καὶ μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσι τῷ ὄντι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται, οἴκοθεν τοῦτο καὶ οὐκ ἔκ τινων ἱερῶν ἐξηγητῶν ῥιψοκινδύνως τε καὶ τολμηρῶς ὄντως τε ρατευόμενοι."

Μετὰ δὲ Νέρουαν ἐβασίλευσε Τραϊανὸς ἔτη ιθ' μῆνας ἡμέρας ιε'. οὗτος ἦν μισοπόνηρος καὶ φιλοδίκαιος. γυμνώσας γὰρ ποτε ξίφος ἐνώπιον τῶν ἐν τέλει πάντων ἔδωκε τῷ ἐπάρχῳ, εἰπὼν "δέξαι τοῦτο· καὶ εἰ μὲν καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ δὲ μή, κατ' ἐμοῦ αὐτῷ χρῆσαι." προεχειρίσθη δὲ ὑπὸ Νέρουα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ὡς πολεμικώτατος καὶ πολλὰ κατορθώματα ἐν Ῥώμῃ καὶ πανταχοῦ γῆς πεποικηκώς. φίλου δὲ τινος αὐτοῦ ποτὲ διαβληθέντος ὡς ἐπιβούλου, καὶ τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐκκεντηθέν 1.437 τος ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν καὶ τὸ γένειον ἀποκειραμένου, ἐπεὶ τυφλὸς πρὸς Τραϊανὸν εἰσήχθη, πολλὰ λυπηθεὶς ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλῳ, πόλιν ἦν ἔκτισεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν νῦν Τραϊανού πόλιν, τοῦτον κατοικτείας ὡς δεσπότην τῆς πόλεως ἐκεῖσε ἀπέστειλεν εἶναι, ἕως τῆς αὐτοῦ τελευτῆς θεραπείαν αὐτοῦ πᾶσαν ποιησάμενος. οὗτος προσέταξε τὸ Χριστιανὸν φύλον μὴ ἐκζητεῖσθαι, ἐμπεσὸν δὲ κολάζεσθαι. ἐπὶ αὐτοῦ Σίμωνα τὸν μάγον Μένανδρος διεδέξατο, γόης καὶ ἀπατεῶν, Σαμαρεὺς τὸ γένος, ἑαυτὸν Χριστὸν ὀνομάζων. ἦν δὲ καὶ Κήρινθος αἰρεσιάρχης τότε καὶ Νικόλαος, εἷς τῶν ἐπτὰ διακόνων, οἱ αἰρεσιάρχαι καὶ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας. ἐπὶ τούτου ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος καὶ Συμεὼν ὁ τοῦ Κλεόπα. θνήσκει δὲ Τραϊανὸς Ἀδριανὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ προχειρισάμενος βασιλέα. Ἀδριανὸς Αἴλιος ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'. ἦν δὲ Ἄφρος τὸ γένος, φιλόλογος, ἐπιτήδειος ἐν τε τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ τῷ ἐμμέτρῳ, συγγενῆς καὶ υἱοπεποιημένος τῷ Τραϊανῷ. οὗτος ἐν Μυσίᾳ θηράσας ὠκοδόμησε πόλιν, καὶ μετωνόμασεν αὐτὴν Ἀδριανού θήρας ἐν τοῖς μιτάτοις. ὡσαύτως καὶ ἑτέραν πόλιν ἐν Θράκῃ, προσαγορεύσας αὐτὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ναὸν ἐν Κυζίκῳ. ἐφ' οὗ στασιασάντων τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν οἰκοδομήσαι βουληθέντων, ὀργίζεται κατ' αὐτῶν σφόδρα, καὶ πολέμου γενομένου μεταξὺ ἀνείλεν ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μυριάδας νη'. καὶ τὰ μὲν παλαιὰ λείψανα τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ κατερειπώσας κτίζει νέαν Ἱερουσαλήμ, ἦν δὴ καὶ Αἰλίαν προση 1.438 γόρευσε. καὶ στήσας τὸ ἑαυτοῦ εἶδωλον ἐν τῷ ναῷ, οἰκεῖν Ἐλ ληνας ἐν τῇ πόλει προσέταξε. σημεῖον δὲ γέγονε τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ ὡς τὸ τοῦ Σολομῶντος σημεῖον αὐτόματον διαλυθῆναι. Σίμηλον δὲ τινὰ ἐν τε φρονήσει καὶ ἐπιεικείᾳ καὶ ἀρεταῖς πολλαῖς κεκοσμημένον

πάνυ ἔτιμα, καὶ ἐν μεγάλῃ ἀρχῇ κατέστησεν αὐτόν· ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς κρατήσας ἀπέστη αὐτῆς, καὶ ἐν ἀγρῶ ἑπτὰ ἔτη διατρίψας ἐτελεύτησεν, ἐπιγραφῆναι προστάξας ἐν τῷ μνημείῳ αὐτοῦ "Σίμηλος ἐνταῦθα κατάκειται βιώσας μὲν ἔτη ..., ζήσας δὲ ἑπτὰ." οὗτος Ἀδριανὸς χρέων ὀφειλὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν πόλεων καὶ πολιτῶν τῷ δημοσίῳ λόγῳ ἀνηκούσας ἀπέκοψε, καὶ σὰς τοὺς χάρτας. Νίκαιάν τε καὶ Νικομήδειαν σεισμῶ πτωθεὶ σὰς ἀνεκτέησατο. ἐπὶ τούτου Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἠνδρίζετο· ὡς γὰρ φησι Κλήμης ὁ στρωματεύς, ἐπὶ Ἀδριανοῦ ὑπῆρχον αἰρεσιῶται, ἐχθροὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, Σατορνίνος Βασιλείδης καὶ Καρποκράτης. θνήσκει δὲ Ἀδριανὸς βίᾳ τῆς νόσου, κράζων "ὦ Ζεῦ, πόσον κακὸν ἔστιν ἐπιθυμοῦντά τινα ἀποθανεῖν καὶ μὴ τυγχάνειν." τελευτῶν δὲ προχειρίζεται Ἀντωνῖνον· τελευτήσαντος γὰρ Τραϊανοῦ ἐπλάσατο ἐπιστολὴν ὡς δῆθεν παρ' αὐτοῦ γραφεῖσαν πρὸς τὴν βουλὴν, ἔνθα υἱὸν καὶ διάδοχον τῆς βασιλείας ὠνόμασεν. Ἀντωνῖνος ὁ εὐσεβὴς ἐβασίλευσεν ἔτη κδ', υἰοποιηθεὶς τῷ Ἀδριανῶ, καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ εὐσεβῆς ἐπεκλήθη· πᾶσαν γὰρ 1.439 ἀρετὴν ἐπεκτέησατο. ὡς φησι δὲ Κλήμης, ὅτι ἐπὶ αὐτοῦ Οὐαλεντίνος καὶ Κέρδων καὶ Μαρκίων ἐν Ῥώμῃ αἰρεσιάρχαι ἐγνωρίζοντο, καὶ Τατιανὸς καὶ Βαρδισάνης καὶ Πρισκίλλα καὶ Μαξιμίλλα αἱ ψευδοπροφήτιδες τῶν κατὰ Φρύγας ἐγνωρίζοντο. καὶ Γαληνὸς ὁ ἰατρὸς τότε ἐθαυμάζετο. καὶ Βαρδισάνης δὲ τις Σύρος διαλεκτικώτατος καὶ σοφὸς ἦν, ὥστε θαυμάζεσθαι αὐτοῦ πρὸς τοῦ Ἀντωνίνου τὸν κατὰ εἰμαρμένης λόγον. Πολύκαρπος δὲ ἐπίσκοπος Σμύρνης εἰς ὄψιν ἐλθὼν Μαρκίῳ ἠκούσεν "ἐπιγινώσκεις ἡμᾶς, ὦ καλὲ Πολύκαρπε;" ὁ δὲ "ἐπιγινώσκω σέ" ἔφη "τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ." θνήσκει δὲ Ἀντωνῖνος προβαλόμενος εἰς βασιλέα Μάρκον Ἀντωνῖνον τὸν ἴδιον γαμβρόν. ἐπὶ τούτου Πολύκαρπος ὁ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ Διονύσιου τοῦ ἐπίσκοπου Κορίνθου ἐμαρτύρησαν. Μάρκος Ἀντωνῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη ιθ', μετὰ μὲν Σεβήρου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ ἔτη ι' καὶ μῆνας θ'. πολεμοῦντος δὲ Γερμανοῦ καὶ Σαρμάτας, δίψει τῆς στρατιᾶς πιεζομένης καὶ διὰ τοῦτο κινδυνευούσης, τοὺς ἐπὶ τῆς Μελιτηνῆς οὕτω καλουμένης λεγεῶνας, Χριστιανούς ὄντας, δι' εὐχῆς ἐκτενοῦς πρὸς τὸν θεὸν γενόμενης τοὺς μὲν πολεμίους κεραυνῶ βληθῆναι, ὄμβρῳ δὲ τοὺς Ῥωμαίους παραμυθήσασθαι. ὅπερ σφοδρῶς καταπλήξαν τὸν βασιλέα, γράφει τιμᾶν Χριστιανούς, τὴν δὲ λεγεῶνα κεραυνοβόλον προσαγορευῆσαι. ἐπὶ τούτου Ἑβραῖός τις συνοδοιπορῶν Χρὶ 1.440 στιανοῖς κατὰ τὴν ἔρημον καὶ ἀρρωστία συσχεθεὶς βαρυτάτη, κινδυνεύειν ἤδη μέλλων, παρεκάλει τοὺς Χριστιανούς ἐνορκῶν εἰς τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα βαπτίσει αὐτόν. ὕδατος δὲ μὴ ὄντος μῆτε ἱερέως τῶν Χριστιανῶν ἀποδυσάντων αὐτόν, εἷς ἐξ αὐτῶν πλήσας τὰς χεῖρας ψάμμου ἐκ τρίτου ἐπέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, τρίτον λέγων "βαπτίζεται Θεόδωρος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος." καὶ παραχρῆμα ἀνερρώσθη ὁ ἄνθρωπος, τελείαν ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου εὐράμενος. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ συζητήσεως παρὰ τοῦ πάπα Διονυσίου γενομένης περὶ τούτου, πάλιν ἐβαπτίσθη δι' ὕδατος. τὸν δὲ προβαπτίσαντα αὐτόν διὰ τῆς ψάμμου, ἄξιον ὑπάρχοντα, διὰ κονον ἐχειροτονήσατο. καὶ εἰκότως· ὁ γὰρ μέγας Γρηγόριος ἀπαρίθμησιν ποιησάμενος τῶν βαπτισμῶν οὕτως φησὶν "ἐβάπτισε Μωϋσῆς ἐν ὕδατι, καὶ πρὸ τούτου ἐν νεφέλῃ καὶ θαλάσῃ. ἐβάπτισε καὶ Ἰωάννης, οὐκέτι μὲν Ἰουδαϊκῶς· οὐ γὰρ ἐν ὕδατι μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς μετάνοιαν. βαπτίζει καὶ Ἰησοῦς, ἀλλ' ἐν πνεύματι· τοῦτο ἡ τελειότης. οἶδα καὶ τέταρτον βάπτισμα, τὸ διὰ μαρτυρίου καὶ αἵματος. οἶδα καὶ πέμπτον, τὸ τῶν δακρύων. οὐκοῦν διὰ τὸ μηδέτερον τούτων εἶναι δικαίως οὐ παρεδέχθη." ἐπὶ τούτου καὶ Ὀππιανὸς τὴν ἀλιευτικὴν συνεγράψατο. οὗτος ὁ Μάρκος πάνσοφος ἦν καὶ ἐνάρετος, καὶ τὴν Ῥώμην ἐκ πολλῶν πολέμων διασωσάμενος ἠγαπήθη σφόδρα ὑπὸ τῶν πολιτῶν. ἀπέθανε δὲ

φαρμακευθείς ὑπὸ Κομόδου τοῦ ἰδίου υἱοῦ. τὴν δὲ μνήμην 1.441 τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἡ βουλή ἔχουσα μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν χρυσῶ ἀνδριάντι αὐτὸν ἐτίμησε.

Κόμοδος υἱὸς Μάρκου ἐβασίλευσε ἔτη ιβ' μῆνας θ'. οὗτος εἶχε τρίχας ξανθὰς, εἰκασμένας χρυσῶ. ἦν δὲ φιλοκύνηγος καὶ μοιχικώτατος πάνυ, ὃν καὶ φασὶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δώδεκα λέοντας φονεῦσαι. γέγονε δὲ καὶ ποδαλγὸς καὶ κατωβαρῆς. συνέβη δὲ πολλὰ κακὰ παθεῖν τὴν Ῥώμην ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ· λιμοῦ γὰρ γενομένου δισχίλιοι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν. Ἀφρικανὸς δὲ φησὶν ὁ χρονογράφος ὅτι ἐπὶ τούτου Κλήμης ὁ στρωματεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐγνωρίζετο· Κλήμεντος δὲ φοιτητῆς Ὀριγένης ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ Μοντανὸς αἰρεσιάρχης τότε ἦν, ὃς ἑαυτὸν παράκλητον ἔλεγεν εἶναι. οὗτος ὁ Κόμοδος τοῦ ἐν Ῥόδῳ κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν τῇ ἑαυτοῦ στήλῃ προσέπηξε. τοῦτον Νάρκισσός τις τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἐν λουτρῶ ἀπέπνιξε. Περτίναξ ἐβασίλευσεν ἡμέρας πζ', μήτε τὴν γυναῖκα μήτε τὰ τέκνα εἰς τὸ παλάτιον εἰσαγαγὼν, ἀλλ' ἐάσας παρὰ τῷ πάππῳ διστάσθαι. ἐπὶ τούτου, ὡς φησὶν Εὐσέβιος, ἦν ὁ Σύμμαχος, εἷς τῶν ἐρμηνευτῶν τῆς τῶν Ἑβραίων γραφῆς, Ἐβιωναῖος τὴν αἴρεσιν. ἀλλὰ καὶ Πορφύριος ὁ φιλόσοφος ὁ κατὰ Χριστιανῶν γράψας, καὶ Ἀφρικανὸς ὁ χρονογράφος. ἐπὶ τούτου Λεωνίδης ὁ τοῦ κακόφρονος Ὀριγένους πατὴρ ἐμαρτύρησεν. οὗτος Περτίναξ ἐσφάγη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. 1.442 Ἰουλιανὸς Δίδιος ἐβασίλευσεν ἡμέρας ξ'. Δίδιος δὲ ἐπε κλήθη διὰ τὸ ὑπὸ δώρων λαβεῖν τὴν βασιλείαν. φαυλότατος δὲ ἦν τοῖς τρόποις, καὶ τοῖς ἔργοις ἀνοσιουργὸς καὶ χρημάτων ἐραστὴς· ὃς διὰ τὸ αἰσχροῦς βιοῦν καὶ ἀπανθρώπως ὑπὸ τῆς βουλῆς θανάτῳ καταψηφισθεὶς ἐσφάγη. Σεβῆρος ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ' μῆνας ἧ'. Σεβῆρος δὲ ὁ αἶρετικὸς λέγεται. οὗτος τὸν ἐν Βρετανίᾳ νικήσας πόλεμον ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν περιετείχισε τὴν νῆσον σταδίοις χιλίοις. οὗτος τὸ Βυζάντιον παραλαβὼν τὰ τεῖχη αὐτοῦ καθεῖλεν. εἶχε δὲ τὸ Βυζάντιον πύργους ἑπτὰ, ἐκ τῶν Θρακικῶν πυλῶν ἀρχομένους καὶ ἐπὶ τὴν ἀρκτῶαν θάλασσαν καθήκοντας, καὶ τούτων εἴ τις ἐν ἑτέρῳ πύργῳ προσῆλθεν, οὐδεμία αἴσθησις τοῖς ἄλλοις ἐγένετο· εἰ δὲ ἐν τῷ πρώτῳ πύργῳ ἀνεβόησεν ἢ λίθον ἐσάλευσεν, αὐτὸς τε ἤχει καὶ σιωπήσας τῷ δευτέρῳ μετεδίδου τῆς ἡχῆς, καὶ οὗτος τῷ τρίτῳ καὶ ἑξῆς ὁμοίως. οὗτος καὶ τὸ Ζεῦξιππον λουτρὸν ἔκτισε Βυζαντίοις, καὶ τὸ πρῶτον κτίσμα τῷ ἵπποδρόμῳ παρέδωκε, καὶ κυνήγιον καὶ θέατρον αὐτοῖς κατεσκεύασεν. ἐπὶ τούτου Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τὴν Ἀρτέμωνος αἴρεσιν ἀνεεώσατο. οὗτος ὁ Σεβῆρος ἐν πολέμοις σχολάζων νόσῳ τελευτᾷ, καταλιπὼν παῖδας τρεῖς. Ἐπὶ τούτου ἠκμαζεν Ὀριγένης, ὅστις εἰς Ἀλεξανδρείαν ὧν μεγίστην εἰς τὸν θεῖον λόγον σπουδὴν κατεβάλλετο· οὐ μόνον γὰρ τοῖς πιστοῖς πρόξενος ὠφελείας μεγάλης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τῶν αἰρετικῶν οὐκ ὀλίγοις· ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τὰ ὑγιῆ τῆς πίστεως παρα 1.443 λαμβάνοντες δόγματα ζηλωταὶ τῆς ἀληθείας ἐγίνοντο. ἐξ ὧν ὑπῆρχε διαφερόντως Ἀμβρόσιος, ἀνὴρ ἐπίσημος καὶ φιλόλογος, ὃς εἰς γνῶσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀφικέσθαι σπουδάσας ἀπέστη τῆς Οὐα λεντίνου καὶ Μαρκίωνος αἰρέσεως, πείραν τῆς ἐνθέου αὐτοῦ παιδείας ἀρκοῦσαν κτησάμενος. πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν ἕξωθεν φιλοσόφων πρὸς αὐτὸν φοιτῶντες μεγίστην καὶ αὐτοὶ πρὸς τὰ οἰκεία μαθήματα τὴν ὠφέλειαν ἐκαρποῦντο· καὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς μέγας ἐνομιζέτο, παραδιδούς γεωμετρίαν καὶ ἀριθμητικὴν καὶ τᾶλλα προπαιδεύματα. διόπερ οὐκ ὀλίγοι τῶν παρ' Ἑλλήσι φιλοσόφων μαρτυροῦσιν αὐτὸν, μνήμην ἐν τοῖς ἰδίῳ ποιούμενοι συγγράμμασιν ὡς διδασκάλου. καὶ γὰρ εὐφυῆς παιδὸθεν ὑπῆρχε σφόδρα καὶ ζητητικὸς ἄγαν. ὃν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ τὸ τῆς θείας γραφῆς βούλημα πυνθανόμενον ὡς βαθύτερον ἢ διανοούμενον ἐπέπληττεν ὁ πατὴρ, μηδὲν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν περαιτέρω ζητεῖν· ὃς καὶ τῆς εὐτεχνίας ἑαυτὸν ἐμακάριζεν. ἀγνείαν δὲ καὶ ἐγκράτειαν τοσαύτην ἐκ νέου τοῦ σώματος ἤσκησεν ὡς ὀβολοῖς τέσσαρσι καὶ μόνοις πρὸς διατροφὴν ἐκάστης ἡμέρας ἀρκεῖσθαι. καὶ μέντοι

καὶ ἐν πολλοῖς ἔτεσι τοῦτο ποιῶν διετέλει, καὶ ἐπ' ἐδάφους καὶ ψιάθῳ καθέδων καὶ ὀλίγον καιρὸν τῆς νυκτὸς ἀναπαυόμενος τὸν πλείονα εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱερῶν λογίων διήνυεν, ἐν τούτοις ἐπεκτεινόμενος. ἐπὶ τε ἀσιτία καὶ ἀγρυπνία καὶ γυμνότητι ἑαυτὸν πιέζων τοσοῦτον κατεδάμασε τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος ὡς ὄρασθαι παντελῶς αὐτὸν ἀπεσκληκέναι· οἴνου γὰρ καὶ ἐλαίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀπεχόμενος ἀνατροπὴν τοῦ θώρακος μεγίστην ὑπέμεινεν. ἔνθεν γέ τοι δια 1.444 βόητος γενόμενος ὡς διαπρέπων ἔργῳ καὶ λόγῳ, πολλοὺς Ἑλληνας τὴν εἰδωλομανίαν βδελύττεσθαι πείσας μαρτυρίου στέφανον ἀναδήσασθαι παρεσκεύασε. πολλῆς οὖν φήμης περὶ αὐτοῦ τρε χούσης καὶ πολλῶν μακρόθεν πρὸς αὐτὸν συρρυνέντων, οὐ μόνον Ἑλληνας φιλοσόφους καὶ αἰρετικούς ἔλλογίμους πρὸς εὐσέβειαν εἴλκυσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας Χριστιανοὺς μᾶλλον στοιχειώσας ἐπεβεβαίωσεν. ὃν ὁ προλεχθεὶς Ἀμβρόσιος ἰκετεύσας πολλὰ καὶ παραβιασάμενος ἐν Καισαρείᾳ, καὶ ταχυγράφους μὲν αὐτῷ παραστήσας ἐπτὰ πλείους δὲ καλλιγράφους, ἐρμηνεῦσαι τὰς θείας γραφὰς αὐτὸν πεποίηκε. καὶ ὁ μὲν τὴν δέουσαν χρεῖαν αὐτῷ παρεῖχεν, ὁ δὲ ἐπὶ σχολῆς γενόμενος ὑπηγόρευσε τοῖς ταχυγράφοις, καὶ οἱ βιβλιογράφοι σὺν γυναιξὶν ἔγραψαν, καλλιγραφεῖν ἐξήσκη μένοι. πᾶσάν τε θεῖαν γραφὴν ἠρμήνευσεν ἐπὶ ἔτη ιη'. λέγεται δὲ ὅτι ἑξακισχιλίας βίβλους συνέταξε. τοσοῦτον γὰρ ζῆλον εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων λόγων ὁ Ἀμβρόσιος ἐπεδείκνυτο, ὥστε τὴν πολλὴν αὐτοῦ σπουδὴν Ὁριγένης μαρτυρῶν γράφει πρὸς τινα λέγων "ὁ ἱερὸς καὶ θεῶ γνησίως ἀνακείμενος Ἀμβρόσιος πολλὰ προσαγορεύει σε, ὅστις νομίζων με φιλόπονον εἶναι καὶ πάνυ διψᾶν τοῦ θείου λόγου ἤλεγξε τῇ ἰδίᾳ φιλοπονίᾳ τῷ πρὸς τὰ ἅγια μαθήματα ἔρωτι. ὅθεν ἐπὶ τοσοῦτόν με παρελήλυθεν ὥστε κινδυνεύειν ἀπαυδᾶν πρὸς τὰς αὐτοῦ προτάσεις. οὔτε γὰρ δειπνήσαι ἔστιν ἡμῖν ἀντιβάλλουσιν, οὔτε δειπνήσασιν ἔξεστι περιπατῆσαι καὶ διαναπαῦσαι τὰ σώματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις φιλο 1.445 λογεῖν καὶ ἀκριβοῦν τὰ ἀντίγραφα ἀναγκαζόμεθα. οὔτε μὴν ὄλην ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος τὴν νύκτα ἔξεστιν ἡμῖν κοιμᾶσθαι, ἐπὶ πολὺ τῆς ἑσπέρας τῆς φιλολογίας παρατεινούσης. ἐῷ δὲ λέγειν καὶ τὰ ἔωθεν μέχρι τῆς θ', ἔσθ' ὅτε καὶ δεκάτης ὥρας· πάντες γὰρ οἱ θέλοντες φιλοπονεῖν τοὺς καιροὺς ἐκείνους τῇ ἐξετάσει τῶν θείων λογίων καὶ ταῖς ἀναγνώσεσιν ἀνατιθέασιν." πᾶσαν τοίνυν ἐρμηνεύσας τὴν θεῖαν γραφὴν ἐτελεύτησεν ἐτῶν ξθ'. περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τοῖς Παναρίοις λέγει "τοῦ μὲν Ἀμβροσίου τὰ πρὸς τροφήν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ὀξυγράφοις καὶ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἐξαρκοῦντος, χάρτας τε καὶ τᾶλλα τῶν ἀναλωμάτων, τοῦ δὲ Ὁριγένους ἔν τε ἀγρυπνίαις καὶ πολιτείαις ὑπερβαλλούσαις καὶ σχολῇ μεγίστη τὸν περὶ τῆς γραφῆς διανύοντος κάματον, καὶ πᾶσαν τὴν καλουμένην τῶν ἐξαπλῶν πραγματείαν καὶ τῶν λοιπῶν ὁ ἀνὴρ μετὰ καμάτου πεφιλοτίμηται. οὐ μόνον γὰρ τὰς ἐπισήμους ἐκ δόσεις κατὰ ταῦτόν συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ πέμπτην καὶ ἕκτην κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐν Ἱερικῷ παρατυχῶν ἐν τινὶ πίθῳ, ταύτας συνέταξεν. ἐπὶ ταῦτόν οὖν πάσας συναγαγὼν, διελὼν δὲ καὶ ἀντιπαραθεὶς ἀλλήλων μετὰ αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημειώσεως τὰ τῶν λεγομένων ἐξαπλῶν ἀντιγράφων εὐφυῶς μάλα καὶ ἐπιστημόνως ἐκ πολυπειρίας κατεσκεύασεν." Ἄλλ' οὐκ εἰς τέλος ἄσβεστον αὐτοῦ τὸ κλέος διέμεινε. συμ βέβηκε γὰρ αὐτῷ τὸ τῆς πολυπειρίας δραστήριον πτώμα ἐξαισίον, καὶ μέντοι σκάνδαλον πολλοῖς καὶ ἀπωλείας πρόξενος γέγονε. βου 1.446 λόμενος γὰρ μηδὲν ἔᾶσαι τῶν θείων γραφῶν ἀνεξήγητον, εἰς ἑπα γωγὴν ἑαυτὸν περιέβαλεν ἀμαρτίας καὶ θανάσιμα ἐξηγήσατο ῥήματα. ἐξ αὐτοῦ γὰρ καὶ Ἄρειος τὰς ἀφορμὰς εἴληφε καὶ οἱ καθ' ἑξὸς ἀνόμοιοι τε καὶ ἀνόσιοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. φάσκει γὰρ οὗτος τολμήσας κατὰ τὴν ἀρχὴν ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ὄραν τὸν πατέρα οὐ δύναται, οὔτε τὸν υἱὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὔτε οἱ ἄγγελοι τὸ πνεῦμα, οὔτε οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἀγγέλους. καὶ ἐκ

τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς οὐ θέλει εἶναι τὸν υἱόν, ἀλλὰ κτίσμα, καὶ κατὰ χάριν υἱὸν λέγεσθαι, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ψυχὴν προϋπάρχειν, καὶ τῶν δαιμόνων τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, καὶ τέλος τῆς κολάσεως, καὶ τὰ ἐξῆς τῶν βλασφημιῶν αὐτοῦ. πολλὴν γοῦν πεποίηκε σύνταξιν εἰς ἐκάστην γραφὴν, καὶ ὅσα μὲν ἐν προσομιλίαις καὶ διὰ προοιμίων εἰς ἡθὴ τε καὶ εἰς φύσεις ζῶων τε καὶ ἀλόγων εἶρηκε μέσος φερόμενος, πολλάκις χαριέντως διηγῆσατο, ὅσα δὲ περὶ πίστεως ἐδογματίσεν, τῶν πάντων ἀτοπώτερος εὐρίσκειται. ἔδοξε δὲ καὶ ἀσκητικὸν βίον ἐπανηρῆσθαι, καὶ κατὰ τὸ σωματίον ἐπινενοηκέναι τι, οἱ μὲν ὅτι νεῦρον ἀποτετμηκέναι διὰ τὸ μὴ τῆ ἡδονῆ παρενοχλεῖσθαι, οἱ δὲ φάρμακον ἐπιτεθῆναι τοῖς μορίοις εἶπον παρ' αὐτοῦ καὶ ἀποξηρᾶναι. ἄλλοι δὲ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρουσιν, ὡς ὅτι καὶ βοτάνην ἰατρικὴν εὗρε μνήμης ἕνεκα. οὗτος πολλὰ λέγεται πεπονθέναι ὑπὲρ Χριστοῦ, λόγιος ὢν σφόδρα καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνατεθραμμένος. φθόνῳ δὲ διαβληθεὶς πρὸς τοὺς τῆς ἐξουσίας ἄρχοντας, κακομηχανία διαβολικῆς ἐπινοίας εἰς 1.447 αἰσχρότερον ἄνδρα φασὶν ἐπινοηθῆναι παρὰ τῶν τῆς κακίας ἔργα τῶν τοῦτον ὑπολαβεῖν. Αἰθίοπα γὰρ αὐτῷ παρεσκεύασαν εἰς παράχρησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὁ δὲ μὴ φέρων τὴν τοσαύτην βδελυρὰν ἐπίνοιαν ἔρρηξε φωνὴν ἀμφοτέρων αὐτῷ προτεθέντων πραγμάτων. ἐπεὶ δὲ τοῦτο καθωμολόγησε θῆσαι, βαλόντες ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ λίβανον, εἰς τὴν τοῦ βωμοῦ πυρὰν καθῆκε, καὶ οὕτω τοῦ μαρτυρίου ἀπὸ τῶν κρινάντων ἀπεβλήθη καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐξώσθη. τὴν Ἀλεξάνδρειαν δὲ λιπὼν διὰ τὸ ὄνειδος τὴν Ἰουδαίαν κατέλαβεν. ἀνελθὼν δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ὡς ἐξηγητῆς καὶ λόγιος προετρέπετο ἀπὸ τοῦ ἱερατοῦ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας εἰπεῖν· πρεσβύτερος γὰρ προὔπηρχε. καὶ πολλὰ καταναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἀναστὰς καὶ τοῦτο μόνον τὸ ῥητὸν εἰπὼν "τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῆ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου;" πτύξας τὸ βιβλίον ἐκάθισεν μετὰ κλαυθμοῦ καὶ δακρύων, πάντων ὁμοῦ συγκλαιόντων αὐτῷ. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενά τε καὶ ἀδόξενα διὰ τὸ πλῆθος τῆς γνώσεως αὐτοῦ καὶ συντάξεως τῶν βιβλίων· ὅθεν καὶ συντακτικὸς ὠνομάσθη διὰ τὸ πολλὰ πεποικέναι βιβλία, μὴ ἀκούων, ὡς ἔοικε, τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος λέγοντος "υἱέ, φύλασσε τοῦ μὴ ποιεῖν βιβλία πολλά, καὶ μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου, καὶ καρδία σου μὴ ταχυνάτω τοῦ ἐξενεγκεῖν λόγον ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω. διὰ τοῦτο ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι· εἰσὶ γὰρ λόγοι 1.448 πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητος. καὶ μὴ γίνου δίκαιος πολὺ· ἔστι γὰρ δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μὴ ποτε ἀσεβήσης." ταύτας τοίνυν παραγραψάμενος τὰς ἱεράς παραινέσεις καὶ παραγκωνισάμενος, οὐδὲ τοῦ θεοῦ σπεσίῳ προσέσχε Παῦλος τῆ ἐννοία τε καὶ συνέσει ἐν τοῖς συντάγμασιν. ὁ γὰρ τρισμακάριος Παῦλος ἐν παρασκευῇ λόγων παντοδαπῶν βραχυτάτας ἐπιστολάς τῇ γραφῇ παραδέδωκε, καίτοι μυρία καὶ ἀπόρρητα λέγειν ἔχων, ἅτε τὰ μέχρι οὐρανοῦ τρίτου θεωρήματα ἐπιφθάσας, ἐπ' αὐτὸν δὲ τὸν θεοπρεπῆ παράδεισον ἀναρπασθεὶς καὶ τῶν ἐκεῖσε ἀνεκφράστων ῥημάτων ἀκοῦσαι ἀξίω θείας. καὶ μέντοι οὐδ' οἱ λοιποὶ τοῦ Χριστοῦ φοιτηταί, δώδεκα μὲν ἀπόστολοι, οἱ δὲ μαθηταὶ καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις μυρίοι, οὐκ ἄπειροι λόγων ἐτύγχανον· καὶ ὅμως οὐκ ἐξ ἀπάντων τῶν τοῦ κυρίου διατριβῶν τὰ ὑπομνήματα Ματθαῖος ἡμῖν καὶ Ἰωάννης καταλελοίπασιν, οὓς καὶ ἐπάναγκες ἐπὶ τὸ γράφειν ἐλθεῖν κατέχει λόγος, ὡσπερ καὶ Μάρκον καὶ Λουκᾶν ἕστερον. διὸ δὴ φησιν ὁ μέγας Μάξιμος "ὁ λόγος συγγραφόμενος ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπόμνησιν συγγράφεται, ἢ πρὸς ὠφέλειαν ἑτέρων, ἢ καὶ ἄμφω, ἢ πρὸς βλάβην τινῶν, ἢ πρὸς ἀπόδειξιν, ἢ ἐξ ἀνάγκης." Μετὰ δὲ Σεβήρον ἐβασίλευσεν Ἀντωνῖνος υἱὸς Σεβήρου καὶ Γέτας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μῆνας δύο. καὶ σφάξας τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρὸς ἐμονάρχησεν ἔτη '.

Σεραπίων δὲ τις μαθηματικὸς ἔλεγεν ὡς τεθνήσκει οὐκ εἰς μακρὰν Ἀντωνῖνος 1.449 καὶ Μακρίνος αὐτὸν διαδέχεται, καὶ ἔδειξεν αὐτὸν τῷ δακτύλῳ παρεστῶτα μετὰ τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ ὑπὸ θυμοῦ, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῆς τύχης, οὐ συνῆκε τὸ πρόσωπον Μακρίνου, ἀλλ' ἕτερον τὸν πλησίον ἐκέλευσεν ἀποκτανθῆναι. ὁ δὲ Μακρίνος ἐσπούδασε τὸν Ἀντωνῖνον προκαταλαβεῖν· ὃν ἀπὸ τοῦ ἵππου κατελθόντα ἐν κυνηγίῳ εἰς ἀπόπατον, ἑκατόνταρχον ἀποστείλας τοῦτον τῷ ξίφει ἀνεῖλεν, εἰπὼν πρὸς αὐτόν "ὡς σὺ τὸν ἀδελφὸν ἀπέσφαξας, οὕτως κἀγὼ σέ." ἐπὶ τούτου πρῶτος ἐπίσκοπος κατέστη Βυζαντίου Φιλ ἀδελφος, ἔτη τρία· πρῶην γὰρ προϊστάτο τῆς ἐκκλησίας ἔτη ἢ πρεσβύτερός τις.

Μετὰ Ἀντωνῖνον ἐβασίλευσε Μακρίνος, ὃς ἦν τὸ γένος Μαῦρος Καππαδόκης, ἔτη ἢ. Εὐτυχιανὸς δὲ τις παραλαβὼν τὸν Ἀβῖτον ὡς Ἀντωνῖνου υἱὸν ὄντα μοίχειον περιέθηκε διάδημα καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσε, καὶ δούς χρυσίον τοῖς στρατιώταις ἀντήρε, καὶ συνέβαλε πόλεμον μετὰ Μακρίνου. καὶ ἠττηθεὶς Μακρίνος ἔφυγε καὶ ἀπεσφάγη μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἀβῖτος ἦτοι Ψευδαντωνῖνος (οἱ δὲ Αὐρήλιον Ἀντωνῖνον Ἥλιογάβαλον τοῦτον λέγουσιν) ἐβασίλευσεν ἔτη γ' μῆνας θ' ἡμέρας δ'. οὗτος περιτετμημένος ἦν καὶ χοιρείου οὐ μετελάμβανεν, εἶχε δὲ καὶ εἶδωλον, ὅπερ ὠνόμασεν Ἥλιογάβαλον. γυναικῶδες δὲ ὢν τοσοῦτος ἦν πρὸς τὸ τῆς ἀσελγείας πάθος διακείμενος ὥστε καὶ τὸν Ἱεροκλέα ἔννομον αὐτοῦ ἄνδρα ποιῆσαι. ὡς δὲ φησι Δίων, ὅτι Ἀβῖτος τὸν ἱατρὸν ἠντιβόλει διφυῆ αὐτὸν δι' ἐντομῆς ἐμπρο 1.450 σθίας τῆ τέχνη ποιῆσαι. ὃς διὰ τὰς ἀκαθαρσίας καὶ μιαρίας καὶ ἀκολασίας αὐτοῦ ἐσφάγη, κακῶς τὸ ζῆν ἀπορρήξας. Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαΐας υἱός, ἐξάδελφος Ἀβίτου, ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ' μῆνας ἢ. ἐπὶ αὐτοῦ γέγονε λιμὸς ἐν Ῥώμῃ ὥστε καὶ κρεῶν αὐτοὺς ἀνθρωπίνων ἄψασθαι. οὗτος ἐκστρατεύσας κατὰ Περσῶν ἠττήθη κατὰ κράτος, καὶ καταφρονηθεὶς σφάττεται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ἦτις καὶ Χριστιανὴ ἐτύγχανε, καὶ τὸν Ὀριγένην ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρίβοντα μετεπέμψατο πρὸς ἑαυτήν, διδαχθῆναι τὸ κατὰ Χριστὸν μυστήριον θέλουσα. ἐφ' οὗ Νάρ κισσος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ἐν τῷ βαπτίζειν ἐλαίου τοῦ χρίσματος λείψαντος, ἐκέλευσεν ὕδωρ ἐν τῷ κρατῆρι βληθῆναι, καὶ οὕτως προσευξάμενος εἰς ἔλαιον μετέβαλε. Μαξιμῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη '. οὗτος ποιμὴν ὢν πρότερον, εἶθ' οὕτως στρατιώτης γεγονὼς καὶ μετὰ ταῦτα στρατηγὸς Ἀλεξάνδρου, δι' ἀνδρίαν σώματος καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς προεχειρίσθη βασιλεύς. ὃς ἔχθει τῷ πρὸς Ἀλέξανδρον πολλοὺς Χριστιανοὺς ἔχοντα καὶ τιμῶντα διωγμὸν ἤγειρε μέγαν κατὰ Χριστιανῶν. ἐπάξιον δὲ τῆς αὐτοῦ ἀνοσιούργου γνώμης τὸ τέλος εὐρατο, σφαγεὶς δολίως παρὰ Μαξίμου καὶ Βαλβίνου. Μάξιμος Βαλβίνος καὶ Γορδιανὸς μῆνας δύο, καὶ ἀπεσφάγη ὑπὸ στρατιωτῶν. ὁ δὲ Γορδιανὸς προεγεγόνει Καῖσαρ παρὰ Μαξιμῖνου. Φίλιππος δὲ ὁ ἔπαρχος τὸν σίτον διακομισθῆναι τῷ 1.451 στρατῷ ἐκώλυσεν. οὗτος δὲ ἦν πατὴρ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐγενείας. ἐπὶ τούτου ἦν ὁ ἅγιος Βαβύλας ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, καὶ οἱ ἅγιοι Λαυρέντιος καὶ Κυπριανὸς ἐμαρτύρησαν, καὶ Εὐγένιος γέγονεν ἐπίσκοπος Βυζαντίου ἔτη κ'. Μετὰ Βαλβῖνον ἐβασίλευσε Πουπλιανὸς μῆνας β', καὶ ἐσφάγη ἐν πολέμῳ. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσεν Ἰουνίωρ μῆνας τρεῖς, ὃς πρῶτος ἐποίησε κανδιδάτους καὶ πρωτίκτωρας, καὶ τὸ τάγμα τῶν σχολαρίων συστησάμενος ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἰουνιώρων εἰς τὸ ἴδιον ὄνομα. Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Γορδιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δ'. καὶ ἐν πολέμῳ συμπεσὼν τῷ ἵππῳ καὶ θλασθεὶς τὸν μηρὸν ἀπέθανε. Μετὰ δὲ Γορδιανὸν ἐβασίλευσεν Οὐνίωρος υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δύο, καὶ ὑδεριάσας ἀπέθανεν. ἐφ' οὗ Σαβέλλιος ὁ αἰρεσιάρχης ἐγνωρίζετο. Μετὰ τοῦτον Μάρκος ἔτη γ'. Μετὰ δὲ Μάρκον Ἰουστιλιανὸς ἔτη δύο· καὶ φλεβοτομῆθεις, ἐν τῷ καθεύδειν ἐξεχύθη τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ λειποθυμῆσας ἀπέθανε. Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Φίλιππος ἔτη ζ', ὃς ὑπῆρχε τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως σπουδαστής,

συνέσει καὶ ἐπιεικείᾳ κε κοσμημένους. ὠρμάτω δὲ ἀπὸ Βόστρας τῆς Εὐρώπης, ἔνθα καὶ πόλιν ὠκοδόμησεν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιλιππούπολιν. οὗτος σπον δὰς εἰρηνικὰς ἐποίει μετὰ Σαπώρου βασιλέως Περσῶν, ὃς ἔθαι 1.452 μάζετο ἐπὶ μεγέθει σώματος· μέχρι γὰρ ἐκείνου τοῦ χρόνου τηλι κοῦτος ἄνθρωπος οὐκ ὤφθη. ἀνηρέθη δὲ ἅμα τῷ υἱῷ ὑπὲρ Χριστιανῶν κατὰ Δέκιου ἀγωνιζόμενος. Οὐαλεριανὸς ἔτος ἔν· καὶ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἐφ' οὗ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοῦ θεοῦ ὄργην μεγάλην ἐκπέμψαντος λοιμῶδης νόσος τὸ ἀνθρώπινον γένος διέφθειρεν. ἀπὸ γὰρ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης ἀτμοὶ τινες ἀνήεσαν, καὶ πρὸς τούτοις ἄνεμοι καὶ αὔραι τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν ἀνιμήσεις ἀπέπνεον, ὡς νομίζειν νεκρῶν ἰχῶρας εἶναι τὰς δρόσους. συνεχεῖς οὖν ἐκ τούτου τοῦ λοιμοῦ τὴν γῆν συνεῖχον καὶ βαρέα καὶ ἀνιάτα νοσήματα, καὶ ἄπειρον καὶ ἀναρίθμητον γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων τὸν ὄλεθρον, ὥστε τοὺς πλείονας τῶν τεθνεώτων ἀτάφους ὑπολιμπάνεσθαι. Μετὰ δὲ Οὐαλεριανὸν ἐβασίλευσε Γάλλος καὶ Βουλουσιανὸς ἔτη β' μῆνας ἧ'. καὶ ἐπεκράτει ὁ λοιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, κινήθεις ἀπὸ Αἰθιοπίας μέχρι τῆς δύσεως, ὡς μηδεμίαν πόλιν μείναι τούτου ἄμοιρον. πολλάκις δὲ καὶ δις τῆς πόλεως ἐπήρχετο. ἐκράτει δὲ ἔτη ιε', ἀρχόμενος ἀπὸ φθινοπώρου καὶ λήγων τῆ τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆ. μετεδίδοτο δὲ ἡ νόσος αὕτη ἀπὸ τε εἰμάτων καὶ ψιλλῆς θέας. οὐ γὰρ ἦν οἰκία ἐν ἧ τεθνηκῶς οὐκ ἦν. καὶ οἱ μὲν φόβῳ τοῦ μὴ μεταλαβεῖν τῆς νόσου ἀτάφους εἶων τοὺς τεθνηκότας, οἱ εὐσεβέστεροι δὲ ἀπαραφυλάκτως τοὺς νοσοῦντας θεράπευοντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν νόσον ἐπεσπῶντο, καὶ σὺν ἐκείνοις ἢ μετ' ἐκείνους τὸν βίον μετήλλαττον. ἐπὶ τούτου οἱ Σκύθαι τὸν Ἰστρὸν 1.453 περάσαντες πᾶσαν τὴν δύσιν καὶ Ἰταλίαν ἀνατολήν τε καὶ Ἀσίαν ἐπόρθησαν καὶ παρέλαβον, δίχα μόνης Ἰλίου καὶ Κυζίκου. ἦν δὲ Βουλουσιανὸς υἱὸς Γάλλου. καὶ ὁ μὲν Γάλλος ἐσφάγη καθεύδων ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικός, ὁ δὲ Βουλουσιανὸς ὑπὸ στρατιωτῶν. Δέκιος ἐβασίλευσεν ἔτη β'. οὗτος πολλοὺς ἀγίους ἐτιμωρήσατο καὶ θανάτῳ παρέδωκε. καὶ ὁ ἅγιος Κυπριανὸς καὶ ἡ ἀγία Ἰουστῖνα ἐμαρτύρησαν, καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παῖδες, καὶ πλῆθος ἀγίων πολὺ. οὗτος ἐθέσπισεν ἐν Ῥώμῃ τὰς Χριστιανὰς γυναῖκας μὴ ἐξεῖναι κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, οἰόμενος διὰ τῆς νομιζομένης αἰσχύνης ταύτης εἰς εἰδωλολατρείαν ἐλκύσαι. αἱ δὲ μᾶλλον ἀκατακάλυπτοι προήεσαν, δόξαν ἠγούμεναι τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ δοκοῦσαν ἀτιμίαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ὅθεν ἄχρι τοῦ νῦν αἱ μὲν ἀκριβεῖς Χριστιανῶν γυναῖκες ἀκατακάλυπτοι προέρχονται, αἱ δὲ Ἰουδαῖοι καὶ ἄπιστοι κατακαλύπτονται. ἐφ' οὗ καὶ Βαβύλας Ἀντιοχείας καὶ Φλαβιανὸς Ῥώμης καὶ Ἀλέξανδρος Ἰεσολύμων καὶ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας ἐμαρτύρησαν. καὶ Νοβᾶτος πρεσβύτερος ὢν τῆς ἐκκλησίας ἀπέστη, ὃς τοὺς ἐπιθύσαντας ἐν διωγμῷ μετανοοῦντας οὐκ ἐδέχετο. ἐπὶ τούτου Ἐλκεσαῖος αἰρεσιάρχης ἐγνωρίζετο. ἀνηρέθη δὲ Δέκιος ὑπὸ Σκυθῶν ὑποθήκαις Γάλλου ἐν τέλματι ἀποπνιγείς μετὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ, ὡς μηδὲ τὰ σώματα αὐτῶν εὐρεθῆναι, ἄξιον τῆς θηριωδίας αὐτῶν τὸν θάνατον εὐράμενοι. 1.454 Αἰμιλιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτος ἔν, καὶ ἐσφάγη ἐν τῷ παλατίῳ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλλιῆνος ἔτη ιε'. οὗτος ὁ Οὐαλεριανὸς πόλεμον μετὰ Σαπώρου τοῦ Πέρσου ποιήσας καὶ δοριάλωτος γεγὼνως ἐν Καισαρείᾳ, ἔχων μυριάδας β', ὑπὸ Σαπώρου ἐκδαρεῖς ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Γαλλιῆνος μετὰ τούτου πρῶτος ἰππικὰ τάγματα κατέστησε· πεζοὶ γὰρ κατὰ τὸ πολὺ οἱ στρατιῶται τῶν Ῥωμαίων ὑπῆρχον. ἐσφάγη δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ στρατιωτῶν πλησίον Μεδιολάνων. ἐπὶ τούτου ἤκμαζε Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς καὶ οἱ αἰρεσιάρχαι Ἀρτέμων καὶ Συνέπων ἐγνωρίζοντο. Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτη δύο. οὗτος πάππος γέγονε Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἀγίου καὶ μεγάλου. ἐπὶ τούτου οἱ Σκύθαι περάσαντες καὶ τὰς πόλεις πορθήσαντες, παραλαβόντες δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας, συνήγαγον πάντα τὰ βιβλία, καὶ ἠβούλοντο καῦσαι, εἰ μὴ τις ἐξ αὐτῶν

κρείττον τῶν ἄλλων κατὰ πολὺ φρονῶν ἐκώλυσεν αὐτούς, εἰπὼν ὅτι περὶ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι σχολάζοντες τῶν πολέμων ἀμελοῦσιν. οὗτος Αὐρηλιανὸν εἰς τὴν βασιλείαν προαγαγὼν τελευτᾷ. Κυντιλιανὸς ἀδελφὸς Κλαυδίου ἐβασίλευσεν ἡμέρας ζ'. ἐπεὶ δὴ γὰρ ἔγνω Αὐρηλιανὸν ἐπιβῆναι μέλλοντα τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ἑαυτὸν ὑπεξάγει τοῦ βίου, τὴν φλέβα τμηθεὶς τῆς χειρὸς ὑπὸ τινος ἰατροῦ, μέχρις οὗ λειποψυχῆσας ἀπέθανεν. 1.455 Αὐρηλιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ', ἀνηρέθη δὲ ὑπὸ στρατιῶ τῶν μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Βυζαντίου, ἐν τῷ καλουμένῳ καινῷ φρουρίῳ, ὅπερ ἐγχωρίως κενοφλώριον λέγεται. εἶχε γὰρ ὠτακου στήν Αὐρηλιανὸς τινα, ὃς ἀνέφερεν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα καὶ λεγόμενα. ἀπειληθεὶς οὖν ποτὲ παρ' αὐτοῦ διὰ τινα αἰτίαν καὶ φοβηθεὶς ἐμιμήσατο τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐγγράφως ποιησαμένου ὀνομασίας δυναστῶν ὡς ἐπὶ θάνατον ἀχθησομένων, οὗτοι φοβηθέντες ἀνείλον αὐτόν. ἐπὶ τούτου ὁ ἅγιος Χαρίτων ὠμολόγησε, καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας καθαιρεῖται. ἐφ' οὗ Μάνης ὁ μιὰρὸς καὶ τρισκατάρατος ἀνεφύη, Χριστὸν ἑαυτὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον μορφαζόμενος, καὶ ἐκ πάσης αἰρέσεως εἴ τι κακὸν ἐρανιζόμενος, ἐκ Περσίδος εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν κατὰ θεοῦ συγχώρησιν εἰσέφερησεν. Οὗτος οὖν ὁ μεμνηὼς Μάνης, ὁ καὶ Σκυθιανὸς λεγόμενος, Βραχμάνης ἦν τὸ γένος, διδάσκαλον δὲ ἔσχε Βούδαν τὸν πρῶτον καλούμενον Τερέβινθον, ὃς παιδευθεὶς ὑπὸ Σκυθιανοῦ τὰ Ἑλλήνων δοξάζοντος τὴν Ἐμπεδοκλέους ἠγάπησεν αἴρεσιν, δύο ἀρχὰς λέγοντος ἀντικειμένης ἀλλήλαις, εἰσελθὼν δὲ ἐν Περσίδι ἐκ παρθένου ἑαυτὸν ἔφασκε γεγεννησθαι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀνατραφῆναι. καὶ συγγραψάμενος βιβλία τέσσαρα τὸ μὲν ἐπωνόμασε τῶν μυστηρίων, τὸ δὲ τὸ εὐαγγέλιον, τὸ δὲ τῶν θησαυρῶν, τὸ δὲ τῶν κεφαλαίων. καὶ ὁ μὲν Βούδας ὁ καὶ Τερέβινθος ὑπὸ πνεύματος ἁγίου 1.456 θάρτου συντριβεὶς ἀπώλετο, γυνὴ δὲ τις παρ' ἧ κατέλυσε καὶ κατετέθη, τὰ χρήματα καὶ τὰς βεβήλους βίβλους κληρονομήσασα ὠνεῖται παιδάριον ἑτῶν ἑπτὰ τοῦνομα Κούβρικον, ὃν καὶ διδάξασα γράμματα καὶ ἐλευθερώσασα κληρονόμον τῶν ἑαυτῆς πάντων καθίστησιν. ὁ δὲ λαβὼν τὰ βιβλία τοῦ Βούδα καὶ τὰ χρήματα διήρχετο τὴν Περσίδα, Μάνην ἑαυτὸν ὀνομάζων καὶ τῆς πλάνης τοῦ Βούδα συνίστωρ γενόμενος, καὶ τὰ βιβλία πονήματα ἴδια ἔλεγε γενεῖν. ὃν ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐξέδειρε ζῶντα ὡς θανάτου γενόμενον τῷ υἱῷ αὐτοῦ πρόξενον· τοῦ γὰρ βασιλικοῦ παιδὸς νοσοῦντος καὶ πολλῆς ἰατρικῆς ἐπιμελείας ἀπολαύοντος, ἐπηγγείλατο Μάνης χωρὶς ἰατρείας ἀναστήσαι τοῦτον, καὶ οὕτω τοὺς ἰατροὺς ἀποστήσας ἐθανάτωσε τὸν παῖδα ἀμελείᾳ καὶ τερατολογίᾳ, καὶ ὑπὲρ τούτου μισθὸν ἐπάξιον εἰκότως κομίζεται τὴν ἐκδορὰν τοῦ παναθλίου αὐτοῦ σώματος. ὁ τοίνυν ἐμβρόντητος οὗτος Μάνης ἀποβαλλόμενος τὴν παλαιὰν διαθήκην, καὶ τὴν κτίσιν πάσαν καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν οὐκ ἀγαθοῦ τινὸς θεοῦ γεγονέναι βλασφημῶν, ὑπὸ φθορὰν καὶ ἀλλοίωσιν οὔσαν, τὴν νέαν ὡς ἀγαθοῦ δῆθεν προσίεται θεοῦ, καὶ κατὰ φαντασίαν καὶ δόκησιν τὸν Χριστὸν πεφυκέναι τερατεύεται. καὶ πρὸς τούτοις καταδύσεις τινὰς ἐναγεῖς καὶ νυκτερινὰς τελετὰς καὶ παρανόμους ἐπιτηδεύσας μίξεις καὶ ἀρρητοποιίας, καὶ εἰμαρμένας καὶ μετενσωματώσεις καὶ ἄλλα πλείονα φλυαρήσας καὶ διδάξας τὰ τῶν Ἑλλήνων πονηρὰ καὶ μάταια δόγματα κρατύνειν ἐσπούδακεν ὁ θεομισῆς καὶ θεήλα 1.457 τος, περὶ οὗ φησὶ καὶ Θεόδωρος πρεσβύτερος ὁ τῆς Ῥαϊθοῦ "Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέτου σκότους ἐφευρετῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ἔξουσίας τοῦ σκότους ἀνάπλασμα, φαντασία ψιλῆ καὶ σχήματι διακένω σώματος ἀνθρωπείου πεφανερῶσθαι τὸν κύριον ἐφαντάσθη καὶ ὠνεῖρῶξεν, ὥστε φησὶ καὶ πάσχειν μὲν δοκεῖν αὐτὸν καὶ πράττειν ἄπερ ἔδρα καὶ πέπονθε καθ' ἡμᾶς, μηδὲν δὲ τούτων ἀληθείᾳ καὶ πράγματι ὑπάρξει, ἀλλὰ δοκῆσει μᾶλλον καὶ ἀπάτη ἀποβουκολεῖν τοὺς ἀνθρώπους, οἷς καὶ συνεστράφθαι νενόμισται." διὰ τοῦτο καὶ φύσεις δύο παραιτεῖται λέγων ἐπὶ τοῦ

κυρίου, ἀλλὰ μίαν τὴν τῆς θεότητος. Παῦλος δὲ τις τῷ Μανέντι τούτῳ σύγχρονος γεγονώς, τὸ γένος μὲν Σαμοσατεύς, Ἀντιοχείας δὲ τῆς μεγάλης πρόεδρος, ψι λὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸν Χριστὸν ἐδυσφήμησεν. ὥσπερ δὲ εἰς ἕκαστον τῶν προφητῶν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ γεγενῆσθαι τοῦ θεοῦ λόγου τὴν οἴκησιν. ἔθεν δὲ καὶ δύο φύσεις διηρημένως ἐχούσας καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς εἶναι παντάπασι ἐν Χριστῷ, ὡς ἄλλου αὐτοῦ ὄντος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλου τοῦ κατοικοῦντος ἐν αὐτῷ θεοῦ λόγου. αὗται μὲν οὖν αἱ πρῶται φυαὶ τοῦ μίαν φύσιν καὶ τὰς δύο κακῶς καὶ δυσφήμως ἐπὶ Χριστῷ λέγεσθαι, τὸ μὲν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς θεότητος τὸ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς χρόνοις Ἀπολινάριος τις ἐφύη, πρόεδρος Λαοδικείας τῆς Συρίας, ματαιοφροσύνης ἐτέρας εἰσηγησάμενος. τῶν γὰρ Ἀρειανῶν ἄψυχον πάντη λεγόντων τὴν τοῦ κυρίου σάρκα, 1.458 αὐτὸς ἔφη ὅτι σάρκα μὲν ἐψυχωμένην ψυχῇ ζωτικῇ ἀνέλαβεν ὁ κύριος, νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήκατο· μηδὲ γὰρ δεηθῆναι τὴν σάρκα φησὶν ἐκείνην ἀνθρωπείου νοῦς ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτὴν ἐνδεδυκότος θεοῦ λόγου· ἀλλὰ μηδὲ χωρεῖν αὐτὴν ἄλ λην νοεράν δύναμιν παρὰ τὴν θείαν. ταῦτα ὑποθέμενος διατείνεται μίαν εἶναι τὴν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκώσεως, ὡς ἄτε τῆς σαρκὸς ἀτελοῦς οὔσης εἰς τὸ εἶναι ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἄξιόν φησὶν ὀνομάζεσθαι. Μεθ' ὧν ἀναφαίνεται τις Θεόδωρος, τῆς Μόψου ἐστίας, πόλεως ἐν τῇ Κιλικίᾳ, τὴν ἡγεμονίαν λαχὼν, καὶ ἐκ διαμέτρου τῷ Ἀπολινάριῳ φερόμενος ὕβρεις οὐ τὰς τυχούσας τολμηρᾶ ψυχῇ καὶ ἀφόβῳ καρδίᾳ καταχέει τοῦ δεσπότη Χριστοῦ, ἄνθρωπον ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ κοινὸν ἀποκαλῶν, καὶ ἐκ προκοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τοῦ θεοῦ θεὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίσματος ἀξιωθῆναι τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεᾶς, ἐν πρῶτοις εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθέντα, τὸν δὲ θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν αὐτοῦ κατ' εὐδοκίαν ἑαυτοῦ κατοικήσαντα μεταδοῦναι τῆς θεϊκῆς ἀξίας αὐτῷ καὶ προσκυνήσεως ἐσῦστερον μετὰ τὴν τελείωσιν. ταῦτα καὶ ἕτερ' ἄττα πολλὰ τοιαῦτα δυσφημήσας δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστως ἐδογματίσεν ἐπὶ Χριστοῦ, σχέσει τινὶ καὶ μόνον ἀλλήλαις ὤκειωμένας. δευτέρα καὶ αὕτη βλάστησις τοῦ μίαν φύσιν καὶ δύο φύσεις ἐν Χριστῷ μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὁμολογεῖσθαι.

1.459 Μετὰ δὲ τούτους γέγονέ τις ὀνόματι Νεστόριος, ἀπὸ Γερμανικείας τῆς Συρίας, τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενος, ὁμοίως τῇ φωνῇ τῶν ἐν Χριστῷ δύο φύσεων καταφρόνως ἀπεχρήσατο, Παύλῳ καὶ Θεοδώρῳ τοῖς ἑαυτοῦ προγόνοις ἐπόμενος. υἱὸς μὲν γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, ἀπόγονος δὲ τοῦ Σαμοσατέως, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἁγίαν παρθένον ἄσπονδον ἤρατο πόλεμον, ἐξαρνούμενος τὸν ἑαυτοῦ κύριον καὶ ἀτιμάζων τὴν ἑαυτοῦ δέσποιναν ὁ δαίλιος δοῦλος καὶ ἀναίσχυντος. οὗτος οὖν ὁ δεινὸς Νεστόριος, προστάτης γεγονώς τῆς Ἰουδαϊκῆς ταύτης αἰρέσεως, ἄλλον εἶναι παρ' ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ ἄλλον τὸν θεοῦ λόγον κατὰ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πλάνην ἐδογματίσει. Τῆς δὲ κατὰ Μάνεντα καὶ Ἀπολινάριον ἀντιθέτου μοίρας τρίτος πάλιν ὑπασπιστὴς Εὐτυχῆς, ἡγούμενος μοναστηρίου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνεδείχθη· ὃς μὴ ἀνεχόμενος ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ ὁμοφυῆ τὴν σάρκα τοῦ κυρίου διομολογεῖν ἀπηνεῖτο, σώζεσθαι λέγων ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις μετὰ τῆς τούτων ἐνώσεώς τε καὶ συμφυΐας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τερατώδη τινὰ καὶ ἀλλόκοτα παρέπλαττεν, ἐξ οὐρανοῦ λέγων κατενηνέχθαι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου, καὶ ὡς διὰ σωλήνος τῆς παρθένου παραδραμεῖν τὸν θεὸν λόγον, οὐρανόθεν τοῦτον ἐνδεδυμένον, ἵνα δόξῃ γεγενῆσθαι ἐκ γυναικὸς καίπερ μὴ γεγεννημένος. Μανιχαῖος οὗτος ὁ λόγος, καὶ πεφαντασμένος πολλῷ μᾶλλον ἐκείνου. μίαν φύσιν καὶ οὗτος διεστραμμένα καρδίᾳ τὸν Χριστὸν ἐπρέσβευεν. 1.460 Εἶτα Σεβήριος τις λεγόμενος, ἀρπάσας τὸν θρόνον Ἀντιοχείας, τὴν κατὰ Μάνεντα

αὐθις Ἀπολινάριόν τε καὶ Εὐτυχέα διεκδικεῖν αἴρεσιν ἐπειράτο, κυκῶν ὄση δύναμις αὐτῷ τὴν τῆς ἐκ κλησίας εἰρήνην. ἐξελαθεὶς δὲ τῆς Ἀντιοχείας ὁ στασιώδης καὶ ταραξίας τῆ Ἀλεξανδρέων κουφότητι λαίλαπος καὶ θυέλλης δίκην ἐνέσκηψεν, ἔνθα καὶ ἑτέρας καταγιγῖδος ἀντιπνευσάσης αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ συνέχεε πάντας καὶ ἐθορύβησε. διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς Ἰουλιανός τις καλούμενος, Ἀλικαρνασσοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ἐπίσκοπος, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς κακοδοξίας προστάτης εὐθυμότατος. Σεβήρου γὰρ μίαν φύσιν εἶναι λέγοντος τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ διαφορὰν δεχομένου, Ἰουλιανοῦ δὲ μίαν μὲν κατὰ τὸν Σεβήρον φάσκοντος φύσιν, ἀναιροῦντος δὲ τὴν διαφορὰν, αἴτιοι πάσης ταραχῆς καὶ ζάλης γεγόνασιν οἱ ἀνόσιοι, μὴ νοοῦντες (κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον) μήτε ἂ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. οἵτινες πρὸς ἡμᾶς διαμάχονται λαμβάνοντας εἰς παράδειγμα τῆς θείας ἐνώσεως τὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἄνθρωπον, καὶ φασὶν "οὐκοῦν τρεῖς ὁμολογεῖτε φύσεις." ἀλλ' ἴστωσαν οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀπαίδευτοι, ὅταν δύο φύσεις λέγομεν ἡμεῖς, οὐ θεοῦ καὶ σαρκός, οὔτε μὴν θεοῦ καὶ ψυχῆς, ἀλλὰ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. οὐδὲ γὰρ ἔστι κυρίως ἀνθρώπου φύσις ἢ τοῦ μέρους φύσις. μέρη μὲν γὰρ ἀνθρώπου ψυχὴ καὶ σῶμα, μέρη δὲ τῶν μερῶν αἰ περὶ αὐτὰ διαιρέσεις τε καὶ ὑποδιαιρέσεις. καὶ μέρη μὲν Χριστοῦ ἀσύγχυτα θεότης καὶ ἀν 1.461 θρωπότης, ψυχὴ δὲ καὶ σῶμα ἄλλα μέρη τοῦ μέρους. μέρη μὲν τῶν μερῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ μὲν ψυχῆς οὐσία λογικὴ καὶ ποιότης ἀσώματος, ὧν τὸ μὲν ἡγεμονικόν, τὸ δὲ θυμικόν, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν. τούτων τὸ μὲν ἐννοηματικὸν διανοητικὸν μνημονευτικόν τε καὶ βουλευτικόν, τὸ δὲ ὀρεκτικόν τε καὶ ἑλκτικόν, τὸ δὲ ἀμυντικόν. καὶ πολλὰ ἕτερα τούτοις ὑποδιαιροῦνται. ἀφείσθω τὰ νῦν ζητεῖν πότερον ὡς μέρη ταῦτα εἰσὶν ἐν τῇ ψυχῇ ἢ ὡς δυνάμεις. ἢ δὲ τοῦ σώματος πάλιν διαίρεσις γίνεται εἰς ὁμοιομερῆ, καὶ τούτων ἔτι εἰς κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ταῦτα εἰς ὀστέα καὶ νεῦρα καὶ σάρκα, καὶ ταῦτα εἰς τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ ταῦτα εἰς ὕλην καὶ εἶδος. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα φιλοσοφοῦσιν ἰατρῶν παῖδες περὶ φυσικῶν δυνάμεων, ὧν τὴν μὲν ἑλκτικὴν τὴν δὲ ἀλλοιωτικὴν τὴν δὲ ἀποκριτικὴν ὀνομάζουσι, πολλὰ δὲ καὶ περὶ αἰσθήσεως καὶ φαντασίας καὶ τοῦ συνέχοντος τὸ ζῶον ζωτικῷ καὶ ὀργανικῷ πνεύματι, ἑτέρου παρὰ τὸ λογικόν, ὡς φασὶν, ὑπάρχοντος. ὥστε τοίνυν ἀπόχρη πρὸς τὸ παραστήσαι ταῦτα πάντα [διὰ] τὸ σάρκα εἰπεῖν ἢ σῶμα ἀνθρώπου, καὶ ἀπόχρη πάλιν διὰ τῆς λογικῆς ψυχῆς τὸ εἰς ἂ διαιρεῖται μέρη δηλῶσαι τε καὶ παραστήσαι τὰ ἐξ ὧν συνέστη κεν ἐν οἷς γνωρίζεται. οἱ δέ, οὐχ ἵνα τὸν ἄνθρωπον τέλειον ἀποφάνωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸν κύριον συκοφαντήσωσι καὶ τῆς ἡμετέρας αὐτὸν ἀλλοτριώσωσι φύσεως, καὶ ἢ μὴ προσηληφῶτα τὴν ἀρχὴν τὸ ἡμέτερον ἢ μὴ φυλάξαντα σῶον ὅπερ ἔσχε παρ' ἡμῶν, ταῦτα 1.462 καὶ τὰ τοιαῦτα σοφίζόμενοι, καὶ περὶ τὸ παράδειγμα κακουργοῦντες, εἰς ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους καταπεπτώκασι λαβυρίνθους. Ἀμέλει γέ τοι καὶ Θεοδώρητος ἔφη περὶ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἀνοσιῶν οὕτως. "εἰσὶ μέντοι γέ τινες οἱ καὶ Χριστιανῶν μὲν προσηγορίαν ἔχουσιν, ἀντικρυς δὲ τοῖς τῆς ἀληθείας δόγμασι πολεμοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ τὸ ἀγέννητον εἰς τρία τέμνουσι, καὶ τὸ μὲν καλοῦσιν ἀγαθὸν τὸ δὲ κακὸν τὸ δὲ δίκαιον· οἱ δὲ δύο ἀρχὰς ἀγεννήτους ζωγραφοῦσι, τῷ λόγῳ ἀλλήλαις ἐναντίας ἐκ διαμέτρου. ἄλλοι δὲ τοῖς μὲν ἀσεβέσι τούτοις πολεμεῖν ἐπαγγέλλονται δόγμασιν, ἑτέραν δὲ δυσσεβείας ἐπινοοῦσιν ὁδόν· τὸν γὰρ τοῦ θεοῦ μονογενῆ λόγον ὁμολογοῦντες υἱὸν ὡς ποιῆμα τῆ κτίσει συναριθμοῦσι, καὶ τὸν κτίστην ἴστωσι μετὰ τῆς κτίσεως, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα τῷ δυσσεβεῖ λόγῳ τῆς θείας ἐξορίζουσι φύσεως. ἄλλοι δὲ ἄλλως τὴν εὐθειᾶν ὁδὸν ἀπολέσαντες καὶ τοῖς τῶν προωδευκότων ἴχνεσιν ἀκοιουθῆσαι μὴ βουληθέντες πόρρω πρὸς τῆς ἀληθείας ἐγένοντο, καὶ οἱ μὲν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένην οἰκονομίαν παντελῶς ἀπηνήσαντο, οἱ δὲ ὁμολογοῦσι μὲν ἐνανθρωπήσαι τὸν θεὸν λόγον, σῶμα δὲ μόνον

άνειληφέναι, οἱ δὲ ἔμψυχον μὲν καλοῦσι τὴν ληφθεῖσαν σάρκα, οὐ μὴν λογικὴν δὲ καὶ νοερὰν ἐν ταύτῃ γεγενῆσθαι ψυχὴν. ἴσως τὴν οἰκείαν ἄνοιαν τούτου τεκμήριον ἔχοντες. ἡμεῖς δὲ ἂν θρώπου ψυχὴν οὐδεμίαν ἴσμεν ἑτέραν ἢ τὴν λογικὴν καὶ ἀθάνατον. καὶ ἄλλοι μὲν πάλιν εἰς δύο τὸν ἕνα Χριστὸν διατέμνουσι, 1.463 καὶ ἕτερον μὲν εἶναι διατεινόμενοι τὸν ἐκ παρθένου τεχθέντα τε λειώσ ἄνθρωπον, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον, καὶ τὸν μὲν ὡς ἄνθρωπον ἰδίᾳ τιθέντες καὶ ἀνὰ μέρος, τὸν δὲ ὡς θεὸν φύσει τε καὶ ἀληθεῖα θεὸν ὀνομάζουσιν. ἄλλοι δὲ παρατετράφθαι φασὶ τὸν ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγον εἰς ὀστέων καὶ νεύρων καὶ σαρκὸς φύσιν, ταῦτα πάντα δυσσεβῶς δογματίζοντες."

Τάκιτος ἐβασίλευσεν ἔτη β'. οὗτος Μαξιμίον συγγενῆ αὐτοῦ ἐπέστησε τῇ Ἀσσυρίᾳ, ὃν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἀδικίας ἀνελόντες οἱ στρατιῶται, εἶτα φοβηθέντες μὴ ἐκδικήσῃ αὐτὸν ὁ Τάκιτος, ἀπέκτειναν καὶ αὐτὸν ὑποθήκη Φλωριανοῦ. Πρόβος καὶ Φλωριανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη δύο μῆνας δ'. οὗτος ὁ Πρόβος παράφρονα ἑαυτὸν ποιήσας ἀνείλε τὸν Φλωριανόν. ἐπὶ αὐτοῦ βροχῆς γεγνουῖας σῖτος μεμιγμένος τῷ ὕδατι πολὺς κατηνέχθη, ὃν συναγαγόντες σωροὺς μεγάλους ἐποίησαν. ὡσαύτως καὶ ψεκάδας ἀργύρου κατενεχθῆναί φασι. Βικτωρίνος δὲ φίλος τοῦ Πρόβου ἤγησε φίλον αὐτοῦ ἄρχοντα γενέσθαι εἰς Βρετανίαν· ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀντήρην. ὀνειδιζόμενος δὲ ὁ Βικτωρίνος δι' αὐτὸν ἀπεστάλη παύσων τὴν ἀνταρσίαν. προσποιησάμενος δὲ ἀπὸ προσώπου φεύγειν τοῦ βασιλέως, ὡς φίλος τοῦ ἀντάραντος ἀπεδέχθη καὶ ἀνείλεν αὐτόν. ὑποστρέψας δέ, ὡς ἐξήει τοῦ πλοίου, λύσας τὴν ἑαυτοῦ ζώνην ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰσῆλθε λυσίζωνος εἰς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ὠργίσθη, δοκῶν ὑφ' ἑτέρου αὐτὸν τοῦτο πεπονθέναι. Βικτωρίνος δὲ ἔφη ὑφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γε 1.464 νέσθαι, αἰτησάμενος μηκέτι ἄρξαι πράγματος· ἀρχὴ γὰρ πᾶσα, ἔφη, μετὰ κινδύνων καὶ κλιμακῆρων. ὁ δὲ καὶ ἡσυχίαν αὐτῷ ἔχαρίσατο καὶ δωρεὰς πολλὰς παρέσχεν. ἀπέκτεινε δὲ πάντας τοὺς ἀποκτείναντας Τάκιτον καὶ Αὐρηλιανόν, ἐν τῇ Πειρίνθῳ ἐπὶ ἐστία σιν αὐτὸν καλέσας. ἀνηρέθη δὲ καὶ αὐτός. Κάρος καὶ Καρῖνος καὶ Νουμεριανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη β'. οὗτος ὁ Κάρος τὴν Περσίδα καὶ Κτησιφῶντα παρέλαβεν, τέταρτον τοῦτο πεπονθυίας, ὑπὸ Τραϊανοῦ, ὑπὸ Βήρου καὶ Σεβήρου καὶ Κάρου. τελευτήσαντος δὲ Κάρου ὑπὸ λοιμικῆς, καὶ Νουμεριανοῦ τυφλωθέντος, ἀνείλεν αὐτὸν Ἄπρος ὁ αὐτοῦ πενθερός, καὶ ἐβασίλευσε Νουμεριανὸς δούξ τυγχάνων Μυσίας. ἐπὶ αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν ὁ ἅγιος Βαβύλας ἐν Ἀντιοχείᾳ. τοῦτον ἀνείλε Διοκλητιανός. Διοκλητιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη κβ', τῷ γένει Δαλμάτης. περιγενόμενος δὲ τῶν πραγμάτων προβάλλεται Μαξιμιανὸν Ἐρκούλιον, γαμβρὸν καὶ φίλον αὐτοῦ ὄντα· ὑφ' ὧν μέγας διωγμὸς κατὰ Χριστιανῶν ἐκινήθη. προσέταξαν γὰρ κατὰ πόλιν καὶ κατὰ χώραν τὰς μὲν Χριστοῦ ἐκκλησίας καταστρέφεσθαι καὶ τὰς θείας αὐτῶν γραφὰς κατακαίεσθαι, τοὺς δὲ Χριστιανούς εὕρισκομένους ἀναγκάζεσθαι θύειν τοῖς δαίμοσι. διὸ καὶ πολλοὶ τὸν τῆς ἀθλήσεως ἀνεδήσαντο στέφανον, ἐξ ὧν εἰσὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας καὶ Ἄνθιμος Νικομηδείας καὶ Προκόπιος καὶ Γεώργιος οἱ ἀοίδιμοι μάρτυρες. καὶ Σαββάτιος ὁ τὴν αἵρεσιν τῶν τεσσαρεσκαίδεκατι 1.465 τῶν κρατύνας ἐγνωρίζετο, καὶ γυνὴ τις ἱερὰ καὶ θαυμασία, τὸν βίον ἀειπαρθένος καὶ ὠραία, πάνυ συσχεθεῖσα καὶ πολλαῖς μῆχαι θύσαι τῶν τυράννων αὐτὴν ἀναγκαζόντων μὴ ἠττηθεῖσα. προσέταξαν ἐκδοθῆναι στρατιώτη πρὸς αἰσχρὰν μίξιν, καὶ μηδὲ οὕτως πειθομένην ὑποβαλέσθαι κεφαλικῇ τιμωρίᾳ. καὶ περιστατηθεῖσα λίαν ἐδεῖτο τοῦ Ἄνθιμου Νικομηδείας, μήπω τελειωθέντος διὰ μαρτυρίου, συμβουλεῦσαι αὐτῇ τί ἂν αἰρήσοιτο. ὁ δὲ χρηστὸς ὄντως ἀνὴρ καὶ οἰκονόμος καὶ πιστῶς ἐν κρίσει τὰ λόγια κυρίου ταμιευόμενός φησι "καλὸν μὲν, ὦ τέκνον, τὸ κατόρθωμα τῆς ἀγνείας καὶ θεοπρεπές, μείζων δὲ ἢ τῆς πίστεως ἐντολή, κρηπὶς οὐσα τῶν καλῶν τῆς εὐσεβείας. μὴ οὖν προκρίνης τῶν κρείττωνων τὰ

δεύτερα. ὥσπερ γὰρ ἐν περιστάσει τινὰ γενόμενον αἰ ρετώτερόν ἐστιν ὑπὲρ τοῦ σώματος διαρπαγῆναι τὸ ἱμάτιον, οὕτως μᾶλλον ἐστιν ἐν τοῖς πειρασμοῖς ἄσπιλον τηρήσαντα τὴν ψυχὴν προδοῦναι τὴν σάρκα τοῖς παντοίως ἐνυβρίζειν ἐθέλουσιν ἢ ἀπολέσαι τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν." ἡ δὲ τούτου ἀκούσασα ἀπῆει τα λαντευομένη τὸν νοῦν, ὡς δύο καλῶν ἀντιποιομένη. ἀλλ' ἡ θεία χάρις ταύτης διεφυλάξατο τὴν παρθενίαν τρόπῳ τοιῷδε. ὡς γὰρ ἐφ' ἐνὸς οἴκου συνεκλείσθη, λέγει τῷ στρατιώτῃ "μηδὲν ἄτοπον πράξης εἰς ἐμέ, ἄνθρωπε, καὶ παρέξω σοι μισθὸν ἐπάξιον· δώσω γὰρ σοι φάρμακον, οὓσα φαρμακίς, ἀθανασίας πρόξενον, ᾧ χριό μενος ἄτρωτος μενεῖς ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ εἰ βούληται τούτου λα βεῖν πεῖραν, ἐπίτρεψόν με σκευάσαι αὐτό." τοῦ δὲ μετὰ πολλῆς 1.466 χαρᾶς ἐπιτρέψαντος, λαβοῦσα κηρὸν ἢ μακαρία καὶ ἐλαίω συμμίξασα καὶ μαλάξασα, καὶ τὸν ἑαυτῆς ἀνχένα περιχρίσασα, λέγει αὐτῷ "πάταξον, ὡς δύνῃ." ὁ δὲ μετὰ δυνάμεως κατενέγκας τὸ ξίφος ἀπέτεμεν εὐθέως τὴν τιμίαν αὐτῆς κεφαλὴν. καὶ οὕτω νικήσασα τῶν δυσμενῶν τὴν κακουργίαν διπλοῦν τὸν στέφανον τὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς ἀγνείας ἀνεδήσατο. Ὡσαύτως δὲ τις καὶ ἄλλη γυνὴ εὐπρεπεστάτη, κόρη οὓσα καὶ παρθενίαν ἀσκοῦσα, διεβλήθη ὡς τοὺς θεοὺς ἐνυβρίζουσα· ἦν συλλαβόμενοι καὶ μαστιγώσαντες μὴ ὑπέικουσιν τῇ τούτων δυσσεβείᾳ παρέδωκαν εἰς πορνεῖον, ἐντειλάμενοι τῷ ταύτην νέμοντι κομίζειν ὑπὲρ αὐτῆς ἡμερήσιον νομίσματα τρία. ὅς ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις· καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὴν εἰσπηδόντων πάντας ἀπεκρούετο, προφασίζομένη ἔλκος ἔχειν ἐπὶ κρυπτοῦ τόπου καὶ τούτου τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκδέξασθαι. οὕτως οὖν τούτους ἀποβουκολοῦσα τὸν θεὸν ἰκέτευεν ἄσπιλον τὴν παρθενίαν αὐτῆς διαφυλάξει. καὶ δὴ ὑπήκουσεν αὐτῆς ὁ θεός. καὶ ἔρχεται τις νεὰ νίσκος περιφανῆς καὶ λίαν εὐσεβῆς ἐσπέρας βαθείας πρὸς τὸν πορνοβοσκόν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ νομίσματα πέντε, λέγων "ἔασόν μοι ταύτην τὴν κόρην" τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περικαλύψας τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐξέπεμψεν αὐτὴν ἄφθορον καὶ ἀνέπαφον. ἡμέρας δὲ γενομένης καὶ τοῦ δράματος γνωσθέντος ἐκρίθη ὁ νεανίας ἀναιρεθῆναι, καὶ τούτου γενομένου ἐπλήρωσε τὸ κυριακὸν λόγιον τὸ φάσκον "μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἴνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ."

1.467 Ὁμοίως καὶ ἑτέρου μονάζοντος κατασχεθέντος ὑπὸ τῶν ἄσε 1.467 βῶν, μετὰ πολλὰς ποινὰς καὶ μαστιγὰς τελευταῖον πονηρὰν ἔπε νόησαν ἐπίνοιαν εἰς φθορὰν τῆς σωφροσύνης τοῦ δικαίου. ἐν τινὶ γὰρ κήπῳ κλίνην στρώσαντες καὶ τὸν ἅγιον ἐν αὐτῇ δεσμήσαντες ἐπαφῆκαν αὐτῷ γύναιον ἄσεμνον, ὡς ἂν μὴ δυνάμενος τὰς ἐκ ταύτης μηχανὰς διαφυγεῖν καὶ ἄκων εἰς τὴν πονηρὰν καθελκυσθῆναι πρᾶξιν. τῆς δὲ τούτῳ περιπλεκομένης καὶ καταφιλοῦσης αὐτόν, τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν ἀποτεμῶν τοῖς ὁδοῦσι προσέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τούτου ἑαυτῷ μὲν πόνους καὶ ἀλγηδὸν ἀντιῆδον ἔπεισῆγεν, ἐκείνην δὲ σφόδρα κατέπληξε καὶ ἀηδίας ἐπέπληξε τῷ ρεύματι τοῦ αἵματος. ἄπερ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες ἐθαύμαζον τὴν τῶν μοναζόντων σωφροσύνην καὶ ἀκρίβειαν. Ἦττηθέντες οὖν οἱ δυσσεβεῖς τύραννοι Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς τῷ πλήθει τῶν ἀναιρουμένων, δόγμα ἐξέθεντο ὥστε τοὺς εὐρισκομένους Χριστιανοὺς ἐξορύττεσθαι τὸν δεξιὸν τῶν ὀφθαλμῶν, οὐ μόνον διὰ τὸ ὀδυνηρὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄτιμον καὶ πρόδηλον καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων πολιτείας ἀλλότριον. Τῷ ζ' ἔτει αὐτῶν τὴν Βούσιριν καὶ τὴν Κοπτὸν, πόλεις ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου, ἀποστατησάσας τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς εἰς ἔδαφος κατέσκαψαν. τῷ θ' ἔτει ὡς ἐν στήλῃ ἐνέγραψαν οἱ δυσσεβεῖς καθ' ἡμῶν, ὡς πάντων ἀναιρεθέντων Χριστιανῶν πάσης εὐθηνίας καὶ εὐκрасίας ἢ Ῥωμαίων πολιτεία πλησθήσεται, 1.468 καθὼς ὑπελάμβανον οἱ ἀλάστορες· διὸ καὶ λιμὸς καὶ λοιμὸς καὶ ἀνχμός, καὶ πᾶν ὅτι οὖν ἔστι κακὸν εἰπεῖν, τοὺς ἀνθρώπους μετῆλθε, καὶ τινος ἑτέρου νοσήματος μοῖρα. ἔλκος δὲ ἦν φερωνύμως τοῦ πυρώδους ἀνθρακος

λεγόμενον, καθ' ὅλον μὲν ἔρπον τὸ σῶμα, σφαλεροὺς δὲ τοῖς πεπονθόσιν ἐνεποίει κινδύνους, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξαιρέτως ἐπὶ πλεῖστον γενόμενον μυρίους ὄσους ἄνδρας ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶ πηροὺς ἀπειργάσατο. καὶ σὺν τούτοις προσεπανίσταται τῷ τυράννῳ ὁ πρὸς Ἀρμενίους πόλεμος, ἀθρόως ὑφ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν συρρεύσαντα τῆς τοῦ δυσσεβοῦς θρασύτητος τὴν κατὰ τοῦ θεοῦ μεγαλαυχίαν, ὅτι δὴ τῆς περὶ τὰ εἰδῶλα σπουδῆς αὐτοῦ καὶ τῆς καθ' ἡμῶν ἔνεκα πολιορκίας μὴ λιμὸν μηδὲ λοιμὸν μήτε μὴν πόλεμον ἐπὶ τὸν αὐτοῦ συμβῆναι καιρὸν ἐνηβρύνετο. ταῦτα δὴ οὖν ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ἐπῆλθον, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν καταστροφῆς περιελήφει τὰ προοίμια. αὐτὸς μὲν οὖν τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον ἅμα τοῖς αὐτοῦ στρατοπέδοις κατεπονεῖτο, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις καὶ χώρας οἰκούντων δεινῶς ὁ λιμὸς ἅμα καὶ ὁ λοιμὸς κατέτρυχε, καὶ μυριοὶ μὲν ἐτύγχανον οἱ κατὰ πόλεις θνήσκοντες, πλείους δὲ οἱ κατ' ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀπάντων σχεδὸν τροφῆς ἐνδεία καὶ λοιμῶδες νόσῳ διεφθαρμένων. καὶ γὰρ οἱ μὲν χόρτον διαμασώμενοι καὶ τὴν ἕξιν λυμαινόμενοι διώλλυντο, οἱ δὲ ἀπεσκληκότες ὡσπερ εἰδῶλα νεκρά, ὧδε κάκεισε ψυχορραγοῦντες ἐν σειόμενοί τε καὶ περιολισθαίνοντες, κατέπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις. 1.469 ὅθεν νεκρὰ σώματα καὶ γυμνά, ἐφ' ἡμέραις πλείοσιν ἄταφα διερριμμένα, θεῶν οἰκτρὰν καὶ ἔλεεινὴν παρεῖχον τοῖς ὄρωσιν, ἤδη γέ τοι καὶ κυνῶν τινὲς ἐγένοντο βορά. οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ὁ λοιμὸς πάντας οἴκους ἐπενέμετο. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ τύραννοι ἄξια τῆς δυσσεβείας αὐτῶν τὰ ἐπίχειρα ἐκομίσαντο, οἷονεὶ ἄρρα βῶνα τῶν μελλόντων αὐτοὺς μετὰ θάνατον διαδέξασθαι τιμωριῶν ἐντεῦθεν κομιζόμενοι. νόσῳ γὰρ δεινοτάτῃ ὁ Διοκλητιανὸς μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῆς βασιλείας περιπεσὼν ἀλγηδόσιν ἰσχυραῖς τὴν σάρκα πᾶσαν διελυμαίνετο, καὶ τὰ μὲν ἔγκατα διεφθείροντο ὑπὸ τῆς σφοδροτάτης φλογώσεως, ἡ δὲ σὰρξ πᾶσα κηροῦ δίκην διετήκετο. καὶ σὺν τούτοις ἐκτυφλοῦται καὶ πηρὸς ὁ δαίμων ἀποκαθίσταται. κἀντεῦθεν ἔλεεινῶς διαφθειρόμενος καὶ δεινῶς κατασηπόμενος σκωλήκων πλῆθος ἐκ τοῦ φάρυγγος ἀνέφερε σὺν τῇ γλώσσει αὐτοῦ κατασαπίση. τοσαύτην οὖν δυσωδίαν ἐξέπεμπεν ὡς οὐδὲν τῶν ἐν τάφοις διαλυθέντων νεκρῶν διαφέρειν. ὁ δὲ τύραννος ἐν τούτοις ἐμπνέων στενάξας θάνατον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τὰ τε λευταῖα πνέων ἔφη "οἱ μοι τῷ ἔλεεινῷ καὶ θρήνων ἄξιῳ, ὅποιαν τῶν εἰς Χριστιανούς μοι τετολημμένων ἀσεβειῶν ἄξιαν ὑπέχω τὴν τιμωρίαν." καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον συμβέβηκε τῷ ἀλιτηρίῳ. Τῷ δὲ θ' καὶ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Κωνσταντίον τὸν λεγόμενον Χλωρὸν διὰ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ Μαξιμιανὸν Γαλλέριον Καίσαρα ἐποίησαν, πείσαντες τὰς ἰδίας αὐτῶν καταλιπόντας γαμετὰς τὰς αὐτῶν εἰληφέναι θυγατέρας. 1.470 Θεοδώρα ἦν τοῦ Κωνσταντίου καὶ Βαλλερία ἡ τοῦ Γαλλερίου ἡτοῖ τοῦ Διοκλητιανοῦ θυγάτηρ. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τῆς Ἀλεξανδρείας σὺν τῷ Αἰγύπτῳ ὑπὸ Ἀχιλλέως ἀποστατησάσης, τῇ προσβολῇ τῶν Ῥωμαίων πλεῖστοι ἀνηρέθησαν. Τῷ ια' ἔτει φρικτὸν διωγμὸν κατὰ Χριστιανῶν ἐγείραντες πολλὰς μυριάδας μάρτυρας ἐποίησαν. τοῦτο ἔτος ἦν τοῦ κόσμου #22εψζζ'. καὶ φησὶν Εὐσέβιος ὅτι Ἄδαγκτος μάγιστρος ἐμαρτύρησε. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν θυγατέρων ζητουμένων, διὰ τὸ μὴ διαφθαρῆναι τὴν σωφροσύνην ἑαυτὰς ἔρριψαν κατὰ τοῦ ποταμοῦ. ζητητέον οὖν εἰ ἀριθμοῦνται εἰς μάρτυρας. Τῷ ιβ' ἔτει Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος Γαλλίας καὶ Βρεττανίας, Κωνσταντίος δὲ Ἀλανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐκράτησαν. Τῷ ιγ' ἔτει τοὺς ἐν στρατείᾳ Χριστιανούς ἐξέβαλον. Τῷ ιζ' ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανὸς κατὰ Ναρσέως τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως ἐκδραμῶν τοῦτον μὲν ἐδίωξε, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ ἀφελόμενος καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ σφαγὴν μεγάλην ποιήσας, ὑπέστρεψε πρὸς Διοκλητιανόν, καὶ βαλάντια πεπληρωμένα ἔχων λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν, ἀφ' ὧν πρῶτος Διοκλητιανὸς ἐσθῆτι καὶ ὑποδήμασι λίθοις τιμίοις καὶ χρυσῷ

κεκοσμημένοις ἐχρήσατο, προσκυνεῖσθαι τε ἑαυτὸν παρὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔθος ἐκέλευσε καὶ θρίαμβον ἐπέτελεσεν. ὠνομάσθη δὲ θρίαμβος ἀπὸ τῶν 1.471 ἐπὶ τῶν εἰς τὸν Διόνυσον θρίασιν γὰρ τὴν τῶν ποιητῶν μανίαν λέγουσιν. ἢ ἀπὸ τοῦ θρία, τὰ φύλλα τῆς συκῆς ἀνακειμένης τῷ Διονυσίῳ. τότε καὶ ὁ μέγας Σίλβεστρος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐκράτει ἐπὶ χρόνους κη΄.

Κωνσταντίνου δὲ τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίου ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ Παλαιστίνῃ μετὰ τοῦ Γαλλερίου τυγχάνοντος, ὡς αὐτὸν ὁ Γαλλέριος ἑώρα τὰ Χριστιανῶν φρονοῦντα συνέσει τε ψυχῆς καὶ ῥώμῃ σώματος καὶ τῇ περὶ τὴν παιδείουσιν εὐφυΐα προκόπτοντα, μαντευσάμενός τε τοῦτον καταλύτην ἔσσεσθαι τῆς τυραννίδος καὶ τῶν δογμάτων αὐτοῦ, δόλω θανατώσαι τοῦτον ἐσκέψατο. θεία δὲ προμηθεΐα φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίζεται καὶ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα διασώζεται, πολλὰ σὺν αὐτῷ τῷ σώσαντι εὐχαριστῶν Χριστῷ. Τῷ ιη΄ ἔτει Διοκλητιανοῦ Θεοτέκνω γόητι πειθόμενος ὁ Γαλλέριος διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἤγειρεν. οὗτος ὁ Θεοτέκνος ὑποθήκη Μαξιμιανοῦ τὰ ἐπὶ Χριστοῦ δῆθεν παρὰ Πιλάτου πραχθέντα πλασάμενος, ὑπομνήματα πάσης βλασφημίας ἀνάπλα κατὰ πόλιν καὶ κώμην ἔσταλκε, Μαξιμιανοῦ προστάξαντος τοῖς γραμματοδιδασκάλοις ταῦτα τοὺς παῖδας ἐκδιδάσκειν, ὡς ἂν διαγελῶτο τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον. Τῷ ιθ΄ ἔτει πρόσταγμα ἐδόθη βασιλικόν, τὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐδαφίζεσθαι καὶ τὰς θείας βίβλους κατακαίεσθαι, καὶ πάντα Χριστιανὸν ἢ θύειν τοῖς εἰδώλοις ἢ ἐν βασάνοις ἀνυποστάτοις ἀποθνήσκειν. 1.472 Τῷ κ΄ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος ἐξ ἀπονοίας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο, καταστήσαντες ἀντ' αὐτῶν βασιλεῖς τῆς μὲν ἑώρας Γαλλέριον Μαξιμιανὸν τὸν Διοκλητιανοῦ γαμβρόν, τῶν ἑσπερίων δὲ Κωνσταντίνον τὸν Ἐρκουλίου γαμβρόν. καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἰδιωτεύσας ἔτη ιβ΄ τῆς γλώσσης αὐτοῦ σαπίσης μετὰ τοῦ φάρυγγος καὶ πληθὸς σκωλήκων ἀναβρασάσης τὸ πνεῦμα ἀπέρρηξεν, ὁ δὲ Ἐρκούλιος τὴν βασιλείαν ἀναλαβέσθαι βουλευθεὶς καὶ μὴ ἐπιτυχῶν ἀπήγξατο. ὁ δὲ Γαλλέριος σκωληκόβρωτος γεγωνὼς ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ Κωνσταντίνος λίαν ἀγαθὸς ὢν καὶ εὐσεβὴς καὶ τὸν υἱὸν Κωνσταντίνον ὁμοίως ἐπαίδευσε, καὶ τῷ καθ' ἡμῶν διωγμῷ οὐ δαμῶς ἐκοινωνήσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν χριστιανίζειν ἀδεῶς καὶ ἀκωλύτως ἐπέτρεπε. τελευτᾷ δὲ ἐν Βρεττανίαις, βασιλεύσας ἔτη δύο. Καῖσαρ δὲ ἦν ἔτη ιγ΄. ὃς ἐγέννησεν ἐξ Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Κωνσταντίνον τὸν μέγαν καὶ ἅγιον, περὶ τὴν τῆς Δακίας πόλιν· ὃν καὶ ἀναγορεύει ἀντ' αὐτοῦ βασιλέα ἐν Ῥώμῃ ἐπ' ὄψεσι παντὸς τοῦ λαοῦ, περιόντων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων, Κωνσταντίου φημὶ τοῦ πατρὸς Ἰουλιανοῦ καὶ Γαλλοῦ τοῦ καὶ Δαλμάτου· μεθ' ὧν καὶ θυγατέρα εἶχε Κωνσταντίαν τὴν Λικιννίου γαμετήν, ἐκ Θεοδώρας τῆς θυγατρὸς Ἐρκουλίου γεννηθεῖσαν. οὗτος δὲ ὁ Κωνσταντίνος ὁ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πατὴρ θυγατριδοῦς ἦν Κλαυδίου τοῦ βασιλέως. Ἦν δὲ τῇ ιδεᾷ ὁ μέγας Κωνσταντίνος μεσηλιξ, εὐρύτερος τοὺς ὤμους καὶ παχὺς τὸν ἀχένα, ὅθεν καὶ Τραχηλᾶν αὐτὸν 1.473 ἐπωνόμαζον, τὴν χροιάν ἐρυθρὸς, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς οὐ δασεῖαν οὐδὲ οὐλὴν ἔχων, τὴν δὲ τοῦ γενείου ψιλὴν πως καὶ πρὸς τὸ μηδὲ φύειν πολλαχοῦ τοῦ προσώπου, τὴν ῥίνα ἐπίγρυπον, τὸ δὲ ὄμμα παραπλήσιον λέοντι, χαρίεις καὶ φαιδρότατος, παιδείας μετασχὼν μετρίας. τὸ δὲ ἐγκρατεὺς περὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς γαστρὸς εἰς ἄκρον κεκοσμημένος, ἐν τούτῳ τὰς πολλὰς διαφεύγειν τοῦ σώματος νόσους, οὐχ ὑγιῶς αὐτοῦ διακειμένου, ἀπειλοῦντός τε λῶβην καὶ φύοντος πλεῖστα μοχθηρά. Γαλλέριος τοίνυν Μαξιμιανὸς ἐπὶ Ἰταλίαν ἐλθὼν ἐχειροτόνησε Καίσαρας δύο, Μαξιμιανὸν μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν κατὰ τὴν ἑώραν, ἐφ' οὗ καὶ οἱ πρὸς πατὸς τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ πατέρες διὰ τὸν αὐτοῦ διωγμὸν εἰς ἐρήμους μακρύναντες ἐφυγαδεύθησαν, Σεβήρον δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν. οἱ δὲ ἐν Ῥώμῃ στρατιῶται ἀνηγόρευσαν Μαξέντιον τὸν υἱὸν Μαξιμιανοῦ τοῦ

Ἐρκουλίου βασιλέα. Κρατήσας οὖν ὁ θειότατος καὶ χριστιανικώτατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσε Γαλλιῶν καὶ Βρεττανίας. τῷ πρώτῳ οὖν αὐτοῦ ἔτει, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ἄ', τοῦ δὲ κόσμου #22εψ ζ' τέσσαρες οὗτοι συνεβασίλευον αὐτῷ, Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος, σὺν δυσὶ Καίσαρσι Σεβήρῳ καὶ Μαξιμιανῷ τῷ Γαλλερίου υἱῷ καὶ Μαξεντίῳ τῷ υἱῷ τοῦ Ἐρκουλίου, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ. οὗτοι ἀλλήλους ἔσπευδον ὑπερβάλλειν εἰς τὸν κατὰ Χριστιανῶν πόλεμον, πάσῃ τε κακίᾳ καὶ θηλυμανίᾳ συζῶντες ἀνατομαῖς βρεφῶν τῶν ἐγκυμονουσῶν γυναι 1.474 κῶν ἐν μαντείαις ἐχρῶντο, ἀρπαγαῖς τε καὶ φόνοις, καὶ ὅσα τοι αὐτα. Τοῦ δὲ Σεβήρου τελευτήσαντος Λικίνιον οἱ Ῥωμαῖοι Καίσαρα ἀνηγόρευσαν, Κωνσταντῖνῳ χαριζόμενοι γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίαν, καὶ ὑποκρινόμενον ψευδῶς τὴν καθ' ἡμᾶς εὐσέβειαν. Μαξέντιος δὲ πάνδεινα τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίει κακά· τὰς τε γὰρ οὐσίας αὐτῶν καὶ γυναῖκας καὶ θυγατέρας ἤρπαζε, καὶ αὐτοὺς πολυτρόπως ἀνήρει, καὶ ἄμετρα τοῖς δαίμοσιν ἐξακολουθῶν ἐπετέλει. ὅθεν καὶ πρεσβείαν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς Κωνσταντῖνον ποιησάμενοι κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Μαξεντίου τοῦτον διήγειραν. ὁ δὲ Μαξέντιος τὸν παραρρέοντα τῇ πόλει ποταμὸν ναυσιγεφυρώσας κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀντιπαρετάξατο. ὁ δὲ δεδιὼς τὰς τοῦ Μαξεντίου γοητείας ἐν πολλῇ ἀγωνίᾳ ἦν. φαίνεται οὖν αὐτῷ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρὸς, ἐκ φωτὸς κατεσκευασμένην ἔχων ἐπιγραφὴν δι' ἀστέρων "ἐν τούτῳ νίκα." ἐν ὁράματι δὲ τῆς νυκτὸς ἐφίσταται αὐτῷ ὁ κύριος, λέγων "χρήσαι τῷ δειχθέντι σοι σημείῳ, καὶ νίκα." τότε σταυρὸν χρυσοῦν σχεδιάσας, ὃς ἔστι μέχρι καὶ νῦν, ἐκέλευσε προάγειν ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττήθησαν οἱ περὶ Μαξέντιον, καὶ τοῦ πλήθους ἀναιρουμένου Μαξέντιος σὺν τοῖς λοιποῖς τῇ γεφυρᾷ ἐπέβη φεύγων, ἥτις θεία δυνάμει διαρραγεῖσα ἐν τῷ ποταμῷ πάντας κατεπόντισεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι λυτρωθέντες τῆς τοῦ πονηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος, τὴν πόλιν στεφανώσαντες, εἰσε 1.475 δέξαντο μετὰ χαρᾶς τὸν νικητὴν Κωνσταντῖνον σὺν τῷ νικοποιῷ σταυρῷ, σωτήρα αὐτὸν ἀνευφημοῦντες. Τῷ ζ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῆς Ῥώμης κρατήσας πρὸ πάντων τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων τῇ ὁσίᾳ ταφῇ παρέδωκε, καὶ τοὺς ἐν ἐξορίαις ἀνεκαλέσατο. καὶ ὑπὸ Σιλβέστρου τοῦ ὁσιωτάτου πάπα Ῥώμης βαπτίζεται καὶ τῆς λώβης ἐξελευθεροῦται τρόπῳ τοιῶδε· εἰς Ῥώμην εἰσελθὼν μετὰ τὴν κατὰ Μαξεντίου νίκην ζητεῖ ἰατροὺς θεραπευθῆναι τῆς νόσου. καὶ δὴ Ἰουδαῖοί τινες ἔρχονται λέγοντες ὅτι κολυμβήθραν χρῆσαι ποιῆσαι ἀφ' αἵματος ὑπομαζίων βρεφῶν καὶ ἐν αὐτῇ λουσάμενον καθαρίσθαι. συνάγονται οὖν τὰ βρέφη μετὰ τῶν μητέρων. καὶ τί δεῖ λέγειν τοὺς τῶν μητέρων ὄδυρμους καὶ τὰς τῶν τριχῶν ἔκκοπὰς καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοῖς ἐκ ψυχῆς ὀδυνωμένοις ἐστὶ; ταῦτα ἰδὼν ἐκεῖνος καὶ σύνδακρυς γενόμενος εἶπε "καλὸν ἐστὶ μᾶλλον ἐμὲ μόνον κακῶ μὲν ἀποθανεῖν ἢ ταῦτα τὰ βρέφη. ἀλλὰ καὶ τίς οἶδεν τὸ τέλος ὁποῖον;" ταῦτα εἰπὼν καὶ τὰς μητέρας δῶροις φιλοφρονησάμενος ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. ταύτη τοι καὶ κατ' ὄναρ ὄρα τοὺς δύο μεγάλους ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον προτρεπομένους αὐτὸν τὸν Σιλβέστρον ζητῆσαι τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως· "καὶ αὐτὸς ὑποδείξει σοι κολυμβήθραν δι' ἧς τῆς τε ψυχῆς τὰς νόσους καὶ τοῦ σώματος θεραπευθήσῃ." ἔρχεται οὖν ὁ Σιλβέστρος διὰ τοὺς ἐπικειμένους διωγμοὺς ἐν φυγαδεῖα τελευτῶν, καὶ βαπτίζει κατηχήσας τοῦτον. εὐθύς οὖν ἀπὸ τῆς θείας κολυμβήθρας ἀνερχομένου 1.476 τοῦ Κωνσταντίνου ἐξέπεσον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, καὶ ἐκαθαρίσθη, καὶ γέγονεν ὄλον ὑγιὲς ὡς παιδαρίου μικροῦ. τοῦτο ἰδόντες οἱ λαοὶ ἐβαπτίσθησαν ἄπειροι, καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου. οἱ δὲ λέγοντες ἐν Νικομηδείᾳ κατὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον βαπτισθῆναι ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας τοῦ Ἀρειανοῦ ψεύδονται. φασὶ γὰρ ἀναβάλλεσθαι αὐτὸν τὸ βάπτισμα διὰ τὸ

ἐλπίζειν αὐτὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι. τί γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ ἐμποδῶν, τὸν Γαλλέριον ἐν τῇ ἀνατολῇ καταπολεμοῦντι καὶ εἰς Περσίαν πά λιν ἐκ δευτέρου εἰσελθόντι, μὴ ἀπελθεῖν καὶ βαπτισθῆναι ἐν τῷ Ἰορδάνῃ; ἀλλὰ καὶ τὸ ὡς νόθον διαβάλλειν αὐτὸν πάσης κακίας ἐστίν. ἡ γὰρ γενεὰ αὐτοῦ βασιλικὴ ὑπῆρχε καὶ πρὸ Διοκλητιανοῦ. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κωνσταντῖος θυγατριδὸς ἦν Κλαυδίου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκ τῆς Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχε τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, καθὼς λέλεκται.

Τούτου οὖν βαπτισθέντος μεγάλα θαυμάσια ἐποίησεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ ἐν ἀγίοις Σιλβέστρου. πάντα δὲ παρεῖς ἐν μόνον φράσω. ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Ῥώμης, βαθμοὺς ἔχοντι τριακοσίους ἑξήκοντα πέντε, ἐν τῇ καταδύσει τῶν βαθμῶν καὶ τῶν θεμελίων δράκων ῥέκει παμμεγέθης, ᾧ ἔθυσίαζον καθ' ἡμέραν Ἕλληνες. εἰ δ' οὐ, ἀλλὰ ἑξαίφνης ἐπιπίπτων πολλοὺς ἐλυμαίνεται. ἐκεῖσε Σίλβεστρος καταβάς, καὶ οἰκίσκον μικρὸν ἔχοντα πύλας χαλκᾶς εὐρῶν οὗ ἦν 1.477 ὁ δράκων, κλείσας τὰς θύρας τῇ ἐπικλήσει Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦτον ἀπέκτεινε. Τῷ θ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Μητροφάνης ἐπὶ σκοπος Βυζαντίου δ' ἔγενε. ταῦτα τοίνυν ὁ τῆς ἐώας Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος ἀκούσας τὸν κατὰ Χριστιανῶν ἀνῆκε πόλεμον. ἐν τῷ ι' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος σὺν Λικινίῳ Καίσαρι κατὰ τοῦ Γαλλερίου ἀθροίζει πόλεμον, καὶ τοῦτον τρεψάμενος πάντας κατασφάττει. αὐτὸς δὲ ὁ Γαλλέριος τὸ διὰ δημα ρίψας καὶ μετ' ὀλίγων εὐνουστάτων διαδράς ἀπὸ κώμης εἰς κώμην ῥέχετο, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων καὶ μύστας καὶ προφήτας καὶ μάντις ὡς ἀπατεῶνας κατέσφαξεν. ἐν δὲ τῷ ια' ἔτει μέλλοντος κρατηθῆναι τοῦ Μαξιμιανοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, προλαβοῦσα θεία ὀργὴ κατέλαβεν αὐτόν· φλοξ γὰρ ἀπὸ τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ καὶ μελῶν ἀναφθεῖσα ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκπηδήσαι πεποίηκεν, αἱ δὲ σάρκες αὐτοῦ σα πείσαι τῶν ὀστέων ἔξεπεσον, καὶ οὕτω διατεθεῖς τὴν θεομάχον αὐτοῦ ἀπέρρηξε ψυχὴν. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ Μαξιμῖνος ὁ τοῦ μιανοῦ μιανώτατος υἱός, μυρία ὅσα καὶ ἄρρητα κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπινοήσας, ἀναριθμήτοις κακοῖς ὑπεβλήθη, καὶ νόσοις παρὰ φύσιν καὶ πληγαῖς ἑξαισῖαις ποινηλατούμενος ἔξέψυξε. Τῷ ιβ' ἔτει Λικίνιον διαθήκας ἀπαιτήσας τοῦ μηδὲν κατὰ Χριστιανῶν πράττειν κακόν, βασιλέα ἀναγορεύει καὶ ἀφορίσας μοῖραν τῆς Ῥωμαίων γῆς δίδωσιν. ἐντεῦθεν ὁ κατὰ Χριστιανῶν 1.478 χάριτι θεοῦ πέπαυται διωγμός. ἐπὶ τούτου τοῦ Λικινίου ἔμαρ τύρησεν ὁ ἅγιος Θεόδωρος. Τῷ ιδ' ἔτει μονοκράτωρ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος πάσης τῆς Ῥωμαίων γῆς γενόμενος πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἔννοιαν εἰς θείας φροντίδας μετήγαγεν, ἐκκλησίας ἀνεγείρων καὶ φιλοτίμως ταύτας πλουτίζων. γράφει δὲ καὶ πρῶτον νόμον, τοὺς τῶν εἰδώλων ναοὺς ἀποδίδοσθαι τοῖς τῷ Χριστῷ ἀφιερωμένοις ναοῖς, δεύτερον Χριστιανοὺς μόνους στρατεύεσθαι ἐθνῶν τε καὶ στρατοπέδων ἄρχειν, τοὺς δὲ ἐπιμένοντας τῇ εἰδωλολατρείᾳ κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι, τρίτον τὰς πασχαλίας δύο ἑβδομάδας ἀπράκτους τελεῖν, τὴν τε πρὸ τοῦ πάσχα καὶ τὴν μετ' αὐτήν. τὰ δὲ τῶν πηχῶν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτησεν ἀναφέρεσθαι, καὶ οὐκ ἐν τῷ Σαράπιδι, ὡς εἴθιστο τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλὰ δέον ἐστὶ περὶ τῆς τοῦ ἀγίου Σιλβέστρου διαλέξεως ὀλίγα τινα εἰπεῖν. Τῷ δ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου διάλεξις ἔγενε ἐν Ῥώμῃ Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων. καὶ τῶν μὲν Χριστιανῶν ὁ μέγας ἡγεῖτο Σίλβεστρος πάπας ὢν τῆς Ῥώμης, Ἰουδαίων δὲ σὺν ἄλλοις πλείστοις νομομαθέσι καὶ Ζαμβρῆς ὁ μάγος, Ἑβραῖος καὶ γόης, ἐν ᾧ πᾶσαν τὴν πεποιθήσιν εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι. λέγουσι τοίνυν Ἰουδαῖοι "ἐκλέξασθε δώδεκα Χριστιανούς, οἵτινες ὀφείλουσι δικαιολογηθῆναι ἡμῖν." ὁ δὲ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ἡμεῖς εἰς τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν ἀφορῶμεν. εἷς γὰρ ἐστὶν ᾧ λέγομεν «ἀνάστα ὁ θεός, δίκασον τὴν δίκην σου.» 1.479 ὅσον γὰρ τῆς τῶν ἀνθρώπων

βοηθείας ὑστερούμεθα, τοσοῦτον τῆ τοῦ θεοῦ δυνάμει στηριζόμεθα." πρὸς ταῦτα Ἀβιάθαρ Ἰουδαῖος ἔφη "τοῦτο τὸ ῥητὸν ὁ ἡμέτερος ἔφη προφήτης." καὶ ὁ ἅγιος Σίλβεστρος "πάντα σήμερον ἐνταῦθα ἐκ τῶν ὑμετέρων βιβλίων προσενεγκεῖν ἔχομεν καθ' ὑμῶν αὐτῶν· τότε γὰρ λαμπρὰ γίνεται νίκη, ὅταν τὸ ἐξ ἐναντίας μέρος τῆ τῶν οἰκείων διδασκαλιῶν αὐθεντία ἠττηθῇ." ὁ βασιλεὺς ἔφη "αὕτη δικαία ἢ κρίσις, ἐν ἣ καταναγκάζεται ἕκαστος τῆ τῆς ἰδίας θρησκείας αὐθεντία ἠττᾶσθαι." Ἀβιάθαρ εἶπε "τοῦ παντοκράτορος θεοῦ, τοῦ ἡμετέρου λέγω, ἰδίῳ στόματι λέγοντος «ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ θεός, καὶ οὐκ ἔστι πλην ἐμοῦ,» πῶς αὐτοὶ λέγουσι τρεῖς ὀφείλιν προσκυνεῖσθαι, πατέρα, ὄντινα καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, υἱόν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐσταύρωσαν, τρίτον πνεῦμα τὸ ἅγιον; τρεῖς οὖν προσκυνοῦντες τούτῳ τῷ εἰρηκότι ἓνα μόνον εἶναι θεὸν ἐξ ἀνάγκης προσκρούουσιν." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ἡμεῖς ἓνα θεὸν σέβομεν καὶ ὁμολογοῦμεν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔρημον αὐτοῦ τὴν θεοτῆτά φαμεν ὥστε μὴ ἔχειν ἀγαλλίασιν υἱοῦ. υἱὸν δὲ αὐτοῦ τοῦ τον λέγομεν περὶ οὗ ὁ ὑμέτερος προφήτης εἶπε «τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.» υἱὸν δὲ ἐκεῖνον λέγομεν πρὸς ὃν διὰ τοῦ ὑμετέρου προφήτου ὁ πατήρ βοᾷ λέγων «υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.» θεὸς δὲ χθὲς καὶ σήμερον, οὐκ ἔχει τέλος, ἐπειδὴ ὑπέρχρονός ἐστιν. ἄναρχος οὖν ὑπάρχει· ἄναρχος 1.480 ἄρα καὶ ὁ πατήρ. ἐπεὶ τίτιν εἶπε «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν;» εἰ γὰρ εἶρηκε «ποιήσω ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐμήν,» ἐδόκει ἂν τὸ τῆς μονότητος αὐτοῦ σημαίνειν. τὸ δὲ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν σαφῶς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν ἰσότητά ἐσήμανεν. οὐ γὰρ μεῖζόν τι προσλαβεῖν δύναται, ἐπειδὴ ἡλικίας αὐξήσιν οὐκ οἶδεν· ἐλάττωσιν πάλιν οὐ δέχεται." Ἰωνᾶς ῥαβὶς εἶπεν "ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ οὐκ ἔστι δεκτέα ἢ πίστις, ποῖον γὰρ θεὸν συμβουλεύει οὗτος πιστευθῆναι, ὃν καὶ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον ὁμολογεῖ;" ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ὅταν ἀναγνῶς ἐν ταῖς βίβλοις περὶ μὲν τοῦ πατρὸς, ἠνίκα λέγει περὶ τοῦ ἰδίου υἱοῦ «υἱός μου εἶ σύ,» ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ἐτέρῳ τόπῳ «αὐτὸς ἐπικαλέσεται με, πατήρ μου εἶ σύ,» τότε εἴση σαφῶς τὸ λεγόμενον, καὶ οὐδὲν ξένον περὶ τῆς ἀγίας τριάδος ὑπολάβῃς λέξῃς ἡμᾶς, περὶ δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἄκουε πάλιν τοῦ προφήτου σου λέγοντος καὶ εὐχομένου «τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ.» καὶ πάλιν ὁ αὐτός «καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν,» τουτέστι τῶν οὐρανίων δυνάμεων." Κωνσταντῖνος Αὐγούστος εἶπε "θαυμάζω τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀναίσχυντον· ἀπὸ πασῶν γὰρ τῶν οἰκείων γραφῶν πολυτρόπως ἠττώμενοι ἀκμὴν θέλουσιν τινὰ κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπιζητεῖν. ὅθεν ἐπεὶ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ ἰκανὸν γέγονεν, εἴ τι ἕτερα εἰσὶ δεκτέα, προσφερέσθωσαν." Γοδολίας Ἰουδαῖος εἶπεν "ἡμεῖς περὶ ἐκείνου λέγομεν τοῦ τεχθέντος, τοῦ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις αὐτοῦ 1.481 ἀναγεγραμμένου ἠδὲ ἡλικία καὶ σοφία, καὶ πειρασθέντος παρὰ τοῦ διαβόλου, μετὰ δὲ ταῦτα πραθέντος παρὰ τοῦ οἰκείου μαθητοῦ, παραδοθέντος, κρατηθέντος, ἐμπαιχθέντος, φραγελωθέντος, χολὴν σὺν ὄξει ποτισθέντος, ἀκάνθαις στεφανωθέντος καὶ γυμνωθέντος, καὶ τῆς αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐν κλήρῳ δοθείσης ἐπὶ σταυροῦ παγέντος, ἀποθανόντος καὶ ταφέντος." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ταῦτα πάντα ὡς προκηρυχθέντα ἐγράφη περὶ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν προφητῶν, σήμερον ἐπιδείξομεν. Ἡσαΐας γὰρ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως προεἶρηκεν οὕτως «ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.» ὅτι δὲ καὶ ἀνθρώποις συναναστραφήσεται, ἄκουε τοῦ προφήτου Ἰερεμίου «οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. ἐξεῦρε πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακώβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἡγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὥφθη καὶ

τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη.» ὅτι δὲ καὶ πειρασθήσεται ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ νικήσει αὐτόν, Ζαχαρίας ὁ προφήτης λέγει «εἶδον Ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἐστῶτα, καὶ ὁ διάβολος εἰστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐπιτιμήσαι σοι κύριος διάβολε.» ὅτι δὲ καὶ κρατηθήσεται, ἡ σοφία διὰ Σολο μῶντος λέγει «εἶπον ἐν ἑαυτοῖς οἱ ἀσεβεῖς, δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστίν.» ὅτι δὲ καὶ παρὰ μαθητοῦ προδοθήσεται, λέγει ὁ ψαλμωδός «ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν.» ὅτι δὲ καὶ ἐκδοθήσεται καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν 1.482 κλήρω δοθήσεται, προεῖρηκεν ὁ αὐτὸς προφήτης λέγων «διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλήρον.» ὅτι δὲ καὶ παρὰ ψευδομαρτύρων κατηγορηθήσεται, ὁ αὐτὸς προφήτης εἶπεν «ἐπανεστήσαν μοι μάρτυρες ἄδικοι.» ὅτι δὲ καὶ ἀκάνθαις στεφανωθήσεται, προεῖρηκεν Ἱερεμίας λέγων «ἀκάνθαις τῶν ἑαυτοῦ πταισμάτων ὁ λαὸς οὗτος περιεστοίχισέ με.» ὅτι δὲ καὶ χολὴν τραφήσεται καὶ ὄξος ποτισθήσεται, ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει «ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.» ὅτι δὲ ἐμπαιχθήσεται, Ἱερεμίας λέγει «εἰς ἐμπαιγμὸν ἐγενόμην τῷ λαῷ τούτῳ.» ὅτι δὲ καὶ τοῖς δεσμοῖς αὐτῶν δεθήσεται καὶ σταυρωθήσεται ἐπὶ ξύλου παρὰ τῶν Ἰουδαίων, λέγει ὁ Ἑσδρας «ἐδήσατέ με οὐχ ὡς πατέρα τὸν ῥυσάμενον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. κράζοντες ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦ κρι τοῦ ἐταπεινώσατέ με, κρεμασθῆναι ἐπὶ τοῦ ξύλου παρεδώκατέ με.» ὅτι δὲ καὶ ταφήσεται, Ἱερεμίας λέγει «ἐν τῇ ταφῇ αὐτοῦ ζωοποιηθήσονται οἱ νεκροί.» ἐν γὰρ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς ἐν τῷ τιμίῳ αὐτοῦ πάθει παρέδωκε τὸ πνεῦμα, οἱ τάφοι ἠνεύχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη, καὶ σεισμός μέγας κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐγένετο. ταῦτα πάντα εἰ δυνήθη, ὦ Ἰουδαῖε, μὴ εἶναι παρὰ τῶν ὑμετέρων προφητῶν προκηρυχθέντα, ὡς ψεύστην ἐνίκησάς με. εἰ δ' ἀληθῶς παρ' ἐκείνων προφητευθέντα εἰσὶ, τοῖς σοῖς 1.483 ὀφείλεις πεισθῆναι προφήταις καὶ τὸν ἡμέτερον Χριστὸν ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος προσκυνῆσαι." Κωνσταντῖνος Αὐγούστος εἶπεν "εἰ ταῦτα ταῖς ὑμετέραις περιέχεται βίβλοις, περισσῶς ἂν τιλέγετε, ὦ Ἰουδαῖοι, τῶν παθημάτων ἕνεκεν τοῦ Χριστοῦ, ἅπερ κατὰ τάξιν προλεχθέντα ἐν τῷ Χριστῷ ἐπληρώθη." Αὐνᾶν Ἰουδαῖος λέγει "ὀφείλεις δεῖξαι ἡμῖν τὸ τεχθῆναι αὐτόν καὶ κρατηθῆναι καὶ ὑβρισθῆναι καὶ ἐμπαιχθῆναι καὶ σταυρωθῆναι καὶ τεθνᾶναι καὶ ταφῇ παραδεδοῦσθαι." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "οὐκοῦν ἀνάγκη ἐστὶ πάσας σοι τὰς γραφὰς ἐκθέσθαι, ὅθεν πρῶτον ὁμολόγησον ὅτι εἶναι τὰς γραφὰς καὶ ἀληθεῖς ὑπάρχειν." Αὐνᾶν εἶπε "τὰ παρὰ τῶν προφητῶν λεχθέντα ἀληθῆ εἶναι πάντες ὁμολογοῦσιν. ἀλλὰ σὺ τὰ πρὸς ἄλλους εἰρημένα ἄλλους πεπονθέναι φῆς." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν "οὐκοῦν δίδως ἄλλον τινά ποτε χολὴν τραφέντα καὶ ὄξος ποτισθέντα καὶ ἀκάνθαις στεφανωθέντα καὶ σταυρωθέντα καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα." καὶ ἐπὶ πολὺ σιωπῶντος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Αὐγούστος ἔφη "εἰ ἄλλον ἐπιδείξει Αὐνᾶν οὐ δύναται, γινωσκέτω ἑαυτὸν φανερῶς ἢ τμημένον." Δωὴκ Ἰουδαῖος λέγει "βασιλεῦ κράτιστε, Σίλβεστρος ἐπηγγείλατο δικαίας ἐρεῖν αἰτίας περὶ τοῦ γεννηθῆναι αὐτόν καὶ πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ παθεῖν." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ἐπειδὴ τοίνυν ἀληθῆ τὰ προφητευθέντα εἰρήκατε, ὁμολογήσατε ὅτι ἡ παρθένος συνέλαβε καὶ ἔτεκε τὸν Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ μεθ' ἡμῶν ὁ θεός." σιωπῶντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ὁ ἅγιος εἶπε "πάντως γινώσκετε ἐν ταῖς θεαῖς γραφαῖς ὅτι περὶ ἐκ πηλοῦ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ὃς τῇ συμβουλίᾳ τοῦ ὄφρα ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου καὶ θανάτῳ περιπέπτωκεν. οὐκοῦν εἰπέ μοι, ὦ Ἰουδαῖε, ἢ γῆ ἀφ' ἧς ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, ἄφθαρτος ἦν ἢ φθαρτὴ;" Κουσήχ εἶπεν "ἄφθαρτος." Σίλβεστρος εἶπε "καλῶς εἶπας· ἄφθαρτος γὰρ ἦν καὶ παρθένος διὰ τὸ

μήτε κατά ραν αὐτὴν εἰληφέναι ἀκανθῶν καὶ τριβόλων μήτε δὲ ταφὴν σῶμα τος ἀνθρωπίνου ἐσχηκέναι. τοίνυν ἐχρῆν καὶ ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας τὸν νέον Ἀδὰμ γεννηθῆναι, ὃς ὤφειλε τὸν νικητὴν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, τὸν πειράζοντα ὄφιν, νικῆσαι. καὶ ἐπειδὴ τὸν Ἀδὰμ διὰ βρώσεως ἐνίκησε, διὰ νηστείας ἠττήθη. ὁ γοῦν νικῆσας τὸν διάβολον τὸν παράδεισον ἡμῖν ἀπέδωκε καὶ τῆς αἰῶνίου ζωῆς τὰς πύλας ἠνέωξε." καὶ ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν "οὐ μόνον περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ὑμετέρου Χριστοῦ ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐμπαίξεως αὐτοῦ καὶ προδοσίας καὶ πάθους καὶ θανάτου ἐρωτηθεῖς. περὶ μόνης τῆς γεννήσεως ἐδίδαξας ὀλίγα τινά. ἀνάγκη οὖν ἔσπερὶ πάντων ἀπολογῆσασθαι." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "περὶ τίνος ὁ μέγας Ἡσαΐας ἔφη «ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἔστι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. καὶ πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, λήψεται δύναμιν Δαμασκοῦ καὶ τὰ σκῦλα Σαμαρείας. ἐναντι βασιλέως Ἀσσυρίων.» καὶ ὁ Βαλαάμ «ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγούς Μωάβ, καὶ προνομεύσει τοὺς υἱοὺς Σήθ, καὶ κατακυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν.» ὅτι μὲν οὖν ἄνθρωπος φανήσεται, 1.485 διὰ τούτων προκαταγγέλλεται· ὅτι δὲ κύριος πάντων, προσημαίνοισι πάλιν οἱ προφήται φάσκοντες «ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἦξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσονται τὰ χειροποίητα Αἰγύπτου. καὶ ἰδοὺ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἦξει καὶ σώσει ἡμᾶς, καὶ τότε ἀνοιγήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὠτα κωφῶν ἀνοιγήσονται, καὶ ἀλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλός, καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων.» ἡ μὲν οὖν προφητεία θεὸν ἐπιδημεῖν λέγει, τὰ δὲ σημεῖα καὶ τὸν χρόνον τῆς παρουσίας γνωρίζει· τότε γὰρ ταῦτα πεπλήρωνται ἄπερ οὐδέποτε γεγόνασιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ πρότερον. περὶ δὲ τοῦ πάθους αὐτοῦ πάλιν φησὶν «ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν ἡτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται. καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει· αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκηται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν. παιδεῖα εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτῷ. τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. καὶ ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται;» καὶ ὁ Μωϋσῆς «ὄψεσθε τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ πιστεύσητε.» καὶ Δαβὶδ ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ λέγει «ὠρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου, καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς» καὶ τὰ ἐξῆς. ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ἐλπίς ἦν, ὁ μὲν Ἰακώβ εἶπεν «οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα 1.486 καὶ ἡγούμενος ἐκ μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν.» ὁ δὲ Ἡσαΐας ἔφη «καὶ ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσοῦ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχων ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσι.» καὶ ταῦτα μὲν ὀλίγα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γενομένων, πᾶσα δὲ ἡ γραφή πέπλησται, διελέγχουσα τὴν ὑμετέραν ἀπιστίαν. τίς γὰρ ποτε τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἱστορουμένων δικαίων καὶ προφητῶν ἀγίων ἐκ παρθένου μόνης ἔσχε τὴν γέννησιν; τίς δὲ τῆς γεννήσεως προέδραμεν ἀστὴρ ἐν οὐρανοῖς, καὶ τὸν γεννηθέντα διεσήμανε τῇ οἰκουμένῃ; τίς δὲ βασιλεύς, πρὶν ἰσχύσαι καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, ἐβασίλευσε καὶ τρόπαια κατὰ τῶν ἐχθρῶν εἴληφε; τίς οὖν ἄρα γέγονε βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ ἐφ' ὃν τὰ ἔθνη πάντα τὴν ἐλπίδα τέθεινται, καὶ οὐχὶ μᾶλλον αὐτῷ ἠναντιοῦντο πανταχόθεν; ἕως γὰρ συνίστατο Ἱερουσαλήμ, πόλεμος ἄσπονδος ἦν αὐτοῖς, καὶ διεμάχοντο πρὸς τὸν Ἰσραὴλ Ἀσσύριοι μὲν θλίβοντες, Αἰγύπτιοι δὲ διώκοντες, πολεμοῦντες. ἢ οὐχὶ ὁ μὲν Δαβὶδ τοῖς Μωαβίταις ἐπολέμει καὶ ἐπολεμεῖτο, ὁ δὲ Ἰωσίας τοὺς πλησίον παρεφυλάττετο; καὶ μέντοι καὶ Ἐζεκίας ἐδειλία τὴν ἀλαζονεῖαν τοῦ Σεναχηρείμ, καὶ τῷ μὲν Ἰησοῦ οἱ Ἀμορραῖοι ἠναντιοῦντο, τῷ δὲ Μωϋσῇ ὁ Ἀμαλήκ ἀντεστρατεύετο, καὶ ὄντως ἄσπονδον ἦν τῷ Ἰσραὴλ πρὸς τὰ ἔθνη τὸ τῆς φιλίας, ὡς μέχρι νῦν μαρτυροῦσι τὰ γράμματα." καὶ οἱ

γραμματεῖς ἀποκριθέντες εἶπον "οὐκ ἀρνούμεθα ὡς ταῦτα μὲν πάντα γέγραπται, προσδοκῶμεν δὲ τὸν μηδέπω παραγενόμενον θεὸν λόγον." ὁ δὲ Σίλβε 1.487 στρος ἔφη "καὶ πῶς οὐκ ἠκούσατε τοῦ Δαυὶδ προλέγοντος φανε ρῶς καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν θεῖαν τοῦ σωτῆρος ἐπιδημίαν; φησὶ γὰρ ὁ προσδιαλεγόμενος αὐτῷ ἄγγελος «ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες συνετημήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἐξιλιάσασθαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἀπαλεῖψαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ τοῦ σφραγίσαι ὄρασιν καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων. καὶ γνώση καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλήμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἐβδομάδες ζ' καὶ ἐβδομάδες ξβ'.» καὶ πρὸς μὲν τοῖς ἄλλοις ἴσως προφασιζόμενοι εἰς μέλλοντα χρόνον ἀναβάλλεσθε τὰ γε γραμμένα· τί δὲ πρὸς ταῦτα λέγειν ἢ ὅλως ἀντωπῆσαι δύνασθε, ὅπου γε καὶ ὁ χρίων δηλοῦται καὶ ὁ χριόμενος οὐκ ἄνθρωπος ἀλλ' ἅγιος ἁγίων καταγγέλλεται, καὶ ἕως τῆς παρουσίας αὐτοῦ Ἱερουσαλήμ συνίστατο, καὶ λοιπὸν ἅπας προφήτης πέπαυται καὶ ὄρασις ἐν τῷ Ἰσραήλ; ἐχρίσθη μέντοι πάλαι Δαβὶδ καὶ Σολομῶν καὶ Ἐζεκίας· ἀλλ' Ἱερουσαλήμ καὶ ὁ τόπος συνειστίθει καὶ προφητῆται προεφήτευον. ἄλλως δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ χρισθέντες ἅγιοι ἄνθρωποι καὶ οὐχ ἅγιοι ἁγίων ἐκλήθησαν. πότε δὲ καὶ προφήτης ἐπαύσατο καὶ ὄρασις ἀπὸ τοῦ Ἰσραήλ, εἰ μὴ νῦν, ὅτε ὁ προφητευόμενος καὶ ὁ ἅγιος ἁγίων ὁ Χριστὸς παρεγένετο. σημεῖον οὖν ὄντως μέγα πρόδηλον καὶ γνώρισμα τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας τὸ μηκέτι τὴν Ἱερουσαλήμ ἐστάναι μήτε προφήτην 1.488 ἐνεργηθῆναι μήτε ὄρασιν ἀποκαλύπτεσθαι τούτοις. καὶ εἰκότως ἐλθόντος γὰρ τοῦ σημαινομένου καὶ προφητευομένου τίς ἢ χρεία τῶν σημαινόντων καὶ προφητευόντων; διὰ γὰρ τοῦτο προεφήτευον, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ προφητευόμενος καὶ λυτρούμενος τὰς ἁμαρτίας πάντων. ποῖος τοίνυν ἡγούμενος ἐξῆλθεν ἐκ Βηθλεὲμ καὶ τὸν Ἰσραήλ ἐποίμανεν; οὗ ἢ ἐξοδος ἀπ' ἀρχῆς ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἀνεκδιήγητος ἡ γενεὰ αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται; τῶν γὰρ ἁγίων πάντων ἴσμεν τὴν γενεὰν ἱστορουμένην, καὶ τῶν ἀρξάντων τοῦ Ἰσραήλ παρὶ στῶσαν τὴν γένεσιν καὶ τὸν θάνατον. μεμνησθαι οὖν ὀφείλεις, ὦ Ἰουδαῖε, εἰρηκέναι με τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ πάθει τὸ σύνολον μὴ ὑποπίπτοντα· ἀλλὰ τὸν ἐνωθέντα αὐτῷ ἄνθρωπον καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ λέγων «ἐν τῷ σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη,» καὶ τῷ Δαβὶδ ὁμοίως λέγων «ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου,» τοῦτον πειρασθῆναί φαμεν, ἵνα τὸν πειράζοντα αὐτὸν νικήσας διάβολον αἰχμαλωτίσῃ, πεπονθέναι δέ, ἵνα πάντα τὰ πάθη ὑποτάξῃ, τεθνάναι δέ, ἵνα τὸ κράτος τοῦ θανάτου καταλύσῃ." ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν "οὐκοῦν δύο εἰσὶν υἱοὶ τοῦ θεοῦ, εἷς μὲν ὁ ἐκ τῆς παρθένου τεχθεὶς, ἕτερος δὲ ὃν παντοκράτωρ θεὸς ἐγέννησε;" ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν "υἱὸς εἷς ἐστὶν ὁ Χριστός. ὡς περ γὰρ ἀληθῶς ἐστὶ θεοῦ υἱὸς ἀόρατος, οὕτως ἐστὶ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου ὁρατός· τέλειος γὰρ ὢν θεὸς τέλειος ἄνθρωπος 1.489 ἀτρέπτως ἐγένετο, ἵνα τελείαν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις παράσχη." ὁ Ἰουδαῖος εἶπε "καὶ πῶς ἐγχωρεῖ τὸ ληφθέντα ἄνθρωπον πάσχειν χωρὶς τοῦ ἀναλαβόντος αὐτόν;" ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν "οὐκ οὖν ὑποδείγματί τινι ὀφείλεις διδαχθῆναι, ἵνα γνῶς ὅτι δύο κατὰ ταῦτόν ἡνωμένων φύσεων ἢ μὲν μία περιπίπτει τῇ ὕβρει, ἢ δὲ ἕτερα ταύτην διαφεύγει;" καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔφη "ἀδύνατόν ἐστι πείσαι με ἐν ἐνὶ δύο εἰναί τινα, καὶ ἅμα μὲν κατέχεσθαι ἅμα δὲ πάσχειν, καὶ ἐν τούτων τὴν ὕβριν ὑπομένειν." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος εἶπεν "ἄκουε ὦ Ἑβραῖε· δυνατόν ἐστι τὸ δένδρον ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου τμηθῆναι;" Θάρρα λέγει "δυνατόν ἐστιν." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "δεῖξον ἡμῖν τὴν ἀποκοπεῖσαν τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα ἐν τῷ τέμνεσθαι αὐτό." τοῦ δὲ Θάρρα σιωπῶντος ὁ ἅγιος

Σίλβεστρος ἔφη "οὐχ ὄραξ ὅτι τὴν πληγὴν τοῦ τέμνοντος σιδήρου ἡ ἀκτὶς πρώτη ὑποδέχεται, πρὶν ἢ τὸ ξύλον ὑποδέξασθαι; ἡ δὲ λαμπηδὼν καίτοι ἐκεῖ οὔσα οὔτε τμηθῆναι οὔτε διακοπῆναι δύναται. οὕτως τοίνυν καὶ ἡ θεότης ἀχώριστος τοῦ Ἑμμανουὴλ οὔσα παθεῖν ἢ τμηθῆναι οὐκ ἠδύνατο. τοῦτο δὲ ὑπέπεσε τῷ πάθει ὁ καθάπερ τὸ ξύλον καὶ δεθῆναι καὶ κρατηθῆναι ἠδύνατο. διὰ γὰρ τοῦτο κατηξίωσεν ὁ κύριος ἀπολαβέσθαι σάρκα ἔννουν καὶ ἔμψυχον ἐκ τοῦ ἡμετέρου φυράματος, ἵνα κοινωνοὺς ἡμᾶς θείας ἀπεργάσῃται φύσεως καὶ ἐνώση ἑαυτῷ τὴν ἡμετέραν φύσιν. ἔνωσιν δὲ λέγω ἀσύγχυτον καὶ ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ἦν ὁ μόνος αὐτὸς ἐπίσταται." ἀποκριθεὶς δὲ Σιλεὼν εἶπεν "εἰ περὶ τοῦ ἡμετέρου Χριστοῦ οἱ ἡμέτεροι προφῆ 1.490 ται προεφήτευσαν, τὰς αἰτίας τῆς τοσαύτης ὕβρεως, τοῦ ἔμπαυ γμοῦ τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου διασάφησον, ἵνα τοῦτον εἶναι τὸν ἐπηγγελμένον Χριστὸν καὶ ἡμεῖς ἅμα ὑμῖν ὁμολογήσωμεν." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ἔξ ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος, ἀφ' οὗ ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ παραδείσου φθόνῳ διαβόλου ἐξεβλήθη καὶ θανάτῳ κατεδικάσθη, ἐκ τοῦ φυράματος πάσης ἀνθρωπότητος Ἀβραάμ ἅγιος καὶ πιστὸς εὔρεθεις τούτου τοῦ ἐπαγγέλματος ἠξιώθη παρὰ θεοῦ, τοῦ ἐν τῷ σπέρματι αὐτοῦ εὐλογηθῆσθαι πάντα τὰ ἔθνη. ἐκλεγείς οὖν διὰ τὴν τῆς πίστεως ἀξίαν ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, καὶ Ἰσαάκ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. καὶ οὕτως ἄμεμπτοι εὔρεθησαν ὥστε τὸν παντοκράτορα θεὸν ἐνδιαθέτω ἀξία βούλεσθαι τὸ ἴδιον ὄνομα ἐν τούτοις ὀνομάζεσθαι, λέγοντα «ἐγὼ εἰμὶ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ· τοῦτό μοι ὄνομα αἰώνιον εἰς γενεὰς γενεῶν.» ἀνεφύησαν οὖν αἰτίαι, ἃς νῦν μακρὸν ἂν εἶη καταλέγειν, ὥστε τοὺς υἱοὺς Ἀβραάμ κατελθεῖν ἐν γῆ Αἰγύπτῳ ὑπὸ τὴν βασιλείαν Φαραώ. ἀλλὰ μεμνημένος τῆς ἑαυτοῦ ἐπαγγελίας ὁ θεὸς ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καθὼς πάντες ἴστε. ὕστερον δὲ ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, τὸ κατὰ σάρκα, ἐτέχθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου, ἵνα ἡμεῖς ἀναγεννηθῶμεν ἐκ γαστρὸς τῆς παρθένου ἐκκλησίας. ἐπειράσθη, ἵνα ἡμεῖς λυτρωθῶμεν. ἐπράθη, ἵνα ἡμᾶς ἐξαγοράσῃ. ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, ἵνα ἡμᾶς ἀνυψώσῃ. ἐκρα τήθη παρὰ ἀνθρώπων, ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ τῆς τῶν δαιμόνων αἰχμαλωσίας. ἔσχατον ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ἐθυσιάσθη, ἵνα 1.491 τὴν τοῦ παντὸς κόσμου ἁμαρτίαν ἀπαλείψῃ. ἀνέστη, ἵνα ἡμῖν 1.491 ζωὴν παράσῃ. ἀνέβη εἰς οὐρανοὺς, ἵνα ἡμᾶς συνυψώσῃ. κάθηται νῦν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς, ἵνα ταῖς ἐκκλησίαις τῶν πιστῶν ἐτινεύῃ. ἐλεύσεται δὲ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ."

Ἐπὶ πολὺ οὖν διαλεχθέντος τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου, καὶ σὺν πολλῇ ἀκριβείᾳ ἀποδεικνύντος ἐκ τῶν θείων γραφῶν τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἰουδαίων μεγάλως ἠττηθέντων, ἔφη τις ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ζαμβρῆς πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἰουδαίους "εἰ Σιλβέστρου λόγοις προσέχετε, ἀνάγκη τοὺς πατρώους νόμους καταλιπεῖν καὶ ἀκολουθεῖν ἀνθρώπῳ ματαίῳ, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν κατεδίδαξαν. ἀλλ' ἀκουσάτω μου ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐνεχθήτω ταῦρος ἄγριος, ὥστε με δεῖξαι σήμερον ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν· οὐδὲ γὰρ διὰ ῥημάτων ἀλλὰ διὰ πραγμάτων βούλομαι δεῖκνυσθαι τὴν ἀλήθειαν." ὁ δὲ Σίλβεστρος παρακαλέσας τοιοῦτον ἐνεχθῆναι ταῦρον, ἠρώτησεν ἐν τῷ μεταξὺ τὸν Ζαμβρῆν "τίνας ἔνεκεν ἐπιζητεῖς τὸν ταῦρον;" καὶ φησὶν "ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ ἡμετέρου θεοῦ οὐδεμία κτιστὴ φύσις ἀκούσασα ζήσεται, βούλομαι διὰ τοῦ ταύρου τὴν ἰσχὺν ἀποδείξαι σαφῶς." πρὸς ὃν ὁ Σίλβεστρος ἔφη "καὶ σὺ ποίῳ τρόπῳ τὸ ὄνομα τοῦτο μεμάθηκας; ἢ ἀρα παρά τινος ἀκούσας ἢ ἀναγνοῦς;" ὁ δὲ εἶπεν "οὔτε χάρτης οὔτε λίθος οὔτε ξύλον ὑποδέξασθαι τὸ ὄνομα τοῦτο δύναται· ἐγὼ δὲ νηστεύσας καὶ εἰς ἀργυρᾶν λεκάνην καινὴν ὕδωρ ἐμβαλὼν τοῦτο μεμάθηκα." τούτων οὖν λεγομένων ἤχθη καὶ ὁ ταῦρος ὑπὸ 1.492 πολλῶν ἀνδρῶν ἐλκόμενος, δεδεμένος πάντοθεν

σχοινοίσι, ἀγριώ τατος καὶ μέγας ὑπάρχων. καὶ ὁ Ζαμβρῆς ἐπιτωθάζων τῷ Σιλβέστρω ἔφη "νῦν τὰ ῥήματα καὶ αἱ ὑποθέσεις τῶν ῥημάτων σου τέλος ἔξουσιν. εἰ μὲν οὖν θαρρεῖς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ σου, εἶπέ τοῦτο κατὰ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου, καὶ δειχθήσῃ παντοκράτορι θρησκευόν· εἰ δ' οὖν, λέξω ἐγώ, καὶ πάντες τῇ ἐμῇ προσδραμοῦσι πίστει." τῶν δὲ Ἰουδαίων καὶ τῶν ἄλλων παρορμησάντων εἰπεῖν τὸν Ζαμβρῆν τὸ ὄνομα ὑπὸ τὴν ἀκοὴν τοῦ ταύρου, καὶ τούτου εἰπόντος, εὐθύς ὁ ταῦρος μυκησάμενος μέγα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐξελθόντων ἐξέψυξεν. ἀνασκιρτώντων οὖν τῶν Ἰουδαίων καὶ μεγαλαυχούντων κατὰ Σιλβέστρου, καὶ τῶν Χριστιανῶν λυπουμένων σφόδρα, κελεῦσαι τῷ λαῷ ἡσυχάσαι παρακαλεῖ ὁ Σίλβεστρος τὸν βασιλέα. καὶ τούτου γενομένου καὶ ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου στὰς ὁ μακάριος Σίλβεστρος ἔφη "ἀκούσατέ μου, ἄρχοντες καὶ δυνάσται, καὶ ἐνωτίσασθε λαοὶ ἅπαντες τὰ ῥήματά μου. ἐγὼ τὸν δεσπότην καὶ κύριον παντὸς τοῦ κόσμου Ἰησοῦν Χριστὸν κηρύττω, τὸν παρασχόντα τυφλοῖς ἀνάβλεψιν καὶ κωφοῖς ἀκούειν, ἀλάλοισι χαρισάμενον λαλεῖν, χεῖρας ξηρὰς ἰασάμενον, κωλοῖς ἴασιν δωρησάμενον, λεπρούς καθαρίσαντα, παραλύτους σφίγγαντα καὶ νεκρούς ἐγειράντα. ὅθεν φανερώς ἀποδείκνυται ὅτι τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ ἐπεκαλέσατο ὁ Ζαμβρῆς τοῦ ἀποκτείνειν τὸν ταῦρον, τοῦ διαβόλου ἐστίν. εἰ γὰρ θανόντα ἀναστήσαι οὐ δύναται, ἔστιν ἄρα ζωῆς καὶ σωτηρίας ἐχθρὸς ὁ ζῶντα μὲν ἀποκτείνειν δυνηθεὶς, νεκρὸν δὲ ζωοποιῆσαι μὴ ἰσχύων." τότε ὁ Ζαμβρῆς διαρρήξας τὸν ἑαυτοῦ 1.493 χιτῶνα ἔφη "δέσποτα ἐπιεικέστατε, βασιλεῦ αἰώνιε, Σίλβεστρον ὃν λέγεις νικῆσαι οὐδεὶς ἠδυνήθη, ἐγὼ ἐν τῷ παντοκράτορι θεῷ ἐνίκησα. δίκαιον οὖν ἐστὶ μὴ ἐπὶ πολὺ δοθῆναι αὐτῷ ἐξουσίαν τοῦ λαλεῖν. ξένα γὰρ ἐφευρίσκων αἰεὶ καὶ ἐναντία τοῦ θεοῦ λαλῶν οὐ παύεται, καὶ τῇ αὐτοῦ φλυαρίᾳ ἐπιβαρὺς γίνεται τῇ ὑμῶν βασιλείᾳ." πρὸς ὃν ὁ Αὔγουστος ἔφη "τὸ τοῦ παντοκράτορος θεοῦ ὄνομα καὶ ἡ ἐπικλήσις πρώτιστα πάντων ζωῆς καὶ σωτηρίας πρόνοιαν παρέχεται. ὡσαύτως καὶ σὺ εἰ τοῦ θεοῦ εἶ, ἀνάστησον τὸν ταῦρον, καὶ πιστεύσομέν σε ἀπὸ θεοῦ ἔχειν τὴν νίκην. εἰ δὲ τοῦτο οὐ δύνη ποιῆσαι, φανερά σου τῆς ὑποκρίσεως γοητεία διὰ δαιμόνων πεπραχθαι." πρὸς ὃν καὶ ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "ἄκουε, ὦ Ἰουδαῖε, ἀπὸ τῶν σῶν γραφῶν τὴν ἀλήθειαν. ἐν τῷ Δευτερονομίῳ αὐτὸς ὁ θεὸς λέγει «ἴδετε ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλην ἐμοῦ. ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω, πατάξω κἀγὼ ἰάσομαι.» εὐκαίρως οὖν ἐπικληθεὶς ἀποκτείνει, καὶ εὐκαίρως πάλιν ζωοποιεῖ. ἐπικάλεσαι οὖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄλλην ἀκοὴν τοῦ ταύρου, καὶ ἂν αὐτὸν ἐγείρῃς, πιστεύσομεν πάντες, καθὼς σὺ φῆς." τότε ὁ Ζαμβρῆς λέγει "οὐκ εἶπόν σοι, ἐπιεικέστατε βασιλεῦ, ὅτι ἐν λόγοις Σίλβεστρον οὐδεὶς δύναται νικῆσαι; κέλευσον οὖν αὐτὸν μὴ ῥήμασιν ἀλλ' ἔργοις ἐπιδειξά τι ἡμῖν." ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἔφη "θέλεις οὖν, ὦ Ἰουδαῖε, ἐγὼ τῇ ἐπικλήσει τοῦ δεσπότη μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγείρω τὸν ταῦρον;" Ζαμβρῆς λέγει "τοῦτο οὐ ποιεῖς, εἰ καὶ πτεροῖς πετασθῆς." ὁ βασιλεὺς εἶπε "θαυμάζω τὴν ἀναισχυντίαν σου, Ζαμβρῆ. σὺ 1.494 εἶπας «σχολαζέτωσαν οἱ λόγοι καὶ ἔργοις ἀγωνιζέσθω.» οὗτος δὲ ὑπισχνεῖται ποιῆσαι ὅπερ σὺ λέγεις παντελῶς εἶναι ἀδύνατον. ὥστε δίκαιόν ἐστιν ὁμολογῆσαί σε τοῦτον εἶναι θεὸν ἀληθῆ τὸν νεκρούς ἀναστήσαι δυνάμενον, ἐκεῖνον δὲ πλάνον καὶ διάβολον τὸν ἀποκτείναντα καὶ ζωοποιῆσαι μὴ δυνάμενον." τότε ὁ Ζαμβρῆς ὡμοσε λέγων "ἂν Σίλβεστρος τὸν νεκρὸν ταῦρον ἀναστήσῃ, πάντες τὸν Ἰουδαϊκὸν καταλείψαντες νόμον πρὸς τὴν τῶν Χριστιανῶν αὐτομολήσομεν πίστιν." ὁ δὲ μακάριος Σίλβεστρος ἐκ τείνας ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ μετὰ δακρύων εὐχὴν ποιήσας, πρὸς τὸν ταῦρον ἀπελθὼν εἶπε φωνῇ μεγάλῃ "ἐγώ, δέσποτά μου Ἰησοῦ Χριστέ, τὸ πανάγιον ὄνομά σου ἐπὶ καλοῦμαι ἐπὶ πάντων, ἵνα μάθῃ ὁ λαὸς οὗτος ὅτι διαβόλου μὲν ὄνομα ἐφόρευσε τὸν ταῦρον, τοῦ δὲ ζωοποιοῦ καὶ φανερωτάτου σου ὀνόματος ἐπικλήσει ἐζωοποιήθη." καὶ πλησιάσας τῷ ταύρῳ

λέγει μετὰ κραυγῆς μεγάλης "ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ἀνάστηθι μετὰ σεμνότητος," καὶ παρευθὺς ὁ ταῦρος ὅλον ἑαυτὸν κινήσας ἀνέστη. καὶ λύσας αὐτοῦ τὰ δεσμὰ ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἀπέλυσεν αὐτόν, λέγων "πορεύου ὅθεν ἤλθες, μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀδικήσας." ὅπερ μέγα θαῦμα Ἰουδαῖοι θεασάμενοι καὶ σφόδρα καταπλαγέντες αὐτίκα προσέπεσον εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Σιλ βέστρου πάντες, αἰτούμενοι τὸ ἅγιον βάπτισμα. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μακαριωτάτη βασίλισσα Ἑλένη προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου παρεκαλεῖτο τόπον αὐτῆ μετανοίας παρασχεθῆ 1.495 ναί. καὶ τούτου γενομένου ἐχάρη μεγάλως ὃ τε φιλόχριστος βασιλεὺς καὶ ἡ μακαριωτάτη Αὔγουστα καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ὥστε ἐπὶ ὥρας δύο κράζειν ἅπαντας "μέγας ὁ θεὸς τῶν Χριστιανῶν." καὶ οὕτως ἐθαυμαστώθη ὑπὸ πάντων ὁ θεὸς τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁ τούτου θεράπων ἅγιος Σίλβεστρος. ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ πολλοὶ δαιμονῶντες ἐθεραπεύθησαν δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου πάπα, καὶ ἄλλα δὲ πάθη πολλὰ καὶ νόσοι ἐκαθαρίσθησαν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐνδοξαζομένου ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. τοῦ δὲ πλήθους τῶν Ἰουδαίων βαπτισθέντος μεγάλη χαρὰ γέγονεν ἐν πάσῃ τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς.

Τῷ ιδ' καὶ ιε' ἔτει Λικίνιος ἤρξατο κατὰ Χριστιανῶν διωγμὸν κινεῖν, λήθην λαβὼν τῶν προγεγονότων συνθηκῶν. τοῦτον διὰ γραμμάτων νουθετῶν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστήναι τῆς κακίας οὐκ ἔπεισε. Τῷ ι' καὶ ιζ' καὶ ιη' ἔτει τὰ κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς ἐπράχθη, καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ πρώτη ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν τριακοσίων δεκαοκτῶ ἁγίων θεοφόρων πατέρων ἐγένετο, ἦτις τὸν Ἄρειον καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ ἀνεθεμάτισεν. ἐν τούτῳ καὶ τοὺς Ἰουδαϊκῶς τὸ πάσχα ἐορτάζοντας διὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου Κοδρουβῆς ἐπέστρεψε· καὶ Κώνσταντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος Καίσαρα εἰς Γαλλίας ἀπέστειλεν. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις εἰς μνήμην ἔρχεται τοῦ γενομένου πλησίον Ῥώμης ὑπὸ τοῦ κυρίου πρὸς αὐτὸν κατὰ τοὺς ὕπνους προστάγματος, ὅπερ 1.496 ἦν λέγοντος οἰκοδομῆσαι τῇ θεοτόκῳ πόλιν ἐν ᾧ τόπῳ αὐτὸς ὑποδείξω σοι. καὶ δὴ τὰ κατὰ χώραν καὶ τόπους ἐρευνῶν τῇ Θεσσαλονίκη ἐπιβαίνει, καὶ τῷ τόπῳ ἀρεσθεὶς δυοῖς χρόνοις ἐκεῖ διατρίβει. ναοὺς τε θαυμασίους καὶ λουτρὰ καὶ ὑδάτων εἰσαγωγὰς κατασκευασάμενος, ὡς εἶδε λοιμὸν ἐπιγενόμενον, ταύτην μὲν καταλιμπάνει, ἐπὶ δὲ τὴν Βιθυνῶν Χαλκηδόνα ἔρχεται, ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐξηδαφισμένην εὐρῶν ἀνοικοδομεῖν ἤρξατο. καὶ εὐθέως ἀετοὶ τοὺς τῶν τεχνιτῶν λίθους ἀρπάζοντες τῷ Βυζαντίῳ προσέρριπτον. τούτου δὲ πολλάκις γενομένου ὑπὸ πάντων διαπορουμένου, εἷς τῶν ὑπηρετουμένων τῷ βασιλεῖ Εὐφρατᾶς λεγόμενος διεσάφησεν ὡς ἐκεῖ φίλον ἐστὶ τῷ θεῷ τῇ μητρὶ αὐτοῦ κτισθῆναι πόλιν. εὐθέως οὖν διαπεράσας, καὶ τὸν τρόπον κατιδὼν καὶ ἀποδεξάμενος, τὸν Εὐφρατᾶν ἐπιστάτην τοῦ ἔργου καταλιμπάνει μετὰ βαρείας δυνάμεως καὶ πλοῦτου πολλοῦ. καὶ αὐτὸς βασιλεὺς κατὰ Περσῶν ἀποδημεῖ. ἔνθα δὴ καὶ κρατηθεὶς θεοῦ προνοίᾳ τὰς τούτων ἀποδιδράσκει χεῖρας καὶ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπαναστρέφει. ὁ μὲντοι Εὐφρατᾶς τοὺς κανάλους ὑπονόμους κατασκευάσας καὶ πάσας πηγὰς ὑδάτων ἀναστομώσας τῶν τειχῶν ἤρξατο· καὶ πάλιν οἱ Πέρσαι κατὰ Ῥωμανίας, ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ Εὐφρατᾶ περὶ ναοῦ κτίσεως προστάξας αὐτὸς καὶ περὶ ἐνοικίσεως προσέθηκε. καὶ τοὺς δακτυλίους ἐκάστου τῶν πρώτων ἀρχόντων ἀναλαβόμενος, οἴκους δειμάμενος περιφανεῖς τὰς γυναικᾶς αὐτῶν μετὰ τῶν παίδων καὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτοὺς εἰς 1.497 τὴν βασιλίδαν ἀνήγαγεν. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν ἐπὶ Πέρσας ἐκστρατεύει. καὶ τούτους τροπώσας πάλιν ὑπέστρεψε. Τῷ ιθ' ἔτει ὁ μέγας Κωνσταντῖνος θεωρῶν Λικίνιον μανικώτερον κατὰ τῶν Χριστιανῶν τῷ διωγμῷ χρώμενον καὶ ἐπιβουλήν κατὰ τοῦ εὐεργέτου μελετῶντα, ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. ἔνδεκα δὲ καὶ

ὀκτὼ μηνῶν τοῦ πολέμου μεταξύ Κωνσταντίνου καὶ Λικινίου ἰσταμένου, ὡς πόλεμος κατὰ τὴν Βιθυνίαν ἐκροτήθη, ζῶν ὁ ἀλιτήριος συλλαμβάνεται ἐν Χρυσοπόλει, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐκπέμπεται φρουρεῖσθαι, πρότερον μὲν τοῖς ἐν τῇ Φιλίππου πόλει πολεμήσας καὶ ἠττηθείς. ὡς δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπέμφθη καὶ πάλιν ἐκέϊσε νεωτερίζειν ἔμελλε βαρβάρους μισθούμενος, τοῦτον διὰ ξίφους ἀποτμηθῆναι ὁ βασιλεὺς κελεύει· καὶ οὕτω λοιπὸν τελείας ἀπήλαυσε γαλήνης τὰ πράγματα. τότε καθιστᾷ Κωνσταντῖνος τοὺς ἰδίους παῖδας Καίσαρας, καὶ κυριακὰς πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ ποιεῖ.

Τῷ κ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου πληρωθείσης τῆς πόλεως ἐθεματίσθη ὑπὸ Οὐάλεντος ἀστρονόμου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, μηνὶ Μαΐου ἰα', ἡμέρᾳ β', ἰνδίκτῳ γ', ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου #22εωλῆ'. περιέχει δὲ τὸ ὄλον συμπέρασμα ἔτη χ'. τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Κρίσπος ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου Χριστιανὸς ἐκοιμήθη· καὶ Ἑλένη ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως στεφθεῖσα δι' ὀπτασίας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπέρχεται, καὶ τοὺς ἁγίους τόπους φανερώ 1.498 σάσα καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν εὐροῦσα πάντα ἀνέστησε, καὶ ναοὺς οἰκοδομήσασα ἐν αὐτοῖς περιφανῶς τούτους ἐκαλλώπισεν. ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας καὶ τῆς ἁγίας Εἰρήνης καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου καὶ τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐν τῷ Ἀνάπλω καὶ Σωσθενίῳ, ἔνθα καὶ θείας ὁμφὰς θαυμαστῶς ἤκουσέ τε καὶ ἐθεάσατο ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς, ὠκοδόμησε. τοὺς δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰδωλικοὺς ναοὺς προσέταξε καταλύεσθαι καὶ ἐκκλησίας οἰκοδομεῖσθαι, καὶ τὰς τούτων προσόδους αὐταῖς δωρεῖσθαι. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως πολλὰ τῶν ἐθνῶν τὸν χριστιανισμὸν προσεδέξαντο, ἀπὸ τε Κελτῶν καὶ Γαλατῶν τῶν ἐσπερίων· ἀλλὰ καὶ Ἰνδοὶ οἱ ἐνδοτέρω, Ἰβῆρες τε καὶ Ἀρμένιοι ἀρχὴν ἐκ Τηριδάτου λαβόντες. τότε γὰρ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐκ τοῦ φοβεροῦ λάκκου ἐκείνου ἐκβέβληται καὶ κατὰ τὸν βασιλέα Τηριδάτην γίνεται, καὶ ἡ πᾶσα Ἀρμενία εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν μετατίθεται. καὶ Πέρσαι ὁμοίως ἐπὶ Σιμεῶν ἐπισκόπου. ἀλλὰ καὶ Οὐθαξᾶδ εὐνοῦχος παιδαγωγὸς Σαπῶρου ἐμαρτύρησεν.

Οὗτος ὁ μέγας βασιλεὺς ὑπὸ φιλοσόφων Ἑλλήνων ὀνειδιζόμενος ὡς νεωτερίζων τὴν θρησκείαν, ἕνα τῶν φιλοσόφων αὐτῶν παρέστησε διαλεχθῆναι Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐπισκόπῳ περὶ τῆς πίστεως. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεῖος μὲν ἦν ἀνὴρ, λόγων δὲ ἄπειρος. ὡς οὖν εἶδε τὸν φιλόσοφον γλωσσαλοῦντα, ἔφη "ἐπιτάττω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν σιωπᾶν καὶ μὴ 1.499 φθέγγεσθαι." καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐφιμώθη καὶ γέγονεν ἄλαλος. τότε σεισμὸς γέγονε τηλικούτος ἐν Καμπανίᾳ ὡς ἰγ' πόλεις πεσεῖν, καὶ ἡλίου ἔκλειψις τοιαύτη ὡς ἀστέρας φανῆναι ἐν ἡμέρᾳ. τότε καὶ ὄφρων παντοῖον γένος ἐπὶ τὴν Μελιτηνὴν φανῆναι· οἱ καὶ μαχεσάμενοι κατέκτειναν ἑαυτοὺς, ὡς καὶ τὴν χώραν ἐποζέσαι. καὶ Ἰουδαίους περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ πάλιν στασιάζοντας Κωνσταντῖνος ὁ μέγας τιμωρησάμενος διεσκόρπισεν. Ἡ δὲ μακαρία Ἑλένη ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπανελθοῦσα, καὶ πολλὰ τῷ υἱῷ αὐτῆς καὶ βασιλεῖ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐντειλαμένη, ἐτελεύτησεν ἐτῶν π', καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. πάσαις τοῖνυν ἡ μακαρία ἀρεταῖς κεκοσμημένη εἶχε καὶ τὴν χριστομίμητον ταπεινοφροσύνην πρὸς πάντας μὲν, ἐξαιρέτως δὲ πρὸς τοὺς μονάζοντας. συνάγουσα γὰρ παρ' ἑαυτῆς καὶ ἐπὶ στιβάδων κατακλίνουσα αὐτὴ δι' ἑαυτῆς καθυποούργει, ὄψα παρατιθεῖσα καὶ κύλικας ὀρέγουσα καὶ ὕδωρ ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπιχέουσα, θεραπαίνης ἔργον ἐπλήρου. οὕτω δὲ καὶ τὸν ἀείμνηστον υἱὸν αὐτῆς ἐξεπαίδευσεν ἄτυφον ἔχειν φρόνημα, ἀρετῆς καὶ πολιτείας ἀκριβοῦς ἐπιμελεῖσθαι, δουλεύειν δὲ τῷ κυρίῳ μετὰ φόβου καὶ τρόμου· ὃς φυλάττων ἀκριβῶς τὰς αὐτῆς ἐντολὰς ἐκαρποφόρει ἑκατονταπλασίως. Τῷ κ' ἔτει

γέγονεν ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος ἐν Νικαίᾳ, συνελθόντων τῶν ἀγίων τῆς πατέρων. ἦς ἡγοῦντο Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης τοποτηρηταί, Βίτων καὶ Βικεντίων 1.500 πρεσβύτεροι, Μητροφάνης τοῦ Βυζαντίου, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Μακάριος Ἱεροσολύμων, κατὰ Ἀρείου πρεσβυτέρου γεγονότος Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος τὸν θεὸν λόγον κτίσμα καὶ ἕτεροούσιον τοῦ πατρὸς, καὶ ὅτι ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν δοξάζοντος. ὃν καθελοῦσα ἀνεθεμάτισε σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ, τὸν δὲ υἱὸν ὁμοούσιον καὶ συνάναρχον τῷ πατρὶ καὶ θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην πάντων ἔδογματίσει. μετὰ γοῦν τὸ συναθροισθῆναι πάντας τοὺς ῥηθέντας τῆς πατέρας ἐν Νικαίᾳ δημοσίως ὀχήμασιν, ἀφίκετο καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφιέμενος ἰδεῖν τὴν πληθὺν τῶν ἀρχιερέων. καὶ δὴ οἶκον μέγιστον ἐν τοῖς βασιλείοις κατασκευάσας θρόνους πολλοὺς ἐν αὐτῷ τεθῆναι προσέταξε, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπέτρεψεν. ἔσχατος δὲ σὺν ὀλίγοις εἰσελθὼν καὶ αὐτός, καὶ στὰς ἐν τῷ μέσῳ, προετρέψατο πάντας καθίσαι. εἶτα θρόνου μικροῦ τεθέντος κελευσθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐκάθισεν ἔσχατος πάντων· τοσαύτη τις εὐλάβεια καὶ αἰδῶς τῶν ἀνδρῶν κατεῖχε τὸν βασιλέα. καὶ οἱ μὲν τοῖς ἄνθεσι τῶν ἐγκωμίων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στεφανώσαντες τὴν περὶ τὰ θεῖα σπουδὴν εὐλογίαις ἡμείψαντο· ὁ δὲ τοὺς περὶ τῆς ὁμονοίας καὶ συμφωνίας προσαγαγὼν λόγους πολλοὺς μὲν ἐφιλοφρονήσατο καὶ λόγοις καὶ δώροις, πολλὰς δὲ στιβάδας προστάξας εὐτρεπισθῆναι ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντα ἐστίασε, τοὺς μὲν ἀξιολογωτέρους ὁμοτραπέζους λαβῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς τὰς ἄλλας τραπέζας διεῖλε. θεα σάμενος δὲ τινὰς τοὺς δεξιούς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένους, καὶ 1.501 μαθῶν ὡς ὑπὸ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν τοῦτο πεπόνθασι, τὰ χεῖλη τοῖς τραύμασι προσενήνοχε κατασπαζόμενος, ἐλκύσειν ἐκεῖθεν εὐλογίαν τῷ φιλήματι πιστεύων· οὕτως ἦν ὁ θαυμάσιος ἀνὴρ ἐκεῖνος εὐλαβεία καὶ πίστει καὶ μετριο φροσύνῃ λελαμπρυσμένος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπίσκοποι πάντες καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς ἓνα τόπον συνελθόντες καλοῦσι τὸν Ἄρειον σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ εἰς τὴν σύνοδον, ἐπιτρέποντες αὐτῷ συστήναι τοῖς οἰκείοις δόγμασιν. ἦν δὲ τὰ δόγματα τοῦ ἀσεβοῦς καὶ τρισ καταράτου Ἀρείου ταῦτα. οὐκ αἰεὶ ὁ θεὸς πατὴρ ἦν, ἀλλ' ἦν ὅτε θεὸς πατὴρ οὐκ ἦν. οὐκ αἰεὶ ἦν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ἀλλ' ἐξ οὐκ ὄντων γέγονεν· ὁ γὰρ ὢν θεὸς τὸν μὴ ὄντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πεποίηκε. διὸ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν· κτίσμα γὰρ ἐστὶ καὶ ποίημα ὁ υἱός, οὔτε δὲ ὁμοίός ἐστὶν ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ κατ' οὐσίαν. οὔτε δὴ ἀληθινὸς καὶ φύσει τοῦ πατρὸς λόγος ἐστίν, οὔτε ἀληθινὴ σοφία αὐτοῦ ἐστίν· ἀλλ' εἷς μὲν τῶν ποιημάτων καὶ γεννητός ἐστι, καταχρηστικῶς δὲ λέγεται λόγος καὶ σοφία, γενόμενος καὶ αὐτὸς τῷ ἰδίῳ τοῦ θεοῦ λόγῳ καὶ ἐν τῷ θεῷ σοφία, ἐν ἧ καὶ τὰ πάντα καὶ αὐτὸν πεποίηκεν ὁ θεός. διὸ καὶ τρεπτός ἐστι καὶ ἀλ λωιωτός τὴν φύσιν, ὡς καὶ πάντα τὰ λογικά. ξένος τε καὶ ἀλλότριος καὶ ἀπεσχοινισμένος ἐστὶν ὁ λόγος τῆς θεοῦ οὐσίας, καὶ ἀόρατος ὁ πατὴρ τῷ υἱῷ. οὔτε γὰρ τελείως καὶ ἀκριβῶς γινώσκει ὁ λόγος τὸν πατέρα, οὔτε τελείως αὐτὸν ὁρᾶν δύναται. καὶ γὰρ ἑαυτοῦ τὴν οὐσίαν οὐκ οἶδεν ὡς υἱός ἐστι· δι' ἡμᾶς γὰρ πεποίη 1.502 ται, ἵνα ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ὡς δι' ὄργανου κτίσῃ ὁ θεός· καὶ οὐκ ἂν ὑπέστη, εἰ μὴ ἡμᾶς ἠθέλησεν ὁ θεὸς ποιῆσαι. ἠρώτησεν οὖν τις αὐτοὺς εἰ δύναται ὁ τοῦ θεοῦ λόγος τραπῆναι, ὡς ἐτράπη ὁ διάβολος· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν εἰπεῖν ὅτι ναί, δύναται τραπῆναι· τρεπτῆς γὰρ ἐστὶ φύσεως, γεννητός καὶ κτιστός ὑπάρχων. Ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν σύνοδον γεγονὸς θαῦμα οὐ δίκαιον σιωπῆ παραπέμψαι. πρὸς γὰρ τὸ παράδοξον τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος καὶ φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες ἐν τῇ συνόδῳ παρήσαν, διαλεκτικῆς ἐμπειρότατοι· ἐν οἷς ὑπῆρχέ τις Ἑλληνας παρὰ πάντων αὐτὸς θαυμαζόμενος, ὥστε μεγάλην ἀκρόασιν ἐκ τῆς συμβολῆς γενέσθαι πλήθους ἐπισυντρέχοντος. οὐδὲ γὰρ οἰοί τε ἦσαν οἱ ἐπίσκοποι τὸν φιλόσοφόν τε καὶ ῥήτορα περιτρέψαι τέως διαλεγόμενον, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπαγομένοις

ῥᾶστα προσεφέρετο, ἐπιλύων εὐφυῶς τὰ προτεινόμενα καὶ δίκην ἐγγέλιος ἀκατάσχετος εὐρισκό μενος. ἐν οἷς γὰρ ἐδόκει συνέχεσθαι, διολισθαίνων ἐπικρατεστέ ρως ἀντεφέρετο τῇ τῶν νοημάτων δεινότητι καὶ ῥημάτων εὐγλωτ τία τε καὶ στωμυλία. ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὁ θεὸς ὅτι οὐκ ἐν λόγῳ ἢ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει, ἄνθρωπός τις ἐκ τῶν ἀγίων ὀνόματι Σπυρίδων, ἐπίσκοπος Τριμιθούτων, ἀπλούστατος δὲ τὴν φύσιν καὶ ἰδιώτης τὸν λόγον, αἰτεῖται χώραν αὐτῷ δοθῆναι διαλέξεως πρὸς τὸν φιλόσοφον. οἱ δὲ πατέρες τὸ ἀπλοῦν τε καὶ ἰδιωτικὸν τοῦ ἀνδρὸς εἰδότες ἐκώλυον αὐτόν. τοῦ δὲ μὴ ἀνεχο μένου, πρόσσεισι τῷ ἀνδρὶ καὶ φησὶν "ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄκουσον, ὦ φιλόσοφε, τὰ τῆς ἀληθείας δόγματα. θεὸς 1.503 εἷς ἐστίν, ὁ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ποιήσας, ὁ καὶ ἄνθρωπον ἐκ γῆς διαπλάσας, καὶ τὰ ὄρατὰ πάντα καὶ ἀόρατα τῷ λόγῳ αὐ τοῦ καὶ τῷ πνεύματι συστησάμενος. τοῦτον τὸν λόγον ἡμεῖς υἱὸν θεοῦ εἰδότες προσκυνοῦμεν, πιστεύοντες διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου τεχθῆναι, καὶ διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου καὶ ἀναστάσεως ἠλευθερωκένοι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ὃν καὶ ἐλπίζομεν ἐλθόντα πάλιν κρῖναι πάντας ἐν δικαίῳ σὺν ἡμῖν. πιστεύεις τούτοις, φιλόσοφε;" ὁ δὲ, ὡς ἂν τις μὴδέ ποτε πεῖραν λόγων ἔχων εἰς ἀντίθεσιν, ἀπηνεώθη, καὶ ὡς κωφὸς καὶ ἄλαλος ἀποσιωπήσας τοῦτο μόνον ἐφθέγγετο, ὅτι κάμοι ταῦτα οὕτως ἔχειν δοκεῖ. καὶ ὁ γέρον φησὶν "οὐκοῦν ἀναστάς ἀκολούθει μοι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ λήψῃ τὸ σημεῖον τῆς πίστεως ταύτης." ὁ δὲ φιλόσοφος ἐπιστραφεὶς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐ τοῦ "ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες. ἕως ὅτε λόγων ἐποιοῦμην σπουδῆν, λόγους λόγοις ἀντετίθουν καὶ τὰ προτεινόμενα τέχνη τοῦ λέγειν ἀνέτρεπον. ὅτε δὲ ἀντὶ λόγων δυνάμεις τις ἐξήλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦδε τοῦ γέροντος, οὐκ ἴσχυσαν οἱ λόγοι τῇ δυνάμει ἀντιτάξασθαι· οὐδὲ γὰρ οἷός τέ ἐστιν ἄνθρωπος ἀντιστῆναι θεῷ. διὰ τοι τοῦτο εἶ τις ὑμῶν δύναται συνιέναι ὡς κἀγώ, πιστεύσει εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ἀκολουθεῖτω σὺν ἐμοὶ τῷ γέροντι τούτῳ, ἐν ᾧ ἐλάλησεν ὁ θεός." τούτῳ οὖν τῷ τρόπῳ γενόμενος ὁ φιλόσοφος Χριστιανὸς ἔχαιρεν ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος. Παρῆν δὲ τηνικαῦτα καὶ ὁ θεῖος Παφνούτιος καὶ τερατοῦρ γὸς καὶ ὁμολογητής, οὗ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν Μαξιμιανὸς ἐξῶ 1.504 ρυξεν. ὃς τῆς συνόδου κανονίσαι θελούσης ὥστε κληρικὸν μὴ συνέρχεσθαι γυναικὶ πρὸς γάμον, ὡς βαρὺν τὸν λόγον ἀνέτρεψε, καὶ μόνοις ἐπισκόποις ἐτύπωσε τοῦτο παραφυλάττεσθαι.

Μετὰ γοῦν πολλὴν τῆς σκέψεως ἀκρίβειαν ἔδοξε πᾶσιν ὁμοῦ δεῖν ὀρίσασθαι τὸ ὁμοούσιον ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τουτέστι τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως τῷ πατρὶ καὶ τὸν υἱὸν ὁμολογεῖν. ἦν δὴ καὶ κατὰ κράτος καὶ συμφώνως ἐβεβαίωσαν, παρῆξ Ἀρείου τοῦ ἄσεβοῦς καὶ ἐτέρων ἐξ ὁμοφρόνων αὐτῶ, οὓς ἀναθεματισθέντας ὑπὸ τῶν θείων τηγ πατέρων ὁ βασιλεὺς ἐξώρισε. Μετὰ δὲ ταῦτα φιλαπεχθήμονες ἄνδρες κατὰ τινων ἐπι σκόπων ἐγγράφους ἐπέδωκαν τῷ βασιλεῖ κατηγορίας. ὁ δὲ ταύτας δεξάμενος καὶ δεσμήσας καὶ τῷ δακτυλίῳ σημηνάμενος ἐκέλευσε φυλάττεσθαι. εἶτα πρὸς εἰρήνην αὐτοὺς καὶ ὁμόνοιαν συμβιβάσας ταύτας ἐνώπιον πάντων κατέκαυσεν, ὄρκῳ πληροφορῶσας αὐτοὺς μηδὲν ἀναγνῶναι τῶν ἐν αὐτοῖς γεγραμμένων. οὐδὲ γὰρ ἔφη χρῆναι τὰ πλημμελήματα τῶν ἱερέων δηλα γενέσθαι τοῖς πολλοῖς, ἵνα μὴ σκανδάλου πρόφασιν ἐντεῦθεν λαμβάνοντες ἀδεῶς ἀμαρτάνωσιν. ἐγὼ δὲ εἰ αὐτόπτης ἐγενόμην ἐπισκόπου γάμον ἀλλότριον διορύττοντος, συνεκάλυψα ἂν τῇ πορφυρίδι μου ταύτη τὸ παρανόμως γινόμενον, ὡς ἂν μὴ βλάβειε τοὺς θεωμένους τῶν δρωμένων ἢ ὄψις. οὕτω τοίνυν τοὺς μὲν εὖ λέγοντας ἀνακηρύττων, τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας παρακλητικῶς εἰς ὁμόνοιαν ἐλαύνων, τοὺς πάντας ὁμογνώμονας καὶ ὁμοδόξους τοῖς ἀμφισβητούμενοις ἅπασι κατέστησε. καὶ οὕτω παραινέσας πάντας, καὶ πολλῆς 1.505 τιμῆς τε καὶ δωρεᾶς

ἀξιώσας, ἕκαστον παρηγγύησε καταλαβεῖν τὴν ἰδίαν ποιμνὴν. ἐτύπωσε δὲ καὶ τὸ ἅγιον πάσχα ἐορτάζειν ἡμᾶς κατὰ τὴν νῦν κρατοῦσαν συνήθειαν· τινὲς γὰρ τῶν πρῶν κατὰ τὴν ἰδ' τῆς σελήνης ἐώρταζον. Μετὰ δὲ τινα χρόνον ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίας παρακληθεὶς ἀνῆκε τὸν Ἄρειον ἀπὸ τῆς ἐξορίας ὡς δῆθεν μετανοήσαντα. οὗ παραγενομένου, καὶ ἐρωτηθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰ στοιχεῖ τοῖς ὄροις καὶ τῆ ἐκθέσει τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, παρευθὺ κατέθετο πιστεύειν οὕτως, ὃ δὲ θαυμάσας ὄρκον ἐπήνεγκε μὴ φρονεῖν ἐναντία τῇ συνόδῳ· καὶ τοῦτο ποιήσας ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰρηκῶς αὐτῷ "εἰ μὲν ὀρθή σου ἐστὶν ἡ πίστις, καλῶς ὤμοσας· εἰ δὲ ἀσεβῆς καὶ διεστραμμένη, κρίναι κύριος ὁ θεὸς τὰ κατὰ σε θάττον." ταύτη τοι καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς κοινωνίαν αὐτὸν δέξασθαι παρεκελεύσατο ὡς ἄτε μετανοήσαντα. τοῦ δὲ μὴ καταδεχομένου, γινώσκοντος ἀκριβῶς τὴν Ἀρείου δυστροπίαν, ἐξορίζει τοῦ θρόνου τὸν ἅγιον, πιστεύσας καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένας ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν λοιδορίας. καὶ οὐ θαῦμα· πολλάκις γὰρ καὶ θεῖοι ἄνδρες κατὰ τινῶν εὐσεβῶν διαβολὴν ἀκρίτως παραδεξάμενοι παρετράπησαν τῆς ἀληθείας καὶ τοὺς εὐσεβεῖς παρέβλαψάν τε καὶ παρελύπησαν, ὡσπερ οὖν καὶ ὁ θεὸς σπέσιος Δαβὶδ ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκέτου Σιβᾶ, κατὰ τοῦ δεσπότου Μεμφιβοσθὲ ψευδηγοῦντος ὡς ὅτι τὰ τοῦ τυράννου Ἀβεσαλὼμ φρονεῖ, τοῦτον παρέβλαψε καὶ τῶν ἰδίων ἀποστερήσας τῷ οἰκέτῃ προσεκλήρωσεν. ὅθεν χρὴ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας 1.506 τε καὶ σκέψεως ἐρευνᾶν τὰς κατηγορίας, καὶ μὴ ὡς ἔτυχε πιστεύειν τοῖς κατηγοροῦσι, κἂν ἄγαν ὥσιν ἀξιόπιστοι. διὸ δὴ καὶ Νικόδημος πρὸς τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καταφορικῶς τε καὶ ἐν τρεπτικῶς ἔφη "μὴ ὁ νόμος ὑμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρῶτον καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ἀμέλει γέ τοι καὶ οἱ τῶν ἔξω σοφοὶ τοῦτο προδήλως ὑπεμφαίνοντες οὕτω φασίν· εἰ μὲν ἀμφισβήτησις κρίνει, ἀναρτάσθω, εἰ δὲ κρίσις, τοὺς ἐλέγχους βασιανίζετω, εἰ δὲ βάσανος, τὸ δέον ὀρίζετω· ὃ δὲ ὄρος γεγράφθω, τὰ δὲ γεγραμμένα κυρούσθω, τὰ δὲ κυρωθέντα βεβαιούσθω τοῖς ἔργοις, καὶ πᾶσα ἀψιμαχία οἰχέσθω, καὶ πάλιν φιλία χορευέτω. καὶ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν ὁ θεὸς λόγος οὕτως φησίν. ἔστω δὲ ὁ κριτὴς ἀπροσωπόληπτος, μήτε πλούσιος ἐντρέπόμενος ἢ κολακεύων παρὰ τὸ προσῆκον, μήτε πένητος φειδόμενος. «οὐ λήψη» γὰρ φησὶ «πρόσωπον δυνάστου, καὶ πένητα οὐκ ἐλεήσεις ἐν κρίσει.» ὅτι τοῦ θεοῦ ἡ κρίσις δικαίως τὸ δίκαιον διώξεται, καὶ οὐκ ἀρέσῃ τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον. ὅθεν οὐ δεῖ πιστεύειν ὡς ἔτυχε τοῖς κατηγοροῦσιν ἀκρίτως καὶ ἀβασανίστως. ἐγχωρεῖ γὰρ τινὰς καὶ διὰ ζῆλον ἢ φθόνον κατὰ τινος ἀδελφοῦ ἐνστήσασθαι ψευδηγορίαν, ὡς οἱ δύο πρεσβύτεροι κατὰ Σωσάννης καὶ ἡ Αἰγυπτία ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ. σὺ οὖν ὡς θεοῦ ἄνθρωπος τὰ τοιαῦτα μὴ προχείρως παραδέχου, καὶ μὴ ἀνέλης τὸν ἀθῶν, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς τὸν δίκαιον, οὐδὲ λήψη δῶρα ψυχὴν πατάξαι· τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῦσιν ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ λυμαί 1.507 νονται ῥήματα δίκαια. εἰ οὖν ἀπροσωπολήπτως κρίνετε, ἐπιγνώσεσθε τὸν κατηγοροῦντα κατὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῆ· καὶ ἀποδείξαντες αὐτὸν συκοφάντην, ποιήσατε αὐτῷ καθ' ὃν τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι τῷ πλησίον, καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐκ μέσου ὑμῶν. ὅσον γὰρ ἐπ' αὐτῷ, ἐφόνευσεν τὸν ἀδελφόν, προκαταλαβὼν τὰ ὄντα τοῦ κριτοῦ. γέγραπται γὰρ «ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος ἐκείνου ἐκχυθήσεται τὸ αἷμα αὐτοῦ.» ἀλλὰ μηδὲ εἰς παραδεχέσθω μαρτυρῶν κατὰ τινος, κἂν λίαν ἢ ἀξιόπιστος. ἐπὶ στόματος γὰρ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων πᾶν ῥῆμα βεβαιωθήσεται, εἶπεν ὁ κύριος. εἰ τοίνυν τὸ μὲν εὔρειν τὸ δίκαιον ἔργον, τὸ δὲ μὴ διαφθείρειν ἐργωδέστερον ἐπειδὴν εὔρεθῆ, οὐ δεῖ ἐπιρρίπτειν ἑαυτὸν τινα τῷ κρίνειν. τότε γοῦν ὀρθῶς ὄρος τῆς δικαιοσύνης σώζεται, ὅταν τῇ μὲν αἰτία ἢ κρίσις, τῇ δὲ κρίσει ὁ ἔλεγχος, τῷ δὲ ἐλέγχῳ ἢ ψῆφος ἢ πρὸς ποιότητα τοῦ ἀμαρτήματος τὴν τιμωρίαν ὀρίζουσα. Ἰστέον τοίνυν ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ

διαθήκη περὶ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιῦ τριάδος μυστικῶς ἢ διδασκαλία ἐγκατέσπαρται, ὡς καὶ Φίλων καίτοι γε Ἰουδαῖον ἄνδρα ὑπάρχοντα καὶ ζηλωτὴν, δι' ὧν καταλέλοιπε συγγραμμάτων, ἀπομάχεσθαι τῇ οἰκείᾳ θρησκείᾳ. βασανίζων γὰρ τὸ εἰρημένον "ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον," ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἔξε βιάσθη καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον θεολογήσαι. τί γὰρ εἰ καὶ δευτέρῳ τὸν συναΐδιον λόγον τῷ πατρὶ καὶ ἀριθμοῦ καὶ χρόνων ἀνώτερον 1.508 ὄντα καλεῖ, τῆς ἀληθείας μὴ ἐφικνούμενος; ὅμως ἔννοιαν ἔσχε καὶ ἑτέρου προσώπου. οὐκ ἐνταῦθα δὴ μόνον ἔπαθε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ θεὸς καὶ τὸ κύριος ἐρμηνεῦσαι πειρώμενος τῆς βασιλικωτάτης τριάδος ἔννοιαν ἔσχε. φάσκων γὰρ ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός, οὐ πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατέδραμε τῆς μονάδος, ἀλλὰ πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἀγίας τριάδος τὸ τῶν μὲν πάντη διαιρετῶν ἐνικώτερον, τῶν δὲ ὄντως μοναδικῶν ἀφθονώτερον. καὶ οὕτω κατὰ κράτος εἶλεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ὡς ἀναγκασθῆναι διαρρήδην τοῦτο φάναι καὶ ἐν γράμμασι καταλεῖψαι. δύο μὲν γὰρ εἶπε τὰς τοῦ ὄντος δυνάμεις, ὧν ἡ μὲν ποιητικὴ καὶ εὐεργετικὴ φύσει καλεῖται θεός, ἡ δὲ βασιλικὴ καὶ τιμωρητικὴ κύριος. οὐ πόρρω βαίνων τοῦ φήσαντος, Χριστὸς θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ σοφία, δύναμις οὐκ ἀνυπόστατος ἀλλ' ἐνυπόστατος, καὶ παντοδύναμος, καὶ ὑποστάσεως δημιουργός, καὶ ἰσοσθενὴς ἐκείνου οὗ δύναμις ἐστὶ. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Φίλων περὶ θεοῦ θεάματος, οὗ εἶδε Μωϋσῆς ἐν τῇ βράτῳ, ἐκφράζων ἔφη· θέαμα ἐκπληκτικώτατον. εἶτα ὁρᾷ μετ' ὀλίγον κατὰ μέσον τῆς φλογὸς μορφὴν τινα περικαλλεστάτην, ἐμφερῆ οὐδενὶ τῶν ὁρατῶν, θεοειδέστατον ἄγαλμα, φῶς αὐγοει δέστερον τοῦ πυρὸς ἀπαστράπτουσαν· ἦν ἕαν τις ὑπετόπησεν εἰ κόνα τοῦ ὄντος εἶναι, καλῶς ὑπέιληφεν.

Εἰ δέ τις περὶ τῆς εἰκόνας ἀκριβῶς μαθεῖν βούλεται, ἀκουέτω Παύλου λέγοντος περὶ τοῦ υἱοῦ "ὅς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου." οὐκοῦν κάκεῖ 1.509 νος θεολογίας ὀρθοδόξου ἄπτεται. μὴ γὰρ τὴν ἀκρίβειαν ζητεῖ παρὰ τοῦ δυνηθέντος ὅλως διὰ σύνεσιν εἰλικρινῆ κατοπτεῦσαι τὴν ἀλήθειαν καὶ τῇ ἰδίᾳ θρησκείᾳ ἀπομάχεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἐννοεῖ, ὅτι εἷς ἐν πρόσωπον οὐ συνέκλεισε τὴν θεολογίαν, ὡς οἱ ἀπαίδευτοι καὶ κακόσχολοι τῶν Ἰουδαίων καθηγηταὶ προλήψει τινὲς κατ' ἐχόμενοι δογματίζουσιν. οὐκ ἐκ τούτων δὲ μόνων πληκτικωτάτων ὄντων εἰς ταύτην προήχθη, ὡς γε ἠγοῦμαι, τὴν ἔννοιαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ "ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν," καὶ ἐκ τοῦ "ἔβρεξε κύριος πῦρ παρὰ κυρίου," καὶ ἐκ τοῦ "εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου," καὶ ἐκ τοῦ "ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός, καὶ σὺ εἶ ὁ θεός." τοὺς γὰρ λέγοντας ὅτι μυριάκις ἐστὶν ἅγιος ὁ θεός, καὶ τὸ "ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος" παρερμηνεῦσαι τολμῶντας, λαμπρῶς ἐλέγχει τὸ "ἔξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ." εἰ μὴ γὰρ τὴν ἀγίαν ἀνεκὴν ρυττε μυστικῶς τριάδα ὁ φράσας, περιττολογίας δίκαιος ἂν εἶη ἀπαιτηθῆναι δίκην. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ (χρῆναι γὰρ οἶμαι ἐπὶ σαφέστερον ὁρμῆσαι ῥητόν) ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ "θῦσον τῷ θεῷ θυσίας αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου, καὶ ἐπιπάλασαι με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με." εἰ μὴ γὰρ ἡ τριάς ἐνταῦθα σαφῶς ἐκηρύττετο, ἔδει ῥηθῆναι "θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου, καὶ ἐπικάλεσαι αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ 1.510 ἐξελεῖταί σε, καὶ δοξάσεις αὐτόν." καὶ οὕτω μὲν οὐκ ἐρρήθη, 1.510 εἴρηται δὲ ὡς εἴρηται. σαφῶς γὰρ διὰ τούτων καὶ δι' ἄλλων πολλῶν ἢ παλαιὰ διαθήκη κηρύττει ὅτι οὐχ ἑνὸς προσώπου σημαίνει δεσποτεῖαν, ἀλλὰ τριῶν μὲν ὑποστάσεων μιᾶς δὲ οὐσίας, ἵνα καὶ Ἰουδαίων στηλιτεύσῃ τὴν ὡς ἐφ' ἑνὸς προσώπου οὐχ ὑγιῆ ἔννοιαν. οἷς καὶ Σαβέλλιος ἠκολούθησεν. ἴσως δὲ ἐκ τῆς ἄγαν τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἰσότητος εἰς τὸ μίαν ὑπόστασιν δογματῆσαι νευρωθεῖς, τὴν πολυθεΐαν Ἑλλήνων ἐξωστράκισεν, ὧν Ἄρειος καὶ Εὐνόμιος ἐάλωσαν εἶναι φοιτηταί, τὴν τῶν ὑποστάσεων διαφορὰν

εις την ουσίαν παραλόγως ἐλκύσαντες. εἰ δέ τις φαίη, μὴ σαφῶς καὶ διαρρήδην ἐξ ἀρχῆς ταῦτα κεκήρυκται; φαίην ὅτι μάλιστα τοῖς συνετῶς ἀκούουσι λαμπρά ἐστὶν αὕτη καὶ ἀπόδειξις καὶ διδασκαλία, ὡς καὶ τῷ σοφῷ ἔδοξε Φίλωνι. εἰ δὲ καὶ συνεσκιασμένως ἐρρέθη, ἐκεῖνο λογίζεσθαι χρή, ὅτι Ἰουδαίοις τοῖς εἰς πολυθεΐαν ῥέπουσι νομοθετοῦντες οὐκ ἔδοκίμασαν διαφορὰν προσώπων εἰσαγαγεῖν, ἵνα μὴ διάφορον φύσιν ἐν ταῖς ὑποστάσεσιν εἶναι δογματίσαντες εἰς εἰδωλολατρίαν ἐλκυσθῶσιν, ἀλλὰ τῆς μοναρχίας ἐξ ἀρχῆς μαθόντες μάθημα κατὰ μικρὸν τῶν ὑποστάσεων ἀναδιδαχθῶσι δόγμα, τὸ πάλιν εἰς ἐνότητα φύσεως ἀνατρέχον, ὡς εἶναι τὰ μὲν ἐνικῶς λεγόμενα τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως παραστατικά, τὰ δὲ ὑπερβαίνοντα τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν 1.511 τῆς τῶν ὑποστάσεων ἰδιότητος τῆς εἰς μίαν οὐσίαν συναγομένης. τὸ μὲν γὰρ διαφόρους φύσεις ὑποτίθεσθαι Ἑλληνικόν, τὸ δὲ ἐν πρόσωπον ἡγουν μίαν ὑπόστασιν Ἰουδαϊκόν· τὸ δὲ πλατύνοντας εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα τὰς ὑποστάσεις εἰς μίαν οὐσίαν συνάγειν, ὀρθότατόν ἐστι καὶ ἀληθινόν τὸ δόγμα. κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, οὐκ ἔστι φυσικὰς ἀποδείξεις κατὰ πάντα παραστῆσαι τῶν ὑπὲρ φύσιν πραγμάτων. εἰ γὰρ καὶ σὰρξ ἀληθῆς ὁ λόγος ἐγένετο, ἀλλ' οὐ ψιλὸς ἄνθρωπος ὁ Χριστὸς ἐν ἀνθρωπήσας, μᾶλλον δὲ θεὸς ἐξ ἐκατέρων τῶν φύσεων εἰς ὑπάρχειν υἱὸς θεοῦ θεὸς ὑπερούσιος, εἰ καὶ διαρρήγνυνται οἱ τὸ μείζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ συγκρίνοντες, ἕτεροούσιον τὸν υἱὸν τοῦ πατρὸς καὶ ἀνόμοιον δογματίζοντες. οὐ γὰρ ἴσασιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι μείζον καὶ ἔλαττον ἐπὶ τῶν ὁμοουσίων ζητεῖται καὶ κρίνεται, ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπου μείζον καὶ βουὸς βουὸς καὶ ἵππος ἵππου, καὶ ἀπαξιαπλῶς ὁ κανὼν τῆς συγκρίσεως τοῖς ὁμογενέσιν ἀρμόζει. ὁ τοίνυν τὰ τοῦ θεοῦ τολμηρῶς περιεραζόμενος, καὶ μείζονα λέγων τοῦ υἱοῦ τὸν πατέρα, τὴν σύγκρισιν ὡς ὁμοούσιον προσίεται, κἂν μὴ βούληται· ἕτεροούσια γὰρ ἀλλήλοις συγκρίνεσθαι οὐ δύναται, οὔτε λέγεται μείζον ἄνθρωπος βουὸς ἢ μείζων ἄνθρωπος καμήλου ἢ μείζων ἄνθρωπος ἰχθύος. τὰ μέντοι γε τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ τῆς τῶν ὑποστάσεων διαφορᾶς εἰσὶ παραστατικά, τὰ δὲ ἐνικῶς ἐξενηγε 1.512 γμένα τῆς ταυτότητος τῆς φύσεως. τὰ μὲν γὰρ εἴρηται, ἵνα Σαββῆλιος καὶ Ἰουδαῖοι ἐπιστομισθῶσι, τὰ δὲ, ἵνα Ἄρειος καὶ Εὐνόμιος καὶ Ἕλληνες στηλιτευθῶσιν. οἱ γὰρ πλατύνοντες μὲν εἰς τὴν ἁγίαν τριάδα τὸν τῶν ἰδιοτήτων ἀριθμὸν, συστέλλοντες δὲ εἰς μίαν οὐσίαν, ὀρθότατα δογματίζουσι καὶ ταῖς τῶν οὐρανίων χρησμάτων ἔπονται διδασκαλίαις, μήτε εἰς πολυθεΐαν διὰ τὴν τῆς φύσεως διαφορὰν ἐκπίπτοντες, μήτε εἰς ἰουδαϊσμὸν διὰ τὴν τοῦ ἐνὸς προσώπου σύστασιν ὀλισθαίνοντες. πῶς δὲ οὐκ ἐρυθριῶσι κτίσματα προσκυνοῦντες καὶ ταῖς ἑαυτῶν μαχόμενοι ψήφοις; ἀπαγορεύοντες γὰρ τὸ μὴ τῇ κτίσει προσκυνεῖν ὡς Ἑλληνικόν, αὐτοὶ τοῦτο δρῶντες ἑαυτοὺς λανθάνουσι. χρή δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς οὐ τὰ αὐτὰ ὀνόματα πάντως καὶ τὰ αὐτὰ μηνύει πράγματα, οὔτε ἡ ὁμωνυμία συνωνυμίαν ἐκ παντὸς τρόπου ἐμφαίνει. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ υἱοῦ κυρίως λέγεται ἡ γέννησις, ἐπὶ δὲ τῶν κτισμάτων καταχρηστικῶς, ἐπ' ἐκείνου μὲν τῆς ἀληθείας ἔνεκεν καὶ τῆς ὁμοουσιότητος, ἐπὶ δὲ τούτων τιμῆς χάριν καὶ υἰοθεσίας. βουληθεὶς γὰρ ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας. μὴ τοίνυν ἡ ὁμωνυμία τὴν ὁμοτιμίαν ἐνταῦθα τικτέτω, μηδὲ τὰ καταχρηστικῶς εἰρημένα κυρίως λεχθῆναι νομιζέσθω, ἐπεὶ καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὰλλα πάντα τὰ τῇ θείᾳ μὴ πρέποντα φύσει, καταχρηστικῶς λελεγμένα, οὐκ ἂν τις εὐφρονῶν κυρίως πεφράσθαι φαίη. δῆλον γὰρ ἐστὶν ὅτι ἐκάστῳ χωρίῳ καὶ ἐκάστη λέξει ἢ 1.513 προσήκουσα καὶ ἀρμόζουσα διασάφησις προσαγομένη τὴν ἀλήθειαν ὠδίνει.

Εἰπάτωςαν δὲ γε καὶ οἱ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημοῦντες καὶ τῆς θείας οὐσίας αὐτὸ χωρίζοντες, πῶς ὁ θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν ἐνανθρωπήσας παρέδωκε συμπληρωτικὸν εἶναι τῆς ἁγίας τριάδος τὸ πανάγιον πνεῦμα, καὶ ἐν τῇ ἐπικλήσει

τοῦ θεοῦ βα πτίσματος σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ ὡς ἐλευθεροῦν τῶν ἀμαρτημάτων τοὺς ἀνθρώπους ἀριθμούμενον. καὶ ἐπὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης τὸ σῶμα ἰδικὸν τῆς τοῦ υἱοῦ σαρκώσεως ἀποφαῖνον, πῶς ἂν εἴη ποιητὸν ἢ κτιστὸν ἢ τῆς δουλικῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ τῆς δεσποτικῆς καὶ δημιουργοῦ καὶ βασιλίδος οὐσίας συγγενὲς καὶ ὁμοούσιον τὸ ἅγιον πνεῦμα; εἰ γὰρ δοῦλον, μὴ συναριθμείσθω τῷ κτίστῃ· ἦνται γὰρ καὶ συνηριθμηταί, ἐπειδὴ τῷ ἀκριβεῖ τῶν τοιούτων δογματιστῇ Χριστῷ πείθεσθαι προσήκει, βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς τὰ περὶ τῆς οἰκείας οὐσίας διδάσκοντι, εἰ καὶ τοῖς πνευματομάχοις δοκεῖ, σοφωτέρους εἶναι καὶ τὰ οὐράνια πλεον εἰδέναι θεοῦ κομ πάζοντας ἢ μάλλον τολμηρῶς τε καὶ δυσσεβῶς ῥητορεύοντας. εἰ οὖν ὁ θεῖος Δανιὴλ ἄγγελον θεασάμενος καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ὀφθέντος πρηνῆς ἔπεσεν, ἐκπλαγεὶς πρὸς τὸ παράδοξον τῆς θεάς, ποίαν ἔξουσιν ἀπολογία οἱ πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι μεσιτεύειν τολμῶντες καὶ τὴν ἄρρητον φύσιν λόγοις ζυγοστατεῖν ἐπιχειροῦντες καὶ φυσιολογοῦντες; τὴν τοίνυν 1.514 ἄχρονον καὶ αἰδὶον καὶ ἀμεσίτευτον καὶ παντὸς λόγου καὶ νοῦ κρεῖττονα πρόδοτον τοῦ υἱοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς γέννησιν καλοῦσιν αἱ γὰρ φαὶ οὐχ ἵνα πάθος ὑπογράψωσιν, ἀλλ' ἵνα τὸ ὁμοούσιον ὑποδείξωσιν· ὁμοούσια γὰρ τῷ ὄντι τὰ τικτόμενα τοῖς τίκτουσιν. ἵνα δὲ μὴ φαντασίαν πάθους ἐπικομίση, λόγον προσαγορεύουσιν. ἵνα μὴ νεώτερος ἐπινοηθῆ, "ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος" φασίν. εἶτα καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα σχέσιν κηρύττοντες "καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν." εἶτα καὶ τὴν ἀξίαν, "καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος." ἐκ μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ ὁμοούσιον, ἐκ δὲ τοῦ λόγου τὸ ἀπαθές, καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐν ἀρχῇ εἶναι τὸ συναἰδὶον, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν πατέρα εἶναι τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα, διὰ δὲ τοῦ θεοῦ εἶναι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καταμαθόντες, καὶ ἐξ ἐκάστου ὀνόματος τὸ μὴ ἐφορμῶν καὶ ἀπρεπὲς ἀποπεμπάμενοι, οἷον ἀπὸ μὲν τοῦ υἱοῦ τὸ νεώτερον, ἀπὸ δὲ τοῦ λόγου τὸ ἀνυπόστατον, θεὸν αἰδὶον ὁμοούσιον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς προελθόντα εἰδείημέν τε καὶ προσκυνήσαιμεν.

Μετὰ θάνατον Εὐσταθίου τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Ἄντιοχείας Φλαβιανὸς ὁ μέγας προχειρίζεται. τούτοις τοῖς χρόνοις ἀνεφύη καὶ ἡ τῶν Μασαλιανῶν αἵρεσις εἶτ' οὖν Εὐχιτῶν καὶ Ἐν θουσιαστῶν καὶ Λαμπετιανῶν καὶ Βογομίλων (πολυώνυμος γὰρ ἐστὶν αὕτη) ἀπὸ Ἀδελφιοῦ καὶ Δαδῶη καὶ Σάβα καὶ Συμεῶνος τῶν αἵρεσιάρχων. ἀφ' ὧν ὁ μέγας Φλαβιανὸς μοναχοὺς συναθροίσας 1.515 πολλοὺς, καὶ τὴν αἵρεσιν ἐξαρνουμένους τόνδε τὸν τρόπον διήλεγξεν. ἐπίσημον γὰρ τινα παρ' αὐτοῖς γέροντα παραλαβὼν κατ' ἰδίαν ἔφη πρὸς αὐτὸν μετὰ πανουργίας "ἡμεῖς μὲν, ὧν πρεσβῦτα, τὸν πλειῶν βεβιωκότες βίον ἀκριβέστερον καὶ τὴν ἀνθρωπείαν ἐμάθομεν φύσιν καὶ τὰ τῶν ἀντιπάλων δαιμόνων ἔγνωμεν εὖ μάλα μηχανήματα, πείρα δὲ καὶ τὴν τῆς χάριτος ἐδιδάχθημεν χορηγίαν. οὗτοι δὲ νέοι ὄντες, καὶ τούτων ἀκριβῶς οὐδὲν ἐπιστάμενοι, πνευματικωτέρων λόγων ἀκοῦσαι οὐ φέρουσιν. οὐκοῦν εἶπέ μοι, πῶς φατέ καὶ τὸ ἐναντίον πνεῦμα ὑποχωρεῖν καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος τὴν χάριν ἐπιφοιτᾶν διὰ τῆς ὑμετέρας εὐχῆς καὶ ἐπὶ τηδεύσεως;" ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις καταθελχθεὶς ἐξήμεσεν ἅπαντα τὸν κεκρυμμένον ἰδὼν καὶ ψυχοφθόρον, καὶ φησὶν "οὐδε μίαν μὲν ἐκ τοῦ βαπτίσματος ἴσμεν ὠφέλειαν τοῖς ἀξιουμένοις ἐγγὶ νεσθαι, μόνην δὲ τὴν σπουδαίαν εὐχὴν τὸν ἔνοικον καὶ συνουσιωμένον δαίμονα ἐξελαύνειν. ἔλκει γὰρ ἕκαστον τῶν τικτομένων ἐκ τοῦ προπάτορος ὡσπερ τὴν φύσιν, οὕτω δὲ καὶ τὴν τῶν δαιμόνων δουλείαν, ὧν ὑπὸ τῆς σπουδαίας εὐχῆς ἐλαυνομένων ἐπιφοιτᾶ λοιπὸν τὸ ἅγιον πνεῦμα ὀρατῶς καὶ αἰσθητῶς, καὶ τὴν οἰκείαν παρ οὐσίαν φανερώτατα σημαῖνον, τὸ μὲν σῶμα τῆς ἐμπαθοῦς κινήσεως ἐλευθεροῦται παντελῶς, ἡ δὲ ψυχὴ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω ῥοπῆς τέλεον ἀπαλλάττεται, ὡς μηκέτι δεῖσθαι λοιπὸν μήτε νηστείας πιεζούσης τὸ σῶμα μήτε διδασκαλίας χαλινούσης τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν ἀπὸ πάσης ἐνεργείας πονηρᾶς καὶ ἐνθυμήσεως.

οὐ μόνον 1.516 δὲ τῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὁ τοιοῦτος ἀπαλλάττεται αἰσχίστων παθῶν καὶ σκιρτημάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα σαφῶς προλέγει καὶ τὴν ἁγίαν τριάδα ὀφθαλμοφανῶς θεωρεῖ καὶ θεολογίας καὶ θείων μυστηρίων ἀξιοῦται." οὕτως ὁ θεῖος Φλαβιανὸς τὴν δαιμονιώδη αἴρεσιν ἀνορύξας ἔφη πρὸς τὸν δυσσεβέστατον γέροντα "πεπαλαιωμένε κακῶν ἡμερῶν, ἤλεγξέ σε τὸ σὸν μιαιώτατον στόμα, καὶ οὐκ ἐγώ, καὶ τὰ σὰ διεφθαρμένα καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη καταμαρτυροῦσί σου." φανερωθείσης δὲ τῆς σατανικῆς καὶ βδελυρᾶς ἀπάτης καὶ αἰρέσεως ταύτης, τῆς μὲν Συρίας ἐξῆς λάθησαν, εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν ἀνεχώρησαν καὶ ταύτην τῆς λώβης ἐπλήρωσαν, νῦν δὲ σχεδὸν εἶπεῖν καὶ τὴν πλείονα δύσιν. Τῷ καὶ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διαβάλλουσι Σαπώρην τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ Χριστιανῶν, καὶ γίνεται διωγμὸς ὡς πλείους τῶν δεκαοκτῶ χιλιάδων ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. ἡ δὲ αἰτία τῆς διαλύσεως τῆς μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν γενομένης εἰρήνης γέγονε δι' αἰτίαν τοιαύτην. Μητρόδωρος τις Περσογενῆς προσποιησάμενος φιλοσοφεῖν ἀπῆλθεν ἐν Ἰνδία καὶ τοὺς Βραχμᾶνας, καὶ χρησάμενος ἐγκρατεία πολλῇ γέγονεν αὐτοῖς σεβαστός. εἰργάζετο δὲ ὑδρομύλους καὶ λοετρά, μέχρι τότε μὴ γνωριζόμενα παρ' αὐτοῖς. οὗτος ἐν τοῖς ἀδύτοις ὡς εὐσεβῆς εἰσιὼν λίθους τιμίους καὶ μαργαρίτας πολλοὺς ὑφείλετο. ἔλαβε δὲ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἰνδῶν, ὥστε τῷ βασιλεῖ δῶρα κομίσει· καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον δέδωκε ταῦτα 1.517 ὡς ἴδια τῷ βασιλεῖ. θαυμάζοντι δὲ αὐτῷ ἔφη καὶ ἄλλα διὰ γῆς προπέμψαι, ἀλλ' ἀφαιρεθῆναι ὑπὸ Περσῶν. γράφει οὖν ἀποτόμως Κωνσταντῖνος πρὸς Σαπώρην, ἀποσταλῆναι αὐτά, καὶ δεξάμενος οὐκ ἀνταπέστειλε. διὰ τοῦτο ἐλύθη ἡ εἰρήνη. ἐκ τούτων οὖν τῶν λίθων ἔργον ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τοῖς πέραν τοῦ Δαννουβίου ἔθνεσιν, ἐπιγράψας τῷ μείζονι τὸ δῶρον· ὅπερ γέγονεν αὐτοῖς ὀλέθρου αἴτιον διὰ τὴν ἐπιγραφὴν. φασὶ δὲ αὐτὸν πρῶτον πάντων τῶν βασιλέων διαδήματι χρῆσασθαι καὶ μαργαρίταις καὶ ἄλλοις λίθοις περιεργότερον κοσμηθῆναι. ἀλλὰ καὶ πύχας εὐαγγελίων χρυσᾶς διὰ μαργάρων καὶ λίθων κατασκευάσας ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσήγαγε, θαύματος ἀξίας. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ἡ ἁγία καὶ μακάρια Ἐλένη πρὸς κύριον ἐκδημεῖ, ἐτῶν οὕσα π', καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων θάπτεται πρώτη, πολλὰ τῷ ἰδίῳ υἱῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας παραγγείλασα. Τῷ κβ' ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος κατὰ Γερμανῶν καὶ Σαυροματῶν καὶ Γόθων στρατεύσας νίκην ἤρατο κραταιὰν διὰ τῆς τοῦ σταυροῦ δυνάμεως, καὶ τούτους εἰς ἐσχάτην ἤγαγε δουλείαν. καὶ Δρεπανᾶν τὸν ἐν Νικομηδεῖα ἐπικτίσας εἰς τιμὴν Λουκιανοῦ τοῦ ἐκεῖσε μαρτυρήσαντος Ἐλενούπολιν διὰ τὴν μητέρα ἐκάλεσεν. Τῷ κγ' καὶ δ' καὶ ε' ἔτει τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀκτάγωνον κυριακὸν ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι. καὶ αὐτὸς τὸν Δάνουβιν περάσας γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην πεποίηκε, καὶ τοὺς Σκύθας ὑπέταξε, 1.518 καὶ τὸν φόρον ἔκτισε μετὰ γε τῶν δύο μεγάλων ἐμβόλων, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ φόρῳ κίονα μονόλιθον καὶ ὀλοπόρφυρον ἔστησεν, ἐκ Ῥώμης ἀγαγὼν, ἐκδήσας αὐτὸν διὰ χαλκῶν ζωνῶν γεγραμμένων. ἰδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐν ᾧ γέγραπται "Κωνσταντῖνος." ἔλαμψεν ἡλίου δίκην, ὃς ἦν ἔργον μὲν Φειδίου, ἤχθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. καὶ τὰς ἐπτὰ σπυρίδας καὶ τοὺς ἰβ' κοφίνους, ἐν οἷς Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ἐθαυματούργησεν, ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ κίονος ἔθετο. καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου καὶ Ἀνδρέου διὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρτεμίου ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγε. Τῷ κ' καὶ κζ' ἔτει αὐτοῦ τὴν κατὰ τῶν εἰδώλων καὶ τῶν ναῶν αὐτῶν κατάλυσιν ἐπέτεινε, τὰς δὲ εἰσόδους αὐτῶν ταῖς ἐκ κλησίαις τοῦ θεοῦ ἐκύρωσε. τότε καὶ ἡ ἐν Νικομηδεῖα βασιλικὴ πυρὶ θείῳ ἐφλέχθη. Τῷ κη' ἔτει αὐτοῦ ὁ δυσσεβῆς Ἄρειος ἐπιπλάστῳ μετανοίᾳ καὶ λόγοις ἀπατηλοῖς μετὰ τὴν καθάρσειν αὐτοῦ καταγοητεύσας τὰς ἀκοὰς τοῦ γαληνοτάτου βασιλέως, καὶ δύο βιβλία λαβῶν,

τὸ μὲν ἐν τὴν ἑαυτοῦ διεστραμμένην περιέχον δόξαν ταῖς ἰδίαις χερσὶ γράψας ἐν κρυφῇ κατεῖχε, τὸ δὲ ἕτερον δι' ἄλλοτρίας χειρὸς ὁμοφώνως τῇ ἐν Νικαία ἐκτεθείσῃ πίστει γεγραφώς, καὶ τοῦτο ἐπίδους τῷ βασιλεῖ, καὶ διομνύμενος ἢ μὴν οὕτως πιστεύειν ὡσπερ δὴ καὶ ἔγραψεν, οὕτω συνήρπασε τῇ αὐτοῦ δολιότητι τὸν βασιλέα ὥστε κελεῦσαι τοῦτον ἀνυπερθέτως ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀρχιερέως εἰς κοινωνίαν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας προσδεχθῆναι. ἀγωνιάσας 1.519 τοίνυν ὡς εἰκὸς ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δεηθεὶς τοῦ θεοῦ, εὐχῆς ἔργον αὐτὸν ἐποίησατο. τῇ γὰρ ἐξῆς ὁ ἀνόσιος μετὰ φαντασίας καὶ γαυριάματος εἰς τὴν ἐκκλησίαν προερχόμενος, ἐπειδὴ ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τοῦ λεγομένου Σενάτου ἐγένετο, τῆς γαστρὸς νυξάσης αὐτὸν τοῖς ἐκεῖσε ἀφεδρῶσιν ἀποκεχωρηκὸς ἀγ γελικῇ κατασπᾶται χειρὶ, τῆς τε κοιλίας αὐτοῦ καὶ τῶν σπλάγχνων σὺν τῇ ψυχῇ ῥαγέντων καὶ εἰς ἀφεδρῶνας καταβληθέντων.

Τῷ κῆ' ἔτει λιμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ ἀνατολῇ, ὁ δὲ βασιλεὺς σίτον πολὺν ἀποστείλας τοῦτον ἤμβλυσε. μόνῃ δὲ ἡ Ἀντιόχεια λ' χιλιάδας σίτου κατ' ἔτος ἐλάμβανε. σεισμοῦ δὲ ἐν Κύπρῳ γενομένου Σαλαμὶν ἡ πόλις κατέπεσε καὶ ἱκανὸν πλῆθος διέφθειρε. Τῷ κθ' ἔτει Δαλμάτιος Καῖσαρ ἀνηγορεύθη. Καλόκαιρος δὲ ἐν Κύπρῳ τυραννήσας ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας ὑπὸ Δαλματίου ζῶν κατακαίεται. Τῷ λγ' τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τελευτᾷ. κινήσας γὰρ κατὰ Περσῶν ἀπὸ Νικομηδείας ἐν τοῖς Πυθίοις αὐτὸς τομάτοις θερμοῖς παραγίνεται. καὶ κακωθεὶς, ἐκεῖθεν τε δι' Ἐλενουπόλεως ἐν τῷ χάρακι ἐλθὼν, πυρετοῦ λαβροῦ κατασχόντος αὐτὸν ἐτελεύτησεν, μετὰ θ' ἔτος τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἀπετέθη ἐν λάρνακι πορφυρᾷ ἥτοι Ῥωμαίῳ, αὐτὸς τε καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἐλένη πρὸ δώδεκα ἐτῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀποθανοῦσα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φαῦστα, θυγάτηρ Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλίου, καταλείψας ἐν βασιλείᾳ τρεῖς 1.520 υἱοὺς, Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Κώνσταντα, διορισάμενος Κωνσταντῖνον μὲν ἔχειν τὰ Θράκης καὶ ἑώας μέρη, Κωνσταντῖνον δὲ τὰ πρὸς Ὀκεανὸν ἐσπέρια, Κώνσταντα δὲ Κρήτην Ἀφρικὴν καὶ τὸ Ἰλλυρικόν. δόξα δὲ κατέσχε τελευτῆσαι μὲν τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον φαρμάκῳ δηλητηρίῳ ἐπιβουλῇ τῶν ἀδελφῶν, διὸ καὶ αὐτὸν τοῦτο δι' αὐτογράφου ἐπισκῆψαι τῷ παιδί, ἐκδικῆσαι τε καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀνελόντας αὐτὸν θεῖους· λαβόντα δὲ τὴν τοιαύτην γραφὴν Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας ἐπίσκοπον ἀποδοῦναι Κωνσταντίῳ ἐκ τῆς ἑώας ἄρτι παραγενομένῳ, ἔνθεν τε γενέσθαι αὐτὸν καὶ ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. τὸ δὲ τοῦτους ἀναιρεθῆναι, ἐπεὶ τοὶ ἀλόγιστος σαφῶς ἡ ἀθρόα πάντων αὐτῶν ἀναίρεσις τούτῳ ἐδόκει, δέον ἔκρινε μὴ ἄνευ λόγου τοῦτο ποιῆσαι. ἐτελεύτησε δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εὐσεβῶς βασιλεύσας ἔτη λβ' καὶ μῆνας ι', ζήσας τὰ πάντα ἔτη ξε'. Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη κδ', Κώνστας ἔτη ιζ'. Κωνσταντῖνος δὲ ταχὺ τετελεύτηκε τρόπῳ τοιῷδε. πρὸς τὸν ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον κοινωσόμενος ἦει περὶ τινῶν μετὰ πολλῆς ἰσχύος καὶ δυνάμεως, ὃ τὸν Κωνσταντῖνον εἰσῆγεν εἰς ἔκπληξιν μὴ τι νεωτερίσων ἀφικνῆται εἰς αὐτόν· καὶ πονηρῶν συμβουλῶν ἐπιτυχῶν καὶ πρὸς πόλεμον ἐρεθιζόντων αὐτὸν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ. καὶ συρραγέντος πολέμου ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν φευγόντων εὐρεθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος ἀναιρεῖται, τρίτος ὢν ἀδελφός, καὶ γίνεται Κωνσταντῖνος ἐγκρατῆς πάντων τῶν ἐσπερίων. ἦν δὲ στήν 1.521 τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης καὶ ἐπίξανθος, χαροπὸς τὴν ὄψιν, εὐμετάβολος τὴν γνώμην, σώφρων τὰ πρὸς ἀφροδίσια, φίλοις συναναστρεφόμενος, ἐγκρατῆς τὰ πρὸς τροφήν, εὐμενῆς πρὸς τὰς αἰτήσεις καὶ κρίσεις τῶν ὑπηκόων· ὀπωρῶν καθάπαξ ἀφέστηκεν. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἡγεμόνων φιλοτιμίαις τὸ πρέπον αἰετῶς διετήρει. οὐδένα δὲ μὴ παιδείας μετέχοντα τῇ γερουσίᾳ κατέλεγε, ὡς καὶ τὸ εἶρειν λόγον καὶ μέτροις γράφειν ἐπίστασθαι, ἐνὶ μόνῳ νοσήματι τῇ κακοδοξίᾳ ἠττώμενος. Τῷ β' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ Δαλμάτιος

Καῖσαρ ὑπὸ στρατιωτῶν ἀναιρεῖται, οὐ κελεύσαντος Κωνσταντίου, ἀλλ' οὐδὲ κωλύσαντος τὴν σφαγὴν. ἔμελλον δὲ συναναιρεῖσθαι Γάλλος καὶ Ἰουλιανὸς οἱ Κωνσταντίου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίου παῖδες. ἀλλὰ τὸν μὲν Γάλλον νόσος, τὸν δὲ Ἰουλιανὸν ἡ νηπιότης διέσωσεν· ὀκταετῆς γὰρ ἦν. Κωνσταντίος δὲ πρότερον δεχόμενος τὸ ὁμοούσιον ὕστερον μετέθετο κουφότητι γνώμης καὶ ἀπάτη τοῦ Ἀρειανοῦ πρεσβυτέρου καὶ Εὐσεβίου τοῦ τῶν εὐνούχων πρωτεύοντος καὶ Εὐσεβίου Νικομηδείας. Τῷ γ' ἔτει Κωνσταντῖνος ἐπελθὼν τοῖς Κωνσταντος τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ μέρεσιν καὶ συμβαλὼν πόλεμον ἀνηρέθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, ὡς προλέλεκται. Κωνσταντίος δὲ τῆς ἐώας βασιλεύων Γάλλον καὶ Ἰουλιανὸν παιδευθῆναι παρέδωκεν ἐν χώρᾳ καλουμένῃ δὴ Μακελίῳ, πλησίον Καισαρείας Καππαδοκίας.

Οὗτοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀναγνώσται γεγονάσι, καὶ ἐκκλησίαν κτίσαι τῷ ἀγίῳ μάρτυρι Μάμαντι προεθυμήθησαν. ἐν ᾧ δὲ μέρει κτίζειν 1.522 Ἰουλιανὸς ἔλαχε, τοῦτο ἡ γῆ οὐκ ἐδέχετο. ἀποκειράμενος δὲ τὰς τρίχας μοναχικὴν ἄσκησιν ὑπεκρίνατο, Κωνσταντίος δὲ καὶ Κώνστας ἐνομοθέτησαν Ἰουδαῖον μὴ ὠνεῖσθαι δοῦλον, ἐπεὶ ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὸν δημόσιον λόγον· εἰ δὲ καὶ περιτεμεῖν τολμήσει δοῦλον, ξίφει τιμωρεῖσθαι καὶ τὴν τούτου δημεύεσθαι οὐσίαν. Τῷ δ' ἔτει Ἀντιόχεια ὑπὸ σεισμοῦ μεγάλου ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἐκινδύνευε. Τῷ ἔτει Κωνσταντίος Ἀσσυρίους νικήσας ἐθριάμβευσε, Σαπώρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς Χριστιανοὺς ἐδίωκε, Κώνστας δὲ ἐν τῇ δύσει Φράγγους ἐπόρθησε. τούτῳ τῷ ἔτει Δίδυμος τις ἐλλόγιμος ἀνὴρ ἀπὸ ὁμμάτων ἐγνωρίζετο. τούτῳ ἐν τῷ ὄντι ὁ μέγας Ἀντώνιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶπε πρὸς αὐτόν "μηδὲν ταραττέτω σε ἡ ἀποβολὴ τῶν ὁμμάτων· τοιοῦτοι γὰρ σε λείπουσιν ὀφθαλμοὶ οὓς καὶ μυῖαι καὶ κώνωπες βλάψαι ἰσχύουσι. χαῖρε δὲ ὅτι ἔχεις ὀφθαλμοὺς οἷς καὶ ἄγγελοι βλέπουσι." Τῷ ζ' ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Νεοκαισάρεια ποντικῆς κατεπτώθη πλὴν τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας. τότε καὶ Παῦλος ὁ ὁμολογητὴς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. Τῷ η' ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Ῥόδος ἡ νῆσος κατέπεσε. Τῷ θ' ἔτει Δυρράχιον πόλις τῆς Δαλματίας ὑπὸ σεισμοῦ διεφθάρη, καὶ Ῥώμη ἐν τρισὶν ἐκινδύνευσε ἡμέραις σειομένη, 1.523 τῆς δὲ Καμπανίας ἰβ' πόλεις διεφθάρησαν. ἐλθὼν δὲ Κωνσταντίος εἰς τὸ Βυζάντιον Παῦλον τὸν ἐπίσκοπον τοῦ θρόνου ἀπήλασε, καὶ τὸν ἀσεβέστατον Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας εἰσήγαγε ληστρικῶς καὶ ἀθέσμως, τὸ τῶν κακῶν καταγωγίον. καὶ συντελεσθεῖσαν τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλου ἐκκλησίαν ὑπὸ Κωνσταντίου κατὰ τὴν ἐνδιάθηκον ἐντολήν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Εὐσέβιος ἐγκαί νίζει, καὶ τὰ λείψανα ἀπὸ Ἀντιοχείας κομίζει καὶ ἐν αὐτῷ κατατίθησι τοῦ ἀγίου μάρτυρος Παμφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Θεοδούλου Πορφυρίου καὶ Παύλου. Ἀλεξανδρεῖς δὲ Γρηγόριον ληστρικῶς ἐπιβάντα τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἀποδιώξαντα ἐπὶ ἕξι ἔτεσιν ἀνεῖλον. καὶ χειροτονεῖται ὑπὸ Ἀρειανῶν Γεώργιος Ἀρειανός, τέρας τι Καππαδόκειον. Τῷ ι' ἔτει Κωνσταντίος τὸν ἐν Σελευκείᾳ τῆς Συρίας λιμένα πεποίηκεν, ὄρος ἐπὶ πολὺ διατεμὼν, καὶ τὴν πόλιν ἀνωκοδόμησε. καὶ τὴν Ἀντάραδον ἐν Φοινίκῃ ἔκτισεν, ἣν Κωνσταντεῖαν ὠνόμασε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκλειψίς ἐγένετο ἡλίου, μηνὶ Δαισίῳ, ἡμέρας ὥρα τρίτη. καὶ οἱ ἀπελαθέντες ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἅμα Ἀθανασίῳ τὴν Ῥώμην καταλαμβάνουσιν.

Τῷ δὲ ια' ἔτει γράμμασιν Ἰουλίου τοῦ πάπα Ῥώμης θαρρήσαντες τοὺς ἰδίους θρόνους κατέλαβον. Κωνσταντίος δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων τούτους ἀπήλασεν ὑποβολῇ τῶν Ἀρειανῶν. Τῷ ιβ' ἔτει σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Βηρυτῷ τῆς Φοινίκης, ὡς τὸ πλεῖον τῆς πόλεως πεσεῖν. 1.524 Τῷ ιγ' ἔτει Σαπώρης Πέρσης τὴν Νίσιβιν πόλιν ποικίλως παρακαθεσθεῖς, τὸν τε ποταμὸν κατὰ τῆς πόλεως κινήσας καὶ

παντοίας μηχανάς ποιήσας ήττήθη, καὶ φεύγων εἰς τὴν οἰκείαν ὑπεχώρησε, τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπολέσας. Τῷ ἰδ' ἔτει Κωνστάντιος τὸν ἀνεψιὸν Γάλλον Καίσαρα ἀναγορεύσας καὶ Κωνστάντιον μετονομάσας ἐν τῇ ἀνατολῇ ἀπέστειλεν. Τῷ ἰε' ἔτει οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ τῆς Παλαιστίνης Ἰουδαῖοι ἀντήραν, καὶ πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔθνῶν τε καὶ Σαμαρειτῶν ἀνείλον. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ παγγενεὶ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνηρέθησαν, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν Διοκαισάρεια ἠφανίσθη. τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὑπὸ Κωνσταντίου κατὰ τὴν Βρεττανίαν ἐξορίζεται, καὶ Φῆλιξ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται. ἐν Μεδιολάνοις δὲ σύνοδος τῶν πατέρων συναθροισθεῖσα πάλιν ἄπρακτος διαλύεται. Τῷ ιη' ἔτει Γάλλος τυραννίδα μελετήσας κτείνει Δομετία νὸν ἔπαρχον τῆς ἐώας καὶ Μάγνον κοιαίστωρα, τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίῳ μνηύσαντα· ὃν μεταπεψάμενος Κωνστάντιος περὶ Θαλαμῶνα τὴν νῆσον ἀναιρεῖ. τὸν δὲ τούτου ἀδελφὸν Ἰουλιανὸν ἐν φρουρᾷ κατέσχεν. Εὐσεβία δὲ ἡ γαμετὴ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἐξαιτησαμένη ἐν Ἀθήναις πέμπει. τὴν Ἑλλάδα δὲ περιερχόμενος ἐφέσει τῆς βασιλείας μάντις ἐπεζῆται καὶ χρησμολόγους, εἰ τεύξεται τοῦ ποθουμένου. καὶ δὴ περιτυγχάνει ἀνθρώπῳ δυσσεβεῖ ταῦτα προλέγειν ὑπισχνουμένῳ, ὃς τοῦτον εἰς τινα τῶν εἰδωλικῶν 1.525 καταδύσεων καταγαγὼν τοὺς ἀπατεῶνας ἐκάλεσε δαίμονας. ἐκεῖ 1.525 νῶν δὲ μετὰ τῆς συνήθους φαντασίας ἐπιφανέντων, ἠνάγκασε τοῦτον ὁ φόβος ἐπιθεῖναι τῷ μετώπῳ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον· ὅπερ ἰδόντες ἀφανεῖς αὐτίκα γέγονασι. συνεῖς οὖν ὁ γόης ἐκεῖνος τῆς φυγῆς τὴν αἰτίαν ἐπεπέμψατο τούτῳ λέγων "οὐ φοβηθέντες, ὡς σὺ νομίζεις, ἀλλὰ βδελυζόμενοι τὸ παρά σου γεγόμενον ἐχώρησαν." οὕτω βουκολήσας τὸν αἰχμάλωτον ἐμύησέ τε καὶ τοῦ μύσου ἐπέπλησεν· αἵμασι γὰρ μυσσαροῖς ἀπολουσάμενον τὸ θεῖον βάπτισμα, ἡ τῆς βασιλείας ἐπιθυμία τῆς εὐσεβείας ἐγύμνωσε τὸν τρισάθλιον.

Μετὰ μικρὸν δὲ τῆς βασιλείας κρατήσας ὁ ἀσεβέστατος Ἰουλιανὸς προφανῶς λοιπὸν καὶ ἀναιδῶς κατὰ τῆς εὐσεβείας ὠπλίζετο. καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἐν τῇ πόλει καὶ τὰς ἐξωθεν πηγὰς ταῖς μυσσαροῖς θυσίαις ἐμόλυνεν, ὅπως ἕκαστος μεταλαμβάνων τοῦ νόμου μεταλαγχάνη καὶ τοῦ μύσου. ἔπειτα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν προκείμενα τοῦ μιάσματος ἐνεπίμπλη· περιεραίνοντο γὰρ καὶ ἄρτοι καὶ κρέα καὶ ὀπώρα καὶ λάχανα καὶ τᾶλλα ὅσα ἐδώδιμα. ταῦτα οὖν ὀρώντες οἱ Χριστιανοὶ ἔστενον μὲν καὶ ὠλόλυζον ἐπὶ τοῖς γινομένοις, μετελάμβανον δὲ ὅμως, ἀποστολικῶ νόμῳ πειθόμενοι τῷ φάσκοντι "πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν." οὗτος ὁ παμμίαιος Ἰουλιανὸς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ Χριστιανῶν ἐξοπλίζων ἤρετο τούτους, διὰ τί θύειν τοῦ νόμου κελεύοντος οὐ θύετε; τῶν δὲ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν καὶ τὴν ἐκεῖσε περιγεγραμμένην λα 1.526 τρεῖς προβαλλομένων, αὐτίκα προσέταξεν ὁ θεομάχος ἀνεγεῖραι τὸν κατ' ὄργην καὶ γνώμην θεοῦ καταλυθέντα ναόν. καὶ τοῦτο μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀκούσαντες ἅπασιν τὰ προστεταγμένα τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ὁμοφύλοις ἐδήλωσαν. καὶ οἱ μὲν πανταχόθεν συνέτρεχον, χρήματα καὶ προθυμίαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ συνεισφέροντες· ὁ δὲ συναπέστειλεν αὐτοῖς καὶ ἄρχοντας καὶ πολλὴν ὑπηρεσίαν καὶ συνδρομήν· σκαπάνας γὰρ καὶ ἄμας ἀργυρᾶς ἔπεμψε τοῖς ἀντιθέοις Ἰουδαίοις. καὶ ἐπεὶ ὀρύττειν ἤρξαντο, ἐξαπίνης ἀνεμοὶ βίαιοι πνεύσαντες ἀθρόως ἅπαντα διεσκόρπισαν. καὶ τὰ λοιπὰ πεπόνθασι δεινὰ ἃ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀναγράφομαι. Εἰσελθὼν δὲ ὁ κατάρατος ἐν Περσίδι πέμπει δαίμονα πρὸς τὴν δύσιν τοῦ ἐνεγκεῖν αὐτῷ ἐκεῖθεν ἀπόκρισιν διὰ τάχους. ἐκὼ λύθη δὲ τῆς πρόσω πορείας ὑπὸ τινος μονάζοντος ἐπὶ ἡμέρας δέκα. καὶ μὴ δυνάμενος ὁ δαίμων προβῆναι πάλιν πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ἠρώτησεν· ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ δαίμων "καὶ ἐβράδυνα καὶ ἄπρακτος ἔμεινα. ἐκδεχόμενος γὰρ

Πούπλιόν τινα μονάζοντα, εἴ πως παύσεται τῆς προσευχῆς, καὶ μὴ παυσάμενος ἡμέρας δέκα ἐκώλυσέ με ποιῆσαι τὸ θέλημά σου." καὶ τοῦτο ἀκούσας Ἰουλιανὸς καὶ σφόδρα ἀγα νακτῆσας προσηπείλησε μετὰ τὴν ὑποστροφὴν ἐξολοθρεῦσαι τὸ τῶν μοναχῶν γένος. ὅπερ μαθὼν τις τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ καὶ θαυμάσας, ἐπανελθὼν διένειμε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ πάντα πέ νησι καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα. καὶ γενόμενος δόκιμος μο 1.527 ναχὸς πᾶσιν ἔλεγε τὴν ἰσχὺν τῶν μοναζόντων, ἦν ἔλαβον κατὰ τῶν σκοτεινομόρφων δαιμόνων. Ἐν δὲ Κάραις, τῇ παρὰ τοῦ Κάρου τοῦ βασιλέως κτισθείσῃ πόλει, τὴν πρὸς Πέρσας ποιούμενος πορείαν, εἰσελθὼν καὶ ἔν τινη καταδύσει θυσίας ἀκαθάρτους ἐπιτελέσας, κλεῖθρα καὶ σήμαντρα ταῖς θύραις ἐπέθηκε καὶ φύλακας ἐπέστησεν ἥνπερ ἀνοίξαντες μετὰ τὴν ἐκείνου πτώσιν, εὐρον γύναιον ἐκ τῶν τριχῶν κρεμάμε νον καὶ ἐκτεταμένας ἔχον τὰς χεῖρας, ἧς ἀνασχίσας ὁ ἄσπλαγχνος τὴν γαστέρα τὴν κατὰ Περσῶν δῆπουθεν ἔγνω διὰ τοῦ ἥπατος νίκη. ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ πολλὰ μὲν κιβώτια ἐν τοῖς βασιλείοις κεφαλῶν ἀνθρώπων πεπληρωμένα, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σωμάτων εὐρον πεπλησμένα· καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναῖκας ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἀνατεμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐμβρυοῖς ἥπατοσκοπούμενος, καὶ πολλὰ παιδία κατασφάξας, ὑπὸ τὰ εἶδωλα κατώρυξεν ὁ φιλεῖδωλος Ἰουλιανός. πολλὴν δὲ καὶ ἄλλην λογικὴν ἀγέλην ἐκ ποικίλων ἡλικιῶν διαφόροις ὑπέβαλε θανάτοις ἐπ' ὀνόματι Ποσειδῶνος καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων ὁ δαιμονιώδης καὶ θεομίσητος. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκοὺς τε καὶ πυρροὺς ἔθυε, τοὺς μὲν τῷ ἡλίῳ τοὺς δὲ τῷ πυρὶ καὶ τοῖς ἀνέμοις. καὶ πρὸς τούτοις κύνας καὶ πιθήκους καὶ κόρακας καὶ πᾶν σχεδὸν ἐρπετῶν εἶδος καὶ τετραπόδων θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ νηκτῶν οὐ διέλειπε κατασφάττων καὶ τελετὰς παντοίας ἐπινοῶν πλείους καὶ χεῖρους τῶν παρ' Ἑλλησι νενομισμένων, πρὸς τὸ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἐλληνίσαντας ὑπερακοντίσαι, διὰ τῶν τοιούτων οἰόμενος ὁ ἄθεος 1.528 ἀποθεωθῆναι καὶ θεὸς νομισθῆναι. ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ τάξει τῆς αὐτοῦ θεοστυγοῦς βασιλείας ὡς οἶόν τε διὰ βραχέων λέξομεν. ὁ δὲ λόγος πρὸς τὰ ἐξῆς βαδιζέτω. Τοῦ Κωνσταντίου τῷ 1ῷ ἔτει, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς, ἐν Ἱεροσολύμοις ἐφάνη τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐν οὐρανῷ, φωτοειδές, τεταμένον ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ, ἔνθα ἔσταυρώθη ὁ Χριστός, ἕως τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ὅθεν καὶ ἀνελήφθη, κύκλῳ δὲ τούτου στέφανος, ὡς ἴρις τὸ εἶδος ἔχων. τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ καὶ Κωνσταντίῳ ὤφθη, Κυρίλλου τότε Ἱεροσολύμων ἐπισκοποῦντος. Τῷ κα' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίου, τελευτήσαντος Εὐσεβίου τοῦ δυσσεβοῦς Κωνσταντινουπόλεως, κατήλθον εἰς Ῥώμην πάλιν πρὸς Ἰούλιον τὸν πάπαν καὶ Κώνσταντα τὸν τοῦ βασιλέως Κωνσταντίου ἀδελφὸν Ἀθανάσιος καὶ Παῦλος. οἱ ὀρθόδοξοι τοίνυν Κωνσταντινουπόλεως Παῦλον προβαλόμενοι, ἐπεὶ οἱ Ἀρεια νοὶ Μακεδόνιον ἀντεχειροτόνησαν, συμβάλλουσιν ἀλλήλοις, καὶ πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν πίπτουσιν. Ἐρμογένης δὲ ὁ στρατηλάτης παρὰ Κωνσταντίου πεμφθεὶς εἰς τὸ ἐξελάσαι Παῦλον παρὰ τῶν ὀρθοδόξων κτείνεται καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ρίπτεται. τοῦτο ὁ Κωνσταντῖος μαθὼν καταλαμβάνει τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὸν μὲν Παῦλον ἐξορίζει, οὐ μὴν δὲ ἐνθρονιάζει Μακεδόνιον. ὕστερον δὲ παρὰ Ἰουλίου Ῥώμης μετὰ γραμμάτων ὁ Παῦλος ἀνελθὼν ἐν Θεσσαλονίκη ἐξορίζεται, ὁ δὲ Μακεδόνιος τῇ ἐκκλησίᾳ 1.529 σὶα ληστρικῶς ἐπιβαίνει, ἐφ' ᾧ καὶ ἀναιροῦνται ἄνδρες τρισχίλιοι ἑκατὸν πεντήκοντα. καὶ οὕτω τῆς ἐκκλησίας Ἀρειανοὶ κρατοῦσι, καὶ Ἀθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος τὴν Ῥώμην πάλιν καταλαμβάνουσιν. οἱ καὶ προσελθόντες τῷ Κωνσταντι πάντα διηγῆσαντο. ὁ δὲ ἐπὶ τούτοις ἀγανακτῆσας γράφει τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ λυπούμενος ἀποδοῦναι Παύλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρόνους. Μαγνηντίου δὲ ἐν Γαλλίαις τυραννήσαντος καὶ Κώνσταντα τὸν εὐσεβῆ ἀνελόντος, ἐπεὶ Κωνσταντῖος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὦν τοῦτο ἔμαθε, παρευθὺ τῆς πόλεως τὸν Παῦλον

έξορίζει ἐν Κουκουσῶ. κάκει ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν τῷ ἰδίῳ ὠμοφόρῳ ἀποπνίγεται, καὶ Μακεδὸ νιος πάλιν τοῦ θρόνου ἐπιλαμβάνεται, ὁ δὲ Ἀθανάσιος πάλιν φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεται.

Ἰουλιανὸν δὲ τὸν ἀδελφὸν Γάλλου ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν Καίσαρα προβάλλεται καὶ εἰς Γαλλίας ἐκπέμπει, ζευξας αὐτῷ πρὸς γάμον τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Ἑλένην τὴν καὶ Κωνσταντίαν. γαμετῆ δὲ Κωνσταντίου ἦν Εὐσεβία ἡ περιώνυμος, ἥς τὸ κάλλος εἰς πᾶσαν ἐξῆλθε τὴν γῆν· ἀλλ' ὁ ταύτης ἀνὴρ μαλθακώτερος ὑπάρχων τοῦ πρέποντος, ἔτι δὲ καὶ νοσηλεύμενος, οὐκ ἠδύνατο θεραπεῦσαι τὴν ἄνθρωπον, ἢ τῷ τῆς νεότητος ἄνθει καὶ τῷ κάλλει τῆς φύσεως ὑπερζέουσα τῷ τῆς μητρομανίας περιέπεσε πάθει, φθίνουσα δὲ κατὰ μικρὸν ἐτελεύτησε, καὶ οὔτε τοῦ κάλλους οὔτε τῆς ἡλικίας οὔτε τῆς βασιλείας ἀπώνατο· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δεύτερ' ἂν πάσχοι γυνή, ἀνδρὸς δ' ἀμαρτάνουσ' ἀμαρτάνει βίου. 1.530 Τῷ κβ' ἔτει οἱ Ἀρειανοὶ τὸν βασιλέα Κωνσταντίον κατὰ Ἀθανασίου παρέπεισαν ὡς κεφαλικὴν τιμωρίαν αὐτοῦ καταψηφίσασθαι· ἀλλὰ καὶ τότε φυγῆ ὁ ἅγιος τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο. σεισμοῦ δὲ μεγάλου ἐν Νικομηδείᾳ γενομένου περὶ ὥραν νυκτερινὴν τρίτην, τὴν πόλιν κατέλαβε, καὶ πλήθη πολλὰ διέφθειρε μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Κεκροπίου. Μακεδόνιος τοίνυν τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέχων μετήγαγε τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἅγιον Ἀκάκιον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, πτώσιν προφασιζόμενος τοῦ ναοῦ· τοῦ δὲ λαοῦ κωλύοντος φόνος γέγονε πολὺς, ὥστε πληρωθῆναι τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου καὶ τὰς πλατείας καὶ τὴν αὐλὴν αἱμάτων. ὅπερ γνοὺς Κωνσταντίος τοῦτον μὲν καθήρησε καὶ Εὐδόξιον ἀντικατέστησε, μείζονι κακῷ μέγα κακὸν ἀμειψάμενος. οὗτος ὁ Εὐδόξιος ἐνεκαίνισε τὸ δεύτερον τὸν ναὸν τῆς ἁγίας σοφίας διὰ τὸ μετὰ τὸν πρῶτον ἀπαρτισμὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἐγκαινισμὸν τὸν δι' Εὐσεβίου πάλιν πεσεῖν καὶ αὐθις οἰκοδομηθῆναι διὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίου. ἐπὶ τούτου τοῦ Εὐδοξίου τοῦ μαθητοῦ Εὐνομίου ὁ ἐν ἁγίοις Ἐφραὶμ ὁ Σύρος ἦν, μέγας ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὃς πολλὰ ὠφέλιμα ἐγγράφως καταλέλοιπε. Τῷ κγ' ἔτει τοῦ Κωνσταντίου Φλαβιανὸς ὁ Ἀντιοχείας τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς διελὼν ἐκ διαδοχῆς τὴν Δαβιτικὴν ἐδίδαξε πρῶτος ἄδειν μελωδίαν. μετὰ δὲ τοῦτον Πέτρος ὁ κναφεὺς τυραννικῶς τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἐπιβὰς πρῶτον ἐπενόησε τὸ μύρον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀγιάζεσθαι, καὶ τὴν ἐπὶ τῶν 1.531 ὑδάτων ἐν τοῖς ἁγίοις θεοφανίσις ἐπὶ κλησιν ἐν ἑσπέρᾳ γίνεσθαι, καὶ ἐν ἐκάστη εὐχῇ τὴν θεοτόκον ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐπὶ πάσῃ συνάξει τὸ σύμβολον τῆς πίστεως λέγεσθαι, πρότερον τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ μόνον λεγόμενον. Ἀκηκῶς τοίνυν Κωνσταντίος ὅτι Ἰουλιανὸς ἐν Γαλλίαις ἐν πολέμοις εὐδοκίμησας ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγων διὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐξώρμησε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ἐν Μόψου κρήναις τελευτᾷ, μηνὶ Νοεμβρίῳ γ', πολλὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀγνοίας καταγνοὺς. ἐβαπτίσθη δὲ τότε ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπὸ Εὐζώϊου τοῦ Ἀρειανοῦ. οὐ τὸ σῶμα Ἰοβιανὸς ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς, προτίκτωρ τότε ὢν, ἀποκομίσας ἀπέθετο πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώῳ μετὰ Εὐσεβίας τῆς αὐτοῦ πρώτης γυναικός. Ἄμα δὲ τῷ ἀναγορευθῆναι Ἰουλιανὸν ἐν Γαλλίαις εὐθὺς ἡ τροῦλλα τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, φουρνικὴ οὔσα, ἔπεσε, τὸν τε ἄμβωνα καὶ τὰς σολέας ἐξ ὀνουχίτου λίθου ὄντα συνέτριψε καὶ εἰς χοῦν ἀπετέλεσε. τοῦτον τὸν ναὸν ἰδὼν μετὰ ταῦτα Ἰουλιανὸς εἶπεν "ἀκμὴν οἱ Χριστιανοὶ ἐκκλησίας ἔχουσιν. ἐὰν ὑποστρέψω ἀπὸ Περσῶν, τὸν μὲν μέσον χορτοβολῶνα τὰ δὲ ἔνθεν κάκειθεν μέρη στάβλους τῶν ἵπων μου ποιήσας ἰδεῖν ἔχω αὐτοὺς ποῦ ἐλπίζουσιν." Ἦν δὲ Ἰουλιανὸς τὸ σῶμα βραχύς, εὐπύγων, μελανόθριξ, ὕπνου καὶ τρυφῆς καὶ ἀφροδισίων ὅτι μάλα ἐγκρατής, φιλοδοξὸς 1.532 τατὸς τε καὶ τῷ κατ' εὐσέβειαν τρόπῳ πονηρός. οὗτος μονοκράτωρ γενόμενος ἀναιδῶς ἐλλήνιζεν, αἱματι θυσιῶν τὸ ἅγιον βάπτισμα

ἀποπλυνάμενος, καὶ πάντα ποιῶν οἷς οἱ δαίμονες θερα πεύονται. πέμπει οὖν Ὀριβάσιον τὸν ἰατρὸν καὶ κοιαιστῶρα ἐν Δελφοῖς ἀνεγεῖραι τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀπελθὼν οὖν αὐτὸς καὶ τοῦ ἔργου ἀψάμενος λαμβάνει χρησμὸν παρὰ τοῦ δαίμονος· εἶπατε τῷ βασιλεῖ, χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά. οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μάντιδα δάφνην, οὐ παγὰν λαλέουσιν. ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ. Τῷ πρώτῳ τούτου ἔτει διάδημα περιθεμένου πρὸ τῆς τοῦ Κωνσταντίου τελευτῆς εὐθύς θεήλατοι ὄργα τὴν Ῥωμαίων γῆν κατειλήφασιν. δεῖξαι οὖν θέλων τὸν Κωνσταντίον ἄδικον καὶ παράνομον, ὑποκρινόμενος δικαιοσύνην ὁ ἀσεβὴς τοὺς ἐν ἐξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο.

Εὐσέβιον δὲ τὸν πρώτον τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ἀνεῖλεν ὡς δῆθεν ἄδικον. ἐδίωξε δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς εὐνούχους τοῦ παλατίου διὰ τὸ ἀποβαλεῖν τὴν γυναῖκα, ἣν συνῆψεν αὐτῷ Κωνσταντίος ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. ὁμοίως καὶ μαγεῖρους διὰ τὸ λιτὸν τῆς διαίτης, καὶ κουρίσκους διὰ τὸ ἕνα πολλοῖς ἀρκεῖν, ὡς ἔλεγε. τοῦ δὲ δημοσίου δρόμου τὰς τε καμήλους καὶ ὄνους καὶ ἡμιόνους ἐξέβαλε, μόνους ἵππους συγχωρήσας ὑποὺρ γεῖν διὰ πολλὴν φιλαργυρίαν, ἧς δούλος ἦν. τότε οἱ κατὰ ἀνα 1.533 τολῆν Ἕλληνες ἐπαρθέντες εὐθύς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γεώργιον τὸν ἐπίσκοπον σύροντες ἀνεῖλον. τότε Ἀθανάσιος πρὸς τινὰ παρθένον κρυπτόμενος χρόνον πολὺν ἐξελθὼν σύνοδον ἐκρότησε, καὶ τὰ κατὰ Νίκαιαν κυρώσας δόγματα τὰς ἐκκλησίας ἀπέλαβεν. οἱ δὲ Ἀρειανοὶ μετὰ Γεώργιον Λούκιον προεχειρίσαντο ἑαυτοῖς, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῶ συνήγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες πολλοὺς Χριστιανοὺς ἀνεσταύρωσάν τε καὶ κατέσφαξαν. καὶ γὰρ ἐν Γάζῃ καὶ Ἀσκὰ λωνι πρεσβυτέρους καὶ ἀειπαρθένους ἀναιροῦντες ἀνέπτυσσον τὰ σπλάγχνα αὐτῶν καὶ κριθῆς πληροῦντες τοῖς χοίροις παρέβαλλον. ἐν δὲ Φοινίκῃ Κύριλλον διάκονον ἀνελόντες τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπεγεύσαντο. ὁ δὲ ἀνατεμὼν τὸν διάκονον καὶ τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπογευσάμενος τὴν μὲν γλῶσσαν σαπέϊσαν κατέρρευσε καὶ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ ἀπέβαλε τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐπηρώθη καὶ πικρῶς βασανιζόμενος ἐτελεύτησε. καὶ τί δεῖ λέγειν τὰ καθ' ἑκάστην πόλιν καὶ χώραν κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γινόμενα; ὑπερβαίνουσι γὰρ καὶ λόγον πάντα καὶ γραφήν. τότε καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῆς Καππαδοκῶν ἐκκλησίας πρεσβύτερος ἦν, καὶ Λιβάνιος ὁ σοφιστὴς καὶ Πρόκλος καὶ Μάξιμος οἱ φιλοσοφοί. Τῷ δευτέρῳ ἔτει ὁ δυσσεβὴς Ἰουλιανὸς ἐνομοθέτει μὴ μετέχειν Χριστιανοὺς Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Ἀπολινάριος δὲ τῇ θεῖᾳ γραφῇ ὄλη χρησάμενος, πάντων τε ποιητῶν τοὺς χαρακτῆρας μιμούμενος, ἔγραψε παιδεύεσθαι παρὰ τῶν Χριστιανῶν. ὁ δὲ 1.534 παραβάτης τὰς τῶν Χριστιανῶν εὐποιίας μιμούμενος ἐκέλευσε ξένοις τε καὶ πτωχοῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγεῖσθαι, ἀπατῶν τοὺς ἀπλουστέρους. ταῖς δὲ εἰκόσιν αὐτοῦ Δία καὶ Ἄρεα καὶ Ἑρμῆν συγγράφεσθαι προσέταξε καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, τοὺς δὲ ἀναβαλλομένους τὴν τούτων προσκύνησιν ὡς ἐχθροὺς βασιλικούς τιμωρεῖσθαι. τῷ δὲ στρατῷ τὴν ρόγαν διανεμῶν πῦρ ἐτίθει καὶ λιβανωτόν, καὶ θυμιάν τοὺς στρατιώτας ἠνάγκαζεν. Ἐν Καισαρείᾳ δὲ τῆς Φιλίππου, τῇ νῦν Παναΐδι, ἢ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ θεραπευθεῖσα αἰμόρρους ἀνδριάντα ἔστησε τῷ δεσπότη Χριστῷ, καὶ βοτάνη ἐφύετο ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ ἀνδριάντος πάσης νόσου ἀλεξητήριον. τῇ οὖν βοτάνῃ φθονήσας τὸν ἀνδριάντα κατάγει ὁ δεῖλαιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ξόανον Ἰουλιανοῦ ἴστησι. καὶ τὸν μὲν τοῦ σωτήρος ἀνδριάντα οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες εἰς ἐκκλησίαν ἔθεντο, τὸν δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνάλωσεν.

Ἐν δὲ Νικοπόλει τῆς Παλαιστίνης τῇ Ἑμμαοῦς πηγῇ ἐστὶ παντοίων παθῶν ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν ἴασις· ἐν αὐτῇ γὰρ φασι τὸν κύριον καὶ θεὸν ἡμῶν τοὺς πόδας ἀπονίψασθαι ἐξ ὁδοῦ πορίας. ἐν Ἑρμουπόλει τῆς Θηβαΐδος δένδρον ἴσταται περσέα· ταύτης φύλλον ἢ κάρφος εἰ λάβοι τις, πρὸς πᾶσαν νόσον ἐστὶν ἰάσιμος· ὅπερ

δένδρον, φασί, κλιθὲν προσεκύνει τῷ Χριστῷ, ἡνίκα πρὸς Αἴγυπτον ἔφευγε, καὶ σκιὰν αὐτῷ πεποίηκε. καὶ τῇ μὲν πηγῇ φθονήσας κατέχωσε, τὸ δὲ δένδρον ἔκοψεν. οὗτος ὁ 1.535 μιὰρὸς τὴν τοῦ προδρόμου θήκην ἀνοίξας πυρὶ τὰ λείψανα παραδέδωκε καὶ τὴν κόνιν διελίκμησε. Φασί δὲ ὅτι ἐν τῇ κατὰ τὴν Καισάρειαν τῆς Φιλίππου, ἐν τῇ ἀρκτώᾳ θέσει τῆς φάραγγος, ρίζαν γίνεσθαι φλογοειδῆ, ἣν καλοῦσι βατταρίτιν, ἀφ' ἧς περὶ τὴν ἐσπέραν ἑξαστράπτων φῶς ἀπροσπέλαστον εἶναι καὶ ἀπρόσιτον παρασκευάζει διὰ τὸ παρα χρῆμα τὸν ἐγγίζοντα ἀποθνήσκειν. κυκλόθεν οὖν αὐτῆς περιο ρύξαντες κύνα δεσμοῦσιν ἐκ τῆς ρίζης αὐτῆς. ὁ κύων δὲ τοῖς αὐτοῦ δεσπόταις ἔπεσθαι ἰέμενος ἐπὶ πολὺ σύρων ἀνασπᾶ τὴν ρίζαν. καὶ αὐτὸς μὲν θνήσκει παραυτά, τὴν ρίζαν δὲ περιὰ πτοντες τοὺς δαιμονιζομένους θεραπεύουσι. καὶ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ δὲ φασὶ πόλιν εἶναι πάραλον· ταύτης ἀπὸ σταδίων δύο διαρρεῖ ποταμός. οὗτος ἔχει τόπον ἐν αὐτῷ νησοειδῆ, ὡσεὶ πηχῶν ἑκατὸν τὸ περίμετρον, οὗ ἡ ἀργὴ ψάμμος διὰ τῶν ἀνέμων ἐκφερομένη εἰς ὕελον εὐθὺς μεταποιεῖται· καὶ ταύτης ἀφαιρουμένης πάλιν αὐθις ἀναπληροῦται. Διερχόμενον δὲ τὸν Ἰουλιανὸν τὴν Χαλκηδόνος πόλιν, Μάρης ὁ ταύτης ἐπίσκοπος πολλὰς ὕβρεις τῷ Ἰουλιανῷ εἰς τὸν τῆς Τύχης ναὸν θύοντι κατὰ πρόσωπον ἐπήγαγε, παραβάτην ἀποκαλῶν καὶ ἀλάστορα καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δόξης ἀλλότριον. ὁ δὲ ἄτε φιλόσοφον προσποιούμενος ἐνὶ τὸν Μάριν ὠνείδισε λόγῳ, "ἄπελθε" λέγων, "ταλαίπωρε, καὶ ἀποθρήνη τὴν σαυτοῦ τύφλωσιν· οὐδὲ γὰρ ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ προσκυνεῖς, τοῦ πάθους ἴασατο." ἦν γὰρ ὁ Μάρης ἐπίχυσιν πεπονθώς. ὁ δὲ φησὶ πρὸς τὸν παραβάτην 1.536 "εὐχαριστῶ τῷ δεσπότῃ μου Χριστῷ τοῦτό μοι προνοησαμένῳ, ἵνα μὴ τὸ ἀναιδέστατον καὶ ἀσεβέστατόν σου θεάσωμαι πρόσωπον." Οὗτος τὸν μέγαν Ἀθανάσιον τῆς ἐκκλησίας ἐξελεῖν ἐκέλευσε, τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν παροξυνάντων. ὁ δὲ ἐξερχόμενος θαρρεῖν εἶπε Χριστιανοῖς τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δακρῦουσι· "θαρσεῖτε," φησί, "λαὸς τοῦ Χριστοῦ· νεφύδριόν ἐστι, καὶ παρέρχεται."

Διάγων δὲ Ἰουλιανὸς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ συνεχῶς ἐν Δάφνῃ ἀνίων καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος θεραπεύων εἶδωλον (ἦν γὰρ ἐκεῖσε θαυμαστὸν ἔργον Βρυξίδος ἀγαματοποιοῦ, ὃ μήτις ἄλλος ἴσχυεν ἐκμιμήσασθαι), παρ' αὐτοῦ χρησμὸν ἐζήτει, ἀλλ' οὐδεμιᾶς ἀποκρίσεως ἔτυχεν. νομίσας δὲ ὅτι διὰ τὰ ἐν τῇ Δάφνῃ ἀποκείμενα λείψανα τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα ἀποσιωπᾶ, ἐκέλευσεν ἅπαντα μετατεθῆναι. οὗ γενομένου ἀθρόως πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατελθὼν ἐκείνη τῇ νυκτὶ τὸν τε ναὸν κατέφλεξε καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα, ὥστε μηδὲ ἵχνος αὐτοῦ φανῆναι. ἐκπλαγεὶς οὖν ἐπὶ τούτῳ ὁ μιὰρὸς, καὶ νομίσας κατ' ἐπιβουλήν Χριστιανῶν γενέσθαι, ἐπ' ἐξέτασιν τῶν ἱερέων ἐχώρει. καὶ παντοίως τιμωρησάμενος ὥστε καὶ τινὰς αὐτῶν ἀποθανεῖν, τοῦτο μόνον ἤκουσε παρ' αὐτῶν, ὅτι οὔτε ὑπὸ Χριστιανῶν οὔθ' ὑπὸ ἄλλης ἀνθρώπου πίνης ἐπιβουλῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν καὶ τὸ ἄγαλμα. θυμωθεὶς οὖν ὁ παραβάτης καὶ θεομάχος τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας ἀπέκλεισε καὶ πάντα τὰ 1.537 ἱερά ἐσύλησε. τῶν δὲ ἀποσταλέντων κομητῶν Φήλικος καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ λεγόντων ὅτι ἐνομιζόμεν ἐποπτικὴν τινα εἶναι δύναμιν τὴν κωλύσαν ἡμᾶς, ὁ μιὰρὸς ἐπετώθασεν. Ἀρτέμιος δὲ ὁ δοῦξ Ἀλεξανδρείας, ἐπειδήπερ ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίου ζῆλον πολὺν ἐνεδείξατο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν, ἐδημεύθη τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς μετὰ πολλὰς βασάνους ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. ὁμοίως δὲ καὶ δύο πρεσβύτεροι, Εὐγένιος καὶ Μακάριος. Τῷ τρίτῳ ἔπειτα τούτου πολλοὺς τιμωρησάμενος καὶ μάρτυρας ποιήσας, καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξε. καὶ τοῦ ἔργου ἐγχειρισθέντος, τὰ μὲν πρῶτα λαίλαψ τὴν τε ἄσβεστον ἐξεφόρησεν ὑπὲρ μυριάδας εἴκοσι μοδίων οὔσαν, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἔτι τῷ ἔργῳ ἐπιχειρούντων πῦρ ἐξεληθὼν τῶν θεμελίων τούτους κατέκαυσε, καὶ οὕτως

τοῦ ἔργου ἐπαύσαντο. οὗτος ὁ δυσσεβὴς καὶ τὴν τῶν θείων εὐαγγελίων ἀνατροπὴν ἔγραψεν· ἦν ὁ μέγας Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ ἄλλοι φιλόχριστοι ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐξεβλήθησαν τὰ τούτων νοθεύματα. Ἐπὶ τούτοις ὤφθη ὁ θεῖος σταυρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ φωτοει δῶς κυκλούμενος ὑπὸ στεφάνου φωτεινοῦ, ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ ἕως τοῦ ἁγίου ὄρους τῶν ἑλαιῶν, λαμπρότερος μᾶλλον ἢ ἐπὶ Κωνσταντίου· αὐτομάτως δὲ τοῖς ἀπλώμασι τῶν θυσιαστηρίων καὶ 1.538 βίβλοις καὶ ἄλλοις ἐσθήμασι, ἀλλὰ καὶ ἐν ἱματίοις οὐ μόνον Χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίων, ἐπεπόλαζε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὐ μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι· καὶ ὄν ἀναισχύντως ἠπίστουν Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, εὗρισκον ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν. Ἔν τισι δὲ καὶ ἐμελάνιζον.

Ἰουλιανὸς δὲ μαντείας καὶ θυσίας καὶ ἐπωδαῖς δαιμόνων καὶ ἀπάταις φραζάμενος, ὡς φησὶν Ἀγαθίας, κατὰ Περσῶν ἐστράτευσεν, ὅτε καὶ χρησμὸν ἔλαβεν ἔχοντα οὕτως "νῦν μὲν πάντες ὠρμήθημεν θεοί, νίκης τρόπαια κομίσασθαι παρὰ θηρὶ ποταμῷ. τῶν δὲ ἐγὼ ἡγεμονεύσω θοῦρος πολεμόκλονος Ἄρης." ἐν δὲ τῷ εἰσιέναι αὐτὸν ἐπὶ Περσίδα, ἐν οἰκίᾳ τινὸς γυναικὸς Χριστιανῆς εὐρέθη ὑδρίσκη ὕδατος ἐστῶσα πλήρης, ἣτις καὶ ἀθρόως εἰς οἶνον γλυκὺν βράζοντα μετεβλήθη. ἴσως δὲ τοῦτο σύμβολον ὧπται τῆς ἐπὶ τὸ ἡδιστὸν τῶν πραγμάτων μεταβολῆς διὰ τὴν τοῦ τυράννου μετὰ μικρὸν καταστροφὴν. στρατεύσας γὰρ ἐπὶ Πέρσας ἐδελεάσθη ὑπὸ τινῶν αὐτομόλων ἐμπρήσαι τὰς ναῦς. εἶτα δι' ἐρημίας καὶ ἀνωμάτων χωρίων τὴν πορείαν ποιούμενος ἐφ' ἱκανόν, πάντων ἀπολελοιπότην τῶν χρειωδῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων, καὶ πολλὰ ταλαιπωρησάντων τῶν μετ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ καιρὸς τοῦ πολέμου ἀφίκετο, περιερχόμενος ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ διατασσόμενος ἐπλήγη δόρατι ἀφανῶς εἰς τὰ ὑποχόνδρια, ὥστε ἀνοιμῶσαι αὐτόν. καὶ τῇ χειρὶ τοῦ αἵματος λαβόμενος ἔρραινεν εἰς τὸν ἀέρα, λέγων "νενίκηκας, Χριστέ· κορέσθητι Ναζωραῖε." καὶ οὕτως 1.539 τὴν μιαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπέρρηξε, πολλὰ δυσφημίας εἰς τοὺς ἑαυτοῦ θεοῦς, ἀπατεῶνας καὶ πλάνους καὶ ψεύστας ἀποκαλῶν. οὗ τὸ δύστηνον σῶμα ἀπεκομίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐτέθη ἐν λάρνακι πορφυρᾷ κυλινδροειδεῖ, ἐν ᾧ ἐπέγραψεν ἔλεγε γεῖον τόδε· Κύδνω ἐπ' ἀργυρόεντι, ἀπ' Εὐφρήταο ῥοάων Περσίδος ἐκ γαίης, ἀτελευτήτω ἐπὶ ἔργῳ κινήσας στρατιάν, τόδ' Ἰουλιανὸς λάχε σῆμα, ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντος Ἰοβιανοῦ τὴν ἀλουργίδα ὀπισθεν περιπατοῦντος ἀκουσίως πατήσαντος ἐν τῷ ἐπικλινῇ τινὰ κατιέ ναι τόπον, ἐπιστραφεὶς Ἰουλιανὸς καὶ τὸ συμβὰν κρίνας αὐτὸν μετ' ἐκεῖνον τῆς βασιλείας κρατήσιν ἔφη· εἶθε, κἂν γοῦν ἄνθρωπος. Ἰοβιανὸς ἐβασίλευσε μῆνας θ' ἡμέρας ιε'. οὗτος χιλιάρχος ἦν, ἀνὴρ πραότατος καὶ ὀρθόδοξος Χριστιανός, ὃς ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη ἐν ᾧ τόπῳ ὁ παραβάτης ἀνηρέθη. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν εὐμήκης, ὥστε μηδὲ ἐν τῶν βασιλικῶν ἱματίων ἀρμόζειν αὐτῷ. μετὰ μίαν δὲ συμβολὴν τοῦ πολέμου εἰρήνη ὡς ἀπὸ θεοῦ συμφώνως ἀνεβοήθη ὑπὸ τε Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, καὶ ὠρίσθη ἔτη λ'. ὁ δὲ παρητεῖτο τὴν βασιλείαν, λέγων μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἄρχειν στρατοῦ ἑλληνίσαντος, πρὸς ὃν πάντες ὁμοφώνως ἐβόησαν "Χριστιανοὶ ἐσμεν, αὐτοκράτωρ τρισάγουστε." ὅθεν νόμους ἐξέπεμψεν εἰς πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ῥω 1.540 μαίων γῆν εἰς περιποίησιν τῶν τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ Χριστιανούς ἀνεκαλέσατο, γράψας καὶ τῷ ἱερῷ Ἀθανασίῳ σημᾶναι αὐτῷ ἐγγράφως τῆς ἀμωμότητος πίστεως τὴν ἀκρίβειαν· οὗ γενομένου βεβαιότερος εἰς ὀρθοδοξίαν γέγονεν. οὗτος ὑποστρέψας ἐν Ἀντιοχείᾳ πολλὰς κιβωτοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις εὔρε κεφαλῶν ἀνδρῶν πεπληρωμένας, πολλὰ δὲ φρέατα νεκρῶν σωμάτων ἀνθρώπων πλήρη· καὶ γὰρ μυρίας μὲν γυναῖκας κατὰ γαστρὸς ἐχούσας ἀνατεμῶν ὁ Ἰουλιανὸς ἐν τοῖς αὐτῶν

ἐμβρύοις ἥπατοσκόπει, καὶ παῖδιά δὴ πολλὰ κατασφάττων ὑπὸ τὰ εἶδωλα κατώρυται. οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἵππους λευκοὺς καὶ πυρροὺς καὶ ζώων εἶδη πολλὰ τῷ τε ἡλίῳ καὶ πυρὶ καὶ τοῖς ἀνέμοις καὶ πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς δαιμονίοις ὁ ἐνάγιτος ἔθυσεν. ὅθεν οὐδὲν ἄπιστον καὶ τα φέντα τοῦτον τῆς γῆς ἀναρρίπτεσθαι. διὸ καὶ ἀκαθάρτων ζώων ὁστέοις συμμίξαντες αὐτὸν κατέθαψαν, τὴν πρὸς θεὸν καὶ ἂν θρόπους ἀλλοτρίωσιν αὐτοῦ δεικνύντος τοῦ πράγματος. ἐξ Ἀντιοχείας δὲ Ἰοβιανὸς ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ὀρμώμενος, ἐλθὼν ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας ὑπάτος προῆλθε. φθάσας δὲ ἐν προαστείῳ Δαδαστανᾷ ἐκοιμήθη ἐν οἰκίσκῳ νεωστὶ κεκονιαμένῳ, τῆς δὲ ἀσβέστου βαρὺν ἀτμὸν ἀναδιδούσης αἰφνίδιον ἐτελεύτησεν, ἀποπνιγὴς ἀπὸ τῆς καύσεως. ὡς δὲ τινες γράφουσι, μύκητα πεφαρμαγμένον φαγὼν ἀπέθανεν. τούτου γυνὴ Χαριτῶ, ἣτις οὐδὲ βασιλέα αὐτὸν ἐθεάσατο. Οὐαλεντινιανὸς ἀνηγορεύθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας παρὰ 1.541 τοῦ στρατοῦ, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη ἰγ', διὰ τὸ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ὡς Χριστιανὸν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ καὶ ἐξορισθῆναι. ἦν δὲ τῷ σώματι εὐμεγέθης, τὴν χροιάν ἐρυθρὴν, τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς ἐπίξανθον ἔχων, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὠραίους, μικρὸν ἐπὶ γλαυκίζοντας, ὡς λέγειν πολλοὺς παρόμοιον εἶναι τῷ Δαβίδ, καθὼς φησὶν ἡ γραφὴ περὶ ἐκείνου "καὶ αὐτὸς ἦν πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν." οὗ καὶ τὸ αὐστηρὸν διὰ τὸ δίκαιον ἐπιβεῖτο καὶ ἐθαυμάζετο· οὐ γὰρ ἄνευ λόγου τὸ αὐστηρὸν ἐκέκτητο, ἀλλ' αἰεὶ τῷ δίκαιῳ τὰ πρῶτα παρεῖχεν, ὑπ' οὐδενὸς ἐκ τούτου περιτρεπόμενος, οὐδὲ μετατιθέμενος ἐξ ὧν ἅπαξ ἐβουλεύσατο. μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐπεὶ τινες ἠξίουσαν συγκοινωνὸν προσειληφέναι τῆς βασιλείας, ἔφη "λήψομαι ὃν ἂν ἐθέλω κοινωόν." πρὸς ὃν Δαγλαΐφος συγκλητικὸς ἀπεκρίνατο "εἰ τοὺς σοὺς φιλεῖς, ἔχεις ἀδελφόν· εἰ δὲ τὴν πολιτείαν, σκόπησον ὅτῳ ἂν τὴν ἀλουργίδα περιβαλεῖς." ὁ δὲ τῇ φύσει μᾶλλον πιστεύσας τὸν ἀδελφὸν Οὐάλεντα προσελάβετο, καὶ βασιλέα ποιήσας τὰ ἀνατολικά μέρη αὐτῷ ἀπένειμεν, αὐτὸς δὲ κατέσχε τὰ δυτικά.

Τῷ πρώτῳ ἔτει αὐτοῦ Οὐαλεντινιανὸς ὁ Αὐγουστος Γρατιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνηγόρευσε. συνόδου δὲ ἐν Λαμψάκῳ γενομένης καὶ τὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀκυρωσάσης, ἐπεὶ Οὐάλης ὁ δυσσεβὴς Ἀρειανὸς διάπυρος ἦν, τὰ ἐν Λαμψάκῳ πραχθέντα ἀνέτρεψε καὶ τοὺς συνελθόντας ἐκεῖσε ἐπισκόπους ἐξώρισεν, Εὐδοξίῳ δὲ ὁμόφρονι αὐτοῦ τὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας παρέδωκεν· οἱ δὲ ὀρθόδοξοι οὔτε ποιμένα οὔτε ἐκκλησίαν εἶχον. 1.542 πρὶν ἢ βασιλεῦσαι Οὐαλεντινιανόν, παρὰ Σαλουστίου τινὸς ἐχρημάτισθη· ὁ δὲ ὑπέσχετο μηδενὸς ἀποτεύξεσθαι ὧν ἐκεῖνος δέοιτο. γενομένου δὲ βασιλέως καὶ ἀπαιτουμένου ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἐπαρχίαν, "χρῆν" ἔφη "μὴ δεῖν τὴν τῶν ἐπαγγελιῶν φυλάττεσθαι πίστιν, ὅταν τοῦτο βλάβην φέρῃ τῇ πολιτείᾳ." τούτῳ τῷ ἔτει ἐγεννήθη παιδίον νεκρὸν θηλυκὸν ἔξω τῆς πόλεως Ἀντιοχείας, ἔχον δύο κεφαλὰς, διωρισμένας ἀπὸ τοῦ τραχήλου. Τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Οὐαλεντινιανοῦ Λιβέριος ἐπίσκοπος Ῥώμης, Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας καὶ ὁ Σαμοσάτων Εὐσέβιος τῆς ἐξορίας ἀνακληθέντες ἐν τῷ ὀρθῷ λόγῳ διέπρεπον. τῶν δὲ Ἀρειανῶν προΐστανται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λούκιος Ἀντίοχος καὶ Εὐζώιος. Παυλῖνος δὲ τοῦ ἐνὸς μέρους τῶν ὀρθοδόξων εἰς δύο διηρημένων, καὶ τοῦ ἄλλου Μελέτιος προΐσταντο. Τῷ τρίτῳ ἔτει Προκόπιος ἀντήρην, ἀνεψιὸς Ἰουλιανοῦ, καὶ ἐπὶ Νακωλίας ἐλθὼν καὶ πλείστῳ στρατῷ φραζάμενος φόβον ἐνεποίησε τῷ Οὐάλεντι. καὶ τὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν διωγμὸν ἀνῆκεν πρὸς βραχὺ, ἕως Προκόπιον προέδωκεν οἱ ἴδιοι στρατηγοὶ Ἄγγελος καὶ Γόμαρις. καὶ τὸν μὲν Προκόπιον εἰς δύο καταδεθέντα δένδρα βιαίως κατεμερίσατο, τοὺς δὲ αὐτὸν προδόντας ἔπρισε κατὰ δίκαιον κρῖμα τοῦ θεοῦ, ὅτι ἀναξίῳ εὐνόησαν. τότε καὶ Χαλκηδόνος τὰ ὑπολειφθέντα τείχη καθεῖλεν, ὑπερᾶσπιζομένων τῶν Χαλκηδονίων τοῦ Προκοπίου· ὧνπερ κατὰ 1.543

λυομένων εύρέθη εἰς τὰ θεμέλια ἐπὶ πλακῶν γεγραμμένος χρησμός οὗτος. ἀλλ' ὅτε δὴ νύμφαι ἱερὴν κατὰ ἄστῳ χορείην τερπόμεναι στήσονται ἐϋστεφείας κατ' ἀγυῖας καὶ τεῖχος λουτροῖσι πολύστονον ἔσσειται ἄλκαρ, δὴ τότε μυρία φύλα πολυσπερέων ἀνθρώπων, ἄγρια, μαργαίνοντα, κακὴν ἐπιειμένα ἀλκὴν, Ἰστρου Κιμμερίοιο πόρον διαβάντα σὺν αἰχμῇ καὶ Σκυθικὴν ὀλέσει χώραν καὶ Μυσίδα γαῖαν. Θρηϊκῆς δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι μαινομένησιν αὐτοῦ κεν βιότοιο τέλος καὶ πότμον ἐπίσποι. καὶ δὴ εἶχεν ἅπαντα οὕτως. ὡς δὲ μετὰ τὴν νίκην Προκοπίου ἐπανῆλθεν Οὐάλης, φιλοτιμεῖται τὴν πόλιν ὑδάτων πλήθει, κατὰσκευασάμενος ὀλκὸν ὃν Οὐάλεντα ὠνόμασε. καὶ ὁ τότε τῆς πόλεως ἑπαρχος τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος τῆ πόλει χαρὰν ἐπιδεικνύς, νυμφαῖον κατασκευασάμενος ἐν τῷ Ταύρω τῷ μεγέθει τῆς πόλεως ἄξιον, ἱερομηνίαν ἐπετέλεσεν, εὐωχῆσας ἅπαντα τὸν λαόν. καὶ τούτοις οὐ μακρὰν τὰ ἐκ τῶν βαρβάρων ἠκολούθησεν ἔθνη, καθὼς τὸ γράμμα ἐχρησιμολόγησεν, ἐπιχυθέντων μὲν τῇ Θράκῳ, μετὰ δὲ ταῦτα δαπανηθέντων περὶ αὐτήν. καὶ πάλιν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν Οὐάλης κινεῖται. σεισμός δὲ γέγονε καθ' ὅλης τῆς γῆς μέγας, ὡς καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλοῖα προσωρμισμένα τῷ αἰγιαλῷ ἐπάνω γενέσθαι τῶν μεγάλων τειχῶν. ναυτικοὶ δὲ τινες 1.544 ἐξηγήσαντο ὡς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν μέσον τοῦ Ἀδρίας πελάγους πλεόντων εἰς τοῦδαφος καθίσει τὰ πλοῖα, καὶ μετὰ βραχὺ πάλιν ἔλθειν τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτω πλεῦσαι.

Τῷ δ' ἔπειτα τὸν ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος οἰκοδομεῖ ὃν Οὐάλεντι νιανὸν ὠνόμασε. τούτῳ τῷ Οὐάλεντιανῷ γυνὴ προσῆλθε, Βε ρενίκη λεγομένη, λέγουσα ὑπὸ Ῥοδανοῦ πραιποσίτου διαρπαγῆναι τὴν οὐσίαν· οὐκ κρίνας ὁ βασιλεὺς ἀποδοθῆναι αὐτῇ τὰ ἴδια προσέταξε. τοῦ δὲ πραιποσίτου μὴ πειθομένου προσῆλθεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ ἵπποδρομίῳ, καὶ τὴν ἀπειθειαν ἐξεῖπε τῷ βασιλεῖ. κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόνη ἀναφθῆναι καὶ τὸν πραιπόσιτον αὐτοῖς ἀμφίοις ἐν αὐτῇ κατακαῆναι, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδοθῆναι. Τῷ ε' ἔπειτα Οὐάλεντιανοῦ χεῖρονα διωγμὸν Οὐάλης μετὰ Εὐδοξίου τοῦ ἀσεβοῦς ὑπὲρ τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους ἐποίησε. Καὶ τῷ ἔπειτα πρεσβείαν ἀπέστειλαν οἱ ὀρθόδοξοι πρὸς Οὐάλεντα, ἄνδρας ἱερατικοὺς π' οὐκ πάντας σὺν τῷ πλοίῳ ὑφαφθῆναι Οὐάλης ἐκέλευσε, καὶ πάντες σὺν τῇ νηὶ κατεφλέχθησαν, μέχρι Δακιβύζων τοῦ πλοίου διαρκέσαντος. Ἐν δὲ τῷ ζ' ἔπειτα Οὐάλης ὁ μιὰρὸς τοῖς Ἑλλησιν ἄδειαν δέδωκε θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐπιτελεῖν. ὡσαύτως καὶ Ἰουδαίους ἐτίμα. μόνους δὲ τοὺς ὀρθοδόξους καὶ τὰ τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἦν δεινῶς διώκων. 1.545 Τῷ η' ἔπειτα Οὐάλεντιανοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας ἐλθὼν 1.545 Οὐάλης πάνδεινα κακὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνεδείξατο, πολλοὺς μὲν ἀνελὼν μαχαίρᾳ, ἄλλους ἀποπνίξας εἰς τὸν παραρρέοντα Ὀρόν τὴν ποταμόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Ἐδέσσει τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων συλλαβὼν ἐφόνευσε. καὶ τις γυνὴ ὀρθόδοξος τὸ ἴδιον τέκνον ἔλκουσα σπουδῇ ἔλεγε "δεῦρο τέκνον, καιρὸς μαρτυρίας· μαρτυρήσωμεν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ." τοῦτο τὸν Οὐάλεντα ἥσχυνε καὶ τὸ ἄλλο ἐκώλυσε, θεοῦ δηλαδὴ τοῦτο οἰκονομήσαντος. ὁμοίως καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ τὰς ἐκκλησίας Ἀρειανοῖς παραδοῦναι ἐσπούδασε, τῆς ἐναντιώσεως δραξάμενος ἧς ἔσχε παρὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου Ἰουλιανός, πρεσβυτέρου τότε τυγχάνοντος τῆς ἐκκλησίας Καισαρείας, καὶ Εὐσεβίου τοῦ ἐπισκόπου διεγείροντος εἰς ζῆλον ὀρθοδοξίας. Τῷ δὲ θ' ἔπειτα τοῦ πολυάθλου Ἀθανασίου πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, ἐπισκοπήσαντος ἔτη μ', ἐν διωγμοῖς δὲ καὶ τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσι, Πέτρος τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο, ὃν οἱ Ἀρειανοὶ ἀπήλασαν. τότε πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀθέως ἠκίσθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἐν βασιλείᾳ ἐτελειώθησαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔπειτα καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῆς Καισαρέων ἐπεσκόπησεν ἐκκλησίας, τοῦ Εὐσεβίου εὐσεβῶς κοιμηθέντος. Τῷ ι' ἔπειτα Ἀμβρόσιος μετὰ Εὐδόξιον τῆς ἐκκλησίας Μεδιολανῶν ἠγήσατο, Οὐάλεντιανοῦ τοῦ βασιλέως

έκεισε διάγοντος. καὶ γὰρ τὸν Ἀμβρόσιον ἐπὶ τῷ διαλυῖσαι τῶν ἀμφισβητουμένων 1.546 αἰρετικῶν τὰς ἔριδας ἀποσταλέντα, ἔτι κατηχούμενον ὄντα, ἔξαι τησάμενος ὁ λαὸς ἐβάπτισε καὶ ἐπίσκοπον Μεδιολανῶν ἐποίησεν. ὅπερ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεὺς "χάρις σοι" ἔφη, "ὦ δέσποτα θεὲ παντοκράτωρ καὶ σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν σώματα σὺ δὲ ψυχὰς ἀνθρώπων ἐνεχείρισας, καὶ ταύτη τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας." τῆς δὲ δύσεως πάσης τριάδα ὁμοούσιον πρεσβευούσης ἠτήσαντο Οὐαλεντινιανόν, καὶ ἐποίησε σύνοδον ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν ἐκύρωσεν. ἴδικτον δὲ ἔγραψεν Οὐαλεντινιανὸς τοῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ Φρυγίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐπισκόποις, ἐμμένειν τοῖς ὠρισμένοις παρὰ τῆς συνόδου παρεγγυώμενος, κοινωνοὺς αὐτοῦ καὶ Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν καὶ Γρατιανὸν τὸν υἱὸν προσλαβόμενος ἐν τῷ ἰδίκτῳ. τότε καὶ Γρηγόριος ὁ θεολόγος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας προέστη, ταῖς Βασιλείου καὶ Μελετίου καὶ τῶν λοιπῶν τῆς εὐσεβείας ὑπερμάχων εἰσηγήσει. καὶ εἰ μὴ φθάσας τὴν πόλιν ἀνεκαλέσατο, πᾶσα ἂν τῆς Ἀρείου καὶ Εὐνομίου λώβης ἐπληρώθη· πάσας γὰρ τὰς ἐκκλησίας αὐτοὶ κατεῖχον, πλὴν τοῦ τῆς ἀγίας μάρτυρος Ἀναστασίας. ἐπίσκοπος δὲ τῶν Ἀρειανῶν ἦν Δημόφιλος.

Γρηγόριος δὲ τότε ὁ Νύσσης καὶ Πέτρος, ἀδελφοὶ Βασιλείου, διέλαμπον. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὠνεὶ δισε Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν ὡς κακόδοξον, μὴ πέμψας αὐτῷ βοήθειαν κατὰ τῶν Γότθων αἰτοῦντι, ἀλλ' εἰπὼν "οὐ θέμις ἐπαμύνειν ἀνδρὶ θεομάχῳ." 1.547 Τῷ ἰα' ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη ἰα', τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Σαυρομάται ὑπ' αὐτοῦ ἠττηθέντες πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἔπεμψαν αἰτοῦντες εἰρήνην. αὐτοῦ δὲ τοῦ τους ἐρωτῶντος εἰ πάντες οἱ Σαυρομάται τοιοῦτοὶ εἰσὶν ἀκρότατοι, καὶ αὐτῶν εἰπόντων ὅτι τοὺς κρείττονας πάντων ὧδε ἔχεις καὶ ὄρᾳς, ἀνακράξας βιαίως ἔφη "δεινὰ Ῥωμαίων ἢ βασιλεία ὑπομένει εἰς Οὐαλεντινιανὸν λήξασα, εἰ Σαυρομάται τοιοῦτοι ὄντες οἰκτρότατοι Ῥωμαῖοις κατεξανίστανται." ἐκ δὲ τῆς τάσεως καὶ τοῦ κρότου τῶν χειρῶν φλεβὸς ῥαγείσης καὶ πλείστου ἀναδοθέντος αἵματος, ἔν τινι φρουρίῳ Γαλλίας θνήσκει. Καὶ ἀναγορεύουσι Ῥωμαῖοι Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Αὐγουστον, ὃς ἐκράτησεν ἔτη γ'. ἐπὶ αὐτοῦ οἱ Γότθοι περὰ σάντες τὴν Μαιώτιδα λίμνην ἐλάφου ἠγησαμένης αὐτοῖς ἦλθον εἰς τὴν Θράκην, καὶ δύο γεγονότες μέρη ἀλλήλοις ἐμάχοντο. καὶ συμμαχίαν αἰτήσαντες οἱ τοῦ ἐνὸς μέρους παρὰ Οὐάλεντος ἔτυχον ὑποσχέσει τοῦ Χριστιανοῦς γενέσθαι· ὅθεν καὶ βαπτισθέντες Ἀρειανοὶ ἀποκατέστησαν, καθὼς ἦν καὶ Οὐάλης. μετὰ τοῦτο οὖν ἐν Συρίᾳ τοῦ Οὐάλεντος διατρίβοντος, οἱ Σκύθαι περάσαντες κατὰ τῆς πόλεως εἰσέφρησαν, τὰς σπονδὰς μὴ φυλάξαντες μετὰ τὸ βαπτισθῆναι αὐτούς. τοῖς αὐτοῖς ἔτεσιν ἢ τῶν Μασσαλιανῶν αἵρεσις ἦγουν Εὐχιτῶν ἢ Ἐνθουσιαστῶν, τῶν καὶ Βογομίλων, ἐφύη. Οὐάλης δὲ πάσας τὰς ἐκκλησίας πορθῶν ἦκεν εἰς Καισάρειαν, κατὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου μαινόμενος. ἔπραξε δὲ οἷα 1.548 καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος εἰς τὸν ἐπιτάφιον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἔλεξεν, ὅτε καὶ Γαλάτης υἱὸς Οὐάλεντος καὶ ἡ σύμβιος Δομνίκα νόσω χαλεπῇ ἔχειμάσθη. πρὸς τούτοις Δημοσθένους τινὸς τῶν ὀψοποιῶν Οὐάλεντος ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ πρὸς Οὐάλεντα μεμφομένου Βασιλείου καὶ βαρβαρίσαντος, εἰπεῖν τὸν διδάσκαλον "ἰδοὺ ἔθεα σάμεθα καὶ Δημοσθένην ἀγράμματον." Τῷ τρίτῳ ἔτει πάλιν ἐξῆλθον οἱ Γότθοι εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν καὶ ἠρήμωσαν πολλὰς ἐπαρχίας, Σκυθίαν Μυσίαν Θράκην Μακεδονίαν Ἀχαΐαν καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὑπὲρ τὰς εἴκοσιν ἐπαρχίας. ἐθεάθησαν δὲ ἐν τῷ ἀέρι ἄνδρες ἔνοπλοι, ἐσχηματισμένοι ἐν ταῖς νεφέλαις. ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ παιδίον ἐν τελεῖ μὲν τὰ ὀλομερῇ, ὀφθαλμὸν δὲ ἔχον ἓνα ἐν μέσῳ τοῦ μετώπου, χεῖρας δὲ τέσσαρας καὶ πόδας τέσσαρας καὶ πώγωνα. Λιβάνιος δὲ ὁ σοφιστὴς καὶ Ἰάμβλιχος ὁ Πρόκλου διδάσκαλος ἐποίησαν τὴν λεγομένην ἀλεκτορομαντείαν· γράψαντες γὰρ

τὰ κδ' γράμματα ἐπὶ κόνεως, καὶ ἐπιθέντες καθ' ἕκαστον γράμμα κόκκον σίτου, ἀπέλυσαν ἀλέκτορα ἐπὶ τὰ γράμματα, καὶ ἔλαβεν ὁ ἀλέκτωρ τὸν ἐν τῷ θ κόκκον, ἔπειτα τὸν ἐν τῷ ε καὶ ο καὶ τὸν ἐν τῷ δ. καὶ ἐγένετο ἡ τούτων μαντεία ἀμφίβολος· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν τοιούτων ἀπατηλά. τοῦτο μαθὼν Οὐάλης πολλοὺς Θεο δοσίους καὶ Θεοδότους καὶ Θεοδώρους καὶ τοὺς ὁμοίως ἐγκειμένους τοῖς γράμμασι τούτοις ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἀναιτίως ἐκόλασεν. Ἰάμβλιχος δὲ φοβηθεὶς φάρμακον πίων ἀπέθανε. μαθὼν δὲ ἐν 1.549 Ἀντιοχεῖα Οὐάλης περὶ τῶν Γότθων ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. ὕβριζον δὲ αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι ὡς ἄνανδρον καὶ φυγοπόλεμον. ἐξερχομένου δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸν τῶν Γότθων πόλεμον, Ἰσαάκιός τις μοναχὸς τῶν μεγάλων κρατήσας τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου Οὐάλεντος ἔφη πρὸς αὐτόν "ποῦ ἐξέρχῃ, βασιλεῦ, κατὰ θεοῦ στρατευόμενος καὶ θεὸν ἔχων ἀντίπαλον;" τοῦτον ὀργισθεὶς Οὐάλης φρουρᾶ παρέδωκεν, ἀπειλήσας θάνατον εἰ ἐπανέλθοι. πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, θέασάτο κατ' ὄναρ ἄνδρα τινὰ λέγοντα αὐτῷ "τάχος βιάδιζε πρὸς Μίμαντα τὸν μέγαν, ἔνθα μόρος σε δεινὸς ἀρπάσει τάλαν." διυπνισθεὶς οὖν ἡρώτα τίς ἐστὶ Μίμας, προσκαλεσάμενος δὲ τινὰ τῶν σοφῶν ἐπυνθάνετο παρ' αὐτοῦ τίς ἐστὶ Μίμας. ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ "ὄρος ἐστὶ, δέσποτα, μέγιστον τῆς Ἀσίας, προσεγγίζον τῇ θαλάσῃ, πλησίον τῆς νήσου Χίου· οὗ τινὸς καὶ Ὅμηρος μέμνηται, φάσκων ἐν Ὀδυσσεΐα "παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα." καὶ ὁ βασιλεὺς "τίς ἐμοὶ χρεῖα πρὸς τὸ τοῦ Μίμαντος ὄρος, ἵνα ἐκεῖ τελευτήσω ἀπελθών;" τοῦτο πλάνη δαιμόνων, καὶ εἰδώλων ἀπατηλῶν ὄνειρος. καὶ μετὰ μικρὸν ἐξῆλθε τῆς Θράκης πολεμήσων τοῖς Σκύθαις. καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ ἠττηθεὶς κατὰ κράτος φεύγει ἐν τινὶ χωρίῳ, καὶ εἰσελθὼν ἐν ἀχυρῶνι μετὰ τῶν συνόντων ἐκρύπτετο. τῶν οὖν Σκυθῶν πῦρ ἐμβαλόντων ἀγνοῖα τῶν κεκρυμμένων, πάντες οἱ ἐν τῷ οἰκίματι προσπεφευγότες ἀπετεφρώθησαν, γεγονότες πυρίκαυστοι. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τῶν 1.550 πολεμιῶν ἀναχώρησιν ἀναζητούντων τινῶν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως, εὐρέθη ἐν ᾧ ἐκρύπτετο οἰκίματι τάφος ἀρχαίου τινὸς ἐπιγεγραμμένος οὕτως "ἐνταῦθα κεῖται Μίμας Μακεδῶν στρατηγέτης." ὁ δὲ θεῖος Ἰσαάκιος ἐν τῇ φρουρᾷ ὦν τῆς δυσωδίας ἀντελάβετο τῇ τῆς ψυχῆς καθαρότητι, καὶ ἔφη "οὕτως ὁ ἄθλιος Οὐάλης ἄρτι κατακαίεται." ὅπερ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ἐπανεληθόντων ἐβεβαιώθη. ἦν δὲ Οὐάλης τὴν ἡλικίαν διμοιραῖαν ἔχων, αὐθάδης τὸν τρόπον καὶ ὑπερήφανος καὶ πρὸς αἰμάτων χύσεις ἐτοιμὸς τατος, ἔχων τὰς φρένας ἀσυμπαθεῖς καὶ παντὸς ἐλέους ἀλλοτρίας, αὐστηρία τὸν λογισμὸν σκοτιζόμενος καὶ πάσης παιδείας ἀμέτοχος. γυνὴ δὲ τούτου Δομνίκα, Ἀρειανὴ διάπυρος.

Γρατιανὸς ὁ υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ, αἰρετικὸς, ἐβασίλευσε μόνος ἔτη γ' καὶ μετὰ Θεοδοσίου ἕτερα γ'. ἀπὸ γὰρ τοῦ Βυζαντίου ἐπέμφθησαν πρέσβεις πρὸς Γρατιανὸν ἐν Πανονίᾳ κατερχόμενον, δοθῆναι αὐτοῖς βασιλέα, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς, καὶ ἐκράτησεν ἔτη ιζ' μῆνας ε' ἡμέρας δ'. ἐπὶ Γρατιανοῦ σεισμὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γέγονεν ἐπὶ τοσοῦτον ὡς ἐπὶ πολὺ ὑποχωρῆσαι τὴν θάλασσαν καὶ τὰ πλοῖα ἐπὶ ξηρᾶς ἐστάναι. πλήθους δὲ πολλοῦ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θεάματι συνδεδραμηκότος, τῶν ὑδάτων ἀθρόως ἐκδραμόντων πέντε μυριάδες ἀνθρώπων κατεποντίσθησαν· καὶ τῆς Κρήτης δὲ καὶ Ἀχαΐας καὶ Βοιωτίας Ἠλείρου τε καὶ Σικελίας πλεῖστα μέρη ἀπο 1.551 λέσθαι, τῆς θαλάσσης ἀνεληθούσης καὶ ἐπικlusάσης αὐτά, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων ἀπορριφῆναι πλοῖα ἄχρι σταδίων ἑκατόν. Μαξιμιανὸς δὲ τις Βρεττανός, ὅτι τὸν Θεοδόσιον ὁ Γρατιανὸς βασιλέα ἐποίησεν αὐτοῦ μηδεμιᾶς τυχόντος τιμῆς, διήγειρε τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ ἀντάραι Γρατιανῶ. καὶ ἀποστέλλει Ἀνδραγάθιον κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἰσηλθὼν ἐν φορείῳ καταστέγω, φημίζων τὴν γυναῖκα Γρατιανοῦ εἶναι ἐκ Βρεττανίας ἐπανεληθούσαν, ἥς τῇ ἀγάπῃ Γρατιανὸς κρατηθεὶς τῷ φορείῳ προσῆλθε· καὶ ἀνακαλύψας βλέπει τὸν

Ἄνδραγάθιον, ὃς παραυτὰ διὰ στρατιωτῶν παρ εσκευασμένων ὄντων ἐπὶ τούτου Γρατιανὸν διεχειρίσατο. ὃς ἐπὶ τοσοῦτον εὐστόχως ἐτόξευεν ὡς λέγειν τινὰς τὰ Γρατιανοῦ βέλη φρένας ἔχειν. μετετέθη δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου εἰς τοὺς βασιλικούς τάφους. Ἀδελφὸς δὲ Γρατιανοῦ ὁμώνυμος τῷ πατρὶ Οὐαλεντινιανῶ, ἔτι περιῶν, τοὺς ἐν ἔξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο καὶ τὰς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ἐκδιώξας τοὺς Ἀρειανούς, Δαμάσου τοῦ πάπα Ῥώμης αὐτῷ συμπράττοντος. τότε καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος παρρησιαστικώτερον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ εὐκτῆριον τῆς ἀγίας Ἀναστασίας ἔτι μικρὸν τυγχάνον, δέκα χρόνους καὶ μικρὸν τι πρὸς ἐκεῖσε πεποιη κῶς. ἔνθα καὶ παράδοξα γίνεται θαύματα ἐξ ἐμφανείας τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν τῆς θεοτόκου. δισσῶς γὰρ λέγεται ἡ ἐπωνυμία τοῦ τῆς ἀγίας Ἀναστασίας ναοῦ, ἀνάστασις μὲν διὰ 1.552 τὸ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας λόγον ἐν ταύτῃ ἀναστῆναι, Ἀναστασία δὲ διὰ τὸ συμβὰν εἰς αὐτὴν θαυματούργημα· λέγεται γὰρ γυναῖκά τινα ἄνωθεν πεσοῦσαν ἀποθανεῖν, γενομένης δὲ κοινῆς εὐχῆς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ταύτην ἀναστῆναι. μικροῦ δὲ ὄντος τότε τοῦ εὐκτῆριου, ὕστερον ἐπὶ τοῦ ὀσίου Μαρκιανοῦ ἀνοικοδομηθῆναι καθὼς ὀράται. Θεοδόσιος μέντοι βασιλεὺς τῷ γένει μὲν Ἰβηρ ἦν τῶν ἐσπερίων, εὐγενὴς δὲ τις καὶ θαυμάσιος περὶ τοὺς πολέμους. οὗτος εὐθὺς τοὺς ἐν Θράκῃ βαρβάρους κατὰ κράτος ἐνίκησεν, εὐσεβῆς ὢν καὶ ὀρθόδοξος. οὗτος ἦν τὴν μὲν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος σύμμετρος, ἄμειπτος ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς, ὑπέρυθρος τῷ προσώπῳ, ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα, τὴν ῥίνα λεπτὴν καὶ ἐπίγρυπον, χαρίεις τὴν ὀμιλίαν, τὸν τρόπον δὲ χαριέστατος, ἔχων γυναικῶν ὀνόματι Πλακίλλαν, ἐξ ἧς ἔσχεν Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον· ἧς τελευτησάσης Γάλλαν ἀδελφὴν Γρατιανοῦ ἔγημεν. ἐν Θεσσαλονίκῃ δὲ ὢν, νόσω περιπεσὼν, βαπτίζεται ὑπὸ Ἀσκολίου τοῦ ἐπισκόπου. καὶ νόμον ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων τοῦ ὁμοουσίου ἔγραψεν, ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέστειλαν. ἐλθὼν δὲ καὶ αὐτὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει Δημοφίλῳ ἐδήλωσεν ἡ ἀποστῆναι τῆς Ἀρείου πλάνης ἢ ταχέως τῆς ἐκκλησίας ἐξελεθεῖν. ὁ δὲ τὸ πλῆθος τῶν Ἀρειανῶν συνάξας ἔξω τῆς πόλεως ἐκκλησίαζεν, ἔχων καὶ Λούκιον τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον Ἀρειανὸν σὺν αὐτῷ. καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ θεῖος Γρηγόριος, μεθ' ὧν αὐτὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν 1.553 ἐφώτισε, τὰς ἐκκλησίας πάσας παρέλαβε, τεσσαράκοντα ἔτη καὶ μικρὸν τι πρὸς κατασχόντων αὐτὰς τῶν Ἀρειανῶν. Τῷ ἔτει Θεοδοσίου ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔτεκε γυνὴ ἐν ταύτῳ παιδία τέσσαρα ἀρρενικά· ἐπέζησε δὲ μῆνας δύο, καὶ ἀπέθανεν ἐν ἐπὶ ἐνὶ τὰ τέσσαρα. Τῷ ἔτει ἡ μεγάλη καὶ οἰκουμένη ἀγία δευτέρα σύνοδος τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἐν Κωνσταντινουπόλει συνηθροίσθη πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐν Νικαίᾳ δογματισθέντων καὶ κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου· ὑπῆρχον δὲ Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων καὶ Γρηγόριος ὁ θεολόγος. ἀναθεματίζεται δὲ Μακεδόνας κατὰ τοῦ ἀγίου πνεύματος βλασφημῶν, καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος καὶ Ἀπολινάριος, ἔτι δὲ Ἄρειος καὶ Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας Εὐζωϊὸς τε καὶ Ἀκάκιος, Θεόγνις καὶ Εὐφρόνιος καὶ οἱ λοιποὶ αἰρετικοί. ἀπέχει δὲ ἡ δευτέρα σύνοδος ἀπὸ τῆς πρώτης ἔτη ξ'. Γρηγορίῳ δὲ τῷ θεολόγῳ τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως ἡ σύνοδος ἐκύρωσεν ὡς πολλὰ καμόντι καὶ τῆς λώβης τῶν αἰρέσεων τὴν ἐκκλησίαν ἐλευθερώσαντι. τινὰς δὲ τῶν ἐξ Αἰγύπτου μαθῶν ὁ μακαριώτατος τῷ πράγματι φθονήσαντας, τὸν συντακτῆριον ἐπιδειξάμενος λόγον ἐκουσίως τοῦ θρόνου τῆς βασιλίδος ὑπεχώρησε, δύο χρόνους μόνον ταύτης ἐπισκοπήσας.

Νεκτάριον ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος προχειρίζονται, ἀβάπτιστον ἕως τότε τυγχάνοντα. προσέθηκε δὲ τῷ συμβόλῳ καὶ τὴν θεο 1.554 λογίαν τοῦ πνεύματος. ἐξέθετο δὲ καὶ κανόνας ἐν οἷς τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα Ῥώμης ἀπένειμε. τότε καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ προδρόμου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤχθη, καὶ τὸ

σῶμα τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ. Τῷ ζ' ἔτει τούτου Θεοδόσιος ὁ Αὔγουστος Ὀνώριον υἱὸν αὐτοῦ τὸν ἐκ Πλακίλλης ὑπατον ἀνέδειξε καὶ πολεμεῖν τῷ τυράννῳ Μαξίμῳ ἠτύπησε. Τῷ η' ἔτει ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν κώμῃ Ἐμμαοῦς λεγομένη, παιδίον ἐγεννήθη τέλειον ἀπὸ ὀμφαλοῦ καὶ ἄνω διηρημένον, ὃ εἶχε δύο στήθη, δύο κεφαλὰς, καὶ ἕκαστον τὰς αἰσθήσεις εἶχε. τὸ ἐν ἤσθιε καὶ ἔπινε, τὸ δὲ ἕτερον οὐχί· τὸ ἐν ἐκάθευδε, καὶ τὸ ἕτερον ἐγρηγόρει. ἔστι δ' ὅτε καὶ συνέπαιζον πρὸς ἄλληλα, καὶ ἔκλαιον ἀμφοτέρω, καὶ ἔτυπτον ἄλληλα. ἔζησαν δὲ ἔτη δύο, καὶ τὸ μὲν ἐν ἀπέθανε, τὸ δὲ ἕτερον μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐτελεύτησεν. Τῷ ἴ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου γέγονεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγία καὶ οἰκουμένη δευτέρα σύνοδος τῶν ῥν' ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Δαμάσου πάπα Ῥώμης, ἧς ἡγούντο Τι μόθεος Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων καὶ Γρηγόριος ὁ θεολόγος, κατὰ Μακεδονίου γεγονότος ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς ἔτι περιῶν ὡσαύτως τῷ Ἀρείῳ ἐβλασφήμει. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ εἶναι θεὸν ἀληθινὸν ἀλλὰ κτίσμα καὶ αὐτὸ ὑπελάμβανεν. ὀλίγου δὲ καιροῦ 1.555 παρωχηκὸς μαθὼν ὁ θεῖος Γρηγόριός τινος τῶν ἐξ Αἰγύπτου 1.555 τῷ λόγῳ αὐτοῦ φθονήσας, τὸν συντακτῆριον ἐπιδειξάμενος λόγον τῆς ἐπισκοπικῆς διοικήσεως ὑπανεχώρησε. καὶ πρὸς τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ κτῆμα αὐτοῦ ἀπελθὼν, μικρὸν τι ἡσυχάσας ἐν αὐτῷ καὶ τῶν πολλῶν ἡρεμήσας θορύβων καὶ ἐν μείζονι γενόμενος θεωρεῖ τὸν βίον ὑπαλλάττει, πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν, τῶν τοῦ πνεύματος ἀπάσης γνώσεως καὶ θεωρίας ἔμπλεως. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος Μακεδόνιον ἀναθεματίζει, σὺν αὐτῷ καὶ Σαβέλλιον τὸν Λίβυν ἐν πρόσωπον ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος δοξάζοντα, ἔτι δὴ καὶ Ἀπολινάριον τὸν Λαοδικέα λέγοντα τὸν ἐνανθρωπήσαντα λόγον ἄνθρωπον εἶναι, ἀντὶ δὲ νοὸς τὸν λόγον ἀρκεῖν τῇ ψυχῇ. ἐκὴ ρυξε δὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ζωοποιὸν καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, προστεθεικυῖα εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ κύριον, τὸ ζωοποιὸν καὶ τὰ ἐξῆς. Τότε ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος ἐδυσώπει τὸν βασιλέα ἐξελαθῆναι τοὺς Ἀρειανούς ἐκ πασῶν τῶν πόλεων. ὁ δὲ ἀπηνεστέρα ὑπολαβὼν τὴν αἴτησιν οὐχ ὑπήκουσε. καὶ τότε μὲν ὁ σοφώτατος Ἀμφιλόχιος ἐσίγησε, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐντὸς τῶν βασιλείων γενόμενος τὸν μὲν βασιλέα ἠσπάσατο ὡς εἰκός, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ σὺν αὐτῷ ἐστῶτα βασιλικῶς ἀγέραστον κατέλιπε. καὶ ὁ βασιλεὺς νομίσας ἐπιλησθῆναι τὸν Ἀμφιλόχιον ἀσπάσασθαι καὶ τὸν υἱὸν βασιλικῶς προσέταξεν. ὁ δὲ ἀποχρῆν ἔφη τὴν παρ' αὐτοῦ προσενεχθεῖσαν αὐτῷ ἰδιωτικῶς τιμῆν. ὃν ὁ βασιλεὺς χαλεπήνας οἰκείαν ἔλεγεν 1.556 εἶναι τὴν τοῦ υἱοῦ ἀτιμίαν. καὶ ὁ Ἀμφιλόχιος ἐξεβόησεν "ὄρᾳς, ὦ βασιλεῦ, πῶς οὐ φέρεις τὴν τοῦ υἱοῦ ἀτιμίαν; πίστευσον οὖν καὶ τὸν θεὸν τοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ βλασφημοῦντας βδελύττεσθαι τε καὶ ἀποστρέφεισθαι." τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ σφόδρα θαυμάσας νόμον ἔγραψεν εὐθύς τὰς τῶν αἰρετικῶν συνάξεις κωλύοντα. τούτῳ τῷ ἀγαθῷ φθονήσας ὁ μισόκαλος δαίμων ὡμόν τι καὶ ἀπάνθρωπον παρεσκεύασε γενέσθαι. ἀπὸ γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Ῥώμην ὁ βασιλεὺς τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος ἐν Θεσσαλονίκῃ κατὰ πάροδον γέγονε, τῶν δὲ στρατιωτῶν αὐτοῦ ταραζάντων τὴν πόλιν διὰ μιτάτα ἐστασίασαν οἱ Θεσσαλονικεῖς, καὶ τὸν μὲν βασιλέα ὕβρισαν, τινὰς δὲ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐλίθοβολησαν. ὁ βασιλεὺς δὲ ταῦτα μαθὼν καὶ τὴν ῥύμην τοῦ θυμοῦ μὴ ἐνεγκὼν τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως ἐκείνης τὴν ψῆφον τῆς τιμωρίας ἐπέτρεψεν· ὃς τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν εἰληφὼς οἷα δὴ αὐτόνομος τύραννος ἄδικα ξίφη κατὰ πάντων ἐγύμνωσε, καὶ τοὺς ἀθῶους μετὰ τῶν ὑπευθύνων κατέκτεινε χιλιάδας ἐπτὰ, ὡς δὲ τινες, πεντεκαίδεκα. ταύτην τὴν συμφορὰν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ἀκηκῶς, Μεδιολάνων ἐπίσκοπος-πόλις δὲ τῆς Ἰταλίας αὕτη, εἰς ἣν ἀφικομένου τοῦ βασιλέως καὶ συνήθως εἰς τὸν ναὸν βουλή θέντος εἰσελθεῖν ἔξωθεν τῶν προθύρων συναντήσας ὁ ἅγιος ἐκώλυσε τὴν

εἴσοδον, λέγων αὐτῷ μετὰ παρρησίας "οὐκ οἶδας, ὡς ἔοικε, βασιλεῦ, τῆς εἰργασμένης παρανομίας τὸ μέγεθος· οὐδὲ γὰρ ἔᾶ σε τῆς βασιλείας ἴσως ἢ δυναστεία τὴν ἁμαρτίαν ἐπιγνῶ 1.557 ναί· ὑπὸ γὰρ τῆς ἀλουργίδος ἀπατῶμενος ἀγνοεῖς τοῦ καλυπτο μένου σώματος τὴν ἀσθένειαν. ἀλλ' ἴσθι, ὡς φθαρτὸς ὢν καὶ ῥευστός, τοιοῦτόν σοι ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς δυναστείας κράτος· μι κρὸν δὲ ὕστερον λόγον ἀποδώσεις τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων. ποίοις οὖν ὀφθαλμοῖς ὄψει τὸν τοῦ κοινοῦ δεσπότητος ναόν; ποίοις δὲ ποσὶ τὸ δάπεδον ἐκεῖνο πατήσεις τὸ ἅγιον; πῶς δὲ τὰς χεῖρας ἐκτενεῖς ἀποσταζούσας ἔτι τῶν ἀδίκων φόνων τὸ αἷμα; πῶς δὲ καὶ τοιαύταις ὑποδέξῃ χερσὶ τὸ ἄχραντον τοῦ δεσπότητος σῶμα; πῶς δὲ καὶ τῷ στόματι προσοίσεις τὸ τίμιον αἷμα, τοσοῦτον διὰ τὸν τοῦ θυμοῦ λόγον ἐκχέαντι παράνομον αἷμα; λοιπὸν ἄπιθι, καὶ μὴ πειρῶ τοῖς δευτέροις τὴν πρώτην αὔξιν παρανομίαν. καὶ δέχου τὸν δεσμόν, ᾧ θεὸς ἄνωθεν γίνεται σύμφηφος." τούτοις οὖν εἶξας ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις ἐπανήλθεν εἰς τὰ ἐκεῖσε βασιλῆα, στένων καὶ δακρῦων. μηνῶν δὲ διελθόντων ὀκτώ, καὶ τοῦ βασιλέως μὴ ἐξελθόντος ἀλλὰ σφοδρῶς μετανοοῦντος, κατέλαβεν ἢ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γενέθλιος ἑορτή. καὶ θεασάμενος Ῥουφῖνος ὁ μάγιστρος ὅτι οὐδὲ τὴν συνήθη προέλευσιν βούλεται ποιῆσαι ὁ βασιλεὺς, λέγει αὐτῷ "εἰ κελεύεις, δέσποτα, δραμοῦμαι καὶ τὸν ἀρχιερέα πείσω λῦσαι σε τοῦ δεσμοῦ." ὁ δὲ "οἶδα ἐγὼ" φησὶ "τὴν Ἀμβροσίου ἀκρίβειαν." ἐπεὶ δὲ πλείοσι λόγοις χρησάμενος ὁ Ῥουφῖνος πείθειν ὑπέσχετο, ἀπελθεῖν ἐκέλευσε. τῇ ἐλπίδι δὲ βουκοληθεὶς ἠκολούθησε καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγον. αὐτίκα τοίνυν ἰδὼν τὸν Ῥουφῖνον Ἀμβρόσιος ἔφη "τὴν κυνῶν ἀναίδειαν, ᾧ Ῥουφῖνε, ζηλοῖς, τσαύτης μαιφονίας γε 1.558 νόμενος μέτοχός τε καὶ σύμβουλος. ἀλλ' ἐγὼ καὶ πάλιν αὐτὸν κωλύσω τῶν ἱερῶν ἐπιβῆναι προθύρων." ταῦτα ἀκούσας Ῥουφῖνος ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ ταχέως. ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ μέσην τοῦτο μαθὼν "ἀπέλθω" φησὶ "καὶ τὰς δικαίας δέξομαι παροινίας." εἶτα παραγενόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐδυσώπει τὸν ἀρχιερέα λυθῆναι τοῦ δεσμοῦ. καὶ ὁ μὲν τυραννικὴν ἀπεκάλει τὴν παρουσίαν, καὶ κατὰ θεοῦ μεμνηνέαι· ὁ δὲ μετὰ σκυθρωπότητος καὶ πολλῆς κατανύξεως "οὐ θρασυνομένος" ἔφη "κατὰ τῶν ἁγίων κανόνων, ἀλλὰ λῦσαι με τῶν δεσμῶν ἀξιῶσων ἐλήλυθα." "καὶ ποῖαν" φησὶ "μετάνοιαν ἔδειξας μετὰ παρανομίαν τσαύτην; ἢ ποίοις φαρμάκοις ἀξίως ἐθεράπευσας τὰ δυσίατα τραύματα;" καὶ ὁ βασιλεὺς "σὸν ἔργον ἐστὶ τὸ δεῖξαι μὲν καὶ κεράσαι τὰ φάρμακα, ἐμὸν δὲ τὸ δέξασθαι." τότε λοιπὸν Ἀμβρόσιος λέγει "ἐπειδὴ τῷ θυμῷ τὸ δικάζειν ἐπιτρέπεις, γράψον νόμον τοῦ θυμοῦ τὰς ψήφους ἀργὰς ποιοῦντα, καὶ ἡμέρας λ' αἰ φονικαὶ τε καὶ δημοτικαὶ μενέτωσαν γνώσεις ἐν γράμμασι, τὴν τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ ἐκδεχόμεναι κρίσιν." ὃν εὐθὺς τοῦ βασιλέως κελεύσαντος γραφῆναι καὶ διὰ τῆς οἰκείας χειρὸς βεβαιώσαντος, διέλυσε τὸν δεσμόν Ἀμβρόσιος καὶ εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπέτρεψε. ὁ δὲ εἰσελθὼν, πρηνῆς ἐπ' ἐδάφους πεσὼν, ἐβόα μετὰ κραυγῆς "ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἢ ψυχὴ μου· ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου, κύριε." καὶ ταῖς χερσὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἔτιλλε, τὰς ὄψεις ἔτυπτε, καὶ τὴν γῆν τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε, καὶ 1.559 τὸν θεὸν ἐδυσώπει ἄχρι τῆς ὥρας τῆς μεταλήψεως. τότε δὲ διαναστὰς καὶ πλησίον τῶν κιγκλίδων ἐλθὼν, βουλόμενος εἰσελθεῖν, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Ἀμβροσίου, δηλώσαντος αὐτῷ "ἴσθι, ὦ βασιλεῦ, ὡς μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν ὑπάρχουσι τὰ ἔνδον εἰσιτητά, τοῖς δ' ἄλλοις πᾶσιν ἄβατά τε καὶ ἄψαυστα. ἔξιθι τοίνυν καὶ τοῖς ἄλλοις κοινῶν τῆς στάσεως· ἀλουργὶς γὰρ βασιλεῖς, οὐχ ἱερεῖς ποιεῖν εἴωθεν." ὁ δὲ καὶ τοῦτο δεξάμενος ἀσμένως ἀντεδήλωσεν ὡς οὐκ ἀυθαδεία χρώμενος τοῦτο πεποίηκα, ἀλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἔθος εἶναι τοῦτο μεμάθηκα. χάριν δέ σοι ὀφείλω καὶ τῆσδε τῆς ἰατρείας. τσαύτη δὲ καὶ τηλικαύτη διέλαμπον ἀρετῇ ὃ τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ βασιλεὺς. ἐπανελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς

ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἑορτῆς γενομένης, καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ τὰ δῶρα προσενεγκῶν εὐθὺς ἐξελήλυθεν.

Νεκταρίου δὲ τοῦ τηνικαῦτα πατριάρχου δεδηλωκότος μαθεῖν τὴν αἰτίαν "μόγις" ἔφη "βασιλέως καὶ ἱερέως διαφορὰν ἐδιδάχθην· Ἀμβρόσιον γὰρ οἶδα μόνον ἀξίως ἐπίσκοπον καλούμενον." τοσοῦτον ὀνίνησιν ἔλεγχος παρὰ ἀνδρὸς ἀρετῆ λάμποντος προσφερόμενος. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλην ἀφορμὴν ὁ βασιλεὺς ὠφελείας· ἡ γὰρ τούτου σύζυγος, ἡ Πλακίλλα ὄνομα, τῶν θείων αὐτὸν συνεχῶς ἀνεμίμνησκε νόμων. οὐ γὰρ ἐπῆρεν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἢ δυ ναστεία, ἀλλὰ τῆς εὐεργεσίας τὸ μέγεθος μείζον τὸ περὶ τὸν εὐερ γέτην εἰργάζετο φίλτρον. τῶν γὰρ λελωβημένων ἀδελφῶν καὶ τῶν ἄλλως τὸ σῶμα πεπηρωμένων παντοδαπὴν ἐποιεῖτο φροντίδα, 1.560 αὐτουργὸς αὐτῇ γινομένη καὶ δι' ἑαυτῆς ὀρέγουσα κύλικας καὶ τροφὰς παρατιθεῖσα. τοὺς γὰρ ξενῶνας τῶν ἐκκλησιῶν περινο στοῦσα τοὺς κλινοπετεῖς δι' ἑαυτῆς ἐθεράπευσε· καὶ ὅσα οἰκετῶν καὶ θεραπειῶν ἔργα νενόμισται, αὐτῇ ἐξεπλήρου. καὶ τῷ ὁμοῦ ζυγί δὲ καὶ βασιλεῖ συνεχῶς ἐπέλεγεν "αἰεὶ σε, ὦ ἄνερ, προσήκει λογίζεσθαι τίς μὲν ἦσθα, τίς δὲ γέγονας νῦν. κυβέρνησον οὖν τὴν βασιλείαν ταύτην ἐννόμως, καὶ οὕτω θεραπεύσεις τὸν δεδωκότα." ταύτην τὴν θαυμασίαν καὶ ὄντως ἀξιέπαινον βασιλίσσαν συνέβη πρὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀποβῖναι. μετὰ τινα δὲ χρόνον ὑπὸ τῶν συνεχῶν πολέμων βιαζόμενος ὁ βασιλεὺς εἰσφορὰν τινα ξένην ταῖς πόλεσιν ἐπιτέθεικεν. ἡ δὲ Ἀντιόχου πόλις τὸ καινὸν τέλος οὐκ ἤνεγκεν· ὀρῶν γὰρ ὁ δῆμος τοὺς εἰσπραττομένους τιμωρουμένους ἀρχὴν ἀταξίας ἐλάμβανε, καὶ τὴν χαλκῆν εἰκόνα τῆς πανευφήμου Πλακίλλης κατήνεγκε τε καὶ πολὺ τῆς πόλεως ἔσυρε. ταῦτα πυθόμενος ὁ βασιλεὺς καὶ λίαν χαλεπήνας τὰ τε τῆς πόλεως ἀφείλετο προνόμια καὶ τῇ γειτνιαζούσῃ πόλει τὴν ἡγεμονίαν δέδωκεν· ἐξὴν λοτύπει γὰρ ἡ Λαοδίκεια τὴν Ἀντιόχειαν ἄνωθεν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐμπρήσειν ἠπέλει καὶ εἰς κώμην τὸ ἄστυ κατασκευάσαι. οἱ δὲ γε ἄρχοντες καὶ τινες ἀνεῖλον, παρ' αὐτὸ συλλαβόντες τὸ τὸλμημα, πρὶν γνῶναι τὸν βασιλέα τὴν τραγωδίαν. ταῦτα δὲ πάντα ὁ βασιλεὺς προσέτατε μὲν, οὐκ ἐγένετο δέ, τοῦ νόμου κωλύοντος ὃν Ἀμβρόσιος ὁ μέγας τεθῆναι παρήνευσε. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο οἱ τὰς ἀπειλὰς ἐκείνας κομίζοντες, ἐν δέει μὲν ἦσαν ἅπαντες τὰς 1.561 ἀπειλὰς πεφρικότες, καὶ φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο, οἱ δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκοῦντες τῆς ἀρετῆς ἀσκηταὶ (πολλοὶ δὲ ἦσαν οὗτοι καὶ ἄριστοι) πολλὰς τὰς παραινέσεις καὶ παρακλήσεις τοῖς ἐκ τοῦ βασιλέως ἀποσταλεῖσι προσήνευκαν. ἀλλὰ καὶ Μακεδόνιος ὁ θεῖο τατος, οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιστάμενος, καὶ τῶν θείων δὲ λογίων ἀμπαν ἄπειρος ὢν, ἐν δὲ ταῖς τῶν ὀρῶν κορυφαῖς διαιτώμενος καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν τοῦ θεοῦ δεόμενος, οὐ τοῦ βασιλέως τὴν ὀργὴν καταπλαγεῖς οὔτε τῶν σταλέντων τὴν ἐξουσίαν, ἐν μέσῳ τῷ ἄστυ γενόμενος, τῆς χλαμύδος θατέρου τῶν ἀποσταλέντων λαβόμενος ἀποβῆναι τοῦ ἵππου κελεύει. οἱ δὲ μικρὸν γε ρόντιον ἰδόντες εὐτελεῖ ῥάκια περιβεβλημένον πρῶτα μὲν ἐχαλέπη ναν, ἐπειδὴ δὲ τινες τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐζήλωσαν ἀρετὴν, ἀπέβησαν τε τῶν ἵππων καὶ τῶν ἐκείνου γονάτων ἐπιλαβόμενοι συγγνώμην ἐζήτουν. ὁ δὲ τῆς θείας σοφίας ἐμφορηθεὶς τοιοῖσδε πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο λόγοις "εἶπατε, ὦ φίλοι ἄνδρες, τῷ βασιλεῖ· οὐ βασιλεὺς εἶ μόνον ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος· μὴ τοίνυν μόνην ὄρα τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν λογίζου. ἄνθρωπος γὰρ ὢν ὁμοφυῶν βασιλεύεις. κατ' εἰκόνα δὲ θείαν καὶ ὁμοίωσιν ἡ τῶν ἀνθρώπων δεδημιουργεῖται φύσις. μὴ τοίνυν ὡμῶς οὕτως καὶ ἀπη νῶς τοῦ θεοῦ τὴν εἰκόνα κατασφαγῆναι κελεύσεις· παροξύνεις γὰρ τὸν δημιουργόν, τὴν ἐκείνου κολάζων εἰκόνα. σκόπησον γὰρ ὡς καὶ σὺ χαλκῆς ἕνεκα δυσχεραίνων εἰκόνας ταῦτα ποιεῖς. ὅσον δὲ τῆς ἀψύχου διαφέρει ἡ ἔμψυχός τε καὶ ζῶσα καὶ λογική, δῆλον 1.562 ἅπασιν τοῖς νοῦν ἔχουσι. πρὸς δὲ τούτοις λογίσασθε κάκεῖνο, ὡς ἡμῖν μὲν ῥάδιον ἀντὶ τῆς μιᾶς εἰκόνας

πολλὰς δημιουργῆσαι χαλ κάς, αὐτῷ δὲ πάμπαν ἀδύνατον μίαν γοῦν τῶν ἀναιρεθέντων δημιουργῆσαι τρίχα." ταῦτα ἀκούσαντες οἱ θαυμάσιοι ἄνδρες ἐκεῖ νοὶ διεπόρθμευσαν τὰ εἰρημένα τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν τοῦ θυμοῦ κατέσβεσαν φλόγα· καὶ ἀντὶ τῶν ἀπειλῶν ἐκείνων ἀπολογίαν ἔγραψε, καὶ τῆς ὀργῆς τὴν αἰτίαν ἐδήλωσεν· οὐκ ἔδει γάρ φησιν ἔμοῦ πλημμελήσαντος γυναῖκα πάσης εὐφημίας ἀξιοτάτην τοσαύτην μετὰ τὴν τελευτὴν δέξασθαι παροινίαν, κατ' ἔμοῦ δὲ ἐχρῆν τὸν θυμὸν τοὺς ἀγανακτοῦντας ὀπλίσαι. προστέθεικε δὲ ὡς ἀλύει καὶ ἀνιᾶται τινὰς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀνηρῆσθαι μαθῶν. ἐγὼ δὲ ταῦτα διεξήλθον, καὶ τοῦ πανευφήμου μονάζοντος τὴν παρρησίαν οὐχ ἠγησάμενος δίκαιον παραδοῦναι λήθη, καὶ τὸν νόμον ἐκείνον ὀνησιφόρον δεικνύς ὃν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος γραφῆναι παρῆ νεσεν.

Ἐπὶ τούτου τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἡ τιμὴ κεφαλὴ τοῦ τιμίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἦχθη ἐν Κωνσταντινου πόλει, εὐρεθεῖσα μὲν πρότερον παρὰ τισὶ μοναχοῖς τῆς Μακεδονίου αἰρέσεως, οἵτινες ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Κιλικίαν ἐλθόντες διέτριβον. Μαρδονίου δὲ τοῦ εὐνούχου τοῦτο μαθόντος καὶ μηνύσαντος Οὐάλεντι, μετεκομίζετο ἐκ προστάξεως αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὡς δὲ κατέλαβεν ἐν κώμῃ Κοσιλαοῦ, οὐκέτι μετήλθε τὸ ὄχημα τὸν τόπον, καίπερ πολλὰς τῶν ἡμιόνων μαστιγούμενων. τότε μὲν οὖν ἀπετέθη ἡ ἀγία κεφαλὴ ἐν τῇ προρρη 1.563 θείῃ κώμῃ, κρίνοντος τοῦ θεοῦ μὴ τοιοῦτου δώρου ἀξιοθῆναι τὸν Οὐάλεντα. Θεοδόσιον δὲ τῆς εὐσεβείας ἀμειβόμενος ὁ θεὸς μεταγαγεῖν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ συνεχώρησεν, ἦν καὶ ἐν τῷ τοῦ προδρόμου ἀπέθετο ναῶ. Μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τοῦ τυράννου Εὐγενίου ἀρρωστήσας ὁ βασιλεὺς τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ Ἀρκαδίῳ καὶ Ὀνωρίῳ τὴν βασιλείαν διένειμε, καὶ τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ τὴν οἰκίαν ἔδωκεν ἡγεμονίαν, τῷ νεωτέρῳ δὲ τῆς Εὐρώπης τὰ σκῆπτρα. ἔχειν δὲ τὴν εἰς θεὸν εὐσεβίαν ἀμφοτέρους παρήνεσε· διὰ ταύτης γάρ, ἔφη, καὶ ἡ εἰρήνη φυλάττεται καὶ πόλεμοι καταλύονται καὶ πολέμοι τρέπονται καὶ τρόπαια ἀνίστανται καὶ νίκη βραβεύεται. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ διαδόχοις παραινέσας τὸν βίον ἀπέλιπεν, ἀείμνηστον κλέος καὶ ἀξιάγαστον τοῖς πᾶσι καταλιπών. Ὅτι τὰ ἐν τοῖς νικαρίοις τοῦ νομίσματος ὑποκείμενα Ῥωμαϊκὰ γράμματα δηλοῦσι ταῦτα, τὸ κκιβιτάτες, τὸ οὐμνις, τὸ ν νόστραι, τὸ οὐβέδιαντ, τὸ ββενερατιόνι, τουτέστιν αἱ πόλεις πᾶσαι τῇ ἡμετέρᾳ πειθαρχεῖτωσαν προσκυνήσει. Ὅτι ὁ εἰς τὰ πιττάκια κίων στήλην ἔχει Λέοντος τοῦ τῆς Βηρίνης ἀνδρός. Ὅτι ἐν τῷ στρατηγίῳ ἐστὶν ὁ τρίπους Ἐκάτης καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔφιππος, φέρων σταυρόν. Ὅτι τῆς χαλκῆς τὸν λαμπρόν δόμον Αἰθέριος ἴδρυσεν ὁ μὴ χανουργὸς καὶ σοφὸς Ἀναστάσιος βουλευφόρος. 1.564 Ὅτι ἐπάνω τῆς τοῦ μιλίου ἀψίδος ἴστανται στήλαι δύο, τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχουσαι σταυρόν, ὅπισθεν δὲ Τραϊανὸς ἔφιππος, ἔχων σύνεγγυς τὸν Αἰλίον Ἀδριανὸν ἰππότην. Ὅτι ἐν τοῖς Λαύσου ἦσαν οἰκῆματα παμποίκιλα καὶ ξενοδοχεῖα τινὰ, ὅπου ἡ φιλόξενος ἐχορήγει τὸ ὕδωρ, ἔνθα ἔσχε τὴν κλήσιν. ἴστατο δὲ καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς τετράπηχυ ἐκ λίθου σμαράγδου, ἔργον Σκύλλιδος καὶ Διποίνου τῶν ἀγαλατουργῶν, ὅπερ ποτὲ δῶρον ἔπεμψε Σέσωστρις Αἰγύπτου τύραννος Κλεοβούλῳ τῷ Λινδίῳ τυράννῳ. καὶ ἡ Κνιδία Ἄφρο δίτη ἐκ λίθου λευκῆς, γυμνή, μόνην τὴν αἰδῶ τῇ χειρὶ περιστέλλουσα, ἔργον τοῦ Κνιδίου Πραξιτέλους. καὶ ἡ Σαμία Ἥρα, ἔργον Λυσίππου καὶ Βουπάλου τοῦ Χίου. καὶ Ἔρως τόξον ἔχων, πτερωτός, Μυνδόθεν ἀφικόμενος. καὶ ὁ Φειδίου ἐλεφάντινος Ζεὺς, ὃν Περικλῆς ἀνέθηκεν εἰς νεῶν Ὀλυμπίων. καὶ τὸ τὸν χρόνον μιμούμενον ἄγαλμα, ἔργον Λυσίππου, ὅπισθεν μὲν φαλακρόν, ἔμπροσθεν δὲ κομῶν. καὶ μονοκέρωτες καὶ τίγριδες καὶ γῦπες καὶ καμηλοπαρδάλεις ταυρελέφας τε καὶ Κένταυροι καὶ Πᾶνες. Ὅτι ἐν τῇ πρὸς ἀνατολήν ἀψίδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ἴδρυται Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν. Ὅτι ἐν τῷ φόρῳ ὁ

πορφυροῦς κίων παρ' αὐτοῦ ἡδρα σται, καὶ ἡ στήλη αὐτοῦ ἐστίν, ἐν ἧ γεγραμμένοι εἰσι στίχοι τέσσάρησιν, 1.565 σὺ Χριστὲ κόσμου κοίρανος καὶ δεσπότης. σοὶ νῦν προσηῦξα τήνδε σὴν δούλην πόλιν καὶ σκῆπτρα τάδε καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος. φύλαττε ταύτην σῶζε τ' ἐκ πάσης βλάβης. ὑπόκεινται δὲ τῷ κίονι καὶ οἱ δώδεκα κόφινοι. πρὸς δὲ τὰ βόρεια τοῦ φόρου ἔστι τὸ σενάτον, ὅπερ ἐκαύθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ τῆς Βηρίνης, ἐν ᾧ πύλη ἐστὶ τῆς Ἐφεσσίας Ἀρτέμιδος, Τραϊανουδῶρημα, τῆς Σκυθῶν μάχης ἔχουσα τὰς αἰτίας τὴν τῶν Γιγάντων μάχην καὶ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς καὶ τὸν Ποσειδῶνα σὺν τῇ τριαίνῃ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τόξον ἐσκευασμένον, κάτω δὲ τοὺς γίγαντας ὡς δράκοντας ἐπερχομένους, χερσὶ βώλους ῥιπτοῦντας εἰς ὕψος καὶ βλοσυρὸν εἰσορῶντας. ἴστανται δὲ πρὸς τὴν τοῦ φόρου πλατεῖαν ἀγάλματα δύο, πρὸς μὲν δύσιν τὸ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς, κράνος ἔχον καὶ τὸ Γοργόνειον τέρας καὶ ὄφεις περὶ τὸν τράχηλον ἐμπεπλεγμένους (οὕτως γὰρ τὸ εἶδωλον αὐτῆς οἱ παλαιοὶ ἱστόρουν), πρὸς δὲ τὴν ἀνατολήν ἢ Ἀμφιτρίτη, χηλὰς ἔχουσα καρκίνου ἐπὶ τῶν κροτάφων. ἦχθη δὲ καὶ αὕτη ἀπὸ Ῥόδου.

Ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἔστησε τὸν μέγαν σταυρόν. Ὅτι τὸ τετρασκελὲς τέχνασμα ὃ δῆριν λέγουσιν ἀνέμων ἦγει ρεν ὁ μέγας Θεοδόσιος, πυραμίδος σχῆμα ζωγραφοῦν καὶ ζῶις πλαστοῖς κεκοσμημένον βλαστοῖς τε καὶ καρποῖς καὶ ῥοῖσκις, γυμνοὶ τε Ἐρωτες ἴστανται προσγελῶντες ἀλλήλοις ἡμέρωσ καὶ τοῖς 1.566 κάτω περῶσιν ἐμπαίζοντες. ἄλλοι δὲ ἐποκλάζοντες ἔμπαλιν νέοι, σάλπιγξι χαλκαῖς ἐμφυσῶντες ἀνέμους. χαλκοῦν δὲ βρέτας ὑψὸ θεν πετόμενον πνοὰς λιγείας δεικνύει τῶν ἀνέμων. Ὅτι τὸν τοῦ ταύρου κίονα ἔστησεν ὁ μέγας Θεοδόσιος, τρὸ παια καὶ μάχας ἔχοντα κατὰ Σκυθῶν καὶ βαρβάρων τοῦ αὐτοῦ. ἔχει δὲ οὗτος ἔνδοθεν καὶ ὀδὸν ἄνω φέρουσαν. καὶ ὁ κατὰ τὸ ἄμφοδον δὲ ἐστὼς ἰππότης αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέγας Θεοδόσιος, χεῖρα τείνων δεξιὰν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ δεικνὺς τὰ ἐγγεγραμμένα τῷ στύλῳ τρόπαια. Ὅτι ὁ χαλκοῦς βουῖς ἐκ Περγάμου ἦλθε, κάμινος δὲ ἦν ἐν ἧ πέφλεκται ὁ ἅγιος μάρτυς Ἀντίπας. Ὅτι τὰ Ἀμαστριανοῦ λέγεται εἶτε ἀπὸ τινος εὐτελοῦς πα τρίδα ἔχοντος τὴν Ἀμαστριν, ἐλθόντος τε κατὰ πενίαν ἐν τῇ πόλει κάκεῖ τελευτήσαντος, εἶτε ἀπὸ ἐνεργοῦς τῆς τοῦ τόπου δυσφημίας, ὅτι πᾶς κακοῦργος καὶ φονεὺς αὐτόθι τιννύει δίκην, κλησὶν ἔλαχεν αἰσχίστην τῆς Παφλαγόνων ἔνεκεν βδελυρίας. ἦν δὲ ποτε ναὸς μέγιστος αὐτόθι Ἡλίου καὶ Σελήνης, οὗ πρὸς ἄρκτον κίονες στοιχηδὸν εἰστήκεισαν, μέσον δὲ κόλπος οἷα κόγχης εὐγύρου, ὑπερθεν δὲ αὐτῆς Ἥλιος ἐπὶ λευκοῦ ἄρματος, ἡ δὲ αὐτῆς Σελήνη νυμφικῶς ἐστεμμένη ἐφ' ἄρμαμάξης ἦγετο. Βύζαντος ἔργα ταῦτα, τοῦ Φειδαλείας ξυνευνέτου. κάτω δὲ πρὸς θέμεθλα δόμου ἐκάθητο τις σκηπτουῖχος ἐπὶ θρόνου, καὶ λαοῖς ἐκέλευσε τοῖς κρατοῦ 1.567 σὺν ὑπείκειν. αὐτοῦ δὲ πρὸς γῆν ἦν βρέτας Διὸς ἐκ λευκοῦ λίθου, ἔργον Φειδίου, ἰζάνον τῷ δοκεῖν ἐπὶ κλίνης. Ὅτι ὁ Ξηρόλοφος ἔργον ἐστὶν Ἀρκαδίου, ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ ταύρῳ. Ὅτι οἱ ἐλέφαντες οἱ ἐν τῇ χρυσοῦ πόρτῃ ὅμοιοι εἰσὶν ὧν πάλαι Θεοδόσιος ἐπιβὰς εἰς τὴν πόλιν εἰσήλασεν. Ὁ αὐτὸς μέγας Θεοδόσιος ἐπεθύμησε καταλαβεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ περιβαλόμενος σχῆμα ἰδιωτικὸν ἦλθεν ἐν τῇ πύλῃ τῆς ἀγίας Ἀναστασίας, καὶ κρούσαντος ἠνοιξέ τις ὑπηρετῶν. πάντων δὲ τῶν λύχνων σβεσθέντων, τῷ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα αἰφνίδιον πάλιν ἀνήφθησαν ὡς ἐν πανηγύρει. ὁ δὲ θυρωρὸς ἐκ πλαγίαις ἀπήγαγεν αὐτὸν πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀρχιερέα. ὁ δὲ δι' εὐχῆς ἐπέγνω αὐτόν, καὶ ἐμακάρισεν ὅτι βασιλεὺς ὧν ἐν τοιοῦτῳ σχήματι παρεγένετο προσκυνῆσαι τοὺς ἀγίους τόπους. Οὗτος ὁ μέγας Θεοδόσιος πολεμῶν τῷ τυράννῳ Εὐγενίῳ, εὐρῶν εὐκτῆριον ἐν τῷ ὄρει, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κλαίων καὶ τὸν θεὸν ἱκετεύων ἐπικουρῆσαι αὐτῷ. καὶ μικρὸν ἀφυπνώσας ἐξ ἀθυμίας ὄρα δύο τινὰς ἐφ' ἵπποις λευκοῖς καθημένους, λέγοντας αὐτῷ θαρσεῖν καὶ τὸν στρατὸν διεγείρειν εἰς πόλεμον. τῶν δὲ φανέντων ὁ μὲν

ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἰωάννην ὁ δὲ Φίλιππον τοὺς ἀπο στόλους. ταύτην δὲ τὴν ὄρασιν καὶ εἷς τῶν στρατιωτῶν ἰδὼν ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ. καὶ πολέμου συγκροτηθέντος προσερρῦη ὁ στρατὸς τοῦ Εὐγενίου τῷ βασιλεῖ. προηγεῖτο δὲ ἐν τῷ στρατῷ 1.568 τοῦ Εὐγενίου ἢ εἰκῶν τοῦ Ἡρακλέους, Θεοδοσίου δὲ ὁ τίμιος σταυρὸς. ἔτι δὲ ἔστησεν ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος καὶ τὸν κίονα τοῦ ταύρου. κτίζει δὲ καὶ πόλιν ἐν Θράκῃ, Θεοδοσιόπολιν ὀνομάσας, τὸν πρὶν λεγόμενον Ἄπρων ἀπὸ τοῦ κτίσαντος αὐτὴν κατ' ἀρχὴν Ἄπρου, ὃς ἦν πενθερὸς Καρίνου, ὃς καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. ἔκτισε δὲ καὶ ἑτέραν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὸ πρὶν Βεργούλιον λεγομένην. Εὐγενίου τυραννήσαντος ἀντιγράφει καὶ Ἀργάβαστος ὁ ἀπὸ Γαλατίας σὺν αὐτῷ τυραννῆσαι. ἀκούσας δὲ ἐν Ῥώμῃ ὁ μικρὸς Οὐαλεντινιανός, ὁ τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ παῖς, ἀγχόνῃ ἐχρήσατο. ἔσπευσε δὲ ὁ μέγας Θεοδοσίος εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ. ἐξίων δὲ κατὰ τοῦ τυράννου Εὐγενίου οὐκ ἰδίᾳ ἰσχυρῶς ἐθάρρησεν, Ἰωάννου δὲ τινος Αἰγυπτίου μοναχοῦ μεγάλου τὴν ῥάβδον ἀντὶ δόρατος τὴν ἐπωμίδα δὲ ἀντὶ κράνους ὀπλισάμενος, κατὰ κράτος τὸν ἀλιτήριον χειροῦται ζῶντα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνεῖλε. μετὰ δὲ τὴν νίκην τούτου εἰσελθὼν ἐν Ῥώμῃ πλεῖστον τῇ πόλει ἐχαρίσατο, καὶ τὰ ἐν τοῖς μαγκιπέοις τῶν καταπιπτόντων ζώων ἄχρι γήρων τοῖς μύλωσι συγκλειομένων καὶ ἀλήθειν κατεπειγομένων περιεῖλε, καὶ τὴν τῶν μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν, τὴν ἐν πορνείαις διὰ κώδωνος ἐλεγχόμενην, περιέκοψε. Τῷ ἰα' ἔτει νικήσας Μάξιμον τὸν τύραννον ἀνεῖλε καὶ Ἀνδραγάθιον τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ ὡς φονεύσαντα Γρατιανόν. 1.569 ἐλθὼν δὲ εἰς Ῥώμην ἔστειψεν Ὀνώριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα, καὶ ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου αἰτησαμένου τὰ ἱερά πάντα τῶν Ἑλλήνων καθηρέθησαν καὶ τὰ εἶδωλα ἐχωνεύθησαν καὶ εἰς χρεῖας πενήτων ἐδόθη. τότε καὶ Μάρκελλος ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας τῆς Συρίας ναοὺς Ἑλληνικὸς καταστρέφων ὑπὸ Ἑλλήνων ἀναιρεῖται. τοῦ δὲ ναοῦ τοῦ Σαράπιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λυομένου ἱερογλυφικὰ γράμματα εὐρέθη σταυροῦ τύπον ἐπέχοντα, ἄπερ οἱ ἐξ Ἑλλήνων θεασάμενοι ἐπίστευσαν, λέγοντες σημαίνειν τὸν σταυρὸν κατὰ τὴν τῶν ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἔννοιαν ζωὴν ἐπερχομένην. τοῦτον τὸν Σάραπιν οἱ μὲν τὸν Δία εἶναι λέγουσιν, οἱ δὲ τὸν Νεῖλον διὰ τὸ τὸν μόδιον ἔχειν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τὸν πῆχυν. οἱ δὲ Ἄπιν τινα ἄνθρωπον εὖπορον ἐν Αἰγύπτῳ γεγονέναι, ὃς ἐν καιρῷ λιμοῦ ἐκ τῶν ἰδίων ἐπήρκεσεν Ἀλεξανδρεῦσιν, ᾧ καὶ τελευτῶντι ναὸν καὶ στήλην ἀνέστησαν· καὶ βουῖς αὐτοῦ ἐτρέφετο, ὃν καὶ Ἄπιν ἐκάλουον ὁμωνύμως τῷ δεσπότη. σύμβολον οὗτος ἦν τοῦ γεωργοῦ. μετωνόμασαν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ Γόρασιν, καὶ Σάραπιν τὴν στήλην. ἐν τῷ ναῷ γοῦν τούτου ἄγαλμα μέγα καὶ φοβερὸν οἶον ἐκ διαφόρου κατεσκευασμένον ὕλης ἴστατο, ὡς ἑκατέραις χερσὶν ἑκατέρων ἔχεσθαι τῶν τοίχων. ἔνδον δὲ τούτου τοῦ μεγάλου ἀγάλματος ἄλλος ναὸς καὶ εἶδωλον καὶ ξόανον ἀπηώρητο χαλκοῦν, οὐ μέγα δέ. τούτου τῇ κεφαλῇ σίδηρον ἐνεῖραντες, τοῖς φατνώμασι δὲ τῆς στέγης ἄνωθεν μαγνητίνην λίθον κατὰ κάθετον ἐνθέμενοι, μετέωρον τοῦτον τοῦ ἀέρος ἀφήκαν ὁρᾶ 1.570 σθαι κρεμάμενον, καὶ οὔτε γῆς οὔτε αὐτῆς τῆς στέγης ἐφαπτόμενον. Ἰστέον ὅτι τὸ μὲν εἶδωλον οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει, τὸ δ' ἰνδαλμάτινός ἐστιν ὁμοίωμα καὶ ἀπεικόνισμα. καὶ εἶδωλον μὲν Σφίγγες Κένταυροι κυνοπρόσωπα καὶ βουκέφαλοι ἦγουν τὰ μὴ ὑφ' ἑστώτα, ὁμοιώματα δὲ τῶν ὑφ' ἑστώτων εἰκασματα, οἷον ἡλίου σελήνης ἄστρων ἀνθρώπων θηρίων ἐρπετῶν καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων.

Ἰστέον ὅτι Χαλδαῖοι τὸ πῦρ ὡς πάντων ἀναιρετικὸν σέβονται, καὶ πάντας τοὺς Ἑλλήνων θεοὺς κατέδραμον. προσῆλθον δὲ καὶ τῷ Κάνωπος ἱερεῖ, καὶ αὐτὸς μηχανᾶται τι τοιοῦτον. εἰς τύπον ἀγάλματος ὑδρίαν ὀστρακίνην κατασκευάσας τρήσεις ὑπέθηκε λεπτάς, ἃς κηρῷ φραζάμενος καὶ χρώματι καλλύνας, παλαιου

ἀγάλματος ἀποτεμῶν κεφαλὴν καὶ ἐφαρμόσας τῷ σκεύει εὐφυῶς, καὶ τῷ πυρὶ προσαγαγῶν ἤλεγξεν αὐτοῦ τὴν ἰσχύν, κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ ὕδατος ἀποσβεσθέντος. Τῷ ιε' καὶ ι' ἔτει αὐτοῦ Θεοδόσιος νόμον γράφει γυναῖκα εἰς διακόνισσαν μὴ προβαίνειν, εἰ μὴ ὑπερβῆ τὰ ξ' ἔτη. τῷ αὐτῷ ἔτει Πλακίλλα ἡ γαμετὴ Θεοδοσίου ἐκοιμήθη, εὐσεβῆς οὕσα καὶ φιλόπτωχος, οἰκείαις χερσὶ λωβοῖς καὶ νοσοῦσιν ὑπηρετοῦσα. ταύτης τὸν ἀνδριάντα κατέαξαν οἱ Ἀντιοχεῖς διὰ τὰ ἐπιτεθέντα δημόσια παρὰ τοῦ βασιλέως τελεῖν αὐτούς. τότε καὶ Ἰωάννης ὁ 1.571 Χρυσόστομος, πρεσβύτερος ὢν Ἀντιοχείας, λόγους περὶ τούτου θαυμαστοὺς ἐξέθετο, οὓς ἀνδριάντας ἐπέγραψε. τότε καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονίκη σφαγὴ τῶν ιε' χιλιάδων τοῦ λαοῦ ὑπὸ Θεοδοσίου γίνεσθαι, καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων εἰς αὐτὸν βασιλέα πραχθέντα. διὸ καὶ νόμον ἐκτίθεται τοῖς καταδικαζομένοις θανάτῳ ἢ δημεύσει προθεσμίαν ἡμερῶν εἰς διάσκεψιν δίδοσθαι. Τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει τοῦ ποταμοῦ Νείλου κατὰ τὸ ἔθος μὴ ἀνα βάντος ἔχαιρον οἱ Ἕλληνες, λέγοντες αἴτιον εἶναι τούτου τὸ κωλυθῆναι θύειν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. ὅπερ μαθὼν ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς εἶπε "μὴ γένοιτό ποτε ποταμὸν θυσίαις χαίροντα ἐπὶ τὴν γῆν πλημμυρῆσαι." ὁ δὲ θεὸς τοῦτο ἀποδεξάμενος εὐλόγησε τὴν ἀνά βασιν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ἅπαντας τοὺς κατ' Αἴγυπτον φοβηθῆναι μὴ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατακλύσῃ ἢ πλημμύρα τοῦ ὕδατος. Ἐν Μεδιολάνῳ ὑπάρχοντος τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου οἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Ἰουδαῖοι, ἐκ προστάξεως Ὀνωράτου ἐπάρχου, συναγωγὴν ἐν τοῖς Χαλκοπράτοις πολλῶν ταλάντων εἰργάσαντο. τῶν δὲ Χριστιανῶν δυσφημούντων κατὰ τοῦ ἐπάρχου αὐτὸς οὐ προσέσχεν· ἦν γὰρ Ἕλλην. πῦρ οὖν ἐμβαλόντες νυκτὸς ταύτην κατέκαυσαν. γράφει τοῦτο ὁ ἔπαρχος πρὸς Θεοδόσιον, ἐγκαλῶν τοῖς πολίταις· ὁ δὲ ὀρίζει ζημίαν ὑποστῆναι τοὺς τοῦτο δράσαντας καὶ κτισθῆναι τὴν συναγωγὴν. προσφεύγουσιν οἱ πο λιταὶ πρὸς τὸν μέγαν Ἀμβρόσιον. ὁ δὲ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστοῦ 1.572 γενεθλίων ἐνστάσης καὶ τοῦ βασιλέως εἴσοδον ποιήσασθαι μέλλοντος, δημηγορεῖ ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ὀλίγα μὲν περὶ τῆς ἑορτῆς, τὰ πλείω δὲ τοῦ βασιλέως καθαπτόμενος σφοδρῶς, φάσκων οὕτως ὡς ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ "οὐκ ἐγὼ σε ποιμένα ὄντα προβάτων ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβον, καὶ τοῦ λαοῦ μου ποιμένα καὶ βασιλέα κατέστησα; οὐκ ἐγὼ σου τὴν κεφαλὴν ἀνέχων καὶ φθειρῶσαν χρυσῷ στεφάνῳ κατεκαλλώπισα καὶ ταινία χρυσοπορφύρω ἐκόσμησα; καὶ ἵνα τί τοὺς σφαγῆας τοῦ υἱοῦ μου προκρίτους ἄγεις καὶ τὸν ἐμὸν λαὸν κατατρύχεις, ποινηλατῶν τὴν κληρονομίαν μου; καὶ ὁ βασιλεὺς "τί ποιεῖς, ἐπίσκοπε; τὴν ἑορτὴν καταλιπὼν ὅλην ἐπ' ἐμὲ τὴν δημηγορίαν ἐξήρησας;" καὶ ὁ Ἀμβρόσιος "οὐ κατὰ σου, βασιλεῦ, ἀλλ' ὑπὲρ σου. τί γὰρ ἔσται Χριστιανοῖς ἄλλο δεινότερον, ἵνα καὶ Ἰουδαίων συναγωγὰς ἀπαρτίζωσι;" καὶ ὁ βασιλεὺς "καὶ δίκαιόν ἐστιν ἵνα ὁ ἐὰν δόξη δήμῳ ἀτάκτῳ ἐπὶ βασιλικῇ πόλει κατεργάζεται;" καὶ ὁ Ἀμβρόσιος "καὶ τοῦτο δίκαιόν ἐστι, βασιλέων θεοσεβέστατε, ἵν' ἐπὶ πόλεως βασιλευούσης Ἰουδαῖοι βλασφήμους ὡδὰς ἀναπέμπωσι; μὴ τούτῳ στοιχήσης, βασιλέων πανάριστε· αἱ γὰρ ἐκείνων εὐχαὶ βλασφημίαι καὶ ὕβρεις καὶ ἀρρητολογίαι τυγχάνουσι." καὶ ταῦτα λέγοντος Ἀμβροσίου ἀφῆκεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἐπιτίμιον, νόμον ἐκθέμενος μὴ ἔχειν Ἰουδαίους ἐν Βυζαντίῳ συναγωγὴν μῆτε τολμᾶν δημοσίᾳ προσεύχεσθαι.

1.573 Ἐν τούτοις ἢ τε τῶν Ὀλυμπιάδων ἀπέσβη πανήγυρις, ἣτις κατὰ τετραετὴ χρόνον ἐπετελεῖτο. ἤρξατο δὲ ἡ τοιαύτη πανήγυρις ὅτε Μανασσῆς τῶν Ἰουδαίων ἐβασίλευσε, καὶ ἐφυλάττετο ἕως τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. καὶ ἤρξαντο ἀριθμεῖσθαι αἱ Ἰνδικτοί, ἀρξάμενοι ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος ἐν ἔτει ιε' τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. καλεῖται δὲ Ἰνδικτιῶν, τουτέστιν Ἰνακτιῶν, ἢ περὶ τὸ Ἄκτιον νίκη. Ἄκτιον δὲ ἐστὶν ἀκρωτήριον Νικοπόλεως τῆς Ἠπείρου, ἔνθα μαχεσάμενος

Αύγουστος τόν τε Ἀντώνιον καὶ Κλεοπάτραν ἐνίκησε, μόναρχος ἀναδειχθεὶς τῷ τότε χρόνῳ. Ὁ οὖν μέγας Θεοδόσιος ἤγαγεν ἀπὸ Ῥώμης ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸν μέγαν Ἀρσένιον, ἀκούσας περὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ θεϊκῆς γνώσεως, καὶ τούτῳ Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ δέδωκε, παιδεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰ ἱερὰ γράμματα· ὃν καὶ βασιλεοπάτορα πεποίηκεν. οὗτος ἐν νυκτὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῷ "Ἀρσένιε, φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ σῶζε." Οὗτος ὁ Θεοδόσιος τοὺς εἰδωλικοὺς ναοὺς, οὓς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος κλεισθῆναι μόνον προσέταξε, πάντας ἕως ἐδάφους κατέλυσε. ἐν Μεδιολάνῳ δὲ ἀρρωστήσας ἐκοιμήθη ἐν κυρίῳ, ὑπάρχων ἐτῶν ξ', βασιλεύσας ἔτη ι', καταλείψας τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, Ἀρκάδιον μὲν τὸν πρεσβύτερον τῆς ἑώρας, Ὀνώριον δὲ τῶν ἑσπερίων σὺν Πλακιδίᾳ. καὶ ὁ μὲν Ὀνώριος ἔσχε τὰ βασιλῆα εἰς Ῥάβενναν, Πλακιδίᾳ δὲ ἡ θυγάτηρ Γρατιανοῦ ἐν τῇ 1.574 Ῥώμῃ. μετήνεγκε δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρκάδιος, θεὸς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. τὴν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης καθέδραν κατεῖχε Νεκτάριος, κόσμου ἔτει #22εωπῆ, τῆς θείας σαρκώσεως τ δ'. Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐβασίλευσε ἔτη ιδ'. οὗτος ἐν τῷ ε' ἔτει τὸν μέγαν ἔμβολον ἀντικρὺ τοῦ πραιτωρίου ἔκτισεν. ἦν δὲ Ἀρκάδιος τὴν θέσιν τοῦ σώματος εἰδεχθέστατος, μέλας τὴν χροιάν, τὴν ἡλικίαν φαυλότατος, ἐν μόνον ἔχων πλεονέκτημα τὸ καλῶς γράφειν, ὃ παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου ἔξε παιδεύθη. ἐπὶ τούτου μετετέθη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ποιεῖ δὲ καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὓς ἐκάλεσε Ἀρκαδικούς. Τῷ ' τούτου ἐνιαυτῷ χειροτονεῖται ὁ Χρυσόστομος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ᾧ καὶ Λιβάνιος ἐμαρτύρησε. πυθομένων γὰρ τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν τίνα ἀντ' αὐτοῦ προΐστησι τῷ διδασκαλείῳ, "Ἰωάννην" ἔφη, "εἰ μὴ ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν." τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γεννᾶται Ἀρκαδίῳ υἱὸς ἐξ Εὐδοξίας τῆς Αὐγουστής, Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, ὃν ἀνεδέξατο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι. Τῷ ἧ' ἔτει Γαῖνᾶς τυραννεῖ κατὰ Ἀρκαδίου, καὶ πολλὰ κακὰ τῷ Βυζαντίῳ ἐπεδείξατο. ὄρκους δὲ λαβὼν καὶ δούς ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ἐν Χαλκηδόνι, τούτους παρέβη, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐχώρησε πρὸς ἀρπαγὰς καὶ ἐτέρας ἀτοπίας. εἶτα 1.575 ἐξελθὼν εἰς τὴν Χερρόνησον Θράκης καὶ σχεδίας ποιήσας, πρὸς τὰς ἀνατολικὰς πόλεις χωρεῖ. πολέμου δὲ πολλοῦ συρραγέντος κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν ἀπώλετο σὺν τοῖς ἑαυτοῦ στρατεύμασι. Τοῦ δὲ Χρυσοστόμου τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἰθύνοντος προσῆλθεν αὐτῷ τις τῆς τῶν Μακεδονιανῶν αἰρέσεως μετανοήσας. παραινέσας δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ ἐπιστρέψαι καὶ μετανοῆσαι καὶ κοινωνῆσαι, μόλις ὡς δῆθεν ἔπεισεν. ἡ δὲ δοῦσα τῇ παιδίσκῃ κοινωνίαν τῶν Μακεδονιανῶν ἐκέλευσε ἔχειν μεθ' ἑαυτῆς. καὶ δὴ προσελθοῦσα τῷ Χρυσοστόμῳ, καὶ δεξαμένη τὴν ἁγίαν κοινωνίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ὑποκριθεῖσα ταύτης μεταλαμβάνειν δέδωκε τῇ παιδίσκῃ, καὶ τὴν τῶν Μακεδονιανῶν λαβούσα προσάγει τῷ στόματι, καὶ εὐρίσκει αὐτὴν λίθον γεγυῖαν. φρίζασα οὖν προσπίπτει τῷ ἁγίῳ ὑπότρομος, ἐξαγορεύουσα τὸ τόλμημα καὶ εἰλικρινῶς προσερχομένη τῇ ἐκκλησίᾳ. Κύριλλος δὲ ὁ ἁγιώτατος Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπίσκοπος ἀνεψιὸς ἦν Θεοφίλου κατὰ σάρκα. ἕως δὲ χρόνων τινῶν καὶ αὐτὸς προλήψει δουλεύων ὡς ἄνθρωπος, καὶ τῷ Θεοφίλῳ ὡς θείῳ ἐπακολουθῶν, πονηρὰ κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου ἐφρόνει τε καὶ ἐφθέγγετο· ἐπειδὴ δὲ ζῆλος ἦν, εἰ καὶ μὴ κατ' ἐπίγνωσιν, οὐ φθόνος δὲ οὐδ' ἔνστασις διαβολικὴ τὸ μαχόμενον, διὰ τοῦτο ἄξιος διορθώσεως ἐκρίθη ἀποκαλύψει τινὶ μυστικῇ, ἐν ἧ' ἐδόκει εὐρεθῆναι ἐν τινὶ φοβερῷ καὶ περικαλλεῖ τόπῳ, ἐν ᾧ πλήθη ἁγίων ἀγγέλων 1.576 παρειστήκεσαν τῇ θεομήτορι, σύνεγγυς δὲ ταύτης τὸν μέγαν Χρυσόστομον. ἔνθα δὲ πειραθέντα Κύριλλον πλησιάσαι ἐξωθεῖσθαι προστάζει τοῦ Ἰωάννου, τὴν μητέρα δὲ τοῦ κυρίου πρὸς βεύουσαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ παραδεχθῆναι ἀξιοῦσαν, ὡς οὐκ ὀλίγα ὑπὲρ τῆς

δόξης αὐτῆς πεποιηκός εἰς τὸ θεοτόκον αὐτὴν ὀνομά ζεσθαι. εἰς ἑαυτὸν δὲ ὁ ἱερός Κύριλλος γενόμενος κατέγνω μὲν ἑαυτοῦ, τοῖς δὲ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπόμενος πᾶσι καὶ δώδεκα κε φάλαια ἐξέθετο δογματικὰ καὶ Νεστορίῳ ἔπεμψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὣν ἐκεῖνος καταφρονήσας τὴν κατ' αὐτοῦ τρίτην σύνοδον γενέσθαι παρεσκεύασεν. Ἀρσένιος δὲ ὁ μέγας τῶν τοῦ κόσμου πάντων καταφρονήσας καὶ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσας τὴν θείαν φιλοσοφίαν ἐν Αἰγύπτῳ μετήρχετο ἐν μοναδικῷ σχήματι. Τῷ ἰ΄ ἔτει Ἀρκαδίου ἡ πρώτη ἐξορία τοῦ Χρυσοστόμου γέγονεν, ἀφ' ἧς ὑποστρέφει ἐξήκοντα ἐπισκόπων συνελθόντων καὶ ἄκυρα πάντα τὰ κατὰ τοῦ θείου Ἰωάννου παρὰ τοῦ Θεοφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ποιησάντων δικαίως. τῷ δὲ ια΄ καὶ ιβ΄ ἔτει ἄλλιν τὰ κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς αὔξει τοῦ Χρυσοστόμου. ἐν δὲ τῷ ιγ΄, ὅτε καὶ τὸν λόγον ἐποίησεν οὗ ἡ ἀρχὴ "πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται," τότε ἔχθρα τελεία τῆς βασιλείας κατ' αὐτοῦ γίνεται, καὶ πάλιν καθαίρεσις καὶ ἐξορία εἰς Κούκουσον, ἐκεῖθεν εἰς Πιτυοῦντα· καὶ γενόμενος ἐν Κομάνοις τῆς Ἀρμενίας κατὰ πάροδον ἐτελειώθη ἐν κυρίῳ. ἄξιον δὲ ἐστὶ μικρὸν ἐπαναλαβεῖν τῷ λόγῳ 1.577 περὶ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ φωστῆρος τῆς οἰκουμένης Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἴσως γὰρ τοῖς φιλοκάλοις οὐ δόξειε τοῦτο πάρεργον.

Ὀκτωκαιδέκατον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος, καταλιπὼν τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ Λιβάνιον τὸν σοφιστὴν, ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Μελετίου βαπτισθεὶς χειροτονεῖται ἀναγνώστης. καὶ παραμείνας τῇ ἐκκλησίᾳ ἔτη τρία ἀνεχώρησε, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τινὰ μοναχὸν καὶ ἡγούμενον Καρτέριον τοῦνομα, καὶ αὐτῷ προσμείνας ἔτη τέσσαρα γίνεται ὑπ' αὐτοῦ μοναχός. καὶ τὰς θείας γραφὰς ὑπ' αὐτοῦ παιδευθεὶς καὶ τῆς μοναχικῆς πολιτείας τὴν ἀκρίβειαν χρόνον τινὰ ἀνεχώρησεν ἐν σπηλαίῳ μόνος ἔτη δύο, ποθῶν τὴν ἡσυχίαν. μὴ ἀναπεσῶν δὲ τὸν διημέριον χρόνον, μὴ νύκτωρ, μὴ μεθ' ἡμέραν, νεκροῦται τὰ ὑπογάστρια, πληγεὶς ἀπὸ τοῦ κρύους τὰς περὶ τοὺς νεφρούς δυνάμεις. μὴ ἔπαρ κῶν δὲ ἑαυτῷ χρησιμεύειν πάλιν καταλαμβάνει τὴν ἐκκλησίαν ἐκ θείας προμηθείας εἰς πολλῶν σωτηρίαν. ἐντεῦθεν χειροτονεῖται διάκονος ὑπὸ τοῦ θείου Μελετίου, ὑπηρετήσας τῷ θυσιαστηρίῳ τρία ἔτη. ἤδη δὲ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διαλαμπούσης πρεσβύτερος χειροτονεῖται διὰ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τέσσαρα ἔτη διαπρέψας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἀντιοχείας ἀποσεμνύνει τὸ ἐκεῖσε ἱερατεῖον τῇ τοῦ βίου ἀρετῇ. ἦν γὰρ ἀσκητὴς ἄκρως καὶ πολυάγρυπνος καὶ φιλήσυχος λίαν καὶ διὰ ζῆλον σωφροσύνης εὐπαρρησίαστος καὶ ἀκρόχολος, καὶ θυμῷ μᾶλλον ἢ αἰδοῖ ἐχαρίζετο, 1.578 ἐλευθεροστομία τε πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀμέτρως ἐκέχρητο. καὶ ἐν μὲν τῷ διδάσκειν πολὺς ἦν πρὸς ὠφέλειαν, ἐν δὲ ταῖς συντυχίαις ἀλαζονικός τις καὶ ὑπερόπτης ἐνομιζέτο τοῖς αὐτὸν ἀγνοοῦσι. διὸ καὶ ἐπὶ τὴν ἐπισκοπὴν προβληθεὶς μείζονι ὀφρῦϊ κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐκέχρητο, πρὸς διόρθωσιν ἐκάστου καὶ σωτηρίαν καὶ τοὺς τρόπους καὶ τοὺς λόγους μεταλλάττων. οὐ τοίνυν, εἰ μὴ τις εἴη κόλαξ, τοῦτον ἀλαζόνα εἶναι νομίζει· οὐδ' αὖ πάλιν, εἰ κόλαξ εἴη καὶ ἀγεννής, τοῦτον μετριόφρονα καλέσει, ἀλλὰ τὸν ἐν προσηκούσῃ τάξει τοῖς ἐλευθέροις πρεπούση ἑαυτὸν φυλάττοντα. μεγαλόψυχον γὰρ εἶναι προσήκει, οὐχ ὑπερήφανον, ἀνδρεῖον, οὐ θρασύν, ἐπεικῆ, οὐ δουλοπρεπῆ, μετριόφρονα, οὐ ταπεινοφροσύνην ὑποκρινόμενον, ἐλευθέριον, οὐκ ἀνδραποδώδη, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Χρυσόστομος λέγει "διὰ τοῦτο ποικίλον εἶναι δεῖ τὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον. ποικίλον δὲ λέγω, οὐχ ὑπουργὸν οὐδὲ κόλακα καὶ ὑβριστὴν, ἀλλὰ πολλῆς ἐλευθερίας καὶ παρρησίας ἀνάμεστον, εἰδότα καὶ συγκατιέναι χρησίμως, ὅταν ἡ τῶν πραγμάτων ὑπόθεσις ἀπαιτῇ τοῦτο, καὶ χρηστὸν εἶναι ὁμοῦ καὶ αὐστηρόν. οὐ γὰρ ἐνὶ τρόπῳ χρῆσθαι τοῖς ἀρχομένοις ἅπασιν δέον, ἐπεὶ μηδὲ ἰατρῶν παισὶν ἐνὶ φαρμάκῳ πᾶσι τοῖς κάμνουσι προσφέρεσθαι καλόν, μηδὲ κυβερνήταις μίαν ὁδὸν εἰδέναι τῆς

πρὸς τὰ πνεύματα μάχης. ἐννόησον οὖν ὁποῖόν τινα εἶναι χρὴ τὸν μέλλοντα πρὸς χειμῶνα τοσοῦτον ἀνθέξειν καὶ τοιαύτην ζῆ λην καὶ τοσαῦτα κύματα, πρὸς τὸ γενέσθαι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντας κερδήσῃ. καὶ γὰρ σεμνὸν εἶναι δεῖ τὸν τοιοῦτον καὶ 1.579 ἄτυφον, καὶ φοβερὸν καὶ προσηνῆ, καὶ ἀρχοντικὸν καὶ κοινωνικόν, καὶ ἀδέκαστον καὶ θεραπευτικόν, καὶ ταπεινὸν καὶ ἀδούλωτον, καὶ φαιδρὸν καὶ ἡμερον, ἵνα πρὸς ταῦτα εὐκόλως μά χεσθαι δύνηται. οὐκοῦν δεῖ τὸν ἐνάρετον καὶ ἐχέφρονα φεύγειν τὸ κολακεύειν καὶ κολακεύεσθαι, καὶ μήτε ἀλαζονικὸν εἶναι μήτε κόλακα, ἀλλ' ἀμφοτέρων τῶν κακῶν τούτων κολάζειν τὴν ἀμετρίαν, καὶ ἐλεύθερον εἶναι, μήτε εἰς αὐθάδειαν ἀποκλίνοντα μήτε εἰς δουλοπρέπειαν καταπίπτοντα. πρὸς μὲν γὰρ χρηστοὺς ταπεινὸν ὑπάρχειν χρὴ, πρὸς δὲ θρασεῖς ὑψηλόν, ἐπεὶπερ οἱ μὲν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἐπιείκειαν ἡγοῦνται, οἱ δὲ ἀνδρίαν τὴν θρασύτητα. κάκεινοις μὲν τὴν ταπεινοφροσύνην δέον προσφέρειν, τοῦ τοις δὲ τὴν ἀνδρίαν σβεννύουσας αὐτῶν τὴν ἀπὸ τῆς θρασύτητος δόξαν, ἵνα τοὺς μὲν ὠφελήσῃ, τῶν δὲ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημα." ὅπερ οὖν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος δηλῶν ἔφη τὸ τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος "καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι," εἶδέναι χρὴ ὅτι καὶ ταπεινότητος καὶ ἐξουσίας, καὶ ἐλέγχου καὶ παρακλήσεως, καὶ φειδοῦς καὶ παρρησίας, καὶ χρηστότητος καὶ ἀποτομίας, καὶ ἀπαξαπλῶς καιρὸς ἐστὶ παντὸς πράγματος ἴδιος, ὥστε ποτὲ μὲν τὰ τῆς ταπεινότητος δεικνύειν καὶ μιμεῖσθαι ἐν ταπεινώσει τὰ παιδία κατὰ τὴν κυριακὴν φωνήν, ποτὲ δὲ τῇ ἐξουσίᾳ κεχρηῆσθαι, ἣν ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν, ὅταν ἡ χρεῖα ἐπιζητῆ τὴν παρρησίαν, καὶ ἐν καιρῷ μὲν παρακλήσεως τὸ χρηστὸν ἐνδείκνυσθαι, ἐν καιρῷ δὲ ἀποτομίας τὸν ζῆλον ἐμφαί 1.580 νειν, καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἄλλων ὁμοίως τὸν ἔκκριτον καὶ δίκαιον λογισμὸν ἀποφέρεσθαι· λογισμοὶ γὰρ δίκαιων κρίματα. καὶ δὴ καὶ ὁ θεοφόρος Ἰσίδωρος καὶ τοῦ μακαρίου φοιτητῆς ποτὲ λέγει "τὸν ἄρχοντα καὶ ἀγαθὸν εἶναι δεῖ καὶ φοβερὸν, ἵν' οἱ μὲν εὖ βιοῦντες θαρροῖεν, οἱ δὲ ἀμαρτάνοντες ὀκνοῖεν. θάτερον γὰρ θατέρου χωρὶς ἀναρχία μᾶλλον ἐστὶν ἢ ἀρχή. εἰ μὲν γὰρ πάντες ἦσαν εὐπειθεῖς καὶ φιλάρετοι, ἀγαθότητος ἔδει μόνης, εἰ δὲ φιλαμαρτήμονες, φόβου. ἐπειδὴ δὲ ἀγαθοὺς καὶ πονηροὺς ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, ἀμφοτέρα μεταχειριστέον τῷ ἄρχοντι καὶ προϊσταμένῳ, ἵν' ἡ μὲν ἀγαθότης στηρίξῃ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ σώφρονας, ὁ δὲ φόβος προαναπέλλῃ τῶν κακίστων τὰ πταίσματα." ταῦτα τοίνυν, ὡς ἔοικεν, ἀγνοοῦντες καὶ τὰ τούτων ὅμοια μὴ καλῶς ἐπιστάμενοι διακρίναι καὶ συγκρίναι οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεσπεσίου Ἰωάννου ἀλόγως καὶ ἀνοήτως ἐμίσουν αὐτὸν καὶ διέβαλλον ὡς τραχύν τινα καὶ ὀργίλον. Διὸ δὴ καὶ κατὰ γυναικῶν ὁ Ἰωάννης ἐπ' ἐκκλησίας λόγον ἐπεδείξατο, ὃν οἱ δυσμενεῖς κατ' Εὐδοξίας εἰρησθαι θρυλήσαντες ταύτην τὸν λόγον εἰσήγαγον. ἡ δὲ πρὸς Ἀρκάδιον καὶ δεινῶς πεπονθέναι λέγουσα κατὰ Ἰωάννου τοῦτον παρώτρυνε. παρασκευάζει δὲ μετασταλῆναι Θεόφιλον ὡς πρόδηλον ἐχθρὸν τοῦ Ἰωάννου ὑπάρχοντα· ὃς παραγενόμενος ἐν τῇ Δρυΐ, τῇ νῦν Ῥουφινιαναῖς, τὴν κατὰ Ἰωάννου ἐπιβουλήν κατειργάσατο. ὅπερ γνοὺς ὁ λαὸς στάσιν μεγάλην ἐποίησε, μὴ συγχωρῶν αὐτὸν ἐκβλη 1.581 θῆναι τῆς πόλεως. ἐπικαμφθεῖσα δὲ Εὐδοξία τοῖς ὀδυρμοῖς τοῦ λαοῦ, πέμψασα Βρίσωνα τὸν εὐνοῦχον ἀπὸ Πραϊνέτου τὸν Ἰωάννην εἰσήγαγεν, ὡς Θεόφιλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ φοβηθέντας φυγῆ τὴν σωτηρίαν πορίσασθαι. ἐξήκοντα δὲ ἐπίσκοποι εὐρεθέντες συνῆλθον, καὶ ἄκυρα τὰ ἐν τῇ Δρυΐ πραχθέντα ἅπαντα ψηφισάμενοι Ἰωάννην τὴν ἐπισκοπὴν δικαίως ἐκύρωσαν. ἐπεὶ δὲ αὐθις συνέβη τὰ κατὰ τὴν ἀργυρᾶν στήλην τῆς Εὐδοξίας καὶ τὸν τῆς χήρας ἀμπελῶνα, πάλιν μῖσος καὶ πάλιν ὀργή, πάλιν ἔχθρα καὶ λόγου ἐπίδειξις, οὐ ἡ ἀρχή "πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται." κἀντεῦθεν οἱ τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐπίσκοποι τὴν ἐξορίαν αὐτῷ μέλαιν ἔσεσθαι βλέποντες, συναθροισθέντες πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῶν δακρύων ἔλεγον "ἐπάναγκες

ἡμῖν ὦ δέσποτά ἐστι, τὰς ἐκ κλησίας κατέχοντας, ἀναγκασθῆναι καὶ κοινωνῆσαι καὶ ὑπογράψαι." ὁ δὲ μακάριος πρὸς αὐτούς "κοινωνήσατε μὲν, ἵνα μὴ σχίσσητε τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ὑπογράψητε δέ· οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύννοϊδα ἄξιον καθαιρέσεως." εἶχε δὲ μαθητὰς ἐπισκόπους μὲν Πρόκλον καὶ Παλλάδιον καὶ Βρίσωνα καὶ Θεοδώρητον, ἀσκητὰς δὲ Μάρκον καὶ Νεῖλον καὶ Ἰσίδωρον τὸν Πηλουσιώτην. ὁ δὲ μέγας Ἐπιφάνιος Κύπρου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἐλθὼν χειροτονίας καὶ συνάξεις παρὰ τὴν Ἰωάννου γνώμην ἐποίησε. καὶ τοῦ Ἰωάννου τούτῳ συγχωρῆσαι θελήσαντος, καὶ προτρεψαμένου αὐτὸν συμβῆναι αὐτῷ εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν καταγωγὴν, οὐχ εἴλετο τοῦτο ποιῆσαι Ἐπιφάνιος· ταῖς γὰρ ὑπὸ Θεοφίλου διαβολαῖς προκατεῖληπτο. ὁ γοῦν ἀοίδιμος Ἰωάννης ἐπισκοπεύσας ἔτη πέντε καὶ 1.582 ἡμισυ ἐξωρίσθη εἰς Κουκουσόν· κάκειθεν μετὰ ἔτη γ' καὶ μῆνας β' μετενεχθεὶς εἰς Πιτυοῦντα, καὶ γενόμενος κατὰ πάροδον ἐν Κομάνοις ἐτελεύτησεν ἐν πολλῇ θλίψει τε καὶ κακώσει, ὑπάρχων ἐτῶν πεντηκονταδύο. ὁ δὲ γε πάπας Ῥώμης Ἰννοκέντιος ἀκούσας τὴν ἐν ἐξορίᾳ τελευτὴν αὐτοῦ γράφει πρὸς Ἀρκάδιον τοιάδε "φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου βοᾷ πρὸς τὸν θεὸν κατὰ σοῦ, βασιλεῦ, ὡς ποτε Ἄβελ τοῦ δικαίου κατὰ τοῦ ἀδελφοκτόνου Κάϊν. καὶ πάντως ἐκδικηθήσεται παντοίῳ τρόπῳ, ὅτι διωγμὸν ἄδικον κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἱερέων αὐτοῦ συνεστήσω, καὶ ἐξέωσας τὸν μέγαν τῆς οἰκουμένης φωστῆρά τε καὶ διδάσκαλον ἐκ τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ παρανόμως τε καὶ ἀκρίτως, συνδιώξας αὐτῷ καὶ τὸν Χριστόν. ἡ δὲ νέα Δαλιλὰς Εὐδοξία, κατὰ μικρὸν τῷ ξυρῷ τῆς ἀπάτης ξυρήσασά σε, κατάραν ἐπήγαγεν ἑαυτῇ καὶ μῖσος, ἔνδικόν τε καὶ ἀνεξάλειπτον δεσμεύσασα φορτίον ἀμαρτημάτων δυσβάστακτον, καὶ προσθεῖσα τοῖς πρῶην αὐτῆς δεινοῖς καὶ πολλοῖς ἀμαρτήμασιν." ὁ δὲ μέγας Ἰσίδωρος πρὸς τινὰ γράφων οὕτως φησὶν "ἔρωτᾷς τὴν περὶ τὸν θεσπέσιον Ἰωάννην τραγωδίαν, ἀλλὰ φράσαι ταύτην ἀπορῶ· νικᾷ γὰρ τὸν νοῦν ἡ μέθη τοῦ πράγματος. μικρὰ δὲ μάθανε, ἅπερ ἡ Αἴγυπτος ἠγνόησε, Μωϋσέα μὲν παραιτουμένη, τὸν δὲ Φαραὼ οἰκείου μένη, τοὺς ταπεινοὺς μαστίζουσα καὶ τοὺς κοπουμένους θλίβουσα, πόλεις οἰκοδομοῦσα καὶ τοὺς μισθοὺς ἀποστεροῦσα. καὶ μέχρι νῦν τούτοις ἐμμελετῶσα, τὸν χρυσομανῆ καὶ χρυσολάτριν προ 1.583 βαλομένη Θεόφιλον τέσσαρσι συνεργοῖς καὶ συναποστάταις ὄχρω θέντα, τὸν ὄντως θεοφιλῆ καὶ θεολόγον κατεπολέμησεν ἄνθρωπον, τὴν περὶ τὸν ἐμὸν ὁμώνυμον ἀπέχθειαν καὶ δυσμένειαν ὅρμητήριον τῆς οἰκείας εὐρηκότα σκληρότητος. ἀλλ' ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ κραταιοῦται καὶ πορεύεται, ὁ δὲ οἶκος Σαοῦλ ἀσθενεῖ καὶ καταισχύνεται καὶ συμποδίζεται, καθὼς ὄρας, εἰ καὶ τῆς ζάλης ὑπεξῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ στεφανίτης καὶ νικηφόρος, καὶ πρὸς τὴν ἄνω γαλήνην μετεχώρησεν."

Ἐποστρέφοντος δὲ Ἐπιφανίου ἐν Κύπρῳ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ τελευτὴν παρὰ θεοῦ μεμαθηκότος πλησιάζουσιν, λέγεται εἶρη κέναι τοῖς αὐτὸν παραπέμπουσι "σπεύδω ἐγώ, σπεύδω, ἀφήμι δὲ ὑμῖν τὰ βασίλεια καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ὑπόκρισιν." ὅς γε καὶ Ἰωάννου τὴν ἐν ἐξορίᾳ τελευτὴν καὶ νίκην ἐδήλωσεν, καὶ Ἰωάννης ὁμοίως Ἐπιφανίῳ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ κοίμησιν, ἐκ θείας ἐπιπνοίας ταῦτα προμνηθέντες οἱ μακάριοι, ἵνα μὴ τις ἔχθραν ἔχειν αὐ τοὺς κατ' ἀλλήλων ὑποτοπάσειεν. οὐ γὰρ ἂν οἱ τοιοῦτοι θεηγόροι καὶ θεοφιλεῖς ἄνθρωποι καὶ διδάσκαλοι καὶ τοῦ εἰρηνοποιῶ Χριστοῦ μαθηταὶ γνήσιοι, τοῦ φάσκοντος "ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι μαθηταὶ μοῦ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων," ἔχθραν καὶ κακίαν ἔχοντες ἐτελεύτησαν. ἄπαγε· εἰ γὰρ καὶ μὴ κρὸν σκάνδαλον τὸ προρρηθὲν γέγονε μεταξύ, τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἔλεγχον πρὸς ὀλίγον, ἀλλ' οὖν γε θᾶπτον εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἀρετῶν ἤχθησαν τὴν ἀγάπην, περὶ ἧς λέγει Παῦλος ὁ 1.584 ἀπόστολος "ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν" καὶ ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ

ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει. Μετὰ δὲ τὴν Ἰωάννου τελευταίην ἐπίσκοπός τις ἅγιος, Ἀδελφιδὸς ὄνομα αὐτῷ, ἔλεγεν ὅτι λύπην εἶχον ἀφόρητον, διότι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ὁ τοῖς λόγοις εὐφράνας τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἔξω τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐκοιμήθη. ἔδεό μιν οὖν τοῦ θεοῦ μετὰ πολλῶν δακρύων ἵνα δείξῃ μοι αὐτόν, ἐν ποίᾳ καταστάσει ἐστί, καὶ εἰ μετὰ τῶν πατριαρχῶν ἐτάγῃ. ἐπὶ πολὺν οὖν χρόνον τοῦτο εὐχόμενος ἐν μιᾷ γίνομαι ἐν ἐκστάσει καὶ θεωρῶ ἄνδρα τινὰ πάνυ εὐειδέη, κρατήσαντά με τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ὃς ἀπαγαγὼν με εἰς τόπον λαμπρὸν καὶ ὑπερένδοξον ἐδείκνυέ μοι τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους, ἐγὼ δέ, φησί, περιεσκόπων ἰδεῖν ὃν καταθυμίως εἶχον, τὸν μέγαν Ἰωάννην, τὸν ἐμὸν ἀγαπητόν. ὡς οὖν ἔδειξέ μοι πάντας καὶ ἐκάστου τὸ ὄνομα εἶπε, κρατήσας με πάλιν τῆς χειρὸς ἐξήγαγέ με ἔξω. ἐγὼ δὲ λελυπημένος ἠκολούθουν αὐτῷ, μὴ ἑωρακῶς μετὰ τῶν πατέρων τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην. ὡς οὖν ἐξηρχόμην, ὁ ἐφεστὼς τῇ θύρᾳ ἐπὶ σχῶν με λέγει μοι "οὐδεὶς εἰσερχόμενος ὧδε λυπούμενος ἔνθεν ἐξέρχεται." τότε λέγω αὐτῷ "αὕτη μοί ἐστι λύπη, ὅτι τὸν προσφιλέστατόν μοι Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως οὐχ ἑώρακα μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων." ὁ δὲ πάλιν λέγει μοι "Ἰωάννην τὸν τῆς μετανοίας λέγεις;" λέγω αὐτῷ ναί. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει μοι "ἄνθρωπος ἐκεῖνον ἐν σαρκὶ ὧν 1.585 ἰδεῖν οὐ δύναται· ἐκεῖ γὰρ παρίσταται ὅπου ὁ θρόνος ὁ δεσποτικὸς ἐστίν." οὕτως ὁ τρισμακάριστος Ἰωάννης μετὰ μυρίους κόπους καὶ πόνους τὸν βίον διανύσας πρὸς τὴν οὐράνιον μετέστη μακαριότητα, ζήσας ἔτη νβ' τὰ πάντα. ἐν δὲ τῇ ἐξορίᾳ αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν ὁ λαὸς τῆς πόλεως ἐνέπρησεν. ὡς δὲ ἄλλοι φασίν, ὅτι πῦρ ἐξεληθὸν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου πάντα κατέκαυσε. καὶ πολλοὶ ὑπὲρ Ἰωάννου ἐκινδύνευσαν. διαδέχεται δὲ τὸν Χρυσόστομον Ἀρσάκιος. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει τελευτᾷ καὶ ἡ Εὐδοξία, ἣτις συνήφθη πρὸς γάμον τῷ βασιλεῖ Ἀρκαδίῳ καὶ πολλῶν κακῶν αὐτῷ πρόξενος ἐγεγόνει, βάρβαρος οὖσα γυνὴ καὶ θρασυκάρδιος. παῖδας δὲ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς Πουλχερίαν, εἶτα Φαλκίλλαν Ἀρκαδίαν τε καὶ Μαρίναν, αἱ ἀπείρατοι γάμων κατὰ τοὺς χρόνους ἀπεβίωσαν· καὶ σὺν αὐταῖς γεννᾷ Θεοδόσιον ὕστατον, ὃς καὶ διεδέξατο τὴν τοῦ πατρὸς βασιλείαν. μετὰ παραδρομὴν δὲ λέ' ἐτῶν ἐπανήχθη ὁ μέγας Χρυσόστομος ἀπὸ Κομάνων, δικαίᾳ χρησαμένου σπουδῇ Πρόκλου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου. Ἡ δὲ Εὐδοξία οὐκ εἰς μακρὰν τετελευτήκει, καθὼς λέλε κται, τρεῖς καὶ μόνους αὐτῷ ἐπιβίωσασα μῆνας, ἐγκύου γὰρ οὕσης αὐτῆς καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ τεκεῖν ἤδη ἐπειγομένης τέθνηκε τὸ βρέφος ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς, καὶ ἀρξαμένης ὠδίνειν οὐκ ἤρχετο τὸ βρέφος πρὸς τοκετόν, ἀλλ' ἔμενον ἔνδον νενεκρωμένον ἐπὶ ὅλας ἡμέρας τέσσαρας. τούτου τοίνυν σαπέντος ἀπέστη καὶ ἡ γαστήρ, καὶ διέξοδος τοῦ ἐμβρύου καὶ τῶν πόνων λύσις οὐκ ἦν. ἀνθρώπου δὲ τινος ἐπιθέντος αὐτῇ γραμμᾶτιον γεγοητευμένον εὐθέως 1.586 ἐξήμβλωσε, καὶ σὺν τῇ ἀποβολῇ τοῦ ἐμβρύου συναπέρρηξε καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἢ τριτάλαινα. Τῷ ιδ' ἔτει ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη ἡ γῆ ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ. τελευτᾷ δὲ καὶ Ἀρκαδίος, βιοὺς μὲν ἔτη λα', βασιλεύσας δὲ κ'· ὃς καὶ διετάξατο τῶν Περσῶν βασιλέα Ἰσδιγέρδην κήδεσθαι τοῦ παιδὸς Θεοδοσίου καὶ λαμβάνειν πρεσβεῖον χρυσοῦ λίτρας ἑκατὸν τάδας δέκα. ἐν δὲ τῇ αὐτοῦ τελευταίᾳ πάντας τοὺς κατ' αὐτὸν ὄντας ἀρίστους προαπέκτεινε διὰ τὸ μείζον εἶναι τὸ ἐκείνων φρόνημα, ἐν οἷς ἦν καὶ Ῥουφῖνος ὁ παρ' αὐτῷ μέγας δυνάμενος. ἐτέθη δὲ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν τῇ μεσημβρινῇ στοᾷ, ἔνθα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐδοξία.

Ὁ τοίνυν Ἰσδιγέρδης τὴν Ἀρκαδίῳ διαθήκην δεξάμενος Θεοδοσίῳ τὴν βασιλείαν εἰρηνικῶς διεσώσατο. καὶ Ἀντίοχόν τινα θαυμαστὸν καὶ λογιώτατον ἄνδρα ἐπίτροπον καὶ παιδαγωγὸν ἀποστεύσας, γράφει τῇ συγκλήτῳ Ῥωμαίων φυλάττειν τὸ παιδίον ἀνεπιβούλευτον, ἵνα μὴ πόλεμον ἄσπονδον κατὰ Ῥωμαίων

άνα κινήση. καὶ ἦν εἰρήνη μεταξύ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν μάλιστα τοῦ Ἀντιόχου πολλὰ ὑπὲρ Χριστιανῶν γράφοντος. καὶ οὕτως ἐπλατύνθη καὶ ἐν Περίδι ὁ χριστιανισμός. Θεοδοσίος ὁ μικρὸς βασιλεὺς Ῥωμαίων ὀρθόδοξος ἐβασίλευσεν ἔτη μβ' μῆνας β'. οὗ αὐτοκρατορήσαντος Πουλχερία ἡ τούτου ἀδελφή, παρθένος ἰθ' ἐτῶν οὔσα, τὴν βασιλείαν καλῶς διώκει, ἥτις Θεοδοσίον τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν κατὰ θεὸν εὐσέβειαν ἐξεπαίδευσεν καὶ εἰς τὰλλα ἅπαντα. ἦν δὲ τῷ σώματι μέσος τοῦ 1.587 εὐμήκους, ὄμματα ἐν κύκλῳ τῶν βλεφάρων μείζονα ἔχων, μέλανά τε καὶ ὀξὺ βλέποντα. ῥίς λεπτή καὶ ὀρθή. μελίθριξ, πάσης παιδείας μετασχών, καὶ αὐτῆς ἀστρονομίας, ἵππεύειν τε καὶ τοξεύειν ἀσκηθεὶς πέραν τοῦ μετρίου, καὶ πολλὰς τῶν ἐν χερσὶ τεχνῶν δεξιότητι φύσεως ἀναμαζάμενος, οἷον γραφικὴν καὶ πλαστικὴν καὶ ἑτέρας πλείστας, μελίχιος τὸν τρόπον καὶ εἰσάγαν ἐπεικῆς. ὅθεν καὶ διαττ' καὶ πολλὰ τῶν κοινῶν διαπεσεῖν τῇ πρὸς τοὺς εὐνοῦχους κρατηθέντα αἰδοῖ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ πατρὸς ἐκ πεσῶν παρὰ Ἰσδιγέρδου Ἀντιόχου σταλέντος ὡς κηδεστοῦ ἐθήτευεν, εἶτα Εὐτρόπιον ἡγήσατο κύριον, μετ' αὐτὸν Λαῦσον καὶ Καλαπόδιον, καὶ πρὸς τούτοις Χρυσάφιος αὐτὸν κατεδουλώσατο. πολλὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ πτωχεῖα ξενωνάς τε καὶ μοναστήρια ἡ Πουλχερία καταστήσασα πᾶσι τὰς ἀρμοδίους προσόδους βασιλὶ κῶς ἀπένειμεν. ὁ δὲ Σωζομενός φησιν ὅτι καὶ θείας ἐμφανίας ἤξιούτο. Τῷ β' ἔτει Ἀττικὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ἰουδαῖόν τινα παράλυτον νουθετήσας, πείσας τε καὶ βαπτίσας, ὑγιῆ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγε. Τῷ γ' ἔτει Ὀνωρίου τῆς Ῥώμης βασιλεύοντος ἦτοι τῶν ἐσπερίων, ὄντος αὐτοῦ ἐν Ῥαβέννη, Θεοδοσίου δὲ ἐν Κωνσταντινου πόλει, ἐσφάγη Στελέχων ὁ λαμπρότατος ἐν Ῥαβέννη καὶ ἄλλοι δυνάσται. ἦν δὲ πενθερὸς Ὀνωρίου καὶ τῶν ὄλων τῆς βασιλείας 1.588 πραγμάτων προϊστάμενος. παρελήφθη δὲ καὶ ἡ Ῥώμη ὑπὸ Ἀλαρίχου τοῦ Γότθου, τοῦ τῶν Οὐανδύλων ἐξάρχοντος, ἡ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη καὶ παντὶ τῷ κόσμῳ περιβόητος, διαφυγοῦσα μὲν τὸ τοιοῦτον εἰς ἄπειρον εἰπεῖν τὸν αἰῶνα· χίλια γὰρ καὶ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἔτη παρωχῆκει, ἐν οἷς αὐτὴν πειραθῆναι πολλῶν μειζόνων συνέβη πολεμίων. νυνὶ δὲ ἀλούσης τῷ πεπρωμένῳ διὰ τῆς τῶν κρατούντων εὐηθείας, εἶγε καὶ ἔστιν εἰπεῖν τι παρὰ τοῦτο γενέσθαι. οἱ δὲ Σκηπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν ἐπικληθέντα φασίν, ὀπηνίκα καθήρει τὰ τῆς Καρθαγένης τείχη, ἐπιδακρῦσαντα εἰπεῖν ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ τὸ Ὀμηρικὸν ἔπος ἐκεῖνο. "ἔσσεται ἡμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλη Ἴλιος ἱρή." τοῦτο γοῦν εἰς πέρας ἤχθη, καὶ ἡ τοσαύτη τὸ κράτος, καὶ πάντα τὰ μέγιστα εὐπορήσασα καὶ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν δουλωσαμένη τὴν οἰκουμένην, καθάπαξ ἠρήμωτο Ῥώμη. ἔπαθε δὲ τὴν τοιαύτην ἄλωσιν μηνὶ Αὐγούστῳ κ', ἰνδίκτῳ θ', ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου #22ε ζε'. ἀκουσθέντος δὲ τούτου ἐν Ῥαβέννη ἀπήγγειλέ τις τῷ Ὀνωρίῳ δακρυροῶν καὶ ποτνιώμενος "ὦ δέσποτα, ἔάλω Ῥώμη ὑπὸ Ἀλαρίχου τοῦ τῶν Οὐανδύλων ἄρχοντος." ὁ δὲ συσπασθεὶς καὶ τῷ χεῖρε κροτήσας ἔφη "ὦδε ἦν ἕως ἄρτι, καὶ πῶς παρελήφθη ὑπὸ τῶν Γότθων;" ὁ δὲ στενάζας εἶπεν "οὐ τὴν ὄρνιν λέγω, δέσποτα, ἀλλὰ τὴν πόλιν." ὁ δὲ ἀντέφη "ἐξέστησάς με, ἄνθρωπε· ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι τὴν ὄρνιθα λέγεις." εἶχε γὰρ ἀλεκτορίδα ἐφ' ἣ ἠγάλλετο, ἦνπερ ἐκάλει Ῥώμην· τοσοῦτον περιῆν αὐτῷ τὸ τῆς ἀβελτηρίας, ἵνα μὴ λέγω 1.589 ἀνοίας τεκμήριον. καὶ οὐ θαυμαστὸν εἰ τοιοῦτος ὢν ἐβασίλευεν, ἐπεὶ καὶ ἄλλοι τινὲς προηγῆσαντο Ῥώμης, ὢν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀλόγους ὀρμὰς ἀμήχανον ἀκοῆ παραδέξασθαι· τοὺς Νέρωνας καὶ τοὺς Ἀβίτους μοι νόει καὶ Γάλβας καὶ Ὄθωνας, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐστὶ τούτων ἐσμός.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν Ῥώμης τελευτᾷ Ὀνώριος ὑδεριάσας, βιώσας ἔτη μ', βασιλεύσας δὲ λα', μνήμην λιπῶν τῷ βίῳ δυσκλεᾶ καὶ ἄσεμνον. δηλωθείσης δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐσεισθη πᾶσα ἡ πόλις ἡμέρας '. Θεοδοσίος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Ὀνωρίου τελευτῆς ἦγε τῆς ἡλικίας ἔτος κδ', τῆς δὲ βασιλείας

ιζ'. ὁ δὲ τούτου τροφεὺς Ἀντίοχος, κατὰ τὴν κω μωδίαν, "ἤστραπτεν, ἐβρόντα, συνεκύκα τὰ πράγματα." ἔγγυς τοίνυν ἀναρχίας καὶ ληστῶν πλήρη τὰ πάντα. Τῷ ε' ἔτει Ἰουδαῖοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολλὰ κακὰ Χριστιανοῖς ἐπεδείξαντο. συνθέμενοι γὰρ πρὸς ἀλλήλους γνώρισμα φορεῖν δακτύλιον ἀπὸ φοίνικος, τῇ νυκτὶ βοᾶν παρεσκεύασαν κήρυκας ὅτι ἡ ἐκκλησία ἀνεπρήσθη, τῶν δὲ Χριστιανῶν συνδραμόντων τούτους οἱ Ἰουδαῖοι κατέσφαζαν. φωραθέντος οὖν τοῦ δράματος οἱ Χριστιανοὶ ἄρχοντες τούτους τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξήλασαν καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν ἐδήμευσαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἡ μακαρία Πουλχερία τελείως τῶν πραγμάτων ἐκράτει, τοῦ Πέρσου Ἀντιόχου ἐκποδῶν γεγονότος. τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ πολλοὶ ἐν Περσίδι 1.590 Χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν μάγων μάρτυρες γεγόνασι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πάλιν ἀπὸ τοῦ ἐμπρησμοῦ ἀνεκαινίσθη ἡ μεγάλη ἐκκλησία. Τῷ ζ' ἔτει Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ἴμμον πεδίον Χριστιανὸν παῖδα συλλαβόντες, ὡς παίζοντες δῆθεν καὶ τὸν σταυρὸν διασύροντες, τοῦτον ἐκρέμασαν ἐπὶ ξύλου, ἀνελόντες βασάνοις. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἰουδαίους πρεπόντως ἐκόλασε. Τῷ ιδ' ἔτει λιμὸς γέγονεν ἐν Πόντῳ, ὥστε τοὺς Παφλαγὸ νας εὐνουχίσαντας τὰ ἴδια τέκνα πιπράσκειν. τούτῳ τῷ ἔτει ἔτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις Λεόντιος ὁ φιλόσοφος, ὃς ἔγραψεν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ "τὴν μὲν οὐσίαν μου πᾶσαν καταλιμπάνω τοῖς υἱοῖς μου, Ἀθηναῖδι δὲ τῇ ἐμῇ θυγατρὶ ἀφίω δοθῆναι χρυσοῦ νομίσματα ἑκατόν· ἀρκεῖ γὰρ αὐτῇ ἡ τύχη αὐτῆς." ταύτην τὴν Ἀθηναίδα ἐξ Ἀθηνῶν εἰσαχθεῖσαν θεασαμένη ἡ Πουλχερία κάλλει σώματος διαπρέπουσαν καὶ συνέσει ψυχῆς καλλυνομένην καὶ λόγῳ κεκοσμημένην, πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινου πόλεως Ἀττικὸν ἀποστείλασα ἐβάπτισεν, Εὐδοκίαν μετονομάσασα· ἦντινα καὶ τῷ ταύτης ἀδελφῷ καὶ βασιλεῖ συνέζευξεν εἰς γυναῖκα. τούτῳ τῷ ἔτει Ἀττικὸς ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις συνέταξε. τελευτᾶ δὲ Ἀττικὸς ὁ πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Σισίνιος. Ἀλλὰ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη οὐση τῇ Εὐδοκίᾳ λοξὸν ὁ φθόνος ἐμβαλὼν ὄμμα τοιοῦτον κατειργάσατο δρᾶμα ἐσύστερον. Παυλῖνός τις μάγιστρος ἠγαπάτο παρὰ τῆς Εὐδοκίας ὡς ὢν λογίῳ 1.591 τατος καὶ ὠραιότατος, ᾧ τινὶ συχνῶς τε καὶ ἰδίως συνετύγγανεν ὡς συμπράξαντι τοῖς γάμοις αὐτῆς. τῇ οὖν ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων θεοφανιῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀπιόντος τοῦ βασιλέως προσῆ γαγὲ τις αὐτῷ ἐξ Ἀσίας πένης μῆλον μέγα καὶ ὑπερφυές, ὅπερ ἀπέστειλε τῇ Αὐγούστῃ, δεδωκὼς τῷ πένητι νομίσματα ἑκατόν. αὐτὴ δὲ νοσοῦντι τότε Παυλίνῳ ἀπέστειλεν ἀρραβῶνα τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. ὁ δὲ Παυλῖνος ἀγνοῶν μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέστειλεν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνωρίσας ἔκρυψε, καὶ εἰσελθὼν λέγει τῇ Αὐγούστῃ "ποῦ ἐστὶ τὸ μῆλον ὅπερ σοι ἀπέστειλα;" ἡ δὲ εἶπεν "ἔφαγον αὐτό." καὶ πάλιν ὥρκωσεν αὐτὴν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, λέγων "μή τινα τοῦτο πέπομφας;" ἡ δὲ πάλιν εἶπε φαγεῖν αὐτό, προσθεῖσα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ βασιλέως. τότε εἰς ὄργην κινήθεις ὁ βασιλεὺς κελεύει τὸ μῆλον εἰς ἐνεχθῆναι, τὸν δὲ Παυλῖνον ἀποστείλας τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἀπεκεφάλισεν. ἔκτοτε δὲ γέγονε μετὰ αὐτῶν λύπη καὶ ἀπομερισμός. γνοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Αὐγούστα, καὶ αἰσχυνομένη ὡς ὑβρίσθη, ἐξώρμησεν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ τελευτᾶ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου. ἐν δὲ τῷ τελευτᾶν αὐτὴν ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῇ κατ' αὐτῆς κατηγορίᾳ ἕνεκεν Παυλίνου. γράφουσι δὲ τινες πληρωθῆναι ἐπ' αὐτῇ τό "ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ" διὰ τὸ πολλὰ ἀγαθὰ ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτὴν πεποιηκέναι μετὰ Ἑλένην τὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μητέρα. 1.592 Τῷ ιθ' ἔτει τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ Λαυρεντίου ἀπετέθησαν. τότε πρώτως καὶ ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου Χρυσοστόμου ἔπετε λέσθη. Τῷ κ' ἔτει Θεοδόσιος κατὰ μίμησιν τῆς μακαρίας Πουλχερίας πολλὰ χρήματα τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων

ἀπέστειλεν εἰς διάδοσιν τῶν χρεῖαν ἔχόντων, καὶ σταυρὸν χρυσοῦν διάλιθον πρὸς τὸ παγῆναι ἐν τῷ Κρανίῳ. ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἀντίδωρον ἀπέστειλε λείψανα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. τούτου δὲ εἰς Χαλκηδὸνα φθάσαντος, θεωρεῖ ἡ μακαρία Πουλχερία τῇ αὐτῇ νυκτὶ τὸν ἅγιον Στέφανον λέγοντα "ἴδου ἡ προσευχὴ σου εἰσηκούσθη καὶ ἡ αἴτησίς σου γέγονε, καὶ ἦλθον εἰς Χαλκηδὸνα." ἡ δὲ ἀναστᾶσα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς λαβοῦσα ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ ἁγίου λειψάνου. καὶ ταῦτα εἰς τὸ παλάτιον εἰσαγαγοῦσα κτίζει οἶκον ἔνδοξον τῷ πρωτομάρτυρι, κάκει τὰ ἅγια κατατίθεται λείψανα.

Τῷ καὶ τούτου ἔτει ἀγαθότητι πολλῇ κινούμενος Θεοδόσιος, καίπερ νικήσας κατὰ κράτος τοὺς Πέρσας, εἰρήνην ἀσπάζεται φειδοῦ τῶν κατοικούντων Χριστιανῶν ἐν Περσίδι, καὶ ἀποστέλλει πρεσβευτάς. καὶ ταύτης γενομένης ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπαύσατο διωγμός. Τῷ καὶ ἔτει Σισίνιος ὁ πατριάρχης ἐτελεύτησε. Τῷ δὲ καὶ μετὰ τὴν τούτου τελευτὴν Νεστόριος τὴν ἐπίσκοπὸν πῆν διαδέχεται Κωνσταντινουπόλεως, Γερμανικὸς τῷ γένει. καὶ 1.593 ἅμα τῷ θρόνῳ ἐπέβη, παραυτίκα καὶ ἡ αὐτοῦ κακοπιστία καὶ τὸ ἐν τοῖς δόγμασι διεστραμμένον φρόνημα ἐδείκνυτο. ὁμιλίαν γὰρ περὶ πίστεως ἐκδέδωκε τῷ ἑαυτοῦ συγκέλλῳ, κελεύσας ταύτην ἐπὶ ἐκκλησίας κηρῦσαι, ἔχουσαν οὕτως "θεοτόκον τὴν Μαρίαν καλεῖται μηδεὶς· Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου τὸν θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον." ταύτης ἐπελάβετο πρῶτον τῆς φωνῆς Εὐσέβιος τις σχολαστικὸς τῆς βασιλείσεως. ὅθεν πολλοὶ τῶν Βυζαντίων ἐταράχθησαν. ὁ δὲ Νεστόριος τὸν λόγον κυρῶσαι σπεύδων πανταχοῦ τὴν ἑαυτοῦ μιαν φλυαρίαν ἐξέβαλε, ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν κύριον. ἐν μιᾷ δὲ κυριακῇ προκαθεζομένου Νεστορίου προτραπείσκει Πρόκλος τοῦ ἐξηγήσασθαι εἶπεν ὁμιλίαν εἰς τὴν θεοτόκον, ἧς ἡ ἀρχὴ "παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί." τότε μισητὸς ἐγένετο παρὰ πᾶσιν ὁ δυσσεβὴς Νεστόριος διὰ τῦφον καὶ κακοπιστίαν. εἶχε γὰρ Ἀναστάσιον τινα πρεσβύτερον Ἀντιοχείας, ὃν σφόδρα περιποιεῖτο ὡς ὁμόφρονον ἄνδρα καὶ τολμηρότατον ἐπὶ ἐκκλησίας βλασφημοῦντα τὴν ἀειπαρθένον θεοτόκον. τούτου δὲ Εὐσέβιος ὁ τοῦ Δορυλαίου πρῶτον κατεῖπεν. οὕτως δὲ διαπραττόμενος πολλοὺς θορύβους ἤγειρε καὶ ταραχάς. τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει καὶ τὸ φοβερὸν θαῦμα τῶν ἁγίων ἐπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν, ἀναστάντων αὐτῶν διὰ ἕκα τὸν ἑβδομήκοντα χρόνων. Τῷ καὶ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ Κελεστίνος Ῥώμης γράφουσι Νεστορίῳ ἀποσχέσθαι μὲν τῶν διεστραμμένων δογμάτων καὶ 1.594 τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀντέχεσθαι, εἰ δὲ μή, μὴ εἶναι αὐτὸν κοινῶν νικῶν ἱερέα. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τινὲς ὁμοίως αὐτῷ ἔγραψαν. αὐτὸς δὲ ὁ Νεστόριος, γνοὺς ὅτι οὐκ ἀνέχονται παρασιωπῆσαι, παρεσκεύασε τὸν βασιλέα γράψαι πρὸς Κύριλλον σάκραν δειμάτων, καὶ δοκῶν αὐτὸν ἐκ τούτου κτυπεῖν μᾶλλον διήγειρε. καὶ γράφει τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς τούτου ἀδελφαῖς περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς Νεστορίου κακοδοξίας, αἰτούμενος ἅμα καὶ σύνοδον οἰκουμένην γενέσθαι εἰς τὸ γυμνασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ Νεστορίον. τῷ καὶ τοίνυν ἐνιαυτῷ τῆς Θεοδοσίου βασιλείας ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἁγία καὶ οἰκουμένη τρίτη σύνοδος τῶν ὁμολογητῶν πατέρων συνηθροίσθη, χρόνον ἄγουσα ἀπὸ μὲν τῆς δευτέρας μᾶ, ἀπὸ δὲ κτῖσεως κόσμου #22ε ιε'. ἧς ἤρχον Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ὃς Κελεστίνου πάπα Ῥώμης τὸν τόπον διεῖπε, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, λέγοντος τοῦ καταράτου Νεστορίου μὴ εἶναι θεοτόκον τὴν θεοτόκον ἀλλὰ Χριστοτόκον, καὶ δύο υἱοὺς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ μυθολογοῦντος καὶ δύο ὑποστάσεις, καὶ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν λόγον τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ἕτερον δὲ τὸν ἐκ Μαρίας τεχθέντα ἄνθρωπον, κατὰ σχέσιν δὲ ἐνωθέντα τὸν θεὸν λόγον, καὶ ὁμωνύμως καὶ αὐτὸν λεγόμενον υἱόν. τοῦτον προσκληθέντα παρὰ τῆς συνόδου καὶ μὴ ἀπαντήσαντα ἐκκλησιαστικῶς καθελοῦσα ὡς μὴ θελήσαντα τοῖς ὀρθοῖς δόγμασι συνθέσθαι ἀνεθεμάτισεν· καὶ ἐχειροτονήθη

Μαξιμιανὸς πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλησίας. μίαν δὲ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν καθ' ἑνωσιν ὑπόστα 1.595 σιν καὶ δύο φύσεις σαφῶς ἔδογματίσει, τὸν αὐτὸν εἶναι θεὸν καὶ ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν κυρίως καὶ ἀληθῶς θεοτόκον.

Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος μετὰ τὴν Νεστορίου καθαίρεισιν καταλαμβάνει, καὶ λυπηθεὶς ὅτι χωρὶς αὐτοῦ καθηρέθη Νεστόριος, παραλαβὼν τοὺς συνελθόντας αὐτῷ ἐπισκόπους, ἐν οἷς ἦν καὶ Θεοδώρητος Τύρου ἐπίσκοπος καὶ Ἰβας Ἐδέσσης, καθαίρεισιν ὑπαγορεύει τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφεσίων ἐπισκόπου ὡς παρὰ τὸν κανόνα τῆς ἐκκλησίας ποιησάντων τὴν σύνοδον. οἱ δὲ περὶ Κύριλλον μέμφονται ὡς ἄθεσμα καὶ ἄτοπα τὰ παρ' αὐτῶν γενόμενα· καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς Ἐφεσίων διαφερόμενοι ἀλλήλοις διέστησαν οἱ τε ἀνατολικοὶ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. μετὰ δὲ ταῦτα σπουδῆ τοῦ βασιλέως ἠνώθησαν, συμφωνήσαντες καὶ οἱ ἀνατολικοὶ τῇ ἐκτεθείσῃ ἐν Ἐφέσῳ ὀρθοδόξῳ πίσει καὶ τῇ κατὰ Νεστορίου καθαιρέσει, ἔγγραφον ἐπιστολὴν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι διὰ Παύλου τοῦ ἐπισκόπου Ἐμέσης ἀποστείλαντες. Νεστόριος δὲ ἐξωρίσθη εἰς Ὁασιν, ἄλλοι δὲ γράφουσιν, ἐν τῇ Θάσῳ, ἐν ἧ καὶ καταλαμβάνει αὐτὸν ἡ θεία δίκη, σηπεδόνος τῶν μελῶν πάντων ἀψαμένης, μάλιστα δὲ καὶ τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ γλώττης, ἧ περιπεσὼν διεφθάρη ὡς ὁ κατάρατος Ἄρειος, ὑποφωνῶν ὡς ἠδύνατο ὅτι τέως οὐκ ἐπέισθημεν τὴν Μαρίαν θεοτόκον ὁμολογῆσαι. Ὁ βασιλεὺς δὲ κυνηγῆσαι ἐξελθὼν, τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας διαλαθὼν, ἦλθε διὰ μακρᾶς ὁδοῦ πρὸς τινα μοναχὸν ἐν κελλίῳ καθεζόμενον πλησίον τῶν προαστείων Κωνσταντινουπόλεως· ὃν ὁ 1.596 γέρων ἐπέγνω μὲν, ἐδέξατο δὲ ὡς ἕνα τῶν στρατιωτῶν. τοῦ δὲ βασιλέως ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ καύσωνος ὀλιγορήσαντος ἔβρεξεν ἄρτους ὁ γέρων, καὶ βαλὼν ὄξος καὶ ἔλαιον ἔφαγεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔπιεν ὕδωρ. καὶ φησὶν ὁ βασιλεὺς "οἶδας τίς εἰμι, πάτερ;" ὁ δὲ μοναχὸς εἶπεν "ὁ θεὸς οἶδέ σε." καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη "ἐγὼ εἰμι Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς." καὶ ἀναστὰς εὐθὺς ὁ γέρων προσεκύνησεν αὐτῷ. εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς "μακάριοι καὶ τρισμακάριοί ἐστε ὄντως ὑμεῖς οἱ μοναχοί, καὶ ἀμέριμνοι τοῦ κόσμου. ἐπ' ἀληθείας λέγω σοι, πάτερ, ὅτι ἐν τῷ παλατίῳ ἐγεννήθην, καὶ οὐδέποτε μεθ' ἡδονῶν ἀπήλαυσα βρώσεως καὶ πόσεως καθὼς σήμερον." τοῦ δὲ λαοῦ φθάσαντος καὶ ἐνώπιον πάντων ἀξιοπρεπῶς τιμήσαντος τὸν γέροντα, καὶ πάντας ἀξιοθῆναι τῆς εὐχῆς αὐτοῦ κελεύσαντος τοῦ βασιλέως, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ μετ' εἰρήνης. καὶ ἤρξατο ἀπὸ τότε τιμᾶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ γέρων ἀναστὰς ἔφυγε καὶ πάλιν ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον. Ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις καὶ ὁ μέγας Συμεὼν ὁ στυλίτης ἐπέβη τῷ κίονι, τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων φεύγων· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἀφικνούμενοι ἠθέλον πάντες ψαύειν τῶν δερματίνων ἐκείνου ἐνδυμάτων. καὶ πρῶτον μὲν ἔξ πήχεων ἐκέλευσε γενέσθαι τὸν κίονα, εἶτα δώδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα εἴκοσι δύο, νῦν δὲ τριακονταεξί. ἦν οὐκ ἄνευ τῆς θείας οἰκονομίας ὑπολαμβάνω γενέσθαι τὴν στάσιν, ὠφελείας ἕνεκεν τῶν ῥαθυμοτέρων, ὡσπερ καὶ τὸν Ἡσαΐαν γυμνὸν καὶ ἀνυπόδετον βαδίσαι προσέταξε, καὶ τὸν 1.597 Ἱερεμίαν περιζῶμα τῇ ὀσφύϊ περιθεῖναι καὶ οὕτω προφητεύειν, καὶ ἄλλοτε κλοιοὺς ξυλίνους καὶ σιδηροὺς περιβαλεῖν τῷ τραχήλῳ, καὶ τῷ Ὠσηὲ γυναικὰ πόρνην λαβεῖν καὶ πάλιν ἀγαπῆσαι πονηρὰν γυναικὰ καὶ μοιχαλίδα, καὶ τὸν Ἐζεκιὴλ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ ἡμέρας μ' καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ρν' κατακλιθῆναι, καὶ αὐθις διορύξαι τὸν τοῖχον καὶ φυγεῖν, καὶ αἰχμαλωσίαν ἑαυτῷ διαγράψαι, καὶ ἄλλοτε δὲ ξίφος εἰς ἀκμὴν παραθῆξαι καὶ ξύρασθαι τούτῳ τὴν κεφαλὴν καὶ τετραχῆ τὰς τρίχας διελεῖν. καὶ ἵνα μὴ πάντα λέγω, γίνεσθαι τούτων ἕκαστον προσέταττεν ὁ τῶν λόγων πρύτανις τοὺς λόγῳ μὴ πειθόμενους τῷ τῆς θεωρίας παραδόξῳ συλλέγων. τὸ γὰρ καινὸν τοῦ θεάματος ἐνέχυρον ἀξιοχρεῶν γίνεται τοῦ διδάγματος. καθάπερ γὰρ εἰς λυχνίαν τεθεὶς ὁ φανότατος οὗτος λύχνος, ὁ

μέγας δηλαδή Συμεών, ήλιου δίκην πάντοθεν τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψε, καὶ ἦν ἰδεῖν Ἴβηρας καὶ Ἀρμενίους καὶ Πέρσας καὶ Ἰσμαηλίτας ὀσημέραι ἀφικνουμένους καὶ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀπολαύοντας. τοσαύτην οὖν τὴν χάριν ὁ θαυμάσιος εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἐξέπεμψεν ὥστε τὰ τῶν πατρῶων θεῶν εἰδῶλα πρὸ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ θείου ἄγοντας συντρίβειν, τὴν δὲ καθαρὰν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Συμεῶνος ἐκπαιδεύεσθαι, διὰ πολλῶν θαυμάτων καὶ μεγίστων τεραστίων τούτους ἐνάγων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πολιτείαν. εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ κύριος "ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει," ὃς τῆ τοῦ 1.598 ἀγίου πνεύματος αἴγλη καταλαμπόμενος καὶ πανταχοῦ τὰς τῆς χάριτος ἀκτῖνας ἐκπέμπων κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. φησὶ γάρ "ὥσπερ τὰ λαμπρὰ καὶ διαφανῆ τῶν σωμάτων ἀκτῖνος αὐτοῖς ἐμπεισούσης αὐτὰ τε γίνεται περιλαμπῆ καὶ ἐτέραν αὐγὴν ἀποστίλ βει, οὕτως αἱ πνευματοφόροι ψυχαὶ ἐλλαμφθεῖσαι παρὰ τοῦ πνεύματος αὐταῖ τε ἀποτελοῦνται πνευματικαὶ καὶ εἰς ἐτέρους τὴν χάριν ἐξαποστέλλουσιν. ἐντεῦθεν μελλόντων πρόγνωσις, μυστηρίων σύνεσις, κεκρυμμένων κατάληψις, χαρισμάτων διανομή, τὸ οὐράνιον πολίτευμα, ἢ μετ' ἀγγέλων χορεία, ἢ ἀτελεύτητος εὐ φροσύνη, ἢ ἐν θεῷ διαμονή, ἢ πρὸς θεὸν ὁμοίωσις, τὸ ἀκρότα τὸν τῶν ὀρεκτῶν, θεὸν γενέσθαι κατὰ χάριν." Μετά τινα δὲ καιρὸν ὁ θεῖος Δαυὶδ ὁ ἐν τῷ Ἀνάπλω, θαεσάμενος τὸν μέγαν Συμεῶνην καὶ θείου ζήλου πλησθεὶς τὴν καρδίαν, ἐλθὼν ἐν τῷ Ἀνάπλω ἐπέβη καὶ αὐτὸς τῷ στύλῳ, πολλῶν καὶ μεγίστων θαυμάτων αὐτουργὸς γενόμενος, διήρκεσε δὲ ἐν τῷ κίονι ἄχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ μεγάλου, καὶ οὕτως πρὸς κύριον ἐξεδήμησε πλήρης ἀγαθῶν ἔργων. Τῷ κ' ἔτει παρεγένετο Οὐαλεντινιανὸς ἀπὸ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔζημε γυναικα τὴν θυγατέρα Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως Εὐδοξίαν, τὴν ἐξ Εὐδοκίας γεννηθεῖσαν αὐτῷ, καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν ἐν Ῥώμῃ.

Κῦρος ἑπαρχὸς τῆς πόλεως, ἀνὴρ σοφῶτατος καὶ ἰκανός, καταλύσας τὸ χερσαῖον τεῖχος Κωνσταντινουπόλεως καὶ προσθεὶς ἄλλα διαστήματα δύο, οἰκοδομεῖ ἕτερον τεῖ 1.599 χος δι' ἡμερῶν ἐξήκοντα· ὅθεν καὶ ὁ δῆμος ἐκπληττόμενος ἐπὶ τῷ τάχει καὶ τῷ κάλλει τῆς τοῦ τείχους κτίσεως ἀνεβόησε καθεζομένου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἵππικῷ "Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε." διὰ τοῦτο φθονηθεὶς διαβάλλεται ὡς ἑλληνόφρων, καὶ δημευθεὶς καὶ ἀποκαρεῖς χειροτονεῖται ἐν Σμύρνῃ ἐπίσκοπος. Κατὰ Περσῶν στρατηγούντος Προκοπίου, δηλοῦται αὐτῷ παρὰ τοῦ Πέρσου ὅτι δώσωμεν μονομάχους, καὶ οἷος ἂν ἠττηθῆ, διδόντω τὸ μέρος αὐτοῦ πάκτα ἐπὶ χρόνους πενήκοντα. δίδωσιν οὖν ὁ στρατηγὸς Προκόπιος Ἀρεόβινδον κόμητα τῶν φοιδεράτων, ὃς σῶκιστρον κατέχων τὸν Πέρσην ἐσώκισε καὶ κατενεγκῶν ἐκ τοῦ ἵππου ἀπέκτεινε. καὶ γέγονε πάκτα εἰρήνης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. εἰσελθὼν δὲ Ἀρεόβινδος ἐν τῇ πόλει καὶ μεγάλα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποδεχθεὶς προήχθη ὑπάτος. Τῷ κη' ἔτει σύμπτωσις ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀλεξανδρείας, καὶ ἀπέθανον ἄνδρες φοβ'. τελευτήσαντος Μαξιμιανοῦ Πρόκλος ὁ ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρίζεται, ὃς τὸ τοῦ Χρυσοστόμου λείψανον ἀνακομίζει τῷ λ' ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου, καὶ εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀποτίθησι ναόν. ἐπὶ τούτου σεισμοὶ μεγάλοι γεγόνασιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν μηνὶ τέσσαρσιν, ὥστε φοβηθέντας τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ λεγομένῳ κάμπῳ διατρίβειν. τοῦ γοῦν εἰρημένου πατριάρχου μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ταῖς λιταῖς ἐκέεισε προσ 1.600 καρτεροῦντος, περὶ ὥραν τρίτην, ἄφνω πάντων ὀρώντων ἠρπάγη νεανίας εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἤκουσε θείας φωνῆς παρεγγυώσης αὐτῷ ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ λαῷ λιτανεύειν οὕτω, καὶ λέγειν "ἅγιος ὁ θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς" καὶ μηδὲν

ἕτερον προστιθέναι. καὶ εὐθέως τοῦτο ψάλλοντος τοῦ λαοῦ ἔστη ὁ σεισμός. ὅθεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία, ὑπεραγασθέντες τῷ θαύματι, ἐθέσπισαν κατὰ πᾶσαν οἰκουμένην οὕτω ψάλλεσθαι τὸν θεῖον ὕμνον. Τῷ λε' ἔτει ἠνέχθη ἀπὸ Πανεάδος τὸ λείψανον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου.

Τῷ λ' ἔτει Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον πραιπόσιτον καὶ πατρίκιον, τὸν βαΐουλον αὐτοῦ, πάπαν ἐποίησε, δημεύσας καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς κατεπαιρομένου τοῦ βασιλέως καὶ καταφρονούντος αὐτοῦ. διὸ καὶ νόμον ἐξέθετο μὴ εἰσέρχεσθαι εἰς πατρίκιον ἀξίαν εὐνοῦχον. οὗτος ὁ Θεοδόσιος εὐμετάγωγος ἦν σφόδρα, πειθόμενος τοῖς ὑποβάλλουσιν αὐτῷ οἰκείοις, ὡς πολὺ λάκεις καὶ χάρτους μὴ ἀναγινώσκων ὑπέγραφεν. ὅπερ μαθοῦσα Πουλχερία ἢ αὐτοῦ ἀδελφή, καὶ πολλάκις νουθετήσασα, ἐπεὶ οὐκ ἔπειθε, σοφῶς ὑπῆλθεν αὐτόν, καὶ δωρεὰν δῆθεν αἰτεῖ· ἢ δ' ἦν πρὸς δουλείαν ἐκχωροῦσα Εὐδοκίαν τὴν αὐτοῦ γαμετὴν. προσήνεκτο τοίνυν ὁ τοῦτο διαταττόμενος χάρτης καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπεσημαίνετο. μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγνωσθέντος αὐτοῦ δεινῶς ὑπὸ τῆς Πουλχερίας ὠνειδίσθη, καὶ ἔκτοτε ἀκριβείαν τῶν τοιοῦ 1.601 τῶν ἐποίει. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν Γότθων γέγονεν ἔθνη τέσσαρα, Γότθοι Ὑπόγοθοι Γήπεδες καὶ Οὐάνδηλοι. ἐξ ὧν Ἄβαρις ἤρξατο διαπερᾶν ἐν τῇ Ῥωμαίων γῆ. Τῷ λθ' ἔτει Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως εὐσεβῶς ἐκοιμήθησαν. καὶ τὸν μὲν Πρόκλον Φλαβιανὸς πρεσβύτερος καὶ σκευοφύλαξ μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο, Κύριλλον δὲ Διόσκορος ὁ δυσσεβής, μηδ' ὅλως ὦν διδασκαλικός, ἀχρεῖος δὲ καὶ ἀνήμερος, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος· αἰρετικὸς γὰρ ἦν, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὰ Ὠριγένους φρονῶν. Τῷ μα' ἔτει ἡ ληστρική καὶ παράνομος συνηθροίσθη σύνοδος, τοῦ κριθῆναι τὰ περὶ Φλαβιανοῦ καὶ Εὐτυχοῦς, ὑπὸ Διοσκόρου τοῦ δυσσεβοῦς, κατὰ παραίνεσιν Χρυσσαφίου εὐνούχου τὸ ἐπίκλην Ζουμνᾶ, τὴν τοῦ βασιλέως ἀπλότητα παραπέσαντος. Τῷ ἐπιόντι δὲ καιρῷ, ἤγουν τῷ μβ', γνοὺς ὁ Θεοδόσιος ὡς ἠπάτηται παρὰ Χρυσσαφίου, πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐξορίζει εἰς τινα νῆσον, τῇ Εὐδοκίᾳ δὲ καὶ Αὐγουστή ἐπιφέρεται σφοδρῶς, πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν αὐτὴν ἀποκαλῶν ὡς καὶ Πουλχερίαν τῶν βασιλείων ἀποδιώξασαν, ἅμα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν Παυλίνον ὀνειδίζων αὐτῇ, ὑπὲρ τοῦ μήλου ἀποθανόντα. ἢ δὲ ἀπογνοῦσα παρεκάλεσεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπολυθῆναι αὐτήν· ὃ καὶ γέγονε, λαβούσης μεθ' ἑαυτῆς Σεβήρον τὸν πρεσβύτερον καὶ διάκονον 1.602 Ἰωάννην. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι οὗτοι καὶ ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτὴν ἐσύχναζον, ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτούς. τὴν δὲ ἁγίαν Πουλχερίαν μετὰ πολλῆς παρακλήσεως εἰσήγαγεν εἰς τὰ βασίλεια· ἦτις εὐθὺς ἀποστείλασα εἰς Ἐφεσον ἤγαγε τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ. τότε καὶ τὴν τῶν Χαλκοπρατίων ἐκκλησίαν τῇ θεοτόκῳ ἀνήγειρε, συναγωγὴν Ἰουδαίων πρότερον οὖσαν. τῆς δὲ ἐκκλησίας μετὰ Φλαβιανὸν Ἀνατόλιος ἐπεσκόπευσε. Μετὰ δὲ τινα χρόνον ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἵπασθηναί· καὶ συμπεσόντος αὐτῷ τοῦ ἵππου πληγεὶς εἰσῆλθεν ἐν λεκτικῷ ἤτοι φορεῖῳ, καὶ καλέσας τὴν ἀδελφὴν Πουλχερίαν εἶπεν αὐτῇ διὰ Μαρκιανὸν τὸν μετ' αὐτὸν βασιλεύσαντα· "τοῦτο γάρ μοι" φησὶν "Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἀπεκάλυψεν, ἐν Ἐφέσῳ μοι ὄντι." καὶ μεταστειλόμενος Μαρκιανὸν εἶπεν αὐτῷ ἐπὶ Ἀσπαρος καὶ τῆς συγκλήτου "ἐδείχθη μοι ὅτι σε δεῖ γενέσθαι βασιλέα μετ' ἐμέ." καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἐτελεύτησε, καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Εὐδοκία, θυγάτηρ Λεοντίου φιλοσόφου ἐξ Ἀθηνῶν. Ἡ δὲ σοφὴ καὶ ἀγαθὴ Πουλχερία μήπω τῆς τοῦ ἀδελφοῦ τελευτῆς γνωσθεῖσης μεταστειλαμένη τὸν Μαρκιανόν, ἄνδρα ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι διαπρέποντα, γέροντα ὄντα καὶ ἱκανῶς τατον, λέγει πρὸς αὐτόν "ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἐγὼ δὲ σε ἐξελεξάμην ἐξ ὅλης τῆς συγκλήτου ὡς ἐνάρετον,

δός μοι λόγον ὅτι φυλάττεις τὴν παρθενίαν, ἦν τῷ θεῷ ἀνεθέμην, καὶ ἀναγο 1.603
ρεύω σε βασιλέα." αὐτοῦ δὲ συνθεμένου τοῦτο, μεταστέλλεται τὸν πατριάρχην
Ἀνατόλιον καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα. ἦν δὲ Μαρκιανὸς
αἰδέσιμος τὸν τρόπον, ἱεροπρεπὴς, ἐρύθημα ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων κεκραμένον
χάριτι, μεγαλόψυχος, φιλαργυρίας ὑπέρτερος, σώφρων καὶ περὶ τὸ θεῖον εὐλαβὴς
καὶ ὀρθόδοξος, περὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας συμπαθὴς, ἄπειρος δὲ παιδείας τῆς ἕξωθεν.
εὐθύς οὖν τοὺς ἐν ἐξορίᾳ πάντας ἀνεκαλέσατο. ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία τὸν
παμμίσητον Χρυσάφιον τὸν εὐνοῦχον Ἰορδάνη ἐκδέδωκε τῷ υἱῷ Ἰωάννου, ὃς καὶ
ἀνείλεν αὐτὸν διὰ τὸ αὐτὸν ἀνελεῖν τὸν τούτου πατέρα δόλω. Στρατιώτης τοίνυν
λιτὸς ὢν πρὸ τούτου Μαρκιανὸς μετὰ τοῦ ἰδίου νομέρου ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος κατὰ
Περσῶν ἀπῆει, καὶ γενόμενος ἐν Λυκίᾳ ἀρρωστία περιέπεσε. καὶ καταλειφθεὶς ἐν
πόλει Συδήμων κάκεισε χρονοτριβήσας προσκολλᾶται δύο τισὶν ἀδελφοῖς, Ἰουλίῳ
καὶ Τατιανῷ, οἵτινες εἰς τὸν ἴδιον οἶκον λαβόντες αὐτὸν διανέπασαν. εἰς θήραν δὲ
ἐξελθόντες ἔλαβον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν. κοπιάσαντες δὲ περὶ μεσημβρίαν
ἐκοιμήθησαν. προεξυπνισθεὶς δὲ ὁ Τατιανὸς θεωρεῖ τὸν Μαρκιανὸν εἰς τὸν ἥλιον
κοιμώμενον, καὶ ἀετὸν παμμεγέστατον ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντα καὶ τὰς ἑαυτοῦ πτέρυγας
διαπετάσαντα σκιὰν ἐπ' αὐτὸν περιποισάμενον. καὶ τοῦτο θεασάμενος ἐγείρει τὸν
ἑαυτοῦ ἀδελφόν, καὶ τὸ θεαθὲν ὑποδείκνυσι. καὶ ἐπὶ πολὺ θαυμάζοντες ἐξυπνίζουσι
τὸν Μαρκιανόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ "ἐὰν βασιλεύσεις, τί ἡμῖν χαρίζῃ;" ὁ δὲ 1.604
"τίς εἰμι ἐγώ, ἵνα τοῦτο γένηται εἰς ἐμέ;" οἱ δὲ ἐκ δευτέρου τὸν αὐτὸν λόγον εἶπον.
λέγει ὁ Μαρκιανὸς "ἐὰν τοῦτο ἐκ θεοῦ γένηται, πατέρας ὑμᾶς ἀνακηρύξω." τότε
διδόασιν αὐτῷ ἑξι νομίματα, λέγοντες "πορεύου ἐν τῇ πόλει, καὶ μέμνησο ἡμῶν ὅτε
ὁ θεὸς ὑψώσῃ σε." χρόνου δὲ διελθόντος ὀλίγου καὶ Θεοδοσίου τελευτήσαντος
βασιλεὺς ἀνεδείχθη, ὡς προέφημεν, καὶ ὑπομνησθεὶς τῆς ἐν Λυκίᾳ εὐεργεσίας,
Τατιανὸν καὶ Ἰούλιον μεταπεμψάμενος πατέρας αὐτοῦ ἀνεκήρυξε, καὶ τὸν μὲν
Τατιανὸν ἑπαρχὸν ἐποίησε τῆς πόλεως, τῷ δὲ Ἰουλίῳ τὴν τῶν Λυκίων ἐνεχείρισεν
ἀρχήν. ὑπὸ Γιζεριχοῦ δὲ πάλιν εἰς Ἀφρικὴν κρατηθεὶς, ἔτι στρατιώτη ὄντι τοῦτο
αὐτῷ ἐξεγένετο· ὅθεν ὁ Γιζεριχος ὄρκω αὐτὸν ἠσφαλίσατο ὅτι εἰ βασιλεύσει, μὴ
πολεμήσῃ ποτε Οὐανδήλοις, καὶ ἀπολύει αὐτόν. τοίνυν καὶ ἡ μακαρία Πουλχερία
μεθ' ἑτέρων πολλῶν ἐκκλησιῶν ἐξαιρέτως τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν ὠκοδόμησε καὶ
τῇ θεοτόκῳ ἀνατέθεικεν ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει ἡ ἐν
Χαλκηδόνι ἁγία τετάρτη σύνοδος γέγονεν ὑπὸ πατέρων χλ', ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς
πανευφήμου Εὐφροσύνης, κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου καὶ Νεστορίου τῶν ματαίων,
λεγόντων μῆτε τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ὁμοούσιον ἡμῖν εἶναι, ἀλλ' ἐκ δύο μὲν φύσεων
τὴν ἔνωσιν λέγεσθαι, μίαν δὲ φύσιν ἀποτελεσθῆναι μετὰ τὴν ἔνωσιν, καὶ ὡς ἐν
φαντασίᾳ τὴν σάρκα φορέσαι τὸν κύριον μυθολογούντων καὶ τῇ θεότητι πάθος
ἀπονεμόντων. ἡγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Λέοντος πάπα Ῥώμης τοποτη 1.605 ρηταὶ
Πασχάσιος καὶ Λουκίνσιος ἐπίσκοποι καὶ Βονιφάκιος πρεσβύτερος, Ἀνατόλιος
Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενάλης Ἱεροσολύμων.

Καθαίρονται τοίνυν οἱ αἰρετικοὶ καὶ ἐξορίζονται ἐν Γάγγρα, χειροτονεῖται
δὲ Προτέριος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἀντὶ Διοσκόρου. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος
ἐξεφώνησε τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν,
ἀσυγχύτως ἀδιαιρέτως, τὸν κύριον ἡμῶν καὶ θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν. δύο δὲ εἰρήκασι
φύσεις τῷ λόγῳ τῆς διαφορᾶς, οὐ τῷ λόγῳ τῆς διαίρεσεως. τὴν τε τοῦ Ῥώμης πάπα
Λέοντος ἐπιστολὴν πρὸς Φλαβιανὸν γραφεῖσαν ὡς στήλην ὀρθοδοξίας ἐδέξαντο.
ἐπικυροῦσι δὲ καὶ τὴν Νεστορίου καθαίρεσιν. ἐδέξαντο δὲ Θεοδώρητον καὶ Ἰβαν ὡς
ἀναθεματίσαντας τὸν Νεστόριον. Τῷ γ' ἔτει ἡ μακαρία καὶ εὐσεβὴς Πουλχερία ἐκοιμήθη
ἐν Χριστῷ παρθένος καὶ μὴ διαφθαρεῖσα, πάντα τὰ ἑαυτῆς πτωχοῖς διανείμασα. Τῷ

δ' ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεὺς τῶν μὲν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ἀντελαμβάνετο, πολλῇ δὲ τῇ πα ρανομίᾳ ἐν τῇ ἑαυτοῦ διαίτη ἐκέχητο· εὐπρεπεστάτη γὰρ γυναικὶ Εὐδοξία συζῶν, θυγατρὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως, ἀλλοτρίαις δαιμονιωδῶς ἐκέχητο. ὠμίλει δὲ συνεχῶς καὶ τοῖς τὰ περιέργα πράττουσι· διὸ καὶ οἰκτίστῳ παραδίδοται θανάτῳ. Μαξίμου γὰρ τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου τυραννήσαντος ἕκγονος καὶ ὁμώνυμος, ἐν τοῖς κατὰ Ῥώμην πατρικίοις τελῶν, ἔνδον τοῦ πα λατίου γενόμενος τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀπέσφαξε καὶ τῇ Εὐδοξίᾳ 1.606 συνεγένετο καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησε· δι' ὧν γὰρ τις ἀμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ παιδεύεται. ἐπὶ τούτοις ἡ Εὐδοξία ἀχθομένη μετα πέμπεται τὸν Γιζέριχον ἐξ Ἀφρικῆς εἰς Ῥώμην, παρακαλέσασα λυτρωθῆναι τῆς τοῦ Μαξίμου τυραννίδος. Γιζερίχου δὲ στόλῳ μεγάλῳ ἐκπλεύσαντος εἰς Ῥώμην Μάξιμος φυγῇ ἐχρήσατο, οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ ἀνεῖλον αὐτόν. ὁ δὲ Γιζερίχος μηδενὸς αὐτῷ ἀντι σάντος εἰσῆλθεν εἰς Ῥώμην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς φυγῆς Μαξίμου· καὶ λαβῶν πάντα τὰ χρήματα, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀναθήματα εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαλῶν, ἐν οἷς ἦσαν κειμήλια ὀλόχρυσα καὶ διάλιθα ἐκκλησιαστικὰ καὶ σκευὴ Ἑβραϊκὰ, ἅπερ ὁ Οὐεσπασιανοῦ Τίτος ἐξ Ἱεροσολύμων ἀφείλετο, σὺν τούτοις λαβῶν τὴν Εὐδοξίαν τὴν βασιλίδα καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, εἰς Ἀφρικὴν ἀπέπλευσεν. ἕως ᾧδε δευτέρα ἄλωσις Ῥώμης τῆς μεγάλης, πρώτη μὲν ὑπὸ Ἀλαρίχου, δευτέρα δὲ ὑπὸ Γιζερίχου. καὶ τὴν μὲν Εὐδοξίαν Ὀνορίχῳ τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ συνέζευξε· τὴν δὲ Πλακιδίαν ἄνδρα ἔχειν μαθῶν Ὀλύβριον τὸν πατρίκιον μετὰ τῆς μητρὸς ἐφύλαξεν Εὐδοξίας. μαθῶν δὲ τὸν Μαξίμου θάνατον Μαιωρῖνος ἐβασίλευσε Ῥώμης ἔτη β', καὶ μετ' αὐτὸν Ἀβίτος ἔτη β', καὶ μετὰ τοῦτον Σεβῆρος ἔτη γ'. καὶ μετ' αὐτὸν οὐκέτι βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ Ῥεκίμερες διώκει τὰ πράγματα στρατηγῶν καὶ μεγάλην περικείμε νος δύναμιν. κατὰ δὲ τὴν ἐψῶν πάσης γαλήνης μετεῖχον ἅπαντα, ὡς χρυσοῦς τοὺς χρόνους τούτους λέγεσθαι. τότε καὶ Συμεὼν ὁ τῆς μάνδρας ἐστὼς ἐπὶ κίονος βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι διέ πρεπε. 1.607 Τῷ ε' ἔτει λίθοι τρεῖς παμμεγέθεις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ Θράκῃ ἔπεσον. καὶ Εὐδοκία ἡ τοῦ Θεοδοσίου γυνὴ ἐν Ἱεροσολύμοις τελευτᾷ, πολλὰ καταλείψασα ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ ἐν τῷ τε λευτᾶν αὐτὴν ἐπωμόσατο μὴ συνειδέναι τῇ κατ' αὐτῆς κατηγορίᾳ ἕνεκεν Παυλίνου. Τῷ δὲ ζ' ἔτει Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς τελευτᾷ, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἠρώφῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τοῦ του Πουλχερία ὀνόματι μόνον· οὐ γὰρ συνεγένετο αὐτῇ. τὴν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀρχὴν διεῖπεν Ἀνατόλιος, Ἀττικὸν διαδεξάμενος, κόσμου ἔτος #22ε ν', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος υν'. Μετὰ δὲ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας, ὀρθόδοξος, ἔτη ιζ'. ἦν δὲ κάτισχνος μὲν τὸ σῶμα, ὑπόσπανος τὴν γενειάδα, φρονήσει κεκοσμημένος, παιδείας καὶ μαθημάτων ἐκτός. τούτου γυνὴ Βηρίνη ἀδελφὴ Βασιλίσκου. Μακέλλης δὲ ἐλέγετο διὰ τὸ ἀποκτεῖναι Ἀσπαρα καὶ Ἀρδαβούριον ὡς Ἀρειανούς ὄντας· μάκελγάρ Ῥωμαῖστί ὁ σφαγεὺς λέγεται. Ἀσπαρ δὲ ἠτήσατο τὸν βασιλέα ἐγκαταστήσαι τῇ πόλει ἔπαρχον ὁμόδοξον αὐτοῦ καὶ ὁμό φρονα, ὃ κατένευσε μὲν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι, μὴ βουλόμενος δὲ ἐννύχιον δεδήλωκέ τινα τῶν συγκλητικῶν παραγενέσθαι τάχιον. τοῦ δὲ παραγενομένου, ἔπαρχον αὐτὸν προεβάλετο. Ἀσπαρ δὲ τοῦτο ἰδὼν παρ' ἐλπίδα ἐκράτησε τοῦ ἱματίου τοῦ βασιλέως, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν "βασιλεῦ, τὸν ταύτην τὴν ἀλουργίδα περιβεβλη μένον οὐ χρὴ διαψεύδεσθαι." καὶ φησὶν ὁ βασιλεὺς "ἀλλὰ μὴν 1.608 προσήκει τῷ βασιλεῖ μὴ ὑπέικειν τινὶ ἢ ὑποκεῖσθαι, καὶ μᾶλλον ὅταν τοῦ κοινοῦ ἀσύμφορον ᾖ."

Τῷ α' ἔτει τούτου σεισμὸς ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ ὡς σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν καταπεσεῖν. οὗτος ὁ βασιλεὺς Θραξ ἦν τῷ γένει, τριβούνος τὴν ἀξίαν. ἐστέφθη δὲ ὑπὸ Ἀνατολίου πατριάρχου. Πασῶν δὲ τῶν τῆς οἰκουμένης ἐκκλησιῶν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδεξαμένων, ὁ μιὰρὸς Τιμόθεος ὁ ἐπίκλην Αἴλουρος τὴν

Ἀλεξανδρέων πόλιν ἐτάρασσε. μαγγανεία γὰρ χρησάμενος νυκτὸς ἐν τοῖς κελλίοις τῶν μοναχῶν περιήρχετο, ἐπ' ὀνόματι καλῶν ἕκαστον, τῶν δὲ ἀποκρινομένων ἔλεγεν "ἐγὼ ἄγγελός εἰμι, καὶ ἀπεστάλην εἰπεῖν πᾶσιν ἀποστῆναι τῆς κοινωνίας Προτερίου καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι, Τιμόθεον δὲ τὸν Αἴλουρον ἐπίσκοπον προχειρίσασθαι Ἀλεξανδρείας." πλήθος δὲ ἀτάκτων ἀνδρῶν ὦν ἡ σάμενος τυραννικῶς τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐκράτησε· καὶ καθηρημένος ὢν ὑπὸ δύο καθηρημένων χειροτονεῖται, χειροτονίας τε ἐπισκόπων ἐποίει ἀχειροτόνητος ὢν, καὶ βαπτίσματα ἐπετέλει πρεσβύτερος μὴ ὢν, καὶ μετὰ λύττης τινὸς ἀσχέτου τὴν ἀγίαν τε τάρτην σύνοδον ὕβριζε. καὶ τὸν μακάριον Προτέριον διδόντα τόπον τῇ ὀργῇ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ κατασφάττει μεθ' ἐτέρων ἕξ τῶν σὺν αὐτῷ· καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν σύραντες τὸ σῶμα αὐτοῦ πυρὶ κατέκαυσαν. τούτῳ τῷ ἔτει ἠνέχθη τὸ λείψανον τῆς ἀγίας μάρτυρος Ἀναστασίας ἀπὸ τοῦ Σιρμίου, καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις. 1.609 Τῷ β' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὸν ἀδικὸν θάνατον Προτερίου καὶ τὴν Αἰλούρου ἄθεσμον προαγωγήν, πέμψας τοὺς κοινωνήσαντας τῷ Προτερίου θανάτῳ ἐγλωσσοτόμησε. Τιμοθέῳ δὲ τῷ ἀνιέρῳ οὐκ ἐπεξήλθε, τὴν ἐπ' αὐτῷ κρίσιν ἐπισκόποις καὶ ταλιπῶν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ζήνων Ἀριάδνη μίγνυται πρὸς γάμον, τῇ Λέοντος θυγατρί. Τῷ γ' ἔτει γράμματα πρὸς τοὺς ἐκάστης ἐπαρχίας ἐπισκόπους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, γράψαι αὐτῷ τὴν οἰκίαν γνώμην ἕκαστον, εἰ τοῖς ἐν Χαλκηδόνι ὀρισθεῖσιν ἀρέσκοιντο, καὶ περὶ τῆς τοῦ Αἰλούρου χειροτονίας τί λέγοιεν. ἐν οἷς καὶ τῷ ἀγίῳ Συμεῶνι τῷ στυλίτῃ καὶ ἄλλοις πατράσι θαυματουργοῖς καὶ ὁσίοις διαμαρτυρούμενος, ὡς τῷ θεῷ τῶν ὅλων παρέχειν τὴν κρίσιν τῶν ἀμφισβητουμένων ποιῶντας. οἱ δὲ παμψηφί ὁμοφρόνως κυροῦσι μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἀγίαν σύνοδον εἶναι, καὶ τὸν ὑπ' αὐτῆς ἐκτεθέντα ὅρον ἀποδέχονται, Τιμοθέου δὲ συμφώνως καταψηφίζονται ὡς φονέως καὶ αἰρετικοῦ· ὃν καὶ ἐξώρισεν ὁ βασιλεὺς εἰς Γάγ γραν. κάκει δὲ συναγωγὰς ἀρξάμενος ποιεῖν ἐξορίζεται ἐν Χερσῶνι. Τιμόθεος δὲ ἄλλος ὁ ἐπίκλην Λευκὸς καὶ Σαλοφακίολος, ὀρθόδοξος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ ὑπάρχων, ὑπὸ πάντων φιλούμενος χειροτονεῖται Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος. Τῷ δ' ἔτει ὁ τῆς μάνδρας στυλίτης μέγας Συμεὼν ἐκοιμήθη, πρῶτος καταδειξάς τὴν τοιαύτην ἄσκησιν. Τῷ ε' ἔτει γέγονεν ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀρξά 1.610 μενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου καὶ φθάσας ἕως τοῦ ἀγίου Θωμᾶ τῶν Ἀμάντων. Μαρκιανὸς δὲ ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὸν ναὸν κτίσας τῆς ἀγίας ἀναστάσεως, ἔτι νέον ὄντα τοῦτον τοῦ ἐμπρημοῦ διεσώσατο, ἀνελθὼν εἰς τὸ κεράμιον μετὰ εὐαγγελίου καὶ θυμιατοῦ, καὶ τὸν θεὸν δάκρυσιν ἐξιλεωσάμενος. σφόδρα γὰρ ἐκράτει ὁ ἐμπρησμὸς οὗτος· κατὰ μὲν γὰρ ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ νεωρίου ἐπεκτεινόμενος μέχρι τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ πτωχοῦ πρὸς δύσιν, ἐπὶ δὲ μεσημβρίας ἐν τῇ μέσῃ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν Λαύ σου μέχρι τοῦ Ταύρου πάντα κατελυμήνατο. περιφανῆ δὲ καὶ τῶν ἄλλων διαφέροντα τὸ πῦρ κατανάλωσεν ἐν μὲν τῷ Κωνσταντίνου φόρῳ οἶκον μέγιστον σενάτου καλούμενον, ἐκ χαλκῶν εἰκότων καὶ πορφυρῶν λίθων διακεκοσμημένον, ἐν ᾧ καὶ οἱ λογάδες ἐβουλεύοντο καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσῆει, ἠνίκα ὑπατικὴν ἔλαβε στολὴν, καὶ τὸ νυμφαῖον τὸ τοῦδε τοῦ οἴκου κείμενον ἀντικρὺ, ἐν ᾧ οἱ γάμοι ἐγίνοντο τῶν οὐκ ἐχόντων οἴκους· ἐν δὲ τῷ ταύρῳ οἶκον καὶ αὐτὸν τοῖς λογάσι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐπιτήδειον, τοῖς μὲν εἰς τὸ συνιέναι καὶ περὶ τῶν πρακτέων διασκοπεῖν, τῷ δὲ ἐν τῇ ὑπάτῳ προκαθημένῳ βουλῇ, ἐν δυοκαίδεκα ποικίλοις κίοσιν ἐκ Τρωϊκῆς λίθου, πέντε καὶ εἴκοσι ποδῶν ἔχουσιν ὕψος, φέρουσι δὲ τὴν στέγην ἐκ τε νοτίου καὶ βορείου πλευροῦ σὺν τοῖς παρ' ἐκάτερα κατὰ τὸ ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν ψαλίσιν, οὗ τὸ μὲν μῆκος σμ' ποδῶν τὸ δὲ πλάτος πδ' ἦν· καὶ τῶν ἱερῶν δὲ οἴκοι μέγιστοι δύο, διακεκοσμημένοι παντοίοις λίθοις, ὧν ὁ μὲν τοῦ τετραπύλου 1.611 οὐ πόρρω ἐτύγχανεν ὢν, ὁ δὲ τῇ τοῦ ταύρου

ένεκειτο ἀγορᾶ. καὶ ἄλλα πολλὰ κατελυμήνατο τὸ πῦρ, οἶον στοὰς ἐμβόλων, ἀγορὰς καὶ οἰκῆσεις ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἄχρι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου. Τῷ ᾿ ἔτει ζωγράφου τινὸς τὸν σωτήρα γράψαι τολμήσαντος καθ' ὁμοίότητα τοῦ Διὸς ἐξηράνθη ἡ χεὶρ· ὃν ἐξαγορεύσαντα δι' εὐχῆς ἰάσατο Γεννάδιος. φασὶ δὲ τινες τῶν ἱστορικῶν ὅτι τὸ οὐλον καὶ ὀλιγότριχον σχῆμα ἐπὶ τοῦ σωτήρος οἰκειότερόν ἐστιν. οὗτος ὁ Γεννάδιος τῇ νυκτὶ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἶδε φάντασμα δαιμονίου, ᾧ καὶ ἐπιτιμήσας ἤκουσεν αὐτοῦ κράζοντος ὡς αὐτοῦ μὲν ζῶντος ἐνδίδωσι, μετὰ δὲ θάνατον αὐτοῦ κρατήσῃ πάντως τῆς ἐκκλησίας. οὗτος ὁ Γεννάδιος κληρικῶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ἀτάκτῳ ὄντι πολλάκις ἐνουθέτει. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν κάμψαι οὐκ ἴσχυσε, δηλοῖ τῷ ἁγίῳ Ἐλευθερίῳ, ἐν τῷ ναῷ εἰπὼν διὰ τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ "ἄγιε μάρτυρ Ἐλευθέριε, ἢ διόρθωσαι τὸν κληρικόν σου ἢ ἔκκοψον αὐτόν." καὶ εὐθὺς ἔτε λεύτησεν ὁ κληρικός. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Στούδιος τὸν ναὸν ἔκτισε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ μοναχοὺς ἐκ τῆς μονῆς τῶν ἀκοιμητῶν ἐν αὐτῷ κατέστησε. Τῷ ζ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς Ζήνωννα τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ στρατηγὸν τῆς ἐώας ἀπάσης πεποίηκε. Πέτρος δὲ Κναφεὺς ἀκολουθῶν Ζήνωνι, πρεσβύτερος ὢν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ Βάσσης τῆς μάρτυρος καὶ τὰ τοῦ Ἀπολιναρίου φρονῶν, μυρίους θεορύβους ἤγειρε κατὰ τῆς πίστεως, καὶ ἀναθεματίζει τοὺς μὴ λέε 1.612 γοντας τὸν θεὸν σταυρωθῆναι. καὶ σχίσας τὸν λαὸν Ἀντιοχείας προστίθῃσιν ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ὅπερ ἕως σήμερον παρὰ τοῖς θεοπασχίταις ἐκράτησε. Μαρτυρίου δὲ τοῦ Ἀντιοχείας τῷ θρόνῳ ἀποταξαμένου, καὶ λέγοντος "κλήρω ἀνυποτάκτῳ καὶ λαῷ ἀπειθεῖ καὶ ἐκκλησίᾳ ῥερυπωμένη ἀποτάσσομαι, φυλάττων ἐμαυτῷ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα," Πέτρος ὁ Κναφεὺς τῷ θρόνῳ ἐπιπηδᾷ. τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ ἐξορίαν ἀκούσας φεύγει, καὶ Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας προχειρίζεται. τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ ὄσιος Γεράσιμος ἐν ταῖς τοῦ Ἰορδάνου ὄχθαις ἀρεταῖς καὶ τέρασι περιβόητος ἐγένετο. καὶ ἄφιξις τοῦ ἀναχωρη τοῦ Κυριακοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ὃς ἔζησεν ἔτη ρζ'.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μετετέθη ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν τῇ μονῇ Παύλου τοῦ λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ ἰάσατο καὶ λεπρὸν ἐποίησε καὶ εἰς τοῦ λεπροῦ ἐτέθη. Τῷ η' ἔτει Δανιὴλ ὁ στυλίτης ἐν τῷ Ἀνάπλω τῷ στύλῳ ἐπέβη, καὶ Ἀνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ ἐγνωρίζοντο. Τῷ θ' ἔτει σημεῖον ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ νεφέλη ὡσπερ σάλπιγγος ἐκτύπωμα ἔχουσα, ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καθ' ἑσπέραν. Τῷ ι' ἔτει Ἰσοκάσιος ὁ κοιαιστὼρ Ἀντιοχείας, ὁ καὶ φιλόσοφος, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς Ἑλλήν· καὶ ἐκέλευσεν ἐξετασθῆ 1.613 ναὶ αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως. ἀχθέντος δὲ αὐτοῦ δεδεμένου ὀπισθάγκωνα ἔφη πρὸς αὐτὸν Ποσαῖος ὁ ἔπαρχος "ὄρα, Ἰσοκάσιε, ἐν ποίῳ σχήματι κατέστηκας;" ὁ δὲ εἶπεν "ὄρω, καὶ οὐ ξενίζομαι· ἄνθρωπος γὰρ ὢν ἀνθρωπίναις περιέπεσον συμφοραῖς. ἀλλὰ δίκασον ἐπ' ἐμοί, ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί." ταῦτα ἀκούσας ὁ δῆμος εὐφήμησε τὸν βασιλέα· καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐχάρη, καὶ ἀπέλυσε αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Τῷ ιβ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς κατὰ Γιζερῖχου τοῦ τῶν Ἀφρων κρατοῦντος καὶ πολλὰ τῶν Ῥωμαίων μετὰ θάνατον Μαρκιανοῦ ληϊσαμένου στόλον μέγαν ἐξαπέστειλε, #22αριγ' πλοῖα συναθροίσας, ἔχοντος ἐκάστου ἀνὰ ἄνδρα ἐκατόν. ἐν οἷς κατεκενώθη χρυσοῦ ρ'ρ'ξέ' καὶ ἀργύρου ρ'ρ'ό', παρὲς τῶν ἐκ τοῦ ταμείου καὶ τῶν τῆς ἐσπερίας Ῥώμης διδομένων. καὶ ὁ τοσοῦτος στόλος ἄπρακτος διὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦντος κακοβουλίαν ὑπέστρεψε, οὐδὲ τοὺς ἡμίσεις τῶν στρατιωτῶν σώους διαφυλάξας· ἔδειξε γὰρ τὴν γνώμην ἀληθῆ τοῦ εἰπόντος ὅτι κρεῖσσόν ἐστι στρατόπεδον ἐλάφου ἡγουμένου λέοντος ἢ στρατόπεδον λεόντων ἡγουμένου ἐλάφου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ Ἄσπαρος υἱὸς πατρικίος ὢν Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πέμπεται διὰ τὸ ἐλκύσαι τὸν Ἄσπαρα ἐκ

τῆς Ἀρειανικῆς δόξης καὶ εὐνοεῖν ποιῆσαι τῷ βασιλεῖ. Τῷ ἰε' ἔτει ὁ ὄσιος Εὐθύμιος ἐν Χριστῷ ἐκοιμήθη, ζήσας ἔτη ζ'. 1.614 Τῷ ι' καὶ ιζ' ἔτει τὰ τοῦ Γιζεριχοῦ πολέμου ἄλλο ἐπ' ἄλλω συνέβαινε.

Τῷ ιζ' Λέων ὁ βασιλεὺς Λέοντα τὸν Ζήνωνος υἱὸν καὶ Ἀριάδνης τῆς ἰδίας θυγατρὸς, ἑαυτοῦ δὲ ἔγγονον, στέψας βασιλεὺς ἀνηγόρευσε. τότε καὶ ἡ ἐσθῆς τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ἐξ Ἱεροσολύμων ἤχθη, εὐρεθεῖσα παρά τινι εὐλαβεστάτῃ γυναικὶ Ἑβραίῳ παρθένῳ. καὶ τὰ λείψανα τῆς ἀγίας Ἀναστασίας ἀπὸ Νικομηδείας ἀνεκομίσθη, καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς. ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ Ῥωμύλος τις ἐπίκλην Αὐγουστάλιος αὐτοκράτωρ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας καθίσταται, μετὰ χίλια ὀγδοήκοντα ἔτη Ῥωμύλου βασιλέως τοῦ τὴν Ῥώμην κτίσαντος. σημειωτέον δὲ ὡς ἀπὸ Ῥωμύλου ἢ τῆς ἐσπέρας ἀκμάσασα βασιλεία πάλιν ὑπὸ Ῥωμύλου ἐπὶ τοσοῦτους ἐπαύσατο χρόνους. Ἀναγορευθέντος τοίνυν τοῦ μικροῦ Λέοντος, ἵππικου ἀγομένου ὥρα τῆς ἡμέρας σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὴν πόλιν, ἀθρόον δὲ ἐν εἶδει νιφετοῦ ὕσθη κόνις, πεπυρακτωμένων τῶν νεφῶν προφανέντων, ὡς νομίζειν πάντας ὅτι πῦρ βρέχει· καὶ ἐπὶ παλαιστὴν ἐτέθη ἡ κόνις. τοῦ δὲ βασιλέως Λέοντος ρευματισμὸν γαστρὸς ὑποστάντος καὶ δεινοῖς κέντροις τὰ ἔνδον ἐλαυνομένου, ἤλεγξε τὸ πάθος τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐν κινδύνοις ἄπρακτον ὑπάρχειν. καθεζομένου γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀμίδος, κἂν τε ὀπισθεν αὐτοῦ ἦν τὸ ἐκ τοῦ πυρὸς φῶς κἂν τε ἔμπροσθεν, διὰ τῆς γαστρὸς καὶ τοῦ νώτου ἐφαίνετο. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κατισχνωθεὶς ἐτελεύτησε, καὶ 1.615 ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι πρασίῳ ἐν τῷ ἠρώῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. γυνὴ δὲ τούτου Βηρίνη ἀδελφὴ Βασιλίσκου, ὅς τοῦ κατὰ Γιζεριχοῦ σταλέντος μεγάλου στόλου ἐξήρχε. Λέων ὁ Ζήνωνος υἱὸς καὶ Ἀριάδνης, νήπιος ἔτι ὢν, βασιλεὺς προχειρίζεται παρά τοῦ πάππου αὐτοῦ μεγάλου Λέοντος· ὅς ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, καὶ στέψας τὸν ἴδιον πατέρα Ζήνονα, Βηρίνης καὶ Ἀριάδνης συναραμένων αὐτῶν, ἐτελεύτησε. Ζήνων Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔτη κζ' μῆνας δ', αἰρετικὸς τῆς συγχυτικῆς αἵρέσεως τῶν ἀκεφάλων. ἐπὶ τούτου ἐκτίσθη τὸ Ἀμμώριον. τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει ἐν προοιμίῳ Μεσοποταμίαν μὲν Σαρακηνοὶ Θράκην δὲ κατέδραμον Οὐννοὶ, σφόδρα τοῖς πράγμασι κακῶς λυμαινομένου τοῦ βασιλέως, καὶ ἡδοναῖς ἀτόποις καὶ πράγμασι σχολάζοντος. ἦν γὰρ ὁ Ζήνων τῆς κακίστης καὶ εἰδεχθοῦς γενεᾶς τῶν Ἰσαύρων, δασύς τε καὶ εἰδεχθέστατος, ὥσπερ Ἕλληνες ζωγραφοῦσι τὸν Πᾶνα τραγοσκελῆ καὶ δασύκνημον, τὴν χροιάν μέλας, τὴν ἡλικίαν ἀσύμβλητος, ὀργίλος, μνησίκακος καὶ φθόνου μεστός. γυνὴ δὲ τούτου Ἀριάδνη. Βασιλίσκος δὲ ὁ Βηρίνης ἀδελφός, ἐν Ἡρακλείᾳ διατρίβων τῆς Θράκης, ἐστασίασε κατὰ Ζήνωνος· ὃν φοβηθεὶς ὁ Ζήνων σὺν Ἀριάδνῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς φεύγει εἰς Ἰσαυρίαν κατὰ τι φρούριον ὄχυρον Οὐβαρα καλούμενον. Βασιλίσκος δὲ ἐν τῷ κάμπῳ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς, Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καίσαρα 1.616 ἐποίησε, καὶ Ζηνωδιαν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Αὐγουσταν ἔστεψε, καὶ εὐθέως κατὰ τῆς πίστεως παρετάξατο. τούτου δὲ ἀναγορευθέντος ὁ συμβὰς ἐμπρησμὸς κατὰ τὴν πόλιν τὸ ἀνθηρότατον μέρος διέφθειρεν· ἐν γὰρ τῷ μέσῳ τῶν Χαλκοπρατίων ἀρξάμενος αὐτὰς τε ἀνάλωσεν ἄμφω τὰς στοὰς καὶ τὰ προσεχῆ πάντα, τὴν τε καλουμένην βασιλικὴν, ἐν ἧ ἀπέκειτο βιβλιοθήκη ἔχουσα βίβλους μυριάδας δώδεκα, μεθ' ὧν βιβλίων καὶ τὸ τοῦ δράκοντος ἕτερον ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένα τὰ τοῦ Ὀμήρου ποιήματα, ἢ τε Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια, χρυσεῖς γράμμασι, μετὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τῶν ἠρώων πράξεως. συνέφθειρε δὲ καὶ τῆς μέσης τῶν παλατίων ἐκατέρωθεν στοᾶς καὶ τῶν Λαύσου τὰ κάλλιστα ἀναθήματα· πολλὰ γὰρ τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων αὐτόθι ἐνίδρυτο, τῆς Ἀφροδίτης τῆς ἐν Κνίδῳ τὸ περιβόητον, καὶ τὸ τῆς Σαμίας Ἥρας, καὶ τὸ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς ἐξ ἄλλης ὕλης, ἦν Ἄμισις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς τῷ σοφῷ Κλεοβούλῳ ἀπέστειλε,

καὶ ἄλλα μυρία. ἐπέδραμε δὲ τὸ πῦρ καὶ μέχρι τοῦ καλουμένου φόρου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. διὰ τοι ταῦτα μισεῖσθαι τὸν Βασιλί σκον συνέβη παρὰ πάσης τῆς πόλεως, ἐμπρησμὸν ἀποκαλούντων αὐτὸν καὶ τῆς βασιλείας ἀφανισμόν· ὁ γὰρ βασιλίσκος τὸ θηρίον καὶ ὁ ἐμπρησμὸς ἰσόψηφα τυγχάνουσι. γράφει τοίνυν ἡ σύγκλητος πρὸς Ζήνωνα, καὶ προσλαβὼν ἐκεῖνος Ἴλλόν τε καὶ τοὺς Ἰσαύρους καὶ Λυκάονας καὶ ἄλλους ὅσοι πρὸς τὰς καινοτομίας ἐπτόνηται, ἐπὶ εἰσιν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον μετὰ χειρὸς βασιλικῆς, καὶ πάλιν τῆς τυραννίδος ἐπιλαμβάνεται (οὐ γὰρ λέγω βασιλείας), καὶ τὸν Βα 1.617 σιλίσκον ἐξαγαγὼν τῆς ἐκκλησίας ἢ πρὸ τούτου προσπέφευγε, μετὰ μυρίους ὄρκους φρικωδεστάτους ἐξορίζει ἐν Κουκουσῶ τῆς Καππαδοκίας, ἀποκλείσας δὲ εἰς ἓνα πύργον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις λιμῶ διαφθείρει. Τιμόθεόν τε τὸν Αἴλουρον ἀνεκαλέσατο, καὶ Πέτρον τὸν Κναφέα κρυπτόμενον ἐν τῇ μονῇ τῶν ἀκοιμητῶν, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐπαρρησιά ζοντο κατὰ τῆς ἀληθείας. ὁ δὲ Αἴλουρος συναγαγὼν ἀτάκτους Ἀλεξανδρεῖς ἐνδημοῦντας τῷ Βυζαντίῳ, ἐκ τοῦ παλατίου πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἦλθεν ἐποχούμενος ὄνον, καὶ τὴν Ὀκτάγωνον κατα λαβὼν πτωθεὶς συνετρίβη τὸν πόδα, καὶ μετ' αἰσχύνης ἀντέ στρεψε. τοῦτον ὁ Βασιλίσκος ἔτι ὦν μετὰ τύπων εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τῆς συνόδου ἐξέπεμψεν. ὃν ἰδόντες εἰσερχόμενον ἐν Ἀλεξανδρεία οἱ σπουδασταὶ ἠρώτων "ἐψώμισας τοὺς ἐχθρούς σου, πάπα;" ὁ δὲ "ναὶ οὕτως ἐψώμισα" ἀπεκρίθη. καὶ Πέτρον δὲ τὸν Κναφέα εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ ἀμφοτέρους κατὰ τῆς ἀληθείας ἀπέστειλεν ἐνισχύσας. ὁ δὲ Σαλοφακίολος Τιμόθεος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας τοῦτο ἀκούσας ὑπεχώρησεν ἐν τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Κανώπου, ὦν ἐγεγόνει καὶ τῆς ἀσκήσεως. Πέτρος δὲ ὁ Κναφεὺς καταλαβὼν τὸν θρόνον εἰς ἀναθέματα καὶ ταραχὰς ἐξώρμησεν. ὅθεν φόνοι καὶ ταραχαὶ διὰ τὴν προσθήκην τοῦ τρισαγίου γεγόνασιν· αὐτὸς γὰρ προστέθεικε τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. Βασιλίσκος δὲ τύπῳ γενικῶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐξέβαλεν, Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως κελεύσας τὸ αὐτὸ 1.618 ποιεῖν. ἀλλ' ἡ πόλις ἅπασα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ Βασιλίσκου ἐλθόντες τοῦτον ἐκώλυσαν. Ἀκάκιος δὲ μελανειμονήσας τὸν θρόνον καὶ τὸ θυσιαστήριον κατέλιπε. καὶ Δανιὴλ δὲ ὁ μέγας δι' ἔνθεον ζῆλον ἀποβὰς τοῦ στύλου Ἀκακίῳ τε καὶ τῷ λαῷ συνεκκλησίαζε. τῷ γ' ἔτει Πέτρον τὸν Κναφέα διὰ τὸ συνδραμεῖν Βασιλί σκῳ ψήφῳ τῆς ἀνατολικῆς συνόδου καθαιρεῖ Ζήνων καὶ εἰς Πιτυοὺς ἐξορίζει. ὁ δὲ λαθῶν προσφεύγει τῷ ἀγίῳ Θεοδώρῳ ἐν Εὐχαΐταις. Τιμόθεος δὲ ὁ Αἴλουρος ἐν τούτοις θνήσκει. ἀντ' αὐτοῦ δὲ Πέτρος ὁ Μογγὸς εἰσάγεται, ἀνὴρ κακοῦργος καὶ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς, ὃς προκαθηρημένος ἤδη χειροτονεῖται ὑπὸ ἐνὸς ἐπισκόπου, καὶ τούτου καθηρημένου. τούτῳ κατὰ θεοῦ ζῆλον ἐπελθόντες οἱ μοναχοί, λ' ἰμόνας ἡμέρας ληστρικῶς κρατήσαντι, τῆς ἐπισκοπῆς ἀπελαύνουσι, καὶ Τιμόθεον πάλιν τὸν Σαλοφακίον ἀποκαθιστῶσιν ἀξίως τῷ θρόνῳ.

τῷ δ' ἔτει ἐγένετο σεισμὸς φοβερὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κε', καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι πολλαὶ καὶ οἰκίαι καὶ ἔμβολοι ἕως ἐδάφους, κατεχώσθη δὲ πλῆθος ἀνθρώπων ἀναρίθμητον. ἔπεσε δὲ καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου, καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἢ εἰς τὸν κίονα τοῦ Ταύρου, καὶ τὰ ἔσω τείχη περὶ διάστημα ἰκανόν. καὶ ἐκράτει ὁ σεισμὸς χρόνον πολύν, ὥστε τὴν πόλιν ἐποζέσαι. τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸ τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Βαρνάβα λείψανον εὗρέθη ἐν Κύπρῳ, ὑπὸ δὲ 1.619 ἔρον κερασέαν ἰστάμενον, ἔχον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἰδιόγραφον αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα. ἐξ ἧς προφάσεως ἔκτοτε γέγονε μητρόπολις ἡ Κύπρος, καὶ τοῦ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἀντιόχειαν ἀλλ' ὑπὸ Κωνσταντινουπόλιν. τὸ δὲ τοιοῦτον εὐαγγέλιον Ζήνων ἀπέθετο ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Στεφάνου ἐν τῇ Δάφνῃ. τῷ ιβ' ἔτει Φηλιξ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀγίων

ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου σύνοδον ποιήσας δύο ἐπισκόπους καὶ ἕκδικον ἔπεμψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, γράψας Ζήνωνι καὶ Ἀκακίῳ ἐκβαλεῖν Πέτρον τὸν Μογγὸν ὡς αἰρετικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας. Τῷ ιγ' ἔτει, τῶν ἀπὸ Ῥώμης κρατηθέντων ἐν Ἀβύδῳ γνώμη Ζήνωνος καὶ Ἀκακίου καὶ τῶν γραμμάτων ἀφαιρεθέντων καὶ ἐν φρουρᾷ βληθέντων, ἠπέλιξε Ζήνων τούτους ἀνελεῖν, εἰ μὴ κοινωνήσουσιν Ἀκακίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ Μογγῷ. Τῷ ιε' ἔτει Ζήνων τῇ βουλῇ Ἀκακίου τοὺς κατὰ τὴν ἐφῶν ἐπισκόπους ἐβιάζετο ὑπογράψαι τῷ ἐνωτικῷ, ὅπερ αὐτὸς Ἀκάκιος ἐποίησεν ἐξ ἰδίας καρδίας συντάξας, καὶ κοινωνῆσαι Πέτρῳ τῷ Μογγῷ. τοὺς δὲ τῆς Ῥώμης ἀποκρισιαρίους παρέπεισε χρήμασι κοινωνῆσαι Ἀκακίῳ παρὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτοῖς. τοῦτο μαθὼν ὁ Φῆλιξ καθῆρε τούτους, γράψας καὶ Ἀκακίῳ καθαίρεσιν· ἦνπερ δεξιόμενος Ἀκάκιος ἀναισθήτως περὶ αὐτὴν εἶχε, καὶ τὸ ὄνομα Φήλικος ἐξῆρε τῶν διπτύχων. Τῷ ι' ἔτει Πέτρος ὁ Μογγὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπέθανε, 1.620 καὶ Ἀθανάσιος ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτονήθη ὁ ἐπίκλην Κηλήτης. Ζήνων δὲ ὁ βασιλεὺς ἀνεθεὶς τῶν τυράννων ἐξέβαλε τῆς ἐκκλησίας Ἀντιοχείας Καλανδίωνα καὶ ἐξώρισεν εἰς Ὁασιν, Πέτρον δὲ τὸν Κναφεά κατέστησεν ἐν αὐτῇ, ὃς ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν πολλὰ κακὰ ἐποίησεν, ἀναθεματισμούς τε πάλιν τῆς συνόδου καὶ ἐκβόλας ἐπισκόπων ἀνεπιλήπτων ἀντιστασιαγῶν τε καὶ χειροτονίας ἀθέσμων καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. πρότερον δὲ προσέθηκε τῷ τρισαγίῳ "Χριστὲ βασιλεῦ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς." ὕστερον δὲ ἐλθὼν περιεῖλε τὸ Χριστὲ βασιλεῦ. Ξεναΐας δὲ ὁ δοῦλος τοῦ Σατανᾶ τὴν δεσποτικὴν εἰκόνα καὶ τῶν ἁγίων ἐδίδασκε μὴ δέχεσθαι. Πέτρος γὰρ ἦν τῷ γένει, δοῦλος δὲ τῆν τύχην. ἀποφυγὼν δὲ τοῦ ἰδίου δεσπότη ἐπὶ Καλανδίῳ τὰς περὶ Ἀντιόχειαν κώμας ἀνεστάτω ἀπὸ τῆς πίστεως. ἀβάπτιστος δὲ ὢν κληρικὸν ἑαυτὸν εἶναι ἔλεγε. τοῦτον Καλανδίῳ ἀπήλασε, Πέτρος δὲ ὁ Κναφεὺς ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως χειροτονήσας μετωνόμασε Φιλόξενον. μαθὼν δὲ ὕστερον ἀβάπτιστον εἶναι, ἀρκεῖν αὐτῷ τὴν χειροτονίαν ἀντὶ βαπτίσματος ἔφησεν. Εὐθύμιος δὲ ὁ ὀρθοδοξότατος Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον, τὸν κακῶς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα, τῆς ἐκκλησίας ἐδίωκεν ὡς αἰρετικὸν καὶ ὁμόφρονα Εὐτυχοῦς. Τῷ ιζ' ἔτει Ζήνων ἤρετο Μαριανὸν τὸν σοφώτατον κόμητα· ἦν γὰρ μυστικά τινα εἰδώς, ἃ καὶ προέλεγεν αὐτῷ. φησὶ γάρ "τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει;" ὁ δὲ εἶπεν ὅτι καὶ τὴν βασιλείαν σου 1.621 καὶ τὴν γυναῖκά σου διαδέξεται τις ἀπὸ σιλεντιαρίων, ἐμὲ δὲ ἀδίκως ἀποκτενεῖς. καὶ ἀμφοτέρω ἐν καιροῖς τοῖς ἰδίῳ γεγονάσι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Πέτρος ὁ Κναφεὺς τέθηκε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Παλλάδιος, πρεσβύτερος τῆς ἐν Σελευκίᾳ ἐκκλησίας τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης, προεβλήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας. συνεψηφίσθη δὲ τούτῳ καὶ Ἰωάννης ὁ Κωνσταντίνου καὶ Ἀναστάσιος ὁ κακῶς βασιλεύσας σιλεντιάριος.

Ὁ μέντοι Ζήνων ἐπαρθεὶς ὑψηλοφροσύνη πρὸς δημεύσεις καὶ φόνους ἀδίκους χωρεῖ, καὶ πάντα ἄνθρωπον αἰτιώμενος διὰ τῆς οἰασοῦν αἰτίας ἀνήρει. τὸ δ' ἀληθὲς εἰπεῖν, ὑπὸ μελαγχολίας καὶ δαιμονίῳ κρατούμενος ἀνεῖλεν οἰκτρῶς καὶ ἀπανθρώπως Ἴλλον τὸν μάγιστρον, δι' οὗ καὶ τὴν ζωὴν σχεδὸν ἔσχε καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. ἀναιρεῖ δὲ καὶ τὸν θαυμαστὸν καὶ περὶ ποιήσιν ἐπῶν ἀξιόλογον ἄνδρα Πελάγιον τὸν πατρίκιον, ἐλευθεροστομῶν εἰδότα, ὡς φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ φανερώς ἐλέγχοντα τὰς ἀθεμίτους Ζήνωνος πράξεις· ὃς ἐν τῷ μέλλειν ἀδίκως τελευτᾶν τοιάσδε φωνὰς ἠφίει πρὸς τὸν τῶν ὄλων θεόν, εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἀναπετάσας, "αἰ θεὲ δικαιοσύνη, ἐμοὶ μὲν ἐπάγεται βίαιος θάνατος, διότι τὰς πολλὰς βίας Ζήνωνος ἐλευθεροστομῶν ἀνέστελλον, καὶ ὅτι τὸν ἡλίθιον ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐ συνεχώρουν βασιλεῖα γενέσθαι· σὺ δέ, δέσποτα παντοδύναμη, ὧ μέλει τὰ τοῦ δικαίου, θᾶπτον αὐτοῖς τῆς μαιφονίας ἀπαιτήσεις τὰς εὐθύνας." τούτου φέρεται ἱστορία δι' ἐπῶν γεγραμμένη ἀπὸ Αὐγούστου 1.622

Καίσαρος. τούτου πόνημα καὶ τὰ καλούμενα Ὀμηρόκεντρα καὶ ἄλλα μυρία θαύματος ἄξια. τὰ ὅμοια δὲ πέπονθε καὶ Ζώσιμος ὁ Γαζαῖος ῥήτωρ καὶ Ἀρκάδιος ὁ ἑπαρχος καὶ ἄλλοι τῶν ἐπισήμων. τοιούτου γὰρ καὶ τοσοῦτου γεγονότος τοῦ Ζήνωνος ἔν τε φόνοις καὶ ἀθεμίτοις πράξεσιν, οὐκ ἠμέλησε τὸ θεῖον εἰς τὴν τοῦ του ἀναίρεσιν, ἀλλὰ σφοδραῖς καὶ ἀδιαγνώστοις ὀδύναϊς πᾶν τὸ σῶμα περιβαλὼν βιαίως τοῦ ζῆν ἀπεστέρησε. λόγος δὲ ἐφέρετο ὅτι ἔκ τινος θείας δυνάμεως ἐκατατομήθη ἀοράτως, μόνης τῆς δέρεως τῷ τραχήλῳ συνημμένης. τῆς οὖν γαμετῆς αὐτοῦ καὶ τῶν θαλαμηπόλων τῆς οἰκείας ἀσφαλείας προνοουμένων, εἴασαν τὸν νεκρὸν κείμενον γυμνὸν ἐπὶ σανίδος, καὶ μόλις ἀμφὶ τὸν ὄρθρον τῶν οὐ προσηκόντων τις ἔρριψεν αὐτῷ σινδόνα. μετὰ δὲ τὸ κατατεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ ἔφασαν οἱ σωματοφύλακες οἱ ἐν τῷ τάφῳ τεταγμένοι γοερὰν φωνὴν ἐπὶ δύο νύκτας ἀποδίδοσθαι ἐκ τοῦ μνήματος αὐτοῦ "ἐλεήσατε, ἐλεήσατε, καὶ ἀνοίξατέ μοι." τῶν δὲ εἰπόντων ὅτι ἄλλος βασιλεύει, ἔφη "οὐδὲν μοι μέλει· εἰς μοναστήριον ἀπαγάγετέ με." τῶν δὲ μὴ ἀνοιξάντων, λέγεται μετὰ τινα χρόνον τὸ μνημεῖον ἀνοιγῆναι, καὶ εὑρεθῆναι αὐτὸν ὑπὸ πείνης φαγόντα τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ τὰ καλῖγια ἃ ἐφόρει, διὰ τὸ συχνῶς τῷ κατόχῳ νοσήματι κρατεῖσθαι, καὶ προφιλιωθῆναι ἔτι ζῶντος αὐτοῦ τὴν Ἀριάδην τῷ Ἀναστασίῳ, ὅθεν καὶ οἱ φύλακες τῶν βασιλικῶν μνημάτων τῇ παραγγελίᾳ αὐτῆς πρὸς τὸ μὴ ἀνοιγῆναι τὸν Ζήωνα ἐτυπώθησαν ἔκτοτε. 1.623 Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς χρόνοις Περόζης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς πάλιν ἐπιστρατεύσας ἐπὶ τοὺς λευκοὺς Οὐννοὺς τοὺς Νεφθαλίτας ἀπώλετο πανστρατί. ὀρύξαντες γὰρ τάφρον βαθεῖαν καὶ καλά μους ἐπιθέντες καὶ γῆν ἐπιχώσαντες ἔμεναν ἔνδον, ὀλίγους δὲ ὑπαντήσασιν τούτοις ἀφέντες, καὶ αὐθις εἰς φυγὴν τραπέντες καὶ τὰ στενὰ διαβάντες, ἃ σφίσι γνῶριμα ὑπῆρχον. οἱ δὲ Πέρσαι μὴδὲν δεινὸν ὑποπεύσαντες ἀκρατῶς τούτους ἐδίωκον, καὶ πάντες ὁμοῦ σὺν τῷ Περόζῃ καὶ τοῖς αὐτοῦ παισὶν εἰς τὸ βάραθρον συμπεσόντες ἀπώλοντο. ὁ δὲ Περόζης αἰσθόμενος τοῦ δεινοῦ, τὸν μάργαρον ὃν εἶχε λευκότερον καὶ μέγαν, εἰς ὑπερβολὴν ὑπέρτιμον, ἐξ ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ ἀφελόμενος ἔρριψεν, ἵνα μὴ τις ὀπίσω αὐτοῦ τοῦτον φοροῖη ἢ γνῶριμος γένηται ὡς βασιλεὺς, ἐπεὶ ἀξιοθέατος ὑπερφυῶς ἦν. καὶ οὕτω Περόζης διεφθάρη σὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ. ἤρξαν δὲ Περσῶν οἱ βάρβαροι χρόνους δύο εἰς φόρου ἀπαγωγὴν. καὶ πάλιν οἱ ὑπολειφθέντες Καβάδην τὸν τούτου υἱὸν εἶχον βασιλέα.

Περὶ δὲ τοῦ μαργαρίτου, πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ εὑρέθη, τοι αὐτὴν εὔρομεν ἱστορίαν. ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ τῷ πρὸς βορρᾶν κειμένῳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης τρέφονται μαργαρίται ὑπὸ κτε νῶν, οὓς τινες ζάμβακας ὀνομάζουσι. τούτων τῶν κτενῶν εὑρέθη τρέφων ἐν ἑαυτῷ κτεῖς εἷς μαργαρίτην ὑπερφυῖ καὶ λαμπρότατον. αὐξηθέντος δὲ τούτου καὶ παρὰ τὸ μέτρον γεγονότος αὐγᾶς τε δίκην ἀστραπῆς ἀκτινοβολοῦντος καὶ διαπέμποντος, ἠράσθη κύων θαλάττιος τῆς αὐγῆς τοῦ μαργαρίτου, καὶ τῆς αὐτοῦ ὠραιότητος 1.624 οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ὅπου δ' ἂν ἦγε τὸ ῥεῦμα τὸ ἔλυτρον τοῦ κτε νός, ἐκεῖ καὶ τὸν κύνα δαίμων τις ἀλιτήριος ἐξεβάκχευεν. ἀλιεὺς οὖν τις τὸ ξένον τοῦτο θεασάμενος τέρας ἐδοκίμασε διὰ τινος μηχανῆς ἀποσυλῆσαι τὸν κτένα. ἀλλ' ὁ κύων οὐκ ἐνεδίδου· ἄρ πάζων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὸ βάθος ἐνήγε. καταμηνύει τοιγαροῦν ὁ ἀλιεὺς τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν τὸ τοῦ μαργάρου κάλλος· ὁ δὲ δίδωσιν αὐτῷ ἄνδρας τοὺς ἐπὶ τὴν ἄγραν τοῦ μαργάρου συμπράξοντας. ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τινὰς ἡμέρας ἐγκαρτερήσαντες, ἔτυχε τὸν κύνα μικρὸν ὑποχωρῆσαι. εὐθὺς οὖν ὁ ἀλιεὺς δισκεύσας αὐτὸν ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ καταδύς ἐν τῷ βάθει ἐδράξατο τοῦ κτενός καὶ τὸν μαργαρίτην ἀνήγαγε, καὶ εὐθέως ἀναδραμὼν ὑψωσε τὴν χεῖρα, καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἠρπάγη ὁ μάργαρος. πρὶν δὲ φθάσαι εἰσελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ λέμβῳ, φθάσας ὁ κύων διέσπασε καὶ κατερόφησε τὸν

ταλαίπωρον. ὁ δὲ μάργαρος ἀπεκομίσθη τῷ βασιλεῖ, ὃς καὶ ἤσθεις τῷ τούτου θεάματι τοὺς παῖδας τοῦ ἀλιέως μεγάλας ἡμίψατο δωρεαῖς. τοῦτον τὸν μαρ γαρίτην βουλευθεὶς ὠνήσασθαι Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας χρυσοῦ λίτρας ἑκατὸν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς βαρβάρους· ἀλλ' οὗτοι οὐ κατένευσαν, μνημόσυνον τῆς Περσικῆς ἀπονοίας τοῦτον φυλάττοντες. Καβάδης δὲ ὁ τοῦ Περόζου ὑστατος υἱός, τῆς βασιλείας δραξάμενος, ἐπὶ τὸ βιαιότερον τῇ ἀρχῇ ἐχράτο καὶ κοινὰς τὰς γυναικας ἐνομοθέτησεν ἔχειν. ὅθεν οἱ Πέρσαι τοῦτον τῆς ἀρχῆς ἀπήλασαν καὶ δῆσαντες εἰς φυλακὴν τὴν λεγομένην Λήθην ἐνέβαλον, 1.625 τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Βάλβην βασιλέα ἐποίησαν. ἡ δὲ γυνὴ Καβάδου διηκόνει αὐτῷ ἐν τῇ φυλακῇ. ὁ δὲ τῆς εἰρκτικῆς ἄρχων ἤρξατο ἔρᾶν τῆς γυναικὸς εὐπρεπεστάτης οὔσης. ὁ δὲ Καβάδης παρεκάλει τὴν γυναῖκα ἐνδοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ, εἴ πως δυνηθῆ ἔκφυγεῖν τοῦ φρουρίου. τούτου δὲ γενομένου ἀκωλύτως ἡ γυνὴ πρὸς Καβάδην εἰσιούσα τοῦτον ἐθεράπευσε. φίλος δὲ Καβάδῃ ὀνόματι Σεσώσης ἐδήλου τῷ Καβάδῃ διὰ τῆς γυναικὸς ὡς ἵππους καὶ ἄνδρας ἐμπαρασκευοῦς ἔχω ἐν τινὶ χωρίῳ. ὁ δὲ Καβάδης νυκτὸς ἐπιλαβούσης πείθει τὴν γυναῖκα τὴν ἐσθῆτα αὐτῆς αὐτῷ ἀλλάξασθαι, καὶ ἐξελθεῖν μὲν αὐτόν, ἐκείνην δὲ ἐν τῇ φυλακῇ καθέζεσθαι. καὶ οὕτω Καβάδης ἐξελθὼν τοῦ δεσμωτηρίου καὶ ἵππῳ ἐπιβάς σὺν τῷ Σεσώσῃ πρὸς Οὐννοὺς τοὺς Νεφθαλίτας ἀφίκετο. ὁ δὲ τούτων βασιλεὺς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δίδωσιν εἰς γυναῖκα αὐτῷ, καὶ στράτευμα δούς πολὺ ἐπὶ Πέρσας ἐξέπεμψεν. εἰσβαλὼν δὲ εἰς Περσίδα ἐν οὐδενὶ πόνῳ τῆς βασιλείας ἐκράτησε, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκτυφλώσας εἰς φυλακὴν ἐνέβαλε. τὴν δὲ βασιλείαν ἀσφαλῶς διεφύλαξεν (ἦν γὰρ ἀγχίνους καὶ δραστήριος) καὶ ἐκράτει μετὰ ταῦτα ἔτη ἰα', καταλύσας τοὺς νόμους πάντας οὓς προεξέθετο. Μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευταίην ἡ βασίλισσα καὶ ἡ σύγκλητος καὶ τὸ στράτευμα Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον ἀναγορεύουσι βασιλέα, τῆς τῶν ἀκεφάλων ἤτοι συγχυτικῶν ὄντα αἰρέσεως. ἦν δὲ τῷ σώματι μήκιστος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων χαροποὺς καὶ γλαυκοὺς μετρίως, φαλακρὸς ἠρέμα καὶ πολίος. 1.626 ἄγει δὲ αὐτόν ἐπὶ τὴν μοναρχίαν Οὐρβίκιος εὐνοῦχος, τότε μεγάλῃσιν παρὰ τῆς βασιλείας ἔχων δύναμιν. μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν ἀπαιτεῖται ὁμολογίαν παρὰ Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸ μὴ σαλεῦσαί τι τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως, ἀνάξιον αὐτὸν ἀποκαλῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν βασιλείας. βιαζομένης δὲ αὐτὸν Ἀριάδνης καὶ τῆς συγκλήτου δίδωσιν αὐτοῦ τὸ ἰδιόχειρον τῷ πατριάρχῃ, κυροῦν τὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὑπὲρ τῆς πίστεως δόγματα, καὶ οὕτω στεφθεὶς Ἀριάδνην ἄγεται εἰς γάμον, οὕτω πρότερον γαμετῇ συνοικήσας. ἐκράτησε δὲ ἔτη κζ' μῆνας δ'. ἐπὶ τούτου Μανιχαῖοι καὶ Ἀρειανοὶ ἔχαιρον, Μανιχαῖοι μὲν ὡς μὴ πρὸς τοῦ βασιλέως ζηλωτρίας οὔσης καὶ προσφιλοῦς αὐτοῖς, Ἀρειανοὶ δὲ ὡς Κλέαρχον τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀδελφὸν τῆς κακῆς φρονος μητρὸς αὐτοῦ, ὁμόδοξον ἔχοντες. Τούτου τῷ πρώτῳ ἔτει Εὐθύμιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, συναγαγὼν τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἐκύρωσε. τούτου τοῦ Ἀναστασίου τὸ τῆς βασιλείας σχῆμα λαβόντος ἐν τῷ τοῦ ἵπποδρόμου καθίσματι ἅπας ὁ δῆμος ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος εὐθυβόλως ἐβόησεν "ὡς ἔζησας, οὕτω καὶ βασιλεύσον, δέσποτα." πρὸ ὧδων γὰρ ἀλεκτρονίων εἰς ἐκκλησίαν φοιτῶν ἄχρι τῆς ἀπολύσεως ἴστατο ἐξιλεούμενος τὸ θεῖον, νηστεύων πολλὰ καὶ τὰ προσόντα αὐτῷ πένησι καὶ πτωχοῖς διαδιδούς. οὗτος τοὺς δηλᾶτορας ἐκ τῆς πόλεως τελείως ἐξέκοψεν. ἀφῆκε δὲ καὶ τὸ τέλος τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου. ὁ δὲ χρυσὸς ἀργυρὸς τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ἦν· πᾶς πενόμενος καὶ προσαιτῶν 1.627 καὶ πᾶσα πόρνη καὶ ἀπολελυμένη καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἀπελευθέρως συνεισφορὰν ἐποιοῦντο κοινὴν πρὸς τὸ δημόσιον ὑπὲρ οὐροῦ καὶ κοπρίας κτηνῶν τε καὶ κυνῶν τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ πόλεσι διατριβόντων· καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος νόμισμα ἀργυροῦν συνεισέφερον, ὁμοίως καὶ ἡ γυνή, ἵππος δὲ καὶ ἡμίονος καὶ βοῦς τὸ αὐτὸ συνεισέφερον, ὄνος δὲ καὶ κύων

φόλλεις ἔξ. καὶ ἦν ὄδυρμος πολὺς ἔν τε χώρα καὶ πόλει τούτων εἰσπραττομένων ἀσυμπαθῶς, πρέσβεις τοίνυν δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναχῶν, καὶ Τι μοθέου τοῦ Γαζαίου ἀνδρὸς τὰ πάντα σοφοῦ τραγωδίαν ποιήσαντος ὑπὲρ τοῦ τοιούτου, ταῦτα ἐξέκοψε. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ περίβλεπτον φιλοτιμίαν τῆς πολυταλάντου καὶ πανώλου εἰσφορᾶς τοῦ καλουμένου τετραετηρικοῦ χρυσαργύρου κατέλυσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ πυρὶ ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐναντίον πάντων κατέκαυσε τὰ τῆς τοιαύτου συντελείας κατάγραφα. καὶ τὰ μὲν πολιτικὰ φιλοτίμως οὕτως ἐπηνωρθοῦτο, εἰς δὲ τὰ εἰς τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν συντείνοντα δριμύς καὶ ἀδυσώπητος γέγονε· τῷ γὰρ δευτέρῳ ἔτει αὐτοῦ μετὰ βίας τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ παρὰ Εὐθυμίου ἔλαβε.

Τῷ ε' ἔτει τοὺς τυράννους διὰ Ἰωάννου τοῦ Σκίθου παρῆλαβεν. Εὐθυμῖω δὲ τῷ ἐπισκόπῳ, ἐχθρῶ αὐτοῦ ὄντι διὰ τὴν πίστιν, ἐδήλωσεν "αἰ εὐχαί σου αἰ μεγάλαι τοὺς φίλους σου ἠσβόλωσαν." τοῦτόν τε καθαιρεῖ καὶ εἰς ἔξορίαν παραπέμπει. Μακε 1.628 δόνιον δὲ προχειρίζεται ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. ὁ δὲ κακῶς πεισθεὶς τῷ Ἀναστασίῳ ὑπέγραψε τῷ ἐνωτικῷ Ζήνωνος. Τῷ ἡ' ἔτει Μακεδόσιος γνῶμη τοῦ βασιλέως ἐνώσει τὰ μοναστήρια τῆς βασιλίδος ἔσπευδεν, ἀποσχισθέντα διὰ τὸ ἐνωτικὸν Ζήνωνος. καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους συναγαγὼν τὰ ἐν Χαλκηδόνι καλῶς δογματισθέντα ἐγγράφως ἐβεβαίωσε. Θεοδῆριχος δὲ ὁ Ἄφρος διάκονος ἔχων ὀρθόδοξον, πάνυ ἀγαπώμενος ὑπ' αὐτοῦ, μεταθέμενος δὲ εἰς ἀρειανισμόν χαριζόμενος Θεοδῆριχῶ ἀρειανίζοντι, ἀπέτεμε ξίφει, εἰπὼν "εἰ τῷ θεῷ τὴν πίστιν οὐκ ἐφύλαξας, ἐμοὶ πῶς φυλάξεις;" Τῷ ι' καὶ ια' ἔτει γέγονε πάλιν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὴ ἐν τε Φοινίκη καὶ Συρία, καὶ οἱ Βούλγαροι τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ τῇ Θράκῃ ἐπιτρέχουσι. Τῷ ιβ' ἔτει σπένδεται πρὸς Ἀρέθαν Ἀναστάσιος, καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ Παλαιστίνη καὶ Ἀραβία καὶ Φοινίκη πολλῆς γαλήνης καὶ εἰρήνης ἀπήλαυον. ἐν Νεοκαισαρείᾳ δὲ μέλλοντος γίνεσθαι σεισοῦ στρατιώτης ὁδεύων εἶδε δύο στρατιώτας ἐπ' αὐτὸν ἰόντας, καὶ ὀπισθεν ἄλλον κράξαντα "φυλάξατε τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἡ θήκη Γρηγορίου ἐστίν." γενομένου δὲ τοῦ σεισοῦ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπτώθη, πλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Γρηγορίου. Τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει Καβάδης ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐκ στρατεύσας Ἄμιδα τὴν πόλιν πορθεῖ. 1.629 Τῷ ιδ' ἔτει πολλοὶ πόλεμοι μετὰ Καβάδῃ γεγόνασιν. τούτῳ τῷ ἔτει ἵππικοῦ γενομένου ἀταξία γέγονε τῶν δύο μερῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων· ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ὃν εἶχεν ἀπὸ παλλακῆς. σφόδρα οὖν λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς πολλοὺς ἐτιμωρήσατο. τούτῳ τῷ ἔτει ἐχώνευσεν πολλὰ χαλκουργήματα ἐξ ὧν ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐποίησε τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἔστησεν εἰς κίονα τοῦ Ταύρου· ἡ γὰρ πρώτη ἐστῶσα Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ σεισοῦ καὶ συνετρίβη. τότε καὶ ἀνήρ τις χειμευτής, ἐκ τῶν τῆς χειμῆς τεχνῶν εὐφυῆς ὧν ταῖς ἀπάταις ὀφθαλμοπλανῆσαι, ὑπεδείκνυν ἀργυροπράταις καὶ ἐτέροις χεῖρας καὶ πόδας ἀνδριάντων καὶ ἕτερα εἶδη χρυσαῖ, λέγων θησαυρὸν εὕρηκέναι, καὶ πολλοὺς ἀπατήσας εἰς πενίαν ἤνεγκε. φήμης οὖν περὶ αὐτοῦ γενομένης κρατηθεὶς ἤχθη τῷ Ἀναστασίῳ. ὁ δὲ προσήνεγκεν αὐτῷ χαλινὸν ἵππου ὀλόχρυσον διὰ μαργαριτῶν· ὃν λαβὼν ὁ βασιλεὺς ἔφη "ὄντως σύ, εἰ καὶ πάντας ἠπάτησας, ἐμὲ οὐκ ἀπατήσεις." καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς τι φρούριον, ἐνθα καὶ τελευτᾷ. Τῷ ι' ἔτει ἀνεθεὶς τῶν πολέμων Μακεδόσιον τὸν πατριάρχην διαστρέψαι τῆς ὀρθῆς πίστεως ἔσπευδε. πολλοὶ δὲ τῶν ἐπισκοπῶν Ἀναστασίῳ χαριζόμενοι τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀντέπιπτον. Μανιχαῖον δὲ τινα ζωγράφον Συροπέρσιν ἀπὸ Κυζίκου Ἀναστάσιος ἤγαγεν ἐν σχήματι πρεσβυτέρου, ὃς ἀλλότρια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀγίων εἰκόνων ἐτόλμησε γράψαι καὶ φασματώδη 1.630 ἐν τῷ παλατίῳ γνῶμη τοῦ βασιλέως, χαίροντι τοῖς Μανιχαϊκοῖς· ὅθεν καὶ στάσις τοῦ λαοῦ γέγονε μεγάλη. Ἀσχόλιον δὲ τινα ὁ

Μακεδόνιος ἐν ἔχθρᾳ φονικῇ σπασάμενον κατ' αὐτοῦ μάχαιραν ἐξ ὑποβολῆς τῶν ἐχθραινόντων αὐτῆς, τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ μνησι κακῆσαι ὥστε καὶ μηνιαίας αὐτῷ ἀννώνας προσέταξε λαβεῖν· πρᾶος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ. τοῦτο δὲ πρῶην καὶ εἰς ἱεροσυλίαν ἔπραξε. δύο τινῶν ἀμφισβητούντων ἐπισκόπων περὶ πίστεως, ὀρθοδόξου καὶ Ἀρειανοῦ, καὶ τοῦ μὲν Ἀρειανοῦ διαλεκτικοῦ ὄντος τοῦ δὲ ὀρθοδόξου εὐσεβοῦς καὶ πιστοῦ, ὁ ὀρθόδοξος προύτεινεν ὥστε ἀφεμένους τῶν λόγων εἰς πῦρ εἰσελθεῖν, καὶ οὕτω δειχθῆναι τὸν εὐσεβέστερον. τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ τοῦτο παραιτησαμένου αὐτὸς εἰς ἦλθε, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς ἰστάμενος διελέγετο πᾶσιν, ἀβλαβῆς ὑπὸ τοῦ θεοῦ φυλαττόμενος. Τῷ ιζ' ἔτει ἐτείχισε τὸ Δαράς, χωρίον ὃν τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ ὄχυρόν, μέσον τῶν ὄρων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν. καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίαν καὶ ὠρεῖα καὶ κινστέρνας καὶ ἐμβόλους καὶ δύο δημόσια λοετρά, ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασίου πολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως.

Τῷ κ' ἔτει Δευτέριος ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἀρειανῶν, βαπτίζων τινὰ Βάρβαρον λεγόμενον, παρὰ τὴν δεσποτικὴν παράδοσιν ἐτόλμῃσεν εἰπεῖν "βαπτίζεται Βάρβαρος εἰς ὄνομα πατρός, δι' υἱοῦ, ἐν ἀγίῳ πνεύματι." καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἢ κολυμβήθρα, ὁ δὲ Βάρβαρος ἔμφοβος γενόμενος ἔφυγε καὶ πᾶσιν ἐγνώρισε τὸ θαῦμα. ἐν 1.631 τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἢ τῶν αἰρετικῶν μετὰ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως κατὰ Μακεδονίῳ τοῦ ὀρθοδόξου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου ἔνστασις γέγονεν· ὅφ' οὗ καὶ ἐξορίζεται Μακεδόνιος εἰς Εὐχάϊτα, καὶ εἰσάγεται ὁ ἀλιτήριος Τιμόθεος ὁ λεγόμενος Λιτροβόλης καὶ Κήλων. Τῷ κβ' ἔτει Ἀναστάσιος ὁ παράνομος βασιλεὺς καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνιέρως ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὲρ τοῦ θαυμασίου Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου ἀγωνιζομένοις ἐνεδείξαντο. βουληθεὶς δὲ ὁ Ἀναστάσιος προσθεῖναι εἰς τὸ τρισάκιον τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, πειθόμενος Σεβήρῳ τῷ ἀκεφάλῳ, τὸν λογοθέτην καὶ τὸν ἑπαρχὸν ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνεβίβασε τοῦτο ἐκ φωνῆσαι. διὸ γέγονε δημοτικὴ στάσις ἄλλον βασιλέα ἐπιβωμῆων. ἐμπρήσαντές τε πολλοὺς οἴκους, καὶ τὸν βασιλέα ὑβρίσαντες, ἦλθον εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἀγίου Φιλίππου, πλησίον τῆς κινστέρνης τοῦ ἀγίου Μωκίου, ἔνθα ἦν ἔγκλειστος φίλος τοῦ βασιλέως· καὶ τοῦτον φονεύσαντες ὡς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος ἀναρτήσαντες ἔκραζον "οὗτός ἐστιν ὁ φίλος τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀγίας τριάδος." ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔγκλειστον, εἰς ἣν πολλὴν πίστιν εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἀνελόντες ἔσουραν ἀμφοτέρους καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου ἔκαυσαν. ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς φοβηθεὶς ἐπαύσατο πρὸς βραχὺ τῆς αἰρέσεως. τῷ αὐτῷ ἔτει Ἀλαμουνδάρου τοῦ φυλάρχου τῶν Σαρακηνῶν βαπτισθέντος θεοῦ προνοία παρὰ τῶν ὀρθοδόξων, Σεβήρος ὁ δυσσεβὴς δύο ἐπισκόπους ἔπεμψε τῆς λώβης αὐτοῦ μεταδοῦναι 1.632 τῷ ἀνδρὶ. οὗς θαυμαστῶς ἤλεγξε δραματοουργία τοιαύτη. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτοὺς "γράμματα" φησὶν "ἐδεξάμην σήμερον ὅτι Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος τέθνηκε." τῶν δὲ εἰπόντων ἀδύνατον εἶναι τοῦτο ἔφη πρὸς αὐτοὺς "καὶ πῶς θεὸς γυμνὸς ἐσταυρώθη καθ' ἡμᾶς καὶ ἀπέθανεν, εἰ μὴ δύο φύσεων ἦν Χριστός, εἴπερ μηδὲ ἄγγελος ἀποθνήσκει;" καὶ οὕτω μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησαν οἱ τοῦ Σεβήρου ἐπίσκοποι. Καβάδης δὲ τινὰς τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν ἠγκυλοκόπησεν, οἱ μετὰ ταῦτα περιεπάτησαν. Τῷ κγ' ἔτει Βιταλιανὸς παραλαβὼν πᾶσαν τὴν Θράκην καὶ Σκυθίαν καὶ Μυσίαν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος Οὐννων καὶ Βουλγάρων, παρέλαβε καὶ πολλὰς πόλεις καὶ Κύριλλον τὸν στρατηγὸν Θράκης, καὶ ἦλθε πραιδεῦων ἕως Βυζαντίου.

Ἀναστάσιος δὲ ἀπογνοὺς πέμπει πρὸς εἰρήνην, ὁμνύων σὺν τῇ συγκλήτῳ τοὺς ἐξορισθέντας ἀνακαλεῖσθαι καὶ Μακεδόνιον καὶ Φλαβιανὸν ἀπολαβεῖν τοὺς ἰδίους θρόνους, καὶ σύνοδον γενέσθαι ἐν Ἡρακλείᾳ, ἐρχομένου καὶ τοῦ Ῥώμης. βεβαιωσάντων δὲ πάντων ταῦτα γενέσθαι, ὁ Βιταλιανὸς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια

γενομένης ειρήνης. ἔλθόντων δὲ ἐπισκόπων ἐν Ἡρακλείᾳ ὡσεὶ διακοσίων ἐκ διαφόρων τόπων, ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς παραβὰς τὰς συνθήκας μετὰ καὶ Τι μοθέου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τούτους ἐνέπαιζαν, καὶ ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι. Τῷ κδ' ἔτει ὁ Βιταλιανὸς ἀγανακτῆσας κατὰ Ἀναστασίου διὰ τὴν ἐπιorkίαν πολλὰ κακὰ τοῖς στρατοπέδοις Ἀναστασίου καὶ 1.633 τῇ λοιπῇ πολιτείᾳ ἐπεδείκνυτο, ἀρπάζων καὶ ἀφοπλίζων, καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρατιώτην μιᾶς φόλλεως πιπράσκων. Τῷ κε' ἔτει Οὐννοι οἱ λεγόμενοι Σαβήρ, τὰς Κασπίας πύλας περάσαντες, τὴν Ἀρμενίαν ἐξέδραμον, Καππαδοκίαν τε καὶ Γαλατίαν καὶ Πόντον ληϊζόμενοι, ὡς καὶ τὰ Εὐχάϊτα μικροῦ παραστήσασθαι· ὅθεν καὶ φυγὼν ὁ ἱερὸς Μακεδόνιος σχεδὸν κινδυνεύων εἰς Γάγγραν διεσώθη. ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος πικρῶς αὐτὸν ἐκεῖ προσέταξεν φυλάττεσθαι, πέμψας, ὡς φασίν, καὶ τὸν ἀναιρήσοντα αὐτόν. τελειωθείς δὲ ἐν Γάγγραις κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου μάρτυρος Καλλινίκου, πολλὰς ἰάσεις ἐπιτελῶν. μέλλοντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ τίθεσθαι, ἄρας τὴν δεξιὰν χεῖρα κατεσφραγίσαστο τῷ σταυρῷ, καὶ οὕτως κατετέθη. καὶ Θεοδώρῳ δὲ τινὶ τῶν συνόντων εἶπεν ἐν ὀράματι "ἐκλαβοῦ, καὶ ἄπελθε, καὶ ἐπανάγνῳθι Ἀναστασίῳ λέγων· ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τοὺς πατέρας μου, ὧν τὴν πίστιν τετήρηκα, οὐ παύσομαι δὲ ὀχλῶν τὸν δεσπότην μου, ἄχρις οὗ ἔλθῃς καὶ εἰς δίκην εἰσέλθωμεν." τούτῳ τῷ ἔτει Ἀλεξανδρεῖς πλεῖστοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά, δεινῶς πληγέντες ὑπὸ δαιμόνων ἀθρόως ὑλάκτουν. καθ' ὕπνους δὲ τις εἶδε τινα φοβερὸν λέγοντα ὅτι διὰ τοὺς ἀναθεματισμοὺς τῆς συνόδου ταύτης πάσχουσι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀριάδνη ἡ βασιλὶς ἐτελεύτησεν. ἐπίσκοπον δὲ τινὰ τῶν Οἰνιάνδων λεγόμενον ἀκούσας ὁ μιὰρὸς Ἀναστάσιος ὡς εὐφυῶς διαλέγεται καὶ πάντας ἐπιστομίζει τοὺς τῷ δόγματι αὐτοῦ προσανέχοντας, πρὸς 1.634 καλεσάμενος ἔφη "γενοῦ τῆς ἐμῆς μοίρας, θαυμασιώτατε, καὶ 1.634 πᾶν ὅπερ αἰτήσεις παρ' ἡμῶν λήψη τάχιστα." ὁ δὲ πρὸς αὐτόν "σὺ μᾶλλον τῆς ὀρθοδόξου μοίρας γενοῦ, καὶ μὴ τῇ δόξῃ τῶν ἀσεβῶν Σεβήρου καὶ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ἐπόμενος κληρονομήσῃς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον." καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐδράξατο τῆς χλαμύδος τοῦ βασιλέως, λέγων "τοῦτο τὸ ἱμάτιον οὐδαμῶς εἰς ἄδου συγκαταβήσεται σοι, βασιλεῦ, ἀλλὰ μόνῃ ἡ θεοσέβεια καὶ ἄρε τῶν κτήσις. ἄφες τὴν ἐκκλησίαν, ἣν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασεν. ἀμαθὴς εἶ καὶ ἀσυλλόγιστος, οὐδὲν τῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ἀκριβῶς ἐπίστασαι, ἀλλ' ἢ πλάναις καὶ βωμολοχίαις μορμολύττη τοὺς ἄφρονας. ἀρκοῦ, βασιλεῦς ὦν, εἰς τὸ σὸν ἀξίωμα, καὶ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προστάτας μὴ κόλαζε." ὁ δὲ κατησχύνθη καὶ ἔμεινεν ἄφωνος. ὁ δὲ γε σοφὸς ἐπίσκοπος πενέστατος ὦν οὐκ ἠθέλησε παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν ἕως ὀβολοῦ· οὕτως ἦν ἐλεύθερος καὶ μόνῃς τῆς εἰς θεὸν πίστεως καὶ εὐσεβείας περιποιούμενος.

Μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν κάστρον ἐστὶν ὀνομαζόμενον Τζουδάδερ, ἐν ᾧ πολλὰ χρήματα καὶ μαργαρίται καὶ λίθοι τίμιοι ἀποκείμενοι ἦσαν καὶ ὑπὸ δαιμόνων ἐφυλάττοντο. τοῦτο Καβὰ δὴς μαθὼν ἐζήτηε λαβεῖν. καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κωλυόμενος κινεῖ τὴν τῶν παρ' αὐτοῦ μάγων πᾶσαν ἐπίνοιαν, ἔπειτα καὶ τῶν Ἰουδαίων, καὶ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνει. πεισθεὶς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὸν θεὸν εὐχῆς τῶν Χριστιανῶν τούτου κυριεῦσαι, ἐπίσκοπος 1.635 πόν τινα Χριστιανὸν ἀπὸ τῶν ἐν Περσίδι περὶ τούτου παρεκάλεσεν, ὃς σὺναξιν ἐπιτελέσας καὶ τῶν θείων μυστηρίων μεταλαβὼν, προσελθὼν τῷ τόπῳ τοὺς ἐκεῖσε δαίμονας ἐξεδίωξε καὶ τῷ Καβὰδῃ τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωκεν. ἐν τούτῳ Καβὰδης καταπλαγεὶς πρωτοκαθεδρῖα τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τότε Μανι χαίων καὶ Ἰουδαίων προκαθεζομένων, καὶ ἄδειαν παρέσχε τοῖς βουλομένοις βαπτίζεσθαι. Πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς Ἀναστασίου, ἐπιβουλῆς αὐτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλοὺς καὶ ἀπώλεσεν· ἐν οἷς καὶ Ἰουστίνος ἦν καὶ Ἰουστινιανός. μέλλων οὖν ἐξαφανίζειν τοὺς ἄνδρας, παρέστη

αὐτῷ τις κατ' ὄναρ φοβερὸς λέγων "τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν σῶν ἐπιβούλων, ὧ βασιλεῦ, συνεχωρήθη σοι ἀφανίσει, Ἰου στίνον δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν μηδαμῶς ἀδικήσης· οὐδὲ γὰρ θέλων δυνήση." τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι καθοσιώσει εἰσὶν ὑποβεβλημένοι βασιλικῇ, ἔφη πρὸς αὐτόν "σκευὴ εἰσὶ χωρητικὰ τῆς τοῦ θεοῦ βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ θεῷ ἕκα στος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν." καὶ δὴ ἀφῆκεν αὐτοῖς ἀμφοτέροις Ἀναστάσιος τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα. συνέβη δὲ πάντα γενέσθαι καθὼς ὁ φανείς ἀπεφθέγγετο· μετὰ γὰρ τὴν τελευταίαν Ἀναστασίου καὶ ἀμφοτέροι κατὰ καιροὺς αὐτῶν ἐβασίλευσαν. Τῷ κζ' ἔτει Ἀναστάσιος εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα φοβερὸν βαστάζοντα κώδικα, ὃν ἀναπτύξας, καὶ εὐρῶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ "ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου ἅπα 1.636 λείψω τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη," καὶ ἀπήλειπεν αὐτά. διυπνισθεὶς δὲ προσεκαλέσατο Ἀμάντιον τὸν πραιπόσιτον, καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ ὄραμα. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι καγὼ ἔθεασάμην ὅτι παρισταμένου τῷ κράτει σου χοῖρος μέγας ἐλθὼν καὶ δραξάμενός μου τῆς χλαίνης κατέρραξέ με εἰς τὴν γῆν καὶ ἀνάλωσεν. ἐλθόντος δὲ τοῦ ὄνειρο κρίτου Πρόκλου, ἤκουσαν ὅτι καὶ ἀμφοτέροι μετ' οὐ πολὺ τελειοῦσθε. ἐπεὶ δὲ κεχηματίστο διὰ πυρὸς αὐτὸν τὴν ἀμειλικτον αὐτοῦ ψυχὴν ἀπορρήξαι, τὴν ἐν τῷ παλατίῳ κινστέραν τὴν λεγομένην ψυχρὰν εἰς πολλὰ στόμια διανοίξας καὶ κάδδους ἐν ἐκάστῳ παραθεὶς ἔσπευδε τὴν τοιαύτην περὶ αὐτοῦ προφητεῖαν ψευδῆ ἀποδείξει. ἀλλ' ἐματαιώθη διὰ κενῆς ὁ δεῖ λαιος· καὶ γὰρ θείῳ σκηπτῷ κεραυνωθεὶς ἐμβρόντητος γέγονεν. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, ἐν λάρνακι Ἀκυντιανῆ, μετὰ Ἀριάδνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προτελευτησάσης. οὗτος λέγεται καῦσαι καὶ τὰ βιβλία τοῦ χρυσαρ γύρου. Ἰουστίνος ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη θ'. οὗτος ἦν εὐσεβὴς ἀνὴρ, πρεσβύτης καὶ πολὺπειρος, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος καὶ ἕως τῆς συγκλήτου προκόψας, Ἰλλυριὸς τῷ γένει· οἱ δὲ Θρακὰ τοῦτον λέγουσιν εἶναι. ἦν δὲ τῷ σώματι μεσηλιξ, εὐρὺς τοὺς ὠμούς καὶ τὰ στέρνα, πολίος· ἐπήνθει δὲ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τοῦ ἔρευθος βλοσυρῶ ὄντι καὶ πλατεῖ. οὗτος πᾶσιν ἄριστος ἐδέει χθη, ζηλωτὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐν τοῖς πολέμοις μεγά 1.637 λως εὐδοκιμῶν. σύμβιον δὲ ἔχων Λουπικίαν ἔστεψεν Αὐγοῦ σταν, ἦν οἱ δῆμοι ἐστεφανωμένην Εὐφημίαν ἐκάλεσαν. τούτῳ τῷ Ἰουστίνῳ Εὐλάλιός τις, ἀπὸ πλουσίων γενόμενος πένης, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἀποβιῶναι ἔγραψεν ἐνδιαθήκως κληρονόμον Ἰουστίνον, παρακελευσάμενος ὥστε τὰς τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρας μικρὰς καταλειφθεῖσας ἀναθρέψαι καὶ ἐκπροικίσαι τὸν βασιλέα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ χρέα ἀποδοῦναι τοῖς χρεωστούμενοις, καὶ τὰ γραμματεῖα ἀναρρύσασθαι· ἅπερ βασιλικῶς πάντα Ἰουστίνος ἐπλήρωσε, καταπλήξας ἐν τούτῳ πάντα ἄνθρωπον τὸν ἀκούσαντα. Βιταλιανὸς δὲ ὁ προρρηθεὶς σφόδρα ὠκειώθη τῷ βασιλεῖ, ὀρθὸς δοξὸς δὲ ὢν Σεβήρον ἠτήσατο καθαιρεθῆναι. ὅπερ μαθὼν ἐκεῖνος φεύγει σὺν Ἰουλιανῷ τῷ Ἀλικαρνασοῦ· καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπελθόντες καὶ τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον κινήσαντες ταύτην ἐτάραξαν, Διοσκόρου ἐπισκοποῦντος Ἀλεξανδρείας. ἐπὶ σκόπων δὲ ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων δι' Ὀρμίσδου ἐπισκόπου Ῥώμηστῆ Βιταλιανοῦ σπουδῆ, ἔτι ζώντος Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἀγίαν ἐν Χαλκηδόνι τετάρτην σύνοδον πρὸς ταῖς ἄλλαις τρισὶ συνόδοις τοῖς διπτύχοις συνέταξε. Σεβήρου δὲ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκποδὼν γεγονότος Παῦλος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁ ξενοδόχος τῶν Εὐβούλου. ὁ δὲ βασιλεὺς Ξεναῖαν τὸν καὶ Φιλόξενον, ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως, Μανιχαιοφρόνα ὄντα, καὶ Πέτρον Ἀπαμείας ἐξώρισε σὺν πᾶσι τοῖς μετέχουσι τῆς λώβης αὐτῶν, Ἀμάντιον δὲ τὸν πραιπόσιτον 1.638 μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν τυραννίδα μελετήσαντας ἀνεῖλεν. ἀνεκαλέσατο δὲ καὶ πάντας τοὺς ἀδίκως ὑπὸ Ἀναστασίου ἐξορισθέντας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐφάνη ἀστὴρ ἐν τῇ ἀνατολῇ κομήτης, ὃς εἶχεν ἀκτῖνας ἐκπεμπούσας ἐπὶ τὰ κάτω αὐγὰς, ὃν ἔλεγον πωγὼ νίαν εἶναι· εἶχε δὲ ἀκτῖνα ὀρῶσαν ἐπὶ δύσιν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐδημοκράτει τὸ Βένετον μέρος, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταραχὰς ἐμποιοῦντες καὶ φόνους πολλούς. ἦλθε δὲ τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας ἀπὸ Ἀντιοχείας. καὶ οὐ μόνον τοὺς ἀπαντῶντας πρασίνοους ἔσφαζον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' οἶκον κρυπτομένους, μὴ δυναμένων τῶν ἀρχόντων ποιῆσαι ἐκδίκησιν. ταῦτα ἐπράττετο ἕως ἕξ ἐνιαυτῶν Ἰουστίνου. Τῷ γ' ἔτει Ἰουστίνος μετὰ Καβάδης τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως εἰρήνην ποιήσας τὰ περὶ τῆς πίστεως διορθοῦν ἐσπούδαζε. Τῷ δ' ἔτει τὸ Δυρράχιον ὑπὸ θεομηνίας ἔπαθε, καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος Κόρινθος· ἅς μεγάλως ἀνελεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐφιλοτιμήσατο. Τῷ ε' ἔτει Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς ἀποστατήσας τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας ἦλθε πρὸς Ἰουστίνον εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρεκάλεσε γενέσθαι Χριστιανὸν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθῆναι βασιλέα τῶν Λαζῶν. ὁ καὶ μετὰ χαρᾶς ἐποίησε, καὶ υἱὸν ἀνηγόρευσε, καὶ γυναῖκα εὐγενῆ Ῥωμαίαν δέδωκεν, ἣν καὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπεκόμισε μετὰ χαρᾶς, καὶ δῶρα ἔλαβε πολλά. γνούς δὲ τοῦτο Καβάδης δηλοῖ Ἰουστίνῳ ὅτι φιλίας καὶ εἰρήνης μεταξύ ἡμῶν οὐσης τὰ ἐχθρῶν πράττεις καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν 1.639 Περσῶν ὄντας προσλαμβάνῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδηλοῖ αὐτῷ "ἡμεῖς τινὰ τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ σου οὐ προσελαβόμεθα. ὁ δὲ Τζάθος προσῆλθεν ἡμῖν ῥυσθῆναι τοῦ μισαροῦ ἐλληνισμοῦ καὶ τῶν ἀσεβῶν θυσιῶν καὶ τῆς τῶν δαιμόνων πλάνης, καὶ γενέσθαι Χριστιανός, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνώσασθαι θεόν. τοῦτον ἡμεῖς βαπτίσαντες ἀπελύσαμεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν." ἔκτοτε λοιπὸν πάλιν γέγονε ἔχθρα μεταξύ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν. τούτῳ τῷ ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει ἐπράχθη ὑπὸ τῶν Ὀμηριτῶν, καὶ ὁ πόλεμος Ἐλεσβαῶν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιοπίων πρὸς τοὺς Ὀμηρίτας, καὶ ἡ νίκη αὐτοῦ. Τῷ ἑ' ἔτει Καβάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοὺς ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ Μανιχαίους κατέσφαξεν. Ἰουστίνος δὲ σάκρα πανταχοῦ πέμψας τοὺς ποιοῦντας ἀταξίαν ἀναιρεῖσθαι προσέταξε καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν δημεύεσθαι, καὶ τοὺς δημίους εἰρήνευσε πολλοὺς κακώσας. ἔστειψε δὲ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Αὐγουστῶν, τῆς Εὐφημίας ἤδη τελευτησάσης. τὸν δὲ Σεκοῦνδον ὑπάτον πατρίκιον καὶ στρατηγὸν ἀνατολῆς ἐποίησε διὰ τοὺς Πέρσας καὶ τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομάς, ὃς διωγμὸν μέγαν ἐποίησατο κατὰ Μανιχαίων καὶ ἐτιμωρήσατο πολλούς. Τῷ ζ' ἔτει Ἀνάζαρβος μητρόπολις β' τῆς Κιλικίας ἐπτώθη ὑπὸ σεισμοῦ φοβερωτάτου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατεποντίσθη Ἔδεσσα, πόλις μεγάλη καὶ περιβόητος, διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ μέσον αὐτῆς διερχομένου Σκίρτου ποταμοῦ, ὃς πλημμυρήσας δίκην θαλάσσης τοὺς οἴκους σὺν τοῖς οἰκοῦσι σύρων ἐπόντισε. λόγος δέ ἐστιν ὅτι 1.640 καὶ ἄλλοτε τοῦτο γέγονε. μετὰ δὲ τὸ παῦσαι τὰ ὕδατα εὐρέθη πλάξ λιθίνη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ, γεγραμμένη ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν οὕτως "Σκίρτος ποταμὸς σκιρτήσῃ κακὰ σκιρτήματα πολίταις." πολλὰ δὲ παρέσχεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος εἰς ἀναγέννησιν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐφάνη γυνὴ τις ἐκ τῆς Κιλικίας γιγαντογενής, ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ πάντα ἄνθρωπον τέλειον πῆχυν ἕνα, καὶ πλατεῖα σφόδρα. γυρεύουσα δὲ τὰς πόλεις ἐλάμβανε κατὰ ἐργαστήριον φόλλιν μίαν. τότε καὶ ἀστὴρ ἐφάνη ἐν οὐρανῷ ἐπάνω τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ παλατίου, φαίνων ἐπὶ ἡμέρας καὶ νύκτας κ'. γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς φοβερώτατος, ὑφ' οὗ τῇ μὲν Κωνσταντινουπόλει ἐν διαφόροις τόποις, τῇ δὲ Ἀντιοχείᾳ συμφορὰ ἀνεκδιήγητος προεμνήθη. τῇ γὰρ τετάρτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τὰ προοίμια τῆς τοῦ θεοῦ ὀργῆς ἐπῆλθεν αὐτῇ δι' ἐμπρησμῶν καὶ σεισμῶν, ὃς ἐμπρησμὸς μέσον τῆς πόλεως ἐγένετο, καὶ ἐκράτησε ἐπὶ ἡμέρας '. καὶ ἐκάησαν οἴκοι πολλοί, καὶ ἀπέθανον λαοὶ πολλοί, καὶ οὐδεὶς ἔγνω πόθεν τὸ πῦρ ἀνάπτεται· τοσοῦτον γὰρ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτῇ ὥστε πτωθῆναι σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τάφον τῶν οἰκῶν γενέσθαι.

τινάς δὲ καταχωσθέντας καὶ ἔτι ζώντας ὑπὸ τὴν γῆν πῦρ ἐξελθὼν ἐκ τῆς γῆς κατέφλεξε. καὶ ἕτερον πῦρ ἐκ τοῦ ἀέρος ὡς σπινθήρες κατήρχετο καὶ κατέκαιεν ὡσπερ ἀστραπή τοὺς εὐρισκομένους. ἐσεῖετο δὲ ἡ γῆ ἐπ' ἑνιαυτὸν ἓνα.

Τῷ θ' ἔτει τοῦ σεισμοῦ ἐπικρατοῦντος Εὐφράσιος ὁ ἐπίσκοπος 1.641 ποσ' Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κατεχώσθη καὶ ἀπέθανε, καὶ πᾶς οἶκος καὶ ἐκκλησία κατέπεσε, καὶ τὸ κάλλος τῆς πόλεως ἦφα νίσθη· οὐ γὰρ γέγονε τοιαύτη θεομηνία ἐν ἄλλῃ πόλει ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς. πολλὰς μὲν οὖν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μυριάδας, πολλὰς δὲ παίδων καὶ νεογνῶν ἐν λόφου τάξει ἢ τῶν κατενεχθέντων οἰκοδομημάτων ὕλη καλύπτουσα, καὶ τέλος τοῦτο τὴν οὕτως ὀνομαστοτάτην καὶ εὐχαριν ἔλαβε πόλιν, ἣν περ ἐπὶ ὀκτακοσίους ἑνιαυτοὺς συστᾶσαν ἔξ οὐπερ αὐτὴν Σέλευκος ὁ πρῶτος ἔκτισεν, ἐπὶ τῇ προσηγορίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀντιόχειαν ἐκάλεσεν. ἀγγελθέντος δὲ τοῦ πάθους ὁ μὲν βασιλεὺς μεγάλως ἤλγησε τὴν ψυχὴν, καὶ ρίψας τὸ διάδημα καὶ τὴν πορφύραν ἐπέθηκεν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ ἡμέρας πολλὰς, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ λιτῶς εἰσηλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μὴ καταδεξάμενος φορέσαι σήμαντρον βασιλικὸν τὸ οἰονοῦν. ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει φαιὰν στολὴν ἐνδυσάμενοι πανδημεὶ εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδῖον ἐπτά σημείοις ἀπέχον ἐπὶ ἐπτά ἡμέραις ἐλιτάνευον νηστεύοντες. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς ἐκχοῖσμον καὶ ἀνακαινισμόν τῆς πόλεως χρυσίου κεντηνάρια πεντήκοντα καὶ ἄνδρας μηχανικούς, καὶ ἦν αὐτῷ σπουδὴ τοῦ τὴν πεσοῦσαν πόλιν Ἀντιόχειαν ἀνακαινίσαι. ἐπὶ αὐτοῦ δὲ ἐτυπώθη ἑορτάζειν ἡμᾶς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπαπαντῆς τῆς μέχρι τότε μὴ ἑορταζομένης. ἀλλὰ καὶ ἡ Πομπηίουπολις τῆς Μυσίας διαρραγεῖσα μέσον κατεπόθη μετὰ τῶν οἰκητόρων, καὶ ἔκραζον ὑπὸ τὴν γῆν ὄντες οἱ ἄνθρωποι τὸ ἐλεήσατε. τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα, ἀσθενήσας Ἰουστίνος προεχειρίσατο 1.642 εἰς βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιόν, καὶ ἔστεψεν αὐτόν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας δ'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ τῆς αὐτῆς ε' Ἰνδικτιώνος ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβὴς Ἰουστίνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς Αὐγούστης, ἐν λάρνακι πρασίνῃ, μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐφημίας, ἐν ᾧ καὶ αἱ στολαὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων εὐρέθησαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον διεῖπεν Ἰωάννης, τοῦ δὲ Εὐφρασίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας τελευτήσαντος, Εὐφραίμιος ὁ Ἀμίδας κόμης ἀνατολῆς ὧν χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ, ὅστις ζῆλον θεῖον κατὰ τῶν ἀποσχιστῶν εἶχεν. Κόσμου ἔτος #22 κα', τῆς θείας σαρκώσεως φκζ'. Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη λη' μῆνας ζ' ἡμέρας ιγ'. οὗτος τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχὺ μείζονα τοῦ μέσου, ἐρυθρὸς τὴν χροιάν, χαροπὸν καὶ εὐπερίστροφον βλέπων, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένην. βασιλεὺς δὲ ἐτῶν μέ'. καὶ μονοκρατορήσας δέδωκεν ὑπατείαν ὅσῃν οὐδεὶς βασιλέων δέδωκε. καὶ διωγμὸν κατὰ Ἑλλήνων καὶ πάσης αἰρέσεως ἐκίνησεν. εὐρῶν δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει νοσοῦντας τὴν τῶν Ἀρειανιτῶν αἵρεσιν, δημεύσας τε καὶ τιμωρησάμενος φόβον ποτὸν εἰργάσατο, θεσπίσας μόνους ὀρθοδόξους πολιτεύεσθαι. καὶ τὸν ναὸν δὲ τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάκχου ἐχόμενα τοῦ Παλατίου πρὸς θάλασσαν, καὶ σύνεγγυς τούτου ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἴδιον αὐτοῦ οἶκον προϋπάρχοντα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν 1.643 πρῶτην ὑπαρξίν τοῖς δυοῖν τούτοις ἀφιερῶσας ναοῖς μοναστήριον περιφανῶν ἀνδρῶν ἀπεκλήρωσε.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐπολέμει Τζάθῳ ὡς προσρῦντι Ῥωμαίοις. πέμπει οὖν αὐτῷ Ἰουστινιανὸς βοήθειαν στρατὸν καὶ στρατηγούς τρεῖς, Βελισάριον Κήρυκον καὶ Πέτρον, οἳ καὶ κατὰ φθόνον ἀλλήλων πολεμήσαντες ἠττήθησαν. λυπηθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς μὲν διεδέξατο, ἀπέστειλε δὲ Πέτρον τὸν νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην. καὶ συμβαλὼν μετὰ τῶν Λαζῶν τοῖς Πέρσας ἐνίκησε καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσεργῆθη τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασιλεὺς τῶν

Ἐλούρων Γρέτης λεγόμενος, καὶ ἐλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἠτήσατο τὸν βασιλέα, καὶ ἐγένετο Χριστιανὸς μετὰ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ καὶ συγγενῶν, καὶ ἀπῆλθε μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ ἴδια, ἐπαγγειλάμενος συμμαχεῖν Ῥωμαίοις ἐφ' οἷς ἂν δεηθῶσιν αὐτοῦ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προβάλλεται ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἄρμενίας Τζίταν ὀνόματι, ἄνδρα πολεμικὸν καὶ ἰκανώτατον· οὐ γὰρ εἶχεν ἡ Ἄρμενία στρατηλάτην, ἀλλὰ δοῦκας καὶ κόμητας. αὐτὸς δὲ ἐστράτευσεν Ἀρμενίων πλῆθος. δέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς στρατόν, χιλιάδας τέσσαρας, καὶ γέγονε μεγάλη φυλακὴ καὶ βοήθεια Ῥωμαίων. ἔζησε δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα, τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Αὐγουστής, ὀνόματι Κομιτώ. 1.644 Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσερρῦη τοῖς Ῥωμαίοις γυνὴ τις ἐκ τῶν Οὐννων τῶν λεγομένων Σαβήρ, βάρβαρος, ὀνόματι Βαρήζ, χήρα, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς Οὐννων χιλιάδας ἑκατόν, ἣτις κατεδυνάστευε τῶν Οὐννικῶν μερῶν μετὰ τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς Μαλάχ ἀποβολήν. αὕτη τοὺς προτραπέντας παρὰ Καβάδου τοῦ βασιλέως Περσῶν δύο ῥήγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Οὐννων ἐνδοτέρων, Στύρακα καὶ Γλώην, τοῦ συμμαχεῖσθαι αὐτῷ κατὰ Ῥωμαίων, περιόντας διὰ τῆς χώρας αὐτῆς ἐπὶ τὰ Περσικὰ μετὰ χιλιάδων εἴκοσιν ἐκράτησε, καὶ τὸν λαὸν πάντα κατέκοψε. καὶ τὸν μὲν Στύρακα δέσμιον τῷ βασιλεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπέμψεν, ὁ δὲ Γλώης ἐν τῷ πολέμῳ ἐσφάγη. γέγονε δὲ αὕτη σύμμαχος καὶ εἰρηνικὴ τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ πλησίον Βοσπόρου ῥήξ τῶν Οὐννων, Γορδᾶς λεγόμενος, προσερρῦη τῷ βασιλεῖ καὶ ἐγένετο Χριστιανός. καὶ πολλὰ δούς αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, ὑποσχομένῳ φυλάττειν τὰ Ῥωμαϊκὰ καὶ τὴν Βοσπόρου πόλιν, ἣτις οὕτως ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ τελείν Ῥωμαίοις κατ' ἔτος ἀντὶ χρημάτων βόας, ἀπαιτεῖν δὲ τὰς συντελείας τῶν βοῶν. ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν διηγήσατο τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην καὶ φιλοτιμίαν, καὶ ὅτι Χριστιανὸς γέγονε, συνέτριψε δὲ πάντα τὰ τῶν Οὐννων ἰνδάλματα καὶ ἐχώνευσεν. ἐπὶ τούτῳ χολώσαντες οἱ Οὐννοι μετὰ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Μοαγέρα ἐφόνευσαν αὐτόν, καὶ ἐποίησαν ῥήγα τὸν Μοαγέραν. ἐλθόντες δὲ εἰς Βόσπορον ἀπέκτειναν τὸν τριβουῖνον Δαλματίας καὶ τοὺς στρατιῶν 1.645 τας. ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ἰωάννην τὸν υἱὸν τοῦ πατρικίου Ῥουφίνου ἀπέστειλε μετὰ βοηθείας Σκυθικῆς πολλῆς καὶ Γοδίλαν διὰ γῆς ἀπὸ Ὀδησοῦ πόλεως, καὶ Βαδύριον στρατηγόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ Οὐννοι ἀφανεῖς γεγόνασι, καὶ γέγονεν εἰρήνη ἐν Βοσπόρῳ, καὶ ἐκράτησαν αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι ἀφόβως. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἰρετικῶν δέδωκε τοῖς ὀρθοδόξοις, χωρὶς τῶν ἐξωκιονιτῶν Ἀρειανῶν. τύπον δὲ δέδωκε περὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ οἰκονόμων καὶ ὀρφανοτρόφων καὶ ξενοδόχων, ὥστε μὴ κληρονομεῖσθαι εἰ μὴ ἂν πρὸ τοῦ γενέσθαι εἶχον ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει εἰς ταῦτα ἵνα διατίθενται, ἀφ' ἧς δὲ ὥρας προεχειρίσθησαν, μὴ ἔχειν ἄδειαν εἰς ἂν κερδῆ σοιεν διατίθεσθαι, ἀλλὰ τὰ αὐτῶν πάντα τὸν εὐαγγῆ οἶκον κληρονομεῖν. πληροὶ δὲ καὶ τὸ μέσαυλον τῆς βασιλικῆς Ἰλλου κινστέρης, ἣν καὶ μεγάλην ἐποίησε, καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ Δαγισθέως, ὃ ἤρξατο κτίζειν Ἀναστάσιος.

Τῷ β' ἔτει Ἡσαΐας ὁ Ῥόδου ἐπίσκοπος καὶ Ἀλέξανδρος Διοσπόλεως τῆς Θράκης καὶ ἕτεροι πολλοὶ κατεσχέθησαν ἄρρενο φθόροι. καὶ τοὺς μὲν ἐκαυλοκόπησε, τοῖς δὲ καλάμους ὀξεῖς ἐμβάλλεσθαι εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων προσέταξε, καὶ γυμνοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν θριαμβευθῆναι. ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν καὶ συγκλητικῶν πολλοὶ καὶ τῶν ἀρχιερέων οὐκ ὀλίγοι, οἱ ἐκμηθέντες καὶ δημευθέντες κατὰ τὴν ἀγορὰν γυμνοὶ οἰκτρῶς 1.646 ἐτελεύτησαν. καὶ γενομένου φόβου μεγάλου οἱ λοιποὶ ἐσωφρονίσθησαν. νόμους τε σφοδρούς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων ἐξέθετο, τοὺς δὲ παλαιοὺς νόμους πάντας ἀνενέωσε, ποιήσας μονόβιβλον, ὃ καὶ Νεαρὰς διατάξεις ἐκάλεσε. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, μηνὶ Νοεμβρίῳ κθ',

ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας πάλιν Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη μετὰ δύο ἔτη τοῦ πρώην παθεῖν αὐτήν. ἐγένετο γὰρ σεισμός μέγας ἐπὶ ὥραν μίαν καὶ βρυγμός ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερός, καὶ ἔπεσον πάντα τὰ κτισθέντα ἕως ἐδάφους καὶ τὰ τεῖχη. καὶ ἐκ τῶν μὴ πεσόντων παλαιῶν κτισμάτων ἐν τῷ πρώτῳ σεισμῷ κατηνέχθησαν νῦν. καὶ πᾶσα ἡ γενομένη εὐπρέπεια ἐν τῇ πόλει ἔκ τε τῶν τοῦ βασιλέως φιλοτιμιῶν, καὶ ὧν ἐξ ἰδίων οἱ πολῖται ὠκοδόμησαν, πάντα κατέπεσον. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πτώσει ταύτῃ καὶ χιλιάδες τέσσαρες λαοῦ καὶ ὡς ἄνδρες. οἱ δὲ σωθέντες ἔφυγον εἰς τὰς ἄλλας πόλεις. γέγονε δὲ καὶ χειμῶν μέγας καὶ βαρύτατος, ὡς λιτανεῦειν πάντας ἀνυποδέτους μετ' ὀδυρμῶν πυκνῶν. ἐφάνη δέ τι θεοσεβεῖ ἄνθρωπῳ ἐν ὄραματι εἰπεῖν πᾶσιν ἵνα ἐπιγράψωσιν εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐτῶν "Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στήτε." καὶ τοῦ του γενομένου ἔστη ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ. καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Αὐγουστα πολλὰ ἐδωρήσαντο χρήματα εἰς ἀνακαινισμόν τῆς Ἀντιόχου πόλεως, καὶ μετωνόμασαν αὐτήν Θεούπολιν. Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρίται καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Παλαιστίνῃ βασιλέα τινὰ Ἰουλιανὸν ἔστυψαν, καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὄπλα κινή 1.647 σάντες ἀρπαγὰς καὶ φόνους καὶ ἐμπρησμοὺς εἰργάσαντο· οὐς ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας Ἰουστινιανοῦ, καὶ πάντας ἀφανίσας τὸν Ἰουλιανὸν ἀπεκεφάλισε. καὶ μετὰ τὸν διωγμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ πάσης αἰρέσεως, καὶ μετὰ τὸ τεθῆναι δόγμα ἐλληνίζοντας μὴ πολιτεύεσθαι ἢ αἰρετικούς, εἰ μὴ μόνους τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, προθεσμίαν δίδωσι τοῖς τοιούτοις εἰς ἐπιστροφὴν τριῶν μηνῶν. Τῷ δ' ἔτει ἐφάνη κομήτης μέγας καὶ φοβερός, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς ἑαυτοῦ ἀκτῖνας, ὃν ἔλεγον λαμπαδίαν· καὶ ἔμεινε λάμπων ἐπὶ ἡμέρας εἴκοσι. Τῷ ε' ἔτει γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ λεγομένου Νίκα, καὶ ἔστυψαν οἱ τῶν δήμων βασιλέα Ὑπάτιον τὸν συγγενῆ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως. ἐκαύθη δὲ πολὺ μέρος τῆς πόλεως, ἢ τε μεγάλη ἐκκλησία καὶ τὰ χαρτῶα αὐτῆς δικαιώματα καὶ ἡ πρόσοδος πᾶσα, ἢ τε ἁγία Εἰρήνη καὶ οἱ ξενῶνες, ὃ τε τοῦ Σαμψῶν καὶ ὁ Εὐβούλου, μετὰ τῶν ἀρρώστων, καὶ τὸ προσκήνιον τῆς βασιλικῆς καὶ τὸ Αὐγουσταῖον καὶ ἡ χαλκόστεγος τοῦ παλατίου, ἢ ἔκτοτε καὶ νῦν χαλκῆ προσαγορεύεται διὰ τὸ ἐκ χαλκῶν κεράμων κεχυρωμένων ἐστεγασθαι αὐτήν. ἐκάησαν δὲ καὶ οἱ δύο ἔμβολοι μέχρι τοῦ φόρου. ὁ δὲ λαὸς καὶ τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀναθεματίζοντες ἐφύβριζον. ἦτις ἀνταρσία ἐπαύθη διὰ Βελισαρίου καὶ Μούνδου καὶ Ναρσῆ, ἀνελόντων λέ' χιλιάδας καὶ αὐτὸν Ὑπάτιον. τότε δὴ ἐνεπρήσθη καὶ τὸ ὀκτάγωνον καὶ τὸ λοετρὸν τοῦ Σεβήρου τὸ 1.648 λεγόμενον Ζεύξιπος, ἐν ᾧ ποικίλη τις ἦν θεωρία καὶ λαμπρότης τεχνῶν, τῶν τε μαρμάρων καὶ λίθων καὶ ψηφίδων καὶ εἰκόνων διὰ χαλκοῦ πεποιημένων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀνδρῶν ἔργα, μόνον τῷ μὴ παρεῖναι αὐταῖς ψυχὰς τῶν ἐς οὓς ἐγένοντο. εἰστήκει τοι γαρ οὖν μετὰ τῶν ἐξαιρέτων καὶ νοῦν ὑπερβαίνοντων τούτων καὶ Ὅμηρος, ὁποῖος ἦν, συνάγων τὸν νοῦν, τῷ χειρερὸν συζεύξας ὑπὸ τὰ στέρνα. καὶ πῶγων αὐτοῦ ἀπλῶς καθεῖτο, θρίζε τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὁμοίᾳ ἐν τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ βρέγματος ἀραιουμένη, τετριχωμένῳ δὲ τῷ προσώπῳ γήρατι καὶ ταῖς ὑπὲρ τοῦ παντὸς φροντίσι ρίς μὲν ἦν μετρίως ἔχουσα πρὸς ἅπαντα, ὄμματα δὲ συνημμένα τοῖν βλεφάροιν, οἷον καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἔχει, τυφλὸν ἐμφαίνοντα. ἀνεβέβλητο δὲ καὶ τριβώνιον ἐπὶ χιτῶνι, καὶ ὅσον εἰς βάσιν ἱμάς τις χαλκοῦς τοῖς ποσὶν ὑπέκειτο. στῆλαι δὲ ἦσαν ἐκ χαλκοῦ πεποιημέναι τῶν σοφῶν ἀπάντων τῶν ὑψηλῶν καὶ ποιητῶν καὶ ρητόρων, καὶ ὅσοι ἐπ' ἀνδρῖα ἐγένοντο διαβόητοι. ὥχετο τοίνυν σὺν τούτοις καὶ ὁ ἐκ τῶν φώτων τῶν κατὰ τὰς ἐσπέρας λαμπτήρων ἐπικαλούμενος οἶκος, ἅτε τὸν ὄροφον καὶ αὐτὸς ἐκ ξύλων ἔχων, ἐν ᾧ αἱ περιουσίαι τῶν ἐμπορευομένων τὰ τε σηρικὰ καὶ πολυτελεῖ καὶ χρυσόπαστα. καὶ πᾶν τὸ κάλλος τῆς πόλεως, ὅπερ ὑπὸ τοῦ πρώην μεγάλου ἐμπρησμοῦ κατελείφθη, ἀπώλετο. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἀστέρων δρόμος πολὺς,

ὥστε πάντα ἐκπλήττεσθαι καὶ λέγειν ὅτι ἰδοὺ οἱ ἀστέρες πίπτουσι· τί ἄρα ἔσται οὐκ οἶδαμεν.

1.649 Τῷ ᾿ καὶ ζ΄ ἔτει τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα κατὰ Λιβύην ἐγένοντο, ἅτινα Προκόπιος ὁ Καισαρεύς ἐν ἡ΄ βιβλίῳ συνεγράψατο. οὗτος τὴν Καρχηδόνα κρατήσας καὶ ἄλλα ἔθνη πολλά, τὸν δὲ Γιλίμερα φυγόντα εἰς Νουμιδίας τὸ ὄρος Παπ πούαν περιεστοίχισε. καταλιπὼν τε τὸν Φαράν εἰς πολιορκίαν ἐκείνου εἰσῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. ὁ δὲ Γιλίμερ ἔλεεινῶς χειμαζόμενος γράφει τῷ Φαράν, ἀξιῶν πεμφθῆναί οἱ ἄρτον καὶ σπόγγον καὶ κιθάραν· παρ' ἐκείνοις γὰρ τοῖς Μαυρουσίῳ οὔτε οἶνος οὔτε ἔλαιον οὔτε σῖτος γεωργεῖται, ἀλλὰ κριθὰς καὶ ὀλύρας ὡς ἄλογα ζῶα ἐφθὰ σιτίζονται. ὁ δὲ Φαράς διηπόρει περὶ τοῦ των, ἕως ὃ τὴν ἐπιστολὴν κομίσας ἔφη ὅτι ἄρτον μὲν ἐπιθυμῆι γεύσασθαι καὶ ἰδεῖν, τὸν σπόγγον δὲ διὰ τὸ τὰ δάκρυα ἀπομάττεσθαι, τὴν δὲ κιθάραν, ὅπως τὰς συμφορὰς αὐτοῦ ἐκτραγωδοίη. ταῦτα Φαράς ἀκούσας, περιαλήσας τε καὶ τὴν ἀνθρωπίνην τύχην ἐκκυκτηρίσας, πάντα ἐξέπεμψε. πάλιν δὲ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν Βελισάριον στρατηγὸν μετὰ πλήθους ἀναριθμήτου καὶ πλοίων καὶ χρυσοῦ πολλοῦ καταπολεμῆσαι Οὐανδήλους καὶ Ἀφρικὴν ἐκπορθῆσαι· ὅς ἀγχινοῖα καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρία πάντα ληϊσάμενος, καὶ Γιλίμερ ἐγκρατῆ ποιησάμενος, ἀνήγαγεν ἐν τῇ πόλει μετὰ πλούτου πολλοῦ καὶ ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ ἵππικῷ, ὑπατεῖαν ποιήσας ἐν τῇ πόλει, ὥστε Ἰουστινιανὸν ἀποδεξάμενον ἐν μὲν τῷ ἐνὶ μέρει τοῦ νομίσματος ἑαυτὸν ἐγχαράξαι, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ Βελισάριον ἔνοπλον, καὶ ἐπιγράψαι "Βελισάριος ἡ δόξα τῶν Ῥωμαίων." ἀλλ' οἷα φθόνος ἐν μεγάλῃ εὐδαιμονίᾳ εἴωθε 1.650 ποιεῖν, ὥδινε καὶ ἐς Βελισάριον. διαβληθεὶς γὰρ μετέστη τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης, καὶ Σολομῶν ἀντ' αὐτοῦ στρατηγὸς ἐπέμψθη, ὅς τὰ κτηθέντα Βελισαρίῳ φυλάξαι μὴ δυνηθεὶς τοῖς Οὐανδήλοις πάντων παρεχώρησεν. ἐφέρετο δὲ τις λόγος ἐκ παλαιῶν παρ' αὐτοῖς, ὅτι τὸ τρίτον διώξει τὸ πρότερον καὶ πάλιν τὸ δεύτερον διώξει τὸ τρίτον· Γιζέριχος γὰρ πρῶτος τὸν Βονιφάκιον ἐτρέψατο, ὕστερον δὲ πάλιν Βελισάριος Γιλίμερα. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ ἥλιος, ὡσπερ ἡ σελήνη, χωρὶς ἀκτίνων τὴν αἴγλην ἐστύγναζεν ἅπαντα τὸν ἐνιαυτὸν, ἐπὶ πλεῖστον δὲ ἐκλείποντι ἔωκει. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὔτε πόλεμος οὔτε θάνατος ἐπιφερόμενος τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλιπε. Τούτου τῷ β΄ ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰουστινιανὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελισθὲν ψάλλεσθαι "ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ." ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὠρολόγιον τοῦ μιλίου.

Τῷ ἡ΄ ἔτει ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς Ζαβναρζὸς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν συγκλητικῶν αὐτοῦ, αἰτούμενος σύμμαχος Ῥωμαίων καὶ φίλος γνήσιος γενέσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀποδεξάμενος πολλὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ αὐτοῦ ἐφιλοτιμήσατο. καὶ ἡ Αὐγουστα δὲ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ κόσμια παντοῖα διὰ μαργαριτῶν ἔχαρισατο, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν. 1.651 Τῷ ι΄ ἔτει Ἀγαπητὸς ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκρότησε κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Σεβήρου καὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀλικαρνασέως καὶ τῶν λοιπῶν θεοπασχιστῶν· ἐν οἷς καὶ Ἄνθιμος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὁμόφρων αὐτῶν καθηρέθη, ἐπισκοπήσας μετὰ Ἐπιφάνιον μῆνας δέκα. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Μηνᾶς πρεσβύτερος καὶ ξενόδοχος τῶν Σαμψῶν ὑπὸ Ἀγαπητοῦ πάπα Ῥώμης. τελευταῖα δὲ ὁ Ῥώμης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Σίλβεστρος, ζήσας χρόνον ἕνα. Τῷ ια΄ ἔτει γέγονε τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐξῆλθεν ἡ λιτὴ ἀπὸ τῆς ἀγίας ἀναστάσεως μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ βασιλέως σὺν τῷ λαῷ. ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς καύσεως αὐτῆς μέχρι τῶν ἐγκαινίων ἔτη ε΄ μῆνες ια΄ καὶ ἡμέραι ι΄ παρήλθον· ἐν

γὰρ τῷ #22 ἢ ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἰνδικτίωνος ιε', τῆς κγ' τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, ὥρα πρώτη τῆς ἡμέρας, τὴν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀνοικοδομηὴν ἤρξατο ποιεῖν Ἰουστινιανός. Τῷ ιβ' ἔτει ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἠφάνισαν τὰς χώρας, καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτῶν ἀπέκτειναν. ἀκούσας δὲ ὁ τοῦ Ἰλλυρικοῦ βασιλεὺς Ἀκούμ ὁ Οὐννος ἐξῆλθε κατ' αὐτῶν, καὶ μιγείας τοῖς Ῥωμαίοις ἔκοψε τοὺς Βουλγάρους εἰς πλῆθος. εἶτα ὡς ἀπὸ νίκης ἀμεριμνήσαντας αὐτοὺς εὐρίσκουσιν ἄλλοι Βούλγαροι, καὶ σφάζουσι λαὸν πολὺν, καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ τὸν Ἀκούμ ἐκράτησαν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. 1.652 τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει παρέλαβεν ὁ Χοσρόης Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην καὶ Ἀπάμειαν καὶ ἑτέρας πόλεις. Τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει προσερρῆ Ῥωμαίοις Μοῦνδος ἐκ γένους τῶν Γηπέδων, υἱὸς Γιεσμοῦ, ῥήξ τοῦ Σιρμίου· καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ποιήσας τε αὐτὸν στρατηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ πλῆθος Βουλγάρων. καὶ τούτους παντελῶς ἐκνικήσας τὴν κρεῖττον αἰχμαλωσίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλει· οὗς ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Λαζικήν καὶ ἐν λοιποῖς ἔθνεσι κατέσπειρεν. ἔκτοτε βαθεῖα εἰρήνη ἐν τῇ Θράκῃ γέγονε, μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περᾶσαι τὸν Δάνουβιον.

Τῷ ιδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰς βολὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποίησατο. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κομα γηνῶν χώραν κατὰ Παλαιστίνης καὶ Ἱεροσολύμων διενεοῖτο χωρεῖν. Ἰουστινιανός δὲ τοῦτο μαθὼν Βελισάριον αὐθις ἐκ τῶν ἐσπερίων ἐληλυθότα κατ' αὐτοῦ ἔπεμψεν. ὁ δὲ ἵπποις δημοσίοις ἐπιβάς τάχει πολλῷ εἰς τὴν Εὐφρατησίαν ἀφίκετο. ἀκούσας δὲ τοὺς τῆς ἀνατολῆς φύλακας καὶ τοὺς στρατηγούς ἐν ταῖς πόλεσι καταφυγόντας εἶναι, καὶ αὐτὸν ἐπὶ παραφυλακὴν προσκαλουμένων Ἱεραπόλεως, λίαν τούτους ὁ Βελισάριος κατεμέμψατο, καὶ γράφει οὐ δίκαιον εἶναι μίαν πόλιν φυλάττειν καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀφιέναι ἐπὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν μετὰ ἀδικίας βαδίζειν καὶ τὰς τῆς βασιλείας πόλεις λυμαίνεσθαι. "εὗ γὰρ ἴστε ὅτι τὸ μετ' ἄρε 1.653 τῆς ἀπολωλέναι τοῦ σεσῶσθαι ἀμαχητὶ δυσκλεῶς ἄμεινον· οὐ γὰρ ἂν σωτηρία τοῦτο κληθεῖν, ἀλλὰ προδοσία δικαίως. ἤκετε οὖν τάχιστα εἰς Εὐρώπον τὸ χωρίον, οὗ δὴ συλλέξας τὸ στράτευμα ὄλον, ὡς ἂν ὁ θεὸς θέλῃ, ἐλπίδα ἔχω τοὺς πολεμίους ἐργάζεσθαι." καὶ τούτου γενομένου ὁ Χοσρόης τὸ ἐξαίφνης τῆς τοῦ Βελισαρίου παρουσίας ἀκούσας ἐξέστη, καὶ πρόσω μὲν ἐλαύνει οὐκ ἔγνω, Ἀβανδάξην δὲ τὸν γραμματέα, ἄνδρα συνετόν, πρὸς Βελισάριον ἔπεμψε, τὸν τε στρατηγὸν κατασκεψόμενον καὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ τῷ λόγῳ δῆθεν μεμψόμενον ὅτι Ἰουστινιανός ὁ βασιλεὺς τοὺς πρέσβεις ἐν Περσίδι οὐκ ἔπεμψε τὴν εἰρήνην πρὸς τανεύσοντας. ὁ δὲ Βελισάριος μαθὼν τοὺς πρέσβεις ἦκειν, αὐτὸς μὲν ἐξακισχιλίους ἐπιλεξάμενος ἄνδρας εὐμήκεις τε καὶ τῷ σώματι καλοὺς ἀποθὲν τοῦ στρατοπέδου κυνηγῆσων ἐξῆι, Διογένην δὲ τὸν δορυφόρον καὶ Ἀδούλιον ἄνδρα Ἀρμένιον τὸν ποταμὸν διαβῆναι σὺν ἵππευσι χιλίοις ἐκέλευσεν ὡς ψηλαφήσοντας τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. Βελισάριος δὲ ἐπεὶ τὸν πρεσβευτὴν ἐγγὺς ἐρχόμενον ἔγνω, τὸν παπυλεῶνα ἐπήξατο ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, παραδηλῶν ὅτι οὐδεμιᾶ παρασκευῇ ἐνταῦθα ἦκει· τοῖς τε στρατιώταις ἐπέταξε τῆς μὲν καλύβης ἐφ' ἑκάτερα εἶναι, Θρακὰς τε καὶ Ἰλλυριοὺς Γότθους τε καὶ Ἑλούρους, μεθ' οὗς Οὐανδήλους τε καὶ Μαυρουσίους, μὴ εἰς τὸ πεδῖον ἐπὶ πλεῖστον ὡς διακονοῦντας ἴστασθαι οὐδ' εἰς ἓνα τόπον, ἀλλὰ βαδίζειν εἰλισσομένους ὡς κυνηγετοῦντας, καὶ παρέργως τῷ δοκεῖν τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν 1.654 βλέπειν. διεζωσμένοι τε ἐβάδιζον καὶ φαιδροὶ τὰ πρόσωπα, πελέκεις τε καὶ μοναύλους βαστάζοντες. ὁ δὲ Ἀβανδάξης εἰς ὄψιν Βελισαρίῳ ἐλθὼν λυπεῖσθαι τὸν Χοσρόην ἔφασκεν, ὅτι δὴ καθὰ συνέθετο οὐκ ἔπεμψε Ἰουστινιανός πρέσβεις πρὸς εἰρήνην, καὶ ἠνάγκασε Χοσρόην κατὰ Ῥωμαίων

στρατεύσασθαι. Βελισάριος δὲ ἀντ' οὐδενὸς τούτους τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τὸν Χοσρόην λέγων αἴτιον εἶναι τοῦ πολέμου· εἰ γὰρ εἰρήνης ἐφίετο, οὐκ ἂν εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἀφικόμενος ταύτην ἐζήτει, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν χώραν μένων τοὺς πρέσβεις ἐξεδέχετο. καὶ ταῦτα εἰπὼν τὸν πρεσβευτὴν ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ πρὸς Χοσρόην ἀφικόμενος ἔφη στρατηγὸν ἑώρακεναι Βελισάριον συνετὸν καὶ ἀνδρεῖον ὑπέραγαν, στρατιώτας δὲ οἴους αὐτὸς ἄλλους οὐπόποτ' εἶδον, ὧν τὴν εὐκοσμίαν ἐθαύμασα. καὶ συνεβούλευσε Χοσρόην μὴ συμπλέκεσθαι εἰς μάχην μετ' αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἠττηθέντος αὐτοῦ τὸ πᾶν διαπέση τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, ἐν γῆ Ῥωμαίων ὑπάρχοντος καὶ φυγῆς τόπον μὴ ἔχοντος. καὶ τὸ νικᾶν αὐτὸν οὐ μέγα· στρατηγὸν γὰρ Ῥωμαίων νικήσειεν. ὁ δὲ Χοσρόης τῇ τούτου παραινέσει πεισθεὶς ἀναστρέφειν εὐθύς ἐπὶ τὰ ἴδια διενοεῖτο· ἐφοβεῖτο γὰρ τὴν διὰ βασιν τοῦ ποταμοῦ ποιήσασθαι ὡς τῶν Ῥωμαίων ταύτην κατεχόντων. καὶ πρὸς Βελισάριον πέμπει παρακαλῶν τοὺς τὸν ποταμὸν διαβάντας ἀναστεῖλαι, καὶ τούτῳ τὴν πάροδον ἀκωλύτως παρέξειν. Βελισάριος δὲ πρὸς αὐτὸν εὐθύς πρέσβεις ἔπεμψε, καὶ τοῦτον τῆς ἀναχωρήσεως ἐπήνεσε, καὶ πρέσβεις ἐκ τοῦ βασιλέως συντόμως ἤκειν διεβεβαιοῦτο, ὅπως τὴν εἰρήνην βραβεύσωσιν. 1.655 ἡξίου δὲ Χοσρόης Βελισάριον διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς τὴν πάροδον ποιήσασθαι ἀκινδύνως· ὁ δὲ Ἰωάννην τὸν Ἐδεσηνόν, ἄνδρα περιφανέστατον, ὄμηρον τῷ Χοσρόῃ ἀπέστειλε πρὸς τὸ ἀκινδύνως παρελθεῖν αὐτὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι Βελισάριον ἐν εὐφημίαις εἶχον μᾶλλον ἐνευδοκιμήσαντα ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ ἢ ὅτε Γιλίμερα δορυάλωτον καὶ Οὐιττίγην τοὺς δύο βασιλεῖς εἰς τὸ Βυζάντιον ἤγαγεν. ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς λόγου τε καὶ ἐπαίτου ἄξιον τὸ γενόμενον· πεφοβημένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐν τοῖς ὀχυρώμασι κρυπτομένων πάντων, Χοσρόου δὲ σὺν στρατῷ μεγάλῳ ἐν μέσῳ γεγονότος τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἄνδρα ἓνα ἐν τῷ ὁξείῳ δρόμῳ ἐκ Βυζαντίου ἤκοντα ἀπεναντίας τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως στρατοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκίτου τῇ τούτου σοφίᾳ ἐξαπατηθέντα ἄπρακτον εἰς τὰ οἰκεία ὑποχωρήσαι.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Τιμοθέου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, Σεβήρος ὁ δυσσεβὴς Ἀντιοχείας μοιχὸς καὶ Ἰουλιανὸς Ἀλικαρνασεὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φυγόντες, περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου διενεχθέντες, κατ' ἀλλήλων γεγόνασιν ὡς ἀληθείας ὄντες ἀλλότριον. καὶ οἱ μὲν Θεοδόσιον οἱ δὲ Γαῖνᾶν προβάλλοντα εἰς ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. καὶ Γαῖνᾶς μὲν ἐκράτησε τῆς ἐπισκοπῆς ἐνιαυτὸν, ὁ δὲ Θεοδόσιος δύο. τούτους δὲ Ἰουστινιανὸς ἤγαγεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἐχώρισε. Παῦλον δὲ τινα δοκοῦντα εἶναι ὀρθόδοξον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας προεβάλετο· ὃς τὴν μὴ μὴ Σεβήρου τοῦ ἀνιεροῦ ποιήσας ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς δι' 1.656 ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπελθὼν διέτριβεν εἰς Ἱεροσόλυμα. τούτῳ τῷ ἔτει σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι καὶ οἴκοι καὶ τὸ τεῖχος μάλιστα τὸ κατὰ τὴν χρυσοῦν πύργον, καὶ ἡ λόγχη τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ξηρολόφου. Τῷ ἰε' ἔτει Ἀδὰδ ὁ τῶν Ἀζουμιτῶν βασιλεὺς βουλόμενος πολεμῆσαι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑβραίων διὰ τὸ ἀποκτεῖναι τὸν Δαμιανὸν τοὺς Χριστιανούς πραγματευτάς, ἠῤῥατο ὡς ἐὰν νικήσω τὸν Ὀμηρίτην, ἵνα γένωμαι Χριστιανός. καὶ τοῦ πολέμου κροτηθέντος τῇ τοῦ θεοῦ συνεργείᾳ ἐνίκησε τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἔλαβε ζῶντα αἰχμάλωτον τὸν Δαμιανὸν τὸν βασιλέα αὐτῶν καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν. καὶ εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, πέμπει πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ὡς ἀποστείλῃ αὐτοῖς ἐπὶ σκόπους καὶ κληρικούς, καὶ ἐπίστευσε πᾶσα ἡ χώρα καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ ἐγένοντο Χριστιανοί. Τῷ ι' ἔτει, μηνὶ Σεπτεβρίῳ, ἡμέρᾳ α', ἰνδικτίωνι ζ', γέγονε σεισμὸς μέγας εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπτώθη τὸ ἡμισυ τῆς Κυζίκου. ἐπληρώθη δὲ καὶ ὁ χαλκοῦς κίων ὁ μέγας ὁ Αὐγουστίνου, καὶ ἀνηνέχθη ἡ στήλη τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔφιππος, κρατοῦσα τῇ μὲν

ἀριστερᾶ χειρὶ μῆλον σφαιροειδῆς ὡς τῆς γῆς ἀπά σης αὐτοῦ κυριεύσαντος, τὴν δεξιὰν δὲ ἀνατεταμένην ἔχουσα καὶ οἰονεὶ Πέρσαις διακελευομένην "στῆτε καὶ τῆς Ῥωμαίων γῆς μὴ ἐπιβῆτε." ὁ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν κίονα χαλκὸς ἄπας κέραμος ἦν 1.657 διάχρυσος, τὴν εἴσοδον τοῦ παλατίου Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπικαλύπτων, ἣτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν χαλκῆ προσαγορεύεται. οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ κίων ὁ λεγόμενος Αὐγουστίων. Τῷ ιζ' ἔτει ἀνεφάνη τις χαλκεὺς Ἀνδρέας ὀνόματι, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ κύνα ξανθὸν καὶ τυφλόν, ὃς ἐποίει τέρατα. παρεστῶτος γὰρ αὐτῷ ὄχλου, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἐστώτων δακτυλίδια, χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ σιδηρᾶ, καὶ ἐτίθη εἰς τοῦδαφος περισκέπων αὐτὰ χῶματι, καὶ ἐπέτρεπε τὸν κύνα, καὶ ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου ἐκάστῳ τὸ ἴδιον. ὁμοίως καὶ διαφόρων βασιλέων νομίσματα μὴ γινόμενα ἀπεδίδου κατ' ὄνομα. ἀλλὰ καὶ τῶν παρεστώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀπεδείκνυε τὰς ἐν γὰ σπρὶ ἐχούσας καὶ πόρνους καὶ μοιχοὺς καὶ ἐλεήμονας καὶ κνιπούς· πάντας μετὰ ἀληθείας ἐδείκνυεν. ὅθεν ἔλεγον τὸν κύνα πνεῦμα Πύθωνος ἔχειν. Τῷ ιη' ἔτει ἐπανέστη ἡ θάλασσα τῇ Θράκῃ ἐπὶ μίλια δ', καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη Ὀδησοῦ καὶ Διονυσιούπολιν καὶ τὸ Ἀφροδίσιον, καὶ πολλοὶ ἐπνίγησαν ἐν τοῖς ὕδασι· καὶ πάλιν τῷ τοῦ θεοῦ προστάγματι ἀποκατέστη ἡ θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

Τῷ ιθ' ἔτει γέγονε λειψὶς σίτου καὶ οἴνου, καὶ χειμῶν πολὺς ἐν τῷ Βυζαντίῳ, καὶ διαστροφή τοῦ ἀγίου πάσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπόκρεων μηνὶ Φεβρουαρίῳ δ'. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα παραθεῖναι κρέας, καὶ πάντων τῶν κρεωπώλων προβαλόντων οὐδεὶς ἠγόρασεν οὐδὲ ἤσθιον. τὸ δὲ 1.658 πάσχα γέγονε κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύσας ἑβδομάδα περισσὴν. Τῷ κ' ἔτει παρελήφθη ἡ Ῥώμη ὑπὸ τῶν Γότθων, ὁ δὲ πᾶσ Βιγίλιος ἀνήλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς, ἰππικοῦ γενομένου γέγονε μάχη τῶν δύο μερῶν, καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς ἀνείλε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Τῷ κα' ἔτει γέγονασι σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ βροχαὶ μεγάλαι. μηνὶ Ἰουλίῳ ια' ἐκοιμήθη ἡ βασιλὶς Θεοδώρα εὐσεβῶς. Τῷ κβ' ἔτει γέγονασι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ὑπὲρ φύσιν, ὥστε πολλοὺς καθεύδοντας ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν βλαβῆναι. τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ γέγονε πάλιν συμβολὴ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν τοῦ δήμου μερῶν, καὶ ἐμπρησμός, ὃς ἠφάνισε τὰ ἐντυχόντα ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ τετραπύλου ἕως τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐγένετο φόνος πολὺς. καὶ προκένσου γενομένου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ἀπώλεσαν οἱ βεστιαρίται τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως. καὶ μετὰ μῆνας ἢ εὐρέθη, ὅπου καὶ ἐν μαργαριτάριον, καὶ ἡ λίθος αὐτοῦ πᾶσα. Τῷ κγ' ἔτει ἀχθέντος ἰππικοῦ πρεσβευτῆς Ἰνδῶν ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει φέρων ἐλέφαντα, ὃς ἐξελθὼν νυκτὸς ἀπὸ τοῦ στάβλου πολλοὺς ἐφόνευσε καὶ ἄλλους ἐκύλλωσε. τῷ δὲ Ἀπρίλ ἰβ' μηνὶ ἰππικοῦ γενομένου συμβολὴ τῶν δήμων πάλιν ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, καὶ οἴκοι καὶ ἐργαστήρια διηρπάγησαν. τῷ 1.659 δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ κη' γέγονε τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ ἡ κατάθεσις τῶν ἀγίων λειψάνων Ἀνδρέου Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου τῶν ἀποστόλων. Τῷ κδ' ἔτει ἐπέμφθη Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος εἰς Ῥώμην πολεμῆσαι τοῖς Γότθοις· μετὰ γὰρ τὸ κρατῆσαι αὐτὴν Βελισάριον, πάλιν ἐπανέστησαν οἱ Γότθοι καὶ ἐκράτησαν αὐτήν. τῇ δὲ θ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐγένετο σεισμός φοβερός ἐν πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Ἀραβίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ καὶ Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ, καὶ ἔπαθον πόλεις πολλάι, καὶ ἀπέθανον ἀνθρώπων πλήθη πολλά. ἐν δὲ τῇ πόλει Βότρυος ἀπεσπᾶσθη ἐκ τοῦ παρακειμένου τῇ θαλάσῃ ὄρους τοῦ λεγομένου Λιθοπροσώπου μέρος πολὺ, καὶ εἰς ἤχθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπετέλεσε λιμένα μέγαν, ὡς εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ πλοῖα πολλὰ παμμεγέθη· πρὸ γὰρ τούτου οὐκ εἶχε λιμένα. ἔφυγε δὲ ἡ θάλασσα εἰς τὸ πέλαγος μίλιον ἕν, καὶ πάλιν τῇ τοῦ θεοῦ κελεύσει ἀποκατέστη. τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ ἦλθον

ἐπινίκια ἀπὸ Ῥώμης τοῦ Ναρσῆ, ὡς ὅτι ἔσφαξαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ῥῆγα Τώτιλαν καὶ ἔλαβον τὴν Ῥώμην.

Τῷ κε' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ γέγονεν ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ ε' σύνοδος τῶν ρξέ' ἀγίων πατέρων ἐν Κωνσταντινου πόλει, ἐπὶ Βιγιλίου τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης, διὰ λιβέλλου τὴν ὀρθὴν πίστιν τηροῦντος· ἧς ἠγοῦντο Εὐτύχιος Κωνσταντινου πόλεως, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας καὶ Δόμνος Ἀντιοχείας, τοποτηρητῆς δὲ Εὐτύχιος Ἱεροσολύμων, κατὰ Σεβήρου τοῦ ἀκεφάλου 1.660 καὶ δυσσεβοῦς. ἀπέχει δὲ τῆς δ' συνόδου ἔτη ρβ'. ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ παράφρονος Ὁριγένους καὶ τῶν τὰ ἐκείνου ἀσεβῆ δόγματα διαδεξαμένων, Διδύμου τοῦ ἀπὸ ὀμμάτων καὶ Εὐαγρίου, τῶν πάλαι ἀκμασάντων, καὶ τῶν ἐκτεθέντων παρ' αὐτοῖς κεφαλαίων, ἐν οἷς ἐληρώδουν προϋπάρχειν τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, ἐξ Ἑλληνικῶν ὀρμώμενοι δογμάτων τὴν μετεμψύχωσιν δοξαζόντων, τέλος τε τῆς κολάσεως, καὶ τὰ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι τὰ αὐτὰ ἐν τῇ ἀναστάσει, καὶ τὴν τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἄρ χαῖον ἀποκατάστασιν, τὸν δὲ παράδεισον ἀλληγοροῦντων, καὶ μὴ γεγενῆσθαι μήτε εἶναι ὑπὸ τοῦ θεοῦ αἰσθητόν, μήτε ἐν σαρκὶ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ. ἅτινα δόγματα ἕως χρόνου τὸ πλεόν ἐκρύπτετο, εἰς πλήθος δὲ ἐπιδιδόντα καὶ πολλοὺς τῆς ἐκκλησίας λυμαινόμενα τηρικαῦτα στηλιτευθέντα ἀνεθεματίσθησαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ Θεοδώρου τοῦ Μόψου ἐστίας, διδασκάλου γεγονότος τοῦ Νεστορίου τοῦ Ἰουδαίῳ φρονος, ἀνεθεμάτισαν μετὰ τῆς λεγομένης Ἰβρα ἐπιστολῆς καὶ τινῶν συγγραμμάτων Θεοδωρήτου τοῦ ἐπισκόπου Κύρου, συγγραφέντων κατὰ τῶν ἰβ' κεφαλαίων τοῦ μακαρίου Κυρίλλου. Τὸ δὲ γράμμα τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἀγίαν σύνοδον περιέχει οὕτως "περὶ μὲν οὖν Ὁριγένους καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ σπουδῆ γέγονεν ἡμῖν, καὶ ἔστιν ἀτάραχον τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν διαφυλάττεσθαι δίκαιον, καὶ τὰ ὀπωσοῦν ἀναφυόμενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἐναντία κατακρίνε 1.661 σθαι. ἐπεὶ τοίνυν διέγνωσται ἡμῖν ὡς τινες ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσὶ μοναχοὶ δήπουθεν Πυθαγόρα καὶ Πλάτωνι καὶ Ὁριγένει τῷ Ἀδαμαντίῳ καὶ τῇ τούτων δυσσεβείᾳ καὶ πλάνῃ κατακολουθοῦντες καὶ διδάσκοντες, δεῖν ὠήθημεν φροντίδα καὶ ζήτησιν ποιήσασθαι περὶ τούτων, ἵνα μὴ τέλεον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Μανιχαϊκῆς ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς ἀπολέσωσι. λέγουσι γάρ, ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν, ὅτι νόες ἦσαν δίχα παντὸς ἀριθμοῦ τε καὶ ὀνόματος, ὡς ἐνάδα πάντων εἶναι τῶν λογικῶν τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας καὶ τῇ δυνάμει τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον ἐνώσει τε καὶ γνώσει. καὶ ὡς κόρον αὐτῶν λαμβανόντων τῆς θείας ἀγάπης καὶ θεωρίας, κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκάστου τροπῆς λεπτομερέστερα ἢ καὶ παχύτερα σώματα ἀμφιάσασθαι καὶ ὀνόματα κληρώσασθαι, κἀντεῦθεν τὰς οὐρανίους καὶ λειτουργικὰς ὑποστῆναι δυνάμεις. ἀλλὰ μὴν καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ αὐτὰ τῆς αὐτῆς τῶν λογικῶν ἐνάδος ὄντα, ἐκ τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω τροπῆς τοῦτο γεγονέναι ὅπερ εἰσὶ. τὰ δὲ ἐπὶ πλεῖον τῆς θείας ἀποψυγέστα λογικὰ ψυχὰς ὀνομασθῆναι καὶ σώμασι παχύτεροις τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐμβληθῆναι. τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς κακίας ἐληλακότα ψυχροῖς καὶ ζοφεροῖς ἐνδεθῆναι σώμασι, καὶ δαίμονας ὀνομασθῆναι γενόμενα. καὶ ὅτι ἐξ ἀγγελικῆς μὲν καταστάσεως ψυχικῆ γίνεται κατάστασις, ἐκ δὲ τῆς ψυχικῆς δαιμονιώδης τε καὶ ἀνθρωπίνης. ἕνα δὲ μόνον νοῦν ἐκ πάσης τῆς ἐνάδος τῶν λογικῶν ἀκλόνητον μεῖναι καὶ ἀκίνητον τῆς θείας 1.662 ἀγάπης καὶ θεωρίας, ὃς καὶ Χριστὸς βασιλεὺς καὶ ἄνθρωπος γεγονέναι. καὶ ὅτι παντελῆς ἐστὶ τῶν σωμάτων ἀναίρεσις, αὐτοῦ τοῦ κυρίου πρώτου ἀποτιθεμένου τὸ ἴδιον σῶμα καὶ τῶν λοιπῶν ἀπάντων. καὶ ὅτι ἀνακομίζονται πάλιν ἅπαντες εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα καὶ γίνονται νόες, καθὰ καὶ ἐν ἧ' προϋπάρχει ἐτύγχανον, ἀποκαθισταμένου δηλονότι καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν λοιπῶν δαιμόνων εἰς τὴν αὐτὴν ἐνάδα, καὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ

ἀθέων ἀνθρώπων μετὰ τῶν θείων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν καὶ τῶν οὐρανίων δυνάμεων, καὶ τὴν αὐτὴν ἐξόντων ἔνωσιν πρὸς τὸν θεὸν ὁποῖαν ἔχει καὶ ὁ Χριστός, καθὼς καὶ προϋπῆρχεν, ὡς μηδεμίαν εἶναι διαφορὰν τῷ Χριστῷ πρὸς τὰ λοιπὰ λογικὰ παντελῶς, οὔτε τῇ οὐσίᾳ οὔτε τῇ γνώσει οὔτε τῇ δυνάμει οὔτε τῇ ἐνεργείᾳ. ὁ γὰρ τοι Πυθαγόρας ἀρχὴν τῶν πάντων ἔφησεν εἶναι τὴν μονάδα· καὶ πάλιν Πυθαγόρας καὶ Πλάτων δῆμόν τινα ψυχῶν ἀσωμάτων εἰπόντες, καὶ τὰς ἀμαρτάδι τινὶ περιπεσοῦσας τιμωρίας χάριν εἰς σώματα καταπέμπεσθαι λέγουσιν. ὅθεν ὁ Πλάτων δέμας τὸ σῶμα καὶ σῆμα ἐκάλεσεν, ὡς οἰονεὶ τῆς ψυχῆς ἐν τούτῳ δεδεμένης καὶ τεθαμμένης. εἶτα περὶ τῆς ἐσομένης κρίσεως καὶ ἀνταποδοσεως τῶν ψυχῶν αὐτὴς φησὶν «ἢ μὲν παιδεραστήσαντος καὶ κακῶς βιώσαντος μετὰ φιλοσοφίας ψυχὴ τρίτῃ περιόδῳ τῇ χιλιετῇ ἔᾶται κολασθῆναι, καὶ οὕτω περωθεῖσα τῷ χιλιεστῷ ἔτει ἐκβάλλεται καὶ ἀπέρχεται· αἱ δὲ ἄλλαι ὁπόταν τόνδε τὸν βίον τελέσωσιν, αἱ μὲν εἰς τὰ ὑπὸ γῆν δικαιοτήρια ἐλθοῦσαι δίκην ἅμα καὶ λόγον 1.663 τίσουσιν, αἱ δὲ εἰς οὐράνιον τινα τόπον κουφισθεῖσαι ὑπὸ τῆς δίκης διάξουσιν ἀξίως, καθὼς ἐβίωσαν.» οὗ τὴν ἀτοπίαν τοῦ λόγου καταμαθεῖν ῥάδιον· τίς γὰρ αὐτὸν ἐδίδαξε τὰς τῶν ἐτῶν περιόδους καὶ χιλιάδας; καὶ ὅτι χιλίων διεληλυθότων, τότε τῶν ψυχῶν ἐκάστη εἰς τὸν ἴδιον ἀπέρχεται χῶρον; τὰ δὲ μεταξὺ τούτων οὐδὲ τοῖς ἄγαν ἀσελγεστάτοις ἤρμοττε λέγειν, μήτοι γε φιλοσόφῳ τοιούτῳ· τοῖς γὰρ τὴν ἀκραιφνῆ πολιτείαν κατωρθώκοσι τοὺς ἀκολάστους καὶ παιδεράστας συνέζευξε, καὶ τούτους κάκει νους τῶν αὐτῶν ἔφησεν ἀπολαύσεσθαι. Πυθαγόρας τοίνυν καὶ Πλάτων καὶ Πλωτῖνος καὶ οἱ τῆς ἐκείνων συμμορίας ἀθανάτους εἶναι τὰς ψυχὰς συνομολογήσαντες προϋπάρχειν ταύτας ἔφησαν τῶν σωμάτων, καὶ δῆμον εἶναι ψυχῶν, καὶ τὰς πλημμελοῦσας εἰς σώματα καταπίπτειν, ὡς ἔφην, καὶ τοὺς μὲν πικροὺς εἰς πονηροὺς, τοὺς δὲ ἀρπακτικοὺς εἰς λύκους, τοὺς δὲ δολεροὺς εἰς ἀλώπεκας, τοὺς δὲ θηλυμανεῖς εἰς ἵππους. ἢ δὲ ἐκκλησία τοῖς θεοῖς ἐπομένη λόγοις φάσκει τὴν ψυχὴν συνδημιουργηθῆναι τῷ σώματι, καὶ οὐ τὸ μὲν πρότερον τὸ δὲ ὕστερον κατὰ τὴν Ὀριγένους φρενοβλάβειαν. διὰ ταῦτα γοῦν τὰ πονηρὰ καὶ ὀλέθρια δόγματα, μᾶλλον δὲ ληρήματα, προτρέπομεν τοὺς ὀσιωτάτους ὑμᾶς εἰς ἕν συνηγμένους ἐπιμελῶς ἐντυχεῖν τῇ ὑποτεταγμένῃ ἐκθέσει, καὶ ἕκαστον τῶν αὐτοῦ κεφαλαίων κατὰ κρῖναί τε καὶ ἀναθεματίσαι μετὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ὀριγένους καὶ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων εἰς τέλος." 1.664 "Ἄπερ δὴ λοιπὸν ἡ σύνοδος ἀκούσασα, καὶ πάντα βασανίσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ἐξεβόησαν "ἀναθεματίζομεν ὅλοις τούτοις μετὰ πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα φρονούντων ἢ φρονησόντων μέχρι τέλους." Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ Θεοδώρου τοῦ Μόψου ἐστίας καὶ τῶν λοιπῶν οὕτω πάλιν φησὶν ὁ βασιλικὸς τύπος." σπουδῆ γέγονε τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ εὐσεβῶς προβεβασιλευκόσι τοῖς ἡμετέροις πατράσι τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφυομένας αἰρέσεις διὰ συνόδων ὀσιωτάτων ἱερέων ἐκκόπτειν, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυττομένης ἐν εἰρήνῃ τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν διαφυλάττειν. διόπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας Ἀρείου βλασφημοῦντος καὶ λέγοντος μὴ εἶναι τὸν υἱὸν ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρὶ ἀλλὰ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, συναγαγὼν ἐν Νικαίᾳ τοὺς τῆς πατρὸς καὶ αὐτοῦ ἐκεῖ παραγενόμενος, καὶ τοῦ Ἀρείου καταδικασθέντος καὶ ἀναθεματισθέντος, ἐσπούδασε τὴν ὀρθόδοξον κρατῦναι πίστιν, δι' ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεῖοι πατέρες ὁμοούσιον εἶναι τὸν υἱὸν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, ἀλλὰ μὴ κτίσμα καὶ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι, μέχρι νῦν ἄδεται. καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ πρεσβύτερος Μακεδονίου ἀρνούμενου τὴν θεότητα τοῦ ἀγίου πνεύματος, καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ βλασφημοῦντος εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ φάσκοντος νοῦν ἀνθρώπινον μὴ εἰληφέναι τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀλλὰ σαρκὶ ἐνωθῆναι ψυχὴν ἄλογον ἐχούσῃ, συναγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ῥη' πατέρας καὶ μετασχῶν

καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου, καὶ τῶν εἰρημένων καθαιρεθέντων καὶ ἀναθεματισθέντων αἵρετικῶν μετὰ καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογμὰ 1.665 τῶν καὶ ὁμοφρόνων, παρεσκεύασε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν κηρύττεσθαι. καὶ Θεοδόσιος δὲ ὁ νέος τοῦ ἀσεβοῦς Νεστορίου λέγοντος ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, καὶ τὸν μὲν φύσει υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ πατὴρ τὸν δὲ χάριτι υἱὸν ἀσεβῶς εἰσάγοντος, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν εἶναι θεοτόκον ἀρνούμενου, συναγαγὼν τὴν προτέραν ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων ἁγίων πατέρων σύνοδον καὶ ἀποστείλας ἄρχοντας ὀφείλοντας παρεῖναι τῇ συνόδῳ, προσέταξε καὶ τὸν Νεστόριον παραγενέσθαι καὶ κρίσιν ἐπ' αὐτὸν γενέσθαι, καὶ δὴ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως κατεδίκασαν Νεστόριον καὶ ἀνεθεμάτισαν σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ. τούτων δὲ οὕτω προελθόντων, ἐπαναστάντες Κυρίλλῳ τῷ πανοσιωτᾷ οἱ τῆς ἐξαγίστου Νεστορίου μερίδος ἐσπούδασαν τὸ γε ἐπ' αὐτοῖς ἀνατρέψαι τὴν κατὰ Νεστορίου γεγενημένην κρίσιν. ἀλλ' οὖν γε Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἀντιλαμβανόμενος τῶν ὄντως ὀρθῶν κατὰ Νεστορίου καὶ τῶν πονηρῶν αὐτοῦ δογμάτων κριθέντων, παρεσκεύασε κρατεῖν γενναίως τὴν ἐπ' αὐτῷ γεγενημένην κρίσιν. καὶ γὰρ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ τοῦ θείου Κυρίλλου πρὸς τὸν βασιλέα καταφλυαρησάντων, γράφει πρὸς τὸν βασιλέα Κύριλλος τοιαῦτα. "ἐπειδήπερ ἐπυθόμην, ὦ εὐσεβέστατε βασιλεῦ, τῶν φιλολογεῖν εἰωθότων τινὰς ἀγρίων σφηκῶν δίκην περιβομβεῖν καὶ μοχθηροῦς ἐρεύγεσθαι κατ' ἐμοῦ λόγους, ὡς ἐξ οὐρανοῦ κατακομισθὲν καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου λέγοντος τὸ θεῖον σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέντοι καὶ δύο υἱοὺς κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡμᾶς κατεφλυᾷ 1.666 ρησαν, δεῖν ῥήθημεν ὀλίγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν οὕτως. ὦ ἀνόητοι καὶ μόνον εἰδότες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τοῦτο παρήχθητε γνώμης καὶ τοσαύτην νενοσήκατε μανίαν; ἔδει γὰρ σαφῶς ἐννοεῖν ὅτι σχεδὸν ἅπας ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγὼν συγκεκρότητο διαβεβαιούμενοις ὅτι θεοτόκος ἐστὶν ἡ ἁγία Μαρία. ἀλλ' ἐπεὶ περ ἐξ οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἐξ αὐτῆς γεγεννησθαι τὸ θεῖον σῶμα τοῦ Χριστοῦ λέγομεν, ὡς φασί, πῶς ἂν νοοῖτο θεοτόκος; τίνα γὰρ ὄλως τέτοκεν, εἰ μὴ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι γεγέννηκε κατὰ σάρκα τὸν Ἐμμανουήλ; γελάσθωσαν τοίνυν οἱ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τὰ κατ' ἐμοῦ πεφλυαρηκότες. οὐ γὰρ ψεύδεται λέγων ὁ μακάριος Ἡσαΐας «ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.» ἀληθεύει δὲ πάντως καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴν παρθένον εἰπὼν «μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ, καὶ ἰδοὺ συλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.» ὅταν δὲ λέγωμεν ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ οὐχ ὡς ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθείσης τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς ταῦτα φαμέν, ἀλλ' ὡς ἐπόμενοι τῷ ἱερῷ Παύλῳ φάσκοντι «ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ.» μεμνήμεθα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντος «οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.» καίτοι γεγέννηται κατὰ σάρκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς 1.667 ἁγίας παρθένου. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ καταφοιτήσας θεὸς λόγος κεκένωκεν ἑαυτὸν μορφήν δούλου λαβὼν, καὶ κεχηματίκεν ἀνθρώπου υἱὸς μετὰ τοῦ μείναι ὁ ἦν, τουτέστι θεός (ἄτρεπτος γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστίν), ὡς εἴς ἤδη νοούμενος μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς ἐξ οὐρανοῦ λέγεται κατελθεῖν. ὠνόμασται δὲ καὶ ἂν ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ, τέλειος ὢν ἐν θεότητι καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς ἐν ἐνὶ προσώπῳ νοούμενος. εἷς γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, κἂν τῶν φύσεων διαφορὰ μὴ ἀγνοῖται, ἐξ ὧν τὴν ἀπόρητον ἔνωσιν φαμέν πεπραχθαι. τοιγαροῦν ὁμολογοῦμεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ λόγον θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατέρος γεννηθέντα

κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. δύο γὰρ φύσεων ἕνωσις γέγονεν· ὅθεν ἓνα Χριστόν, ἓνα υἷόν, ἓνα κύριον ὁμολογοῦμεν. κατὰ ταύτην οὖν τὴν τῆς ἀσυγχύτου ἐνώσεως ἕνοιαν ὁμολογοῦμεν καὶ τὴν ἁγίαν παρθένον ἀληθῶς θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν θεὸν λόγον σαρκωθῆναι καὶ ἓναν θρωπήσαι καὶ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἐνώσαι αὐτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν. καὶ εἰ δοκεῖ, δεξώμεθα εἰς παράδειγμα τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς σύνθεσιν, καθ' ἣν ἔσμεν ἄνθρωποι. συντεθεῖμεθα γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὀρώμεν φύσεις δύο, 1.668 ἑτέραν μὲν τοῦ σώματος ἑτέραν δὲ τῆς ψυχῆς. ἀλλ' εἷς ἐξ ἀμφοῖν καθ' ἕνωσιν ἄνθρωπος, καὶ οὐχὶ τὸ ἐκ δύο φύσεων συντεθεῖσθαι δύο ἀνθρώπους τὸν ἓνα νοεῖσθαι παρασκευάζει, ἀλλ' ἓνα τὸν ἄνθρωπον κατὰ σύνθεσιν, ὡς ἔφην, τὴν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. ἐὰν γὰρ ἀνέλωμεν τὸ ὅτι ἐκ δύο καὶ διαφόρων φύσεων ὁ εἷς καὶ μόνος ἐστὶ Χριστός, ἀδιάσπαστος ὡς μετὰ τὴν ἕνωσιν, ἐροῦσιν οἱ δι' ἐναντίας «εἰ μία φύσις τὸ ὅλον, πῶς ἐνηνθρώπησεν, ἢ ποῖαν ἰδίαν ἐποιήσατο σάρκα;» τοὺς δὲ λέγοντας ὅτι κρᾶσις ἢ σύγχυσις ἢ φυρμός ἐγένετο τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα, καταξιώσατό σου ἢ θεοσέβεια προδήλως ἐπιστομίζειν." μετὰ δὲ ταῦτα Κυρίλλου τελευτήσαντος ἐπιφύεται μοναχός τις καὶ ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχῆς ὀνομαζόμενος, καὶ ἀποσπᾶ κατόπιν αὐτοῦ μέρος οὐκ ὀλίγον τοῦ λαοῦ, κυρῶν τὰ Νεστορίου καὶ τὸ αὐτοῦ πονηρὸν δόγμα, φάσκων μὴ εἶναι τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ἡμῖν ὁμοούσιον. καὶ δὴ πάλιν μετ' ὀλίγον διαβολικῆς ἰσχυράσεως χειρὸς ἑτέρα σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ ληστρική καὶ οὐχ ὁσία γίνεται, παραπεμφθέντος ἐκεῖσε καὶ Φλαβιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας ἔχοντος· καὶ φονεύεται μὲν Φλαβιανὸς ὁ θεῖος, ὑπερμαχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀνατρέπεται δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, ὑπογραψάντων φονικῆ βία τινῶν ἐπισκοπῶν, ἐξ ὧν ὑπῆρχε Βασίλειος ὁ Σελευκείας.

Κάντεϋθεν τῶν τοῦ Νεστορίου καὶ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς δημοσιευομένων πο 1.669 νηρῶν δογμάτων, καὶ πολλῆς ταραχῆς γινομένης μάλιστα ἐν τῇ ἀνατολῇ, φονεύεται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων ἀνίσταται θεόθεν Μαρκιανὸς ὁ βασιλεύς, καὶ συναγαγὼν ἐν Χαλκηδόνι τὴν τῶν χλ' πατέρων σύνοδον, παρόντων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, μετ' ὧν καὶ αὐτὸς πορευθεὶς, καταδικάζονται μὲν Διόσκορος καὶ Εὐτυχῆς καὶ Νεστορίος καὶ πάλιν ἀναθεματίζονται, Θεοδώρητον δὲ καὶ Ἰβαν καὶ Βασίλειον Σελευκείας ἐδέξαντο καθυπογράψαντας. καὶ τῆς ληστρικῆς συνόδου ἀνατραπέισης καὶ ἀναθεματισθείσης, εἰς μίαν συμφωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ θεῖοι πατέρες. τούτων δὲ τῶν τεσσάρων συνόδων οὕτω γενομένων καὶ ἐπιβεβαιωθεισῶν καὶ κρατουσῶν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ τὰ Νεστορίου φρονοῦντες ἐσπούδασαν αὐθις τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατῦναι ... τῆς Θεοδώρου τοῦ Μόψου ἐστίας ἀφορμῆς, πολλῶν χείρονα τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Νεστορίου βλασφημήσαντος. ὅθεν τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἡμετέροις πατράσι, καὶ βουλόμενοι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἀλώβητον διαφυλάττεσθαι, προτρέπομεν καὶ τούτου τὰς βλασφημίας διεξετάσαντας κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀποφῆναι σθαι. πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀναριθμήτοις αὐτοῦ δυσφημίαις εἰς Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν γενομέναις, ἄλλον εἶναι τὸν θεὸν λόγον καὶ ἄλλον τὸν Χριστόν, ὑπὸ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον, καὶ τῶν χειρόνων κατὰ μικρὸν ἀφιστάμενον πρὸς τὰ κρείττονα τῇ προκοπῇ τῶν ἔργων ἐληλυθέναι, καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ γενόμενον ἄμωμον, καὶ ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτισθῆναι, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι, καὶ

υιοθεσίας ήξιῶσθαι, καὶ καθ' ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκόνας εἰς πρόσωπον τοῦ θεοῦ λόγου τὸν Χριστὸν προσκυνεῖσθαι, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἄτρεπτον ταῖς ἐννοίαις καὶ ἀνα μάρτητον γεγενῆσθαι. καὶ πρὸς τούτοις εἶπε τοιαύτην γεγενῆσθαι τὴν ἔνωσιν τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν ὁποῖαν ὁ ἀπόστολος ἔφη περὶ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός· ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ἔτι δὲ προτρέπομαι ὑμᾶς ἐξετάσαι καὶ τὰ κακῶς γραφέντα παρὰ Θεοδωρήτου καὶ Ἰβὰ κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἀγίας συνόδου, καὶ ὁμοίως τὰ κατ' αὐτοῦ ἀποφῆνασθαι." Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεῖοι πατέρες πολυπραγμονήσαντες ἀπεκρίθησαν "ἢ μὲν ἐν Χαλκηδόνι θεία σύνοδος Θεοδωρήτου καὶ Ἰβὰ πολλὰ καταβοήασα οὐκ ἄλλως αὐτοὺς ἐδέξατο, εἰ μὴ πρότερον ἀνεθεμάτισαν τὰ ἴδια πονηρὰ συγγράμματα καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον. ἡμεῖς δὲ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἰρετικοῖς, τοῖς κατακριθεῖσι καὶ ἀναθεματισθεῖσιν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων, καὶ Θεόδωρον γενόμενον ἐπίσκοπον Μόψου ἐστίας καὶ τὰ δυσσεβῆ συγγράμματα αὐτοῦ, καὶ μέντοι καὶ τὰ κακῶς παρὰ Θεοδωρήτου συγγραφέντα κατὰ τὴν ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ πρώτης ἱεραῆς συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὲρ συνηγορίας Θεοδώρου καὶ Νεστορίου αὐτῶ γέγραπται. πρὸς τούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀσεβῆ ἐπιστολὴν 1.671 λήν τὴν λεγομένην παρὰ Ἰβὰ γεγράφθαι πρὸς Μάριν τὸν Πέρσην, τὴν ἀρνούμενην τὸν θεὸν λόγον ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου τῆς θεοτόκου Μαρίας σαρκωθέντα ἄνθρωπον γεγενῆσθαι, καὶ τὸν θεσπέσιον Κύριλλον ὡς αἰρετικὸν διαβάλλουσαν, καὶ μεμφομένην μὲν τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην ἁγίαν σύνοδον ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητήσεως τὸν Νεστόριον καθελοῦσαν, καὶ τὰ ἱβ' κεφάλαια τοῦ μακαρίου Κυρίλλου διαπτύουσαν, ἐκδικούσαν δὲ Νεστόριον καὶ Θεόδωρον καὶ τὰ θεοσυγῆ αὐτῶν συγγράμματά τε καὶ δόγματα. διὸ δὴ τοίνυν τὰς μὲν τῶν αἰρετικῶν τούτων καὶ πάντων ἄθυρο στόμους γλώσσας καὶ τὰς τούτων ἀσεβειῶν συγγραφάς, αὐτοὺς τε τοὺς αἰρετικούς τοὺς μέχρι τέλους ἐμμείναντας τῇ οἰκείᾳ κακοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ, μετὰ πατρὸς τοῦ ψεύδους εἰκότως διαβόλου συναριθμοῦντες, ἐροῦμεν «πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν καὶ τῇ φλογὶ ἣ ἐξεκαύσατε.»" Ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσι πλούσιός τις ἐν Κωνσταντινουπόλει νοσήσας καὶ τὸν θάνατον δειλιάσας ἔδωκε τοῖς πένησι χρυσοῦ λίτρας τριάκοντα. καὶ παρὰ προσδοκίαν ὑγιάνας καὶ μεταμεληθεὶς ἐκ διαβολικῆς ἀπάτης θαρρεῖ τοῦτο γνησίῳ καὶ πλουσίῳ φίλῳ αὐτοῦ. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ "μηδαμῶς ὧ ἄνθρωπε παραδέξῃ τὸν πονηρὸν τοῦτον λογισμόν, καὶ λυπήσεις θεὸν τὸν ἐλεήσαντά σε καὶ ἀναστήσαντά διὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου, καὶ ἐπάξει σοὶ θάνατον αἰφνίδιον, καὶ ἀπέλθῃς ἀμετανόητος." τοῦ δὲ μὴ πειθομένου ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀποδυσπετοῦντος, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ φίλος "ἐπεὶ συμβουλευόντός μου τὰ πρὸς σωτηρίαν οὐ καταδέχη, εἶπω σοὶ 1.672 ἕτεραν βουλήν." ὁ δὲ φησὶ "ποῖαν ταύτην;" καὶ ὁ ἀληθὴς ἐλεήμων ἀπεκρίνατο "δεῦρο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰπέ «οὐκ εἰμὶ ἐγὼ κύριε ὁ ποιήσας τὴν ἐλεημοσύνην ἐκείνην, ἀλλ' οὗτός ἐστι,» καὶ παρέξω σοὶ τὰς τριάκοντα λίτρας εὐθέως." ὁ δὲ ταλαίπωρος ἐκεῖνος ἄνθρωπος συνθέμενος τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀπελθὼν, τὸ χρυσίον ἐν χερσὶ λαβὼν καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ἐν τῷ ἔξῃ ἐρχεσθαι αὐτὸν πεσὼν παρὰ τὴν πύλην τῆς ἐκκλησίας ἀπέθανε. τῶν κληρικῶν δὲ ἐκπλαγέντων καὶ πάντων τῶν εὐρεθέντων, προετρέποντο τὸν κύριον τῶν νομισμάτων λαβεῖν αὐτά. ὁ δὲ οὐκ ἐπέισθη, ἀλλὰ τοῖς πτωχοῖς ταῦτα διένειμεν εἰπὼν "ὁ θεὸς οὐ μυκτηρίζεται." ἢ γὰρ πρὸς τὸν θεὸν ἐπαγγελία οὐ μόνον ἄχρι χρημάτων ἀλλὰ καὶ μέχρι λόγου φθάνει καὶ προαιρέσεως. ἀνάγκη τοίνυν ἀποδιδόναι πάντας τὰ ἐπηγγελμένα πρὸς θεόν, τὴν μὲν παρθένον τὴν παρθενοῖαν, τὴν δὲ ἐγκρατὴ τὴν ἐγκράτειαν, τοὺς ἐν γάμῳ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους τιμὴν καὶ ἀγάπην, καὶ τέλος πάντας τὴν εἰς

θεὸν πίστιν καὶ εὐλάβειαν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρίαν. Καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἐγένετό τι τοιοῦτον. ἐπίσκοπός τις εὐλαβὴς πάνυ πλησίον ἔχων τινὰ φιλόσοφον Εὐάγριον καλούμενον, ἑταῖρον μὲν αὐτοῦ γενόμενον ἐν τοῖς παιδευτηρίοις, Ἕλληνα δὲ τὴν θρησκείαν, ὃν ὁ ἐπίσκοπος μεταθεῖναι βουλόμενος ἐκ τῆς εἰδωλομανίας πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν συνεχῶς προσεκαλεῖτο καὶ διελέγετο. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου ἀλλὰ καὶ σφοδρῶς δυσχεραίνοντος, εἰπεῖν λέγεται ἐν μιᾷ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον "ὄντως, κύριε 1.673 ἐπίσκοπε, καὶ τοῦτο μετὰ πάντων ἀπαρέσκει μοι, ὃ λέγετε οἱ Χριστιανοί, ὅτι συντέλεια τοῦ κόσμου γίνεται καὶ τῶν σωμάτων ἀνάστασις καὶ ἀνταπόδοσις τῶν βεβιωμένων, καὶ ὅτι ὁ ἐλεῶν πτωχὸν θεῶν δανεῖζει καὶ ἑκατονταπλάσιον μετὰ ζωῆς αἰωνίου ἀπολήψεται." καὶ τοῦ ἐπισκόπου διαβεβαιουμένου μηδὲν ψεῦδος ἢ χλεύην ἐν τοῖς τῶν Χριστιανῶν εἶναι δόγμασιν, ἀνεχώρησεν Εὐάγριος πολλὴν ἔχων συζήτησιν ἐν ἑαυτῷ. μετὰ δὲ τινὰ χρόνον, θεοῦ συνεργοῦντος τῇ τοῦ ἐπισκόπου διδασκαλίᾳ, πιστεύσας ὁ φιλόσοφος ἐβαπτίσθη· ὃς αὐτίκα παρασχὼν τῷ ἐπισκόπῳ χρυσίου λίτρας τριακοσίας (ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα) λέγει "δέξαι ταῦτα, ὦ ἐπίσκοπε, καὶ διαδόξως πτωχοῖς ποιήσον μοι ἰδιόχειρον ὅτι λήψομαι αὐτὰ παρὰ τοῦ θεοῦ." τοῦ δὲ ταῦτα δεξαμένου προθύμως καὶ τὸ γράμμα ποιήσαντος, διεδόθη παρ' αὐτοῦ τοῖς πένησι πάντα. ἐπιζήσας οὖν χρόνους τινὰς ὁ φιλόσοφος ἐν εὐσεβείᾳ καὶ ἀρεταῖς μεγάλαις, παρήγγειλε τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις τελεῦ τῶν ἐνθεῖναι τὸν χάρτην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ οὕτω ταφῆναι. καὶ τούτου γενομένου, μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπιφαίνεται κατ' ὄναρ ὁ φιλόσοφος τῷ ἐπισκόπῳ λέγων "ἔλθε εἰς τὸν τάφον μου, ὦ ἐπίσκοπε, καὶ λάβε τὸ ἰδιόχειρόν σου· ἀπέλαβον γὰρ τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον, καὶ οὐδένα ἔχω λόγον πρὸς σε, ἀλλὰ πρὸς τελείαν πληροφορίαν σου ἰδιοχείρως ἐν αὐτῷ καθυπέγραψα." τοῦ δὲ ἐπισκόπου πρῶτ' μεταστελαμένου τοὺς υἱοὺς τοῦ φιλοσόφου, καὶ μαθόντος παρ' αὐτῶν ὡς συνετάφη αὐτῷ τὸ ἰδιόχειρον, ἀπέρχεται μετὰ τῶν κληρικῶν τῆς πόλεως, καὶ ἀνοίξαντες τὸν τάφον 1.674 εὐρίσκουσι τὸν φιλόσοφον καθήμενον καὶ τὴν χεῖρα μετὰ τοῦ γράμματος προτείνοντα. τῶν δὲ κληρικῶν πειρωμένων λαβεῖν τὸν χάρτην οὐδενὶ τοῦτον ἔδωκε.

Τοῦ δὲ ἐπισκόπου τὴν χεῖρα ἀπλώσαντος παραχρῆμα τὸν χάρτην ἐπιδούς ἀνέπεσε πάλιν· ὄνπερ ἀνοίξας ἐπὶ πάντων, εὔρε νεωστὶ ὑπογεγραμμένον τῇ χειρὶ τοῦ φιλοσόφου οὕτως "ἐγὼ Εὐάγριος φιλόσοφος σοὶ τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπιπόπῳ κυρίῳ μου Συνεσίῳ χαίρειν. ἴσθι, πάτερ, ὡς ἔλαβον τὸ χρέος ἑκατονταπλάσιον, καὶ οὐδένα πρὸς σε λόγον ἔχω περὶ τούτου." πάντων οὖν τῶν ἀκουσάντων καταπλαγέντων σφόδρα, καὶ ἐπὶ πολὺ κλαζόντων τὸ κύριε ἐλέησον, ἐκέλευσεν ὁ ἐπίσκοπος τὸ τοῦ φιλοσόφου ἰδιόχειρον τηρεῖσθαι ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ. Τῷ κζ' ἔτει, μηνὶ Αὐγούστῳ 16, γέγονε σεισμὸς μέγας, ὡς πεσεῖν πολλοὺς οἴκους καὶ ἐκκλησίας καὶ λοετρά καὶ τὰ τεῖχη μάλιστα τῆς χρυσοῦς πόρτης· καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. οὗτος ὁ σεισμὸς παγκόσμιος γέγονεν, ὥστε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην σχεδὸν πτωθῆναι, καὶ τὴν θάλασσαν ἀναρριχάναι μίλια δύο, καὶ πολλὰ πλοῖα ἀπολέσθαι ἐν τῇ τοῦ ὕδατος ἀναχαιτίσει. καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀραβίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ Μεσοποταμίᾳ καὶ Ἀντιοχείᾳ κατεπτώθησαν πόλεις πολλαὶ καὶ κῶμαι, καὶ συνελήφθησαν ἀνθρώπων πλήθη καὶ ἀλόγων, πέπτωκε δὲ καὶ τῆς Νικομηδείας μέρος πολὺ, καὶ ἔπε κράτησεν ὁ σεισμὸς ἡμέρας μ'. γίνεται δὲ ἡ μνήμη τοῦ σειμοῦ τούτου κατ' ἔτος ἐν τῷ Κάμπῳ λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ.

Τῷ κη' ἔτει, μηνὶ Ἰουλίῳ, ἐν τῇ συνάξει τοῦ ὄρους γέγονε 1.675 σεισμὸς μέγας. καὶ τῇ 18ῃ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ καὶ ἄνεμος λιψὸς μέγας, ὡς πεσεῖν τὸν σταυρὸν τὸν ἰστάμενον ἔσωθεν τῆς χρυσοῦς πόρτης. Τῷ κθ' ἔτει ἐστασίασαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Σαμαρεῖται ἐν Καίσαρειᾳ τῆς Παλαιστίνης, καὶ πολλοὺς

Χριστιανούς ἀνεῖλον, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν διήρπασαν· οὐς ὁ βασιλεὺς δι' Ἀδάμαντος ἐφούλκισε καὶ ἀπεκεφάλισε, καὶ ἄλλους ἐξώρισε, πάντας δὲ ἠφάνισε. Τῷ λ' ἔτει ἐφάνη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς λόγχη, ἀπὸ ἄρκτου ἕως δυσμῶν. Καὶ τῷ λα' ἔτει ἐγένοντο πάλιν σεισμοὶ διάφοροι, ὥστε παθεῖν τὰ δύο τεῖχη Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν, καὶ πολλὰ ἐκκλησίαι καὶ οἴκοι ἕως ἐδάφους κατέπεσον. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ προάστεια καὶ τὸ ῥήγιον. ὥστε μὴ γνωρίζεσθαι. καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσιν ἐγένετο ὁ σεισμὸς οὗτος, οἷον οὐκ ἐμνη μόνευσεν ἄνθρωπος ἐν ταῖς γενεαῖς ἐκείναις. καὶ ἐσεῖετο ἡ γῆ μετὰ φιλανίας ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἐπὶ ἡμέρας δέκα. διὸ καὶ λυ πούμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ γενέθλια καὶ θεοφάνια χωρὶς στέμματος προῆλθε, καὶ τὰ ἐξ ἔθους κλητόρια τοῦ δωδεκαημέρου οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ τὰς ἐξόδους αὐτῶν δέδωκε τοῖς πτωχοῖς. τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ γέγονε θνήσις ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν νέων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε μένειν ἀτάφους τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς διὰ τὸ μὴ ἐξαρκεῖν τοὺς κραββάτους τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς τελευτῶντας. ὅθεν ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἕτερα κραββάτια χίλια, καὶ μὴδ' οὕτως ἐξαρκούντων, ἀμάξας προσέταξε πλείστας εὐτρεπι σθῆναι, καὶ ἄλογα δέδωκε μυρία πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς νεκρούς. ἐπιτεινομένης δὲ τῆς θνήσεως ἔρριπτον τοὺς πλείονας εἰς τὸν αἰγιαλόν, καὶ ἔμενον ἄταφοι ἕως ἡμέρας ἕξ διὰ τὸ μὴ ἐπαρκεῖν τοῖς ζῶσι θάπτειν τοὺς τεθνεῶτας, μῆτε δὲ τὰ πλοῖα ἐξαρκεῖν εἰς τὸ διαπερᾶν αὐτούς. ἐκράτει οὖν ἡ θνήσις αὕτη μῆνας δύο, Ἰουλίον καὶ Αὐγουστον. ἐγένοντο δὲ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ μεγάλαι καὶ φοβεραὶ σφόδρα, ὥστε πολλοὺς ὑπ' αὐτῶν κατακαῆναι. Τῷ λα' ἔτει ἐπεγένετο αὐθις θανατικόν, καὶ μάλιστα τοῖς παιδίοις, ἀπὸ βουβωνικοῦ πάθους, μῆνας δ'. καὶ οὐχ ἦττον διέφθειρε τοῦ προτέρου θανατικοῦ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὰ πόρρω ταύτης. ἐν δὲ Ἄντιοχείᾳ πάλιν γέγονε σεισμὸς μέγας. μετὰ δὲ χρόνον τινὰ γέγονεν ἀστέρων δρόμος ἀφ' ἐσπέρας ἕως πρωῆς, ὥστε πάντας ὑπερεκπλήττεσθαι καὶ λέγειν ὅτι πίπτουσιν οἱ ἀστέρες. γεγόνασι δὲ κοσμικαὶ δημοκρατίαι καὶ φόνοι πολλοὶ καὶ πόλεμοι, καὶ νόσοι καὶ θάνατοι τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἐπέλιπον. ἐν δὲ Ἄντιοχείᾳ μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν σεισμὸν γέγονε βρυγμὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερῶτατος, καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ φόβου ἀπέθανον. Τῷ δὲ λβ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ φιλοκαλουμένου τῶν τρούλου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας (ἦν γὰρ διερρηγμένον ἐκ τῶν ἐπιγενομένων ἀλλεπαλλήλων σεισμῶν) ἔπεσε τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς προὑποστολῆς τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου, καὶ συνέτριψε τὸ κι 1.677 βώριον καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ τὸν ἄμβωνα. συνιδῶν οὖν ὁ βασιλεὺς ἠγειρεν ἄλλους πινσοὺς καὶ ἐδέξατο τὸν τρούλον, καὶ οὕτως ἐκτίσθη ὑψωθεὶς πλέον εἴκοσι ποδῶν εἰς ὕψος τοῦ πρώτου κτίσματος. ἐποίησε δὲ καὶ τοὺς ἕξω τοῦ ναοῦ κατέναντι τῶν ἕσω πινσῶν τέσσαρας κοχλίας, οὐς ἀπὸ γῆς φυτεύσας μέχρι τοῦ τρούλου ἀνεβίβασεν, ἔρεισμα τούτους τῶν ἀψίδων κατεργασάμενος. τότε ποιεῖ καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ἔργον ἀμίμητον· ἀπὸ τε γὰρ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου παντοῖου καὶ ξύλου καὶ μετάλλου καὶ εἴδους ἄλλου, ὅσα τε γῆ φέρει καὶ θάλασσα καὶ πᾶς ὁ κόσμος, ἐκ πάντων συνάξας τὰ μὲν κρεῖττονα καὶ τιμιώτερα πλείονα τὰ δὲ ἐλάττω ἐνδεέστερα, τὰ τηκτὰ τήξας τὰ ξηρὰ ἐπέβαλε, καὶ οὕτως εἰς τύπον ἐπιχέας ἀνεπλήρωσεν αὐτήν, ὅθεν καὶ ποικίλη φαινομένη θάμβος παρέχει τοῖς εἰς αὐτήν ἀτενίζουσιν, ἐπιγράψας γύρωθεν ταῦτα "τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν οἱ δούλοί σου, Χριστέ, Ἰουστινιανὸς καὶ Θεοδώρα, ἃ εὐμενῶς πρόσδεξαι, υἱὲ καὶ λόγε τοῦ θεοῦ, ὁ σαρκωθεὶς καὶ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει σου διατήρησον, καὶ τὴν πολιτείαν ἣν ἡμῖν ἐπίστευσας, εἰς τὴν ἰδίαν σου δόξαν αὐξήσον καὶ φύλαξον πρεσβεΐαις τῆς ἀγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας."

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανεστήσαν οἱ Οὐννοι οἱ καὶ Σθλαβῖνοι τῇ Θράκῃ, καὶ ἤχμαλώτευσαν καὶ ἐφόνευσαν πολλούς, ἐκράτησαν δὲ καὶ τὸν στρατηλάτην καὶ τὸν στρατηγόν. εὐρόντες δὲ καὶ τοῦ Ἀναστασιακοῦ τείχους τόπους τινὰς πεπτωκότας ἐκ τῶν σεισμῶν εἰσῆλθον καὶ ἤχμαλώτευσαν ἕως Δριπείας καὶ Νυμφῶν καὶ 1.678 Χίτου κώμης. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐδημότευσε πολλούς, καὶ ἔπεμψεν εἰς τὸ μακρὸν τεῖχος. καὶ συγκρούσαντες πόλεμον πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπέθανον. ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν τὸν Βελισάριον, ὃς λαβὼν τοὺς ἵππους τῶν πολιτῶν καὶ ἔξοπλίσας λαὸν ἦλθεν εἰς Χίτου κώμην, καὶ ποιήσας φοσσάτον ὄσους ἐκράτησεν ἐξ αὐτῶν ἀπέκτεινεν. ἐκέλευσε δὲ κοπήναι δένδρα καὶ σύρεσθαι ὀπίσω τοῦ ἐξερκέτου αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀνέμου κονιορτὸς μέγας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν ἐπάνω τῶν Οὐννων. οἱ δὲ νομίσαντες πλήθη πολλὰ εἶναι ἔφυγον ἕως Ἀρκαδιουπόλεως. κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι πλοῖα δίπρυμα καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὸν Δάνουβιν καὶ πολεμῆσαι αὐτοῖς. ὅπερ γνόντες οἱ βάρβαροι παρεκάλεσαν διὰ πρεσβευτοῦ ἀκίνδυνον παραχωρῆσαι αὐτοῖς τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ τὸν κουροπαλάτην διαβιβάσαι αὐτούς. Τῷ γ' ἔτει κτίζει τὴν γέφυραν τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ, τὴν λεγομένην πενταγέφυρον, διὰ καμερῶν πέντε, ξυλίην πρότερον οὖσαν. κτίζει δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ πηγῇ ναὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. Τῷ λδ' ἔτει ἐφημίσθη ἐν τῇ πόλει ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησε διὰ τὸ κεφαλαλγεῖν καὶ μηδένα θεωρεῖν. καὶ ἦν ταραχὴ καὶ ἀρπαγαὶ εἰς τε τὰς προβολὰς καὶ τὰ μαγκιπεῖα. καὶ περὶ ὥραν θ' προσέταξε τῷ ἐπάρχῳ, καὶ ἀνήψε φῶτα εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ὅτι ὑγίανεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συνεστάλη τὰ τῆς ταραχῆς. τῷ δεκεβρίῳ μηνὶ γέγονεν ἐμπρησμὸς μέγας ἀπὸ τε τῶν Σοφίων καὶ 1.679 ἕως τῶν Πρόβου. γέγονε καὶ θανατήριον μέγα ἐν Κιλικίᾳ καὶ Ἀναζάρβῳ καὶ Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ, καὶ σεισμοί. συνέβαλλον δὲ κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι καὶ Σεβηριανοί, καὶ πολλοὶ φόνοι γέγοναν. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀτάκτους ἐκόλασε. Τῷ λε' γέγονεν ἐμπρησμὸς ἐσπέρας βαθείας ἐν τοῖς Καισαρίου ἕως τῆς Ὀμφακερᾶς, καὶ ἐκαύθη πάντα τὰ ἐργαστήρια καὶ οἱ πυλεῶνες τοῦ βοός, ἵππικου δὲ ἀγομένου γέγονε δημοτικὴ ταραχὴ, καὶ ἐπῆλθον οἱ Πράσινοι τοῖς Βενέτοις, καὶ πολλοὺς φόβους πεποιήκασιν· οὐκ κρατήσας ὁ βασιλεὺς πολλαῖς βασάνοις ἐκόλασε. Τῷ λ' ἔτει γέγονε πάλιν στάσις δημοτικὴ ἐν τοῖς πιττακίοις, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο. γέγονε δὲ ἀβροχία καὶ λεῖψις ὕδατος. τότε ἐπινίκια ἦλθον ἀπὸ Ῥώμης, ὡς Ναρσῆς ὁ πατρίκιος δύο πόλεις ὀχυρὰς τῶν Γόθων παρέλαβε, Βιρίαν καὶ Βρίγκας. ἐπιβουλῆς δὲ μελετηθείσης ὑπεβλήθη ψευδῶς παρὰ τῶν κρατηθέντων καὶ Βελισάριος, καὶ ὠρίσθη καθέζεσθαι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀπρόιτος. καὶ τῇ ιθ' τοῦ Ἰουλίου ἀθῶος φανεῖς πάλιν τὰ ἀφαιρεθέντα αὐτοῦ ἀπέλαβε. Τῷ λζ' ἔτει γέγονεν ἐμπρησμὸς, καὶ ἐκαύθη τελείως ὁ ξενῶν τῶν Σαμψῶν καὶ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ Ῥούφου οἰκήματα καὶ τὸ μεσαύλιον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸ λεγόμενον Γαρσονοστάσιον, καὶ τὰ δύο ἀσκητήρια τὰ πλησίον τῆς ἀγίας Εἰρήνης, καὶ τὸ μέρος τοῦ νάρθηκος αὐτῆς.

1.680 Τῷ λη' ἔτει τελευτᾷ Βελισάριος ὁ πατρίκιος ἐν Βυζαντίῳ. τούτῳ τῷ ἔτει Εὐτύχιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καθήρεται καὶ ἐξωρίσθη ἐν Ἀμασίᾳ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, καὶ γέγονεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννης ἀπὸ σχολαστικῶν. εἰς δὲ τὰ τέλη αὐτοῦ Ἰουστινιανὸς τὸ περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα, καὶ ἴδικτον πανταχοῦ καταπέμψας, ἀλλότριος τῆς εὐσεβείας θεοῦ ἔτελεύτησε, βασιλεύσας ἔτη λη' μηνῶν ζ' ἡμέρας ιγ'. καὶ γίνεται τούτου διάδοχος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστίνος ὁ κουροπαλάτης. ἡ δὲ Αὐγοῦστα Θεοδώρα προετελεύτησεν. Ἰουστίνος ὁ ὀρθόδοξος, ὁ Θράξ, ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ'. οὗτος ἦν τῇ ιδεᾷ εὐήλιξ, πλατύς, εὐογκος, ὑπόγλαυκος, ὑπόξανθος, σπανίζων τὴν γενειάδα, δειλός, ὀξύθυμος, μετ' ὀλίγον δὲ μεγαλόψυχος,

ἀπονενοημένος, ἀσύμβουλος τὰ πλείω φιλοκτίστης, μεγαλόδωρος. τούτου γυνή Σοφία. ἔστειθη δὲ ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν. εὐσεβῆς δὲ ὢν ἐπεκόσμησε τὰς ἐκκλησίας τὰς κτισθείσας ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, τὴν τε μεγάλην ἐκκλησίαν, τοὺς ἀγίους ἀποστόλους, καὶ τὰς λοιπὰς, χαρισάμενος αὐταῖς κειμήλια καὶ ἔπιπλα καὶ πᾶσαν πρόσοδον. ἀπέστειλε δὲ τὸν ἀββᾶν Φωτεινὸν τὸν προγονὸν Βελισαρίου, δούς αὐτῷ πᾶσαν ἐξουσίαν τοῦ εἰρηνεῦσαι τὰς ἐκκλησίας Αἰγύπτου καὶ Ἄλεξανδρείας. οὗτος ὁ Ἰουστίνος συνεχῶς νοσηλευόμενος καὶ σκοτοδινίων καὶ μὴ δυνάμενος προέρχεσθαι, ἐπεὶ τινες κατὰ τῶν δυναστῶν ἐγκαλεῖν οὐκ εἶχον, οἱ δυνάσται τινὸς μὴ φειδόμενοι τὰ 1.681 πάντων διήρπαζον. εἴ ποτε ἴσχυσε προελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τούτῳ ἐπεβόων οἱ ἀδικούμενοι ἐλέους τυχεῖν. πάντας τοίνυν ἐπὶ συγκλήτου προσκαλεσάμενος ἔφη "ἐγὼ μὲν ὦμην ἅπαντας ὑμᾶς εὐσεβεῖς εἶναι καὶ ἀρκεῖσθαι τοῖς ἰδίοις καὶ μηδένα τῶν πτωχῶν ἀδικεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τοῦ θεοῦ πράττετε καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας. ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς, τὰ τῶν πτωχῶν ἀπόδοτε ἐκόντες, μήπως καὶ τὰ ὑμῶν ἀπολέσητε." οἱ δὲ τοῦτο ἀκούσαντες χεῖρονα μᾶλλον ἢ πρότερον ἔπραττον, ὑπὸ συνηθείας ἐλκόμενοι· δεινὸν γὰρ ἢ συνήθεια, ὥστε καὶ δευτέρα φύσις λελόγισται. αὐθις δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ πρόκενσον προϊόντος πλείονες ἐπεβόων. ὁ δὲ πάλιν ἐν τῇ προελεύσει τὴν σύγκλητον προσκαλεσάμενος ἔφη "εἰ μὲν ἐκ θεοῦ με καὶ ἐν θεῷ βασιλείαν ἔχειν οἴεσθε, τὰ παρ' ἐμοῦ δικαίως λεγόμενα πράττετε καὶ τοῦ ἀδικεῖν τοὺς πτωχοὺς παύσασθε· μόνοις γὰρ ἰχθύσι τοῦτο νενόμισται, τὸ τὸν δυνατώτερον καὶ μείζονα κατεσθίειν τὸν ἐλάσσονα. εἰ δὲ τοῖς ἐμοῖς προστάγμασιν οὐχ ὑπέικετε, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἀλισκόμενοι πλεονεκτεῖτε, προχειρίσασθε ἕτερον ὄν ἂν βούλησθε ὑμῖν βασιλέα· ἐγὼ γὰρ ἀπειθῶν καὶ ἀδίκων καὶ πλεονεκτῶν βασιλεύειν οὐ δύναμαι." εἷς δὲ τις τῶν ἐν τέλει παρρησιασάμενος φησὶ τῷ βασιλεῖ "προχειρισάτω με ἡ βασιλεία σου ἐνώπιον πάντων ἔπαρχον, καὶ διορισάτω μηδενὸς φείδεσθαι τοῦ δικαίου ἕνεκα, συγχωρεῖτω δὲ με εἰσερχέσθαι πρὸς σε ἀκωλύτως τοῦ τὰ ἀνήκοντα ὑπομιμνήσκω τὸ κράτος σου. καὶ βεβαιῶ μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν μὴ εὐρίσκεσθαι τὸν 1.682 ἀδικοῦντα ἢ ἀδικούμενον. εἰ δὲ τις ὑπομνήσει περὶ τίνος ὑποθέσεως ἧς ἤκουσα ἐγὼ καὶ οὐκ ἐξεδίκησα, κεφαλικῶς τιμωρηθήσομαι." τοῦτο τοῦ βασιλέως ἀσμένως ἀποδεξαμένου προχειρίσθη ἔπαρχος. ἔωθεν δὲ ἐπὶ τῷ ἐπαρχικῷ βήματι προκαθίσαντος, καὶ τινος αὐτῷ γυναικὸς χήρας προσελθούσης καὶ φησάσης ὡς μάγιστρος τις καθήρπασεν αὐτῆς τὴν οὐσίαν ἅπασαν, ἀπέστειλεν αὐτὴν μετὰ σφραγίδος εἰπεῖν τῷ μαγίστρῳ παραγενέσθαι δικαιολογηθῆσόν. τῆς δὲ ἀπελθούσης καὶ μᾶλλον τυφθείσης, ἕνα τῶν αὐτοῦ κουρσῶρων ὁ ἔπαρχος πρὸς τὸν μάγιστρον ἔπεμψε· κάκεῖνον παραλογισάμενος ἀπεπέμψατο. τοῦ δὲ ἐπάρχου ἐν τῷ ἵπτικῷ τὸν μάγιστρον ἐκδεχομένου, αὐτοῦ τε τοῦ μαγίστρου κληθέντος εἰς τὴν βασιλικὴν ἐστίασιν, ἦλθε καὶ ὁ ἔπαρχος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν "εἰ μὲν ἂν προσέταξάς μοι, ὦ βασιλεῦ, φυλάττεις, τοῦ μὴ φείδεσθαι τῶν τοὺς πτωχοὺς ἀδικούντων, γνῶθί με τελειοῦντα τὴν ἐμὴν ὑπόσχεσιν. εἰ δὲ μεταμελόμενος φίλους μᾶλλον σεαυτῷ ποιεῖς καὶ συνεστιᾷς, γνῶθι κάμει παραιτούμενον." καὶ ὁ βασιλεὺς "εἰ ἐγὼ εἶμι ὁ ἀδικῶν, ἐξανάστησόν με τοῦ θρόνου." ὁ δὲ αὐτίκα τὸν μάγιστρον βιαίως ἄρας ἐν τῇ λεγομένῃ χαλκῇ παρεγένετο, καὶ ἀκριβολογησάμενος τὰ παρ' ἀμφοτέρων λεγόμενα, καὶ γνοὺς ὡς οὐ μικρῶς ἠδικήθη παρ' αὐτοῦ ἡ γυνή, τύψας αὐτόν καὶ τὴν κεφαλὴν κείρας καὶ γυμνὸν ὄν ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε, δούς τῇ γυναικὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν ἐκείνου. καὶ ἐκ τούτου πάντες ἕως 1.683 φρονίσθησαν καὶ πρὸς ἀλλήλους πολυτρόπως εἰρήνευσαν, ὡς μέχρι ἡμερῶν μὴ εὐρίσκεσθαι ἐγκαλοῦντα ἢ ἐγκαλούμενον. καὶ ὁ ἔπαρχος ἔφη τῷ βασιλεῖ "νῦν, δέσποτα, ὅπερ ὑπέσχομην ἔτε λείωσα." τοῦ δὲ βασιλέως προελθόντος, ὡς οὐδεὶς ἦν ὁ

ἐγκα λῶν, ὑποστρέψας πατρίκιον αὐτὸν ἐποίησε καὶ ὑπαρχον αὐτὸν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου Ὁρμίσδας ἐπίσκοπος Ῥώμης καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἅμα πλείστοις ἐπισκόποις, τοὺς ἀνθισταμένους τῇ συνόδῳ Χαλκηδόνος καθῆρεν Σεβῆρον τὸν Ἄντιοχείας καὶ Φιλόξενον, βεβαιώσαντες τὴν αὐτὴν σύνοδον, καὶ περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ τὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας προσθέντες ῥήματα "ὁ στατήρ ὁ νοητός, τὸ νόμισμα τὸ βασιλικόν, ὁ ἐν ἐνότητι ἀπλοῦς χαρακτήρ Χριστὸς ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντων προσκεκόμικεν εἰς ἀπάντων ζωῆς ἀντίλυτρον. δύο δὲ φύσεις λέγοντες τὴν διαφορὰν σημαίνομεν τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ λόγου διὰ τὸ ἀσύγχυτον. ἢ γὰρ σύγκρασις ἀφανισμὸν τῶν δύο φύσεων ἄπερ γάζεται. ἢ δὲ ἄρρητος ἕνωσις ὁμολογουμένη καὶ ἀσυγχύτους φύσεις, καὶ ἕνα ἀποτελεῖ ἕξ ἀμοιβῶν ὁφθέντα Χριστόν, θεὸν ὁμοῦ τε καὶ ἄνθρωπον γενόμενον τὸν αὐτόν." Τῷ β' ἔτει Αἰθέριος καὶ Αὔδιος καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς ἰατροὶ ἐπεβούλευσαν τῷ βασιλεῖ, καὶ γνωσθέντες ἀπέθανον ξίφει. Τῷ γ' ἔτει μεταστειλαμένη Σοφία ἢ Αὐγοῦστα πάντας τοὺς 1.684 χρεωστοῦντας ἀπέδωκε τοῖς κεχρεωστημένοις πάντα τὰ ὀφειλόμενα, ἀντιστραφέντων τῶν ἐνεχύρων τοῖς ἰδίοις αὐθένταις. Τῷ δ' ἔτει κτίζει τὸ παλάτιον τῶν Σοφιανῶν εἰς ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας. Τῷ ε' ἔτει κτίζει τὴν μονὴν τῆς πρίγκηπος, προάστειον αὐτῆς τῆς οὔσας. Τῷ ς' ἔτει Ναρσῆς ὁ ἀγαπητὸς τοῦ βασιλέως ἔκτισε τὴν οἰκίαν Ναρσοῦ καὶ τὴν μονὴν τῶν καθαρῶν. ἀκούσας δὲ Ἰουστίνος ὅτι ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Αὔγουστος, ὃς ἦν δούξ Ἀλεξανδρείας, συσκευὴν μελετᾷ κατὰ τοῦ βασιλέως, πέμψας αὐτὸν ἀπεκεφάλισε. Τῷ ζ' ἔτει ἤρξατο Ἰουστίνος κτίζειν τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν τῷ ὄρφανοτροφείῳ. προσέθηκε δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν τὰς δύο ἀψίδας, καὶ ἐποίησεν αὐτὴν σταυρωτήν. τῷ αὐτῷ ἔτει γέγονε πόλεμος περὶ τὸ Σάργα θοῦ μετὰ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι. Τῷ θ' ἔτει ἦλθον οἱ Ἄβαρες εἰς τὸν Δάνουβιν, καὶ ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ὁ Πέρσης Ἀρταβάν ἐξήλασε κατὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, παραλαβὼν καὶ τὸ Δάρας. τοῦτο μαθὼν Ἰουστίνος τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς νόσω παραφύρῳ περιβάλλεται καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αἰτεῖται τὸν Ὁρμίσδαν, ὅστις καὶ ἐνιαυσιαίας ἐποίησεν. ἐπὶ τούτου ἐτυπώθη ψάλλεσθαι τῇ μεγάλῃ ε' "τοῦ 1.685 δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ." ἦλθε δὲ καὶ ἡ ἀχειροποίητος ἀπὸ τῶν Καμουλιανῶν, κώμης τῆς Καππαδοκίας, καὶ τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ πόλεως Ἀπαμείας τῆς δευτέρας Συρίας. ἐτυπώθη δὲ ψάλλεσθαι καὶ ὁ Χερουβικὸς ὕμνος. Τῷ ι' ἔτει Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς Τιβέριον τὸν κόμητα τῶν ἐξκουβιτόρων υἱοποιησάμενος Καίσαρα ἀνηγόρευσε καὶ συγκάθε δρον αὐτοῦ ἐποίησεν. ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς στυφόμενος τοὺς πόδας καὶ τὸ πλεῖον κατακεείμενος. Τῷ ια' ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ Οὐάλεντος καὶ τὸν ἕτερον ἀγωγὸν τὸν λεγόμενον Ἀδράνην, καὶ ἐχορήγησε τῇ πόλει δαψίλειαν ὕδατος. κτίζει οὖν καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐν τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι. ἀποκαθαίρει δὲ καὶ αὐτὸν τὸν λιμένα καὶ στήλας δύο ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἵστησι, τὴν τε ἑαυτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας, μετονομάσας καὶ τὸν λιμένα Σοφίας. ἐποικοδομεῖ δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου, ὃς ἔκ τινος Ἄδδα ἐκεῖσε κατοικοῦντος προσηγορεύετο. Τῷ ιβ' ἔτει ἐτελεύτησεν Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. τῷ ιγ' ἔτει Εὐτυχῆς ἀπέλαβε τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσθενήσας καὶ μικρὸν ἀνεθεὶς προσεκαλέσατο τὸν τε ἀρχιερέα καὶ τὴν σύγκλητον καὶ πάντας, καὶ ἀγαθὸν τὸν Καίσαρα Τιβέριον παρουσίᾳ πάντων προεβάλετο αὐτὸν βασιλέα, εἰπὼν "ὁ θεὸς ἀγαθὸν σε ποιήσας αὐτός, οὐκ ἐγώ, τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας σοὶ δίδωμι. τίμησον αὐτό, ἵνα τιμηθῆς 1.686 ὑπ' αὐτοῦ. μὴ ἐπιχαίρης αἵμασι, μὴ κοινῶναι φόνοις. μὴ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσης. μὴ μηνιῆς τινί, ὡς κἀγώ· κἀγὼ γὰρ μηνιῶν ἕπταισα, καὶ

σφαλείς απέλαβον κατὰ τὰς ἀνομίας μου· ἀλλὰ δικάσομαι ἐν τῷ θεῷ τοῖς ὑποβάλλουσί μοι ταῦτα. μὴ ἐπαρθῆς ἐπὶ τιμῇ τῆς βασιλείας σου. οὕτως ἔχε τοὺς πάντας ὡς ἑαυτόν. γινώθι τίς ἦς καὶ τίς εἶ νῦν. μὴ ὑπερήφανος ἦς τοῖς ὁμοφύλοις, καὶ οὐχ ἀμάρτης. οἶδας τίς ἦμην καὶ τίς εἰμί νῦν, τὸν θάνατον ἐν ὀφθαλμοῖς ὀρών. πάντες οὗτοι οἱ παριστάμενοι δοῦλοί εἰσι καὶ τέκνα σου. τῷ στρατῷ πρόσεχε. ἀνάνδρους καὶ ἀσυνέτους μὴ προχειρίζου. μὴ σε πεισάτωσαν ὅτι καὶ οἱ πρὸ σοῦ οὕτως διεγένοντο. ταῦτα παρεγγυῶ σοι καὶ παραινῶ ἀφ' ὧν ἔπαθον. περιουσίας οἱ ἔχοντες ἀπολαυέτωσαν αὐτῶν χρησίμως. τοῖς μὴ ἔχουσι σε προετίμησα. τὴν μητέρα σου, τὴν ποτέ σου δέσποινα γενομένην, σέβου καὶ τίμα· δοῦλος γὰρ ἦσθα πρότερον, νῦν δὲ γενοῦ υἱὸς αὐτῆς." ταῦτα εἰπόντος τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ Καίσαρος ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ πεσόντος, ἔφη ὁ βασιλεὺς "εἰ θέλεις, εἰμί, εἰ οὐ θέλεις, οὐ ζῶ. ὁ θεὸς ὁ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ποιήσας ἐμβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ἄλλα, ἃ ἐπελαθόμην εἰπεῖν σοι." τῆς νόσου δὲ τῷ βασιλεῖ βαρέως ἐπικειμένης μετ' οὐ πολὺ ἐτελεύτησε. καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἠρώφῳ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι Προικοννησίῳ, μετὰ Σοφίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτου τοῦ εὐσεβεστάτου Ἰουστίνου Ἰουδαῖός τις ἐν 1.687 τῇ πόλει ὑελοψὸς παιδίον ἐκέκτητο μονογενές, ὃ παρέδωκε μανθάνειν γράμματα πλησίον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἧς ὁ σκευοφύλαξ ἔχων λείψανα πολλὰ τῆς ἁγίας τραπέζης δέδωκε τοῖς παισὶ πρὸς τὸ δαπανῆσαι αὐτά. μεθ' ὧν συνῆλθε καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν παιδίον· ὅπερ ἀπολυθὲν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἀπῆλθε. καὶ φησὶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ "ἵνα τί ἐβράδυνας, τέκνον;" ὁ δὲ παῖς ἀπεκρίθη "μετὰ τῶν Χριστιανῶν παιδίων εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἔφαγον κἀγώ, πάτερ." ὁ δὲ δόλιος ἐκεῖνος θῆρ σφόδρα μανεῖς, μετὰ τὸ ἀριστήσαι λαβὼν τὸ παιδίον καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ ἔρριπεν αὐτὸ εἰς τὴν κάμινον καὶ κλείσας τὴν θύραν ἀνεχώρησεν. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ τὴν κατὰ τοῦ παιδὸς μανίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς εἰδυῖα, ἀπελθοῦσα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ διὰ τῆς ὀπῆς παρακύψασα ἤκουσε τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς καὶ εἰς ἐλθοῦσα εὗρε τὸν παῖδα καθήμενον ἔσθωθεν τῆς καμίνου ἀκατὰ φλεκτον. ὃν ἐξαγαγοῦσα ἠρώτα αὐτὸν πῶς ἀκατὰφλεκτος διέμεινε· ὁ δὲ ἀπεκρίνετο "γυνὴ πορφυροφοροῦσα ἦλθε καὶ τὴν φλόγα κατέσβεσε, λέγουσά μοι μὴ φοβοῦ, παιδίον." ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ταῦτα ἀκούσασα καὶ καταπλαγεῖσα ἀπῆλθε σὺν τῷ υἱῷ πρὸς τὸν πατριάρχην Μηνᾶν, καὶ πάντα ἀναγγείλασα παρεκάλει Χριστιανὴ γενέσθαι. ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπήγαγε, καὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς παραστῆναι καὶ τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν παρεκάλει τὸν Ἑβραῖον ὁ βασιλεὺς γενέσθαι Χριστιανόν. καὶ πολλὰ παραινέσας αὐτὸν οὐκ ἔπεισεν. ὅθεν καὶ προσέταξεν αὐτὸν ἀνασκολοπισθῆναι ὡς φονεὰ γενόμενον τοῦ ἰδίου παιδίου. 1.688 τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον βαπτίσας ὁ πατριάρχης τὴν μὲν ἐποίησεν ἀσκήτριαν, τὸ δὲ παιδίον ἀναγνώστην.

Κόσμος ἔτος #22 οα', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος φορ', Ῥωμαίων βασιλεὺς ὀρθόδοξος Τιβέριος ἔτη δ'. ἦν δὲ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν τέλειος, εὐστηθος, εὐόμματός τε καὶ ὀλίγον ὑπόγλαυκος, ξανθὴν ἔχων τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ γένειον, λευκὸς τὴν χροιάν καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθηρὸς, ἀγαθὸς καὶ μεγαλόψυχος εἰς ὑπερβολὴν. τούτου ἀνελθόντος ἐν τῷ ἵπτικῷ ἀνέκραξαν τὰ μέρη "ἴδωμεν ἴδωμεν τὴν Αὐγοῦσταν Ῥωμαίων." ὁ δὲ ἐδήλωσεν "ἡ ἀντικρὺ τοῦ δημοσίου λουτροῦ Διηγιστέως ἐκ κλησῖα ὁμώνυμός ἐστι τῇ Αὐγούστη." εὐφῆμισαν οὖν τὰ μέρη "Ἀναστασίας Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη." ἡ δὲ Σοφία ἡ τοῦ Ἰουστίνου γυνὴ ἐπλήγη τὴν ψυχὴν· οὐ γὰρ ἤδει ἔχειν αὐτὸν γυναῖκα, καὶ διὰ τοῦτο προσεφιλιώθη αὐτῷ ὑπὸ Ἰουστίνου, πείσασα αὐτὸν προβαλέσθαι εἰς βασιλέα Τιβέριον, βουλομένη γῆμαι αὐτὸν καὶ μεῖναι Αὐγοῦστα. ταύτην δὲ κατήγαγε Τιβέριος εἰς τὸ παλάτιον τῶν Σοφίων, κελεύσας κουβικουλάριον καὶ ἑτέρους τινὰς εἶναι εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς καὶ

διατηρεῖν αὐτήν. ἔτιμα δὲ αὐτήν ἴσα μητρί, ποιῶν πᾶσαν θεραπείαν αὐτῆς. γενεθλίου δὲ ἵππικου ἀγομένου, καὶ τῶν μερῶν φορούντων στολὰς σωληνωτὰς ἀπὸ βλαττίου ὀξέος καὶ χλαμύδας παραπλησίας τοῦ βασιλικοῦ, ἔπαυσε ταύτας φορεῖν διὰ τὸ μὴ εἰς ἀκαίρους χρεῖας δαπανᾶσθαι τὰ χρήματα, ὀρίσας διδακτυλίου ὄρνας ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν κόσμου 1.689 χάριν φορεῖν. ἀγαγὼν δὲ Ἀναστασίαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἔχουσαν ἕξ αὐτῆς καὶ θυγατέρας δύο Χαριτῶ καὶ Κωνσταντίναν, ἔστε ψεν αὐτὴν Αὐγοῦσαν, καὶ ἔρριψεν ὑπατεῖαν πολλήν. τούτῳ τῷ βασιλεῖ γέγονε θεία ὁμφὴ, ἀγγέλου κατ' ὄναρ εἰπόντος "τάδε σοι λέγει τὸ τρισάγιον· οἱ τύραννοι τῆς βασιλείας ἐπὶ σῶν οὐ φοιτῆ σουσι χρόνον." Τῷ β' ἔτει ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Περσῶν κατὰ τὸ ἔθος, μηνύων τὴν ἀναγόμενισιν αὐτοῦ· καὶ οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς. ὁ δὲ Τιβέριος διασπείρας τοὺς βασιλικούς θησαυρούς πολλὰ στρατόπεδα ἐποίησε, χειροτονεῖ νήσας Ἰουστινιανόν τινα στρατηγὸν ἀνατολῆς, ὃς ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ Δαρὰς παραγίνεται. καὶ τῆς παρατάξεως γενομένης τῶν Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, εἰς λόγους ἦλθον καὶ πρὸς ἀλλήλους σπένδονται χρόνον τετραετῆ. Τῷ γ' ἔτει, τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως μέλλοντος τὸν πόλεμον αὐτουργεῖν, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς πρὸς τοὺς Πέρσας χωρεῖ. καὶ τῆς κατασυστάδην μάχης γενομένης, βαθείας τῆς τῶν Ῥωμαίων φάλαγγος οὔσης ἢ τῶν Περσῶν καὶ Βαβυλωνίων τρέπεται πληθὺς, καὶ ἀναιροῦνται πλήθη πολλά. λαμβάνουσι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον καὶ τὸ βασιλικὸν σκηνοπήγιον καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἐπίδοξον οὖσαν καὶ τοὺς ἐλέφαντας, ἕξ ὧν τὰ ἐπίσημα πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσι. τὴν αἰσχύνην τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς μὴ φέρων νομοθετεῖ 1.690 μηκέτι βασιλέα Περσῶν εἰς πόλεμον ἐξέρχεσθαι. ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπετίθετο ταῖς Περσικαῖς συμφοραῖς, καὶ πρὸς τὰ ἐνδότατα τῆς Περσίδος ἐχώρησε, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἄλωσιν ἐν Περσίδι πεποίηκε, φθάσας καὶ μέσον τῆς Ὑρκανικῆς θαλάσσης. χειμῶνος δὲ γενομένου ἐν Περσίδι παρεχίμασε. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει Τιβέριος τὸ δημόσιον τῶν Βλαχερῶν λουτρόν, ἀνανεοῖ δὲ καὶ ἐκκλησίαν πολλὰς καὶ ξενῶνας καὶ γηρωκομεῖα, κατακοσμεῖ δὲ καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον τοῦ παλατίου. τότε κελεύει γράφεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς συμβολαίοις Τιβέριον Κωνσταντίνον. τῷ δ' ἔτει τελευτᾷ Εὐτύχιος ὁ πατριάρχης, καὶ μετὰ ἕξ ἡμέρας χειροτονεῖται Ἰωάννης διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὁ νηστευτής. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀγοράσας σώματα ἐθνικῶν κατέστησε στρατεύματα εἰς ὄνομα ἴδιον, ἀμφιάσας καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς χιλιάδας ἑξ, δεδωκὼς αὐτοῖς καὶ στρατηγὸν Μαυρίκιον τὸν κόμητα τῶν φοιδερᾶτων καὶ ὑποστράτηγον αὐτοῦ Ναρσην, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατὰ Περσῶν. πολέμου δὲ κροτηθέντος νικῶσι Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος, καὶ ἀφείλοντο ἐκ τῶν Περσῶν πόλεις τε καὶ χώρας ἅς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου παρέλαβον. ἐπανελθὼν δὲ Μαυρίκιος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδέχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως μεγάλως, καὶ ἐθριάμβευσε Τιβέριος τὰς νίκας Μαυρικίου, καὶ προσελάβετο αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Κωνσταντίναν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα· ὁμοίως δὲ καὶ Γερμανῶ στρατηγῷ ἔζευξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ 1.691 Χαριτῶ, ποιήσας ἀμφοτέρους Καίσαρας. τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς φαγῶν συκάμινα ὄψιμα ἀξιοθέατα νενοθευμένα φθίσει περιέπεσε. καὶ μέλλον τερθάναι προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Ἰωάννην καὶ τὴν σύγκλητον ἅμα τοῖς στρατεύμασι, καὶ Μαυρίκιον τὸν ἴδιον γαμβρὸν βασιλέα ἀναγορεύει. πάντων δὲ εὐφημησάντων αὐτὸς ὑποστρέψας ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίνῃ τέθνηκε, βασιλεύσας ἔτη γ' μῆνας ἰ' ἡμέρας ἧ'. καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἡρώῳ ἐν λάρνακι πρὸς τὸν σίνω.

Μαυρίκιος ὀρθόδοξος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐβασίλευσεν ἔτη κ' μῆνας γ' ἡμέρας β'. ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ μεσηλιξ, εὐσθενής, λευκὸς χροῦς, στρογγύλην ἔχων τὴν ὄψιν, πυρράκης, ἀναφάλας, εὖριν, εὐπύγων, κειρόμενος τὸ γένειον, καθὰ Ῥωμαίοις ἔθος

ἔστιν. ἦν δὲ Καππαδόκης. ἐκέλευσε δὲ γράφεσθαι ἐν τοῖς συμβολαίοις Μαυ ρίκιος [καὶ] Τιβέριος. ἔστεφθη δὲ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον τὸν γάμον πεποίηκε. τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ γέγονασιν ἐν τῷ φόρῳ ἔμπρηστοὶ καὶ ἀνέμων καταγιγίδες, καὶ πολλὰς οἰκίας διώλεσαν. καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ Μαΐου γέγονε σεισμός μέγας καὶ ἵππικὸν ἐτελέσθη. πρεσβεύουσι δὲ οἱ Ἄβαρες πρὸς τὸν βασιλέα, οἱ πρὸ ὀλίγου τὸ Σίρμιον χειρῶ σάμενοι, πόλιν τῆς Εὐρώπης ἐπίσημον, καὶ ἠξίουσαν ταῖς ὀγδοῖς κοντα χιλιάσι τοῦ χρυσοῦ, ἅς ἐτησίως ἐλάμβανον παρὰ Ῥωμαίοις, προστεθῆναι ἄλλας κ'· καὶ ὁ βασιλεὺς εἰρήνης ἐφιέμενος τοῦτο κατεδέξατο. ἤτησαν δὲ καὶ ἐλέφαντα, ζῶον Ἰνδικόν, ἐκπεμφθῆναι αὐτοῖς πρὸς θεάν, καὶ κλίνην χρυσοῦν ὧν καὶ πεμφθέντων 1.692 ἀμφοτέρα ἀντέστρεψαν, τὴν κλίνην εὐτελίσαντες. ἤτοῦντο δὲ πάλιν ἄλλας κ' πρὸς ταῖς ἑκατόν. τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεξάμενος, στρατεύσας ὁ χαγάνος τὴν Σιγιδῶνα πόλιν κατέστρεψε καὶ ἐτέρας πόλεις ἐχειρῶσατο καὶ τὴν Ἀγχιάλον, ἠπεῖλει δὲ καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη καταστρέψαι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἐλπίδιον τὸν πατρίκιον σὺν Κομμεντιόλῳ πρέσβεις πρὸς τὸν χαγάνον ἀπέστειλε, καὶ ὁ βάρβαρος ἐπὶ ταῖς τῶν πάκτων συνθήκαις εἰρήνην ἄγειν καθωμολόγει. Τῷ β' ἔτει ὕπατος ὁ βασιλεὺς ἀναγορεύεται, καὶ πολλοὺς θησαυροὺς τῇ πόλει δωρεῖται. προβάλλεται δὲ Φιλιππικὸν στρατηγὸν τῆς ἐφίας, ποιήσας αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Γορδιάν τὴν ἰδίαν ἀδελφήν. ὁ δὲ Φιλιππικὸς τοῖς Περσικοῖς ἀθρόως ἐπεισεσῶν καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν εἰς τὴν τῶν Μήδων χώραν παραβάλλει, καὶ πολλὰ χωρία διαφθείρας εἰς Ῥωμανίαν αὐθις ὑπέστρεψε. τοῦ δὲ χαγάνου τὴν εἰρήνην ἀθετήσαντος καὶ τῷ μακρῷ τείχῃ ληϊζομένου, ὡς προσεπέλασεν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Κωμμεντιόλος, τούτοις ἀθρόως ἐπεισεσῶν πολλὰ πλήθη ἀνείλε καὶ τούτους ἀπήλασεν. ἐλθὼν δὲ ἐν Ἀδριανουπόλει Ἀνδραγάστῳ περιπίπτει τῷ Σθλαβίνῳ στρατηγῷ αἰχμαλωσίαν ἐπιφερομένῳ· καὶ τούτῳ ἐπεισεσῶν τὴν αἰχμαλωσίαν διέσωσε καὶ νίκην μεγάλην περιεβάλετο. τότε καὶ τινες Ἕλληνες ἐν οἴκῳ τινὸς ἀριστῶντες εἰς ὕβρεις καὶ ἀναθεματισμοὺς τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου προήχθησαν. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι παραυτὰ πονηροῖς πνεύμασι ληφθέντες δίκας ἀπετίγγουσι, ὁ δεσπότης δὲ τῆς οἰκίας εἶδε κατ' ὄναρ ἐπὶ 1.693 στᾶσαν αὐτῷ τὴν θεοτόκον καὶ βεργίῳ τὰ αὐτοῦ γόνατα περιχαρᾶς ῥάξασαν καὶ μηδὲ λόγου αὐτὸν ἀξιώσασαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἔξυπνος τοῖς πόνοις γενόμενος εὔρε τούτους πόδας αὐτοῦ κεκομμένους, κὰν τεῦθεν λοιπὸν δημοσίᾳ φοράδην ἀγόμενος καὶ προκείμενος τὴν δικαιοκρισίαν ἐξωμολογεῖτο τοῦ θεοῦ καὶ τὴν τῆς παναμώμου θεοτόκου κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησιν. Τῷ γ' ἔτει Φιλιππικὸς ἐπὶ τὴν Περσικὴν ἐλθὼν, καταλαβὼν τὴν Ἀρζάνην μεγάλην αἰχμαλωσίαν ἐκράτησε, καὶ δειλίαν ἐμποιεῖ τοῖς Περσικοῖς στρατεύμασι. νοσήσας δὲ τὸν ἀνεψιὸν χειροτονεῖ καθηγεῖσθαι τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν νοσῶν παραγέγονε. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υἱός, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Θεοδόσιον. Τῷ δ' ἔτει Φιλιππικὸς ἐξεληλυθὼς τῆς πόλεως πρὸς Πέρσας ὀπλίζεται, καὶ τούτοις συμβαλὼν νικᾷ τὸν πόλεμον. τῇ δ' ὕστερα πάλιν ἀναλαβὼν Καρδαρίχας τὰς ἐαυτοῦ δυνάμεις πρὸς πόλεμον ὀπλίζεται, καὶ δευτέρου πολέμου κροτηθέντος νικῶσι πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀναιροῦνται Πέρσαι πολλοί, χειροῦνται δὲ καὶ ζῶντες δισχίλιοι καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον πέμπονται. ὁ δὲ Καρδαρίχας προσέφυγεν εἰς τὸ Δαράς· οἱ δὲ τοῦ κάστρου Πέρσαι μεθ' ὕβρεων τοῦτον ἀπεπέμψαντο. ὁ δὲ Φιλιππικὸς τούτους γενομένους τραυματίας εἰς τὰς πόλεις παρέπεμψεν ἰατρεύεσθαι, καὶ Ἡρὰ κλειὸν τὸν τοῦ Ἡρακλείου τοῦ αυτοκράτορος πατέρα, ὑποστράτηγον ὄντα, ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν βαρβάρων ἐξέπεμψεν. αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Βαβυλῶνα εἰσβάλλει, καὶ τὸ Χλόμαρον φρούριον παρα 1.694 καθέζεται. ὁ δὲ Καρδαρίχας στρατολογεῖ ἰδιώτας μεθ' ὑπόζυγιων, καὶ δι' ὀχυρῶν τόπων ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ ἐπὶ τὰ νῶτα γίνεται τῶν Ῥωμαίων, μηδαμῶς θαρρῶν χεῖρας αὐτοῖς ἐμβαλεῖν.

Ῥωμαῖοι δὲ τῷ ἀκαίρῳ φόβῳ διασκεδασθέντες διὰ δυσδιεξοδεύτων τόπων μεγάλοις κινδύνοις περιέπεσον. πρῶτ' αὖτε γενομένης, τῆς συμφορᾶς ἀπηλλάττοντο, καὶ τὸν στρατηγὸν καταλαβόντες ὕβρεσιν αἰσχίσταις τοῦτον ἔβαλον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπίπλαστον νομίσαντες εἶναι τὴν φυγὴν διώξαι οὐκ ἐτόλμησαν.

Ἡράκλειος δὲ διαπερὰ σας τὸν Τίγρην, ὅσα τῆς Μηδικῆς χώρας ἦσαν ἐπίσημα χωρία παρεδίδου πυρί, καὶ οὕτως πρὸς Φιλιππικὸν ἀνέστρεψε μετὰ σκύλων πολλῶν. καὶ γίνεται πάλιν κατὰ τὴν Μαρτυρούπολιν Περσικὸς μετὰ Ῥωμαίων πόλεμος, καὶ κρατοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναιρεῖται ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς Βαρουζᾶς, συλλαμβάνονται δὲ καὶ ζῶντες τρισχίλιοι καὶ οἱ τῶν Περσικῶν ταγμάτων ταξίαρχοι. χίλιοι δὲ μόνοι τὸν ἀριθμὸν ἐσώθησαν, οἱ καὶ μετὰ κινδύνων ἐπὶ τὴν Περσίδα ἀνέστρεψαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πέμπουσι πρὸς τὸν βασιλέα τὰ Περσικὰ λάφυρα καὶ τοὺς ζωγρηθέντας ἅπαντας σὺν τοῖς βάνδοις. ὁ δὲ Μαυρίκιος ἔκτισε τὸν Καριανὸν ἔμβολον ἐν Βλαχέρναις, γράψας ἐν αὐτῷ διὰ ζωγραφίας τὰς ἑαυτοῦ πράξεις τὰς ἐκ παιδόθεν μέχρι τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἀνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ δημόσιον λουτρόν. τυποῖ δὲ καὶ τὴν λιτὴν καλουμένην πρεσβείαν κατὰ παρασκευὴν ἐν Βλαχέρναις τελεῖσθαι καὶ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις πληροῦσθαι.

Τῷ ἔτει οἱ Λογγίβαρδοι πόλεμον ἤρασαν κατὰ Ῥωμαίων, 1.695 καὶ τὰ τῶν Μαυρουσίων ἔθνη κατὰ τὴν Ἀφρικὴν μεγάλας ταραχὰς ἐποίησαντο. ἐν δὲ τῇ Περσίδι φυλακὴ ὑπάρχει ἡ λεγομένη Λήθη, ἐν ἣ πολλοὺς ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπὸ διαφόρων ἔθνων ἐν ταύτῃ κατέκλεισε σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις τῆς πόλεως Δαράς. οὗτοι οὖν ἀπογόνοντες ἑαυτῶν ἐπανίστανται κατὰ τῶν φυλασσόντων αὐτούς· οὓς καὶ ἀνελόντες εἰς τὸ Βυζάντιον ἦκασιν, καὶ ὑπεδέξατο αὐτούς ὁ βασιλεὺς μετὰ χαρᾶς μεγάλης. καὶ πάλιν Κομμεντίολος εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον χωρεῖ, καὶ νικήσας πολλὰ λάφυρα ἐν Βυζαντίῳ πέμπει. Τῷ ζ' ἔτει Βαράμ κατὰ Χοσρόου γενόμενος τοῦτον τοῖς Ῥωμαίοις προσρυῆναι ἠνάγκασεν· ὃν δούς ὁ βασιλεὺς συμμαχίαν τὸν τε Βαράμ ἀπέκτεινε καὶ τὴν Περσίδα ἐκράτησε. δεδοικὼς δὲ τὴν δολοφονίαν, ζητεῖ Μαυρίκιον εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χιλίους Ῥωμαίους. ὁ δὲ βασιλεὺς ποιεῖ καὶ τοῦτο, ὡς λέγειν τὸν Χοσρόην ὅτι Ῥωμαῖοι Πέρσαις τὴν βασιλείαν χαρίζονται. Τῷ η' ἔτει τὸ πάσχα Θεοδόσιος υἱὸς Μαυρικίου στέφεται ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, χρόνων ὑπάρχων τεσσάρων ἡμισυ. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Μαυρίκιος τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, ὃν ἀπὴρξατο Τιβέριος, ἀνεπλήρωσε, καὶ τῆς ἀνατολῆς εἰρήνην βαθεῖαν ἐχούσης τὰς δυνάμεις τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν Θράκην διεβίβασε. Τῷ θ' ἔτει τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐπὶ τὴν δύσιν ἐξερχομένου, ἐκωλύετο παρὰ πάντων ὑπουργῆσαι τῷ πολεμῷ. ἐν δὲ τῷ Δαονίῳ ἔτεκε γυνὴ παιδίον μήτε ὀφθαλμοὺς μήτε 1.696 βλέφαρα μήτε χεῖρας μήτε πόδας ἔχων, πρὸς δὲ τῷ ἰσχύϊ ἰχθύος οὐρὰ προσφυῶς ὑπῆρχεν αὐτῷ ὀστρακόδερμος. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ κύων ἐξάπους, κεφαλὴν ἔχων λεοντώδη, γεννηθεὶς ἐγένετο μέγας σφόδρα. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ ἵππος τοῦ βασιλέως, ὁ τὸν χρυσοῦν περικείμενος κόσμον, ἀθρόως διερράγη πεσών. τούτοις πᾶσιν οἰωνισάμενος ὁ βασιλεὺς περίλυπος ἦν. μαθὼν δὲ ὅτι πρέσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον Περσῶν τε καὶ Φράγγων παρεγένοντο, ὑπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια. Ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν τοῦ Σιμοκάτου λόγος Χοσρόου βασιλέως Περσῶν πρὸς Ἰωάννην στρατηγὸν Ῥωμαίων, ἀποσκώψαντα εἰσαυτὸν ὅτε ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Μαυρικίου εἰς βοήθειαν αὐτοῦ. "εἰ μὴ περὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐτυραννοῦμεθα, οὐκ ἂν ἐθάρρησας, στρατηγέ, τὸν μέγαν ἐν ἀνθρώποις βασιλέα βάλλειν τοῖς σκώμασιν. ἐπεὶ δὲ τοῖς παροῦσι μέγα φρονεῖς, ἀκούσῃ τί δῆτα τοῖς θεοῖς ἐσύστερον μεμελέτηται. ἀντικαταρρεύσει, εὐῖσθι, εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑμᾶς δεινά, ἔξετε δὲ τὸ Βαβυλωνίον φῦλον τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας κρατοῦν τριττὴν κυκλοφορικὴν ἐβδομάδα ἐτῶν. μετὰ δὲ τοῦτο πεμπτὰν ἐβδομάδα

ένιαυτῶν Ῥωμαῖοι Πέρσας δουλα γωγήσετε. τούτων δὴ διηνυσμένων τὴν ἀνέσπερον ἡμέραν ἔνδη μείν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὴν προσδοκωμένην λῆξιν ἀποβαίνειν τοῦ κράτους, ὅτε τὰ τῆς φθορᾶς παραδίδοται λύσει καὶ τὰ τῆς κρείττονος διαγωγῆς πολιτεύεται." Τῷ ι' ἔτει τοῦ χαγάνου ἐπελθόντος κατὰ τὸ Σίρμιον, ὁ βα 1.697 σιλεὺς στρατηγὸν Εὐρώπης τὸν Πρίσκον χειροτονεῖ. ὁ δὲ Πρίσκος Σαλβανιανὸν ὑποστράτηγον ποιήσας προτρέχειν ἐκέλευσε, καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων χωρήσαντες συγκροτοῦσι πόλεμον καὶ νικῶσι Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ χαγάνος τοῦτο ἀκηκῶς, ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ἐχώρει πρὸς πόλεμον, καὶ εἰς Ἀγχίαλον ἐλθὼν ταύτην κατέκαυσεν. εἶτα εἰς τὸ Δριζίν περᾶ. ὁ δὲ Πρίσκος μὴ θέλων θεωρεῖν τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων εἰς Τζουρουλὸν εἰσελθὼν ἤσφα λίσατο. ὁ δὲ βάρβαρος τὸν Πρίσκον πολιορκεῖν ἐπεχειρεῖ. ταῦτα δὲ ἀκηκῶς Μαυρίκιος διηπόρει τί δράσει· εὐβουλία δὲ καταστρατηγεῖ τῆς ἀπείρου δυνάμεως, καὶ ἓνα τῶν ἐξκουβιτῶρων μεγάλας δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσει πειθεῖ ἐκόντι περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Πρίσκον γραφὴν περιέχουσαν τάδε "τῷ ἐνδοξοτάτῳ στρατηγῷ Πρίσκῳ. τὴν ἀλιτηρίαν τῶν βαρβάρων ἐγχείρησιν μὴ δειλιάσης· πρὸς γὰρ ἀπώλειαν αὐτῶν τοῦτο γέγονε. γίνωσκε γὰρ ὅτι μετὰ πολλῆς αἰσχύνης ἔχει ὁ χαγάνος ὑποστρέψαι εἰς τὴν ἀφιερωθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ῥωμαίων χώραν. διὰ τοῦτο καρτερησάτω ἢ σὴ ἐνδοξότης ἐν τῇ Τζουρουλῷ περιρέμβουσα αὐ τοῦς. πέμπω γὰρ διὰ θαλάσσης πλοῖα, καὶ αἰχμαλωτίζομαι τὰς φαμίλιας αὐτῶν, καὶ ἀναγκάζεται μετ' αἰσχύνης καὶ ζημίας εἰς τὰ ἴδια ὑποστρέψαι." ὁ δὲ χαγάνος κρατήσας τὰ γράμματα καὶ ἀναγνοὺς γίνεται περιδεής, καὶ συνθήκας πρὸς τὸν Πρίσκον δια θέμενος καὶ εἰρηνεύσας ἐπὶ δώροις ὀλίγοις καὶ ἀναξιολόγοις εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέζησε γῆν μετὰ φυγῆς κραταιᾶς. Τῷ ια' ἔτει Πρίσκος μεγάλως ἐπὶ τοῖς Σθλαβίνοις ἠνδρα 1.698 γάθησε καὶ φόνον πολὺν τῶν βαρβάρων εἰργάσατο. τῷ αὐτῷ ἔτει Παῦλος ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ ἔτελεύτησεν ἐν Κωνσταντινου πόλει, καὶ Ἀναστασία Αὐγουστα ἡ πενθερὰ Μαυρικίου, γυνὴ δὲ Τιβερίου, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

Τῷ ιβ' ἔτει τοῦ Πρίσκου πάλιν τὸν Ἰστρον καταλαβόντος καὶ τὰ Σθλαβίνων ἔθνη πραιδεύσαντος καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν τῷ βασιλεῖ πέμψαντος, γράφει αὐτῷ ἐκεῖσε παραχειμάσαι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Φιλιππικὸς κίττει τὴν ἐν Χρυσουπόλει μονὴν τῆς παναχράντου θεοτόκου καὶ τὰ παλάτια πρὸς τὸ ὑποδέχεσθαι τὸν βασιλέα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ποιήσας καὶ ἰχθυοτροφεῖον καὶ πα ραδεῖσους. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἔκτισε τὸν οἶκον τὸν λεγόμενον τοῦ Φιλιππικοῦ. Τῷ ιγ' ἔτει εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου προάστεια τίκτονται τέ ρατα, παιδίον τετράπουν καὶ ἄλλο δικόρυφον· λέγεται δὲ μὴ ση μαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν ἐν αἷς γίνονται ταῦτα. καὶ ὁ βασιλεὺς Πρίσκον τῆς στρατηγίας ἀποπαύει, Πέτρον δὲ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν στρατηγὸν τῆς δυνάμεως Ῥωμαίων ποιεῖ. Τῷ ιδ' ἔτει Πέτρος ὁ στρατηγὸς τοὺς Σθλαβίνους ἐπιφε ρομένους Ῥωμαϊκὴν αἰχμαλωσίαν τρέπει, καὶ οἱ βάρβαροι τὴν αἰχμαλωσίαν ἀποσφάξαντες ἔφυγον· ὀλίγους δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κρατήσαντες ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ὑπέστρεψαν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸν στρογγύλον ἡλιακὸν τῆς Μαγναύρας, στή σας ἐν τῷ μεσαυλίῳ τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἀπέθηκεν ἐκεῖ τὸ ἄρμα μέντον. ἔκτισε δὲ καὶ τὸ λωβῶν γηροκομεῖον εἰς τὰ Ἡρίου, τὸ 1.699 λεγόμενον τοῦ ζωτικοῦ ἐγχόρηγον, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων καὶ ναι ξυλόστεγον ὄν, καὶ πολλὰ ἐν αὐτῷ ἐχορήγησε πρὸς θεραπείαν τῶν λωβῶν ἀδελφῶν. Τῷ ιε' ἔτει Πέτρος κακῶς ὑπὸ τῶν Σθλαβίνων τὸ στράτευμα ἀφανίσας διαδέχεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ πάλιν Πρίσκος στρα τηγὸς Θράκης ἀποστέλλεται. Τῷ ι' ἔτει Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου ἔκτισε τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τοῦ Ἀρεοβίνδου. ὁμοίως καὶ Κυριακὸς ὁ πατριάρχης τὰ διακονίσσης, διάδοχος γενόμενος Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ. Τῷ ιζ' ἔτει συναθροίσας ὁ χαγάνος τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις ἐπὶ τὴν

Δαλματίαν ἐχώρησε, καὶ καταλαβὼν τὴν Βάλβην καὶ τὰς περὶ αὐτὴν τεσσαράκοντα πόλεις ταύτας ἐπόρθησεν. ὁ δὲ Πρίσκοσ ταῦτα μαθὼν Γουνδούην ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν πραττομένων ἀπέστειλεν· ὃς καταλαβὼν τοὺς βαρβάρους διὰ δυσβάτων χωρίων βαδίζοντας, περιτυγχάνει δύο ἐξ αὐτῶν τῷ οἴνῳ κεκαρωμένους, οἳ καὶ ἔφασαν δισχιλίους ὀπλίταις τὴν αἰχμαλωσίαν τὸν χαγάνον παραδεδωκέναι καὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα ἀποστεῖλαι. ταῦτα ὁ Γουν δούης μεμαθηκῶς κρύπτεται ἐν μικρᾷ φάραγγι, καὶ ἐωθινὸς ἐπὶ τὰ νῶτα τούτων γενόμενος ἀθρόως πάντας ἀνεῖλε καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πρὸς τὸν Πρίσκον ἤγαγεν. ὁ δὲ χαγάνος τὰ τῆς ἀποτυχίας μαθὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανέζηυξε χώραν, καὶ ὁ Πρίσκοσ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια. Καὶ τῷ ἰη' ἔτει λαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὴν Σιγιδῶνα παρα 1.700 γίνεται. ὁ δὲ χαγάνος συναθροίσας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄφνω τῇ Μυσίᾳ ἐφίσταται. τῆς δὲ ἑορτῆς τοῦ πάσχα καταλαβούσης ἀμφὸς τεροι μετ' εἰρήνης ἠσύχασαν· καὶ τῆς ἑορτῆς πληρωθείσης διαχωρίζονται ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι, καὶ ποικίλου διωγμοῦ ἐξ ἀλλήλων τῶν μερῶν γενομένου πλήθος Ῥωμαίων τὸ μὲν κατασφάττεται τὸ δὲ αἰχμαλωτίζεται. τότε δὴ ὁ χαγάνος κατὰ Μαυρικίου ὡς αἰτίου τῆς σφαγῆς τοῦ λαοῦ καταβοῶν εἶπε δίδοναι τοὺς αἰχμαλώτους ἀνὰ νομίσματος, καὶ πάλιν δύο τοῦ νομίσματος, καὶ πάλιν ἀνὰ κεράτια δ'. ὁ δὲ Μαυρίκιος οὐδὲ οὕτως τούτους ἠθέλησεν ἀγοράσαι. ὅθεν θυμωθεὶς ὁ χαγάνος πάντας ἀπέκτεινεν. ἦσαν δὲ χιλιάδες ἑβ', ἀνεβιβάζετο δὲ ἡ τιμὴ αὐτῶν ἀνὰ μυριάσιων δύο #22βθλγ'. καὶ οὕτως ποιήσας ὁ χαγάνος εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψε, ν' χιλιάδας ταῖς Ῥωμαίων σπονδαῖς ἐπιθείς. ὁ δὲ στρατὸς ἔπεμψε κατὰ Κομεντιόλου ὡς προδοσίαν ἐν τῷ πολέμῳ ποιήσαντος, ἐν οἷς ἦν καὶ Φωκάς, ὃς διαλεγόμενος τῷ βασιλεῖ βριαρῶς τούτῳ ἀντέλεγεν ἐν τῷ Σελεντίῳ. καὶ τις τῶν πατρικίων τοῦτον ἐρράπισε καὶ τὸν πῶγωνα ἐξέτιλεν, ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἄπρακτον ἀπέλυσεν. ἐκ τούτου καὶ ἡ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ ἀρχὴν ἐλάμβανε. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Μηνᾶ τοῦ ἐπάρχου ἐν τῷ Νείλῳ ποταμῷ μετὰ τοῦ λαοῦ πορευομένου, ἐν τόπῳ τῷ ἐπιλεγόμενῳ Δέλτα, ἡλίου ἀνίσχοντος ζῶα ἀνθρωπόμορφα ἐν τῷ ποταμῷ ἐφάνησαν, ἀνὴρ τε καὶ γυνή· καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ εὐστολος, εὐστερνος, καταπληκτικὸς τὴν ὄψιν, ξανθὸς τὴν κόμην, μιξοπόλιος, καὶ μέχρι τῆς ὀσφύος ἐγύμνου τὴν φύσιν, 1.701 τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος τὸ ὕδωρ ἐκάλυπτε. τοῦτον ὁ ἔπαρχος ὄρκους ἔβαλλε μὴ καταλῦσαι τὴν θεωρίαν, πρὶν ἅπαντας ἐμφορηθῆναι τῆς παραδόξου ταύτης ὁράσεως, ἡ δὲ γυνὴ τοὺς τε μασθοὺς εἶχε καὶ τὴν ὄψιν λεῖαν καὶ κόμην βαθεῖαν. καὶ μέχρις ὥρας θ' πᾶς ὁ λαὸς ἐθαύμασεν, ὁρῶν τὰ ζῶα ταῦτα, καὶ τῇ θ' ἔδυσαν ἐν τῷ ποταμῷ. καὶ ἰδοὺ καὶ κροκοδείλων πλήθος ἀνεφάνη. ὁ δὲ κροκόδειλος θηρίον ἐστὶν ὁμοῦ καὶ ἰχθύος μέγας, ἀμφίβιος δέ. καὶ ἡ μὲν χροιά τοῦ νώτου αὐτοῦ πέτρα ἔοικε μελαίνῃ, ἡ δὲ γὰρ στήρ λευκή, πόδες δὲ δ', καὶ οὐρὰ μεγάλη καὶ τραχεῖα· τῆς ῥά χεως γὰρ ἐστὶν ἐνὸς ὀστέου τελευτή. ἐντέτμηται δὲ ἄνωθεν ὡς αἰ τῶν πριόνων ἀκμαί, καὶ τύπτει ἐν ταύτῳ καὶ τραυματίζει. ἡ κεφαλὴ δὲ προσηρμοσμένη τοῖς ὤμοις καὶ ἐξισουμένη· καὶ ἐφ' ὅσον μὲν οὐ κέχηνε, θηρίου κεφαλὴ ἐστὶν, ἐπὶ δὲ χάνη, ὅλη γίνεται στόμα μέχρι τῶν ὤμων ποιοῦσα τὸ χάσμα. ζῶον δὲ ἐστὶ μικρὸν ἢ ὕδρις, ἣτις καὶ ὕλλος λέγεται, κυνὸς ἔχουσα μορφήν. αὕτη εἰς πηλὸν κυλισαμένη, ἐπιτηροῦσά τε τὸν κροκόδειλον καθεὺ δοντα, εἰσπηδᾷ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ (κεχηνῶς γὰρ ὁ κροκόδειλος καθεύδει) εἰς τὴν γαστέρα τούτου χωροῦσα, καὶ ταύτην διαρρήσσουσα ἐξέρχεται διὰ τῆς ἕδρας ἀπονεκροῦσα αὐτόν.

Τῷ ιθ' ἔτει, τοῦ ἀγίου πάσχα, Σοφία Αὐγοῦστα ἡ γυνὴ Ἰουστίνου, ἄμα Κωνσταντῖνᾳ τῇ γυναικὶ Μαυρικίου, στέμμα κατασκευάσασαι ὑπέριτον τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο θεασάμενος, ἀπελθὼν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῷ θεῷ τοῦτο προσήγαγε, κρεμάσας ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης. λυθείσης δὲ 1.702 τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰρήνης πάλιν ὁ χαγάνος ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ χωρεῖ. τοῖς δὲ

τέσσαρσιν αὐτοῦ υἱοῖς παραδοὺς ἑτέρας δυνάμεις παρέστησε φρουρεῖν τὰς διαβάσεις τοῦ Ἰστρου. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι σχεδίας ποιήσαντες τὸν ποταμὸν διεπέρασαν· καὶ μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ χαγάνου συμβαλὼν ὁ Πρίσκοσ ἀπὸ πρῶτῃ ἕως ἑσπέρας, τριακοσίων Ῥωμαίων ἀναιρεθέντων, τέσσαρας χιλιάδας τῶν βαρβάρων ὤλεσε, καὶ τῇ ἐπιούσῃ πάλιν ὀκτὼ χιλιάδας τῶν βαρβάρων ἀνεῖλε. τῇ δὲ τρίτῃ ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐχώρησαν, καὶ τούτους τρέψαντες ἐπὶ τὰ ὕδατα τῆς λίμνης ἤλασαν, πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀποπνίζαντες, ἐν οἷς καὶ οἱ τοῦ χαγάνου παῖδες ἀπεπνίγησαν, καὶ νίκην οἱ Ῥωμαῖοι περιφανῆ ἀνεδήσαντο. ὁ δὲ χαγάνος πάλιν συναθροίσας δυνάμεις πολλὰς κατὰ Ῥωμαίων ἦλθε. πολέμου δὲ κροτηθέντος τρέπονται οἱ βάρβαροι καὶ νίκην ποιοῦνται Ῥωμαῖοι πασῶν ἐπισημοτέραν. ὁ δὲ Πρίσκοσ τέσσαρας χιλιάδας συντάξας τὸν Τίσσον ποταμὸν περᾶσαι ἐκέλευσεν εἰς τὸ κατασκοπεῖν τὰ τῶν βαρβάρων σκηνώματα. οἱ δὲ βάρβαροι μηδὲν τῶν γεγονότων ἐγνωκότες ἐορτάζοντες ἐσυμποσίαζον. τούτοις οἱ Ῥωμαῖοι ἀπροόπτως ἐπισπεσόντες μέγιστον φόνον εἰργάσαντο· τριάκοντα γὰρ χιλιάδας Γηπέδων καὶ ἑτέρων βαρβάρων ἀπέκτειναν, καὶ πλείστην αἰχμαλωσίαν λαβόντες πρὸς τὸν Πρίσκον ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ χαγάνος πάλιν δυνάμεις ἀθροίσας ἐπὶ τὸν Ἰστρον παραγίνεται, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἡττῶνται οἱ βάρβαροι καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἀποπνίγονται. συν ἀπόλλυνται δὲ τούτοις καὶ Σθλαβίνων πλήθη. ζῶντας δὲ ἑκρά 1.703 τησαν Ἄβαρας μὲν #22γ', βαρβάρους δὲ #22β'. ὁ δὲ χαγάνος πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέστειλεν, ἀναλαβέσθαι τοὺς ζωγρηθέντας βουλόμενος. ὁ δὲ Μαυρίκιος μήπω μαθὼν τὴν περιφανῆ τῶν Ῥωμαίων νίκην, γράφει τῷ Πρίσκῳ ἀποδοῦναι τῷ χαγάνῳ τοὺς βαρβάρους καὶ μόνους. Τῷ αὐτῷ ἔπειτα μοναχὸς τις ἐν ἀσκήσει διαλάμπων, σπάθην γυμνὴν κρατῶν, ἀπὸ τοῦ φόρου μέχρι τῆς χαλκῆς ξιφῆρης διαδραμῶν τὸν αὐτοκράτορα τοῖς πᾶσιν ἐν φόνῳ μαχαίρας τεθνήξει σθαι προηγόρευσεν. ὁμοίως καὶ Ἡρωδιανὸς Μαυρικίῳ εἰς τὸ φανερόν προσανήγγειλε τὰ τούτῳ συμβησόμενα. τότε καὶ οἱ δὴ μοι ἄνδρα παρόμοιον τῷ Μαυρικίῳ Μαῦρον, περιβαλόντες σάγον καὶ στέφανον πλέξαντες ἀπὸ σκοροδῶν καὶ τῇ αὐτοῦ περιθέντες κεφαλῇ, ὄνῳ τε τοῦτον ἐπικαθίσαντες ἔπαιζον, "εὕρηκε" λέγοντες "τὴν δαμάλην ἀπαλήν, καὶ ὡς τὸ καινὸν ἀλεκτόριον πεπήδηκεν αὐτὴν, καὶ ἐποίησε παιδία ὡς τὰ ξυλοκώδωνα. ἅγιέ μου, ἅγιε, δὸς αὐτῷ κατὰ κρανίου, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται· κἀγὼ σοὶ τὸν μέγαν βουὸν προσαγάγω εἰς εὐχήν." τοιαῦτα μὲν τὰ παρὰ τοῦ δήμου. καὶ οὐ περιττῶς ὑπεμνηματίσθη, ἀλλ' ἴν' εἰδῶμεν ὡς ἐπειδὴν τις παροξύνῃ τὸν δεσπότην, τοῖς αὐτοῦ παίγιον γίνεται συνδούλοις. Τῷ εἰκοστῷ ἔπειτα Θεοδόσιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνῆψε πρὸς γὰ μόν τῇ θυγατρὶ Γερμανοῦ τοῦ πατρικίου. τῷ αὐτῷ ἔπειτα Μαυρίκιος ἐν αὐτῷ γενόμενος, καὶ ἐννοήσας ὅτι οὐδὲν τὸν θεὸν λανθάνει ἀλλὰ πᾶσιν ἀποδίδωσι κατὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπιλογισάμε 1.704 νοσ τὸ σφάλμα ὃ ἐποίησεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, μὴ ἐξαγοράσας αὐτὴν, συμφέρειν ἔκρινεν αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀπολαβεῖν τὴν ἀμαρτίαν καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ ποιήσας δεήσεις ἐγγράφους ἀπέστειλε πρὸς πάντα πατριάρχην καὶ μοναχὸν εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἵνα αἰτήσωνται τὸν θεὸν ἐνταῦθα καὶ μὴ ἐκεῖ τοῦτον κολασθῆναι. ἐσκανδαλίζετο δὲ καὶ εἰς Φιλίππικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ὡς τὸ φῖ ἔχειν εἰς χρηματισμὸν τὸν τοῦτον ἀναιρήσοντα, καὶ τοὶ διαφόρως αὐτῷ Φιλίππικῷ ὁμνυμένον μὴ ἔχειν ἐξ αὐτοῦ φόβον τινά. πάντων οὖν περὶ τούτου εὐχομένων, εἶδεν ὁ Μαυρίκιος ἐν μιᾷ νυκτὶ ὡς εἰς τὴν χαλκὴν πύλην τοῦ παλατίου ἰστάμενον ἑαυτὸν ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνας τοῦ σωτῆρος, καὶ λαὸν πολὺν σὺν αὐτῷ τῶν αἰχμαλώτων ἐγκαλούντων. καὶ φωνὴ γέγονεν ἐκ τοῦ ἁγίου χαρακτήρος λέγουσα "δότε Μαυρίκιον." καὶ οἱ δὴ θεν ὑπηρεταὶ κρατήσαντες αὐτὸν παρέστησαν ἐν τῷ πορφυρῷ ὀμφαλίῳ τῷ ἐκεῖσε. καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν ἡ θεία φωνὴ "ποῦ θέλεις

ἀποδώσω σοι; ὧδε, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι;" ὁ δὲ ἔφη "φιλάνθρωπε δέσποτα, δικαιοκρίτα, ὧδε μᾶλλον, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι." καὶ εὐθέως ἐκέλευσεν ἐκδοθῆναι αὐτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν Φωκᾶ τῷ στρατιώτῃ. διωπνισθεὶς οὖν ἀπέστειλεν εὐθὺς τὸν παρακοιμώμενον αὐτοῦ ἀγαγεῖν Φιλιππικόν· ὃς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἰδὼν τὸν παρακοιμώμενον καὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἀπογνοῦς ἠτήσατο κοινῶν νωνῆσαι, καὶ οὕτως ἀπῆει πρὸς τὸν βασιλέα, καταλιπὼν τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐπὶ σάκκου καὶ σποδοῦ θρηνοῦσαν. ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἔπεσεν ἐπὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξελθεῖν ἐκέλευσε τὸν παρακοιμώμενον, καὶ αὐτὸς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας Φιλιππικοῦ, λέγων "συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὅτι ἤμαρτόν σοι πολλά. σὲ γὰρ ὑπενόουν τῇ ζωῇ μου ἐπιβουλεύσαι· ἀλλὰ νῦν ἔγνω ἀθῶν εἶναι. παρακαλῶ οὖν σε εἰπεῖν μοι εἰ γινώσκεις ἐν τοῖς τάγμασι Φωκᾶν τινὰ στρατιώτην." ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἔφη "ἓνα γινώσκω, ὃς πρὸ καιροῦ πεμφθεὶς ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀντέλεγε τῷ κράτει σου." καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη "ποίας ἐστὶ γνώμη;" ὁ δὲ ἔφη "δειλὸς καὶ θρασύς." καὶ ὁ βασιλεὺς ἔφη "εἰ δειλός, καὶ φονεὺς," καὶ διηγήσατο ὁ βασιλεὺς τὸ ἐνύπνιον. ὁ δὲ εἶπε "ἴδε, δέσποτα, πῶς οὐ λείπει τὸν θεὸν γράμμα." τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ λεγόμενος ξιφίας. καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἔφθασεν ὁ ἀποσταλεὶς μαγιστριανός, φέρων ἀπόκρισιν ἐκ τῶν ἁγίων ὅτι ὁ μὲν θεὸς δεξάμενος τὴν μετὰ νοιάν σου σώζει τὴν ψυχὴν σου καὶ μετὰ τῶν ἁγίων κατατάττει σε πανοικί, τῆς δὲ βασιλείας μετὰ ἀτιμίας καὶ κινδύνων ἐκπίπτεις. ταῦτα ἀκούσας Μαυρίκιος μεγάλως τὸν θεὸν ἐδόξαζε. τῷ δὲ Πέτρῳ στρατηγῷ ὄντι γράφει Μαυρίκιος τὸν Ἰστρον διαπερᾶσαι καὶ ἐν ξένη χώρᾳ τὸν λαὸν παραχειμάσαι. ὅπερ ἀκοῦσαν τὸ πλῆθος ἐστασίασε, καὶ προβάλλονται ἕξαρχον Φωκᾶν τὸν κένταρχον, καὶ ἐπὶ ἀσπίδι τοῦτον ὑψώσαντες εὐφήμησαν ἕξαρχον. τοῦτο ὁ Πέτρος ἀκηκῶς εἰς τὸ Βυζάντιον φεύγει καὶ πάντα ἀναγγέλλει 1.706 τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ Μαυρίκιος μεσοῦσης νυκτὸς ἰδιωτικὴν περιβαλόμενος ἐσθῆτα, εἰς δρόμωνα εἰσελθὼν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀποδιδράσκει. λαίλαπος δὲ γεγυμνασμένη μόλις διασώζεται εἰς τὸν ἅγιον Αὐτόνομον. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἀρθρίτις καὶ ποδάγρα ἐπιπίπτει αὐτῷ. οἱ δὲ Πράσινοι ἐξελθόντες εἰς τὸ Ῥήγιον μεγάλας εὐφημίας ἐτίμων τὸν τύραννον Φωκᾶν, καὶ πείθουσιν αὐτὸν ἐν τῷ ἑβδόμῳ παραγενέσθαι. ἐξέρχονται οὖν ὁ τε πατριάρχης Κυριακὸς καὶ ἡ σύγκλητος πρὸς αὐτόν, καὶ ἀπαιτεῖ αὐτὸν ὁ πατριάρχης ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τοῦ ἀτάραχον φυλάξαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀναγορεύεται τὸ κακόν, καὶ κύριος τῶν σκήπτρων ὁ τύραννος προχειρίζεται, καὶ κρατεῖ τῆς εὐδαίμονος ἢ συμφορᾶς, καὶ λαμβάνει τὴν ἑναρξίν τὰ μεγάλα τῶν Ῥωμαίων ἀτυχήματα, καὶ ἀναγορεύεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ προδρόμου, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐπὶ βασιλικῆς ἀμάξης καθεζόμενος εἰς τὴν βασιλείαν εἰσέρχεται. τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ Λεοντῷ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔστεψεν Αὐγοῦσταν. εἰς δὲ τὸ ἵππικὸν ἀνελθόντος τοῦ τυράννου, καὶ στάσεως γενομένης περὶ προτιμήσεως τόπου τοῖς μέρεσιν, ἔκραζαν οἱ δῆμοι "ὁ Μαυρίκιος οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ ζῆ· ἐρωτηθῆτω." ὁ δὲ ἀλάστωρ κινεῖται πρὸς τὸν φόνον Μαυρικίου, καὶ ἀποστείλας ἤγαγε τὸν τοιοῦτον εἰς τὸν Εὐτροπίου λιμένα· καὶ προαναιροῦνται οἱ τούτου πέντε ἄρρενες παῖδες ἐπὶ ὄψεσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ Μαυρίκιος φιλοσοφῶν τῷ δυστυχήματι συνεχῶς ἐπεφθέγγετο "δίκαιος εἶ, κύριε, καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου." 1.707 γίνεται τοῖνυν τῶν παίδων ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς ἐπιτάφιον, ἐπὶ δειξαμένου τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς· τῆς γὰρ τὴν θήνην αὐτοῦ κλεψάσης ἓνα τῶν βασιλικῶν παίδων καὶ τὸ ἑαυτῆς ἐπιδούσης εἰς σφαγὴν, ὁ Μαυρίκιος οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἐπεζήτησε. φασὶ δὲ τινες ὅτι τούτου σφαγέντος γάλα σὺν τῷ αἵματι ἔρρευσε, ὡς πάντας τοὺς ὀρώντας θρηνησαι δεινῶς. οὕτω μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς νόμων φύσεως ὑψηλότερος γεγονὼς καὶ αὐτὸς ὑπαλλάττει τὸν βίον. τούτων δὲ τὰς κεφαλὰς ἐν τῷ

κάμπω τοῦ τριβουναλίου ἔρριψαν. μετὰ δὲ τὸ ἐποζέσαι αὐτάς, ὥρισε τοῖς θέλουσι λαβεῖν αὐτάς· ἄς καὶ τοῖς σώμασιν αὐτῶν προσέμιξαν οἱ φιλόχριστοι, θάψαντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος, πλησίον τῆς ξυλοκέρκου πόρτης. ἐπέγραψαν δὲ τῷ τάφῳ αὐτῶν ἔλε γεῖον τόδε. ἄδ' ἐγὼ ἡ τριτάλαινα, καὶ ἀμφοτέρων βασιλῆων, Τιβερίου θυγάτηρ Μαυρικίου τε δάμαρ, ἡ πολῦπαις βασιλεία, καὶ ἡ δεῖξασα λοχεῖην, ὡς ἀγαθὸν τελέθει καὶ πολυκοιρανίη, κεῖμαι σὺν τεκέεσσι καὶ ἡμετέρῳ παρακοίτη δήμου ἀτασθαλίη καὶ μανίη στρατιῆς. τῆς Ἐκάβης ἔτλην πολὺ χεῖρονα, τῆς Ἰοκάστης, αἱ αἱ τῆς Νιόβης ἔμπνοός εἰμι νέκυς. ναὶ ναὶ τὸν γενέταν· τί μάτην τὰ νεογνὰ ἔκτειναν, ἀνθρώπων κακίης μηδὲν ἐπιστάμενα; 1.708 ἡμετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐκέτι Ῥώμη· ῥίζα γὰρ ἐκκλάσθη Θρηϊκίοις ἀνέμοις. ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἀποκειράμενος καὶ ἱερωσύνην λαβὼν, ἐν Χρυσουπόλει διατελῶν ἠσύχως ἐτελεύτησεν. Ἐξ ἐκείνου οὖν τοῦ καιροῦ οὐ διέλιπε τὴν Ῥωμανίαν δυστυ χήματα ποικίλα καὶ ἔξαίσια. ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης τὴν εἰρήνην διέλυσε, καὶ οἱ Ἄβαρες τὴν Θράκην διώλεσαν, καὶ ἄμφω τὰ στρατόπεδα τῶν Ῥωμαίων διεφθάρησαν, ὥστε ὅπη νίκα Ἡράκλειος ἐβασίλευσε καὶ ἐξέτασιν ἐποίησατο εἰς ἀκρίβειαν τοῦ ὀπλιτικοῦ, ἐκ πάσης τῆς πληθύος τῆς εὐρεθείσης τῷ Μαυρικίῳ ἐπὶ τῆς τυραννίδος Φωκᾶ οὐχ εὖρε περαιτέρῳ δύο ἀνδρῶν· οὕτως οἱ τὸν τύραννον προστησάμενοι ἐπὶ αὐτοῦ ἀνηλώθησαν.

Κόσμου ἔτος #22 ε', τῆς θείας σαρκώσεως φε'. Φωκᾶς ὁ τύραννος ἐβασίλευσεν ἔτη ἡ'. οὗτος κεντηρίων ἦτοι κένταρχος, τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν μέσος, δύσμορφος, ἐκπληκτικὴν ἔχων τὴν ὄψιν, τὴν τρίχα πυρρίζουσαν, σύνοφρῦς τε καὶ τὸ γέ νειον κειρόμενος, ἔχων οὐλήν ἐπὶ τῆς παρεῖας αὐτοῦ, ἥτις ἐν τῷ θυμοῦσθαι αὐτὸν ἐμελαίνετο, οἰνοβαρῆς, αἰμοχαρῆς καὶ πρὸς γυναῖκας ἐπτοημένος, βριαρὸς καὶ θρασὺς ἐν τῷ φθέγγεσθαι, ἀσυμπαθῆς καὶ θηριώδης τὸν τρόπον καὶ αἰρετικὸς. τούτου γυνὴ Λεοντῶ ὁμότροπος αὐτῷ. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ πάντα ἐπερίσσευσε τοῖς ἀνθρώποις τὰ κακά, θνητοῖς ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν 1.709 πολλὴ καὶ ἀναρίθμητος, ἀφορία τῆς γῆς, καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ χαλεπώτατοι, καὶ χειμῶνες τηλικούτοι ὡς παγῆναι τὴν θάλασσαν καὶ τεθνάναι τοὺς ἰχθύας. ποιήσαντος δὲ αὐτοῦ ἵππικόν, καὶ τῇ ἑσπέρᾳ πολλῶν τῶν οἴνων χρησαμένου καὶ βραδεύσαντος ἀνελεῖν, ἔκραξεν ὁ δῆμος "ἀνάτειλον Φωκᾶ." μὴ ἐξερχομένου δὲ αὐτοῦ τάχιον πρὸς τὴν θεάν ἔφη ὁ δῆμος "πάλιν τὸν οἶνον ἔπιες, πάλιν τὸν νοῦν ἀπώλεσας;" ἔφ' οἷς μανεῖς πολλοὺς ἠκρωτηρίασε καὶ πολλοὺς ἐφόνευσε. τοῦ ὄχλου δὲ πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον βαλόντος ἔφυγον πάντες οἱ δέσμοι. ὁ δὲ αὐτὸς Φωκᾶς κτίζει ἄρμα μέντον τὸ πλησίον τῆς Μαγναύρας, στήσας τὴν στήλην ἐπάνω αὐτοῦ. Θεοδόσιον δὲ τὸν τοῦ Μαυρικίου υἱόν, ὡς λόγος κρατεῖ, πρὸς Χοσρόην ἀποσταλέντα, ἀποστείλας ὁ Φωκᾶς κατέλαβεν ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἐν τῷ Λευκάκῃ ἐλθόντα ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι· ὃς καὶ παρεκάλεσε πρότερον μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων, εἴθ' οὕτως ἀναιρεθῆναι. ὡς δὲ μετέλαβεν, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε λίθον ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τύψας τρίτον εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ ἠύξατο λέγων "κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σὺ ἐπίστασαι ὅτι οὐκ ἠδὲ κησα ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς. νῦν ὡς κελεύει τὸ κράτος σου, γε νέσθω ἐπ' ἐμοί." καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπετημήθη. οἱ δὲ φασιν ὅτι οὗτος ὁ Θεοδόσιος ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μαυρικίου πρὸς Χοσρόην τὸν βασιλέα Περσῶν μετὰ γραμμάτων ἀφανῆς γέγονεν. 1.710 Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καλλιγράφος εὐλαβῆς, ἐκ παννυχίδος οἴκαδε πορευόμενος μεσοῦσης νυκτός, ἀκούει ἐκ τῶν βωμῶν τῶν ἀνδριάντων λεγόντων ἀναιρεθῆναι Μαυρίκιον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐν Βυζαντίῳ πραχθέντα συμπτώματα. πρωΐας δὲ ἐπανελθὼν τῷ Αὐγουσταλίῳ διηγήσατο. ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ σιωπῆσαι, σημειωσάμενος δὲ τὴν ἡμέραν ἀπεκαρᾶδοκεῖ τὴν ἔκβασιν, ἥτις μετὰ θ' ἡμέρας ἠκούσθη. Τῷ β' ἔτει προσήλθε

Φωκάς ἐν ταῖς ἐορταῖς, ρίψας ὑπα τείαν πολλήν. Χοσρόης δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν δύναμιν πολὴν κατὰ Ῥωμαίων ἐξαπέστειλε. τοῦ δὲ Γερμανοῦ πληγέντος ἐν τῷ πολέμῳ ἠττῶνται Ῥωμαῖοι, τῇ ἰ΄ δὲ ἡμέρᾳ τελευτᾷ Γερμανός. ὁ δὲ Φωκάς τῷ χαγάνῳ τὸ πάκτον ἐπαυξήσας, νομίζων ἡρεμεῖν τοὺς βαρβάρους, τὰς δυνάμεις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐλὼν ἐπὶ Πέρσας ἀπέστειλεν ὑπὸ Ναρσῆ στρατηγῶ· συμβαλὼν δὲ τοῖς Πέρσαις ἠττᾶται καὶ πλῆθος ἀπόλλυσι πολύ. τοῦτο Φωκάς ἀκούσας Δομεντζίολαν τὸν ἀδελφὸν κουροπαλάτην ποιήσας χειροτονεῖ στρατηγόν. τῷ γ΄ ἔτει πολλὰς τῶν Ῥωμαίων πόλεις οἱ Πέρσαι ἠφάνισαν. ὁ δὲ Δομεντζίολας λόγον δούς τῷ Ναρσῆ, καὶ ὄρκους πολλοὺς πείσας αὐτὸν μηδεμίαν ἀδικίαν παρὰ τοῦ Φωκά ὑπομένειν, ἀπέλυσεν αὐτὸν πρὸς Φωκᾶν. ὁ δὲ Φωκάς μὴ φυλάξας τοὺς ὄρκους τοῦτον πυρὶ κατέκαυσεν. ἐν λύπῃ οὖν μεγάλη γεγόνασιν οἱ 1.711 Ῥωμαῖοι, ὅτι φόβον μέγαν εἶχεν εἰς Πέρσας ὁ Ναρσῆς, ὥστε τὰ τέκνα αὐτῶν διὰ τοῦ Ναρσῆ ἐκφοβεῖν. τῷ δ΄ ἔτει ἡ Αὐγουστα Κωνσταντίνα σὺν ταῖς τρισὶ θυγατράσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσφεύγει. πέμπει οὖν ὁ Φωκάς ἐξελεῖν τὰ γυναῖκα. ὁ δὲ πατριάρχης Κυριακὸς τοῦτο οὐκ ἐπένευσεν, ὄρκους δὲ βεβαιωθεὶς ὑπὸ τοῦ Φωκά ἐν μοναστηρίῳ ἐγκλείει. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει οἱ Πέρσαι παρέλαβον τὸ Δαρὰς καὶ πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Συρίαν, αἰχμαλωσίαν λαβόντες ἧς οὐκ ἦν ἀριθμὸς. τοῦ πατριάρχου Κυριακοῦ τελευτήσαντος χειροτονεῖται Θωμᾶς διάκονος καὶ σακελλάριος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. τῷ ε΄ ἔτει πολλοὺς φίλους τοῦ Μαυρικίου ὁ τύραννος ἀπέκτεινε καὶ πυρὶ παρέδωκε, τὴν δὲ Κωνσταντῖναν σὺν ταῖς τρισὶ θυγατράσιν αὐτῆς ἐν τῷ μὲν Εὐτροπίου, ἔνθα καὶ Μαυρίκιος ἀνηρέθη, ξίφει ἀπέτεμε, καὶ ἄλλους μὲν τῶν ἐνδόξων τοῦ παλατίου πολλοὺς, τῶν δὲ κατωτέρω ἀναριθμήτους. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Πέρσαι τὸν Εὐφράτην διαβάντες πᾶσαν τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην καὶ Φοινίκην ἠχμαλώτευσαν. τῷ ἔτει Κρίσπος ὁ πατρίκιος μὴ φέρων ὄραν τοὺς ἀδίκους φόνους καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φωκά γινόμενα, γράφει πρὸς Ἡράκλειον τὸν πατρίκιον καὶ στρατηγὸν Ἀφρικῆς, ὅπως ἀποστείλῃ Ἡράκλειον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ Νικήτην τὸν υἱὸν Γρηγορᾶ πατρίκιον, τὸν ὑποστράτηγον αὐτοῦ, ὅπως ἔλθωσι κατὰ 1.712 τοῦ τυράννου· ἤκουε γὰρ κατ' αὐτοῦ μελετωμένην παρ' αὐτῶν ἀνταρσίαν. τῷ ζ΄ ἔτει οἱ Πέρσαι ἐξῆλθον σὺν τῷ Καρδαρίχᾳ καὶ παρέλαβον Ἀρμενίαν καὶ Καππαδοκίαν, ἔτρεψαν δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίους. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Γαλατίαν καὶ Παφλαγονίαν, καὶ ἦλθον μέχρι Χαλικήδονος λυμαινόμενοι ἀφειδῶς πᾶσαν ἡλικίαν. καὶ οἱ μὲν Πέρσαι ἔξω τῆς πόλεως ἐτυράνουν, ὁ δὲ Φωκάς ἐνδον χεῖρονα αὐτῶν ἐποίει. τῷ ἧ΄ ἔτει αὐτοῦ ἀτακτήσαντες οἱ Ἀντιοχεῖς Ἑβραῖοι στάσιν ἐποίησαν κατὰ Χριστιανῶν, καὶ ἀποσφάττουσιν Ἀναστάσιον τὸν μέγαν πατριάρχην Ἀντιοχείας, βαλόντες τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. σὺν αὐτῷ καὶ πολλοὺς τῶν Ἀντιοχέων κατέσφαξαν. ὁ δὲ Φωκάς Βόνοσον κόμητα ἀνατολῆς καὶ Κοπανᾶν στρατηλάτην ποιήσας ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατ' αὐτῶν· οἷς ἐπελθόντες πολλοὺς ἐφόνευσαν καὶ ἠκρωτηρίασαν καὶ τῆς πόλεως ἐξώρισαν. ὁ δὲ Ἡράκλειος πλοῖα πολλὰ ἐξ Ἀφρικῆς ἐξοπλίσας καὶ στρατὸν τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέλαβεν, ἐπιφερόμενος καὶ τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ πολέμου συρραγέντος εἰς τὸν λιμένα τῆς Σοφίας μεταξὺ Φωκά καὶ Ἡρακλείου, ἠττηθεὶς ὁ ἀλιτήριος ἔφυγεν εἰς τὰ βασίλεια. Φωτεινὸς δὲ τις ὑπὸ Φωκά εἰς τὴν σύζυγον ἀδικηθεὶς, εἰσελθὼν μετὰ στρατιωτῶν εἰς τὰ βασίλεια, ἀτίμως τοῦ θρόνου τοῦτον ἀναστήσας καὶ τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος ἀπογυμνώσας, καὶ μέλανα ἐνδύ 1.713 σας καὶ κλοῖα περιθεὶς, ἄτιμον πρὸς Ἡράκλειον ἀπήγαγεν. ὃν θεασάμενος εἶπεν "οὕτως, ἄθλιε, τὴν πολιτείαν διώκησας;" ὁ δὲ ἀπεγνωσμένος ὢν ἔφη "σὺ κάλλιον ἔχεις διοικῆσαι." καὶ παρευθὺ κελεύει Ἡράκλειος πρῶτον μὲν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκκοπῆναι, εἶθ' οὕτως τοὺς ὤμους καὶ τὰ αἰδοῖα, ἔπειτα τὴν κεφαλὴν. τὸ δὲ

καταλειφθὲν σῶμα αὐτοῦ οἱ στρατιῶται λα βόντες ἐν τῇ τοῦ βοῦς ἀγορᾷ ἔκαυσαν. συνέπραττε δὲ τούτοις καὶ Κρίσπος ὁ γαμβρὸς τοῦ Φωκᾶ, ὃν καὶ στρατηγὸν Καππαδοκίας Ἡράκλειος βασιλεύσας ἐποίησεν· ἐκεῖσε δὲ ἀνταρσίαν μελετήσαντα ἤγαγεν ἐπὶ συγκλήτου, καὶ τὰ πρὸς Ἡράκλειον γενόμενα ἔγγραφα αὐτοῦ κατέχων ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ χειρί, κρούσας Κρίσπον τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ χάρτου, ἔφη "ταλαίπωρε, γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας· φίλον ἀληθῶς πῶς ποιήσεις;" ποιεῖ οὖν αὐτὸν κληρικόν, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῇ τῆς χώρας περιορίζει, κάκεϊ τελευτᾷ. μοναχὸς δὲ τις ἅγιος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φωκᾶ πρὸς τὸν θεὸν διαδικαζόμενος ἔλεγε "κύριε, διὰ τί τοιοῦτον παράνομον βασιλέα δέδωκας τοῖς Χριστιανοῖς;" καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἀοράτως ὅτι χείρονα τούτου οὐχ εὔρον πρὸς τὴν κακίαν τῶν νῦν κατοικούντων ἐν τῇ πόλει.

Κόσμου ἔτος #22 ργ', τῆς θείας σαρκώσεως χθ'. Ἡράκλειος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐβασίλευσεν ἔτη λα', στεφθεὶς ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἀγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ· ἐστέφθη δὲ ἅμα αὐτῷ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Φαβία ἢ καὶ 1.714 Εὐδοκία μετονομασθεῖσα Αὐγουῖστα. οὗτος ὁ Ἡράκλειος ἦν τὴν ἡλικίαν μεσηλιξ, εὐσθενής, εὐστερνος, εὐόφθαλμος, ὀλίγον ὑπὸ γλαυκος, ξανθὸς τὴν τρίχα, λευκὸς τὴν χροιάν, ἔχων τὸν πῶ γωνα πλατὺν καὶ πρὸς μῆκος ἐκκρεμῆ. ὀπηνίκα δὲ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἦλθεν ἀξίωμα, εὐθέως ἐκείρατο τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον τῷ βασιλικῷ σχήματι. τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Ἀπάμειαν Συρίας καὶ Ἔδεσαν, καὶ ἦλθον ἕως Ἀντιοχείας· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πολεμήσαντες αὐτοῖς ἠττήθησαν, καὶ διωλέσθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ῥωμαίων πλην ὀλίγων. Τῷ β' ἔτει Ἡρακλείου παρέλαβον οἱ Πέρσαι Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας, καὶ πολλὰς μυριάδας ἐν αὐτῇ ἠχμαλώτευσαν. παραλαβὼν Ἡράκλειος, καθὰ εἴρηται, τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ῥωμαίων πράγματα παραλελυμένα εὔρε· τὴν τε γὰρ Εὐρώπην οἱ Ἄβαρας ἠρήμωσαν, καὶ τὴν Ἀσίαν οἱ Πέρσαι πᾶσαν κατέστρεψαν καὶ πόλεις ἠχμαλώτευσαν. καὶ ταῦτα οὗτος θεώμενος ἐν ἀπορίᾳ ἦν, τί δράσει διαλογιζόμενος. τούτῳ τῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υἱὸς ἀπὸ Εὐδοκίας, Ἡράκλειος ὁ μικρὸς, ὁ νέος Κωνσταντῖνος, μηνὶ Μαΐῳ τρίτῃ. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν Εὐδοκία ἢ Αὐγουῖστα. Τῷ γ' ἔτει ἐστέφθη Ἐπιφανία ἡ θυγάτηρ Ἡρακλείου καὶ Ἡράκλειος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος Κωνσταντῖνος ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοὶ κατὰ Συρίας, καὶ λυμηνάμενοι χωρὶα ἱκανὰ ὑπέστρεψαν. Τῷ δ' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Δαμασκὸν καὶ ἠχμα 1.715 λώτευσαν αὐτήν. ὁ δὲ Ἡράκλειος πρεσβείαν πρὸς Χοσρόην ἀπέστειλε, φήσας αὐτῷ παύσασθαι τοῦ ἐκχέειν αἵματα ἀνθρώπων ἀνηλεῶς, καὶ ὀρίσαι καὶ λαμβάνειν πάκτα. ὁ δὲ οὐδένα λόγον τούτων ἐποίησατο. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἡράκλειος ἔγημε Μαρτίναν, καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτὴν Αὐγουῖσταν, στέψαντος αὐτὴν Σεργίου τοῦ πατριάρχου. Τῷ ε' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι τὸν Ἰορδάνην καὶ τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν ἀγίαν πόλιν πολέμῳ, καὶ ἀπέκτειναν ἐν αὐτῇ διὰ χειρῶν τῶν Ἰουδαίων, ὡς φασί τινες, μυριάδας θ'. αὐτοὶ γὰρ ὠνούμενοι τοὺς Χριστιανούς, καθ' ἕκαστος ἠπόρει, ἀπέκτεινον αὐτούς. Ζαχαρίαν δὲ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων καὶ τὰ τίμια ξύλα λαβόντες σὺν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ ἐν Περίδῳ ἀπήγαγον. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ ἀπὸ Μαρτίνας Κωνσταντῖνος ἕτερος, καὶ ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου. Τῷ ζ' ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καὶ Ἀλεξάνδρειαν καὶ Λιβύην καὶ ἕως Αἰθιοπίας, καὶ λαβόντες αἶχμαλωσίαν πολλὴν καὶ λάφυρα καὶ χρήματα ὑπέστρεψαν. τὴν δὲ Καρχηδόνα μὴ δυναθέντες παραλαβεῖν, πολιορκητὰς ἐάσαντες, ἀνεχώρησαν. Τῷ ζ' ἔτει ὑπάτευσεν Κωνσταντῖνος Ἡράκλειος, καὶ προεβάλετο Καίσαρα Κωνσταντῖνον τὸν μικρὸν ἴδιον ἀδελφόν, τὸν ἐξ Ἡρακλείου καὶ Μαρτίνας γεννηθέντα. 1.716 Τῷ η' ἔτει πάλιν Ἡράκλειος ἀπέστειλεν ἐν Περίδῳ πρέσβεις πρὸς Χοσρόην, αἰτούμενος

εἰρήνην. ὁ δὲ Χοσρόης καὶ πάλιν αὐτὸν ἀπεπέμψατο, εἰπὼν ὅτι οὐ φείσομαι ὑμῶν, ἕως ἂν ἀρνήσησθε τὸν ἐσταυρωμένον, ὃν λέγετε θεὸν εἶναι, καὶ προσκυνήσητε τῷ ἡλίῳ. Τῷ θ' ἔτει ἐστράτευσαν οἱ Ἄβαρες κατὰ τῆς Θράκης. ἀποστείλας δὲ Ἡράκλειος ἤτειτο εἰρήνην· καὶ συνθεμένου τοῦ χαγάνου ταύτην ποιεῖν, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἕξω τοῦ μακροῦ τείχους μετὰ πολλῆς δορυφορίας βασιλικῆς καὶ δώρων πολλῶν μεγάλων ὑποδέξασθαι τὸν χαγάνον καὶ λαβεῖν τὰ πιστὰ παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ βάρβαρος τὰς τε συνθήκας ἀθετήσας καὶ τοὺς ὄρκους ἄφνω τυραννικῶς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐχώρησεν. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπροσδοκίῳ φυγὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψε. λαβὼν δὲ ὁ βάρβαρος τὴν τε βασιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ ὄσους ἠδυνήθη καταλαβεῖν ὑπέστρεψε, πολλὰ χωρία τῆς Θράκης ληϊσάμενος ἐκ τοῦ ἀπὸσδοκίῳ ἀπατήσας τῇ ἐλπίδι τῆς εἰρήνης. Τῷ ι' ἔτει Ἡράκλειος πρὸς χαγάνον πρέσβεις ἀπέστειλεν ἕνεκα περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων ἀθέσμων, καὶ πάλιν πρὸς εἰρήνην προετρέπετο· ἐπιστρατεῦσαι γὰρ διανοούμενος κατὰ Περσίδος εἰρηνεύειν μετὰ τοῦ χαγάνου ἠθέληεν, ὃς καὶ αἰδεσθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην μετανοεῖν ἐπηγγέλλετο καὶ ἀγάπην ποιεῖν· καὶ στοιχήσαντες πάκτα ὑπέστρεψαν οἱ πρέσβεις μετ' εἰρήνης. 1.717 τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πολέμῳ [ἀπὸ] Ἀγκύραν Γαλατίας. Τῷ ια' ἔτει Ἡράκλειος ζῆλον θεῖον ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀναλαβὼν, μετὰ τῶν Ἀβάρων εἰρηνεύσας, ὡς ἐνόμιζε, μετήνεγκε τὰ στρατεύματα τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ διενοεῖτο τῇ τοῦ θεοῦ συνεργίᾳ κατὰ Περσίδος χωρεῖν. Τῷ ιβ' ἔτει, ἡγουν τῷ #22 ρλα' ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ γ', ἡμέρᾳ ε', ἐγένετο θεμάτιον τῶν Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τούτοις κανονίσαντος κρατῆσαι ἐν ἰσχυρῇ μὲν ἔτη τθ', ἐν δὲ συστροφῇ καὶ ἀκαταστασίᾳ καὶ συμφορᾷ ἕτερα ἔτη ν', ὡς εἶναι τὴν διακράτησιν αὐτῶν ἅπασαν εὐτυχοῦσαν καὶ δυστυχοῦσαν ἔτη τξε', ἐν τῷ ζ' ἐνιαυτῷ, καθά φησι καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας "τάδε λέγει κύριος· ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς μισθωτοῦ, καὶ ἐκλείψει ἡ δόξα Κηδάρ, καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων υἰῶν Κηδάρ τῶν ἰσχυρῶν ἔσται ὀλίγον." λείπει οὖν ἕως τῆς ..., ἐὰν ἄρα καλῶς ἐθεμάτισεν ὁ ἀστρονόμος Στέφανος· ἀλλ' ὡς οἶμαι λεπτὸν παχὺ ἔλαθεν ἐκεῖνον. χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι ὁ Κηδάρ δεύτερος υἱὸς τοῦ Ἰσμαήλ ἦν. τούτῳ τῷ ἔτει τελέσας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα, εὐθέως τῇ δευτέρᾳ ἑσπέρᾳ ἐκίνησε κατὰ Περσίδος, λαβὼν ἀπὸ τῶν εὐαγῶν οἴκων καὶ ἐκκλησιῶν χρήματα ἐν δανείῳ (ἀπορίαν γὰρ εἶχε τὸ παλάτιον· καὶ ταῦτα ἐχάραξε νομίσματα καὶ μυριάσια), καταλιπὼν τὸν 1.718 ἴδιον υἱὸν σὺν τῷ πατριάρχῃ Σεργίῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει διοικεῖν τὰ πράγματα, σὺν Βόνῳ τῷ πατρικίῳ, ἀνδρὶ ἐχέφρονι καὶ τὰ πάντα συνετῷ καὶ πεπειραμένῳ. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν χαγάνον παρακλήσεις τοῦ ἐπικουρεῖν τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα ὡς φιλίαν σπεισάμενον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπίτροπον τοῦ ἰδίου υἱοῦ τοῦτον ὠνόμασεν. ὁ Χοσρόης δὲ Σάην τὸν ἡγεμόνα μετὰ πολλῆς δυνάμεως κατὰ Ῥωμαίων ἀποστείλας πᾶσαν τὴν ἀνατολὴν ἠφάνισεν. ἐλθὼν δὲ ἐν Χαλκηδόνι ἱκανὸν χρόνον παρεκάθισεν. ὃς τὸν Ἡράκλειον μετ' ὑποκρίσεως προσκαλεσάμενος τὰ πρὸς εἰρήνην ὠμίλησεν· ὁ δὲ τοῖς δολίοις λόγοις πιστεύσας αὐτοῦ ἐκπέμπει σὺν αὐτῷ πρέσβεις μεγιστᾶνας πρὸς Χοσρόην ὅ, οὓς παραλαβὼν ἀτίμους καὶ δεσμίους ἀπήγαγεν ἐν Περσίδι. ὁ δὲ Χοσρόης τὸν μὲν Σάην ὡς τὸν Ἡράκλειον ἰδόντα καὶ μὴ συλλαβόντα ἐκδαρῆσαι ἐκέλευσε, τοὺς δὲ πρέσβεις ἐν φρουραῖς καὶ κακουχίαις κατεδίκασεν· ὑπὲρ ὧν ἀθυμία καὶ θλίψις πολλὴ κατέσχε τὸν βασιλέα. εἶτα πάλιν Χοσρόης ἀπέστειλεν ἕτερον ἄρχοντα κατὰ Ῥωμαίων, ὀνόματι Σάρβαρον, ὃς μετὰ πλείστης δυνάμεως ἦλθε πρὸς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ῥωμανίαν ληϊζόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς βουλόμενος πρὸς Περσίδα χωρεῖν τάδε πρὸς τὸν πατριάρχην ἔφη "εἰς χεῖρας τοῦ θεοῦ καὶ τῆς θεομητέρας καὶ σοῦ ἀφήμι τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὸν υἱόν μου." καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, μέλανα ὑποδήματα περιβαλλόμενος καὶ πρηνῆς

πεσών ηὔξατο οὐτως "δέσποτα θεῆ καὶ κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ παραδῶς ἡμᾶς εἰς ὄνειδος τοῖς ἐχθροῖς σου διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπὶ 1.719 βλέψας ἐλέησον, καὶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου νίκην δὸς ἡμῖν, ὅπως μὴ καυχῆσονται οἱ ἀλάστορες κατὰ τῆς σῆς κληρονομίας ἐπαιρόμενοι." ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισσίδης μετὰ τοιαύτης ταπεινώσεως ἔφη "ὦ βασιλεῦ, μελεμβαφὲς πέδιλον εἰλίξας πόδα, βάψαις ἐρυθρὸν Περσικῶν ἔξ αίμάτων." λαβὼν δὲ μετὰ χειρᾶς τὴν θεανδρικήν ἀχειροποίητον μορφήν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡμῶν, κατὰ Περσῶν ἐστράτευσε μετὰ πλοίων διὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου, προσλαβόμενος εἰς συμμαχίαν πλήθη Τούρκων καὶ ἄλλων ἐθνῶν. ἀπάρας τοίνυν τῆς βασιλίδος πρὸς Περσίδα χωρεῖ, καὶ διὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν θεμάτων διερχόμενος συνέλεγε στρατόπεδα, προστιθεὶς αὐτοῖς καὶ νέον στρατόν, οὓς καὶ γυμνάζων τὰ πολεμικὰ ἔργα ἔξε παιδεύσε. διχῆ γὰρ διελὼν τὰς παρατάξεις σὺν βοῆ πρὸς ἀλλήλους ἀναιμωτὶ ποιεῖν ἐκέλευε, κραυγάζειν τὸ πολεμικὸν καὶ παιᾶνας καὶ ἀλαλαγμόν. καὶ διέγερσιν ἔχειν τούτους ἐδίδασκεν, ἵνα κἂν ἐν πολέμῳ εὐρίσκωνται, μὴ ξενίζωνται, ἀλλὰ θαρροῦντες ὡς εἰς παίγνιον κατὰ τῶν Περσῶν χωρῶσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν σεβασμίαν εἰκόνα τῆς θεανδρικῆς μορφῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς χερσὶ κατέχων ἀπήρξατο τῶν ἀγώνων, πιστὰ δούς τῷ λαῷ ὡς σὺν αὐτοῖς μέχρι θανάτου ἀγωνίζεται καὶ ὡς τέκνα οἰκεῖα τούτους περιθάλλει· ἐβούλετο γὰρ τὴν ἐξουσίαν οὐ φόβῳ, ὅσον ἐν πόθῳ ἔχειν. εὐρῶν δὲ τὸν στρατόν εἰς φόβον πολὺν καὶ διχόνοιαν ἀταξίαν τε καὶ ἀκοσμίαν, καὶ εἰς πολλὰ μέρη διεσπαρμένον, συντόμως πάντας εἰς ἓν συνήγαγε, καὶ νουθετήσας πολλὰ 1.720 τούτων τὸ φρόνημα ἀνέστησε καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ὥπλισε, παραγγείλας ἀδικίας μὲν ἀπέχεσθαι εὐσεβείας δὲ ἀντέχεσθαι. παραγενόμενος δὲ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Ἀρμενίας προτρέχειν πλήθος ἰππέων Περσικῶν ἤκουσε πρὸς τῷ ἐπιπεσεῖν ἄφνω τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων. οἱ δὲ προτρέχοντες πάλιν Ῥωμαῖοι τούτοις συναντήσαντες τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν δεσμώτην ἤγαγον πρὸς Ἡράκλειον καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνεῖλον. ἐπεὶ δὲ χειμῶν κατέλαβεν, ἀποκλίνας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ τοῦ Πόντου κλίμα ἔδοξε τοῖς βαρβάροις ἐν τούτῳ παραχειμάζειν. λαθῶν δὲ τοὺς Πέρσας καὶ ἐπιστραφεὶς εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλει. τοῦτο μαθόντες οἱ βάρβαροι εἰς ἀθυμίαν ἤλθον. ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν ἔρχεται ἐν Κιλικίᾳ, ὅπως ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξελθὼν τούτους περιτρέψη. φοβηθεὶς δὲ πάλιν ἠναγκάσθη ἀκολουθεῖν ὀπίσω τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, κλέψαι τὸν πόλεμον μεριμνῶν διὰ νυκτὸς ἀφεγγοῦς, ἢ δὲ σελήνη ὑπέστη κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐκ τοῦ συμβεβηκότος. κακὸν τούτου δειλιῶν τῷ βασιλεῖ προσβαλεῖν τὰ ὄρη καταλαμβάνει. ἐκεῖθεν δὲ κατερχόμενος λάθρα συμπλοκὰς μερικὰς ἐποιεῖτο, καὶ ἐν παντὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπρώτεον· καὶ θάρσος ἔλαβεν ὁ στρατός, τὸν βασιλέα ὄρων προπηδῶντα εὐτόλμως καὶ προπολεμοῦντα. καὶ δὴ συμβολῆς καρτερᾶς γενομένης νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν λαμβάνουσι, σφάζουσι δὲ ἅπαν τὸ Περσικὸν πλῆθος, ὀλίγων τινῶν διαδράντων. ὅθεν οἱ Ῥωμαῖοι τῷ θεῷ καὶ τῷ βασιλεῖ ἠὺχαρίστουν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν στρατόν σὺν τῷ 1.721 στρατηγῷ καταλιπὼν εἰς Ἀρμενίαν παραχειμάσαι, αὐτὸς εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπέστρεψε. τῷ ἰγ' ἔτει ἀπάρας τῆς βασιλευσύνης κατὰ τάχος εἰς Ἀρμενίαν ἀφίκετο. Χοσρόης δὲ ἀπέστειλε τὸν Σαρβαραζᾶν σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ κατὰ Ῥωμανίας. Ἡράκλειος δὲ Χοσρόη ἐδήλου εἰρήνην ποιῆσαι· ὁ δὲ λόγον οὐδένα τούτου ἐποίησατο. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Περσίδα. ὅπερ μαθὼν Χοσρόης τὸν Σαρβαραζᾶν ὑποστρέψαι ἐκέλευσε. καὶ ἐπισυνάξας πάντα τὰ Περσικὰ στρατεύματα παραδίδωσιν αὐτὰ τῷ Σαῖν' ὃς κατὰ τάχος ἐνωθεὶς τῷ Σαρβαραζᾶ, χωροῦσι κατὰ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ λόγοις παραινετικοῖς τὸν λαὸν διεγείρας ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ Περσίδι χωρεῖ, πυρὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας. ἀκούσας δὲ ἐν Γαζακῷ ὄρμα κατ' αὐτοῦ. καὶ προπέμψας τινὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν Σαρακηνοὺς προτρέχειν, συναντῶσι τῇ τοῦ Χοσρόου βίγλα, καὶ τούτων τοὺς

μὲν ἀνελόντες τοὺς δὲ κρατήσαντες σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. τοῦτο μαθὼν Χοσρόης φυγῆ ἔχρησατο. ὁ δὲ βασιλεὺς καταδιώξας τοὺς μὲν πολεμιστὰς ἀνείλε, τοὺς δὲ φεύγοντας διεσκέδασε. καὶ καταλαβὼν τὴν Γαζακὸν πόλιν, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ πυρὸς καὶ τὰ χρήματα Κροίσου τοῦ Λυδῶν βασιλέως καὶ ἡ πλάνη τῶν ἀνθράκων, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ εὔρε τὸ μουσαρὸν εἶδωλον τοῦ Χοσρόου, τό τε ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα, 1.722 οἷς ὁ δεισιδαίμων ὡς θεοῖς ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτρο φόρους περιέστησεν. ἐκεῖθὲν τε σταγόνας στάζειν ὡς ὑετοὺς καὶ ἤχους ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεομάχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνάσατο. ταῦτα γοῦν πάντα πυρὶ ἀναλώσας, καὶ τὸν τοῦ πυρὸς ναὸν κατακαύσας καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, συντόμως κατεδίωκεν ὀπίσω Χοσρόου ἐν τοῖς στενοῖς τῶν Μήδων χωρίοις, ἐν οἷς καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας ἐπόρθησε. συμβούλιον δὲ ποιήσας τοῦ παραχειμάσαι, ἀγνίζει τὸν λαὸν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἀνοίξας τὰ τοῦ θεοῦ ἄχραντα εὐαγγέλια εὔρεν ἐπιτρέποντα ἐν Ἀλβανίᾳ παραχειμάσαι. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ἔχων σὺν αὐτῷ πολλὴν αἰχμαλωσίαν Περσικὴν, ὡσεὶ πεντήκοντα χιλιάδας, τούτους τῇ συμπαθεῖ αὐτοῦ ψυχῇ ἐλέησας τῶν δεσμῶν ἔλυσε.

Τῷ ἰδ' ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Σαρβαραζᾶν ἄλλον στρατηγὸν ἐξοπλίσας μετὰ λαοῦ πρὸς Σαρβαραγκᾶν ἀπέστειλεν, ὡς ἐνωθέντας ἀμφοτέρους πολεμῆσαι Ῥωμαίοις. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἔσπευσε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Σαρβαραγκα πρὸ τοῦ ἐνωθῆναι αὐτὸν τῷ Σαρβαραζᾶ, καὶ πολλὰς ἐκδρομὰς κατ' αὐτοῦ ποιησάμενος εἰς δειλίαν αὐτὸν ἐνέβαλεν. ὀπισθεν δὲ ἀμφοτέρους ἐάσας κατὰ Χοσρόου μετὰ σπουδῆς ἤλαυνεν. αὐτο μολοῦσι δὲ δύο τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ πείθουσιν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δειλίας φεύγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ἤλθε δὲ αὐτοῖς καὶ φήμη τὸν Σαῖν στρατηγὸν Περσῶν καταλαμβάνειν μεθ' ἐτέρου στρατεύματος εἰς βοήθειαν. τοῦτο μαθόντες Σαρβαραγκᾶς τε 1.723 καὶ Σαρβαραζᾶς ἠγωνίσαντο συμβαλεῖν πόλεμον Ἡρακλείῳ πρὸ τοῦ φθάσαι τὸν Σαῖν, καὶ τὴν νίκην ἐπ' αὐτοὺς μετενεγκεῖν. πιστεύσαντες δὲ καὶ τοῖς αὐτομόλοις ἐχώρησαν κατὰ Ἡρακλείου. καὶ πλησιάσαντες αὐτῷ κατεσκήνωσαν, βουλόμενοι ἅμα πρῶτ' συμβαλεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀπάρας ἀφ' ἐσπέρας ὤδευσε δι' ὅλης τῆς νυκτός, μακρὰν τε γενόμενος ἀπ' αὐτῶν, εὐρῶν πεδίον χλοη φόρον, ἠπλήκευσε. νομίσαντες δὲ οἱ βάρβαροι αὐτὸν ἐκ δειλίας φεύγειν ἀκόσμως ἐδίωκον· αὐτὸς δὲ ὑπαντιάσας αὐτοῖς ἐκρότησε πόλεμον, καὶ τῇ τοῦ θεοῦ συνεργίᾳ τρέπει τοὺς βαρβάρους, καὶ τούτους διὰ τῶν φαραγγῶν διώξας πλήθη πολλὰ ἀνείλεν. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τῶν ἀγώνων ὄντων ἔφθασε καὶ ὁ Σαῖν σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ. συμβαλὼν δὲ καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ τοῦτον τρέψας πολλοὺς ἀνείλε καὶ τοὺς λοιποὺς διέσπειρε φεύγοντας, παρέλαβε δὲ καὶ τὸ τοῦλδον αὐτῶν. Ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἐνωθεὶς τῷ Σαῖν ἐπισυνῆξε τοὺς ὑπολειφθέντας βαρβάρους, καὶ πάλιν διενοοῦντο κατὰ τοῦ βασιλέως χωρεῖν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐπὶ τὴν τῶν Οὐννων χώραν καὶ ταῖς τούτων δυσχωρίαις ἤλαυνεν ἐν τόποις τραχέσι καὶ δυσβάτοις. οἱ δὲ βάρβαροι ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. οἱ μέντοι Λαζοὶ ἅμα τοῖς Ἀβασγοῖς δειλιάσαντες ἀπέσπασαν ἑαυτοὺς τῆς τῶν Ῥωμαίων συμμαχίας καὶ οἵκαδε ἀνεχώρησαν. ὁ δὲ Σαῖν ἠσθεὶς ἐπὶ τούτῳ θυμῷ πολλῷ σὺν τοῖς βαρβάροις ἐχώρει κατὰ Ἡρακλείου. ὁ δὲ βασιλεὺς λόγοις τὸν στρατὸν ἀναπτέρωσας παρήνει λέγων "τὸ πλῆθος ὑμᾶς, ἀδελφοί, μὴ ταραττέτω· θεοῦ γὰρ θέλοντος εἷς 1.724 διώξει χιλίους. θύσωμεν οὖν τῷ θεῷ ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας. λάβωμεν στέφη μαρτύρων, ἵνα ὁ μέλλων ἡμᾶς ἐπαινέσῃ χρόνος." τούτοις καὶ ἄλλοις πλείοσι παραθαρρύνας τὸν στρατὸν φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἐξαρτύει τὸν πόλεμον. καὶ στάντες ἐπ' ἀλλήλοις ἀπὸ μικροῦ διαστήματος ἔωθεν μέχρις ἐσπέρας

ἀλλήλοις οὐ συνέβαλον. ἐσπέρας δὲ καταλαβούσης ὁ βασιλεὺς τῆς ὁδοιπορίας εἶχετο, καὶ οἱ βάρβαροι πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν. ἐναλλάξαντες δὲ τὴν ὁδόν, προλαβείν τούτον βουλόμενοι, ἐπίπτουσιν εἰς τόπον τελευτώδη, καὶ ἠναγκάσθησαν ἐξελθεῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν γῆν Περσαρμενίας παρέτρεχε. τῆς γῆς δὲ ἐκείνης ὑπὸ τῶν Περσῶν κρατουμένης πολλοὶ συνέτρεχον τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ ἠύξειτο ὁ λαὸς αὐτοῦ· χειμῶνος δὲ ἐπιγενομένου ἐσκορπίσθη ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς διενοεῖτο ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον. καὶ ἐπιλεξάμενος ἵππους εὐσθενεῖς, καὶ τοῦ στρατοῦ τοὺς ἀνδρειότερους διελών, προάγειν τοὺς μὲν ἐκέλευσε κατὰ τοῦ βαρβάρου, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἑτέροις ὀπίσω τούτων εἶπετο. σπεύσαντες δὲ κατέλαβον χωρίον Ἀλβανῶν ὠρα θ' τῆς νυκτός. τῶν δὲ Περσῶν γνόντων τὴν ἔφοδον καὶ ὀρησάντων κατ' αὐτῶν, οἱ Ῥωμαῖοι τούτους πάντας ἀνεῖλον, πάρεξ ἑνὸς τοῦ λόγου πυρφόρου, ὃς καὶ τῷ βαρβάρῳ ἐμήνυσεν. ὁ δὲ βάρβαρος γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος ἵπῳ ἐπιβάς φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο. τοῦτου τὰς γυναῖκας καὶ πᾶν τὸ Περσικὸν ἄνθος, ἄρχοντάς τε καὶ σατράπας καὶ στρατιώτας ἐπιλέκτους καταλαβὼν ἀνελθόντας ἐπὶ 1.725 τῶν δωματίων καὶ πόλεμον κροτοῦντας, διὰ πυρὸς καθῆλε, καὶ οὐς μὲν ἔκτεινεν, οὐς δὲ πυρὶ ἀνάλωσεν, οὐς δὲ αἰχμαλώτους ἔλαβεν· ὀλίγοι δὲ πάνυ φυγόντες ἐσώθησαν. ἔλαβε δὲ καὶ τὰ ὄπλα τοῦ βαρβάρου, τὴν τε χρυσοῦν ἀσπίδα καὶ μάχαιραν καὶ δόρυ, καὶ τὴν χρυσοῦν καὶ διάλιθον ζώνην καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ. ταῦτα δὲ λαβὼν χωρεῖ κατὰ τῶν διεσπαρμένων ἐν τοῖς χωρίοις, οὐς καὶ διώξας πολλοὺς ἔκτεινε καὶ δεσμίους ἔλαβεν. εἶτα ἐπισυνάξας τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον μετὰ χαρᾶς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρεχέμασε. τῷ ἰε' ἔτει ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος μετὰ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ τὴν τῶν Σύρων ὁδὸν τὴν ἐπὶ τῷ Ταύρῳ ὑπερβάς, ἐν ἑπτὰ ἡμέραις κόπῳ πολλῷ καταλαμβάνει τὸν Τίγγριν ποταμὸν, εἶτα τὴν Μαρτυρόπολιν καὶ τὴν Ἀμιδαν· καὶ διαναπαύονται ὅτε στρατὸς καὶ ἡ αἰχμαλωσία. ἐντεῦθεν γράμματα πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πάντα ἐδήλωσε, καὶ χαρὰν τῇ πόλει ἐνεποίησεν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ. ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἴλην στρατιωτῶν ἀπέστειλε φυλάττειν τὰς πρὸς αὐτὸν ἀγούσας κλεισούρας, καὶ αὐτὸς τὰς πρὸς ἀνατολὴν ἐκδραμῶν διεξόδους ἀντιπρόσωπος ἦεν τοῖς βαρβάροις, καὶ περάσας τὸν Νυμφίον ποταμὸν κατέλαβε τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾧ ἡ πλεκτὴ γέφυρα ἐκ σχοινίων καὶ ἐρίων ἦν, ἣν ὁ Σαρβαραζᾶς λύσας ἐπὶ τὴν ἑτέραν γῆν πᾶσαν μετήγαγε. παραδραμῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν ποταμὸν εὗρε πόρον, καὶ ἀκινδύνως τούτον ἐπέρασε παραδόξως τῷ Μαρτίῳ μηνί. καὶ καταλαβὼν τὰ Σαμόσατα, πάλιν 1.726 τὸν Ταῦρον διαβάς εἰς Γερμανίκειαν ἀφίκετο, καὶ περάσας τὴν Ἄδαναν ἦλθεν εἰς τὸν Ταῦρον ποταμὸν. ὁ δὲ Σαρβαραζᾶς τὴν γέφυραν πάλιν ἐκτείνας τὸν Εὐφράτην ἐπέρασε καὶ ἠκολούθει ὀπίσω αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας τὸν Σάρον διανέπασε τὸν στρατόν. καταλαμβάνει δὲ καὶ ὁ βάρβαρος εἰς τὸ ἀντίπερον μέρος. εὐρῶν δὲ τὸν ποταμὸν καὶ τὴν γέφυραν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ προπύργια κρατηθέντα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἠπλήκυσεν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀτάκτως ἐκτρέχοντες διὰ τῆς γεφύρας πολὺν φόνον ἐποιεῖντο Περσῶν· οἷς ὁ βασιλεὺς παρήνει μὴ ἐκτρέχειν ἀτάκτως, μήπως γένωνται τοῖς ἐναντίοις ὁδός. οἱ δ' οὐκ ἐπέιθοντο, καὶ μετ' οὐ πολὺ δίκην ἔτισαν τῆς παρακοῆς, τοῦ βαρβάρου ἐνέδρας κατ' αὐτῶν ποιησαμένου. οὐς ὁ βασιλεὺς ἑωρακῶς ἀναιρουμένους συνεπημύνατο. ἀνήρ δέ τις γιγαντιαῖος μέσον τῆς γεφύρας τῷ βασιλεῖ συναντήσας προσέβαλεν· ὃν καὶ πατάξας ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ρείθρῳ ἔρριπεν. οὗ πεσόντος οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν ἐτρέπησαν, καὶ τῷ στενωπῷ τῆς γεφύρας εἰς τὸν ποταμὸν ἐρριπτοῦντο. ἄλλοι δὲ ξίφεσιν ἀνηροῦντο, τοῦ βασιλέως μετ' ὀλίγων τινῶν γενναίως ἀπομαχομένου ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὡς καὶ τὸν Σαρβαραζᾶν ἐκπλαγῆναι καὶ πρὸς τινὰ μαγαρίτην εἶπεῖν "ὄραξ τὸν Καίσαρα, ὃ

Κοσμά, πῶς θρασὺς πρὸς τὴν μάχην ἴσταται καὶ πρὸς τοσοῦτον πλῆθος μόνος ἀγωνίζεται;" ἐκ γὰρ τῶν βασιλικῶν παρασήμων ἐγνωρίζετο. καταλαβούσης δὲ τῆς ἑσπέρας ἀπ' ἅλ 1.727 λήλων διέστησαν, καὶ ὁ βάρβαρος φοβηθεὶς διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τοῦπίσω ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς Σεβάστειαν ὤρμησε, καὶ τὸν Ἄλυν περάσας ἐκεῖ παρεχείμασεν. ὁ δὲ Χοσρόης μανεῖς ἔλαβε τὰ κειμήλια πασῶν τῶν ὑπὸ Πέρσας ἐκκλησιῶν, καὶ ἠνάγκαζε τοὺς Χριστιανοὺς κοινωνῆσαι τῇ τοῦ Νεστορίου θρησκείᾳ, πρὸς τὸ πληῖσαι τὸν βασιλέα. Τῷ 1' ἔτει ὁ Χοσρόης νέαν ἐποίησατο στρατιὰν ἀπὸ τε ξέων καὶ πολιτῶν καὶ οἰκετῶν καὶ παντὸς γένους. καὶ ἐκ τούτων ἐκλεξάμενος καὶ τῷ Σαῖν παραδοὺς στρατηγῶ, ἄλλας τε ν' χιλιάδας ἐκ τῆς φάλαγγος τοῦ Σαρβάρου τούτοις συνῆψεν, οὓς καὶ χρυσολόχας ὠνόμασε, καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπέστειλε. τὸν δὲ Σάρβαρον σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ στρατεύμασι κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἔπεμψεν, ὅπως τοῖς ἐκ δύσεως Οὐννοις, οὓς καὶ Ἄβαρας καλοῦσι, μετὰ καὶ Σθλαβίνων καὶ Γηπέδων συμφωνήσας κατὰ τῆς πόλεως χωρήσῃ καὶ ταύτην πολιορκήσῃ. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν εἰς τρεῖς διαιρέσεις ἐχώρισε, καὶ τοὺς μὲν ἔπεμψεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ παραδοὺς Θεοδώρῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σαῖν πολεμεῖν ἐκέλευσε. τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαβὼν ἐπὶ Λαζικὴν ἐχώρει, καὶ τοὺς Τούρκους τῆς ἐφάας, οὓς καὶ Χαζάρους ὀνομάζουσιν, εἰς συμμαχίαν ἐκάλει. ὁ δὲ Σαῖν σὺν τῷ νεολέκτῳ στρατῷ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Θεόδωρον καταλαβὼν πρὸς πόλεμον ὠπλίσατο. τοῦ δὲ θεοῦ διὰ πρεσβειῶν τῆς θεοτόκου συνεργήσαντος, πολέμου κροτηθέντος χάλαζα παραδόξως κατὰ τῶν βαρβάρων κατηνέχθη 1.728 καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐπάταξεν, ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων παράταξις γαλήνης ἀπήλαυσε. τρέπουσι δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀναίρουσι πλήθη πολλά. ὅπερ μαθὼν ὁ Χοσρόης ὀργίζεται κατὰ τοῦ Σαῖν, ὃς ἐκ πολλῆς ἀθυμίας νόσῳ περιπεσὼν τελευτᾷ. τούτου τὸν νεκρὸν Χοσρόης πολλαῖς αἰκίαις ὑπέβαλεν. οἱ δὲ Χάζαροι διαρρηξάντες τὰς Κασπίας πύλας τῇ Περσίδι εἰσβάλλουσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἄνδρογαῖα σὺν τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Ζεβεήλ, δευτέρῳ ὄντι τοῦ χαγάνου τῇ ἀξίᾳ· καὶ ἐν οἷς ἂν τόποις διέβαινον, τοὺς τε Πέρσας ἠχμαλώτευσαν καὶ τὰς κώμας καὶ πόλεις πυρὶ παρεδίδουν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπάρας ἀπὸ Λαζικῆς τούτοις συνήντησεν. ὁ δὲ Ζεβεήλ μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ χαρᾶς ἠσπάσατο τὸν βασιλέα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. προσήνεγκε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ πρὸς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. λαβὼν δὲ τούτους ὁ βασιλεὺς κατὰ Χοσρόου ἐχώρει. ὁ δὲ Σάρβαρος τῇ Χαλκηδόνι προσβαλὼν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄβαρας ἐκ τῆς Θράκης τῇ πόλει πλησιάσαντες, ταύτην ἐλεῖν ἐβούλοντο, μηχανὰς κατ' αὐτῆς ποιήσαντες. πλήθος τε ἄπειρον καὶ ἀριθμοῦ κρεῖττον ἐκ τοῦ Ἰστρου ἐνέγκαντες σκαφῶν γλυπτῶν τὸν κόλπον τοῦ Κέρατος ἐπλήρωσαν. δέκα δὲ ἡμέρας τῇ πόλει παραταξάμενοι διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργίᾳ καὶ τῇ τῆς ἀχράντου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου πρεσβείᾳ ἠττήθησαν, καὶ πλήθη πολλὰ ἀποβαλόντες ἐν τε γῇ καὶ θαλάσῃ μετὰ μεγάλης αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. τοιοῦτον γὰρ συνέβη αὐτοῖς. εἶδον οἱ 1.729 βάρβαροι πρωΐας οὔσης καὶ τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος ἀπὸ τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν ἐξελθοῦσαν γυναῖκα περιφανῆ, μετὰ καὶ εὐνοῦχων τινῶν. ὑπολαβόντες δὲ τὴν βασιλίτισσαν εἶναι τὴν τοῦ Ἡρακλείου γυναῖκα, καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐξέρχεσθαι εἰρήνης ἕνεκα διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν βασιλέα ἐν τῇ πόλει, πάροδον αὐτῇ ἐποίησαν, ἵνα καὶ λαὸς ἕτερος ἐξελθὼν ὑποχείριος αὐτοῖς γένηται. εἶτα ὡς εἶδον αὐτὴν τὴν τοῦ φοσσάτου περιοχὴν ἐξελθοῦσαν καὶ μὴ ἀπελθοῦσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, διώκουσιν ὀπίσθεν αὐτῆς· καὶ ὡς δῆθεν ἐπλησίασαν αὐτῇ κατὰ τόπον τῆς λεγομένης παλαιᾶς πέτρας, αὐτὴ μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῇ ἄφαντοι γέγονασιν, αὐτοὶ δὲ ἀλλήλους συμπλακέντες θορύβου μεστὸν ποιοῦσι τὸ πλῆθος καὶ ἀλλήλους κατασφάζουσιν ἕως ἑσπέρας. πρωΐας δὲ γενομένης

τὴν αἰτίαν ζητήσας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἐπεὶ τὸ πλεῖον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐμφυλίως ἀναλωθὲν εὗρεν, ὑποστρέφει μετ' αἰσχύνης εἰς τὰ ἴδια. οἱ δὲ τοῦ πλοῖμου καὶ αὐτοὶ τούτους ἰδόντες ὑποχωρήσαντας εὐθέως ἀνεχώρησαν· οὐς κατὰ τὸν Εὐξεινον πόντον ζάλη καταλαβοῦσα ὀλίγους τινὰς ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια ἀφήσιν. ὁ δὲ Σάρβαρος ἐπὶ τούτοις ἀχθεσθεὶς ὅμως τὴν Χαλκηδόνα παρακαθήμενος οὐ μετέστη, ἀλλ' αὐτοῦ ἐχείμασε, πραι δεύων τὰ περατικά μέρη καὶ ἀφανίζων τὰς πόλεις αὐτῶν. τῷ ἰζ' ἔτει εἰσβαλὼν ἐν Περσίδι ὁ Ἡράκλειος σὺν τοῖς Τούρκοις ἀπροσδοκίτως διὰ τὸν χειμῶνα εἰς ἔκστασιν ἐνέβαλε τὸν Χοσρόην. οἱ δὲ Τούρκοι τὸν τε χειμῶνα ὀρώντες καὶ τὰς συνεχεῖς ἐκδρομὰς τῶν Περσῶν, τῷ τε βασιλεῖ μὴ φέροντες συγκο 1.730 πιάν, ἤρξαντο κατ' ὀλίγον ὑπορρέειν, καὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς διελάλησε τῷ λαῷ αὐτοῦ, λέγων "γνῶτε, ἀδελφοί, ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν συμμαχῆσαι θέλει, ἀλλ' ἢ μόνος ὁ θεὸς καὶ ἡ τοῦτον τεκοῦσα ἀσπύριος θεοτόκος. τοῦτο δὲ γίνεται ὅπως δείξῃ ἐν ἡμῖν καὶ πᾶσι τούτοις τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν, καταπέμψας ἡμῖν τὴν αὐτοῦ βοήθειαν." ὁ δὲ Χοσρόης ἐπισυνάξας πάντα τὰ στρατεύματα αὐτοῦ προβάλλεται αὐτοῖς στρατηγὸν Ῥαζάστην, ἄνδρα πολεμικώτατον καὶ ἀνδρεῖον, καὶ κατὰ Ἡρακλείου πέμπει. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τε πόλεις καὶ κώμας Περσίδος ἐπυρπόλει, καὶ τοὺς κρατούμενους Πέρσας ἀνεῖλεν ἐν Ῥομφαίᾳ. τῷ Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατέλαβεν εἰς τὴν χώραν Χαμαῖθᾶ, καὶ διανέπαυσε τὸν λαὸν ἑβδομάδα μίαν. ὁ Ῥαζάστης δὲ ἐλθὼν ἠκολούθει ὀπισθεν, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀναλισκόντων τὰς τροφὰς ὀπισθεν αὐτὸς πεινῶν ἠκολούθει, ὡς πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτοῦ διαφθαρῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ πρώτῃ τοῦ Δεκεβρίου μηνὸς διαβὰς τὸν Ζαβᾶν ποταμὸν πλησίον τῆς πόλεως Νινευὶ κατεσκήνωσε. κατέλαβε δὲ καὶ ὁ Ῥαζάστης. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποστέλλει Βοάνην τὸν στρατηλάτην μετ' ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ὀλίγων. ὁ δὲ εὗρε βάνδον τῶν Περσῶν, ἐξ ὧν κ' κρατήσας ἤνεγκε πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς ἄλλους φονεύσας. ἤνεγκε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κόμητος αὐτῶν καὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ ὀλόχρυσον καὶ τὸν σπαθῆριον τοῦ Ῥαζάστου, ὃς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ ὅτι ὠρισμένος ἐστὶν ὁ Ῥαζάστης πολεμῆσαί σοι, καὶ τρισχιλίους ὀπλισμένους ἀπέστειλεν αὐτῷ Χοσρόης, ἀλλ' ἀκμὴν οὐκ ἔφθασαν. ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς προαπέστειλε τὸ τοῦλδον ἔμπροσθεν καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει. εὐρῶν δὲ τόπον ἐπιτήδειον ἠθέλησε συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ Ῥαζάστου πρὸ τοῦ ἐνωθῆναι τοῖς τρισχιλίοις. καὶ προπηδήσας πάντων ὁ βασιλεὺς ἄρχοντι μεγάλῳ τῶν Περσῶν συναντᾶ, καὶ τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει καὶ τῆς θεοτόκου καταβάλλει τοῦτον.

Εἶτα καὶ δευτέρον ὁμοίως καὶ τρίτον, ὅστις ἔδωκε τῷ βασιλεῖ μετὰ δόρατος εἰς τὸ χεῖλος. μάχης οὖν κροτηθείσης σφοδρᾶς πίπτει ὁ Ῥαζάστης καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ σχεδὸν πάντες καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. ἔπεσον δὲ Ῥωμαῖοι πεντήκοντα, ἐξ ὧν δέκα ἀπέθανον. ἴστατο δὲ ὁ πόλεμος ἀπὸ πρωῒας ἕως ὥρας ἑνδεκάτης, καὶ τροπὴ οὐκ ἐγένετο. καὶ τὴν μὲν νύκτα ἠσύχασαν, περὶ ὥραν δὲ ἡ τῆς νυκτὸς λαβόντες οἱ Πέρσαι τὸ φοσσάτον αὐτῶν ἠπλήκυσαν εἰς πόδας ὄρους τραχεινοῦ ἔμφοβοι. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ εὐρόντες τὸν τοῦ Ῥαζάστου νεκρὸν ἔλαβον τὸ σκουτάριον αὐτοῦ ὀλόχρυσον καὶ τὸ λωρίον καὶ τὰ βραχιόνια αὐτοῦ καὶ τὴν σέλλαν, πάντα ὀλόχρυσά, καὶ τὸ σκαραμάγγιον αὐτοῦ. κατεσχέθησαν δὲ καὶ ζῶντες πολλοί. ὁ δὲ βασιλεὺς θαρσοποιήσας τὸν στρατὸν κατὰ Χοσρόου ἤλαυνεν, ὅπως τοῦτον ἐκφοβήσας πείσῃ ἀποστῆλαι πρὸς Σάρβαρον ἀναχωρῆσαι τοῦ Βυζαντίου. διαπεράσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβᾶ κατεσκήνωσεν εἰς τοὺς οἴκους τοῦ Ἰεσοδεμόν, ἐορτάσας ἐν αὐτοῖς τὴν Χριστοῦ γέννησιν. ἐκεῖθεν δὲ διελθὼν ὁ βασιλεὺς κατέλαβον ἕτερον παλάτιον τοῦ Χοσρόου λεγόμενον Ῥοῦσα, καὶ τοῦτο κατέστρεψεν. ἐξ ἐκείνου 1.732 δὲ εἰς ἕτερον κατέλαβε παλάτιον τὸ λεγόμενον Βεκλάμ, ἐν ᾧ καὶ 1.732 ἵπποδρόμιον ἦν καὶ στρουθίωνες τρεῖς σιτευτοὶ καὶ δορκάδες

φ' καὶ σύαγροι ρ', πρόβατα δὲ καὶ χοῖροι καὶ βόες ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός. καὶ πάντα δέδωκε τῷ λαῷ. τινὲς δὲ τῶν συνόντων τοῖς Πέρσαις Ἀρμενίων προσήλθον τῷ βασιλεῖ λέγοντες ὅτι ὁ Χοσρόης μετὰ τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ ἰδίου στρατοῦ πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Δυσταγέρδη κατεσκήνωσεν, ἐκδεχόμενος συναχθῆναι πάντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι σοι. καὶ εὐθέως πυρπολήσας πάντα ὁ βασιλεὺς ἔρχεται πλησίον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Δυστα γέρδη, ἐν ᾧ καὶ εὗρε βάνδα Ῥωμαίων, ἅπερ ἐν διαφόροις χρόνοις ἔλαβον οἱ Πέρσαι, καὶ εἶδη τινά, οἷον ἀλόην πολλήν καὶ ξύλα μεγάλα ἀλόης, μέταξάν τε καὶ πέπερι καὶ καρβάσια καμίσια ὑπὲρ ἀριθμόν, σάχαρ καὶ ζιγγίβερ καὶ ἄσημον, ὄλοσηρικά τε ἱμάτια, νακοτάπητά τε καὶ τάπητας ἀπὸ βελόνης, πλήθος πολύ. ταῦτα διὰ τὸ βάρος κατέκαυσαν. προσέφυγον δὲ τῷ βασιλεῖ πολλοὶ αἰχμάλωτοι, Ἐδεσηνοὶ καὶ Ἀλεξανδρινοὶ καὶ ἀπὸ ἄλλων ἐθνῶν πλήθος πολύ. ἐποίησε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα τὴν ἐορτὴν τῶν ἀγίων θεοφανίων, καταστρέφων τὰ τοῦ Χοσρόου παλάτια ὑπὲρ τιμα καὶ θαυμαστὰ καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα ἕως ἐδάφους, ἵνα μάθη, φησὶν, ὁ Χοσρόης οἷον πόνον εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τῶν πόλεων αὐτῶν πυρπολουμένων ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Χοσρόης πρὸ τοῦ καταλαβεῖν τὸν βασιλέα εἰς Δυσταγέρδην τρυπήσας τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἐξῆλθεν ἀγνοούντων πάντων μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. καὶ ὁ μὴ δυνάμενος ποιῆσαι εἰς ὁδὸν μίλια πέντε 1.733 τὴν ἡμέραν ἀπῆλθε φεύγων κε', καὶ διελθὼν τὴν Κτησιφῶντα πέραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ εἰς τι φρούριον εἰσῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτοῦ. τινὲς δὲ τῶν Περσῶν διέβαλον τὸν Σάρβαρον πρὸς Χοσρόην ὡς τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντα, καὶ ἀποστέλλει σπαθάριον αὐτοῦ πρὸς Καρδαρίχαν τὸν συστράτη γον τοῦ Σαρβάρου εἰς Χαλκηδόνα, ἵνα τὸν Σάρβαρον ἀποκτείνῃ καὶ τὸν λαὸν ἀναλαβόμενος σπεύσῃ εἰς Περσίδα. ὁ δὲ τὰ γράμματα κομίζων συλλαμβάνεται περὶ τὴν Γαλατίαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες εἰς τὸ Βυζάντιον αὐτὸν ἀπήγαγον πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ παραχρῆμα μεταπέμπεται Σάρβαρον, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ τὴν πρὸς Καρδαρίχαν ἐπιστολήν. ὁ δὲ πληροφορηθεὶς ποιεῖ συνθήκας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατρὸς τριάρχου, καὶ φασεύσας τὴν ἐπιστολήν Χοσρόου ἐντίθησι σὺν αὐτῷ καὶ ἄλλους τετρακοσίους σατράπας καὶ ἄρχοντας καὶ χιλίους ἀποκτανθῆναι. συναθροίσας οὖν ἅπαντας καὶ τὸν Καρδαρίχαν, καὶ ἀναγνούς τὴν ἐπιστολήν, ἔφη τῷ Καρδαρίχᾳ "συνορᾶς τοῦτο ποιῆσαι;" οἱ δὲ ἄρχοντες θυμοῦ πλησθέντες τὸν Χοσρόην ἀπεκέρυττον, πρὸς δὲ τὸν βασιλέα συνθήκας ἐποίησαν εἰρηνικάς, ἵνα μηδὲν λυμηνάμενοι ἐπὶ τὰ ἴδια ἀπέλθωσιν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἔγραψε τῷ Χοσρόῃ περὶ εἰρήνης· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο, καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἐμίσησε τὸν Χοσρόην. ὃς πάλιν ἐστράτευσε τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλεν ἐνωθῆναι τῷ στρατῷ τοῦ Ῥαζάστου καὶ στήναι εἰς τὸν Ναρβᾶ ποταμόν, καὶ 1.734 ἅμα τῷ περᾶσαι τὸν βασιλέα κόψωσι τὰς γεφύρας. ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀνέρχεται εἰς τὸ Σιαζούρ, καὶ ἐμπιπρᾶ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις. προσερρῦν δὲ αὐτῷ Γουνδουφούνδος ὁ χιλίαρχος Σαρβάρου καὶ ἄλλοι πολλοί· οἱ καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ ὅτι ὁ Χοσρόης μέλλει στέψαι τὸν ὑστατον υἱὸν αὐτοῦ Μερδασάν, καὶ γνούς τοῦτο ὁ πρῶτος υἱὸς αὐτοῦ Σιρόης οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ προσλαβόμενος ἐμὲ καὶ ἄλλους κβ' κόμητας καὶ πλήθος λαοῦ, εἰ μὲν δυνηθῶμεν ἀποκτείνειν Χοσρόην, χάρις, εἰ δ' οὐ, πάντες προσρυῶμεν τῇ βασιλείᾳ σου. ταῦτα ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοτιμησάμενος αὐτὸν πάλιν πρὸς Σιρόην ἀπέστειλε, δηλώσας αὐτῷ ἀνοῖξαι τὰς φυλακὰς καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐξαγαγεῖν καὶ δοῦναι αὐτοῖς ὄπλα καὶ οὕτω κατὰ Χοσρόου κινήσαι. ὁ δὲ Σιρόης οὕτω ποιήσας ἐπῆλθε τῷ πατροκτόνῳ πατρὶ Χοσρόῃ, καὶ κρατῆσας αὐτὸν καὶ κλοιὰ περιθεὶς εἰς σκοτεινὸν κατέκλεισε, καὶ ἄρτον ὀλίγον καὶ ὕδωρ διδοὺς αὐτῷ ἐλιμαγχόνησεν αὐτόν. ἀπέστειλε δὲ πάντας τοὺς σατράπας, καὶ ἐνέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τοὺς δὲ

υίους αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ κατέσφαξε. μεθ' ἡμέρας δὲ ἰε' καὶ αὐτὸν τόξοις ἀνείλε. τότε γράφει Σιρόης πρὸς Ἡράκλειον τὴν τοῦ μιαροῦ Χοσρόου ἀναίρε σιν, καὶ εἰρήνην ἀειπαγῆ πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος πάντας τοὺς ἐν Περσίδι αἰχμαλώτους ἀπέδωκεν αὐτῷ σὺν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρία καὶ τοῖς τιμίοις ζύλοις τοῖς ἐξ Ἱεροσολύμων ληφθεῖσιν ὑπὸ Σαρβαραζᾶ.

1.735 Τῷ ιη' ἔτει, εἰρήνης γενομένης μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ γραμμάτων Σιρόῃ τῷ βασιλεῖ Περσῶν καὶ ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὅπως τοὺς ἐν Ἐδέσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι Πέρσας μετ' εἰρήνης ἀποστρέψωσιν ἐν Περσίδι καὶ ἀβλαβῶς παρέλθωσι τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. μυστικὸν δέ τι ἐνταῦθα θεωρεῖται· τὴν γὰρ κτίσιν πᾶσαν ὁ θεὸς ἐν ἑξ ἡμέραις ἐποίησε καὶ τῇ ζ' ἀνεπαύσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ἑξ ἔτεσι τὴν Περσίδα καταπολεμήσας τῷ ζ' εἰρήνευσε, καὶ μετὰ χαρᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαμβάνει. ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως, μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τοῦ πατριάρχου Σεργίου, μετὰ κλάδων ἔλαιων καὶ λαμπάδων τοῦτον ὑποδεξάμενοι εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ εἰς τὰ βασίλεια εἰσήγαγον. Τῷ ιθ' ἔτει ἅμα ἕαρι ἀπάρας ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύθη, καὶ ἀπήγαγε τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα, καὶ ἀποδοὺς τῷ θεῷ τὴν εὐχαριστίαν ἀποκατέστησε τὸν πατριάρχῃ Ζαχαρίαν. ἀπήλασε δὲ πάντας τοὺς Ἑβραίους τῆς ἀγίας πόλεως, ὀρίσας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπὸ τριῶν μιλίων πλησιάζειν. τὴν Ἐδεσαν δὲ καταλαβὼν ἀποδέδωκε τὴν ἐκκλησίαν τοῖς ὀρθοδόξοις, ὑπὸ Νεστοριανῶν κατεχομένην ἀπὸ Χοσρόου. ἔλθων οὖν εἰς Ἱεράπολιν ἤκουσεν ὅτι Σιρόης τέθνηκεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, καὶ ἐκράτησεν Ἀδεσῆρ ὁ τούτου υἱὸς μῆνας ζ', ὃν καὶ ἀναιρεῖ Βαραζᾶς βασιλεύσας μῆνας η'. τοῦτον δὲ ἀνελόντες οἱ Πέρσαι τὴν θυγατέρα Χοσρόου Βαράμ συνιστῶσι βασιλίδα, 1.736 ἦτις καὶ ἐκράτησε μῆνας ζ' καὶ διαδέχεται παρὰ Ὀρμίσδα. τούτου ὑπὸ Σαρακηνῶν διωχθέντος γίνεται ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ τοὺς Ἀραβας μέχρι τῆς σήμερον. Τῷ κ' ἔτει ὄντος Ἡρακλείου ἐν Ἱεραπόλει, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωβιτῶν, δεινὸς ἀνὴρ καὶ κακοῦργος τῇ τῶν Σύρων ἐμφύτῳ πανουργίᾳ, καὶ κινεῖ πρὸς τὸν βασιλέα λόγους περὶ πίστεως, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ Ἡράκλειος, εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀποδέξεται, πατριάρχῃ αὐτὸν ποιῆσαι Ἀντιοχείας. ὁ δὲ ὑποκριθεὶς ἐδέξατο τὴν σύνοδον, ὁμολογήσας τὰς δύο ἐν Χριστῷ ἠνωμένας φύσεις· ἠρώτησέ τε τὸν βασιλέα περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν θελημάτων, πῶς δεῖ ταύτας λέγειν ἐν Χριστῷ, διπλᾶς ἢ μοναδικάς. ὁ δὲ βασιλεὺς γράφει πρὸς Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, προσκαλεῖται δὲ καὶ Κύρον τὸν Φάσιδος, Μονοθελήταις ἀμφοτέροις οὔσι, καὶ εὔρεν αὐτοὺς ὁμόφρονας Ἀθανασίου. γράφει οὖν πρὸς Ἰωάννην τὸν πάπαν Ῥώμης ἀμφοτέρων τὴν γνώμην· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Γεωργίου δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος Κύρος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας γίνεται, καὶ ἐνωθεὶς Θεοδώρῳ τῷ ἐπισκόπῳ Φαράν, ἐποίησαν τὴν ὑδροβαφῆ ἐκείνην ἐνωσιν, μίαν καὶ αὐτοὶ γράψαντες ἐν Χριστῷ φυσικὴν ἐνέργειαν. ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων Σωφρόνιος χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων· καὶ συναθροίσας τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους τὸ μονοθέλητον δόγμα ἀνεθεμάτισε, καὶ συνοδικῶς Σεργίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ῥώμης 1.737 ἀπέστειλεν. ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡράκλειος ἠσχύνθη, καὶ καταλύσαι μὲν τὰ οἰκεῖα οὐκ ἠθέλησε, καὶ πάλιν τὸν ὀνειδισμὸν μὴ φέρων ἐκτίθεται ἴδικτον περιέχον μῆτε μίαν μῆτε δύο ἐνεργείας ὁμολογεῖν ἐν Χριστῷ. μετὰ δὲ τελευτῆν Σεργίου Πύρρος τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο.

Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος σύνοδον ἀθροίσας τὴν τῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισεν. ὁμοίως καὶ ἐν Ἀφρικῇ καὶ Βυζάκῃ καὶ Νουμιδίᾳ καὶ

Μαυριτανία. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ῥώμης κοιμηθέντος Θεόδωρος χειροτονεῖται πάπας ἀντ' αὐτοῦ. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Παῦλος χειροτονεῖται, καὶ αὐτὸς αἰρετικός. ἐπὶ αὐτοῦ Θεοδώρου τοῦ πάπα Ῥώμης τὰ κατὰ Πύρρον ἐν Ῥώμῃ γενόμενα καὶ τὸν ἅγιον Μάξιμον καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ Μαρτῖνον τὸν ἀγιώτατον πάπαν Ῥώμης, τὸν μετὰ Ἰωάννην γενόμενον καὶ ἐν Χερσῶνι ἐξορισθέντα, ἐπράχθησαν. τοῦτον Ἀγάθων διαδεξάμενος τὸ μονοθέλητον ἀποκηρύττει. οὕτω τότε ὑπὸ τε τῶν βασιλέων καὶ τῶν δυσσεβῶν ἱερέων τῆς ἐκκλησίας ταραττομένης, ἀνέστη ὁ ἐρημικὸς Ἀμαλίκ τύπτων ἡμᾶς τὸν τοῦ Χριστοῦ λαόν, καὶ γίνεται πρώτη πτώσις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ἢ κατὰ τοῦ Γαβιθὰν καὶ Ἰερμουχάμ, καὶ ἡ ἄθεσμος αἵματεκχυσία, μεθ' ἣν ἡ Παλαιστίνων καὶ Καισαρέων καὶ Ἱεροσολυμιτῶν ἄλωσις, εἶτα ὁ Αἰγύπτιος ὄλεθρος, καὶ καθεξῆς ἡ τῶν μεσογειῶν καὶ νήσων καὶ πάσης Ῥωμανίας αἰχμαλωσία, καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ στόλου ἀπώλεια, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν λαῶν καὶ τόπων ἐρημώσεις, 1.738 αἵτινες οὐκ ἐπαύσαντο ἄχρις ἂν ὁ τῆς ἐκκλησίας διώκτης ἐν Σικελία κακῶν ἀνηρέθη ἐν τῷ βαλανεῖω τῆς Δάφνης. Τῷ κα' ἔτει ἀπεβίω Μωάμεδ ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος Ἀβουβάχαρ τὸν συγγενῆ αὐτοῦ. οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν, ὡς καὶ τινὰς τὸν ἀριθμὸν δέκα προύχοντας αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ, ἀφεῖναι τε τὴν τοῦ θεόπτου Μωσέως καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν, καὶ σὺν αὐτῷ διάγειν μέχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ. θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἐσθίοντα ἀπὸ καμήλου ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς ὃν ἐνόμισαν. ἀναγκαῖον δὲ εἶπεῖν περὶ τῆς τούτου γενεᾶς. Οὗτος ὁ Μωάμεδ ὁ καὶ Μουχούμετ ἐξ Ἰσμαήλ ἦν τούτου τὴν φυλὴν κατάγων, υἱοῦ Ἀβραάμ. Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαήλ ἀπόγονος παρὰ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. οὗτος οὖν γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μούδαρον καὶ Ῥαβίαν. ὁ δὲ Μούδαρος τίκει Κούσαρον καὶ Καΐτον καὶ Θεμίνην καὶ Ἀσσαδὸν καὶ ἄλλους τινὰς ἀνωνύμους, οἱ τὴν Μαδιάμ καὶ τὴν ἔρημον κληρωσάμενοι ἐκτηνοτρόφουν ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἐνδότεροι αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰεκτάν, οἱ λεγόμενοι Ἀμανῖται, τουτέστιν Ὀμηρίται, οἱ καὶ ἔμποροι. ἀπόρου δὲ ὄντος τοῦ Μωάμεδ, εἰσῆλθε πρὸς τινὰ γυναῖκα πλουσίαν συγγενίδα αὐτοῦ, ὀνόματι Χαδιχᾶ, 1.739 μισθωτὸς ἐπὶ τῷ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι. κατ' ὀλίγον δὲ παρρησιασάμενος ὑπεισῆλθε τῇ γυναικὶ χήρᾳ οὔσῃ, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα. ἐρχόμενος δὲ ἐν Παλαιστίνῃ συνανεστρέφετο Ἰουδαίους καὶ Χριστιανοὺς, καὶ ἐθήρα ἐξ αὐτῶν τινὰ γραφικά. ἐπεὶ δὲ δαιμονίων ἦν, ἐνόσησε δὲ καὶ ἐπιληψίαν, ἐθεράπευε τὴν γυναῖκα λυπούμενην σφόδρα ὅτι ἦν εὐγενῆς καὶ ὅτι συνήφθη τοι οὕτω ἀπόρῳ καὶ δαιμονίωντι, λέγων "ἀγγέλου ὀπτασίαν λεγομένου Γαβριήλ θεωρῶ καὶ πίπτω." αὕτη δὲ ἔχουσα μοναχὸν διὰ κακοπιστίαν ἐξόριστον ἐκεῖσε ὄντα, φίλον αὐτῆς, ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου· κάκεινος θέλων πληροφορησάμενος αὐτὴν εἶπεν ὅτι ἀληθῶς λέγει· οὗτος γὰρ ἀγγελὸς πέμπεται πρὸς πάντα προφήτην. καὶ αὕτη πιστεύσασα τῷ λόγῳ τοῦ ψευδαββά ἐκήρυξε καὶ ἄλλαις γυναῖξιν ὁμοφύλοις αὐτῆς, καὶ οὕτως ἐκ γυναικῶν ἦλθεν εἰς ἄνδρας. καὶ πρῶτον Ἀβουβάχαρ διάδοχον κατέλιπε. καὶ ἐκράτησεν ἢ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τοῦ Αἰθιόβου ἕως τοῦ ἐσχάτου πολέμου, πρῶτην μὲν κρυπτῶς ἔτη δέκα, καὶ διὰ πολέμου ὁμοίως δέκα, καὶ φανερώς θ'. οὗτος ὁ θεομισῆς καὶ ἐμβρόντητος περιτυχὼν Ἑβραίοις καὶ Ἀρειανοῖς καὶ Νεστοριανοῖς, καὶ πάντοθεν ἐρανισάμενος, ἐξ Ἰουδαίων μὲν μοναρχίαν, ἐξ Ἀρειανῶν δὲ λόγον καὶ πνεῦμα κτιστά, ἀπὸ δὲ Νεστοριανῶν ἀνθρωπολατρείαν, ἑαυτῷ θρησκείαν περιποιεῖται, καὶ προφάσει θεογνωσίας εἰσποιησάμενος τὸ ἔθνος ἐδίδαξεν αὐτοὺς περιτέμνεσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας 1.740 ναῖκας καὶ ἓνα μόνον προσκυνεῖν θεόν, τὸν δὲ Χριστὸν τιμᾶν ὡς λόγον θεοῦ, οὐχ ὡς υἱὸν δέ, ἀλλ' ὡς ἐκ πνεύματος ἁγίου γεγεννημένον· λόγον δὲ καὶ

πνεῦμα προφορικὸν καὶ εἰς ἀέρα χέομενον ὑπονοεῖν, οὐκ ἐνυπόστατα οὐδὲ τῷ γεννήτορι ὁμοούσια· τὴν δὲ ἁγίαν παρθένον Μαρίαν μὴ λέγειν θεοτόκον, ἀλλὰ τὴν Ἁαρῶν καὶ Μωσέως ἀδελφὴν· μηδὲ βαπτίζεσθαι, μηδὲ σαββατίζειν, μήτε δὲ τοῖς νομικοῖς ἢ εὐαγγελικοῖς ἔθεσιν ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ βδελύττεσθαι τὸν σταυρὸν καὶ τὴν σκιὰν ἐσταυρῶσθαι τοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖν. παρηγγυήσατο δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν καθόλου ἀπηγορευμένων τῷ νόμῳ μετέχειν, πλήν κρεῶν χοιρείων, οἴνω δὲ παντάπασι μὴ χρῆσθαι. τοιοῦτόν τι μυθευσάμενος ἑαυτὸν φησι κλειδοῦχον γεγενῆσθαι τοῦ παραδείσου, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, μετὰ τὸ παραστῆναι τὸν Μωσέα σὺν τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ ὡς παραβάτας τοῦ νόμου τῇ κολάσει τοῦ πυρὸς παραδοθῆναι, αὐτὸς Ἰησοῦν παραστῆναι [καὶ] ἀρνησάμενον ἔμπροσθεν θεοῦ ὅτι οὐκ εἶπεν ἑαυτὸν εἶναι υἱὸν θεοῦ, τοὺς δὲ Χριστιανούς, ὡς τοιοῦτον τολμῆσαντας προστρίψαι τῷ Χριστῷ ὄνομα καὶ θεὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν θεοῦ καὶ λόγον σαρκακωμένον καὶ σταυρωθέντα δογματίσαντας, τῇ τοῦ πυρὸς γεέννη παραδοθῆναι. εἶτα ἑαυτὸν φησιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκληθῆσθαι μάλα θεοσεβῆ, ὡς τοῦ παντὸς αὐτὸν ἔθνους αἴτιον θεοσεβείας ὑπάρξαντα ἐπαινῆσθαι, καὶ τούτου χάριν κλειδοῦχον τοῦ παραδείσου γεγενῆσθαι. καὶ γε μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὸν παράδεισον ἀνεωχθῆναι συνεισελθεῖν αὐτῷ ἑβδομήκοντα χι 1.741 λιάδας τοὺς δυναμένους ἐφορμῆσαι πρὸς τοῦτο. τοὺς δὲ λοιποὺς κριθῆσεσθαι φάσκει, καὶ τοὺς μὲν δικαίους ἀναμφιβόλως τῆς τρυφῆς ἀπολαῦσαι, τοὺς δὲ εὐρισκομένους ἀμαρτωλοὺς πιττάκια ἐν τοῖς τραχήλοις περιέχοντας δεδεμένα εἰς τὸν παράδεισον αὐτοὺς εἰσελθεῖν, καὶ τούτους ὀνομάζεσθαι ἀπελευθέρους τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Μουχούμετ. εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ φλυαρεῖ, ἓνα μέλιτος καὶ ἕτερον γάλακτος καὶ ἕτερον οἴνου, πρὸς τὸ μετ' ἐξουσίας ἐμπιπλάσθαι αὐτῶν. τὰς δὲ γυναῖκας αὐτοῖς συνεῖναι καὶ φιλοκαλεῖν τὰς κόμας αὐτῶν καὶ θεραπεύειν τὰ φιλήδονα σώματα. τοὺς δὲ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανούς ξύλα τοῦ πυρὸς γενομένους, ὑπολειφθῆναι τοὺς Σαμαρείτας λέγων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τὴν κόπρον αὐτῶν ἐκ τοῦ παραδείσου, ὅπως μὴ ἐποζέσῃ ὁ παράδεισος. ἕκαστον δέ, ὡς ἂν ἐβίω, εἶτ' ἐν πλούτῳ ἢ πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ, τὸν αὐτὸν κάκεῖσε διάγειν τρόπον. οὗτος οὖν ὁ θεὸς στυγῆς καὶ παμμύαρος παντὸς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὸν θεὸν αἴτιον ὑπάρχειν ἑτερατολόγησε· καὶ τοὺς ληστὰς καὶ φαρμακοὺς καὶ τοὺς ἄλλαις ἀπηγορευμέναις πράξεσιν ἀλόντας, οὕτως φλυαρεῖ ὁ ἄθεος, ἔγραψεν αὐτὸς ὁ θεός, καὶ προώρισεν ἀποθανεῖν αὐτούς. θαυμάσειε δ' ἂν τις τὴν τσοαύτην καὶ τηλικαύτην διαρκῆ ἀπάτην τοῦ θεομάχου καὶ ματαιόφρονος, μάλλον δὲ ἐσχάτην παράνοιαν καὶ κτηνωδίαν τῶν μέχρι νῦν τῆς τούτου πλάνης δεδουλωμένων καὶ ὡς ἰσχυρὰν καὶ θεῖαν ἀφρόνως ταύτην ἡγουμένων. πρὸς γὰρ τὴν ὄντως ἀληθῆ τε καὶ ἱερὰν καὶ θεοβράβευτον πίστιν ἐναργῶς ἀπο τυφλώττουσιν οἱ ἐσκοτισμένοι καὶ ἀσύνετοι, πρὸς δὲ τὴν ψευδῶ 1.742 νυμὸν λατρείαν καὶ πλαστολογίαν τοῦ φένακος προσέχουσιν οἱ δεῖλαι καὶ βαρυκαρδιοὶ. τὸν γὰρ ὄντως ὄντα θεόν, τὸν διὰ νόμου καὶ προφητῶν ἐκδήλως κηρυττόμενον τε καὶ πιστευόμενον ἀπὸ θούμενοι καὶ καταψηφιζόμενοι, τὸν ἀντίθεον καὶ μεμνηνότεν καὶ φανερώς ὑπὸ τῶν Ἑρινύων ἐνεργούμενον καὶ φθεγγόμενον οἱ κακοφρονεῖς καὶ λυσσώδεις ἐρασμίως καὶ γεγηθότως προσίενται. ποία γὰρ θεόπνευστος γραφὴ περὶ τοῦ δυσσεβοῦς καὶ παραπαίουτος Μουχούμετ προδιεστειλάτο; ἢ ποῖος θεσπέσιος αὐτὸν προφήτης ὡς διδάσκαλον εὐσεβείας προανήγγειλεν; οὐκοῦν εἰπάτωσαν οἱ ἀμέτοχοι πάσης ἱερᾶς ἐπινοίας καὶ μνήσεως, πῶς τοὺς ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας προφήτας ἀσμένως δῆθεν ἀποδεχόμενοι τὸν μὲν ὑπ' αὐτῶν διαρρηθῆναι προαναφωνούμενον Χριστὸν τὸν θεὸν ἀρνοῦνται, τὸν δὲ κάκιστον καὶ μοχθηρὸν καὶ μηδὲ τὸ σύνολον ὑπ' αὐτῶν μνημονεύμενον ὡς θεομύστην καὶ ἐξοχώτατον καὶ ἀληθεστάτης πίστεως διδάσκαλον ἀποδέχονται καὶ ὡς εὐεργέτην

ἐκθειάζουσιν οἱ ἀνόσιοι καὶ δυσώνυμοι. ἀνακρινέτωσαν δὲ οἱ ἀδιάκριτοι καὶ μανιώδεις καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ μανιωδῶς καὶ δυσσεβῶς ῥηθέντα ληρήματα, καὶ λεγέτωσαν ποίαν συμφωνίαν ἔχουσι τὰ θεοπαράδοτα λόγια. ὁ μὲν γὰρ θεῖος λόγος ἀναφανδὸν δι δάσκει τὸν θεὸν ὑπάρχειν ἀνάιτιον παντὸς κακοῦ καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον εἶναι τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ἀπωλείας· ὁ δὲ τρισάθλιος καὶ τρισκατάρατος καὶ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἄσπονδος ἐχθρὸς, ἐκ σκαιοτέρου καὶ λαοπλάνου δαίμονος ἐνηχούμενος καὶ ἐνεργούμε 1.743 νος, παντὸς ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ τὸν θεὸν αἴτιον τολμηρῶς ἀπο φθέγγεται, καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἐπέλθῃ τῷ ἀνθρώπῳ, κἂν ἐξ ἔπη ρείας τοῦ πονηροῦ κἂν ἐξ οἰκείας ῥαθυμίας καὶ ἀδιακρισίας, τῆς θείας τοῦτο τυγχάνειν προνοίας ὁ ἀλιτήριος ἀποφαίνεται. καὶ ὁ μὲν περιφρονεῖν πλούτου καὶ ταπεινοφρονεῖν καὶ τὸν ἐνήδονον βίον ἀποσεῖσθαι καὶ μὴ ἀποδοῦναι κακὸν ἀντὶ κακοῦ παρακελεύεται, ὁ δὲ πλουτεῖν καὶ ὑψηλοφρονεῖν καὶ πᾶσαν ἡδονὴν ἐκ περιουσίας ἀσπάζεσθαι καὶ ἀντεπεζιέναι σφόδρα τοῖς ἀντιπίπτουσιν ὡς ψυχι κὸν σωτήριον καὶ τοῦ παραδείσου πρόξενον. ἀλλ' ὦ τῆς ἀπονοίας καὶ παραπληξίας καὶ χλεύης τοῦ γόητος καὶ παλαμναίου, καὶ τῆς παραφροσύνης καὶ ἀπωλείας τῶν παρ' αὐτοῦ δεινῶς ἐξανδραποδι σθέντων καὶ μέχρι νῦν παρασυρομένων καὶ ἀπατωμένων. οὐδὲ γὰρ συνιοῦσιν οἱ ἄγαν μοχθηροὶ καὶ θηριώδεις καὶ λίαν ἀσύνετοι εἰς οἶον χαλεπὸν χάος καὶ Σατανικὴν Χάρυβδιν κατεποντίσθησαν καὶ τέλεον κατεπόθησαν, καὶ εἰς οἶους ἀφύκτους καὶ ἀδιεξοδεύτους λαβυρίνθους καὶ δυσβάτους ἀτραποὺς καὶ ψυχοφθόρους φε νακισθέντες ἐλεεινῶς ἐξεκυλίσθησαν καὶ συνεσχέθησαν ὑποφθα ρέντες εἰς τέλος. διὸ καὶ θαυμάζειν λίαν ἔπεισέ μοι τὴν τοσαύτην ἀλογίαν καὶ ἀναισθησίαν αὐτῶν, καίπερ οἰομένων ἐντρεχεστάτους ἑαυτοὺς εἶναι καὶ λογιωτάτους, πῶς οὐ κατανοοῦσι τῆς κενῆς ἀπάτης αὐτῶν τὸν ὄλισθον. ἔδει γάρ, ἔδει τοὺς ὄντως ἄφρονας καὶ βοσκηματώδεις ἐπιγνῶναι τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν πρόδηλον καὶ μυσαρὸν βρόχον, ὅτιπερ διὰ βρώσεως καὶ πόσεως 1.744 ἐν μετουσίᾳ τυγχάνοντες ἄφθαρτοι καθόλου καὶ ἀθάνατοι διαμέ νουσι. καὶ πότε καὶ ποῦ λοιπὸν τὴν ἀποκαραδοκουμένην ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀκήρατον τοῖς πιστοῖς κατὰ τὰς θείας γραφὰς οἱ θνη τοὶ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι τεύξονται; καὶ πρὸς τούτῳ ἴστωσαν οἱ ἀλόγιστοι καὶ τάλανες ὡς οὐδέπω μέχρι καὶ τήμερον τῆς παλαιᾶς αὐτῶν καὶ ἀθέου πλάνης ἀπηλλάγησαν, ἀλλ' ἐν προσχήματι θεο σεβείας εἰδωλολατροῦσι λεληθότως, καὶ τὸν ἐγκεκρυμμένον τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν δόλον τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος οὐδ' ὄλως οἱ ἀνοῦ στατοι καὶ ἀπόπληκτοι ἐπιγινώσκουσι. πάλαι μὲν γὰρ εἰδωλολατροῦντες καὶ τῇ παρ' Ἑλλησιν Ἀφροδίτῃ λεγομένη, τουτέστι τῇ ἡδονῇ, προσκυνοῦντες, καὶ τὸν ἀστέρα ταύτης τὸν ἑωσφόρον εἶναι μυθολογοῦσιν, ἦν δὲ καὶ Κουβάρ τῇ ἑαυτῶν κακεμφάτῳ γλώσσει ἐπονομάσαντες, ὅπερ ἐστὶ μεγάλη, διέμειναν ἕως ἄρτι τὴν Ἀφροδίτην θεὸν ὀνομάζοντες. ἵνα δὲ μὴ δόξωμέν τισι ψευδολογεῖν, σαφηνίσωμεν τὸ μέγα αὐτῶν μυστήριον. ἔχει δὲ ἡ λέξις τῆς μυσαρᾶς αὐτῶν καὶ παμβεβήλου προσευχῆς οὕτως "ἀλλᾶ ἀλλᾶ οὐὰ κουβάρ ἀλλᾶ." καὶ τὸ μὲν ἀλλᾶ ἀλλᾶ ἐρμηνεύεται ὁ θεὸς ὁ θεός, τὸ δὲ οὐὰ μεῖζον, τὸ δὲ κουβάρ μεγάλη ἦτοι σελήνη καὶ Ἀφροδίτη. ὅπερ ἐστὶν οὕτως, ὁ θεὸς ὁ θεὸς μεῖζων καὶ ἡ μεγάλη, εἴτ' οὖν Ἀφροδίτη, θεός. καὶ τοῦτο σαφηνίζει ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ τελευταίου ἀλλᾶ. ἄπερ ἅπαντα ἐπικεκρυμμένως τῇ ιδιότητι τῆς ἑαυτῶν γλώττης της λαλοῦσιν. ἀλλὰ τοὺς μὲν χοιρώδεις καὶ τελματώδεις καὶ μὴ δὲν πλέον τῆς ἡδονῆς καὶ ῥαστώνης εἰδότας ἀφέμενος ὁ λόγος, ὡς ἀνεπαισθήτως νοσοῦντας, πρὸς τὰ ἐξῆς τῆς ἱστορίας χωρεῖτω.

1.745 Μετὰ δὲ γε τὸν θάνατον τοῦ θεηλάτου Μουχούμετ ἐφάνη κατὰ μεσημβρίαν ἀστὴρ ὁ λεγόμενος δοκίτης, προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτειαν. ἔμεινε δὲ ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα, διατεινὼν ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἄρκτου. ἦν δὲ

ξιφοειδής. Τῷ κδ' ἔτει Ἀβουβάχαρ τελευταῖα, ἀμηρεύσας ἔτη δύο ἡμισυ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ κρατεῖ Οὔμαρος, ὃς παρέλαβε Βόστραν τὴν πόλιν καὶ ἄλλας πολλὰς, καὶ ἦλθε μέχρι τοῦ Γαβιθᾶ. τούτῳ συμβαλὼν Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἡρακλείου ἀδελφὸς καὶ ἠττηθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα ἔρχεται ἐν Ἐδέσῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρίζεται ἕτερον στρατηγὸν Βοάνην, τὸν δὲ σακελλάριον Θεόδωρον μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως πέμπει κατὰ Ἀράβων. παραγενόμενος δὲ εἰς Ἑμεσαν συναντᾷ πλῆθος Σαρακηνῶν καὶ τὸν ἀμηρᾶν αὐτῶν, καὶ εἰς τὸν Βαρδανίσιον ποταμὸν παραφοσσατεύει. Ἡράκλειος δὲ ἀπελπίσας καταλιμπάνει τὴν Συρίαν, καὶ ἄρας τὰ τίμια ξύλα ἀπὸ Ἰεροσολύμων ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἀπῆει. Βοάνην δὲ ἀπὸ Δαμασκοῦ εἰς Ἑμεσαν στρέφει, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον ἔχοντα στρατὸν χιλιάδας μ'. καὶ διώκουσι τοὺς Ἀραβας ἀπὸ Ἑμέσης ἕως Δαμασκοῦ. Τῷ κε' ἔτει ἐπιστρατεύουσιν οἱ Σαρακηνοὶ μετὰ πλῆθους Ἀράβων, καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττῶνται Ῥωμαῖοι. στασιάσαντες δὲ οἱ περὶ Βοάνην Ἡράκλειον ἀποκηρύττουσι καὶ Βοάνην ἀναγορεύουσιν βασιλέα. ἐν τούτοις ὑποχωροῦσιν οἱ περὶ τὸν σακελλάριον, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὐρόντες ἄδειαν συμβάλλουσι μετὰ Βοάνους πόλεμον καὶ ἠττῶσιν αὐτόν· ἀνέμου γὰρ πνεύσαντος 1.746 βιαίου νότου κατὰ Ῥωμαίων, καὶ μὴ δυναμένων τοὺς ἐχθροὺς ἀντωπῆσαι διὰ τὸν πολὺν κονιορτὸν, δεινῶς τρέπονται, καὶ ῥίπτουσι τε ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στενωποὺς τοῦ ποταμοῦ Ἰερμοχθᾶ διεφθάρησαν αἱ τεσσαράκοντα χιλιάδες. παρέλαβον δὲ καὶ τὴν Δαμασκὸν καὶ τὰς χώρας τῆς Φοινίκης, καὶ οἰκίζονται ἐκεῖ. εἶτα στρατεύονται κατ' Αἰγύπτου, καὶ λαβόντες καὶ αὐτὴν κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ. Τῷ κ' ἔτει στρατεύει Οὔμαρος κατὰ Παλαιστίνης, καὶ παραλαμβάνει λόγοις τὴν ἁγίαν πόλιν Σωφρονίου πατριάρχου ὄντος. εἰσελθὼν δὲ Οὔμαρος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν τριχίνοις ἐκ καμήλου ἐνδύμασιν ἡμφιεσμένος ἐρρυπωμένοις, ὑπόκρισιν τε Σαταρικὴν ἐνδεικνύμενος, τὸν ναὸν ἐζήτησε τῶν Ἰουδαίων, ὃν ὠκοδόμησε Σολομῶν, προσκυνητήριον ποιῆσαι τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. τοῦτον ἰδὼν Σωφρόνιος ἔφη "ἐπ' ἀληθείας τοῦτο ἐστὶ τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ," πολλοῖς τε δάκρυσι τοὺς Χριστιανοὺς ἀπωδύρετο. παρεκάλεσεν οὖν αὐτὸν λαβεῖν σινδόνα καὶ ἐνδύσασθαι· ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο. μόγις οὖν ἐπέισθη, καὶ πλυνθέντων τῶν αὐτοῦ πάλιν ἀπέστρεψε τὰ τοῦ πατριάρχου. ἐν τούτοις ἀπεβίω Σωφρόνιος, πολλὰ κατὰ Ἡρακλείου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ Σεργίου καὶ Πύρρου τῶν μονοθελητῶν ἀγωνισάμενος. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπολύει Οὔμαρος τὸν Ἰάδ εἰς Συρίαν, καὶ ὑπέταξε πᾶσαν τοῖς Σαρακηνοῖς. 1.747 Περὶ δὲ γε τῆς ἁγίας γῆς ὁ θεσπέσιος ἔλεγε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Ἰσραήλ "ἰδοὺ κύριος ὁ θεός σου εἰσάξει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, ἧς χεῖμαρροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσου ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδιάδων καὶ τῶν ὀρέων. γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπελοι καὶ συκαὶ καὶ ῥοιαὶ καὶ φοίνικες· γῆ ἐλαίου καὶ μέλιτος· γῆ ἐφ' ἣν οὐ μετὰ πτωχείας φάγη τὸν ἄρτον σου· γῆ ἧς οἱ λίθοι σίδηρος, καὶ ἐκ τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν· γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι· γῆ ἣν κύριος ὁ θεός σου ἐπισκοπεῖ, ἥτις εὐλογημένη ἐστὶ καὶ καρποφόρος ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ παρεικαζομένη." προσμαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ σοφώτατος Ἀριστοτέλης λέγων "καὶ γὰρ πολυάνθρωπός ἐστιν ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, καὶ παντοίοις καρποῖς εὐθηνούσα, ἀμπέλων τε καὶ ἀκροδρύων καὶ φοινίκων πλῆθος ἄπλετον, καὶ κτήνη πάμπολλα καὶ διάφορα, καὶ δαψιλῆς ἡ τούτων νομὴ δι' ὅλου τοῦ χρόνου γίνεται διὰ τὴν πολλὴν εὐκρασίαν τῆς γῆς καὶ πίπτει· πολὺ δὲ πλῆθος καὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ λίθων πολυτελῶν καὶ χρυσοῦ παρὰ κομιζομένου διὰ τῶν Ἀράβων." ὡσαύτως οὖν καὶ Ἰώσηπος ἔφη "πάμφορος γὰρ οὕσα δι' εὐκρατον ἀέρα καὶ πολλὴν πίπτει χεῖμωνος ὥρα ἐκφέρει κάρνα καὶ ἐν καύματι φοίνικας, καὶ πλεῖστον γεωργεῖ ἔλαιον. καὶ σταφυλὴν μὲν καὶ σῦκα διὰ μηνῶν δέκα ἐσθίουσιν οἱ ἐκεῖσε, τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς δις τοῦ ἐνιαυτοῦ τρυγῶσι." τὸ δὲ μέγεθος τῶν βοτρώων τῆς

σταφυλῆς ἐκείνης ἐδήλωσεν ἡ γραφή λέγουσα περὶ τῶν κατασκόπων ὧν ἀπέστειλε Μωϋσῆς, ὅτι ἦλθον ἕως φάραγγος βότρυος, καὶ κόψαντες ἐκεῖ 1.748 θεν κλῆμα καὶ βότρυν σταφυλῆς ἓνα ἦραν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦ σιν· ἐν ζύλῳ γὰρ ἐσχηματισμένῳ πλαγίως μέσον κρεμασθεῖς, καὶ ἐπ' ὤμων δύο ἀνδρῶν βασταζόμενος, πᾶσιν ἐδήλου τῆς ἀγίας γῆς ἐκείνης τὴν εὐκαρπίαν. δι' ἧς Ἀλέξανδρος ὁ μέγας διαπορευόμενος, καὶ ξύλα καρποφόρα, ἐν οἷς καὶ πήγανον θεασάμενος τὸ ὕψος καὶ πλάτος ἐφάμιλλον συκῆς, ἐθαύμασε σφόδρα τῆς γῆς ἐκείνης τὴν εὐκαρπίαν τε καὶ πιότητα. ἀλλὰ μὴν καὶ ὀποβάλα μον γεωργεῖ πλεῖστον, καὶ ἕτερα πολλὰ δυσπόριστα καὶ ἀνθρώποις ἐπέραστα. κἀντεῦθεν τοίνυν, ὡς ἐξαίρετον καὶ διαφέρουσαν ἀσυγκρίτως πάσης τῆς γῆς, εἰκότως ἔδωκεν αὐτὴν ὁ θεὸς τῷ ἡγαπημένῳ καὶ προτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ εἰς κληρονομίαν τε καὶ ἀπό λαυσιν. "εἰσήγαγε γὰρ αὐτούς" φησὶν "εἰς ὄρος ἀγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτίσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ." τοιγαροῦν ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ καὶ μακαρία γῆ καὶ ἀγαθὴ τῆς ἐπαγγελίας πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λόγος τοῖς προφήταις ὄραθείς, θεοπρεπῶς τε τὰς θεοφανίας ποιησάμενος, ἔλεγεν "ἐγὼ ὀράσεις ἐπλήθυνα καὶ ἐν χερσὶ προφητῶν ἐμυθήην." ἐπ' ἐσχάτων δὲ σαρκοφόρος ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη, πληρώσας καὶ τὸ "μήτηρ Σιών, ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος." ἐν ἧ καὶ τὸ σωτήριον ὑπομείνας πάθος τὴν παγκόσμιον εἰργάσατο σωτηρίαν. αὐτὸς γὰρ ὁ κύριος καρδίαν τῆς γῆς ἐκάλεσε τὴν Ἱερουσαλήμ· 1.749 ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἡμέρας τρεῖς καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὸ φάσκον ῥητόν "ἐκ Σιών ἡ εὐπρέπεια τῆς ὠραιότητος αὐτοῦ" φησὶ "καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἐκεῖθεν γέγονεν ἡ τοῦ θεοῦ εὐπρέπεια, οἷον ὁ βωμὸς, τὰ ἅγια τῶν ἀγίων, ἡ λατρεία πᾶσα καὶ ἡ πολιτεία τῆς παλαιᾶς νομοθεσίας, καὶ ἱερέων πλῆθος καὶ θυσία καὶ ὀλοκαύτωσις καὶ ὕμνοι ἱεροὶ καὶ ψαλμοὶ καὶ πάντα τὰ ἐκεῖθεν, καὶ τὰ μέλλοντα προδιεγέγραπτο. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια παραγέγονεν, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, ἐκεῖθεν ὁ σταυρὸς ἔλαμψεν, ἐκεῖθεν τὰ μυρία κατορθώματα. διὰ δὲ τοῦτο καὶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δευτέρας νομοθεσίας ὁ μέγας Ἡσαΐας λέγει «ἐκ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ, καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἐθνῶν.»

Σιών γὰρ ἐν ταῦθα ὀλόκληρον λέγει τὸ χωρίον καὶ τὴν παρακειμένην αὐτῷ μητρόπολιν τῶν Ἰουδαίων. ἐκεῖθεν τοίνυν, ὡσπερ ἐκ βαλβιδός τινος εὐδρομοὶ καὶ εὐσταλεῖς ἵπποι, εἰς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν οἱ ἀπόστολοι ἐξεπέμφθησαν, ἐκεῖθεν τὰ σημεῖα ποιεῖν ἤρξαντο· ἐκεῖ γέγονε τὸ σωτήριον πάθος καὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀνάληψις, ἐκεῖ τὰ προοίμια καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας. ἐκεῖ τὰ ἀπόρρητα δόγματα κηρύττεσθαι τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. ἐκεῖ πρῶτον ἀπεκαλύφθη πατήρ καὶ ἐγνωρίσθη μονογενὴς υἱὸς καὶ ἐδόθη τὸ πνεῦμα ἁγίου χάρις, καὶ τὸν περὶ τῶν ἀσωμάτων λόγον 1.750 ἐκεῖ ἐγύμναζον, καὶ δωρεῶν καὶ δυνάμεων καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰς ἐπαγγελίας, ἅπερ ἅπαντα ὠραιότητος τοῦ θεοῦ λέγει· κάλλη γὰρ θεοῦ καὶ ὠραιότητος ἢ ἀγαθότητος καὶ φιλανθρωπίας καὶ ἡ εἰς πάντας εὐεργεσία. ἐκεῖ τοίνυν καὶ τὸ πτώμα καὶ πταῖσμα τοῦ Ἀδάμ θεραπεύσας, καὶ τὴν ταχίστην, ὡσπερ καὶ ὑπόπτερον, τῶν ἀγίων συνέλευσιν καὶ ὑπάντησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρουσίᾳ προὑπεμφαίνων, ἔλεγεν «ὅπου τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί.»" ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος εἰς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ λέγει "διόπερ οὐχ ἀλλαχόσε πάσχει Χριστὸς οὔτε μὴν εἰς ἄλλον σταυροῦται τόπον ἢ εἰς τοῦ κρανίου τόπον, ἐν ᾧ δὴ τῶν Ἑβραίων οἱ διδάσκαλοι φασι τοῦ Ἀδάμ εἶναι τὸν τάφον· ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν μετὰ τὴν κατάραν τεθάφθαι διαβεβαιοῦνται. διὰ τοῦτο θαυμάζω τοῦ τόπου τὴν οἰκειότητα. ἔδει γὰρ τὸν κύριον ἀνανεῶσαι θέλοντα τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ἐν

ἐκείνῳ παθεῖν τῷ τόπῳ. καὶ ἐπειδὴ ἤκουσεν Ἀδάμ «γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση,» ταύτη πάλιν ἐκεῖ τέθειται, ἵνα ἐν ᾧ τόπῳ τὴν κατάραν ἔλαβεν, ἐκεῖ καὶ τὴν λύσιν ταύτης δέξεται." Ὅντι δὲ τῷ βασιλεῖ Ἡρακλείῳ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς ὁ Δαβίδ. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη καὶ Κωνσταντῖνῳ τῷ υἱῷ Ἡρακλείου Ἡράκλειος, ὃς ἐβαπτίσθη ὑπὸ Σεργίου τοῦ πατριάρχου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανεστήσαν οἱ Πέρσαι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολλοὶ διεφθάρησαν. τότε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πέμπει συγχάρια τῷ βασιλεῖ, μαργαρίτας καὶ λίθους τιμίους πολλούς. 1.751 ἦν δὲ ὁ Μωάμεδ προτελευταίος, ὃς ἔστησε τέσσαρας ἀμηράδας πολεμεῖν τοῖς ἐξ Ἀράβων γενομένοις Χριστιανοῖς. καὶ ἦλθον κατέναντι Θεοδώρου κουβικουλαρίου, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀναιροῦνται οἱ τρεῖς ἀμηράδες καὶ πλῆθος πολὺ ἐξ αὐτῶν. ἐξ ἦλθε δὲ καὶ ὁ εἷς ἀμηρᾶς ὁ Χάλεβος, ὃν λέγουσιν μάχαιραν τοῦ θεοῦ. ἦσαν δὲ τινες τῶν πλησίων Ἀράβων λαμβάνοντες παρὰ τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ῥόγαν πρὸς τὸ φυλάττειν τὰ στόμια τῆς ἐρήμου. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἐλθόντες οὐκ ἔλαβον τὴν ῥόγαν, ἀλλ' ἐδίωχθησαν. λυπηθέντες δὲ ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν χώραν Γάζης, στόμιον οὗσαν τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος, πλουσίαν σφόδρα. οἱ καὶ παρέλαβον τὴν Ἥραν καὶ πᾶσαν τὴν χώραν Γάζης. ἐλθὼν δὲ Σέργιος ἀπὸ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης σὺν ὀλίγοις στρατιώταις κτείνεται πρῶτος σὺν τῷ στρατῷ. οἱ δὲ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλὴν ὑπέστρεψαν. τῷ κζ' ἔτει ἦλθεν Ἰωάννης ὁ Κατζᾶς, ἐπίτροπος Ὀσροηνῆς, πρὸς Ἰὰδ εἰς Χαλκηδόνα, καὶ ἐστοίχησε διδόναι αὐτῷ δέκα μυριάδας νομισμάτων πρὸς τὸ μὴ περᾶσαι τὸν Εὐφράτην μήτε εἰρηνικῶς μήτε πολεμικῶς. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο μαθὼν ὡς ἄνευ εἰδήσεως αὐτοῦ τοῦτο πεποίηκε, τοῦτον ἐξώρισε καὶ ἀντ' αὐτοῦ Πτολεμαῖον στρατηγὸν ἔπεμψε. τῷ κη' ἔτει παρέλαβον οἱ Ἀραβες τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ 1.752 ἐπέμφθη Μαβίας ὑπὸ Οὐμάρου στρατηγὸς καὶ ἀμηρᾶς πάσης τῆς ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς χώρας ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως Εὐφράτου. τῷ κθ' ἔτει παραλαμβάνει Ἰὰδ τὴν Ἐδεσαν λόγοις, τὴν δὲ Κωνσταντεῖαν πολέμῳ, ὁμοίως καὶ τὸ Δαράς, καὶ πολλοὺς ἐν ταύτῃ ἀπώλεσε. καὶ οὕτως παρέλαβεν Ἰὰδ πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν.

τῷ δὲ λ' ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ Περσίδος, καὶ νικήσαντες πάντας τοὺς Πέρσας ὑπέταξαν. Ὀρμίσδας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν φυγῆ χρησάμενος ἐπὶ τοὺς ἐνδοτέρω Πέρσας καταφεύγει. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ αἰχμαλώτους τὰς τοῦ Χοσρόου θυγατέρας ἅμα τῇ βασιλικῇ ἀποσκευῇ ἄγουσι πρὸς Οὐμαρον. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ ποιεῖ ἀναγραφὴν Οὐμαρος πάσης τῆς ὑπ' αὐτὸν οἰκουμένης, τῶν τε ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καὶ φυτῶν. τῷ λα' ἔτει τελευτᾷ Ἡράκλειος βασιλεὺς ὑδεριάσας, μηνὶ Μαρτίῳ ια', βασιλεύσας ἔτη λ' μηνῶν ι'. οὗτος ὑπὸ Ἀθανασίου πατριάρχου τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Σεργίου τοῦ Σύρου Κωνσταντινουπόλεως ἀπατηθεὶς εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν μονοθελητῶν ἐξεκυλίσθη, καὶ δὴ μετὰ ταῦτα νόσῳ περιπεσὼν ὑδερικῆ, δι' ἧς καὶ τέθνηκε, δεινῶς ἐτιμωρεῖτο· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ τὸ πάθος ἐπεκτάθη, ὡς ἠνίκα ἀπουρεῖν ἔμελλε, σάνίδα τίθεσθαι κατὰ τοῦ ἦτρου διὰ τὸ στρέφεσθαι τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τὸ οὖρον ἀναπέμπειν. ἔλεγχος δὲ ἦν τοῦτο τῆς ἑαυτοῦ παρανομίας ἔνεκεν τοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν Μαρτίναν παρανομωτάτου γάμου. ἐτέθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν λάρνακι, καὶ ἔμεινεν ἀσκεπὲς ἡμέρᾳ 1.753 ρας δ'. συνετάφη δὲ αὐτῷ καὶ στέμμα χρυσοῦν, καὶ οὕτως ἔσκε πάσθη. Μετὰ τοῦτον βασιλεύει Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μηνῶν δ'. ἦν δὲ ἀσθενὴς τὸ σῶμα, καθ' ἑκάστην ὥς εἰπεῖν νοσηλευόμενος. τούτῳ τινὲς λέγουσιν ὅτι τὸ στέμμα, ἐν ᾧ ἐστέφθη, σὺν τῷ πατρὶ σου ἐτάφη. καὶ ἐκέλευσε Καλλινίκῳ κουβικουλαρίῳ κομίσαι αὐτό. ἀπελθὼν οὖν καὶ ἀνοίξας εὗρε τὸ σῶμα διαλυθὲν ὡσεὶ ὕδωρ, τὸ δὲ στέμμα συμπαγὲν τῇ κεφαλῇ. καὶ ἀνέσπασεν αὐτὸ σὺν τῇ κόμῃ, πενθὼν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἀπήγαγε τοῦτο τῷ Κωνσταντῖνῳ. ὁ δὲ ἐκέλευσε τοῦτο παραλυθῆναι

καὶ τιμηθῆναι· ὃ καὶ διετιμήθη λίτρας ο΄. τελευτᾶ δὲ Κωνσταντῖνος φαρμακευθεὶς ὑπὸ Μαρτίνης τῆς αὐτοῦ μητριᾶς καὶ Πύρρου πατριάρχου· καὶ τίθεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ἡρώῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. γυνὴ δὲ τούτου Ἀναστασία, ἣτις μετὰ τελευτὴν συνετάφη τῷ ἰδίῳ ἀνδρί. Βασιλεύει δὲ Ἡρακλωνᾶς σὺν μητρὶ Μαρτίνῃ μῆνας ΄. οὗτος προσήγαγεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὸ στέμμα ὅπερ ἀφείλετο Κωνσταντῖνος ἐκ τοῦ μνημείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, δούς καὶ ἐκάστῳ στρατευομένῳ λεγάτον, νομίματα τρία, ὑπὲρ Κωνσταντίνου ἀδελφοῦ αὐτοῦ. τούτῳ τῷ ἔτει παραλαμβάνει Μαβίας Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης μετὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς πολιορκίας αὐτῆς, καὶ κτείνει ἐν αὐτῇ Ῥωμαίων χιλιάδας ἑπτὰ. τούτῳ τῷ ἔτει ἀπώσατο ἡ σύγκλητος Ἡρακλωνᾶν ἅμα Μαρτίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ Βα 1.754 λεντίνῳ, καὶ γλωσσοκοπήσαντες Μαρτίναν καὶ ῥινοκοπήσαντες Ἡρακλωνᾶν ἐξώρισαν ἀμφοτέρους. καὶ ἀνεβίβασαν Κωνσταντῆ τὸν υἱὸν Κωνσταντίνου, ἕγγονον Ἡρακλείου, ἐπὶ τὴν ἀρχήν, ὃς ἐκράτησεν ἔτη κζ΄. ὁ δὲ Ἡρακλωνᾶς οὐκ ἐτάφη βασιλικῶς, ἀλλὰ διωχθεὶς ἐκ τῆς βασιλείας καὶ ἰδιωτεύων ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ σὺν τῇ μητρὶ Μαρτίνᾳ. Πύρρου δὲ ἐκβληθέντος χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος, ἐπισκοπήσας ἔτη ιβ΄. Κόσμου ἔτος #22 ρλδ΄, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος χμ΄. Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῆς ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου υἱοῦ Ἡρακλείου, αἰρετικός, ἔτη κζ΄. ὃς παρακλητικοῖς λόγοις πρὸς τὴν σύγκλητον ἐχρήσατο, ἐπαινέσας αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ μίσους Ἡρακλωνᾶ καὶ Μαρτίνης ὡς φονέων γεγονότων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ δωρεαῖς φιλοτιμησάμενος ἀπέλυσε. Τῷ β΄ ἔτει ἤρξατο Οὐμαρος οἰκοδομεῖν τὸν ναὸν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐχ ἴστατο τὸ κτίσμα. πυθομένου δὲ τὴν αἰτίαν εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ κατήγαγον τὸν σταυρὸν τὸν ὄντα ἐπάνω τοῦ ναοῦ τοῦ ὄρους τῶν ἑλαιῶν, καὶ οὕτως συνέστη αὐτῶν ἡ οἰκοδομή. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πολλοὺς σταυροὺς κατήγαγον οἱ μισοχριστοὶ. Τῷ γ΄ ἔτει γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου.

Τῷ ἔτει γέγονεν ἄνεμος βίαιος, καὶ πολλὰ δένδρα παμμεγέθη ἔπεσον, καὶ στύλους ἔρριψε. 1.755 Τῷ ζ΄ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μαβίας εἰς Κύπρον, ἔχων σκάφη #22αψ΄, καὶ παρέλαβε Κωνσταντεῖαν καὶ πᾶσαν τὴν νῆσον. Τῷ η΄ ἔτει Μαβίας τὴν Ἄραδον σφοδρῶς πολεμήσας ταύτην λόγῳ παρέλαβε καὶ ἀπετείχισε καὶ ἐνέπηρσε, καὶ τὴν νῆσον ἄοικον ἐποίησεν ἕως τοῦ νῦν. τῷ δ΄ αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἐν Ῥώμῃ σύνοδος ὑπὸ Μαρτίνου κατὰ τῶν μονοθελητῶν. Τῷ ια΄ ἔτει κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατηνέχθη. Τῷ ιβ΄ Μαβίας καταλαβὼν τὴν Ῥόδον καθεῖλε τὸν κολοσσὸν μετὰ #22ατζε΄ ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσεως· ὃν ὠνησάμενος ἔμπορος ἐννακόσια καμήλια ἐφόρτωσε τὸν χαλκόν. καὶ γὰρ οἱ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες ἀνέστησαν ἀνδριάντα χαλκοῦν τῷ ἡλίῳ πηχῶν π΄, ὡς λέγει τὸ ἐν αὐτῷ ἐπίγραμμα· "τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα Λάχης ἐποίησε πήχεων ὁ Λίνδιος." ὃν διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν κολοσσόν, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ Κολοσσαεῖς ὀνομάσθησαν. Τῷ ιγ΄ ἔτει Μαβίας ἐξόπλισεν ἐν Τριπόλει ἐποίησε μεγάλων πλοίων τοῦ ἀνελθεῖν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. τοῦτο θεασάμενοι δύο ἀδελφοὶ φιλόχριστοι, υἱοὶ βυκινάτορος, ζήλω θείῳ τρωθέντες ἐπὶ τὸ δεσποτικόν παρεγένοντο, καὶ τὰς πύλας διαρρήξαντες καὶ τοὺς δεσμίους λύσαντες τὸν ἀμνηρᾶν Τριπόλεως ἀπέκτειναν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ τὴν ἀποσκευὴν πᾶσαν ἐμπρήσαντες ἐπὶ Ῥωμανίαν ἀπέπλευσαν. καὶ ὁ μὲν Μαβίας στρατεύει Καί 1.756 σάρειαν τῆς Καππαδοκίας, Ἀβουλαοῦαρ δὲ ἀρχηγὸν κατέστησε τῶν πλοίων· ὃς παραγενόμενος εἰς τὸν Φοίνικα τῆς Λυκίας, ἔνθα ἦν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, ναυμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. τῇ οὖν πρὸ τοῦ πολέμου ἐσπέρα θεωρεῖ κατ' ὄναρ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἦν ἐν Θεσσαλονίκῃ. διυπνισθεὶς δὲ διηγήσατο τῷ ὄνειροκρίτῃ. ὁ δὲ ἔφη "ὦ βασιλεῦ, εἴθε μὴ ὑπνώσας τῇ νυκτὶ ταύτῃ, μήτε ὄνειρον ἐθεάσω· τὸ γὰρ εἶναί σε ἐν Θεσσαλονίκῃ, θὲς ἄλλῳ τὴν νίκην, κρίνεται.

πρὸς τὸν ἐχθρόν σου ἢ νίκη τρέπεται." καὶ δὴ τοῦτο καὶ ἀπέβη· συμβαλόντες γὰρ πόλεμον ἠττῶνται Ῥω μαῖοι, καὶ συγκιρνᾶται ἡ θάλασσα τῷ αἵματι τῶν Ῥωμαίων. ἐν δύνει δὲ ὁ βασιλεὺς ἄλλον τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ, καὶ εἰσπηδήσας ὁ προλεχθεὶς υἱὸς τοῦ βυκινάτορος τὸν βασιλέα ἀφαρπάζει καὶ εἰς ἕτερον σκάφος μεταβάλλει καὶ παραδόξως διασώζει. αὐτὸς δὲ ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ νηϊ πολλοὺς ἀνεῖλεν ὁ γενναιοτάτος, ὕστερον δὲ ἀναιρεῖται καὶ αὐτός. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις διασωθεὶς ὑπέστρεψε μετ' αἰσχύνης ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐφ' ὧν χρόνων καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Παυλικιάνων ἀνεφάνη Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ Σιλουανὸν αὐτὸν ὀνομάσας. ἔστι δὲ ἡ αἴρεσις αὐτῶν οὕτως. Παυλικιάνοι οἱ καὶ Μανιχαῖοι. μετωνομάσθησαν δὲ ἀντὶ Μανιχαίων Παυλικιάνοι ἀπὸ Παύλου τινὸς Σαμοσατέως, υἱοῦ γυναικὸς Μανιχαίας Καλλινίκης τοῦνομα, ἣτις δύο υἱοὺς ἔσχε, τοῦτον τὸν Παῦλον καὶ Ἰωάννην. τούτους οὖν τὴν 1.757 Μανιχαϊκὴν αἴρεσιν διδάξασα ἐκ τοῦ Σαμοσατοῦ εἰς Ἀρμενιακοὺς κήρυκας τῆς αἰρέσεως αὐτοὺς ἀπέστειλεν· οἵτινες ἐλθόντες εἰς κώμην τινὰ τῆς Φαναρροίας ἐκεῖσε τὴν ἑαυτῶν αἴρεσιν ἐνέσπειραν. ἔκτοτε οὖν ἡ μὲν κώμη μετωνομάσθη Ἐπίσπαρις, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτῶν Παυλικιάνοι ἐκλήθησαν. οὗτοι μετὰ χρόνους πολλοὺς τῆς διαδοχῆς τοῦδε τοῦ Παύλου ἕτερον ἔσχον διδάσκαλον Κωνσταντῖνον καλούμενον, τὸν προρρηθέντα Σιλβανόν. τοῦτον ἔχουσιν ἀρχηγὸν τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ τὸν Παῦλον. οὗτος γὰρ αὐτοῖς παρέδωκε τὰς αἰρέσεις αὐτοῦ ἀγράφως κατὰ παράδοσιν, τὸ εὐαγγέλιον μὲν κατὰ παράδοσιν, τὸν δὲ ἀπόστολον ἐγγράφως, ἀπαράλλακτα μὲν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὄντα παραδούς, διαστρέψας δὲ ἕκαστον κεφάλαιον πρὸς τὰς ἑαυτοῦ αἰρέσεις, νομοθετήσας αὐτοῖς καὶ τοῦτο, μὴ δεῖν ἑτέραν βίβλον οἴανουσιν ἀναγινώσκειν εἰ μὴ τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἀπόστολον. μετὰ δὲ Κωνσταντῖνον καὶ Σιλβανόν δεῦτερον ἔσχον διδάσκαλον Συμεῶνα καλούμενον, μετονομάσαντα δὲ ἑαυτὸν Τιμόθεον. τέταρτον δὲ Ἰωσήφ μετονομάσαντα ἑαυτὸν Ἐπαφρόδιτον, καὶ μετὰ τοῦτον Ζαχαρίαν. ἀλλὰ τοῦτον ὡς μισθωτὸν καὶ οὐκ ἀληθῆ ποιμένα ἀποβάλλονται ἔνιοι ἐξ αὐτῶν. ἔκτον τὸν Βαάνην τὸν ῥυπαρόν, καὶ ἕβδομον τὸν Σέργιον τὸν καὶ Τυχικὸν ἑαυτὸν μετονομάσαντα. Μάνεντα τοίνυν καὶ Παῦλον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἄλλους οὓς ἐάν τις εἴπῃ αὐτοῖς, προθύμως ἀναθεματίζουσι· Κων 1.758 σταντῖνον δὲ τὸν καὶ Σιλβανόν ἐπικληθέντα, καὶ Συμεῶνα τὸν καὶ Τίτον, καὶ Γενέσιον τὸν καὶ Τιμόθεον, καὶ Ἰωσήφ τὸν καὶ Ἐπαφρόδιτον, καὶ Βαάνην τὸν ῥυπαρόν καὶ Σέργιον καὶ Τυχικὸν ὡς διδασκάλους αὐτῶν οὐδαμῶς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλ' ἔχουσιν αὐτοὺς ὡσπερ ἀποστόλους Χριστοῦ. λέγουσι δὲ καὶ ἐξ ἐκκλησίας ἐν τῇ ὁμολογίᾳ αὐτῶν, τὴν Μακεδονίαν, ἣτις ἐστὶ Κάστρον κολωνείας, τὴν Κίβωσαν, ἣν ἐμαθήτευσεν Κωνσταντῖνος ὁ καὶ Σιλβανὸς καὶ Συμεῶν ὁ καὶ Τίτος, τὴν Ἀχαΐαν, ἣτις ἐστὶ κώμη Σαμοσατοῦ, τὴν Μάναλιν, ἣν ἐμαθήτευσεν Γενέσιος ὁ καὶ Τιμόθεος, τὴν τῶν Φιλιππησίων, τοὺς μαθητὰς λέγοντες Ἰωσήφ τοῦ καὶ Ἐπαφροδιτοῦ καὶ Ζαχαρίου τοῦ μισθωτοῦ ποιμένος παρ' αὐτῶν λεγομένου, τὴν τῶν Λαοδικέων, λέγουσι δὲ Κυνοχωρίτας. τὴν μέντοι τῶν Ἐφείων, τοὺς ἐν Μόψου ἐστία καὶ τὴν τῶν Κολοσσαέων λέγουσιν ὡς Σέργιος ὁ καὶ Τυχικὸς ἀνεθεμάτισεν. τούτους οὖν τοὺς ἑπτὰ διδασκάλους αὐτῶν καὶ τὰς ἐξ ἐκκλησίας ἔχουσιν ἐντίμως· οὓς καὶ σέβονται. πάντας δὲ τοὺς λοιπούς, οὓς ἐάν τις εἴπῃ αὐτοῖς, καὶ ἀναθεματίζουσι καὶ ἀποβάλλονται. ἔχουσι δὲ πρώτην αἴρεσιν τὴν τῶν Μανιχαίων, δύο ἀρχὰς ὁμολογοῦντες ὡς κάκεῖνοι. λέγουσι δὲ οὗτοι ὅτι ἐν ἐστὶ μόνον τὸ διαχωρίζον ἡμᾶς ἐκ τῶν Ῥωμαίων, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἕτερον θεὸν λέγομεν ὑπάρχειν τὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ὃς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι, ἕτερον δὲ θεὸν τὸν κόσμου ποιητὴν, ὅστις ἔχει τοῦδε τοῦ παρόντος τὴν ἐξουσίαν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, φασίν, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶναι καὶ πατέρα τὸν 1.759 αὐτὸν ἐπουράνιον καὶ τοῦ

κόσμου παντός ποιητήν. καλοῦσι δὲ ἑαυτοὺς μὲν Χριστιανούς ἡμᾶς δὲ Ῥωμαίους. λέγουσι δὲ πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοὺς προθύμως "πιστεύομεν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, τὸν ἐπουράνιον πατέρα· καὶ ἀνάθεμα," φασί, "τῷ μὴ οὕτως πιστεύοντι," μεμελετημένως λίαν τὴν ἑαυτῶν καὶ κίαν μεθοδεύοντες. οὐ γὰρ προστιθέασιν, ὅτε λέγουσι τὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ὅτι τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. χρῆ δὲ τὸν προσ διαλεγόμενον ὀρθόδοξον αἰτεῖν τὸν Μανιχαῖον τοῦ εἰπεῖν τὸ σὺμ βολον τῆς πίστεως, τὸ "πιστεύω ἓνα θεόν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων" καὶ τὰ ἐξῆς. ἔπειτα δὲ βλασφημοῦσι μὲν εἰς τὴν παναγίαν θεοτόκον ἄμετρα· ἐὰν δὲ βιασθῶσι παρ' ἡμῶν ὁμολογήσαι αὐτήν, ἄλλη γορικῶς λέγουσι "πιστεύω εἰς τὴν ἁγίαν θεοτόκον, ἐν ἧ εἰσηλθε καὶ ἐξηλθεν ὁ κύριος." λέγουσι δὲ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐν ἧ πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθε Χριστός, καθὼς φησιν ἀπὸ στολος, καὶ οὐ λέγουσι κατὰ ἀλήθειαν τὴν ἁγίαν Μαρίαν θεοτόκον, οὐδὲ ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι τὸν κύριον. βλασφημοῦσι δὲ καὶ εἰς τὰ θεῖα μυστήρια τῆς ἁγίας κοινωνίας τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγοντες ὅτι τὰ ῥήματα αὐτοῦ ὁ κύριος διδούς τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγε "λάβετε, φάγετε καὶ πίετε," οὐκ ἄρτον καὶ οἶνον· καὶ οὐ χρῆ, φησί, προσάγεσθαι ἄρτον καὶ οἶνον. βλασφημοῦσι δὲ καὶ εἰς τὸν τίμιον σταυρόν, λέγοντες ὅτι σταυρὸς ὁ Χριστός 1.760 ἐστίν, οὐ χρῆ δὲ προσκυνεῖσθαι τὸ ξύλον ὡς κεκατηραμένον ὄργανον. τοὺς δὲ προφήτας καὶ λοιποὺς ἁγίους ἀποβάλλονται. ἔτι δὲ τὸν ἅγιον Πέτρον, τὸν μέγαν πρωταπόστολον, πλέον πάντων καὶ δυσφημοῦσι καὶ ἀποστρέφονται, ἐξ αὐτῶν μηδένα τινὰ ἐν μέρει τῶν σωζομένων εἶναι λέγοντες. καθολικὴν ἐκκλησίαν τὰ ἑαυτῶν συνέδρια, πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ ἀλληγορίᾳ αὐτῶν λέγοντες· πρὸς ἑαυτοὺς γὰρ ἐκεῖνοι προσευχὰς αὐτὰ λέγουσι. βάπτισμα δὲ τὰ ῥήματα τοῦ εὐαγγελίου, καθὼς φησιν ὁ κύριος "ἐγὼ εἶμι τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν." ταῦτα πάντα, καὶ πλείω τούτων, ὅτε φωραθῶσιν, ἀλληγοροῦσιν. ἀλλὰ χρῆ νουνεχῶς καὶ διωρισμένως αὐτοῖς εἰς πάντα διαλέγεσθαι. καὶ γὰρ καὶ τὸ ψεῦδος προχείρως ἔχουσιν ὡς νόμον οἰκεῖον, πάντοτε μὲν, μάλιστα δὲ ὅταν βιασθῶσι, διαψευδόμενοι καὶ λέγοντες καθὼς ἐὰν προσταχθῶσιν ἢ προτραπῶσι, καὶ ἀνέγκλητοι ὄντες παρ' ἑαυτοῖς. οὕτως γὰρ ὁ Μάνης αὐτοῖς παρέδωκεν ὅτι οὐκ εἶμι ἐγὼ ἄσπλαγχνος, φησίν, ὡς ὁ Χριστός ὁ εἰπὼν «ὅστις με ἀρνήσεται, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγώ.» ἀλλ' ἐγὼ λέγω, τοῦ ἀρνούμενου με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῷ ψεύδει τὴν οἰκείαν σωτηρίαν ποριζομένου ὡς μὴ ἀρνούμενου μετὰ χαρᾶς δέχομαι καὶ τὴν ἀνάκλησιν καὶ τὸ ψεῦδος ὡς τὴν πρὸς ἐμὲ ὁμολογίαν ἀνευθύνως. ὁμοίως μέντοι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ λοιποὺς ἱερεῖς τῶν παρ' ἡμῖν ἀποβάλλονται. ἐκεῖνοι δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοὺς συνεκδήμους λέγουσι καὶ νοταρίους, ἀδιαφόρους πᾶσιν αὐτοῖς ὄντας καὶ τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς διαίταις καὶ πάσῃ 1.761 τῇ τοῦ λοιποῦ βίου κατασκευῇ. ἔχουσι δὲ πάντα τὰ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τοῦ ἀποστόλου ῥητὰ διάστροφα, πρὸς τὰ παρ' ὑμῖν ὄντα ἐναντία, παρ' αὐτῶν δὲ συντεθέντα ὡς δῆθεν ἀρμόζοντα ταῖς οἰκείαις αὐτῶν αἱρέσεσιν. ὡς γὰρ εἴρηται τῇ γραφῇ καὶ τοῖς λόγοις, οὕτως εἰσὶν ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἀπαράλλακτα, τὰ δὲ νοήματα διαστρέφουσι, καθὼς ἐν τοῖς διὰ πλάτος μοι λέλεκται περὶ τούτων σαφέστερον. προσκυνοῦσι δὲ τὸ παρ' ἡμῖν εὐαγγέλιον, ὅτε τύχη, οὐκ ἐν τῷ σταυρῷ ἀλλ' ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγοντες ὅτι λόγοι τοῦ Χριστοῦ εἰσὶ καὶ διὰ τοῦτο αὐτοῖς προσκυνοῦμεν. ἐν ἀσθενείᾳ δὲ καὶ πόνῳ τινὲς ἐξ αὐτῶν ὅτε περιπέσωσι, τὸν σταυρὸν ἐπιτιθέασιν ἑαυτοῖς· καὶ ὑγιείας τυγχάνοντες πάλιν αὐτὸν συγκλῶσι καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι καὶ καίουσιν ἢ καταπατοῦσιν αὐτόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ παιδία ἑαυτῶν βαπτίζουσιν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων πρεσβυτέρων. ἕτεροι δὲ εἰσερχόμενοι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθοδόξων λεληθότως μεταλαμβάνουσι

πρὸς πλείονα ἐξαπάτησιν τῶν ἀπλουστέρων. ταῖς τοιαύταις μεθοδεῖαις καὶ ὑποκρίσει χρώμενοι πάση ἀκολασίᾳ καὶ μiasμῶ ἑκατέρας ἀνθρώπων φύσεως ἀδιαφόρως καὶ ἀδεῶς χρῶνται. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ μόνον ἑαυτῶν διαφέρεσθαι λέγουσι.

Τῷ ι' ἔτει ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Σκλαβίνων, καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. οὗτος ὁ Κώνστας μὴ δυνήθεις τὸν ἅγιον Μάξιμον εἰς τὴν ἑαυτοῦ κακοδοξίαν μετενεγκεῖν, τὴν τε γλῶσσαν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπέκοψε. καὶ τὸν 1.762 ἅγιον Μαρτῖνον πάπαν Ῥώμης ἐξώρισε διὰ τὸ ἐλέγχεσθαι ὑπ' αὐτῶν τὸ μονοθέλητον αὐτοῦ δόγμα. Τῷ ιζ' ἔτει Μαβίας ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ ταῦτα ἐπρέσβευε περὶ εἰρήνης πρὸς Κώνσταντα διὰ τὴν εἰς αὐτὸν γενομένην ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀνταρσίαν, καὶ ἵνα τελῶσιν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εἰρήνης τοῖς Ῥωμαίοις οἱ Ἄραβες καθ' ἡμέραν νομίσματα χίλια καὶ ἵππον καὶ δοῦλον. ὁ δὲ οὐκ ἐπέισθη. Τῷ ιη' ἔτει ἀνείλε Κώνστας ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιον τὸν ἴδιον ἀδελφόν· σκανδαλιζόμενος γὰρ εἰς αὐτὸν ἔκειρε πρότερον αὐτὸν διὰ Παύλου πατριάρχου διάκονον, ὃς καὶ μετέδωκε τῷ βασιλεῖ τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἐν ἀγίῳ ποτηρίῳ. ὃς μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ καθ' ὕπνου συχνῶς ἐφαίνετο αὐτῷ, διακόνου φορῶν στολήν, καὶ ἐπιδιδούς ποτήριον αἵματος ἔλεγε "πίε ὦ ἀδελφέ." ὅθεν ἐκκακήσας ὁ ἄθυμος ταῦτα ὄραν ἐσκέφατο κατελθεῖν ἐν Σικελίᾳ. καταλιπὼν οὖν ἐν τῇ πόλει τὴν τε γυναῖκα καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς, καὶ εἰσελθὼν εἰς ἕνα τῶν δρομῶνων καὶ ἀναχωρῶν, στραφεὶς ἐνέπτυσε τῇ βασιλευσῶν πόλει, καὶ οὕτως ἀπέπλει. ἀλλ' οὐδὲ ἐν Σικελίᾳ διατρίβοντι ἀπέπτῃ ὁ ὄνειρος ἀπ' αὐτοῦ. καταλαβὼν δὲ Συράκουσαν πόλιν τῆς Σικελίας διέτριβεν ἐν αὐτῇ, βουλόμενος ἐν Ῥώμῃ τὴν βασιλείαν μεταστήσαι διὰ τὸ μισηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ὡς μονοθελήτην καὶ κακόδοξον. πέμπει 1.763 οὖν ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· οἱ δὲ Βυζαντινοὶ οὐκ ἀπέλυσαν αὐτούς. Τῷ κ' ἔτει ἀπέλυσεν Μαβίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐζήδ μετὰ βαρβάρων πολλῶν κατὰ Ῥωμαίων· καὶ ἐλθόντες εἰς Χαλκηδόνα ἠχμαλώτευσαν πολλοὺς. παρέλαβον δὲ καὶ τὸ Ἀμώριον τῆς Φρυγίας, καὶ ἀφέντες εἰς φυλακὴν αὐτοῦ χιλιάδας πέντε ἄνδρας ἐνόπλους ἀνεκάμψαν εἰς Συρίαν. χειμῶνος δὲ γενομένου πέμπει ὁ βασιλεὺς τὸν κουβικουλάριον Ἀνδρέαν. καὶ πολλῆς οὖσης χιόνος ἐν νυκτὶ καταλαμβάνει, καὶ διὰ ξύλων ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἀμώριον, καὶ κτείνει τὰς πέντε χιλιάδας τῶν Ἀράβων ὡς μὴ ὑπολειφθῆναι ἕνα ἐξ αὐτῶν. Τῷ κζ' ἔτει ἐδολοφονήθη ὁ βασιλεὺς Κώνστας ἐν Συρακούσῃ τῆς Σικελίας, ἐν τῷ βαλανείῳ ὃ λέγεται Δάφνη. συνεισῆλθε γὰρ τις αὐτῷ Ἀνδρέας, καὶ ὡς ἤρξατο σμήχεσθαι ὁ βασιλεὺς, δέδωκεν αὐτὸν μετὰ τοῦ κάδδου κατὰ τῆς κορυφῆς καὶ ἀπέκτεινε. τὸν δὲ θάνατον αὐτοῦ αὐθημερὸν ἤκουσαν ἐν τῇ πόλει, φωνῆς ἐκ τοῦ ἀέρος ἐνεχθείσης. καὶ προβάλλονται οἱ Συρακοῦσιοι Μιζίζιον Ἀρμένιον βασιλέα, βιασάμενοι αὐτόν, ὄντα λίαν εὐπρεπῆ καὶ ὠραιότατον. ἀκούσας δὲ Κωνσταντῖνος τὴν τοῦ πατρὸς ἀποβίωσιν μετὰ πλείστης ναυστολίας καταλαμβάνει τὴν Σικελίαν, καὶ Μιζίζιον ἀναιρεῖ σὺν τῷ φονεῖ τοῦ ἰδίου πατρὸς. καὶ καταστήσας τὰ ἐσπέρια ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἔρχεται, ἀποκομίσας καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ ἰδίου πατρὸς. καὶ τοῦτον μὲν ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ Κωνσταντῖνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ 1.764 κατατίθησιν, αὐτὸς δὲ βασιλεύει Ῥωμαίων μετὰ Τιβερίου καὶ Ἡρακλείου τῶν ἰδίων ἀδελφῶν. ἀπέτεμε δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν πατρίκιον, τὸν πατέρα τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου. τὸν δὲ Γερμανὸν τραχύτερον ὄντα εὐνούχισε· τὸν δὲ τῆς πατριαρχείας θρόνον Γεώργιος εἶχε. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Κώνσταντος ὁ Πωγωνάτος, ὀρθόδοξος, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ'. τούτου τῷ α' ἔτει ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοὶ τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ἠχμαλώτευσαν χιλιάδας π'. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν ἦλθον ἐν Χρυσοπόλει λέγοντες ὅτι εἰς τριάδα πιστεύομεν, τοὺς τρεῖς στέψομεν. ἐταράχθη δὲ Κων

σταντίνος· μόνος γὰρ αὐτὸς ἦν ἐστεμμένος, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Τιβέριος καὶ Ἡράκλειος οὐδεμίαν εἶχον ἀξίαν. καὶ ἀποστείλας ἐκράτησε τοὺς πρῶτους αὐτῶν, καὶ ἐφούλκισεν ἐν Συκαῖς· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἀδελφούς ἐρρινοκόπησε. Τῷ β' ἔτει χειμῶν ἐγένετο μέγας ὡς ἀποθανεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ θηρία. Τῷ δ' ἔτει ἐφάνη ἴρις ἐν τῷ οὐρανῷ τοιαύτη ὡς λέγειν πάντας ὅτι συντέλειά ἐστιν. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μέγαν στόλον ἐξαρτήσαντες, καὶ παραπλεύσαντες εἰς Κιλικίαν, παρεχείμασαν εἰς Σμύρνην. Τῷ δὲ ε' ἔτει τῶν θεομάχων στόλος ἐλθὼν προσώρμησεν ἐν τοῖς Θρακώοις μέρεσιν ἀπὸ τε τοῦ Ἑβδόμου μέχρι τοῦ Κυκλοβίου, 1.765 καὶ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πόλεμος ἐκροτεῖτο ἀπὸ πρωῆ ἕως ἑσπέρας, ἀπὸ τοῦ βραχιολίου τῆς χρυσοῦς πόρτης ἕως τοῦ Κυκλοβίου, ἀπὸ μηνὸς Ἀπριλλίου εἰς Σεπτέμβριον. καὶ ὑποστρέψαντες ἐν Κυζίκῳ ταύτην παραλαμβάνουσι, καὶ χειμάζουσιν ἐκεῖ. καὶ κατὰ ἕα ὁμοίως ἐπολέμουν μετὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη. τῇ βοῇ θεῖα δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς θεοτόκου πληθὸς πολὺ ἀποβαλόντες μετ' αἰσχύνης μεγάλης ὑπέστρεψαν. ἐκπορίζων δὲ ὁ τοιοῦτος στόλος ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Συλαίου, ὑπὸ χειμερίου ζάλης καὶ καταιγίδος συντριβεῖς ὀλοκλήρως ὤλετο. Σουφίαν δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἄφ συνέβαλε πόλεμον μετὰ Φλώρου καὶ Πετρωνᾶ καὶ Κυπριανοῦ ἐχόντων δύναμιν Ῥωμαϊκὴν, καὶ κτείνονται Ἄραβες χιλιάδες λ'. τότε Καλλίνικος ἀρχιτέκτων ἀπὸ Ἡλίου πόλεως τῆς Αἰγύπτου προσφυγὼν τοῖς Ῥωμαίοις, πῦρ θαλάσσιον κατασκευάσας τὰ τῶν Ἀράβων σκάφη κατέπρησεν ἐν Κυζίκῳ, σύμψυχα καταποντίσας αὐτά. αὐτὸς οὖν ἐστὶν ὁ τὸ θαλάσσιον πῦρ ἐφευρών. ἐκ τούτου κατὰ γεται ἡ γενεὰ τοῦ Λαμπροῦ τοῦ νυνὶ τὸ πῦρ ἐντέχνως κατασκευάζοντος. ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἦν καὶ ὁ φρονιμώτατος ἄνθρωπος Ἰωάννης ὁ Πιτζικαῦδης. Τῷ η' καὶ θ' ἔτει εἰσῆλθον οἱ Μαρδαῖται εἰς τὸν Λίβανον, καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἀγίας πόλεως, καὶ ἐχειρῶσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπὰς. καὶ πολλοὶ δούλοι καὶ αἰχμάλωτοι καὶ αὐτόχθονες πρὸς αὐτοὺς ἐχώρησαν, ὥστε δι' ὀλίγου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. ταῦτα μαθὼν ὁ 1.766 Μαβίας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐφοβήθησαν, καὶ συλλογισάμενοι ὡς τὸ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖον ὑπὸ θεοῦ φρουρεῖται, πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ὑπὲρ εἰρήνης. ὁ δὲ ἀποστέλλει τὸν Πιτζικαῦδην, καὶ ποιεῖ ἐγγράφως εἰρήνην μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐτησίως παρέχειν αὐτοὺς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους χρυσοῦς χιλιάδας ι' καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ρ' καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν' ἐπὶ χρόνοις λ'. ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ ἑσπέρια οἰκοῦντες δῶρα στείλαντες τῷ βασιλεῖ εἰρήνην ἤτησαν· οἷς εἶξας ὁ βασιλεὺς ἐκύρωσε ταύτην, καὶ γέγονε ἀμεριμνία μεγάλη ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ δύσει.

Τῷ ι' ἔτει οἱ Βούλγαροι ἐπῆλθον τῇ Θράκῃ, καὶ τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν στρατεύσαντος ἠττῶνται Ῥωμαῖοι καὶ πολλοὶ πίπτουσι. βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἔχειν εἰρήνην μετὰ πάντων στοιχεῖ πάκτα, καὶ ὑποχωρεῖ εἰς αἰσχύνην τὰ τῶν Χριστιανῶν τῇ τούτου ἀβελτηρίᾳ. Ἡ δὲ ἀγία καὶ οἰκουμένη ἵκοντος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, συνελθόντων σπθ' ἀγίων πατέρων, ἐν τῷ ιγ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς Ἰουστινιανοῦ· ἧς ἠγοῦντο τοποτηρηταὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης διάκονος, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Γεώργιος, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, ὑπ' αὐτῆς χειροτονηθεὶς τῆς συνόδου διὰ τὸ τὸν προηγησάμενον Μακάριον καθαιρεθῆναι τότε ὡς ἀντενεχθέντα τοῖς ὑπ' αὐτῆς ὀρθοδόξως δογμα 1.767 τιζομένοις. τῆς δὲ διοικήσεως Ἀλεξανδρείας Πέτρος μοναχός, τῆς δὲ τῶν Ἱεροσολύμων οὐδεὶς διὰ τὸ τοὺς θρόνους χηρεῦειν πατριαρχῶν κατασχεθέντας τῆνικαῦτα ὑπὸ Σαρακηνῶν. συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαράν ἐπισκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου δὲ καὶ Πύρρου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως γεγονότων, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν

τούτων, Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου, Στεφάνου μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ Πολυχρονίου τοῦ νηπιόφρονος γέροντος, λεγόντων ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὐκ ἀναθεματίσασα ἐξεφώνησε δύο θελήματα φυσικὰ ἡγουν θελήσεις καὶ δύο φυσικὰ ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς δείκνυσθαι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν οἰκονομίας συμβόλων ἐξέθετο οὕτως. "Ἐν τισὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τοῦ προδρόμου δεικνύμενος ἐκχαράττεται· ὃς καὶ εἰς τύπον παρελήφθη τῆς χάριτος, τὸν ἀληθινὸν ἡμῖν διὰ νόμου προὔπεμφαίνων ἀμνὸν Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν. τοὺς οὖν παλαιούς τύπους καὶ σκηναὺς ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προχαράγματα τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένους κατασπαζόμενοι τὴν χάριν προτιμῶμεν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς πλήρωμα νόμου ταύτην ὑποδεξάμενοι. ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἀν ταῖς χρωματουργίαις ἐν ταῖς ἀπάντων ὄψεσιν ὑπογράφηται, τὸν τοῦ αἵροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χαρακτῆρα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπὸ τοῦ 1.768 νῦν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ ἀναστηλοῦσθαι ὀρίζομεν, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τοῦ θεοῦ λόγου κατανοοῦντες, καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι καὶ τῆς ἐντεῦθεν γινομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως." Ἰστέον δὲ ὡς καὶ ἕτεροι γεγόνασι τόποι καὶ σύνοδοι, καὶ κανόνας τούτων κατέχομεν, εἰ καὶ μὴ κυρίως καὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἕξ ἀριθμοῦνται συνόδων, ἢ ἐν Ἀγκύρᾳ, ἢ ἐν Νεοκαισαρείᾳ, ἢ ἐν Γάγγραις, ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἢ ἐν Λαοδικείᾳ, ἢ ἐν Σαρδικῇ, ἢ ἐν Καρταγένη. αἱ μὲν γὰρ τοπικῶν ζητήσεων ἕνεκα συνέστησαν, μήτε βασιλέων συνεδρευσάντων αὐταῖς μήτε προσταζάντων, τινῶν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν βασιλέων γεγενημένων. αἱ δὲ οἰκουμενικαὶ γεγόνασιν. ἐκλήθησαν δὲ οἰκουμενικαί, διότι ἐκ κελεύσεων βασιλικῶν οἱ κατὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν ἀρχιερεῖς μετεκλήθησαν, καὶ ὅτι ἐν ἐκάστη, καὶ μάλιστα τῶν ἕξ τούτων συνόδων, περὶ πίστεως ἢ ζητήσεως γέγονε καὶ ψῆφος ἥτοι ὄρος δογματικὸς ἐξενήνεκτο. ἢ μὲν γὰρ πρώτη ὀρίσασα ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, παρηγγύησε καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πιστεύειν· ἢ δὲ δευτέρα ὁμοούσιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα ὀρίσασα τρανῶς συμπροσκυνεῖσθαι ἐθέσπισεν· ἢ δὲ τρίτη τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὀρίσασα, ἕνα καὶ οὐ δύο υἱοὺς ἐδογματίσεν· ἢ δὲ τετάρτη τὰ προλεχθέντα κυρώσασα, δύο 1.769 φύσεις ἐν αὐτῷ γνωρίζεσθαι ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τρανῶς διηγόρευσεν· ἢ δὲ πέμπτη ταῦτα βεβαιώσασα, καθ' ἑκατέραν φύσιν θελητικὸν καὶ ἐνεργητικὸν αὐτὸν εἶναί τε καὶ γνωρίζεσθαι σαφῶς ἀπέφηνεν· ἢ δὲ ἕκτη τὰ τῶν ὄλων συνόδων ἐπεξεληθοῦσα καὶ βεβαιώσασα, τέλειον καὶ αὐτὴ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν θεότητι καὶ ἐν ἀνθρωπότητι ἐξεφώνησεν. ἀπὸ γοῦν τῆς ἀ' συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη ν', ἀπὸ τῆς β' ἕως τῆς γ' ἔτη ν', ἀπὸ τῆς γ' ἕως τῆς δ' ἔτη λ', ἀπὸ τῆς δ' ἕως τῆς ε' ἔτη ρβ', ἀπὸ τῆς ε' ἕως τῆς ς' ἔτη ρκθ', καὶ ἀπὸ τῆς ς' ἕως τῆς ζ' ἔτη ρκβ'. Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἀνθρώπῳ τινὶ ὀδεύοντι μόνῳ κύων ἠκολούθει. ληστής δὲ ἐνόδιος τὸν ἀνθρώπον ἀποκτείνας ἀπέδρασε, τοῦ κυνὸς μείναντος ἐν τῷ τόπῳ καὶ φυλάσσοντος τὸ σῶμα τοῦ δεσπότου αὐτοῦ. ἕτερος δὲ τις ἀνθρώπος κατὰ συγκυρίαν ἀνὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην διερχόμενος, τὸ σῶμα ἰδὼν νεκρὸν ἐρριμμένον καὶ σπλαγχνισθεὶς, ὀρύξας ἔθαψεν αὐτὸ ἐν τῇ γῆ. τοῦτο ἰδὼν ὁ κύων καὶ ἀποδεξάμενος ἠκολούθει τῷ θάψαντι, εὐνοϊκὴν δουλείαν ἀποπληρῶν. ἦν δὲ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἀνθρώπου κάπηλος, πάντας δὲ τοὺς εἰσιόντας καὶ ἐξιόντας ἔσαιεν ὁ κύων. χρόνου δὲ παρωχηκότος συνέβη καὶ τὸν φονεὰ εἰσελθεῖν τοῦ πιεῖν εἰς τὸ καπηλεῖον, ὃν ἐπιγνοὺς ὁ κύων ὕλακτει καὶ ἐπεπήδα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. τοῦτο δὲ πολλάκις γινόμενον εἰς ὑποψίαν πολλοὺς θείῳ κινήματι ἤγαγε, καὶ συσχεθεὶς εἰς

κρίσιν παρεδόθη, καὶ τὸ 1.770πραχθὲν ὁμολογήσας μετὰ πάσης ἀληθείας ἀνηρέθη, τῆς θείας δίκης ἀμυναμένης αὐτόν.

Τῷ ια΄ ἔτει τῶν Βουλγάρων ἔθνος διαπερᾶσαν τὸν Δά νουβιν, καὶ ἀποχωρισθὲν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, ἐσκήνωσεν ἐν Βάρναις ἕν τισι ὄχμαῖς καὶ ὄρεσι. τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος σὺν ναυσὶ καὶ στρατῷ, καὶ δὴ καὶ ἐπελθόντος κατ' αὐτῶν, οἱ Βούλγαροι τοῦτο ἀθρόως θεασάμενοι, τὴν ἑαυτῶν ἀπεγνωκότες σωτηρίαν, εἰς τι ὄχυρῶμα καταφεύγουσι καὶ ἑαυτοὺς ἀσφαλὶ ζονται. τῶν δὲ Ῥωμαίων μὴ δυναμένων συνάψαι πόλεμον διὰ τε τὰ πάλματα καὶ τὴν τοῦ τόπου δυσχωρίαν ἐθρασύνθη τὸ μια ρὸν ἔθνος. συνέβη δὲ καὶ τὸν βασιλέα φεύγειν διαφημί σαντες φυγῇ ἐχρήσαντο μηδενὸς διώκοντος. ὅπερ θεασάμενοι οἱ Βούλγαροι ἐδίωξαν ὅπισθεν αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον. καὶ ἔκτοτε διαπεράσαντες πάντες καὶ θραυσθέντες καὶ ἐμπλατυν θέντες τὴν Ῥωμαϊκὴν χώραν ἠχμαλώτιζον. ὅθεν καὶ ἀναγκα σθεὶς ὁ βασιλεὺς εἰρήνευσε μετ' αὐτῶν, ὡς λέλεκται. ἠρεμήσας δὲ ἐκ πάντων ἤνωσε τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὴν προλεχθεῖσαν ἀγίαν ἔκτην σύνοδον συναθροίσας ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν τῶν Μονο θελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισε. Τῷ δὲ ιγ΄ ἔτει ἀπώσατο τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τῆς βασιλείας, καὶ μόνος ἐβασίλευσε σὺν Ἰουστινιανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Τῷ ιζ΄ ἔτει ἐτελεύτησεν ὁ εὐσεβῆς Κωνσταντῖνος, κρατήσας ἔτη ιζ΄, καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ. 1.771 Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνάτου, ὁ ῥινότμητος, ἐβασί λευσεν ἔτη ι΄. οὗτος ἦν ἄνθρωπος ἀκάθεκτος τὴν ὀρμὴν καὶ ἀσυλλόγιστος ἐν παντὶ πράγματι. Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς αὐτὸν βεβαιῶσαι τὴν εἰρήνην· καὶ ἐστοιχίθη ἵνα παύσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν Μαρ δαῖτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου καὶ κωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ, καὶ παρέχῃ καθ' ἐκάστην ἡμέραν νομίσματα χιλία καὶ ἵππον καὶ δοῦλον. καὶ ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς τὸν μαγιστριανὸν Παῦλον πρὸς Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα, καὶ γεγόνασιν ἔγγραφα ἐμμάρτυρα. πέμψας οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνελάβετο τοὺς Μαρδαίτας χιλιάδας ιβ΄, τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριάσας· πᾶσαι γὰρ αἱ νῦν οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων, ἀπὸ Μόψου ἐστίας ἕως τετάρτης Ἀρμενίας, ἀνίσχυροι καὶ ἀνοίκητοι ἐτύγχανον διὰ τὴν ἔφοδον τῶν Μαρδαῖτῶν, ὧν παρασταλέντων πάνδεινα κακὰ πέ πονθεν ἢ Ῥωμαίων ὑπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν. νεώτερος γὰρ ὧν Ἰουστινιανός, ὡς ἐτῶν ι΄, ἀβούλως τὰ κατ' αὐτὸν διώκει. Τῷ β΄ ἔτει ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν ἐδέξατο τοὺς ἐν τῷ Λιβάνῳ Μαρδαίτας, χάλκειον τεῖχος διαλύσας. παρέλυσε δὲ καὶ τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων εἰρήνην, διαταράξας τοὺς τοῦ πα τρὸς αὐτοῦ τύπους, καὶ διαβιβάζει ἐπὶ τὴν Θράκην τὰ καβαλλα ρικὰ θέματα. Τῷ γ΄ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἰουστινιανὸς κατὰ Σθλαβίνων καὶ 1.772 Βουλγάρων. καὶ τοὺς μὲν Βουλγάρους προσηπαντηκότας ὤθησε, μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐκδραμῶν πολλὰ πλήθη τῶν Σθλαβίνων τὰ μὲν προσρυνέντα τὰ δὲ πολέμῳ παρέλαβε καὶ εἰς τὰ τοῦ Ὀψικίου κατώκισε μέρη. ἐν δὲ τῷ ὑποστρέψαι αὐτὸν ὠδοστατήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ στενῷ τῆς κλεισοῦρας, καὶ μόλις ἠδυνήθη παρελθεῖν, πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλῶν. Τῷ ε΄ ἔτει ἀπηλλάγη παντὸς πολέμου ἢ τῶν Ἀράβων ἀρχή, πάντας ὑποτάξαντος τοῦ Ἀβιμέλεχ. Τῷ ἴ ἔτει τὴν πρὸς Ἀβιμέλεχ εἰρήνην Ἰουστινιανὸς ἐξ ἀνοίας ἔλυσε· καὶ γὰρ τὴν Κυπρίνων νῆσον ἀλόγως μετοικίσει ἐσπού δασε, καὶ τὸ σταλὲν χάραγμα παρὰ Ἀβιμέλεχ νεοφανὲς ὄν οὐ προσεδέξατο. Τῷ ζ΄ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐπελέξατο ἐκ τῶν μετοικισθέντων ὑπ' αὐτοῦ Σθλαβίνων καὶ ἐστράτευσεν χιλιάδας λ΄, οὓς ἐπωνόμασε λαὸν περιούσιον. τούτοις θαρρήσας λύει τὴν Ἀράβων συμφωνίαν· παραλαβῶν γὰρ τὸν περιούσιον λαὸν καὶ τὰ καβαλλα ρικὰ θέματα ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει τῇ παρὰ θάλασσαν. τῶν δὲ Ἀράβων μὴ βουλομένων λύειν τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τῇ βασιλικῇ αἰτίᾳ καὶ προπετεῖα τοῦτο πρᾶξαι ἀναγκαζομένων, ὀπλισθέντες καὶ αὐτοὶ παρεγένοντο πάλιν

τῷ βασιλεῖ, μαρτυρόμενοι καὶ τὸν θεὸν ἐκδικητὴν τούτων προκαλούμενοι. τοῦ δὲ βασιλέως μηδὲ ἀκοῇ δέξασθαι ταῦτα ἀνασχομένου, ἀλλὰ πρὸς μάχην μᾶλλον κατεπέιγοντος, τὸν τῆς εἰρήνης ἔγγραφον χάρτην ἐπὶ φλαμου λίου κρεμάσαντες καὶ προάγοντες κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὥρμησαν, 1.773 Μωάμεδ στρατηγὸν ἔχοντες καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἠττήθησαν Ἄρα βες, ὁ δὲ Μωάμεδ τῷ στρατηγῷ τῶν Σθλάβων κούκουρον γέ μοντα νομισμάτων πέμψας, καὶ πολλαῖς ὑποσχέσεσι τοῦτον ἀπατήσας, πείθει προσφυγεῖν αὐτῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων Σθλάβων, καὶ οὕτω Ῥωμαίους τὴν τροπὴν περιποιήσατο. ὅθεν Ἰουστινιανὸς τὸ τούτων ἐγκατάλειμμα ἀνεῖλε σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐν τῷ πρὸς Νικομήδειαν Λευκάκτη. Τῷ ἡ' ἔτει Σαββάτιος ὁ Ἀρμένιος μαθὼν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἦτταν, τὴν Ἀρμενίαν παρέδωκε τοῖς Ἄραψιν. ὑπετάγη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἔσω Περσίς ἢ λεγομένη Χοροσάν. Τῷ θ' ἔτει γέγονεν ἔκλειψις ἡλίου ὡς ἀστέρας φανῆναι. τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπεστράτευσε Μωάμεδ τῇ Ῥωμαίων γῆ, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς πρόσφυγας Σθλάβους ὡς ἐμπείρους τῆς χώρας, καὶ πολλοὺς ἠχμαλώτευσεν. Ἰουστινιανὸς δὲ τῶν κτισμάτων ἐπιμελούμενος κτίζει τὸ Ἰουστινιανοῦ λεγόμενον τρικλίνιον καὶ τὰ τοῦ παλατίου περιτειχίσματα. ἐπέστησε δὲ τούτοις Στέφανον τὸν Πέρσην, σακελλάριον ὄντα καὶ πρωτευνοῦχον, κύριον καὶ ἐξουσιαστήν, λίαν ὄντα αἰμοβόρον καὶ ἀπηνῆ, καὶ ἀνηλεῶς ἔτυπτε τοὺς ἐργολάβους καὶ ἐλιθοβόλει. τοῦ δὲ βασιλέως ἀποδημήσαντος καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἀναστασίαν τὴν Αὐγοῦσταν δι' ἀβηνῶν ἐμαστίγωσεν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀββᾶς Θεόδοτος ὁ ποτε ἔγκλειστος, γενικὸς λογοθέτης κατασταθεὶς, πολλοὺς τῶν ἐμφανῶν ἀρχόντων ἀναιτίως ἐτιμωρεῖτο καὶ δημεύσει ὑπέβαλλε καὶ 1.774 σχοινίους κρεμῶν κατὰ κεφαλῆς ἀχύροις ἐκάπνιζεν. ἀλλὰ καὶ ὁ ἑπαρχος βασιλικῆ κελεύσει πλείστους ἐναποκλείστους ἐποίει. ταῦτα πάντα ἠῤῥησε τὸ πρὸς τὸν βασιλέα μῖσος τοῦ λαοῦ. πλησίον δὲ τοῦ παλατίου βουλόμενος βάρθρα τῶν Βενέτων καὶ φιάλην κτίσαι εἰς τὸ τελειῖσθαι ἐκεῖ τὸ σαξιμοδέξιμον, ἐπεὶ ναὸς ἦν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῶν μητροπολιτῶν, ἀπῆτει Καλλίνικον τὸν πατριάρχην ποιῆσαι εὐχὴν, ἵνα καταλύσῃ τὴν τοιαύτην ἐκκλησίαν. ὁ δὲ πατριάρχης ἔλεγεν ὅτι εὐχὴν ἐπὶ συστάσει ἐκκλησίας ἔχομεν, ἐπὶ δὲ καταλύσει οὐ παρελάβομεν. βιασθεὶς δὲ εἶπεν ὁ πατριάρχης μετὰ δακρύων "δόξα τῷ θεῷ τῷ ἀνεχομένῳ πάντα νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων." τοῦτο ἀκούσαντες κατέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐποίησαν τὴν φιάλην. ἐποίησε δὲ εἰς τὸ Πετρίν ἐκκλησίαν, ἣν ἔλεγε τῶν μητροπολιτῶν. Τῷ ι' ἔτει ἐπεστράτευσε Μωάμεδ τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν, καὶ αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς ἀνέστρεψεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας τρόπῳ τοιῷδε. ἐκέλευσε Στεφάνῳ πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ τῷ Ρουσίῳ νυκτὸς ἀποκτεῖναι τὸν δῆμον Κωνσταντινουπόλεως, ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν πατριαρχῶν. Λεόντιος δὲ πατρικίος καὶ στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν γεινόμενος, ἐν πολέμῳ εὐδοκίμησας καὶ κατηγορηθεὶς, ἐν φρουρᾷ κατεκλείσθη ἐπὶ τριετὴ χρόνον. ἐξάπινα δὲ ἀνακληθεὶς στρατηγὸς Ἑλλάδος προεβλήθη, ἐκελεύσθη δὲ ἐμβληθῆναι δρόμωνα καὶ αὐθημερὸν ἀποκινήσῃ τῆς πόλεως. ταύτη δὲ τῇ νυκτὶ ἐν τῷ 1.775 τῶν Σοφιῶν λιμένι πρὸς τὸ ἐκπλωῖσαι προσορμίσας συνετάσσετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ. ἐν οἷς καὶ οἱ γνησίως αὐτὸν φιλοῦντες χρησιμωδίαν αὐτῷ ἐδίδουν, ὁ τε Παῦλος μοναχὸς καὶ ἀστρονόμος τῶν Καλλιστράτων, καὶ Γρηγόριος Καππαδόκης ὁ κλεισουριάρχης μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῶν Φλώρου. λέγει οὖν ὁ Λεόντιος πρὸς αὐτούς "ὕμεις διεβεβαιοῦσθέ με ἐν τῇ φυλακῇ περὶ βασιλείας, καὶ νῦν ἡ ζωὴ μου ἐν κακοῖς τελειοῦται· καθ' ὥραν γὰρ τὸν θάνατόν μου ἐκδέχομαι." οἱ δὲ εἶπον "σὺ μὴ ὀκνήσης, καὶ τοῦτο ἰδοὺ πληροῦται." καὶ λαβὼν ὁ Λεόντιος τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ μετὰ ἀρμάτων ἀνήλθον εἰς τὸ πραιτώριον μετὰ σιγῆς, καὶ κρούσαντες τὴν πύλην προεφασίσαντο τὸν βασιλέα παραγενέσθαι ἐπὶ τῷ διοικῆσαί τινας τῶν ἐκεῖσε ὄντων. μηνυθέντος δὲ τοῦ

ἐπάρχου καὶ συντόμως ἐλθόντος καὶ ἀνοίξαντος, εὐθὺς δεσμεῖται ὑπὸ Λεόντιου. ἀνοίξας δὲ ὁ Λεόντιος τὰς φυλακὰς τοὺς ἀποκε κλεισμένους χρόνοις πολλοῖς στρατιώτας ἔλυσε καὶ ὤπλισε, καὶ σὺν αὐτοῖς εἰς τὸν φόρον κράζων ἐξῆλθεν "ὅσοι Χριστιανοί, εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν," καὶ πέμψας καθ' ἕκαστον ῥεγεῶνα, τὴν αὐτὴν φωνὴν ἀνέκραζον. τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως θορυβηθὲν σπουδῇ εἰς τὸν λουτήρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συνηθροίσθη. καὶ ὁ πατριάρχης τούτοις συνὼν ἐφώνει "αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ κύριος." τὸ δὲ πλῆθος ἦραν φωνὴν "ἀνασκαφῆ τὰ ὀστᾶ Ἰουστινιανοῦ." καὶ οὕτως ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐξέδραμε πᾶς ὁ λαός. ἡμέρας δὲ γενομένης ἐξάγουσι τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον διὰ τῆς Σφενδόνης, καὶ ῥινοκοπήσαντες αὐτὸν ἐξώρισαν ἐν Χερ 1.776 σῶνι. Θεόδοτον δὲ τὸν μοναχὸν καὶ Στέφανον τὸν σακελλάριον σχοίνοις ἐκ ποδῶν δήσαντες σύρουσι διὰ τῆς λεωφόρου, καὶ εἰς τὸν βουνὸν καταγαγόντες κατακαίουσι. καὶ οὕτως Λεόντιον βασιλέα εὐφημοῦσι. τὸν δὲ τῆς πατριαρχίας θρόνον διεῖπε Καλλί νικος.

Κόσμου ἔτος #22 ρη', τῆς Χριστοῦ παρουσίας ἔτος χ δ', Λεόντιος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη γ'. τούτου τῷ α' ἔτει πάντοθεν εἰρηνικῶς διετέλεσε. τῷ β' ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀλιδὶ τὴν Ῥώμην, καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψεν. ἐστασίασε δὲ καὶ Σέργιος ὁ πατριάρχης τῆς Λαζικῆς, καὶ ταύτην τοῖς Ἀραβῶν ὑπέταξε. τῷ γ' ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ Ἀραβες τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ταύτην παρέλαβον. ὁ δὲ Λεόντιος ἀποστέλλει τὸν πατρίκιον Ἰωάννην ἱκανὸν ὄντα μετὰ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοῖμων, ὅς τοὺς ἐχθροὺς τρέψας ἐδίωξε καὶ ἅπαντα τῆς Ἀφρικῆς τὰ κάστρα ἤλευθέρωσε. καὶ καταλιπὼν ταξατίωνα ἴδιον τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐδήλωσε, καὶ ἐκεῖ ἐχειμάσεν. ὁ δὲ πρωτοσύμβουλος τῶν Ἀράβων τοῦτο μαθὼν, πολλῶ πλείω καὶ δυνατώτερον τοῦ πρώτου στόλον ἀποστείλας τὸν Ἰωάννην ἐκδιώκει, καὶ ἐκεῖ φοσσατικῶς ἀπληκεύει. ὁ δὲ στρατὸς εἰς σύστασιν ἐλθὼν Ἀψίμαρον ἀναγορεύουσι βασιλέα, δρουγγάριον τῶν Κιβυρραιωτῶν ὄντα καὶ ἐκεῖσε ὑπάρχοντα, Τιβέριον αὐτὸν μετονομάσας. ἐν δὲ τῇ πόλει ἡ τοῦ βουβῶνος λύμη ἐνέσκηψε, καὶ ἐν τέσσαρσι μῆσιν ἀπώλετο πλῆθος πολὺ. κατα 1.777 λαμβάνει δὲ Ἀψίμαρος ἅμα τῷ συνόντι αὐτῷ στόλῳ, καὶ προσώρμησεν ἐν Συκαῖς, καὶ προδοσίας γενομένης εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὸν μὲν Λεόντιον ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου μονῇ φυλάσσεσθαι προσέταξε, τοὺς δὲ φίλους αὐτοῦ δημεύσας ἐξώρισεν. Ἡράκλειόν τε τὸν γνήσιον αὐτοῦ ἀδελφόν, ὡς λίαν ἱκανώτατον, μονοστράτηγον πάντων τῶν ἔξω καβαλλαρικῶν θεμάτων προβαλόμενος, ἐπὶ τὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ τῶν κλεισουργῶν διατρέχειν καὶ τὴν κατ' ἐχθρῶν ποιεῖσθαι φροντίδα ἀπέστειλεν. Ἀψίμαρος ὁ καὶ Τιβέριος ἔτη ζ'. τούτου τῷ α' ἔτει ἐστασίασεν Ἀβδεραχμὰν ἐν Περσίδι, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτῆς, καὶ ἐδίωξε τὸν χαγάνον ἀπ' αὐτῆς. τῷ β' ἔτει γέγονε θανατικὸν μέγα. καὶ ἐπεστράτευσε Μωάμεδ σὺν τῷ πλήθει τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ Ἀβδεραχμὰν. καὶ καταλαβὼν τὴν Περσίδα ἐνοῦται τῷ χαγάνῳ, καὶ πολεμήσαντες τῷ Ἀβδεραχμὰν κτείνουσιν αὐτόν, καὶ πάλιν τῷ χαγάνῳ τὴν Περσικὴν ἀρχὴν ἐκχειρίζουσιν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέδραμον Συρίας ἕως Σαμοσάτου, καὶ προνομεύσαντες τὴν περίξωρον ἀπέκτειναν, ὡς φασί, χιλιάδας διακοσίας Ἀράβων, πλεῖστά τε σκύλα καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβόντες ὑπέστρεψαν, φόβον μέγαν ἐμποίησαντες αὐτοῖς. τῷ γ' ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀβδελαῖς κατὰ Ῥώμης, καὶ πολιορκήσας Ἀντάραδον καὶ μηδὲν ἀνύσας ὑπέστρεψε, καὶ ὠκοδόμησε τὴν Μόψου ἐστίαν, καὶ ἔθετο ἐν αὐτῇ φυλακὴν. 1.778 τῷ δ' ἔτει Βαάνης ὁ Ἑπταδαίμων τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν τοῖς Ἀραβῶν ὑπέταξεν. Ἀψίμαρος δὲ Φιλιππικὸν τὸν υἱὸν Νικηφόρου πατρίκιον ἐξώρισεν ὡς ὄνειροπολούμενον βασιλεῦσαι· ἔφασκε γὰρ ἑωρακέναι κατ' ὄναρ ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐσκάζετο ὑπὸ ἀετοῦ. τῷ ε' ἔτει ἐστασίασαν οἱ ἄρχοντες Ἀρμενίας κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ Σαρακηνοὺς ἀπέκτειναν. καὶ αὕθις πρὸς Ἀψίμαρον

πέμπουσι καὶ Ῥωμαίους εἰς τὴν αὐτῶν χώραν φέρουσιν. ὁ δὲ Μωάμεδ ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν πολλοὺς κτείνει, καὶ τὴν Ἀρμενίαν Σαρακηνοῖς ὑποτάσσει, τοὺς δὲ μεγιστᾶνας τῶν Ἀρμενίων ζωοκαύστους ἐν ἐνὶ τόπῳ ἐποίησε. τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ἀζάρ τὴν Κιλικίαν μετὰ χιλιάδων δέκα, καὶ περιτυχὼν αὐτοῖς Ἡράκλειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοὺς πλείονας ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς δεσμίους τῷ βασιλεῖ ἔξαπέστειλε.

Τῷ ἔτει Ἄζιδας ὁ τοῦ Χουνεῖ ἐπεστράτεψε τὴν Κιλικίαν, καὶ πολιορκήσας τὸ Σίσιον κάστρον κατέβαλεν· ὃν ἐπιφθάσας ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς καὶ πολεμήσας κτείνει δώδεκα χιλιάδας Ἀράβων. τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲ ἐν Χερσῶνι διάγοντος καὶ λέγοντος πάλιν ἑαυτὸν βασιλεύειν, οἱ τῶν ἐκεῖσε οἰκῆτορες τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως κίνδυνον φοβηθέντες ἐβουλεύσαντο τοῦτον ἀνελεῖν ἢ τῷ βασιλεῖ παραπέμψαι. αὐτὸς δὲ τοῦτο διεγνωκῶς ἠδυνήθη ἐκφυγεῖν, καὶ εἰς τὸ Δαρὰς ἐλθὼν ἠτήσατο τὸν τῶν Χαζάρων χαγᾶν νον ἰδεῖν. καὶ ὃς ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ τιμῆς, καὶ ἐξέδοτο αὐτῷ 1.779 εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον προτροπῇ τοῦ χαγάνου κατήλθεν εἰς Φαναγουρίαν, κάκεῖ διέτριβε μετὰ Θεοδώρας, ταῦτα ἀκούσας Ἀψίμαρος πέμπει πρὸς τὸν χαγάνον ὑποσχόμενος αὐτῷ δῶρα πολλά, εἰ τὸν Ἰουστινιανὸν ζῶντα αὐτῷ παραπέμψῃ, ἢ κἂν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. εἶξαντος δὲ τοῦ χαγάνου, παραφυλακὴν αὐτῷ δῆθεν ἔπεμψε διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἐπιβουλεῦσθαι, ἐντειλάμενος τοῖς αὐτοῦ ἴν' ὅταν δηλωθῇ αὐτοῖς, ἀνέλωσιν Ἰουστινιανόν. τούτων δὲ δι' οἰκίαν τοῦ χαγάνου τῇ Θεοδώρᾳ μηνυθέντων καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ γνωσθέντων, προσκαλεσάμενος τοὺς ἐκ χαγάνου φύλακας τούτους ἐφόνευσεν. εὐθέως δὲ ἀποστέλλει Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν. ἀπὸ δὲ Φαναγουρίας αὐτὸς δραπετεύσας εἰς τὸ στόμιον κατήλθε, καὶ πλοίῳ ἐπιβάς ἔρχεται μέχρι Συμβόλου, πλησίον Χερσῶνος, καὶ ἀποστείλας ἐν αὐτῷ κρυπτῶς ἀναλαμβάνεται Βασβακούριον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν Στέφανον καὶ τὸν Μητρόπαυλον· καὶ σὺν αὐτοῖς ἀποπλεύσας διέβη τὸν φάρον Χερσῶνος καὶ τὰ Νεκρὰ πύλα τὸ στόμιόν τε τοῦ Δάναπρι καὶ τοῦ Δάναστρι. καὶ κλύδωνος γεγονότος ἀπέγνωσαν πάντες τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. Μυάκης δὲ ὁ οἰκειακὸς αὐτοῦ ἄνθρωπος ἔφη αὐτῷ "ἰδοὺ ἀποθνήσκομεν, δέσποτα. τάξαι τῷ θεῷ περὶ τῆς σωτηρίας σου, ἵνα, ἐὰν ὁ θεὸς ἀποδώσῃ σοι τὴν βασιλείαν σου, μηδὲν ἀμύνη τῷ ἐχθρῷ σου." ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει ἐν θυμῷ "ἐὰν φείσομαι τινος ἐξ αὐτῶν, ὁ θεὸς ἐνταῦθά με καταποντίσει." καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν Δάνουβιν ποταμὸν ἀποστέλλει Στέφανον πρὸς Τέρβελιν τὸν 1.780 ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπὶ τῷ δοῦναι αὐτῷ σύναρσιν, ὅπως κρατήσῃ τῆς προγονικῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὑποσχόμενος δῶρα πολλά καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα εἰς γυναῖκα. αὐτοῦ δὲ πάντα ποιεῖν μεθ' ὄρκων ὑποσχομένου, συγκινεῖ πάντα τὸν λαὸν τῶν Βουλγάρων καὶ Σθλάβων, καὶ ὀπλισθέντες ἐπὶ τὴν βασιλίδαν ἔρχονται ἅμα τῷ Ἰουστινιανῷ. ἠπλήκυσαν δὲ εἰς τὴν Χαρσίου πόρταν καὶ ἕως τῶν Βλαχερνῶν. καὶ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις προσλαλῶν τοῖς ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ὑβρίζετο. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μετ' ὀλίγων Ῥωμαίων διὰ τοῦ ἀγωγοῦ εἰσηλθὼν εἰς τὴν πόλιν, καὶ θόρυβον ἀνασκαφῆς βαλὼν πρὸς βραχὺ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ παλατίῳ Βλαχερνῶν. ὅπερ μαθὼν Ἀψίμαρος φυγὰς εἰς Ἀπολλωνιάδα ἀφίκετο, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ χρήματα πάμπολλα. Ἰουστινιανὸς δὲ ἀπέλαβε τὴν βασιλείαν. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχε Καλλίνικος. Ἰουστινιανὸς τὸ δευτέρον ἔτη ἑξήκοντα παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, δῶρα πολλά δούς τῷ Τέρβελι καὶ βασιλικά σκεύη καὶ χώραν τῆς Ῥωμαίων γῆς κόψας τὰ νῦν λεγόμενα Ζαγόρια, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Ἀψίμαρος δὲ φυγὼν εἰς Ἀπολλωνιάδα συλλαμβάνεται καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν ἄγεται, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡράκλειος ἀπὸ Θράκης μετὰ τινῶν ἐτέρων ἀρχόντων· καὶ ἐν τῷ τείχει πάντας ἐφούλκισεν. ἀποστείλας δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια πάντα, πλείους ἐξ αὐτῶν εὐρῶν ἕως

τριακοσίων, πάντας ἀπέκτεινε. τὸν δὲ Ἀψί μαρον καὶ τὸν Λεόντιον πομπεύσας δεδεμένους ἐν τῇ πόλει, ἵππι κοῦ γενομένου ἤγαγον δεδεμένους καὶ ἔρριψαν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. πατήσαντος δὲ εἰς τοὺς τραχήλους αὐτῶν ἄχρις ἀπολύσεως 1.781 τοῦ πρώτου βαΐου ἐπεβόα ὁ δῆμος "ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήση" καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ἀποστείλας αὐτοὺς ἐν τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισε. Καλλίνικον δὲ τὸν πατριάρχην ἐκτυφλώσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐξώρισεν. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ Κῦρον τὸν ἐν τῇ νήσῳ Ἀμάστριδι ἔγκλειστον, ὡς προσημάναντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποκατάστασιν, πατριάρχην προεβάλετο. ἀναρίθμητον δὲ πλῆθος ἔκ τε τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου ἀπώλεσεν. ἐντεῦθεν φόβος μέγας συνεῖχε πάντας. ἀπέστειλε δὲ στόλον πρὸς τὸ ἀγαγεῖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπὸ Χαζαρίας, καὶ πολλὰ σύμψυχα ἀπώλοντο. ἀκούσας δὲ τοῦτο χαγάνος δηλοῖ αὐτῷ "ὦ ἀνόητε, οὐκ ἦν διὰ δύο ἢ τριῶν πλοίων λαβεῖν σου τὴν γυναῖκα, καὶ μὴ ἀπολέσαι τοσοῦτον πλῆθος; ἢ δοκεῖς ὅτι καὶ ταύτην πολέμῳ λαμβάνεις; ἰδοὺ ἐτέχθη σοι καὶ υἴος, καὶ ἀπὸ στείλον λαβεῖν αὐτούς." καὶ ἀποστείλας ἤγαγε τὴν Θεοδώραν καὶ Τιβέριον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἔστεψεν αὐτούς.

Τῷ γ' ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων εἰρήνην διέστρεψε, καὶ διαπεράσας τὰ καβαλλαρικὰ θέματα εἰς τὴν Θράκην, ἐξοπλίσας καὶ στόλον, κατὰ τοῦ Τέρβελι ἐχώρησε, καταλαβὼν τὴν Ἀγχιάλον. καὶ ἀφυλάκτως τοῦ στρατοῦ ἀπληκέυσαντος, ὡς εἶδον αὐτὸν οἱ Βούλγαροι ἀσυντάκτως διασκορπιζόμενον, ἐπιρρίψαντες πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ φόνον ἐποίησαν. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς σὺν ὀλίγοις τισὶν ἐν τῷ κάστρῳ καταφυγὼν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἀπέκλεισε τὰς θύρας. θεασάμενος δὲ 1.782 τὴν τῶν Βουλγάρων ἐπιμονήν, τοὺς ἵππους αὐτοῦ νευροκοπήσας, διὰ τῆς νυκτὸς τοῖς πλοίοις ἐπιβάς λαθραίως ἔφυγε καὶ μετ' αὐτῶν ἐν τῇ πόλει παρεγένετο. Ἰουστινιανὸς δὲ ἐπιμνησθεὶς τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Χερσωνιτῶν καὶ Βοσποριανῶν καὶ λοιπῶν ἐπιβουλήν, πᾶσαν ναῦν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλης ἀπέστειλε, προστάξας πάντας τοὺς οἰκοῦντας ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ξίφει ὀλοθρεῦσαι καὶ μηδένα ζωογονίσει. οἱ δὲ πεμφθέντες καταλαβόντες, καὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιστάντος, πάντας τῷ ξίφει ἀνεῖλον, τῶν μὲν κρῶν νηπίων μόνον φεισάμενοι ὡς πρὸς δουλείαν περιποιηθέντων. καὶ τοὺς μὲν πρωτεύοντας Χερσῶνος μὲν ὄντας φαμλικῶς πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαπέστειλαν, ἑτέρους δὲ ἑπτὰ ξυλίναις σούβλαις προσαναρτήσαντες ἐπὶ πυρὸς ὤπησαν, καὶ ἄλλους τῇ θαλάσῃ ἐναπέρριψαν. μαθὼν δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς ἐπὶ τῇ τῶν νηπίων σωτηρίᾳ ἐμάνη. τοῦ δὲ στόλου πρὸς τὴν πόλιν ἀναπλέοντος τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσε. ἠριθμήθησαν δὲ οἱ ἀποθανόντες, καὶ εὐρέθησαν χιλιάδες οὐκ ὀλίγαι. τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ χαροποιηθέντος, πάλιν ἕτερον ἐκπέμπει στόλον, ἄροτριᾶν ἅπαντα καὶ ἐκδαφίζειν κελεύσας, καὶ κατασφάζειν ἅπαντας ἕως οὐροῦντα πρὸς τοῖχον. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν κάστρων ἐκείνων ἑαυτοὺς κατῆσφαλίσαντο, καὶ πρὸς χαγάνον εἰς Χαζαρίαν ἔπεμψαν στείλαι λαὸν εἰς φυλακὴν αὐτῶν. καταλαβόντων δὲ τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκείνοι τὰς μὲν κεφαλὰς αὐτῶν κρατήσαντες ἔσωθεν τῶν κάστρων ἀπέκτειναν οἱ Χερσωνῖται, τὸν δὲ λοιπὸν λαὸν αὐτῶν τοῖς 1.783 Χαζάροις παρέδωκαν. οἱ δὲ τῆς Χερσῶνος καὶ τῶν λοιπῶν κάστρων τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ ἐκέῖσε ἐξόριστον Βαρδάνην τὸν καὶ Φιλιππικὸν βασιλέα εὐφήμησαν. ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς ἕτερον στόλον ἀπέστειλε μετὰ τειχομαχικῶν ἐργαλείων καὶ κριῶν. καὶ ὡς τοὺς κρεῖττονας πύργους Χερσῶνος κατέβαλον, ἀναφανέντες οἱ Χάζαροι τούτους ἐκώλυσαν τοῦ ἐγχειρήματος, ὁ Βαρδάνης δὲ ἐκφυγὼν πρὸς τὸν χαγάνον ὤχετο. ἀπράκτου δὲ γεγονότος τοῦ στόλου, καὶ πρὸς Ἰουστινιανὸν μὴ τολμώντος ἀνακάμψαι διὰ τὸ ἀπάνθρωπον ἐκείνου καὶ ὠμόν, τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ Βαρδάνην βασιλέα εὐφήμησαν, τὸν δὲ χαγάνον ἠτήσαντο

δοθῆναι αὐτοῖς τοῦτον. τοῦ δὲ χαγάνου ἀπαιτήσαντος αὐτοὺς λόγον τοῦ μὴ προδοθῆναι ὑπ' αὐτῶν καὶ τοῦ κομίσασθαι κατὰ ἄνδρα νόμισμα ἓν, αὐτοὶ παραχρῆμα ταῦτα δόντες παρέλαβον Βαρδάνην τὸν καὶ Φιλιππικὸν βασιλέα. ἐν δὲ τῷ χρονίζειν τὸν στόλον καὶ ἀναφορὰν μὴ ἔρχεσθαι ἔστοχάσατο Ἰουστινιανὸς τὴν αἰτίαν, καὶ λαβὼν σὺν αὐτῷ τοὺς τοῦ Ὀψικίου καὶ μέρος Θρακησίων ἀνήλθεν ἕως Σινώπης, καὶ βλέπει τὸν στόλον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐρχόμενον. καὶ βρῦξας ὡς λέων καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ὤρμησε. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ προλαβόντος καὶ τὴν πόλιν κρατήσαντος, αὐτὸς εἰς τὸν Δαματρία ἀνήλθεν. ὁ δὲ Φιλιππικὸς εὐθύς ἀποστέλλει τὸν Ἡλίαν μετὰ λαοῦ κατὰ Ἰουστινιανοῦ, Μαῦρον δὲ τὸν πατρίκιον κατὰ Τιβερίου. ὃς ἐν Βλαχέρναις πορευθεὶς εὔρε Τιβέριον κρατοῦντα τὰ τίμια ζύλα καὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ἔξωθεν δὲ τοῦ βήματος Ἀναστασίαν τὴν τοῦ 1.784 πατρὸς αὐτοῦ μητέρα, ἣτις πολλὰ ἐδυσώπει αὐτὸν μὴ ἀνελεῖν Τιβέριον. ἐν τούτοις Ἰωάννης ἐλθὼν βίᾳ ἀφαρπάξει τοῦ βήματος τὸν ἀπὸ τῆς Χαζάρης Τιβέριον, καὶ ἐν τῷ τῆς Καλλινίκου παραπορτίῳ ἐκβαλὼν δίκην προβάτου ἐλαρυγγότομησεν. ὁ δὲ Ἡλίας εἰς λόγους ἐλθὼν τῷ μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στρατῷ καὶ λόγον ἀπαθείας δοὺς αὐτῷ πρὸς ἑαυτὸν εἴλκυσε. μόνου δὲ ὑπολειφθέντος Ἰουστινιανοῦ, ἐν θυμῷ δραζάμενος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ τοῦ Ἡλίας τῷ παραμηρίῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐξέτεμε καὶ πρὸς Φιλιππικὸν ἀπέστειλεν. αὐτὸς δὲ ἄχρι Ῥώμης ταύτην ἐξέπεμψεν. Ὁ δὲ προλεχθεὶς μοναχός, ὁ αἰρετικὸς καὶ ἀστρονόμος τῶν Καλλιστράτων, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι Φιλιππικὸν ἐχρησιμοδοτεῖ αὐτῷ λέγων "ἐπεὶ ἡ ἔκτη σύνοδος κακῶς ἐγένετο, ἐὰν βασιλεύσης, ρίψον αὐτήν, καὶ γενέσθαι σοι ἔχει ἡ βασιλεία πολυχρόνιος καὶ κραταία." ὁ δὲ συνέθετο μεθ' ὄρκου τοῦτο ποιῆσαι. βασιλεύσας δὲ ἐποίησε ψευδοσύνοδον ἐπισκόπων κατὰ τὸν λόγον τοῦ ψευδαββᾶ, καὶ ἔρριψε τὴν ἀγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἔκτην σύνοδον. καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐτυφλώθη ὁ μάταιος.

Κῦρον δὲ τὸν πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ συμμύστην καὶ συναιρετικὸν προεβάλετο. Οὗτος ὁ Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης ἐν μὲν ταῖς διαλαλιαῖς αὐτοῦ λόγιος καὶ ἐχέφρων ἐλογίζετο, ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ ἀσέμνως καὶ ἀνικάνως καὶ αἰσχροῦς τὸν βίον αὐτοῦ διατελῶν πάντη 1.785 ἀδόκιμος ἐδείκνυτο. ἐμμανῶς γὰρ κινηθεὶς κατὰ τῆς ἀγίας ἑσόδου ἀνατρέπειν ἔσπευδε τὰ ὑπ' αὐτῆς δογματισθέντα θεῖα δόγματα. εὔρε γὰρ ὁμόφρονας αὐτοῦ αὐτὸν τε τὸν Ἰωάννην, ὃν ἐποίησε πατριάρχην, καὶ ἄλλους ὁμόφρονας αὐτοῦ, καὶ ἐγγράφως ἀνεθεμάτισαν αὐτήν. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Βούλγαροι διὰ τοῦ Φιλέα λάθρα τῷ στενῷ ἐπιρρίψαντες ἕως τῆς χρυσοῦς πόρτης διέδραμον. τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν σφαγέντων καὶ αἰχμαλωτισθέντων, ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντα, λέγειν οὐκ ἔχομεν. αὐτοὶ δὲ ἀβλαβεῖς εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὑπέστρεψαν. Τῷ β' ἔτει ἔδοξε τῷ Φιλιππικῷ μετὰ τινῶν πολιτῶν ἀριστῆσαι. ἐν δὲ τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς μεσημβριάζων, ἐξάπινα διὰ τῆς χρυσοῦς πόρτης εἰσελθὼν Ῥοῦφος πρωτοστράτηγος τοῦ Ὀψικίου, μεθ' ὧν εἶχεν ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ εἰσδραμὼν εἰς τὸ παλάτιον, ἤρπασε τὸν Φιλιππικὸν καὶ ἤγαγεν εἰς τὸ ἀρματώριον τῶν πρασίνων, καὶ ἐτύφλωσεν αὐτὸν μηδενὸς γνόντος. τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ κυριακῇ τῆς πεντηκοστῆς, συναχθέντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐστέφθη Ἀρτέμιος ὁ πρωτοασηκρητῆς, μετονομασθεὶς Ἀναστάσιος, ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου αἰρετικοῦ, ἔτη β'. Ἀρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστάσιος ἔτη β'. οὗτος λογιώτατος ὢν προεβάλετο στρατηγὸν ἰκανώτατον εἰς τὰ καβαλλαρικά, Λέοντα τὸν Ἰσαυρόν, καὶ ἕτερον λογιώτατον εἰς τὰ πολιτικά, κάκ τούτου ἐν ἀδείᾳ διετέλει. οὗτος Θεόδωρον καὶ Γεώργιον τοὺς πατρικίους 1.786 ἐκτυφλώσας εἰς Θεσσαλονίκην ἐξώρισε. τῶν δὲ Ἀράβων ὀπλιζομένων κατὰ Ῥωμανίας διὰ τὴν γῆς καὶ θαλάσσης, ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ κατὰ τῆς πόλεως τούτους παραγίνεσθαι. ὁ δὲ ἤρξατο κτίζειν δρόμωνας καὶ διήρεις, καὶ τὰ παράλια τείχη ἀνακαινίζειν καὶ τὰ χερσαῖα, καὶ

γεννημάτων τὰ ὠρεῖα ἐπλήρωσεν. ἐπὶ τούτου Γερμανὸς ἐκ μητροπόλεως Κυζίκου μετατίθεται εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ κιτατώριον μεταθεσίμου ἐκπεφώνηται "ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἢ θεία χάρις ἢ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα μετατίθησι Γερμανὸν τὸν ὀσιώτατον πρόεδρον τῆς Κυζικηνῶν μητροπόλεως εἰς ἀρχιεπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως ἐπὶ Ἀρτεμίου βασιλέως." μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι στόλος ἐξήλθε Σαρακηνικὸς πρὸς τὸ κόψαι ξύλα εἰς τὸν Φοῖνικα, ἔξαρτύσας στόλον ἐξαπέστειλε πρὸς τὸ καῦσαι τὴν τοιαύτην ξυλὴν. ἐλθόντος δὲ τοῦ στόλου ἐν τῇ Ῥόδῳ, ἐστασίασε, καὶ τὸν μὲν βασιλέα ἀνέσκαψαν τὸν δὲ στρατηγὸν αὐτὸν Ἰωάννην Ῥομφαίαν ἀνείλον, καὶ εὐθέως κατὰ τῆς βασιλίδος ἀνέπλευσαν. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ Ἀτραμυτίῳ, εὗρον ἐκεῖσε Θεοδοσίον διοικητὴν εὐσεβῆ καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. ὅπερ μαθὼν Ἀρτέμιος, τὴν πόλιν ὀχυρώσας ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει κατέφυγεν. ὁ δὲ τῆς πόλεως στόλος καὶ ὁ τοῦ Θεοδοσίου μέχρι μηνῶν ἕξ ἀλλήλοις κατεπολέμουν. ὁ δὲ Θεοδόσιος διαβάς ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη ἐν ὄχλῳ βαρεῖ τὴν πόλιν καταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἐν τῷ τείχει 1.787 τῶν Βλαχερνῶν φύλακας δώροις διαφθείρας τὴν εἴσοδον ἔσχε. τὴν δὲ πόλιν οἱ πλώϊμοι πραιδεύσαντες μεγίστην εἰργάσαντο ἄλωσιν, μηδενὸς φεισάμενοι. τὸν δὲ πατριάρχην Γερμανὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας Ἀρτεμίου συλλαβόμενοι ἐν Νικαίᾳ ἀπήγαγον. οὓς θεασάμενος Ἀρτέμιος, λόγον τε ἀπαθείας λαβὼν, τὸ μοναδικὸν περιβάλετο σχῆμα, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐξορίζεται. Λέων δὲ ὁ Ἰσαυρὸς τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὢν, Ἀρτεμίου ὑπερμαχῶν οὐχ ὑπετάγη Θεοδοσίῳ, ἔχων συναγωνιζόμενον Ἀρτάβασδον Ἀρμένιον στρατηγὸν τῶν Ἀρμενικῶν, ᾧ καὶ δοῦναι συνέθετο τὴν ἰδίαν θυγατέρα. Θεοδόσιος βασιλεὺς Ῥωμαίων ἔτη β', ἐφ' οὗ Μασαλαῖς ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐπεστράτευσε κατὰ Ῥωμαίων. καὶ πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ἀμωρίου γενόμενος γράφει πρὸς Λέοντα τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸν "ἡ βασιλεία τῶν Ῥωμαίων σοι ἀρμόζει. ἐλθέ οὖν καὶ λαλήσομεν τὰ πρὸς εἰρήνην." ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀποστείλας ὑπάτους καὶ λόγους εἰρήνης ποιησάμενος, καὶ ὡς βασιλεὺς φημισθεὶς, ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἔρχεται μετὰ πλείστου στρατοῦ. ἐν ἧ τῷ τοῦ Θεοδοσίου υἱῷ περιτυχῶν ἐν πολέμῳ καὶ χειρωσάμενος μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας πάσης καὶ τῶν ἐν τέλει τοῦ παλατίου, καταλαμβάνει τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δὲ Θεοδόσιος λόγους ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ λαβὼν παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς βασιλείας, κληρικὸς σὺν τῷ υἱῷ γενόμενος. οὗτος ἦν καὶ χρυσογράφος. τελευτᾷ δὲ ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τίθεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Φιλίππου 1.788 ὑπὸ γῆν, γράφει δὲ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ Ὑγεία. λέγουσι δὲ τινες τῶν ἐντοπίων θαυματουργεῖν αὐτόν. Ἐλθὼν δὲ Μασαλαῖς ἐν Περγάμῳ ταύτην παρέλαβεν· εἰσηγήσει γὰρ τινος μάγου ἐνέγκαντες οἱ τῆς πόλεως ἔγκυον γυναῖκα ταύτην ἀνέτεμον, καὶ τὸ βρέφος ἐν κακάβῳ ἐψήσαντες εἰς τὴν τοιαύτην θεοβδέλυκτον θυσίαν πάντες οἱ πολεμεῖν βουλόμενοι τὰ μανίκια τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτῶν ἔβαψαν, κάντεϋθεν δικαίᾳ τοῦ θεοῦ κρίσει τοῖς ἐχθροῖς παρεδόθησαν.

Κόσμου ἔτος #22 σθ', τῆς θείας σαρκώσεως ψγ', Λέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἰσαυρὸς καὶ εἰκονομάχος, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ'. πρὸ ὀλίγων τινῶν χρόνων τῆς βασιλείας Λέοντος Ἑβραῖοί τινες ἐκ Λαοδικείας τῆς Φοινίκης ἦλθον πρὸς Ἰζήθ τὸν ἀρχηγὸν Ἀράβων, ἐπαγγελλόμενοι αὐτῷ ἔτη μ' κρατῆσαι τῆς Ἀράβων ἀρχῆς, εἰ τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τιμωμένας σεπτὰς εἰκόνας ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ καταλύσει. τούτοις πεισθεὶς ὁ ἀνόητος Ἰζήθ δόγμα καθολικὸν ἐψηφίσαστο κατὰ τῶν ἀγίων καὶ σεπτῶν εἰκότων. ἀλλὰ χάριτι Χριστοῦ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς πανάγνου θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων συντόμως τεθνηκῶς οὐ διαπέμψαι αὐτὸ ἡδυνήθη εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ· οὕτω γὰρ διήλθεν ἐνιαυτός, καὶ ἡ θεία δίκη μετῆλθεν

αὐτόν. οὗ ὁ υἱὸς τὴν ἡγεμονίαν δεξάμενος ὡς ψευδομάντις αὐτοὺς ἐβουλήθη ἀποκτεῖναι. ὅπερ μαθόντες ἀνέκαμψαν ἐν τοῖς Ἰσαυρικοῖς μέρεσιν. εἰς πη γὴν δὲ τινα ἀναψυχόντων αὐτῶν, ἰδοὺ οὗτος ὁ Λέων νεανίσκος 1.789 ἔτι ὢν, καλὸς τῷ εἶδει καὶ εὐμήκης τῷ σώματι, βάνουσος τὴν τέχνην καὶ ἐξ αὐτῆς τὴν ζωὴν ποριζόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ὑποζυγίου τὸν φόρτον περιελάμβανε ἐκάθισε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ πηγῇ ὡς ἀριστήσων. εἶτα οἱ τῶν ἐγγαστριμύθων μύσται τοῦ κατάρξαι τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας τῶν σκήπτρων τούτῳ προλέγουσι. τοῦ δὲ Λέοντος ἀναβαλλομένου, πληροφορεῖται ὑπ' αὐτῶν. οἱ καὶ αἱ τοῦσιν ὄρκον, εἰ εἰς πέρας ἔλθῃ τοῦτο, ὅπερ ἂν αἰτήσωνται ποιήσῃ. πλησιάζοντος δὲ ἐκεῖσε ναοῦ τοῦ ἀγίου Θεοδώρου ὁμνυσιν αὐτοῖς. ὑποχωρησάντων οὖν ἀμφοτέρων, ὑπὸ Σισινίου πατρικίου στρατολογεῖται ὁ Λέων. καὶ ἐν ὀλίγῳ ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ ῥινομήτου σπαθᾶριος γενόμενος εἰς τὰ ἐσπέρια πέμπεται, καὶ νικήσας ὑπὸ Θεοδοσίου στρατηγὸς ἀνατολῆς γίνεται, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ τῷ προειρημένῳ τρόπῳ. τῷ β' ἔτει κατέλαβε Σουλεϊμὰν μετὰ στόλου καὶ ἀμυράδων, καὶ διεπέρασεν ἐξ Ἀβύδου ἐν τῇ Θράκῃ. οὗ τελευτήσαντος ἀμυρῆς Οὐμαρος. χειμῶνος δὲ βαρυτάτου γενομένου ἐν τῇ Θράκῃ ὡς ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν μὴ φανῆναι γὴν ἐκ τῆς κρυσταλλωθείσης χιόνος, πλῆθος ἵππων τε καὶ καμήλων καὶ λοιπῶν ζώων τῶν ἐχθρῶν τεθνήκασιν. τῷ δὲ ἑαρινῷ καιρῷ κατέλαβε Σουφιάμ μετὰ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κτισθέντος στόλου, καὶ προσώρμισεν εἰς τὸν τοῦ Καλοῦ Ἀγροῦ λιμένα. μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἰζήθ μεθ' ἑτέρου στόλου κτισθέντος ἐν Ἀφρικῇ καὶ αὐτὸς προσώρμισεν εἰς τὸν Σάτυρον καὶ τὸν Βρύαντα καὶ ἕως Κάρτου λιμένος. οἱ μέντοι τῶν δύο τούτων στόλων Αἰγύπτιοι καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι νυκτὸς 1.790 εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει τὸν βασιλέα εὐφημοῦντες, ὥστε ἀπὸ τῆς Ἱερείας μέχρι τῆς πόλεως ὀλόξυλον φαίνεσθαι τὴν θάλασσαν. ἕκαστος δὲ τῶν τοιούτων στόλων στρατὸν εἶχεν ἀναρίθμητον καὶ πλοῖα καὶ ὄπλα ἀριθμῷ μὴ ὑποβαλλόμενα. καὶ ταῦτα πάντα διὰ τῆς βοήθειας τοῦ εὐσπλάγχνου θεοῦ καὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς θεοτόκου κατὰ τὸν τόπον τὰ μὲν ἐβυθίσθησαν ὑπὸ ἀνέμων τὰ δὲ ἐνεπρήσθησαν, καὶ πάντες μετὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ἄρδην ἀπώλοντο, πολεμοῦντες τὴν πόλιν ἐπὶ ἔτη δύο. πάλιν δὲ τοῦ Μερδασᾶ σὺν τῷ στρατῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πυλῶν ἕως Νικαίας καὶ Νικομηδείας ἀνατρέχοντος, οἱ ἐν τῷ Λίβα καὶ τῷ Σόφωνι δίκην Μαρδαϊτῶν κρυπτόμενοι Ῥωμαῖοι ἐξαίφνης τούτους ἐπιρρίπτοντες καὶ πολὺν φόνον καθ' ἑκάστην ποιοῦντες ἀπεδίωξαν. ἄλλως τε καὶ λιμοῦ αὐτοὺς καταλαβόντος σφοδροῦς πάντα τὰ θνήσκοντα ζῶα κατῆσθιον. φασὶ δὲ ὅτι ἀνθρώπους τεθνεῶτας καὶ τὴν ἑαυτῶν κόπρον σὺν ῥίζαις βοτανῶν τεθρυμμέναις ἔψοντες ἦσθιον. ἐνέσκηψε δὲ αὐτοῖς καὶ λοιμικὴ νόσος, καὶ ἀναρίθμητα πλήθη ἐξ αὐτῶν ὤλεσε. συνῆψαν δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ οἱ Βούλγαροι πόλεμον, καὶ κατέσφαξαν χιλιάδας εἰκοσιδύο Ἀράβων. καὶ ἄλλα πολλὰ συνέβη αὐτοῖς δεινά, ὡς ἐπιγνῶναι τῇ πείρᾳ τὸν θεὸν καὶ τὴν δέσποιναν θεοτόκον φρουροὺς εἶναι ταύτης τῆς πόλεως· καὶ οὐκ ἔστιν ἐγκατάλειψις τελεία θεοῦ ἐν τοῖς ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένοις αὐτόν, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ παιδευόμεθα διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σέργιος πρωτοσπαθᾶριος καὶ στρατηγὸς 1.791 Σικελίας, ἀκούσας ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ παρακαθέζονται τὴν πόλιν, ἔστειπεν ἴδιον βασιλέα ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ Βασίλειον πολίτην, τὸν υἱὸν Ὀνομαγούλου, μετονομάσας αὐτὸν Τιβέριον. ἐποίησε δὲ προβολὰς καὶ ἰδίους ἄρχοντας μετὰ βουλαῖς Σεργίου. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας ἀποστέλλει Παῦλον τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως, ὃς καταλαβὼν τὴν Σικελίαν καὶ τὰς βασιλικὰς προστάξεις ὑπαναγνοὺς τῷ λαῷ, εὐθύς τὸν μὲν Λέοντα βασιλέα εὐφήμησεν, Βασίλειον δὲ τὸν Ὀνομαγούλου καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ δεσμίους τῷ Παύλῳ παραδεδώκασιν, οὓς κατατομήσας τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ Σέργιος λόγους ἀπαθείας λαβὼν ἐξῆλθε πρὸς τὸν

Παῦλον, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ ἐσπέρια. τὰ δὲ ἐναπομείναντα πλοῖα τῶν Ἀράβων καὶ Οὐ μάρου τῆ ἰε΄ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς μετ' αἰσχύνης πολλῆς ἀνα κάμψαι βουληθέντα, λαίλαψ ἐκ θεοῦ ἐνσκήψας τὰ μὲν ἐν Προί κοννήσω τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀποστρόφοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκταῖς κατε πόντισε. τοῖς δὲ περιλειφθεῖσιν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει χάλαζα πυρίνη ἐνσκήψασα ἀναβράσαι τὴν θάλασσαν πεποίηκε. καὶ τῆς πίσης λυθείσης αὐτανδρα ἀπώλοντο, μόνων πέντε εἰς Συρίαν διασωθέντων, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν δυναστείαν ἀπαγγέλλοντα. Τούτου τῷ α΄ ἔτει σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν Συρίᾳ. ἠνάγκασε δὲ Οὐμαρος τοὺς Χριστιανούς μαγαρίζειν, καὶ τοὺς μὲν πειθόμενους αὐτῷ ἀτελεῖς ἐποίει, τοὺς δὲ μὴ πειθόμενους ἀνήρει· ὅθεν καὶ πολλοὺς μάρτυρας ἀπειργάσατο. ἐθέσπισε δὲ καὶ Χρὶ 1.792 στανὸν κατὰ Σαρακηνῶν μὴ μαρτυρεῖν. ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Λέοντα τοῦ μαγαρίσαι καὶ αὐτόν. Τῷ γ΄ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Λέοντι υἱὸς δυσσεβέστατος καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος, Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος. τῆ δὲ κε΄ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐστέφθη Μαρία ἡ γυνὴ Λέοντος ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Αὐγουστέως, καὶ εὐξαμένη πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου μετῆλθεν εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα, καὶ βαπτίσαντος ἐκεῖσε Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς κακίας αὐτοῦ καὶ βασιλείας διάδοχον Κωνσταντῖνον, δεινὸν καὶ δυσῶδες ἐκ νηπιότητος αὐτοῦ προεσημάνατο τεκμήριον· καὶ γὰρ ἀφώδευσεν ἐν τῇ ἀγίᾳ κολυμβήθρα, ὡς εἰπεῖν τὸν πατριάρχην προφητικῶς ὅτι μέγιστον κακὸν Χριστιανοῖς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ δι' αὐτοῦ γενήσεται. τοῦτον ἀνεδέξαντο οἱ προύχοντες τῶν θεμάτων καὶ τῆς συγκλήτου. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ Ξυλινίτης γράφει πρὸς Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκη ἀπελθεῖν πρὸς Τέρβελιν τοῦ ἀναλαβέσθαι συμμαχίαν Βουλγαρικὴν καὶ ἐλθεῖν κατὰ Λέοντος. τοῦ δὲ ἀπελθόντος, δίδωσιν αὐτῷ στρατὸν ὁ Τέρβελις καὶ πεντήκοντα κεντηνάρια χρυσίου. ἔρχεται γοῦν πρὸς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀρτέμιος. μὴ δεξαμένης δὲ αὐτὸν τῆς πόλεως, οἱ Βούλγαροι τοῦτον τῷ Λέοντι παραδεδώκασι καὶ φιλοφρονηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἀρτέμιον σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνεῖλε, δημεύσας τὴν Ξυλινίτου οὐσίαν· μάγιστρος γὰρ ὢν πλούσιος πάνυ ὑπῆρχε. σὺν αὐτοῖς ἀπεκεφάλισε καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον 1.793 πον Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλους πλείστους, πλείονας δὲ ἐρρινοτόμησε καὶ ἐξώρισε. Τῷ δ' ἔτει, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, ἐστέφθη Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ τριβουναλίῳ, ὑπὸ τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ. τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει ἀπεβίω Οὐμαρος, ἀμηρεύσας τῶν Ἀράβων ἔτη δύο μῆνας δ'. καὶ ἀμηρεύει Ἰζήδ. τυραννεῖ δὲ καὶ ἐν Περσίδι ἄλλος Ἰζήδ Μουαλαβί, καὶ συναπῆλθον αὐτῷ πολλοὶ τῆς Περσίδος. ὁ δὲ Ἰζήδ ἀνεῖλεν αὐτόν καὶ τὴν Περσίδα ὑπέταξεν. Τῷ ε' ἔτει ἐφάνη τις Σύρος ψευδόχριστος, καὶ ἐπλάνησε τοὺς Ἑβραίους λέγων ἑαυτὸν εἶναι Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. Τῷ ἔτει ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Μοντανούς βαπτίζεσθαι. οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἀπροαιρέτως βαπτιζόμενοι ἀπελούοντο τὸ βάπτισμα, καὶ ἐσθίοντες μετελάμβανον τῶν ἀγίων μυστηρίων. οἱ δὲ Μοντανοὶ διαμαντεύσαντες ἑαυτούς, θεωρήσαντες ἡμέραν, εἰσῆλθον εἰς τοὺς ὠρισμένους οἴκους τῆς πλάνης αὐτῶν καὶ κατέκαυσαν ἑαυτούς. Τῷ ζ' ἔτει ἦλθον, καθὼς προείρηται, οἱ μάντις οἱ χρησιμοδοτήσαντες τῷ Λέοντι τὴν βασιλείαν, καὶ ἀπαιτοῦσι παρ' αὐτοῦ τὴν ὑπόσχεσιν ἡγουν τὴν τῶν ἀγίων εἰκόνων καθαίρεσιν, ὑποσχόμενοι τῷ ἀσεβεῖ ποιήσαντι οὕτως βιώσειν χρόνους ἑκατόν. τούτοις πεισθεῖς ὁ ἀλάστρω πολλῶν κακῶν αἴτιος γέγονεν ἡμῖν τοῖς 1.794 Χριστιανοῖς. εὐρῶν γὰρ τινὰς ὁμοφρονούντας αὐτῷ καὶ τὸν Να κωλείας ἐπίσκοπον, οὐ μικρῶς τὴν πίστιν ἐλυμήνατο. Ἰσθόρηται δὲ ὅτι ἔθος ἦν τὸν ῥήγα Φραγγίας κατὰ γένος ἄρχειν, καὶ μηδὲν διοικεῖν πλὴν ὅτι ἀλόγως ἐσθίειν καὶ πίνειν, κατὰ δὲ τὸν Μάϊον μῆνα προκαθέζεσθαι ἐπὶ παντὸς τοῦ ἔθνους, καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς καὶ ἀντιπροσκυνεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, δωροφορεῖσθαι τε κατὰ συνήθειαν καὶ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς, ἔχειν δὲ

πρόοικον γνώμην αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους εἰς τὸ διοικεῖν πάντα τὰ πράγματα. ἔλεγοντο δὲ οἱ ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου καταγόμενοι κριστάτοι, ὃ ἐρμηνεύεται τριχοραχάτοι· εἶχον γὰρ κατὰ τῆς ῥά χεως αὐτῶν τρίχας ἐκφυομένας ὡς χοῖροι. Τῷ θ' ἔτει ἤρξατο ὁ δυσσεβῆς Λέων τὸν κατὰ τῆς τῶν ἀγίων εἰκόνων καθαιρέσεως λόγον ποιεῖσθαι.

Γρηγόριος δὲ ὁ πάπας Ῥώμης τοῦτο μαθὼν τοὺς φόρους τῆς Ἰταλίας καὶ Ῥώμης ἐκώλυσε, γράψας καὶ πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, μὴ δεῖν βασιλέα λόγον περὶ πίστεως ποιεῖσθαι καὶ καινοτομεῖν τὰ ἀρ χαῖα δόγματα τῆς ἐκκλησίας τὰ ὑπὸ τῶν ἀγίων πατέρων δογματι σθέντα. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ χεῖμαρρος πλημμυρήσας εἰσῆλθεν εἰς Ἔδεσαν, καὶ τὴν πόλιν καὶ πολλοὺς ἠφάνισε. Τῷ ἰ' ἔτει ἐπεστράτευσε Μασαλμᾶς τὴν Καισάρειαν Καπ παδοκίας καὶ παρέλαβεν αὐτήν. γέγονε δὲ καὶ θανατικὸν εἰς Συ ρίαν. ἐν αὐτῷ τῷ ἔτει, ὥρα θέρους, ἀτμὶς καμίνου πυρὸς ἀνέ βρασεν ἀνὰ μέσον Θήρας καὶ Θηρασίας τῶν νήσων ἐκ τοῦ βυθοῦ 1.795 τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἡμέρας τινὰς, καὶ κατὰ βραχὺ παχυνομένης καὶ ἀπολιθουμένης τῆ πυρῶδει ἐκκαύσει ὄλος ὁ τόπος καὶ ὁ ἀήρ πυροφανῆς ἐδείκνυτο. τῆ δὲ παχύτητι τῆς γεώδους οὐσίας πετρο κισσήρους μεγάλους ὡς λίθους τινὰς ἀναπέμψαι καθ' ὅλης τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ Λέσβου καὶ Ἀβύδου καὶ τῆς πρὸς θάλασσαν Μακεδονίας, ὡς ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς θαλάσσης ταύτης κισσή ρων ἐπιπολαζόντων γέμειν. μέσον δὲ τοῦ τηλικούτου πυρὸς νήσος ἀπογεωθεῖσα τῆ λεγομένη ἱερᾶ νήσω συνήφθη, μήπω τὸ πρὶν οὔσα, ἀλλ' ὡς αἱ προρρηθεῖσαι Θήρα τε καὶ Θηρασία ποτὲ ἔξε βράσθησαν, οὕτω καὶ αὕτη νῦν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ θεομάχου Λέοντος. ὃς τὴν κατ' αὐτοῦ θείαν ὄργην ὑπὲρ αὐτοῦ λογισά μενος ἀναιδέστερον κατὰ τῶν ἀγίων σεπτῶν εἰκόνων ἤγειρε πόλε μον. οἱ μέντοι κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν ὄχλοι σφόδρα λυπού μενοι αὐτῷ τε ἔμελλον ἐπελθεῖν καὶ πολλοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώ πους ἀνεῖλον, τοὺς τε καθελόντας τὴν ἐπὶ τῆς μεγάλης χαλκῆς πύλης τοῦ κυρίου εἰκόνα, ὡς πολλοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τιμωρη θῆναι μελῶν τε ἐκκοπαῖς καὶ μάστιξι καὶ ἔξορίας καὶ ζημίας ὑπο βληθῆναι, σβεσθῆναι τε τῶν παιδευτηρίων τὴν εὐσεβῆ διδασκα λίαν. πρὸς γὰρ τῆ λεγομένη βασιλικῆ κινστέρνη παλάτιον ἦν σεμνόν, ἐν ᾧ κατὰ τύπον ἀρχαῖον οἰκουμενικὸς ἐκάθητο διδάσκα λος, ἔχων μαθητὰς λόγῳ καὶ βίῳ σεμνοὺς τὸν ἀριθμὸν δώδεκα. οὗτοι πᾶσαν λογικὴν ἐπιστήμην τάχει τε καὶ μεγέθει φύσεως μετερχόμενοι οὐχ ἦκιστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν μετήεσαν θεοσοφίαν· 1.796 ὧν τῆς γνώμης χωρὶς οὐ θεμιτόν τι ποιεῖν ἐδόκει οὐδὲ τοῖς βασι λεῦσιν αὐτοῖς. τούτους ὁ Κόνων συχνῶς προσκαλούμενος ἐπεὶ ραζε πείσαι τῆ αὐτοῦ αἰρέσει. καταθέσθαι δὲ μὴ καταδεχομένους ἀλλ' ἀντιπίπτοντας ἀτίμως κατακλεισθῆναι διεκελεύσατο ἐκεῖσε, διὰ δὲ τῆς νυκτὸς πῦρ κυκλόθεν ὑφάψας αὐταῖς ἐστίαις καὶ βί βλοῖς πολλαῖς καὶ καλαῖς καὶ σκεύεσιν ἱεροῖς ὁ μιὰρὸς κατέκαυσεν. ἐντεῦθεν στασιάζουσι κατ' αὐτοῦ μεγάλη ναυμαχία συμφωνήσαν τες Ἑλλαδικοὶ τε καὶ οἱ τῶν Κυκλάδων νήσων, οἱ καὶ προσπελά σαντες τῷ Βυζαντίῳ ἠττώνται, ἐμπρησθέντων αὐτῶν ἐντὸς νηῶν τῷ σκευαστῷ πυρί. αὐξοῖ δὲ τὴν κακίαν Λέων ὁ δυσσεβῆς, κατὰ τῆς εὐσεβείας τὸν διωγμὸν ἐπιτείνων. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατὰ τῆς Βιθυνῶν Νικαίας παρατάττεται Ἄμερ ἐν χιλιάσι ἐ' μονοζώνων προδραμῶν καὶ ἀπαρασκευάστον κυκλώσας τὴν πόλιν, καὶ Μαβίας ἐπακολουθῶν ἐν ἄλλαις ὀκτὼ ἡμισυ μυριάσιν· οἱ μετὰ πολλὴν πολιορκίαν καὶ καθαιρέσιν μερικὴν τῶν τειχῶν, δι' ὀπτασίας τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἀγίων πατέρων αἰσχυρθέντες, ἄπρακτοι ὑπεχώρησαν. Κωνσταντῖνος δὲ τις στρατῶρ τοῦ Ἀρταβάσδου, ἰδὼν εἰκόνα τῆς θεοτόκου ἐστῶσαν, λαβὼν λίθον ἔρριψε κατ' αὐτῆς καὶ συνέτριψεν αὐτήν καὶ πεσοῦ σαν κατεπάτησε. θεωρεῖ οὖν ἐν ὀράματι παρεστῶσαν αὐτῷ τὴν δέσποιναν καὶ λέγουσαν αὐτῷ "οἶδας ποῖον πρᾶγμα γενναῖον εἶρ γάσω εἰς ἐμέ; ὄντως κατὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τοῦτο ἐποίησας." τῆ δὲ ἐπαύριον

προσβαλόντων τῶν Σαρακηνῶν τῷ τείχει καὶ πολέ μου κροτηθέντος, δραμῶν εἰς τὸ τείχος ὁ ταλαίπωρος βάλλεται 1.797 τῷ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ λίθω, ὃς συνέτριψεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ἄξιον τῆς αὐτοῦ δυσσεβείας κομισάμενος τὸ ἀνταπόδομα. Ὁ μέντοι βασιλεὺς Λέων οὐ μόνον περὶ τὴν σχετικὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ὁ δυσσεβῆς ἐσφάλλετο προσκύνησιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς πανάγνου θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων· καὶ τὰ λείψανα δὲ τῶν ἁγίων ὁ παμμίαιρος, ὡς οἱ διδά σκαλοι αὐτοῦ Ἄραβες, ἐβδελύττετο. ἐκ τοῦδε τοίνυν τοῦ χρόνου ἀναιδῶς τῷ μακαρίῳ Γερμανῶ προσετρίβετο, ὃν καὶ μεταστειλὰ μενος ἤρξατο λόγους τινὰς κινεῖν μεθ' ὑπουλίας καὶ καταγινώσκειν πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων καὶ ἱερέων ὡς εἰδωλολατρῆσάν των ἐν τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων. ὁ δὲ μέγας ἔφη Γερμανός "ἄκουσον βασιλεῦ. τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ σαρκὸς ἐπιφανέντος πᾶσα εἰδωλολατρία ἐκποδῶν γέγονε καὶ πᾶν ἄγαλμα εἰδωλικὸν ἠφάνισται καὶ ἐξωστράκισται, ὡς φησιν ὁ προφήτης Ζαχαρίας ὅτι λέγει κύριος Σαβαώθ, ἐξολοθρεύσω τὰ ὄνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκέτι αὐτῶν ἔσται μνεία. πλὴν τὴν καθαίρεσιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀκούομεν μέλλειν ἔσεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας." τοῦ δὲ βιασαμένου εἰπεῖν ἐπὶ ποίας, ἔφη ὁ ἅγιος ἐπὶ Κόνωνος. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη "ὄντως ἐγὼ εἶμι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ βαπτιστικόν μου." καὶ ὁ μέγας Γερμανός ὑπολαβὼν ἔφη "μὴ γένοιτο, δέσποτα, ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας πραχθῆναι τὸ θεοστυγὲς τοῦτο κακόν." ὁ δὲ θεομάχος 1.798 τύραννος τοῦτο ἀκούσας, σφόδρα χαλεπήνας καὶ λεόντειον βρῦξας, εἰδωλολάτριν τε ἀποκαλέσας καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ ραπίσας τῶν βασιλείων ἐξελαύνει. σιλέντιόν τε ποιήσας κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκαλεῖται πάλιν τὸν ἅγιον Γερμανόν, οἰόμενος πεῖσαι αὐτὸν ὑπογράψαι. ὁ δὲ οὐδ' ὄλως εἶξε τῇ θωπεΐᾳ ἢ τῇ ἀπειλῇ τοῦ τυράννου. μᾶλλον μὲν οὖν ἀνέμνησεν αὐτὸν ὁ μακάριος τῶν πρὸ τῆς αυτοκρατορίας συνθηκῶν, ὅπως αὐτὸν θεὸν ἐγγυητὴν δέδωκε μὴ παρασαλεῦσαί τι τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων. ἀλλ' οὐδ' οὐ τως ἠσχύνθη ὁ ἄθλιος· μᾶλλον δὲ καὶ ἠγωνίζετο, εἴ που αὐτὸν ἐν λόγοις συλλήψεται, ἴν' ὡς φατριαστὴν καὶ οὐχ ὡς ὁμολογητὴν καθέλη τοῦ θρόνου. εὗρεν οὖν εἰς τοῦτο σύμμαχον Ἀναστάσιον σύγκελλον τοῦ ἁγίου, συνταξάμενος αὐτὸν τοῦ θρόνου διάδοχον ἔσεσθαι. ὃν ὁ μακάριος οὐκ ἀγνοῶν, ὡς ἄλλον Ἰσκαριώτην, σοφῶς τὰ περὶ προδοσίας ἀνεμίμησκε. καὶ ποτε εἰσερχομένου πρὸς τὰ βασίλεια, ἐπάτησεν ὁ Ἀναστάσιος τὰ ὀπίσθια τῆς στολῆς τοῦ ἁγίου· πρὸς ὃν ὁ ὄσιος ἔφη "μὴ σπεῦδε· τὸ Δίππον ἐκδέχεταί σε." μετὰ δὲ ἔτη ἰε' Κωνσταντῖνος ὁ διώκτης μετὰ τοῦ γαμ βροῦ αὐτοῦ Ἀρταβάσδου σὺν ἄλλοις ἐχθροῖς αὐτοῦ τοῦτον τύψας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, διὰ τοῦ Δίππου γυμνὸν ἐπ' ὄνου καθίσας ἐξ ἀντιστρόφου ἐπόμευσε διὰ τὸ ἀνασκάψαι μὲν τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, στέψαι δὲ τὸν Ἀρταβάσδον· κἀντεῦθεν ἢ πρόρρησις ἀπέβη τοῦ ὀσιωτάτου Γερμανοῦ. ἐν μὲν οὖν τῷ Βυζαντίῳ πρὸ μαχὸς τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας δογμάτων ὁ ἱερὸς οὗτος καὶ θεσπέσιος 1.799 ἠκμαζε Γερμανός, θηριομαχῶν καθ' ἐκάστην πρὸς τὸν φερώνυμον Λέοντα καὶ τοὺς αὐτοῦ συνασπιστάς, ἐν δὲ τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ Γρηγόριος ἀποστολικὸς ἀνὴρ καὶ Πέτρου τοῦ κορυφαίου σύνθρονος, ὃς διὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα θεῖα πονήματα Διάλογος ἐκλήθη. οὗτος ὁ ἅγιος διὰ τὰς ἀνοσιουργίας Λέοντος ἀφηνίασε, καὶ πρὸς τὸν Φράγγον σπονδὴν εἰρηνικὴν ποιησάμενος τοὺς τε φόρους ἐκώλυσε καὶ Ἀναστάσιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνεθεμάτισε. τὸν δὲ βασιλέα δι' ἐπιστολῶν αὐτοῦ πολλῶν πολλοῖς ἐγνωσμένων ἀριδῆλως ἐλέγχει. ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Δαμασκῶ Ἰωάννης μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, ὁ Χρυσορρόας ὁ τοῦ Μανσοῦρ, ὃ ἐρμηνεύεται Λέντραβος, ὃνπερ ὁ δυσσεβῆς Μανζήρ Ἰουδαϊκῶ φρονήματι μετωνόμασεν. οὗτος ὁ ὄσιος Ἰωάννης καὶ μελωδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κοσμᾶ ἐπισκόπῳ τοῦ Μαΐουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν, διὰ τὸ αὐτοὺς

μελωδήσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι· ἦν γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος τῷ τε βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος ἄριστος, πάσης γνώσεως θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπεπλησμένος. ἀλλὰ Γερμανὸν μὲν ὡς ὑπ' αὐτὸν ὄντα ὁ Λέων ἐκβάλλει τοῦ θρόνου, ὃς τὸ ὠμόφορον ἐν τῇ ἀγία τραπέζῃ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας θεὸς ἀπετάξατο τῇ ἱερωσύνῃ καὶ ὑπεχώρησεν. ὁ δὲ θεομάχος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ Ἀναστάσιον τὸν προλεχθέντα σύγκελλον, συνθέμενον τῇ ἀσεβεῖ αὐτοῦ βουλῇ καὶ αἰρέσει. ὁ δὲ ὄσιος Γερμανὸς ἐξερχόμενος μεθ' ἐτέρων διδασκαλικῶν λόγων ἔφη "ἐὰν εἰμι 1.800 ἐγὼ Ἰωνᾶς, βάλλετε με εἰς τὴν θάλασσαν· χωρὶς γὰρ οἰκουμενικῆς συνόδου καινοτομησαί πῆστιν, ὧ βασιλεῦ, ἀδυνατῶ." καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ γονικῷ αὐτοῦ οἴκῳ τοῦ Πλατανίου ἡσύχασεν, ἀρχιερέυσας ἔτη ἰδ' μῆνας ε' ἡμέρας ζ'. Τῷ ἰδ' ἔτει ἐπεστράτευσεν Μάσαλας τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς Καππαδοκίαν παρέλαβε δόλω τὸ Χαρσιανὸν κάστρον.

Τῷ ἰ' ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν δυνάστου τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐνυμφεύσατο, ποιήσας αὐτὴν Χριστιανὴν καὶ ὀνομάσας Εἰρήνην· ἥτις ἐκμαθοῦσα τὰ ἱερὰ γράμματα διέπρεψεν ἐν εὐσεβείᾳ, τὴν τῶν ἀθέων δυσσέβειαν ἐλέγχουσα. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐμαίνετο κατὰ τοῦ πάπα καὶ τῆς ἀποστάσεως Ῥώμης καὶ Ἰταλίας, καὶ ἐξοπλίσας στόλον μέγαν ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν. ἡσχύνθη δὲ ὁ μάταιος ναυαγήσαντος τοῦ στόλου εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. ἐκμανεῖς οὖν ἐπὶ τούτῳ πλέον ὁ θεομάχος φόρους κεφαλικῶς τῷ τρίτῳ μέρει Σικελίας καὶ Καλαβρίας τοῦ λαοῦ ἐπέθηκε. τὰ δὲ λεγόμενα πατριμόνια τῶν ἐν Ῥώμῃ νῶν τῶν ἀγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων ἐκπαλαί τελούμενα, τάλαντα τρία ἡμισυ, τῷ δημοσίῳ λόγῳ τελεῖσθαι προσέταξεν, ἐποπτεύειν τε καὶ ἀναγράφεσθαι τὰ τικτόμενα βρέφη πρὸς τὸ ἀπαιτεῖσθαι τὸν λεγόμενον κεφαλητίωνα. Τῷ ιη' καὶ ιθ' καὶ κ' ἔτει Σουλεϊμὰν ὁ υἱὸς Ἰσάμ τὴν Ἀσίαν καταδραμὼν πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐποίησεν. ἡχμαλῶ τευσε δὲ καὶ τινὰ Περγαμηνόν, ὃς ἔλεγεν ἑαυτὸν Τιβέριον εἶναι 1.801 υἱὸν Ἰουστινιανοῦ. τοῦτον Ἰσάμ εἰς τιμὴν τοῦ ἰδίου παιδὸς καὶ τῶν βασιλέων ἐκφόβησεν μετὰ τιμῆς βασιλικῆς καὶ στρατευμάτων εἶχεν· ὃν ἐκπέμπει εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν πρὸς θέαν πάντων. Τῷ κγ' ἔτει ἐπεστράτευσεν Σουλεϊμὰν κατὰ Ῥωμαίων, ἔχων μυριάδας ' . καὶ πολλὴν ἄλωσιν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος, πορθήσας καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον, ἀβλαβῆς ὑπέστρεψε. Τῷ κδ' ἔτει ἐκαύθησαν αἱ ἀγοραὶ ὑπὸ τῶν Ἱερακιτῶν, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφουλκίσθησαν. τῇ κ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός, τοῦ ἀγίου Δημητρίου, ἡμέρᾳ δ' ὥρα η', σεισμὸς μέγας γέγονε καὶ φοβερός ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐπτώθησαν ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια καὶ οἴκοι, καὶ λαὸς πολὺς ἀπέθανεν. ἔπεσε δὲ καὶ ἡ στήλη Ἀρκαδίου ἐν τῷ Ξηρολόφῳ καὶ ἄλλαι πολλαί, καὶ τὰ χερσαῖα τῆς πόλεως τεῖχη, καὶ πόλεις καὶ χωρία ἐν τῇ Θράκῃ, ἢ τε Νίκαια καὶ Νικομήδεια καὶ Πραίνετος. ἀπέφυγε δὲ καὶ ἡ θάλασσα τῶν ἰδίων ὄρων ἐν τισὶ τόποις. ἐκράτει δὲ καὶ ὁ σεισμὸς μῆνας ια'. ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ τεῖχη τῆς πόλεως πτωθέντα, διελάλησε λέγων ὅτι ὑμεῖς οἱ τῆς πόλεως ἀδυνατεῖτε τὰ τεῖχη κτίζειν, ἀλλὰ προσετάξαμεν τοῖς διοικηταῖς τῶν θεμάτων ἀπαιτεῖν εἰς τὸν κανόνα κατὰ νόμισμα μυριάσιον ἔν, καὶ λαμβάνει αὐτὸ ἡ βασιλεία, καὶ κτίζει αὐτά. κἀντεῦθεν ἀπεκράτησεν ἡ συνήθεια παρέχειν τὰ δικέρατα τοῖς διοικηταῖς. κεράτια δὲ αἱ ἰβ' φόλλεις ὠνομάσθησαν, ἥτοι νοῦμμοι ἀπὸ Νουμᾶ βασιλέως 1.802 Ῥώμης, ὃς καὶ πρῶτος τοὺς ὀβολοὺς τῇ ἰδίᾳ εἰκόνι ἐχάραξε καὶ νοῦμμους αὐτοὺς κατὰ τὸ ἴδιον ὄνομα ἐκάλεσεν. οὗτος καὶ ὀφίκιον ἐτύπωσεν, ὅπερ εἷς τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἔχων ἐλάμβανεν ἐξ ἐκάστου τῶν ἀπὸ τοῦ παλατίου ῥογευομένων φόλλεις ἰβ' ἥτοι κεράτιον ἔν. διὸ καὶ ἐλέγετο ὁ κεράτιον. τοῦτο δὲ ἦν ὡς ἐν τύπῳ ψήφου τῶν ῥογευομένων ἀπὸ τοῦ παλατίου· οὕτω γὰρ τότε ἀπογραφὰ κατὰ Ῥώμην ἦσαν. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ αἰχμαλωσίᾳ τοῦ Ἰσραὴλ οὗτος ὁ Νουμᾶς ἐγένετο,

έν τῷ #22δψπ' ἔτει τῆς κόσμου κτίσεως. Ἐβασίλευσεν οὖν Λέων ὁ καὶ Κόνων, ὁ Ἰσαυρος, ἔτη κδ' μῆνας β' ἡμέρας κέ'. καὶ θνήσκει σὺν τῷ σωματικῷ καὶ τὸν ψυχικὸν θάνατον, νόσῳ δυσεντερίας βληθείς· καὶ τίθεται τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἐν τῷ ναῶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων. ὅσα δὲ καὶ οἷα κατὰ Χριστιανῶν συνέβησαν ἐν ταῖς ἡμέραις τούτου τοῦ δυσσεβεστάτου καὶ ἀπανθρώπου Λέοντος, περὶ τε τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν καὶ περὶ τὰς τῶν πολιτικῶν διοικήσεις αἰσχροῦ κέρδους καὶ φιλαργυρίας ἐπινοία, κατὰ τε παντὸς κόσμου καὶ τῶν Χριστιανῶν σεισμοὶ καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἐθνῶν ἐπαναστάσεις καὶ θάνατοι, ἀπορῶ μνημονεῦσαι· ὑπερβαίνουσι γὰρ πάντα νοῦν καὶ λόγον καὶ διάνοιαν. ἄξιον δὲ λοιπὸν ἐφεξῆς καὶ τοῦ δυσσεβεστάτου καὶ παναθλίου παιδὸς αὐτοῦ τὰς ἀθεμίτους διεξελεθεῖν πράξεις ἀνοσιουργότερας καὶ θεομισήτους οὔσας.

2.3 Κόσμου ἔτος #22 σλ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ψλθ', Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος εἰκονομάχος ἐβασίλευσεν ἔτη λέ', ἐκ δεινοτάτου Λέοντος φανείς ποικιλότροπος πάρδαλις καὶ ἐκ σπέρματος ὄφεως ἀσπίς καὶ ὄφις πετόμενος. οὗτος τὴν πατρῶαν βασιλείαν τε καὶ δυσσέβειαν διαδεξάμενος ἐκ θεοῦ πλεῖον δίστατο καὶ τῆς θεομήτορος καὶ πάντων τῶν ἀγίων, κἀντεῦθεν λοιπὸν μαγείαις καὶ ἀσελγείαις καὶ δαιμόνων ἐπικλήσεσι καὶ σπλάγχνων ἀνατομαῖς καὶ ἄλλοις πονηροῖς ἐπιτηδεύμασι κυνηγεσίαις τε καὶ ἵπποδρομίαις σχολάζων ὄργανον ἐπιτήδειον τοῦ Ἀντιχρίστου γέγονεν, ὡς καὶ θεσμὸν καθολικὸν ἐκθέσθαι, μὴ λέγεσθαί τινα τὸ παράπαν ἅγιον, ἀλλὰ καὶ τὰ λείψανα τούτων εὐρισκόμενα διαπτύεσθαι, καὶ μηδὲ πρεσβείαν αὐτῶν ἐξαιτεῖν. "οὐδὲν γάρ" ἔλεγεν "ἰσχύουσι," προσθεὶς ὁ παμμίαρος "μηδὲ τὴν τῆς Μαρίας ἐπικαλείσθω τις πρεσβείαν· οὐ γὰρ δύναταί τι." ἀλλὰ μηδὲ θεοτόκον αὐτὴν ὀνομάζεσθαι. λαβῶν γὰρ ἐν χειρὶ πλήρες χρυσίου βαλάντιον καὶ ὑποδείξας αὐτὸ 2.4 πᾶσιν, ἤρετο τίνας ἄξιον ἐστί· τῶν δὲ "πολλοῦ" εἰπόντων, κενώσας πάλιν τὸ χρυσίον ἤρετο τίνας ἐστὶν ἄξιον, καὶ λέγουσιν "οὐδενός" "οὕτως" ἔφη "καὶ ἡ Μαρία, ἕως μὲν εἶχε τὸν Χριστὸν ἐν αὐτῇ, τετιμημένη ἦν, ἀφ' οὗ δὲ τοῦτον ἀπέτεκεν, οὐδὲν τῶν λοιπῶν γυναικῶν διενήνοχε." φεῖσαι ἡμῶν, κύριε. ἐκ τούτου οὐ μικρά τις ἀθυμία τοὺς Χριστιανοὺς κατέλαβεν, ὥστε παρὰ πάντων μισηθῆναι καὶ Ἀρταβάσδω κουροπαλάτῃ καὶ γαμβρῷ ἐπ' ἀδελφῇ αὐτοῦ προστεθῆναι. ἀδελφῇ αὐτοῦ προστεθῆναι. Ἐξεληθὼν δὲ ὁ Κωνσταντῖνος ἐν τοῖς τοῦ Ὀψικίου μέρεσι κατὰ τῶν Ἀράβων ὑπεβλέπετο κακῶσαι Ἀρτάβασδον, ὄντα ἐν τῷ Δορυλαίῳ. ὁ δὲ τοῦτο γνοὺς κινεῖ κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν μὲν πα τρίκιον Βίσηρον, τὸν συμμύστην Κωνσταντίνου, ῥομφαία ἀνεῖ λεν, ὁ δὲ Κοπρώνυμος φοβηθείς, ἐπιβὰς παριππίου, φεύγει εἰς τὸ Ἀμώριον. δεξιούται δὲ Λογγῖνον στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν μεγάλαις ὑποσχέσεσι, καὶ σώζεται παρ' αὐτοῦ. ἐντεῦθεν μάχαι δεινόταται τοῖς ὑπηκόοις, ἐκατέρων βασιλέων ἀναγορευομένων. εἰσηλθε δὲ Ἀρτάβασδος ἐν τῇ πόλει, καὶ παρευθὺ κατὰ πᾶσαν αὐτὴν τὰς ἱεράς ἀνεστήλωσεν εἰκόνας, ἀνηγορεύθη δὲ παρὰ τῶν θεμάτων βασιλεύς. Ἀναστάσιος δὲ ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης, κρατήσας τὰ τίμια καὶ ζωποια ξύλα, ὤμοσε τῷ λαῷ ὅτι μὰ τὸν προσηλωθέντα ἐν αὐτοῖς, οὕτως μοι εἶπε Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεύς, ὅτι μὴ λογίση υἱὸν θεοῦ εἶναι ὃν ἔτεκε Μαρία, τὸν λεγόμενον Χριστόν, ἀλλὰ ψιλὸν ἄνθρωπον· ἡ γὰρ Μαρία οὕτως αὐ 2.5 τὸν ἔτεκεν ὡς καὶ ἐμὲ ἡ μητῆρ μου Μαρία. καὶ τοῦτο ἀκούσαντες οἱ λαοὶ ἀνέσκαψαν αὐτόν. Τῷ β' ἔτει τέθηκεν Ἰσαμ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός. οὗτος τὴν ἀγιωτάτην ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας ἐπὶ τεσσαράκοντα χρόνους χηρεύουσαν, κωλύοντων τῶν Ἀράβων πατριάρχην γενέσθαι ἐν αὐτῇ, ἔχων τινὰ προσφιλῆ μοναχὸν Σύρον ὀνόματι Στέφανον, ἄγροικον, εὐλαβῆ δὲ μόνον, καὶ εἶπερ θέλοιεν συγχωρηθῆναι αὐτοῖς πατριάρχην ἔχειν, ψηφίσασθαι αὐτόν τὸν Στέφανον. θεὸς θεν τοῦτο νομίσαντες γίνεσθαι χειροτονοῦσιν αὐτόν ἐν τῷ θρόνῳ Θεουπόλεως.

τούτω τῷ ἔτει ἀπέστειλε Κωνσταντῖνος πρὸς Ἰσάμ, ὡσαύτως καὶ Ἀρτάβασδος, συμμαχίαν αἰτοῦντες ἀμφοτέρω. γέγονε δὲ ἀβροχία πολλή καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους, ὡς ἐνωθῆναι ὄρη πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ἔρημον Σαβᾶ, καὶ κώμην ὑπὸ γῆν καταποθῆναι. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Κοσμάς ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὠρθοδόξησεν σὺν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐκ τῆς τῶν Μονοθελητῶν κακοδοξίας. τούτω τῷ ἔτει ἐφάνη σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ. Οὐαλιδὸς δὲ Πέτρον τὸν ἀγιώτατον μητροπολίτην τοῦ Δαμασκοῦ, ὡς ἐλέγχεον τὴν τῶν Ἀράβων καὶ Μανιχαίων κακόνοιαν, ἐγλωσσοτόμησε καὶ ἐξώρισεν εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν, ἔνθα καὶ τελειοῦται μαρτυρήσας ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τρανῶς ἐκφωνήσας τὴν θεῖαν λειτουργίαν. τούτω τῷ ἔτει γεγονόσιν ἐμφύλιοι πόλεμοι οἳ οὐκ ἐγένοντο ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Τῷ γ' ἔτει κατὰ βορρᾶν ἐφάνη σημεῖον, καὶ κόνις κατῆλθεν 2.6 εἰς τόπους. γέγονε δὲ καὶ σεισμός εἰς τὰς Κασπίας πύλας· καὶ ἀνηρέθη Οὐαλιδὸς ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἄρξας ἔτος α', καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς Ἰζίδ ὁ Λειψός. τούτω τῷ ἔτει ὁ Κωνσταντῖνος περᾶ διὰ τῆς Ἀβύδου, καὶ τῷ χερσαίῳ τείχει τῆς πόλεως παρεκάθισε, διέδραμε δὲ καὶ ἕως τῆς χρυσοῦς πόρτης, ἐπιδεικνύων ἑαυτὸν τοῖς ὄχλοις. ὁ δὲ Ἀρτάβασδος ἐξεληθὼν τῆς πόλεως καὶ συμβαλὼν πόλεμον ἠττήθη κατὰ κράτος. τοῦ δὲ Κοπρωνύμου τὰ πλοῖα κρατήσαντος ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πρᾶθῆναι τὸν μόνον τῆς κριθῆς εἰς νομίσματα ἰβ' καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως. τοῦ δὲ λαοῦ θνήσκοντος καὶ ἀπολλυμένου ἠναγκάσθη Ἀρτάβασδος ἀπολύειν αὐτὸν καὶ ἐξέρχεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως. Νικήτας δὲ ὁ υἱὸς Ἀρταβάσδου ἐπισυνάξας λαὸν ἱκανὸν ἦλθεν ἕως Χρυσουπόλεως. καὶ περάσας ὁ Κοπρώνυμος ἐδίωξεν αὐτὸν καὶ καταλαβὼν ἐχειρώσατο. καὶ τοῦτον πεδήσας, ἐλθὼν διὰ τοῦ τείχους, τῷ πατρὶ ἐπεδείκνυσεν. ἄφνω δὲ παραταξάμενος διὰ τοῦ χερσαίου τείχους τὴν πόλιν παρέλαβε, καὶ χειρωσάμενος Ἀρτάβασδον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τοῦτον μὲν σὺν τοῖς δυοῖν αὐτοῦ υἱοῖς ἐτύφλωσε, τὸν δὲ Βακτάγμον χειροκοπήσας ἐν τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισε, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους τῶν προυχόντων ἀνείλε, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσεν. ἵππικὸν δὲ ποιήσας εἰσήγαγε τὸν Ἀρτάβασδον σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις δεδεμένοις ἅμα Ἀναστασίῳ τῷ ψευδωνύμῳ πατριάρχῃ τυφθέντι δημοσίως καὶ ἐπὶ ὄνῳ ἀντιστρόφως καθεζομένῳ. τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ ἐλθοῦσιν ἐξωτικοῖς ἐκέλευσε 2.7 λευσεῖν εἰσερχέσθαι εἰς τοὺς οἴκους καὶ διαρπάζειν τὰς οὐσίας τῶν πολιτῶν. τὸν δὲ ψευδωνύμον πατριάρχην ὡς ὁμόφρονα αὐτοῦ, ἐκφοβήσας καὶ δουλώσας, πάλιν ἐν τῷ θρόνῳ τῆς ἱερωσύνης ἀποκατέστησε. Τῷ δ' ἔτει ἐφάνη κομήτης μέγας κατὰ τὴν Συρίαν, καὶ Μαρουᾶ τῶν Ἀράβων ἐκράτησε, καὶ παρακλήσει τῶν ἐν τῇ ἐσχατιᾷ Χριστιανῶν συνεχώρησε χειροτονηθῆναι Θεοφύλακτον πρεσβύτερον Ἐδεσηνὸν πατριάρχην Ἀντιοχείας, κοιμηθέντος Στεφάνου. καὶ τοῦτον γράμμασι καθολικῶς τιμᾶσθαι παρὰ τῶν Ἀράβων προσέταξε. Τῷ ε' ἔτει ἄδειαν εὐρῶν ὁ Κοπρώνυμος ἐν τῇ ἀνατολῇ ὡς τῶν Ἀράβων πρὸς ἀλλήλους μαχομένων, Γερμανικίαν παραλαμβάνει καὶ ἐπιστρατεύει Δουλιχίαν καὶ Ἀσσυρίαν. προσελάβετο δὲ καὶ τοὺς πρὸς μητρὸς συγγενεῖς, καὶ ἐν Βυζαντίῳ μετώκισε, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ πολλοὺς Σύρους μονοφυσίτας. γέγονε δὲ ἀπὸ 1' Αὐγούστου ἕως 1ε' σκότος ὁμιχλῶδες. Τῷ ἴ' ἔτει ἐγένετο σεισμός μέγας ἐν Παλαιστίνῃ καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Συρίᾳ, μηνὶ Ἰανουαρίῳ εἰς τὴν 1η', ὥρα δ'. καὶ ἀναρίθμητοι μυριάδες τεθνήκασιν, ἐκκλησίαι τε καὶ μοναστήρια πεπτώκασιν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἔρημον τῆς ἁγίας πόλεως. τῷ αὐτῷ ἔτει λοιμώδης θάνατος ἀπὸ Σικελίας καὶ Καλαβρίας ἀρξάμενος οἷον τι πῦρ ἐπινεμόμενον ἐπὶ τὴν Μονεμβασίαν καὶ Ἑλλάδα καὶ τὰς παρακειμένας νήσους ἦλθε δι' ὅλης τῆς 2.8 1δ' Ἰνδικτιῶνος. τῇ δὲ 1ε' ἤρξαντο ἐν τῇ βασιλίδι πόλει αἴφνης ἀοράτως γίνεσθαι ἔν τε τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἱματίοις καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν ἐπίπλοις σταυρία ἐλαιώδη πλεῖστα. ἐγένετο οὖν ἐντεῦθεν τοῖς ἀνθρώποις λύπη καὶ ἀθυμία πολλή τῇ τοῦ τοιοῦτου σημεῖου ἀπορίᾳ.

ἐγένετο δὲ καὶ θεομηνία ποικίλων παθῶν, ἀφει δῶς τοὺς λαοὺς ὀλοθρεύουσα, οὐ μόνον τοὺς ἐν τῇ πόλει ἀλλὰ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ. ἐγένοντο δὲ καὶ φαντασίαι, ὡς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐν ἐκστάσει γινομένους νομίζειν ξένοις τισὶ καὶ βριαροῖς προσώποις συνοδεύειν, καὶ τοὺς ἀπαντῶντας αὐτοῖς ὡς δῆθεν φίλους προσαγορεύοντας καὶ διαλεγομένους. σημειούμενοι δὲ τὰ παρ' αὐτῶν λαλούμενα ἔσχατον ἐξηγοῦντο γινόμενα. ἑώρων δὲ τοὺς αὐτοὺς εἰς οἴκους εἰσερχομένους, καὶ τοὺς μὲν τοῦ οἴκου κρεμῶντας τοὺς δὲ ξίφει τιτρώσκοντας. συνέβαινε δὲ τὰ πλεῖστα τῶν παρ' αὐτῶν λεγομένων γίνεσθαι οὕτως καθὼς ἦδον. τῷ δὲ ἑαρινῷ καιρῷ τῆς πρώτης ἰνδικτίωνος ἐπέτεινε μειζόνως. τῷ δὲ θερινῷ ἔξεκαύθη εἰσάπαξ, ὥστε καὶ ὀλοκλήρους οἴκους κλεισθῆναι παντελῶς, καὶ μὴ εἶναι τοὺς ὀφείλοντας θάπτειν τοὺς νεκρούς, ὥστε μὴ ἔξαρκεῖν τοὺς κραββάτους εἰς τὴν τούτων ἐκκομιδὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ ἀλόγων καὶ διὰ ἀμαξῶν ἐκφέρειν τοὺς τεθνεῶτας, καὶ ἐν τοῖς προτειχί σμασι καὶ προαστείοις καὶ κινστέρναις ἀνύδροις καὶ λάκκοις θάπτεσθαι αὐτούς, ὧν πληρωθέντων τοὺς ἀμπελῶνας καὶ κήπους διέσκαπτον, καὶ μόλις τούτους ἴσχυσαν ἐπικαλύψαι. παντὸς δὲ οἴκου διαφθαρέντος διὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Κοπρωνύμου, πάντα τὸν πλοῦτον τῶν οἰκητόρων τῆς πόλεως εἰσκομίσας ἐν τῷ παλατίῳ 2.9 ἀπέθετο. κατέλαβε δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν στόλος ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Κύπρον, ἔνθα ἦν ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἐπιπεσὼν δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός, καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος κρατήσας, ἄρδην ἀπώλεσε πάντας, τρεῖς μόνους ἐλευθερώσας διὰ τὸ μήνυμα. Τῷ θ' ἔτει καταδιώκεται Μαρουάμ ὑπὸ τῶν Μαυροφύρων τῶν λεγομένων Χρυσαραωνιτῶν, καὶ βαρυτάτου πολέμου κροτηθέντος κτείνεται. τῇ δὲ κε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς γεννᾶται τῷ ἄσε βεῖ Κωνσταντίνῳ υἱὸς ἐκ τῆς Χαζάρας Εἰρήνης, ὃν ἐπωνόμασαν Λέοντα. τῷ αὐτῷ χρόνῳ γέγονε σεισμός ἐν Συρίᾳ καὶ μεγάλη καὶ φοβερὰ πτώσις, ὅθεν αἱ μὲν τῶν πόλεων πόλεων ὀλοκλήρως ἠφανίσθησαν αἱ δὲ μέσως, ἕτεροι ἀπὸ τῶν ὄρεινῶν εἰς τὰ ὑποκείμενα πεδία σὺν τοῖς τείχεσι καὶ τοῖς οἰκίμασιν ὀλόκληροι σώαι μετέστησαν ὡς ἀπὸ μιλίων ἕξ. ἐν Μεσοποταμίᾳ δὲ εἰς μῆκος μίλια δύο ἐρράγη ἡ γῆ, καὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ αὐτῆς ἀνήχθη γῆ λευκοτάτη καὶ ἀμμώδης, ἧς ἐκ μέσου ἀνήλθε ζῶον μουλικὸν ἄσπιλον, λαλοῦν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, προμηνύον ἔθλους ἐπιδρομὴν ἐκ τῆς ἐρήμου κατὰ τῶν Ἀράβων· ὃ καὶ γέγονε. Τῷ δὲ ἐπομένῳ χρόνῳ τῆς δ' ἰνδικτίωνος τῇ ἑορτῇ τῆς πεντηκοστῆς, ἔστεψεν ὁ δυσσεβῆς Καβαλλῖνος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λέοντα εἰς βασιλέα διὰ Ἀναστασίου τοῦ ψευδωνύμου πατριάρχου καὶ σύμφρονος αὐτοῦ. 2.10 Τῷ ι' ἔτει ἐκοιμήθη Θεοφύλακτος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Ἀντιοχείας.

Τῷ ια' ἔτει Κωνσταντῖνος τὴν Θεοδοσιούπολιν παρέλαβεν ἅμα τῇ Μελιτηνῇ, αἰχμαλωτίσας πάντας τοὺς ἐκεῖσε. καὶ προφάσει τοῦ θανατικοῦ προσλαβόμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ Ἀρμενίους καὶ Σύρους αἰρετικούς εἰς τε τὸ Βυζάντιον μετώκισε καὶ τὴν Θράκην· οἱ μὲχρι τοῦ νῦν τὴν αἵρεσιν τοῦ τυράννου διακρατοῦσιν. ὑφ' ὧν καὶ ἐπλατύνθη ἡ αἵρεσις τῶν Παυλικιανῶν. Τῷ ιβ' ἔτει ὁ δυσσεβῆς Ἀναστάσιος, ὁ ἀνίερος, τέθνηκε σὺν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι οἰκτίστῳ πάθει τῷ λεγομένῳ χορδάψῳ, κόπρον διὰ στόματος ἐμέσας, ἀξίαν τίσας δίκην ὑπὲρ τε τῆς κατὰ θεοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου τόλμης. Τῷ ιγ' ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ δυσσεβῆς κατὰ τῶν ἀγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων παράνομον συνέδριον τλη' ἐπισκόπων συνέλεξεν ἐν τῷ τῆς Συρίας παλατίῳ, ὧν ἐξήρχε Θεοδόσιος ὁ υἱὸς Ἀψιμάρου ὁ Ἐφέσου καὶ Παστηλαῖς ὁ Πέργης. οἱ καθ' ἑαυτοὺς τὰ δόξαντα δογματίσαντες, μηδενὸς παρόντος ἐκ τῶν καθολικῶν θρόνων (Ῥώμης φημί καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων) καὶ ἀπὸ ι' τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς ἀρξάμενοι διήρκεσαν ἕως ἡ' Αὐγούστου τῆς αὐτῆς ἰνδικτίωνος. καθ' ἣν ἐν Βλαχέρναις ἐλθόντες οἱ τῆς θεοτόκου πολέμιοι, ἀνήλθε καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλλῖνος ἐν τῷ ἄμβωνι, κρατῶν

Κωνσταντῖνον μοναχόν, ἐπίσκοπον γενόμενον τοῦ Συλαίου· καὶ ἐπευξάμενος ἔφη μεγάλη τῆ 2.11 φωνῇ "Κωνσταντῖνου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πολλά τὰ ἔτη." καὶ μετὰ ταῦτα ἀνῆλθον ἀμφοτέρωθεν ἐν τῷ φόρῳ, καὶ ἐξεφώνησαν τὴν αὐτῶν κακόδοξον αἴρεσιν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἀναθεματίσαντες τὸν ἀγιώτατον Γερμανὸν καὶ Γεώργιον τὸν Κύπρου καὶ Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, ἄνδρας ἀγίους καὶ αἰδεσίμους διδασκάλους. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐζήτησαν οἱ Βούλγαροι πάκτα διὰ τὰ κτισθέντα κάστρα, καὶ τοῦ βασιλέως ἀτιμάσαντος τὸν ἀποκρισιάρχιον αὐτῶν ἐξήλθον ἕως τῶν μακρῶν τειχῶν, καὶ πολλὴν αἰχμάλωσιαν ποιήσαντες ὑπέστρεψαν ἀβλαβεῖς. Τῷ ιθ' ἔτει ὁ βασιλεὺς ἐπεστράτευσεν κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν κλείσουραν Βερεγάβαν, πολλοὺς ἀπολέσας, ὑπέστρεψε μετ' αἰσχύνης. Τῷ κ' ἔτει δοκίτης ἀστήρ ἐφάνη κατὰ τὴν ἑώραν, λαμπρότατος, ἐπὶ ἡμέρας ι', καὶ αὐτῆς πρὸς δύο ἡμέρας κα'. Τῷ κα' ἔτει Ἀνδρέαν τὸν ἀοίδιμον μοναχόν, τὸν λεγόμενον Καλυβίτην, ἐν Βλαχέρναις ἐλέγχοντα αὐτοῦ τὴν ἀσέβειαν ἀπέκτεινε διὰ μαστίγων ὁ Κοπρώνυμος. Τῷ κγ' ἔτει γέγονε ψῦχος μέγα καὶ πικρότατον κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ τὴν ἀνατολὴν καὶ ἄρκτον καὶ δύοσιν, ὥστε τὴν ἄρκτῶν τοῦ Πόντου παραλίαν ἐπὶ ἑκατὸν μίλια τὸ πέλαγος ἀπολιθωθῆναι καὶ ἐπὶ λ' πήχεις τὸ πάθος παγῆναι· οὐδὲν χιονισθέντος ἠϋξήθη ἐπὶ ἄλλας κ' πήχεις, ὥστε συμμορφωθῆναι τὴν θάλασσαν τῆ 2.12 ξηρᾷ, καὶ πεζοπορεῖσθαι ὑπερθεῖν τοῦ κρύους παρά τε ἀνθρώπων καὶ ζῶων ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων τὸ πέλαγος, ἀπὸ τε Ζικχίας μέχρι Δανούβεως καὶ τοῦ Κούφη ποταμοῦ τοῦ Δανάστρεως τε καὶ Δανάπρεως καὶ τῶν Νεκροπύλων καὶ τῆς λοιπῆς ἀκτῆς μέχρι Μεσημβρίας καὶ Μηδείας. τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ τοῦ τοιοῦτου πάγου κατὰ κέλευσιν θεοῦ εἰς πλεῖστα ὄρεοφανῆ τμήματα διαιρεθέντος, καὶ τῆ τῶν ἀνέμων βία ἐπὶ τὸ Ἱερὸν κατενεχθέντος, διὰ τοῦ στενοῦ ἐπὶ τὴν πόλιν ἔφθασεν, καὶ μέχρι τῆς Προποντίδος καὶ τῶν νήσων καὶ Ἀβύδου πᾶσαν τὴν παραλίαν ἐπλήρωσαν, ἐν οἷς ὑπῆρχε καὶ ζῶα ἄγρια τε καὶ ἡμερα τεθνεῶτα. πᾶς δὲ ὁ βουλόμενος ἀπὸ Σοφιανῶν ἕως τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ Χρυσουπόλεως ἕως τοῦ ἀγίου Μάμαντος καὶ τῶν Γαλατῶν ἀκωλύτως ὡς ἐπὶ ξηρᾷ ἐβάδιζον. Ἐν δὲ ἐξ αὐτῶν προσφάξαν τῆ τῆς ἀκροπόλεως σκάλα συνέτριψεν αὐτήν. ἕτερον δὲ τῷ τείχει προσραγὲν τοῦτο μέγαν ἐδόνησεν, ὡς καὶ τοὺς ἐνδοθεν οἰκοῦντας συμματασχεῖν τοῦ σάλου. εἰς τρία δὲ ῥαγὲν ἔζωσε τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν Μαγγάων ἕως τοῦ Βοσπορίου, οὗ τινὸς τὸ ὕψος ὑπερεῖχε τῆς πόλεως. τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ ἀστέρες ἀθρόως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔπιπτον, ὡς λέγει πάντας συντέλειαν εἶναι. αὐχμὸς τε πολὺς γέγονεν ὡς ξηρανθῆναι πηγὰς καὶ ποταμούς. ἅτινα βλέπων καὶ ἀκούων ὁ ἀνόσιος οὐκ ἠσθάνετο μαστίγας εἶναι τοῦ θεοῦ πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν βεβήλων αὐτοῦ καὶ αἰσχίστων πράξεων, ἀλλ' ἀγαγὼν μᾶλλον τὸν πατριάρχην λέγει αὐτῷ "τί ἡμᾶς βλάπτει, εἰ μὴ λέγωμεν τὴν θεο 2.13 τόκον Χριστοτόκον;" ὁ δὲ περιπτυσάμενος αὐτὸν λέγει "ἐλέησον, δέσποτα, μηδὲ εἰς ἔννοιάν σου ἔλθῃ οὗτος ὁ λόγος. οὐχ ὁρᾷς ὅσα στηλιτεύεται καὶ ἀναθεματίζεται Νεστόριος ὑπὸ πάσης τῆς ἐκκλησίας;" καὶ ὁ βασιλεὺς "ἐγὼ μαθεῖν θέλων ἠρώτησα" φησὶν, "ἕως δὲ σοῦ ἔστω ὁ λόγος." οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ἄξια εἰς τὸν χειροτονηθέντα ὑπ' αὐτοῦ πατριάρχην διεπράξατο, ἅτινα μετ' ὀλίγον ἐροῦμεν. Τῷ κδ' ἔτει ἀγάπην δῆθεν ποιήσας μετὰ Παγάνου τοῦ κυρίου Βουλγάρων, ἐξαίφνης ἐξελθὼν τῆς πόλεως καὶ ἀφυλάκτους εὐρὼν τὰς κλεισούρας διὰ τὴν ἀπατηλὴν εἰρήνην, εἰσῆλθεν εἰς Βουλγαρίαν ἕως Τούμτζας, καὶ βαλὼν πῦρ εἰς τὰς αὐλάς αὐτοῦ, μετὰ φόβου ὑπέστρεψε, μηδὲν γενναῖον ποιήσας. Τῷ κε' ἔτει ἐκμανῆς γενόμενος ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς κατὰ παντὸς φοβουμένου τὸν θεόν, Στέφανον τὸν νέον αἰδεσίμῳ ὄντι τοῖς πᾶσι διὰ τὸ ἐν ἀρεταῖς ποικίλαις ἐκλάμπειν (ἐξήκοντα γὰρ χρόνους ἐποίησεν ἐν τῷ βουνῷ τοῦ ἀγίου Αὐξεντίου ἔγκλειστος) ποικίλως τιμωρησάμενος ἀπέκτεινε. πολλῶν δὲ ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν διαβληθέντων

προσκυνεῖν τὰς εἰκόνας διαφόροις τιμωρίαις τούτους ἀνάλωσεν. ὄρκον δὲ καθολικὸν πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ὄντας ἀπήτησεν, εἰκόνι μὴ προσκυνῆσαι τι. μεθ' ὧν καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ψευδώνυμον πατριάρχην ἐπὶ ἄμβωνος ἀνελθεῖν καὶ ὑψώσαντα τὰ τίμια ξύλα ὁμοσαι πεποίηκεν ὡς οὐκ ἔστι τῶν προσκυνούντων τὰς εἰκόνας· καὶ τοῦτον παραυτὰ 2.14 στεφανίτην ἀντὶ μοναχοῦ ἔπεισε γενέσθαι καὶ κρεῶν μεταλαμβά νειν καὶ κιθαρωδῶν ἀνέχεσθαι ἐν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ. ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν ἢ δίκη τοῦτον ταῖς τοῦ μαιφόνου χερσὶ παραδέδωκε. μαθὼν γὰρ ὁ ἀλάστωρ ὅτι ὁ πατριάρχης πολλοὺς ἐπληροφόρησεν εἰπεῖν τὸν βασιλέα πρὸς αὐτὸν ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς ὁ Χριστός, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἔχω θεοτόκον, ἐξεμάνη κατ' αὐτοῦ ὡς τὸ μυστήριον αὐτοῦ θριαμβεύσαντος. καὶ ἐπιθεὶς αὐτῷ πολλὰς πληγὰς ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἐμπτυόμενον καὶ συρόμενον. εἶτα ἀσφαλίσάμενος αὐτὸν ἀποστέλλει πρὸς αὐτὸν πατρικίους, καὶ φησὶ "τί λέγεις ἄρτι περὶ τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ τῆς συνόδου ἧς ἐποιήσαμεν;" ὁ δὲ ματαιωθείς ταῖς φρεσίν, οἷο μένος αὐτὸν πάλιν ἐξευμενίσασθαι, ἀποκριθεὶς εἶπε "καλῶς ἐποίησας τὴν σύνοδον, καὶ καλῶς πιστεύεις." οἱ δὲ ἐπιγελάσαντες εἶπον πρὸς αὐτόν "ἡμεῖς τοῦτο μόνον ἠθέλομεν ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ μισοῦ σου στόματος," καὶ παραχρῆμα ἐξαγαγόντες αὐτὸν ἀπε κεφάλισαν, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔρριψαν εἰς τὸ πέλαγος, ἔνθα πρῶτον ὑπῆρχεν ὁ τῆς ἀγίας Πελαγίας ναός, ὃν ὁ θεομισῆς κατα κλύσας καὶ τάφον καταδίκων ποιήσας ἐκάλεσε τὸ Πελάγιον. ἀντὶ χειροτονεῖ δὲ πατριάρχην Νικήταν εὐνοῦχον καὶ Σθλάβον. ὡσαύτως δὲ καὶ Πέτρον τὸν ἱερὸν καὶ τὸν θεοφόρον Στέφανον τὸν τοῦ Αὐξεντίου μετὰ πολλὰς αἰκίας φονεύσας εἰς τὸ πέλαγος συρέντας ῥιφήναι προσέταξε. πολλοὺς δὲ καὶ ἑτέρους ἄρχοντας καὶ μονα 2.15 χούς διὰ τὰς ἱεράς εἰκόνας δεινῶ θανάτῳ παρέδωκεν. ἐστηλί τευσε δὲ καὶ ἠτίμασε τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν, ἐπὶ ἵπποδρόμου παρακελευσάμενος ἕνα ἕκαστον ἀββᾶν χειροκρατοῦντα γυναῖκα παρέρχεσθαι μέσον τοῦ λαοῦ, οἷς ἐνέπτυνον καὶ ὕβριζον πάντες. ἐστράτευσε δὲ κατὰ Βουλγάρων πεζῆ τε καὶ πλωῖστί, καὶ ἀπέστει λεν ἐπὶ Ἀγχιάλον χελάνδια βχ'. βορρᾶ δὲ πνεύσαντος ἀπώλοντο πάντα πλὴν ὀλίγων, ὑπέστρεψε δὲ ἐν τῇ πόλει ἀδόξως. ἀλλὰ καὶ τὸ τίμιον λείψανον τῆς ἀγίας καὶ πανευφήμου Εὐφημίας ἐβύθισε σὺν τῇ λάρνακι, ὅπερ θεοῦ χάριτι ἐν τῇ νήσῳ τῇ Λήμνῳ εὐπλοῆ σαν ἐγένετο, καὶ πάλιν ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν εὖσε βῶν βασιλέων μετὰ τῆς πρεπούσης τιμῆς ἐπανῆλθεν ἐν τῷ τεμένει αὐτῆς, ὅπερ ὁ τῶν ἐκκλησιῶν ἐχθρὸς, μᾶλλον δὲ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἀρμάμεντον καὶ κοπροθέσιον ἐποίησεν, αὐτοὶ δὲ ἀνα καθάραντες πάλιν καθιέρωσαν. οὗτος ὁ δυσσεβὴς προεβάλλετο στρατηγούς ὁμόφρονας αὐτῷ καὶ τῆς κακίας αὐτοῦ ἐπαξίους ἔργα τας Μιχαὴλ μὲν τὸν Μελισσηνὸν στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, Μι χαὴλ δὲ τὸν Λαχανοδράκοντα εἰς τὴν Θράκην καὶ Μάνην τὸν τῆς κακίας ἐπώνυμον εἰς τὸ βουκελλάριον. μιμησάμενος τοίνυν ὁ Λαχανοδράκων τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ πάντα μοναχὸν καὶ μονα στήριον τοὺς ὑπὸ τὸ θέμα τῶν Θρακησίων ὄντας συνῆξεν εἰς Ἔφε σον, καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς "ὁ βουλούμενος τῷ βασιλεῖ καὶ ἡμῖν πειθαρχεῖν ἐνδυσάσθω στολὴν, καὶ λαβέτω γυναῖκα τῇ ὥρᾳ ταύτῃ. οἱ δὲ τοῦτο μὴ ποιοῦντες τυφλούμενοι εἰς Κύπρον ἐξορισθήσον 2.16 ται." καὶ ἅμα τῷ λόγῳ τὸ ἔργον ἐξετελεῖτο, καὶ πολλοὶ μάρτυ ρες τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεδειχθησαν. οὗτος πάντα τὰ μοναστήρια πέπρακε καὶ πάντα τὰ ἱερά σκεύη καὶ βιβλία καὶ ζῶα καὶ πάσας τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν, καὶ τὰς τιμὰς τούτων εἰσεκόμισε τῷ βασι λεῖ. ὅσα δὲ εὔρε πατερικὰ βιβλία ἢ λείψανα ἀγίων, κατέκαυσε, καὶ αὐτοὺς τοὺς αὐτὰ ἔχοντας ὡς ἀσεβοῦντας ἐκόλαζε καὶ ποικίλως ἀνήρει, καὶ πίσση καὶ ἐλαίῳ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐπιχρίων ὑφήπτε πυρί. εἴ που δέ τις εὐρέθη τὸ τῆς θεοτόκου ὄνομα ἐπιβώμενος ἢ εὐλαβεῖα συζῶν ἢ ὄρκους αἰδούμενος, ὡς ἐχθρὸς τοῦ βασιλέως ἐτιμωρεῖτο. ὥστε ἐν ὅλῳ τῷ ὑπ' αὐτὸν θέματι μὴ εὐρίσκεσθαι τινα ἐν ὀλίγῳ συνέβη μοναχόν. ὁ μαθὼν ὁ

μισάνθρωπος βασιλεύς ἔγραψεν εὐχαριστῶν αὐτῷ ὅτι εὐρόν σε ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιεῖς πάντα τὰ θελήματά μου. τοῦτον μιμησάμενοι καὶ οἱ λοιποὶ τὰ ὅμοια διεπράττοντο. ὁ δὲ Κοπρώνυμος τὰ εἰς δόξαν θεοῦ καὶ καταφυγὴν τῶν σωζομένων μοναστήρια τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ στρατιώταις ἐδίδου, καὶ τὸ μοναχικὸν τάγμα ἐξαφανίσαι ἐσπούδαζε. τῷ αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης τὰς ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτῳ τοῦ πατριαρχείου εἰκόνας διὰ ψηφίδων οὕσας ἔξεσε, καὶ τὰς λοιπὰς εἰκόνας τὰς ἐν ὄλῳ τῷ πατριαρχείῳ. τῷ κη' ἔτει ἔστειψε τὴν αὐτοῦ γυναῖκα Εὐδοκίαν τρίτην οὕσαν Ἀγούσταν, καὶ τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς Χριστοφόρον καὶ Νικηφόρον ἐποίησε Καίσαρας, τοῦ πατριάρχου ποιήσαντος εὐχὴν. 2.17 τῷ κθ' ἔτει ἐγένετο καταλλαγὴ εἰς Συρίαν, ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον. τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθεν Εἰρήνη ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἐστὲ φθῆ ἐν τῷ ἀγίῳ στεφάνῳ πρὸς γάμον Λέοντι βασιλεῖ τῷ υἱῷ τοῦ Κοπρωνύμου. τῷ λβ' ἔτει εἰσήλθεν ὁ Φαδάλ εἰς Ῥώμην, καὶ ἔλαβεν αἶχμαλώτους φ'. τούτῳ συναντήσαντες οἱ Μοψουεστεῖς τῶν μὲν Ἀράβων χιλίους ἀπέκτειναν, τὴν δὲ αἰχμαλωσίαν ἔλαβον. τῷ λγ' ἔτει ἐκίνησε Κωνσταντῖνος στόλον κατὰ Βουλγάρων, καὶ ποιήσας εἰρήνην ὑπέστρεψε. καὶ τῶν Βουλγάρων δώδεκα χιλιάδας πεμπόντων εἰς Βερζητίαν, ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξελθὼν εἰς τὴν λεγομένην Λιθοσωραίαν ἐπέπεσεν αὐτοῖς, καὶ πάντας ἀνελὼν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν. τοῦτον τὸν πόλεμον ὠνόμασεν εὐγενῆ ὡς μηδενὸς σφαγέντος Χριστιανοῦ. ὁ δὲ τῆς Βουλγαρίας κύριος Ἐλέριχος, γνούς ὅτι ἐκ τῶν οἰκείων αὐτοῦ προδίδεται, γράφει τῷ βασιλεῖ "βουλὴν ἔχω τοῦ φυγεῖν καὶ ἐλθεῖν πρὸς σε· πέμψον οὖν μοι λόγον ἀπαθείας, καὶ τίνας ἔχεις φίλους ὧδε, ἵνα θαρρήσω αὐτοῖς καὶ συνδράμωσί μοι." ὁ δὲ κοῦφος ὢν καὶ ἀνόητος συνυπήχθη τῇ ἀπάτῃ τοῦ Βουλγάρου, καὶ γράφει αὐτῷ, κάκεῖνος μαθὼν πάντας ἀπώλεσεν. ὅπερ ὁ Κοπρώνυμος ἀκούσας τὴν γενειάδα αὐτοῦ ἐξέτιλε. τῷ λε' ἔτει ἐκστρατεύει Κωνσταντῖνος κατὰ Βουλγάρων, καὶ θεηλάτῳ ὀργῇ κατὰ τῶν σκελῶν ἀνθρακωθεὶς καὶ πυρετῷ λάβρω 2.18 καὶ διακαεῖ συσχεθεὶς κατὰ τὴν Ἀρκαδιούπολιν ὑπέστρεψεν ἐγκλίβιος. καὶ ἐλθὼν ἐν Σηλυβρία καὶ διαπλωϊσάμενος μέχρι τοῦ Στρογγύλου καστέλλου θνήσκει ψυχῇ καὶ σώματι, βῶν καὶ λέγων ὅτι ζῶν πυρὶ ἀσβέστῳ παρεδόθη διὰ τὴν θεοτόκον Μαρίαν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν τιμάσθω καὶ ἀνυμνεῖσθω ὡς θεοτόκος ἀληθῆς οὕσα. τελευτῶν δὲ καὶ διατυπούμενος ἔλεξε τάδε "σώζου ὁ ναὸς ὁ μέγας ἢ ἁγία σοφία· σώζου ὁ ναὸς τῆς παναγίας θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν· σώζου ὁ ναὸς τῆς θεοτόκου ἐν τοῖς Χαλκοπρατίοις· σώζου ὁ ναὸς τῶν ἀγίων ἀποστόλων· σώζου πόλις καὶ σύγκλητος· σώζου υἱέ μου βασιλεῦ· σώζου καὶ σὺ Θεόφανες, τὸ μέγα μου μυστήριον."

Μετὰ γοῦν τὸ παρελθεῖν τὸ πένθος λέγει πρὸς Θεοφάνην ὁ βασιλεὺς "τί ἐστὶ τὸ μέγα μυστήριον τοῦ πατρός μου, ὃ σὺ μόνος γινώσκεις;" ὁ δὲ εἶπε "τάχα ἐν μεταμέλῳ γέγονεν ὁ πατήρ σου, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς ἐμὲ ἐφθέγγετο, ἵνα φανερώσω ἅπερ μυστικῶς ἐποίησαμεν· φ' γὰρ κεντηνάρια ἐχώσαμεν εἰς τινὰ τόπον, λόγῳ τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν Καισάρων καὶ νωβελισίμων." καὶ ἀποστείλας Λέων ἔλαβε πάντα, μηδὲν αὐτοῖς καταλιπὼν. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ τεθὲν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, ἐν ταῖς ἡμέραις Μιχαὴλ υἱοῦ Θεοφίλου βουλῇ καὶ παραινεῖσι τοῦ Καίσαρος ἀπαχθὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Ἀμαστριανοῦ ἐκαύθη. τὸν δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχεν Ἀναστάσιος, καὶ μετὰ τοῦτον Κωνσταντῖνος ὁ ἀποκεφαλισθεὶς, καὶ τρίτος Νικήτας, πάντες αἰρετικοί. 2.19 Λέων ὁ ἐκ τῆς Χαζάρων υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ε'. τούτῳ τῷ α' ἔτει προσέφυγε Τελλέριγος ὁ τῶν Λογγηβάρδων ῥῆξ τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ πόλει· ὃν προσδεξάμενος ἐξευμενίσασατο δώροις. ἔδοξε δὲ πρὸς ὀλίγον ὁ βασιλεὺς εὐσεβεῖν φίλος τε εἶναι τῆς θεοτόκου καὶ τῶν μοναχῶν· ὅθεν καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις μοναχὸς προεβάλλετο μητροπολίτας. στέφει δὲ Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῇ αἰτήσει τοῦ στρατοῦ. τῷ β' ἔτει προσέφυγε

Πελλήριγος ὁ κύριος τῶν Βουλγάρων τῷ βασιλεῖ. καὶ ποιήσας αὐτὸν πατρίκιον ζεύγνυσι τῇ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εἰρήνης ἑξαδέλφῃ, καὶ δεξάμενος αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας μεγάλως καὶ ἠγάπησε καὶ ἐδόξασε. Τῷ γ' ἔτει ὁ στρατὸς τῶν Ῥωμαίων εἰς Γερμανίκειαν ἀπελθὼν αἰχμαλώτευσεν Σύρους Ἰακωβίτας πλῆθος πολὺ· οὓς ἐνώκει σεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Θράκην. Τῷ ε' ἔτει τέθνηκε Νικήτας πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ἀπὸ Σθλάβων εὐνοῦχος, καὶ προχειρίζεται Παῦλος ὁ τίμιος ἀναγνώστης Κύπριος. τῇ δὲ μέσῃ ἑβδομάδι τῶν νηστειῶν εὗρεν ἐν τῷ προσκεφαλαίῳ Εἰρήνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰκόνας δύο, ἃς θεωρήσας καὶ ἀνακρίνας εὗρεν ὅτι ὁ παπίας τοῦ παλατίου εἰσεκόμισεν αὐτάς καὶ τινες ἄλλοι τῶν πριμικηρίων· οὓς βασιλεὺς πλείσταις καὶ τιμωρίαις καθυπέβαλε. τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ Εἰρήνην σφοδρῶς ἐπιπλήξας ἐξουδένωσεν εἰπὼν "οὕτως ὡμο 2.20 σας τῷ πατρί μου τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τῶν φρικτῶν καὶ ἀχράντων τῆς πίστεως μυστηρίων;" αὐτὴ δὲ δισχυρίσατο μὴ ἐωρακέναι αὐτάς. αὐτὸς οὖν ἀπόσωτο αὐτήν, μὴ ἐγνωκῶς αὐτήν ἔτι. λιθομανῆς δὲ λίαν ὑπάρχων ἠράσθη τοῦ στέμματος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὅπερ ἦν Ἡρακλείου· καὶ λαβὼν ἐφόρεσεν αὐτὸ καὶ προῆλθεν. ὑποστραφέντος δὲ ἀπηνθρακώθη δεινῶς ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, καὶ σφοδροτάτῳ πυρετῷ συνεχόμενος κακὴν κακῶς τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξε, τῆς ἱεροσυλίας κομισάμενος τὰ ἐπίχειρα. Κόσμου ἔτος #22 σογ', τῆς θείας σαρκώσεως ψοθ'. Κωνσταντῖνος σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εἰρήνῃ ὀρθόδοξοι ἐβασίλευσαν ἔτη ι'. τούτῳ τῷ ἔτει ἡ εὐσεβεστάτη Εἰρήνη ἅμα τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ θεόθεν παραδόξως τὴν βασιλείαν ἐγχειρίζεται. μετὰ δὲ μ' ἡμέρας τινὲς τῆς συγκλήτου ἠθέλησαν προβαλέσθαι Νικηφόρον τὸν ἀπὸ Καισάρων εἰς βασιλέα· οὓς κρατήσασα ἡ βασιλὶς ἔτυψε καὶ ἐξώρισε. τοὺς δὲ ἀνδραδέλους αὐτῆς Καίσαρας καὶ νωβὲ λισσίμους ὄντας ἀποκείρασα ἱερατεῦσαι καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ πεποίηκε τῇ ἑορτῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως· ἐν ἧ καὶ προελθοῦσα σὺν τῷ υἱῷ δεκαετεί ὑπάρχοντι προσήνεγκε τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀρθὲν στέμμα, ἐπικαλλώπισασα διὰ μαργάρων. τῷ αὐτῷ χρόνῳ οἱ Ἄραβες μετὰ Ῥωμαίων συμβαλόντες ἠττῶνται. ἄρχεται δὲ ἡ εὐσέβεια καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ πλατύνεσθαι, καὶ πᾶν ἀγαθὸν σωτηριῶδες ἐφανεροῦτο. τότε καὶ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας τὸ λείψανον, ὅπερ ἀένναον μύρον βλύζον διετέ 2.21 λει, ἀπὸ τῆς Λήμνου ἢ Θεοφιλῆς Εἰρήνῃ ἐκόμισε, καὶ τὸν πλησίον τοῦ ἵπποδρόμου ναὸν αὐτῆς περικαθάρασα ἐκεῖ αὐτὸ κατέθετο. ταῦτα δὲ γέγονεν, ὡς ἂν θαυμαστωθῇ ὁ θεός, οὐκ ἐν δυνάμει ἀνδρῶν καὶ συνέσεως περιουσία, ἀλλ' ἐν ἀσθενείᾳ γυναικὸς μετὰ παιδὸς ὀρφανοῦ καθαιρούσης τὴν ἄμετρον κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ δυσσέβειαν. τούτῳ τῷ ἔτει ἐν τοῖς μακροῖς τείχεσι τῆς Θράκης ἀνθρωπὸς τις ὀρύσσων εὔρε λάρνακα, καὶ ταύτην ἀποκαθάρασα καὶ ἀποσκεπάσας εὗρεν ἄνδρα κείμενον μέγαν καὶ γράμματα ἐγκεκολαμμένα ἐν τῇ λάρνακι περιέχοντα "Χριστὸς μέλλει γεννᾶσθαι ἐκ παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης πάλιν, ὦ ἦλιε, ὄψει με. Τῷ β' ἔτει ἀπέστειλεν Εἰρήνη πρὸς Κάρουλον τὸν Ῥῆγα Φραγγίας, καὶ ἐνυμφεύσατο τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἐρυθρῶ λεγομένην Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ αὐτῆς. καὶ γενομένων συμφώνων καὶ ὄρκων κατελείφθη Ἐλισσαῖος ὁ εὐνοῦχος καὶ νοτάριος εἰς τὸ διδάξαι αὐτήν τὰ τε τῶν Γραικῶν γράμματα καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ παιδεῦσαι αὐτήν τὰ ἥθη τῆς Ῥωμαίων βασιλείας. Τῷ γ' ἔτει εἰρηνεύσασα Εἰρήνη μετὰ τῶν Ἀράβων ἀποστέλλει Σταυράκιον πατρίκιον καὶ λογοθέτην κατὰ τῶν Σθλαβίνων· ὃς καὶ κατελθὼν ὑπέταξε πάντας καὶ ὑποφόρους ἐποίησε τῆς βασιλείδος. ἐλθὼν δὲ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα λαβὼν ἤγαγε τῇ βασιλίδι. 2.22 Τῷ δ' ἔτει Παῦλος ὁ ὄσιος καὶ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀσθενήσας κατέλιπε τὸν θρόνον καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Φλώρου ἀπεκάρη. ἔρχεται οὖν πρὸς αὐτὸν βασίλισσα λυπούμενη, καὶ φησὶ "τί τοῦτο

ἐποίησας;" ὁ δὲ μετὰ θρήνων ἔφη "εἶθε μηδὲ ἐκάθισα ἐν τῷ τῆς ἱερωσύνης θρόνῳ, τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ τυραννουμένης καὶ ἐσχισμένης ἐκ τῶν λοιπῶν καθολικῶν θρόνων καὶ ἀναθεματιζομένης. καὶ ἐὰν μὴ σύνοδος γένηται οἰκουμενικὴ καὶ τὰ ἐν μέσῳ σφάλματα διορθωθῆ, οὐκ ἔχετε σωτηρίαν." ἡ δὲ εἶπεν αὐτῷ "καὶ ἵνα τί ὑπέγραψας ἐν τῷ χειροτονεῖσθαι σε τοῦ μὴ προσκυνεῖν εἰκόνας;" ὁ δὲ ἔφη "καὶ διὰ τοῦτο θρηνῶ καὶ πρὸς μετάνοιαν καταφεύγω, δεόμενος τοῦ θεοῦ ἵνα μὴ ὡς ἱερέα με κολάσῃ, σιγὴ σαντα ἕως τοῦ νῦν καὶ μὴ κηρύξαντα τὴν ἀλήθειαν τῷ φόβῳ τῆς μανίας ὑμῶν." ἐν τούτοις ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ. ἔκτοτε οὖν ἦρξατο λαλεῖσθαι ὁ περὶ τῶν ἀγίων εἰκόνων λόγος παρρησίᾳ ὑπὸ πάντων. Τῷ ε' ἔτει συναγαγοῦσα ἡ βασιλις Εἰρήνη πᾶσαν τὴν σύγκλητον καὶ τὸν λαὸν ἐζήτησε τίς γενήσεται πατριάρχης, καὶ πάντες ἐξεφώνησαν Τάρασιον τὸν ἀσηκρηῆτις. ὁ δὲ παρρητεῖτο, τὴν τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν προβαλλόμενος διχοστασίαν, καὶ σύνοδον ἐξαιτῶν γενέσθαι. τῆς δὲ βασιλίσσης καὶ τοῦ λαοῦ τοῦτο κατανευσάντων, τῇ κε' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς ἡ' ἰνδικτίωνος χειροτονεῖται ὁ ὄσιος πατὴρ ἡμῶν Τάρασιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀποστείλας ἐν Ῥώμῃ τὰ συνοδικὰ καὶ τὸν λίβελλον τῆς πίστεως αὐτῶν ἀπεδέχθη παρὰ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ. 2.23 Τῷ ε' ἔτει συνόδου κηρυχθείσης ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀγίων ἀποστόλων συνηθροίσθησαν καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ διαβόλου, καὶ μετὰ ξιφῶν εἰσελθόντων σὺν αὐτῷ ἐταράχθησαν καὶ ὑπέστρεψαν. Τῷ ζ' ἔτει ἠνοίχθη ἐν Νικαίᾳ ἡ καθολικὴ. τῇ δὲ θ' τοῦ Σεπτεμβρίου ἡμέρᾳ α', ὥρα ε', ἐκλειψις γέγονεν ἡλίου μεγίστη. Τῷ δὲ ἡ' ἔτει, παρελθόντων ἀπὸ τῆς ἑσπερινῆς συνόδου χρόνων ρκβ', γέγονεν ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικὴ ζ' σύνοδος, καὶ ἀπέλαβεν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία διὰ Ταρασίου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου τὸν ἀρχαῖον κόσμον αὐτῆς, συνελθόντων πατέρων ἐν Νικαίᾳ τὸ δευτέρον τν', οἱ τὰς εἰκόνας σὺν τῷ σταυρῷ διορίσαντες προσκυνεῖσθαι, οὐδὲν καινὸν δογματίσαντες ἀλλὰ τὰ τῶν ἀγίων καὶ μακαρίων πατέρων δόγματα ἀσάλευτα φυλάττεσθαι, καὶ τὴν νέαν αἴρεσιν ἀποκηρύξαντες, τοὺς τρεῖς ψευδωνύμους πατριάρχας ἀνεθεμάτισαν, Ἀναστάσιον φημί καὶ Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Νικήταν εὐνοῦχον. ὑπέγραψε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν τῷ τόμῳ, καὶ εἰρήνευσεν ἡ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία, εἰ καὶ ὁ ἐχθρὸς τὰ ἑαυτοῦ ζιζάνια ἐν τοῖς ἰδίῳις ἐργαταῖς σπεῖρειν οὐ παύεται. ἀλλ' ἡ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία τῇ αὐτοῦ χάριτι πάντως πολεμουμένη νικᾷ. Τῷ θ' ἔτει λύσασα ἡ βασιλις Εἰρήνη τὴν πρὸς τοὺς Φράγγους συναλλαγὴν ἤγαγε κόρην ἐκ τῶν Ἀρμενικῶν ἀπὸ Ἀμνείας, ὀνόματι Μαρῖναν, καὶ ἔζευξεν αὐτὴν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ αὐτῆς μὴ θέλοντι, καὶ ἐποίησε τοὺς γάμους. Τῷ ι' ἔτει γέγονε σεισμὸς φοβερώτατος. φθόνῳ δὲ τινες φερόμενοι τῶν προσφιλῶν Εἰρήνης, καὶ βουλόμενοι οὗτοι τὰ πρᾶ 2.24 γματα διοικεῖν, συνέβαλον τὴν μητέρα κατὰ τοῦ υἱοῦ, πείσαντες αὐτὴν ὡς οὐκ ἔστιν ὠριμένον παρὰ θεῷ κρατῆσαι τὸν υἱὸν σου· σὴ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία. αὕτη δὲ ὡς ἄτε γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα, στέργουσα δὲ καὶ τὸ φίλαρχον, ἐβεβαιώθη τῷ νοί οὕτως εἶναι. ὁ γοῦν βασιλεὺς εἰκοσαετῆς ὢν καὶ ῥωμαλέωτατος πάνυ καὶ ἰκανὸς ἐν τοῖς πολέμοις ἐλυπεῖτο μηδενὸς ἐξουσιάζων, καὶ ἐμελέτα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. ἡ δὲ τοῦτο μαθοῦσα παρὰ τοῦ Σταυρακίου, τοὺς μὲν οἰκείους ἀνθρώπους αὐτοῦ πάντας τύψασα ἐξώρισε, τὸν δὲ μάγιστρον καὶ Θεόδωρον πατρίκιον τὸν Καμουλιανὸν καὶ ἐτέρους τῶν ἐν τέλει ἐξώρισε ἐν Καϊστορίᾳ. τὸν δὲ υἱὸν αὐτῆς πολλὰ λοιδορήσασα ἀπρόϊτον ἐποίησεν ἐφ' ἡμέρας ἰκανάς. πάντα δὲ τὸν στρατὸν καὶ πάντας τοὺς ἐν τέλει ὁμόσαι πεποίηκεν ὅτι ἕως οὗ ζῆς, οὐ καταδεξόμεθα τὸν υἱὸν σου κρατῆσαι.

Ἀρμενιοὶ δὲ μόνοι τοῦτο οὐ κατεδέξαντο, ἀλλὰ Κωνσταντῖνον καὶ Εἰρήνην ὡς ἐξ ἀρχῆς εὐφύημον, τοῦ διαβόλου τὴν τοιαύτην ἐπιπορκίαν καὶ ἄρνησιν ὑποβάλλοντος τοῖς ἀνθρώποις. συναχθέντες δὲ οἱ θεματικοὶ ἐν τῷ Ἀτρώᾳ πάντες κοινῇ γνώμῃ ἐζήτησαν Κωνσταντῖνον βασιλέα. φοβηθεῖσα δὲ ἡ Εἰρήνη τὸ ὄρημα

τοῦ λαοῦ ἀπέλυσεν αὐτόν. καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν μητέρα τούτου ἀπεκήρυξαν, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον αὐτοκράτορα εὐφήμησαν. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει πάντας τοὺς οἰκειακοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν Σταυράκιον δεῖρας καὶ κουρεύσας ἐξώρισε, τὴν δὲ μητέρα αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀπαθείας αὐτῆς ἐκάθισεν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ 2.25 Ἐλευθερίου, ὃ αὐτὴ ὤκοδόμησεν, ἐν ᾧ τὰ πλεῖστα χρήματα κατέκρυπεν. ἐγένετο δὲ ἐμπρησμός, καὶ ἐκάυθη ὁ τε τρίκλινος τοῦ πατριαρχείου, ὁ λεγόμενος Θωμαίτης, καὶ αἱ ὑποκάτω αὐτοῦ κα μάραι, ἔνθα ἀπέκειτο τὰ σχέδη πάσης γραφῆς, ἃ ἠρμήνευσεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. καὶ διήλθεν ἡ φλόξ ἕως τοῦ μι λίου καὶ τοῦ κοιαιστωρείου πανταχόσε ἐπινεμομένη, ἕως οὔ πάντα κατέκαυσεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξῆλθε κατὰ Βουλγάρων, καὶ τοὺς νικήσας ὑπέστρεψεν. ὡσαύτως καὶ ἐν Ταρσῶ μετὰ στρατοῦ πολλοῦ ἀπῆλθε κατὰ Ἀράβων, καὶ αἰχμαλωτίσας πολλοὺς ὑπέστρεψε. παρακληθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς καὶ πολλῶν τῶν ἐν τέλει αὐτῆς ἀναγορεύει αὐτήν, καὶ εὐφημεῖσθαι ὡς ἐξ ἀρχῆς διεκελεύσατο. πάντων δὲ πειθαρχούντων μόνοι οἱ Ἀρμενιοὶ στασιάζουσι, καὶ ἐπιζητοῦσιν Ἀλέξιον τὸν Μωσηλέ. τοῦτον οὖν καὶ διὰ ταύτην τὴν ζήτησιν, καὶ διὰ τὸ λέγειν τινὰς ὡς μέλλει βασιλεύειν, δεῖρας καὶ κουρεύσας ἐφυλάκισε. Τῷ β' ἔτει ἐπιστρατεύει κατὰ Βουλγάρων, καὶ συναντήσας Καρδάμη τῷ κυρίῳ Βουλγάρων, πλῆθος λαοῦ καὶ ἀρχόντων ἀποβαλὼν καὶ τὴν κόρτην καὶ πᾶσαν τὴν ὑπουργίαν καὶ τοὺς ἵππους, μόλις αὐτὸς διαφυγὼν εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει. τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ ἐκ συκοφαντίας τινῶν ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι ἐκτυφλοῖ Νικηφόρον καὶ Χριστοφόρον τοὺς θεῖους αὐτοῦ, υἱοὺς Κωνσταντίνου τοῦ πάππου αὐτοῦ. Χριστοφόρον δὲ ἄλλον καὶ Νικήταν Ἄνθιμον καὶ Εὐδόκιμον ἐγλωσσοκόπησε, καὶ Ἀλέξιον τὸν 2.26 Μωσηλέ ἐτύφλωσεν. ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν ἢ τοῦ θεοῦ δίκη ἀνεκδική τους αὐτοὺς εἶασε· μετὰ γὰρ ε' ἔτη τῷ αὐτῷ μηνὶ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τυφλοῦται ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος. ὑποτάξας δὲ καὶ τοὺς Ἀρμενιοὺς πολέμῳ, τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἐποινάλισεν, ἐπιγράψας εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν μέλανι κεντητῷ "Ἀρμενιοὺς ἐπίβουλος" οὕτως καὶ ἐξώρισε ἐν τε Σικελίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς νήσοις. μισήσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μαρίναν ὑποβολῆ τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς, ἐφιεμένης τῆς ἀρχῆς, πρὸς τὸ μισηθῆναι αὐτὸν (ἔσχε γὰρ ὁ βασιλεὺς πονηρὰς ὑπολήψεις κατὰ τῆς Μαρίνης) πείθει αὐτήν γενέσθαι μοναχὴν. ἔστειψε δὲ Θεοδότην κουβικουλαρίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἣ καὶ ἐμνηστεύθη παρανόμως. ἐπὶ τούτοις τοῦ πατριάρχου Ταρασίου ἀντιπίπτοντος δηλοῖ αὐτῷ Κωνσταντῖνος "εἰ μὴ τοῦτο γένηται, τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων ἀνοίγω." ὅθεν ὁ πατριάρχης φοβηθεὶς εἶασεν αὐτόν, εἰπὼν πρὸς πολλοὺς ὅτι οὐ καταλύσει τὸν βίον εἰρηνικῶς. καὶ ἐποίησε τὸν γάμον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἡμέρας δ'. ἀπέσχισαν δὲ τοῦ πατριάρχου τῆς κοινωνίας ὁ τοῦ Στουδίου ἡγούμενος καὶ λοιποὶ διὰ τὸν παράνομον γάμον τοῦ βασιλέως. εἰς οὓς καὶ πολλὰς θλίψεις εἰργάζετο ὁ βασιλεὺς· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ὑπερησπίζετο αὐτῶν. Τῷ ἔτει Καρδάμης ὁ κύριος Βουλγάρων ἔγραψε τῷ βασιλεὶ "ἡ τέλεσόν μοι πάκτα, ἢ ἔρχομαι ἕως τῆς χρυσοῦς πόρτης." ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν αὐτῷ εἰπὼν ὅτι οἷα δὴ πρέπει σοι πάκτα 2.27 ἀπέστειλα. γέρων δὲ εἶ, καὶ οὐ θέλω κοπωθῆναί σε ἕως τῶν ὠδῶν, ἀλλ' ἐγὼ ἔρχομαι πρὸς σέ, καὶ εἴ τι κρίνει ὁ θεός, συναθροίσας δὲ ὁ βασιλεὺς λαὸν ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ καὶ ἐδίωξεν αὐτόν ἕως εἰς τὰ ἴδια. Τῷ ζ' ἔτει ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Προύσῃ θερμῆσαι, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ἐτέχθη τῷ βασιλεὶ υἱός, ὃν ἐπωνόμασε Λέοντα. ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν πάντας τὴν μητέρα αὐτοῦ σὺν τῇ βασιλικῇ πάσῃ τάξει καὶ τοῖς ἄρχουσι, καὶ ὑποστρέφει δρομαῖος ἐπὶ τὴν πόλιν. εὐροῦσα δὲ ἄδειαν ἢ τούτου μήτηρ πάντας ὑποσύρει τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας πρὸς τὸ καθελεῖν τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ μονοκρατορῆσαι. καὶ δὴ παραγενόμενον ἐν τῷ παλατίῳ, τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ παρούσης, ἀπέκλεισαν αὐτόν

οί μεγιστᾶνες ἐκ συμβουλῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐν τῇ πορφύρᾳ ἐν ἧ ἔγεννήθη, καὶ ἐκτυφλοῦσιν αὐτὸν δεινῶς καὶ ἀνιάτως πρὸς τὸ τεθνάναι τῇ γνώμῃ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. ἐσκοτίσθη δὲ ὁ ἥλιος τότε ἐπὶ ἡμέρας ἰζ' καὶ οὐκ ἔδωκε τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ, ὡς πάντας λέγειν ὅτι διὰ τὴν τοῦ βασιλέως τύφλωσιν τοῦτο ἐγένετο· τοιοῦτον γὰρ σκότος ἐγένετο ὥστε καὶ τὰ πλοῖα πλανᾶσθαι. ἀλλ' ὄρα καὶ τὰ τοῦ θεοῦ ἀνεξερεύνητα κρίματα· μετὰ γὰρ ἑ' ἔτη τῷ αὐτῷ μηνὶ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἧ ἀπετύφλωσε τοὺς θεοὺς αὐτοῦ, τυφλοῦται καὶ αὐτός. ἐκράτησε δὲ Εἰρήνη ἡ μήτηρ αὐτοῦ μόνη ἔτη ἑ'. ἐστασίασαν δὲ οἱ ἀνδράδελφοὶ αὐτῆς, οὓς καὶ ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· οἱ κάκεισε βουλευσάμενοι περὶ βασιλείας παρὰ τῶν ἐντοπίων ἀνηρέθησαν, καὶ ἠφανί 2.28 σθη τὸ τοῦ μιανοῦ Κοπρωνύμου ἅπαν γένος. τῇ δὲ δευτέρᾳ τοῦ ἀγίου πάσχα ἀπελθοῦσα ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῇ κατὰ τύπον γενομένη προελεύσει εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, δειλῆς προῆλθεν ἐν ὀχῇ ματι χρυσῶ, ἐποχουμένη τέσσαρσιν ἵπποις, κρατουμένη ὑπὸ πατρικίων, ῥίψασα ὑπατεῖαν ἐν τῇ μέσῃ πολλήν. τῷ γ' ἔτει Σταυράκιος τυραννίδα ἐμελέτησεν, ὅπερ μαθοῦσα ἡ βασίλισ ἐθέσπισε μὴ προσπελάζειν τινὰ Σταυρακίῳ· ὁ δὲ τῇ λύπῃ καταπονηθεὶς, αἷμα ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀναγαγὼν, τέθηκε. τῷ δ' ἔτει ἡ εὐσεβὴς Εἰρήνη τοῖς Βυζαντίοις τοὺς πολιτικούς ἐχαρίσατο φόρους, τῆς δὲ Ἀβύδου καὶ τοῦ Ἱεροῦ τὰ κομμέρκια ἐκούφισε. τῷ ἑ' ἔτει στάσιν κατὰ τῆς βασιλείας οἱ ἀνατολικοὶ ἐμελέτησαν. ἔφθασαν δὲ ἀπὸ Καρούλου τοῦ στεφθέντος βασιλέως Ῥώμης παρὰ Λέοντος τοῦ πάπα ἀποκρισιάριοι πρὸς τὴν εὐσεβεστάτην Εἰρήνην, αἰτούμενοι ζευχθῆναι αὐτὴν τῷ Καρούλῳ πρὸς γάμον καὶ ἐνῶσαι τὰ ἔωα καὶ τὰ ἐσπέρια· ἣτις ὑπήκουσεν ἄν, εἰ μὴ Ἀέτιος ἐκώλυσε, τὸ κράτος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν σφετεριζόμενος. ἡ βασίλισ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φρονίμως καὶ συνετῶς διώκησε πράγματα καὶ ὡς ἄν τις εὖξαιτο, μόνην δὲ ταύτην ἔσχεν αἰτίαν, τὴν ἔκπτωσιν καὶ τύφλωσιν τοῦ δυστυχεστάτου υἱοῦ αὐτῆς, καίτοι ζῆλον θεῖον ἔχουσα καὶ πίστιν ὀρθόδοξον. τὴν τε γὰρ ἁγίαν ἐβδόμην σύνοδον καὶ τὴν τῶν ἱερῶν εἰκόνων προσκύνησιν αὕτη παρε 2.29 σκέυασε, καὶ πολλὰ αὐτῆς καὶ μυρία τὰ κατορθώματα. αὕτη καὶ τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ Βέρροϊαν ἔκτισεν, Εἰρηνόπολιν μετονομάσασα. ἔκτισε δὲ καὶ τὴν Ἀγχιάλον. ἀλλ' ὁ πολὺς τῶν εὐνοῦχων ἐσμός καὶ οἱ τούτων ἐξέχοντες, ὃ τε Σταυράκιος καὶ ὁ Λέων ὁ Κλόκας πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι, τῆς βασιλείας ταύτην ἀπεγύμνωσαν, καὶ Νικηφόρον ἀντ' αὐτῆς ἐπὶ τῶν θρόνων βασιλέα καθίδρυσαν. οὕτως αἱ τῶν κακίστων εὐνοῦχων βουλαὶ τοὺς οἰκείους δεσπότας καὶ εὐεργέτας διαλυμαίνονται, ὥστε Χρυσάοριον τὸν πάλαι θαυμασιώτατον εἰπεῖν πρὸς τινὰ τῶν μεγάλων ὅτι εἰ μὲν ἔχεις εὐνοῦχον, φόνευσον, εἰ δ' οὐκ ἔχεις, ἀγόρασον καὶ φόνευσον. ἐκβάλλει τοίνυν Εἰρήνην ὁ Νικηφόρος σπουδῆ Λέοντος τοῦ Κλόκα καὶ Νικήτα πατρικίου καὶ Σισινίου τῶν αὐταδέλφων καὶ τῶν ἐπιόρκων καὶ δολερῶν Τριφυλλίων καὶ Λέοντος πατρικίου τοῦ τεσσαρακονταπήχους καὶ Γρηγορίου πατρικίου τοῦ Μουσιλάκη καὶ ἐτέρων τινῶν τῶν ἐν τέλει· οἵτινες ἐλθόντες ἐν τῇ χαλκῇ ὥρᾳ τετάρτῃ τῆς νυκτός, καὶ τοὺς φύλακας ἐξαπατήσαντες, ἔπεισαν ὅτι παρὰ τῆς Αὐγούστης ἀπεστάλησαν ἀναγορεῦσαι βασιλέα τὸν Νικηφόρον. οἱ δὲ πιστεύσαντες τῷ τηλικούτῳ ψεύσματι συνανηγόρευσαν καὶ αὐτοὶ βασιλέα τὸν τύραννον. πολλοὶ γοῦν ἐθαύμαζον πῶς ὁ θεὸς συνεχώρησε τὴν ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως μαρτυρικῶς ἐναθλήσασαν ὑπὸ ἀσεβοῦς οὕτω τυραννικῶς ἐκβληθῆναι. ἄλλοι τὴν εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀμαρτίαν προεβάλλοντο, καὶ ἄλλοι ἄλλως ἐδυσφήμουν καὶ κατεγόγγυζον. φύλακας τοίνυν ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Ἐλευθερίου περιστήσας (ἐκεῖσε γὰρ ἔτυχε τυγ 2.30 χάνουσα ἡ βασίλισ) ὀρθροῦ ἀγαγὼν αὐτὴν ἐν τῷ παλατίῳ ἀπέκλεισε, καὶ οὕτως προῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τὸ στεφθῆναι, Ταρασίου ἔτι τὸν θρόνον κατέχοντος. οἱ δὲ ὄχλοι κατηρῶντο καὶ τὸν στέφοντα καὶ τὸν στεφόμενον τύραννον, καὶ ἀπεκάλουν ἄλι

τήριον. Νικηφόρος πατρίκιος καὶ γενικὸς λογοθέτης ἐβασίλευσεν ἔτη ἡ ἡμέρας θ'. τῇ ἐπαύριον δὲ παραλαβὼν τινὰς τῶν πατρικίων ἀνήλθε πρὸς τὴν βασιλίσσαν φρουρουμένην, καὶ χρηστότητα ὑποκριθεὶς παρηγόρει αὐτὴν λέγων "πᾶσάν σου ἀνάπαυσιν ποιήσω, εἰ τοὺς θησαυροὺς σου καταμηνύσεις μοι." ἡ δὲ συνετῶ τῷ φρονήματι πρὸς τὸν χθὲς μὲν δοῦλον ἐπίορκον σήμερον δὲ τύραννον ἔφη "ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνθρωπε, θεὸν ἠγοῦμαι τὸν ὑψώσαντά με εἰς ταύτην τὴν βασιλείαν, ταῖς δ' ἐμαῖς ἀμαρτίαις τὴν καθαίρεσιν ἐμαυτῆς προσάπτω· ἐν πᾶσι δὲ τούτοις εἶη τὸ ὄνομα κυρίου εὖλο γημένον. οὐ μὴν δὲ ἀγνοεῖς τὰς κατὰ σοῦ μηνυθείσας ἐπιβουλάς, αἷς εἰ συνυπήχθην, ἀκωλύτως εἶχον τοῦ ἀνελεῖν σε. ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς σοῖς ὄρκοις πειθομένη τὸ δὲ φειδομένη σου πάντα παρελογοῖ σάμην, τῷ θεῷ ἀποδιδουῖσά σε, δι' οὐ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ δυνάσται κατεξουσιάζουσι. καὶ τὰ νῦν ὡς εὐσεβῆ σε καὶ ἐκ θεοῦ προβληθέντα βασιλέα προσκυνῶ, καὶ αἰτοῦμαι φείσασθαι μου τῆς ἀσθενείας καὶ συγχωρησαί με εἰς τὸν ὑπ' ἐμοῦ κτισθέντα τὸν Ἐλευθερίου οἶκον, εἰς ψυχαγωγίαν τῆς ἀσυγκρίτου μου συμφορᾶς." ὁ δὲ ἔφη "καὶ εἰ τοῦτο θέλεις σοι γενέσθαι, ὁμοσόν μοι 2.31 μὴ ἀποκρύψαι τι τῶν θησαυρῶν, καὶ πᾶσάν σου θεραπείαν ποιῶ." 2.31 ἡ δὲ ὤμοσεν αὐτῷ, ὑποδείξασα καὶ πλοῦτον πολύν. ὁ δὲ τοῦ ποθομένου τυχῶν παρευθὺ ἐξώρισεν αὐτὴν ἐν τῇ Πριγκήπῳ, εἰς ὃ αὐτὴ ὠκοδόμησε μοναστήριον. ἰδὼν δὲ πάντας τοὺς ἐν τέλει λυπούμενους ἐπ' αὐτῇ διὰ τὴν ἀπληστίαν αὐτοῦ, φοβηθεὶς μὴ ποτε οἱ λαοὶ μεμνημένοι τῶν εὐεργεσιῶν αὐτῆς μέλλωσι πάλιν αὐτὴν ἀναγορεύειν, χειμῶνος ἐπικειμένου βαρυτάτου οὐκ ὤκτειρεν αὐτήν, ἀλλ' ἐξώρισεν εἰς Μιτυλήνην, φρουρεῖσθαι αὐτήν προστάξας. τῇ δὲ θ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἐκ λύπης καὶ ἀθυμίας ἐτελεύτησεν ἐν τῇ αὐτῇ Λέσβῳ. μετεκόμισε δὲ τὸ σῶμα αὐτῆς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ μονῇ τῆς Πριγκήπου, ἣν αὐτὴ ὠκοδόμησε· σφόδρα γὰρ εὐσεβῆς καὶ φιλάρετος οὕσα πολλὰ ξενοδοχεῖα καὶ γηρω κομῆια καὶ μοναστήρια κατεσκεύασε, καὶ φόρων κουφισμοὺς καὶ ἄλλα πλεῖστα κατωρθώσατο.

Κωνσταντῖνον δὲ τὸν υἱὸν αὐτῆς, φιλαργυρία μᾶλλον ἀγόμενος ἢ οἴκτῳ, προσελάβετο συνέστιον αὐτῷ, οἰόμενος πλοῦτον ἐγκεκρυμμένον φανερωσαί αὐτῷ. ὁ δὲ φιλοφρονούμενος ὑπ' αὐτοῦ κουφότητι γνώμης ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸν ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ, ὃ νῦν λέγεται σίγμα, θησαυρὸν ἀνακτισθέντα δι' ὀρθομαρμαρώσεως. καὶ τοῦτον ἀφελόμενος καὶ αὐτὸν ὁμοίως τῇ μητρὶ αὐτοῦ παρέιδε. Νικήταν τε τὸν Τριφύλλιον ἀξίως τῆς ἑαυτοῦ γνώμης ἀμειβόμενος, ὡς συναγωνισθέντα αὐτῷ εἰς τὸ κατασχεῖν τὴν βασιλείαν, φαρμάκῳ ἀνεῖλεν, εὖ γε τῆς ἀξίας ἀνταποδιδούς. 2.32 Βαρδάνιος δὲ τῆς ἀνατολῆς στρατηγὸς ὢν ἐν ἑαυτῷ ἐφρόντιζε τῆς βασιλείας ἐπιλαβέσθαι. τὴν διατριβὴν δὲ ἐν τῷ Φιλομὶ λίῳ ποιοῦμενος μοναχῶ τινὶ τῶν προγνώσεως ἠξιωμένων τὰ τῆς βουλής ἀνακοινοῦται, συνίστορα ἔχων Λέοντα τὸν Ἀρμένιον. ἀκούσας δὲ οὗτος ὁ Βαρδάνιος παρὰ τοῦ μοναχοῦ τὴν τῆς αὐτοῦ περιουσίας ἀφαίρεσιν καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν πῆρωσιν, εἰ τοῦτο κατατολμήσειεν ὑποστήσασθαι, μετὰ λύπης ὑπέστρεψεν. ὡς δὲ τοὺς ἵππους αὐτῷ προσεκόμισαν οἱ τούτῳ ἐξυπηρετούμενοι, τοῦ τοις ὁ μοναχὸς ἐνατενίσας ὑπονοστεῖν προσφωνεῖ τὸν Βαρδάνιον. ὁ δὲ προσδοκήσας τι τῶν αὐτῷ καταθυμίων μέλλειν εἰπεῖν τὸν μοναχόν, ἤκουσε παρ' αὐτοῦ τοῦ "μηδὲν σοι πεφροντισμένον ἔστω περὶ τῆς βασιλείας. κᾶντε γὰρ ἔκοντ' ἄντε μὴ, μὴ τοῦτο κατατολμήσεις. εἰ τοῦτο δὲ πειραθῆς, τῶν σῶν ὀμμάτων, ὡς ἔφην, καὶ τῆς ὑπάρξεως ὑποστήσῃ τὴν ἀλλοτριώσιν. οἱ δὲ τοὺς ἵππους σου κομίσαντες, τούτων ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος διαδηματοφορήσουσι, καὶ ὁ τρίτος ἀναγορευθεὶς ταχέως ἀπολεῖται, μὴ τυχῶν ὧν ἐφίεσται." ὁ τοίνυν Βαρδάνιος τὰ τοῦ λογισμοῦ αὐτῷ τε τῷ Λέοντι καὶ Μιχαήλ καὶ Θωμᾷ παρεδήλου, φάσκων τοιάδε "σὺ μὲν ὦ Λέων βασιλεύσας, καὶ ὁ Θωμᾶς ἀναρρηθείς, παρὰ Μιχαήλ φονευθήσεσθε (οὕτω γὰρ ὁ μοναχὸς ἐξεῖπέ μοι), μόνου τοῦ Μιχαήλ διαφυλαχθησομένου ἐν τῇ

βασιλεία." οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τῶν θεμάτων πολλὰ καταναγκαζομένων διὰ τὰς ἐπιτεθείσας αὐτοῖς ἀπαιτήσεις παρὰ Νικηφόρου ἀποσκιρτήσαντες ἀνηγόρευσαν βασιλέα Βαρδάνιον, ᾧ ἐπὶ κλην Τοῦρκος. ὅς γε δυσφορῶν ἐπὶ τούτῳ 2.33 παρητεῖτο, μὴ δυνηθεὶς δὲ διαδρᾶναι βιαζόμενος ὑπ' αὐτῶν κατ' ἤλθεν ἐν Χρυσουπόλει εὐφημούμενος. τούτων δὲ γενομένων Λέων καὶ Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ προσερρύησαν, ὧν ὁ μὲν τῆς τῶν φοιδε ράτων ὁ δὲ τῆς τοῦ κόμητος κόρτης τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίζονται, Θωμᾶς δὲ μέχρι κινδύνων τῷ ἰδίῳ δεσπότη ἀφοσιοῖ τὰ τῆς πίστεως. εἶτα τὸν τοῦ θεοῦ φόβον ἐν καρδίᾳ κεκτημένος ὁ Βαρδὰ νιος, καὶ δεδιὼς μὴ πως δι' αὐτὸν ἐμφύλιος γένηται πόλεμος, λάθρα πρὸς τὸν βασιλέα ἐκπέμπει λόγους ἀπαθείας ζητῶν. καὶ λαβὼν ναυσιπόρος διέδρα νυκτός, καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ Καταβολίῳ εἰς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μονὴν γέγονε μοναχός. ὁ δὲ μετ' αὐτοῦ λαὸς οἴκαδε ὥχεται. σχηματισάμενος δ' ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν τὸν Βαρδάνιον ἐν τῇ πόλει δρόμωνα ἐξαπέστειλε. τοῦ δὲ παραγενομένου ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ πρὸς τὴν μονὴν ἦν αὐτὸς κατεσκευάσει, προάστειον οὖσαν αὐτοῦ, ἐκτυφλοῦται ὑπὸ Λυκαόνων τινῶν γνώμη τοῦ βασιλέως. διὸ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ὑποκρίσει δῆθεν λυπηθεὶς, πάντας μεθ' ὄρκων ἐπληροφόρησεν ἀναίτιον αὐτὸν εἶναι τοῦ τοιοῦτοῦ δράματος ὁ μηδέποτε εὐορκήσας.

Τῷ β' ἔτει ἔστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον, ἀποίητον ὄντα τῇ τε ἰδέᾳ καὶ γνώμῃ καὶ ῥώμῃ. τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθε κατὰ Ἀράβων, καὶ μετ' αἰσχύνης ἠττηθεὶς ὑπέστρεψε, παρὰ μικρὸν συσχεθεὶς καὶ αὐτός, εἰ μὴ τινες τῶν ἀρχόντων ἀνδρειότατοι τοῦ τον μόλις περιεσώσαντο. 2.34 Τῷ γ' ἔτει εὐρῶν μικρὰν ἄδειαν ἔκτισεν Ἄγκυραν Γαλατίας καὶ τὴν Θήβαν καὶ τὴν Ἀνδρασόν. Τῷ δ' ἔτει Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀπεβίω ἐνδόξως, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι μοναστηρίῳ ἐν τῷ στενῷ. τῇ δ' τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῶν νηστεϊῶν καὶ τῇ μεγάλῃ κυριακῇ χειροτονήθη Νικηφόρος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀπὸ ἀσηκρητίτις, ψήφῳ παντὸς λαοῦ καὶ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἱερέων. Πλάτων δὲ καὶ Θεόδωρος ἡγούμενος τῶν Στουδίου οὐ συνηδόκησαν τῇ χειροτονίᾳ Νικηφόρου, ἀλλὰ καὶ σχίσμα ἐποίησαν, αἰτίαν δῆθεν εὐλογον ἔχοντες τὸ μὴ δεῖν ἀπὸ λαϊκῶν ἀθρόως εἰς ἐπίσκοπον ἀνατρέχειν· οὗς ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως ἀπελάσαι βουληθεὶς ἀνετράπη παρὰ τινῶν. καὶ οὐκ ἦν τὸ πρᾶγμα ξένον οὐδὲ προσφάτως ἐπινοηθέν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀπὸ λαϊκῶν ἐπεσκόπησαν, ἀξίως τῷ θεῷ ἱερατεύσαντες. τούτῳ τῷ ἔτει Ἀαρὼν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς ἐπεστράτευσε κατὰ Ῥωμανίας μετὰ χιλιάδων τ', καὶ ἐλθὼν εἰς τὰ Τύανα ὠκοδόμησεν οἶκον τῆς βλασφημίας αὐτοῦ, καὶ παρέλαβε κάστρα ἄπειρα. ἀπέστειλε δὲ κοῦρσον ξ' χιλιάδας ἕως Ἀγκύρας, καὶ ἀφανίσας πάντα ὑπέστρεψεν. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ Νικηφόρος ἐν ἀπογνώσει τὰ γενναῖα τῆς ταλαιπωρίας ἐπιδεικνύμενος, καὶ δὴ σκεψάμενος πέμπει πρὸς αὐτὸν εἰρήνην γενέσθαι, δηλώσας οὕτως "ἴνα τί ἐπιχαίρεις ταῖς ἀδικίαις καὶ ταῖς αἱματεκχυσίαις, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰ ἴδια, ἀλλὰ παραβαίνεις ὄρκους ἀρχαίους καὶ πατρῶους; ποῖος 2.35 γάρ σοι προφήτης θεῖος ταῦτα ποιεῖν εἴρηκεν; οὐχὶ Μουχούμετ ὁ προφήτης σου παρήγγειλεν ὡς ἀδελφὸν ἔχειν Χριστιανὸν πάντα καὶ λέγειν; μὴ γὰρ ὁ πάντων θεός, ὁ δημιουργὸς καὶ προνοητὴς ἀμφοτέρων, αἵμασιν ἀνθρώπων ἀδίκως ἐκχυνομένοις χαίρει; μὴ γένοιτο. ἢ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ὑστερούμενος ἐξῆλθες ἀδικῆσαι τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντάς σε; καίτοι γε τὰ κάλλιστα καὶ ἡμῖν δυσπόριστα καὶ ἐπέραστα κατακόρως ἔχεις. εἰ δὲ τινος τῶν ἡμετέρων ἐνδεὴς εἶ, αὐτίκα παρέξομεν φιλοστοργίας τρόπον. μὴ τοίνυν ὡς ἀθάνατοι καὶ ἄθεοι κατ' ἀλλήλων στρατεύομεθα, καὶ τὸν ἐκ δαιμόνων κατ' ἀνθρώπων πόλεμον ἐκ φόβου νομιμώμεθα, γινώσκοντες ὅτι μικρὸν ὕστερον τελευτήσομεν καὶ πρὸς κριτὴν ἀδέκαστον ἀπελευσόμεθα, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ." ταῦτα τοῦ

βασιλέως Νικηφόρου ἐπιστείλαντος μετὰ δώρων τινῶν, ὁ Ἄραψ ἀγαθυνθεὶς καὶ ἀνταποστείλας δῶρα πλεῖστά τε καὶ θαυμάσια μετ' εἰρήνης ὑπέστρεψε, τὴν Νικηφόρου σύνεσιν ὑπερθαυμάζων. καὶ στοιχήσας κατ' ἔτος τελεῖσθαι αὐτοῖς νομίσματα χιλιάδας λ', καὶ ἀνὰ τρία νομίσματα αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τάξει κεφαλητίωνος, καὶ μηδὲ τὰ παραληφθέντα ὑπ' αὐτοῦ κάστρα κτισθῆναι, ἀπήει. τούτων δὲ ὑποστρεψάντων εὐθέως ὁ βασιλεὺς ἔκτισεν αὐτὰ καὶ κατωχύρω σεν. ὅπερ μαθὼν ὁ Ἄαρων ἀποστείλας πάλιν εἶλε τὴν Θήβαν, καὶ πέμψας στόλον εἰς Κύπρον τὰς τε ἐκκλησίας κατέστρεψε καὶ τοὺς Κυπρίους μετέστησε, καὶ πολλὴν ἄλωσιν ποιήσας τὴν εἰρήνην διέστρεψε. 2.36 Τῷ ἴ' ἔτει οἱ Ἄραβες μετὰ στόλου τὴν Ῥόδον κατέλαβον, καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτίσαντες τὸ φρούριον κρατῆσαι οὐκ ἴσχυσαν. ἐν δὲ τῷ ἐπανέρχεσθαι αὐτοὺς ἐλθόντες εἰς τὰ Μύρα, τὴν ἱερὰν τοῦ ἁγίου Νικολάου λάρνακα πειραθέντες συντριῖψαι, ἄλλην ἀντ' ἐκείνης πλησίον κειμένην συνέτριψαν· αὐτίκα τε πολλὴ ἀνέμων θύελλα καὶ θαλαττίων κυμάτων φορὰ βροντῶν τε καὶ ἀστραπῶν ἀνωμαλία τὸν στόλον κατέλαβεν, ὡς ἱκανὰ συντριβῆναι σκάφη, αὐτὸν τε τὸν λαὸν ἐπιγνῶναι τὴν τοῦ ἁγίου δύναμιν, καὶ παρ' ἐλπίδα τὴν κάκωσιν ἐκφυγεῖν.

Τῷ ζ' ἔτει Θεόδωρος ὁ ἡγούμενος τῶν Στουδίου καὶ Ἰωσήφ ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἅμα Πλάτωνι ἐγκλείστῳ καὶ τοῖς λοιποῖς μοναχοῖς, τῆς κοινωνίας Νικηφόρου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου ἀπέσχισαν διὰ Ἰωσήφ τὸν οἰκονόμον ὡς παρανόμως στεφανώσαντα Κωνσταντῖνον καὶ Θεοδότην. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος, ἐπισκόπους πολλοὺς καὶ ἡγουμένους ἀθροίσας, σύνοδον κατ' αὐτοῦ κροτηθῆναι ἐκέλευσε, δι' ἧς ἐξεβλήθησαν τῆς μονῆς καὶ τῆς πόλεως, ἐξορία παραπεμφθέντες. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ῥόγας διδομένης τῷ λαῷ ἐν Στρυμόνι, ἐπιπεσόντες οἱ Βούλγαροι ταύτην ἀφείλοντο, χρυσοῦ λίτρας χιλίας ἑκατόν, καὶ τὸν στρατηγὸν ἅμα τῷ λαῷ κατέσφαξαν, καὶ λαβόντες τὸ τοῦλδον ὑπέστρεψαν. τῷ αὐτῷ χρόνῳ Κροῦμος ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς τὴν Σαρδικὴν παρέλαβε, καὶ χιλιάδας ἑστρατιωτῶν κατέσφαξεν. ὁ δὲ Νικηφόρος δῆθεν κατ' αὐτοῦ ἐξελθὼν 2.37 ἀξιόλογον μὲν οὐδὲν ἐποίησε, τοῖς δὲ περισωθεῖσιν ἐκ τῆς φυγῆς ἄρχουσιν αἰτοῦσι λόγον σωτηρίας μὴ δοῦς τοῖς ἐχθροῖς προσφυγεῖν ἐβιάσατο, ἐν οἷς ἦν Εὐθύμιος σπαθάριος μηχανικός. στάσεως δὲ ἐπ' αὐτῷ γινομένης, δώροις τοὺς πλείονας ὑποκλέψας ὕστερον ἐκάκωσε δημεύσει καὶ ἐξορίαις καθυποβαλῶν. σκεψάμενος δὲ ταπεινῶσαι τὰ στρατεύματα, ποῖον δεινὸν κατὰ Χριστιανῶν οὐκ ἐπενόησε; προσέταξε γὰρ τοὺς Χριστιανοὺς ἐκ παντὸς θέματος ἐπὶ τὰς Σθλαβινίας μετοικίζεσθαι, τὰς δὲ τούτων στάσεις πῶς πράσκεισθαι· καὶ ἦν αἰχμαλωσίας οὐκ ἔλαττον τὸ πρᾶγμα. ἐν ἀμηχανίᾳ τοὺς πάντας γεγονότας, δευτέραν σὺν ταύτῃ κάκωσιν προσέταξε στρατεῦσθαι πτωχοὺς, καὶ ἐξοπλίζεσθαι αὐτοὺς παρὰ τῶν ὁμοχῶρων, παρεχόντων ἀνὰ ἡ' νομίσματα καὶ πρὸς τὸν δημόσιον ἀλληλεγγύως τὰ δημόσια αὐτῶν. τρίτη κακόνοια ἐπιπεσεῖσθαι πάντας, καὶ ἀναβιβάζεσθαι τὰ τούτων δημόσια τέλη, παρέχοντας καὶ χαρτιατικοῦ ἕνεκα ἀνὰ κεράτια δύο. τετάρτη πληγὴ, τοὺς κουφισμοὺς πάντας ἀναβιβάζεσθαι προσέταξε. πέμπτη συμφορά, τοὺς τῶν εὐαγῶν οἴκων παροίκους, τοῦ τε ὄρφανοτροφείου ξενόνων γηρωκομείων ἐκκλησιῶν μοναστηρίων βασιλικῶν, τὰ καπνικὰ ἀπαιτεῖσθαι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς αὐτοῦ τυραννίδος, τὰ δὲ κρεῖττονα τῶν κτημάτων εἰς τὴν βασιλικὴν κουρατωρείαν αἶρεσθαι, τὰ μέντοι τέλη αὐτῶν ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἐναπομείνανσιν εἰς τοὺς αὐτοὺς εὐαγεῖς οἴκους, ὡς διπλοῦσθαι πολλῶν τὰ τέλη, τῶν οἰκίσεων στενουμένων, καὶ τῶν χωρίων καὶ 2.38 ἐξοικεῖν. ἔκτη τυραννὶς σκοπεῖσθαι παρὰ τῶν στρατηγούντων τοὺς ἀθρόως ἐκ τῆς πτωχείας ἀνακτισθέντας, καὶ ἀπαιτεῖσθαι χρήματα ὡς εὐρετὰς θησαυρῶν. ἑβδόμη κάκωσις, τοὺς πρὸ κ' χρόνων εὐρηκότας καὶ μέχρι τῆς δεῦρο πίθον ἢ σκεῦος ὄτιοῦν καὶ αὐτοὺς ἐξαργυρίζεσθαι. ὀγδόη ἀδικία,

τοὺς ἐκ πάππων ἢ προ πάππων κληρονομήσαντας διαιρεθέντας ἐκ τῶν αὐτῶν κ' χρόνων ἐξαναδιδόναι τῷ δημοσίῳ, καὶ τοὺς ὠνησαμένους ἔξω τῆς Ἀβύδου σώματα οἰκετικὰ ἀνὰ δύο νομίσματα τελέσαι προσέταξε, μάλιστα τοὺς κατὰ τὴν δωδεκάνησον. ἐννάτη παράνοια, τοὺς τὰς παραθαλασσίους οἰκοῦντας, μάλιστα τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ναυκλήρους, μηδέποτε γηπονικῶς ζήσαντας, ἄκοντας ὠνεῖσθαι ἐκ τῶν καθαρπαγέντων παρ' αὐτοῦ κτημάτων, ὡς ἂν ἐκτιμηθῶσι παρ' αὐτῶν. δεκάτη ἀθεία, τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπισήμους ναυκλήρους συναγαγὼν δέδωκεν ἐπὶ τόκῳ τετρακεράτου τὸ νόμισμα ἀνὰ χρυσοῦ λίτρας δώδεκα, τελοῦντας καὶ τὰ συνήθη κομμέρκια. ταῦτα ἐκ τῶν πολλῶν ὡς ἐν κεφαλαίῳ μικρά μοι ἐστηλογράφηται, δηλοῦντα τὸ πρὸς πᾶν εἶδος πλεονεξίας αὐτοῦ πολυμήχανον. τὰ γὰρ κατὰ τὴν βασιλίδα τοῖς ἐν τέλει καὶ μέσοις καὶ εὐτελέσιν ἐν δειχθέντα δεινὰ παρ' αὐτοῦ πέρα συγγραφῶν ὄντα παρελίπομεν, ὅπως τοὺς πονηροὺς τῶν οἰκετῶν καθυπέβαλε συκοφαντεῖν τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας, ὅσοι δηλαδὴ ἐν εὐπορίᾳ ἔτυχον, τοὺς μὲν διαβάλλοντες τιμῆς ἀξιῶν, τοὺς δὲ διαβαλλομένους ἐξαργυρίζων. 2.39 ὥστε καὶ τινα κηρουλάριον ὄντα ἐν τῷ φόρῳ, ἀνευδεῖ τυχάνοντα ἐκ πόνων ἰδίων, μεταστειλάμενος ὁ παμφάγος φησὶ "θεὸς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου, καὶ ὄμοσον πόσος χρυσὸς σοι ἐστίν." ὁ δὲ λίτρας ἑκατὸν ἐξεῖπεν ἔχειν. ὁ δὲ ἀγαγεῖν ταύτας κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἔφη. ὧν ἐνεχθέντων φησὶν ὁ ἐσκοτισμένος "σὺ τί χρεῖαν ἔχεις περισπασμοῦ; συναρίστησόν μοι, καὶ ἄρας νομίσματα ἑκατὸν πορευοῦ ἀρκούμενος αὐτοῖς." Τῷ θ' ἔτει τὰς κατὰ Χριστιανῶν ἐπινοίας ἐπέτεινε, ἐποψίας ἀθέους, ἐπαγορασμοὺς παντοίων ἀλόγων βοσκημάτων τε καὶ καρπῶν, ἀδίκους δημεύσεις καὶ ζημίας τῶν ἐν τέλει, τοκισμοὺς ἐν πλοίοις ὁ πᾶσι νομοθετῶν τὸ μὴ τοκίζειν, καὶ ἄλλας μυρίας κακῶν ἐπινοίας, ὧν ἡ κατὰ μέρος ἱστορία φορτικὴ τοῖς ἐπιτετημένως ζητοῦσι μανθάνειν τὰ πράγματα πέφυκε. τῶν δὲ Μανιχαίων, τῶν νῦν Παυλικιανῶν καὶ Ἀθιγκάνων, τῶν κατὰ Φρυγίαν καὶ Λυκαονίαν ἀγγιχειτόνων αὐτῷ (ἐκεῖθεν γὰρ ἐγεγόνει) φίλος ἦν διάπυρος, χρησιμοῖς καὶ τελεταῖς αὐτῶν ἐπιχαίρων. οὗτοι χώραν ἔλαβον ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀφόβως πολιτεύεσθαι, καὶ πολλοὶ τῶν κουφοτέρων ταῖς ἀθεμίτοις αὐτῶν διεφθάρησαν δόξαις. ἐν δὲ τῷ ἔξω κιονίῳ ψευδερημίτης ἦν Νικόλαος τοῦνομα, ὃς σὺν τοῖς σὺν αὐτῷ κατὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῶν σεπτῶν εἰκότων ἐβλασφήμουν. ὧν ἀντιποιοῦμενος ὁ βασιλεὺς ἐλύπει τὸν ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς κατὰ θεὸν ζῶντας. πολλάκις γὰρ κατ' 2.40 αὐτοῦ ἐγκαλῶν ἠγανακτήθη, τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐχθραίνουσι σφόδρα συγκαίρων, καὶ ἐπιτωθάζων παντὶ Χριστιανῷ φιλοῦντι τὸν πλησίον ὡς ἀνατροπεὺς τῶν θείων ἐντολῶν. τοὺς στρατιωτικὸς ἄρχοντας δουλικῶς χρᾶσθαι τοῖς ἐπισκόποις καὶ κληρικοῖς ἐκέλευε, καταγομένους ἀυθεντικῶς ἐν τοῖς ἐπισκοπέοις καὶ μοναστηρίοις, καὶ καταχρᾶσθαι τὰ αὐτῶν. τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἀναθεμένους τῷ θεῷ χρυσᾷ ἢ ἀργυρᾷ σκευὴ ἔψευγε, καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἱερὰ κοινοῦσθαι ἄξιον ἐδογματίζε. τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς ἅπαντας ὡς ἀκυβερνήτας ἐμέμφετο, καθόλου τὴν πρόνοιαν ἀναίρων, καὶ μηδένα λέγων γίνεσθαι τοῦ κρατοῦντος δυνατώτερον, εἰ βούλοιο ὁ κρατῶν ἐντρεχῶς ἄρχειν. καὶ ἐματαιώθη ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτοῦ ὁ ἀνόητος καὶ θεομισῆς. τῷ γὰρ πρώτῳ σαββάτῳ τῶν νηστειῶν τῆς δ' Ἰνδικτίωνος ὑπαντήσαντες Σαρακηνοὶ εἰς τὰ Εὐχάιτα Λέοντα στρατηγὸν τῶν Ἀρμενικῶν σὺν τῇ ῥόγῃ τοῦ θέματος, ταύτην ἀφείλοντο σὺν πολλῷ πλήθει λαοῦ, κεντηνάρια ἰγ' οὕσαν. ἐπὶ τούτοις οὖν ὁ νεὸς Ἀχαάβ μὴ παιδεύθει, ὁ Φαλάριδος καὶ Μίδου ἀπληστότερος, κατὰ Βουλγάρων παρατάττεται ἅμα Σταυρακίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ ἐξελθὼν τῆς βασιλίδος ἐκέλευσε Νικήταν πατρίκιον καὶ γενικὸν λογοθέτην τὰ δημόσια τέλη τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων ἀναβιβάσαι, καὶ ὀκτῶ ἐτῶν ὀπισθοτέλειαν τοὺς τῶν ἀρχόντων ἀπαιτηθῆναι οἴκους. καὶ ἦν θρῆνος μέγας ἐν τῇ πόλει. ἐπὶ τούτοις

ἐγκαλούμενος ὑπὸ 2.41 Θεοδοσίου πατρικίου τοῦ Σαλιβαρά, τοῦ γνησίου αὐτοῦ
θεράπωντος, ὅτι πάντες καταβώσιν ἡμῶν, δέσποτα, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ
πάντες ἐπιχαρήσονται τῇ πτώσει ἡμῶν, ἔφη πρὸς αὐτόν "εἰ ὁ θεὸς σκληρύνων
ἐσκήρυνε τὴν καρδίαν μου ὡς τοῦ Φαραῶ, τί ἀγαθὸν ἔσται τοῖς ὑπὸ χειρᾶ μου; παρὰ
Νικηφόρου, Θεοδοσίε, μὴ ἐκδέχου πλὴν τῶν ὀρωμένων σοι." ἐπισυναΐξας δὲ τὰ στρα-
τόπεδα ἀνατολῆς καὶ δύσεως, καὶ πολλοὺς πένητας ἰδίοις ὄψω νόις, σφενδόνας καὶ
ράβδοις ὠπλισμένους, βλασφημοῦντας ἅμα τοῖς στρατεύμασιν, ἤλασε κατὰ
Βουλγαρίας. Κροῦμος δὲ τὰ πλήθη φοβηθεὶς, ὄντων αὐτῶν ἐν Μαρκέλλῃ, ἠτεῖτο
εἰρήνην. ὁ δὲ ταῖς οἰκείαις κακοβουλίαις καὶ ταῖς τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ συμ-
βούλων διεκωλύθη. εἰσέρχεται δὲ εἰς Βουλγαρίαν τῇ κ' τοῦ Ἰουλίου μηνός. κυνὸς ἦν
ἐπιτολή πανωλέθριος. καὶ προλέγων τὴν αὐτοῦ πανωλεθρίαν συχνῶς ἐπεφθέγγετο
"τίς πορεύεται καὶ ἀπατήσῃ τὸν Ἀχαάβ; ὅτι κὰν ὁ θεὸς κὰν ὁ ἀντικείμενος, ἔλκει με
ἄκοντα." μετὰ γοῦν τὰς πρώτας συμβολὰς δόξας κατευοδοῦσθαι οὐ τῷ θεῷ τὰ τῆς
νίκης ἀλλὰ τῇ τοῦ Σταυρακίου εὐτυχίᾳ ἐκήρυττε. καὶ τοῖς κωλύουσι τὴν εἴσοδον
ἄρχουσιν ἠπεῖλει. πᾶσαν δὲ ἡλικίαν, ἕως καὶ βρεφῶν αὐτῶν, ἀνηλεῶς φονεύεσθαι
προσέταξε. καὶ τὰ τῶν ὁμοφύλων νεκρὰ σώματα ἄταφα εἶα, μόνης ἐπιμελούμενος
τῆς τῶν σκύλων συλλογῆς. κλεῖθρα δὲ καὶ σφραγίδας τοῖς ταμείοις Κρούμου ἐπιθεῖς
ὡς ἴδια λοιπὸν ἠσφαλίσατο. ὧτα γοῦν καὶ ἕτερα μέλη Χριστιανῶν ἀπέτεμεν
ἀψαμένων τῶν 2.42 σκύλων· καὶ τὴν λεγομένην αὐλήν τοῦ Κρούμου ἐνέπρησεν,
ἐκείνου σφόδρα τεταπεινωμένως δηλοῦντος ὅτι ἰδοὺ νενίκηκας· λάβε εἴ τί σοι
ἄρεστόν ἐστι, καὶ ἔξελθε ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ τῆς εἰρήνης ἐχθρὸς ταύτην οὐ προσήκατο.
ἐφ' οἷς χαλεπήνας ὁ Κροῦμος τὰ τῆς χώρας εἰσόδους καὶ ἐξόδους περιέφραξεν
ὀχυρώμασι ξυλίνοις. ὁ δὲ Νικηφόρος τοῦτο γνοὺς τοῖς συνοῦσι τὰ τῆς ἀπωλείας
προέλε γεν, ὅτι κὰν πτερωτοὶ γενώμεθα, οὐδεὶς ἐκφύγη τὸν ὄλεθρον. καὶ μεθ'
ἡμέρας δύο συναθροίσας λαὸν ὁ βάρβαρος ἐπῆλθε κατὰ τῆς τοῦ Νικηφόρου σκηνῆς.
καὶ τοῦτον ἀναιροῦσιν οἰκτρῶς καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἄρχοντας καὶ τοῦ λαοῦ
πλήθη ἄπειρα, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἀνελάβοντο. τὴν δὲ κεφαλὴν τοῦ Νικηφό-
ρου ὁ Κροῦμος ἐκκόψας ἐπὶ ξύλου ἀνήρτησεν εἰς ἐπίδειξιν πάντων, εἶθ' οὕτως
γυμνώσας τὸ ὄστον καὶ περιαργυρώσας πέριξ πίνειν εἰς αὐτὸ τοὺς Βουλγάρων
ἄρχοντας ἐκέλευσεν, ἐγκαυχωμένους κατ' αὐτοῦ ὡς ἀπλήστου καὶ τὴν εἰρήνην μὴ
θελήσαντος. τούτου τοῦ Νικηφόρου τῆς ἀρχῆς Χριστιανοὶ βαρύτερον οὐδενὶ χρόνῳ
ἠτύχησαν· πάντας γὰρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ ὠμοτάτους βασιλεῖς τῇ ἀπανθρωπίᾳ
ὑπερηκόντισεν οὗτος, οὔτε εἰ κατὰ μέρος τις βουληθῆ διεξιέναι τὰ πονηρὰ
ἐπιτηδεύματα, ὁ χρόνος ἐπιλείψει καὶ ἡ χεὶρ ἀτονήσει. πλὴν ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ
ῥάσμα πρόδηλον. Τιτρώσκειται δὲ καὶ Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καιρίως κατὰ τοῦ
σπονδύλου. καὶ μόλις τῆς μάχης ἐξῆλθε ζῶν, καὶ καταλαβὼν τὴν Ἀδριανούπολιν
ἀναγορεύεται. καὶ μὴ δυνάμενος ἐποχεῖσθαι φορεῖ τὴν πόλιν κατέλαβεν. ὅς διὰ
τὴν πληγὴν ἐν τῷ πα 2.43 λατίῳ κείμενος ἀπρόϊτος ἦν, ἐβούλετο δὲ τὸν
κουροπαλάτην Μιχαήλ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἐκτυφλῶσαι, τῇ δὲ γαμετῇ Θεοφανοῖ
τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ Μιχαήλ ἐξαίφνης ἀναγορεύεται
βασιλεὺς ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ παρὰ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ταγμάτων ὡς ἤδη
ἀπεγνωσμένου τοῦ Σταυρακίου. ὅπερ μαθὼν Σταυράκιος τοῦ παλατίου ἐξελθὼν, τὸ
μοναδικὸν αὐτίκα σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Θεοφανοῖ περιθέμενος, εἰς τὰ Βρακᾶ
μοναστήριον ἐτελεύτησε, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σατύρου. τὸν δὲ τῆς
ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχεν ὁ ἀγιώτατος Νικηφόρος.

Μιχαήλ δὲ ὁ κουροπαλάτης καὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως Νικηφόρου, ὃν
ῥαγκαβὴ ἦν ἡ προσηγορία, ἐγκρατὴς τῶν Ῥωμαϊκῶν διὰ τοῦ δήμου καὶ τῆς
συγκλήτου ἀναδεικνύεται σκήπτρων, ἀπωθούμενος μὲν τὴν ἀρχὴν καὶ μὴ ἱκανὸς

εἶναι λέγων ὄγκον τοσού των πραγμάτων προσαναζώσασθαι· τῷ πατρικίῳ δὲ Λέοντι τῷ ἔξ Ἀρμενίων, ἀνδρὶ θυμοειδεῖ δοκοῦντι καὶ δραστηρίῳ καὶ τοῦ στρατεύματος τῶν ἀνατολικῶν ἄρχοντι τῆνικαῦτα, παρεχώρει τῆς ἑξ οὐσίας, κἂν ἐκεῖνος διδομένην λαβεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ἀνάξιον ἑαυτὸν τὸν ἀποκαλῶν τοῦ βασιλικοῦ θρόνου. προυτρέπετο δὲ μᾶλλον τὸν Μιχαὴλ ὡς αὐτῷ πρέπον ἀναδέξασθαι τὸ κράτος, καὶ αὐτὸς ὑπὶ σπινθῆτος οἰκίτης ἔσσεσθαι διὰ βίου καὶ λειτουργὸς πιστότατός τε καὶ δραστικώτατος, καὶ ὄρκους φρικωδεστάτους ἐνεπέδου τὰς ὑποσχέσεις. οὕτω δὲ τοῦ Μιχαὴλ καὶ παρὰ τὸν οἰκεῖον σκοπὸν τὰς ἡνίας ἀναδεξαμένου τῆς βασιλείας, Κρούμου τε τοῦ Βουλγάρων ἄρχοντος 2.44 τὸς ταῖς ἔμπροσθεν εὐτυχίαις ἐπαρθέντος, καὶ τῶν Βουλγάρων φρονηματισθέντων ταῖς νίκαις, τὰ τῆς δύσεως ἐπυρπόλουν τε καὶ ἐληΐζοντο. ἔδοξεν οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ἐκστρατεῦσαι κατ' αὐτῶν καὶ καθ' ὅσον οἶόν τε ἐπισχεῖν καὶ ἀναχαιτίσαι τὰς Βουλγαρικὰς προνομάς. ταχὺ τε οὖν διατάγματα ἐπέμποντο πανταχοῦ καὶ ταχὺ τὰ στρατεύματα συνηθοῖζοντο. καὶ ὁ Κρούμος δὲ τὴν τοῦ βασιλέως πυθόμενος κίνησιν, τὸν ἑαυτοῦ λαὸν ἐκ τῆς προνομῆς ἀνακαλεσάμενος καὶ ὑφ' ἐν συναθροίσας, στρατόπεδόν τε καρτερόν μάλᾳ ἐπήξατο καὶ ἐπιόντα προσέμενε τὸν βασιλέα. ὡς δὲ καὶ οὗτος ἀφίκετο καὶ παρεστρατοπέδευσε τῷ Κρούμῳ ἀγχοῦ που τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀυλιζομένῳ, ἀκροβολισμοὶ μὲν ἐγίνοντο συν εχεις καὶ ὅσον ἐν ἐκρηβόλαις μάχη, καὶ ἐν πάσαις αὐταῖς ἐπικρατέστερα τὰ Ῥωμαίων ἐφαίνετο, ὡς καὶ φουσηθέντας διὰ τοῦτο τοὺς στρατιώτας ὀρμᾶν καὶ σφραδάζειν πρὸς ἀγχέμαχον καὶ καθολικὴν συμπλοκὴν. ἐπέχοντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ διατρίβοντος, εἴτε διὰ δειλίαν, ὡσπερ ἐλέγετο, εἴτε καὶ καιρὸν ζητοῦντος τὸν ἐπιτήδειον, εἰς ἀναισχυντίαν τὸ πλῆθος ἐτρέπη, καὶ κατεβόων εἰς πρόσωπον τοῦ βασιλέως, καὶ εἰ μὴ ἐξάξει, ἠπειλοῦν αὐτοῖς τε διαρρήξαι τὸν χάρακα καὶ συρράξαι τοῖς ἐναντίοις. τούτοις κατακλασθεῖς τοῖς λόγοις ὁ βασιλεὺς ἀνοίγνυσι τε τὰς πύλας τοῦ στρατοπέδου καὶ πρὸς παράταξιν ἴστατο. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ Κρούμος εἰργάσατο, καὶ τὸν ἑαυτοῦ συντάξας λαὸν ἀντίρροπος ἔστη τῷ βασιλεῖ. πολλὰ δ' οὗτός τε κάκεῖνος τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος παρακαλέσας λαόν, καὶ λόγους ἐπαγωγούς καὶ παραινέσεις εἶπόν 2.45 τας παρακαλέσαι δυναμένας πρὸς ἀλκὴν, τέλος τὸ πολεμικὸν ταῖς σάλπιγξι σημενόμενοι ἀλλήλοις προσέεραξαν. εὐρώστως δὲ τῶν Ῥωμαίων ὑποστάντων τοὺς πολεμίους, ἡρωϊκῶς τε καὶ ἀνδρείως ἀγωνιζομένων, ἔδαπανᾶτο τὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ εἰς παντελῆ ἂν ἀπεῖδεν ὑπαγωγὴν (ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Κρούμος ἀπέκαμεν ἀπανταχοῦ ἐξίππαζόμενος καὶ τὰ πονοῦντα τῶν στρατευμάτων ἀναλαμβάνων), εἰ μὴ Λέων ὁ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς τῆς βασιλείας ἐρῶν καὶ τὰ ὑπ' αὐτὸν διαφθείρας τάγματα, σὺν αὐτοῖς τὴν τάξιν ἀπολιπὼν ὄχρετο φεύγων αἰτίας χωρὶς. τοῦτο δὲ καὶ ὁ λοιπὸς στρατὸς κατιδὼν ἐξεπλάγη καὶ τὸν τόνον τῆς ἀνδρίας ἐχαύνωσε. καὶ οἱ Βούλγαροι ὅσον οὐδέπω φυγεῖν ἐπίδοξοι ὄντες, ἀναθάρρησαντες ἐπῆλθον μετ' ἀλαλαγμοῦ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ παλὶν τροπὸν τὴν νίκην εἰργάσαντο. τῷ συμβάντι γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι καταβληθέντες τὰς ψυχὰς τὴν τῶν Βουλγάρων οὐκ ἐδέξαντο προσβολήν, ἀλλ' εὐθύς πρὸς φυγὴν ἐτρέπησαν. ἀπώλοντο μὲν οὖν καὶ τῶν στρατιωτῶν πολλοί, πίπτουσι δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν οὐκ ὀλίγοι, ἐν οἷς καὶ Μιχαὴλ μάγιστρος ὁ Λαχανοδράσιος. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις μετὰ τινος μέρους ἀθραύστου εἰς Ἀρκαδιούπολιν ἀνασώζεται, ἐκεῖθεν τε τὴν βασιλίδαν καταλαμβάνει, τὸν εἰρημένον Λέοντα μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐν Θράκῃ καταλιπὼν, ὥστε προσμένειν καὶ τὰς λεηλασίας τῶν Βουλγάρων καὶ τὰς ἐκδρομὰς ἀνακόπτειν. Ὁ δὲ καθ' ἑαυτὸν ἄρτι γενόμενος, ἦν ὠδινεν ἐν τῷ κρυπτῷ, εἰς φῶς ἐξάγει ἀποστασίαν. κοινωσάμενος γὰρ τοῖς αὐτοῦ θιασῶ 2.46 ταῖς, καὶ καιρὸν ἐπιτήδειον εἶναι φήσας εἰς τὸ πληρῶσαι τὸ σπουδαζόμενον, καὶ δι' αὐτῶν λόγους ὑποσπείρας ἅπαντι τῷ στρατῷ ὡς τῇ ἀφελείᾳ τοῦ βασιλέως καὶ τῇ πρὸς τὰς

στρατηγικὰς μελέτας ἀνασκησῖα τά τε Ῥωμαϊκὰ ἠφανίσθη πλήθη καὶ ἡ παλαιὰ δόξα καὶ εὐκλεία ᾤχετο τῶν Ῥωμαίων, καὶ οὕτω διαφθείρας τοὺς στρατιώτας ἄρτι σποράδας ἐκ τῆς τροπῆς ἐπανερχομένους πεζοὺς καὶ γυμνοὺς καὶ μιγνυμένους τῷ σὺν αὐτῷ στρατεύματι, πείθει πρὸς ἀνταρσίαν ἰδεῖν. ἐκ μιᾶς γὰρ ὀρμῆς τὴν σκηνὴν τούτου περιστοιχίσαντες λόγους μὲν ἀπρεπεῖς καὶ ἀναισχύντους ἀπερρίπτουν εἰς βασιλέα, δειλὸν αὐτὸν ἀποκαλοῦντες καὶ ἄνανδρον καὶ ἐξ ἀφελείας τά τε Ῥωμαϊκὰ ἀπολλύντα στρατεύματα καὶ τὸ κλέος καὶ τὴν δόξαν ἀχραιοῦντα τῆς βασιλείας, αὐτὸν δὲ ἀναφανδὸν εὐφήμουν καὶ βασιλέα Ῥωμαίων ἐκήρυττον. θρυπτομένου δὲ τούτου καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποσειομένου, Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμωρίου ὁ τραυλός, τάγματός τινος καὶ αὐτὸς Ῥωμαϊκοῦ ἐξηγούμενος, τὸ ξίφος σπασάμενος, τοῦτο δὲ καὶ ἄλλοις τοῖς τοῦ ἔργου μετόχοις ποιεῖν ἐπιτρέψας, ἀναιρήσειν ἠπέιλει, εἰ μὴ ἔκουσίως προσδέξειτο τὴν ἀρχήν. καὶ οὗτος μὲν οὕτως διάδημά τε περιτίθεται καὶ βασιλεὺς Ῥωμαίων ἀναγορεύεται. πρὶν ἢ δὲ ταῦτα γενέσθαι, ἐκ τῆς τροπῆς ἐπανήκοντι τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ καὶ γενομένῳ τῆς βασιλείδος ἄγχιιστα Ἰωάννης ὁ Ἐξαβούλιος συναντήσας αὐτῷ τό τε ἀτύχημα εὐγενῶς φέρειν καὶ μεγαλοψύχως παρήνει, καὶ ἐπυνθάνετο τίνα εἴη καταλιπὼν τοῦ στρατεύματος ἐξηγούμενον. ὁ δὲ 2.47 Λέοντα εἶπε, τὸν στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, ἄνδρα τε ἀγχινοῦ στατον καὶ εὖνον τῆ βασιλείᾳ. ὅπερ ἀκούσας ὁ Ἐξαβούλιος "φαίνη μοι, ὦ βασιλεῦ" ἔφη, "πολὺ διαμαρτάνειν τῆς τοῦ ἀνδρὸς διανοίας." καὶ ὁ μὲν εἶπε ταῦτα, οὐπὼ δὲ ὁ βασιλεὺς ἔφθη τοῖς βασιλείοις ἐπιβῆναι, καὶ ἡ τοῦ Λέοντος ἀνάρρησις κατηγγέλετο. διαταραχθέντος δὲ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὴν ἀκοὴν καὶ σκοπούμενον τὸ ποιητέον, τινὲς μὲν παρήνουν πᾶσι τρόποις ἔχειν τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ τυράννῳ ὡς ἀνυστὸν ἀντικαθίστασθαι· οὗτος δὲ εἰρηνικός τις ἄνθρωπος ὢν, καὶ πράγμασιν ἑαυτὸν ἐπιρῖψαι μὴ θέλων ἄδηλον ἔχουσιν ἀποτέλεσμα, τοῖς μὲν οὕτω λέγουσιν ἐπέτιμα, μὴ ἐρεθίζειν αὐτὸν πρὸς ἐμφύλιον χωρῆσαι μίαν φονίαν, τῶν τινὰ δὲ τῶν οἰκειοτάτων ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Λέοντα, τὰ τῆς βασιλείας ἐπαγόμενον σύμβολα, τὸ διάδημα, τὴν ἄλουρ γίδα καὶ τὰ κοκκοβαφῆ πέδιλα, αὐτὸς μὲν ὑπισχνούμενος παραχωρῆσαι τούτῳ τοῦ θρόνου, καὶ βέλτιον εἶναι κρίνων καὶ αὐτὴν προήκασθαι τὴν ζωὴν ἢ χεομένην ἰδεῖν ῥανίδα μικρὰν αἵματος Χριστιανικοῦ, αὐτὸν δὲ πᾶσαν ἀποθέμενον πτοίαν καὶ δισταγμὸν ἐλθεῖν καὶ παραλήψασθαι τὰ βασιλεία. Προκοπία δὲ ἡ βασιλὶς ἀντιπράττουσα τοῖς δρωμένοις, καὶ καλὸν ἐντάφιον τὴν βασιλείαν λέγουσα εἶναι, ἐπεὶ μὴ ἔπειθεν, ἔσχατον ἐπειποῦσα λόγον ὅτι δεῖν καὶ πέρα δεινοῦ εἶπερ ἢ τοῦ τυράννου σύζυγος περιβάλοιτο τὸν βασιλικὸν μοδίολον, ἐπισκώψασα καὶ πρὸς τὸ ταύτης ὄνομα καὶ Βάρκαν αὐτὴν ὀνομάσασα, ἐσκέπτετο πῶς ἂν διάθοιτο τὰ κατ' αὐτήν. καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν βασιλέα ἐν τούτοις ἦσαν, ὁ δὲ τὸ 2.48 ῥαννος διὰ τῆς χρυσῆς πόρτης εὐφημούμενος ὑπὸ τε τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ δήμου καὶ τῆς συγκλήτου ἦλθεν εἰς τὸν ἐν τοῖς Στουδίου τοῦ προδρόμου ναόν, κάκειθεν δορυφορούμενος κατέλαβε τὰ βασιλεία. μέλλων δὲ ἐπιβατήριον εὐχὴν ἐν τῷ χρυσῷ τρικλίνῳ ἀποδοῦναι τῷ θεῷ, ἐκδυσάμενος ἦν ἔτυχε φορῶν ἐσθῆτα παρέσχετο τῷ τῶν ἵπποκόμων στρατεύοντι Μιχαὴλ. τούτου δὲ αὐτὴν ἐξ αὐτῆς ἀμφιασαμένου, οἰωνὸς ἔδοξε τὸ γεγονὸς τοῖς θεασαμένοις ὡς μετὰ Λέοντα τῆς βασιλείας αὐτὸς ἐπιβήσεται. ἑτέραν δὲ μετὰ λαβόντος ἐσθῆτα τοῦ βασιλέως καὶ ἀπιόντος εἰς τὸν ἐν τῷ παλατίῳ νεών, ὀπισθεν ὁ Μιχαὴλ ἐπόμενος καὶ ἀπροσέκτως βαίνων καὶ προπετῶς τὸ ἄκρον τῆς βασιλικῆς ἐσθῆτος ἐπάτησε· τοῦτο κακὸν οἰωνὸν ὁ Λέων ἠγήσατο, καὶ νεωτερισμὸν ἔσεσθαι ἐξ αὐτοῦ καθυπώπτεισεν. Εἰσελθόντος δὲ ὅμως τοῦ τυράννου εἰς τὰ βασιλεία καὶ τὴν ἀπραγμόνως διδομένην αὐτῷ βασιλείαν μετὰ πραγμάτων καὶ ταραχῆς οὐ μικρᾶς κατεσχρηκότος, Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύννευος Προκοπία σὺν τοῖς σφετέροις παισὶν εἰς τὸν τῆς θεοτόκου ναὸν ὃς Φάρος κατονομάζεται

προσφυγόντες ικέται γίνονται. οὐς ἐκεῖ θεν ἀποσπάσας ὁ τύραννος ἀπ' ἀλλήλων διέστησε, καὶ Μιχαὴλ μὲν ὑπερόριον ἐν τῷ κατὰ τὴν νῆσον Πρώτην μοναστηρίῳ ἐποίησατο, ἐν ᾧ τὴν κοσμικὴν ἀποθέμενος τρίχα τὸν λοιπὸν τῆς ζωῆς διήνυσσε χρόνον, Θεοφύλακτον δὲ τὸν πρεσβύτερον τῶν τούτου υἱῶν ἐκτεμῶν συνάμα τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἔξορία παρέπεμ 2.49 ψεν. οὐ παρέλκον δὲ ἴσως ἱστορῆσαι καὶ ὅπως τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ προδεδήλωται ἡ τῆς βασιλείας ἀποβολή. Παιδίσκη τις ἦν οἰκογενὴς τῷ Μιχαὴλ· αὕτη κατὰ τὰς σε ληνιακὰς συνόδους πάθει μανίας ἠλίσκετο. ὁπότε γοῦν ἀλῶη τῷ πάθει, εἰς τόπον ἐρχομένη ἐν ᾧ βοῦς τε καὶ λέων ἴδρυνται λίθινοι (κάκ τούτων ἔχει τὴν προσηγορίαν ὁ τόπος, Βουκολέων ὀνομαζόμενος 2.50 μενος) ἐβόα γεγωνοτέρα φωνῇ πρὸς τὸν βασιλέα "κάτελθε, κάτελθε, ὑποχώρει τῶν ἀλλοτρίων." τοῦτο πολλάκις γινόμενον θάμβος ἐνεποίει τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰς φροντίδας οὐ τὰς τυχοῦσας ἐνέβαλε. διὸ καὶ κοινολογεῖται περὶ τοῦ πράγματος τῶν συνήθων τινὶ καὶ οἰκείῳ Θεοδότῳ τῷ υἱῷ Μιχαὴλ πατρικίου τοῦ Μελισσηνοῦ, ὃν δὴ καὶ Κασσιτηρᾶν κατωνόμαζον, καὶ διάπειραν ἔσπευσε τῶν λεγομένων λαβεῖν. ὁ δὲ γνώμην δίδωσι τοιάνδε, ἴν' ἐπειδὴν κάτο 2.51 χον τῇ μανίᾳ γένηται τὸ κοράσιον κατασχεθῆ, καὶ διερωτηθῆ τίνι προσήκουσα ἡ οἰκία τοῦ παλατίου ἐστί, καὶ ὁποῖον εἴη τούτῳ τὸ γνῶρισμα. ἐγένετο τοῦτο, τοῦ Θεοδότου τῇ πράξει ὑπηρετοῦντος. καὶ τὸ τῇ κατοχῇ κατάσχετον γύναιον ἐρωτηθὲν τὴν τε κλῆσιν ἐμφαίνει τοῦ Λέοντος καὶ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν μορφήν, προστίθησιν τε ἀπελθεῖν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν, ἐν ἧ συναντήσῃε δυσὶν ἀνδράσιν, ὧν ὁ τῷ ἡμίονῳ ἔποχος ἐπιβήσεται πάντως τῆς βασιλείας. ἡ μὲν οὖν εἶπε, καὶ Θεόδωτος ἠκριβώσατο εἰς τὸν εἰρημένον ἀπελθὼν τόπον, τὸν ἄνδρα τε κατεφώρασεν ἐκ τῶν γνωρισμάτων, καὶ κατ' οὐδὲν διαψεύδουσα ἔγνω τὴν ἄνθρωπον. τῷ μὲν οὖν βασιλεῖ ἀπήγγειλε τῶν ἐγνωσμένων οὐδὲν, κενολογίαν δὲ τὰ τῆς γυναικὸς ἐκάλει ῥήματα καὶ φλυαρίαν μηδὲν ἔχοντος φέρουσαν ἀληθείας. τὸν Λέοντα δὲ λαβὼν τῆς χειρὸς, καὶ εἰς τὸν ναὸν εἰσελθὼν Παύλου τοῦ ἀποστόλου κατὰ τὸ ὄρφανοτροφεῖον, καὶ πίστει δούσας αὐτῷ καὶ λαβὼν, ἀνακαλύπτει τὰ ἔκφορα, τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀποκαλύψας, εἰπὼν δ' ἐκ θείας ἀποκαλύψεως πε πληροφορηθῆσαι ὡς τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πάντως ὁ Λέων γενήσεται ἐγκρατής. ἐκβεβηκυίας δὲ τῆς προρρήσεως ἐζήτησε μὴ ἄμι σθον αὐτῷ γενέσθαι τὸ εὐαγγέλιον. καὶ ὁ Λέων, εἰ ὁ λόγος εἰς ἔργον ἐκβαίη, ὑπέσχετο ὧν δέοιτο μὴ ἀτυχήσειν αὐτόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν συνετίθετο οὕτως. Συνέβη δὲ καὶ δι' ἄλλας μὲν αἰτίας Ῥωμαῖοις τε καὶ Βουλ 2.52 γάροις ἀναρριπισθῆναι τὸν προρρηθέντα πόλεμον, οὐχ ἠκιστα δὲ 2.52 καὶ διὰ τὴν ῥηθῆσθαι μέλλουσαν. Βούλγαροι τινες ἐξ ἡθῶν ἀναστάντες τῶν πατρῶν τὴν Ῥωμαίων καταλαμβάνουσι παγγενεῖ, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως προσδεχθέντες Μιχαὴλ ἐν διαφόροις ἐγκατ οἰκίζονται χώραις. καὶ τινες δὲ Ῥωμαῖοι τῶν ἐν τοῖς προηγησάμενοις αἰχμαλωτισθέντων πολέμοις τὰ δεσμὰ διαρρήξαντες εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐπανήκον πατρίδας. τούτους ἅπαντας ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς Κροῦμος ἐκδοθῆναι οἱ ἀπῆται. τισὶ μὲν οὖν τῶν Ῥωμαίων ἐπαινετὴ ἐδόκει ἡ ἔκδοσις, ἢ τινὶ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ τινες ἀξιόλογοι συγκατετίθεντο μοναχοί· ὦντο γὰρ διὰ τῆς τῶν προσφύγων ἐκδόσεως τῆς βαρβαρικῆς ἀπαλλαγῆσθαι λεηλασίας. τινὲς δ' ἀπηρέσκοντο πρὸς τὴν γνώμην, ὧν κορυφαῖος ἐτύγχανε Νικηφόρος ὁ πατριάρχης καὶ ὁ μάγιστρος Θεόκτιστος ἐπ' ἀρετῇ καὶ συνέσει πρωτεύων τῷ τότε, καὶ ἄλλοι δὲ οὐκ ὀλίγοι, ἐφεῖναι λέγοντες τὰ καθ' ἑαυτοὺς τῷ θεῷ, καὶ μὴ διὰ προσφύγων ἐκδόσεως τὴν τοῦ θεοῦ παραλιπόντας παναρκῆ βοήθειαν τὴν τοῦ βαρβαροῦ ἐξευμενίζεσθαι ἀλαζονείαν. μηδαμῶς δὲ συμβάσης τῆς τοιαύτης ἐπιτάσεως τοῦ Κρούμου, ὁ προλεχθεὶς ἀνερριπίσθη πόλεμος, καὶ ἡ τροπὴ καὶ ὁ πολὺς φθόρος τῶν Ῥωμαίων ἐπηκολούθησεν, ἄλλο τι τοῦ θεοῦ ὡς ἔοικε προοικονομοῦντος.

Τέως δὲ τὴν βασιλείον ἀρχὴν περιζωσάμενος ὁ Λέων Θωμᾶν μὲν, ἓνα τῶν τριῶν ὄντα οὐς ὁ λόγος ἰστόρησε φθάσας συνεῖναι τῷ Βαρδανίῳ ὀπηνίκα πρὸς τὸν μοναχὸν ἐν τῷ Φιλομίλιῳ ἐφοίτη σεν, ἄνδρα νέον καὶ ὄρμητιαν τουρμάρχην ἀνέδειξε τοῦ φοιδερά 2.53 τῶν τάγματος, Μιχαὴλ δὲ τὸν τραυλόν, καὶ αὐτὸν ἓνα τῶν τριῶν ὄντα, οὗ τὸν υἱὸν ἐκ τῆς ἀγίας ἀνεδέξατο κολουμβήθρας, πατρί κιον ἀνεῖπε καὶ κόμητα τῆς τῶν ἐξκουβίτων σχολῆς, καὶ τᾶλλα διεπόνει τῆς βασιλείας καθὼς περ ἦν αὐτῷ βουλευτόν. οἱ Βούλ γαροὶ δὲ πλέον τῆ πρὸ μικροῦ τῶν Ῥωμαίων ἤττη ἐκφυσηθέντες τὴν Θράκην κατέτρεχον καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἐδήρουν καὶ ἐληίζοντο. ἔδοξεν οὖν τῷ βασιλεῖ πρεσβεῖαν στείλαι καὶ λόγους κινήσαι περὶ εἰρήνης. τοῦ δὲ Βουλγάρου φρουραζαμένου καὶ τὴν εἰρήνην παρω σαμένου, ἐδέησε μάχης ἐξ ἀνάγκης τῷ βασιλεῖ. καὶ γοῦν καὶ συναθροισθέντων τῶν στρατευμάτων μάχη συνέστη κρατερὰ, καὶ πάλιν ἠττήθη τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα. τῶν δὲ Βουλγάρων τῆ διώξει ἐπικειμένων, ὁ βασιλεὺς ἔν τινι ὑπερδεξίῳ τόπῳ ἐστὼς μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἐταιρείας κατεσκόπει τὰ δρώμενα. καὶ κατανοήσας ὡς ἀσύντακτοι καὶ πᾶσαν τάξιν ἀπολείποντες οἱ Βούλγαροι ἐπιδιώκουσι τοὺς φεύγοντας, παρακαλέσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι καθικετεύσας καὶ μὴ τῶν Ῥωμαίων εὖ κλειαν περιδεῖν χωροῦσαν εἰς τὸ μηδέν, ἐπιτίθεται ῥαγδαίως αὐ τοῖς. καὶ τῷ παραδόξῳ τῆς ἐπιθέσεως τρεψάμενος τοὺς παρατυ χόντας, καὶ τὸ λοιπὸν τῶν Βουλγάρων στρατεύμα τῷ αἰφνιδίῳ κατέπληξε καὶ ταραχῆς καὶ φόβου ἐνέπλησε, καὶ ἀλκῆς οὐδεὶς ἐμέμνητο. τούτων ἔπεσον μὲν ἐν τῇ προσβολῇ πολλοί, καὶ αὐτὸς ὁ τῶν ὄλων ἀρχηγός, εἰ καὶ ταχέως ὑπὸ τῶν οἰκείων ἵππῳ κέλητι ἀναχθεὶς δρασμῷ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο, ἐάλωσαν δὲ καὶ 2.54 τῶν πεσόντων πολλῶ πλείους. τοῦτο τὸ ἔργον τὰ μὲν τῶν Βουλ γάρων ἐταπείνωσε φρονήματα, τὰ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν κεκυφῶτα καὶ πρὸς γῆν νεύοντα ἀναθαρρήσαι πεποίηκεν. ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ λαμπρῶν τῶν τροπαίων καὶ λείας ὅτι πολλῆς τὴν βασιλίδα καταλαβῶν τῶν ἐν χερσὶν εἶχετο πραγμάτων. Ἄρτι δὲ καὶ εἰς μνήμην ἐλθῶν τοῦ κατὰ τὸ Φιλομίλιον μοναχοῦ, ἔγνω δώροις καὶ ἀναθήμασιν αὐτὸν τῆς ἐπ' αὐτῷ προφητείας ἀμείψασθαι. ἐξαπέστειλε γοῦν τινὰ τῶν πιστοτάτων, ἀναθήματα εἰς αὐτὸν κομίζοντα καὶ ἔπιπλα καὶ σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρύσεια καὶ εἶδη εὐώδη τῶν εἰς ἡμᾶς ἐξ Ἰνδίας κομιζομένων. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὁ μοναχὸς ἔτυχε προαποθανεῖν, κατέστη δὲ τῆ κέλλη αὐτοῦ διάδοχος μοναχὸς τις ἄλλος, τὴν κλῆσιν Σαββάτιος, τῆς ἀθέου τῶν εἰκονομάχων αἰρέσεως ἀνάπλευς ὢν. ἐς τοῦτον ὁ παρὰ βασιλέως πεμφθεὶς ἀφικόμενος τὰ τε ἀπεσταλμένα τῷ αὐτοῦ καθηγητῇ παρὰ βασιλέως δῶρα δέξασθαι παρηγγύα, καὶ γράμ μασι καὶ εὐχαῖς τὸν πέμψαντα ἀνταμείψασθαι. ὁ δὲ τὰ μὲν ἀπε σταλμένα λαβεῖν οὐκ ἠθέλησεν, αὐτὸν δὲ ὀπισθόρμητον ἀπιέναι παρεκελεύσατο, ἀνάξιον εἶναι λέγων καὶ τὸν βασιλέα τῆς ἀλουρ γίδος ὡς εἰδώλοις προστετηκότα καὶ τοῖς λόγοις ἐπόμενον Εἰρήνης τῆς βασιλίδος καὶ Ταρασίου τοῦ πατριάρχου, ὧν τὴν μὲν παρδῶ καὶ θυάδα τὴν Εἰρήνην, τὸν δὲ τὸν ἐν πατριάρχεις ἀοίδιμον Τα ράξιον κατωνόμαζεν ὁ παμμίαρος. ἠπεῖλει δὲ καὶ ταχεῖαν ἔκπτω σιν τῆς βασιλείας τῷ βασιλεῖ καὶ τοῦ βίου καταστροφὴν, εἰ μὴ 2.55 θᾶπτον τοῖς αὐτοῦ λόγοις πεισθεὶς τὰς θείας καταστρέψειε στηλο γραφίας. δεξάμενος δὲ τὰ γράμματα ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ παρὰ τοῦ ἀγγέλου δὲ μαθὼν ὅσα τε ὁ μοναχὸς εἶπε καὶ ὅσα αὐτὸς ἤκουσε, καὶ ταραχῆς ἀνάπλευς γεγινώς, Θεόδοτον μετεπέμψατο τὸν Μελισσηνὸν καὶ περὶ τοῦ σκέμματος ἀνεκοινοῦτο τὰ ποιητέα. ὁ δὲ καὶ πάλαι τῆ τοιαύτη αἰρέσει κατεσχημένος, καὶ καιρὸν ζῆ τῶν παρρησιάσασθαι τὴν ἀσέβειαν, ὑποτίθησι τῷ βασιλεῖ τοιάνδε τινὰ συμβουλήν. μοναχὸν τινα φήσας εἶναι ἔργων παραδόξων δημιουργόν, τὰς οἰκίσεις ποιούμενον ἀνὰ τὸν Δαγιστέα, "τούτῳ δεῖ" φησί "προσαναθέσθαι τὴν πρᾶξιν, καὶ ὅπερ ἂν ἐκεῖνος ὑπὸ θοίτο, τοῦτο δεῖ καὶ ποιῆσαι." καὶ ταῦτα μὲν εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα,

ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθὼν ἄπεισι ταχέως πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν ὡς τῆ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐλεύσεται σοι ὁ βασιλεὺς ἐν εὐτελεῖ τῆ περιβολῇ, ἐρωτήσων περὶ τῆς πίστεως καὶ ἄλλων ἀναγκαιοτάτων πραγμάτων. σὺ δὲ ἀλλὰ μέμνησο ταχεῖάν τε τοῦ βίου καταστροφὴν καὶ τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν ἀπειλήσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ἐκὼν γε αἰροῖτο τῷ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ ἐξ Ἰσαυρίας προστεθῆναι δόγματι καὶ τὰ εἶδωλα τῶν θείων σηκῶν ἐξορίσαι (τὰς θείας εἰκόνας οὕτω καλέσας), ἐπαγγεῖλασθαί τε τοῦ εἰρημέ νου βίου γενομένῳ ζωῆς τε μακρὰν βιοτήν καὶ τῆς βασιλείας κυβέρνησιν εὐτυχῆ τε καὶ πολυχρόνιον. οὕτω παιδαγωγήσας τὸν μοναχόν, καὶ ἃ μέλλει λέγειν ἐς βασιλέα παιδεύσας, ἐπάνεισι. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ τὸν βασιλέα νυκτὸς ἐν ταπεινῷ τῷ σχήματι 2.56 προσλαβόμενος ἔρχεται πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ τῆς διαλέξεως ἤδη λαμβανούσης ἀρχὴν ἔγχιστα τὸν βασιλέα παραστησάμενος ὁ μοναχὸς ὡς τάχα προεγνωκῶς ἐκ θείας ἐπιπνοίας τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα "οὐκ εὐλόγα" ἔφη "ποιεῖς, ὦ βασιλεῦ, παραλογιζόμενος ἡμᾶς τῆ ἰδιωτικῆ ἀμπεχόνῃ, καὶ τὸν ἔνδον αὐτῆς κρυπτόμενον ἐπικά λυπτῶν βασιλέα. ἀλλ' εἰ καὶ σὺ μὲν οὕτως, ἀλλ' ἢ τοῦ θεοῦ πνεύματος χάρις ἡμᾶς οὐκ εἶασεν ἐπὶ πλέον οὕτω κατασοφίζεσθαι ὑπό σου." τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὡς οὐκ ἔλαθεν ἐν εὐτελεῖ προσχήματι τὸ βασιλικὸν κρύπτων ἀξίωμα, κατεπλάγη τε, ὡς ἦν εἰκὸς τὸν τὸ σκαιώρημα ἀγνοοῦντα, καὶ τὸν τε μοναχὸν ὡς θεῖον ἄνδρα ἐγνώρισε, καὶ τὰ προσταττόμενα παρ' αὐτοῦ εὐπεὶ θῶς καὶ μετὰ ταχύτητος ποιήσιν ἐπήγγελο, καὶ τῶν σεβασμιῶν εἰκόνων ἐπιψηφίζει καθαίρεσιν. καὶ πρότερον μὲν ἐν τῷ λεληθότι διεσκοπεῖτο πῶς ἂν αὐτῶν ἐκτελεσθῆ τὸ σπουδάσμα, καὶ μὴ τις στάσις ἀνεγερθῆ περὶ τὴν ἐκκλησίαν· ἔπειτα καὶ εἰς τοῦμ φανὲς τὸ δόγμα ἐξήνεγκε, καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας οἱ μὲν ἐκόντες οἱ δὲ ἄκοντες ὑπέκυπτον τῷ προστάγματι. ἠναγκά ζετο δὲ καὶ ὁ μέγας ἐν πατριάρχεις ἀοίδιμος Νικηφόρος ἐν τῷ τῆς καθαιρέσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑποσημήνασθαι τόμῳ· ὃν μηδα μῶς πειθαρχήσαντα ὑπερόριον ἀνά τὴν Προϊκόνησον τίθησι, πάλαι προαισθόμενον τὴν τοῦ Λέοντος σκαιοτροπίαν, καὶ ὡς κυκλήσει οὗτος καὶ συνταράξει τὰ τῆς ἐκκλησίας. ἔδοξε γὰρ τῷ μακαρίτῃ Νικηφόρῳ, ὀπηνίκα τὸ διάδημα περιετίθει τῆ τοῦ Λέοντος κεφαλῇ, ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις τὴν χεῖρα περιπαρῆναι· καὶ τοῦτο σύμβολον καὶ οἰωνὸν ἔθετο τῶν μετὰ ταῦτα συμβεβηκότων κακῶν. ἅπα γομένῳ δὲ τῷ μεγάλῳ πρὸς τὴν ὑπερορίαν ὁ ὁμολογητῆς Θεοφάνης ὁ τῆς τοῦ μεγάλου Ἄγρου μονῆς καθηγούμενος, αἰσθόμενος ἐξ ἐπιπνοίας θεϊκῆς τὴν διέλευσιν τούτου, κατ' ἀγρόν τινα ἐνδιατρίβων, θυμιάμασι καὶ κηροῖς προὔπεμπεν αὐτὸν μετὰ τῆς νηὸς διόντα. αὐτὸς τε ὁ πατριάρχης προσκυνήσασιν ἐσχάταις ἐδεξιούτο καὶ ἐκτάσει χειρῶν καὶ εὐλογίαις αὐτὸν κατησπάζετο, μὴ θεώμενος μὴ θεώμενον, ἀλλὰ τοῖς πνευματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀλλήλους ἰδόντες, καὶ τὸ προσῆκον ἕκαστῳ ἐκάστῳ ἀπονέμοντες σέβας. τῶν συμπλεόντων δὲ τινος εἰρηκότος τῷ πατριάρχει "πρὸς τίνα, ὦ δέσποτα, τὰς χεῖρας αἴρων εἰς ὕψος τὸν ἀσπασμὸν ἐποίου;" "πρὸς τὸν ὀσιώτατον" ἔφη "καὶ ὁμολογητὴν Θεοφάνην, τὸν καθηγητὴν τοῦ Ἄγρου, λαμπάσι καὶ θυμιάμασιν ἡμᾶς δεξιούμενον." μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ἢ τοῦ πατριάρχου ἐξέβη εἰς ἔργον πρόρρησις· μετὰ πολλῶν γὰρ καὶ ἄλλων ἐν οὐ μακρῷ τῆς ἐκκλησίας ἀφοριθεῖς καὶ πολλαῖς καὶ ἀπείροις κακώσεσιν ὑποβληθεῖς τὸν τῆς ὁμοιολογίας ἀνεδήσατο στέφανον, μηκέτι θεάσασθαι τοῦ λοιποῦ τὸν πατριάρχην ἀξιωθεῖς, ἵνα μηδ' ἐν τούτῳ διαπέση ἢ τοῦ πατριάρχου πρόρρησις. ὑπερορία δὲ τοῦ πατριάρχου παραπεμφθέντος, ὡς εἶπομεν, ἄνεισιν ἀναξίως εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον, κατ' αὐτὴν τὴν τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμέραν, Θεόδοτος ὁ Μελισσηνός, ὃν καὶ Κασσιτηρᾶν προσαγορεύεσθαι ὁ λόγος φθάσας παρέστησε. καὶ τοῦ θρόνου ἐπιβάς, ἔχων δὲ συνεπαρήγου 2.58 σαν καὶ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, οὐκ ἐν σκοτει καὶ γωνίαις ἔτι ἀλλ' ἐν ὑπαίθρῳ καὶ παρρησίᾳ τὴν αἴρεσιν

τῶν εἰκονομάχων ἔδη μοσίευε. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ τε προηγησαμένη κατὰ Βουλγάρων νίκη ἐξωγκωμένος, καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων δὲ μικρῶ ποιῆσαι." καὶ ταῦτα μὲν εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθὼν ἄπεισι ταχέως πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν ὡς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐλεύσεται σοι ὁ βασιλεὺς ἐν εὐτελεῖ τῇ περιβολῇ, ἐρωτήσων περὶ τῆς πίστεως καὶ ἄλλων ἀναγκαιοτάτων πραγμάτων. σὺ δὲ ἄλλὰ μέμνησο ταχεῖάν τε τοῦ βίου καταστροφὴν καὶ τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν ἀπειλῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ἐκὼν γε αἰροῖτο τῷ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ ἐξ Ἰσαυρίας προστεθῆναι δόγματι καὶ τὰ εἶδωλα τῶν θείων σηκῶν ἐξορίσαι (τὰς θείας εἰκόνας οὕτω καλέσας), ἐπαγγείλασθαί τε τοῦ εἰρημέ νου βίου γενομένῳ ζωῆς τε μακρὰν βιοτήν καὶ τῆς βασιλείας κυβέρνησιν εὐτυχῇ τε καὶ πολυχρόνιον. οὕτω παιδαγωγήσας τὸν μοναχόν, καὶ ἃ μέλλει λέγειν ἐς βασιλέα παιδεύσας, ἐπάνεισι. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ τὸν βασιλέα νυκτὸς ἐν ταπεινῷ τῷ σχήματι 2.56 προσλαβόμενος ἔρχεται πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ τῆς διαλέξεως ἤδη λαμβανούσης ἀρχὴν ἔγχιστα τὸν βασιλέα παρασησάμενος ὁ μοναχὸς ὡς τάχα προεγνωκῶς ἐκ θείας ἐπιπνοίας τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα "οὐκ εὐλόγα" ἔφη "ποιεῖς, ὦ βασιλεῦ, παραλογιζόμενος ἡμᾶς τῇ ἰδιωτικῇ ἀμπεχόνῃ, καὶ τὸν ἔνδον αὐτῆς κρυπτόμενον ἐπικαλύπτων βασιλέα. ἀλλ' εἰ καὶ σὺ μὲν οὕτως, ἀλλ' ἢ τοῦ θείου πνεύματος χάρις ἡμᾶς οὐκ εἴασεν ἐπὶ πλέον οὕτω κατασοφίζεσθαι ὑπὸ σου." τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὡς οὐκ ἔλαθεν ἐν εὐτελεῖ προσχήματι τὸ βασιλικὸν κρύπτων ἀξίωμα, κατεπλάγη τε, ὡς ἦν εἰκὸς τὸν τὸ σκαιώρημα ἀγνοοῦντα, καὶ τὸν τε μοναχόν ὡς θεῖον ἄνδρα ἐγνώρισε, καὶ τὰ προσταττόμενα παρ' αὐτοῦ εὐπεὶ θῶς καὶ μετὰ ταχύτητος ποιήσιν ἐπήγγελλτο, καὶ τῶν σεβασιμῶν εἰκόνων ἐπιψηφίζει καθαίρεσιν. καὶ πρότερον μὲν ἐν τῷ λεληθότι διεσκοπεῖτο πῶς ἂν αὐτῶν ἐκτελεσθῆ τὸ σπούδασμα, καὶ μή τις στάσις ἀνεγερθῆ περὶ τὴν ἐκκλησίαν· ἔπειτα καὶ εἰς τοῦμ φανὲς τὸ δόγμα ἐξήνεγκε, καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας οἱ μὲν ἐκόντες οἱ δὲ ἄκοντες ὑπέκυπτον τῷ προστάγματι. ἡναγκάζετο δὲ καὶ ὁ μέγας ἐν πατριάρχεις ἀοίδιμος Νικηφόρος ἐν τῷ τῆς καθαιρέσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑποσημήνασθαι τόμῳ· ὃν μηδα μῶς πειθαρχήσαντα ὑπερόριον ἀνὰ τὴν Προικόνησον τίθησι, πάλαι προαισθόμενον τὴν τοῦ Λέοντος σκαιοτροπίαν, καὶ ὡς κυκήσει οὗτος καὶ συνταράξει τὰ τῆς ἐκκλησίας. ἔδοξε γὰρ τῷ μακαρίτῃ Νικηφόρῳ, ὀπηνίκα τὸ διάδημα περιετίθει τῇ τοῦ Λέοντος κεφαλῇ, ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις τὴν χεῖρα περιπαρῆναι· καὶ τοῦτο σύμβολον 2.57 λον καὶ οἰωνὸν ἔθετο τῶν μετὰ ταῦτα συμβεβηκότων κακῶν. ἅπα γεμένῳ δὲ τῷ μεγάλῳ πρὸς τὴν ὑπερορίαν ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης ὁ τῆς τοῦ μεγάλου Ἀγροῦ μονῆς καθηγούμενος, αἰσθόμενος ἐξ ἐπιπνοίας θεϊκῆς τὴν διέλευσιν τούτου, κατ' ἀγρόν τινα ἐνδιατρίβων, θυμιάμασι καὶ κηροῖς προύπεμπεν αὐτὸν μετὰ τῆς νηὸς διόντα. αὐτὸς τε ὁ πατριάρχης προσκυνήσας ἐσχάταις ἐδεξιοῦτο καὶ ἐκτάσει χειρῶν καὶ εὐλογίαις αὐτὸν κατησπάζετο, μὴ θεώμενος μὴ θεώμενον, ἀλλὰ τοῖς πνευματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀλλήλους ἰδόντες, καὶ τὸ προσῆκον ἕκαστος ἕκαστῷ ἀπονέμοντες σέβας. τῶν συμπλεόντων δὲ τινος εἰρηκότος τῷ πατριάρχῃ "πρὸς τίνα, ὦ δέσποτα, τὰς χεῖρας αἴρων εἰς ὕψος τὸν ἀσπασμὸν ἐποίου;" "πρὸς τὸν ὀσιώτατον" ἔφη "καὶ ὁμολογητὴν Θεοφάνην, τὸν καθηγητὴν τοῦ Ἀγροῦ, λαμπάσι καὶ θυμιάμασιν ἡμᾶς δεξιούμενον." μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ἢ τοῦ πατριάρχου ἐξέβη εἰς ἔργον πρόρρησις· μετὰ πολλῶν γὰρ καὶ ἄλλων ἐν οὐ μακρῷ τῆς ἐκκλησίας ἀφορῶν σθεῖς καὶ πολλαῖς καὶ ἀπείροις κακώσεσιν ὑποβληθεὶς τὸν τῆς ὁμολογίας ἀνεδήσατο στέφανον, μηκέτι θεάσασθαι τοῦ λοιποῦ τὸν πατριάρχην ἀξιοθεῖς, ἵνα μηδ' ἐν τούτῳ διαπέση ἢ τοῦ πατριάρχου πρόρρησις. ὑπερορία δὲ τοῦ πατριάρχου παραπεμφθέντος, ὡς εἴπομεν, ἄνεισιν ἀναξίως εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον, κατ' αὐτὴν τὴν τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμέραν, Θεόδοτος ὁ Μελισσηνός, ὃν καὶ Κασσιτηρᾶν προσαγορεύεσθαι ὁ

λόγος φθάσας παρέστησε. καὶ τοῦ θρόνου ἐπιβάς, ἔχων δὲ συνεπαρήγου 2.58 σαν καὶ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, οὐκ ἐν σκότει καὶ γωνίαις ἔτι ἀλλ' ἐν ὑπαίθρῳ καὶ παρρησίᾳ τὴν αἴρεσιν τῶν εἰκονομάχων ἔδη μοσίευε. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ τε προηγησαμένη κατὰ Βουλγάρων νίκη ἐξωγκωμένος, καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων δὲ μικρῶ πρότερον εὐτυχήσας, ἀκατάσχετος ἦν τὸ φρόνημα καὶ πρὸς τὸ σκληρὸν ἀπένευε καὶ ὠμότερον· ἀπαραίτητός τε γὰρ τὴν ὀργὴν ἐγεγόνει, καὶ τῶν ἀμαρτημάτων κολαστὴς αὐστηρότατος, τοῖς τε ἐντυγχάνειν ἐθέλουσιν ἀνέντευκτος καὶ δυσξύμβουλος, ἐπὶ τε μικροῖς ἀμαρτήμασι μεγάλας ἐπιφέρων τὰς καταδίκας, ὧν μὲν χεῖρας ἀφαιρούμενος ὧν δὲ πόδας ὧν δὲ τινα ἕτερα τῶν καιριωτάτων μελῶν, ἅπερ ἀποτέμενεσθαι ἀποφαινόμενος ἀνὰ τὴν λεωφόρον ἀνακρεμαννύειν ἐκέλευσεν εἰς κατάπληξιν τάχα τῶν ὀρώντων καὶ δέος. ἐκ τούτου μισητὸς κατέστη τῷ ὑπὸ χεῖρα παντί. πλέον δ' ἐπέτεινε τὸ μῖσος τὰ μετὰ ταῦτα· οὐ μόνον γὰρ κατὰ τῶν ὁμοτίμων τὴν φύσιν ἀνθρώπων ἐπῆρτο καὶ ἠγριαίνετο, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτῆς ἐκορυβαντία τῆς εὐσεβοῦς πίστεως καὶ τοῦ θεοῦ. ὄργανον δ' ἐπιτήδειον πρὸς τοῦτο ἔσχεν ἄνδρα τινὰ διαβόητον ἐπὶ πανουργίᾳ, τοῦ τάγματος τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ψαλλόντων τὴν ἀρχὴν ἔχοντα, ἔξωθεν μὲν ἱεροπρεπῆ φαινόμενον καὶ θεοσεβῆ, ἐνδοθεν δὲ ὡς ἐν βαθεῖ κωδίῳ τὸν λύκον ἐπικαλύπτοντα. οὗτος ὁ βέβηλος καιρὸν ἐπιτήδειον εὐρηκώς, καθ' ὃν εἰς ἐπήκοον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἴωθεν ἢ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου Ἡσαΐου ἀναγινώσκεσθαι προφητεία ἢ λέγουσα "τίνι 2.59 ὠμοιώσατε κύριον; καὶ τίνι ὠμοιώσατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτήν, ἢ ὁμοιώματι κατεσκεύασεν αὐτήν;" καὶ τὰ λοιπὰ τῆς προφητείας, παραστάς οὖν πρὸς οὓς λέγει τῷ βασιλεῖ "σύνες τοῖς λεγομένοις, ὦ βασιλεῦ, καὶ μὴ λάθη σε τὸ ἀληθές, καὶ τοιαύτης ἔχου λατρείας ὁποῖαν σοι ὑποτίθῃσιν ὁ προφήτης." τοιαῦτα εἰπὼν ἐνέσταξε τῇ διανοίᾳ τοῦ βασιλέως πλείονα ἰδὼν τῆς αἰρέσεως, ὡς ἦν πρότερον μετὰ φειδοῦς καὶ ἐνδοιασμοῦ κηρύττειν ἠπείγετο λατρείαν, ταύτην ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ καὶ ἀναιδῶς, εἰπεῖν πλέον μετὰ ἀπειλῶν καὶ κινδύνων αἰρεῖσθαι ἠνάγκαζεν. ὅσοι μὲν οὖν μαλακιζόμενοι προυδίδοσαν τὴν ἀλήθειαν, ἐν ἀδειαίς ἦσαν· οἱ μὴ πειθαρχοῦντες δὲ τῷ αὐτοῦ δυσσεβεστάτῳ προστάγματι ἀνηκέστοις αἰκίαις καὶ συμφοραῖς παρεδίδοντο. Καίπερ δὲ οὕτως ἔχων δυσσεβείας καὶ παρανομίας, ἀλλὰ γε πρὸς τὴν τῶν δημοσίων πραγμάτων ἀντίληψιν ἀγρυπνότατος ἦν, ὡς μηδὲν τι τῶν δεόντων καὶ ὀνησιφόρων ἔαν ἀτημέλητον. φασὶ γέ τοι μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον Νικηφόρον εἰπεῖν τὸν πατριάρχην ὡς ἡ πολιτεία Ῥωμαίων ἄρα, εἰ καὶ δυσσεβῆ, ἀλλὰ γε μέγαν προστάτην ἀπώλεσε. πρὸς τῷ ἐπιμελῶς δὲ καὶ ἀγρύπνως τὰ δημόσια διοικεῖν, καὶ τοῖς ἀδικοῦσι λίαν ἐπαχθέστατος ἦν. ἐξίοντι γοῦν ποτὲ τοῦ παλατίου τῷ βασιλεῖ προσῆει τις ἐγκαλῶν ὡς τὸ αὐτοῦ γύναιον ἀρπαγείῃ ὑπὸ τινος τῶν συγκλητικῶν· "ἐμοὶ δὲ" φησὶ "καὶ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως περὶ τούτου ἐγκαλέσαντι οὐδὲ 2.60 μία ἐπηκολούθησεν ἐκδίκησις." ὁ γοῦν βασιλεὺς τὸν τοῦ ἀνδρὸς λόγον ἐνωτισθεὶς εὐθέως προσέταξεν ὡς παρασταίῃ ἐπανιόντι αὐτῷ εἰς πρόσωπον ὁ ἐγκαλούμενος συγκλητικός. ἤδη δὲ καὶ ἐπαναζευγνύντος τοῦ βασιλέως παρέστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ ὁ τε παθὼν καὶ τὴν ἐκδίκησιν ἐκζητῶν καὶ ὁ τὸ ἐξάγιστον δρᾶσας ἔργον καὶ αὐτὸς ὁ ἔπαρχος, καὶ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος λέγειν τῷ δεομένῳ ἃ πεπόνθει, ὁ μὲν διεξίηι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὁ δ' ἔνοχος τῷ ἐγκλήματι, ἐπειδὴ μὴ οἶός τε ἦν τοὺς ἐλέγχους διαδιδράσκεν ταῖς ἀποδείξεσι πάντοθεν συνειλημμένος, ὠμολόγησε τὸ ἀνοσιούργημα. ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τὸν ἔπαρχον διὰ τί μὴ πρέπουσαν ἐπενέγκοι τῷ ἀτοπήματι τὴν ἐκδίκησιν, ἐπεὶ καὶ οὗτος ἐνεὸς ἐγεγόνει πρὸς τὴν ἀπολογία, τοῦτον μὲν μετέστησε τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ μοιχὸν ταῖς τοῦ νόμου παραδέδωκε τιμωρίαις, ἐχρημάτιζε δὲ τὰ πλείω καὶ ἐν τῷ Λαυσακῶ καθήμενος τρικλίνῳ, προεβάλλετό τε στρατηγούς καὶ στρατιώτας καὶ

ἄρχοντας τῶν ἀξιολογωτάτων καὶ ἀδωροτάτων, χρημάτων ὑπερόπτης ὢν καὶ αὐτὸς ἀκριβέστατος. ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ περὶ τὴν ἑαυτοῦ φωνήν, εὐρυθμὸς τις εἶναι βουλόμενος, εἰ καὶ μὴ τὴν φύσιν συνάδουσαν εἶχεν· ἄρρυθμος γὰρ ἦν καὶ πρὸς τὰ ἐν ἀρμονίᾳ μέλη ἀνεπιτήδεις. εἰώθει γὰρ κὰν ταῖς ψαλμωδίαις ἐξάρχειν τῶν αἴνων, καὶ μᾶλλον ὅτε ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ γεννήσει οἱ τῆς ἑορτῆς κανόνες ἐψάλλοντο· ἐξῆρχε γὰρ τῶν ὠδῶν τορωτέρα καὶ ἀγρία φωνῆ, καὶ ὅτε τῆς ζ' ὠδῆς κατήρχετο τοῦ εἰρμού τοῦ λέγοντος "τῷ παντάνακτος ἐξεφάυλισαν πόθω." ὧ δὴ καὶ γέλωτα ὠφλίσκανε παρὰ 2.61 τοῖς ἀκούουσι, τὸν τοῦ θεοῦ φόβον ἐκφαυλίσας καὶ τῇ τῶν δαιμόνων μέριδι προσθέμενος διὰ τῆς τῶν πανσέπτων εἰκόνων ἀρνήσεως. καὶ τὰ μὲν τοῦ βασιλέως ἐν τούτοις. Μιχαὴλ δὲ ὁ ἐξ Ἀμωρίου ἀεὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ἐπὶ τὸ μείζον προβαίνων, διαβολὴν ἔσχε καθοσιώσεως· ὅς ταύτην εἰ καὶ δυσχερῶς ὅμως ἀποσεισάμενος ἐκπέμπεται παρὰ βασιλέως τακτικὰ διδάσκειν τὸν ὑπὸ χεῖρα λαόν. ἦν δὲ ὁ Μιχαὴλ οὐ ταῖς ἄλλαις πάσαις κακίαις ἐπιρρηπὴς μόνον, ἀλλ' ἐνόσει καὶ γλώσσης ἀκολασίαν, καὶ τὰ ἔνδον τῆς καρδίας ἐκφαυλίζειν δυνάμενος μυστήρια. ἐλάλει γὰρ πᾶν τὸ παριστάμενον εἰς τοῦμφανές, ἀπερρίπτει δὲ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως λόγους οὐκ εὐπρεπεῖς, ἀπειλῶν αὐτῷ τε καθαίρεσιν τῆς βασιλείας καὶ τῇ αὐτοῦ συζύγῳ γάμον ἐπισείων ἀνόσιον. ἅπερ ὁ βασιλεὺς πυνθανόμενος πρῶτον μὲν εὐμηχάνως ἐπειρᾶτο παραπροσποιούμενος τὴν γνώσιν, ἀποστῆσαι τοῦτον τῆς ἀθυρογλωσσίας καὶ τῶν κακῶν βουλευμάτων βουλόμενος· ἦδει γὰρ αὐτὸν αἰσχίστη νόσω ἀκολάστῳ γλώσση δουλεύοντα. ὡς δὲ καὶ παραινέσει καὶ ἀπειλαῖς ὅπη παρείκοι χρώμενος εὐθύς μὲν ἐξαρνούμενον εὗρισκε τὰ λεγόμενα, ἀδείας δὲ πάλιν τετυχηκότα τῶν κατὰ σκοπὸν μὴ ἀφιστάμενον, ἐπαφίησιν αὐτῷ σκοποὺς καὶ ὠτακουστάς λεληθότως, οἵτινες πολλάκις ἐν εὐωχίαις καὶ μέθαις μετακινούμενον τῶν φρενῶν ὑπὸ τοῦ οἴνου καταλαβόντες καὶ τοῖς προτέροις μάλα προθύμως ἐπιτιθέμενον κατάδηλον ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ. ἐγένετο δὲ προσθήκη πίστεως τῶν 2.62 διαβαλλομένων τῷ Μιχαὴλ καὶ ὁ Ἐξαβούλιος, ἀνήρ φρενήρης καὶ συνήθης τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἄγνωστος δὲ καὶ τῷ Μιχαὴλ. οὗτος πολλάκις ἐπισχεῖν αὐτὸν τῆς ἀθυροστομίας ἐπιχειρήσας, καὶ παραινέσας σιγᾶν, καὶ μὴ οὕτως ἀκαίρως παρρησιάζεσθαι καὶ εἰς προὔπτον ἑαυτὸν συνωθεῖν κίνδυνον παρακαλέσας, ἐπειδὴ μὴ ἔπειθε, δῆλα πάντα τὰ κατ' αὐτὸν τίθησι τῷ βασιλεῖ. καὶ δὴ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς κατὰ σάρκα Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν γεννήσεως δεξάμενος τὰς μηνύσεις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ βήματός τε ἐν τοῖς ἀσηκρητείοις ἐκάθισε, καὶ ἀκριβῆς ἐξεταστὴς τῶν μηνυθέντων ἐγένετο. ἀλίσκεται τοίνυν τυραννίδος ὁ Μιχαὴλ, αὐτὸς καταθέσθαι ὑπὸ τῆς ἐναργείας τῶν ἐλέγχων ἀναγκασθεῖς· καὶ ψῆφος ἐκφέρεται κατ' αὐτοῦ πυρὶ καταστρέψαι τὴν ζωὴν, ἐμβληθέντος ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ ἐν τῷ παλατίῳ λουτροῦ, εἶναι δὲ καὶ αὐτὸν θεωρὸν τὸν βασιλέα τοῦ δράματος. ἦγετο μὲν οὖν τὴν ἐπὶ θάνατον δεσμώτης, εἶπετο δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς θεατὴς εἶναι ὀριγνόμενος τοῦ δρωμένου. ἐν ὄσῳ δὲ τὸ μεταξὺ παρήμειβον διάστημα, ἡ βασιλὶς Θεοδοσία, τὸ τοῦ Ἀρσαβήρ θυγάτριον, μαθοῦσα τὸ μέλλον πραχθῆναι ἔξεισι μετὰ σπουδῆς ὅτι πολλῆς τοῦ θαλάμου, παράβακχόν τι καὶ μανικὸν κινουμένη, τὸν βασιλέα τε καταλαβοῦσα ἀλάστορά τε καὶ θεομάχον ἀπεκάλει οἷς οὐδὲ τὴν θείαν ἡμέραν ἄγει διὰ φειδοῦς, τοῦ θείου μέλλων σώματος μετασχεῖν, καὶ τῆς ὁρμῆς διεκώλυεν. οὗτος δὲ τῷ θεῷ μὴ προσκροῦσαι δεδοικώς, τὸ μὲν παραχρῆμα παλίντροπον αὐτῷ τὴν σωτηρίαν ἐβράβευσε, σίδηρον δὲ τοῖς ποσὶ περιθεῖς τοῦ Μιχαὴλ, καὶ τῆς 2.63 κλειδὸς ἑαυτῷ τὴν φρουρὰν ἐπιτρέψας, τῷ παπῖα τὴν αὐτοῦ φυλακὴν ἀνατίθησι. πρὸς δὲ τὴν σύζυγον ἐπιστραφεὶς ἔφη "ἐγὼ μὲν, ὦ γυναῖκα, ταῖς σαῖς βακχεῖαις πεισθεὶς ἐποίησα ὡς ἐκέλευσας· σὺ δὲ οὐκ εἰς μακρὰν ἐπόψει, καὶ τὰ τῆς ἐμῆς νηδύος βλαστήματα, τὰ ἀποβησόμενα, εἰ καὶ σήμερόν με τοῦ ἀμαρτήματος ἠλευθέρωσας." οὕτω τὸ μέλλον,

εἰ καὶ πόρρω προφητικῆς ἦν ἐπιπνοίας, ἀληθῶς ἀπεφοίβασε. λέγουσι δ' ὅτι καὶ χρησμὸς ἦν ἄνωθεν αὐτῷ δεδομένος ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως πέπρωται αὐτῷ τὴν τε βασιλικὴν εὐδαιμονίαν ἀποβαλεῖν, προσπολέσαι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν.

Σιβυλλιακὸς δὲ ἦν ὁ χρησμὸς, ἔν τινι βίβλῳ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης ἐγγεγραμμένος, οὐ χρησμοὺς μόνον ἀπλῶς ἐχούση, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα τῶν βασιλέων διὰ χρωμάτων. ἦν οὖν θηρίον μεμορφωμένον ὁ λέων ἐν τῷ βιβλίῳ, ἄνωθεν δὲ τῆς αὐτοῦ ράχεως ἐπεγράπτο τὸ χι̅ στοιχεῖον μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς γαστροῦ, κατόπιν δὲ τις ἀνὴρ ἐπιθέων δόρατι καιρίαν ἐδίδου πληγὴν τῷ θηρίῳ διὰ μέσου τοῦ χι̅. ἀσάφειαν δ' ὑποφαίνοντος τοῦ χρησμοῦ, μόνος ὁ τηνικαῦτα κοιαίστωρ αὐτὸν διετράνου, Λέοντα μέλλειν φήσας τινὰ βασιλέα κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως θανάτῳ ὀλεθρίῳ παραδοθῆναι. ὑπέθραπτε δὲ οὐδὲν ἦττον τὸν βασιλέα καὶ ἐξεδειμάτου καὶ ἡ τῆς οἰκείας μητρὸς ὄψις. ἔδοξε γὰρ αὕτη κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν τῆς θεοτόκου φοιτῶσα συνεχῶς κόρη τινὶ συναντᾶν λευχείμοσιν ἂν 2.64 δράσι δορυφορούμενη, ἑώρα δὲ καὶ τὸν θεῖον ναὸν αἵματος πεπλησμένον. προστάξει δὲ τὴν θεαθεῖσαν κόρην ἐνὶ τῶν λευχειμόνων ἀνδρῶν χύτραν τινὰ πλήσαντι αἵματος τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος ἐπιδοῦναι πιεῖν· αὐτῆς δὲ πολυετῆ χηρείαν προβαλλομένης, δι' ἣν μήτε κρεῶν μήτε τινὸς τῶν ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης τῆς χύτρας ἄψασθαι, "καὶ πῶς" ἔφησεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ "οὐ παύεται ὁ σὸς υἱὸς πολλῶν ἐμπιπλῶν αἱμάτων ἐμῆ καὶ τὸν ἐμὸν παροργίζων υἱὸν καὶ θεόν;" πολλὰ τε ἔκ τοτε τὸν ἑαυτῆς ἐξελιπάρει υἱὸν τῶν εἰκονομάχων ἐκστῆναι αἰρέσεως, τὴν ὄψιν ἐκτραγωδήσασα. καὶ ἑτέρα δὲ τις ὄψις οὐ μικρῶς συνετάρασσε· Ταράσιος γὰρ ὁ ἀοίδιμος πατριάρχης, πάλαι τὸν βίον μετηλλαχῶς, Μιχαὴλ τινὰ ἐδόκει καλεῖν ἐξ ὀνόματος ἐν ὀνειροῖς, ἐπιπηδήσας προτρεπόμενος τῷ Λέοντι καὶ καιρίαν πληξὴν αὐτόν. ἐστρόβει δὲ αὐτόν καὶ ἡ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομίλιον μοναχοῦ πρόρρησις καὶ ἡ τῆς ἐσθῆτος μεταμφίσις, ἣν ὁ Μιχαὴλ ἐποίησατο, ὡς που φθάσαντες ἱστορήσαμεν. οἷς ἅπασιν δειματούμενος ὁ βασιλεὺς ἐπάλλετό τε τῷ δέει καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίνετο. διὸ καὶ ἄγρυπνος διετέλει παρ' ὅλην τὴν νύκτα. σοφώτερα τοίνυν ἢ βασιλικώτερα βουλευσάμενος, τὴν ἐπὶ τὸν παπίαν φέρουσαν πυλίδα διαρρήξας κατεσκόπει τὰ ἔνδον. εἰσελθὼν δὲ εἷς τι δωματίον θέαμα ὄρα εἰς ἐκπληξιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν· εἶδε γὰρ τὸν μὲν κατάκριτον ἐπὶ στιβάδος ὑψηλῆς πάνυ μεγαλοπρεπῶς ἀνακείμενον, τὸν δὲ παπίαν ἐπὶ ξηροῦ κατακλινόν 2.65 μενον τοῦ ἐδάφους. περιεργότερον δὲ προσελθὼν ἐπεσκόπει τὸν Μιχαὴλ, εἰ ὅπερ φιλεῖ ἐν τοῖς κυμαινομένοις καὶ τὴν ζωὴν ἀμφίβολον ἔχουσι γίνεσθαι, ἐπιπόλαιόν τινα καὶ ἐμμέριμον ὑπνώττει ὕπνον ἢ τούναντίον ἀφρόντιδα καὶ ἡδύν. ὡς δ' εὗρεν ἀνέτως ὑπνοῦντα (καὶ γὰρ οὐδ' ἐπαφόμενος αὐτόν διυπνίσαι ἴσχυσεν), εἰς μείζονα ἀνήφθη θυμὸν τοῖς παρ' ἐλπίδα τούτοις θεάμασι, καὶ ἀπῆει κατὰ σχολὴν, δεινὸν οὐκ αὐτῷ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ παπίᾳ εὐσείων. καὶ ταῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς. οὐκ ἔλαθε δὲ ταῦτα τοὺς περὶ τὸν παπίαν, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων τοῦ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φοινικῶν φωρασάμενος ἐμβάδων ἀπήγγειλε πάντα σαφῶς. οἷς ἐκπαθεῖς καὶ μικροῦ δεῖν ἔκφρονες οἱ περὶ τὸν παπίαν γενόμενοι ἐσκέπτοντο πῶς ἂν τὸν κίνδυνον διαφύγοιεν. ὑπέλαμπεν ἄρτι ἡμέρα, καὶ σκέπτεται σκῆψιν τοιάνδε ὁ Μιχαὴλ, ὡς ψυχικὰς τινας κηλίδας βούλεται τινὶ τῶν θεοφίλων ἐξαγορεῦσαι διὰ Θεοκτίστου, ὃν μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ κανικλείου τετίμηκεν ἀξιώματι. ἔπε τέτραπτο γοῦν τοῦτο γενέσθαι παρὰ βασιλέως. ὁ δὲ Μιχαὴλ ἀδείας λαβόμενος λέγει πρὸς τὸν Θεοκτίστον "καιρὸς, ὦ Θεοκτίστε, τοῖς συνωμόταις ἐπαπειλῆσαι, ὡς εἰ μὴ τάχιον σπεύσουσιν ἐξελεῖσθαι τοῦ κινδύνου ἡμᾶς, πάντα τὰ τῆς πράξεως ἀνακαλύψαι τῷ βασιλεῖ." καὶ τοῦ Θεοκτίστου ὡς ἐκελεύσθη ποιήσαντος, εἰς

ἀγωνίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐνέπεσον οἱ συνίστορες, καὶ διεσκοποῦντο πῶς ἂν αὐτοὶ τε σωθεῖεν καὶ τὸν ὅσον οὐδέπω θανεῖν κινδυνεύσαντα διασώσαιεν. ῥάπτουσιν οὖν βουλὴν ἣτις αὐτούς τε ἐρρύσατο καὶ τῷ Μιχαήλ πρὸς τῇ βασιλείᾳ καὶ τὴν ζωὴν ἐχαρίσατο. 2.66 ἔθος ἐπεκράτει τότε, μὴ, ὡσπερ νῦν, ἔνδον τῶν βασιλείων, ἔκ τοτε λαβὸν τὴν ἀρχὴν, μένειν τοὺς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ παλατίου ψάλλοντας κληρικούς, ἀλλὰ τοῖς ἰδίους οἴκοις, περὶ δὲ τρίτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἀγεῖρεσθαι κατὰ τὴν ἔλεφαντίνην, ἀκείθεν ἀπιέναι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τῷ θεῷ τὰς ἐωθινὰς ἀποδιδόναι εὐχὰς. τούτοις οἱ συνωμόται ἐγκαταμιχθέντες τότε, ὑπὸ μάλης ἐγχειρίδια ἔχοντες, συνεισήεσαν, καὶ ἐν τινι σκοτεινῷ τῆς ἐκκλησίας λοχήσαντες τόπῳ τὸ σύνθημα ἐξεδέχοντο. ὡς δ' ὁ ὕμνος διεπεραίνεται, ἤδη δὲ παρῆν καὶ ὁ βασιλεὺς, καὶ τῆς ὕμνωδίας ἐξῆρχεν, ὡς ἔθος, "τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ" (εἶχε γάρ, ὡς εἶπομεν, τορωτέραν φωνήν), τότε δὴ εἰσπηδήσαντες ἀθρόον οἱ συνωμόται ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡμάρτανον προσβολῆς, πρὸς τὸν τοῦ κλήρου ἑξαρχον ἀποπλανηθέντες, εἴτε παρόμοιον ὄντα τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν σωματικὴν ἐμφέρειαν, εἴτε τῇ περὶ τὴν κεφαλὴν ὁμοίᾳ περιβολῇ· ἦν γὰρ ἡ ὥρα κρυμώδης τε καὶ χειμέριος, καὶ διὰ τοῦτο ἐν περιβλήμασι πάντες διεκαρτέρουν στεγανωτέροις, πίλοις τὰς κεφαλὰς ὀξυτάτοις περικαλύπτοντες. ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθηγεμῶν τὸν κίνδυνον ἀπέωσατο, τὸν πῖλον τῆς κεφαλῆς ἀφελὼν καὶ τῇ φαλάκρᾳ τὴν σωτηρίαν πραγματευσάμενος· ὁ δὲ βασιλεὺς συναισθόμενος τῆς ἐπιβουλῆς εἰς τὰ ἄδυστα τοῦ θυσιαστηρίου εἰσέδου, καὶ τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειρὰν διαρπάσας, ἢ ὡς τινες λέγουσι θεῖον σταυρόν, τὰς βολὰς τῶν πληττόντων ἐδέχετο. ἀλλ' οἱ συνωμόται ἀθρόοι καὶ οὐ καθ' ἓνα ἐπιδραμόντες, ὁ μὲν κατὰ τῆς κεφαλῆς, ἄλλος κατὰ τῶν σπλάγχνων 2.67 καὶ ἄλλος ἀλλαχόθι τοῦ σώματος κατετίτρωσκον. καὶ χρόνον μὲν τινα ἀντέσχε, τῷ θεῷ σταυρῷ τὰς τῶν ξιφῶν ὀρμὰς ἀποκρούμενος· πάντοθεν δ' ὡς θηρίον βαλλόμενος καὶ πρὸς τὰς τρώσεις ἀποκαμών, τελευταῖον ἓνα τινὰ γιγαντιαῖον ἐπιφέροντα ἰδὼν τὴν πληγὴν, ὄρκῳ τῆς τῷ ναῶ ἐνοικουσίας κατεδέσμευε χάριτος καὶ φείσασθαι ἐξελιπάρει· τῆς τῶν Κραμβωνιτῶν οὗτος ὁ γεννάδας ὄρμητο γενεᾶς. ἀλλ' ὁ γε, "οὐχ ὄρκων" εἰπὼν "ἀλλὰ φόνων καιρός," παίει κατὰ τῆς χειρὸς διανταίαν πληγὴν, ὡς μὴ μόνον τῆς κλειδὸς ταύτην ἀποτεμεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ κέρασ συναποτεμεῖν τοῦ σταυροῦ. ἀποτέμνει δὲ τις αὐτοῦ καὶ τὴν κεφαλὴν, ἣδη καταπεπονημένου ταῖς πληγαῖς καὶ ὀκλάσαντος. τοιούτῳ μὲν βίου τέλει ὁ Λέων ἐχρήσατο, κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα, ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ τῆς νυκτὸς, ἐπ' ἔτη βασιλεύσας ζ' καὶ μῆνας ε', ὠμότατος, εἶπερ τις ἄλλος, γεγονώς, καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντων ὁ ἀσεβέστατος, οἷς τὴν τε προσοῦσαν αὐτῷ ἐν τοῖς κοινοῖς ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν χειρὶ γενναιότητα ἀπημαύρωσε. λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανόθεν καταρραγῆναι εὐθὺς τὴν αὐτοῦ κατάλυσιν εὐαγγελιζομένην πολλοῖς· ἦς καὶ τινες ἀκηκοότες ναυτίλοι, τὸν καιρὸν τε καὶ τὴν νύκτα καταγραφάμενοι, ἐκ τοῦ μετὰ ταῦτα συμπεράσματος εὗρον οὕσαν ἀληθινήν. ἀνηρημένου δὲ τοῦ Λέοντος, οἱ ἀνηρηκότες σύροντες τὸν τούτου νεκρὸν ἀνηλεῶς διὰ τῶν Σκύλων εἰς τὸν ἰππόδρομον ἐξήγαγον, παντὸς αὐτοῖς περιηρημένου φόβου διὰ τὸ τὴν βασιλείον αὐλὴν ὄπλοις οἰκείοις πάντοθεν περιφραχθῆναι. κατέσπασαν δὲ τῶν βασιλείων καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν σὺν τοῖς τέσσαρσι 2.68 τέκνοις αὐτῆς, Σαββάτιον τὸν μετονομασθέντα κατὰ τὴν ἀνάρρησιν Κωνσταντῖνον Βασίλειόν τε καὶ Γρηγόριον ἅμα Θεοδοσίῳ· οὓς καὶ ἀκατίῳ ἐνθέντες πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον, ἀκείθε σὺν τῶν πάντων ἐκτμηθέντων συνέβη τὸν Θεοδόσιον τὴν ἑαυτοῦ καταλῦσαι ζωὴν καὶ ταφῆς τῷ ἰδίῳ κεκοινωνηκέναι πατρί.

Ὁ δὲ Μιχαήλ τῆς ἐκ τοῦ παπῖα φρουρᾶς ἀνεθείς, ἔτι τοὺς πόδας ἐν σιδηροπέδαις ἔχων κατισχημένους διὰ τὸ τὴν κλεῖν τῶν σιδήρων ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ

Λέοντος φυλάττεσθαι, οὕτως ὡς εἶχε μετὰ τῶν σιδήρων ἐπὶ τὸν βασιλείον ἐκάθισε θρόνον, καὶ παρὰ πάντων τῶν τέως ὄντων ἐν τῷ παλατίῳ ἀναγορευθεὶς προσεκυνήθη. ἤδη δὲ μεσοῦσης ἡμέρας, πανταχοῦ τῆς φήμης διαδραμούσης, τῶν δεσμῶν θλασθέντων ὑπὸ σφύρας βιαίως, οὐ χεῖρας ἀπονιψάμενος, οὐ τὸν τοῦ θεοῦ φόβον ἐπὶ νοῦν εἴληφώς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων πράξας, πρὸς τὸν μέγαν τῆς ἀγίας Σοφίας ναὸν προελήλυθε, χειρὶ τοῦ πατριάρχου στεφθῆναι βουλόμενος, καὶ γλιχόμενος καὶ τῆς πανδήμου τυχεῖν ἀναρρήσεως, ἐκείνοις μόνοις τοῖς τὸν φόνον ἐξηνυκόσι συνωμόταις θαρρῶν. ἔνθα καὶ τις θαυμάσειεν ἀμφοτέρων τὸ κακόγνωμον, τοῦ μὲν ἀπελθόντος, ὅπως οὐδένα ἔσχε τὸν βοηθοῦντα ἐκ τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων κολάκων, ἐρπετῶν δίκην ἀπάντων καταδεδυκότων εἰς χηραμούς, τοῦ δὲ μετ' ἐκείνων τὸ ἀναιδὲς καὶ ἀναίσχυντον, ὃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσήει οὐχ ὡς τις φονεὺς καὶ δήμιος, ἡμαγμένας ἔχων τὰς χεῖρας, ἀλλ' ὡς τις ἀθλοφόρος καὶ νικητής, ἐπὶ τῷ γεγονότι γαννύ 2.69 μενος, ἐμφύλιον ἐκχέας αἶμα οὐκ ἐπὶ τοῦ τυχόντος τόπου ἀλλ' ἐν τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ, ἔνθα τὸ δεσποτικὸν καθ' ἡμέραν ἐκχέεται τῶν ἡμετέρων ἔνεκα λύτρον ἀμαρτιῶν. Τοῦτον τὸν Μιχαὴλ ἤνεγκε μὲν ἢ κατὰ τὴν ἄνω Φρυγίαν πόλιν Ἀμώριον, οὕτω καλουμένη, ἐν ἣ Ἰουδαίων καὶ Ἀθιγγάνων καὶ ἐτέρων ἀσεβῶν πλῆθος ἔκπαλαι τῶν χρόνων ἐγκατοικίζεται. καὶ τις δὲ αἴρεσις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διηνεκοῦς ὁμιλίας καινὸν ἔχουσα τὸν τρόπον καὶ ἀλλόκοτα δόγματα ἐπιφύεται, ἧς καὶ αὐτὸς μέτοχος ἦν, πατροπαράδοτον θρησκείαν ἀποπληρῶν. αὕτη τοῦ μὲν θείου λουτροῦ καὶ σωτηριώδους τοῦς τελουμένους μεταλαγχάνειν ἀνίησι, τᾶλλα δὲ πάντα σώζει, φυλάττουσα τὸν νόμον τὸν Μωσαϊκὸν πλὴν τῆς περιτομῆς. εἶχε δὲ διδάσκαλον ὁ Μιχαὴλ καὶ οἶον ἔξαρχον, ὑπ' αὐτοῦ μεμυσταγωγημένος, Ἑβραῖόν τινα ἢ Ἑβραΐδα κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, οὐ μόνον τὰ ψυχικὰ ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς κατ' οἶκον οἰκονομίας αὐτὸν ἐκπαιδεύοντα. ὑφ' οὗ προληφθεὶς οὐδὲν ἀκέραιον ἔσωζεν, ἀλλ' ἦν ἀπιστίας τις σύνοδος, τὰ τε Χριστιανῶν παραχαράξας, τὰ Ἰουδαίων κιβδηλεύσας καὶ τᾶλλα παρανοθεύσας, καὶ τοιοῦτος τὴν πίστιν γενόμενος, ποικίλος τε καὶ πολύμορφος, ὁποῖα φασὶ τὰ ἐν Λιβύῃ γίνεσθαι θηρία διὰ τὴν τοῦ ὕδατος ἔνδειαν συναγόμενα καὶ ἀλλήλοις ἐπιμιγνύμενα. ὡς δὴ καὶ εἰς τὴν βασιλείον ἀνήχθη ἀρχὴν, ἐσεμνύνετό τε καὶ ὠραίζετο [ἦ] τῷ διαδήματι καὶ τῇ ἀλουργίδι, λόγον δὲ καὶ 2.70 μάθησιν ὡς τὰ αὐτοῦ ἀνατρέποντα καὶ δυνάμενα μεταδιδάσκειν τὰ κρεῖττονα ἀπεβάλλετο καὶ ἠτίμαζεν. ἐτίμα δὲ τὰ οἰκεῖα διαφερόντως· τὰ δὲ ἦν, συῶν μὲν τῶν ἀρτιτόκων προλέγειν ὅσοι τε ἔσσονται εὐτραφεῖς καὶ σωμάτων μεγέθους οὐκ ἀμοιρήσουσι, καὶ ὅσοι τοῖς ἐναντίοις περισχεθήσονται, καὶ ἵππων μὲν ἐγγὺς ἐστάναι τῶν λακτιζόντων εἰδέναί, ὄνους δὲ τοῦς λακτιζοντας ὡς πορρωτάτω ἐκτρέπεσθαι εὐφυῶς. ἡμιόνων τε κριτὴς ἄριστος ἦν, καὶ τούτων ὅσοι μὲν πρὸς φόρτον ἐπιτήδειοί εἰσι διακρίνειν, ὅσοι δὲ τοῦς ἐπιβάτας εὐφόρως φέρειν δύνανται, καὶ μὴ τινα πτοῖα περι δεεῖς γινόμενοι ἐκτραχηλίζοιεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦς ἵππους ὀφθαλμῶν μόνον κρίνων ἐπιβολαῖς, ὅσοι τε πρὸς δρόμον εὐτονοὶ καὶ ταχεῖς καὶ ὅσοι πρὸς πόλεμον τὸ καρτερικὸν διασώζουσι· προβάτων τε καὶ βοῶν εὐτοκίας, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος ὅσαι δαιψί λειαν ἐκ φύσεως ἔλαχον· τῶν τε ἀρτιγενῶν γεννημάτων εἰδέναί διακρίνειν ποῖον ὁποῖας ἐστὶ μητρός. καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης ἡλικίας, εἰπεῖν δὲ καὶ τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματα καὶ σεμνολογήματα· ὡς δὲ ἤκμαζεν ἤδη, τὸν πέννητα βίον διαθλῶν καὶ καρτερῶν, ἔσπευδε τοῦτον πάσῃ ἀποτρίψασθαι μηχανῇ. καὶ ποτε τῷ ἑαυτοῦ παραστάς στρατηγῷ ἑαυτὸν ὑπέφαινε, τῇ τῆς γλώττης τραυλότητι τὸν ἄρχοντα ἐκκαλούμενος. τῶν δὲ Ἀθιγγάνων τις, γνωστὸς ὑπάρχων τῷ στρατηγῷ, αὐτὸν τε τοῦτον τὸν Μιχαὴλ καὶ τινα ἕτερον περιβοήτους ἔσεσθαι μετ' οὐ πολὺ διηγόρευε, καὶ βασιλείας αὐτῆς ἐπιτυχεῖν οὐκ ἐν μακρῷ τῷ χρόνῳ. τούτοις ὁ στρατηγὸς τὴν ψυχὴν

ἐκθερμανθείς, καὶ τὸ μέλλον ὡσπερ ἐν 2.71 οπτριζόμενος, οὐκ ἔγνω βραδυτῆτι παρώσασθαι τὸν καιρόν, οὗ 2.71 πάλιν τυχεῖν οὐ ῥάδιον. τράπεζα οὖν παραχρήμα, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπὼν τοὺς καὶ γένει καὶ ἀξιώμασι διαφανεστέρους, τούτους δὴ τοὺς ἄνδρας εἰς ἐστίασιν συγκαλεῖ, καὶ τοῦ πότου ἀκμάζοντος τὰς θυγατέρας ἄγων ἐδίδου τοῖς ξένοις ὁ στρατηγός, καὶ νυμφίους ἔχειν καθωμολόγει, τῷ ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐν ἐκστάσει πρότερον γενομένους, ἀποδεχομένους δὲ ὅμως καὶ συγκατατιθεμένους, καὶ θεοῦ ἔργον τὸ τοιοῦτον, οὐκ ἀνθρώπου ὁμολογούντας. Ἄλλα ταῦτα μὲν ἐπράττετο οὕτως· τὴν δὲ τοῦ ῥηθέντος Ἀθιγγάνου φωνὴν ὡς τινα θείαν πρόρρησιν ἐνηχηθεὶς ὁ Μιχαήλ, δεύτερον δ' οἰωνὸν εἰληφώς καὶ τὴν κατὰ τὸ Φιλομίλιον τοῦ Μοναχοῦ προαγόρευσιν, ὡς ἤδη φθάσαντες εἶπομεν, τῷ τοῦ Λέοντος φόνῳ ἰταμώτερον ἐπέθετο καὶ θρασύτερον, κακὸς μὲν περὶ τὸν πρῶτον εὐεργέτην φανείς, ἐκείνον δὴ τὸν εἰρημένον Βαρδάνιον, κακίων δὲ περὶ τὸν δεύτερον, φημί δὴ τὸν Λέοντα, ὃς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος υἰοθετησάμενος ἦν. ὅμως δὲ καὶ τὸν Λέοντα οἰκτίστῳ θανάτῳ κατεργασάμενος ἀπόμοιράν τινα χορηγίας τοῖς τοῦ Λέοντος ἐναποτάττει παισὶ καὶ τῇ τούτων μητρὶ ἐκ τῶν δημευθέντων κτημάτων αὐτοῦ, καὶ τινὰς τῶν ἑαυτοῦ παίδων πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτοῖς δωρησάμενος, καὶ τὴν μὲν τοῦ Λέοντος γαμετὴν εἰς τὴν οὕτω λεγομένην τῶν δεσποτῶν μονὴν 2.72 ἐνασφαλίζει κελεύσας, τοὺς ἄρρενας δὲ τῶν παίδων ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς εἴρηται. ὧν κατ' αὐτὴν εὐνουχισθέντων Θεοδόσιος μὲν ἀπεβίω, Κωνσταντῖνος δ' ὁ μετονομασθεὶς Βασίλειος ἀφωνία μετὰ τὸν εὐνουχισμὸν κατασχεθεὶς ἐδεῖτο μὲν τοῦ θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνήν, ἐδεῖτο δὲ καὶ τοῦ ἐν θεολογίᾳ περιωνύμου Γρηγορίου, ἐκεῖσέ που ἀνεστηλωμένου τυγχάνοντος. ὑπήκουσεν οὖν τῆς αὐτοῦ δεήσεως ὁ ἅγιος, καὶ ὥραθη τῷ Κωνσταντίνῳ φάσκων ὁ θεῖος τύπος "κατὰ τὸν ὄρθρον τουτονὶ τὸν κηρὸν λαβὼν ἀνάγνωθι." ὁ δὲ πιστεύσας τοῖς λεγομένοις, εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾶ καὶ καθαρῶτα φωνῇ τὸ "πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός." τῆς φωνῆς δὲ λυθείσης αὐτοῦ τὴν τε πατροπαράδοτον ἐβδελύξατο ἄνοιαν, καὶ περὶ τὰς θείας εἰκόνας τὴν εὐγνωμοσύνην μετέθετο. Ἄλλα ταῦτα μὲν ὕστερον· ἤδη δὲ τὴν αὐτοκράτορα τοῦ Μιχαήλ ἐπανελομένου ἀρχὴν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ὡς ἐβούλετο διοικούντος, ἐπιστολὴν ὁ ἀοίδιμος Νικηφόρος ὁ πατριάρχης ἐκπέμπει, παρακαλῶν ἀπολαβεῖν τὸν ἀσπασμὸν τὰς θείας εἰκόνας καὶ ἀνάκλησιν γενέσθαι τῆς εὐσεβείας. ἀλλ' ὁ Μιχαήλ ἀπεκρίνατο μήτε τι κακουργήσων ἐλθεῖν τῶν περὶ πίστεως ἐκτεθειμένων, μήτε μὴν τῶν ἤδη παραδοθέντων καὶ ἀνομολογηθέντων καταδρομὴν τινα ἐργάζεσθαι καὶ καθαίρεισιν. "ἕκαστος οὖν" φησὶ "τὸ δοκοῦν αὐτῷ ποιείτω καὶ ἐφετόν, ἀπαθὴς πόνων καὶ ἄγευστος λύπης διατελών." πλὴν οὐ μέχρι τέλους ταύτην ἐτήρησε τὴν προαίρεσιν ὁ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἀληθῆς Χριστιανὸς γεγονώς· ἀλλ' ὅσον τὰ τῆς βασιλείας αὐτῷ ἐκρατύνετο, τοσοῦτον κακοδαίμονι φύσει καὶ ὤμο 2.73 τάττει τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων ἀνερρίπιζε πόλεμον, νῦν μὲν τοὺς μοναχοὺς διαπτύων καὶ παντοίοις περιβάλλων δεινοῖς, καὶ ποιναῖς ἐξευρίσκων ποινάς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς ἐγκλείων φρουραῖς καὶ ὑπερορίους τιθεῖς. ἐντεῦθεν καὶ Μεθόδιον τὸν μετὰ βραχὺ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀξιοθέντα καὶ Εὐθύμιον τὸν τηνικαῦτα τῶν Σάρδεων προεδρεύοντα, τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑπεῖκοντας μηδὲ τὴν τῶν θείων εἰκόνων ἐξαρνούμενους τιμὴν, τῆς πόλεως ἐξωθεῖ, καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ παραδίδωσι κατὰ τὴν νῆσον τοῦ Ἀκρίτου, τὸν δὲ μακαρὶ τὴν Εὐθύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οἰκείου υἱοῦ θανάτῳ παραδίδωσι, βουνεύροις τυπτόμενον ἀφειδῶς. ὅσον δὲ τὴν Χριστοῦ κληρονομίαν ἐπίεζε, τοσοῦτον τοὺς Ἰουδαίους ἀνέτους φόρων καὶ ἐλευθέρους ἐτίθει, ἀγαπωμένους καὶ στεργομένους αὐτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόντως. προυβάλλετο δ' ὡσπερ τι προκέντημα

καὶ ἀρχέτυπον τοῦ οἰκείου βίου πρὸς μίμησιν τὸν τοῦ Κοπρωνύμου βίον, καὶ τοῦτον μιμεῖσθαι εἰς ἄκρον ἐσπούδαζε. διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἔφθασε τῆς ἀσεβείας, ἄρτι μὲν σάββατον νηστεύειν νομοθετῶν, ἄρτι δὲ κατὰ τῶν θείων προφητῶν τὴν γλώτταν ἔξα κωνῶν, ἄρτι δὲ τὴν μέλλουσαν ἀνάστασιν ἀθετῶν καὶ τὰ ἐκεῖθεν ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ διασύρων, διάβολόν τε μὴ εἶναι ὅλως ἰσχυρὶ ζόμενος ἅτε μηδ' ὑπὸ Μωσέως τούτου παραδεδομένου. πορνείαν δὲ κατησπάζετο, καὶ τὸν ἐπὶ πᾶσι δεῖν ὁμνῦναι θεὸν ἐνομοθέτει, καὶ τὸν Ἰούδαν ἀκολάστῳ γλώσση τάττων μετὰ τῶν σωζομένων. 2.74 τὴν ἑορτὴν τοῦ σωτηρίου πάσχα κακῶς καὶ παρὰ καιρὸν χλευάζων τιμᾶσθαι, καὶ ὡς Ἑλληνικὴν τάχα παιδευσιν διαπτύων τὴν ἡμετέραν καὶ θείαν παιδευσιν τοσοῦτον ἀποστρεφόμενος ὡς μηδὲ τοὺς νέους παιδοτριβεῖσθαι που συγχωρεῖν, ἵνα μήτε τῇ αὐτοῦ ἀλογία ἀντιστῆναί τις ἔχη ποτὲ καὶ διελέγξαι, μήτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ τῆς γλώττης ῥύμη φερόμενος διὰ τῆς παιδεύσεως τὰ δευτερεῖα τοῦτον φέρειν καταναγκάσειε.

Τοσοῦτον γὰρ ἤργει πρὸς τὴν μίξιν τῶν γραμμάτων ἐκεῖνος καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥᾶον ἂν τις διήλθε βιβλίον ἢ αὐτὸς τῇ βραδῦ τῆτι τοῦ νοῦ τὰ τοῦ οἰκείου στοιχεῖα ὀνόματος. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν παρείσθω ὡς καὶ ἄλλοις ἰκανῶς ἐστηλιτευμένα, ἢ δ' ἱστορία ἐχέσθω τῶν ἐφεξῆς. κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἀρχὴν εἰληφὼς ἐξ ἀνατολῆς παντοίων ἐνέπλησε τὴν οἰκουμένην κακῶν, φθόρον δὲ πολὺν τῶν ἀνθρώπων καὶ παρὰ τοῦτο ὀλιγανδρίαν εἰργάσατο. Θωμᾶς ἦν τῆς ἀποστάσεως ἔξαρχος, περὶ οὗ διττοὶ φέρονται λόγοι, ὧν ὁ μὲν εἰς ὄρμᾳ σθαι τοῦτον φησιν ἐξ ἀσήμων γονέων καὶ πενιχρῶν καὶ τὸ γένος βαρβάρων, ἐπὶ πολὺ δὲ πενία συζῆν, διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἔργα σίας τὰ πρὸς τὸ ζῆν ποριζόμενον, ἐνίστε δὲ καὶ θητεύοντα· εἶτα τὴν ἐνεγκοῦσαν ἀπολιπόντα καὶ πρὸς τὴν μεγαλόπολιν ταύτην πεφοιτηκότα, καὶ τινι τῶν συγκλητικῶν εἰς ὑπηρεσίαν προσληφθέντα, ἐς τοσοῦτον ἀκολασίας ἐληλακέναι καὶ ὕβρεως ὡς καὶ αὐτὴν κατατολμῆσαι τὴν δεσποτικὴν καθυβρίσαι εὐνήν. καὶ ἐπεὶ 2.75 ἐφωράθη, μὴ οἶός τε ὦν τὰ ὀνειδίη φέρειν, δεδοικῶς δὲ καὶ τὰς ἐπηρητημένας ποινὰς τοῖς τῶν τοιούτων τολμηταῖς, φυγὰς πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς γίνεται· καὶ τούτοις πίστιν ἰκανὴν δεδωκῶς ἔκ τε τοῦ καταλλήλαις χρᾶσθαι πράξεσι καὶ ἐκ τοῦ χρόνου βεβαιῶσαι τὰ ἔργα (ἔτος γὰρ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν διηνύσθη τούτῳ ἐν τῇ πρὸς ἐκείνους διατριβῇ) καὶ ἐκ τοῦ τὴν ἱεράν τῶν Χριστιανῶν ἀπομόσασθαι θρησκείαν καὶ τῇ τοῦ ἐπαράτου προστεθῆναι Μωά μεδ, πολεμικῆς τινὸς φάλαγγος ἀποδείκνυται ἀρχηγὸς καὶ κατὰ Χριστιανῶν ἐκπέμπεται, τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ὑπὸ τὴν αὐτῶν θείναι χεῖρα καθυποσχόμενος. καὶ ἵνα μὴ τινα ὡς ἀλλόφυλος καὶ ἀλλόπιστος ἐμποδισμὸν ἔχη ἀπιστούμενος ὑπὸ Ῥωμαίων, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν ἐπεφήμιζεν εἶναι τὸν τῆς Εἰρήνης υἱόν, ὃν ἡ μήτηρ διὰ τὸ κακόνουν καὶ τὸ τοῦ τρόπου ὕπουλον καὶ κακὸς παλαι μετὰ τῆς βασιλείας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπεστὲ ρησε, τῆνικαῦτα δὲ καὶ τὸν βίον ἐτύγχανε καταστρέψας. καὶ ὁ μὲν πρῶτος καὶ πολὺς οὕτως ἔχειν περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως πιστεύεται λόγος· ἄτερος δὲ τοῦτον εἶναί φησι τὸν Θωμᾶν τὸν τῷ Βαρδανίῳ πάλαι συνόντα, περὶ οὗ καὶ ὁ ἐν τῷ Φιλομιλίῳ μονα 2.76 χὸς τὴν πρόρρησιν ἀπεφοίβασε, παρὰ τοῦ βασιλέως δὲ Λέοντος ἀναχθέντα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τῶν φοιδερᾶτων τάγματος. ὃς ἐπεὶ μεμαθήκοι τὸν Λέοντα ὑπὸ τοῦ Μιχαήλ ἀνηρῆσθαι, ἐκδικῶν τάχα τὸν εὐεργέτην, ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἐμπιπλὰς (ἐτύγχανε γὰρ πῶς ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος πρὸς τὸν Μιχαήλ), ἅμα δὲ καὶ τὰς περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ Φιλομιλίῳ μοναχοῦ προρήσεις φοβούμενος, χεῖρα ἐναντίαν κινεῖ, τοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἀρξάμενος θέματος, ὅπῃ δὴ καὶ διέτριβε, δύναμιν οὐκ ἀγεννή τινὰ καὶ μικρὰν ἀλλὰ βαρεῖαν καὶ ἀνδρώδη συνηθροικῶς, πάντα τὸν ὄπλον τὸ οἰονοῦν κινεῖν δυνάμενον ἔπεσθαί οἱ καταναγκάσας, ὃν μὲν βία, ὃν δὲ φιλία τῇ

πρὸς αὐτόν, ὃν δὲ καὶ ἐλπίδι διαρπαγῆς λαφύρων, ὃν δὲ καὶ τῷ πρὸς τὸν Μιχαὴλ μίσει· ἐτύγχανε γὰρ οὗτος ὑπὸ πάντων διὰ σκαιοτροπίαν μισούμενος, καὶ διὰ τὸ τῆς τῶν Ἀθιγ γάνων θιασώτην εἶναι αἰρέσεως, καὶ διὰ τὴν τῆς γλώττης τραυ λότητα, καὶ δι' ἀνανδρίαν καὶ μαλακίαν συμπεισθέντων αὐτῷ συστρατεύεσθαι. ὁ Θωμᾶς γὰρ εἶ καὶ τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν εἶχε πεπηρωμένον καὶ τὸ γένος βάρβαρος ἦν, ἀλλ' οὖν τῆ γε πολιᾶ αἰδέσιμος ἐτύγχανεν ὧν καὶ τὸ εὐπροσήγορον καὶ ἀστεῖον εἶχεν, ἄπερ φιλεῖ ὁ στρατιώτης λαός, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ γενναιότητα σώματος οὐ τινος ἐφαίνετο δεύτερος. οὗτος τοίνυν ὁ Θωμᾶς πᾶ σαν τὴν ἔω παραλαβῶν, καὶ τοὺς τῶν δημοσίων πράκτορας φόρων ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, καὶ μεγαλοφροσύνη καὶ ἐπιδόσει ἄκρα 2.77 χρησάμενος, πολὺς ἐκ μικροῦ γέγονε καὶ ἐξ ἀσθενοῦς ἰσχυρός· τοὺς μὲν γὰρ ἦγε πειθοῖ καὶ φιλία, ὁπόσοις ὁ τῶν καινῶν πραγμάτων καὶ τοῦ φιλοπλουτεῖν ἔρωσ ἐνήν, τοὺς δὲ ἀνάγκη καὶ βία ὑπήγετο, ὅσοις δὴ τὰ τῶν ἐμφυλίων στάσεων κακὰ ἐμισεῖτο. ἐν τεῦθεν οἱ ἐμφύλιοι ἀναρρηγνύμενοι πόλεμοι, καὶ οἷόν τινες ποταμοῦ καταρράκται φερόμενοι, οὐχ ὕδασι ἀλλ' αἵμασι τὴν γῆν κατέκλυζον. πᾶσα μὲν οὖν ἡ Ἀσία πορθουμένη καὶ ληϊζομένη ἐδυσθανάτα, τῶν ἐν αὐτῇ πόλεων τῶν μὲν προστιθεμένων τῷ Θωμᾶ διὰ τὸν φόβον, τῶν δ' ὅσαι τὰ πιστὰ τῷ κρατοῦντι ἐτή ρουν λεηλατουμένων καὶ ἀνδραποδιζομένων. καὶ τὰ μὲν τῆς Ἀσίας ἅπαντα ὑπήκοα γέγονε τῷ ἀποστάτῃ, ἐξηρημένου τοῦ θέματος τοῦ Ὀψικίου (τούτου γὰρ στρατηγῶν ὁ Κατάκηλας διετή ρησεν ἄχρι τέλους τῷ βασιλεῖ εὐνοίαν), ἔτι δὲ καὶ τοῦ τῶν Ἀρμενιῶν καὶ τούτου γὰρ στρατηγός ὧν ὁ Ὀλβιανός εὐνοίαν ἐτή ρησε τῷ βασιλεῖ. οἷς τισὶν ἀπονέμων ἀμοιβὰς ὁ βασιλεὺς τὸ εἰς τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον εἰσαγόμενον δημόσιον τέλος, ὃ καπνικὸν καλεῖν εἰώθασιν, ἐδωρήσατο. μανθάνουσι δὲ τοῖς Ἀγαρηνοῖς τὴν ἐμφύλιον στάσιν χαίρειν ἐπήει καὶ σκιρτᾶν· καιροῦ γὰρ λα βόμενοι πᾶσαν νῆσον καὶ χώραν κατέτρεχον ἀδεῶς. δείσας οὖν ὁ Θωμᾶς ὡς μὴ πτοηθέντες οἱ σὺν αὐτῷ στρατιῶται τὴν τῶν Ἀγαρηνῶν ἔφοδον, λείαν, ὡς εἴρηται, ποιουμένων πάντα τὰ ἐν ποσὶ καὶ αἰχμαλωτιζόντων τὰ προστυχόντα, καταλιπόντες αὐτὸν οἰχῆ σονται, δέον ἐγνώκει τέως ἀναχαιτίσαι τὴν αὐτῶν ὄρμην δι' ἐπὶ 2.78 φανεῖας αὐτοῦ, καὶ τῷ πλήθει τῶν ἐπομένων δυνάμεων ἐκπλήξαι τε καὶ πρὸς εἰρήνην αὐτοὺς ἐκκαλέσασθαι. ὁ καὶ συνέβη· ἄρτι γὰρ τοῖς Σαρακηνοῖς τὴν ἔω ληϊζομένοις αἰφνίδιος ἐπιφανεῖς ἐξέ πληξε, καὶ εἰς λόγους ἐλθὼν ἐσπέισατο, ὑποσχόμενος προδοῦναι τούτοις τὰ Ῥωμαίων ὄρια, καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ὑποχείριον θέ σθαι ἀρχήν. ἀπαλλαγείς δὲ τοῦ ἀπὸ τούτων δέους βασιλέα ἔαυ τὸν ἀνεῖπε καὶ διάδημα τῆ κεφαλῆ περιέθετο, καὶ αὐτοκράτωρ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀναγορεύεται παρὰ τοῦ τηνικαῦτα τὴν ἐκεῖσε ποιμαίνον τος ἐκκλησίαν Ἰώβ.

Χεῖρα δὲ πολλὴν αὐτός τε συλλέγει καὶ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν λαμβάνει, οὐ μόνον δὲ τῶν προσοίκων ἡμῖν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκ τῆς περαιῖας Αἰγυπτίων Ἰνδῶν Περσῶν Ἀσσυρίων Ἀρμενίων Χαλδαίων Ἰβήρων Ζικχῶν καὶ Καβήρων. τούτοις ἅπασι κατοχυρωθεὶς καὶ ἑαυτὸν περιφράξας ἄριστον ἐνόμισεν εἶναι καὶ βοηθὸν καὶ συνεργὸν τῆς ἀρχῆς προσλαβέσθαι, τὴν τε ἑαυτοῦ κλήσιν ἀλλάξασθαι καὶ υἱὸν εἰσποιήσασθαι. ἐκεῖθεν ὄρμηθεὶς ἅπασαν ἐδήου καὶ ἐπόρθει τὴν ἀνατολήν. ἂ δὴ ὁ βασιλεύων ἀκηκῶς καὶ αὐτὸς πρὸς ἀντιπαράταξιν ἠὺς τρεπίσθη. καὶ στρατιὰν καὶ στρατηγὸν οὐκ ἀξιομάχον πρὸς αὐτὸν ἀποστέλλει, ἧ τινὶ συρραγείς ὁ Θωμᾶς ἄρδην ἠφάνισε, μέρος μὲν τῆς δυνάμεως ἀνελών, τὸ δ' ἄλλο τρεψάμενος εἰς φυγὴν. καὶ λοιπὸν ἀδείας τυχῶν διετίθετο τὰ καθ' ἑαυτὸν κραταιότερον, ναῦς ἐξαρτύων πολεμικὰς καὶ ἐτέρας σιταγωγούς καὶ ἰππαγωγούς. γίνεται δὲ καὶ 2.79 τοῦ βασιλικοῦ στόλου κύριος, καὶ πρὸς τὴν Λέσβον ἅπαν ἀθροίζει τὸ ναυτικόν. αὐτὸς δὲ ὀκτῶ μυριάδων ἄρχων στρατοῦ ἐπὶ Ἄβυδον ἦκει ὡς ἐκεῖθεν εἰς τὴν περαιῖαν διαβησόμενος, πάντα τὰ ἐν παρόδῳ καταδραμών, καὶ σποδὸν ποιήσας οὐ τὰ ταπεινὰ

καὶ εὐ χεῖρωτα καὶ εὐάλωτα ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπικαιρότατα καὶ δυσάλωτα. ἦν δέ τι χωρίον ἐρυμνὸν τὴν εἰς τὸν βασιλέα πίστιν τηροῦν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τὸν εἰσποίητον ἐκπέμπει υἷον· ὁ δὲ θρασέως ἰπαζόμενος καὶ ἀτάκτως τῷ οἴεσθαι γυμνὸν ἀντιπάλων εἶναι τὸ χωρίον λόχῳ δὴ τινι περιπίπτει τοῦ Ὀλβιανοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς ἔμαθε μὴ θρασύνεσθαι. τὴν μὲν κεφαλὴν τοῦ δειλαίου ἐκεῖ νου ἔπεμψε τῷ βασιλεῖ ὁ Ὀλβιανός, οὗτος δὲ πάλιν Θωμᾶ τῷ ἐκείνου πατρὶ μετὰ βρυάγματος βαίνοντι καὶ μεγαλαυχουμένῳ. ἦνπερ οὗτος δεξάμενος, καὶ κατὰ μηδὲν τοῦ φρονήματος ὑπενδούς, πρὸς τὴν Θράκην ἀπὸ τοῦ χωρίου ὃ καλοῦσιν Ὀρκώσιον περαιῶται, νύκτα κατατηρήσας συνοδικήν. ἔμελε δὲ περὶ τούτου τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, καὶ τὴν ἐκείνου προλαβὼν περαίωσιν αὐτὸς τὰς τε πόλεις ἀνελάμβανε καὶ τοὺς στρατιώτας ἐστήριζε καὶ τὰ ἀσθενῆ τῶν χωρίων ὠχύρου, κἂν μηδὲν ἐκ τῆς τοιαύτης σπουδῆς ἀπὼνατο, ἅμα τῇ ἐκείνου πρὸς τὴν πόλιν ὑποστροφῇ καὶ τῇ τοῦ Θωμᾶ περαιώσει πάντων τὴν ἐκείνου πίστιν ἀπαρνησαμένων καὶ προσκεχωρηκότων τῷ ἀποστάτῃ καὶ μετ' αὐτοῦ στρατεύεσθαι κατὰ τῆς βασιλίδος προθυμουμένων. ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ τὸ ἐγχωροῦν 2.80 στρατὸν ἀγροχῶς καὶ δύναμιν τῷ δοκεῖν ἀξιόλογον συστησάμενος, στρατηγούς τε ἐπιστήσας αὐτῇ τὸν τε ῥηθέντα Κατάκηλαν καὶ τὸν Ὀλβιανόν, ἐπαφήσιν κατὰ τοῦ τυράννου. ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν, ὡς ἀνυστὸν ἦν. ὥσπερ δὲ τις χεῖμαρρος ἐξ ὑψηλῶν ὀρέων ὁ τύραννος ἐπελθὼν τὴν τε κατὰ χέρσον δύναμιν καὶ τὴν κατὰ θάλασσαν διεσκέδασε, καὶ τοσαύτην ἐνέθηκε πτοίαν τῷ βασιλεῖ ὡς καὶ σιδηρᾶν ἄλυσιν ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως εἰς τὸ καταντικρὺ πολίχνιον ἀποτεῖναι, τὴν ἔσωθεν ἄβατον τηροῦσαν θάλασσαν. ἦν δὲ τις στρατηγὸς ὑπερόριος ἐν Σκύρω τῇ νήσῳ (μία δὲ αὕτη τῶν Κυκλάδων), ἀδελφιδοῦς μὲν τυγχάνων Λέοντος τοῦ βασιλέως, τούτου δὲ ἀναιρεθέντος παρρησιασάμενος πολλάκις καὶ τὸν Μιχαήλ εἰς πρόσωπον ὀνειδίσας διὰ τὸν φόνον, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ὑπερορίαν κατακριθεὶς. τοῦτον προσεταιρισάμενος ὁ Θωμᾶς στρατεύματός τινος κατὰ γῆν ὡσεὶ χιλιάδων δέκα ἀναδείκνυσι στρατηγόν· καὶ τὸν κατὰ θάλατταν δὲ στόλον εὐτρεπισάμενος καὶ ἕτερον αὐτῷ ἐπιστήσας στρατηγόν, οἷόν τινας προδρόμους ἐξέπεμψε κατὰ τῆς βασιλίδος, διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης ὠφέλιμον εἶναι κρίνας ποιεῖσθαι τὰς προσβολάς. οὗ γενομένου, καὶ κατὰ ταυτὸν ἀναφανέντων τῶν τε ναυτικῶν καὶ πεζικῶν δυνάμεων ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ, ἀντισχεῖν ὄλως μὴ δυναθεῖσθαι, ὡς εἴρηται, τῆς ἐκτεταμένης σιδηρᾶς ἀλύσεως, προσβολαὶ τοῖς τείχεσι πανταχόθεν ἐγίνοντο. ἐπήλθε δὲ μετ' ὀλίγον καὶ ὁ Θωμᾶς, καὶ ἐνεργὸς πάντοθεν ἐγίνετο ἡ πολιορκία. οὐδὲν δὲ ὅτι καὶ λόγου ἄξιον ἐπράττετο, τῶν ἔνδον εὐρώστως ἀμυνομένων καὶ 2.81 τὰς ἐλεπόλεις ἐκκρουομένων. ᾤετο μὲν γὰρ ὁ Θωμᾶς ἅμα τε ἐπιφανῆσαι τῇ βασιλίδι καὶ ἅμα τοὺς πολίτας ἀναπετάσαι αὐτῷ τὰς πύλας διὰ τὸ πρὸς τὸν Μιχαήλ μῖσος, καὶ διὰ τοῦτο τὸν τε Γρηγόριον, ὡς εἴπομεν, πρότερον ἔπεμψε, καὶ αὐτὸς πανσυδὶ μετὰ καὶ τοῦ υἰοθετηθέντος αὐτῷ Ἀναστασίου, ἄρτι τὸν μοναχικὸν ἀρνησαμένου βίον καὶ πρὸς τὸν κοσμικὸν ἀποκλίναντος, κατόπιν ἐπηκολούθησεν· ὡς δὲ οὐδὲν τῶν κατ' ἐλπίδας αὐτῷ ἀπῆντησεν, ἀλλὰ καὶ ὕβρεσι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐπλύνητο, τότε μὲν παρεμβολὴν ἐν τοῖς Παυλίνου, ἔνθα τὸ τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων τέμενος ἴδρυται, ὄχυράν ἐπήξατο, λαὸν δὲ πεπομφῶς ἄχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τοῦ Ἱεροῦ ἀπεπειράτο τῶν πολυχνίων, εἴ πως αὐτὰ προσαγάγοι καὶ μὴ τινα κατὰ νότου ἔχοι ἐχθρόν. ταῦτα δὲ καταστησάμενος, καὶ τινὰς ἡμέρας εἰς παρασκευὴν δούς ἑαυτῷ, ὡς ἔκ τινος ἀόπτου κατείδε τὸν μὲν Μιχαήλ τὸ πολεμικὸν σημεῖον ἐπὶ τοῦ στέγους τοῦ τῆς θεοτόκου τοῦ ἐν Βλαχέρναις πεπηγότα ναοῦ, κάκειθεν τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἰσχὴν ἐξαιτούμενόν τε καὶ προσλαμβάνοντα, τὸν υἷον δὲ αὐτοῦ Θεόφιλον πάντα τὸν τῆς πόλεως περίβολον μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν τάγματος

περικυκλοῦντα, τό τε ζωοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐπιφερό μενον καὶ τὴν ἐσθῆτα τῆς πανάγνου θεοτόκου, εἰς πολλὴν τῶν πραγμάτων ἐνέπιπτε δυσελπιστίαν καὶ παντοῖος ταῖς γνώμαις ἐγί νετο. οὐκ ἔχων δ' ὅ τι καὶ πράξειεν, ἄλλως τε δὲ καὶ ὄχλω τοσοῦτω θαρρῶν τὸ ὄλον διὰ μάχης κριθῆναι ἠπέιγετο. ὅθεν τῇ 2.82 ἐξῆς ἅμα φωτὶ σημάνας τὸ ἐνυάλιον τοὺς ἄνδρας ἐξῆγε. καὶ τῷ μὲν υἱῷ τὸν κατὰ τὸ χερσαῖον τεῖχος ἐπέτρεψε πόλεμον, αὐτὸς δὲ τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως ἔχων καὶ τὰς καρτερὰς ἐλεπόλεις καὶ μὴ χανὰς κατὰ τοὺς τῶν Βλαχερνῶν πύργους ἐποιεῖτο τὴν προσβολήν, κλίμακάς τε προσφέρων τοῖς τείχεσιν ἀναλόγους τῷ ὕψει, καὶ ἀλλαχοῦ μὲν χελώνας ἀλλαχοῦ δὲ κριούς· τοξεύμασι δὲ καὶ πετρο βόλοις πανταχόθεν χρώμενος ἠπέιγετο παντοῖος φαινόμενος κατα πληξαι μὲν τοὺς πολίτας κρατῆσαι δὲ τῆς πόλεως, περιστοιχίσας καὶ τὰ λοιπὰ τεῖχη τῇ ναυτικῇ δυνάμει, πυρὶ τε καὶ τοξεύμασιν ἐκφοβῶν. ἀλλ' οὐδὲν τῶν εἰς ὄνησιν φερόντων αὐτῷ ἢ τοσαύτη δύναμις καὶ φαντασία κατεπράξατο. τὸ μὲν γὰρ ναυτικὸν εὐθύς τις ἐπιπνεύσας ἐναντίος ἄνεμος διέλυσέ τε καὶ ἄλλην ἄλλη διασπα ρῆναι ἐποίησε τῶν σκαφῶν ἅτε καὶ χειμῶνος ἐξαισίου ὑπάρχοντος· κατὰ δὲ τὴν ἡπειρον γενναίως τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀγωνιζομένων καὶ ἀχρήστους αὐτῷ ποιούντων τὰς μηχανάς, διαπορηθεὶς τοῖς πᾶσιν ἀνέζευξε, καὶ ἡ πολιορκουμένη πόλις ἀνεθάρσθη, καὶ τοσοῦτον ἀνδρικότερον ἐπετίθετο τοῖς τοῦ ἀποστάτου ὡς καὶ τινὰς τῶν ἔνδον πυλίδας ἀνοιγνύντας τῆς πόλεως ἐξιέναι καὶ τοῖς πολε μίοις συμπλέκεσθαι. ἔγνω οὖν ὁ ἀποστάτης διὰ τὸ τῆς Θράκης χειμέριον ἐπὶ παραχειμασίαν τραπήναι καὶ τὸν λαὸν σκεδάσαι ἐν ἀλεινοτέροις χωρίοις, ὃ δὴ καὶ ποιήσας, ὡς ἤδη τὸ ἔαρ ἐπέ λαμπεν, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἔκρινε προσβάλλειν τῇ Κωνσταντίνου. ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν Μιχαὴλ οὐχ 2.83 ὡς τὸ πρότερον, ἄρτι δὲ στρατιωτικὴν τινὰ δύναμιν εὔρισκε σὺλ λεξάμενον καὶ ἑτέραν κατὰ θάλασσαν ναυτικὴν. κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦι τὸ μέρος ὀπλισάμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν, καὶ σύνθημα δούς τὸ πολεμικὸν ἐνεργὸς ἦν τὰς μὴ χανὰς προσάγων καὶ τὰ τεῖχη κατασειεῖν πειρώμενος. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, εἰς λόγους ὁ Μιχαὴλ ἦλθέ τισι τῶν στρατεμο μένων τῷ ἀποστάτη, ἀμνηστίαν τε κακῶν αὐτοῖς ἐπαγγελόμενος καὶ καθυπισχνούμενος δώσειν ἀγαθὰ πολλά, εἰ μόνον δὴ μετατά ξαιντο καὶ αἵμασιν ἐμφυλίοις ἀπόσχοιντο χραίνεσθαι. ἐπέραινεν δὲ οὐδέν, ἀλλὰ θαρραλεωτέρους, ὅτι δὴ καὶ παρακαλοῖντο, τοὺς ἀκούοντας ἐποίει, καὶ τῆς ἐκ τοῦ φόβου συστάσεως λελυμένους καὶ βεβαιωτέρους τῷ ἀποστάτη εἰργάσατο. τῆς τοιαύτης δὲ πείρας ἀπεγνωκῶς, καὶ πολλὰ τοὺς σὺν αὐτῷ παρακαλέσας ἄνδρας ἀγα θοὺς γενέσθαι καὶ μὴ προέσθαι ἀλάστορι τυράννω τὴν ἐλευθερίαν, ἄφνω ἐκ πολλῶν πυλίδων ἐξελθῶν ἀπροσδοκῆτως ἐπιτίθεται τοῖς ἐναντίοις· καὶ τῷ παραδόξω καταπληξάμενος τοὺς ἀντιτεταγμέ νους ἐτρέψατο, φθόρον ἱκανὸν ἐργασάμενος καὶ νίκην λαμπρὰν ἐνεγκάμενος. καὶ τὰ ναυτικὰ δὲ κακῶς ἠνέχθη τοῦ ἀποστάτου· ὡς γὰρ αἱ βασιλικαὶ τριήρεις ἀνήγοντο καὶ ἤδη συμπλέκεσθαι ἔμελλον, δειμάσι τισι καὶ θορύβοις περικτυπηθέντος τοῦ ἐναντίου στόλου πρύμναν αἱ νῆες ἐκρούσαντο καὶ πρὸς τὴν χέρσον κατῆ γοντο, καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνδρῶν ἠύτομόλουν πρὸς βασιλέα, οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον τὸ κατὰ γῆν ἀπεδίδρασκον. καὶ 2.84 οὕτω μὲν ἀπονητὶ διελύθη τοῦ τυράννου τὸ ναυτικόν. ὅθεν καὶ Γρηγόριος, ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφιδοῦς Λέοντος, συνεωρακῶς εὐκαταφρόνητον ὄντα τὸν Θωμᾶν (ὑπετόπαζε δὲ καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου γενησόμενον ἐπὶ πλέον), διὰ τινος μοναχοῦ τῶν ἀπὸ τῆς μονῆς τῶν Στουδίου κοινολογησάμενος τῷ βασιλεῖ, μοῖράν τινὰ τοῦ ὕφ' ἑαυτὸν τάγματος εἰληφῶς ῥῆξιν ἐννοεῖ καὶ κατὰ νώτου γίνεται τῷ τυράννω, ὁμοῦ μὲν τοῦτον ἐκδειματῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν βασιλέα ἐξιλασκόμενος, ὁμοῦ δὲ καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις (ἔτυχον γὰρ καθειργμένοι τούτου τῷ Θωμᾶ προσχωρήσαντος) σωτηρίαν

πραγματευόμενος. ἀλλ' οὔτε ὁ βασιλεὺς ἔφθασε διακοῦσαι, καὶ ὁ Θωμᾶς τὸ μὴ πολὺν ἐξαίφνης τοῦτον γενέσθαι κατορρωδῶν, καὶ φόβον τοῖς ἑαυτοῦ ἐμποῖησαι βουλόμενος, τὴν μὲν στρατοπεδείαν τῆς πόλεως οὐ μετεκίνησε, τὸ μὴ διωχθῆναι ἐξόπισθεν δεδοικῶς, ὅσους δὲ ἦδει ἀξιωμαχοὺς εἶναι τῆς πρὸς τὸν Γρηγόριον συμπλοκῆς παραλαβὼν στρατιώτας ἐξῆι πρὸς αὐτόν, καὶ μάχη τρεψάμενος φεύγοντα καταλαβὼν ἀναιρεῖ. καὶ αὐθις διὰ ταχέων πρὸς τὰς προσεδρευούσας τῇ πόλει δυνάμεις ἐπάνεισι, καὶ γράμμασιν ἐπιστέλλων ἀπανταχοῦ ἐπεφήμιζεν ὡς εἴη νενικηκῶς, ὅπερ οὐκ ἦν, καὶ ὅπερ εἶχε κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὸν τα χέως ἐκέλευεν ἀναχθῆναι ὡς αὐθις τῶν κατὰ θάλατταν ἀνθεξόμενος πραγμάτων. καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν εὐθυπλοῆσαν ταχέως ἀνά γεται καὶ τῷ χωρίῳ προσορμίζεται τῶν Βηρίδου, ἐκ ν' καὶ τ' συνιστάμενον πλοίων πολεμικῶν τε καὶ σιταγωγῶν· οἱ δὲ τοῦ βασιλι 2.85 κοῦ στόλου κατάρχοντες τὴν τούτων ἐπεγνωκότες ἔλευσιν νυκτὸς ἐπιτίθενται ναυλοχοῦσι τοῖς ἐναντίοις, καὶ τῷ αἰφνιδίῳ καταπληξάμενοι πολλὰς μὲν αὐτάνδρους ἔσχον τῶν νηῶν, τινὰς δὲ καὶ τῷ σκευαστῷ πυρπολοῦσι πυρί, ὀλίγων παντελῶς ἔξω γενομένων τοῦ πάθους καὶ πρὸς τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν καταῤραι ἐπειγομένων, ὡς ἂν εἶεν ἠνωμέναι τῇ κατὰ γῆν στρατιᾷ· ὃ δὴ καὶ γέγονε. καὶ τὰ μὲν κατὰ θάλασσαν τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον· κατὰ γῆν δὲ ἀκροβολισμῶν συνεχῶν γινομένων, νῦν μὲν τοῦ Μιχαήλ νῦν δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου ἐπεξιόντος τοῖς ἀποστάταις μετὰ τοῦ Ὀλβιανοῦ καὶ τοῦ Κατακήλα, ποτὲ μὲν τὰ τοῦ βασιλέως ἐπικρατέστερα ἦν ποτὲ δὲ τὰ τοῦ ἀποστάτου, οὐ μὴν ἀγῶνές τινες λαμπροὶ καὶ νεανικοὶ ἐκ παρατάξεως συνέστησαν, ἅτε δὴ πολλῶ τοῦ βασιλέως ἐλαττουμένου τῷ πλήθει καὶ μὴ πρὸς τὴν τοῦ τυράννου δύναμιν ἀντιτάττεσθαι δυναμένου. ἐν τούτοις ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς (καὶ γὰρ ἔφθασεν ἡ φήμη πληρῶσαι τὴν οἰκουμένην ὡς ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων συγκλείσει τειχήρης ἐστὶ καὶ πολιορκεῖται) λάθρα τινὰ πεπομφῶς ὡς αὐτὸν ἐξαποστεῖλαι βοήθειαν αὐτομάτῳ ἐπηγγέλλετο γνώμη καὶ συμμαχίαν. ὁ δὲ Μιχαήλ, εἴτε τῇ ἀληθείᾳ τὸ τῶν ὁμοφύλων οἰκτεῖρων πλῆθος εἴτε καὶ χρημάτων φειδόμενος (ἐτύγχανε γὰρ τῶν πώποτε βασιλέων σμικρολογώτατος), τὴν μὲν γνώμην τοῦ Βουλγάρου ἡξίου ἀποδοχῆς, τὴν δὲ βοήθειαν παρητεῖτο. ἀλλ' ὅ γε Μορτάγων χαίρων μὲν καὶ ἄλλως πολέμοις καὶ τὰς ἐκ τούτων λείας καρποῦσθαι φιλῶν, καὶ τὰς πρὸς τὸν βασιλέα δὲ τριακὸν 2.86 τούτεις σπονδὰς παρὰ τοῦ προβεβασιλευκότος Λέοντος γεγενημένας ἐπιβεβαιῶσαι καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν κατὰ τοῦ τυράννου στρατιάν ἠτρήτισε, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὄρων ἔντοσθε γεγονῶς κατὰ τὸν Κηδούκτου χώρον οὕτω καλούμενον τὴν παρεμβολὴν ἐπήξατο. ἠκούετο δέ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν ἀποστάτην οὐκ ἦν. καὶ ἐδονήθη μὲν ὡς εἰκὸς καὶ τὰς φρένας κατεκτυπήθη, ἐν ἑαυτῷ δ' ὅμως πάλιν γενόμενος τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν ἐξώπλιζεν. ἐπεὶ δὲ εἰς δύο μεριζόμενος ἐδόκει παντελῶς ἀσθενῆς τε εἶναι καὶ εὐχεῖρωτος (ἦ τε γὰρ βασιλεὺς τῶν πόλεων οὐκ εὐαριθμήτου ἀλλὰ πλείστου καὶ ἀξιολόγου στρατοῦ ἐδέετο πολιορκουμένη, ἤδη καὶ τοῦ βασιλέως συνειλοχότος δυνάμεις οὐκ ἀγεννεῖς καὶ κατὰ πρόσωπον ἴστασθαι δυναμένας, καὶ ἡ τῶν Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ μικρὰς τινὸς πολλῆς δὲ καὶ οὐ τῆς τυχούσης ἐδέετο ἀντιπαρατάξεως), ὡς ἂν μὴ εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος εὐχεῖρωτος γένηται, ἀπαίρει μὲν τῆς πόλεως, πρὸς τὸν Βούλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας ἑαυτὸν κατὰ τὸν εἰρημένον ἀντιπαρατάσσεται τόπον.

Καὶ δῆτα συμβολῆς γενομένης ἠτᾶται κατὰ κράτος ὁ τυράννος, καὶ φόνος γίνεται πολὺς τῶν περὶ αὐτόν· οἱ δὲ περισωθέντες φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίζονται, καὶ ἐν τινὶ χώρῳ δυσβάτῳ συναχθέντες τὸ μέλλον ἐσκόπουν. ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς τὰ τε σώματα, ὧν ἐγένετο κύριος, καὶ λείαν πολλὴν προσλαβόμενος πρὸς τὴν οἰκείαν ὑπέστρεψε χώραν, τῇ νίκῃ ἐπαιρόμενός τε καὶ γαυριῶν. τὸ δὲ

καταλειφθὲν ναυτικὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς πόλεως, 2.87 πυθόμενον τὴν ἦτταν τοῦ ἀποστάτου, προσκεχώρηκεν ἅπαν τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' ἀποστάτης εἰς τοῦτο ἀφίκτο μανίας παρὰ τῶν συμμαχούντων αὐτῷ, ὡς ἔοικεν, δαιμόνων, καὶ τὴν τῆς βασιλείας εἰσέτι ὠνειροπόλει κατάσχεσιν, ὅτι πάντοθεν συντριβόμενος καὶ μικρὸς ἐκ μεγάλου γινόμενος ἔτι προσελιπάρει τῇ πολιορκίᾳ. ὡς δ' ἐγνώκει μάτην πονῶν, ἄρας παντὶ τῷ στρατῷ εἰς τι πεδίον Διάβασιν κατονομαζόμενον, σταδίους ἀπέχον τῆς πόλεως ἱκανούς, εὐφυῶς ἔχον πρὸς τε νομὰς καὶ ὑδάτων ὑποροάς, στρατοπεδεῖαν ἐπήξατο, κάκειθεν ποιούμενος προνομὰς τῶν τῆς πόλεως προαστείων τὰς ἀγλαΐας ἀπέκειρεν. ἐνεφανίζετο δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὡς τὸ πρότερον οὐδαμῶς. τοῦτο δὲ συνεῖς ὁ Μιχαήλ, ἀξιόλογον συστησάμενος στράτευμα καὶ στρατηγούς ἐπιστήσας αὐτῷ τὸν Κατάκηλαν καὶ τὸν Ὀλβιανόν, αὐτὸς τε τὰς φυλαττούσας ἐν τῷ παλατίῳ σχολὰς εἰληφῶς καὶ τὰς ἐταιρείας, ἔξεισι κατὰ τοῦ τυράννου, διὰ σταδαίας μάχης κρίναι τὸ πᾶν βουλευθείς. ἔνθα δὴ καὶ ὁ τύραννος κατεστρατοπεδευμένος εὐρώστως ὑπεδέξατο τὸν βασιλέα, καὶ συμπλοκῆς γενομένης καταστρατηγήσαι τάχα τοὺς ἀντιπάλους βουλόμενος ὁ Θωμᾶς ἅμα τῇ συμβολῇ νῶτα δοῦναι τοῖς περὶ αὐτὸν προσέταξεν, εἴτα τῶν ἐναντίων εἰς διωγμὸν τραπέντων ἐκ παλινδιώξεως ἐπιστραφῆναι τούτους καὶ τῷ παραδόξῳ τρέψασθαι τῆς ὑποστροφῆς. καὶ ἦν μὲν αὐτῷ τοιαύτη παραγγεῖλια, οὐκ ἔμελλε δὲ ἄρα εἰς ἔργον ἐκβῆναι τὰ μεμελετημένα. οἱ γὰρ σὺν αὐτῷ στρατιῶται πολὺν χρόνον γυναικῶν καὶ τέκνων 2.88 στερόμενοι δι' αὐτὸν καὶ τὰς χεῖρας χραίνοντες ὁμογνίοις αἵμασιν, ἅμα δὲ καὶ τῷ χρόνῳ πεπιεσμένοι (τρίτον γὰρ ἐξηνύετο ἔτος, καὶ ἀνηνύτοις ἐδόκουν ἐπιχειρεῖν ἀνδρὸς ἐνὸς ἀπονοῖα καὶ ἐπιθυμία δουλεύοντες), τὸ κελευσθὲν ὡς ἔρμαιόν τι λαβόντες, τῆς σάλπιγγος ἠχησάσης τὸ ἐνυάλιον καὶ εἰς χεῖρας συμπλοκῆς τῶν ταγμάτων ἐλθόντων, οὐ δοκήσει τὴν τροπὴν ὡς παρηγγέλθησαν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ἀτάκτως καὶ κόσμου χωρὶς τὴν τάξιν διαλελυκότες ἐσκεδάννυντο. καὶ οὕτως νῦν μὲν ὀλίγοι αὐθις δὲ πλείους τῷ βασιλεῖ προσχωροῦσιν. ὁ δὲ Θωμᾶς σὺν ὀλίγοις τισὶν εἰς Ἀδριανούπολιν περισώζεται. ὁ δὲ τούτου παράγραπτος καὶ νόθος υἱὸς Ἀναστάσιος τὸ τῆς Βιζύης φεύγων κατέσχε φρούριον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκ ποδὸς τούτοις ἐπόμενος πρῶτον ἔγνω πολιορκεῖν τὸν Θωμᾶν. ὅθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν, οὐ διὰ μηχανῶν καὶ ἐλεπόλεων σπουδάζων αὐτὸν καθελεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον εὐλαβούμενος πόλεμον, ἅμα δὲ καὶ τοὺς προσοικοῦντας τῇ Ἀδρια νουπόλει Σκύθας μὴ ἐθέλων τῶν πολιορκητικῶν ὀργάνων πεῖραν λαβεῖν, ἀλλὰ λιμῷ καὶ ἀνάγκῃ τῶν ἐπιτηδείων ἐπειγόμενος τὸν ἀντίπαλον παραστήσασθαι· καὶ δὴ παρακαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ χάρακι καὶ σταυρώμασι στεφανώσας ἐνεργῶς ἐπολιόρκει. ὁ δὲ Θωμᾶς πρῶτον μὲν πᾶσαν ἄχρηστον ἡλικίαν καὶ πᾶν ζῶον ἀνεπιτήδειον τῆς πόλεως ἐξῶθει, ἔπειτα, ὡς ἤδη ἤκμαζεν ὁ λιμὸς καὶ σωτηρίας ἐλπίς οὐδαμοῦ, οἱ μὲν τῶν συνόντων αὐτῷ λάθρα διὰ τινῶν πυλίδων κλέπτοντες τὴν ἐξέλευσιν, οἱ δὲ διὰ τῶν τειχῶν 2.89 καθιμώμενοι νύκτωρ φέροντες ἑαυτοὺς τῷ βασιλεῖ παρεδίδοσαν, ἄλλοι δὲ πρὸς τὸν τοῦ ἀποστάτου νόθον υἱὸν Ἀναστάσιον εἰς τὸ Βιζύης πτολίεθρον ἀπεδίδρασκον. ἐπεὶ δὲ τοῖς πολιορκουμένοις ἤδη τὰ ἀναγκαῖα κατεδήδοτο, ἠψαντο δὲ καὶ τινῶν ἀήθων βρωμάτων, ἐχώρει δὲ ἡ ἀνάγκη καὶ μέχρι τῶν σεσημμένων σκυτῶν καὶ τῶν καττυμάτων, καὶ τούτοις ἀναγκαζόμενοι ἐσιτοῦντο, λάθρα πρὸς λόγους ἐλθόντες τῷ Μιχαήλ, καὶ τῶν ἡμαρτημένων συγχώρησιν ἐξαιτήσαντες καὶ λαβόντες, τὸν Θωμᾶν πεδήτην προσάγουσι τῷ ἐχθρῷ. ὁ δὲ τὸ δόξαν πάλαι τοῖς βασιλεῦσι καὶ εἰς συνήθειαν ἤδη ἐλθὼν πρῶτον τελέσας, καὶ ἐπ' ἐδάφους ἀπλώσας αὐτὸν καὶ τοῖς ποσὶ τὸν αὐχένα τούτου πατήσας, ἀκρωτηριάζει ποδῶν αὐτὸν καὶ χειρῶν, ὄνῳ τε ἐπικαθίσας θεατρίζει διὰ τοῦ στρατοπέδου, οὐδὲν ἄλλο ἐπιβώμενον ἄλλ' ἢ "ἐλέησόν με, ἀληθῶς βασιλεῦ." ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως εἴ τινας τῶν αὐτῷ συνόντων καὶ ἔτεροι

εἶεν τὰ αὐτοῦ φρονούντες, τάχα ἂν κατεῖπε πολλῶν, εἰ μὴ ὁ πατρίκιος Ἰωάννης ὁ Ἐξαβούλιος "οὐ δέον" ἔφη, "ὦ βασιλεῦ, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀλόγιστον, ἐχθροῖς πιστεύειν κατὰ τῶν φίλων," καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ διέλυσε τὰς κατὰ τῶν ταλαιπῶρων πολιτῶν καὶ φίλων αὐτοῦ μελλούσας ἐγείρεσθαι τιμωρίας. καὶ ὁ ἀποστάτης δὲ κατέλυσε τὸν βίον, ἀπορρήξας τὸ πνεῦμα ταῖς κατὰ μικρὸν ποιναῖς, μεσοῦντος Ὀκτωβρίου μηνός, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς μεγαλεπήβολος δοκῶν γενέσθαι καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ προτεθέντος ἐξεργαστικός, προβαίνων δὲ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν πολὺ καταδεέστερος 2.90 ἑαυτοῦ φανεὶς καὶ τῆς τῶν ἐκτὸς προσδοκίας. καὶ οἱ ἐκ Βιζύης δὲ τοῦ φρουρίου ἐτέρας ταχέως ἐγένοντο γνώμης, τὸν ἐπηρτημένον ὑφορώμενοι κίνδυνον· ἅμα γὰρ τῷ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἀτυχήματα, τὰ ὅμοια πεπονηκότες καὶ τὸν Ἀναστάσιον συσχόντες δεδεμένον χειρᾶς καὶ πόδας προσήνεγκαν τῷ βασιλεῖ. πέπονθε δὲ καὶ οὗτος τὰ παραπλήσια τῷ πατρί, καὶ τὸν βίον βιαίως μετήλ λαξε. καὶ τῶν τυράννων δὲ καθαιρεθέντων αἱ παράλιοι τῆς Θράκης πόλεις, τὸ τε Πάριον καὶ ἡ Ἡράκλεια, ἔτι τὰ τοῦ τυράννου φρονούσαι ἀντεῖχον, μίσει τε τῷ πρὸς Μιχαὴλ καὶ διὰ τὸ μὴ θέλαιν τοῦτον τὰς θείας ἀναστηλῶσαι εἰκόνας. καὶ τὸ μὲν Πάριον ἐάλω τοῦ τείχους καταβληθέντος ἀπὸ τινος γενομένου σεισμοῦ, ἡ δ' Ἡράκλεια ἐκυριεύθη ἀπὸ τῶν τῆς θαλάσσης μερῶν.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμᾶν τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, καὶ οὕτως ὁ βασιλεὺς τροπαιοφόρος ἐκ τῶν κατὰ Θράκην ἔρχεται πόλεων, οὐδὲν ἕτερον κατὰ τῶν συναποστατησάντων τῷ Θωμᾶ ἐννοήσας καὶ τῷ πολέμῳ ἀλόντων, ἀλλ' ἵπποδρομίας γενομένης ὄνοις ἐποχου μένους περιαχθῆναι καὶ ἐξορία παραδοθῆναι. ἔμεινε δὲ ζώπυρον τῆς ἀποστασίας τὸ φρούριον ἡ Καβάλα καὶ ἡ Σανίανα, ὧν τὴν μὲν ὁ Χοιρέας κατεῖχε τὸ δ' ὁ Γαζαρηνός, ἐξ ὧν ὀρμώμενοι ληστείας ἐποιοῦντο καὶ προνομίας. ἀλλὰ καὶ οὗτοι ὡς οὐκ ἐδέξαντο τὰς ἀθωούσας αὐτοὺς βασιλικὰς συλλαβὰς καὶ τὰ πεμφθέντα ἀξιώματα (καὶ ἄμφω γὰρ μαγίστρῳ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς), 2.91 ὑποφθαρέντων τῶν ἔνδον, ὡς ἐξῆλθον οὗτοι πρὸς τὰς συνήθεις διαρπαγὰς, ἐκλείσθησαν τῶν φρουρίων αἱ πύλαι αὐτοῖς, καὶ φεύγοντες πρὸς Συρίαν ὑπὸ τῶν τὰς ἄκρας διεπόντων στρατηγῶν κατασχεθέντες ἀνεσκολοπίσθησαν. Καὶ οὕτω μὲν τὰ τῆς ἀποστασίας ἀπέσβη τέλεον καὶ ὥχρητο, οὐκ ἔμελλε δὲ ἄχρι τούτων στήσεσθαι ἡ φορὰ τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἡπείρων, Ἀσίας φαρμέν καὶ Εὐρώπης, ἐν θυμῷ κυρίου οἷόν τινος κεφαλῆς καὶ οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ συνίεσαν, παιδευθεὶ σῶν φόνους ἐμπρησμοῖς σεισμοῖς ἀρπαγαῖς ἐμφυλίοις καταδρομαῖς, πόλεων ἀνεπίστοις μεταναστάσεσι, σημείοις ἐξ οὐρανοῦ, σημείοις ἐξ ἀέρος, τέλος καὶ ταῖς ταλαιπῶροις νήσοις, οἷόν τινα μέσην, ἴν' ὀλοσώματος εἴη ἡ πληγή, ἐπέδραμε τὰ δεινά. ἀλλ' οὐκ ἦν παιδευθῆναι τοὺς τὴν θεάνθρωπον ἐξηρνημένους μορφὴν προσκυνεῖν. ἄρτι γὰρ τοῦ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἄρξαντος νεωτερισμοῦ, ἐπεὶ ταῦτα ἠκούετο πανταχοῦ, οἱ τὸν ἐσπέριον κόλπον τῆς Ἰβηρίας οἰκοῦντες Ἀγαρηνοὶ, πρόσχωροι τῷ Ὀκεανῷ ὄντες (Ἰσπάνους τούτους κατονομάζουσιν), εἰς εὐανδρίαν ἐληλακότες, καὶ ἦν ὥκουν γῆν λυπρὰν οὖσαν καὶ μετρίως εὐδαίμονα ὀρώντες καὶ διὰ τοῦτο τρέφειν μὴ δυναμένην αὐτοῦς, προσελθόντες τῷ ἑαυτῶν ἄρχοντι Ἀπόχαψ (ἀμερμουμνήν οἶδε τοῦτον ἡ ἐγχώριος γλῶσσα καλεῖν) ἀποικίαν καὶ γῆς μετανάστασιν ἀπῆτουν γενέσθαι αὐτοῖς πλήθει τε στενοχωρουμένοις καὶ τῶν ἀναγκαίων σπανί 2.92 ζουσιν. ὁ δὲ ἀσπασίως τὸν λόγον δεξάμενος, πλοῖα εὐθέως ἐπισκευάσας μακρὰ καὶ δύναμιν τούτοις ἐξ αὐτῶν ἐμβιβάσας, ἐπὶ ληστείαν τέως, λανθάνουσας ἔχων τὴν ἔννοιαν, τῶν πρὸς τῇ ἔφ κειμένων νήσων καὶ ἡμετέρων ἐτράπετο, ὁμοῦ μὲν τὸ τοῖς ὑπὲρ κόοις ὀρεκτὸν ἐκπληρῶν καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων αὐτοὺς κορεννύς, ὁμοῦ δὲ καὶ μετασκεψόμενος εἴ τίς ἐστιν εὐφορος τῶν νήσων καὶ πρὸς μετοικίαν ἐπιτηδεῖα αὐτοῖς. ποιησάμενος δὲ τὸν ἀπόπλου ἕαρος ὥρα, καὶ πολλὰς ἐπιῶν τῶν νήσων,

οὐδένα εὔρισκε τὸν ἀντιπαραταττόμενον· ἐχίρευον γὰρ πᾶσαι βοηθείας, τοῦ εἰωθότος φυλάττειν στόλου παντὸς συστρατευομένου τῷ Θωμᾷ. διὸ καὶ μεγάλας ὠφελείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκαρποῦτο. ἦκε δέ ποτε καὶ εἰς Κρήτην, καὶ ταύτην καταδραμῶν καὶ ἄνδρα ποδισάμενος ὡς ἐνῆν, καὶ τὴν τῆς νήσου καταμαθῶν ἀρετὴν καὶ χάριν, τοῦτο ἔφη πρὸς τοὺς ὑπηκόους, "ἰδοὺ γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι." καὶ τότε μὲν ἔφη πλέον οὐδέν, παντοίων δὲ τὸν στόλον ἐμπεπληκῶς ἀγαθῶν τῶν ἐπ' οἶκον νόστων ἐμέμνητο. ὡς δ' ὁ χειμῶν ὑπέληγε καὶ τὸ ἔαρ ἐπέλαμπε, τεσσαράκοντα ναῦς πλη ρώσας ἀνδρῶν μαχίμων καὶ οὖριον ἄνεμον ἐπιτηρήσας πρὸς Κρήτην ἀπέπλει, τὰς ἄλλας τῶν νήσων παρατρέχων ἐπιεικῶς. κατα λαβῶν δὲ τὴν νῆσον τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ λεγομένῳ Χάρακι προσορ μίζεται. ὡς δ' οὐδὲν αὐτῷ οὔτε κατὰ τὴν ἀπόβασιν οὔτε κατὰ τὴν καταγωγὴν ἐφάνη πολέμιον, παρεμβολὴν πηξάμενος ὄχυράν 2.93 τοὺς μὲν ἐπιτηδείους εἰς προνομήν ἐξαπέστειλεν, αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἔχων ἄρτι δὴ τοῦ πνεύματος ἐπακμάζοντος, κάκεινων πορρωτέρω σταδίων δέκα ἢ καὶ ἰε' γενομένων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυσὶ τὰς πάσας κατέφλεξε, φεισάμενος τὸ παράπαν οὐδεμιᾶς. ὁ δὲ στρατὸς (καὶ γὰρ ἐπαλινόστον εὐθέως ἐκδειματωθέντες, τῷ παραδόξῳ τοῦ θεαθέντος πράγματος καταπλαγέντες) τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνοντο καὶ εἰς λόγους ἤλθον νεωτερικούς. ἐπεὶ δὲ ἤκουον ἃ πάλαι ὤδινον, ὡς αὐτοὶ τε τούτων ὑμεῖς αἴτιοι, ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν ἀγαθὴν, ἐμοὶ δὲ ταύτης οὐδετέρα νενόμισται κρείττων, εἰς ταύτην ἤλθον τὴν ὁδόν, τὰ ὑμῖν τε θυμῆρη πρᾶτ των καὶ ἐμαυτὸν τῆς ἐξ ὑμῶν ἀπαλλάττων ὀχλήσεως. ὡς δὲ καὶ γυναικῶν καὶ παίδων ἐμέμνητο, "καὶ γυναῖκες" ἔφη ὁ Ἀπόχαψ "ᾧδε, ἡμέτεροι αἰχμάλωτοι, καὶ παῖδες μετὰ μικρὸν ἐξ αὐτῶν." τούτοις τοῖς λόγοις κατασιγασθέντες, καὶ ἀποδοχῆς ἄξια κρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ἤγειραν πρῶτον βαθεῖαν, καὶ χάρα κας ἐν ταύτῃ καταπήξαντες, ἔνθα καὶ νῦν λαβῶν τὴν ἐπωνυμίαν ὁ τόπος σώζει τὴν προσηγορίαν, Χάνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διενυκτέρευον. χρόνος οὐκ ἐρρῆς πολὺς, καὶ τὰ πραττόμενα ἢ φήμη τὸν βασιλέα ἐδίδασκε. καὶ ὅς τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Φωτεινῷ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγούντι τὰ τῆς Κρήτης ἅπαντα ἀνατίθησιν. οὗτος ἐκεῖσε παραγενόμενος καὶ τὰ πάντα καταμαθῶν τὸν βασιλέα ἀνεδίδασκε τὰ πραττόμενα, καὶ δύναμιν ἠξίου πέμπει τὴν ἐκεῖθεν ἀποσοβήσουσας τοὺς ἐχθρούς.

Δαμιανὸν γοῦν 2.94 τινὰ ὄντα κόμητα τοῦ βασιλικοῦ ἵπποστασίου καὶ πρωτοσπαθᾶριον μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ παρασκευῆς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ Φωτεινοῦ, οἱ καὶ ἐνωθέντες κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ὠπλίζοντο. εἰς οὐδὲν δὲ χρήσιμον αὐτοῖς τὸ τέλος ἐνεπεράνθη· αὐτὸς τε γὰρ ὁ Δαμιανὸς κατὰ τὴν πρώτην προσβολὴν καιρίαν πληγεὶς καὶ θανὼν καὶ τοῖς λοιποῖς τροπῆς γέγονεν αἴτιος, καὶ ὁ Φωτεινὸς μόλις ἐν δρόμῳ διασώζεται καὶ τῷ βασιλεῖ τῶνπραχθέντων αὐτάγγελος γίνεται. ἀλλ' οὗτος μὲν, ἐπεὶ διὰ τιμῆς ἤγετο τῷ βασιλεῖ πάντως, τὴν τῆς Σικελίας στρατηγίαν αὐθις τῆς Κρήτης ἀλλάσσεται· τοῖς δὲ Σαρακηνοῖς ἐν ταραχῇ καὶ μερίμνῃ διάγουσιν ἔτι μοναχὸς τις ἐκ τῶν ὀρέων τῆς νήσου ἐπικαταβάς ἀμαρτάνειν ἔφησεν, εἰ ἀσφαλῶς οἴονται ἔξιν ἰδρυθέντες ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, καὶ ἅμα λέγων τὸν Χάνδακα τούτοις ὑπέδειξε, δεξιὸν τόπον καὶ εὐφυῆ πρὸς πᾶσαν εὐετηρίαν. ἐν τούτῳ πόλιν ἰδρῦσαντες καὶ οἷόν τινα πάσης ἀκρόπολιν τῆς νήσου, καὶ ἐκ ταύτης ὀρμώμενοι τὴν ὄλην κατέτρεχον νῆσον καὶ τὰς λοιπὰς. ἐδουλώσαντο δὲ τοὺς αὐτόχθονας καὶ τὰς ἐν τῇ Κρήτῃ πόλεις πλὴν μιᾶς. τότε δὴ καὶ ὁ Κύριλλος ὁ Γορτύνης πρόεδρος στέφει τελειοῦται μαρτυρικῶς, μὴ θελήσας ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν. καὶ Κρήτη μὲν ἐάλω τοῦτον τὸν τρόπον. τῶν ἐμφυλίων δὲ πολέμων ἀπαλλαγείς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ οὐ τῷ θεῷ τὴν νίκην ἐπέγραψεν ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ φρονήσει καὶ στρατηγίᾳ· διὸ καὶ ὑπὸ φρονήματος φουσηθεὶς ἀκάθεκτος ἦν

τὴν 2.95 ὁρμὴν. τῆς γαμετῆς οὖν τελευτησάσης αὐτοῦ ὑπεποιεῖτο μὲν τὸν ἄζυγα βίον, λάθρα δὲ πρὸς τοὺς προύχοντας τῆς συγκλήτου πέμπων ἀνέπεισε παρ' αὐτῶν παρακαλεῖσθαι ἑτέρα συζευχθῆναι γυναικί, εἰ μὴ πεισθεῖη δέ, καὶ βίαν ἐπενεγκεῖν ἀπειλούντων, πρόφασιν δῆθεν εὐσχημον προτεινομένων, ὡς οὐ δέον αὐτοὺς μὲν ὑπὸ βασιλεῖ τάττεσθαι, τὰς δὲ αὐτῶν γυναῖκας δεσποίνης στερεῖ σθαι καὶ βασιλίδος. ἐπέπειστο οὖν ὁπῆ ποτε διὰ τῶν ἐπιπλα στῶν λόγων, καὶ πρῶτα μὲν ἀπήτει χειρόγραφα τοὺς ὑπηκόους εὐνοίας, ὡς αὐτὴν τε τὴν ἔσομένην αὐτῷ γυναῖκα καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς τεχθησόμενα μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον ὑπερβαλλόντως τιμήσουσι, καὶ μετ' ἐκεῖνον βασιλέας ἔχοιεν κάκεινῃν δέσποιναν. οὕτως οὐ τοῦ κατ' ἐκεῖνον ἀλλὰ καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ὤτετο κρατήσῃν αἰῶ νος. εἶτα καὶ ταῖς μετὰ τέχνης αἰτήσεσι πείθεται τῆς συγκλήτου, καὶ ἡγάγετο πρὸς γάμον γυναικὰ τινα πάλαι νυμφευθεῖσαν Χριστῶ καὶ τὸν μοναδικὸν ἀσπασαμένην βίον κὰν τῷ ἐν τῇ Πριγκήπῳ μο ναστηρίῳ μονάζουσαν ἐκ παιδός· Εὐφροσύνη ταύτης ἢ κλήσις, πατὴρ δὲ λέγεται εἶναι Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, ὃν ἡ μήτηρ Εἰρήνη δικαίως διὰ τὰς σφετέρας ἀπετύφλωσεν ἀκολασίας. καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο τῆδε. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἕτερον στόλον ἐκπέμπει κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Σαρακηνῶν, στρατηγὸν ἐπιστήσας αὐτοῖς Κρατερὸν τὸν τῶν Κι βυρραιωτῶν διέποντα τὴν ἀρχὴν· ὃς ἐβδομήκοντα διήρεις τὰς ὑφ' ἑαυτὸν λαβὼν καὶ τὰς ἐκ τῶν ἄλλων νήσων ἀπάσας, ἐν τῇ Κρήτῃ 2.96 γενόμενος μετὰ μεγίστου φρυάγματος οὐδὲ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ὑπο κλινομένους εὖρεν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς γενναίως ὑποστάντας τὸν κίνδυνον. συμπλοκῆς δὲ γενομένης, ἤδη τοῦ ἡλίου τὰς ἀκρωρείας ἀυγάζοντος ἄχρι μεσοῦσης ἡμέρας, οὐδέτερον μέρος ἀπέκλινεν, ἀλλὰ γενναίως ἀντέχοντες ἐκαρτέρουν. ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας κλι νούσης πονήσαντες οἱ Κρήτες ἐνέδωκαν εἰς φυγὴν, καὶ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ ἀπέθανον, πλείονες δὲ τὰ ὄπλα ρίψαντες ἠχμαλωτίσθησαν. τάχα δ' ἂν ἐάλω καὶ ἡ πόλις αὐθημερόν, εἰ μὴ νύξ ἐπιγενομένη ἀνέτρεψε τέλεον τὰ πράγματα. Ῥωμαῖοι μὲν γὰρ ὡς ἤδη τάχα νενικηκότες, καὶ πάντας αὖριον ἐν βραχεῖ βρα χεῖς ὄντας ἐλπίσαντες συλλαβεῖν, ὡς ἐν οἰκείᾳ ἀλλ' οὐκ ἐν ἄλλο τρία διάγοντες, πρὸς πότους καὶ τρυφὰς ἐξεβάκχευον, μήτε τινὸς φυλακῆς μήτ' ἄλλης σωτηρίας φροντίσαντες, ὕπνου δὲ μόνου καὶ τῆς πάντα ῥαδίως ἀνατρεπούσης ἀναπαύλης τε καὶ ῥαστώνης. ὅθεν περὶ μέσας νύκτας οἱ Κρήτες, ἐπειδὴ τῶν ἑαυτῶν φυλάκων ὡς ἐν ἀπορίᾳ ἀγρυπνοῦντες οἴνω καὶ ὕπνῳ τοὺς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς ἐμάνθανον κατεχομένους, αὐθωρὸν ἐπιπεσόντες μετ' ἀλαλαγμοῦ καὶ μέθῃ κατεσχημένους εὐρόντες ἅπαντας ἄρδην ἀπώλεσαν, ὡς μηδ' ἄγγελον, τοῦτο δὲ τὸ τοῦ λόγου, περιλειφθῆναι· μόνος δ' ὁ στρατηγὸς ἐμπορικῶ τινὸς πλοίου ἐπιβὰς τὴν σωτηρίαν ἑαυτῷ ἐμνηστεύετο. ὡς δὲ πολλὰ ζητήσας ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς τοῦτον οὐχ εὕρισκεν οὔτ' ἐν τοῖς πεσοῦσιν οὔτ' ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, ἔμαθε δ' ὅτι φυγὰς ὄχετο, τοὺς καταδιώξοντας 2.97 ἔπεμψεν· οἱ καὶ καταλαβόντες αὐτὸν ἐν Κῶ τῇ νήσῳ ξύλῳ κρε μάσαντες ἀπέκτειναν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνήρ τις πολεμικὸς καὶ φρονήσεως καὶ ἀγχινοίας οὐκ ἄμοιρος, τὸ ἐπώνυμον Ὀρύφας, στρατὸν τινα προστάξει ἀθροίσας βασιλικῆ, τὸν τεσσαρακοντάριον τότε καλούμενον ἐκ τοῦ διανεμηθῆναι αὐτοῖς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίνους, τὰς τε ἄλλας νήσους ἐπιὼν ἀνήρει τοὺς προνο μεύοντας Ἀγαρηνοὺς, τοῖς μὲν λόχους ἐπάγων τοῖς δὲ φανερώς πολεμῶν, καὶ τοὺς Κρήτας συνέστειλε καὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀσχέτου ὁρμῆς ἀνεχαίτισε. καὶ ταῦτα μὲν συνηνέχθη τῆδε. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφῆμιός τις ἀνήρ κατὰ Σικελίαν λαοῦ τινὸς ἐξηγουόμενος, ἐρασθεῖς παρθένου τινὸς τὸ μοναδικὸν ἐκ παιδός ἀναλαβούσης σχῆμα, περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὸν οἰκεῖον ἔρωτα ἐκπληρῶσαι, τῶν νόμων οὐδὲ φροντίζων ὄλως, ἀλλ' ὡς εἰς παράδειγμα μόνον ἀποβλέπων τὸν βασιλέα, τοιοῦτόν τι τολμήσαντα καὶ αὐτόν. ἀρπάζει γοῦν τὴν παρθένον τοῦ ἀσκητηρίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν

ἄκουσαν ἄγει. ταύτης οὖν οἱ ἄδελφοὶ προσίασι τῷ Μιχαήλ, τὰ τοῦ δράματος διηγούμενοι· ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ, εἰ οὕτως καταλάβοι ἔχουσαν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ῥίνα τοῦ τετολ μηκότος Εὐφήμιου ἀποτεμεῖν. ὅπερ μαθὼν ὁ Εὐφήμιος, συνωμότας λαβὼν τοὺς τε ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα καὶ τινὰς τῶν συντοῦρ μαρχῶν, τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τούτῳ παραγενόμενον ἀπελαύνει καὶ πρὸς τὸν τῆς Ἀφρικῆς ἀποδιδράσκει ἡγούμενον, πᾶσαν τὴν Σικε 2.98 λίαν ὑπ' ἐκεῖνον ποιῆσαι καθυπισχνούμενος καὶ διδόναι φόρους αὐτῷ πολλούς, εἰ μόνον ἀναγορευθεῖ Ῥωμαίων βασιλεύς. δεξάμενος οὖν τὸν λόγον ὁ ἀμνηρᾶς ἀναγορεύει τοῦτον βασιλέα Ῥωμαίων καὶ χεῖρα δίδωσι πολλήν, καὶ τῆς Σικελίας γίνεται ἐγκρατὴς, παρ' αὐτοῦ τούτου λαβὼν αὐτήν. πλὴν ὁ μὲν Εὐφήμιος οὐ πολὺν χρόνον τοῦ βασιλικοῦ ἀπολαύσας ἀξιώματος ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν, τῆς οἰκείας ἀποστασίας καὶ παρανομίας τοῦτον λαβὼν τὸν μισθόν. ἄξιον δὲ καὶ τὸν τρόπον εἰπεῖν τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως. ὡς γὰρ ἐν σχήματι βασιλικῷ περιῆει τὴν Σικελίαν ἀνευ φημούμενος, ἀπῆει κατὰ Συράκουσας. ἀποθεν δὲ γενόμενος τῆς ἑαυτοῦ τάξεως καὶ τῶν δορυφόρων, καὶ ὅσον ἀπὸ τόξου βολῆς τῇ πόλει προσεγγίσας, ὠμίλει τοῖς πολίταις καὶ πρὸς ἑαυτὸν λόγοις τὴν ἐκείνων ἐφείλκετο εὖνοιαν. μεμονωμένον δὲ τοῦτον ἰδόντες ἄδελφοὶ δύο Συρακούσιοι, πρὸς ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι καὶ σύμψυχοι γενόμενοι καὶ τὸ ἐν φρονήσαντες προσέρχονται τούτῳ εἰρωνικῶς τε καὶ τωθαστικῶς, ὡς βασιλεῖ τάχα τὴν προσήκουσαν τιμὴν ἀπονέμοντες. ὁ δὲ Εὐφήμιος μὴ συνείσ τὸν δόλον, τὴν παρ' αὐτῶν ἀναγόρευσιν καὶ τὸν ἀσπασμὸν προσδεξάμενος, προσεκάλει τούτους μετὰ φιλοφροσύνης ὡς καὶ αὐτὸς τὸν οἰκεῖον ἀσπασμὸν ἀποδώσων. καὶ δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στόμα προσερείσας τῷ στόματι θατέρου τῶν ἀδελφῶν, θριξὶ μὲν κατέχευται ἰσχυρῶς παρὰ τούτου, πρὸς δὲ τοῦ ἑτέρου τῶν ἀδελφῶν τὴν κεφαλὴν 2.99 ἀποτέμνεται. καὶ οὗτος μὲν ταύτην ἔτισε δίκην τῆς οἰκείας ἀπονοίας. Οἱ δὲ Ἀγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτοτε ἀλλὰ καὶ Καλαβρίας καὶ τῶν πλειόνων τῆς Ἰταλίας ἐγένοντο ἐγκρατεῖς, πάντα κατατρέχοντες καὶ διαπορθοῦντες. ὁ Μιχαήλ δὲ ἐπὶ μῆνας ἡ' καὶ ἔτη θ' τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατὴς, δυσεντερίας ἀλοῦς ἀρρωστήματι καταστρέφει τὸν βίον, τοσοῦτων παραίτιος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων γενόμενος κακῶν δι' ἣν εἶχεν ἀσεβείαν πρὸς θεὸν καὶ πρὸς τὰ πράγματα μοχθηρίαν, ὅσων προλαβὼν ἐπεμνήσθη ὁ λόγος. ἀπεστάτησε δὲ ἐπ' αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ Δαλματία. ἐφέρετο δὲ καὶ χρησμὸς παλαιὸς περὶ αὐτοῦ, ἔχων οὕτως ἀρχὴ κακῶν δὲ προσπεσεῖται τῇ χθονί, ὅταν κατάρξη τῆς Βαβυλῶνος δράκων, δύσγλωττος οὗτος καὶ φιλόχρυσος λίαν. ἐτάφη δὲ ὁ τούτου νεκρὸς ἐν τῷ κατὰ τοὺς ἀγίους ἀποστόλους μετὰ γάλῳ ἠρώῳ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι πρασίῳ θηταλικῇ. Μετὰ δὲ τὸν τοῦ Μιχαήλ θάνατον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόφιλος, ἀνδρὸς ἤδη ἡλικίαν ἔχων, διεδέξατο τὴν πατρῴαν ἀρχήν, κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ἡ' ἰνδικτιῶνος, λόγῳ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἔμπυρος ἔραστής καλεῖσθαι βουλόμενος νόμων τε φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβῆς, τῇ δ' ἀληθείᾳ ἔξωθεν ἑαυτὸν τῶν ἐπιβουλεῶν των διατηρῶν, ὡς ἂν μή τις κατ' αὐτοῦ νεανικὸν τολμήσειε, 2.100 ταῦτα ὑπεκρίνετο. εὐθύς οὖν ἐκ προοιμίων τοὺς τῷ πατρὶ αὐτοῦ συναραμένους εἰς τὸν τοῦ Λέοντος θάνατον ἔγνω πάντας ὀλέθρῳ δοῦναι καὶ ἀπωλείᾳ. ὅθεν ἐξέθετο δόγμα τοὺς τῶν βασιλικῶν ἅπαντας ἀπολαύοντας φιλοτιμιῶν, προσέτι δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μετασχόντας τῆς οἰασοῦν, κατὰ τὴν Μαγναύραν ἤτοι τὸ Πενταπύργιον συναθροισθῆναι. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ πάντες ἡθροὶ σθησαν ὡς ἐκέλευσεν, ὡς ἐν σκότῳ τέως τὴν τῆς ψυχῆς κρύψας θηριωδίαν, πραεῖα καὶ ἡρεμαῖα φωνῇ ἔφη πρὸς τοὺς συνειλεγμένους "ἐβούλετο μὲν καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχε, ὧς λαὸς καὶ κληρὸς ἐμὸς, ὁ ἐμὸς μακαρίτης πατὴρ τοὺς ἀντιλαβομένους καὶ τῆς βασιλείας ὑπερμαχήσαντας πολλῶν μὲν τιμῶν πολλῶν δὲ τούτους ἀγαθῶν καὶ ἐτέρων καταξιώσαι γερῶν, καταχθεῖς δ' ὑπὸ τοῦ

χρεῶν ἐμὲ τὸν τῆς βασιλείας διάδοχον, ἵνα μὴ ἀχάριστος δόξῃ τοῖς εὐεργέταις, ὀφειλέτην κατέλιπε. διὸ ἕκαστος χωρισθεὶς τοῦ πλήθους δεικνύτω ἑαυτὸν ἡμῖν ἐμφανῆ, ἵνα γνόντες τοὺς φίλους ἀξίως ὑμᾶς ἀμειψαίμεθα." τούτοις τοῖς λόγοις παρακλαπέντες οἱ δαίλαιοι καὶ συλαγωγηθέντες τὸν νοῦν, ἕκαστος τῶν ὅσοι τῷ φόνῳ συνήργησαν τοῦ Λέοντος ἑαυτὸν παρεγύμνου.

Εὐθύς οὖν ὁ Θεόφιλος, ἐντὸς σαγήνης ἔχων τὴν θήραν, ἐγκελεύεται τῷ ἐπάρχῳ τοῖς πολιτικοῖς χρήσασθαι νόμοις, οὕτως εἰπὼν "ἄγε δὴ, ὦ ἔπαρχε, ἐκ θεοῦ καὶ τῆς ἡμῶν γαληνότητος τὸ κρίνειν λαβῶν, τούτοις ἀξίας τῶν ἔργων ἀπόδος τὰς ἀμοιβάς, οὐχ ὅτι τὰς χεῖρας ἐμίαναν αἵματι ἀνθρωπίνῳ, ἀλλ' ὅτι καὶ χριστὸν κυρίου ἀνεῖλον ἔνδον θυσιαστηρίου." ταῦτα φθεγζάμενος διέλυσε τὸν θαυμα 2.101 στὸν ἐκεῖνον καὶ πρῶτον σύλλογον, οἱ δ' ἄθλιοι ἐκεῖνοι συλληφθέντες παρὰ τοῦ ἐπάρχου ποιναῖς καθυπεβλήθησαν ἀνδροφόνων. ὁ δὲ Θεόφιλος καὶ τὴν αὐτοῦ μητριὰν ἀπελάσας τῶν βασιλείων εἰς τὸ μοναστήριον ἠνάγκασεν ἀπελθεῖν, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον τὴν κοσμικὴν ἀπέθετο τρίχα, μηδὲν ὠφελισάντων τῶν ὄρκων οὐς ἡ σύγκλητος πρὸς τὸν Μιχαὴλ ἐποίησατο. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν προοιμίῳ τῷ Θεοφίλῳ, τὰ δ' ἐξῆς οὐκ ἐπαίνων ἀνάξια· ἀντιποιοῦμενος γὰρ τῆς δικαιοσύνης ἅπασιν ἦν τοῖς πονηροῖς φοβερὸς τοῖς δὲ ἀγαθοῖς θαυμαστός, τοῖς μὲν ὅτι μισοπόνηρός τε καὶ δίκαιος ἐδόκει, τοῖς δ' ὅτι ἐμβριθῆς τε καὶ αὐστηρός. οὐκ ἦν δὲ πάντως αὐτὸν πάντων τῶν κακῶν καθαρεύειν. εἶχετο μὲν γὰρ τῆς ἐπὶ θεὸν πίστεως, εἶχετο δὲ πλεόν τῆς πατροπαραδότου μιαιρᾶς τῶν εἰκονομάχων αἰρέσεως, καὶ τὸν εὐσεβῆ καὶ πανάγιον ἐκάκου λαόν, παρὰ πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον ἠρεμῆσαι μὴ συγχωρήσας. ὅθεν οὐδ' ἐν πολέμοις εὐτύχησέ ποτε, ἀεὶ δὲ ἥττητο καὶ οὐ κατὰ βασιλέα ὑπέστρεφεν. ἐχόμενος δ' οὖν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς πρὸς Χριστὸν καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα, ὡς ᾤετο, πίστεως καὶ προθυμίας, ἀπῆει ἐκάστης ἑβδομάδος ἔφιππος διὰ τῆς λεωφόρου ἐπὶ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς θεομήτορος θεῖον ναόν, ὑπὸ τῶν δορυφόρων παραπεμπόμενος. ἀπῆει δὲ πᾶσι μὲν, προηγουμένως δὲ τοῖς ἀδικουμένοις διδοὺς ἑαυτόν, ὡς ἂν ἔχοιεν τὰ αὐτῶν ἐκτραγωδεῖν ἀδικήματα καὶ μὴ παρὰ τινων κωλύοιντο ἀδίκων ὑφορωμένων τὴν ἐξ αὐτοῦ τιμωρίαν, 2.102 εἶθ' ἵνα καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν διερχόμενος θεατῆς γένοιτο τῶν ὠνίων. ἡρώτα οὖν περὶ ἐκάστου τῶν πιπρασκομένων, πόσου πωλεῖται, γινόμενος κατὰ τὴν ἀγορὰν. ἡρώτα δὲ οὐ παρέργως, οὐδ' ἐν ἐνὶ εἴδει, ἀλλ' ἐπὶ τε τοῖς βρωτοῖς καὶ τοῖς ποτοῖς καὶ τοῖς εἰς θάλψιν ἐπιτηδείοις ἀμφιάσμασι καὶ πᾶσιν ἀπλῶς τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προκειμένοις. καὶ διὰ πάντων πολλὴν ἐπεδεῖ κνυτο σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν πρὸς τὰ κοινά, νῦν μὲν ἐν κριτηρίοις, νῦν δέ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς προόδους τῆς ἑβδομάδος. καὶ ποτε δὲ καὶ ψυχαγωγίας χάριν προκύπτων ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν τοῦ παλατίου τειχῶν ἐθεάσατο ναῦν τινὰ μυριοφόρον ἐξ οὐρίας πλέουσαν ἀναπεπταμένοις δὴ τοῖς ἰστίοις, μεγέθει τε ἀνυπερβλήτον καὶ ἀπαράμιλλον κάλλει· ἦν θεασάμενος εἰς θάμβος ἐνέπιπτεν. ἡρώτα δ' ὅμως τίνος τε ἡ ὀλκὰς εἶη καὶ ὅ τι φέρει τῶν ἀγωγίμων. ὡς δὲ τῆς Αὐγουστής εἶναι ἐμάνθανε, τότε μὲν ἐφησύχασε καὶ παρέπεμψε τὸν καιρὸν ἄχρι καὶ ἧς εἴωθεν ἡμέρας ἀπιέναι πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναόν. ὡς δ' ἤδη παρῆν ἡ κυρία καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὄρμος δῆλος ἐγεγόνει τῷ βασιλεῖ πυθομένῳ παρὰ τίνος, τῆς εἰς αὐτὸ φερούσης ὁδοῦ εἶχετο, καὶ πλησιάσας ἔστη παρὰ τὴν πρύμναν, καὶ τοὺς παρόντας ἡρώτα πολλάκις ὅτου τις ἔχει χρεῖαν τῶν ἀγωγίμων, σίτου τυχὸν ἢ οἴνου ἢ ἄλλου τινὸς εἴδους. ὡς δὲ πολλάκις ἐρωτηθέντες ἅπαξ ἀπεκρίθησαν καὶ μόλις μηδενὸς λείπεσθαι τοὺς ὑπὸ τῆς σῆς προμηθοῦ μένους δεσποτείας καὶ βασιλείας, "ἀλλ' οὐκ ἴστε δὴ" ἔφη ὁ βασιλεύς "ὅτι με ὑπὸ θεοῦ βασιλέα γεγεννημένον ἡ Αὐγοῦστά μου 2.103 καὶ σύμβιος ναύκληρον ἀπειργάσατο;" προσέθετο δὲ μετὰ πικρίας καὶ τοῦτο "τίς ποτε βασιλέα Ῥωμαίων ἢ

τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἔμπορον ἐθεάσατο;" ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐκέλευσεν αὐθωρὸν μόνους ἔξελθεῖν τοὺς ἀνθρώπους, τὴν δὲ ναῦν ἐκείνην παραδοῦναι πυρὶ αὐτοῖς ἰστίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀγωγίμοις. περιέβαλε δὲ καὶ τὴν δέσποιναν ὕβρεσι, καὶ τῆς ζωῆς ἐξαγαγεῖν ἠπειλήσεν εἰ φώρα θεῆ ἔκτοτε τοιοῦτόν τι ποιοῦσα. Ὁρμητο δ' ἡ βασιλὶς Θεοδώρα ἐκ τῆς χώρας τῶν Παφλαγόνων, γεννήτορας αὐχοῦσα Μαρίνον οὐκ ἄσημον ἄνδρα καὶ μὴ τέρα Θεοκτίστην τὴν οὕτω Φλωρίναν κατονομαζομένην, ἀμφοτέρους εὐσεβεῖα ἐντεθραμμένους καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν οὐκ ἐξαρνούμενους ὡς οἱ κατ' ἐκεῖνο πάντες καιροῦ, ἀσπαζομένους δὲ καὶ ἐνστερνιζομένους ὑπερφυῶς. διαδήματι δὲ τῆς Θεοδώρας καταστεφθεῖσης καὶ ἡ ταύτης μήτηρ Θεοκτίστη ζωστή τε καὶ πατρικία τετίμητο. αὕτη δ' οὖν ἡ Θεοκτίστη κατὰ τὸν ἑαυτῆς οἶκον ἔγγιστα διακειμένον τῶν Γαστρίων, τὰς τῆς Θεοδώρας μετακαλουμένη παῖδας (πέντε δὲ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἡ τε Θέκλα Ἄννα Ἀναστασία Πουλχερία τε καὶ Μαρία) ἄλλαις τε δωρεαῖς αἷς ὑποσύρεσθαι τὸ θῆλυ πέφυκεν ἐδεξιοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμβάνουσα μὴ μαλακίζεσθαι μηδὲ μένειν θηλείας, ὅπερ ἦσαν, ἐξελιπάρει, ἀνδρίζεσθαι δὲ καὶ τῆς μητρώας θηλῆς ἄξια διανοεῖσθαι καὶ πρέποντα, τὴν πατρῶαν μὲν αἴρεσιν μυσσάτομενας, κατασπαζομένης δὲ τὰς τῶν ἀγίων εἰκόνων μορφάς. καὶ 2.104 ἅμα ταύτας εἰς χεῖρας ἐμβάλλουσα (ἐφύλαττε δὲ ἔν τινι κιβωτίῳ) τῷ τε προσώπῳ καὶ τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν ἐπιτιθεμένη ἠγάγε, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνων ἀνηρέθιζε φίλτρον. τοῦτο οὖν ἐνδελεχῶς ποιοῦσα, καὶ ταῖς ἐγγόνοις τὸν περὶ τὰς θείας εἰκόνας πόθον ἀνάπτουσα οὐκ ἔλαθε τὸν Θεόφιλον πυνθανόμενον ὅτι τε αὐταῖς παρὰ τῆς μάμμης δεδωρήται καὶ ὅτι χάριτος ἐξείργασται ἄξιον. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι τὰς τούτου πεύσεις, σταθηρὸν ἔχουσαι φρόνημα, ὥσπερ τινὰς λαβὰς ἐρρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία κατὰ τὴν ἡλικίαν νηπιάζουσα τὰς τε φιλοφροσύνας κατέλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, προσετίθει δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν, οὕτω δὲ ἀπαλὰ φρονούσα καὶ λέγουσα, ὡς νινία πολλὰ εἶη αὐτῇ κατὰ τὸ κιβώτιον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ καὶ τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐπιτίθησι μετὰ τὰ φιλήματα. ταῦτα τὸν βασιλέα εἰς μανίαν διήγειρε, πρᾶξι δέ τι τῶν δραστικωτέρων εἰς αὐτὴν ἐκωλύετο, τῇ τε πρὸς τὴν γυναῖκα αἰδοῖ καὶ εὐλαβεῖα καὶ πλέον ἢ ἐκέχρητο παρρησίᾳ εἰργόμενος (καὶ γὰρ ἦν ἀριδῆλως ἐπισκώπτουσα τοῦτον καὶ διελέγχουσα ἐπὶ τε τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν ὁμολογητῶν διωγμοῖς καὶ τῇ δηλωθείσῃ αἰρέσει, καὶ μόνῃ μικροῦ φανεράν ποιοῦσα τὴν πρὸς αὐτὸν τῶν ἀπάντων ἀπέχθειαν), ἐκώλυε δὲ μόνον τὴν πρὸς τὴν Θεοκτίστην τῶν θυγατέρων αὐτοῦ ἄφιξιν. Τούτοις παραπλήσια συμβέβηκε καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρα. ἐτρέφετο παρὰ τοῖς βασιλείοις ἀνδράριον παρακεκομμένον καὶ τῷ 2.105 Ὀμηρικῷ Θεροσίτη παρόμοιον, Δένδερικ ὄνομα τούτῳ, ἄσημά τε φθεγγόμενον καὶ γέλωτα κινοῦν καὶ θυμηδίας ἔνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδαιτώμενον. τοῦτο γοῦν εἰσπηδησάν ποτε κατὰ τὸν τῆς Αὐγούστης κοιτωνίσκον θείας εἰκόνας κατέλαβεν αὐτὴν περιπτυσσομένην. ταύτας ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τε εἰσὶν ἐπυνθάνετο, καὶ πλησιέστερον ἐλθὼν κατεμάνθανεν. ἡ δὲ βασιλὶς "τὰ καλὰ μου" ἔφησεν ἀγροικικῶς "νινία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά." εἰσιτῆτο τῆνικαῦτα ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν διαβάντα τὸν αἰσχρὸν τοῦτον Δένδερικ ἤρετο ὅποι ποτὲ ἐτύγχανεν ὢν· ὁ δὲ παρὰ τὴν μάνναν ἔφησεν εἶναι, τὴν δέσποιναν οὕτω καλῶν Θεοδώραν, καὶ θεάσασθαι αὐτὴν καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαίρουσαν. συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γενόμενος ἐξανέστη τε τῆς τραπέζης καὶ πρὸς αὐτὴν ἀπῆλθεν εὐθύς, ἄλλαις τε πολλαῖς ὕβρεσι πλύνων καὶ εἰδωλοάτρην ἀκολάστῳ γλώσσει ἀποκαλῶν· καὶ ἅμα διεξήκει τοὺς λόγους τοῦ μισαροῦ. ἡ δὲ τέως μὲν τὸν θυμὸν καταστορεννῶσα τοῦ βασιλέως "κακῶς ὑπέιληφας" ἔλεγεν "ὦ βασιλεῦ· οὐχ ὡς ὑπωπτεύσας ἔχει καὶ ἡ ἀλήθεια. τῷ δὲ κατόπτρῳ μου ἤμην ἐνατενίζουσα μετὰ τῶν θερααινίδων, καὶ τὰς

τικτομένας ἰδὼν ὁ Δένδερικ ἐκ τούτου μορφὰς ἐλθὼν ἀπήγ γειλεν ἀφρόνως τὰ μνηυθέντα." καὶ τὸν μὲν τοῦ βασιλέως θυμὸν τοῖσδε κατεπράυνε τοῖς λόγοις, τὸν Δένδερικ δὲ παιδεία καθυπέβαλε πρεπούση, πείσασα μὴ ποτε λέγειν περὶ τῶν νινίων τινί. διὸ τῆς δεσποίνης κατεπαιρόμενός ποτε ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τὸν Δένδερικ εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἢ μάννα ἠσπάζετο· ὁ δὲ 2.106 τοῖς χεῖλεσιν ἐπιθεὶς τὴν δεξιὰν "σίγα σίγα περὶ τῶν νινίων" ἀντέφησεν, "ὦ βασιλεῦ." καὶ ταῦτα μὲν συνεκύρησεν ὧδε. Στρατιώτου δὲ τινος χεῖρά τε νεανικὴν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιόν, ὁ στρατηγὸς ὑφ' ὃν οὗτος ἐτέλει, ἔρωτι κατασχεθεὶς τοῦ ἵππου ὑφ' οὗ πολλάκις ὁ ἄνθρωπος ἐκ πολέμου ἐρρύσθη, ἐζήτει τοῦτον, καθυπισχνούμενος δώσειν πολλά. ἀπαναινομένου δὲ ἐκείνου καὶ βίαν προσῆγε. μὴδ' οὕτω δὲ πείθων ἀποδοθῆναι οἱ τὸν ἵππον, ἀνανδρίας ἔγκλημα προσάψας εἰς βασιλέα μετεκίνησε τοῦτον ἥς μετῆι στρατείας. ἐγένετο ζήτησις παρὰ Θεοφίλου περὶ ἵππου ἀκροφυοῦς, καὶ διατάγματα ἐπέμποντο πανταχοῦ τοιόνδε ἵππον εὐρεθῆναι καὶ πεμφθῆναι αὐτῷ. τοῦτο δραξάμενος ἀφορμῆς ὁ στρατηγὸς ἀφαιρεῖται καὶ ἄκοντι τὸν τοῦ ἀνδρὸς ἵππον, καὶ πρὸς βασιλέα ὡς οἰκεῖον ἐκπέμπει κτῆμα. χρείας δὲ γενομένης ἐν πολέμῳ πλειόνων στρατιωτῶν, καὶ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος ἀπαξαπλῶς πάντα στρατεύεσθαι τὸν ὄπλα κινεῖν δυνάμενον, ἐστρατεύσατο καὶ ὁ ῥηθεὶς στρατιώτης, τροπῆς δὲ γενομένης ἔπεσε μὴ ἔχων ἵππον τὸν σῶσαι δυνάμενον αὐτόν. ἔπεσε δὲ γυναῖκα καταλελοιπῶς καὶ τέκνα· ἦτις τὸ φιλοδίκαιον τοῦ βασιλέως ἀκούσασα, ἐκκαιομένη δὲ καὶ τῷ τοῦ ἀνδρὸς φίλτρῳ, καὶ τοῖς τέκνοις ἐπιχορηγεῖν ἀτονοῦσα τὰ ἀναγκαῖα, τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει. καὶ τὸν Θεόφιλον καθ' ἣν ἡμέραν εἴθιστο ἀπιέναι πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναόν, ἔποχον τῷ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἵππῳ κατιδοῦσα δρόμῳ πολλῷ τὸν χαλινὸν κατέχει τοῦ ἵππου, οἰκεῖον εἶναι τοῦτον λέγουσα, καὶ μὴ ἄλλον τινὰ αἴτιον ἄλλ' αὐτὸν 2.107 τὸν ὑπάρχειν τὸν βασιλέα τῆς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς σφαγῆς. ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τέως μὲν αὐτὴν προσμένειν διωρίσατο ἄχρι τῆς ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα ἐπανόδου αὐτοῦ, ἤδη δὲ ἐπαναδραμῶν εὐθέως αὐτὴν παρεστήσατο, καὶ διεπυθάνετο σαφέστερόν τι περὶ τῶν λεγομένων μαθεῖν. ἀναλαβοῦσα δὲ ἡ γυνὴ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀναδιδάσκει τὸν βασιλέα. παρεστήσατο γοῦν εὐθέως τὸν στρατηγόν, καὶ ζήτησιν ποιεῖται περὶ τοῦ ἵππου νεανικῆν, τῆς γυναικὸς τέως προστάζει βασιλικῆ κρυπτομένης. ἐνισταμένου δὲ τοῦ στρατηγοῦ οἰκεῖον εἶναι τὸν ἵππον καὶ μὴ ἐξ ἀρπαγῆς κτῆθέντα αὐτῷ, ἐξάγει παραχρῆμα τοῦ παραπετάσματος τὴν γυναῖκα, ἔλεγχον ἀψευδέστατον καὶ κατήγορον τῶν λεγομένων. ἦν ὁ στρατηγὸς θεασάμενος ἀπεπάγη καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἴστατο ἐνεός· μόλις δ' οὖν εἰς ἑαυτὸν γενόμενος τῶν ποδῶν ἄπτεται τοῦ βασιλέως μετὰ κλαυθμοῦ, καὶ ἰκέτης ἐλεεινὸς γίνεται, τὴν ἀμαρτάδα ἐξαγορεύσας. τί οὖν ὁ βασιλεὺς; τὴν μὲν γυναῖκα μετὰ τῶν παίδων ἀδελφοῦς ἐξ ἴσου καὶ κληρονόμους τῆς ἐκείνου δείκνυσιν ὑποστάσεως, αὐτὸν δὲ τῆς ἀρχῆς παραλύει καὶ ὑπερορία διηνεκεῖ δίδωσιν. οὕτω φιλαπεχθήμων ἦν πρὸς τὰς ἀρπαγὰς καὶ τοὺς ἐξ ἀδικίας πλουτεῖν ἐθέλοντας.

Ἐνέκειτο δὲ καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, καὶ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως μεγίστην ἐνεδειξάτο ἐπιμέλειαν, τὰ χθαμαλότερα καταστρέψας καὶ ἀνυψώσας καὶ ἄβατα πεποικηκὸς τοῖς ἐχθροῖς· ἃ καὶ νῦν ἴστανται, τὴν ἐκείνου προσηγορίαν ἐν γράμμασιν ἔχοντα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πόρνας ἀπελάσας ἐξ οἰκημάτων 2.108 τινῶν, καὶ καθάρας ὅλον ἐκείνον τὸν χώρον ξενῶνα πεποίηκε τὴν ἐκείνου προσηγορίαν φέροντα, κάλλει τε κάλλιστον καὶ μέγιστον κατεσκεύασεν, ὅπερ ἐστὶν ἄρτι γυναικεῖον μοναστήριον. οὕτως ἐκεῖνος εἶχε πρὸς τὴν πορνείαν. πλὴν ὅτι γέ φασιν αὐτὸν κάλλει ποτὲ θεραπαινίδος ἀλόντα, ὑπηρετούσης τῆ βασιλίδι, συμφθα ρῆναι αὐτῇ, ῥαθύμως τότε βιοῦντα. ἐπεὶ δὲ ἦσθετο ὠλισθηκῶς, ἔγνω δὲ καὶ τὴν Θεοδώραν ὄλην γενομένην τοῦ πάθους καὶ κατῆ φιώσαν, φασὶν

ἐξειπεῖν ἐπομνύμενον καὶ τὰς χεῖρας αἶροντα πρὸς θεὸν ἧ μὴν τότε μόνον διολισθῆναι, καὶ συγγνώμην αἰτεῖν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός, κατεσκεύασε δὲ καὶ ἀνάκτορα ταῖς ἑαυτοῦ θυγατράσι παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον χώρον τὰ Καριανοῦ, ὧν καὶ ἐς ἡμᾶς τῷ χρόνῳ κατεργασθέντων λείψανα περισώζονται. 2.109 ἔκτισε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ τοῦ Βρύαντος ἀνάκτορα, πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνικῶν οἰκημάτων ὁμοίωσιν κατασκευάσας αὐτά. Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ἔδοκει τε καὶ ἐνομιζέτο μεγαλοπρεπῆς ὁ Θεόφιλος καὶ θαυμαστός, περὶ δὲ τοὺς τὰς θείας καὶ ἀχράντους προσκυνοῦντας εἰκόνας λίαν βαρὺς τις καὶ αὐστηρὸς καὶ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ τυράννους ὠμότητι παρελάσαι φιλο 2.110 νεικῶν. οἱ μὲν γὰρ προλαβόντες Λέων τε ἦσαν καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος καὶ Μιχαὴλ ὁ τούτου πατὴρ ὁ τραυλός. ὁ μὲν ἐθέσπισε μὴ τινι τῶν γεγραμμένων εἰκόνων, κἄν που γραφόμενα τύχοιεν, τὴν ἅγιος φωνὴν ἐγχαράττεσθαι, ὡς οὐκ ἄλλω τινι τῆς τοιαύτης ἀρμοζούσης φωνῆς ἢ μόνῳ τῷ θείῳ, οὐκ εὐστόχῳ βαλὼν τῷ νοί᾽ τῆς γὰρ θεὸς φωνῆς τοῖς ἀνθρώποις μεταδιδούς ὁ θεός, ὑψηλοτέρας οὔσης παρὰ τὸ ἅγιος πρόσρημα, ταπεινοτέρας οὔσης τῆς ἅγιος κατὰ πολὺ οὐκ ἂν τούτους ἀποστερήσειε.

Πλὴν τοῦτο μὲν οὗτος ἐθέσπισεν, ὁ πρὸ αὐτοῦ δὲ Λέων καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος τὸ μηδὲ προσκυνεῖσθαι ὅλως αὐτάς, Θεόφιλος δὲ τὸ μηδὲ χρώμασι ταύτας μορφοῦσθαι· χαμαίζηλον γὰρ τὸ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι, μόνην δὲ σκοπεῖν τὴν ἀλήθειαν. καθηροῦντο μὲν οὖν ἐντεῦθεν κατὰ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν αἱ θεῖαι μορφαί, θηρία δὲ καὶ ὄρνιθες ἀντὶ τούτων ἀνεστηλοῦντο, τὴν τούτου θηριώδη καὶ ἀνδραποδώδη ἄνοιαν ἐξελέγχοντα. ἐντεῦθεν βεβήλοις χερσὶ τὰ ἅγια καὶ ἱερὰ κειμήλια ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἔρριπτοῦντο καὶ ἐφυβρίζοντο. ἐντεῦθεν τὰ τῶν κακούργων ἐπληροῦτο δεσμοτήρια τῶν διὰ τιμῆς ἀγόντων τὰς θείας μορφάς, μοναζόντων, ἐπισκόπων, ποιμαιομένων, καὶ τῶν γραφόντων αὐτάς. πλήρη δὲ καὶ τὰ ὄρη καὶ τὰ σπήλαια τῶν ὡς κακούργων λιμῶ ἀναιρεθέντων καὶ δίψει. ἀβάτους γὰρ τηρεῖσθαι τὰς πόλεις τοῖς μοναχοῖς ἐγκελευσάμενος, καὶ πάντα τρόπον αὐτοὺς ἀπελαύνεσθαι θεσπίσας, μᾶλλον δὲ μηδὲ κατὰ χώραν ὀραῖσθαι τολμᾶν, εἰργά 2.111 σατο τὰ μοναστήρια καὶ ἡσυχαστήρια περιφανῆ πολυάνδρια, τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν προδοῦναι τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἱερὸν ἔνδυμα μὴ βουλομένων, λιμῶ δὲ καὶ κακουχίαις προαιρουμένων τὴν ζωὴν καταστρέφειν, ἐνίων δὲ περιβολῆς κατολιγωρούντων καὶ παρὰ τοῦτο ἀπολλυμένων. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ῥαθυμότερον διαζώντων τὸν ἄνετον καὶ ἐκκελυμένον ἠσπᾶσαντο βίον, ὕμνων θείων καὶ ᾠδῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ σχήματος ἀφειδήσαντες· καὶ γὰρ οὐδὲ τούτους τε λειῖσθαι τοὺς συλλόγους ὁ τύραννος συνεχώρησεν, οἱ πολλάκις καὶ μόνοι δύνανται τηρεῖν καὶ οἷον χαλινός τις εἶναι τοῖς πρὸς τὰ πάθη ἀλόγως κατολισθαίνουσι. πλὴν οὐ παντάπασιν τῶν ἀνθρώπων οὐδὲ τότε τὸ παρρησιαστικόν τε καὶ ἐλευθέριον ἀπεφοίτησεν· ἀλλὰ τινες τῶν θερμότερων, πολλοὶ μὲν καὶ καθ' ἕκαστον, τινὲς δὲ καὶ κατασυστάδην, ὡσπερ οἱ τῆς τῶν Ἀβραμιτῶν ὀρμώμενοι μονῆς μοναχοί, μετὰ παρρησίας ὀφθέντες αὐτῷ λογικῶς ἔκτε τῶν τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἡμῶν εἰρημένων, Διονυσίῳ τῷ μεγάλῳ, Ἱεροθέῳ καὶ Εἰρηναίῳ, ἀπεδείκνυσαν ὡς οὐ χθὲς καὶ πρῶην ἢ τῶν μοναχῶν πολιτεία τε ἐφεύρηται καὶ κατάστασις, παλαιὰ δὲ τις καὶ ἀρχέγονος. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν θείων εἰκόνων μορφώματα ἀπεδείκνουν σύντροφά τε τοῖς ἀποστόλοις καὶ ὁμοδίαιτα, εἶγε Λουκάς μὲν ὁ θεῖος ἀπόστολος τὴν τῆς θεοτόκου μορφήν ἀνετύπωσεν, αὐτὸς δὲ Χριστὸς ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ τινος ὀθόνης ἀπομαζάμενος ἀχειρότευκτον ἡμῖν καταλέλοιπεν. οὗτοι γοῦν οἱ θεϊότατοι ἄνδρες τὴν τοῦ τυράννου ἄνοιαν 2.112 ἐξελέγξαντες καὶ τὴν θηριωδίαν τῷ σφόδρα παρρησιασθῆναι ἐκκαλεσάμενοι μετὰ πολλὰς αἰκίας τε καὶ βασάνους τῆς πόλεως ἐξωρίσθησαν, τὸν δὲ τοῦ προδρόμου ναὸν τὸν οὕτω καλούμενον τοῦ φοβεροῦ κἄν

τῷ Εὐξείνῳ διακείμενον πόντῳ καταλαβόντες, καὶ ταῖς ἐκ τῶν μαστίγων πληγαῖς τελείως καταπονηθέντες, τῆς ἄνω λήξεως ἠξιώθησαν. ὧν καὶ τὰ τίμια σώματα ἄταφα ἐρριμμένα εἰς τοῦδαφος σῶα ἐπὶ πλείστον διετηρήθησαν χρόνον, μέχρι ὅτου πιστοὶ τινες ἀναλαβόντες ταῦτα ἐκήδευσαν καὶ καταλλήλως ἐτίμησαν τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ μαρτυρήμασιν. ἐφάμιλλα τοῦ τοῖς καὶ ἀδελφὰ καὶ τις μοναχὸς ἕτερος ἐπεδείξατο, πρὸς ἀρχὴν ἱερωσύνης ἄρτι ἀναδραμῶν· ζήλου γὰρ θείου πλησθεὶς κατὰ πρόσωπον ἔστη τοῦ τυράννου, καὶ ἄλλα μὲν διεξιῶν οὐκ ὀλίγα, καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου δὲ Παύλου ῥητὸν τοῦτο δὴ τὸ φάσκον "εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω." ἀλλὰ καὶ τούτῳ πληγὰς ἐπιθεῖς οὐκ ὀλίγας, ἐπειδὴ σταθηρότερος ἔδοξεν ἐν τῇ διαλέξει, πρὸς τὸν Ἰαννῆν ἐξαποστέλλει, καθηγητὴν τοῦ τυράννου γεγονότα καὶ διδάσκαλον, διαλεκτικαῖς ἀποδείξεισι τοῦτον πείσαι ἐγκελευσάμενος. ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ γενναῖος ἀγὼ νιστὴς οὐ σοφιστικαῖς καὶ διαλεκτικαῖς ἀποδείξεισιν, ἀποστολικοῖς δὲ καὶ εὐαγγελικοῖς ῥήμασιν ἀφωνότερον ἰχθύων ἀπέδειξε. καὶ τότε μὲν οὐκ ὀλίγας πάλιν λαβὼν ἐξοστρακίζεται, ὕστερον δὲ τῷ μεγάλῳ συστάς Ἰγνατίῳ καὶ χρόνον τινὰ συνδιατρίψας αὐτῷ καὶ 2.113 περὶ τῶν μελλόντων ἀναδιδάξας βασιλέων (ἦν γὰρ καὶ προορατικῶς ἠξιωμένος χαρίσματος), πρὸς κύριον ἐξεδήμησε.

Ταῖς δὲ θείαις εἰκόσιν ὁ τύραννος ἀπεχθανόμενος ἔσπευδε πάντας ζωγράφους ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίσαι, ἢ τὸ ζῆν αἵρουμένους ἐμπτύειν τε ταύταις καὶ ὡς βέβηλά τινα ἐπ' ἐδάφους καταπατεῖν. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ συγκατεσχέθη καὶ ὁ μοναχὸς Λάζαρος, περὶ βόητος τηνικαῦτα κατὰ τὴν ζωγραφικὴν ὑπάρχων τέχνην. καὶ πρῶτα μὲν ὁ θεομάχος θωπείαις αὐτὸν ἐπειράτο ὑποποιεῖσθαι· ὡς δὲ κρείττονα τοῦτον ἐώρα κολακείας ἀπάσης, πρὸς τὴν σὺν τροφὸν ἀπεΐδε βίαν, καὶ τοσοῦτον αὐτὸν ταῖς βασάνοις κατήκισεν ὡς μηδὲ περιγενέσθαι ἐκ τούτων νομίζεσθαι. καὶ οὕτως ἔχοντα πονηρῶς τοῦ σώματος δεσμωτηρίῳ καθείργνυσιν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὡς ἀναρραῖσας αὐθις ἀναστηλοῖ τὰς θείας μορφάς, ἐκέλευσε πέταλα σιδηρᾶ ἀπανθρακωθέντα ταῖς παλάμαις αὐτοῦ ἐπιτεθῆναι. ἐβόσκετο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας, ἄχρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ὁ ἀθλητὴς ἔκειτο ἡμιθανής. ἀλλ' ἔδει τοῦτον ὑπὸ τῆς θείας χάριτος διατηρεῖσθαι καὶ τοῖς ὕστερον ἔναυσμα, ὅθεν ὁ τύραννος ἐπειδὴ τὰ τελευταῖα πνεῖν ἐμάνθανεν, ἰκεσίαις τῆς δεσποίνης καὶ τινων ἄλλων γνησιωτάτων αὐτῇ ἀπολύεται τῆς εἰρκτῆς, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἀγίου προδρόμου τὸν οὕτω καλούμενον τοῦ φοβεροῦ ἐναπεκρύβη, καὶ οὕτως ὡς εἶχε πληγῶν εἰκόνα διετύπωσε τοῦ προδρόμου μέχρι πολλοῦ διασωζομένην καὶ ἰάσεις ἐπιτελοῦσαν. καὶ ταῦτα μὲν τότε, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου κατάλυσιν τῆς 2.114 ὀρθοδόξου πίστεως ἀναλαμψάσης τὴν ἐν τῇ Χαλκῇ εἰκόνα τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκειαῖς χερσὶν ἀνεστήλωσεν. οὗτος ὁ μακάριος Λάζαρος παρακαλούμενος ὑπὸ τῆς θαυμαστῆς Θεοῦ δώρας τῆς βασιλίδος συγγνώμην δοῦναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ "οὐκ ἄδικος ὁ θεὸς" ἔφη, "ὦ βασίλισσα, ἐπιλαθῆσθαι τῆς ἡμῶν ἀγάπης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων, ἐκείνου δὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν μανίαν προτιμῆσαι." Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον· ὁ δὲ μιαρὸς τύραννος τὸν ὁμολογητὴν Θεοφάνην καὶ Θεόδωρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, ἐπὶ σοφίᾳ διαφέροντας ἰδὼν τῶν πολλῶν, κατὰ τὸν τοῦ Λαυσιακοῦ τρίκλινον παρεστήσατο δημοσίᾳ διαλεξομένους περὶ τῆς πίστεως. καὶ "ἄγε δὴ" φησὶν, "ὑμεῖς ὦ κατάρατοι τίσι πειθόμενοι ῥήσεσι τῆς γραφῆς τὰ εἶδωλα," τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀκολάστῳ γνώμῃ καὶ γλώσσει καλῶν οὕτω, "προσκυνεῖτε, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ μὴ ἀκεραίους οὕτω ποιεῖν ἀναπέιθετε;" προσετίθη δὲ καὶ ἄλλ' ἄττα βλάσφημα καὶ ἀπηχητὰ κατὰ τῆς ἀγίας εἰκόνας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀναιδεστέρᾳ φωνῇ. οἱ δὲ μακάριοι "ἐμφραχθεὶ τὸ στόμα" εἶπον "τὸ λαλοῦν κατὰ τοῦ θεοῦ ἀνομίαν." ὁ δὲ κρύπτει μὲν τέως τὴν λεοντῆν, τὴν δὲ

άλωπεκῆν ὑποκρίνεται, καὶ χρήσεις προφητικὰς ἀπήτει καὶ μαρτυρίας τὰς εἰκόνας ἐπιτρεπούσας προσκυνεῖσθαι. θατέρου δὲ τῶν ἀδελφῶν τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους ῥῆσίν τινα ἐκ τῆς τοῦ Ἡσαΐου προφέροντος προφητείας, οὐκ ἔχειν οὕτω 2.115 ταύτην ἀντέλεγεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἅμα τὴν ἑαυτοῦ βίβλον ἀνελίττων ἐδείκνυ τάχα τοὺς λόγους πιστοῦς. ὡς δὲ νενοθεῦσθαι ὑπὸ αὐτοῦ οὐ μόνον δὴ ταύτην ὁ ἅγιος ἐπεβόα, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ὅσαι εἰς τὴν αὐτοῦ ἔλθοῦσαι ἔτυχον χεῖρα, ἐκείνην ἔλεγε προτιθεῖς ἰέναι πρὸς αὐτὸν τὴν βίβλον τὴν κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐν τῷ Θωμαίτῃ κατὰ τὴνδε τὴν θέσιν κειμένην βιβλιοθήκην εἰς πίστιν τῶν λεγομένων. ἐπεὶ γοῦν τις ἀπέσταλτο καὶ θᾶττον ἢ λόγος ἦγαγε τὸ βιβλίον, ἐκὼν μὲν ἀνελίττων ὁ βασιλεὺς ἡμάρτανε τοῦ βιβλίου, καὶ αἰσχυρόμενος ὑπερεπήδα μὲν τὴν ζητούμενην φράσιν, ἐν ἄλλοις δὲ καὶ ἄλλοις ἐποιεῖτο τὴν ζήτησιν. ὡς δ' ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκειτο δακτυλοδεικτοῦντος ὡς ἐπὶ τρία φύλλα διαβιάσας τὸ ζητούμενον καταλάβης, τότε δὴ μὴ φέρων τοὺς τῆς παρρησίας ἐλέγχους, συνειδὼς δὲ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔχουσαν οὕτως, τὸ ἔως τότε ἀπορρίψας μακρόθυμον καὶ τὸν θῆρα ἀνακαλύψας "οὐ δίκαιον" ἔφησε "βασιλέα ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν ἐνυβρίζεσθαι," καὶ λοιπὸν προσέταξε τῷ τοῦ Λαυσιακοῦ μεσοκηνίῳ αὐτοὺς ἀπαχθέντας ῥαβδισθῆναι ῥάβδων φοραῖς βαρυτάταις ἄχρι τῶν διακοσίων, καὶ τοῖς μετώποις αὐτῶν ἐπιγραφῆναι βαρβαρικῶς ἐγκεντηθέντας οὓς συντέθεικε λήρους ἰάμβους. εἰσὶ δὲ οὗτοι. πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες 2.116 ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης, ὠφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ σκευὴ πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης. ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας πράξαντες αἰσχυρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως, ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται. πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μωρίας. ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θεὸν κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν. τούτου δὲ θᾶττον γενομένου ἐκεῖνοι μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας καὶ καρτερίας ἀνεδήσαντο στέφανον, οὗτος δὲ ὁ σοβαρὸς καὶ πάντων ἀθλίων ἀθλιώτερος πᾶσιν ἀνεδείχθη βλάβσημος καὶ διώκτης καὶ τῶν πώποτε κακοδόξων κακοδοξότερος.

Μετὰ τὸ γραφῆναι τοίνυν τὰς ὄψεις οἱ ὁμολογηταὶ εἰς ὑπερορίαν ἐστάλησαν. πρὸ τούτων δὲ καὶ ὁ ἅγιος Μεθόδιος εἰς τινα νῆσον ἐν τάφῳ καθεῖρχθη ζῶν, ἅμα δυσὶν ἀνδροφόνοις, ἐν ᾧ τάφῳ διὰ τινος ἐτρέφετο ἀλιέως. ὃν δὴ ἀλιέα εὐρόντες οἱ ἅγιοι Θεοφάνης καὶ Θεόδωρος, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν πυθόμενοι, διὰ τοῦ τοιούτου ἀλιέως γράφουσι τῷ μεγάλῳ Μεθοδίῳ τάδε. τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ, 2.117 ναίοντι τὴν γῆν καὶ πατοῦντι τὸν πόλον, γραπτοὶ γράφουσι δέσμοι τῷ δεσμῷ. πρὸς οὓς καὶ αὐτὸς ἀντέγραψε διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως τοὺς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφους καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένους προσεῖπεν ὁ ζῶθαπτος ὡς συνδεσμίους. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸν μακαρίτην Μιχαήλ, τὸν σύγκελλον τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκκλησίας, σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς τῆ φυλακῆ καθεῖρξε, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑπάξει τούτους καραδοκῶν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τῶν ἁγίων τοιαῦτα αὐτῷ νεανιεύματα, καὶ οὕτως τὸν δι' ἡμᾶς ὀφθέντα ἄνθρωπον, θεὸν ὄντα ἀληθινόν, ὑβρίζε, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀληθινούς θεράποντας οὐ βραχεῖ χρόνῳ καὶ περιωρισμένῳ κατὰ πάντα δὲ τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον ἐκάκου καὶ ἀνηκέστοις καθυπέβαλλε συμφοραῖς. ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελωδὸς εἶναι, διὸ καὶ ὕμνους ποιῶν τινὰς καὶ στιχηρὰ μελίζων ἄδεσθαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἤχου "εὐλογεῖτε" ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἠΰδην "ἄκουε κόρη" μεθαρμοσάμενος, καὶ ῥυθμὸν ἕτερον παρασχών, ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς ἐπὶ κοον ἄδεσθαι διωρίσατο. φέρεται δὲ καὶ τις λόγος ὡς ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανῆ 2.118 γύρει οὐ παρητήσατο τὸ χειρονομεῖν, δοὺς τῷ κλήρῳ ὑπὲρ

τούτου χρυσίου λίτρας ἑκατόν. καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βαϊοφόρον, τὸ "ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί," τὸν ἐκείνου φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰς περὶ τὴν κεφαλὴν τρίχας ὀλίγας ἐκ φύσεως εἶχεν, ἀναφάλας τις ὢν, θέσπισμα ἐξέθετο πανταχοῦ ἐν χρῶ τὰς τρίχας ἀποκείρειν καὶ μὴ τινα Ῥωμαῖον ὄντα περαιτέρω ταύτας τοῦ τραχήλου φέρεσθαι συγχωρεῖν, τὸν δὲ τὸ δόγμα παρορῶντα πολὺ λαῖς αἰκίζεσθαι μάστιγι, τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἀρετὴν ἔπαν ἀγειν βρενθυόμενος. Πέντε δὲ θυγατέρων ὑπάρχων πατήρ, ὡς προλαβὼν ὁ λόγος ἀπέφηνε, καὶ ἄρρενος ἔρημος γονῆς, τὴν πασῶν ἐσχάτην Μαρίαν ὑπερβαλλόντως ἀγαπωμένην αὐτῷ δεῖν ὤήθη συζεῦξαι ἀνδρὶ. ὁ νυμφίος δὲ ἦν τῆς τῶν Κρηνητῶν γενεᾶς, χώρας τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοῦνομα, Μωσηλέ τὴν ἐπωνυμίαν, τῷ εἶδει ὠραῖος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν. πρῶτα μὲν τῆ τῶν πατρικίων καὶ ἀνθυπάτων τιμήσας ἀξία, εἶτα καὶ μάγιστρον καὶ ὕστερον Καίσαρα, στρατεύματά τε δούς αὐτῷ ἱκανὰ πρὸς τὴν Λογγιβαρδίαν ἐξέπεμψε χρείας κατεπειγούσης τινός. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει καλῶς τὰ κατ' αὐτὴν ἐξανύων, καὶ ὡς ἐδόκει τῷ βασιλεῖ. διὸ καὶ ἤκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος, συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος, καὶ διέβαλλον αὐτὸν ὡς τῆς βασιλείας ἐπιθυμοῦντα, προστι 2.119 θέντες ὡς δήποτε τὸ αὐτοῦ κατακυριεῦσαι. ἄπερ δὴ πυνθανόμενος ὁ Καῖσαρ, καὶ τοῦ φθόνου ὡσπερ ἀκρῶνόμενος, πολλὰ τοῦ βασιλέως ἐδέετο συγχωρηθῆναι αὐτὸν πρὸς τὸν μονήρη μετατάξασθαι βίον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἐπέτρεψε, τὴν χρεῖαν τῆς θυγατρὸς εὐλαβούμενος, καὶ ὁ Καῖσαρ ἔμενε ἐφ' ἡσυχίας τοῖς δημοσίοις ἐνασχολούμενος. ὡς δ' ἀπετέχθη τῷ βασιλεῖ ὁ Μιχαήλ καὶ ἡ τοῦ Καίσαρος γαμετὴ Μαρία τὸν βίον μετέλλαξε, ταύτην μὲν οὕτως ἐτίμησεν ὡς τὸν νεκρὸν αὐτῆς ἐν λάρνακι θεῖναι περιηργυρωμένη, καὶ ἀσυλίαν δοῦναι τῷ τάφῳ τοῖς ἐφ' οἷοις δή ποτε ἐγκλήμασιν ἀλοῦσιν ἀνθρώποις. τὸν δὲ Ἀλέξιον λάθρα μεταταξάμενον καὶ τὸ μοναχικὸν ἀμφιεσάμενον σχῆμα, ἐπεὶ μὴ ἔπειθε τοῦτο ἀποβαλεῖν, μόλις ἔᾶσαι, δεδωκῶς αὐτῷ εἰς ἐνδιαίτημα τό τε κατὰ Χρυσούπολιν βασιλικὸν μοναστήριον, ἔτι δὲ καὶ τὸ τοῦ Βρύσεως καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἐλαίαν. ἐκεῖνος δὲ τῷ κατὰ τὴν Χρυσούπολιν ὄντι ἐνδιαιωόμενος, ἐπεὶ ποτε περιπάτου ἐδεήθη καὶ κατὰ τὸν Ἀνθεμίου λεγόμενον τόπον ἐγένετο, εἴλετο τοῦτον διὰ βασιλικῆς προστάξεως ἐξωνήσασθαι ἐν ᾧ καὶ μοναστήριον κατασκευάσας πολυτελές, τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἐτέθη ἐκεῖσε, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Θεοδόσιος ἐς πατρικίους τελέσας, πολλὰ γνωρίσματα τῆς αὐτοῦ ἀρίστης βιοτῆς ἐν τῷ μοναστηρίῳ καταλιπών.

Τοῦ δὲ ἀρχηγοῦ τῶν Ἀράβων Ἰμπραήλ κατὰ Ῥωμαίων ἐκ 2.120 στρατεύσαντος καὶ ὁ Θεόφιλος ἀντιφιλοτιμούμενος ἕξεισιν, ἅπαν δέος ἀποβαλόν. εἰ γάρ τι καὶ προσῆν, ἀλλ' ἡ τῶν συνόντων αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πείρα καὶ γενναιότης ὡς πορρωτάτω τοῦτο ἐτίθει. Θεόφοβος οἱ ἄνδρες ἦσαν καὶ Μανουήλ. ἀλλ' ὁ μὲν Μανουήλ δηλὸς ἦν ἐπ' ἀνδρία καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐναντίοις, τοῦ στρατοῦ τῶν ἀνατολικῶν κατάρξας ἐπὶ τοῦ Λέοντος, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μιχαήλ ἵπποκόμων ὁ πρῶτος γενόμενος· πρωτοστράτορα τοῦτον φασί. δηλώσει δὲ καὶ τὸν Θεόφοβον ὁ λόγος, ὅθεν τε καὶ ὅπως ἐκ Περσῶν καταγόμενος τῷ βασιλεῖ γέγονε γνῶριμος καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ εἰς γάμον ἠρμόσατο. εἰς πρεσβείαν τίς ποτε τῶν ἐκ βασιλικῆς σειρᾶς Περσῶν ἀφικόμενος εἰς τὴν Κωνσταντινῶν πόλιν, οὐκ ἐκ νομίμου συναφείας ἐκ λαθραίας δὲ καὶ κρυφίας τοῦτον ἀποτεκνῶν ἀπεδήμησεν. ἐπεὶ δὲ νόμος ἀπαράβατος τοῖς Πέρσαις ἐστὶ μὴ τινα τῆς αὐτῶν ἀρχῆς ἐγκρατῆ γενέσθαι μὴ τῆς βασιλικῆς ὄντα σειρᾶς, ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐλαθέντες οἱ τῆς βασιλικῆς σειρᾶς, τοῦτον τὸν Θεόφοβον πολλακίς ὀρμήσαντες οἱ Πέρσαι ἀναλαβέσθαι ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοῖς, καὶ πρεσβείαν διαφόρον ποιήσαντες πρὸς Θεόφιλον, καὶ εἰρηνικὰς σπονδὰς ὑπο

σχόμενοι δι' αὐτοῦ γενέσθαι, οὐκ ἔπεισαν τὸν Θεόφιλον τοῦτον ἐκδοῦναι, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τοῦτο ἀνάγει αὐτὸν ὁ Θεόφιλος εἰς τὴν τῶν πατρικίων τιμὴν καὶ τῆ ἑαυτοῦ ἀδελφῆ συνοικίζει, ἕκα 2.121 στὸν τε τῶν Περσῶν νομοθετεῖ κατ' ἐπιγαμίαν συνάπτεσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. πολλοὺς δὲ ἐκ τούτων ἐμπρέπειν τοῖς βασιλικοῖς ἀξιώμασι πεποιηκῶς κώδιξι στρατιωτικοῖς ἀναγράφεται, τάγμα Περσικὸν τούτους ὀνομάσας, καὶ τοῖς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐξιούσι Ῥωμαίοις συναριθμεῖσθαι προσέταξε. τούτοις τοίνυν τοῖς δυοῖς θαρρήσας Θεόφιλος, τῷ τε Μανουήλ καὶ τῷ Θεοφόβῳ, ἔξεισι κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. ἐγγὺς δὲ γενομένων ἀλλήλοισ τῶν στρα 2.122 τευμάτων ἐδέησε βουλῆς. καὶ ὁ μὲν Μανουήλ οὐ δίκαιον ἔλεγε βασιλέα Ῥωμαίων πρὸς ἀμερμουμνῆν πολεμεῖν, ἀλλὰ τινα μέρος λαβόντα τῶν στρατηγῶν ἐξιέναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν· ὁ Θεόφοβος δὲ καὶ αὐτὸν ἐπὶ παρατάξεως εἶναι τὸν βασιλέα ἐβούλετο, καὶ νύκτωρ ἐπιθήσεσθαι τοῖς ἐχθροῖς μετὰ τοῦ πεζικοῦ συνεβούλευε, συνεπιθήσεσθαι δέ, ὅτε δεήσει, καὶ τὸ ἵππικόν. ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν βασιλέα, πολλῶν εἰπόντων σφετερίζεσθαι τὸν Θεόφοβον τὴν τῶν Ῥωμαίων δόξαν καὶ διὰ τοῦτο βούλεσθαι ἐν νυκτὶ πολεμεῖν. ἔδοξεν οὖν εἰς τοῦμφανές μεθ' ἡμέραν συρράξει τὸν πόλεμον. ὁ μὲν οὖν ἀμερμουμνῆς Ἰμπραήλ, εἴτε ἄλλως καταλαζονεύομενος εἴτε δὴ καὶ τὸν βασιλέα κατορρωδήσας, μέρος τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ λαβὼν ἀνεχώρησεν, Ἀβουζάχαρ δὲ τινα τῶν ἑαυτοῦ στρατηγῶν πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριά δυνάμεων ἐξαπέστειλεν. ἐγγισάντων δὲ τῶν στρατευμάτων καὶ συμπλοκῆς γενομένης καὶ πολλῶν ἐκατέρωθεν πιπτόντων, τέλος ἔκλιναν αἱ σχολαὶ μετὰ τοῦ δομωστικού καὶ πρὸς ὑπαγωγὴν ἐκινήθησαν. ὁ βασιλεὺς δὲ μετὰ τῆς βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ Θεοφόβου, ἐπὶ τινα βουνὸν ἄνεισι, περιστοιχισάντων τοῦτον τῶν Σαρακηνῶν. καὶ ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτῶν πόλεμος, τῶν μὲν ἐλπί ζόντων αἰχμάλωτον τοῦτον λαβεῖν, τῶν δὲ ἀμυνομένων καὶ μὴ προδοῦναι τὸν βασιλέα ἀνεχομένων. διὸ νυκτὸς ἐπιγενομένης 2.123 κατεσοφίσσατο τοὺς Σαρακηνοὺς ὁ Θεόφοβος, τοῖς στρατιώταις ἐγκελευσάμενος κρότοις τε καὶ ἀλαλαγμοῖς χρησθαι κιννύραις τε καὶ χορδαῖς καὶ σαλπύγγων φωναῖς ὡς τάχα βοηθείας ἐτέρας προσ γινομένης αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ δὴ καὶ ὑποτοπάσαντες οἱ Σαρακηνοὶ μίλια ἕξ ὑπεχώρησαν εἰς τοῦπίσω, κύκλωσιν κατορρωδήσαντες. ὅθεν ἀδείας τυχόντες μικρᾶς οἱ περὶ τὸν βασιλέα φυγῆ χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο καὶ πρὸς τὸ διαπεφευγὸς στρατόπεδον διεσώθησαν. μεμψάμενος οὖν τὸ προδεδωκὸς στρατεύμα μόνον ὁ βασιλεὺς, οὐδὲν δὲ πλέον ἄχαρι πράξας, χάρισι καὶ διαφερούσαις τιμαῖς τοὺς περὶ τὸν Θεόφοβον ἐγέραιρεν. ὅθεν οἱ Πέρσαι πλείονα τὸν πόθον πρὸς τὸν Θεόφοβον ἀνῆπτον, καὶ μόνοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον καθικέτευσεν, καὶ τρέπεσθαι τούτους διεβεβαιοῦντο τὸν βασιλέα. διὸ καὶ τοῖς λόγοις αὐτῶν κατακληλούμενος ὁ βασιλεὺς οὐδένα ἄλλον αὐτοῖς ἀλλὰ τὸν Θεόφοβον ἡγεμονεύειν ἐβούλετο.

Τῷ δ' ἐπιόντι ἐνιαυτῷ ἔξεισι πάλιν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν δυνάμεων, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν συμπλακεῖς τοῖς Ἀγαρηνοῖς τρέπεται τούτους καὶ οὐκ ὀλίγους χειροῦται, αἰχμαλώτους κατασχὼν ἄχρι τῶν εἰκοσιπέντε χιλιάδων, καὶ μετὰ νίκης λαμπρᾶς ἐπάνεισι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν. ἐλήφθη δὲ τις αἰχμάλωτος τῶν Σαρακηνῶν κατὰ χεῖρά τε γενναῖος καὶ χειρῶν εὐφυῖα ὀνομαστός, ὃς γνωστός ἦν τῷ τῶν σχολῶν δομωστικῷ καὶ ἐμαρτυρεῖτο παρ' 2.124 αὐτοῦ ὡς εἶη τε δεξιὸς περὶ τὴν ἵππασίαν καὶ ὡς ἐν τῷ ἱππάζεσθαι δυοῖς δόρασι χρώμενος ἐντέχνως ἄγαν καὶ εὐφυῶς καταβάλλει τοὺς ἐναντίους. ἐπεὶ δὲ ἔδει ἐν τῇ ἵπποδρομίᾳ τὸν τῆς νίκης θριάμβον ἐκτελεῖν τὸν δομωστικόν, προηγεῖτο δὲ οὗτος τοῦ θριάμβου, θεασάμενος ὁ βασιλεὺς αὐτὸν καὶ τοῖς ἐπαίνοις κλαπεῖς ἵππου τε ἐπιβῆναι ἐκέλευσε, καὶ δόρατα λαβόντα

δύο τὴν ἀριστείαν καὶ εὐφυΐαν ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. τούτου δὲ γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρέχοντος τῇ ὀράσει, Θεόδωρος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Κρατερός, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ τῆς τῶν ἁγίων τεσσαρα κονταδύο μαρτύρων φάλαγγος ἀρχηγὸς γεγονώς, πλησίον τῷ βασιλεὶ παρεστώς ἐξεμυκτήριζε τὸν Ἀγαρηνόν, μηδὲν ἀνδρείον φάσκων μηδὲ καταπληκτικὸν ἐνδεικνύμενον. ᾧ καὶ χαλεπήνας ὁ βασιλεὺς "ἀλλὰ σύ, ὦ θηλυδρία καὶ ἄνανδρε, δύνασαι τι τοιοῦτον ἐργάσασθαι;" ὑπολαβὼν δὲ ὁ Κρατερός "δύο μὲν βασιλεῦ μὴ μαθὼν οὐδὲ μεταχειρίσασθαι δόρατα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν πολέμῳ τοιαύτης φλυαρίας χρεῖα· ἐνὶ δὲ χρησάμενος τὴν εἰς θεὸν πεποίθησιν ἔχω βεβαίαν ὡς κρημνίσω τε τοῦτον καὶ τοῦ ἵππου καταβαλῶ." ἐπὶ τῷ λόγῳ δὲ θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς ἡμῖν, ἔφησε κατὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τὸν ὄρκον ἐπαγαγὼν, θανάτῳ παραδοῦναι τὸν Κρατερόν, εἰ μὴ τοὺς λόγους εἰς ἔργον ἀγάγοι. ἀναβὰς οὖν εὐθύς τὸν ἵππον ὁ Θεόδωρος καὶ δόρυ λαβὼν συνεπλέκετο τῷ Σαρακηνῷ, καὶ ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ τοῦ ἵππου αὐτὸν κατεκρήμνισεν. ἠσχύνθη μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς καταβεβλημένον ἰδὼν τὸν Σαρακηνὸν ὑπὸ ἄνδρὸς εὐνούχου, ὅμως τὴν ἀρετὴν 2.125 αἰδεσθεὶς τοῦ ἀνδρὸς λόγῳ τε ἐφιλοφρονήσατο, καὶ στολὰς καὶ περιβολὰς, τὴν πολιτείαν αἰδούμενος, ἔδωρήσατο αὐτῷ. Ἦδη δὲ τοῦ ἕαρος ὑπολάμποντος δύνάμιν πάλιν ἠθροικῶς ὁ Θεόφιλος ἔξεισι κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τὸν ὄσιον Μεθόδιον ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀνακαλεσάμενος εἶχε μετ' ἑαυτοῦ, εἰθισμένον αὐτῷ ἐν τοῖς πολέμοις τοῦτο ποιεῖν, εἴτε τοῦ ἀσαφῆ ἔνεκα καὶ πολλοῖς ἄγνωστα διαλύειν διὰ τῆς ἐνυπαρχούσης αὐτῷ σοφίας, εἴτε καὶ ἐπαναστάσεις φυλαττόμενος παρ' αὐτοῦ τινὰς παθεῖν διὰ τὸν κατὰ τὸν θείων καὶ σεπτῶν εἰκόνων πόλεμον· οὐ μικρῶς γὰρ ἐσέβετο τὸν ἄνδρα τὸ τῆς πόλεως ἔκκριτον καὶ φιλόθεον. διὰ τοῦτο καὶ κατόπιν ἔαν αὐτὸν οὐκ ἐφαίνετο συμφέρον τῷ βασιλεῖ. τέως δ' ὅμως συμπεσόντων ἀλλήλοις τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν Ἰσμηλιτῶν ὑπερτερούντων, κύκλωσιν ὑπέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ἤδη ἀλώσιμος ἦν. ὁ δὲ καὶ μαθὼν Μανουὴλ ὁ τοῦ στρατοῦ ἐξηγούμενος, καὶ δεινὸν ἠγησάμενος δορυάλωτον βασιλέα Ἕλλησίων ἰδεῖν, τοὺς περὶ αὐτὸν ἀναθαρρύννας εἰσήει μετὰ θάρσους τὸν κίνδυνον. ὡς δ' εὔρε καμόντα τὸν βασιλέα καὶ τὴν σωτηρίαν ἀπεγνωκότα, προφασιζόμενον δὲ μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν φεύγοντα καταλιπεῖν, "ἄγε δὴ" φησὶν, "ὦ βασιλεῦ, ἔπου μοι προπορευομένῳ καὶ τὴν ὁδὸν σοι εὐρύνοντι." ὡς δ' ὁ Μανουὴλ ἐξήει, ὁ βασιλεὺς δὲ κατεπτηχῶς οὐχ εἶπετο, πάλιν ἐκ δευτέρου ὑποστρέψαι ἠναγκάσθη. ὡς δὲ καὶ πάλιν ἠστόχησε, τὸ τρίτον ἐπιστρα 2.126 φεῖς θάνατον ἠπέλιπεν εἰ μὴ ἔποιτο, καὶ οὕτως ὀψὲ καὶ μόλις τοῦ κινδύνου διέσωσε. διὸ τιμαῖς τοῦτον ἀνταξίως ἐδεξιώσατο καὶ δωρεαῖς ἐθεράπευσεν, εὐεργέτην καὶ σωτήρα ἀποκαλῶν. ἀλλ' ὁ φθόνος ἴσχυσε κατὰ τοῦ τοιοῦτου ἀνδρὸς, καὶ εἰς καθοσίωσιν ἐκ λαιδορίας κατεγκλήθη. ὅθεν καὶ κίνδυνον οὐ μικρὸν ἑαυτῷ ἐνήρη γημένον κατανοήσας, καὶ διὰ τινος τῶν πιστοτάτων πληροφορηθεὶς, δούλου μὲν γεγονότος αὐτοῦ οἰνοχοοῦντος δὲ τότε τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ, ὡς μέλλοι τοῦτον ἀποτυφλοῦν, ἀποστασίαν τολμᾷ καὶ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετατίθεται, μέγας καὶ παρ' αὐτοῖς ὀφθεὶς καὶ μεγίσταις τιμαῖς γεραιρόμενος. στρατὸν τε γὰρ ἐνεπιστεύθη πολεῖν, καὶ κατὰ τῶν γειτονούντων ἐχθρῶν, οἳ οὕτω δὴ Κερμάται καλοῦνται, ἐπέμφθη. ὅς μὴδὲνα ἕτερον ἐπεσθαι οἱ θελήσας ἀλλ' ἢ μόνον τοὺς ἐν φυλακαῖς καθειργμένους Ἕλλησίους αὐτῷ συστρατεύεσθαι, νίκας μεγίστας καὶ καλλίστας ἠνέγκατο, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ λεγόμενον Χωροσᾶν ἐκπολιορκῆσαι. οὐ γὰρ μόνον τὸ κατ' ἀνδρίαν διαφέρον ἐξέπληξε τοὺς ἐναντίους, ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς διαλέκτου παραλλαγὴ καὶ ἡ τῶν σχημάτων μεταβολὴ καὶ ἡ τοῦ πολέμου παράδοξος ἐξαλλαγὴ εἰς δειλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν συνήλασε τοὺς πολεμίους. καὶ οὐ κατὰ τῶν ἐχθρῶν μόνον οὕτως ὤφθη γενναῖος, ἀλλὰ καὶ κατὰ θηρίων ἀγρίων πημαιομένων

τὴν χώραν ἠνδρίσατο. καὶ μεγάλων αἴτιος αὐτοῖς καλῶν γεγωνῶς αὐτῷ τε 2.127 ἠγαπήθη διαφερόντως τῷ ἄρχοντι τῶν Σαρακηνῶν καὶ τῇ γερουσίᾳ αὐτῶν.

Ταῦτα μανθάνων ὁ Θεόφιλος, ὡς εἰκὸς ἦν, ἠνιάτο, καὶ πάντα λίθον ἐκίνει ὡς ἂν τὸν ἄνδρα μετακαλέσοιτο. διὸ καὶ σταυρὸν καὶ χρυσόβουλλον διὰ τινος ἀγύρτου μοναχοῦ ἐκπέμπει τῷ Μανουήλ, ἐκκαλούμενος ἐπαναστρέψαι καὶ πάσαν ἀμνησίαν κακῶν αὐτῷ χαρίζομενος δι' αὐτῶν. ἃ δὴ κομίσας ὁ εἰληφῶς εἰς χεῖρας λαθῶν τίθησι τοῦ Μανουήλ. καὶ δεξάμενος οὗτος, καὶ οἶονεὶ τὴν ψυχὴν ἐκκαυθεὶς, ἤδη δὲ καὶ πιστευσάμενος ἐκ τῶν προτέρων ἔργων, μηνύει τῷ ἄρχοντι τῶν Σαρακηνῶν ὡς πόθον τρέφει καὶ κατὰ Ῥωμαίων στρατεῦσαι καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνασθαι οἱ κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, τὴν Καππαδοκίαν οἰκοῦντας. συνεκπεμφθῆναι δὲ αὐτῷ ἠξίου καὶ τὸν τούτου υἱὸν εἰς πλείονα τῆς ὑπονοίας ἀναίρεσιν. κατένευσε τοῖς αἰτηθεῖσιν ὁ Ἰσμαήλ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τοῦ ἐκστρατεύειν ἄδειαν. ὡς δὲ ἤγγισε τοῖς Ῥωμαίων ὁρίοις, δῆλα ποιεῖ τὰ κατ' αὐτὸν τῷ τῆς Καππαδοκίας στρατηγῷ καὶ τὴν ἐσαῦθις ἐς Ῥωμανίαν ἐπάνοδον, καὶ ἅμα ἐδίδασκεν ὡς δεῖ κατὰ τὸν δεῖνα τόπον λόχον καὶ ἐνέδραν γενέσθαι, "ἴν' ὅταν ἐκεῖσε" φησί "γένωμαι, τοὺς μὲν Σαρακηνῶν προδρόμους ἐπ' ἄλλον τινὰ τόπον ἐξελαύνειν ποιήσω, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἦθη ἀναδραμοῦμαι." ὃ καὶ γέγονεν. ὡς γὰρ κατὰ τὸ σύνθημα τῷ ὁρισθέντι ἐπλησίαζον τόπῳ, πολλὰ τὸν τοῦ Ἰσμαήλ υἱὸν κατασπασάμενος "σὺ μὲν ὑγιῆς" ἔφη "ἅπιθι, τέκνον, πρὸς τὸν σὸν πατέρα· ἐγὼ δὲ ἀπελεύσομαι πρὸς τὸν ἐμὸν βασιλέα 2.128 καὶ κύριον." διασωθεὶς δ' ἐκεῖθεν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐν τυγχάνει τῷ βασιλεῖ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς θεοτόκου ναόν, καὶ μάγιστρος παρ' αὐτοῦ τιμᾶται καὶ σύντεκνος ἔκτοτε χρηματίζει αὐτῷ. καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ Μανουήλ ἔσχεν οὕτως· Θεοδότου δὲ τοῦ Μελισσηνοῦ, ὃν καὶ Κασσιτηρᾶν προσαγορεύεσθαι ὁ λόγος ἐγνώρισεν ἄνωθεν, ἐφ' ἱκανὸν τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον κατεσχηκότος, ἄρτι δὲ καταλύσαντος τὸν βίον, ὁ τοῦ Θεο φίλου παιδαγωγὸς Ἰαννῆς τὸν ἐκείνου διαδέχεται θρόνον, ἄθλον τὴν ἱερωσύνην λαβὼν ἀπιστίας καὶ ἀσεβείας. Ζητοῦντι δὲ τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ ἐπιστατικῶς περὶ τούτων οἵτινες ἄρξουσιν μετ' αὐτόν, γύναιόν τι ληφθὲν ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ τινα τῶν προηγησαμένων πολέμων, εὐφυῶς ἔχον περὶ τὰς τοιαύτας προρρήσεις, παρέστη τῷ βασιλεῖ. ἤρετο οὖν ὁ βασιλεὺς ἃ δὴ καὶ ἐβούλετο, καὶ τίνων μακρὰν ἔσεσθαι τὴν διαδοχὴν τῆς βασιλείας ἀνειπεῖν προσέταττε. τοῦτο δὲ τὸ γύναιον, εἴτε ἐξ ἐνθουσιασμοῦ εἴτε καὶ ἐκ δαιμονικῆς ἐνεργείας κινούμενον, "σοῦ μὲν" ἔφη "ὁ βασιλεὺς διάδοχος ἔσται ὁ σὸς υἱὸς συνάμα τῇ ἰδίᾳ μητρί, μετὰ δὲ τοῦτον τὸ τῶν Μαρτινακίων γένος διαρκέσει ἐπὶ πολὺ τῇ βασιλείᾳ." ὁ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ τὸν Μαρτινάκη, καίτοι στεργόμενον αὐτῷ, ἀπέκειρε μοναχόν, καὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον κατα γώγιον ἀπέδειξε μοναστῶν. οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ ῥηθὲν γύναιον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν μελλόντων προεθέσπισε· τὸν τε γὰρ 2.129 πατριάρχην Ἰαννῆν ἐκπεσεῖσθαι τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου προῆγ γειλε, καὶ τὰς σεπτὰς εἰκόνας τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ προσκύνησιν δέξεσθαι. ἐφ' οἷς περιώδυνος γενόμενος ὁ Θεόφιλος παρεκάλει πολλάκις τὴν δέσποιναν καὶ τὸν τοῦ δρόμου λογοθέτην Θεόκτιστον, καὶ ὄρκους κατεδέσμιεν φρικωδεστάτοις μετὰ τὸν ἑαυτοῦ θάνατον μήτε τὸν Ἰαννῆν μεταστῆσαι τοῦ πατριαρχείου μήτε τὴν προσκύνησιν τῶν εἰδώλων ἰδεῖν ἀνασχέσθαι. οὐ τὸ γύναιον δὲ μόνον προεφήτευε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ Ἰαννῆς διὰ λεκανομαντείας καθαρῶς ἀπέδειξεν αὐτῷ τὸν μέλλοντα τὴν ἀρχὴν διαδέξασθαι. οὐ τῷ βασιλεῖ δὲ μόνῳ τὸ γύναιον τὰς πεύσεις διέλυσεν, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ κατὰ τοὺς Τριφυλλίους μέγα δυναμένῳ τῷ τότε τὰ συμβησόμενα διετράνωσεν, αὐτόν τε καὶ τοὺς υἱοὺς μέλλειν εἰπὸν ὑπάρξεώς τε στερηθῆναι καὶ τὸ τῶν κληρικῶν ἀμφιάσασθαι σχῆμα· ὃ καὶ γέγονε μετὰ ταῦτα, τοῦ Βασιλείου τὴν ἀρχὴν διιθύνοντος. προεῖπε δὲ καὶ

Γεωργίῳ τῷ στρατιωτικῷ τὸν κατειληφότα αὐτὸν θάνατον ἐν τῇ σφενδόνῃ τοῦ ἵπποδρομίῳ· ἐκεῖσε γὰρ μετέπειτα τοῦ Βασιλείου βασιλεύοντος ἀποστασίας ἐγκλήματι περιπεσῶν ἀπετμήθη. Ἦδη δὲ τοῦ ἥρος διαλάμποντος οἱ τε Ἀγαρηνοὶ καὶ Θεόφιλος κατ' ἀλλήλων ἐξώρμησαν, ἀλλήλους δὲ πτοηθέντες ὑπέστρεψαν ἄπρακτοι. ὑποστρέψας δὲ ὁ Θεόφιλος πρεσβείαν ἐδέξατο τοῦ χαγάνου Χαζαρίας, ἐξαιτουμένου κτισθῆναι τὸ Μάρκελ ὄνομα 2.130 ζόμενον φρούριον· τοῦτο γὰρ ἐδόκει ἔρυμα καρτερὸν εἶναι τῆς τῶν Πατζινακῶν ἐφόδου, διεῖργον αὐτοὺς πρὸς τὰ μέρη τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ. οὗ ὑπακούσας τῇ αἰτήσῃ ὁ βασιλεὺς ἐξαπέ στείλε τινα Πετρωνᾶν, καὶ τὴν τούτων αἴτησιν εἰς πέρας ἤγαγεν. οὗτος ὑποστρέψας γνώμην ἐδεδώκει τῷ βασιλεῖ ὡς οὐκ ἄλλως ἄρξει τῆς Χερσῶνος βεβαίως ἢ στρατηγὸν προχειριζόμενος ἴδιον· μέχρι γὰρ ἐκείνου τοῦ χρόνου οὐδεὶς τῶν ἡμετέρων ἄρξων ἐκείνων ἐστέλλετο, ἀλλ' ἐγχωρίος τις πρωτεύων τὴν προσηγορίαν τὰ τῆς πόλεως ἦν διοικῶν. προσδεξάμενος οὖν τὴν αὐτοῦ συμβουλήν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἄλλον ἀλλ' ἐκείνον αὐτὸν ἐξαπέστειλε στρατηγὸν τῆς χώρας, διατάγματα πέμψας τῷ τότε πρωτεύοντι καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτόχθοσι δυνατοῖς ὑπέικειν αὐτῷ ἀνευδοιάστως. ἔκτοτε οὖν ἐκράτησε στρατηγοὺς εἰς Χερσῶνα πέμπεσθαι. Τῷ δ' ἐπιόντι ἐνιαυτῷ τῆς ἑαρινῆς ἐπιστάσης ὥρας ἔξεισι κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Θεόφιλος μετὰ δυνάμεως καὶ χειρὸς πολλῆς. πρόεισι δὲ πορρωτέρω τῆς Συρίας, κείρων ὁμοῦ τὴν γῆν καὶ πορθῶν καὶ πᾶν τὸ προστυχὸν ληϊζόμενος. πόλεις τε γὰρ πολέμου νόμῳ κατέσχε δύο καὶ ἠνδραποδίσατο, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν λεγομένην Σωζόπετραν ἐξεπολιόρκησε, πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ ἀμερ μουμνῆ· ὑπὲρ ἧς πολλὰ κατεδείθη διὰ γραμμάτων οὗτος, φείσασθαι ἐκλιπαρήσας τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, εἰ καὶ μὴ προσέσχε τοῖς γραφομένοις ὁ βασιλεὺς. καὶ ταῦτα διοικησάμενος ἐπάνεισι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ὁ Θεόφιλος, τὸν Θεόφοβον κατόπιν λιπῶν 2.131 ἐφ' ᾧ τε διαθέσθαι τὰ τοῦ στρατοῦ καλῶς καὶ διὰ τάχους πρὸς αὐτὸν ἐπαναδραμεῖν. ἀλλ' οἱ Πέρσαι διὰ τὴν τῶν σφῶν σιτηρεσίων ὑστέρησιν ὄντες περιαλγεῖς ἐν Σινώπῃ συσχόντες τὸν Θεόφοβον βασιλέα καὶ ἄκοντα ἀνεκέρυξαν, πολλὰ λιπαροῦντα καὶ ποτνιῶμενον ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης ὀρμῆς, καὶ ἐπαπειλοῦντα δεινὰ πείσεσθαι τούτους ὅσον οὕτω χάριν τοῦ τοιοῦτου τολμήματος. ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ ἀλλ' ὅλη γνώμη καὶ προαιρέσει τοῦ ἐγχειρήματος εἶχοντο, λάθρα τὰ τελεσθέντα γνωρίζει τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐνόρκως πληροφορεῖ ὡς οὐκ αὐτὸς οἱ Πέρσαι δὲ τῶν τολμηθέντων αἴτιοι. καὶ τότε μὲν τὴν ἐκείνου προαίρεσιν ὁ βασιλεὺς ἀποδέχεται, καὶ πρὸς τὰ βασίλεια αὐτὸν εἰσκαλεῖ, τὴν προτέραν εὐκληρίαν ἀποδιδούς, συγγνώμην δὲ ἅπασιν τοῖς Πέρσαις δίδωσι καὶ κακῶν ἀμνησίαν. οὓς καὶ πεισθέντας ταῖς ὑποσχέσεσιν καὶ τῆς Σινώπης ἀποδημήσαντας ἔγνω δεῖν ὁ βασιλεὺς διαστήσαι καὶ μὴ τοσοῦτον πλῆθος ὁμοῦ διάγειν.

Καὶ ἐπεὶπερ εἰς τρεῖς μυριάδας τὸ πᾶν ἐκορυφοῦτο τῶν Περσῶν πλῆθος, καλῶς σκεψάμενος ἐκάστῳ θέματι χιλιάδας ἐξαπέστειλε δύο, ὑπὸ χεῖρα τελεῖν προσταξάς τοῖς ἐν αὐτῷ στρατηγοῦσιν. αὕτη ἡ αἰτία ὑπόπτους τε τοὺς Πέρσας ἐποίησε, καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸν Θεόφοβον ἐξήγαγε τῆς ζωῆς. ἐγένετο δέ τις καὶ δευτέρα αἰτία, ἣν ὁ λόγος δηλώσει κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν. Ὁ δ' ἀμερμουμνῆς τοσοῦτον ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς ἐκπορθηθείσης πατρίδος αὐτοῦ, ὡς πανταχοῦ θε 2.132 σπῖσαι πᾶσαν ἡλικίαν ἔκ τε Βαβυλωνίας καὶ Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης καὶ κοίλης Συρίας, ἔτι δὲ καὶ τῆς πορρωτέρω Λιβύης ἀθροίζεσθαι. πάντα δὲ τὸν στρατευόμενον σὺν αὐτῷ γράφειν ἐπὶ τῆς οἰκείας ἀσπίδος Ἀμώριον ἐκέλευσε, τὴν κατ' αὐτοῦ ὀρμὴν αἰνιττόμενος. συνήχθη γοῦν αὐτῷ πᾶς ὁ στρατὸς ἀνατὴν Ταρσόν. ἐπεξῆγει δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ Δορύλαιον, τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν Ἀμωρίου ἀπέχον. πολλῶν οὖν συμβουλευόντων μετοικίσει τὸν ἐν Ἀμωρίῳ

οϊκοῦντα λαὸν καὶ ὑπενδοῦναι τῇ ἀσχέτῳ φορᾷ τῶν Σαρακηνῶν, τοῦτο μὲν ἄδοξον ἔδοκει τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἄναν δρον, καλὸν δὲ καὶ πρὸς ἀνδρίαν εὐδοκον τὸ μᾶλλον ἐποχυρῶσαι αὐτὸ καὶ στρατηγοῦ γενναίου διασῶσαι βουλή. ἔξαπέστειλε γοῦν Ἀέτιον τὸν πατρίκιον καὶ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγόν, δούς αὐτῷ καὶ χεῖρα ἀρκοῦσαν εἰς ἀποτροπήν τῶν ἐχθρῶν. ἐδίδου δὲ καὶ ἡγεμόνας τοῦ λαοῦ τοὺς μετὰ βραχὺ μαρτυρήσαντας, Θεόδωρον τὸν Κρατερόν καὶ Θεόφιλον καὶ τὸν Βουβούτζικον καὶ τοὺς λοιποὺς, οἵτινες οὐ μόνον τοῦ πεμφθέντος τότε λαοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς φάλαγγος τῶν μβ' μαρτύρων γεγονάσιν ἀρχηγοί. ὡς δὲ κατὰ τὴν Ταρσὸν ἐπέστη μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἡγεμῶν, βουλευσάμενος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ καὶ μαντευσάμενος δέον ἔκρινε μὴ εὐθέως χωρεῖν πρὸς Ἀμώριον, ἀποπειρᾶσαι δὲ πρότερον τῆς τοῦ βασιλέως δυνάμεως διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, μέρος λαβόντος τοῦ στρατοῦ, τοῦτο λογισάμενος, ὡς εἰ περιγένηται τοῦ βασιλέως 2.133 οὔτος, ἔψεται πάντως ἢ νίκη καὶ τῷ πατρί, εἰ δὲ μή, βέλτιον ἡσυχάζειν. ταῦτα βουλευσάμενός τε καὶ κρίνας ἐξέπεμψε τὸν υἱόν, λαβόντα μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Ἄμεραμ τὸν τηνικαῦτα διέποντα τὴν Μελιτηνὴν καὶ Τούρκους ὡσεὶ χιλιάδας δέκα καὶ πᾶσαν τὴν ἐξ Ἀρμενίων στρατιάν καὶ τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων· ὃς κατὰ τὸν λεγόμενον Δαζύμηνον γενόμενος παρεμβολὴν ἐπήξατο. ἀπῆει γοῦν καὶ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐτοῦ, στρατόπεδον ἐπαγόμενος οὐκ ἀγεννές, ἔκ τε Περσῶν καὶ τῶν δυτικῶν καὶ τῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἡλίον συνιστάμενον. γενόμενος δὲ κατὰ τὸν οὕτω λεγόμενον χώρον Ἀνζὶν ἐπεθύμει κατασκοπεῦσαι πρὸ τοῦ πολέμου καὶ τῆς προσβολῆς τὸ τῶν ἐναντίων ἄθροισμα. εἷς τινα δὲ ὑψηλοτάτην περιωπὴν ὑπὸ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν ἀναχθεὶς Μανουήλ κατεσκόπει τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, καὶ πως ἐκ στοχασμοῦ βαρύτερον ἔδοκει τὸ τῶν ἐναντίων πλῆθος. ἀλλ' ὁ Μανουήλ "μὴ πρὸς τὸ πλῆθος, ὡ βασιλεῦ, ἀπόβλεπε, πρὸς δὲ τὸν τῶν δορά των διάθρει καλαμῶνα τῶν ἀμφοτέρων." ἐπεὶ δὲ ἰσχυρότερος ἔδοκει ὁ τῶν ἐναντίων στρατός, ἐβουλευέτο ὅπως ἂν αὐτοῖς ἐπὶ θηται μετὰ δόλου. ὁ μὲν οὖν Μανουήλ ἅμα τῷ Θεοφόβῳ νυκτὸς ἐπιθέσθαι τούτοις παρήνει, οἱ δ' ἄλλοι τῶν στρατηγῶν ἡμέρας τὴν συμβολὴν γενέσθαι προέτρεπον, οἷς ἐπέπειστο καὶ ὁ βασιλεὺς. ταύτης δὲ ἐπικρατεστέρας γενομένης τῆς γνώμης, ὡς ἤδη ἡμέρα ἐπέλαμπε, μάχη συρρήγνυται φοβερά. καὶ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων εὐθύμως ἀγωνιζομένων οἱ Ἰσμαηλίται ἐνέκλιναν 2.134 εἰς φυγὴν. τῶν δὲ Τούρκων ἐπιμόνως χρωμένων τῇ τοξείᾳ καὶ τὸ καταδιώκον τῶν Ῥωμαίων ἀνακεκρουκώτων, παλίντροπον συνέβη γενέσθαι τὴν μάχην· μὴ δυνάμενοι γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ τῶν Τούρκων φέρειν τοξεύματα τῷ βάλλεσθαι καρτερῶς, νῶτα δόντες τὸν βασιλέα κατέλιπον. οὐ μὴν καὶ οἱ τῶν ταγμάτων ἔξαρχοι οὐδ' οἱ Πέρσαι τοῦτο ἠνέσχοντο δρᾶσαι, ἀλλὰ περιστάντες τὸν βασιλέα εὐρώστως σώζειν ἠπέιγοντο. καὶ κἂν ἀπώλοντο πανδημεὶ οἱ περὶ τὸν βασιλέα, εἰ μὴ νύξ ἐπῆλθε καὶ βραχὺς ἐξ οὐρανοῦ κατηνέχθη ὑετὸς καὶ τὰς μὲν νευρὰς τῶν τόξων χαλαρὰς εἰργάσατο, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἄνεσιν τὴν ἐκ τῶν βελῶν περιποίησε καὶ σωτηρίας ἐνέδωκεν ἀφορμὰς. βαθείας δὲ νυκτὸς γενομένης, ὡς ἡσχόλητο περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουήλ, γλώττη πως ἦσθετο τῶν Σαρακηνῶν τοὺς Πέρσας τοῖς Σαρακηνοῖς σπενδομένους καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων προδοῦναι καὶ πρὸς τὴν ἐνεγκαμένην παλινδρομήσαι. δῆλα γοῦν εὐθὺς ταῦτα ποιεῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ σώζειν ἑαυτὸν μετὰ τῶν λογάδων ἡξίου, καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἄλωσιν. τοῦ δὲ βασιλέως "καὶ πῶς τοῦτο ἔσεται" ἐπερωτήσαντος, "τῶν δι' ἐμὲ προσμεινάντων ἀπολομένων," ὑπολαβὼν ὁ Μανουήλ "σοὶ μόνον ἔστω, βασιλεῦ," ἔφη "τὸ σώζεσθαι ἐκ θεοῦ, οὗτοι δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσουσιν." ὁψὲ γοῦν κατὰ τὸ περίορθρον τοῦ βασιλέως φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ λεγόμενον Χιλιόκωμον διασωθέντος, οἱ λειποτάκται ὑπὸ τῶν αὐτῶν, καὶ ἀναξίου ἐαυτοὺς ἔφασκον τῆς ζωῆς βασιλέα ἐν

πολέμῳ καταπροέντας, καὶ ἅμα τοῖς 2.135 ἑαυτῶν ἐγυμνοῦντο ξίφεσιν. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τῷ θεάματι τρωθεὶς τὴν ψυχὴν, "εἰ ἐγὼ" φησὶ "σέσωσμαι ἐκ θεοῦ, σωθήσεσθε καὶ ὑμεῖς." αὕτη ἡ τῶν Περσῶν πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ κοινολογία τοῖς Θεοφόβου ἐχθροῖς καὶ θάνατον αὐτοῦ ψηφιζομένοις δευτέρα τις γέγονεν αἰτία καὶ ἀφορμὴ εὐκαιρος εἰς διαβολήν.

Τῷ δ' ἀμερμουμνῆ ἀκηκοῦτι τὴν νίκην ἔδοξε μὴ μέλλειν ἀπιέναι πρὸς τὸ Ἀμώριον. ἀγείρας οὖν τὸ οἰκεῖον στρατεύμα, καὶ τῷ υἱῷ δὲ ἐπιστείλας παραπλησίως ποιεῖν, εἶχετο τῆς ὁδοῦ. ἐνωθέντων οὖν τῶν στρατευμάτων χάραξ τε ἐπήγνυτο ὀχυρός, καὶ ἡ πόλις τάφρῳ βαθείᾳ ἔστεφανοῦτο, καὶ ἡ πολιορκία ἔμπρακτος καὶ ἐνεργὸς ἐγένετο, τῶν μὲν Τούρκων ἐπιμόνοις καὶ συνεχέσι χρωμένων τοξέμασι, τῶν δὲ Σαρακηνῶν τὰς ἐλεπόλεις προσαγόντων τοῖς τεύχεσι, τῶν δ' ἔνδον τοῦ τεύχους ἐναπειλημῶν Ῥωμαίων εὐψύχως καὶ ἡρωϊκῶς ἀγωνιζομένων καὶ τὰ τῆς πολιορκίας ἀποκρουομένων εὐπετῶς ὄργανα. ἡ μὲν οὖν πολιορκία τῆς πόλεως ἐκ διαδοχῆς ἐνηργεῖτο καὶ συνεχῆς ἦν καὶ ἀδιάκοπος, Θεόφιλος δὲ ἐκ τῆς τροπῆς μόλις διαφυγὼν καὶ πρὸς τὸ Δορυλαίον γενόμενος ἐκεῖσε προσεκαρτέρει τὴν ἔκβασιν ἐκδεχόμενος. ἀπεπειρᾶτο δὲ τῆς τοῦ ἀμερμουμνῆ γνώμης, εἴ πως δυνηθεῖ με ταστῆσαι τοῦτον τῆς πολιορκίας. ἐκπέμπονται οὖν πρεσβευταὶ μετὰ δώρων τιμίων καὶ ὑποσχέσεων οὐκ ὀλίγων τοῦτον ἐκδυσωπήσοντες, οἳ δὲ καὶ τὸ στρατόπεδον καταλαμβάνοντες τῶν Σαρακηνῶν καὶ εἰς ὄψιν ἐλθόντες τῷ ἄρχοντι τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως μηνυ 2.136 θέντα παρίστων. ὁ δὲ θυμῷ κατεχόμενος ἀσχέτῳ διὰ τὴν τῆς πατρίδος ἄλωσιν τὸν μὲν βασιλέα τῆς δειλίας κατεκερτόμει, ἐξουθενεὶ δὲ καὶ τὴν πρεσβείαν καὶ ἐκωμῶδει, καὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἐν δεσμοῖς κατεῖχε, περιμένων τὴν τῆς πράξεως ἔκβασιν. τὴν δὲ πολιορκίαν ἐπὶ πλέον ἐπέτεινε, εἰς πολλὰ μέρη διελθὼν τὸν στρατὸν καὶ ἐκ διαδοχῆς τὰς προσβολὰς ποιούμενος, ἵνα τῷ πλήθει καὶ τῇ ἀκμαιοτήτι τῶν ὑπαλλαττομένων ἀποκαμόντες οἱ ἔνδον καὶ πρὸς τοὺς πόνους ἀπειρηκότες ἐνδύσσοι. καρτερῶς δὲ καὶ τῶν ἔνδον ἀμυνομένων ἄπρακτοι αἱ ἐπιχειρήσεις τῆς πολιορκίας ἐγίνοντο. καὶ κἂν διέφυγεν ἡ πόλις τὴν ἄλωσιν, εἰ μὴ τις τῶν εἰσῶ δώροις ὑποκλαπείσιν καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν ἐξομοσάμενος πίστιν διὰ τινα φιλονεικίαν, εἰς τοσοῦτον κίνδυνον ὀλισθήσας, προδοσίᾳ προὔδωκε τὴν πατρίδα· Βαδίζης ὄνομα τῷ ἀνδρὶ. οὗτος γὰρ λάθρα τοῖς Σαρακηνοῖς ἐντυχὼν, καὶ ἔνθα τὸ τεῖχος εὐέφοδον ἦν, ποιεῖσθαι τὰς προσβολὰς ὑποθέμενος, αἴτιος ἐγένονε τοῦ τὴν πόλιν ἀλῶναι. ἥσ δὲ πολέμου νόμῳ ληφθείσης, ποῖος ἱκανὸς λόγος ἐξαιρεῖν τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρεθέντων καὶ τῶν αἰχμαλωτιθέντων; θυμῷ γὰρ βαλλόμενοι οἱ Σαρακηνοὶ διὰ τὸ πολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πολιορκίας ἀναιρεθῆναι οὐδένα οἴκτον τῶν προστυχόντων ἐλάμβανον, ἀλλ' ἀνηροῦντο μὲν ἄνδρες, ἤγοντο δὲ γυναῖκες σὺν μεираκίοις καὶ νεανίσκοις, ἐπυρπολοῦντο τὰ κάλλιστα τῶν οἰκημάτων, καὶ ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ ἢ τῶν 2.137 ἔτων πόλεων διαπρεπεστέρα ἐκλελειμμένον ἐδείκνυτο ἐρείπιον. ἤγοντο δὲ ζωγρία καὶ οἱ τῶν στρατευμάτων ἐξάρχοντες, Κάλλι στός τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ Θεόδωρος ὁ Κρατερός οἱ πατρίκιοι, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι τῶν ἐν στρατηγίαις διαφανῶν, μεγίστοις ἐμπρέποντες ἀξιώμασιν.

Οὕτω δὲ χειρωθείσης τῆς πόλεως τοὺς πρέσβεις ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς τῶν πρᾶχθέντων ἕκαστον ἐπισκοπῆσαι ἐγκελευσάμενος, ὡςπερ τις ἐντρυφῶν καὶ ἐνευωχούμενος τοῖς πρᾶχθεῖσιν, αὐταγγέλους τῆς συμφορᾶς ἐκπέμπει τῷ βασιλεῖ. οὗς πάλιν ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν ἐξαπέστειλεν, ἀποδοθῆναι οἱ ζητῶν τοὺς τε ληφθέντας διαφανεῖς ἄνδρας ἐν τῇ πολιορκίᾳ καὶ τοὺς κατὰ γένος αὐτῷ προσήκοντας καὶ τοὺς λοιποὺς αἰχμαλώτους, εἴ κοσιν ἐπὶ τέσσαρσι κεντηναρίους δώσειν ὑπισχνούμενος ὑπὲρ λυτῶν αὐτῶν. ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν δεξάμενος πάλιν

τοὺς πρέσβεις μεθ' ὕβρεως ἀπέπεμψεν, ἀνόητος ἂν εἶναι εἰπὼν εἰ χίλια κεντη νάρια καταναλώσας ἐπὶ συλλογῇ τοῦ οἰκείου στρατοῦ τοσοῦτων ἀποδώσει τοὺς ἠλωκότας κεντηναρίων. ἀπράκτων δὲ τῶν πρέσβων ὑποστρεψάντων τῇ ἀπληστίᾳ τῆς συμφορᾶς πληγεῖς ὁ Θεόφιλος, πᾶσάν τε βρῶσιν καὶ πόσιν ἀποστρεφόμενος καὶ σχεδὸν ἀπόσιτος γεγωνῶς, καὶ μηδὲν ἕτερον προσιέμενος ἢ τὸ ἐκ χιόνος ἀποθλιβόμενον ὕδωρ, δυσεντερίας ἕάλω νοσήματι. ἀλλὰ καίπερ οὕτως ἔχων πονήρως οὐκ ἠρέμει, οὐδὲ μετρίως ἔφερε τὴν τοῦ Ἀμωρίου καταστροφήν, ἀλλὰ καιρὸν καὶ τρόπον ἐζήτει πῶς ἂν ἀμύναιτο 2.138 τὸν ἐχθρόν. διὸ καὶ στέλλει πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας τὸν πατρίκιον Θεοδόσιον, ἐκ τοῦ τῶν Βουβουτζίκων καταγόμενον γένους, ἐπικουρίαν τε ἐξαιτῶν πεμφθῆναι, καὶ ἀποστεῖλαι δύναμιν ἀξιόμαχον καὶ κακῶσαι μέρη τινὰ τῆς Λιβύης τῷ ἀμερμουνηϊ διαφέροντα. ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ πρεσβεία ἄπρακτος ἔμεινε, τοῦ Θεοδοσίου τὴν ζωὴν καθ' ὁδὸν καταστρέψαντος· ὁ Θεόφιλος δὲ καὶ ταύτης διεκπεσὼν τῆς ἐλπίδος ἐπὶ πλέον τε ὑπὸ τῆς νόσου σφιγγόμενος ἄνεισι κλινῆρης πρὸς τὴν Μαгнаύραν, ἐν ἣ τὴν τε σύγκλητον ἐκκλησιάσας καὶ τὸ λοιπὸν ἐμφανὲς μέρος τῆς πόλεως τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐξετραγώδει καὶ ὠλοφύρετο, καὶ τοὺς συνειλεγμένους ἐζήτει τὴν εἰς αὐτὸν ἀπομνημονεῦειν εὐνοίαν ἐν τῷ πίστιν καὶ εὐμένειαν τηρῆσαι πρὸς τε τὴν αὐτοῦ σύζυγον καὶ τὸν παῖδα, καὶ διαφυλάττειν τούτοις τὴν βασιλείαν ἀνεπιβούλευτον. ἐπικλασθέντων δὲ τῶν συνηθροισμένων τοῖς ἔλεεινοῖς τούτοις ῥήμασι τοῦ βασιλέως ὀδυρμὸς ἤρθη καὶ κωκυτὸς παρὰ πάντων· καὶ πάντες θεοκλυτοῦντες ἠύχοντο μὲν τῷ βασιλεῖ ὑγείαν τε καὶ ζωὴν, εἰ δ', ὅπερ ἀπευκτὸν ἦν αὐτοῖς, θάνατος, ἔλεγον, ἐπακολουθήσει, ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς σφῶν δὲ δεσποίνης καὶ τῶν παίδων ὑπισχνούντο καὶ αὐτάς, εἰ δεήσοι, προέσθαι τὰς ψυχὰς καὶ τηρῆσαι τούτοις τὴν βασιλείαν ἀδιαλώβητον. καὶ οἱ μὲν κατεπηγγείλαντο ταῦτα, ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος ὑπὸ τῆς νόσου τελείως τακεῖς καὶ μικρὸν ἐπιβιούς τὸ κοινὸν ἀνεπλήρωσεν ὄφλημα, ἐπὶ δώδεκα ἔτεσι καὶ μισί τρισὶ τὴν βασιλείαν ἰθύνας. ἐπεὶ δέ, ὡς φθάσας ὁ λόγος 2.139 ἐδήλωσε, χώραν ἔσχον οἱ διαβάλλοντες τὸν Θεόφοβον ἀπὸ τῶν εἰρημένων αἰτιῶν, ὡς ἔγνω ὁ Θεόφιλος τὸ τέλος τῆς αὐτοῦ βιοτῆς, ἐν δεσμοτηρίῳ τίθησι τὸν Θεόφοβον ζοφωδεστάτῳ κατὰ τὸν Βουκολέοντα. καὶ ἤδη τοῦ τέλους ἐγγίζοντος προσέταξεν ἀποτεμεῖν τούτου τὴν κεφαλὴν καὶ αὐτῷ ἐνεγκεῖν. ἦνπερ δεξάμενος, καὶ ταῖς χερσὶ τῶν τριχῶν ἐπαφόμενος, ἔσχατον εἶπε λόγον, ὡς ἀπὸ τοῦ νῦν οὔτε ἐγὼ Θεόφιλος οὔτε σὺ Θεόφοβος. τινὲς δὲ τῷ Ὀρῦφα δρουγγαρίῳ τῆς βίγλας τυγχάνοντι ἀνατιθέασιν τὴν τοῦ Θεοφύτου σφαγὴν, ἀθαιρέτως αὐτὴν ἐργασαμένῳ μηδενὸς κελεύσαντος. Καταστρέψαντος δὲ τοῦ Θεοφίλου τὴν ζωὴν ὁ παῖς αὐτοῦ Μιχαὴλ τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας ἀναδέχεται σὺν τῇ μητρὶ Θεοδώρα, ἐπιτρόπους ἔχων καὶ ῥυθμιστὰς οὓς αὐτῷ ἐνδιαθῆκως ἐπέστησεν ὁ πατήρ, τὸν τε μάγιστρον Μανουὴλ καὶ δομέστικον χρηματίσαντα τῶν σχολῶν, καὶ τὸν πατρίκιον Θεόκτιστον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου. οἱ παραχρῆμα τοῦ θανεῖν τὸν Θεόφιλον ἐξεληθόντες εἰς τὸν ἵππόδρομον, κάκεῖσε τὸν δῆμον ἐκκλησιάσαντες, λόγους τε διήλθον τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας ἀναμνησκόντες τοῦ τελευτήσαντος βασιλέως, καὶ ἐπαγωγὰ πολλὰ καὶ θελκτικὰ λέξαντες τὴν τῶν ἀκουόντων εὐμένειαν ἐπεσπάσαντο, τὸ ἑαυτῶν ὑποσχομένων ἐκχεῖν αἷμα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ. καὶ ὅρκους εὐθύς ἐνεπέδουν τοὺς λόγους. ἐγκρατοῦς δὲ τῆς βασιλείας σὺν τῷ υἱῷ γενομένης τῆς Θεοδώρας, εὐθύς καὶ 2.140 ἐκ προοιμίων ὑποθήκαις ἀνδρῶν εὐσεβῶν τὰ τῆς αἰρέσεως ἀνεσκοπεῖτο τῶν εἰκονομάχων, ἀπὸ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ ἕξ Ἄρμενίων καὶ μέχρι τῆς τελευτῆς Θεοφίλου τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους διανεμομένης. συνεπετίθετο δὲ τῇ καθαιρέσει ταύτης καὶ ὁ Θεόκτιστος. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐπὶ τινα καιρὸν ὀκλάζων ἦν, οὐδεὶς δὲ παρρησιάζεσθαι ἐτόλμα, εἰς τὸ ἐμφανὲς ἐνεγκεῖν λόγον περὶ τῆς ταύτης

καταστροφής, τοῦ πλείστου μέρους τῆς συγκλήτου καὶ τῆς συνόδου καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου τῆ αἰρέσει κατεσημένων. μόνος δὲ τοῦτο ἐτόλμησε κινηθεὶς ἐκ θείας ἐνεργείας ὁ Μανουήλ. πρότερον μὲν γάρ, ὡς εἴρηται, ἐνδοιάζων ἦν περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν, ὕστερον δὲ ταύτην ἠσπάσατο ἐκ τοιαύτης αἰτίας. νόσω κατεσχέθη χαλεπωτάτη, καὶ ἀπέγνωστο αὐτῷ ἡ ζωὴ, πάσης ἱατρικῆς τέχνης ἀποκαμούσης. ἤλθον οὖν τινὲς εἰς αὐτόν, ἀκηκοότες τοῦτον τεθνάναι, εὐλαβεῖς μοναχοὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς· προσεγγίσαντες δὲ τῆ κλίνῃ, καὶ γνόντες αὐτόν ἔτι ζῆν τε καὶ ἔμπνεῖν, εὐαγγελίζονται ζῶν αὐτῷ καὶ ἀνάρ ρωσιν καὶ πρὸς τὴν ἔμπροσθεν ὑγίειαν ἀποκατάστασιν. ὁ δὲ πρότερον μὲν διηπίστει· ὅμως ἐνισταμένων τῶν θείων ἀνδρῶν, καὶ μὴ ἐνδοιάζειν λεγόντων πρὸς τὴν δωρεάν καὶ δόξαν τοῦ θεοῦ τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν αὐτοῖς, μικρὸν ἀνενεγκὼν τῆς νόσου οὕτως φησὶ πρὸς αὐτοὺς λεπτῷ καὶ ἀδρανεῖ τῷ ἄσθματι "καὶ πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ᾧ θεῖοι πατέρες; αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις ἀπολεοῖσασιν, τὸ σῶμα τέλειον ἐξησθένηκε καὶ κατέσκληκεν. ἐγὼ δὲ κεῖμαι τετα 2.141 ριχευμένος καὶ σκελετός, ἐν οὐδενὶ διαφέρων ἐτέρῳ τῶν τεθηκότων ἢ μόνῳ τῷ ἀναπνεῖν. τίς οὖν ἐλπὶς ἢ ποῖος λόγος ἔσεται ὁ πείσων με ἀναρρωσθῆναι καὶ εἰς τὴν προτέραν εὐεξίαν ἐλθεῖν;" ὑπολαβόντες οὖν οἱ ὀσιώτατοι ἔφησαν πρὸς αὐτόν "πάντα δυνατὰ καὶ οὐδὲν ἀδυνατεῖ τῷ θεῷ. εἰ γοῦν σπουδάσεις ἀναρρωσθεῖς τὴν τῶν εἰκονομάχων ἀποσβέσαι πυρκαϊάν καὶ τὰς ἱεράς εἰκόνας κατὰ τοὺς παλαιούς καὶ πατρικοὺς θεσμοὺς ἀναστηλώσαι, εὐαγγελιζόμεθά σοι τὴν ζωὴν." εἶπον καὶ ὑπεχώρησαν.

Καὶ εὐθύς ἢ τε νόσος ἐρράϊσε καὶ αἱ φυσικαὶ ἐνέργειαι ἀκωλύτως ἐπετελοῦντο, καὶ ἐν βραχεῖ τῷ χρόνῳ τελείαν τοῦ ἀρρωστήματος ἐσχίκει ἀπαλλαγὴν. ῥάων δὲ τῆς νόσου γενόμενος, ἐξήπασάμενος εὐθύς ἄπεισι πρὸς τὸ παλάτιον καὶ εἴσεισι πρὸς τὴν βασιλίδαν, καὶ πάντα τρόπον αὐτὴν παρεκίνει τὰς θείας ἀναστηλώσαι εἰκόνας, πάλαι καὶ αὐτὴν ἀφορμῆς δράξασθαι γλιχομένην, διὰ παντὸς ἐρεθιζομένην καὶ παρὰ τῆς οἰκείας μητρὸς εἰς τοῦτο καὶ τῶν μη τραδέλφων τῶν πατρικίων. ὅμως δὲ ἀντέπιπτεν ἡ Θεοδώρα τοῖς λόγοις τοῦ Μανουήλ, εἴτε τοὺς πρὸς τὸν ἄνδρα ὄρκους εὐλαβου μένη, εἴτε, ὡς ἔφαμεν, καὶ τὸ πλῆθος δεδοικυῖα τῶν τῆ αἰρέσει κατειλημμένων. ἐγκειμένου δὲ τοῦ Μανουήλ ἔφη ἡ Θεοδώρα ὡς ὁ ἐμός, ᾧ μάγιστρε, ἀνὴρ τε καὶ βασιλεὺς ἀκριβείας ἦν ἐραστής, καὶ οὐδὲν ἀπερισκέπτως ἔπραξε πώποτε, καὶ τοῦτο τὸ δόγμα, εἰ μὴ ἀπηγορευμένον ἦν τοῖς ἱεροῖς νόμοις καὶ ταῖς ἀγίαις γραφαῖς, 2.142 οὐκ ἂν ἐξῶσε τῆς ἐκκλησίας. ταῦτα δὲ ἐκείνης εἰπούσης, ταχεῖαν ἠπεύλησεν αὐτῇ καταστροφὴν τῆς ζωῆς καὶ τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν, καὶ οὐκ αὐτῇ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ταύτης υἱῷ, εἰ μὴ τὸν θεῖον κόσμον τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἀποδοίῃ ταῖς ἐκκλησίαις. τούτου τοῖς λόγοις εἴτε ἐκδειματωθεῖσα, εἴτε καὶ ἄλλως ἀρεσκομένη, ὡς εἶ πομεν, ἡ βασιλὶς ὅλη τοῦ ἔργου γίνεται. καὶ εὐθύς ἀγειρέσθαι ἐν τοῖς σκηνώμασι τοῦ Θεοκτίστου προσέτατε πάντας τοὺς ἐπὶ συνέσει καὶ λόγῳ κεκοσμημένους ἐκ τε τῆς συνόδου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ λόγους κινεῖν καὶ προβάλλεσθαι περὶ ὀρθοδοξίας. πάντων δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν συναθροισθέντων καὶ λόγων πολλῶν ῥυέντων, καὶ μαρτυριῶν ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς παραχθεισῶν οὐκ ὀλίγων, τὸ εὐσεβεὲς ὑπερίσχυσε μέρος καὶ δόγμα γέγονε τὰς θείας παραχρῆμα ἀναστηλοῦσθαι εἰκόνας, τῶν ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν καὶ συγκλητικῶν, ὅσοι τῷ πάθει κατεῖχοντο πρότερον, τῶν πλείονων τὸ κρεῖττον μεταμαθόντων καὶ μεταστοιχειωθέντων πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὅσοις δὲ δευσοποιὰ καθίκετο ἢ τῆς εὐσεβείας βαφὴ καὶ ἀμεταθέτως εἶχον, ἀπεληλαμένων τῆς πόλεως καὶ ὑπερορίας παραπεμφθέντων. καθηρέθη δὲ καὶ ὁ δυσσεβὴς πατριάρχης Ἰαννῆς, καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου ἀπηλάθη δι' ἀποστολῆς ἀξιολόγων ἀνδρῶν τῶν εἰς φυλακὴν τεταγμένων τοῦ παλατίου. οἷς πρότερον μὲν κατελθεῖν οὐκ ἐπέιθετο, οὐδ' ἐκὼν γε

αὐτοῖς τῆς ἐκκλησίας ἐκστήναι διεβεβαιοῦτο· ὡς δ' οὗτοι ὑποστρέψαντες 2.143 πρὸς τὴν πέμψασαν βασιλίδα γνώριμα τεθεῖκασι τὰ τῆς ἀπει θείας, ὁ πατρίκιος θᾶπτον ἐκπέμπεται Βάρδας, ὁ τῆς δεσποίνης ἀδελφός, τοῦ χάριν πεισόμενος μὴ τῆ ὀρθοδόξῳ πίστει τοῦ πατριαρχείου οὐκ ἀπανίσταται. ὁ δὲ Ἰαννῆς πανοῦργος ὢν καὶ συκοφαντίας ῥάψαι εἶπερ τις εἰδῶς, μολίβδῳ καταστιζὺς τὴν ἑαυτοῦ γαστέρα καὶ τὰ νῶτα καὶ τοὺς γλουτοὺς ὡς δοκεῖν μαστι χθῆναι παρὰ τινων, καὶ παρὰ τῶν πεμφθέντων ταῦτα παθεῖν κεκραγῶς βαρβαρικῶς ἐπιθεμένων αὐτῷ, καὶ μᾶλλον παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλας, ἠντιβόλει συγχωρηθῆναι πρὸς μικρόν, ἔστ' ἂν ἀφανισθεῖεν αὐτοῦ τὰ στίγματα. καὶ ὁ μὲν Ἰαννῆς ταῦτα, ὁ δὲ Βάρδας τοῦ σκαιωρήματος ἀπελεγχθέντος εἰς θυμὸν κινηθεὶς καὶ ἄκοντα τοῦτον τοῦ πατριαρχείου κατάγει. οὗ καταχθέντος ἡ δέσποινα ἀντεισήγαγε τὸν ἱερόν καὶ θεῖον Μεθόδιον, ἔτι τῆς ὁμολογίας καὶ τῆς μαρτυρίας ἐν τῇ σαρκὶ τὰ στίγματα περιφέροντα, ἀπάντων τῶν εὐσεβῶν ἱερέων, λαϊκῶν τε καὶ μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀσκουμένων μετὰ πολὺ λῆς τῆς περιχαρείας ἀποδεξαμένων τὴν προβολήν, καὶ ἄθρόον τὴν βασιλίδα καταλαμβάνοντων καὶ ὁμοφώνως αἰωνίῳ ἀναθέματι παραδεδωκότων τὴν αἴρεσιν τῶν εἰκονομάχων. ταῦτα μὲν ἐν προοιμίῳ τῆς αἰοιδίμῃ Θεοδώρᾳ καὶ τῷ ταύτης υἱῷ κατεπράχθη τὰ κατορθώματα· ὁ δὲ ἀνίερος Ἰαννῆς ἐν μοναστηρίῳ τινὶ κατεῖρ 2.144 χθεῖς, καὶ ἐν τινὶ μέρει τούτου ἀνεστηλωμένην θεασάμενος εἰκόνα Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς θεομήτορος καὶ τῶν ἀρχαγγέλων, τῷ ἑαυτοῦ διακόνῳ προσέταξεν ἀναβάντι τῶν σεβασμίῳ εἰκόνων ἀνορύξαι τοὺς ὀφθαλμούς, εἰπὼν μὴ ἔχειν αὐτοὺς τὴν τοῦ ὀράν δὺ ναμιν. ὡς οὖν ἐπύθετο ταῦτα ἡ εὐσεβὴς δέσποινα, ζήλω θεῷ ἐκπυρωθεῖσα τοὺς αὐτοῦ προσέταξε διορυχθῆναι ὀφθαλμούς. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἐγένετο μεσιτευσάντων τινῶν, δορυφόρους δ' ἐκπέμψασα μάστιξιν αὐτὸν κατηκίσατο λῶρων διακοσίων. Ἦνεγκε δὲ τὸν Ἰαννήν τοῦτον ἡ μεγαλόπολις αὕτη καὶ πασῶν προκαθημένη τῶν πόλεων, τῆς τῶν Μωροχαρζανίων καταγόμενον γενεᾶς. ἀψάμενον δὲ ἤδη καὶ γεροντικῆς ἡλικίας ἡ μονὴ τῶν καλλινίκων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου ὥσπερ τινὰ δράκοντα ἐν ἐκκλησίᾳ φωλεύσαντα εἶχεν ἡγούμενον ἐν αὐτῇ, ἐν δὲ ταῖς κατὰ μικρόν γενόμενον ἀναβάσει τῇ τε τῶν εἰκονομάχων ἀθέῳ αἰρέσει ἰσχυρῶς προστετηκότα καὶ γοητείας προσανέχοντα καὶ λεκανομαντείας διὰ βίου παντός, διαφερόντως ἀγαπηθέντα τῷ πατρὶ Θεοφίλου Μιχαὴλ τῷ τραυλῷ εἴτε τῷ κοινωνεῖν τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως εἴτε καὶ τῷ λογιότητι κτήσασθαι δόξαν, τοῦ Θεοφίλου δὲ διδάσκων γεγονότα. καὶ ἐπεὶ οὗτος τὰς τῆς βασιλείας κατέσχευεν ἡνίας, σύγκελλον μὲν τοῦτον τιμᾶ πρῶτον, εἶθ' ὑστερον καὶ πατριάρχην ἀποκαθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. κατέτρεχε 2.145 ποτε τὰ Ῥωμαίων ἔθνος ἄπιστον καὶ σκληρόν, ὑφ' ἡγεμόσι τρισὶ στρατηγούμενον· καὶ ὡς εἰκὸς ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου ἀνιωμαμένου, ἀποθέσθαι τὴν ἀθυμίαν ὁ Ἰαννῆς παρεκάλει καὶ θάρσους πληρωθῆναι, εἶγε μόνον τῇ αὐτοῦ συμβουλῇ πειθαρχήσειεν. ἡ δὲ συμβουλή τοιαύτη ἦν. ἐν τοῖς εἰς τὸν εὐρίπον τοῦ ἵππικοῦ ἰσταμένοις χαλκοῖς ἀνδριάσι καὶ τις ἀνδριάς ἰστασθαι ἐλέγετο τρισὶ διατυπούμενος κεφαλαῖς. προστάττει τοίνυν ὁ Ἰαννῆς ἰσαριθμούς σφύρας χαλκευθῆναι ταῖς κεφαλαῖς, ἀνδράσι τε ταύτας ἐγχειρῆσθαι κατὰ χεῖρα γενναίοις, κατὰ τινὰ δὲ τεταγμένην ὥραν νυκτερινὴν ἅμα αὐτῷ γενέσθαι πρὸς τὸν εἰρημένον ἀνδριάντα, καὶ ἡνίκα τούτοις κελεύσειε, παίειν ἰσχυρῶς ταῖς σφύραις τὰς κεφαλὰς, μέχρις ἂν κατενεχθεῖεν εἰς γῆν ὡς ἐξ ἑνὸς κρούματός τε καὶ πλήξεως. ἡσθεῖς οὖν τοῖς λόγοις ὁ βασιλεὺς οὕτω γενέσθαι προσέταξε.

Καὶ γενομένων ἐκεῖσε τῶν ἀνδρῶν ἅμα τῷ Ἰαννή πόρρω νυκτῶν (ἦν δ' ὁ Ἰαννῆς μετὰ λαϊκοῦ τοῦ σχήματος, ἵνα μὴ κατάφωρος γένηται) τοὺς στοιχειωτικούς

λόγους ἐπειπὼν καὶ τὴν ἐνοῦσαν δύναμιν ἐν τῷ τοιούτῳ ἀνδριάντι ἀφελόμενος παίειν τοὺς ἄνδρας ἐκέλευε νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυροτάταις χρησάμενοι ταῖς καταφοραῖς τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος ἀπέκοψαν κεφαλὰς, ὁ τρίτος δὲ μαλακωτέραν ποιήσας τὴν πληγὴν μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὄλην τοῦ σώματος ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν. οἷς δὴ παραπλησίως καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας τοῦ ἔθνους ἐπηκολούθησε· στάσεως γὰρ τινος κραταιᾶς ἐπέισπε σούσης τῷ γένει, ταύτη δὲ καὶ μάχης ἐμφυλίου ἐπακολουθησάσης, 2.146 οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσιν, ἐπλήγη δὲ καὶ ὁ τρίτος, οὐ μὴν γε καιρίως, ἤργησε δ' ὅμως ἐκ τῆς πληγῆς, καὶ οὕτως τὸ ἔθνος ἠσθενηκὸς οἶκαδε ἀπενόστησε. καὶ τὰ μὲν τῆς γοητείας οὕτως. Τῷ δὲ γόητι τούτῳ Ἰαννῆ ἀδελφὸς ἦν σαρκικός, ὄνομα τῷ ἀνδρὶ Ἀρσαβῆρ, τὴν τύχην πατρικός. τούτῳ προάστειον ἦν κατὰ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ Στενοῦ, ἔγγιστα τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, οἰκοδομὰς ἔχον πολυτελεῖς, στοᾶς τε καὶ βαλανεῖα καὶ διατριβὰς ἄλλας ἐπιτερπεῖς. ἐκέϊσε δὲ ὁ γόης συχνὰς ποιῶν τὰς καταγωγὰς, ὑπόγαιόν τι κατασκευάσας ἐνδιαίτημα καὶ τῷ Τρο φωνίου παρόμοιον, ὅπισθεν δὲ πυλίδας δημιουργήσας εἴσω τοὺς θέλοντας παραπέμπειν, τοὺς βουλομένους ἐδέχετο ἐν ἐκείνῳ τῷ πονηρῷ ἐργαστηρίῳ, καὶ νῦν μὲν ἔταμιεύοντο θαλαμηπολούμενοι μονάζουσαι τε καὶ ἄλλως γυναῖκες τῷ κάλλει διαπρεπεῖς, αἷς συνεφθίετο, νῦν δὲ ἠπατοσκοπίαί καὶ λεκανομαντεῖαι καὶ γοητεῖαι καὶ νεκυομαντεῖαι ἐνηργοῦντο, δι' ὧν πολλάκις συνεργεῖα δαιμόνων τινὰ τῶν μελλόντων προέλεγεν. ἀλλὰ τοῦτο τὸ κτῆμα ἐλθὼν ὕστερον εἰς τὸν παρακοιμώμενον εἰς ἕδαφος καταστρέφεται, καὶ εἰς μονὴν κατεσκευάσθη ἐπ' ὀνόματι Φωκᾶ τοῦ μεγαλομάρτυρος. Καθαίρει δέ, ὡς εἴπομεν, οὗτος καὶ οἱ τούτου μέτοχοι καθυποβληθέντες οὐδ' οὕτως ἡσυχίαν ἤγον, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἁγίων ἔτι ἐνεανιεύοντο εἰκόνων καὶ πονηρὰ κατὰ τῶν εὐσεβῶν ἔμε 2.147 λέτων. συκοφαντίαν γὰρ ῥάψαντες κατὰ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου ἐπειρῶντο διαβάλλειν τὸν ἀνεπίληπτον καὶ οὕτω τὸν ὀρθόδοξον λυπῆσαι λαόν. χρυσίου γὰρ πολλοῦ ὑποφθείραντές τινα γυναῖκα καὶ ὑποσχέσεσιν, εἰ μόνον τούτοις συμφήσειε (μήτηρ δὲ τὸ γύναιον ἦν Μητροφάνους τοῦ μετέπειτα Σμύρνης προεδρεύσαντος), πείθουσι κατεπειν τοῦ ἁγίου πρὸς τε τὴν δέσποιναν καὶ τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ βασιλέως ὡς εἴη αὐτῇ πεπλησιακῶς. βῆμα γοῦν εὐθέως φρίκης μεστὸν ἐκ πολιτικῶν καὶ ἱερῶν ἀνδρῶν συγκροτοῦμενον. παρῆσαν οἱ εὐσεβεῖς κατηφείας καὶ λύπης πεπληρωμένοι, οὐκ ἀπῆσαν οἱ ἀσεβεῖς μῶμον ἐκ τῆς πράξεως οὐ τὸν τυχόντα προστριβῆναι τῇ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίᾳ οἰόμενοι. παρῆσαν οἱ συκοφάνται μέγα φρονοῦντες ὡς τάχα τῆς κατηγορίας πρόχειρον ἐχούσης τὸν ἔλεγχον. παρῆγον εἰς μέσον τὸ γύναιον, καὶ ἃ ἔδι δάχθη τοῖς δικάζουσιν ἐθριάμβευεν. ἐσκυθρώπαζον οἱ δικασταί, καὶ τῶν ἄλλων πλέον ὁ μάγιστρος Μανουήλ, εἰ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου κινδυνεύσει τὸ τῶν ὀρθοδόξων πλήρωμα γέλως γενέσθαι τοῖς ἀντιθέτοις. τούτων πάντων ἐπαισθόμενος ὁ ἱερὸς Μεθόδιος, καὶ τοὺς μὲν ἀσεβεῖς τῶν ἐλπίδων μεταστῆσαι βουλόμενος, τοὺς δ' εὐσεβεῖς ἀπαλλάξαι τῆς κατεχούσης βαρυθυμίας καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ μὴ λίθος γενέσθαι προσκόμματος, μηδὲν τὸν ὄχλον ὑποστειλάμενος, ἀποσεισάμενος τὴν ἀναβολὴν ἐπ' ὄψει πάντων τῶν θεῶν ἀπογυμνοῖ τὰ αἰδοῖα ὁ πάσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς ὄντως ἄξιος. καὶ ἐφάνη τοῖς πᾶσι ταῦτα μεμαρασμένα ἀπὸ τινος νόσου 2.148 καὶ τῆς φυσικῆς παντάπασιν ἐνεργείας ἄμοιρα. αἰσχύνης τὸ πρᾶγμα τοὺς χαιρεκάκους ἐνέπλησε καὶ τοὺς συκοφάντας, εὐφροσύνης δ' ὅτι πολλῆς καὶ θυμηδίας τοὺς εὐσεβεῖς. καὶ περιλαβόντες αὐτὸν μεθ' ὑπερβαλλούσης περιχαρείας κατησπάζοντο, περιεπλέκοντο, οὐκ εἶχον ὅπως τῷ πλήθει χρῆσονται τῆς χαρᾶς. καὶ τις τῶν γνησιωτέρων προσελθὼν ἠρέμα ἐπηρώτα τὸν πατριάρχην, τὸν τρόπον μαθεῖν ἐθέλων τοῦ μαρτυρίου τῶν μορίων. ἀναλαβὼν δὲ οὗτος διηγεῖτο ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, ὅτιπερ ἐν Ῥώμῃ πεμφθεὶς πρὸς τὸν πάπαν διὰ τὰς κατὰ

Νικηφόρου τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου ἀνεγερθείσας ἐπαγωγὰς κάκεισε διάγων ἠνωχλήθην ὑπὸ τοῦ φιλοσάρχου δαίμονος, ὅς οὐκ ἐνέλιπε νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν γαργαρίζων καὶ μίξείως μοι σαρκικῆς ἀνακινῶν ἔρωτας. ἀναφλεγόμενος δὲ τῷ πάθει, ὡς ἤδη καὶ ἠττώμενος, ἔγνω Πέτρῳ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων ἀναθέσθαι ἑμαυτόν, καὶ τοῦ τον ἐξελιπάρουν ἀπαλλάξαι με τῆς σωματικῆς ταύτης ὀρέξεως. καὶ τὸν ἐπιστάντα νυκτὸς ἄψασθαι τῇ δεξιᾷ χειρὶ τῶν αἰδοίων καὶ καταπρῆσαι, ἐπειπόντα τοῦ λοιποῦ μὴ πτοεῖσθαι τὴν φιλή δονον ὄρεξιν. διωπνισθεὶς δὲ μετὰ σφοδρᾶς ἀλγηδόνης εὐρέθην ἔχων ὡς ἐθεάσασθε. ταῦτα τοῦ πατριάρχου εἰπόντος, οὐκ ἀνά σχετον ὁ Μανουὴλ νομίσας τὸ τύρευμα ἔγνω ἐξετάσει δοθῆναι τὸ γύναιον ἐφ' ᾧ διασαφῆσαι τὴν μηχανορραφίαν. ζήφος τε οὖν εὐθύς τούτῳ ἐπανετεῖνέτο καὶ ῥάβδοι ἐκομίζοντο ἠκανθωμέναι, καὶ οἱ δῆμιοι παρειστήκεισαν εὐτρεπεῖς. οἷς ἐκδειματωθεῖσα ἡ 2.149 δύστηνος τίθησιν ἔκπυστον τὴν ἀλήθειαν, τὴν μηχανὴν ὅπως ἐρράφη, τὴν ἀπάτην ἣν ἠπατήθη διὰ τε τῆς δόσεως τοῦ χρυσίου καὶ τῶν πολλῶν ὑποσχέσεων, τὰ πράξαντα πρόσωπα καὶ τὴν ὅλην σκευωρίαν τοῦ δράματος. προσετίθει δ' ὅτι καὶ εἰ ἀπέλθοι τις εἰς τὴν ταύτης οἰκίαν, εὐρήσει τὸ χρυσίον ἐν βαλαντίῳ ἐν τινι κιβωτίῳ σίτου πεπληρωμένῳ. εὐθύς οὖν ἀποστέλλεται τις τῶν δορυφόρων, καὶ τὸ χρυσίον ἤχθη, καὶ ἠλέγχθη τὸ δραματοῦρ γῆμα. καὶ κὰν οἱ συκοφάνται ταῖς προσηκούσαις ποιναῖς παρεδόθησαν, εἰ μὴ ἀνεξικακῶς ὁ πατριάρχης ἀφεθῆναι τούτοις τὸ ἔγκλημα ἐζητήσατο, τὸν οἰκεῖον δεσπότην μιμούμενος, τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαβὼν καὶ τιμωρίαν, τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος κατὰ τὴν τῆς ὀρθοδοξίας πανηγυριν αὐτὸς μὲν μετὰ λαμπάδων ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις τῆς παναχράντου ναοῦ πρὸς τὸν θεῖον τῆς ἀγίας σοφίας ἀφικνεῖσθαι ναόν, αὐτοὺς δὲ οἰκεῖοις ἐνηχεῖσθαι ὡς τὸ ἀνάθεμα. ὁ καὶ μέχρι τῆς αὐτῶν ἑταμιεύθη ζωῆς. καὶ ἡ μὲν τῶν εἰκονομάχων αἵρεσις τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον τῆς κατὰ τὴν ταλύσεως, ἡ δὲ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησία τὸν οἰκεῖον ἀπέλαβε κόσμον, τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν. ταύτην τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἑορτὴν ἄγουσά ποτε ἡ μακαρὶ τις βασιλίσσα Θεοδώρα τὸ πλήρωμα εἰστία τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῶν Καριανοῦ ἀνάκτορον. ἠριθμοῦντο τοῖς ἐστιάτορσι καὶ Θεοφάνης καὶ ὁ τούτου ὁμαίμων Θεόδωρος οἱ γραπτοί. τῆς εὐωχίας δὲ παρακμαζούσης καὶ τῶν τραγημάτων, 2.150 πλακούντων δηλαδὴ καὶ πεμμάτων, παρατιθεμένων, συνεχῶς ἡ βασιλίσσα εἰς τὰ τῶν πατέρων ἐνατενίζουσα πρόσωπα καὶ τὰ ἐνεστιγμένα τοῖς προσώποις αὐτῶν καταμανθάνουσα γράμματα στεναγμοῦς ἠφίει καὶ δάκρυα. εἷς δὲ τῶν πατέρων καταφωράσας τοῦτο τὴν αἰτίαν ἤρετο τῆς εἰς αὐτοὺς συχνῆς ἀτενίσεως. τῆς δὲ εἰπούσης "τὴν καρτερίαν ὑμῶν θαυμάζω, ὅπως ἐγκολαφθῆναι τοῖς προσώποις ὑμῶν τοσαῦτα ὑπεμείνατε γράμματα, ταλανίζω δὲ καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος εἰς ὑμᾶς ἀπήνεια," ὑπολαβὼν ὁ μακαρίτης Θεοφάνης "ὑπὲρ ταύτης ᾧ δέσποινα τῆς γραφῆς" εἶπεν "ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ἀδεκάστῳ βήματι δικασόμεθα σὺν τῷ ἀνδρὶ σου καὶ βασιλεῖ." ἐπλήγη σὺν τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν ἡ δέσποινα, καὶ μετὰ δακρύων ἔφη πρὸς τὸν ἅγιον "καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ὑπόσχεσις ὑμῶν καὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὁμολογίαί, ὡς μὴ μόνον οὐ συγκεχωρηκέναί ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας καλεῖν;" ἀνακαλούμενος δὲ ταύτην ὁ πατριάρχης καὶ ὁ λοιπὸς τῶν ἀρχιερέων ἕσμός, καὶ τὸ πολὺ τῆς λύπης ἐπικουφίζοντες, ἀναστάντες εὐθύς ἔφησαν "αἱ μὲν ἡμεῖς τερατὶ ᾧ βασιλὶς ὁμολογίαί τε καὶ συνθήκαι ἀδιάπτωτοι καὶ ἀμετακίνητοι, τούτου δὲ τὴν ὀλιγωρίαν ἔὰν χαίρειν καλόν." οὕτω μὲν κατεπραῦνθη τῆς δεσποίνης τὸ ἄλλος ἀνεφύη δὲ τις τῆνικαῦτα αἵρεσις ἡ τῶν Ζιλικῶν λεγομένη, ἣτις ἄμα τῷ ἀρχηγῷ Ζίλικι τοῦνομα, ἐν τοῖς ἀσηκρήταις τελοῦντι, ἀπέσβη καὶ διερρύθηκεν, αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐπομένων αὐτῷ μετενεχθέντων εἰς θεοσέβειαν καὶ τῷ θείῳ μύρῳ χρισθέντων τε καὶ τελειωθέντων. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν πόλιν ἐφέρετο τῆδε.

2.151 Βόγορις δὲ ὁ Βουλγάρων ἀρχηγός, γυναῖκα ἄρχειν Ῥω μαίων ἀκηκοῶς μετὰ παιδὸς ἀπαλοῦ, εἰς θράσος ἤρητο· ὅθεν καὶ τινὰς ἀγγέλους ἀπέστειλε πρὸς τὴν βασιλίδα, ἀπειλῶν λύειν τὰς συνθήκας καὶ εἰσβολὴν ποιῆσθαι κατὰ Ῥωμαίων. ἡ δὲ βασιλις μηδὲν ἀγεννὲς μηδὲ γυναικεῖον ἐννοήσασα "καὶ ἐμὲ εὐρήσεις" μνηύει "ἀντιστρατεύουσαν, θεοῦ δὲ νεύσει καὶ κατισχύουσιν. εἰ δ', ὅπερ οὐκ ἔστιν, ὑπερέξεις αὐτός, καὶ οὕτως ἡ νίκη ἐμή· γυναῖκα γὰρ ἔσθι, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα νενικηκώς." οἷς ὁ βάρβαρος διαταραχθεὶς ἡσυχίαν ἡσπάσατο καὶ τὰς προηγησαμένας ἀνενοῦ σπονδάς. διεπρεσβεύσαντο δὲ ἀλλήλοις πάλιν ἢ τε βασιλις καὶ ὁ ἄρχων, ἡ μὲν περὶ τινος Θεοδοσίου τοῦ ἐπὶ κλην Κουφαρᾶ, ἀξιο λόγου ἀνδρὸς καὶ χρησίμου τῷ πολιτεύματι, αἰχμαλώτου ὄντος ἐν Βουλγαρίᾳ, ὁ δὲ περὶ τῆς οἰκείας ἀδελφῆς, κατὰ τινὰ προνομὴν ληφθείσης καὶ τοῖς βασιλείοις διατριβούσης. αὕτη γὰρ πρὸ πολλοῦ ἀχθεῖσα αἰχμάλωτος, τὰ Χριστιανῶν τε μνηθεῖσα καὶ γραμμάτων μετασχοῦσα κατὰ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας καιρὸν, ἄρτι τε τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυθεῖσα, οὐ διέλιπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὰ Χριστιανῶν ἐκθειάζουσα καὶ τῇ αὐτοῦ καρδίᾳ πίστεως καταβάλλουσα σπέρματα, προμνηθέντος ἤδη παρὰ τοῦ Κουφαρᾶ τὰ θεῖα μυστήρια. τοῦ ἀλλαγίου δὲ γενομένου καὶ τῆς γυναικὸς ἀποδοθείσης τῷ ἀδελφῷ, ἀντιδοθέντος δὲ τῇ δεσποίνῃ τοῦ Κουφαρᾶ, εἰ καὶ προενήχητο ὁ ἄρχων καὶ προετελέσθη τὰ θεῖα, ἀλλ' ἔτι τὴν αὐτὴν ἐφύλαττε ἀπιστίαν, τῆς οἰκείας θρησκείας ἐξηρητημένος. λιμοῦ δὲ σφοδροῦ τὴν χώραν τῶν Βουλγάρων 2.152 κατεσχηκότος, καὶ πάσης βοήθειας ἀργούσης, τὸν τῶν Χριστιανῶν ὁ ἄρχων εἰς βοήθειαν ἐπεκαλεῖτο θεὸν τὸν ὑπὸ τοῦ Κουφαρᾶ καὶ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς αὐτῷ μυσταγωγηθέντα. τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τὸ ἔθνος ποιεῖν παρεσκεύασεν ἅπαν. καὶ τυχόντες ἀπαλλαγῆς, οὕτω δὲ πρὸς θεοσέβειαν μετατίθενται καὶ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας καταξιοῦνται, Μιχαὴλ κατονομασθέντος τοῦ ἄρχοντος κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων παρὰ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντος ἀρχιερέως καὶ τοῦ θεοῦ μεταδεδωκότος λουτροῦ. Συνέβη δὲ καὶ ἕτερον τι τὸ ὀδηγήσαν καὶ βεβαιῶσαν τὸν ἄρχοντα πρὸς εὐσέβειαν. ἀπλήστως οὗτος ἔχων πρὸς τὰ κυνηγέσια, καὶ βουλόμενος τούτοις ἐντρυφᾶν μὴ μόνον ὅτε πρὸς θήραν ἐξίοι, ἀλλὰ καὶ ὅτε σχολάζοι, διὰ ζωγραφίας ἐντρυφᾶν τοῖς τοιοῦτοῖς, οἶκον δημιουργήσας νέον Μεθόδιον τινὰ μοναχὸν Ῥωμαῖον τὸ γένος, ζωγράφον τὴν τέχνην, ἐκέλευσεν ἱστορίας πληρῶσαι τὸ οἶκον. ὥσπερ δὲ ὑπὸ τινος ἐπιπνοίας θεῖας ὀδηγούμενος οὐκ ἐπέσκηψε ῥητῶς ὅποια δὲ καὶ τίνες τῶν ζώων ἐξιστορήσοι, ἀλλ' ἐκέλευε γράφειν ἅττα καὶ βούλοιο, φοβερὰ μὲντοι εἶναι τὰ γραφόμενα καὶ πρὸς ἐκπληξιν καὶ δέος τῶν θεωμένων. ὁ δὲ μηδὲν ἕτερον εἰδὼς φρικωδέστερον τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ταύτην ἐκεῖ καθυπέγραψεν. ἰδὼν δὲ ὁ ἄρχων ἔνθεν μὲν τῶν δικαίων τὸν χορὸν στεφανούμενον ἐκεῖθεν δὲ τὸν τῶν ἁμαρτωλῶν κολαζόμενον, καὶ παρὰ τοῦ ζωγράφου συνεῖς τὸν νοῦν τῆς ζωγραφίας, εὐθύς τε τὴν οἰκείαν ἐξόμνυται θρησκείαν, καὶ κατηχηθεὶς, 2.153 ὡς εἴπομεν, παρὰ τοῦ θεοῦ ἐπισκόπου τὰ θεῖα μυστήρια ἁπλῶς τῶν νυκτῶν τοῦ θεοῦ μεταλαμβάνει βαπτίσματος. οἱ δὲ τοῦ ἔθνους ἄρχοντες καὶ τὸ κοινὸν τὴν τῆς θρησκείας ἐγνωκότες μεταβολὴν κατεξανίστανται τοῦ ἄρχοντος καὶ ἀνελεῖν ἐσπούδαζον. τούτους δ' ἐκεῖνος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὀλίγων ὄντων τρεψάμενος, τοῦ σταυρικοῦ τύπου προηγουμένου, τῷ παραδόξῳ καταπλεγέντας χριστιανίσει πεποίηκε. μεταβληθέντος δὲ παντὸς τοῦ ἔθνους πρὸς θεοσέβειαν, γράφει πρὸς τὴν δέσποιναν ἐξαιτῶν δοθῆναί οἱ γῆν, στενοχωρουμένων τῶν ὑπ' αὐτόν, ὑπισχνούμενος ἐνοποιῆσαι τὰ ἔθνη καὶ εἰρήνην ἐργάσασθαι αἰδίον τε καὶ ἀμετάβλητον. ἡ δὲ βασιλις ἰλαρῶς λίαν τὴν ἰκετείαν προσήκατο, καὶ δέδωκεν ἔρημον οὖσαν τμηκαῦτα τὴν ἀπὸ τῆς καλουμένης Σιδηρᾶς, ὄριον τότε τυγχάνουσαν Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἦν οἱ Βούλγαροι Ζαγορὰν

κατωνόμασαν. τοῦτον οὖν τὸν τρόπον ἢ πᾶσα Βουλγαρία μετερρυθμίσθη πρὸς θεοσέβειαν, καὶ ἡ δύσις εἰρήνης καθαρωτάτης ἀπήλαυσε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν ἐσπέραν αἰθρία εἶχε, καὶ σταθηρὰ εὐσέβεια ἐπολιτεύετο. Ἀγαλλομένη δὲ ἡ βασιλις ἐπὶ τῷ γεγονότι καὶ τερπομένη, καὶ οἶον ἐπαυξῆσαι τὸ καλὸν σπουδάζουσα, τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν Μανιχαίους, οὓς δὴ καὶ Παυλικιάνους ἀπὸ τῶν αἰρεσιάρχων ἢ κοινολεξία οἶδε καλεῖν, μεταγαγεῖν ἐσπούδασε πρὸς θεοσέβειαν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, ἐξᾶραι τελέως καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιῆσαι. ὃ δὴ καὶ πολλῶν συμφορῶν τὴν οἰκουμένην ἐνέπλησεν. οἱ γὰρ ἐπὶ τῷ 2.154 πρᾶξαι τὸ πρόσταγμα ἐκπεμφθέντες (ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δὲ ἦν Λέων καὶ ὁ τοῦ Δοῦκα Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Σούδαλις) μὴ μετρίως ἀλλ' ἀγρίως τῷ ἐπιτάγματι χρώμενοι τοὺς μὲν ξύλοις ἀνήτων, τοὺς δὲ ξίφει παρεδίδοσαν, ἄλλους δὲ ἄλλαις κακῶν ιδεαῖς παρέπεμπον, καὶ ποικίλοις καὶ παντοδαποῖς κολάσεων τρόποις ὡς δέκα μυριάδας ἀνδρῶν ἀπώλεσαν καὶ τὰς ὑπάρξεις αὐτῶν ἐδημοσίευσαν, ὡς ἐντεῦθεν τὸ λοιπὸν ἐπαναγκασθὲν πλῆθος πρὸς ἀποστασίαν ἀπὸ δεῖν. ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἀποστασίας γέγονε τοῦτον τὸν τρόπον. ἔστρα τῆγχι τῶν ἀνατολικῶν Θεόδοτος ὁ Μελισσηνός, ὑπηρέτει δὲ τούτῳ τὴν τοῦ πρωτομανδάτορος πληρῶν ἀρχὴν ἀνὴρ τις τὴν κλῆσιν Καρβέας, τῇ πίστει τῶν Μανιχαίων κατάσχετος. οὗτος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀνεσκολοπίσθαι μαθῶν, καὶ πέρα δεινοῦ τὸ πραχθὲν ἠγησάμενος, φυγὰς μετὰ καὶ ἐτέρων ὁμοπίστων πεντασχιλίων πρὸς Ἀμερα παραγίνεται τὸν τῆς Μελιτηνῆς ἀμηρᾶν, κάκειθεν πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν. παρ' ἐκείνου δὲ μετὰ πολλῆς ἀποδεδειγμένης τιμῆς, καὶ λόγους ἀσφαλείας καὶ δόντες καὶ λαβόντες, ἐξέρχονται μετ' οὐ πολὺ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς, πόλεις τε ἤρξαντο κτίζειν τὴν Ἀργαοῦν λεγομένην καὶ τὴν Ἄμαραν. καὶ ἐπεὶ πρὸς πολυανδρίαν ἐπεδίδοσαν ἀεὶ συρρεόντων τῶν διὰ τὸν φόβον ἀποκεκρυμμένων Μανιχαίων, προσέθεσαν ταῖς δυσὶ ταύταις πόλεσι καὶ τρίτην, ἦν Τεφρικὴν κατωνόμασαν. ἐξ ὧν ὁρμώμενοι καὶ τῷ τῆς Μελιτηνῆς ἀμηρᾶ συμμιγνύμενοι Ἀμερι καὶ Ἀλεῖμ τῷ τῆς Ταρσοῦ, οὐκ ἔληγον ἀφειδῶς τὴν Ῥωμαίων κατα 2.155 τρέχοντες καὶ λυμαίνοντες γῆν. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀλεῖμ ἔν τινι τῶν Ἀρμενίων χώρᾳ μετὰ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ἀπελθὼν τὸν βίον κατέλυσε σὺν παντὶ τῷ αὐτῷ ἐπομένῳ στρατεύματι. καὶ ὁ Ἄμερ δὲ πρὸς ἐμφύλιον ἐμπεσὼν στάσιν τοῦ συνάρχοντος αὐτῷ ἐπαναστάντος (ὁ τοῦ Σκληροῦ οὗτος ἐλέγετο) πρὸς τοὺς οἰκείους εἶχε τὸν νοῦν καὶ ἐτέροις πολεμεῖν οὐκ ἠδύκαίρει, μέχρις ἂν τὸν ἀντίπαλον καταγωνισάμενος ἀδείας ἔτυχε. τότε γὰρ ἐκεχειρίαν λαβὼν, καὶ ἄλλως οὐκ εἰδῶς ἠρεμεῖν, τῷ Καρβέα τε ἠνωτο καὶ κατὰ Ῥωμαίων ἔξεισι παμπληθεῖ. ἀντιστρατεύει δὲ κατ' αὐτῶν ὁ τῆς βασιλίδος ἀδελφὸς Πετρωνᾶς, τὴν τοῦ δομestίκου τῶν σχολῶν ἀρχὴν διοικῶν, λόγῳ μὲν τῷ πρεσβυτέρῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ προσήκουσαν Βάρδα, ἔργῳ δὲ παρ' αὐτοῦ διοικουμένην τῷ μὴ ἐκείνῳ σχολάζειν ἀλλὰ περὶ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ βασιλέως προσέχει τὸν νοῦν. οὗτος τοίνυν ὁ Πετρωνᾶς στρατηγὸς τυγχάνων τῶν Θρακησίων ἀντιπαρατάττεται κατὰ τὴν Ἄμερ καὶ τοῦ Καρβέα. ὅπως δὲ συνεπλάκη καὶ οἴα ἔδρασε, κατὰ τὸν οἰκείον τόπον ἢ ἱστορία δηλώσει.

Ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ ἤδη τὴν παιδικὴν παραμείψας καὶ τῆς ἀνδρικήας ἀπτόμενος ἡλικίας ἰμείρετο τῶν πραγμάτων δι' ἑαυτοῦ ἀντέχεσθαι, παραθηγόμενος εἰς τοῦτο παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ θεοῦ Βάρδα τοῦ τῆς βασιλίδος ἀδελφοῦ. οὗτος γὰρ ἔρωτα περικατὰ τῆς βασιλείας ἐσχηκῶς οὐδὲν ἄλλο ἐπραγματεύετο ἀλλ' ἢ τὰ πρὸς τὸ σπουδαζόμενον συμβαλλόμενα. ἀλλ' ἵνα σαφέστερον 2.156 τὸν λόγον τοῖς ἐντυγχάνουσι θήσωμεν, πορρωτέρω τοῦτον ἀγάγωμεν. ἐγένετο δὲ τῷ Μανουήλ πρὸς τὸν λογοθέτην Θεόκτιστον, καὶ αὐτοῖς ἐπιτρόποις οὓσι τοῦ βασιλέως καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα διαιτωμένους, διαφορά τις, ἢ καθοσιώσεως ἐγκλήματι ὑπέβαλε τὸν Μανουήλ. ὅπερ οὗτος εὐλαβούμενος, δεδιὼς δὲ καὶ τὸν φθόνον, ὥθη ἔξω δεῖν τοῦ

παλατίου γενέσθαι καὶ τῶν συνεχῶν ἀποστήναι ὁμιλιῶν τε καὶ διοικήσεων. κάτεισι γοῦν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἰδρυμένον κατὰ τὴν κινστέρναν τὴν Ἄσπαρος, ὃν καὶ εἰς σεμνεῖον ὕστερον μετεσκεύασε καὶ τὸν χοῦν ἐκεῖσε κατέθετο. ἐκεῖθεν ἐκά στοτε ἀφικνούμενος κοινωνὸς ἐγένετο τῶν διοικήσεων. ἀποσεισάμενος δὲ ὁ Βάρδας τὸν Μανουὴλ οὐ δι' αὐτοῦ ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου, ἔσπευδε καιροῦ δραξάμενος ἀνύσαι τὸ σπουδαζόμενον. ἐμπόδιον δ' ἔχειν τὸν Θεόκτιστον εἰκότως οἰόμενος, ἔσπευδε καὶ αὐτὸν ποιήσασθαι ἐκποδῶν, τὸ πλέον δ' ὅτι ὠνειδίζεν αὐτὸν διὰ τὴν πρὸς τὴν οἰκείαν νύμφην λαθραίαν ὁμιλίαν. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐγχειρήσεως εἴληφε τοιαύτην ἀρχήν. ὑπῆρχε τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ παιδαγωγὸς ἀνάγωγός τε καὶ πονηρός· τοῦτον τῶν βασιλικῶν ἀξιωματῶν ἀνωτέρω ἀναγαγεῖν ἠξίου ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰς μείζονα στήσαι τιμὴν τὴν τε μητέρα παρεκάλει καὶ τὸν Θεόκτιστον. οὐκ ἔπειθε δὲ τὸν Θεόκτιστον, "ἐπαξίως" λέγοντα "ἀλλ' οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας χρὴ διοικεῖσθαι." τοῦτον οὖν τὸν παιδαγωγὸν ὄργανον ὁ Βάρδας λαβὼν πονηρὸν οὐκ ἐπαύετο ζιζανία τινα κατὰ τοῦ Θεοκτίστου τῆ τοῦ βασιλέως ἐνσπείρειν ψυχῇ, νῦν μὲν 2.157 λέγων ὡς οὐ καλῶς οἰκονομεῖται τὰ κοινά, νῦν δὲ ὡς βούλεται τὴν μητέρα σου ἀνδρὶ συναρμόσαι ἢ μίαν τῶν σῶν ἀδελφῶν, καὶ τοὺς σοὺς ἐξορύξει ὀφθαλμούς, καὶ τῆς βασιλείας ἐξεῶσαι. ταῦτα δὲ πυκνῶς ἐνηγῶν προσετίθει ὡς συνετωτάτης δεῖ καὶ ταχίστης βουλῆς. ὡς δὲ πολλάκις περὶ τοῦ αὐτοῦ συνήρχοντο πράγματος καὶ σκέψεις προουτίθεσαν, ἔγνωσαν τελευταῖον τὸν Θεόκτιστον ποιήσασθαι ἐκποδῶν. ἐδέδοκτο ταῦτα, καὶ πέρας ἐτυπώθη τοιοῦτον δοθῆναι τοῖς βουλευθεῖσιν, ἐν τῷ μέλλειν πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέρχεσθαι τὸν Θεόκτιστον μετὰ τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν ἐπακολουθῆσαι μικρὸν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον ἀνακραγεῖν "ἄρατε αὐτόν." ὡς οὖν ὁ Θεόκτιστος προέκυπτεν ἐξίων τό τε δοθὲν σύνθημα ἔγνω, φυγῇ τὴν σωτηρίαν πραγματεύσασθαι ὤθη. ἡ φυγὴ δὲ γέγονεν αὐτῷ πρὸς τὸν ἵπποδρομον κατὰ τὰ ἀσηκρητεῖα· ἐκεῖσε γὰρ τότε τοῖς ἀσηκρηταῖς ἦν καταγῶγιον. ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν ὁ εἰς συλληφθεὶς μένειν κατηναγκάζεται, σπασαμένου τοῦ Βάρδα ξίφος καὶ παῖσιν ἐπαπειλοῦντος τὸν κωλύσειν ἢ βοηθήσειν ἐπιχειρήσοντα. ἤγετο μὲν οὖν πρὸς τὰ Σκυλα, φρουρᾶ τέως παραδοθησόμενος, μέχρις ἂν τὰ κατ' αὐτὸν ἀποφῆ νωνται. τέλος μὴ συμφέρον εἶναι κρίναντες αὐτοῖς τὸ ζῆν αὐτὸν δέει τῆς Αὐγούστης, ἐκπέμπουσί τινα τῶν τῆς ἐταιρείας γυμνὸν ἐπισεῖσαι τὸ ξίφος αὐτῷ. οὗτος ξιφήρη τὸν ἄνθρωπον ἐπιόντα ἰδὼν ὑπέδυσκάνον τινὰ τὴν πληγὴν βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλὰ καιρίαν κατὰ γαστέρα πληγεὶς τῶν ἐγκάτων ἐκχυθέντων αὐτῷ 2.158 παρεδόθη θανάτῳ. καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος ἀνηρέθη τοῦτον τὸν τρόπον, τὴν δὲ ἀναίρεσιν αὐτοῦ πυθόμενος ὁ Μανουὴλ εὐθύς ἦκε πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ ὡσπερ ἐνθουσιάσας εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὸν Βάρδαν ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον, ὅπλιζε σαυτὸν εἰς σφαγὰς καθ' ἡμέραν. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ Θεοκτίστου σφαγὴν ὁ Βάρδας τὴν τοῦ κανικλείου τιμὴν εἰς ἑαυτὸν ἀνελάμβανεν. ἡ βασιλις δὲ Θεοδώρα ὡς ἤσθετο τῶν πεπραγμένων, λυσίκομός τις ἔθει καὶ ὀδυρμῶν ἐπλήρου τὰ βασίλεια, ἀμφοτέρους τε τὸν τε υἱὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν λόγοις ὄνειδιστικοῖς καὶ ἀραῖς ὑπέβαλλε καὶ τοιοῦτον θάνατον ὑποσχεῖν κατηράτο. οἱ δὲ τοὺς ὄνειδισμούς ταύτης μὴ φέροντες, ἅμα δὲ καὶ ὁ Βάρδας τῶν κατὰ σκοπὸν ἐχόμενος, ἔγνωσαν καὶ ταύτην ποιήσασθαι ἐκποδῶν καὶ λοιπὸν ἀδεῶς καὶ ἀνεμποδίστως τὸ δοκοῦν διαπράττεσθαι. ὅπερ ἐκείνη καταφωράσασα (καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν καὶ στοχάσασθαι δυνατὴ) ἀντιπράττειν μὲν οὐκ ᾔετο δεῖν, φόνους καὶ χύσεις αἱμάτων ἐκφεύγουσα, τὸν δ' ἐναποκεῖμενον τοῖς ἀνακτόροις πλοῦτον ἔκρινε τῇ συγκλήτῳ ποιήσασθαι φανερόν, τοῦ τε υἱοῦ τὴν ἀκρατῆ δαπάνην κωλύουσα καὶ τὴν ἰδίαν οἰκονομίαν κηρύττουσα. τὴν σύγκλητον οὖν ἐκκλησιάσασα καὶ εἰς ἐπήκοον στᾶσα τοιοῦτους ἀπέδοτο λόγους. "χίλια μὲν, ὦ πατέρες, πρὸς τοῖς ἐννεήκοντα τῷ

βασιλικῶ ταμείῳ χρυσοῦ ἓνα πόκεινται κεντηνάρια, ἀργύρου δὲ ὡσεὶ τριῶν χιλιάδων, ὧν τὰ μὲν ὁ ἔμὸς ἀνήρ ἐπορίσατο, τὰ δ' αὐτὴ μετὰ τὸν ἐκείνου συνέ 2.159 λεξα θάνατον, ἄλλος τε πλοῦτος πολὺς καὶ ποικίλος. διὰ τοῦτο δὲ τοῦτον ἐκπομπεύω ὑμῖν, ἴν' εἰ μετὰ τὴν ἐμὴν ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων κάθοδον ὁ ἔμὸς ἔχη λέγειν υἱὸς καὶ ὑμέτερος βασιλεὺς ὡς ἐνδεῆ καταλέλοιπα τὰ βασιλεία πλούτου, μὴ εὐχερῶς πιστεύηται." καὶ ἅμα λέγουσα τοὺς τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμίας παρίστη καὶ συγκατανεύοντας εἶχε πρὸς τὰ λεγόμενα. καὶ ἡ μὲν βασιλὶς ἀσπασμὸν δοῦσα τῇ συγκλήτῳ, καὶ πάσῃ ἐνεργείᾳ καὶ διοικήσει ἀποταξαμένη, ἔξεισι τοῦ παλατιοῦ. Ὁ δὲ τῶν βασιλείων πλοῦτος τοσοῦτος ὧν καὶ τηλικούτος εἰς οὐδεμίαν ἐχώρησεν ὄνησιν τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ Μιχαήλ. ταῖς γὰρ τῶν ἵππων ἀμίλλαις, εἴ πέρ τις ἕτερος, ἀγαλλόμενος καὶ ἠνιοχεῖν ἐκεῖσε αὐτὸς οὐ παραιτούμενος, τῶν συμπαιζόντων αὐτῷ καὶ συνηνιο χούντων καὶ συναμιλλωμένων ἐκ τοῦ θείου υἰοθετούμενος τὰ τέκνα βαπτίσματος τὸν βασιλικὸν κατεκένου πλοῦτον, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ τουλάχιστον πεντήκοντα τῷ καθεκάστῳ παρεχόμενος λίτρας. καὶ ποτέ τι ἀνδρὶ ὄν πατρίκιον ἐτιμήσατο (Ἰμέριος οὗτος ἓκα λεῖτο, διὰ τὴν τοῦ προσώπου αὐτοῦ οὕτω καλούμενος κατὰ ἀντίφρασιν ἀγριότητα), κολακείᾳ μὲν ὑπερβάλλοντι τὸν ἐπὶ Τιβερίου Ἰμέριον, βωμολοχοῦντι δὲ κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ αἰσχρολογοῦντι καὶ ἀναιδῶς ἀποπέροντι, ἀκούοντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδείπνων, ὡς καὶ κηρὸν ἀποσβεννύει τῷ ψόφῳ, χρυσοῦ δέδωκε λίτρας ρ'. καὶ Χειλᾶ δὲ τοῦ συνηνιοχοῦντος αὐτῷ τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος ἐδωρήσατο χρυσοῦ λίτρας ρ'. 2.160 οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατεδαπάνησε τε καὶ ἀνήλισκεν. ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ὀλίγου ταῖς τοιαύταις ἀθέστοις πράξεσι τὸν τοσοῦτον κατεδαπάνησε πλοῦτον, ἦλθε δὲ ὁ τῆς διανομῆς τῶν βασιλικῶν δωρεῶν καιρὸς καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν, τὴν τε χρυσοῦν ἐκείνην καὶ πολυθρύλητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο χρυσοὺς λέοντας καὶ τοὺς δύο γρύπας, χρυσοὺς καὶ αὐτοὺς σφυρηλάτους ὄντας, καὶ τὰ ὀλόχρυσά ὄργανα καὶ ἕτερα ἔργα, δι' ὧν ἡ Ῥωμαίων ἐθαυμάζετο βασιλεία, ὀλκήν ἔχοντα διακοσίων οὐκ ἔλαττον κεντηναρίων, χωνεύσας χαράξει δέδωκεν ἐν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ. παραπλησίως δὲ ἐποίησε καὶ ἐν στολαῖς βασιλικαῖς, ὧν αἱ μὲν ἦσαν ὀλόχρυσαι αἱ δὲ χρυσοῦφαντοι, δεδωκὼς τῷ εἰδικῷ ὥστε καὶ ταύτας χωνεῦσαι. οὐκ ἔφθασαν δὲ χωνευθῆναι, κάκεινος ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ Βασίλειος τὴν ἀρχὴν διεδέξατο καὶ ταύτας ἀνεκαλέσατο, ἐκ τοσοῦτου πλούτου μηδὲν εὐρηκῶς πλέον ἄλλ' ἢ χρυσοῦ μὲν κεντηνάρια τρία, μιλιαρισίων δὲ σακκία ἑννέα· ἃ καὶ δημοσιεύσας ἐπὶ τῆς συγκλήτου ἀπωδύρετο τὴν ἀπορίαν καὶ τὸ πόθεν ἂν ἐκπληρωθεῖεν αἱ δημόσιοι χρεῖαι.

Ἔθος δ' ἐχούσης τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἀπιέναι πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς θεοτόκου θεῖον ναόν, ἅμα μὲν προσκυνήσεως χάριν ἅμα δὲ καὶ λουτροῦ μετὰ τῶν ἑαυτῆς θυγατέρων, ἐπεὶ ποτε ἔγνω αὐτὴν ἐκεῖσε φοιτήσασαν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ταύτης ὁμαίμων Βάρδας, Πετρωνᾶν ἐκπέμπσαντες, ὃν αὐτῆς ἀδελφὸν εἶναι ἄνωθεν ὁ λόγος ἐγνώρισεν, ἀποκείρουσι μοναχὴν σὺν ταῖς θυγατράσι, 2.161 καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὰ Καριανοῦ ἀνακτόροις τέως περιορίζουσιν, ἀφελόμενοι καὶ ὃν εἶχον αἱ πᾶσαι πλοῦτον, ἰδιωτικῶς ζῆν ἄλλ' οὐ βασιλικῶς ἐπιτάξαντες. ἄλλ' ἡ μὲν Θεοδώρα μετ' οὐ πολὺ τῶν τῆδε μεθίσταται· ἥς τὸν νεκρὸν μετὰ ταῦτα βασιλεύσας ὁ Βασίλειος, καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας, πρὸς τὸ τῆς Μάμμης ἐξαπέστειλε μοναστήριον ἐνδαιτιασθαι, ὃ Γάστρια κατονομάζεται. ἦσαν δὲ τῇ τοιαύτῃ βασιλίδι ἄρρηνες μὲν ἀδελφοὶ δύο, ὃ τε μηχανορράφος οὗτος Βάρδας καὶ ὁ Πετρωνᾶς, ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, Σοφία Μαρία καὶ Εἰρήνη, ὧν ἡ μὲν Σοφία Κωνσταντίνῳ συνήφθη τῷ Βαβουζίκῳ, εἰς μαγίστρους τελοῦντι, Εἰρήνη δὲ Σεργίῳ πατρικίῳ, ἀδελφῷ τυγχάνοντι Φωτίου τοῦ μετὰ ταῦτα πατριάρχου, καὶ ἡ Μαρία Ἀρσαβῆρ μαγίστρῳ, ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ ἐν τοῖς τότε καιροῖς

διαπρέποντι, αἱ πᾶσαι καλά καὶ ἀγαθαὶ τὰς ὄψεις καὶ ἀρετῆς ἐλάσασαι πρὸς ἀκρόρειαν. καὶ ἡ μὲν Θεοδώρα θανοῦσα τοιαύτην ἀπολέλοιπε τὴν γενεάν. Ἡ πᾶσα δὲ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησις εἰς μόνον ἔξε κυλίσθη τὸν Βάρδαν, ἐστέργετό τε διαφερόντως παρὰ τοῦ βασιλέως. ἔνθεν καὶ τὴν τοῦ κουροπαλάτου ἀναλαμβάνει τιμὴν, ἄθλον τάχα τῆς καθαιρέσεως τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς. ἔκρινε γοῦν ἅμα τῷ βασιλεῖ καὶ κατὰ τῶν Ἰσμηλιτῶν ἐκστρατεῦσαι καὶ τοῦ τῆς Μελιτηνῆς ἀμηρέοντος Ἄμερ, ἄρτι εἰς ἄνδρας τελοῦντι ἔξ ἀγενείων. ὡς δ' οὖν τῆς τῶν ἐναντίων ἐπέβησαν γῆς καὶ κατὰ τὰ Σαμόσατα ἐγένοντο (πόλις δὲ τὰ Σαμόσατα τῶν παρευφρατειῶν, δυνάμει τε 2.162 βρίθουσα καὶ ἰσχύϊ), ταύτην ἐπεχείρουν πολιορκεῖν. ἐμποησα μένων δὲ τῶν Σαρακηνῶν δειλίαν καὶ συγκεκλεικότων αὐτοὺς ἔνδον, καὶ μηδενὸς ἐκπηδῶντος τοῦ τείχους τάχα διὰ δειλίαν τῆς βασιλικῆς δυνάμεως, ἀμελῶς καὶ ἀφυλάκτως οἱ Ῥωμαῖοι διῆγον. κατὰ δὲ τὴν τρίτην τῆς ἐφεδρείας ἡμέραν (ἡ κυρία δὲ ἦν καὶ πρώτη τῶν ἡμερῶν) τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ἐπιτελουμένης, ἐν ἧ τῶν θείων ἔμελλον μετασχεῖν μυστηρίων, τὰς πύλας οἱ Σαρακηνοὶ διαπετάσαντες καὶ μεθ' ὅπλων ἐκπεπηδηκότες πάντοθεν ἐπετίθεντο τοῖς Ῥωμαίοις. οἱ δὲ τῷ ἀδοκίτῳ καταπλαγέντες τῆς ἐπιθέσεως εὐθὺς πρὸς φυγὴν ὥρμησαν. ἔνθα καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς μόλις που τὸν ἵππον ἀναβάς ἐργωδῶς διεσώθη, τῆς ἀποσκευῆς πάσης τοῦ βασιλέως καὶ τῶν στρατιωτῶν ληφθείσης παρὰ τῶν πολεμίων, τοῦ τῶν Μανιχαίων ἐξηγουμένου Καρβέα μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀριστεύσαντος, καὶ καταβαλόντος οὐ μόνον πολλοὺς τῶν ἀφανῶν τῆς στρατιᾶς, ἀλλὰ καὶ ζωγρίας λαβόντος οὐκ ὀλίγους τῶν ἐπιφανῶν, στρατηγῶν καὶ τουρμάρχων οὐκ ἐλάττους τῶν ἐκατόν, ὧν οἱ μὲν ἄλλοι λύτρα δόντες ἀπελύθησαν, μόνος δὲ Σηὼν ὁ στρατηγὸς τῆ φυλακῆς ἐναπέψυξε. Χρόνων δὲ δύο παραδραμόντων πάλιν ὁ Ἄμερ στρατὸν ἐπαγόμενος, οὐκ ἔλαττον τρισμυρίων, ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων. ὁ Μιχαὴλ δὲ τὴν προτέραν ἤτταν ἀνακαλέσασθαι βουλόμενος, στρατὸν καὶ αὐτὸς συναγροχῶς ἔκτε Θρακῶν καὶ Μακεδόνων περὶ τὰς τέσσαρας ἡμισυμυριάδας, ἔξεισι κατ' αὐτοῦ. ὅπερ μαθὼν Ἄμερ, διὰ τινῶν χωρίων δυσχῶρων ἐπιτόμων δὲ τὴν πορείαν ποιησάμενος καὶ αἰφνίδιον προσπεσὼν, ἐτρέψατο κατὰ κράτος τὸν βασιλέα καὶ πρὸς φυγὴν ἠνάγκασεν ἀπιδεῖν. μικροῦ δ' ἂν καὶ ἤλω αἰχμάλωτος, εἰ μὴ Μανουὴλ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν τὴν φάλαγγα διακόψας αὐτὸν διεσώσατο, τῶν ἄλλων πάντων, ὥσπερ ἔτυχεν ἕκαστος δυνηθείς, διασπαρέντων. Δεύτερος πάλιν μετὰ τὸν πόλεμον τοῦτον διῆλθεν ἐνιαυτός, καὶ πάλιν ὁ Ἄμερ μετὰ τεσσαράκοντα χιλιάδων ἐκστρατεύσας εἰς βολὴν ἐποίησατο κατὰ Ῥωμαίων, ὁμοῦ μὲν καὶ τὴν Ἀρμενιακὴν ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν πρὸς θάλασσαν ἐκπορθῶν καὶ δηούμενος, ὅτε φασὶν αὐτὸν παραπλησίως τῷ Ξέρξῃ πάθος παθεῖν, μᾶστιξι κελεύσαντος παίειν τὴν θάλασσαν, ὅτι μὴ περαιτέρω προήκατο τοῦτον χωρεῖν. ἐφ' οἷς ἀσχάλλων ὁ Μιχαὴλ, καὶ πάλιν αὐτὸς ἀντιστρατεῦσαι πρὸς αὐτὸν μὴ τολμῶν, τὸν τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς ἀδελφὸν Πετρωνᾶν, τῶν Θρακησίων διέποντα τὴν ἀρχὴν, τὰς Ῥωμαῖκὰς δυνάμεις ἐκέλευσε λαβεῖν καὶ παντὶ σθένει χωρεῖν κατ' αὐτοῦ. ἔτυχε δ' οὗτος διατρίβων τότε κατὰ τὴν Ἐφεσον. δεξιόμενος δὲ τὰ γράμματα εἰς ἀγωνίαν ἐμπίπτει μεγίστην. εὐθὺς οὖν ἐξιππασάμενος ἄπεισιν ἐν τῷ ὄρει τῷ Λάτρει πρὸς τὸν ἐκεῖσε ἀσκούμενον μοναχὸν Ἰωάννην, ἐπ' ἀρετῇ ὄντα τῷ τότε διαβόητον, καὶ περὶ τοῦ πράγματος ἐπυνθάνετο. ὁ δὲ μηδαμῶς ἐμβραδύνας πρὸς τὴν ἐρώτησιν "ἄπιθι τέκνον" ἔφη "κατὰ τῶν Σαρακηνῶν θεὸν γὰρ ἔξεις προπορευόμενον." τούτου καθοπλισθεὶς ταῖς εὐχαῖς ἄπεισι κατὰ τὸν λεγόμενον Λαλακαίωνα τόπον, καὶ λόχους πανταχόθεν 2.164 ἐπέστησε, καὶ πρὸς συμπλοκὴν ἐξεκαλείτο τὸν Ἄμερ. πάντοθεν οὖν ὡς θηρίον περικλεισθεὶς ὁ Ἄμερ, καὶ περὶ τοῦ τέλους ἀγωνίων, τῶν αἰχμαλώτων τινὰ Ῥωμαίων προσκαλεσάμενος ἐπυνθάνετο τὴν τε τῆς χώρας προσωρυμίαν καὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἔτυχεν ἐστρατοπεδευκῶς, καὶ τοῦ

παραρρέοντος ποταμοῦ. ὡς δὲ τὴν μὲν χώραν Λαλακαίωνα ἤκουσε λέγεσθαι, τὸν δὲ τόπον Πτώσοντα καὶ Γύρην τὸν ποταμόν, εὐθύς κακὸς οἰωνὸς ἑαυτῷ γενόμενος ἐξε φοίβασε λαοῦ τε κάκωσιν σημαίνειν καὶ πτώσιν τὰ ὀνόματα, καὶ ὡς ἀνάγκη γυρισθῆναι ἡμᾶς ὑπὸ Ῥωμαίων. ἀλλ' ὅμως μὴ ἀποκνητέον φησίν, ἀλλὰ διεγερτέον καὶ πρὸς τὸν αὖριον γενησόμενον πόλεμον ἀνδριστεῖον ἔφη πρὸς τοὺς παρόντας. ἡμέρας δὲ ἄρτι διαλαμπούσης, ἐπεὶ πάντοθεν συγκεκλειῖσθαι ἔγνω καὶ ἀνεπι χείρητος ἦν ἡ ἔξοδος, συμφέρον ἔκρινε κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος χωρεῖν ὅπου τὸν Πετρωνᾶν εἶδε φυλάττοντα. καὶ δὴ κρότῳ καὶ βοῇ τοῖς πολεμίοις προσέρραξαν. ἐπεὶ δὲ ἀνηνύτοις ἔγνω ἐπιχειρῶν, μι κρὸν συσταλεις αὐθις σὺν ρύμῃ ἐπεβάρει μετὰ δυνάμεως, ἀπό δρασιν ἑαυτῷ μηχανώμενος. πάλιν δὲ ἀποτυχὼν καὶ τρις τοῦτον ἐπιχειρήσας τὸν τρόπον εἰς ἀμηχανίαν ἐνέπιπτεν. ὡς δὲ πάντοθεν ἀναφανέντας καὶ ἐκπηδῶντας εἶδε τοὺς Ῥωμαίους ἔκ τε μεσημ βρίας καὶ τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν, καὶ ἄφυκτα κατενόησε τὰ περὶ αὐτὸν εἶναι, τότε δὴ τὴν σωτηρίαν ἀπογνοὺς ἐμπίπτει τοῖς κατὰ μέτωπον ἀθρόως μετὰ σφοδρᾶς προσβολῆς. ἔνθα καιρίαν πλη γεις αὐτὸς τε πίπτει, καὶ τῶν αὐτοῦ διασώζεται οὐδὲ εἷς, πυθόμενος δὲ τὴν ἦτταν ὁ τούτου υἱός, εἰς προνομᾶς μετὰ μέρους 2.165 ἀποσταλεις τοῦ στρατοῦ, εὐθύς πρὸς Μελιτηνὴν ἀπεδίδρασκεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ τοῦ Χαρσιανοῦ καταδιώξας κλεισουργάρχης χει ροῦται μετὰ τοῦ στρατεύματος καὶ τῷ στρατηγῷ δίδωσι Πετρωνᾶ. ὁ δὲ Πετρωνᾶς τοιοῦτον κατὰ τοῦ Ἄμερ στήσας τρόπαιον τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει, ἐπαγόμενος καὶ τὸν τὴν νίκην αὐτῷ προθε σπύσαντα μοναχόν, τὴν τε ἀρετὴν ἐκθειάζων αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ Βάρδα τὸν οἰκεῖον ἀδελφὸν ἐξυμνῶν τοῦτον καὶ με γαλύνων. τιμᾶται γοῦν δομέστικος τῶν σχολῶν, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ἀπεβίω. ἐτελεύτησε δὲ πρὸ τούτου καὶ ὁ Μανουήλ, νόσῳ δὴ τινι κρατηθεῖς. Μονωθεῖς δὲ ὁ Βάρδας ἤγε καὶ ἔφερε πάντα, καὶ τὰς ἐκ βασιλέως ἡμειβε συνεχῶς τιμάς, ἀνήγει δὲ καὶ εἰς τὴν Καίσαρος δόξαν τε καὶ τιμὴν, τοῦ Μιχαὴλ μηδενὸς ἐτέρου φροντίζοντος τῶν πολιτικῶν ἀλλ' ἢ θεάτρων καὶ ἵππων ἀμίλλης. καὶ τὸ δὴ χεῖριστον, οὐκ ἠγάπα θεατῆς εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἡνιο χεῖν καὶ παίγνιον τοῖς πᾶσι προκεῖσθαι καὶ γέλως. καὶ ὁ μὲν ἐν τούτοις ἦν, ὁ Βάρδας δὲ διεῖπε τὰ πολιτικὰ καὶ τῆς βασιλείας κατεστοχάζετο ὡς αὐτὴν εὐκαίρως παραληψόμενος. ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς ἔξω σοφίας (ἦν γὰρ ἐκ πολλοῦ χρόνου παραρρνεῖσα καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ὅλως χωρήσασα τῇ τῶν κρατούντων ἀγροικία καὶ ἀμαθία) διατριβὰς ἐκάστη τῶν ἐπιστημῶν ἀφορίσας, τῶν μὲν ἄλλων ὅπη περ ἔτυχε, τῆς δ' ἐπὶ πασῶν ἐπόχου φιλοσοφίας κατ' αὐτὰ τὰ βασιλεία ἐν τῇ Μαγναύρᾳ· καὶ οὕτως ἐξ ἐκείνου 2.166 ἀνηβάσκειν αἱ ἐπιστῆμαι ἤρξαντο. τοῦτο τὸ ἔργον κάλλιστον καὶ περιβόητον ὄν οὐκ ἴσχυσεν ἀποπλῦναι τὰς ἐνοῦσας ἄλλας τῷ Βάρδα κηλίδας. τῆς μὲν οὖν φιλοσοφίας ἐξηγεῖτο Λέων ἐκεῖνος ὁ μέγας τε καὶ φιλόσοφος, ἀνεψιὸς ὢν Ἰαννῆ τοῦ πατριάρχου, ὃς καὶ τὸν θρόνον ἔλαχε τῆς Θεσσαλονίκης, ἄρτι δὲ τῶν εἰκονο μάχων καθαιρεθέντων συγκαθηρέθη καὶ αὐτός, καὶ σχολάζων εἰς ταύτην προεβιβάζετο τὴν σχολήν. ἐγένετο δὲ πρότερον γνώριμος Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ τοῦτον τὸν τρόπον. πάσας γὰρ κατορθώσας τὰς ἐπιστήμας ὡς οὐδὲ μίαν ἕτερος, ἐν εὐτελεῖ τινὶ καταλύματι διάγων τοὺς βουλομένους ἐμυσταγῶγει ὁποῖαν ἕκαστος βούλοιο. ὡς δ' ἤδη χρόνος παρετείνετο καὶ πολλοὶ κατὰ τὰς ἐπιστήμας προέκοπτον, συνέβη τινὰ νεανίαν τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης εἰς ἄκρον ἑλληλακότα ὑπογραφεὰ γενέσθαι τινὸς στρατηγοῦ. οὗ γενομένου κατὰ τινὰ πόλεμον εἶπετο καὶ αὐτός, καὶ τροπῆς γενομένης ζωγρεῖται καὶ τινὶ τῶν ἐπιφανῶν εἰς δουλείαν ἐκδίδεται. ὁ δὲ κατὰ τὸνδε τὸν καιρὸν τῶν Ἰσμηλιτῶν κατάρχων Μαμουὺ ἄλλοις τε μαθήμασιν Ἑλληνικοῖς σχολάζων καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας διαφερόντως ἐξεχόμενος ἦν. λόγου δὲ ποτε κινηθέντος παρὰ τοῦ τὸν νεανίαν ἔχοντος δεσπότης περὶ τῆς εἰς τὰ μαθήματα σπουδῆς τοῦ ἀμερμουμνῆ καὶ

τῆς περὶ τὴν γεωμετρίαν ἐπιμελείας, "ἀκοῦσαι τούτου" εἶπεν ὁ νεανίας "ἐπιθυμῶ καὶ τῶν αὐτοῦ διδασκάλων, καὶ ἦν ἔχουσι περὶ τὴν γεωμετρίαν κατανοῆσαι σπουδῆν." ἔμαθε τοῦτο ὁ Μαμούμ, καὶ μετὰ περιχαρείας εἰσκαλεῖται τὸν νέον πολλῆς, καὶ παραγενόμενον ἐπυνθάνετο εἰ γνῶσιν ἔχει τῆς 2.167 τοιαύτης δυνάμεως. συγκαταθεμένου δ' ἐκείνου ἠπίσται ὁ βάρβαρος, καὶ διετείνετο μηδένα ἕτερον εἶναι πλὴν τῶν ἐκείνου διδασκάλων τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης εἰδήμονα κατὰ τὴν τότε ἡμέραν. ἰμείρεσθαι δὲ φήσαντος τοῦ νεανίσκου τῶν αὐτοῦ διδασκάλων πείραν λαβεῖν, θάττον ἢ λόγος οὗτοι παρίστανται, καὶ διεχαράττοντο σχήματα τρίγωνα καὶ τετράγωνα, καὶ κανόνες εἰς μέσον προτίθεντο τοῦ στοιχειωτοῦ, τὸ μὲν, ὅτι τὸ σχῆμα τότε τήνδε φέρει τὴν κλήσιν καὶ τότε τήνδε, διδάσκοντες, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον καὶ τὸ διότι ἀπεδίδοσαν οὐδαμῶς. ὡς οὖν ἑώρα γαυρομένους αὐτοὺς ὁ νεανίας καὶ μέγα φρονούντας ἐπὶ τῇ τῶν σχημάτων καταγραφῇ, "ἐπὶ παντὸς λόγου, ὦ οὗτοι," ὁ νεανίας ἔφη "καὶ πράγματος τὸ διότι τὸ κύρος ἔχει ὑμεῖς δὲ τὴν ὑπαρξιν μόνην λέγοντες, τοὺς δὲ λόγους παρατρέχοντες οὐχ ἤκιστα μοι διαμαρτάνειν δοκεῖτε, τὸ κυριώτερον ἀγνοοῦντες."

Τῶν δὲ διαπορησάντων καὶ τὰς αἰτίας τούτων διευκρινεῖν καὶ διδάσκειν παρακαλοῦντων, ἐπεὶ διερμηνεύοντα καὶ σαφηνίζοντα ταύτας εὕρισκον, ὡς τότε μὲν διὰ τότε τότε δὲ διὰ τότε τὴν εἰρημένην κλήσιν τε καὶ γραφὴν ἔχει, καὶ ἅμα ὁ νοῦς αὐτῶν διηνοίγετο καὶ τῶν λεγομένων συνίσταν, θάμβει λοιπὸν συσχεθέντες, εἰ καὶ ἄλλους ἔχει τοιοῦτους τὸ Βυζάντιον ἐπηρώτων. εἰρηκότος δὲ τούτου πλείστους ἐν αὐτῷ εἶναι, καὶ ἑαυτὸν τὸν ἔσχατον τῶν μαθητῶν ἀλλ' οὐ τῶν διδασκόντων, περὶ τοῦ διδασκάλου πάλιν διεπυνθάνοντο, τίς τε εἶη καὶ εἰ περίεστιν. ὁ δὲ ὅστις τε εἶη ἀπεκρίνατο, καὶ ὡς ἔτι περίεστιν ἀκτῆμονα βίον ἄγων καὶ μηδέ τισιν ἄλλοις ἀλλ' ἢ μόναις 2.168 ταῖς ἐπιστήμαις προσηλωμένον ἔχων τὸν νοῦν. γράμματα γοῦν εὐθύς ὁ Μαμούμ πρὸς ἐκείνον διαχαράττει, τόνδε τὸν νοῦν ἔχοντα "ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον καὶ ἐκ τοῦ μαθητοῦ ἔγνωμεν τὸν διδάσκαλον. ἐπεὶ γοῦν τηλικούτος ὢν περὶ τὴν τῶν ὄντων ἐπιστήμην ἄγνωστος εἶ τοῖς συμπολίταις, τῆς γνώσεως καὶ σοφίας καρπὸν μὴ δρεπόμενος, μὴ ἀπαξιώσης ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς σῆς μεταδοῦναι σοφίας. ἐρχομένω γάρ σοι αὐχένα ὑποκλινεῖ γένος ἅπαν τὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ πλούτου καὶ δωρεῶν ἀξιωθήσῃ ὢν οὐδ' εἷς πώποτε τῶν ἀνθρώπων ἠξίωται." ταῦτα τὰ γράμματα δούς τῷ νεανίσκῳ καὶ δώροις φιλοφρονησάμενος ἐκπέμπει πρὸς τὸν διδάσκαλον. ὁ δὲ διασωθεὶς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καὶ ζῶντα τὸν φιλόσοφον εὐρηκῶς ἐπιδίδωσι ταῦτα τὰ γράμματα. ὁ δὲ οὐκ ἀκίνδυνον εἶναι λογισάμενος εἰ γραφὴν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν δέξοιτο εἰδήσεως ἄνευ βασιλικῆς, πρόσεισι τῷ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου (θεόκτιστος οὗτος ἦν, ὁ παρὰ τοῦ Βάρδα μετὰ ταῦτα ἀναιρεθεὶς) καὶ διηγεῖται ὅπως τε ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν ὁ αἰχμάλωτος μαθητῆς, καὶ ὅπως γράμμα αὐτῷ προσκεκόμικεν ἐκ τοῦ ἀμερμουμνῆ, καὶ ἅμα τὴν γραφὴν ἐκβαλὼν εἰς χεῖρας δίδωσιν. αὕτη ἡ αἰτία τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι πρὸς τὸν βασιλέα γνώσις γίνεται καὶ οἰκείωσις, καὶ ὁ λεχθεὶς μαθητῆς τὴν τοῦ Λέοντος σοφίαν ἔτι κρυπτομένην ἐδημοσίευσεν· προσκαλεῖται γὰρ ὡς τάχος αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ πλουτίζει καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν προτρέπεται, κατοικητήριον ἀφορῶν αὐτῷ τὸν θεῖον ναὸν τῶν τεσσαράκοντα καλλινίκων μαρτύρων. ὁ δὲ Μαμούμ ἀπογνοὺς τὴν τοῦ φιλοσόφου ἄφιξιν ἀπορίας 2.169 ἐκθέμενος γεωμετρικῶν καὶ ἀστρονομικῶν ζητημάτων καὶ τινῶν ἄλλων μαθημάτων ἐκπέμπει, τὰς λύσεις σαφηνισθῆναι οἱ ἔξαιτη σάμενος. ὡς δ' ἐκάστην ὁ Λέων ζήτησιν διελύσατο ἀρμοδίως, προσέθετο δὲ καταπλήξεως χάριν καὶ τινα τῶν μελλόντων σημεῖα προγνωστικά, καὶ τούτῳ ἐξέπεμψε, τότε δὲ ἐπὶ χεῖρας λαβόντα τὸν ἀμερμουμνῆν τρωθῆναι τῷ τούτου ἔρωτι, μέγα τε ἀνακραγεῖν τὸν ἄνδρα τῆς σοφίας ὑπεραγάμενον. εὐθύς οὖν πρεσβείαν πρὸς

τὸν Θεόφιλον καὶ γράμματα τοιαῦτα ἔχοντα τὴν διάνοιαν ἐκπέμπει "ἐβουλόμην μὲν αὐτὸς ἀφικέσθαι σοι, ἔργον γνησίου φίλου ἀποπληρῶν· ἐπεὶ δὲ ἡ ἀνακειμένη μοι ἀρχὴ ἐκ θεοῦ καὶ ὁ ὑπὸ τὴν χεῖρά μου τελῶν πλεῖστος κατεξουσίας λαὸς τοῦτο οὐ συγχωρεῖ, ὃν ἔχεις ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐπιστήμασι διαβόη τον ἄνδρα, βραχύν τινα χρόνον αἰτῶ ἔξαποστεῖλαί μοι, τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης μεταδώσοντά μοι ἐκκαιομένῳ καὶ ταύτης ἐρωτικῶς ἔχοντι. μὴ ἀναβολὴ δὲ διὰ τὸ σέβας καὶ τὴν τοῦ γένους ἄλλο τριότητα ἔσοιτο, ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι τοιοῦτοις ἀξιοῖ φίλοις ἐπιεικέσι τε καὶ χρηστοῖς, πέρασ τὸ τάχος λαβέτω ἢ αἴτησις. χάρις δὲ σοι ὑπὲρ τούτου καταβληθήσεται χρυσίου μὲν ἑκατὸν κεντηνάρια, εἰ ρήνη δὲ καὶ σπονδαὶ ἀτελεύτητοι καὶ ἀΐδιοι." δεξάμενος δὲ τὰ γράμματα ὁ Θεόφιλος, ἄτοπον κρίνας εἰ τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν, δι' ἣν τὸ Ῥωμαίων γένος θαυμάζεται, ἔκδοτον ποιήσει τοῖς ἔθνεσι, πρὸς τὰ αἰτηθέντα καὶ ἀξιοθέντα οὐκ ἐπένευσε. τὸν δὲ Λέοντα διὰ μείζονος ἦγε τιμῆς καὶ τῆς Θεσσαλονίκης προχειρίζεται πρότερον 2.170 δρον, τὸν πατριάρχην ἀναπέισας Ἰαννῆν χειροτονῆσαι τοῦτον, καὶ αὐτῷ, ὡς ἤδη εἶπομεν, κατὰ γένος ὠκειωμένον. Τοῦτον οἱ Θεσσαλονικεῖς μετὰ τὴν χειροτονίαν ὑπερβαλλόντως ἐτίμησαν διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ σοφίαν καὶ τὴν περὶ πάντα τὰ μαθήματα ἀκρίβειαν, ἔξαιρέτως δὲ ἐθαύμασαν ἀπὸ τῆσδε τῆς αἰτίας. ἄγονος ἦν ἡ γῆ καὶ ἄκαρπος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, καὶ λιμὸς ἦρχε τοὺς οἰκοῦντας Θεσσαλονίκην καὶ τὰ περίξ αὐτῆς, καὶ πάντες ἢ μετανάσται γενέσθαι τῆς πατρίδος ἢ λιμῷ καὶ ἐνδείᾳ τῶν ἀναγκαίων διαφθάρησθαι ἤλπιζον. ὁ δὲ Λέων τὴν ἀπορίαν τούτων παραμυθούμενος καιρόν τινα, ὃν ἡ τῶν ἄστρον ὑπετίθη τούτῳ ἐπιτολή τε καὶ φάσις, παραδηλώσας αὐτοῖς, καὶ κατὰ τοῦτον τῇ γῆ καταβαλεῖν ἐπιτρέψας τὰ σπέρματα, τοσαύτης γέγονεν εὐφορίας αἴτιος ὡς ἐπὶ πολλοὺς ἐπαρκέσαι χρόνους τοῖς ἐγχωρίοις τοὺς δρεφθέντας καρπούς. Τὰ μὲν οὖν γραμματικὰ ἔλεγεν ὁ Λέων καὶ ποιητικὰ μὴ θῆναι κατὰ τὴν βασιλίδα, ῥητορικὴν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλήψεις καὶ τὰς τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν ἐφόδους κατὰ τὴν νῆσον Ἄνδρον γενόμενος. ἐκεῖσε γὰρ σπουδαίῳ τινὶ ἐντυχῶν ἀνδρὶ Μιχαήλ τῷ Ψελλῷ, καὶ τὰς ἀρχὰς μόνον καὶ τινὰς λόγους καὶ ἀφορμὰς λαβὼν παρ' αὐτοῦ, ἐπεὶ μὴ ὅσον ἐβούλετο εὔρισκε, περιενόσκει τὰ μοναστήρια, καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς ἀποκειμένας βίβλους ἀνερευνῶν τε καὶ ποριζόμενος καὶ σπουδαίως ἐκμελετῶν πρὸς τὸ τῆς τοσαύτης γνώσεως ὕψος ἀνεβιβάσθη. εἰς κόρον δὲ τῶν μαθητῶν 2.171 μάτων μετεσχηκῶς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αὐθις ὑπέστρεψε, τὰ σπέρματα τῶν ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλομένων διανοίαις καταβαλλόμενος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· τῆς δὲ τῶν εἰκονομάχων αἰρέσεως καταβληθείσης καὶ τῶν ταύτης ἐχομένων καθηρεθέντων, καθαιρεθέντος δὲ καὶ Ἰαννῆ τοῦ πατριάρχου, συγκαθηρέθη καὶ οὗτος, ὃν ὁ Βάρδας, ὡς ἤδη φθάσαντες εἶπομεν, τῆς φιλοσόφου σχολῆς προστάτην ἀπέδειξε, καὶ τινὰ Σέργιον, φοιτητὴν αὐτοῦ γενόμενον (πατὴρ οὗτος τοῦ ἄνωθεν εἰρημένου νεανίσκου) τοῦ τῆς γεωμετρίας διαιτητηρίου, καὶ Θεοδῆγιον, συνήθη καὶ αὐτὸν τοῦ του ὑπάρχοντα, ἀριθμητικῆς καὶ ἀστρονομίας, δαψιλῆς αὐτοῖς τὰς χορηγίας ἐπιμετρῶν. πολλάκις δὲ καὶ ἐπιφοιτῶν ἐκ φιλομαθείας, καὶ τῶν διδασκομένων τὰς προθυμίας ἐπιρρωννύς, διὰ βραχέων εἰς αὐξήσιν τὴν γνῶσιν ἀνήγαγεν, ἀπεσβηκυῖαν τελῶς πρὸ τοῦ καὶ μηδ' ἴχνος ὅλως δεικνύσαν ἢ ζώπυρον.

Ὁ δ' αὐτὸς Βάρδας καὶ Καῖσαρ γενόμενος συνεχῶς ἐφοῖτα τοῖς τοῦ ἵπποδρόμου δικαστηρίοις, καὶ τοὺς νόμους ἀνηβᾶν αἴτιος γέγονε, τοῦ χρόνου καὶ τὴν περὶ αὐτοὺς ἀκρίβειαν συγκαλύψαντος. ἀλλὰ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τῶν καλῶν τοῦ Βάρδα πλεονεκτημάτων ὁ τῆς φιλοπρωτίας ἔρωσ, οἷά τις ἐγγενῆς μολυσμὸς καὶ σπῖλος ἄκρατος ὢν, ἠμαύρωσε καὶ ἠφάνισε, καὶ ἦν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀνήγειρε στάσιν, κυκίσας αὐτὴν καὶ ταραξάς. διὸ ἀντὶ τῆς κρείττονος

δόξης τὰ ἐναντία ἠνέγκατο. Μεθοδίου γὰρ τοῦ τρισολβίου τὸν βίον μετῆλλαχότος, ἐπὶ τέσσαρας χρόνους μό 2.172 νον τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἰακίσαντος θρόνον, Ἰγνάτιος ὁ Νικηφόρου μὲν τοῦ βασιλέως θυγατριδοῦς, υἱὸς δὲ Μιχαήλ τοῦ τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκότος, μετὰ τὸ τῆς βασιλείας ἀποπεσεῖν καὶ τὰ παιδογόνα ἀφαιρεθῆναι μόρια μοναχὸς γεγωνῶς καὶ τῆς μονῆς τοῦ Σατύρου καθηγεμών, πρὸς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνάγε ται. οὗτος τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῆς γυναικὸς ἀναιτίῳ ἀποβολῇ, τῇ δὲ τῆς οἰκείας νύμφης περιπλοκῇ τῆς ἐκκλησίας ἀπεῖργεν, ἐπεὶ μὴ τῶν θείων ἡμέλει κανόνων. ὃν ἐπεὶ πολλὰ λιτανεύων καὶ δυσω πῶν ὁ Βάρδας συγχωρήσεως ἀξιωθῆναι οὐκ ἠδυνήθη, ἄλλων ἀπο γνούς πρὸς ἄμυναν διανίσταται, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει, καὶ μετὰ πολλὰς κακώσεις καὶ ἀνυπόιστους τελευταῖον τῷ τοῦ Κοπρω νόμου τάφῳ ἀποκλείει, ἐπιστήσας αὐτῷ φύλακας δεινούς τε καὶ ὤμοτάτους. ἀπεβίω δ' ἂν ὁ ἱερώτατος οὗτος ἀνὴρ ἀπὸ τῆς πο λυωδύνου ταύτης κακώσεως, εἰ μὴ τις θεοσεβῆς ἄνθρωπος κατὰ τινὰς χρείας τῶν φρουρῶν ἀποδημούντων ἐξῆγγε τε τοῦ τάφου καὶ ἐπιμελείας ἡξίου τῆς προσηκούσης. ὃν μετὰ πολλὴν ὄσσην τὴν κά κωσιν ὑπερόριον ἐν Μιτυλήνῃ ποιεῖ. ἔπαθον δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἐπισκόπων τὰ παραπλήσιά τε καὶ χεῖρω, ὅτι μὴ ἠρέσκοντο τοῖς γινομένοις, μηδ' ἄλλον δέξασθαι διαβώμενοι, κἂν εἴ τι γένηται. ὅμως δ' ὑπενδόντες οἱ μὲν ἀπειλαῖς οἱ δὲ ὑποσχέσεσιν εἴκουσι τῷ τοῦ Βάρδα θελήματι, τῆς ἀρετῆς καὶ δόξης ἔρωτα χρημάτων καὶ λειποταξίαν ἀνταλλαζάμενοι. ὁ δὲ Βάρδας Φώτιον, ἄνδρα ἐπὶ σοφίᾳ γνώριμον, πρωτασηκρήτην τηνικαῦτα ὑπάρχοντα, προχειρίζεται πατριάρχην. ἐπεὶ δὲ παρῆσαν καὶ τοποτηρηταὶ τοῦ 2.173 πάπα Ῥώμης κατὰ τῶν εἰκονομάχων σταλέντες, πείθουσι καὶ αὐ τοὺς τῆς ἑαυτῶν γενέσθαι θελήσεως. διὸ καὶ ἐν τῷ τῶν θείων ἀποστόλων τεμένει συνέδριον ἠθροικότες δεδημοσιευμένη καθαιρέ σει καθυποβάλλουσι τὸν Ἰγνάτιον τῆς ἐξορίας μεταπεμψάμενοι. ταῦτα μὲν τὰ τῆς φιλοπρωτίας τοῦ Βάρδα νεανιεύματα. Τὰ δὲ ἐντὸς Εὐξείνου καὶ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ παραλίαν ὁ τῶν Ῥῶς ἐπόρθει καὶ κατέτρεχε στόλος (ἔθνος δὲ οἱ Ῥῶς Σκυθικόν, περὶ τὸν ἀρκτῶον Ταῦρον κατωκημένον, ἀνήμερόν τε καὶ ἄγριον), καὶ αὐτῇ δὲ τῇ βασιλίδι δεινὸν ἐπέσειε κίνδυνον· οἱ μετ' οὐ πολὺ τῆς θείας πειραθέντες ὄργῃς οἴκαδε ὑπενόστησαν, πρεσβεία τε αὐ τῶν τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει, τοῦ θείου μεταλαχεῖν βαπτί σματος λιτανεύουσα, ὃ καὶ γέγονε. καὶ τῆς Κρήτης δὲ στόλος ἄλλος νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας ἐδήου, νῦν δὲ ἄχρι Προικοννήσου τὴν παράλιον ἄπασαν. ἐγένοντο δὲ καὶ κλόνοι γῆς φρικωδέστα τοι. εἷς δὲ ὁ μέγιστος, καθ' ἣν ἡμέραν ἢ τοῦ κυρίου ἀνάληψις ἐορτάζεται τὴν γῆν κατασεύσας, τό τε κατὰ τὸ Ἐξωκιόνιον πρὸς γῆν ἠδάφισε τεῖχος, καὶ ναοὺς εὐπρεπεῖς καὶ οἴκους λαμπροὺς καὶ τὴν κατὰ τὴν χρυσῆν πύλην τῆς πόλεως ἰδρυμένην νίκην καὶ τὰς ἐν τῷ Δευτέρῳ κατὰ τὴν ἀγίαν Ἄνναν παγίας ἰσταμένας κατέσει σεν, ἧς τὴν πτώσιν ὁ φιλόσοφος Λέων προσημαίνειν ἀνεῖπε φανε ρῶς τὴν τοῦ μετὰ βασιλέα δυνάστου καταστροφὴν. ἐγένοντο δὲ καὶ ποταμῶν ἀφάνεια καὶ πηγῶν, καὶ ἄλλ' ἄττα παθήματα κατὰ πᾶσαν χώραν. ἂ πάντα κατενωτισάμενος ὁ βασιλεὺς ὅλος εἶχετο 2.174 τῶν ἵππικῶν ἀγώνων κατὰ τὸν ἐν Στενωῶ ἀνεγνηγερμένον ναὸν τοῦ ἀγίου μάρτυρος Μάμαντος. ἄξιον δὲ καὶ τόδε μὴ παραλιπεῖν τὸ λόγιον παραστατικὸν τυγχάνον τῆς τε τουτουῖ τοῦ βασιλέως ἀβελ τηρίας καὶ τῆς τῶν προηγησαμένων ἐπιμελείας. Τὰς τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων χώρας ἐπίδρο μὰς οἱ πάλοι βασιλεῖς διαδήλους ποιεῖν ἐθέλοντες, ἵνα μὴ αἰφνί διοι εἰσπίπτωσιν ἐκπορθοῦντες τὰς χώρας καὶ ἐν ταῖς κώμαις καὶ τοῖς ἀγροῖς τοὺς ἐνοικοῦντας καταλαμβάνοντες, φρουρίον τι τῇ Ταρσῶ ἀγχίθυρον ἐπὶ τινος ὑψηλοτάτου λόφου καὶ ἐρυμνοῦ ἔδο μήσαντο· Λοῦλλον τῷ φρουρίῳ τὸ ὄνομα. οἱ ἐν τούτῳ τοίνυν φρουροὶ τῆς ἐκδρομῆς λαμβάνοντες αἰσθησιν πυρσὸν ἀνήπτον, ὃν βλέποντες οἱ ἐν τῷ Ἀργαίῳ

κατοικοῦντες βουνῶ ἄλλον ἀνήπτον, καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ τὸν Ἴσαμον βουνόν. τοῦτόν τε πάλιν ὄρωντες οἱ κατὰ τὸν Αἰγιαλὸν ἔκαιον ἕτερον, καὶ αὖθις οἱ κατὰ τὸν λεγόμενον Μάμαντα. εἶτα τοῦτον ὁ Κίρκος διαδεχόμενος, καὶ τοῦτον πάλιν ὁ Μόκιλλος, ἐκεῖνον δ' αὖθις ὁ τοῦ ἀγίου Αὐξεντίου βου νὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ ἐπὶ τοῦτο ἀφωρισμένοις διαίτα ρίοις δῆλην ἐτίθει τὴν προνομίην. καὶ οὕτως κατὰ διαδοχὴν πυρ σεύοντες γνώσιν ἐν ἀκαρεῖ παρεῖχον τῷ βασιλεῖ, καὶ οἱ τῶν χωρῶν κάτοικοι πυνθανόμενοι τειχήρεις ἐγίνοντο καὶ τὰς ἐκδρομάς διεδίδρασκον. τοιαύτης δὲ συνηθείας κρατούσης, συνέβη ποτὲ τοῦ Μιχαήλ κατὰ τὸν τοῦ μάρτυρος Μάμαντος ναὸν μέλλοντος ἡνιο χῆσαι τὸν ἐκ τοῦ φάρου ἀναφθῆναι πυρσόν· ὃν οὕτως θεασάμενος 2.175 εἰς τοσοῦτον ἐνέπεσε φόβον, δέει τοῦ μὴ παροφθῆναι τὴν αὐτοῦ ἡνιοχειάν ὑπὸ τῶν θεατῶν διὰ τὴν ἀπαίσιον ἀγγελίαν, εἰς ὅσον ἄλλος τις ἦλθε κινδυνεύων ὑπὲρ ψυχῆς· οὕτως ἐκεῖνος θεατριζόμενος οὐκ ἠσχύνετο. ἵνα δὲ μή τι τῶν προσπιπτόντων ἀνιάρῳ δηλούμενον μαλακωτέρους ποιῆση τοὺς θεατάς, προσέταξε μηκέτι ἐνεργεῖν τοὺς τῆ βασιλίδι γειτονοῦντας πυρσούς. Ἄλλοτε πάλιν (δεῖ γὰρ ἐκφαντικωτέραν θέσθαι τὴν τοῦ ἀνδρὸς παράνοιαν) ἐφ' ἄρματος αὐτοῦ ἱσταμένου καὶ τῆς ὕσπληγος μελλούσης αἴρεσθαι (ἐνεδέδυτο δὲ τὸ βένετον, καὶ πράσινος ἦν ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου Κωνσταντίνος, λευκὸς δὲ ὁ Χειλᾶς καὶ ρούσιος ὁ Κρασᾶς) ἀγγελία πεφοίτηκεν ὡς Ἄμερ ὁ τῆς Μελιτηνῆς ἀμηνᾶς δεινῶς λεηλατεῖ τὴν Ἀσίαν καὶ ἤδη πρὸς τοῖς Μαλαγίνοις ἐστὶ καὶ προσδοκῶνται ὅσον οὕπω δεινά. ἦν πυθόμενος ὁ πρωτονοτάριος ἀπελθὼν μετὰ κατηφεῖας ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ, καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας ἔχων τὰ τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν γράμματα ἐπεδίδου. ὁ δὲ βλοσυρὸν εἰς αὐτὸν ἐνιδὼν καὶ τιτανῶδες, "καὶ πῶς ἐτόλμη σὰς, ὦ κακὴ κεφαλὴ," ἔφη "κατὰ τὸν ἀναγκαῖον ἀγῶνα τουτονὶ περὶ τοιούτων μοι διαλέγεσθαι, οὐδὲν ἄλλο σπουδάζοντι ἢ μὴ τὸν μέσον εὐωνύμων ἰδεῖν παρατετραμμένον, ὑπὲρ οὗ μοι πᾶς ὁ ἀγὼν." τοιοῦτος ἦν ἔκφορος καὶ τὸν λογισμὸν παρακεκινημένος. Καὶ οὐχὶ τούτῳ μὲν τῷ πόθῳ ἢ πάθει ἠλίσκετο, τῶν δὲ ἄλλων τῶν ἀπρεπεστέρων ἀπέιχετο, ἀλλὰ τὸ μέτριον τάχα ἀμέτρως ἦθος μεταδιώκων ἐξέπιπτε τοῦ προσήκοντος καὶ τῆς βασιλίδος 2.176 κῆς ἀξίας ἀξίου. καὶ ποτε γυναίῳ συναντήσας ἐκ βαλανείου ἐπανιόντι καὶ κάλπην ἐπὶ χεῖρας ἔχοντι (ἔτυχε δὲ τὸν ταύτης παῖδα ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ υἰοθετησάμενος) τοῦ ἵππου ἀποβάς τοὺς μὲν συγκλητικούς, ὅσοι τούτῳ παρέιποντο, κατὰ τὰ ἐκεῖσε ἀνάκτορα ἐξαπέστειλεν, ἃ δὲ προσηταιρίσατο καὶ παρέτρεφεν ἀκόλαστα καὶ πορνικὰ ἀνδράρια παραλαβὼν ἀπήει μετὰ τῆς γυναικός, καὶ τὴν κάλπην τῶν ἐκεῖνης χειρῶν ἀφείλετο, καὶ "ἄγε δῆτα ὦ γύναι," εἶπε "θαρροῦσα δέξαι με ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ψωμοῦ πιτυρώδους ἔφεσιν ἔχοντα καὶ ἀσβεστοτύρου." ὡς δ' ἀπεπάγη πρὸς τὸν λόγον ἢ γυνὴ μηδενὸς εὐποροῦσα τῶν πρὸς ὑποδοχὴν, ὁ Μιχαήλ θᾶπτον ἢ λόγος σινδόνα λαβὼν, ἦν ἠνεγκε τὸ γύναιον ἐκ τοῦ βαλανείου ἐτιδιάβροχον οὔσαν, ἀντὶ τῆς ὑπηρετοῦσης τῆς τραπέζης ὀθόνης ἡπλου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὴν κλεῖδα τὴν τῆς γυναικὸς ἀφελὼν αὐτὸς ἦν βασιλεὺς ἐστιάτωρ μάγειρος τραπεζοποιὸς δαιτυμῶν. ζυνδειπνήσας δὲ τῆς γυναικὸς πεζὸς καὶ βάδην πρὸς τὰ ἀνάκτορα ἀπήει, πολλῆς εὐηθείας καταγινώσκων καὶ τύφου τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων κοσμιότητος ἀντιποιουμένων. ταῦτ' οὖν ἅπαντα μισητὸν ἐποίησεν τὸν ἄνδρα, καὶ κατὰ αὐτοῦ τὴν πάντων δικαίως ὑπεκίβητο ὄργην. Καὶ τὸ δὴ χεῖριστον ἢ τῶν παρεπομένων αὐτῷ κιναιδῶν φατρία καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχροουργίαν ἐπιτηδείων, οὓς ἐκεῖνος διὰ τιμῆς καὶ αἰδοῦς ἄγων, τὰ θεῖα διαπαίζων τε καὶ ἐξορχούμενος, ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφεῖς ἐνεδίδυσκε καὶ ἐπωμίδας, καὶ ἀσχη 2.177 μόνως ἠνάγκαζε καὶ ἀνάγκως τελεῖν τὰ θεῖα τε καὶ πανάγια, τὸν ἕξαρχον τούτων (Γρύλλος αὐτῷ ὄνομα) πατριάρχην ἀποκαλῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς δώδεκα μητροπολίτας. ἐτίθει δὲ καὶ ἑαυτὸν ἓνα τῶν θυηπόλων, καὶ τῆς Κολωνείας ὠνομάζετο πρόεδρος. ἐπεὶ δὲ

ἄδειν αὐτοὺς ἐχρῆν καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, διὰ κιθάρας τὰς ᾠδὰς ἐξεπλήρουν, νῦν μὲν ἡρέμα πως καὶ λιγυρῶς ἐπηχοῦντες, νῦν δὲ διαπρυσίως, ὥσπερ ἐν ταῖς ἱεραῖς λειτουργίαις οἱ ἱερεῖς τὰς ἐκφωνήσεις ποιοῦσι τῶν ἱερῶν. εἶχον δὲ καὶ σκευὴ διάχρυσα καὶ διάλιθα, ταῦτα δὲ πληροῦντες ὄξους τε καὶ σινήπεος τοῖς μεταλαμβάνουσι μετεδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. τοῦτον τὸν μιαρὸν θίασον συνέβη ποτὲ τῷ μακαρίτῃ συναντῆσαι κατὰ τὴν ὁδὸν πατριάρχῃ, μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου καὶ τῆς λιτῆς διερχομένῳ. ὃν ἰδὼν ὁ Γρύλλος ἰταμῶς ἄγαν, καὶ ἀνερυθριάσεως μηδὲν ὑποστειλάμενος, φελόνῃν ἀναστεύσας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονωτέροις ἐχρήτο τοῖς κρούμασι, καὶ τοὺς εὐαγεῖς ἐκείνους λοιδορίαις καὶ ἀναιδέσιν ἔβαλλε ῥήμασιν.

Ὁ τοιοῦτος αἰσχιστος βασιλεὺς καὶ Θεοδώραν τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἔτι τοῖς ἀνακτόροις οὕσαν μετεκαλέσατό ποτε, εὐλογηθῆ σομένην τάχα παρὰ τοῦ πατριάρχου, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον. ὡς οὖν ἐξήκει μετ' εὐλαβείας ἢ σεμνοτάτῃ γυνὴ καὶ ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς τὸ ἔδαφος ἐξαιτουμένη εὐχὴν, μηδὲν ὅλως ὑποτοπήσασα, τοῦ μιαροῦ Γρύλλου τὴν γενειάδα τέως κρύ 2.178 πτοντος, ἀναστὰς ὁ Γρύλλος ἀπέπερδε καὶ ῥήματά τινα ἀπέειπε τοῦ οἰκείου στόματος ἄξια. ἢ δὲ ἐπὶ τῷ γεγονότι δεινοπαθήσασα ἀραῖς ἔβαλλε τὸν υἱόν, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας ἐκπεσεῖν ἀπε φοίβασε προφητικῶς τοῦτον οὐκ εἰς μακράν. ἀλλ' οὐκ ἦν τὸν ἄπαξ παρατραπέντα τῆς εὐθείας ὁδοῦ βελτιωθῆναι. ὅθεν καὶ ταχυτάτῃ κατειλήφει τοῦτον καταστροφή, καὶ πρὸ αὐτοῦ μὲν τὸν Βάρδα, καὶ πρὸ ἐκείνου τὸν κανικλείου Θεόκτιστον, τοὺς χαρίζο μένους αὐτῷ καὶ μὴ τῶν πονηρῶν ἀνακόπτειν ἐθελήσαντας δι δαγμάτων ὡς ἐπιτρόπους. καὶ ὅπως μὲν ὁ Θεόκτιστος ὤλετο, προλαβὼν ὁ λόγος ἐδήλωσε, σημεῖα δὲ τὸν ὄλεθρον δηλοῦντα τοῦ Βάρδα προηγῆσατο τάδε, ἐπιτολαὶ κομητῶν, ὅψεις ὄνει ράτων ἀλλόκοτοι. ἔδοξε γὰρ καθ' ὕπνου οὗτος πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἀπελθεῖν ὡς τάχα πανηγύρεως οὔσης. ὡς οὖν ἀφίκοντο καὶ προσωτέρω ἐγίνοντο τοῦ θείου ναοῦ, ὁρᾶν ἐδόκει λευκοφόρους τινὰς προηγούμενους, οἵτινες ὀδηγοῦντες αὐτὸν ἄγουσι πρὸς τὰς κιγκλίδας τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ βλέπει μὲν ἄλλο οὐδέν, περὶ δὲ τὸν θρόνον τοῦ πατριάρχου καθήμενόν τινα γηραιόν (Πέτρον εἶκασε τοῦτον εἶναι τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων), οὗ πρὸς τοῖς ποσὶν ὁ μακαρίτης ἐκυλινδεῖτο Ἰγνάτιος, ἐκδίκησιν ἐξαιτῶν ὧν ἐπεπόνθει δεινῶν. τὸν δὲ ἐνὶ τῶν παρεστώ των μάχαιραν δοῦναι καὶ εἰπεῖν "ταύτη τὸν θεόργιστον" οὕτω τὸν Καίσαρα κατονομάσαντα "τῇ τῶν εὐωνύμων χώρα ἐγκατα στήσας μεληδὸν διάτεμνε. τὸν δὲ ἀσεβότεκνον" διὰ τοῦ τοιοῦ του προσρήματος τὸν βασιλέα δηλοποιήσαντα "κατάλεγε μὲν τοῖς 2.179 δεξιοῖς, τὴν δ' ὁμοίαν δίκην ἀπεκδέχεσθαι πρόσειπε." καὶ ὁ μὲν ὄνειρος οὗτος· εἰ δὲ καὶ ἀπέβη τὰ θεαθέντα, δηλώσει τὰ μετὰ ταῦτα. Ἄρτι κατὰ τῶν Κρητῶν ὁ Βάρδας πανδημεῖ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ καθωπλίζετο, καὶ πρὸς τὸν τῆς θεοτόκου ναὸν τῶν ὀδηγῶν φοιτήσας εἰσῆει μετὰ λαμπάδων τὸν συντακτῆριον ἐκπληρῶν. ὡς οὖν τοῖς ἀδύτοις προσήγγισεν, ἄφνω τῶν αὐτοῦ ὤμων ἢ χλαμὺς ὀλισθήσασα αἰσθέσθαι τοῦτον δεινότερων δεινῶν παρεσκεύασε. καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλλειν ἀπαίρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἴτ' ἀφ' ἑαυτοῦ εἶτε καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλαυνόμενος, συναγαγὼν εἰς ταυτὸ τοὺς φίλους καὶ συμποσιάσας μεμνήσθαι τε τῆς αὐτοῦ παρῆναι φιλίας καὶ λεγάτα, ὡς τοῦ βίου ἤδη ἔξω γινόμενος, παρέσχετο. ὡς οὖν κατὰ τῆς Κρήτης ἐξήεσαν καὶ τῷ θέματι τῶν Θρακησίων ἐπέβησαν, καὶ κατὰ τινα Χῶρον τόπον οὕτω λεγόμενον οἱ τούτῳ ὑπηρετοῦντες προκαταλαβόντες τὰς σκηναὶς κατεπήγνουον ἀμίλλη χρώμενοι καὶ σπουδῇ, ἐνταῦθα που, εἶτε δὴ κατὰ πρόνοιαν εἶτε καὶ ἄλλως κατ' ἄγνοιαν, τὴν μὲν τοῦ βασιλέως ἐπὶ πεδινῷ χωρίῳ αὐλαίαν ἐπήξαντο, εἰς τινα δὲ λόφον ὑπερανεστηκότα τὴν τοῦ Καίσαρος ἀνεπέτασαν. ὅπερ ὡς

ἔρμαιον λαβόντες οἱ τῷ Μιχαήλ προσκείμενοι καὶ προσπολεμοῦν τες τῷ Καίσαρι κατητιῶντο τὸ γεγονός καὶ τὰς κατ' ἐκείνου ἐξέ καιον συμβουλὰς. ὑπέθραττε δ' ὅμως αὐτοὺς καὶ νωθροτέρους ἐποίει πρὸς τὴν ἐγχείρησιν ἢ τοῦ Καίσαρος κραταιότερα ἰσχύς· τὴν 2.180 τε γὰρ τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν ἀρχὴν ὁ τούτου εἶχεν υἱὸς Ἄν τίγονος, καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ αὐτῷ ἐπειθάρχουν, καὶ Συμβάτιος ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, γαμβρὸς ἐπὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ τυγχάνων, ἀναντιρρήτως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἐπιστεύετο. ἀλλ' ἔλαθεν ὁ Συμβάτιος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κλαπεῖς καὶ τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ ἐργασάμενος αὐτός, καὶ οὐκ ἄλλος, σύνθημα τοῦ φόου εὐτρεπισθεῖς. ἄρτι γὰρ ἐξήει τὰς ἀναφορὰς ἀναγνούς, καὶ τὸ σημεῖον ἐδίδου τοῦ φόου, σταυρὸν εἰς τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον ἐγχαράξας. ἀνεβάλλοντο δ' ὅμως οἱ συνωμόται, τὴν ἑταιρείαν παρισταμένην ὀρῶντες τοῦ Καίσαρος. ὅπερ ὁ Μιχαήλ εὐλαβηθεῖς, μὴ πως κατάφωρος γενόμενος καθ' ἑαυτοῦ τὴν μάχαιραν ἐπισπάσῃται, διὰ πιστοῦ τινὸς ἑθαρσοποιεῖ τοὺς ἄνδρας ταῖς ὑποσχέσεσι. καὶ παρήλθεν ἂν τὸν κίνδυνον καὶ παρεκρούσατο ὁ Καῖσαρ τῷ δέει καταπλησσομένων καὶ κατεπτηχότων τῶν συνωμοτῶν, εἰ μὴ Βασίλειος ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύς, παρακοιμώμενος ὢν, διανέστη πρὸς τὴν ἐγχείρησιν· οὗτος γὰρ ἀπορρῖψαί τε πείθει τὸ δέος τοὺς συνωμότας καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἐπιρωννύει. ξιφήρεις οὖν τοὺς ἄνδρας ἰδὼν ὁ Βάρδας ἐπιόντας ἀθρόως ἔγνωκέ τε τὸν θάνατον καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἔρριψε τοῦ βασιλέως ἑαυτόν. ἀλλ' ἀποσπῶσι τοῦτον ἐκείθεν καὶ μεληδὸν κατατέμνουσιν, εἶτα κοντῷ τὰ παιδογόνα αὐτοῦ ἐπαιωρήσαντες μόρια παραδειγματίζουσιν. ἦρθη δὲ θόρυβος πολὺς καὶ τῷ βασιλεῖ κίνδυνον ἐπισείων, ὃν ὁ τῆς βίγλας δρουγγάριος Κωνσταντῖνος μετὰ πολλῶν εἰς μέσον 2.181 ἀθρόως ἐπιφανεῖς διέλυσεν, εὐφημίαις τε βάλλων τὸν βασιλέα καὶ δικαίως ἀποθανεῖν τὸν Βάρδαν διαβεβαιούμενος. καὶ ὁ μὲν Βάρδας οὕτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ οὕτω ἢ κατὰ Κρητῶν ἐκ στρατείας ἐλέλυτο, τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ Βυζάντιον ὑποστρέψαντος. Τοῦτο τὸ ἔργον εἰς βασιλείον ὕψος ἀνήγαγε τὸν Βασίλειον. φυσικῆς γὰρ ἀπορῶν γονῆς ὁ Μιχαήλ, καὶ τὰ κοινὰ διεξάγειν οὐχ οἷός τε ὢν, εἰσποιεῖται τε αὐτὸν εἰς υἱὸν τῆ τῶν μαγίστρων ἀξία τιμήσας, καὶ διάδημα μετὰ μικρὸν αὐτῷ περιτίθησι κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν γενόμενος. ἐγκρατῆς δ' οὗτος τῆς ἀρχῆς γε γονῶς ἀπεπειράτο τὸν βασιλέα ὡς πορρωτάτω ἀπάγειν τῶν μισητῶν ἔργων καὶ ἐπιρρήτων. ἔλαθε δὲ διὰ τοῦτο ἑαυτῷ καθοπλίσων τὸν φθόνον. μὴ φέρων γὰρ τοὺς ἐλέγχους ὁ Μιχαήλ, καὶ τὸν Βασίλειον ἐκποδῶν ποιῆσαι διανοούμενος ὡς τῶν αὐτοῦ θελημάτων ἐμποδιστὴν, Βασιλικῖνον τινὰ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος ἐρέτην ὑπάρχοντα εἰς μέσον ἀγαγὼν τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιτίθησι καὶ πρὸς τὴν σύγκλητον ἐξάγει τῆς χειρὸς ἔχων αὐτόν, καὶ ἐξαγαγὼν τοιούτων τινῶν ῥημάτων ἀπήρξατο "πάλαί μὲν ἔδει τουτονὶ τὸν ἄνδρα, ὦ φίλοι, εἰς τὸν περιβλεπτόν κόσμον τῆς βασιλείας ἀναγαγεῖν ἢ τὸν Βασίλειον· πρόσεστι γὰρ αὐτῷ πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος, τὸ δεύτερον δὲ συμφυῆς πέλει στέφος· ἅπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν." 2.182 αὕτη ἢ πρᾶξις καὶ ὁ λόγος οὗτος ἀρχὴ γέγονε τῆς αὐτοῦ καταλύσεως. ἐπισυνέβη δέ τι καὶ ἄλλο. ἀκρατοποτῶν γὰρ ὁ Μιχαήλ καὶ μεθυσκόμενος κατὰ τὸν τῆς μέθης καιρὸν πολλὰ καὶ ἄτοπα προσέταττε πράττεσθαι, τοῦ μὲν ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὦτα, ἄλλου τὴν ῥίνα, καὶ τὴν κεφαλὴν ἑτέρου· ἐκώλυε δὲ ταῦτα γίνεσθαι ὁ Βασίλειος, οὐ τοσοῦτον περὶ τῶν ἄλλων ὅσον περὶ ἑαυτοῦ δεδοικώς. ὡς οὖν ἔγνω ὁ Μιχαήλ ἐμπόδιον αὐτὸν ἔχων, μεγάλην κατ' αὐτοῦ συρράπτει ἐπιβουλήν. ἢ δὲ ἦν· ὑποτίθησιν τινὶ λόγῃν ἐπαφεῖναι λόγῳ μὲν κατὰ τοῦ θηρίου, ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασιλείου. καὶ τοῦτο δῆλον γέγονε τοῦ κελευσθέντος ἐν τῷ μέλλειν ἀποθνήσκειν ἐξαγορεύσαντος. ἀφῆκε μὲν οὖν οὗτος τὴν λόγῃν, διήμαρτε δέ, καὶ σέσωστο ὁ Βασίλειος. καὶ σωθεῖς δρᾶσαι τι μᾶλλον ἐσπούδασεν ἢ παθεῖν· καὶ σφάττεται ὁ

Μιχαήλ κατὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἁγίου Μάμαντος, ἐν ἔτει τῷ #22 τοῦ ὄρου γ' τῆς νυκτός, ἄρξας μετὰ τῆς μητρὸς μὲν ἔτη ιδ', ἰα' δὲ μοναρχήσας. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐκμελῶς καὶ ἀναγώγως βιώσας οὐ παντάπασιν ἡμοίρησε τῶν ἐπαινετῶν δισκοποτήριον γὰρ προσήνεγκε τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ πολυκάνδηλα τὰ πρῶην λίαν ὑπερελάσαντα.

Ἄναιρεθέντος δ', ὡς εἴπομεν, τοῦ Μιχαήλ τὸ τῆς βασιλείας ἀνεδήσατο κράτος ὁ Βασίλειος. ὅστις δὲ οὗτος ἦν καὶ ὅθεν ὦρ μητο, κακῆς ποίας αἰτίας εἰς τὴν βασιλείον ἀνήει περιωπὴν ἐκ ταπεινῆς καὶ ἀλαμποῦς ὀρμώμενος τύχης, ἄνωθεν διαλαβὼν ὁ λόγος 2.183 διατρανώσει. ἤνεγκε τοίνυν ἢ τῶν Μακεδόνων χώρα αὐτόν, εἴλκε δὲ τὸ γένος ἐξ Ἀρμενίων, ἐκ πάντων λαμπρᾶς καταγόμενος τῆς τῶν Ἀρσακιδῶν σειρᾶς, ἐξ ἧς μόνος νόμος ἦν βασιλεύεσθαι Πάρθοις καὶ Μήδοις καὶ Ἀρμενίοις διὰ τὸ κλέος τοῦ πρώτου Ἀρσάκου τοῦ ἀνακτησαμένου τοῖς Πάρθοις τὴν βασιλείαν ὑπὸ Περσῶν ἐσφερε ρισμένην. καὶ συνέβη μέχρι πολλοῦ τοὺς τοῦ Ἀρσάκου ἀπογόνους βασιλεύειν τῶν εἰρημένων ἐθνῶν. ἔσχατος δὲ τῆς βασιλείας ἐκπεσὼν Ἀρτάβανος τῆς προγονικῆς, καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Κλιένης, φυγάδες εἰς τὸ Βυζάντιον παραγίνονται. Λέων ὁ μέγας τότε τὴν τῶν Ῥωμαίων ἴθυνη βασιλείαν. οὗτος οὖν τοὺς ἄνδρας ὑποδεξάμενος καὶ ἀξιοπρεπῶς τιμήσας οἴκησιν τὴν προσήκουσαν ἐν τῇ βασιλίᾳ ἀπένειμεν. ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς γράμμασιν αὐτοὺς μετεκαλεῖτο, εἰς τὴν πατρίαν ὑπισχνόμενος ἡγεμονίαν ἐγκαταστήσαι. δεξαμένων δ' ἐκείνων τὰ γράμματα καὶ περὶ τοῦ πρακτέου διασκοπούμενων, μηνύεται διὰ τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτοῖς πάντα τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι οἱ πλανῆται οὗτοι καὶ ἐπήλυδες τῶν ἐπισημοτέρων εἰσὶ. καὶ εἷς τινα πολίχνην τῆς Μακεδονίας Νίκη ὀνομαζομένη μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων αὐτοὺς κατοικίζει. εἶτα πάλιν τῆς Περσῶν βασιλείας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἀνατραπίσας, τὰ παραπλήσια καὶ ὁ τῆνικαῦτα ἀμερμουμνῆς διεπράξατο, καὶ γράμμασι μετεκαλεῖτο τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ τῶν Ἀρσακιδῶν ἀπογόνους. φωραθέντος δὲ καὶ τούτου τοῦ δράματος Ἡρακλείῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι οὐκ εὐνοίᾳ τῇ πρὸς αὐτοὺς ἢ μετὰ κλησὶς γίνεται, ἀλλ' ὥστε δι' αὐτῶν τὸ τῶν Ἀρμενίων καὶ Πάρθων γένος ὑπήκοον γενέσθαι, εἰς Φιλίππους αὐτοὺς (μία δὲ αὕτη τῶν Μακεδονικῶν πόλεων) μετοικίζει, εἶτα πάλιν ἐκεῖθεν εἰς Ἀδριανούπολιν. εὐθέτου δὲ τοῦ τόπου φανέντος τοῖς ξένοις, εἰς πλῆθος κατέστησαν, ἀσύγχυτον τὸ γένος φυλάσσοντες. χρόνοις δὲ ὕστερον, ἡνίκα Κωνσταντῖνος σὺν Εἰρήνῃ τῇ μητρὶ ἐβασίλευσεν, ἀνὴρ τις Μαίκτης τοῦνομα, εἰς τὸ τῶν Ἀρσακιδῶν ἀναφέρων γένος, κατὰ τινα χρεῖαν εἰσῆει εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ὃς ἀνδρὶ περιτυχάνει τυχαίως ὁμογενεῖ Λέοντι τοῦνομα, καὶ εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ καταστὰς ὄλος τῆς τούτου φιλίας ἐγένετο. ὡς δὲ κατενόησε καὶ αὐτὸν τοῦ τῶν Ἀρσακιδῶν αἵματος εἶναι, ἐν Ἀδριανούπολει οἰκοῦντα, προκρίνει τῆς ἰδίας τὴν ἀλλοτρίαν διὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετήν, καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἀσπασάμενος κῆδος μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἡγάγετο· ἐξ ἧν ὁ τοῦ ἱστορουμένου προῆλθε πατήρ, ῥώμη τε διαφέρων καὶ τῇ λοιπῇ τοῦ σώματος θέσει· ὃν γυνὴ τις εὐγενῆς, τῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὡς φασί, καταγομένη σειρᾶς, γαμβρὸν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἄγεται θυγατρὶ λίαν εὐπρεπεστάτη, ἐξ ἧς ἐτέχθη Βασίλειος, πολλὰ πρὸ τῆς γεννήσεως φέρων τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα. ἐκ τῶν τοιούτων γεννητόρων προαχθεὶς ὁ Βασίλειος ἐλευθερίως ἀνήγετο. ἐπεὶ δὲ Κροῦμος ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, ταῖς κατὰ Ῥωμαίων νίκαις πεφουσημένος, μέγα στρατόπεδον ἀγείρας ἐπολιόρκει τὴν Ἀδριανούπολιν, μηδενὸς χεῖρα ἀντάραι τούτῳ τολμῶντος ἀνυποστάτῳ τυγχάνοντι διὰ τὰς προηγουσμένας εὐτυχίας, χρόνον τῇ πόλει περικαθίσας ἐφ' ἱκανὸν ὠμολόγει ταύτην διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν παραστήσασθαι, 2.185 πάντας τε τοὺς ἐν αὐτῇ, οἷς ἠριθμεῖτο καὶ ὁ τῆς πόλεως ἄρχιερεὺς Μανουήλ, εἰς Βουλγαρίαν μετέστησε. συνέβη μετὰ τῶν

ἄλλων καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γεννήτορος, ὑπομάζιον αὐτὸν ἔτι φέροντας, εἰς τὴν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν. ἔνθα αὐτός τε ὁ κλεινὸς ἀρχιερεὺς καὶ οἱ τοῦ Βασιλείου γεννήτορες καὶ τὸ σὺν τῷ ἀρχιερεῖ πληθὸς ἀνόθευτον τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν διατηρήσαντες πολλοὺς τῶν Βουλγάρων πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετήγαγον, μήπω τοῦ ἔθνους μετηγμένου πρὸς θεοσεβείαν, καὶ πολλαχοῦ τῆς Βουλγαρικῆς γῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατεβέβληντο σπέρματα. ἀλλὰ Κροῦμος μὲν ἔφθη καταλύσασθαι τὴν ζωὴν, Κρυτά γων δὲ ὁ τούτου διάδοχος πολλῶν τὸν ἀπελθόντων νικῶν εἰς θηριωδίαν, αὐτὸ τὸ γινόμενον οὐκ ἀγνοήσας, καὶ ὅτι τὸ τῶν Βουλγάρων γένος ἡρέμα πρὸς χριστιανισμὸν μεταφέρεται, θυμοῦ πλήρης καθίσταται, καὶ τὸν τε θεῖον ἀρχιερέα Μανουὴλ καὶ τοὺς ἐξοχωτάτους τῶν περὶ αὐτὸν μετὰ θυμοῦ παραστησάμενος πρῶτον μὲν ἠπίως μεταστῆσαι ἐπειρᾶτο καὶ ὁμαλῶς τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἁμωμῆτου τῶν Χριστιανῶν πίστεως, ἐπεὶ δὲ κρείττους αὐτοὺς κατενόησε καὶ ὑποσχέσεων καὶ ἀπειλῶν, μετὰ πολλὰς αἰκίας τῷ διὰ μαρτυρίου παρέδωκε θανάτῳ. καὶ Μανουὴλ μὲν ὁ κλεινὸς ἀρχιερεὺς οὕτω τῷ διὰ μαρτυρίου τέλει συνάμα τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐμφανέσι τὴν ἑαυτοῦ ἐπισφραγίζει ζωὴν, καὶ πολλοὺς τῶν καθ' αἷμα συνέβη προσηκόντων μαρτυρικῆς εὐκλείας ἀξιοθῆναι· ἐπεὶ δὲ ἔδει ποτὲ καθόδου τυχεῖν τοὺς ὑπολελειμμένους αἰχμαλώτους, ἄνωθεν τοῦ θεοῦ τὴν ἔξοδον αὐτοῖς πραγματοποιομένου, ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς πολλακίς θραυσθεὶς καὶ μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον πρὸς τὰς 2.186 Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀντικαθίστασθαι εἰρήνην ἀντὶ τῆς μάχης ἀσπάζεται καὶ ἀπολύει τῆς αἰχμαλωσίας τὸν λαόν. ἄρτι δὲ συναλιζομένων τῶν αἰχμαλώτων, καὶ μελλόντων ἤδη πρὸς τὰ πάτρια ἦθη παλινοστεῖν, καὶ ὁ ἄρχων θεωρὸς ἐγένετο τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τὸν παῖδα κατιδὼν Βασίλειον ἤδη τὴν παιδικὴν παραλλάσσοντα ἡλικίαν καὶ τῆς ἐφήβου ἀπτόμενον πρὸς ἑαυτὸν μετεκαλεῖτο, ἔλευ θέριον ἰδὼν ἐνορῶντα καὶ χαρίεν ὑπογελῶντα καὶ περισκαίροντα, καὶ ἐγγὺς παραστάντα ταῖς χερσὶν ἠθέλησε κατασχεῖν καὶ ἀσπάσασθαι καὶ μῆλον ὑπερφυῆς τὸ μέγεθος αὐτῷ παρασχεῖν· ὅπερ οὗτος ἀκάκως πάνυ καὶ θαρραλέως τοῖς τοῦ ἄρχοντος ἐπεριδόμενος γόνασι διδόμενον ὑπεδέξατο, ἐν τῷ ἀπλάστῳ ἦθει καὶ ἀπεριέργῳ τὴν ἑαυτοῦ εὐγένειαν ἐνδεικνύμενος, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν ἄρχοντα, ἀγανακτεῖν δὲ λεληθότως τοὺς ὑπ' αὐτόν, εἰ τοιοῦτος ὢν ὁ νέος συγχωροῖτο οἴκοι παλινοστεῖν. ἀλλ' ἀπελύθη ὅμως εὐμενεῖα θεοῦ ὁ αἰχμάλωτος τῶν Ῥωμαίων λαὸς ἀπαθῆς, συνεξῆλθον δὲ οἱ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φίλτατον ἑαυτῶν παῖδα προσεπαγόμενοι. Φασὶ δὲ καὶ πολλὰ σημεῖα συνενεχθῆναι τούτῳ, γνώριμον καθιστῶντα τὸν ἄνδρα, ὡς εἰς τὴν βασιλείον ἀναχθεῖν περιωπῆν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα παριτέον τῷ λόγῳ ὡς παρολκῆν ἐμποιοῦντα· ὁ δ' οὐ θέμις παραδοῦναι σιγῇ, τοῦτο καὶ διηγήσομαι. θέρους ἦν ἀκμή, καὶ οἱ τὸν παῖδα γεγεννηκότες ἐξῆλθον εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, τοὺς θεριστὰς πρὸς τὸ ἔργον ἐντείνοντες. καὶ οὗτοι μὲν ἦσαν πρὸς τούτοις, τὸ δὲ παιδίον ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ θάλπου κατα 2.187 φλέγοιτο τοῦ ἡλίου, σκηνήν τινα σχεδιάσαντες ἐκ τοῦ συνδέσμου τῶν ἀσταχῶν ἐν ταύτῃ τοῦτον κοιμηθησόμενον ἔθεντο, ἅμα μὲν τῆς τοῦ ἡλίου θερμῆς τὸν καύσωνα ἀβλαβῶς διελθεῖν μηχανώμενοι, ἅμα δὲ καὶ ὡς ἀπερικόπως ὑπνώττη, μὴ ὑπὸ τινος ἔξωθεν ἐνοχλούμενος. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τὴν στιβάδα, ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου, σχεδιάσαντες καὶ τὸν παῖδα κατακοιμήσαντες ὥχοντο πρὸς τὸ ἔργον· τοῦ ἡλίου δὲ τὰς ἀκτῖνας ἐπαφιέντος τῷ παιδί καὶ οὐ μικρῶς τούτῳ παρενοχλοῦντος, ἀετὸς ἐπικαταπτώας ἠπλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ παιδίον ἐσκίαζεν. ἀρθείσης δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων φωνῆς, μή τι καὶ πάθει παρὰ τοῦ ζῶου εὐλαβηθέντων, ἡ μήτηρ εὐθύς πρὸς τὸν παῖδα δραμοῦσα, ὡς εὗρε τοῦτον ἠδέως καθεὺ δοντα, ἰδοῦσα δὲ καὶ τὸν ἀετὸν τῷ παιδίῳ σκιὰν ταῖς πτέρυξι περιποιούμενον καὶ μηδὲ πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγέντα ἐπέλευσιν, ἀλλ' ὡσπερ καὶ χάριν ἀπαιτοῦντος αὐτήν, κατὰ μὲν τὸ πρόχειρον οὐκ εἰς νοῦν

ἔβαλλε τὸ θεοπρόπιον, ἀλλ' ὡς εἶχε λίθον ἀπὸ τῆς γῆς λαβοῦσα τὸν ἀετὸν ἀπέδιωκε. καὶ οὗτος μὲν μικρὸν ἀπέπτῃ, τῆς δὲ γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα ὑποστρεψάσης πάλιν παρῆν ὁ ἀετὸς κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα ἠπλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ παιδίον ἐπισκιάζων. καὶ πάλιν ἦρτο φωνὴ παρὰ τῶν θεατῶν διωλύγιος, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ λίθω πάλιν ὁ ἀετὸς ἀποσοβού μενος, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς τοὺς ἐργαζομένους ὑποστροφή. ὡς δὲ καὶ τρὶς καὶ πολλάκις τοῦτο ἐγένετο, μόλις ποτὲ συναίσθησιν τοῦ θεοῦ λαμβάνει συμβόλου, καὶ τεκμηριοῦται διὰ τῶν προλα βόντων τὰ γενόμενα ὕστερον. Ἐτρέφετο τοίνυν διὰ πάσης ἐπιμελείας ὁ παῖς ὑπὸ μόνοις τοῖς φύσασιν· ἤδη δὲ αὐτοῦ τὴν τῶν νεανίσκων παραμείψαντος 2.188 ἡλικίαν μετήλλαξε μὲν ὁ πατήρ τὸν βίον, χηρεῖα δὲ περὶ τὴν μητέρα καὶ ὄρφανία περὶ τουτονὶ τὸν νεανίαν καὶ ἐντεῦθεν ἀνία καὶ θλίψεις ἀπεφύοντο. ἐπέρρει δὲ καὶ φροντίδων ἔσμός, τῆς περὶ τὸν οἶκον ἐπιμελείας καὶ τῆς μητρικῆς προνοίας καὶ τῶν ἀδελφῶν ἄρτι ἐφ' ἑαυτὸν ἐξημμένης. ἐπεὶπερ ἡ γεωργία μικρά τις ἐπικουρία ἐδόκει αὐτῷ καὶ συνεργὸς πρὸς τὸν βίον, βουλευέται πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν κἀντεῦθεν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς φιλάτοις ἐπαξίως πορίζεσθαι τὰ δέοντα. καὶ τοῦτον μὲν εἶχεν ὁ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔρωσ, ἀνθεῖλκε δὲ καὶ κατεῖχεν ἡ μήτηρ, μὴ συγχωροῦσα ποιῆσαι τὸ βουλευόμενον, ἀλλὰ προσμένειν παρακαλοῦσα καὶ γηροτροφεῖν, ἀπελθοῦσαν δὲ παραπέμψαι ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ, καὶ οὕτω πορείαν στείλασθαι τὴν αὐτῷ καταθύμιον. ἀλλὰ καὶ οὕτως αὐτὴν ἔχουσαν δυσασπαστῶς αἰβιωτικαὶ φροντίδες ἀναπειθουσὶν ἀπολύσαι. ἄρας οὖν ἐκ Μακεδονίας τὴν βασιλίδαν καταλαμβάνει καὶ τὸ μεταξὺ διανύσας διάστημα, καὶ κατὰ τὰς χρυσᾶς πύλας τῆς βασιλίδος γενόμενος, καὶ δι' αὐτῶν εἰσελθὼν ἤδη πρὸς ἐσπέραν τῆς ἡμέρας οὔσης, ἐν τῇ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους μονῇ, κατὰ τὰ ἐν τοῖς προαυλίοις βάθρα πρὸ τοῦ πυλῶνος, κατάκοπος ὢν, ἀτημελῶς ὡς ἔτυχεν ἐπιρρίψας ἑαυτὸν ἀνεπαύετο.

Περὶ πρώτην δὲ φυλακὴν τῆς νυκτὸς ὄναρ τῷ τῆς μονῆς ἡγουμένῳ ὁ μάρτυς ἐφίσταται Διομήδης, κελεύων ἐξελθεῖν εἰς τὸν τῆς μονῆς πυλῶνα καὶ ὀνομαστὶ καλέσαι Βασίλειον, καὶ τὸν ὑπακούσαντα εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπιμελείας ἀξιῶσαι· κεχρισμένον γὰρ εἶναι τοῦτον βασιλέα παρὰ θεοῦ, καὶ 2.189 αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοικοδομὴν καὶ αὐξήσιν τῆς παρούσης γενέσθαι μονῆς. ὁ δὲ καθηγούμενος φάντασμα τὸ θεαθὲν εἶναι ὑπολογισάμενος ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰ λαληθέντα ἐποίησατο, ἀλλὰ πάλιν ἑαυτὸν τῷ ὕπνῳ ἐπεδεδώκει. τὰ ὅμοια δὲ πάλιν ἐκ δευτέρου θεασάμενος, ἐπεὶ μὴ ἀνέφερε νωθὴς τις ὢν καὶ ὑπνώδης, ἐκ τρίτου βλέπει τὸν μάρτυρα οὐκέθ' ἡσύχως καὶ πράως παρακελευόμενον, ἀλλὰ καὶ λίαν σφοδρῶς ἀπειλοῦντα καὶ μαστιγὰς τῷ δοκεῖν ἐπιφέροντα, εἰ μὴ θᾶπτον ὑπηρετήσῃ τοῖς λεγομένοις. τότε δ' οὖν ἔμφοβος διυπνισθεὶς καὶ τὸν ὄκνον ἐκτιναξάμενος τῷ πυλῶνι ἐφίσταται, καὶ κατὰ τὸ θεῖον πρόσταγμα ἐκάλει Βασίλειε. καὶ ὃς εὐθύς "ἰδοὺ ἐγώ, κύριε· τί προστάσσεις τῷ δούλῳ σου;" εἶσω δὲ αὐτὸν τῆς μονῆς εἰσαγαγὼν δεούσης τε θεραπείας καὶ ἐπιμελείας ἤξιωσε καὶ πάσης μετέδωκε φιλοφροσύνης. εἶτ' ἔχεμυθεῖν ἀσφαλισάμενος καὶ μὴ ἔκπυστον πρὸς τινὰ θέσθαι ἀλλὰ παρ' ἑαυτῷ φυλάττειν τὸ μυστήριον παρεγγυήσας, τὴν τοῦ μάρτυρος αὐτῷ ἐφανέρωσε πρόρρησιν, καὶ μετὰ τὴν ἔκβασιν τῶν πραγμάτων ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς μονῆς μεμνήσθαι ἐδυσώπει. τοῦ δὲ ὡς ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ πρᾶγμα ἀποσειομένου, καὶ μᾶλλον ἀξιούντος τὸν ἡγούμενον εἰσοικισθῆναι τινὶ τῶν ἐμφανεστέρων εἰς δουλείαν, ἀσπασίως ἑαυτὸν εἰς τοῦτον ἐκδέδωκεν ὁ ἡγούμενος, καὶ ἐπεὶ συνήθως εἶχε πρὸς τὴν τοιαύτην μονὴν ὁ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ τοῦ Βάρδα τοῦ Καίσαρος συγγενῆς Θεόφιλος, ὃν ὑποκοριζόμενοι διὰ τὸ μὴ κρὸν τῆς ἡλικίας Θεοφιλίτην ἐκάλουν, τούτῳ συνέστησε τὸν Βασίλειον αἰεὶ σπουδῆν ἔχοντι γενναίους καὶ εὐειδεῖς καὶ ἐπ' ἀνδρίᾳ 2.190 διαβοήτους κεκτῆσθαι περὶ αὐτὸν ὑπηρέτας· τοιοῦτους γὰρ προσ

λαμβάνων Σηρικαῖς τε εὐθύς ἐκόσμει ἐσθῆσι καὶ τῇ ἄλλῃ κατα στολῇ διαπρεπῶς κατελάμπρυνε. τούτοις ἐγκαταλεγέντα τὸν Βα σίλειον καὶ κατὰ πολὺ προύχειν τῶν ἄλλων δοκοῦντα κατὰ τὴν σωματικὴν ῥώμην καὶ ψυχικὴν ἀνδρίαν πρωτοστράτωρα τοῦτον προβάλλεται. αἰεὶ δὲ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἠγαπάτο παρὰ τοῦ Θεοφίλου, καὶ ἐπὶ τοῖς οἱ κείους προτερήμασιν ἐθανυμάζετο· ἦν γὰρ κατὰ τε χεῖρα γενναῖος καὶ κατὰ ψυχὴν θαρραλέος καὶ πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον ὀξύς τε καὶ ἐπιτήδειος. Καὶ ὁ μὲν Βασίλειος ἦν ἐν τούτοις, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἐγλί χετο μαθεῖν πῶς αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν ἔσχε καὶ ποία τις αὐτὸν παῦλα τῶν πόνων ἐδέξατο. δυσθυμοῦσα δὲ καὶ ἀσχάλλουσα ὄρα καθ' ὕπνου μέγα φυτὸν κυπαρίσσω προσεοικός, ἔνδον τῆς αὐλῆς αὐτῆς ἐστηκός, χρυσοῖς πυκαζόμενον φύλλοις καὶ χρυσοῦς τοὺς κλάδους καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, οὗ ἐφύπερθεν ὁ ταύτης υἱὸς Βασί λειος ἐκαθέζετο. διυπνισθεῖσα δὲ διηγεῖται τὸ ὄραμὰ τινι τῶν εὐλαβῶν γυναικῶν· ἡ δὲ εὐθυμεῖν τε ἐπέτρεπεν ἐπὶ τῷ υἱῷ, καὶ τὸ ὄραθὲν ἐπικρίνουσα βασιλέα Ῥωμαίων γενέσθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπεφαίνετο. τοῖς προτέροις οὖν καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ οὐκέτι τὸ ἀπὸ τοῦδε περὶ αὐτοῦ ἐδυσφόρει, ἀλλ' ἔχαιρε καὶ χρηστὰς ἐπὶ τῷ υἱῷ ἔτρεφε τὰς ἐλπίδας. Συνέβη δὲ κατ' ἐκείνο καιροῦ Θεόφιλον τὸν τοῦ Βασιλείου κύριον δημοσίων χάριν πραγμάτων ἀποσταλῆναι εἰς Πελοπόννη 2.191 σον. εἶπετο τούτῳ καὶ ὁ Βασίλειος, τὴν ἀφωρισμένην αὐτῷ ὑπηρεσίαν ἀποπληρῶν. ἐλθόντων δὲ εἰς Ἀχαΐαν εἰσήει μὲν ὁ Θεὸς φίλος εἰς τὸν τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος, οὐ συνεισηλθε δ' αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος τότε, τῇ οἰκειᾷ διακονίᾳ, ὡς ἔοικεν, ἀπασχοληθεῖς. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸς τῷ ἀποστόλῳ ἀποπληρῶν τὰ καθήκοντα, καιροῦ δραξάμενος, εἴσεισι μόνος εἰς τὸν ναόν. ἐφήδρευε δὲ τις τῷ θεῷ τεμένει τοῦ ἀποστόλου μοναχὸς ἀρετῆς ἀντιποιοούμενος διὰ βίου. οὗτος τὸν μὲν Θεόφιλον εἰσελθόντα μετὰ τοσαύτης δορυφορίας οὔτε ὑπεδέξατο οὔτε ἀναστάς κατησπά σατο οὔτε τινὸς ἠξίωσε μικρὰς γοῦν προσρήσεως, ὕστερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου, ὡς εἴρηται, μόνου ὑπεξανέστη τε ὡς τινι τῶν κρειττόνων, καὶ τὴν ἐξ ἔθους τοῖς βασιλεῦσι πρέπουσαν προσή νεγκεν εὐφημίαν. ὅπερ τῶν ἐκεῖσε παρατυχόντων ἰδόντες τινὲς τῇ κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους πρωτευούσῃ κατὰ τε τρόπον καὶ εὐγέ νειαν γυναικί, ἡ Δανιηλὶς ἀπὸ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ὠνομάζετο, ἀπαγγέλλουσιν. ἐκείνη δὲ τὸ διοπτικὸν τοῦ μοναχοῦ, μηδ' ὅτι προορατικοῦ χαρίσματος ἠξίωται ἀγνοοῦσα, οὐκ ἐγένετο περὶ τὸ λεχθὲν ἀμελής, ἀλλ' ἅμα τε ἤκουσε καὶ προσκαλεσαμένη τὸν μο ναχὸν ὄνειδιστικὰ πρὸς αὐτὸν διεξήει ῥήματα, "τοσοῦτος χρόνος" λέγουσα, "πάτερ πνευματικέ, ἐξ οὗ σοι γνῶριμος ἐγὼ καθέστηκα, καὶ οἶδάς με κατὰ τὸν τόπον ἐν πᾶσι τῶν πολλῶν διαφέρουσαν, καὶ οὐδέποτε οὔτε ἐπηγέρθης θεασάμενός με οὔτε ἐπηύξω μοι· ἀλλ' οὐδὲ τῷ ἐμῷ υἱῷ οὔτε ἐγγόνῳ τὴν τοιαύτην ἀπένειμας φιλο 2.192 φροσύνην. καὶ πῶς νῦν ἄνθρωπον εὐτελεῆ καὶ ξένον καὶ πένητα διανύοντα βίον ἰδὼν ὑπεξανέστης καὶ ὡς βασιλέα ἐτίμησας;" "οὐχ ὡς ἕνα τῶν τυχόντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγώ" ἀντέφησεν ὁ μοναχός, "ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ βασιλέα Ῥωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ προκεχειρισμέ νον ἰδὼν ἐξανέστην καὶ ἐπευφήμησα· τοῖς γὰρ ὑπὸ θεοῦ τετιμη μένοις ὀφειλομένη πάντως ἐστὶ καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμή." Ὁ μὲν οὖν Θεόφιλος τὰ προστεταγμένα ἀνύσας εἶχετο πάλιν τῆς ἐπὶ τὴν βασιλίδα ὁδοῦ, ὁ δὲ Βασίλειος ἀσθενεῖα συσχεθεῖς σώματος αὐτόθι καταλιμπάνεται· ἐπιμελείας δὲ τῆς προσηκούσης τυχῶν πρὸς τὴν ἄνοδον ἠγοιμάζετο. ὄν μετακαλεσαμένη ἡ προρ ρηθεῖσα γυνὴ Δανιηλὶς δῶροις αὐτὸν καὶ μεγάλοις δεξιοῦται χαρί σμασι, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητήσασα παρ' αὐτοῦ ἢ πνευματικῆς ἀδελφότητος συνδέσμῳ συνδεθῆναι πρὸς Ἰωάννην τὸν ταύτης υἱόν. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ἀποβλέπων εὐτελεῖς καὶ τὸ περιφανὲς τῆς γυναικὸς ὡς ὑπὲρ αὐτὸν μᾶλλον οὔσαν διωθεῖτο τὴν ἔντευξιν·

πλείονα δὲ παράκλησιν δεξάμενος ἐκπληροῖ τὸν ταύτης σκοπόν. ἐκπληρωθείσης δὲ τῇ γυναικὶ τῆς ἐφέσεως, ἔδοξεν αὐτῇ μὴ ἐπι κρύπτειν τὸ βούλημα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ δημοσιεύειν καὶ φανερὰ τι θέναι τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ, οἷς οἶδε τρόποις προλεγόμενα καὶ δηλοποιούμενα. ἰδίᾳ τοίνυν παραστησαμένη τὸν Βασίλειον "ἴσθι" ἔφη, "ὦ τέκνον, ὡς ὁ θεὸς σε ἐπὶ μεγάλης μέλλει τιθέναι τῆς σκοπιᾶς καὶ κύριον ἀποδεικνύειν πάσης τῆς γῆς. εἰς ἔργον οὖν ἐκ βάσης τῆς ἐμῆς προρρήσεως οὐδὲν αἰτῶ ἕτερον παρὰ σοῦ ἀλλ' ἢ 2.193 τὸ μόνον ἀγαπᾶσθαι καὶ ἐλεεῖσθαι ἐμέ τε καὶ τοὺς ἐξ ἐμοῦ." ὁ δὲ, εἰ δοίη τελεσθῆναι θεὸς τὰ μηνυόμενα, κυρίαν αὐτὴν ἀπο φῆναι κατεπηγγεῖλατο πάσης, εἰ οἷόν τε, ἐκείνης τῆς γῆς. καὶ οὕτως ἀσπασάμενος τὴν γυναικὰ ἀνήει πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καὶ τὸν ἑαυτοῦ κύριον. ἀπὸ δὲ τῶν ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγενομένων χρημάτων ἐξωνησάμενος εἰς Μακεδονίαν κτήσεις ἱκανὰς κατέστη σεν ἐπὶ εὐπορίας ἅπαντας τοὺς προσήκοντας δαψιλοῦς, συνῆν δ' ὅμως καὶ διηκόνει τῷ κυρίῳ αὐτοῦ.

Ἐν τινὶ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἀντίγονος ὁ τῶν σχολῶν ἀφηγούμενος, ὁ τοῦ Καίσαρος Βάρδα υἱός, ἐστίασιν πολυτελῆ κατασκευασάμενος δαιτυμόνα εἶχε τὰ πρῶτα τῶν ἀνακειμένων τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Βάρδαν τὸν Καίσαρα, ὃς πολλοὺς καὶ ἄλλους τῶν συγγενῶν καὶ φίλων καὶ συνήθων παραλαβὼν πρὸς τὴν εὐωχίαν ἀπήει· συμπαρήσαν δ' αὐτῷ καὶ Βούλγαροι συνήθεις καὶ φίλοι, οὕτω παρατυχόν τῇ βασιλίδι ἐνδιατρίβοντες. οὐκ ἀπῆν δὲ τῆς πανδαίας οὐδὲ ὁ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου κύριος, οἷα συγγενῆς καὶ αὐτὸς τοῦ Καίσαρος. τοῦ δὲ πότου προϊόντος καὶ ἀκμαζούσης τῆς εὐωχίας, ἐπεὶ ἔτυχον οἱ Βούλγαροι ἔχοντές τινα μεθ' ἑαυτῶν ἄνδρα ἀθλητικὸν καὶ ἐπ' ἰσχυρῶν σεμνυνόμενον σώματος, ἐδόκουν ἐπ' αὐτῷ μέγα φρονεῖν καὶ ἠλαζονεύοντο καὶ μηδένα εἶναι τὸν εἰς χεῖρας αὐτοῦ συμπεσεῖν δυνάμενον ἐμεγαλαύχουν. λέγει γοῦν περὶ μέσας τραπέζας ὁ Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα ὡς εἰ ἀρέσκει τῇ σῆ ἐξουσίᾳ, ἔστι τις τῶν ὑπηρετούντων μοι δυνάμενος συμπλακῆναι τῷ περιβοήτῳ τούτῳ Βουλγάρῳ· μέγα γὰρ ὄνειδος Ῥωμαίοις, 2.194 εἰ οὕτως ἀκαταγώνιστος οὗτος ἐν Βουλγαρίᾳ παραγένηται. ἀπο δεξαμένου δὲ τὸν λόγον τοῦ Καίσαρος, καὶ προστάξαντος εἰς μέσον ἄγεσθαι τὸν νεανίσκον, ὁ πατρίκιος Κωνσταντῖνος ὁ Θωμᾶ τοῦ λογοθέτου πατήρ, σφόδρα φιλίως πρὸς τὸν Βασίλειον διακείμενος ἄτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενίων τὴν τοῦ γένους ἔλκων σειράν, κάθυγρον ἰδὼν τὸν τόπον ἐν ᾧ περὶ ἐμμελλον οἱ παλαισταὶ συμπλακῆναι, καὶ δεῖσας τὸν ἐκ τῆς ὑγρότητος ὄλισθον, κόνιν καὶ πρίσμα ἀπὸ ξύλων ἐπιρραίνει τῷ ἐδάφει. οὗ γενομένου συμπλακεῖς τῷ Βουλγάρῳ ὁ Βασίλειος, καὶ ὥσπερ τι παιδίον νεογνὸν πιέσας καὶ περισφίγξας αὐτόν, ὥσπερ τινὰ δεσμὸν χόρτου ἢ πόκον ἐρίου κούφως οὕτω καὶ ῥαδίως μετεωρίσας ἐπάνω τῆς τραπέζης ἀπέριψε. τοῦτο γινόμενον χαρᾶς μὲν τοὺς Ῥωμαίους αἰσχύνης δὲ τοὺς Βουλγάρους ἐπέπλησεν. ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἢ τοῦ Βασιλείου ἠπλοῦτο φήμη ἀνά τὴν βασιλεύουσαν, καὶ τοῖς ἀπάντων διεφέρετο στόμασι περίβλεπτος ἡδὴ καθεστηκώς. Συνέβη δὲ καὶ ἄλλο τι τὸ ἐπὶ πλέον δόξης ἐξῆραν αὐτόν. ἵππος ἦν παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ σκληραύχην τε καὶ δυσήνιος, ἠλικία μὲν καὶ κάλλει καὶ τάχει καὶ ὠραιότητι εἶδους τοὺς πώποτε θαυματομένους ὑπερβαλλόμενος, ὃς εἰ ἔτυχε λυθεῖς τῶν δεσμῶν ἢ ἄλλως πως ἀφεθείς, λίαν ἦν δυσχερὴς εἰς χεῖρας αὐθις ἐλθεῖν καὶ πολλὰ πράγματα πρὸς τὸ κατασχεῖν παρεῖχε τοῖς ἵπποκόμοις. τοῦτον ἐπικαθήμενος τὸν ἵππον ὁ βασιλεὺς πρὸς θήραν ἐξῆει, καὶ κατευστοχήσας λαγωῦ τῇ ῥάβδῳ τοῦ ἵππου καθήλατο πρὸς τὸ 2.195 σφάζει τὸν λαγῶν. ἄφετος δὲ ὁ ἵππος καταληφθεὶς ἀπεσκίρτα καὶ ἀπεπήδα· καὶ πολλῶν συνδραμόντων ἵπποκόμων τε καὶ ἀρχόντων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν περὶ τὸν βασιλέα, οὐκ ἦν τινὶ δυνατὸν κατασχεῖν τὸν ἵππον, ὥστε θυμωθέντα τὸν βασιλέα κελεῦσαι, εἰ κρατηθείη, διακοπῆναι τοὺς ὀπισθίους αὐτοῦ τῶν ποδῶν. παρη

τείτο δὲ ὁ Καῖσαρ, καὶ ἐδεῖτο τοῦ βασιλέως μὴ διὰ μίαν κακίαν τοσαύτην ἀρετὴν ἵππου μάτην παραπολέσθαι. καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐν διαλογισμοῖς τοιοῦτοις, ὁ δὲ Βασίλειος παραδραμῶν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, "εἰ περιδράμω τὸν βασιλικὸν ἵππον" ἔφη "καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ ἐκτιναχθεὶς ἔποχος αὐτῷ γένωμαι, ἄρα γε διὰ τὴν βασιλικὴν ἐφεστρίδα καὶ τὸν κοκκοβαφῆ χαλινὸν ἀγανακτήσει ὁ βασιλεὺς κατ' ἐμοῦ;" τοῦ δὲ πρὸς οὓς ὑπομνήσαντος τὸν βασιλέα, κάκεινου κελεύσαντος τοῦτο γενέσθαι, εὐφυῶς ὁ Βασίλειος τὸν ἑαυτοῦ παρελάσας ἵππον, καὶ τῷ τοῦ βασιλέως κατὰ παράλληλον ἐξίσω σὰς γραμμὴν, ἤλατό τε εὐθέως καὶ πρὸς τὸν βασιλικὸν ἀπεπήδησεν ἵππον, μέγα θαῦμα ἐνεῖς τοῖς παρατυχοῦσι καὶ θεωμένοις. θαυμάσας δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν μετ' ἀνδρίας εὐφυΐαν αὐτοῦ καὶ σύνεσιν, εὐθέως ἀποσπᾶσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Θεοφιλίτζη ἐν τοῖς ἑαυτοῦ προσέταξε στρατορσιν. ἡγάπα δὲ διαφερόντως αὐτόν, καὶ ταῖς κατὰ μικρὸν προόδοις εἰς τὴν τοῦ πρωτοστράτωρος τάξιν ἀνήγαγε. κυνηγεσίας δὲ ποτε γενομένης τῷ βασιλεῖ κατὰ τὸ Φιλοπάτιον προεπορεύετο τούτου ὁ πρωτοστράτωρ ἔφιππος, ἐπιφερόμενος ἐπὶ ζώνης καὶ τὸ βασιλικὸν βαρδούκιον. θορύβου δὲ καὶ 2.196 βοῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ πλήθους λύκος τῆς ὕλης ἐξέθορε παμμεγέθης. ὀρμήσας δὲ κατόπιν αὐτοῦ ὁ Βασίλειος ἔρριψε κατ' αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν βαρδούκιον, καὶ τυχὼν τοῦ θηρίου κατὰ τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς ταύτην ἐδιχοτόμησεν. ὀπισθεν δὲ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ σύνηδες ἐπόμενος ὁ Καῖσαρ, καὶ τὸ γεγονός θεασάμενος, εἰπεῖν λέγεται πρὸς τινὰ τῶν συνήθων ἐν μυστηρίῳ "τοῦτον, ὃ τᾶν, ἡγοῦμαι τὸν ἄνθρωπον ὄλεθρον γενήσεσθαι ἄρδην τῆς ἡμῶν γενεᾶς." φασὶ δ' ὅτι καὶ Λέων αὐτῷ τοῦτο προεθέσπισεν ὁ φιλόσοφος, ὀνομαστὶ τὸν ἄνδρα καλέσας καὶ σημεῖα ὑποφύνας τινὰ καὶ τῷ δακτύλῳ δείξας, καὶ τοῦτον ἔσεσθαι προειπὼν τῆς συμπτώσεως ὑμῶν γενεᾶς τὸν ὄλεθρον. ἐνήδρευσεν οὖν αἰεὶ ὁ Καῖσαρ, ἦνυε δὲ οὐδὲν ἀκυρῶσαι γὰρ παγχάλεπον ἦν ὅπερ ἅπαξ τῆ προνοίᾳ γενέσθαι ἐδόκει. Πέρασαντος δὲ ποτε τοῦ βασιλέως κυνηγεσίου χάριν εἰς τὸ Ἄρμαμέντον, καὶ μετὰ τὴν κυνηγεσίαν εὐωχουμένου συνάμα τῆ μητρὶ Θεοδώρα καὶ τισὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκειοτάτων, εἰσεκλήθη ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. πρὸς ὃν ἡ βασιλις πυκνότερον ἐνητένιζε, κατανοοῦσα καὶ παρεπισκοποῦσα τὰ κατ' αὐτόν. ἐπιγνοῦσα δὲ τι γνῶρισμα καὶ σημεῖον ἐν αὐτῷ, εὐθέως ἰλίγγῳ κατασχεθεῖσα καὶ λειποθυμίᾳ βληθεῖσα εἰς γῆν κατέπεσε. θορυβηθέντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τούτῳ καὶ τῶν περὶ τὸν βασιλέα, ὕδωρ τε εὐθὺς ἐκομίζετο καὶ μύρα τῶν εὐωδῶν, οἷς ἐπιρραίνοντες τὴν δέσποιναν ἀνεκαλοῦντο τοῦ πτώματος. μόλις δ' οὖν εἰς ἑαυτὴν ἐλθοῦσα καὶ τοῦ σκότους ἀνενεγκοῦσα, ὡς ἠρωτᾶτο 2.197 παρὰ τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως ἐκ ποίας αἰτίας ἐπενεχθεῖη αὐτῇ τουτὶ τὸ πάθος, μόλις ἐφ' ἑαυτῆς γενομένη τάδε πρὸς τὸν υἱὸν ἀπεκρίνατο "ὄν, ὃ τέκνον, τοῦτον λέγεις Βασίλειον, ὁ τῆς ἡμετέρας ἐστὶν ἀφανισμὸς γενεᾶς· εἶδον γὰρ ἐν αὐτῷ σημεῖον πάλαι μοι παρὰ τοῦ σοῦ ἐξηγηθὲν πατρός, πρὸς ὅπερ ἰλιγγιάσασα εἰς γῆν κατ' ὠλισθον." ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο μὲν λόγοις ἀποτρεπτικοῖς τοῦτο δὲ καὶ πληροφορίαις ἐνωμότοις ἀπῆγε τὴν μητέρα τοῦ δέους, εἰς τὸ καθεστῶς ἐπανάγων καὶ παραμυθούμενος, "τὸν ἄνθρωπον τοῦτον" λέγων "ἴσθι, ὃ δέσποινα καὶ μήτερ ἐμή, ἄνδρα μὲν εἶναι γενναῖον, ῥώμῃ τε ἀνυπόστατον καὶ ψυχῆς εὐγενεῖα ἀσύγκριτον, πιστὸν δὲ τὰ εἰς ἡμᾶς καὶ εὖνουν καὶ κατ' οὐδὲν ἡμῖν κακονούστατον." καὶ τότε μὲν τῆς τοιαύτης τύχης ἐπήρειαν οὕτω παρέδραμεν ὁ Βασίλειος· Δαμιανοῦ δὲ τοῦ παρακοιμωμένου, ὃς εὐνοῦχος τε ἦν καὶ Σκύθης καὶ τῆ τῶν πατρικίων ἀξία τετίμητο, τὰ πραττόμενα παρὰ τοῦ βασιλέως κακίζοντος ὡς οὐ κατὰ τὸ δέον τελούμενα, ἐξαιρέτως δὲ τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ἀνηρεθίσθη ποτὲ πρὸς ἐπιστροφὴν ὁ βασιλεὺς, λίαν ἀμβλὺς καὶ νωχελὴς πρὸς ἀντίληψιν πραγμάτων ὑπάρχων, καὶ ἐνίας τῶν τοῦ Καίσαρος πράξεων ἀνέτρεπε τάχα καὶ διωρθοῦτο. ὅπερ μὴ φέρων ὁ Καῖσαρ

λαθηδὸν κατὰ τοῦ Δαμιανοῦ συσκευάζεται· καὶ πολλαῖς διαβολαῖς κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα χρησάμενος, καὶ πιθανῶς σοφισάμενος τὰς κατηγορίας, ἴσχυσε μεταστήσαι τὸν βασιλέα τῆς περὶ τὸν Δαμιανὸν εὐνοίας, ὡς καὶ διαδέξασθαι δυνηθῆναι τῆς οἰκείας ἀξίας αὐτόν. ἐξωσθέντος οὖν 2.198 ἐκείνου ἐχίρευε λοιπὸν ἐπὶ χρόνον τινὰ τὸ τοῦ παρακοιμωμένου λειτούργημα· τοῦ Καίσαρος δὲ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν φαρτριάς ἄλλον καὶ ἄλλον εἰς τοῦτο προβιβάζοντων, ἢ τοῦ θεοῦ πρόνοια, ἀοράτως ὡς αὐτῇ βουλευτὸν τὰ πράγματα διεξάγουσα, πᾶσαν φρόνησιν καὶ πανουργίαν ἀπέδειξεν ἄπρακτον.

Μετὰ χρόνον γάρ τινα προβάλλεται παρακοιμώμενον ὁ βασιλεὺς τὸν Βασίλειον, τιμήσας αὐτὸν καὶ πατρικιότητι, καὶ γυναικὶ συζεύξας εὐπρεπεία τε σώματος καὶ κάλλει καὶ σωφροσύνη πασῶν πρωτευούσῃ τῶν κατ' αὐτὴν· αὕτη δὲ ἦν θυγάτηρ τοῦ παρὰ πάντων ἐπὶ φρονήσει καὶ εὐγενείᾳ διαβοήτου Ἰγγερος, τοῦ γένους καταγομένου τῶν Μαρτινακίων. τούτου δὲ γενομένου, καὶ προσθήκην τῆς πρὸς τὸν Βασίλειον τοῦ βασιλέως ἀγάπης ἐπιιδούσης αἰεὶ, ὁρῶν ὁ Καῖσαρ, καὶ τῷ φθόνῳ δακνόμενος καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ὀρρωδῶν, ἔλεγε πολλάκις πρὸς τοὺς αὐτὸν ἀναπέισαντας ἀποσκευάσασθαι τὸν Δαμιανὸν ὅτι ταῖς κακοβουλίαις ὑμῶν πιθήσας ἐγώ, ἐξώσας ἄλλω πεκα, λέοντα ἀντεισήγαγον, ἵνα πάντας ἡμᾶς ἀθρόως λαφύξῃται. Ἄρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ κατὰ Κρητῶν ἐξελάσαντος μετὰ Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου αὐτοῦ, καὶ σοβαρώτερον ἄπτο μένου τῶν πραγμάτων τοῦ Βάρδα καὶ κατὰ μικρὸν ἀνιῶντος τὸν βασιλέα καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ὑπονοίας ἀφορμὴν διδόντος, ἐπεὶ ἐν τοῖς Κήποις ἐγένοντο (τόπος δὲ οἱ Κῆποι κατὰ τὴν παράλιον, ἔνθα πρὸς τὴν θάλασσαν εἰσβολὰς ποιεῖται ὁ Μαϊάνδρος ποταμός), ἐν ταῦθα δὴ τῆς συσκευῆς καὶ μελέτης γενομένης τοῖς περὶ τὸν βασιλέα, ἵνα μὴ καταταχθέντες πάθωσι μᾶλλον ἢ δράσωσιν, ἐπὶ 2.199 σπεύσαντες ἀναιροῦσι τὸν Βάρδα, καθὼς ἄνωθεν ὁ λόγος διαρρήδη ἐδήλωσε, περιπλακέντα τοῖς τοῦ βασιλέως ποσὶ. πρώτην ἦγε τῆνικαῦτα μὴν ὁ Ἀπρίλλιος τῆς 14 ἐπινημήσεως. ἀποκτανθέντος οὖν τοῦ Βάρδα εὐθύς ὁ βασιλεὺς τὴν τε στρατοπεδείαν καταλύει καὶ νόστου πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μέμνηται. ἐπανελθὼν δὲ πρὸς τὸ Βυζάντιον, ἐπεὶ οἰκείας ἡμοίρει γονῆς, εἰσποιεῖται τε τὸν Βασίλειον καὶ εἰς τὴν τῶν μαγίστρων ἀναβιβάζει τιμὴν. ὃ μὴ φέρων ὑπὸ φθόνου ὁ Συμβάτιος ὁ λογοθέτης τῶν δρόμου, ὁ τοῦ Καίσαρος Βάρδα γαμβρός, προφασισάμενος τὸ μὴ δύνασθαι ζῆν ἐπὶ τῆς βασιλίδος τὴν τῶν Θρακησίων ἐξαιτεῖ στρατηγίαν, καὶ δὴ καὶ λαμβάνει. ὀλίγου δὲ καιροῦ παρελθόντος καὶ τῆς βασιλείας ἐπισημῶς κυβερνωμένης, ἄτε τοῦ βασιλέως πρὸς ἄλλοις ἄλλ' οὐ ταῖς τῶν πραγμάτων διοικήσεσι τὸν νοῦν ἔχοντος, καὶ τοῦ θανάτου δὲ τοῦ Βάρδα καθαρῶς ἐλέγξαντος τὴν αὐτοῦ οὐθένειαν καὶ ἀφέλειαν (ἐκείνου γὰρ ἐπαγρυπνοῦντος ὡς κοινωνοῦ τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς διοικήσεως καθ' ὅσον οἶόν τε ἀντεχομένου, τῆς τούτου ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς ἢ τοῦ βασιλέως οὐθένεια ἐκαλύπτετο· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἀπεσφάγη καὶ ἡ πᾶσα τῆς βασιλείας φροντίς εἰς μόνον περιέστη τὸν βασιλέα, τότε δὴ καθαρῶς τὸ αὐτοῦ ἀνεπιτήδειον καὶ πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις ἀναπεπτωκὸς ἐξηλέγχετο), ἐγένοντο παρὰ τοῦ κοινοῦ συνεχεῖς διαγογγυσμοὶ κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐθ' ἢ σύγκλητος οὔτε τὸ πολίτευμα τοῖς πραττομένοις ἠρέσκοντο, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ στράτευμα ἀνασσεοβημένον καὶ κεκινημένον ἐτύγχανεν. ἅτινα διὰ τῶν οἰκειοτάτων ὁ βασιλεὺς ἐνωτιζόμενος 2.200 μενος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ κατανοῶν πρὸς τὰς κοσμικὰς ἐπιχειρήσεις ἀδεξιότητα, ἅμα δὲ καὶ ἐπανάστασιν εὐλαβηθεὶς, κοινῶν ἔγνω τῶν πραγμάτων προσλαβέσθαι καὶ τῆς ἀρχῆς. καὶ ἐπεὶ πρὸ ὀλίγου, ὡς ἄνωθεν εἴπομεν, υἱοποιησάμενος ἦν τὸν Βασίλειον, ἦδει δὲ αὐτὸν καὶ ἀνδρία καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα καὶ ἵκανὸν ἀναπληροῦν τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμικοῦ σκάφους ὑστέρημα, τὸ πλέον δὲ καὶ ὑπερτάτης δυνάμεως ἐναγούσης εἰς τοῦτο

αὐτόν, καὶ βασιλείας τιμῆ καὶ δόξῃ καὶ χρίσματι κατακοσμεῖ τὸν Βασίλειον, κατὰ τὴν ἱεράν καὶ ἁγίαν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἐν τῷ περιωνύμῳ τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας ναῶ, δημοσίαν πρόδοον ποιησάμενος, καὶ τὸν βασιλεῖον τῷ Βασιλείῳ περιτίθει στέφανον, ἕκτην πρὸς εἴκοσιν ἄγοντος τοῦ Μαΐου μηνὸς τῆς ἰδ' ἐπινεμῆ σεως.

Τοῦτο μαθὼν ὁ Συμβάτιος μετρίως οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλὰ συνεργὸν εἰληφὼς καὶ τὸν πατρίκιον Πηγάνην (στρατηγέτης δὲ οὗτος τοῦ Ὀψικίου ἐτύγχανε) πρὸς ἀπόστασιν εἶδον, Μιχαὴλ μὲν εὐφημοῦντες τὸν βασιλέα, ὡς ἂν ἐκ τούτου τὰ πλήθη ἐπάγοιντο καὶ μὴ δοκοῖεν χειρας αἶρειν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίαὶ πλύνοντες ὕβρεσι. καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο θέρους· χειμῶν δ' ἐπιστὰς τὰς συστάσεις τούτων διέλυσε, τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀπονοίας φυγῆ τὴν σωτηρίαν πραγματευσάμενων. ὁ μὲν οὖν Συμβάτιος τὴν Πλατεῖαν πέτραν (φρούριον δὲ τοῦτο ἐρυμνὸν καὶ δυσάλωτον κατὰ τὴν Ἀσίαν διακείμενον) ἐπεισέρχεται, ὁ δὲ Πηγάνης κατέσχε τὸ Κοτυάειον. ἀλλὰ μετὰ μικρὸν καταπολεμηθέντες δέσμοιοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται τὸν βασιλέα· οἱ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πηρωθέντες, καὶ προσέτι τούτων τὴν μὲν δεξιὰν ὁ Συμβάτιος τὴν ῥίνα δὲ ὁ Πηγάνης ἀποτμηθεὶς, ἐξορίαὶ παραπέμπονται. Πάντες δ' ἠψφράνθησαν ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ Βασιλείου οἱ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ὑπήκοοι, γλιχόμενοι ἄνδρα θεάσασθαι ἐπὶ τῶν οἰάκων τῆς βασιλείας καθήμενον ἰδιωτικῆς τε τύχης πεπειραμένον καὶ μὴ ἀγνοοῦντα οἷα πάσχουσιν ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων οἱ ταπεινότεροι. ἐλύπει γὰρ αὐτοὺς καὶ ἡ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀρχὴ λίαν ὑγρὰ καὶ ἐκδεδιητημένη ὑπάρχουσα, καὶ μηδὲν ἄλλο ἔργον ἔχουσα ἀλλ' ἢ κώμους καὶ μέθας, καὶ εὐθηνοῦσαν ἵπποδρομίαν καὶ γελωτοποιούς καὶ τὰς ἄλλας τὰς παρεξηλημένας τῶν πράξεων, ὧν ὡς ἐν παρόδῳ μνειάν ἄνωθεν ὁ λόγος διὰ βραχέων ἔθετο, τοὺς βασιλικούς θησαυρούς κιναιδίους καὶ σαμβυκιστρίαις καὶ ὀρχηστρίσι καὶ ἀκολάστον ὄλων πληθῆ δεικράνοις ὄλοις ἀποκενοῦντος. ἀφ' ὧν τὰ μὲν Ῥωμαίων ἐστενοχωρεῖτο πράγματα, αὐτὸς δὲ στενοχωρούμενος ὑπὸ τῆς ἐνδείας, καὶ μὴ ἔχων ὅτι καὶ δράσειεν, ἀδίκους πόρους ἐπενοεῖτο εἰς θεραπείαν τάχα τῆς χρείας, καὶ χειρας ἀνοσίους ἐπέβαλλε τοῖς κατὰ μηδὲν ὄλως αὐτῷ προσήκουσι. κατέπαιζε δὲ καὶ τῶν θείων μετὰ μικρῶν καὶ ἀσελγῶν ἀνδρογύνων· καὶ οὐδὲν ἦν ἀρρητούργημα ὃ μὴ δι' αὐτοῦ 2.202 καὶ τῶν ἄλλως παρατρεφομένων αὐτῷ καὶ ἐλέγετο καὶ ἐπράττετο. ἀποτρέπειν δὲ τῶν τοιούτων ἀθεμίτων ἔργων τοῦτον βουλόμενος ὁ Βασίλειος πολλάκις πειραθεὶς οὐ μόνον οὐκ ἴσχυσε, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πρὸς ὀργὴν ἀνηρέθισε, καὶ μελετᾷ κατ' αὐτοῦ σκαιὰ καὶ ἄτοπα ἀνεκίνησε, καθὼς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται. ταῖς δὲ κατ' αὐτοῦ συνεχέσιν ἐπιβουλαῖς καὶ μελέταις ἐκδειματωθεὶς ὁ Βασίλειος δρᾷσαί τι μᾶλλον πρὸ τοῦ παθεῖν ἠγωνίσαστο· οὐκοῦν καὶ παρασκευασάμενος μετὰ τινῶν οἰκείων τε καὶ συγγενῶν καὶ τῶν παρακοίτων ἐν τοῖς βασιλείοις στρατιωτῶν ἀναιρεῖ τὸν βασιλέα ἐν τοῖς παλατίοις τοῦ ἁγίου μεγάλου μάρτυρος Μάμαντος. Καὶ Μιχαὴλ μὲν οὕτω βίους ἀνειμένως καὶ μαλθακῶς τοιοῦτον καὶ τὸ τέλος ἐδέξατο, ἀναγορευέται δὲ μόναρχος εὐθύς ὁ Βασίλειος παρά τῶν συνωμοτῶν πρῶτον, εἶτα καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τῆς πληθῆος τῆς ἀστικῆς. ἅμα δὲ τῷ παρελθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν, προσκαλεσάμενος αὐτίκα τὴν γερουσίαν καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι προύχοντας, τὸν βασιλικὸν ἠνέωξε θησαυρόν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐκ τοσούτου τῶν χρημάτων πλήθους εὐρέθη εἰ μὴ, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, τρία μόνον κεντηνάρια. ζητήσας οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν τῆς ἐξόδου ἀπογραφὴν, καὶ ταύτην εὐρὼν παρά τινι γέροντι εὐνοῦχῳ, καὶ μαθὼν ὅπῃ ταῦτα ἐχώρησε, βουλήν περὶ τούτου προὔθετο τοῖς ἀρίστοις. ψήφου δὲ παρὰ πάντων δοθείσης ἐκείνους τοὺς κακῶς ταῦτα λαβόντας ἀντιστρέψαι τὰ ληφθέντα πρὸς τὸ δημόσιον, ὁ βασιλεὺς τοῦ ἄγαν ὑπενδιδούς τὰ

ἡμίση ὧν ἕκαστος ἔλαβεν ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἐκὲ 2.203 λευσε· καὶ οὕτως ἀπὸ τῶν τοιούτων συνήχθη τῷ δημοσίῳ χρυσίῳ κεντηνάρια τριακόσια. ἐποίησατο δὲ καὶ πρόοδον ὁ βασιλεὺς δημοσίαν ἐπὶ τὸν μέγαν τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας ναόν, καὶ χρήματα πολλὰ ἐν τῷ ὑποστρέφειν τῷ πλήθει διένειμεν, οὐκ ἐκ τῶν δημοσίων ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδία διαφερόντων αὐτῶ· προσεγένετο γὰρ αὐτῷ πλῆθος χρημάτων ἀπροσδόκητον καὶ ἀπὸ θησαυρῶν κεκρυμμένων ἀναφανέντων τῆς γῆς. εὐρέθη δὲ καὶ ἐν τῷ εἰδικῷ χρυσίῳ οὐκ ὀλίγον, ὅπερ ὁ προβεβασιλευκῶς Μιχαὴλ συνέλεξε, τὴν θρυλουμένην ἐκείνην πλάτανον χωνεύσας καὶ τοὺς δύο ὀλοχρύσους γρυῦπας καὶ τοὺς δύο σφυρηλάτους λέοντας καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον καὶ ἕτερα τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης χρυσωμάτων ἔργα διάφορα, καὶ βασιλικὰς καὶ Αὐγουστικὰς στολάς, οἷσπερ ἔμελλεν ἀποχρῆσθαι πρὸς τὰ αὐτῷ καταθύμια, φθάσαν δὲ τὸ χρεῶν εἰς Βασιλείῳ ταῦτα διεβιβάσθη, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. Ἄρτι δὲ τῆς ἀρχῆς ἐπιβὰς ὁ Βασίλειος πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀδωροτάτους λεγομένους προυβάλλετο καὶ μαρτυρουμένους τὰς ἰδίας χεῖρας καθαρὰς παντοῦ διαφυλάττειν λήμματος, εἴθ' οὕτως δικαιοσύνης ἐπεμελεῖτο, καὶ ἰσονομίαν ἐμπολιτεύεσθαι τοῖς ἀρχομένοις καὶ τὸ μὴ καταδυναστεύεσθαι ὑπὸ τῶν πλουσίων τοὺς πενεστέρους ἐπραγματεύσατο. πανταχοῦ δὲ διατάγματα ἐξετίθει τέλειον ἐξαρθῆναι τὴν ἀδικίαν ὀρίζοντα. δικαστὰς τε ἔταξε, σιτηρεσίῳ καὶ φιλοτιμίαις παντοδαπαῖς αὐτοὺς μεγαλύνων, καὶ τάξας διημερεύειν καὶ τὰς διενέξεις διαλύειν τῶν φιλονεικούντων, 2.204 τόπους ἀφορίσας αὐτοῖς ἐπιτηδείους, τὴν τε Μαγναύραν καὶ τὸν καλούμενον ἰππόδρομον καὶ τὴν λεγομένην Χαλκῆν, χρόνῳ μογήσασαν καὶ ὅσον οὐδέπω πεσεῖν κινδυνεύουσαν ἐπισκευάσας καὶ καινουργήσας. ἔταξε δὲ καὶ τροφήν τοῖς πενεστέροις τῶν τὰς δίκας ἐχόντων, ἵνα μὴ ὑπὸ ἐνδείας πιεζόμενοι ταῖς δίκαις ἀπαγορεύοιεν. ἐπεδίδου δὲ καὶ ἑαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτον μέρος, ὀπηνίκα τῶν στρατειῶν ἔτυχεν ἄγων σχολῆν καὶ τοῦ χρηματίζειν ταῖς ἀπανταχόθεν πρεσβείαις, καὶ εἰς τὸ λεγόμενον γενικὸν κατιῶν τοὺς εἰσπραττομένους ἐσκόπει παρὰ τοῦ δημοσίου, μή πού τις ἀδίκως εἰσπράττοιτο, καὶ οὕτως τοῖς ἀδικουμένοις ἐπήμυνε. λέγεται δ' ὅτι κατ' ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὴν εἰρημένην διατριβήν, ὡς οὐδεὶς ἔτυχεν ἐγκαλῶν, ὑποτοπιάσας εἴργεσθαι ἀπὸ τινῶν τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου τοὺς δεομένους, ἀπέστειλέ τινας τῶν δορυφόρων κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως ζητήσοντες εἴ τις ἐστὶ βοήθειας δεόμενος, ὡς δ' ἐπανῆλθον ἐκεῖνοι μηδένα μηδαμῶς εὐρηκέναι λέγοντες, μεθ' ἡδὸ νῆς τε ἀπέσταξε δάκρυον καὶ θεῶν τὴν εὐχαριστίαν ἀπέδωκεν. Ὅρων δὲ ὅτι ἔστι τις τοῖς πονηροῖς εἰς τὸ ἀδικεῖν ἀφορμὴ διὰ τὸ σύντομον ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς μορίων, τοῦ ἡμίσεός φημι καὶ ἕκτου καὶ δωδεκάτου καὶ τῶν τοιούτων, χρωμένων τοῖς παλαιοῖς σημείοις τῶν γραφῶν, ἠθέλησε καὶ τὴν τοιαύτην τῶν ἀδικεῖν ἐλομένων περιελθεῖν ἀφορμὴν, καὶ διωρίσατο γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ τοῖς ἀγροίκοις ἀναγινώσκεσθαι ῥάδιον, τὰ τοιαῦτα 2.205 γράφεσθαι σημεία, οἷκοθεν καταβαλῶν καὶ τὴν τῶν χαρτίων δαπάνην καὶ τὴν τῶν γραμμάτων καὶ τὴν τῶν γραφῶν. Ἐπιστροφὴν δ' ἐποίησατο καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἐκβαλῶν μὲν τῆς ἀρχιερωσύνης μετὰ συνόδου συναθροισθείσης τὸν ἐπεισηδήσαντα τῇ ἀρχῇ Φώτιον, σχολάζειν κελεύσας ἕως ἂν τὸν δικαίως ταχθέντα πρὸς αὐτὸν μεταστήσει θεός, ἀντεισαγαγὼν δὲ τὸν κακῶς καὶ παρανόμως ἐκβληθέντα παρὰ τοῦ Βάρδα Ἰγνατίου. καὶ οὕτω γαληνίαν τὰς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας παρεσκεύασεν.

Ἄλλὰ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους πολλὴν ἀσάφειαν καὶ σύγχυσιν ἔχοντας ἰδὼν, καὶ τούτους κατὰ τὸ προσῆκον προσφόρως ἐπανασώσασθαι ἔσπευσε, καὶ τὴν μὲν τῶν ἀνηρημένων ἀχρησίαν περιελθεῖν, τῶν δὲ κυρίων ἀνακαθᾶραι τὸ πλῆθος. οὐκ ἔσχε δὲ καιρὸν προκαταληφθεὶς θανάτῳ. ἤρξατο δὲ τοῦ ἔργου καὶ ἔξε πλήρως Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ ταῦτα. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Βασιλείου

ἐπιβουλή καὶ συσκευή τις ἐγένετο κατ' αὐτοῦ, ἐξαρχόντων τῆς μελέτης Γεωργίου καὶ Συμβατίου τῶν πατρικίων. φωραθέντος δὲ τοῦ κακουργήματος, προφανῶν δὲ γενομένων καὶ τῶν ἐλέγχων, οὗτοι μὲν ἐκκόπτονται τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς αἴτιοι πρωτουργοὶ τῆς συμ βουλῆς, τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος τῶν συνωμοτῶν πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν. ἀνακόπτων δὲ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν βασιλείωντων, στέφει Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα τοὺς οἰκίους αὐτοῦ υἱούς. τῷ 2.206 δὲ τρίτῳ ἔτει τῆς μοναρχίας ἀναγορεύει καὶ Ἀλέξανδρον τὸν υἱόν. τὸν δὲ νεώτερον πάντων Στέφανον ἱεροῖ καὶ τῇ τοῦ θεοῦ καταλέγει ἐκκλησίᾳ. ἐπεὶ δὲ καὶ τέσσαρες ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, ἐν τῷ θείῳ σεμνεῖῳ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας καὶ ταύτας καθιεροῖ. Οὕτω δ' ὡς ἐδόκει εὖ διαθεῖς τὰ οἰκεία, καὶ κατὰ τῶν ἀν τιτασσομένων τῇ Ῥωμανίᾳ ἔσπευσεν ἐκστρατεῦσαι. καὶ δὴ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐλαττωθέντας παρὰ τοῦ πρώην βεβασί λευκότος Μιχαῆλ ἐκ τοῦ διακοπῆναι τὰς ῥόγας αὐτῶν καὶ τὰ σι τηρέσια, διὰ νέων συλλογῆς ἀναπληρώσας τὰς φάλαγγας κατὰ τῶν βαρβάρων ἐστράτευσε, καὶ πρότερον μὲν κατὰ τῆς Τεφρικῆς, ἧς ὁ Χρυσόχειρ ἠγεῖτο, ἐπ' ἀνδρία καὶ συνέσει διαφέρειν δοκῶν καὶ σφόδρα τὰ Ῥωμαίων κατατρέχων καὶ ληϊζόμενος. κατὰ τούτου καὶ τῆς πόλεως ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς. τοῦ δὲ μὴ ὑποστάντος τὴν ἐπέλευσιν ἀλλ' εἴσω τειχῶν γενομένου, καταδραμῶν τὴν ὑπ' αὐτὸν ἄπασαν χώραν ὁ βασιλεὺς καὶ ληϊσάμενος, καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ τείχει τῆς Τεφρικῆς ἔθετο τὴν παρεμβολήν, διὰ προσεδρείας μακρᾶς ἐλεῖν τὸ ἔρυμα οἰηθείς. ἐπεὶ δὲ κατενόησε πάντοθεν κατωχυρωμένον αὐτό, καὶ ἀνέλπιστον ἦν ἀλωθῆναι πολιορκία (ἦδη γὰρ καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἀναγκαῖα κατεδήδοτο), ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, τὰ πλησιάζοντα τῇ Τεφρικῇ φρούρια ἐκπορθήσας, 2.207 τὴν Ἄβαρην, τὸν Κοπτὸν, τὴν Σπάθην καὶ ἄλλα πολλά. ἀγείρας δὲ τὸν στρατὸν ἐκεῖθεν ἐπανήει μετὰ λαμπρῶν τῶν τροπαίων τε καὶ λαφύρων. Ληϊζομένης δὲ τῆς περὶ τὴν Τεφρικὴν χώρας ἀπάσης καὶ ἐκπορθουμένης, ἡ γειτονοῦσα αὐτῇ πόλις τῶν Ἰσμηλιτῶν ἦ Ταύρας ἢ ἐπωνυμία, ὀμαιχιμῖαν ἔχουσα καὶ κοινοπραγίαν μετὰ τῆς Τεφρικῆς, ὀρρωδῆσασα τὸν κίνδυνον, πρέσβεις πέμψασα εἰρήνης ἠξίου τυχεῖν καὶ ταῖς συμμαχίαις ἐγγραφῆναι Ῥωμαίων· καὶ δὴ ἔτυχε τοῦ βασιλέως μετὰ προσηνείας δεξαμένου τὴν πρεσ βείαν. προσερρῦη δὲ καὶ ὁ Κουρτέριος, γένος ὦν Ἀρμένιος, ὃς κατεῖχε τὴν Λόκαναν καὶ τὰς ἐσχατιὰς τῶν Ῥωμαίων συνεχῶς ἐπόρθει καὶ κατεστρέφετο, ἑαυτὸν παραδούς τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ὑπέικοντα αὐτῷ λαόν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, λαὸν ὁ βασιλεὺς κατὰ Σαμοσάτων καὶ τῆς λεγομένης Ζαπέτρας ἐπιλέκτων πολεμιστῶν ἐκπέμψας εὐτύχησεν, ἐξ ἐφόδου τὰ στενὰ τοῦ στρατοῦ διελθόντος αὐτῇ τε τῇ πόλει ἐξαίφνης ἐπεισπεσόντος· κατεσχέθη τε γὰρ ἡ πόλις τῷ ἀπροσδοκῆτῳ, καὶ λαὸς ἀπεσφάγη πολὺς, καὶ αἰχμαλωσία ἐλήφθη ἄπειρος, καὶ δέσμοι Ῥωμαῖοι χρονίων δεσμῶν ἠλευθερώθησαν. καταδραμῶν δὲ καὶ πυρπολήσας ὁ πεμφθεὶς λαὸς τὰ συμπαρακείμενα τῆς χώρας καὶ τὰ Σαμό σατα ἐξεπόρθησε, καὶ ὁμοίᾳ ῥύμῃ περαιωθεὶς τὸν Εὐφράτην καὶ πᾶσαν τὴν περαίαν αἰχμαλωτίσας, καὶ πολλὴν συλλέξας αἰχμὰ 2.208 λωσίαν καὶ λάφυρα, ὑπέστρεψε ἀσινῆς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, πρὸς τῷ Ἀτζαρνοῦκ ποταμῷ τὴν παρεμβολὴν ἔχοντα. Ἐντεῦθεν ἄρας ὁ βασιλεὺς μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ τὴν ἐπὶ Μελιτηνὴν ἄγουσαν ὤδευε. προσπελάσας δὲ τῷ Εὐφράτῃ, καὶ ὥρα θέρους πελαγίζοντα τοῦτον εὐρῶν καὶ παντελῶς ἄβατον, γεφυρώσας τὸν ποταμὸν διεπέρασε. καὶ πολλὰ τῆς χώρας λυμηνάμενος καὶ καταστρεψάμενος, ἐλὼν δὲ καὶ τὸ φρούριον ὃ Ῥαψά κιον λέγεται, μέρος δὲ τοῦ στρατοῦ τῇ μεταξὺ Ἀρσίνου τε καὶ Εὐφράτου χώρα ἐκπέμψας καταδραμεῖν προσέταξεν, οἱ πᾶσαν αὐτὴν ἀπτέρῳ τάχει διαδραμόντες, τό τε λεγόμενον Καρκίνιον καὶ τὸ Γλασχὼν καὶ τὸ Ἄμαν καὶ τὸ Μουρήξ καὶ τὸ Ἄβδηλα εἶλον καὶ ἐξεπόρθησαν. αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτηνῇ προσβαλὼν εὐανδρούση τότε καὶ πληθύϊ

βαρβάρων γεγανωμένη, ἐπεὶ τοῖς τείχεσιν ἐπλησίασε, βαρβαρικὰς ὑπεδέξατο φάλαγγας μετὰ φρουραγμάτων καὶ ἀλαλαγμῶν ἀπαντώσας αὐτῶ, οἷς νεανικῶς συμμίξας καὶ πρῶτος τῆς φάλαγγος προϊστάμενος τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέψατο, εἴθ' οἱ λοιποὶ τοὺς ἄλλους, καὶ μέχρι τοῦ ἄστεως ἀναιροῦντες ἐδίωκον, ὡς καταστρωθῆναι τὸ μεταξὺ ἔδαφος καὶ πληρωθῆναι νεκρῶν, ἀλῶναι δὲ καὶ ζῶντας οὐκ ὀλίγους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀγεν νῶς εἰσὼ τειχῶν συγκλεισθῆναι. ἐβουλήθη μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἐλεπόλεσι καὶ μηχαναῖς ἀποπειρᾶσθαι τοῦ χωρίου· ὡς δὲ ἑώρα τὴν πόλιν εὐπυργον καὶ πλήθει τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων βρίθουσαν, ἐπύθετο δὲ καὶ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἀφθονίαν ἔχειν 2.209 πολλὴν τῶν ἐπιτηδείων καὶ μὴ δεδιέναι χρονίαν πολιορκίαν, ἄρας ἐντεῦθεν τῇ Μανιχαίων προσβάλλει γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν ποσὶν ἐκτεφρώσας, τὸ Ἄργαοῦθ λεγόμενον φρούριον καὶ τὸ Κουτακίου καὶ τὸ Στεφάνου καὶ τὸ Ἀραράχ ἐμπρήσας κατέσκαψεν. ἐκεῖθεν ἀγείρας τὸν στρατὸν τῆς ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν εἶχετο. καὶ τοὺς μὲν ἀριστεύσαντας τῶν στρατιωτῶν τιμήσας ἀπέλυσεν· αὐτὸς δὲ τὴν βασιλίδα κατασχὼν καὶ περαιωθεὶς εἰς Θράκην, ἐκ τοῦ Ἐβδόμου τὴν δημοσίαν ποιησάμενος πρόοδον, διὰ τῆς χρυσοῦς πόρτης εἰσελθὼν καὶ θρίαμβον καταγαγὼν μεγαλοπρεπέστατον, τοῦ δήμου παντὸς ἐπινικίοις φωναῖς καὶ εὐφημίαις αὐτὸν μεγαλύνοντος ἄχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ θεοῦ ἐνυποστάτου σοφίας ἐγένετο. ἐκεῖσε δὲ γενόμενος καὶ τῷ θεῷ εὐχαριστηρίους ἀποδοὺς ὕμνους, παρὰ Ἴγνα τίου τε τοῦ πατριάρχου ταινιωθεὶς στεφάνοις, ἐπανῆκεν εἰς τὰ βασίλεια, μικρὸν τε συνησθεὶς τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις τῶν πολιτικῶν αὐθις εἶχετο διοικήσεων.

Τῷ δ' ἐπιόντι χρόνῳ τοῦ τῶν Μανιχαίων ἐξηγουμένου Χρυσόχειρος εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐμβαλόντος βαρεῖ στρατῶ καὶ ταύτην ληϊζομένου, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ συνήθως ὁ βασιλεὺς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον. οὗτος δὲ πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν συμπαρειληφώς, ἐπειδὴ σταδαία μάχη κρῖναι τὸ πᾶν ἔδειλία, παρείπετο τέως αὐτῶ ἀπὸ τινος διαστήματος, καὶ τὰς μερικὰς ἀνεῖργε καταδρομάς, καὶ οὐ συνεχῶρει κατὰ τῆς χώρας 2.210 ἀδεῶς διασκίδνασθαι. ὡς οὖν τὰ μὲν δρῶν τὰ δὲ ἀπρακτῶν ὁ βάρβαρος ἤδη καὶ τῆς πρὸς τὰ οἴκοι ἐπανόδου ἐμέμνητο καὶ μετὰ λείας συχνῆς ὑπέστρεψεν, ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν δύο τῶν στρατηγῶν ἀφώρισε, τὸν τε τοῦ Χαρσιανοῦ καὶ τὸν τῶν Ἀρμενιакῶν, μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως ἕκαστον συμπαρομαρτεῖν τῷ Χρυσόχειρι ἄχρι τοῦ λεγομένου Βαθυρρύακος, κάκειθεν εἰ μὲν ἐπαφήσει, φησί, κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων στρατὸν, δηλαθὴ θέσθαι αὐτῶ τὰ περὶ τούτου, εἰ δὲ οἴκαδε ἀμεταστρεπτὶ βαδίσειεν, ἔασαν τὰς τοῦτον αὐθις ἐπανελθεῖν πρὸς αὐτόν. ἐσπέρας οὖν καταλαβούσης, καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος γεγονότος κατὰ τὸν Βαθυρρύακα ἀύλισαμένου τε κατὰ τὴν τοῦ ὄρους ὑπώρειαν, τῶν δὲ εἰρημένων στρατηγῶν κατασχόντων τὰ τούτου μετεωρότερα καὶ τὸ μέλλον ἀποσκοπούντων, ἐμπίπτει τις ἕρις περὶ πρωτείων καὶ ἄμιλλα τοῖς τῶν δύο θεμάτων στρατιώταις· οἱ μὲν γὰρ τοῦ Χαρσιανοῦ ἑαυτοῖς ἐνίσταντο τὰ τῆς ἀνδρίας ἀρμόζειν πρωτεῖα, ἔμπαλιν δὲ ἑαυτοῖς οἱ Ἀρμενιакοί. ὡς οὖν ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρει τὰ τῆς φιλονεικίας καὶ πρὸς τὸ μέγαλαυχον ἐκάτερα ἔρρεπε τῶν ταγματῶν, ἐνταῦθα δὴ λέγεται παρὰ τινος λεχθῆναι τοῦ τῶν Ἀρμενιакῶν συστήματος ὡς ἵνα τί μάρτην ὧ συστρατιῶται ἀπρεπῶς θρασυνόμεθα, ἐξὸν τοῖς ἔργοις ἀναμφισβήτητον ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι; οἱ πολέμιοι γὰρ οὐ μακρὰν, καὶ ἕξεστιν ἐπὶ τῶν ἔργων φαῖναι τοὺς ἀριστεῖς. τοὺς τοιοῦτους τοίνυν λόγους διενωτισθέντες οἱ στρατηγοὶ καὶ τὴν πρὸς ἀνδρίαν ὀρμὴν κατανοήσαντες τοῦ λαοῦ, καταμαθόντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ἐξ ὑπὲρ δεξιῶν μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι τοῖς πολεμίοις ἐν κοίλῳ κειμένοις 2.211 τόπῳ, διχῆ διαιροῦσι τὴν δύναμιν. καὶ τὸ μὲν ἕκκριτον ταύτης ἄχρις ἑξακοσίων μετ' αὐτῶν γε τῶν στρατηγῶν προσβαλεῖν ἐκρίθη τῷ τῶν βαρβάρων

στρατῶ· τὸ δὲ λοιπὸν καὶ εὐαρίθμητον τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς εἰς δόκησιν πλήθους αὐτοῦ που σκευάσαντες πρὸς τὰ μετέωρα ἔστησαν, σύνθημα δόντες ἴν' ὅταν οὗτοι προσ βάλῃσι τοῖς ἐχθροῖς, κάκεῖνοι σὺν ἀλαλαγμῶ μεγίστῳ καὶ σάλ πιγξιν ἐκπληκτικὴν βοὴν ἀναρρήξωσι, συνεπηχούντων καὶ τῶν ὀρέων, καὶ οὕτως ἀφανῶς διὰ τῆς νυκτὸς τῆ στρατοπεδεῖα τῶν ἐχθρῶν πλησιάζωσι. καὶ τοιοῦτου δοθέντος συνθήματος, οὕπῳ τοῦ ἡλίου τὰς ἀκρωρείας ἀυγάζοντος, βοῆ στιβαρᾶ παιανίσαντες καὶ τὸ "σταυρὸς νενίκηκε" συμβοήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, συνεπαλαλαζόντων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν. εὐθύς οὖν οἱ βάρβαροι τῷ ἀνελπίστῳ καταπλαγέντες, καὶ μήτε συστῆναι μήτε τὸ ἐπιὸν πλῆθος ὅσον ἐστὶ λαβόντες καιρὸν ἰδεῖν, μῆτ' ἄλλο τι σωτήριον ἑαυτοῖς ἐκ τοῦ παραχρήμα βουλευσασθαι, ὤρμησαν πρὸς φυγὴν. τῶν οὖν διωκόντων Ῥωμαίων καὶ τοὺς μὴ συνόντας ἐπιβωμένων στρατηγούς καὶ τὰ τάγματα καὶ τὸν τῶν σχολῶν ἀφηγούμενον, καθάπερ αὐτοῖς συνετέτακτο, καὶ τῶν φευγόντων εἰς πλείονα συνελαυνομένων φόβον καὶ ταραχὴν, συνέβη μέχρι μυλίων τριάκοντα γενέσθαι τὴν δῖωξιν καὶ τὸν μεταξὺ χῶρον ἀπεί ροις καταστρωθῆναι νεκροῖς. Τότε δὴ καὶ ὁ ἀναιδὴς Χρυσόχειρ σὺν ὀλίγοις φεύγων τῶν μετ' αὐτόν, ἐπεὶ καταδιώκειν ἔγνω Ῥωμαῖον τινὰ Πουλάδην τὴν 2.212 προσηγορίαν, ὃν αἰχμάλωτον ἔλαβέ ποτε κατὰ τὴν Τεφρικὴν καὶ διὰ ἀστεῖσμὸν καὶ χάριτα συνήθη εἶχε καὶ γνώριμον, θεασάμενος αὐτόν καὶ γνωρίσας, ἐπιστραφεὶς "τί σοι" φησίν, "ὦ ἄθλιε Πουλάδη, διεπραξάμην κακόν, ὅτι με οὕτω καταδιώκεις μανιω δῶς ἐπιθυμῶν ἀνελεῖν;" ὁ δὲ συντόμως ὑπολαβὼν, "τῶν εὐεργεσιῶν σου, πτέρων, τὴν ἀμοιβὴν" ἔφη "ἀποδοῦναί σοι κατὰ τὴν παροῦσαν ἡμέραν πεποithώς εἰμι τῷ θεῷ." ὁ μὲν οὖν προῆει οἷά τις ἐμβρόντητος καὶ βεβλαμμένος τὰς φρένας, ὁ δὲ ἐφείπετο μετ' εὐτολμίας νεανικῆς. τάφρῳ δὲ βαθείᾳ ὁ διωκόμενος ἐντυχῶν, καὶ ὑπερπηδῆσαι ταύτην τὸν ἵππον μὴ συγχρῶν, βάλλεται κατὸ πιν παρὰ τοῦ Πουλάδου φθάσαντος κοντῷ κατὰ τῆς πλευρᾶς. καὶ ὁ μὲν εὐθέως περιδινηθεὶς τῷ ἀλγίματι κατερρῦη τοῦ ἵππου, τῶν δὲ σὺν αὐτῷ τις (Διακονίτζης τούτῳ ἦν τὸ ἐπώνυμον) τοῦ ἵππου ρίψας ἑαυτὸν ἐπιμελείας ἡξίου τὸν πεσόντα, τοῖς τε οἰκειοῖς γό νασι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς καὶ τὸ συμβᾶν ὀδυρόμενος. ἐν τοσοῦτῳ δὲ προσγίνονται τῷ Πουλάδῃ καὶ ἕτεροι, καὶ καθαλλό μενοι ἐκ τῶν ἵππων τὴν τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν ἤδη θανατῶντος καὶ ἐκλιμπάνοντος, δεσμοῦσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην καὶ τοῖς ἄλλοις αἰχμαλώτοις συγκαταλέγουσιν. εὐθύς οὖν εὐαγγέλια πρὸς τὸν βασιλέα ἐκπέμπονται, μεθ' ὧν ἦν καὶ ἡ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλὴ. πεσόντος οὖν τοῦ Χρυσόχειρος συναπε μαράνθη πᾶσα ἡ ἀνθοῦσα τῆς Τεφρικῆς εὐανδρία. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Τεφρικὴν τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, καὶ ἐν ὥρᾳ μιᾶ ἡ ἐπὶ μεῖζον δόξης ἀρθεῖσα ὕψος τῶν Μανιχαίων πληθὺς ὡσεὶ καπνὸς διελύθη. 2.213 Ἰγνατίου δὲ τοῦ πατριάρχου τὴν παροῦσαν μεταλλαγμένου ζωὴν, ἀπέδωκεν αὐθις τὴν ἐκκλησίαν Φωτίῳ ὁ βασιλεὺς. κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπιβουλή μνηύεται τῷ βασιλεῖ παρὰ τινος τῶν συνωμοτῶν, ἔξαρχον ἔχουσα τὸν πατρίκιον Ῥωμανὸν τὸν Κουρ κούαν. καὶ δὴ συλληφθέντων τῶν ἐπιβουλευσάντων ὁ μὲν Κουρ κούας ἐπηρώθη τοὺς ὀφθαλμούς, οἱ δὲ λοιποὶ τυφθέντες καὶ κα ρέντες ἐξωρίσθησαν. ὁ αὐτὸς βασιλεὺς καὶ τὸ Λοῦλλον φρούριον ὑπὸ Σαρακηνῶν κατεχόμενον ἀνεκτήσατο. προσέθετο δὲ αὐτῷ καὶ τὸ Μελοῦς, καὶ δεσπότην τὸν βασιλέα ἀνηγόρευεν. ἐξεπόρ θησε δὲ καὶ τὴν τῶν Μανιχαίων μητρόπολιν τὴν Κάμειαν δι' ἑαυτοῦ. Ἔαρος δὲ ἦδη λάμποντος, τὸν πρεσβύτερον τῶν υἱῶν εἶλη φῶς Κωνσταντῖνον ἐκστρατεύει κατὰ Συρίας. καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀργαίῳ Καισάρειαν τὴν πρώτην καταλαβὼν τῶν Καππαδοκῶν, ἐκεῖσέ τε αὐλισάμενος, τὴν μὲν ἄλλην πληθὺν τακτικαῖς ἐξεπόνει μελέταις, μοῖραν δὲ τοῦ στρατοῦ ἀποτεμῶν κατόπτιας ἐξέπεμψεν. αὐτὸς δὲ κατόπιν ἐφείπετο. οἱ δὲ πρόοπται καὶ πρόδρομοι τὰς

ἔρή μους ὀξέως διαδραμόντες φρούριον τὸ λεγόμενον Ξυλόκαστρον καὶ τὸ ἕτερον τὸ καλούμενον Φυρόκαστρον ἐξεπόρθησαν, καὶ τοὺς ἐνοίκους τούτων ἠνδραποδίσαντο. ἐφ' οἷς καταπλαγέντες οἱ τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες ἐκουσίως προσεχώρησαν ὡς τοῖς Ῥωμαίοις. ὁ δὲ τοῦ Ἄμβρωνος υἱὸς Ἀπάβδελε, ὁ τῆς Ἀναβάρζης ἀμηρᾶς, ἕως μὲν μακρὰν ἀπεῖχεν ὁ βασιλεὺς, βαρ 2.214 βαρικῶς ἐθρασύνετο, ἐπεὶ δὲ ἤγγιζε, τῷ τῶν Μελιτηνῶν στίφει συμμίζας φυγῇ τὴν μετ' αὐτοῦ σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν τε Κασάμαν ἐξεπόρθησε καὶ τὴν Καρβὰν τὴν Ἄρδα λάν τε καὶ τὴν Ἐρημοσυκέαν, ὀπηνίκα καὶ Σίμας ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ταήλ, τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Ταύρου καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς τῶν Ῥωμαίων λυμαινόμενος ἐσχατιάς, πρὸς τὸν βασιλέα κατέφυγε. μετὰ ταῦτα τὸν Ὀνοπνίκτην λεγόμενον ποταμὸν καὶ τὸν Σάρδον διαπεράσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ στρατοῦ ἦλθεν εἰς Κουκουσόν, καὶ τὰς ἐκεῖ λόχμας ἀποκαθάρας καὶ τὴν ἄβατον εὐπόρευτον πεποιηκῶς τῶν ἐνταῦθα λόχων ἐκράτησε. πρὸς δὲ τὴν Καλλίπολιν καὶ Παδασίαν φθάσας, δυσβάτοις δὲ περιτυχὼν καὶ ἀποκρήμνοις ὁδοῖς, τοὺς ὑπὸ χεῖρα παραμυθούμενος πεζῇ καὶ βάδην αὐτὸς προεπορεύετο τοῦ στρατοῦ. ὑπερβάς δὲ τὰ στενὰ τοῦ Ταύρου τῇ Γερμανικεῖα προσβάλλει. ἐπεὶ δὲ τὸ ἀνθιστάμενον ἅπαν τοῖς τείχεσι συνεκλείετο καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα πρὸς χεῖρας ἐλθεῖν, τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη κείρας καὶ πυρὶ παραδοὺς πρὸς Ἀδάπαν παρεγένετο τὴν πόλιν. καὶ τῶν ταύτης δὲ ἐποίκων μὴ τολμώντων ἐν τοῖς ὑπαίθροις διαγωνίζεσθαι ἀλλ' εἴσω συνελαθέντων τειχῶν, τὰ ἔξω τῆς πόλεως ληϊσάμενος καὶ ἀποτεφρώσας, ἐκπολιορκήσας δὲ καὶ τὸ πολίχνιον ὁ Γέροντα ἐκάλουν, καὶ διαρπάσαι ἐφείς τοῖς στρατιώταις, τελευταῖον αὐτοῖς προσβάλλει τοῖς τείχεσι, καὶ παντοδαπὰς προσέφερε μηχανάς, καὶ ἐνεργὸς ἦν ἐν τῇ πολιορκίᾳ, ἐλπίδας οὐ μικρὰς ἔχων αἰρήσειν τὴν πόλιν διὰ τὸ τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως βάρος. εὐρώστους δὲ τοὺς ἔνδον εὐρῶν καὶ ἀδεῶς τὰ 2.215 προσπίπτοντα φέροντας, ἀνοχὴν τῷ πολέμῳ δοὺς ἐπυθάνετο τῶν ἔνδον ἐφ' ὧ τῷ πεποιθότες, τῆς πατρίδος αὐτῶν ἤδη μελλούσης παραλαμβάνεσθαι, ὀλίγον αὐτοῦ λόγον ποιούμενοι φαίνονται· πρὸς ὃν ἀπεκρίνατό τις τῶν γεραιτέρων πληροφορίαν ἐσχηκέναι οὐχ ὑπὸ σοῦ πολιορκηθῆναι νῦν τὴν πόλιν, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τινὸς πεπρωμένον εἶναι ταύτην ληφθῆναι κατὰ γένος σοι προσήκοντος (Κωνσταντίνος τούτῳ τὸ ὄνομα), καὶ διὰ τοῦτο μὴ καταπλήττεσθαι τοῖς προσπίπτουσι. τοῦ δὲ τὸν υἱὸν ἐπιδείξαντος καὶ ὡς Κωνσταντίνος καλεῖται εἰπόντος, οὐ τοῦτον ὁ ἐξηγούμενος ἔλεγε εἶναι τὸν Κωνσταντίνον ὃς αὐτῶν μέλλει ποιῆσαι τὴν πόλιν ἀνάστατον, ἄλλον δὲ τίνα μετὰ χρόνον συχνὸν καὶ τῶν ἀπογόνων τῶν σῶν. ἐφ' οἷς ὁ βασιλεὺς ὀργισθεὶς, καὶ ἔργους ἐξελέγξει βουλή θείῃ ψεῦδος τὴν πρόρρησιν, συντονώτερον ἤπτετο τῆς πολιορκίας. ὡς δὲ πάντων πονούντων μὴ προβαίνουσαν ἕωρα τὴν σπουδὴν, ἐπεγένετο δὲ κρύος ἀμήχανον, τοὺς ἐν ὑπαίθρῳ σφοδρῶς λυμαινόμενον, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸ πολὺ τῶν αἰχμαλώτων διὰ τὸ βάρος ξίφει κελεύσας ἀποφορτίζεσθαι, τῆς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἶχετο, πολὺ δέος τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ καταλιπῶν. προσδοκήσας δὲ ἐπιθήσεσθαι αὐτοῖς κατὰ τὰ στενὰ, λόχους ἐν τοῖς ἐπικαίροις ἀφείς πολλοὺς τῶν ἐλλοχώντων ἐζώγησε. πρὸς ἅπερ Ἀβδελομέλερ ὁ τοῦ τόπου κατάρχων ἀπειρὴ κῶς, πρέσβεις ἐκπέμψας ἀδείας καὶ εἰρήνης ἐδεῖτο τυχεῖν· οὗ τὴν δέησιν δεξάμενος ὁ βασιλεὺς σύμμαχον αὐτὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε ἔσχε 2.216 κατὰ τῶν ὁμοφύλων ἐθελοντήν. ἐκεῖθεν τὸν Ἀργαῖον διελθὼν, πρὸς Καισάρειαν γενόμενος ἐκ τε Κολωνείας καὶ Μεσοποταμίας ἐπινικίους ἀγγελίας ἐδέξατο, κομισθέντων αὐτῷ λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν Κουρτῶν τε καὶ Σαρακηνῶν, οὓς ἅπαντας τῷ ξίφει ἀπεσκευάσατο· ἦν γὰρ προκαταπεπλησμένον τὸ στρατεύμα λαφύρων ἀπὸ τε Συρίας καὶ Τεφρικής, καὶ οὐκ ἐβούλετο καὶ τούτους ἔχειν δύσχρηστον παρακολούθημα. ἐν Μηδαίῳ δὲ γενόμενος, καὶ τιμὰς διανείμας

τοῖς ἀριστεῦσι, καὶ πρὸς παρα χειμασίαν ἐκπέμψας, αὐτὸς εὐζωνος πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔφθα σε, καὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς διὰ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς νίκης ἑδέξατο στέφανον καὶ παρὰ τοῦ πλήθους τὰς ἐπινικίους ῥῥάδας. Ἦδη δὲ τῆς Τεφρικῆς ἀπομαρανθείσης ἡ τῶν Ταρσιτῶν ἰσχὺς θάλλειν καὶ αὐξάνεσθαι ἤρχετο, καὶ πάλιν ἀπὸ τούτων αἱ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων ἔσχαται δεινῶς ἐπιέζοντο. καθ' ὧν Ἀνδρέας ἐκεῖνος ὁ στρατηλάτης ὁ ἐκ Σκυθῶν πολλάκις ἠνδρίσατο, καὶ πολλοὺς τῶν εἰς προνομὴν ἐκτρέχόντων ἀνήρει καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανεν· ὃν ὁ βασιλεὺς πατρικιότητι τε ἐτίμησε καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν σχολῶν προβιβάζει. τότε δὴ μᾶλλον ὁ Ἀνδρέας ἀπὸ μείζονος ἐξουσίας τε καὶ δυνάμεως ἐμφανέσι μάχαις πολλάκις πρὸς τε τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς καὶ τοὺς ἀπὸ Ταρσοῦ παρετάξατο καὶ νενίκηκε. καὶ ποτε μετὰ φρυάγματος γράμματα πέμψαντος τῷ Ἀνδρέᾳ τοῦ ἀμηρεύοντος τῆς Ταρσοῦ, βλασφημίας ἀνάπλευα, δηλοῦντα ὡς ἴδω εἶσε ὁ τῆς Μαρίας ὠφελήσει υἱὸς καὶ ἡ τοῦτον 2.217 τεκοῦσα, ὅταν ἐξέλθω κατὰ σου μετὰ τῆς περὶ ἐμὲ δυνάμεως, τὸ λοῖδορον γραμματίον οὗτος δεξάμενος τῇ εἰκόνι τῆς θεομήτορος ἀπεκρέμασεν, εἰπὼν "Ἴδε ὦ μῆτερ τοῦ λόγου τε καὶ θεοῦ, καὶ σὺ ὁ ταύτης υἱὸς τε καὶ θεός, οἷα ὠνειδίσει καὶ ἐφρυάξατο κατὰ σοῦ καὶ τοῦ σοῦ περιουσίου λαοῦ ὁ βάρβαρος οὗτος καὶ ἀλαζών." ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἄρας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἐπήει κατὰ Ταρσοῦ. καὶ δὴ κατὰ τὸ Ποδανδὸν γενόμενος κάκει τοῖς ἐναντίοις συμμίξας τρέπεται φόνῳ πολλῷ τὸ τῶν βαρβάρων πλήθος, πρότερον αὐτοῦ πεσόντος τοῦ ἀμηρεῦ· ὀλίγοι δὲ τινες μόγις πρὸς Ταρσὸν ἀποσώζονται. θάψας δὲ τοὺς οἰκείους, καὶ τοὺς πολεμίους εἰς ἓνα χῶρον συναγαγὼν, καὶ μέγαν ποιησάμενος κολωνὸν εἰς στήλην καὶ τοῖς μετέπειτα, πρὸς τὰ οἰκεῖα ὑπέστρεψε μετὰ λαφύρων καὶ αἰχμαλωσίας πολλῆς. ἔγραψε δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ δηλοποιήσας τὴν νίκην. οἷα δὲ φιλεῖ ποιεῖν ὁ φθόνος, διαβάλλουσιν οἱ πονηροὶ τὸν ἄνδρα πρὸς βασιλέα, καὶ ῥάδιόν οἱ κατασχέειν λέγοντες τὴν Ταρσὸν, ὁ δὲ μελλήσει καὶ ῥαθυμία προήκατο τὸν καιρὸν. ὕφ' ὧν πολλάκις λεγομένων ἀναπεισθεὶς ὁ βασιλεὺς παραλύει τῆς ἀρχῆς τὸν ἄνδρα, καὶ ἀντ' ἐκεῖνου προβάλλεται τὸν Στυπείωτην λεγόμενον, τὴν τε Ταρσὸν ἐξελεῖν ὑπισχνούμενον καὶ ἄλλα πολλὰ φρουαττόμενον. ὃς αὐτίκα παραλαβὼν τὰς δυνάμεις ἦγε κατὰ Ταρσοῦ, μηδὲν στρατηγικὸν ἐννοήσας μηδὲ εὐβουλίας ἐπάξιον. πλησίον δὲ γενόμενος τῆς Ταρσοῦ ἀυλίζεται κατὰ τινα τὸν ὅς Χρυσόβουλλον λέγεται, μήτε τάφρον ἀξιόλογον μήτε 2.218 στρατοπεδείαν ὄχυρὰν προστησάμενος, ὃν κατανοήσαντες οἱ Ταρσεῖς ἀμελῶς διακείμενον ἐπιτίθενται τούτῳ νυκτὸς στρατηγήματι χρῆσάμενοι τοιούτῳ. ὀλιγανδροῦντες γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἐκ τῆς πρὸς Ἀνδρέαν ἡττης καὶ μὴ ὄντες ἀξιόμαχοι πρὸς παράταξιν, ἵππους συναγαγόντες συχνοὺς καὶ βύρσας ξηρὰς ἐξάψαντες ἀπὸ τῶν ἵππων οὐρῶν, ὕφ' ἓν παράγγελμα κατὰ πολλὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου ἐπαφίᾳσι μέρη, ὅπισθεν δὲ αὐτοὶ ταῖς σάλπιγξι καὶ τοῖς τυμπάνοις ἐπιδοῦπήσαντες μέσον τοῦ χάρακος γυμνοὺς τοῖς ξίφεσιν εἰσεπήδησαν. ταραχῆς οὖν συμπεσοῦσης τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, καὶ δειλίᾳ συνταραχθέντων ὁμοῦ καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἵππων καὶ ἀλλήλοις περιπιπτόντων, συνέβη τοὺς βαρβάρους κρατῆσαι καὶ φόνον ἄπειρον ἀπεργάσασθαι τῶν Ῥωμαίων, τῶν πλείστων δυσκλεῶς συμπατουμένων καὶ συμπνιγομένων ὕφ' ἑαυτῶν. οὕτω δὲ παραδόξως κρατήσαντες οἱ Ταρσεῖς καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἰσχὺν κατακόψαντες βαρβαρικοῖς ἀλαλαγμοῖς ἐπαιάνιζον.

Καὶ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἦλιον οὕτως εἶχε, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέραν ἄπεισι λέξων ὁ λόγος. καὶ τούτων γὰρ, ὁμοίως τοῖς λοιποῖς, ἐπὶ πλέον ἀμεληθέντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαήλ, καὶ πάσης σχεδὸν ὅση τῆ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἀνήκει Ἰταλίας, καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ τῆς τῶν Καρχηδονίων δυνάμεως καταπολεμηθείσης καὶ ὑποφόρου τοῖς βαρβάρους γενομένης, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ

καὶ Δαλματία καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων διακεῖ μένων Σκυθῶν, Χρωβάτων φημὶ καὶ Σέρβων καὶ Ζαχλούβων 2.219 Τερβουνιωτῶν τε καὶ Καναλιτῶν καὶ Διοκλητιανῶν καὶ Ῥεντανῶν, τῆς ἀνέκαθεν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἀφηνιασάντων καὶ αὐτονόμων καθεστηκότων, συνεπέθεντο μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχη δόνος Ἀγαρηνοί. καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσαντες τὸν τε Σολδάνον καὶ Σάβαν καὶ τὸν Καλφούς, ἐμπειρία πολεμικῆ διαφέρειν μεμαρ τυρημένους τῶν ὁμοφύλων, ἕξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολεμικῶν κατὰ Δαλματίας στόλον ἀπέστειλαν, ὅφ' οὗ διάφοροι πόλεις ἐάλωσαν Δαλματῶν, οἷον ἦτε Βούταμα, ἢ Ῥῶσα καὶ τὰ κάτω Δε κάταρα. προχωρούντων δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἦλθον καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ ὄλου ἔθνος μητρόπολιν ἢ Ῥαοῦ σιον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρκουν πολύν, ἐκθύμως τῶν ἔνδον ἀγωνιζομένων. ἐπεὶ δὲ χρόνον ταλαιπωρούμενοι οἱ Ῥαοῦσιοι εἰς τὰς ἐσχάτας συνηλαύνοντο ἀπορίας, πέμπουσι πρὸς βεῖς ἐς βασιλέα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης στενοχωρούμενοι, ἐπαμῦναι παρακαλοῦντες τοῖς κινδυνεύουσιν ὑποχειρίοις γενέσθαι τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ. μήπω δὲ τῶν πρέσβων ἀφικομένων Μιχαὴλ μὲν ὁ βασιλεὺς θνήσκει, καταλαμβάνουσι δὲ τὸν Βασίλειον οἱ πρεσβευταί. ὧν ἐπιμελῶς ἀκροασάμενος καὶ ὅλος τοῦ πάθους γενόμενος, στόλον ἐξαρτυσάμενος νεῶν ἑκατὸν καὶ ἄνδρα τούτοις ἐπιστήσας ἐμπειρία καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα τὸν πατριάρχιον Νικήταν καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν τὸν τὴν ἐπωνυμίαν Ὡροφύφαν, κατὰ τῶν πολεμίων ἐκπέμπει. οἱ δὲ τῆς πολιορκίας τοῦ Ῥαουσίου προσμένοντες Ἀγαρηνοὶ διὰ τινῶν αὐτομόλων μα 2.220 θόντες τὴν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ῥαουσίων πρεσβείαν, ἀπεγνωκότες δὲ καὶ τὴν σύντομον ἄλωσιν, τοῦτο δὲ καὶ τὴν ἐκ βασιλέως φοβηθέντες ἀφίξεσθαι μέλλουσαν βοήθειαν, λύουσι τὴν πολιορκίαν, κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἢ νῦν Λαγγοβαρδία ὠνόμασται, διαπεράσαντες τὸ κάστρον τῆς Βάρεως ἐξεπόρθησαν καὶ αὐτόθι κατασκηνώσαντες, καὶ τοῖς ἐγγίζουσι καθ' ἑκάστην ἐπιτιθέμενοι καὶ αἰεὶ τι προσλαμβάνοντες, πᾶσαν τὴν Λαγγοβαρδίαν ἄχρι καὶ αὐτῆς τῆς ποτὲ μεγαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. τὸ δὲ γενόμενον ἐν Δαλματία παρὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας καὶ τὰ προμνημονευθέντα γένη τῶν Σκυθῶν θεασάμενα, οἱ τε Χρωβάτοι καὶ Σέρβοι καὶ οἱ λοιποὶ, πρέσβεις πρὸς βασιλέα στέλλουσιν ἀξιούντες ζεύγλη τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας ὑπεισελεθεῖν· ὧν ὡς εὐλόγου τῆς δεήσεως ἐπακούσας ὁ βασιλεὺς φιλοφρόνως αὐτοὺς προσεδέξατο, καὶ πάντες τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπανήλθον ἀρχῆς, δεξάμενοι ἄρχοντας τῶν οἰκείων καὶ ὁμοφύλων. τῶν δὲ περικαθῆ μένων Ἀγαρηνῶν τὸ Ῥαοῦσιον ἔτι περὶ τὴν Ἰταλίαν διατρεχόντων καὶ συνεχῶς κατατριβόντων αὐτὴν, φροντίζων ὁ βασιλεὺς ὅπως τούτους ἀποσκευάσῃται, ἐπεὶ ἐγένωσκε μὴ ἀξιόμαχον εἶναι τὸν μετὰ τοῦ Ὡροφύφαν στόλον, πρὸς Δολίχον τὸν ῤήγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπαν Ῥώμης διαπρεσβεύεται, συνεπικουρήσαι ταῖς ἐαυτοῦ δυνάμεσιν ἐξαιτῶν καὶ μετὰ τούτων κατὰ τῶν ἀθέων συμπαράταξασθαι, καὶ τὰς ὀλίγας πρόσθεν μνημονευθείσας χώρας τῶν Σθηλαβηνῶν κελεύσας συνεπιλαβέσθαι τοῦ ἔργου καὶ τοὺς τοῦ 2.221 Ῥαουσίου οἰκίτορας. ὧν ὁμοῦ πάντων γεγενημένων καὶ μεγάλης ἀθροισθείσης δυνάμεως, ἐπεὶ καὶ ὁ Ῥωμαίων ναύαρχος ἐμπειρία στρατηγικῆ ἐκεκόσμητο, θάπτον ἢ Βάρις ἀλίσκεται. τὸν δὲ Σολδάνον καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ ἄρχων Φραγγίας ἀναλαβόμενος αἰχμαλώτους ἐπ' οἶκον ἀπήγαγε. καὶ ἡ μὲν κατὰ τὴν ἐσπέραν πρώτη στρατεία τῷ Βασιλείῳ τοιοῦτον πέρασ ἐδέξατο. Ὁ δὲ Σολδάνος αἰχμάλωτος, ὡς εἴρηται, παρὰ τοῦ ῤηγὸς ληφθεὶς καὶ ἐν Καπύῃ ἀχθεὶς, ἐπὶ διετίαν ὄλην ἐνδιατρίψας οὐδέ ποτε παρά τινος ὤφθη γελῶν. ὁ δὲ ῤήξ τῷ κατάφωρον αὐτὸν γελῶντα πεποικηκότεν χρυσοῦ δόσιν κατεπηγγείλατο. προσήγγειλεν οὖν τίς ποτε τῷ ῤηγὶ γελῶντα τὸν Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τοῦτου παρείχετο μάρτυρας. ὃν καλέσας ὁ ῤήξ τὴν μεταβολὴν τοῦ γέλωτος ἐπυνθάνετο. ὁ δὲ "ἄμαξαν" φησὶ "κατιδῶν καὶ τοὺς

ταύτης κατανοήσας τροχούς, πῶς ὁ μὲν ταπεινὸς αἵρεται ὁ δὲ μετέωρος ταπεινοῦται, καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσταθμῆς του καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας, ἐγέλασα, ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίω πράγματι ἐπαίρομεθα, ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς τὸ καὶ ἐμέ, ὥσπερ ἐκ μετεώρου γε γονότα ταπεινόν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερπούς ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μέγεθος." τοῦτου ἀκούσας ὁ ῥῆξ καὶ ἔννοϊαν τῶν οἰκείων λαβών, συνετόν τε τὸν ἄνδρα λογισάμενος διὰ τε τὴν προηγησαμένην ἀρχὴν καὶ τὸ γῆρας καὶ τὸ εὐτυχίας τε ἅμα καὶ 2.222 δυστυχίας πειραθῆναι, παρρησίας τε μετεδίδου αὐτῷ καὶ συνδαιτήσεως. ὁ δὲ δόλιος ὢν καὶ πανοῦργος μηχανὴν ῥάπτει κατὰ τοῦ ῥηγός, ἥτις τὸν μὲν ῥῆγα τῆς Καπύης ἐδίωξεν, ἑαυτῷ δὲ τὴν πρὸς τὰ οἰκεῖα ὑποστροφὴν ἔχαρίσατο. εἰδὼς γὰρ ὁ τοιοῦτος ὡς αἱ δύο Ἴταλικαὶ πόλεις αὗται, ἢ τε Καπύη καὶ ἡ Βενεβενδός, οὐ πρὸ πολλοῦ προσκτεθεῖσαι τῷ ῥηγὶ βεβαίαν οὐ φυλάττουσι τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, ἀλλ' αἰεὶ τὴν ἐλευθερίαν φαντάζονται, οὐκ ἀγνοῶν δὲ ὅτι καὶ διὰ φροντίδος ἐστὶ τῷ ῥηγὶ ἡ τούτων βεβαία καὶ ἀσφαλὴς κατάσχεσις, πρόσσεισι τῷ ῥηγὶ καὶ φησὶν "ὄρων σε διὰ παντός, ὦ βασιλεῦ, μεριμνῶντα καὶ φροντίζοντα πῶς ἂν ἀσφαλῶς καθέξεις τὰς Ἴταλικὰς ταύτας πόλεις, ἔρχομαι προσοί σων βουλήν. ἴσθι οὖν, ὦ γενναιότατε, ὡς οὐκ ἄλλως σοι ἄμε τάπτωτος ἢ τῶν πόλεων τούτων κατάσχεσις ἔσεται, εἰ μὴ τοὺς προύχοντας τούτων εἰς τὰ ἦθη μετοικίσεις τῶν Φράγγων· φύσει γὰρ τὸ ἀκουσίως δουλούμενον ἀντέχεται τῆς ἐλευθερίας, καὶ καὶ ροῦ λαβόμενον ἐκρήσει τὸ σπουδαζόμενον." τοῦτοις ἤσθεις τοῖς λόγοις ὁ ῥῆξ, καὶ λυσιτελεῖν αὐτῷ οἰηθεὶς, ἐγνώκει οὕτω ποιεῖν. κλοιοὶ τοίνυν ἐχαλκεύοντο καὶ δεσμὰ λεληθότως ὡς ἐπὶ τινὶ χρειᾷ τάχα κατεπειγούση. οὕτω δὲ τὸν ῥῆγα εὐμηχάνως ὁ Σολδάνος ἀνδραποδίσας πρόσσεισι τοῖς ἐξάρχουσιν τῶν πολιτῶν (καὶ γὰρ δὴ καὶ τούτοις συνήθης ἐγένετο καὶ συνεχῶς ὁμιλῶν διετέλει) καὶ φησὶ πρὸς αὐτοὺς "ἀπόρρητόν τι ἐξενεγκεῖν βούλομαι πρὸς ὑμᾶς, δέδοικα δὲ μὴ ἔκπυστον γενόμενον ἐμοὶ τε ὄλεθρον καὶ ὑμῖν κίνδυνον 2.223 προξενήσῃ." τῶν δὲ διομοσαμένων ἐχεμυθήσειν καὶ ἀνέκφορον τηρῆσαι τὸ λαληθέν, τὸν ῥῆγα ἔφη βούλεσθαι πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν τῆς Φραγγίας σιδηροδεσμίους ἐκπέμψαι, ὡς οὐκ ἄλλως οὔσης αὐτῷ ἀσφαλοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διακρατήσεως πόλεων. τῶν δὲ ἐνδοιαζόντων καὶ μὴ πιστὰ τὰ λεγόμενα ἡγου μένων, ζητούντων δὲ σαφεστέραν τῶν λεγομένων κατάληψιν, λαβόμενός τινος τῶν ἀρχόντων ἀπῆλθεν εἰς τοὺς χαλκεῖς, καὶ διερευνᾶσθαι παρεκελεύετο τίνα τὰ μετ' ἐπιτάσεως χαλκευόμενα, ἐπεὶ δὲ μάθοι ὅτι ἀλύσεις εἰσὶ καὶ πέδαι, ἐπανελθὼν πληροφορίαν ἐδίδου τοῖς ἄρχουσιν εὐνοϊκῶς τὸν ἄνδρα λαλεῖν, καὶ τὰ λαλούμενα ἀληθῆ τυγχάνειν καὶ ταῖς ἡμῶν σωτήρια πόλεσι. πληροφορηθέντες οὖν οἱ ἄρχοντες καὶ συνέδρου τῶν ῥηθειςῶν πόλεων τρόπον ἐζήτησαν ὅπως τὸν ῥῆγα ἀμύνωνται. καὶ δὴ πρὸς κληρονομίαν ἐξελθόντος ποτὲ ἀποκλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ οὐκέτι συγγωροῦσιν αὐτῷ τὴν εἴσοδον. ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τοῦ παραχρήμα δυνάμενος διαπράξασθαι πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπενόστησε χώραν. πρόσσεισι οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτῶν· ἡ δὲ ἦν τὸ ἀπολυθῆναι καὶ ἐλευθερίως συγχωρηθῆναι ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα. ἀπολυθεὶς οὖν ὡς τάχα εὐεργετήσας, καὶ εἰς Καρχηδόνα γενόμενος καὶ τὴν ἰδίαν ἀνακτησάμενος ἀρχὴν, ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης καὶ τῆς Βενεβενδοῦ· καὶ χάρακα πήξας ὄχυρόν ἐνεργῶς ἐπολιόρκει τὰς πόλεις. στενοχωρούμενοι δὲ ὑπὸ πολιορκίας οἱ πολῖται διαπρεσβεύονται πρὸς τὸν ῥῆγα, συγγνώμην 2.224 τε τῆς ἀμαρτᾶδος αἰτοῦντες καὶ συμμαχίαν ζητοῦντες. ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. ἀπράκτων δὲ τῶν πρεσβευτῶν ἐπαναστρεψάντων διαποροῦ μένοι καὶ μὴ ἔχοντες ὅ τι καὶ δράσειαν, δεινῶς δὲ πιεζόμενοι καὶ ταῖς τῆς πολιορκίας ἀνάγκαις, στέλλουσι ἄγγελον πρὸς Βασίλειον

τὸν βασιλέα Ῥωμαίων, βοήθειαν ἐξαιτούμενοι. οὗτος δὲ τὴν πρεσβείαν δεξάμενος θᾶπτον ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτὴν, θαρρεῖν παρεγγυήσοντα ὡς μετὰ μικρὸν ἦξει τε αὐτοῖς ἀποχρῶσα βοήθεια καὶ τῆς ἀνάγκης αὐτοὺς ἐξελεῖται. ὑποστρέψας οὖν ὁ πρεσβευτὴς αἰχμάλωτος ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς· ὃν καὶ παραστησάμενος ὁ Σολδάνος "δυοῖν" ἔφη "προκειμένοι ὁδοῖν ἔξεστί σοι τὴν ὠφελιμὴν τέραν ἐλέσθαι. εἰ μὲν γὰρ θέλεις τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν δωρεῶν τε τυχεῖν καὶ χαρίτων πολλῶν, λάλησον πρὸς τοὺς πέμψαντας ἐν ἐπηκόῳ ὡς ἀπείρηται τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ἢ πρὸς ὑμᾶς συμμαχία, καὶ σωθήσῃ τῶν δ' ἀληθινῶν ἐπαγγελιῶν ἐχομένῳ σοι ἔσεται ταχύτατος θάνατος." τοῦ δ' ἀγγελιαφόρου συνθεμένου τὸ θέλημα ποιῆσαι τοῦ ἀμηρᾶ, ἐπεὶ ὡς ἀπὸ τόξου βολῆς τῷ τεῖχει προσήγγισαν, τοὺς πρώτους ὁ πρεσβευτὴς παραγενέσθαι τῆς πόλεως ἐξητήσατο. καὶ δὴ παραγενομένων, τοιούτων πρὸς αὐτοὺς ἤρξατο λόγων "εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος, ὧ πατέρες, καὶ τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. αἰτῶ δὲ ἀποδοῦναί μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον. ἐγὼ γάρ, ὧ κύριοί μου, εἰ καὶ ταῖς τῶν πολεμίων κατέχομαι χερσίν, ἀλλά γε τὴν πρεσβείαν μου ἐξεπλήρωσα, 2.225 καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων βοήθειαν. διὸ στήτε γενναίως· ἔρχεται γὰρ ὁ ρυόμενος ὑμᾶς, εἰ καὶ μὴ ἐμέ." οὗτος μὲν οὖν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα εἰπὼν εὐθέως ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σολδάνου τοῖς ξίφεσιν εἰς μικρὰ μέρη καὶ μόρια κατετμήθη· ὁ Σολδάνος δὲ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως ἐλευσομένην βοήθειαν ὀρρωδῆσας ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ οἴκαδε ὑπεχώρησεν. αἱ δὲ εἰρημέναι πόλεις τὸ ἀπὸ τοῦδε διετελέσαν φίλοι καὶ σύμμαχοι καθεστῶσαι Ῥωμαίοις.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Ἑσμάν ὁ τῆς Ταρσοῦ ἀμηρᾶς, τῇ προηγησαμένη ἐπαιρόμενος νίκη, τριάκοντα πλοῖα μέγιστα ἐξ ἀρτυσάμενος (κουμπάρια ταῦτα καλεῖν εἰώθασιν οἱ Σαρακηνοὶ) τῇ πόλει ἐπιτίθεται τοῦ Εὐρίπου. προγνόντος δὲ τοῦτο τοῦ βασιλέως, ὁ στρατηγὸς τῆς Ἑλλάδος (ὁ Οἰνειάτης οὗτος ἦν) κελεύσει βασιλικῇ τὸν ἱκανὸν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως λαὸν ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος εἰσῆγαγε καὶ τοῖς τεῖχεσι τὴν προσήκουσαν παρασκευὴν προσηνέγκατο, πετροβόλα τε ὄργανα καὶ τοξοβόλα τεκτηνάμενος, καὶ ἀπλῶ λόγῳ μηδὲν τῶν δυναμένων ἀποσοβεῖν πολιορκίαν ἀμυντηρίων ἀπολιπών. ἐπεὶ δὲ κατέλαβε καὶ ὁ τῶν Ταρσέων στόλος, καὶ τοῖς τεῖχεσιν ἤδη προσήγγιζε, καὶ βελῶν ἀφέσει συχνῶν ἀνα 2.226 στέλλειν ἠγωνίζετο τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνομένους, θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις οἱ τοῦ Εὐρίπου γενόμενοι τοῖς πετροβόλοις τῶν ὀργάνων καὶ τοῖς καταπελτικοῖς βέλεσι καὶ τοῖς τόξοις καὶ τοῖς ἐκ τῶν χειρῶν λίθοις ἀπὸ τῶν τειχῶν γενναίως ἠμύνοντο, καὶ συχνούς τῶν βαρβάρων καθ' ἑκάστην ἀνήλισκον. ἐπιτηρήσαντες δὲ καὶ πνεῦμα ἐπίφορον ἐπαφείκασιν τὰς ἑαυτῶν τριήρεις ταῖς ἐναντίαις, καὶ πολλὰς τῷ ὑγρῷ πυρὶ κατενέπρησαν. πρὸς ἅπερ ἀμηχανῶν ὁ βάρβαρος, καὶ εἰδὼς ὡς ἔφεις καὶ ἔρωσ χρημάτων πολλοὺς παρασκευάζει καταφρονεῖν τοῦ θανάτου, ἀσπίδα μεγάλην πρὸ τοῦ χάρακος θείας καὶ χρυσοῦ ταύτην πεπληρωκῶς τοῦτο γέρας ἔφη δώσειν, μετὰ καὶ παρθένων ἐπιλέκτων αἰχμαλωτίδων ἑκατόν, τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι τοῦ τείχους καὶ τοῖς ὁμοφύλοις τὴν νίκην βραβεύσαντι. ὅπερ οἱ ἐκ τῆς πόλεως θεασάμενοι, εὐθύς τε τὸν νοῦν τῶν πραττομένων κατανοήσαντες, παρακλητικοῖς τε λόγοις καὶ διεγερτικοῖς πρὸς ἀλκὴν ἑαυτοὺς παραθαρρύναντες, καὶ ὑφ' ἐν σύνθημα τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀνοίξαντες, ἀνδρείως κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξώρμησαν. καὶ κατὰ τὴν πρώτην συμβολὴν καιρίαν δεξαμένου τοῦ ἀμηρᾶ πληγὴν καὶ πεσόντος, καὶ πολλῶν ἄλλων σὺν αὐτῷ ἀναιρεθέντων, οἱ λοιποὶ ἐτράπησαν πρὸς φυγὴν. ἐπικειμένων δὲ τῶν διωκόντων μέχρι τῶν ὑπολοίπων νεῶν κατεσφάπτοντο, καὶ φόνος ἐγένετο τῶν βαρβάρων πολὺς· οἱ δὲ περιλειφθέντες ὀλίγας πληρώσαντες τῶν νεῶν μετ' αἰσχύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς Ταρσοῦ στόλος τοιοῦτον ἔσχε τὸ

πέρας. 2.227 Ἐτερος δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Κρήτης ἀντηγείρετο στόλος. Σαὴλ γὰρ τοῦ Ἀπόχαψ ἀρχηγοῦ τῆς Κρήτης ὑπάρχοντος, Φώτιός τις ἀνὴρ πολεμιστῆς καὶ δραστήριος παρ' αὐτοῦ κατὰ Ῥωμαίων ἐστὲλ λετο μετὰ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι κουμαρίων, ἃς δὴ γαλέας κατονομά ζειν εἰώθασιν, ὃς ἐξορμήσας ἐκ Κρήτης τὰς ἐν τῷ Αἰγαίῳ νήσους καὶ τὰς παραλίους κατεληΐζετο, καὶ μέχρι τῆς ἐν Ἐλλησπόντῳ Προικοννήσου κατέλαβε, τὰ παρατυχόντα ἀνδραποδιζόμενός τε καὶ διαφθειρών. τούτῳ συναντήσας μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου ὁ πατρίκιος Νικήτας καὶ δρουγγάριος πλωΐμων ὁ Ὠρούφας, καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου κατάρχειν λαχών, περὶ τὸ στόμιον τοῦ Αἰγαίου παρὰ τὴν Καρδίαν, καὶ μάχην καρτερὰν συστησάμενος, εὐθύς τὰ μὲν εἴκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ συγκατ ἔφλεξε, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς βαρβάρους μάχαιρα καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ διεμερίσαντο· ὅσα δὲ τὸν ἐκ τῆς ναυμαχίας καὶ τὸν ἐκ τῆς θαλάσσης διέφυγον κίνδυνον, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο. ἀλλὰ καίπερ οὕτω δεινῶς θραυσθέντες οἱ Κρηῖτες οὐκ ἠγάπησαν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πάλιν τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντείχοντο πραγμάτων, καὶ ληστρίδας ἐξαρτυσάμενοι ναῦς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν αὐτῆς νήσους ἐλύπουν, τὸν ἄνωθεν ῥηθέντα Φώτιον ναύαρχον ἔχοντες. ἐξορμᾷ καὶ κατὰ τούτων ὁ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου ἐξηγούμενος Νικήτας πατρίκιος ὁ Ὠρούφας, ἐπιφόρῳ δὲ καὶ αἰσίῳ χρησάμενος πνεύματι δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον καὶ τῷ λιμένι προσίσχει τῶν Κεγχρεῶν. μαθὼν δὲ ὅτι τὰ τῶν ἐχθρῶν σκάφη τὰ δυτικώτερα μέρη Πελοποννήσου 2.228 ληΐζεται, Μοθώνην καὶ Πύλον καὶ Πάτρας καὶ τὰ προσεχῆ Κορίνθῳ χωρία, βουλὴν βουλευέται συνετὴν καὶ σοφὴν. ἱλιγγιάσας γὰρ περιοδεῦσαι τὴν Πελοπόννησον διὰ τε Ταινάρου καὶ Μαλέου καὶ χιλίων μιλίων μῆκος τηνάλλως ἀναμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσ ἴκοντος ὑστερῆσαι καιροῦ, ὡς εἶχεν, εὐθύς ἐν νυκτὶ διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ, πολυχειρία χρησάμενος, πρὸς τὴν ἐκεῖθεν θάλασσαν κατὰ τὸ ξηρὸν διαβιβάζει τὰς ναῦς. ἐμβιβάσας δὲ τὸν λαὸν ἐν αὐταῖς ἔργου εἶχετο. καὶ οὕτω μηδὲν πεπυσμένοις περὶ αὐτοῦ τοῖς πολεμίοις αἰφνίδιον ἐπιτίθεται, καὶ τῷ παρ' ἐλπίδας δέει συγγέας καὶ συνταράξας αὐτῶν τοὺς λογισμοὺς οὐδὲ συστῆναι καὶ ἀλκῆς μνησθῆναι συνεχώρησεν, ἀλλ' εὐθύς ἰδεῖν πρὸς φυγὴν. τὰς μὲν οὖν πυρπολήσας τὰς δὲ καταποντώσας τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν ἀνελών τῷ ξίφει τοὺς δὲ ὑποβρυχίους τῷ βυθῷ ποιησάμενος, καὶ τὸν τῶν νεῶν ἀρχηγὸν ἀνελών, τοὺς λοιποὺς διασκεδασθῆναι κατὰ τὴν νῆσον ἠνάγκασεν. αὐτὸς δὲ σαγηνεύων ὑστερον καὶ ζωγρῶν διαφόροις τιμωρίαις ὑπέβαλε, τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς δορὰν ἀφαιρούμενος, καὶ μᾶλλον τοὺς ἀρνησαμένους τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο παρ' αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων καὶ οὐδὲν ἴδιον, ἐκ δὲ τῶν ἰμάντας ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄχρι τῶν σφυρῶν μετ' ὀδύνης ἐξέλκων, ἄλλους σχοίνοις αἰωρῶν, εἶτα πρὸς λέβητας πίσης καχλαζούσης μεστοὺς καθ ἱμῶν, καὶ ἄλλους παντοίαις ἄλλαις κακῶν καθυποβάλλων ἰδέαις. καὶ ταῦτα διαπραξάμενος δέος εἰς αὐτοὺς ἐνέβαλε, καὶ ὀκνηροτέρους 2.229 ῥους ἐποίησε μὴ κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐκστρατείας ἐκπέμπειν.

Καὶ ἄλλη δὲ δύναμις ναυτικὴ ὥσπερ τις λαΐλαψ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἢ καταιγὶς κατὰ τῆς Ῥωμανίας ἐπήλασεν· ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς ἡγεμὼν παμμεγέθεις ναῦς ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν κατασκευασάμενος κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐξώρμησε, καὶ τὰ μεταξὺ ληΐζόμενος καὶ πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμάλωτα ἄχρι Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἀφίκετο τῶν νήσων. εὐθύς οὖν ὁ μετὰ τὸν Νικήταν τῶν ναυτικῶν κατάρχων δυνάμεων (Νάσσαρ δὲ οὗτος ἦν) μετὰ δυνάμεως ἐκπέμπεται ἀδρᾶς τριήρων καὶ ἄλλων νεῶν ταχυνναυτουσῶν. σύντομον δὲ τὸν ἔκπλου πωλησάμενος οὗτος, καὶ οὐρίῳ χρησάμενος πνεύματι, δι' ὀλίγου χρόνου τὴν Μεθώνην κατέλαβε. θάττον δὲ ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις διεκωλύθη ἀπὸ τῆς

τοιαύτης αἰτίας· τῶν γὰρ ἔρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀποδειλιάσαντες κατ' ὀλίγους λαθραίως ἀπέφευγον. ὦν τῆ λει ποταξία τὸ προσῆκον τάχος ἀφηρέθη ὁ στρατηγός· οὐ γὰρ ἔκρινε δέον ἐμφρόνως κεκενωμένων αὐτοῦ τῶν σκαφῶν ἐπελθεῖν τοῖς ἐχθροῖς. μηνύει δὲ τὸ συμβάν ταχυδρομία τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ καὶ λόγου θάττον τοὺς λειποτάκτας ἐζώγησε καὶ ποινὴν εἰς ἐκφύ βησιν τῶν λοιπῶν τῷ δοκεῖν ἐπιτίθησι, κελεύσας νυκτὸς ἄνδρας τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ τῶν ἐν τῷ πραιτωρίῳ κατεχομένων Σαρακηνῶν ἀφελέσθαι, τούτων τε ἀσβόλη τὰ πρόσωπα ἀλλοιωῶσαι, κὰν τῷ ἵπποδρόμῳ τε ἀγαγεῖν, διὰ μαστίγων τε ἐπεξελεθεῖν καὶ ἀτίμως ἐκπεμφθῆναι εἰς Πελοπόννησον ὡς τάχα πρωτουργοὺς τῆς 2.230 φυγῆς, κάκεισε ἀναιρεθῆναι ὅθεν δὴ καὶ πεφεύγασιν. ὁ δὴ καὶ γέγονε, καὶ ἀνεσκολοπίσθησαν οἱ Ἰ Σαρακηνοὶ ὡς δῆθεν οἱ λει ποτάκται. καὶ φόβος ἐγένετο μέγας εἰς πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἀπέθεντο καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν ταχέως πρὸς τοὺς πολεμίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα. ἐν τούτοις δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λείπον τῆς στρατείας ἀπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου στρατιωτῶν ἀναπληρώσας, καὶ τὸν στρατηγὸν τοῦ τόπου συνεργὸν προσλαβόμενος, πρὸς ἐπίθεσιν εὐτρεπίζεται. τῶν δὲ Σαρακηνῶν κατωφρυωμένων ἤδη καὶ πολλὴν δειλίαν καταγόντων τοῦ Ῥωμαῖ κοῦ στόλου διὰ τὴν πρόσθεν ἀργίαν, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλῆς ἐξερ χομένων ἀπὸ τῶν οἰκείων νεῶν καὶ τὰ προσπίπτοντα ληϊζομένων, ἐξαίφνης πλησίον αὐτῶν ἐφάνη ὁ τῶν Ῥωμαίων ναύαρχος, καὶ σύνθημα δοὺς ἐπιτίθεται τοῖς πολεμίους ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. καὶ μήτε συστῆναι μήτε πρὸς ἀλκὴν τραπήναι σχόντες καιρὸν ἀκλεῶς ἀπεσφάττοντο, καὶ αἱ νῆες πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιβατῶν παρ ἐδίδοντο. τὰς δὲ ληφθείσας ἀσινεῖς ὡσπερ ἀνάθεμά τι ὁ στρατη γὸς Νάσαρ δίδωσι τῷ θεῷ, τῇ κατὰ Μεθώνην ἐκκλησίᾳ αὐτὰς ἀποχαρισάμενος. ὃν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς προσωτέρω χωρεῖν ἐκελεύετο. ἐπὶ τοῖς προτέροις οὖν προτερὴ μασι προθύμου τοῦ στρατοῦ τυγχάνοντος, διαπεραιοῦται πρὸς Σικελίαν, καὶ τὰς ἐνταῦθα πόλεις, ὅσαι τοῖς Καρχηδονίοις ὑπῆρ χον ὑπόφοροι, ἐπιὼν ἐπόρθει καὶ κατεστρέφετο, καὶ φορτηγῶν νεῶν παμπολλῶν ἐκράτησεν, ὦν ὁ φόρτος ἄλλα τε ἦν πολλὰ τῶν τιμιωτέρων καὶ δὴ καὶ ἔλαιον δαψιλές, ἐς τοσοῦτον δὲ φασιν 2.231 εὐωνον τότε γενέσθαι τὸ ἔλαιον ὥστε ὄβολοῦ τὴν λίτραν πιπρᾶ σκεσθαι. Περαιωθεῖς δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη ὁ αὐτὸς στόλος, καὶ ταῖς ἐκεῖσε ἰππικαῖς Ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσιν ἐνωθεῖς, ὦν Προκόπιος ἡγεῖτο ὁ τοῦ βασιλέως πρωτοβεστιάριος καὶ Λέων πα τρίκιος ὁ Θρακῶν καὶ Μακεδόνων ἀρχηγέτης, ὃν ἀπὸ Στυπείου ἐκάλουν, ἀξιάπαινα ἔργα εἰργάσατο· τὸν τε γὰρ ἐξ Ἀφρικῆς πάλιν ἐξελθόντα στόλον ἐν τῇ νήσῳ ταῖς Στήλαις συγκυρήσας κατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κατεχόμενα φρούρια ἐν τε Καλαβρία καὶ Λαγγοβαρδία πλὴν ὀλίγων τῆς βαρβαρικῆς χειρὸς ἠλευθέρωσε καὶ τῇ Ῥωμαϊκῇ ἐξουσίᾳ ἐπανεσώσατο. καὶ ὁ μὲν Νάσαρ καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ Ῥωμαϊκὸς στόλος τοιοῦτων τροπαίων ηὔμοιρησεν ἐκ θεοῦ, καὶ μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ἐπανῆλθε πρὸς τὰ βασίλεια· αἱ δὲ κατὰ Λαγγοβαρδίαν πεζικαὶ δυνάμεις οὐ πάντῃ τὴν βάσκανον διέφυγον νέμεσιν, ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρικὰ καὶ λαμπρὰ διεπράξαντο, ἐξ ἔριδος δὲ καὶ φιλο νεικίας κατ' αὐτὸν συμπεσοῦσης τὸν ἀγῶνα ἀπολωλέναι συνέβη τὸν μείζονα στρατηγόν. τοῦ γὰρ Λέοντος κατὰ τι διενεχθέντος πρὸς τὸν Προκόπιον, καὶ πρὸ τοῦ διαλλαγῆναι συμβολῆς γενομένης πρὸς τοὺς ἐχθρούς, συνέβη τὸν μὲν ἀπὸ Στυπείου μετὰ τῶν Θρακῶν καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ἀγωνιζόμενον κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολὺν φόνον ἐργάζεσθαι τῶν Σαρακηνῶν, 2.232 κατὰ θάτερον δὲ τὸν Προκόπιον ἀντιταττόμενον μετὰ τῶν Σθλαβίνων καὶ δυτικῶν ὑπὸ τῶν ἐναντίων πιέζεσθαι. μὴ πεμφθείσης δὲ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ βοήθειας τῷ πονοῦντι διὰ τὴν προηγησα μένην φιλονεικίαν, ἐνέκλινε πρὸς τροπὴν τὸ κατὰ τὸν Προκόπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπεσφάγη ἡρωϊκῶς

ἀγωνισάμενος καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα πεσών. ὁ δὲ Λέων θέλων τι καὶ ἕτερον ἀπεργάσασθαι λαμπρὸν καὶ τὸ ἐκ τῆς ἔριδος συσκιάσαι συμβὰν ἀτύχημα, τὸ οἰκεῖον στρατεύμα λαβών, καὶ τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς τροπῆς τῶν ταττομένων ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπαραλαβών, τὸ Τάραντον κάστρον ἔτι παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν κατεχόμενον ἐξεπολιόρκησε καὶ πάντα τὸν ἐν αὐτῷ λαὸν ἠνδραποδίσαστο, ἐξ ὧν τότε στρατιωτικὸν ὠφέλησεν ἀποχρώντως καὶ τῷ βασιλεῖ προσήγαγε λάφυρα. ἀλλ' οὐκ ἐξιλέωσεν ἐν τούτοις τὸν βασιλέα, ἀλλὰ μαθὼν τὴν αἰτίαν τῆς τοῦ Προκοπίου σφαγῆς τῆς τε ἀρχῆς τοῦ τον παρέλυσεν καὶ ἐξόριστον εἰς τὸ Κοτυαίειον, ἔνθα τὴν οἴκησιν εἶχε, παρέπεμψε. Βαϊάνου δὲ τοῦ πρώτου τῶν ἰπποκόμων αὐτοῦ καὶ τινῶν ἄλλων τῶν ἐξυπηρετησαμένων αὐτῷ γραφὴν καθοσιώσεως ἐνστήσαμένων κατ' αὐτοῦ, μαθόντες τοῦτο Βάρδας καὶ Δαβίδ οἱ παῖδες αὐτοῦ τὸν μὲν Βαϊάνον ἀναιροῦσι, φοβηθέντες δὲ τὴν ἐκ βασιλέως ὀργὴν διὰ τὸ τόλμημα, ἀνελιφότες καὶ τὸν σφῶν πατέρα, ὥρμησαν πρὸς Συρίαν φυγεῖν. ὅπερ πυθόμενος ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τὸν τῆς ἐταιρείας ἄρχοντα μετὰ καὶ τινῶν στρατιωτῶν, ἐντειλάμενος καταταχῆσαι καὶ κατασχεῖν αὐτούς. οἱ δὲ καὶ ἐπισπεύσαντες καταλαμβάνουσιν αὐτοὺς ἐν Καππαδοκίᾳ 2.233 συντόνως τὴν ἐπὶ Συρίαν ἐλαύνοντας. μέλλοντες δὲ κωλύσαι τοὺς προσωτέρω χωρεῖν εὗρον ἀνθισταμένους. καὶ συμπλοκῆς γενομένης οἱ μὲν δύο παῖδες αὐτοῦ μαχόμενοι πίπτουσιν, αὐτὸς δὲ ζωγρίας ληφθεὶς ἤχθη πρὸς βασιλέα καὶ τοῖς νόμοις ἐξεδόθη. καταψηφισθεὶς οὖν ἐξεκόπη τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν, ἀφηρέθη δὲ καὶ τὴν μίαν τῶν χειρῶν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξόριστος κατεγήρασεν. Ἐν ᾧ δὲ οὕτω κατὰ τὴν ἐσπέραν διὰ τῶν στρατηγῶν τῷ βασιλεῖ κατεπράττετο, οἱ ἐκ μεσημβρίας Ἄραβες σχολάζειν τὸν βασιλέα νομίσαντες ἀνεθάρσησαν καὶ πάλιν τῶν κατὰ θάλατταν ἄπτεσθαι πραγμάτων διέγνωσαν. ναῦς οὖν τεκτηνάμενοι κατὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Φοινίκη καὶ Συρίᾳ παραλίους πόλεις, κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν διενοοῦντο, σκοποὺς πέμπσαντες πρότερον ἐφ' ᾧ μαθεῖν πῶς ἔχει τὰ βασιλέως. ἀλλ' οὐδ' ἀλαοσκοπὴν εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ πάντα διέγνωστο αὐτῷ τὰ ἐν Συρίᾳ πραττόμενα. ναυπηγήσας οὖν καὶ αὐτὸς στόλον ἀξιόμαχον συνεῖχεν ἐν τῇ βασιλίδι καὶ τὸ μέλλον ἐκαρᾷσκει. ἵνα δὲ μὴ ἀργὸς ὑπάρχων ὁ στόλος ἄτακτος γίνοιτο (τίκει γὰρ κατὰ τὸν ποιητὴν οὐδὲν ἐσθλὸν εἰκαῖα σχολή), ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ κατὰ τὴν βασιλίδι αὐλῆν ἐγειρομένου τότε ναοῦ εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀρχιστρατηγῶν καὶ Ἡλίου τοῦ Θεοβίτου διωρίσαστο αὐτοὺς ὑπουργεῖν, ἐτοίμους ὄντας, ἵνα ὅταν 2.234 ὑπερκύψῃ τῶν ὀρίων Συρίας ὁ στόλος, ἐμπαρασκευοῦς αὐτοὺς ἀποσταλῆναι πρὸς τὴν ἐκείνων ἀντιπαράταξιν. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ὠκονομήσαστο οὕτως· ὁ δὲ τῶν Σαρακηνῶν σκόπος καταλαβὼν τὴν βασιλίδι καὶ πάντα εὐτρεπῆ κατιδῶν, ἐπανελθὼν πρὸς τοὺς πέμπσαντας ὅσα εἶδεν ἀπήγγειλεν. οἱ δὲ καταπτήξαντες τὴν ἡσυχίαν ἠγάπησαν. Καρχηδόνιοι δὲ πάλιν διὰ τὰς προηγησάμενας ἡττας δεδιότες, τὴν ἡσυχίαν τοῦ βασιλέως μαθόντες, καὶ πτοηθέντες μή πως αἰφνίδιον Ῥωμαϊκὸς στόλος κατὰ τῆς αὐτῶν ἐκπεμφθῆ χώρας, ναῦς ἱκανὰς ἐτεκτήναντο. ἦρος δ' ἐπιλάμποντος ὡς οὐδεμίαν δύναμιν ἐκ βασιλέως πεμφθεῖσαν ἐμάνθανον, ὑποτοπήσαντες πρὸς ἄλλους ἄσχολον εἶναι τὸν βασιλέα ἐκστρατεύουσι κατὰ Σικελίας, καὶ δὴ πρὸς τὴν πόλιν τὰς Συρακούσας προσσχόντες ταύτην ἐπολιόρκουν, καὶ τὰ ἐκτὸς ἐδήουν τῆς χώρας καὶ ἐληΐζοντο. τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς Σικελίας δηλαυτὰ θέντος τῷ βασιλεῖ, εὐθέως ἡ προευνεπισθεῖσα ναυτικὴ δύναμις κἄν τῇ κτίσει τοῦ ναοῦ προσεδρεύουσα πρὸς Σικελίαν ἐκπέμπεται, Ἀδριανὸν τὸν πατρικίον ἔχουσα ναύαρχον· ὃς τῆς βασιλίδος ἀπάρας, μὴ εὐθυπλοῶν δέ, μόλις κατῆλθεν εἰς Πελοπόννησον, κατὰ δὲ τὴν Μονεμβασίαν ἐν τῷ καλουμένῳ λιμένι τοῦ Ἰέρακος προσορμίσας ἐπίφορον προσεδέχετο πνεῦμα. ἐπὶ πολὺ δὲ χρονοτριβοῦντος αὐτοῦ

κατὰ τὸν εἶρη μένον λιμένα, καὶ μὴ βουλομένου κατὰ τὰς νηνεμίας εἰρεσίαις χρῆσθαι μηδὲ πρὸς ἐναντίον παραβάλλεσθαι κῦμα, τῶν Ἀγαρηῶν σφοδρότερον ἐπικειμένων τῇ πολιορκίᾳ συνέβη τὴν πόλιν 2.235 ἄλῶναι καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φόνον γενέσθαι πολύν, τοὺς δὲ λοιποὺς αἰχμαλωτισθῆναι, κατασκαφῆναι δὲ καὶ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πυρποληθῆναι θεῖους ναοὺς, περιβόητον καὶ λαμπρὰν μέχρι τοῦδε γενομένην καὶ πολλοὺς βαρβαρικοὺς ἀποσεισαμένην πολέμου, ἐν ἀκαρεῖ δὲ χρόνῳ πᾶσαν ἀποβεβληκυῖαν τὴν εὐκλειαν.

Τοῦ δὲ συμβάντος αἴσθησιν ἔλαβεν ὁ Ἀδριανὸς τοῦτον τὸν τρόπον. τόπος ἐστὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον Ἐλος προσαγορευόμενος, διὰ τὸ συνηρεφὲς τῆς ἐκεῖσε ὕλης ταύτην λαχῶν τὴν προσωνυμίαν. ἐν τούτῳ τὸ τῶν Ῥωμαίων ηὐλίζετο ναυτικόν. μιᾶ γοῦν τῶν νυκτῶν τῶν ἐκεῖσε κατοικούντων δαιμόνων πρὸς ἀλλήλους διαλεγομένων ἤκουσαν οἱ νομεῖς ὡς ἕάλω τὴν χθὲς ἡμέραν Συράκουσα καὶ κατέσκαπται. ἐξ ἑτέρου δὲ πρὸς ἕτερον διαπορθμευόμενου τοῦ λόγου, ἔφθασε καὶ πρὸς Ἀδριανὸν τὸ διήγημα. ὁ δὲ τοὺς ποιμένας μετακαλεσάμενος καὶ πολυπραγμονήσας εὔρε τὰ ἀκουσθέντα τοῖς ἐκείνων ἐπιβεβαιούμενα λόγοις. βουλευθεὶς δὲ καὶ αὐτήκοος γενέσθαι, μετὰ τῶν ποιμένων ἐν τῷ τόπῳ γενόμενος καὶ δι' αὐτῶν ἐρώτησιν τοῖς δαίμοσι προσαγοχῶς ἤκουσεν ὡς ἤδη ἕάλω Συράκουσα. ἀδημονία δὲ καὶ λύπη ληφθεὶς πάλιν ἀνέφερε καὶ παρεμυθεῖτο ἑαυτόν, μὴ χρῆναι πιστεύειν κρίνων λόγοις δαιμόνων ἀπατηλοῖς. ἐσημειώσατο δὲ τέως τὴν ἡμέραν. καὶ μετὰ δεκάτην ἤκον αὐτάγγελοι τῶν φυγάδων τὸ γεγονός ἀτύχημα διηγούμενοι. ἀφ' ὧν πληροφορηθεὶς ὁ Ἀδριανὸς εὐθύς ἀνεζεύγνυ, καὶ τὴν βασιλίδα ταχέως μετὰ τοῦ στόλου καταλαμ 2.236 βάνει, καὶ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἰκέτης προσέφυγεν. ἀλλ' οὐδὲν αὐτὸν εἰς παντελῆ ἀποφυγὴν ὤνησεν ἢ καταφυγὴ· ἐκεῖθεν γὰρ ἀποσπασθεὶς ἐξωρίσθη. Ἀποστέλλεται δὲ Στέφανος ὁ τὴν προσηγορίαν Μαξέντιος ὁ Καππαδόκης, μετὰ τε Θρακῶν καὶ Μακεδόνων καὶ Καππαδοκῶν ἐπιλέκτων, στρατηγὸς Λαγγοβαρδίας. καὶ ταύτην καταλαβὼν καὶ δι' ἀνανδρίαν καὶ τρυφήν μηδὲν ἄξιον λόγου διαπραξάμενος παραλύεται τῆς ἀρχῆς. ἀποστέλλεται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Νικηφόρος ὁ κατὰ τὸν Φωκᾶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ γενναῖός τε καὶ δραστήριος. ἐπήγετο δὲ μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν τε ἰκανὴν καὶ τάγμα Μανιχαίων, ἕξαρχον ἔχον τὸν Χρυσόχειρον Διακονίτην. καταλαβὼν οὖν τὸν τόπον καὶ ταῖς μετὰ τοῦ Στεφάνου δυνάμεσιν ἐνωθεὶς πολλὰ καὶ ἀξιέπαινα κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐστήσατο τρόπαια· πρῶτον μὲν γὰρ ἀντιταξάμενος ἐτρέψατο τοὺς ἐχθρούς, ἐχειρώσατο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίαν καὶ τὰς Τρόπας καὶ τὴν ἁγίαν Σεβηρίνην, καὶ μάχαις ἄλλαις πολλαῖς καὶ ἀντιπαρατάξεσι κατηγωνίσσατο τοὺς ἀντιπάλους. καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ Βασιλείου γεγονότα πολεμικὰ ἔργα τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα. Ὁ δὲ τὸν μέγιστον ἐν μάρτυσι Διομήδην κειμηλίους πολυτιμοτάτους καὶ ἀναθήμασι λαμπροῖς λαμπρῶς κατεκόσμησε καὶ κτημάτων ἐπιδόσει εὐπροσόδων ἐφιλοτιμήσατο καὶ παντοίως ὑπερήρε καὶ κατεπλούτισε. καὶ τῆς Δανιηλίδος τὸν υἱόν, ὃν ἀδελφότητος συνδέσμῳ πνευματικῆς ὤκειώσατο, τῷ τῶν πρωτοσπαθαρῶν ἐτίμησεν ἀξιωματικῶς καὶ παρρησίας μεγίστης μετέδωκε. καὶ Δανιηλίδα 2.237 τὴν γραῦν πρὸς ἑαυτὸν μετεστείλατο, ἣτις ἐπεὶ μὴ οἶα τε ἦν ἵππῳ ἔποχος γενέσθαι, ἐπὶ σκίμποδος ἑαυτὴν ἀνακλίναςα καὶ τριακοσίων τῶν οἰκετῶν ἀπολέξασα νέους καὶ ἰσχυρούς, βασταζομένη τῆς πορείας εἶχετο ἀμοιβαδὸν αἰρόντων τὸν σκίμποδα. καταλαβούσα δὲ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, δοχῆς γενομένης ὡς ἔθος ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, εἰσήχθη πρὸς βασιλέα ἐντίμως, εἰσαγαγοῦσα καὶ δῶρα πολυτελῆ· ὧν ἕκαστον διεξιέναι ἀπειροκαλίας γραφὴν παρ' εἰσάγει. ἀποδεχθεῖσα δὲ ἀναλόγως τῆς προθυμίας, καὶ ἐνδιατρίψασα τῇ βασιλίδι ἐφ' ὅσον αὐτῇ φίλον ἦν, πρὸς τὴν οἰκίαν χωρὰν ἀνθυπενόστησε. συνέβη δ' αὐτὴν καὶ πάλιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλίδα· τοῦ γὰρ

Βασιλείου ἀποθανόντος καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Λέοντος διαδεξαμένου εἰσήλθε πάλιν ἡ γραῦς μεθ' ὁμοίων τῶν δώρων, καὶ τοῦτον ἀσπασαμένη καὶ κληρονόμον τῆς ὑπάρξεως γράψασα, κατελθοῦσα εἰς τὰ ἴδια μετὰ μικρὸν ἔτελεύτησεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. Βασίλειος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τῶν θεῶν ναῶν πολλοὺς ὑπὸ τῶν προηγησαμένων κλόνων διαρραγέντας τε καὶ κατασεισθέντας, τινὰς δὲ καὶ τελέως καταβληθέντας ἐπιμελείας ἤξιωσε, τοὺς μὲν ἐκ καινῆς ἀναστήσας, τοῖς δὲ τὴν ἀσθένειαν ἐπιρρώσας, τοῖς δὲ κάλλος καὶ ὠραιότητα χαρισάμενος. πρῶτον μὲν γὰρ τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας σοφίας τὴν πρὸς δύοσιν ἀψίδα τὴν μεγάλην τε καὶ μετάρσιον εἰς πολλὰ διαρραγεῖσαν καὶ πεσεῖν κινδυνεύουσαν, ἐμπειρία τεχνιτῶν περισφίγξας, ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἀπειργάσατο· ἐν ἧ καὶ τὴν τῆς θεομήτορος εἰκόνα βρέφος ἦγκα 2.238 λισμένην ἀνιστόρησε, καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον τοὺς κορυφαίους τῶν ἀποστόλων παρ' ἑκάτερα ἀνεστήλωσε. καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ῥήγματα καὶ τὰ σαθρώματα τῶν τοίχων ἐπηνωρθώσατο. παρεμυθήσατο δὲ καὶ τὰς προσόδους ἐλαττωθείσας, ἐνδεία ἐλαίου τῶν ἱερῶν λύχνων ἀποσβεσθῆναι κινδυνευόντων, δωρεᾶ μεγίστου κτήματος ὃ προσαγορεύεται Μαντία, τοῖς τε λύχνοις τὸ φῶς ἄσβεστον ἐχορήγησε καὶ τοῖς ὑμνοπόλοις τοῦ θείου ναοῦ δαψιλέστερον χορηγεῖσθαι ἐποίησε τὰ ὀψώνια ἐκ τῆς προσόδου τοῦ κτήματος. καὶ τὸν θεῖον δὲ τῶν ἀποστόλων ναὸν τῆς προτέρας εὐπρεπείας διαπεσόντα ἐρείσμασι καὶ ταῖς τῶν πεπονηκότων βοηθείαις κατοχυρώσας θῆκε νεῶν ἡβώνοντα κατὰ τὴν ποίησιν. καὶ τὸν ἐν τῇ Πηγῇ δὲ τῆς θεοτόκου ναὸν τὸ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος ἀνενεώσατο. καὶ τὸν ἕτερον δὲ τῆς θεοτόκου ναόν, ὃς τὸ Σίγμα κατονομάζεται, 2.239 τέλειον ὑπὸ σεισμοῦ καταπεσόντα ἐκ βάθρων ἀνωκοδόμησε καὶ ἔδραϊον καὶ ὠραιότατον ἢ πρότερον ἀπειργάσατο. καὶ τὸν ἐν Αὐρηλιαναῖς Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα ἐκ θεμελίων ἀνήγειρε. καὶ τοὺς δύο δὲ τοῦ βαπτιστοῦ σηκοὺς ἐν τε τῇ Στροβήλῳ καὶ Μακεδονιαναῖς, τὸν μὲν ἐκ βάθρων ἀνήγειρε, τοῦ δὲ τὸ πλεῖστον ἀνωκοδόμησε. καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου δὲ Φιλίππου, καὶ τὸν πρὸς ἐσπέραν αὐτοῦ κείμενον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, πτόμα πεσόντας δεινὸν ἐκ βάθρων ἀνέκτισεν. ἐπεποιήσατο δὲ καὶ τὸ μέγα τέμενος Μωκίου τοῦ μάρτυρος, καὶ τὸ ἄδυτον τούτου καταβληθὲν ἄχρι γῆς, ὡς καὶ τὴν ἱερὰν κατεάξει τράπεζαν, ἐπιμελείας ἤξιωσε καὶ τοῦ πτόματος ἤγειρε. καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτῳ Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ναὸν πεσόντα εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀνήγειρε. καὶ τὸν τοῦ ἀγίου Ῥωμανοῦ καὶ τὸν τῆς ἀγίας Ἄννας ἐν τῷ Δευτέρῳ καὶ τὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ τὸν ἐν τῇ Ῥάβδῳ ἐκ παλαιῶν νέους εἰργάσατο. ἐπὶ τούτοις καὶ τὸν τοῦ ἀγίου Ναζαρίου καταπεσόντα ἀνέστησε. κἂν τοῖς ἐμβόλοις τοῦ Δομνίνου τὸν τῆς Χριστοῦ ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας τῆς μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐπισκευάσας ἐλάμπρυνε, λιθίνην ἀντιξυλίην τὴν ὀροφὴν ἐργασάμενος. καὶ Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι πεσόντα ἀνέστησε, καὶ τὸν ἐγγίζοντα τούτῳ τῶν καλλινίκων μαρτύρων ναὸν Ἐσπέρου τε καὶ Ζωῆς ἐπεποιήσατο. καὶ 2.240 τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου ἐν τῷ Ἑπτασκάλῳ πτόσιν ἀπειλοῦντα ἐπισκευάσας τοῦ πτόματος ἤρπασε. παραπλησίως καὶ τὸν τοῦ προφήτου Ἡλίου κατὰ τὸ Πετρίον ἀνεκτίσατο λαμπρῶς. ἀνήγειρε δὲ καὶ ἐκ καινῆς ἐν ταῖς βασιλείαις αὐλαῖς εἰς ὄνομα τοῦ δεσπότης σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων Μιχαὴλ καὶ Ἡλίου τοῦ προφήτου. ἔτι δὲ καὶ τῆς θεομήτορος καὶ Νικολάου τοῦ περιωνύμου ἐν ἱεράρχαις τὸν περικαλλῆ τουτονὶ ναόν, ὃν νέαν ἐκκλησίαν κατονομάζουσιν, εἰς εὐπρέπειαν καὶ κάλλος καὶ ὠραιότητα μηδενὶ ἑτέρῳ ὑπερβολὴν ἢ σύγκρισιν καταλιμπάνοντα, προσόδους τε ἔταξεν ἱκανὰς εἰς τε φωταγωγίαν καὶ χρεῖαν τῶν δοξολογούντων. καὶ τί δεῖ διεξιόντα ἐπὶ πλέον μηκύνειν; αὐτὸ τὸ ἔργον τοῖς θεωμένοις παρίστησι τὴν οἰκείαν καλλονὴν καὶ πολυτέλειαν. καὶ ἄλλους δὲ

πολλοὺς θεῖους ναοὺς ἐντὸς τοῦ παλατίου ἔδομήσατο, εἰς ὄνομα Ἡλίου τοῦ προφήτου καὶ τοῦ μάρτυρος Κλήμεντος καὶ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου, ὧν τὴν ὠραιότητα παραστήσασθαι ποιητικὴ ἀν ἠτόνησε μεγαληγορία. Πολλὰ δὲ κὰν τοῖς βασιλείοις ἀνέστησεν, ὡς ἂν τις εἴποι, βασιλείων βασιλεία· ταῦτα δὲ ἀριθμεῖσθαι οὐκ ἀναγκαῖον. ἔργον δὲ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ ὁ λεγόμενος οἶκος τὰ Μάγγανα καὶ ὁ ἕτερος ὁ νέος καλούμενος· οὓς ἀπὸ τοιαύτης κατεσκεύασε προαιρέσεως. μὴ βουλόμενος γὰρ τὰ δημόσια πράγματα εἰς οἰκείας καταναλίσκειν χρείας τοὺς τοιούτους ἀνωκοδόμησεν οἴκους, καὶ προσόδους ἐκ γεωργίας ἀπέταξεν αὐτοῖς ἱκανάς, ἀφ' ὧν ἡ βασις 2.241 λικὴ πανδαισία αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένων ἀφθονον καὶ δικαίαν τὴν χορηγίαν ἔμελλεν ἔχειν ἀεὶ. ἔδο μήσατο δὲ καὶ τὰ ἐν Πηγαῖς παλάτια, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἡρίοις ἔκαλ λωπίσατο, ἀνακαθάρας καὶ τὴν ἀπογεωθεῖσαν κινστέρναν, ἣν Ἡράκλειος ὁ βασιλεὺς προσχώσας παράδεισον φυτῶν καὶ λαχάνων εἰργάσατο. ὅπερ ἐποίησε καὶ ἐν ταῖς οὔσαις ἐντὸς τοῦ παλατίου, τῇ τε πρὸ τῆς Μαγναύρας καὶ τῇ μεταξύ Ἰουστινιανοῦ τοῦ τρι κλινίου καὶ τοῦ Λαυσιακοῦ. ὁ γὰρ εἰρημένος βασιλεὺς Ἡράκλειος παρὰ Στεφάνου τοῦ φιλοσόφου μαθὼν, τὴν γένεσιν αὐτοῦ πολυπραγμονήσαντος, ὡς ἐξ ὕδατος αὐτὸν δεῖ τελευτᾶν, τὰς τῶν κιν στερνῶν, ὡς εἴρηται, προσχώσεις εἰργάσατο. τὰ ἐν τοῖς Ἡρίοις οὖν ἀποκαθάρας βασιλεία εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα ἀνήγαγε, καὶ ἀντὶ παραδείσου δοχεῖον ἀπειργάσατο ὕδατος ἀφθόνου καὶ διειδοῦς. ἐδείματο δὲ κὰν τῷ φόρῳ ναὸν περικαλλέστατον ἐπ' ὄνομα τῆς θεοτόκου, ὡς ἂν ἔχοιεν αὐτὸν οἱ πραγματευόμενοι οἶκον προσευχῆς, ὅποτε ταῖς πραγματείαις ἐμβραδύνωσι. καὶ τὸν τοῦ ἀγίου Φωκᾶ δὲ ναὸν ἐν τῷ Στενῷ ἐπισκευάσας καὶ καλλωπίσας οἰκητήριον μοναχῶν ἀπετέλεσε, τάξας προσόδους ἱκανάς εἰς διάρκειαν τῶν ἐν αὐτῷ ἀσκουμένων. ἀνεκαίνισε δὲ καὶ τὸν μέγαν τοῦ ἀρχιστρατήγου ναὸν τὸν ἐν τῷ Σωσθενίῳ ἤδη προκαταπεσόντα, καὶ εἰς τὸ φαινόμενον κάλλος μετήγαγε. Πολλοὺς δὲ καὶ τῶν Ἰουδαίων δωρεῶν ἐπαγγελίαις καὶ δόσεσι 2.242 καὶ δώρων ἀνταλλαγῆς τοῦ θεοῦ κατηξίωσε βαπτίσματος. καὶ τὸ τῶν Βουλγάρων δὲ γένος ἀρτιπαγὲς ὄν πρὸς θεοσέβειαν μοναχῶν ἀποστολῇ εὐλαβῶν καὶ ἱερέων ἀρετῇ κεκοσμημένων ἐβεβαίωσε πρὸς τὴν πίστιν. καὶ τοῖς Ῥώσι δὲ συμβάσεις θέμενος ἐν μετοχῇ γενέσθαι τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος αἴτιος γέγονε, πεμφθέντος αὐτοῖς καὶ ἀρχιερέως. ἀλλ' ἄξιον διηγῆσασθαι καὶ τὸ γεγονός θαῦμα παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τοῦ πεμφθέντος ἐκεῖσε. ἔτι γὰρ τῇ δεισιδαίμονιά κατεχόμενος αὐτός τε ὁ ἄρχων καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ καὶ τὸ ἅπαν ἔθνος, κατασκοπούμενοι περὶ τε τῆς πρώην αὐτῶν θρησκείας καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλοῦσι τὸν ἄρτι πρὸς αὐτοὺς φοιτήσαντα ἀρχιερέα· ὃν ὁ ἄρχων ἐπηρώτα τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ καταγγελλόμενα καὶ αὐτοῖς διδάσκεσθαι μέλλοντα. τοῦ δὲ τὴν ἱεράν τοῦ θεοῦ εὐαγγελίου προτείναντος βιβλόν, καὶ τίνα θαύματα ἐξηγουμένου τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἐπιδῆ μίαν τερατουργηθέντων, "εἰ μή τι τῶν ὁμοίων τὸ πλήθος" ἔφη "τῶν Ῥώσι καὶ ἡμεῖς θεασόμεθα, καὶ μάλιστα ὁποῖον λέγεις ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν παίδων γενέσθαι, οὐκ ἂν σοι ῥαδίως πιστεύσωμεν." ὁ δὲ τῷ ἀψευδεῖ πιστεύσας λόγῳ τοῦ εἰπόντος ὅτι ὁ ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, λήψεσθε, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ἔφη πρὸς αὐτοὺς "εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν κύριον τὸν θεόν, ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ θεῷ, αἰτήσασθε 2.243 ὅπερ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως διὰ τὴν πίστιν ὑμῶν ὁ θεός, κὰν ἡμεῖς ἐσμὲν ἐλάχιστοι καὶ ἀνάξιοι." οἱ δ' εὐθέως ἠτήσαντο τὴν τοῦ θεοῦ εὐαγγελίου πυκτίδα ἐν τῇ παρ' αὐτῶν ἀναφθείσῃ ῥιφῆναι πυρκαϊᾷ, καὶ εἰ ἀβλαβῆς αὕτη τηρηθεῖη, προσελθεῖν καὶ αὐτοὺς τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσομένῳ θεῷ. ἔδοξε δὴ ταῦτα, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς θεὸν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς

ὄφθαλμοὺς ἐπάραντος καὶ "δόξασόν σου τὸ ἅγιον ὄνομα, Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν" εἰπόντος, ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους τουτουῦ ἔρριφη εἰς τὴν κάμινον ἢ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου βίβλος. ἐφ' ὥρας δὲ ἵκα νὰς τῆς καμίνου ἐκκαιομένης, εἶτα καὶ τέλεον μαρανθείσης, εὐ ρέθη τὸ ἱερὸν πυκτίον ἀπαθὲς καὶ ἀλώβητον διαμεῖναι, μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενον λύμην. ὅπερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀνενδοιάστως πρὸς τὸ βάπτισμα ἠτύομόλου. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Κωνσταντῖνος ὁ πρεσβύτερος τῶν τοῦ βασιλέως υἱῶν τὸν βίον ἐξέλιπε νόσῳ πυρετικῇ, πένθος ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ πατρὶ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ βασιλεὺς πράως ἤνεγκε, παρεμυθήσατο δὲ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα. ἐναγόμενος δὲ παρὰ τῶν προϊσταμένων τοῦ δημοσίου ὁ βασιλεὺς ἐπόπτας εἰς τὰ θέματα ἐκπέμψαι, ὡς ἂν δυναμένων ἐκ τούτου τῶν δημοσίων συντελειῶν ἐπιδουναί, προσποιησάμενος ἀποδέχεσθαι τὴν ὑπόμνησιν, ἐκλέξασθαι καὶ εὐτρεπίσαι προσέταξε καὶ αὐτῷ προσαγαγεῖν τοὺς μέλλοντας τὸ τοιοῦτον ἔργον ἐπιτελέσαι καλῶς. ἐπιλεξάμενος δ' ὁ γενικὸς οὐς ἐδόκει διακονῆσαι πρὸς τὸ τοιοῦτον ἔργον ὀρθῶς, 2.244 καὶ τὰς τῶν ἐκλεγέντων προσηγορίας προσαγαγὼν, πολλῆς ἐνομίσθη μέμψεως ἄξιος, εἰ τοιούτους οἴοιτο λειτουργοὺς ἔσεσθαι ἄξιους πρὸς τὸ τοιοῦτον λειτούργημα. τοῦ δὲ μὴ ἔχειν κρεῖττονας ἀνθυπενεγκόντος ἐν ὄλῳ τῷ πολιτεύματι, ὑπολαβὼν ὁ βασιλεὺς "τὸ τῆς προκειμένης διακονίας ἔργον τοιοῦτον παρ' ἐμοὶ κρίνεται ὥστε, εἴπερ οἷόν τε ἦν, αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τὴν τούτου διοίκησιν ἐξελθεῖν. ἐπεὶ δὲ τοῦτό ἐστι καὶ ἀπρεπὲς καὶ ἀδύνατον, ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς δυσὶ τῆς πολιτείας μαγίστροις, οἳ καὶ χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξητάσθησαν, ἀκίβδηλον καὶ καθαρὸν τῆς ἀρετῆς ἐξενηνόχασιν τὸ δοκίμιον, τὰς ἐλπίδας σαλεύω, καὶ τὴν διακονίαν ὑπὸ τούτων ἀνυσθῆναι δεόντως θαρρῶ. ἀπελθὼν οὖν αὐτὸς σὺ" φησὶν "ἀπάγγειλον αὐτοῖς τὸ τῆς διακονίας εἶδος καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. καὶ βουλομένων ἐξελθεῖν ἐπευδοκῶ καὶ αὐτὸς." ὡς δ' ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες ἦλθον εἰς ἔκκληξιν, καὶ τὸ γῆρας ἀνθ' ἰκετηρίας προυβάλλοντο καὶ τοὺς προηγησαμένους ὑπὲρ τοῦ πολιτεύματος κόπους, καὶ παρενεχθῆναι ἐξ αὐτῶν τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν ἰκέτευσαν, ὑπέστρεψεν ἄπρακτος ὁ πεμφοθεὶς, καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ παρ' ἐκείνων λαληθέντα ἀπήγγειλεν. ἄπερ ἀκούσας "εἰ τὸ ἐμὲ ἐξελθεῖν δοκεῖ εἶναι ἀδύνατον, παραιτοῦνται δὲ τὴν λειτουργίαν οἱ λαμπρότατοι μάγιστροι, οὐδένα ἔχων τοῦ πράγματος διοικητὴν ἀξιόχρεων καταλειφθῆναι τοῦτο ἀνεπίσκεπτον βούλομαι. κρεῖττον γάρ" φησὶ "παρακερδαίνειν τινὰς ἀπὸ 2.245 τῶν τοῦ δημοσίου μὴ καλῶς, ἢ κακῶς ὑποπτέυειν ζημίαν τινὰς συντρίβουσαν αὐτοὺς καὶ συμπνίγουσαν." Καὶ διὰ τοῦτο παρὰ πάντα τὸν τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ χρόνον ἔμεινεν ἀνεξίσωτος ἢ φάναι μᾶλλον ἐλεύθερος καὶ ἀδιάπρακτος ὁ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἅπας τῶν ὄλων θεμάτων λαός. Τοῦ πρεσβυτέρου δὲ τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως, Κωνσταντίνου, ὡς εἴπομεν, τὸν βίον μετημειφότος, καὶ τοῦ φίλτρου καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δεύτερον υἱὸν Λέοντα μεταπεσότων, δεινὸς ὁ φθόνος ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ· καὶ ὅπως, τὰ ἐπόμενα δηλώσει τρανότερον. μοναχὸς ἦν τις τῶν πάνυ φιλομένων καὶ πιστευομένων Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ, ἦν δὲ καὶ ἱερεὺς, ὃν Σανδαβαρηνὸν κατωνόμαζον· ὃς εἰ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐστέργεται, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις παρὰ Λέοντος τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως διεκωμωδεῖτο ὡς ἀπατεὼν καὶ γόης καὶ τὸν βασιλέα τῶν καθηκόντων ἐξάγων λογισμῶν καὶ εἰς ἅ μὴ δεῖ παρασύρων. ὑφ' ὧν δακνόμενος ἐκεῖνος τὴν ψυχὴν, καὶ ἀνταμύνασθαι σπεύδων τὸν λυποῦντα, φιλίαν ὑποκρίνεται πρὸς τὸν Λέοντα, καὶ ποτὲ φησὶ πρὸς αὐτόν "ἴνα τί, ὦ βασιλεῦ, νεανίας ἤδη ὢν καὶ παρὰ τῷ πατρὶ σου φιλούμενος, μὴ ἐπιφέρῃ ῥομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅταν κατ' ἀγροὺς συνιπάζῃ σου τῷ πατρὶ, ἴνα καὶ αὐτῷ, εἰ

κατὰ θηρίου σχῆν χρεϊάν, ἐπιδιδῶς; καὶ εἷ τι λαθραῖον πολλὰ κίς κατ' αὐτοῦ ἐπιβούλευμα γένηται, μὴ ἄνοπλος εὐρεθῆς, ἀλλ' 2.246 ἔχης τι μεθ' ὄτου δυνήση τοὺς πατρικούς ἐχθροὺς ἀνταμύνασθαι;" οὐχ ὑπειδόμενος δὲ τὸν δόλον ὁ Λέων, οὐδὲ συννοήσας τὴν μηχανὴν, δέχεται τὴν συμβουλήν, καὶ μάχαιραν ἐντὸς τοῦ ὑποδήματος ἐπιφέρεσθαι πείθεται. γνούς δὲ ὁ Σανδαβαρηνὸς εἰς ἔργον χωρήσασαν τὴν ἑαυτοῦ σκευωρίαν, πρόσσεισι τῷ βασιλεῖ καὶ φησὶ "γνωστόν σοι ἔστω, ὦ βασιλεῦ, ὡς ἐπιβουλεύει τῇ ζωῇ σου ὁ σὸς υἱός· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅταν κατὰ θήραν ἐξίης, κέλευσον περιαιρεθῆναι τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἰ εὐρεθείη ξίφος ἐπιφερόμενος, ἔσται πάντως ἡ ἐμὴ συμβουλή συμφέρουσα." ἐλέχθη ταῦτα, ἔξοδος κατηγγέλη βασιλική, συνεξήλθεν ἅπαν τὸ εἰώθος, ἔξεισι καὶ Λέων ὁ τοῦ βασιλέως υἱός, καὶ κατὰ τινὰ τόπον γενόμενος ὁ βασιλεὺς προσποιεῖται χρεϊάν ἔχειν μαχαίρας, καὶ ἐπεζήτει ταύτην μετ' ἐπιτάσεως, μηδὲν οὖν τῶν ὑπονοουμένων τῶν πατρὶ προειδῶς ὁ υἱός, ἀπονήρως ἐφελκυσάμενος ἦν ἔπε φέρετο μάχαιραν ἐπιδίδωσι τῷ πατρί.

Τούτου γενομένου αἱ μὲν τοῦ Σανδαβαρηνοῦ προσαγγελίαι εὐθὺς ἐπιστεύοντο, αἱ δὲ παρὰ τοῦ Λέοντος ἀπολογίαι μάταιοι καὶ κεναί. ὑποστρέψας οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ βασίλεια πρὸς ὀργήν κατὰ τοῦ υἱοῦ διανίσταται, καὶ ἔν τινι τῶν βασιλείων οἴκων, ὃς μαργαρίτης κατονομάζεται, ἔμφρουρον τοῦτον πεποιήκεν, ἀφαιρεῖται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα. διηρηθίζετο δὲ παρὰ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ καὶ τοὺς λύχνους ἀποσβέσαι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐκωλύθη ποιῆσαι ὑπὸ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τῆς εἰρκτῆς δὲ ὅμως εἶχεν ἐντός. χρόνου δὲ παραδραμόντος συχνοῦ, 2.247 καὶ πολλάκις τῆς συγκλήτου βουλευθείσης διαπρεσβεύσασθαι περὶ τούτου καὶ κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην αἰτίαν ἄλλως καὶ ἄλλως κωλυομένης, πρόφασις δίδοται εὐλόγος, ἕξ ἧς ὡδηγήθησαν εἰς τὸ καταλύσαι τὰ σπουδαζόμενα. ζῶον ἦν τι πτηνὸν ἐν κλωβῷ κατὰ τὰ βασίλεια αἰωρούμενον πρὸς θέαν καὶ τέρψιν τῶν θεωμένων καὶ ἀκουόντων (ψιττακὸς ὄνομα τῷ ζῳῷ), μιμηλὸν καὶ πολύφωνον· ὅπερ εἴτε πρὸς τινων διδαχθὲν εἶτ' ἄλλως πως ἐξ αὐτομάτου πολὺ λάκις "αἱ ἀὶ κύριε Λέων" ἐφθέγγετο. εὐωχίας δὲ ποτε τελομένης τῷ βασιλεῖ καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προρρηθέν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες τῆς εὐωχίας ἐπαύσαντο καὶ ἐπὶ συννοίας ἐκάθηοντο· οἷσπερ προσσχὼν ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν τῆς ἀποχῆς τῶν βρωμάτων ἐπήρετο. οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες τοὺς ὀφθαλμοὺς "τίνα ὦ δέσποτα" εἶπον "βρῶσιν φαγούμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ὀνειδιζόμενοι, δοκοῦντες ἡμεῖς λογιῶν τε καὶ φιλοδέσποτοι, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸ ἄλογον ζῶον τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μηδὲν ἀδίκῃ κήσαντος ἐλάβομεν δεσπότην. εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶν ἐλέγχεται καὶ κατὰ τοῦ πατρὸς εὐτρεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες ἡμεῖς τούτου γενησόμεθα πάντες, τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαμβάνοντες κόρον· εἰ δ' ἔφ' οἷς ἐνεκλήθη διαφεύγει τὸν ἔλεγχον, μέχρι τίνος ἡ συκοφάντις γλώσσα κατ' αὐτοῦ δυναμοῦται;" μαλαχθεῖς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτοις προσ 2.248 ἔταξε, σκοπῆσαι δ' αὐτὸς περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγείλατο· μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει τε φρουρὰς καὶ εἰς ὄψιν ἄγει τὸν υἱόν, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολήν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφείσης κόμης περιαιρεῖ, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τιμὴν ἀποδίδωσιν. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ διαρροίας νόσῳ ἀλίσκεται, καὶ κατὰ μικρὸν τῇ τοιαύτῃ τηκεδόνι κατεμαραίνεται. διαθείς δ' ὡς ἐδόκει τὰ τῆς βασιλείας, καὶ τὸν κληρονόμον καὶ διάδοχον γνώριμον ποιησάμενος, τὸν βίον ἀπέλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ χρόνον ἕνα, ἐτέρους δὲ ἑννέα καὶ δέκα χρόνους περὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς βασιλείας διαπρέψας ἀρχήν.

διαδέχεται δὲ τὴν ὄλην τῆς ἐξουσίας ἀρχὴν Λέων ὁ καθ' ἡλικίαν πρῶτος τῶν περιόντων υἱῶν. Λέων δὲ τῶν ὄλων γενόμενος κύριος, τῶν ἄλλων τῶν συμβαλλομένων τῷ πολιτεύματι ὀλίγα ἢ τὸ παράπαν μὴ φροντίσας, τῷ θυμῷ δὲ σφαδάζων καὶ τὴν παρὰ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ κατ' αὐτοῦ συσπᾶσαν σκευωρίαν ἔναυλον ἔχων, εὐθύς διαναστῆναι ἔκρινε πρὸς ἐκδίκησιν, προκαταστησάμενος εὐλογοφανεῖς αἰτίαι, ὡς ἂν δόξειε τὰ πραττόμενα μετ' εὐλόγου πράττεσθαι ἀφορμῆς, καὶ τὰ ἐμπόδια ἐκ μέσου περιελών. εἰδὼς γὰρ ὡς οὐκ ἄν τι δυνηθεῖ φαῦλον ἐνδείξασθαι κατὰ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ Φωτίου τὸν πατριάρχικόν ἰθύνοντος θρόνον, –προστήσεσθαι γὰρ αὐτοῦ γενναϊότερον καὶ ἀντιλήψεσθαι ὑπετόπασε, καὶ μὴ συγχωρῆσαι τὸν 2.249 ραννικὸν τι παθεῖν· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἔφερετο λόγος ὡς αὐτὸς ὁ Φώτιος οἰκείω συγγενεῖ μνηστευόμενος τὴν βασιλείαν καὶ τῷ Σανδαβαρηνῷ κοινολογησάμενος, καὶ δόξαν ἀμφοῖν μὴ ἄλλως ἐπιτυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ εἰ μὴ ὁ Λέων ἐκποδὼν γένοιτο, τὴν προειρημένην ἔρραψαν κατ' αὐτοῦ συκοφαντίαν. τοῦτον οὖν ἔγνω πρῶτον με τακινήσαι τοῦ θρόνου, καὶ ταχέως ἐκπέμψας τὸν μάγιστρον Ἀνδρέαν τὸν στρατηλάτην, ἅμα τῷ μαγίστρῳ Ἰωάννη καὶ γεγονότι λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τῷ Ἀγιοπολίτῃ, κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀνελθεῖν ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας προσέταξε, καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάντων εἰς ἐπήκοον ἀναγνόντας τοῦ θρόνου τοῦτον καταγαγεῖν κἀν τῇ τῶν Ἀρμονιανῶν περιορίσαι μονῇ. κατὰ πόδας δὲ Στέφανον σύγκελλον, τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, ὁ βασιλεὺς πατριάρχην προβάλλεται, ὅτι μὴ τοῖς ζώσιν ἐνηριθμεῖτο ὁ Ἡρακλείας, ὑπὸ θεοφάνους χειροτονηθέντα τοῦ πρώτου τοθρόνου. πέμψας δὲ διὰ ταχέων εἰς τὴν Εὐχαΐταν, τὸν Σανδαβαρηνὸν Θεόδωρον τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν πηδαλιουχοῦντα εἰσαγαγεῖν ὡς αὐτὸν προσέταξεν. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, τὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν καὶ ἄλλους συγκλητικὸς πολλοὺς εἰς τὸ ἐν Χρυσουπόλει τοῦ Φιλίππικου μοναστήριον ἐκπέμψας μετὰ κλήρου καὶ κηρῶν καὶ λαμπάδων καὶ ἀρωμάτων ἐξαγαγεῖν τοῦ τάφου τὸν ἀναιρεθέντα βασιλέα Μιχαήλ διωρίσατο, ἐν κυπαρισσίῃ τε λάρνακι καταθεῖναι, καὶ ἐντίμως καὶ βασιλικῶς περιστείλαντας ἐν τῇ πόλει εἰσαγαγεῖν, 2.250 κάκειθεν μετὰ ὠδῶν καὶ ὕμνων ἄχρι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων προπέμψαι, ἐπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν τοῦ βασιλέως ἀδελφῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Στεφάνου τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐν λάρνακι θεῖναι μαρμαρίνῃ· ὃ καὶ ἐγένετο. Προεβάλλετο δὲ καὶ Στυλιανὸν τὸν Ζαουτζᾶν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου· ἡδὴ γὰρ ἤρξατο πλησιάζειν τῇ αὐτοῦ θυγατρί, ζώσης ἔτι τῆς κατὰ νόμον συνεζευγμένης αὐτῷ γυναικὸς τῆς Αὐγούστης Θεοφανοῦς, ἀκουούσης καὶ βλεπούσης τὰ γινόμενα, καὶ μηδαμῶς τῷ τῆς ζηλοτυπίας πάθει ἀναφλεχθείσης ποτέ. Κατὰ πόδας δὲ παρελήφθη παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ ἡ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν διακειμένη πόλις ἡ ὑψηλή, καὶ ἠχμαλωτίσθη ἅπασα ὅ ἐν ταύτῃ λαός. ἐγένετο δὲ καὶ ἐμπρησμός κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς πόλεως, ἐν τῇ λεγομένη Σιδηρᾷ. ἔργον δὲ τούτου γέγονε καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ὃν τεφρωθέντα καὶ αἰθάλην γενόμενον ὁ βασιλεὺς αὐτίς πολυτελῶς ἄνεκαίνισεν.

Εἰσήχθη δὲ καὶ ὁ Σανδαβαρηνὸς εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὑπέθνετο τῷ βασιλεῖ Ἀνδρέᾳ ὁ στρατηλάτης καὶ Στέφανος μάγιστρος, οἱ πολλὰ παρὰ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ πρὸς Βασίλειον τὸν βασιλέα διαβληθέντες, ἔξετάσαι τὰ τῆς γενομένης κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως γραφῆς. διεβεβαιοῦντο δὲ καὶ δυνατὸν εἶναι ἐξελεγχθῆναι ὡς βουλόμενοι Φωτίος τε ὁ πατριάρχης καὶ αὐτὸς ὁ Σανδαβαρηνός τινα τῶν τοῦ Φωτίου συγγενῶν εἰς τὴν βασιλείαν ἀναγαγεῖν 2.251 τὸ μελετηθὲν ὑπεκρίναντο δράμα. πεμφθέντες οὖν τινὲς πρὸς βασιλέως ἀγαγεῖν τὸν τε Φώτιον καὶ τὸν Σανδαβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν πηγῶν ἐκελεύσθησαν. ἰδίᾳ μέντοι ὠριστοφρουρεῖσθαι ἐκάτερον. ἔξετασταὶ δὲ καὶ διαγνώμονες τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων

αὐτός τε ὁ στρατηλάτης ἐπέμφθη Ἀνδρέας καὶ ὁ μάγιστρος Στέφανος καὶ ὁ μάγιστρος ὁ Ἄγιοπολίτης καὶ Κρατερὸς καὶ Γουβερ οἱ πατρίκιοι. ἀγαγόντες οὖν τὸν πατριάρχην Φώτιον καὶ ἐντίμως ἐπὶ θρόνου καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ καθεσθέντες, τὴν ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. καὶ φησὶν ὁ στρατηλάτης πρὸς τὸν πατριάρχην "γνωρίζεις, ὧ δέσποτα, τὸν μοναχὸν Θεόδωρον;" ὁ δὲ "μοναχοὺς οἶδα Θεοδώρους πολλοὺς· ποῖον λέγεις;" τοῦ δὲ Ἄν δρέου προσθεμένου τὴν τοῦ Σανδαβαρηνοῦ προσηγορίαν, ὁ πατριάρχης "γινώσκω" ἔφη "τὸν ἄνδρα, ἐπίσκοπον τῶν Εὐχαΐτων ὑπάρχοντα." ἐνεχθέντος δὲ καὶ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ φησὶ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀνδρέας "ὁ βασιλεὺς σοι δηλοῖ, ποῦ εἰσὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου;" ὁ δὲ ὑπολαβὼν "παρ' ἐκείνοις οἷς δέδωκε ταῦτα ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ νῦν ζητεῖ ταῦτα ὁ ἄρτι κρατῶν, ἐξουσίαν ἔχει καὶ ζητεῖν ταῦτα καὶ λαμβάνειν." καὶ ὁ Ἀνδρέας "εἶπε τέως, σὺ τίνα ἐβουλεύου βασιλέα ποιῆσαι, τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως ὑποτιθεὶς τοῦ οἰκείου παιδὸς ἐξορύξαι τοὺς ὀφθαλμοὺς; σὸν συγγενῆ ἢ τοῦ πατριάρχου;" ὁ δὲ ἐξώμνητο μηδὲν ὧν κατηγορεῖτο εἰδέναι. καὶ φησὶν ὁ μάγιστρος Στέφανος "εἶτα, ὧ πολύτροπε καὶ μηχανορράφε, 2.252 πῶς ἐμήνυσας περὶ τούτου τῷ βασιλεῖ ἐξελέγξειν τὸν πατριάρχην;" καὶ ὅς, ὡς ἤκουσε τούτου τοῦ λόγου, εὐθέως ἐπιλαμβάνεται τῶν τοῦ πατριάρχου ποδῶν, "ὀρκίζω σε δέσποτα κατὰ τοῦ θεοῦ" λέγων "πρότερόν με καθαιρῆσαι, καὶ τότε γυμνὸν ἱερωσύνης παραλαβέτωσαν καὶ κολαζέτωσαν ὡς κακοῦργον. οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον σύννοια ἐμαυτῷ, οὔτε τῷ βασιλεῖ ἐμήνυσα." ὁ δὲ πατριάρχης ἀναλαμβάνων αὐτὸν καὶ τῶν ποδῶν ἀνιστῶν φησὶ "μὰ τὴν ἐμὴν σωτηρίαν, κύριε Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι." θυμωθεὶς δὲ Ἀνδρέας ὁ στρατηλάτης "καὶ οὐκ ἐμήνυσας δι' ἐμοῦ τῷ βασιλεῖ, ἀπατεῶν καὶ γόης, τὸν πατριάρχην περὶ τούτου ἐλέγξαι;" ὁ δὲ πάλιν ἀπηνεῖτο περὶ τούτου μηδὲν εἰδέναι. ὑποστρεψάντων δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ τὰ λαληθέντα γνώριμα θεμένων τῷ βασιλεῖ, αὐτὸς τῷ θυμῷ φλεγμαίνων, καὶ πλέον διὰ τὸ μὴ κατὰ τοῦ πατριάρχου εὐλογον αἰτίαν εὐρεῖν, ἀποστείλας ἐμάστιξε τὸν Σανδαβαρηνὸν ἀπηνῶς καὶ ἐν Ἀθήναις ἐξώρισε, καὶ κατόπιν ἀποστείλας ἐτύφλωσε καὶ κατὰ τὴν ἔω μετέθηκεν. ἀνεκαλέσατο δὲ τοῦτον μετὰ χρόνων πολλῶν παρολκήν, καὶ σιτήσεις τούτῳ ἀφώρισεν ἀπὸ τῆς νέας ἐκκλησίας. ἐτελεύτησε δὲ μετὰ θάνατον Λέοντος, ἐπὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ γυναικὸς καὶ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ βασιλευόντων. Τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Λέοντος Ἀγγαίων ὁ Λαγγο 2.253 βαρδίας δούξ, γαμβρὸς δὲ τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας, τὸν θάνατον πυθόμενος Βασιλείου τοῦ βασιλέως ἀπέστη τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας καὶ πᾶσαν τὴν χώραν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς τὸν πατρίκιον Κωνσταντῖνον, τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης, μετὰ τῶν δυτικῶν ἐκπέμπει κατ' αὐτοῦ θεμάτων. συμβολῆς δὲ γενομένης οἱ περὶ τὸν Κωνσταντῖνον ἠττήθησαν καὶ κατεκόπησαν, μόγις ἐκείνου περισωθέντος. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐγένετο καὶ ἡλίου ἔκλειψις περὶ ὦραν ἕκτην τῆς ἡμέρας, ὥστε καὶ ἀστέρας φανῆναι, ἀνέμων τε βία καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ φρικώδεις καὶ σκηπτοὶ καὶ σῶδεις, ὑφ' ὧν καὶ ἄνδρες ἑπτὰ ἐν τοῖς ἀναβάθμοις τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐν τῷ φόρῳ ἐκεραυνώθησαν. ἐπολιορκήθη δὲ καὶ ὑπὸ Σαρακηνῶν ἢ Σάμος, συμπαραληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγούτου ἐν αὐτῇ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Πασπαλαῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ πρὸς Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαουτζᾶ φίλτρῳ νικῶ μενος τιμᾶ τὸν ταύτης πατέρα βασιλεοπάτορα, αὐτὸς τὸ ἀξίωμα καινουργήσας μὴ πρότερον ὄν. ἡ γὰρ Ζωὴ μέγιστον ἐπὶ κάλλει καὶ εὐπρεπείᾳ τῷ τότε διαλάμπουσα συνέζευκτο μὲν ἀνδρὶ Θεοδῶρῳ πατρικίῳ τῷ Γουνιαζίτῃ, ἐκείνου δὲ δολοφονηθέντος φαρμάκῳ ἐπαλλακεύετο τῷ βασιλεῖ καὶ ζωσῆς, ὡς εἴρηται, τῆς αὐτοῦ γυναικὸς. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει Στέφανος ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς καὶ πατριάρχης ἀπέλιπε τὴν ζωὴν, καὶ προεχειρίσθη Ἀντώνιος ἀντ' 2.254 αὐτοῦ

πατριάρχης, ὁ τὴν ἔπωνυμίαν Καυλέας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν πόλιν ἐφέρετο οὕτως, Συμεὼν δ' ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τὰς πρὸς Ῥωμαίους σπονδὰς διαλύσασθαι σπεύδων πρόφασιν εὔρε τοιαύτην. δοῦλος ἦν εὐνοῦχος τῷ βασιλεοπάτορι Μουσικὸς καὶ λούμενος. οὗτος συμφιλιωθείς ἀνδράσιν ἐμπορικοῖς καὶ φιλοκερδέσει, βουλόμενος κερδαίνειν αὐτούς, τῇ πρὸς τὸν Ζαουτζᾶν χρησάμενος παρρησίᾳ τὰς ἐκ Βουλγαρίας εἰσαγομένας πραγματείας εἰς τὴν πόλιν εὐθέως μετέστησεν εἰς Θεσσαλονίκην, καὶ τοὺς εἶρη μένους ἐμπόρους τελώνας ἐκέϊσε κατέστησεν, οἵτινες κακῶς διετίθεσαν τοὺς τὰς πραγματείας μετιόντας Βουλγάρους, βαρέα εἰς πραττόμενοι τελωνήματα. τῶν δὲ Βουλγάρων ἀναγγειλάντων ταῦτα τῷ Συμεὼν, καὶ τούτου δῆλα τῷ βασιλεῖ καταστήσαντος, ἐπεὶ τῇ πρὸς τὸν Ζαουτζᾶν συμπαθεία νικώμενος πάντα ὡς λῆρον ἠγήσατο καὶ οὐδεμιᾶς ἠξίωσεν ἐπιστροφῆς, μανεῖς ὁ Συμεὼν, καὶ ἄλλως, ὡς εἴρηται, πρόφασιν εὐπρόσωπον ζητῶν, αἶρει κατὰ Ῥωμαίων τὰ ὄπλα. ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ αὐτὸς ἀνθοπλίεται, καὶ Προκόπιον τὸν Κρηνίτην τὴν τοῦ στρατηλάτου μετ' ἰόντα λειτουργίαν λαῶν πολλῶν καὶ ἄρχουσι καθοπλίσας, δούς τε αὐτῷ καὶ Κουρτίκιον τὸν Ἀρμένιον, ἐκπέμπει κατὰ τοῦ Συμεὼν. συρραγέντων δ' ἐν Μακεδονίᾳ τῶν στρατευμάτων ἡττώνται Ῥωμαῖοι, καὶ κατασφάττονται αὐτὸς τε ὁ Κρηνίτης καὶ ὁ Κουρτίκιος Ἀρμένιος καὶ ἄλλοι πολλοί, τῶν κατασχεθέντων ἀπὸ τῆς ἑταιρείας τοῦ βασιλέως τοῦ Συμεὼν ἀποτεμόντος τὰς ῥίνας καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐκπεπομότος πρὸς αἰσχύνην Ῥωμαίων. τῷ τοιοῦτῳ δὲ 2.255 πάθει καὶ τῷ προπηλακισμῷ τοῦ Συμεὼν περιαλγῆς γενόμενος ὁ βασιλεὺς Νικήταν πατρίκιον τὸν τὴν ἔπωνυμίαν Σκληρόν διὰ τοῦ Ἰστρου πρὸς Τούρκους τοὺς Οὔγγρους καλουμένους ἀπέστειλεν, ἐφ' ᾧ περαιώσασθαι τὸν ποταμὸν καὶ τὴν Βουλγαρίαν τὸν ἐνόητα τρόπον λυμήνασθαι. ὁ δὲ τοῖς Τούρκοις συμμίξας καὶ πείσας κατὰ τῶν Βουλγάρων ὄπλα κινεῖν, ὁμήρους τε λαβῶν, εἰς βασιλέα ὑπέστρεψεν. ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς διὰ τε γῆς καὶ θαλάττης ἐγνώκει Βουλγάρους πολεμεῖν. διὰ μὲν οὖν θαλάσσης Εὐστάθιον ἐκπέμπει τὸν πατρίκιον καὶ δρουγγάριον, διὰ δὲ γῆς τὸν πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, προβαλόμενος αὐτὸν μετὰ τὸν Ἀνδρέου θάνατον δομῆστικὸν τῶν σχολῶν. ὧν μέχρι Βουλγαρίας ἀφικομένων ὁ βασιλεὺς ἔτι τὴν εἰρήνην στέργων τὸν κοιὰί στωρα Κωνσταντινάκιον ἐκπέμπει πρὸς Συμεὼν ὃν οὗτος κατασχών τίθησιν ἐν φρουρᾷ, δολίως πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι νομίσας. ἀσχολουμένου δὲ περὶ τὸ στράτευμα τὸ περὶ τὸν Φωκᾶν τοῦ Συμεὼν, οἱ Τούρκοι περαιωθέντες τὸν ποταμὸν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν ἐλήϊσαντο. ὅπερ ὡς ἠγγέλθη τῷ Συμεὼν, τὸν Φωκᾶν ἀφείκεν κατὰ τῶν Τούρκων ἐτρέπετο. γλιχόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ συμπλακῆναι Βουλγάρους, περαιωθέντες τὸν Ἰστρον τούτοις προσβάλλουσι καὶ νικῶσι κατὰ κράτος, μόλις τοῦ Συμεὼν ἐν Δορο στόλῳ σωθέντος, ὃ καὶ Δρίστα καλεῖται. νικήσαντες οὖν οἱ Τούρκοι ἠτήσαντο τὸν βασιλέα τοὺς κατασχεθέντας ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ὠνήσασθαι· πρὸς ὃ καὶ κατανεύσας τοὺς πολίτας 2.256 ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν. θραυσθεὶς οὖν ὁ Συμεὼν διὰ τοῦ δρουγγαρίου Εὐσταθίου τὸν βασιλέα ἰκέτευε περὶ τῆς εἰρήνης· πρὸς ἣν ὑπέβλεψεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Χοιροσφάκην Λέοντα ἐπὶ τῷ ποιήσασθαι ἐξαπέστειλε τὰς σπονδὰς, καὶ ὁ δομῆστικὸς τῶν σχολῶν ὁ Φωκᾶς καὶ ὁ δρουγγάριος ὑποστρέψαι μετὰ τοῦ λαοῦ ἐκελεύσθησαν. ὁ δὲ Συμεὼν ἀπελθόντα πρὸς αὐτὸν τὸν Χοιροσφάκην Λέοντα ἐν εἰρκτῇ κατέσχε, μηδὲ λόγου αὐτὸν ἀξιώσας. ἐκστρατεύσας δὲ βαρεῖ στρατῷ κατὰ τῶν Τούρκων, μὴ δυνηθέντος τοῦ βασιλέως διὰ τὸ αἰφνιδίον τε καὶ ἀπροσδόκητον βοήθειαν αὐτοῖς παρασχεῖν, αὐτούς τε ἐτρέψατο καὶ τὴν χώραν πᾶσαν κατέδραμε. γαυριῶν δ' ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ φρυαττόμενος ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα μὴ πρότερον ποιῆσαι εἰρήνην πρὶν ἂν ἀπολήψασθαι τοὺς αἰχμαλώτους

Βουλγάρους. ἐπένευσε δὲ πρὸς τοῦτο ὁ βασιλεύς. ἦλθεν οὖν μετὰ τοῦ Χοιροσφάκτου Θεόδω ρὸς τις οἰκεῖος ὧν τῷ Συμεὼν, καὶ παρειλήφει πάντας.

Ἐξόχως δὲ τὸν δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον ὁ βασιλεοπάτωρ Ζαουτζᾶς γαμβρὸν ἐσπού δαζε ποιῆσαι. ἀπαναινομένου δὲ πρὸς τοῦτο καὶ ὄργην ὑποπτέον τος ἐκ βασιλέως, θυμωθείς ὁ Ζαουτζᾶς καὶ αἰτίαν κατ' αὐτοῦ ῥάψας παρέλυσε τοῦτον τῆς ἀρχῆς, προβαλόμενος ἀντ' αὐτοῦ Κατακαλὼν μάγιστρον τὸν Ἀβίδηλαν. ἐπ' ὀλίγον δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος στρατηγὸς τῶν Θρακησίων προβάλλεται. ἀριστείας 2.257 δὲ πολλὰς ἐν πάσαις ταῖς αὐτοῦ ἀρχαῖς διαπραξάμενος, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ ἄλλων ἔθνων στήσας τρόπαια, τελευτᾷ τὸν βίον ἐν γῆρα βαθεῖ, δύο παῖδας καταλιπὼν Βάρδαν καὶ Λέοντα. Ὁ δὲ βασιλεύς, μὴ θελήσαντος τοῦ Συμεὼν τὰς σπονδὰς ἐκκληρῶσαι, ἔγνω δεῖν αὐτὸν καταπολεμῆσαι καὶ τελείω ἀφανισμῶ παραδοῦναι. διορισάμενος τοίνυν πάντα περαιωθῆναι τὰ τῆς ἀνατολῆς τάγματα τε καὶ θέματα, παρασκευάσας δὲ καὶ τὰ δυτικά καὶ ἄλλον οὐκ ὀλίγον λαόν, ἐκπέμπει κατὰ τοῦ Συμεὼν, ἔξαρχον αὐτοῖς ἐπιστήσας καὶ ἡγεμόνα τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν Κατακαλῶν, συνεπόμενον ἔχοντα καὶ τὸν πατρίκιον Θεοδόσιον καὶ πρωτοβεστιάριον. ἐρχομένῳ τοίνυν τῷ Συμεὼν συναντῶσι κατὰ τὸ Βουλγαρόφυγον, καὶ πολέμου κροτηθέντος τρέπονται Ῥωμαῖοι, καὶ πολὺς ἐγένετο φθόρος, ἀπώλετο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ πρωτοβεστιάριος, αἰσχυρῶς τοῦ δομεστικού μετ' ὀλίγων τινῶν ἐν τῷ Βουλγαροφύγῳ περιωθέντος. ἀπελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς λεγομένοις ἀγροῖς τοῦ Δαμιανοῦ μετὰ Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαουτζᾶ, καὶ δόξαν αὐτῷ μεῖναι ἐκεῖ, ἐπιβουλὴν συνεστήσαντο κατ' αὐτοῦ ὁ τοῦ Ζαουτζᾶ υἱὸς Λέων, Χριστοφόρος ὁ Τζάντζης καὶ τινες ἄλλοι. τῆς δὲ Ζωῆς τὸν θόρυβον ἐνωτισθείσης ὁ βασιλεύς διῦ πνίσθη, καὶ εὐθύς ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἀπὸ τῶν Πηγῶν διεπέρασε κατὰ τὰ βασίλεια. καὶ Ἰωάννην μὲν τὸν τῆς βίγλας δρουγγάριον διεδέξατο ὡς ῥάθυμον τάχα περὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν, τὸν δὲ Ζαουτζᾶν ἀπεστρέφετο μέχρι τινός, ἕως οὗ Λέων ὁ μάγιστρος, 2.258 ὃ Θεοδοτάκης τὸ ἐπώνυμον, φίλος ὧν ἀμφοῖν τούτους κατήλ λαξε. τῆς δὲ Αὐγούστης Θεοφανοῦς τελευτησάσης στέφει Λέων ὁ βασιλεύς Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαουτζᾶ, καὶ εὐλογεῖται. παρά τινος κληρικοῦ τοῦ παλατίου. καὶ ὁ μὲν εὐθύς καθηρέθη, ἡ δὲ μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν ἔτος ἓν καὶ μῆνας ὀκτῶ ζήσασα ἐτελεύτησε. λάρνακος δὲ ἐτοιμαζομένης ὥστε τὸ ταύτης ἀποτεθῆναι σῶμα, γράμματα εὐρέθησαν ἐν αὐτῇ ἐγκεκολαμμένα οὕτως διεξιόντα "θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος." Βασίλειος δὲ ὁ ἐπείκτης τοῦ βασιλέως, ἀνεψιὸς ὧν τοῦ Ζαουτζᾶ, μελετῶν κατὰ τοῦ βασιλέως τὸ ἀπόρητον ἐκοινώσατο Σαμωνᾶ κουβικουλαρίῳ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, πίστεις λαβὼν ὡς ἀνέκφορον διαφυλάξει τὸ μυστήριον. δόντος δὲ πίστεις, ἐξέφηνεν αὐτῷ πάντα τὰ βουλευόμενα. ὁ δὲ εὐθέως ἐξιπασάμενος ἅπεισι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἰδίᾳ παραλαβὼν αὐτὸν "θέλω τί σοι εἰπεῖν, ὦ βασιλεῦ, ὅπερ ἐμοὶ μὲν ρηθὲν ἀκίνδυνον, σοὶ δὲ σιωπηθὲν θάνατον προξενεῖ." καὶ διήλθε πᾶσαν τὴν τοῦ Βασιλείου ἐπιβουλήν. τοῦ δὲ βασιλέως διαπιστοῦντος, ὁ Σαμωνᾶς πληροφορῆσαι τοῦτον βουλόμενος δύο τινὰς τῶν οἰκειοτάτων ἐξαποστεῖλαι πρὸς τὴν αὐτοῦ οἰκίαν ἠτήσατο, ἀξιώσας ἐν ἀποκρύφῳ στήναι τούτους ὁπνίκα ὁ Βασίλειος ἀφίκηται πρὸς αὐτόν, κάπειδαν οὗτος παραγένηται καὶ ὁμιλῶσιν ἀλλήλοις, τὰ λεγόμενα παρ' ἀμφοῖν ἀπο 2.259 γράφασθαι. ἐδέξατο τὸν λόγον ἡδέως ὁ βασιλεύς, καὶ πέμπει Χριστοφόρον τὸν πρωτοβεστιάριον καὶ Χαλοκυρὸν ἓνα τῶν ἑαυτοῦ προκοίτων, οἵπερ ἐν τῇ καταγωγῇ γενόμενοι τοῦ Σαμωνᾶ κάκεισε κρυβέντες προσέμενον τὸ μέλλον. ἀπατηθέντος δὲ τοῦ Βασιλείου καὶ παραγενομένου πρὸς τὸν Σαμωνᾶν, τῆς διαλέξεώς τε χώραν λαμβανούσης, ἐκφανιζομένων δὲ καὶ τῶν ἀπορρήτων αὐτῷ, οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως πεμφθέντες τὰ λεγόμενα ἀπεγράφοντο, καὶ τελευταῖον ἐκείνους ἀριστῶντας

καταλιπόντες κρυφίως τε ὑπεξελ θόντες ἀπῆλθον πρὸς βασιλέα τὰ γραφέντα κομίζοντες. ἀνα γνοὺς δὲ ταῦτα τὸν μὲν Βασίλειον παραυτίκα εἰς Μακεδονίαν ἀπέστειλεν, ἐπὶ διανομῇ τάχα ψυχικῶν τῆς θείας αὐτοῦ Ζωῆς, κατέσχε δὲ καὶ τὸν τῆς βίγλας δρουγγάριον διὰ τοῦ Στυπείωτου, ὑπεξήγαγε δὲ καὶ τῆς πόλεως Νικόλαον τὸν ἐταιρειάρχην. εἶτα ἀγαγὼν ἀπὸ Μακεδονίας τὸν Βασίλειον καὶ ἀνακρίνας, ἐν μέσῃ τε θριαμβεύσας τῇ πόλει, ἐν Ἀθήναις ἐξώρισε. συγκαλεσάμενος δὲ πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐπ' αὐτῶν, ἀνέγνω τὰ ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ μηνυθέντα. οἱ δὲ τοῦτον ἐπαινέσαντες μεγίστης εἶναι τιμῆς ἄξιον προσειρήκασιν. καὶ ὁ βασιλεὺς παραυτίκα τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τοῦτον ἄξιοι τιμῇ, καὶ οἰκεῖον αὐτοῦ κατεστήσατο. Τελευτήσαντος δὲ καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου προχειρίζεται ὁ μυστικὸς Νικόλαος, ἐπὶ συνέσει καὶ σοφίᾳ δοκῶν πρωτεύειν. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς μὴ δυνάμενος τὰ κατὰ τύπον ἐκτελεῖν κλητόρια Αὐγούστης μὴ οὔσης, στέφει Ἄνναν τὴν θυγατέρα Ζωῆς 2.260 τῆς τοῦ Ζαουτζᾶ. ἠγάγετο δὲ καὶ κόρην ἐκ τοῦ Ὀψικίου, ώραίαν τε καὶ περικαλλῆ, τοῦνομα Εὐδοκίαν, ἣν δὴ καὶ ἔστειπεν. ἐγκύμων δὲ γενομένη καὶ μέλλουσα τίκτειν ἀπέθανε καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ἔμβρυον. τιμῶν δὲ τὴν προτέραν αὐτοῦ γαμετὴν Θεοφανῶ ὁ βασιλεὺς ἐπ' ὀνόματι ταύτης ὠκοδόμησε ναὸν ἀγχοῦ τῶν ἀγίων ἀπο στόλων περικαλλῆ. ἀνήγειρε δὲ καὶ ναὸν ἄλλον κατὰ τοὺς τόπους εἰς ὄνομα τοῦ ἀγίου Λαζάρου, ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἀγίου μετακομίσας ἀπέθετο σῶμα, καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, ἐξ Ἐφέσου μετακομίσας. τοῦ δὲ στόλου ἐν ταῖς τοιαύταις κτίσεισιν ἀπασχολουμένου, ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν στόλος τὸ ἐν Σικελίᾳ ἔξε πολιόρκησε Ταυρομένιον, καὶ πολὺς τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο φόνος. κατεσχέθη δὲ καὶ ἡ νῆσος Λῆμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ἠνδρα ποδίσθη λαὸς οὐκ ὀλίγος. Συνήθους δὲ προελεύσεως γενομένης κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Μωκίου, ἀπῆλθε μετὰ προόδου καὶ Λέων ὁ βασιλεὺς. ἐν δὲ τῷ μέλλειν εἰσοδεῦειν καὶ πλησίον γενέσθαι τῶν ἀγίων θυρῶν ἄνθρωπός τις ἐκπεπηδηκῶς ἐκ τοῦ ἄμβωνος ράβδω παχείᾳ καὶ ἰσχυρᾷ ἔπαισεν αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς. καὶ ἐθανάτωσεν ἂν παρευθύ, εἰ μὴ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου τῷ αἰῶ ρημένῳ λύχνῳ προσκεκρουκὸς τῆς βιαίας μικρὸν ἀνεσχέθη φορᾶς. αἵματος δὲ σφοδροῦ ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως καταρρέοντος κεφαλῆς ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ 2.261 βασιλέως ἀδελφὸς νόσον σκηψάμενος οὐ παρῆν ἐν τῇ εἰσόδῳ, καὶ δέδωκεν ὑπόνοιαν τοῖς πολλοῖς τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν αὐτὸς συρράψαι. ὁ δὲ τὸν βασιλέα πλήξας κατασχεθεὶς καὶ πολλὰς ὑπομείνας βασάνους, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγει συνίστορα, χεῖρας καὶ πόδας ἐκτμηθεὶς ἐν τῇ τοῦ ἵππικοῦ ἐκαύθη Σφενδόνη. ἐσχόλασε δ' ἔκτοτε καὶ ἡ τοιαύτη προέλευσις, κἂν ὁ σοφώτατος μοναχὸς Μάρκος, οἰκονόμος ὦν τῆς τοιαύτης μονῆς, ὁ τὸ τετραῶδιον τοῦ μεγάλου σαββάτου ἀναπληρώσας τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ, πολλὰ κατεδείθη τοῦ βασιλέως. τούτου γὰρ δεομένου καὶ τοῦ βασιλέως ἀπαναινομένου, φησὶν ὁ μοναχὸς "μὴ ὀργίζου μηδὲ χαλὴ παίνε, ὦ βασιλεῦ· προγεγραμμένον γὰρ ἦν παθεῖν σε παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ, εἰρηκότος «ὄσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου καὶ ἐνεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἐορτῆς σου.» δεῖ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπ' ἄλλα δέκα ἔτη κατασχεῖν τὴν βασιλείαν." ὁ δὴ καὶ γέγονεν· ἀπέθανε γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν μετὰ δέκα χρόνους ἐν ἧ καὶ ἐπλήγη. ἠγάγετο καὶ τετάρτην γυναῖκα Λέων ὁ βασιλεὺς, Ζωὴν τὴν Καρβωνοψίναν, ἣτις ἐβίω χρόνον συχνὸν μετ' αὐτοῦ ἀστεφῆς. τῶν δὲ Βουλγάρων ταῖς ἐφόδοις Ῥωμαίους ἐπιτριβόντων, οἱ ἐξ Ἄγαρ μαθόντες τοῦτο στόλον ἐξαρτύσαντες κατὰ τῶν παραλίων τῆς ἀρχῆς Ῥωμαίων ἐκπέμπουσιν, ἐπιστήσαντες τῷ στόλῳ ναυάρχον Λέοντα τὸν Ἀτταλέα, τὴν Χριστιανῶν ἐξομοσάμενον πίστιν, 2.262 κἂν τῇ τριπόλει οἰκήσαντα κάξ αὐτῆς εἰληφότα τὴν προσηγορίαν. ἔφθασε δὲ τὸν βασιλέα ἢ περὶ τοῦ Τριπολίτου ἀγγελία κατὰ τὸ

ἐμπόριον τοῦ Βοαιτίου, ἐκείσε γενόμενον ἐπὶ τῷ ἀνακαινίσει τὴν μονὴν Χριστοφόρου πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ. προσετίθεσαν δ' οἱ ἀγγελιαφόροι ὡς κατ' αὐτῆς ἔχει τὴν ὀρμὴν τῆς βασιλίδος. πέμπει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον τὸν τηνικαῦτα δρουγγάριον τῶν πλωϊμῶν μετὰ τοῦ στόλου, ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιτάξασθαι τῷ Τριπολίτῃ ὑπεστράφη κενός. ἐπόμενος δὲ τούτῳ ὁ Τριπολίτης εἰσῆλθεν εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ μέχρι τοῦ Παρίου κατέλαβεν. ὅπερ τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν εἰς μεγάλην ἐνέβαλεν ἀθυμίαν καὶ ταραχήν. Ἰμερίῳ γοῦν τῷ πρωτοασκηρῆτι τὴν ναυτικὴν ἐγχειρίσας δύναμιν κατὰ τοῦ Τριπολίτου ἀπέστειλεν, ὃς Ἄβυδον διελθὼν καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος Στροβήλῳ προσορμίζει, εἶτα καταίρει πρὸς Ἴμβρον. Σαμοθράκην δὲ διαβάς κατέλαβε τοὺς πολεμίους ναυλοχοῦντας ἐν Θάσῳ. πλὴν πλήθει τε καὶ προθυμίᾳ ὑπερέχοντας αὐτοὺς ἰδὼν οὐδὲ πλησιάσαι τούτοις τετόλμηκεν. ὁ δὲ Τριπολίτης ὀπισθόρμητος γεγινὼς καὶ κατὰ Θεσσαλονίκην γενόμενος ταύτην ἐπολιόρκησε, κατασχεθέντος καὶ Λέοντος τοῦ στρατηγοῦ ἐν αὐτῇ, ᾧ Χατζιλάκιος τὸ ἐπώνυμον. ἐγένετο δὲ χύσις αἱμάτων πολλή καὶ αἰχμαλωσία. Ῥοδόφυλλος δὲ τις κουβικου λάριος κατὰ τινα χρείαν ἐν Σικελίᾳ πεμφθεὶς μετὰ χρυσίου λιτρῶν ἑκατόν, νόσῳ περιπεσὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰσῆλθεν ἐφ' ᾧ 2.263 ἐπιμελείας ἀξιώθη. ὅνπερ κατασχὼν ὁ Τριπολίτης καὶ πολλὰ βασανίσας διὰ τὸ χρυσίον ἀπέκτεινε μηδὲν ἔχειν ἰσχυριζόμενον· τοῦτο γὰρ ἔτυχε καταλιπὼν ἐν τῇ ὁδῷ, ὅπερ Συμεῶν ἀσκηρῆτις διερχόμενος ἀνείλετο. καὶ τοῦ Τριπολίτου βουλευθέντος καταστρέψαι τὴν πόλιν, ὁ Συμεὼν λαβεῖν αὐτὸν χρυσίον ἐμήνυσε καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποσχέσθαι. ὁ καὶ γέγονε, καὶ λαβὼν τὸ χρυσίον ὁ Τριπολίτης ὑπενόστησεν. ἀποδεξάμενος δὲ τὸν Συμεὼν τοῦ ἔργου ὁ βασιλεὺς πατρίκιον καὶ πρωτοασκηρῆτιν τοῦτον τετίμηκε. πυθόμενος δὲ τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἀποστροφὴν ὁ ναύαρχος Ἰμέριος πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν διανίσταται δίωξιν. οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσίσχουσι, καὶ ἀπόμοιραν δόντες τοῖς Κρησὶ τῆς λείας ἀβλαβεῖς οἴκαδε ἀπενόστησαν, ἄπρακτον ἐν Λήμνῳ καταλιπόντες τὸν Ἰμέριον.

Ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τὴν ἕω δύο γενναιοτάτῳ ἐκπέμπει στρατηγῷ, Εὐστάθιον τε τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν καταγόμενον καὶ Ἀνδρόνικον τὸν ἐκ τοῦ Δουκός, οἵτινες πολλὰ τρόπαια ἐστήσαντο κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. Σαμωνᾶς δὲ ὁ τὴν ἐπιβουλὴν καταμηνύσας τῷ βασιλεῖ, διαφερόντως τιμώμενος τῷ βασιλεῖ, ἐξελθεῖν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ προφασισάμενος φυγῆς ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις, τοὺς ἐν ἑκάστῳ σταθμῷ δημοσίους ἵππους ἀγκυλοκοπῶν. ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς καταδιώξαι αὐτὸν Βασίλειον ἐταιρειάρχην τὸν Καματηρὸν καὶ τὸν Κρηνίτην Γεώργιον. ἤδη δὲ τὸν 2.264 ἄλυν διαπερῶντα τὸν Σαμωνᾶν κατέλαβε Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ Καμινᾶς, καὶ κατέσχεν ἰκετεύοντα πολλὰ καὶ ὑπισχνούμενον δώσειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σιραχᾶ καταφεύγει σταυρὸν εὐχῆς χάριν ἐληλυθέναι προφασισάμενος. ἐλθὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Δουκός υἱὸς καὶ τοῦτον ἀναλαβὼν ἐν τῇ πόλει ὑπέστρεψεν. εἰσελθόντων δὲ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, τὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος τοῦ Βάρδα οἰκίᾳ φυλάττεισθαι προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, Κωνσταντῖνῳ δὲ τῷ Δουκί, ἐπεὶ περ ἐπληροφορήθη ὡς ταῖς ἀληθείαις προσφεύγων ἦν ἐν Μελιτηνῇ ὁ Σαμωνᾶς, παρήγγειλε μὴ τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου εἰπεῖν, ἀλλ' ὅτι τῷ Σιραχᾶ χάριν εὐχῆς ἀπήει· ἐβούλετο γὰρ συγγνώμης τοῦτον τυχεῖν. ἔωθεν δὲ προσκαλεσάμενος τὴν σύγκλητον καὶ εἰς μέσον τὸν Κωνσταντῖνον παραγαγὼν ἠρώτα μεθ' ὄρκων, οὕτως λέγων "πρὸς τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, ἔφευγεν ἐν Συρίᾳ ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐ;" ὁ δὲ τοὺς ὄρκους εὐλαβηθεὶς (παρηγγέλη γὰρ ἄνευ ὄρκων πρῶτον τὴν ἀλήθειαν ἀποκρύψασθαι) ὡμολόγησε πάντων ἐνώπιον ὅτι περ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἀπήει Μελιτηνὴν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μὲν Κωνσταντῖνον μετ' ὀργῆς ἀπεπέμψατο, τὸν δὲ Σαμωνᾶν ἐν τοῖς τοῦ Καίσαρος

κατέχεσθαι διωρίσατο. καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖθεν τε ἐξεβλήθη καὶ τῆς προτέρας ἡξιώθη τιμῆς. Ἐτέχθη δὲ τῷ βασιλεῖ ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμε τῆς παιδίον ἄρρεν, οὐπὲρ ἐν τῇ γεννήσει κομήτης ἐφάνη, τὰς 2.265 ἀκτῖνας ἐπ' ἀνατολὰς ἀφίεις καὶ λάμπων ἄχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν. ἐβάπτισε δὲ τὸ παιδίον ἐν τῇ ἀγία σοφία Νικόλαος ὁ πατριάρχης, ἀναδεξαμένων αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος Ἀλεξάνδρου τοῦ αὐταδέλφου τοῦ βασιλέως, τοῦ πατρικίου Σαμωνᾶ καὶ τῶν τῆς συγκλήτου ἐξόχων. εὐλογήθη δὲ μετὰ Ζωῆς ὁ Λέων ὑπὸ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὅστις καὶ καθηρέθη, καὶ Αὐγοῦσταν αὐτὴν ἀνηγόρευσε. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι ἐκώλυε τὸν βασιλέα, ὅθεν διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διήρχετο εἰς τὸ μιτατώριον. προεβλήθη δὲ καὶ ὁ πατρίκιος Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος, πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν συνεργὸς αὐτοῦ καθεστῶς δεξιώτατος. παρεσκεύασε γὰρ τὸν βασιλέα ἀναγκάσαι τὸν πατριάρχην καὶ ἄκοντα προσδέξασθαι αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ὁ δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς μεταπεμψάμενος αὐτὸν λιπαρῶς ἐδεῖτο προσδεχθῆναι. ἐπεὶ δὲ μὴ προσίετο τὴν ἔντευξιν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου Βουκολέοντος πλοίω μακρῶ ἐμβιβάσαντες διαπερῶσιν ἐν τῇ Ἱερείᾳ, ἀφ' ἧς πεζῇ τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενον ἄγουσιν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν μοναστήριον τῶν Γαλακηνῶν. οὐ πολὺς παρήλθε καιρὸς, καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ σύγκελλος Εὐθύμιος, ἀνὴρ θεοσεβῆς καὶ ἀρετῆς ἡκίων εἰς τὸ ἀκρότατον. φασὶ δ' ὅτι καὶ ἀπαναινόμενος τὴν ἱερωσύνην θείᾳ ἀποκαλύψει ἐπέισθη αὐτὴν καταδέξασθαι. διενοεῖτο δὲ ὁ βασιλεὺς, πολλῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν εἰς τοῦτο συνεργούντων αὐτῷ, νόμον θεῖναι τοῦ ἄγεσθαι τὸν ἄνδρα 2.266 κατὰ ταυτὸν τρεῖς ἢ καὶ τέτταρας γυναῖκας. ἀλλὰ τοῦτο μὲν πάσῃ σπουδῇ διεκώλυσεν ὁ πατριάρχης. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς εἰς τὴν καινουργηθεῖσαν παρ' αὐτοῦ μονὴν ἕγγιον τῶν ἀγίων ἀποστόλων, ἐφ' ᾧ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελέσαι καὶ ἀριστήσαι. ἐξαίφνης οὖν ἔπνευσεν ἄνεμος λίψσοφοδρός, καὶ συνέσεισεν οἰκοδομὰς πολλὰς, καὶ συνετάραξε τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐξεφόβησεν, ὡς πάντας φεύγειν ἐκ τῶν οἰκιῶν εἰς τὰ ὑπαιθρα. ὄμβρος δ' ἐπιγενόμενος ἔστησε τὴν τοιαύτην καταιγίδα. στόλου δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος, ὁ βασιλεὺς Ἱμέριοντὸν λογοθέτην τοῦ δρόμου ἀρχηγέτην τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κατέστησε στόλου. προσετάχθη δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Δουξ συνεισελθεῖν αὐτῷ καὶ ἀγωνίσασθαι κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς τῷ τῶν Δουκῶν γένει ἀκατάλλακτος ὢν ἐχθρὸς διὰ τὴν παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου κατάσχεσιν, ὑποθεῖς τινὶ τῶν Ἀνδρονίκου φίλων ἔπεισε γράψαι λαθραίως μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, τοῦ Ἱμερίου παράγγελμα ἔχοντος ἐκ βασιλέως ὑποβολῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἐκτυφλῶσαι αὐτόν. ὡς οὖν ἐδέξατο τὸ γράμμα, οὐκ ἠθέλε τῷ Ἱμερίῳ συνεισελθεῖν. διὸ καὶ μόνος ἠναγκάσθη κατὰ τὴν τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς συμβαλεῖν τοῖς ἐχθροῖς. καὶ συμβαλὼν ἐτρέψατο κατὰ κράτος καὶ ἠφάνισε. τοῦτο μαθὼν ὁ Ἀνδρόνικος καὶ τοῖς ὄλοις ἀπεγνωκῶς, συσκευασάμενος ἅμα συγγενέσι καὶ δούλοις αὐτοῦ ἀπελθὼν κατέσχε τι φρούριον ἄνωθεν τοῦ Ἰκονίου διακείμενον, 2.267 ὁ Καβάλαν ὠνόμαζον, καὶ εἰς ἀποστασίαν ἔβλεψεν. οὐκ ἀνίει δ' ὁ Σαμωνᾶς ἀφορμῆς δραξάμενος καὶ παροξύνων καὶ συνταράσσων τὸν βασιλέα, καὶ λέγων ὡς ἐγὼ πάλα κατανανοήκειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὡς ἀποστασίαν ὠδίνει καὶ ὡς χρὴ προκαταλαβεῖν τὰς ὁρμὰς αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ τῇ σῆμελλήσει, ὁ βασιλεὺς παρεῖται μὲν ὁ ἐπιτήδειος καὶ ῥᾶστος καιρὸς καὶ ὤχετο ἐκ μέσων ἡμῶν τῶν χειρῶν ὁ πολέμιος, τὸν δευτέρον κἂν πλοῦν ποιητέον, μὴ καὶ λάθῃ δράσας τι μᾶλλον ἢ παθῶν. τούτοις τοῖς λόγοις ὡσπερ τινὶ πλήκτρῳ νυγεῖς ὁ βασιλεὺς τὸν Ἰβηρίτζην Γρηγοῦραν, δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ κηδεστὴν Ἀνδρονίκου τυγχάνοντα, μετὰ δυνάμεως ἀδραῆς ἀποστέλλει κατ' Ἀνδρονίκου. ὅπερ μαθὼν ἐκεῖνος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὦ τὰ πολλὰ

ἐθάρρει, ἐξεβλήθη τῆς ἐκκλησίας, καταλιπὼν τὴν Καβάλαν πανοικὶ προσέφυγε τοῖς Ἄγα ρηνοῖς· ὃν ὁ ἀμερμουμνῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐδέξατο. ἀναλογισάμενος δ' ὁ βασιλεὺς οἷον ἀπώλεσε στρατηγὸν καὶ οἷον ἕξειν πολέμιον ἔμελλεν, ἥσχαλλε καὶ ἐδυσφόρει καὶ τρόπον ἐζήτει πῶς ἂν αὐτὸν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπανασώσεται. ἐγένετο οὖν γράμμα βασιλικὸν πᾶσάν τε ἀμνηστίαν αὐτῷ κακῶν χαριζόμενον, τὴν οἴκαδέ τε ἐπιστροφὴν ἐπιτρέπον, καὶ τὴν προτέραν εὐημερίαν καθυπι σχνούμενον καὶ μυρίας ἄλλας δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας· ὅπερ ἐλί ξαντες κηρῷ λαμπάδι προσεοικότι διδοῦσί τινα τῶν Σαρακηνῶν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου ἐκβληθέντι καὶ μεγαλοπρεπῶς φιλοφρονηθέντι, ἐπισκήψαντες ἀπελθεῖν ἐν Συρίᾳ καὶ ἐγχειρίσαι τοῦτο τῷ 2.268 Ἀνδρονίκῳ. ἀπελθόντα γοῦν τὸν Σαρακηνὸν προσλαβόμενος ἰδίᾳ ὁ Σαμωνᾶς "οἶδας ὃ κατέχεις;" ἠρώτα, τὸν κηρὸν αἰνιζάμενος. ἀγνοεῖν δ' ἐκείνου φήσαντος "ὃ δοθεὶς σοι κηρός, ὧ φίλος," ἔφη, "τῆς Συρίας ἐστὶν ἡ ἀπώλεια· καὶ εἴ τι κήδη τοῦ ἔθνους τοῦ σοῦ καὶ τῶν ὁμοπίστων, χερσὶ κατάθου τοῦτο τοῦ οὐζήρ." ὥστε δὲ διακονῆσαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ παραγγελθεῖσι, καὶ δώροις αὐτὸν με γίστοις πολυτελῶς ἐφιλοφρονήσατο. ἀπελθὼν οὖν ὁ Σαρακηνὸς ἐνεχείρισε τῷ οὐζήρ τὸν κηρὸν· ὃν καθελὼν ἐκεῖνος καὶ τὸ γραμμάτιον εὐρών, καὶ τὸν ἐν τούτῳ κείμενον ἀναλεξάμενος νοῦν, ἀπήγγειλε τῷ ἀμερμουμνῆ. καὶ εὐθὺς Ἀνδρόνικον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τὸ δεσμοτήριον ὑπεδέχετο. ἐπὶ πολὺ οὖν κακουχούμενοι, καὶ μὴ φέροντες τὰ ἐκ τῆς φυλακῆς λυπηρά, ἠναγκάσθησάν τινες τὴν οἰκείαν ἐξομῶσασθαι πίστιν. ὁ μὲν οὖν Ἀνδρόνικος οὕτω καὶ τὸν βίον κατέλυσε. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ τούτου υἱὸς πρὸ τοῦ θανεῖν ἐκεῖνον, εἰδῆσει καὶ τοῦ πατρός, συσκευασάμενος μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτὸν (ἐτύγχανον γὰρ συχνοὶ μετ' αὐτοῦ ἔτι ἐν τῇ φρουρᾷ ἐγκαθειργμένοι διὰ τὸ μὴ θελήσαι τὸ οἰκεῖον ἀπώμοτον θέσθαι σέβας) τὰ δεσμὰ διαρρήξαντες ἐξέρχονται τῆς φυλακῆς, καὶ καλωδίῳ ἑαυτοὺς καθιμήσαντες ἵππων τε εὐπορήσαντες ἀπεδίδρασκον. στρατιωτῶν δὲ πεμφθέντων εἰς τὴν κατάσχεσιν τούτων, νῦν μὲν ὑποστρέφοντες καὶ πολεμοῦντες νῦν δὲ χρυσίον ριπτοῦντες ἀπεσκευάζοντο τοὺς διώκοντας, καὶ οὕτως ἴσχυσαν ἐπιβῆναι τῶν ὀρίων Ῥωμαίων. ταχὺ μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντῖνον 2.269 μετεπέμψατο, καὶ ὡς αὐτὸν ἀγαγὼν δώροις αὐτὸν παντοίοις καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐφιλοφρονήσατο. πληρωθείσης δὲ τῆς ἐντυχίας, ἐν τῷ μέλλειν ἀπὸ τοῦ χρυσοτρικλίνου ἐξιέναι τὸν Κωνσταντῖνον (ἐκεῖσε γὰρ ἐποιήσατο τὴν αὐτοῦ δοχὴν ὁ βασιλεὺς) ὑποστρέψαι κελεύσας αὐτόν, ἐνατενίσας πρὸς τὰς ἐστηλωμένας ἄνωθεν τῆς πύλης εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θεομήτορος ὁ βασιλεὺς, τάδε πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον εἰρήκει "μὴ σε πλανάτω, ὦ Κωνσταντῖνε, τὸ ὄνομα, μηδὲ διὰ τοῦτο οἴου κατάρξιν Ῥωμαίων· ἡ βασιλεία γὰρ τῷ ἐμῷ υἱῷ Κωνσταντῖνῳ ἐκ θεοῦ τεταμίευται, καὶ τοῦτό μοι δῆλον γέγονεν ἐκ προρρήσεων θεῶν ἀνδρῶν καὶ προορᾶν τὰ μέλλοντα διὰ καθαρότητος κτησαμένων. ἔμμενε γοῦν τῇ δοθείσῃ σοι τάξει, καὶ μὴ φαντάζου τὰ ὑπὲρ σεαυτόν. ἢ μὴν ἴσθι ὡς τυραννήσαντος ἡ κεφαλὴ σου σώματος ἄτερ διὰ τῆσδε τῆς πύλης εἰσελεύσεται." ὁ καὶ γέγονεν ὕστερον· μετὰ θάνατον γὰρ τοῦ Λέοντος τυραννήσας ὁ Κωνσταντῖνος ἀνηρέθη ἐν τῷ τοῦ γενικοῦ σεκρέτῳ, καὶ διὰ τῆς ῥηθείσης πύλης λύθρῳ καὶ αἵματι σταζομένη ἡ τούτου κεφαλὴ εἰσῆχθη εἰς τὰ βασίλεια. Ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τινὰ ὑπόνοιαν Εὐστάθιον μάγιστρον τὸν Ἀργυροῦν μετεκίνησε τῆς ἀρχῆς (ἦν γὰρ δρουγγάριος τῆς βίγλας), ὃς καὶ ἀπιὼν οἴκαδε φαρμάκῳ κατεργασθεὶς ἐτελεύτησε, πολὺν πόθον αὐτοῦ τῷ τε στρατῷ καὶ τῷ στόλῳ καταλιπὼν, μεμνημένοις τῶν ἀνδραγαθημάτων αὐτοῦ. ἐτάφη δὲ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν ἐν τῇ μονῇ τῆς ἀγίας Ἑλιζάβητ, ἣν Λέων ὁ πάππος αὐτοῦ ἔκαι 2.270 νούργησεν, ὃς καὶ τὸ τῶν Ἀργυρῶν ἐπίθετον ἐκληρώσατο πρῶτος, εἴτε διὰ καθαρότητα βίου, εἴτε καὶ δι' εὐπρέπειαν σώματος, εἴτε καὶ διὰ τινὰ τρόπον τῆς αὐτοῦ γενναιότητος· τοσοῦτον γὰρ περιῆν ὁ

άνηρ τῶν ἐπὶ τοῦ Μιχαήλ γενομένων ἀνθρώπων ὥστε μόνος μετὰ τῶν οἰκογενῶν συνερρήγνυτο τοῖς ἐκ Τεφρικῆς Μανιχαίοις καὶ τοῖς ἐκ Μελιτηνῆς Ἀγαρηνοῖς, καὶ τούτους ῥαδίως ἐτρέπετο. καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνον φημιζόμενον φόβητρον ἦν πᾶσι τοῖς ἀντιπάλοις. Χάριν δὲ ἀλλαγίου ἐκπεμφθέντες ἀπὸ τε Ταρσοῦ καὶ Μελιτηνῆς ὁ τε Ἀβελβάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ κατέλαβον τὴν βασιλεύουσαν. καὶ τούτους ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο μεγάλην δοχὴν ποιήσας καὶ κόσμῳ πολλῶ τὴν Μαγναύραν κατακοσμήσας. ἐκαλλώπισε δὲ καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν πολυτελῶς, καὶ εἰς ἡγάγε τούτους ἐκεῖσε, καὶ τὰ τίμια ὑπέδειξεν ἅπαντα καὶ τὰ τῆ θείᾳ λατρείᾳ λειτουργοῦντα σκευή. τοῦτο δὲ ἀνάξιον ἦν Χριστιανικῆς καταστάσεως, ἀλλοφύλοις ἀνθρώποις καὶ ἀλλοπίστοις ἐκθεατὰ ποιεῖν τὰ καὶ τοῖς μὴ καλῶς βιοῦσιν εὐσεβέσιν ἀνθρώποις ἀθέατα. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ τὴν παρρησίαν, ἣν ὁ τούτου υἱὸς ἔσχε πρὸς βασιλέα καὶ τὴν τιμὴν θεασάμενος καὶ τὴν δόξαν, ἠρετίσατο συνεῖναι τῷ υἱῷ, Μελιτηνὴν τὴν πατρίδα ἀπαρνησάμενος. Σαμωνᾶς δὲ οὐ συνεχώρει, παρήνει δὲ μᾶλλον εἰς τὰ οἰκεῖα ὑπονοστήσαι καὶ τῆς ἰδίας ἔχουσαι πίστεως, προσμένειν δὲ καὶ αὐτόν, εἰ καιροῦ λάβοιτο, ἐκεῖσε γενέσθαι. τῆς δὲ ἑορτῆς ἐπιστάσης ἐν ἣ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν πυρίναις γλώσσαις τοῖς ἀπὸ 2.271 στόλοις ἐφοίτησεν, ἔστειψε τὸν οἰκεῖον υἱὸν Κωνσταντῖνον ὁ βασιλεὺς διὰ Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. σπεύδων δὲ ὁ Σαμωνᾶς τὴν τῆς βασιλίδος πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπάσασθαι εὐνοίαν, Κωνσταντῖνον τὸν ἑαυτοῦ ὑπηρετὴν ἐκτομίαν ὄντα καὶ τῆς τῶν Παφλαγόνων ὄρ μύμενον χώρας τῆ Αὐγούστη παρέσχεν ὑπηρετεῖν. τοσοῦτον δὲ οὗτος ἠγαπήθη παρ' αὐτῆς καὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Σαμωνᾶν διερεθίσαι πρὸς φθόνον, καὶ διαλοιδορεῖσθαι αὐτῷ πρὸς βασιλέα ὡς τῆ Αὐγούστη τάχα πλησιάζοντι· ὅπερ ὡς ἀληθὲς πιστεύσας, ἀποστείλας ἀπέκειρεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου μονῇ δι' αὐτοῦ τοῦ Σαμωνᾶ. μετ' ὀλίγον δὲ πάλιν μεταγνοὺς καὶ προσλαβεῖν τοῦτον ἐθέλων μετήγαγε δι' αὐτοῦ τοῦ Σαμωνᾶ εἰς τὴν μονὴν τῶν Σπειρῶν. ἐν τῷ Δαματρύϊ οὖν ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν τῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας μονῇ, καὶ θεασάμενος Κωνσταντῖνον, εὐθέως διεκελεύσατο, καὶ ἀπέδυσαν αὐτὸν τὰ τοῦ μονήρους βίου ἄμφια καὶ ἐνέδυσαν στολὴν κοσμικὴν. καὶ εὐωχούμενός τε παρ' αὐτῷ δοθῆναί οἱ ἐκέλευσε τὸ ποτήριον ἐν τῷ ἀρίστῳ, καὶ εἰσερχόμενος ἐν τῷ παλατίῳ ἐφείλκετο καὶ αὐτὸν μετ' αὐτοῦ. ὁρῶν δὲ καὶ ὁ Σαμωνᾶς αὐτὰ νομένην τὴν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον τοῦ βασιλέως ἀγάπην ἐπιβουλήν κατ' αὐτοῦ ῥάπτει, τόνδε συντεθειμένην τὸν τρόπον. κοινολογησάμενος Μεγίστῳ τῷ κοιτωνίτῃ καὶ Μιχαήλ τῷ Τζιρίθωνι γραμματίῳ συντίθησι λοιδορίας ἔχον κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπείρους, Κωνσταντῖνου τοῦ Ῥοδίου, ὃς ὑπεγραμμάτευε τῷ Σαμωνᾶ, τοῦτο συνθέντος· ὅπερ γράψαντες καὶ σφραγίσαντες ἐν 2.272 τῷ μιτατωρίῳ ἔρριψαν. τοῦ δὲ βασιλέως δημοσίαν πρόοδον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ποιησαμένου, κὰν τῷ μιτατωρίῳ εἰσελθόντος, καὶ ἐν ᾧ ἤρχετο τόπῳ τοῦτο ἔρριμμένον ἰδόντος, εἰληφότος τε καὶ ἀναγνόντος, πολλὴ κατέσχευ ἀπορία τοὺς συμπαρόντας, διστάζοντος ἐκάστου καὶ ἀγνοοῦντος τὸν ῥίψαντα. κατέσχε δὲ καὶ τὸν βασιλέα ἀθυμία πολλή, καὶ τὸν πεπονηκότα ἐζήτει. γέγονε δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἔκλειψις σελήνης μεγίστη, δι' ἣν ὁ βασιλεὺς τὸν μητροπολίτην Συνάδων μετεκαλέσατο Πανταλέοντα, τῆς ἀστρονομικῆς παιδείας ἐν μνήσει τυγχάνοντα, τὸ τῆς ἐκλείψεως ἀποτέλεσμα μαθεῖν ὀριγνόμενος. ὃν εἰσερχόμενον πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Σαμωνᾶς ἰδίᾳ παραλαβὼν ἠρώτησεν εἰς τίνα τὴν κάκωσιν ἔσεσθαι, καὶ τόνδε φάναι ὅτι εἰς σέ· τὴν ἰγ' δὲ τοῦ Ἰουνίου διερχόμενος ἡμέραν οὐδὲν ἔκτοτε πείση κακόν. ἐρωτηθεὶς δὲ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως περὶ τούτου εἶπεν ὅτι εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον ἢ κάκωσις ἐπισκήψει. ὑπόπτειν οὖν ὁ βασιλεὺς δευτέρου πρόσωπον εἶναι τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Ἀλέξανδρον. καὶ τὰ μὲν τῆς προρρήσεως ἦν ἔσχευ

ἀπόβασιν, προΐων ὁ λόγος δηλώσει· Μιχαὴλ δὲ τοῦ Τζιρίθωνος κατ' ἰδίαν τῷ βασιλεῖ προσελθόντος καὶ καταμηνύσαντος ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἶη τὸ πιττάκιον πεποικηκώς, παρευθὺ καταβιβάζεται εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκείρεται μοναχός, εἶτα ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατριάρχου Εὐθυμίου ἀπάγεται, κάκει θεν διαλοιδορηθεὶς εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μετατίθεται. ταῦτα δὲ ἐπράχθη μῆπω τῆς ὠρισμένης προθεσμίας παρὰ τοῦ μητροπολίτου διαδραμούσης. ἐποίησε δὲ ἀντ' αὐτοῦ τὸν Κωνσταντῖνον 2.273 παρακοιμώμενον. ἔκτισε δὲ αὐτῷ καὶ μοναστήριον ἐν ταῖς Νοσσιαῖς, ἐπ' ὀνόματι τοῦ σωτήρος, ὃ καὶ ἐνεκαίνισεν ἅμα Εὐθυμῷ τῷ πατριάρχῃ. Ἀγαρηνῶν δὲ ἐξεληθόντων μετὰ πλοίων τριακοσίων, ὧν ἠγεῖτο Δαμιανός τε ὁ τῆς Τύρου ἀμηνῶν καὶ Λέων ὁ Τριπολίτης, Ἰμέριος ὁ λογοθέτης ναύαρχος ὧν τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα συνήντησε τούτοις εἰς Σάμον, ἧς ἐστρατήγει Ῥωμανός ὁ Λακαπηνός. καὶ συμπλακεῖς τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠττήθη, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν νεῶν διασκεδασθεισῶν μόλις αὐτὸς διεσώθη εἰς Μιτυλήνην.

Κοιλιακῶ δὲ νοσήματι ληφθεὶς ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπὶ χρόνον τῷ τοιοῦτῳ πάθει κατεργασθεὶς καὶ εἰς ἐσχάτην ἀδυναμίαν ἔλη λακῶς, μόλις ἠδυνήθη ἐν τῷ τῆς ἐγκρατείας καιρῷ τὴν συνήθη ποιήσασθαι δημηγορίαν. συνηθροισμένης γὰρ τῆς συγκλήτου τοιοῦτων ἤρξατο πρὸς αὐτοὺς λόγων. "τὸ μὲν ἐμὸν σαρκίον, ὦ φίλοι, νόσω ἐκτρυχωθὲν ἀπέρρευσε, καὶ ἡ ἰσχύς ἐπιέλοιπε, καὶ τάχα οὐκέτι μετ' ὑμῶν βιοτεύω, οὐδὲ καταλήψομαι τὴν τοῦ δεσπότη Χριστοῦ ἀνάστασιν. μίαν τοίνυν καὶ τελευταίαν ὑμᾶς αἰτῶ τήνδε τὴν χάριν, ἀπομνημονεῦσαι ἢν εἶχον πρὸς ὑμᾶς χρηστὴν διάθεσιν, καὶ ἀντὶ ταύτης εὐνοίαν τῇ ἐμῇ συζύγῳ διατηρῆσαι καὶ τῷ υἱῷ." καὶ ἡ μὲν τοῦ βασιλέως δημηγορία τοιαύτη, ἡ δὲ σύγκλητος βουλή ὑπέσχετο δακρυροοῦσα καὶ μετ' ὀλοφυρμῶν λύπη μὲν συνέχεσθαι ἀπαραμυθῆτω τοιοῦτου στερισκομένη δεσπότη καὶ βασιλέως, εὐνοίαν δὲ διατηρήσειν εἰς τε τὴν δέσποιναν καὶ τὸν ἡμέτερον δεσπότην καὶ βασιλέα καὶ σὸν υἱόν, ὥστε, εἰ 2.274 δεήσει, μυριάκις ἔμπροσθεν αὐτῶν ἀποθανεῖν. ταῦτα εἰποῦσα ἡ σύγκλητος καὶ τελευταῖον ἀσπασμὸν ἀποδοῦσα τῷ βασιλεῖ ἀπῆλ λήγη. οὐ μὴν γε καὶ εὐθὺς ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν, ἀλλὰ διετέλεσε νοσηλεύμενος καὶ σφακελιζόμενος ἄχρι τῆς 1ᾶς τοῦ Μαΐου μηνός, καθ' ἣν ἀπῆλλάγη τοῦ βίου Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὰ τῆς βασιλείας παραδοὺς σκῆπτρα. ὃν ἰδὼν, ὡς φασί, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐρχόμενον ἐντυχίαν εἰπεῖν λέγεται "ἴδε ὁ κακὸς καὶ ρὸς μετὰ 1ῆς μῆνας." παραδοὺς τοίνυν, ὡς εἴρηται, τὸ τῆς βασιλείας κράτος, καὶ πολλὰ παρακαλέσας τὸν αὐτοῦ υἱὸν Κωνσταντῖνον παιδοτροφεῖν καὶ ἐπιμελείας ἀξιοῦν προσηκούσης, τελευταῖον δὲ καὶ διάδοχον αὐτοῦ καταλιπεῖν, ἐτελεύτησεν. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Λέοντος ἀδελφός, ἤδη νεανίας ὧν καὶ τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ παραμείβων ἔτος, τοῦ Λέοντος ἀποθανόντος παρέλαβε τὰς τῆς βασιλείας ἡνίας, συμβασιλεύοντος αὐτῷ καὶ Κωνσταντῖνου τοῦ παιδὸς Λέοντος. ὃς ἅμα τε ἐπέβη τῆς βασιλείας καὶ ἅμα ἐκπέμψας ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρινῶν τὸν πατριάρχην, καὶ τοῦ θρόνου καταγαγὼν Εὐθύμιον ἀνήγαγε τὸ δεύτερον τὸν Νικόλαον. καὶ ἅμα αὐτῷ καθεσθεὶς ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, σιλεντίου γενομένου, τὴν τοῦ Εὐθυμίου καθαίρεσιν ἐποίησατο· ὃν οἱ προσκείμενοι τῷ Νικολάῳ κληρικοὶ ἅμα τῇ 2.275 καθαιρέσει ὡσπερ ἄγριοι ἐμπεδῶντες θῆρες ἔπληττον, κονδύλους ἐνέτριβον, ἐκολάφιζον, τὴν ἱεροπρεπῆ ἀντίλλον γενειάδα, ἐπὶ τράχηλον ὠθουν καὶ ἄλλας ἀνυποίστους ποινὰς τούτῳ ἐπέφερον, ἐπιβάτην ἀποκαλοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἀλλοτρία ἐπιπηδήσαντα γυναικί. ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ πρᾶως ἅπαντα καὶ ἡσύχως ὑπέφερον. ὑπερόριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ σταλεῖς καὶ μετὰ μι κρὸν χρόνον ἀποβιούς, ἐν τῇ πόλει εἰσαχθεὶς θάπτεται εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν. ὁ δὲ κληρικὸς ὁ τὰς πολιὰς αὐτοῦ τίλας, ὑποστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν εὔρε ταύτην ἐμπερησμένην καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ

ἐκκελυμένην, ἣτις καὶ διήρκεσεν ἐπὶ χρόνους ἱκανοὺς μεταιτοῦσα καὶ τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς συλλέγουσα. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος καὶ πάλαι βίον ἀβροδίατον ἔχων καὶ διακεχυμένον καὶ πρὸς μόνον ἐπτοημένον τὰ κυνηγέσια καὶ τὰς ἄλλας ἀκολάστους καὶ ἐκδεδιητημένας τῶν πράξεων, καὶ μηδὲν ἔργον βασιλέως εἰδὼς διαπράττεσθαι, ἀλλὰ τρυφαῖς καὶ ἀσελ γείαις σχολάζειν ἠγαπηκῶς, ἐπεὶ τῆς βασιλείας καὶ τῶν ὄλων ἐγὲ νετο ἐγκρατῆς, οὐδὲν ἄξιον λόγου ἢ διανοήσατο ἢ κατεπράξατο· μοναρχήσας γὰρ Ἰωάννην τινὰ ἀγύρτην καὶ μηδενὸς ἄξιον λόγου (Λαζάρης τούτῳ ἐπώνυμον) ραίκτωρα πεποίηκεν, ὃς καὶ μετὰ μικρὸν κακῶς ἀπέρρηξε τὴν ζωὴν, ἐν τῷ Ἐβδόμῳ σφαιρίζων ὁ κληρικός. ὡσαύτως καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην, συμ 2.276 παίστορας αὐτῷ ὄντας πρὸ τῆς βασιλείας καὶ τῶν ἀκολάστων πράξεων κοινωνοὺς καὶ θεράποντας, πλείστοις τε χρήμασι περιήντησε καὶ εἰς πατρικιότητος τιμὴν ἀνεβίβασεν. ἐβούλετο δ', ὡς φασιν, εἰ μὴ θεὸς ἐπέσχε, τὸν Βασιλίτζην εἰς τὸν βασιλεῖον θρόνον ἀναγαγεῖν καὶ Κωνσταντῖνον εὐνοῦχίαι τὸν οἰκεῖον ἀνεψιόν. ὃ καὶ ἐγένετο ἄν, εἰ μὴ θεὸς μὲν πρότερον, ὡς εἴρηται, διεκώλυσεν, ἔπειθ' οἱ πρὸς Λέοντα τὸν τοῦ παιδὸς πατέρα διαφυλάττοντες εὐνοίαν, ποτὲ μὲν λέγοντες ὡς νῆπιός ἐστι ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενής, καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν ἀποβουκολήσαντες τὸν Ἀλέξανδρον τὸν παῖδα ἐσώσαντο, τοῦ θανάτου καταλαβόντος ἐκεῖνον. ἐπὶ τοῦ τοῦ βασιλεύσαντος ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως, ὃν ξιφίαν καλοῦσιν οἱ περὶ ταῦτα δεινοί. τοῦτον δὲ ἔλεγον αἰμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ βασιλίδι. Ὁ δὲ βασιλεὺς πλάνοις καὶ γόησιν ἐκδεδωκῶς ἑαυτὸν, καὶ πυνθανόμενος περὶ τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας εἰ μακροχρόνιος ἔσεται, ὑπέσχοντο μακρόβιον αὐτὸν ἔσεσθαι, εἰ ὁ ἐν τῷ ἵπικῳ ἐστηκὰς σύαγρος ὁ χαλκοῦς, αἰδοῖα καὶ ὀδόντας μὴ ἔχων, προσλάβοι παρ' αὐτοῦ. στοιχεῖον γὰρ αὐτοῦ τοῦτον εἶναι προφανῶς· Λέοντι γὰρ ἀντιμάχεται τῷ αὐτοῦ, φασίν, ἀδελφῷ. οἷς περὶ σθεῖς ὁ ταῖς ἀληθείαις χοιρόβιος τὰ λείποντα μέρη τῷ χοίρῳ προσανενέωσε. τῇ τοιαύτῃ οὖν ἐχόμενος ἀπονοία, ἵππικὸν πεποιηκῶς, τοὺς ἱερούς τῶν ἐκκλησιῶν πέπλους καὶ τοὺς θεῖους λύχνους καὶ τοὺς λαμπτήρας ἀναλαβὼν τὸ ἵππικὸν κατεκόσμησε, 2.277 τὰ θεῶ ἀνατεθειμένα κοινῶν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῖς εἰδώλοις ἀνατιθεῖς ὁ δεῖλαιος. Ἰμέριον δὲ τὸν λογοθέτην ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἥττης ὑποστρέψαντα καὶ τὴν βασιλίδαν κατελιηφότα ἀποστείλας περιώρισεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Καλυπῶν, ἐπαπειλούμενος ὡς ἐχθρῷ τούτῳ χρήσασθαι διὰ τὸ καὶ αὐτὸν πολλὰ κατ' αὐτοῦ συνθέσθαι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἀδελφοῦ. οὗτος δὲ μικρὸν ἐν τῇ ἐξορίᾳ βιοὺς ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς θλίψεως κατεργασθείς. τοῦ Βουλγάρων δὲ ἄρχοντος Συμεῶν πρέσβεις πεπομφότος τοὺς πευσομένους εἰ τὴν εἰρήνην ἀσπάζοιτο καὶ τιμὴν φυλάττοι πρὸς αὐτὸν ὁποῖαν ὁ προβεβασιλευκῶς ἀδελφὸς αὐτοῦ, τοὺς μὲν πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ὑπερόγκους καὶ ἀλαζόνας λόγους καὶ φρυαγμα τῶδεις ἐκπέμψας καὶ ἀπειλαῖς χρησάμενος κατὰ Συμεῶν, ἐν τούτοις καταπλήττειν τοῦτον οἰόμενος. ὑποστρεψάντων δὲ τῶν πρέσβεων πρὸς τὸν Συμεῶν, μὴ ἐνεγκῶν οὗτος μετρίως τὰς ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὕβρεις καὶ τὰ φρυάγματα καὶ τὰς ἀπειλάς, ἔλυσε τὴν εἰρήνην καὶ κατὰ Ῥωμαίων ἔκρινεν ὄπλα κινεῖν. Ἀλέξανδρος δὲ τῇ ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς λουσάμενος καὶ ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς μετὰ τοὺς ὕπνους κατῆλθε σφαιρίσων. πόνου δὲ γεννηθέντος ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τῶν βρωμάτων ἀπληστίας καὶ τῆς μέθης ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, αἵματος αὐτῷ πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ῥυέντος, μετὰ μίαν ἡμέραν ἐτελεύτησεν, ἐπιτρόπους καταλιπὼν τὸν πατριάρχην Νικόλαον, τὸν μάγιστρον Στέφανον, τὸν μάγιστρον Ἰωάννην τὸν Ἐλαδᾶν, Ἰωάννην τὸν ραίκτωρα, τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν βασι 2.278 λείαν παραδοὺς Κωνσταντῖνῳ τῷ οἰκεῖῳ ἀνεψιῷ. ἀποθανὼν δὲ ἐτέθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου. Τοῦτον μὲν τὸν τρόπον, ὃν εἵπομεν, ἀποθανόντος Ἄλε

ξάνδρου εἰς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν Λέοντος, ἔβδομον τῆς ἡλι κίας ἄγοντα ἔτος, τὸ βασιλείον περιελήλυθε κράτος, ὑπὸ ἐπιτρόπους τελοῦντα τοὺς ἄνωθεν ἠριθμημένους. λαβόμενος οὖν τῆς ἐξουσίας Νικόλαος ὁ πατριάρχης ὡς καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὢν, συνάμα τοῖς ἄλλοις, ἐπηδاليούχει τὰ τοῦ κοινοῦ. τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων, καὶ τῆς βασιλείας, ὡς εἴπομεν, παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἰθυνομένης, Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκὸς Ἀνδρονίκου υἱός, δομέστικος τῶν σχολῶν τυγχάνων καὶ δυναστείαν περιβε βλημένος μεγίστην, γράμμασι τῶν ἐν τῇ βασιλίδι φίλων καὶ συγγενῶν αὐτοῦ παρακινηθεὶς, γεγραφότων ἀκέφαλον εἶναι τὴν βασιλείαν καὶ κακῶς διεξάγεσθαι καὶ μικρὸν ὅσον κινδυνεύειν ὀλεθρίῳ κινδύνῳ ὑποπεσεῖν, αὐτὸν τε ἀνακαλουμένων ὡς ἐχέφρονα καὶ ἀνδρεῖον καὶ μόνον δυνάμενον ἐπαξίως κυβερνήσαι τὴν περιβόητον τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν, προσθεμένων δ' ὅτι καὶ ἡ σύγκλητος αὐτὸν ἀσπάζεται καὶ ὁ πολιτικὸς ὄχλος, καὶ ἐπισπευδόντων ὡς τάχος καταλαβεῖν, συνειδότες, ὡς φασι, καὶ τοῦ πατριάρχου Νικολάου καὶ τοῖς γραφεῖσι συνευδοκοῦντος διὰ τὸ μήπω τὰς διαθήκας Ἀλεξάνδρου ἀναγνωσθῆναι μηδὲ γνωσθῆναι αὐτῷ ὡς ἐπίτροπος γέγραπται καὶ αὐτὸς τοῦ παιδός, Ἀρταβάσδου πρὸς τοῦτο διακο νήσαντος καὶ παρὰ τοῦτο πρώτου τῶν ἱερέων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας μετέπειτα γενομένου. πατήρ δ' ὁ Ἀρτάβασδος ἦν Ἀνδρέου 2.279 τοῦ ἐπὶ ζωγραφικῇ τέχνῃ λάμπαντος. ὁ Κωνσταντῖνος δὲ καὶ πρότερον ὄνειροπολῶν τὴν βασιλείαν καὶ διὰ παντὸς αὐτῆς ἐπιέμενος, καὶ μηδέποτε ἄλλοσέ πη ἄλλ' ἢ πρὸς τὴν τοιαύτην ὄρεξιν τετραμμένον ἔχων τὸν νοῦν, δεξάμενος τὰ γράμματα ταχὺ τε ἐπέισθη καὶ ταχὺ τὴν βασιλίδαν κατέλαβεν, ἐπομένους ἔχων τοὺς τῶν στρατευμάτων ἐκκρίτους. καὶ τῶν νυκτῶν ἄωρι διὰ πυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, πλησίον οὔσης τῆς ἀκρο πόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαγίστρου Γρηγοῦ τοῦ Ἰβηρίτζη (πενθερὸς δὲ ὁ Γρηγοῦς τοῦ Κωνσταντῖνου) παρεγένετο, ἐν ἧ δια νυκτερεύων μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ διετέλει. Νικήτας δὲ ἀσηκρήτις τὴν ἔλευσιν αἰσθόμενος τοῦ Κωνσταντῖνου τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Ἑλαδικῷ τυγχάνοντι μοναχῷ θᾶπτον ἐμήνησε, καὶ παρὲν ληφῶς αὐτὸν κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα πεφοιτήκασιν πρὸς τὸν Δοῦκα.

Βουλὴν δὲ ποιησάμενοι, μήπω τῆς ἡμέρας καταλαμπούσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄχλου τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαμβάνοντες Κωνσταντῖνον ἀνευφήμουν αὐτοκράτορα. τῶν δὲ ἔνδον εὐσθενῶς ἀντεχομένων καὶ μὴ ἀνοιγνύντων τὰς πύλας, ὁ τοῦ Κωνσταντῖνου πρωτοστράτωρ, ἐπ' ἀνδρῖα μέγα φρονῶν καὶ βιαϊότερον ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀτακτότερον τῇ ἀνοίξει ἐπιχειρῶν τῶν πυλῶν, λογχεύεται παρὰ τινος τῶν εἴσω διὰ τῆς ἀρμογῆς τῶν θυρῶν. καὶ θνήσκει μὲν οὗτος εὐθύς, ὁ Κωνσταντῖνος δὲ ἀποκρουσθεὶς ἐκεῖθεν καὶ τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι οἷά τινι μέθῃ κάτοχος ὢν καὶ μὴ καθεστῶτας ἔχων τοὺς λογισμούς, ἄρας ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον παραγίνεται, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ πρωτοστράτορος ἔχων σφαγὴν, ὅμως δὲ τῶν δεδογμένων οὐκ ἀφιστά 2.280 μενος. ἐκεῖθεν οὖν εὐφημούμενος κατέλαβε τὴν λεγομένην Χαλκὴν, καὶ δι' αὐτῆς εἰσελθὼν ἔφθασεν ἄχρι τῶν ἐξκουβίτων. ὁ δὲ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς, εἷς ὑπάρχων τῶν ἐπιτρόπων, ἐκλογὴν ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου τῶν ἐλατῶν καὶ τῶν ἐταιρειῶν ποιησάμενος, καὶ καθοπλίσας ὅπως ποτὲ ἕκαστος ἄρματος ἠυπόρει, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Δοῦκα· οἵτινες φθάσαντες τοὺς περὶ αὐτὸν συμπλέκονται, καὶ γίνεται φόνος πολὺς ἐκατέρωθεν. ἔπεσε δὲ καὶ Γρηγοῦς ὁ τοῦ Δουκὸς υἱὸς καὶ Μιχαήλ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ καὶ Κουρτίκιος ὁ Ἀρμένιος. ταῦτα ταραχῆς οὐ μικρᾶς τὸν Κωνσταντῖνον ἐμπύμπλησι. σπεύδων οὖν ἐπιρρῶσαι τὸ ἑαυτοῦ μέρος, τὸν ἵππον ἐλάσας ἠπειγέτο συμμίξαι τοῖς ἔμπροσθεν. ὁ δ' ἵππος ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις κατολισθήσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπὶ βάτην κατέβαλε, καὶ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐρριμμένον καὶ μεμονωμένον καταλαβὼν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες) ξίφει τὴν τούτου ἀπέτεμε

κεφαλήν καὶ δρομαίως τῷ βασιλεῖ ἀπήνεγκε Κωνσταντίνω. τὸ δὲ τοιαύτην αὐτὸν καταλήψεσθαι τύχην προε γνωσμένον ἦν τοῖς ἐπιτρόποις καὶ ἐξ ἑτέρας αἰτίας. Νικόλαός τις δημοσιώνης τῶν ἐν Χαλδίᾳ εἰσπράξεων, τὰς συντελείας κατασπαθήσας καὶ μὴ ἔχων ὅθεν ἀποδῶ τὸ δημόσιον ὄφλημα, φυγὰς εἰς Συρίαν ὄχρετο, ἔξομοσάμενος τὴν καθ' ἡμᾶς εὐσεβῆ θρησκείαν, καὶ ἀστρολογίας ἀντεποιεῖτο. οὗτος ἐν ὀθόνη μελαίνῃ γράμματα γράψας ἀπεστάλκει τῷ λογοθέτῃ Θωμᾷ, καὶ τῆς ὀθόνης ῥυφθείσης δι' ὕδατος φανερὰ τὰ γράμματα γέγονεν. ἦν δὲ ὁ νοῦς τῶν 2.281 γεγραμμένων τοιοῦτος "μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τοῦ πυρροῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθέως ὅλο θρευθήσεται." Τοιοῦτον δὲ τέλος λαβούσης τῆς ἀποστάσεως, παραυτίκα μὲν ὁ μάγιστρος Γρηγορᾶς καὶ πενθερὸς τοῦ Δουκός μετὰ Λέοντος πατρικίου τοῦ Χοιροσφάκτου τῷ θεῖω τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας προσέδραμον· οὓς ἐκεῖθεν ἀποσπάσαντες οἱ ἐπίτροποι ἀπέκειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν πατρικίον τὸν Ἑλαδικὸν βουνεύροις τύψαντες ἀφειδῶς διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Δαλμάτου ἀπέκλεισαν. Λέοντα δὲ πατρικίον τὸν Κατακαλίττην καὶ Ἀβεσσαλῶμ πατρικίον τὸν τοῦ Ἀροτρᾶ ἐκτυφλώσαντες ἐν ἔξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου καὶ ἐτέρους σὺν αὐτῷ Φιλόθεος ὁ ἑπαρχος ἐν τῇ ἵπικῇ σφενδόνην ἀπέτεμε. Νικήτας δὲ ὁ ἀσηκρήτις καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λίψ, καίπερ ἀναζητηθέντες πολλά, οὐχ εὐρέθησαν. τὸν δὲ πατρικίον Αἰγίδην τὸν ἐπ' ἀνδρία περιβόητον, καὶ τινὰς σὺν αὐτῷ στρατηγοὺς οὐκ ἀσήμους, ἀπὸ τῆς ἐν Χρυσόπολει δαμάλεως καὶ μέχρι τοῦ τόπου τοῦ λεγομένου Λευκακτίου ἀνεσκολόπισαν. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἀπωλώλεισαν τῶν συγκλητικῶν παρὰ τῶν λεγομένων ἐπιτρόπων ἀνηλεῶς τε καὶ ἀναιτίως, εἰ μὴ τινες παρρησιασάμενοι τῶν δικαστῶν τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, φάμενοι ὡς παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως καὶ μὴ 2.282 νοοῦντος τὰ πεπραγμένα πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τολμᾶτε τὰ τοιαῦτα διαπράττεσθαι; οἱ δὲ ἐπίτροποι καὶ τὴν τοῦ Δοῦκα ἀποκείραντες γυναῖκα εἰς τὸν ἐν τῇ Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς ἐξ ἀπέστειλαν. ἐξέτεμον δὲ καὶ Στέφανον τὸν ταύτης υἱόν. Ἀλλὰ τούτων κατὰ τὴν πόλιν πραττομένων, Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων μετὰ βαρείας δυνάμεως εἰσβολὴν κατὰ Ῥωμαίων ἐποίησατο, καὶ τὴν βασιλίδα φθάσας χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ τε Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης χρυσῆς πόρτης, καὶ μετέωρος ἦν ταῖς ἐλπίσι ῥαδίως ταύτην ἐλεῖν. καταμαθὼν δὲ τὴν ὄχρὸτητα τῶν τειχῶν καὶ τὸ πλῆθος τῶν τειχοφυλακούντων καὶ τὴν τῶν πετροβόλων καὶ τοξοβόλων ὀργάνων δαψίλειαν, ἀφέμενος τῶν ἐλπίδων ἐν τῷ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς ἐξαιτούμενος. τῶν δ' ἐπιτρόπων ἀσμενέστατα δεξαμένων τὸν λόγον, ἀποστέλλει ὁ Συμεὼν τὸν ἑαυτοῦ μάγιστρον Θεόδωρον ὀμιλῆσαι περὶ εἰρήνης· οὗ παραγενομένου καὶ λόγων κινήθωντων πολλῶν, ὁ πατριάρχης ἅμα τοῖς λοιποῖς ἐπιτρόποις ἀναλαμβάνοντας τὸν βασιλέα ἐν τῷ παλατίῳ ἦλθον τῶν Βλαχερνῶν, καὶ ὀμήρους δόντες ἀξιολόγους εἰσὴ γαγον τὸν Συμεὼν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ συνεισιτάθη τῷ βασιλεῖ, τοῦ Συμεὼν ὑποκλίναντος τῷ πατριάρχῃ τὴν κεφαλήν καὶ εὐχὴν δεξαμένου παρ' αὐτοῦ, ἐπιθέντος, ὡς φασί, τῇ τοῦ βαρβάρου κεφαλῇ ἀντὶ στεφάνου τὸ ἴδιον ἐπιρριπτάριον. μετὰ δὲ τὴν ἐστίασιν, ἀσυμβάτων γενομένων περὶ τῆς εἰρήνης, δώροις ὅτε Συμεὼν καὶ οἱ τούτου παῖδες φιλοφρονηθέντες εἰς τὴν ἰδίαν ἀπηλλάγησαν χώραν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο τῆδε. 2.283 Τοῦ δὲ βασιλέως Κωνσταντίνου διὰ παντὸς ὀδυρομένου καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀνακαλουμένου μητέρα (ἦδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τοῦ παλατίου Ἀλέξανδρος) ἀναβιβάζουσι καὶ ἄκοντες πάλιν αὐτήν. ἀνελθοῦσα οὖν καὶ ἐγκρατὴς γενομένη τῆς βασιλείας προσλαμβάνεται τὸν παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς τὴν ἐπωνυμίαν Γογγυλίου. συμβουλεύσαντος δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ

καταβιβάζουσι τούς οϊκείους Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννην τὸν ράικτωρα, τὸν Γαβριηλόπουλον, τὸν Βασιλίτζην καὶ τούς λοιπούς. προβάλλεται δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγοῦστα Δομίνικον ἑταιρειάρχην δραστήριον δοκοῦντα καὶ τοῖς αὐτῆς προσκείμενον προστάγμασιν, οὗ τῆ συμβουλῆ καταβιβάζε ται ὁ πατριάρχης τοῦ παλατίου. καὶ ὁ μάγιστρος δὲ Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς κατῆλθεν ἔκουσίως, νόσω ληφθεὶς, δι' ἧς καὶ ἀπεβίω. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ παρακοιμώμενος ὑφ' ἑαυτὸν ἀγαγεῖν τὴν ἅπα σαν τῆς βασιλείας ἠνίαν βουλόμενος καὶ μηδένα ἔχειν τὸν ἐμποδιζοντα, διαβάλλει τὸν ἑταιρειάρχην εἰς τὴν Αὐγοῦσταν ὡς σφετεριζόμενον τὴν βασιλείαν εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν· οὗ τοῖς λόγοις πεισθεῖσα πατρίκιον αὐτὸν τιμᾶ, καὶ κατελθόντα ὡς ἔθος λαβεῖν εὐχὴν οἴκοι μένειν προσέταξε. προχειρίζεται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν ἑταιρειάρχην, καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον ἀρτιφανῆ τῆς βίγλας δρουγγάριον. Ἄγοντος δὲ καὶ φέροντος τοῦ Συμεῶν τὰ Θρακῶα μέρη, καὶ τῆς Αὐγοῦστης φροντιζούσης μετὰ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτοῦ παύσωσι τὰς ἐπιδρομάς, Ἰωάννης ὁ Βογᾶς ὑπέσχετο πατρίκιος τιμῆ 2.284 θεὶς ἀγαγεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζινάκου, καὶ τυχὼν τῆς αἰτήσεως, δῶρα λαβὼν ἄπεισιν εἰς Πατζινακίαν. καὶ σπεισάμενος καὶ ὁμήρους εἰληφῶς ἐπάνεισιν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων τὸν Ἰστρον περαιώσασθαι καὶ Βουλγάρους πολεμεῖν. ἠυτομόλησε δὲ τότε καὶ Ἀσώτης ἀνὴρ ὄνομαστός, υἱὸς ὦν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων. ἐλέγετο δὲ οὗτος ράβδον σιδηρᾶν ἀμφοτέραις χερσὶ τῶν ἄκρων λαμβάνων περικλᾶν τῇ τῶν χειρῶν βίᾳ καὶ κάμπτειν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου βίᾳ ὑπεικούσης τῇ τῶν χειρῶν ἰσχύϊ· ὃν φιλοφρόνως ἡ δέσποινα δεξαμένη οἴκαδε πάλιν ὑπονοστήσαι πεποίηκε. πολιορκοῦντος δὲ τοῦ Συμεῶν τὴν Ἀδριανούπολιν ἐφ' ἡμέρας ἰκαὶ νὰς καὶ μηδὲν ἀνύοντος, Παγκρατούκας τις γένος ὦν Ἀρμένιος καὶ εἰς τῶν φυλάττειν τεταγμένων τὴν πόλιν, χρυσίῳ δελεασθεὶς προὔδωκεν αὐτὴν τῷ Συμεῶν. μετ' ὀλίγον δὲ ἀπεστάλη παρὰ τῆς Αὐγοῦστης ὁ πατρίκιος Βασίλειος ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου καὶ Νικήτας Ἑλαδικός, καὶ χρυσίῳ καὶ χρήμασι πλείστοις πάλιν αὐτὴν ἀνεκτήσαντο. Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Δαμιανὸς ὁ τῆς Τύρου ἀμυρᾶς μετὰ πολεμικῶν πλοίων καὶ δυνάμεως πολλῆς εἰσβολὴν ἐποίησατο κατὰ Ῥωμαίων, καὶ τὴν Στρόβηλον καταλαβὼν ἐνεργῶς αὐτὴν ἐπολιόρκει. καὶ ἐξεπόρθησεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἀπεβίω, διὰ κενῆς τῶν Σαρακηνῶν ὑποστρεψάντων. μὴ φέρουσα δὲ Ζωὴ ἡ βασιλίς τὰς τοῦ Συμεῶν συνεχεῖς ἐπιδρομάς, καὶ βουλομένη ταύτας ἀνακόψαι, δέον ἐγνώκει μετὰ τῆς συγκλήτου εἶναι σπεισασθαι τοῖς Σαρακη 2.285 νοῖς, καὶ πάντα τὸν ἐν τῇ ἐῶα στρατὸν διαπερᾶσαι πρὸς τὴν ἐσπέραν, καὶ ἐνωθέντων τῶν τε ἐῶων καὶ τῶν δυτικῶν στρατευμάτων πόλεμον συστήσασθαι κατὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ τελῶς ἀφανίσαι αὐτούς. ἔδοξε τοῦτο, καὶ πεμφθεὶς εἰς Συρίαν Ἰωάννης πατρίκιος ὁ Ῥαθηκνός καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς ἐσπείσαντο τοῖς Σαρακηνοῖς. καὶ δὴ τῆς ἀπ' αὐτῶν ἀπαλλαγείσα φροντίδος ἡ βασιλίς, τὴν συνήθη διανομὴν τῆς ρόγας κελεύσασα γενέσθαι τῶν στρατευμάτων, Λεοντί τε μαγίστρῳ τῷ Φωκᾷ ταῦτα παραδοῦσα, δομestικῶ τῶν σχολῶν τυγχάνοντι, ἀπᾶραι κατὰ Βουλγάρων ἐπέτρεψεν. ἀθροισθέντων δὲ πάντων τῶν θεμάτων καὶ τῶν ταγμάτων κατὰ τὴν Διάβασιν (πεδῖον δὲ ἡ Διάβασις μέγα καὶ πρὸς ὑποδοχὴν στρατοῦ ἐπιτήδειον) ἀποσταλεῖς ὁ πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου μετὰ τῶν τιμίων ξύλων παρεσκεύασε προσκυνήσαντας πᾶν τὰς ἐπομόσασθαι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις. καὶ τοῦ ὄρκου τελεσθέντος πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, ἀνὴρ πολεμικός καὶ πολλάκις ἐν μάχαις ἀνδραγαθήσας, τοῦ δὲ ἰκανάτου Ὀλβία νὸς ὁ Μαρούλης, ἀνὴρ δεδοκιμασμένος. καὶ Ῥωμανὸς καὶ Λέων οἱ τοῦ Ἀργυροῦ παῖδες καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς ἐτέρων ταγμάτων ἐξῆρχον. συνῆν δὲ τούτοις καὶ Μελίας ὁ μάγιστρος μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ ἄλλοι πλείστοι στρατηγοὶ

τῶν θεμάτων. παρείπετο δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Λιψ ὡς τάχα σύμβουλος Λέων τος τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν. κατὰ δὲ τὴν ἑτοῦ Αὐγούστου 2.286 μηνὸς τῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος πολέμου συρραγέντος Ῥωμαίοις τε καὶ Βουλγάροις πρὸς τῷ Ἀχελῷ φρουρίῳ τρέπονται κατὰ κράτος οἱ Βούλγαροι, καὶ φόνος αὐτῶν ἐγένετο πολὺς. ἰδρῶτι δὲ τοῦ δομestikou περιρρανθέντος πολλῶ καὶ λειποθυμήσαντος καὶ τοῦ ἵππου ἀποβάντος ἐπὶ τινι πηγῇ καὶ τὸν ἰδρῶτα ἀποπλύνοντος καὶ ἑαυτὸν ἀποψύχοντος, τὸν δεσμὸν ἀπορρήξας ὁ ἵππος τυχαίως ἔθει διὰ τοῦ στρατοπέδου κενὸς ἐπιβάτου· ὃν οἱ στρατιῶται θεῶ μενοι γνῶριμον ὄντα, καὶ τὸν δομestikou πεσεῖν ὑποτοπάσαντες, εἰς φόβον ἐνέπεσον καὶ κατεβλήθησαν τὰς ψυχὰς καὶ τῆς διώξεως ἔστησαν, ἔνιοι δὲ καὶ παλίντροποι γεγόνασιν. ἐξ ὑπερδεξιῶν δὲ ταῦτα θεώμενος ὁ Συμεὼν (οὐ γὰρ ἔτυχεν ἀσύντακτον τὴν φυγὴν ποιησάμενος) ἐπαφῆκε τοὺς Βουλγάρους κατὰ Ῥωμαίων. οἱ δὲ καὶ πρότερον, ὡς εἶπομεν, τὰς γνώμας θλασθέντες καὶ τεθηπότες, ὡς καὶ αἰφνίδιον ἐπιόντας ἐθεάσαντο τοὺς Βουλγάρους, τρέπονται πανστρατί, καὶ γέγονε φυγὴ φρικωδεστάτη, τῶν μὲν ὑπὲρ ἀλλήλων συμπατουμένων τῶν δὲ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀναιρουμένων.

Λέων δὲ ὁ δομestikos ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγῶν. ἔπεσε δὲ λαὸς οὐ τῶν κοινῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ στρατηγοὶ καὶ ταγματάρχαι ἀριθμοῦ κρείττους. ἐσφάγη δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λιψ καὶ ὁ τῶν ἐξκουβίτων ἔξαρχος Ἰωάννης μάγιστρος ὁ Γράψων. ἦν δὲ ἀποσταλεὶς ὁ πατρίκιος Ῥωμανὸς ὁ Λακαηνός, δρουγγάριος τηνικαῦτα τῶν πλωτῶν ὢν, μετὰ παντὸς τοῦ στόλου παραπλεῖν τοῖς αἰγιαλοῖς προσταχθεὶς καὶ εἰς βοήθειαν τυγχάνειν τῷ Λέοντι, διαπερᾶσαι δὲ καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Βογᾶ ἀχθέντας Πατζινάκους εἰς 2.287 συμμαχίαν Ῥωμαίων. διενέξεως δὲ γενομένης μέσον τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, ἰδόντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι στασιάζοντας πρὸς ἀλλήλους ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ γέγονεν ἢ ἐξ αὐτῶν βοήθεια ἄπρακτος καὶ ἀνόνητος. Ἄλλοι δὲ οὐχ οὕτω φασὶ γενέσθαι τὴν τροπὴν Ῥωμαίων, τρόπον δὲ ἕτερον. τρεψαμένου γὰρ τοῦ Φωκᾶ τὸν Συμεὼν καὶ διώκοντος, φήμη τις ἐξαίφνης ἔφθασε πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλουσα ὡς ὁ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ἄπεισι μετὰ τοῦ στόλου παντός, παραληψόμενος τὴν βασιλείαν. ὁ δὲ τῆ ἀκοῆ καταβροντηθεὶς (ἐσφετερίζετο γὰρ εἰς ἑαυτὸν τὸ τῆς βασιλείας κράτος) καταλιπὼν τὸ διώκειν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν παρεμβολὴν ὡς τάχα τὸ ὄν μαθη σόμενος. διαδοθέντος δὲ λόγου πρὸς τὸν στρατὸν ὡς ὁ δομestikos πέφευγεν, ἀλκῆς ἐπιλησθέντες οἱ λοιποὶ ἐποιοῦν ὁμοίως. οὐς ἰδὼν ὁ Συμεὼν φεύγοντας (ἴστατο γὰρ, ὡς εἴρηται, ἐν εὐκαίρῳ τόπῳ τὸ τέλος ἀφορῶν τοῦ ἀγῶνος) ἐξεχύθη πανστρατί καὶ παλὶν τροπὴν τὴν φυγὴν ἐποιήσατο. οὗτος μὲν δὴ καὶ ὁ δεῦτερος λόγος· εἴτε δὲ οὕτως εἴτε ἐκείνως ἢ ἀλήθεια ἔχει, ὅμως ἐτράπησαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ λεχθέντα ἄνωθεν διεπράχθη. Μετὰ τὴν τροπὴν δὲ τῶν σωθέντων ἐκ τοῦ πολέμου παραγενομένων, τὰ κατὰ τὸν Ῥωμανὸν καὶ τὸν Βογᾶν ἐκινήθη. καὶ εἰς τοσοῦτον κινδύνου περιέστη τῷ δρουγγαρίῳ τὰ πράγματα ὡς ψῆφον κατ' αὐτοῦ ἐξενεχθῆναι παρὰ τῶν δικαστῶν καταδικάζουσιν αὐτὸν ἐκκοπῆναι τὰς ὄψεις, ὡς ἀμελεία ἢ μᾶλλον κακουργία μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζινάκας, πάλιν δὲ μηδὲ 2.288 τοὺς ἀπὸ τῆς τροπῆς δεχόμενον ὑποστρέψαντας. τοῦτο δ' ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ Στέφανος μάγιστρος ὁ τῶν ἐπιτρόπων εἰς καὶ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Γογγύλης, πολλὰ δυνάμενοι παρὰ τῆ δεσποίνῃ, αὐτὸν ἐξερρύσαντο. Συμεὼν δὲ ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ καὶ γαυριῶν, ἄρας ἅπαν αὐτοῦ τὸ στράτευμα, κατὰ τῆς βασιλίδος ἠπείγετο. ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ὁ δομestikos Λέων ὁ Φωκᾶς καὶ ὁ ἐταιρειάρχης Ἰωάννης καὶ Νικόλαος ὁ Κωνσταντίνου τοῦ Δοῦκα υἱός, μετὰ τινῶν στρατιωτῶν τῶν παρευρεθέντων, εἰς συνάντησιν αὐτοῦ. καὶ κατὰ τὸν λεγόμενον Κατασύρτας ἀπομοίρα τινὶ Βουλγάρων εἰς προνομήν πεμφθείση συνηνητικότες προσή γυννται τούτοις καὶ

τρέπονται εύπετῶς. ἀκραιφνοῦς δὲ πάλιν ἑτέρας ἐπεισπεσοῦσης, ὑφίστανται καὶ ταύτην ῥαδίως τε καὶ ἂν δρικώτερον, καὶ γίνεται μάχη καρτερά καὶ ἐπὶ πολὺν διαρκέσασα χρόνον, καὶ τρέπονται μὲν οἱ Βούλγαροι, ἐσφάγη δὲ Νικόλαος ὁ τοῦ Δοῦκα υἱός, ἡρωϊκῶς ἀγωνισάμενος καὶ αἴτιος τῆς νίκης Ἑω μαίοις γενόμενος. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν πόλεμον συνηνέχθη γενέσθαι οὕτως. Τὰ δὲ κατὰ πόλιν ἐνόσει δεινῶς, πολλῶν καὶ μεγίστων ἐπι μαινομένων τῇ βασιλείᾳ καὶ τῷ ταύτης ἔρωτι φλεγόμενων, ὧν κορυφαῖος ἦν ὁ Φωκᾶς. ὑπάρχων γὰρ οὗτος ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου, μεγάλα τότε τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις δυναμένου εὐνούχων, καὶ ἐπ' αὐτῷ πλεῖστα θαρρῶν ῥα δίως ὤετο τὸ τῆς βασιλείας καθέξειν κράτος. διὸ καὶ πολὺς ἐφέ 2.289 ρετο, καὶ οὐ κρύβδην ἀλλὰ φανερώς ταύτης ἀντεποιεῖτο ὡσπερὶ πατρῶου πράγματος καὶ προγονόθεν αὐτῷ ἀνήκοντος, καὶ ὅσον οὐπω ἤξειν εἰς αὐτὸν ὡς εἰς νόμιμον διαδοχὴν ἐφαντάζετο. οὐ τὴν ὀρμὴν ἀκατάσχετον οὐσαν φοβηθεῖς ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς Θεόδωρος, καὶ μὴ τι πάθη δείσας ὁ βασιλεὺς, ὑπέθετο τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ λαθραίως προσλαβέσθαι τὸν πατρίκιον Ἑωμανὸν καὶ δρουγγάριον τῶν πλωτῶν, πατρικὸν ὄντα δοῦλον καὶ τὰ αὐτοῦ φρονοῦντα διὰ παντός, ὥστε συνεῖναι καὶ διαφυλάττειν αὐτόν, καὶ εἰ δεήσει, σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. ἐντυχίας οὖν πρῶτον περὶ τούτου γενομένης ὁ Ἑωμανὸς ἀπέπατο, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις πειρασθέντων τῶν ἀμφὶ τὸν Θεόδωρον ἀπέπατο. ἐπεὶ δὲ γραμμάτιον αὐτόχειρον χαράξας ὁ βασιλεὺς καὶ φοινικοῖς ὑποσημάνας γράμμασιν ἀπέστειλεν αὐτό, εἰξέ τε ἐπὶ χειρᾶς τοῦτο λαβὼν, καὶ καθυπέσχετο τὴν τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν κωλύσαι κατὰ τὸ ἐγχωροῦν. τὰ μὲν οὖν λαληθέντα καὶ στοιχηθέντα οὕτω προέβη, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν λεωφόρων καὶ τῶν στενωπῶν ὑπέψι θυρίζετο· ὁ δὲ παρακοιμώμενος, καίπερ οὐκ ἀνήκοος ὧν τῶν κατ' αὐτοῦ μελετωμένων, κατεφρόνει, μὴ ἂν ποτε οἰηθεῖς τολμησαί τινα ἐπιχειρήσιν κατ' αὐτοῦ ποιήσασθαι. ἐξελθὼν οὖν καὶ τὴν συνήθη διανομὴν τῆς ῥόγας ποιησάμενος τῶν πλωτῶν, καὶ τὸν Ἑωμανὸν ἐπισπεύδων τάχιον ἐκπλεῦσαι, περιπίπτει τῷ λόχῳ. 2.290 δουλικῶ γὰρ ἐν σχήματι προσυπαντήσας ὁ Ἑωμανὸς αὐτῷ, καὶ προθύμως ποιήσειν τὸ κελευσθὲν ἐπαγγελλόμενος, ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ἤγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐνέδραν. μηδὲν δὲ ἐπαισθέσθαι τῶν μελετωμένων τοῦ παρακοιμωμένου δυνηθέντος, ἀλλ' ἀκάκως καὶ χωρὶς ὑπονοίας διαλεγόμενος, καὶ μᾶλλον ἔγγιστα προσιόντος αὐτοῦ, καὶ πυθομένου εἰ ἔχει ἄνδρας εὐειδεῖς καὶ γενναίους καὶ τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν ἐπιτηδείους τριήρη, τοῦ δὲ καὶ ἔχειν καὶ ἐγγὺς παρεῖναι τούτους εἰρηκότος, καὶ τῇ κεφαλῇ νεύσαντος ἤκειν τινὰς πλησίον τῶν εὐειδестέρων, ὁ Κωνσταντίνος θεασάμενος τούτους καὶ τάχα ἀποδεξάμενος ἀπαίρειν ἠπέιγετο. ὁ δὲ Ἑωμανὸς ἔγγιστα τούτου περιπατῶν, ὡς πλησίον ἐγένοντο τῇ στρατηγίδι τριήρη, κατασχὼν τὸν Κωνσταντίνον, καὶ μηδὲν πλέον εἰπὼν ἀλλ' ἢ μόνον "ἄρατε τοῦτον," αὐτὸς μὲν ἔστη, οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον ὄντες ἠὔρεπισμένοι εἰσήγαγον εἰς τὴν ναυαρχίδα καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ κατεῖχον, μηδενὸς ἐπαμῦναι τοῦτον τολμήσαντος τῶν συνεπομένων αὐτῷ, ἀλλὰ πάντων παραυτίκα διασπαρέντων. τῆς φήμης οὖν ἐξαρθείσης ταραχὴ κατέσχε πασαν τὴν πόλιν, τυραννίδος ὡς εἰκὸς ἐπίθεσιν λογισαμένην. φθάσαντος οὖν τοῦ λόγου καὶ μέχρι τῆς βασιλίδος Ζωῆς, εἰς ἀμηχανίαν καὶ οἱ ἐν τέλει ἐνέπιπτον. προσκαλεῖται γοῦν ἡ βασιλίς τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς τῆς συγκλήτου λογάδας· κοινολογισαμένη δὲ μετ' αὐτῶν ἐκπέμπει πρὸς Ἑωμανόν, τὴν αἰτίαν τοῦ γεγονότος μαθεῖν ἐθέλουσα. τῶν δὲ πεμφθέντων γενομένων ἔνθα προσώρμουν αἱ τριῆ 2.291 ρεις, καὶ μελλόντων ζήτησιν ποιῆσθαι τῆς τοῦ παρακοιμωμένου κατασχέσεως, ὁ τῶν πλωτῶν διαναστὰς ἀκόλαστος ὄχλος λίθοις αὐτοὺς ἐξήλασαν. ἔωθεν οὖν ἡ βασιλίς ἐξελθοῦσα περὶ τὸν

Βου κολέοντα, καὶ τὸν υἱὸν μεταστελαιμένη καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, ἔπη ρῶτα πῶς γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη. μηδενὸς δὲ ἀποκριναμένου, ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Θεόδωρος ἔφη "διὰ τὸ ἀπολέσαι, ὦ δέσποινα, Λέοντα μὲν τὸν Φωκᾶν τὰ στρατόπεδα, Κωνσταντῖνον δὲ τὸν παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον, ἡ τοιαύτη γέγονε κίνησις." ὁ βασιλεὺς δὲ εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐφελκόμενος τὸν πατριάρχην Νικόλαον σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ ἀνήγαγεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τῇ ἐπαύριον στέλλουσιν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην τὴν Αὐγουῦσταν τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν αὐτὸν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησε. διὸ καὶ φησι πρὸς τοὺς ἄγοντας "ἔασατε εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα μου." οἱ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ ταύτην κατέλιπον. προεβάλετο δ' ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν, διαδεξάμενος τὸν Φωκᾶν, τὸν μάγιστρον Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν, τὴν ἐκ τοῦ Λέοντος δεδοικῶς ἐπανάστασιν. τῇ αἰτήσῃ τε τούτου προεβλήθησαν Συμεὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Θεόδωρος ὁ γυναικάδελφος αὐτοῦ, ὁ Ζουφινέζερ, ἑταιρειάρχαι. ὄρκους τε οὖν καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ἀπελύθησαν τῶν βασιλείων· ὅπερ μαθὼν ἐκεῖνος ἀγωνία καὶ φόβῳ ἐλήφθη. εὐθὺς 2.292 οὖν ἐξιπασάμενος ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον, τὴν ὕβριν ἣν ὑπέστη καὶ τὸν προπηλακισμόν διηγούμενος. κοινοπραγῆσαντες οὖν καὶ ὄρκους ἀλλήλους κατασφαισάμενοι, καὶ κῆδος εἰς τοὺς ἑαυτῶν ποιησάμενοι παῖδας, ἐν τῷ κρυπτῷ κατεῖχον τὸ σπουδαζόμενον. ὁ δὲ Ῥωμανὸς πέμψας εἰς τὸ παλάτιον περὶ τοῦ γεγονότος ἀπελογεῖτο, μὴ ἀνταρσίαν εἶναι μηδὲ ἀπόστασιν ὁμνύμενος τὰ πραχθέντα· τὴν τοῦ Φωκᾶ δὲ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος, φησί, καὶ δεδιὼς περὶ τοῦ βασιλέως μή τι καὶ πάθη φλαῦρον, ἐν τῷ παλατίῳ ἠβουλήθη ἀνελθεῖν καὶ φυλακὴν τούτου ποιήσασθαι καὶ τοῦ βασιλέως. μὴ πιστεύοντος δὲ τοῦ πατριάρχου μηδὲ τὰ λεγόμενα δεχομένου, ἐπισπέρχει Θεόδωρος ὁ παιδαγωγὸς τὸν Ῥωμανόν, ἄραντα πάντα τὸν στόλον, ἀφικέσθαι πρὸς τὸ τοῦ παλατίου νεώριον ἐν τῷ Βουκολέοντι. μέλλοντος δὲ τούτου καὶ ἀναδυομένου, οἱ πρὸς τὴν λεληθυῖαν πρᾶξιν τοῦτον ἐνάγοντες ἀνέπεισαν καὶ ἄκοντα ποιῆσαι τὸ κελευόμενον. ἀμέλει καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐξαρτύσας τὸν στόλον πολεμικῶς ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Βουκολέοντα. καὶ Στέφανος μὲν εὐθὺς ὁ μάγιστρος κάτεισι τῶν βασιλείων, ἄνεισι δὲ ὁ πατρικίος Νικήτας, κηδεστής ὢν Ῥωμανοῦ, καὶ κατάγει τὸν πατριάρχην. οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα τὰ τίμια καὶ ζωποια ζύλα πέμψαντες πρὸς τὸν Ῥωμανόν, καὶ ὄρκους αὐτὸν κατασφαισάμενοι φοβερωτάτοις καὶ ἀραῖς παλαμναιοτάταις μηδέποτε δόλιον κατὰ τοῦ βασιλέως ἐννοήσασθαι, συγχωροῦσι μετ' ὀλίγων αὐτὸν ἀνελθεῖν 2.293 ἐν τῷ παλατίῳ. ὄνπερ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ἀνελθόντα καὶ προσκυνήσοντα εἰσάγει κατὰ τὸν ἐν τῷ Φάρῳ ναόν, καὶ πίστεις αὐτῷ δοὺς καὶ λαβῶν προχειρίζεται τοῦτον μέγαν ἑταιρειάρχην.

Γράμματα οὖν εὐθὺς ἐφοῖτα πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν μὴ ὀλιγωρῆσαι μηδ' ἀπογνῶναι μηδὲ σκαιόν τι βουλευσάσθαι, ἀλλὰ προσμεῖναι μικρὸν ἡσύχως ἐν τῷ οἰκείῳ οἴκῳ διοριζόμενα ὡς μελλούσης γενέσθαι διὰ βραχέος τῆς αὐτοῦ προνοίας. τὰ παραπλήσια δὲ γράψαι πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν παρακοιμώμενον κατηνάγκασαν Κωνσταντῖνον. ἄπερ δεξάμενος ὁ Φωκᾶς ἡσυχίαν ἤγεν ἐν τῷ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν οἴκῳ αὐτοῦ. Τῇ δὲ ἐβδομάδι τῶν ἁγίων νηστειῶν δέδοται παρὰ Κωνσταντῖνου τοῦ βασιλέως ἀρραβῶν γαμικοῦ συναλλάγματος Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας στεφανοῦται μετ' αὐτῆς παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρχου ὁ βασιλεὺς, τὸν Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προβαλλόμενος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἑταιρειάρχην Χριστοφόρον τὸν τούτου υἱόν. καὶ μετὰ μικρὸν Λέων ὁ Φωκᾶς ἀναπεισθεὶς ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ συγγενῶν καὶ ταγματῶν πρὸς ἀποστασίαν ἀπεῖδε, καὶ

ἀποστείλας προσελάβετο μετ' αὐτοῦ τὸν παρακοιμώμενον, Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους καὶ αὐταδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν τῆς Μαλελίας, πληροφορῶν ἅπαντας ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τὰ ὄπλα Κωνσταντίνου αἴρειν. Ῥωμανὸς δὲ χρυσόβουλλον ἐκθέμενος ἀνατροπὴν ἔχοντα τῆς τοῦ Φωκᾶ προφάσεως, καὶ τῆ χειρὶ τοῦ βασιλέως 2.294 καὶ τῆ σφραγίδι ταῦτ' ἐμπεδώσας μετὰ τινος γυναικὸς ἑταιρίδος, ἦν διὰ τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν καὶ Βασιλικὴν ὕστερον προσηγὸ ρευσαν, ἐν τῷ τοῦ Λέοντος στρατοπέδῳ ἐξέπεμψε, καὶ ἕτερα δὲ μετὰ τινος κληρικοῦ Μιχαὴλ ὑποσχέσεσι τιμῶν καὶ δωρεῶν διαφθείροντα τοὺς τῶν ταγματῶν ἐξάρχους καὶ τὸν λαόν. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ Μιχαὴλ φωραθεὶς ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ καὶ τυφθεὶς ἀνηλεῶς ἀπετμήθη τὰ ὄψα· ἔλαθε δ' ἡ γυνὴ ἐν τῷ στρατῷ διασπείρασα ἃ ἐπήγετο. πρῶτον οὖν ὁ τοῦ Βαρέος Μιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν ἱκανάτων, καταλιπὼν τὸν Λέοντα τῷ Ῥωμανῷ προσεχώρησεν· ὧς τινὶ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζμωρος, τουρμάρχει καὶ ἄμφω ὄντες, ἐπηκολούθησαν. Λέων δὲ ὅμως ὁ Φωκᾶς τὴν Χρυσόπολιν καταλαβὼν, καὶ τὸν λαὸν παρατάξας κατὰ τὴν ἀντιπέραν ἐν τῷ κίονι ἰσταμένην λιθίνην δάμαλιν, ἐξεφόβει τοὺς ἐν τῇ πόλει. Ῥωμανὸς δὲ μετὰ δρόμωνος τὸν ἐπὶ τοῦ κανικλείου Συμεῶν ἐκπέμψας πρὸς τὸν ἀποστάτου λαὸν καὶ χρυσόβουλλον ἐνσεσημασμένον παρὰ τοῦ βασιλέως ἐνεχείρισεν αὐτῷ, καὶ παρηγγύησε πάντα τρόπον σπουδάσαι τῷ λαῷ τοῦτο ὑπαναγκῶναι. ὁ δὲ τοῦ χρυσοβούλλου νοῦς εἶχεν οὕτως. "ἡ βασιλεία μου φύλακα αὐτῆς ἐγρηγορώτατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐροῦσα, τούτῳ μετὰ θεὸν τὴν ἑαυτῆς φυλακὴν κατεπίστευσε, καὶ ἀντιπατρὸς αὐτὸν κρίνει, σπλάγχνα πατρικὰ πρὸς αὐτὴν ἐνδεικνύμενον. Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν αἰεὶ ταύτη προσπολεμοῦντα καὶ ἐπιβουλεύοντα, καὶ νῦν τὴν κρυπτομένην αὐτοῦ πονηρίαν φανερώσαντα, οὔτε δομέ 2.295 στικὸν εἶναι βούλεται οὔθ' ἓνα κρίνει τῶν ὑπηκόων, ἀλλ' ἀποστάτην καὶ τύραννον, καὶ χωρὶς ἐμῆς βουλῆς τὴν τοιαύτην ἀνταρσίαν συστήσαντα, ἴν' εἰς ἑαυτὸν τὸ τῆς βασιλείας ἐπισπάσῃται κράτος. τοῦτο οὖν εἰδὼς ὁ ἐμὸς λαὸς τὸ δέον συνιέναι θέλησον, καὶ τὸν προγονικὸν ἐπιγνοὺς δεσπότην τῆς πικρᾶς τυραννίδος ἀπόστηθι." τοῦ δὲ Συμεῶν γενομένου κατὰ τὴν παρεμβολὴν καὶ τὸ χρυσοβούλλιον φανερῶς ἐκπέμψαντος τῷ λαῷ, ὡς τοῦτο ἀνέγνωσαν καὶ τὸν αὐτοῦ νοῦν κατενόησαν, ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρῦεσθαι Ῥωμανῷ. ὁ δὲ Φωκᾶς πρῶτον μὲν πειραθεὶς τὴν ἀνάγνωσιν κωλύσαι τοῦ χρυσοβούλλου καὶ μὴ δυνηθεὶς, εἶτα καὶ ὑπορρέουσιν κατὰ μικρὸν τὴν αὐτοῦ βλέπων δύναμιν, τοῖς ὅλοις ἀπειρηκῶς φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύετο, καὶ μετὰ τινῶν ὀλίγων τῶν πιστοτάτων τὸ φρούριον κατέλαβεν Ἀτεοῦς. ἀποκρουσθεὶς δ' ἐκεῖθεν ἔντινι χωρίῳ κατήνησεν ὁ κατωνομάζετο Γοηλήντος, ὁ καὶ φανερῶς ἐδήλου ὡς Λέοντι· κάκεισε παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Βαρέος καὶ τινῶν ἄλλων πλείστων ἐπ' αὐτὸν συστάντων συλλαμβάνεται. στέλλεται τοίνυν Ἰωάννης ὁ Τουβάκις καὶ Λέων ὁ Παστηλαῶς εἰσαγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν βασιλεύουσαν. οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, ὡς μὲν ἔνιοι λέγουσιν ἐντολὴν λαθραῖαν λαβόντες ἐκ Ῥωμανοῦ, ὡς δ' οἱ περὶ τὸν Ῥωμανὸν διενίσταντο, αὐθαιρέτῳ γνώμῃ καὶ προαιρέσει· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐδόκει ἀγανακτεῖν ὁ Ῥωμανὸς ὡς παρὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν γεγονότος τοῦ ἔργου. ἢ μὲν οὖν τοῦ Λέοντος ἀποστασία τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος. 2.296 Συνέστη δὲ καὶ ἕτερα ἐπιβουλή κατὰ Ῥωμανοῦ, παρὰ τινος Κωνσταντίνου Κτηματηνοῦ, Δαβίδ τοῦ Κουμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· οὗτοι γὰρ νεανίας τινὰς καθοπλίσαντες κατὰ τὸ κυνήγιον ἐξελθόντα τὸν Ῥωμανὸν ἐπετρέψαντο διαχειρῖσασθαι. ὧν γνωσθέντων, καὶ συλληφθέντες οἱ τῆς ἐπιβουλῆς πρωτουργοὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπηρώθησαν καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς περιήχθησαν. συνῆν δὲ ταύτη τῇ ἀτίμῳ περιαγωγῇ καὶ Λέων ὁ Φωκᾶς, ἡμίονῳ ἐφεζόμενος. Κατηγορήθη δὲ καὶ Ζωὴ ἢ

βασιλὶς τῆ ζωῆ ἐπιβουλεύουσα τοῦ Ῥωμανοῦ, καὶ τοῦ παλατίου κατάγεται, κὰν τῆ τῆς ἀγίας Εὐφημίας μονῆ ἀποκείρεται. ἐξεβλήθη δὲ τῆς πόλεως καὶ Θεο φύλακτος πατρίκιος καὶ Θεόδωρος ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως καὶ ὁ τούτου ὁμαίμων Συμεών, καὶ ἐν τῷ ὀψικίῳ διάγειν ἐτάχθησαν, ὡς τάχα κατὰ Ῥωμανοῦ μελετῶντες. ὑπόυργησε δὲ πρὸς τὸν ἐξοστρακισμὸν τῶν τοιούτων ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλας Ἰωάννης ὁ Κουρκούας, αἰφνίδιον συναρπάσας αὐτοὺς καὶ πλοίοις εἰς τὴν περαιὰν διαβιβάσας. Τῆ δὲ κδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀνάγεται Ῥωμανὸς εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος ἀξίαν, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ τῷ τῆς βασιλείας δια δῆματι στέφεται, ἐπιτροπῆ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ πατριάρχου Νικολάου αὐτὸν ἀναδήσαντος. Ῥωμανὸς δὲ ταινιωθεὶς τῷ βασιλικῷ διαδήματι στέφει κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῶν ἀγίων φώτων καὶ τὴν ἑαυτοῦ σύζυγον Θεοδώραν. Μαΐῳ δὲ μηνὶ 2.297 κατὰ τὴν τῆς ἀγίας πεντηκοστῆς ἡμέραν στέφει καὶ τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Χριστοφόρον διὰ Κωνσταντίνου τάχα, κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον ἐθέλοντος καὶ καταδεχομένου διὰ τὴν βίαν, ἐν δὲ τῷ ἀφανεῖ ἀλύοντος καὶ τὴν συμφορὰν ἀποκλειομένου εἰς ἑαυτόν. καὶ μόνοι οἱ δύο κατὰ τὴν τοιαύτην προῆλθον προέλευσιν. Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ ἡ ἰνδικτιῶνος ἡ τῆς ἐκκλησίας γέγονεν ἔνωσις, ἐνωθέντων τῶν διαφερομένων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐξορίζει τὸν μάγιστρον Στέφανον εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον ὡς τῆς βασιλείας τάχα ὀριγνόμενον, καὶ μοναχὸν ἀποκείρει, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ Θεοφάνην τὸν Τειχιώτην καὶ Παῦλον τὸν ὀρφανοτρόφον, τοὺς οἰκειοτάτους αὐτῷ. προκένσου δὲ γενομένου ἐν τῷ τριβουναλίῳ, αἰφνίδιον οἱ βασιλεῖς εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν ἐπιβουλῆς μηνυθείσης αὐτοῖς· κατασχεθέντες δὲ οἱ ἔξαρχοι, ὃ τε πατρίκιος Ἀρσένιος καὶ ὁ μαγκλαβίτης Παῦλος, τυφλωθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. ἠγάγετο δὲ τούτῳ τῷ ἔτει καὶ γαμβρὸν ἐπὶ τῆ αὐτοῦ θυγατρὶ Ἀγάθῃ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀργυροῦ, ἄνδρα γενναῖον καὶ κάλλει σώματος καὶ ιδέα ὑπερφέροντα, συνέσει τε καὶ φρονήσει κοσμούμενον. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ τὰ κατὰ τὸν Ῥεντάκιον. οὗτος ἐξ Ἑλλάδος ὠρμημένος τὸν ἑαυτοῦ γεννήτορα ἐπεχείρησεν ἀνελεῖν. δεδιὼς δ' ἐκεῖνος τὴν τοῦ υἱοῦ ἀταξίαν, πλοίου ἐπιβάς ἔπλει πρὸς τὸ Βυζάντιον ὡς τάχα τοῦ βασιλέως δεησόμενος ἀνα κοπὴν γενέσθαι τῆς τοῦ υἱοῦ ἀπαιδευσίας. ἀνίων δὲ κατεσχέθη 2.298 παρὰ τῶν Σαρακηνῶν τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ. ὁ δὲ τούτου υἱὸς ὑπο χεῖριον ἔχων τὸν πατρῶον πλοῦτον, ἀνελθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν μεγαλόπολιν, τῷ θεῷ τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας προσέδραμε, κὰν τούτῳ προσκαθήμενος τὴν πατρικὴν κατεσπάθα οὐσίαν. οὐκ ἔλαθε τοῦτο τὸν Ῥωμανόν, ἀλλὰ γνοὺς ἐβουλεύσατο ἐξαγαγεῖν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας καὶ παιδεῦσαι. ὁ δὲ πληροφορίαν σχών, βασιλικά πλασάμενος γράμματα ὡς δῆθεν ἐκπεμφθέντα πρὸς τὸν Συμεών, αὐτομολήσειν ἐβουλεύσατο πρὸς τοὺς Βουλγάρους. καὶ ἐλεγχεῖς τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται. Ἀδραλέστου δὲ τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν ἀποθανόντος προεβλήθη Πόθος ὁ Ἀργυρός. καὶ τῶν Βουλγάρων ἄχρι τῶν Κατασυρτῶν ἐξελασάντων ἔξιει καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ταγματῶν, καὶ κατασκηνοῖ κατὰ τὴν λεγομένην Θερμόπολιν. ἐκεῖθεν δὲ Μιχαὴλ ταγματάρχην τὸν τοῦ πατρικίου Μωρολέοντος υἱὸν ἐπὶ κατὰσκοπὴν τῶν Βουλγάρων ἐκπέμπει. ὁ δὲ ἀπροόπτως ταῖς βαρβαρικαῖς ἐμπεσὼν ἐνέδραις, ἐπεῖπερ ἄφυκτα ἦν, τρέπεται πρὸς ἀλκὴν, καὶ πολλοὺς τῶν Βουλγάρων ἀνελῶν καὶ τρεψάμενος, καὶ ρίαν δὲ τυπεὶς καὶ αὐτὸς, ἐπανῆκεν εἰς τὴν βασιλίδαν καὶ μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησε. τότε δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ἐπιβουλὴ μηνύεται κατ' αὐτοῦ, προστάτην ἔχουσα τὸν σακελλάριον Ἄνα στάσιον, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως δῆθεν ἀγωνιζόμενον· καὶ τῶν αἰτίων συσχεθέντων ἕκαστος κατὰ τὸ δόξαν ἐτιμωρήθη τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, τοῦ Ἀναστασίου ἀποκαρέντος μοναχοῦ. ἐξ ἧς αἰτίας καὶ ὁ

Κωνσταντῖνος ὑποβιβάζεται, καὶ δεύτερος ἀνηγορεύετο βασιλεύς, 2.299 πρῶτος δὲ ὁ Ῥωμανός, προφασισάμενος οὕτως μόνως δυνατὸν εἶναι κατευνασθῆναι τὰς ἐπιβουλὰς, διὰ τε πράγματα πρόσκαιρα καὶ βασιλείαν φθαρτὴν καὶ ἐπίκηρον ἐπιπορκία περιπεσῶν καὶ τοῦ θεοῦ γενόμενος μήκοθεν.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν πόλιν ἐφέρετο τῆδε. Ὁ δὲ Συμεὼν πάλιν δύναμιν βαρεῖαν ἐκπέμπει κατὰ Ῥω μαίων, ἔξαρχον ἔχουσιν Χαγάνον ἓνα τῶν παρ' αὐτῷ μέγα δυνα μένων καὶ Μινικὸν τῶν ἵπποκόμων τὸν πρῶτον, οἷς ἐπέσκηψεν κατ' αὐτῆς ὡς τάχιστα τῆς πόλεως ἐκστρατεῦσαι. ὧν τὴν ἔφοδον ἀναμαθῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, καὶ λογισάμενος μὴ πως ἐπελθόν τες τὰ κάλλιστα τῶν πλησιαζόντων τῆ πόλει παλατίων καὶ οἰκὴ μάτων πυρπολήσωσι, τὸν ραϊκτωρα Ἰωάννην ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς ἐκπέμπει μετὰ πλήθους ἱκανοῦ ἔκ τε τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας καὶ τῶν ταγματικῶν, οἷς συνῆν καὶ ὁ πατρικίος Ἀλέξιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωϊμῶν ὁ Μωσηλὲ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτόν. κατὰ δὲ τὴν ε' ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν διατάξαντες τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς τῶν Πηγῶν τόποις προσέμενον. ἐκεῖ θεν δὲ τῶν Βουλγάρων ἀναφανέντων καὶ βοῆ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ σφοδρῶς ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν, φεύγει μὲν ὁ ραϊκτωρ Ἰωάννης, σφάττεται δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς πα τρικός ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι. μόλις οὖν ὁ ραϊκτωρ διασωθεὶς εἰσηλθεν εἰς τὸν δρόμωνα. τοῦτο καὶ Ἀλέξιος ὁ δρουγγάριος ποιῆσαι βουληθεὶς, καὶ μὴ δυνηθεὶς ἀνελθεῖν, 2.300 ἐν τῇ τοῦ δρόμωτος ὑποβάθρα πεσῶν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐ τοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνίγη. Λέων δὲ καὶ Πόθος οἱ Ἀργυροὶ ἐν τῷ καστελλίῳ διαφυγόντες ἐσώθησαν. τοῦ δὲ λοιποῦ πλήθους οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἀπεπνίγησαν, οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι παρανάλωμα, οἱ δὲ χερσὶ βαρβαρικαῖς συνελή φθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν τὰ τε τῶν Πηγῶν ἐνέπρησαν παλάτια καὶ ἅπαν τὸ Στενὸν ἐπυρπό λησαν. Εἰκοστῇ δὲ Φεβρουαρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος ι', θνήσκει Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ, καὶ θάπτεται ἐν τῷ Μυρελαίῳ· ἀνηγορεύθη δὲ Αὐγοῦστα ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνὴ ἡ Σοφία. παρεγένετο δὲ καὶ ἐξ Ἰβηρίας ὁ κουροπαλάτης ὁ Ἰβηρ, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν κεκοσμημένης λαμπρῶς μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ ἀγία τοῦ θεοῦ σοφία ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, τὸ κάλλος αὐτῆς θεάσασθαι καὶ τὸ μέγεθος. ἀπελθὼν οὖν καὶ τοῦ ναοῦ τὴν καλλονὴν καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς θεοῦ κατα γώγιον τὸν ἱερὸν τουτονὶ χῶρον εἰπών, ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια. τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν εἰσβολὴν ποιησαμένων κατὰ τῆς Ῥω μαίων χώρας, καὶ τοῖς παλατίοις τῆς βασιλίδος ἐγγισάντων Θεο δώρας, ὡς οὐδὲν ἦν τὸ προσιστάμενον, πυρὶ ταῦτα παρέδοσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανός ἄριστον ποιησάμενος πολυτελεῖς τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας συνεκάλεσε· συνῆν δὲ τούτοις καὶ ὁ τὴν ἐπὶ νυμίαν Σακτίκιος, τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν ἐξκουβίτων. ἐπίδο 2.301 σιν δὲ λαμβανούσης τῆς εὐωχίας λόγος ἐκινήθη περὶ τῶν Βουλγάρων. καὶ τοῦ βασιλέως ἐπαγωγὰ πολλὰ εἰρηκότος, πρὸς ὄρμην ἐπανιστῶντα ἐνθουσιώδη καὶ παρακαλοῦντα εὐψύχως ἐξελθεῖν κατὰ τῶν ἐναντίων καὶ τῆς σφῶν ὑπεραγωνίσασθαι πατρίδος, πάντες συνέθεντο ἐτοίμως ἐξελθεῖν καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραγῶ νίσασθαι. ἔωθεν οὖν καθοπλισθεὶς ὁ Σακτίκιος, ὄπισθεν τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἰσελθὼν, τῶν πλειόνων ἐπὶ διαρπαγὴν σκύλων σκεδασθέντων κατὰ τὴν χώραν, πάντας τοὺς ἐν τῇ παρεμβολῇ εὐρεθέντας κατέσφαξε. μαθὼν οὖν τὸ πλῆθος τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τῶν διαδράντων τὸ γεγονὸς ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ συμπλοκῆς γενομένης, ἀκμηῆτες οἱ Βούλγαροι πρὸς κεκμηκότας μαχόμενοι καὶ ἀκραιφνεῖς πρὸς ἤδη τῷ προηγησαμένῳ πολέμῳ κεκακωμένους ἄνδρας τρέ πουσι τὸν Σακτίκιον σὺν ὀλίγοις τὴν προσβολὴν τῶν

έναντίων δεξάμενον. γενναίως οὖν ἀγωνισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν τῶν πολεμίων, ἐπειδὴ κατισχύετο, μεθίησι τοῦ ἵππου τὸν χαλινόν, καὶ νῶτα δούς ἔφυγεν. ἔν τινι δὲ ποταμῷ γενόμενος καὶ τοῦτον διαπερῶν, καὶ τῇ ἰλύϊ τοῦ ἵππου ἐμπαγέντος, καταλαμβάνεται παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ δέχεται πληγὴν καιρίαν κατὰ τῆς ἔδρας καὶ τοῦ μηροῦ. καὶ τοῦ ἵππου δὲ ἀνασπασθέντος ἐκ τῆς ἰλύος σπουδῆ καὶ συνεργίᾳ τῶν αὐτοῦ θεραπόντων, νῦν μὲν φεύγων, νῦν δ' ὑποστρέφων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀνα κόπτων Βουλγάρους, διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ 2.302 ἐν τῷ ναῷ τῆς ἀγίας σοροῦ τεθεὶς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐτελεύτησε, μέγα πένθος οὐ τῷ βασιλεῖ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ στρατῷ καὶ παντὶ τῷ πλήθει Ῥωμαίων ἀπολιπών. Ἐγένετο δὲ καὶ ἕτεραί τις ἀποστασίαι κατὰ τοῦ βασιλέως ἐν Χαλδίᾳ, ὑποθήκη τοῦ στρατηγοῦντος αὐτῆς Βάρδα πατρικίου τοῦ Βοΐλα. ἐξῆρχον δὲ τοῦ νεωτερισμοῦ Ἀδριανὸς τις Χαλδαῖος καὶ Τατζάτης ὁ Ἀρμένιος, πλούσιοι σφόδρα. κατασχόντες οὖν οὗτοι φρούριον τὸ λεγόμενον Παῖπερτε κατὰ τοῦ βασιλέως ὠπλίζοντο. ἀλλ' ὄξυς ἐπιφανεῖς (ἔτυχε γὰρ ἐνδημῶν ἐν Καισαρείᾳ) ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας τὴν σύστασιν διεσκέδασε, τοὺς ἐμφανεστέρους τῶν κατασχεθέντων ἀποτυφλώσας καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους ἀθῶους κελεύσας ὄπη βούλονται ἀπιέναι. μόνος δὲ ὁ Τατζάτης φρούριον ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ λόφου κατεσκευασμένον κατεσχηκῶς, καὶ λόγον τοῦ μή τι κακὸν παθεῖν δεξάμενος ἀπὸ τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν καὶ λαβῶν, εἰσηλθεν ἐν τῇ βασιλίδι, καὶ τῇ τοῦ μαγκλαβίτου ἀξία τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν μαγγάνων ἐτρεῖτο. δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται. Βάρδας δὲ ὁ Βοΐλας φιλίως πρὸς αὐτὸν διακειμένου τοῦ βασιλέως ἀπεκάρη μοναχός, μηδὲν ἄλλο πεπονθῶς ἀνιαρόν. Συμεὼν δὲ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων τὴν Ἀδριανούπολιν καταλαβὼν καὶ ταύτην χάραξι καὶ τάφροις περιστοιχίσας ἐπιμελῶς ἐπολιόρκει. ἐστρατήγει δὲ τῆς πόλεως ὁ πατρικίος Λέων, ὃν διὰ 2.303 τὴν ὀξύρροπον πρὸς τοὺς πολέμους ὀρμὴν Μωρολέοντα ἐκάλουν. οὗτος εὐψύχως τὴν πολιορκίαν ἐδέξατο, καὶ γενναιοτάτως ποτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ τείχους τοὺς προσιόντας τῶν Βουλγάρων ἡμύνετο, ποτὲ δὲ τὰς πυλίδας ἀναπεταννὺς ἐπετίθετο σὺν ρύμη ἀνυποστάτῳ καὶ ῥαδίως ἐτρέπετο. ἐπεὶ δὲ ὁ σῖτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιλελοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεζε τοὺς ἔνδοθεν κραταίους, μηδαμόθεν ἐλπίδα ἔχοντες ἐπισιτισμοῦ, τῇ ἐνδείᾳ πεισθέντες προδεδώκασι τὴν πόλιν καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος ὁ Συμεὼν, καὶ ὧν εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐνεδείξατο μεμνημένος κακῶν, μυρίαὶς αἰκίαις τιμωρησάμενος τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ. Βουλγάρους οὖν ἐπιστήσας φύλακας τῇ πόλει ὑπεχώρησεν· οἵτινες Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον ἀκηκοότες ἦκειν κατ' αὐτῶν καταλιπόντες τὴν πόλιν ἔφυγον, καὶ πάλιν ἡ Ἀδριανούπολις ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο. Τότε δὲ καὶ Λέων ὁ Τριπολίτης μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν ἐξῆλθε κατὰ Ῥωμαίων· ὃν ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ ναυλοχοῦντα Ἰωάννης πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Ῥαδηνὸς αἰφνίδιον ἐπιφανεῖς ῥαδίως ἐτρέψατο, τῶν Ἀγαρηνῶν σχεδὸν πάντων ἀνηρημένων, τοῦ δὲ Τριπολίτου μόνου φυγῆ τὴν σωτηρίαν πορισαμένου. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτικῶνος β', ὁ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν πανστρατὶ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Μακεδονίαν, ἐμπιπρᾶ δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία, καὶ πάντα καταστρέφει τὰ ἐν ποσὶ. Ἐγγιστα 2.304 δὲ Βλαχερνῶν στρατόπεδον πήξας ἐπεζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν ἐν τέλει ὥστε περὶ εἰρήνης διαλεχθῆναι. λαβόντες οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ὡς οὐδε μία τις ἐπακολουθήσει ἐπιβουλή, καὶ τοῦ πατριάρχου τοῖς ὅρκοις ἀναθαρρήσαντος, γέγονε λόγος ὁποίους δεῖ τῶν συγκλητικῶν τούτῳ συνεξελθεῖν. προεκρίθη γοῦν ὁ πατρικίος Μιχαὴλ ὁ Στυπειώτης καὶ Ἰωάννης ὁ μυστικός καὶ

παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ραίκτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, κατελθὼν τοῦ παλατίου, ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ τὴν κοσμικὴν ἀπεκείρατο τρίχα. ἀφικομένους οὖν αὐτοὺς πρὸς τὸν Συμεὼν καὶ μέλλοντας κινεῖν λόγους περὶ εἰρήνης, τούτους μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐπεζήτη θεάσασθαι· πεπληροφόρητο γὰρ ἄνδρα συνετὸν αὐτὸν εἶναι καὶ ἀληθῆ. ἀσπασίως δὲ ὁ Ῥωμανὸς ἐδέξατο τοῦτο. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρη διεκπλέουσιν ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι, περιφράξας αὐτὴν πάντοθεν διατειχίσμασι. μέσον δὲ θριγκίον γενέσθαι προσέταξεν, ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. ὁ δὲ Συμεὼν ἀποστείλας ἐνέπρησε τὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ πηγῇ, ὃν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐδομήσατο, ἐπυρπόλησε δὲ καὶ τὰ κύκλω σύμπαντα, καὶ δῆλος ἦν ἐκ τούτου μὴ εἰρήνην ζητῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν τῷ ναῷ γενόμενος τῶν Βλαχερνῶν ἅμα τῷ πατριάρχῃ, καὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῷ εἰσελθὼν καὶ ἱκετηρίας ὤδᾳς ἀπο 2.305 δούκων τῷ θεῷ, τὸ ὠμοφόριον τῆς θεοτόκου λαβὼν ἐξήει τοῦ ναοῦ, ὅπλοις ἀσφαλέσι φραζάμενος. τὸν σὺν αὐτῷ οὖν στόλον κοσμήσας ἀριπρεπῶς τὸν ὠρισμένον κατέειλε τόπον. ἐννάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο. παρεγένετο δὲ καὶ ὁ Συμεὼν, πλῆθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρατάξεις καὶ τὰς ιδέας· οἱ μὲν γὰρ ἦσαν χρυσάσπιδες καὶ χρυσᾶ δόρατα ἔχοντες, οἱ δὲ ἀργυράσπιδες, οἱ δὲ χαλκάσπιδες, οἱ δὲ ἄλλῃ χροίᾳ, ὡς πῆ ἐκάστω ἐδόκει, ἐκεκόσμητο. οἵτινες μέσον αὐτὸν εἰληφότες τὸν Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφήμουν Ῥωμαϊκῇ τῇ φωνῇ. πάντες δὲ οἱ ἐν τέλει καὶ ὁ ἀστικός δῆμος ἐκ τῶν τειχῶν ἐθεῶντο τὰ δρώμενα. πρῶτος οὖν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν εἰρημένην ἀποβάθραν καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ὁμηρα δὲ δόντες ἀλλήλοις, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διερευνήσαντες ἀκριβῶς, μή πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα κρύπτηται, τότε κατελθεῖν τὸν Συμεὼν τοῦ ἵππου προετρέψαντο καὶ εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. ἠσπάσαντο γοῦν ἀλλήλους, καὶ περὶ εἰρήνης ἤρξαντο διαλέγεσθαι. φασὶ δ' οὖν εἰπεῖν τὸν Ῥωμανὸν πρὸς τὸν Συμεὼν "ἀκῆκοῦ σε Χριστιανὸν ἄνθρωπον καὶ θεοσεβῆ, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. εἰ μὲν γὰρ ἀληθῶς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς χύσεις τῶν ἀνοσίων αἱμάτων, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτός, θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν τῶν βε 2.306 βιωμένων. σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὐριον εἰς κόριν διαλυθήσῃ. εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε τούτου ἐμπλήσω εἰς κόρον. μόνον ἄσπασαι τὴν εἰρήνην καὶ ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσεις εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνταί ποτε κατ' ἀλλήλων ὄπλα κινουῦντες."

Καὶ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ βασιλεὺς, αἰδεσθεὶς δὲ ὁ Συμεὼν τὴν τούτου ταπεινώσιν ὑπέσχετο τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, τοῦ βασιλέως δώροις μεγαλοπρεπέσι δεξιωσαμένου τὸν Συμεὼν. συμβέβηκε δὲ τι τεράστιον τότε, ὡς ἄξιον εἶναι καὶ διηγήσασθαι. δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτήναι, κλάγξαι τε καὶ ἀλλήλοις συμμῖξαι καὶ παραυτίκα διαζευχθῆναι, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην ἀποπτῆναι. τοῦτο δὲ οἱ περὶ τὰς ὀρνιθοσκοπίας ἐπτοημένοι οὐκ αἴσιον ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ διαλυθήσεσθαι ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους ἔφησαν. ὁ δὲ Συμεὼν ὑποστρέψας τοῖς οἰκείοις ἄρχουσι τὴν τοῦ βασιλέως ἐξηγεῖτο μετριότητα καὶ τὸ πρὸς τὰ χρήματα προετικόν τε καὶ ἐλευθέριον. Κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, Ἰνδικτιῶνος β', Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς στέφει τοὺς δύο υἱοὺς

αὐτοῦ, Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον, ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ· τὸν δὲ λοιπὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοφύλακτον ὁ πατριάρχης ἀπέκειρε κληρικόν, χειροτονήσας αὐτὸν ὑποδιάκονον, προχειρισάμενος καὶ σύγκελλον, πρότερον διελθόντα εἰς τὰ ἅγια μετὰ τοῦ τάγματος τῶν ὑποδιακόνων. ἐτίμησε δὲ καὶ τὸν μυστικὸν Ἰωάννην καὶ παραδυναστεύοντα πατρίκιον 2.307 καὶ ἀνθύπατον. ἰε΄ δὲ Μαΐου μηνός, ἰνδικτιῶνος γ΄, τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀναρρήσει ἔτη ιγ΄ καὶ καθίσταται Αὐγούστῳ μηνὶ πατριάρχης ὁ τῆς Ἀμασείας μητροπολίτης Στέφανος. κατηγορήθη δὲ καὶ ὁ μυστικὸς ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενος, καὶ ὑποθήκη τοῦ πατρικίου Κοσμᾶ καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου, μνηστευομένου τοῦτον εἰς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, καταβιβάζεται τοῦ παλατίου. συγχωρεῖται δ' ὅμως εἰσερχεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν βασιλέα· στέργων γὰρ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τελῶς ἀπόσασθαι οὐκ ἐβούλετο. ἐγκειμένων δὲ τῶν κατηγορῶν καὶ σαφῆ δεικνύντων τὴν κατηγορίαν, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ τὰ κατ' αὐτοῦ εὐρῶν λαληθέντα ἔμελλε κατασχεῖν καὶ ἐξετάσαι· ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς φυγῆ τὴν Μονοκάστανον μονὴν καταλαμβάνει καὶ ἀποκείρεται μοναχός. τὸν δὲ πατρίκιον Κοσμᾶν καὶ λογοθέτην αἰκισάμενος ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ὠρολογεῖῳ παρέλυσε τῆς ἀρχῆς. προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου τὸν πρωτοβεστιάριον Θεοφάνην παραδυναστεύοντα. ἐγένετο τῆνι καῦτα καὶ σεισμὸς ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων καὶ χάσματα γῆς καταπληκτικά, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάνδρους κα ταποθῆναι. Μαΐῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ιε΄, εἰσβολὴν Συμεῶν ὁ τῆς Βουλγαρίας ἄρχων ἐποίησατο κατὰ Χρωβάτων, καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν καὶ ἠττηθεὶς ἐν ταῖς τῶν ὁρῶν δυσχωρίαις ἅπαν τὸ 2.308 ἑαυτοῦ ἀπώλεσε στράτευμα. Ἰωάννης δὲ τις ἀστρονόμος προσελθὼν τῷ βασιλεῖ ἔφησεν ὡς εἰ πέμψας ἀποκόψει τὴν κεφαλὴν τῆς ἰσταμένης ἄνωθεν τῆς ἐν τῷ Ξηρολόφῳ ἀψίδος καὶ πρὸς δύσιν βλεπούσης στήλης, ἀποθανεῖται ὁ Συμεῶν παραυτίκα· αὐτῷ γὰρ ἐστοιχειῶσθαι τὴν τοιαύτην στήλην. ὁ δὲ τοῖς ἐκείνου πιθήσας λόγοις ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καθὼς ἀκριβωσάμενος ἔγνω ὁ βασιλεὺς, ὁ Συμεῶν ἐν Βουλγαρίᾳ τέθηκε νόσῳ κατακαρδίῳ ἀλούς. Οὗ τελευτήσαντος τὴν τῶν Βουλγάρων ἀρχὴν Πέτρος κατ' ἔσχεν ὁ ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουσουρβούλου, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεῶν κατέστησε· Μιχαὴλ γὰρ τὸν ἐκ τῆς προτέρας ἀποτεχθέντα παῖδα αὐτῷ ἔτι ζῶν ὁ Συμεῶν ἀπέκειρε μοναχόν. τὰ γοῦν περίξ ἔθνη, Τοῦρκοι Σέρβοι Χρωβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, τὴν τοῦ Συμεῶν ἀναμαθόντες τελευτὴν ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. κατέσχε δὲ καὶ λιμὸς μέγας σὺν ἀκρίδι τὸ Βουλγάρων ἔθνος, ἰσχυρῶς ἐκπιέζων καὶ καταδαπανῶν τὰ πλήθη καὶ τοὺς καρπούς. ἔδεδοίκεσαν μὲν οὖν οἱ Βούλγαροι καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἔφοδον ἐθνῶν, ἔδεδίεσαν δὲ πλεον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. βουλευσάμενος οὖν ὁ Πέτρος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἔγνω δεῖν ἐπιστρατεῦσαι Ῥωμαίοις ἐπὶ καταπλήξει. καταλαμβάνουσι τοίνυν τὴν Μακεδονίαν. εἶτα μαθόντες ὡς ἔξιισι κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, πέμπουσι λάθρα τινὰ μοναχὸν Πέτρος τε ὁ ἄρχων Βουλγαρίας καὶ ὁ τῶν παίδων 2.309 τοῦ Συμεῶν ἐπιτροπεύων Γεώργιος, γράμματα ἐπαγόμενον. ὡς βούλονται δὲ Ῥωμαίοις σπείσασθαι, τὰ γράμματα ἔφραζεν, εἰ αἰροῦνται δέ, καὶ γαμικὸν συστήσασθαι συνάλλαγμα μετ' αὐτῶν. ὃν ἀφικόμενον ὁ βασιλεὺς ἀσμενέστατα προσδεξάμενος, εὐθέως ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος μοναχὸν τινὰ Θεοδόσιον καὶ Κωνσταντῖνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον, συλλαλήσαι τοῖς Βουλγάροις τὰ εἰς εἰρήνην ἐν Μεσημβρίᾳ. οἵτινες παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα διαλεχθέντες ὑπέστρεψαν διὰ ξηρᾶς ἅμα Στεφάνῳ τινὶ περιωνύμῳ ἐν Βουλγαρίᾳ· κατόπιν δὲ τούτων παρεγένετο καὶ ὁ ἐπίτροπος Γεώργιος ὁ τοῦ Σουσουρβούλου καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιφανῶν. καὶ εἰς ὄψιν ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, θεασάμενοι δὲ καὶ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου τοῦ

βασιλέως Μαρίαν καὶ ἐπ' αὐτῇ μεγάλως ἀρεσθέντες (ἦν γὰρ ὑπερφέρουσα τῷ κάλλει), ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιησάμενοι πρότερον περὶ τῆς εἰρήνης. ἀπεστάλη δὲ καὶ Νικήτας μάγιστρος, ὁ τοῦ βασιλέως συμπένθερος Ῥωμανοῦ, ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν τὸν Πέτρον μέχρι τῆς βασιλίδος. οὗ καταλαβόντος ἐν Βλαχέρναις, ὁ βασιλεὺς μετὰ τριήρους ἐλθὼν τοῦτον ἐδέξατο καὶ ἠσπάσατο καὶ φιλοτίμως ἐδεξιώσατο. ἀλλήλοις οὖν τὰ εἰκότα προσομιλήσαντες τότε τῆς εἰρήνης σύμβολα καὶ τὰ τοῦ γάμου ἐπεραιώσαντο, τοῦ πρωτοβεστιάριου Θεοφάνους ἐν πᾶσι μεσολαβοῦντος. καὶ τῇ ἡ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξελθὼν ὁ πατριάρχης Στέφανος, ἅμα τῷ 2.310 πρωτοβεστιάριῳ Θεοφάνει καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ, εὐλόγησε Πέτρον τε καὶ Μαρίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῆς Πηγῆς, παρανυμφερόντων τοῦ πρωτοβεστιάριου καὶ τοῦ Σουρσουβούλου. φαιδρῶν δὲ καὶ πολυτελῶν γενομένων τῶν γάμων, εἰσῆλθεν ὁ πρωτοβεστιάριος ἅμα τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει. τρίτην δὲ μετὰ τὸν γάμον ἐστίασιν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ ποιήσας ὁ βασιλεὺς, παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμου ἰσταμένον, συνεισιτάθη τῷ Πέτρῳ. παρήσαν δὲ τῇ εὐωχίᾳ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς καὶ Χριστοφόρος. ἐγένετο δὲ στάσις οὐ μικρὰ παρὰ τῶν Βουλγάρων, ἐνισταμένων πρότερον εὐφημηθῆναι τὸν Χριστοφόρον, εἶτα τὸν Κωνσταντῖνον· ὧν τῇ ἐν στάσει παραχωρῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐκέλευσεν οὕτω γενέσθαι. πάντων δὲ τῶν ἐν τοῖς τοιοῦτοις εἰωθότων γίνεσθαι συντελεσθέντων, ἀπῆρεν ἡ Μαρία σὺν τῷ οἰκεῖῳ συζύγῳ καὶ τῆς πρὸς Βουλγαρίαν ἠψατο, προπεμφθεῖσα παρὰ τῶν γονέων αὐτῆς καὶ τοῦ πρωτοβεστιάριου μέχρι τοῦ Ἐβδόμου. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει τοῦτον ἐτελεῖτο τὸν τρόπον. Ὁ δὲ δομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης μάγιστρος ὁ Κουρκούας, ἄγων καὶ φέρων τὰ τῆς Συρίας καὶ ἅπαν ἀντίξουν καταστρεφόμενος, καὶ πλεῖστα φρούρια καὶ ὀχυρώματα καὶ πόλεις βαρβαρικὰς καθελὼν, ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς περιβοήτου Μελιτηνῆς, πολιορκία δὲ τοὺς ἔνδον στενοχωρήσας ἠνάγκασε πρὸς συμβάσεις ἰδεῖν. παρεγένετο οὖν πρὸς αὐτὸν Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ 2.311 ἔκγονος, ἀμηρᾶς ὑπάρχων Μελιτηνῆς, καὶ Ἀποσαλάθ ὁ τῶν ἐν αὐτῇ κατάρχων ταγματῶν· οὗς προσδεξάμενος ὁ δομέστικος ἰλαρῶς καὶ μετὰ προσηνεῖας πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐξαπέστειλεν. ἐντυχόντες οὖν αὐτῷ καὶ εἰρηνικὰ ποιήσαντες σύμφωνα ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, τοῖς φίλοις καὶ συμμάχοις Ῥωμαίων καταγραφέντες καὶ μετ' αὐτῶν κατὰ τῶν ὁμοφύλων καθοπλιζόμενοι. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ καὶ τοῦ Ἀποσαλάθ διελύθη τὰ τῆς εἰρήνης. ἐκστρατεύει οὖν κατ' αὐτῶν ὁ εἰρημένος δομέστικος, ὃς συνῆν μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ ὁ μάγιστρος ὁ Μελίας. καὶ πρότερον μὲν πολέμῳ τοὺς Μελιτηνοὺς συνήλασαν εἴσω τείχους κατατολμήσαντας ἀντιποιήσασθαι τῶν ὑπαίθρων· ἔπειτα περικαθίσαντες τὴν πόλιν καὶ μετὰ συντονίας ταύτην πολιορκήσαντες πολέμου νόμῳ κατέσχον.

Κατέδραμον δὲ καὶ πάντα τὰ περίξ καὶ ἐχειρώσαντο καὶ δοῦλα Ῥωμαίοις εἰργάσαντο. τὴν μὲν οὖν Μελιτηνὴν εἰς κουρατωρεῖαν καταστήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν, πολλὴν συντέλειαν τῷ δημοσίῳ προσήγαγε· Νικήτας δὲ ὁ μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως κατηγορηθεὶς ὡς ὑποτιθέμενος τῷ Χριστοφόρῳ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τοῦτον ἐξῶσαι τῆς βασιλείας, ἐξεβλήθη τῆς πόλεως καὶ ἀπεκάρη μοναχός. μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ 15 ἡμέρα, Ἰνδικτιῶνος', ἐτελεύτησεν ὁ Ἀμασειᾶς Στέφανος, πατριαρχήσας ἔτη β' μήνας 14'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἄγουσι Τρύφωνα μοναχόν, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥήτῳ, μέχρις ἂν Θεοφύλακτος ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς εἰς μέτρον φθάσῃ τῆς νομίμου ἡλικίας. τῷ αὐτῷ 2.312 δὲ μηνὶ γέγονε χειμῶν ἀφόρητος, ὡς κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν εἴκοσι. ἐπηκολούθησε δὲ τῷ χειμῶνι καὶ ὁ μέγας λιμός, τοὺς πῶποτε γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θάνατος ἀπὸ τούτου, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας

τοὺς τεθνεῶτας ἐκκομίζειν, τοῦ βασιλέως πολλὴν πρόνοιαν ποιησαμένου κατὰ τὸ δυνατόν καὶ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ λιμοῦ δι' εὐποιῶν καὶ ἄλλων βοηθημάτων παντοδαπῶν. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρων ἄρχοντι ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μεθ' ἐτέρων τῶν μέγα δυναμένων ἐν Βουλγαρία. καὶ φωραθεὶς αὐτὸς μὲν τύπτεται καὶ καθείργνυται, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ταῖς ἐσχάταις ὑπεβλήθησαν τιμωρίας, δῆλα δὲ ἔθετο καὶ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ Πέτρος τὰ γεγενημένα. ἅπερ μαθὼν οὗτος τὸν μοναχὸν Ἰωάννην τὸν ποτε ραίκτωρα πέπομφε, προφάσει μὲν ἀλλαγίου, τῇ δ' ἀληθείᾳ Ἰωάννην ποικιλοτρόπως εὐρεῖν καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγαγεῖν. ὃ δὴ καὶ γέγονε· καὶ δυνηθεὶς ὁ ραίκτωρ ἀποκλέψαι τὸν Ἰωάννην, ἐν πλοίῳ ἀπὸ Μεσημβρίας εἰς ελθὼν, ἅμα αὐτῷ τὴν βασιλίδα κατέλαβε. καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸ μοναχικὸν ἀπορρίψας σχῆμα καὶ γυναῖκα αἰτήσας ἔλαβε, προσ ἔλαβε δὲ καὶ οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα. καὶ Μιχαὴλ δὲ ὁ τοῦ Πέτρου ἕτερος ἀδελφός, τὴν Βουλγαρικὴν ἱμειρόμενος κατασχεῖν ἐξουσίαν, φρούριον καταλαβὼν ἐρυμνὸν ἀνέσειε τὰ Βουλγάρων, καὶ πολλοὶ προσερρύησαν αὐτῷ. μετὰ μικρὸν δὲ τούτου ἀποθα νόντος δεδιότες οἱ προσρυνέτες τὴν τοῦ Πέτρου ἀγανάκτησιν, 2.313 ἐπῆλθον ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις διὰ Μακεδονίας καὶ Στρυμόνος καὶ Ἑλλάδος, καταλαβόντες τὴν Νικόπολιν, πάντα τὰ ἐν ποσὶ ληϊσάμενοι καὶ τέλος ἐν αὐτῇ σαββατίσαντες· οἵτινες ὕστερον διαφόρως καταπολεμηθέντες ὑποχείριοι Ῥωμαίων ἐγένοντο. κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἔπεσε λίθος ἀπὸ τῆς ἐν τῷ φόρῳ ἀψίδος, ὃν κοσμίτην καλεῖν εἰώθασιν, καὶ ἀπέκτεινε ἀνδρα ἐξήκοντα. ἐγένετο δὲ καὶ ἐμπρησμός φοβερὸς ἔγγιστα τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τοῦ φόρου, καὶ ἐπυρπολήθη ὁ ἔμβολος ἄχρι τῶν λεγομένων Ψυχῶν. ἐτελεύτησε δὲ καὶ Χριστοφόρος ὁ βασιλεύς, μηνὶ Αὐγούστῳ, Ἰνδικτιῶνος ἰδ', καὶ ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Τοῦ ῥητοῦ δὲ χρόνου τελεσθέντος ὃν ἔθετο Τρύφων ὁ πατριάρχης, οὐκ ἤθελε κατελθεῖν τοῦ θρόνου ὡς ὑπέσχετο, ἀλλὰ κρίσεις ἐζήτησε καὶ αἰτιάματα κατ' αὐτοῦ προβληθῆναι δι' ἃ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται. ἀμηχανοῦντος δ' ἐπὶ τούτῳ τοῦ βασιλέως καὶ μὴ ἔχοντος ὅτι καὶ χρήσαιτο, ὁ Καισαρείας Θεοφάνης, ὃν δὴ καὶ Χοιρινὸν ἐκάλουν, κωτίλος ἀνήρ, ἀλύοντα βλέπων τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐμπαιγμὸν καὶ τὴν ἀπάτην μὴ φέροντα, ὑπέσχετο αὐτῷ εἰς τέλος ἄξει τὸ σπουδαζόμενον. ἀποδεξαμένου δὲ τοῦ βασιλέως τὴν ὑπόσχεσιν, ἀπάτη περιέρχεται τὸν πατριάρχην, καὶ προσελθὼν ἔφη πρὸς αὐτὸν "πολλὴ μὲν ὦ δέσποτα ἢ κατὰ σοῦ τῆς βασιλείας ἐπίθεσις, καὶ αἰτιάσεις ζητεῖ δυναμένας σε κατασπάσαι τοῦ θρόνου, πολλὰ δὲ μοχθῶν οὐχ εὐρίσκει· πῶς γὰρ ἂν τοῦ 2.314 ἀναιτίου αἰτίας ἄψαιτο; ἐν δὲ προφέρουσιν αἴτιον οἱ σπουδασταὶ τῆς σῆς καθαιρέσεως, φάσκοντες μὴ ὅλως εἰδέναι σε γράμματα. εἰ οὖν τοῦτο ἀποτρέψασθαι δυνηθείμεν, λύκος πάντως χανῶν φανήσονται οἱ κατὰ σοῦ μελετῶντες. εἴ τι οὖν μοι πείθῃ, ἐπὶ παρουσίᾳ πάσης τῆς συνόδου γράψας ἐν ἀγράφῳ χαρτίῳ τὸ σὸν ὄνομα καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα πέμψον τῷ βασιλεῖ, ὡς ἂν πληροφορηθῇ καὶ τῆς τοιαύτης ἐλπίδος ἐκπεσῶν ἀπόσχηται τοῦ κατὰ σοῦ μελετᾶν." ἔδοξε λυσιτελῆς ἢ παραίνεσις. εὐθύς οὖν συνηθροί ζετο σύνοδος, καὶ συναθροισθείσης φησὶ πρὸς αὐτὴν ὁ πατριάρχης "οἱ τοῦ θρόνου με καταγαγεῖν βουλόμενοι ἀδίκως, ὦ θεῖοι συλλειτουργοί, πολλὰς μηχανὰς κεκινηκότες ὥστε εὐλογον αἰτίαν εὐρεῖν καὶ δι' αὐτῆς με ἐξοστρακίσει, οὐχ εὔρον. τελευταίαν οὖν μοι προσάπτουσιν αἰτίαν ταύτην· φασὶ με ἀγράμματον εἶναι. νῦν οὖν ἐπ' ὄψει πάντων ὑμῶν τάδε χαράσω τὰ γράμματα, ἵν' ἰδόντες καὶ πληροφορηθέντες οἱ συκοφάνται ἀπόσχωνται τοῦ ἀδίκως μοι ἐνοχλεῖν." εἶπε, καὶ χάρτην ἄγραφον εἰληφὼς ἐπ' ὄψει πάντων ὑπέγραψεν οὕτως "Τρύφων ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης." καὶ γράψας ἐπέμπευ διὰ τοῦ πρωτοθρόνου τῷ βασιλεῖ. ὅπερ λαβὼν ἐπὶ χεῖρας οὗτος, καὶ ἄγραφον ἕτερον χάρτην ἄνωθεν προσανυφάνας,

παραίτησιν ἔγραψεν, ὡς ἀνάξιος ὢν ἐξίσταται τῷ βουλομένῳ τοῦ θρόνου. τῆς δὲ τοιαύτης παραιτήσεως προ κομισθείσης ἐπὶ συνόδου κατάγεται τῆς ἐκκλησίας ὁ Τρύφων, 2.315 πολλά τὴν ἀπάτην ὀλοφυρόμενος καὶ τῷ πρωτοθρόνῳ ἐπιμεμφόμενος. καὶ μετὰ χρόνον ἓνα καὶ μῆνας πέντε (τοσοῦτον γὰρ ὁ τῆς ἡλικίας τοῦ Θεοφυλάκτου ἐνέδει χρόνος πρὸς τελειότητα καὶ χειροθεσίαν ἀρχιερωσύνης) Φεβρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος β', χειροτονεῖται πατριάρχης Θεοφύλακτος ὁ τοῦ βασιλέως υἱός. Βασίλειος δὲ τις Μακεδῶν, Κωνσταντῖνον τὸν τοῦ Δούκα ἑαυτὸν ἐπιφημίσας, πολλοὺς ἐξαπατήσας πρὸς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο, καὶ περιπατῶν ἐκύκα καὶ συνετάραττε τὰς πόλεις καὶ πρὸς ἀποστασίαν ἐκίνηι· συσχεθεὶς δὲ παρά τινος τουρμάρχου Ἐλεφαντίνου τὴν προσηγορίαν, καὶ ὡς βασιλέα ἀχθεὶς τῆς μιᾶς ἄλλο τριοῦται χειρός. εἶτα πάλιν, ὡς ἀφείθη, χεῖρα χαλκῆν ἑαυτῷ περιθεὶς καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευάσας περιενόστει τὸ Ὀψίκιον, τοὺς ἀφελεστέρους πλανῶν ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δούκα. μεγάλην οὖν χεῖρα συναθροίσας ἀποστασίαν κινεῖ. καὶ τὸ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἐν τούτῳ ἀπέθετο, ἀφ' οὗπερ ἐξορμώμενος ἐληλάτει τὰ παρατυχόντα καὶ ἐληίζετο. πέμψας οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ αὐτόν τε συλλαμβάνει καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. καὶ πολλὰ ἀνα κρίνας μαθεῖν μὴ τινες εἶεν τῶν ἐν τέλει συνίστορες, τελευταῖον μὴδὲν καίριον καταλαβόν, ἐν τῷ λεγομένῳ Ἀμαστριανῷ πυρὶ τὸν τοιοῦτον παραδίδωσιν. ἄγεται δὲ καὶ γυναῖκα Στεφάνῳ τῷ υἱῷ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Ἄνναν τὴν θυγατέρα τοῦ Γαβαλά· ἅμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ τὸ τῆς βασιλείας διάδημα αὐτῇ ἔπε τίθετο. 2.316 Ἐγένετο δὲ καὶ εἰσβολὴ Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων, Ἀπριλλίωμηνί, ἰνδικτιῶνος ζ', καὶ κατέδραμον πᾶσαν τὴν δύσιν μέχρι τῆς πόλεως. ἀπεστάλη γοῦν ὁ πατρίκιος Θεοφάνης καὶ πρωτοβεστιάριος, καὶ ἀλλάγιον μετ' αὐτῶν ἐποίησατο, μὴδενὸς χρήματος φεισαμένου τοῦ βασιλέως εἰς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάρρυσιν. ἐνυμφεῦθη δὲ καὶ Κωνσταντῖνῳ τῷ λοιπῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως κόρη τις Ἑλένη τοῦνομα, ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιакῶν ἔλκουσα τὴν σειράν, θυγάτηρ Ἀδριανοῦ πατρικίου· ἧς μετὰ μικρὸν ἀποθανούσης προσήρμοσεν αὐτῷ ἑτέραν, Θεοφανῶ τοῦνομα, ἐκ γένους καταομένην τοῦ Μάμαντος.

Δεκάτῃ δὲ καὶ τετάρτῃ ἰνδικτιῶνι, Ἰου νίῳ μηνί, ἐπέλευσις κατὰ τῆς πόλεως ἐγένετο Ῥωσικοῦ στόλου πλοίων χιλιάδων δέκα. ἐξῆλθεν οὖν κατ' αὐτῶν ὁ πατρίκιος καὶ πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης μετὰ τοῦ στόλου, κἂν τῷ Ἱερῷ προσωμίσατο, ἐκείνων ἐν τῷ Φάρῳ καὶ ἐν τῷ ἐπέκεινα αἰγιαλῷ ναυλοχούτων. καιροσκοπήσας οὖν ἀθρόον τούτοις ἐπέθετο, καὶ τὴν τε σύνταξιν αὐτῶν διέλυσε καὶ πολλὰ τῶν πλοίων τῷ σκευαστῷ πυρὶ ἀπετέφρωσε, τὰ δὲ τελέως ἐτρέψατο. οἱ περιλειφθέντες δὲ τῶν Ῥῶς περαιοῦνται εἰς τὴν ἀνατολήν καὶ κατὰ τὰ λεγόμενα Σγόρα προσίσχουσι. Βάρδας δὲ πατρίκιος, ὁ τοῦ Φωκᾶ υἱός, τοὺς αἰγιαλοὺς παρατρέχων μετ' ἱπέων καὶ ἐκκρίτων ἀνδρῶν, συντάγματι τούτων ἰκανῶ πρὸς συλλογὴν ἐκπεμφθέντι τροφῆς συναντήσας ἐτρέψατο καὶ κατέσφαξεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας, ὄξυς ἐπιφανεὶς μετὰ τῶν ταγματῶν, καὶ ἀποσπάδας τούτους εὐρίσκων τῆδε κάκεισε πλανωμένους, κα 2.317 κῶς διετίθει. ἃ δὲ οὗτοι ἔδρασαν κακὰ πρὸ τοῦ καταπολεμηθῆναι, πᾶσαν ὑπερεκπίπτει τραγωδίαν· τοὺς μὲν γὰρ τῶν ἀλίσκομένων ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῆ προσεπαττάλευον, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἰστώντες βέλεσι κατετόξευον. ὅσοι δὲ τῶν ἀλόντων ἱερωσύνης ἠξίωντο, τούτων ἦλοις ὄξεσι διεπερόνουσαν τὰς κεφαλὰς. οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ θεῖους ναοὺς ἐπυρπόλησαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· ἐπεὶ δὲ, ὡς ἄνωθεν ἐρρέθη, καταναυμαχίαν θέντες καὶ διὰ γῆς οὐχ ἠκιστα κακωθέντες, συσταλέντες ἠρέμουν ἐν τοῖς σφετέροις πλοίοις, καὶ ἤδη αὐτοῖς ἐπιλελοίπει τὰ ἐπιτήδεια, ἐβουλεύοντο μὲν εἰς τὰ ἴδια ὑπονοστήσαι, ἐδεδίσαν δὲ τὸν στόλον παραγειτονοῦντα καὶ τὸν

ἀπόπλουν φυλάττοντα. καιρὸν δ' ὄμως τηρήσαντες καὶ σύνθημα δόντες καὶ τὰ πρυμνήσια λύσαντες ἀπέπλεον. οὐκ ἔλαθον δὲ τὸν πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιάριον Θεοφάνην, ἀλλὰ γνοὺς οὗτος τὴν αὐτῶν ἀναχώρησιν ὑπαντιάζει τούτοις εὐθύς, καὶ γίνεται ναυμαχία δευτέρα, καὶ τρέπονται πάλιν οἱ Ῥώς. καὶ τὰ μὲν τῶν σκαφῶν βυθῶ παρεδόθη, τὰ δὲ σίδηρος καὶ πῦρ ἐμερίσαντο, τὰ δὲ αὐτανδρα ὑπὸ ταῖς τῶν Ῥωμαίων χερσὶν ἐγένοντο· ὀλίγα δὲ τὴν τοῦ πολέμου διαφυγόντα ἀνάγκην πρὸς τὰ οἰκεῖα ἐχώρησαν. ἀνθ' ὧν ὁ βασιλεὺς τὸν πρωτοβεστιάριον ἀποδεξάμενος καὶ παρακοιμώμενον αὐτὸν προεβάλετο. Φθόνου δὲ κινηθέντος κατὰ τοῦ δομεστικού τῶν σχολῶν Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα παρὰ τῶν ἄλλων βασιλέων (ἐβούλετο γὰρ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς Εὐφροσύνην τὴν τοῦ δομεστικού θυγατέρα νύμφην ἀγαγέσθαι τῷ οἰκεῖῳ ἐγγόνῳ Ῥωμανῶ τῷ υἱῷ τοῦ ἐσχάτου 2.318 του παιδὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου) ἠναγκάσθη τῆς ἀρχῆς αὐτὸν παραλῦσαι, ἐπὶ δυσι καὶ εἴκοσι χρόνοις καὶ μηνὶν ἑπτὰ ἀδιαδόχως τὴν τοῦ δομεστικού ἀρχὴν ἰθύνοντα, καὶ πᾶσαν ὡς εἶπεῖν τὴν Συρίαν καταδραμόντα καὶ ταπεινώσαντα. ὅτῳ δὲ βουλευτὸν τὰς ἐκείνου μαθεῖν ἀριστείας, ζητησάτω τὴν πονηθεῖσαν βίβλον παρὰ τινος Μανουὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ (ἐν ὅκτῳ γὰρ βίβλοις ἐκεῖνος τὰ τούτου ἀνδραγαθήματα συνεγράψατο), καὶ ἐξ αὐτῆς εἴσεται οἷός ἦν ὁ ἀνὴρ τὰ πολεμικά. Παραπλησίως τούτῳ καὶ Θεόφιλος ὁ τούτου ὁμαίμων, ὁ πάππος Ἰωάννου τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, τὰς ἐν Μεσοποταμίᾳ τῶν Σαρακηνῶν πόλεις διέθετο, στρατηγὸς ἐν αὐτῇ γεγενησὶς καὶ ταπεινώσας καὶ τελῶς ἀφανίσας τοὺς ἐκ τῆς Ἄγαρ. καὶ Ῥωμανὸς δὲ ὁ πατρίκιος, ὁ τοῦ δομεστικού Ἰωάννου υἱός, στρατηγὸς καταστὰς πολλά τε φρούρια παρεστήσατο καὶ πλείστων λαφύρων αἴτιος ὑπῆρξε τοῖς Ῥωμαίοις. τοῦ Ἰωάννου δὲ παραλυθέντος τῆς ἀρχῆς, προβάλλεται δομεστικός τῶν σχολῶν ὁ Πανθήριος, ὁ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ συγγενής. Ἰλασκόμενος δὲ τὸν θεὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς διὰ τὴν τῶν ὀρκῶν παράβασιν, καὶ μετανοῶν ἐφ' οἷς κακῶς παρεσπόνδησεν, ἐποίει μὲν καὶ ἄλλας εὐποιίας, ἅς καταλέγειν ἔργον, ἀπέτισε δὲ καὶ τὰ χρέα τῆς πόλεως ἀπὸ τε πλουσίων καὶ πενήτων, δωδωκῶς, ὡς φασί, κεντηνάρια δέκα ἑννέα, τὰ δὲ γραμματεῖα κατακαύσας ἐν τῷ κατὰ τὴν Χαλκὴν πορφυρῷ ὁμφαλίῳ. δέδωκε δὲ καὶ τὰ 2.319 ἐνοίκια τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ μέχρι τοῦ ἐσχάτου. ἃ δὲ διετυπώσατο γίνεσθαι ψυχικὰ ἐπετείως ἐν τῇ νεογρηθείᾳ παρ' αὐτοῦ μονῆ τοῦ Μυρελαίου, ἴσασι πάντες μέχρι τοῦ νῦν τελούμενα. Κατὰ δὲ τὴν πρώτην ἰνδικτιῶνα τῶν Τούρκων πάλιν ἐπιδρομὴν ποιησαμένων κατὰ Ῥωμαίων, ὁ παρακοιμώμενος Θεοφάνης ἐξελθὼν ἐσπέισατο μετ' αὐτῶν καὶ λαβῶν ὁμήρους ὑπέστρεψε. δευτέρᾳ δὲ ἰνδικτιῶνι Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λαγγοβαρδίας ἐξέπεμψεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας Οὐγωνα, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν νυμφευθῆναι τῷ τοῦ πορφυρογεννήτου υἱῷ Ῥωμανῶ· ἥτις καὶ ἀχθεῖσα μετὰ πλούτου πολλοῦ συνήφθη Ῥωμανῶ. συνεβίωσε δὲ μετ' αὐτοῦ ἔτη ε' καὶ ἀπέθανε. ἐγένετο δὲ καὶ βίαιος ἄνεμος μηνὶ Δεκεμβρίῳ· καὶ καταπεσόντες οἱ λεγόμενοι Δῆμοι συνέτριψαν τὰ κάτωθεν αὐτῶν βάρη καὶ τὰ λεγόμενα στήθεα. τῆς πόλεως δὲ Ἐδέσσης πολιορκουμένης παρὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων, στενοχωρηθέντες οἱ Ἐδεσσηνοὶ τοῖς ἐκ τῆς πολιορκίας δεινοῖς διεπρεσβεύσαντο πρὸς βασιλέα, αἰτούμενοι ἅπανα στήναι τῆς προσεδρίας τὸν λαόν, καὶ ὑπισχνοῦντο ἀντίλυτρον δοῦναι τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον. λυθείσης οὖν τῆς πολιορκίας ἐδόθη τὸ θεῖον ἐκτύπωμα καὶ εἰς τὴν βασιλίδαν ἤχθη, ὑποδεξαμένου τούτου τοῦ βασιλέως μετὰ λαμπρᾶς καὶ πρεπούσης δορυφορίας, καθὼς ἔμπροσθεν εἶπομεν. 2.320 Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας ἐξ Ἀρμενίας ἐφοίτησε τέρας ἐν τῇ βασιλευούσῃ, παῖδες ἄρρηνες συμφυεῖς ἐκ μιᾶς προελθόντες γὰρ στρός. ἐξηλάθησαν δὲ τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς οἰωνός. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθον. ἐπεὶ δὲ συνέβη τὸν ἕνα τελευτήσαι, ἐπειράθησαν οἱ

ἐμπειρότεροι τῶν ἰατρῶν ἀποτεμεῖν τὸ νε κρωθὲν μέρος· οὗ τμηθέντος τὸ ζῶν ἐπιβεβιωκὸς μικρὸν ἔτελεύτησεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ πάντας μὲν ἐτίμα τοὺς μοναχοὺς, διαφερόντως δὲ τὸν μοναχὸν Σέργιον τὸν ἀνεψιὸν Φωτίου τοῦ πατριάρχου, ἀρεταῖς ὄντα κατάκοσμον καὶ πᾶσι κοσμούμενον τοῖς καλοῖς, ὃς διὰ παντὸς παρῆνει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους τούτους ἔαν, μὴ πως καὶ αὐτὸς πάθη τὸ τοῦ Ἡλεί. τῇ δὲ αὐτῇ ἰνδικτικῶνι κατήγαγον τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν τοῦ παλατίου καὶ εἰς τὴν Πρώτην ἀγαγόντες νῆσον ἀπέκειραν μοναχόν. τίνες δὲ οἱ τοῦτον κατασπᾶσαντες τῆς ἀρχῆς, καὶ τίνα τρόπον, ἐν τοῖς ἐπαγομένοις λελέξεται. Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως ἐν κομιδῇ νέᾳ τῇ ἡλικίᾳ ἀποφανισθέντος, καὶ τῶν πραγμάτων ὑπὸ τε τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ζωῆς καὶ τῶν ἐπιτρόπων οὓς ἔμπροσθεν ἠριθμησάμεθα διοικουμένων, ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντῖνος μεγάλα παρὰ τῇ βασιλίδι δυνάμενος, ἐπ' ἀδελφῇ τε γαμβρὸν ἔχων τὸν μάγιστρον Λέοντα τὸν Φωκᾶν δομέστικον ὄντα τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς, καὶ παρὰ τοῦτο τὰς ἡνίας ἀπάσας τῆς βασιλείας ὄπη καὶ βούλοιο περιφέρειων, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐμελέτα εἰς τὸν ἑαυτοῦ γαμβρὸν 2.321 τὴν βασιλείαν μετενεγκεῖν, τὸν Κωνσταντῖνον ἐκποδῶν ποιησάμενος. ὅπερ συννενοηκῶς ὁ τοῦ πορφυρογεννήτου παιδαγωγὸς Θεόδωρος, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, σπουδῆν ἔθετο τὸν πρεσβύτερον Ῥωμανὸν δρουγγάριον τῆνικαῦτα τῶν πλωτῶν ὑπάρχοντα οἰκειώσασθαι καὶ τοῖς ἀνακτόροις εἰσαγαγεῖν ὡς τάχα φύλακα καὶ πρόμαχον τοῦ βασιλέως ἐσόμενον. οὕτως δ' ἀναχθεὶς καὶ ταῖς κατὰ μικρὸν ἀνόδοις τῆς πάσης δυναστείας γενόμενος ἐγκρατὴς οὐκ ἐνέμεινε τοῖς δοθεῖσιν, ἀλλὰ τοὺς δεδομένους ἀθετήσας ὄρκους (ἦν γὰρ φρικωδεστάταις ὀρκωμοσίαις ἑαυτὸν καταδεσμήσας μὴ ἂν ποτε βασιλείας ἔφουσιν ἐσχηκέναι) ἑαυτὸν τε ἀνηγόρευσε βασιλέα, ἐκουσίως τοῦ πορφυρογεννήτου ἀέκοντί γε θυμῷ (τοῦτο δὲ τὸ Ὀμηρικόν) περιθέντος αὐτῷ τὸ διάδημα, καὶ οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀλλ' ἤδη μετὰ μικρὸν καὶ Χριστοφόρον τὸν υἱόν. διαλιπὼν δ' ὀλίγον καὶ Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον ἀνηγόρευσε τοὺς υἱεῖς. βασιλεὺς δὲ ἀναρρηθεὶς οὐκ ἠγάπησε τῇ ἀναρρήσει, οὐδὲ τὴν δευτέραν χώραν ἔχειν ἠσμένισεν, ἀλλ' ἐκ μέσου τὸν παιδαγωγὸν θέμενος καὶ τοὺς λοιποὺς τοὺς ὅσοι ἐδόκουν προσίστασθαι, πρῶτός τε αὐτοκράτωρ ἀνευφημεῖτο καὶ τὴν πᾶσαν τῶν πραγμάτων διεκόσμη διοίκησιν. μετ' αὐτὸν δὲ ἀνηγορεύοντο οἱ υἱεῖς, καὶ τελευταῖος πάντων ὁ Κωνσταντῖνος. οὗτος τοίνυν ὁ Κωνσταντῖνος σχῆμα μόνον καὶ ὄνομα τῆς βασιλείας ἔχων, τῶν δὲ ἡδέων ταύτης ἐστερημένος, διὰ παντὸς ἐγλίχεται καὶ ἐπηύχετο τὴν πατρῶν ἐπανασώσασθαι ἀρχὴν, τοὺς ἐπεισάκτους ἐκποδῶν θέμενος. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως ὤφεται ἀγαγεῖν εἰς ἔργον, εἰ μὴ τοὺς υἱοὺς ἐκπολεμῶ 2.322 σὲ τῷ πατρί. ὁ μὲν οὖν Χριστοφόρος ἔφθασε τὸν βίον ἀπολιπεῖν, περιῆσαν δ' ἔτι Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος. τούτων ἐγνώκει ἀποπειραθῆναι, μὴ πως δυνηθῆναι ἐκπληρῶσαι τὸ σπουδαζόμενον. καὶ τοῦ μὲν Κωνσταντίνου (ἦν γὰρ οὗτος στερεωτέρας φρονός) ἀποπειραθῆναι οὐκ ἐτόλμησε, τρέψαι δὲ τὴν πᾶσαν μηχανὴν καὶ ἀπόπειραν ἔκρινε πρὸς τὸν Στέφανον, κουφότερόν τε ὄντα τὸν λογισμὸν καὶ ῥαδίως μεταφερόμενον πρὸς ὃ τις καὶ βούλοιο. λαμβάνει πρὸς τοῦτο συλλήπτορα καὶ συνεργὸν εὐφυῆ τινὰ ἄνδρα καὶ δόλους πλέξαι καὶ μηχανοραφεῖσθαι δεινόν· Βασίλειος οὗτος ἐτὶ γχανεν, ὁ Πετεινὸς τὴν προσηγορίαν, ἐν τῷ τάγματι τῆς ἑταρείας κατειλεγμένος, καὶ συνήθης καὶ φίλος ἐξέτι νέων ὑπάρχων τῷ Κωνσταντίνῳ. τοῦτον κοινωνὸν προσεληφει τοῦ σκέμματος, καὶ δι' αὐτοῦ φίλον θέσθαι κατηπείχθη τὸν Στέφανον, λόγοις αἰμιλίαις ὑποκλαπέντα καὶ ἀπάταις καὶ μηχαναῖς παρενηνεγμένον τοῦ λογισμοῦ. πάντα γὰρ τρόπον σπουδάσας ὁ Πετεινὸς τῷ Στεφάνῳ φιλιωθῆναι, ἐπειδὴ πεφιλίωτο, προσήει τε συνεχῶς, καὶ λόγους ἐκίνει καὶ προσήγει συμβουλάς ὑποκνιζούσας αὐτὸν καὶ κατὰ μικρὸν ἀπαγούσας τοῦ λογισμοῦ, "ἵνα τί" λέγων, "ὦ βασιλεῦ, νέος ὢν ἰσχύϊ τε

ῥωμαλέος, καὶ ψυχῆς γενναιότητι ὑπερφέρων καὶ φρονήσει πεπυκνωμένος, τὰ πράγματα παρορᾷς ἀπὸ λεπτοῦ καὶ παλαιοῦ καὶ διερωγόςτος μίτου" τὸν αὐτοῦ πατέρα ὑπαινιττόμενος "ἐξαρτώμενα, καὶ οὐ διανίστασαι, καὶ τοῦτον μὲν ὡς ἐμπόδιον ταῖς σαῖς γενναιοτάταις ὁρμαῖς ἐκποδῶν ποιεῖς, αὐτὸς δὲ τῶν πραγμάτων ἀντιλαμβάνη, δυνάμενος οὐχ ὅπως τὴν Ῥωμαίων 2.323 βασιλείαν μόνην ἀλλὰ καὶ πολλὰς ὁμοῦ κυβερνᾷς; ἄγε δὴ, πείσθητί μοι τὰ λυσιτελεῖ συμβουλευόντι, καὶ διαναστάς ἀντισχέσθαι θέλησον τῶν πραγμάτων, καὶ τὰ μὲν Ῥωμαίων ἀναθηλῆσαι παρασκεύασον, τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν ταπεινώσον, καὶ δεῖξον ἔργοις αὐτοῖς ὡς οὐ διὰ κενῆς οὐδὲ μάτην ἢ ἐπανθούσῃ σοι ὥρα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ψυχῆς ἐκ θεοῦ σοι δεδωρήνται προτερήματα. ἔξις δὲ εἰς τοῦτο συναγωνιστὴν καὶ συλλήπτορα καὶ τὸν σὸν γαμβρὸν τὸν πορφυρογέννητον, λίαν θεοκλυτοῦντα καὶ ἰμειρόμενον τῆς τοῦ σοῦ πατρὸς ἐλευθερωθῆναι βαρύτητος καὶ παρὰ σοῦ κατόψεσθαι τὴν βασιλείαν κυβερνωμένην." τούτοις ὑποσυρεῖς τοῖς λόγοις ὁ Στέφανος κατεσχέθη τε τῇ τῆς αὐτοκρατορίας ἐπιθυμία καὶ ἄσχετον ὄρεξιν ἀνεδέξατο τοῦ καταγαγεῖν τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τῆς βασιλείας. μέλων δὲ ἐγχειρεῖν τοῖς δοχθεῖσι καὶ λόγους αἰνιττομένους τὸ σπουδαζόμενον ὑποσπεῖρει τῷ ἀδελφῷ. ἐπεὶ δ' οὗτος καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἀκοὴν ἄτεγκτος ἦν, καὶ παρήνει μᾶλλον μὴ θαρρεῖν τῷ γαμβρῷ, ἀλλὰ τῆς πατρῴας ἐνουθέτει ἐξέχεσθαι πίστεως καὶ φιλίας, τοῦτον μὲν παρήκεν ὡς ἐμπόδιον μᾶλλον, ἀλλ' οὐ συνεργὸν ἐσόμενον, αὐτὸς δ' ὤθη ὡς ἀνυστὸν ἐγχειρήσαι τοῖς δεδογμένοις. προσεταιρισάμενος οὖν σὺν τῷ ῥηθέντι Βασιλείῳ καὶ τὸν μοναχὸν Μαριανὸν τὸν υἱὸν Λέοντος τοῦ Ἀργυροῦ, ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ λίαν καὶ τιμώμενον καὶ πιστευόμενον, καὶ τινὰς ἄλλους σὺν αὐτοῖς, εὐκαιρήσας κατασπᾶ τὸν αὐτοῦ πατέρα τῆς ἀρχῆς, μηνὶ Δεκεμβρίῳ ι', ἰνδικτιῶνος γ', ἔτους #22 υνγ', κ' ἀνύοντα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἐνιαυτὸν, καὶ τῇ νήσῳ Πρώτῃ περιορίζει, 2.324 ἀποκείρας καὶ ἄκοντα τοῦτον μοναχόν. κατενεχθέντος οὖν τοῦ Ῥωμανοῦ εὐθέως ὁ Στέφανος γενναιοτέρως ἤπτετο τῶν πραγμάτων, κοινοπραγμονοῦντα ἔχων τὸν τε γαμβρὸν καὶ τὸν ἀδελφόν.

Ἐπεὶ δὲ μὴ ἐν πᾶσιν ὁμοίως ἠρέσκοντο, ἀλλ' ἔσθ' ὅπη καὶ διεφώνουν, ἀρχὴ προσκρουμάτων ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ἐφύετο, καὶ ὑπώπτευσεν ἀλλήλους καὶ ὑφωρῶντο, τὸν μὲν πορφυρογέννητον ὁ Στέφανος, ἐκεῖνον δὲ αὐθις ὁ πορφυρογέννητος, καὶ κατ' ἀλλήλων ἕκαστος ἐμελέετο. καὶ σπουδῆν μὲν ὁ Στέφανος καὶ ἀγῶνα οὐ τὸν τυχόντα κατεβάλλετο εἰς τὸ καταγαγεῖν τὸν ἀδελφόν καὶ τὸν γαμβρὸν καὶ μόναρχος ὑπολειφθῆναι τοῖς πράγμασιν· ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τὸν ποιητὴν εἰσὶ καὶ ἄλλα πυρὸς θερμότερα, ἔλαθε παθῶν μᾶλλον ἢ δράσας, τοῦ Κωνσταντίνου, ἐπεὶπερ ἦσθετο ἐπιβουλεύομενος, ἀναβολὴν μὴ δεδωκότος τῇ ἐγχειρήσει, πολλὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ἑλένης ἐρεθισάσης αὐτὸν πρὸς τὸ καταγαγεῖν τῆς βασιλείας τοὺς ἀδελφούς. ἐκφήνας οὖν τὸ μυστήριον τῷ εἰρημένῳ Βασιλείῳ τῷ Πετεινῷ, καὶ δι' αὐτοῦ προσκτησάμενος τὸν Μαριανόν, ἔτι δὲ Νικηφόρον καὶ Λέοντα τοὺς υἱοὺς Βάρδα τοῦ Φωκᾶ, Νικόλαόν τε καὶ Λέοντα τοὺς Τορνικίους καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους, μηδὲν ὑφωρωμένους τὸν Στέφανον καὶ τὸν Κωνσταντῖνον, κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τοῦ ἀρίστου συναριστῶντας αὐτῷ, ἀναρπάστους τίθησι καὶ καταβιβάζει τῶν βασιλείων, τῇ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς αὐτῆς γ' ἰνδικτιῶνος, καὶ πλοιαρίοις ἐνθάμενος ὑπερορίζει τὸν μὲν ἐν τῇ Πανόρμῳ νήσῳ, τὸν Κωνσταντῖνον δὲ ἐν τῇ Τερεβίνθῳ. καὶ διὰ Βασιλείου τοῦ Καισαρείας καὶ Ἀναστασίου τοῦ Ἡρακλείας καὶ ἄμφω κληρικοὺς ἀποκείρει, μεταστήσας οὐκ εἰς μακρὰν τὸν μὲν Στέφανον ἐν Προικοννήσῳ, εἶτα ἐν Ῥόδῳ καὶ τελευταῖον ἐν Μιτυλήνῃ, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον ἐν Σαμοθράκῃ. ἀλλ' ὁ μὲν Στέφανος μεγαλοφυῶς καὶ μεγαλοψύχως τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ φέρων τύχας διετέλεσεν ἐπὶ ἔτη ιθ' βιοτεύων ἐν τῇ Λέσβῳ· ὁ Κωνσταντῖνος δὲ

ὀλιγῶρος διατεθεὶς καὶ θερμότερον τοῦ δέοντος κατεξανιστάμενος καὶ πολλάκις ἐπιχειρήσας φυγεῖν, μετὰ δεύτερον χρόνον τοῦ τῆς βασιλείας ἔκπε σεῖν τὸν φυλάττοντα τοῦτον δολοφονήσας ὑπὸ τῶν περιλοίπων καὶ αὐτὸς ἀποσφάττεται. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ τῆς Ἰνδικτιῶνος καὶ Ῥωμανὸς ὁ τούτων πατὴρ ἀπέτισε τὸ χρεῶν, καὶ ἐν τῷ Μυρελαίῳ θάπτεται. ὁ δὲ πορφυρογέννητος τὰ ὑποπτα περιελὼν ἐκ μέσου, καὶ μόνος τὴν αὐτοκράτορα περιζωσάμενος ἀρχὴν, κατὰ τὸ θεῖον πάσχα τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος καὶ τῷ υἱῷ Ῥωμανῷ περιτίθησι τὸ διάδημα, τελέσαντος δὴ τὰς εὐχὰς Θεοφυλάκτου τοῦ πατριάρχου. δοκῶν δὲ τις γενναῖος ἀναφανῆναι καὶ τῶν τῆ βασιλείᾳ διαφερόντων ἐπιμελέστερον ἀντιλήψεσθαι, εἰ μόνος κατάρξει, μαλακώτερος ὤφθη τῆς ὑπολήψεως, μηδὲν ἄξιον τῆς εἰς αὐτὸν προσδοκίας ἐπιδειξάμενος. οἴνου τε γὰρ ἤττητο, καὶ τῶν ἐπιπόνων τὰ ῥᾶστα προέκρινε, δυσπαραίτητός τε ἦν ἐν τοῖς παισίμασι καὶ ἀσυμπαθὴς κολαστῆς, ἀδιάφορός τε πρὸς τὰς προβολὰς τῶν ἀρχηγῶν, οὐκ 2.326 ἀριστίνδην ταύτας ἰθύνεσθαι καὶ κατ' ἐπιλογὴν ἐθέλων, ὅπερ ἔργον ἐστὶ μεγαλοπρεποῦς ἐξουσίας, ἀλλὰ τῷ παρατυχόντι ἀρχὴν ἐμπιστεύων, στρατηγίαν τυχὸν ἢ πολιταρχίαν, ἀδοκιμάστως, ὡς ἐκ τούτου συμβῆναι πάντα τινὰ χυδαῖον καὶ διαβεβλημένον εἰς τὰς μεγίστας τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν προχειρίζεσθαι, πολλὰ πρὸς τοῦτο συνεργούσης καὶ Ἑλένης τῆς αὐτοῦ γαμετῆς καὶ Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου, ὠνίους τὰς ἀρχὰς ποιεῖν παρασκευαζόντων.

Οὐ παντάπασι δὲ ἄμοιρος ἦν καὶ πράξεων ἀγαθῶν ὁ Κωνσταντῖνος. ἡ γὰρ ῥηθῆναι μέλλουσα ἀξιάγαστος οὐσα καὶ θαυμαστὴ ἐπισκιάσαι ἴσχυσε καὶ ἀμαυρῶσαι πολλὰ τῶν αὐτοῦ ἐλαττωμάτων. τὰς γὰρ ἐπιστήμας, ἀριθμητικὴν μουσικὴν ἀστρονομίαν γεωμετρίαν στερεομετρίαν καὶ τὴν ἐν πάσαις ἔποχον φιλοσοφίαν, ἐκ μακροῦ χρόνου ἀμελεία καὶ ἀμαθία τῶν κρατούντων ἀπολωλυίας οἰκεία σπουδῇ ἀνεκτήσατο, τοὺς ἐφ' ἐκάστη τούτων ἀρίστους τε καὶ δοκίμους ἀναζητήσας καὶ εὐρῶν καὶ διδασκάλους ἐπιστήσας, καὶ τοὺς σπουδαίους ἀποδεχόμενός τε καὶ συγκροτῶν. διὸ καὶ τὴν ἀλογίαν ἀπελάσας οὐκ ἐν μακρῷ τῷ χρόνῳ ἐπὶ τὸ λογικώτερον μετερρῦθμισε τὸ πολίτευμα. ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῶν βαναύσων καὶ χειρωνάκτων τεχνῶν, καὶ εἰς ἐπίδοσιν μεγάλην καὶ ταύτας ἀνήνεγκεν. ἦν δὲ καὶ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβῆς καὶ φιλότιμος, μηδέποτε ἐν ταῖς πρὸς θεὸν τυπικαῖς τῶν θείων ναῶν προσελεύσει κενὸς καὶ ἄκαρπος ὀφθεῖς τῷ θεῷ, ἀλλ' ἀναθήμασι δωρούμενος μεγαλοπρεπέσι καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ πρόπουσιν. ἡμεῖς 2.327 ψατο δὲ καὶ τοὺς συνεργήσαντας αὐτῷ πρὸς τὴν τῶν γυναικαδέλων καθαίρειν ταῖς εὐεργεσίαις, Βάρδαν μὲν τὸν Φωκᾶν μάγιστρον τιμήσας καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς, Νικηφόρον δὲ καὶ Λέοντα τοὺς τούτου υἱούς, τὸν μὲν τῶν ἀνατολικῶν στρατηγόν, τὸν Νικηφόρον, τὸν δὲ τῆς Καππαδοκίας, τὸν Λέοντα, προχειρισάμενος, καὶ Κωνσταντῖνον θάτερον τῶν υἱῶν τῆς Σελευκείας, Βασίλειον δὲ τὸν Πετεινὸν ἑξάρχον τῆς μεγάλης ἐταιρείας, Μαριανδὸν δὲ τὸν Ἀργυρὸν κόμητα τοῦ στάβλου καὶ τὸν Κουρτίκην Μανουὴλ τῆς βίγλας δρουγγάριον. ἐξευνούχισε δὲ καὶ Ῥωμανὸν τὸν τοῦ Στεφάνου υἱόν, τὸν μετέπειτα σεβαστοφόρον γενόμενον, ἔτι δὲ καὶ Βασίλειον τὸν ἐκ δούλης ἀποτεχθέντα Ῥωμανῷ τῷ γέροντι· Μιχαὴλ δὲ τὸν υἱὸν Χριστοφόρου τοῦ βασιλέως ἀπέκειρε κληρικόν. Ἀδαμαντίνοις δ', ὡς ᾤετο, δεσμοῖς τὴν βασιλείαν ἀσφαλισάμενος καὶ πᾶσαν ὑποψίαν ἀποσεισάμενος, καὶ δόξας ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστάναι, μικροῦ δεῖν ἐκινδύνευσε δυσὶ μεγίσταις ἐπιβουλαῖς περιπεσών. Θεοφάνης τε γὰρ ὁ παρακοιμώμενος ἐβουλήθη τὸν πρεσβύτερον Ῥωμανὸν ἐκ τῆς νήσου Πρώτης εἰς τὸ παλάτιον ἀγαγεῖν, καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους ἔχων συνίστορας· καὶ τινες δὲ ἕτεροι, ἦτοι Λέων ὁ Κλάδων, Γρηγόριος ὁ Μακεδὼν καὶ Θεοδόσιος ὁ πρῶτος τῶν τοῦ Στεφάνου ἵπποκόμων καὶ Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ, τὸν Στέφανον ἐβουλεύσαντο ἐκ Μιτυλήνης ἀγαγεῖν καὶ τῆ βασιλείᾳ ἐγκαθιδρῦσαι. ἀλλ'

ὑπό τινων συνωμοτῶν μηνυθέντων τῶν βουλευμάτων ὁ μὲν Θεοφάνης ἐξωρίσθη σὺν τοῖς αὐτοῖς 2.328 τοῦ συνεργοῦς, οἱ δὲ τοῦ Στεφάνου ἀντιποιοῦμενοι τυφθέντες καὶ δημευθέντες καὶ τὰς ρῖνας τμηθέντες ἐξωρίσθησαν. Οὐ διέλιπον δὲ καὶ οἱ Τοῦρκοι εἰσβολὰς εἰς τὴν Ῥωμαίων ποιούμενοι καὶ ταύτην δηοῦντες, μέχρις οὗ Βουλοσουδῆς ὁ τοῦ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἀσπάζεσθαι ὑποκριθεὶς κατειλήφει τὴν Κωνσταντίνου· καὶ βαπτισθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀναδέχεται Κωνσταντίνου, τῆς τῶν πατρικίων ἀξία τιμηθεὶς καὶ πλείστων χρημάτων ὑπάρξας κύριος, εἶτ' αὖθις οἴκαδε ὑποστρέψας, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Γυλαῶν, ἄρχων ὢν καὶ αὐτὸς τῶν Τούρκων, εἴσεισιν εἰς τὴν βασιλίδα καὶ βαπτίζεται, τῶν ἴσων ἀξιωθείς καὶ αὐτὸς εὐεργεσιῶν καὶ τιμῶν. ἀνελάβετο δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τινὰ μοναχὸν Ἱερόθεον τοῦνομα, δόξαν εὐλαβείας ἔχοντα, ἐπίσκοπον Τουρκίας παρὰ τοῦ Θεοφυλάκτου χειροτονηθέντα, ὃς ἐκεῖσε γενόμενος πολλοὺς ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς πλάνης εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἐπανήγαγεν. ἀλλ' ὁ μὲν Γυλαῶν ἐνέμεινε τῇ πίστει, μὴτ' αὐτὸς ἔφοδόν ποτε κατὰ Ῥωμαίων πεποιηκῶς, μήτε τοὺς ἀλισκομένους Χριστιανοὺς ἀτημελήτους ἔων, ἀλλ' ἐξωνοῦ μενος καὶ ἐπιμελείας ἀξιῶν καὶ ἐλευθερῶν. Βουλοσουδῆς δὲ τὰς πρὸς θεὸν συνθήκας ἠθετηκῶς πολλάκις σὺν παντὶ τῷ ἔθνει κατὰ Ῥωμαίων ἐξήλασε. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ κατὰ Φράγγων ποιῆσαι διανοηθεὶς καὶ ἀλοῦς ἀνεσκολοπίσθη ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ βασιλέως αὐτῶν.

2.329 Καὶ ἡ τοῦ ποτὲ κατὰ Ῥωμαίων ἐκπλεύσαντος ἄρχοντος τῶν Ῥώγαμετή, Ἰλγα τοῦνομα, τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀποθανόντος παρεγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ βαπτισθεῖσα καὶ προαίρεσιν εὐλικρινοῦς ἐνδειξαμένη πίστεως, ἀξίως τιμηθεῖσα τῆς προαιρέσεως ἐπ' οἴκου ἀνέδραμε. Τῆς δὲ τῷ Ῥωμανῶ νυμφευθείσης κόρης τῆς Οὔγωνος παιδὸς ἀποθανούσης, ὡς εἴπομεν, παρθένου, νυμφεύεται αὐτῷ ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ ἑτέραν γυναῖκα, οὗ τινος τῶν ἐπιφανῶν, ἀλλ' ἐκ χυδαίων φρεῖσαν καὶ τὴν τέχνην καπήλων, Ἀναστασίαν καλοῦ μένην, Θεοφανῶ δ' ὑπ' ἐκείνου μετονομασθεῖσαν. Τοῦ ἀμηνῶ δὲ τῆς Ταρσοῦ ἐκστρατείας κατὰ Ῥωμαίων ποιησαμένου, ἐν τῇ κώμῃ δὲ τῇ Ἡρακλέος λαὸν πεπομφότος εἰς προνομίην, πρεσβύτερός τις θέμελ ὀνομαζόμενος τὴν ἀναίμακτον ἐπιτελῶν λειτουργίαν, ὡς ἔγνω τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἔφοδον, λιπῶν τὴν ἱεουργίαν καὶ ὡς εἶχε στολῆς ἐξελθῶν, λαβόμενός τε ταῖς χερσὶ τοῦ σημαντήρος τῆς ἐκκλησίας, ἐν τούτῳ τοὺς ἐπιόντας ἠμύνετο, καὶ πολλοὺς μὲν ἐτραυμάτισεν, ἀπέκτεινε δὲ καὶ ἱκανοὺς, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐτρέψατο εἰς φυγὴν. ἀποκλεισθεὶς δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἱεουργίας, ἐπεὶ μὴ ἔπειθε συγχωρηθῆναι, τοῖς Ἀγαρηνοῖς προσερρῦν καὶ τὸν χριστιανισμὸν ἐξωμόσατο, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐξιών οὐ μόνον Καππαδοκίαν καὶ τὰ ἐγγίζοντα ταύτῃ ἐδήου θέματα, ἀλλὰ δὴ καὶ μέχρι τῆς μικρᾶς λεγομένης Ἀσίας 2.330 ἔφθασεν. ὅσα δὲ δεινὰ διεπράξατο, οὐδὲ γράφειν ἡμῖν θεμιτόν. Ἦδη δέ, ὡς εἴπομεν, προχειρισθεὶς δομῆστικός τῶν σχολῶν Βάρδας ὁ Φωκᾶς οὐδὲν ὅτι καὶ λόγου ἄξιον ἀπειργάσατο· ὁπότε μὲν γὰρ ὑφ' ἑτέρους ἐτάττετο, στρατηγὸς θαυμαστός ἀνεφαίνετο, ὁπνίκα δὲ ἡ ἐξουσία τῶν στρατευμάτων ἀπάντων τῆς ἑαυτοῦ γνώμης ἐξήρτητο, ὀλίγα ἢ οὐδὲν ὠνήσε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν. νοσήσας γὰρ τὴν πλεονεξίαν ἐξέστη τῶν ἑαυτοῦ λογισμῶν. ὅθεν καὶ ποτε τοῖς τοῦ Χαβδᾶν ἀπροσδοκῆτως περιπεσῶν, πάντων, ὡς φασί, καταλελοιπότην αὐτόν, μικροῦ δεῖν αἰχμάλωτος ἐγεγόνει, εἰ μὴ συνασπίσαντες οἱ θεράποντες τῆς αἰχμαλωσίας αὐτόν ἐλυτρώσαντο. ἐτρώθη δὲ κατὰ τὸ μέτωπον γενναίῳ καὶ βαθεῖ τῷ τραύματι, ὡς καὶ μέχρι τελευτῆς ἀδρᾶν τὴν οὐλὴν περιφέρειν. Νικηφόρος δὲ καὶ Λέων οἱ τούτου υἱεῖς, ἐφύπερθεν ὄντες παντὸς αἰσχροῦ λήμματος καὶ τοὺς ὑπηκόους ὡς γνησίους υἱοὺς περιέποντες, μεγάλα τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ὠφέλησαν. καὶ τὰ μὲν τοῦ Νικηφόρου προτερήματα, ἵνα μὴ τὸ τῆς ἱστορίας συνεχὲς διακόπτηται, ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου

λελέζεται· ὁ δὲ Λέων Ἀπολα σαῖρ ἐπίσημον ἄνδρα καὶ τοῦ Χαβδᾶν συγγενῆ, σὺν ἀπείρῳ πλήθει κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντα τρεψάμενος καὶ κατασχὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέστειλε, τοῦ ἄλλου πλήθους τὸ μὲν ἐν τῇ τοῦ πολέμου προσβολῇ κτείνας τὸ δὲ ζωγρήσας. ὃν ἀχθέντα πρὸς τὴν βασιλίδαν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θρίαμβον ποιήσας καὶ 2.331 κατὰ τοῦ τραχήλου πατήσας τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς ἐφιλοφρονήσατο. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν λοιπὸν υἱὸν τοῦ Φωκᾶ ζωγρίαν λαβὼν ὁ Χαβδᾶν καὶ εἰς τὸ Χάλεπ ἀγαγὼν, καὶ πολλὰ σπουδάσας εἰς τὴν μυσσάρην αὐτοῦ θρησκείαν τοῦτον μεταγαγεῖν, ὡς οὐκ ἔπεισε, φαρμάκοις αὐτὸν διέφθειρε. τῇ ἀκοῇ δὲ ταύτῃ περιαληγῆς γενόμενος ὁ Βάρδας πάντας οὓς κατεῖχεν αἰχμαλώτους συγγενεῖς τοῦ Χαβδᾶν ξίφει κατέκοψε. καὶ παρὰ τοῦτο ὁ τὸ ἀλλάγιον πεμφθεὶς ποιήσασθαι Παῦλος μάγιστρος ὁ Μονομάχος ἄπρακτος ὑπέστρεψε. ἀσχέτῳ δὲ περιωδυνία ληφθεὶς ὁ Χαβδᾶν διὰ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, ἄγων μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν παρὰ βασιλέως πεμφθέντα ὡς αὐτὸν πρεσβευτὴν περὶ εἰρήνης, Νικήταν πατρίκιον τὸν Χαλκούτζην, καὶ πολλοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τῶν ἀνδρειοτάτων καὶ γενναίων Ῥωμαίων ἐζώγησε. τοῦ δὲ Νι κῆτα λάθρα τῷ Φωκᾶ μηνύοντος πάντα τὰ βουλευόμενα τῷ Χαβδᾶν καὶ τὰς ὁδοὺς ὅθεν μέλλει ποιήσασθαι τὴν ὑποστροφὴν, λόχους ὁ Φωκᾶς ἐγκαθίζει παρὰ τινα τόπον εἴσοδον ἔχοντα στενὴν καὶ κρημνώδη, ἐν ᾧ γενόμενος ὁ Χαβδᾶν, ἐπεὶ κατὰ μέσην ἐγένετο τὴν στενοχωρίαν, κυκλοῦται παρὰ τῶν λόχων. ἐξαναστάντες γὰρ τῆς ἐνέδρας οἱ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι πέτρας τε ὑπερμεγέθεις κατ' αὐτῶν ἐκύλιον καὶ βέλη εἰς αὐτοὺς ἔπεμπον παντοδαπά. καὶ ὁ μὲν Χαλκούτζης προευνεπιστάμενος καὶ δώροισι ὑποποιήσασθαι τινὰς τῶν Σαρακηνῶν τῆς φυγῆς ὑπηρέτας, ἔλαθεν ἀποδρᾶς μετὰ 2.332 πάντων αὐτοῦ τῶν οἰκείων, τῶν Ἀγαρηνῶν δὲ πέπτωκε πλήθος ἀμύθητον. ὁ δὲ Χαβδᾶν οὓς εἶχε δεσμίους ἀποσφάξας, σὺν ὀλίγοις ἀκλεῶς καὶ ἀτάκτως τὸν κίνδυνον ἴσχυσε διαφυγεῖν.

Ἐτεὶ δὲ δωδεκάτῳ τῆς Κωνσταντίνου βασιλείας, τοῦ δὲ κόσμου #22 υἱοῦ, μηνὶ Φεβρουαρίῳ κζ', Ἰνδικτιῶνος ιδ', κατέλυσε τὸν βίον Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης, ἀρχιερατεύσας ἐπ' ἔτη κγ' ἡμέρας κ', ἐξκαίδεκα μὲν ἐτῶν ὧν ὅτε ἀκανονίστως τοὺς τῆς ἐκκλησίας παρείληφεν οἴακας, ὑπὸ παιδαγωγῶν (φεῦ μοι) ὁ ἀρχιερεὺς μέχρι τινὸς διατελέσας. καὶ εἶθε γε διὰ παντὸς τοῦτο ἦν· ἐδόκει γὰρ εἶναι σεμνὸς καὶ μέτριος. τῆς ἐντελεστεράς δὲ ἡλικίας ἀρξάμενος ἤδη καὶ καθ' ἑαυτὸν βιοῦν ἔαθεις οὐδὲν τῶν αἰσχίστων καὶ παντελῶς ἀπηγορευμένων πράττειν ἐνέλιπεν, ὠνίους προτιθεὶς τοὺς τῆς ἐκκλησίας βαθμοὺς καὶ τὰς προβολὰς τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἄλλα πράττων ὅσα τοῖς ἀληθινοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀπεικίκα ἐτύγχανεν, ἵππομανῶν καὶ κυνηγεσίους ἐνασχολούμενος καὶ λοιπὰς ἀπρεπεῖς διαπραττόμενος πράξεις, ἅς κατὰ μέρος διεξιέναι σὺν τῷ ἀπρεπεῖ καὶ ἀθέμιτον. μιᾶς δὲ δίκαιον ἐπιμνησθῆναι εἰς ἓν δεῖξιν τῆς ἀπαιδεύτου γνώμης αὐτοῦ. ἔρωσ αὐτὸν κατεῖχεν ἄσχετος τῆς τῶν ἵππων κτήσεως, καὶ λέγεται ὑπὲρ δισχιλίους πορίσασθαι, ὧν τῆς κομιδῆς διὰ παντὸς ἐφρόντιζεν, οὐ χόρτον αὐτοῖς παρατιθεὶς καὶ κριθὰς, κώνων δὲ καρποὺς καὶ θάσια καὶ πιστάκια, ἔτι δὲ φοινίκων καὶ σταφίδων καὶ ἰσχάδων τὰ λιπαρώτερα, 2.333 εὐωδιστατῶν οἴνω μινγύς, καὶ κρόκον καὶ κιννάμωμον καὶ βάλσαμον καὶ ἕτερα ἀρώματα τοῖς ῥηθεῖσι συμφύρων, ἐκάστῳ τῶν ἵππων παρετίθει βρώσιν. φασὶ δ' ὅτι λειτουργοῦντί ποτε αὐτῷ κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ θεοῦ δεῖπνον πέμπτην ἡμέραν, καὶ τὰς εὐχὰς ἤδη τῶν μυστηρίων ἀναγινώσκοντι, ὁ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἵππων ἐπιτετραμμένος διάκονος ἐπιστὰς εὐαγγέλιον τούτῳ κεκόμιεν, ὡς ἄρα τετοκυῖα εἶη ἡ ἐπισημοτάτη φορβάς, προσθεὶς καὶ τὸ ὄνομα. ὁ δ' ὑπὸ περιχαρείας τὸ τῆς θείας λειτουργίας ὑπὸ λοιπὸν ὡς ἔτυχεν ἐκπληρώσας δρομαῖος ἀφικνεῖται πρὸς τὸ Κοσμίδιον, καὶ τὸν τεχθέντα πῶλον ἑωρακῶς καὶ τοῦ ἀλόγου θεάματος ἐμφορηθεὶς

υπέστρεψεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, τὴν τῶν ἀγίων παθῶν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἐκτελέσων ὑμνωδίαν. ἔργον ἐκείνου καὶ τὸ νῦν κρατοῦν ἔθος, ἐν ταῖς λαμπραῖς καὶ δημοτελεῖσιν ἑορταῖς ὑβρίζεσθαι τὸν θεὸν καὶ τὰς τῶν ἀγίων μνήμας διὰ λυγισμάτων ἀπρεπῶν καὶ γελώτων καὶ παραφόρων κραυγῶν τε λουμένων τῶν θείων ὑμνων, οὓς ἔδει μετὰ κατανύξεως καὶ συν τριμοῦ καρδίας ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἡμᾶς σωτηρίας προσφέρειν τῷ θεῷ. πλῆθος γὰρ συστησάμενος ἐπιρρήτων ἀνδρῶν καὶ ἕξαρχον αὐτοῖς ἐπιστήσας Εὐθύμιόν τινα Κασνήν λεγόμενον, ὃν αὐτὸς δομέστικον τῆς ἐκκλησίας προβάλετο, καὶ τὰς Σατανικὰς ὀρχήσεις καὶ τὰς ἀσήμους κραυγὰς καὶ τὰ ἐκ τριόδων καὶ χαμαιτυπείων ἠρανισμένα ἄσματα τελεῖσθαι ἐδίδαξεν. οὕτως δὲ βιοτεύων κατα στρέφει τὸν βίον ἐν τῷ ἀτάκτως ἱπάζεσθαι, ἔν τινι τείχει τῶν 2.334 παραθαλασσίων θραυσθεῖς καὶ αἷμα ἀναγαγὼν διὰ τοῦ στόματος. ἐπὶ δύο δ' ἔτη νοσηλευόμενος καὶ ὑδέρῳ περιπεσὼν ἐτελεύτησε. Καὶ χειροτονεῖται κατὰ τὴν τρίτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος, ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Πολύευκτος μοναχός, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ θρέμμα τυγχάνων καὶ παῖ δευμα, ὑπὸ τῶν γονέων μὲν εὐνουχισθεῖς, ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τῆ μοναδικῆ πολιτεία ἐνδιαπρέψας· ὃν ὁ βασιλεὺς διὰ τὸ τοῦ ἥθους σεμνὸν καὶ τὸ τῆς σοφίας ὑπερβάλλον καὶ τὴν ἀκτημοσύνην χειροτονεῖ πατριάρχην, οὐ τοῦ Ἑρακλείας, ὡς ἔθος, ἀλλὰ τοῦ Καισαρείας Βασιλείου τὴν χειροθεσίαν πεπληρωκότος. Νικηφόρος γὰρ ὁ τῆς Ἑρακλείας πρόεδρος τῷ βασιλεῖ κατὰ τι προσκε κρουκῶς οὐ συνεχωρήθη τὴν χειροθεσίαν ποιήσασθαι. ὅθεν καὶ ψόγος οὐχ ὁ τυχῶν προσετρίβη οὐ τῷ προτρέψαντι μόνον καὶ τῷ χειροθετήσαντι, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ χειροτονηθέντι ὡς καταδεξά μὲν τὴν ἀκανόνιστον ταύτην χειροθεσίαν. χειροτονηθεῖς δ' ὅμως καὶ παρρησιασάμενος τὴν ἀλήθειαν πολλὴν καταδρομὴν ἐποιεῖτο τῆς πλεονεξίας τῶν συγγενῶν τοῦ πρεσβύτου Ῥωμανοῦ, κὰν τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ τὸν βασιλέα εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐλθόντα ἐνήγε πρὸς τὴν τῶν πραχθέντων ἐκδίκησιν. ὅπερ οὐχ ἡδέως οὗτος ἐδέξατο. ἀλλὰ καὶ Βασίλειος ὁ μετὰ ταῦτα παρακοιμώμενος, ὁ ἀπὸ δούλης τεχθεῖς τῷ πρεσβύτῳ Ῥωμανῷ, Ἑλένην τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν καὶ δέσποιναν ὑποποιησάμενος, οὕτω παρεσκεύασε καὶ διέθηκε τὸν Κωνσταντῖνον, μὴ μεταγινώσκειν μόνον ἐπὶ τῆ τοῦ 2.335 πατριάρχου προβολῆ ἀλλὰ καὶ ζητεῖν ἀφορμὴν πῶς ἂν αὐτὸν καταγάγοι τοῦ θρόνου, πολλὰ καὶ Θεοδώρου τοῦ Κυζίκου κατ' αὐτοῦ διερεθίζοντος τοῦτον. Ὡσπερ δὲ τοῦ χρόνου φιλοτιμησαμένου κατὰ ταυτὸν ὁμο γνώμονας ἐπιδείξασθαι πατριάρχας, καὶ τὴν τῶν ἐσπερίων Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ἰθύνειν ἔλαχεν Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀλβερίχου υἱός, πρὸς πᾶσαν ἀσέλγειαν καὶ κακίαν ὑπάρχων ἐπιρρηπής· ὃν Ὡτως ὁ τῶν Φράγγων βασιλεὺς ἀπελάσας ἕτερον ἀντεισήγαγε τῆ ἐκκλησία ποιμένα. Ὁ δὲ Πολύευκτος τῷ πρώτῳ τῆς ἱερατείας αὐτοῦ χρόνῳ τοῖς ἱεροῖς ἐνέταξε διπτύχοις Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου τὸ ὄνομα, τοῦ τὸν βασιλέα Λέοντα δεξαμένου εἰς κοινωνίαν, ὀπηνίκα τὴν τετάρτην ἠγάγετο γυναῖκα. πρὸς τοῦτό τινες τῶν ἀρχιερέων πρὸς ὀλίγον ἀντέστησαν τῷ Πολυεύκτῳ μὴ κοινωνεῖν. ἀλλὰ κατ' ὀλίγον τῷ τοῦ κρατοῦντος ἀκολουθήσαντες θελήματι γέλωτα παρέσχον τοῖς διακρινομένοις. Ἦχθη δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ἡ τιμία χεὶρ τοῦ προ δρόμου εἰς τὴν βασιλίδαν ἐξ Ἀντιοχείας, ἀποκλαπέισα παρά τινος διακόνου Ἰὼβ τοῦνομα· ἦν καταλαβοῦσαν τὴν Χαλκηδόνα ὁ βασιλεὺς τὴν βασιλικὴν ἐκπέμψας τριήρη, καὶ τῆς συγκλήτου ὅσον ἐπίσημον ἐξελθόντος καὶ τοῦ πατριάρχου Πολυεύκτου σὺν παντὶ τῷ κλήρῳ μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων καὶ θυμιαμάτων, εἰς τὰ βασίλεια ἤγαγεν. 2.336 Ὁ δὲ τῶν σχολῶν δομέστικος Βάρδας κατὰ τῶν ἐψῶν Ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύσας τὰ ἐν ποσὶν ἅπαντα κατεστρέψατο, ἐλὼν καὶ φρούρια ἱκανά, ἐκπολιορκήσας καὶ τὴν περιβόητον Ἄδαπαν. ὁ δὲ βασιλεὺς βουλόμενος καὶ τοὺς ἐν τῇ Κρήτῃ Σαρακηνοὺς συνε χῶς ἐκστρατεύοντας καὶ τὰ

παράλια τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς δηοῦντας καὶ κατατρέχοντας ἐκφοβῆσαι καὶ τῆς ἀσκέτου ἀνακόψαι ὀρμῆς, στρατὸν ὅτι πλεῖστον συλλέξας καὶ στόλον εὐτρεπίσας οὐκ ἀγεννῆ ἐκπέμπει κατὰ τῆς νήσου, στρατηγὸν ἐπιστήσας τοῖς πᾶσι Κων σταντῖνον πατρίκιον τὸν Γογγύλην, θηλυδρίαν ἄνθρωπον καὶ σκια τραφῆ καὶ ἀπειροπόλεμον καὶ ἓνα τῶν ἐν τῷ παλατίῳ θαλαμηπόλων· ὃς εἰς τὴν νῆσον περαιωθείς καὶ μηδὲν ἄξιον διαπραξάμενος στρατηγοῦ, μήτε στρατοπεδεῖαν πηξάμενος ἀσφαλῆ, μήτε σκοπὸς ἐπιστήσας καὶ κατοπτῆρας καὶ δι' αὐτῶν τὰς βαρβαρικὰς φυλαξάμενος ἐφόδους, κινδύνῳ μεγίστῳ περιπίπτει. οἱ γὰρ νησιῶται τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἀμέλειαν κατανενοηκότες τοῦ στρατηγοῦ, καιρὸν ἐπιζητήσαντες ἐπιτήδειον ἐξαίφνης ἐπιτίθενται τῷ στρατεύματι, καὶ τρέπονται μὲν τοῦτο ῥαδίως, ὡς πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων αἰχμαλωσίᾳ καὶ σιδήρῳ διαμερισθῆναι, κατέσχον δὲ καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτό, τῶν Ῥωμαίων αἰσχίστως ἀποφυγόντων. μικροῦ δ' ἂν ἐάλω καὶ ὁ Γογγύλιος, εἰ μὴ συνασπίσαντες οἱ θεράποντες ἐξερρύσαντο αὐτὸν τῆς αἰχμαλωσίας καὶ εἰς τὴν ναυαρχίδα ἐμβιβάσαντες διεσώσαντο. Ῥωμανὸς δὲ ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου υἱὸς τελεωτέρας 2.337 ἤδη ἀψάμενος ἡλικίας, καὶ μὴ φέρων ὄρα τὰ πράγματα ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διοικούμενα, φαρμάκῳ τοῦτον ἐκποδῶν ποιήσασθαι ἐβουλεύσατο, εἰδήσει καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς τῆς καπηλίδος. μέλλοντος γὰρ τοῦ Κωνσταντίνου καθαρτήριον πόμα λαβεῖν, λαθόντες οὗτοι δηλητήριο τούτῳ ἐκέρασαν, καὶ Νικήταν τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης παρέπεισαν ἐγχείαι τοῦτο τῷ βασιλεῖ. μέλλον δὲ ἐκεῖνος αὐτὸ λαβεῖν κείμενον ἔμπροσθεν τῶν σεπτῶν εἰκόνων, εἴτε τύχη τινὶ εἴτε καὶ ἐκουσίως ὀλισθήσας τὸ πλέον ἐξέχεε. τὸ δὲ λοιπὸν ποθὲν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἀργὸν ἐφάνη καὶ ἄπρακτον, διὰ τὴν ὀλιγότητα τὴν οἰκίαν ἀποβαλὸν ἐνέργειαν. πλὴν καὶ οὕτως ὁ Κωνσταντῖνος μόλις περιγενέσθαι ἴσχυσεν, ἐπισκήψαντος δὴ τοῦ δηλητηρίου ἐν τῇ πλευρᾷ αὐτοῦ καὶ κακῶς διαθεμένου αὐτόν. ἐξ δὲ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα τῆς γ' Ἰνδικτιῶνος, ἐν ἔτει κοσμικῶ #22 υξή', ἔξεισι Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ τοῦ Ὀλύμπου ὄρει, τῷ μὲν δοκεῖν ταῖς τῶν ἐκεῖσε πατέρων εὐχαῖς θωρακισθῆναι καὶ μετ' αὐτῶν κατὰ Σαρακηνῶν ἐν Συρίᾳ ἐκστρατεῦσαι, ἀληθεῖ δὲ λόγῳ ἐνωθῆναι Θεοδώρῳ τῷ τῆς Κυζίκου προεδρεύοντι, ἐκεῖσε τότε τὰς διατριβὰς ποιουμένῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Πολυεύκτου βουλευσάσθαι. ἐκεῖσε γοῦν γενόμενος, εἴτε σωματικῆ πλημμελείᾳ εἴτε πάλιν ὑπὸ τοῦ παιδὸς φαρμαχθεῖς, ὀδυνώμενος ἀνεχώρησε, κλινοπετῆς τε κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ὀκτωβρίου τὴν βασιλίδαν κατέλαβε, καὶ τῇ θ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τελευτᾷ, ἅπρα κατὰ τὰ βεβουλευμένα λιπὼν, ζήσας ἅπαντα τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ 2.338 χρόνον ἔτη νδ' καὶ μῆνας β', συμβασιλεύσας μὲν τῷ πατρί καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ θεῖῳ καὶ τῇ αὐτοῦ μητρὶ ἔτη ιγ', αὐθις δὲ τῷ Ῥωμανῶ τυραννήσαντι ἔτη κ', καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν μονοκρατήσας ἔτη ιε'. θάπτεται δὲ θανὼν σὺν τῷ οἰκείῳ πατρί, μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς ἐγκοτῶν τῷ Πολυεύκτῳ καὶ τὴν αὐτοῦ καθαίρεσιν φανταζόμενος. πρὸ δὲ τινῶν ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, ἐπὶ τινα χρόνον συχνόν, ἑσπέρας καταλαμβανούσης λίθοι ἄνωθεν ἐκπεμπόμενδι καὶ ἐντὸς τῶν αὐτοῦ δαιτημάτων σὺν πολλῶν ῥοίζῳ πίπτοντες ἐξαισίους ἀπετέλουν κτύπους. δόξας δ' ἀπὸ τῶν τῆς Μαγναύρας ὑπερώων τούτους φέρεσθαι φύλακας ἐπὶ πολλαῖς νυξὶν ἀφώρισεν, εἴ ποὺ τινα λάβῃ τῶν τοῦτο τολμῶντων. ἀλλ' ἔλαθε μάτην πονῶν· ἦν γὰρ τὸ γινόμενον οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐξ ὑπερτέρας τελούμενον δυνάμεως. Μεταστάντος δὲ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ πρὸς τὴν ἐκείθεν διαβάντος κατάστασιν, Ῥωμανὸς ὁ τούτου υἱὸς ἐγκρατῆς γίνεται τῆς ἀρχῆς. καὶ ἄρχοντας προβαλλόμενος εὐνοϊκοὺς αὐτῷ καὶ θυμήρεις, καὶ τὴν βασιλείαν ὡς ἐνήν κρατυνόμενος, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα τῆς αὐτῆς γ' Ἰνδικτιῶνος στέφει καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα, διὰ τῶν χειρῶν Πολυεύκτου τοῦ πατριάρχου, ἐν τῇ μεγάλῃ

ἐκκλησία. τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει τίκτεται πάλιν αὐτῷ 2.339 ἕτερος υἱὸς ἐν τοῖς τῶν Πηγῶν παλατίοις, ὃν ἐπὶ τῷ πατρὶ Κωνσταντῖνον ὠνόμασε. νέος δ' ὢν καὶ εὐπαθείαις ἑαυτὸν ἐπίδεδω κῶς τὰς τῶν ὄλων φροντίδας Ἰωσήφ ἐνεχείρισε τῷ πραιποσίτῳ καὶ παρακοιμωμένῳ, ᾧ Βρίγγας ἢ ἔπωνυμία. αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἄλλο διὰ φροντίδος εἶχεν ἢ τὸ μεθ' ἡταιρηκότων καὶ βεβήλων ἀνδραρίων καὶ μαχλάδων καὶ μίμων καὶ γελοτοποιῶν τὰς ἐκδεδιη τημένας μεταδιώκειν τῶν πράξεων. τοίνυν καὶ κληρικόν τινα Ἰωάννην ἐκτομίαν ὄντα, διὰ τινὰς ἀσέμνους πράξεις ὑπὸ Κωνσταντῖνου τοῦ βασιλέως ἀπειληθέντα καὶ μοναχικὸν ἀμφιασάμενον σχῆμα καὶ μέχρι τῆς ἐκείνου κρυπτόμενον τελευτῆς, ὡς ἤδη ἔπε λάβετο τῆς ἀρχῆς, τοῦ τῶν μοναχῶν ἀποδύσας σχήματος καὶ τὰ τῶν κληρικῶν μεταμφιάσας τοῖς ἑαυτοῦ θαλαμηπόλοις κατέταξε. ζήλου δὲ πλησθεὶς ὁ Πολύευκτος πολὺς ἦν ἐγκείμενος καὶ τῷ βασιλεὶ παρενοχλῶν τῆς ἑαυτοῦ θεραπείας τοῦτον ἀπώσασθαι ὡς ἐξομοσάμενον τὸ τῶν μοναζόντων ἐπάγγελμα. ἐκείνου δὲ παραι τουμένου, καὶ μὴ ταῖς ἀληθείαις φάσκοντος ἐνδεδύσθαι τοῦτον τὸ σχῆμα ἢ εὐχὴν παρά τινος τῶν ἱερέων λαβεῖν, ἀλλὰ μόνον ὑποκρίνασθαι τὸν μονάδα βίον διὰ τὸν τοῦ βασιλέως φόβον, ἔξαπατηθεὶς ὁ Πολύευκτος ἀφῆκε τοῦτον, πολλὰ καὶ τοῦ Ἰωσήφ σπουδάσαντος. καὶ διῆγε μέχρι τῆς τελευτῆς Ῥωμανοῦ κοσμικῶς ζῶν καὶ νεωτερικῶς· ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος τὸ μὲν σχῆμα τῶν μοναστῶν ἀμφιέννυται αὐθις, τὴν δὲ γε γνῶμην αὐτοῦ οὐκ ἤλ λοίωσε. 2.340 Τούτῳ τῷ ἔτει Νικηφόρον μάγιστρον τὸν Φωκᾶν, δομέστικον ἤδη προβεβλημένον τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς παρὰ Κωνσταντῖνου τοῦ βασιλέως, καὶ πολλὰ τρόπαια στήσαντα κατὰ τῶν ἐξῶν Σαρακηνῶν, καὶ τὸν τε τῆς Ταρσοῦ ἀμυρᾶν Καραμόνην καὶ Χαβδᾶν τὸν τοῦ Χάλεπ καὶ τὸν Τριπόλεως Ἰζήθ ὀλοσχερῶς ταπεινώσαντα, πέμπει κατὰ τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ Σαρακηνῶν, πληθὸς ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ἐπιδούς αὐτῷ καὶ στόλον κατηρτισμένον καλῶς, ἐν τῇ νήσῳ δ' οὗτος περαιωθεὶς, καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἀπόβασιν παροῦσι καὶ κωλύουσι συμπλακεὶς τοῖς Ἀγαρηνοῖς καὶ τούτους τρεψάμενος, αὐτὸς τε ἀσφαλῶς ἀπέβη καὶ τὸν στρατὸν ἀπεβίβασεν ἀκινδύνως. χάρακά τε οὖν ἐπήξατο καρτερόν, τάφρω βαθεῖα καὶ σταυρώμασι καὶ πασσάλοις τοῦτον κατοχυρώσας, καὶ τὸν στόλον ἐν ὄρμοις γαληνοτάτοις ὀρμίσας καὶ πάντα καταστη σάμενος κατὰ τὸ ἀσφαλές ἐνεργῶς ἤπτετο τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῇ νήσῳ πόλεων, καὶ δι' ὄλων ζ' μηνῶν πάσαις μηχαναῖς πολιορκητικῶν ὀργάνων χρησάμενος καὶ τὰ τεῖχη καταστρέφων τὰς τε πόλεις καὶ τὰ φρούρια ἐχειρώσατο. τῇ ζ' δὲ τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς ιδ' Ἰνδικτιῶνος, καὶ τὴν πασῶν ὀχυρωτέραν πόλιν, ἣν ἐγχω ρίως Χάνδακα ἐκάλου, πεπορθηκώς, καὶ τὸν ἀμυρῶντα τῆς νήσου Κουρούπην ὄνομα λαβὼν αἰχμάλωτον καὶ Ἀνεμᾶν τὸν μετ' αὐτὸν ἐν τῇ νήσῳ πρωτεύοντα, καὶ τὴν νῆσον ὅλην δουλωσάμενος, ἔμελλε μὲν ἐπὶ πλείονα ἐμμεῖναι χρόνον καὶ τὰ κατ' αὐτὴν κατὰ 2.341 στήσεσθαι, φήμης δὲ κρατούσης ὡς ὁ μέλλων κατασχεῖν αὐτὴν Ῥωμαῖος ἀνὴρ ἐξ ἀνάγκης βασιλεύσει Ῥωμαίων, ἅμα τῷ γνωσθῆναι τὴν τῆς νήσου κατάσχεσιν ταῖς τοῦ Ἰωσήφ ὑποθήκαις πεισθεὶς ὁ Ῥωμανὸς προσεκαλέσατο τὸν Νικηφόρον ἐκεῖθεν. ἔτι δὲ τοῦ Νικηφόρου τῇ Κρήτῃ ἐνδιατρίβοντος, ἵνα μὴ τὴν ἐξῶν κατατρέχοιεν οἱ τῆς ἀνατολῆς Ἀραβες καὶ μᾶλλον ὁ Χαβδᾶν ὁ τοῦ Χάλεπ ἀμυρᾶς, πολεμικὸς ὢν καὶ τῶν ἄλλων δραστηριώτερος, Λέοντα τὸν Φωκᾶν τὸν τοῦ Νικηφόρου ἀδελφὸν μάγιστρον τιμήσας ὁ Ῥωμανὸς τὴν τοῦ δομestίκου διακονίαν διέπειν ἀπέστειλεν. οὗτος δὲ διαπεράσας καὶ τῷ Χαβδᾶν συναντήσας ἐν τινὶ χωρίῳ Ἀνδρασῶ λεγομένῳ τρέπεται τοῦτον κατὰ κράτος καὶ ἀφανισμῷ παραδίδωσι, τῶν μὲν ἐν τῇ προσβολῇ πεσόντων οὐδ' ἀριθμῷ καθυποβληθῆναι δυναμένων, τῶν δὲ ἀλόντων καὶ ἐν τῇ πόλει πεμφθέντων τοσοῦτον ἦν τὸ πλῆθος ὡς πληρῶσαι δούλων καὶ τὰς ἀστικὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς. μόνος δὲ ὁ τούτων ἀρχηγὸς Χαβδᾶν σὺν ὀλίγοις λίαν τὸν κίνδυνον

διαδράς εἰς τὰ οἰκεῖα ἤθη ἀνεκομίσθη. εἰσελθόντα δὲ τὸν Λέοντα μάλα φιλοφρόνως ὁ βασιλεὺς ὑπεδέξατο ἐπινικίοις τε θριάμβοις τετίμηκε καὶ γερῶν τῶν κατ' ἄξιαν ἠξίωσε, τιμήσας καὶ προβιβάσας καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἀριστεύσαντας. Τῷ δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ πολλοὶ τῶν πολιτευομένων ἐάλωσαν ἐπιβεβουλευκότες αὐτῷ. εἶχον δὲ καὶ 2.342 πρωτουργὸν καὶ πρωταίτιον Βασίλειον μάγιστρον τὸν λεγόμενον Πετεινὸν καὶ τινὰς ἄλλους τῶν ἐπισήμων, τὸν πατρίκιον Πασχάλιον, τὸν πατρίκιον Βάρδαν τὸν τοῦ Λιβός, καὶ Νικόλαον τὸν Χαλκούτζην· οἵτινες ἐβουλεύσαντο κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἱππικῶν ἀγώνων κατιόντα διαχειρίσασθαι τὸν βασιλέα, καὶ τὸν Βασίλειον ἐπὶ τοῦ βασιλικῷ καθίσαντες θρόνου ἀναγορεῦσαι βασιλέα. ἀλλὰ τῆς ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῷ βασιλεῖ παρά τινος τῶν συνωμοτῶν, Ἰωαννικίου τοῦνομα, τῷ γένει Σαρακηνοῦ, πρὶν ἢ τὴν κυρίαν ἐνστήναι κρατηθέντες παρὰ τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἐλεγχθέντες καὶ ἀπὴ νῶς αἰκισθέντες ἄνευ μόνου τοῦ Βασιλείου, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ ἀγῶνος θριαμβευθέντες, ἐξορία παρεπέμφθησαν καὶ ἀπεκάρησαν μοναχοί.

Χρόνον δὲ τινὰ βραχὺν ἐν αὐτῇ ταλαίπωρηθέντες ἀνεκλήθησαν φιλανθρώπως αὐτοῖς χρησαμένου τοῦ βασιλέως. μόνος δὲ Βασίλειος ὁ Πετεινὸς ἔκφρων γενόμενος ἔτελεύτησεν ἐν Προικοννήσῳ, τῆς δίκης αὐτὸν μετελθούσης ἀνθ' ὧν δολίως εἰς Στέφανον ἐνεδείξατο τὸν βασιλέα, προδεδωκὼς τοῦτον τῷ Κωνσταντίνῳ. Τὰ δὲ περὶ τὸν Πετεινὸν καὶ τοὺς ἄλλους ἰδὼν ὁ μάγιστρος Ῥωμανὸς ὁ Σαρωνίτης, ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς ὢν Ῥωμανοῦ γέροντος, καὶ μὴ τὰ ὅμοια καὶ αὐτὸς πάθοι φοβηθεὶς, φθονούμενος διὰ τὴν ἑαυτοῦ περιφάνειαν καὶ ὑποπτευόμενος, τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν τοῖς τέκνοις ὡς ἐβούλετο διαμερίσας καὶ τὴν ὑπόλοιπον πένησι διανείμας τὸ τῶν μοναχῶν περιβάλλεται ἔνδυμα. καὶ ἐν τῇ τῶν 2.343 Ἐλεγγῶν μονῇ γενόμενος, καὶ χρόνον συχνὸν ἐν αὐτῇ παραμείνας, ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων ἐτιμήθη διαφερόντως. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἀνὴρ τις ἀνεφάνη Φιλώρειος καλούμενος, ὑπασπιστὴς ὢν Ῥωμανοῦ μαγίστρου τοῦ Μωσηλέ, τοῦ ἐκγόνου Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος. οὗτος ἄνωθεν ἵππου ὠκυτάτου ἐπὶ τῆς ἐφεστρίδος ἰστάμενος ὄρθιος, καὶ ξίφος ταῖς χερσὶ βαστάζων, τοῦ ἵππου τρέχοντος ὅσον ἐδύνατο κυκλῶν ἐπήει τὸν εὐριπὸν τῆς ἵπποδρομίας, στρέφων ἄνω καὶ κάτω τὸ ξίφος καὶ μὴδ' ὄλως ὑπολισθαίνων τῆς στάσεως. Ἐπέδωκε δ' ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις καὶ πάλαι τὴν Ῥωμαίων ἐπίον τε καὶ λυμαινόμενον καὶ διαφθεῖρον τοὺς βόας τὸ λοιμικὸν πάθος, ὃ κράβρα κατονομάζεται. φασὶ δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦτο λαβεῖν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ γέροντος Ῥωμανοῦ. ἔγγιστα γὰρ τῆς τοῦ Βώνου κινστέρνης ἀναψυχὴν ἑαυτῷ τῆς θερινῆς θέρμης παλάτια τοῦ Ῥωμανοῦ ἀνεγείροντος, καὶ τῶν θεμελιῶν καταβαλλομένων, βοὸς φασὶν εὐρεθῆναι μαρμαρίνου κεφαλὴν, ἣν οἱ εὐρόντες συντρίψαντες εἰς τὴν τοῦ τιτάνου κάμινον ἐμβάλλουσιν. ἐξ ἐκείνου δ' ἄχρι τῶν τῆδε χρόνων οὐκ ἐπαύσαντο πανταχοῦ τῆς γῆς ὀπόσην ἢ τῶν Ῥωμαίων περιέχει δυναστεία, τὰ τῶν βοῶν διαφθεῖσθαι γένη. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς παρορμώμενος ὑπὸ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς κατ' ἐνεγκεῖν ἐπειράθη τῶν βασιλείων Ἑλένην τε τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς, καὶ ἐν τοῖς παλατίοις τῶν Ἀντιόχου περιορίσαι. γνοῦσα 2.344 δὲ τοῦτο ἢ Ἑλένη καὶ πρὸς θρήνους τραπέισα καὶ ἄρα ἐδυσώπησε τὸν υἱόν, διευλαβηθέντα τὰς ἐξ αὐτῆς κατάρας. ἀλλ' αὕτη μὲν εἰάθη μένειν κατὰ χώραν, τὰς δ' ἀδελφὰς καταγαγὼν διὰ Ἰωάννου καθηγεμόνος τῶν Στουδίου ἀπέκειρε μοναχάς. αἱ δὲ ἅμα τῇ ὑποχωρήσει τούτου τὴν μοναχικὴν ἀποδυσάμεναι ἐσθῆτα ἐκρεωφά γουν. ἢ δὲ Ἑλένη τῇ τῶν θυγατέρων καταγωγῇ περιεπαλάσασα, καὶ μικρὸν ἐπιζήσασα χρόνον, τῇ κ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς ἐ' Ἰνδικτιῶνος ἀπεβίω, καὶ βασιλικῶς ἐκκομισθεῖσα ἐτάφη ἐν τῇ λάρνακι τοῦ πατρὸς. Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκάς, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, προσαχθεὶς ἐκ Κρήτης ἐπανελθεῖν οὐ συνεχωρήθη εἰσελθεῖν εἰς τὴν βα

σιλεύουσαν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐκελεύσθη παραγενέσθαι μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ. ἀναλαμβάνων γὰρ ἑαυτὸν ἐκ τῆς προτέρας ἡττης ὁ Χαβδᾶν ἀναφέρειν ἤρξατο πάλιν, καὶ στρατὸν ἀξιόμαχον ἠθροικῶς προσδόκιμος ἦν ἐπιθήσεσθαι τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσιν τε καὶ πράγμασιν. ἀλλ' ἐν Συρίᾳ γενόμενος ὁ Φωκᾶς, καὶ σταδαία μάχη τοῦτον τρεψάμενος καὶ κατὰ κράτος ἡττήσας καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Συρίας ἀπελάσας, τὴν πόλιν Βέρροϊαν ἐξεπόρθησε δίχα τῆς ἀκροπόλεως, καὶ πολὺν πλοῦτον λείαν καὶ αἰχμαλώτους ἔλαβεν, ἐλευθέρωσας καὶ τοὺς ἐκεῖσε δεσμίους κατεχομένους Χριστιανούς καὶ ἐπ' οἴκου ἐκπέμψας. 1^ε δὲ Μαρτίου μηνός, τῆς Ἰνδικτιῶνος, ἐν ἔτει #22 υοά', 2.345 ἐτελεύτησε Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, ἐτῶν ὑπάρχων κδ', βασιλεύσας ἔτη ιγ' μῆνας δ' καὶ ἡμέρας ε', ὡς μὲν τινες, τὸ ἑαυτοῦ σαρκίον προκαταναλώσας ταῖς αἰσχίσταις καὶ φιληδόνους πράξεσιν, ὡς δ' ἕτερος ἔχει λόγος, φαρμάκοις ἀναιρεθεῖς. διαδέχονται δὲ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Βασίλειος καὶ Κωνσταντίνος οἱ παῖδες αὐτοῦ σὺν Θεοφανοῖ τῇ μητρί, τεχθείσης αὐτῷ καὶ θυγατρὸς πρὸ δύο ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, ἦν Ἄνναν ὠνόμασαν. ἦν δὲ ὁ Ῥωμανὸς μέγας τὴν ἡλικίαν, εἰ καὶ ἐλάττων ἦν τοῦ πατρός, τὸ ἦθος ἡμερον ἔχων καὶ πρᾶον καὶ τὸ φρόνημα μέτριον. καίπερ δὲ νέος ὢν, ἀγχίνους ἦν καὶ ὀξύς καὶ τὰ πολιτικὰ κυβερνᾶν ἰκανώτατος, εἴπερ ἄρα συνεχωρεῖτο παρὰ τῶν θεραπόντων. ἀλλὰ τοῦτον οἱ οἰκειότατοι αἰς τῆς νεότητος ἐκδεδωκότες ὄρμαϊς, ἴν' ἐκεῖνοι τὰ κοινὰ μετιόντες πλοῦτον ἄφατον ἀποθησαυρίσωσιν, ἀνερέργητον καὶ ἀνεπιτήδειον ἀπεφάναντο. Ἀπριλλίῳ δὲ μηνί, τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος, εἴσεισιν ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος τῇ τῆς δεσποίνης κελεύσει, τοῦ Ἰωσήφ καθάπερ καὶ πάλαι κωλύοντος, ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς Κρήτης λαφύρων καὶ τῆς Βερροΐας ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, κομίσας καὶ μέρος τι τοῦ ἱματίου τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὅπερ εὖρεν ἐν τῇ Βερροΐᾳ ἐναποκείμενον. τοῦτον δὲ ἐδέδειε καὶ δι' ὑποψίας εἶχεν ὁ Βρίγγας· ἀλλ' ὑπούλως οὗτος ὑποκρινάμενος ἐξαπατήσας τοῦτον ἴσχυσε τρόπῳ τοιῷδε. ἔνα 2.346 τινὰ τῶν ὑπασπιστῶν εἰληφὼς ὁ Φωκᾶς περὶ ὥραν ἀρίστου εἰς τὸν οἶκον ἄπεισι τοῦ Ἰωσήφ, καὶ κόψας τὴν θύραν ὅστις εἴη μηνύειν ἐκέλευσε τῷ θυρωρῷ. μηνύσαντος δὲ κελευσθεῖς ἐπέισ εἰσι, καὶ κατ' ἰδίαν παραλαβὼν τὸν Ἰωσήφ δείκνυσιν αὐτῷ τρίχινον ἔνδυμα, ὅπερ ἔνδοθεν τῶν ἱματίων ἡμφίεστο, καὶ μεθ' ὄρκων ἐπληροφόρησεν ὡς τὴν τῶν μοναχῶν ἀσπαζόμενος πολιτείαν πάλαι ἂν περιεβάλετο τὸ σχῆμα καὶ τῶν βιωτικῶν ὑπεξήγαγεν ἑαυτὸν φροντίδων, εἰ μὴ ἐπέσχεν αὐτὸν ἢ τῶν βασιλέων προσπάθεια Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ, καὶ μέλλειν ὅσον οὕτω τὸν οἰκειὸν ἐκπληρῶσαι σκοπόν· καὶ μὴ μάτην ὑποπτεύεσθαι καθικέ τευσε. τοῦτο θεασάμενος ὁ Ἰωσήφ πίπτει εὐθέως πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, μετάνοιαν ἐκζητῶν, καὶ ὡς οὐ πιστεύσει τινὶ πληροφωρῶν λέγοντί ποτε κατ' αὐτοῦ. ὑφεωρᾶτο δὲ ὁ Βρίγγας καὶ Στέφανον τὸν βασιλέα, τοῖς ζῶσι μέχρι τότε συναριθμούμενον καὶ ἐξόριστον ἐν Μηθύμνῃ τυγχάνοντα, καὶ διὰ παντὸς ἐφρόντιζεν ὑπὸ ἀκριβεστέραν αὐτὸν εἶναι φυλακὴν. ἀλλ' ἐκεῖνος κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ μεγάλου σαββάτου τῶν θείων μετεσχηκῶς μυστηρίων αἰφνιδίως εὐθὺς τέθηκε, μηδεμιᾶς προηγησαμένης αἰτίας, ἀλλὰ τῆς Θεοφανοῦς, εἰ καὶ πόρρωθεν κατώκιστο, κατεργασαμένης αὐτόν. Πέτρος δὲ ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς τὴν εἰρήνην τάχα ἀνανεούμενος ἀποθανούσης τῆς αὐτοῦ γυναικός, σπονδὰς πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἔθετο, ὁμήρους δούς καὶ τοὺς οἰκειοὺς δύο υἱοὺς 2.347 Βορίσην καὶ Ῥωμανόν· καὶ μετὰ μικρὸν ἀπεβίω. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπέμψθησαν μετὰ ταῦτα ἐφ' ᾧ τῆς πατρῶας ἀντισχέσθαι βασιλείας, καὶ τοὺς κομητοπούλους ἀπειρξοῦσι τῆς πρόσω φορᾶς. Δαβίδ γὰρ καὶ Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ Σαμουὴλ, ἐνὸς ὄντες παῖδες τῶν μέγα δυνηθέντων ἐν Βουλγαρίᾳ κομήτων, πρὸς ἀποστασίαν ἀπειδον καὶ τὰ Βουλγάρων ἀνέσειον. καὶ ταῦτα μὲν συνηνέχθη ᾧδε. Ὁ δὲ Βρίγγας ὃν εἴπομεν τρόπον ἀπατηθεῖς

ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου, καὶ τοῦτον ἑάσας οἴκαδε ἀπελθεῖν, μετεμέλετο, καὶ ἐν δεινῷ ἐποιεῖτο ὅτιπερ ἐντὸς ἀρκύων ἔχων τὸ θήραμα ἔλαθε τοῦτο φρενοβλαβῶς προηκόμενος. ἔμερίμνα γοῦν πῶς καὶ ποία μηχανῇ τῆς ἀπὸ τούτων ἀπολυθείη φροντίδος. καὶ ἔδοξεν αὐτῷ λυσιτελέστατον εἶναι πρὸς Ἰωάννην μάγιστρον γράψαι τὸν Τζιμισκῆν, ἄνδρα θυμοειδῆ καὶ δραστήριον ὄντα καὶ μετὰ τὸν Φωκᾶν ἐν τοῖς Ῥωμαίων ἐπισημότατον στρατηγοῖς, στρατηγὸν τηνικαῦτα τῶν ἀνατολικῶν ὑπάρχοντα, ἔτι δὲ πρὸς τὸν μάγιστρον Ῥωμανὸν τὸν Κουρκούαν, φανερώτατον καὶ ἐπίσημον καὶ αὐτὸν στρατηλάτην ὄντα τῆς ἀνατολῆς, γράμματα πέμψαι, καὶ φιλοτιμιῶν ὑποσχέσει καὶ δωρεῶν καὶ τιμῶν διεγεῖραι τούτους πρὸς καθαίρεσιν τοῦ Φωκᾶ. ἐγένοντο τὰ γράμματα, καὶ ὁ νοῦς τῶν γεγραμμένων ὑπῆρχεν οὗτος. εἰ διαναστάντες καθαιρήσουσι τὸν Φωκᾶν καὶ μοναχὸν ἀποκείρουσιν ἢ τρόπον ἄλλον ἐκ μέσου ποιήσουσι, τὴν μὲν τοῦ δομestikοῦ τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς μεγίστην ἀρχὴν 2.348 λήψεται ὁ Ἰωάννης, τὴν δὲ τοῦ δομestikοῦ τῆς δύσεως ὁ Ῥωμανός. κομισθέντων οὖν τῶν γραμμάτων τοῖς δηλωθεῖσιν ἂν δράσιν, ἐπεὶπερ σχετικῶς ἐκεῖνοι εἶχον πρὸς τὸν Φωκᾶν, ὑπανα γινώσκουσί τε αὐτῷ εὐθέως τὰ γράμματα, καὶ διαναστῆναι πρὸς ἀλκὴν τὸν Φωκᾶν καὶ γενναῖόν τι καὶ νεανικὸν ἐννοήσασθαι παρεκάλουν. ὀκνοῦντα δὲ καὶ ἀναδύομενον καὶ αὐτοχείρως ἠπεῖλουν διαχειρίσασθαι. διὸ καὶ πρὸς τὸν τοῦ θανάτου ἀποδειλιάσας κίνδυνον τὴν πρόκλησιν ὑπεδέξατο. καὶ δευτέρᾳ τοῦ Ἰουλίου μηνός, τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος, ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἐφέᾳ στρατευμάτων ἀπάντων παρακεκινημένων ὑπὸ τοῦ Τζιμισκῆ Ῥωμαίων ἀναγορεύεται βασιλεύς. Καὶ εἷς μὲν λόγος φέρεται οὕτως, ἕτερος δέ, ὁ καὶ δοκῶν ἀληθέστερος, ὡς πολὺν ὥδινε χρόνον τὴν τῆς βασιλείας ἐπιθυμίαν, καὶ οὐ τοσοῦτον αὐτὸν ὁ ταύτης ἔρωσ ἐξέφλεγεν ὅσον ὁ τῆς βασιλίδος Θεοφανοῦς, ἐντυχόντα τε αὐτῇ ὅτε τῇ βασιλευούσῃ διῆγε, καὶ πολλάκις πρὸς αὐτὴν ἐκπέμψαντα τὸν οἰκειότατον ὑπῆρέτην αὐτοῦ Μιχαήλ. τοῦτο γὰρ καταφωράσας ὁ Βρίγγας ὑπόπτως διέκειτο πρὸς αὐτόν. Τῆς τοίνυν ἀναρρήσεως αὐτοῦ φημισθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῶν πραγμάτων ἐν ταραχῇ καθεστῶτων, ὁ τὴν φροντίδα τῶν ὄλων ἀνεζωσμένος Ἰωσήφ ἠγωνία καὶ διηπορεῖτο σφοδρῶς ὅ τι καὶ δράσειεν, ὅτι μηδὲ τοῖς πολίταις εὖνους ἦν διὰ τὸ δυσέντευκτον.

Κατελθόντος δὲ ἐν Χρυσουπόλει μετὰ παντὸς 2.349 τοῦ στρατοῦ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ μετ' εὐφημιῶν, ἐβουλεύσατο ὁ Βρίγγας βασιλέα τινὰ προβαλέσθαι, διὰ τούτου οἰόμενος τὸν τόνον ἐκλῦσαι τῆς ὀρμῆς τοῦ στρατοῦ. τέως δὲ τῆς ἀναρρήσεως, ὡς εἶπομεν, τοῦ Φωκᾶ γενομένης Βάρδας μὲν ὁ τούτου πατήρ (ἔτυχε γὰρ ἐνδημῶν τῇ βασιλίδι) ἰκέτης εἰσέρχεται πρὸς τὴν με γάλην ἐκκλησίαν, Λέων δὲ ὁ ἐκεῖνου ἀδελφός, καίπερ φυλαττόμενος ἀκριβῶς, λαθῶν ἀπέδρα καὶ τῷ οἰκίῳ ἠνώθη ὁμαίμονι. οὗ γενομένου παρείθη τὴν ψυχὴν καὶ ἐν πάσῃ ἀμηχανίᾳ καὶ φόβῳ κατέστη ὁ Βρίγγας. ἦν γὰρ καὶ ἀνεπιτήδεις ἐν καιροῖς δυσκόλοις ὄχλον κολακεῦσαι καὶ καταδημαγωγῆσαι πλῆθος· δέον γὰρ προσηνέσι λόγοις καὶ θωπευτικοῖς τὴν τοῦ πλῆθους καταμαλάξαι ὀρμὴν, ὁ δὲ μᾶλλον ἐξετράχυνε καὶ ἠγρίωσε. πάντων γὰρ ἐν τῇ μεγάλῃ συντρεχόντων ἐκκλησίᾳ, αὐτὸς τὸ πλῆθος ἐκδειματῶν λόγους ἐπαφῆκεν ὑπερηφάνους τε καὶ τραχεῖς, "ἐγὼ" φήσας "καταπαύσω ὑμῶν τὴν ἰταμότητα καὶ ἀναισχυντίαν· ποιήσω γὰρ τὸν τοῦ νομίσματος ὠνούμενους σῖτον ἀποφέρεσθαι ἐν τῷ κόλπῳ." Οὕτω παρήλθεν ὀλόκληρος ἡμέρα ἀφ' οὗ τοῦτο εἶρηκε (κυριακὴ γὰρ ἦν, ἐννάτην ἄγοντος τοῦ Αὐγούστου μηνός), καὶ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας Βασίλειος ὁ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως παρακοιμώμενος, δυσμενῆς καὶ ἐχθιστος ὢν τῷ Ἰωσήφ, τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις καὶ συγγενέσι τοὺς οἰκίους συμμίξας θεράπον 2.350 τας κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως πέπομφεν εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἀντιπραττόντων αὐτῷ. καὶ ἀπὸ πρώτης ὥρας τῆς δευτέρας ἡμέρας μέχρις ἑκτῆς κατέστρεψαν καὶ

ἐξηδάφισαν οἰκίας πλείστας τῶν πολιτῶν, ὧν ἐπισημοτέρα ἦν ἡ τοῦ Ἰωσήφ· οὐ γὰρ μόνον τῶν ἀντιβαίνειν δοκούντων ἐμφανῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων εὐτελεστέρων, ὧν οὐκ ἀριθμητὸν ἦν τὸ πλῆθος, κατεστράφησαν οἰκίαι· ὧ γὰρ ποτε διαφορὰ μετὰ τινος ἦν, πλῆθος ἀτάκτων μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος μηδενὸς κωλύοντος τοῦ τον ἠφάνιζε. πολλοὶ δ' ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀταξίᾳ καὶ ἄνθρωποι ἐφρονεύθησαν. ταῦτα δὲ ποιῶντες ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως λεωφόροις ἐν τε ταῖς ἀγοραῖς ἐν τε τοῖς στενωποῖς Νικηφόρον ἀνευφήμουν Καλλίνικον. τοῦτο τὸ ἔργον ἐξάγει μὲν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Βάρδαν τὸν πατέρα τοῦ Φωκά, φυγάδα οἰκτρὸν καὶ ὅσον οὐδέπω τὸν κίνδυνον ἐκδεχόμενον, τὸν δὲ Ἰωσήφ τὸν παρακοιμώμενον, τὸν πρὸ τούτου μέγала φυσῶντα καὶ ἐπαιρόμενον, εἰς αὐτὴν ἀντεισάγει ἰκέτην ἐλεεινὸν καὶ ἀμφίβολου ἔχοντα τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν. οἱ δὲ περὶ τὸν παρακοιμώμενον Βασίλειον τριῆρεις κατασκευάσαντες καὶ τὸν βασιλικὸν εἰληφότες δρόμωνα μετὰ παντὸς τοῦ στόλου περαιοῦνται ἐν Χρυσουπόλει, καὶ τὸν Νικηφόρον ἐκεῖθεν ἀναλαβόμενοι ἄγουσιν εἰς τὸ Ἑβδομον, αὐτόθεν τε αὐτοῖ τε καὶ πᾶς ὁ δῆμος τῆς πόλεως μετ' εὐφημιῶν καὶ κρότων καὶ σαλπίγγων καὶ κυμβάλων δημοσίας γενομένης προόδου 2.351 διὰ τῆς χρυσοῦς πόρτης εἰσάγουσιν εἰς τὴν βασιλίδαν. γενόμενοι δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Πολύευκτον παρεσκευάσαν τὸν πατριάρχην καὶ τῷ βασιλικῷ αὐτὸν ταινιῶσαι διαδήματι. στέφει οὖν τοῦτον ὁ Πολύευκτος ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἡμέρα δὲ ἦν κυριακὴ 1' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἄγοντος, τῆς Ἰνδικτιῶνος. Ἀποστείλας δὲ τὸν μοναχὸν καὶ σύγκελλον Ἀντώνιον τὸν Στουδίτην τὴν Θεοφανῶ τῶν βασιλείων καταβιβάζει καὶ εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Πετρίου ἐκπέμπει. μετ' ὀλίγον δὲ ἐξόριστον τίθησιν καὶ τὸν παρακοιμώμενον Ἰωσήφ ἐν Παφλαγονίᾳ, καὶ αὐθις μετ' οὐ πολὺν χρόνον μεταβιβάζει ἐν τινι μοναστηρίῳ λεγομένῳ τοῦ Ἀσηκρήτις, ἐν τοῖς Πυθίοις· ὃς ἐπὶ δύο ὄλους ἐκέῖσε ἐνδιατρίψας ἐνιαυτοὺς ἀπεβίω. χειροτονεῖ δὲ καὶ Βάρδαν τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Καίσαρα. τῇ δὲ κ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, τὸ προσωπεῖον καὶ τὴν σκηνὴν ἀποθέμενος, ἄγεται νόμιμον γαμετὴν τὴν Θεοφανῶ. τότε δὲ καὶ κρεῶν ἀπεγεύσατο, πρότερον ἀπεχόμενος κρεωδαισίας ἐξ ὅτου Βάρδας ὁ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἀποτεχθεὶς αὐτῷ υἱός, ἵππαζόμενος ἐν τῷ πεδίῳ καὶ τῷ οἰκίῳ προσπαίζων ἀνεψιῷ τῷ Πλεύσῃ, μετὰ δόρατος βληθεὶς ἀκουσίως τέθνηκε. τοῦτο δὲ εἶτε ἐγκρατευόμενος ἐποίει εἶτε καὶ λαθεῖν τοὺς κρατοῦντας ὑποκρινόμενος, μόνος ἂν εἰδείη μετὰ θεὸν ἐκεῖνος. τοῦ γὰρ 2.352 μου δὲ τελεσθέντος ἐν τῇ κατὰ τὸ παλάτιον νέᾳ ἐκκλησίᾳ, ἐπεὶ περ ἡμελλεν εἴσοδος ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ γενέσθαι, τῆς χειρὸς κατέχων αὐτὸν ὁ Πολύευκτος καὶ ταῖς ἱεραῖς ἐγγίσας κιγκλίσιν, εἴσεισι μὲν αὐτὸς εἰς τὰ ἄδυστα, ἐκεῖνον δ' ἐξώθησεν ὀπισθεν, ἐπειπὼν μὴ πρότερον συγχωρηθήσεσθαι αὐτὸν εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσελθεῖν, πρὶν ἂν δέξηται ἐπιτίμια δευτερογαμούντων. ἐλύπησε δὲ ἐν τούτῳ τὸν Νικηφόρον, καὶ οὐ διέλιπεν ἐγκοτῶν αὐτῷ μέχρι τῆς τελευτῆς. διεδέδοτο δὲ καὶ λόγος ἀπανταχοῦ, ὃς οὐ μικρῶς διετάραξε τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι περ ὁ Νικηφόρος ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀνάδοχος ἐγένετο τῶν τῆς Θεοφανοῦς ἐνὸς παιδῶν. ταύτης δὲ τῆς φήμης ὡς εὐλόγου ἀφορμῆς δραξάμενος ὁ Πολύευκτος ἢ χωρισθῆναι αὐτὸν ἀπεμάχετο τῆς γυναικὸς κατὰ τὸν κανόνα ἢ τῆς ἐκκλησίας ἀναχωρεῖν. ὃ δὲ καὶ πεποίηκε, τῆς Θεοφανοῦς ἐξεχόμενος. συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους ἐν τῇ πόλει καὶ τοὺς τῆς συγκλήτου λογάδας, σκέψιν περὶ τούτου προέθετο. πάντες δὲ οὗτοι τοῦ Κοπρωνύμου εἶναι τὸν νόμον ἔλεγον, καὶ δεῖν αὐτὸν μὴ φυλάττεσθαι ἔκριναν. τοῦτ' ἄρα καὶ λίβελλον ἀφέσεως ὑπογράψαντες τούτῳ ἐπιδεδώκασιν. ἔτι δ' ἀναβαλλόμενον τὸν Πολύευκτον κοινωῆσαι τῷ βασιλεῖ ὁ Καῖσαρ ἐπληροφόρησεν ὡς οὐκ ἀνάδοχος γέγονεν. ἀλλὰ καὶ Στυλιανὸς ὁ πρῶτος τοπαπᾶς τοῦ μεγάλου παλατίου, ἐξ οὗ

πρώτου ἐλέγετο ἡ τοιαύτη φήμη διαδραμεῖν, ἐνώπιον ἐλθὼν τῆς συνόδου καὶ τῆς συγκλήτου 2.353 ἐξωμόσατο μὴτ' ἰδεῖν μήτε πρὸς τινὰς ἀνειπεῖν ὡς ἄρα Βάρδας ἢ Νικηφόρος ἀνάδοχος γένοιτο. ὁ δὲ Πολύευκτος καίπερ φανερώς ἐπιπορευόμενος εἰδὼς τὸν Στυλιανόν, τὸ τῆς συντεκνίας συγκεχώρηκεν ἔγκλημα, καὶ ὁ πάλαι ἐνιστάμενος δευτερογαμίας ἐπιτίμιον ἐπιθεῖναι καὶ τὸ μέγα τοῦτο παρήκεν ἀμάρτημα. Νικηφόρος δὲ τῷ πρώτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει ἐκπέμπει κατὰ τῶν ἐν Σικελίᾳ Σαρακηνῶν τὸν πατρίκιον Μανουὴλ καὶ νόθον υἱὸν πατραδέλφου αὐτοῦ Λέοντος, τοῦ χρηματίσαντος δομεστίκου τῶν σχολῶν καὶ ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος τυφλωθέντος, στρατὸν αὐτῷ δοῦν καὶ στόλον ἀξιόμαχον· ἀδοξίαν γὰρ ἐδόκει προστρίβασθαι ἑαυτῷ, εἰ τούτου κρατοῦντος ἡ Ῥωμαίων βασιλεία δασμοφορεῖ τοῖς Σαρακηνοῖς. ἀλλ' ἀναγκαῖον εἶπεῖν ἐπιδραμόντας τὴν πόλιν ἢ πρὸς τοὺς Σαρακηνούς δασμοφορία, καὶ ὅθεν εἴληφε τὴν ἀρχήν. τῆς πόλεως γὰρ τῶν Συρακουσῶν ὑπὸ τῶν ἐν Ἀφρικῇ Σαρακηνῶν ἀλούσης ἐπὶ τῶν χρόνων Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, καὶ τὴν ὅλην συνέβη νῆσον ὑπὸ αὐτῶν κατασχεθῆναι καὶ τὰς αὐτῆς πόλεις κατασκαφῆναι, τῆς Πανόρμου μόνης περιποιηθείσης, ἐξ ἧς ὡς ἕκ τινος ὀρμητηρίου ὀρμώμενοι οἱ Ἀγαρηνοὶ τὴν ἀντιπέρας γῆν ἐπέκτισαντο. ἐκεῖθεν δὲ διαπορθμευόμενοι τὰς νήσους ἐδήουν ἄχρι Πελοποννήσου, καὶ ὅσον οὐπω προσδόκιμοι παραστήσεισθαι ἤσαν. ἀμηχανῶν δὲ ὁ βασιλεὺς Βασίλειος, καὶ ἄξιον ὑπέρητην ἀναζητῶν τῆς τοιαύτης ὑπηρεσίας, τὸν πατρίκιον ἔκρινε 2.354 Νικηφόρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν, ἐπωνυμίαν φέροντα τοῦ Φωκά, ἀπὸ τινος τῶν προγόνων αὐτοῦ ἀριστεύσαντος. πάππος ὁ Νικηφόρος ἦν τοῦ βασιλέως Νικηφόρου, ἀνὴρ γενναῖός τε καὶ συνετός, τὰ πρὸς θεὸν τε εὐσεβὴς καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαιος. οὗτος μετὰ τινος στρατοῦ εἰς Ἰταλίαν περαιωθεὶς ἐντὸς ὀλίγου τοὺς Σαρακηνούς τῆς Ἰταλίας ἀπήλασε καὶ ἐν Σικελίᾳ ἡσυχάζειν ἠνάγκασε. τούτου τοῦ ἀνδρὸς καὶ ναὸν λέγεται δομησασθαι τοὺς Ἰταλοὺς εἰς μνήμην ἄληστον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, οὐ διὰ τὴν ἐλευθερίαν μόνην ἀλλὰ καὶ δι' ἕτερον ἔργον ἀξιαφήγητον.

Οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι ἐν τῷ μέλλειν οἴκαδε ὑποστρέφειν μετὰ τοῦ σφῶν στρατηγοῦ πολλοὺς τῶν Ἰταλῶν κατασχόντες ἔσπευδον δούλους εἰς τὴν περαιάν διαβιβάσαι· οὗ γνωσθέντος μηδὲν ὅλως εἰπὼν ὁ Νικηφόρος μηδ' ὑπόνοιαν τινὰ δεδωκὼς πρὸς τοῦ ἐν Βρεντεσίῳ γενέσθαι (ἐκεῖθεν γὰρ ἔμελλον πρὸς τὴν Ἰλλυρίδα διαπερᾶν), ὡς ἐκέῖσε ἐγένοντο, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἕκαστον τῶν στρατιωτῶν ἐμβιβάζων τοῖς πλοίοις περᾶν παρεσκεύαζε, καὶ οὕτω τοὺς ἐγχωρίους εἶασε τὴν ἑαυτῶν χώραν ἀδεῶς κατοικεῖν. διετέλεσεν οὖν εἰρηνεύουσα ἡ Ἰταλία μέχρι τῶν χρόνων τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς· ἐπ' ἐκείνων δὲ πάλιν κινηθέντες οἱ Σαρακηνοὶ μηδενὸς κωλύοντος τὴν Ἰταλίαν κατέτρεχον. συνιδόντες οὖν οἱ κρατοῦντες ὡς οὐχ οἰοῖτέ εἰσι πρὸς τε τοὺς ἐξωτὸς Σαρακηνούς καὶ πρὸς τοὺς ἐσπερίους ἀντέχειν, ἤδη καὶ τῶν Βουλγάρων τὰς 2.355 σπονδὰς λευκώτων, σπείσασθαι ἐγνώκεισαν μετὰ τῶν ἐν Σικελίᾳ Σαρακηνῶν. ἐγένοντο οὖν σύμφωνα δι' Εὐσταθίου τοῦ στρατηγοῦ Καλαβρίας, ἐνὸς ὄντος τῶν βασιλικῶν θαλαμηπόλων, ἐφ' ᾧ δασμὸν ἐτήσιον δίδοσθαι τοῖς Σαρακηνοῖς χρυσοῦ χιλιάδας κβ'. γενομένων δὲ τῶν σπονδῶν Ἰωάννην πατρίκιον τὸν ἐπὶ κλην Μουζάλωνα στρατηγὸν τῆς Καλαβρίας προὔβαλοντο, ὃς φορτικῶς κατάρχων τῶν ἐγχωρίων ὑπὸ αὐτῶν ἀπεσφάγη, προσχωρησάντων τῷ Ῥηγι Λογγιβαρδίας Δανδούλφω, Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος ἄρτι τὰ σκῆπτρα κατέχοντος Ῥωμαίων. ὑπὸ οὗ συμφέρον ἐνομίσθη στρατιώτας πεμφθῆναι μετὰ νεῶν, τὸ ἀπορραγὲν τῆς ὀλότητος μέρος ἐπανασώσασθαι. προσεπέμφθη δὲ Κοσμᾶς πατρίκιος Θεσσαλονικεύς, γνώριμος ὢν τῷ Δανδούλφω. καὶ περαιωθεὶς οὗτος εἰς Ἰταλίαν καὶ τῷ Δανδούλφω συμμίξας παρήνει ἀποσχέσθαι τῆς χώρας Ῥωμαίων καὶ τῷ βασιλεῖ συμφιλιωθῆναι καὶ ἀντι

πολεμίου φίλον αὐτὸν ποιῆσαι καὶ σύμμαχον. ἀπαναινομένου δὲ τούτου τὸ πρῶτον, ὁ Κοσμάς ἀνὴρ φρόνιμος ὢν καὶ συνετὸς "ἔμοι μὲν" εἶπε πρὸς τὸν Δανδοῦλφον "χρέος ἦν τὰ σωτήρια συμβουλευσαί τῳ φίλῳ. εἰ δ' αὐτὸς πεισθῆναί μοι οὐ θέλεις τὰ λυσιτελεῖν συμβουλεύοντι, τότε γνώση τῆς ἀληθείας διαμαρτήσας κατὰ πολὺ, ὅταν σεαυτὸν τε καὶ τὸ ἔθνος ἅπαν τοῖς μεγίστοις ὑποβαλὼν κιν δύνουσι ἀπαγορεύσεις, μὴ δυνάμενος πρὸς οὕτω μεγάλην καὶ ἰσχυρὰν ἀντιτάττεσθαι δυναστείαν." συνεὶς οὖν ὁ Δανδοῦλφος τὰ 2.356 δέοντα συμβουλεύειν τὸν πατρίκιον, ἐδέξατο τὴν παραίνεσιν καὶ ἐσπέισατο, νουθετήσας καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀποστάντων θεμά των τῆ προτέρᾳ προσδραμεῖν ἀρχῆ καὶ τὸν σφῶν ἐπιγνῶναι βασιλέα, ὃν πεισθέντων εἰρήνη βαθεῖα πάλιν κατεῖχε τὰ ἐν Ἰταλία καὶ Λογγιβαρδία πράγματα. Ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς Συμεὼν πολλὰ κατὰ Ῥωμαίων στήσας τρόπαια καὶ φρονηματισθεὶς ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν Ῥωμαίων ὠνειροπόλει βασιλείαν. τοίνυν πρὸς Φατλοῦν τὸν δυνάστην τῶν Ἄφρων ἐκπέμψας προετρέπετο στόλον κατὰ τῆς βασιλίδος ἀναγαγεῖν, ὑπισχνεῖτο δὲ καὶ αὐτὸς διὰ Θράκης ἐλθεῖν πολὺν καὶ βαρὺν στρατὸν ἐπαγόμενος, καὶ γενομένων ὑφ' ἐν τῶν στρατευμάτων διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἐκπολιορκῆσαι τὴν βασιλεύσαν, καὶ τὸν ταύτης πλοῦτον διανείμασθαι ἐπ' ἴσης, καὶ αὐτὸν μὲν ἐπ' οἴκου ὑπονοστήσαι, τοῦτον δὲ τῆ Κωνσταντινου πόλει καταλιπεῖν. ἔλαθον οὖν οἱ Βούλγαροι πρὸς τὴν Ἀφρικὴν ἀποπλεύσαντες, καὶ δόξαντος τοῦ Συμεὼν ὠφέλιμα παραινεῖν εἰλήφασί τινες Σαρακηνοὺς ἐλλογίμους ὥστε ἐμπεδῶσαι τὰ δε δογμένα. ἐν τῳ ὑποστρέφειν δὲ περιπίπτουσι τοῖς Καλαβροῖς καὶ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀναπέμπονται μετὰ τῶν Σαρακηνῶν. οὓς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς (Ῥωμανὸς δὲ ἦν ὁ γέρων) καὶ τὴν κοινοπραγίαν μαθὼν ἀκριβῶς, καὶ ὡς εἰ τοῦτο γένηται κατανοήσας οὐ μικραῖς φροντίσιν ὑποπεσεῖται, δεῖν ῥῆθι μεγαλοφροσύνη καὶ εὐεργεσία τοὺς Σαρακηνοὺς ἀναχαιτίσαι τῆς παρούσης ὁρμῆς. τοὺς μὲν οὖν 2.357 Βουλγάρους ἔθετο ἐν φυλακῇ, δώροις δὲ τοὺς Σαρακηνοὺς ἀδροῖς φιλοτιμησάμενος, ἔτι δὲ καὶ ξένια τῳ αὐτῶν ἐκπέμψας δεσπότη πολύτιμα, ἀπαθεῖς κακῶν ἐξαπέστειλε, φράζειν εἰπὼν τῳ κυρίῳ αὐτῶν ὡς οὕτως ἀμείβειν οἶδαςιν οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων τοὺς ἑαυτῶν πολεμίους. ἀπελογίσατο δὲ καὶ περὶ τῆς ἐτησίου δασμοφορίας, ὡς οὐκ ἀναβολῇ τοῦτο καὶ ὑπερθέσει ὑστέρησεν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τηνικαῦτα κατὰ τὸν τρόπον ταραχὴν. ἐπαναδραμόντων οὖν πρὸς τὸν οἰκεῖον δυνάστην τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἅ τε πάθοιεν πρὸς τοῦ βασιλέως διηγησαμένων καὶ τὰς εἰς αὐτοὺς φιλοφροσύνας ἐξυμνησάντων, ἀποδεδωκότων δὲ καὶ ἅπερ ἐπήγοντο πρὸς ἐκεῖνον δῶρα, ἠσθεῖς ὁ Φατλοῦμ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσε, τῶν τε ὀφειλομένων αὐτῳ φόρων τὰ ἡμίση Ῥωμαίοις ἐχαρίσατο καὶ ἀπὸ τῶν εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδων τὰς ἑνδεκα ἐκκέκοφεν. ἐδίδοντο οὖν ἐξ ἐκείνου μέχρι τῆς τοῦ Νικηφόρου ἀναρρήσεως τοῖς Σαρακηνοῖς ταῦτα. ἀλλὰ σωφρονούντων μὲν ἀρχόντων καὶ δικαίων ταῖς χώραις τυγχανόντων, αὐτοὶ τε οἱ ἀρχόμενοι ἄλυπον ἦγον βίον καὶ ζωὴν, καὶ ὁ δασμὸς ἀπεδίδοτο τοῖς Σαρακηνοῖς ἀπραγμόνως. ὀπηνίκα δ' ἡ ἀρχὴ ἀδίκους καὶ πλεονέκταις ἐνεπιστεύετο, καὶ τὸ ὑπήκοον ἐκακοῦτο καὶ αἰ πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς σπονδαὶ διεσείοντο. καὶ γὰρ δὴ παρὰ τοῦ πορφυρογεννήτου ὁ Κρηνίτης Χαλδίας τῆς Καλαβρίας γενόμενος στρατηγὸς τοὺς ἐν Ἀφρικῇ καὶ Σικελίᾳ Σαρακηνοὺς μέλλοντας ἄρδην ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ πολέμου τῶν ἐν Κυρήνῃ Σαρακηνῶν ἀπολωλέναι, δι' οἰκείαν 2.358 πλεονεξίαν ἀνεκτήσατο καὶ τοὺς ὑπὸ χεῖρα οὐ μετρίως ἐκάκωσε· πάσας γὰρ τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς εὐώνως ἀπὸ τῶν ἐγχωρίων ὠνούμενος πολλοῦ τοῖς Σαρακηνοῖς ἐπίπρασκεν, ἀπραγμόνως παρέχουσι τὰς τιμὰς τῳ εὐπόρως ἔχειν χρυσοῦ διὰ τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ καὶ τῶν πολέμων στενοχωρίαν. πλὴν ὁ μὲν Κρηνίτης ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς τὰ τε χρήματα ἀφῆρέθη μετ' αἰσχύνης καὶ καταγῆρας ἀπέθανε· κατὰ δὲ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν φυγάδας Καρχηδονίου

αὐτομολήσαντας οἱ Ῥωμαῖοι ἐδέξαντο, οὓς οὐδαμῶς ἀπήτουν οἱ Καρχηδόνιοι. μάλλον μὲν οὖν καὶ τὸν ἐτήσιον δασμὸν συνεχώρουν, δεδοικότες μή πως κωλύσωσιν οἱ Ῥωμαῖοι σκανδαλισθέντες τὴν τῶν ἐπιτηδείων ὤνην καὶ κινδυνεύσωσιν οὗτοι διαφθαρήναι λιμῶ. ὕστερον δὲ τοῦ πολέμου διαλυθέντος τοὺς τε αὐτομόλους ἐζήτουν καὶ τὴν δασμοφορίαν. μηδενὸς δὲ παρέχοντος αὐτοῖς διέλυσαν τὴν εἰρήνην, καὶ περαιούμενοι καθ' ἑκάστην τὴν Καλαβρίαν ἐδήουν. Κωνσταντῖνος τοῖνυν ὁ βασιλεὺς μὴ θελήσας, ὥσπερ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ, μελιχίως ὑπελθεῖν τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ τὴν εἰρήνην ἀνανεώσασθαι, ἀλλὰ πολέμῳ μάλλον κρίναι τὰ πράγματα διανοηθεὶς, δὴ ναμὶν ἀξιόμαχον συναγείρας καὶ ἄρχοντα ἐπιστήσας αὐτοῖς τὸν πατρίκιον Μαλακηνὸν εἰς Καλαβρίαν ἀπέστειλεν, ἐνωθῆναι κελεύσας τῷ στρατηγῷ τῆς χώρας (Πασχάλιος δ' οὗτος ἦν, ὁ πρὸ μικροῦ μνημονευθεὶς) καὶ κοινῇ μετ' αὐτοῦ ἀναδέξασθαι τὸν παρὰ τῶν Καρχηδονίων καὶ Σικελῶν ἐπισηϊόμενον πόλεμον. ἐπέ 2.359 ἴσθησε δὲ καὶ τῷ πεμφθέντι στόλῳ τὸν Μακροϊώαννην. οἵτινες κατὰ χώραν γενόμενοι μυρία ἔδρων εἰς τοὺς αὐτόχθονας κακά, πλεονεκτοῦντες καὶ ἄλλα ποιοῦντες ἅ καὶ αὐτοὶ ἂν ὤκνησαν οἱ πολέμιοι. ταῦτα πυθόμενος ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀμηρᾶς Ἀβουλχαρὲ (ἥδη γὰρ ὁ Φατλουμ ἐτεθνήκει) καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παραθαρρύνας, καὶ μὴ φοβηθῆναι παραινέσας στρατὸν τοιαῦτα εἰς τοὺς οἰκείους ἐνδεικνύμενον τὰ κακά, πόλεμον ὑπαντίσας συνίστησι κραταίον, καὶ νίκην ἤρατο ἀρίστην τε καὶ καλλίστην· μικροῦ γὰρ ἂν ἐάλωσαν καὶ οἱ στρατηγοὶ ζωγρίαί. Μετὰ δὲ τοῦτο Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς Ἰωάννην ἀσηκρῆτις, τὸν τὴν ἐπωνυμίαν Πιλάτον, περὶ εἰρήνης ἐκπέμπει διαλεξόμενον τοῖς Σαρακηνοῖς. εἰωθότες δ' οὗτοι μὴ ταῖς νίκαις ἐπαίρεσθαι ἀλλὰ τὴν εἰρήνην καὶ κρατοῦντες ἀσπάζεσθαι, προθύμως ὑπήκουσαν καὶ ἐπὶ τινα χρόνον εἰρήνην ἔθεντο. τούτου δὲ διεργηκότες πάλιν διαπερῶντες ἐλεηλάτουν τοὺς Καλαβρούς. καὶ πάλιν ὁ Κωνσταντῖνος δύνάμιν κατ' αὐτῶν καὶ ναυτικὴν ἐκπέμπει καὶ πεζικὴν· ἤρχον δὲ τῆς μὲν ναυτικῆς δυνάμεως ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Κραμβέας καὶ ὁ Μωρολέων, ἐστρατήγει δὲ τῶν πεζῶν ὁ πατρίκιος Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρός. γενόμενοι δ' ἐν Ὑδροῦντι καὶ τὰς ναῦς νεωλκήσαντες ἠὺτρεπίζοντο πρὸς τὸν εἰς Σικελίαν ἀπὸ πλου. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ τῇ φήμῃ διαταραχθέντες (ἐπίσταται γὰρ αὕτη τὰ μικρὰ μεγεθύνειν καὶ τὰ πράγματα πρὸς τὸ φοβερὸν τερὸν ἐξαγγέλλειν) καὶ μὴ τι πάθωσι δείσαντες διὰ τὸ αἰφνιδίως 2.360 αὐτοῖς ἀπαρασκευάστους γειτονῆσαι τοὺς πολεμίους, Πανικῶ δειμάτι συσχεθέντες καὶ τὸ ἑαυτῶν καταλιπόντες στρατόπεδον ἔφυγον ἐκ τοῦ Ῥηγίου καὶ πρὸς τὴν Σικελίαν διεπεραιώθησαν. ἐν δὲ τῷ πρὸς Πάνορμον ἀποπλεῖν βαρυτάτῳ χειμῶνι περιπεσόντες, καὶ τῶν σκαφῶν ὑπὸ τοῦ κλύδωνος συντριβέντων, μάλλον δὲ ὑπὸ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ παρ' αὐτῶν βλασφημουμένου, διολώλασιν ἅπαντες. σπένδονται τοῖνυν τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ διετηρήθη τὰ τῆς εἰρήνης μέχρι τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Φωκά. ἄρτι δ' οὗτος ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς, πέρα δεινῶν ἠγησάμενος δασμοφορῆσαι Σαρακηνοῖς, τὸν Μανουήλ, ὡς εἶπομεν, ἀποστέλλει μετὰ δυνάμεως κατ' αὐτῶν. οὗτος δὲ νέαν ἄγων τὴν ἡλικίαν καὶ στρατιώταις κατατετάχθαι, οὐ μὴν γε καὶ στρατηγεῖν ἄξιός ὢν, ὑπάρχων δὲ καὶ πολλοῖς ἄλλοις πάθεσι κατάσχετος καὶ μηδὲν τῶν τὰ κρείττω συμβουλευόντων ἐπιστρεφόμενος, ἐν τισὶ τόποις τραχέσι τε καὶ δυσβάτοις τῆς Σικελίας μετὰ παντὸς ἀποκλεισθεὶς τοῦ στρατοῦ παραδίδοται πανωλεθρία. ἐάλω δὲ ζωγρία καὶ Νικήτας πατρίκιος καὶ τοῦ στόλου δρουγγάριος ὁ εὐνοῦχος, καὶ εἰς Ἀφρικὴν δέσμιος πέμπεται. καὶ ὁ μὲν Μανουήλ τοιαύτης ἔτυχε τῆς καταστροφῆς, παραίτιος ἀπωλείας γενόμενος καὶ παντὶ τῷ στρατῷ.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐκπέμπει κατὰ Κιλικίας Ἰωάννην μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς ἥδη προβεβλημένον, τὸν

Τζιμισκῆν. γενόμενος δ' οὗτος πρὸς πόλιν Ἄδαναν, καὶ πλῆθος καταλαβῶν ἐπιλέκτων Ἀγαρηνῶν συνειλεγμέ 2.361 νων ἐκ πάσης τῆς Κιλικίας, συμπλέκεται τούτῳ καὶ τρέπεται κατὰ κράτος. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τῶν Ἀγαρηνῶν νόμῳ πολέμου κατεκόπησαν· μέρος δὲ τοῦ στρατοῦ ὡσεὶ πεντακισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες φεύγουσιν εἰς τινα λόφον δύσβατον καὶ ἀπόκρημνον, πεζοὶ τοὺς ἵππους ἀποβάντες, καὶ τῇ τοῦ τόπου θαρρήσαντες εὐκαιρίᾳ εὐρώστως τοὺς ἐπιόντας ἡμύνοντο. οὓς καὶ περιστοιχίσας ὁ Ἰωάν νης, ὅτι μὴ μεθ' ἵππων οἷός τε ἦν αὐτοῖς συμβαλεῖν, πεζεῦσαι προστάξας τοὺς στρατιώτας ἄνεισι μετ' αὐτῶν πεζὸς καὶ αὐτός. καὶ καταγωνισάμενος πάντας ἀπέσφαξε, νῶτα μηδενὸς δεδωκότος, ὡς ρεῦσαι διὰ τοῦ πρανοῦς εἰς τὸ πεδῖον τὸ αἶμα ποταμηδόν, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ συμπτώματος κληθῆναι τὸν βουνὸν βουνὸν αἶμα τος. τοῦτο τὸ ἔργον ἐπὶ πλέον ἐξῆρε τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου, καὶ τοῖς Σαρακηνοῖς τελείας καταστροφῆς γέγονεν αἴτιον. Ὁ δὲ Νικηφόρος κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος ζ', ἔξεισι κατὰ Κιλικίας σὺν βαρεῖ στρατῷ Ῥωμαίων καὶ συμμάχων Ἰβήρων καὶ Ἀρμενίων, ἔχων Θεοφανῶ τὴν γαμετὴν σὺν τοῖς τέκνοις αὐτῆς, ἐκείνην μὲν οὖν ἔξωθεν τῆς Κιλικίας ἐν τινὶ φρουρίῳ καταλιμπάνει, Δριζίῳ κα λουμένῳ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς Κιλικίαν Ἀνάζαρβαν καὶ Ῥωσσὸν καὶ Ἄδαναν τὰς πόλεις καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα φρούρια κατεστρέψατο. ἐπὶ δὲ τὴν Ταρσὸν καὶ τὴν Μόψου ἐστίαν ἀπελθεῖν οὐκ ἐθάρρησε, χειμῶνος ἤδη καταλαβόντος. καὶ στρατὸν τὸν ἀπο χρῶντα καταλιπὼν ἐκεῖσε ἔξεισιν ἐν Καππαδοκίᾳ παραχειμάσων. ἦρος δὲ ἀρχομένου πάλιν εἰσῆλθεν ἐν Κιλικίᾳ, καὶ διχῆ διελὼν τὰ 2.362 στρατεύματα τὴν μὲν Ταρσὸν πολιορκεῖν ἀφῆκε Λέοντα τὸν ἀδελφόν, αὐτὸς δὲ τὸ λοιπὸν ἀράμενος τῆς στρατιᾶς τῇ Μόψου ἐστία προσέσχεν. ἐνεργῶ δὲ χρησάμενος τῇ πολιορκίᾳ, ἔχων δὲ καὶ τὸν λιμὸν ἐπαρήγοντα, παραλαμβάνει τὸ ἐν μέρος τῆς πόλεως· τέμνεται γὰρ ἡ πόλις αὕτη μέσον τῷ Σάρῳ ποταμῷ, ὡς δοκεῖν δύο πόλεις εἶναι. τοῦ ἐνὸς οὖν, ὡς εἴρηται, μέρους ἀλόντος ἐπὶ τὸ ἕτερον οἱ Σαρακηνοὶ καταφεύγουσι, τὸ ἐάλωκός πανταχόθεν ὑφάψαντες. σφοδροτέρα δὲ χρησαμένου τοῦ βασιλέως τῇ πολιορκίᾳ ἐάλω καὶ τὸ ἕτερον μέρος, μηδενὸς ἐκεῖθεν διαφυγόντος. ὁ δὲ τὴν Ταρσὸν παρακαθήμενος Λέων ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφός, ἐπὶ χορτολογίαν καὶ συλλογὴν τῶν ἐπιτηδείων μέρος ἀποστείλας τῆς στρατιᾶς ἔξαρχον ἐχούσης τὸν Μοναστηριώτην, ἠτύχησεν· ἀφυλάκτως γὰρ διασκεδασθέντας τοὺς προνομεύοντας νυκτὸς οἱ Ταρσεῖς ἐξελθόντες, ὡς μηδενὶ συναίσθησιν τῆς ἐξόδου παρεσχη κέναι, ἐπιτίθενται διεσπαρμένοις αὐτοῖς, καὶ οὐκ ὀλίγους διέφθειραν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Μοναστηριώτης αὐτός. τὴν δὲ τῆς Μόψου ἐστίας ἄλωσιν οἱ Ταρσεῖς ἐγνωκότες, πιεζόμενοι δὲ τῇ πολιορκίᾳ καὶ τῷ λιμῷ, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν Λέοντα, ἐπι καλούμενοι τὸν βασιλέα καὶ λιπαροῦντες ἀπαθεῖς κακῶν φυλαχθῆναι καὶ τὴν ἑαυτῶν παραδεδωκέναι πόλιν. ὁ δὲ ῥητόν τι φορτίον ἕκαστον ἀφείς ἀποφέρεισθαι, τὸν ἄλλον ἅπαντα πλοῦτον κατ' ἔσχε τῆς πόλεως. μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας τοῦ τὴν πόλιν ἄλωνα 2.363 στόλος μέγιστος ἐξ Αἰγύπτου βοηθήσων τῇ Ταρσῷ παρεγένετο, 2.363 πλήρης ὑπάρχων σίτου καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. οὐ συνεχωρήθη δὲ προσσχεῖν τῇ γῆ οὐδ' ἀποβῆναι παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ταχθέντων τὴν παραλίαν τηρεῖν στρατιωτῶν. καὶ μὴ ἔχοντες ὅ τι χρήσονται τοῖς παροῦσιν ὑπέστρεψαν, ναυαγίοις μεγάλοις περιπεσόντες ἀπὸ τε ἀνέμων ἀταξίας καὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν τοῦ βασιλέως πολεμικῶν πλοίων. δηώσας δὲ καὶ τεφρώσας καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Κιλικίας, τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς ἐννάτης ἰνδικτιῶνος ὑπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὰς τῆς Ταρσοῦ πύλας καὶ τὰς τῆς Μόψου ἐστίας, ἃς καὶ χρυσῷ καταστίξας ἔξωθεν ἀνάθημα τῇ βασιλίδι διεκόμισε, τὰς μὲν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν στήσας, τὰς δὲ κατὰ τὸ τῆς χρυσοῦς πόρτης

τείχος. διεκόμισε δὲ καὶ τῷ θεῷ δῶρον καὶ δεκάτην τῆς ἑαυτοῦ στρατείας τοὺς αἰχμαλωτισθέντας τιμίους σταυρούς, ὅπη νίκα δομέστικος τῶν σχολῶν ὧν ὁ Στυπειώτης καὶ τὴν Ταρσὸν παρακαθήμενος παντελεῖ πανωλεθρία τῇ οἰκείᾳ ἀβουλίᾳ καθυπέβαλε τὰ στρατεύματα· οὐς δὴ καὶ τῷ πανσέπτῳ τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας ἀνέθετο. Τῷ δὲ αὐτῷ δευτέρῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας χρόνῳ ὁ Νικηφόρος καὶ πᾶσαν τὴν νῆσον Κύπρον τῇ τῶν Ῥωμαίων προσήγαγεν ἐπικρατεία, τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπελάσας ἐκεῖθεν διὰ Νικήτα πατρικίου τοῦ Χαλκούτζη. 2.364 Τῷ δὲ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἕαρος ἐπιστάντος, πάλιν εἰσβολὴν ἐποίησατο κατὰ Συρίας ὁ βασιλεὺς. καὶ γενόμενος κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν ταύτη μὲν οὐ προσέβαλεν, ἐλπίσας μὴδὲ τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ ὑποστήσασθαι τοὺς Ἀντιοχεῖς ἐκπεπληγμένους τὰ εἰς τὰς πόλεις τῆς Κιλικίας συμβεβηκότα. ἀλλὰ παρελθὼν αὐτὴν εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Συρίας ἐχώρησε, καὶ πόλεις πολλὰς καὶ χώρας καταστρεψάμενος πρὸς τῷ Λιβάνῳ κειμένας καὶ τῇ παραλίᾳ τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ ὑπέστρεψεν. εὐσθενῶς δὲ τῶν Ἀντιοχέων προσδεχομένων τὸν πόλεμον διὰ τὸ πλεῖστον λαὸν ἐκ τῆς περιοικίδος εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ βοήθειᾳ, ἐπιλελοιπότην δὲ καὶ τῶν ἀναγκαίων τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ, γενέσθαι δὲ καὶ τέλμα ἀδιεξίτητον ἐκ τοῦ πολὺν ὄμβρον οὐρανόθεν καταραγῆναι, ὑπεχώρησεν ἄπρακτος καὶ τὴν βασιλίδα κατέλαβε, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἔχοντα ἀχειρότευκτον ἐκτύπωμα τῆς μορφῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν κέραμον, ὃν εὗρεν ἐν Ἱερᾷ πόλει ταύτην πεπορηθῶς, καὶ τῶν τριῶν τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου βόστρυχον ἕνα πεπιλημένον αἵματι.

Τοιοῦτος δ' ὧν ὁ Νικηφόρος καὶ τοιαύταις χρησάμενος στρατηγίαις καὶ ἐπὶ τοσοῦτον τὰ Ῥωμαίων ἀυξήσας πράγματα (κατέσχε γὰρ πλέον τῶν ἑκατὸν πόλεων καὶ φρούρια Κιλικίας τε καὶ Συρίας καὶ Φοινίκης Λιβανησίας, ὧν μέγιστα καὶ ἐπισημότερα ἡ Ἀνάζαρβος καὶ ἡ Ἄδανα, ἡ Μόψου ἐστία, ἡ Ταρσός, τὸ Παγράς, τὸ Συννέφιον, ἡ Λαοδίικεια, τὸ Χάλεπ, ἔθετο δὲ καὶ 2.365 ὑποφόρους τὴν τε ἐν Φοινίκῃ Τρίπολιν καὶ τὴν Δαμασκόν) ὅμως μισητὸς ἐγένετο παρὰ παντὸς ἀνθρώπου, καὶ πάντες ἐδίψων τὴν τούτου θεάσασθαι καταστροφὴν. τὰς δὲ αἰτίας ἀπαριθμήσει ὁ λόγος ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι. Ὑποστρέφων δ' ὁ Νικηφόρος ἐξ Ἀντιοχείας πρὸς τὴν βασιλίδα, ἐν τῷ διέρχεσθαι τὸν Ταῦρον, ὃ Μαῦρον ὄρος ἐγχωρίως λέγεται, φρούριον κατὰ τὸ μέσον τοῦ ὄρους δομησάμενος ἐν τινὶ λόφῳ ἐρυμνοτάτῳ, Μιχαὴλ τὸν Βούρτζην πατρίκιον τιμήσας ἐν τῷ φρουρίῳ κατέλιπε, στρατηγὸν ὀνομάσας τοῦτον τοῦ Μαύρου ὄρους, ἐπισκήψας προσμένειν ἀγρύπνως καὶ τοὺς Ἀντιοχεῖς πάσῃ μηχανῇ κωλύειν ἐξιέναι καὶ τὰ πρὸς ζωὴν εἰσκομίζεσθαι ἐπιτήδεια. κατέλιπε δὲ καὶ Πέτρον ἕνα τῶν ἑαυτοῦ εὐνούχων, δοῦλον ὑπάρχοντα, δραστήριον ἄνθρωπον, ὃν δὴ καὶ στρατοπεδάρχην πεποίηκεν ἐν Κιλικίᾳ, εἰς παραχειμασίαν τὸν στρατὸν διασκορπίσαι κελεύσας, καὶ τὴν αὐτοῦ μένειν εἰς τοῦπιόν ἕτος ἔλευσιν. ἐλέγετο δ' ὅτι δυνάμενος ἐξ ἐφόδου ἐλεῖν τὴν Ἀντιόχειαν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐξεπίτηδες παρεῖλκε καὶ παρεβίβαζε τὴν ταύτης κατάσχεσιν, δεδιὼς τὸν φημιζόμενον λόγον· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων ἐφέρετο στόμασιν ὡς ἅμα τῇ ἀλώσει τῆς πόλεως Ἀντιοχείας καὶ ὁ βασιλεὺς τεθνήσκει. ἀμέλει καὶ τῷ τοιοῦτῳ λόγῳ δειλαινόμενος οὐτ' αὐτὸς προσεπέλασε τῇ Ἀντιοχείᾳ, καὶ τῷ Πέτρῳ δὲ καὶ τῷ Βούρτζῃ παρήγγειλε μηδεμίαν προσβολὴν ποιήσασθαι κατ' αὐτῆς. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ταῦτα καταστησάμενος, ὡς εἵπομεν, εἴσεισιν εἰς τὴν βασιλεύουσάν· ὁ Βούρτζης δὲ τῇ 2.366 Ἀντιοχείᾳ γειτονῶν καὶ κλέος ἑαυτῷ ἄσβεστον περιποιήσασθαι ἱμερόμενος, μικρὰ φροντίσας τῶν τοῦ βασιλέως ὑποθηκῶν, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐσκέπετο εἶ πως δυνηθεῖ κατασχεῖν τὴν πόλιν. ἀπῆει οὖν συνεχῶς καὶ λόγους μετὰ τῶν Ἀντιοχέων ἐκίνει συμβατικούς. ἀλαζονευομένων δ' ἐκείνων καὶ τὰς συμβάσεις διωθουμένων, ἔλαθεν ἐκεῖνος φιλιωθείς τινὶ τῶν Σαρακηνῶν (Αὔλαξ οὗτος ἦν), ὃν

ὑποκλέψας δώροις καὶ ὑποσχέσεσιν ἴσχυσε λαβεῖν τὸ μέτρον ἐνὸς τῶν πρὸς δύσιν τῆς Ἀντιοχείας πύργων Κάλα τοῦνομα. καὶ μετὰ τούτου τεκτηνάμενος κλίμακας πρὸς τὸ ἄκρον ἐξικνουμένας τοῦ πύργου, νύκτα τε ἀφεγγῆ ἐπιτηρήσας καὶ ἔπομβρον, ἔλαθε τὰς κλίμακας προσερείσας τῷ πύργῳ. καὶ ἀναβὰς μετὰ τριακοσίων τῶν ὑπ' αὐτὸν τοὺς μὲν φύλακας ἀπο σφάττει τοῦ πύργου, ἔτι δὲ καὶ τοῦ γειτονοῦντος αὐτῶ· καὶ μετὰ τῶν τριακοσίων τοὺς δύο τούτους πύργους κατεσχηκῶς ἄγγελον εὐθέως ἐκπέμπει πρὸς τὸν στρατοπεδάρχην, μηνύων ἐπιταχῦναι καὶ ἔλθειν μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ ὡς τῆς πόλεως ἤδη κατα σχεθείσης. ὁ δὲ Πέτρος τὰς ἀγγελίας δεξάμενος ὤκνει καὶ ἀνε δύετο, τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως δεδοικῶς ἀγανάκτησιν, μὴ τι καὶ κακὸν ἀπολαύσῃ ὡς παραβάτης τῶν αὐτοῦ προσταγμάτων. ἐγκει μένου δὲ τοῦ Βούρτζη καὶ ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ πέμποντος ἄγγελον καὶ τὴν ἔλευσιν ἐπιταχύνοντος, καὶ πληροφοροῦντος ὡς ἐπὶ πλεον ἀντέχειν οὐ δύναται πρὸς τὴν πολιορκίαν (καὶ γὰρ δὴ μαθόντες οἱ Ἀντιοχεῖς τὴν τῶν πύργων κατάσχεσιν συνέρρεον πανταχόθεν καὶ ἐκπολιορκεῖν τοὺς πύργους ἠπείγοντο, βέλη δ' ἀφέντες παν 2.367 τοδαπὰ καὶ μηχανὰς ποικίλας τὸ πῦρ ὑφήπτον, καὶ ἄλλα ἐποίουν ὅποσα ποιεῖν ἔδει τοὺς κινδυνεύοντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπο λωλέναι, ἀποβαλεῖν δὲ καὶ πόλιν πασῶν ὑπερκειμένην τῶν ἀνὰ τὴν ἕω πόλεων) πτοηθεὶς δ' ὁ στρατοπεδάρχης μὴ τοσοῦτων ἀπο λωλότων καὶ τηλικούτων ἀνδρῶν διὰ τὴν ἐκείνου ἀπειθειαν καὶ πόλεως τηλικαύτης ὑποστῆ ζημίαν ἢ πολιτεία Ῥωμαίων, ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος καταταχῆσας παρεγένετο σὺν παντὶ τῷ στρατῶ, εὐρῶν τοὺς περὶ τὸν Βούρτζην λίαν ἀπειρηκότας· ἐπὶ τρισὶ γὰρ νυχθημέροις ἦσαν πολιορκούμενοι. οὗ τὴν ἔφοδον ἐγνωκότες οἱ Ἀντιοχεῖς παρελύθησαν τὰς ψυχὰς καὶ τῆς συντονίας ἐνέδωκαν. ἀδείας δὲ λαβόμενος ὁ Βούρτζης κάτεισι πρὸς τὴν πύλην, καὶ σπάθη τὸν μοχλὸν τῆς κλειδὸς διατεμὼν ἀνοίγνυσι τὰς πύλας, καὶ τὸν Πέτρον εἰσάγει σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι. καὶ οὕτω παρ ελήφθη ἡ μεγάλη καὶ περιφανὴς Ἀντιόχεια. ὅπερ πυθόμενος ὁ Νικηφόρος, εὐφρανθῆναι δέον ἐπὶ ἀλώσει τηλικαύτης πόλεως καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἐπιτρέψαι θεῶ, ὁ δὲ τοῦναντίον ἠλγησε τὴν ψυχὴν τὸν στρατοπεδάρχην τε ἐν αἰτίαις εἶχε, καὶ τὸν Βούρτζην οὐ μόνον οὐκ ἀπεδέξατο τῆς προθυμίας καὶ τῆς ἀνδρίας καὶ γέρα παρέσχεν ἐπάξια τῆς αὐτοῦ ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ καὶ ὕβρεσι πλύνας παρέλυσε τῆς ἀρχῆς καὶ οἴκοι μένειν ἐπέταξεν. Αὕτη ἡ αἰτία καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ῥηθήσεσθαι μέλλοντα μιση τὸν τοῖς πᾶσι καὶ βδελυκτὸν τὸν Νικηφόρον εἰργάσαντο. πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν ἀρχὴν τὰ κατ' αὐτὸν ἐκινήθη, μυρίαὶς πλημ μελείαις χρωμένων τῶν σὺν αὐτῶ στρατιωτῶν ἐπιστροφὴν οὐκ 2.368 ἐτίθει, λέγων "οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ ἐν τοσοῦτῳ πλήθει λαοῦ ἀτα κτοῦσί τινες" καὶ αὐθις εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν πολλῶν καὶ δια φανῶν καὶ ἰδιωτῶν ἀρπαγέντων οὐδεμίαν ἐκδίκησιν ἐποιήσατο, ἀλλὰ παρεβλέπετο τὰς ἀτόπους πράξεις, ἐνευωχούμενος ταῖς ἀσελείαις, αἷς οἱ ἀτακτοῦντες προσκείμενοι κακῶς τοὺς πολίτας διετίθουν, καὶ ταῦτα συνεργήσαντας αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς βασιλείας ἀνάληψιν οὐ μικρῶς. εἶτα καὶ πρὸς ταξειδίον συνεχῶς ἐξιών δει νῶς ἐκάκου τὸ ὑπὸ χεῖρα οὐ μόνον προσθήκαις συντελειῶν καὶ ἄλ λαις συνεισφοραῖς παντοίων εἰδῶν ἀλλὰ καὶ λεηλασίαις ἀνυποστά τοις, πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἐκκόψας καὶ μέρος τι τῶν παρεχομένων τῆ συγκλήτῳ βουλῇ φιλοτιμημάτων διὰ τό, ὡς ἔλεγε, σπανίζειν χρημάτων ἐν τοῖς πολέμοις, πρὸς δὲ καὶ τὰς παρέχεσθαι τυπῶ θείσας δόσεις πρὸς εὐαγεῖς οἴκους καὶ ἐκκλησίας παρά τινων εὐσεβῶν βασιλέων τέλεον ἐκκόψας, καὶ νόμον ἐκθέμενος μὴ τὰς ἐκ κλησίας ἀκινήτοις πλατύνεσθαι, κακῶς φάσκων ὑπὸ τῶν ἐπισκό πων δαπανᾶσθαι τὰ πτωχικὰ χρήματα καὶ τοὺς στρατευομένους ὀλιγοῦσθαι, καὶ τὸ δὴ πάντων χαλεπώτερον, καὶ νόμον ἐκθέμε νος, ἐν ᾧ καὶ τινες ἐπίσκοποι τῶν εὐριπίστων καὶ κολάκων ὑπέ γραψαν, διοριζόμενον μὴ ἄνευ τῆς αὐτοῦ γνώμης καὶ

προτροπῆς ἐπίσκοπον ἢ ψηφίζεσθαι ἢ προχειρίζεσθαι. ἐπισκόπου τε τεθνη κότης βασιλικὸν ἐκπέμπων ἄνθρωπον ἐσταθμημένην ποιεῖν τὴν ἕξοδον προσέταττε, καὶ τὰ περιττὰ ἀνελαμβάνετο. καὶ ἄλλα 2.369 τινὰ διατάγματα διετίθει πᾶσαν ἰδέαν ἀνάγκης ὑπερεκπίπτοντα, ἃ κατὰ μέρος διεξιέναι μεγαληγόρου δεῖται καὶ φρενὸς καὶ γλώττης. ἐσπούδασε δὲ καὶ νόμον θεῖναι τοὺς ἐν πολέμοις ἀποθνήσκοντας στρατιώτας μαρτυρικῶν ἀξιουῖσθαι γερῶν, ἐν μόνῳ τῷ πολέμῳ τιθέμενος καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ τινὶ τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν. κατήπειγε δὲ καὶ τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς ἐπισκόπους συνθέσθαι τῷ δόγματι· ἀλλὰ τινες τούτων γενναίως ἀντιστάντες ἀπεῖρξαν αὐτὸν τοῦ σκοποῦ, προθέντες εἰς μέσον τὸν τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανόνα, ἐπὶ τριετίαν ἀκοινωνήτους εἶναι λέγοντα τοὺς πολέμιον ἐν τινὶ πολέμῳ ἀνηρηκότας. ἠλάττωσε δὲ καὶ τὸ νόμισμα, τὸ λεγόμενον τεταρτηρὸν ἐπινοήσας. διπλοῦ δὲ τοῦ νομίσματος ἕκτοτε γεγονότος, ἡ μὲν εἴσπραξις τῶν δημοσίων φόρων τὸ βαρὺ τερον ἀπήτει, ἐν δὲ ταῖς ἐξόδοις τὸ μικρὸν ἐσκορπίζετο. νόμου δὲ καὶ ἔθους ὄντων παντὸς χαρακτῆρα βασιλέως, εἰ μὴ τῷ σταθμῷ ἐλαττοῖτο, δύναμιν ἔχειν ἰσότιμον, ὃ δὲ τὸν ἑαυτοῦ προκεκρίσθαι ἐνομοθέτησεν, ὑποβιάσας τοὺς τῶν ἄλλων. ἐξ ἧς αἰτίας οὐ μικρῶς ἔθλιψε τὸ ὑπήκοον ἐν τοῖς λεγομένοις ἄλλα γίοις. καὶ τὸ δὴ χειρίστον, ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας τοῦ πολιτεύματος πιεζομένου οὐδεμίαν εὐθηνίαν ἐδέξαντο τὰ ὠνούμενα. πλέον δὲ τῶν ἄλλων ἠνίασε τοὺς ἀνθρώπους, καίπερ λίαν ὄντων χαλεπωτάτων, ἢ τοῦ τείχους κτίσις τῶν παλατίων. πολλὰ γὰρ ἔργα κύκλω ὄντα τοῦ παλατίου, εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ἔχειν 2.370 γασμένα, καταστρεψάμενος ἀκρόπολιν καὶ τυραννεῖον κατὰ τῶν ἀθλίων πολιτῶν ἀπειργάσατο, ἀποθήκας καὶ σιτοβολῶνας ἔνδοθεν καὶ ἰπνοὺς καὶ κλιβάνους ἐργασάμενος καὶ πληρώσας εἰδῶν. προτεθέσπιστο γὰρ αὐτῷ ἔνδοθεν τοῦ παλατίου ἀποθανεῖν, ἠγνόμεν δ', ὡς ἔοικεν, ὡς εἰ μὴ κύριος φυλάξει πόλιν, εἰς μάτην ἠγρὴ πνησεν ὁ φυλάσσων. ὅτε γὰρ τὸ τεῖχος τοῦ παλατίου κατεσκευάζετο, μιᾶ τῶν νυκτῶν ἀνὰ τὴν θάλασσαν ὑποπλέων τις ἐξεβόησεν "ὦ βασιλεῦ, ὑψοῖς τὰ τεῖχη, κἂν μέχρι πόλου φθάσης, ἔνδον τὸ κακόν, εὐάλωτος ἢ πόλις." πολλὰ δὲ ἀναζητηθεὶς ὁ τοῦτο εἰπὼν οὐχ εὐρέθη. τοῦ τείχους γὰρ τελειωθέντος, τότε συνέβη καὶ αὐτὸν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἀποθανεῖν, ὀπηνίκα τὰς κλεῖς ὁ τὴν ἐπιμέλειαν ἐπιτετραμμένος φέρων αὐτῷ ἐνεχείρισε. Προσεγένετο δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ ἕτερον, ὅπερ ἐπὶ πλέον ἐξῆρε τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος, συμβολῆς γενομένης κατ' αὐτὴν τὴν ἑορτὴν τοῦ ἀγίου πάσχα μέσον πλωτῶν καὶ Ἀρμενίων πολὺς ἀνθρώπων ἐγένετο φθόρος, μικροῦ δ' ἀν' ἀπεβίω καὶ ὁ μάγιστρος Σισίνιος καὶ ἑπαρχος. διεδέδοτο δὲ φήμη ἐκ τούτου ὡς χαλεπαίνων τοῖς πολίταις ὁ Νικηφόρος, ὡς αἰτίοις τάχα τῆς ἀταξίας, ἐν ἡμέρᾳ ἵπποδρομίας μέλλει σαγηνεύσας τὸν δῆμον τιμωρήσασθαι. καὶ δὴ μετὰ μικρὸν ἵπποδρομίας τελομένης βουλόμενος ὁ Νικηφόρος ἐνδείξασθαι τοῖς πολίταις καὶ τὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ὁποῖα ἐστὶ, τάχα δ' ἴσως καὶ ἐκφοβῆσαι, ξίφη γυμνὰ λαβόντας 2.371 τινὰς προσέταξεν ὡς ἐν προσχήματι πολεμίων παῖξαι, εἰς ἐστίασιν τάχα τῶν θεατῶν. τούτου δὲ γενομένου, τὸν νοῦν τῶν βλεπομένων ἀγνοήσαντες οἱ θεωροί, καὶ τὴν κρατοῦσαν φήμην τέλος ἤδη λαμβάνειν ὑποτοπάσαντες, δρομαῖοι ἐπὶ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν κρημνώδεις οὖσας καὶ σφαλεράς, καὶ ὑπ' ἀλλήλων συμπατούμενοι ἀπέθνησκον. καὶ ἀπώλοντο ἂν ἅπαντες ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς ὠράθη ἐπὶ τοῦ θώκου καθήμενος ἀδεῆς τε καὶ ἄτρεπτος· ὃν ἰδὼν ὁ δῆμος μὴ παρακινηθέντα, καὶ κατανοήσαντες ὡς ἄκοντος αὐτοῦ γέγονε τὸ γενόμενον, ἔστησαν τῆς φυγῆς.

Πρόοδον δὲ δημοσίαν ποιήσαντα τὸν Νικηφόρον ἐν τῇ Πηγῇ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὑποστρέφοντα οἱ συγγενεῖς τῶν ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ἀπολωλότων δεξάμενοι ἐν τῇ τῶν ἀρτοπρατῶν ἀγορᾷ ὕβρεις ἠφίεσαν

κατ' αὐ τοῦ ἀπρεπεῖς, ἀλάστορα καὶ παλαμναῖον ἀποκαλοῦντες καὶ ὄμο φύλοις αἵμασι μιάρων, καὶ κόνιν καὶ λίθους ἔπεμπον εἰς αὐτὸν ἄχρι τῆς ἀγορᾶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. καὶ ἀπεπάγη μὲν ἂν τῷ δέει, εἰ μὴ τινες ἐντιμότεροι τῶν πολιτῶν προλαβόντες τοὺς μὲν ἀτακτοῦντας ἀνέστειλαν, αὐτὸν δὲ εὐφημοῦντες ἄχρι τοῦ παλατίου προέπεμψαν. διὰ ταῦτα πάντα ἀπηχθῆσθαι παρὰ τῶν πολιτῶν ἐπιστάμενος καὶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος τὴν ἀκρόπολιν ἔδο μήσατο. ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθη διαφυγεῖν τὸ χρεῶν, ἀλλ' ὅτε καλῶς 2.372 ἔχειν αὐτῷ τὰ πάντα ὥήθη, ἀπέρρηξε τὴν ζωὴν. καὶ ὅπως, ἐν τῷ πρέποντι καιρῷ ρηθήσεται. Τετάρτῳ δὲ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει, μηνὶ Ἰουνίῳ, τῆς ι' ἰνδικτιῶνος, τὰς ἐν τῇ Θράκῃ πόλεις ἐξήκει ἐπισκεψόμενος, καὶ γενόμενος ἄχρι τῆς λεγομένης μεγάλης σοῦδας ἔγραψε Πέτρῳ τῷ Βουλγαρίας ἄρχοντι μὴ ἔαν τοὺς Τούρκους διαπερᾶν τὸν Ἴστρον καὶ τὰ Ῥωμαίων λυμαίνεσθαι. τούτου δὲ μὴ προσέχοντος ἀλλὰ παντοίαις ἀφορμαῖς παρακρούοντος, τὸν τοῦ ἐκ Χερσῶνος πρῶτον υἱὸν ὁ Νικηφόρος τὸν Καλοκυρὸν πατρικιότητι τιμήσας πρὸς τὸν ἄρχοντα Ῥωσίας ἐκπέμπει Σφενδοσθλάβον, δωρεῶν ὑποσχέσει καὶ φιλοτιμιῶν οὐκ ὀλίγων ἀναπειθῶν ἐκστρατεῦσαι κατὰ Βουλγάρων. πεισθέντες οὖν οἱ Ῥῶς καὶ ἐπελθόντες τῇ Βουλγαρίᾳ κατὰ τὸν Αὐγούστον μῆνα, τῆς ια' ἰνδικτιῶνος, πέμπτῳ τῆς βασιλείας ἔτει τοῦ Νικηφόρου, πολλὰς πόλεις καὶ χώρας ἠδάφισαν τῶν Βουλγάρων, καὶ λείαν ὅτι πλείστην περιβαλλόμενοι ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. καὶ τῷ ἔκτῳ δὲ πάλιν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνῳ ἐπεστράτευσαν κατὰ Βουλγαρίας, καὶ τὰ ὅμοια τῶν προτέρων ἢ καὶ χειρόνα διεπράξαντο. δευτέρῳ δὲ Σεπτεμβρίου μηνός, ὥρα τῆς νυκτὸς β', ἰνδικτιῶνος ια', γέγονε βρασμὸς καὶ κλόνος γῆς ἐξάσιος, καὶ ἔπαθε κακῶς Ὀνωριάς καὶ Παφλαγονία. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄνεμοι κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος σκληροὶ καὶ καυματώδεις, οἵτινες τοὺς καρποὺς 2.373 διέφθειραν αὐταῖς ἀμπέλοις καὶ δένδρεσιν, ὡς ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ιβ' ἰνδικτιῶνα σφοδρότατον ἐπενεχθῆναι λιμὸν. καὶ δέον τὸν βασιλέα τῆς τῶν ὑπηκόων φροντίσαι σωτηρίας, ὁ δὲ τὸν βασιλικὸν σῖτον γλίσχωρως πωλῶν, καὶ καταπραγματευόμενος τὴν συμφορὰν τῶν ὑπὸ χεῖρα, ἠῦχει ὡς τι μέγα κατωρθωκῶς ὅτι μοδίου τῷ νομίσματι πιπρασκομένου αὐτὸς δύο πωλεῖσθαι τοῦτον ἐπέταξε, μὴ τὸν Μακεδόνα μιμησάμενος βασιλέα Βασίλειον· οὗτος γὰρ κατὰ τὴν καινὴν κυριακὴν ἀπερχόμενος ἐν τῷ τῶν μεγάλων ἀποστόλων ναῶ, καὶ θεασάμενος πολίτας τινὰς ἱεροπρεπεῖς μὲν καὶ σεμνοὺς, ἄλλως δὲ σκυθρωποὺς καὶ κατηφιῶντας, ἐγγὺς ἑαυτοῦ παραστησάμενος διὰ τι μὴ καὶ αὐτοὶ λαμπροφοροῦντες ἐν τῇ ἑορτῇ πάρεισιν ἀνηρώτα, ἀλλ' ὡς ἂν ἐν μεγάλῃ συμφορᾷ τῆς πόλεως οὔσης στυγνάζουσι. πρὸς ὃν ἀπεκρίνατό τις τῶν πολιτῶν "σοί, ὦ δέσποτα, καὶ τοῖς ἐστῶσιν ἔγγιστα σοῦ πρέπει τὸ λαμπροφορεῖν καὶ χαίρειν· οἷς δὲ τοῦ θανάτου πρόσεστι προσδοκία, τὰ τοιαῦτα ἀπεοίκασιν. ἢ ἄγνοεῖς ὅτι δύο μέδιμοι σίτου τῷ νομίσματι πιπράσκονται διὰ τὴν τῶν ἀνέμων τραχύτητα;" πρὸς ταῦτα βύθιον ἀνοιμώξας ὁ βασιλεὺς συμπαθείας ἀπέσταξε δάκρυον, καὶ τούτους μὲν παρεμυθήσατο δαψιλῶς, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὰ βασίλεια τοὺς τὰς πολιτικὰς καὶ βασιλικὰς συναγαγὼν μετερχομένους φροντίδας μυρίαὶς ὕβρεσι καὶ ἀραῖς καθυπέβαλεν ὅτι μὴ αὐτῷ περὶ τῆς σιτοδείας ἐμήνυσαν, καὶ εὐθύς τὸν βασιλῆα 2.374 λικὸν καὶ δημόσιον σῖτον προθέμενος δώδεκα τοῦ νομίματος δίδοσθαι παρεκελεύσατο· οὗ τὴν προαίρεσιν ἀποδεξάμενος ὁ θεὸς εὐθηνίαν πολλὴν τοῖς ἀνθρώποις παρέσχετο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς ἔπαινον ἐκείνου ἐρρέθη· ὁ δὲ Νικηφόρος ἔχαιρε μᾶλλον ἢ ἐβόηθει θλιβομένους ὄρων τοὺς ὑπηκόους. καὶ οὐχ οὗτος μόνον, ἀλλὰ καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ταῖς κατηλείαις προσκείμενος τῶν εἰδῶν, πολλῶν καὶ ποικίλων δεινῶν τὴν οἰκουμένην ἐνέπλησεν. ὧν τὴν αἰσχροκέρδειαν εὐτραπέλωσ οἱ πολῖται διεκωμῶδουν. ἐξεληθόντος γὰρ ποτε τοῦ βασιλέως ἐν τῷ πεδίῳ ὥστε γυμνάσαι τὸν στρατόν, ἐπεὶ τις ἦλθε πολὺς τὴν τρίχα

καὶ ἐπειρᾶτο συν ἀριθμηθῆναι τοῖς στρατιώταις, φησὶ πρὸς αὐτόν "σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε, γέρων ὢν πῶς τοῖς ἐμοῖς στρατιώταις ἐπείγῃ συναριθμηθῆναι;" ὁ δ' εὐστόχως ὑπολαβὼν "πολὺ δυνατώτερός εἰμι νῦν" ἔφη "ἢ ὅτε ἤκμαζον." αὐτοῦ δὲ "καὶ πῶς;" ἐρομένου "ὅτι περ" ἔφη "τὸν τοῦ νομίσματος σῖτον πρότερον δυσὶν ἡμίονοις ἐπιφορ τίζων, ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας δύο νομισμάτων σῖτον ἀβαρῶς ἐπὶ τῶν ὤμων φέρω." συνεὶς οὖν τὴν εἰρωνεῖαν ἀνεχώρησε, μηδὲν ταραχθεὶς. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μετὰ τὸ ἀλῶναι τὰς ἐν Συρίᾳ καὶ Κιλικίᾳ πόλεις τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἱεροσολύμων Ἰωάννην ζῶντα κατέκαυσαν ὡς ταῖς ὑποθήκαις αὐτοῦ τάχα μέλλοντος τοῦ Νικηφόρου ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτούς, ἐνέπρησαν δὲ καὶ τὸν περικαλλῆ ναὸν τοῦ κυριακοῦ τάφου. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο πεποιήκασιν καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς, 2.375 Χριστοφόρον τὸν αὐτῶν ἀνελόντες ἀρχιερέα. προσερρύησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Γρηγόριος καὶ Παγκράτιος οἱ αὐτάδελφοι, τῆς ἑαυτῶν παραχωρήσαντες αὐτῷ χώρας τοῦ Ταρῶν· οὓς πατρικίους τιμήσας καὶ κτήμασιν ἐφιλοφρονήσατο πολυπροσόδοις. ἐγένετο δὲ καὶ ἡλίου ἔκλειψις τῇ κβ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, περὶ τρίτην ὥραν, ὡς καὶ ἄστρα φανῆναι. Ἡ δὲ βασιλὶς Θεοφανῶ ἀποστρεφομένη τὴν συνουσίαν τοῦ Νικηφόρου, τινὰ τῶν τοῦ Τζιμισκῆ μεταπεμψαμένη εἰσκαλεῖται τοῦτον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ σχολάζοντα· ἔφθη γὰρ ὁ βασιλεὺς διὰ τινὰ ὑποψίαν παραλύσας τοῦτον τῆς τοῦ δομεστικοῦ ἀρχῆς καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀπρόιτον εἶναι κελεύσας. διεπράξατο δὲ ἡ μοιχαλὶς καὶ γράμματα τοῦτον δέξασθαι τὴν κάθοδον ἐπιτρέποντα. καὶ ὁ πεμφθεὶς ἐκεῖθεν αὐτὸν ἀναλαβόμενος εἰς Χαλκηδόνα ἀφίκετο.

Καὶ τοῦ βασιλέως ὑπομνησθέντος εἰ δεῖ τοῦτον εἰσελθεῖν ἐν τῇ βασιλίδι, κάκεῖνον προσμένειν μικρὸν ἐπιτρέψαντος, ἐκείνη νυκτὸς ἰα' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος ιγ', ἔτους #22 υοη', ἀποστειλάσα ἄγει τοῦτον πρὸς τὸν κάτωθεν τοῦ παλατίου χειροποίητον λιμένα νυκτός, καὶ κοφίνῳ ἀνιμήσατο μετὰ πάντων τῶν περὶ αὐτόν· ἦσαν δὲ ὁ πατρίκιος Μιχαὴλ ὁ Βούρτζης καὶ Λέων ταξιάρχης ὁ Βαλάντιος καὶ τῶν τοῦ Τζιμισκῆ πιστικωτάτων ὁ Ἀτζηποθεόδωρος καὶ ἕτεροι δύο. οἵτινες ἀνελθόντες καὶ ξιφή 2.376 ρεῖς εἰς τὸν τοῦ βασιλέως εἰσελθόντες κοιτῶνα, ἐπεὶ μὴ εὔρον αὐτὸν ἐν τῇ συνήθει κλίνῃ, φωραθῆναι ὑπονοήσαντες μικροῦ δεῖν ἑαυτοὺς κατεκρήμνισαν, εἰ μὴ που ἀνδράριόν τι τῶν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος εὐρηκότες ὑπ' αὐτοῦ ὀδηγοῦνται. καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ἐπ' ἐδάφους κείμενον καὶ στρωμνὴν ἔχοντα πῖλον κοκκοβαφῆ καὶ ἄρκτου δέρμα, ὅπερ λαβὼν ἦν παρὰ Μιχαὴλ μοναχοῦ τοῦ Μαλεῖνου, τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. τοῦτον ἄρτι πρὸς ὕπνον τραπέντα, καὶ μηδαμῶς ἐπαισθόμενον τῆς ἀφίξεως τῶν μελλόντων αὐτὸν ἀναιρεῖν, ὁ Τζιμισκῆς τῷ ποδὶ νύξας ἐξύπνισεν. ἐξυπνισθέντα δὲ καὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὸν ἀγκῶνα τῇ γῆ προσερείσαντα καὶ τὴν κεφαλὴν ἀνακουφίσαντα, ἐπιφέρει γυμνῶ τῷ ξίφει κατὰ τῆς κορυφῆς ἀσκεποῦς οὔσης (ἐπεπτώκει γὰρ ἐγειρομένου τὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κάλυμμα) Λέων ὁ Ἀβαλάντιος γενναίαν πληγὴν, καὶ διελαύνει μέσον τὸ κρανίον. εἶτα τῆς στρωμνῆς αὐτὸν ἀναστήσαντες ἄγουσι πρὸς τὸν Τζιμισκῆν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς καθίσαντα κλίνης, καὶ πολλὰ παροινήσαντες καὶ κατονειδίσαντες καὶ δυσφημήσαντες εἰς αὐτὸν μηδὲν ἄλλο λέγοντα ἄλλ' ἢ "κύριε ἐλέησον" καὶ "θεο τόκε βοήθει," τελευταῖον ἐπεὶ περ κατεφωράθησαν παρὰ τῶν προκοίτων τοῦ παλατίου καὶ συνίστατο ἐπ' αὐτοὺς πλῆθος ἀμυνομένων, ἀποσφάττουσι τοῦτον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες διὰ τινος θυρίδος τοῖς εἰς βοήθειαν συντρέχουσι δεικνύουσι. καὶ οἱ μὲν οὕτω κατεσπορέθησαν, τοῖς δὲ περὶ τὸν Τζιμισκῆν καιρὸς ἐδόθη ἀδεῶς καὶ μετ' ἀδείας πάντα ποιεῖν. 2.377 Λέγεται δὲ ὅτι πρὸ δέκα ἡμερῶν τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔγγρα φονεῦρεν ὁ βασιλεὺς, ἐρριμμένον ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ καὶ μηνῶν ἀσφαλίσασθαι ἑαυτὸν ὡς ἐπιβουλεύομενον ὑπὸ τοῦ Τζιμισκῆ. καὶ τινὰ δὲ κληρικόν φασιν κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς ἀναιρέσεως δεδωκέναι

αὐτῷ γράμμα περιέχον πρὸς ἔπος ταῦτα "ὦ βασιλεῦ, ἀσφάλισαι σεαυτόν· κίνδυνος γάρ σοι κατὰ ταύτην τὴν νύκτα οὐ μικρὸς ἄρ' ἔεται." τὸ δὲ γραμματίον ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὡς ὑπολαβὼν ὁ βασιλεὺς δεητήριον εἶναι οὐκ ἀνέγνω τοῦτο, ἄλλοι δ' ὅτι ἀνέγνω μὲν, ἀλλ' ἠμέλησε τῆς ἑαυτοῦ φυλακῆς, τοῦ χρεῶν ἐμποδίσαντος, ἀποθανόντος δὲ τούτου εὐρέθη ἔχον τὰ γεγραμμένα. ἄλλοι δ' ὅτι ἀναγνοὺς ἐπέτρεψε τὴν ζήτησιν καὶ φυλακὴν τῷ πρωτοβεστιαρίῳ, ἔγραψε δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ Λέοντι ἐπ' οἴκου διάγοντι λαὸν ἔνοπλον εἰληφέναι καὶ φοιτῆσαι τὴν ταχίστην πρὸς τὸ παλάτιον. τοῦτο δὲ διακομισθὲν ἐκεῖνος δεξάμενος, καὶ μὴδ' ἀνελίξας (ἔτυχε γὰρ κυβεύων μετὰ τινων καὶ δαιμονίως τῇ παιδιᾷ χρώμενος) ἔθετο ἐν τῇ ἑαυτοῦ κλίνῃ ὑπὸ τὴν τύλην. ἄρτι δὲ τοῦ παιγνίου διαλυθέντος τὸ γραμματίον ἐπελθὼν καὶ τὸν ἐγκείμενον νοῦν συνείς τῶν γραφέντων, δύναμιν ὡς ὁ καιρὸς ἀπῆτει συνηθροικῶς ἀπῆει πρὸς τὰ βασίλεια. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ σφενδόνην ἤκουσέ τινων διαλεγομένων πρὸς ἀλλήλους ὡς ἄρα εἴη Νικηφόρος ἀνηρημένος ὁ βασιλεὺς, ἤκουσε δὲ καὶ τῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τοῖς στενωποῖς ἀνευφημούντων τὸν Ἰωάννην. τῷ ἀνελπίστῳ δὲ κατα 2.378 πλαγεῖς, καὶ μὴδὲν ἐννοήσας γενναῖον, ἢ τάχους εἶχε σὺν τῷ υἱῷ 2.378 Νικηφόρῳ τῇ μεγάλῃ προσέρχεται ἐκκλησία. καὶ τὰ μὲν λεγόμενα ταῦτα· εἰ δὲ ἀληθῶς ἢ ψευδῶς, οὐκ ἔχω λέγειν. θνήσκει δ' ὅμως ὁ Νικηφόρος ἔνδον τοῦ παλατίου κατεργασθεῖς. 2.379 Ἰωάννης δὲ ὁ Τζιμισκῆς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀποθανόντος τοῦ Νικηφόρου ἀνεδέξατο τὰς φροντίδας, συμβασιλεύοντας ἔχων Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς υἱοὺς Ῥωμανοῦ, ὧν ὁ μὲν Βασίλειος ἔβδομον εἶλκε τῆς ἡλικίας ἔτος, ἄτερος δὲ ὁ Κωνσταντῖνος πέμπτον. εὐθύς οὖν Βασίλειον τὸν παρακοιμώμενον, ὃν Νικηφόρος ὁ βασιλεὺς οὐ μικρὰ συμβαλόμενον αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς βασιλείας κατάσχεσιν πρόεδρον τετίμηκε, μὴ πω πρότερον ὄντος τοῦ ἀξιώματος, πρώτου δ' αὐτὸ τοῦτο ἐφευρηκότος, νυκτὸς μετὰ πεμψάμενος κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς προσελάβετο, ἅτε ἐν πολλοῖς χρόνοις τὰ τε πολιτικὰ μετελθόντα ἐπὶ τοῦ οἰκείου πατρὸς Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, καὶ πλειστάκις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύσαντα, καὶ δυσχερεῖαις πραγμάτων εἰδότα εὐφυῶς προσαρμόζεσθαι. ὃς εὐθύς τὴν ἐπιτροπὴν εἰληφὼς τῶν πραγμάτων πάντας τοὺς εὐνοίαν τῷ Νικηφόρῳ φυλάττοντας ἐκ μέσου πεποίηκε, Λέοντα μὲν τὸν κουροπαλάτην ἐν Λέσβῳ περιορίσας καὶ Νικηφόρον Βέστην τὸν τούτου υἱὸν ἐν τῇ Ἰμβρῳ, Βάρδαν δὲ τὸν νεώτερον δοῦκα τότε Χαλδίας καὶ Κολωνείας τυγχάνοντα τὴν ἀρχὴν ἀφελόμενος ἐν Ἀμασειᾷ παρέπεμψε. καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ὅσοι πολιτικὰς ἢ στρατιωτικὰς μετήρσαν ἀρχὰς τῶν ἀρχῶν παραλύσας, τοὺς οἰκείους ἐπέστησε καὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ φυλάττοντας εὐνοίαν. τοῖς τότε δὲ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φυγαδευθεῖσι κάθοδον ἐπιτρέπει, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων τοῖς ἀρχιερεῦσι, τῷ μὴ θέλειν ὑπο 2.380 γράψαι τῷ τόμῳ ὃν εἰς κατατομὴν καὶ ὕβριν ἐφεῦρε τῆς ἐκκλησίας ἐκεῖνος ἐξορισθεῖσιν, ὡς ἤδη φθάσας ὁ λόγος ἰστόρησεν. οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων οἰκονομηθέντων, κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα πάσης ὑποψίας ἀπολυθεὶς ἄπεισι μετ' ὀλίγων ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, χερσὶ τοῦ πατριάρχου λαβεῖν βουλόμενος τὸ διάδημα. ὃν ἐλθόντα εἰσελθεῖν οὐκ εἶασεν ὁ Πολύευκτος, μὴ ἄξιον εἶναι φήσας ἐπιβῆναι θείου ναοῦ νεαρῷ καὶ ἀτμίζοντι ἔτι τῷ συγγενικῷ αἵματι σταζομένας τὰς χεῖρας ἔχοντα, ἀλλὰ σπεῦσαι ἔργα μετανοίας ἐνδείξασθαι, καὶ οὕτως ἐφίεσθαι πατεῖν ἔδαφος οἴκου κυρίου. τοῦ δὲ Ἰωάννου ἠπίως δεξαμένου τὴν ἐπιτίμησιν καὶ πάντα πρᾶξαι μετ' εὐπειθείας ἐπαγγειλαμένου, ἀπολογισαμένου δ' ὅτι καὶ αὐτόχειρ οὐκ αὐτὸς ἐγένετο τοῦ Νικηφόρου ἀλλ' ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ Ἀτζυποθεόδωρος ἐπιτροπῇ τῆς δεσποίνης, ταύτην μὲν ὁ πατριάρχης προσέταττε τῶν ἀνακτόρων κατενεχθῆναι καὶ ἐν τινὶ νήσῳ περιορισθῆναι, ἐξοστρακισθῆναι δὲ καὶ

τοὺς τοῦ Νικηφόρου αὐτόχειρας, διαρραγῆναι δὲ καὶ τὸν τόμον ὃν ἐπὶ συγχύσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ Νικηφόρος ἐξέθετο. εὐθέως οὖν ὁ Ἰωάννης ἐκείνους τε ἐξῶσε τῆς πόλεως καὶ τὴν Θεοφανῶ ἐν Προικοννήσῳ ἐξώρισεν. ἦτις ἐκεῖθεν ὕστερον λάθρα φυγοῦσα καὶ τῇ μεγάλῃ προσφυγοῦσα ἐκκλησίᾳ, διὰ τοῦ παρακοιμωμένου Βασιλείου ἐκβληθεῖσα ἐν τῷ θεματι τῶν Ἀρμενικῶν ἐξωρίσθη εἰς τὴν παρὰ τοῦ βασιλέως νεουργηθεῖσαν μονὴν τὴν 2.381 Δάμιδος, ἐνυβρίσασα πρότερον εἰς τὸν βασιλέα πολλὰ καὶ εἰς τὸν Βασίλειον, Σκύθην καὶ βάρβαρον ἀποκαλέσασα καὶ κατὰ κόρρης αὐτῷ κονδύλους ἐπιτίψασα. ἐξωρίσθη δὲ σὺν αὐτῇ καὶ ἡ ταύτης μήτηρ ἐν Μαντινείῳ. ἐνεχθεὶς δὲ ὁ τόμος ἐρράγη, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐχαρίσθη ἡ προτέρα ἐλευθερία. Τούτων οὖν πραχθέντων, ὑποσχομένου δὲ τοῦ Ἰωάννου καὶ εἰς ἐξίλασμα τῆς ἀμαρτάδος πένησι διανεῖμαι ἦν ἰδιωτεύων εἶχε περιουσίαν, ὁ Πολύευκτος ἐπιτρέπει τὴν εἴσοδον, καὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν γεννήσεως εἰσελθόντα τοῦτον τῷ τῆς βασιλείας ἀναδεδίε διαδήματι. πολὺν δὲ σάλον καὶ ταραχὴν ἐχοῦσης τῆς βασιλείας ἔν τε τῇ ἕξαι καὶ τῇ ἐσπέρᾳ (αἶ τε γὰρ ληφθεῖσαι κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Φοινίκην καὶ Κοίλην Συρίαν πόλεις τῶν Ἀγαρηνῶν, μὴ σχόντος τοῦ Νικηφόρου καιρὸν τὰ κατ' αὐτὰς διαθέσθαι καλῶς καὶ ἀσφαλίσασθαι, πρὸς ἀποστασίαν ἀπέβλεπον, καὶ ἡ τῶν Ῥώων κίνησις οὐ καλῶς πρότερον ἐπὶ Βουλγάρους μελετηθεῖσα μέγιστον ἐπέσειε τοῖς πράγμασι κίνδυνον, καὶ λιμὸς ἐπὶ πέντε ὅλους ἐνιαυτοὺς τὴν Ῥωμαίων ἐπιγεμῶνος σφόδρα τὰς πόλεις ἐπίεζε) διεσκοπεῖτο καὶ ἐμερίμνα πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα θεραπευθεῖη κακὰ καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν ἀποσκευασθεῖη ἐλπίζομενον δέος. τέως δὲ τῆς πρὸς τῷ Ὀρόντῃ Ἀντιοχείας χηρευούσης ἀρχιερέως, Θεόδωρόν τινα προχειρίζεται μοναχόν, πᾶσι 2.382 κομῶντα τοῖς ἀγαθοῖς καὶ αὐτῷ προθεσπίσαντα τὴν ἀνάρρησιν, καὶ παρεγγυησάμενον μὴ ἐπισπεῦσαι ὡς τοῦ θεοῦ μέλλοντος αὐτὸν εἰς τὸ τῆς βασιλείας ὕψος ἀναβιβάσαι, ἢ μὴν γινώσκειν ὡς εἰ ὄλι γῶρος διατεθεὶς ἐπιταχύνῃ τὴν τῆς βασιλείας κατάσχεσιν, τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἐπίβουλος ἔσται· ἀξιώσαντα δὲ καὶ τοὺς Μανι χαίους, τὴν ἑῶν πᾶσαν ἐπιγεμῶμενους καὶ λυμαινομένους τῇ με ταδόσει τῆς μυσσαρᾶς αὐτῶν θρησκείας, πρὸς τὴν ἐσπέραν ἀποκίσει καὶ εἷς τινα ἐσχατιὰν ἐγκατοικίσει πανέρημον, ὃ καὶ πεποίηκεν ὕστερον, ἀπαναστήσας τούτους καὶ τῇ Φιλιππουπόλει ἐγκαταοικίσας. ἐπὶ λ' δὲ καὶ ε' μόνας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν καὶ ὁ Πολύευκτος ἐπιβιόους κατέλυσε τὴν ζωὴν. καὶ προχειρίζεται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Βασίλειος μοναχὸς ὁ Σκαμανδρηνός, ἐπ' ἀρετῆς τελειότητι μαρτυρούμενος. καὶ τὰ μὲν πολιτικὰ ἐφέρετο τῆδε.

Τῇ ἀλώσει δὲ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν λοιπῶν πόλεων, ἃς ἄνωθεν ἀπηριθμησάμεθα, περιαλγείας γεγονότες οἱ ἀπανταχοῦ γῆς ὄντες Ἀγαρηνοὶ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη τὰ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς σέβοντα θρησκείαν, Αἰγύπτιοι Πέρσαι Ἄραβες Ἐλαμίται καὶ οἱ τὴν Εὐδαίμονα λεγομένην οἰκοῦντες καὶ τὸ Σαβᾶ, συμφωνήσαντες καὶ ὁμαιχμίαν θέμενοι, δύναντι πανταχόθεν ἠθροικότες μεγάλην καὶ ἡγεμονεύειν αὐτῆς τάξαντες Καρχηδονίους, Ζῶχαρ ἔχοντας ἄρχοντας, πρακτικὸν ἄνδρα καὶ τὰ εἰς πολέμους δεινόν, ὡς ἂν ἀκριβεῖς καὶ ἐπιστήμονας τῶν τε κατὰ γῆν καὶ θάλατταν ἔργων, ἐξ 2.383 ἦλθον κατὰ Ῥωμαίων, ὕφ' ἐν τὰς πάσας συναγαγόντες δυνάμεις, εἰς ἑκατὸν μαχίμων ἀνδρῶν χιλιάδας ἀριθμουμένας, καὶ τὴν κατὰ Δάφνην Ἀντιόχειαν καταλαβόντες ἐπολιόρκουν ἐπιμελῶς. γενναίως δὲ τῶν ἔνδον καὶ εὐψύχως τὴν πολιορκίαν ὑφίσταμένων ἐπὶ μακρὸν ἐπετείνετο ἡ πολιορκία. ἀγγελθείσης δὲ τῆς τῶν ἔθνῶν συνόδου τῷ βασιλεῖ γράμματα ταχέως ἐπέμποντο πρὸς τὸν στρατηγὸν Μεσοποταμίας, τὰς ἐκεῖσε κελεύοντα δυνάμεις ἀθροῖσαι καὶ βοηθῆσαι ταχὺ τοῖς πολιορκουμένοις· ἔπεμψε δὲ καὶ ἄρχοντα τοῦ ὅλου στρατοῦ μετὰ καὶ δυνάμεων ἄλλων τὸν πατρίκιον Νικόλαον, ἕνα ὄντα τῶν ὠκειωμένων αὐτῷ εὐνούχων, ὃς

ταῖς λοιπαῖς προσμίξας δυνάμεσι, καὶ συμπλακεῖς τοῖς βαρβάροις μυριοπλα σίοις οὖσιν, ἔτρεψατο λαμπρῶς καὶ ἐσκέδασεν ἐνὶ πολέμῳ, καὶ τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους οὔσας πόλεις ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κατεστήσατο. Τῷ ἔθνει δὲ τῶν Ῥῶς ὃν εἶπομεν τρόπον τὴν Βουλγαρίαν χειρωσαμένῳ, δοριαλώτους δὲ κατασχόντι καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Πέτρου Βορίσην καὶ Ῥωμανόν, οὐκέτι ἦν βουλευτὸν ἢ ἐπ' οἴκου ὑποστροφῆ, ἀλλὰ τὴν τοῦ τόπου θαυμάσαντες εὐφυΐαν, μακρὰ χαίρειν εἰπόντες ταῖς πρὸς Νικηφόρον τὸν βασιλέα γενομέναις συν θήκαις, συμφέρον ἐνόμισαν αὐτοῖς μεῖναι κατὰ χώραν καὶ τῆς γῆς κυριεύειν. ἐνῆγε δὲ πρὸς τοῦτο πλέον αὐτοὺς καὶ ὁ Καλο κυρός, λέγων, εἰ παρ' αὐτῶν ἀναγορευθῆ βασιλεὺς Ῥωμαίων, αὐτὸς τῆς τε Βουλγαρίας ἐκστήσεται καὶ σπονδὰς ποιήσει διηγε κείς, καὶ τὰς συμφωνηθείσας δοθῆναι δόσεις αὐτοῖς παρέξει πολ 2.384 λαπλασίως, καὶ συμμάχους ἔξει καὶ φίλους αὐτοὺς διὰ βίου. οἷς τισὶ ῥήμασι χαννωθέντες οἱ Ῥῶς τῆς τε Βουλγαρίας ὡς δορικτήτου ἀντεποιοῦντο κτήματος, καὶ διαπρεσβευσάμενον τὸν βασιλέα καὶ ὑποσχόμενον ἐπιτελέσειν ἅπαντα τὰ τῷ Νικηφόρῳ ἐπηγγελμένα οὐ προσεδέξαντο, ἀποκρίσεις δόντες βαρβαρικῆς πεπληρωμένας ἀλα ζονείας, ὡς ἀναγκασθῆναι τοῦτον διὰ μάχης κρῖναι τὰ πράγματα. γράμμασιν οὖν ἐν ὀλίγῳ τὰς ἐφ' ἑαυτῶν δυνάμεις πρὸς τὴν ἐσπέραν διαβιάσας, ἄρχοντά τε αὐταῖς ἐπιστήσας ὃν ὠνόμασε στρατηλάτην Βάρδαν μάγιστρον τὸν Σκληρόν, οὗ τὴν ἀδελφὴν Μαρίαν νόμιμον ἠγάγετο γαμετὴν ἰδιωτεύων ὁ βασιλεὺς, ἔμελλεν ἕαρος ἐφισταμέ νου καὶ αὐτὸς ἐξορμηθεῖν. οἱ Ῥῶς δὲ καὶ ὁ τούτων ἀρχηγὸς ὁ Σφενδοσθλάβος, τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος ὡς ἐπύθοντο περαίωσιν, κοινοπραγῆσαντες δεδουλωμένοις ἤδη τοῖς Βουλγάροις, προσειληφότες δὲ καὶ συμμάχους τοὺς τε Πατζινάκας καὶ τοὺς πρὸς δύσιν ἐν Παννονίᾳ κατωκισμένους Τούρκους, καὶ διὰ πάντων τῶν στρατῶν πολεμιστὴν ἠθροικότες ἐς ὀκτακισχιλίους ἐπὶ τριάκοντα μυριάσι κορυφουμένον, καὶ τὸν Αἴμον διαβάντες, πᾶσαν ἐπυρπόλουν τὴν Θράκην καὶ ἐληίζοντο, πηξάμενοι παρεμβολὴν ἀγχοῦ πρὸς τῶν τειχῶν Ἀρκαδιουπόλεως, κάκεισε τὴν συμπλοκὴν ἐκδεχόμενοι τοῦ πολέμου. ὁ δὲ μάγιστρος Βάρδας ὁ Σκληρὸς ὡς ἦσθετο κατὰ πολὺ τῷ πλήθει λειπόμενος (περίστατο γὰρ αὐτῷ πᾶσα ἡ στρατιὰ εἰς ἰβ' χιλιάδας), στρατηγικαῖς ἔγνω ἀπάταις 2.385 τοὺς ἐναντίους περιελθεῖν καὶ τέχνη καὶ μηχανῇ τὰ τοσαῦτα κατ' ἐργάσασθαι πλήθη. ὁ δὲ καὶ γέγονε. συγκλείσας γὰρ ἑαυτὸν σὺν τῇ στρατιᾷ εἴσω τειχῶν, πολλὰ προκαλουμένων τῶν πολεμίων ἐξελθεῖν καὶ περὶ τῶν ὅλων διαγωνίσασθαι οὐχ ὑπήκουσεν, ἀλλ' ἐκαρτέρει ὡς τάχα δειλιάσας, βλέπων τοὺς ἀντιπάλους τὰ παρατυχόντα φέροντάς τε καὶ ἄγοντας. τοῦτο δὲ τὸ βούλευμα μεγάλῃν καταφρόνησιν ἐνεποίησε τοῖς βαρβάροις· οἰηθέντες γὰρ ὡς ταῖς ἀληθείαις δειλία συνεχόμενος ὁ Σκληρὸς συγκεκρικτικῶς ἔχει τείχους ἔνδον τὰς Ῥωμαϊκὰς φάλαγγας, ἐπεξελθεῖν μὴ τολμῶν, ἀδεῶς τε ἐσκεδάννυντο καὶ ἀμελῶς ἐστρατοπεδεύοντο καὶ τῆς πρεπούσης ἡμέλου φυλακῆς, πότοις καὶ μέθαις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις καὶ ὀρχήσεσι βαρβαρικαῖς διανυκτερεύοντες καὶ μηδενὸς τῶν δεόντων ἐπιμελόμενοι. καιροῦ τοίνυν ἐπιτηδεῖον λαβόμενος ὁ Βάρδας, καὶ ὅπως ἐπίθηται τοῖς ἐχθροῖς εὖ μάλα διασκοπήσας, καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν ὀρίσας, λόχους καὶ ἐνέδρας νυκτὸς ἐπὶ τινῶν εὐκαιροτάτων χωρίων στησάμενος Ἰωάννην πατριάρχον τὸν Ἀλακασέα μετὰ τινος ὀλίγης δυνάμεως ἐκπέμπει, προτρέχειν κελεύσας καὶ διασκοπεῖν τοὺς ἐχθροὺς καὶ θαμὰ πρὸς αὐτὸν μηνύειν καὶ ὅπῃ πάρεισιν ἀναδιδάσκειν, ἐπισκήψας δὲ καὶ συμμίζαι τούτοις ἐγγίσασαι καὶ ἅμα τῇ συμπλοκῇ δοῦναι τὰ νῶτα καὶ δόκησιν φευγόντων παρεσχηκέναι, μὴ ἀκρατῶς μέντοι γε φεύγειν, ὅλῳ ῥυτῆρι ἐνδόντας τοῖς ἵπποις τοὺς χαλινούς, ἀλλ' ἠρέμα καὶ μετὰ τάξεως, ὅπῃ δὲ παρείκοι, καὶ ὑποστρέφοντας συρρῆ 2.386 γυνσθαι τοῖς ἐχθροῖς, καὶ οὕτω ποιεῖν μέχρις ἂν εἰς τοὺς λόχους τούτους καὶ εἰς τὰς ἐνέδρας ἐναποκλείωσι, τότε δὲ ἀκόσμως φεύγειν καὶ

προτροπάδην. τριχῆ δὲ τῶν βαρβάρων διαιρεθέντων (Βούλγαροι μὲν γὰρ καὶ Ῥῶς τὴν πρώτην ἀνεπλήρουν μερίδα, Τοῦρκοι δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἦσαν μόνοι καὶ Πατζινάκαι ὡσαύτως) ἐρχόμενος οὖν ὁ Ἰωάννης συμπλέκεται τοῖς Πατζινάκαις κατὰ τὴν χην συνηνητικῶς, καὶ ὡσπερ ἦν αὐτῷ παρηγγελμένον, προσποιεῖται φυγεῖν, σχολαίαν τὴν ἀναχώρησιν ποιούμενος· ἐνέκειντο δ' οἱ Πατζινάκαι τὰς ἑαυτῶν λύσαντες τάξεις, ὡς τάχα τοὺς φεύγοντας ἀφανίσαιεν ἄρδην. ἐκεῖνοι δὲ νῦν μὲν φεύγοντες μετὰ τάξεως νῦν δ' ὑποστρέφοντες καὶ ἀμυνόμενοι ἔθεον πρὸς τοὺς λόχους. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐς μέσους ἐγένοντο τούτους, τότε δὴ ἀνέντες τοὺς χαλινούς ἀκρατῶς ἔφευγον, καὶ οἱ Πατζινάκαι ἐκχυθέντες ἀτάκτως ἐδίωκον. ἐπιφανέντος δ' ἐξαίφνης τοῦ μαγίστρου μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλαγέντες τὴν μὲν δίωξιν ἐπέσχον, οὐ μὴν γε καὶ ἐς φυγὴν ἀπεῖδον, ἀλλ' ἔμμενον, ἦν τις ἐπίοι δεξόμενοι. μετὰ σφοδρᾶς δὲ ῥύμης τῶν περὶ τὸν μάγιστρον συμπεσόντων αὐ τοῖς, καὶ τῆς λοιπῆς φάλαγγος ὀπισθεν ἐρχομένης μετ' εὐκοσμίας καὶ τάξεως, πίπτουσιν εὐθύς οἱ ἀλκιμώτεροι τῶν Σκυθῶν. καὶ κατὰ βάθος τῆς φάλαγγος σχισθείσης ἐς μέσους ἐπίπτουσι τοὺς λόχους οἱ Πατζινάκαι, τῶν κεράτων συνελθόντων ἀλλήλοις καὶ κύκλωσιν ἀποτελεσάντων. ἐπ' ὀλίγον οὖν ἀντισχόντες ἐνέκλιναν, καὶ πάντες σχεδὸν κατεκόπησαν. 2.387 Οὕτω δὲ τούτους τρεψάμενος ὁ Βάρδας, καὶ διὰ τῶν αἰχμαλώτων μαθὼν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀκμῆτες ὄντες προσμένουσι συντεταγμένοι τὸν πόλεμον, τρέπεται τὴν ταχίστην πρὸς ἐκείνους. ἄρτι δ' ἐκεῖνοι τὸ τῶν Πατζινακῶν ἐγνωκότες ἀτύχημα κατεκλάσθησαν τὰς ψυχὰς τῷ ἀδοκῆτῳ τῆς συμφορᾶς. ὅμως παρακαλέσαντες ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς σκεδασθέντας ἀνακαλεσάμενοι προσβάλλουσι τοῖς Ῥωμαίοις, οἱ μὲν ἵππεῖς προδραμόντες, οἱ δὲ πεζοὶ κατόπιν ἐρχόμενοι. ὡς δὲ καὶ κατὰ τὴν πρώτην προσβολὴν ἀνεκόπησαν οἱ ἵππεῖς τὰς ὀρμὰς ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνυποστάτων φανέντων, ἐκκλίναντες εἰς τοὺς πεζοὺς συνηλάθησαν. ἐκεῖσε δὲ πάλιν γενόμενοι ἀνελάμβανον ἑαυτοὺς, καὶ τοὺς Ῥωμαίους προσέμμενον ἐπερχομένους. καὶ ἦν μὲν ἄχρι τινὸς ἡ μάχη ἀγχώματος, ἕως οὗ Σκύθης τις μεγέθει σώματος καὶ ἀνδρία ψυχῆς ἐπαιρόμενος, τῶν ἄλλων ὑπερπηδήσας, ἐπ' αὐτὸν τὸν μάγιστρον φέρεται παριππεύοντα καὶ τὰς τάξεις παραθαρρύνοντα, καὶ ξίφει παίει κατὰ τοῦ κράνους. τοῦ δὲ ξίφους παρολισθήσαντος ἄπρακτος ἐγένετο ἡ βολή. τοῦτον δὲ ὁ μάγιστρος ξίφει παίει κατὰ τοῦ κράνους· βάρει δὲ τῆς χειρὸς καὶ βαφῆ τοῦ σιδήρου οὕτω γέγονεν ἐνεργὸς ἡ πληξίς ὡς δίχα ὅλον διατμηθῆναι τὸν Σκύθην. καὶ Κωνσταντῖνος δὲ πατρίκιος ὁ τοῦ μαγίστρου ἀδελφός, τῷ ἀδελφῷ βοηθῶν, ἕτερον Σκύθην συναιρόμενον τῷ ῥηθέντι καὶ ἰταμώτερον φερόμενον παῖσαι κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐσπούδασεν· ἐκείνου δ' ἐπὶ θάτερα κλίναντος ἑαυτὸν, διαμαρτήσας ὁ Κωνσταντῖνος κατὰ 2.388 φέρει τὸ ξίφος εἰς τὸν αὐχένα τοῦ ἵππου καὶ ἀποτέμνει τοῦ τραχήλου τὴν κεφαλὴν. πεσόντος δὲ τοῦ Σκύθου ἀποβάς τοῦ ἵππου καὶ τῆ χειρὶ τῆς γενειάδος δραζάμενος ἀποσφάττει τοῦτον. τοῦτο τὸ ἔργον Ῥωμαίους μὲν ἐπέρρωσε καὶ θαρραλεωτέρους ἐποίησε, δεῖ λίας δὲ καὶ φόβου τοὺς Σκύθας ἐνέπλησε· καὶ ταχὺ ἐπιλελησμένοι ἀλκῆς τὰ νῶτα δεδώκασιν, καὶ ἀσέμνως καὶ μετὰ πολλῆς ἔφευγον ἀκοσμίας. εἶποντο δὲ Ῥωμαῖοι, καὶ ἅπαν τὸ πεδίον νεκρῶν ἐμπεπλήκασιν. ἦλωσαν δὲ καὶ ζωγρία τῶν πεσόντων πλείους, ἐγένοντο δὲ καὶ πλήν ὀλίγων πάντες οἱ περιλειφθέντες τραυματῖαι. καὶ οὐδεὶς ἂν διέδρα τὸν κίνδυνον, εἰ μὴ νῦν ἐπιγενομένη ἐπέσχε τῆς διώξεως τοὺς Ῥωμαίους. καὶ τῶν μὲν βαρβάρων ἐκ τοσοῦτων μυριάδων ὀλίγοι παντελῶς διεγένοντο, Ῥωμαῖοι δὲ ἔπεσον ἐν τῇ μάχῃ κέ, τραυματῖαι δ' ἐγένοντο ὁμοῦ τι σύμπαντες. Οὕτω τέλος εἶχε τῷ Σκληρῷ τὰ τοῦ Σκυθικοῦ πολέμου, οὐδὲ προσεγένετο τοῖς Ῥωμαίοις τὸν ἐκ τῆς μάχης ἀποπλύνασθαι λύθρον, καὶ γράμματα ἐφοῖτα βασιλικά μετὰ κλητὸν ποιούντα εἰς βασιλέα τὸν μάγιστρον· ὃν ἀφικόμενον ἐς τὴν Ἀσίαν κελεύει πε

ραιωθῆναι, τὰ πρὸς τὸν προκείμενον ἀρκοῦντα ἀγῶνα εἰληφότα στρατεύματα. ἔτυχε γὰρ Βάρδας ὁ Φωκᾶς ἀποδρᾶς ἐξ Ἀμασειας, ἦν οἰκεῖν κατεκέκριτο, μετὰ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ συνήθων, μεθ' ὧν ἀφανῶς συνωμόσατο τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ καταλαβεῖν Καισάρειαν, ἀκεῖσε ἐταιρικὸν οὐκ ὀλίγον ἀθροίσας, ὧν ἦσαν ἑξάρχοι οἱ τοῦ πατρικίου Θεοδούλου παῖδες τοῦ Παρσακουτηνοῦ Θεόδωρος καὶ Νικηφόρος καὶ τις πατρίκιος ἄλλος Συμεὼν ὁ Ἄμ 2.389 πελαῖς, διάδημα περιθεὶς ἑαυτῷ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς βασιλείας ἀνει ληφῶς γνωρίσματα ἀποστασίαν κατὰ τοῦ βασιλέως κινήσαι, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος τοῦ κουροπαλάτου τοὺς μὲν ἀναπέσαντος δώροις εἰς τοῦτο, τοὺς δὲ ὑποσχέσεσιν ἀξιωματῶν καὶ κτήσεων, ὑπηρέτη πρὸς τοῦτο χρησαμένου τῷ τῆς Ἀβύδου ἐπισκόπῳ. ἐβούλετο δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς Λέσβου διαπερᾶν λάθρα σὺν τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ εἰς τὰ ἐπὶ Θράκην χωρία. γνωσθέντος δὲ τούτου τῷ βασιλεῖ, ἐπεὶ καὶ ὁ ἐπίσκοπος συνειλημμένος καὶ τοὺς ἐλέγχους οὐχ οἶός τε ὦν διαδιδράσκειν πάντα ἐξοῖσεν εἰς τούμφανές, παρε δόθη τοῖς δικασταῖς ὁ κουροπαλάτης, καὶ ὑπὸ πάντων τούτων προστιμᾶται τεθνάναι σὺν τῷ υἱῷ· ἐπιεικέστερον δὲ χρησαμένου τοῦ βασιλέως, ἀειφυγία καὶ τῶν ὁμμάτων πηρώσει καὶ ἄμφω κα ταδικάζονται, λεληθότως, ὡς λέγεται, τοῦ βασιλέως παραγγεί λαντος τοῖς δημίσις μηδαμῶς τὰς ὄψεις τούτων λωβήσασθαι, ἀλλὰ δόκησιν μὲν παρασχεῖν ἐκτυφλώσεως, ἔργῳ δ' ἐᾶσαι τοὺς τοὺς τὸ οἰκεῖον ἀποφέρεσθαι φῶς, ἀποκρύψαι δὲ καὶ ὅτι προστε ταγμένον ἦν τοῦτο παρὰ τοῦ βασιλέως, ἑαυτοῖς δὲ τὸ ἔργον ἀνα θέσθαι ὡς τάχα φιλανθρωπευσαμένοις καὶ χαρισαμένοις τὸ βλέπειν αὐτοῖς.

Καὶ τὰ μὲν τοῦ κουροπαλάτου εἰς τοῦτο ἐτελεύτα· διαβὰς δὲ ὁ Σκληρὸς εἰς τὴν Ἀσίαν κᾶν τῷ Δορυλαίῳ γενόμενος πρῶτον μὲν ἀπεπειρᾶτο τοῦ Φωκᾶ καὶ τῶν τούτῳ συναιρομένων, εἴ πως δυνηθεῖη αὐτὸς ἀγαθῶν ὑποσχέσεσιν ἀποστήναι πείσαι τῶν βεβουλευμένων (καὶ γὰρ δὴ καὶ παραγγελίαν εἶχεν ἐκ βασιλέως ὡς ἀνυστὸν ἀγωνίσασθαι ἐμφυλίου αἵματος καθαρὰς διατηρῆσαι 2.390 τὰς χεῖρας)· ὡς δ' ἀνηνύτοις ἔγνω ἐπιχειρῶν (ἐθρασύνοντο γὰρ μᾶλλον ἢ ἔχαυνοῦντο ταῖς πρεσβείαις οἱ ἀποστάται), ἔργου ἤδη ἄπτεσθαι ἔκρινε, καὶ τὸν στρατὸν ἀγείρας ἀπήει πρὸς τὴν Καισάρειαν. ὅπερ οἱ σὺν τῷ Φωκᾶ ἐγνωκότες, καὶ τὸ ἐπ' ἀδήλοις ἐλπίσιν ὀχεῖσθαι ἐάσαντες καὶ τὰ ἐν χερσὶ προτιμήσαντες, τὰς ἐκ τοῦ βασιλέως διδομένας αὐτοῖς δωρεὰς δεξάμενοι νυκτὸς ἐπιγενο μένης αὐτομολοῦσι πρὸς τὸν Σκληρόν, πρῶτος μὲν ὁ Διογένης Ἀδράλεστος, εἶτα καὶ ὁ Ἄμπελαῖς καὶ οἱ τοῦ Θεοδούλου παῖδες, οἱ καὶ τὸ πᾶν τῆς ἀποστασίας προκαταρτύσαντες, καὶ ἐφεξῆς τὸ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος, ὡς μόνον ἀθρόον μετὰ τῶν ἑαυτοῦ θερα πόντων περιλειφθῆναι τὸν Φωκᾶν. πάσης δὲ βοηθείας ἔρημος οὗτος ἀπολειφθεὶς, καὶ ἀνία βαπτισθεὶς καὶ λύπη κατὰ τῶν παρα κινήσαντων, εἶτα προδεδωκότων, κατηνέχθη πρὸς ὕπνον ἤδη νυ κτὸς ἐπιστάσης. ἔδοξεν οὖν ὑπνώτων ἀγανακτεῖν καὶ ἀλύειν καὶ περὶ τῶν ἀδικησάντων διαλέγεσθαι τῷ θεῷ, "δίκασον κύριε" λέ γων "τοὺς ἀδικοῦντάς με." ἐν ᾧ δὲ ἔμελλε τὰ ἐπόμενα εἰπεῖν τοῦ ψαλμοῦ, ἤκουσε φωνῆς λεγούσης μὴ περαιτέρω προβῆναι· ἔφθασε γὰρ ὁ Σκληρὸς προειληφέναι τὸ ἐπίλοιπον τῆς ὠδῆς. δια ναστάς οὖν σύντρομος, ὡς ἔγνω πάσης ἐλπίδος ὠλισθηκώς, ὡς εἶχεν ἐξιπασάμενος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν πρὸς τὸ φρούριον ἔφευγε τὸν Τυροποιόν. γνωσθέντος δὲ τοῦ δρασμοῦ τῷ μαγίστρῳ Βάρδα τῷ Σκληρῷ, ἱππεῖς ἀπεστέλλοντο εὐζωνοὶ καταταχῆσαι καὶ κατα λαβεῖν αὐτὸν πρὸ τοῦ εἰς τὸ φρούριον εἰσελθεῖν· οἵτινες συντόνω 2.391 χρησάμενοι τῇ διώξει καταλαμβάνουσιν αὐτὸν κατὰ τὸ πεδῖον καὶ μέλλοντα ὅσον οὐδέπω ταῖς τοῦ φρουρίου προσεγγίζειν ὑπωρείαις. εἷς δὲ τούτων τόλμη προφέρων καὶ γενναιότητι, τοῦνομα Κων σταντῖνος, Χάρων τὴν προσηγορίαν, τοὺς ἄλλους κατόπιν λιπὼν μετὰ συντονίας ἐπήρχετο τῷ Φωκᾶ, ὅπισθεν οὐραγοῦντι τῶν ἑαυ τοῦ, καὶ ἦν τις ἐπίη δέξασθαι προθύμως παρεσκευασμένῳ. τοῦ τον πόρρωθεν ἰδὼν καὶ

γνωρίσας ὁ Χάρων ὕβρεις ἀσέμνοισ καὶ ἀπρεπέσιν ἔβαλλεν, ἀγεννή καὶ ἄνανδρον ἀποκαλῶν, καὶ προσ μένειν κελεύων μικρὸν ὥστε τὰ γέρα τῆς ἀποστασίας λαβεῖν. ὁ δὲ τῶν ὕβρων ἐπακούων, καὶ ὅστις ὁ λέγων μὴ ἀγνοήσας, ἐπισχὼν τὸν χαλινὸν καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστραφεὶς "ἔδει σε ὦ ἄνθρωπε" ἔφη, "τὸ ἀστάθμητον λογισάμενον τῆς τῶν ἀνθρώπων τύχης μὴ προσονειδίζεις, μηδ' ἐπεμβαίνειν ἀνθρώπῳ ταῖς ἐξ αὐτῆς ἐπη ρείαις ἠναγκασμένῳ, ἀλλ' οἰκτείρειν μᾶλλον καὶ ἐλεεῖν τὸν δυστυχοῦντά με, πατέρα μὲν ἐσχηκότα κουροπαλάτην, πάππον δὲ Καί σαρα, θεῖον βασιλέα, δοῦκα δὲ καὶ αὐτὸν γεγονότα καὶ τοῖς ἀνω τέρῳ συναριθμηθέντα, νυνὶ δὲ ἐσχάτοις κακοῖς ὑποβεβλημένον καὶ ἀκληρήμασι." τοῦ δὲ "καλὰ ταῦτα, ὦ κακὴ κεφαλή, λέγεσθαι πρὸς παῖδας τοὺς δυναμένους ἀπατηθῆναι" εἰπόντος, "ἐμὲ δὲ οὐ φενακίσεις τοῖς τοιούτοις σου λογουδρίοις," καὶ τὸν ἵππον μυω πίζοντος καὶ θρασύτερον προσιόντος, σπασάμενος ὁ Φωκᾶς τὴν ἐν τῇ ἐφεστρίδι παρηωρημένην κορύνην καὶ ὑπαντιάσας παίει τοῦ τον κατὰ τοῦ κράνους. καὶ αὐτὸν μὲν ἀποδείκνυσι νεκρὸν παραυ 2.392 τίκα, ἐμποδίσαι μὴ δυνηθείσης τῆς κόρυθος τῇ βία τῆς πληγῆς, ἐκεῖνος δὲ ἀποστρέψας τὸν χαλινὸν εἶχετο τῆς ὁδοῦ. οἱ δὲ διὼ κοντες κατόπιν ἐρχόμενοι, καὶ ἔνθα ὁ Χάρων τεθνηκῶς ἔκειτο γενόμενοι, καὶ τῷ ἀνυποστάτῳ τοῦ πτώματος ἐκπληττόμενοι πάντες ἴστων τὴν δίωξιν, μηδενὸς τολμῶντος προσωτέρω ἵεναι. καὶ οὕτως ἀδείας λαβόμενος ὁ Φωκᾶς ἄνεισιν εἰς τὸ φρούριον. παρεγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ὁ Σκληρός, συνεχῶς πρὸς ἐκεῖνον πέμπων, καὶ κήδεσθαι μεθ' ὄρκων γράφων ὡς κηδεστοῦ (νύμφην γὰρ ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ Κωνσταντίνῳ τὴν ἐκεῖνου εἶχεν ἀδελφὴν Σοφίαν), καὶ συμβουλεύων προσχωρήσαι τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν ἑαυτοῦ διὰ τῆς αὐτομολίας συμπάθειαν ἐπισπάσασθαι. ὄρκους οὖν λαβὼν ὡς οὐδὲν τι πείσεται φλαῦρον, παραδίδωσιν ἑαυτὸν τῷ Σκληρῷ σὺν τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ. ὃν μὴδὲν ἄλλο παθόντα κακόν, μόνον δὲ γενόμενον κληρικὸν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ ὑπερορίζει ὁ βασιλεὺς. τὸν δὲ Σκληρὸν εὐζώνως μετὰ τῶν κούφων ταγματῶν διαβῆναι πάλιν κελεύει πρὸς τὴν ἐσπέραν. Ἄγεται δὲ ἑαυτῷ γυναῖκα ὁ Ἰωάννης Θεοδώραν τὴν ἀδελφὴν Ἑρωμανοῦ, θυγατέρα δὲ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου· καὶ ταύτῃ τῇ πράξει μεγάλως εὐφρανε τοὺς πολίτας ὡς τὸ τῆς βασιλείας κράτος περιφυλάττων τῷ γένει. Δευτέρῳ δὲ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ μέλλων ἐκστρατεύειν κατὰ τῶν Ῥώσων τὰ τε στρατεύματα φιλοτιμίαις ἀνελάμβανε, καὶ 2.393 στρατηγούς ἐφίστα ἐπὶ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ στρατηγημάτων βεβοημένους, καὶ τῶν ἄλλων ἐπεμελεῖτο παρασκευῶν, ἵνα μηδενὸς σπανίζοι τὸ στράτευμα. ἐπεμελήθη δὲ καὶ τοῦ στόλου διὰ Λέοντος τοῦ μετὰ ταῦτα πρωτοβεστιαρίου, δρουγγαρίου τότε τῶν πλωτῶν τυγχάνοντος, τὰ μὲν παλαιὰ ἐπισκευάσας, κατασκευάσας δὲ καὶ ἄλλα καινὰ καὶ στόλον ἀξιόλογον καταστησάμενος. ἐπεὶ δὲ πάντα καλῶς εἶχεν αὐτῷ ἔαρος ἐπιστάντος, τῷ θεῷ τὰ ἐξιτήρια θύσας καὶ συνταξάμενος τοῖς πολίταις ἕξεισι τῆς βασιλείδος. γενομένῳ δ' αὐτῷ κατὰ τὴν Ῥαιδεστόν δύο συναντῶσι πρεσβευτὰ τῶν Σκυθῶν, τῷ δοκεῖν μὲν πρεσβεῖαν ἀποπληροῦντες, ἔργῳ δὲ τὰ Ῥωμαίων ἐλθόντες κατασκοπήσαι πράγματα· οὓς ὀνειδίζοντας καὶ ἄδικα πάσχειν ἐπιβουμένους προσέταξεν ὁ βασιλεὺς περιελθεῖν ἅπαν τὸ στρατόπεδον καὶ θεωροὺς γενέσθαι τῶν τάξεων (οὐδὲ γὰρ ἠγνόησε τῆς ἀφίξεως τὴν αἰτίαν), περιελθόντας δὲ καὶ πάντα κατασκοπήσαντας ἀπαλλάττεσθαι παρεκελεύετο, καὶ τῷ σφῶν ἡγουμένῳ λέγειν ὡς μετὰ τοιαύτης εὐκοσμίας καὶ πειθηνίου λαοῦ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔρχεται ὠχυρωμένος πολεμῶν αὐτῷ. καὶ τοὺς μὲν πρεσβευτὰς ὑποχωρήσαι πεποίηκεν οὕτως, αὐτὸς δὲ κατόπιν εὐζώνους λαβὼν, πεζοὺς μὲν ἀμφὶ τὰς πέντε χιλιάδας ἵππεῖς δὲ εἰς τετρακισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος σχολαίως ἔπεσθαι κελεύσας μετὰ Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου, τὸν Αἴμον διαβάς ἀπρόοπτος εἰς τὴν πολεμίαν διαβαίνει καὶ ἐσβάλλει, καὶ ἐγγὺς τῆς πόλεως τῆς μεγάλης Περοθλάβας,

ἥτις εἶχε τὰ τῶν Βουλγάρων βασιλεία, τὴν στρατοπεδείαν ἐπήξατο. τοῦτο αἶφνι 2.394 δίως γενόμενον τοὺς μὲν Σκύθας εἰς ἕκτασιν καὶ ἀμηχανίαν ἐνέβαλε, Καλόκυρος δὲ ὁ τῶν παρόντων κακῶν πρωτουργός τε καὶ αἴτιος, μηδὲ τὴν τῆς σάλπιγγος ἤχη ἐνωτίσασθαι καρτερήσας (ἔτυχε γὰρ καὶ οὗτος ἐκεῖσε ἐνδιατρίβων), ἐπεὶ περ ἦσθετο τὸν βασιλέα παραγενέσθαι αὐτὸν αὐτουργὸν ἐσόμενον τοῦ πολέμου, λάθρα τοῦ ἄστεος ὑπεκδύς πρὸς τὴν παρεμβολὴν ἀποδιδράσκει τῶν Ῥώ. ὃν ἰδόντες οὗτοι, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως πυθόμενοι ἄφιξιν, ἐς ταραχὴν οὐ μετρίαν ἐνέπιπτον. ἀναλαβόντες δ' ὅμως ἑαυτούς, τοῦ Σφενδοσθλάβου πολλὰ παραινεντικά ῥήματα καὶ τῷ καιρῷ δημηγορήσαντος πρόσφορα, ἀφικνοῦνται καὶ παραστρατο πεδεύονται τοῖς Ῥωμαίοις. τέως δὲ τὸ συνὸν τῷ βασιλεῖ στράτευμα εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον παραγενόμενοι αἶφνιδίως μὴ δὲν προσδοκῶσι τοῖς πολεμίοις ἐμπίπτουσι, καταλαμβάνουσι δὲ ἔξω τειχῶν τὴν ἐνόπλιον παιδείαν γυμναζομένους ἄνδρας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἀριθμομένους, οἵτινες ἐπὶ χρόνον τινὰ ἀντισχόντες, εἶτα καταπονηθέντες ἔφυγον· καὶ οἱ μὲν ἀκλεῶς ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ εἰς τὴν πόλιν διασώζονται. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, οἱ ἔνδον ὄντες τῆς πόλεως Σκύθαι, τὴν ἀπρόοπτον ἐπέλευσιν αἰσθόμενοι τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν πρὸς τοὺς σφετέρους συμπλοκὴν, ἕκαστος ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου τὸ προστυχὸν λαμβάνοντες ὅπλον ἐξήεσαν εἰς βοήθειαν. οὓς συναντῶντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἀσύντακτον καὶ διεσπασμένην τὴν πορείαν ποιοῦντας, ἔκτεινον. διὸ μὴδ' ἀντισχεῖν κἂν ἐπὶ μικρὸν χρόνον δυνηθέντες κλίνουσιν 2.395 εἰς φυγὴν. προδραμόντων δὲ τῶν ἰπέων τῆς Ῥωμαίων φάλαγγος καὶ τὴν ἐς τὴν πόλιν φέρουσαν ἐπιτειχισάντων, ἀνὰ τὸ πεδίον ἔσκε δασμένοι φεύγοντες καὶ καταλαμβανόμενοι ἀνηροῦντο, ὡς ἅπαντα τὰ ὁμαλὰ πληρωθῆναι νεκρῶν, ζωγρίας δὲ ἀλῶναι ἀριθμοῦ κρεῖττους.

Σφάγγελος δὲ ὁ πάσης τῆς ἐν Περσθλάβᾳ στρατιᾶς ἐξήγούμενος (ἐτάττετο δὲ δεῦτερος μετὰ τὸν Σφενδοσθλάβον ἐν Σκύθαις) καὶ περὶ αὐτῆς ὡς εἰκὸς δεῖσας τῆς πόλεως, τὰς πύλας ἀποκλείσας καὶ μοχλοῖς ἐξασφαλισάμενος ἄνεισιν εἰς τὸ τεῖχος, καὶ παντοίοις βέλεσι καὶ λίθοις τοὺς ἐπιόντας Ῥωμαίους ἡμύνετο. νύξ μὲν οὖν ἐπιγενομένη διέλυσε τὴν πολιορκίαν, ἔωθεν δὲ ὁ πρόεδρος Βασίλειος ἀνεφάνη μετὰ τοῦ κατόπιν παντὸς πλήθους· καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς τούτου ἐλεύσει περιχαρῆς γενόμενος ἄνεισιν ἐπὶ τινος γεωλόφου, ὡς εἶη τοῖς Σκύθαις καταφανής, τὰ δὲ πλήθη ἐς ταυτὸ συνελθόντα ἐκύκλουν τὴν πόλιν. ὡς δὲ πολλὰ τοῦ βασιλέως παρακαλοῦντος ἐνδοῦναι τῆς ἐνστάσεως καὶ μὴ ἄρδην ἀπολωλέναι, οὐκ ἐπέιθοντο κατιέναι τοῦ τεύχους, θυμοῦ δικαίου πλησθέντες οἱ Ῥωμαῖοι εἶχοντο τῆς πολιορκίας, τόξοις τε τοὺς ἄνωθεν εἵργοντες καὶ κλίμακας τοῖς τεύχεσι προσερείδοντες. καὶ τις στρατιώτης γεννάδας, ξίφος τῆ δεξιᾷ κατέχων καὶ τῆ λαίᾳ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τὴν ἀσπίδα προβεβλημένος, πρῶτος διὰ μιᾶς τῶν κλιμάκων ἀναρριχώμενος, καὶ τῆ μὲν ἀσπίδι τὰς βολὰς ἀποκρούμενος τῷ δὲ ξίφει τοὺς ἐπιόντας καὶ κωλύοντας ἀμυνόμενος, ἄνεισι διὰ τῶν ἐπάλξεων, καὶ τοὺς ἐκεῖσε πάντας διασκεδάσας ἄδειαν 2.396 ἀνόδου τοῖς κατόπιν παρέσχετο· ὃν μιμησάμενος ἄλλος καὶ αὖ ἄλλος καὶ πολλοὶ ἕτεροι ἀνήλθον. καὶ συνασπισμοῦ γενομένου οἱ Σκύθαι κατισχυόμενοι ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν κατεκρήμνιζον. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι Ῥωμαῖοι κατὰ ζῆλον τῶν προτέρων καὶ ἐν διαφόροις τόποις διὰ κλιμάκων ἀνέβαινον εἰς τὸ τεῖχος. καὶ τῶν Σκυθῶν θορυβουμένων ἔλαθόν τινες ἀμογητὶ πρὸς τὰς πύλας ἐλθεῖν, καὶ ταύτας ἀναπετάσαντες εἰσήγον τὸ στράτευμα. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πόλεως ἀλούσης οἱ μὲν Σκύθαι ἀνὰ τοὺς στενωποὺς φεύγοντες καὶ καταλαμβανόμενοι ἀνηροῦντο, γυναῖκες δὲ καὶ παιδιά ἠχμαλωτίζοντο. ἐάλω δὲ καὶ Βορίσης ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων ἅμα γυναῖκὶ καὶ τέκνοις, ἔτι τὰ παράσημα φέρων τῆς βασιλείας, καὶ εἰς βασιλέα ἀπήχθη. τούτῳ δὲ ὁ βασιλεὺς φιλανθρώπως

ἐχρήσατο, αὐτόν τε βασιλέα Βουλγάρων ἀποκαλῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀλισκομένους Βουλγάρους ἀνέτους ἀφιεῖς καὶ ἐλευθέ ρους ὄπη καὶ βούλοιτο ἀπιέναι, οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ φάσκων Βουλ γάρων ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίᾳ μᾶλλον ἀφίξεσθαι, Ἔως δὲ μόνους γι νώσκειν ἐχθροὺς καὶ τούτοις χρῆσθαι ὡς πολεμίοις. Οἱ δὲ τῶν Σκυθῶν γενναιότεροι ὀχύρωμά τι κατειληφότες ἐντὸς τῶν τῆς πόλεως βασιλείων, ὀκτακισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν, ἐπὶ τινα χρόνον ἐλάνθανον, καὶ πολλοὺς τῶν καθ' ἱστορίαν ἐκεῖσε γενομένων ἢ σκύλων ἀρπαγὴν ἀσυμφανῶς κρατοῦντες ἀπέκτεινον. οὗ γινωσκέντος τῷ βασιλεῖ στρατὸς ἐπ' αὐτοὺς ἐπέστειλετο ἀξιόμαχος. ὀκνηρῶς δὲ εἶχον οἱ πεμπόμενοι, καὶ τῆς πολιορκίας ἔδει 2.397 λίων ἀποπειραῖσθαι, οὐκ ἐπειδὴ τοὺς Ἔως ἐφοβοῦντο, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ τόπος ὀχυρὸς ἦν καὶ ἀνάλωτος. καὶ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς εὐχε ρῶς διελύσατο, τὰ ὄπλα λαβῶν καὶ πεζὸς ἔμπροσθεν τῶν ἄλλων προπορευόμενος· τοῦτο γὰρ ἰδόντες οἱ στρατιῶται ἀθρόοι τὰ ὄπλα λαβόντες ἔθειον, ἕκαστος τὸν βασιλέα προλαβεῖν ἐπιγόμενος, καὶ μετὰ βοῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ τῷ φρουρίῳ προσβάλλουσιν. ἐκθύμως δὲ τῶν Ἔως ὑπομενόντων τὴν πολιορκίαν, πῦρ εἰς πολλὰ μέρη ὑφάψαντες, οὕτω τοὺς ἀνθισταμένους κατηγωνίσαντο· μὴ στέγοντες γὰρ τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν χεῖρα, ἕκαστος ἑαυτὸν κρημνίζοντες ἀπεδίδρασκον· καὶ πολλοὶ μὲν ἀνήλωντο τῷ πυρὶ, πολλοὶ δὲ κρημνιζόμενοι ἀπώλοντο, τοὺς δὲ λοιποὺς μάχαιρα καὶ αἰχμαλωσία διεδέξαντο. καὶ ἢ μὲν πόλις τοῦτον ἐάλω τὸν τρόπον, ἐν δυσὶν ὄλαις ἡμέραις μὴ ἀντισχοῦσα· ταύτην δ' ἄλοῦσαν ἀνακτησάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ φρουρὰν ἀξιόλογον ἐπι στήσας, καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτήδεια δαψιλῶς παρασκευασάμενος, καὶ τὴν τῆς ἀγίας Ἀναστασίας τελέσας ἑορτήν, καὶ ἐξ ἑαυ τοῦ Ἰωαννουπόλιν μετονομάσας τὴν πόλιν, τῆ ἑπαύριον τῆς ἐπὶ τὸ Δορόστολον, ὃ καὶ Δρίστρα καλεῖται, εἶχετο πορείας. Ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος τὴν τῆς Περσθλάβας πυθόμενος ἄλωσιν εἰς ταραχὴν ἐνέπεσεν, ὡς εἰκός, οὐ μὴν γε καὶ τοῦ φρονήματος καθυφῆκεν, ἀλλὰ παραθαρρύνας τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ νῦν μᾶλλον ἀγαθοὺς ἄνδρας ἀναφανῆσαι παρακαλέσας, τᾶλλά τε ὡς ἐνῆν καταστησάμενος, καὶ πάντας οὓς εἶχεν ἐν ὑποψίᾳ τῶν Βουλ 2.398 γάρων ἀμφὶ τοὺς τριακοσίους ὄντας τὸν ἀριθμὸν ἀνελών, ἕξεισι κατὰ Ῥωμαίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς ἐν τῇ παρόδῳ πόλεις ἐλὼν καὶ στρατηγούς αὐταῖς ἐπιστήσας, πολλὰ τε φρούρια καὶ πολιίσματα ἐκπορθήσας καὶ τοῖς στρατιώταις εἰς ἀρπαγὴν δεδωκώς, εἶχετο τῆς ὁδοῦ. τῶν δὲ σκοπῶν ἦκειν φρασάντων Σκύθας τινάς, λαὸν ἐπίλεκτον ἐκπέμπει. Θεόδωρόν τε τὸν ἐκ Μισθείας αὐτῶν τῷ πλήθει ἀρχηγὸν ἐπιστήσας προηγεῖσθαι ἐπέσκηψε τοῦ στρατοῦ, κατασκοπεῖν τε τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων καὶ αὐτῷ διδόναι γινῶσιν, εἰ προχωροῖ δέ, καὶ διάπειραν τῆς αὐτῶν ἰσχύος ἀκροβολισάμενον εἰληφέναι· αὐτὸς δὲ κατόπιν εἶπετο συντεταγμένος μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς. οἱ σὺν τῷ Θεοδώρῳ γοῦν ἐπέειπερ εἰς χεῖρας ἦλθον τοῖς πολεμίοις, ἐμπίπτουσι τούτοις ῥαγδαῖοι. οἱ δὲ Ἔως ἐνέδραν εὐλαβηθέντες πρόσω μὲν οὐκέτι ἐχώρουν, πολλῶν δὲ πληγέντων καὶ τινῶν δὲ πεσόντων ἐκκλίναντες ἐς τὰ πλησίον σκεδάνυνται ὄρη καὶ τὰς ἐκεῖσε νάπας βαθείας καὶ ἀμφιλαφεῖς τυγα νόσας, καὶ διὰ τῆς ὄρεινης ἐπὶ τὴν Δρίστραν ἐπανασώζονται. ἦσαν δὲ τὸ πλῆθος οὗτοι ἐπτακισχίλιοι, οἱ δὲ τούτοις συμπλακέντες καὶ τρεψάμενοι Ῥωμαῖοι τὸν ἀριθμὸν τριακόσιοι. ἐνωθέντες δ' οἱ Σκύθαι τῷ Σφενδοσθλάβῳ, καὶ τοῦτον ἐκεῖθεν ἀναστήσαντες μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, πρὸ δώδεκα τοῦ Δοροστόλου μίλιων ἀυλίζονται, ἐς τριακοσίας καὶ τριάκοντα χιλιάδας ἀριθμοῦ μενοὶ καὶ τὸν βασιλέα ἐπιόντα ἐκθύμως καὶ ῥωμαλέως ἐκδεχόμενοι. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ταῖς ἐξ ὑπογούου νίκαις γαυρούμενοι καὶ τὴν τὰ πάντα κρῖναι μέλλουσαν μάχην προσδεχόμενοι, εἰδότες δ' ὅτι καὶ 2.399 θεὸν συλλήπτωρα ἔξουσιν, οὐ τοῖς ἀδίκων χειρῶν ἄρχουσι φιλοῦντα ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις διὰ παντὸς ἐπαρήγειν, οὐ μόνον οἱ εὐψυχοῦτεροι, ἤδη δὲ καὶ οἱ καταπληγες καὶ μαλακοὶ

τάς ψυχὰς πρό θυμοι καὶ θαρραλέοι ἐγίνοντο καὶ πρὸς τὴν συμπλοκὴν λίαν ἐσφάδαζον. εἰς ὄψιν δὲ τῶν στρατευμάτων ἀλλήλοις γενομένων, καὶ λόγοις παρακλητικοῖς τοῦ τε βασιλέως καὶ τοῦ Σφενδοσθλάβου τοὺς οἰκείους ἐπιρρώσαντων καὶ τὰ τῷ καιρῷ πρόσφορα παρακελευσαμένων, ὡς αἱ σάλπιγγες τὸ ἐνυάλιον ἤχησαν, συρρήγνυται ἀλλήλοις τὰ πλήθη τὴν αὐτὴν ἔχοντα προθυμίαν. καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην προσβολὴν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ ῥύμης ἐπενεχθέντες σφοδρᾶς καὶ πολλοὺς καταβαλόντες τὰς βαρβαρικὰς τάξεις κατέσεισαν· οὐ μὴν γε καὶ ὑπαγωγή τῶν ἐναντίων ἐγένετο οὔτε τῶν Ῥωμαίων λαμπρὸς διωγμός, ἀλλ' ἐπιρρώσαντες πάλιν ἑαυτοὺς οἱ Σκύθαι αὐθις ἐπῆλθον μετ' ἀλαλαγμοῦ τοῖς Ῥωμαίοις. καὶ μέχρι μὲν τινος ἰσοπαλῆς ἦν ὁ ἀγών, ἤδη δὲ περὶ δείλην ὄψιαν τῆς ἡμέρας οὔσης οἱ Ῥωμαῖοι παρακαλέσαντες ἀλλήλους καὶ τρόπον τινὰ στομώσαντες ταῖς παραινέσεσιν ἐπέβρισαν τῷ εὐωνύμῳ κέρατι τῶν Σκυθῶν, καὶ πολλοὺς τῷ ἀνυποστάτῳ κατέβαλον τῆς ὀρμῆς.

Συνισταμένων δὲ τῶν Ῥώσων ἐπὶ τὸ πεπονηκός, τῶν περὶ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς εἰς ἐπικουρίαν ἐκπέμπει τινὰς, κατόπιν δὲ καὶ αὐτὸς εἶπετο ἀνακεκαλυμμένοις τοῖς παρασήμοις τῆς βασιλείας, τὸ δόρυ διηγκωνισμένος, τὸν τε ἵππον κεντρίζων θαμὰ καὶ τῇ βοῇ διεγείρων τοὺς στρατιώτας. ἀγῶνος δὲ καρτεροῦ συστάντος καὶ πολλὰς μετακλίσεις δεξαμένης τῆς μάχης (δυσκαίδεκα γὰρ φησι τροπὰς 2.400 δέξασθαι τὸν ἀγῶνα) μόλις οἱ Ῥώσων ἀπειρηκότες πρὸς τοὺς κινδύνους ἀκόσμῳ φυγῇ πρὸς τὸ πεδίον ἐσκίδναντο· οἷς οἱ Ῥωμαῖοι ἐπόμενοι τοὺς καταλαμβανομένους ἀνήλισκον. ἔπεσον οὖν πολλοί, καὶ πλείους ἐάλωσαν. ὅσοι δὲ διαδρᾶναι τὸν κίνδυνον ἴσχυσαν, εἰς τὸ Δορόστολον διασώζονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ ἐπινίκια θύσας τῷ καλλινίκῳ μάρτυρι Γεωργίῳ (ἦν γὰρ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς αὐτοῦ μνήμης συρράξας τοῖς πολεμίοις) τῇ ἐπιούσῃ καὶ αὐτὸς τῆς πρὸς τὸ Δορόστολον ἠψατο, ἐκεῖσέ τε γενόμενος στρατοπεδεῖαν ἐπήξατο ὄχυράν. οὐ μὲντοι γε καὶ πολιορκίας ἠψατο, δεδιὼς μή πως ἀφυλάκτου τοῦ ποταμοῦ τυγχάνοντος ἀποδρᾶσαι μετὰ τῶν νηῶν δυνηθεῖεν οἱ Ῥώσων, ἀυλισάμενος δὲ προσέμενε τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Σφενδοσθλάβος οὐς κατεῖχε ζυγρίας Βουλγάρους, ἀμφὶ τὰς κ' χιλιάδας ἀριθμουμένους, σιδηροπέδαις καὶ ἄλλοις δεσμοῖς ἠσφαλίσατο, ἐπανάστασιν φοβηθεὶς, καὶ πρὸς ὑποδοχὴν ἠὺτρεπίζετο τῆς πολιορκίας. ἤδη δὲ καὶ τοῦ στόλου καταλαβόντος ἐπεχείρει τῇ τειχομαχίᾳ ὁ βασιλεὺς, καὶ πολλάκις ἐπεκδραμόντας τοὺς Σκύθας ἐτρέψατο. μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν σκεδασθεῖσι τοῖς Ῥωμαίοις εἰς ἄριστον περὶ δείλην ὄψιαν οἱ βάρβαροι, εἰς δύο διαιρεθέντες μέρη, ἰππεῖς καὶ πεζοὶ ἐκ πυλίδων δύο τῆς πόλεως, τῆς τε κατὰ ἀνατολὰς, ἦν φρουρεῖν ἐτέτακτο Πέτρος ὁ στρατοπεδάρχης μετὰ Θρακῶν καὶ Μακεδόνων, καὶ τῆς πρὸς δύσιν, ὅπου 2.401 Βάρδας ὁ Σκληρὸς μετὰ τῶν ἐψώνων δυνάμεων τὴν φυλακὴν ἐπέτετραπτο, ἐξῆλθον παραταξάμενοι, τότε πρῶτον φανέντες ἔφιπποι· τὰς γὰρ προηγησαμένας μάχας πεζοὶ διηγωνίσαντο. οὐς εὐρὼς οἱ Ῥωμαῖοι δεξάμενοι ἐκθύμως ἐμάχοντο· καὶ μέχρι πολλοῦ ἰσοτάλαντος ἦν ὁ ἀγών. τέλος δὲ τῇ σφετέρᾳ ἀρετῇ Ῥωμαῖοι τρέπουσι τοὺς βαρβάρους καὶ πρὸς τεῖχος συγκλείουσι, πολλῶν κὰν τῷ ἀγῶνι τῷδε πεσόντων, καὶ μᾶλλον ἰπέων, μηδενὸς δὲ τῶν Ῥωμαίων τραυματισθέντος, ἀλλ' ἢ μόνων ἵππων πεσόντων τριῶν. οὕτω δὲ θραυσθέντες οἱ βάρβαροι καὶ εἴσω τεῖχος συνελαθέντες νυκτὸς ἐπιγενομένης διενυκτέρευον ἄγρυπνοι, καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πεσόντας ἀπωλοφύροντο ἀγρίοις καὶ φρικώδεσιν ὄδυσμοῖς, ὡς δοκεῖν τοὺς ἀκούοντας θηρίων εἶναι βρυχηθμοὺς καὶ ὠρυγὰς, ἀλλ' οὐ θρήνους ἀνθρώπων καὶ οἰμωγὰς. ἡμέρας δὲ ἄρτι διαγελώσης πάντας τοὺς ἐν τισὶ φρουρίοις εἰς φυλακὴν ἐσκεδασμένους ἀνεκαλοῦντο ἐς τὸ Δορόστολον, καὶ ταχέως ἤκον μετακληθέντες. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ ἀνειληφῶς ὄλην τὴν δύναμιν ἤλθεν εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον,

καὶ πρὸς πόλεμον ἠρέθιζε τοὺς βαρβάρους. ἐπεὶ δὲ μὴ ἐξήεσαν, εἰς τὸ στρατόπεδον ὑποστρέψας ἡσυχίαν ἦγε. καὶ προσήλθον αὐτῷ πρέσβεις ἐκ Κωνσταντείας καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων τῶν πέραν ἰδρυμένων τοῦ Ἰστρου, ἀμνηστίαν κακῶν αἰτούμενοι καὶ ἑαυτοὺς ἐγχειρίζοντες σὺν τοῖς ὀχυρώμασιν· οὓς προσηνῶς δεξάμενος ἀπέστειλε τοὺς παραληψομένους τὰ φρούρια καὶ στρατιὰν ἀποχρῶσαν εἰς τὴν αὐτῶν φυλακὴν. ἤδη δὲ ἐσπέρας καταλαβούσης τὰς πάσας πύλας τῆς πόλεως ἀναπετάσαντες οἱ 2.402 Ῥῶς, πολλῶν τῶν προτέρων πλείονες ὄντες, ἐπιπίπτουσι τοῖς Ῥωμαίοις ἀνελπίστως διὰ τὴν νύκτα διάγουσι· καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην συμβολὴν ἔδοξαν προτερῆσαι, μετὰ μικρὸν δὲ ὑπερέσχον Ῥωμαῖοι. ὥς γὰρ συνέβη πεσεῖν τὸν Σφάγγελλον ἠρωϊκῶς ἀγωνιζόμενον, συνεχύθησαν τῇ τοῦ πεσόντος στερήσει καὶ τὰς ὀρμάς ἐχαινώθησαν. ὅμως ἀνένδοτοι παρ' ὄλην τὴν νύκτα διέμειναν καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν μέχρι σταθηρᾶς μεσημβρίας. τότε δὴ τοῦ βασιλέως δύναμιν πεπομφότος ἐφ' ᾧ τοῖς βαρβάροις ἀποκλείσθαι τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον, γνόντες οἱ Ῥῶς ἔκλιναν εἰς φυγὴν, καὶ τὰς πρὸς τὴν πόλιν εἰσόδους ἐπιτετειχισμένας εὐρόντες ἔφευγον διὰ τοῦ πεδίου καὶ καταλαμβανόμενοι ἀνηροῦντο. ὁ δὲ Σφεν δοσθλάβος νυκτὸς ἐπιγενομένης διώρυγι βαθεῖα τὸ τῆς πόλεως ἐστεφάνωσε τεῖχος, ἵνα μὴ εὐχερῶς ἔχοιεν οἱ Ῥωμαῖοι μεθ' ὀρμῆς τῷ τῆς πόλεως τείχει προσπελάζειν. καὶ οὕτω τὴν πόλιν ἀσφαλισάμενος ἔγνω δεῖν εὐψυχότατα τὴν πολιορκίαν προσδέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ πλεόν τῆς στρατιᾶς διέκειντο κακῶς ἀπὸ τῶν τραυμάτων, συνεπελάμβανε δὲ καὶ λιμὸς ἤδη τῶν ἀναγκαίων δαπανηθέντων αὐτοῖς, καὶ μὴδ' ἔξωθεν τὰ πρὸς χρεῖαν συνεχωροῦντο αὐτοῖς εἰσκομίζεσθαι παρὰ τῶν Ῥωμαίων, νύκτα βαθεῖαν καὶ ἀσέληνον ἐπιτηρήσας ὁ Σφενδοσθλάβος, καθ' ἣν ὑετός τε ῥαγδαῖος ἐξ οὐρανοῦ κατηνέχθη καὶ χάλαζα φοβερὰ ἐπερράγη καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ φρικωδέσταται, μονοξύλοις ἐμβὰς μετὰ δισχιλίων ἀνδρῶν ἔξισιν εἰς ἐπισιτισμόν. συλλεξάμενοι δὲ ὅθεν εὐπόρηκεν 2.403 ἕκαστος σίτον καὶ κέγχρον καὶ εἶδη ἄλλα συνεκτικὰ τῆς ζωῆς, ἀνήγοντο διὰ τοῦ ποταμοῦ τοῖς μονοξύλοις εἰς τὸ Δορόστολον. ἐν δὲ τῷ ἀναπλεῖν θεασάμενοι κατὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ θεράποντας οὐκ ὀλίγους τῶν στρατιωτῶν τοὺς μὲν ἵππους ποτίζοντας τοὺς δὲ χορτολογοῦντας, ἄλλους δὲ καὶ ξυλεύοντας, ἀποβάαντες τῶν πλοίων διὰ τῆς ὕλης ἀψοφητὶ βαδίζοντες ἀδοκῆτως ἐκ τοῦ ἄφα νοῦς ἐμπίπτουσιν αὐτοῖς, καὶ πολλοὺς μὲν τούτων ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπὶ τὰς πλησίον λόχμας σκεδασθῆναι ἠνάγκασαν. αὕθις δ' εἰς τὰς σκάφας ἐμβάντες καὶ οὐρίῳ φερόμενοι πνεύματι πρὸς τὸ Δορόστολον φέρονται. τοῦτο δὲ γνωσθὲν εἰς μεγάλην ἀνίαν ἐμβάλλει τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στόλου ἐν αἰτία μεγάλη ἔσχεν, ὅτι μὴ ἐπήσθησαν τοῦ ἐκ Δοροστόλου τῶν βαρβάρων ἀπόπλου· ἐπηπείλησε δὲ καὶ θάνατον αὐτοῖς, εἰ ἔτι ἄπαξ λάθη τοιοῦτόν τι γενέσθαι. καὶ οἱ μὲν τὰς παρ' ἐκάτερα ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἐτήρουν ἐπιμελῶς, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐφ' ὅλας πέντε καὶ ἐξήκοντα ἡμέρας τῇ πολιορκίᾳ χρησάμενος, καὶ καθ' ἐκάστην πολεμῶν καὶ μὴ ἀνιείς, δέον ἐνόμισε διὰ προσεδρείας καὶ λιμοῦ ἀποπειρᾶσθαι τῆς πόλεως. διὸ καὶ πάντοθεν τάφροις τὰς ὁδοὺς ἀποκλείσας καὶ φύλακας ἐπιστήσας αὐταῖς, ὥς μὴ τις ἐξίοι τὰ ἐπιτήδεια κομίσων, ἐκάθητο ἡρεμῶν. καὶ τὰ μὲν ἐν Δοροστόλῳ ἐφέρετο τῆδε.

Λέων δὲ ὁ κουροπαλάτης καὶ Νικηφόρος ὁ τούτου παῖς, δοκῆσει μὲν, ὡς εἴπομεν ἔμπροσθεν, πηρωθέντες, ἔτι δ' ἀσινεῖς 2.404 τὰς ὀράσεις ἔχοντες, εἰς τυραννίδα καὶ αὕθις παρεσκευάζοντο, πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις φρουρῶν ὑποφθείραντες. καὶ ἐπεὶ τὰ κατὰ γνώμην αὐτοῖς ἀπηρτίσθη, πλοῖον μισθωσάμενοι καὶ ἐν αὐτῷ ἐμβάντες ἀπαίρουσι τῆς νήσου ἣν οἰκεῖν κατεκρίθησαν, καὶ πρὸς τὴν ἀντίπορθμον τῆς πόλεως ἠπειρον γίνονται κατὰ τὸ προἄσκειον ὃ κατονομάζουσι Πηλαμύδιον, ἐκεῖθεν δὲ περὶ πρώτας ἀλεκτρούνων

ῥδὰς ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἔρχονται. ἑνὸς δὲ τῶν συνιστόρων δῆλον θεμένου τὸ ἔργον Λέοντι τῷ δρουγ γαρίῳ τοῦ στόλου, τὴν φυλακὴν ἐπιτετραμμένῳ τῶν βασιλείων σὺν Βασιλείῳ τῷ ῥαίκτωρι, ὁ δὲ δύναμιν ἀξιόχρεων ἐπὶ κατα σχέσει τοῦ κουροπαλάτου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ἐκπέμπει. ὅπερ οὗτοι μαθόντες εἰς τὴν μεγάλην καταφεύγουσιν ἐκκλησίαν· ἐκεῖθεν δὲ ἀποσπασθέντες εἰς τὴν Πρώτην νῆσον ἔξαπεστάλησαν, κάκεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωρύχθησαν. Ἐφάνη δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ ἄλλο τι ὡς οἶον ἄξιον εἶναι διηγήσεως. πινάκιον ἐκ λίθου Προικοννησίας ἐπὶ παραδεί σου τινὸς τῶν συγκλητικῶν εὐρέθη ἀμελῶς ἐρριμμένον, εἰκονισμέ νας ἔχον δύο ἀνθρώπων μορφὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, μίαν μὲν ἀνδρὸς ἐτέραν δὲ γυναικός· ἐν δὲ τῷ μετώπῳ τῆς πινακίδος ἦν γεγραμμένον ἐπίγραμμα ᾧδέ πη διεξίδον "Ἰωάννου καὶ Θεοδώρας τῶν φιλοχρίστων πολλὰ τὰ ἔτη." ὅπερ τινὰς μὲν εἰς ἔκκληξιν ἦγεν, ὅπως τὰ ἐνεστῶτα μάλα προεδηλοῦτο σαφῶς· τινὲς δὲ μὴ ἀπηλλάχθαι τὸ πρᾶγμα σκευωρίας καὶ μαγγανείας ἐνόμιζον, τὸν τοῦ παραδείσου δεσπότην διὰ τῆσδε τῆς μηχανῆς τὴν βασιλικὴν 2.405 πρὸς ἑαυτὸν ἐκκαλεῖσθαι οἰηθέντες προσπάθειαν. εἶτε δὲ οὕτως ἔχει εἶτε ἐκείνως ἢ ἀλήθεια, φράζειν οὐκ ἔχω. Οἱ δὲ Σκύθαι ἔνδοθεν τῷ λιμῷ πιεζόμενοι, ἐκτὸς ὑπὸ τῶν τειχομαχικῶν ὀργάνων κακούμενοι, καὶ κατ' ἐξάαιρετον ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ὃν ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ῥωμανοῦ τοῦ Κουρκούα υἱὸς φυλάττειν ἐτέτακτο (τὸ γὰρ ἐκεῖσε πετροβόλον ὄργανον οὐ μικρῶς τοὺς ἐντὸς ἐπημαίνετο), ἀποκρίναντές τινας τῶν ἀλκιμωτέρων ὀπλίτας ψιλοῖς ἐπιμεμιγμένους ἐπὶ τὸ τοιοῦτον ἐκπέμπουσιν ὄργα νον, εἴ πως δυνηθεῖεν αὐτὸ κατεργάσασθαι. τοῦτο γνοὺς ὁ Κουρκούας, ὃ τι κράτιστον ἦν περὶ αὐτὸν ἀναλαβόμενος, ἐβοήθει διὰ ταχέων. ἐς μέσους δὲ τοὺς Σκύθας γενόμενος ἀκοντίῳ βληθέντος αὐτοῦ τοῦ ἵππου καὶ σὺν αὐτῷ πεπτωκός ἀναιρεῖται κρεουργηθείς. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ἐπιδραμόντες καὶ τοῖς Ῥῶς συμπλακέντες τὸ τε ὄργανον ἀβλαβὲς διετήρησαν καὶ τοὺς Σκύθας ὡσάμενοι συνέκλεισαν εἰς τὴν πόλιν. Ἰουλίου δὲ καταλαβόντος μηνός, καὶ εἰκοστὴν ἡμέραν ἄγοντος, ἐξῆλθον οἱ Ῥῶς παμπληθεῖς καὶ τοῖς Ῥωμαῖοις συμπλακέντες ἐμάχοντο, παραθαρρύνοντα ἔχοντες καὶ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀλείφοντα ἄνδρα τινὰ παρὰ Σκύθαις ἐπισημότατον, Ἴκμορα τοῦνομα, μετὰ Σφάγγελλον τὸν ἀναι ρεθέντα τιμώμενον, οὔτε κατὰ συγγένειαν τὴν ἐξ αἵματος ἐν τοῖς μάλιστα ἀγόμενον παρ' αὐτοῖς οὔτε κατὰ συμπάθειαν, ἀλλ' ἐκ μόνης τῆς ἀρετῆς παρὰ πᾶσι σεβόμενον. τοῦτον ἰδὼν Ἀνεμᾶς ὁ τῶν Κρητῶν τοῦ βασιλέως υἱὸς Κουρουπᾶ, εἷς ὢν τῶν βασιλι 2.406 κῶν σωματοφυλάκων, αὐτόν τε εὐψύχως ἀγωνιζόμενον καὶ τοὺς λοιποὺς εἰς τοῦτο παρορμῶντα καὶ διεγείροντα καὶ τὰς τῶν Ῥω μαίων τάξεις διαταράσσοντα, μήτε πρὸς τὸ μέγεθος καταπλαγεῖς τοῦ ἀνδρὸς μήτε τὴν ἀλκὴν δειλιάσας, ἀλλὰ περικαρδίῳ θέρμῳ ληφθεῖς καὶ τὸν ἵππον τῆδε κάκεισε παρακινήσας, μεθ' ὁρμῆς ἀκατασχέτου τὸ παρηωρημένον τῷ μηρῷ αὐτοῦ ξίφος σπασάμενος ἵεται κατὰ τοῦ Σκύθου, καὶ παίει τοῦτον τῷ φασγάνῳ κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου περὶ τὴν κλεῖδα, καὶ ἀποτέμνει τὸν ἀυχένα, ὡς συμβῆναι τὴν κεφαλὴν σὺν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐκκοπεῖσαν πεσεῖν εἰς τὸ ἔδαφος. καὶ ὁ μὲν Σκύθης ἔκειτο πεσὼν, ὁ δ' Ἀνεμᾶς ἀσινῆς ἐπανῆκεν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἦρθη ἐπὶ τῷ ἔργῳ φωνὴ παμμι γής, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἀλαλαζάντων ἐπὶ τῇ νίκῃ, τῶν δὲ Σκυ θῶν ἀσήμῳς ὀλολυζάντων καὶ τῆς ἑαυτῶν ὑπενδόντων ἐνστάσεως. ἐπιβρισάντων δὲ τῶν Ῥωμαίων εἰς φυγὴν ἐγκεκλίκασι, καὶ ἀκλεῶς εἰς τὴν πόλιν ἐσώζοντο. ἔπεσον δὲ πολλοὶ κατὰ τήνδε τὴν ἡμέραν, ὑπ' ἀλλήλων τε συμπατούμενοι διὰ τὴν στενοχωρίαν καὶ ὑπὸ Ῥω μαίων σφαπτόμενοι τῷ καταλαμβάνεσθαι. μικροῦ δ' ἂν ἐάλω καὶ ὁ Σφενδοσθλάβος αὐτός, εἰ μὴ νύξ ἐπιγενομένη τοῦτον ἐρρύ σατο. οἱ δὲ τὸν κίνδυνον διαδράντες, ἐντὸς τοῦ περιβόλου γενόμενοι, κωκυτὸν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἴκμορος θανάτῳ μέγαν ἐκόψαντο. τοὺς δὲ πεσόντας τῶν βαρβάρων σκυλεύοντες οἱ

Ῥωμαῖοι εὖρον καὶ γυναῖκας ἐν τοῖς ἀνηρημένοις κειμένας ἀνδρικοῶς ἐσταλμένας καὶ μετὰ τῶν ἀνδρῶν πρὸς Ῥωμαίους ἀγωνισαμένας. 2.407 Ἐπεὶ δὲ τοῖς βαρβάροις κακῶς ἐφέρετο τὰ τοῦ πολέμου καὶ ζυμμάχιας ἦν ἐλπίς οὐδαμοῦ (οἷ τε γὰρ ὁμόφυλοι ἦσαν μακράν, καὶ τὰ ὄμορα βάρβαρα τῶν ἐθνῶν δείσαντα τοὺς Ῥωμαίους ἀπεὶ παντο τὴν βοήθειαν· ἐπελελοίπει δ' αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιτήδεια, καὶ οὐδαμόθεν εἰσκομίσασθαι δυνατόν ἦν, τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου τὰς ὄχθας ἀκριβῶς τηροῦντος τοῦ ποταμοῦ· ἐπέρρει δὲ καὶ τοῖς Ῥω μαίοις ἐκάστης ἡμέρας ὡς ἕκ τινος ἀφθόνου πηγῆς πάντα τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἵππικαὶ καὶ πεζικαὶ δυνάμεις διὰ παντὸς προσετίθεντο· καὶ οὐδὲ τοῖς κελητίοις ἐαυτῶν ἐμβάντας ἀποδρᾶναι ἦν δυνατόν, τῶν διεξόδων, ὡς εἶπομεν, ἀκριβῶς φυλαττομένων) συμβουλὴν συστησάμενοι οἱ μὲν νυκτὸς συνεβούλευον κλέψαι τὴν ἀναχώρησιν, ἄλλοι δὲ δεξιὰς καὶ πίστεις παρὰ Ῥωμαίων αἰτήσασθαι οἷα μὴ ἄλλως δυνατῆς οὕσης τῆς ὑποχωρήσεως, καὶ οὕτω πρὸς τὰ οἰκεία ἀπάραι. καὶ ἄλλων ὡς πη ἐκάστῳ ὁ καιρὸς ἐδίδου συμβουλευσάντων, πάντων δὲ καθάπαξ καταθέσθαι τὸν πόλεμον ἐπιθυμούντων, ὁ Σφενδοσθλάβος παρήνει μάλλον ἔτι ἄπαξ πολεμῆσαι Ῥωμαίοις, καὶ ἢ καλῶς ἀγωνισαμένους ἐπικρατεῖς τῶν ἐναντίων γενέσθαι, ἢ ἠττηθέντας αἰσχίστης ζωῆς καὶ ἐπονιδίῃ στου εὐκλεᾶ καὶ μακάριον προτιμήσασθαι θάνατον· ἀβίωτον γὰρ ἔσται αὐτοῖς δρασμῶ τὴν σωτηρίαν πορισάμενοις, εἴπερ μέλλοιεν εὐκαταφρόνητοι ἔσεσθαι τοῖς γειτονοῦσιν ἔθνεσιν, ἃ τὸ πρόσθεν αὐτοὺς ἐδεδίσαν σφοδρῶς. ἤρρεσεν ἢ τοῦ Σφενδοσθλάβου βουλή, καὶ κατέθεντο πάντες τὸν ὑπὲρ ψυχῆς ἔσχατον ἀναδέχεσθαι κίνδυνον 2.408 νον ταῖς ὄλαις δυνάμεσι. τῇ γοῦν ἐπιούσῃ ἐξεληθόντες τοῦ ἄστεος πανδημεί, καὶ τὰς πύλας ἀποκλείσαντες, ὡς μὴ τινι δυνατόν εἶη τραπέντι διασώζεσθαι πρὸς τὴν πόλιν, συμβάλλουσι τοῖς Ῥω μαίοις. ἀγῶνος δὲ καρτεροῦ συστάντος καὶ τῶν βαρβάρων εὐψύχως ἀγωνιζομένων, τῷ ἡλίῳ καυσούμενοι οἱ Ῥωμαῖοι καὶ δίψῃ πονοῦμενοι ὡς πανοπλίται (ἦν γὰρ καὶ σταθηρὰ μεσημβρία) ἤρξαντο ἐνδιδόναι. ὅπερ αἰσθόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ ταχέων μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβοήθει, καὶ αὐτὸς μὲν τὴν ἀκμὴν ὑπεδέξατο τοῦ πολέμου, τῷ δὲ πεπονηκότι στρατεύματι ὑπὸ ἡλίου καὶ δίψης ἀσκὸς οἴνου καὶ ὕδατος πλήρεις προσέταξε κομίζειν. οἷς χρησάμενοι καὶ τὴν δίψαν καὶ τὸν τοῦ ἡλίου καύσωνα ἀποκρουσάμενοι καὶ ἑαυτοὺς ἀναλαβόντες μετὰ σφοδρότητος καὶ ῥύμης τοῖς Σκύθαις ἐπέρραξαν. ἐκείνων δὲ γενναίως ὑποδεξαμένων ἦν ἡ μάχη ἰσοπαλῆς, μέχρις ἂν ὁ βασιλεὺς τὴν στενοχωρίαν φρασάμενος τοῦ τόπου, καὶ ἕκ τούτου κατανοήσας τοῖς Σκύθαις ἐπιγίνεσθαι τὴν καρτερίαν τῷ τοὺς Ῥωμαίους ἐστενοχωρῆσθαι καὶ μὴ οἷους εἶναι ἔργα πρέποντα τῆς ἐαυτῶν ἀλκῆς ἐπιδείκνυσθαι, ἐπέσκηψε τοῖς στρατηγοῖς εἶκειν εἰς τούπισω πρὸς τὸ πεδῖον, καὶ τῆς πόλεως πόρρω ἀφίστασθαι δόκησιν φευγόντων παρέχοντας, μὴ μέντοι γε προτροπάδην, ἀλλ' ἡρέμα καὶ κατ' ὀλίγον εἶκοντας, ἀπειδὴν ἄποθεν τῆς πόλεως διώκοντας ἐκκαλέσωνται, αἰφνίδιον παρενεγκόντας τοὺς χαλινούς ἐπιστρέφειν τοὺς ἵππους καὶ τούτοις συμπλέκεσθαι. καὶ οἱ μὲν ἐποίουν τὸ κελευσθέν, οἱ δὲ Ῥῶς τὴν εἰς τούπισω ὑποχώρησιν τῶν Ῥωμαίων φυγὴν οἰηθέντες, ἀλλήλους παρακαλεσάμενοι εἶποντο σὺν ἀλαλαγμῷ. ὡς δὲ κατὰ τὸν ὠρισμὸν 2.409 νον ἐγένοντο τόπον οἱ Ῥωμαῖοι, ἐπιστραφέντες προσρήγνυνται τούτοις γενναίως. ἐνταῦθα μάχης ἰσχυρᾶς γενομένης συνέβη στρατηγὸν Θεόδωρον τὸν ἐκ Μισθίας τοῦ ἵππου αὐτοῦ λογχευθέντος πεσεῖν κατὰ γῆς. περὶ τοῦτον ἀμιλλα ἐγένετο καρτερά, τῶν μὲν Ῥῶς ἀνελέσθαι, τῶν δὲ Ῥωμαίων ὅπως μὴ ἀφαιρεθείη φιλοτιμουμένων. οὗτος γὰρ ὁ Θεόδωρος τοῦ ἵππου πεσῶν, ἕνα τινὰ τῶν Σκυθῶν τῆς ζώνης δραξάμενος καὶ τῆδε κάκεισε τῷ χειρὸς σθένει κινῶν ὡς τι μικρὸν ἀσπίδισκίον κοῦφον, τὰς κατ' αὐτοῦ πεμπομένας αἰχμὰς ἀπεκρούετο, καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς τοὺς Ῥω μαίους ὑπανεχώρει ὀπισθοκινήτω τῇ πορείᾳ. τέλος ἐπιβρίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς τε Σκύθας ἀπώσαντο καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ

κινδύνου ἐρρύσαντο. καὶ τὰ στρατεύματα διελύθησαν τελείως, μηδαμῶς ἔτι κρίσιν τοῦ πολέμου λαβόντος.

Ὁ βασιλεὺς δὲ εὐψυχότερον νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον ὄρων ἀγωνιζομένους τοὺς Σκύθας, καὶ τὴν τοῦ χρόνου τριβὴν βαροῦ μενος, οἰκτεῖρων δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίους ταλαιπωρουμένους καὶ τῷ πολέμῳ κακῶς πάσχοντας, μονομαχίᾳ ῥήθη κρίναι τὰ πράγματα. καὶ δὴ διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν Σφενδοσθλάβον, προκαλούμενος αὐτὸν εἰς μονομαχίαν, δέον εἶναι λέγων ἑνὸς ἀνδρὸς θανάτῳ κριθῆναι τὸ ἔργον ἢ κατασφάττεσθαι καὶ κατὰ μικρὸν δαπανᾶσθαι τὰ ἔθνη, καὶ τὸν νικήσαντα κύριον εἶναι τῶν ὄλων. οὗτος δὲ τὴν πρόκλησιν μὲν οὐκ ἐδέξατο, λόγους δ' ἐπαφήκεν ὑπεροπτικούς, ὡς τὰ κατ' αὐτὸν ἄμεινον αὐτὸς τοῦ ἐχθροῦ σκοπήσει· αὐτὸς δὲ εἰ μὴ ζῆν ἄγει σχολήν, εἰσὶ μυρία ἄλλαι θανάτου ὁδοί· τούτων ὁποῖαν αἰρεῖται ἐλέσθω. ταῦτα φρυαζόμενος τῆς πολεμικῆς εἶ 2.410 χετο παρασκευῆς προθυμότερον. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν ἐκ προκλήσεως ἀπογνοὺς ἀγῶνα, πᾶσι τρόποις ἐμηχανᾶτο τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀποκλείσαι εἴσοδον τοῖς βαρβάροις, καὶ πρὸς τὸ ἔργον ἐκπέμπει Βάρδαν μάγιστρον τὸν Σκληρὸν μετὰ τῶν ταγμάτων ὧν αὐτὸς ἐστρατήγει· τὸν δὲ πατρικίον Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, τοῦ υἱοῦ τοῦ πρεσβυτέρου Ῥωμανοῦ, καὶ Πέτρον τὸν στρατοπεδάρχην, μεθ' ὧν ἐξῆρχον δυνάμεων, προσράζει τοῖς πολεμίοις ἐπέτρεψεν. οἱ δὲ προσβαλόντες τοῖς Σκύθαις ἐμάχοντο καρτερῶς. ἐκθύμως δὲ κάκεινων ὑποδεξαμένων πολλὰς τροπὰς καὶ μετακλίσεις συνέβη τὸν πόλεμον δέξασθαι, καὶ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἰσοτάλαντος ἦν ἡ μάχη. ἐνταῦθα πάλιν ὁ τοῦ τῆς Κρήτης ἀμηρᾶ υἱὸς Ἀνεμᾶς, τῆδε κάκεισε τὸν ἵππον μετακινήσας καὶ σφοδρότερον μωπίσας, κατ' αὐτοῦ τοῦ Σφενδοσθλάβου φέρεται μετὰ λήματος νεανικοῦ, καὶ τὴν φάλαγγα διασχίσας τῶν δυσμενῶν παίει τοῦτον τῷ ξίφει κατὰ μέσην τὴν κεφαλὴν, καὶ καταβάλλει μὲν τοῦ ἵππου, οὐ μὴν γε καὶ ἀναιρεῖ ἐπαρκεσάντων τῶν ὄπλων ἃ ἐνεδέδυτο. αὐτὸς μέντοι κυκλωθεὶς καὶ ὑπὸ πολλῶν βαλόμενος ἀναιρεῖται, ἠρωϊκῶς καταστρέψας τὸν βίον, θαῦμα μέγα καὶ τοῖς ἀντιπάλαις γενόμενος. Λέγεται δὲ καὶ θειοτέρας τότε τυχεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἐπικουρίας. θύελλα γάρ τις ἐκ νότου κατὰ πρόσωπον ἀρθεῖσα ἴστατο τῶν Σκυθῶν, μὴ συγχωροῦσα χρῆσθαι κατὰ τὴν μάχην ταῖς προαιρέσεσι. καὶ τις ἀνὴρ ὧπτο παντὶ τῷ στρατοπέδῳ Ῥωμαίων ἐφ' ἵππου λευκοῦ προαγωνιζόμενος καὶ τὰς τῶν πολεμίων κλονῶν 2.411 καὶ διαταράσσων φάλαγγας, μηδενὶ πρότερον ἢ μετὰ ταῦτα γενόμενος γνώριμος, ὃν ἔφασκον ἕνα εἶναι τῶν καλλινίκων μαρτύρων Θεόδωρον. τούτοις δὲ προμάχοις ἀεὶ καὶ προβόλοις κατὰ τῶν πολεμίων ἐχρήτο ὁ βασιλεὺς· καὶ γὰρ δὴ καὶ συνέτυχε τόνδε τὸν ἀγῶνα κατ' αὐτὴν συνενεχθῆναι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν εἰώθαμεν ἐορτάζειν τὴν μνήμην τοῦ στρατηλάτου. καὶ γυνὴ δὲ τις ἐν Βυζαντίῳ σεμνὴ ὑπερτάτης δυνάμεως εἶναι τὸ φάσμα ἐπιστοῦτο, μιᾷ πρότερον τῆς συμπλοκῆς ἡμέρᾳ ὄναρ θεασαμένη, καὶ δόξασα τῇ θεοτόκῳ παρίστασθαι καὶ λεγοῦσης ἀκοῦσαι πρὸς τινὰ στρατιώτην "κύριε Θεόδωρε, ὁ ἐμὸς καὶ σὸς Ἰωάννης περιστάσει συνέχεται, καὶ σπεῦσον εἰς τὴν αὐτοῦ βοήθειαν," καὶ ἡλίου ἀνίσχοντος τοῖς γείτοσιν ἐξηγησαμένη. καὶ τὰ μὲν ὁραθέντα ταῦτα, τρέπονται δὲ πάλιν οἱ Σκύθαι, καὶ ἀποκεκλεισμένας τὰς τῆς πόλεως εὐρόν τε πύλας ὑπὸ τοῦ Σκληροῦ ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδάννυντο, καὶ ἀνηρέθησαν ὑπ' ἀλλήλων τε συμπατούμενοι καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων συγκοπτόμενοι ἀριθμοῦ κρείττους, τραυματῖαι δὲ ἐγένοντο σχεδόν τι πάντες. τὸν μάρτυρα δ' ὁ βασιλεὺς τιμῶν, καὶ τῆς ἐπικουρίας ἀποτιννὺς αὐτῷ τὰς ἀμοιβάς, τὸν ναὸν ἐν ᾧ τὸ θεῖον αὐτοῦ ἀπόκειται σῶμα ἐκ βάθρων καταβαλὼν μέγαν τε καὶ κάλλιστον ὠκοδόμησε, μεγαλοπρεπεῖς αὐτῷ κτίσεις προσαφορίσας· ὃν καὶ ἀντὶ Εὐχανείας Θεοδωρόπολιν κατωνόμασεν. Ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος πᾶσαν μετελθὼν μηχανὴν καὶ διὰ πασῶν ἐλαττούμενος, ὡς ἔγνω μηδεμίαν αὐτῷ ὑπολελειφθαι 2.412

ἐλπίδα, πρὸς συνθήκας ἀπέβλεψε. πέμπει οὖν πρὸς βασιλέα πρεσβευτὰς πίστεις ἔξαιτούμενος, ἔφ' ᾧ συμμάχοις καὶ φίλοις Ῥωμαίων καταλεγείς ἀσινῆς συγχωρηθῆ ἔπ' οἴκου ἀναχωρῆσαι μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτόν, ἀδεῶς τε τὸν βουλόμενον Σκύθην ἐμπορείας χάριν φοιτᾶν. δεξάμενος δὲ τὴν πρεσβείαν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸ ἀδόκιμον λόγιον ἐπειπὼν, ὡς ἔθος Ῥωμαίοις τοὺς πολεμίους πλέον εὐεργεσίαις ἢ ὄπλοις νικᾶν, πάντα τὰ αἰτούμενα ἐβεβαίωσε. γενομένων δὲ τῶν σπονδῶν ὁ Σφενδοσθλάβος καὶ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν καὶ ὁμιλίαν τῷ βασιλεῖ ἐδεήθη. ἐπινεύσαντος δὲ καὶ πρὸς τοῦτο ἀφίκετο. καὶ συμμίζαντες ἀλλήλοις, καὶ διαλεχθέντες περὶ ὧν ἂν ἐβούλοντο, ἀπηλλάγησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς, αἰτήσαντος καὶ τοῦτο τοῦ Σφενδοσθλάβου, καὶ πρὸς Πατζινάκας διαπρεσβεύεται, εἰ βούλονται, φίλους αὐτοὺς καὶ συμμάχους ἀξίων ἔχειν, καὶ μὴ διαπερᾶν τὸν Ἰστρον καὶ τὰ Βουλγάρων ληΐζεσθαι, παραχωρῆσαι δὲ καὶ τοῖς Ῥώσ ἀκωλύτως διελθεῖν τὴν αὐτῶν γῆν καὶ οἴκαδε ἀπελθεῖν. ἀπεπλήρου δὲ τὴν πρεσβείαν Θεόφιλος ὁ τῶν Εὐχαΐτων ἀρχιερεὺς. οἱ δὲ τὴν πρεσβείαν δεξάμενοι, τὴν διάβασιν μόνην ἀπαγορεύσαντες τῶν Ῥώσ, πρὸς τᾶλλα σπονδὰς ἔθεντο. τῶν δὲ Ῥώσ ἀποπλευσάντων, τῶν παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ φρουρίων καὶ πόλεων πρόνοιαν θέμενος ὁ βασιλεὺς καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὴν ἀρκοῦσαν ἐς ἡθὴ τὰ Ῥωμαίων ἀνέζευξεν. ὃν ὁ τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς μετὰ τῆς συνόδου καὶ πάντες οἱ ἐν τέλει μετὰ παιάνων καὶ ἐπινικίων εὐφημιῶν ὑπεδέξαντο στεφανηφο ροῦντες, τέθριππον ὄχημα λευκοπῶλων ἔχοντες ἠτοιμασμένον 2.413 πάνυ διαπρεπῶς, καὶ τούτου ἐπιβάντα ἀξιούντες θριαμβεῦσαι τὸν βασιλέα. ὁ δὲ μηδὲν σοβαρὸν ἐθέλων, ἀλλὰ μέτριον ἕαυ τὸν ἐπιδεικνύμενος, τοὺς μὲν προσενεχθέντας ἀνειλήφει στεφάνους καὶ ἵππων λευκῶ τὸν θρίαμβον ἐξεπλήρωσεν, ἐν δὲ τῷ ἄρματι τὰς Βουλγαρικὰς θεῖς τῶν βασιλέων στολὰς καὶ ἄνωθεν τοῦ τῶν εἰκόνα τῆς θεομήτορος ὡς πολιούχου, προπορεύεσθαι ἑαυτοῦ διετάξατο. ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ φόρῳ γενόμενος καὶ ἀποχρώντως εὐφημηθεὶς, καὶ τῇ θεομήτορι καὶ τῷ ταύτης υἱῷ τὰς ἐπινικίους εὐχαριστίας παρεσχηκώς, τὰ παράσημα τῆς Βουλγαρικῆς βασιλείας ἐπ' ὄψει τῶν πολιτῶν τὸν Βορίσην ἀποδιδύσκει· τὰ δὲ ἦν στέφανος ἐκ χρυσοῦ καὶ τιάρα νενησμένη ἐκ βύσσου καὶ πέδιλα ἐρυθρά. ἐκεῖθεν εἰς τὴν μεγάλην φοιτήσας ἐκκλησίαν καὶ ἐν αὐτῇ τὸν Βουλγαρικὸν στέφανον ἀνάθημα τῷ θεῷ δεδωκώς, ἀναγαγὼν δὲ καὶ τὸν Βορίσην εἰς τὸ τῶν μαγίστρων ἀξίωμα, ἐπορεύθη εἰς τὰ βασίλεια. ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος εἰς τὰ οἰκεία ἦθη ὑποστρέφων ἐν τῷ διεῖναι τὴν τῶν Πατζινάκων γῆν περιπίπτει ἐνέδραις ἤδη προευντροπισθείσας καὶ ὑποδεχομέναις αὐτόν, καὶ ἄρδην αὐτὸς τε καὶ τὸ συνὸν αὐτῷ ἀπόλλυται πλῆθος, μηνιῶντων αὐτῷ τῶν Πατζινάκων διὰ τὰς εἰς τοὺς Ῥωμαίους σπονδὰς. Ὁ δὲ βασιλεὺς χαριστήρια τῶν τροπαίων ἀποδιδούς τῷ σωτῆρι Χριστῷ ναὸν ἄνωθεν τῆς ἀψίδος τῆς χαλκῆς ἀνωκοδόμησεν ἐκ καινῆς, μηδενὸς φεισάμενος τῶν εἰς πολυτέλειαν συντεινόντων καὶ κόσμον. ἀφῆκε δὲ καὶ τοῖς ὑποφόροις πᾶσι τῶν ὄλων θεμάτων τὸ λεγόμενον καπνικόν. προσέταξε δὲ καὶ ἐν τῷ νομίσματι 2.414 καὶ ἐν τῷ ὀβολῷ εἰκόνα ἐγγράφεσθαι τοῦ σωτῆρος, μὴ πρότερον τούτου γινομένου. ἐγράφοντο δὲ καὶ γράμματα Ῥωμαϊστὶ ἐν θατέρῳ μέρει ὧδέ πη διεξιόντα "Ἰησοῦς Χριστὸς βασιλεὺς βασιλέων." τοῦτο δὲ καὶ οἱ καθεξῆς ἐτήρησαν βασιλεῖς.

Βασιλείου δὲ τοῦ πατριάρχου ἐπ' αἰτίαις διαβληθέντος καὶ συνοδικῶς καθαιρεθέντος προεβλήθη πατριάρχης Ἀντώνιος ὁ Στουδίτης. Αὐγούστῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος γ', ἐφάνη καὶ κομήτης ὁ λεγόμενος πωγωνίας, καὶ ἐφαίνετο ἕως Ὀκτωβρίου μηνὸς τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος. προεμήνυε δ' οὗτος τὸν τοῦ βασιλέως θάνατον καὶ τὰς μελλούσας κατασχεῖν τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἀπαραμυθίτους τύχας. Τῶν δ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου προσκτηθεισῶν πόλεων καὶ τῶν ὑποφόρων γενομένων Ῥωμαίοις, ὡς ἔμπροσθεν εἶ

ρηται, ἀραμένων πτέρναν καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀποσεισαμένων ἔξουσίαν, ἕξεισι κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς καὶ ἄπεισιν ἄχρι Δαμασκοῦ. καὶ τὰς μὲν πειθοῖ καὶ λόγῳ τὰς δὲ πολέμῳ καὶ βίᾳ ἀνακτησάμενος, καὶ πάντα κατὰ τὸ πρέπον καταστησάμενος, ἀνέζευξε πρὸς τὴν βασιλίδαν. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν Ἀνάζαρβον, καὶ τὸν Πο δανδὸν καὶ τὰς λοιπὰς παροδεύων χώρας, καὶ βλέπων τὰ ἐν ποσὶ, κτήσεις τε ὀρῶν πολυτελεῖς καὶ χωρία εὐφυῆ τε καὶ πάμπορα, διεπυθάνετο τοὺς παρευρημένους τίνος ἂν καὶ εἶεν αὐταί. ὡς δ' ἐμάνθανε παρὰ τῶν ἐρωτωμένων ὅτι περ τοῦ παρακοιμωμένου εἰσὶ Βασιλείου πᾶσαι, αὕτη μὲν καὶ αὕτη Ῥωμαίοις προσκτηθεῖ 2.415 σαι ἔναγχος παρὰ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως, αὕτη δὲ παρὰ τοῦδε τοῦ δομεστικῶν τῶν σχολῶν, καὶ αὕτη παρὰ τοῦ δεινός, καὶ αὕτη καὶ αὕτη παρὰ σοῦ, καὶ τῷ Βασιλείῳ δεδώρηται, οὐδὲν δὲ ὅτι καὶ λόγου ἄξιον εἶδεν ὑπολελειμμένον τῶν προσκτηθέντων τῷ δημοσίῳ, γενόμενος περιαλγῆς καὶ βύθιον στενάξας "δεινόν, ὃ παρόντες," ἔφη "εἰ τὰ δημόσια καταναλίσκονται χρήματα καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ταλαιπωροῦνται στρατεύματα καὶ οἱ βασιλεῖς ὑπεροπίους ἀναδέχονται κόπους, τὰ δὲ ἐκ τοσοῦτων προσκτώμενα μόχθων καὶ κόπων ἐνὸς εὐνούχου γίνονται κτήμα." καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ταῦτα, τῶν τις δὲ παρόντων τῷ Βασιλείῳ τὸν τοῦ βασιλέως λόγον διαπορθμεύσας ἀνηρέθισε πρὸς ὀργήν. καὶ ἔκτοτε εὐκαιρίαν ἐζήτει τὸν βασιλέα ἀποσκεύασθαι. θωπείαις οὖν ὑπελθὼν ποτε καὶ δώροις ἐξαπατήσας τὸν ἐγγεῖν εἰώθοντα τὸν οἶνον τῷ βασιλεῖ, καὶ δηλητήριον κερασάμενος οὐ τῶν δραστηκωτάτων καὶ ταχὺν ἐπιφερόντων τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ τῶν σχολαίως καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλίσκόντων τὴν τοῦ πεπωκότος δύναμιν, κεράννυσι τῷ βασιλεῖ. καὶ πίων καὶ κατ' ὀλίγον νοσηλεύόμενος καὶ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἀποπίπτων, τελευταῖον δὲ καὶ τοὺς ὤμους ἀνθρακιάσας, αἵματος πολλοῦ ῥυέντος αὐτῷ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, εἰσελθὼν ἐν τῇ βασιλίδι κατέλυσε τὴν ζωὴν, βασιλεύσας ἔτη ἑξήκοντα τε μήνας καὶ πρὸς, διαδόχους καταλιπὼν τῆς βασιλείας Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς παῖδας τοῦ Ῥωμανοῦ. 2.416 Τὸ μὲν οὖν Ἰωάννου τέλος τὸν εἰρημένον συνηνέχθη τρόπον, τὸ δὲ τῆς βασιλείας κράτος εἰς Βασίλειον μετήχθη καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς υἱοὺς Ῥωμανοῦ, κατὰ τὸ #22 ὑπὸ ἔτος, Ἰνδικτικῶνος δ', μηνὶ Δεκεμβρίῳ ὧν ὁ μὲν Βασίλειος τὸν κ' ἤνυε τῆς ἡλικίας χρόνον, ἔτεσι δὲ τρισὶ τούτου νεώτερος ἦν ὁ Κωνσταντῖνος. σχῆμα μὲν οὖν καὶ ὄνομα μόνον τοῖς βασιλεῦσι περιετέθειτο, ἡ δὲ μετὰ χεῖρησι τῶν πραγμάτων παρὰ τοῦ προέδρου ἐνηργεῖτο Βασιλείου διὰ τὸ νεάζον τῆς ἡλικίας τῶν βασιλέων καὶ ἀπαλὸν καὶ μήπω βεβηκὸς τοῦ φρονήματος. ὃς ἅμα τε περιῆλθεν εἰς τοὺς παῖδας τοῦ Ῥωμανοῦ τὸ κράτος, καὶ ἅμα ταχυδρόμους ἐκπέμψας ἄγει τὴν αὐτῶν μητέρα ἀπὸ τῆς ὑπερορίας εἰς τὰ βασίλεια. δεδιὼς δὲ καὶ τὰς κατὰ τῆς βασιλείας ἐπαναστάσεις, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Βάρδαν μάγιστρον τὸν Σκληρόν, ἀεὶ τῇ βασιλείᾳ ἐφεδρεύοντα καὶ 2.417 διὰ παντὸς τὴν ἀποστασίαν ὠδίνοντα (ἐάλω γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἐπιβουλεύων, καὶ καταδικασθεὶς ἐξορυχθῆναι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξερρῦσθη παρ' αὐτοῦ τῆς ποινῆς), τοῦτον μάλιστα δεδοικῶς πᾶσαν τηνικαῦτα τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν ἐγκεχειρισμένον καὶ ὄπη καὶ βούλοιο ῥαδίως ἄγοντα καὶ μετακυβεύοντα (ἦν γὰρ στρατηλάτης προβεβλημένος πάσης ἀνατολῆς) συμφέρον εἶναι τῇ βασιλείᾳ καὶ ἀσφαλὲς ἐνόμισε τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως ἀκρωτηριάσαι καὶ ἀσθενέστερον αὐτὸν ἀποφίνασθαι πρὸς τὴν ὑποπτευομένην ἀποστασίαν. καὶ γοῦν καὶ παραλύει τοῦτον τῆς τοῦ στρατηλάτου ἀρχῆς, δοῦκα δὲ ἀποδείκνυσι τῶν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ταγμάτων, ἐπαγρυπνεῖν κελεύσας τὰς ἐκδρομὰς τῶν Σαρακηνῶν φυλάττοντα. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ εἰς Μιχαὴλ τὸν Βούρτζην ὑποπτον ὄντα ἐμηχανήσατο, διαστήσαι τοῦτον τῆς τοῦ Σκληροῦ ἐταιρείας σπουδάσας (συνῆν γὰρ καὶ οὗτος αὐτῷ τάγμα τὸς τίνος κατάρχων στρατιωτικοῦ)· ὄνπερ τῷ τῶν μαγίστρων τι μῆσας ἀξιώματι δοῦκα τῆς παρὰ τῷ

Ὅροντι Ἄντιοχείας προβάλλεται. ἔφορον δὲ καὶ ἐπιστάτην τῶν ἐξῶν ἀποδείκνυσι πάντων ταγμάτων τὸν πατρίκιον Πέτρον τὸν τοῦ Φωκᾶ δοῦλον, στρατο πεδάρχην αὐτὸν ὀνομάσας, τομίαν μὲν ἄνθρωπον, δραστήριον δ' ἄλλως καὶ τὰ πολεμικὰ ἐμπειρότατον. τοῦτο δὲ τὸν Σκληρὸν σφόδρα ἐλύπησεν, ὡς μηδὲ παρ' ἑαυτῷ δυνηθῆναι συγκαλύψαι τὴν ἀνίαν μεγαλοψύχως, ἀλλ' ἐπεγκαλέσαι καὶ προσονειδίσαι, 2.418 εἰ ἀντὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἀνδραγαθημάτων τε καὶ τροπαίων τοιαύτας ἀντιλαμβάνει τὰς ἀμοιβάς, ἐπὶ τὸ χεῖρον προκόπτων, κἂν ὀλίγον ἢ οὐδὲν τῷ παρακοιμωμένῳ ἐμέλησεν, ἀγαπᾶν εἰπόντι τοῖς δεδομένοις καὶ μὴ ἐπέκεινα πολυπραγμο νεῖν, εἰ μή που μέλλει ἀντὶ ἄρχοντος οἰκουρὸς ἔσεσθαι τῆς ἰδίας οἰκίας. Τούτων δὲ οὕτως οἰκονομηθέντων τῷ παρακοιμωμένῳ ἀπάρας ὁ Βάρδας τῆς βασιλίδος σὺν τάχει πολλῶ τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ καταλαμβάνει ἀρχήν. ἐν δὲ ταῖς προηγησαμέναις στρατηγίαις ἐμβριθῆς πολλάκις φανείς καὶ δραστήριος, καὶ ὑπὸ παντὸς ὡς ἔπος εἰπεῖν τοῦ στρατοῦ φιληθείς, καὶ πρὸς πολλοὺς οὐς ἐθάρει τὸ τῆς μελέτης παραγυμνώσας μυστήριον, καὶ μᾶλλον τῷ τάγματι τῶν στρατηλατῶν, ἄρτι τε καιρὸν οἰηθείς ἐπιτήδειον εἰς τὸ ἀνακαλύψαι τὸ σπουδαζόμενον, μετὰ τῶν ἐπιτηδείων σκεψάμενος, ἦν ἐκ μακρῶν ὄδινεν ἀποτίκτει ἀποστασίαν, καὶ κατὰ τῶν βασιλέων καὶ τῶν ὁμοφύλων αἴρει τὰ ὄπλα. εὐθύς οὖν Ἄνθην τινὰ τοῦνομα, Ἀλυάτην τὴν προσηγορίαν, τὰ μάλιστα ὄντα αὐτῷ τῶν δραστηκωτάτων ὑπηρετῶν, ἐς τὴν βασιλίδαν πέμπει, ὅπως, εἰ δύναίτο, Ῥωμανὸν τὸν ἑαυτοῦ κλέψας υἱὸν (ἔτυχε γὰρ ἐνδημῶν τῇ βασιλευούσῃ) πρὸς αὐτὸν ἀφίκηται. ὁ δὲ γενόμενος ἐν τῇ πόλει, καὶ πάντα τρόπον λαθεῖν ἐπειγόμενος, φήμας οὐ καλὰς κατὰ τοῦ Σκληροῦ ἐνέσπειρε, δι' ὧν λαθεῖν τε ἠδυνήθη ἀνύποπτος φανείς καὶ τὸν Ῥωμανὸν ἀποκλέψας πρὸς τὸν Σκληρὸν ἀγαγεῖν. ὁ Βάρ 2.419 δας δὲ τὸ βουλευθὲν εἰς τοῦμφανὲς ἤδη ἐκρήξας διάδημά τε περιβάλλεται καὶ τὰ λοιπὰ τῆς βασιλείας ἀναλαμβάνει παράσημα, καὶ ὑπὸ παντὸς τοῦ συνόντος στρατοῦ Ῥωμαίων ἀναγορεύεται βασιλεύς, τῶν Ἀρμενίων καταρξάντων τῆς εὐφημίας. ἐπεὶ δὲ τῷ τοιοῦτον ἀναρρίψαντι κύβον χρημάτων δεῖν πολλῶν ἠπίστατο, ὧν ἄνευ οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων, καθά ποῦ φησιν ὁ ῥήτωρ, πρὸς συλλογὴν τούτων παραχρῆμα ἐτρέπετο, τούς τε τῶν δημοσίων πράκτορας φόρων κατέχων καὶ τὰ κοινὰ εἰσπραττόμενος χρήματα, καὶ τούς ἄλλως ὑπόνοιαν παρέχοντας πλούτου συλλαμβάνων τε καὶ τιμωρῶν, ἐνίων δὲ καὶ αὐθαιρέτως προσαγόντων τὸν ἑαυτῶν βίον ἐλπίδι τοῦ ἀπολήψεσθαι μείζονα· καὶ οὕτως ἐν οὐ μακρῷ τῷ χρόνῳ πλῆθος χρημάτων συναγεί πολύ. φρούριόν τε κατασχὼν ἐρυμνὸν τὸ λεγόμενον Χάρποτε, ἐν Μεσοποταμίᾳ κείμενον, καὶ παντοίως ἀσφαλισάμενος καὶ φυλακὴν ἐπιστήσας τὴν ἐξαρκοῦσαν, ἐν τούτῳ τὰ συναγόμενα ἀπετίθει χρήματα, καὶ ὀρητήριον ἐξ ἀποτυχίας καὶ λιμένα σωτηρίας ἔχειν ἐταμιεύετο. καὶ πρὸς τοὺς γειτονοῦντας Σαρακηνούς, τὸν τε τῆς Ἀμίδης ἀμὴ ρᾶν Ἀποτούλφ, ἣτις ἔμετ καλεῖται, καὶ τὸν τῆς Μαρτυροπόλεως Ἀποτάγλε, ἦντινα Μιεφερκὶν ὀνομάζουσι, πίστεις δούς καὶ λαβῶν, καὶ μετ' αὐτῶν κηδεύσας καὶ διὰ τοῦ κήδους τὰ τῆς φιλίας ἀσφαλισάμενος, χρήματά τε λαμβάνει πολλὰ καὶ συμμαχικὸν Ἄραβας ἵπποτας τ'. τῆς φήμης δὲ πανταχοῦ διαδραμούσης συνέρρεον πρὸς αὐτὸν ὅποσοι νεωτέροις χαίρουσι πράγμασιν. ἤδη δὲ τοῦ 2.420 θέρους ἐπιγενομένου ἄρας παντὶ τῷ στρατῷ ἠπειγέτο πρὸς τὴν βασιλεύουσαν, μεστὸς ἐλπίδων καὶ μονοῦ τοῖς βασιλείοις καθῆσθαι δοκῶν. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐθράσυνεν αὐτὸν καὶ τολμηρότερον ἐτίθει πρὸς τὸ ἐγχείρημα μοναχοῦ τινὸς ἀρετῆς ἀντιποιομένου ὄψις νυκτερινή. ἐδόκει γὰρ οὗτος ἰδεῖν ἄνδρας πυρίνους, οἵτινες τὸν Βάρδαν λαβόντες ἀνάγουσιν εἰς τινὰ ὑψηλοτάτην περιωπήν· ἐντυχεῖν δ' ἐν αὐτῇ γυναικὶ ἀνθρωπίνης ὄψεως στερροτέρᾳ, καὶ τὴν μάλιστα αὐτῷ ἐπιδοῦναι βασιλικήν. ταύτην τὴν μάλιστα ὁ μὲν Βάρδας σύμβολον ἐλογίζετο

βασιλείας, ἦν δὲ ἄρα ἢ πρὸς Ἑρωμαίους ὄργη τοῦ θεοῦ. Ἄρτι δὲ τῆς φήμης καὶ τὴν βασιλίδα καταλαβούσης, οἱ βασιλεῖς τε ἐν ἀγωνία καθίσταντο, καὶ ἀθυμία κατέσχε τὸ νουνεχὲς τοῦ πολιτεύματος καὶ ἀκέραιον, μόνους δὲ ἠύφρανε τοὺς ὅσοι ταῖς ἐναλλαγαῖς ἤδονται τῶν πραγμάτων καὶ χαίρουσι ταῖς ληλασίαις. ταχύ τε οὖν γράμματα πρὸς τὸν στρατοπεδάρχην ἐγένοντο Πέτρον, καὶ ταχύ τὸ ὑγιαῖνον τοῦ στρατοῦ μέρος ἠθροίζετο εἰς Καισάρειαν. ἐν ὧσιν δὲ ταῦτα ἐπράττετο, ὁ σύγκελλος Στέφανος καὶ τῆς Νικομηδείας πρόεδρος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ ἐπὶ σοφία καὶ ἀρετῇ διαβόητος καὶ πειθοῖ μαλάξαι ἰκανὸς γνώμην σκληρὰν καὶ ἀτίθασσον, πρέσβυς εἰς τὸν Σκληρὸν ἀποστέλλεται, εἴ πως δυνηθῆ πείσαι τοῦτον ἀποθέσθαι τὰ ὄπλα. ἀλλ' οὗτος πρὸς ἐν ἔχων τὴν διάνοιαν τεταμένην, τὴν τῆς βασιλείας ὄρεξιν, ἐλθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ 2.421 πολλὰ εἰπόντα ἐπαγωγὰ καὶ θελκτήρια λόγων μὲν πολλῶν οὐκ ἠξίωσεν, ἀνατείνας δὲ τὸν δεξιὸν πόδα καὶ τὸ κοκκοβαφὲς δείξας πέδιλον, "ἀδύνατον, ὦ ἄνθρωπε," ἔφη "τὸν τοῦτο ἅπαξ περιβαλλόμενον ἐπ' ὄψει πολλῶν ῥαδίως ἀποβαλεῖν. φράσον τοίνυν τοῖς ἀποστείλασιν ὡς ἢ ἐκόντι με παραδέξονται βασιλέα ἢ καὶ μὴ βουλομένων πειράσομαι λαβεῖν τὴν ἀρχήν." ταῦτα εἰπὼν καὶ προθεσμίαν ἡμέρας τεσσαράκοντα δεδωκὼς ἀπαλλάττεσθαι κελεύει. ἐπαναδραμόντος δὲ τοῦ συγκέλλου καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἀποκομίσαντος τοῦ Σκληροῦ τοῖς βασιλεῦσι καὶ τῷ τὴν βασιλείαν ἰθύοντι Βασιλεῖω, γράμματα ἐφοίτων πρὸς τὸν στρατοπεδάρχην ἐμφυλίου μὲν μὴ κατάρχειν πολέμου, τὰς δὲ παρόδους τηρεῖν ἀσφαλῶς, καὶ ἦν τις ἐπὶ πολέμων, ἀμύνεσθαι. ὁ δὲ Σκληρὸς ἀπιὼν πρὸς Καισάρειαν προδρόμους ἀπέστειλε καὶ κατόπτας, ἐφ' ὧν κατασκοπεῖν, καὶ ὅπηπερ εἰσὶν οἱ ἐναντίοι μηνύειν, καὶ προομαλίζειν αὐτῷ τὴν ὁδόν. ἔξαρχος δὲ τῶν πεμφθέντων προκέκριτο Ἄνθης ὁ Ἀλυάτης. οἵτινες κατανήσαντες ἐν τινὶ στενοχωρίᾳ (Βούκου λίθον τὸν τόπον κατονομάζουσι) καὶ μέρει τῆς βασιλικῆς στρατιᾶς ἐντυχόντες ἄρχοντα ἐχούσης Εὐστάθιον μάλιστα γιστρον τὸν Μαλεῖνον, ἀπεπειρῶντο τοῦ συναντήματος καὶ ἀκροβολισμοὺς ἐποιούντο. ἐπὶ τινὰ δὲ καιρὸν ἀκροβολιζομένων ἀλλήλοισι τῶν στρατευμάτων, καὶ μηδενὸς νῶτα διδόντος, ὁ Ἀλυάτης μὴ περισχὼν ἑαυτὸν, περικαρδίῳ δὲ ζέσει ληφθεὶς, μυωπίσας τὸν ἵππον σὺν ἀλογίστῳ ῥύμῃ τοῖς ἐναντίοις προσήγγυται. μηδὲν 2.422 δὲ ὅτι καὶ λόγου διαπραξάμενος ἄξιον, πίπτει καιρίαν τυπεῖς, καὶ τὸ ἀμφ' αὐτὸν ἅπαν εἰς τὰς ἔγγιστα νάπας καὶ λόχμας διεσκεδάσθη. διεμνηθῆ δὲ τότε καὶ ὁ τοῦ Βάρδα ἐταιρειάρχης ὡς μέλων αὐτομολεῖν τῷ τοῦ βασιλέως στρατῷ· ὃν παρασησάμενος ὁ Σκληρὸς καὶ προσονειδίσας, καὶ μηδὲν πλέον φανερώς εἰς αὐτὸν δεδρακὼς, ἀπέλυσε, λάθρα δὲ τοῖς μισθοφόροις Σαρακηνοῖς μὴ νύσας ἀνεῖλεν· οὗτοι γὰρ διόντα τὸν ἄνδρα μεσοῦσης ἡμέρας περιχυθέντες ταῖς μαχαίραις κατέκοψαν.

Οἱ δὲ τῶν βασιλικῶν κατάρχοντες στρατευμάτων τὴν τοῦ Σκληροῦ ὅσον οὐδέπω ἐπέλευσιν προσδοκῶντες, τὰ καιρία τῆς ὁδοῦ κρίνουσι προκαταλαβεῖν, καὶ ἄραντες παντὶ τῷ στρατεύματι στρατοπεδεύουσιν ἀπεναντίας ἐκείνῳ, προκαταλαμβάνοντες ἄς ἔμελλε διοδεύειν ὁδούς. ὅπερ μαθὼν ὁ Σκληρὸς νωθρὸς ἦν καὶ ὤκνει τὴν εἰς τὸ πρόσω πορείαν, μελλήσει δὲ τρίβων τὸν χρόνον ἕκαρα δόκει τὸ μέλλον. ἀνερθερίζει δὲ τοῦτον καὶ προθυμότερον ἀποδείκνυσιν αὐτόμολός τις ἐλθὼν στρατηγός, Σαχάκιος τοῦνομα, Βραχάμιος τὴν προσηγορίαν· παρηγγύησε γὰρ ἐλθὼν μὴ τὴν ἄλως τρίβειν τὸν χρόνον· καταφρόνησιν γὰρ ἔλεγεν ἐμποιεῖν τὴν τριβὴν. δόξας δὲ λέγειν εὐκαιρὰ ἡγεμῶν καὶ ὁδηγὸς ἀποδείκνυται τῆς ὁδοῦ. καὶ ὁ μὲν ἡγεῖτο, οὗτος δὲ εἶπετο. καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Λάπαρην· τόπος δὲ οὗτος μέρος τῆς Καππαδοκίας, τὸ νῦν λεγόμενον Λυκανδόν, διὰ τὸ λιπαρὸν καὶ πάμφορον οὕτω κατονομασθεῖς. τοῦτο μαθὼν ὁ στρατοπεδάρχης, νυκτοπορία χρησάμενος δέει τοῦ μὴ ἀντιπαρελθεῖν τὸν Σκληρὸν, 2.423 ἀντιστρατοπεδεύει τοῖς

έναντίους. καὶ μέχρι μὲν τινος ἀνεδύοντο, καὶ παρεῖλκον τὴν εἰς τοῦφανὲς συμπλοκὴν, καὶ κλέψαι τὴν νίκην διηγώνιζοντο. κατεστρατήγησε δὲ τοὺς ἐναντίους ὁ Βάρδας, δεῖ πνα πολλὰ παρασκευασάμενος ὡς τάχα τὸν οἰκεῖον ἐστιάσων στρατόν, καὶ οὕτω τοὺς πολεμίους ἐξαπατήσας. ὑπολαβόντες γὰρ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν μὴ κατάρξασθαι μάχης αὐτόν, καὶ αὐτοὶ πρὸς εὐωχίαν ἐτράποντο· ὁ δὲ Σκληρὸς ὡς ἔγνω τοῦτο, (εἶχε γὰρ καὶ πρὸς πόλεμον παρεσκευασμένα τὰ στρατεύματα) αἰφνίδιον τῆ σάλπιγγι σημήνας τὸ ἐνυάλιον ἐμπίπτει τοῖς πολεμίους ἀρι στοποιοιμένοις. οἱ δέ, ὡς ἔτυχεν ἕκαστος, τὸ παρατυχὸν ἀνα λαμβάνοντες ὄπλον τοὺς προσιόντας ἐδέχοντο, μὴ τῷ αἰφνιδίῳ καταπλαγέντες. καὶ ἐπὶ χρόνον μὲν τινα εὐρώστως ἡμύνοντο· εἶτα ὑπερκερώσεις ποιησάμενος ὁ Βάρδας καὶ ἔνδον ἤδη συναπολαμβάνειν τοὺς πολεμίους φοβῶν, ἐπαφείς δὲ καὶ κατὰ νῶτα τοὺς μισθοφόρους, τρέπει τε εἰς φυγὴν καὶ πολὺν ἐργάζεται φόνον, τοῦ δουκὸς Ἀντιοχείας τοῦ Βούρτζη πρῶτον ἐκκλίναντος, εἶτε διὰ δειλίαν εἶτε διὰ κακουργίαν· ἐλέγετο γὰρ ἀμφοτέρω. κατέσχε δὲ καὶ τὸ στρατόπεδον ἅπαν σὺν τῇ ἀποσκευῇ, καὶ πλοῦτον ἐντεῦθεν περιβάλετο ἄπειρον. ἐκεῖθεν αὐθις ἐπὶ τὸ λεγόμενον ἔρχεται Τζαμανδόν· πόλις δὲ ἡ Τζαμανδὸς ἐν ἀποκρήμνῳ πέτρα κειμένη, πολυάνθρωπος καὶ πλούτῳ περιβριθής. ἦντινα παρ' ἐκόντων λαβῶν τῶν ἐντοπίων πλοῦτον συνέλεξεν οὐκ ὀλίγον. αὕτη ἡ νίκη πολλοὺς τῶν τῷ βασιλεῖ προσκειμένων κατέσεισε καὶ αὐτομολῆσαι πρὸς τὸν Σκληρὸν ἠνάγκασεν· ὅ τε γὰρ Βούρτζης πρῶτος αὐτοῦ 2.424 μολεῖ τῷ Σκληρῷ καὶ ὁ πατρίκιος Ἀνδρόνικος καὶ δουξ ὁ Λυδὸς σὺν τοῖς υἱέσι. καὶ Ἀτταλεῖς δεσμὰ περιθέντες τῷ ναυάρχῳ τοῦ βασιλέως τῷ Κουρτίκῳ Μιχαήλ προσχωροῦσι μετὰ παντὸς τοῦ στόλου, στρατηγεῖν παρὰ τοῦ Σκληροῦ πεμφθέντι τῶν Κιβυρ ραιωτῶν. Ἦν ἀγγελθέντων τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ παρακοιμωμένῳ, βουλήσας προτεθείσης ἔδοξε τῶν τῷ βασιλεῖ ὠκειωμένων τινὰ ἰσοτύραν νον εἰληφότα ἀρχὴν καὶ ἀνεύθυνον, καὶ ἐξουσίαν ἔχοντα τιμαῖς τε προβιβάζειν καὶ δώροις καταπλουτίζειν τοὺς προσχωροῦντας, χωρῆσαι κατὰ τοῦ τυράννου. ἤρρεσεν ἡ γνώμη, καὶ πέμπεται Λέων ὁ τοῦ βασιλέως πρωτοβεστιάριος, σύμβουλον εἰληφῶς καὶ Ἰωάννην τινὰ πατρίκιον, ἄνδρα ἐπίσημον καὶ ἐπὶ λόγων ἔξει βεβοημένον, ἐξουσίαν ἐκ βασιλέως δεξάμενος πάντα ἀδιστάκτως ποιεῖν ὅσα ἔξεστι βασιλεῖ. ἐξελθὼν οὖν καὶ κατὰ τὸ τῆς Φρυγίας γενόμενος Κοτυαεῖον καὶ τῷ στρατοπεδάρχῳ ἐνωθεὶς Πέτρῳ ἐκεῖσε τὴν παρεμβολὴν ἐπήξατο, κατεσκηνωμένου τοῦ Βάρδα τυγχάνοντος ἐν τῷ Διποτάμῳ· χωρίον δὲ βασιλικὸν τὸ Διπόταμον, ὃ Μεσάνακτα κατονομάζουσιν οἱ ἐγχώριοι. λάθρα οὖν ὑποσχέσει δωρεῶν καὶ τιμῶν προβιβασμοῖς ἐπειρᾶτο διασύρειν τοὺς ἀποστάτας καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπᾶσθαι καὶ εὐνοὺς τιθέναι τῷ βασιλεῖ, ἐλάνθανε δὲ μᾶλλον ἐπιρρωννύς τὸ ἀντίπαλον, ἀσθενείας σημεῖον λογιζόμενον τὴν παράκλησιν. ὅθεν καὶ ἀπογνοὺς, ἄρας ἐκ Κοτυαεῖου καὶ τὸν Σκληρὸν νυκτὸς παρελάσας ἐχώρει πρὸς τὴν ἀνατολήν. τοῦτο τὸ 2.425 ἔργον λίαν τοὺς περὶ τὸν Σκληρὸν ἐδειμάτωσε, δεδιότας οὐ περὶ χρημάτων καὶ κτημάτων μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν τιμιωτάτων αὐτῶν. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξομνύμενοι τὴν ἀποστασίαν τῷ πρωτοβεστιάριῳ προσέρρεον, ὡς κινδυνεύειν κονιορτοῦ δίκην διαλυθῆναι τὸ ἀποστατικόν. ὅπερ ἵνα μὴ γένηται φοβηθεὶς ὁ Σκληρὸς τὸν μάγιστρον Μιχαήλ τὸν Βούρτζην, ἄρτι, ὡς εἶπομεν, προσκεχωρηκότα αὐτῷ, καὶ Ῥωμανὸν πατρίκιον τὸν Ταρωνίτην μετ' εὐζώνου ἐκπέμπει στρατιᾶς, ἐμποδῶν ἴστασθαι τῷ πρωτοβεστιάριῳ κελεύσας, ἐπιτιθεμένους ἐξ ἐφόδου, καὶ τὰς ἐκδρομὰς κωλύειν ὡς δύναιμις, συμπλοκῆς δὲ καθολικῆς κατὰ τὸ ἐγχωροῦν φείδεσθαι. πλησιάσαντες δὲ τῷ βασιλικῷ στρατεύματι οἱ περὶ τὸν Βούρτζην ἠναγκάσθησαν καὶ ἄκοντες πολεμῆσαι παρὰ τὴν τοῦ Σκληροῦ παραγγελίαν, ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας.

Σαρακηνοὶ ἐκ τῆς πρὸς ἑώαν Βερροίας τὰ ἐτήσια τέλη Ῥωμαίοις κομίζοντες ἡγγέλ λοντο πρὸς τὴν βασιλίδα ἀπιέναι, καὶ ὡς μέλλουσι κατὰ τινα ῥητὴν ἡμέραν διὰ μέσων ἰέναι τῶν στρατευμάτων. καὶ ἐπειδὴ παρῆν ἡ κυρία καὶ ἔμελλον κατὰ τὸ λεγόμενον Ὁξύλιθον φρούριον οἱ Σαρακηνοὶ διαβαίνειν, καθοπλίσαντες οἱ περὶ τὸν Βούρτζην τοὺς ἀμφ' αὐτούς, τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ τοῦ πρωτοβεστιαρίου πεποικότες, μάλα ὀρμητικῶς πρὸς τὴν μάχην ἐχώρουν· προῦ κειτο γὰρ ἑκατέροις ὡσπερ τις ἄθλος ὁ παρὰ τῶν Σαρακηνῶν κομιζόμενος χρυσός. καὶ ἐπεὶπερ ἦγγισαν, συμπεσόντες ἐμὰ χοντο. τρέπεται γοῦν ὁ Βούρτζης, καὶ πολλοὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀπώλοντο, καὶ μᾶλλον τῶν Ἀρμενίων· πάντας γὰρ τοὺς ἀλόντας 2.426 τῶν Ἀρμενίων ἀπέσφαττον οἱ Ῥωμαῖοι, μὴ λαμβάνοντες οἶκτον διὰ τὸ πρῶτους προσχωρήσαι τῷ ἀποστάτῃ. Ἀγγελθείσης δὲ τῆς ἥττης ὁ Βάρδας καιρὸν ἀναβολῆς μὴ δεδωκώς, ἀγείρας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὑπήντα διὰ ταχέων, καὶ κατὰ τινα τόπον Ῥαγέας ὀνομαζόμενον γενόμενος στρατοπεδεύε ται, ἐπιτήδειον μάχης καιρὸν ἐκζητῶν. χρονοτριβούντων δὲ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ὁ τῆς μάχης καιρὸς παρετείνετο, καὶ πολλοὶ τῶν ἀποστατῶν τῇ προηγησαμένη ἥττη σεσαλευμένοι τῷ πρωτο βεστιαρίῳ προσέτρεχον. ὅσον μὲν οὖν σφριγῶν ἦν ἐν τῇ στρατιᾷ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπειροπόλεμον, τῇ ἐξ ὑπογούου γαυρούμενον νίκη ὥργα πρὸς συμπλοκήν, οἱ γηραιότεροι δὲ καὶ κατηθλημένοι τοῖς ἀγῶσιν ὠκνοῦν καὶ ἀνεδύοντο τὴν μάχην. ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τὸν εἰπόντα "ταχεῖα πειθῶ τῶν κακῶν ἀκολουθεῖ," πείθεται τοῖς νεωτέροις καὶ ὁ πρωτοβεστιαρίος, καὶ τὸ ἐνυάλιον σημήνας ἐξάγει τὰ στρατεύματα πρὸς τὴν μάχην. καὶ ὁ Βάρδας δὲ τριχῆ διελὼν τὸν οἰκεῖον στρατὸν τὸ μὲν μέσον εἶχεν αὐτός, τοῦ δεξιοῦ δὲ κέ ρως Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφόν, τοῦ δ' εὐωνύμου Κωνσταντῖνον τὸν Γαβρᾶν ἄρχειν ἐπέστησε. συμβολῆς δὲ γενομένης καὶ τῶν περὶ τὰ κέρατα στρατηγῶν τὴν ἵππον ἐπισεισάντων τοῖς ἐναντίοις, μὴ ἐνεγκόντες τὴν ρύμην οἱ περὶ τὸν πρωτοβεστιαρίον τρέπονται, καὶ γίνεται φόνος πολὺς. ἐνταῦθα καὶ Ἰωάννης ἔπεσεν ὁ πατρίκιος καὶ ὁ στρατοπεδάρχης Πέτρος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν διαφα 2.427 ῶν. ἐάλω δὲ καὶ ὁ πρωτοβεστιαρίος μεθ' ἐτέρων ἀνδρῶν ἀρχι κῶν. τὸν μὲν οὖν πρωτοβεστιαρίον φρουρεῖσθαι προσέταξε, Θεο δώρου δὲ καὶ Νικίτα τῶν αὐταδέλφων τῶν Ἀγιοζαχαριτῶν ἐπ' ὄψει παντὸς τοῦ στρατεύματος ἐξορύττει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς πα ραβάντων τάχα τοὺς ὄρκους οὐς πρὸς αὐτὸν ἔθεντο καὶ τῷ πρωτο βεστιαρίῳ προσχωρησάντων. Ἐκ ταύτης τῆς νίκης τὰ μὲν τοῦ Βάρδα ὑψοῦτο καὶ ἐπὶ μέγα ἦρετο, πάντων ὡς εἰπεῖν μικρῶν καὶ μεγάλων προσρυῖσκομένων αὐτῷ, τὰ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ μιᾶς ἐσάλευεν, ἱεραῶς μέντοι ἀγκύ ρας, τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας. ὁ δὲ παρακοιμώμενος ἐφρόντιζε μὲν καὶ τῶν κατὰ χέρσον, πλέον δ' ἐμερίμνα τῶν κατὰ θάλατταν· ἐλύπει γὰρ αὐτὸν ὁ τοῦ ἐναντίου κατάρχων στόλου, Μιχαὴλ ὁ Κουρτίκιος, πᾶσαν μὲν νῆσον πεπορθηκώς, ἤδη δ' ἐπίδοξος ὢν καὶ τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ πολιορκεῖν Ἄβυδον. οὐκοῦν καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος μάλα καλῶς ἐκπέμπει κατὰ τοῦ Κουρτικίου, ναύαρ χον ἔχοντα Θεόδωρον πατρίκιον τὸν Καρανηνόν. οὗτος δ' ἐκ πλεύσας καὶ τὰ στενὰ διαβάς τοῦ Ἑλλησπόντου κατὰ Φώκαιαν τῷ Κουρτικίῳ προσήγγυνται, καὶ γενομένης καρτερᾶς ναυμαχίας οἱ περὶ τὸν Κουρτίκιον τρέπονται καὶ σκεδάννυνται, καὶ λοιπὸν θα λασσοκρατήσαντος τοῦ Καρανηνοῦ τὴν ἐκεχειρίαν ἔσχε τὰ τῆς θαλάσσης. ἤδη δὲ τῶν κατὰ θάλατταν ἐχόντων καλῶς ὁ παρα κοιμώμενος τῶν κατὰ τὴν ἡπειρον ἐτίθετο ἐπιμέλειαν. καὶ δὴ Μανουὴλ πατρίκιον τὸν Ἐρωτικόν, ἐκ γένους τε ἄνδρα καὶ ἐπ' 2.428 ἀρετῇ διαβόητον καὶ ἀνδρία, φρουρεῖν ἐκπέμπει τὴν Νίκαιαν. μετὰ μικρὸν δὲ καταλαμβάνει καὶ ὁ Σκληρός, καὶ τὰ περίξ τῆς Νικαίας πυρπολήσας χωρία τελευταῖον καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν Νίκαιαν ἔρχεται, καὶ ἐλεπόλεσι καὶ μηχαναῖς ἐκπορθῆσαι ἠπείγετο. γεν ναίως δὲ τοῦ Μανουὴλ ὑποδεξαμένου τὴν πολιορκίαν, καὶ

τὰς προσαγομένας τῷ τείχει κλίμακας καὶ μηχανὰς σκευαστῶ πυρὶ πυρπολήσαντος, τὴν ἐκ πολιορκίας ἄλλωσιν ἀπογνοῦς ὁ Σκληρὸς ἐνδεία τῶν ἀναγκαίων ἤλπιζεν αἰρῆσαι τὴν πόλιν. χρόνου δὲ τῆ πολιορκία τριβέντος πολλοῦ καὶ τῶν ἔνδον πιεζομένων τῆ σιτοδείᾳ, μὴ ἔχων ὅ τι καὶ δράσειεν ὁ Μανουὴλ μὴδ' ὅθεν εἰσκομίσεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα ἐπιμελῶς τοῦ Σκληροῦ τὰς εἰσόδους τηροῦντος, ἀπάτη τὸν Σκληρὸν ἔγνω περιελθεῖν. ἀμέλει καὶ τοὺς τῆς Νικαίας σιτοβολῶνας ψάμμου λεληθότως πεπληρωκῶς, καὶ σίτω ἄνωθεν τὴν ἐπιφάνειαν ἐπιχρῶσας, ὡς κλέπτεσθαι τὰς ὄψεις τῶν θεωμένων, τινὰς τῶν ἠλωκότων ἀπὸ τῆς τῶν ἐναντίων μοίρας προσκαλεσάμενος ἐδείκνυ τὰ ταμιεῖα, καὶ πρὸς τὸν Σκληρὸν ἐπαφίησιν, εἰπεῖν ἐπισκήψας ὅτιπερ τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ πολιορκίαν οὐ δέδοικα (ἀποχρῶσας γὰρ ἔχω τροφὰς καὶ ἐπὶ δυσὶν ὄλοις ἔτεσι), πολιορκία δὲ ἄλλως ἢ πόλις ἀνάλωτος· τὰ σὰ δ' ἐγὼ φρονῶν ἔτοιμός εἰμι ὑπεκστῆναι σοι τῆς πόλεως, εἰ ἐμοί τε καὶ τοῖς μετ' ἐμοῦ δι' ὄρκων δοίης ἀπιέναι ὅπη δὴ καὶ αἰρούμεθα. ἀσμένως δὲ τοῦ Βάρδα δεξαμένου τὸν λόγον καὶ πίστεϊ παρεσχηκός, τοὺς Νι καεῖς ὁ Μανουὴλ εἰληφῶς καὶ τὸν ἀμφ' αὐτὸν στρατὸν μετὰ πάν 2.429 των ὧν εἶχον, εἴσεισιν εἰς τὴν βασιλεύουσαν. τὴν Νίκαιαν δὲ παρειληφῶς ὁ Σκληρὸς καὶ τὸ περὶ τὸν σῆτον εὐρῶν ραδιούργημα ἠνιάθη μὲν ἐφ' οἷς ἐξηπάτητο, φρουρὰν δ' ὅμως ἀφείς ἀξιόμαχον ἐν αὐτῇ, καὶ στρατηγὸν Πηγάσιόν τινα ἐν αὐτοῖς ἐπιστήσας, αὐτὸς τῶν ἐφεξῆς εἶχετο ἔργων. Ὁ δὲ παρακοιμώμενος τοῖς ὄλοις ἀπορηθεὶς (ἦδη γὰρ ὁ Σκληρὸς ἐπλησίαζε τῆ βασιλίδι) μίαν ἐγνώκει βοήθειαν ἀποχρῶσαν, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν μεταπέμψασθαι τῆς ὑπερορίας, μόνον ἀξιόμαχον οἰηθεὶς τοῦτον ἀντίπαλον ἔσεσθαι τῷ Σκληρῷ. λόγου δὲ θάττον μεταπεμψάμενος καὶ ὄρκους ἀσφαλισάμενος, καὶ πλοῦτον παρεσχηκῶς δαψιλῆ καὶ τῷ τῶν μαγίστρων ἀξιώματι τιμήσας, δομέστικον προχειρίζεται τῶν σχολῶν καὶ κατὰ τοῦ Σκληροῦ ἀφήσιν. ὁ δὲ τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων ἀναδεξάμενος ἀγῶνα πρῶτον μὲν ἐπεχείρησεν ἀπὸ Θράκης περαιωθῆναι εἰς Ἄβυδον· φυλάττοντος δὲ τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ χωρία Ἰωαννοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σκληροῦ, ἀποκρουσθεὶς ἐκεῖθεν ἐπάνεισιν εἰς τὴν βασιλίδαν, ἐκεῖθεν τε πλοίου ἐπιβάς καὶ τοὺς ἐναντίους λαθῶν πρὸς τὴν ἀντίπορθμον γίνεται γῆν, καὶ νυκτοπορίας χρησάμενος ἄπεισιν εἰς Καισάρειαν, ἐκεῖσέ τε Εὐσταθίῳ μαγίστρῳ τῷ Μαλεῖνῳ καὶ Μιχαὴλ μαγίστρῳ τῷ Βούρτζη συμμίξας (ἔφθασε γὰρ καὶ αὐτὸς ἐκ μετανοίας τὰ τοῦ βασιλέως πάλιν ἐλέσθαι) μετ' αὐτῶν πρὸς πόλεμον ἐξηρτύετο. καὶ δὴ λαὸν ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου ἀθροίσας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς ἐσκεδασμένους ἀλίσας, πρὸς τὸ Ἀμῶριον γίνεται. καὶ ὁ Σκληρὸς 2.430 δὲ τὴν τούτου ἔξοδον ἀκηκῶς, καὶ νῦν πρῶτον οἰηθεὶς τὸν ἀγῶνα ἔσεσθαι αὐτῷ πρὸς ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ φέρειν εἰδότα γενναίως καὶ τακτικῶς τὰς πολεμίους στροφάς, καὶ οὐχ ὡς τὸ πρότερον πρὸς ἀνδράρια ἐκτετμημένα θαλαμευόμενα καὶ σκιατραφῆ, ἄρας ἀπὸ Νικαίας πρὸς τὸ Ἀμῶριον ἄπεισι, καὶ συναντήσας συμπλέκεται τῷ Φωκᾶ. οὐχ ὑποστάντων δὲ τῶν περὶ τὸν Φωκᾶν διὰ τὸ ταῖς προηγησαμέναις ἦτταις χαννυθῆναι τὸν τῆς ἀνδρίας αὐτοῖς καὶ τόλμης τόνον, ἐπικρατέστερος γίνεται ὁ Σκληρός. οὐ μόντοι καὶ παντάπασιν ἐς ὑπαγωγὴν ἄκοσμον ἐσκέδαστο ἢ στρατιὰ τῷ Φωκᾶ, ἀλλ' ὑποκλίνασα μὲν ἐνέδωκε, σχολαίαν δὲ ἐποίητο τὴν ὑποχώρησιν, ὡς μὴ ὑπὸ δειλίας δοκεῖν ἐλαύνεσθαι, ἀλλ' ἐξ ἐπιτάγματος ὑπέικειν στρατηγικοῦ μετ' εὐκοσμίας καὶ τάξεως. καὶ γὰρ δὴ καὶ νῶτα δόντας τοὺς στρατιώτας καὶ πρὸς φυγὴν ὠρμημένους, ὅπισθεν οὐραγῶν ὁ Φωκᾶς τοὺς ἐπιόντας ἠμύνετο καὶ οὐ μετὰ σφοδροτάτης εἶα βίας καὶ ῥύμης προσφέρεσθαι. ἔνθα καὶ λέγεται Κωνσταντῖνον τὸν Γαβρᾶν μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τὸ φεῦγον διώκοντα φιλοτιμίᾳ χρησάμενον ἀκαίρῳ, καὶ μεγάλην εὐκλειαν ἔξιν οἰηθέντα εἰ ἀιχμάλωτος ὑπ' αὐτοῦ γένοιτο ὁ Φωκᾶς, μὴ πίσαντα τὸν ὧ ἐπωχεῖτο ἵππον, μετὰ μεγίστης ὀρμῆς προσενεχθῆναι τῷ Φωκᾶ. ὄν οὗτος ἰδὼν καὶ ὅστις εἶη κατανοήσας, ἡρέμα τὸν

ἵππον παρενεγκών καὶ ὑπαντιάσας παίει κορύνη κατὰ τῆς κό ρυθος. καὶ ὁ μὲν λειποθυμήσας τῇ ἀνυποστάτῳ φορᾷ τῆς πληγῆς πίπτει παραυτίκα τοῦ ἵππου, ὁ δὲ Φωκᾶς ἀδείας μείζονος τυχών 2.431 τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω πορείας εἶχετο, σχολῆ καὶ βάρη ἰών, ἀλλ' οὐκ ἀνειμένοις τοῖς χαλινοῖς· οἱ γὰρ σὺν τῷ Γαβρᾷ τὸν οἰκεῖον πεπτω κότα θεασάμενοι στρατηγόν, καὶ ἐπιμέλειαν τούτου τιθέμενοι, ἀνήκαν τὸν διωγμόν. ὁ δὲ Φωκᾶς ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τὸν λεγόμενον Χαρσιανὸν κατειληφώς κάκεισε ἀυλισάμενος ἐσκόπει τὸ μέλ λον, τιμαῖς τε ταῖς ἐκ βασιλέως δεξιούμενος πολλοὺς προσφοιτῶντας, καὶ τῶν συνόντων εὐεργεσίαις παραθερμαίνων τὰς προθυμίας. ἐπόμενος δὲ τούτῳ καὶ ὁ Σκληρός, καὶ περὶ τινα τόπον Βασιλικά θέρμα καλούμενον κατασκηνώσας, εἰς μάχην τὸν ὁμῶ νυμον ἐξεκαλεῖτο. ἀσπασίως δὲ καὶ τούτου δεξαμένου τὴν πρό κλησιν αὐθις ἐτέρα συνίσταται μάχη. καὶ χρόνον μὲν τινα ἀντ' ἐσχον οἱ περὶ τὸν Φωκᾶν, αὐτοῦ τούτου παριππεύοντος ἀπανταχοῦ καὶ τῆ σιδηρέα κορύνη τὰς τῶν ἐναντίων ῥηγνύντος φάλαγγας καὶ μύριον ἐργαζομένου φόνον· ὅμως δὲ καὶ πάλιν νῶτα δεδωκότες οἱ περὶ τοῦτον ἐτράπησαν.

Ἐκεῖθεν οὖν ὁ Φωκᾶς, ὡς εἶχε, διὰ ταχέων ἄνεισιν εἰς τὴν Ἰβηρίαν, καὶ Δαβίδ τῷ τῶν Ἰβήρων ἄρχοντι προσελθὼν εἰς ἐπικουρίαν ἤτει στρατόν· τοῦ δὲ μετὰ προθυμίας ὑπηρετοῦντος (ἔπε φιλίωτο γὰρ τῷ Φωκᾷ ἐξ οὗ δούξ ἦν ἐν Χαλδίᾳ) λαὸν ἐκεῖθεν εἰληφώς οὐκ ὀλίγον, ἀθροίσας δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐσκεδασμένους ὄντας ἐκ τῆς τροπῆς, κάτεισιν εἰς Παγκάλειαν, ἔνθα στρα τοπεδευσάμενος ἦν ὁ Σκληρός. τόπος δὲ ἡ Παγκάλεια, πεδῖον ἀναπεπταμένον τε καὶ ἱππήλατον, ἔγγιστα που τοῦ ποταμοῦ Ἄλυος κείμενον. καὶ γίνεται πάλιν καρτερὸς ἀγών. ἔνταῦθα τὸν ἕαυ 2.432 τοῦ λαὸν θεασάμενος ὁ Φωκᾶς κατὰ μικρὸν ἐνδιδόντα καὶ πρὸς φυγὴν βλέποντα, βέλτιον εἶναι κρίνας τὸν εὐκλεῆ θάνατον τῆς ἀγεννοῦς καὶ ἐπονειδίστου ζωῆς, τὰς τῶν ἐναντίων συγκόψας φάλαγγας πρὸς αὐτὸν μετὰ σφοδρότητος ἵεται τὸν Σκληρόν. εὐ ρώστως δὲ κάκεινου τὴν αὐτοῦ ὑποδεξαμένου ὁρμήν, καὶ μηδενὸς τῶν στρατιωτῶν ἐπιβοηθοῦντος, ἀλλὰ τῷ τῶν ἀρχηγῶν ἀγῶνι κριθῆναι τὰ πράγματα βουλευομένων (καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐφαίνετο πάγκαλόν τι θέαμα καὶ κατάπληξιν τοῖς ὀρῶσιν ἐπάγον ἀνδρῶν δύο μονομαχία ἐπ' εὐτολμία καὶ ῥώμη ψυχῆς μέγα φρονούντων), ὑποστάντες ἀλλήλους συστάδην ἐμάχοντο. καὶ ὁ μὲν Σκληρός τοῦ ἵππου τοῦ Φωκᾶ τὸ δεξιὸν οὐς σὺν τῷ χαλινῷ παίσας ἀποκό πτει τῷ ξίφει· ὁ δὲ Φωκᾶς τῇ κορύνη πατάξας αὐτὸν κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦτον μὲν ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἵππου ῥίπτει τῷ βάρει τῆς πληγῆς κατενεχθέντα, αὐτὸς δὲ τὸν ἵππον κεντρίσας καὶ τὰς τῶν ἐναντίων διατεμῶν φάλαγγας ἔξεισι, καὶ πρὸς τινα λόφον ἀνελθὼν τοὺς ἐκ τῆς τροπῆς ἀνεκαλεῖτο. οἱ δὲ περὶ τὸν Σκληρόν κακῶς ἔχοντα τοῦτον ἐκ τῆς πληγῆς θεασάμενοι καὶ ἤδη λειποψυχῶντα τῷ τραύματι ἐπὶ τινα πηγὴν ἄγουσι τὸν λύθρον ἀποनिψόμενον· ὑπώπτειον γὰρ καὶ τὸν Φωκᾶν τελείῳ ἤδη παραδοθῆναι ἀφανισμῷ. τοῦ ἵππου δὲ ἀποσκιρτήσαντος καὶ τὸν κατέχοντα ἀποδράντος καὶ διὰ τῶν στρατευμάτων ἐπιβάτου χωρὶς θέοντος ἀτάκτῳ ῥύμῃ, καὶ τῷ αἵματι πεφυρμένου (Αἰγύπτιον τὸν ἵππον ἐκάλουν), καὶ καταμαθόντες οὐ τινὸς ὁ ἵππος, καὶ νομίσαντες τὸν ἑαυτῶν ἄρχοντα πεπτωκέναι, ἀκόσμως τρέπονται πρὸς φυγὴν, κρημοῖς καὶ Ἄλυϊ τῷ ποταμῷ ῥιπτοῦντες ἑαυτοὺς καὶ ἀκλεῶς 2.433 ἀπολλύμενοι, μηδενὸς ὄντος τοῦ διώκοντος. τοῦτο κατιδὼν ὁ Φωκᾶς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ θεῖον ἔργον εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ ἦν εἰκός, ὑποτοπάσας, κάτεισι μετὰ τῶν συνόντων ἐπιδιώκων τοὺς φεύγοντας ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένους καὶ ἀλκῆς ὅλως μὴ μνημένους, καὶ τοὺς μὲν ἀναιρῶν τοὺς δὲ χειρούμενος. ὁ δὲ Σκληρός μετ' ὀλίγον διασωθεὶς φεύγει πρὸς Μαρτυρόπολιν. ἐκεῖθεν δὲ πρεσβευτὴν ἐκπέμπει τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον πρὸς Χοσρόην τὸν τῆς Βαβυλῶνος ἄρχοντα, ἐπικουρίαν καὶ συμ μαχίαν αἰτῶν. παρέλκοντος δ' ἐκείνου καὶ μήτε τῇ δόσει συντι θεμένου μήτε

ἀπαναινομένους, καὶ τοῦ Κωνσταντίνου χρονοτρι βουήτων, ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς ὁ Σκληρὸς μετὰ τῶν συνόντων ἀπάντων πρὸς Χοσρόην φοιτῆσαι. Τῆς δὲ τοῦ Σκληροῦ τροπῆς ἀγγελθείσης τῷ βασιλεῖ διὰ γραμμάτων τοῦ Φωκᾶ, καὶ τῆς εἰς Βαβυλῶνα ἀναχωρήσεως, τοῦτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀξίως ἐτίμησε, πρὸς δὲ Χοσρόην τὸν τῆς Βαβυλῶνος ἀμερμουμνήν πρεσβευτὴν ἐκπέμπει τὸν Βέστην Νικηφόρον τὸν Οὐρανόν, ἰκετεύων μηδεμιᾶς ἐπιστρο φῆς ἀξιῶσαι τὸν ἀποστάτην, μηδὲ θελῆσαι παράδειγμα γενέσθαι τοῖς ὀψιγόνους φαῦλον, ἀμελήσας μὲν βασιλέως ἀδικουμένου βασιλεὺς καὶ αὐτὸς ὢν, προσθέμενος δὲ τυράννω ἀδίκω καὶ ἀποστάτῃ. ἐνεχείρισε δὲ καὶ γράμματα βασιλικά ἐνσεσημασμένα, δι' ὧν συμπαθείας ἀπάσης κακῶν ἠξίου τὸν Σκληρὸν καὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ, εἰ μεταμαθόντες τὸ δέον τὸν τε ἑαυτῶν ἐπιγνώσι δε 2.434 σπότην καὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα ὑπονοστήσουσι. διασωθέντος δὲ πρὸς Χοσρόην τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῶν βασιλικῶν φωραθέντων γραμμάτων, ὁ Χοσρόης καὶ τὸν πρεσβευτὴν καὶ τὸν Σκληρὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ Ῥωμαίους ὑπονοήσας φρουρᾶ παραδίδωσι. καὶ τούτους μὲν εἶχεν ἢ φρουρά, τῶν δὲ μὴ συναελθόντων ἀποστατῶν τῷ Σκληρῷ Λέων μὲν ὁ αἰχμάλωτος καὶ οἱ τοῦ δοῦκα Ἄνδρο νίκου τοῦ Λυδοῦ παῖδες Χριστοφόρος ὁ Ἐπείκτης καὶ Βάρδας ὁ Μογγὸς (ἔφθη γὰρ ἐκεῖνος ἀποθανεῖν) τὸ Ἄρμακούριον καὶ τὴν Πλατεῖαν πέτραν καὶ ἄλλα τινὰ φρούρια ἐρυμνά ἐν τῷ θέματι κείμενα τῶν Θρακησίων κατεσχηκότες ἀντείχον ἕως ὀγδόης Ἰνδι κτιῶνος, καὶ ἐπεκδρομὰς ἐκ τούτων ποιούμενοι τὰ βασιλέως ἐλύθον· καὶ οὐ πρὶν ἐπαύσαντο τὰς χώρας λεηλατοῦντες, πρὶν ἂν ἀμνηστῖαν εἰληφότες κακῶν διὰ Νικηφόρου πατρικίου τοῦ Παρσακουτηνοῦ τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. Τότε δὴ καὶ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης, κατὰ τὴν τοῦ Σκληροῦ ἀποταξάμενος ἀποστασίαν τῇ ἱερατείᾳ, ἀπεβίω· καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης Νικόλαος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Χρυσοβέργιος, τῆς ἐκκλησίας ἀποιμάντου διατελεσάσης ἐπὶ ἔτη τέσσαρα πρὸς τῷ ἡμίσει. ἐγένετο δὲ καὶ ἔκλειψις ἡλίου περὶ μέσην ἡμέραν, ὡς καὶ ἀστέρας φανῆναι. τῶν δὲ Βουλγάρων ἅμα τῇ τελευτῇ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου ἀποστατησάντων, ἄρχειν αὐτῶν προχειρίζονται τέσσαρες ἀδελφοί, Δαβὶδ Μωϋσῆς Ἄαρων καὶ Σαμουήλ, ἐνὸς τῶν παρὰ Βουλγάρους μέγα δυναθέντων κόμητος ὄντες παῖδες καὶ 2.435 διὰ τοῦτο κομητόπουλοι κατονομαζόμενοι. τῶν γὰρ κατὰ γένος προσηκόντων τῷ Πέτρῳ οἱ μὲν ἄλλοι θανάτῳ διεκόπησαν, Βορίσης δὲ καὶ Ῥωμανὸς οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσαχθέντες, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, ἔμμενον ἐν αὐτῇ, ὁ μὲν μάγιστρος παρὰ τοῦ βασιλέως τιμηθεὶς Ἰωάννου, ὁ δὲ Ῥωμανὸς ἐκτμηθεὶς τὰ παιδουργὰ μόρια παρὰ τοῦ παρακοιμωμένου πρότερον Ἰωσήφ. καὶ ἐπεὶ συνέβη τὸν βασιλέα Ἰωάννην ἀποθανεῖν, ἐκεῖθεν ἀποδιδράσκουσι, καὶ τὴν Βουλγαρίαν φθάσαι ἠπείγοντο. καὶ ὁ μὲν Βορίσης τόξῳ βληθεὶς ἐν τῷ διέναι κατὰ τινὰ λόχημην παρὰ τινος Βουλγάρου νομίσαντος αὐτὸν Ῥωμαῖον εἶναι (ἐνεδέδυτο γὰρ στολήν Ῥωμαϊκὴν) ἀπόλλυται, Ῥωμανὸς δὲ διασώζεται, καὶ χρόνῳ ὕστερον ἐπάνεισι πάλιν εἰς τὴν βασιλίδαν, ὡς ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ λεξέται. τούτων δὲ τῶν τεσσάρων ἀδελφῶν Δαβὶδ μὲν εὐθύς ἀπεβίω ἀναιρεθεὶς μέσον Καστορίας καὶ Πρέσπας καὶ τὰς λεγομένας Καλὰς δρυὸς παρὰ τινῶν Βλαχῶν ὀδιτῶν, Μωϋσῆς δὲ τὰς Σέρρας πολιορκῶν λίθῳ ἀπὸ τοῦ τείχους βληθεὶς ἐτελεύτησε· καὶ τὸν Ἄαρων δὲ τὰ Ῥωμαίων, ὡς λέγεται, φρονοῦντα ἢ τὴν ἀρχὴν εἰς ἑαυτὸν σφετεριζόμενον ἀνείλεν ὁ ἀδελφὸς Σαμουήλ παγγενεῖ, κατὰ τὴν ἰδ' τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῆς Ῥαμετανίτζας, μόνου Βλαδοσθλάβου τοῦ καὶ Ἰωάννου διασωθέντος, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, παρὰ Ῥαδομηροῦ τοῦ καὶ Ῥωμανοῦ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Σαμουήλ. καὶ καθίσταται μόναρχος Βουλγαρίας ἀπάσης ὁ Σαμουήλ.

Οὗτος πολεμικὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ μηδέποτε εἰδὼς ἡρεμεῖν, τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ταῖς πρὸς τὸν Σκληρὸν μάχαις 2.436 ἀσχολουμένων ἀδείας τυχῶν

κατέδραμε πᾶσαν τὴν ἐσπέραν, οὐ μόνον Θράκην καὶ Μακεδονίαν καὶ τὰ τῆ Θεσσαλονίκη πρόσχωρα, ἀλλὰ καὶ Θετταλίαν καὶ Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον· καὶ πολλὰ φρούρια παρεστήσατο, ὧν ἦν τὸ κορυφαῖον ἡ Λάρισα, ἧς τοὺς ἐποίκους μετώκισεν εἰς τὰ τῆς Βουλγαρίας ἐνδότερα πανεστίους, καὶ τοῖς καταλόγοις τῶν ἑαυτοῦ κατατάξας στρατιωτῶν συμμάχοις ἐχρῆτο κατὰ Ῥωμαίων. μετήγαγε δὲ καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἀγίου Ἀχιλλεῖου, ἐπισκόπου Λαρίσσης χρηματίσαντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κὰν τῆ μεγάλη καὶ πρώτη συνόδῳ παρόντος σὺν Ῥη γίνῳ Σκοπέλων καὶ Διοδώρῳ Τρίκκης, καὶ εἰς τὴν Πρέσπαν ἀπέθετο, ἔνθα ἦσαν αὐτῷ τὰ βασιλεία. Ἀμύνασθαι δὲ τοῦτον ὁ βασιλεὺς τῶν εἰργασμένων γλιχόμενος, ἐπεὶπερ ἀπετινάξατο τὰς περὶ τοῦ Σκληροῦ φροντίδας, τὰς Ῥωμαϊκὰς ἀθροίσας δυνάμεις αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ εἰσβολὴν ἐν Βουλγαρίᾳ ἐδόκει ποιήσασθαι, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν ἔτι τῶν σχολῶν δομέστικον ὄντα καὶ τοὺς λοιποὺς ἐώους δυνάστας μηδ' ἀξιώσας λόγου. εἰσερχόμενος δὲ ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ τῆς παρὰ τῆ Ῥοδόπη καὶ τῷ ποταμῷ Ἐβρω, τὸν μάγιστρον Λέοντα τὸν Μελισσηνὸν κατόπιν εἶασε, τὰς δυσχωρίας φυλάττειν προστάξας· αὐτὸς δὲ τὰ μεταξὺ Τριαδίτζης, ἧτις πάλαι Σαρδικὴ ἐπωνόμαστο, στενὰ διελθὼν καὶ τὰς λόχμας, καὶ ἐν τινι τόπῳ Στοπωνίῳ λεγομένῳ γενόμενος, ἔθετο χάρακα, ἐκεῖσέ τε διενοεῖτο πῶς ἂν ἐπιχειρήσῃ τῆ πολιορκία τῆς Σαρδικῆς. ἠκούετο δὲ καὶ ὁ Σαμουήλ τὰς κορυφὰς τῶν κύκλωθεν ὁρέων κατέχων (πρὸς φανεράν γὰρ συμπλοκὴν καὶ ἀγχέμαχον ἐδειλία) καὶ πάντοθεν ἐνεδρεύων, εἴ πως δυνηθεῖ βλάψαι τοὺς ἐναντίους. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίνετο καὶ τοιοῦτος ἦν τῷ βασιλεῖ ὁ σκοπός, Στέφανος ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν τῆς δύσεως, ὃν διὰ τὸ βραχὺ τῆς ἡλικίας Κοντοστεφάνον ἐπωνόμαζον, ἀπεχθέστατος ὧν Λέοντι τῷ Μελισσηνῷ πρόσεισι νυκτὸς ἤδη καταλαβούσης τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀναζευγνύειν ὡς τάχιστα παρεκάλει, τὰ ἄλλα λογιζόμενον δεύτερα, καὶ τὴν βασιλίδα καταλαβεῖν, ὡς τοῦ Μελισσηνοῦ ἐποφθαλμιῶντος τῆ βασιλείᾳ κάκεισε ἀπιόντος ἄρτι σὺν τάχει πολλῷ. ἐθρόησεν ὁ λόγος τὸν βασιλέα, καὶ ἀναζυγὴν εὐθέως ἐκήρυξεν. ὁ δὲ Σαμουήλ τὴν ἀσύντακτον ἀναχώρησιν φυγὴν ὡς εἰκὸς εἶναι ὑποτοπάσας, ἐπεισεσὼν ἀθρόως μετ' ἀλαλαγμοῦ καὶ βοῆς τοὺς τε Ῥωμαίους κατέπληξε καὶ φυγεῖν ἠνάγκασε, καὶ τὸ στρατόπεδον κατέσχε, καὶ τῆς ἀποσκευῆς ἀπάσης ἐγένετο κύριος καὶ αὐτῆς τῆς βασιλικῆς σκηνῆς καὶ τῶν βασιλικῶν παρασήμων. μόλις δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ στενὰ διελθὼν εἰς Φιλιππούπολιν διασώζεται· ἐν ἧ γενόμενος, καὶ τὸν Μελισσηνὸν ἀμετακίνητον εὐρῶν καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ φυλακὴν ἐπιμελῶς τηροῦντα, τῷ Κοντοστεφάνῳ ἐλοιδορεῖτο ὡς ψευσαμένῳ καὶ παραιτίῳ γεγονότι τοσοῦτου κακοῦ. οὗτος δὲ μὴ ἐνεγκὼν πράως τὴν ἐπιτίμησιν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τραχυνόμενος καὶ δίκαια συμβουλευσαι ἰσχυριζόμενος, ἠνάγκασε τὸν βασιλέα διὰ τὴν ἀναίσχυν 2.438 τὸν ἰταμότητα ἀναπηδησαί τε τοῦ θρόνου, καὶ τῶν τριχῶν αὐτοῦ καὶ τῆς γενειάδος λαβόμενον κατασπάσαι εἰς γῆν. Ἰνδικτιῶνος δὲ ἰε', ἔτους #22 υ δ', Ὀκτωβρίῳ μηνὶ ἐγένετο κλόνος μέγας, καὶ κατέπεσον οἰκίαι πολλαὶ καὶ ναοὶ καὶ μέρος τῆς σφαίρας τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας· ὅπερ πάλιν ὁ βασιλεὺς φιλοτίμως ἐπνηρωθώσατο, δαπανήσας εἰς μόνας τὰς μηχανὰς τῆς ἀνόδου, δι' ὧν οἱ τεχνῖται ἰστάμενοι καὶ τὰς ὕλας ἀναγομένας δεχόμενοι ὠκοδόμουν τὸ πεπτωκός, χρυσοῦ κεντηνάρια δέκα. οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων μεγιστᾶνες μηνιῶντες τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν Φωκᾶς Βάρδας καὶ τινες σὺν αὐτῷ ὅτι περ εἰς Βουλγαρίαν ἐκστρατεύσας ὑπερεῖδεν αὐτοῦς, μηδ' ἐν Καρὸς λογισάμενος μοῖρα, ἄλλοι δὲ καὶ ἄλλοι δι' ἄλλους προπηλακισμούς τε καὶ παροιτίας, ὁ δὲ μάγιστρος Εὐστάθιος ὁ Μαλεΐνος διὰ τὸ ἀτίμως ἀπὸ τῆς εἰρημένης ἐκστρατείας ἀποπεμφθῆναι, συναθροισθέντες ἐν τῷ Χαρσιανῷ κατὰ τὸν οἶκον τοῦ ῥηθέντος Μαλεΐνου, ἰε' τοῦ Αὐγούστου μηνός, τῆς ἰε' Ἰνδικτιῶνος, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν ἀνεῖπον βασιλέα, διάδημά τε περιθέντες αὐτῷ καὶ

τὰ λοιπὰ τῆς βασιλείας γνωρίσματα. τούτου δὲ ἀναγορευθέντος ἠγγέλλετο καὶ ὁ Σκληρὸς ἦκων ἀπὸ Συρίας, καθειρχθεὶς γάρ, ὡς εἶπομεν, παρὰ τοῦ Χοσρόου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐν Βαβυλῶνι ἔμενε τηρούμενος ἐν τῇ φρουρᾷ, πάσης ἐπιμελείας ἔστερημένος καὶ τῇ ἐκ τῆς καθείρξεως κακουχία καὶ ταῖς τῶν φυλαττόντων παροινίαις τετρυχωμένος· ἐξαίφνης δ' ἐπέλαμψεν αὐτῷ τύχη λαμπρά, καὶ τῆς φυλακῆς ἐκβάλλεται σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν παραδόξως. οἶω δὲ τρόπῳ τῶν δεσμῶν ἦλευ 2.439 θερώθη, καὶ ὅπως εἰς τὰ Ῥωμαίων ἦθη διεσώθη καὶ ἐπανήλθεν, ἅπεισι λέξων ὁ λόγος. Τὸ τῶν Περσῶν γένος τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας ἀφαιρεθὲν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἀεὶ μὲν ἐνεκότει τούτοις καὶ ἐνεδομύχει, καὶ καιρὸν ἐζήτει καὶ μηχανὴν ὅπως τοὺς τὸ κράτος ἔχοντας κατασπάσῃ καὶ τὴν πάτριον ἀλὶν ἀναλάβῃ ἀρχὴν· ἦν δὲ τις ἐν αὐτοῖς ἀνὴρ ἐξ εὐγενοῦς σειρᾶς καταγόμενος, Ἰναργος τοῦνομα, λέγειν τε δεινὸς καὶ ἄλλως πολεμικὸς καὶ δραστήριος ἄνθρωπος. οὗτος τὸν βασιλέα Χοσρόην κατανοήσας ἀνειμένως καὶ φαύλως ἄρχοντα, καὶ νῦν παρεῖναι ὃν ἐζήτουν οἱ Πέρσαι καιρὸν οἰηθεῖς, ἀνασεῖ τε τὸ γένος τῶν Ἀχαιμενιδῶν ἅπαν καὶ ἀπόστασιν κινεῖ κατὰ τῶν Σαρακηνῶν. προσλαβόμενος δὲ καὶ μισθοφορικὸν ἀπὸ τῶν ἐξῶν Τούρκων ἀμφὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας ἐδήου καὶ κατέτρεχε τὰ Σαρακηνῶν, ἄρδην ἀναιρῶν τοὺς ἀλίσκομένους καὶ μηδὲ παίδων φειδόμενος. πρὸς τοῦτον ὁ Χοσρόης πολλάκις καὶ διὰ τῶν οἰκείων στρατηγῶν καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἀντιπαραταξάμενος ἐν πάσαις ταῖς μάχαις ἠττήθη. ἀπογνοὺς οὖν λοιπὸν καὶ εἰδὼς μὴ ὦν ἱκανὸς ὅπλα ἀπὸ τοῦδε κινήσαι κατὰ Περσῶν, τῶν αὐτοῦ στρατευμάτων πολλάκις κατακοπέντων καὶ μηδ' ὄνομα στεγόντων ἀκοῦσαι Περσῶν, εἰς ἔννοιαν ἔρχεται τῶν ἐν τῇ φρουρᾷ Ῥωμαίων, ἐπιλογισάμενος λίαν ἐμφρόνως ὡς εἰ μή τις τῶν ἐπισήμων ἦν καὶ ἔμψα νῶν ὁ καθειργμένος καὶ κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα γενναίως ἔχων, οὐκ ἂν τοῦ οἰκείου δεσπότη κατεξανέστη καὶ ἐς τόδε ἀνάγκης συνήλασε τοῦτον, καὶ μετὰ ταῦτα φυγὰς καὶ βίον διαντλῶν ἀτυχῆ 2.440 ὑπὸ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ὡς βασιλεὺς ἀνυμνεῖται. κοινολογησάμενος μετὰ τῆς ἑαυτοῦ γερουσίας ἐκβάλλει τε τὸν ἄνδρα τοῦτον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῆς φυλακῆς καὶ πάσης ἐπιμελείας καταξιοῖ, καὶ τελευταῖον τὴν περὶ τοῦ πολέμου προσφέρει ἀξίωσιν.

Θρυπτομένου δὲ κατ' ἀρχὰς τοῦ Σκληροῦ, καὶ μετ' εἰρωνείας πῶς ἂν δυνηθεῖεν λέγοντος ὅπλα κινήσαι ἄνδρες ἐν τοσοῦτῳ καιρῷ καθειργμένοι καὶ κατακόρως μετασχόντες τῶν ἐκ τῆς φρουρᾶς κακοπαθειῶν, ὁ Χοσρόης καὶ πάλιν ἐνέκειτο, καὶ χρήματα λαβεῖν αὐτὸν ἰκέτευεν ἀριθμοῦ διεκπίπτοντα καὶ στρατεύματα πλήθει τε ἄπειρα καὶ λαμπρὰ ταῖς παρασκευαῖς, καὶ στρατηγήσαι τὸν πόλεμον, καὶ μὴ μνησικακῆσαι τῆς καθείρξεως, ὡς δυναμένου καὶ αὐτοῦ τοῖς μετὰ ταῦτα καλοῖς καὶ ταῖς φιλοφροσύναις ἐπηλυγᾶσαι τὰ προφθάσαντα κακὰ καὶ τὰς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀηδίας. πείθεται τὸ τελευταῖον ὁ Σκληρὸς, καὶ ἐκτελέσειν ὑπέσχετο τὸ κεκελευσμένον. στρατεύματα μέντοι λαβεῖν Ἀράβων ἢ Σαρακηνῶν ἢ ἐτέρων ἐθνῶν τῶν τῷ Χοσρόῃ ὑποκειμένων οὐδ' ὅλως ἠνέσχετο, τὰς δὲ φυλακὰς τῶν ἐν Συρίᾳ πόλεων ἀναζητῆσαι ἠξίωσε, καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς κρατούμενους Ῥωμαίους ἐξαγαγεῖν καὶ καθοπλίσαι, μετὰ τούτων καὶ οὐκ ἄλλως λέγων εἶναι δυνατόν αὐτῷ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας ἀναδέξασθαι πόλεμον. ἐδέξατο ὁ Χοσρόης τὸν λόγον, καὶ αἰ φυλακαὶ ταχὺ ἀνεώγνυντο, καὶ οἱ ἐν αὐταῖς ἠλευθεροῦντο Ῥωμαῖοι, καὶ συνηθροίσθησαν ἀπὸ τούτων ἄνδρες ὁμοῦ τρισχίλιοι· οὗς εἰς βαλανεῖα ἐκδοὺς καὶ τὸν ἐκ τῆς καθείρξεως ῥύπον ἀποκαθάρας, ἐσθῆσί τε καὶ περιβολαῖς καιναῖς ἀμφιάσας, καὶ ἐκάστῳ 2.441 τὴν προσήκουσαν καὶ ἀρκούσαν δούς παντευχίαν, ὁδηγοὺς τῆς ὁδοῦ λαβὼν ἔξεισι μετ' αὐτῶν κατὰ τῶν Περσῶν. γενομένης δὲ ἀντιπαρατάξεως, καὶ μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς τῶν περὶ τὸν Σκληρὸν ἐπιθεμένων τοῖς Πέρσαις, ἐκεῖνοι τῷ ξένῳ τῆς καθοπλίσεως καὶ τῷ ἀήθει τῆς φωνῆς καὶ τῷ ἀγνώστῳ τῆς παρατάξεως, τὸ δὲ πλέον

καὶ τῇ ῥαγδαία φορᾷ καὶ ῥύμη τῶν Ῥωμαίων καταπλαγὲν τες τρέπονται κατὰ κράτος καὶ πίπτουσι πανσυδί, ὡς μηδ' ἄγγε λον (τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου) περιλειφθῆναι τῆς συμφορᾶς, πε σόντος καὶ αὐτοῦ Ἰνάργου κατὰ τὴν προσβολὴν. λείαν δ' ὅτι πολλὴν περιβαλόμενοι καὶ ἵππους συχνούς οὐκέθ' ὑποστρέψαι πρὸς Χοσρόην ἔγνωσαν, ἀλλὰ τῆς ἐπὶ Ῥωμαίους ἀγούσης ἀψάμενοι καὶ συντόνω χρησάμενοι τῇ ὁδοιπορίᾳ ἔλαθον διαδράντες καὶ εἰς τὰ σφέτερα ἦθη διασωθέντες. ἕτερος δὲ λόγος ἔχει ὡς μετὰ τὴν κατὰ Περσῶν νίκην ἐπανελθόντας ἐδέξατο φιλοφρόνως αὐτοὺς ὁ Χοσρόης, καὶ ἐπεὶ μετ' ὀλίγον τὸ τῆς ζωῆς αὐτὸν ἔφθασε τέλος, ἐπέσκηψε τῷ υἱῷ καὶ ὁμωνύμῳ καὶ μετ' αὐτὸν βασιλεῖ συμμαχίαν δοῦναι τοῖς Ῥωμαίοις καὶ οἴκαδε πέμψαι. καὶ ὁ μὲν Σκληρὸς ἐνὶ τῶν εἰρημένων τρόπων τὴν Ῥωμαίων καταλαμβάνει γῆν, εὐρῶν Βάρδαν τὸν Φωκᾶν ὡς βασιλέα ἀνευφημούμενον, καὶ αὐτὸς ὁμοίως παρὰ τῶν συνόντων ἀνευφημούμενος. Οὕτω δὲ τὰ πράγματα εὐρηκῶς διακείμενα διάφορος ἦν καὶ ποικίλος ταῖς γνώμαις· ἑαυτὸν μὲν γὰρ ἀσθενέστατον ἔκρινεν εἰς τὸ καθ' ἑαυτὸν μόνον συνέχειν καὶ διακρατεῖν τὴν ἀποστασίαν· 2.442 προσχωρήσαι δὲ τῷ Φωκᾷ ἢ τῷ βασιλεῖ λίαν ἀγεννὲς ᾤθη καὶ 2.442 ἄνανδρον. πολλὰ γοῦν γνωματεύσας μετὰ τῶν συνόντων, τέλος τὸ μὲν μόνος ἀνευφημεῖσθαι ὡς βασιλεὺς παράβολον καὶ ἀλυσίτε λὲς διὰ τὸ ἀδύνατον ἐλογίζετο, ἐνὶ δὲ προσφοιτῆσαι τῶν δυναστῶν καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονῆσαι κατεγίνωσκε διὰ τὸ τοῦ μέλλοντος ἄδηλον. ἔγνω οὖν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἄμφω προσκτήσασθαι τὰς ἀρχάς, ἴν' ἐξ ἀποτυχίας τὴν ἑτέραν ἔχη βοηθὸν καὶ συλλήπτορα. γράμματα μὲν οὖν αὐτὸς ἐκπέμπει πρὸς τὸν Φωκᾶν, κοινοπραγίαν ἐξαιτῶν καὶ τῆς βασιλείας διανομήν, εἰ καταγωνίασθαι δυναθεῖεν τὸν βασιλέα. λάθρα δὲ Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν ἐκπέμπει πρὸς τὸν βασιλέα ὡς τάχα αὐτομολήσαντα, λίαν ἐντρεχῶς λογισάμενός τε καὶ κρίνας, ἴν' εἰ μὲν ὁ Φωκᾶς ὑπερέχη, αὐτὸς εἴη σωτὴρ τοῦ παιδός, εἰ δ' ἐπικρατέστερα τὰ τοῦ βασιλέως ὑπάρξει, αὐτὸς δι' ἐκείνου παραιτηθεὶς τοῦ κινδύνου ῥυσθείη. καὶ ὁ μὲν Ῥωμανὸς δόκησιν φυγῆς παρασχὼν ἄπεισι πρὸς τὸν βασιλέα· ὃν οὕτως φιλοφρόνως ἄγαν δεξάμενος καὶ περιχαρῶς μάγιστρόν τε εὐθέως ἐτίμησε καὶ συμβούλῳ διὰ παντὸς ἐν τοῖς πολέμοις ἐχρήτο. καὶ γὰρ δὴ μετὰ τὴν εἰς Συρίαν ὑποχώρησιν τοῦ Σκληροῦ τῶν φροντίδων ὁ βασιλεὺς ἀπαλλαγείς καὶ τῶν διοικήσεων ἀπτόμενος ἀνδρικώτερον, ἐπεὶ ἔγνω τὸν παρακοιμώμενον μὴ ἀρεσκόμενον τοῖς δρωμένοις ἀλλ' ὑποτονθορῶντα καὶ δεινὰ δράσειν, εἰ καιροῦ λάβοιτο, ἐλπίζόμενον, τοῦτον μὲν κατάγει τῆς 2.443 ἐξουσίας καὶ οἴκοι μένειν προστάττει, αὐτὸς δὲ μὴ ἡρεμοῦντα ὄρων ἀλλ' αἰεὶ μελετῶντα ἀλλόκοτα καὶ τὴν προτέραν ἀπειληφέναι σπεύδοντα ἐξουσίαν ὑπερόριον ἀνὰ τὸ στενὸν τίθησιν, ἀφελόμενος καὶ τὰ πλείω τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ὡς μὴ κεχορηγημένην ἔχων ὕλην φθάσαι τι δρᾶσαι τῶν ἀνηκέστων· αὐτὸς δὲ τῆς ἐξ αὐτοῦ μονῶ θείας συμβουλῆς, καὶ φίλων δεόμενος καὶ συνεργῶν ἐν ταῖς περιστάσεσι, τότε γνησίως τὸν Ῥωμανὸν προσεδέξατο, ἄνδρα εἰδῶς ἐντρεχῆ καὶ δραστήριον καὶ τὰ πολεμικὰ ἱκανώτατον. Βάρδας δὲ ὁ Φωκᾶς ὡς τὴν τοῦ Σκληροῦ ἐπάνοδον προσαγγεθεῖσαν ἐπύθετο, γράμματά τε ἐκπέμπει αὐτὰ ἐκεῖνα δηλοῦντα τὰ ἐκεῖνῳ πρὸς τρόπον, καὶ ὄρκους ἐπιστοῦτο τὰς ὑποσχέσεις, "εἰ τῶν ἠλπισμένων τύχωμεν" λέγων, "σὺ μὲν ἄρξεις Ἀντιοχείας καὶ Φοινίκης καὶ Κοίλης Συρίας καὶ Παλαιστίνης καὶ Μεσοποταμίας, ἐγὼ δὲ ἄρχων ἔσομαι τῆς βασιλίδος αὐτῆς καὶ τῶν ὑπολοίπων ἐθνῶν." δεξάμενος δὲ περιχαρῶς ὁ Σκληρὸς τοὺς λόγους, καὶ τοῖς ὄρκους θαρρήσας, ἄπεισιν ἐν Καππαδοκίᾳ πρὸς τὸν Φωκᾶν ὡς τάχα πληρώσων τὴν κοινοπραγίαν. ἐκεῖνος δὲ τοῦτον ἔνδον τῆς σαγήνης λαβῶν ἀπαμφιέννυσι τε τὰ τῆς βασιλείας παράσημα καὶ εἰς τὸ φρούριον τὸ Τυροποῖον ἐκπέμπει, φρουρὰν οὐκ ἀγεννήη περιστήσας αὐτῷ. αὐτὸς δὲ μέρος τοῦ στρατοῦ παρασχὼν Καλοκυρῶ πατρικίῳ τῷ Δελφηνᾷ ἐκπέμπει κατὰ τὴν ἀντίπορθμον τῇ βασιλίδι Χρυσόπολιν. τὸ δὲ λοιπὸν

ἅπαν τῆς στρα 2.444 τιᾶς ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ κάτεισιν εἰς Ἄβυδον, ἐλπίσας οὕτω κατ εχομένων τῶν στενῶν πεπιεσμένους ἐνδεία παραστήσεσθαι τοὺς πολίτας, ὁ δὲ βασιλεὺς πολλὰ παρακαλέσας τὸν Δελφινᾶν ἅπανα στήναι τῆς Χρυσόπολεως καὶ μὴ ἀντιμέτωπον τῇ βασιλίδι ποιεῖσθαι στρατοπεδείαν, ὡς οὐκ ἔπειθε, πλοῖα παρασκευάσας νυκτὸς καὶ τούτοις ἐμβιβάσας Ῥῶς (ἔτυχε γὰρ συμμαχίαν προσκαλεσάμενος ἐξ αὐτῶν, καὶ κηδεστὴν ποιησάμενος τὸν ἄρχοντα τούτων Βλαδιμηρὸν ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀδελφῇ Ἄννη), περαιωθεὶς μετ' αὐτῶν ἀνοήτως ἐπιτίθεται τοῖς ἐχθροῖς καὶ ῥᾶον χειροῦται. τὸν μὲν οὖν Δελφινᾶν ἐπὶ ξύλου κρεμᾶ κατ' ἐκείνον τὸν τόπον ἔνθαπερ εἶχε τὴν σκηνὴν πεπηγμένην, τὸν δὲ ἀδελφὸν τοῦ Φωκᾶ Νικηφόρον τὸν τυφλὸν φρουρᾶ παραδίδωσι, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς ἄλοῦσι ποινὰς ἐπιθεὶς τὰς δοκούσας ὑπέστρεψεν εἰς τὴν βασιλίδαν. Ὁ δὲ Φωκᾶς τὴν Ἄβυδον καταλαβὼν ἐπιμελῶς ἐπολιόρκει, ῥωμαλέως ὑφισταμένων καὶ τῶν ἔνδον τὴν πολιορκίαν, τοῦ δρουγ γαρίου τῶν πλωίμων Κυριακοῦ προεκπεμφθέντος παρὰ τοῦ βασι λέως καὶ τοὺς ἔνδον παραθαρρύνοντος. μετὰ μικρὸν δὲ ἐπεραιώθη καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφός, κατόπιν δ' ἀφίκετο καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὧν περαιωθέντων ὁ Φωκᾶς μέρος μὲν τῆς στρατιᾶς προσεδρεύειν ἐπέταξε τῇ τῆς Ἀβύδου πολιορκία, αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς τοῦ στρατοῦ ἀντιπαρατάττεται τοῖς βασιλεῦσι. καὶ μελλούσης ἤδη ἀρχὴν λαμβάνειν τῆς μάχης ὁ Φωκᾶς τοῦ ζῆν ἀγεννῶς τὸ γενναίως ἀποθανεῖν εὐγενῶς προκρίνας, τὸν βασιλέα θεασάμενος πόρρωθεν τῆδε κάκεισε καθιπαζόμενον καὶ τὰς τῶν 2.445 οἰκείων διακοσμοῦντα τάξεις καὶ παραθαρρύνοντα, καὶ πρὸς ἑαυτὸν λογισάμενος ὡς εἰ τούτου ἐπιτυχῆς γένηται, ῥᾶον ἂν καὶ τοὺς λοιποὺς καταγωνιεῖται, τὸν ἵππον μωπίσας ῥαγδαίως ἴκετο κατ' αὐτοῦ, τὰς ἐναντίας φάλαγγας διακόπτων καὶ ἀνυπόστατος τοῖς πᾶσι φαινόμενος. ἤδη δὲ τῷ βασιλεῖ προσεγγίζων εὐθύς ὑποστρέφει καὶ εἷς τινα λόφον ἄνεισι, καὶ τοῦ ἵπου ἀποβάς καὶ πρὸς γῆν ἐκτείνας ἑαυτὸν ἀπέλιπε τὴν ζωὴν, εἴτε παρὰ τοῦ τῶν στρατιωτῶν ἐν τῷ ἀτάκτως φέρεσθαι καιρίαν τυπεὶς, εἴτε καὶ ἄλλως ἀπὸ σω ματικῆς ἀταξίας κατεργασθεὶς· πληγὴν μέντοι οὐδ' ὄλως εὐρέθη ἐν τῷ σώματι ἔχων, καὶ διὰ τοῦτο ὁ λέγων λόγος δηλητηρίω αὐτὸν ἀναιρεθῆναι κρατεῖ. φέρεται γὰρ ὅτι Συμεῶν ὁ πιστικώτατος τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, δώροις ὑπὸ βασιλέως ἀναπεισθεὶς, φαρμάκῳ τοῦτον ἀπέκτεινεν. εἰώθει γὰρ ὁ Φωκᾶς ἐν τῷ πολέμῳ ὕδατος ψυχροῦ πρὸ τῆς συμπλοκῆς ἀπογεύεσθαι· ὁ γὰρ ταύτη τῇ συμβολῇ ποιήσας ἔλαθε συγκαταπιῶν τῷ ὕδατι καὶ τὸ δηλητήριον. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἐν τῷ λόφῳ κειμένου τοῦ Φωκᾶ ζῶντο πάντες διὰ τινα σωματικὴν μαλακίαν ἀναπαύσει μικρᾶ ἑαυτὸν ἐκ δεδωκέναι· ὡς δὲ ἐχρόνιζε κείμενος καὶ προσελθὼν τις νεκρὸν αὐτὸν εὔρε καὶ ἄναυδον καὶ διεγνώσθη τοῖς πᾶσιν ὁ τούτου θάνατος, οἱ μὲν ἀποστάται εὐθύς εἰς φυγὴν ὤρμησαν, τὰ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπερρώσθη στρατεύματα, καὶ ἐδίωκον ἀμεταστρεπτί, καὶ ζῶ γροῦνται μὲν Λέων καὶ Θεογνώστος οἱ Μελισσηνοί, Θεοδόσιος ὁ Μεσανύκτης καὶ ἄλλοι πολλοί. οὐς μεθ' ἑαυτοῦ ὁ βασιλεὺς εἰς 2.446 τὴν πόλιν εἰσαγαγὼν διὰ μέσης ἐθριάμβευσε τῆς ἀγορᾶς ὄνοις ἐφεζομένους, μόνου φεισάμενος Λέοντος τοῦ Μελισσηνοῦ. λέγεται γὰρ οὗτος ἐπὶ τῆς παρατάξεως τῷ οἰκείῳ ἀδελφῷ Θεογνώστῳ, ἐπιχλευάζοντι τοὺς βασιλεῖς καὶ ὕβρεις ἀπρεπεῖς ἐς αὐτοὺς ἀπορριπτοῦντι, ἐπιτιμησαί τε μετὰ δακρύων πολλά, καὶ παρακαλέσαι παύσασθαι τῆς ἀθυροστομίας καὶ μὴ ἀναιδῶς ἐνυβρίζειν εἰς τοὺς οἰκείους δεσπότας, ἐπεὶ δὲ μὴ ἔπειθε, καὶ τὸν σειρομάστην ἐκτείνας δοῦναι τούτῳ πολλάς, ὥστε καὶ τὸν βασιλέα θεωρὸν ὄντα τῶν γινομένων ἀναιπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας "ἴδετε, ὦ οὔτοι, ἀφ' ἐνὸς ξύλου καὶ σταυρὸν καὶ πτύον." διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν λέγεται τῷ Λέοντι συγχωρηθῆναι τὸν θρίαμβον. Ἄρτι δὲ τοῦ Φωκᾶ ἀποθανόντος κατὰ τὸν Ἀπρίλλιον μῆνα τῆς δευτέρας ἰνδικτιῶνος τοῦ #22 υ ζ' ἔτους, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀποστασίας διαλυθείσης,

ἀδείας λαβόμενος ὁ Σκληρὸς πάλιν ἀνε λάμβανεν ἑαυτὸν καὶ τὴν προτέραν ἔσωμάσκει ἀποστασίαν. ὅπερ πυθόμενος ὁ βασιλεὺς γράμμασι παρήνει κόρον λαβεῖν τῆς τῶν Χριστιανικῶν χύσεως αἱμάτων, ἄνθρωπον καὶ αὐτὸν ὄντα καὶ θάνατον προσδεχόμενον καὶ κρίσιν, καὶ ὁψέ ποτε μεταμαθεῖν τὸ συμφέρον, καὶ τὸν ἐκ θεοῦ δεδομένον ἄρχοντα ἐπιγνῶναι. τοῦ τοις δὲ τοῖς γράμμασι μαλαχθεὶς ἐκεῖνος, καὶ πίστεις λαβῶν ὡς οὐδὲν ὑποστήσεται φλαῦρον, κατατίθεται τὰ ὄπλα καὶ τῷ βασιλεῖ σπένδεται, κουροπαλάτης τιμηθεὶς. οὐ μέντοι γε καὶ ὀφθαλμοῖς τὸν βασιλέα θεάσασθαι ἠξιώθη· κατὰ γὰρ τὴν ὁδὸν ἀσφ 2.447 πληγεὶς τὴν ὀρατικὴν ἀπέβαλεν αἴσθησιν καὶ τυφλὸς εἰσήχθη πρὸς βασιλέα. ὃν χειραγωγούμενον ἐκεῖνος θεασάμενός φησι πρὸς τοὺς παρόντας "ὃν ἐφοβούμην καὶ ἔτρεμον, χειραγωγούμενος ἔρχεται." Ἀπολυθεὶς δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ φροντίδων ὁ βασιλεὺς, πῶς ἂν διάθῃται τὰ κατὰ τὸν Σαμουήλ ἐσκόπει καὶ τοὺς λοιποὺς τοπάρχας, οἵτινες ταῖς ἀποστασίαις ἐνασχολούμενου ἄδειαν εἰληφότες οὐ μικρὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἐλύπησαν. ἔξισιν οὖν εἰς τὰ πρὸς Θράκης καὶ Μακεδονίας χωρία, καὶ κάτεισιν εἰς Θεσσαλονίκην, ἀποδώσων τὰ εὐχαριστήρια τῷ μεγαλομάρτυρι Δημητρίῳ· ἐκεῖσέ τε Γρηγόριον μάγιστρον τὸν Ταρωνίτην ἄρχειν λιπῶν, δούς αὐτῷ καὶ στρατὸν ἀξιόμαχον ἐφ' ᾧ εἶργειν καὶ ἀνακόπτειν τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σαμουήλ, αὐτὸς ὑποστρέψας κὰν τῇ βασιλίδι γενόμενος ἄνεισιν εἰς Ἰβηρίαν· ἤδη γὰρ καὶ ὁ κουροπαλάτης ἐτεθνήκει Δαβίδ, κληρονόμον τῶν αὐτῷ προσηκόντων γράψας τὸν βασιλέα. ἐκεῖσε δὲ γενόμενος, καὶ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ κληρονομίαν καταστησάμενος, καὶ τὸν τοῦ κουροπαλάτου Δαβὶδ Γεώργιον τὸν τῆς ἐνδοτέρω Ἰβηρίας ἄρχοντα τοῖς οἰκείοις ἀρκεῖσθαι πείσας καὶ μὴ ἐπιβαίνειν τοῖς ἀλλοτρίοις, σπεισάμενός τε αὐτῷ καὶ ὄμηρον εἰληφῶς τὸν τούτου υἱόν, ἄπεισιν εἰς Φοινίκην, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Ἰβηρία κατὰ γένος πρωτεύοντας, ὧν ἦσαν κορυφαῖοι ὁ Πακουριάνος καὶ Φεβδάτος καὶ Φέρσης οἱ αὐτάδελφοι, οὓς καὶ εἰς τὸν τῶν πατρικίων ἀνεβί 2.448 βασεθῶκον. ἐν Φοινίκῃ δὲ γενόμενος, καὶ τὸν Τριπόλεως ἀμυρᾶν καὶ τὸν Δαμασκοῦ καὶ Τύρου καὶ Βηρύτου (οὗτοι γὰρ πρὸ ὀλίγου ὁμονοήσαντες καὶ ὄπλα κατὰ τῆς Ἀντιοχείας κινήσαντες, τοῦ βασιλέως τῷ πρὸς τὸν Φωκᾶν πολέμῳ σχολάζοντες, Δαμία νόν τε τὸν πατρίκιον ὃς ἦρχεν Ἀντιοχείας πολέμῳ συμβαλόντα τούτοις ἀνεῖλον καὶ κίνδυνον οὐ μικρὸν τῇ πόλει ἐπέσειον) ὡς ἐνῆν ἀσφαλισάμενος μένειν τῇ δουλώσει Ῥωμαίων, καὶ ὄμηρα λαβῶν ἐπαναζευγνύει πρὸς τὸ Βυζάντιον. Διόντα δὲ τοῦτον ἐκ Καππαδοκίας Εὐστάθιος μάγιστρος ὁ Μαλεῖνος ἐν τοῖς οἰκείοις ὑπεδέξατο πανστρατί, πᾶσαν αὐτῷ τε καὶ τῷ στρατεύματι ἀφθόνως παρεσχηκῶς χορηγίαν· ὃν ὡς τάχα ἀποδεξάμενος καὶ ἐπαινέσας καὶ μετ' αὐτοῦ προσλαβόμενος εἰς τὴν βασιλίδαν ἔκτοτε ὑποστρέψαι οὐ συνεχώρησεν, ἀλλὰ χορηγῶν αὐτῷ δαψιλῶς τὰ πρὸς τὴν χρείαν καὶ ὡσπερ τι θηρίον τρέφων ἐν τινὶ σηκῷ κατεῖχεν, ἕως αὐτὸν καὶ τὸ πέρασ τοῦ βίου κατέλαβε. τοῦ του δὲ ἀποθανόντος ἡ κτῆσις αὐτοῦ πᾶσα δεδημοσίευστο. ἔγραψε δὲ καὶ νόμον ὁ βασιλεὺς εἶργοντα τοὺς δυνατοὺς ἐν ὁμάδι χωρίων αὐξάνεσθαι. τοῦτο δὲ καὶ πρὸ αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος, ὁ πατροπάτωρ τοῦ βασιλέως, καὶ Ῥωμανὸς ὁ ἐκείνου πενθερὸς ἐποίησαντο. Νικολάου δὲ τοῦ Χρυσοβέργη ἐπὶ χρόνους ἰβ' καὶ μῆνας ἢ τὴν ἐκκλησίαν ἰθύναντος καὶ καταλύσαντος τὴν ζωὴν, χειροτονεῖται Σισίνιος μάγιστρος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ ἰατρικῆς τέχνης ἡκων 2.449 εἰς τὸ ἀκρότατον, ἐν ἔτει #22 φγ', ἰνδικτιῶνος ἡ'· ὅστις καὶ τοὺς διακρινόμενους ἤνωσε διὰ τὴν τετραγαμίαν. καὶ οὗτος ἐπὶ τρεῖς μόνους ἐνιαυτοὺς τὴν ἐκκλησίαν ποιμάνας ἐξέστη τῆς ζωῆς, καὶ προεβλήθη Σέργιος ἡγούμενος ὧν τῆς μονῆς τοῦ Μανουήλ καὶ τὸ γένος ἀναφέρων πρὸς Φώτιον τὸν πατριάρχην.

Τοῦ δὲ Σαμουήλ ἐκστρατεύσαντος κατὰ Θεσσαλονίκης, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος εἰς λόχους καὶ ἐνέδρας διαμερίσαντος, ὀλίγους δὲ τινὰς εἰς ἐκδρομὴν ἄχρι Θεσσαλονίκης αὐτῆς πεπομφότος, ἐπι γνοὺς τὴν ἔφοδον ὁ δοῦξ Γρηγόριος τὸν μὲν οἰκεῖον υἱὸν Ἀσώτην ἔπεμψεν ἰδεῖν καὶ κατασκοπεῖσαι τὸ πλῆθος καὶ αὐτῷ γνῶσιν δοῦναι, αὐτὸς δὲ ὄπισθεν εἶπετο. ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ τοῖς προδρόμοις συμπλακεῖς καὶ τρεψάμενος ἔλαθεν εἰς μέσους τοὺς λόχους περιληφθεῖς. τοῦτο ὡς ὁ Γρηγόριος ἔμαθεν, ἐβοήθει διὰ ταχέων τὸν παῖδα τῆς αἰχμαλωσίας γλιχόμενος ἐκλυτρώσασθαι· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τὸς κυκλωθεῖς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ γενναίως καὶ ἠρωϊκῶς ἀγωνισάμενος ἔπεσεν. ἀγγελθείσης δὲ τῷ βασιλεῖ τῆς τοῦ δουκὸς ἀναιρέσεως πέμπεται πάσης δύσεως ἄρχων ὁ μάγιστρος Νικηφόρος ὁ Οὐρανός· ἔφθασε γὰρ καὶ οὗτος τὴν ἐκ Βαβυλῶνος φυγὴν ὠνησάμενος καὶ τὴν βασιλίδα καταλαβὼν. ὅστις ἐν Θεσσαλονίκη γενόμενος, ἐπεὶ ἔγνω τὸν Σαμουήλ τῆ τοῦ δουκὸς Γρηγορίου τοῦ Ταρωνίτου σφαγῆ καὶ τῆ ἀλώσει τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπαιρόμενον, καὶ διὰ τοῦτο τά τε Θετταλικά διαβάντα τέμπη καὶ τὸν Πηνειὸν περαιοσάμενον ποταμὸν, Θετταλίαν τε καὶ Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν 2.450 εἰσβαλόντα τε καὶ ἐν Πελοποννήσῳ διὰ τοῦ ἐν Κορίνθῳ ἰσθμοῦ, καὶ πάντα ταῦτα δηοῦντα καὶ ληϊζόμενον, ἄρας καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν στρατευμάτων καὶ τὰς ὑπωρείας διελθὼν τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἐν Λαρίσση γενόμενος, κάκεισε λιπὼν τὴν ἀποσκευὴν καὶ εὐζωνον λαβὼν τὸν στρατὸν, τὴν Θετταλίαν ὁδοιπορίᾳ συντόνω διελθὼν καὶ τὸ τῆς Φαρσαλίας πεδίον καὶ τὸν Ἀπιδανὸν διαβάς ποταμὸν, κατὰ τὸ χεῖλος τοῦ Σπερχειοῦ ποταμοῦ πήγνυσι τὴν στρατοπεδείαν, εἰς τὴν περαιάν καὶ αὐτοῦ τοῦ Σαμουήλ αὐλιζόμενος· ὄμβρων γὰρ ἀπλέτων ὑσθέντων ἐξ οὐρανοῦ, καὶ τοῦ ποταμοῦ πλημμυροῦντος καὶ πελαγίζοντος, ἀπέγνωστο τὸ νῦν ἔχον ἢ συμπλοκή. ἀλλ' ὁ μάγιστρος ἄνω καὶ κάτω τὸν ποταμὸν περισκοπήσας, καὶ τινὰ τόπον εὐρὼν δι' οὗ ὤψηθη δυνατὸν ἔσσεσθαι τούτῳ περαιοθῆναι, ἀγείρας νυκτὸς τὸν στρατὸν περαιοῦται τὸν ποταμὸν καὶ τοῖς περὶ τὸν Σαμουήλ ἀμερίμνως καθεύδουσιν ἐπιτίθεται· καὶ σφάζονται μὲν ἀριθμοῦ κρείττους, μηδενὸς πρὸς ἀλκὴν ἀπιδεῖν τολμήσαντος, ἐπλήγη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Σαμουήλ καὶ ὁ τούτου υἱὸς ὁ Ῥωμανὸς βαθείαις πληγαῖς. καὶ ἐάλωσαν ἄν, εἰ μὴ τοῖς νεκροῖς συμμίξαντες ἑαυτοὺς ἔκειντο ὡς τεθνεῶτες, καὶ νυκτὸς ἐπιγενομένης ἔλαθον διαδράντες εἰς τὰ ὄρη τῶν Αἰτωλῶν, κάκειθεν διὰ τῶν κορυφῶν τῶν τοιούτων ὁρέων διελθόντες τὸν Πίνδον διεσώθησαν ἐν Βουλγαρίᾳ. ὁ δὲ μάγιστρος τοὺς αἰχμαλώτους Ῥωμαίους ἐλευθερώσας, σκυλεύσας δὲ καὶ τοὺς πεσόντας Βουλγάρους, διαρπάσας δὲ καὶ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον καὶ πλοῦτον ὅτι πλεῖστον περιβαλλόμενος, σὺν τῇ στρατιᾷ ἐπανέξευξεν εἰς Θεσσαλονίκην. 2.451 Ὁ Σαμουήλ δὲ πρὸς τὰ οἰκεῖα ἀνασωθεὶς γαμβρὸν ἄγεται ἐπὶ τῆ αὐτοῦ θυγατρὶ Ἀσώτην τὸν τοῦ Ταρωνίτου υἱόν, τῶν δεσμῶν ἐλευθερώσας· πρὸς τοῦτον γὰρ ἡ παῖς ἐρωτικῶς διατεθεῖσα ἐξάξειν ἑαυτὴν ἠπειλεῖ, εἰ μὴ νομίμως αὐτῷ συναφθεῖη. ἐκτελέσας δὲ τοὺς γάμους ἐκπέμπει μετ' αὐτῆς τοῦτον εἰς τὸ Δυρράχιον, ἐπὶ φυλακῆν τάχα τῆς χώρας· ὁ δὲ ἐκεῖσε γενόμενος καὶ τῆ συζύγῳ κοινολογησάμενος καὶ πείσας φεύγει μετ' αὐτῆς εἰς τὰς ἐν τῷ τόπῳ φυλακῆς χάριν παραπλεύσας Ῥωμαϊκὰς τριήρεις, καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸν βασιλέα ἀνασώζεται, τιμηθεὶς μάγιστρος καὶ ἡ τούτου σύζυγος ζωστή. διεκόμισε δὲ οὗτος καὶ γράμματα δυνάστου τινός, ἐνὸς τῶν ἐν τῷ Δυρραχίῳ, Χρυσηλίου τοῦνομα, ὑπισχνουμένου παραδοῦναι τὴν τοῦ Δυρραχίου πόλιν τῷ βασιλεῖ, εἰ τιμηθεῖται αὐτός τε καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ πατρικιοί. γράμμασι δὲ τοῦ βασιλέως ἐπιτελεῖς τὰς ὑποσχέσεις ποιῆσαι βεβαιώσαντος, προεδόθη τὸ Δυρράχιον Εὐσταθίῳ πατρικίῳ τῷ Δαφνομήλῃ, καὶ οἱ τοῦ Χρυσηλίου υἱοὶ τετίμηντο πατρικιοί, ἐκείνου φθάσαντος καταστρέψαι τὴν ζωὴν. Τούτῳ τῷ χρόνῳ Παῦλος μάγιστρος ὁ Βωβός, ἀνὴρ τῶν ἐν Θεσσαλονίκη τὰ πρῶτα, καὶ Μαλακηνὸς πρωτοσπαθᾶριος ἐπὶ

συνέσει καὶ λόγῳ ἐμπρέπων, διαβληθέντες ὡς τὰ Βουλγάρων φρο νοῦντες μετώκισθησαν, ὁ μὲν Παῦλος εἰς τὴν ἐν Θρακησίῳ πε διάδα, ὁ δὲ Μαλακηνὸς εἰς Βυζάντιον. τοῦτο παθεῖν φοβηθέντες καὶ τινες τῶν ἐκ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἰλλούστριοι καὶ στρατη 2.452 γικαῖς ἀρχαῖς διαπρέψαντες διὰ τὸ ὑποπευθεσθαι τῷ Σαμουήλ προσερρήσαν, ὁ μὲν Βατάτζης πανοικί, μόνος δὲ Βασιλεὺς ὁ Γλαβᾶς· οὗ τὸν υἱὸν ὁ βασιλεὺς καθεῖρξε καὶ ἐπὶ τρεῖς ὅλους ἐνιαυτοὺς κατεῖχεν, εἶτα ἀπέλυσε. τότε καὶ τῷ ἄρχοντι Βενετίας γυναῖκα νόμιμον ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀργυροῦ, ἀδελφὴν δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, τὸ ἔθνος οὕτως ὑποποιούμενος. ἐποίησατο δὲ καὶ εἰσβολὴν ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ Φιλίππουπόλεως ὁ βασιλεὺς, ταύτην φρουρεῖν τάξας τὸν πα τρίκιον Θεοδωροκάνον. καὶ πολλὰ τῶν ἐν Τριαδίτζη φρουρίων καταστρεψάμενος ἐπανῆλθεν εἰς Μοσυνόπολιν. Τῷ δὲ #22 φηΐ ἔτει, ἰνδικτιῶνος ἰγ΄, δύναμιν βαρεῖαν ἐκπέμψας ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν πέραν τοῦ Αἴμου Βουλγαρικῶν κάστρων, ἀρχηγούς ἔχουσαν τὸν πατρίκιον Θεοδωροκάνον καὶ Νικηφόρον πρωτοσπαθᾶριον τὸν Ξιφίαν, τὴν τε μεγάλην εἶλε Περσθλάβαν καὶ τὴν μικρὰν καὶ τὴν Πλίσκοβαν, καὶ ἀσινῆς καὶ τροπαιοῦχος ἡ Ῥωμαϊκὴ ὑπενόστησε δύναμεις. Τῷ δ' ἐπιόντι πάλιν ἔπεισεν κατὰ Βουλγάρων ὁ βασιλεὺς διὰ Θεσσαλονίκης, καὶ προσερρῆ αὐτῷ Δοβρομηρὸς ὁ τῆς Βερροίας κατάρχων, παραδοὺς καὶ τὴν πόλιν τῷ βασιλεῖ καὶ ἀνθῦ πατος τιμηθεῖς. ὁ δὲ τὰ Σέρβια φυλάττων Νικόλαος, ὃν Νι κολιτζᾶν ὑποκοριζόμενοι διὰ τὸ βραχὺ τῆς ἡλικίας ἐκάλουν, ἐκθύμως ἀντεῖχε καὶ τὴν ἐπενηνεγμένην αὐτῷ γεγηθότως ὑπέφερε πο 2.453 λιορκίαν. φιλοτίμως δὲ τοῦ βασιλέως χρησαμένου αὐτῇ ἐάλω τὸ φρούριον καὶ αὐτὸς ὁ Νικολιτζᾶς· καὶ μετοικίσας ἐκεῖθεν τοὺς Βουλγάρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίους φυλάττειν ἐπέστησε. καὶ ταῦτα δράσας ἐπάνεισι πρὸς τὴν βασιλίδαν, ἐπαγόμενος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Νικολιτζᾶν, ὃν καὶ πατρικιότητι ἐτίμησεν. ἀλλ' ἀβεβαίου γνώμης οὗτος τυχὼν, ἐκεῖθεν ἀποδράς, ἔλαθεν ἀνασωθεὶς πρὸς τὸν Σαμουήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐλθὼν ἐπολιόρκει τὰ Σέρβια. ἀλλὰ πάλιν ὁ βασιλεὺς ὄξυς ἐπιφανεῖς τὴν τῆς πόλεως ἔλυσε πολιορκίαν, δρασμῷ χρησαμένου τοῦ Νικολιτζᾶ σὺν τῷ Σαμουήλ. ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος διέδρα ὁ ἄπιστος· λόχῳ γάρ τινι Ῥωμαϊκῷ περιπεσὼν συνελήφθη, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα δέσμιος ἀχθεὶς εἰς φυλακὴν ἐνεβλήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει πεμφθεῖς. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐλθὼν εἰς Θετταλίαν τὰ ἐν αὐτῇ φρούρια ἤδη παρὰ τοῦ Σαμουήλ κατασκαφέντα ἀνωρθώσατο, καὶ τὰ παρὰ τῶν Βουλγάρων κατεχόμενα ἐκπολιορκήσας τοὺς μὲν Βουλγάρους ἐς τὸν λεγόμενον μετώκισε Βολερόν, φρουρὰν δὲ ἐν πᾶσι καταλιπὼν ἀξιόμαχον ἐπανῆλθεν εἰς τὰ λεγόμενα Βοδηνά· φρούριον δὲ τὰ Βοδηνά ἐπὶ πέτρας ἀποτόμου κείμενον, δι' ἧς καταρρεῖ τὸ τῆς λίμνης τοῦ Ὀστροβοῦ ὕδωρ, ὑπὸ γῆς κάτωθεν ῥέον ἀφανῶς κάκεισε πάλιν ὑποδυόμενον. καὶ ἐπεὶ μὴ ἐκουσίως παρεδίδοσαν ἑαυτοὺς οἱ ἔνδον, πολιορκία τοῦτο κατέσχε. καὶ τούτους ὁμοίως εἰς τὸν Βολερόν ἀποικίσας, φρουρᾶ δὲ τοῦτο ὀχυρωσάμενος ἀξιολόγῳ, ἐπάνεισιν εἰς Θεσσαλονίκη. Ὁ δὲ τοῦ φρουρίου κατάρχων Δραξάνος, ἀνὴρ πολεμιστής, 2.454 ἠτήσατο κατὰ τὴν Θεσσαλονικὴν οἰκῆσαι. ἐπινεύσαντος δὲ τοῦ βασιλέως ἡρμόσατο γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ πρώτου τῶν περι βαταρίων τοῦ ναοῦ τοῦ ἀθλοφόρου Δημητρίου, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς ἔσχε δύο. εἶτα ἀποδράς ἐάλω, καὶ ἐντεύξει τοῦ κηδεστοῦ συνεχωρήθη. καὶ δευτέρον ἀποδράς ὁμοίως ἀφείθη. καὶ ἕτερα δὲ τέκνα δύο ποιήσας τὸ τρίτον ἀπέδρα, καὶ συλληφθεὶς ἀνεσκολοπίσθη.

Τῶν δὲ Νομεριτῶν καὶ Ἀταφίτων Ἀράβων δεινῶς τὴν τε κοίλην Συρίαν καὶ αὐτὴν κατατρεχόντων τὴν Ἀντιόχειαν, τὸν μὰ γιστρον Νικηφόρον τὸν Οὐρανὸν ὁ βασιλεὺς ἄρχοντα Ἀντιοχείας ἐκπέμπει, διάδοχον αὐτοῦ τῆς Θεσσαλονίκης πεποικῶς τὸν πα τρίκιον Δαβὶδ τὸν Ἀριανίτην. ἐν δὲ Φιλίππουπόλει τὸν πρωτοσπαθᾶριον Νικηφόρον τὸν Ξιφίαν στρατηγεῖν ἔταξε, τοῦ Θεοδωροκάνου διὰ γῆρας

παραιτησαμένου. ὁ δὲ μάγιστρος Νικηφόρος ὁ Οὐρανὸς ἐν Ἀντιοχείᾳ γενόμενος καὶ δυοὶ καὶ τρισὶ μάχαις συμπλακεὶς Κιστρινήτῃ τῷ τῶν Ἀράβων στρατηγῷ καὶ τρεψάμενος ἔπεισεν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τὰ πράγματα εἰς βαθεῖαν εἰρήνην καὶ γαληνῶσαν μετήγαγεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ἰνδικτιῶνος ιε' ἔκστρα τεύει κατὰ Βιδύνης, καὶ ἐφ' ὅλους ὀκτὼ μῆνας ἐμφιλοχωρήσας τῇ προσεδρεία ἀίρει κατὰ κράτος τὴν πόλιν. ἐν ᾧ δὲ τῇ πολιορκίᾳ οὗτος προσήδρευεν, ὁ Σαμουήλ ἐυζώνω χρησάμενος ὁδοιπορία ἐπὶ τίθεται ἐξ ἐφόδου τῇ Ἀδριανουπόλει κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς 2.455 κοιμήσεως τῆς ὑπεράγνου θεοτόκου, καὶ τὴν τε πανήγυριν, ἣτις εἰώθει ἐτησίως τελεῖσθαι δημοτελής, αἶρει ἐξαίφνης ἐπιπεσών, καὶ λείαν πολλὴν ὑπερποιησάμενος ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν Βιδύνην μάλα καλῶς ὀχυρωσάμενος ἐπανήλθεν ἀσὶ νῆς εἰς τὴν βασιλίδα, ἐν τῷ διέναι πάντα τὰ ἐν ποσὶ Βουλγαρικὰ φρούρια δηῶν καὶ καταστρεφόμενος, τῇ πόλει δὲ τῶν Σκοπίων ἐγγίσας εὗρε πέραν Ἀξιοῦ τοῦ ποταμοῦ, ὃν νῦν Βαρδάριον ὄνομάζουσι, κατεσκηνωμένον ἀμερίμνωσ τὸν Σαμουήλ· θαρρῶν γὰρ τῇ πλημμύρᾳ τοῦ ποταμοῦ. καὶ ὡς οὐ διαβατὸς τὸ νῦν ἔχον ἔσεται, ἠυλίζετο ἀμελῶς. τινὸς δὲ τῶν στρατιωτῶν πόρον εὐρόντος καὶ δι' αὐτοῦ τὸν βασιλέα διαβιβάσαντος, ὁ μὲν Σαμουήλ τῷ αἰφνιδίῳ καταπλαγεὶς ἔφυγεν ἀμεταστρεπτί, ἐλήφθη δ' ἡ τούτου σκηνὴ καὶ τὸ ὄλον στρατόπεδον. ἐνεχείρισε δὲ καὶ τὴν πόλιν τῶν Σκοπίων τῷ βασιλεῖ ὁ ταύτης ἄρχειν παρὰ τοῦ Σαμουήλ τεταγμένον Ῥωμανός, ὁ Πέτρου μὲν τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων υἱὸς τοῦ δὲ Βορίσου ἀδελφός, Συμεῶν τῷ τοῦ πάππου ὀνόματι μετονομασθεὶς· ὃν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος τῆς προαιρέσεως πατρίκιόν τε τιμᾶ καὶ πραιπόσιτον, καὶ στρατηγεῖν ἐκπέμπει Ἀβύδου. Ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς διαβάς ἔρχεται πρὸς τὸν Πέρνικον, οὗ φύλαξ ἦν ὁ Κρακρᾶς, ἀνὴρ ἄριστος τὰ πολεμικά. ἐν ᾧ χρόνον οὐκ ὀλίγον διατρίψας καὶ λαὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ οὐκ ὀλίγον ἀποβαλὼν, ὡς ἔγνω κρεῖττον ὑπάρχον πολιορκίας τὸ ἔρυμα, καὶ οὐδ' ὁ Κρακρᾶς θωπείαις ἢ ἄλλαις ὑποσχέσεσιν ἐμαλάσσετο καὶ ἐπαγγε 2.456 λίαις, μετέβη πρὸς Φιλιππούπολιν. ἐκεῖθεν τε ἀπάρας ἄπεισιν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ τῇ αὐτῇ ἐπινεμήσει δόγμα ἐξέθετο, τὰς τῶν ἀπολωλὸ των ταπεινῶν συντελείας τελεῖσθαι παρὰ τῶν δυνατῶν. κατῶνο μάσθη δὲ ἡ τοιαύτη σύνταξις ἀλληλέγγυον. τοῦ πατριάρχου δὲ Σεργίου καὶ πολλῶν ἀρχιερέων καὶ ἀσκητῶν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγων δεηθέντων ἐκκοπῆναι τὸ παράλογον ἄχθος τουτί, ὁ βασιλεὺς οὐχ ὑπήκουσεν. Ὀγδόῃ δὲ ἰνδικτιῶνι, ἐν ἔτει #22 φηί, ὁ τῆς Αἰγύπτου κατ' ἀρχῶν Ἀζίζιος διὰ μικρὰς αἰτίας καὶ μηδενὸς λόγου προσκρούματα ἄξια τὰς πρὸς Ῥωμαίους λύσας σπονδάς, τὸν τε ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ τάφῳ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἀνεγηγερμένον πολυτελῶς θεῖον ναὸν κατεστρέψατο, καὶ τὰ εὐαγῆ ἐλυμήνατο μοναστήρια, καὶ τοὺς ἐν τούτοις ἀσκουμένους ἀπανταχοῦ γῆς ἐφυγάδευσε. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει γέγονε χειμῶν ἐπαχθέστατος, ὡς ἀποκρυσταλλωθῆναι πάντα ποταμὸν καὶ λίμνην καὶ αὐτὴν τὴν θάλασσαν. καὶ Ἰανουαρίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ἐπινεμήσεως γέγονε σεισμὸς φρικωδέστατος, καὶ διεκράτησε κλονουμένη ἡ γῆ μέχρι τῆς θ' τοῦ Μαρτίου μηνός· ἐν ταύτῃ δὲ περὶ δεκάτην ὥραν τῆς ἡμέρας γέγονε βρασμὸς καὶ κλόνος φρικτὸς κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ ἐν τοῖς θέμασι, καὶ πεπτώκασιν αἰσφαῖραι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα καὶ τῶν ἁγίων πάντων· ἃς ὁ βασιλεὺς εὐθύς ἀνεκτίσατο. ταῦτα δὲ προεμήνυε τὴν μετὰ ταῦτα γενομένην ἐν Ἰτα 2.457 λίαις στάσιν. δυναστής γάρ τις τῶν ἐποίκων τῆς Βάρεως, τοῦ νομα Μέλῆς, παραθίξας τὸν ἐν Λογιβαρδίᾳ λαὸν ὄπλα κατὰ Ῥωμαίων αἶρει. καὶ ὁ βασιλεὺς Βασίλειον ἐκπέμπει τὸν Ἀργυρὸν στρατηγὸν ὄντα τῆς Σάμου, καὶ τὸν λεγόμενον Κοντολέοντα τῆς Κεφαληνίας στρατηγοῦντα, ἐπὶ τῷ καταστῆσαι Ῥωμαίους τὰ πράγματα· οἷς ἀντιπαραταξάμενος ὁ Μέλῆς τρέπει λαμπρῶς, πολλῶν πεπτωκότων, οὐκ ὀλίγων δὲ καὶ ζωγρηθέντων, τῶν δὲ λοιπῶν

τὴν διὰ φυγῆς ἀσχήμονα προκρινάντων ζωὴν. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ διέλιπε καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰσιῶν ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ τὰ ἐν ποσὶ κείρων τε καὶ δηῶν. ὁ Σαμουήλ δὲ μὴ δυνάμενος τῶν ὑπαίθρων ἀντιποιεῖσθαι μηδὲ πρὸς ἐμφανῆ μάχην ἀντιστῆναι τῷ βασιλεῖ, ἀλλὰ πάντοθεν θραυόμενος καὶ τὴν οἰκείαν ἀκμὴν ἀποβάλλων, ἔγνω τάφροις καὶ θριγγοῖς ἐπιτειχίσει τούτῳ τὴν εἰς τὴν Βουλγαρίαν εἴσοδον. εἰδὼς οὖν ὡς ἔθος αἰεὶ τῷ βασιλεῖ διὰ τοῦ λεγομένου Κίμβρα Λόγγου καὶ τοῦ Κλειδίου ποιεῖσθαι τὰς διελεύσεις, ταύτην ἔγνω τὴν δυσχωρίαν ἐπιτειχίσει καὶ τῷ βασιλεῖ ἀποκλειῖσαι τὴν εἴσοδον. φραγμὸν οὖν δομησάμενος εἰς εὖρος πολὺ, καὶ φύλακας ἐν αὐτῷ ἀξιοπρεπεῖς ἐπιστήσας, προσέμενε τὸν βασιλέα. ἀφικομένου δὲ καὶ τούτου καὶ ἀποπειρα σαμένου τῆς εἰσόδου, ἐπέπερ ἀντείχον γενναίως οἱ φυλάσσοντες καὶ τοὺς βιαζομένους ἐξ ὑπερδεξίων ἀνήρουν βάλλοντες καὶ τιτρώσκοντες, καὶ ἤδη ἀπέγνωστο τῷ βασιλεῖ ἡ διάβασις, Νικηφόρος ὁ Ξιφίας τῆς Φιλιππουπόλεως τότε στρατηγῶν τῷ βασιλεῖ συν ταξάμενος, καὶ αὐτὸν μὲν προσμένειν καὶ συνεχεῖς προσβολὰς τῷ 2.458 δέματι ποιεῖσθαι παρεγγυήσας, αὐτὸς δὲ ἀπιέναι φήσας, εἴ πως δυνηθεῖ λυσιτελέσσει τι διαπράξασθαι καὶ σωτήριον, τὸν περὶ αὐτὸν εἰληφῶς λαὸν ὑποστρέφει, καὶ περιοδεύσας τὸ πρὸς μεσημβρίαν κείμενον τοῦ Κλειδίου ὑψηλότατον ὄρος, ὃ Βαλαθίσταν κατονομάζουσι, καὶ τραχυπορίαις καὶ ἀνοδίαις χρησάμενος, κθ' τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἐπινεμήσει ιβ', ἄνωθεν ἐξαίφνης μετ' ἀλαλαγμοῦ καὶ δούπου κατὰ νώτου γίνεται τῶν Βουλγάρων· οἱ δὲ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλαγέντες τρέπονται πρὸς φυγὴν. καὶ ὁ βασιλεὺς μονωθὲν διαρρήξας τὸ τεῖχος ἐδίωκεν. ἔπεσον οὖν πολλοί, καὶ πολλῶν πλείους ἐάλωσαν, μόλις τοῦ Σαμουήλ διαφυγεῖν δυνηθέντος τὸν κίνδυνον συνεργία τοῦ ἰδίου υἱοῦ γενναίως τοὺς ἐπιόντας ὑποδεξαμένου, καὶ ἵππῳ τοῦτον ἐπιβιβάσαντος καὶ εἰς τὸ λεγόμενον Πρίλαπον τὸ φρούριον ἀπαγαγόντος. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἑαλωκότας τῶν Βουλγάρων ἀμφὶ τὰς ἰε', ὡς φασιν, ὄντας χιλιάδας ἀπετύφλωσε, καὶ ἑκάστην ἑκατοντάδα πεπηρωμένων ὑφ' ἑνὸς μονοφθάλμου ὀδηγεῖσθαι κελεύσας εἰς τὸν Σαμουήλ ἀποπέμπει. οὗς ἐκεῖνος ἀφικνουμένους κατ' ἀριθμὸν καὶ τάξιν θεώμενος, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἐνεγκὼν νεανικῶς καὶ εὐψύχως, λειποθυμία καὶ σκότῳ βάλλεται καὶ εἰς γῆν πίπτει· ὕδατι δὲ καὶ μύροις οἱ παρόντες τὴν πνοὴν αὐτοῦ ἀνακαλεσάμενοι ἀνενεγκεῖν μικρὸν πεποιήκασιν. ἀνενεγκὼν δὲ ὕδωρ πιεῖν ἐπεζήτησε ψυχρόν. λαβὼν δὲ καὶ πῶν ἐλήφθη καρδιαγμῶ, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας θνήσκει. παραλαμβάνει δὲ τὴν Βουλγάρων ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γαβριήλ ὁ καὶ Ῥωμανός, ῥώμῃ μὲν καὶ ἰσχύϊ τοῦ πατρὸς ὑπερέχων, φρονήσει δὲ καὶ διανοίᾳ πολλῶν λειπόμενος, τεχθεὶς τῷ Σαμουήλ ἀπὸ τινος 2.459 αἰχμαλώτιδος Λαρισσαίας, ἤρξε δὲ κατὰ τὴν ἰε' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, ἐπινεμήσει ιγ'. καὶ μηδ' ὄλον ἀποπληρώσας ἐνιαυτὸν σφάττεται, εἰς κυνηγέσιον ἐξελθὼν, παρὰ Ἰωάννου τοῦ καὶ Βλαδισλάβου τοῦ υἱοῦ Ἀαρών, ὃν αὐτὸς θνήσκειν μέλλοντα τοῦ θανάτου ἀπελυτρώσατο. Πρὸ τοῦ δὲ ταῦτα γενέσθαι, Θεοφυλάκτου τοῦ Βοτανειάτου ἄρχειν Θεσσαλονίκης μετὰ τὸν Ἀριανίτην πεμφθέντος Δαβίδ ὁ Νεστορίτζης, εἷς τῶν παρὰ Βουλγάρους μέγα δυναμένων ὑπάρχων, μετὰ δυνάμεως ἀδράς κατὰ Θεσσαλονίκης ἐκπέμπεται παρὰ τοῦ Σαμουήλ· οἷς συναντήσας ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ υἱῷ Μιχαήλ καὶ συμπλακεῖς τρέπει τε κατὰ κράτος, καὶ λείαν πολλὴν καὶ αἰχμαλώτους συχνούς προσλαβόμενος διακομίζει τῷ βασιλεῖ πολιορκοῦντι τὸ ἐν τῇ κλεισούρᾳ τοῦ Κλειδίου δέμα. τὸ δέμα δέ, ὡς εἴρηται, διαβὰς ὁ βασιλεὺς κατὰ Στρούμπιτζαν γίνεται. καὶ παρεστήσατο μὲν φρούριον τὸ καλούμενον Ματζούκιον, τῇ Στρούμπιτζῃ δὲ προσεγγίζον, μετὰ δυνάμεως δ' ἐκπέμπει τὸν Βατανειάτην Θεοφύλακτον τὸν δοῦκα Θεσσαλονίκης, ὑπερβῆναι κελεύσας τοὺς ἐν Στρούμπιτζῃ βουνούς, καὶ τὰ ἐν ταῖς κατ' αὐτοὺς ὁδοῖς πυρπολῆσαι δέματα, καὶ εὐπόρευτον αὐτῷ θεῖναι τὴν πρὸς Θεσσαλονικὴν ἄγουσαν

όδον. ὁ δὲ ἀπελθὼν συνεχωρήθη μὲν ἐν τῷ εἰσιέναι παρὰ τῶν τοποφυλακούντων Βουλγάρων ἀνεμποδίστως διελθεῖν, μέλλων δὲ πρὸς τὸν βασιλέα πάλιν ὑποστρέφειν μετὰ τὸ τὰ προστεταγμένα πληρῶσαι περιπίπτει λόχοις ἐπ' αὐτῷ τούτῳ προσκαθημένοις καὶ ἐνεδρεύουσιν ἕν τι ἐπιμήκει στενοχωρία· ἐν 2.460 ἢ εἰσελθὼν καὶ πάντοθεν περιστοιχισθεὶς καὶ ἄνωθεν ὑπὸ λίθων καὶ τόξων βαλλόμενος, μηδενὸς ἀμύνασθαι δυναμένου διὰ τὴν πύκνωσιν καὶ τὸ τῆς στενοχωρίας ἀδιεξόδευτον, αὐτὸς τε πίπτει, μηδὲ ταῖς οἰκείαις χερσὶ δυνηθεὶς χρήσασθαι, καὶ πολὺ μέρος σὺν αὐτῷ ἀπώλετο τοῦ στρατοῦ. ἄπερ μηνυθέντα τῷ βασιλεῖ πολλῆς αὐτὸν ἐνέπλησεν ἀθυμίας. ὅθεν καὶ προσωτέρω χωρεῖν οὐκ ἔκρινεν, ἀλλ' ὑποστρέψας ἤλθεν εἰς τὰ Ζαγόρια, ἔνθα τὸ λίαν ὀχυρώτατον ἴδρυται φρούριον ὁ Μελένικος, ἐπὶ τινος πέτρας ἰδρυμένον κρημνοῖς καὶ φάραγξι βαθυτάταις πάντοθεν ἔστεφανω μένης· ἐν ᾧ οἱ τῆς περιχώρου πάντοθεν καταφυγόντες Βούλγαροι ὀλίγα τῶν Ῥωμαίων ἐφρόντιζον. πρὸς οὓς ὁ βασιλεὺς Σέργιον τινα ἐκτομίαν, ἕνα τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ θαλαμηπόλων, ἐκπέμπει, ἄνδρα φρενήρη τε καὶ δεινὸν εἰπεῖν, ἀποπειρώμενος τῆς γνώμης αὐτῶν.

Οὗτος δ' ἐκεῖσε γενόμενος καὶ πολλαῖς χρησάμενος πιθα νολογίαις μεταδιδάξαι ἴσχυσε τοὺς ἀνθρώπους τὸ δέον, καὶ τὰ ὅπλα καταθεμένους παραδοῦναι τῷ βασιλεῖ ἑαυτοὺς καὶ τὸ φρούριον. οὓς ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοφρονησάμενος ἀξιοπρεπῶς, καὶ φρουρὰν τῷ φρουρίῳ τὴν ἀρκοῦσαν ἐγκατατάξας, μετέβη πρὸς Μοσυνούπολιν· ἐν ἣ διαγόντι τούτῳ καὶ ὁ τοῦ Σαμουήλ ἀγγέλλεται θάνατος κατὰ τὴν κδ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός. καὶ εὐθὺς ὁ βασιλεὺς ἀπάρας ἐκ Μοσυνουπόλεως κάτεισιν εἰς Θεσσαλονίκην, κάκειθεν ἄπεισιν εἰς Πελαγονίαν, μηδὲν λυμαινόμενος τῶν ἐν ποσίν, ἀλλ' ἢ μόνα πυρπολήσας τὰ ἐν Βουτελίῳ βασίλεια τοῦ Γαβριήλ. πέμψας δὲ καὶ στρατιὰν χειροῦται τὸ φρούριον 2.461 Πριλάπου καὶ τοῦ Στυπείου. ἐκεῖθεν καταλαμβάνει τὸν Τζερνὰν λεγόμενον ποταμόν, ὃν σχεδίασι καὶ θυλάκοις πεφουσημένοις διαπεράσας ἐπάνεισιν εἰς τὰ Βοδηνά, κάκειθεν τῇ θ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός ἤλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. Ἔαρος δ' ἐπιστάντος ὑπέστρεψε πάλιν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ τῷ φρουρίῳ τῶν Βοδηνῶν προσίσχει· ἔφθασαν γὰρ οὗτοι, τὴν πρὸς βασιλέα πίστιν ἀπαρνησάμενοι, ἄραι κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα. καρτερὰν οὖν ἐνστησάμενος πολιορκίαν ἠνάγκασε πιστεῖς λαβόντας ἑαυτοὺς ἐγχειρίσαι τοὺς ἔνδον· οὓς πάλιν ἐν τῷ Βολερῷ μετοικίσας, καὶ ἕτερα φρούρια ἀνεγείρας δύο ἐν τῷ μέσῳ τῆς δυσχωρίας, ὧν τὸ μὲν Καρδίαν ὠνόμασε τὸ δ' ἕτερον ἅγιον Ἡλίαν, ὑπέστρεψεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐν ἣ Ῥωμανὸς ὁ καὶ Γαβριήλ διὰ τινος Ῥωμαίου χειροτμήτου δούλωσιν καὶ ὑποταγὴν ὑπισχνεῖται. ὁ δὲ ὑποπεύσας τὰ γράμματα, τὸν πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Ξιφίαν καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Διογένην, μετὰ τὸν Βοτανειάτην στρατηγὸν γεγονότα Θεσσαλονίκης, μετὰ δυνάμεως ἐκπέμπει ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μογλένων. ὧν τὴν πᾶσαν ληϊσαμένων ἐκείνην γῆν καὶ τὴν πόλιν πολιορκούντων ἔφθασε καὶ ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν παρρηρόντα τῇ πόλει μετοχετεύσας ποταμόν, καὶ τὰ θεμέλια τῶν τειχῶν ὑπορύξας καὶ ξύλα καὶ εὐπρηστον ἄλλην ὕλην ὑποβαλὼν τοῖς ὀρύγμασι καὶ πῦρ ἐμβαλὼν, τῆς ὕλης καταπρησθείσης, κατέστρεψε τὸ τεῖχος, ὅπερ ἰδόντες οἱ ἔνδον πρὸς ἰκεσίαν μετ' ὅλοφυρμῶν ἐτράποντο, καὶ ἑαυτοὺς παρεδίδουν σὺν τῷ φρουρίῳ. 2.462 ἐλήφθη μὲν οὖν Δομετιανὸς ὁ Καυκάνος, ἀνὴρ δυνάστης καὶ τῷ Γαβριήλ συμπάρεδρος, καὶ Ἡλίτζης ὁ ἄρχων Μογλένων, καὶ ἕτεροι δυνάσται πολλοί, καὶ λαὸς πολεμιστῆς οὐκ ὀλίγος. τοὺς μὲν οὖν ὅπλα δυναμένους κινεῖν εἰς Ἀσπρακανίαν ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς, τὸν δὲ λοιπὸν συρφετῶδη λαὸν διαρπαγῆναι προσέταξεν, ἐμπρησθῆναι δὲ καὶ τὸ φρούριον. ἑάλω καὶ ἕτερον φρούριον Ἐνώτια κεκλημένον, γειτονοῦν τοῖς Μογλένοις. Ἡμέρα δὲ πέμπτη ἦκεν ὁ χειρότμητος Ῥωμαῖος, ἔχων καὶ θεράποντας Ἰωάννου τοῦ καὶ

Βλαδισθλάβου, υιού Ἀαρών, ἐπαγόμενος καὶ γράμματα δηλοῦντα φονευθῆναι ὑπ' αὐτοῦ τὸν Γα βριήλ ἐν τῷ Πετρισκῷ καὶ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν μετενεχθῆναι, ὑπισχνούμενά τε τὴν πρέπουσαν ὑποταγὴν καὶ δούλωσιν ἐνδείξασθαι πρὸς τὸν βασιλέα. ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ βασιλεύς, καὶ χρυσοβούλλοις γράμμασιν τὰ δοκοῦντα πιστωσάμενος, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἰωάννην. καὶ μετ' ὀλίγας πάλιν ἡμέρας ἐπανῆκεν ὁ τετμημένος τὴν χεῖρα Ῥωμαῖος, γραφὰς κομίζων Ἰωάννου τε καὶ τῶν ἀρχόντων Βουλγαρίας ὑπηκόους ὁμολογούντων καὶ δούλους γενέσθαι τοῦ βασιλέως. προσερρῦη δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ Καυκάνος ὁ ἀδελφὸς Δομετιανοῦ τοῦ ἐν Μογλένοις ἀλόντος· ὃν φιλοτιμησάμενος διὰ τιμῆς ἦγεν. ἐπεὶ δὲ ἔγνω τὸν Ἰωάννην δόλω καὶ περινοίᾳ γράψαντα τὰ γραφέντα καὶ τάναντία ὧν ὑπισχνεῖτο διανοοῦ μενον, ἐπανεστρεψε πάλιν πρὸς Βουλγαρίαν, καὶ λεηλατήσας τὴν περίχωρον Ὀστροβοῦ καὶ τοῦ Σωσκοῦ καὶ τὴν πεδιάδα Πελαγονίας τοὺς ἀλισκομένους πάντας ἀπετύφλου Βουλγάρους. ἄπεισιν οὖν ἄχρι τῆς πόλεως Ἀχρίδος, ἐν ἧ τὰ βασιλεία τῶν βασιλέων ἴδρυντο 2.463 Βουλγαρίας. καὶ τὴν πόλιν παραλαβὼν καὶ πάντα καλῶς διαθεῖς ἔμελλε καὶ προσωτέρω βαδίζειν καὶ τῆς πρὸς τὸ Δυρράχιον ἄψασθαι· ἐδεῖτο γὰρ τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ τὰ ἐκέῖσε. ἕως μὲν γὰρ Τρυμαλιᾶς καὶ τῶν ἀγχοτάτω Σερβίας μερῶν ἦρχε Βλαδιμηρὸς ὁ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Σαμουήλ κηδεστής, ἀνὴρ ἐπικεικῆς καὶ εἰρηνικὸς καὶ ἀρετῆς ἀντεχόμενος, ἡρεμίαν εἶχε τὰ ἐν Δυρραχίῳ· ἐπειδὴ δὲ ὁ Γαβριήλ παρὰ τοῦ Ἰωάννου ἀπώλετο, καὶ οὗτος παρασπονδηθεὶς καὶ τοῖς ὅρκοις πιστεύσας παρὰ τοῦ Ἰωάννου δοθεῖσιν αὐτῷ διὰ Δαβίδ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας ἑαυτὸν ἐνεχείρισε καὶ μετὰ μικρὸν ἀπεσφάγη, πολὺν εἶχε τάραχον καὶ κλόνον τὰ ἐκέῖσε πράγματα, ἐγκειμένου καθ' ἑκάστην καὶ διὰ στρατηγῶν πολλάκις τοῦ Ἰωάννου καὶ δι' ἑαυτοῦ πάλιν ἐλεῖν τὴν πόλιν. καὶ διὰ τοῦτο ἐβούλετο μὲν ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ βοηθῆσαι, ἐκωλύθη δὲ δι' αἰτίαν οὐκ ἄλογον. ἀπερχόμενος γὰρ πρὸς Ἀχρίδα κατέλιπε κατόπιν μετὰ πλήθους στρατιωτῶν Γεώργιον στρατηγὸν τὸν Γονιτζιάτην καὶ Ὀρέστην πρωτοσπαθᾶριον τὸν αἰχμάλωτον, κατατρέχειν κελεύσας τὰ πεδία Πελαγονίας· οὓς ἐλλοχήσαντες Βούλγαροι ἔχοντες στρατηγὸν τὸν Ἰβάτζην, φανερώτατον ἄνδρα καὶ δεδοκιμασμένον, ἀναιροῦσι πάντας, ὧν τῇ λύπῃ συγχυθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐπανεστρεψεν εἰς Πελαγονίαν, καὶ τὸν Ἰβάτζην καταδραμῶν καὶ διώξας ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ. κάκεῖθεν διέβη εἰς Μοσνούπολιν, κατὰ Στρουμπίτζης λαὸν πεπομφῶς ἡγεμόνα ἔχοντα τὸν πατρίκιον Δαβίδ τὸν Ἀριανίτην· ὃς αἴφνι διώξας ἐπιφανεῖς εἶλε τὸ φρούριον ὃ Θερμίτζα κατονομάζεται. καὶ 2.464 ἕτερον πάλιν λαὸν κατὰ τῶν ἐν Τριαδίτζῃ φρουρίων, ἔξαρχον ἔχοντα τὸν Ξιφίαν, ἐκπέμπει. καὶ οὗτος δὲ τὰ ἐν τοῖς ὑπαίθροις πάντα καταστρεψάμενος εἶλε πολιορκία τὸ ἔρυμα ὃ Βοῖῶν καλεῖται. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῦ #22 φκδ' ἔτους, στόλον εἰς Χαζαρίαν ἐκπέμπει, ἔξαρχον ἔχοντα τὸν Μογγόν, υἱὸν Ἀνδρονίκου δουκὸς τοῦ Λυδοῦ· καὶ τῇ συνεργίᾳ Σφέγγου τοῦ ἀδελφοῦ Βλαδιμηροῦ, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως, ὑπέταξε τὴν χώραν, τοῦ ἀρχόντος αὐτῆς Γεωργίου τοῦ Τζούλου ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ συλληφθέντος. τότε καὶ Σεναχηρεῖμ ὁ τῆς ἄνω Μηδίας ἄρχων, ἦν Ἀσπρακανίαν ὄνομάζουσι σήμερον, τῷ βασιλεῖ παγγενεὶ προσέδραμε, τὴν ὑπέεικονσαν αὐτῷ παραδεδωκῶς ἅπασαν χώραν, πατρίκιος τιμηθεὶς καὶ στρατηγὸς Καππαδοκίας, καὶ κτήσεις ἀντιλαβὼν τὰςδε τὰς πόλεις, τὴν Σεβάστειαν, τὴν Λάρισσαν, τὴν Ἄβαρην, καὶ ἄλλας κτήσεις πολλὰς. στενοχωρούμενος γὰρ οὗτος ὑπὸ τῶν προσοίκων Ἀγαρηνῶν καὶ μὴ οἷος ὧν ἀντέχειν προσέδραμε τῷ βασιλεῖ, παραδοὺς τὴν ἑαυτοῦ χώραν. ἧς ἄρχειν ἀποσταλεῖς Βασίλειος πατρίκιος ὁ Ἀργυρὸς καὶ τοῖς ὄλοις πταίσας παραλύεται τῆς ἀρχῆς· καὶ διὰ δοχὸς αὐτοῦ πέμπεται Νικηφόρος πρωτοσπαθᾶριος ὁ Κομνηνός, ὃς κατὰ χώραν γενόμενος καὶ τὰ μὲν πειθοῖ τὰ δὲ βίᾳ χρώμενος ὑπήκοον τῷ βασιλεῖ τὴν χώραν

ἐποίησε. Τῷ δὲ #22 φκδ' ἔτει, ἰνδικτιῶνος ἰδ', ἀπάρας τῆς βασιλίδος ὁ 2.465 βασιλεὺς ἄπεισιν εἰς Τριαδίτζαν. καὶ τὸ φρούριον Πέρνικον περικα θίσας ἐπολιόρκει, τῶν ἔνδον τε καρτερῶς καὶ ἐκθύμως ἀγωνίζο μένων, καὶ πολλῶν Ῥωμαίων πιπτόντων. ἐφ' ὅλας ὀγδοήκοντα καὶ ἡ ἡμέρας προσλιπαρήσας τῇ πολιορκίᾳ, ὡς ἔγνω ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν, ἄπρακτος ὑπεχώρησε καὶ εἰς Μοσυνούπολιν ἀπῆλθεν. ἐν ἧ τὸν λαὸν διαναπαύσας, ἕαρος ἐπιστάντος ἄρας ἐκ Μοσυνου πόλεως εἴσεισιν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ περικαθίσας φρούριον τὸ λε γόμενον Λογγὸν εἴλε πολιορκίᾳ. Δαβίδ δὲ τὸν Ἀριανίτην καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Διογένην εἰς τὰς κατὰ Πελαγονίαν πεδιάδας ἐκπέμψας ζῶων πολλῶν καὶ αἰχμαλώτων ἐγένετο κύριος. τὸ δὲ ληφθὲν φρούριον ἐμπρήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ τριχῆ τούς ἀλόντας μερισάμενος, καὶ μίαν μὲν μερίδα τοῖς συμμαχοῦσι παρεσχηκῶς Ῥῶς ἑτέραν δὲ Ῥωμαίοις, καὶ ἄλλην ἑαυτῷ παρακατασχών, ἐχώρει προσωτέρω. καὶ μέχρι Καστορίας ἐλθὼν καὶ τῆς πόλεως ἀπο πειραθείς, ὡς ἦσθετο ἀνεπιχείρητον αὐτὴν οὖσαν, ὑπέστρεψεν· ἐδέξατο γὰρ καὶ γράμμα τοῦ στρατηγοῦντος ἐν τῷ Δοροστόλῳ Τζιτζικίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρικίου Θευδάτη τοῦ Ἴβηρος, ὡς ὁ Κρακρᾶς λαὸν ὅτι πλεῖστον ἀθροίσας καὶ τῷ Ἰωάννῃ ἐνωθείς, προσλαβόμενοι δὲ καὶ Πατζινάκας, μέλλουσιν εἰσβολὴν κατὰ Ῥω μαίων ποιήσασθαι. τούτῳ τῷ γράμματι θορυβηθεὶς ἐπανήει διὰ ταχέων. ἐν τῷ παριέναι δὲ τό τε φρούριον εἴλε τὰ Βοσόγραδα καὶ ἐνέπρησε, καὶ τὴν Βέρροϊαν ἐπικτίσας, δηώσας δὲ καὶ κατερεὶ πώσας τὰ περίξ Ὀστροβοῦ καὶ Μολισκοῦ, ἔστη τοῦ προσωτέρω ἵεναι· ἀπηγγέλη γὰρ αὐτῷ ὡς ἡ μελετωμένη τῷ Κρακρᾶ καὶ τῷ 2.466 Ἰωάννῃ κατὰ Ῥωμαίων ἔφοδος ἐνεποδίσθη, τῶν Πατζινάκων μὴ δόντων συμμαχίαν αὐτοῖς. διὸ καὶ ὑποστρέψας πολιορκεῖ φρούριον ἄλλο τὴν Σέταιναν, ἐν ἧ βασιλεία ἦσαν τοῦ Σαμουήλ καὶ σίτος ἀπέκειτο πολὺς, ὃν τῷ λαῷ διαρπάσαι κελεύσας τᾶλλα πάντα κατέφλεξεν. ἐξέπεμψε δὲ καὶ κατὰ Ἰωάννου οὐ μακρὰν ἀπέχοντος τὸ τάγμα τῶν σχολῶν τῆς δύσεως καὶ τὸ τῆς Θεσσαλονίκης, ἡγεμόνα ἔχοντα Κωνσταντῖνον τὸν Διογένην. τούτοις ἀπιοῦσιν ἐνήδρευεν ὁ Ἰωάννης. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ τι πάθοιεν φοβηθείς, παρὰ τοῦ λαοῦ ἐξιπασάμενος, καὶ μηδὲν ἄλλο εἰπὼν ἀλλ' ἢ μόνον "ὄστις πολεμιστὴς, ἀκολουθεῖτω μοι," ἀπῆει κατὰ σπουδὴν. τοῦτο γνόντες οἱ τοῦ Ἰωάννου σκόποι μετὰ φόβου πρὸς τὸ τοῦ Ἰωάννου στρατόπεδον ἔρχονται, καὶ δειλίας καὶ ταραχῆς τοῦτο ἐνέπλησαν, μηδὲν ἄλλο βοῶντες εἰ μὴ "βεζεῖτε, ὁ Τζαῖσαρ." πάντων οὖν φευγόντων ἀκόσμως σὺν τῷ Ἰωάννῃ, οἱ περὶ τὸν Διογένην ἀναθαρρήσαντες κατόπιν ἐδίωκον. καὶ κτεῖ νοσι μὲν πολλοὺς, συλλαμβάνουσι δὲ καὶ διακοσίους πανοπλίτας καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὴν ἀποσκευὴν Ἰωάννου καὶ τὸν τούτου ἀνε ψιόν. ταῦτα δράσας ἐπάνεισι πρὸς τὰ Βοδηνά, καὶ πάντα τὰ ἐκεῖσε καταστησάμενος ἐπαναζευγνύει πρὸς τὸ Βυζάντιον, κατὰ τὴν θ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, τῆς ἰε' ἐπινεμήσεως, ἔτους #22 φκ'.

Ἀδείας δὲ λαβόμενος ὁ Ἰωάννης ἄπεισι πολιορκήσων τὸ Δυρράχιον μετὰ φρυάγματος καὶ ὄγκου βαρβαρικοῦ. ἐνθα πο λιορκίας συστάσης καὶ συμπλοκῆς γενομένης πίπτει, μηδενὸς δήλου 2.467 γενομένου τοῦ καταβεβληκότος αὐτόν, ἄρξας Βουλγάρων ἐπ' ἐνιαυτούς β' καὶ μῆνας ε'. μηνυθέντος δὲ τῷ βασιλεῖ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωάννου διὰ τοῦ στρατηγοῦντος Δυρραχίου Νικήτα πατρικίου τοῦ Πηγωνίτου, ἔξεισι παραυτίκα ὁ βασιλεὺς. γενομένῳ δ' αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν ὑπαντῶσιν ὁ ἀδελφὸς τοῦ περι φήμου Κρακρᾶ καὶ ὁ υἱός, προσχωρεῖν εὐαγγελιζόμενοι τό τε περίπυστον φρούριον τὸν Πέρνικον καὶ ἕτερα πέντε ἐπὶ τριάκοντα. οὓς τιμήσας ἀξίως καὶ τὸν Κρακρᾶν ἐς τὸν τῶν πατρικίων θρόνον ἀναβιβάσας ἦλθεν εἰς Μοσυνούπολιν. ἐνταῦθα δὲ καὶ πρέσβεις ἦκον ἐκ Πελαγονίας καὶ Μωροβίσδου καὶ Λιπενίου, παραδιδόντων τῷ βασιλεῖ τὰς πόλεις. ἐκεῖθεν ἄρας ἦλθεν ἐν Σέρραις, ἐν αἷς ἀφίκετο ὁ Κρακρᾶς μετὰ τῶν ἀρχόντων τῶν

προσρυνέντων λέ' κάστρων, καὶ καλῶς ὑπεδέχθη. προσερρῆ δὲ καὶ Δραγομουῆζος, τὰ ἐν τῇ Στρουμπίτζη παρεσχηκῶς καὶ πατρίκιος τιμηθεὶς, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν πατρίκιον Ἰωάννην τὸν Χαλδίας, τότε τῆς χρονίας ἀπολυθέντα καθείρξεως· ἔτυχε γὰρ ἀλούς παρὰ τοῦ Σαμουήλ καὶ ἐπὶ εἴκοσι καὶ δύο χρόνους ὧν ἐν τῇ φυλακῇ. ἄρτι δὲ τῇ Στρουμπίτζη προσήγγισεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἦκεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος πρὸς Βουλγαρίας Δαβίδ μετὰ γραμμάτων Μαρίας τῆς Ἰωάννου γυναικός, ὑπισχνουμένης ἐκστῆναι Βουλγαρίας, εἰ τεύξεται τῶν κατὰ σκοπόν. ὑπήντησε δὲ καὶ Βογδάνος ὁ τῶν ἐνδοτέρω κάστρων τοπάρχης, καὶ τιμᾶται καὶ οὗτος πατρίκιος ὡς καὶ πάλαι τὰ βασιλέως φρονῶν καὶ τὸν ἑαυτοῦ πενθερὸν ἀνελῶν. ἐκεῖθεν ἄπεισιν εἰς τὰ Σκόπια, καὶ στρατηγὸν αὐτοκράτορα λιπῶν ἐν τῇ πόλει 2.468 Δαβίδ πατρίκιον τὸν Ἀρειανίτην ὑπέστρεψε διὰ τῶν φρουρίων Στυπείου τε καὶ Προσάκου, μετὰ λιπῶν καὶ ὕμνων εὐφημούμενος καὶ τιμώμενος. αὐθις δὲ πάλιν πρὸς τὰ δεξιὰ νενευκῶς ἄπεισιν εἰς Ἀχρίδας, κάκεισε στρατοπεδεῖαν ἐπήξατο, τοῦ λαοῦ παντὸς μετὰ παιάνων καὶ κρότων καὶ εὐφημιῶν προσυπαντῶντος αὐτῶ· πόλις δὲ ἡ Ἀχρὶς ἐπὶ λόφου κειμένη ὑψηλοῦ, ἔγγιστα λίμνης μεγίστης, ἐξ ἧς ποιεῖται τὰς ἐκβολὰς ὁ Δρῖνος ποταμὸς πρὸς ἄρκτον ἰών, εἶτα νεύων πρὸς δύσιν καὶ εἰσβάλλων εἰς τὸ Ἰόνιον περὶ τὸν Εἰλισσὸν τὸ φρούριον, μητρόπολις οὖσα τῆς πάσης Βουλγαρίας, ἐν ἧ καὶ τὰ βασίλεια τῶν βασιλέων ἴδρυντο Βουλγαρίας καὶ τὰ χρήματα ἀποτεθησαύριστο· ἄπερ ἀνοίξας ὁ βασιλεὺς εὗρε χρήματα πολλὰ καὶ στέμματα ἐκ μαργάρων καὶ χρυσοῦφεῖς ἐσθῆτας καὶ χρυσοῦ ἐπισήμου κεντηνάρια ἑκατόν, ἅτινα πάντα εἰς ρόγας ἐκένωσε τῆς περὶ αὐτὸν στρατιᾶς. ἐπιστήσας οὖν ἄρχοντα τῆς πόλεως Εὐστάθιον πατρίκιον τὸν Δαφνομήλην, καὶ φρουρὰν ἀξιόλογον αὐτῶ δούς, ἐξήλθεν εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ ἀχθεῖσαν ὡς αὐτὸν ἐδέξατο τὴν γυναῖκα Ἰωάννου τοῦ καὶ Βλαδισθλάβου, σὺν τρισὶν υἱοῖς καὶ θυγατράσιν ἕξ ἐπαγομένην καὶ νοθογενῆ υἱὸν τοῦ Σαμουήλ καὶ δύο θυγατέρας Ῥαδομηροῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σαμουήλ 2.469 καὶ πέντε υἱούς, ὧν ὁ εἷς πεπῆρωτο τοὺς ὀφθαλμούς παρὰ τοῦ Ἰωάννου λωβηθεὶς, ὅτε τὸν Ῥαδομηρὸν τὸν υἱὸν Σαμουήλ σὺν τῇ αὐτοῦ γυναικὶ καὶ Βλαδιμηρὸν τὸν τούτου γαμβρὸν ἀνεῖλεν. ἦσαν δὲ καὶ ἕτεροι τρεῖς υἱοὶ τῇ Μαρίᾳ ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου τεχθέντες, ἀλλ' ἔφθασαν ἀποδρᾶσαι εἰς τὸ ὄρος τὸν Τμῶρον, κορυφὴν ὑπάρχοντα τῶν Κεραυνίων ὄρων. ἦν ἠπίως δεξάμενος καὶ φιλοφρόνως φυλάττεσθαι προσέταξε μετὰ τῶν ἄλλων. προσῆλθον δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἕτεροι μεγιστᾶνες τῶν Βουλγάρων, ὁ Νεστορίτζης, ὁ Ζαρίτζης καὶ ὁ νέος Δοβρομηρός, μετὰ τῶν οἰκείων ἕκαστος ταγματῶν· καὶ ἐδέχθησαν εὐμενῶς καὶ βασιλικῶς ἐτιμήθησαν. τότε καὶ Προυσιανὸς καὶ οἱ τούτου δύο ἀδελφοί, οἱ τοῦ Βλαδισθλάβου παῖδες οἱ εἰς τὸν Τμῶρον φυγόντες, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ χρονία κακωθέντες πολιορκία (στρατιῶται γὰρ προσταχθέντες ἐκ βασιλέως προσεδρεύοντες ἐτήρουν τὰς καθόδους τοῦ ὄρους), διακηρυκεύονται πρὸς τὸν βασιλέα πίστεως αἰτοῦντες καὶ ἑαυτοὺς ἐγχειρίσαι ἐπαγγελλόμενοι. καὶ πρὸς μὲν τούτους ὁ βασιλεὺς φιλανθρώπους ἔδωκεν ἀποκρίσεις, ἄρας δ' ἐξ Ἀχρίδος ἔρχεται εἰς τὴν λίμνην τὴν λεγομένην Πρέσπαν, ἐν τῷ διέναι τὸ μεταξὺ ὄρος φρούριον οἰκοδομήσας ἄνωθεν τούτου καὶ Βασιλίδα ἐπονομάσας, καὶ ἕτερον ἐν τῇ λεχθεισῇ λίμνῃ. ἐκ δὲ Πρέσπης ἄπεισιν εἰς τὴν λεγομένην Διάβολιν, ἐν ἧ βήματος ἀρθέντος ὑψηλοῦ εἰσιόντας ἐδέξατο τοὺς περὶ τὸν Προυσιανὸν ἀδελφούς, καὶ λόγοις ἐπιεικέσι καὶ φιλανθρώποις παραμυθησάμενος τοῦτον μὲν μάγιστρον τοὺς δὲ λοιποὺς πατρικίους ἐτίμησεν. ἦχθη δὲ καὶ ὁ 2.470 Ἰβάτζης πεπρωμένης ἔχων τὰς ὄψεις. ἀλλ' ἄξιον εἰπεῖν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτυφλώσεως· ἔχει γὰρ ἡδύ τι καὶ θαυμαστὸν ἢ διήγησις. Μετὰ γὰρ τὸν τοῦ Βλαδισθλάβου τοῦ καὶ Ἰωάννου θάνατον καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Μαρίας καὶ τῶν ταύτης παίδων προσχώρησιν καὶ τὴν τῶν ἄλλων δυναστῶν ἀπάσης Βουλγαρίας ὑπακοὴν ὁ Ἰβάτζης οὗτος φυγὼν καὶ ἐν τινι

δυσβάτω γενόμενος ὄρει (Βρο χωτὸς κλήσις αὐτῶ) βασιλεία τε ἔχοντι περικαλλῆ (Προνίσταν ταῦτα καλοῦσι) καὶ παραδείσους καὶ ἀπολαύσεις οὐκ ἀπρεπεῖς, ὑπεῖξαι τοῖς θελήμασιν οὐκ ἐβούλετο τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ δύναμιν ἐκ τοῦ κατὰ μικρὸν συνεγείρων ἀνεστάτου τὰ παρακείμενα καὶ ἀπο στασίαν ἐμελέτα καὶ τὴν Βουλγαρικὴν ὠνειροπόλει ἀρχήν. τοῦτο οὐ μικρῶς ἐλύπει τὸν βασιλέα, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ κατ' εὐθείαν ἀφέμενος πορεύεσθαι ἀπέκλινε πρὸς μεσημβρίαν, καὶ κατὰ τὴν εἰρημένην ἐγένετο Διάβολιν, ὡς ἢ καταναγκάσων πάντως τὸν ἀπο στάτην καταθεῖναι τὰ ὄπλα ἢ πολέμῳ τοῦτον κατεργασόμενος. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐν τῷ ῥηθέντι τόπῳ φιλοχωρῶν γράμμασιν ἐνουθέτει τὸν Ἰβάτζην, μὴ τῆς Βουλγαρίας πάσης ὑποταγείσης μόνον ἀνταίρειν χεῖρας αὐτὸν μηδὲ φαντάζεσθαι τὰ ἀτέλεστα, γινώσκοντα ὡς οὐκ εἰς ὄνησιν αὐτῶ τὸ ἐγχείρημα τελευτήσει. ὁ δὲ τὰ γράμματα δεχόμενος καὶ ἑτέροις ἀμειβόμενος, καὶ παντοίας προτιθεὶς ἀφορμὰς, παρεῖλκε καὶ ἀνεδύετο, ὡς ἀναγκασθῆναι τὸν βασιλέα ἐπὶ πέντε καὶ πεντήκοντα ἡμέρας ἐνδιατρῖψαι τῷ τόπῳ, ταῖς ὑποσχέσεσι δελεαζόμενον. ἐγνώσθη τὰ τοῦ πράγματος τῷ 2.471 τῆς Ἀχρίδος ἄρχοντι Εὐσταθίῳ τῷ Δαφνομήλῃ, ὅτι μέλει τῷ βασιλεῖ ἢ τοῦ Ἰβάτζη καθαίρεσις. καὶ δῆτα καιρὸν ἐπιτήδειον εὐρηκῶς, καὶ δυσὶ θεράπουσι τῶν πιστικωτάτων κοινολογησάμενος καὶ τὸ βούλευμα φανερώσας, ἐγχειρεῖ τῇ πράξει. δημοτελής ἦγετο ἑορτὴ τῷ Ἰβάτζῃ, ἢ κοίμησις τῆς παναγίου καὶ θεομήτορος. κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν εἰώθει συγκαλεῖν εἰς εὐωχίαν οὐ τοὺς ἀγρογεῖτονας μόνον καὶ ἀγχιτέρμονας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὡς πορρωτάτω πολλούς. ἄπεισι γοῦν ὁ Εὐστάθιος αὐτόκλητος εἰς τὴν ἑορτήν, καὶ τοῖς φυλάττουσιν ἐντυχῶν τὰς διόδους ἀπαγγέλλειν ἐκέλευεν ὅστις εἴη, καὶ ὅτι πάρεστι τῷ ἄρχοντι συνευφραν θησόμενος. ἀπαγγειλάντων δὲ τούτων, ἐν θαύματι ὁ Ἰβάτζης ἐτίθει εἰ δυσμενὴς ἄνθρωπος αὐθαίρετος ἦκει καὶ χερσὶν ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν πολεμίας. ὅμως ἀφικέσθαι κελεύει, καὶ ἐλθόντα ἐδέξατό τε περιχαρῶς καὶ ἠσπάσατο. ἄρτι δὲ τελεσθέντος τοῦ ἐωθινοῦ ὕμνου, καὶ πάντων τῶν συνειλεγμένων εἰς τὰς ἰδίας σκε δασθέντων καταγωγὰς, ὁ Εὐστάθιος πρόσεισι τῷ Ἰβάτζῃ, καὶ ἀξιοῖ τοὺς ἄλλους πρὸς μικρὸν ἐκστῆναι ὡς τάχα μέλλων αὐτὸς διαλέξασθαι κατ' ἰδίαν περὶ τινος ἀναγκαιοτάτου καὶ λυσιτελοῦντος αὐτῶ. ὁ δὲ τὸν δόλον καὶ τὴν ἀπάτην μὴ κατανοήσας, ἀλλὰ τῷ ὄντι ὑπολαβὼν ὡς βούλεται καὶ αὐτὸς εἶς γενέσθαι τῶν συνιστάτων αὐτῶ τὴν ἀποστασίαν, τοὺς θεράποντας μικρὸν ἀποστήναι κελεύσας, τῆς χειρὸς ἐκείνου λαβόμενος ἐν τινὶ παραδείσῳ εἰσάγει συνηρεφεῖ δένδροις καὶ κοιλότητα ἔχοντι, ὡς μηδὲ φωνὴν ἐξηχεῖσθαι δύνασθαι διὰ τὴν συνδενδρίαν. οὗ ἐντὸς γενόμενος ὁ 2.472 Εὐστάθιος, καὶ μεμονωμένου λαβόμενος τοῦ Ἰβάτζου, εἰς γῆν τε αὐτὸν εὐθύς καταβάλλει, καὶ τῷ στήθει προσερείσας τὸ γόνυ (ἦν γὰρ κατὰ χεῖρα γενναῖος) τοῦτον κατῆγχε, καὶ τοῖς δυσὶν ὑπηρέταις ἐνεκελεύσατο βοηθεῖν τὴν ταχίστην. οἱ δέ, καθάπερ συντεθειμένον ἦν, ἰστάμενοι καὶ παραδοκοῦντες τὸ μέλλον, ὡς ἤκουσαν τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου, ἔδραμόν τε εὐθέως, καὶ τὸν Ἰβάτζην περισχόντες καὶ τῷ χιτῶνι ἀποφράξαντες αὐτοῦ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσας περιστήσῃ πλῆθος αὐτοῖς καὶ ἄπρακτον ἀπο τελέσῃ τὸ ἔργον, ἀποτυφλοῦσι, τυφλωθέντα δὲ ἐκβάλλουσι τοῦ παραδείσου εἰς τὴν ἀύλην. αὐτοὶ δὲ εἰς τι ὑπερῶον οἶκημα ὑψηλὸν ἀναδραμόντες καὶ τὰ ξίφη ἐλκύσαντες ἐξεδέχοντο τοὺς μέλλοντας προσιέναι. γνωσθέντος δὲ τοῦ δράματος συνέρρει πλῆθος ἀμύθητον· οἱ μὲν γὰρ ξίφη κατέχοντες ἐν χερσίν, οἱ δὲ δόρατα, οἱ δὲ τόξα, οἱ δὲ λίθους, οἱ δὲ ξύλα, οἱ δὲ δαλοὺς καιομένους, ἄλλοι δὲ ὕλην εὐπρηστον, ἔθειον βοηδρομοῦντες καὶ κεκραγότες "σφαττέσθωσαν, καιέσθωσαν, μεληδὸν κατατεμνέσθωσαν, λίθοις καταχωννύσθωσαν οἱ παλαμναῖοι καὶ ἀλιτήριοι· μή τις φειδῶ γενέσθω τῶν ἀλαστόρων." συνδρομὴν δὲ θεασάμενος ὁ Εὐστάθιος, καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπεγνωκῶς σωτηρίας, παρεκάλει τέως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἄνδρας ἀγαθοὺς

γενέσθαι καὶ μὴ μαλακισθῆναι, μὴδ' ἑαυτοὺς προδοῦναι καὶ εἰς ἐξουσίαν πεσεῖν τῶν ζητούντων τὴν αὐτῶν ἀπώλειαν, καὶ παρ' ἐκείνων τὴν σωτηρίαν ἐκδέχεσθαι ἢ θάνατον οἰκτρὸν καὶ ἐπώδυνον. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἀπὸ τινος θυρίδος προκύψας καὶ τῇ χειρὶ κατασιγάσας τὸν ὄχλον τοιῶνδε λόγων 2.473 ἀπήρξατο. "ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες οἱ συνειλεγμένοι, οὐδεμία τις προαπέκειτό μοι ἀπέχθεια πρὸς τὸν ὑμέτερον δυνάστην, καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ πάντες ἐρεῖτε, ἀκριβῶς εἰδότες ὡς Βούλγαρος μὲν αὐτὸς Ῥωμαῖος δ' ἐγώ, καὶ Ῥωμαῖος οὐ τῶν ἐπὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας οἰκούντων, ἀλλ' ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἣτις ὅσον ἀπέχει ὑμῶν, ἴσασιν οἱ γινώσκοντες. ὅτι δὲ καὶ αὐτὸς τῷ τοιούτῳ ἐπεχείρησα ἔργῳ οὐκ εἰκῆ καὶ μάτην, ἀλλὰ τις με κατήπειξεν ἀνάγκη, λογιεῖσθε οἱ φρονιμώτεροι. οὐ γὰρ ἂν οὕτω μανιωδῶς εἰς προὔπτον ἑμαυτὸν ἐνέριψα κίνδυνον καὶ τῆς ἑμαυτοῦ ζωῆς κατεφρόνησα, εἰ μὴ τις ἦν ἄλλη αἰτία ἢ βιασαμένη με πρὸς τὴν πράξιν ἔλθεῖν. ἴστε οὖν ὡς τὸ γινόμενον ἔργον πρόσταγμα βασιλέως ἐστίν, ᾧ περὶ θάρχων ἐγὼ ὡς ὄργανον διηκόνησα. καὶ νῦν εἰ βούλεσθέ με διαχειρίσασθαι, ἰδοὺ ὑφ' ὑμῶν ἐγὼ περιειλημμένος. πλὴν οὐκ εὐκόλως οὐδὲ ῥαδίως ἐγὼ ἀποθανοῦμαι, οὐδὲ καταθεῖς τὰ ὄπλα ἑμαυτὸν παραδώσω ὑμῖν ὡς βούλεσθε χρῆσθαι, ἀλλ' ἀγωνιοῦμαι περὶ τῆς οἰκείας ζωῆς, καὶ μέχρι θανάτου ἀμυνοῦμαι τοὺς ἐπιόντας ἅμα τοῖς σὺν ἐμοί. εἰ δὲ καὶ θανούμεθα, ὅπερ ἀνάγκη παθεῖν τοὺς ὑπὸ πλειόνων περιστοιχισθέντας, εὐδαίμονα καὶ μακάριον τὸν θάνατον λογιζόμεθα, ἔχοντες καὶ τὸν μέλλοντα καὶ τὸ ἡμέτερον ἐκζητῆσαι καὶ ἐκδικῆσαι αἷμα, πρὸς ὃν βουλευσασθε εἰ δυνατόν ἄχρι πολλοῦ ἀνθίστασθαι."

Τούτων ἀκούσαντες οἱ συνηθροισμένοι τῶν λόγων, καὶ τῷ ἐκ βασιλέως δέει καταπλαγέντες, κατὰ μικρὸν ὑπορρέοντες ἄλλοι ἀλλαχῆ διεσκεδάσθησαν, οἱ γὰρ 2.474 ραιότεροι δὲ καὶ φρονιμώτεροι τὸν βασιλέα εὐφημήσαντες ὑπετάγησαν. ὁ δ' Εὐστάθιος κατὰ πολλὴν ἄδειαν τὸν Ἰβάτζην εἰληφῶς τῷ βασιλεῖ διεκόμισεν. ὃν οὗτος ἀποδεξάμενος τῆς ἀνδραγαθίας στρατηγὸν τε εὐθὺς προβάλετο Δυρραχίου καὶ τὴν ἅπασαν κινητὴν ὑπαρξιν ἐδώρησατο τοῦ Ἰβάτζου· τοῦτον δὲ παρέδωκεν φυλακῇ. Τότε καὶ Νικολιτζᾶς ὁ πολλακίς ληφθεὶς καὶ τοσαυτάκις ἀφεθείς, ἔντισιν ὄρεσιν κρυπτόμενος, ὡς ἐπέμφθη δύναμις κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν οἱ συνόντων οἱ μὲν προσεχώρησαν ἐθέλοντι οἱ δὲ ἠλίσκοντο, αὐτόμολος κάτεισι νυκτὸς εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ τῇ χειρὶ κρούσας τὴν θύραν προσήγγειλεν ἑαυτὸν ὅστις εἶη καὶ ὅτι παραδίδωσιν ἐκουσίως τὸ σῶμα τῷ βασιλεῖ. ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὁ βασιλεὺς οὐδὲ ἰδεῖν ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰς Θεσσαλονίκην ἐξέπεμψε φρουρεῖσθαι κελεύσας. αὐτὸς δὲ τὰ τοῦ Δυρραχίου καὶ τῆς Κολωνείας καὶ Δρυϊνουπόλεως, ὡς πῆ ἐδόκει αὐτῷ βέλτιστα, καταστήσας, καὶ φύλακας τοῖς θέμασι καὶ στρατηγούς ἐπιστήσας, καὶ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων τοὺς βουλομένους κατὰ χώραν μένειν ἔασας, τοὺς δὲ λοιποὺς ἔπεσθαι προστάξας, ἦλθεν εἰς Καστορίαν. ἔνθα προσήχθησαν αὐτῷ θυγατέρες δύο τοῦ Σαμουήλ, αἵτινες θεασάμεναι Μαρίαν τὴν Ἰωάννου γυναῖκα παρισταμένην τῷ βασιλεῖ ὤρμησαν κατ' αὐτῆς ὡς διαχειρισόμεναι. ἀλλὰ ταῦται μὲν ὁ βασιλεὺς τὸν θυμὸν κατεκοίμισεν, ὑποσχόμενος τιμῆσαι καὶ ὑπερπλουτίσαι αὐτάς, τὴν δὲ Μαρίαν τῷ τῆς ζωστῆς ἀξιώματι τιμήσας εἰς τὴν βασιλίδαν μετὰ τῶν υἱῶν ἐκπέμπει. 2.475 καθαιρεῖ δὲ καὶ τὰ ἐν Σερβίῳ καὶ τῷ Σωσκῶ φρούρια πάντα διὰ τοῦ Ξιφίου, καὶ εἰς ἔδαφος καταστρέφει. καὶ εἰς τὸ φρούριον Σταγοῦς ἔρχεται, ἔνθα κατέλαβεν ὁ τῶν Βελογράδων ἄρχων μετὰ δουλικοῦ τοῦ σχήματος Ἐλεμάγος, μετὰ τῶν συναρχόντων αὐτοῦ. ἐκεῖθεν ἄρας ἄπεισιν εἰς Ἀθήνας. ἐν δὲ τῷ διέναι τὸ Ζητούνιον τὰ ὁστὰ τῶν πεσόντων ἐκεῖσε Βουλγάρων, ὀπηνίκα ὁ μάγιστρος Νικηφόρος ὁ Οὐρανὸς τὸν Σαμουήλ ἐτρέψατο, θεασάμενος ἐθαύμασεν. ὑπερηγάσθη δὲ καὶ τὸ ἐν Θερμοπύλαις γινόμενον τεῖχος, ὃ Σκέλος ἄρτι κατονομάζεται, εἰς ἀποτροπὴν τῶν Βουλγάρων παρὰ τοῦ Ῥουπένη. καὶ ἐν Ἀθήναις γινόμενος καὶ τὰ

τῆς νίκης εὐχαριστήρια τῇ θεοτόκῳ δούς, καὶ ἀναθήμασι πολλοῖς λαμπροῖς καὶ πολυτελεσί κοσμήσας τὸν ναόν, ὑπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινῶν πολιν. καὶ διὰ τῶν μεγάλων πυλῶν τῆς χρυσοῦς πόρτης στεφάνῳ χρυσοῦ λόφον ἐφύπερθεν ἔχοντι ἔθριαμβευσεν ἐστεφανωμένος, προηγούμενης Μαρίας τῆς τοῦ Βλαδισθλάβου γυναικὸς καὶ τῶν τοῦ Σαμουὴλ θυγατέρων καὶ τῶν λοιπῶν Βουλγάρων. ἰνδικτιῶν ἦν β', ἔτος #22 φκζ'. καὶ οὕτω μετὰ τροπαίων καὶ νίκης ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εἰσελθὼν, καὶ τῷ θεῷ εὐχαριστηρίους ἄσας ᾠδὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια. ὃν ὁ πατριάρχης Σέργιος μετὰ νίκης εἰσελθόντα πολλὰ κατελιπάρει σβέσαι τὸ ἀλληλέγγυον (ἦν γὰρ ὑποσχόμενος ποιῆσαι τοῦτο, εἰ τῶν Βουλγάρων ὑπερισχύσειεν), ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν. ὃς ἐπὶ εἴκοσιν ὅλους ἐνιαυτοὺς τὴν τοῦ θεοῦ ποιμάνας ἐκκλησίαν Ἰουλίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος β', ἐν ἔτει τῷ 2.476 #22 φκζ', πρὸς κύριον ἐξεδήμησε. καὶ προεβλήθη πατριάρχης Εὐστάθιος, πρῶτος ὢν τῶν πρεσβυτέρων τοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις ναοῦ. Τῷ δὲ βασιλεῖ προσερρῦσαν, τῆς Βουλγαρίας δουλωθείσης αὐτῷ, καὶ τὰ ὄμορα ἔθνη τῶν Χορβατῶν, ἄρχοντας ἔχοντες δύο ἀδελφούς, ὧν προσρυνέντων καὶ ἀξιώματα λαβόντων καὶ κτήσεις ἱκανὰς ὑπήκοα γέγονε καὶ τὰ ἔθνη. μόνος δὲ ὁ τοῦ Σιρμίου κρα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Νεστόγγου Σέρμων πιθῆσαι οὐκ ἤθελε· πρὸς ὃν Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης, τῶν ἐκεῖσε μερῶν ἄρχων, φιλίαν ὑποκρινόμενος πρεσβευτὴν ἐπέμπει, δηλῶν μεθ' ὄρκων ἐπιθυμίαν ἔχειν ἐνωθῆναι αὐτῷ καὶ περὶ ἀναγκαίων κοινολογήσασθαι. εἰ δέ τις αὐτὸν ὑποτρέχει φόβος, τρεῖς ὑπηρέτας εἰληφέναι μόνους, καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ συμμῖξαι αὐτῷ μετὰ τριῶν ὑπηρετῶν ὁμοίως ἀφίξεσθαι μέλλοντι. πεισθεὶς οὖν ἐκεῖνος ἔρχεται πρὸς τὸν ποταμὸν καὶ τῷ Διογένηι ἐνοῦται. ἐν ᾧ δὲ ἔμελλον διαλέγεσθαι, ὁ Διογένης ἐγκόλπιον φέρων μάχαιραν καὶ ταύτην αἰφνιδίως ἐλκύσας παίει τοῦτον κατὰ τῆς πλευρᾶς καὶ εὐθὺς ἀναιρεῖ. τῶν δὲ μετ' αὐτοῦ φυγῇ χρησαμένων, τοὺς πλησιάζοντας ὁ Διογένης συναθροίσας στρατοὺς μετὰ χειρὸς ἱκανῆς ἔρχεται πρὸς τὸ Σίρμιον, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ τεθνεώτος καταπληξάμενος καὶ ὑποσχέσει μεγάλας καταμαλάξας ἔπεισε προσχωρῆσαι καὶ τὸ Σίρμιον παραδοῦναι τῷ βασιλεῖ· ἦτις καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνεπέμφθη, καὶ ἀνδρὶ συνεζεύχθη ἐνὶ τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, καὶ ὁ Διογένης ἄρχειν ἐτάχθη τῆς νεοκτίτου χώρας.

2.477 Ἀνεκαίνισε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἀγωγὸν Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως, ὡς ἂν ἔχοιεν οἱ ἄστοι ἀφθονίαν ὕδατος. Γεωργίου δὲ τοῦ ἄρχοντος Ἀβασγίας τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἀθετήσαντος συνθήκας καὶ τὰ ὄμορα κατατρέχοντος, ἔξισι κατ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς πανστρατί, κατόπιν λιπῶν Νικηφόρον πατρίκιον τὸν Ξιφίαν καὶ Νικηφόρον πατρίκιον τὸν υἱὸν Βάρδα τοῦ Φωκά. οἱ δὲ διὰ τὸ τῆς στρατείας ἀπολελεῖσθαι δεινοπαθήσαντες οὐ μικρῶς, λαδὼν ὡς ἔτυχεν ἠθροϊκότες ἀπὸ τε Καππαδοκίας καὶ Ῥοδάντου καὶ τῶν πέριξ χωρίων, ἀποστασίαν κινουσιν. οὐπὲρ ἀγγελθέντος τῷ βασιλεῖ ταραχὴ κατεῖχε τὴν παρεμβολὴν καὶ ἀγωνία, δεδοικυῖαν μὴ πως ἐν μέσῳ Ἀβασγῶν τε καὶ τῶν ἀποστατῶν συνειλημμένοι (διεδόδοτο γὰρ καὶ λόγος ὡς οἱ περὶ τὸν Ξιφίαν διεκηρυκεύσαντο περὶ τούτου πρὸς τὸν ἄρχοντα Ἀβασγίας) ἀνήκεστόν τι πάθωσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς γράμματα γράψας πρὸς τε τὸν Ξιφίαν καὶ τὸν Φωκᾶν ἐξέπεμψε, παραγγείλας τῷ λαβόντι σπουδάσαι πάντα τρόπον λαθεῖν καὶ ἐκάστῳ ἀσυγγνώστως δεδωκέναι τὸ γράμμα. τοῦ δὲ ὡς ἐκελεύσθη ποιήσαντος καὶ τὰς ἐπιστολάς ἐγχειρίσαντος λεληθότως, ὁ μὲν Φωκᾶς εὐθὺς ἐπανέγνω τὴν ἑαυτοῦ τῷ Ξιφίᾳ, ἐκεῖνος δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀποκρύψας καὶ γράμμα δέξασθαι ὄλως ἀπαρνησάμενος ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καλεῖ τοῦτον ἐπὶ κοινολογίαν, καὶ ἐλθόντα, λόχους ἔχων προευτρεπισμένους, ἀποκτίννυσι. καὶ ἡ ἐπισύστασις τῶν ἀποστατῶν εὐθὺς διεσκεδάσθη. τοῦ δὲ θανάτου τοῦ Φωκά γνωσθέντος τῷ βασιλεῖ

πέμπεται Θεοφύλακτος ὁ Δα μιανοῦ τοῦ Δαλασσηνοῦ υἱός, καὶ τὸν Ξιφίαν συλλαβῶν ἐκπέμπει 2.478 δέσμιον πρὸς τὴν βασιλίδα πρὸς Ἰωάννην τὸν πρωτονοτάριον, ὃς ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Ἀντιγόνου μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρει. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ τῶν ἀποστατῶν ἀπολυθεὶς δέους συμβάλλει τοῖς Ἀβασγοῖς, καὶ πολλοὶ πίπτουσι τῶν Ῥωμαίων. ὅμως διελύθησαν ἄμφω τὰ στρατεύματα, καὶ ἡ νίκη ἀμφίβολος ἦν. μετὰ δὲ ταῦτα δευτέρας συμπλοκῆς γενομένης, τῇ 1ῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, Ἰνδικτιῶνος ', κατὰ τὸ #22 φλα΄ ἔτος, πίπτει μὲν ὁ Λιπαρίτης (οὗτος γὰρ ἦν ἀρχιστράτηγος τῷ Γεωργίῳ) καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ κρατιστεῦον ἐν Ἀβασγοῖς, φεύγει δὲ καὶ ὁ Γεώργιος εἰς τὰ ἐνδὸς τετραῖα τῆς Ἰβηρίας. μετ' ὀλίγον δὲ διαπρεσβευσάμενος, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐκστάς χώρας ὀπόσης ἐβούλετο, σπένδεται, ὄμηρον δούς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Παγκράτιον· ὃν μάγιστρον ποιήσας ὁ βασιλεὺς ὑπέστρεψε. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τῶν τῷ Ξιφίᾳ συναραμῶν καὶ τῷ Φωκᾷ τῶν ὑπαρχόντων γυμνώσας καθεῖρξε, μόνον δὲ τὸν πατρίκιον Φέρσην ἀπέκτεινε, πρὸ πάντων τε προσρυνέντα τοῖς ἀποστάταις, καὶ τέσσαρας ἀρχόντων γειτόνων κουράτωρας ἀπο κτείναντα, καὶ ἐκτομίαν τινα βασιλικὸν αὐτοχείρως κατατομήσαντα. ἐδόθη δὲ καὶ λέουσι βασιλικοῖς τις θαλαμηπόλος βρώμα, ἐλεγχθεὶς φαρμάκοις ἐπιβουλεύων τῷ βασιλεῖ διὰ τὸν Ξιφίαν. Καὶ Ἄννης δὲ τῆς τοῦ βασιλέως ἀδελφῆς ἐν Ῥωσία ἀποθανούσης, καὶ πρὸ αὐτῆς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Βλαδιμηροῦ, Χρυσόχειρ συγγενῆς τις ὢν τοῦ τελευτήσαντος, ἄνδρας ὀκτακοσίους προσεταίρισάμενος καὶ πλοίοις ἐμβιβάσας, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν 2.479 ὡς τάχα μισθοφορήσων. τοῦ δὲ βασιλέως καταθεῖναι τὰ ὄπλα κελεύοντος καὶ οὕτω ποιήσασθαι τὴν ἐντυχίαν, μὴ θελήσας διῆλθε τὴν Προποντίδα. ἐν Ἀβύδῳ δὲ γενόμενος καὶ τῷ στρατηγούντι ταύτης συρράξας ὑπερμαχοῦντι τῶν παραλίων, καὶ τοῦτον ῥαδίως καταστρεψάμενος, κατῆλθεν εἰς Λῆμνον. ἐκεῖσε δὲ παρὰ τοῦ στόλου τοῦ Κιβυρραιωτῶν, καὶ Δαβίδ τοῦ ἀπὸ Ἀχριδῶν στρατηγούντος Σάμου, καὶ Νικηφόρου τοῦ Καβάσιλα δουκὸς ὄντος Θεοσαλονίκης παρασπονδηθέντες ἅπαντες κατεσφάγησαν. Βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκστρατεῦσαι κατὰ τῆς Σικελίας Ὀρέστην προέπεμψε μετὰ δυνάμεως ἀδράς, ἕνα ὄντα τῶν πιστοτάτων εὐνούχων, αὐτὸς δὲ ἐκωλύθη φθάσαντος τοῦ χρεῶν. Δεκεμβρίῳ γὰρ μηνὶ 1ῃ, Ἰνδικτιῶνος θ', ἔτους #22 φλδ', αἰφνιδίῳ νόσῳ ληφθεὶς ἀπεβίω, πρὸ τινῶν ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς καὶ Εὐσταθίου τοῦ πατριάρχου ἀποθανόντος, οὗ διάδοχον ὁ βασιλεὺς ἐποίησατο Ἀλέξιον μοναχὸν καὶ καθηγούμενον τῆς μονῆς τοῦ 2.480 Στουδίου, εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ πεφοιτηκότα μετὰ τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου. ὃν καὶ πέμψας ἐνθρονίζει διὰ τοῦ πρωτονοταρίου Ἰωάννου, ᾧ συνεργῶ ἔχρητο πρὸς τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν. καὶ τῇ ἑσπέρᾳ ἐτελεύτησε, ζήσας μὲν ἕτη 6, καὶ τὰ πάντα βασιλεύσας, ἐπὶ χρόνου δὲ 1 τὴν αὐτοκράτορα διθύνας ἀρχὴν. ταφῆναι δὲ παρεκάλεσε τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν, ὃν καὶ διάδοχον κατέλιπε τῆς ἀρχῆς, ἐν τῷ κατὰ τὸ Ἑβδομον ναῶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ θεολόγου· ὃ δὴ καὶ γέγονεν. Ἀναζωσάμενος δὲ τὴν ἄπασαν δυναστείαν ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ πράττειν ὅτι καὶ βούληται ἐξουσίαν λαβῶν, καὶ ταῖς ἐκδεδητημέναις χαίρων τῶν πράξεων, πολλῶν κακῶν αἴτιος ὑπῆρξε τῷ πολιτεύματι, αὐτὸς μὲν πράττων οὐδὲν ἢ βουλευόμενος τῶν δεόντων, ἵπποδρομίαις δὲ χαίρων καὶ μίμοις καὶ γελωτοποιοῖς, καὶ κύβοις καὶ κοττάβοις ἐννουκτερεύων, ἄρχοντας καθιστὰς ἐν τε πολιταρχίαις καὶ στρατηγίαις οὐ τοὺς ἔργῳ καὶ λόγῳ τὸ δόκιμον ἑαυτῶν παρεχομένους ἀλλ' οἰνόληπτα ἐκτετμημένα ἀνδράποδα καὶ πάσης μιαρίας καὶ βδελυρίας ἐμπεπλησμένα, ἀνάγων αὐτοὺς εἰς τὰς τῶν ἀξιωματῶν ὑψηλοτάτας περιωπὰς, τοὺς δὲ γένει καὶ ἀρετῇ καὶ πείρᾳ προέχοντας παρατρέχων. Νικόλαον γὰρ τὸν πρῶτον τῶν αὐτοῦ θαλαμηπόλων δομέστικον προεβάλετο τῶν σχολῶν καὶ παρακοιμώμενον, Νικηφόρον δὲ τὸν μετ' ἐκεῖνον τὰ δευτέρᾳ φέροντα πρωτοβεστιάριον, Συμεὼν δὲ τὸν κατὰ τὴν τάξιν

τρίτον δρουγγάριον τῆς βίγλας, προέδρους τοὺς πάντας τιμήσας, 2.481 Εὐστάθιον τε τὸν πολλοστὸν μετ' ἐκείνους μέγαν ἑταιρειάρχην. προεβάλετο δὲ καὶ δοῦκα Ἄντιοχείας εὐνοῦχόν τινα Σπονδύλην λεγόμενον, καὶ Ἰβηρίας Νικήταν τὸν ἐκ Πισσιδίας, καὶ ἄμφω ἐπιρρήτους ἀνθρώπους καὶ πονηρούς· οἵτινες ταραχῆς καὶ συγχύσεως τὰ πάντα πληρώσαντες μικροῦ τὴν βασιλείαν ἀνέτρεψαν ἤδη καλῶς ἀγομένην ἀπὸ τε τῆς αὐτοκρατορίας Ῥωμανοῦ τοῦ τοῖν βασιλέοιο πατρός, Νικηφόρου δὲ καὶ Ἰωάννου καὶ Βασιλείου τῶν κατὰ διαδοχὰς δεξαμένων τὰ σκῆπτρα καὶ φοβερὰν καθισταμένην τοῖς πλησιάζουσιν ἔθνεσι. καὶ οὐ μόνον ἀδιάφορον εἶχε τὴν γνώμην ἐν ταῖς τῶν ἀρχῶν προβολαῖς, ὡς ἔτυχεν αὐτὰς καθιστάς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀξιολογωτέρους καὶ δοκιμωτέρους ἐδίωκε διὰ παντός, τοῖς εὐδοκίμοις ἐπιβουλεύων. ἀπετύφλωσε μὲν γὰρ καὶ Κωνσταντῖνον πατρικίον τὸν υἱὸν Μιχαὴλ μαγίστρου τοῦ Βούρτζη, πρὸ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ προσκρούοντα καὶ τὰς ἀκολάστους αὐτῷ πράξεις Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ μνηύοντα, καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους ἄνδρας ἀγαθοὺς ἠφάνισεν, ὡς προῖων ἐξεῖπη ὁ λόγος. καὶ τὰ μὲν προοίμια τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ταῦτα καὶ τοιαῦτα· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ποῖα ἂν κατ' ἀξίαν παραστήσειεν ἱστορία; μόνων γάρ, ὡς ἐρρέθη, ἐξεχόμενος γελοιοποιῶν καὶ μίμων, καὶ περὶ τὰς ἵπποδρομίας εἶπερ τις ἄλλος κεχηνῶς, ἔργον μόνον ἀναγκαῖον ταύτας ἠγεῖτο, τὰ λοιπὰ μηδενὸς ἀξίων λόγου ἀλλὰ δευτέρα λογιζόμενος τῶν αὐτοῦ ἀκολάστων ἔργων.

Νικηφόρον γὰρ τὸν Κομνηνόν, ἄνδρα συνετὸν καὶ ἐπ' ἀρετῇ καὶ ἀνδρίᾳ βεβοημένον, Μηδίας ἄρχοντα τῆς 2.482 καὶ Ἀσπρακανίας, τὸν καὶ τὰ πρόσχωρα ὑποτάξαντα ἔθνη, δι' αἰτίαν μὲν εὐλογον οὐδεμίαν, τῆς δὲ ἀρετῆς φθονήσας ἀπετύφλωσεν, ἔγκλημα τούτῳ καθοσιώσεως ἐπενεγκών. οὗτος γὰρ πολλάκις συμπλεκόμενος τοῖς γείτοσιν ἐν Μηδίᾳ Σαρακηνοῖς, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας μαλακίζομένους ὄρων καὶ τὰ νῶτα στρέφοντας ἀκόσμως καὶ φεύγοντας, καὶ τὰ μὲν ὀνειδίζων, τὰ δὲ καὶ παρακαλῶν μὴ οὕτω φεύγειν αἰσχυρῶς ἀλλ' ἴστασθαι κατὰ τῶν ἀντιπάλων γενναίως, ἔπεισε συγκαταθέσθαι. ὡς δὲ καὶ ἐνωμότως τὴν κατάθεσιν βεβαιῶσαι οὗτος ἀπήτει, ὅτι σὺν αὐτῷ θανοῦνται μαχόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἔγγραφον ἐκδεδώκασι γραμματεῖον, παλαμναιοτάταις ἀραῖς καὶ φρικωδεστάτοις ὄρκοις ἐμπεδωσάμενοι στήναι ῥωμαλέως ἐν τῇ παρατάξει καὶ ἀποθανεῖν σὺν τῷ στρατηγῷ. τοῦτο ὡς ἦλθεν εἰς ὧτα τοῦ Κωνσταντίνου, παραλύεται μὲν εὐθύς τῆς ἀρχῆς ὁ Νικηφόρος καὶ εἰς τὴν βασιλίδαν εἰσάγεται, κριτήριόν τε καὶ βῆμα ἦρτο, καὶ καταδικάζεται ὡς συνομοσάμενος κατὰ τῆς βασιλείας, καὶ τὰς ὄψεις πηροῦται. ἐγκοτῶν δὲ καὶ Βάρδα πατρικίῳ τῷ ἐγγόνῳ τοῦ μαγίστρου Βάρδα τοῦ Φωκᾶ καὶ τισὶν ἄλλοις, ῥάπτει διὰ τινος τῶν παρατρεφόμενων συκοφαντῶν τυραννίδος ἐπίθεσιν κατ' αὐτοῦ, καὶ εὐθύς ἀποτυφλοῖ τούτον καὶ τοὺς συνδιαβληθέντας αὐτῷ. καὶ στάσεως δὲ γενομένης ἐν τῇ Ναυπάκτῳ κατὰ Γεωργίου τοῦ στρατηγοῦντος αὐτῆς, ὃν καὶ Μωρογεώργιον ἐκάλουσαν διὰ τὸ ἄστατον τῆς γνώμης, ἀναιρεῖται μὲν ὁ στρατηγός, διαρπάζουσι δὲ καὶ τὰ προσ 2.483 ὄντα πάντα αὐτῷ, κακῶς διατιθέμενος περὶ τοὺς ἐγχωρίους καὶ εἰσπράττει σεσοφισμέναις καὶ συνεχέσι τούτους συντρίβων. ὁ βασιλεὺς δὲ οὐ μόνον τοὺς αἰτίους ἀπηνῶς ἐκόλασε τοῦ φόνου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχιερέα τῆς Ναυπάκτου ἐτύφλωσεν. ὁ δὲ τοῦ Σκληροῦ Ῥωμανοῦ υἱὸς Βασίλειος πατρικίος, προσκρούων τῷ μαγίστρῳ Προυσιανῷ τῷ Βουλγάρῳ στρατηγοῦντι βουκελλαρίων, ἐς τοσοῦτον προήχθη τόλμης ὡς καὶ διὰ μάχης τούτῳ ἐλθεῖν. τούτων τὴν διένεξιν Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἀναισχυντίαν κρίνων κατὰ τῆς βασιλείας καὶ ἄμφω ὑπερορίζει, τὸν μὲν ἐν τῇ Ὀξείᾳ νήσῳ τὸν δὲ ἐν τῇ Πλάτῃ. μετὰ μικρὸν δὲ τὸν μὲν Βασίλειον, κατηγορηθέντα ὡς εἴη ἀπόδρασιν μελετῶν, ἀπετύφλωσε, τὸν δὲ Προυσιανὸν μικροῦ δεῖν τοῦτο αὐτὸ πείσεσθαι κινδυνεύοντα

ήλευ θέρωσεν. ἐτύφλωσε δὲ καὶ Ῥωμανὸν τὸν Κουρκούαν, ἐπ' ἀδελ φῆ ὄντα γαμβρὸν τοῦ Προυσιανοῦ καὶ τὸν Βογδάνον καὶ τὸν Γλα βᾶν καὶ τὸν Γουδέλην. ἐγλωσσοτόμησε δὲ καὶ τὸν μοναχὸν Ζαχαρίαν τὸν συγγενῆ τοῦ Βέστου Θευδάτου, συσκευάσασθαι τούτους πλασάμενος κατ' αὐτοῦ. Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Πατζινακάκι εἰσβολὴν ἐποίησαντο κατὰ Βουλγαρίας, καὶ πλεῖστον λαὸν καὶ στρατηγούς καὶ ταγματάρχας ἔσφαξαν καὶ ἐζώγησαν· διὸ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τὸν Διογέ νην ἄρχοντα Σιρμίου ὑπάρχοντα καὶ δοῦκα τῆς Βουλγαρίας ἐποίησεν, ὃς συμπλακεῖς πολλακίς αὐτοῖς διεσπαρμένοις ἐτρέψατο καὶ ἠνάγκασε περαιωθέντας τὸν Ἴστρον ἡσυχίαν ἄγειν. ἐγένετο δὲ 2.484 καὶ ἐφ' ὅλους τοὺς τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνους μέγιστος αὐχμὸς, ὡς ἀποξηρανθῆναι τὰς ἀεννάους πηγὰς καὶ τοὺς ποταμούς. τοῦ βασιλέως δὲ Βασιλείου φειδοῖ τῶν πενήτων μὴ ἐγκαίρως τὰς δη μοσίας εἰσπραττομένου συντελείας ἀλλ' ἀνακωχὴν καὶ ὑπερημερίαν διδόντος ταῖς ἀπαιτήσεσιν, ἐκείνου τελευτήσαντος συνέβη δύο ἐνιαυτῶν φόρους ἔτι ἡρτῆσθαι· οὓς ὁ Κωνσταντῖνος εὐθὺς εἰσεπράξατο. εἰσεπράξατο δὲ καὶ τῶν ἐτέρων τριῶν ἐνιαυτῶν (ἐς τοσοῦτον γὰρ χρόνον ἢ ἀρχὴ αὐτῷ ἐξετάθη), καὶ συνετρίβησαν οὐχ οἱ πένητες μόνον καὶ ἄποροι ἀλλὰ καὶ οἱ εὐπόρως ἔχοντες, ἐν τρισὶ χρόνοις πέντε παρασχόντες δασμοφορίας. ἐξῆλθεν οὖν καὶ στόλος Ἁγα ρηνῶν κατὰ τῶν Κυκλάδων νήσων· οἷς συμπλακεῖς ὁ στρατηγὸς Σάμου Γεώργιος ὁ Θεοδωροκάнос, ἅμα Βεριβόη τῷ στρατηγούντι τῆς Χίου, ἐτρέψατο, καὶ δώδεκα μὲν αὐτανδρα εἶλε, τὰ δὲ λοιπὰ διεσκέδασεν.

Ἐννάτη δὲ Νοεμβρίου μηνός, τῆς ιβ' ἐπινημέσεως, ἐν ἔτει #22 φλζ', αἰφνιδίῳ νόσῳ ληφθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος καὶ παρὰ τῶν ἱατρῶν ἀπαγορευθεὶς ἐσκέπτετο τίνα ἂν καταλίποι διάδοχον τῆς βασιλείας. ἔδοξεν οὖν αὐτῷ τὸν πατρίκιον Κωνσταντῖνον τὸν Δαλασσηνὸν μεταστείλασθαι, κατὰ τὸν Ἀρμενιανὸν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ σχολάζοντα, γαμβρόν τε ποιήσασθαι ἐπὶ μιᾷ τῶν θυγατέρων καὶ ἀναγορεῦσαι βασιλέα. καὶ δὴ πέμπεται ἄξων αὐτὸν εὐνοῦχός τις τῶν πιστικωτάτων, ὁ λεγόμενος Ἐργοδότης. σπουδῆ δὲ τοῦ Συμεῶν φιλίως διακειμένου πρὸς τὸν πατρίκιον Ῥωμανὸν τὸν Ἀργυρὸν αὐτὴ μὲν παρωράθη ἢ γνώμη, καὶ στέλλεται τις τάχα ἐ' 2.485 βασιλέως ἐς τὸν Δαλασσηνόν, ἐκεῖσε προσμένειν κελεύοντος αὐτὸν ὅπη ἂν ἢ γραφὴ καταλήψηται, ἄγεται δὲ ὁ Ῥωμανὸς πρὸς τὰ βασίλεια. ἀχθέντι δὲ δύο προτίθενται γνώμαι, ἢ διαζυγῆναι τῆς νομίμου γυναικὸς τῆ βασιλέως τε θυγατρὶ συναφθῆναι καὶ βασιλέα ἀναγορευθῆναι, ἢ πηρωθῆναι τοὺς ὀφθαλμούς. τοῦ δὲ ἰλιγγιῶντος καὶ ἀναδυομένου πρὸς αὐτῶν ἐκάτερον, ἢ σύννοικος δείσασα περὶ τοῦ ἀνδρός, μὴ τι καὶ πάθη φλαῦρον, τὴν κοσμικὴν ἐκουσίως ἀπέθετο τρίχα, καὶ τῷ συζύγῳ πρὸς τῆ ὄψει ἐχαρίσατο καὶ τὴν βασιλείαν. οὐσῶν δὲ τῷ Κωνσταντίνῳ θυγατέρων τριῶν ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ πατρικίου Ἀλυπίου, ἦν ἔτι ζώντος τοῦ Βασιλείου ἡρμόσατο, ἢ μὲν καθ' ἡλικίαν πρωτεύουσα Εὐδοκία ἀπε κείρατο, ἢ τρίτη δὲ Θεοδώρα ἀπηνήνατο συζυγῆναι τῷ Ῥωμανῷ, ἢ διὰ τὸ συγγενές, ὡς φασιν, ἢ διὰ τὸ ἔτι τὴν ἐκείνου σύζυγον ζῆν. ἢ δὲ τῷ χρόνῳ δευτέρα Ζωὴ τὸν περὶ τῆς συνοικίας λόγον συνενεσθέντα ἀσπασίως ἐδέξατο. λόγου δὲ περὶ τῆς συγγενείας κινήθοντος, καὶ τῆς ἐκκλησίας σὺν τῷ πατριάρχῃ λυσάντων τὸ ἀμφίβολον, ἱερολογεῖται ὁ Ῥωμανὸς τῆ Ζωῆ καὶ αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται βασιλεὺς. καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας Κωνσταντῖνος ἀπέθανε, ζήσας μὲν τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον ὀ' ἔτη, ἐπὶ τρεῖς δὲ ἐνὸς δέοντος μηνός βεβασιλευκῶς. Οὕτω δὲ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν τὸν τῆς πηρώσεως κίνδυνον διαδράς ὁ Ῥωμανὸς τὸ τῆς βασιλείας περιζώννυται κράτος, καὶ βασιλεὺς αὐτοκράτωρ ἅμα Ζωῆ τῆ τοῦ Κωνσταντίνου ἀναγορεύεται θυγατρί. ἅμα τε οὖν ἐπὶ τὸν βασιλεῖον ἐκάθισε θρόνον, καὶ ἅμα προοιμίους ἀγαθοῖς καὶ ἐπιβατηρίοις ἐπαινετοῖς 2.486 ἐδεξιοῦτο τοὺς ὑπὸ χεῖρα, ἀπὸ τῆς εὐσεβείας πρότερον ἀρξάμενος

ἀγαθοεργεῖν. ἐνδέουσαν γὰρ τὴν πρόσδοτον τῆς μεγάλης εἰδῶς ἐκκλησίας ἄτε οἰκονόμος ταύτης γενόμενος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, καὶ τῶν ἄλλων ὁπόσαις ὑπηρετεῖσθαι ἔθος παρὰ τοῦ ταύτης κλήρου, ὀγδοήκοντα χρυσίου λίτρας ἀνὰ πᾶν ἔτος χορηγεῖσθαι τούτοις τετύπωνεν ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ταμείου εἰς προσθήκην. ἔξέκοψε δὲ καὶ τέλεον ἀπερρίζωσε τὸ ἀλληλέγγυον, ὅπερ ἐμελέτα μὲν ὁ Κωνσταντῖνος ποιῆσαι, οὐκ ἔφθασε δέ. ἐκένωσε δὲ καὶ τὰς φυλακὰς τῶν ἐγκαθειργμένων διὰ τινὰς εὐθύνων, τὰ μὲν δημόσια χρέα χαριζόμενος, ἀποτινὺς δὲ τὰ ἰδιωτικά. ἀπελυτρώσατο δὲ καὶ τοὺς κατεχομένους αἰχμαλώτους ἐν Πατζινακία. ἐτίμησε δὲ καὶ συγκέλλους μητροπολίτας τρεῖς, τὸν Ἐφέσου Κυριακὸν ὡς τοῦ πατριάρχου ὁμαίμονα, Δημήτριον τὸν Κυζίκου ὡς λίαν αὐτῷ καὶ πρὸ τῆς βασιλείας πεφιλημένον, καὶ Μιχαὴλ τὸν τῶν Εὐχαῖ τῶν καθ' αἷμα τούτῳ ἐγγίζοντα διὰ τὸ ἀναφέρειν τὸ γένος εἰς τοὺς λεγομένους Ῥαδινοῦς. Ἰωάννην δὲ τὸν τοῦ Βασιλείου τοῦ βασιλέως πρωτονοτάριον, ἤδη τὴν κοσμικὴν κειράμενον τρίχα, μεταπεμψάμενος καὶ σύγκελλον τιμήσας τῇ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου ἀδελφῆ Θεοδώρα φρουρὸν κατέστησε. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν λειτουργῶν τοῦ θεοῦ ἐκ τῶν ἀλληλεγγύων εἰς ἐσχάτην ἐλθόντας πενίαν ἀνεκτήσατο, καὶ τοὺς ἄλλους δυσφοροῦντας καὶ πιεζομένους ἀπορίας παραμυθίας ἠξίωσε. παρέσχε δὲ καὶ χρημάτων πλῆθος ἀριθμοῦ κρεῖττον ὑπὲρ σωτηρίας ψυχῆς τοῦ ἑαυτοῦ πενθεροῦ. ἠξίωσε δὲ παραπλησίως καὶ τοὺς ὅσοι κακῶς ἔπαθον ὑπ' αὐτοῦ, τοὺς μὲν εἰς ἀξιώματα προβιβάσας, τοὺς δὲ ἐν κτήμασι καὶ ἄλλοις ἐν χρήμασι 2.487 παραμυθησάμενος. ἀνήγαγε δὲ καὶ εἰς τὸ λαμπρὸν τῶν μαγίστρων ἀξίωμα τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν αὐτοῦ Ῥωμανὸν τὸν Σκληρόν, ὃν ὁ Κωνσταντῖνος, ὡς εἶπομεν, ἀπετύφλωσεν. ἀνεκαλέσατο δὲ καὶ τῆς χρονίας ὑπερορίας Νικηφόρον τὸν Ξιφίαν, ὃς ἔθε λοντῆς ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου τὸ τῶν μοναχῶν ἡμφιέσατο σχῆμα. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ὕσεν ὁ θεὸς ὑετὸν σύμμετρον, καὶ εὐφορία γέγονε τῶν καρπῶν, κατ' ἐξαίρετον δὲ τῆς ἐλαίας. ἐγένετο δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀγίας πεντηκοστῆς ταραχὴ διὰ τὴν καθέδραν ἐν τῇ λειτουργίᾳ, μὴ καταδεξαμένων τῶν μητροπολιτῶν προκαθίσει αὐτῶν τοὺς συγκέλλους ἐν τῷ συνθρόνῳ.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον διαβληθεὶς ὁ μάγιστρος Προυσιανὸς ὁ Βούλγαρος κοινοπραγεῖν Θεοδώρα τῇ τῆς βασιλίδος ἀδελφῆ καὶ τῆς βασιλείας σὺν αὐτῇ ἀντιποιεῖσθαι εἰς τὸ τοῦ Μανουὴλ μοναστήριον φρουρεῖται. ἐπικρατησάσης δὲ τῆς κατηγορίας αὐτὸς μὲν ἀποτυφλοῦται, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἡ ζωστὴ τῆς πόλεως ἐκβάλλεται. καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης, γαμβρὸς ὢν τοῦ βασιλέως ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ Συρμίου μετατεθεὶς εἰς Θεσσαλονίκην γίνεται δούξ, κατηγορηθεὶς δὲ παρὰ Ὀρέστου τοῦ θεράποντος τοῦ Βασιλείου τοῦ βασιλέως ὡς μελετῶν ἀποστασίαν, στρατηγὸς εἰς Θρακησίους στέλλεται. φανερᾶς δὲ τῆς κατηγορίας γενομένης ἄγεται δέσμιος ἐν τῇ βασιλίδι καὶ ἐν πύργῳ βάλλεται. οἱ δὲ τούτου συνωμόται, ὁ πρωτονοτάριος Ἰωάννης καὶ σύγκελλος, ὁ πατρικίος Εὐστάθιος καὶ στρατηγὸς ὁ Δαφνο 2.488 μῆλης, Μιχαὴλ Θεόγνωστος καὶ Σαμουὴλ οἱ τοῦ μαγίστρου Μιχαὴλ τοῦ Βούρτζη ἔκγονοι, Γεώργιος τε καὶ Βαρασβατζεὶ ὁ ἐν τῷ ὄρει τῷ Ἄθῳ τὴν τῶν Ἰβήρων μονὴν συστησάμενος, οἱ τοῦ πατρικίου Θεοδάτου ἀνεψιοί, δεινῶς τυφθέντες καὶ διὰ μέσης τῆς λεωφόρου παραπεμφθέντες ἐξορία παρεπέμφθησαν. κατηνέχθη δὲ καὶ Θεοδώρα τῶν ἀνακτόρων, καὶ εἰς τὸ λεγόμενον περιωρίσθη Πετρίον. Ὀκτωβρίου δὲ μηνὸς λα΄ χύσις ἀστέρος ἐγένετο, ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὴν τὴν πορείαν ποιῶντος. καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν πῶσις οὐ μικρὰ γέγονε τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ἐν Συρίᾳ, στρατηγοῦντος τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας Μιχαὴλ τοῦ Σπονδύλη. ἐγένετο δὲ καὶ ὄμβρων ἐπίκλυσις, ἐπικρατήσασα ἕως τοῦ Μαρτίου μηνός, τῶν ποταμῶν ὑπερχυθέντων καὶ τῶν κοίλων πελαγισάντων, ὡς

ἀποπνιγῆναι σχεδὸν πάντα τὰ ζῶα καὶ τοὺς καταβληθέντας καρπούς τῆ γῆ, καὶ διὰ τοῦτο λιμὸν κατὰ τὸν ἐπιόντα χρόνον ἐπακολουθῆσαι δεινόν. βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς τὸ γεγονός ἐν Συρίᾳ ἀτύχημα ἐξιάσασθαι, ὥρμητο κατὰ τῆς Βερροίας ἐκστρατεῦσαι. ἐκπέμπει γοῦν μετ' εὐζώνου δυνάμεως Κωνσταντῖνον πατρίκιον τὸν Καρανητὸν τὸν ἐπ' ἀδελφῆ τούτου γαμβρόν, ἀπ' ελθεῖν ἐπισκήψας καὶ κατασκοπῆσαι τὰς εἰσόδους καὶ κατὰ τὸ δυ νατὸν πημαίνεσθαι τοὺς ἐχθρούς, παρατάξεως δὲ καθολικῆς ἀπέχεσθαι μέχρι τῆς αὐτοῦ παρουσίας. ἐν ὅσῳ δὲ ὁ στρατὸς αὐτῷ συνηθοίετο, ὁ μὲν τῆς Ἀβασγίας ἄρχων Γεώργιος νόσω τελευτᾷ, ἡ δὲ τούτου σύννοικος πρέσβεις εἰς βασιλέα στείλασα μετὰ δώρων 2.489 σπονδὰς τε εἰρηνικὰς ἐζήτηί καὶ τῷ ταύτης υἱῷ Παγκρατίῳ τὴν συνοικήσουσαν. ἤς τὴν πρεσβείαν ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς τὰς τε σπονδὰς ἐκύρωσε, καὶ Ἑλένην τὴν ἑαυτοῦ ἀνεψιάν, τὴν θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, νύμφην εἰς Ἀβασγίαν ἀπέστειλε, τὸν νυμφίον Παγκράτιον ἐς τῶν κουροπαλάτων ἀναβιβάσας τὸ ὕψος. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον γέγονέ τι τεράστιον ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων παράδοξον, περὶ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους τοῦ Κουζηναῖ, ἐν ᾧ πηγή ἐστὶ καλλίστου καὶ διειδοῦς ὕδατος. φωνή τις ἐξηκούετο οἰκτρὰ μετὰ ὄδυρμοῦ καὶ οὐαὶ καὶ θρήνων, παρεμφερῆς ὀλοφυρμῶ γυναικός. καὶ οὐχ ἅπαξ ἢ δις τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ Μαρτίου μηνὸς ἄχρις Ἰουνίου αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα. ἀπιόντων δὲ τινῶν ἐπὶ τῷ κατασκοπῆσαι τὸν τόπον ἔνθα ἡ φωνὴ ἐξηχεῖτο, ἀλλαχοῦ μετέπιπτεν ἡ ὀλολυγῆ. τοῦτο δέ, ὡς ἔοικε, προεμήνυε τὴν φθάσαν ῥηθῆναι ἀτυχίαν τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ κοίλῃ Συρίᾳ. τοῦ γὰρ βασιλέως Νικηφόρου τὰς πλείστας Συρίας καὶ Φοινίκης πόλεις παραστησαμένου, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἰωάννου τὰ ἐαλωκότα κρατυναμένου καὶ μέχρι Δαμασκοῦ τὴν ἐπικράτειαν παρατείναντος, ἐπεὶπερ ὁ μετ' αὐτοῦ Βασίλειος πρότερον μὲν ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων ἀσχολούμενος πολέμων, ὕστερον δὲ καὶ τοῖς κατὰ τοῦ Σαμουὴλ ἔργοις προσλιπαρῶν οὐκ ἔσχεν εὐκαιρίαν καλῶς καὶ ὡς ἐνεδέχετο τὰ ἐν τῇ ἔῳ κατασφαλίσασθαι, ἀλλ' ὅσον ἐν φαντασίᾳ γενόμενος ἐκέεισε, καὶ ὡς ὁ καιρὸς ἀπῆτει ταῦτα καταστησάμενος, εἴθ' ὑποστρέψας καὶ ἀσχολίαν ἔμμονον ἔχων καὶ φροντίδα τῶν 2.490 Βουλγάρων ὑποτάξαι γένος, ἀφορμὴ γέγονε τοῦ τὸν ζυγὸν ἀπορρίψαι τὰς δυνατωτέρας τῶν πόλεων καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀναζητῆσαι ἐλευθερίαν. ἀλλ' ἕως μὲν οὗτος περιῆν, ἐμελετᾶτο μὲν ἡ ἀπόστασις, κρύβδην δὲ καὶ οὐ φανερώς. τούτου δὲ τὸ χρεῶν ἀποτίσαντος, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου ἀμελῶς βασιλεύοντος καὶ ῥαθύμως, καὶ ἐπ' ἐκείνοις ἔχοντος τὸν σκοπὸν ἅπερ ὁ λόγος φθάσας ἐστηλογράφησε, τῶν δ' ἄλλων ὀλιγωρίαν κατασκεδάσαντος οὐ τὴν τυχούσαν, ἀδείας οἱ Σαρακηνοὶ λαβόμενοι τὰς τε ἐν ταῖς πόλεσι φρουρὰς ἐξεπόρθησαν, ἀνελόντες καὶ τοὺς φρουρούς, κατ' ἐξαιρέτον δὲ ὁ τῆς Βερροίας ἀρχηγός, ἦν καὶ Χάλεπ καλοῦσιν, ἐκδρομάς τε γὰρ ἐποίει συνεχεῖς, καὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἐκάκου καὶ τὰ ὁμοροῦντα ἔθνη καὶ πρόσοικα τὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοα. πρὸς δὲ ὁ Σπονδύλης τῆς Ἀντιοχείας, ὡς εἶρηται, κατάρχων ἐκστρατεύει ἔτι περιόντος τοῦ Κωνσταντίνου, βουλόμενος τάχα νεανικόν τι καὶ γενναῖον ἐνδείξασθαι. καὶ συμβαλὼν τῷ τῆς Βερροίας ἐξηγουμένῳ ἠττᾶται, καὶ πολλὸς μὲν γίνεται τῶν σὺν αὐτῷ φθόρος, αὐτὸς δὲ αἰσχιστα εἰς Ἀντιόχειαν διασώζεται. κατεστρατήγησε δ' αὐτὸν καὶ τις Ἄραψ, Μουσάραφ τὴν προσηγορίαν, τρόπῳ τοιῷδε. οὗτος γὰρ ὁ Μουσάραφ δορυάλωτος κατεχόμενος ἐν Ἀντιοχείᾳ (ἦν γὰρ κατασχεθεὶς ὑπὸ Πόθου τοῦ Ἀργυροῦ), ἐπεὶπερ αἱ τῆς ἡγεμονίας ἡνία εἰς τὸν Σπονδύλην μετέπεσον, κατανενοηκῶς τὸν ἄνθρωπον εὐρίπιστον, ὑπέσχετο με γάλα χρησιμεῦσαι Ῥωμαίοις, εἰ ἀνεθείη τῶν δεσμῶν, καὶ πάντα ἐπιτελέσειν τὰ κατὰ σκοπὸν· τὰ τε γὰρ ὁμόφυλα κακῶσαι κατεπ 2.491 ἠγγέλλετο, καὶ τόπον ἐπιδεικνύς, εἰ φρούριον ἐν αὐτῷ δομηθείη καὶ αὐτῷ παραδοθείη, οὐ μικρὸν ὄφελος ἔσεσθαι Ῥωμαίοις. οὐ τὰς

ράδιουργίας μὴ συνεῖς ὁ Σπονδύλης τῶν τε κλοιῶν ἀφῆκεν αὐτόν, καὶ τὸ φρούριον ὡς ἐκέλευσεν ἐδομήσατο, καὶ αὐτῷ τὴν φυλακὴν ἐπετρέψατο, χιλίους φρουροὺς ἐγκαταστήσας ἐν τούτῳ Ῥωμαίους. ὁ δὲ Μουσάραφ τυχῶν οὐπὲρ ἠύχето καιροῦ, λάθρα τῷ Τριπόλεως ἀμηρᾷ καὶ Τούσβερ τῷ ἀρχιστρατηγῷ τοῦ Αἴγου πτίου προσδιαλεχθεῖς, λαὸν ὑπ' αὐτῶν πεμφθέντα δεξάμενος τοὺς τε χιλίους ἀναίρει καὶ τὸ φρούριον αὐτοῖς παραδίδωσι. καὶ οὐ διέλιπον ἐξ ἐκείνου ἐξ ὑπερδεξιῶν φερόμενοι οἱ Σαρακηνοὶ διαφθεῖρειν τὰ ἐν Συρίᾳ Ῥωμαίους ὑπήκοα καὶ λυμαίνεσθαι.

Ἄλλὰ τοῦτον μὲν ὁ Ῥωμανὸς μεθίστησι τῆς ἀρχῆς, διὰ δοχὸν αὐτῷ πέμψας τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν Καρανηνόν, ἠὔτρεπιζετο δὲ καὶ αὐτὸς κατόπιν ἀπελθεῖν τῶν Σαρακηνῶν. ἤδη δὲ τὸ Φιλομίλιον καταλαβόντος αὐτοῦ ἦλθον πρέσβεις ἐκ Βερροίας μετὰ δῶρων ὅτι πολλῶν, παρακαλοῦντες συμπαθείας τυχεῖν καὶ τὴν πρὶν δουλείαν ἐπαναδέξασθαι καὶ τοὺς ἐτησίους εὐγνωμόνως προσφέρειν φόρους. πολλῶν δὲ κάγαθῶν στρατιωτῶν συστρατευομένων αὐτῷ παρακαλοῦντων τὴν πρόκλησιν δέξασθαι, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ πατρίκιος Ἰωάννης ὁ Χάλδας, καὶ μὴ ἐκστρατεῦσαι κατὰ Συρίας ἐν καιρῷ θέρους, ὁπότε τό τε ὕδωρ ἐν αὐτῇ σπανίζει καὶ τὸ μὲν Ἀράβων ἔθνος ἀνυπόστατόν ἐστιν οἷα 2.492 ἐνειθισμένον φέρειν γενναίως τὰ ἐγχώρια θάλη καὶ τοὺς φλογμούς καὶ τοὺς καύσωνας, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πανοπλίται τυγχάνοντες οὐ τληπαθῶς ἔχουσι πρὸς τὴν ὥραν, μηδενὸς ἐπιστροφὴν ποιησάμενος, ἀλλ' ἐξ ὑπογύου τὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἔχων ἀνδραγαθήματα, καὶ σπεύδων καὶ αὐτὸς ἀνδρῶά τινα ἐπιδείξασθαι, ἅπει σιν ἐν Συρίᾳ. καὶ στρατοπεδείαν πηξάμενος ἐν τινι φρουρίῳ δύο ἡμερῶν ὁδὸν Βερροίας ἀπέχοντι (Ἀζάζιον ὄνομα τῷ φρουρίῳ) ἐσκόπει τὸ μέλλον. ἐν ᾧ κατεσκηνωμένος τὸν τῶν ἐξκουβίτων ἄρχοντα τὸν πατρίκιον Λέοντα τὸν Χοιροσφάκτην μετὰ τοῦ οἰκείου τάγματος ἐπὶ κατασκοπῇ στέλλει, εἴ τινές τε ἐπίοιεν κατοψόμενον Ἄραβες, καὶ ὅπῃ δὴ λυσιτελὲς μεταθεῖναι τὴν στρατοπεδείαν. ἀλλὰ τοῦτον οἱ ἐνεδρεύοντες καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ πεδία φυλάσσοντες Ἄραβες καιροσκοπήσαντες καὶ αἰφνίδιον ἐπιθέμενοι κατέσχον, τὸν δὲ μετ' αὐτοῦ λαὸν διεσκέδασαν. ἐς τοσοῦτον δὲ προῆλθον τόλμης καὶ ἀναιδεΐας ὡς ἀναφανδὸν ἐπικόπτειν Ῥωμαίους τὴν χορτολογίαν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἀναγκαίων συλλογὴν. πλεον δ' αὐτοὺς ἐκάκουν ἐν τοῖς ὕδασι· πιεζόμενοι γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ τούτων ἵπποι καὶ τὰ ὑποζύγια, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ δίψους εἰς προφανῆ ἑαυτοὺς συνώθουν τὸν κίνδυνον, καὶ οἱ ἀλισκόμενοι προσαπώλοντο. τότε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Δαλασσηνὸς ἐκπεμφθεὶς ἀνακόψαι τοὺς ἐπεμβαίνοντας Ἄραβας καὶ ἀνδρὶ κόντι καὶ γενναῖον διαπράξασθαι, καὶ τούτοις συμπλακεῖς καὶ ἀκόσμως φυγῶν, μεγάλης ταραχῆς καὶ συγχύσεως τὰ Ῥωμαίων 2.493 ἐνέπλησε καὶ τὸν βασιλέα αὐτόν· ἐπανελθόντος γὰρ αὐτοῦ τεθορυβημένου καὶ τὸ στρατόπεδον ἅπαντα ταραχῆς ἐμφορήσαντος καὶ ἀκοσμίας, οὐκέτι τοῦ λοιποῦ μάχης λόγος ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἕκαστος, ὡς πῆ δυνατὸν ἦν, τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἐπραγματεύετο. βουλῆς οὖν προτεθείσης ἔδοξεν ἔωθεν διαλύσαντας τὴν τάφρον ἐπαναζευγνύειν εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ δὴ κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ Αὐγούστου μηνός, ἰνδικτιῶνος ιγ', ἔτους #22 φλη', κατὰ τὰ βεβουλεωμένα τὰς τῆς στρατοπεδείας ἀνοίξαντες πύλας ἀπανταχῇ τῆς ἐπ' Ἀντιόχειαν εἶχοντο, οἱ πλείους μὲν κοιλιακῶς κατειργασμένοι νοσήματι, οἱ πλείους δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ δίψους κατεργασμένοι. οἷς ἐξεληθοῦσι τῆς παρεμβολῆς μετὰ ῥύμης οἱ Ἄραβες ἐπιτίθενται. τῶν δὲ μηδ' ὄλως ὑποστάντων τὴν ὁρμὴν γίνεται τροπὴ φρικωδεστάτη, καὶ οἱ μὲν ὑπ' ἀλλήλων ἐπατοῦντο καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ζωγρίαὶ ἠλίσκοντο. ἔνθα τι καὶ συνέβη χάριεν γενέσθαι· τῶν γὰρ στρατηγῶν, οἷς ἐπ' ἀνδρῖα μέγα ὄνομα ἦν, καὶ τῶν στρατιωτῶν μηδενὸς ὑποστῆναι τολμώντων τὸν

κίνδυνον ἀλλ' ἄγεννῶς ἀποδιδρασκόντων, εὐνοῦχος τις τῶν βασιλικῶν θαλαμηπόλων τὴν ἑαυτοῦ φερομένην ἰδὼν ἀποσκευὴν καὶ τοὺς ὑπὲρ ρέτας, καὶ μὴ ἐνεγκὼν μετρίως τὸ πάθος, τὸν ἵππον τῆδε κάκεισε συνταράξας ἔπεισι μετὰ σφοδρᾶς ὀρμῆς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τόξον ἐντείνας βάλλει μὲν ἕνα τρέπει δὲ τοὺς ἄλλους, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ἔλῶν ὑπέστρεψε γεγηθῶς. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐγγὺς ἔλθων τοῦ ἁλῶναι περισώζεται εἰς Ἀντιόχειαν, ἐκθύμως ἀγωνισαμένων τῶν βασιλικῶν ἐταίρων καὶ διασωσάντων ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν βασιλέα. 2.494 Τότε δὲ Γεωργίου τοῦ Μανιάκη τοῦ θέματος στρατηγοῦντος Τελοῦχ, Ἄραβες ὀκτακόσιοι μετὰ γαύρου τοῦ φρονήματος ὑποστρέψαντες ἀπὸ τῆς τροπῆς καὶ πρὸς αὐτὸν παραγενόμενοι εἴκειν τὴν ταχίστην ἐκέλευον καὶ τὴν πόλιν καταλιπεῖν τοῦ βασιλέως ἑάλωκός τε καὶ παντὸς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος ἄρδην ἀπολωλός τε, καὶ μὴ ἑαυτὸν προφανεῖ κινδύνῳ ἐκδεδωκέναι· ἡμεῖς γὰρ διαλαμπούσης οἰκτρῶς αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀπολοῦνται περιστοιχισθέντες. ὁ δὲ δέχεσθαι τάχα τὴν παραίνεσιν δόξας καὶ ποιῆσιν τὸ κελεύόμενον ὑποπτευθεὶς, σῖτά τε καὶ ποτὰ τούτοις ἀποχρώντως ἐκπέμψας διαναπαύειν ἐκέλευεν ἑαυτοῦς, ὡς ἄμ' ἡμέρα αὐτὸς μὲν σὺν τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ ἀπαλλαγῆσεται, αὐτοὺς δὲ κυρίους καταστήσει τῆς πόλεως Τελοῦχ καὶ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν χρημάτων. οἱ δὲ τοῖς τε λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις φενακισθέντες, καὶ ὡς αὖριον τάχα ἀπολήψεσθαι τὰ πάντα ὑπειληφότες, πρὸς πότους καὶ μέθας ἐτράπησαν καὶ ἐν πάσῃ ἀδείᾳ καὶ ἀμεριμνίᾳ διενυκτέρευον. ὁ δὲ περὶ μέσας νύκτας οἰνωμένοι αὐτοῖς καὶ ἀφροντίστως κοιμημένοι ἐπιτίθεται, καὶ τούτους μὲν πάντας ἀπέσφαξεν, ὑφείλετο δὲ καὶ διακοσίας ὀγδοήκοντα καμήλους πεφορτωμένας καὶ πλήρεις ἀγαθῶν παντοίων Ῥωμαϊκῶν. τὰς δὲ ρίνας καὶ τὰ ὄματα τῶν πεσόντων ἀποτεμῶν διεκόμισεν ἐν Καππαδοκίᾳ τῷ βασιλεῖ, ἤδη ἀπὸ τῆς φυγῆς κατεληφότι τὸν τοῦ Φωκᾶ οἶκον καὶ ἐν αὐτῷ διατρίβοντι. ὃν ὁ βασιλεὺς τοῦ ἔργου ἀποδεξάμενος κατεπάνω τῆς κάτω Μηδίας ἀποδείκνυσιν. 2.495 Ἀπαίρων δὲ τῆς Συρίας δομέστικον μὲν τῶν σχολῶν ἀποδείκνυσι Συμεῶν τὸν τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου θεράποντα, ἡγεμόνα δὲ Ἀντιοχείας Νικήταν τὸν ἐκ Μισθίας. τοῦ τοῖς ἐνετείλατο κατὰ τὸ δυνατόν ἀποπειρᾶσθαι τοῦ παρὰ τοῦ Μουσάραφ κτισθέντος φρουρίου, ὃν Μενίκος ὄνομα, εἴ πως δυνηθεῖεν ἀπαλλάξαι Συρίαν τῶν ἐκ τοῦ Μουσάραφ ἐπιδρομῶν. ἀφυῶς δὲ τούτων καὶ ἀμαθῶς ἐπιχειρησάντων τῇ πολιορκίᾳ, νυκτὸς ὁ Μουσάραφ ὑπεκδραμῶν τοῦ φρουρίου τὰς τε ἐλεπόλεις ἐνέπρησε καὶ τούτους ἐκείθεν αἰσχυρῶς ἀπεδίωξεν. ὅπερ πυθόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ μὴ φέρων τὴν ὕβριν, Θεόκτιστον πρωτοσπαθᾶριον, ἕνα τῶν πιστικωτάτων αὐτῷ ὑπάρχοντα διακόνων καὶ μέγαν ἐταιρειάρχην τῷ τότε χρηματίζοντα, μετὰ δυνάμεως ἀδράς Ῥωμαίων τε καὶ ἐθνικῶν κατὰ Συρίαν ἐκπέμπει, στρατηγὸν αὐτοκράτορα τοῦτον προχειρισάμενος, καὶ ἐπισκήψας τῷ Τριπόλεως συμμίξει ἀμηρᾷ Πινζαράχ καὶ μετ' αὐτοῦ τὰ τῶν Ἀράβων λυμναίνεσθαι· ἔτυχε γὰρ οὗτος ὁ Πινζαράχ διὰ τι πρόσκρουμα πρὸ μικροῦ ἀποστατῆσαι τοῦ Αἰγυπτίων ἀμερμουμνῆ καὶ ὄπλα κινήσαι κατ' αὐτοῦ. καὶ τοῦ Αἰγυπτίου τὸν Τοῦρκον Τοῦσπερ, ἄρχοντα τυγχάνοντα τῶν αὐτοῦ ταγμάτων, μετὰ χειρὸς ἀξιολόγου ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ Πινζαράχ πεπομότος, ὡς οὗτος ἤσθετο μὴ ἀξίον μάχος εἶναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τῇ τῶν Αἰγυπτίων συμπλακῆναι δυνάμει, τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσρύεται καὶ ὁμαιχμίαν αἰτεῖ. οὗ τὴν αἴτησιν μὴ παριδὼν ὁ Ῥωμανὸς τὸν Θεόκτιστον μετὰ πλήθους ἀξιολόγου ἐξέπεμψε, συμμαχίαν τε παρασχεῖν τῷ Πινζαράχ 2.496 κελεύσας, καὶ ἐκ παρόδου τοῦ φρουρίου Μενίκου ἀντιποιεῖσθαι· ὃς ἀπελθὼν καὶ συμμίξας τῷ Πινζαράχ ἔργου εἶχετο. καὶ ὁ μὲν Αἰγυπτίων ἀρχιστράτηγος Τοῦσπερ τῷ αἰφνιδίῳ τῆς ἐφόδου καὶ τῷ πλήθει καταπλαγεὶς οἴκαδε ὑπενόστησεν· οὐδὲ ἠνεγκε δὲ οὐδ' ὁ Μουσάραφ τὴν ἐπέλευσιν τῶν πολεμίων, ἀλλὰ τὸν Μενίκον ἀφείξεν ἔφυγε καὶ περὶ τὰ ὄρια Τριπόλεως συσχεθεὶς

άνηρέθη. παρειλήφασι δὲ οἱ περὶ τὸν Θεόκτιστον αὐτό τε τὸ φρούριον τὸν Μενίκον, παραδοθὲν αὐτοῖς ὑπὸ ἀδελφόπαιδος τοῦ Μουσάραφ, καὶ ἕτερον φρούριον ἐπὶ τινος ἀποτόμου κείμενον πέτρας, τὸ λεγόμενον Ἀργυρόκαστρον. ταῦτα δὲ οὕτω καταστησάμενος ὁ Θεόκτιστος εἰσηλθὲν εἰς τὴν βασιλίδαν, ἐπαγόμενος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Ἀλάχ τὸν τοῦ Πινζαράχ υἱόν, ὃν καὶ πατρικιότητος ὁ αὐτοκράτωρ ἠξίωσε. κατόπιν δὲ ἦλθε καὶ ὁ Πινζαράχ, προπεμπόμενος καὶ δορυφορούμενος παρὰ τοῦ χρηματίσαντος ἄρχοντος Ἀντιοχείας Νικήτα τοῦ ἐκ Μισθείας· ὃν ὁ βασιλεὺς φιλοφρόνως ἀποδεξάμενος καὶ δώροις καὶ εὐεργεσίαις δεξιωσάμενος οὐ μικραῖς οἴκαδε χαίροντα ἐξαπέστειλεν. ἐλυτρώσατο δὲ καὶ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τὸν Χοιροσφάκτην καὶ τοῖς οἰκείοις ἀπέδωκε.

Τοῦ πρωτοσπαθαρίου δὲ Ὀρέστου, ὃν ὑπὸ Βασιλείου τοῦ βασιλέως ἐν Σικελίᾳ πεμφθῆναι ὁ λόγος ἐδήλωσεν ἄνωθεν, ἀπείρωτος ἐχόντος περὶ τὰ πολεμικὰ καὶ ἀτέχνως ἐπιχειροῦντος τοῖς πράγμασιν, οἱ ἐκ Σικελίας Σαρακηνοὶ καιροφυλακήσαντες καὶ αἰφνίδιον ἐπιθέμενοι τοῖς Ῥωμαίοις, ἤδη καὶ κοιλιακῶ νοσήματι ἀπὸ τρυφῆς κατασχεθεῖσιν, ὄλεθρον οὐκ ὀλίγον εἰργάσαντο. ἀνα 2.497 κτώμενος δὲ τὸ γεγονὸς ἀτύχημα ὁ βασιλεὺς δύνανται ἀξιώμαχον ἔκ τε Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας ἀθροίσας ἐν Ἰταλίᾳ ἐκπέμπει, κἂν οὐδὲν τι γενναῖον δρᾶσαι ἴσχυσεν ἀφελεία καὶ κακότητι τοῦ στρατηγοῦ. Τούτῳ τῷ ἔτει #22 φλθ' τυγχάνοντι, ἰνδικτιῶνος ιδ', καὶ ὁ Προυσιανὸς ἐκουσίως ἀποκείρεται μοναχός, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐκ Μαντινείου τῆς ἐν βουκελλαρίῳ μονῆς εἰς Θρακησίους μεταβιβάζεται, καὶ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Διογένης ἐκβληθεὶς τοῦ πύργου ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου ἀποκείρεται μοναχός. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὸν οἶκον τοῦ Τριακονταφύλλου ἐξωνησάμενος εἰς μοναστήριον μετεσκεύασεν ἐπ' ὀνόματι τῆς δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, μηδεμιᾶς πολυτελείας φεισάμενος, συντρίψας μέντοι τῇ προφάσει ταύτη οὐ μικρῶς τὸ ὑπήκοον καὶ κακῶσας ἐν τε ταῖς τῶν λίθων καὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν διακομιδαῖς. καταλαμπρύνει δὲ καὶ τὰ κιονόκρανα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ. μέλλων δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπιποιεῖσθαι τῶν Βλαχερνῶν εὖρε κρεμαμένην εἰκόνα παλαιάν, ἣν ἀνακαινισθῆναι προσέταξεν. ἐξαργυρωμένον δὲ τὸ τοῦ τοίχου χρίσμα ἰδῶν καθαιρεθῆναι προσέταξε καὶ νέον γενέσθαι. καθαιρεθέντος δὲ τοῦ χρίσματος εὐρέθη εἰκὼν ὑλογραφική, σανίδιον ἐπιστήθιον κρατούσης τῆς θεοτόκου τὸν κύριον καὶ θεὸν ἡμῶν, ἀμόλυντος διαμείνασα ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Κοπρωνύμου ἕως τῆσδε τῆς ἡμέρας, ἐτῶν διεληθόντων τριακοσίων. 2.498 Τῷ δὲ #22 φμ' ἔτει, ἰνδικτιῶνος ιε', μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν μετὰ δώρων πολλῶν ὁ τοῦ Χαλεπίτου υἱὸς Ἄμερ, ἐξαιτῶν ἀνανεῶσαι τὴν εἰρήνην καὶ τοὺς πρόσθεν παρέχειν φόρους. καὶ δὴ στέλλεται Θεοφύλακτος πρωτοσπαθάρης ὁ Ἀθηναῖος, καὶ τὰς τε σπονδὰς ἐβεβαίωσε καὶ κοινοπραγίαν μετὰ τῶν Χαλεπιτῶν ἔθετο. Ζωὴ δὲ ἡ βασιλις μετὰ τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου σταυροῦ αἰφνίδιον ἀπελθοῦσα εἰς τὸ Πετρίον τὴν ἑαυτῆς ἀδελφὴν Θεοδώραν ἀπέκειρε μοναχὴν, ἀδύνατον ἄλλως εἶναι φήσασα παυθῆναι τὰς ἐπιβουλάς καὶ τὰ σκάνδαλα. δέδωκε δὲ καὶ τὴν οἰκίαν ἀνεψιᾶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μετὰ πολλῶν ἔδνων εἰς εὐνήν τῷ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐξουσιάρχῃ. μέλλων δὲ δευτέραν εἰσβολὴν τάχα ποιήσασθαι ὁ βασιλεὺς κατὰ Συρίας ἐξῆλθεν εἰς τὰ Μεσόανακτα. ἐκεῖσε δὲ τούτου ἐνδιατρίβοντος μηνύεται τῇ βασιλίδι Ζωῇ διὰ Θεοφάνους τοῦ Θεσσαλονίκης ὡς Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης κοινολογησάμενος τῇ ταύτης ἀδελφῇ Θεοδώρα ἀπόδρασιν πρὸς τὸ Ἰλλυρικὸν μελετᾷ, εἰδήσει τοῦ μητροπολίτου Δυρραχίου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Περιθεωρίου. καὶ εὐθὺς ἀνάρπαστοι οἱ τε ἐπίσκοποι καὶ ὁ Διογένης γίνονται. καὶ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ἐταζόμενος ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Βλαχερνῶν διὰ Ἰωάννου τοῦ πραιποσίτου, τοῦ μετὰ ταῦτα

ὄρφανοτρόφου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ βεβασί λευκότος Μιχαήλ, ἑαυτὸν ἀποκρημνίσας τοῦ τείχους καὶ ἐκτραχη λισθεὶς ἀπέθανε ῥιφείς μετὰ τῶν αὐτοφόνων, οἱ δὲ ἐπίσκοποι ὡς 2.499 τὸν βασιλέα πρὸς τὰ Μεσανάκτα ἐξεπέμφθησαν κάκεῖθεν ἤλευθερώθησαν. Εἰκάδι δὲ ἡ Ἰουλίου μηνός, ἡμέρα ᾿, ὥρα β΄ τῆς νυκτός, ἀστέρος ἐγένετο χύσις ἐκ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον, πᾶσαν περὶ στράψαντος τὴν γῆν. καὶ μετὰ μικρὸν ἀγγέλλονται τὰ κατασχόντα τὴν Ῥωμαίων ἀτυχήματα, Ἄραβες μὲν ληϊσάμενοι Μεσοποταμίαν ἄχρι Μελιτηνῆς, Πατζινάκαι δὲ τὸν Ἰστρον διαβάντες καὶ τὴν Μυσίαν κακῶς διαθέμενοι, Σαρακηνοὶ δὲ τὴν παράλιον καταδραμόντες τοῦ Ἰλλυρικοῦ μέχρι Κερκύρας καὶ αὐτὴν πυρπολήσαντες. ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι ἀπήμονες κακῶν οἴκαδε ὑπενόστησαν, Σαρακηνοὶ δὲ ὑπὸ τε Ῥαουσαίων καὶ τοῦ στρατηγοῦντος ἐν Ναυπλίῳ Νικηφόρου πατρικίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Καραντηνοῦ κακῶς ἔπαθον, καταπολεμηθέντες καὶ τὰ πλείω ἀποβαλόντες τῶν σκαφῶν. οἱ δὲ περισωθέντες, οὓς εἶχον Ῥωμαίους αἰχμαλώτους ἀποκτείναντες, ἐν τῷ οἴκαδε ὑποστρέφειν ναυαγίῳ περιπεσόντες περὶ τὸ Σικελικὸν πέλαγος διεφθάρησαν. Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ λιμὸς καὶ λοιμὸς ἐπέδραμε Καππαδοκίαν Παφλαγονίαν Ἀρμενιακὸν καὶ Ὀνωριάδα, ὡς καὶ αὐτοὺς τοῦστων θεμάτων ἐποίκους καταλιπόντας τὰς πατρίδας μετοικίαν ζῆ τεῖν' οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἀπὸ τῶν Μεσανάκτων εἰσιέναι πρὸς τὴν βασιλίδα συνητηκῶς, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπαναστάσεως μὴ ἀγνοήσας, ὑποστρέφειν οἴκαδε κατηνάγκαζε, χρυσίῳ ἀναλαμβάων καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίοις. καὶ Μιχαήλ δὲ 2.500 ὁ τῆς Ἀγκύρας τότε τὴν ἐκκλησίαν πηδαλιουχῶν ἔργα ἀρετῆς ἐπεδείξατο ἄξια, μηδενὸς φεισάμενος τῶν τεινόντων εἰς σωτηρίαν τῶν τοῦ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ τραυμάτων. Τῆς 1γ' δὲ τοῦ Αὐγούστου μηνός, ἡμέρα κυριακῆ, ὥρα α' τῆς νυκτός, ἐν ἔτει τῷ #22 φμ', γέγονε σεισμὸς μέγας. εἰσῆλθε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ βασιλίδι, καὶ τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Ἑλένης ἀποθανούσης μεγάλας διαδόσεις ὑπὲρ αὐτῆς ἐποίησατο. τούτῳ τῷ ἔτει κατὰ τὴν κη' τοῦ Φεβρουαρίου μηνός καὶ ἀστὴρ διῆξεν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν μετ' ἤχου καὶ κτύπου· ἐφαίνετο δὲ ἄχρι τῆς 1ε' Μαρτίου, τόξον ὑπερθεῖν ἔχων. Μαρτίῳ δὲ ᾿, ἡμέρα γ', γέγονε σεισμὸς. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἐκδρομὴ Ἄφρων Σαρακηνῶν, πλοίων χιλίων, πολεμιστὰς ἔχοντα μυρίους, οἵτινες πολλὰ τὰς νήσους καὶ παραλίους ἐκάκωσαν. ὧν μέρος τινὲς συμπλακεῖς Νικηφόρος ὁ Καραντηνὸς ἐτρέψατο, καὶ πεντακοσίους πεπεδημένους Σαρακηνούς τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλε. τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Γεώργιος πρωτοσπαθᾶριος ὁ Μανιάκης, ὁ Γουδελίου τοῦ Μανιάκη υἱός, τῶν παρευφρατιδίων στρατηγῶν πόλεων καὶ ἐν Σαμοσάτοις τὰς οἰκίσεις ἔχων τῆς παρὰ τῇ Ὀσροηνῇ πόλει ἀπεπειράθη Ἐδέσσης· ταύτης γὰρ τὴν ἐπιστάσιαν Σαλαμάνης ἔχων ὁ Τοῦρκος, παρὰ τοῦ ἀμηνᾶ Μαρτυροπόλεως ἦτοι Μιεφερκεῖμ ἐπιτετραμμένης αὐτῷ, καὶ δώροις καὶ ὑποσχέσεσι καὶ τιμαῖς διαφθαρεῖς παραδίδωσι τῷ Μανιάκῃ ἄωρὶ τῶν νυκτῶν, ὅς τρεῖς 2.501 πύργους λίαν ὀχυρωτάτους κατασχῶν εὐψύχως τοὺς πολιορκοῦντας ἠμύνετο, βοήθειαν ἐξῴθεν ἐπικαλούμενος. Ἀπομερμάνης δὲ ὁ τῶν Μιεφερκεῖμ ἀμηνᾶς, τὴν ἄλωσιν μαθὼν καὶ ὀξὺς ἐπιφανεῖς μετὰ δυνάμεως οὐκ ὀλίγης ἐπεχείρησε μὲν τῇ πολιορκίᾳ τῶν πύργων, γενναίως δὲ ὑποστάντος τοῦ Γεωργίου ἀποκρουσθεὶς καὶ μὴ ἔχων ὅτι καὶ δράσειεν, ἀποκείρας τὰ κάλλιστα τῶν οἰκημάτων καὶ διαφθείρας τὸν τῆς πόλεως κόσμον καὶ αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ καμήλοις ἐπιθείς τὰ κάλλιστα, καὶ τὰ περίλοιπα τῆς πόλεως πυρὶ παραδούς, ὑπεχώρησεν εἰς Μαρτυρούπολιν. ἀδείας δὲ τυχὼν ὁ Μανιάκης, τὸ ἐν μέσῳ τῆς πόλεως κείμενον φρούριον ἐν λοφῶδι πέτρα κατασχῶν, δυνάμιν τε ἐξῴθεν προσκαλεσάμενος, ἀσφαλῶς τὴν πόλιν κατέσχεν.

Εὐρὼν δὲ καὶ τὴν ἰδιόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ δεσπότη καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν πρὸς Αὐγαρον πεμφθεῖσαν, τῷ βασιλεῖ ἐν Βυζαντίῳ ἀπέστειλεν.

Ἀζίου δὲ τοῦ Αἰγυπτίου μανέντος καὶ πολλὰ κακὰ εἰς Χριστιανοὺς ἐνδειξαμένους, καταστρέψαντος δὲ καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶτα καὶ αὐτοῦ αἰσχιστὰ καταλύσαντος τὴν ζωὴν, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἀπὸ τινος Ῥωμαίας γυναικὸς αἰχμαλώτου τεχθεὶς αὐτῷ, ἐπέτρεψε τοῖς βουλομένοις οἰκοδομεῖν τὸν ναόν, ὃν ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς φιλοτίμως οἰκοδομησαί ἠπέιγετο. ἀλλὰ φθάσαν τὸ χρεῶν ἐνεπόδισε, καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Μιχαὴλ ἐκπληρωτὴς τοῦ ἔργου ἐγένετο. Καὶ ὁ μάγιστρος δὲ Βασίλειος, ὁ ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, ὁ Σκληρός, παρὰ Κωνσταντίνου ἐκτυφλωθεὶς, ἄστα 2.502 τὸν γνώμην ἔχων καὶ ἀλλοπρόσαλλον, εἰ καὶ μάγιστρος ἐτετίμητο καὶ πολλῶν εὐεργεσιῶν ἠξίωτο παρὰ τοῦ Ῥωμανοῦ, ὅμως ἐπὶ βουλήν μελετᾷ κατ' αὐτοῦ. ἀλλὰ φωραθεὶς τῆς πόλεως ἐκβάλλεται σὺν τῇ γυναικί. Ἀπέστειλε δὲ καὶ ἐξ Ἐδέσσης ὁ Μανιάκης τῷ βασιλεῖ ἐνιαύσιον φόρον, λίτρας πενήκοντα. καὶ ὁ τῆς Τριπόλεως δὲ ἀμηνᾶς ὁ Πινζαράχ, κατισχυόμενος παρὰ τῶν Αἰγυπτίων, φυγὰς τὴν βασιλίδαν κατέλαβεν· ὃν ὁ βασιλεὺς πάλιν μετὰ πλείστης δυνάμεως σὺν τῷ ἐταιρειάρχῃ Θεοκτίστῳ εἰς Συρίαν ἐκπέπομφεν. ἐξ ἐπεμψε δὲ καὶ μετὰ στόλου τὸν πρωτοσπαθάριον Τεκνέαν τὸν ἐξ Ἀβύδου εἰς Αἴγυπτον, τὰ τοῦ Νείλου στόματα, ὅπη παρείκοι, κακώσοντα, καὶ αὐτὴν Ἀλεξάνδρειαν· ὃς εὐθυπλοήσας καὶ μέχρις αὐτῆς ἐλάσας Ἀλεξανδρείας πλοῖα τε πάμπλειστα ἐχειρώσατο καὶ λείαν ὅτι πολλὴν περιβαλόμενος ὑπέστρεψεν ἀσινῆς. παρέδωκε δὲ καὶ τὸ φρούριον τὸ λεγόμενον Περκρὶν ὁ κατέχων αὐτὸ Σαρακηνὸς Ἀλεῖμ, ἔγγιστα Βαβυλῶνος διακείμενον, τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων, ἐλπίσας πατρικιότητος τε καὶ πλείστων ἄλλων ἀμοιβῶν ἀξιοθῆναι, διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα ποιησάμενος ἔντευξιν. καὶ τὸ φρούριον μὲν παρειλήφει ὁ πατρίκιος Νικόλαος ὁ Βούλγαρος, ὃς Χρυσήλιος τὸ ἐπώνυμον, ὁ δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ υἱὸς εἰσελθὼν ἐν τῷ Βυζαντίῳ καὶ διὰ τὸν βασιλέα συν ἔχεσθαι ἀρρωστήματι μηδεμιᾶς τυχῶν ἐπιστροφῆς καὶ μετὰ θυμοῦ ὑποστρέψας ἀνέπεισε τὸν γεννήσαντα ἀντιλαβέσθαι τοῦ οἰκείου 2.503 φρουρίου, ὅστις λάθρα τοῖς ὁμόροις Πέρσαις κοινοπραγῆσας νυκτός τε τὸ φρούριον ἀπέκλειψε καὶ ἐξακισχιλίους ἄνδρας Ῥωμαίους πολεμιστὰς ἀπέκτεινε ῥαστώνῃ καὶ ἀμελείᾳ τοῦ κατέχοντος τοῦτο Χρυσηλίου. ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ὁ πατρίκιος Νικήτας ὁ Πηγονίτης ἄρχειν ἐκεῖσε πεμφθεὶς καὶ ἐπιμόνῳ χρησάμενος πολιορκία μετὰ Ῥώσας καὶ λοιπῆς ἄλλης Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, τό τε φρούριον κατὰ κράτος εἶλε πολιορκία καὶ τὸν Ἀλεῖμ σὺν τῷ υἱῷ ἀπέκτεινε. Τότε δὴ καὶ Ἀλδὴ ἡ Γεωργίου τοῦ Ἀβασγοῦ γυνή, τοῦ γένους οὖσα τῶν Ἀλανῶν, προσερρῆ τῷ βασιλεῖ, παραδοῦσα καὶ τὸ ὀχυρώτατον φρούριον τὴν Ἀνακουφήν· ἧς τὸν υἱὸν Δημήτριον ὁ βασιλεὺς τῷ τῶν μαγίστρων τετίμηκεν ἀξιώματι. ἔστησε δὲ πάλιν κατὰ τῶν Σαρακηνῶν τρόπαιον ὁ Καραντηνός, ἐξελθὼν τῶν ἐπὶ Ληλασία, καὶ δεσμίους ἑξακοσίους τῷ βασιλεῖ πέπομφε. Τούτῳ τῷ #22 φεβρουαρίου μηνός, σεισμοῦ γεγονότος κακῶς ἔπαθον αἱ ἐν Συρίᾳ πόλεις, καὶ τοῦ Ὁρέστου δὲ παραλυθέντος τῆς ἀρχῆς Λέων μὲν ὁ λεγόμενος Ὡπος τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ κατάρχειν ἐκπέμπεται ἐν Ἰταλίᾳ, τοῦ δὲ πλωτῆρος Ἰωάννης, εἷς ὢν τῶν θαλαμηπόλων Βασιλείου τοῦ βασιλέως. τῆς δὲ ἀκρίδος ἐπὶ πολὺν χρόνον τὰ ἐξῶς διαφθειρούσης θέματα, ἠναγκάσθησαν οἱ ἔποικοι τούτων καὶ τὰ τέκνα πωλῆσαι καὶ ἐν Θράκῃ ἀποικισθῆναι· οἷς ἀνὰ τρία νομίσματα διδοὺς ἅπασιν ὁ βασιλεὺς ὑποστρέφειν οἴκαδε παρεσκεύασεν, ἕως ἢ ἀκρις ἀνέμῳ 2.504 ἀρθεῖσα βιαίῳ εἰς τὸ τῆς Ἑλλησπόντου πεσοῦσα διεφθάρη πέλαγος καὶ ἐκβρασθεῖσα πρὸς τὸν αἰγιαλὸν τὴν παράλιον ψάμμον ἐκάλυψεν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς τε τῶν ὑδάτων ὄλκους ἐπεποιήσατο τοὺς τὸ ὕδωρ τῇ πόλει εἰσάγοντας, καὶ τὰς δεχομένας τοῦτο καστέλλους καὶ τὸ λωβοτροφεῖον καὶ τὸ ὄρφανοτροφεῖον καὶ πάντας τοὺς κακῶς παθόντας ξενῶνας ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ, καὶ ἀπλῶς πάντων ἐπεμελεῖτο τῶν ἀγαθῶν ἔργων. νόσῳ δὲ χρονίᾳ

βάλλεται καὶ τριχορρυεῖ γένυν τε καὶ τὴν κόμην, κατεργασθεῖς, ὡς φασιν, ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ μετὰ ταῦτα ὀρφανοτρόφου. οὗτος γὰρ ὁ Ἰωάννης καὶ πρὸ τῆς βασιλείας ὑπηρετῶν τῷ Ῥωμανῶ, ἄρτι τοῦ κράτους ἐπιβάντος αὐτοῦ μεγάλην δύναμιν ἔσχεν. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ ἕτεροι ἀδελφοί, Μιχαὴλ Νικήτας Κωνσταντῖνός τε καὶ Γεώργιος. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ Ἰωάννης καὶ Κωνσταντῖνος καὶ Γεώργιος ὑπῆρχον εὐνοῦχοι, ἀγυρτικὴν μετιόντες τέχνην, ὁ δὲ Νικήτας εἶχε μὲν τὰ παιδογόνα καὶ τὸν πρῶτον ἤδη ἐπὶνθει ἴουλον, ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἀνδρικήs ἤδη ἡλικίας ἀπτόμενος εὐπρεπέστατος ἦν τὴν ὄψιν. ἄμφω δὲ τὴν ἀργυραμοιβικὴν μετήρσαν ἐπιστήμην καὶ τὰ ἀργύρια ἐκίβδηλευον. τούτους οἰκειωθέντας ἅπαντας τῷ βασιλεῖ διὰ τοῦ Ἰωάννου ἢ τύχη, τὴν μέλλουσαν καταλήψεσθαι δυναστείαν αὐτοὺς ὑποδηλοῦσα, ἐπὶ μέγα διὰ παντὸς ἐξῆρε δυνάμεως· οἱ τε γὰρ ἄλλοι ἐν διαφόροις ἀρχαῖς ἐξητάζοντο, καὶ ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἄρχων προυβέβλητο τοῦ πανθέου. πρὸς τοῦτον ἡ βασιλίς ἔρωτα δαιμονιώδη σχοῦσα καὶ μανικόν, καὶ κρυφίους ἐντὺ 2.505 χίας ποιησαμένη, σκοτίως ἐπεμίγνυτο. διὸ καὶ φασὶ χρονίοις 2.505 φαρμάκοις κατεργασθεῖς ὁ βασιλεὺς θυμαλγέσι νόσοις ἐσφακελί ζετο, καιρὸν ἐπιζητούσης τῆς βασιλίδος τοῦ τὸν βασιλέα μὲν ἀποσκευάσασθαι ἀνυπονοήτως, τὸν Μιχαὴλ δὲ εἰς τὸν βασιλεῖον θρόνον ἀναγαγεῖν. ὅθεν καὶ φαρμάκοις, ὡς εἴρηται, οὐκ ὦκυ μόροις ἀλλὰ σχολαιότατον καὶ βραδὺν ἐπάγουσι θάνατον καταπραχθεῖς οἰκτρὸν καὶ ἐπώδυνον διήντλει τὸν βίον, κλινοπετῆς ὦν καὶ ὄλη ψυχῇ τὸν θάνατον ἐκκαλούμενος. διήρκεσεν οὖν ἄχρι τῆς ιε' τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, τῆς β' ἰνδικτιῶνος, τοῦ #22 φμβ' ἔτους.

Τότε δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀγίας μεγάλης πέμπτης τὴν διανο μὴν τῶν συγκλητικῶν ποιησάμενος ῥόγας, καὶ ἐπιθυμήσας λούσασθαι κατὰ τὸ ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ βαλανεῖον καὶ εἰσελθὼν οἰκτρῶς ἀποπνίγεται ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Μιχαὴλ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ λοετροῦ, βασιλεύσας ἐπ' ἔτη ε' καὶ μῆνας '. καὶ ταύτῃ τῇ νυκτὶ τῶν ἀγίων παθῶν ψαλλομένων μηνύεται ὁ πατριάρχης Ἀλέξιος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τάχα ἀνελθεῖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις καὶ ἀνελθὼν εὐρίσκει μὲν νεκρὸν τὸν ἄνακτα Ῥωμανόν, τοῦ χρυσοτρικλίνου δὲ κοσμηθέντος ἐπὶ βήματος καθίσασα ἡ Ζωὴ ἐξάγει τὸν Μιχαὴλ, καὶ τὸν πατριάρχην καταναγκάζει ἱερολογῆσαι τοῦτον αὐτῇ. ὁ δὲ τῷ λόγῳ ἐκθαμβηθεὶς ἴστατο ἐννεὸς καὶ πρὸς τὴν ἱερολογίαν ἐνεδοίαζεν. ἀλλ' ὁ Ἰωάννης σὺν τῇ Ζωῇ πεντήκοντα μὲν χρυσοῦ λίτρας τῷ πατριάρχῃ πεντήκοντα δὲ τῷ κλήρῳ δούς ἐπεισεν ἱεροτελεστίας καταξιώσαι αὐτοὺς. τὸν ῥηθέντα δὲ τρόπον ἀναιρεθεὶς Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς θάπτεται ἐν τῇ παρ' 2.506 αὐτοῦ νεουργηθείσῃ τῆς περιβλέπτου μονῆ, κατ' αὐτὴν τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην παρασκευὴν. Ἡ Ζωὴ δὲ τὸν Μιχαὴλ ἐπὶ τὸν βασιλεῖον ἐνιδρύσασα θρόνον ὤηθη μὲν ἀντὶ ἀνδρὸς καὶ βασιλέως δούλον καὶ διάκονον ἕξειν, καὶ ἤδη τοὺς πατρώους εὐνούχους εἰσαγαγοῦσα εἰς τὰ ἀνάκτορα γενναιότερον ἤπετο τῶν πραγμάτων· ἀλλ' ἀπέβη πάντα ταύτῃ εἰς τούναντίον λαμπρῶς. ὁ γὰρ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς Ἰωάννης, πρακτικὸς ἄνθρωπος ὦν καὶ δραστήριος, ἅμα τε ἐπέβη τῶν βασιλείων, καὶ δεδιὼς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ (ἑώρα γὰρ εἰς παράδειγμα τοῦ Ῥωμανοῦ) μή τι καὶ πάθη δεινόν, τοὺς μὲν εὐνούχους τῆς βασιλίδος καταβιβάζει τοῦ παλατίου καὶ τὰς πιστικωτάτας τῶν θεραπεινίδων αὐτῇ ἀποσκευάζεται, γυναῖκας δὲ τῶν κατὰ γένος αὐτῷ προσηκόντων φρουροὺς ἐφίστησι τῇ βασιλίδι καὶ φύλακας. καὶ οὐδὲν μικρὸν ἢ μέγα ἦν ὁ μὴ μετὰ γνώμης αὐτοῦ διεπράττετο· περιπάτων τε γὰρ ἐκωλύετο καὶ βαλανείων οὐ μετεῖχε μὴ αὐτοῦ ἐπιτρέψαντος, καὶ ὅλως περιήρητο αὐτῇ πᾶσα ψυχαγωγία. πάντα δὲ τὰ ἔνδον καταστησάμενος γράμματα κατὰ πάσης ἐκπέμπει τῆς οἰκουμένης, γνωρίζοντα τοῖς πᾶσιν ὡς εἴη μὲν Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς τὸ φυσικὸν ἀποδεδωκὸς χρέος, ἀνηγόρευται δὲ ὁ Μιχαὴλ βασιλεὺς ἔτι ζῶντος ἐκείνου καὶ ἐπιτρέποντος, καὶ τῇ βασιλίδι

συζεύγνυται. πρὸς ἅπερ πάντες μὲν ὑπεκλίνοντο οἱ ἄλλοι, καὶ δι' εὐφήμου φωνῆς τὸν νεὸν ἐμεγάλυνον βασιλέα· μόνος δὲ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Δαλασσηνός, οἴκαδε διατρίβων, οὐκ 2.507 ἤνεγκε πρῶως τὴν ἀκοήν, ἀλλὰ καὶ ἀπεδυσπέτησε πρὸς τὰ φημι ζόμενα, καὶ διὰ θαύματος ἤγε πῶς πλείστων κάγαθῶν ὄντων ἀνδρῶν ἐξ οἴκων λαμπρῶν καὶ ἐπισήμου γένους χυδαῖος καὶ τριῶ βολιμαῖος ἄνθρωπος τῶν ἄλλων προτετίμητο πάντων καὶ δεσπότης καὶ βασιλεὺς ἀνηγόρευτο. τοῦτο δὲ πυθόμενος ὁ Ἰωάννης ἐπλήσθη μὲν, ὡς εἰκός, θορύβου καὶ ταραχῆς, ἐμελέτα δὲ καὶ ἐσκέπτετο πῶς ἂν καὶ τόνδε τὸν ἄνδρα ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ θεῖτο σα γήνην. καὶ δὴ στέλλεται πρὸς αὐτὸν εἷς τῶν εὐνούχων ὁ λεγόμενος Ἔργοδοτος, ἐπιτήδειος ὑπηρετεῖν εἰς τὰ τοιαῦτα, ἐφ' ᾧ ὄρκους δοῦναί τε καὶ λαβεῖν καὶ ἀγαγεῖν τὸν ἄνδρα ἐς βασιλέα. καὶ ὁ μὲν ἄπεισιν ἐς τὸν Δαλασσηνόν, ὁ Ἰωάννης δὲ τὴν τε σύγκλητον ὑπεποιεῖτο καὶ τὸ κοινόν, καὶ τὴν τῶν πολλῶν ἐπεσπᾶτο εὐνοίαν, βαθμοῖς μὲν αὐτοὺς τῆς συγκλήτου προύχοντας ἀξιομάτων ὑψῶν, δωρεῶν δὲ διανομαῖς καὶ χάρισι μειλισσόμενος τὸ κοινόν, καὶ καθάπαξ οἰκειούμενος τὸ ὑπήκοον. ὅτι δὲ μὴ ἀρεστὰ τὰ γεγονότα ἦν τῷ θεῷ, διεδείχθη τρανῶς ἐκ προοιμίων αὐτῶν· κατὰ γὰρ τὴν ἰα' ὥραν τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς χάλαζα κατηνέχθη ἀφ' ῥητος καὶ ῥαγδαία, ὡς συντριβῆναι μὴ μόνον τὰ δένδρα κάρπιμά τε καὶ ἄκαρπα, ἀλλὰ δῆτα καὶ οἰκίας καταπεσεῖν καὶ ναοὺς καὶ τὰ λήια καὶ τὰς ἀμπέλους μέχρις ἐδάφους, ὡς ἐπισυμβῆναι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον παντοίων καρπῶν ἀφορίαν γενέσθαι. γέγονε δὲ καὶ χύσις ἀστέρος κατὰ τὴν κυριακὴν τὴν μετὰ τὸ πάσχα, περὶ ὥραν τρίτην τῆς νυκτός, τῆ μαρμαρυγῆ τῆς λαμπρότητος τοὺς ἀστέρας πάντας καλύψαντος, ὡς καὶ δόκησιν παρασχεῖν τοῖς πολλοῖς ἡλίου ἀνατολῆς. ἐλήφθη δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς δαιμονίῳ· ὁ 2.508 σεμνολογοῦντες οἱ περὶ τοῦτον μανικὸν ἀπεκάλουν νόσημα, καὶ παρέμεινεν ἄχρι τέλους τῆς αὐτοῦ βιοτῆς, μήθ' ὑπὸ θείας δυνάμεως μήθ' ὑπὸ ἰατρῶν θεραπείαν λαβῶν, ἀλλ' ἐλεινῶς κατατετι νόμενος καὶ βασανιζόμενος.

Ἄρτι δὲ τοῦ Ἐργοδοτοῦ πρὸς τὸν Δαλασσηνὸν ἀφικομένου, πιστεῦσαι μὲν οὗτος τοῖς ὄρκοις καὶ σὺν αὐτῷ ἀπελθεῖν οὐκ ἠθέλησεν ἐν τῷ Βυζαντίῳ, τῶν τινὰ δὲ πέμψας πιστοτάτων αὐτῷ ὄρκους τε ἀπήτησε μείζονας τοῦ μή τι παθεῖν χαλεπόν, καὶ ἀπελθεῖν ἐπηγγείλατο. πέμπεται τοίνυν Κωνσταντῖνος ὁ Φαγίτζης εὐνοῦχος, ἄνθρωπος Παφλαγῶν καὶ συνήθης τῷ βασιλεῖ, τὰ τε τίμια ἐπαγόμενος ξύλα καὶ τὸ ἅγιον ἐκμαγεῖον καὶ τὴν πρὸς Αὐτῷ γαρὸν ιδιόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου· ὅς ἂν ελθῶν, καὶ ὄρκους τῷ Κωνσταντίνῳ δοὺς καὶ λαβῶν, ἔρχεται μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον. ἐλθόντα δὲ τοῦτον φιλοφρόνως ὁ βασιλεὺς ὑπεδέξατο, καὶ ἀνθύπατον τιμήσας καὶ δώροις μεγίστοις δεξιωσάμενος ἀνέτως καὶ ἀδεῶς προσέταξε διάγειν ἐν τῷ ὄντι κατὰ τὰ Κύρου οἴκῳ αὐτοῦ. Τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ἄλλο τι συνέβη ἀξιαφήγητον. τῶν εἰς παραχειμασίαν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων διεσπαρμένων Βαράγγων γυναῖκά τις ἐγχωρίαν εὐρῶν ἐπ' ἐρημίας ἀπεπειράτο τῆς σωφροσύνης αὐτῆς· ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε, καὶ βίαν ἤδη ἐπῆγεν, ἡ δὲ τὸν ἀκινάκην σπασαμένη τάνδρὸς παίει κατὰ καρδίας τὸν βάρβαρον καὶ εὐθύς ἀναιρεῖ. τοῦ δὲ ἔργου διαδοθέντος ἐν τῇ περιχώρῳ συναθροισθέντες οἱ Βάραγγοι τὴν τε γυναῖκα στεφανοῦσι, δίδόντες αὐτῇ καὶ τὴν ἅπασαν οὐσίαν τοῦ βιαστοῦ, κάκεινον ἄταφον ρίπτουσι κατὰ τὸν τῶν βιοθανάτων νόμον. τὰ δὲ τῆς ἀκρίδος στρατόπεδα, ὡς ἤδη φθάσαντες εἶπομεν, κατὰ τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ αἰγιαλίτιν ψάμμον διαφθαρέντα αὐθις ἀνεφύη αὐτομάτως καὶ τὴν παράλιον τῆς Ἑλλησπόντου πάλιν κατέμαρπτε, καὶ ἐπὶ τριετίαν ὅλην διετέλεσε κεραΐζοντα τὸ θέμα τῶν Θρακησίων, καὶ ἐν Περγάμῳ γενόμενα διεφθάρη, θεασαμένου δὲ τινος πρότερον τῶν ὑπηρετουμένων τῷ ἐπισκόπῳ θέαμα οὐκ ὄναρ ἀλλ' ὕπαρ. ἐδόκει γὰρ ὄραϊν εὐνούχον τινα λευχείμονα, ἐξαστράπτοντα τὴν μορφήν.

καὶ ὃς τριῶν παρακειμένων ἔμπροσθεν αὐτοῦ σάκκων λῦσαι προσ ἐτάχθη τὸν ἕνα καὶ κενῶσαι, εἶτα τὸν δεύτερον καὶ ἐφεξῆς τὸν τρίτον. τοῦ δὲ ὡς ἐκελεύσθη ποιήσαντος, ὁ μὲν πρῶτος ὄφεις καὶ ἐχίδνας καὶ σκορπίους ἐξέβρασεν, ὁ δὲ δεύτερος φρύνους καὶ ἀσπίδας καὶ βασιλίσκους καὶ κεράστας καὶ ἕτερα ἰοβόλα, ὁ δὲ τρίτος κανθάρους καὶ σκνίπας καὶ σφήκας καὶ τινα ἄλλα τῶν ὅπι σθοκέντρων ζῶων. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῷ θεάματι ἴστατο ἐννεός, ὁ δὲ φαιδρὸς ἐκεῖνος ἀνήρ ἔγγιστα παραστησάμενος αὐτὸν "ταῦτα" ἔφη "ἐπῆλθέ τε καὶ ἐλεύσεται ἐφ' ὑμᾶς διὰ τὴν παράβασιν τῶν τοῦ θεοῦ ἐντολῶν καὶ τὸ γενόμενον ἀνόσιον ἔργον εἰς τε τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ κοίτην." καὶ ταῦτα μὲν συνη νέχθη τῆδε. 2.510 Μιχαήλ δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τε τῆς δαιμονίας νόσου εἰργόμενος, καὶ ἄλλως πρὸς μεταχείρησιν πραγμάτων νωθρός τις ὢν καὶ ἀμβλύς, σχῆμα μὲν εἶχε τῆς βασιλείας καὶ ὄνομα, ἡ δὲ τῶν πραγμάτων ἐνέργεια ἅπασα πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν ἐν ταῖς χερσὶν ἦν τοῦ Ἰωάννου. εὐθύς οὖν προχειρίζεται τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Νικήταν δοῦκα Ἀντιοχείας, ὃν ἀπελθόντα εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει οὐ συνεχώρησαν οἱ Ἀντιοχεῖς· πρὸ μικροῦ γὰρ φορολόγος τις, Σαλίβας τὴν προσηγορίαν, τὰ κατ' αὐτοὺς ἐπιτετραμμένος καὶ βαρέως τοῖς ἀνθρώποις προσενηνεγμένος κτείνεται παρὰ τοῦ δήμου τῶν Ἀντιοχέων. διὰ γοῦν τὸν τούτου φόνον, ἵνα μὴ τι καὶ ἀνήκεστον πάθωσιν, οἱ Ἀντιοχεῖς δεδιότες ἀπέκλεισαν τῷ Νι κήτῃ τὴν εἴσοδον. ὄρκους δὲ τούτου πιστωσαμένου ὡς ἀμνηστία κακῶν αὐτοῖς ἔσεται καὶ οὐδὲν οὐδεὶς πείσεται ἄχαρι διὰ τὸν τοῦ Σαλίβα φόνον, συγχωροῦσι τὴν εἴσοδον. ὁ δὲ τῆς πόλεως ἐπειλημμένος καὶ κύριος τῶν πραγμάτων γενόμενος, ὀλίγα ἢ οὐδὲν τῶν ὄρκων φροντίσας, ἀμφὶ μὲν τοὺς ἄνδρας ῥ' ἀπέκτεινεν ἀπο τεμῶν τε καὶ ἀνασκολοπίσας, ἕνδεκα δὲ τοὺς προύχοντας ζαπλοῦ τοὺς ἄνδρας καὶ γένει περιφανεῖς δημεύσας, ὢν κορυφαῖος ἦν ὁ πατρικίος Ἐλπίδιος, δεσμίους ἐκπέμπει πρὸς τὸ Βυζάντιον, γράψας τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ μὴ διὰ τὸν τοῦ Σαλίβα φόνον κωλυθῆναι αὐτῷ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον, ἀλλὰ διὰ τὴν εἰς τὸν Δαλασσηνὸν εὐνοίαν. τοῦτο τῆς προαποκειμένης ὑπονοίας κατὰ τοῦ Δαλασσηνοῦ τῷ Ἰωάννῃ ζῶπυρον ἐγεγόνει καὶ εἰς πυρσὸν ἀνήπτετο. καὶ εὐθύς ἄγεται εἰς τὸν βασιλέα, καὶ κατὰ τὴν τρίτην 2.511 τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς δευτέρας ἰνδικτιῶνος ἐν τῇ νήσῳ Πλάτῃ περιορίζεται. βάλλεται δὲ καὶ ἐν τινὶ πύργῳ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας, ὅτιπερ ἐπεβοᾶτο τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν παράβασιν τῶν ὄρκων ἐξήλεγχε καὶ τὸν θεὸν ἐμαρτύρητο. ἔπαθον δὲ δι' αὐτὸν καὶ ἄνδρες τρεῖς τῶν ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι, ὁ Γουδέλης, ὁ Βαϊανὸς καὶ ὁ λεγόμενος Προβατᾶς, δημευθείσης τῆς οὐσίας αὐτῶν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ τοῦ βασιλέως ἀφορισθείσης ἀδελφῷ. τότε καὶ Συμεὼν πρωτοβεστιάριος, ὁ τῶν θεραπόντων τοῦ βασιλέως εἰς Κωνσταντίνου, ὅτι μὴ ἠρέσκετο τοῖς δρωμένοις, ἀλλὰ τὴν εἰς τὸν Δαλασσηνὸν ἀδικίαν ἐπεβοᾶτο καὶ τὴν τῶν ὄρκων ἀθέτησιν τῶν βασιλείων, διώκεται καὶ τῆς πόλεως, κὰν τῷ Ὀλύμπῳ γενόμενος τὴν κοσμικὴν ἀπέθετο τρίχα, καρεῖς ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ νεουργηθέντι μωναστηρίῳ. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ σεισμοῦ γενομένου κακῶς ἔπαθον τὰ Ἱεροσόλυμα, τεθνηκότων ἀνθρώπων πολλῶν ἐν τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν οἰκιῶν συμπτώμασι, σειομένης τῆς γῆς ἄχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν. τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τοῦ #22 φμγ' ἔτους, ἰνδικτιῶνος γ', στῦλος πυρὸς ἐφαίνετο κατὰ τὴν ἑῶαν, τὴν κορυφὴν κεκλιμένην φαίνων πρὸς μεσημβρίαν. καθ' ἃς ἡμέρας καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἦσαν τὰ Μύρα. ἐξεδίωξαν δὲ καὶ οἱ Βερροιαῖοι οἱ καὶ Χαλεπίται τὸν παρὰ τοῦ βασιλέως πεμφθέντα αὐτοῖς ἄρμοσθῆναι. καὶ Παγκράτιος δὲ ὁ Ἀβασγός, Ῥωμανὸν τὸν βασιλέα δῆθεν ἐκδικῶν ὡς θεῖον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τὴν τε πρὸς Ῥω 2.512 μαίους εἰρήνην ἀπέπατο καὶ τὰ πρῶην δοθέντα κάστρα καὶ φρούρια ἅπαντα ἀνεκτίησάτο. περαιωθέντες δὲ καὶ τὸν Ἰστρον οἱ Πατζινάκαι πᾶσαν ἐλήϊσαντο τὴν

Μυσίαν ἄχρι Θεσσαλονίκης, καὶ τὰ τῶν Ἄφρων πλοῖα τὰς Κυκλάδας οὐ μικρῶς ἔλυμήναντο. ὦν οὐδεμία φροντίς ἦν τῷ Ἰωάννῃ, μόνην δ' ἔμμονον ἀσχολίαν εἶχεν ὅπως ἂν ὁ Δαλασσηνὸς ἀσφαλῶς τηροῖτο καὶ μὴ τὰς αὐτοῦ λάθοι διαδρὰς πλεκτάνας. καὶ δῆτα μεταγαγὼν ἀπὸ τῆς νήσου Πλά της αὐτὸν πύργῳ καθεῖργνυσιν ἀσφαλεῖ, ἐπιστήσας αὐτῷ φρουροὺς οὐκ ἀγεννεῖς, μεταστέλλεται δ' ἐξ Ἐδέσσης καὶ Γεώργιον πατρίκιον τὸν Μανιάκην, καὶ τοῦτον μὲν ἄρχειν ἐκπέμπει τῆς ἄνω Μηδίας καὶ τῆς Ἀσπρακανίας, ἐν Ἐδέσῃ δὲ πέμπει Λέοντα τὸν Λεπενδρηνόν. ἔλκους δὲ διανεμομένον τὸ τοῦ ὀρφανοτρόφου στόμα καὶ πάσης ἰατρικῆς τέχνης ἀπειρηκυίας, ὄναρ αὐτῷ ἐπιστὰς ὁ μέγας ἐν θαύμασι Νικόλαος ἤκειν ἐν Μύροις τὴν ταχίστην ἐκέλευεν ὡς ἐκεῖσε τευξόμενον θεραπείας. ὁ δὲ θάττον ἢ λόγος ἐκεῖσε φοιτήσας, καὶ μύροις καὶ ἄλλαις πολυτελείαις τὸν τοῦ μεγάλου θεῖον δεξιωσάμενος ναόν, καὶ τείχει περικλείσας ὀχυρωτάτῳ τὴν τῶν Μυρέων μητρόπολιν, θεραπείας τυχῶν ἐπάνεισιν ὑγίης. Νικήτα δὲ τοῦ στρατηγοῦντος ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας κατὰστρέψαντος τὴν ζωὴν, ἄτερος τῶν ἀδελφῶν ὁ Κωνσταντῖνος καθίσταται τούτου διάδοχος, καὶ Γεώργιος ὁ λοιπὸς πρωτοβεστιάριος γίνεται, τοῦ Συμεῶν, ὡς εἴπομεν, τὸ μοναδικὸν ἐνδύσα μένου σχῆμα. ἔλευθεροὶ δὲ καὶ τοὺς καθειργμένους Ἀντιοχεῖς 2.513 τῆς χρονίας καθεῖρξεως ὁ βασιλεὺς, ἀναγαγὼν καὶ πρὸς τὸ τοῦ Καίσαρος περίοπτον ὕψος Μιχαὴλ τὸν τῆς ἑαυτοῦ ἀδελφῆς Μαρίας υἱόν. ἀποκλαιόμενος δὲ καὶ τὴν εἰς τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν ἄχρι τέλους διετέλεσεν ἀμαρτάδα, τὸν θεὸν ἰλασόμενος διὰ ἀγαθοεργιῶν καὶ τῶν εἰς τοὺς πένητας μεταδόσεων, μοναστήριά τε ἐκ καινῆς ἀνεγείρων καὶ μοναχοὺς ἐγκατοικίζων, καὶ ἄλλας πράξεις ἐπιτελῶν οὐ μεμπτάς. αὗται δ' ἂν ἦσαν ἀνύσιμοι, εἰ τὴν τε βασιλείαν ἀπέρριψε δι' ἣν τὰ τοσαῦτα κακὰ καὶ τὴν μοιχαλίδα ἀπώσατο, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἀπεκλαίετο τὴν ἀμαρτίαν. τούτων δὲ μηδὲν πεπραχώς, ἀλλ' ἐκείνη τε συνὼν καὶ τῆς βασιλείας ὄλο σχερῶς ἀντεχόμενος κακῶν δημοσίων καὶ κοινῶν τὰς δοκούσας εὐποίας ἀποπληρῶν, εἶθ' ὑπολαμβάνων τυχεῖν συγχωρήσεως, ἀνόητον ἐλογίζετο τὸ θεῖον καὶ ἄδικον, ἀλλοτρίοις χρήμασιν ὠνούμενον τὴν μετάνοιαν.

Τῷ δὲ #22 φμγ' ἔτει, ἰνδικτιῶνος γ', Μαΐῳ μηνί, Ἄφροι καὶ Σικελοὶ καταδραμόντες τὰς Κυκλάδας καὶ τὰ τοῦ Θρακησίου παράλια τελευταῖον κατεπολεμήθησαν ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε φυλαττόντων, καὶ πεντακόσιοι μὲν ζῶντες ὡς βασιλεῖα ἤχθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἀνεσκολοπίσθησαν ἐν τῇ παραλίᾳ ἀπὸ Ἀτραμυτίου καὶ μέχρι Στροβίλου. πέμπει δὲ καὶ πρεσβευτὴν ἐς Σικελίαν Ἰωάννης Γεώργιον τὸν Προβατᾶν, περὶ εἰρήνης διαλεξόμενον τῷ ταύτης ἀμηρεύοντι· ὃς ἀπελθὼν καὶ δεξιῶς διαλεχθεὶς, εἰληφῶς τὸν τοῦ ἀμῆρᾶ υἱὸν ἤγαγεν εἰς τὸν βασιλεῖα. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον 2.514 χάσματα γέγονεν ἐν Βουκελλαρίοις σεισμοῦ γεγονότος, καὶ κατεπόθησαν ὀλόκληρα χωρία πέντε. ἔνθα συνέβη καὶ Νικηφόρον πρόεδρον τὸν Κωνσταντῖνου τοῦ βασιλέως εὐνοῦχον διατρίβοντα μικροῦ δεῖν κινδυνεῦσαι, διαφυγόντα δὲ παρ' ἐλπίδα τὸν κίνδυνον ἀποκαρῆναι μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου. Ἀπολάφαρ δὲ Μουχούμετ ὁ Σικελίας ἄρχων, ὁμαιχιμῖαν μετὰ τοῦ βασιλέως θέμενος, ἐτιμήθη μάγιστρος. τοῦ δὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀπόχαψ ἀντάραντος αὐτῷ κατισχυόμενος εἰς τὴν βασιλείας βοήθειαν καταφεύγει. καὶ δὴ στέλλεται μετὰ δυνάμεως ἐν Λογγιβαρδίᾳ Γεώργιος πατρίκιος ὁ Μανιάκης στρατηγὸς αὐτοκράτωρ, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ἄρχων τοῦ στόλου Στέφανος ὁ πατρίκιος, ὁ ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως. Σαρακηνῶν δὲ Ἄφρων καὶ Σικελῶν μετὰ σκαφῶν οὐκ ὀλίγων ἐπιδραμόντων τὰς νήσους καὶ τὴν παράλιον, ὁ Κιβυρραιωτῶν στρατηγὸς Κωνσταντῖνος ὁ Χαγὲ συμπλακεῖς αὐτοῖς μετὰ τοῦ ἐγχωρίου στόλου ἐτρέψατο κατὰ κράτος, καὶ πεντακοσίους μὲν αἰχμαλώτους πέμπει τῷ βασιλεῖ, τοὺς δὲ λοιποὺς κατεπόντισεν. ἀφορήτου δὲ παγετοῦ γενομένου καὶ τοῦ Ἰστρου κρυσταλλωθέντος οἱ

Πατζινάκαι περαιωθέντες οὐ μικρῶς τὴν Μυσίαν καὶ Θράκην μέχρι Μακεδονίας ἐκάκωσαν. ἐπῆλθε δὲ πάλιν ἀκρις τοῖς Θρακησίοις, καὶ κακῶς διέθετο τοὺς καρπούς. Τῷ #22 φμδ' ἔτει, ἰνδικτιῶνος ιδ', διὰ τοῦ ἕαρος τρεῖς εἰσβολὰς ποιησάμενοι οἱ Πατζινάκαι κατὰ Ῥωμαίων ἄρδην τὰ παρα 2.515 τυχόντα ἠφάνισαν, ἠβηδὸν τοὺς ἀλισκομένους ἀναιροῦντες καὶ τιμωρίας τοὺς αἰχμαλώτους ὑποβάλλοντες ἀνεκδιηγῆτοις. εἶλον δὲ καὶ στρατηγούς πέντε ζωγρίας, Ἰωάννην τὸν Δερμοκαΐτην, Βάρδαν τὸν Πέτζην, Λέοντα τὸν Χαλκοτούβην, Κωνσταντῖνον τὸν Πτερωτὸν καὶ τὸν Στραβοτριχάρην Μιχαήλ. ἐτελεύτησαν δὲ καὶ οἱ τῶν Ῥώσ ἄρχοντες, Νοσιθλάβος καὶ Ἱεροσθλάβος, καὶ ἄρχειν προεκρίθη τῶν Ῥώσ συγγενῆς τῶν τελευτησάντων Ζινισθλάβος. καὶ ἡ Σερβία Ῥωμαίων ἀφηνιάσασα μετὰ θάνατον Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως αὐθις ἐσπέισατο. Ἄμερ δὲ τοῦ τῆς Αἰγύπτου ἀμερμουμνῆ τελευτήσαντος, ἡ γυνὴ αὐτοῦ Χριστιανὴ οὕσα διαπρεσβεύεται ἅμα τῷ υἱῷ πρὸς βασιλεῖα περὶ εἰρήνης· ἥ ἀπο δεξάμενος τὴν προαίρεσιν ὁ βασιλεὺς σπονδὰς τριακοντούτεις ἔθετο μετ' αὐτῆς. Δεκεμβριῷ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ιε', ἔτους #22 φμε', κατὰ τὴν ἡ' τοῦ μηνός, περὶ τετάρτην ὥραν τῆς νυκτός, γεγόνασι σεις σμοὶ τρεῖς, δύο μικροὶ καὶ εἷς μέγας. Γεωργίου δὲ πατρικίου τοῦ Μανιάκη ἐξ Ἐδέσσης, ὡς εἶπομεν, μετατεθέντος καὶ τοῦ Λεπενδρηνοῦ ἐν αὐτῇ ἄρχειν ταχθέντος, οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν Ἀραβες κοινοπραγίαν θέμενοι ἐπῆλθον τῇ Ἐδέσσει καὶ ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. καὶ μικροῦ δεῖν ἐάλω, εἰ μὴ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς βοήθειαν ἀποχρῶσαν ἐξ Ἀντιοχείας πεπομφῶς ταύτην παρ' ἐλπίδας ἐρρύσατο· ὃν ὁ βασιλεὺς τοῦ ἔργου ἀποδεξάμενος δομέστικον προβάλλεται τῶν σχολῶν τῆς ἀνα 2.516 τολῆς. προχειρίζεται δὲ καὶ Νικομηδείας ἐπίσκοπος Ἀντώνιος ὁ Πάχης εὐνοῦχος, κατὰ γένος προσήκων τῷ βασιλεῖ, μηδὲν ἄξιον ἔχων ἐπισκόπου, ἀλλὰ βουὴν ἀφωνίας ἐπὶ τῇ γλώσσει φέρων. αὐτοῦ δὲ γενομένου ὡς ἐπὶ μῆνας ὅλους ἐξ μὴ καταρραγῆναι ὑετόν, λιτανεῖαν ἐποίησαντο οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί, ὁ μὲν Ἰωάννης βαστάζων τὸ ἅγιον μανδύλιον, ὁ μέγας δομέστικος τὴν πρὸς Αὐτοῦ γαρὸν ἐπιστολὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος τὰ ἅγια σπάργανα· καὶ πεζῆ ὁδεύσαντες ἀπὸ τοῦ μεγάλου παλατιοῦ ἀφίκοντο ἄχρι τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν. ἐποίησε δὲ καὶ ἐτέραν λιτὴν ὁ πατριάρχης σὺν τῷ κλήρῳ. οὐ μόνον δὲ οὐκ ἔβρεξεν, ἀλλὰ καὶ χάλαζα παμμεγέθης καταρραγεῖσα συν ἔτριψε τὰ δένδρα καὶ τοὺς κεράμους τῆς πόλεως. σιτοδείας δὲ κατασχούσης τὴν πόλιν ἀποστείλας ὁ Ἰωάννης ἐξωνήσατο ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Ἑλλάδος σίτου χιλιάδας ρ', καὶ δι' αὐτῶν τοὺς πολίτας παρεμυθήσατο. Ἐν δὲ Σικελίᾳ τῶν δύο ἀδελφῶν, ὡς εἴρηται, στασιαζόντων καὶ τοῦ Ἀπολάφαρ ὑπερισχύοντος, ἕτερος τῶν ἀδελφῶν τὸν τῆς Ἀφρικῆς ἄμερα Οὔμερ εἰς συνεργίαν καλεῖ· καὶ ὃς ὑπισχνεῖται συμμαχήσειν, εἰ κατάσχεσιν ἐν τῇ νήσῳ λάβη τινά. προθύμως δὲ τοῦ Σικελοῦ κατανεύσαντος εἰς τοῦτο ἀφικνεῖται, καὶ συμπλακεῖς τῷ Ἀπολάφαρ ἔτι δυνάμεως τῆς μετὰ τοῦ πατρικίου Γεωργίου ὑστερούσης τοῦ Μανιάκη τῆς εἰς συμμαχίαν τούτου πεμφθείσης, 2.517 τρέπεται τοῦτον κατὰ κράτος. ὁ δὲ πρὸς τὸν ἄρχοντα Λογγί βαρδίας καταφυγῶν Λέοντα τὸν Ὄπον ἤπει βοήθειαν· καὶ ὃς ἦν εἶχε δύναμιν ἐκ τοῦ παρείκοντος συναθροίσας περαιοῦται εἰς Σικελίαν, καὶ πολλάκις συμβαλὼν τῷ τῶν Ἀφρων ἀρχηγῷ καὶ ὑπερτερήσας ἀνέκοψε τοῦτον τῆς ἀσχέτου ὀρμῆς. εἶτα μαθὼν ὡς οἱ ἀδελφοὶ σπένδονται καὶ μέλλουσιν ἐνωθέντες ἐπιθέσθαι Ῥωμαίοις, διαπεραιοῦται πάλιν εἰς Ἰταλίαν, αἰχμαλώτων Ῥωμαίων ἀμφὶ τὰς ιε' χιλιάδας ἐν τοῖς πλοίοις συνεισελθόντων αὐτῷ καὶ ἀπελθόντων εἰς Ἰταλίαν καὶ αὐθις οἴκαδε διαπερασάντων. ἀδείας οὖν δραξάμενος ὁ Καρχηδόνιος ἐπέκειτο τῇ Σικελίᾳ καὶ κατὰ πολὴν ἄδειαν αὐτὴν ἐκεραίζε. καὶ τὰ μὲν κατὰ Σικελίαν εἶχεν οὕτως. Ἐκτόπως δὲ τοῦ Ἰωάννου τοῦ θρόνου τοῦ Κωνσταντινου πόλεως ἐρώντος, κοινοπραγῆσαντες ὁ τῆς Κυζίκου Δημήτριος, Ἀντώνιος ὁ Νικομηδείας, ὁ τῆς Σίδης

καὶ Ἀγκύρας οἱ αὐτάδελφοι σὺν ἄλλοις μητροπολίταις ἐβουλεύσαντο τοῦ θρόνου καταγαγεῖν τὸν Ἀλέξιον καὶ ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἰωάννην τῷ θρόνῳ ἐγκαταστήσαι. πρὸς οὓς Ἀλέξιος ὁ πατριάρχης μετὰ τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς ἐκκλησίας μηνύματα ἐκπέμπει, δηλοῦντα "ἐπειδὴ, ὡς φατε, οὐ ψήφῳ ἀρχιερέων, ἀλλὰ προστάξει Βασιλείου τοῦ βασιλέως ἐπέβην τοῦ θρόνου ἀκανονίστως, καθαιρεθῆτωσαν οὓς ἐχειροτόνησα μητροπολίτας ἐπὶ ἕνδεκα πρὸς τῷ ἡμίσει χρόνους τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνας, ἀναθεματισθῆτωσαν δὲ καὶ οὓς ἔστεψα τρεῖς βασι 2.518 λεῖς, καὶ ἐξίσταμαι τῷ βουλομένῳ τοῦ θρόνου." ταύτην δεξάμενοι τὴν ἀγγελίαν οἱ περὶ τὸν Δημήτριον, καὶ αἰσχύνης καὶ δέους πλησθέντες (ἦσαν γὰρ οἱ πλείους ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντες), ἠσπᾶσαντο σιωπὴν, καὶ λοιπὸν ὁ Ἰωάννης ἐπέσχε τὴν ἐπὶ τῇ κατασχέσει τοῦ θρόνου ὄρεξιν.

Τῷ δὲ #22 φμ' ἔτει, ἰνδικτιῶνος ', ἡμέρᾳ Νοεμβρίου β', γέγονε σεισμός περὶ ὦραν ἰ' τῆς ἡμέρας, καὶ διετέλεσεν ἡ γῆ σειομένη ἄχρις ὄλου τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. γέγονε δὲ καὶ λιμός κατὰ τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, Στρυμόνα καὶ Θεσσαλονίκην, καὶ μέχρι Θετταλίας. καταβοησάντων δὲ τῶν κληρικῶν Θεσσαλονίκης Θεοφάνους τοῦ μητροπολίτου ὡς ἀποκρατοῦντος τὰς συνήθεις σιτήσεις αὐτῶν, ὁ βασιλεὺς τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐνδιατρίβων λόγους παραινετικοὺς ἐκέχρητο πρὸς αὐτόν, καὶ παρήγει μὴ ἀποστερεῖν τὸν τῆς ἐκκλησίας λαὸν τῶν ἀπὸ νόμου σιτηρεσίων. τοῦ δὲ τραχυνομένου καὶ μὴ ὑπέικοντος, ἔγνω δεῖν ὁ βασιλεὺς ἀπάτη περιελθεῖν αὐτόν καὶ κολάσαι τὴν ἀπλησίαν αὐτοῦ. πέμπει οὖν τινὰ τῶν ὑπηρετούντων αὐτῷ, ἐξαιτῶν ἐκδανείσαι οἱ κεντηνάριον ἕν, μέχρις ἂν ἐκ Βυζαντίου χρυσίον διακομισθῆι. ὁ δὲ ἐνωμότως ἀπηρνήσατο μὴ ἔχειν πλὴν τριάκοντα λιτρῶν. καὶ τοῦτον μὲν ἐκποδῶν μεθίστησιν ὁ βασιλεὺς, ἀποστείλας δὲ καὶ τὰ ταμιεῖα αὐτοῦ διερευνησάμενος εὔρε χρυσίου κεντηνάρια τριάκοντα καὶ τρία· ἐξ ὧν δίδωσι μὲν τοῖς κληρικοῖς τὰ ὀφειλόμενα ἀπὸ πρώτου ἔτους τῆς ἀρχιερωσύνης τοῦ Θεοφάνους ἕως τῆς ἐνεστώσης ὥρας, 2.519 τὰ δὲ λοιπὰ πένησι διανέμει, καὶ τὸν μητροπολίτην ἐξωθεῖ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἕν τι κτήματι περιορίζει. ἐφίστησι δὲ Προμηθέα τῇ μητροπόλει, παρ' οὗ καὶ οὗτος σιτηρέσια λαμβάνειν τετύπωτο καὶ καθ' ἑαυτὸν διάγειν. Παγκρατίου δὲ τοῦ ἐξουσιαστοῦ Ἀβασγίας σφοδρῶς ἐπὶ κειμένου τῷ κατεπάνω Ἰβηρίας τῷ Ἰασίτῃ, ὁ Ἰωάννης μετὰ τῶν ταγματῶν τῆς ἕως πάντων τὸν δομέστικον Κωνσταντῖνον τῶν σχολῶν, τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, ἐκπέμπει, καθυποσχόμενος συνεκπέμψαι τούτῳ καὶ τὸν Δαλασσηνόν, ὡς ἂν ἔχη τοῦτον σύμβουλον καὶ παραστάτην ἐν τοῖς πολέμοις. τοῦτο δὲ οὐκ ἐποίησε, καὶ λοιπὸν ἄπρακτος ὁ δομέστικος ὑπενόστησε. Μέλλοντος δὲ τοῦ Ἰωάννου καθαροῦ μετασχεῖν φαρμάκου, γνοῦσα τοῦτο Ζωὴ ἡ βασιλὶς διὰ τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῇ εὐνούχων τοῦ λεγομένου Σγουρίτζη δώροις ὑποφθεῖρει τὸν ἰατρὸν οὐκ ὀλίγοις, ὑποσχομένη ἕς βίου τε περιφάνειαν ἄξιον αὐτόν καὶ πλοῦτου ὑπεροχὴν, εἰ κεράσει τῷ φαρμάκῳ καὶ δηλητήριον. παιδαρίου δὲ τινος τῶν ὑπηρετουμένων τῷ ἰατρῷ μηνύσαντος τὸ σκευώρημα τῷ Ἰωάννῃ, καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἐλεγχθείσης, ὁ μὲν ἰατρὸς εἰς Ἀντιόχειαν τὴν αὐτοῦ πατρίδα ἐξορίζεται, ὁ δὲ τὸ δηλητήριον συσκευασάμενος Κωνσταντῖνος πρωτοσπαθάριος ὁ Μου κουπέλης ἐξωθεῖται τῆς πόλεως, καὶ ἡ βασιλὶς ἐν ὑποψίαις ἔκειτο μείζοσιν. 2.520 Ἄρτι δὲ καὶ Γεωργίου πατρικίου τοῦ Μανιάκη τὴν Σικελίαν καταλαβόντος, οἱ ταύτης ἄρχοντες καὶ αὐτάδελφοι σπεισάμενοι πρὸς ἀλλήλους ἔσπευδον ἀπελάσαι τοῦτον τῆς νήσου. διὸ καὶ συμμαχίαν ἐξ Ἀφρικῆς μετεπέμψαντο χιλιάδας πενήκοντα· ἧς ἐλθούσης γίνεται συμβολὴ κραταιὰ κατὰ τὰ λεγόμενα Ῥήματα, καὶ τρέπεται κατὰ κράτος τοὺς Καρχηδονίους ὁ Μανιάκης, τοσοῦτου γενομένου φόνου ὡς τὸν παραρρέοντα ποταμὸν πλημμυρῆσαι τῷ αἵματι. μετὰ δὲ ταῦτα εἴλε πόλεις Σικελικὰς ἑπτὰ, καὶ κατὰ μικρὸν προῖων πᾶσαν ἐχειρώσατο τὴν νῆσον. Τῷ δὲ #22 φμ' ἔτει, ἰνδικτιῶνος ',

γέγονεν ἐπιβουλή κατὰ τῆς πόλεως Ἐδέσσης· καὶ μικροῦ δεῖν ἑάλω, εἰ μὴ θεὸς διεσώσατο. στρατηγούντος γὰρ ἐν αὐτῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Βαρα σβατζέ τοῦ Ἰβήρος, ἄρχοντες τῶν Ἀράβων ἰβ', ἵππεῖς ἔχοντες φ' καὶ καμήλους φ', κιβώτια φερούσας χίλια ἔνδοθεν ἔχοντα δισχιλίους ὀπλίτας, τὴν Ἐδεσσαν κατειλήφασι, φάσκοντες ὡς βασιλέα ἀπιέναι δῶρα κομίζοντες. ἦν δὲ αὐτοῖς ἡ ὁρμὴ ἔνδον τῆς πόλεως εἰσαγαγεῖν τὰ κιβώτια καὶ νύκτωρ τοὺς ὀπλίτας ἐκβαλεῖν καὶ κατασχεῖν τὴν πόλιν. ὁ δὲ στρατηγὸς τοὺς μὲν ἄρχοντας φιλοφρόνως ἐδέξατο καὶ εἰστία, τοὺς δὲ ἵππεῖς καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἔξωθεν διαιτᾶσθαι ἐκέλευσε. πένης δέ τις Ἀρμένιος μεταιτῶν, ἔνθα ἠϋλίζοντο οἱ Σαρακηνοὶ γενόμενος, ἤκουσέ τινος τῶν ἐν τοῖς κιβώτιοις (ἦδει γὰρ καὶ τὴν τῶν Σαρακηνῶν διάλεκτον) διερωτῶν τίς τινος ὅποι ἀρείσει, καὶ δραμῶν ἀπήγγειλε τῷ στρατηγῷ. ὁ 2.521 δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐσθίειν ἑάσας ἐξήλθε μεθ' ὀπλιτῶν, καὶ διαρρῆξας τὰ κιβώτια καὶ τοὺς ὀπλίτας ἔνδον εὐρῶν ἅπαντας ἄρδην ἀπέσφαξε σὺν τοῖς ἵππεῦσι καὶ τοῖς καμηλοκόμοις· εἶτα πρὸς τὴν πόλιν ὑποστρέψας τοὺς μὲν ἔνδεκα τῶν ἀρχόντων ἀπέκτεινεν, ἓνα δὲ τὸν κρεῖττον ἀγγελὸν τῶν γεγονότων ἐπ' οἴκου ἀπέστειλεν, ἀποτεμῶν χειρὰς αὐτῷ καὶ ὦτα καὶ ῥίνα. Τῷ δὲ #22 φμζ' ἔτει, ἰνδικτιῶνος ζ', ἐπιτείνων τὸ πρὸς τὸν Δαλασσηνὸν ἔχθος ὁ Ἰωάννης ὑπερορίζει καὶ Θεοφάνην πατρίκιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν πατρίκιον Ῥωμανόν, καὶ Ἀδριανόν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς λοιποὺς τοὺς κατὰ γένος αὐτῷ ἐγγίζοντας· ἔσπευδε γὰρ ἄρδην ἀφανίσει τὸ γένος αὐτοῦ. ποριμώτατος δὲ ὢν πρὸς ἦν ἄν τις εἴποι κακίαν, πᾶσαν ἐφεῦρεν ὁδὸν ἀδικίας, προσθεὶς ἐπέκεινα τῶν δημοσίων τελεσμάτων διδώγει ἕκαστον τῶν χωρίων ὑπὲρ ἀερικοῦ κατὰ τὴν ποιότητα καὶ ἰσχὺν αὐτῶν, τῷ μὲν νομίματα τέσσαρα τῷ δὲ ἕξ ἄχρι τῶν εἴκοσι, καὶ ἄλλους πόρους αἰσχροῦς τοῦ κερδαλέου χάριν, οὓς καὶ καταλέγειν αἰσχύνη. ὁ δὲ βασιλεὺς κατατεινόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος καὶ μὴ εὐρίσκων ἐλευθερίαν, ἔπεμψεν ἐν πᾶσι τοῖς θέμασι καὶ ἐν ταῖς νήσοις τοῖς μὲν πρεσβυτέροις ἀνά νομίματα δύο, τοῖς δὲ μοναχοῖς ἀνά νόμισμα ἓν. ἐβάπτιζε δὲ καὶ παῖδας ἀρτιγενεῖς, διδούς ἀνά νόμισμα ἓν καὶ μυριάσια τέσσαρα. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὤνησεν αὐτόν· μάλλον γὰρ ἐπετείνετο τὸ κακόν, συνεπιλαβομένης καὶ νόσου ὑδρωπικῆς. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ σεισμοὶ γέγονασι 2.522 συνεχεῖς καὶ ὄμβρων ἐπίκλυσις σφοδρά. ἐπεκράτησε δὲ καὶ ἐν τισὶ τῶν θεμάτων τὸ τῆς κυνάγχης νόσημα, ὡς ἀδυνατεῖν τοὺς ζῶντας ἐκφέρειν τοὺς τεθνεώτας. Φεβρουαρίου δὲ μηνὸς β', ἰνδικτιῶνος η', ἔτους #22 φμη', γέγονε σεισμὸς φρικώδης, καὶ ἔπαθον μὲν καὶ ἄλλοι τόποι καὶ πόλεις, ἐγένετο δὲ ἡ Σμύρνα ἐλεεινὸν θέαμα, καταπεσόντων τῶν καλλίστων οἰκοδομημάτων αὐτῆς καὶ πολλοῦ τῶν οἰκητόρων ἀναλωσάντων. Ἐν δὲ Σικελίᾳ ἀναλαβὼν πάλιν ἑαυτὸν ὁ Καρχηδόνιος, καὶ δύνανται πολλῶν μείζονα τῆς προτέρας ἀθροίσας, ἔρχεται πρὸς Σικελίαν τὸν Μανιάκην ἐκεῖθεν ἐξωθήσων. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τινὶ πεδιάδι ὑπὲρ τῆς ἀναπεπταμένη (Δραγῖναι ἢ πεδιάς ἐκαλεῖτο) ἐκαιροσκοπεῖ τὸν πόλεμον. τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Μανιάκης, ἄρας τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις, ὑπαντιάζει, ἐπισκήψας πρότερον τῷ πατρικίῳ Στεφάνῳ τῷ τοῦ βασιλέως γαμβρῷ, τοῦ στόλου, ὡς εἶπομεν, ἄρχοντι, ἀσφαλῶς τηρεῖν τὴν παράλιον, μή πως πολέμου κροτηθέντος τραπείδης ὁ Καρχηδόνιος λάθῃ διαδράς καὶ οἴκαδε παλινωστήσῃ. καὶ δὴ συμβαλὼν τρέπεται τοῦτον ἀνά κράτος. καὶ πίπτει μὲν τῶν Ἰωάννων πλῆθος ὑπὲρ τὰς ν' χιλιάδας, αὐτὸς δὲ ὁ τούτων ἄρχων διαδράς τὸν κίνδυνον ἔρχεται ἐν τῷ αἰγιαλῷ καὶ κελητίῳ ἐπιβάς καὶ τὰς τοῦ Στεφάνου λαθῶν φυλακὰς ἀπέδρασε πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν. ὅπερ μαθὼν ὁ Μανιάκης ἐν δεινῷ τε 2.523 ἐποιεῖτο, καὶ τὸν Στέφανον συμμίζαντα τούτῳ ὕβρεσί τε ἀτόποις κατέκλυσε καὶ τὸν σειρομάστην ἀνατείνας ἔπαισεν αὐτὸν κατὰ τῆς κεφαλῆς οὐκ ὀλίγας, ῥάθυμον ἀποκαλῶν καὶ ἄνανδρον καὶ τῶν τοῦ βασιλέως προδότην πραγμάτων. ὁ δὲ μὴ

ένεγκών μετρίως τὸν προπηλακισμόν καὶ τὴν ὕβριν γράμματα πέμπει ταχὺ πρὸς τὸν ὀρφανοτρόφον, μηνύοντα ὡς ἀπόστασιν εἴη μελετῶν ὁ Μανιάκης κατὰ τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ μὲν εὐθύς δέσμιος εἰς τὴν βασιλίδα εἰσάγεται καὶ καθείργνυται σὺν Βασιλείῳ πατρικίῳ τῷ Θεοδώρῳ κάνῳ, ἡ δὲ πᾶσα τῆς ἀρχῆς ἐξουσία ἐς τὸν Στέφανον μετατίθεται, συνεκπεμφθέντος αὐτῷ καὶ τινος εὐνούχου Βασιλείου πραιποσίτου τοῦ Πεδιαδίτου· οἵτινες οὐκ ἐν βραχεῖ τὰ πράγματα διεφθάρκα σιν, αἰσχροκερδεῖα καὶ δειλία καὶ ῥαστώνη καταπροδόντες τὴν Σικελίαν. ὁ γὰρ Μανιάκης αἰρῶν τὰς τῆς νήσου πόλεις ἀκροπό λεις ἐν αὐταῖς ὤκοδόμει καὶ φρουροὺς ἐφίστα τοὺς ἱκανούς, ἵνα μὴ οἱ ἐγχώριοι δύναιντ' ἂν ἐξ ἐπιβουλῆς ἀνακτᾶσθαι τὰς πόλεις· τούτου δὲ δεσμίῳ, ὡς εἴρηται, εἰς τὸ Βυζάντιον ἀναχθέντος, τῆς ὀλιγωρίας καὶ ῥαθυμίας τῶν ἀρχόντων καταδραμόντες οἱ ἐγχώ ριοι, καὶ δύναμιν Καρχηδονίων προσειληφότες, ἐπιτίθενται ταῖς πόλεσι, καὶ τὰς τε ἄκρας κατέσκαψαν τῶν φρουρῶν κρατήσαντες, καὶ τὰς πόλεις πάσας ἐπανεσώσαντο πλὴν Μεσῆνης· ταύτην γὰρ ἔλαχε φρουρεῖν ὁ πρωτοσπαθᾶριος ὁ καὶ τοῦ τάγματος ἄρχων τῶν Ἀρμενιακῶν, Κατακαλῶν ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Κεκαυμένος, τριακο σίους ἰππότητας ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ πεντακοσίους πεζούς. σπεύ 2.524 δοντες οὖν οἱ νησιῶται μηδὲ ζώπυρον ὑπολειφθῆναι Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἐμφωλεῦον τῇ νήσῳ, πάντα τὸν ὄπλον κινήσαι δυνάμε νον ἀθροίσαντες καὶ συμμαχικὸν οὐκ ὀλίγον Καρχηδονίων, ἀπελ θόντες ἐν Μεσῆνι τὴν πόλιν περιστοιχίσαν. τοῦ δὲ κλείσαντος τὰς πύλας ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ μηδένα προπηδᾶν ἐῶντος τῆς τὰ φρου, ἀλλὰ δόκησιν δειλίας παρεσχηκότος, καταφρονήσαντες οἱ Σαρακηνοὶ ἀδεῶς τε ἐσκεδάννυντο καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν πότοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις ἦσαν, ὡς τάχα τῆς πόλεως ἐς τὴν αὔριον μελλούσης ἀλώσεσθαι. ἡμέρᾳ δὲ τετάρτῃ, καθ' ἣν εἰώ θαμεν ἐκτελεῖν τὴν πεντηκοστήν, κατανοήσας ὁ Κεκαυμένος τὴν ἀμέλειαν καὶ ῥαθυμίαν τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ὅτι ἐν πολλῇ ἀμερι μνίᾳ διάγουσιν οὐδένα λόγον τῶν ἐντὸς τοῦ τείχους ποιούμενοι, τὸν ἑαυτοῦ παραθαρρῦνας λαὸν καὶ τὴν ἀναίμακτον τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιτελέσαι κελεύσας θυσίαν, καὶ τῶν θείων ἅμα πᾶσι μετεσχηκῶς μυστηρίων, περὶ ὥραν ἀρίστου τὰς τῆς πόλεως πύλας ἀναπετάσας προσρήγνυται μετὰ μεγίστης ρύμης τοῖς ἐναντίοις μεθύουσι καὶ καρηβαροῦσιν, αὐτὸς πρῶτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἐξίπασάμενος Ἀπολάφαρ τοῦ τῆς νήσου ἄρχοντος. καὶ οὗτος μὲν εὐθύς ἀναιρεῖται, ἀκροσφαλῆς ὑπὸ μέθης ὑπάρχων, διαρρή γνυται δὲ καὶ ἡ αὐτοῦ σκηνή· ἐπιπτον δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Σαρα κηνῶν κατὰ τὰς σωρείας ὑπὸ μέθης σφαλλόμενοι, καὶ τῷ ἀπροσ δοκίτῳ τῆς ἐπιθέσεως μηδ' ὄλως πρὸς ἀλκὴν ἀποβλέψαι ἰσχύσαν τες.

Γίνεται οὖν τροπὴ ὄλου τοῦ στρατοπέδου, τῶν Σαρακηνῶν ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων καὶ ἀναιρουμένων, ὡς πληρωθῆναι 2.525 νεκρῶν τὸ πεδῖον καὶ τὰς ἔγγιστα φάραγγας καὶ τοὺς ποταμούς, ὡς ἐκ τοσοῦτων μυριάδων ὀλίγους πάνυ ἐν Πανόρμῳ διασωθῆναι. ἐλήφθη δὲ καὶ τὸ στρατόπεδον ἅπαν, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ μαργάρων γέμον καὶ πολυτελῶν λίθων, οὓς, ὡς λέγεται, μεδίμνοις οἱ στρατιῶται διεμοιράσαντο. καὶ οὕτω μὲν ἡ πᾶσα Σικελία δι' ὀλίγου χειρωθεῖσα παρὰ τοῦ Μανιάκη, ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἀμελεία καὶ κακότητι στρατηγῶν γέγονε πάλιν ὑπὸ Σαρακηνοῦς, μό νης τῆς Μεσῆνης περιλειφθείσης καθ' ὃν τρόπον εἰρήκαμεν, τοῦ Στεφάνου καὶ τοῦ Πεδιαδίτου φυγόντων ἐν Λογγιβαρδία. καὶ τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ ἐφέρετο ταύτη. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ τῇ Θεσσαλονίκῃ ὡς τὰ πολλὰ διέ τριβε, προσλιπαρῶν τῷ τάφῳ τοῦ καλλινίκου μάρτυρος Δημη τρίου καὶ ἀπαλλαγὴν εὐρέσθαι τῆς νόσου γλιχόμενος. καὶ ἦπτετο μὲν τῶν πραγμάτων οὐδ' ὄπωστιοῦν, ὅ τι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, ἐφέ ρετο δὲ ἡ διοίκησις καὶ τῶν κοινῶν μεταχείρησις ὑπὸ Ἰωάννου· καὶ οὐδὲν εἶδος βέβηλον καὶ παράνομον ἐπινοίας παρελείφθη ὃ μὴ ἐξεῦρεν εἰς συντριμμὸν καὶ κάκωσιν τῶν ὑπὸ χεῖρα. καταλέγειν δὲ ἕκαστον τούτων

ἄθλος Ἡράκλειος, καὶ διέκειντο πάντες ἄνθρωποι ὑπὸ τῆς βαρείας ταύτης τυραννίδος ἀγόμενοι ἐπὶ πολὺ θεοκλυτοῦντες καὶ ἀπαλλαγὴν ἐξαιτούμενοι. ἔσειε δὲ καὶ συνεχῶς ὁ θεός, καὶ δείματα καὶ φόβητρα κατεῖχε τὴν οἰκουμένην, ἐν οὐρανῶ κομητῶν ἐπιτολαί, ἐν ἀέρι ἄνεμοι καὶ ὄμβροι ῥαγδαῖοι, 2.526 ἐν γῆ δὲ βρασμοὶ καὶ κλόνοι. ταῦτα δὲ προεμήνυον, οἶμαι, τὴν μέλλουσαν ὅσον οὐδέπω γενέσθαι καταστροφὴν τῶν τυράννων. Μαΐῳ δὲ μηνὶ τοῦ #22 φμη' ἔτους, ἰνδικτιῶνος ἧ', ἢ ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως Μαρία, μήτηρ δὲ τοῦ Καίσαρος, ἄπεισιν ἐν Ἐφέσῳ εἰς προσκύνησιν τοῦ ἡγαπημένου. καὶ ἐν τῷ διέναι πολλὰ τῶν παραλόγως πραττομένων μαθοῦσα, ὑποστρέψασα εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπήγγειλε πάντα τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ, καὶ παρεκάλει ἀναστολὴν τινὰ γενέσθαι τῆς πονηρίας· ὁ δὲ μετὰ γέλωτος αὐτὴν ἀπέμψατο, γυναικεῖα φρονεῖν εἰπὼν, καὶ ἀγνοεῖν ὅσων ἢ πολιτεία δεῖται Ῥωμαίων. ἐν Θεσσαλονίκη δέ, ὡς εἶπομεν, τῷ βασιλεῖ διατρίβοντι χρυσοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψε κεντηνάρια δέκα, ὑπὸ στροβίλων δὲ πνευμάτων ἀρπασθέν τὸ πλοῖον τοῖς Ἰλλυρικοῖς προσερράγη αἰγιαλοῖς καὶ συνετρίβη· τὸ δὲ χρυσίον ἀφείλετο Στέφανος ὁ καὶ Βοϊσθλάβος, ὁ τῶν Σέρβων ἄρχων, πρὸ μικροῦ τῆς πόλεως ἀποδράς καὶ τὸν τόπον τῶν Σέρβων κατεσχηκώς, Θεόφιλον ἐκεῖθεν τὸν Ἐρωτικὸν ἀπελάσας. ὁ δ' Ἰωάννης ὄνιον προτιθέμενος τὰς ἀρχάς, καὶ πᾶσι χαλινὸν ἐνδιδούς ἀδικίας, μυρίων συμφορῶν ἐνέπλησε τὴν οἰκουμένην, ἀδεῶς τῶν κριτῶν φορολογούντων τοὺς ἐγχωρίους, καὶ μηδενὸς ἐπιστροφὴν ὅλως τιθεμένου τῶν γινομένων. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν Θεσσαλονίκη μαθὼν τὴν τοῦ χρυσοῦ ἀπώλειαν, γράφει τῷ Στεφάνῳ ἐκπέμψαι πρὸς αὐτὸν τὸ ἴδιον καὶ μὴ θελῆσαι ἀυθαίρετον ἀνελέσθαι πόλεμον. τοῦ δὲ μηδεμίαν ποιησαμένου ἐπιστροφὴν, στρατὸν ὁ βασιλεὺς ἐκπέμπει κατ' αὐτὸν 2.527 τοῦ, ἄρχοντα ἐκτομίαν Γεώργιον ἔχοντα τὸν Προβατᾶν. ὁ δὲ τὸν τόπον καταλαβὼν, καὶ δυσχωρίαις καὶ φάραξι καὶ δυσβάτοις ἀπερισκέπτως ἐμπεσὼν τόποις, τό τε στρατεύμα ὅλον ἀπώλεσε καὶ αὐτὸς δυσχερῶς διεσώθη. Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ ἡ ἀποστασία γέγονε Βουλγαρίας τοῦτον τὸν τρόπον. Πέτρος τις Βούλγαρος, Δελεάνος τὴν προσηγορίαν, δοῦλος Βυζαντίου τινὸς ἀνδρὸς ἀποδράς ἐκ τῆς πόλεως ἐπλανᾶτο ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ κατήντησεν ἄχρι Μωράβου καὶ Βελεγράδων (φρούρια δὲ ταῦτα τῆς Παννονίας κατὰ τὴν περαιάν τοῦ Ἰστρου διακείμενα καὶ γειτονοῦντα τῷ κράτῃ Τουρκίας), καὶ υἴὸν ἑαυτὸν ἐφήμιζε Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σαμουήλ, καὶ τὸ γένος ἀνέσειε τῶν Βουλγάρων, πρὸ ὀλίγου τὸν τράχηλον ὑποβαλὼν τῇ δουλείᾳ καὶ λίαν ὀριγνόμενον ἐλευθερίας. διὸ καὶ πιστεύσαντες τοῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις βασιλέα τε αὐτὸν ἀναγορεύουσι Βουλγαρίας, καὶ ἄραντες ἐκεῖθεν διὰ τε Ναῖσσοῦ καὶ τῶν Σκουπίων, τῆς μητροπόλεως Βουλγαρίας, ἔντο ἀνακηρύττοντες καὶ ἀνευφημοῦντες τοῦτον, καὶ πάντα τὸν παρευρεθέντα Ῥωμαῖον ἀνηλεῶς καὶ ἀπανθρώπως ἀναιροῦντες. ὅπερ μαθὼν Βασίλειος ὁ Συναδηνός, στρατηγὸς Δυρραχίου τυγχάνων, ἄρας τὰς ἐγχωρίους δυνάμεις ἔσπευδεν ἀπαντῆσαι τῷ Δελεάνῳ πρὶν ἢ ἐπὶ μέγα ἀρθῆναι τὸ κακὸν καὶ πυρκαϊᾶν ἀναφθῆναι. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν λεγομένην Δέβρην, καὶ προσκρούσας κατὰ τι μετὰ τινος τῶν ὑποστρατήγων Μιχαὴλ τοῦ Δερμοκαΐτου, διαβάλλεται ἐς βασιλέα ὡς μελετῶν 2.528 τυραννίδα. καὶ ὁ μὲν εὐθύς παραλύεται τῆς ἀρχῆς καὶ ἐν Θεσσαλονίκη ἀχθεὶς ἐν φυλακῇ βάλλεται, στρατηγεῖν δ' ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται ὁ Δερμοκαΐτης, ὃς ἀπείρως καὶ φαύλως διοικῶν τὴν ἀρχὴν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὰ πάντα ἀνέτρεψε. πλεονεκτούμενοι γὰρ οἱ ὑπ' αὐτὸν καὶ ἀδικούμενοι, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἵππους καὶ τὰ ἄρματα ἀφαιρούμενοι καὶ ἄλλο πᾶν ὅπερ ἦν αὐτοῖς ἄξιον λόγου, κατεξανίστανται τοῦ στρατηγοῦ. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς ἤσθετο ἐπὶ βουλευόμενος, νυκτὸς διαλαθὼν ἔφυγεν· οἱ δὲ τῷ ἐκ βασιλέως δεῖν βαλλόμενοι ἀποστασίαν τε μελετῶσι καὶ τινὰ τῶν συνόντων αὐτοῖς στρατιωτῶν, Τειχομηρὸν τοῦνομα, ἐπ' ἀνδρία καὶ συνέσει μεμαρτυρημένον, βασιλέα προχειρίζονται

Βουλγαρίας. καὶ λοι πὸν γεγόνασι δύο στάσεις Βουλγάρων, ἡ μὲν τὸν Δελεάνον ἀνευ φημοῦσα, θατέρα δὲ τὸν Τειχομηρόν. ἀλλ' ὁ Δελεάνος γράμματα φιλικὰ πρὸς τὸν Τειχομηρόν γράψας καὶ ἐπὶ κοινοπραγίαν καλέσας ἔπεισεν ἔλθειν. ἐπεὶ δὲ ἠνώθη τὰ δύο συστήματα τῶν Βουλγάρων, συγκαλεσάμενος ἅπαντας ὁ Δελεάνος παρεκάλει, εἰ μὲν πεπληροφόρηται ἀπὸ τοῦ Σαμουήλ ἔλκειν αὐτὸν τὴν σειράν καὶ ὑπ' αὐτοῦ αἰροῦνται βασιλεύεσθαι, ἐκποδῶν ποιήσασθαι τὸν Τειχομηρόν, εἰ δ' ἀπότροπον αὐτοῖς τοῦτο, αὐτὸν μὲν ἀποσκευάσασθαι, ἄρχεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ Τειχομηροῦ. "δύο γάρ" φησιν "ἐριθακοὺς μία λόχη οὐ τρέφει, οὔτε μία χώρα εὐδοθήσεται ὑπὸ δύο κυβερνωμένη ἀρχηγῶν." ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ θόρυβός τε ἤρθη πολὺς, καὶ μόνον αὐτὸν βούλονται ἔχειν ἔφασαν αὐτὸν τοκράτορα ἀρχηγόν. καὶ ἅμα τῇ βουλῇ λίθους ἄραντες λιθολευ 2.529 στοῦσι τὸν ἄθλιον Τειχομηρόν. καὶ ὁ μὲν ὡς ἐν ὄνειρῳ δόξας ἄρξαι σὺν τῇ ἀρχῇ καταστρέφει καὶ τὴν ζωὴν, πᾶσα δὲ ἡ ἐξουσία μεθίσταται εἰς τὸν Δελεάνον. οὗτος δὲ τὰς δυνάμεις ἄρας ἀπάσας ἀπῆει πρὸς Θεσσαλονίκην κατὰ τοῦ βασιλέως. ὅπερ μαθὼν ἐκεῖνος ἀσυντάκτως ὤχετο εἰς τὸ Βυζάντιον, καταλιπὼν πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὴν σκηνὴν καὶ ὅσον χρυσίον ἦν καὶ ἄργυρος καὶ ὑφάσματα, ἅπερ Μανουήλ ὁ Ἰβάτζης, ὠκείωμένος ὢν τῷ βασιλεῖ, προσταχθεὶς ἀφελέσθαι καὶ ἐπακολουθεῖν, ἀναλαβόμενος προσεχώρησε τῷ Δελεάνῳ μετὰ καί τινος Κοιτωνίτου, ἐνὸς τῶν θαλαμηπόλων εὐνούχων. Γέγονε δὲ καὶ αὐχμὸς κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, ὡς σχεδὸν ἀποξηρανθῆναι τὰς ἀφθόλους πηγὰς καὶ τοὺς ἀεννάους ποταμούς. ἐγένετο δὲ καὶ ἐμπρησμός ἐν τῇ Ἐξαρτήσει, κατὰ τὴν ἑβδομὰ τοῦ Αὐγούστου μηνός, καὶ ἐνεπρήσθησαν αἱ ἐκεῖσε ἰστάμεναι πᾶσαι τριήρεις μετὰ τῆς ἑαυτῶν παρασκευῆς. Ὁ δὲ Δελεάνος ἀποσκευασάμενος, ὡς εἴπομεν, τὸν Τειχὸν μῆρον καὶ πάντων τῶν πραγμάτων κύριος καταστάς γενναίως ἐξῆγε τῶν ἔργων. καὶ πρότερον μὲν ἀποστείλας πλῆθος στρατηγὸν ἔχον τὸν λεγόμενον Καυκάνον εἶλε τὸ Δυρράχιον. ἀπέστειλε δὲ καὶ στρατιὰν ἑτέραν ἐν Ἑλλάδι, στρατηγουμένην ὑπ' Ἀνθίμου· ἢ τινὶ ὑπαντιάσας ὁ Ἀλλακασσεὺς καὶ συμμαχίας ἐν Θήβαις τρέπεται, καὶ ἀναιρεῖται πλῆθος τῶν Θηβαίων πολὺ. τότε δὲ καὶ τὸ θέμα τῶν Νικοπολιτῶν, πλὴν Ναυπάκτου, προσερρῆ Βουλγάρους δι' αἰτίαν τὴν ρηθῆσεν μελλούσαν. Βυζάντιος γάρ τις ἄνθρωπος Ἰωάννης τοῦνομα, Κουτζομύτης τὴν ἐπωνυμίαν, πρὸς 2.530 κτωρ τῶν ἐκεῖσε δημοσίων φόρων πεμφθεὶς καὶ βαρέως προσενηνεγμένος τοῖς ἐγχωρίοις ἑαυτῷ τε ὄλεθρον προεξένησε καὶ ἀποστάσεως αἴτιος γέγονε τοῖς Νικοπολίταις· μὴ φέροντες γὰρ τὴν αὐτοῦ πλεονεξίαν ἀποστατοῦσι, καὶ αὐτὸν μὲν εἰς μέρη καὶ μέλη κατέτεμον, αὐτοὶ δὲ τὸν βασιλέα δυσφημήσαντες Ἰωμαίων τοῖς Βουλγάρους προσέθεντο. οὐ τοσοῦτον δὲ διὰ τὸ πρὸς τὸν Δελεάνον φίλτρον ἀφηνίασαν καὶ τὸν Ἰωμαϊκὸν ζυγὸν ἀπέρριψαν ὅσον διὰ τὴν τοῦ ὀρφανοτρόφου ἀπληστίαν καὶ πρὸς τὰς εἰσπράξεις ὑπερβολὴν.

Βασιλείου γὰρ τοῦ βασιλέως, ὀπηνίκα Βουλγάρους ἐχειρώσατο, μὴ νεοχμῶσαι θελήσαντος ὅλως μηδὲ τὰ πράγματα μετακινήσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν καταστάσεως καὶ οὕτω διεξάγεσθαι καθὼς ποῦ ὁ Σαμουήλ διωρίσατο, καὶ διδόναι τὸν ζεῦγος βοῶν ἔχοντα Βούλγαρον εἰς τὸ κοινὸν σίτου μόδιον ἓνα καὶ κέγχρου τοσοῦτον καὶ οἴνου στάμνον ἓνα, ὁ ὀρφανοτρόφος ἀντὶ τῶν εἰδῶν νομίσματα δίδοσθαι διωρίσατο. ὅπερ μὴ εὐφόρως οἱ ἐγχωριοὶ φέροντες, εὐρόντες δὲ καὶ καιρὸν εὔκαιρον τὴν τοῦ Δελεάνου ἐπιφάνειαν, τὴν Ἰωμαϊκὴν ἀπεσεΐσαντο ἡγεμονίαν καὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἐπανεδράμον ἔθος. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν μελέτη τυραννίδος κατὰ τοῦ βασιλέως, ἔξαρχον ἔχουσα Μιχαὴλ τὸν λεγόμενον Κηρουλάριον καὶ Ἰωάννην τὸν Μακρεμβολίτην καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους τῶν πολιτῶν, οἱ καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. καὶ ἕτερα δὲ τις ἐπιρύστασις γέγονε κατὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐν 2.531 Μεσανάκτοις· ἧς μηνυθείσης

αὐτῷ Μιχαὴλ μὲν ὁ Γαβρᾶς καὶ Θεοδοσίος ὁ Μεσανύκτης καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ταγματικῶν ἀρχόντων ἐκπηρεοῦνται τοὺς ὀφθαλμούς, Γρηγόριον δὲ πατρίκιον τὸν Ταρωνίτην ἔξαρχον, ὡς ἐλέγετο, καὶ πρωτουργὸν τῆς συστάσεως ὄντα ὡμῆ βύρση βόος διὰ παντὸς τοῦ σώματος καλύψας ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ μόνῃ τῆς ἀναπνοῆς ἔξοδον ἀφείκει καὶ τῆς ὄψεως, πρὸς τὸν ὀρφανοτρόφον ἀπέστειλε. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος θ' τοῦ #22 φμθ' ἔτους, Ἀλουσιάνος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς Θεοδοσιουπόλεως, ὁ τοῦ Ἀαρῶν δεῦτερος υἱός, ἄφνω τῆς πόλεως ἀποδράς τῷ Δελεάνῳ προσέρχεται ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ἐν Θεοδοσιουπόλει καὶ γὰρ στρατηγῶν οὗτος καὶ ὡς ἄδικος κατηγορηθεὶς, πρὶν ἢ ἐξετάσει δοθῆναι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἀπητήθη παρὰ τοῦ Ἰωάννου χρυσοῦ λίτρας ν', προσαφηρέθη δὲ καὶ γυναικεῖον χωρίον, ὅπερ εἶχεν ἐν τῷ Χαρσιανῷ κάλλιστον. δεηθεὶς δὲ περὶ τούτου τοῦ βασιλέως πολλὰ καὶ μὴ τυχῶν ἐπιστροφῆς, πάντοθεν ἀπογνοῦς, στολὴν λαβὼν Ἀρμενίων καὶ ὡς τάχα θεράπων τοῦ Θεοδωροκάνου Βασιλείου ἐς τὸν βασιλέα ἐς Θεσσαλονίκην ἀπιὼν, λαθὼν ἅπαντας ἔφυγε καὶ ἐν Ὀστροβῶ διασώζεται, ἐκεῖσε πανσυδὶ τοῦ Δελεάνου ἐστρατοπεδευμένου τυγχάνοντος, τοῦτον περιχαρῶς δεξάμενος ὁ Δελεάνος (ἐδεδοίκει γὰρ μὴ πως προστεθῶσιν αὐτῷ μᾶλλον οἱ Βούλγαροι ὡς εἰς βασιλικὸν αἷμα τὴν ἀναφορὰν ἔχοντι) καὶ κοινοῦ ὡς ἐδόκει τῆς βασιλείας παρεληφώς, στρατιὰν αὐτῷ δίδωσι χιλιάδας τεσσαράκοντα, ἀπελθεῖν κελεύσας καὶ ἐκπολιορκῆσαι 2.532 Θεσσαλονίκην· ἦρχε δὲ τότε τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης ὁ τοῦ βασιλέως ἀνεψιὸς Κωνσταντῖνος πατρίκιος. ὁς ἀπελθὼν καὶ τάφρον περιβαλόμενος ἐπιμελῶς εἶχετο τῆς πολιορκίας. ἐπὶ ἕξ δὲ ἡμέρας ἀποπειρασάμενος τῆς πόλεως ἐλεπόλεσι καὶ μηχαναῖς καὶ πάντοθεν ἀποκρουσθεὶς καὶ τοῖς πᾶσιν ἀπειρηκῶς διὰ προσεδρείας ἐδόκει ἀνύσαι τὸ σπουδαζόμενον. μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν τῷ τάφῳ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Δημητρίου προσελθόντες οἱ ἐπιχώριοι, καὶ πάντες νυκτὸς ἐπιτελέσαντες δέησιν καὶ τῷ μύρῳ τῷ ἐκ τοῦ θείου τάφου βλύζοντι χρυσάμενοι, ὡς ἐκ μιᾶς ὀρμῆς ἀναπετάσαντες τὰς πύλας ἐξέρχονται κατὰ τῶν Βουλγάρων. συνῆν δὲ τοῖς Θεσσαλονικεῦσι τὸ τάγμα τῶν μεγαθύμων. ἐξελθόντες δὲ καὶ τῷ ἀπροσδοκίῳ καταπληξάμενοι τρέπουσι τοὺς Βουλγάρους μηδ' ὅλως πρὸς ἄμυναν ἢ ἀλκὴν στήναι βουλευθέντας, τοῦ μάρτυρος προηγησαμένου τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς καὶ τὴν πορείαν προομαλίζοντος, καθὼς ἐνωμότως διεβεβαίουν οἱ αἰχμαλωτισθέντες Βούλγαροι, λέγοντες νεανίαν ἔφιππον ὄραν προηγούμενον τῆς Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος, ἐξ οὗ πῦρ ἐξαλλόμενον ἐπυρπόλει τοὺς ἐναντίους. ἔπεσον οὖν πλείω τῶν ἑξαχθῶν, δοριάλωτοι δὲ ἐλήφθησαν οὐκ ἐλάττους τούτων. οἱ δὲ λοιποὶ αἰσχίστως σὺν τῷ Ἀλουσιάνῳ εἰς τὸν Δελεάνον διασώζονται. Τούτῳ τῷ ἔτει, ἐπιμεμήσει θ', Ἰουνίου ι', περὶ ὥραν τῆς ἡμέρας κβ' γέγονε σεισμός. Μετὰ δὲ τὴν τροπὴν ἐνωθέντες ὁ τε Δελεάνος καὶ ὁ Ἀλουσιάνος ὑπεννοοῦντο ἀλλήλους, ὁ μὲν διὰ τὴν ἥτταν αἰσχυρόμενος, 2.533 ὁ δὲ προδοσίαν ὑποπεύων, καὶ ἐπεβούλευον ἀλλήλοις καιροφυλακούμενοι, σκευασάμενος οὖν ὁ Ἀλουσιάνος μετὰ τινῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ ἄριστον ποιήσας καὶ εἰς εὐωχίαν καλέσας τὸν Δελεάνον, κραιπαλοῦντα καὶ μεθύοντα κατασχὼν ἀπετύφλωσεν, ὡς μηδ' αἴσθησιν ὅλως τοῖς Βουλγαροῖς δοθῆναι τοῦ γεγονότος· καὶ φυγῶν ἔρχεται ἐν Μοσυνοπόλει πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ τοῦτον μὲν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Βυζάντιον πρὸς τὸν ὀρφανοτρόφον ἐκπέμπει, ἐς τὸ τῶν μαγίστρων ὕψος ἀναβιβάσας, αὐτὸς δὲ ἄρας ἐκ Μοσυνοπόλεως ἄπεισιν ἐν Θεσσαλονίκῃ. ἐκεῖθεν δὲ διαβάς εἴσεισιν ἐν Βουλγαρία, καὶ τὸν Δελεάνον κατασχὼν ἔπεμψεν ἐν Θεσσαλονίκῃ, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ ἐνδότερα γενόμενος—ἔτι γὰρ Μανουὴλ ὁ Ἰβᾶ τῆς δέμα ξύλινον κατασκευάσας κατὰ τὸν Πρίλαπον ὤρετο ἀπεῖρξαι προσωτέρω χωρεῖν τὴν βασιλικὴν στρατιὰν καὶ τὰ ἔνδον κατέχειν· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐκεῖσε γενόμενος λόγου θάπτον τὸ τε ξύλινον τεῖχος διέρρηξε καὶ τὸ σύστημα τῶν

Βουλγάρων ἐσκέδασε καὶ τὸν Ἰβάτζην κατέσχε. καὶ καταστησάμενος πάντα τὰ ἐν Βουλγαρία, καὶ στρατηγούς ἐν τοῖς θέμασι τάξας, εἴσεισιν ἐν τῇ βασιλίδι, ἐπαγόμενος μεθ' ἑαυτοῦ τὸν τε Δελεάνον καὶ τὸν Ἰβάτζην. τῇ δὲ κατεχούσῃ τοῦτον νόσῳ ἐντρυχωθεὶς, καὶ πάντοθεν τῆς οἰκείας ἀπογνοῦς σωτηρίας, ἀποκείρεται μοναχὸς παρὰ τοῦ μοναχοῦ Κοσμᾶ τοῦ Τζιντζουλοῦκη, ὃς διὰ παντὸς συνῆν αὐτῷ καὶ ἐνου θέτει τὰ δέοντα. Δεκεμβρίου δὲ δεκάτῃ τοῦ φν' ἔτους, ἰνδι κτιῶνος ι', θνήσκει ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει, τὴν εἰς τὸν 2.534 βασιλέα Ῥωμανὸν ἀμαρτάδα ἀποκλαιόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ ἔτη ζ' καὶ μῆνας η', ἀνὴρ τᾶλλα μὲν ἐπιεικῆς καὶ χρηστὸς καὶ εὐλα βῶς δόξας βιοῦν, πλὴν τοῦ εἰς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἀμαρτήματος. ἀλλὰ καὶ τοῦτο οἱ πολλοὶ τῷ ὀρφανοτρόφῳ προσάπτουσι. Τοιοῦτῳ δὲ τέλει χρησαμένου τοῦ Μιχαῆλ τὸ πᾶν κράτος περιέστη ὡς εἰς κληρονόμον τὴν βασιλίδα Ζωὴν. τοιγαροῦν καὶ νεανικώτερον ἤπτετο τῶν πραγμάτων, συνεργοὺς ἔχουσα καὶ συλ λήπτορας τοὺς τοῦ πατρὸς εὐνούχους, οὓς ἄνωθεν ὁ λόγος πολ λάκις ἀπηριθμήσατο. πλὴν οὐ παρέμεινεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φρο νήματος, ἀλλ' ἀποβλέψασα πρὸς τὸν ὄγκον τῆς βασιλείας, καὶ διαγνοῦσα ὡς οὐκ ἂν ποτε καθ' ἑαυτὴν αὐτὴ δυνηθεῖη ὀρθῶς τὰ κοινὰ διεξάγειν, καὶ ἀλυσιτελὲς νομίσασα τὸ ἀβασίλευτον καὶ ἄναρχον τὴν τηλικαύτην εἶναι ἀρχήν, καὶ δέον εἶναι κρίνασα προχειρίσασθαι βασιλέα τὸν δυνάμενον ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων ἐν ταῖς συμβαινούσαις περιστάσεσι, καὶ ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας περὶ τούτου διασκοπήσασα, τὸν τοῦ βασιλέως ἀνε ψιὸν καὶ ὁμώνυμον, τὸν υἱὸν τοῦ Στεφάνου τοῦ ἐν Σικελίᾳ τὰ πράγματα διαφθείραντος, Καίσαρα ὄντα καὶ δραστήριον δοκοῦντα καὶ περὶ τὰ πράγματα δεξιόν, ὄρκους πρότερον φρικωδεστάτοις καταλαβοῦσα ὡς κυρίαν αὐτὴν ἔξει διὰ βίου καὶ δέσποιναν καὶ μητέρα, πράττουσαν ἄττα δὴ καὶ κελεύει ποιεῖν, εἰσποιητὸν προσ λαμβάνει υἱὸν καὶ βασιλέα Ῥωμαίων ἀναγορεύει, τῷ βασιλικῷ 2.535 ταινιώσασα διαδήματι, πρότερον ἐκποδῶν ποιησαμένη τὸν ὄρφα νοτρόφον καὶ ἐς τὸ μοναστήριον τῶν Μονοβατῶν ἐξορίσασα, πα ραπλησίως καὶ Κωνσταντῖνον τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν τῆς ἀρ χῆς παραλύσασα καὶ ἐν τοῖς τοῦ Ὀψικίου κτήμασιν αὐτοῦ τῆς ἀψίδος τοῦτον περιορίσασα, ὡσαύτως καὶ Γεώργιον τὸν πρωτο βεστιάριον ἐν τοῖς κατὰ Παφλαγονίαν αὐτοῦ κτήμασι στείλασα. κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀνεδεῖτο τῷ διαδήματι ὁ Μι χαῖλ, σκοτώσει καὶ ἰλίγγῳ ληφθεὶς ἐγγὺς ἦλθε τοῦ πεσεῖν. μόλις δ' οὖν ἀνεκαλέσαντο τοῦτον μύροις καὶ ἀρώμασι καὶ λοιποῖς ἄλλοις εὐώδεσιν εἶδεν. ἐκλονεῖτο δὲ καὶ ἡ γῆ παρ' ὅλους τοὺς τέσσαρας μῆνας τῆς βασιλείας αὐτοῦ. τέως δὲ στεφθεὶς παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ βασιλεὺς καταστάς τιμαῖς καὶ ἀξιώμασι τὴν σύγκλητον καὶ δωρεῶν διανομαῖς τὸ κοινὸν ἀνελάμβανεν. ἐντεύξει δὲ τῇ πρὸς τὴν δέσποιναν καὶ Κωνσταντῖνον τὸν δομέστικον μετακα λεσάμενος τῆς ὑπερορίας καὶ νοβελίσσιμον τιμήσας εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ. δόξας δὲ ἐν βεβαίῳ ἐστάναι αἰφνίδιον ἔπεσε. γράμμασι γὰρ τοῦ ὀρφανοτρόφου καὶ συμβουλίας τοῦ δομεστικού διαφθα ρεῖς, λεγόντων μὴ πολλάκις πιστεύειν τῇ δεσποίνῃ ἀλλὰ φυλάτ τεσθαι ταύτην, ἵνα μὴ παραπλήσια πάθη τῷ τε θείῳ αὐτοῦ καὶ βασιλεῖ Μιχαῖλ καὶ τῷ πρὸ αὐτοῦ Ῥωμανῷ, γοητείας, ὡς ἔφα σκον, κατεργασθέντι, καὶ συμβουλευόντων, εἰ οἷόν τε, ἐκποδῶν θέσθαι αὐτὴν καὶ σπεῦσαι μὴ προληφθῆναι, καὶ συνεχεῖς τὰς 2.536 προσβολὰς περὶ τοῦ αὐτοῦ ποιούμενοι πράγματος ἀναπεῖσαι ἴσχυ σαν ἐπιβουλήν κατ' αὐτῆς μελετῆσαι. ἔδοξεν οὖν ἀποπειραθῆναι τῶν πολιτῶν πρότερον, οἷαν ἔχουσι περὶ αὐτοῦ γνώμην, καὶ εἰ μὲν χρηστὴν διάθεσιν φανῶσι φυλάττοντες εἰς αὐτὸν καὶ φιλίαν ὀρθήν, τότε δὴ καὶ ἐγχειρῆσαι τῇ μελέτῃ, εἰ δὲ τούναντίον, ἦσυ χίαν ἄγειν.

Τῇ κυριακῇ οὖν τῇ μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα προέλευσιν δημοσίαν κηρύξας ἐν τῷ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ναῶ, καὶ δι' αὐτῆς ἀποπειραθῆναι κρίνας τῆς γνώμης τῶν

πολιτῶν, ἀπήλθεν ἔστεφανωμένος μετὰ τῆς συγκλήτου, πάσης τῆς πόλεως ἄθροι σθείσης εἰς τὴν θέαν, σκευὴ χρύσεια καὶ ἀργύρεα τῶν τὴν λεωφόρον κατοικούντων ἀποκρεμαννύντων καὶ πέπλους καὶ ἄλλα ὑφάσματα χρυσοῦφῃ, κὰν ταῖς εὐφημίαις προτεθυμημένων καὶ αὐτάς, εἰ οἷόν τε, ἐκκενώσαι τὰς ψυχάς. οἷς δελεασθεὶς ὁ δεῖλαιος τῷ ἕξ εὐνοίας ὑπολαβεῖν ταῦτα γίνεσθαι, ὑποστρέψας ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ τῷ μὲν πατριάρχῃ μηνύει ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἐν τῷ Στενωῖ μονὴν αὐτοῦ καὶ προσδέχεσθαι αὐτὸν τῇ ἐπαύριον, δούς αὐτῷ καὶ χρυσοῦ λίτρας τέσσαρας διὰ τὴν μέλλουσαν εἰς αὐτὸν γενέσθαι τάχα ὑποδοχήν· νυκτὸς δὲ τὴν βασιλίδαν κατασπᾶ τοῦ θρόνου καὶ περιορίζει εἰς Πρίγκιπον, ἀποκεῖραι τοῖς ἄγουσι κελεύσας αὐτὴν καὶ διακομίσαι τούτῳ τὰς τρίχας αὐτῆς. καὶ οἱ μὲν πεμφθέντες ἐποίησαν ὡς ἐκελεύσθησαν, ἔωθεν δ' οὗτος ἀναφορὰν γράψας καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐπάρχῳ δούς ἀναγνῶναι ἐν τῷ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου φόρῳ τοῖς πολίταις ἐκέλευσεν· ἐδήλου δὲ ἡ ἀνα 2.537 φορὰ ὅτιπερ κακόνους ἡ Ζωὴ περὶ τὴν βασιλείαν μου φανεῖσα ἐξώρισται παρ' ἐμοῦ, συμφρονῶν δὲ ταύτῃ καὶ ὁ Ἀλέξιος ἔξε βλήθη τῆς ἐκκλησίας. ὑμεῖς δὲ ὁ ἐμὸς λαός, εἰ τὴν ἐμὴν εὖ νοῖαν διατηροῖτε πρὸς ἐμέ, μεγάλων τιμῶν καὶ ἀγαθῶν τεύξεσθε καὶ ζωὴν ἄλυπον καὶ καθαρὰν ζήσεσθε. ἀναγνόντος οὖν τοῦ ἐπάρχου τὴν ἀναφορὰν εἰς ἐπήκουον τοῦ λαοῦ, φωνή τις ἐξηκούσθη, μηδενὸς εὐρεθέντος τοῦ κεκραγότος, ὡς ἡμεῖς σταυροπὰ τὴν καλαφάτην βασιλέα οὐ θέλομεν, ἀλλὰ τὴν ἀρχέγονον καὶ κληρονόμον καὶ ἡμετέραν μητέρα Ζωὴν. καὶ εὐθύς ὡς ἐκ μιᾶς φωνῆς ἅπας ὁ λαὸς ἐβόων "ἀνασκαφεῖν τὰ ὄστα τοῦ καλαφάτου." καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος λίθους καὶ βάρθρα καὶ τὰ παρατυχόντα ξύλα τὸν μὲν ἔπαρχον (ἦν δὲ Ἀναστάσιος πατρίκιος ὁ τῷ πατρὶ τῆς Ζωῆς ὑπηρετησάμενος) μικροῦ δεῖν καὶ ἀπέκτειναν, εἰ μὴ φυγῇ χρησάμενος ἐπορίσατο τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν· αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν μεγάλην δραμόντες ἐκκλησίαν—ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ πατριάρχης τὴν αὐτοῦ ὑποστροφὴν ὠνησάμενος, καὶ τὸν μὲν βασιλέα ἐδυσφῆ μὲν, τὴν δὲ τῆς βασιλείας ἐζήτηι ἀνακομιδὴν· προσέδραμον τοί νυν πάντες οἱ τοῦ πατρὸς αὐτῆς εὐνοῦχοι καὶ Κωνσταντίνος πατρίκιος ὁ Καβάσιλας καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος τῆς συγκλήτου, καὶ κοινῇ συμβουλῇ πέμψαντες ἄγουσι τὴν Θεοδώραν ἀπὸ τοῦ Πετρίου εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ἐνδύσαντες αὐτὴν ἄλουρ γίδα βασιλικὴν ἄνασσαν εὐφημοῦσι σὺν Ζωῇ τῇ ταύτης ἀδελφῇ. καὶ ὀρμήσαντες πρὸς τὸ παλάτιον καταγαγεῖν ἠπέιγοντο τῶν ἀνα 2.538 κτόρων τὸν Μιχαήλ. ὁ δὲ πρὸς τὴν ὄργην τοῦ λαοῦ καὶ τὴν κίνησιν ἀποδειλιάσας, εὐθύς ἀποστείλας ἤγαγε τὴν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἀποδύσας αὐτὴν τὰ μοναχικὰ μετημφίασε βασιλικοῖς περιβλήμασι. προκύψας οὖν ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ καθίσματος, καὶ δημηγορῆσαι πειραθεὶς πρὸς τὸν λαὸν ὅτι τε ἡ βασιλὶς ἤχθη καὶ ὅτι πάντα καλῶς ἔχει αὐτοῖς τὰ κατὰ σκοπόν, οὐ συν εχωρήθη, ὕβρεσί τε πανταχόθεν πλυνόμενος καὶ λίθοις κάτωθεν καὶ τόξοις βαλλόμενος. καὶ λοιπὸν ἀπογνοὺς ἐγνώκει εἰς τὸ μὸ ναστήριον ἀπελθεῖν τῶν Στουδίου καὶ ἀποκεῖρασθαι. ἀλλ' οὐκ ἀφήκεν αὐτὸν ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, εἰπὼν μὴ οὕτω ῥαδίως καταλιπεῖν τὴν ἀρχὴν καὶ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ γενναίως ἀντιστῆναι καὶ ἢ πάντως ὑπερισχῶσαι ἢ μεγαλοψύχως καὶ βασιλικῶς ὡς πρέπον ἐστὶν ἀποθανεῖν βασιλέα. ταύτης δὲ τῆς γνώμης ἐπικρατησάσης, τοὺς ἐν τῷ παλατίῳ πάντας ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου καθοπλίσας αὐτός, καὶ ὁ νωβελίσσιμος δὲ πάντα τὸν ἑαυτοῦ λαὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου οἴκου μεταπεμφάμενος ἔνοπλον (ἔτυχε δὲ ἐκ Σικελίας ἄρτι ἐλθὼν καὶ ὁ στρατηγὸς Κατακαλῶν ὁ Κεκαυμένος, τὰ ἐκ Μεσσηνίας εὐαγγέλια κομίσας) γενναίως ἀντείχετο τῶν πραγμάτων. τοῦ δὲ δήμου τριχῇ διαιρεθέντος, καὶ μέρους μὲν ἐν τῷ ἵππικῷ προσβαλόντος, ἑτέρου δὲ κατὰ τὰ ἐξκούβητα, τοῦ δὲ λοιποῦ κατὰ τὸ τζυκανιστήριον, καὶ οἱ περὶ τὸν βασιλέα εἰς τρία τὴν ἑαυτῶν διελόντες δύναντιν ἡμύνοντο κραταιῶς. καὶ γίνεται φόνος πολὺς τῶν

2.539 πολιτῶν οἷα γυμνῶν καὶ ἀόπλων πρὸς ἐνόπλους ἀγωνιζομένων μετὰ ξύλων καὶ λίθων καὶ τῶν παρατυχόντων εἰδῶν· φασὶ γὰρ ὡς ἀπὼ λοντο κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν (ἦν δὲ ἡ τρίτη τοῦ ἀντίπασχα) ἄνδρες ἀμφὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας. τέλος ἴσχυσαν οἱ πολῖται τῷ πλήθει ὑπερτεροῦντες ἐπικρατέστεροι τῶν τοῦ βασιλέως γενέσθαι. καὶ διαρρήξαντες τὰς πύλας τοῦ παλατίου καὶ εἴσω γενόμενοι τό τε ἐναποκείμενον ἐν τῷ Σέκτω διαρπάζουσι χρυσίον καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη, διαρρήσουσι δὲ καὶ τὰς δημοσίας ἀπογραφάς, καὶ τὸν βασιλέα συλλαβεῖν ἔσπευδον. ὁ δὲ ἐπεὶ ἔγνω κατισχυόμενος, τῷ βασιλικῷ ἐπιβάς δρόμωνι μετὰ τοῦ νωβελισίμου καὶ τινων οἰκειοτάτων αὐτῶν, καταλιπὼν ἐν τῷ παλατίῳ τὴν Ζωὴν, ὥχεται φυγὰς εἰς τὴν μονὴν τῶν Στουδίου τῆς τετράδι πρώϊας, καὶ εὐθύς ἠμφιάσατο τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα συνάμα τῷ θεῷ αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὲν πόλεμος, ἀρξάμενος ἀπὸ δευτέρας ὥρας τῆς δευτέρας ἡμέρας τοῦ ἀντίπασχα, ἔληξε νυκτὸς τῆς τρίτης ἡμέρας· ἡ δὲ Ζωὴ πάλιν ἐγκρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἐβούλετο μὲν τὴν αὐτῆς ἀδελφὴν Θεοδώραν παρῶσασθαι, ἐκωλύθη δὲ παρὰ τοῦ πλήθους συμβασιλεύειν αὐτῇ καὶ ταύτην αἰτησαμένου. ἔρχεται οὖν καὶ ἡ Θεοδώρα ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐξεληθούσα ἐκκλησίας εἰς τὸ παλάτιον. συναθροισθείσης δὲ καὶ τῆς συγκλήτου, δημηγορήσασα ἡ Ζωὴ πρότερον μὲν πρὸς τὴν σύγκλητον, εἶτα καὶ ἕκ τινος περιωπῆς πρὸς τὸ πλῆθος, αὐτοῖς μὲν εὐχαριστίας ὡς εἰκὸς ἀπέδοτο καὶ εὐχὰς τῆς εἰς αὐτὴν εὐνοίας, τὴν περὶ τοῦ βασιλέως δὲ 2.540 γνώμην ἐζήτησε, τί δεῖ γενέσθαι αὐτόν. καὶ πάντες ὁμοφώνως ἀνέκραγον "αἶρε τὸν παλαμναῖον, ποιήσον ἐκ μέσου τὸν ἀλιτήριον· ἀνασκολοπισθήτω, σταυρωθήτω, τυφλωθήτω." ἡ δὲ ὤκνει πρὸς τὴν τιμωρίαν καὶ συμπαθῆς τῷ δυστυχοῦντι ἐγένετο. ἀλλ' ἡ Θεοδώρα ὀργῆς ὑποπλησθεῖσα καὶ παρρησίας τῷ νεωστὶ προβληθέντι ἐπάρχῳ (ἦν δὲ ὁ Καμπανάρης) κελεύει μετὰ σπουδῆς ἀπελθεῖν καὶ ἐξορύξαι αὐτοῦ τε καὶ τοῦ θεῖου αὐτοῦ ὀφθαλμούς· ὃς ἐξεληθὼν συνεπομένου αὐτῷ καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἀπῆλθεν εἰς τὰ Στουδίου. ὁ δὲ Μιχαὴλ καὶ ὁ τούτου θεῖος, ὡς ἦσθοντο τὴν τοῦ λαοῦ παρουσίαν, ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ναοῦ τοῦ προδρόμου κατέφυγον. ἀλλὰ φλεγμαίνων ἔτι τῷ θυμῷ διὰ τοὺς ἀναιρεθέντας ὁ δῆμος εἴσεισι πρὸς βίαν εἰς τὸν θεῖον ναόν, καὶ ἀφαρπάσαντες ἐκεῖθεν αὐτοὺς εἶλκον διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ τῶν ποδῶν, καὶ ἄνωθεν τῆς περιβλέπτου μονῆς ἐν τῷ τόπῳ τῷ καλουμένῳ Σίγματι ἀγαγόντες ἀποτυφλοῦσι καὶ ἄμφω, τοῦ Μιχαὴλ πολλὰ καθικετεύσαντος πρότερον τὸν ἑαυτοῦ τυφλωθῆναι θεῖον ὡς πάντων τῶν γενομένων κακῶν καὶ πρωτουργὸν καὶ αἴτιον· ὃ καὶ ἐγένετο. τυφλωθέντες οὖν ἐξορίζονται, ὁ μὲν Μιχαὴλ εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Ἐλεγκῶν εἰκάδι πρώτῃ μηνὸς Ἀπριλλίου, ἰνδικτιῶνος ἰ' τοῦ φν' ἔτους, βασιλεύσας ἐπὶ μῆνας δ' καὶ ἡμέρας ε', οἱ δὲ συγγενεῖς αὐτοῦ πάντες ἄλλος ἄλλαχῆ διεσπάρησαν. Πάλιν δὲ τῆς ἀρχῆς εἰς τὴν Ζωὴν μετακυλισθείσης, συμβασιλεύουσιν ἔχουσιν, ὡς εἶπομεν, οὐχ ἔκοῦσαν καὶ τὴν ἀδελφὴν 2.541 Θεοδώραν, τιμῶν μὲν ἡ σύγκλητος προβιβασμοῖς ἐγεραίρετο καὶ δωρεῶν διανομαῖς τὸ κοινόν, καὶ τὰ πράγματα προμηθείας τῆς ἐνδεχομένης ἐτύγχανε, γραμμάτων ἀπανταχοῦ καὶ διαταγμάτων ἐκπεμπομένων, ἀπριάτην τε τὰς ἀρχὰς γίνεσθαι καὶ μὴ ὠνίους ὡς πρότερον ὑπισχνουμένων, καὶ πᾶσαν ἀδικίαν ἐκ μέσου διοριζομένων ἐλαύνεσθαι. τούτων δὲ καταστάντων ὡς τοῖς κρατοῦσιν ἐδόκει, ἦχθη καὶ ὁ νωβελίσσιμος Κωνσταντῖνος ἀπὸ τῆς ὑπερορίας, καὶ περὶ τῶν δημοσίων ἀνακρινόμενος χρημάτων, τὰς ἀπειλὰς πτοηθεὶς, ὑπέδειξεν ἐν τῷ κατὰ τοὺς ἀγίους ἀποστόλους οἴκῳ αὐτοῦ κεκρυμμένα ἔν τι κινστέρνῃ χρυσίου κεντηνάρια ν' ἐπὶ τρισί. καὶ ταῦτα μὲν διεκομίσθη τῇ βασιλίδι, ἐκεῖνον δ' αὐθις ἡ ὑπερορία ἐδέξατο. προχειρίζεται δὲ ἡ βασιλὶς δομέστικον τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς Νικόλαον πρόεδρον τὸν εὐνοῦχον τοῦ ἰδίου πατρὸς, καὶ δοῦκα τῆς δύσεως Κωνσταντῖνον πατρίκιον τὸν Καβασίλαν· τὸν δὲ πατρίκιον Γεώργιον τὸν Μανιάκην, ἥδη παρὰ τοῦ Μιχαὴλ φθάσαντα τῆς φρουρᾶς ἀπολυθῆναι,

μάγιστρον τιμήσασα στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ταγμάτων ἐκπέμπει. καὶ ταῦτα μὲν γέγονεν οὕτως. βουλῆς δὲ προτεθείσης περὶ βασιλέως, καὶ δόξαν τοῖς πᾶσι βασιλέα προχειρισθῆναι καὶ τῇ Ζωῆ νομίμως συναφθῆναι, ἔσπευδε μὲν αὐτὴ Κωνσταντῖνον ἀγαγέσθαι τὸν κατεπάνω, ὃν δὴ καὶ Ἀρτοκλίνην, ἀφ' ἧς ὑπηρεσίας μετεχειρίσατο, ἀπεκάλουν· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ εὐπρεπῆς τὴν ὥραν, ἐλέγετο δὲ καὶ λάθρα τῇ Ζωῆ πλησιάζειν. ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἡ σύνοικος 2.542 φαρμάκοις ἐξάγει τοῦ βίου, οὐκ ἐπειδὴ ἀποστόργως εἶχε πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔμελλε τούτου ἔτι ζῶσα στερίσκεσθαι. καὶ λοιπὸν ἀστοχήσασα ἡ βασιλὶς τοῦ σκοποῦ, μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἐξορίας Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον, παρὰ τοῦ ὀρφανοτρόφου τὴν νῆσον Μιτυλήνην κατακριθέντα οἰκεῖν διὰ τὸ παρὰ πάντων φημιζέσθαι ὡς μέλλει κρατῆσαι τῆς βασιλείας. τοῦτον γάρ, ὅπῃ νίκα τὸν ἕτερον ἐβουλεύετο Κωνσταντῖνον εἰς τὸν βασιλεῖον θρόνον ἀναγαγεῖν, δικαστὴν Ἑλλήνων προχειρίσατο· ἐπειδὴ δὲ κάκεῖνος, ὡς εἴπομεν, κατειργάσθη φαρμάκῳ, ὁ ῥηθεὶς Μονομάχος καὶ τῷ θανόντι ὁμώνυμος πρὸς τρόπον ἐνομίσθη τῇ βασιλίδι. ἤχθη οὖν πρὸς τὸν ἄγχιστα τοῦ Ἀθύρου διακείμενον ναὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου τὸν ἐν Δαμοκρανεΐᾳ· καὶ πεμφθεὶς Στέφανος εἷς ὢν τῶν θαλαμηπόλων εὐνούχων τῆς βασιλίδος ὁ Περγαμηνὸς ἀποδιδύσκει μὲν αὐτὸν τὴν ἰδιωτικὴν στολήν, ἀμφιέννυσι δὲ πορφυρίδα βασιλικήν, καὶ δρόμωνι ἐμβιβάσας ἄγει πρὸς τὰ βασιλῆα. ᾧ τινὶ ἀχθέντι συνάπτεται εἰς κοινωνίαν γάμου ἡ βασιλὶς, τῆς ἱερολογίας γενομένης παρὰ τοῦ πρώτου τῶν πρεσβυτέρων τῆς νέας, ὃς Στυπῆς ὠνομάζετο, ἰα' τότε τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἄγοντος, τοῦ #22 φν' ἔτους. στέφεται δὲ τῇ ἐπαύριον παρὰ τοῦ πατριάρχου. Καὶ ἤδη τῶν σκήπτρων γενόμενος ἐγκρατὴς πάντας μὲν τοὺς συγκλητικὸς βαθμοὺς ἀξιωματῶν κατὰ τὴν ἐκάστου προεβίβασεν ἀξίαν, καὶ χρυσοῦ δὲ διανομαῖς τὸ πλῆθος ἐφιλοτιμήσατο. ἐξαπ' ἐστειλε δὲ καὶ ἀναφορὰς ἐν πᾶσι τοῖς θέμασι, τὴν τε ἀνάρρησιν 2.543 αὐτοῦ δηλούσας, καὶ ὑπισχνουμένας παντὸς μὲν ἀγαθοῦ βλύσιν καὶ παρρησίαν πάσης δὲ κακίας ἀποτομήν. μετεβίβασε δὲ καὶ Ἰωάννην τὸν ὀρφανοτρόφον μετὰ πάντων ὧν εἶχεν ἀπὸ τῆς μονῆς τῶν Μονοβατῶν εἰς τὴν νῆσον Λέσβον, καὶ Μιχαὴλ τὸν πρὸ τοῦ βασιλέα εἰς Χίον, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν νωβελίσσιμον εἰς Σάμον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπράχθη ἐν προοιμίῳ τῷ Μονομάχῳ, κατὰ τὴν ἰνδικτιῶνα· κατὰ δὲ τὴν τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, τῆς ἰα' ἰνδικτιῶνος, τοῦ #22 φνα' ἔτους, ἐφάνη κομήτης ἀπὸ τῆς ἕως πρὸς τὴν δύσιν ποιούμενος τὴν πορείαν, καὶ ὠρᾶτο λάμπων παρ' ὅλον τοῦτον τὸν μῆνα. προεμήνυε δ' οὗτος τὰς μελλούσας ἐπισυμβῆσαι κοσμικὰς συμφορὰς. Στεφάνου γὰρ τοῦ καὶ Βοῖσθλάβου, ὡσπερ ἔμπροσθεν ἐρρήθη, ἀποδράντος ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου καὶ τὰ Ἰλλυρικὰ κατασχόντος ὄρη, καὶ Τριβαλλοὺς καὶ Σέρβους καὶ τὰ πρόσσοικα γένη καὶ Ῥωμαίοις ὑπήκοα κατατρέχοντος καὶ ληΐζομένου, μὴ φέρων ὁ Μονομάχος τὰς ἐκείνου καταδρομὰς τῷ τότε ἄρχοντι τοῦ Δυρραχίου (ἦν δὲ Μιχαὴλ πατρίκιος, ὁ Ἀναστασίου τοῦ λογοθέτου υἱὸς) γράμμασιν ἐγκελεύεται τὸν ὑπ' αὐτὸν ἀθροῖσαι τοῦ Δυρραχίου λαὸν στρατιωτικόν, ἔτι δὲ καὶ τὰς στρατιάς τῶν ἐγγιζόντων τούτῳ θεμάτων καὶ αὐτῷ ὑποκειμένων, καὶ συνάμα τοῖς ὑποστρατηγοῖς εἰς Τριβαλλοὺς ἀπελθεῖν καὶ καταπολεμῆσαι τὸν Στέφανον. ὁ δὲ πολεμικῆς ἐπιστήμης ἀπέχων μακρὰν οἷα σκιατραφῆς ἄνθρωπος καὶ εὐπαθείαις ἐντεθραμμένος, ἀφυῶς καὶ ἀτέχνως ἐπιχειρήσας τῷ ἔργῳ μεγάλης αἰτίας ἀτυχίας 2.544 τῷ Ῥωμαίων ἐγένετο πολιτεύματι. ἀθροίσας γὰρ ἄς προσετέτακτο δυνάμεις, οὖσας περὶ τὰς ἐξήκοντα χιλιάδας, εἴσεισιν εἰς Τριβαλλοὺς, διοδεύσας ὁδοὺς ἀνάντεις καὶ τραχείαις καὶ ἀποκρῆμους καὶ στενοχώρους ὡς μὴ ἐν ταῦτῳ δύνασθαι δύο ἱππότας βαδίζειν, ἐνδόντων ἐξεπίτηδες, ὡς φασι, καὶ τῶν Σέρβων καὶ συγχωρησάντων τὴν εἴσοδον, μήτε τῆς ὑποστροφῆς φροντίσας μήτε φυλακὴν ἐπιστήσας ἀξιόμαχον ταῖς στενοχωρίαις. ἐκεῖνος μὲν οὖν εἰσελθὼν ἐδήλου τὰς

πεδιάδας καὶ ἐπυρπόλει, οἱ δὲ Σέρβοι καταλαβόντες ἐφύλαττον τὰ στενὰ καὶ ἀπόκρημνα τῆς τρίβου, καὶ προσέμενον τὴν ὑποστροφὴν. ὡς δὲ ἄλις τῷ Μιχαήλ ἐδόκει τὰ τῆς λεηλασίας, καὶ λείαν πολλὴν καὶ αἰχμαλωσίαν περιεβάλετο, καὶ καιρὸς ἐφάνη ἀναζυγῆς, κὰν ταῖς στενοχωρίαις ὁδοιποροῦντες ἐγένοντο, τότε δὴ ἄφ' ὕψους οἱ πολέμοιοι χέρμασί τε βάλλοντες καὶ τόξοις καὶ παντοίοις ἐκηβόλοις ὀργάνοις καὶ λίθους ὑπερμεγέθεις κυλίοντες ἀνήρουν, τῶν περὶ τὸν Μιχαήλ μῆτε χερσὶ μῆθ' ὄπλοις χρήσασθαι δυναμένων, μῆτ' ἀρετῆς ὅλως ἐπιδείξασθαι ἔργον. καὶ οἱ μὲν αὐτόθι βαλλόμενοι ἔπιπτον, οἱ δὲ κατεκρημνίζοντο καὶ ἐλεεινῶς ἀνηλίσκοντο, ὡς πληρωθῆναι νεκρῶν τὰς παρακειμένας φάραγγας καὶ τοὺς ρύακας καὶ βατὰς γενέσθαι τοῖς διῶκουσιν. ἔπεσον οὖν περὶ πού τὰς μ' χιλιάδας, ἀνηρέθησαν δὲ καὶ στρατηγοὶ ἑπτὰ. οἱ δὲ λοιποὶ ἐν ταῖς λόχμαῖς καὶ ταῖς νάπαις καὶ ταῖς συναγκείαις κρυβέντες τῶν ὀρέων, καὶ τοὺς τῶν ἐναντίων διαδράντες ὀφθαλμούς, καὶ διὰ τῶν κορυφῶν τούτων ἀναρριχώμενοι, νυκτὸς διεσώθησαν πεζοὶ καὶ γυμνοὶ καὶ τοῖς ὀρώσι θέαμα 2.545 ἐλεεινὸν καὶ θρήνων ἄξιον. διεσώθη δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ Μιχαήλ, τὴν ἴσῃν καὶ αὐτὸς περικείμενος τύχην. Γεώργιος δὲ μάγιστρος ὁ Μανιάκης ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς εἴρηται, παρὰ Ζωῆς τῆς βασιλίδος πεμφθεὶς ἐφ' ᾧ καταστήσασθαι τὰ ἐκεῖ (ἐνόσει γὰρ τὰ πάντα καὶ κακῶς ἐφέρετο ἀπειρία καὶ φαυλότητι ἀρχηγῶν), πρὸς ἀποστασίαν ἀπεῖδεν. ἄξιον δὲ εἰπεῖν ἐπὶ δραμόντας καὶ τὰς αἰτίας εἰς ἀκριβῆ γινώσιν τῶν τῷ βιβλίῳ ἐντυγχανόντων. ὅτε γὰρ οὗτος πρῶτον εἰς Ἰταλίαν ἐπέμφθη παρὰ τοῦ βασιλέως Μιχαήλ συμμαχήσων Ἀπολάφαρ Μαχοῦμετ τῷ τῆς Σικελίας ἄρχοντι πολεμουμένῳ παρὰ τοῦ οἰκείου ἀδελφοῦ καὶ τῶν Ἄφρων, ἔτυχε προσεταιρισάμενος καὶ Φράγγους πεντακοσίους ἀπὸ τῶν πέραν τῶν Ἄλπεων Γαλλῶν μεταπεμφθέντας καὶ ἀρχηγὸν ἔχοντας Ἀρδοῦϊνον τὴν κλήσιν, χώρας τινὸς ἄρχοντα καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἀγόμενον, μεθ' ὧν τὰ τῶν Σαρακηνῶν εἰργάσατο τρόπαια. ἐπεὶ δὲ οὗτος συκοφαντηθεὶς παρελύθη τῆς ἀρχῆς καὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσαχθεὶς καθείρθη, καὶ ἄρχειν ἀντ' αὐτοῦ τῆς Ἰταλίας ἐπέμφθη Μιχαήλ πρωτοσπαθᾶριος ὁ Δοκειανός, ἀνεπιτήδειος ἄνθρωπος καὶ πρὸς μεταχείρησιν πραγμάτων οὐκ εὐφυής, οὐκ ἐδεῖθη χρόνου συγχέαι καὶ διαφθεῖραι τὰ πάντα. μὴ παρέχων γὰρ κατὰ καιρὸν τοῖς Φράγγοις τὸ αὐτοῖς παρεχόμενον ἐφ' ἕκαστον μῆνα σιτηρέσιον, μᾶλλον δέ, ὡς φασί, καὶ τὸν ἡγεμόνα τούτων, ἀφιγμένον ὡς αὐτὸν ἐφ' ᾧ παρακαλέσαι ἠπίως χρῆσθαι τοῖς στρατιώταις καὶ μὴ ἀποστερεῖν τούτους τοῦ τῶν πόνων μι 2.546 σθοῦ, ὑβρίσας καὶ μαστιγώσας ἀτίμως, ἠνάγκασε τοὺς ἀνθρώπους ἀποστατῆσαι. ὧν ὄπλα κεκινηκῶτων δέον τὰς Ῥωμαϊκὰς ἀπάσας ἀθροῖσαι δυνάμεις καὶ τούτοις προσμῖξαι, ὁ δὲ τοῦτο οὐκ ἐποίησεν, ἀλλ' ἐν εἰληφῶς τάγμα τὸ τοῦ Ὀψικίου καὶ μέρος τῶν Θρακησίων, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἐν Κάνναις περὶ τὸν Ἄμφιδον ποταμὸν, ἔνθα καὶ κατὰ τοὺς πάλαι χρόνους Ἀννίβας τὰς πολλὰς τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων κατέκοψε μυριάδας, ἠττήθη καὶ τὸ πλέον ἀπέβαλε τῆς στρατιᾶς, αἰσχίστως καὶ αὐτὸς ἐν Κάνναις διασωθεὶς. οὕτω δὲ πληγεὶς οὐδὲ μετὰ τὴν πληγὴν κατὰ τὸν ἐν παροιμίαις ἀλιέα νοῦν ἔσχεν, οὐδ' ὀχυρώσας ἑαυτὸν πάσῃ τῇ στρατιᾷ προσέβαλε τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλ' ὑπὸ θράσους, ὡς ἔοικε, στρατηγούμενος αὐτούς τε τοὺς ἠττηθέντας πάλιν ἀναλαβὼν καὶ Πισσίδας καὶ Λυκάονας, οἵπερ ἀναπληροῦσι τὸ τάγμα τῶν φοιδερᾶτων, περὶ τὰς λεγομένας Ὠρας προσήγγυνται τοῖς ἐχθροῖς καὶ τρέπεται αὐθις κατὰ κράτος, προσεταιρισμένων τῶν Φράγγων καὶ ἄλλο πλῆθος οὐκ ὀλίγον ἀπὸ τῶν Ἰταλῶν τῶν περὶ τὸν Πάδον τὸν ποταμὸν καὶ τὰς ὑπωρεῖας οἰκούντων τῶν Ἄλπεων. τοῦτο δὲ πυθόμενος ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ τοῦτον μὲν μετέστησε τῆς ἀρχῆς, ἔπεμψε δὲ τὸν Βοϊωάννην, δοκοῦντα πρακτικὸν ἄνδρα εἶναι καὶ ἐν πολέμοις εὐδόκιμον, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀναφέροντα τὴν τοῦ γένους ἀναφορὰν τὸν ἐπὶ Βασιλείου τοῦ βασιλέως ἐν Ἰταλίᾳ πεμφθέντα Βοϊωάννην, ὃς πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν μέχρι Ῥώμης

τότε τῷ βασιλεῖ παρεστήσατο. ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπελθὼν κατὰ χώραν καὶ νεαλῆ καὶ ἄκμαίαν δύναμιν μὴ λαβὼν, ἀλλ' ἀναγκασθεὶς μετὰ τῶν 2.547 προητημένων συμβαλεῖν τοῖς ἐχθροῖς κατὰ τὴν Μονόπολιν ἤδη κραταιωθεῖσι καὶ τῆς χώρας ὡς ἰδίας ἀντεχομένοις, ἠττηθεὶς ἐάλω, καὶ ὁ σὺν αὐτῷ στρατός, ὅσοι μὴ σιδήρου γεγόνασι παρανάλωμα, ἄλλος ἄλλαχού διεσκεδάσθησαν, διασωθέντες ἐν τοῖς ἔτι τὰ Ῥωμαίων φρονοῦσι φρουρίοις. καὶ λοιπὸν οἱ Φράγγοι τῆς Ἰταλίας ὡς δορυκτῆτου ἀντεποιοῦντο κτήματος, τῶν ἐγγὼ ρίων ὧν μὲν ἐκουσίως ὧν δὲ βία καὶ ἀνάγκη προσχωρούντων ἀνὰ τοῖς, πλὴν Βρεντησίου καὶ Ἰδροῦντος καὶ Τάραντός τε καὶ Βάρεως· αὗται γὰρ αἱ τέσσαρες πόλεις παρέμειναν πίστιν Ῥωμαίοις φυλάττουσαι. Μιχαὴλ δὲ τοῦ βασιλέως ἀποθανόντος καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ἐξωσθέντος τῆς βασιλείας, ὁ Μανιάκης, ὡς ἄνωθεν ἐρρέθη, πεμφθεὶς εἰς Ἰταλίαν παρὰ τῆς Ζωῆς, εἰ καὶ μὴ δύναμιν ἀξιόχρεων εἶχεν, ὅμως μετὰ τῆς παρούσης στρατηγικαῖς μηχαναῖς χρησάμενος ἐκδιῶξαι ἴσχυσε τοὺς Φράγγους τῆς Ἰταλίας περὶ Κα πύην καὶ Βενεβενδὸν καὶ Νεάπολιν, καὶ μετρίαν κατάστασιν καὶ γαλήνην παρέσχε τοῖς πράγμασι. οὗτος ὁ Μανιάκης κατὰ τὸ θέμα τῶν ἀνατολικῶν τὰς οἰκίσεις ἔχων καὶ Ῥωμανῶ τῷ Σκληρῶ γειτονῶν, διαφερόμενος πρὸς αὐτὸν πολλάκις ἐπεχείρησεν ἀνελεῖν τοῦτον, εἰ μὴ φυγῆ τὴν ἑαυτοῦ ἐπορίσατο σωτηρίαν. ἐπεὶ δὲ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα ἐς Κωνσταντῖνον ἦλθε τὸν Μονομάχον καὶ ὁ Σκληρὸς ἐπὶ μέγα τύχης ἦρτο (ἐπαλλακεύετο γὰρ τῷ Μονομάχῳ ἢ τοῦ Σκληροῦ ἀδελφῆ) μάγιστρος τιμηθεὶς καὶ πρωτοστράτωρ, τῶν εἰς αὐτὸν μεμνημένων τοῦ Γεωργίου καταδρομῶν, καταχρῶ 2.548 μενος τῇ ἐξουσίᾳ καὶ τὴν ἀπουσίαν κατατρέχων τοῦ Μανιάκη, τὰ τε ἀνήκοντα αὐτῷ ἐδήριον καὶ ἔκειρε χωρία καὶ εἰς τὴν τούτου κοίτην ἀνέδην ἐξύβρισεν. ἄπερ ἐκεῖνος ἐν Ἰταλίᾳ πυνθανόμενος ἥσχαλλε καὶ διεπρίετο τῷ θυμῷ. ἄρτι δὲ καὶ σπουδῆ τοῦ Ῥωμανοῦ παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς καὶ τοῖς πᾶσιν ἀπεγνωκῶς (ἦδει γὰρ ὡς οὐκ εἰς χρηστὸν αὐτῷ τέλος ἢ εἰς τὸ Βυζάντιον ἄφιξις τελευτήσῃ), τὰς ἐν Ἰταλίᾳ δυνάμεις ἀνασείσας καὶ διαφθείρας, διψόντων τῶν στρατιωτῶν τὰς οἰκείας ἰδεῖν πατρίδας, ὅπλα κατὰ τοῦ βασιλέως κινεῖ. καὶ τὸν μὲν πεμφθέντα διάδοχον αὐτοῦ (ἦν δὲ ὁ πρωτοσπαθάριος Πάρδος, ἀνὴρ Βυζάντιος, καὶ δι' ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀγαθόν, ὅτι δὲ γνώριμος ἦν τῷ βασιλεῖ, τηλικαύτης χώρας ἄρχειν πεμφθεὶς) ἀναιρεῖ, αὐτὸς δὲ αὐτῷ διάδημα περιθεὶς καὶ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἀναλαβὼν ἀναγορεύεται βασιλεὺς, καὶ πλοίοις ἐμβιβάσας τὰς δυνάμεις περαιοῦται ἐν Βουλγαρίᾳ.

Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς ταραχὴν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐνέπεσε· καὶ γράμματα μὲν πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει παντὸς ἀπολύοντα φόβου τοῦτον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, παρακαλοῦντά τε ἀποθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ ὑπισχνούμενος πᾶσαν εὐεργεσίαν· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἄτεγκτος ἦν καὶ οὐ μεθίετο τοῦ σκοποῦ, ἀγροχῶς καὶ αὐτὸς ἄς εἶχε δυνάμεις, καὶ στρατηγὸν αὐταῖς ἐπιστήσας αὐτοκράτορα τὸν Σεβαστοφόρον Στέφανον τὸν ἐν Δαμοκρανεῖα τὰ τῆς βασιλείας εὐαγγέλια τούτῳ διακομίσαντα, ἐκπέμπει κατὰ τοῦ ἀποστάτου. καὶ συναντῶσι τὰ στρατεύματα κατὰ τὸν λεγόμενον Ὀστροβὸν ἐν τῷ Μαρμαρίῳ, καὶ συμπλοκῆς γενομένης τρέπονται 2.549 οἱ περὶ τὸν Στέφανον, αὐτοῦ τοῦ Μανιάκη προηγουμένου καὶ τὰς φάλαγγας διακόπτοντος. καὶ αὐτὸν ὡς βασιλέα εὐφήμουν. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐγίνετο, αἰφνιδίως ἐκ τοῦ ἵππου πεσὼν οὗτος ἀπέθανε, μηδενὸς φανέντος τοῦ τοῦτον τρώσαντος· εὐρέθη γὰρ ἔχων κατὰ τοῦ στήθους καιρίαν πληγὴν. τούτου δὲ γνωσθέντος τῷ ἐναντίῳ στρατεύματι, ἀποτέμενται μὲν ἡ κεφαλὴ τοῦ Γεωργίου, συλλαμβάνονται δὲ καὶ πάντες οἱ αὐτῷ συναράμενοι, ἅμα τῇ πτώσει τοῦ ἀρχηγοῦ τὰ ὅπλα ρίψαντες καὶ ἑαυτοὺς ἐγχειρίσαντες. καὶ τῷ μὲν βασιλεῖ ἄγγελος ἐπέμφθη κομίζων τὰ εὐαγγέλια τῆς νίκης, εἴσεισι δὲ μεθ' ἡμέρας τινὰς καὶ ὁ Στέφανος τὴν κεφαλὴν ἄγων τοῦ Μανιάκη καὶ τοὺς κρατηθέντας ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ διὰ μέσης τῆς πλατείας θριαμβεύσας

προηγούμενης τῆς κεφαλῆς ἄνω θεν δόρατος, καὶ τῶν ἀποστατῶν ὄνοις ἐποχουμένων, αὐτὸς ὅπι σθεν εἶπετο, ἵππῳ λευκῷ ἐφεζόμενος, καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν Μα νιάκην τοιοῦτον εἴληφε τέλος. Γέγονε δέ τις καὶ ἄλλη ἀποστασία ἐν Κύπρῳ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, πρωτουργὸν ἔχουσα Θεόφιλον τὸν Ἑρωτικόν· οὗτος γὰρ τῆς νήσου στρατηγῶν καὶ νεωτέρων αἰεὶ πραγμάτων ἐφιέμενος, ἐπέπερ ἐπύθετο τὴν τοῦ Καλαφάτου καταστροφὴν καὶ τὴν κατα σχοῦσαν τὰ πράγματα σύγχυσιν, καιρὸν εὔθετον εὔρειν οἰηθεὶς πρὸς τὸ σπουδαζόμενον, τότε τὸ ἔθνος ἅπαν τῶν Κυπρίων ἀνά πτει, καὶ τὸν δικαστὴν καὶ πράκτορα τῶν δημοσίων φόρων τὸν πρωτοσπαθάριον Θεοφύλακτον ἀνελεῖν παρασκευάζει, ἔγκλημα τούτῳ ἐπενεγκὼν ὡς βαρείας τὰς τῶν συντελειῶν ποιουμένῳ εἰς πράξεις. ἀλλὰ πρὸς τοῦτον οὐκ ἐδέησε τῷ Μονομάχῳ μακροτέρας 2.550 τριβῆς· χειροῦται γὰρ αὐτὸν ἐκπεμφθεὶς ὁ [τε] τοῦ στόλου κατὰρ χων Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Χαγέ, τὸ ἔθνος ἅπαν τῶν Κυπρίων ὑποποιησάμενος, καὶ εἰς βασιλέα ἄγει. ἀχθέντα δὲ θῆλυν ὁ βασιλεὺς ἐνδύσας στολὴν καὶ ἐν τῷ ἵππικῷ ἵπποδρομίας ἀγομῆ νης θριαμβεύσας καὶ τῶν ὑπαρχόντων ψιλώσας ἀπέλυσε. Τῇ δὲ κ' τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, τῆς ια' ἰνδικτιῶνος, κατέλυσε τὴν ζωὴν Ἀλέξιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν αὐτοῦ θρόνον Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, μοναχὸς ὢν ἐξ οὐπερ ὁ ὀρφανοτρόφος αὐτὸν διὰ τὴν ἐπιβουλήν ἐξώρισε. προσαγγέλλεται δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ χρυσίον ἀποτεθησαυρισμένον ἐν τῇ τοῦ Ἀλεξίου μονῇ, καὶ πέμψας ἀναλαμβάνεται τοῦτο, εἰς κεντηνάρια ποσοῦμενον κ'. Μαΐου δὲ δευτέρας, τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος, ἐκτυφλοῦται καὶ ὁ ὀρφανοτρόφος ἐν τῷ λεγομένῳ χωρίῳ τῶν Μαρυκάτου, ὡς μὲν τινες φασίν, ὑπὸ Θεοδώρας ἄκοντος τοῦ βασιλέως, ὡς δὲ ὁ τῶν πολῶν κρατεῖ λόγος, παρ' αὐτοῦ τούτου ἐγκοτῶντος αὐτῷ διὰ τὰς ὑπερορίας, καὶ τῇ ιγ' τοῦ αὐτοῦ μηνός ἀποθνήσκει. Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος κατηγορήθη καὶ Στέφανος ὁ σεβαστοφόρος ὡς ἐπιβουλεύων τῷ βασιλεῖ καὶ βασιλέα βουλόμενος ποιῆσαι Λέοντα πατρίκιον καὶ στρατηγὸν Μελιτηνῆς, τὸν υἱὸν τοῦ Λαμπροῦ· καὶ ὁ μὲν Στέφανος τῶν ὑπαρχόντων γυμνωθεὶς καὶ μοναχὸς ἀποκαρεὶς ἐξωρίσθη, ὁ δὲ Λαμπρὸς ἀπηνῶς ἔτασθεις καὶ τὰς ὄψεις πηρωθεὶς καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς πομπευθεὶς μετὰ μι κρὸν ἀπέθανεν.

2.551 Ἐγένετο δὲ καὶ κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα τῆς αὐτῆς ἐπινεμήσεως καὶ ἡ τοῦ ἔθνους τῶν Ῥώσ κίνησις κατὰ τῆς βασιλίδος. οὗτοι γὰρ κοινοπραγοῦντες μέχρι τοῦδε Ῥωμαίοις καὶ εἰρηνεύοντες μετ' αὐτῶν, ἀδεῶς τε ἀλλήλοις ἐπεμίγνυντο καὶ ἐμπόρους ἐς ἀλλήλους ἔπεμπον. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον φιλονεικίας γενομένης ἐν Βυζαντίῳ μετὰ τινῶν ἐμπόρων Σκυθῶν, συμπληγάδος τε ἐξ αὐ τοῦ ἐπακολουθησάσης καὶ τινος Σκύθου φονευθέντος ἐπιφανοῦς, ὁ τότε κατάρχων τοῦ γένους τούτων Βλαδιμηρός, ἀνὴρ ὀρηγίας καὶ τὰ πολλὰ τῷ θυμῷ χαριζόμενος, πυθόμενος τὸ συμβὰν καὶ δεινοπαθήσας καὶ μὴ δούς ἀναβολὴν ἢ καιρὸν τῷ κινήματι, τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀγείρας ὅσον μάχιμον, προσεταιρισάμενος δὲ καὶ συμμαχικὸν οὐκ ὀλίγον ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐν ταῖς προσαρκτίοις τοῦ Ὠκεανοῦ νήσοις ἔθνῶν, καὶ πλῆθος ἀθροίσας, ὡς φασί, περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας, καὶ πλοίοις ἐγχωρίοις τοῖς λεγομένοις μονοξύλοις ἐμβαλὼν κατὰ τῆς πόλεως ἐξορμᾷ. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς πέμπει μὲν πρεσβευτάς, ἐξαιτῶν καταθέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ὑπισχνούμενος ἐξιάσασθαι εἴ τι δὴ καὶ γέγονεν ἄτοπον, καὶ μὴ διὰ μικρὸν ἐθελῆσαι πρᾶγμα τὴν ἐκ μακροῦ παγιωθεῖσαν διαλύσαι εἰρήνην καὶ τὰ ἔθνη κατ' ἀλλήλων ἀνάψαι· ἐπεὶ δὲ δεξιά μενος αὐτὸς τὰ γράμματα τούς τε πρέσβεις ἀτίμως ἐδίωξε καὶ ὑπερηφάνους καὶ σοβαρὰς ἀπέδωκεν ἀπολογίας, ἀπεγνωκὼς ὁ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην καὶ αὐτὸς ὡς ἐνήν ἀντιπαρετάττετο. καὶ τοὺς μὲν ἐνδημοῦντας τῇ βασιλίδι ἐμπόρους τῶν Σκυθῶν, ἔτι δὲ καὶ 2.552 τοὺς κατὰ συμμαχίαν παρόντας διασκορπίσας

έν τοῖς θέμασι, καὶ ἀσφαλισάμενος ἵνα μὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἔνδον ἐπιβουλή τις ἀνεγερθῆ, ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου καὶ τὸ τοῦ ἔργου ὀξύρροπον, τὰς τε βασιλικὰς ἐξαρτύσας τριήρεις καὶ ἄλλας οὐκ ὀλίγας ἀπὸ τῶν εὐσταλῶν καὶ κούφων, καὶ λαοῦ πληρώσας ἀπὸ τῶν παρατυχόντων ἐν Βυζαντίῳ τότε στρατιωτῶν, καὶ αὐτὸς οὗτος τῷ βασιλικῷ ἐπιβάς δρόμῳ ἐξῆσι καὶ τοῖς Σκύθαις ὑπαντιάζει κατὰ τὸ τοῦ Πόντου στόμα ἐν τῷ λεγομένῳ ναυλοχοῦσι Φάρῳ, παρεπομένην ἔχων διὰ τῆς ξηρᾶς καὶ ἵππικὴν στρατιάν οὐκ ὀλίγην. ἐπεὶ δὲ ἀντιμέτωποι ἔστησαν αἱ δυνάμεις, ἔργου μὲν οὐδέτερον μέρος ἤπτετο· οἱ τε γὰρ Σκύθαι ἐπὶ τοῦ λιμένος ἔνθα προσώρμουν ἐστῶτες ἠσυχίαν ἤγον, καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐκείνων προσμένων κίνησιν ἐκαρτέρει. ἐπεὶ δὲ ὁ καιρὸς ἐτρίβετο καὶ ἡ ὥρα ἦν πρὸς ὀψέ, πρέσβεις ὁ βασιλεὺς πάλιν ἐκπέμπει περὶ εἰρήνης, καὶ πάλιν ἀτίμως ἀποπέμπει τούτους ὁ βάρβαρος, μηνύσας, εἰ βούλεται τῷ βασιλεῖ καταθέσθαι τὰ ὄπλα, δοῦναι παντὶ τῷ ἐπομένῳ αὐτῷ στρατῷ ἀνά χρυσοῦ λίτρας τρεῖς, ἀμηχάνου δὲ φανείσης τῆς ἀποκρίσεως ἔγνω δεῖν ἔργου ἔχεσθαι. ὡς δ' ἐκείνοι ἀτρέμας εἶχον, μεταστειλόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν μάγιστρον Βασίλειον τὸν Θεοδωροκάνον τρεῖς εἰληφέναι προστάττει τριήρεις δρομάδας καὶ ἀπελθεῖν καὶ ἀποπειράσασθαι τῶν Σκυθῶν, εἴπερ δυνηθεῖ ἀκροβολιζόμενος πρὸς πόλεμον αὐτοὺς ἐπισπάσασθαι. ὁ δὲ τὰς τριήρεις εἰληφῶς καὶ πρὸς τοὺς Σκύθας γενόμενος οὐ δι' ἀκροβολισμοῦ τῆς αὐτῶν ἀπειρεῖα γνῶμης, ἀλλ' εἰς μέσους ἑαυτὸν ὠθήσας ἑπτὰ μὲν σκάφη τῷ 2.553 σκευαστῷ καταφλέγει πυρὶ, τρία δὲ αὐτανδρα καταποντίζει. χειροῦται δὲ καὶ ἐν αὐτὸς εἰσπηδήσας εἰς αὐτό, καὶ τῶν ἔνδον οὐς μὲν ἀποσφάξας οὐς δὲ καὶ τροπώσασθαι, τὴν τόλμην καταπλαγέντας αὐτοῦ. οἱ δὲ Σκύθαι καὶ τὸν βασιλέα ἤδη ὀρώντες ἐρχόμενον σὺν παντὶ τῷ στόλῳ, καὶ λογισάμενοι, ὅπερ ἦν εἰκός, εἰ τοιαῦτα πεπόνθασιν τρισὶ τριήρεσιν ἀντιστάντες πολεμουσῆς, τί ἂν πάθοιεν βιαζόμενοι παντὶ τῷ στόλῳ συμπλέκεσθαι, ἀπέβλεψαν πρὸς φυγὴν, καὶ εἰς τόπον ἀπορριφέντες σκοπέλους ἔχοντα καὶ πέτρας ὑφάλους τὰ πλείω τῶν σκαφῶν ἀπεβάλλοντο, ἐπιτιθεμένων τούτοις ἀπὸ τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν παραπορευομένων στρατιωτῶν καὶ ἀπολλύντων αὐτούς, ὡς εὐρεθῆναι μετὰ ταῦτα νεκροὺς ἐρριμμένους ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ἀμφὶ τὰς εἴς χιλιάδας. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς μετὰ τῶν Σκυθῶν ἦτταν ἐφ' ὅλας δύο προσμείνας ἡμέρας, κατὰ τὴν τρίτην ὑπέστρεψεν εἰς τὴν βασιλίδαν, δύο τάγματα καταλιπὼν καὶ τὰς λεγομένας ἑταιρείας, ὑφ' ἡγεμόνι ταττόμενα Νικολάῳ τῷ παρακοιμωμένῳ καὶ Βασιλείῳ μαγίστρῳ τῷ Θεοδωροκάνῳ, ἐφ' ὧς τοὺς αἰγιαλοὺς ἐπισκοπεῖν καὶ παρατρέχειν καὶ φυλάττεσθαι, μὴ τις ἀπόβασις γένηται τῶν βαρβάρων, τὸν δὲ πάντα στόλον κατὰ τὸν Φάρον προσμένειν κελεύσας. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ταῦτα διαπραξάμενος εἰσῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, οἱ περὶ τὸν παρακοιμώμενον δὲ καὶ τὸν Θεοδωροκάνον τοὺς αἰγιαλοὺς περιόντες, ἔνθα μετὰ τὴν τροπὴν ἐξεβράσθη τὰ σώματα τῶν βαρβάρων, πολλῆς λείας καὶ σκύλων ἐγένοντο κύριοι. καὶ τριήρεις δὲ τέσσαρες ἐπὶ εἴκοσι τοῦ λοιποῦ διαιρεθεῖσαι στόλου 2.554 εἶποντο φεύγουσι τοῖς βαρβάροις· ἐν τινὶ δὲ κόλπῳ ναυλοχοῦντων αὐτῶν παρῆλθον αὐταὶ διώκουσαι. καὶ γνόντες οἱ Σκύθαι τὴν ὀλιγότητα, καὶ ἀκριβῶς καταλαβόντες ὡς οὐ πλείους τῶν φαινομένων εἰσίν, ὑπερκερώσεις ποιησάμενοι ἀπὸ τοῦ ἔνθεν κάκεῖθεν ἀκρωτηρίου καὶ συντόνῳ τῇ εἰρεσίᾳ χρώμενοι ἔσπευδον ἐγκολπώσασθαι τοὺς ἐναντίους. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐκ τῆς προτέρας κωπηλασίας καὶ τοῦ διωγμοῦ κατάκοποι ὄντες, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν βαρβαρικῶν σκαφῶν ἀποδειλιάσαντες, ἔκλιναν πρὸς φυγὴν. ἐπεὶ δὲ ἔφθασαν τὰ τῶν βαρβάρων σκάφη στεφανώσαντα τὸ στόμα κατασχεῖν τοῦ κόλπου καὶ ἄπορος ἦν ἡ πρὸς τὸ πέλαγος διέξοδος, Κωνσταντῖνος μὲν πατρίκιος ὁ Καβαλλούριος, στρατηγὸς ὢν τῶν Κιβυρραιωτῶν, γενναίως ἔστη πρὸς πόλεμον μετὰ τῆς ἑαυτοῦ τριήρους καὶ λοιπῶν δέκα, καὶ εὐρώστως μαχόμενος κατεκόπη, ἐλήφθησαν δὲ καὶ τέσσαρες τριήρεις

αὐτάνδρῳ σὺν τῇ ναυαρχίδι, καὶ πάντες οἱ ἐν αὐταῖς ἀπεσφάγησαν, τὰ δὲ λοιπὰ Ῥωμαϊκὰ πλοῖα ἐν βράχεσι καὶ ἀκταῖς καὶ σκοπέλοις ἀπερρίφησαν· ὧν συντριβέντων οἱ μὲν τῶν ἐν αὐταῖς ὑποβρύχιοι γεγόνασι τῇ θαλάσῃ, ἄλλοι δὲ ἐάλωσαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ μαχαίρᾳ παρεδόθησαν καὶ δουλείᾳ, οἱ δὲ διασωθέντες πεζοὶ καὶ γυμνοὶ εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον ἀνεσώθησαν. οἱ δὲ Σκύθαι ὡς οὐκ εἰς ἔργον ἐχώρει αὐτοῖς τὰ τῶν ἐλπίδων, τῆς ἐπ' οἴκου πορείας ἐμνήσθησαν. ὑποστρέφουσι δὲ τούτοις διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης (οὐδὲ γὰρ ἐξήρ κουν τοῖς πᾶσι τὰ σκάφη, τὰ μὲν ὑπὸ τῆς προηγησαμένης ναυαρχίας καταποντισθέντα τε καὶ ληφθέντα, τὰ δὲ ὑπὸ κλύδωνος καὶ 2.555 τρικυμίας θλασθέντα, καὶ διὰ τοῦτο οἱ πλείους πεζῆ τὴν ὁδοίον ἔποιοντο) συναντήσας Κατακαλῶν Βέστης ὁ κεκαυμένος, ἄρχων ὧν τῶν περὶ τὸν Ἰστρον πόλεων καὶ χωρίων, κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς λεγομένης Βάρνας, καὶ συμβαλὼν ἐτρέψατο, καὶ ἀπέκτεινε μὲν πολλοὺς, ὀκτακοσίους δὲ ζωγρίας λαβὼν πεπεδημένους ἐκπέμπει τῷ βασιλεῖ. οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ καὶ ὅτε πρώτως τῶν οἰκείων ἠθῶν ἀπαναστάντες οἱ Σκύθαι πρὸς τὴν βασιλίδα ἠπειγόντο καὶ ἐς τὴν λαχοῦσαν αὐτὸν ἀρχὴν ἀποβάντες προνομὰς ἐποιοῦντο, τὸν ἀμφ' αὐτὸν ἀθροίσας λαὸν προσέρραξε τούτοις, καὶ γενναίως ἀγωνισάμενος ἐτρέψατό τε κατὰ κράτος καὶ εἰς τὰ οἰκεία σκάφη φυγεῖν ἠνάγκασε· καὶ πάλιν δὲ τὰ ἀγχίαλα τῆς ὑπ' αὐτὸν ἀρχῆς φυλάττων χωρία, καὶ προσμένων τὸ τέλος, ὑποστρέφοντας δεξάμενος καὶ καρτερῶς ὑποστὰς εἰργάσατο τὰ εἶρη μένα. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος ιβ', ἔτους #22 φνβ', ἔπνευ σεν ἄνεμος σφοδρὸς, ὡς διαφθαρῆναι σχεδὸν τοὺς τῶν ἀμπέλων καρπούς.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἑορτῆς ἀγομένης τῶν ἀγίων μ' μαρτύρων, ἐν τῇ θ' τοῦ Μαρτίου μηνός, μέλλων ὁ βασιλεὺς εἰς 2.556 προσκύνησιν ἀπελθεῖν τῶν ἀγίων δημοσίᾳ προόδῳ κατεστασιάσθη παρὰ τοῦ δήμου. ἐξελθόντος γὰρ τούτου πεζῆ μετὰ πολλῆς δορυφορίας ἀπὸ τοῦ παλατίου καὶ εὐφημίας, καὶ τὸν ἐν τῇ Χαλκῇ καταλαβόντος ναὸν τοῦ σωτήρος, καὶ μέλλοντος ἐκεῖθεν ἐξιπάσασθαι καὶ πρὸς τὸν τῶν μαρτύρων ἀφικέσθαι σηκόν, ἐξαίφνης ἐξηχήθη φωνὴ ἀπὸ μέσου τοῦ πλήθους "ἡμεῖς τὴν Σκλήραιναν βασιλίσσαν οὐ θέλομεν, οὐδὲ δι' αὐτὴν αἱ μάνναι ἡμῶν αἱ πορφυρογέννητοι Ζωὴ τε καὶ Θεοδώρα θανοῦνται." καὶ εὐθὺς συνεχύθη τὰ πάντα, καὶ ταραχὴ κατέσχε τὸ πλήθος, καὶ ἐζήτησαν τὸν βασιλέα διαχειρίσασθαι. καὶ εἰ μὴ τάχιον αἱ βασιλίδες προκύψασαι ἄνωθεν κατεστόρεσαν τὸ πλήθος, ἀπολώλεισαν ἂν οὐκ ὀλίγοι, ἴσως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. κατευνασθείσης δὲ τῆς ταραχῆς ὑπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια, τὴν εἰς τοὺς μάρτυρας ἄφιξις παραιτησάμενος. Ἰνδικτιῶνος δὲ ιγ' ὁ κατὰ τοῦ Ἀνίου ἀρχὴν ἐλάμβανε πόλεμος, ἀλλὰ ῥητέον ἄνωθεν πῶς καὶ διὰ τίνα τρόπον ἡσυχίαν ἄγοντι τῷ τοῦ Ἀνίου τοπάρχῃ καὶ μηδὲν ἀπαίσιον διαπραττομένῳ Κωνσταντίνῳ ὁ βασιλεὺς πολεμεῖν ἐπεχείρησεν. ὅτε Γεώργιος ὁ Ἄβασ 2.557 γῶν ἀρχηγὸς ὄπλα κατὰ Ῥωμαίων ἐκίνησε, συμμαχῶν ἦν αὐτῷ καὶ Ἰωβανεσίκης ὁ τῆς τοῦ Ἀνίου κυριεύων χώρας. ἐπεὶ δέ, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, Βασίλειος ὁ βασιλεὺς ἀνελθὼν ἐν Ἰβηρίᾳ παρὰ τὰς ἡγωνίσαστο κατὰ τοῦ Γεωργίου καὶ τοῦτον ἐτρέψατο καὶ συνέτριψε, φοβηθεὶς ὁ Ἰωβανεσίκης μὴ πως ὁ βασιλεὺς μηνιῶν διὰ τὴν συμμαχίαν ἀνήκεστόν τι ἐς αὐτὸν διαπράξῃται, τὰς κλεῖς τῆς πόλεως εἰληφῶς αὐτομολεῖ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἑαυτὸν ἐγχειρίζει ἑθελοντῆς καὶ τὰς κλεῖς παραδίδωσιν. ὁ δὲ τῆς συνέσεως τοῦτον ἀποδεξάμενος μάγιστρόν τε τιμᾶ καὶ ἄρχοντα διὰ βίου τοῦ Ἀνίου καὶ τῆς λεγομένης μεγάλης Ἀρμενίας προβάλλεται, ἔγγραφον ἀπαιτήσας ἀπ' αὐτοῦ γραμματεῖον ὡς μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτήν ἐπανήξει πᾶσα ἡ τοιαύτη ἀρχὴ εἰς τὸ δίκαιον αὐτοῦ καὶ μέρος ἔσεται τῆς Ῥωμαϊκῆς, ἐγένετο ταῦτα. καὶ θνήσκει μὲν ὁ βασιλεὺς, θνήσκει δὲ μετὰ χρόνους ἰκανοὺς καὶ ὁ Ἰωβανεσίκης· καὶ θανόντος αὐτοῦ Κακίκιος ὁ τούτου υἱὸς

διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν εἰρήνην μὲν διετήρει πρὸς Ῥωμαίους καὶ ὁμαιχιμῖαν, κατεῖχε μὲν τοὶ τὴν πατρῶαν ἀρχὴν, καὶ ἀποδοῦναι Ῥωμαίοις οὐκ ἤθελεν, ὡς τὸ πατρικὸν ἐβούλετο γραμματεῖον. εὐρῶν οὖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τὸ γραμματεῖον ὁ Μονομάχος ἀπῆτει καὶ τὸ Ἄνιον καὶ τὴν πᾶσαν μεγάλην Ἀρμενίαν ὡς Βασιλείου τοῦ βασιλέως διάδοχος. τοῦ δὲ δοῦλον μὲν ἑαυτὸν ἀνομολογοῦντος Ῥωμαίων, ἀποστῆναι δὲ τῆς πατρῶας ἀρχῆς μὴ ἐθέλοντος, πολεμητέον ἐδόκει τῷ βασιλεῖ. καὶ δὴ στρατὸν ἀγείρας καὶ Μιχαὴλ βέστη τῷ Ἰασίτῃ 2.558 ἐγχειρίσας, ἄρχοντι φθάσαντι προβληθῆναι τῆς Ἰβηρίας, πολεμῆν ἐπεσκόπει τῷ Κακικίῳ· ὁ δὲ ἀπελθὼν, καθ' ὅσον οἶόν τ' ἦν, ἔσπευδεν ἐκπληροῦν τὰ προστεταγμένα. ὅπερ γνοὺς ὁ Κακίκιος, καὶ ὅτι ἀντὶ φίλου καὶ συμμαχοῦ πολέμιος κέκριται, καὶ αὐτὸς τὰς αὐτοῦ δυνάμεις ἀγροχῶς κατὰ τὸ ἐγχωροῦν αὐτῷ τοὺς ἐπιόντας ἡμύνετο. κακῶς δὲ φερομένων τῶν πραγμάτων τῷ Ἰασίτῃ, πέμπεται καὶ ὁ Νικόλαος πρόεδρος ὁ δομῆστικός τῶν σχολῶν, ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παρακοιμώμενος, μετὰ βαρείας χειρὸς, ὥστε τῷ πλήθει καὶ τῇ δυνάμει καταγωνίσασθαι τὸν Κακίκιον. στέλλονται δὲ γράμματα τοῦ βασιλέως πρὸς Ἀπλησφάρην τὸν ἄρχοντα τοῦ Τιβίου καὶ τῆς περὶ τὸν Ἀράξην ποταμὸν Περσαρμενίας, παρακαλοῦντα τοῦτον κατὰ τὸ δυνατόν δηοῦν τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν καὶ τὴν ὑποκειμένην χώραν τῷ Κακικίῳ. ἀπελθὼν οὖν ὁ Νικόλαος ἐκεῖνος μὲν ἔργου εἶχετο, τὰ δὲ γράμματα πέμπει πρὸς τὸν Ἀπλησφάρην, γράψας καὶ αὐτὸς καὶ παροτρύνας καὶ δώροις καὶ ὑποσχέσεσιν ἐρεθίσας ἐνεργοὺς θέσθαι τὰς βουλήσεις τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ τὰ γράμματα δεξάμενος ἀμείβεται ἐπιτελεῖσαι τὰ κεκελευσμένα, εἰ γράμμα πεμφθῆι τούτῳ βασιλικὸν ἀσφάλειαν παρέχον αὐτῷ πάντα ἔχειν ἐν βεβαίῳ δεσποτικῶς τὰ φρούρια καὶ χωρία ὅσαπερ ἰσχύσειε νόμῳ πολέμου κτήσασθαι ἀπὸ τῶν διαφερόντων τῷ Κακικίῳ. ἐδέξατο τὸν λόγον ὁ βασιλεύς, καὶ χρυσοβούλλοις γραφαῖς ἐπιβεβαίωσεν ὅσα ὁ Ἀπλησφάρης ἠτήσατο· καὶ δεξάμενος οὗτος τὸ γράμμα ἔργου ἠπτετο, καὶ 2.559 πολλὰ τῶν τοῦ Κακικίου ἐκπολιορκήσας κατέσχεν ὀχυρώματα καὶ χωρία. ὁ δὲ Κακίκιος ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως πολέμου μὲν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Τιβίου λεηλατούμενος, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀπεγνωκῶς, σπένδεται πρὸς τὸν παρακοιμώμενον καὶ προσχωρεῖ τῷ βασιλεῖ δι' αὐτοῦ, παραδοὺς τὴν πόλιν. καὶ ὁ μὲν ἐς τὸν βασιλέα ἐλθὼν καὶ μάγιστρος τιμηθεὶς, καὶ χωρία πολυπρόσοδα κατὰ τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Χαρσιανὸν καὶ τὸν Λικανδρὸν εἰληφῶς, εἰρηρικὸν καὶ ἀτάραχον τὸν ἀπὸ τοῦδε ἔζησε βίον· ὁ δὲ Μονομάχος τὰ ἐκπολιορκηθέντα φρούρια παρὰ τοῦ Τιβιώτου καὶ χωρία ὡς μέρη τοῦ Ἄνιου ἐπιζητῶν, ἐπεὶ ἐκὼν γε ἐκεῖνος οὐ μεθίετο τούτων ἀλλ' ἀντείχετο τῆς χρυσοβούλλου γραφῆς, ἀναίρεται πόλεμον πρὸς αὐτόν, καὶ πάλιν προστάττει τῷ παρακοιμωμένῳ μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς χειρὸς τοῦ τε Ἰβηρικοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ δυνάμεως, ἧς κατῆρχεν ὁ Ἀνιώτης, τῷ Ἀπλησφάρῃ πολεμῆν. πάσας οὖν οὗτος ἠθροικῶς τὰς δυνάμεις, καὶ ἄρχοντα αὐταῖς ἐπιστήσας Μιχαὴλ τὸν βεστάρχη τὸν Ἰασίτην καὶ τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον Κωνσταντῖνον μάγιστρον τὸν Ἀλανόν, κατὰ τοῦ Τιβίου ἐκπέμπει. ὁ δὲ Ἀπλησφάρης στρατηγικώτατος ἄνθρωπος ὢν, εἶπερ τις ἄλλος, καὶ ἔργα πολεμικὰ καὶ βουλὰς ἐχθρῶν διασκεδάσαι δυνάμενος, πρὸς μὲν τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν εἰδὼς ἑαυτὸν μὴ ἀξιοχρεῶν οὐκ ἀντιπαρετάξατο, εἴσω δὲ τειχῶν συγκλείσας ἑαυτὸν καὶ τὸν παραρρέοντα μετοχετεύσας ποταμὸν, καὶ πᾶσαν ἐπικλύσας τὴν πεδιάδα καὶ ἀποτελεματώσας πηλώδη τε οὔσαν καὶ τεναγώδη, προσέμενε τὴν ἐπέλευσιν τῶν 2.560 ἐναντίων, παρασπείρας ἐν τοῖς κύκλωθεν τῆς πόλεως οὔσιν ἀμπελῶσι τοξότας πεζοὺς, καὶ κρύπτεσθαι καὶ προσμένειν κελεύσας, ἄχρις ἂν αὐτὸς τῇ σάλπιγγι ἐπισημῆνται τὸ ἐνυάλιον. οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἄρχοντες τὸν τε εἰς τὴν πόλιν συγκλεισμὸν καὶ τὴν τῆς πεδιάδος ἐπίκλυσιν δειλίας ἔργον καὶ ἀπογνώσεως κρίναντες, ἅτα κτοὶ καὶ σποράδην ἄλλοι μὲν τοὺς ἵππους ἀποβάντες,

ἄλλοι δὲ καὶ ἔφιπποι, ὡς πη ἕκαστος ἐβούλετο, πρὸς τὴν πόλιν ἔτρεχον ὡς αὐτοβοεῖ ταύτην αἰρήσοντες. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἐγένοντο τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἀμπελώνων ὁδῶν καὶ ἄχρι τῆς πόλεως ἔφθασαν, τότε δὴ τῇ σάλπιγγι σημήνας ὁ Ἀπλησφάρης ἔργου ἐκέλευσεν ἔχεσθαι, καὶ ἐξαναστάντες ἀπὸ τῶν λόχων οἱ πεζοὶ οἱ μὲν τόξοις οἱ δὲ λίθοις ἔβαλλον, ἄλλοι δὲ ἐτίτρωσκον ἀπὸ τῶν θριγγῶν, τῶν Ῥωμαίων κωλυομένων ὑπὸ τούτων τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι. γίνεται οὖν τροπὴ μεγάλη, καὶ σφάζεται Ῥωμαίων ἀπείρων πλήθος, φυγεῖν μὴ δυναμένων τῶν ἵππων, ἀλλ' ἐμπιπτόντων εἰς τὸν πηλὸν καὶ τὰ τέλματα. μόλις οὖν σωθεὶς ὁ Ἰασίτης σὺν τῷ Κωνσταντίνῳ ἐν τῷ Ἀνίῳ αὐτάγγελος τῆς συμφορᾶς τῷ Νικολάῳ γεγόνασιν. ἀγγελθέντος δὲ τοῦ συμβάντος ἀτυχήματος τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν Νικόλαος καὶ ὁ Ἰασίτης ἀφαιροῦνται τὰς ἀρχάς, προχειρίζονται δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ Ἰασίτου δουρὸς Ἰβηρίας ὁ Κεκαυμένος, ἀντὶ δὲ τοῦ Νικολάου στρατηγὸς αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τῆς μεγάλης ἐταιρείας ἄρχων, εὐνοῦχος ἄνθρωπος, ἐκ Σαρακηνῶν ἔλκων τὸ γένος καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπηρετήσας πρὸ τῆς βασιλείας καὶ πίστιν 2.561 τηρῶν ἐς αὐτόν· οἱ δὲ καὶ κατὰ χώραν γενόμενοι καὶ τὰς δυνάμεις συνηθροικότες ἔργου εἶχοντο. καὶ τῇ μὲν πόλει τοῦ Τιβίου, ἣτις ἦν τοῦ παντὸς ἔθνους μητρόπολις, προσβαλεῖν οὐκ ἠθέλησαν, ἀποπειρῶνται δὲ τῶν λοιπῶν φρουρίων τῶν ὅσα τῷ Ἀνίῳ ὑπὸ κεῖται. καὶ αἰρουσὶ μὲν τὴν ἀγίαν Μαρίαν καὶ τὸ λεγόμενον Ἀμπιερ καὶ τὸν ἅγιον Γρηγόριον, λίαν ἐρυμνὰ καὶ ἀπόκρημα ὀχυρώματι, τοῦ Ἀπλησφάρη πολλάκις ἐπιχειρήσαντος βοηθῆσαι αὐτοῖς πολιορκουμένοις, καὶ τοσαυτάκις ἠττηθέντος. ἔρχονται δὲ καὶ ἐπὶ τὸ φρούριον τὸ καλούμενον Χελιδόνιον, ἐπὶ βουνοῦ τε ἀποκρήμνου ἰδρυμένον καὶ οὐ πόρρω κείμενον τοῦ Τιβίου· καὶ κυκλωσάμενοι τοῦτο τάφροις καὶ χάραξι διὰ προσεδρείας ἠπέιγοντο παραστήσασθαι· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐσπάνιζον τῶν ἀναγκαίων οἱ εἶσω τοῦ τείχους, μὴ φθάσαντες εἰσκομίσασθαι τὰ ἐπιτήδεια διὰ τὸ τῆς προσβολῆς ὀξύρροπον. καὶ παρεστήσαντο ἂν καὶ τοῦτο, εἰ μὴ αἰφνιδίως ἡ τοῦ πατρικίου Λέοντος τοῦ Τορνικίου ἐξ ἐσπέρας ἀνήφθη ἀποστασία. οὗτος γὰρ στρατηγῶν ἐν Ἰβηρίᾳ καὶ διαβληθεὶς ὡς τυραννίων τῆς τε ἀρχῆς παραστέλλεται καὶ μοναχὸς ἀποκείρεται καὶ εἰς τὴν πόλιν ἀχθεὶς οἴκοι μένειν ἐν Ἀδριανου πόλει προστάττεται. μὴ ἐνεγκῶν δὲ εὐφώρως τὰ εἰς αὐτόν γεγονότα ἀνιαρά, λάθρα καὶ κατὰ μικρὸν τοὺς ἐν Ἀδριανουπόλει πρότερον ὑποποιεῖται στρατηγούς, ὅποσοι ἔτυχον ὄντες παρεωραμένοι καὶ ἄπρακτοι· διὰ δὲ τούτων καὶ τῶν αὐτοῦ συγγενῶν ὑποφθείρας καὶ τοὺς ὅσοι τῶν Μακεδονικῶν ἦρχον ταγμάτων καὶ 2.562 Θρακικῶν, καὶ τοὺς ὅσοι ἐσχόλαζον στρατιώτας καὶ τοὺς ὅσοι ταῖς λεηλασίαις καὶ ταῖς διαρπαγαῖς ἔχαιρον, καὶ χεῖρα ἱκανὴν συστησάμενος, ἀναγορεύεται βασιλεύς, καὶ ἅπαντα τὸν ὑπ' αὐτὸν ἀγείρας λαὸν ὀξὺς ἐπιφαίνεται τῇ βασιλίδι, τοῦ βασιλέως μῆτε ἱκανὸν λαὸν ἔχοντος πρὸς ἀντιπαρατάξιν μῆτε πιστεύοντος τοῖς πολίταις ὡς εὖνοϊαν καὶ πίστιν φυλάξουσιν ἐς αὐτόν. καὶ διὰ τοῦτο ἄγγελος ἐς τὸν Κωνσταντῖνον ἐν Ἰβηρίᾳ πέμπεται δημοσίοις ἔποχος ἵπποις μετὰ γραμμῶν βασιλικῶν κελεύοντων τῶν ἐν χερσὶν ἀφέμενον ἔργων ἀφικέσθαι ὡς τάχος μετὰ τῶν δυνάμεων ἐς τὴν βασιλίδαν. δεξάμενος δ' οὗτος τὰ γράμματα, καίτοι ἐν χερσὶν ἔχων τὸ φρούριον, λύει μὲν τὴν πολιορκίαν, σπένδεται δὲ τῷ Ἀπλησφάρῃ, ἀσφαλισάμενος αὐτὸν ἀραῖς καὶ ὄρκιοις ὡς εὖνοϊαν διαφυλάξει τῷ βασιλεῖ καὶ οὐδέποτε μελετήσῃ φαῦλον κατὰ Ῥωμαίων. οὕτω δὲ πράξας καὶ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν σπουδαίως ἠπέιγετο πρὸς τὴν βασιλίδαν. καὶ τὸ μὲν Χελιδόνιον τοῦτον τὸν τρόπον διαδιδράσκει τὴν ἄλωσιν· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος μετὰ τῶν ἐῶν ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ κατελθὼν αὐτὸς μὲν εἴσεισιν εἰς τὴν βασιλίδαν, τὸ δὲ πλήθος ἅπαν περαιοῦται προστάξει τοῦ βασιλέως εἰς Θράκην, τὸ μὲν κατὰ τὴν ἀντίπορθμον τῇ βασιλίδι Χρυσόπολιν, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ Ἄβυδον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὕστερον· πρὶν ἢ δὲ τὰς

δυνάμεις ἔλθειν, ὁ Τορνίκιος κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα, τῆς α΄ ἐπινημήσεως, βασι 2.563 λεύς, ὡς ἔλέχθη, ἀναρρηθεὶς θάττον ἢ λόγος τὴν βασιλίδα κατα λαμβάνει, ἐλπίζων αὐτοβοεῖ ταύτην αἰρήσειν διὰ τὸ μὴ εὐπορεῖν τὸν βασιλέα δυνάμεων. καὶ χάρακα πηξάμενος καταντικρὺ τῶν Βλαχερνῶν, ἔγγιστα τῆς μονῆς τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, πρῶτον λόγοις καὶ ὑποσχέσεσιν ἀπεπειρᾶτο τῶν πολιτῶν, μηδενὸς δὲ προσέχοντος αὐτῷ ἤδη καὶ ἔργου ἤπτετο. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν παρευρεθέντων κατὰ τύχην στρατιωτῶν ἀντιπαρετάττετο, τοὺς μὲν πολίτας καὶ τὸν δῆμον τάξας ἐπὶ τοῦ τείχους· τοὺς δὲ παρατυχόντας στρατιώτας καὶ ἄλλους τινὰς ὅσους οἱ τῆς συγκλήτου ἄρχοντες κελεύσει τούτου καθώπλισαν, μὴ πλεον τῶν χιλίων ὄντας, ἐξαγαγὼν τοῦ τείχους διὰ τῶν ἐν Βλαχέρναις πυλῶν ἀντιμετώπους ἔστησε τῷ τυράννῳ, τάφρον τινὰ προσθησάμενος εἰς κώλυμα τῶν ἐπιόντων, δέον εἶσω πυλῶν ἐπέχειν καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεσθαι, πολλὰ τοῦ μαγίστρου Ἀργυροῦ τοῦ Ἰταλοῦ ποτνωμένου καὶ παρακαλοῦντος εἶσω μένειν καὶ μὴ ἐξάλλεσθαι, καὶ μὴ θέλειν λαῶ συμπλέκεσθαι μαινομένῳ καὶ ὀργῶντι καὶ στρατιωτικαῖς μελέταις ἐνηθλι μένῳ μετὰ στρατιωτῶν ὀλιγοστῶν καὶ λαοῦ νεαλοῦς καὶ ἀπειροπο λέμου. ἀλλὰ ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθεν· ἀντέκειτο γὰρ Κωνσταντῖνος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Λειχουδῆς, τὰ πρῶτα τότε παρὰ βασιλέως φέρων καὶ μέγα παρὰ τούτῳ δυνάμενος καὶ τῆς βουλῆς ταύτης ὑπάρχων πατήρ. ἐξεληθόντων δὲ τούτων περὶ δαίτην ὀψίαν, ὡς ἔγνω ὁ τύραννος, τὰς ἀμφ' αὐτὸν καθοπλίσας δυνάμεις ἔπεισε μετὰ ῥύμης μεγάλης, καὶ θάττον ἢ λόγος τὴν τάφρον διατεμῶν 2.564 τρέπεται τοὺς ἔνδον, ὧν οἱ μὲν ἀλίσκονται, οἱ δὲ φεύγοντες εἰς τὴν τῆς πόλεως τάφρον κατέπιπτον καὶ οἰκτρῶς ἀπώλοντο. ἔφευγον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους κρημιζόμενοι οἱ πολῖται, παραπλησίως καὶ οἱ πυλωροὶ τῶν ἐν Βλαχέρναις τειχῶν τὰς πύλας ἀναπετάσαντες. καὶ εἰ μὴ τύχη τις ἔσφηλε τῷ Τορνικίῳ τὰ πράγματα, εἰσῆλθεν ἂν ἀμογητὴ καὶ κύριος τῶν ἀπάντων ἐγένετο. ἄρτι δὲ διώξας ἄχρι τῆς παρὰ τῷ τείχει τάφρου ἐπέσχε τὸν διωγμὸν, καὶ πάλιν ἀναθαρρήσαντες οἱ περὶ τὸν βασιλέα τὰς τε πύλας κατέσχον καὶ τῆς φυλακῆς ἐπεμελήθησαν τῶν τειχῶν. τότε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς μικροῦ ἂν ἀπολώλει διὰ τόξου βληθεὶς, εἰ μὴ θεὸς προφα νῶς διεσώσατο, τοῦ οἴστοῦ ἐνεχθέντος εἰς τινος θεράποντος κάλυμμα στροβιλοειδὲς κεφαλῆς, ὅπερ καὶ τὸν ἔχοντα καὶ τὸν βασιλέα διεσώσατο. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἐγγὺς τοῦ ἀλῶναι ἢ πόλις ἐλθοῦσα διεσώθη. ὁ δὲ ἀποστάτης ἐπὶ τινὰς ἡμέρας προσμείνας ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐπειδὴ οἱ περὶ αὐτὸν κατὰ μικρὸν ὑπορρυέντες ἠτομόλουν τῷ βασιλεῖ, πτοηθεὶς μὴ πως οἱ πάντες καταλιπόντες αὐτὸν οἰχήσονται ἢ καὶ κατασχόντες παραδώσι τῷ βασιλεῖ, ἀναστὰς ἐκεῖθεν ὑπέστρεψεν ἐν Ἀρκαδιουπόλει. καὶ αὐτὸς μὲν σὺν Ἰωάννῃ τῷ Βατάτζῃ παρεμβολὴν πηξάμενος ἐκεῖσε προσέμενε, Θεόδωρον δὲ τὸν τὴν ἐπωνυμίαν Στραβομύτην καὶ τὸν λεγόμενον Πολὺν καὶ Μαριανὸν τὸν Βρανᾶν, ταγματῶν ἄρχοντας δυτικῶν, καθ' αἵματος κοινωνίαν αὐτῷ ἐγγίζοντας, πολιορκῆσαι ἐκπέμπει τὴν Ῥαιδεστόν· ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν ἄλλαι Μα 2.565 κεδονικαὶ καὶ Θρακικαὶ πόλεις προσχωρήσασαι τούτῳ, αὕτη δὲ μόνη εὐνοίαν ἐτήρει τῷ βασιλεῖ σπουδῆ τοῦ ταύτης ἀρχιερέως καὶ τινος ἐγχωρίου δυνάστου τοῦ λεγομένου Βατάτζῃ, συγγενοῦς ὄντος τοῦ Τορνικίου. ὡς δ' ἀπελθόντες ἐκεῖνοι καὶ χρονοτριβοῦντες οὐδὲν ἤνυσον, ἄρας καὶ αὐτὸς ἄπεισιν ἐκεῖσε μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, καὶ πᾶσαν προσβολὴν καὶ μηχανὴν ἐπαγαγὼν τῇ πόλει καὶ πάντοθεν ἀποκρουσθεὶς εὐψύχως τῶν ἔνδον ἀποκρουομένων τὰς μηχανὰς ὑπέστρεψε πάλιν ἐν Ἀρκαδιουπόλει, λύσας τὴν πολιορκίαν. ἄρτι δὲ καὶ τῶν ἐξῶν στρατευμάτων διαπεραιωθέντων ἔκτε Χρυσουπόλεως καὶ Ἀβύδου πρὸς Θράκην, στρατηγὸν ἐπὶ στήσας αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ μάγιστρον τὸν Ἰασίτην πέμπει κατὰ τῶν ἀποστατῶν. ἀθροίσας δ' οὗτος ὑφ' ἐν τὰς δυνάμεις καὶ παραστρατοπεδεύσας

τοῖς ἀποστάταις μάχης μὲν οὐκ ἦρχεν, ἐκίδητο δὲ μᾶλλον τῶν ἀνηκόντων χωρίων τοῖς ἀποστάταις, καὶ τοῖς ἀλισκομένοις φιλανθρώπως ἐφέρετο, καὶ γράμματα λαθραίως ἔπεμπε πρὸς αὐτοὺς ἀμνηστίαν ἐπαγγελόμενος κακῶν καὶ ἀγαθῶν δαψίλειαν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ χειμῶν ἐπέστη καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐσπᾶ νίζον αὐτοὶ τε οἱ ἀποστάται καὶ τὰ ὑποζύγια καὶ οἱ ἵπποι, μὴ δυ νάμενοι πρὸς τε τὸ ψῦχος καὶ τὸν λιμὸν καὶ τοὺς ἐναντίους ἀντι καθίστασθαι, κατὰ μικρὸν προσερρυΐσκοντο τῷ μαγίστρῳ. καὶ μέχρι μὲν τῶν ἀφανῶν ἦν αὐτομολία καὶ οὐκ ἐπισήμων, ἐκαρτέρει καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐτρέφετο· ἐπεὶ δὲ Μαριανὸς ὁ Βρανᾶς καὶ Πολὺς καὶ Θεόδωρος ὁ Στραβομύτης καὶ οἱ ἐκ τοῦ γένους τοῦ Γλαβᾶ καὶ 2.566 τινες ἄλλοι τῶν ἐπισήμων ἀθροοὶ καταλιπόντες αὐτὸν προσερρῆσαν τῷ Ἰασίτῃ, φυγῶν μετὰ Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη, ὃς δὴ μετ' αὐτὸν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν ἀποστατῶν ἐτάττετο, ἐπέπερ ἄφυκτα ἦν, ἐν τινι κατέφυγεν ἐκκλησία, καὶ ἡ ἐπισύστασις τῶν ἀποστατῶν ἐσκεδάσθη. καὶ τούτους μὲν ὁ Ἰασίτης πέμψας κατέσχε καὶ πρὸς τὸν βασιλέα πεπεδημένους εἰσάγει, τοῦ δὲ στρατοῦ ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανήλθε πατρίδα κελεύσει τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ μὲν Τορνίκιος καὶ ὁ Βατάτζης ἀποτυφλοῦνται κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς ἐορτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, δημεύονται δὲ καὶ ὅποσοι παρέμειναν ἕως τέλους εὖνοι τῷ τυραννήσαντι, ἀτίμως πρότερον περιαχθέντες διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐξορία παραπεμφθέντες. καὶ ἡ μὲν ἀποστασία τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, ἄρχεται δὲ λοιπὸν τὰ ἀπὸ τῶν Τούρκων κακά. τίνες δὲ οἱ Τοῦρκοι, καὶ τίνα τρόπον ἦρξαντο πολεμεῖν Ῥωμαίοις, ἄνωθεν ἀναλαβὼν διηγῆσομαι.

Τὸ τῶν Τούρκων ἔθνος γένος μὲν ἐστὶν Οὐννικόν, οἰκεῖ δὲ τὰ προσάρκτια τῶν Καυκασίων ὄρων πολυάνθρωπὸν τε ὄν καὶ αὐτόνομον καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἔθνους ποτὲ δουλωθέν. τῆς δὲ τῶν Περσῶν ἀρχῆς εἰς Σαρακηνοὺς διαλυθείσης, καὶ τῆς τῶν Σαρακηνῶν ἐπικρατείας μὴ μόνον Περσίδος καὶ Μηδίας καὶ Βαβυλῶνος καὶ Ἀσσυρίων κυριευούσης, ἤδη δὲ καὶ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης καὶ μέρους οὐκ ὀλίγου τῆς Εὐρώπης, ἐπέπερ ἔτυχον ἐν διαφόροις καιροῖς ἀλλήλων καταστασιάσαντες καὶ ἡ μία καὶ μεγίστη ἀρχὴ αὕτη εἰς πολλὰ διηρέθη μέρη, καὶ ἄλλον μὲν ἀρχηγὸν εἶχεν ἡ 2.567 Ἰσπανία, ἄλλον δὲ ἡ Λιβύη, ἄλλον δὲ ἡ Αἴγυπτος, ἄλλον δὲ ἡ Βαβυλών, ἕτερον δὲ ἡ Περσίς, καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν οὐχ ὦμο νόουν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ προσεπολέμουν οἱ γειτονοῦντες, ἀρχὴ γὰρ Περσίδος καὶ Χωρασιμίων καὶ Ὠρητανῶν καὶ Μηδίας ὑπάρχων Μουχοῦμετ κατὰ τοὺς χρόνους Βασιλείου τοῦ βασιλέως, ὁ τοῦ Ἰμβραήλ, καὶ πολεμῶν Ἰνδοῖς καὶ Βαβυλωνίοις καὶ κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενος, ἔγνω δεῖν πρὸς τὸν ἄρχοντα Τουρκίας πρεσβεύσασθαι καὶ συμμαχίαν ἐκεῖθεν αἰτήσασθαι. πέμπει γοῦν πρέσβεις πρὸς αὐτὸν καὶ δῶρα πολυτελεῖ, καὶ πεμφθῆναι οἱ ἐξαιτεῖ συμμαχίαν τὸν ἀριθμὸν τρισχιλίου. ὁ δὲ δεξάμενος ἀσμενέστατα τὴν πρεσβείαν καὶ τοῖς πεμφθεῖσι δώροις ἠσθεὶς ἐκπέμπει πρὸς αὐτὸν τοὺς τρισχιλίους, ἀρχηγὸν ἔχοντας Τραγολιπάκην Μου κάλετ τὸν υἱὸν Μικεήλ, ἅμα καὶ ἐλπίσας ὡς εἶπερ οὗτοι δυνηθεῖεν ἀποκρούσασθαι τοὺς ἐπεμβαίνοντας τοῖς Σαρακηνοῖς, ῥᾶσά τε τὴν τοῦ Ἀράξιδος ποταμοῦ γέφυραν τὴν κωλύουσαν Τούρκους ἐς Περσίδα ἰέναι ἄτε πεπυργωμένην οὖσαν ἔνθεν κάκειθεν καὶ φρουροῖς πάντοθεν φυλαττομένην βατὴν θήσουσι περιελόντες τὰς φρουράς, καὶ ὑποχείριον αὐτῷ ποιήσουσι τὴν τῶν Περσῶν χώραν. ἀφικομένων τούτων τῶν μισθοφόρων, αὐτοὺς τε ἀναλαβόμενος ὁ Μουχοῦμετ καὶ τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις προσβάλλει τῷ τῶν Ἀράβων ἄρχοντι Πισασιρίῳ, καὶ ῥᾶρον αὐτὸν τρέπεται, μὴ ὑποστάντων τὰς τῶν τόξων βολὰς τῶν Ἀράβων. ὑποστρέψας δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ 2.568 τοῦ ἠπειγέτο καὶ πρὸς τοὺς πολεμοῦντας Ἰνδοὺς διαγωνίσασθαι μετ' αὐτῶν. ἐκείνων δὲ ἐξαιτουμένων εἰς τὴν ἑαυτῶν ὑποστρέψαι συγχωρηθῆναι, ἀνεθείσης αὐτοῖς τῆς ἐν τῇ γεφύρᾳ φυλακῆς τοῦ Ἀράξιδος, ἐπέπερ ἐκεῖνος ἐνέκειτο καὶ βίαν ἐπενεγκεῖν ἐβούλετο, δείσαντες οὗτοι

μη καὶ πάθωσί τι δεινόν, ἀποστατοῦσι. καὶ τὴν Καρβωνίτιν ὑποδύντες ἔρημον διὰ τὸ μη θαρρεῖν ὀλίγους πρὸς τοσαύτας ἀντιπαρατάξασθαι μυριάδας, ἐκεῖθεν ἐκδρομάς ποιού μενοι ἐδήουν καὶ ἔφερον τὰ Σαρακηνῶν. δυσανασχετήσας οὖν ὁ Μουχοῦμετ ἐπὶ τοῖς γινομένοις, στρατὸν ἀθροίσας ἀμφὶ τὰς κ' χιλιάδας ἐκπέμπει κατὰ τῶν Τούρκων, ἐπιστήσας αὐτοῖς δέκα στρατηγούς ἀπὸ τῶν εὐγενεστάτων καὶ συνετωτάτων καὶ ἐπ' ἂν δρία μεμαρτυρημένων Σαρακηνῶν. ἄραντες οὖν οὗτοι ἀπήρχοντο πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ εἰσελθεῖν μὲν εἰς τὴν ἔρημον διὰ τὴν τοῦ ὕδατος καὶ τῶν τροφῶν ἔνδειαν ἀλυσιτελὲς ἐλογίζοντο, ἔγγιστα δὲ τοῦ στόματος τῆς ἐρήμου στρατοπεδεύσαντες διεσκοποῦντο τὸ ποιητέον. ὁ δὲ Ταγγρολίπηξ ἐς τὸ βάθος ἀυλιζόμενος τῆς ἐρήμου, ἐπέιπερ ἔμαθε τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκστρατείαν, ὁ τῶν Τούρκων ἀρχηγός, κοινολογησάμενος τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπιθέσθαι νυκτὸς τοῖς Σαρακηνοῖς καὶ Πέρσαις συμφέρον εἶναι νομίσας, ταχυπορία χρησάμενος ἐν δυσὶν ἡμέραις ἐπιτίθεται τῇ τρίτῃ νυκτὸς αὐτοῖς ἀμερίμνως σκηνοῦμένοις καὶ μηδὲν προσδεχομένοις κακόν. καὶ τούτους μὲν θᾶπτον τρέπεται λόγου, αὐτὸς δὲ ἀρμάτων καὶ ἵππων καὶ χρημάτων κυριεύσας πολλῶν οὐκέτι λοιπὸν ὡς φυγὰς καὶ λη 2.569 στῆς κρυφίους ἐποιεῖτο τὰς ἐπιθέσεις, ἀλλὰ φανερώς ἀντεποιεῖτο τῶν ὑπαίθρων, προσρυῖσκομένων αὐτῷ καὶ τῶν ὅσοι διὰ κακουρ γίας τότε ἐδεδίσαν θάνατον, καὶ δούλων καὶ τῶν χαϊρόντων ταῖς ἀρπαγαῖς, ὡς ἐν βραχεῖ τῷ χρόνῳ δύναμιν περὶ αὐτὸν ἀθροισθῆναι μεγίστην, περὶ ποῦ τὰς ν' χιλιάδας. καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον ἐφέρετο τῆδε· ὁ δὲ Μουχοῦμετ μὴ ἐνεγκὼν μετρίως τὴν γενομένην τροπὴν ἀλλὰ βαρυθυμήσας τοὺς μὲν δέκα στρατηγούς ἀπετὺ φλωσε, τοὺς δὲ διαφυγόντας στρατιώτας τὸν κίνδυνον θριαμβεύσειν ἠπέλιψε γυναικίους περιβεβλημένους στολάς, αὐτὸς δὲ πρὸς ἀντιπαρατάξιν καθωπλίζετο. οἱ δὲ προητηθέντες στρατιῶται μαθόντες τὰς ἀπειλὰς προσχωροῦσι τῷ Ταγγρολίπηκι. τοσαύτης οὖν προσγενομένης αὐτῷ καὶ τηλικαύτης δυνάμεως, ἀγείρας ἅπαντα τὸν στρατὸν ἠπέιγετο πρὸς τὸν Μουχοῦμετ, καθολικῇ μάχῃ σπεύδων κρῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος καὶ Σαρακηνούς καθοπλίσας καὶ Πέρσας καὶ Καβεῖρους καὶ Ἄραβας, καὶ στρατὸν συστησάμενος περὶ ποῦ τὰς πεντακοσίας χιλιάδας καὶ ἐλέφαντας πυργοφόρους ἑκατόν, καὶ πάντας τούτους ἀναλαβὼν, ὑπαντιάζει κατὰ τὸ λεγόμενον Ἀσπαχᾶν. καὶ γενομένης μάχης φοβερωτάτης ἔπεσον μὲν ἕξ ἀμφοτέρων πολλοί, πίπτει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Μουχοῦμετ· ἐξιππαζόμενος γὰρ ἀτάκτως ἔνθεν κάκειθεν καὶ τὸν οἰκεῖον παραθαρρύνων λαόν, τοῦ ἵπου συμπεσόντος αὐτῷ ἐκτραχηλισθεὶς ἀπέθανε. τούτου δὲ πεσόντος τὸ σὺν αὐτῷ πλῆθος ὠμονόησε τοῖς ἐναντίοις, καὶ ὁ Ταγγρολίπηξ ὑπὸ πάντων ἀναγορεύεται βασιλεὺς τῆς Περσίδος. ἀναρρηθεὶς δὲ πέμψας 2.570 καθαιρεῖ τὴν ἐν τῇ γεφύρᾳ τοῦ Ἀράξιδος φυλακὴν, καὶ ἄνετον δίδωσι τῷ βουλομένῳ τῶν Τούρκων τὴν ἐς τὴν Περσίδα πορείαν. ἀπολυθέντες δὲ οὗτοι εἰσέδραμον παμπληθεῖ, πλὴν τῶν ὅσοι τῆς ἑαυτῶν ἀντεποιοῦντο πατρίδος, καὶ καθελόντες Πέρσας καὶ Σαρακηνούς αὐτοὶ κύριοι τῆς Περσίδος ἐγένοντο, τὸν Ταγγρολίπηκα σουλτάνον ὀνομάσαντες, τουτέστι παντοκράτορα καὶ βασιλέα βασιλέων· ὃς πάσας τὰς ἀρχὰς τοὺς ἐγχωρίους ἀφελόμενος εἰς Τούρκους μετήνεγκε καὶ τὴν Περσίδα πᾶσαν πρὸς αὐτοὺς διένειμεν, ἐς τὸ παντελὲς κατασπάσας καὶ ταπεινώσας τοὺς ἐγχωρίους. Ὡς δὲ καλῶς ἔχειν ἐδόκει τούτῳ τὰ πράγματα, πρότερον μὲν τοῖς ὁμόροις δυνάσταις ἤρξατο πολεμεῖν, καὶ πρὸς μὲν τὸν Πισσασίριον τῆς Βαβυλωνίας ἄρχοντα αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ παρετάξατο, καὶ διαφόροις μάχαις τοῦτον ἠττήσας καὶ ἀνελὼν κύριος καὶ τῆς Βαβυλωνίων χώρας ἐγένετο, πρὸς δὲ Καρβέσιον τὸν τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸν Κουτλουμοῦς ἐκπέμπει, υἱὸν ὄντα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ οἰκείου πατρός, χεῖρα βαρεῖαν δούς αὐτῷ· ὃς ἀπελθὼν καὶ τοῖς Ἀραψι συμβαλὼν ἠττήθη καὶ αἴσχιστα ἔφυγεν. ὑποστρέφων δὲ ἀπὸ τῆς τροπῆς, καὶ μέλλων διοδεύειν ἀπὸ τῆς Μηδίας ἦτοι τοῦ

Βαασπρακάν (ἦρχε δὲ τότε τῆς τοιαύτης χώρας ἐκ βασιλέως πεμφθεὶς Στέφανος πατρίκιος ὁ Κωνσταντίνου τοῦ παραδυνα στεύοντος τῷ βασιλεῖ τῆς Λειχουδίας υἱός) στέλλει πρὸς αὐτὸν πρεσβευτάς, ἀξιῶν συγχωρηθῆναι διελθεῖν ἀκωλύτως, ὑπισχνού 2.571 μενος μεθ' ὄρκων φρικωδεστάτων ἄψαυστον καὶ ἀσινῆ διατηρῆσαι τὴν χώραν. ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις δεξάμενος καὶ τὴν παράκλησιν δειλίαν εἶναι ὑποτοπάσας, τὸν ἐγχώριον ἀθροίσας στρατὸν ὡς εἰς πόλεμον ὑπαντιάζει τοῖς Τούρκοις. ὁ δὲ Κουτλουμοῦς περιαλγῆς μὲν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἐγένετο (ἦν γὰρ ὁ κατ' αὐτὸν λαὸς ἅπας, ὡς ἐκ τροπῆς ἐπανήκων, πεζὸς καὶ ἄοπλος), ὅμως δὲ καὶ ἄκων ἠναγκάσθη ἀντιπαρατάξασθαι. καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπονται οἱ περὶ τὸν Στέφανον, ἀλίσκεται δὲ καὶ αὐτὸς αἰχμὰ λωτος σὺν ἄλλοις πολλοῖς. καὶ τοῦτον μὲν διερχόμενος κατὰ τὸ Ταβρέζιον ἀπεμπολεῖ τῷ τοπάρχῃ τῆς χώρας, αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν σουλτάνον ἐπανελθὼν καὶ περὶ τῆς τροπῆς ἀπολογούμενος μετε τίθει τὰς αἰτίας εἰς ἄλλους, καὶ ἐπηγγέλλετο, εἰ αὐθις δύναιμι λαβὼν ἐκστρατεύσει κατὰ τοῦ Καρβεσίου, ῥᾶον αὐτῷ παραστήσει τὴν Ἀραβίαν. ὡς ἐν παρόδῳ δὲ ἀφηγεῖτο καὶ περὶ τοῦ Βαασπρακάν, ὡς εἶη μὲν χώρα πάμφορος, κατέχεται δὲ ὑπὸ γυναικῶν, τοὺς πεπολεμηκότας πρὸς αὐτὸν στρατιώτας ὑπαινιτ τόμενος. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ὁ σουλτάνος κατασχεῖν ἐμελέτα διὰ τὸ αἰσχος μηνίσας τῆς ἥττης καὶ ἀποκτεῖναι, πρὸς δὲ Ῥωμαίους ὄπλα κινήσαι ἀπεδειλία, δεδιὼς καὶ φρίττων ἐκ μόνης τῆς φήμης τὰ τῶν προηγησαμένων τριῶν βασιλέων ἀνδραγαθήματα, Νικηφόρου Ἰωάννου καὶ Βασιλείου, καὶ ὑποπτεύων τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἔτι καὶ δύναιμι προσεῖναι Ῥωμαίοις. ὅμως ἀμφίρροπος ἦν καὶ διχογνώμων, καὶ ἐμελέτα τὸ ποιητέον. Κουτλουμοῦς δὲ γνούς 2.572 τὴν ἐπιβουλήν φεύγει μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ πόλιν ὀχυρωτάτην κατασχὼν ἐν Χωρασμίσις κειμένην, ἣτις Πάσαρ ὠνόμασται, ἀν τίπαλος γίνεται τῷ σουλτάνῳ. ὁ δὲ τὸ νῦν ἔχον πρὸς τοῦτον μὲν διαπολεμεῖν οὐκ ἔδοκίμασε, πάσας δὲ τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ἀθροίσας ἄπεισι κατὰ τῶν Ἀράβων, καὶ μάχης γενομένης πάλιν τρέπεται καὶ αὐτός. ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς τροπῆς, καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Κουτλουμοῦς ὄνειδος, αὐτὸς μὲν τὸ πλεῖστον πλῆθος ἀναλαβὼν ἄπεισιν εἰς τὸ Πάσαρ, καὶ διετέλεσε προσπολεμῶν μέχρι πολλοῦ τῷ οἰκείῳ ἀνεψιῷ, τῇ ὀχυρότητι τῆς πόλεως θαρροῦντι καὶ πολλάκις ἀναπεταννύντι τὰς πύλας καὶ ἐξερχομένῳ καὶ οὐ μικρῶς τοὺς περὶ τὸν σουλτάνον βλάπτοντι. κατὰ δὲ Ῥωμαίων δύναιμι ἐκπέμπει ἐτέραν, ἀμφὶ τὰς κ' χιλιάδας, στρατηγὸν ἐπιστήσας αὐτῇ ἀδελφόπαιδα Ἀσάν τὸν λεγόμενον κωφόν, ἐπισκήψας τὴν ταχίστην ἀφικέσθαι καὶ εἰ προχωροῖη προσκτεῖσθαι αὐτῷ τὴν Μηδίαν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο ἐν Περσίδι. Παγκράτιος δὲ ὁ τῆς Ἰβηρίας ἀρχηγός, ἀκόλαστος ἄνθρωπος, ἐς τοῦ Λιπαρίτου τὴν κοίτην ἐξυβρίσας (ἦν δὲ ὁ Λιπαρίτης υἱὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Βασιλείου ἐν τῷ πρὸς τὸν Γεώργιον πολέμῳ ἀναιρεθέντος Ὀρατίου τοῦ Λιπαρίτου, ἐπὶ συνέσει τε καὶ ἀνδρία βεβοημένος καὶ μέγала μετὰ τὸν Παγκράτιον δυνάμενος ἐν τοῖς Ἰβηρσιν) ἠνάγκασε τοῦτον ἐπὶ τῷ γεγονότι δεινοπαθῆσαντα ὄπλα κατ' αὐτοῦ κινήσαι. καὶ πολέμῳ τοῦτον τρεψάμενος εἰς τὰ Καυκάσια καὶ τὴν ἔνδον ἀπελαύνει Ἀβασγίαν, ἐν τοῖς βα 2.573 σιλείοις τε γενόμενος τῇ ἑαυτοῦ μίγνυται πρὸς βίαν δεσποίνῃ, τῇ μητρὶ τοῦ Παγκρατίου, καὶ τῶν ὄλων τῆς Ἰβηρίας πραγμάτων κύριος γίνεται. γράμματά τε εἰς τὸν βασιλέα πέμψας φίλος καὶ σύμμαχος ἐξαιτεῖ γενέσθαι Ῥωμαίων· οὗ τὴν πρεσβείαν δεξάμενος οὗτος κοινοπραγεῖται μετ' αὐτοῦ. μετὰ δὲ τινα χρόνον καὶ ὁ Παγκράτιος διὰ τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ καὶ Σουάνων καὶ Κόλχων ὁδοιπορήσας ἔρχεται εἰς Τραπεζοῦντα, κάκεῖθεν ἀγγέλους ἐκπέμπει πρὸς βασιλέα, δηλῶν ὡς ἔφεσιν ἔχει εἰσελθεῖν ἐν τῇ βασιλίδι καὶ αὐτῷ ἐντυχεῖν.

Προσταχθεὶς οὖν εἴσεισι, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν τυχὼν πρῶτον μὲν ὀνειδίζει πολλὰ ὅτιπερ βασιλεὺς ὢν καὶ πρὸς ἀρχηγὸν οὐ μικρὰς χώρας τῆς Ἀβασγίας σπονδὰς

ἔχων ταύτας μὲν ἠθέτησε, προσέθετο δὲ ἀνδρὶ ἰδιώτῃ καὶ δούλῳ ἀποστάτῃ, ἔπειτα καὶ καταλλάξαι ἀλλήλους παρακαλεῖ. ὁ δὲ καὶ γέγονε τῇ σπουδῇ τοῦ βασιλέως, σπεισαμένων ἀλλήλοις ὥστε τὸν μὲν Παγκράτιον κύριον εἶναι καὶ ἀρχηγὸν πάσης τῆς Ἰβηρίας καὶ Ἀβασγίας, αὐτὸν δὲ μέρους ἄρχοντα τῆς Μεσχίας διὰ βίου κύριον ἐκεῖνον ἔχειν καὶ βασιλέα. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀβασγίαν κατήντησεν εἰς τοῦτο. Ἀσὰν δὲ ὁ κατὰ Ῥωμαίων πεμφθεὶς παρὰ τοῦ σουλτὰ νου, παρελθὼν τὸ Ταβρέζιον καὶ τὸ λεγόμενον Τεφλίς ἦλθεν εἰς Βασπρακανίαν, πάντα κείρων καὶ πυρπολῶν καὶ τοὺς προσπίπτοντας ἀναιρῶν, καὶ μηδὲ τῆς παιδικῆς φειδόμενος ἡλικίας. ὁ δὲ τῆς χώρας ἄρχων Ἀαρὼν βέστης, ὁ τοῦ Βλαδισθλάβου 2.574 υἱὸς καὶ τοῦ Προυσιάνου ἀδελφός, μὴ ἀξιόμαχον εἰδὼς ἑαυτὸν μηδὲ δυνάμενον ἀντιστῆναι πρὸς τοσαύτην Τούρκων πληθύν, γράμματα ἐκπέμπει πρὸς τὸν βέστην κατακαλῶν τὸν Κεκαυμένον τὸν Ἀνίου καὶ τῆς Ἰβηρίας κατάρχοντα, καὶ ὁπόση δύναμις παρακαλεῖ βοηθεῖν. ὁ δὲ τὰ γράμματα δεξάμενος, καὶ θάττον ἢ λόγος τὸν ἀμφ' αὐτὸν ἀγεΐρας λαόν, ἅπεισι διὰ ταχέων καὶ ἐνοῦται τῷ Ἀαρῶν. καὶ συμβουλῆς προτεθείσης πότερον νυκτομαχίᾳ χρηστέον ἢ φανεράν μάχην ἀναδεκτέον, πρὸς οὐδέτερον ὁ Κεκαυ μένος κατένευεν, ἐγνώκει δὲ τρόπον ἄλλον καταστρατηγῆσαι τοὺς ἐχθρούς· συνεβούλευε γὰρ τὴν παρεμβολὴν καταλιπόντας ὡς εἶχε μετὰ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς, λόχους νυκτὸς ἐν ἐπικαιροτάτοις στήσαι χωρίοις, κάπειδαν οἱ Τοῦρκοι ἀφίκωνται καὶ ἔρημον ἀνδρῶν εὐρόντες τὸν χάρακα πρὸς διαρπαγὰς τῶν ἔνδον χωρήσωσι, τότε δὲ τῆς ἐνέδρας ἀπαναστάντας ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. καὶ γε οὐ διεψεύσθη τοῦ σκοποῦ. ἔωθεν γὰρ ὁ Ἀσὰν ἀναστὰς ἐκ τῆς οἰκείας παρεμβολῆς κατὰ τὸν Στράγνα κειμένης ποταμὸν ἅπεισιν ὡς πρὸς πόλεμον· ὡς δὲ οὐδεὶς ὑπήντα, ἐπλησίασε δὲ καὶ τῷ χάρακι τῶν Ῥωμαίων, καὶ οὔτε φυλακὴν εἶχεν οὔτε φωνὴ ἐξηκούετο, ἀλλὰ κενὸς ἦν πάσης δυνάμεως, τότε δὲ φυγεῖν ὑπονοήσας τοὺς Ῥωμαίους ῥήγνυσί τε διὰ πολλῶν τόπων τὴν παρεμβολὴν καὶ διαρπαγὴν ποιῆσθαι τῶν λαφύρων κελεύει. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι περὶ δείλην ὀψίαν ἀναστάντες τῶν λόχων, ἀσυντάκτοις συντεταγμένοι προσήγγυνται τοῖς Τούρκοις, καὶ 2.575 παραχρῆμα τρέπουσι τὸ ἀνυπόστατον μὴ ἐνεγκόντας τῆς Ῥωμαϊκῆς ὀρμῆς. πίπτει μὲν οὖν πρῶτος ὁ Ἀσὰν ἐν τοῖς πρώτοις ἀγῶνιζόμενος, πίπτει δὲ καὶ ὅσον ἄλκιμον τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ περὶ σωθέντες λίαν ὀλίγοι καὶ γυμνοὶ διὰ τῶν ὀρέων ἐς τὰς τῶν Περσαρμενίων διασώζονται πόλεις. Ὁ δὲ σουλτάνος διὰ τῶν ἀποδράντων μεμαθηκῶς τὸ συμβὰν ἀτύχημα εἰς μεγάλην ἐνέπεσεν ἀγωνίαν, καὶ ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο ὅπως ἂν τὴν γενομένην ἐπανορθώσῃται ἀκληρίαν. καὶ δὲ λαὸν ἐπίλεκτον συστησάμενος ἔκ τε Τούρκων καὶ Καβείρων καὶ Λιμνι τῶν περὶ τὰς ῥ' χιλιάδας, καὶ Ἀβραμῖω Ἀλεῖμ τῷ ἑτεροθαλεῖ ἀδελφῷ αὐτοῦ παραδοὺς ταύτας, κατὰ Ῥωμαίων ἐκπέμπει. ἀγ. γελθείσης δὲ τῆς ἐφόδου, ἐνωθέντες πάλιν οἱ ἄνωθεν ῥηθέντες ἄρχοντες τῶν στρατευμάτων βουλὴν προετίθεσαν καὶ διεσκοποῦντο τὸ πρακτέον. καὶ τῷ μὲν Κεκαυμένῳ ἐδόκει μετὰ τῆς παρουσίας δυνάμεως ὑπαντῆσαι τοῖς Τούρκοις ἔξωθεν τῶν Ῥωμαϊκῶν ὄρων, κάκεισε διαγωνίσασθαι, ἔτι τῶν πλειόνων ἀντιπάλων ἀνίππων ὄντων καὶ τῆς ἄλλης δυνάμεως κεκμηκυίας ἀπὸ τῆς πλείστης ὁδοὶ πορίας, ἐπιλελοιπότην δὲ καὶ σιδηρίων τοῖς Τούρκοις, οἷς τὰς χηλὰς τῶν ζώων εἰώθασι περιστέλλειν, ἐπρημένων δὲ καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ θαρραλέων ὄντων ἀπὸ τῆς προηγησαμένης νίκης, καὶ προθυμουμένων συμμῖξαι τοῖς πολεμίοις. τούναντίον δὲ ὁ Ἀαρῶν ἀπεφαίνετο, ἐπέχων τὰς δυνάμεις, λέγων ὀχυρῶσαι τε τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια καὶ εἶσω τειχῶν συγκλεῖσαι τὰ πάντα, μηνῦσαι τε τῷ βασιλεῖ καὶ μὴ ἄνευ γνώμης ἐκεῖνου μετὰ δυνά 2.576 μεως μικρᾶς πρὸς τοσοῦτον πληθὸς πολεμῆσαι βαρβάρων. οὕτω δὲ τῶν στρατηγῶν ἀποφηναμένων ἐνίκησεν ἡ τοῦ Ἀαρῶν γνώμη. καὶ αὐτοὶ μὲν μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀπελθόντες ἐν Ἰβηρίᾳ κατὰ τινὰ πεδιάδα ἐγχωρίως

Ὅσοῦρτρον λεγομένην ἔμενον ἡσυχάζοντες ἐν τοῖς ὑπαίθροις, πάντα πρότερον τὸν ἀγρότην λαὸν καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ πᾶν ὃ τι τίμιον συγκλείσαντες ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν· ἔγραψαν δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ διὰ ταχυδρόμου, δηλοποιήσαντες τὴν τῶν ἐναντίων ἐπέλευσιν. δεξάμενος οὖν οὗτος τὰ γράμματα ἐκεῖ νοῖς μὲν ἐπέχειν ἐκέλευεν, ἕως ἂν ὁ Λιπαρίτης μετὰ τῆς τῶν Ἰβήρων δυνάμεως ἔλθῶν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐνωθῆ στρατεύμασι· πέμπει δὲ πρὸς ἐκεῖνον γράμματα διοριζόμενα τὴν ταχίστην, εἴπερ σύμμαχον ἑαυτὸν καὶ φίλον κρίνει Ῥωμαίων, ἀνειληφότα πάντα τὸν περὶ αὐτὸν λαὸν ἀφικέσθαι καὶ συμμῖξαι τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ῥωμαίων καὶ μετ' αὐτῶν διαπολεμῆσαι πρὸς τοὺς βαρβάρους. οἱ μὲν οὖν στρατηγοὶ τὰ γράμματα δεξάμενοι ἠρέμουν ὡς ἐκελεύεσθαι, καὶ τὴν τοῦ Λιπαρίτου προσέμενον ἄφιξιν, ἐκεῖνος δὲ τὸ βασιλικὸν δεξάμενος πρόσταγμα τὸν ἑαυτοῦ μετὰ σχολῆς ἤθροισε καὶ καθώπλιξε λαόν. ἐν ὧσιν οὗτος τὰς οἰκείας συνεκρότει δυνάμεις καὶ ὁ χρόνος ἐτίβητο, ὁ Ἀβράμιος τὴν Βαασπρακανίαν καταλαβὼν, καὶ μαθὼν ὅτι περὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐνταῦθα συνειλεγμένοι ὄντες καὶ τὴν αὐτοῦ μαθόντες ἐπέλευσιν ὑπενόστησαν εἰς Ἰβηρίαν, δειλίαν, ὅπερ ἦν εἰκός, τὸ πρᾶγμα ὑπονόησας, παρ' οὐδὲν θέμενος καὶ λείαν καὶ λαφυραγωγίαν, ἐδίωκεν ὀπισθεν αὐτῶν, ἐπειγόμενος συρράξαι τοῖς παροῦσι πρὸ 2.577 τοῦ καὶ ἑτέραν συναθροισθῆναι δύναμιν. ὅπερ μαθόντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πτοηθέντες μὴ πως ἀναγκασθῶσι καὶ ἄκοντες πολεμῆσαι πρὸ τοῦ τὸν Λιπαρίτην καταλαβεῖν, ὑπο δύντες τινὰ δυσχωρίαν ἀπόκρημον καὶ φάραγξι πάντοθεν κυκλου μένην ἡσύχαζον, γράψαντες πρὸς τὸν Λιπαρίτην ἡκεῖν καὶ μὴ βραδύνειν. ὁ δὲ Ἀβράμιος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡστοχικῶς στρατιᾶς ἔρχεται εἰς τὸ λεγόμενον Ἄρτζε. κωμόπολις δὲ τὸ Ἄρτζε μυριάνδρος καὶ πολὺν πλοῦτον ἔχουσα· ὧκουν γὰρ ἐν αὐτῇ ἰθαγενεῖς τε ἔμποροι καὶ Σύρων καὶ Ἀρμενίων καὶ ἄλλων ἐθνῶν πληθὺς οὐκ ὀλίγη· οἵτινες τῇ οἰκείᾳ θαρροῦντες πληθῦϊ οὐ κατεδέξαντο εἶσω τεῖχους γενέσθαι, καὶ ταῦτα τῆς Θεοδοσιουπόλεως ἐκ γειτόνων κειμένης, μεγίστης πόλεως καὶ τεῖχος ἐχούσης ἰσχυρὸν καὶ ἀνάλωτον, πολλὰ τοῦ Κεκαυμένου διὰ γραμμάτων καὶ ἀπειλήσαντος καὶ παρακαλέσαντος. καταλαβόντων οὖν τῶν Τούρκων καὶ ἀπτο μένων ἔργου, οἱ ἐν τῷ Ἄρτζε τὰς διόδους συγκλείσαντες καὶ ἐπὶ τῶν δωματίων ἀναβάντες λίθοις καὶ ξύλοις καὶ τόξοις τοὺς ἐπιόντας ἠμύνοντο. καὶ διετέλεσαν μαχόμενοι ἐφ' ὅλας ἡμέρας ἕξ. ἀγγελθέντος δὲ τούτου τοῖς στρατηγοῖς, ὁ Κεκαυμένος πολὺς ἦν ἐγκείμενος καὶ παρακαλῶν ἀπελθεῖν καὶ συμβαλεῖν τοῖς Τούρκοις τὸν νοῦν ἔχουσι πρὸς τῇ πολιορκίᾳ, καὶ μὴ καθῆσθαι τηνάλλως καὶ τρίβειν τὸν χρόνον, τὴν σικίνην προσμένοντας ἐπικουρίαν τὸν Λιπαρίτην, καὶ τὸν ἐπιτήδειον παρατρέχοντα βλέπειν καιρὸν, οὗ τυχεῖν πάλιν οὐ ράδιον. ἀντιπίπτοντος δὲ τοῦ Ἀαρῶν, καὶ μηδὲν τι διαπράξασθαι λέγοντος παρὰ τὸ βασιλικὸν βούλημα, ἡσύχιαν 2.578 καὶ αὐτὸς ἦγεν.

Ἀβράμιος δὲ μὴ κατὰ σκοπὸν χωρούντων αὐτῷ τῶν πραγμάτων, μὴ δυνάμενος πολιορκίᾳ τὴν κωμόπολιν παραστήσασθαι, ὑπεριδὼν καὶ πλούτου καὶ λείας πῦρ ἐνεῖναι τοῖς δώμασιν ἐγκελεύεται, καὶ εὐθὺς οἱ Τούρκοι δαλοὺς αἶροντες καὶ ὕλην εὐπρηστον ἐξάπτοντες ἐρρίπτουν ἐν τοῖς δώμασιν· ἀναφθέντος δὲ τοῦ πυρὸς πανταχόθεν καὶ πυρκαϊᾶς μεγίστης ἀνεγερθείσης, οἱ Ἄρτζηνοὶ πρὸς τε τὸ πῦρ πρὸς τε τὰς ἐκ τῶν τόξων βολὰς μὴ δυνηθέντες ἀντέχειν ἐνέκλιναν εἰς φυγὴν. καὶ λέγεται ἀπολέσθαι περὶ τὰς ρν' χιλιάδας ἀνδρῶν, τῶν μὲν μαχαίρας τῶν δὲ πυρὸς παρανάλωμα γεγονότων· οὗτοι γὰρ ἐπεὶ κατισχυμένοι ἔγνωσαν ἀποσφάττεσθαι, γυναῖκας τε καὶ τέκνα ἑαυτῶν εἰς τὸ πῦρ ἀπερρίπτουν. οὕτω τοῦ Ἄρτζε ληφθέντος, πολὺ χρυσίον εὐρῶν ὁ Ἀβράμιος καὶ ὄπλα καὶ ἄλλα τινὰ χρειώδη, ὅποσα μὴ τῷ πυρὶ κατέστησαν ἄχρηστα, περιβαλόμενος δὲ καὶ ἵππον οὐκ ὀλίγην καὶ ὑποζύγια, καὶ τὸν ἑαυτοῦ λαὸν καθοπλίσας ὡς ἔδει, ὑπέστρεψεν ἀναζητῶν τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν.

Αὕτη δὲ καταλαβόντος ἤδη καὶ τοῦ Λιπαρίτου καταβᾶσα ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος ὀχυρώματος ἔκειτο ἐν τῇ πεδιάδι κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ ἔνθα περ ἴδρυνται τὸ Καπετροῦ φρούριον. ἐρχομένων οὖν τῶν Τούρκων σποράδην, συνεβούλευε πάλιν ὁ Κε καυμένος συμβαλεῖν αὐτοῖς διεσπαρμένοις οὔσι καὶ ἀσυντάκτοις ἔτι. ἀλλ' ὁ Λιπαρίτης οὐκ ἤθελε διὰ τὴν ἡμέραν· ἦν γὰρ σάββατον, ἠ' ἄγοντος τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, τῆς β' ἐπινεμήσεως, 2.579 ἐν ταῖς ἀποφράσι δὲ τῶν ἡμερῶν τῷ Λιπαρίτῃ τὸ σάββατον ἐνομίζετο, ὅπερ ἀποτροπιαζόμενος ἀνεδύετο πολεμεῖν. καὶ τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἐν τούτοις, ὁ δὲ Ἀβράμιος διὰ τῶν προδρόμων μαθὼν ὅποι τε οἱ Ῥωμαῖοι ἠύλιζοντο καὶ ὅτι ἡρεμοῦσι, συντάξας τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ἤρχετο συντεταγμένος πρὸς μάχην. τοῦτο δὲ καὶ ἡ ἀντίπαλος δύναμις ἰδοῦσα ἀκουσίως καὶ αὐτὴ ἀντιπαρετάττετο, τὸ μὲν δεξιὸν ἔχοντας κέρασ τοῦ Κεκαυμένου, τοῦ δὲ Ἀαρῶν τὸ εὐώνυμον, ἐν τοῖς μέσοις δὲ ὁ Λιπαρίτης ἐτάττετο. ἦν δὲ καὶ ἡ ὥρα περὶ βουλυτόν. τῷ μὲν οὖν Κεκαυμένῳ ἀντιμέτωπος ἦν ὁ Ἀβράμιος, τῷ δ' Ἀαρῶν Χωροσανίτης ἄτερος στρατηγός, καταντικρὺ δὲ τοῦ Λιπαρίτου Ἀσπὰμ Σελάριος ὁ τοῦ Ἀβραμίου ἑτεροθαλὴς ἀδελφός, συμπλοκῆς δὲ γενομένης ὁ μὲν Κεκαυμένος καὶ ὁ Ἀαρῶν τὰ κατ' αὐτοὺς ἐτρέψαντο κέρατα καὶ μέχρι φωνῆς ἀλεκτρούνων ἐδίωκον, ὁ δὲ Λιπαρίτης, πεσόντος αὐτῷ τοῦ ἀνεψιοῦ δεινοπαθήσας καὶ μεθ' ὀρμῆς βιαίας ἐλάσας, τοῦ ἵππου αὐτοῦ τρωθέντος καὶ πεσόντος ἀλίσκεται. καὶ ὁ μὲν ἦν ἐν τούτοις, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι παυθέντες ἐκ τῆς διώξεως καὶ τῶν ἵππων ἀποβάντες καὶ τῷ θεῷ δόντες ὕμνους ἐπινικίους, ἐν μιᾷ φωνῇ βοήσαντες τὸ τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, προσέμενον τὸν Λιπαρίτην, ἐλπίζοντες καὶ αὐτὸν διώκειν ὀπισθεν τῶν ἐχθρῶν. ἐπεὶ δὲ ἐφαίνετο οὐδαμοῦ, ἐν ἀμηχανίᾳ ἦσαν, διαπορούντες ὅτι καὶ γένοιτο. οὕτω δὲ διαπορούμενοις αὐτοῖς ἔρχεται τις στρατιώτης τῶν ὑπ' ἐκείνῳ ταττομένων, καὶ μηνύει τοῖς στρατηγοῖς τὴν ἐκείνου τροπὴν καὶ τὴν ἄλωσιν, καὶ ὅπως ὁ Ἀβράμιοσ ἐκ τῆς φυγῆς ἐπανελθὼν καὶ τῷ οἰκείῳ ἐνωθεὶς ἀδελφῷ (ὁ γὰρ Ἀσὰν ἔπεσεν ἐν τῷ πολέμῳ) ἀναλαβόντες τὸν Λιπαρίτην καὶ τοὺς ἀλόντας τῶν Ἰβήρων ὑπενόστησαν εἰς τὸ λεγόμενον Καστροκώμιον, σπουδαίαν τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενοι. ἀπεπάγησαν πρὸς τὴν ἀκοὴν οἱ ἄρχοντες τοῦ στρατοῦ. ὅμως διανυκτερεύσαντες ἄγρυπνοι, ἐπεὶ περ ἡμέρα ἐπέλαμψε καὶ βουλὴ προετέθη καὶ τοῖς πᾶσι συμφέρον ἐνομίσθη ἕκαστον οἴκαδε ἀπελθεῖν, ὁ μὲν Ἀαρῶν τὸν οἰκεῖον ἀνελθὼν λαὸν ἄπεισιν εἰς τὸ Ἰβαν (μητρόπολις δὲ αὕτη τοῦ Βαασπρακάν), ὁ δὲ Κεκαυμένος μετὰ τῶν ἰδίων ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Ἀνίον. ὁ δὲ Ἀβράμιος τῇ τοῦ Λιπαρίτου ἀρκεσθεὶς ἀλώσει, καὶ ὀλβιώτερον ἑαυτὸν κρίνας παντὸς ἀνθρώπου διὰ τὸ παρὸν εὐτύχημα, μηδὲν ἕτερον πολυπραγμονήσας, ἀλλ' ἐπιτείνας τὴν ὁδοιπορίαν, διὰ πέντε ἡμερῶν παραγίνεται εἰς τὸ λεγόμενον Ῥέ, κάκειθεν ἄπεισιν εἰς τὸν σουλτάνον προπέμψας τὰ εὐαγγέλια καὶ τὴν τοῦ Λιπαρίτου μηνύσας κατάσχεσιν. ὁ δὲ τῷ δοκεῖν μὲν ἠυφράνθη καὶ ἠγαλλιάσατο ἐπὶ τῇ ἀλώσει τοῦ Λιπαρίτου, ἐφθόνησε δὲ τῷ ἀδελφῷ τοιοῦτου καταξιοθέντι τοῦ εὐτυχήματος, καὶ διὰ παντὸς ἐμελέτα καὶ πρόφασιν ἐζήτει τοῦτον ποιήσασθαι ἐκποδῶν. Τὸν μὲν οὖν Λιπαρίτην, ὡς ἐπύθετο τὴν τούτου κατάσχεσιν ὁ βασιλεὺς, ὅλος ἐγένετο ἀναρρύσασθαι, καὶ δῶρα πολυτελεῖ καὶ λύτρα πέμψας τῷ σουλτάνῳ διὰ Γεωργίου τοῦ λεγομένου Δρόσου (ὑπογραμματεὺς δὲ ἦν ὁ Δρόσος τοῦ Ἀαρῶν) ἐξαιτεῖται τὴν ἐλευθερίαν καὶ σπονδὰς εἰρήνης. ὁ δὲ σουλτάνος τὰς πρὸ 2.581 σβείας δεξάμενος, καὶ μεγαλοπρεπῆς θέλων εἶναι βασιλεὺς μᾶλλον ἢ κάπηλος ἀνελεύθερος, ἀποδίδωσι τοῦτον δῶρον τῷ βασιλεῖ, λαβὼν μὲν τὰ λύτρα, πάντα δὲ τῷ Λιπαρίτῃ παρεσχηκῶς, καὶ μεμνησθαι τῆς παρουσίας ἡμέρας διὰ παντὸς παρεγγυησάμενος, καὶ μηδέποτε ὄπλα θελῆσαι τὸ ἀπὸ τοῦδε κινήσαι κατὰ τῶν Τούρκων. ἀνεπλήρωσε δ' αὐτῷ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα πρεσβείαν ὁ λεγόμενος παρ' αὐτοῖς σέριφος· δύναται δὲ τοῦτο τὸ

ὄνομα πρὸς τὸν παρ' αὐτοῖς χαλυφᾶν, ὅπερ ὁ παρ' ἡμῖν σύγκελλος πρὸς τὸν πατριάρχην πάλαι ἐδύνατο· ἐκείνου γὰρ ἀποθανόντος αὐτὸς εὐθύς εἰς τὸν τούτου θρόνον ἐγκαθίδρυται. οὗτος τοίνυν ὁ σέριφος εἰσελθὼν ἐν τῇ βασιλίδι καὶ ἐς πρόσωπον ἐλθὼν τῷ βασιλεῖ καὶ ὁμιλίαν, πολλά τε μεγαλαυχήσας καὶ φρυαζάμενος, καὶ τελευταῖον ὑπόφορον θέσθαι σπεύσας τὴν Ῥωμαίων τῷ ἑαυτοῦ σουλτάνῳ, ἐπεὶ μὴ εὔρε τὸν βασιλέα ἐπικλινῆ, ἄπρακτος ὑπεχώρησε πρὸς τὸν πέμψαντα. καὶ ὁ βασιλεὺς τὸ ἀπ' ἐκείνου ἐκ δεχόμενος πόλεμον ἀπὸ τοῦ σουλτάνου, καθ' ὅσον οἷόν τε ἦν, τὰ ὁμοροῦντα τῇ Περσῶν γῆ πέμψας κατησφαλίσατο. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίνετο, καὶ ἡ τῶν Πατζινάκων ἐπισυνέβη κίνησις· πῶς δὲ καὶ τίνα τρόπον, λεκτέον. Τὸ ἔθνος τῶν Πατζινάκων Σκυθικὸν ὑπάρχον, ἀπὸ τῶν λεγομένων βασιλείων Σκυθῶν, μέγα τέ ἐστι καὶ πολυάνθρωπον, πρὸς ὃ οὐδὲ ἐν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ Σκυθικὸν γένος ἀντιστῆναι δύναται. διήρηται δὲ εἰς τρισκαίδεκα γενεάς, αἵτινες καλοῦνται μὲν πᾶσαι τῷ κοινῷ ὀνόματι, ἔχουσι δὲ ἐκάστη καὶ ἴδιον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ 2.582 τῆς προγόνου καὶ ἀρχηγοῦ τὴν προσηγορίαν κληρωσαμένη. νέμονται δὲ τὰς πέραν Ἰστροῦ ἀπὸ τοῦ Βορουσθένους ποταμοῦ καὶ μέχρι Παννονίας ἠπλωμένης πεδιάδας, νομάδες τε ὄντες καὶ τὸν σκηνὴν τὴν διὰ παντὸς ἀσπαζόμενοι βίον. τούτου τοῦ γένους ἀρχηγὸς ἦν τῷ τότε Τυράχ ὁ τοῦ Κιλτέρ υἱός, εὐγενείας ἤκων ἐς τὸ ἀκρότατον, ἀμβλύς δὲ ἄλλως καὶ τὴν ἡσυχίαν φιλῶν. ἦν δὲ καὶ ἄλλος τις ἐν τῷ ἔθνει τὴν κλησὶν Κεγένης, υἱὸς τοῦ Βαλτζάρ, τὸ μὲν γένος ἄσημος καὶ σχεδὸν ἀνώνυμος, περὶ δὲ τὰ πολεμικὰ καὶ τὰς στρατηγίας κάρτα δραστηριώτατος, ὃς καὶ πολλάκις ἐπιόντας κατὰ τῶν Πατζινάκων τοὺς Οὐζοὺς (γένος δὲ Οὐννικὸν οἱ Οὐζοὶ) ὑποστάς ἐτρέψατο καὶ ἀπώσατο, τοῦ Τυράχ οὐχ ὅπως ἀντεπεξελθεῖν μὴ θαρρήσαντος, ἀλλὰ καὶ καταδύντος εἰς τὰ παρὰ τῷ Ἰστροῦ ἔλη καὶ τὰς λίμνας.

Τὸν μὲν οὖν Τυράχ οἱ Πατζινάκαι ἐτίμων διὰ τὸ γένος, τὸν δὲ Κεγένη ἠσπάζοντο διαφερόντως διὰ τὸ τῆς ἀνδρίας ὑπερβάλλον καὶ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις δεινότητα. ἄπερ ἀκούων καὶ βλέπων ὁ Τυράχ ἐδάκνετο τὴν ψυχὴν, δεδιὼς περὶ τῆς ἀρχῆς, καὶ τρόπον ἐζήτει ὅπως ἂν τὸν Κεγένην ἀποσκευάσθαι. ἐπίστησιν οὖν αὐτῷ λόχους πολλάκις, ἐγίνοντο δὲ πάντες ἀργοί. ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἐπιχειρήσας κρυφίως ἠστόχησεν, ἔγνω δεῖν μὴ διαμέλλειν ἀλλ' ἐπιχειρεῖν φανερώς. διὸ καὶ πλῆθος πέμψας καταλαβεῖν ἐκέλευσε τὸν ἄνδρα καὶ ἀνελεῖν. ὁ δὲ προγνοὺς τὴν ἐπιβουλήν φυγὰς πρὸς τὰ ἔλη γίνεται τοῦ Βορουσθένους, καὶ οὕτω διαφυγγάνει τὸν ὄλεθρον. ἐκεῖθεν δὲ κρυπτόμενος καὶ 2.583 λάθρα πέμπων μηνύματα πρὸς τε τοὺς ἑαυτοῦ συγγενεῖς καὶ τὴν φυλὴν, ἠδυνήθη τὴν τε ἰδίαν γενεὰν ἀποστήσαι τῆς τοῦ βασιλέως εὐνοίας (ἦν δὲ ἡ Βελεμαρνίς) καὶ πρὸς ταύτην καὶ ἄλλην τὴν Παγουμανίδα· καὶ δύναμιν προσλαβόμενος ἀντιπαρατάττεται μετὰ τῶν δύο γενεῶν πρὸς τὸν Τυράχ τὰς ἰαῖ ἔχοντα. καὶ ἐπὶ πολλὰς μὲν ἀντισχῶν ὥρας, ὅμως ὑπὸ τοῦ πλήθους καταπονηθεὶς τρέπεται. περιπλανώμενος δὲ ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ σωτηρίαν ζητῶν μίαν ἔγνω ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, τὴν εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων καταφυγὴν. διὸ καὶ πρὸς τὸ Δορόστολον ἀφικόμενος, καὶ ἔντινι ποταμίᾳ νησίδι περικλείσας ἑαυτὸν διὰ τὸ ἀνεπιβούλευτον μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ (ἦσαν δὲ ἀμφὶ τὰς κ' χιλιάδας), διαμηνύεται τῷ τῆς χώρας ἄρχοντι (ἦν δὲ Μιχαήλ ὁ τοῦ Ἀναστασίου υἱός) καὶ γνωρίζει ὅστις τε εἶη καὶ οἷας διαδιδράσκων τύχας ἀφίκται, καὶ ὅτι αὐτόμολος βούλεται γενέσθαι τῷ βασιλεῖ, ὑπισχνούμενος δὲ καὶ εἰ προσδεχθεῖη, εἰς μεγάλην ὄνησιν ἔσσεσθαι τοῖς τούτου πράγμασιν. ὁ δὲ τὰ μηνύματα λόγου θᾶττον πρὸς τὸν βασιλέα διαπορθημέσας διὰ ταχέων κελεύεται τὸν ἄνδρα μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ προσδέξασθαι, καὶ τούτοις μὲν τὰ ἐπιτήδεια χορηγεῖν, αὐτὸν δὲ ἐνδόξως ἐς τὸ Βυζάντιον πεπομφέναι. καὶ ὁ μὲν ὡς ἐκελεύσθη διεπράξατο, ὁ δὲ Κεγένης εἰς τὴν βασιλίδαν φοιτήσας καὶ ἐς λόγους ἐλθὼν τῷ βασιλεῖ φιλοφρόνως τε καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη, καὶ

ὑποσχόμενος αὐτός τε τὸ ἅγιον δέξασθαι βάπτισμα, παραπεῖσαι δὲ καὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ τοῦτο ποιῆσαι, 2.584 εἰς πατρικιότητά τε ἀνήχθη, καὶ φρούρια τρία ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ὄχθαις ἰδρυμένων τοῦ Ἰστρου εἰλήφει καὶ γῆς πολλὰ στάδια, καὶ τοῦ λοιποῦ τοῖς φίλοις ἐνεγράφη καὶ συμμαχοῖς Ῥωμαίων. τὸ πλεον δ' ὅτι καὶ ὡς ὑπέσχετο ἀνεδέξατο τὸ ἅγιον βάπτισμα αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, Εὐθυμίου τινὸς εὐλαβοῦς μοναχοῦ πεμφθέντος, τοῦ τὰ τοῦ θείου λουτροῦ παρὰ τῷ Ἰστρῷ ποταμῷ ἐκτελέσαντος καὶ πᾶσι μεταδόντος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Γενόμενος δὲ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, καὶ τὰς αἰφνιδίους ἐφόδους ἀσφαλίσάμενος, πρὸς ἄμυναν ἐτράπετο τοῦ ἐχθροῦ, καὶ περαιούμενος τὸν Ἰστρον νῦν μὲν σὺν χιλίοις, εἶτα σὺν δισχιλίοις καὶ αὖ σὺν πλείοσιν ἢ ἐλάττοσι, καὶ ἐξ ἐφόδου προσπίπτων, τὰ μέγιστα ἐκάκου καὶ ἐλυμαίνετο τοὺς περὶ τὸν Τυράχ Πατζινάκας, ἄνδρας μὲν τοὺς προσπίπτοντας ἀναιρῶν, γυναῖα δὲ καὶ παῖδας ἄνδρα ποδιζόμενος καὶ πωλῶν τοῖς Ῥωμαίοις. ταύτας δὲ τὰς λαθραίας ἐπιθέσεις τοῦ Κεγένου μὴ φέρων ὁ Τυράχ διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν βασιλέα, μηνύσας ὡς ἔδει τὸν μέγαν βασιλέα, σπονδὰς ἔχοντα μετὰ τοῦ γένους τῶν Πατζινάκων, μηδὲ προσδέξασθαι ὅλως τὸν ἀποστάτην αὐτῶν, ἐπεὶ δὲ προσεδέξατο, κωλύειν μὴ διαπερᾶν καὶ τοὺς ὑποσπόνδους λυμαίνεσθαι· ἢ οὖν κωλυθήτω ὁ ἀνὴρ τὰ τοιαῦτα πράττειν, ἢ μηδεμιᾶς τυχέτω συμμαχίας, ἢ γινωσκέτω ὁ βασιλεὺς ὡς καθ' ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς ἑαυτοῦ χώρας ἐφέλκεται βαρύτερον πόλεμον. καὶ ταῦτα μὲν τὰ μηνύματα τοῦ Τυράχ, 2.585 ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς ἀγγελίας δεξάμενος πρὸς ταύτας μὲν καὶ ἔπε κάγχασεν, εἰ διὰ Πατζινάκου ἀπειλὰς προδότης γένοιτο τοῦ εἰς αὐτὸν προσφυγόντος, καὶ κωλύειν τοῦ μὴ κακοῦν τοὺς κακώσαντας, τοὺς δὲ πρεσβευτὰς ἀπράκτους ἐξέπεμψε. γράμματα δὲ πρὸς τε Μιχαὴλ τὸν ἄρχοντα τῶν παριστρίων πόλεων, ἔτι δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Κεγένην ἐκπέμπει, φυλάττειν ἀκριβῶς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ· εἰ δὲ τις ἐπίη βαρεῖα δύναμις, γράμμασι μηνύειν, ἵνα καὶ ἀπὸ τῶν δυτικῶν ταγμάτων ἐκπεμπόμενά τινα σὺν αὐτοῖς εἴργωσι τοῖς Πατζινάκαις τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. ἔπεμψε δὲ καὶ τριῆρεις ἑκατόν, ἐπισκήψας παραπλεῖν τὸν Ἰστρον καὶ πειρωμένους διακωλύειν τοὺς Πατζινάκας περᾶν. ἐπανηκόντων δ' ἀπράκτων τῶν αὐτοῦ πρέσβων, ὁ Τυράχ ἐχαλέπαινε καὶ ὠργί ζετο καὶ θάττον ἠὔχετο καταλαβεῖν τὸν χειμῶνα. ἤδη δὲ τῆς φθινοπωρινῆς ληγούσης ὥρας καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπιστάντος, τοῦ ἡλίου ὄντος ἐπὶ τὸν αἰγοκέρωτα, ἄνεμος ἔπνευσεν ἀπαρκτίας πολὺς, ὡς ἀποκρυσταλλωθῆναι μέχρι πεντεκαίδεκα πήχεων ἐς βάθος τὸν ποταμόν. πάσης οὖν φυλακῆς σχολασάσης, δραξάμενος ἀδείας ἧς ἐπιτυχεῖν ἠὔχετο ὁ Τυράχ διαπερᾶ τὸν Ἰστρον μετὰ πάντων τῶν Πατζινάκων, ὄντων, ὡς ἐλέγετο, χιλιάδων ὀκτακοσίων, καὶ ἐς τὴν περαίαν ἰδρύετο, κείρων καὶ ἀφανίζων τὰ παραπίπτοντα. γράμματα δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἐστέλλετο βοηθεῖν δεόμενα τὴν ταχίστην. ὁ δὲ μηδ' ὅλα τὰ γράμματα ἀναγνοὺς τῷ δουκὶ Ἄδρια 2.586 νουπόλεως γράφει (ἦν δὲ Κωνσταντῖνος μάγιστρος ὁ Ἀριανίτης) τὰς Μακεδονικὰς εἰληφῶτι δυνάμεις, ἔτι δὲ καὶ πρὸς Βασίλειον Μοναχὸν τὸν ἡγεμόνα τῆς Βουλγαρίας τὴν Βουλγαρικὴν εἰληφῶτα χεῖρα ἀφικέσθαι καὶ ἐνωθῆναι τῷ Μιχαὴλ καὶ τῷ Κεγένῃ καὶ μετ' αὐτῶν πρὸς τοὺς Πατζινάκας διαγωνίσασθαι. ὧν κατὰ τὸ βασιλικὸν ποιησάντων ἐπίταγμα καὶ πάντων ὑφ' ἐν γενομένων, ἀναλαβὼν ὁ Κεγένης τὰς Ῥωμαϊκὰς φάλαγγας ἐν τοῖς ὑπαίθροις στρατοπεδεύεται, καὶ καθ' ἐκάστην ἐπιῶν ἐξ ἐφόδου οὐ μικρὰ τοὺς Πατζινάκας ἐλύπει. τούτοις γὰρ ἅμα τῇ τοῦ ποταμοῦ διαβάσει ἀφθονίαν ζῶων εὐροῦσι πολλὴν καὶ οἴνου καὶ τῶν ἐκ μέλιτος κατασκευαζομένων πομάτων, ὧν οὐδὲ ἀκοὴν ἔσχον πώποτε, καὶ ἀνέδην τῶν τοιούτων ἐμποροῦμενοι νόσος ἐσπίπτει κοιλιακὴν διὰ θεσιν ἔχουσα, καὶ ἀπώλλυντο ἐκάστης ἡμέρας ἀναρίθμητα πλήθη. ὅπερ πυθόμενος ὁ Κεγένης διὰ τινος αὐτομόλου, καὶ καιρὸν ἐπιτήδειον κρίνας τοῦτον εἶναι τοῖς ἐχθροῖς ἐπιθήσεσθαι, ὁπότε καὶ χειμῶνι καὶ νόσῳ

πιέζονται, ἀναπείσας καὶ τοὺς Ῥωμαίους ὀκνοῦν τας καὶ δεδιότας πρὸς τοσαύτας ἀντιπαρατάττεσθαι μυριάδας, προσρήγνυται τοῖς ἐχθροῖς. οἱ δὲ τὴν ὀξεῖαν ἔλευσιν ἐκπλαγέντες καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀποδειλιάσαντες, ρίψαντες τὰ ὄπλα αὐτός τε ὁ Τυράχ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἑαυτοὺς ἐγχειρίζουσιν. ὁ μὲν οὖν Κεγένης συνεβούλευε καὶ διεμαρτύρατο πάντας ἠβηδὸν ἀποσφάζαι, ἔλεγε δὲ καὶ παροιμίαν βάρβαρον μὲν νοῦν δὲ πολὺν ἔχουσαν, ὡς ἔτι χειμῶνος ὄντος δεῖ τὸν ὄφιν ἀπο 2.587 κτεῖναι, ὀπηνίκα τὴν κέρκον κινεῖν οὐ δύναται· ὑπὸ ἡλίου γὰρ θαλφθεὶς κόπους ἡμῖν παρέξει καὶ πράγματα. τοῦτο δὲ τοῖς ἄρχουσιν οὐκ ἐδόκει Ῥωμαίων, ἀλλὰ βαρβαρικὸν τὸ ἔργον καὶ ἀνόσιον ἐνομιζέτο καὶ Ῥωμαϊκῆς ἀνάξιον ἡμερότητος. μᾶλλον μὲν οὖν συμφέρον ἐνόμιζον διασκεδάσαι τούτους ἐν ταῖς ἐρήμοις τῆς Βουλγαρίας πεδιάσι καὶ ἄλλους ἀλλαχοῦ ἐγκατοικίσει καὶ φόρους αὐτοῖς ἐπιθεῖναι· ἔσσεσθαι γὰρ οὐκ εὐαρίθμητον τὸν ἀπὸ τῶν τοιούτων δασμόν· εἰ δεήσει δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ στρατοῦ πρὸς τε τοὺς Τούρκους καὶ πρὸς ἄλλα ἑτερόφυλα γένη, καθοπλίζειν ἀπ' αὐτῶν.

Πολλῶν οὖν λόγων ρηθέντων ἐνίκησεν ἡ τῶν Ῥωμαίων γνώμη· καὶ ὁ μὲν Κεγένης ὅσους ἔλαβε ζωγρίας, πλὴν ὧν ἀπημ πόληκε, τοὺς πάντας ἀποσφάζας ὑπενόστησεν οἴκαδε, τὰς δὲ τῶν Πατζινάκων μυριάδας ὁ τῆς Βουλγαρίας παραλαβὼν ἄρχων Βασίλειος ὁ Μοναχὸς ἐγκαθιδρύει ἀνά τε τὰς πεδιάδας τῆς Σαρδικῆς, τῆς Ναῖσοῦ καὶ Εὐτζαπέλου διασπείρας πάντας καὶ πᾶν ὄπλον ἀφελόμενος διὰ τὸ ἀνεπιβούλευτον. ὁ δὲ Τυράχ καὶ σὺν αὐτῷ ἄνδρες ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα ἄγονται εἰς τὸν βασιλέα· οὓς φιλοφρόνως οὗτος ἀποδεξάμενος καὶ βαπτίσας καὶ μεγίστοις ἀξιώμασιν ἐπάρας ἐν εὐπαθείαις κατεῖχεν. Ὁ δὲ σουλτάνος τὴν τῶν αὐτοῦ πρέσβειων ἄπρακτον ὑποστροφὴν μὴ φέρων, τὰς ἐν Περσίδι πάσας δυνάμεις καὶ τὰς Βαβυλωνίους ὑφ' ἐν ἀθροίσας εἰσβολὴν ποιεῖται κατὰ Ῥωμαίων. τοῦτο δὲ προακηκῶς ὁ Μονομάχος ἔσπευδε μὲν καὶ διὰ τῶν οἱ κείων δυνάμεων ἀντιπαρατάξιν στήσαι τῷ πολεμίῳ, ὥπλισε δὲ 2.588 καὶ ἀπὸ τῶν Πατζινάκων χιλιάδας ἰε'. καὶ ἡγεμόνας τέσσαρας ἀπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατζινάκων αὐτοῖς ἐπιστήσας, τὸν Σουλτζοῦν, τὸν Σελτέ, τὸν Καραμᾶν καὶ τὸν Καταλεῖμ, δώροισ τε φιλοτιμησάμενος οὐ μικροῖς, καὶ ἄρματα κάλλιστα δούς καὶ ἵππους διαπρεπεῖς, περαιοὶ ἐν Χρυσουπόλει, δούς αὐ τοῖς ὁδηγὸν τὸν ἀπάξαι μέλλοντα τούτους εἰς Ἴβηρίαν Κωνσταντῖνον τὸν πατρίκιον, ᾧ Ἀδροβάλανος τὸ ἐπώνυμον. περαιωθέντες δὲ οὗτοι καὶ τοὺς ἵππους ἀναβάντες καὶ τῆς πρὸς ἀνατολὴν φερούσης ἀψάμενοι καὶ προελθόντες ἄχρι μιλίων τινῶν καὶ τῷ λεγομένῳ Δαματρύϊ προσεγγίσαντες ἐπέσχον τὴν πορείαν, καὶ στάντες ἐπὶ τῆς ὁδοῦ συμβουλήν προετίθεσαν, ἥτις παρ' αὐτοῖς κομέντων ὠνόμασται. τισὶ μὲν οὖν ἐδόκει πορευτέα εἶναι καὶ μὴ ἀντιβαίνειν ἐπὶ τῆς χώρας τοῦ βασιλέως τοῖς βασιλικοῖς προστάγμασι, τοῦ τε λοιποῦ ἔθνους κεχωρισμένοις καὶ μήτε καθ' ἑαυτοὺς ὑποστῆναι δυναμένοις τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν μήτε ὀρμητήριον ἔχουσι πρὸς τὰ τῆς τύχης ἀβούλητα· ἄλλοις πάλιν ἐδόκει, κατασχοῦσιν ὄρη τινὰ τῆς Βιθυνίας, ἐν τούτοις παραμένειν καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνασθαι, ἀνελθεῖν δὲ μηδαμῶς εἰς Ἴβηρίαν, ἐς χώραν μακρὰν καὶ ἀλλόκοτον, ἔνθα μέλλουσιν ἔξειν πολεμίους οὐ μόνον τοὺς ἐχθροὺς Ῥωμαίων ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ῥωμαίους. ὁ Καταλεῖμ δὲ μόνος γνώμην ἐδίδου ὑποστρέψαι καὶ ἐνωθῆναι τοῖς συγγενέσιν. εἰπόντος δὲ τινος "καὶ πῶς ἂν ἔσεται περατὴ ἡ θάλασσα;" μηδὲν πλέον εἰπὼν ἔπεσθαι οἱ κελεύει. τὸν μὲν 2.589 οὖν Ἀδροβάλανον ὀρμήσαντες ἀποκτεῖναι οὐκ ἴσχυσαν (φυγῶν γὰρ διεσώθη ἐν τινι τριωρόφῳ ὑπερώῳ τῶν ἐν τῷ Δαματρύϊ παλατίων), τῷ Καταλεῖμ δὲ ἐπόμενοι κατήρχοντο πρὸς τὴν θάλασσαν, οὐκ ἐλπίζοντες τάχα πλοῖα ἔχειν αὐτὸν ἠὲν τρεπισμένα τὰ ῥα δῖαν τούτοις μέλλοντα ποιῆσαι τὴν τῆς θαλάσσης περαιώσιν, ἀλλὰ διαποροῦντες καὶ μαθεῖν ἐθέλοντες τίς ὁ τρόπος τῆς

διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ αἰγιαλῷ ἐγένοντο, μηδὲν πλέον εἰπὼν ὁ Καταλεῖμ ἄλλ' ἢ μόνον "ἐπέσθω ὁ βουλόμενος αὐτόν τε περιεῖναι καὶ πάντας τοὺς Πατζινάκας" τὸν ἵππον μυωπίσας εἴσεισιν εἰς τὴν θάλασσαν. τοῦτο καὶ ἄλλος ἰδὼν ἐποίησε, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ ἄλλος, καὶ εὐθύς τὸ πλῆθος ἅπαν· καὶ διανηζάμενοι περαιοῦνται κατὰ τὸν ἅγιον Ταράσιον, οἱ μὲν αὐτοῖς ἄρμασιν, οἱ δὲ πρότερον τὰ ἄρματα ἀπορρίψαντες. καὶ περαιοθέντες καὶ τὴν πορείαν ἐπιτείναντες ἴσχυσαν διασωθῆναι πρὸς τοὺς οἰκείους κατὰ τὴν Τριαδίτζη Πατζινάκαις διακηρυκεύονται καὶ πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις καθιδρυμένους. γενόμενοι οὖν οἱ πάντες ἄθροισμα ἓν, καὶ ἀνθ' ὄπλων ἀξίνας γεωργικὰς καὶ δρέπανα καὶ ἄλλα σιδήρια λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἀγρῶν καθοπλίζονται, καὶ ἐν Φιλιππουπόλει γενόμενοι καὶ τὸν Αἴμον διαβάντες τὸ μὲν πλῆθος ἅπαν περὶ τὸν λεγόμενον Ὅσμον ποταμὸν κατεσκήνωσεν ἐν τῇ παριστρίῳ πεδιάδι, μόνος δὲ ὁ Σελτὲ ἐν τῷ Λοβιτζῷ 2.590 προσμείνας διανεπαύετο. ἄρτι δὲ καὶ τὰς Μακεδονικὰς ἀθροίσας δυνάμεις ὁ Ἀριανίτης καταδιώκει ὀπισθεν αὐτῶν. καὶ καταλαβὼν ἐν τῷ Λοβιτζῷ τὸν Σελτὲ κατεσκηνωμένον, τοῦτον μὲν κρατῆσαι οὐχ ἴσχυσεν (ἔφθασε γὰρ διαδράς), τὴν δὲ πᾶσαν αὐτοῦ στρατοπεδείαν κατασχὼν ὑπέστρεψε. καὶ τὰ μὲν τῆς ἐσπέρας τοῦτον ἔσχεν τὸν τρόπον. Ὁ δὲ σουλτάνος, ὡς εἶπομεν, βαρυθυμήσας διὰ τὴν τῶν αὐτοῦ καταφρόνησιν πρέσβων καὶ τὴν τῶν θελημάτων ἀστοχίαν, ἄρας μετὰ πάσης αὐτοῦ τῆς δυνάμεως ἔξεισι κατὰ τῆς ὑπηκόου Ῥωμαίοις· καὶ κατελθὼν ἄχρι τοῦ λεγομένου Κωμιοῦ, καὶ μηδὲν ὅτι καὶ λόγου ἄξιον διαπράξασθαι δυνηθεὶς (ἔφθασαν γὰρ οἱ τῆς χώρας προασφαλίσασθαι ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ αὐτοῖς ἀναγκαῖα τὰ ἐν τοῖς φρουρίοις· γέμει δὲ ἡ Ἰβηρία φρουρίων ἐρυμνοτάτων), προσωτέρω δὲ προβῆναι μὴ θαρρήσας τῷ πυθέσθαι τὰς Ῥωμαϊκὰς ἐν Καισαρείᾳ δυνάμεις ἀθροίζεσθαι, ὑπέστρεψε τῷ θυμῷ φλεγμαίνων καὶ μέγα τι ζητῶν κατεργάζεσθαι. γενόμενος δὲ κατὰ τὸ Βαασπρακάν, καὶ παραπλησίως κάκει τὰ πάντα τειχίη εὐρών, ἐπέβαλε ταῖς πολιορκίαις, καὶ ἀπεπειράσατο πρότερον τοῦ λεγομένου Μαντζικιέρτε· πόλις δὲ τὸ Μαντζικιέρτε ἐν γῆ ὁμαλῇ μὲν κειμένη, τείχεσι δὲ τρισὶ στεφανουμένη καὶ ὕδασι πολλοῖς ἔνδον κατάρρυτος πηγυμαίοις· τότε δὲ καὶ ἔτυχεν ἀφθόνως εἰσκομίσασα τὰ ἀναγκαῖα. ταύτην οἰηθεὶς ὁ σουλτάνος ῥαδίως ἐκπολιορκῆσαι τῷ ἐν εὐεπιβουλεύτῳ ἰδρῦσθαι τόπῳ, χάρακα πηξάμενος ἔγγιστα ἐπεχειρεῖ πολιορκεῖν, καὶ διέμεινεν ἐπὶ τριά 2.591 κοντα ἡμέρας ταύτην ἀνευδότης πολιορκῶν, ποικίλαις ἐλεπόλεσι χρώμενος καὶ παντοίοις εἴδεσι μηχανημάτων. εὐρώστως δὲ τῶν ἔνδον ἀποκρουομένων τὰς προσβολὰς ἐμπειρία καὶ συνέσει τοῦ στρατηγοῦ (ἦν δὲ Βασίλειος πατρίκιος ὁ ἀπὸ Κάπης), ἐπέπερ ἔγνω ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν, ἐβουλεύσατο λῦσαι τὴν πολιορκίαν καὶ ὑποστρέψαι. ἀνέκοψε δὲ τῆς ὀρμῆς αὐτὸν Ἀλκάν ὁ τῶν Χωρασμίων ἡγεμῶν, αἰτησάμενος μίαν ἔτι προσμείναι ἡμέραν καὶ αὐτῷ ἐπιτρέψαι τὸν κατὰ τῆς πόλεως πόλεμον. ἠσθεὶς δὲ τῷ αἰτήματι ἐπέσχε τὴν ἀναζυγίην. ἔωθεν οὖν ὁ Ἀλκάν τὸν ἀμφ' αὐτὸν ἀθροίσας ἅπαντα λαόν, καὶ θεωρὸν ἐπὶ τινος γεωλόφου κατὰ τὴν ἐψάν στήσας πύλην τὸν σουλτάνον αὐτὸν καὶ τοὺς ὅσοι τῶν Τούρκων ἦσαν ἐπισημότατοι, τὰς ἐλεπόλεις λαβὼν ἄπεισιν εἰς τὴν εἰρημένην πύλην· ἐκέισε γὰρ ἐδόκει τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ταπεινότερά τε καὶ ἀσθενέστερα, καὶ ὁ τόπος ἀνάστημα ἔχων καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσβοηθῶν, ἄνωθεν διδοὺς βάλλεσθαι τοὺς εἴσω τοῦ τείχους ὑπὸ τῶν ἔξω. διελὼν οὖν διχῆ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν μὲν στήσας ἐπὶ τοῦ ἀναστήματος ἐπιμόνῳ χρῆσθαι κελεύει τῇ τοξείᾳ, αὐτὸς δὲ σκηναὶς ἐκ λύγων ἔχων πεπλεγμένας, βοείαις βύρσαις ἄνωθεν ἐσκεπασμένας καὶ τροχοὺς ἐχούσας ὑπὸ τὰς τῶν βασταζόντων κίωνων βάσεις (λέσσας τὰς τοιαύτας κατονομάζουσι μηχανάς), λαοῦ πλήσας δικέλλας φέροντος καὶ σκαπάνας καὶ ἄλλα

γεωργικά ὄργανα, ᾤετο κατὰ μικρὸν ὑπωθεῖν τὰς σκηνὰς καὶ τοῖς τείχεσι προσαρμόσαι καὶ οὕτως ὑπορύττειν ἀνέτως καὶ 2.592 ἀδεῶς τὰ θεμέλια, πιστεύσας ὡς οὐδεὶς προκύψαι τοῦ τείχους συγχωρηθήσεται ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν· καὶ τοῦτον ἔφαν τάζετο τὸν τρόπον παραλήψεσθαι τὴν πόλιν. ταῦτα δὲ βλέπων ἀπὸ τοῦ τείχους ὁ Ἀποκάπης τοῖς μὲν τειχοφυλακοῦσιν ἀτρεμεῖν καὶ μηδένα προκύπτειν διεκελεύετο, μόνον δὲ λίθους χειροπληθεῖς ἔχειν ἠῦτρεπισμένους καὶ τόξα καὶ ἄλλα ἐκηβόλα ὄργανα, καὶ προσμένειν τὸ ἐξ αὐτοῦ σύνθημα (ἦν δὲ τὸ Χριστὲ βοήθει), οὗ δοθέντος ἔργου ἔχεσθαι· εἶχε δὲ παρ' ἑαυτῶ καὶ δοκοὺς μεγίστας, κατὰ τὴν βάσιν ὀξείας. καὶ ὁ μὲν διετάττετο ᾧδε, ὁ δὲ Ἀλκὰν τῶν ἐκτὸς Τούρκων χαλαζήδων ἐκπεμπόντων τὰ βέλη καὶ τοὺς εἴσω τείχους ἀνακόπτειν δοκούντων, κατ' ὀλίγον ὑπωθῶν τὰς λέσσας προσήρειδε τῷ τείχει. ἐπεὶ δὲ ἔφθασαν αἱ σκηναὶ προσεγγίσαι καὶ ἐδόκει ἀδύνατος αὐταῖς εἶναι ἢ εἰς τοῦπίσω ἀναστροφή, αἰφνίδιον τοῦ Ἀποκάπῃ τὸ σύνθημα δόντος οἱ τε ἐπὶ τῶν δοκῶν τεταγμένοι τὰς δοκοὺς ἠφίεσαν κατὰ τῶν σκηνῶν καὶ οἱ λοιποὶ τόξοις καὶ λίθοις ἔβαλλον. τότε δὴ οὖν ἢ τὸν Ἀλκὰν ἔχουσα σκηνὴν πολλαῖς περιπαρεῖσα κατὰ τὴν στέγην δοκοῖς ἀνετράπη ὑπὸ τοῦ βάρους τούτων περιτραπεῖσα· ἧς περιτραπέισις οἱ ἔνδον ταύτης ἀπογυμνωθέντες ἐβάλλοντο πάντοθεν λίθοις καὶ τόξοις, μηδενὸς ἐπαμῦναι τούτοις ἰσχύοντος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔπεσον ἐκεῖσε, ἐλήφθη δὲ ὁ Ἀλκὰν ζωγρίας, γνῶριμος ἀπὸ τῆς λαμπρότητος τῶν ὄπλων ὑπάρχων· δύο γάρ τινες καλοὶ κάγαθοὶ νεανῖαι προπηδήσαντες τῶν πυλῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν τριχῶν τούτου δραξάμενοι σύροντες εἰσήγαγον εἰς τὴν πόλιν. καὶ 2.593 τούτου μὲν εὐθύς τὴν κεφαλὴν ἀποτεμῶν ὁ Βασίλειος ἀκοντίζει τοῖς Τούρκοις, ὁ δὲ σουλτάνος περιαλγήσας τῷ πάθει λύει τὴν πολιορκίαν καὶ ἀναζεύγνυσι, πλασάμενος ἀναγκαῖά τινα πράγματα κατεπείγειν αὐτὸν οἴκαδε ὑποστρέφειν, ἀπειλῶν εἰς τοῦπιὸν ἕαρ μετὰ μείζονος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπιστρατεῦσαι δυνάμεως.

Περὶ ἧς φροντίζων ὁ Μονομάχος, ἔτι δὲ καὶ τὸν Ἀπλησφάρην τὸν τοῦ Τιβίου ἄρχοντα τὰς ἐπὶ Κωνσταντίνου σπονδὰς διαλύσαντα καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων κακοῦντα ἀμυνόμενος, τὰ ἔφα τάγματα πάντα ἀθροίσας καὶ ἡγεμονεύειν τάξας αὐτῶν Νικηφόρον τινὰ εὐνοῦχον, ἱερέα μὲν τυγχάνοντα πρότερον καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπηρετοῦντα ἰδιωτεύοντι, διὰ κοσμικὴν δὲ περιφάνειαν καὶ δόξαν ἀπωσάμενον τὴν ἱερωσύνην, ραίκτωρα τοῦτον τιμήσας καὶ στρατοπεδάρχην ὀνομάσας εἰς τὴν ἑῶαν ἐκπέμπει, οὐκ ἐπειδὴ δραστήριος ἦν καὶ ἐνεργὸς τὰ πολεμικά, ἀλλ' ἐπειδὴ εὐνοϊαν ἐτήρει τῷ βασιλεῖ. οὗτος ἀνελθὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ ἄχρι τῆς λεγομένης σιδηρᾶς γεφύρας καὶ τοῦ Καντζακίου Τούρκοις μὲν οὐκ ἐνέτυχεν (ἐν τῇ πεδιάδι γὰρ τῆς Περσαρμενίας στρατοπεδεύοντες μετὰ Ἀβὶ μέλεχ τινὸς στρατηγοῦ, ἀδελφοῦ τοῦ Κουτλουμοῦς, καὶ πυθόμενοι τὴν τῶν Ῥωμαίων βαρεῖαν ἔφοδον, μὴ στέρξαι τὴν ἐπέλευσιν τολμήσαντες ὑπενόστησαν οἴκαδε), ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς τὸν Ἀπλησφάρην εἴσω τοῦ τείχους συγκλείσαντες, καὶ τὴν περίχωρον πᾶσαν ληϊσάμενοι, ἔπεισαν καὶ ἄκοντα ἀνανεώσασθαι τὰς σπονδὰς 2.594 καὶ ὄμηρον δοῦναι Ἀρτασύραν τὸν υἱὸν Φατλοῦμ τοῦ οἰκείου ἀδελφοῦ τοῦ τῆς Καντζακηνῶν κατάρχοντος γῆς· ὃν εἰληφῶς ὁ Νικηφόρος ἐπάνεισι πρὸς τὴν πόλιν. Οἱ Πατζινάκαι δὲ τὸν Αἴμον, ὡς εἴπομεν, διαβάντες, καὶ τὴν μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἰστρου κατασκοπήσαντες πεδιάδα τὴν διήκουσαν μέχρι θαλάσσης, καὶ τόπον εὐρόντες νάπας καὶ ἄλση ἔχοντα καὶ λόχμας παντοδαπὰς καὶ ὕδωρ καὶ νομὰς (Ἐκατὸν βουνοὺς τὸν τόπον ὀνομάζουσι οἱ ἐγχώριοι), ἐκεῖσε ἐγκαθιδρύνονται, καὶ ἐκδρομὰς αὐτόθεν ποιούμενοι οὐ μικρὰ τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐλύπουν. ὁ δὲ βασιλεὺς μεταπέμπεται τὸν Κεγένην ἐπὶ συμβουλῇ εἰς τὴν βασιλίδαν· καὶ ὅς εἴσεισιν εὐθύς μετὰ παντὸς τοῦ οἰκείου στρατοῦ, καὶ κατασκηνοῖ κατὰ τὴν ἀφωρισμένην πεδιάδα Βυζαντίους εἰς πεδίαν (Μαΐτας ὁ τόπος

κατονομάζεται) σὺν ἅπαντι τῷ στρατῷ. μήπω δὲ ἐντυχῶν τῷ βασιλεῖ, μηδ' ὅτου μετεκλήθη χάριν μαθῶν, ἐπιβουλεύεται ταύτη τῇ νυκτὶ ὑπὸ Πατζινάκων τριῶν μετὰ ξιφῶν ἐπελθόντων κοιμωμένῳ καὶ πληγὰς ἐπενεγκόντων αὐτῷ, μὴ μέντοι καιρίας· γνωσθέντες γὰρ εὐθύς ὑπὸ τῶν σωματοφυλακούντων τὰς τε πληγὰς ἀσθενεῖς ἐπιφέρουσι, καὶ πρὸς φυγὴν ὀρμήσαντες βοήδρομήσαντος τοῦ πλήθους μετὰ Βαλτζάρ υἱοῦ τοῦ Κεγένους ἀλίσκονται. ἔωθεν οὖν ὁ Βαλτζάρ ἐφ' ἀμάξης τετρατρόχου τὸν ἑαυτοῦ πατέρα θείς, καὶ τοὺς ἐπιβουλεύσαντας ὀπισθεν τῆς ἀμάξης ἔλκων πεπεδημένους (οὐδὲν γὰρ εἰς αὐτοὺς διαπράξασθαι πλέον ἐτόλμησεν ἐπιβωμένους τὸν βασιλέα), 2.595 ἄμα παντὶ ἐφίππῳ τῷ στρατῷ, αὐτὸς πεζὸς σὺν τῷ ἀδελφῷ Γου λίνῳ ἐπόμενος τῇ ἀμάξῃ ὑπὸ δυοῖν ἐλκομένη ἵππων, ἔρχεται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ κατὰ τὸ ἵπποδρόμιον γενόμενος ταύτην μὲν ἴστησιν ἐκέισε, αὐτὸς δὲ εἴσεισι πρὸς τὸν βασιλέα, τῆς φήμης προδραμούσης καὶ προοδοποιησάσης αὐτῷ τὴν εἴσοδον. ὃν εἰς ἀχθέντα ὁ βασιλεὺς ἐπήρετο διὰ τί μὴ εὐθύς τιμωρὸς ἐγένετο τῶν τοῦ πατρὸς φονέων· τοῦ δὲ φήσαντος ὅτιπερ τὸ σὸν ἐπεκαλοῦντο συνεχῶς ὄνομα, εἰς ὑποψίας ἀτόπους ἐνέπεσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ λόγου θάττον ἐκπέμψας ἄγει τοὺς δεσμίους πρὸς ἑαυτόν, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο δι' ἣνπερ ἐπεχείρησαν τὸν πατρίκιον ἀνελεῖν. τῶν δὲ φησάντων ὅτιπερ κακόνους ἦν τῇ βασιλείᾳ σου καὶ τῇ πόλει, ὄρθρου μελετῶν εἰσελθεῖν καὶ πάντα μὲν κατασφάζει τοὺς ἔνδον, λαφυραγωγῆσαι δὲ καὶ τὴν πόλιν καὶ πρὸς τοὺς Πατζινάκας ἐπαναδραμεῖν, δέον ἐξετάσαι τὰ λεχθέντα καὶ εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, ἀλλ' ἀδεσπότης πιστεύσας συκοφανταίαις καὶ ἀσυστάτοις τὸν μὲν Κεγένην ἄγει πρὸς τὰ βασίλεια καὶ ἐν προσχήματι τάχα θεραπείας καὶ ἰατρείας ἐν τῇ ἔλεφαντίνῃ καθείργουσι, τοὺς δὲ τούτου υἱοὺς ἐν ἑτέρῳ καὶ ἑτέρῳ τόπῳ δίστησιν ἀπ' αὐτοῦ. τὸ δὲ πλῆθος τῶν Πατζινάκων βρώμασι καὶ πόμασι παντοίοις πρὸς τὸ δοκεῖν εὐνοεῖν ἀνελάμβανε, σπεύδων, εἰ οἷόν τε, τῶν ἀρμάτων τούτους ἀπογυμνῶσαι καὶ τῶν ἵππων καὶ κατασχεῖν καὶ φρουρῆσαι, τοὺς ἐπιθεμένους τῷ φόνῳ ἀνέτως καὶ ἐλευθερίως, ὅπη καὶ ὡς βούλονται, διάγειν κελεύσας. 2.596 καὶ ἐδόκει μὲν ταῦτα διαπραξάμενος λανθάνειν, ἀλλὰ τὸν δῆμον οὐκ ἔλαθε τῶν Πατζινάκων. τὴν τε γὰρ τοῦ αὐτῶν καθηγεμόνος κατάσχεσιν καὶ τὴν τῶν ἐκείνου υἱῶν διάζευξιν οὐ χρηστὸν οἰωνὸν ἐλογίζοντο, καὶ σημεῖον κακονοίας προφανές ἐνόμιζον τὴν τῶν ἐπιβούλων ἐλευθερίαν. διὸ καὶ τὰ μὲν πεμφθέντα ἐδέξαντο μετ' εὐχαριστίας, καὶ τὸν βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ δι' ὧν ἐποίουν ἀποδεχομένοις ἐώκεσαν τὰ πραχθέντα· νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης, μηδενὸς ὑποτοπάσαντος ἄραντες ἐκ τῆς παρεμβολῆς καὶ συντόνῳ δι' ὅλης νυκτὸς χρησάμενοι τῇ ὁδοιορίᾳ, τριταῖοι τὸν Αἴμον διαβάντες ἐνοῦνται καὶ αὐτοὶ τῷ πλήθει τῶν Πατζινάκων. γενόμενοι γοῦν ἅπαντες ὑφ' ἑν, ἤδη δὲ καὶ ὅπλων ἀποχρώντως ἠύπορηκότες διαπερῶσι τὸν Αἴμον, καὶ παρεμβολὴν μὲν πηγνύουσι κατὰ τὴν Αὐλὴν (φρούριον δὲ ἡ Αὐλὴ κατὰ τὰς ὑπωρείας [κειμένη] τοῦ Αἴμου καὶ οὐ πάνυ πόρρω κείμενον Ἀδριανουπόλεως) καὶ πρὸς λεηλασίαν καὶ λείαν τρέπονται. Ὅπερ μαθῶν ὁ τῆς δύσεως ἄρχων Κωνσταντῖνος μάγιστρος ὁ Ἀριανίτης, καὶ αὐτὸς παρεσκευασμένας ἔχων τὰς ἀμφ' αὐτὸν δυνάμεις, ἄρας ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἔρχεται κατ' αὐτῶν. καὶ σποράσι μὲν τισιν ἐν τῷ ἀπιέναι περιτυχῶν εὐτύχησεν· εἶτα καὶ παρὰ τὸ λεγόμενον Δάμπολιν φρούριον συναντήσας τῷ πλήθει καὶ προσβαλὼν ἠττάται, πεσόντων ἐν τῷ πολέμῳ Μακεδόνων καὶ Θρακῶν οὐκ ὀλίγων, ἀναιρεθέντων δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ Στρα 2.597 βομύτου καὶ τοῦ Πολῦ, ἀνδρῶν ἐκ γένους λαμπροῦ καὶ ἐπισήμων γενομένων ἐκ τῆς εἰς τὸν Τορνίκιον ἀπιστίας. ὁ μὲν οὖν μάγιστρος ὑπέστρεψεν ἐν Ἀδριανουπόλει, τῷ βασιλεῖ δὲ διὰ γραμμάτων ἄγγελος τοῦ ἀτυχήματος γίνεται, δηλοῖ δὲ καὶ ὡς δεῖ στρατοῦ νεαλοῦς· μετὰ γὰρ τῶν παρόντων ἀδύνατον ἀντιπαρατάξασθαι πρὸς τὴν τῶν

πληθὺν ἤδη τὰ νῶτα τρεψάντων. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ πρὸ τῶν ἐκείνου γραμμάτων τὸ συμβὰν μὴ ἀγνοήσας, τὸν μὲν Τυράχ καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει κατεχομένους ἄρχοντας τῶν Πατζί νάκων δωρεαῖς καὶ χάρισιν ὑποποιησάμενος ὑποσχομένους μεθ' ὄρκων ἐξημερῶσαι τὸ γένος ἐκπέμπει, γράμμασι δὲ αὐτὸς τὰ ἔφα ἅπαντα μεταπέμπεται τάγματα. ὧν ἔλθόντων καὶ διὰ τῆς Ἀβύδου περαιωθέντων καὶ Χρυσόπολεως στρατηγὸν αὐτοκράτορα χειροτονήσας τὸν ῥαίκτωρα Νικηφόρον ἐκπέμπει κατὰ τῶν Πατζινάκων. συνεξέπεμψε δὲ αὐτῷ καὶ Κατακαλὼν τὸν Κεκαυμένον, στρατηλάτην τῆς ἀνατολῆς προβαλόμενος, καὶ Ἐρβέβιον τὸν Φραγγόπωλον, ἄρχοντα τῷ τότε τῶν ὁμοεθνῶν, κελεύσας συν εἶναι τῷ ῥαίκτωρι καὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης ἔχεσθαι καὶ τοῖς ἐκείνου προστάγμασι καὶ θελήμασιν ἔπεσθαι. ὃς ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις καὶ τὸν Αἴμον διαπεραιωθεὶς διὰ τῆς λεγομένης Σιδηρᾶς ἀπήει κατὰ τῶν Πατζινάκων, ἔλθων δὲ κατεσκήνωσεν ἐν τινὶ χώρῳ οὐ μακρὰν ἀπέχοντι τῶν Ἑκατὸν βουνῶν, τῷ λεγομένῳ Διακενέ. κάκεισε χάρακα πηξάμενος ὄχυρον τῇ ἐπαύριον ἐμελέτα τὴν μὲν ἀποσκευὴν ἐκεῖσε λιπεῖν καὶ τὰ περιττὰ τοῦ στρατοῦ, αὐτὸς δὲ εὗ 2.598 ζῶντος ἀπελθεῖν καὶ συμμῖξαι τοῖς ἐναντίοις. ὤετο γὰρ αὐτοβοεῖ ἀφρόνως τούτους αἰρήσειν, καὶ ἐδεδίει καὶ φροντίδα ἐτίθετο μὴ τις λαθὼν διαδράσειε, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ ὁ σύμπας στρατός· ἐπεφέροντο γὰρ καὶ καλῶδια καὶ λώρους πρὸς τὸ δεσμεῖν τοὺς ἀλίσκομένους. τοῦτο δὲ ἐδίδου τούτοις ὑπονοεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπιγενόμενον εἰς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Κεγένου πτόμα. ἀμέλει καὶ συναίσθησιν λαβόντων τῶν Πατζινάκων τῆς ἐπελεύσεως τῶν Ῥωμαίων (ἤδη γὰρ καὶ ὁ Τυράχ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τῆς πόλεως ἀπολυθέντες ἄρχοντες ἐνωθέντες ἦσαν αὐτοῖς καὶ τὰ συμφέροντα τούτοις ἐσπούδαζον, μακρὰ χαίρειν εἰπόντες ταῖς πρὸς τὸν Μονομάχον ὑποσχέσει) καὶ προδραμόντων τῶν ἀλκιμωτέρων, καὶ τοῦ Κεκαυμένου μέγιστον ἀναβοῶντος καὶ παρακαλοῦντος νῦν εἶναι καιρὸν συμπλοκῆς, ὀπηνίκα σποράδες εἰσὶ καὶ διεσπαρμένοι, καὶ μὴ περιμένειν τὸ ἅπαν ἄθροισμα, οὐκ ἐπὶ μὲν καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν Ῥωμαίων τοὺς ἐκείνου λόγους, ὁ δὲ ῥαίκτωρ καὶ προφανῶς κατεγέλα, "παῦσαι" λέγων, "ὦ στρατηλάτα, καὶ ἐμοῦ στρατηγοῦντος αὐτὸς μὴ παραστρατήγει· οὐ χρὴ γὰρ διεσπαρμένοις ἐπιθήσεσθαι τοῖς Πατζινάκοις, μὴ πως πτυρέντες ὑποδύσωνται τὰς λόχμας. ἐμοὶ δὲ ἀκολουθοῦντι, ὦ τᾶν, οὐ παρέπονται θηρατικοὶ κύνες, οἵτινες ῥινηλατοῦντες ἐξάξουσιν αὐτοὺς τῶν καταφυγῶν." καὶ τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἦσαν ἐν τούτοις, οἱ δὲ πρόδρομοι τῶν Πατζινάκων πλησίον γενόμενοι τῆς παρεμβῆς 2.599 λῆς τῶν Ῥωμαίων, μικρὸν ἐκκλίναντες, στρατοπεδεύουσι καὶ αὐτοὶ καὶ τοῖς ὀπισθεν δηλοῦσιν ἡκεῖν τὴν ταχίστην. πάντων δ' ἐλθόντων καὶ ἐνωθέντων, τῇ ἐπαύριον ἐξαγαγόντος τοῦ ῥαίκτωρος τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀντιπαρατάττονται καὶ αὐτοί, καὶ τοῖς ὀπισθεν ἔτι δηλοῦσιν ἡκεῖν τὴν ταχίστην. πάντων δ' ἐλθόντων καὶ ἐνωθέντων, ὡς ἔφαμεν, ἐξαγαγόντος τοῦ ῥαίκτωρος τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις, εἶχε μὲν τῆς Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος αὐτὸς τὸ μέσον ὁ ῥαίκτωρ, τοῦ δεξιοῦ δὲ κέρατος ἦρχεν ὁ Κεκαυμένος, θατέρου δὲ ὁ Φραγγόπωλος. συμβολῆς δὲ γενομένης οὐκ ἔμενον οἱ Ῥωμαῖοι, τῶν στρατηγῶν πρώτων ἐκκλινάντων πρὸς τὴν φυγὴν.

Αὐτοὶ μὲν γὰρ μὴδὲ τὸν κτύπον, ὡς φασιν, τῶν ποδῶν τῶν ἵππων ἐνεγκόντες ἐτράπησαν, μόνος δὲ ὁ Κεκαυμένος μετὰ τῶν ἑαυτοῦ στὰς θεράποντων καὶ τινῶν συγγενῶν ὀλιγοστώων καὶ ἡρωϊκῶς ἀγωνισάμενος ἔπεσε μετὰ πάντων τῶν σὺν αὐτῷ. τοῦτον μὲν οὖν οὐκ ἐτόλμησαν διώξαι οἱ Πατζινάκοι ἐνέδρας πτοηθέντες, καὶ παρὰ τοῦτο διασωθῆναι ἴσχυσαν ἀσινεῖς οἱ Ῥωμαῖοι· τέως δὲ τοὺς πεσόντας σκυλεύσαντες, καὶ πολλῶν ἀρμάτων γενόμενοι κύριοι καὶ αὐτῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς σὺν τῇ ἀποσκευῇ, κατασκηνοῦσιν ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν τάφρον. καὶ τις δὲ Πατζινάκος τὴν κλῆσιν Γαλίνος, εἰδὼς τὸν Κεκαυμένον οἷός ἐστιν ἐξ ὅτου περ ἦρχε

τῶν παρὰ τῷ Ἰστρῷ φρουρίων καὶ ἀνεμίγνυντο ἀλλήλοις τὰ γένη, εὐρῶν αὐτὸν ἐν τοῖς νεκροῖς κείμενον καὶ σκυλεύων, ἐπεὶ περιστρέψας αὐτὸν ἐς τὸ ὕπτιον ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐγνώρισε καὶ 2.600 κατέλαβεν ἔτι ἐμπνέοντα, ἐπιθεὶς εἰς ἵππον (ἔκειτο γὰρ ἄφρονος διὰ τὸ καιρίας λαβεῖν πληγὰς, μίαν μὲν κατὰ γυμνοῦ τοῦ κρανίου, πεσόντος τοῦ κράνουσ αὐτοῦ, διήκουσαν ἀπὸ κορυφῆς ἄχρι τῶν ὀφρῶν, ἑτέραν δὲ ἀπὸ τοῦ τραχήλου, ἔνθα περ ἡ γλῶσσα ἐρρί ζῶται, καὶ διατεμοῦσαν τὸν τράχηλον καὶ εἰς τὸ στόμα πεσοῦσαν, καὶ ἕξαιμος γενέσθαι) ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνήν, καὶ ἐπι μελείας καὶ φροντίδος ἀξιώσας περιεποίησε. καὶ οἱ μὲν Πατζί νάκοι οὕτω ῥαδίως τὴν ἐπελθοῦσαν ἀποσκευασάμενοι δύνανται, ἀδεῶς τὸ ἀπὸ τοῦδε τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐληΐζοντο· ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τῶν φυγόντων μαθὼν τὸ ἀτύχημα ἤλγησε μὲν ὡς εἰκός, ἤθροιζε δὲ πάλιν δυνάμεις, ἀνελάμβανε δὲ καὶ τὰς πεσοῦσας, καὶ εἰς τὸ ἐπίον ἔτος τὴν γενομένην ἤτταν ἐπανορθώσασθαι ἔσπευδε. τῆς δὲ τρίτης ἰνδικτικῶνος ἐπιστάσης τοῦ #22 φνῆ ἔτους, τὸν ἑταιρειάρχην Κωνσταντῖνον στρατηγὸν αὐτοκράτορα προχει ρισάμενος ὁ βασιλεὺς ἐκπέμπει κατὰ τῶν Πατζινάκων. καὶ ὅς τὰς τε νεωστὶ περαιωθείσας ἐξ ἑώας δυνάμεις ἀνειληφῶς καὶ τὰς ἐν τῇ ἑσπέρᾳ παραχειμαζούσας ἀθροίσας ἐν Ἀδριανουπόλει γίνε ται, κάκεῖσε χάρακα πηξάμενος βαθὺν ἔκειτο διασκοπούμενος μετὰ τῶν ἀρίστων πόθεν ἂν ποιήσεται τὴν εἰς τὸ πρόσω πορείαν. ἐν ᾧ δὲ οὗτος διενοεῖτο, αἰφνίδιον κατὰ τὴν ὀγδόην τοῦ Ἰουνίου μηνὸς οἱ Πατζινάκοι τὸν Αἴμον διαβάντες ἐπιφαίνονται τῇ Ἀδρια νουπόλει. καὶ διὰ τῶν σκοπῶν μηνυθείσης τῷ Κωνσταντῖνῳ τῆς τούτων ἐφόδου, βουλή προετέθη εἰ πολεμητέον αὐτοῖς εἴτε μή. 2.601 ἀλλὰ τῶν ἀρίστων ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ ἑταιρειάρχου περὶ τῶν πρα κτέων βουλευομένων, Σαμουήλ πατρίκιος ὁ Βούρτζης, ἀνὴρ αὐθάδης καὶ θρασύς, ἄρχων τότε τῶν πεζικῶν ὑπάρχων δυνά μεων καὶ τὴν τοῦ χάρακος ἐπιστάσιαν πᾶσαν ἐπιτετραμμένος, μὴ προσδεξάμενος τὸ τοῦ ἄρχοντος σύνθημα, τὴν τάξιν λιπῶν καὶ διαλύσας τὸν χάρακα ἕξεισι μετὰ τῶν πεζῶν καὶ τοῖς Πατζινάκοις προσήγγνυται. ὧν ῥαγδαίως ἐπιβρισάντων ἤρξαντο κάμνειν οἱ πεζοί. διὸ καὶ θαμὰ πέμπων πρὸς τὸν ἑταιρειάρχην ὁ Σαμουήλ βοήθειαν ἐζήτει, ὡς ἐπαναγκασθέντα τοῦτον καὶ ἀκουσίως δοῦναι τὸ σύνθημα τοῦ πολέμου. ἐξεληθόντος οὖν παντὸς τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν λεγομένην βασιλικὴν Λιβάδα, καὶ καθολικῆς συμπλοκῆς κροτηθείσης, διὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀσύντακτον καὶ τὸ προηττησθαι τοὺς πεζοὺς ἀναθαρσῆσαι δὲ τοὺς Πατζινάκους γίνεται τροπὴ τῶν Ῥωμαίων, καὶ φόνος ἐγένετο οὐ πολὺς αὐτῶν, συνεκλείσθησαν δὲ αἰσχίστως εἰς τὸν χάρακα, ἔπεσέ τε Μιχαήλ πατρίκιος ὁ Δοκειανός, ἔλαβε δὲ καιρίαν κατὰ τῶν σπλάγχων καὶ ὁ μάγιστρος Κωνσταντῖνος ὁ Ἀριανίτης, καὶ τριταῖος ἀπέθανε. πεπτῶκασι δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἀσήμων ὀλιγοστοί. τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν στράτευμα συγκλεισθὲν ἀγεννῶς εἰς τὸν χάρακα ἐπολιορκεῖτο παρὰ τῶν Πατζι νάκων, χωννύντων τὴν τάφρον λίθοις καὶ κλάδοις, καὶ πρὸς βίαν ἐλεῖν ἐπειγομένων τὸν χάρακα. καὶ τάχα ἂν ἐγένετο τοῦτο, εἰ μὴ καταπελτικῶ βέλει βληθεὶς ὁ Σουλτζοὺς διεπεραιώθη σὺν τῷ ἵππῳ 2.602 καὶ εἰς ἔκπληξιν μεγάλην ἤγαγε τοὺς θεασαμένους Πατζινάκους. ἐξῆλθε δὲ καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως Νικήτας πρωτοσπαθάριος ὁ Γλαβᾶς, τοποτηρητὴς ὧν τοῦ τάγματος τῶν σχολῶν, εἰς βοήθειαν· καὶ ἰδόντες τοῦτον, καὶ προσδοκήσαντες τὸν σύγκελλον Βασίλειον μετὰ τῶν Βουλγαρικῶν ἀφικέσθαι δυνάμεων (προσεδο κάτο γὰρ καὶ οὗτος ἐλθεῖν) καὶ δειλιάσαντες οἱ Πατζινάκοι σπο ράδες ἄλλος ἄλλαχού φεύγοντες ὑπεχώρησαν, καὶ πανσυδὶ ἂν ἀπολώλει ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατός. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ τυραννίδος διαβολὴ κατὰ τινων ἀρχόντων πολιτῶν, ὧν ἕξαρχοι ἐτύγχανον Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ οἱ παῖδες τοῦ Εὐθυμίου καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν εἰς τὸ αὐτὸ γένος ἀναφερόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι πάντες διεσώθησαν, μόνος δὲ

ὁ Νικηφόρος ἀνεξερευνητῶς κατακριθεὶς ἐξωρίσθη, τῆς οὐσίας αὐτοῦ πρότερον δημευθείσης.

Ὅπως δὲ τῶν Πατζινάκων ἐπικρατέστερα γένηται τὰ Ῥωμαίων ὁ βασιλεὺς φροντίζων, τὸν Κεγένην ἐξάγει τῆς φυλακῆς καὶ ἐς Πατζινάκου ἐκπέμπει, ὑποσχόμενον διασχίσει τούτους καὶ εὐνοὺς θεῖναι τῷ βασιλεῖ. καὶ τὰ συμμαχικὰ πάντα συναθροίσας ὑφ' ἑν, Φράγγους φημί καὶ Βαράγγους, μεταπεμπόμενος δὲ καὶ ἵπποτοξότας ἀπὸ τε τῆς Τελοῦχ καὶ τοῦ Μαύρου ὄρους καὶ τοῦ Καρκάρου, περὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας, καὶ ἀνδράσιν ἐπισήμοις τῶν γενῶν ἕκαστον ἀναθείς, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡγεμόνα καταστήσας τὸν 2.603 πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Βρυέννιον καὶ ἐθνάρχην τοῦτον κατονομάσας, τὰς ἐκδρομὰς ἐκπέμπει κωλύειν καὶ ἐπέχειν τῶν Πατζινάκων· οὗτοι γὰρ μετὰ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει μάχην καταφρονήσαντες ὀλοσχερῶς τῶν Ῥωμαίων ἀδεῶς τὴν τε Μακεδονίαν καὶ Θράκην ἐδήουν καὶ ἐπυρπόλουν, ἀναιροῦντες ἀνοίκτως καὶ αὐτὰ τὰ θηλάζοντα νήπια, ὡς καὶ μίαν αὐτῶν μοῖραν ἄχρι τῶν Κατασύρτων (ἔγγιστα δὲ οἱ Κατασύρται τῆς βασιλίδος) ἐλθεῖν. ἀλλὰ τούτων μὲν ἡ καταστροφή ταχυτάτη ἐγένετο. λαὸν γὰρ ὁ βασιλεὺς ὀπίσθας ἀπὸ τε τῶν ἐν τῇ αὐτῇ φυλασσόντων καὶ τινῶν ἄλλων ἐκ τοῦ παρείκοντος εὐρεθέντων, καὶ Ἰωάννη πατρικίῳ ἐνὶ τῶν θαλαμηπόλων εὐνοῦχων τῆς βασιλίδος Ζωῆς, ᾧ φιλόσοφος τὸ ἐπώνυμον, ἐγχειρίσας, κατειργάσατο ῥαδίως· νυκτὸς γὰρ οὗτος ἐπελθὼν καὶ μεθύοντας καὶ κοιμωμένους πάντας εὐρῶν ἀπέσφαξε, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἀμάξαις γεωργικαῖς ἐπιθεὶς κομίζει τῷ βασιλεῖ. Ὁ μὲν οὖν Κεγένης ἐξελθὼν διαπρεσβεύεται τοῖς Πατζινάκοις, καὶ τούτων ὑποσχομένων μεθ' ὄρκου ποιήσιν τὸ αὐτοῦ θέλημα, πιστεύσας τοῖς ὄρκοις καὶ ἀπελθὼν εὐθὺς ἀναιρεῖται, κατὰ τμηθεὶς εἰς μικρὰ μέρη καὶ μόρια. ὁ δὲ Βρυέννιος τὰς ἐμπιστευθείσας αὐτῷ παραλαβὼν δυνάμεις καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει γενόμενος ἐφρόντιζε τῆς φυλακῆς τῶν χωρίων. στέλλεται δὲ καὶ τοῦ παντὸς ἡγεμῶν στρατοῦ Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ Ἀκόλουθος, προσταχθεὶς δὲ καὶ αὐτὸς καθολικῆς μὲν μάχης μὴ ἄπτεσθαι, εἶργειν 2.604 δὲ καὶ ἀνακόπτειν τὰς ἐκδρομὰς, ὅς ἐξελθὼν καὶ τῷ Βρυεννίῳ ἐνωθεὶς ἔργου ἤπτετο, καὶ πρότερον μὲν ἐν Γολῶ μίαν μοῖραν τῶν Πατζινάκων περιτυχὼν καὶ ταύτην τρεψάμενος ἠφάνισεν, εἶτα πάλιν ἐν τῷ Τοπλιτζῷ (φρούριον δὲ οὗτος παρὰ τὸν Ἐβρον κείμενον) ἑτέραν ἀποσπάδα μοῖραν τῶν Πατζινάκων εὐρῶν ἀπώλεσεν. ὅθεν εὐλαβηθέντες τὰς τοιαύτας οἱ Πατζινάκαι δυνάμεις τὰ μὲν παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴμου κείμενα χωρία ληΐζεσθαι ἀπέσχοντο, πᾶσαν δὲ τὴν ὀρμὴν ἐποιήσαντο κατὰ Μακεδονίαν. καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἄλκιμον διακριθέντες κατέτρεχον τὰ ἐν Μακεδονίᾳ χωρία, καὶ ἦν τις ἐπιπύλομος, εὐρώστως αὐτὸν προσδέξασθαι ἐμελέτων. ὅπερ μαθόντες ὁ Βρυέννιος καὶ ὁ Μιχαὴλ, ἄραντες νυκτὸς ὡς μηδένα συναίσθησιν λαβεῖν ὅποι ἀπίασι, καὶ συντόνω χρησάμενοι ὁδοιπορίᾳ ἔρχονται εἰς Χαριούπολιν, καὶ ἐν αὐτῇ εἰσελθόντες μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐξεδέχοντο τὸν καιρὸν. οἱ δὲ Πατζινάκαι τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ προάστεια ληϊσάμενοι πάντα, καὶ περὶ βουλυτὸν ὑποστρέψαντες ἔγγιστα Χαριουπόλεως, προστίθενται τῇ παρεμβολῇ, ἀγνοοῦντες ὅτι περὶ ἐπιχωριάζει στρατεύμα ὅλως ἐν αὐτῇ· διὸ καὶ ἀδεῶς ἔκειντο ἐν αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις κωμάζοντες. νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης οἱ περὶ τὸν Βρυέννιον καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐξεληθέντες καὶ κοιμωμένους καὶ ῥέγοντας εὐρόντες ἀναιροῦσι σύμπαντας. τοῦτο δὲ τὸ ἀτύχημα συστολήν καὶ δειλίαν ἐπέθηκε τοῖς Πατζινάκοις. διὸ καὶ τὰς ἐκδρομὰς οὐκ ἀνέτως ὡς τὸ πρότερον, ἀλλὰ μετὰ φειδοῦς ἐποιούντο, κατὰ τε τὴν δ' καὶ ἐν Ἰνδικτιῶνα. 2.605 Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἡ Ῥωμανοῦ τοῦ λεγομένου Βοῖλα αἰφνίδιος γέγονεν αὐξήσις. οὗτος γὰρ ἐν ταῖς ἐταιρείαις κατατεταγμένος καὶ τὴν γλῶτταν ὑγρὸς ὢν, καὶ δοκῶν κατὰ τοῦτο ἀστεῖος καὶ εὐτράπελος, ἐπεὶ ποτε εἰς ὄψιν ἦλθε τῷ βασιλεῖ καὶ ὁμιλήσας χαριέστατος ἔδοξε, τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀχώριστος ἦν

αὐτοῦ διὰ παντός, καὶ τούτῳ ἐχρήτο καὶ συμβούλῳ καὶ διακόνῳ καὶ ὑπουργῷ πρὸς πᾶσαν ὑπηρεσίαν· ὃν κατὰ μικρὸν ταῖς τιμαῖς προ βιβάζων εἰς μέγα ἐξήρε καὶ ὕψωσεν, ὡς τὰ πρῶτα φέρειν ἐν βασιλείῳ. οὗτος ὁ ἀνὴρ εὐμήχανος ὢν καὶ ποικίλος, καὶ τῆς βασιλείας ἐρῶν αἰεὶ ποτε, ἀπειρατο τῶν ὅσοι τῶν συγκλητικῶν προσκεκρουκότες ἦσαν τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸ μυστήριον ἀνεκάλυψε. καὶ τούτων ὅποσοι μὲν ἔτυχον προσδεχόμενοι τοὺς λόγους τῆς ἐπιβουλῆς, ἡρέμα καὶ προσηνῶς ἀνελάμβανε καὶ ὄρκους ἐξησφαλίζετο· τοὺς ὅσοι δὲ καὶ πρὸς μόνην ἀπεδυσπέτουν τὴν ἀκοήν, ἀποδέχεσθαι προσποιεῖτο καὶ θαυμάζειν τῆς εἰς τὸν βασιλέα εὐνοίας, καὶ τὰ λεχθέντα δοκιμασίας ἔλεγε ῥηθῆναι χάριν, καὶ ὑπερλαλήσαι τούτων ἐς τὸν βασιλέα ἐπώμνυτο. τελευταῖον δὲ πολλοὺς διαφθείρας τῶν πολιτῶν καὶ ἐπιβουλήν ἐξαρτύων ἐφωράθη. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες οἱ αὐτῷ συνομόσαντες κακῶς ἔπαθον ἔτασθ' ἐν τῆς καὶ τῶν οἰκείων ὑπάρξεων γυμνωθέντες καὶ ὑπεροραῖαι παραπεμφθέντες, ὁ δὲ Ῥωμανὸς οὐδὲν πέπονθε φαῦλον· κατὰ μικρὸν γὰρ ἀποστραφέντος αὐτὸν τοῦ βασιλέως, πάλιν συνεχωρήθη καὶ τὴν προτέραν εἶχε κατάστασιν. 2.606 Ὁ δὲ σουλτάνος ἐγκοτῶν, ὡς ἐρρέθη, Ἀβραμίῳ τῷ ἀδελφῷ καὶ διὰ παντός ἐπιβουλεύων τῇ τούτου ζωῇ, ἐμελέτα διηνεκῶς ἀνελεῖν αὐτόν. ὅπερ προγνοὺς ἐκεῖνος ἀπέδρα πρὸς Κουτλουμοῦς τὸν ἑαυτοῦ ἀνεψιόν, καὶ ἅμα ἐκείνῳ τὸν κατὰ τοῦ σουλτάνου ἀναδέχεται πόλεμον. οἷς συμβαλὼν κατὰ τὸ λεγόμενον Πάσσαρ ἐκεῖνος τρέπεται, καὶ τὸν μὲν Ἀβράμιον ἀναιρεῖ κατασχεθέντα· ὁ δὲ Κουτλουμοῦς φυγὼν μετὰ χιλιάδων καὶ Μέλεχ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀβραμίου διαπρεσβεύεται πρὸς βασιλέα, ἰκετεύων προσδεχθῆναι καὶ σύμμαχος καὶ φίλος γενέσθαι Ῥωμαίων. καὶ ἐλθὼν πρὸς τὴν Περσαρμενίαν καὶ τὸ λεγόμενον Κάρσε προσέμενε τὰς τῆς πρεσβείας ἀποκρίσεις· ἐν τῷ μεταξύ δὲ πολιορκήσας τὸ Κάρσε, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, παρειλήφει τὴν πόλιν. κατόπιν δὲ τούτου διώκων ὁ σουλτάνος ἦλθε μετὰ τῶν αὐτοῦ δυνάμεων ἐν Ἰβηρίᾳ· ὅπερ μαθὼν ὁ Κουτλουμοῦς ἔφυγε πρὸς τὰ Σαβᾶ καὶ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν. ὁ δὲ σουλτάνος ἐν Ἰβηρίᾳ γενόμενος ἐληΐζετο τὰ παρατυχόντα καὶ ἐπυρπόλει. διὸ καὶ κατὰ σπουδὴν ὁ βασιλεὺς τὸν Ἀκόλουθον Μιχαὴλ μεταπεμφάμενος ἐκ τῆς ἐσπέρας ἐς Ἰβηρίαν ἐκπέμπει· ὃς ἐκεῖ γενόμενος καὶ τοὺς διεσπαρμένους ἐν τῆς Χαλδίας καὶ Ἰβηρίας Φράγγους καὶ Βαράγγους ἀγνοχῶς, κωλύειν ἠπέιγετο τὸν ἐνόντα τρόπον τὰς ἐκδρομὰς τοῦ σουλτάνου. ἀλλ' ἐκεῖνος τὴν ὀξεῖαν ἔφοδον τούτου μαθὼν, καὶ ὅτι λαὸν ἀθροίσας σπεύδει τούτῳ συμπλέκεσθαι, λογιζάμενος ὅπερ ἦν εἰκός, τὸ ἐκατέρωθεν τοῦ πράγματος ἄδοξον, καὶ ὅτι νικήσας μὲν δοῦλον 2.607 ἔσται βασιλέως νενικηκῶς, νικηθεὶς δὲ οὐ μικρὰν αἰσχύνην ἀποίσεται, ἄρας παντὶ τῷ στρατῷ ἀνέζευξε πρὸς τὸ Ταβρέζιον.

Τότε δὴ καὶ Μιχαηλᾶς ὁ τοῦ Στεφάνου υἱός, καὶ Τριβαλλῶν καὶ Σέρβων μετὰ τὸν πατέρα καταστάς ἀρχηγός, σπένδεται τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς συμμάχοις καὶ φίλοις τῶν Ῥωμαίων ἐγγράφεται, πρωτοσπαθάριος τιμηθεὶς. ἐπέμφθη δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἐξ Αἰγύπτου, παρὰ τοῦ ταύτης ἀρχηγοῦ, ζῶν ἐλέφας καὶ καμηλοπάρδαλις. βουλόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς τελέως ἀπώσασθαι τοὺς Πατζινάκας, τὰς ὀθενδήποτε δυνάμεις ἀθροίσας ἐκ τῆς ἐφῶς καὶ τῆς ἐσπέρας καὶ Μιχαὴλ παραδοὺς τῷ Ἀκούθῳ, καὶ τὸν σύγκελλον δὲ Βασίλειον τὰ Βουλγαρικὰ στρατεύματα ἀνειληφέναι κελεύσας, καὶ ἄμφω κατὰ τῶν Πατζινάκων ἐκπέμπει. ὅπερ ἐκεῖνοι πυθόμενοι χάρακα ἐπήξαντο κατὰ τὴν μεγάλην Περισθλάβαν, τάφρῳ βαθεῖα καὶ σταυρώμασι ταύτην κατοχυρώσαντες. ἀφικόμενων οὖν τῶν Ῥωμαίων συγκλείσαντες ἑαυτοὺς ἔνδον τῆς τάφρου ἐπολιορκοῦντο. ἐπεὶ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις τὴν ἄλλως ὁ καιρὸς ἐτίριβετο, μηδὲν ὅτι καὶ λόγου ἄξιον διαπράττουσι, κατέσχε δὲ αὐτοὺς καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων, βουλήν προτίθεσαν περὶ τοῦ πρακτέου, καὶ δόξαν ἅπασιν ὑποστρέψαι, ἄωρὶ τῶν νυκτῶν σιγὴν παραγγείλαντες καὶ τὰς πύλας ἀναπετάσαντες

τῆς παρεμβολῆς ὑπεχώρουν. τοῦτο δὲ οὐκ ἔλαθε τὸν Τυράχ, ἀλλὰ μαθὼν ὡς βούλονται φεύγειν, λαὸν ὅτι πλεῖστον τοῦ χάρακος ἐξαγαγὼν ἐν ταῖς διόδους ἐκπέμπει, ὅπου περ ἔμελλον οἱ Ῥωμαῖοι διέρχεσθαι. 2.608 αὐτὸς δὲ ἐξελθοῦσιν εὐθύς ἐπιτίθεται. καὶ γίνεται τροπὴ τῶν Ῥωμαίων φρικτὴ, καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κατόπιν καταλαμβανόμενοι ἀπεσφάττοντο, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν προκατειληφῶτων τὰς δυσχωρίας εἰργόμενοι ἀνηλίσκοντο. ἔπεσεν οὖν πλῆθος πολὺ, πίπτει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ σύγκελλος, οἱ δὲ λοιποὶ σὺν τῷ Μιχαήλ ἐν Ἀδριανουπόλει διασώζονται. περιαλγῆς οὖν ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐπὶ τῷ ἀτυχῇ ματι τοὺς τε ἐκ τῆς τροπῆς διασωθέντας ἀνελάμβανε καὶ λαὸν ἕτερον ἐστρατολόγει καὶ μισθοφόρους συνέλεγε, καὶ ἀβίωτον ἠγεῖτο τὸν βίον, εἰ μὴ ἄρδην ἀφανίσει τὸ γένος τῶν Πατζινάκων. ἀλλ' ἐκεῖνοι δι' αὐτομόλου τοῦτο πυθόμενοι διαπρεσβεύονται πρὸς τὸν βασιλέα, εἰρήνην αἰτοῦντες. καὶ προσδεξάμενος οὗτος τὴν πρεσβείαν σπένδεται μετ' αὐτῶν τριακοντούτεις σπονδὰς θέμενος. Μοναστήριον δὲ οἰκοδομῶν ὁ βασιλεὺς κατὰ τὰ λεγόμενα Μάγγανα ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου μεγάλου μάρτυρος Γεωργίου, καὶ ἀφειδῶς τὰ δημόσια καταναλίσκων ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς χρήματα, νῦν μὲν οἰκοδομῶν νῦν δὲ καταστρέφων, εἰς μεγάλην ἤλασεν ἐν δειαν, ὡς πᾶσαν ἐπινοῆσαι διὰ τοῦτο καπηλείαν καὶ ἀτόπους καὶ σεσοφισμένας εἰσπράξεις ἐφευρηκέναι· δημοσίους τε γὰρ προεχειρίζετο φροντιστὰς ἀσεβεῖς καὶ ἀλάστορας, καὶ δι' αὐτῶν χρήματα ἐξ ἀδίκων πόρων συνήθροιζε. κατέλυσε δὲ καὶ τὸν Ἰβηρικὸν στρατὸν τὸν ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα χιλιάδας ἀριθμούμενον διὰ Λέοντος τοῦ Σερβλίου, καὶ ἀντὶ στρατιωτῶν φόρους πολλοὺς ἐπορίζετο ἀπὸ τῶν χωρίων ἐκείνων· καὶ ἄλλας πλείους εἰσπράξεις ἐπενοήσατο πονηρὰς καὶ ἀθέσμους, ἃς καὶ καταλέγειν αἰσχύνῃ. ὁ δὲ εἰπεῖν 2.609 ἐστὶν ἀναγκαῖον, τοῦτο δὴ λέξω, ὅτι περ ἐξ ἐκείνου τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐκείνου ἀσωτίας καὶ σαλακωνίας τὰ Ῥωμαίων ἤρξατο φθίνειν πράγματα, καὶ ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς δεῦρο κατὰ μικρὸν εἰς τὸ κατόπιν χωροῦντα ἐς παντελῆ κατήνησε τὴν ἀσθένειαν· τὸ γὰρ ἐλευθέριον ἀτέχνως διώκων εἰς ἄκραν ἐληλάκει τὴν ἀσωτίαν. οὐ μὴν γε καὶ παντάπασι πράξεων ἀγαθῶν ἐστέρητο, ἀλλὰ φέρονται καὶ τινα ἔργα αὐτοῦ ἱστορικῆς μνήμης ἐπάξια. τό τε γὰρ ῥηθὲν μοναστήριον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γηρωτροφεῖα καὶ οἱ ξενῶνες καὶ τὰ πτωχοτροφεῖα ἐπαίνων οὐκ ἀμοιροῦσι, καὶ τὸ γενόμενον ἔργον εἰς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν ἐγκωμίων οὐκ ἀπολείπεται. ἕως ἐκείνου γὰρ ἐν μόναις ταῖς ἐπισήμοις ἑορταῖς ἐν ταύτῃ, ἔτι δὲ καὶ τοῖς σάββασιν καὶ ταῖς κυριακαῖς ἡμέραις ἢ ἀναίμακτος τῷ θεῷ ἐπετελεῖτο ἱεουργία, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς οὐδαμῶς ἡμέραις. τοῦτο δὲ ἐγένετο διὰ προσόδου ἔνδειαν, ἣν οὗτος δαψιλῶς ἀφορίσας καὶ ἀποχρώντως καθ' ἑκάστην τελεῖσθαι τὴν ἱερὰν παρεσκεύασε λειτουργίαν· ὁ καὶ κρατεῖ γινόμενον μέχρις ἡμῶν. καὶ σκευὴ δὲ τὰ τῇ ἱερᾷ ἀνειμένα σπονδεῖα τῇ τοιαύτῃ ἀνέθετο ἐκκλησίᾳ, ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων μαργάρων καὶ λίθων κατεσκευασμένα, μακρῶ παρελάσαντα τὰ λοιπὰ μεγέθει καὶ κάλλει καὶ τιμαῖς. καὶ λοιποῖς ἄλλοις κειμηλίοις οὐκ ὀλίγοις ταύτην ἐφαίδρυνε. καὶ τὰ μὲν ἐκεῖ νου ταῦτα. Ἐνέσκηψε δὲ καὶ λοιμικὴ νόσος τῇ βασιλίδι κατὰ τε τὴν ζ' καὶ ἠ' Ἰνδικτιῶνα, ὡς μὴ ἐξισχύειν τοὺς ζῶντας ἐκφέρειν τοὺς τεθνεῶτας. ἠνέχθη δὲ κατὰ τὸ θέρος τῆς ζ' Ἰνδικτιῶνος μέγιστόν 2.610 τὸ χρέμα χαλάζης, καὶ πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ οὐ ζῶα μόνον ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι διεφθάρησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς κατεχόμενος ὑπὸ τῆς συνήθους νόσου τῆς ποδάγρας ἔκειτο ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ νεουργῇ θείῃ μονῇ τῶν Μαγγάνων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἕτερον ἐπηκολούθησε σύμπτωμα καὶ ἤδη ὁ θάνατος ἤγγιζεν, ἐσκέπτοντο οἱ τὰ πρῶτα ἐν βασιλείῳ φέροντες, ὁ λογοθέτης Ἰωάννης, ὃν ὁ βασιλεὺς παραδυναστεύοντα εἶχε, παρωσάμενος τὸν Λειχοῦδην, ὁ πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου Βασίλειος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἄλλως αὐτῷ προσωκειωμένοι, τίνα δὴ ἐς τὸν βασιλεῖον καθιδρῦσουσι θρόνον. ἔδοξεν οὖν ἅπασιν

ἐπιτή δειος εἰς τοῦτο Νικηφόρος ὁ Πρωτεύων. καὶ δὴ πέμπεται ταχυ δρόμος ἐν Βουλγαρία, ἄξων αὐτὸν ἐκεῖθεν· ἔτυχε γὰρ τότε τὴν τῆς Βουλγαρίας περιεζωσμένους ἀρχὴν. ἀλλὰ τοῦτο γνόντες οἱ τῆ Θεοδώρα τῆ βασιλίδι ὑπηρετούμενοι (ἡ Ζωὴ γὰρ ἤδη προκατέ στρεψε τὴν ζωὴν), ὁ τε Νικήτας ὁ Ξυλινίτης, Θεόδωρος καὶ Μανουήλ, δρόμωνι αὐτὴν ἐμβιβάσαντες ἄγουσιν εἰς τὰ τοῦ μεγάλου παλατιοῦ ἀνάκτορα καὶ αὐτοκράτορα ἀναγορεύουσι. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἀποθανὼν κατὰ τὴν ἰα' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, τῆς ἡ' ἰνδικτιῶνος, τοῦ #22 φξγ' ἔτους, ἐν τοῖς Μαγγάνοις ταφῆς ἔτυχε τῆς τυχοῦσης, οἱ δὲ περὶ τὴν βασιλίδα πέμψαντες ἐπέσχον τὸν Πρωτεύοντα ἐν Θεσσαλονίκη, κάκειθεν ἀπάγουσιν εἰς τὸ Θρακὴ σιον ἐν τῆ μονῇ τοῦ Κουζηνοῦ, κάκεισε περιορίζουσι.

Τὴν προγονικὴν δὲ παραλαβοῦσα βασιλείαν ἡ Θεοδώρα εὐ θὺς μὲν μέτεισι τοὺς ὅσοι βασιλεῦσαι τὸν Πρωτεύοντα ἐβουλεύ 2.611 σαντο, τῶν ὑπαρχόντων ψιλώσασα καὶ ὑπερορίσασα. προβιβάζει δὲ καὶ τοὺς εὐνούχους αὐτῆς ἅπαντας εἰς τὰς μεγίστας ἀρχάς, δομέστικον μὲν τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς τὸν Θεόδωρον προβαλο μένη, καὶ εἰς τὴν ἐῶαν ἐκπέμψασα ἐφ' ᾧ τὰς ἐκδρομὰς τῶν Τούρκων κωλύειν, τὸν μάγιστρον Ἰσαάκιον τὸν Κομνηνὸν μετακινήσασα τῆς στρατοπεδαρχίας. ἔτυχε γὰρ ὁ Μονομάχος διαπε ραιωσάμενος πάσας ἐν ἐῶα τὰς Μακεδονικὰς δυνάμεις, ἀρχηγούς ἐχούσας ἅπαντας Μακεδόνας, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Βρυέννιος· ἐφέρετο γὰρ ἐν Τούρκοις λόγος ὡς εἶη πεπρωμένον καταστραφῆναι τὸ Τούρκων γένος ὑπὸ τοιαύτης δυνάμεως ὁποῖαν ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ἔχων κατεστρέψατο Πέρσας. προεβάλετο δὲ καὶ λογο θέτην τοῦ δρόμου τὸν Νικήταν, καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας τὸν Μανουήλ. προσελάβετο δὲ διὰ πολυπειρίαν εἰς τὸ τὰ κοινὰ διοικεῖν τὸν σύγκελλον Λέοντα τὸν λεγόμενον Στραβοσπόνδυλον, τὸν πάλαι τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ ὑπουργήσαντα. καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως ἐφέρετο τῆδε, ὁ δὲ Βρυέννιος τὸν τοῦ βασιλέως ἐνωτισθεὶς θάνατον, ἄρας μετὰ τῶν Μακεδόνων, κάτεισιν ἐν Χρυσουπόλει. καὶ τοῦτον μὲν ἡ βασιλὶς, ὅτι ἀσυντάκτως ὑπεχώρησε, κατασχοῦσα δημεύει καὶ εἰς ἐξορίαν ἐκπέμπει, τὸν δὲ λαὸν ὑποστρέψαι εἰς τοῦπίσω παρασκευάζει. ὄλην οὖν τὴν θ' ἰνδικτιῶνα τοῦ #22 φξδ' 2.612 ἔτους βιώσασα ἡ βασιλὶς, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου μηνός τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος εἰλεῶ νοσήματι περιπεσοῦσα ἀπέθανεν. Οἱ δὲ ταύτης εὐνοῦχοι σὺν τῷ συγκέλλῳ Λέοντι ἀναβιβάζουσιν εἰς τὸν τῆς βασιλίδος θρόνον, ἔτι ψυχorroαγούσης ἐκείνης, Μιχαήλ πατρίκιον τὸν Στρατιωτικόν, ἄνθρωπον ἐκ Βυζαντίου μὲν ὀρμώμενον, ἀφελῆ δὲ καὶ ἀποίκιον καὶ μόνοις τοῖς στρατιωτικοῖς ἐκ παίδων ἀπασχοληθέντα καὶ πλέον ἄλλο εἰδότα μηδὲν, καὶ ἤδη παρηγηκότα καὶ τῆς πρεσβυτικῆς ἀψάμενον ἡλικίας, ἧ τινὶ συμφέρειν τὴν ἀπραγμοσύνην Ἀρχίλοχος ὁ ποιητὴς ἀπεφήνατο. τοῦτο δὲ πεποιήκασιν, ἵνα σχῆμα μόνον καὶ ὄνομα αὐτὸς ἔχη τῆς βασιλείας, αὐτοὶ δὲ διεξάγωσιν ὡς βούλονται τὰ κοινὰ καὶ πάντων τυγχάνωσι κύριοι, ἐπομοσαμένου πρότερον καὶ αὐτοῦ μηδὲν τι πράξαι ποτε τῆς ἐκείνων δίχα γνώμης τε καὶ θελήσεως. Ἀναρρηθέντος δὲ τοῦ Μιχαήλ αὐτοκράτορος κατὰ τὴν λα' ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνός, τῆς θ' ἐπινεμήσεως, Θεοδόσιος πρόεδρος ὁ τοῦ πατραδέλφου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου υἱός, πυθόμενος τὴν ἀνάρρησιν καὶ δεινοπαθήσας, καὶ μὴ βουλευσάμενος μηδὲ λογισάμενος τὴν τοῦ ἔργου δυσχερείαν καὶ ἀπότευξιν, μηδ' οἶον κύβον μέλλει ἀναρριπεῖν, ἀνειληφώς τοὺς οἰκογενεῖς καὶ δούλους καὶ τοὺς ἄλλως ὑπηρετουμένους αὐτῷ, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν γειτόνων καὶ τινὰς τῶν συνήθων, ὅσοι περ ἦσαν τὰς φρένας κουφότεροι, ἄρας περὶ δείλην ὄψιαν ἐκ τῆς 2.613 οἰκίας (κεῖται δὲ αὕτη περὶ τὸ λεγόμενον Λεωμακέλλιον) προῆει διὰ τῆς πλατείας ὡς εἰς τὸ παλάτιον, ἀγανακτῶν καὶ δυσχεραίνων, καὶ τὴν ἀδικίαν ὡς ἂν τὰ ἔσχατα ἡδίκημένος πρὸς τοὺς παρὰ τυχόντας ἐπιβώμενος, καὶ τὴν βασιλείαν

ἀνακαλούμενος ὡς κληρονομαῖον τάχα κτῆμα καὶ αὐτῷ προσῆκον ὡς μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐγγύτατα ἔχοντι αἵματος πρὸς τὸν ἀπελθόντα βασιλέα. ὡς δὲ ἐγένετο κατὰ τὸ πραιτώριον, διαρρήξας τὰς πύλας τῆς φυλακῆς ἐξάγει τοὺς καθειργμένους, ἐλπίσας οἶμαι δι' αὐτῶν μέγα τι δια πράξασθαι καὶ γενναῖον. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν Χαλκῇ φθάσας ἐποίησε. ἀλλὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῖς ἐν τοῖς βασιλείοις γνωσθεῖ σης εὐνούχοις, ταχὺ μὲν οἱ φυλάσσοντες ἐν τῷ παλατίῳ στρατιῶται Ῥωμαῖοί τε καὶ Βάραγγοι (γένος δὲ Κελτικὸν οἱ Βάραγγοι μισθοφοροῦντες Ῥωμαίοις) καθοπλίζονται, ταχὺ δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς βασιλικαῖς ὑπηρετοῦντες τριήρεσιν ἠγείροντο. καὶ χεῖρ ἱκανὴ συνηθοῖσθη καὶ κατὰ τοῦ Θεοδοσίου ἔμελλε πέμπεσθαι. ὁ δὲ τοῦτο πυθόμενος, ἐκκλίνας τοῦ πρὸς τὸ παλάτιον ἀπιέναι, ὑπο στρέφει πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν· ἤλπισε γὰρ ὡς εἰσελθόντα τοῦτον ἐν αὐτῇ ὁ πατριάρχης τε καὶ ὁ κλῆρος προσ δέξεται, καὶ λαὸς ἀθροισθήσεται πλεῖστος, καὶ βασιλέα ἀναγο ρεύσουσι. ταῦτα δὲ πάντα αὐτῷ εἰς τὸναντίον ἀπέβη. ὃ τε γὰρ πατριάρχης καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας κλῆρος ἐρχομένῳ τὰς ταύτης ἀποκλείουσι πύλας, καὶ οἱ συνήθως ἐν τοῖς τοιούτοις χαίροντες καὶ συντρέχοντες ἦσαν οὐδαμοῦ, καὶ οἱ παρεπόμενοι τούτῳ μέχρις ἐκείνου τοῦ τόπου, μαθόντες τὴν μέλλουσαν πέμπεσθαι δύναμιν 2.614 κατ' αὐτῶν, κατὰ μικρὸν ὑπορρέοντες ἐσκεδάσθησαν, καὶ λοιπὸν ἔρημος πάντων καταλειφθεὶς ἰκέτης ἐλεεινὸς μετὰ τοῦ παιδὸς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καθίζει· ὃν εὐθύς ἀποστείλαντες ἐξάγουσι τῆς ἐκ κλησίας καὶ ἐξορίζουσιν ἐν Περγάμῳ. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ἐμφανεστέρους τῶν αὐτῷ συναπαχθέντων ἐποίησαν. καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ὁ Μιχαὴλ ἀναμφισβητήτως ἀνηγορεύετο αὐτὸ κράτωρ. Παραλαβὼν δὲ τὰς ἡνίας τῆς βασιλείας πάντας μὲν τοὺς λογάδας τῆς συγκλήτου εἰς βαθμοὺς ἀξιωματῶν ὑψηλοτέρους ἀνήγαγε, καὶ τὸν δῆμον ὑποσχέσειν ὑπεποιεῖτο πολλῶν ἀγαθῶν· ὡς ὦν δὲ κάρτα γέρων καὶ πολλῶν μεμνημένος ἀρχαίων, ἐπεβάλλετο καὶ πολλὰ τῶν παλαιῶν σχολάσαντα ἐθίμων ἐπανακτήσασθαι, μηδὲν πρὸς λυσιτέλειαν συντελοῦντα τῆς βασιλείας ἢ τοῦ κοινου. τό τε γὰρ λεγόμενον στρατήγιον ἀνακαθαίρεσθαι ἐκέλευσε, πρὸς ὅπερ ἀποσκώπτοντες οἱ πολῖται ἔφασκον ὡς τὸν οἰκεῖον ἀστράγαλον ἀναζητῶν, ὃν ἐκεῖσε παίζων ἀπώλεσεν, ἐκκαθαίρει τὸν χοῦν, καὶ τὰς τῶν πολιτῶν κεφαλὰς σκέπεσθαι μὴ δι' ἀγραμμάτων, ὡς νῦν, ἀλλὰ διὰ μεγαλογράμμων ὀθονίων ἐκ βυσοῦ πορφυρᾶς ἐξυ φασμένων· καὶ δημοσίους φροντιστὰς οὐ συγκλητικὸς προεβάλλετο, ἀλλὰ τινὰς τῶν ἐν ἐκάστῳ ἀρχεῖῳ ἐναυξηθέντων ταχυγράφων. καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὧν τὸ καθ' ἕκαστον καταλέγειν θελήσας προσκορῆς γενήσομαι τοῖς ἀκροαταῖς. ἐπεὶ δὲ ὁ καιρὸς ἐπέστη τῆς βασιλικῆς φιλοτιμίας, ἦν διανέμειν ἐτησίως κατὰ τὸν 2.615 καιρὸν τοῦ πάσχα πρὸς τὴν σύγκλητον εἰώθασιν οἱ βασιλεῖς, καὶ πάντες εἰσῆλθον οἱ τοῦ στρατοῦ ἠγούμενοι καὶ γένει καὶ ἀνδρίᾳ ὠνομασμένοι, –ἦσαν δὲ ὃ τε μάγιστρος Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς καὶ ὁ μάγιστρος Κατακαλὼν ὁ Κεκαυμένος (δοῦξ δὲ οὗτος ἦν Ἀντιοχείας, καὶ παραλυθέντα τοῦτον τῆς ἀρχῆς διεδέξατο Μιχαὴλ ὁ τοῦ βασιλέως ἀνεψιός, ὃν ἅμα τῇ ἀναρρήσει Οὐρανὸν κατονομάσας ὡς δῆθεν εἰς τὸν παλαιὸν Οὐρανὸν ἀναφέροντα τὸ γένος, καὶ μάγιστρον Ἀντιοχείας, ὥσπερ ἦν ἐκεῖνος, τιμήσας διάδοχον ἐκπέμπει τῷ Κεκαυμένῳ), Μιχαὴλ τε βεστάρχης ὁ Βούρτζης, Κωνσταντῖνος καὶ Ἰωάννης οἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν ἐύων τοῦ δουκὸς καταγόμενοι, καὶ οἱ λοιποὶ λογάδες τῶν ἀρχόντων. συνέδραμον δὲ πάντες, ἵνα καὶ τὸν νέον βασιλέα θεάσωνται καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ τύχῳ φιλοτιμιῶν· διεδόθη γὰρ πρὸς ἅπαντας τὸ προετικὸν ἐκείνου καὶ πρὸς τὰς εὐεργεσίας μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον. ἐς λόγους δ' ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς τῷ Κομνηνῷ καὶ τῷ Κεκαυμένῳ, καὶ ἐπαινέσας μὲν αὐτοὺς καὶ στρατηγὸς γενναίους καὶ ἀγαθοὺς ὀνομάσας, καὶ μᾶλλον τὸν Κεκαυμένον ὡς μὴ ἐκ πατέρων μὴδ' ἐκ προσπαθείας τινὸς ἀλλ' ἐξ οἰκείων ἀνδραγαθημάτων πρὸς ἦν

ἐκέκτητο τοῦ ἀξιώματος ἀναχθέντα καθέδραν, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τῶν εὐγενῶν ποιήσας, μηδενὸς δὲ θελήσας ἐκ πληρῶσαι βούλησιν, μηδ' εἰς τὸ τῶν προέδρων ἀξίωμα τὸν Κομνηνὸν καὶ τὸν Κεκαυμένον, ὡς ἦτοῦντο, ἀναγαγεῖν κατανεύσας, ἀλλὰ καὶ πάντων τὰς δεήσεις ἀπράκτους ἀποπεμφάμενος, ἅπαν 2.616 τας ἠρέθισε κατ' αὐτοῦ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐφῶους στρατηγούς διετέθη οὕτως. Τὸν δὲ Βρυέννιον τῆς ὑπερορίας μεταπεμφάμενος καὶ ἄρχειν τάξας Καππαδοκῶν στρατηγὸν αὐτοκράτορα προχειρίζεται τῶν Μακεδονικῶν ταγμάτων καὶ κατὰ Τούρκων ἐκπέμπει· Τοῦρκος γὰρ τις τὴν κλησιν Σαμούχ, τὸ γένος οὐκ ἐπίσημος, πρὸς δὲ τὰ πολεμικὰ γενναῖος καὶ ἐνεργός, τῷ σουλτάνῳ συστρατευσάμενος ὀπηνίκα τὴν δευτέραν εἰσβολὴν κατὰ Ῥωμαίων ἐποιήσατο, ἐκείνου ὑποστρέψαντος ἐν Περσίδι αὐτὸς τῷ τόπῳ παρέμεινε μετὰ τρισχιλίων ἀνδρῶν, καὶ περιπλανώμενος ἐν ταῖς πεδιάσι καὶ τοῖς ὑπτίοις τόποις τῆς μεγάλης Ἀρμενίας, καὶ αἰφνιδίους ποιούμενος ἐκδρομὰς, κακῶς διετίθει τὰ Ῥωμαίων καὶ ἐληΐζετο. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτον θεραπεῦσαι ἴσχυσεν ὁ βασιλεὺς· ἦν γὰρ ἀφυέστατος εἰς τὸ θωπεῦσαι καὶ καταδημαγωγῆσαι ἀνθρώπους περιυβρισθέντας καὶ λανθάνοντα κότον ἐν τῇ ψυχῇ περιφέροντας. τοῦ γὰρ Βρυεννίου λιπαρῶς ἰκετεύοντος ἀποδοθῆναί οἱ καὶ τὰ χρήματα ὅποσα ἀφείλετο ἀπ' αὐτοῦ Θεοδώρα ἢ βασιλίσ, οὐκ ἐπήκουσεν, ἀλλ' ἐκτενῶς δυσωποῦντα περὶ τούτου καὶ ἰκετεύοντα, τὸ δημῶδες τοῦτο καὶ κατημαξευμένον εἰπὼν μόνον "δεικνύων ἔργα ἀπαίτει μισθούς," ἀπεπέμψατο. οὕτω δὲ παροραθεὶς καὶ ὁ Βρυέννιος ἀπῆει δεινὰ στρέφων ἐν ἑαυτῷ καὶ καιρὸν ζητῶν ἐκδικήσεως.

Παραπλησίως δὲ διετέθη καὶ πρὸς Ἑρβέβιον τὸν Φραγγόπωλον, ἄνδρα συστρατευσάμενον τε τῷ Μανιάκῃ ἐν Σικελίᾳ καὶ 2.617 μεγάλα τρόπαια στήσαντα καὶ ἀπ' ἐκείνου καὶ ἕως τούτου Ῥωμαίοις εὖνουν φαινόμενον. παρακαλοῦντα γὰρ καὶ αὐτὸν καὶ ἰκετεύοντα τῆς τῶν μαγίστρων τιμῆς τυχεῖν οὐ μόνον οὐκ ἠξίωσε λόγου, ἀλλὰ καὶ πολλὰ χλευάσας καὶ μυκτηρίσας ἀπεπέμψατο. καὶ οὕτως ἦν ἀφυῆς καὶ δυσπρόσοδος περὶ τὰς ἐντεύξεις. ὁ δὲ Ἑρβέβιος, οἷα βάρβαρος καὶ τὴν ὄργην ἀκατάσχετος, οὐ μετρίως ἐνεγκὼν τὴν ὕβριν, ἀγνοῶν δὲ καὶ τὴν μελετωμένην παρὰ τῶν Ῥωμαίων συσκευὴν, οὐκ ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ σπουδάζων ἀμύνασθαι τὸν ὕβριστήν, ἐξαιτησάμενος ἐπ' οἴκου πορευθῆναι καὶ ἀφεθεῖς, τῷ βασιλεῖ προσειπὼν τὰ ἐξιτήρια, ἐξήλθεν εὐθύς, καὶ πρὸς τὴν ἐφῶν περαιωθεὶς ἀνῆλθεν ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἀρμενικὸν οἰκίᾳ αὐτοῦ, τῇ Δαβαράμῃ. καὶ κοινολογησάμενός τιςι τῶν Φράγγων ἐκεῖσε τότε διεσπαρμένοις οὓσιν εἰς παραχειμασίαν, καὶ τριακοσίου ἀνδρας ἐκ τούτων ὑποφθείρας, ἀπῆρεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀνελθὼν ἐν Μηδίᾳ κοινοπραγεῖ τῷ Σαμούχ, ἐκεῖσε ἐνδιατρίβοντι, ὥστε πολεμεῖν Ῥωμαίοις. καὶ χρόνον μὲν τινα ἀσάλευτος ἔμεινεν ἢ ὁμολογία· προσκρούσματος δὲ τινος μεταξὺ τῶν Φράγγων γενομένου καὶ Τούρκων, καὶ ἐκ τούτου ἐπιβουλεύοντων ἀλλήλοις τῶν γενῶν, ὁ μὲν Σαμούχ προσεποιεῖτο τηρεῖν τὰ συντεθειμένα, ὁ δὲ Ἑρβέβιος διὰ παντὸς ἦν ἐν ὑπονοίαις καὶ αἰφνιδίον προσεδόκα ἐπίθεσιν, καὶ τοὺς Φράγγους παρεκάλει μὴ ἀνέτως ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὄπλων καθεύδειν. τοῦτο δὲ ἐποίει κρυφίως, μηδεμίαν συναίσθησιν διδούς τῷ Σαμούχ, ἕως ἐκεῖνος λανθάνειν οἰηθεὶς ἀνακαλύ 2.618 πτει τὸ βούλευμα, καὶ περὶ μίαν ἡμέραν ἐξοπλίσας πάντας οὓς εἶχε Τούρκους ἐπιτίθεται ἀριστοποιούμενοις τοῖς Φράγγοις. οἱ δὲ κατὰ τὸ παράγγελμα τοῦ στρατηγοῦ τοὺς ἵππους ἐν τοῖς χαλινοῖς ἔχοντες, ὡς ἦσθοντο τὴν ἐπέλευσιν τῶν Τούρκων, ταχεῖς τε ἔποχοι γίνονται καὶ ἐρχομένοις τούτοις προσυπαντῶσι. καὶ γίνεται μάχη καρτερά, καὶ πρὸς μικρὸν ἀντισχόντες οἱ Τοῦρκοι τρέπονται. καὶ πίπτουσι μὲν οἱ πλείους, οἱ δὲ λοιποὶ διεσώθησαν πρὸς τὸ Χλέατ πεζοὶ καὶ γυμνοί. ὁ δὲ Ἑρβέβιος ὑποστρέψας ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ μετὰ τῶν Φράγγων κατασκηνῶσαι ἐν τῇ παρεμβολῇ συνεβούλευεν. ἐνέκειντο δὲ οἱ Φράγγοι ἀναγκάζοντες εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τοῦ Χλέατ,

κοινοπραγίαν ἔχοντες καὶ ὄρκους μετὰ τοῦ ἀμη ρεύοντος ἐν αὐτῇ, εὐπαθείας τέτινος καὶ λουτροῦ μετασχεῖν καὶ τὸν ἐκ τοῦ πολέμου ἀποπλύνασθαι λύθρον. ὁ δὲ πολὺς ἦν ἐγκείμενος καὶ καθικετεύων τὸν τοιοῦτον ἀποτινάξασθαι λογισμὸν καὶ μὴ πάνυ τι πιστεύειν ὄρκῳ ἀλλοπίστων καὶ ἀλλοφύλων ἀνθρώπων, καὶ εὐσεβεῖν ἀναπεπεισμένων εἰ θανάτου πολλοῖς Χριστιανοῖς αἴτιοι γένοιτο. ὡς δὲ λέγων οὐδένα τὸν προσέχοντα εἶχεν, ἀλλὰ πάντες μιᾶς γενόμενοι γνώμης ἀπαραίτητον τὴν εἴσοδον ἐλογίζοντο, ἄρας καὶ αὐτὸς εἴσεισι σὺν αὐτοῖς, πολλὰ πρότερον θεοκλυτήσας καὶ διαμαρτυράμενος καὶ παραγγείλας διὰ παντὸς προσέχειν καὶ ἐν χεροῖν κατέχειν τὰ ὄπλα. εἰσελθόντες οὖν οἱ Φράγγοι, καὶ τῶν τοῦ στρατηγοῦ παραγγελμάτων καταφρονήσαντες, ἐν λουτροῖς καὶ πότοις καὶ εὐωχίαις ἦσαν. ὁ δὲ ἀμηρᾶς Ἀπονάσαρ ἅμα τῷ Σαμουχ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει Σαρακηνοῖς βουλευσάμενος, καὶ παραγ 2.619 γείλας τοῖς ξενοδόχοις, ὅτε τὸ σύνθημα δοθῆ, κατέχειν τοὺς ἐπιξενωθέντας καὶ δεσμεῖν ἢ τούτου φαινομένου ἀδυνάτου ἀποσφάττειν, τέως μὲν ἠρέμει, ἐπεὶ δὲ ἄλις εἶχε τοῖς Φράγγοις ἢ ἠδυπάθεια καὶ πρὸς ὕπνους ἐτράπησαν, δούς τὸ σύνθημα ἐπιτίθεται. καὶ οἱ μὲν τῶν Φράγγων εὐθὺς ἀποσφάττονται, οἱ δὲ κατεσχέθησαν, τινὲς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιπτοῦντες ἑαυτοὺς ἔξω διασωθῆναι ἴσχυσαν. ἐάλω δὲ καὶ ὁ Ἑρβέβιος καὶ πεδηθεὶς ἐφυλάττετο. ὁ δὲ ἀμηρᾶς διαπραξάμενος ταῦτα διακηρυκεύεται πρὸς τὸν βασιλέα ὡς τάχα εὖνους [ὦν] αὐτῷ καθεστῶς καὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας τοῖς αὐτοῦ πράγμασι διαφθείρας καὶ τὸν τούτων ἀρχηγὸν κατασχών. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν Φραγγόπωλον συνηνέχθη ὧδε. Οἱ δὲ τῆς ἐώας στρατηγοὶ ἀποπεμφθέντες, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, παρὰ τοῦ βασιλέως δευτέραν ἔγνωσαν πεῖραν προσαγαγεῖν, καὶ δὴ τῷ πρωτοσυγκέλλῳ Λέοντι τῷ Στραβοσπονδύλῳ προσελθόντες τὰ κοινὰ διοικοῦντι τῷ τότε μεσίτην ἐς τὸν βασιλέα τοῦτον προβάλλοντο, καὶ μὴ παρὰ τοὺς ἄλλους περιοφθῆναι ἰκέτευον μηδ' ἀτίμως ἀπορριφῆναι, καὶ ἄλλα προβαλλόμενοι δι' αἰτίας, τελευταῖον δὲ ἐπαγαγόντες μηδ' ἄξιον εἶναι τοὺς μὲν πολίτας τῶν βασιλικῶν εὐμοιρῆσαι τιμῶν, μήτε παρ' ἑπαλξίν στάντας μήτε πρὸς πολεμίους διαγωνισαμένους ποτέ, αὐτοὺς δὲ τοὺς ἐκ παίδων προπολεμοῦντας καὶ ἀγρυπνοῦντας, ἴν' ἀδεῶς οὗτοι καθεύδοιεν, παροραθῆναι καὶ τῆς βασιλικῆς φιλοτιμίας διεκπεσεῖν. ἀλλ' οὗτος στρυφνὸς ὢν καὶ δυσπρόσιτος οὐ μόνον οὐκ 2.620 ἐδέξατο ἠπίως τὴν προσαγομένην ἰκεσίαν, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὕβρεων ἀπεπέμψατο τοὺς ἰκέτας, ἐκφαυλίσας οὐκ ὀλίγα καὶ ἐς ἕκαστον τῶν ἀνδρῶν. οἱ δὲ καὶ δευτέρον ἤδη παρωνημένοι, πᾶσαν ἐλπίδα ἀποσεισάμενοι ἐσφάδαζον καὶ διεπρίοντο τῷ θυμῷ. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν, ὡς πη ἕκαστος ἔτυχεν, ἐν ταῖς ὀμιλίαις ὑποτονθορὺ ζοντες ἐλοιδοροῦντο τῷ βασιλεῖ, καὶ μὴ πράως ἐνεγκεῖν ἕκαστον παρεκάλουν ἐκάστην παροινίαν, ἀλλὰ διαναστῆναι παρῶρμον πρὸς δικαίαν ἐκδίκησιν. ἔπειτα καὶ ὑφ' ἐν ἐν τῇ μεγάλῃ γενόμενοι ἐκκλησία, καὶ ὄρκους δόντες καὶ λαβόντες μὴ σιωπῆσαι μηδ' ἀνασχέσθαι ἀλλὰ τοὺς ἐνυβρίσαντας τιμωρῆσασθαι, δεσμοῖς, ὅ φασιν, ἀδαμαντίνοις ἠσφαλίσαντο τὴν ἐπιβουλήν. τῷ δὲ Κεκαυμένῳ ἐδόκει καὶ τὸν Βρυέννιον προσλαβέσθαι συνωμότην, λαοῦ τε πολλοῦ ἄρχειν τεταγμένον τῶν Μακεδονικῶν ταγμάτων καὶ μέγα μέρος ἔσεσθαι μέλλοντα τοῦ σπουδάσματος. ὡς δὲ καὶ οὗτος πείρας αὐτῷ προσενεχθείσης ταχέως ὑπήκουσε, λοιπὸν τίνα διεσκοποῦντο εἰς ἔργον προχωροῦντος αὐτῶν τοῦ βουλευματος ἀνεῖπειν βασιλέα. καὶ πᾶσιν ἀπλῶς ἐφαίνετο τοῖς συνωμόταις ὡς καὶ γῆρα καὶ ἀνδρία καὶ ἐμπειρία τῶν ἄλλων προύχων ὁ Κεκαυμένος ἄξιός τις τοῦτο. ὁ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ βάρος ἀποσεισάσθαι σπεύδων συντόμῳ λόγῳ διέλυσε τὰς πολυλογίας· ἀναστὰς γὰρ εὐθέως βασιλέα Ἰωαννῶν ἀνεῖπε τὸν μάγιστρον Ἰσαάκιον τὸν Κομνηνόν, τοῦτο δὲ αὐτὸ ποιῆσαι καὶ τοὺς λοιποὺς παρεσκεύασεν. οὕτω δὲ καταδεσμήσαντες ἀλλήλους,

καὶ τὴν βουλὴν ὡς ἐνήν 2.621 ἀσφαλισάμενοι, καὶ τῷ βασιλεῖ προσειπόντες τὰ ἔξιτήρια, ἕκα στος οἴκαδε τῷ δοκεῖν ἀπεφοίτησεν.

Ἄρτι δὲ καὶ ὁ Βρυέννιος τῶν πραγμάτων αὐτῷ καθισταμένων ὡς πη ἐδόκει τῷ βασιλεῖ, διαπερᾶ πρὸς τὴν ἕω, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν πατρίκιον Ἰωάννην τὸν Ὀψαρᾶν, ἀπεσταλμένον ἐκ βασιλέως μετὰ χρυσοῦ ἐφ' ᾧ τοῖς στρατιώταις διανεμηθῆναι τὸ σιτηρέσιον. γενόμενος δὲ κατὰ τινα τόπον ἠπλωμένον καὶ ὑπτιον ἐν τῷ θέματι τῶν ἀνατολικῶν τοῖς Καππαδόκαις διένειμε τὴν φιλοφροσύνην. ἐπαύξων δὲ τὰς δόσεις, καὶ πλείω τῶν τεταγμένων παρέχειν κελεύων, ἀντιπίπτοντα εἶχε τὸν Ὀψαρᾶν καὶ μὴ ὑπακούοντα· ἔφασκε γὰρ οὗτος μὴ τολμᾶν προσθήκας δίδοναι τοῖς στρατιώταις, μηδὲν τοῦ βασιλέως περὶ τούτου προστάξαντος. τοῦ δὲ Βρυεννίου ἀτρέμας ἔχειν εἰπόντος καὶ ποιεῖν σιωπῇ τὸ κεκελευσμένον παρεγγυήσαντος, ἀντιτείνοντος δὲ τοῦ Ὀψαρᾶ καὶ θρασυνομένου, ἀναφθεις ἐκεῖνος τῷ θυμῷ τοῦ θρόνου τε ἀνίσταται καὶ κονδύλους τούτῳ προστρίβει. τελευταῖον δὲ καὶ τῶν τριχῶν καὶ τῆς γενειάδος ἀψάμενος καταβάλλει τοῦτον εἰς γῆν, καὶ δεσμὰ περιθεῖς ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐφρούρει σκηνῇ, αὐτὸς δὲ τὸ βασιλικὸν χρυσοῖον ἀνειληφώς ἐποιεῖτο τὴν διανομὴν ὡς ἠβούλετο μεθ' ὑπεροχῶν. ἔτυχε δὲ τότε παραστρατοπεδεύων ἐγγὺς ὁ πατρίκιος Λυκάνθης, καὶ τῶν Πισιδῶν καὶ Λυκαόνων ἠγούμενος. οὗτος τὰ εἰς τὸν Ὀψαρᾶν συμβεβηκότα ἀκουτισθεὶς, καὶ τυραννίδος ἐπίθεσιν, ὥσπερ ἦν εἰκός, τὴν πρᾶξιν ὑπολαβὼν (ἦν γὰρ τῶν τοῖς ἐφοῖς ἄρχουσι βεβουλευμένων ἀμύητος), καθοπλίσας τὰ δύο τῶν 2.622 ἀνατολικῶν τάγματα ἐπιτίθεται τῇ σκηνῇ τοῦ Βρυεννίου, αὐτὸ κράτορα τὸν Μιχαὴλ εὐφημῶν. καὶ τοῦτον μὲν δεσμεῖ κατασχών, ἀπολύει δὲ καὶ τὸν Ὀψαρᾶν τῶν δεσμῶν, καὶ τὸν Βρυέννιον αὐτῷ παραδοὺς οὕτως ὡς εἶχε κλοιῶν, χρῆσθαι τούτῳ κελεύει ὡς βούλεται. ὁ δὲ ἀνεθεις τῆς πέδης καὶ πράττειν ὁ θέλει κύριος γεγὼνώς τοῦ μὲν Βρυεννίου εὐθέως ἐξορύττει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐξ βασιλέα τοῦτον δεσμώτην ἐκπέμπει, μηνύσας καὶ τὴν τολμηθεῖσαν ἀποστασίαν· ὁ δὲ προσέμενε τῷ τόπῳ ὡς τάχα τὴν εἰς τὸν λοιπὸν λαὸν διενεργήσων διανομὴν. καὶ ὁ μὲν Βρυέννιος τοιαύτας ἀπέδωκε δίκας τῆς ἑαυτοῦ προπετείας καὶ αὐθαδείας, ἵνα μὴ λέγωμεν ἀνοίας· οἱ δὲ κατὰ τὸ θέμα τῶν ἀνατολικῶν τὰς οἰκίσεις ἔχοντες ἄρχοντες, ὁ πρόεδρος Ῥωμανὸς ὁ Σκληρὸς (ἦν γὰρ οὐδ' αὐτὸς ἔξω τῶν ὁμομοκόντων), ὁ Βούρτζης, ὁ Βοτανειάτης, οἱ Βασιλείου τοῦ Ἀργυροῦ παῖδες καὶ ὁ λοιπὸς ὄμιλος, τέως μὲν ἦσαν ἠρεμοῦντες καὶ ἀρχὴν ἀποστασίας ἀλλαχόθεν προσμένοντες, ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰ κατὰ τὸν Βρυέννιον, καὶ οἷαις ἑαυτὸν οὗτος φρενοβλαβῶς καθυπέβαλε τύχαις, ἐντρεχῶς λογισάμενος ὡς ἔταζόμενος οὗτος ἀποφῆναι τὴν συνωμοσίαν καὶ οὐκ εἰς καλὸν τοῖς συνωμότησις τὸ τέλος ἐπενεχθήσεται, ἄραντες ἅπαντες ἀπέρχονται ἐν Παφλαγονίᾳ κατὰ τὴν Κασταμόνα· οἶκος δὲ ἡ Κασταμῶν τοῦ Ἰσαακίου μαγίστρου τοῦ Κομνηνοῦ. καταλαβόντες δὲ καὶ αὐτὸν ἠρεμοῦντα ἔτι ἀνιστῶσι καὶ ἄκοντα, καὶ ἔρχονται μετ' αὐτοῦ κατὰ τινα τόπον ὀμαλὸν καὶ πλάτος ἱκανὸν ἔχοντα· Γουνάρια ὁ τόπος κατονομάζεται. κάκεισε τοὺς πλησιοχώρους ἀθροίσαντες στρατῶν 2.623 τιώτας, καὶ τοὺς ὅσοι πυθόμενοι τὴν κίνησιν ἐθελονταὶ παρεγένοντο, μετὰ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύουσι τοῦτον αὐτοκράτορα βασιλέα Ῥωμαίων, ὀγδόην ἄγοντος τότε τοῦ Ἰουνίου μηνός, τῆς ἰνδικτιῶνος τοῦ #22 φεβρουαρίου ἔτους.

Ἀναγορευθεὶς δὲ βασιλεύς, στρατοπεδεῖαν ὀχυρὰν περὶ τῆς μενός, προσέμενε τῷ τόπῳ, ἐκδεχόμενος ἀθροισθῆναι καὶ τοὺς λοιπούς, ὅπόσοι μετεσχῆκασιν τῆς συνωμοσίας. πλέον δὲ αὐτὸν καρτερεῖν ἀνέπειθε καὶ μὴ προεξάλλεσθαι ἢ τοῦ Κεκαυμένου βραδύτης· διασκοπούμενῳ γὰρ αὐτῷ καὶ τὸ αἴτιον ζητοῦντι τῆς βραδυτῆτος ἄγγελός τις ἐκ τῆς ἐφώας ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ὡς μετὰ μεληθεῖς ἐκεῖνος τῶν τε δοθέντων ὄρκων ἠλόγησε καὶ τὰ βασιλέως φρονεῖ καὶ λαὸν ἀθροίζει ἐφ' ᾧ

τοῖς ἀνταίρουσιν ἐπιθήσεσθαι. αὕτη δὲ ἡ ἀγγελία οὐκ εἰς μικρὰν ἀγωνίαν καὶ ταραχὴν ἐνέβαλε τοὺς περὶ τὸν Κομνηνόν, εἰ μέλλοιεν ἕξειν τοιοῦτον ἐχθρὸν κατὰ νώτων· διὸ καὶ ἐκάρτερον ἐν τῷ χάρακι μαθεῖν τὴν ἀλήθειαν ὀριγνόμενοι. ἀλλ' οἱ μὲν ἦσαν ἐν τούτοις, ὁ δὲ Κεκαυμένος ἔμεινε τὴν οἰκείαν γνώμην φυλάττων τοῖς συνωμόταις, ἐπέιχε δὲ ἑαυτὸν καὶ ἐβράδυνε διὰ τοιαύτην αἰτίαν. ὅτε τῆς βασιλίδος ἕξ ἐλθὼν ἀπενόστει ἐπ' οἴκου, γενόμενος ἐν Νικομηδεῖα καὶ ταχυ δρόμῳ συναντήσας βασιλικῶ μηνύει δι' αὐτοῦ τῷ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου Νικήτα τῷ Ξυλινίτῃ, δι' ἀφελῶν καὶ στρατιωτικῶν ῥημάτων· ὡς οἶδα, ὦ ἀδελφέ, ὁ σὸς κύριος καὶ βασιλεὺς παρ' οὐδὲν λογισάμενος τὸν Κομνηνὸν καὶ ἐμέ, καὶ τὰς δεήσεις ἡμῶν 2.624 ἀποπεμψάμενος, ἀτίμως ἐπ' οἴκου ἀπέπεμψεν. ἀλλ' ἴσθι ὅτι ἡμεῖς ἄπιμεν. ὁ δὲ ἅμα σοί, εἰ ἀπαρέσκεσθε τῇ ἡμετέρᾳ ὑποχώρησι, ὑποστρέψαι καὶ ἄκοντας εἰς τούπισω παρασκευάσατε, ἀποστείλαντες δύναμιν. καὶ ταῦτα μὲν εἰπὼν τῷ ταχυδρόμῳ τῆς πορείας συντονώτερον εἶχετο· ἐπειδὴ δὲ οἴκαδε γένοιτο καὶ ὁ Κομνηνὸς ἠρέμει ὡς τάχα μηδὲν μετέχων τοῦ ἔργου, εἰς ὀρρωδίαν ἐνέπιπτε, καὶ δείματα αὐτὸν ἐτάραττε δεδιότα μή πως ὁ Κομνηνὸς καὶ οἱ τῆς συνωμοσίας μέτοχοι ἐτέρου γενόμενοι σκοποῦ σιγῇ βουλευθῶσι καλύψαι τὴν ἐπιβουλήν, καὶ μόνος αὐτὸς εὐθύνας κομίσηται τῆς ἀποστασίας ὡς ἤδη καταφανῆ ἑαυτὸν θεῖς διὰ τοῦ μηνύματος. καὶ ἐσκέπτετο καὶ ἐμελέτα πῶς καὶ τίνα τρόπον ἂν τῷ περιποιησεται τὴν ἀσφάλειαν· οὔτε γὰρ δύναμιν προηυτρεπι σμένην εἶχεν, οὔτε ἡ προσοῦσα ἰκανὴ ἐδόκει ἀντιπαρατάττεσθαι βασιλεῖ Ῥωμαίων, τὸ πλέον δ' ὅτι μηδὲ κοινολογησάμενος τοῖς ἐπιχωρίοις στρατεύμασιν ἦν, μηδὲ πληροφορίαν ἐσχηκῶς εἰ προσ δεχθήσεται. καὶ διὰ τοῦτο ἤργει, καὶ ἀναδύεσθαι ἐδόκει τοῖς μὴ καλῶς ἐστοχασμένοις τῶν κατ' αὐτόν. ἔτυχον γὰρ τῷ τότε καιρῷ δύο τάγματα Φραγγικὰ καὶ Ῥωσικὸν ἐν ἐπιχωριάζοντα τῷ τόπῳ πρὸς παραχειμασίαν· περὶ ὧν πλέον ἐφρόντιζεν, ἵνα μὴ συναισθήσεως γενομένης συλληφθεῖς ὑπ' αὐτῶν ἐκπεμφθῆναι τῷ βασιλεῖ. ταῦτα πάντα δεδοικῶς ἐπέιχε αὐτὸν μέχρις ἂν ἀσφά λειαν περιποιησεται ἑαυτῷ. ἤδη δὲ μέλλων ἐπιχειρεῖν τῷ ἔργῳ, 2.625 καὶ τοῖς ἑαυτοῦ θεράπουσι καὶ συγγενέσι πρότερον τὴν ἐπιβουλήν ἀνακαλύψας, καὶ ἤδη χεῖρα περὶ αὐτὸν συστησάμενος ἀνδρῶν χιλίων, λοιπὸν καὶ τῶν οὐ πάνυ βεβαίων ἀποπειρᾶσθαι ἤρχετο, καθ' ἓνα μὲν πρότερον τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ τόπου ἀπτόμενος, εἶτα καὶ κατὰ μικρὸν τῶν γενναιοτέρων καὶ τῶν στρατιωτικωτέρων ἀποπειρώμενος. ἐπεὶ δὲ ἠδυνήθη τέως τοὺς ἐπισημοτέρους πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπάσασθαι, λοιπὸν ἤρξατο καὶ τοῖς πλήθεσι παρέχειν πείραν· γράμματα γὰρ πλασάμενος βασιλικὰ ὡς εἶη προστεταγμένον αὐτῷ ἀνειληφότι τὰ τῶν συμμάχων τρία τάγματα καὶ τοὺς δύο τῶν τε Κολωνιατῶν καὶ τῶν Χαλδίων ἀνελθεῖν κατὰ τοῦ Σαμούχ, καὶ τὰ πέντε ταῦτα κατὰ τὴν πεδιάδα τῆς Νικοπόλεως ἀθροισθῆναι κελεύσας, οὕτω τὴν πείραν προσήγαγεν· ἐφ' ἐκάστη γὰρ ἡμέρᾳ ἀδνούμιον πλαττόμενος, πρωῖθεν ἐξιπαζόμενος καὶ πόρρω τῶν ἄλλων ἀφιστῶν, πρῶτον μὲν ἐκάλει τὸν ἡγεμόνα καὶ τὴν βουλήν ἀνεκάλυπτεν, ὡς ἀνάγκη τοῖν δυοῖν θάτερον πράξαι, ἢ συν θέσθαι τοῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις ἢ τῆς κεφαλῆς ἀφαίρεσιν ὑπο στήσεσθαι, εἶτα τάξιν μίαν ἐκάλει καὶ πάλιν ἄλλην, καὶ τὸν ἴσον τρόπον ποιῶν πάντας καὶ ἄκοντας ὥρκισε. καὶ πρῶτον μὲν ὑπὲρ γάγετο τὰ δύο Ῥωμαϊκὰ τάγματα, μετ' ἐκεῖνα δὲ καὶ τοὺς οἰκείους, ἔπειτα καὶ τοῖς ἕξ ἔθνῶν προσήγαγε τὰς προσβολὰς. ῥαδίως δὲ τούτους καταπληξάμενος καὶ ὄρκῳ ἐμπεδωσάμενος καὶ ἤδη ἐν τῷ 2.626 ἀφόβῳ γενόμενος, τοὺς Σεβαστηνοὺς καὶ τοὺς Μελιτηνοὺς καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τεφρικῆς καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρμενίων ἄρχοντας καὶ στρατιώτας συναθροίσας ἠψατο τῆς πορείας, προάγγελον στείλας πρὸς τὸν Κομνηνόν, ὡς εἶη τε τὰ κατ' αὐτὸν εὖ διαθεῖς, καὶ ὡς ἤδη κάτεισι μετὰ βαρείας δυνάμεως. αὗται δὲ αἱ ἀγγελίαι θυμῆ δίας τε καὶ λήματος ἐμπιπλῶσι τὸν Κομνηνόν,

καὶ ἕως ἐκείνου ἀτολμώτατος καὶ κατεπτηχῶς ὑπάρχων τολμηρότερος ἀπ' ἐκείνου καὶ θαρραλεώτερος γίνεται. ὅμως προσέμενε τὴν ἐκείνου παρῶν σίαν. ὁ δὲ ἐν τῷ κατιέναι καὶ τὸ τάγμα τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ ἄκον ὑπαγαγόμενος καὶ τοὺς τοῦ θέματος κορυφαίους, οὓς μὲν ἐκόντας οὓς δὲ ἄκοντας, καὶ τὴν πορείαν ἐπιτείνας, ἔλθων ἐνοῦται τῷ Κομνηνῷ. τότε οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὰ κατ' αὐτὸν εἶναι νομίσας, τὴν μὲν γυναῖκα καὶ ὃν εἶχε πλοῦτον Ἰωάννη τῷ ἀυταδέλφῳ παραδοὺς ἐκπέμπει πρὸς τὸ φρούριον τὴν Πημόλισσαν (πέτρα δὲ ἡ Πημόλισσα παρὰ τὸ χεῖλος κειμένη τοῦ Ἄλυος ποταμοῦ), αὐτὸς δὲ ἄρας μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, καὶ τὸν Σαγγάριον περαιωθεὶς ποταμόν, ἀπήρχετο σχολῇ καὶ βάδην πρὸς Νίκαιαν, ὑμνούμενός τε καὶ ἀνευφημούμενος· ἐγνώκει γὰρ ταύτην παραστησάμενος ὀρμητήριον ἔχειν πρὸς τὰ τῆς τύχης ἀβούλητα καὶ οὕτως ἐπὶ τὰ πρόσω χωρεῖν. ἐδίδου δὲ καὶ καιρὸν ἀναχωρήσεως τοῖς στρατεύμασι καὶ τοῖς στρατηγοῖς τοῖς ὅσοι πίστιν ἐτήρουν τῷ βασιλεῖ. καὶ γὰρ δὴ καὶ μαθόντες οὗτοι τὴν πρὸς 2.627 Νίκαιαν ἔλευσιν αὐτοῦ ὑπεχώρουν ἡρέμα καὶ διελύοντο, οἱ μὲν στρατιῶται οἴκαδε ἕκαστος ἀπιὼν οἷα περὶ γυναικὸς καὶ παιδῶν καὶ τῶν ἄλλων δεδιὼς ἀναγκαιοτάτων· οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπήεσαν πρὸς βασιλέα, ἄγγελοι τῆς ἀφίξεως τοῦ Κομνηνοῦ τούτῳ γινόμενοι. ἦσαν δὲ Λυκάνθης τε ὁ τῶν ἀνατολικῶν κατάρχων ταγματῶν, Θεοφύλακτος ὁ Μανιάκης καὶ Πνυέμιος ὁ Ἰβηρ τῆς φάλαγγος τῶν Χαρσιανιτῶν ἡγεμονεύοντες, καὶ ἄλλοι πολλοὶ οὐ λίαν ἔχοντες τὸ ἐπίσημον. Ἦδη δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς γνωσθείσης αὐτῷ τῆς ἀποστασίας, καὶ ὅτι περὶ ἡ πᾶσα ἕως Ῥωμαϊκῆ χειρὶ πλὴν ὀλίγων κεκίνηται κατ' αὐτοῦ, πρέσβεις μὲν περὶ εἰρήνης οὐκ ἐδοκίμαζε πέμπειν, ἀρχὴν δὲ τῆς ἀποστασίας ἔτι ἐχούσης καὶ φλεγμονὴν τῶν πραγμάτων ἠύτρεπιζετο καὶ αὐτός, καὶ πρὸς ἀντιπαράταξιν τὸν ἐνόντα τρόπον ὠπλίζετο.

Μεταστειλόμενος γὰρ τὰς δυτικὰς ἀπάσας δυνάμεις, καὶ ἄρχειν τούτων ἀπὸ τῶν Μακεδόνων τάξας τοὺς ἐκ γένους λαμπροῦ καὶ ἐκ προηγησαμένων ἀριστευμάτων εὐδοκίμους φανέντας, ἀξιωμασί τε καὶ δώροις καὶ διανομαῖς χρημάτων ἀφθόνως φιλοφρονησάμενος καὶ τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς στρατιώτας, τὰ παραπλήσια δὲ ποιήσας καὶ πρὸς τὰ μὴ συναπαχθέντα ἕως τὰ γμάτα τῷ Κομνηνῷ ἦτοι τοὺς ἀνατολικούς καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Χαρσιανοῦ, καὶ στρατηγὸν αὐτοκράτορα καὶ ἄρχοντα αὐτῷ προβαλόμενος τὸν δομέστικον τῆς ἀνατολῆς Θεόδωρον, τὸν τῆς βασιλείας Θεοδώρου εὐνοῦχον, παραδοὺς αὐτῷ καὶ συνάρχοντα καὶ σύμβουλον 2.628 λον, ὡς ἂν ἐν πολλοῖς ἀγωνίσμασι κατηθλημένον ἄνδρα καὶ ἀδελφὸν ὑπάρχοντα τῆς γυναικὸς τοῦ Κομνηνοῦ, τὸν μάλιστα Ἀρῶν καὶ Δούκαν, ἐκπέμπει πρὸς ἀντιπαράταξιν τῷ Κομνηνῷ. ἀναλαβόντες οὖν οὗτοι οἱ δύο τὰς εἰρημένας δυνάμεις, καὶ διὰ τῆς ἀντιπόρθμου τῆς πόλεως Χρυσουπόλεως περαιωθέντες, ἀπῆλθον ἐν Νικομηδείᾳ. ἐκεῖσέ τε γενόμενοι πέμψαντες καθαιροῦσι τὴν τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ γέφυραν, ὅπως μὴ εὐκόλος εἴη τῷ Κομνηνῷ ἢ εἰς αὐτοὺς ἔφοδος, ἀλλὰ διὰ περιόδου γινομένη μὴ λανθάνη. ἐκεῖθεν τε ἀπαναστάντες ἀνῆλθον εἰς τὸ ὄρος τὸν Σόφωνα, κάκεισε στρατοπεδεῖαν πηξάμενοι ὄχυρὰν τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐξηρτύοντο. Καὶ ὁ Κομνηνὸς δὲ ἀπανταχοῦ σκοποὺς ἐκπέμπων καὶ κατοπτῆρας, ὥστε μηδὲν τῶν γινομένων ἀγνοηθῆναι αὐτῷ, ἐπεὶπερ ἔμαθε τὰς ἀκρωρείας τοῦ Σόφωνος ἤδη κατασχεῖν τοὺς περὶ τὸν δομέστικον, καὶ αὐτὸς ταχυπορήσας καταλαμβάνει τὴν Νίκαιαν. καὶ ταύτης ἐξ ἔφοδος κύριος γεγονώς, καὶ ὅσαπερ εἶχε χρήματα ἐν αὐτῇ ἀποθεῖς καὶ τὰ περιττὰ τῆς ἀποσκευῆς, καὶ ἀσφαλισάμενος, πῆγνυται παρεμβολὴν κατὰ τὸ ἀρκτῶν μέρος τῆς πόλεως Νικαίας, ὅσον ἀπὸ σταδίων δώδεκα, κάκεισε αὐλίζεται. ἐξερχόμενοι οὖν ἀφ' ἐκατέρων τῶν στρατοπέδων ἐπὶ χορτολογίαν οἱ τε τοῦ Κομνηνοῦ στρατιῶται καὶ οἱ τοῦ ἀντιθέτου μέρους, καὶ ἀλλήλους ἐπιμιγνύμενοι οἷα ὁμόφυλοι καὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι, προετρέποντο ἀλλήλους, οἱ μὲν τὰ βασιλέως

φρονοῦντες τὸν Κομνηνὸν 2.629 καταλιπεῖν παρακαλοῦντες, τύραννον ἄνδρα καὶ ἀποστάτην, καὶ τῷ βασιλεῖ προσχωρῆσαι, καὶ μὴ δι' ἐπιθυμίαν καὶ ὄρεξιν ἑνὸς ἀνδρὸς ἐς τοσοῦτον κίνδυνον ἐλθεῖν ὥστε μετὰ μικρὸν μὴ μόνον ἔκπτωσιν στρατιᾶς καὶ περιουσίας ὑποστῆναι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ γλυκύτετον ἀποβαλεῖν κινδυνεῦσαι τῶν ὁμμάτων φέγγος, ἐκείνων δὲ πάλιν καταλιπεῖν παραινούντων τὸν βασιλέα, ὄνομα μόνον ἔχοντα βασιλέως, τᾶλλα ἄνδρα σαπρὸν καὶ κρονόληρον καὶ ἀχρεῖον, ὑπὸ εὐνούχων ἀρχόμενον, καὶ προσρυῆναι τῷ Κομνηνῷ, ἀνδρὶ κατὰ χεῖρα γενναίῳ καὶ λαμπρῷ καὶ διαφανεῖ τοῖς προηγησαμένοις στρατηγήμασιν, ἐφ' ᾧ πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺς ὡσπερ ἐκ κύκλου γραμμαὶ πρὸς αὐτὸν ὡς εἷς τι σημεῖον νενεύκασιν ἐν ἴσῳ καὶ ἀπαραλλάκτῳ βουλήματι. ἀλλὰ ταῦτα λέγοντες οὐκ ἔπειθον ἀλλήλους. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐξεπίτηδες, τῶν ἀρχηγῶν ἑκατέρων τῶν στρατευμάτων πεμπόντων τινὰς τῶν ἐπιτηδείων εἰς τὸ προ διαλέγεσθαι τοῖς τοῦ ἀντιπάλου στρατεύματος στρατιώταις καὶ καθόσον οἷόν τε τοὺς πειθομένους ἐφέλκεσθαι. ὡς δὲ ἐπὶ χρόνον τινὰ τὴν διάπειραν ἐποιοῦντο καὶ οὐδεὶς προσεῖχε τοῖς λεγομένοις τὸν νοῦν, μετὰ πλείστης δὲ φειδοῦς καὶ ὁ Κομνηνὸς τὰς ξυλείας καὶ τὰς χορτολογίας ποιεῖσθαι παρηγγύα καὶ μὴ πόρρω τῆς στρατοπέδου ἀφίστασθαι, τότε δὴ οἱ περὶ τὸν δομέστικον, καὶ μᾶλλον οἱ Μακεδόνες, ὑπόπτωσιν καὶ δειλίαν εἶναι τὴν ὑποστολήν οἰηθέντες πολεμητέον εἶναι ἐδόκουν. οἷς καὶ ἄκοντες πεισθέντες στρατοπεδεύονται κατὰ τὸν λεγόμενον Πετρόην, οὐ πάνυ πόρρω 2.630 κείμενον τῆς ἐναντίας παρεμβολῆς, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ σταδίων πεντεκαίδεκα. οὕτω δὲ τῶν δυνάμεων ἔγγιστα γενομένων ἀλλήλαις, καὶ τοὺς στρατηγούς βιαζομένων ἐξάγειν καὶ μὴ κωλύειν, ἀναπεῖθεται μὲν ὁ Κομνηνὸς καὶ τὰς οἰκείας ἐκβάλλει φάλαγγας καὶ πρὸς παράταξιν ἴστησι, τοῦ μὲν εὐωνύμου κέρατος κατάρχειν προ χειρίσας τὸν Κεκαυμένον, τὸ δεξιὸν ἔχοντος Ῥωμανοῦ τοῦ Σκληροῦ, αὐτὸς δὲ ἐν μέσοις ἐτάττετο, ἀναπεῖθεται δὲ καὶ ὁ δομέστικος σὺν τῷ Ἀαρῶν, καὶ τὸν οἰκείον ἐξαγαγὼν λαὸν ἀντιμέτωπον ἴστησι τοῖς ἐναντίοις. τοῦ μὲν οὖν δεξιοῦ κέρως ἄρχων ἦν Βασίλειος ὁ Ταρχανιώτης, στρατηλάτης τότε τυγχάνων τῆς δύσεως καὶ πάντων τῶν Μακεδόνων ὧν ἐξοχώτατος ὡς καὶ γένει καὶ φρο νήσει καὶ ἐμπειρίᾳ διαπρεπέστατος· τὸ δὲ εὐώνυμον ἐγκεχείριστο ὁ μάγιστρος Ἀαρῶν, ἔχων στρατηγούς τὸν Λυκάνθην καὶ τὸν Πνυέμιον καὶ Ῥανδοῦλφον πατρίκιον τὸν Φράγγον. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον γενομένης τῆς παρατάξεως κατὰ τινὰ τόπον Ἄϊδην παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὀνομαζόμενον, ὡς ἐδόθη τὸ τοῦ πολέμου σύνθημα καὶ προσέρραξαν ἀλλήλαις αἱ δυνάμεις, τρέπεται μὲν ὁ Ἀαρῶν τὸ δεξιὸν μέρος καὶ μέχρις αὐτοῦ διώκει τοῦ χάρακος, κατασχὼν ζωγρίαν καὶ Ῥωμανὸν τὸν Σκληρόν· καὶ τάχα ἂν ἀπηνέγκατο καθαρὰν τὴν νίκη, εἰ μὴ λίαν ἐγένετο εὐλαβῆς καὶ τοῦ σκυλεῦσαι ἀπέσχετο τὴν παρεμβολήν, ἥδη καὶ τοῦ Κομνηνοῦ κατασεισθέντος καὶ φυγεῖν εἰς Νίκαιαν ἀποβλέποντος. ὁ δὲ Κεκαυμένος τὸ 2.631 κατ' αὐτὸν τρεψάμενος ἀκριβῶς οὐκ ἐπέσχε τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἄχρις αὐτοῦ τοῦ χάρακος φθάσας αὐτὸν τε ῥήγγυσι, καὶ εἶσω γενόμενος καὶ τὰς σκηνὰς διαρπάσας καὶ τοῖς ξίφεσι ταύτας κατα τεμῶν εἰς γῆν ἔρριψεν. ὅπερ θεαθὲν τοῖς πόρρω (ἔκειτο γὰρ ἡ παρεμβολὴ ἐπὶ τόπου διάστημα ἔχοντος) θάρσος μὲν ἐνέβαλε τοῖς ἀμφὶ τὸν Κομνηνόν, δειλίαν δὲ τοῖς περὶ τὸν Ἀαρῶν· σεσυλημένον γὰρ ἰδόντες τὸν χάρακα οἱ μὲν ἀνηλάλαξαν, οἱ δὲ πρὸς φυγὴν ὤρμησαν. καὶ πίπτει μὲν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ βασιλέως λαὸς πολὺς, κατ' ἐξαίρετον δὲ Μακεδόνες, οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ στρατιωτῶν ἀλλὰ καὶ στρατηγοὶ πολλοί, ὁ Μαυροκατακαλὼν, ὁ Πνυέμιος, ὁ Κατζαμούντης καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι, ἐάλωσαν δὲ καὶ πολλῶν πλείους τῶν ἀναιρεθέντων.

Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ φαίνεται ὅτι τῶν περὶ τὸν βασιλέα τραπέντων Ῥανδοῦλφος ὁ Φράγγος ἐς μέσους περιπλανώμενος τοὺς τε φεύγοντας καὶ τοὺς διώκοντας ἐζήτει

συμπλακῆναί τι νι τῶν ὄνο μαστῶν. ἐπεὶ δὲ μάθοι ὡς Νικηφόρος δίδεισιν ὁ Βοτανειάτης, τοὺς ἄλλους καταλιπὼν ἀπήει πρὸς ἐκεῖνον, πόρρωθεν κράζων καὶ μένειν παρεγγυώμενος, δηλῶν καὶ τοῦνομα ὅστις εἶη καὶ ἐφ' ᾧ προσκαλεῖται. ὅπερ γνοὺς ὁ Βοτανειάτης ἴστησι τὸν δρόμον, καὶ ἐγγίσαντι τῷ Ῥανδούλφῳ προσμίγνυται, καὶ παίει μὲν ἐκεῖνος τῷ ξίφει τὴν ἀσπίδα τοῦ Ῥανδούλφου καὶ τέμνει διχῆ, παίει δὲ ὁ Ῥανδοῦλφος αὐτὸν κατὰ τῆς κόρυθος, διολισθῆσαν δὲ τὸ ξίφος 2.632 οὐκ ἔβλαψε· διὸ καὶ συνδραμόντες πρὸς τὸν Βοτανειάτην ἔτεροι χειροῦνται ζωγρίαν τὸν ἄνδρα καὶ ἐς τὸν Κομνηνὸν ἀπάγουσιν. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἐκ τοῦ Κομνηνοῦ στρατηγὸς εἷς, Λέων ὁ Ἄν τίοχος, καὶ στρατιῶται τινές. Γενομένης δὲ τῆς ἥττης καὶ τῶν ἐκ τῆς τροπῆς καὶ τοῦ πο λέμου διασωθέντων ἐς τὸν βασιλέα ἐλθόντων ἅμα τῷ δομestίκῳ καὶ τῷ Ἄαρῶν, αὐτὸς μὲν ἀπεγνώκει τὰ πράγματα καὶ ἤδη προσ δόκιμος ἦν τῶν πάντων ἀφέμενος καταφυγὴν καὶ σωτηρίαν ζητεῖν· ἀλλ' οἱ περὶ αὐτὸν οὐ συνεχώρησαν τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλὰ μένειν παρεκάλουν καὶ τελευτᾶν εὐγενῶς, εἰ δεήσει, περὶ τῆς βασιλείας. πάλιν μὲν οὖν στρατολογεῖν καὶ πρὸς δευτέρας ἀντιπαρατάξεις χω ρεῖν ὄχληρὸν καὶ ἀσύμφορον ἐνομίζετο, ὦετο δὲ περιέσεσθαι, εἰ τὴν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν ἐπισπάσοι· ὅθεν καὶ τούτους περιεῖπε καὶ δώροις συνεῖχε καὶ φιλοτιμήμασιν. ὁ δὲ Κομνηνὸς τὰ ἐναντία θραύσας στρατεύματα καὶ διασκεδάσας, ἀπαναστὰς ἐκ Νικαίας τριταῖος εἰς Νικομήδειαν ἔρχεται. ἐκεῖσε δὲ αὐτῷ γενομένῳ φθὰ νουσι καὶ πρεσβευταὶ βασιλέως, ὁ πρόεδρος Κωνσταντῖνος ὁ Λει χούδης, ὁ πρόεδρος Θεόδωρος ὁ Ἄλωπος, Κωνσταντῖνος ὁ Ψελ λὸς ὁ τῶν φιλοσόφων ὑπατος. οὗτοι γὰρ οἱ τρεῖς ἄνδρες ἐπὶ σο φία καὶ λόγου δυνάμει τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνθρώπων διαφέρειν δοκοῦντες, καὶ ἀσυγκρίτως ὁ Ψελλός, ἐξελέγησαν εἰς τὸ πρεσβεῦσαι· καὶ προσεδόκησεν ὁ βασιλεὺς μεγάλα καταπρά 2.633 ξασθαι διὰ τῆς ἐκείνων εὐστομίας καὶ χάριτος. ὑπισχνεῖτο δὲ ἡ πρεσβεῖα καταθέμενον τὰ ὄπλα τὸν Κομνηνὸν αὐτὸν μὲν υἰοθετη θῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ Καίσαρα ἀναρρηθῆναι, πᾶσι δὲ τοῖς συναπαχθεῖσιν αὐτῷ ἀμνηστίαν κακῶν καὶ ἄφεσιν τῶν πε πλημμελημένων. ὡς δὲ λέγουσιν οὐδεὶς προσέσχεν αὐτοῖς, ἐπαν ελθόντες δ' ὡς βασιλέα καὶ ἐτέραν πρεσβεῖαν εἰληφότες ἐπανέρχον ται, καὶ καταλαμβάνουσιν ἐρχόμενον τὸν Κομνηνὸν εἰς τὸ χωρίον τὰς Ῥέας. ἐδήλου δὲ ἡ πρεσβεῖα ἀναγορευθῆναι μὲν τὸν Κομνη νὸν βασιλέα υἰοθετηθέντα, πᾶσι δὲ τοῖς συστρατευσαμένοις αὐτῷ βεβαιωθῆναι τὰς παρὰ τοῦ Κομνηνοῦ τιμὰς γράμμασι βασιλικοῖς. ἀγγελθείσης δὲ τῆς ἐκ βασιλέως ὑποσχέσεως αὐτὸς μὲν ὁ Κομνη νὸς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ ἄρχοντες ἐπευφήμησαν, καὶ τὰς ὑπο σχέσεις χρυσοβουλλεῖω γραφῆ βεβαιωθῆναι ἠξίου, μόνος δὲ ὁ Κεκαυμένος ἀπηρέσκετο πρὸς πάντα καὶ καταλιπεῖν ἐνέκειτο τὸν γέροντα τὴν βασιλείαν καὶ ὑποχωρῆσαι, μὴ εἶναι ἄξιον λέγων τοῦτον μὲν ἤδη καθαιρεθέντα καὶ ἀποκηρυχθέντα ὅρκους φρικῶ δεσάτοις αὐτῆς συγχωρηθῆναι βασιλεύειν Ῥωμαίων· τοῦτο γὰρ καὶ θεοῦ ὀργὴν ἔλεγε κινήσειν διὰ τὴν ἐπιπορκίαν, καὶ οὐδὲ αὐτοῖς ἔσεσθαι συμφέρουσαν τὴν τῶν ὄπλων κατάθεσιν· αὐτὸς τε γὰρ υἰοθετηθεὶς φαρμάκοις κατεργασθεὶς οἰχήσεται θᾶττον, καὶ ἔκα στος τῶν συμπραξάντων αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ διορυγήσεται. λέγε ται δὲ ὅτι καὶ οἱ πρεσβευταὶ παραπρεσβεύσαντες, ἄλλοτε ἄλλος 2.634 λάθρα τῷ Κεκαυμένῳ προσιόντες, παρεκάλουν ἔχεσθαι τῆς ἐν στάσεως καὶ μηδ' ὄλως ἐνδοῦναι. τοῦτο δὲ αὐτὸν ποιῆσαι καὶ οἱ καλῶς εἰδότες ἐπληροφόρουν, ἄνδρες οὐχ οἰοί τε ψεῦδεσθαι, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Κομνηνὸν πληροφοροῦντες ἐνωμότως ὡς ἅπαν τὸ ἀστικὸν πλῆθος περικαῶς εἰς αὐτὸν ἔχει, καὶ ὡς εἰ μόνον ἐγγίσει τῇ πόλει, τὸν γέροντα ἐξωθήσαντες μετ' ἐπινικίων καὶ ὕμνων αὐτὸν προσδέξονται. καὶ ταῦτα μὲν γενέσθαι λέγεται ἐπὶ στρα τοπέδου. Ὁ δὲ γέρων συνέσφιγγε μὲν εἰς αὐτὸν τῶν πολιτῶν εὐνοίαν καὶ δωρεαῖς καὶ χρήμασι καὶ ἀξιομάτων ὑπεροχαῖς καὶ τοῖς τοιοῦ τοῖς οἷς θέλγεται καὶ

καταδημαγωγείται τὸ πλῆθος καὶ πρὸς εὖ νοιαν δεσμεῖται καὶ πίστιν· μείζονα δὲ καὶ ἄρρηκτότερον τὸν δε σμὸν τῆς εὐνοίας ποιῆσαι βουλόμενος, καὶ γραμματεῖον ἐκθέμενος ὄρκοις φρικτοῖς καὶ ἀραῖς παλαμναιοτάταις κατησφαλισμένον, ὡς οὐδέποτε βασιλέα ἢ δεσπότην τὸν Κομνηνὸν ὀνομάσουσιν ἢ τὴν βασιλεῖ πρέπουσαν τιμὴν αὐτῷ προσοίσουσιν, ἕκαστον τῶν συγ κλητικῶν ἠνάγκαζεν ὑπογράφειν ἐν αὐτῷ καὶ τὰ γεγραμμένα κυ ροῦν. καὶ πάντες μὲν τῇ ἐξουσίᾳ πειθαρχοῦντες ἔτι πόρρω τοῦ Κομνηνοῦ διάγοντος ὑπέγραψαν· ὡς δὲ ἐκεῖνος ἤγγισεν εἰς τι χω ρίον Ἀλμέας λεγόμενον, ἔμελλε δὲ τῇ ἐπαύριον ἐν τοῖς παλατίοις ἀυλίζεσθαι τοῦ Δαματῦρος, αἰφνίδιον περιστάντες περὶ τὸ περί ορθρον τῇ τοῦ θεοῦ μεγάλη ἐκκλησίᾳ ὁ μάλιστα [καὶ] Μιχαὴλ ὁ τοῦ Ἀναστασίου υἱός, ὁ πατρίκιος Θεόδωρος ὁ Χρυσήλιος, ὁ 2.635 πατρίκιος Χριστοφόρος ὁ Πυρρός, οἱ τῶν ἐταιρειῶν πάντες ἄρχοντες, καὶ τινες ἄλλοι τῶν ἀφανεστέρων, κάτωθεν ἔκραζον κατελθεῖν πρὸς αὐτοὺς τὸν πατριάρχην ὡς μέλλοντες περὶ ἀναγκαίων αὐτῷ πύσεις προσενεγκεῖν. τοῦ δὲ μὴ καταβῆναι πεισθέντος, ἀλλ' ἀποκλείσαντος τὰς ἑαυτοῦ θύρας καὶ τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνά γοντος εἰς τὰ ὑπερῶα τῆς ἐκκλησίας λαβυρίνθου, πεπομφότος δὲ πρὸς τούτους Νικηφόρον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς αὐταδέλφους καὶ ἰδίους ἀνεψιούς, καὶ δι' αὐτῶν τὰς πύσεις προσερχθῆναί οἱ κελεύοντος, οἱ συνελθόντες καὶ ἄλλο πλῆθος προσλαβόμενοι οὐκ ὀλίγον (ἤδη γὰρ τῆς φήμης διαδοθείσης συνέτρεχον πανσυδί, οὐ μόνον οἱ τοῖς νεωτερισμοῖς ἐπιχαίροντες, ἀλλὰ καὶ τῶν συνετωτέ ρων οὐκ ὀλίγοι καὶ τῶν συγκλητικῶν πλῆθος, ὅσοι μὴ ἱκανῶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐθεραπεύθησαν) περισχόντες τοὺς τοῦ πατρι ἀρχου ἀνεψιούς ἀπάγξειν ἠπειλοῦν, εἰ μὴ τάχιον αὐτὸς καταβαίη πρὸς τούτους. ὁ δὲ εἶτε ἄκων, οὐκ οἶδα, εἶθ' ἐκὼν, ὡς ὁ τῶν πλειόνων εἶχε λόγος, τὴν ἱερατικὴν περιθέμενος διπλοῖδα καὶ τὰ λοιπὰ παράσημα τῆς ἀρχιερωσύνης ἀναλαβὼν κάτεισιν ἀκκιζόμενος καὶ δεινὰ πάσχοντι ἐοικώς· ἦσαν δὲ ταῦτα πάντα σκηνή, ὡς τὰ πράγματα ἔδειξαν. κατελθόντα γὰρ ἐκεῖνον εὐθέως οἱ ἀνάπτει τοῦ πλῆθους παρειληφότες, καὶ θρόνον ἐνεγκόντες, ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους καθίζουσι τοῦ ἀγίου βήματος. καὶ πρῶτον μὲν, ὡς ἐν προσχήματι τάχα, πρεσβευτὴν αὐτὸν παρεκάλουν ὡς βασιλέα γε 2.636 νέσθαι, ὅπως ἀποδοθεῖ αὐτοῖς τὸ ὑπογραφὸν παρ' αὐτῶν ἔγ γραφον, ὡς ἤδη τοῦ βασιλέως σπεισαμένου τῷ Κομνηνῷ καὶ βασι λέα ἀνειπόντος αὐτόν. τοῦ γὰρ ἐγγράφου σωζομένου ἀδιάρρη κτου, δυοῖν ἀτόποιν θάτερον ἔφασκον ἐξ ἀνάγκης ἔψεσθαι· ἢ γὰρ εὐφημήσαντες αὐτὸν ὡς βασιλέα ἐπιορκήσουσιν, ἢ ὡς ἐνυβρίσαντες εἰς βασιλέα κολασθήσονται. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀνελάμβανεν αὐτούς, καὶ πληρώσειν τὸ αἴτημα τούτων κατεπηγγέλλετο. εἶτα μικροῦ διαλιπόντος καιροῦ πάντων ἀφέμενοι αὐτοκράτορα βασιλέα ἀναγορεύουσι τὸν Κομνηνόν, καὶ τοὺς ὅσοι μὴ τοῦτο βούλονται ἐχθροὺς Ῥωμαίων καὶ ἀποστάτας ὠνόμαζον, καὶ διαρπάξεσθαι τὰς οἰκίας αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πλῆθους ἐδοκίμαζον, αὐτοῦ τοῦ πατρι ἀρχου πρῶτου διὰ τοῦ τῆς ἐκκλησίας δευτερεύοντος Στεφάνου συμπαρόντος καὶ συνευδοκοῦντος, καὶ Θεοδώρου τοῦ Ἀντιοχείας πατριάρχου τὴν ἀνάρρησιν τῆς εὐφημίας βοήσαντος, καὶ τοὺς οἴκους τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, ὅσοι μὴ ἠρέσκοντο τοῖς γινομένοις, ἀνασκάπτειν καὶ διαρπάζειν προτρέποντος, καὶ ταῦτα μὲν ἔπραττεν ἔσωθεν τοῦ θείου καὶ περιωνύμου ναοῦ· ἄγγελον δὲ πρὸς τὸν Κομνηνὸν πέμψας, καὶ πρὸς τὸν γέροντα ἄλλους, ἐκείνῳ μὲν μηνυεῖ σπεύδειν καὶ μὴ βραδύνειν, καὶ μισθὸν ἀπῆται τῆς συνεργίας ὡς ἤδη τέλος ἐχούσης τῆς αὐτοῦ ἐφέσεως, τούτῳ δὲ κατιέναι τῶν ἀνακτόρων κατ' οὐδὲν αὐτῷ προσηκόντων. κάκ τούτου τοῖς 2.637 πᾶσιν ἀπροφάσιτος ἐφάνη ὁ πατριάρχης μὴ μόνον μέτοχος ὦν ἀλλὰ καὶ πρωταίτιος τῆς ἀποστασίας. τοῦ δὲ τοὺς πεμφθέντας εἰς αὐτὸν μητροπολίτας ἐρωτήσαντος "καὶ τί μοι ἀντὶ τῆς βασιλείας ὁ πατριάρχης παρέχεται;" ἐκείνων δὲ ἀποκριναμένων "τὴν οὐράνιον βασιλείαν," ἅμα τῷ λόγῳ

τὴν πορφύραν ἀποβαλὼν καὶ τὰ κοκκοβαφῆ πέδιλα, καὶ ἰδιωτικὴν ἐσθῆτα ἀμφιασάμενος, κάτεισι. τοῦτο δὲ πάντως ἐγένετο ἂν ὡς ἐκεῖνός τε ἐβούλετο καὶ οἱ μητροπολίται ὑπέσχοντο, εἰ ἅμα τῇ ἀποστασίᾳ ὄχρετο λιπὼν τὰ βασίλεια· ἐγκαρτερήσας δὲ ἄχρι πολέμου, καὶ ἀνασχόμενος τοσαύτην πτώσιν ἰδεῖν ἀνδρῶν ὁμοφύλων, εἶτα θραυσθεὶς καὶ κατασεισθεὶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ ἄκων τῆς βασιλείας ὑπεξερχόμενος, οὐκ οἶδα εἰ ἀντιμισθίαν κομιεῖται τῆς ἐπιγείου βασιλείας τὴν ἐπουράνιον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον, γενήσεται. τοῦ δὲ κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀκρόπολει οἰκίαν αὐτοῦ γενομένου ἡμέρα τετράδι, τριακοστὴν πρώτην ἄγοντος τοῦ Αὐγούστου μηνός, τῆς δεκάτης ἐπινεμήσεως, εἰσέρχεται ὁ Κεκαυμένος κουροπαλάτης ὑπὸ τοῦ Κομνηνοῦ τιμηθεὶς μετὰ τινων οὐκ ὀλίγων εὐπατριδῶν τῇ εἰς πρωΐας διὰ δρόμωνος, καὶ εἰσελθὼν κρατεῖ τὰ ἀνάκτορα. ἔρχεται δὲ περὶ δείλην ὀψίαν καὶ ὁ Κομνηνός, καὶ εἴσεισιν ἐν αὐτοῖς, καὶ τῇ ἐπαύριον, πρώτην ἄγοντος τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, τῆς 14 ἐπινεμήσεως, τοῦ #22 φξ' ἔτους, δημοσίαν ποιησάμενος 2.638 πρόοδον ἄπεισιν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, κάκεῖσε ἄνωθεν τοῦ ἄμβωνος διὰ τῶν χειρῶν τοῦ πατριάρχου τῷ βασιλικῷ ταινιοῦται διαδήματι καὶ βασιλεὺς αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ἀναγορεύεται.